»Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerjec.

Čisć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsšor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 1. | Sobotu 1. januara 1916. | Lětnik 75.

Sa wójnske nowolětne ranje 1916.

Sso druhe lěto minyło
Je saßo w wójnskim strasche,
Schtó wopißacź mohł horjo wscho
A staroscze wschě nasche,
Kiž wono je nam pschinjeßło,
O kak je hischcze daloko,
So skoty měr ßo wróćźi.

Mje wójnski njeměr njetraschi,
Kiž cžaßny pucź nětk kryje;
Bóh wě tež mroki jaßnicź mi,
So horjo k sbožu tyje.
Schtoż cžěmne tudy njespósnach,
To jaßne budźe w njebjeßach
We pschekroßnjenym ßwětle.

Mój pucź njech runy, kschiwy je,
Ja troschtnje po nim póńdu;
Hdyž khodźu kaž Bóh wodźi mje,
Ja k dobrom' kónzej dóńdu.
Njech sboże, kschiž wón wotßudźi,
Njech žiwjenje, ßmjercź wuswoli:
Mi k lěpschemu wscho budźe.

Mój kónz budź blisko daloko,
S tym nochzu duschu tyschicź;
Chzu Bożej woli poddacź wscho,
Sso s krónu wěry pyschicź;
Tón Bóh, kiž mój cžaß wotměri,
Spožcž jeno, so pucź k wěcžnosczi
Tu junu sbóžnje skonjam!

Rosprawa němskeho generalneho staba.

29. dezembra.

Na wjeczornym wojownischczu jedyn njepschecźelowy monitor saßo do Westende tšělesche, tón krócź bjese wscheho wucźina.

Wczera wossewjeny njepschecźelowy wupad pod Hirzsteinom ßo hižo s naschim tšělenjom slama. Wjeczor Franzowsojo stejischcza, kotrež ßmy na Hartmannsweilerkopfu wróćźo dobyli, dwójzy nadběhowachu. Woni ßo s dźěla do naschich hrjebjow dobuchu. Po prěnim nadběhu ßo njepschecźel hnydom wschudźe saßo wuhna. Wo někotre hrjebjowe kruchi po druhim nadběhu ßo hischcze wojuje. Jatych ßu Franzowsojo hacž dotal 5 offizěrow a psches 200 muži shubili.

Jendźelcźenjo ßu wczera 2 lětadle shubili, s kotrejuž ßo jene k dolhemu ranju wot Lens s tšělenjom naschich wobaranskich kanonow nusowasche k semi sleczicź, druhe, jene wulke wojowanske lětadło, pak ßo k polnozy wot Hama w powětrowym wojowanju dele tšěli. 27. dezembra je ßo dalsche jendźelske lětadło k połodnju wot Lilla spalilo.

Na rańschim ruskim wojownischczu ßo pola Raggasema (k dolhemu ranju wot Tukkuma) wupad ßylnischeho ruskeho wotdźělenja njeporadźi.

K połodnju wot Pinska ßo ruska pólna straża nadpadźe a saja.

30. dezembra.

Na wjeczornym wojownischczu 29. dezembra Jendźelcźenjo k dolhemu wjeczorej wot Lilla podarmo spytachu, ßo s pschekhwatanjom do naschich stejischczow dobycź. Małe nózne pschedewsacze naschich wojakow k krótkemu wjeczorej wot Alberta bě wuspěschne a k sajeczu někotrych duzentow Jendźelcźanow dowjedźe.

Pschi Hartmannsweilerkopfu ßu ßo wczera hrjebjowe kruchi, kotrež běchu w franzowskej ruzy wostałe, wróćźo dobyłe. Hewak je ßo na wjele městnach fronty pschi pschihódnych wobkedźbowanskich wobstejnosczach žiwje s tšělenjom wojowało.

Tež wojowanje lětadłow bě jara žiwe. Jena njepschecźelska eskadra wßy Werwicq a Menin a tamnische dwórnischczowe twary nadpadźe. Wojerska schkoda njeje ßo naczinila. Sa to je ßo 7 wobydlerjow sranilo a jene dźěcźo ßo morilo. Jene jendźelske lětadło je ßo k dolhemu wjeczorej wot Cambrai w powětrowym wojowanju wottšělilo.

Na ruskim rańschim wojownischczu ßu ßo k połodnju wot Schlocka a na někotrych městnach fronty generala s Linsingena wupady ruskeho honjerskeho komanda wotpokasale.

Pola wójska generala hrabje s Bothmera ßu awstrisko-wuherszy wojazy nadpad ßylnych ruskich mozow pschecźiwo Burkanowskemu pschedmostej nad Strypu wotpokasali. Pódla ßylneho krwawneho schkodowanja je njepschecźel něhdźe 900 jatych shubił.

Na balkanskim wojownischczu njeje ßo niczo pscheměnilo.

Najwyschische wójskowe wjednistwo.

Awstrisko-wuherska wójnska rosprawa

wot 29. dezembra powě: Pschi beßarabskej mjesy je njepschecźel ßwoje nadběhi, kotrež ßo se ßylnym artillerischim tšělenjom pschihotowachu, kaž dźeń prjedy, wospjetowak. Jeho nadběhanske kolonny ßo wschudźe — s dźěla blisko psched naschimi raczinami — pod tšělenjom s tšělbow a kanonow slemichu. Ruske schkodowanje je wulke. K ranju wot Burkanowa ßmy někotre swěsczaze wotdźělenja bliže k ßwojemu hłownemu stejischczu wróćźo wsali. We Wolynskej ßo s městnami s artilleriju wojuje. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 28. dezembra: We Vogesach žiwe artillerische wojowanje na zyłej froncze Hartmannsweilerkopfa. Na rańschim brjosy na stronu k Rehefelsenej njepschecźela, kotryž spyta, se ßwojich hrjebjow wupadnycź, s tšělenjom sadźerżachmy.

Ssrjedu wjeczor ßo wossewi: W Belgiskej nascha artillerija jedyn njepschecźelowy skład munizije pola Steenstraeta do powětra buchny. W Artois ßmy Lěnske dwórnischczo a Angresku krajinu s wuspěchom wobtšěleli. Pola Reimsa tšělenje naschich batterijow na njepschecźelowe wobtwjerdźenja w lěßu k wjeczorej wot Prunay

wulki woheń nacžini. W Lothrigskej je nascha artillerija s wuspěchom do němskich wobtwjerdženjow pola Domevra a Brénenila tsělała. We Vogesach artillerija móznje mjes La Plaine a Bonhomme wojowasche. Pschi Hartmannsweilerkopfu žmy žo někotrych tsělnych hrjebjow mjes Rehfelsenom a Hirzsteinom smozowali, kotrež njepschecžel hischcže wobžadžne džeržesche. Něhdže 100 jatych, mjes nimi jedyn offižer, w naschich rukach wosta. B.

Franzowski wójnski minister wo wójnje se wschej mozu wole.

Franzowski senat srjedu sakoń wo swołanju létnika 1917 do wójska, kiž je deputértka komora hižo pschijała, jednasche. Gervais, rosprawnik wójskoweho wubjerka, praji, so je wubjerk praschenje wójskoweje žylnosce pruhował a njeje w njeměrje, pschetož Franzowska ma dosć mužow, so mohła hacž do kónza wudžerženć. Wójnski minister Galliéni k temu pschispomni, so je sastajenje létnika 1917 jenož wěz wobhladniwosce. Tutón létnik jenož dźěl pomoznych žrědkow pschedstaja, kotrež móže Franzowska wužiwacź. Chzemy je wschě na wužitk trjebacź, teho dla smylkam sarjadnistwa kónz cžinicź a žo ani rosžudženja ani samolwitosce bojecź. Franzowska, kotraž chzyshche psched wóžomnacze měžazami měr, chze džeńža wójnu se wschej mozu wole a wschě žwoje pomozne žrědki na to nałožuje. Schtóž žkowo „měr" praji, žo jako hubjeny měschcžan wobhladuje. Létnik 1917 won pocžehnje a lud se žwojimi pschecžemi młodych ludźi pschewodźi, kotrychž budźemy sa wulke wojowanje pschihotowacź, kiž žo hakle skónczi, hdyž móže Franzowska hromadze se žwojimi swjaskarjemi rjez: „Sastanu, žym dozpił, schtož žym chzył, a žwoje měrne džěło sažo sapocžnu." (Powschitkowne pschihłoženje.) Sakoń žo jenohłósnje pschija, runje tak žo wobsamknu, rěcž wójnskeho ministra po zyłej Franzowskej sjawnje pschibicź. B.

Franzowski general Pau žobustaw ruskeho generalneho staba.

Ruske nowiny powjedža, so franzowski generat Pau jako žobustaw ruskeho generalneho staba hacž do kónza wójny w Ruskej wostanje. B.

Powschitkowna dyrbjenska wojerska žłužba w Jendźelskej.

S nětcžischej wójnu dyrbi kóždy lud, kotryž je žo do njeje sapletł, wschě žwoje mozy na wojerstwo ważicź. Jendźelska bě žo hacž dotal wulkich wojerskich cžežow sminyła. Pódla žwojeho wójnskeho łódźstwa wona poměrnje małe wójska wudžerżowasche. W Jendźelskej njebě nichtó se sakonjom nusowany we wójsku žłužicź, trěbni wojazy žo najimachu a poměrnje dobru msdu dostawachu. Tak dołho hacž Jendźelska jenož w žwojich kolonijach wójnu wjedźesche, jej najecźi wojazy dožahachu. Nětkole pak, hdyž dyrbi wona molijony wojakow wobronicź, wona dosć ludźi njenamaka, kotsiž bychu dobrowólnje sa wótzny kraj žwoje žiwjenje na hraczki stajili. Duž je wona nusowana, krajej dyrbjensku wojersku žłužbu napołożicź. Ministerstwowy pschedžyda Asquith je w poslednjej ministerskej radze roskładł, so je w Jendźelskej dyrbjenska wojerska žłužba nusna. Najprjódźy dyrbja žo se sakonjom wschitzy njewoženjeni mužzy wojerskej žłužbje podcžinicź. Najimanske puczowanje lorda Derbya po Jendźelskej je drje dopokasało, so je žo wótcžinstwo Jendźelcžanow k njewocžakanej wyšokosczi sběhnyło, so pak žo jara wulka licžba njewoženjenych, na kotrychž žu w prěnim rjedze licžili, njeje sa wójsko najecź dała. Teho dla dyrbja žo nětko njewoženjeni se sakonjom k wojerskej žłužbje nusowacź. Wjetschina ministrow je Asquithowemu namjetej pschihłoženka. Hižo bliżsche dny žo parlamentej sakonjowy nacžisk wo powschitkownej wójnskej winowatosczi pschedpołoži. B.

Njewuspěschne najimanje lorda Derbya sa wójsko.

Licžba tych, kotsiž žu žo lordej Derbyej sa wójsko najecź dali, je jebawa, dokelž žu žo s wjetscha jenož tajzy najecź dali, kotsiž žu do prědka wjedźeli, so žo jako želesniszy a statni sastojniszy abo jako mechanikojo do wójska njewosmu. Wyschk Repington, wojerski kritikus Londonskich „Times" měni, so žamo sawjedźenje powschitkowneje wojerskeje žłužby njesamóže, nusnu licžbu wojakow w hromadu swjesć, so by žo 70 diwisijow na wójnskej nosy džeržake abo so bychu žo nowe sa nałětnju wójnu wuwucžiłe. B.

Wotwjesenje indiskich wojakow s Franzowskeje.

Reuterez telegrafowarnja powě: Jendźelska wójskowa rosprawa wosjewja, so žu žo indiszy wojazy s Franzowskeje wróczo sczahnyli. Prjedy hacž žu wotjěli, je jim jendźelski kronprynz krałowy list sdźělił, w kotrymž žo kral indiskim wojakam, kotsiž žu nětko na druhim wojownischczu trěbni, sa jich dotalnu žłužbu wutrobnje džakuje. B.

Wojowanje mjes Jendźelcžanami a Arabskimi.

Na turkowsku powjesć, so žu Senužojo s wjecžora Egiptowskeje Jendźelcžanow pola Matruha sbili, jendźelski wójnski minister wosjewi, so žo w cžažu wot 14. hacž 24. dezembra mjes Jendźelcžanami a arabskimi Senužami njeje wojowało. 26. dezembra žu žo Jendźelcženjo do arabskeje hłowneje mozy, kotraž 8 mil wot Marsy-Matruha stejesche, dali a ju rosehnali. Jendźelcženjo žu mało schkodowali.

Město teho italske nowiny „Stampa" s Kaira wo podawkach pschi egiptowskej wjecžornej mjesy pischu: Hdyž běchu Senužojo nadpad na Solum (pschi žrjedžosemskim morju) sczinili, žo Jendźelcženjo na Marsa-Matruh wróczo sczahnychu, něhdže 70 kilometrow wot skónczneho sastanischcza Bir Fokas Alexandrisko-Marintskeje želesnizy. Mjes Bir-Fokas a Marsa-Matruh žo wobkhad s automobilemi stawa. Jendźelski hłowny kwartěr je žo tež teho dla rosžudźił, žo wróczo sczahnycź, so by žo swady se senuskim wjednikom Sayedom Ahmedom el scherifom sminył, kotryž je Jendźelcžanam pschecželnje smyšleny. „Stampa" pak pschispomni, so je tutón wjednistwo žwojemu wujej Sayedej Idrižej wotstupił. Senužojo pola Soluma žu pjecža 8000 muži žylni. Njesnate je, kelko je s nich na druhe městna egiptowskeje fronty rosdźělenych.

Kaž „Kölnische Zeitung" powě, žu arabske sběžkarske splahi a jedyn němski podmórski czołm s dobom nadpad na jendźelske wotdźělenje pschi mórskim brjosy pola Solluma sczinike. W Sollumje bě pódla makeje straže na brjosy žłaba wobžadka egiptowskich pěschkow. Něhdže milu wot tam bě lěhwo Arabskich, s wotkal sběžkarjo nadpad na Sollum sczinichu, mjes tym so žo na dobo s morja němski podmórski czołm k brjohej pschibliži a do egiptowskich wojakow tsělesche. Tuczi tak mjes dwoje tsělenje pschinđzechu a dyrbjachu 20 morwych sawostajiwschi zofacź. B.

Pschihoty w Salonikiu.

Nowiny „Echo de Paris" praja, so žu Jendźelcženjo a Franzowsojo w Salonikiu s artilleriju na wschě pady pschihotowani, tola mužstwo hischcže pschezo njeje dosć žylne. Swjaskarjo žu hacž dotal w Salonikiu psches 1100 kanonow na kraj wuwjesli, a licžba druhich kanonow žo hischcže pschewjese. Schtworoswjaskowe wójsko je hižo 800 kilometrow kakaczkateho grota psched Salonikiskimi nažypami sczahnyło. B.

Stejischczo Grichiskeje.

Po „Kölnische Volkszeitg." italske nowiny „Corriere della Sera" s Londona powjedža: Grichiski minister Rhallis je jenemu dopižarjej Londonskich nowin „Dailly Mail" rjekł, so Grichiska njedowoli, so bychu Turkojo a Bołharjo nohu na grichiski kraj stajili. Na praschenje, schto by knježerstwo cžiniło, hdy by měschane wójsko, s Bołharow a Němzow wobstejaze, mjesy pschekroczyło, Rhallis s napschecznym praschenjom wotmołwi: Cžeho dla scže naš do tuteho położenja pschinjeżli, cžeho dla na tym wobstawacže, w Salonikiu wostacź? Scže pschischli, Sserbiji pomhacź, tola tutón rjekowski lud je žo sniczik. Duž nima expedizija žaneho samera wjazy. Mosty a želesniznу žu Jendźelcženjo a Franzowsojo srostsělili. Ssmy w staroscžach wo žiwjenje a wobžedźenstwo milijonow grichiskich poddanow w Turkowskej a Małej Asiji. B.

Pomoz Italskeje sa Sserbiju.

Nowiny „Stampa" s wójnskeho ministerstwa shonja, so žo pomozne wójsko sa Sserbiju pschihotuje. S dobom je Italska hotowa, awstriskemu postupanju na Balkanje na pschecžo stupicź. Awstrischy chzedža žo pjecža psches Lowcžen s dobom do Antiwaria, San Giovanni di Medua a do Cetinja nastajicź, k cžemuž wschak by Awstriska grichiskeho derjemeńenja potrjebała.

Džeržanje Rumunskeje je pjecža sa schtworoswjask pschihódne. B.

Pschewjesenje awstrisko-wuherskich wójnskich jatych s Albanskeje do Italskeje.

S Athena žo telegrafuje, so žo s awstrisko-wuherskich wojakow, kotsiž žu žo w Sserbiji sajeli, 20,000 do Italskeje pschewjese. Druhy wójnszy jeczi žo s italskimi a franzowskimi łódźemi do afriskich kolonijow dowjesu. B.

Wusnamjenje ſa ſerbſkeho krala Pětra.

Havaſka telegrafowarnja w Pariſu powě: General Mondeſir je ſerbſkeho krala wopytał a jemu liſt franzowſkeho preſidenta Poincaréa ſ franzowſkim wójnſkim kſchižom jako pſchipóſnacże ſa jeho wyſoke wojerſke wukhmanoſcże pſchepodał.

Kral Pětr w tu khwilu w Italſkej pſchebywa a ſo tam general Toptani mjenuje. Dopißarjej Parižſkeho „Journala“ je wón ſcźěhowaze prajił: „Njejßym wjazy ſ hłownym roskaſowarjom ſerbſkeho wójſka, komando nětko w kronprynzowej ruzy leži. Ja ſo na knjeżerſtwje wjazy njewobdźělu, ßym jenoż wojak a dyrbju jako tajki poßłuchacź.“ Na praſchenje, kajke ma wón woßebinſke plany ſa pſchichod, wón wotmolwi: „Najradſcho bych do Salonikia puczował, ſo bych ſo tam ſ wójnſkim miniſtrom Waßiczom ſjednocźił. Jeli ſo ſo tutón plan na někajke waſchnje wuwjeſcź hodźi, ßebi puczowanje khutnje rosmyßlu. Pſchede wſchěm dyrbju ſa to żiwy bycź, ſo bych mojemu ludej pomhał a naſchej prawej wěży dobycże wubědźił.“ G.

Potepjenje parneje łódże „Porto Said“.

Każ italſke nowiny „Secolo“ ſ Tripoliſa powjedźa, je tam dźěl wukhowaneho mużſtwa parneje łódże „Porto Said“ pſchijěł, kotruż je jedyn podmórſki cżołm ſ awſtriſkej khorhoju něhdże 10 mil wot kyrenajſkeho brjoha mjes Dernu a Bombu łódź ſadżerżał. Hdyż bě łódź podarmo ſpytała cźeknycź, dyrbjeſche ßo mużſtwo do cżołmow ſeßydacź, na cżoż podmórſki cżołm łódź ſ jenym torpedom a ſ někotrymi wutſělemi ſ kanonow potepi. Njedaloko tamneho měſtna ßo jena grichiſka parna łódź pokaſa, k kotrejż ßo cżołmy wjeßkowachu. Mjes tym jedyn italſki torpedowy cżołm pſchijěże, kotryż podarmo ſa podmórſkim cżołmom honjeſche a ſchtyri krócź do njeho wutſěli. Podmórſkemu cżołmej pak ßo poradźi cźeknycź. Grichiſka parna łódź ßo ſadżerża a ßo do Tripoliſa dowjeſe, hdżež ßo wukopa, ſo jejny nakład ſ benzina a druheje potrjeby ſa podmórſke cżołmy wobſtejeſche. Schěſcź puczowarjow a jedyn matroſa łódże „Porto Said“ ßu ßo tepili. B.

Jedyn druhi awſtriſki podmórſki cżołm je 28. dezembra pola San Giovanni di Medua jenu cżornohórſku ſe żiwnoſcżu nakładżenu płachtatu łódź potepił, kotraż bě ßo ſ makej kanonu do wojowanja ſ podmórſkim cżołmom daka. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa

wot 28. dezembra: Pola Rigi Němzy ſpytachu, ßo naſchim hrjebjam k pokodnju wot Babitſkeho jěſora pſchibliżicź, tola ßo ſ naſchim tſělenjom wotpokaſachu; mjes tym běchu ßo Němzy ſady grocźanych raczinow ſkhowali, jich naſche pſchecźiwo nim wupóßłane wotdźělenje wotehna. Na druhich frontach hacź k Pripjetej ßo jenoż ſ tſělbami a kanonami tſěleſche. K pokodnju Pripjeta a w Galiziſkej ßo wſchudże dale wojuje; ſ dźěla bě wojowanje jara horze.

Na kawkaſkej froncże njebě żaneho pſcheměnjenja. B.

Wojowanje mjes litwinſkimi dobrowólniſkimi cźrjódami a Němzami

ruſka wójſkowa rosprawa wot 27. dezembra praji: Na mórſkim brjoſy pola Schnarpena (12 kilometrow k ranju wot Tukuma) wotdźělenje dobrowólnikow nadpad na Němzow ſcżini. Rano wokoło 4 hodźin ßo wono na konjoch jenemu němſkemu wotdźělenju pſchibliżi, kotreż w khěżkach ſa grocźanymi raczinami pſchebywaſche. Dobrowólnizy ßo na khěżki walichu a ruczne granaty ſ woknami nuts mjetachu. Němzy, kotſiż ſpytachu cźeknycź, ßo ſ bajonettom morichu. Schěſcź wojakow ßo ſaja. Makemu dźělej ßo poradźi, do wſchelakich ſtron roscźěkacź. Hacź runje ßo do dobrowólnikow ſ połodnja ßylnje tſěleſche, ßo jim poradźi, ßo wróczo ſcźahnycź. Naſche ſchkodowanje je ßnadne.

W ſtronje Cżartoryſkeho dwórniſchcża, pſchi pohrjebniſchczu wßy Nowych Podcżerewiz ßmy němſke wotdźělenje ſniczili a 6 muži ſajeli. B.

Ruſki miniſter Ssaſonow wo měrowych powjeſczach.

Ruſka nima hiſchcże myßlow, měr cźinicź. W finanznym wubjerku khěżorſtwowje dumy je miniſter ſwonkownych należnoſczow Ssaſonow dlěje dyżli hodźinu trajazu rěcź měł. Wón praji, ſo ma połnomóz pſched zyłej dumu rosprawu wo powſchitkownym politiſkim położenju dacź. Miniſter na to pokaſa, ſo je ſchtworoſwjaſkowe wójſko Saloniki wobtwjerdźiło a ſo ßu nětko poměry k Grichiſkej jaßne. W pſchichodże dyrbi ßo Ruſka na twjerde ſtejiſchczo ſ napſchecża Perſiſkeje ſtajicź.

Na Miljukowe wopraſchenje wo jednanjach wo měr Ssaſonow roßßudnje praji, ſo ßu tele ßłuchi njeroſumne a ſo żanych pſchicźinow nimaju. Miniſter ſ nowa wobkrucźeſche, ſo je ßebi zarowe knjeżerſtwo njepowalnje wotmyßliło, wójnu hacź k dobyczerſkemu kónzej pſchewjeſcź.

Na to ßo namjet ſapóßłanza Schingarewa pſchija, ſo ßebi Ruſka nochze na měr myßlicź, doniż ßo njeje móz Němſkeje ſlemika.

B.

Rußojo w Perſiſkej.

Rußojo ßu Kaſhan wobßadźili a ßu ßo na pucź do Iſpahana naſtajili. B.

Perſiſke miniſterſtwo ßo roſpuſchcźiło.

W Perſiſkej, hdżež je pſchecźiwo ruſko-jendżelſkemu nadknjejſtwu ſběżk wudyrił, je tamniſche miniſterſtwo wotſtupiło. Kral je prynza Fermana Fermu ſa noweho miniſterſtwoweho pſchedßydu pomjenował. Jendżelſka Reuterez telegrafowarnja pſcheměnjenje w perſiſkim knjeżerſtwje jako ſchtworoſwjaſkowe dobycże pſchecźiwo Němſkej wobhladuje. B.

Zarowy ruczny liſt ſa rumunſkeho krala.

S Bukareſta internationalna telegrafowarnja powě: Nowiny „Dreptatea“ piſchu, ſo politikojo měnja, ſo ma ruſki póßłanz Schebeko woßebity a wulzy ważny politiſki nadawk w Bukareſtu dopjelnicź. Wón je pjecża zarowy ruczny liſt ſa krala Ferdinanda ßobu pſchinjeßł, w kotrymż ßo rumunſki kral napomina, Awſtriſkej a Němſkej wójnu pſchipowjedźicź, ſo bychu njedoroſumjenja w jednanjach Rumunſkeje ſe ſchtworoſwjaſkom pſcheſtałe. S dobom je pjecża Schebeko poßlednje ruſke poſkicźenje ſa Rumunſku pſchepodał.

B.

Alkoholiſke praſchenje w Ruſkej.

Na poßlednjej ſhromadźiſnje alkoholnjepicźkow w Pětrogradże je ßo nowy ſakoń, kotryż ßo dumje pſchedpokoži, wuradźił. Po nim dyrbi też po wójnje ſakaſane bycź, w korczmach piwo a wino porjedźicź. Tutón namjet je hižo 88 duminych ßobuſtawow podpißało. Finanzny a wikowanſki miniſter ſtaj woſjelikoj, ſo ßo knjeżerſtwo rad dokhodow ſe ſpirituża wotrjeknje, tola po wójnje nochzedża ſakaſacź, ſo by ßo wino a piwo pſchedawało. Dale ßebi na ſhromadźiſnje żadachu, ſo dyrbja ßo wſchitzy lěkrjo khoſtacź, kotſiż alkoholiſtam alkohol wopſchijaze lěkarſtwa wukaſuja. Woni dyrbjeli prawo k lěkarjenju ſhubicź a ßo k jaſtwu na ſchěſcź měżazow ſaßudźicź. B.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź w Pětrogradże.

Wulkowjerch Nikolaj je ßo do Pětrograda powołał, ſo by ßo pſchi wurjadnej wójnſkej radże wobdźělił. B.

Sto milijonow pruſkich dawkowych pſchirażkow.

„Kſchižne nowiny“ piſchu: Każ ßłyſchimy, ßo ſuma, kotraż ma ßo ſ pſchirażkami k dokhodnemu a ſamożenjowemu dawkej nawdacź, na něhdże 100 milijonow hriwnow wobliczi. D.

Pſchiwos 1 300 000 tunow rumunſkeho żita

Němſkej też nuſnu pizu ſa ſkót pſchinjeże. Pſchewyßoko pak ßo pomoz ſ Rumunſkeje njeßmě ważicź; pſchetoż prjedy hacź ßo kupjene żito do Němſkeje dowjeſe, ßo khětro khwila minje. B.

Sběżk w połodnjſchej Chinje pſchecźiwo Jüanſchikaiej.

Dźěl Chineſow nochze preſidenta chineſkeje republiki Jüanſchikaia ſa khěżora pſchipóſnacź. Wojerſki preſident Jünnanſkeje provinzy je njewotwißnoſcź Jünnanſkeje provinzy wuwołał. We woſjewjenju, na to ßo poczahowazym, ßo praji, ſo je Jüanſchikai pſchißahi, kotreż je jako preſident cźinił, ſłamał a ſo njeje na napominanje poßłuchał, ſo by republiku ſaßo poſtajił. S połnóznych ſtron ßo teho dla wjele wojakow k połodnju ſcżele.

Każ Reuterez telegrafowarnja ſe Schanghaia powě, je jedyn revoluzionarny wjednik ſ Japanſkeje rjekł, ſo nětko wot druhich wojerſkich gouverneurow wotwißuje, hacź chzedża ßo revoluziji pſchiſamknycź, kotraż je ßo pſched dwěmaj njedżelomaj wobſamkła. Dale won do prědka praji, ſo ßo do kónza tuteho tydżenja, ſa kotryż cżaß ßo wocżakuje, ſo Jüanſchikai khěżorſtwo wuwoła, powſchitkowny proteſt pſchecźiwo temu woſjewi. B.

Ze Serbow.

— **Na 80. narodniny knjesa wyschscheho seminarskeho wuczerja na wotpoczinku Fiedlerja** wulke czěske illustrowane nowiny „Slata Praha" spominaju. W nastawku, kotremuž je wobras nascheho žerbskeho wótczinza pschiczíschczany, žwěrny pschecžel žerbskeho luda, knjes Adolf Czerny, knjesa Fiedlerja jako wobdarjeneho, płódneho žerbskeho pěžnjerja a spižaczela žławi.

— **(Morweho namakali.)** Na Lubijskej drósy žu žrjedu rano mjes skałami a Karolinej sahrodu dźěłaczerja Schluckwerdera, 1858 w Niederottenheinje pola Lubija narodźeneho, morweho namakali. Sawołany lěkař spósna, so je jeho Boža ruczka sajała. Małe sranjenje na sadnjej hłowje je najskerje s tym nastało, so je Schluckwerder wožłabnywschi k semi padnył a žebi pschi tym sadnju hłowu wobrasył.

— **(Samknjenje schrótowanskich młynow.)** Dokelž je žo sakasnja wo schrótowanju žita husto pschestupika, je wyschnoscź w někotrych pruskich wokrjeżach pschikasała, so maja žo privatne schrótowanske młyny samknyczź. Žito žmě žo jenož hischcże w pschemyślowych młynach schrótowacź.

— **Krajny radźiczel Rósborskeho wokrjeża** wosjewja, so žo sa symske měžazy hacź do kónza měrza dźělba petroleja měžaczńje Rósborskemu wokrjeżej pschipokaże. Pschi rosdźělenju petroleja budże žo wožebje na tajkich ratarjow dźiwacź, kotsiž w žwojich hródźach elektriskeho žwětka nimaju.

— **Dźělba wukrajneje butry** je žo sažo městu pschipokasała. Wona žo w tudomnych mlokarnjach a butrowych pschedawarnjach pschedawa. Poł punta 1 hr. 38 pj. płaczi.

— **Wjazy dyžli 1700 žwini se Sserbije** je žo tele dny w měschczańskej rěsarni w Draždźanach sa wojerske sarjadnistwo sarěsało. Dalsche poždki žwini se Sserbije a balkanskich statow žo bližsche dny woczakuje.

— **(Wo pschichodnym wjedrje.)** Po wosjewjenju studijoweho radźiczela Guida Lamprechta w Budyschinje maja žo 7., 8., 9., 12., 13., 16, 17., 18., 21., 25. a 31. januara, 1., 4. a 5. februara žněh abo deschcże a wětry woczakacź. Tele liczby žu žo na sakožku pólstalětnych rosprawow wo wjedrje namakake.

— **(Wosbriwosczź konjow.)** Někotre konje narunanskeje eskadrony 3. husarskeho regimenta cziško 20 žu na wosbriwosczź skhorike.

— **Samolwjenje wojerstwu winowatych do rekrutěrowanskeho sapiža.** Wschitcy mužzy, kotsiž w lěcże 1916 dwazete lěto žiwjenja dokonjeja a žo hischcże njejžu k wojerstwu wubrali, runje tak pschi wobhladanju na sad stajeni lětnikow 1895, 1894 a 1893 maja žo wot 27. hacź 31. dezembra pola gmejnskeje wyschnoscże do rekrutěrowanskeho sapiža samolwicź.

— **(Najwyschsche płaczišny sa kał, rěpu, zyblu a kišały kał.)** Komunalny swjask wosjewja, so ma w drobnym pschedawanju, hdyž žo njepožrědnje pschetrjebarjej pschedawa płaczicź punt běłeho kała 5 pj., czerwjeneho kała 7 pj., wirsingskeho (savoyskeho kała) 6 pj., seleneho (kudźerjateho) kała 6 pj., kulrěpy 5 pj., morcheje 8 pj., zyble 15 pj., kišałeho kała 15 pj.,

Sa žiwe rybы se žłódkeje wody žu žo sczěhowaze najwyschsche płaczišny postajike: sa punt karpa 1 mk. 10pj., lina 1 mk. 35 pj., schczuki 1 mk.

— **(Pokhroma.)** W Połcznizy je skót na tamnischim knježim dworje na pokhromu skhorił.

— **(Pjeczenje sa žamosastararjow.)** Pjekarjo, kotsiž sa žamosastararjow pjeku, maja po wosjewjenju Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa, na 8 puntow muki s najmjenscha 13 puntow khlěba napjez. Ssamosastararjam je do wole date, hacź chzedźa běrnowy pschidawk žobu dacź abo niz. Jeli so žo to stanje, maja žo na 8 puntow muki 4 punty warjenych rybowanych abo rostołczenych běrnow abo 2 puntaj běrnazeje walzowaneje muki podacź. Jeli so žo to njestanje, ma pjekař běrnowy pschidawk wobstaracź. Sa punt běrnazeje walzowaneje muki (abo běrnazeje schterkoweje muki) ma jemu potom žamsastaraŕ sa punt běrnazeje walzowaneje abo schterkoweje muki 21 pjenjezkow sarunacź. Płaczišna sa pjeczenje njeżmě 2 pjenjezkaj sa punt pschekroczicź.

— **(Sapižanje khoseja, czaja a kakaa).** Po wosjewjenju měschczańskeje rady ma žo na podkožku wukasa swjaskoweje rady 3. januara 1916 wobstatk khoseja, czaja a kakaa sapižacź. Sklady khoseja a czaja maja pak žo jenož potom wosjewicź, hdyž wone pola khoseja wjazy dyžli 10 kilogramow, pola czaja wjazy dyžli 2½ kilograma wuczinjeja.

— **(S nowa pruhowanje sapižow składow khlěboweho žita a wowża.)** W Budyskim měschczańskim a wjeżnym komunalnym swjasku maja žo składy khlěboweho žita a wowża, 16. novembra 1915 sapižane, s nowa sapižacź. Ratarjo, kotrymž je žo poruczko, składy s nowa pruhowacź, maja prawo, do wschěch składownjow a městnoszow, hdźež mohło žito leżecź, sastupicź. Tež ma žo jim po jich žadanju rjez, kak wulke žu składy, k czemu žu žo pschetrjebake a kak wulka je rola, kotraž žo se žitom wobsyje. Ratarjo žo napominaju, so bychu wumłóczene žito bjes komdźenja pschewažili a revisoram měru žita wosjewili. Dale maju žo wobsžwědczenja komisionarow a młynow wo pschedatym žicże pschihotowane dźeržecź.

S **Kumschiz.** Vizewachtmischtr reserwy August Vogel w artillerischim regimencże cziško 28, žyn tudomneho kubłoweho wumjenkarja Jana Vogela, je žo Božu nóz se żelesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S **Maleschez.** Nasch nowy zyrkwiny wucżeŕ, knjes Schütza, je žo do hód s Hodźija k nam pschežydlił a hižo w zyrkwi žwoje sastojństwo sastawa. W bližschich dnjach žo wón do žwojeho zyrkwineho a schulskeho sastojństwa sapokaże. Pschejemy jemu, so by žo jeho skutkowanje w naschej wožadże s Božim žohnowanjom pschewodźało, a so bychu jemu wschudże s pschecżelnej wutrobu napschecżo pschischli.

S **Porschiz.** Wuměnkarjej Pětrej Krawzej w Porschizach, kotryž je psches 40 lět rowarstwo sastawał, a žiwnoscżerjej Handrijej Toppej, kotryž 30 lět w zyrkwinej skužbje stej, je žo pokywalerska liscżina kral. wokrjeżneho hejtmanstwa jako konsistorialneje wyschnoscże Božu nóz psches nascheho kajesa duchowneho pschepodała.

S **Barta.** Se żelesnym kschižom je žo dźeżatnik Max Rencz w pólnym artillerischim regimencże cziško 245, žyn dźěłowodźerja Jana Renczа w Barcże, wusnamjenił.

S **Draždźan.** Khěžor je sakskemu prynzej Bjedrichej Khrystianej żelesny kschiž prěnjeje rjadownje spožcził.

S **Běleje Wody.** Božu nóz bě žo w schkleńczeŕni Hirscha a Janki w sawaleŕni papjera sapalika. Jedyn dźěłaczeŕ woheń hnydom pschi nastaczu podduży, tak so pomozy wohnjoweje wobory trjeba njebě.

S **Wojerez.** Na poślednjej wokrjeżnej shromadźišnje žo wosjewi, so je žo dla podpjeranja wojerskich žwójbow 1 milijon hriwnow pożcził. Tale suma je žo hižo pschekroczika. W tu khwilu žo 3500 žwójbow a pschisłuschnych do wójska swołanych mužstwow podpjera. Sa sastaranje wójnskich sranjenych je žo wubjerk wuswolik; hacź dotal je žo 48 wójnskich sranjenych samolwiko, s kotrychž je 31 jenož lohko sranjenych, kotsiž žaneho sastaranja njepotrjebaju. Jedyn woślepjeny žo pschi jenym wuczobnym kursu w schlesyskej schuli sa ślepych we Wrótžkawju wobdźěli, jedyn druhi czežko sranjeny je žo do żelesniskeje skužby postajił, w 15 padach njeje žo hischcże dojednako. Wokrjeżne sarjadnistwo je wobsamklo, kupowanje a pschedawanje žiwnoscże, tak daloko hacź je wona pola zentralneje kupowarnje w Barlinje dostacź, saradźicź. W hrodowej pinzy hižo sa 30 000 hriwnow tworow leži. Wone žo komunalnym wyschnoszam, khorownjam, dźěłaczerskim, fabrikstim a żelesniskim towarstwam wotedawaju. Składowe sarjadnistwo je komisionski radźiczel Zschiedrich pschewsał. Sklad pizy je w Michelez žkodarni. Wjeżne wobydlerstwo jón žylnje wužije. Wobrót tworow je lětża 1. dezembra 1 milijon hriwnow pschekroczik. W składowni žu dostacź rěpowe kopjena, żoldżowa muka, pizowanska melaża, żitne žkodźišny, žuschene piwowe žkodźišny se žkodowymi kokochami, lana mucżka, lane wožuchi, sesamske wožuchi, běrnaze truzki, běrnaze žuschenki, zokrowa piza, pizowanska rěpa, běrny, tukrajne a wukrajne wotruby.

Přilopk.

* Czěło morwonarodźeneho dźěsczа je žo w Draždźanach Božu nóz s Conradskeje drohi psches wyšoku murju na pohrjebnischczo cziško, hdźež žu jo namakali. Dźěsczowa macź žo hischcże njeje wuslědźika.

* **(Ssamomordarstwo.)** 33 lětny krajny wobornik, fabrikaŕ Hirsch s Polenza, kotryž wot poślednjeje bitwy w Champagni na rostschażenje czuwow czerpi, je žo na żelesniskej jěsbje se Zitawy w żelesniskim wosu wobwěžnył.

* **(Spytany mordarski nadpad dla sazpiteje luboscże.)** Jena 25lětna schwalcża s Lipka-Konjez bě žo dleschi czaż s jenym 24lětnym pschekupskim pucżowarjom wodźika. Tutón bě žo kónz sańdżeneho měżaza jeje wostajił a žo s jenej druhej holzu spschecżelił. Teho dla a dokelž bě wón žwoju prěnju lubu winował, so je jemu jedyn

dejmantowy pjerſchczeń kradnyka, ßo wona rosßudźi, jeho moricź. Wona ßo do koffra ßwojeho nana dobu, ſ njeho jedyn revolver a někotre patrony wſa a ßo ſa ßwojim njeßwěrnym lubym puſchczi. Na promenadze pſchi konjazych wikach wona bliſko pſched njeho, kotryž ßwoju nětczjiſchu lubu ſa ruku wjedźeſche, ſtupi. Někotre ßkowa ſ nim porěčzawſchi wona revolver wuczahny a ßo do njeßwěrneho ſaměri. To wuhladawſchi ßo jeho nowa luba ſ womoru wobja, njes tym ſo wón na nadpadnizu ſkoczi a jej revolver ſ ruki wuwiny. Wotbrónjena ßo na to ſ měrom ſawołanemu poliziſtej ſajecź da.

* Dla falſchowanja żiwnoſcze mějeſche ßo pſched Draždźanſkej khoſtanſkej komoru pjekarſki miſchtr Ernſt Franz ſ Kluczе ſamolwicź. Franz bě k podlěſchenju cźěſta 10 hacź 15 prozentow zyle njepſchetwajliweje drjewoweje muki ſměſchak. Pjekarſkeho miſchtra k jaſtwu na dwaj měßazaj a k 500 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźichu. Wußud ßo we wſchěch Draždźanſkich nowinach woſjewi.

* **(Sſo ßmjertnje wopaliła.)** W Draždźanach jena ßydomlětna holczka w pſchitomnoſczi ßwojeju ſtarſcheju bożodźěſczowy ſchtom ſaßěczi. Pſchi tym ßo płomjo jejneje draſty popadże. Dźěczo ßo tak cźěżko wopali, ſo bórſy po tym, hdyž běchu jo do hojerńje pſchiwjeſli, wumrje.

* **(22½ milijona hriwnow k podpjeranju wojerſkich ßwójbow w Draždźanach.)** Draždźanſka měſchczańſka rada je w ßwojim poßlednim poßedźenju 4½ milijona hriwnow k podpjerje wojerſkich ßwójbow a ſranjenych pſchiſwoliła. Wſcho hromadże je ßo w Draždźanach wot ſpoczatka wójny 22½ milijony hriwnow pſchiſwoliło.

* **(Njeroſumne hrajkanje ſ tſělbu.)** Dźeßacźlětny ßyn kublerja Rychtarja w Trjebjenzach w Delnjej Łužizy w rěſaku jedyn teſching namaka, kotryž mějeſche wón ſa njenatykany. Prajiwſchi: „Satſělu tebje!“ ßo wón do 17 lětneho cźeladnika Siederslebena ſaměri a wottłoczi. Bohužel pak bě tſělba natykana. Wutſěl cźeladnikej k wutrobje dźěſche. Cźeżkoſranjeneho ruczе do jeneje Frankfurtſkeje kliniki dowjeſechu.

* **(Wotpokaſany dawk na kóczki.)** Magiſtrat w Gubinje bě k pſchiſporjenju měſchczańſkich dokhodow dawk na kóczki měſchczańſkim ſaſtupjerjam namjetował. Pſchi wuradźenju wo tym ßo na to pokaſowaſche, ſo mohło město kocżeje cźwile myſchaza cźwila na ſchkodu měſchczanow naſtacź. Pſchi wothłoßowanju ßo dawk na kóczki ſacźißny.

* **(Dyrjenje błyſka do zyrkwje.)** W Birnbaumje pola Podgrada w Iſtriſkej je błyſk pſchi Bożej mſchi do zyrkwje dyrił. 50 woßobow ßo ſ błyſkom pohłuſchi, ſ nich je ßo najwjazy wopaliło.

* **Dokelž bě ſkotej ſmjeczeny wowß dawał,** běchu jeneho kublerja ſ Riemendorfa pola Hirſchberga wobſkorżili. Khoſtanſka komora pak kublerja wußwobodźi, dokelž bě wón ſkót jenoż ſ wowßom a jeczmjenjom pizował, kotrajž bě wón ſměſchanaj ſ woku a peluſchku wußył. Sakaſane je jenoż, ſ měſchanym żitom ſkót pizowacź.

* **(Wulke njeſboże na żeleſnizy.)** Wutoru rano je ßo na dwórniſchczu w Benczenje w Pólnanſkej ſ Barlina jědźazy cźah ſ dowoleńzu mějazymi wojakami ſwrócził. S dowoleńzarjow a żeleſniſkeho perſonala je ßo 18 woßobow moriło a 47 ßo ſraniło. Cźah je ßo cźeżko wobſchkodźił.

*(S njewobhladniwoſczu ßwoju żonu ſatſělił.) W Memelu ßo polizajſki ſaſtojnik Jurgahn ſe ßwojej browningſkej piſtoliju ſabjeraſche. Na dobo ßo ſ njeje wutſěli. Kulka Jurgahnowu mandźelſku, kotraż runje do jſtwy ſtupi, mori.

* **(Syma a ßněhowe mjeczele w Schwedſkej a Danſkej.)** Lětża w Ruſkej, każ ſchwedſke nowiny piſaju, wurjadna syma knježi. W Stockholmje je thermometer na 25 gradow pod niczku po Celſiju a w ſnutſkownym kraju ßamo pod 53 gradow pod niczku ſpadnył. Pódla teho ſ połnozy ßylny wětr duje, kotryž wyßoke ßepje nawěwa. Wobkhad po żeleſnizy je teho dla jara poczeżeny. W Danſkej ßu żeleſniſke cźahi ßněhowych ßepjow dla do zyła jěſcźicź pſcheſtałe. Hacź dotal je ſchwedſka najniżſcha měrjena temperatura 49 gradow Celſiija pod niczku w lěcze 1881 była.

* **(Pſches 100 łódżow w lodze tczazy woſtało.)** S Kriſtianije w Norwegſkej je powjeſcź doſchła: Pſches 100 łódżow, ſ wjetſcha amerikanſkich, jendźelſkich, franzowſkich a tež někotrych norwegſkich, je ßo w Bělym Morju ſ lodom pſchekhwatało a ßo ſ nim wobſamkło, tak ſo ßu nuſowane, tam pſches ſymu woſtacź. Poßlednja łódź, kotraż je ſ cźaßom ſ Archangelſka wotjěła a ßo ſ tym wobjimanja ſ lodom ſminyła, bě norwegſka parna łódź „Modiz“, kotraż je nětko do Tramſö pſchijěła. Łódź mějeſche ſatraſchny wichor pſchětracź. Mużſtwo żałoßnje ſymu mrějeſche. Po druhich powjeſczach bě wichor, kotryž hody pſchi norwegſkim brjoſy ſakhadźeſche, najßylniſchi, tak dołho hacź ludźo ponnja. Wjele parnych łódżow je ßo wobſchkodźiło. Jena łódź ßo jenoż na to waſchnje wukhowa, ſo ßwój nakład do morja wula. Pſchibrjóżna parna łódź, wot Kriſtianije do Bergena jědźaza, ßo wo ſchtyri dny ſaposdźi. Někotre parne łódże běchu ſ tak ſtołſtym lodowym krywom pſchikryte, ſo dyrbjachu jěſbu pſchetorhnycź a w jenym pſchiſtawje wukhow pytacź.

* **(Sſo ſpaliła.)** Żałoßne njeſboże je ßo we Weißſteinje pola Waldenburga w jenej villi ſtało. Hdyž tam domownikowa mandźelſka ſchaty platowaſche, bu jej na dobo ſlě. Pſchi tym żahłe żeleſko na ßwoju draſtu ſtorhny. Ta ßo ſapali, każ wohnjowy ſtołp njeſbożowna żona do dwora pſchihna, hdźež druſy wobydlerjo płomjenja haſchecź ſpytachu. Żona bě pak ßo hižo tak cźeżko wopaliła, ſo wona ſa někotre hodźiny wumrje.

* **(Pſchi twarjenju wuhenja ßo moriloj.)** Ssobotu w Lipſku na hwěſdarńſkej haßy jedyn 45lětny wuhnjetwarz ſ Lipſka a jedyn dźěłaczeŕ ſ Mokowa ßmjertnje do njeſboża pſchińdźeſchtaj. W dworje jedyn wuheń twarjeſchtaj, kotryž bě hižo nimale hotowy, jenoż pſchi tak mjenowanym wěnzu dyrbjeſche ßo něſchto dźěła dokonjecź. Na dobo mużej ſ roſchtami, kotreż po ſwuczenym waſchnju na żeleſnym rjeczaſu wißachu, 30 metrow hłuboko padźeſchtaj. Wonaj běſchtaj hnydom morwaj. S cźim je ßo njeſboże ſawinowało, njeje hiſchcze wujaßnjene.

* **(Mużej ſ jědom ſawdała.)** W Lubani ßu żonu ſajeli, na kotruż tukaju, ſo je ſpytała, ßwojeho muża na ſtronu pſchinjeſcź. Żona je něhdże 20—25 lět młódſcha dyżli jejny muż a je, hdyž je ßo woženiła, mjenje ſ pſchikhilnoſczu ßwojeje wutroby, hacź ſe żadoſczu ſa pjenjeſami wodźicź dała. Hdyž ſpyta, mandźelſkeho wotbycź, ßo jej to njeje poradźiło. Wona bě ßwojenu mużej ſchalku cźaja nawariła. Hdyž chżyſche wón picź, wón pſchipadnje ſ porſtom do cźaja ſjědże a pytny, ſo ßo tón tucźnje pſchimaſche. Wón hnydom cźaj do haptyki k pſchepytanju donjeßy, hdźež ßo jeho tukanje jako wěrne wobkrucźi. Cźaj wjetſchu měru bělmanoweho (blinoweho) wolija a chloraforma wopſchijeſche, ſ cźimż by ßo morił, hdy budźiſche cźaj wupił. Wobſkorżena w polizajſkim pſchepytanju prějeſche, ſo je winowata.

Lěni.

Ssobotu wjecźor bě ſamkarſki pomoznik Waſchak jara njeměrny domoj pſchiſchoł. Wón cźißny kłobuk na błido a wjerhny ßo na ſtólczk, ſo tak ſapraſkny.

„Schto dha pak ßy ßo tak roſſkobił?“ żona ßo jeho wopraſcho, kiž pſchi ſchijatej maſchinje ßedźeſche. „Schto dha je ßo cźi ſkcho ſtało?“

„Schto je ßo mi ſtało!“ Woſchak wótrje wotmolwi. „Mam dźěło wupowjedźene!“

Waſchakowa ſblědny.

„To wſchak ßym ßebi myßliła!“ wona ſ dyrkotazym hłoßom ſawoła. „To je ſawěſcze póńdźelſkeho dundanja dla!“

A hdyž muż njewotmolwi, ſdychny a bołoſczíwje porokujo rjekny: „Widźiſch, widźiſch, to nětkole maſch ſa to, ſo ßy nozy po korczmach pſcheßydał!“

„To ßwět widźał njeje!“ Waſchak wotſchczipny. „Każ by rjekł, ſo na ßwěcze druheho ſamkarſkeho miſchtra njeje, khiba jeno Krl-żaka. Pola njeho njewoſtanu, póńdu k druhemu! Ja wſchak ßebi dźěło namakam!“

„Jeno ſo namakaſch!“ Waſchakowa dwělowaſche. „Dopomń ßo, kak ßy loni zyły měßaz bjes dźěła był.“

„A tola ßmój to wudżeržałoj“, muż lohkomyßlnje rjekny. „Tež tón ras to wudżerżimoj!“

Żona ſ nowa ſdychny. Wudżeržałoj wſchak to tehdom ſtaj, ale jeno pſches jeje pilnoſcź. Wona bě nuſowana, wot ſaźneho rania hacź do póſdnjeje nozy ſchicź, jeno ſo by k nimaj hubjenſtwo njepſchiſchło. Waſchakowa bě wuſtojna dźěława żona; hižo wjele lět pomhaſche ſ domjazym ſchiczom bluſow, ſchórzuchow a ſalow ſaßkużicź, ſo byſchtaj mohłoj w domjaznoſczi wobſtacź, dokelž na to mużowa ſaßkużba njedoßahaſche. Waſchak drje mějeſche rjanu mſdu, ale wón mějeſche hroſnu nakhilnoſcź: rady khodźeſche do korczmy a tam ſ hraczom a picźom roſmjetowaſche, ſchtož bě wob tydźeń ßebi ſaßkużił.

Sańdźenu njedźelu bě ßo ſaßo ſ doma wußunył, „jeno na ſchkleńczku“ — a bě ßo poſdźe po połnozy khětro napity domoj wrócził. Rano ßo jemu nochżyſche ſtawacź, żona dyrbjeſche jeho ruczе tſchaſcź. Po nóżnym njemdrjenju bě mucżny, najradſcho budźeſche doma woſtał. Tola daſche ßebi rěczecź a woteńdże na dźěło Ale duży po puczu bě laczny; mozow njemějeſche, ſo by ßo pſche-

winył, saskoczi do korczmy a spěschnje dwě schkleńzy piwa wupi. Potom hakle do dźěłarnje woteńdże.

Mischtr jeho hnydom s wótrym porokom powita:

„Takle žo na dźěło khodźi? Scże dha sabył, so žo pola naš. hižo wot žedmich, niz pak hakle w dźeżaczich na dźěło khodźi?“

„To žwět widżak njeje!“ Waschak sabórcża. „To je hnydom telko hary psche niczo a sa niczo.“

„Wy macże na dźěło pschińcź porjadnje, kaž kóżdy druhi!“ samkarski mischtr Kružak rosnjemdrjeny sawoła. „Pola mje dyrbi kóżdy dźěłaczeŕ dźěławy czaż bjes wumsacża wobkedźbowacź! Nihdy na nihdy njeczerpju, so by schtó czinił, schtož chze! Moja dźěłarnja njeje hołbjenz, rosym;cże!“

„A ja pak njejžym dawno hischcże wuczobnik, so byschcże žo na mnje wottorhował, rosymicże sažo wy?“ rosskobjeny Waschak mischtrej wotmolwi. „Njemyślicże žebi, so dyrbju žebi wot waž dacź wschitko lubicź!“

„Tak? Nó, to budźemy widżecź, schtó ma tule roskasowacź“, samkarski mischtr Kružak tutu czwilowazu rosmolwu skónczi. A žobotu Waschakej k wjedženju da, so ma sa dwě njedźeli dźěłarnju wopuschczicź.

Waschakowa žebi na to tamón dźeń hnydom myślesche, hdyž jej muž wotmolwi, so je žo se starym swadźił. Wona pokasa mužej, so žo teho boji, ale wón žo jej wušmja.

„Kružak je wješeły, so ma tak dobreho dźěłaczerja“, hordźesche žo. „Dźenža je bórczak, ale jutsje budże sažo kaž žkónczny dźeń tak pschecźelny.“

Haczruenje žo tuto jeho wočakowanje njedopjelui, njewěrjesche tola, so by jemu Kružak dźěło wupowjedźił.

Ale dźenža jemu Kružak pokasa, so je wón we žwojim wobkhodże s knjesom! Pschecźiwo wupowjedženju žo niczo sakońšzy pkaczíwe rjez njehodźesche, sa dwě njedźeli bě Waschak bjes dźěła. Kaž to hižo je, nochzyšche žam pschipósnacź, so je žwoje puschczenje s dźěła žam sawinył; hrosnje na Kružaka sakhadźesche, na kotrymž ani nitki dobreje njewostaji.

„To budże wobžarowacź! Sa mnje tak bórzy sarunanje njedostanje! Mje wschak wschudžom pschiwosmu, ja něschto mózu!“ khwalesche a khroblesche žo Waschak. Ale jeho žona njemějesche teklo dowěry, kaž wón. Wěrno wschak bě, jejny muž wustojny dźěłaczeŕ, ale niihdże dołho njewudźerža, runje žwojeje sleje nakhilnosczе dla. Nchtó nochzyšche czerpjecź, so by do dźěła posdźišcho pschikhadźak, dyžli drusy dźěłaczerjo; tež to žebi nichtó njedasche lubicź, so by Waschak kóżdy krócź hrubje wotmolwjak, město teho, so by dostate a tež sažkužene porokiš czerpnje snjeżk. Tajki dźěłaczeŕ nima dobe mjeno, jeho jenož w najnusnischim padże do dźěła bjeru. Duž žebi tež Waschakowa njemyšlesche, so bychu jejneho muža bórzy sažo do samkarskeho dźěła pschiwsali. Hdyž na to wschitko spominasche, dźěsche jej na plakanje.

Duž jej sažo czwilowaze žiwjenje, napinanje a tradanje do rukow hladasche. So by pschi dundanju mohła muža sežiwicź, budże dyrbjecź sa dweju dźěłacź a žebi nusne požylnjenje sapowjesćź. Wěso wona rady dźěłasche a ženje njebě mužej porokowała, so budże nětkole žnadź na dleschi czaž nusowana, žwoje mozy pschenapinacź, sažo pschi maschinje wot ranja hacž do nozy žydacź a stysknjwje kedźbowacź na kóżdy czerwjeny pjenježk. Wona bě žkabje twarjena žónska, czujesche, so jej pschenapinanje schkodźi, so ju po prózowanju wutrobno boli a kaschel czwiluje. Hdy by s pschenapinanjom skhorjeła, kak to potom pola nich budże, hdyž budże tež muž bjes dźěła? Tež móżesche muž bóle na nju dźiwacź, jejnu žkabu strowotu bóle na kedźbu bracź, a wopominacź, so jejne žkabe stawy na wschitko njedožahaju! Ale tón na to njekedźbuje, nochze žo polěpschicź, a hdyž se žwojej winu dźěło shubi, spuschcża žo na žonu, so też jeho sežiwi. Srudne myślickżki pschewsachu wbohu žonu, ale njerjekny niczo. Snajesche muža, so je jara nahły. By-li jeho s porokami rosnjemdrika, by žo wón do njeje s pukami dał a teho žo wona bojesche. Duž radscho mjelczesche a czerpjesche sa zusu winu!

Waschak dosta poždlednju msdu pola samkarja Kružaka. Druheho městna hischcże njewjedźesche. Se strachom Waschakowa czakasche, hdyž muž po wupkaczenju msdy domoj pschińdże. Duž bě wješelje pschekwapjena, hdyž žo s czažom domoj wrócźi a jej wschitku sažkuženu msdu pschepoda.

„Někak budźemoj s tym hižo doždahacź, doniž sažo dźěła njesměju!“ Waschak prajesche. „Hnydom póńdźelu rano budu žebi dźěło pytacź. Spósnajesch, so dołho lěnjeho pascź njebudu.“

Waschak tón wjeczor hižo nihdże njewoteńdże a sa dołhe lěta mějesche Waschakowa sažo měrnischu žobotu. Ani njedźelu Waschak do korczmy njeńdźesche, pschekhodźowasche žo po měsczе a wjeczor bě sažo domach a też ke mschi bě pobył. Hdyž bě Waschakowa rjekła, so tón dźeń prjedy kehnycź póńdże, so mohła nasajtra sažo sahe stanycź, dokelž bě žebi na tón tydźeń wjazy schicża nabraka, prajesche Waschak:

„Wschako twoje khwatanje njebudże dołho tracź! Bórzy budu sažo pjenjesy dostawacź a potom trochu wotpočujesch!“

„To daj Bóh, so by tola na nowym městnje prawje dołho trał!“ žona žebi pschejesche. „Sawěsczе rady žebi dźěło njepytasch, to wěm.“

„Wulke wješele wschak to njeje“, muž žo wusna, „ale hdyž dyrbi to bycź.“

„Ale tón krócź to njeje dyrbjało tak bycź!“ směromnje jemu žona naspomni.

„Njedyrbjesche, wěso so njedyrbjesche, hdy by žo Kružak tak wótrje na mnje njewottorhnył!“ Waschak winu na dauhich wotwali. „To mózesche mi s hinaschimi žkowami prajicź — a njetrjebasche žo na mnje kaž na hólczeza wužypacź!“

„Ale ty, mužo, dyrbjesche rosumnischi bycź!“ Waschakowa žo swaži rjez. „Abo hdyž bě žo to stało, dyrbjesche jeho poprožycź, so by žo na tebje daje njehněwak a so by wupowjedženje dźěła wróczo wsak.“

„Ja?“ Waschak roshorjeny sawoła. „Ani sa zyły žwět njebych žo takle ponižił! Wón dźě by žebi myślił, so bjes njeho njemóże žiwy bycź — wo to mi runje dże! Tak htupje mi wjazy njerěcź, rosymisch!“

Waschakowa pósna, so bě žo w nim hižo sažo měr sapopadnył. Duž žo na kedźbu bjerjesche, so by schkriczki njerasduka na woheń — duž radscho mjelczesche. Tež žebi njewěrjesche muža poprožycź, kaž bě žehi wotmyšlika — so dyrbi žo korczmow sdalowacź, hdyž směje sažo dźěło. S tym by jeno woli do wohnja lała.

Póndźelu rano Waschak woteńdże, dźěło pytacź; žona mjes tym hižo dwě hoežinje se schijazej maschinu schijesche. Muž žo pschipoldnju domoj wrócźi, niczo njedozpěwschi. Hdyžkuli pschińdże, wschudžom jeho wotbychu, so runje nowych dźěłaczerjow njetrjebaju.

Njesdasche žo, so by žo na tuto njeporadženje mjersał. Hdyž njebě dźěło tón dźeń dostał, žnadź jo nasajtra abo na tsecźi dźeń namaka.

Ale njenamaka dźěła, haczrunje bě žo też w pschedměstach wobhonjał. Ani druhi tydźeń jeho bjesdźěłosczе žo wěz njepolěpscha. Hižo bě jeho poždlednja msda pschetrjebana; duž běschtaj jeno na žoninu msdu pschipokasanaj.

Wboha žona hižo ežujesche, so bě žwoje mozy pschenapinała, a so bě žebi jědź wottorhowała. Ale to ju pschezo hischcże tak njerudźesche, kaž mužowe sadźerženje.

Waschaka bě hižo rosmjersało, so dyrbjesche žebi dźěło pytacź a so bě dotal dźěło njenamakał, duž pocża njerodny bycź. Rano posdże stawasche. Bě-li rjane wjedro, khodźesche won, ale jenož s rědka žo sa dźěłom praschasche. K jědźi domoj khodźesche.

„Sažo niczo!“ by prajił a kóżdy krócź by s ramjenjomaj sczahnył, hdyž by žona na njeho s dźeń a bóle stysknjwym wócźkom pohladała. Wona hižo widżesche, so žo wo dźěło njetorha, ale njeswěri žebi, jeho napominacź, so by pschestał dundacź, so by tak strowotu a mozy jej njepodrywał. Bojesche žo, so mohł žo nahły muž rashněwaeź.

Dwójzy sa tydźeń Waschakowa hotowe dźěło wotedawasche. Hdyž bě junu žrjedu woteschła, muž žam domach wosta. Hdyž bě žamlutki, njewjedźesche, s czim žebi wostudu sahpacź. Czitacź niczo njemějesche, duž wsa dymku a tobakowu móscheń. Ale ta bě hacž na dno prózdna.

„Skoczu žebi po tobak“, Waschakowa sabórcża a wuczeże blidowy kaschczik, hdźež žebi Waschakowa nalutowane pjenjesy khowasche. Ale móschniczki tu njebě, žona bě ju žobuwsała. Rosmjersany pschepyta muž zyły kaschczik, nadźijesche žo, so tu žnadź skhowany pjenjes namaka. Ale niczo njenamako.

(Skónczenje pschichodnje.)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje, nowe lěto, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschcet žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach směje farat Räda žerbsle a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa sakski powschitkowny zyrkwiny poklad sběra.

Njedźelu po nowym lěcże směje rano 1/2 8 hodźin farat Räda žerbsku spo-

wjednu wučbu, dopołdnja w 9 hodźinach smėje duchowny Tyschet ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Schtwórtk, na dnju Tsjoch kralow, smėje duchowny Tyschet rano 1/2 8 hodźn ßerbsku spowjednu wučbu, dopołdnja w 9 hodźinach smėje farat Răda ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa mißionstwo mjes pohanami sběra.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: August Polun, fabrikski dźěłaćer w Hrubjelčźizach, s Amaliju Metu Brěsnikez tam. — Jan Jurij Bryl, kněžet a dźěłaćer w Dobruschi, s Metu Langez w Bejerjezach.

S druhich wošadow: Josef Franz Scholta, podwyschk w awstriskim pěschim regimencźe czo. 94, s Emmu Minu Tyscherjez w Hodźiju. — Jurij Schiman, murjet w Lejnje, s Lenu Winklerjez w Bóschizach. — Ernst Artur Zeipert, porzlintoczet s Wulkeje Dubruwy, w tu khwilu podwyschk w pěschim regimencźe czo. 178, s Hanu Martu Broskez w Khwaczizach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Emma Margareta, Richarda Güntera, dejerja w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischczu, dź.

S druhich wošadow: Jan Rudolf, Bruna Wustmana, wobßedźerja pjekarnje w Prěczezach, ß. — Kurt Waktak, Maxa Helaßa, dźěłaczerja na żelesnizy w Zicźenju, ß. — Lenka, Franza Scholty, blidarja w Budyschinje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Herta Johana, Emila Pilza, fabrik. zementowych worow w Khróscźe p. Minak., w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Marja Dora, Khorle Augusta Barta w Brěsynje p. Huczinu, dź. — Ida Elli, Jana Augusta Schiwarta, najeńka mlokatnje w Huczinje, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadźe: 28. dezembra: Jan Pětschka, żiwnosczet w Khelnje, 76 l. 5 m. 26 d. — Marja Lena Pětschkez s Jenkez, † we wothladakui wokrjeßneho wustawa na Židowje, 44 l. 9 m. 28 d.

W druhich wošadach: Pawol, Gustava Nowaka w Hodźiju, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 9 m. 12 d. — Madlena swud. Austowa w Mitkezach, 66 l 6 m. 8 d. — Khorla August Manja, wumjeńkat w Scheschowje, 71 l., 10 m. — Alma Frida, Jana Augusta Kroschka, kněžerja w Pßowjach, w tu khwiu na wojownischczu, dź., 5 l. —

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Nowe lěto smėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wučbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smėje farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu po nowym lěcźe smėje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan němsku spowjednu wučbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Voigt němske a 3/4 10 hódźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach smėje khcheschczijanske żónske towarstwo shromadźisnu.

Na Tsjoch kralow smėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spwjednu wučbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smėje farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa swonkowne mißionstwo sběra.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Nowe lěto rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach smėje farat Domaschka ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu po nowym lěcźe smėje farat Domaschka rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjednu wulźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smėje duchowny Bójz ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

K skónczenju wójnskeho lěta 1915.

Hłóß: Budź khwalba Bohu ßamemu —.

Nětk jene lěto protyczne,
Haj lěto Bożej' hnady,
Je hižo saßo nimo schko
A leži nětko sady,
Nětk kóżdy spósnacź samoże,
Kak wjele dobroh' abo skoh'
Je wono sa njoh' měko.

Tón czaß najbóle spodobny
Sa ratarstwo był njeje,
Měrz hižo wjele mokroty
A powodźenja sczele,
A w lěcźu na to ßuchota,
Kiż bě tak dołho trajaza,
Nam płodow snicźi wjele.

Dźak prajmy Bożej ßmilnosczi,
So je nam trěbne daka,
A wjazy płodow na poli
Je lětßa żohnowaka,
So němski kraj ßo wuhłódnicź,
Każ Jendźelczenjo chzedźa měcź,
Sso tola njeby trjebał.

Schtoż pak nam staroscź najwjetschu
Nětk czini, je ta wójna,
Kiż pschezo, każ to pißaju,
Měcź nochze żanoh' kónza,
Haj schtó dha hdy ßebi myßlił to,
So na Balkanje daloko
Też Němzy ßu we wójnje.

Ach, kak tak wjele hubjenstwa
Je wójna naczinika,
Kak wjele mkodoh' żiwjenja
Je wona sahubika,
Kiż tak we połnej strowosczi
Tym ßwojim běchu pomozni,
A nětk ßu hižo w rowje.

A schto dha teho wina je,
To nasche hrěchi czinja,
Ta liczba tych pschez' mjeńscha je,
Kiż hischcze twjerdże wěrja,
So wysche naß je jedyn Bóh,
Kiż móże khostacź człowjestwo,
Każ pśched lijenzu běsche.

Hdyż tuta wójna wudyri,
Dha skoro sdacź ßo chzysche,
So ßu ßo ludźo stróżeli,
Jich wjazy na tym běsche,
So chzedźa też ßej wuswolicź
Tón wuski pucź a na nim hicź,
Każ Boże ßkowo wucźi.

A nětko, każ je widźecź to,
Każ na wßach, tak we městach,
Wscho je pschi starym wostako,
Wschak wójna njej' tak bliska,
Sso husto hraje dźiwadło,
A hordosczź bóle schěri ßo,
Też wschelke druhe słósczе.

Najbóle wschak psches sdrasczenje
Nam hordosczź wustupuje,
Ssej czini jena staroscze,
So druhu pschetrjechuje,
Tón stary, ale rjany czaß,
Hdy by ßo k Sserbam wrócźił saß,
Sso derje wě, to njeb'dże.

Tón czaß je khutny, sawěsczi,
Chzył k pokucze naß sbudźicź,
So njetrjebał po prawdosczi
Bóh Knjes naß dale ßudźicź,
A wójna kónza njeměła,
Hacź schtó wě hdy, do kotroh' dnja,
Każ wón to jenoż snaje.

Duż, Knjeże, ßmil ßo nad nami,
Nam wodaj nasche winy,
Haj sbudź naß k prawej pokuczi
A budź nam ßudnik miły,
Njech w nowym lěcźe bóle my
Po twojej woli czinimy,
To dźenß budź moje pschecźe.

Nasch czaß tak jara njewěsty,
Wón khwatajzy nam cźeła,
A hižo saßo stejimy
Na kónzu jenoh' lěta,
A Bóh ßam wě, hacź wot naß schtó
Pschi nowoh' lěta skónczenju
Tu tehdy hischcze budźe.

H. F.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu po nowym lěče **2. januara 1916** popołdnju w 4 hodź. w Grundmanec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. kantor Lodny dobroćiwje přilubił.

Sobustawy so należnje přeprošuja, a hosćo su witani.

Předsydstwo.

Zuse suby :: Plomby.

Wožebitosć:

Twarjenje krónow a mostow

Suby ßo s městnym pohłuschenjom czahaju

Lahodne wobkhadźenje. Najtuńsche płaczišny

Rěcźne hodźiny:

Wschědne dny 8—1, 3—5, njedźelu 9—11 hodźin.

Haus Hausfelder, dentista

na Moltkowej dróży 14.

Howjase kože

każ też wschě **kože a kóžki**

po najwyschschich płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy.

Pjekarskeho wučzobnika

kotremuż ßo dybsaczny pjenjes dawa, k jutram pyta

Handrij Strauch (Kerk)

pjekarski mischtr w Drożdźiju.

Wučzobnika

pyta **R. Biesold**

pjekarnja a konditornja

na bohatej haßy.

Pjerje

kóżdu dźělbu njedrjene kupuje

J. Köhler

na ßukelnskej haßy 18 delka.

Porjadny hólz ßo jako

pjekarski wučzobnik

k jutram pyta pola

J. Scholty,

pjekarskeho mischtra

na garbarskej haßy 10.

(K temu cźišku pschikoha.)

Na nowe lube lěto ßo wschitkim cześczenym cźitarjam a cźitarkam Serbskich Nowin Boži měr, Boża hnada a Boże žohnowanje pscheje. Tym, kotsiž ßu redakziju ſ dopißami abo ſ pschinoschenjom ertnych powjeścźow dobroczźiwje podpjerali, ßo ſa to wutrobny dźak praji ſ próstwu, so bychu też w nowym lěcźe redakziji dopokasy ßwojeho pschecźelneho ſmyßlenja dawali.

Redakzija Serbskich Nowin.

Wutrobne zbožopřeća k nowomu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš »**Serbski dom**«:

po **12** hr.: k. kan. Jakub Herrmann we Worklecacach;
po **6** hr. k. just. radź. Michał Cyž w Budyšinje;
po **4** hr. kk. dr. med. Rachel w Pančicach; redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje;
po **3** hr. k. kubleŕ Króna w Bukecach;
po **2** hr. kk. wučeŕ Jurij Słodeńk w Pančicach; kubleŕ Jan Młynk w Ćemjericach;
po **2,50** hr. k. kofejownik Heinca w Budyšinje.

Wutrobne ſboże na lěto 1916

ßwojim lubym ſnatym a cześcźenym wotebjerarjam pscheje

Khorla Scholta, optikus pod radnej khěžu.

Proschu ßo pschi trjebanju brylow na mnje dopomnicź.

Sso wrócźiwschi wot rowa naſcheho lubeho nana, dźěda a wulkeho dźěda

Handrija Rudela w Rakojdach

hnuje naß, wschěm pschecźelam a ſnatym ſa bohatu kwětkowu pychu, pschewod k poßlednjemu wotpocźinkej, a woßebje knjeſej fararjej Mrósakej ſa troſchtowaze ßkowa, najwutrobniſchi dźak prajicź.

Hlubokoſrudźeni ſawoſtajeni.
w Rakojdach a Bukojnje.

Wumělſki

mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělſkeho mjedu, měſchk po 30 pj.

pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni
na bohatej haßy 27.

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje

Heinrich Lange

11 pſchi žitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pschezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Po Božej radźe bě ßo wobſamkło,
So dźěliczź dyrbjachmy ßo wot najlubſcheho.

S tutym bolostnu powjeſcź woſjewjamy, kotraž je nam nětko wěſta, ſo je naſch lubowany ßyn

Bjedrich August Michałk

wojak w reſervnym pyſchim regimencze cźißło 103, w 2. komp.

na polu cześcźe rjekowſku ßmjercź ſa ßwoj wótzny kraj poczérpił. Wón je ßo pschi bubnowazej tſélenzy 23. ſeptemba 1915 wjecźor k poknozy wot Souaina ſ jenej granatowej tſchéſku ßmjertnje ſranił, a poſdźiſcho je jeho jeho towarſch Max Hoffmann ſ Lichanja ſe ſtrachom ſa ßamßne žiwjenje na měſtnje ßamym pohrjebał. Knjeſej Hoffmannej ſa jeho nadobny ſkutk, kotryž je ſ tym nam a naſchemu lubowanemu ßynej wopokaſak, najwutrobniſchi dźak prajimy. Bóh chzył jeho dale ſchkitacź.

W Lichanju, Budyſchinje, Draždźanach-Seidnizach a we wójnje.

To bolosćze pokna woſjewja

hlubokoſrudźena Michałkez ßwójba.

W najrjeńſchim kćźěwje žiwjenja
Jo dowjedł Bóh Cźe do njebja
Cźi ruku tłóczicź njem'zachmy
Ach! hdźe Twój row je wurythy?
Měj dobru nóz! Spi we měrje!
We khłódnym rowje we zuſbje.

Spi derje! Ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſchoh ßwěta
Pſches wójny haru ßmjercźe doł,
Hdźež bywa wěcźna hěta.
Spi derje, hacź na ßudnym dnju
Sso widźimy ſaß we njebju.

Pschiloha k czišłu 1 Serbskich Nowin.

Ssobotu 1. januara 1916.

Płaczišny réšneho skotu na Drażdżanskich skótnych wikach.
30. dezembra 1915.
Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěšna waha
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	93—97	143—147
2. srénje kormjene abo trj dobre wot zyza	83—87	133—137
3. snadnje wuwite wot zyza	71—75	121—125
Swinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100—120 klgr.	115.50	154
psches 120 klgr.	105	131.25
60—80 klgr.	90	112.50
niže 60 klgr.	75	93.75
ranzy a kundroży	100	125

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr. — pj. hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaża wot 1 hr. — pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt swinjazeho mjaża wot 1 hr. 35 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 20 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 22 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt suscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 40 pj. 100 puntow syna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacz 8 pj.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczišnach w kóždym czasu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjažowych jědłach a na Humboldtskej dróży 782 B
— Telefon 403. —

Nowolětne khartki

su dostacz

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaszyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuživanju s 2½ %
pschi měsaczným wupowjedzenju 3 %
pschi schtwórczlětnym = 3¼ %
pschi polletnym = 3½ %
pschi letnym = 4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Kaszyne hodziny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Schenillowe rubischcza a schawle

nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtunsche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej hasy 5,
na snutskownej lawskej hasy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrykmpow

Sa puntowske pólnopóstske poszylki
poruczam

papowe tyscy
wodu a tuk njepschepuschate
sa **butru, tuk, měd, marmeladu**
atd.

Hermann Kulisch
w Budyschinje
mechanisca kartonažowa fabrika.
Sasopschedawarjo so pytaju.

We wudawarni Serbskich Nowin su sa 15 pj. dostacz

khèrluschowe pschidawki

do serbskich a němskich spěwarskich knihow.

Franz Marschner

czasnikar w Budyschinje
na bohatej hasy 9
swój skład **czasnikow** a **czasnikowych rjeczazow**
k dobroczinemu wobkedzbowanju porucza

Hódna twora. Pisomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Draždźanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki šo s pschihódnymi wumĕnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju šo pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery šo pjenjesy požčzuja.
Hódnostne papjery šo bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wĕste khamorowe kaschčziki šo w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschĕch pjenježnych naležnoscžach šo sprawnje rada dawa.

Draždźanska banka wobkhodne městno **w Budyschinje**
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Kóždy, kotryž chce šebi **dobru a tuni cžašnik** kupicź, abo kotryž chce šebi jón **porjedžicz** dacź, njech dže k cžašnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. lawskej haši 5. **Jenčj** pschedawa a porjedžuje, sa šwoje dźĕło sprawnje rukujo. — **Proschu, šebi moji wukkadne wokno, s plačzisnami wupokožene, wobkladacź.**

Kuchańki, stwinske a šlužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k šwinjom, wotročzkow, šrĕnkow, rólnych pohončzow, wolazych a dźĕlačzerske šwójby pyta hnydom pschistajeńka **Görlichowa** na šukelnskej haši 1 na rógu khežorskeje dróhi w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wisitne khartki

cžischczi spĕschnje a tunjo
Smolerjej knihicžischczerńja

Serbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
šu po tunich plačzisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Pschedženak.

Protyka sa Serbow

na lĕto

1916

je sa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Nětko je najwjetschi cžaš

šo wo dobroscži a tunjoscži mojich

Draniskich
trajnje šo tepjazych khachlow

pschešwĕdčicź s kotrychž mam wulki skład wschĕch wulkoscžow kulojtych a schtyrirožkatych, cžornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Žadajcže šebi sapišy s nowymi pokaskami.

Kótlojte khachle s lateho želesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschišßuschki, kužiske wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

Sakožt 1881 **na khĕžorskej drósy 4.** Telefon 599

Smolerjec knihicišcerńja

w Budyschinje w šerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spĕwy atd.
we wschĕch rĕcžach derje a tunjo cžischczi.

Dalokorĕcžak cžišło 687.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 2. Sobotu 8. januara 1916. Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

6. januara.

Na wječornej froncze je žo ś dźěła ś artilleriju wojowało; do města Lens njepśeśeśel njepśestawajzy tśěła. K dołhemu wječorej wot Le Mesnil žo njepśeśeśelowemu pospytej ś ručnymi granatami lohko sadźěwa. Nadpad njepśeśeśelowych lětadłow na Douai bjes wuspěcha wosta. Němšzy wojowarśzy lětarjo dwě jendźelskej lětadle wottśělichu, jene psches leutnanta Völku, kotryž je ś tym 7. njepśeśeśelowe lětadło ś wojowanja wotstronił.

Na rańšchim ruskim wojownischczu je žo wobhonjeŕske wotdźělenje, ś połodnja k Jakobstadtej postupowaze, psched pschewahu mějazym njepśeśeśelowym nadběhom wróćžo sćahnyć dyrbjało.

Pola Cźartoryska je žo pschedžunjene ruske wotdźělenje nadpadło a cźišło.

7. januara.

Na wječornym wojownischczu njeje ničžo noweho.

S pohrjebnischcza, k połnozy wot Cźartoryska, w kotrymž bě žo wczera jene ruske wotdźělenje postajiło, je žo njepśeśeśel dźenža w nozy wuhnał.

Na balkanskim wojownischczu njeje žo połoženje pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 6. januara praji: Wojowanje w rańschej Galiziskej a pschi beßarabskej mjesy je wczera khětro popuschczíło. Njepśeśeśelowa artillerija ś khwilemi do naschich stejischczow tśělesche. Njepśeśeśelowa infanterija nihdže njepostupasche. Tež na wschěch druhich dźělach dołhorańscheje fronty njeje podawkow wožebiteje ważnosće było.

Na italskim wojownischczu tśělenje artillerije pschi Isonzowskej froncze ś městnami pschiběrasche. K połnozy wot Dołow naschi wojazy saßo někotre nadběhi krwawnje wotrasychu a tak dobyte stejischcza wobkhowachu. W tirolskej namjesnej stronje je žo pola Brenstein a Rivy mjes artilleriju žiwje wojowało.

Na balkanskim wojownischczu wójsko generala ś Köveßa k połnozy wot Berana k wječorej wot Rosaja postupujo pschecźiwo Cźornohórzam wojuje. W pschimórskej stronje ś wobeju stronow artillerija tśělesche. Hewak žo położenje njeje pscheměniło. B.

Wo powjesći, so žu Awstrišzy Cźernowiz wopuschczili.

S awstriskeho wójnskeho kwartěra žo powě: Powjesć Reuterez telegrafowańje ś Pětrograda powě, so Cźernowizy wopuschczamy, a so žu Rußojo wschě hórki, kotrež město wobknjeżeja, wobßadźili. Tale powjesć je, kaž je ś pschirunanja ś naschimi hamtskimi rosprawami spósnacź, žo žamo wě, wot spočzatka hacź do kónca sekžana. W bukowinskim hłownym měsće Cźernowizach njeje žo ničžo stało, schtož by na wucźehnjenje podobne było; smyßlenje wobydlerstwa je najdowěrnische; žiwjenje na dróhach je wschědnje swucźene. Sa to, so by temu hinak było, njeje žaneje pschicźiny. Rußojo k ranju wot Cźernowiz tam steja, hdźež žo wot měßazow namakaju. Žadyn ruski wojak njeje kroczel bliže pschischok. Tak wězy ś wobßadźenjom hórkow, wot Reutera powjedźenym, steja, a tež wudawanje ruskeje rosprawy wot 3. januara wo pokraczawanju ruskeho nadběha, kotrež je na Cadornowe podobne, je žo wróćziło. Wotpohlady, kotrež chze ruske knježerstwo ś rosschěrjenjom tajkich powjesćzow dozpicź, žu tak sjawne, so žo wo tym njetrjeba žaneho słowo wjazy shubicź.

B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

4. januara: Na wječornej froncze (w Kurlandskej) Němzy Dwinu pschekrocźicź spytachu, ś naschim tśělenjom pak žo wotpokasachu. Naschi wojazy tež Němzow wotrasychu, kotsiž do běłych płaschczow žo sawaliwschi žo k naschim tśělnym hrjebjam bliżicź spytachu.

W stronje pola Cźartoryska (w połodnischej Pólskej) žo njepśeśeśel mjes Kožuchnowku a Podcźerewiskim dwórnischczom (k połnozy wot Kowelsko-Ssarnskeje żelesnizy) ś lěża wuhno. W stronje žrjedźneje Strypy (w Galizijskej) naschi wojazy njepśeśeśelowe groczane raczisny pschekrocźichu a dźěł tśělnych hrjebjow k ranju wote wßy Bělawinz (8 kilometrow k połnozy wot Bucźaza) wobßadźichu.

5. januara: K połodnju wot Pripeta w stronje Kuchezkeje Wole (34 kilometrow k dołhemu ranju wot Resalowki w połodnischej Pólskej) žmy Němzow wróćžo cźißli.

W stronje žrjedźneje Strypy w Galizijskej žmy dobytu krajinu wobtwjerdźili. Njepśeśeśel spyta, shubjene wobtwjerdźenje saßo dobycź, tola žo ś wulkim schkodowanjom wotrasy.

K połnozy wot Cźernowiz (w Bukowinje) horze wojowanje dale dźe. Nasche wotdźělenja žu ś nowa dźěł njepśeśeśelowych stejischczow wobßadźili. Jedyn njepśeśeśelowy napschecźny nadběh ś tśělenjom wróćžo cźißnychmy, ś cźimž žo njepśeśeśelej wulka schkoda naczini. W tejle stronje jene ś naschich wotdźělenjow 18 offizěrow a 1043 muži saja a 4 maschinske tśělby sebra.

Na kawkaskej froncze nasche tśělenje pschi wóršim brjosy turkowske wotdźělenje rospróschi; w někotrych stronach wobtwjerdźene turkowske khěže wupuscźichmy. B.

Ruske postupanje w rańschej Galizijskej.

Wójnski dopißowaŕ „Ruskeho Słowa" nadrobnje wo nowym postupanju w Beßarabijskej a Bukowinje pische, kotrež žo w tu khwilu hacź k Styrej wupschesćěra. Ruske wójskowe wjednistwo je tu wurjadnje wjele wojakow shromadźiło a mjes nimi žu tež najmłódsche regimenty. Młodźi wojazy ś pschipósnacza hódnej rossłudźenosću njepśeśeśelowe linije nadběhuja a žo wuspěschnje ś móznej tśěleńzu artillerije podpjeraju. Njepśeśeśel se saßakkosću žwoje stejischczo dźerži a ma cźežku artilleriju, kotraž ma satraschnu móz. Tola je wocźakowacź, so budźe postupanje trajaze a žo bórsy dale po froncze wupschestrje; pschetož munizija doßaha. Pschede wschěm dyrbi offensiva (postupanje) wjele njepśeśeśelowych mozow swjasacź a wot Balkana wotdźerżowacź. W stabje generala Iwanowa něktośi jendźelszy a franzowszy offizěrojo pschebywaju. Tele dny bě tež zar we hłownym kwartěrje generala Iwanowa pschitomny. B.

Bitwa w Galizijskej.

Po powjesći, kokraž je do Kijewa w połodnischej Ruskej ś Galizijskeje doschła, wojowanje pschi frontach k ranju wot Rumunskeje po žylnosći rucze pschiběra. Hrimot kanonow je na dalokosć 50 wjerstow koło wokoło žłyschecź. We wßach tychle stronow žu žo wschě woknowe schkleńzy rospukale. Bitwa wožebje žylnje na Tarnopolsko-Trembowlaskej froncze sakhadźa. Sranjeni ruszy offizěrojo powjedaju, so žo scźěhwki tuteho wojowanja hižo sacźuwaju. Rußojo maja na tejle froncze nimo měry wulke sadźěwki pschewinycź. Awstrišzy žu pšched žwojej frontu husto 24 rjadow ś kałaczkatym grotom natwarili, kotrež žo ś elektriskej mozu pjelnja. Maschiny sa to žu žo wožebje postajiłe. Dokelž žo kóždy, kotryž žo kałaczkateho grota dótknje, ś elektriskej mozu mori, njemóża ruszy wojazy groty pschimacź abo je ś teßakom rosrubacź. Woni žu žebi teho dla scźěhowazy žrědk wumyßlili. Dokelž powjasy elektrisku móz dale njewodźa, wuschikni mjetarjo žylne powjasy na groczane raczisny mjetaju a sa nimi cźahaju, doniž žo prěni rjad kałaczkateho

grota njeſkama. Potom ßo druhi a dalſche rjady na tajke wäſchnje ſpowaleja. B.

Rußojo Dunajowy wuliw ſawrjeli.

Bukareſtſke nowiny „Univerſul“ powjedźa, ſo ruſke wójnſke łódźſtwo pola Hadźazych kupow ſteji. Ruſke łódże kóždu łódź, kotraž ſ Dunaja do morja wujědże, ſadźerżeja. B.

Zar nochże hiſchcze měr·cźiniecź.

Pſchi paradźe 2. januara je zar ryceřjam ßw. Jurjoweho rjada prajił: „Budźcże ſměrowani, ſo, kaž ßym pſchi ſpoczatku wójny rjekł, měr njeſcźinju, doniž njeißmy poßlednjeho njepſcheczela ſ naſcheho kraja wuhnali, a ſo tónle měr jenoż w poknej pſchesjenoſcźi ſ naſchimi ſwjaſkarjemi wobſamknu, ſ kotrymiž njeißmy ſ papjerjanymi wucźinjenjemi, ale ſ wěrnym pſchecźelſtwom a ſ krwju ſjednocźeni. D.

Sajecźe Němzow, Awſtriſkich, Bołharow a Turkow w Saloniku.

Po nadpadźe njepſchecźelſkich lětarjow na Saloniki je franzowſki general Sarrail němſkeho, awſtriſkeho, bołharſkeho, turkowſkeho a norwegſkeho konſula a něhdźe 1000 němſkich, awſtriſkich, bołharſkich a turkowſkich poddanow ſajecź dał. Tole ſajecźe je wulke roshorjenje ſbudźiło.

S telegrafowańje Agence Havas je franzowſke knjeżerſtwo woſjewicź dało, ſo ßo ſajecźi njepſcheczelſzy konſulojo najprjódzy do Marſeilla a wot tam k ſchwajzarſkej mjeſy dowjeſu, hdźež ßo puſchcźa.

Kaž „Times“ ſe Salonikia powě, ßu wjele Němzow wobhonjerſtwa dla ſajeli. Mjes jatymi je ſaſtupjazy direktor a prokuriſt Saloniſkeje banki. Też grichiſzy a bołharſzy ſamożicźi ludźo ßu ßo ſajeli. Jeczi ßu ßo hnydom na jenu wójnſku łódź dowjeſli.

Do jeneho dźiwadła pſchi pſchedſtajenju na dobo żandarmojo pſchiúdźechu a jenu hußlerku, awſtriſku Rumunku, ſajachu. Wona je pjecźa awſtriſkemu konſulej franzowſke a jendźelſke wojerſke potajnoſcźe pſcheradźiła.

Parižſka telegrafowańja Agence Havas ſ Athena powě: Grichiſke knjeżerſtwo je pola Němſkeje pſchecźiwo pſchikhadej lětadłow nad Saloniſkiom proteſtowała. Po roſprawje, kotraž je ßo nowinam „Petit Pariſien“ wo lětarſkim nadpadźe na Saloniki póßkała, je jaßnje ſpósnacź, ſo je ßo nadpad ſ wulkej wěſtoſcźu pſchecźiwo lěhwu jendźelſkeho wójſka, pſchecźiwo twarjenju franzowſkeho generalneho ſtaba pſchi móřſkim brjoſy a pſchecźiwo Wardarſkej żeleſnizy ſaměrik. Jena bomba do jeneje kantiny w jendźelſkim lěhwje padźe. Żeleſniſki perſonal ßo do wulkeje hroſy da. B.

Proteſt Grichiſkeje pſchecźiwo ſajecźu konſulow a grichiſkich poddanow.

Grichiſke knjeżerſtwo je pola generala Sarraila pſchecźiwo ſajecźu wukrajnych konſulow a grichiſkich poddanow, kotrychž winuja, ſo ßu ſ njepſchecźelowymi wobhonjerjemi, proteſtowało. Kak je general Sarrail wotmolwił, njeje hiſchcze ſnate.

Dopißdwaŕ italſkich nowin „Corriere della Sera“ w Athenje wulke roshorjenje wopißuje, kotrež je ßo w Athenje ſ podawkami w Saloniſkiu ſbudźiło. Schefej generalneho ſtaba tſecźeje grichiſkeje diviſije, Trikupej, kotryž ßebi pa poruczńoſcźi ßwojeho knjeżerſtwa roſjaßnjenje żadaſche, je general Sarrailrjekł, ſo ßo grichiſke knjeżerſke prawa njeißu ſranike; pſchetož po němſkim lětarſkim nadpadźe je wón dyrbjał pſchecźiwo konſulam jako ſaſtupjerjam wójnu wjedźozych ſtatow poſtupowacź. Wón je wjele bóle položenje Grichiſkeje wolóżił, ju pſched dokonjanu wěz ſtajiwſchi. B.

Schtworoſwjaſk Grichiſkej ſ naßylnoſcźu hroſy.

Franzowſke a jendźelſke nowiny grichiſkemu kralej Konſtantinej huſto porokuja, ſo wón w nětcźiſchej wójnje jako ßwak němſkeho khěżora ſtronu Němſkeje dźerži a ſo ſtaj runje tak jeho ßynaj jara němſko pſchecźelnje ſmyßlenaj. To je ßo też pſchi ßlědowaznym podawku jaßnje dopokaſało. Pſchi hoſcźinje, kotraž ßo we wojerſkim kaſinje we Volu k cześcźi grichiſkeho trónſkeho naßlědnika wuhotowa, je tutón winowu ſchkleńzu ſběhnywſchi prajił: „Piju na bliſku hodźinu, hdźež wſchitzy Grichojo k pſcheßwědcźenju dóńdu, ſo triumf Němſkeje njewuwoſtanje.“ Kaž kral a jeho ßynaj ßu też grichiſzy wyſchſchi offizěrojo ſmyßleni. Scźěhowaze roſrěcźenje wyſchka Palliſa ſ grichiſkeho generalneho ſtaba wo tym ßwědcźi. Sarrail ßo ſ jenym jendźelſkim generalom a ſ jenym ßerbſkim wyſchkom pſchewodźeſche. Pallis hrožo praji: „Dyrbju Wam rjez, ſo mamy 250,000 muži pod brónjemi.“ Stanywſchi a ßebi ßwoju mězu ſtajiwſchi Sarrail wotmolwi: „A ja Wam w mjenje franzowſkeho knjeżerſtwa wotmolwjam, ſo ßu ßo wſchě pſchihoty cźinile, ſo bychu ßo moje kanony na Saloniki ſaměriłe.“ Jendźelſki general ßo na bok Sarraila ſtupi a pſchiſpomni: „Wyſchko Palliſo, njeſabudźcźe, ſo jendźelſke wójſko w tymle wokomiku 3 milijony bajonettow liczi.“ Też ßerbſki wyſchk ßo pohnu, do roſrěcźenja ſapſchimnycź: „Mam tu jenoż 1500 Sſerbow, tola wſchitzy ßu hotowi, ßo pod roſpadankami Saloniſkia pohrjebacź dacź.“ Nowiny „Tribuna a „Giornale d' Italia“ powjeſcź pſchinjeßechu, ſo ßo kral Pětr ſ grichiſkim kralom ſetka. B.

Wußadźenje wójſka na brjoh pola Saloniſkia.

Nowiny „Corriere della Sera“ ſe Saloniſkia ſhonja, ſo je ßo wobtwjerdźenje ſtejiſchcźow franzowſko-jendźelſkeho wójſka dokonjało. Snutſka twjerdźiſniſkeho paßa ßo żeleſniſka ßycź wo 200 kilometrow natwari. Njepſchestawajzy ßo nowi franzowſzy a jendźelſzy wojazy pſchiwożuja, tak 3. januara tſi regimenty indiſkich jěſdnych ſ Gallipoli. W Orfaniſkim ſaliwje k ranju wot Saloniſkia je ßo wójſko na brjoh wußadźiło, kotrež hacź dotal na kupomaj Mytilene a Imbros ſtejeſche. B.

Wußadźenje jendźelſko-franzowſkeho wójſka w Kawalli?

Po jenej powjeſcźi, kotraž je ſ Xanti do Sofije dóſchła, ßu do Kawalleſkeho pſchiſtawa jendźelſko-franzowſke łódże ſ pſchewodom ſchtyrjoch jendźelſkich kſchižakow wojakow pſchiwjeſle. S nich je ßo wójſko a wjele wójnſkeje potrjeby na kraj wußadźiło. Transportſke łódże ßu pod ſchkitanjom jeneho kſchižaka ſaßo wotjěłe. Tſi druhe kſchižaki ßu w Kawalli woſtałe. Kawalliſki pſchiſtaw je pódla Saloniſkeho najlěpſchi w ägäiſkim morju. Hacź dotal je ßo grichiſke knjeżerſtwo pſchecźiwo temu wobarało, ſo by ßo w Kawalli jendźelſke abo franzowſke wójſko na kraj wußadźiło. B.

Jendźelcźenjo Grichom njewěrja.

Awſtriſzy ßu njedawno jenu grichiſku łódź w adriatiſkim morju ſadźerżeli a na njej jendźelſkeho wyſchka Napiera ſajeli. Tutón mějeſche měſchk liſtow pſchi ßebi, kotrež wón do morja cźißny, ſo by je ſnicził. Awſtriſzy pak měſchk popadźechu a ßu nětko wopſchijecźe liſtow, w nim namakanych, woſjewili. W jenym tutych liſtow jedyn jendźelſki offizěr w Saloniſkiu wyſchkowſkemu leutnantej ſirej F. we wójnſkim miniſterſtwje piſche: „Dla nadpada naſchich nětcźiſchich njepſchecźelow nimam ſtaroſcźow. Cźehoż ßo boju, je grichiſke pſcheradniſtwo. Njeßměny ſabycź, ſo je tutón lud kanailla Europy, ſo njeje żenje niczo ßam dobył, ale ſo je jón pak nětcźiſchi ſchtworoſwjaſk wobdarił, na pſchikład ſ Joniſkimi kupami a ſ Kretu, abo ſo ßu jemu druſy k dobywanju dopomhali. Na pſchikład maja ßo Grichojo Bołharam a Sſerbam ſa Saloniki dźakowacź. Mi ßo ſda, ſo ſwjerſchne ſnacźe grichiſkeho kharaktera doßaha, ſo by ßo ſpósnało, ſo ßmy w ſtraſche, ſo naß Grichojo nadpadnu, tak bórſy hacź Bołharjo a Němzy pſched jich mjeſami ſteja. B.

Woženje italſkeho wójſka do Albanſkeje.

Schwajzarſki nowiniſki telegraf ſ Mailanda powě: Wójſko je ßo do Albanſkeje dowoſyło. Wſcho hromadźe je ßo 70,000 muži italſkich wojakow do Albanſkeje pſchewjeſło. B.

Sſerbiſzy wojazy w Albanſkej.

Pětrogradſke nowiny ſ Athena powjedźa, ſo ßo bliſko Tirany mjes wjetſchimi wotdźělenjemi ßerbſkeho wójſka a ßylnymi albanſkimi cźrjódami wojuje. Albanſzy chzedźa ßo po ſdacźu woßebje ßerbſkeho provianta ſmozowacź, kotryž ßu ßerbſke wotdźělenja poßledni cźaß ſ Italſkeje doſtałe. Pſchi albanſkim brjoſy ßo nětkole něhdźe 100,000 Sſerbow doſpołnje ſ nowa wuhotuje a ſ nowa ſrjaduje. S Italſkeje ßo hiſchcze pſchezo munizija a proviant pſchiwożuje. W połodniſchim dźělu adriatiſkeho morja ßu ßo ſchtworoſwjaſkowe wójnſke łódże ſhromadźiłe. D.

Kral Pětr w Saloniku.

Parižſka telegrafowańja Agence Havas ſe Saloniſkia powě: Kral Pětr, kotryž je ßo w Saloniku do ßerbſkeho konſulatſtwa podał, cźełneje wotpjatoſcźe dla wó iſtwje pſchebywa. Wón je pjecźa do Saloniſkia pſchiſchoł, ſo by ßerbſke wójſko ſ nowa ſrjadował.

Sserbšzy wojazy ſ cžrjódami po 200 hacž 400 muži ſ Albanſkeje do Salonikia pſchikhadźeja. B.

Jendźelcženjo jenu grichiſku łódź wſali.

Lyonſke nowiny ſ Algeciraſa powjedźa, ſo ßu jendźelſke wójnſke łódźe w Gibraltarſkej mórſkej wuźinje jenu grichiſku parnu łódź ſadźerźake. Pucžowarjo na łódźi, něhdźe 20 Awſtriſkich a Bołkarow, ßu ßo do jatby w Gibraltarje dali. B.

Dyrbjenſka wojerſka ßłužba je ßo w jendźelſkim parlamencže wobſamkła.

Miniſterſtwowy pſchedßyda Asquith je w parlamencže ßrjedu ſakoń wo dyrbjenſkej wojerſkej ßłužbje pſchedpołożił. Po ſakonju dyrbja wſchitzy njewoženjeni, kotſiž ßo njejßu wußwobodźili, hnydom do wójſka ſaſtupicž. Asquith praji, ſo ßo khětro wulka liczba njewoženjenych njeje k wójſku ſamolwiła. Teho dla je nuſne, ſo ßo ßlubjenje dopjelni, kotrež je ßo woženjenym dało, mjenujzy, ſo ßo njeßmědźa k wójſku žadacž, prjedy hacž njejßu njewoženjeni do wójſka ſaſtupili. Po ſakonju dyrbja njewoženjeni a wudowzy bjes dźěcži wot 18 hacž 41 lět we wójſku ßłužicž, ſa kotrychž njeje žaneje pſchiczíny wußwobodźenja. Tuczi ludźo ßo pjecž njedźel po tym, ſo je ſakoń do mozy ſtupił, jako tajzy wobhladuja, kotſiž ßu ßo k wójſku ſamolwili. Wójſko, k ſakitanju kraja poſtajene, pod nowym ſakonjom ſteji. Wot wojerſkeje ßłužby ßo jenož tajzy wußwobodźa, kotſiž njeparujomne dźěła dokonjeja a cži, kotſiž dyrbja ßwojich ßwójbnych ſaſtaracž. Schtož ßo dla pſchiczínow ßwědomnja ſapowjedźi, ßo wot ßłužby we wójnje wußwobodźi. Sakoń ſa Irlandſku njepłaczi. W kóždym wokrjeßu ßo wyſchnoſcže poſtaja, kotrež maja próſtwy wo wußwobodźenju pruhowacž. Po dołhej debacže je parlament po prěnim wuradźenju ſe 403 pſchecžiwo 105 hłoßam ſakoń wo dyrbjenſkej wojerſkej ßłužbje pſchijał. Tſjo dźěłacžerſzy miniſterjo, Henderſon, Brace a Roberts, kotſiž běchu pſchecžiwo dyrbjenſkej ßłužbje, ßu wotſtupili. B.

Nowe jendźelſke pomozne wójſko ſ Kanady.

S Toronta w Kanadſkej ßo powě: Kanadſki miniſter milizow je prajił, ſo hiſchcže 21 diwiſijow ſwjedže, dokelž je Jendźelſkej poł milijony muži poſkicził. Wón ßo nadźija, ſo je hiſchcže do lěcža ſhromadźi. B.

Jedyn jendźelſki podmórſki cžołm ßo w polnóznym morju podnurił.

Hollandſka wójnſka łódź „Noordbrabant" je ſchtwórtk pola Texela w polnóznym morju jedyn jendźelſki podmórſki cžołm ſetkała, kotryž ſnamjenja nuſy dawaſche. Zyła ſ 32 muži wobſtejaza wobßadka ßo na hollandſki kſchižak wukhowa. Podmórſki cžołm je ßo podnórił. B.

W dezembrje potepjene jendźelſke łódźe.

Po rozprawje jendźelſkeho wikowanſkeho hamta je ßo w dezembrje 16 jendźelſkich płachtatych a 58 parnych łódźow ſhubiło. S nimi je 209 woßobow žiwjenje ſhubiło. S parnych łódźow je ßo 20 ſ němſkimi wójnſkimi łódźemi potepiło, 8 do minow ſawadźi, pſchi cžimž je 67 woßobow žiwjenje ſhubiło. B.

S njepſchecželſkich wójſkow.

Po powjeſcži „Baſler Nachrichten" ſ Pariſa je ßo jendźelſka fronta w hodownym tydźenju wo 14 kilometrow k połodnju podlěſchiła, tak ſo móža ßo franzowſke wojerſke mozy wot tam druhdźe nałožicž. Franzowſka wojerſka komißija, kotraž po „Ruſkim Inwalidźe" ſtajnje w ruſkim hłownym kwartěrje pſchebywa, ſe 17 offizěrow ſ generalom Pauom na cžole, wobſteji. Po nowinach „Indépendance Roumaine" ma Ruſka wot Pinſka hacž do Chotina pſchi rumunſkej mjeſy wjazy dyžli dwaj milijonaj nowych wojakow ſtejo.

Wo ruſkim poſtupowanju pſchi beßarabiſkej a wolynſkej froncže Bukareſtſke nowiny piſchu:

Hłowny nadběh na ſtronu k Cžernowizam ßo po 50 hodźinſkim artilleriſkim pſchihotowanju ſ něhdźe 400 kanonow ſežini. Ruſki hłowny kwartěr je w Mohilewje. Zar tam pſchebywa, a też general Pau je tam pſchiſchoł. Awſtriſke wójſko ſda ßo poměrnje ßylne byc; pſchetož wono napſchecžne nadběhi cžini. Rumunſzy wojerſzy kritikojo praja, ſo ßu Rußojo ßylnemu awſtriſkemu poſtupanju pſchedeſchli. B.

Tajna konferenza póßłanzow w Pariſu.

Ruſke nowiny powjedźa: Dokelž je ßo jako nuſne wupokaſało, ſo ßo w ſchtworoſwjaſku, woßebje pſchi njewocžakanym pſcheměnjenju na Balkanje, ſpěſchne ſhromadne wobſamknjenja ſtanu, ßu ßo ſwjaſkarjo ſrěcželi, ßwojich Parižſkich póßłanzow w trajnej konferenzy ſjednocžicž ſ połnomozu, ſo ßmědźa w njewotſtorcžnych naležnoſcžach ßamoſtatnje rosßudźicž a jenož potom, hdyž ßo njeje k pſchesjenoſcži doſchło, ßo pola ßwojeho knježeſtwa woprašchecž. Pſchedßydſtwo w tejle póßłanzſkej konferenzy ſměje franzowſki miniſter ſwonkownych naležnoſcžow, Briand Po Pětrogradſkich nowinach je ßo konferenza dla njewuſpěcha ſałožiła, kotryž ßu ſchtworoſwjaſkowe mozy na Balkanje poczerpike. B.

50,000 frankow myta ſa wußlědźenje podmórſkich cžołmow.

Němſke podmórſke cžołmy ßu poßlednje njedźele wjazore jendźelſko-franzowſke a italſke parne łódźe w ßrjedźoſemſkim morju potepike. Jendźelſke wyſchnoſcže ßu teho dla wojſewike, ſo ßo 50,000 frankow temu wupłaczi, kotryž ſdźěli, hdźe ßo w ßrjedźoſemſkim morju němſke abo awſtriſke podmórſke cžołmy khowaju. B.

Město Ypern ßo k ſemi ſruna.

Twarjenja města Yperna, kotrež ßu ßo ſe ſtajnymi kanonadami zyle rostſělałe, ßo po wobſamknjenju Parižſkeje wójnſkeje rady k ſemi ſrunaju, ſo mohło ßo wójſko pſched němſkej artilleriju lěpje ſchkitacž. Tamniſche ſtejiſchcžo ßo ſ jendźelſko-belgiſkej wobßadku ſakituje. D.

Khlěbowa drohota w Italſkej.

Sozialdemokratiſke nowiny „Avanti" na to pokaſuja, ſo Genuaſke měſchcžanſke ſarjadniſtwo njeje ßwoje ßlubjenje dźerżało, po kotrymž je ßo kilo khlěba pſchichodnje po 56 zenteſimach pſchedawacž dyrbjało. Wobydlerſtwo dyrbi kaž prjedy też nětko 65, 70, haj 80 zenteſimow ſa kilogram płaczicž. Sozialdemokratiſzy a reformſzy ſapóßłanzy ßu wobſamkli, ſo dyrbja ßo hnydom naprawy cžinicž, ſo by ßo khlěbowej a wuhlowej nuſy wotpomhało. B.

Khěžorowa ſtrowoſcž.

„Norddeutſche Allgemeine Zeitung" powě: Pſchecžiwo njewěrnym wukrajnym powjeſcžam wo ſtrowoſcži jeho majeſtoſcže khěžora móže ßo po wobhonjenju, na pſchißłuſchnym měſcže cžinjenym, ſdźělicž, ſo jeho majeſtoſcž jenož na njeſtraſchny furunkel (brjód) cžerpi. Jeho majeſtoſcž njeje na łožo ſwjaſana, jenož njewobſtajneho wjedra dla ſda ßo ſa nju radźene byc, němotre dny wo jſtwje pſchebywacž. Dźěło jeho majeſtoſcže njeje ßo na žane waſchnje kaſyło. Khěžor po ſwucženym waſchnju pſchednoſchki pſchijimuje. B.

Wojowanje w Kamerunje.

W Kamerunje Němzy hižo połdra lěta ſ Jendźelcžanami a Franzowſami wojuja. Po powjeſcži ſ Londona ßu Jendźelcženjo 2. januara Jaunda w Kamerunje wobßadźili. Němſke wójſko je ßo k dołhemu wjecžorej wrócžo ſcžahnyło. Jendźelcženjo ßo ſadnjeho němſkeho wójſka dótkaju. Němſzy ſaſtojnizy ßu ſ Jaunda cžekli. B.

Krwawne njeměry w Tuniſu.

Italſke nowiny „Secolo ſ Pariſa powjedźa: Pſched tydźenjom ßu ßo domoródni w Tuniſu pſchi rekrutěrowanju ſpjecžili. Woni rekrutěrowanſku komißiju wotehnachu a jeneho ſ jejnych pſchedßydow, jeneho franzowſkeho majora, ſkónzowachu. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Wot nětka „Miſſionſki poſoł", kiž bu dotal we Wojerezach cžiſchcžany, w Ssmolerjez knihicžiſchcžerni w Budyſchinje wukhadźa. Wón ma nětko jara rjany, jaßny cžiſchcž a je do zyła rjenje wuhotowany. Njech pak też Sserbjo prózowanje redakzije a cžiſchcžerja pſchipósnaja, ſo też cži, kotſiž to hacž dotal hiſchcže cžinili njejßu, ßebi jón pola ßwojeho duchowneho ſkaſaja. Sa zyłe lěto płaczi wón jenož 60 pj. Miſſionſtwo je nětko wulka móz. Khryſtuß je jo nam ßam na wutrobu położił, naſchi pobožni ßerbſzy wótzojo ßu jo jara hajili. My chzemy do jich ſtopow ſtupacž a teho dla ßo ſ miſſionſkim dźěłom ſeſnawacž pytacž, k cžemuž nam cžitanje „Miſſionſkeho póßła" dopomha.

— **(Poſtajenje wójnſkeho ſnamjenja w Budyſchinje.)** Sswjedżeń tſjoch kralow je ßo w Budyſchinje na žitnych wikach wójnſke ſnamjo w pſchitomnoſcži wojerſkich, kralowſkich a měſchcžanſkich

wyschnoszow a wjetschich wotdżelenjow garnisony, wojerskich a druhich towarstwow poßwjeczisko. Wójnske znamjo dyrbi w posdżischich czaßach na nětczischu wójnu dopominacz a sdobom towarstwu „Domowinskemu dżakej" nowe zrědki pschinoschecz. Wono ma obeliskowu formu a je na kóżdej stronje s mjeczemi a żelesnymi kschiżemi wudebjene. W tu khwilu wono w jenym pavillonje blisko bohateje wěże steji a ßo po wójnje do měschczańskeho museja pschenjeße. Poßwjeczenska zwjatoczność ßo s wuspěwanjom nižosemskeho dżakneho spěwa wotewri. Na to ßo k. měschczański twarski radżiczel Göhre, po kotrehoż naczisku je ßo znamjo wudżěkało, zkowa jimasche. Stawisnu znamjenjoweho nastacza wopomniwschi ßo wón wustajerjej, k. pschekupzej Ocże Mießnerej, dżakowasche, kotryż bě s dobom 200 hriwnow darił, so bychu schulske dżěczi sa tule sumu hosdże do znamjenja bili. Sa tón zamy saměr bě k. měschczański sastupjer Weigang 300 hriwnow wustajił. Hdyż bě ßo znamjo k. wyschschemu měschczanostej dr. Kaeublerej pschepodało, tutón pschitomnych powita, dżakowasche ßo hischcże ras wustajerjej k. Mießnerej a k. twarskemu radżiczelej sa rjany naczisk a wschitkim tym, kotsiż ßu k dokonjenju rjaneho skutka pomhali, na czoż wón znamjo pod schkit měschczańskeje gmejny wsa. Prěnje hosdże, znamjenjowy wustajeŕ k. Mießner sabi, sa nim zlědowachu sastupjerjo wojerskich, měschczańskich a duchownych wyschnoszow, jednotow, wojerskich towarstwow atd.

— **(Butrowe khartki.)** Po nowym knjeżerstwowym wukasu změ ßo butra w khlamach, na wikach a w domach wotebjerarjow jenoż hischcże na butrowe khartki pschedawacz. Na kóżdu khartku změ ßo na najwjazy 1/4 punta butry pschedacz. Pschestupjenje wukasa ßo s jastwom hacz do 6 měßazow abo po pjenjesach hacz do 1500 hriwnow khosta. Dżěkarjam butry a wikowarjam może ßo dalsche pschedawanje butry sakasacz.

— **(Podlěschcny tschelanski czaß sa sajazy a bażanty.)** „Khěżorstwowy nawěschtnik" pruski wukas wojjewja, po kotrymż ßo tschelanski czaß sa sajazy hacz do kónza januara a sa bażantaze kury hacz do kónza februara podlěschi. Hacz dotal ßo hajeński czaß sajazow 16. januara a bażantazych kur 1. februara sapocza. — Każ ßo sda, dyrbi ßo s podlěschenjom tschelanskeho czaßa dżiwisna troschku pomjeńschicz, so njeby na polach pschewulku schkodu naczinika.

— **(Sakasanje wupschedawanjow tkanych a schtrykowanych tworow.)** Sastupjazy generalny komando w Draždżanach a Lipsku je sa měßaz januar wupschedawanje tkanych a schtrykowanych tworow sakasak.

— **(Wyschsche płaczisny sa dżiwisnu.)** Po wukasu khěżorstwoweho kanzlera ßo płaczisny sa dżiwisnu a pjerisnu něschto powyschi. Někotre drużiny dżiwisny, mjenujzy sajazy, kanikle a bażanty ßu ßo po płaczisnje horje stajike.

— **(Nowsche praschenje wo wuwużiwanju juchi k hnojenju.)** W poßlednjej wubjerkowej shromadżisnje Budyskeho wokrjeßneho ratarskeho towarstwa mějesche profesor dr. Vogel s Lipska pschednoschk wo wuwużiwanju juchi k hnojenju a wo dżěkanju wumělskich dußykowych hnojidłow. Na to pokasawschi, so ßu skoro wschě leżomnoszce w Němskej dußyka potrěbne a so wone bjes njeho mako wunoscheja, wón praji, so ßu nasche pola se chilijskim salpetrom, guanom a koszinu trěbny dußyk dostawake, tak daloko hacz k temu hródżny hnój a jucha njejstaj doßahakoj. Po sapoczatku wójny je pschiwos chilijskeho salpetra a guana wumostak. Wuczeni drje ßu zrědki wunamakali, s kotrymiż ßo hodżi s powětra dußyk wuczahnycz, tola tónle wumělski dußyk ßo s wulkeho dżěła k dżěkanju munizije trjeba a je też sa ratarstwo pschedrohi. Ratar je teho dla nusowany, juschiny dußyk a hnój k hnojenju bóle hacz dotal wużicz. Hródżny hnój njehodżi ßo po ßwojej wjelestronitoszci s druhimi hnojemi narunacz. Schkoda jenoż je, so wulki dżěl dußyka, w hródżnym hnoju a jusche ßo namakazeho, do powětra roscżeka. K swjasanju czekkeho dußyka je ßo torf jako najwusupěschnischi wopokasak. W nowschim czaßu ßu dopósnali, so ma ßo dla sakhowanja dußyka jucha w hródżi wot hnoja dżělicz. Dyrbimy ßo wo to prózowacz, so saßkanje po możnoszci mako juchi szyza, a so ta do jamy wotběži. Jama dyrbi ßo tak twaricz, so powětr, deschcz a woda do njeje pschistupa nimaju. S rokow, s kotrymiż ßo jucha do jamy wodżi, njeßmě wona do jamy kapacz, teho dla dyrbja roły po możnoszci hacz na jamine dno doßahacz. Jama dyrbi s twjerdym krywom krucze pschikryta bycz, so ßo s njeje njemóże dußyk wudobywacz.

— (Awstriski landsturm hacz do 50. lěta ßo pod khorhoj wola.) Mużzy s Awstrisko-Wuherskeje, kotsiż ßu ßo w lětach 1865 hacz 1872 narodżili a do awstrisko-wuherskeho landsturma ßkuscheja, maja ßo wot 7. hacz 18. januara 1916 w Draždżanach, Schreibergasse 12, k sapißanju do wobhladanskich sapißow samolwicz.

— (Żelesne dżeßacznowarje.) Każ je hižo znate, je němska swjaskowa rada wobsamkła, pódla żelesnych pjecznowarjow nětko też żelesne dżeßacznowarje bicz dacz. Jich ma ßo 100 milijonow do wobkhoda pschinjesecz. Taßama summa ßo też pjecznowarjow bije.

— (Rěsanje zwini domach.) Ratarske wobydlerstwo ßo njetrjebawschi boji, so ßo jemu sakaże, domach zwinje rěsacz, a teho dla je nětkotryżkuli ratar zwoje hischcże njedokormjene zwinje jarěsak, so byschtej ßo jemu mjaßo a tuk, kotrež je hewak k wużiwanju měr, njewsakej. So s rěsanjom njedokormjenych zwini powschitkowne sastaranje wobydlerstwa s mjaßom schkoduje, je jaßne. Teho dla krajna kulturna rada na to kedżbliwe czini, so knjeżerstwu a zejmowej wjetschinje do myßlow njepschińdże, rěsanje domach, kotrež k sastaranju wjeßnych hospodarstwow s tukom a mjaßom zkuży, sakasacz. Jenoż to ßo rosmyßluje, hacz ßo njeby wjazy rěsanje w hosczenzach dowoliło. Duż móża ratarjo zwoje zwinje, sa domjazu potrjebu postajene, s měrom dale kormicz; woni budża je też móz sarěsacz.

— (Sapißanje rekrutow.) Mużzy, kotsiż ßu ßo w lěcze 1899 narodżili, każ też wschitzy wróczostajeni s lětow 1895, 1894, 1893 atd.), wo kotrychż wojerskej służbje ßo hischcże njeje rosßudżiło, maja ßo hacz do 10. januara pola gmejnskeje wyschnoscze samolwicz.

— **(Wuradżenje w krajnej kulturnej radże.)** Stajny wubjerk krajneje kulturneje rady je w zwojim poßlednim poßedżenju wobsamknył, sakskemu ministerstwu wosjewicz, so ßo po jeho měnjenju njeßměże leżomnoscze s lěßom poßadżecz, kotrež ßu ßo hacz dotal sa ratarstwo wużike. Dale ßo po nastorku jeneho pißma Budyskeho ratarskeho wokrjeßneho towarstwa ministerstwu prósstwa wupraji, so ßo młodostni ratarscy dżěłaczerjo njebychu do dżěła pschi statnych twarach brali, so ßo njeby ratarstwu, kotremuż hižo bjes teho dżěławe mozy njedoßahaju, hischcże wjazy dżěłanskich mozow brako. So by ßo ratarstwo psched falschowanymi abo małohódnymi pizowadkami wobarnowało, ßo ministerstwo proßby, so by na to ßo poczahowaze naprawy czinilo. Dale ßo wobsamknu, ministerstwo namołwicz, so by ßo swjaskowa rada napominała, sa kuschczinowzy (hroch, woku, buny atd.) najwyschsche płaczisny postajicz, dokelż nětczische wyßoke płaczisny sa kuschczinowzowe zymjenja ratarjow wotdżerżuja, je k wußyczu wużicz.

— **(Wukas wo pjeczenju tykanzow.)** Po wukasu swjaskoweje rady njeßmě ßo k pjeczenju tykanzow żanych jejow abo jejowych reservow wużicz, na 500 gramow muki změ ßo na najwyschsche 100 gramow tuka a 100 gramow zokora bracz. Do tortow je na 500 gramow muki jenoż 500 gramow jejow, 150 gramow tuka a 150 gramow zokora dowolenych. Pschestupjenje tuteho sakonja ßo po pjenjesach hacz do 1500 hriwnow abo s jastwom hacz do 3 měßazow khosta.

— **(Wosjewjenje wolijowych płodow.)** Schtóż wolijowe płody (ripik, żonop, len atd.) pschi zebi khowa, ma to hacz do 5. dnja kóżdeho protyczneho schtwórczłeta wyschnoszczi wosjewicz. Njewobkedżbowanje tuteho wukasa ßo s jastwom hacz do 6 měßazow abo s pjenjesami hacz do 1500 hriwnow khosta.

— **(Mukowe płaczisny.)** W Budyskim měschczańskim a wjeßnym komunalnym swjasku ma we wulkowikowanju hacz do 75 prozentow wumlěta rżana muka hacz 32 hr. 25 pj. a pschenczna muka 39 hr. po dwójnym zentnarju płaczicz. W drobnym wikowanju změ 300 gramow rżaneje muki, hacz do 75 prozentow wumlěteje, (1 khlěbowa znamka) 12 pj. pschenczneje muki 15 pj. płaczicz. Punt khlěba njeßmě ßo drózscho hacz po 16 pj. pschedawacz.

— **(Nowe najwyschsche płaczisny sa butru.)** Po wosjewjenju Budyskeho wokrjeßneho hejtmanstwa změdża ratarjo, kotsiż zwoju butru w zwojim bydlenskim městnje njepschedawaju, ale ju pschetrjebarjam w druhich městnach do bydła noscha, sa punt I. drużiny butry 2 hr. 30 pj., II. drużiny 2 hr. 10 pj., III. drużiny 1 hr. 90 pj. żadacz.

S Dobrusche. Pod pschedßydstwom knjesa hamtskeho hejtmana dr. Pflugka ßo wutora w Leskez hosczenzu **poßedżenje** wubjerka sa powschitkownje wużitne dżěło w 13. wokrjeßu wotmě, w kotrymż ßo wobsamknu, w Dobruschi ludowu kuchinju pschiprawicz. Wona ßo hischcże do kónza januara wotewri. Sa 20 pjenjezkow w njej dżěłaczerjo s Dobrusche a wokolnych wßow porzijon pożitneje, stroweje a dobreje jedże dostanu.

S Hodżija. W tudomnej woßadże je ßo sańdżene lěto narodżiło 94 dżěczi, mjenujzy 56 hólczkow a 38 holczkow, mjes nimi

junu dwójnikaj a dwě mormonarodźenej. Sswój kschcżeński žlub je wobnowiło 104 młodych kscheścijanow, spowjednych bě 4952, mjes nimi 86 domach woprawjenych. Pschipowjedanjow bě 9 a wěrowanjow 15. Tak mało wěrowanjow drje hischcże ženje było njeje, kaž dołho Hodźijska wožada wobsteji. Semrěło je 55 wožadnych. Sa swonkowne mišionstwo je žo s nascheje wožady 505 hr. 19 pj. wotedacź hodźiło.

S Biskopiz. S tudomneho lěhwa jatych je jedyn jendźelski hejtman cźeknycź spytał. Wón bě do puczowanskeho korba salěsł, kotryž dyrbjesche žo wotwjesćź. Nimo duzy jedyn wojak w korbje saschrótowacź saždyscha. Do korba pohladnywschi wón cźeknjeńza wušlědźi.

S Wujezka pod Cźornym Bohom. W palenzu sły duch bydli, kotryž cźlowjeka k słósćam wabi. Wo tym sažo srudny podawk w naschej wžy žwědźi. Sańdźenu njedźelu bě žo jedyn tudomny wobydleŕ wopił. Domoj pschischedschi žo je žonu swadźi a ju w nahłym hněwje do žiwota kló. Rana bě tak straschna, so dyrbjachu hnydom po lěkarja pósłacź, kotryž je ranu saschił. Nadźijmy žo, so žona njebudźe na scźěhkach sranjenja dołho cserpicź trjebacź. Jejny muž drje žo w pschichodźe pasorow palenzoweho cźerta wobróje.

S Pschiwcźiz. Wutoru rano wotpali žo tu žiwnosćerjej Schpótzy žluschaza brózeń. Nutskach w bróžni běsche žo hižo dlěschi cźaž paliło. W 6 hodź. žo na woheń dohladachu. Wot zusych žykawow jako prěnja Budyschinska a potom Skaneczanska na pomoz pschikhwata. Bróžeń žo do cźista spali. Dokelž zyle blisko pschi bróžni domske steji, běsche też tuto w straschе. Wobžedźerjej je žo wjele žkomy, žyna, wuhla, drjewa, ratarski grat a 17 kur spaliło. Na kajke waschnje je woheń nastał, njeje hischcże snate.

Se Zitawy. W tudomnej cźełowej paleŕni je žo w sańdźenym lěcźe 346 cźełow spaliło. S nich bě 234 mužskeho a 112 žónskeho rodu.

S Kobliz pola Wojerez. Dźežaknik Sulk s Kobliz je sa khrobłosćź psched njepschecźelom żelesny kschiž 2. rjadownje na rańschim wojownischcźu dostał.

Se Eslepeho. Zyrkwine powjesćźe s nascheje wožady se sańdźeneho lěta žu tele: Narodźiło je žo 85 dźěcźi (45 hólzow a 40 holcźkow); jene běsche morwonarodźene, 2 ras dwójnikaj. Kschcźeński žlub je wobnowiło 94 dźěcźi (49 hólzow a 45 holzow). Wěrowało je žo 10 porow, a to 4 po wójnskim waschnju. Wumrjeło je a na 8 wožadźinych pohrjebnischcźach pokhowanych 63 wožobow; we wójnje je w sańdźenym lěcźe 39 padnyło; s nich je jedyn w lěhwje jatych w Kražnojarsku w Sibiriskej wumrjeł; hacź dotal je žebi wójna s nascheje wožady 48 woporow žadała. — Spowjednych je było 4161, a to 1420 mužskich a 2741 žónskich. Domach je 52 wožobow Boże žwjate wotkasanje žwjecźiło.

S hole. Swježelaze nashonjenje je žo we wjeżnych nalutowaŕnjach scźiniło, so nasch lud we wójnskim cźażu poknu dowěru k žwojim pokladnizam wobkhowa, a teho dla žo nětko wožebje wjele pjenjes do nich dawa. Jako žo na tole nashonjenje w powschitkownej shromadźisnje jeneho Raiffeisenskeho towarstwa pokasa a žo tale dowěra khwalesche, jedyn žobustaw k tomu žlědowaze wukoženje poda. So žo telko pjenjes do wjeżnych kažow noży, to ma žwoju pschicźini w tym, so žu žame papjerjane pjenjesy. K měschcźanskim nalutowaŕnjam lud tajkeje praweje dowěry nima, pschetož hdy bychu Rušojo pschischli a města spalili, kaž žu w rańschich Prušach cźinili, kajka wěstosćź by potom sa pjenjesy była. Duž žu ludźo se strachom pjenjesy won brali, ale dokelž žu žamu papjeru dostawali, njejžu jeje domach wobkhowacź móhli. W Bukowje je žebi jena hospoza 800 toleŕ spody schpundowanja wukhowała, ale sa něschto cźaža pytny, so žu žo wulke mysche do jeje papjerjanych pjenjes dałe a je s dźěla sežrałe. Hdy bychu pokladnizy skoto a žlěboro wupłacźowałe, dha bychu w naschim cźażu runje kaž w sastarsku pjenjesy w hornzach do jemje sarywali. Tola s papjeru žo to njehodźi. Duž žebi lud wěstosćź sa žwoje kroschki w žwojich wjeżnych nalutowaŕnjach pyta, a wón na tym prawje cźini.

Se Shorjelza. W jenej Shorjelskej ludowej schuli jedyn žlepy wucźeŕ žwojeho sastojnstwa hlada. Wucźeŕ Kuhn, kotryž bě do wójny s wucźerjom w jenej tudomnej ludowej schuli, je we wójnje widźenje na woběmaj wocźomaj shubił. Njedźiwajzy teho je žo wón sažo w schulskej žłužbje postajił a s wulkim wuspěchom žwojich schulerjow w nabožinje, stawisnach a spěwanju roswucźuje. Jeho młoda mandźelska je pschi wucźbje pschitomna a na měr a porjad dźerži.

Prěnja kroczel do noweho lěta.

4. Mój. 6, 24.

Do prědka! kaž mózny worjoł leczi,
Khwata nimo tu nasch semski czaž,
Khwata jako žołmy móznej' rěki
Lěto Bożej hnady nimo naž.
Człowjek, narodźeny, kcźeje, swjadnje,
Wschitka rjanosćź sachodna je tu,
Do rowa wscha kražnosćź žwěta padnje,
Wschědnje nowe rowy nastanu.
Wschitko khwata cźažej njewěstemu
Napscheczźiwo tudy se žwěta,
Swěrny kscheścźan k wótzej njebjeskemu
Hlada, dóńt žwój jemu porucźa,
Směrom hlada k wuhažnjenym hwězdam
Staroh' lěta nětko sańdźenoh',
S měrom hlada do pschichoda, k horam,
S wotkal Boża pomoz sjewi žo.
Wulke wězy žu žo loni stali,
Cźěmny leži pschichod psched nami,
Ssmy pak Boha sa wodźerja wsali,
Stroschtnje stupmy na pucź žiwjenski.
S Bohom kral a khěžor žwěru dźěła,
S Bohom wojak cźehnje do bitwy,
S Bohom ratař, dźěła, žyje, spěwa,
Bjes Boha žy wěscźe shubjeny.
Budźmy žylni! Boża mózna ruka
Twjerdźe dźerži naž w wschěch wichorach,
Njech wětr howri, hrima žo a błyska,
Bóh je snami, schkit nasch w njesbožach.
Hacź tu róże kcźeja, róże swjadnu,
Modlo posběhajmy ruzu k njebju,
Hdyž do nowoh' lěta stupimy.
Božo, knjeże, hladaj s hnadu na naž,
Schkituj krala, dom nasch, wótzny kraj,
Schkituj tych, kiž w krawnych bitwach sa naž
Wojuja, jim móz a žylnosćź daj.
Schumja wok'ło naž też žylne žołmy,
Kiwa-li žnadź žmjercźe jandźel nam,
Nadźiju k tebi, Wótcźe, w njebju mamy,
Budź nam hnadny, twojim wowcźickam!

Kruža.

Přilopk.

* (Sso spalił.) Žałožnu žmjercź je 13lětny žyn mlokopschedawarja Ditterícha we Würzburgu poczerpił, kotryž na shibadłowe drjenje khory leżesche. Wón w nozy we ložu žwězu saždźeli, so by pił. Pschi tym žo wata, do kotrejež bě sawaleny, sapali, a sa wokomik žo njesbožowny wohnjowemu stołpej runasche. Prjedy hacź mózachu jemu pomoz pschinjesćź, bě žo wón spalił.

* (Rubježny nadpad na jenym pólskim kuble.) Hdyž tele dny někotři žužodni kublerjo jeneho kublerja w Lutorborju w Pólskej wopytachu, pjeczo sababjeni rubježnizy rubježny nadpad wuwjedźechu. Pschi tym ryczerkublerja Jana Karpinskeho s Wole Adamoweje satšělichu. Njesnaczi rubježnizy žu 5000 hriwnow rubili.

* **(Wumělski gumi s alkohola.)** Po jenej Pětrogradskej depeschi je profesžor Ostromyžlowski wušlědźił, s alkohola gumi dźěłacź. Ruske knježerstwo da sa 300 000 rublow fabriku pschiprawicź, so by žo system profesžora Ostromyžlowskeho wuwužił. L.

Lěni.

(Skónczenje.)

„So žonje niczo prajił njejžym wo pjenjesach, prjedy hacź bě woteschła!" mjersasche žo na žo.

Tu žo dopomni, so žona pjenjesy do kofra khowa, kotrež po dźělbach na daň noży. Wjedźesche, so bě wona hižo něschto nalutowała, ale kelko, to njewědźesche. Wón koser wotewri a wschitko, schtož w nim leżesche, kedźbliwje s njeho wukładowasche. Na dnje kartowu tysku namaka, kiž bě s běłym bantom wobwjasana. Satschaže s njeju a žo spokojnje sažmja, hdyž w njej pjenjesy saklin-

cžachu. Roswjasa banczik, wotewri wěczko — w tyszy běchu ßame ßlěborne hriwny. Wón bě pschekwapjeny, hdyž jich wóßomnacže naliczi. Wěsče mějesche tu žona hischcže nalutowane pjenjesy ſ prjedyscheho cžaßa, pschetož ſa tón cžaß, so bě wón bjes dźěka, njebě wona mohła telko nalutowacź. Wosmje ßebi jenu hriwnu, kupi ßej tobaka, ßbytk da žonje wróczo, hdyž domoj pschińdźe.

Waschak ßo na ßlěbornaki sahlada a hižo bě tu njepschewinliwe spytowanje.

„To mohł ßebi saßo jóna něschto popschecź! Tak dołho hižo piwa woptał njejßym!“

Waschak ßo njedowobara. Wſa jenu hriwnu a tykny ju do saka a chzyſche do korczmy woteńcź.

„Jenoż ßebi wjazy bjeł!“ sły duch jeho wabjesche. „S jenej hriwnu tola do korczmy khodźicź njebudźesch! Njepschekładuj ßebi, schtoż je twojeje žonine, to je też twoje, wschako ſtaj mandźelſkaj! Wſmi hischcže jenu, hischcže jenu — a hischcže jenu!“

S khwatkom wſa ßebi Waschak hischcže tſi hriwny. Potom pak hischcže spěschnischo wěczko saßo ſawrje a tysku ſawjasa. Na to ſtaji tysku saßo do kofra a nakładźe na nju nanajkedźbliwischo wschě wězy, kotrež bě prjedy wukładł.

Hdyž bě kofr saczinił, ſhotowa ßo Waschak na woteńdźenje ſ domu. Tola běſche jara bojaſny. Sswědomnje bě w nim wotucźiło. Schtož bě žona ſe ßwojim napinazym dźěłom ßebi nalutowała, ſo byſchtaj mohłoj pjenjesy ſa wotnajecże wobydlenja ſapłaczicź, to chze wón nětkole w korczmje pschecźinicź.

Hižo bě zyle dohotowany a tola komdźesche ßo woteńcź.

„Wrócź pjenjesy, ſ wotkelž ßy je wſał a wostań doma!“ jeho něschto nucźesche.

Ale hižo jemu ſawjedny wobras na myßle pschińdźe. To bě korczmarſka jſtwa, na blidach schkleńzy jeschcźateho piwa, ſ kuchinje wonjeja dobre ßlódne jědźe — hoscźo ßo pschecźahuja na stólzach, kurja — žiwje ßo bjeßadowaja, ßo ßměja, ſpěwaiu — w kucźe piſka ßo na harmoniku — ſ khartami plazaja, pjenjesy klinkotaja — — Waschak podleża,

Khwatnje wuńdźe ſ bydła, samkny, klucź pschepoda ßußodźinje — a praji jej, ſo by jeho žonje rjekła, ſo je khwilku na wukhodźowanje wuſchoł.

A hižo bě ſ khěže na haßu won ſtupił. Dokelž bě ßebi wědomny, ſo ma pjenjesy w saku, ſo móże saßo jónu we wjeßekej bjeßadźe pobycź, roswjeßeli ßo. Sańdźe do klamow, kupi ßebi zigarow, saźehli ßebi jenu a ßylnje pachajo a ßebi ßkodźicź dadźo wuduwasche kur. Potom dźěſche do korczmy, do kotrejež bě něhdy husto khodźił. Hdyž bě hižo blisko korczmy, wuhlada ßwoju žonu. Ta dźěſche k njemu, hłowu khonjo, njeßesche dwě cźeżkej brěmjeni ſ nowym dźěłom. Hdyž muž wbohu žonu wuhlada, saſtróži ßo móznje a sbłědny a spěſchnje do cźmoweho kuta skocži. Dych sadźerżujo cźakasche, doniż by wona nimo njeho była. Sa khwilu ßo jemu žona ſ wocźow shubi. Waschak hischcže khwilu we ßwojim skhowje cźakasche, potom dźěſche dale do korczmy; duzy po puczu pak jemu žona ſ myßlow nochzyſche. Běſche tak błeda, wustarana, storhana, ſ tajkimaj cźeżkimaj brěmjenjomaj ßo wlecźesche! A wón lěnjeho paßesche — a nětkole je runje na tym, pjenjesy pschecźinjeeź, kotrež bě wona ſ tak napinazym dźěłom ßebi nalutowała, niz jeno ßebi, ale też jemu. Lěpſche cźucźa ßo w nim hibachu, něschto jeho nopominasche, so byrbi ßo dom wróczicź. Tu dyri jemu něchtó na ramjo a snaty hłóß rjekny:

„Witaj, Waschako!“

Waschak ßo wobroczi a pſched nim stejesche muźki, ſ mjenom Cźapak, njekhmany lěnich, kotrehoż dyrbjesche jeho macź ſ wikowanjom žiwicź. S tym bě Waschak husto w korczmje hrał.

„Hdźe dha ßy ßo nastajił? Do korczmy?“

„Haj!“ wotmolwi Waschak.

„Ja też, duż pójmoj hromadźe!“

Wón wſa Waschaka ſa ruku; hdyž hižo w korczmje ßedźeschtaj, wotmjelknychu we Waschaku poßlednje poroki ßwědomnja. To dźě je jenoż maliczkoſcź, te por hriwnow ßwojej žonje saßo wróczicź, hdyž smeje saßo dźěło. Duż Waschak bjes ſtaroſcże pijesche, jědźesche, kurjesche, wótſje bjeßadowasche we wjeßekym towarſtwje. Na ßwoju žonu a bydło bě zyle sabył. Skónczńje też pocza khartu hracź a pjenjesy ßo ſhubiwachu. Na dobo nasta pódła njeho ſwada a dońdźe do pukow.

Cźapak spěſchnje ſe jſtwy cźekny, Waschak pak ßo do cźrjódy biczkow měſchesche. Tu pſchilecźa piwowa schkleńza, Waschak ſ bolosczu ſakſchikny, hrabny ßo ſa hłowu a hnydom padźe na semju.

* * *

Waschakowa ſa zyku nóz njewußny. Dźěkasche a cźakasche na muża. Druhdy cźeżko ſdychny, do wocźow jej ßylſy ſtupichu. Saßo je w korczmje, pſchecźinja a ſabiwa pjenjesy, kotrež bě ßebi wona tak cźeżko ſaßłużiła. Hižo bě pósnała, schto bě Waschak ſkucźił, hdyž wona doma njebě. Najprjódzy bě ßußodźinje wěrika, ſo bě ßo wón jenoż na pschekhodźenje podał. Ale hdyž ßo nochzyſche wrócźicź, ßebi myßlesche, ſo ßnadź je ßo jemu wonka něschto stało. Na dobo wſchak jej też do myßlow pschińdźe, ſo drje je do korczmy schoł. Ale ſ wotkal dha by pjenjesy wſał? Tak ßebi pomyßli. Duż ßo na ßwoje nalutawanki dopomni. Hnydom wotewei kofer a spósna, ſo bě tu druha ruka hacž jejna ßamßna ryka. Naſtróżena wukładźe wězy, doniž hacž do tyſki njedozpě. Wotewri ju a ſ hłoßom ſapłaka. Schtyri hriwny tu pobrachowachu a wón je ſa hodźinu pſche niczo a ſa niczo pſchecźini!

„Ow, hdy ßo tón cźłowjek tola ſkónczńje nakaſa!“ tak wona żałoſcźesche. „Niczo na to njedźiwa, ſo dyrbju ßo ja wot ranja hacž do wjecźora cźwilowacź — moje tak spróżniwje saßłużene a nalutowane pjenjesy wosmje a dźe do korczmy, je pſchecźinicź. Schto dyrbju ßo ja napinacź a naprózowacź, prjedy hacž ßebi schtyri hriwny ſe schicźom saßłużu!“

Ssydźe ßo saßo k ßwojemu dźěku a samyßli ßo do staroſcźow. Rudźesche ßo, ſo ma jejny muž takle mało ſroſymjenja ſa nju, ſo měſto teho, ſo by jej žiwjenje wolóżał, jej je hischcže bóle hórke cźini. —

Tón krócź dyrbi jemu do dusche porěcźecź, njech je, kaž je. A njebudźe ßo wuſtupjenja strachowacź. Waschak wěſcże mjelcźecź njebudźe a ßnadź ßo hacž nanajbóle roshněwa; ale hdyž ßo saßo směruje, ßnadź do teho pſchińdźe, kak njerosomny je był, a budźe ßo hańbowacź.

Porěcźi ſ nim, ale ßdyž budźe dźeń, hdyž ßa jejny pjany muž wuſpi; nózny měr ßo w domje njeßmě kaſycź. A wostróſbjeny muž budźe potom rosomnischo cźinicź, budźe jejnym ßłowam pſchiſtupnischi. —

Nóz bě nimo, hižo bě w tſjoch. Waschak hischcže njebě domoj dóſchoł. Skónczńje żonu mucźnoſcź pschewsa a wona wußny.

Rano w scheſcźich wotucźi — saſtróži ßo, hdyž spósna, ſo muž ſa zyku nóz ani doma był njebě. To hischcže żenje cźinił njebě. Hižo ßo bojesche, ſo je ßo njesboże stało. A hdyž bě hižo wóßom hodźin a muž pschezo hischcže doma njebě, njemějesche żona hižo żaneho měra. Wona na polizajſki komißariat doběża. Tam wosjewi, ſo bě hižo dźeń prjedy na wjecźor jejny muž woteſchoł wot domu a ſo ſa tón cźaß ßo njeje wjazy wrócźił. Wopraſchachu ßo ju, kak wona rěka, a potom ßo dachu dale wobhonjecź.

Wotmołwa dońdźe a Waschakowu nimo měry saſtróži. Waschak bě ßo w korczmje do pukow měſchał, bu na hłowje ſranjeny a leži nětkole w khorowni. Płakajo żona tam běżesche, rjeknychu jej, hdże je, ale nuts k njemu ju njepuſchczichu. Hakle nasajtra jeho wohlada. Wón we łožu leżesche, hłowu mějesche wobalenu, pod wobałku ſhubiwasche ßo lěwe wóczko. Jeho wobliczo bě jara błěde a storhane.

Waschakowa k njemu pſchiſtupi a sapłaka. Wón ßo k njej wobroczi a saſtona a ju ſe ßłabym hłoßom proſcheſche:

„Njeheńwaj ßo na mnje — wodaj mi — ßym hižo doscź khostany!“

Waschakowa na jeho pſcheſtupjenje sabu, hdyž jeho tak ſwohidźeneho wuhlada, hdyž jeho hłóß saßkyſcha, kiž ſ wěrnej żelnoſcźu dyrkotasche. Wona ßo k njemu ßydny a Waschak ßo jej wſcheho wusna.

„Pschi pukach w korczmje ßo mi wóeżko ſrani, je mje to ßurowje bolało — też nětkole hischcže boli. Ale wěſt mi, ſo mje hischcže bóle boli to, kaž ßym ßo pschecźiwo tebi sadźerżał. Ssym ichpatny cźłowjek — a ty ßy tak dobra była, ßy ßo napschecźo mi pſchezo tak derje sadźerżała — chzesch mi wodacź?“

Waschakowa ſtłóczi jemu ruku a ſdychny:

„Bóh je tebje warnował, żenje na njeho njesabywaj!“

Waschak dołhi cźaß w khorowni leżesche, lěkarjo njemóżachu jemu ranjene wóczko sdźerżecź.

Hdyž Waschakowa skónczńje po muża pschińdźe, ſo by jeho domoj dowjedła, mějesche Waschak prósdny wóczkowy dólczk, kiž bě ſ cźornym bantom sawjasany.

Tuto njesboże Waschaka do zyła pscheměni. Nětkole bě hubjeny cźłowjek a njemóżesche ßebi wjele wjazy saßłużicź.

Hdyž Waschak doma żonje na ßwoju staroſcź poskorži, troschtowasche jeho wona:

„Sa to budu ja cźim bóle dźěkacź, doniż ty saßo dźěła njenamakasch.“

Waschak na ßwoju żonu pohlada a wutroba ßo jemu sawrje. Kak dołho móże tale hubjena żónska sa dweju dźěkacź? To dźě ju dosniczi! Wón dyrbjesche ßebi bórsy dźěło namakacź, so by wbohu żonu trochu wołóżik. A wón pilnje pytasche, so bychu jeho sa ßłużobnika do wobkhoda pschijeli, ale niczo ßo jemu njetrjechi. To jeho jara rudźesche.

Skónczńje Waschak junu domoj pschińdźe a żonje jara wjeßeły wosjewi:

„Jutsje póńdu na dźěło!“

„Bohu dźakowano!“ Waschakowa wjeßele sawoła. „A schto ßy namakał?“

„Budu na twaru jako dźěłaczek dźěłacź.“

Waschakowa hłowu skłoni a ßo jeho woprascha:

„Budźesch to też dokonjecź?“

Waschak s cźicha rjekny:

„Njejßym drje na to swuczeny, ale schto ßebi chzu? Lěpje něschto hacź niczo!“

A nasajtra dźěsche Waschak na twarske dźěło. Zyke cźěło jeho bolesche, na rukomaj mějesche mosle, ale wón w dźěle wudźerża a ßwoju msdu s wjeßełym wobliczom domoj pschinjeße.

Tak ßo Waschakowej starosce wo wschědny khlěb khětro połóżichu, schtoż bě hižo jara nusne. Wona dźěłasche też dale jako schwalczo, ale njetrjebasche ßo pschenapinacź.

Napośledku dosta Waschak městno jako ßłużobnik. Tak ßo wscho k lěpschemu wobrocźi.

Waschakowa drje mějesche muża s jenym wóczkom, ale sa to bě wón duschny a njekhodźesche wjazy do korczmy.

(— Kónz. —)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje, 1. njedźelu po tsjoch kralach, rano 1/2 8 hodźin farar Răda němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach směje duchowny Tyschek němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho żónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budźe ßo němska wójnska modlerska hodźina w Jenkezach wotbywacź.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje farar Răda.

Wěrowani:

S druhich wośadow: Reinhold Bola, pohonc w Dubrawzy, s Martu Hanu Teichertez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Wylem Ernst, Ernsta Wylema Wjazki, pohonca w Myschezach, ß., narodźi ßo w Khelnje.

S druhich wośadow: Herta, Pawoła Marcźina Jähny, żiwnosćerja w Nowej Wßy, dź. — Hana Emma, Hermana Löwy, powětroweho kódźnika, w tu khwilu na wojownischću, dź. — Ernst Alfred, Jana Augusta Pawła, żiwnosćerja w Koporzach, ß. —.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadze: 30. dez.: Hańża Garbarjowa, njebo Handrija Garbarja, żiwnosćerja w Nadźanezach, sawostajena wudowa w Jenkezach, 80 l. 29 d. — 5. januara: Jan Adolf Ducźman, khěžek a cźěßla, napośledk invalida na Zidowje, 71 l. 11 m. 26 d.

W druhich wośadach: Johana Wylemina Kschiżankowa, njebo Wylema Kschiżanka, kublerja w Hodźiju, sawostajena wudowa, 57 l. — Marja Säuberlichowa, Jana Augusta Säuberlicha, wumjeńkarja w Ssulschezach, mandźelska, 73 l. 6 m. 5 d. — Lena swudowjena Branzlowa, wumjeńkatka w Dubrawzy, 84 l 8 m. 26 d. — Hana Khěžnikowa, khěžerja a dźěłacźerja Khěžnika w Komorowje p. Klukscha mandźelska, 65 l. 1 m. 20 d. — Khorla August Greulich, rentu dostawak w Hrodźischću, 81 l. 3 m. 23 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

1. njedźelu po 3 kralach směje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin směje farar Kschiżan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

1. njedźelu po 3 kralach směje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach směje farar Domaschka němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin směje kschesćijanske towarstwo żónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu swjeczor 1/2 7 hodźin směje duchowny Bójz ßerbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójnsku modlersku nutrnosć.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodosće.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
ßu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Nětko je najwjetschi czaß

ßo wo dobrosczi a tunjosczi mojich

Draniskich
trajnje ßo tepjazych khachlow

pscheßwědczicź s kotrychž mam wulki skład wschěch wulkosczow kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Zadajcze ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle s lateho żelesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißkuschki, kużiske wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sakožk 1881 **na khěžorskej drózy 4.** Telefon 599

We wudawarni Serbskich Nowin ßu sa 15 pj. dostacź

khèrluschowe pschidawki

do ßerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Pjekarskeho wuczobnika
kotremuż ßo dybsaczny pjenjes dawa, k jutram pyta
Handrij Strauch (Kerk)
pjekarski mischtr w Drożdźiju.

Dwě ßylnej dejnej a cźehnitej
kruwje
stej na pschedań w Lipinkach cźo. 4 pola Borschcźe.

Hosposa ßo pyta.
Starschu dowěrnu jednoru
hosposu
kotraż ßo na jednore warjenje a plahowanje pjerisny wusteji, najradscho holzu se wßow, pyta
knjeźi dwór w Nèczinje
pola Pomorz,

Pjerje
kóżdu dźělbu njedrjene kupuje
J. Köhler
na ßukelnskej haßy 18 delka.

Porjadny hólz ßo jako
pjekarski wuczobnik
k jutram pyta pola
J. Scholty,
pjekarskeho mischtra
na garbarskej haßy 10.

Wuczobnika
pyta **R. Biesold**
pjekarnja a konditornja
na bohatej haßy.

Wutrobne zbožopřeća k nowomu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš »**Serbski dom**«:

po **3** hr. k. farař Urban w Khrostawje;
po **2** hr. k. faraf Świela w Dešnom.

Žadyn petrolej wjazy trěbny.

Tuńscho a wjele jaßnischo ßo moje

karbidowe lampy

ßwěcza, kotrež ßo sa dom, pinzu a tšelnu hrjebju hodza. Wone ßo 6 hodzin sa ßobu ßwěcza. Jednore wobkhadzenje. Wjele dzaknych pißmow. Lampa płaczi 2,80 mk. na do prědka saplaczenje, 3 schtuk franko.

Pschedawarjo wyßoki rabatt.

Jan Sedlacek, Neusalz a./O. III.

Rožku a pschenzu

kupujemoj,

wotruby

na marki wotedawamoj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje w Budyschinje.

Zuse suby :: Plomby.

Wožebitosc:

Twarjenje krónow a mostow

Suby ßo s městnym pohluschenjom czahaju

Lahodne wobkhadzenje. Najtuńsche płaczisny

Rěcżne hodziny:

Wschědne dny 8—1, 3—5, njedželu 9—11 hodzin.

Hans Hausfelder, dentista

na Moltkowej drózy 14.

Rezka Bartkec

Karl Wyrgač

duchowny

slubjenaj.

W Špikałach *w Nosačicach.*

Nowoléto 1916.

Sa wschě wopokasana džělbracza a luboscze, kotrež ßu ßo nam dostałe psches ßkowo a pißmo pschi rowje nascheje lubowaneje, staroscziweje maczerje, džowki, pschichodneje maczerje a ßotry

Hany swnd. Kschižanoweje

rodž. **Valtenez**

kublerki w Hodžiju,

tehorunja sa tu bohatu pychu na row, tym, kotsiž ßu tu njeboczičzku na boloscziwym łožu ßwěru wopytowali a knjesomaj duchownymaj sa posběhowaze a troschtowoze ßkowa **wuprajamy ßwój najwutrobnischi dźak.**

W Hodžiju, w Kotezach, w Huczinje a w polu.

Hlubokosrudzeni sawostajeni.

Po Božej radze bě ßo wobsamkło,
So dzěličz dyrbjachmy ßo wot najlubscheho.

Pschesahe, daloko wot domisny a ßwojich lubych je mój wutrobnje lubowany njesapomnity mandželski, staroscziwy nan ßwojeho lubeho dźěsca, nasch dobry ßyn, bratr a pschichodny ßyn, murjeŕ

Jan Schawczik

grenaděr w jenym reservnym regimencze

9. dezembra s kruchom schrapnella pola St. Soupleta w Franzowskej ßo sraniwschi w starobje 29 lět rjekowsku ßmjercz sa wótzny kraj poczerpił.

We Wjeßlu, Minakale, Draždżanach, Lucju, Kinsbórku, Hernhucze a we wójuje.

W njewurjeknitej boloscži

hlubokosrudzena mandželska
s džowczičzku
w mjenje wschitkich sawostajenych.

Wjetscha srudnosc̀ na ßwěcze
Nihdze njej' ßo namakała,
Hacz hdyž wboha ßyrotka
Podarmo sa nanom žada,
Tež ta wboha mandželska
Cžežki kschiž nětk nošycz ma.
Jeho ßkowa poßlednje
Běchu, jako wot naß džěsche:
„Strowe saßowidzenje"
Boža wola hinak chzysche,
Se schrapnellom morjeny,
Je w Franzowskej skhowany.
My nětk srudnje hladamy
Sa tobu, o luby Jano
Tudy ßylsy ronimy,
W duchu kładzemy tež palmy
Na twój row we zusobi,
Budž tam semja lohka czi.

(K temu czißku pschiłoha.)

Płaćišny rěsneho słotu na Draždźanskich słótnych wikach.
6. januara 1916
Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne bruźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	96 100	146—150
2. ſrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	86 – 90	136—140
3. ſnadnje wuwite wot zyza	75—80	125—130
Swinje:		
80—100 Kgr.	126	157.50
100—120 Kgr.	115.50	154
psches 120 Kgr.	105	131.25
60—80 Kgr.	90	112.50
niže 60 Kgr.	75	93.75
ranzy a tundroßy	100	125

Płaćišna produktow.

W Budyšchinje płaćeja: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. — pj. hač 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. — pj. hač 1 hr. 30 pj., punt ſwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hač 1 hr. 45 pj., punt ſchmalza wot 2 hr. 20 pj. hač 2 hr. 20 pj., punt pšeńcźneje muki wot — hr. 22 pj. hač — hr. 22 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hač — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcźa wot 2 hr. 20 hač 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. 28 pj. hač — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač - hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hač 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jejich wot 2 hr. 40 pj., hač 2 hr. 40 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hač 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hač 8 pj.

Franz Marschner
cźaßnikat w Budyšchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódne twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Pschedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1916

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Draždźanſka banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wſchě bankowe ſkasanki ßo ſ pschihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K ſadanjenju ßo pjenjesy pschijimuja.
Kouto-korrentowy a ſcheckowy wobkhód.
Na bórſowe hódnoſtne papjery ßo pjenjesy požcźuja.
Hódnoſtne papjery ßo bjes ſtracha khowaju a ſarjaduja.
Pšched wohnjom a paduchami wěſte khamorowe kaſchcźiki ßo w naſchej worzlowej komorje pšchenajeja.
We wſchěch pjenjeżnych naležnoſcźach ßo ſprawnje rada dawa.

Draždźanſka banka wobkhodne městno w Budyšchinje
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

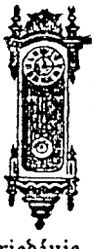

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobru a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wołuo, ſ płaćišname wupołożenc, wobhladacź.**

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rógu khežorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wiſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Sſmolerjej knihicźiſchcźerja

Konje k rěsu

po najwyſchſchich płaćišnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Howjaſe koże

kaž też wſchě koże a kóžki

po najwyſchſchich płaćišnach kupuje

Otto Hauſotter

na garbarſkej haßy.

SN 75, 1916, č. 2

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldźe.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju ſ		2½ %
pschi měßaczným wupowjedźenju		3 %
pschi schtwórczlětnym	=	3¼ %
pschi połlětnym	=	3½ %
pschi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Sserbskim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Koże

kóždeje druźiny pschez po
wyschschich płaczisnach ku

Heinrich Lan

11 pschi žitnych wikach 11
pschi zyrkwinym městnje 4

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubje
ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßt

Sserbske a němſ

ſpěwarſke

ßu dostacź

we **wudawatni** Serb. Nowi

Želesniski jěsdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

© Budyschina do Bjelecyna.

Wołowa kasa	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.
© Budyschina	4,50†	—	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,84	8,41	—
Pjesnitz	4,58†	—	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestec	5,05†	—	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Roswodej	5,10†	—	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Bjelecyna	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—

† Sćěhi jenoj na tójšym pośledním dźěłanſkim dniu w tydźenju.
†* Sćěhi tójšu sobotu, štwórtk, njedźelu a šwjate dny.

© Bjelecyna do Budyschina.

Wołowa kasa	2-4.	3-4.	3-4.	3.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	3-4.	2. 4.	3-4.
© Bjelecyna	—	6,06†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24
Roswodej	—	6,12†	8,6	—	11,59	—	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestec	—	6,18†	8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Pjesnitz	—	6,24†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	6,31†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Sćěhi jenoj sobotu, štwórtk, njedźelu a šwjate dny.
† Sćěhi jenoj na tójšym pośledním dźěłanſkim dniu w tydźenju.

Kamjenz-Hallschtrow-Bischofiy.			Bischofiy-Hallschtrow-Kamjenz.		
© Kamjenza	11,30	2,04	7,02	© Bischofiy	7,25	1,40	5,35	9,13
Hallschtrowa	11,58	2,30	7,36	Hallschtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Do Bischofiy	12,44	3,15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25

© Hrodka do Horki.

Wołowa kasa	II-III	II-IV	II-IV	I-III	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-III
© Hrodka	7,11	10,16	—	—	12,55	—	3,59	6,34	6,40			10,36		
Sčepcho	7,23	10,27	—	—	—	—	4,12	—	6,53			—		
Bubnje Wody	7,38	10,38	—	—	1,14	—	4,25	6,53	7,07		1,55	—		
Mučizy	7,53	10,54	—	—	—	—	4,43	—	7,25		—			
Do Horki	8,18	11,24	—	—	1,42	+	5,08	6,21	7,54		11,26			

© Horki do Hrodka.

Wołowa kasa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV		I-III	II-IV	I-III	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV
© Horki	4,32	6,31	6,07				11,45	1,40	4,29			6,54		9,44
Mučizy	4,53	—	8,27				—	2,01	—			7,14		10,05
Bubnje Wody	5,14	6,57	8,43				12,11	2,18	4,55			7,34		10,24
Sčepcho	5,24	—	8,52				—	2,28	—			7,44		10,34
Do Hrodka	5,37	7,16	9,04				12,29	2,41	5,13			7,58		10,48

© Shorjelza do Horki.

Wołowa kasa	II-IV	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV
© Shorjelza			4,00	6,10	7,40		11,24	1,04	4,08			8,22		9,13
Do Horki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29			6,54		9,44

© Horki do Shorjelza.

Wołowa kasa														
© Horki	6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54			11,26			
Do Shorjelza	6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28			11,51			

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 3. **Sobotu 15. januara 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

13. januara.

Na wječornym wojowniščežu je žo k dołhemu wječorej wot Armentières wupad jeneho žylniščeho jendźelskeho wotdźělenja wotrasył.

Rano sahe Franzowsojo dźenža w Champagni nadběh k dołhemu ranju wot Le Mesnil wospjetowachu. Wón žo hładko wotpokasa. Runje tak žo spytany nadběh pščeczźiwo dźělej hrjebjow, kotrež žmy 9. januara pola dwora Maison de Champagne wsali, slemi.

Leutnantaj Völck a Immelmann staj k dołhemu ranju wot Tourcoin a Bapaume kóždy jene jendźelske lětadło wotstřělikoj. Smužitymaj offizěromaj je khěžor pschipósnawschi jeju wurjadne dokonjenje rjad Pour le mérite spožčił. Tsečze jendźelske lětadło žo w powětrowym wojowanju pola Roubaix, schtwórte z naschej wobaranskej tšelenzu pola Ligny (krótkemu wječorej wot Lilla) dele tšeli. S tych wóžom jendźelskich lětarskich offizěrow žu scheszo morwi, dwejo staj zranjenaj.

Na ranšchim wojowniščežu žu němske patrouille a wobhonjerske komanda na wschelakich městnach fronty wuspěšchnje wojowale. Pola Nowožjołkow (mjes Olschanku a Berěsinu) žo Rušojo z jeneho pschedžunjeneho pschěrowa wuhnachu.

Na Balkanje njeje žo ničžo pscheměniło.

14. januara.

Na wječornym wojowniščežu žo dla wětra a deschcža jenož na jenotliwych městnach z artilleriju, ručznymi granatami a minami wojowasche.

Na ruskim a balkanskim wojowniščežu njeje ważnych podawkow było.

Najwyschschе wójskowe wjednistwo.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 12. januara: Na wječornej froncze mjes Olajom a Weißom (6 kilometrow k ranju wot Olaja) małe němske wotdźělenje na prawy brjoh Mišy pscheńcź spyta, tola žo z tšelenjom naschich strażnikow wotpokasa. Pschi wobhonjenju pola Kangerskeho jězora psched Czauku a k ranju wot Plakenena naschi wobhonjerjo do žylnischich njepschecźelowych mozow rasychu; dońdže k wojowanju z bajonetom, kotrež žo z naschim dobytkom skónczi. Pola želesniży njedaloko Ponjewjesa naschi wobhonjerjo dwaj rjadaj grotowych raczisnow stónzowachu a Němzow z ručznymi granatami z pschěrowow wuhnachu. Na druhej froncze njeje žo ničžo pscheměniło. B.

Ruske nadźije na rosžudźazu bitwu pola Czernowiz.

S Kopenhagena žo 11. januara powě: Se wschěch tu pschedležazych Pětrogradskich powjesczow je spósnacź, kajku wurjadnu nadźiju w Ruskej niz jenož mjes zivilnym wobydlerstwom na postupanje ruskeho wójska w Bukowinje stajeja. Jedyn Pětrogradski telegram Kopenhagenskich nowin „Nationaltidende" praji, so je žo wojowanje wo Czernowiz tak daloko wupschestrělo, so žnadź móže žo wo jenej rosžudźazej bitwje zykeje wójny rěczeć. Po nowinach „Rěczi" Rušojo nětkole pola Ssadogory, 10 wjerstow wot Czernowiz, steja. W Galizišej žu žo woni pjecza mjes Grajvoronku a Bučzazami postajili.

Po rosprawje z awstriskeho wójska Rušojo pschi žwojich nadběhach ludźi njelutuja. Dopisowaŕ „Kölnische Zeitung" powě, so žu Rušojo w dotalnym wojowanju po swjerschnym wobliczenju 50,000 padnjenych a ranjenych shubili. W tu khwilu žu Rušojo wojowacź pschestali, doniž njejžu nowe posylnjenja dojěte. Pschi žwojim postupanju žu hromady munizije pschetrjebali, kotruž w nowschim czažu sažo z Japanskeje dostawaju. Japanska jich też z tšelbami sastaruje; wjetschi dźěl ruskich pěschkow w Bukowinje je z tšelbami z Japanskeje wobrónjeny.

Po powjesczi z Radawza pytaju Rušojo wudrěte prósdnosczе w žwojich rjadach sažo napjelnicź. Teho dla nowe czerkeske regimenty k froncze pschikhadźeja. Kaž je znate, dyrbjachu žo też loni psches bukowinsku frontu pschedrěcź. Wojowanje bjes pschestacza dale dże. Kanonada je hacź k brjoham rěki Pruta žłyschecź. Wjele wojerskich czahow je k ruskej froncze wotjělo. B.

Ssasanow wo rosžudźenju wójny.

Dopisowaŕ Nowoyorkskich nowin „Outlook" je rosrěczenje z ruskim ministrom swonkownych należnosczow Ssasanowom měr. Wo balkanskich wobstejnosczach nochzesche minister rěczecź. Sa njeho žu podawki na Balkanje pódlanske wězy. Wójna žo w Pólskej a w Belgiskej rosžudźi. Wón njewěri, so tajle krajej w ruzy Němzow wostanjetaj. Na to žu interežy, kotrež maja sa jich wuzwobodźenje Jendźelska, Franzowska a Ruska, pschewulke. Hdyž žo dopisowaŕ woprascha, kak móže se žłowjanskeho stejischcza expediziju na Balkanje jako pódlansku wěz wobhladacź, minister wotmolwi, so je najlěpschi žrědk, Sserbiju sažo wobnowicź, ruske dobycze w Pólskej. Runy pucź do Bołharskeje je wusamknjeny, wožebicze z wužadźenjom wójska na bołharski brjoh. Tola skónczinje wo hdy a kak statniży njerosžudža, ale wojazy. Teho dla je Ruska jara spokojom z tym waschnjom, z kajkim ju swjaskarjo na Balkanje podpjeraju. So byschtej žo Rumunska a Grichiska za zentralnej mozy (Awstrisku a Němsku) dobyłej, wón njewěri. Wožebje myšl, so by pjecź milijonow Rumunow žo na 180 milijonow Rušow puschczіło, so bychu 600 000 Rumunow w Bežarabskej dobyli, by žměschna była, hdyž žo pomyšli, so mohła Rumunska, hdy by na stronu Ruskeje stupiła, pjecź milijonow Rumunow w Bukowinje a Transsilwanskej dostacź. Tola Rumunska žo sa žanu tuteju móžnosczow njerosžudži, ale neutralna wostanje. (Tag.)

Awstrisży horn Lowczen dobyli.

S pomozu žwojeje czežkeje artillerije a duschatych dymow žu Awstrisży horu Lowczen dobyli. Pod Lowczenom awstriska pschimórska twjerdźisna Cattaro z wubjernym wójnskim pschistawom leži. S Cattara dobra droha na Lowczen wjedże. Awstrisży žu po tsidnjownym sažakłym wojowanju z podpjeranjom czežkeje artillerije žwojich wójnskich łódźow Czornohórzow z Lowczena wubili. Rosprawa awstriskeho generalneho staba wo dobyczu Lowczena praji: W tsidnjownym krutym wojowanju je nascha khrobła infanterija, z kotrejž czežka artillerija wójnskich łódźow hromadże dźěłasche, njepschecźelowe sažakle napschecźiwjenje a nimoměry wulke wobczežnosczе symy karstowych horow pschewinyła, kotrež kaž murja 1700 metrow wyšoka z morja stupajo žo wot wjele lět k sakitanju pschihotowachu. Dobytk se 26 kanonow, mjes nimi z dweju 12-zentimetriskich kanonow, tsjoch 15-zentimetriskich nowoczažnych mörserow a dweju 24-zentimetriskichch mörserow, munizije, tšelbow, drastnych a zyrobnych sškadow wobsteji. Dźěl kanonow je njewobschkodźeny a žo pscheczźiwo njepscheczelej wužije.

Czornohórska rosprawa wo wojowanju wo Lowczen praji: Pschi Lowczenowej froncze bitwa hižo schtyri dny pod wichorojtej tšelenzu traje, kotraž z wójnskich łódźow a Cattarowskich wobtwjerdźenjow wukhadża. Njepscheczel hacź k naschim prěnim sakitanskim stejischczam pschi Lowczenje dońdže. Naschi wojazy jeho wjazy krócź wotrasychu a jemu wulku schkodu naczinichu. Bližschi wječor žo wojowanje z njemdrosczu dale wjedżesche, pschi czimž Awstrisży

duschate dymy nakožachu, ſ czimž žo naschich ſtejiſchczow pola Kouka a Rataza ſmozowachu. Smyßlenje naſchich wojakow je wubjerne, njedźiwajzy wſchelakeho tradanja. Wojowanje dale dźe.

S padom Lowczena žu žo woßebje w Italſkej wuſtróżili. Italſke nowiny na lohkomyßlnoſcź ſchtworoſwjaſka ſkorža, kotryž je tola podawki pſchińcź widźecź a jim ſadźěwacź dyrbjak. Zyle lohko budźiſche było, Lowczen ſ nowoczaßnymi kanonami njedobytny ſcźinicź. Měſto teho žu nětkotre ſtare franzowſke kanony ſ czornokurowym pólvrom tam póßkali. „Corriere della Sera“ praji: Schtworoſwjaſk budźiſche zyke wójſko dyrbjak na Czornu Horu póßkacź. Nětko ma ſchtworoſwjaſk ſchkodu wobhladowacź a dyrbi pſchihladowacź, kak Awſtriſka wot dobycza k dobyczu krocźi. S wótrymi wupadami pſcheczźiwo „pſcheradźe Grichow“, kotſiž dobyczéríſki běh ſchtworoſwjaſka na Balkanje pſchezo ſaßo ſadźerżuja, nowiny „Secolo“ na njedźěławoſcź Italſkeje ſkorža, kotruž tola politiſko-wojeríſkich pſchiczinow dla ſakitanja Lowczena bóle hacź druhdźe mozy ſajimuja. Wot 30 lět je Italſka pſchezo na Lowczen hladała a bojaſnje ſtražowała, ſo by hora tola do ruki Awſtriſkeje njepadła, ſ czimž by žo Cattaro njedobytny, Czornohórſka vaſalny ſtat Awſtriſkeje ſcźiniła. Tola žanych mjeſow njemějaza lohkomyßlnoſcź ſchtworoſwjaſka njeje niczo czinila. Schtworoſwjaſk ma wſchak žebi na wjele waźniſche wěży myßlicź. S wobßadźenjom Lowczena maja Awſtriſzy pſches Zetinje a Skutari drohu do poknózneje Albanſkeje wotewrjenu. Schto pak budźe ſ italſkeju wobßedźenſtwow Durazza a Valony? Mjes italſkim ludom wulka njeſpokojnoſcź knježi.

B.

Awſtriſzy do Cetinja ſaczahnyli.

14. januara žo ſ Wina telegrafuje: Czornohórſke kłowne měſto Cetinje je w naſchich rukach. Sbiteho njepſchecźela ſcźěhuju žu naſchi wojazy wczera popołdnju do Cetinja, žydła czornohórſkeho krała, ſaczahnyli. Měſto je njewobſchkodźene, wobydleríſtwo je ſměrom.

B.

Nowa naßylnoſcź Franzowſow.

Po jenej powjeſczi Reuterez telegrafowańnje ſ Athena žu Franzowſojo na grichiſkej kupje Mytilene awſtriſkeho, němſkeho a turkowſkeho konſula ſajeli a ſ łódźu wotwjeſli.

W Saloniku ſajecźi konſulojo žu žo w Toulonje ſkónczńje puſchczili, kaž je žo grichiſkemu knjeżeríſtwu wojſewiło. Wo jich ſajecźu žebi „Berl. Tgbl.“ ſe Sofije powjedźicź da: Wokoło 4 hodź. popołdnju žo franzowſzy küraßěrojo (jěſdni), ſa kotrymiž automobile a jendźelſko-franzowſke patrouille žlědowachu, k mórſkemu brjohej bliżachu, hdźež nimale wſchě konſulaty leża. Najprjódzy turkowſki konſulat wobſtupichu. Nětkotre minuty poſdźiſcho žo jena patrouilla, kotruž jendźelſzy a franzowſzy offizěrojo wjedźechu, do němſkeho konſulata dobu a konſula a wſchitkich pſchitomnych ſaja. Konſul, kotryž pſcheczźiwo ſłamanju prawa ludow proteſtowaſche, do hotoweho ſtejazeho automobila žadźichu; runje tak konſulatſkeho ſekretara a dweju ſtražnikow, na czož ſkoku k pſchiſtawej jědźechu. Na podobne waſchnje ſaſtojnikow druhich konſulatow ſajachu, wſcho hromadźe nětdźe 800 wožobow, mjes nimi tež wjele Grichow, na kotrychž tukachu, ſo žu ſ wobhonjerjemi.

Pónděelu rano žu franzowſzy a jendźelſzy wojazy tež bołharſkich duchownych ſajeli, hdyž tucźi ſ bołharſkeje zyrkwje ſtupichu. B.

Wupſcheſczěranje ſchtworoſwjaſkoweho wójſka w Mazedonſkej.

Po powjeſczi ſe Sofije Jendźelczenjo a Franzowſojo wot nětkotrych dnjow žwoje ſtejiſchcza na prawym Wardarowym brjoſy wupſcheſczěraju. Woni žu žwoje linije hižo hacź Jenidſche-Ardar roſſchěrili a franzowſke patrouille žu žo tež pola Sugudlua a Paläokaſtrona na Saloniſko-Wodenaſkej dróſy pokaſale. Najſkerje chzedźa wone hórki pola Wodeny wobßadźicź a tak wobkhad mjes Bołharſkej a Grichiſkej mjes Florinu a Monaſtirom njemóżny ſcźinicź. S tym žamym wotmyßlenjom žu Jendźelczenjo a Franzowſojo žrjedu żeleſniſki móſt pſches rěku Strumu, 6 kilometrow wot Demir-Hiſſara, na Saloniſko-Sereſkej liniji do powětra tſělili. S wupuſczenjom tehole moſta žo żeleſniſki ſwjaſk mjes Bołharſkej a Turkowſkej pſchetorhnje. Sniczenje moſta je pjecza teho dla nuſne było, ſo by žo wobhonjerſtwu ſ tym ſadźěwako abo žo wono tola poczeżiło. Wuſběhnycź ma žo tež, ſo žo ſ roſtſělenjom moſta grichiſkim wojakam w Sereſu, Dramje a Kawalli pucź po żeleſnizy do druheje Grichiſkeje ſalehnje.

Wotdźělenje dźeßacź franzowſkich lětadłow nad żeleſnizu do Dźewdźeli pſchelecza a wjele bombow dele ſmjeta. B.

Němſke lětadła nad Salonikiom.

Se Sofije žo powě: Eſkadra němſkich lětadłow je 7. januara 78 bombow na Saloniki, woßebje na lěhwa Jendźelczanow a Franzowſow, ſmjetała. S 20 bombami žu wohnje w lěhwach naczinili. Dwě njepſcheczelſkej lětadle ſtej žo wottſělikej. Němſke lětadła njejßu ſchkodowałe. B.

Parižſki dopißowaŕ italſkich nowin „Secolo“, kotryž ſ franzowſkeho knjeżeríſtwa powjeſcze dóſtawa, měni, ſo w Saloniku ſtejazy, niz zyle dwě ſczi tyßaz muži žylni Jendźelczenjo a Franzowſojo móża njepſcheczelowym nadběham napſcheczo ſtejecź, tola žo njedźiwajzy teho radźi, jich poßylnicź, a to ſ italſkimi wojakami. Na Jendźelczanow njehodźi žo liczicź, dokelž maja czi druhdźe, woßebje w Egiptowſkej, doſcź dźěłacź. Tež wot Rumunſkeje njeje niczo wocźakacź. Pokaſawſchi ſkónczńje na wjele ſchtworoſwjaſkowych poražen-jow, kotrež žu mjes wobydleríſtwom wulki njeměr ſbudźiłe, ſkónczńje dopißowaŕ radźi, ſo by žo měnjenju ſpadnycź dało, ſo Němſka a Awſtriſka ſ dołhoſczu czaßa wuſtanjetej. Se ſpěſchnoſczu błyſka dyrbitej žo wonej nadpadnycź.

Pſchi jenym nowym nadpadze němſkich lětarjow na Saloniki, ſ kotrymž žu žo franzowſzy a jendźelſzy wojazy morili, je mjes Kikis a Karuſuelo k wojowanju w powětſje dójſchło. Němſke lětadła žu na bołharſku ſtronu twochłe, wone pak žu pjecza ſ dźěła wobſchkodźene było. (Voſſ. Zeitung.)

---

8. januara je žo 1800 franzowſkich a 2000 żerbſkich wojakow w Saloniku na brjoh wußadźiło. Poßledniſchi žu žo do franzowſkeho wójſka pſchijeli.

Wußadźenje jendźelſkich wojakow je poßledńje dny jara pſchiběrało. W Orfanje pola Saloniku žo po ſchěſcź wußadźenſkich moſtach niz jenoż wojazy, ale tež munizija a żiwnoſcź wußadźeja. Sswoju prěnju ſakitanſku liniju natwariwſchi a druhu liniju doſpołnje wutwariwſchi, žu Jendźelczenjo a Franzowſojo dowěrniſchi a žo bjes ſtracha cźuja. Woni žo nadźijeja, ſo Saloniki „druhi Ypern“ ſcźinja. Jich ſakitanſke linije žu ſe wſchej nadobu noweho cźaßa wuhotowane, ſtejiſchcza kanonow ſa cźeżku a lohku artilleriju žu derje natwarjene, w nich žu ſkhowy ſa ſapſchahi, ſo mohłe žo rucźe wotwjeſcź, telefonowe pſchiprawjenja mjes tſělnymi hrjebjemi a ſtejiſchczemi batterijow. Dwójny telefonow-ót wot Saloniku pſches Gliſali do Orfanſkeho ſaliwa dźe. Wjeczorna ſtrona wot Saloniku je ſa wobkhad ziviliſtow ſakaſana; tale ſtrona žo nětkole ſpěſchnje wobtwjerdźuje. Sda žo, ſo Jendźelczenjo a Franzowſojo ſ tuteje ſtrony hłowny njepſcheczelowy nadběh wocźakuja.

B.

Bombardement na Nancy.

Tſikróczny bombardement němſkeje artillerije na Nancy je wulki dźěl wobydleríſtwa pohnuł, ſ wohroženeho měſta cźeknycź. Do Pariſa je, kaž tamniſche nowiny piſchu, żeleſniſki cźah połny cźeknjenzow pſchijěł. Wſcho hromadźe je poßledńje dny nětdźe 30,000 wobydlerjow ſ Nancya wucźahnyło. So by žo wobydleríſtwo ſměrowało, je prefekt Meurtheſkeho a Moſelſkeho wokrjeża wokrjeżowym měſchczanoſtam pißmo póßkał, w kotrymž wobydleríſtwo napomina, ſo njebychu powjedanju cźeknjenzow wo woporach a wohnjach, ſ bombardementom na Nancy naczinjenych, wěrili. Wſcho hromadźe je žo ſ bombardementom ſchěſcź wožobow morilo a dźeßacź žo ſranilo. Naſtata ſchkoda na twarjenjach njeje žo hiſchcze hodźała wobliczicź. B.

Pſchewjeſenje żerbſkeho wójſka na kupu Korfu.

Schtworoſwjaſkowi póßłanzy žu wutoru grichiſkemu knjeżeríſtwu ſcźěhowazu notu pſchepodali: Knjeżeríſtwa ſwjaſkarjow žu žwojim ſaſtupjerjam w Athenje poruczile, grichiſkemu knjeżeríſtwu roſeſtajecź, ſo maja woni ſa njewotpokaſliwu winowatoſcź cźłowjekoſcźe, tak bórſy hacź móżno dźěł żerbſkeho wójſka na jene měſtno njedaloko albanſkeho brjoha, hdźež nětkole pſchebywaju, pſchewjeſcź, ſo bychu žo tucźi rjekowſzy wojazy hłodej a ſaniczenju wukhowali. Nadrobnje wuměnjenja pſchewjeſenja roſpominawſchi, žu ſwjaſkarſke knjeżeríſtwa ſpóſnake, ſo jenoż kupa Korfu nuſne móżnoſcźe w naſtupanju ſtrowoſcźe żerbſkeho wójſka, wěſtoſcźe a ſpěſchnoſcźe pſchewjeſenja a pſchihodnoſczow ſeżiwjenja oſticża. Wone měnjachu, ſo žo Grichiſka pſchewjeſenju Sſerbow, žwojich ſwjaſkarjow, napſcheczo njeſtaji, kotſiž jenoż krótki cźaß na kupje woſtanu,

hdźeż jich wobhdleŕstwo ſ dźělbraczom, kaž ßo ſaleži, pſchiwoſmje. Wo někajke wobßadźenje kupy ßo njejedna, dokelž ßu ßo grichiſkemu knježeŕſtwu w tymle naſtupanju wſchě rukowanja dale, kaž w naſtupanju Korfua tak też druhich dźělow grichiſkich krajow, kotreż dyrbja jendźelſzy a franzowſzy wojazy wot ſpočatka nětčziſcheje wójny wužicź.

Wotdźělenje franzowſkich wojakow je ßo mjes tym na korfuſki brjoh wußadźiło. Jeho roskaſowaŕ je kupineho prefekta napominał, ſo ßo njeby wobßadźenju kupy pſcheczíwjał. Jene wotdźělenje je franzowſku khorhoj horje ſczahnyło, Achilleion (wobßedźeńſtwo němſkeho khěžora) a telegrafowaŕnju, a jene kaſarny wobßadźiło. Franzowſzy poliziſtojo, kotſiž běchu ſ Marſeilla na Korfu pſchiješli, tam pſchihoty ſa pſchikhad ßerbſkeho wójſka cźinja. B.

Grichiſka je pſchecźiwo wobßadźenju Korfuſkeje kupy ſ franzowſkimi žandarmami a pſchecźiwo ſajeczu póßłanzow na kupje Mytilena proteſtowała. B.

Pſchijecźe dyrbjenſkeje wojeŕſkeje ßłužby w Jendźelſkej.

W jendźelſkim parlamencźe je ßo ſakoń wo dyrbjenſkej wojeŕſkej ßłužbje po druhim wuradźenju hiſchcźe ſ wjetſchej wjetſchinu hacź prěni krócź pſchijał. Sa ſakoń ßo 431 hłoßow woteda, pſchecźiwo njemu 39 hłoßow. B.

Jendźelcźenjo ßu Dardanelle zyle wopuſchcźili.

Konſtantinopel 9. januara. W nozy ßu Jendźelcźenjo po ßylnym wojowanju ſ wulkim ſchkodowanjom Sedd ul Bahr wopuſchcźili. Gallipoliſku połkupu je njepſcheczeł zyku wopuſchcźił.

Jendźelſki general Monroe wo wrócźenju jendźelſko-franzowſkeho wójſka ſ Gallipoliſkeje połkupy praji: Turkojo 7. januara pola kapa Helleſa mjes ½2 a 3 hodźin popołdnju ßylny nadpad na jendźelſke ſtejiſchcźa ſcźinichu. Do naſchich hrjebjow ßo njepſcheſtawajzy tſěleſche. W 4 hodźinach Turkojo ßylnje ſ tſělbow tſělecź počzachu; na dwěmaj měſtnomaj minomaj wubuchnycź dachu. Schtwórcź hodźiny poſdźiſcho woni po naſchej zykej froncźe bajonet na tſělbu tyknychu, a bě widźecź, kak offizěrojo ßwojich wojakow k nadběhej pohonjachu. Nadběh mějeſche jenož na dwěmaj měſtnomaj wuſpěch. Staffordſhireſki regiment ßo zyle wróczo ſbi. Wulka liczba nadběhowazych Turkow ßo mori abo ßo ſrani. Naſche ſchkodowanje 135 muži wucźini. S rosprawow naſchich lětarjow ſhonichmy, ſo bě tſělenje kanonow wójnſkich łódźow na lěwym kſchidle jara wěſte. Najſkeje njepſcheczeł pod tym cźežko cźerpjeſche. Nózne marſche a ſeſběranſke dźěła ßo ſ měrom a ſ wuſpěchom dale dokonjachu. 8. januara bě rjane wjedro, morjo bě ſměrom, tola popołdnju ßo wjedro na dobo pſcheměni. Wjeczor w 11 hodźinach ßo ßylny wětr pſchihna. Hakle wo poł nozy bě ſaßo móżno, pſchewożne łódźe a wußadźenſke mosty wužicź. Na něktorych měſtnach bě njemóżno, wojakow do łódźow woſyczź. Njedźiwajzy wobcźežnoſczow bě ßo program rano w 4 hodźinach pſchewjedł. Wot 9 hodźin wjeczor bě turkowſka artillerija ſkoro zyle mjelczała, hacź běchmy ſkłady ſapalili. Potom wona po zykej froncźe czerwjene ßwězy wutſěła a na druhu liniju hrjebjow tſěleſche. To połdra hodźiny hacź do ßwitanja trajeſche. B.

Wojowanje Jendźelcźanow w Meſopotamſkej.

Wójnſki dopiſowaŕ grichiſkich nowin w Meſopotamſkej ſ Basrah 10. januara powě: Marſch generala Aylmera po rězy Tigriſu horje, ſo by ßo ſ generalom Towhendom pola Kut el Amara ſjednocźił, je ßylne pſchecźiwjenje nadeſchoł. 7. a 8. januara je ßo pola Skrikaſaada ßylnje wojowało. Prědnje wójſko generala Aylmera 4. januara na brjohomaj Tigriſa poſtupowaſche. Naſchi pěſchzy ßo 4. januara do Turkow dachu. Naſchim jěſdnym ſcźěhowazy dźeń 500 Arabiſkich a Turkow a dwě maſchinſkej tſělbje do rukow padźechu. Naſchi pěſchzy cźežko ſchkodowachu. Sbytk wójſka generala Aylmera 7. januara do wojowanja pſchińdźe. Wokoło tſioch hodźin naſchi wojazy do ßylneje tělenzy tſělbow a maſchinſkich tſělbow pſchińdźechu. Poſpytej njepſcheczeľſkich jěſdnych, naß wobſtupicź, ßo ſ naſchej artilleriju ſadźěwa. Njepſcheczeľſka infanterija je tak ßylna, ſo ßo njemóżeſche cźißnycź. W nozy ßo na dalokoſcź 200 hacź 700 wjerſtow ſarychmy. B.

Jendźelſka bitwiſka łódź „Edward VII" ßo ſ minu ſniczíła.

S Londona ßo powě: Bitwiſka łódź „Edward VII" je do do jeneje miny ſawadźiła a je ßo wyßokich žołmow dla ſpuſchcźicź dyrbjała. Wona je ßo bórſy po tym podnóriła. Wobßadka móżeſche łódź ſ cźaßom wopuſchcźicź. Cźłowſke žiwjenja njejßu ßo pſchi tym ſhubiłe, jenož dwaj mužej ſtaj ßo ſraniłoj. Łódź mějeſche 17800 tunow wodoweho wucźiſchcźa. B.

Němſki khěžorſtwowy ßejm

je ßo wutoru k dalſchim wuradźowanjam ſhromadźił. Se žiwym pſchihłoßowanjom ßo nowołětny telegram preſidenta khěžorſtwoweho ßejma na khěžora, khěžorowa wotmolwjenſka depeſcha, telegrafiſke poſtrowjenje němſkeho khěžorſtwoweho ßejma pſches bokharſke ßobranje a wotmolwjenje němſkeho ludoweho ſaſtupjeŕſtwa na bokharſke pſchewodźeſche.

Sozialdemokratiſki ſapóßłanz dr. **Liebknecht** ßo na to praſcheſche, hacź khěžorſtwowy kanzler wě, ſo je ßo armenſke wobhdleŕſtwo po ſtotyßazach ſe ßwojich wobhdliſchcźow wuhnało a ſkónzowało, a ſchto je khěžorſtwowy kanzler cźinił, ſo by ßo położenje ſbytka armenſkeho wobhdleŕſtwa cźłowjekowhódne ſcźiniło a ßo woſpjetowanju podobnych hroſnoſczow ſadźěwało.

Wotdźělenjowy direktor ſwonkowneho hamta, ßwobodny knjes ſe Stumm wotmolwi: Knjeſej khěžorſtwowemu kanzlerej je ſnate, ſo ßu naſchi pſchecźiwnizy pſched něktorym cźaßom ſběžki naſchkaracź ſpytali, cźehož dla je ßo dźěl tamniſcheho wobhdleŕſtwa wupokaſał; jemu je turkowſke knježeŕſtwo nowe wobhdliſchcźa pſchipokaſało. Dla wěſteho wrócźoſkutkowanja tejele naprawy ßo mjes němſkim a turkowſkim knježeŕſtwom myßle wumënjeja; dalſche drobnoſcźe ßo njehodźa ſdźělicź.

Sapóßłanz **Liebknecht**: Je khěžorſtwowemu kanzlerej ſnate, ſo je profeßor (mjeno njeje w naſtawazym hołku ſroſymicź) runje won wo wutupjenju turkowſkich Armenow rěcźał. (S pſchibywazym njeměrom ßo Liebknechtej ſadźěwa, dale rěcźecź.)

Liebknecht ßebi na to žada, ſo by ßo material wo wobſtejnoſcźach wobhdleŕſtwa w zuſych krajach, wot Němſkeje wobßadźenych, wo liczbje a waſchnju khoſtanjow atd. pſchedpołożił.

Miniſterialny direktor dr. **Lewald** na tole a ſcźěhowaze praſchenja wotmolwjenje ſapowjedźi.

Na to khěžorſtwowy ßejm wo praſchenjach ludoweho ſežiwjenja jednaſche. Konſerwatiwny ſapóßłanz hrabja **Weſtarp** praji, ſo je doſcź žiwnoſcźe w Němſkej, ſo móże ßo wobhdleŕſtwo ſa cźaß wójny ſežiwicź. Tola my nimamy wjazy hacź trjebamy. Teho dla je ſlutniwoſcź trěbna a prawe rosdźělenje po pſchimërjenych płacźiſnach. Němſki lud ßo njeda wuhłódnicź.

Sozialdemokrat **Schmidt** měni, ſo ßu najwyſchſche płacźiſny pſchewyßoke. Ratarjo praja, ſo je mſda nimo měry do wyßoka ſchła. Woprawdźe pak je ßo mſda mało powyſchiła, ſ dźěła je ßo też pſchikrótſchiła. Zokrowe fabriki maja nimo měry wulki dobytk.

Statny ſekretar dr. **Delbrück** praji, ſo ſe ßwojimi ſkładami hacź do bliżſcheho lěta doßahnjemy, hdyž ſ nimi ſlutniwje a hoſpodarſzy wobkhadźamy a hdyž dale ſ wuſpěchom rosdźělnje a pſchetrjebanje naprawjamy.

Zentrumſki ſapóßłanz **Matzinger** němſke hoſpodarſke žiwjenje ßławi, kotreż je počežowanſku pruhu tuteje ßwětoweje wójny kraßnje wobſtako.

Doprědkarſki dr. **Wenddorf** pſchipósna, ſo je wjele ratarjow we wobcźežnych wobſtejnoſcźach. So ßo tyßazy burow prózuja, ſe ſemje bracź, ſchtož je móżno, dyrbi ßo ſ khwalbu pſchipósnacź. Wjetſche wudawki ratarſtwa pak ßo ſ najwyſchſchimi płacźiſnami narunaju. Poßlednje žně ßu połdra milijardy hriwnow wjazy wunjeßke, hacź w měrje. Hódnoſcź leżomnoſczow njeje ſpadła, ale ßo ſkerje powyſchiła. Na kóždy pad najwyſchſche płacźiſny dźěłanſku wjeßeloſcź němſkeho ratarſtwa ſdźerża. Nuſne je, ſo ßo pizowadka po liczbje ſkota bóle po prawdźe rosdźěleja, pſchi cźimž ma ßo woßebje małym ratarjam lěpſchina dawacź.

Konſerwatiwny ſapóßłanz **Rösicke** na to pokaſuje, ſo ßu ßo ſ wójnu niz jenož žiwnoſcź, ale też druhe wězy podrożiłe. Skórźby pak ßo pſchezo jenož pſchecźiwo ratarſtwu měrja.

Pruſki niżſchi ſtatny ſekretar dr. **Michaelis** pſched měnjenjom warnuje, ſo mamy telko žita, ſo mohli bjes ſtaroſczow hoſpodaricź. Lonſcha měra wudźělenja dyrbi też lětßa płacźicź. Cźežko dźěłazym ludźom ßo jich dźěl khlěba woſtaji, ſamožite wobhdleŕſtwo dyrbi pak ßo ſaßo ſamjeſowacź a to hiſchcźe bóle hacź loni. B.

Sozialdemokratiſka khěžorſtwoßejmſka frakzija a dr. Liebknecht.

Sozialdemokratiſka khěžorſtwoßejmſka frakzija je ſe 60 pſchecźiwo 25 hłoßam wobſamkła, ßo wot dr. Liebnechta dźělicź. Po organiſaziſkich wuſtawkach drje jeho njemóża ſ frakzije wuſamknycź,

tola ßo wurasnje praji, so je Liebknecht se ßwojim sadźerźenjom a wustupowanjom ßam wschě prawa shubił, kotreź s pschißłuschenja k sozialdemokratiskej khěžorstwoßejmskej frakziji wukhadźeja. B.

Pruski krajny ßejm

je schtwórtk ministerstwowy pschedßyda s Bethmann-Hollweg s trónskej rěču wotewrił. W njej ßo praji, so ratarstwo sa seźiwjenje wobydlerstwa se ßamßnej mozu wěstosću dawa, se ßamßnej mozu industrija a rjemjeßko dźěłatej, schtož k ßwojemu sakitanju trjebamy. Nade wschěm tym steja skutki nascheho luda w brónjach njewuprajne po wulkosći a rjekowstwje. S naschim kralom a khěžorom polni dowěrjenja k Bohu a wěstosće na dobyće pschichodnej napscheczo dźemy. Jako postrow sa krajny ßejm ma khěžor a kral jenoż ßłowa najwjetscheho dźaka sa wojowarjow wonka a doma. Trónska rěč potom pschipowě, so ßo dokhodny a wudospołnjazy dawk s pschiraźkami powyschi a so ßo dalsche pjenjeźne ßrědki sa rańschu Prusku a sa twar żelesnizow nałoża. B.

Powyschenje dawka na zigary a zigaretty.

Mjeß naczińkami sa nowe dawki je ßo też zigaretowy monopol namjetował. Każ je ßo s knjeżerstwoweje strony sdźěliło, ßebi wono hischće na sawjedźenje zigaretoweho monopola njemyßli. Sa to pak ma ßo s powyschenjom zigaroweho a zigaretoweho dawka liczicź. Powyschenych dawk dyrbi hromadźe s druhimi nowymi dawkami hižo lětża 1. haprleje do mozy stupicź. B.

Skónzowanje Amerikanskich w Mexiku.

W Mexiku ßo hischće njeje porjad a měr wrócził. Rubjeźnizy maja tam pschezo hischće knjejstwo. Póndźelu je něhdźe 200 rubjeźnikow 50 mil wot Chihuahua żelesniski cźah sadźerżało. Rubjeźnizy amerikanskim poddanam pschikasachu, s cźaha wuńcź, ßo po żelesnizy sestupacź a ßo wußlěkacź. Na to jich wschitkich sesatsělachu a wurubichu. Jedyn s Amerikanow, wěsty Holmes, kotryż najhórsche wocżakowasche, s někotrymi druhimi cźekny. Jeho pschewodźerjo ßo potsělachu, wón ßam ßo srani, tola mózesche ßo wukhowacź. Do Chihuahuy je ßo 19 cźełow skónzowanych Amerikanskich pschiwjesło.

We Washingtonje je skónzowanje Amerikanskich wulke roshorjenje sbudźiło. W senacy je republikanski Sherman namjetował, so bychu sjednoczene staty hnydom s wójskom w Mexiku sakrocźiłe. Też w representantskim domje je ßo żadało, so dyrbi ßo politika kedźbliweho pschihladowanja spuschczicź, jeli so mexikanski president Carranza sa njesranliwosću wobßedźenstwa a żiwjenja wukrajanow njemóże rukowacź. Statny sekretar swonkownych naležnosćow Lansing je ßlubił, wscho cźinicź, so bychu ßo rubjeźnizy khostali. Do wójny s Mexiku ßo po tajkim hischće sjednoczene staty nochzedźa sapleśc. B.

Ze Serbow.

— **(Powyschenje dawkow.)** W poßlednjej shromadźisnje měschczańskich sastupjerjow k. pschedstejicźer dr. Herrmann pschewidźecź da, so budźe ßo pschichodne lěto dokhodny dawk, měschczańske dawki a ležomnostny dawk powyschicź dyrbjecź. Poßlednischi ßo nimale podwoji. Dla powyschenja wuhlowych płaczisnow njebudźe ßo też powyschenje płaczisny sa elektriku móz wobeńcź móz. Měschczański sastupjer Schuster namjetowasche, so by ßo najprjódy wulkowotebjerarjam s wonka města wyschscha płaczisna napołożiła. Tutemu namjetej ßo pschihkoßowasche.

— **(Paduschstwo.)** Njech kóżdy, kotryż do Budyschina s jěsdnym kołom pschijědźe, ßo hlada, so jemu jo njekradnu. Po wosjewjenju Budyskeje polizije je ßo w Budyschinje w novembrje a dezembrje niz mjenje hacź 16 jěsdnych kołow kradko. Każ ßo sda, ßu nětkole w Budyschinje spezialistojo na kradnjenje kołow. — Jenemu paduchej je ßo stejaty cźaßnik pschihodźił a druhi je tunu jerjow wotwjesł, najskerje, dokelż ßu wone dźeń a żadnische.

— **(Pschidawk cźerstwych běrnow do khlěbowcho cźěsta.)** Po wosjewjenju Budyskeho měschczańskeho a wjeßneho komunalneho swjaska ma běrnowy pschidawk k khlěbowemu cźěstu jenoż se schtwórteho dźěła se ßuschenych běrnowych wudźělkow (běrnazych ßuschenkow, běrnazeje muki, běrnazeje walzowaneje muki) wobstejecź, mjes tym so dyrbja ßo sa sbytne pschidawkowe dźěle cźerstwe běrny nałożicź.

— **(Najwyschsche twarożkowe płaczisny.)** Swjaskowa rada je wobsamkła, sa twarożk najwyschsche płaczisny postajicź. Wukas pak na twarożk ßo njepocżahuje, kotryż je ßo we wukraju dźěłał.

— **(Wulka woda.)** Tak mokru symu, każ lětuschu, najstarschi luźdo njepomnja. Po zykej Němskej ßu wospjet rěki se ßwojich rěčnischczow wustupiłe. Na Łobju je woda wospjet psches poltsecźa metra psches null stupiła. Sprewja a Cźorny Halschtrow w niźinach pschibrjóżnu krajinu powodźujetej. S Kulowa ßo na pschikład pische, so ßu ßo tam wschě pinzy s wodu pócźrjele.

— **(Njewjedro.)** Wutoru wjecźor ßo, mjes tym so krupicźkaty ßněh padasche, sabłyskny a ßo sahrima. Ludźo měnjachu, so ßo po njewjedrje mile deschczowe wjedro do symy pschemění. Wo někotre grady je drje temparatura spadnyła, tola wo symje, kajkuż ßmy hewak w januarje swucżeni, njemóże ßo lětża hischće rěcżecź. Ssněh, kotryż bě ßo naschok, na měschczańskich drohach bórsy rosta. Jenoż na horach je ßo wón hacź dotal sdźerżał. Pjatk w nozy je skónczńje krucżischo pomjersło.

S Małeho Wjelkowa. W tudomnym holcżazym wustawje ßłużazej Helenje Wirthez ßu hornjołużiske krajne stawy pschipósnowschi jejne skoro 20 lětne ßwěrne dźěło 60 hriwnow pjenjeźneho myta w jenych nalutowańskich knižkach pschipokasałe.

S Jenschez. Tu je ßo wóndano stare a njewobydlene twarjenje, wikowarjej Diesnerjej ßłuschaze, wotpaliło. Kak je woheń nastał, njeje snate.

S Hucziny. Něhduschi tudomny knjes farař Jan Sommer, kotryż je tu wot 1863—1879 s duchownym był a w septembru sańdźenecho lěta w Draždźanach na wotpocźinku wumrjeł, je naschej wosadźe 1000 hriwnow sawostajił, kotrychż dań ma ßo na khudych a hubjenych a khorych wosadny rosdźělecź. Dobrocźiwemu daricźelej budź sa to najwutrobnischi dźak.

S Brěsez. Ssyn tudomneho żiwnosćerja Handrija Albinusa, Jan Albinus, pěschk jeneho reserwneho regimenta w Franzowskej, je ßo s medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenił.

S Hornjeje Hórki. Ssobotu popołdnju w nowonatwarjenym dźělu tudomneho papjernika na łubi, hdźež ßo wubrakowana papjera khowa, s njesnatej pschicźinu woheń nasta. Prjedy hacź mózachu woheń samjesowacź, ßo wón tak daloko rosscheri, so ßo dno pod nim pschekama, a so hromady sapaleneje papjery dele na kalandry do delnjeho schoßa padźechu. Tam je ßo woheń hakle sa někotre dny poddużył.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je póndźelu khěžorskemu turkowskemu woßebitemu póßłanzstwu, wobstejazemu s generalneho leutnanta Zekki pasche, wyschscheho leutnanta Mounira Ibrahima beja a rytmischtra se Schmidta, ßwjatocżnu awdijenzu dla pschepodacża khěžorskeje turkowskeje Imtiaz-medaille a żelesneho połměżaza pschiswolił. Na to ßo k cześći woßebiteho póßłanzstwa kralowska ßnědanska hosćina wotmě.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dźěłacźeŕ M .G. Schubert se Seleneho Haja 7. dezembra w Lomscźanskim hosćeńzu wachtmischtrej Wetzelej powjedasche, so je żiwnosćerka Wjerschowa w Selenym Haju, pola kotrejež bě dźěłał, żito ßwojemu skotej dawała. Dokelż Schubert też wachtmischtra na cześći srani, tutón jeho nakhribjetny měch pschepyta, w kotrymż mjes druhim jedyn cźerjenski rjemjeń namaka. W Selenym Haju wón shoni, so je Schubert Wjerschowej a jejnemu nanej Kubańkej 2 puntaj połcża, punt kobaßy, grat, 2 nożaj a jabłuka kradnył. Cźerjenski rjemjeń bě Schubert w Libonju, hdźež bě ras dźěłał, ßobu kasał. Sswoje wězy wón na rucżnym wosu khowasche, kotryż bě w Khwacźizach kradnył. Schuberta, kotryż je hižo wjazy krócź khostany, k jastwu na 1 lěto 3 měżazy a k shubjenju cześnych prawow na 3 lěta sażudźichu.

+ Pjatnacźelětny fabrikski dźěłacźeŕ Max Richard Kmoch s Cźornych Noßliz bě pschipadnje shonił, so tamnischi hosćenzaŕ Holan w kschini ßwojeje spanskeje komory wjetschu sumu pjenjes khowa. Psches tšěchu jeneje kólnje Kmoch wjazy krócź s wocżinjenym woknom do spanskeje komory salěsy a po něcżim 300 hriwnow kradny. Hacź runje Kmochowa macź wjedźesche, so jejny ßyn pola Holanez pjenjesy kranje, bě wona wot njeho 150 hriwnow s tychle pjenjes pschijała. Te druhe pjenjesy Kmoch pschekhłóschcźi, 23 hr. wón 13lětnemu schulskemu hólzej Wittichej da. S tym, so Wittich jedyn wot Kmocha dostaty żadny tolerant pola Holanez wuda, ßo Kmoch jako paduch wotkry. Kmocha cźeżkeho paduchstwa dla k jastwu na 5 měżazow, jeho macź pschekhowanja dla k jastwu na 3 měżazy, sażudźichu, mjes tym so Witticha, dźiwajo na jeho młodosćź, jenoż naßwarichu.

Přilopk.

* (Smjerſnyk.) Moleńſki miſchtr Engler w Plattenje w Rudnych horach je ßo w lěßu ſabludźił, do kotrehoż bě po božodźěſćowy ſchtom ſchoł. Hakle nětkole ßu pokſta lět ſtareho muża ſmjerſnjeneho namakali.

* (Falſchowane żeleſne pjecźnowarje.) Pſched někotrym cźaßom ßu ßo w Lipſku podraźowane żeleſne pjecźnowarje we wobkhadźe nadeſchke. Wone ßu kětro hubjenje dźěłane a teho dla ſeſnacź. Na dróhowej żeleſniźy ßu ßo hižo wo pjet falſchowane żeleſne pjecźnowarje ſadźerźake.

* (Ssam ßwój ßmjertny nawěſchtk napißał.) Woprawdźe żadnu poniźnoſcź je tele dny jedyn ſchwajzarſki měſchćan wobßwědčił, kotryż je cźaß źiwjenja njepſcheczěł liſchćerſkeje khwalby był a je, hdyż ßmjercź k ßebi bliźicź cźujeſche, ßwój ßamßny ßmjertny nawěſchtk napißał, kotryż ßo też dźeń po jeho ßmjerczi w jenych St. Gallenſkich nowinach woczíſchcźa a takle rěkaſche: „S tutym ßo ſ pſchiwuſnymi, pſcheczełemi a ſnatymi roſßoźhnuju. Po dołhim cźerpjenju na ſcźěhwkach jeneho żołdkoweho jětſjenja w 55. lěcźe źiwjenja wumrjech. Jeli ſo ßym wědomnje abo njewědomnje někoho ſrudźił abo ſkſchiwdźił, proſchu, mi wodacź."

* **(Poßledni ſabbatař wumrjeł.)** W ßydomhórſkej gmejnje Bózód-Ujfalu we Wuheŕſkej je tele dny poßledni ſabbatař Joſef Sallos wumrjeł. Nětuſchi pſchiwißowarjo tuteje wěry, kotſiż wſchitzy ßeklerſkemu (madźarſkemu) ludej pſchißłuſchachu, ßu w ßydomdźeßatych lětach k źidowſtwu pſcheſtupili. Joſef Sallos bě jenicźki ſ nich, kotryż ßo źidowſtwu njewuſna, ale formalnje katholik woſta. Wón bě kruty ſabbatař, kotryż ſabbat krucźe ßwjeczeſche, żane ßwinje njedźerźeſche a jenoż mjaßo ſkocźatow jědźeſche, kotreż běchu ßo ritualnje ſarěſake. Sallos bě 22 lět ſe ßudnikom w gmejnje, ſ pſchikładnym ßudnikom, wo kotrehoż pilnoſcźi a ſprawnoſcźi ßo po zukym wokrießu powjedaſche.

* **(Němohłuchi pſcheſtupnik.)** Draźdźański krajny ßud je tele dny němohłucheho 38 lětneho blidarja Kahla dla jebanſtwa ſaßudźił. Wón bě jenu teho runja hłuchoněmu dźěłacźerku ſeſnał a jej po něcźim po wězach a pjenjeſach 3100 hriwnow wuliſchcźił. Te pjenjeſy bě wón ſ wjetſcha w Barlinje pſcheczińił. S pſchiliczenjom khoſtanja, k kotremuż běchu jeho njekaſanſtwa dla ſaßudźili, němeho pſcheſtupnika dla ſpytaneho ſaraźenja k khoſtarni na 4 lěta ſaßudźichu.

* **(Mordarſtwo a ßamomordarſtwo dla njeſbožowneje luboſcźe.)** W Tannwaldźe w Cźechach je ßudniſki ßłużobnik Habenicht pinczńizu Hanu Groegerez ſatſělił a ßo potom cźahej Jablonzſko-Tannwaldſkeje żeleſniźy ſajěcź dał, dokelž ßo jeho żentwje njepſchewinliwe ſadźěwki napſcheczo ſtajachu.

* **(W cźornohórſkej jatbje.)** Rytmiſchtr hrabja Holck, kotryż jako lětarſki offiźer na balkanſkim wojowniſchcźu pſchebywaſche, njeje ßo hromadźe ſe ßwojim wobkedźbowarjom wyſchſchim leutnantom ßwobodnym knjeſom ſ Zobelom, ſ jeneho wobhonjeŕſkeho leczenja wróćźił. Offiźerow ßu Cźornohórzy ſajeli. Hrabja Holk a ßwobodny knjes ſ Zobel do najlěpſchich jěſdnych offiźerow němſkeho wójſka ßłuſcheſchtaj. Wonaj běſchtaj loni ſ kavallerije k lětarjam pſcheſchłoj. Hody je hrabja Holck hiſchcźe pola ßwojeje ßwójby w Barlinje pſchebywał. B.

* **(Dawk na kóczki.)** W Habrachcźizach je ßo dawk na kóczki ſawjedł. Wot 10. januara ma ßo ſa kóżdu kóczku dawk płacźicź. Sa prěnju kóczku ma ßo 1 hriwna, ſa kóżdu dalſchu poměrnje wjazy ſapłacźicź. Dawk na pßy je ßo wot 5 na 6 hriwnow powyſchił.

* **(Pſchi dźěle do njeſboża pſchiſchoł.)** Pſchi cźiſcźenju jeneho parneho kótła w Roßweinje ßo horza woda do kótła puſchcźi, ſ kotrejž ßo tſjo kotoł rjedźazy dźěłacźerjo woparichu. Schtyrzyczílětny dźěłacźeŕ Schmieder je na poczeŕpjene woparjenje wumrjeł, ſ druhimaj ßo polěpſchuje.

* **(Sſłyſchenje a rěcź na dobo ſaßo doſtał.)** Wo wjeßelym podawku, kotryż je jeneho invalidneho wojaka do najwjetſcheje radoſcźe pſcheßadźił, ßo w reſerwnym lazarecźe w Glauchawje źiwje powjeda. Muſketěŕ Jan Stevens, kotryż ſ poßlednim transportom ſranjenych a khorych do Glauchawy 26. dezembra pſchijědźe, bě ßo pſchi Styrje ſ njeſbožom podeſchoł, ſo bě ßo w jenej tſělnej hrjebi ſaßypnył, do kotrejež bě jena ruſka granata ſleczíła. Poltſecźa dnja wojak żiwy pohrjebany woſta. Hdyż bě ßo Stevenej we wójnſkim lazarecźe wědomje ſaßo wróćźiło, ſpósnachu, ſo bě ßebi rjap cźežko wobſchkodźił a słyſchenje a rěcź ſłubił. Tajki wón hacź do 8. januara woſta. Wjeczor tuteho dnja ßo jemu dźijeſche, ſo wón po żeleſniźy jědźe a ſo ßo cźah ſwróćźi. Wón měnjeſche, ſo wón ſ rosraźeneho woſa na koliju padnje — a ßo ſ koża wali. W hroſy chźyſche ſa powjas nuſy ſcźahnycź — a ſa dwěmaj blidkomaj hrabaſche, kotrejž ßo ſ ropotom powaliſchtej. Na dobo wón wótſje ſakſchikny, ſo jeho towarſchojo wuſtróżeni k Stevenowemu kožu khwatachu, a nětko ßo pokaſa, ſo bě tutón w pſchětratej hroſy słyſchenje a rěcź ſaßo doſtał. Stevenowe wjeßele ßo wopißacź njehodźi, a jeho żona, ſ kotrejž je ßo jako 23-lětny pſched ſwołanjom do wójſka ſwěrował, njebudźe mjenje ſwjeßela. Steven je ſ zyła hižo pſched lětom we wulkim ſtraſche był, hdyż je jeho kulka bliſko żołdka do żiwota trjechiła.

* **(S błyſkom ßo ſaraſyła.)** W Hölldoblu w Bayerſkej je ßo tele dny jena ſchěßnacźelětna ßłużobna dźowka ſ błyſkom ſaraſyła.

* **(16,000 hriwnow kradnył.)** Pſchekupſki wucźobnik Erwin Linka ſ Barlina je w Magdeburgu ßwojemu wujej liſtnizu ſe 16,000 hriwnami kradnył a cźeknył.

* **(Wichor.)** Wßy Steinfeld, Treppendorf a Wieſenfeld w Bayerſkej ßu ßo ſ wichorom cźežko potrjechiłe. Wjele ſtow wobydlerjow je bjes bydła. Wjele khěżow je do cźiſta wupuſcźenych, tſěchi ßu ßo ſ wjetſcha wſchě wotkryłe. S hroda hrabje Gicha je ßo tſěcha wotkryła. W lěßach ßu ßo we wobßahu 18 kilometrow najtołſche ſchtomy ſłamałe. Jedyn bur je ßo pod roſpadankami ßwojeho domſkeho pohrjebał. Jeho cźěło njeje ßo hiſchcźe namakało.

* **(Dwaj pſchekupzaj ßo tepiłoj.)** W nowołětnej nozy ſtaj ßo pſchekupzaj Mehler a Göritz w Schönebergu pola Barlina w Spreji tepiłoj. Wonaj wot ßwjeczenja noweho lěta domoj duzy na myßl pſchińdźeſchtaj, ßo ſ cźołmom woſyczź. Cźołm ßo powróćźi a wobaj ßo we wodźe podnóriſchtaj. Cźěle ßo hiſchcźe njeiſtej namakałej.

* **(Symſke wjedro.)** Pónd̄źelu ßo pſchi 12 gradach cźopłoty nad Kaſſelom w Kurheſſenſkej a w pſchimjeſowazej Weſtfalſkej njewjedra ſ cźežkim krupobiczom ſpuſchcźichu.

* **(Rubjeżny nadpad na jeneho piwoweho pohoncźa.)** Hižo ſaßo ßu bliſko Barlina jeneho piwoweho pohoncźa nadpadli a jemu 580 hriwnow rubili. 46lětny piwowy pohoncź Knittel ſ Weidmannslufta na domojpucźu pola Weidmannslufta pſches lěß jědźeſche. Na dobo jedyn muż jeho konjej ſadźerża. Hdyż pohoncź ſ woſa ſlěſy, jeho něchtó wot ſady ſ tajkim wotmachom na hłowu dyri, ſo wón hnydom wědomje ſhubi. Jemu pjenjeſy rubiwſchi mějeſchtaj ßo nadpadnikaj ſ procha.

* **(S cźahomaj pſchejědźene wowzy.)** Se ßylnym wětrom ßo ſatraſchiwſchi ßo ſtadło wowzow, Siebfeldſkej gmejnje pola Gerje ßłuſchaze, ſ jaßłow wudobu a na żeleſnizu ſběża. Tam wowzy mjes dwaj nimo ßebje jědźazaj cźahaj pſchińdźechu. Pſchi tym ßo 160 wowzow do zyła ſamjecźe a ßo do kruchow roſtorha. 40 druhich wowzow ßo ſrani a dyrbjeſche ßo ſarěſacź.

* **(Potepjenje parneje łódże „Perſia".)** Pola kupy Krety je ßo wulka parna łódź „Perſia" najſkerje ſ wutſělenjom torpeda ſ jeneho podmórſkeho cźołma potepiła. Nětuſchi 300 woßobow je ßo pſchi tym moriło. Cźi, kotſiż ßu ßo wukhowali, njemóża wjele powjedacź, dokelž je ßo łódź jara rucźe podniriła. Hdyż běchu ßo pucźowarjo runje k ßnědanju ſeßydali, ßo mózne roſbuchnjenje ſta. Zyła łódź ßo ßylnje ſatſchaßny, a jenoż cźi, kotſiż hiſchcźe njeběchu w ſalonje, mějachu něſchto wuhlada, ſo mohli ßo wukhowacź. Wjele druhich bě każ wokhromiło, woſtachu ßedźo, każ ſo bychu k ſtokam pſchibicźi byli. Nětkotſi, kotſiż na łubju doběżachu, njemóżachu ßo tam ſtejo ſdźerżecź, ale ßo do morja ßunychu, mjes tym ſo druhich żołmy ßobu ſtorhnychu. Wukhowany Amerikanſki Grand powjeda, ſo je ßo do hłubiny ſcźahnył a ſo je ßo ſ cźrijemi do łódźinych powjaſow ſaſchmatał, tola jemu je ßo poradźiło, ßo wuſchmatacź a na ſwjerch wody płunycź. Wón ßo wotbiteho krucha drjewa pſchimny. Pjecź minutow po roſbuchnjenju ßo „Perſia" hižo podnuri.

Pſchipſchahowanje.

Wyßoko nad Wupadom, kiż je rjana wjeß we płódnej krajinje, cźehnje ßo ſchěroka dróha. Hdyż pucźowaŕ abo pohoncź na horje Wupodaku, kotraż ma wote wßy ßwoje mjeno, ſtejo woſtanje, wodychnje jara ſ hłuboka, a roshladuje ßo po runinje a po wßach a po dolinje., po alejach a kekkach, po ſtronach a na ſwiſkach. Nětkole to hižo ßnadniſcho dale dźe do teho kónza, hdźeż hłowne měſto Draźdźany leża.

Wupadaka ßo wóſniży boja, kotſiż maja wjele tworow we wulkich woſach woſyczź. Hdy by tuteje poł hodźiny dołheje hory njebyło, bychu móhli wjele wjazy na wós nakładowacź. Ale hora to ßama ſakaſuje. A w prjedawſchim cźaßu, hdyż hiſchcźe żeleſniży njebě, ßo po dróſy wjele żiwiſcho jěſdźeſche. Tehdom bě wjele wjazy

žiwjenja na puczach, wjazy wobkhoda w hospodnych korczmach, straschnische w lěßach, psches kotrež jěsdżachu. Na sdonku nękotrych schtomow bě tafliczka pschibita, na kotrejż stejesche, so je na tutym městnje něchto do ßmjertneho njesboża pschischok a kóżdy, kiż to cżitasche, ßo nutrnje napominasche, so by ßo sa semrjeteho khudu duschu pomodlik.

We wßy Wupadże stejachu pschi drósy tsi wulke hoscżenzy a to wjele bóle sa ludźi, kiż w nich pschenozowachu, hacż sa Wupadżanow. W kólnjach stejachu wosy, hdyż bě hrosne wjedro, w konjeńzach běsche ruma sa 40 koni, we wulkich stwach ßedżesche wjele wósnikow a puczowarjow. Cżakachu hacż do dżeßaczich, jědnaczich a potom wotjědżechu w cżrjódże, każ karawana, na horu Wupadak se wschelakimi tworami, kotrež mějachu ßo rano s cżaßom we wulkim męscże na pschedań wukkadowacż. Ale też wo dnjo ßo po drósy jěidżicż njepschesta. Pokne rjeblowane wosy ßyna a ßkomy ßo storo każ male khěżki na horu pohibowachu, też bě na wosach wyßoko nastajena nadoba, twarske kamjenje, ßad w korbach, mjaßo, měchi żita a druhe twory.

Schtóż bě do cżaßa widżał, so njewujědże, woßebje, hdyż bě pucż sawěty abo hladki a smjersnjeny, by ßebi we wßy Wupadże pschedpschah pytał. Tu bě doscż koni na nękotrych kublach, ale wósnizy běchu na Malika pschipokasani, kiż ßo s pschedpschahanjom żiwjesche a k temu ßylne konje dżerżesche, hacżrunje mějesche ßam mako role.

Pohonczojo, kiż běchu tu snacżi, kłapachu hnydom do wrotow rjaneho twarjenja pad Wupadakom. Statok nęschto nasdala wote wßy stejesche, běsche satwarjeny, mějesche rjanu sahrodu, wobschěrny dwór, hdżeż bě też ruma sa zusy wós, hdyż bě po puczu ßo skónzował a ßo s nim dale jěcż njehodżesche.

Ani w nozy ludźo na Malikeż statoku njeběchu pschekwapjeni, hdyż by ßo wonka sawołało abo do wrotow sadumpało. Wokno by ßo wotewriło a praschenje by było ßłyschecż:

„Schto je?“

„Pschedpschahowacż!“ by ßo wotmolwiło.

„Kajke?“

Wósnik ßebi rosmyßlesche, hacż jemu wós jedyn abo dwaj pschedpschahanej konjej wucżehnjetaj. Na dwaj konjej budże też płaczisna wjeticha.

„S jednym“, napoßledku ßo rosßudźi, spuschczesche ßo pschi tym na ßwoje ßylne ramjo, so by cżischczak.

We woknach by ßo saßwěcżiło, sa khwilu dżěsche nęchtó s latarnju po dworje do konjeńza. Běchu ßłyschecż konjaze stupy a hižo ßo wrota wotewrichu. Poß, kiż bě prjedy wótsje saschczowkał, saßo wotmjelkny.

Sa krótki cżaß durje do konjeńza wrěschczachu a Malik wjedżesche ßylneho konja.

Malik, ßebi s latarnju ßwěcżo, wós wężywustojnje wobhlada a napoßledku rjekny:

„Nó, to ßy doscż nakkadk. Njewěm, hacż budże jedyn kóń doßahacż. Spytamy to!“

„Budu cżischczecż“, lubjesche ramjenjaty wósnik a saßwari na horu Wupadak.

„Hora je dobra“, Malik rjekny, „wona wucżi, so ßo njedyrbi na nóż pschewjele nakkadowacż.“

Mjes tym Malik hižo konja pschedpschahowasche. Hdy by wósnika njesnał, by ßo wo jeho mjeno, wo męsto abo wßu, s wotkal je, praschał, ale to bě jeno s rědka, pschetoż wón ßwojich ludźi snajesche a doßahasche jemu, so by na wós pohladał a widżał, schto ma nakładżene.

„Pschewjele ßy ßebi nakkadk, mkody cżłowjecże“, Malik rjekny, „takle skót dracżujesch. Schto dha by sapocżał, hdy bych cżi ja njepomhał?“

Hacżrunje mějesche stary muż s pschedpschahanja jenoż ßwój wużitk, njepschesta tola pohonczow napominacż, so njedyrbja pschewjele nakkadowacż.

Hdyż bě Malik konja pschipschahnył, pschimny ßo wotezkow a prjedy hacż bě s kschudom saprażnył, sawoła na pohoncża:

„Saczischcż pschi prědkownym koleßu!“

Konje saczeżechu a wós ßo pomaku na horu horje hibasche. Malik wokasche a konje pohonjesche. Najradscho jěsdżesche na horu bjes pschetorhnjenja, ale na tón pad, so by to na jedyn ras njeschło, mějesche pschi drósy kamjenje pschihotowane, so by je pod kola ßunył a wós sadżerżał.

Pohoncż cżischczesche, dżěsche to, ale cżeżzy.

„Hischcże kuß a budże dobyte!“ rjekny Malik, so by konja troschtował, ale tón derje wjedżesche, hdże ma sastacż, hdy je na tón blak dozpěł. Poßlednje napinanje, hižo je pohoncż wot koleßa wotstupił.

„Ow“, sawoła Molik, a wotpschahny ßwojeho konja, so by ßo wrócził. Saßłyscha delka wokanje. To wěscże saßo nęchtó trjeba pschedpschaha. Też Malik saßo sawoła, so bychu spósnali, hdże je a so pschińdże.

Pohoncż sapkacżi a jědżesche dale.

„Ale so ßo mi na wós njeßydasch a konjomaj cżežko njeczinisch!“ Malik pohoncża napominasche. Drubich saßo warnowasche psched wußnjenjom na wosu, so bychu paduschi, kiż ßnadż ßo w lěßu khowachu, twory njepokradli.

Bě ßo hižo stało, so běchu paduschi zyke ßuschene ßwinjaze plezo s wosa kradnyli, też rjemjeßlnikam korb s tworami, zyke kruchi płata a ßukna. Shubiwachu ßo do hłubokeho lěßa, słhowachu wurubki w huscżinje. Teho dla dżerżachu ßo pohonczojo najradscho hromadu w cżrjódże a mějachu na wosu kedżbliwe pßy.

Wobßedżeŕ knjeżeho kubła bě nękotre woßamoczene statoki sahnał, dokelż ßo na nich paduschi dżerżachu, wobydlerjo ßußodnych wßow khodżachu strażowacż, sajachu kóżdeho, kotrehoż pschi kradnjenju lepichu, a na tajke wajchnje krajinu khwilu wot straschnych ludźi wußwobodżichu.

Woprawdże, delka hižo wós, wyßoko se ßynom nakkadżeny, cżakasche. Tón bě w błócże wjasnył a żadasche pschedpschah. Mjersazy ktodżesche pohoncż tam a ßem.

„Nó, nó“, Malik sabórcża, „ty ßy ßebi myßlik, so masch dwaj elefantaj a niz konjow. Kak ßy jeno s wrotami wujěł? To dyrbimy hischcże dwaj konjej sapschahnycż!“

„Ssnadż bychmy to s jenym konjom też dokonjeli?“ pohoncż měnjesche.

„Na to żane myßle. Ssyno je smokko a to je cżeża. Njedam ßebi konjow sadrěcż. Hnydom tu też s druhim konjom budu!“

S tutymi ßkowami swjasa Malik konja sa kólnizu a doskocżi do konjeńza.

Pohoncż ßo njespjecżowasche, bě wjeßeły, so budże jemu pomhane. —

Sa khwilu bě Malik ßwojeju konjow pschedpschahnył a wós ßo pomaku na horu pohibowasche. Malik prědkowny sapschah nawjedowasche, konjow njebijesche a na njeju njewokasche, ale jeju jenoż pohonjesche.

„Tej konjej bych cżi wotkupił“, wobßedżeŕ wosa rjekny. „Derje cżehnjetej.“

„Njejstej na pschedań a ty by jej sa krótki cżaß skasył. Tak jara na konje rejisch, je sakliwasch, a tak jara je bijesch, so potom hinak njekhodża. Ale teho wicheho njeje trjeba.“

Ssyno ßo na horu dowjese a Malik też temu pohonczej napominanje da:

„Pschedawaj mjenje ßyna zusym a dawaj jeho wjazy ßwojimaj konjomaj!“

Druhdy by Malik zyku nóż pschejeśdżił, druhdy bě měł prósdny cżaß a by mohł spacż. Ale ani tehdom ßo njeby wußlekał, ßedżo by spał a pschi kóżdym saschczowkanju, pschi kóżdym sawołanju by ßo wubudżił. W latarni ßwěcżesche ßo wolij stajnje, konjazy grat pytacż njetrjebasche, wicho bě pschihotowane. Też wo dnjo Malik pschipschahowasche, ale wodnjo ßebi pohonczojo husto jedyn druhemu pombachu.

By-li schtó we druhim statoku wo pschipschah żadał, bychu jeho k Malikej ßłali.

„Tón ma dobreju konjow na to a je stajnje pschihotowany“, tak bychu jich wotbyli.

Pohonczam bě wo saplacżenje cżinicż, nadżijachu ßo, so by jim druhi darmo wupomhał; Malik druhdy pjenjesy spuschczi, hdyż khudobu widżesche. Hewak pak ßebi pjenjesy żadasche, dokelż dyrbjesche dobreju konjow dżerżecż a dyrbjesche zyku nóż na to pschihotowany bycż, so jeho nęchtó na pomoz sawoła.

Druhdy pohonczojo podarmo do wrotow buchachu, podarmo pomozy żadachu. Malik cżinjesche, każ by to njeßłyschał, hacżrunje na dworje stejesche, hacżrunje by měł wokno wotewrjene, hacżrunje hischcże ßebi ßwěcżesche.

„Tule, praja ludźo, dostanu pomoz, tule ßu konje na pschipschahanje“, by ßo wokało.

„Ale niz na dżenßnischi dżeń“, wotmolwi Malik.

„A cżeho dla niz dżenßa?“

Tu by Malik k wrotam dokrocżił, cżoło smorschcził a wótsje sawołał:

„Njewěsch dha ty, kajki dźeń dźenża je? Ssu dha pola waß tak sabyczliwi, tak doprědkarſzy ludźo? Njedźelu popſchewam ßebi a ſkotej wotpoczink. Na ßwjaty dźeń wote mnje pomozy njeżadaj.“

Pohoncź derje wjedźeſche, ſo je njedźela, ale na to njedźiwaſche.. Duż tu bjes ſaradźenja ſtejeſche. Druhdy by winu na ßwojeho knjeſa ſtorkał.

„Wjeſeſch ßkomu?“

„Haj!“ wotmolwi pohoncź.

„Teje budźa dźenża, ale też jutſe we wulkim měſcze trjebacź!“ rjekny Malik.

„Schto dha chzu ſapoczecź? Tule na puczu tola njemóżu woſtacź. Chzu dwójzy telko płaczicź.“

„S tym mje njepopadnjeſch. Wo dnjo a w nozy ßo tu jenak wjele płaczi.“

Malik by ßebi pohoncza wobhladował, hacź je ſnaty abo zuſy, hacź wě, ſo ßo tu njedźelu njepſchipſchahuje. Zuſym hyſchcze bywaſche po woli, ale krucze by napominał, ſo tu njeßmě druhi krócź ſaßo po pomoz khodźicź.

„Ja mam dobry pomjatk, mje nichtó njeſjeba!“ Malik doda.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 2. njedźelu po tſjoch kralach, rano 1/2 8 hodźin farat Räda ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſchet ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Wutoru wjeczor w 7 hodźinach budże ßo němſka wójnſka modlitſka hodźina w Dobruſchi wotbywacź.

Tydźenſke faſtoſnſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Khorla Richard Donat, technikat w Polpizy w tu khwilu na wojownſchczu, ſ Bertu Delankez w Khróſcze. — Jan Max Mjedak, hoſpodarſki pomoznik w Błohaſchezach, w tu khwilu na wojownſchczu, ſ Lejnu Bertu Měrczinkez w Pßowjach. — Khorla Max Hauſa, ratarſki dźěłaczer w Brěmjenja, w tu khwilu we wójnſkej ßłużbje, ſ Huldu Lahodźiz, fabrikſkej dźěłaczerku we Wulkej Dubrawje. — Ernſt Auguſt Domaſch, hoſpodarſki pomoznik w Skanezach pola Hrodźiſchcza, ſ Hanu Guſtlu Pampelez, błużobnej dźowku tam. —

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Johana Elſa, Ernſta Hermana Scholty, żiwnoſczerja w Hrubjelczizach, dź. — Erna, Pawoła Auguſta Hanſa, ſamkarja we Dobruſchi, dź — Jan Ota, Jana Junkera, dźěłaczerja na Zidowje, ß.

S druhich woßadow: Marta Elſa, Franza Oskara Henkera, tyſchetſkeho miſchtra w Huſzy, dź. — Marja Marta, Hermana Hokera, fabrikſkeho dźěłaczerja we Wulk. Dubrawje, dź. — Marta Lena, Jana Hendricha Pětrika, fabrikſkeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Jurij Ernſt, Auguſta Pětſchki, żiwnoſczerja w Trjebjenzach, ß.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadze: 11. januara: Hana Madlena Michalkowa, běnda tkalcza ſ Wjeleczina, † we wothladatni wokrjeßneho wuſtawa na Zidowje, 81 l. 9 m. — Jan Robert Hempel, wuſtajeł na Zidowje, 66 l. 11 m.

W druhich woßadach: Herman Preuſcha, ſkakał ſ Nowych Spytez, landſturmał w pěſchim 101. regimencze krajneje wobory, ſemrje we Wrótßławju na ßwoje franjenje, pokhowany w Hodźiju, 25 l. 2 m. 12 d. — Ernſta Richarda Wjazki, żiwnoſczerja w Huſzy, morwy narodźeny ßyn. — Erich Reinhard Branzl, wotrocźł w Demjanach, 15 l. 3 m. 2 d. — Hana Wilhemina Schramina, wobydlerka w Nowych Demjanach, 74 l. 6 m. 22 d. — Jan Hendrich, kubleriſti wumjeńkał we Lupjanſkej Dubrawje, 85 l. 11 m. 20 d., a jeho mandźelſka Hana Hendrichowa, 83 l. 4 m. 12 d. — Pětr Auguſt Pětſchka, żiwnoſczer w Khwaczizach, 69 l. 4 m. 9 d. — Auguſt Wylem Nemz, khěżeł a dźěłaczeł w Sdźarach, 54 l. 5 m. 21 d. — Auguſt Barto, wumjeńkał w Lichanju, 65 l. 11 m. 23 d. — Kata Matilda Gromanowa, Hendricha Gromana, fabrikſkeho direktora we Wichowach, mandźelſka, 53 l. 3 m. 11 d — Jan Auguſt Wittenberger, ſchewz w Drożdźiju, 58 l. 3 m 21 d. — Njekowſtu ßmjercź poczerpi 20. dezembra 915 na bitwiſchczu w Belgiſkej: Pawoł Mtynk ſ Jamy a bu 21. dez. w Franzowſkej pohrjebany.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

2. njedźelu po 3 kralach ſměje rano 1/2 8 hodźin farat Kſchiżan ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu popoldnju w 5 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modlitſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

2. njedźelu po 3 kralach ſměje farat Domaſchka rano we 8 hodźinach ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Bójz ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin ſměje khſcheſczijanſke towarſtwo żónſkeje młodźiny ſromadźiſnu.

Ssym ßo w Budyſchinje na bohatej haßy 14 w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow po 2 poſkhodźe jako

praktiſki ſubjazy lěkař

ſaßydlił a wſchědnje rěczne hodźiny wot 1/2 9—12 a 3—5 hodźin wotměwam.

Njedźelu a ßwjate dny je ſamknjene.

Pawoł Rybak
praktiſki ſubjazy lěkař
na bohatej dróſy 14 po 2 poſkhodźe
w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow.

Drjewowa awkzija
na Sderjanſkim revěrje.

Wutoru 25. januara dopoldnja w 9 hodźinach budże ßo
90 ſchmrěkowych żerdźow 8/15 cm.
30 khójnowych żerdźow 8/15 cm.
120 rm. khójnowych a dubowych palnych klumpachow
90 dolhich hromadow
300 rm. khójnoweje wolczizny
ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Shromadźiſna na Mužakowſkej dróſy pola Czelchowa.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Rospſchedacze ſkota.

Dla pomjeńſchenja ſkotarſtwa dyrbi ßo dźěl howjaſeho ſkota a ßwini **Laſowſkeho** knježeho dwora

wutoru 18. januara na knježim dworje we Laſu dopoldnja wot 9 hodźiu

1 pſchipuſchczny byk, 6 młodych bykow, 3 woły, 10 kruwow, 8 jałowzow, 3 czelata,

na knježim dworje w Radſkej pola Laſa pſchipoldnju wot 1 hodźiny

1 kundros, 7 ranzow, 30 běhakow ſ wumeńjenjemi, pſched pſcheßadźowanjom woſjewjomnymi, ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

We Laſu, 10. januara 1916.

Hajniſki a rentſki hamt we Laſu.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. dostacź

khèrluſchowe pſchidawki
do ſerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Pjekarſkeho wuczobnika

kotremuż ßo dybſacźny pjenjes dawa, k jutram pyta

Handrij Strauch (Keřk)
pjekarſki miſchtr w Drożdźiju.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 17. januara dopoldnja 1/2 12 hodźin budże ßo w radnej pinzy w Budeſtezach drjewo na Żmórzu, Lubinje a Debßeczanſkich kerkach pſchedawacź.

(K temu cźišku pſchiłoha.)

Zuse ſuby :: Plomby.

Wożebitoſcj:

Twarjenje krónow a moſtow

Suby ßo ſ měſtnym pohluſchenjom cžahaju

Lahodne wobkhadźenje. Najtuńſche placžiſny

Rěcžne hodźiny:

Wſchědne dny 8—1, 3—5, njedźelu 9—11 hodźin.

Hans Hausfelder, dentiſta

na Moltkowej dróſy 14.

Howjaſe kože

kaž tež wſchě **kože a kóžki**

po najwyſchſchich placžiſnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy.

Rožku a pſcheńzu

kupujemoj,

wotruby

na marki wotedawamoj.

Heinke a ßyn

w hamorſkim mlynje w Budyſchinje.

Wutrobne zbožopřeća k nowomu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš »**Serbski dom**«:

po 4 hr. k. wučeŕ Arnošt Holan w Budyšinku;

po 3 hr. k. faraŕ Křižan w Hodźiju; k. telegr. sekretaŕ E. H. Kubjenc w Draždźanach.

Bukečanske serbske towaŕstwo

změje njedźelu **23. wulkeho rózka 1916** popołdnju w 4 hodź. w Grundmanec hoſćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wučeŕ Šleca dobroćiwje přilubił.

Sobustawy so k temu należnje přeprošuja, hoſćo su witani.

Předsydstwo.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 16. januara we 4 hodź. w Hönčec hoſćencu swoju hłownu zhromadźiznu.

(Rosprawy a nowowólby.)

Wšě lube sobustawy a hoſći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Hoſpoſa ßo pyta.

Starſchu dowěrnu jednoru

hoſpoſu

kotraž ßo na jednore warjenje a plahowanje pjerišny wuſteji, najradſcho holzu ſe wßow, pyta

knježi dwór w Nèczinje

pola Pomorz.

Porjadny hólz ßo jako

pjekaŕſki wuczobnik

k jutram pyta pola

J. Scholty,

pjekaŕſkeho miſchtra

na garbaŕſkej haßy 10.

Wuczobnika

pyta **R. Bieſold**

pjekaŕnja a konditornja

na bohatej haßy.

Sserbſku khatolſku

pěſtonczu

hnydom abo k 1. februarej pſchi wulkej mſdźe pytam. Pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1. Telefon 837.

Dwě ßylnej dejnej a cžehnitej

kruwje

ſtej na pſchedań w Lipinkach cžo. 4 pola Borſchcže.

Na ſcžěhwki franjenja, kotrež 19. julija poczerpi, pobywſchi w 23 wojowanjach, 17. dezembra w Wrótſwawju mój luby wandźelſki, bratr, pſchichodny ßyn a ßwak, krajny wobornik a hoſcženzaŕ

Guſtav Scherno

w 36. lěcže žiwjenja wumrje. Wón ſa ßwojim pſched 4 njedźelemi ſemrjetym nanom do njebja khwata a bu 22. dez. w Spalach khowany. We hłubokej ſrudobje:

cžežkopruhowana mandźelſka
Hana Schernowa
rodź. **Nowakez ſ Wulkich Sdźar.**

W Spalach, 18. dez. 1915.

Na wjeßeke ſaßwohladanje
Nětk nimo je wſcha nadźija,
Mandźelſki, bratſje, ßyno, tebje
Bóh ſahe wſak je ſe ßwěta.
Wſchě moje myßle wróczo dźeja
Na wſchitke lěta ſańdźene,
Ach, rucže Boža ßwjata wola
Swjaſk roſwjaſa naj' luboſcže.
Ty bě na ſemi moje ſboże,
Mi tebje nichtó njewróczi,
Schtó moju ſrudźbu ßobu cžuje?
Mi ſtyſkno je we wutrobi.
Ja modlo ruzy ſběham k Bohu:
Po troſchcže ßo mi ſtyſchcže tu,
Mje, knježe, troſchtuj we žiwjenju,
Sjeŵ ßo mi ſ twojej pomozu.
Hdyž ſaklinczaka wójny truba,
Ssy ſmužity ſchoł do bitwy,
Tam trjechi tebje kulka ruba
A ty bu cžežzy ſranjeny.

Haj w horzych bitwach ßy ty woj'=
Sa krala, ſa ßwój wótzny kraj, [wak,
Ssy ſ dowěru na Boha hladak,
Wón tebi wěczny pokoj daj.
Ty wóczzy ſandźeli we ßmjerczi
W najlěpſchich lětach žiwjenja,
Do twojoh' ſbóžnika we wěri
Ssy domoj ſchoł ty do njebja.
Nětk ſ jandźelemi ßo ty wodźiſch,
Maſch w ruzy palmy dobycża,
Na wěcžnych, ſbóžnych haßach khoSsy pola tróna jehnjecża. [dźiſch,
Haj, tebi je nětk wěcžnje derje,
Wjaz wójny ropot njeßkyſchiſch,
We njebjeßach pſchi Božim trónje
Na ßwoje rany njeſkoržiſch.
Ow mandźelſki, mój lubowany,
Ach ſahe ſchoł ßy wote mnje
Haj bratſje, ßyno ty naſch luby,
Kónz ma wſcho twoje cžerpjenje.

Spi derje ßwoje ßłódke ſpanje
Tu domach w wjeſzy narodnej,
Hacž ſthadźa rjenſchich jutrow ranje,
Tehd' póńdźemy my k Jeſußej.

Na žadanje **J. Kruža.**

Pschiloha k czišku 3 Serbskich Nowin.

Ssobotu 15. januara 1916.

Placišny rešneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.
13. januara 1916
Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skotne druzhiny a wosnamjenjenje.	Zhiwa waha	rešna waha
Czelata:		
1. najlepsche s mlokom wukormjene abo najlepsche wot zyza	97 10	147—150
2. zrenje kormjene abo tez dobre wot zyza	88—92	138—142
3. znadnje wuwite wot zyza	77—82	127—132
Sswinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100-120 klgr.	115.50	154
psches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
nize 60 klgr.	75	93.75
ranzy a tundrozhy	100	125

Placišna produktow.

W Budyschinje placi: punt howjaseho mjaza wot 1 hr. — pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaza wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt zwinjazeho mjaza wot 1 hr. 35 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 20 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 25 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt zuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mleteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow zyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacz 8 pj.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spewy atd.

we wschech rezach derje a tunjo czischczi.

Dalokorezak czishko 687.

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej w Neugersdorfje w Sakskej.

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Zitawje a Seifhennersdorfje, kazhyne mestno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschednym wuziwanju s		2½ %
pschi mezhacznym wupowjedzenju		3 %
pschi schtwórczletnym	=	3¼ %
pschi pollětnym	=	3½ %
pschi letnym	=	4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Kazhyne hodziny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Tunje sofy

we nimo mery wulkim wubjerku, ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz hazhy 29.

Serbske a němske

spěwarske

zhu dostacz

we wudawarni Serb. Nowin.

Koze

kózdeje druzhiny pschez po najwyschschich placišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

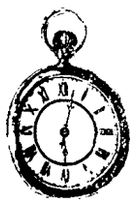

Franz Marschner

czazhnikar w Budyschinje

na bohatej hazhy 9

zwój skład **czazhnikow** a **czazhnikowych rjeczazow**

k dobrocziwemu wobkedzbowanju porucza.

Hódna twora. Pizomne rukwanje. Tunje placišny.

Konje k rešu

po najwyschschich placišnach w kózdym czazu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjazowych jedlach a na Humboldtskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostaćź

we wudawarni
Serbskich Nowin.

Sserbſke a němſke

spěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaćźiſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Draždźanſka banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reſervy 61 milijonow hriwnow

Wſchě bankowe ſkaſanki ßo ſ pſchihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K ſadanjenju ßo pjenjeſy pſchijimuja.
Konto-korrentowy a ſcheckowy wobkhód.
Na bórſowe hódnoſtne papjery ßo pjenjeſy požćźuja.
Hódnoſtne papjery ßo bjes ſtracha khowaju a ſarjaduja.
Pſched wohnjom a paduchami wěſte khamorowe kaſchćźiki ßo w naſchej worzlowej komorje pſchenajeja.
We wſchěch pjenjeżnych naležnoſćach ßo ſprawnje rada dawa.

Draždźanſka banka wobkhodne městno w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach — Telefon 551.

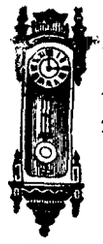

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupićź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźićź** dać, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5. **Jenčź** pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaćźiſname wuwołożene, wobhladaćź.**

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotročkow, ßrěnkow, rólnych pohončow, wolazych a dźěłaćźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Sſmolerjez knihicźiſchcźerńa

Žadyn petrolej wjazy trěbny.

Tuńſcho a wjele jaßniſcho ßo moje

karbidowe lampy

ßwěcźa, kotrež ßo ſa dom, pinzu a tſělnu hrjebju hodźa. Wone ßo 6 hodźin ſa ßobu ßwěcźa. Jednore wobkhadźenje.

Wjele dźakných pißmow.

Lampa płaczi 2,80 mk. na do prědka ſapłacźenje, 3 ſchtuk franko.

Pſchedawarjo wyßoki rabatt.

Jan Sedlacek, Neuſalz a./O. III.

Nětko je najwjetſchi cźaß

ßo wo dobroſćźi a tunjoſćźi mojich

Draniſkich trajnje ßo tepjazych khachlow

pſcheßwědcźićź ſ kotrychž mam wulki ſkład wſchěch wulkoſćźow kulojtych a ſchtyrirózkatych, cźornych a emaillowanych.

Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.

Žadajcźe ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótłojte khachle ſ lateho żeleſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißłuſchki, knjiſke wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

Sałożk 1881 **na khěžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjesor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 4. **Sobotu 22. januara 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

20. januara:

Na wječornym wojownischežu Jendželcženjo nasche stejischeža k połnozy wot Frelinghiena wčera wječor kurowe bomby tšelejo po schěrokosći někotrych stow metrow nadběhowachu. Njepscheželel žo wschudže wróčo sbi.

Njepscheželowa artillerija po planje do Lenskeje zyrkwje tšelesche.

Jene němske lětadło jedyn jendželski wojowanski dwojotséschnik pola Tourcoing ſ njepscheželskeje eskadry dele tšeli.

Nad Yseru tšelenje naschich ballonowych wobaranskich kanonow jene njepscheželske lětadło nusowasche, do njeppscheželoweje linije dele sleći. Lětadło žo potom ſ tšelenjom naschich artillerije wupuści.

W Nanchu žmy wčera na wóžom wojerskich twarow bomby mjetali.

Na ranschim wojownischežu žo na někotrych městnach mjes artilleriju a pschedstražemi wojowasche.

Na balkanskim wojownischežu jeje niczo noweho.

21. januara.

Na wječornym wojownischežu njebě wožebitych podawkow.

Na ruskim wojownischežu žo na fronče mjes Pinskom a Čartoryskom wupady žłabych ruskich wotdželenjow lohko wotpokasachu.

Na balkanskim wojownischežu njeje niczo noweho.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

20. januara: Nowa bitwa pschi beßarabskej mjesy je po žylnosći pschibjerała. Pódla wčera wojſjewjenych nadběhow, kotrež žo wschě sahe rano činjachu, mějachu naschi khrobli wojazy, pschede wschěmi Budapeſtſka honvedska divisija, hač do połodnja skoro kóždu hodźinu na wschelakich městnach mjes Toporowzom a Bojanom saßakke nadběhi pschewahu mějazych mozow wotrasyć. Njepscheželel žo wjazy króć do naschich tšelnych hrjebjow dobu, tola žo pschezo w pschimańzy, ras ſ rěsnym nadběhom honvedskeju regimentow čišło 6 a čišło 30 ſ czežkim schkodowanjom wróčo sbi. Krajina psched naschimi naßypami je ſ ruskimi czełami poßyta. Na wojownischežu jenotliwych bataillonow je žo 800 hač 1000 padnjenych Rußow naličiło.

Druhe fronty wójska Pflanzera-Baltina zyły dźeń pod tšeleńzu ruskich kanonow stejachu. Też pschi fronče w rańschej Galiziskej bě krótke wojowanje mjes artilleriju.

Na italſkim a balkanskim wojownischežu njebě wožebitych podawkow. B

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

19. januara: Nad Rigaskej frontu němszy lětarjo žiwje lětachu. Njepscheželowe lětadła žo w stronje delnjeje Dwiny, w Kurlandskej w bliskosći Skotela (12 kilometrow k wječorej wot Friedrichstadta) a nad Dwinskom pokasachu, hdźež bomby mjetachu. Pola Lennewerdena, wot Friedrichstadta po rězy dele, Němzy spytachu Dwinu doßahnyć, tola žo ſ naschim tšelenjom wotrasychu. Blisko Sammana (11 kilometrow k krótkemu wječorej wot Friedrichstadta) Němzy jědojte dymy nakožachu. Na Dwinskej fronče žo artilleriske tšelenje blisko Dannenfelda (14 kilometrow k dołhemu wječorej wot Jakobstadta) poßylni, a posdźischo Němzy tu dwaj nadběhaj spytachu, kotrajž žo ſ naschim tšelenjom wotpokasaschtaj.

Kawkaska fronta: S naschim žylnym, njewočakanym wupadom pschečziwo žrjedźischežu turkowskeho wójska, kotrež bě žo do njeporjada pschiwjedło, je žo wono se stejischczow mjes Tortumskim jězorom a rěku Schariawom, k połnozy wot Melasgerta, po schěrokosći 900 metrow won cžišło a žo nětko na wobtwjerdżene stejischeža pola Erzeruma wróčo cžehnje. Na někotrych městnach měješe zofanje kharakter wustróżaneje cžěkańzy. Někotre turkowske wotdželenja žu žo skoro zyle sniczile. Sta cžełow na puczu naschego postupanja leżachu. Na někotrych městnach mózachmy hač k wobknježazym hórkam postupacź a žo njedźiwajzy žylnych žněhowych mjeczelow do hłubokeho žněha sarychmy. Ssmy město Köprikoi nad Arasom (50 wjerstow k ranju wot Erzeruma) wobsadźili. 17. januara žmy 5 offizěrow a 208 muži sajeli a wjele brónjow, maschinskich tšelbow, kartuschow a kaschczow ſ kulemi sebrali. W stronje rěki Schariana, w měsće Turnangelu (20 wjerstow k dołhemu wječorej wot rěki Schariana) žmy magazin ſ granatami sebrali.

W Persiskej, k krótkemu wječorej wot Urmiaskeho jězora, do Kurdow srasychmy, kotsiž žo k połodnju wróčo sbichu. B.

Cžornohórska je žo Awstriskej podcżiła.

Awstriski generalny stab je 17. januara sčěhowazu powjesć wojſjewił:

Cžornohórski kral a cžornohórske knježerſtwo stej 13. januara proßyłej, so bychu žo njepscheželnosće sastajiłe, a so by žo sapoczało, wo měr jednacź. Wotmolwichmy, so móże žo do tuteje próstwy jenoż swolicź, hdyž cžornohórske wójsko bjes wuměnjenja brónje złoži. Cžornohórske knježerſtwo je wčera naſche žadanje sa bjeswuměnitym złożenjom brónjow pschijało.

Cžornohórski generalny konsulat w Parisu je wo złożenju brónjow cžornohórskeho wójska sčěhowazu notu wojſjewił: Nowiny powjedźa, so je žo njesbožowna Cžornohórska do njesminliweho poddacź dyrbjała, hdyž bě ſ wożebje njepschihódnymi wobstejnosćemi rjekowszy pspcheczziwo žylnje wobronjenemu njepscheželej, kotryž měješe po liczbje wulku pschewahu, wojowała. Hdyž stej kral a knježerſtwo zofałoj, dyrbi žo sa wěste měcź, so je wójsko žwoju poßlednju munizitju pschetrjebało; žamo cžeknycź bě njemóžno, dokelž njepscheželel psched mjesami stejesche a dokelž dla saßakkeje njepscheželnosće Albanskich žaneho wupucża psches morjo njebě. Hdyž też je žerbske wójsko se Sserbije wucżeknycź mohło, žłabi cžornohórszy se wschelakim tradanjom wustawschi žaneho žrědka njemějachu, so mohli w spschecżelenym kraju wucżek namakacź. Wo wuměnjenjach, ſ kotrymiž žu žo njepscheželnosće sastajiłe, budźemy žłyschecź; nadrobnosće žmy wot njepscheželskeje strony schonili. Njesbožownych pschewinjenych žamo ſ wußměschenjom wohanja, ale to ani khrobkej małej Cžornohórskej, ani nadobnej rjekowskej róle njeseschkodźi, kotruž je wona ſ cżesczu we wulkej wójnje hrała. Cžornohórska džakowna nadobnej Franzowskej wostanje, kotraž je jej pschezo na prěnim měsće dalokodoßahazu pomoz skiczała, tak husto hač je Cžornohórska sa jeje swucżenym ppschecżelstwom žadała. B.

Měrowe wuměnjenja sa Cžornohórsku.

Reuterez telegrafowarńja ſ Roma powě: Nawjedźitym woßobam bě wot dweju měßazow woprawdźite położenje Cžornohórskeje snate. Wuměnjenje sa kapitulaziju žu, so Cžornohórska Lowczen wotstupi a sa to jedyn pschistaw pschi adriatiskim morju dostanje. Cžornohórski konsul w Romje je wojſjewił, so je kral Nikita proklamaziju sa žwój lud wudał, w kotrejž praji: Cžornohórska je jenoż wolicź mohła mjes sniczenjom abo kapitulaziju. D.

Ruske póßłanstwo w Romje njesamjelcża, so žo ſ kapitulaziju Cžorneje Hory w žwojich wocżakanjach sjebana cżuje, hač runje žo

praji, so je Cžornohórska schtworoswjaskej jenož 30,000 muži pschinjeßka, a so je teho dla schkoda lohko snjesć.

Nowiny „Popolo d' Italia" praja, so ßu schtworoswjaskowe knjeżerstwa hižo dawno s njedowerjenjom sadżerżenje Cžornohórskeje wobkedżbowałe. Tejele pschiczinu dla njejßu tež cżeżke kanony na Lowczen pößlacz chzyli. Schtworoswjask ma sa to, so je Awstriska do Cžornohórskeje jenož na sdacże nawal sczinika. L.

Roshorjenje Italskeje dla wobsamknjenje měra mjes Awstriskej a Cžornej Horu.

Italske nowiny ßo s hněwom dla kapitulazije Cžornohórskeje pyrja. Mjes tym so ßu Belgiszy a Sserbjo jako rjekojo podleżeli, ßu ßo Cžornohórzy s wěcznej hańbu pokryli. Nowiny „Messagero" pschiczinu kapitulazije w dawnowotmyßlenej pscheradże Cžornohórzow widża, kotsiż ßu wot spoczatka wójny njewesczi swjaskarjo byli a, město so bychu pschecźiwo Awstriskej wojowali, ßu w tajnej pschesjenosczi s Awstriskej do Albanskeje schli. Spodżiwne je hižo było, so ßu Cžornohórzy wulkim skkadam provianta a munizije w Giovanni di Medua shnicz dali a so je ßo Nikita sapowjedżik, Skutari wopuschczicz a do Italskeje cżeknyc. Najbóle podhladne pak je wulka spěschnosc, s kotrejż ßu Awstrisży cžornohórske pschecźiwjenje pschewinyli. Nětko je ßo srudna komödija dohrała. Tola awstrisko-cžornohórski separatny měr na balkanskim wojowanju niz najmjenische njepschemèni; pschetoż hdyż schtworoswjask jara ßnadnu pomoz rosrjadowaneho makeho wójska shubi, je wón na druhej stronje wobcżeżnu winowatosc wotbył, ßo sa żeżiwjenje tamnych ludżi a sa saßopostajenje jich krajika staracz. Wo italske interesßy w Albanskej njeje trjeba ßo bojec. Italka budże je se ßamßneje mozy schkitacz wjedżecz. B.

Wotwołanje schtworoswjaskowych pößlanzow s Zetinja.

S Mailanda ßo powè: Italska je, runje każ Franzowska a Jendżelska ßwojeho pößlanza s cžornohórskeho dwora wotwołała. Diplomatiske poczahi wjeczornych mozow k dworej krala Nikity ßu ßo po tajkim pschetorhle. Cžornohórske statne wyschnosce ßu ßo do Zetinja wróczile. B.

Słożenje brónjow a spjeczeńża w Cžornohórskej.

S Roma ßo telegrafuje, so je kral Nikita w Grahowje generalej s Koeweßej ßwój mjecz pschepodał, Cžornohórskaj generalaj Wistowicz a Walutowicz staj ßo sapowjedżikoj, ßo poddacz a staj k ßerbskemu wójsku czekłoj.

Po powjesczi se Sofije ßo cžornohórska wobßadka hory Taraboscha komdżi, brónje słożicz a pucz do Skutaria salèhuje. Tak bórsy hacz by ßo tutón pucz wotewrik, bychu awstrisko-wuherszy wojazy do połnózneje Albanskeje pschicżahnyli, so bychu wot tam pschecźiwo wojakam Essada pasche a pschecźiwo Italskim pschi Walonskim brjosy postupali.

W Sofiji je měnjenje rosschèrjene, so cžornohórska dynastija na trónje powjetscheneje Cžornohórskeje wostanje. D.

Jednanje wo měr mjes Awstriskej a Chornohórskej je ßo pjecża rosrasyło.

Franzowska telegrafowańja „Agence Havas" powè: Cžornohórska je jednanje wo wobsamknjenje měra s Awstriskej pschetorhła, dokelż njeje mohła wumènjenja Awstriskeje pschijecz.

„Journal des Debats" k temu pschispomni, so ßu cžornohórski kral se ßwojej ßwójbu a schtworoswjaskowi pößlanzy w San Giovanni di Medua na łódż schli a ßo do Italskeje pschewjesli. D.

Bołharski kral Ferdinand sa němskeho pólneho marschalla pomjenowany.

Pschi paradże, kotraż ßo k cżesczi wopyta khèżora Wilhelma w Nischu wotmè, khèżora woßebje mazedonske wotdżèlenja sajimowachu. Khèżor s kóżdym offizèrom a wojakom rècżesche a ßo praschesche, hacż ßu spokojom, so je ßo jich kraj wußwobodżik. Na kónzu parady khèżor kralej Ferdinandej marschallski kij pschepoda, pschi czimż praji, so je s khrobłosczu bołharskeho wójska a s jeho błyschczatym wobdżèlenjom pschi shromadnym skutku saho rjeny. Wón proßy krala, so by marschallski kij jako snamjo dżakownosce němskeho wójska pschijał. Bołharski kral wotmołwi, so je hordy na to, so widżi, jeho wójsko po boku rjekojteho ßławneho němskeho wójska wojowacz, a so je pscheßwèdczeny, so jeju hromadżeskutkowanje wobèmaj krajomaj móżnosc da, to dobycz, na czoż mataj prawo. Wón budże marschallski kij s hordosczu noßycz.

Wjele wyschschim offizèram bołharskeho wójska a bołharskim ministram a wyßokim sastojnikam je khèżor żelesny kschiż a wyßoke pruske rjady spożczik. B.

Sserbske wójsko w Albanskej.

Jena depepscha s Athena, italskim nowinam „Secolo" pósłana, powè, so w Albanskej hischcże 115,000 Sserbow s 2500 offizèrami steji. K ßwojemu wuhotowanju maja cżile wojazy hischcże 15,000 tselbow a 2000 maschinskich tselbow. T. U.

Wojerske pschihotowanje ruskich schulskich wucżomzow.

Ruski minister roswucżenja je poruczik, so maja ßo we wyschschimaj rjadownjomaj wyschschich schulow wojerske wuwucżenja sawjesc. Dokelż ßo s tym druha wucżba ßylnje samjesuje, swucżene pruhowanja lètßa wupadnu. B.

Zar pschi beßarabskej froncże.

Po powjesczi s Bukaresta ßo zar pschi beßarabskej mjesy wocżakuje, pschi kotrejż ßo hižo dlèschi cżaß se saßakkosczu saßo wojuje. B.

Rusko-japanski swjask.

Pètrogradske „Bursowe nowiny" wo wopyczе ruskeho wulkowjerċha Jurja Michailowicża pola japanskeho khèżora pischu, so je ßo wulkowjerchej nawdako, wobstejnosce sa wużschi swjask mjes Ruskej a Japanskej pschihotowacz. Wobej mozy stej na ßwoje stare swady sabykej, na kotrychż město je politika wobostronskeho derjemènjenja stupika. B.

Jendżelska Hollandskej hrosy, so jej pschiwos s Ameriki sawrje.

Dopißowar Londonskich nowin „Morning Post" we Washingtonje, w ßydlenskim mèsce knjeżerstwa sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki, powè, so wuwos Ameriki do europiskich neutralnych statow hobrszy pschibèra. Woßebje wuwos pschenżu, majß, muku, połcż, schkórnje, cżrije, automobile nastupa. Tele wèzy wèso do Nèmskeje, Awstriskeje a Turkowskeje pschenżdu.

Washingtonske nowiny „Associated Preß" k temu pschispomnja, so je ßebi Jendżelska wotmyßlika, Rotterdam a druhe pschistawy jako woprawdżite nèmske pschiwożne pschistawy wobhladacz, tak so budże, każ rosom każe, pschiwos do nich se ßwojimi wójnskimi łódżemi sawrjecz dyrbjecz.

Londonska „Times" wo tym s Washingtona shoni: Jeli so by ßo powjesc „Associated Preß", so je ßebi Jendżelska wotmyßlika, **Rotterdam a druhe pschistawy jako nèmske pschiwożne pschistawy wobhladacz,** kotreż dyrbja ßo teho dla sa pschiwos sawrjecz, jako wèrna wopokasała, dyrbjała ßo Jendżelska na mózny protest sjednoczenych statow pschihotowacz. Tutón protest by na sakońskim podłożku a se żiwym podpjeranjom snutska a swonka ludoweho sastupjerstwa podpjerał. B.

Jendżelcżenjo proviant hollandskeho wójska sebrali.

Hollandski „Handelsblad" powè, so ßu ßo s parnych łódżow „Rijdam", „Noordam", „Nieuw Amsterdam", „Oosterdijk", „Rotterdam" a „Norderdijk" dżèlby połcża, ßwinjazeho mjaßa a cżrjewow po pschikasni jendżelskeho knjeżerstwa sebrałe a psched prisowy ßud pschinjeßke, hacż runje bèchu ßo tele twory s dowolnosczu samórskeho trusta pschedałe a na łódż skkadłe a ßo połcż s dżèla sa hollandske wójsko postajik.

Interesentojo ßu pola samórskeho trusta a jendżelskeho knjeżerstwa pschecźiwo temu protestowali. Amerikanskeho pößlanza ßu wo jeho pomoz proßyli, so bychu ßo sadżerżane twory wudałe.

B.

Wójnszy smyßleny dżèl jendżelskich sozialdemokratow.

Sozialistiska komißija sa narodne sakitanje je sa dyrbjensku wojerśku ßłużbu sjawne pißmo wudała. W nim ßo praji, so winowatosc sakitanja ludoweje ßwobody sozialistiskim saßadam napschecźiwo njesteji. Direktne a njedirektne nusowanje dżèłaczerski lud hromadu dżerżi. Cżèlnje khmany ßobustaw dżèłaczerskeho swjaska, kotrehoż dżèło sa kraj njeje trèbne a kotryż ßo sarjeknje, sa brónje pschimnyc, je bojasnik. B.

300,000 muži pschi Suezskim kanalu?

Schwajzarske nowiny s Mailanda powjedża: Mißionarojo, kotsiż ßu ßo s Jndiskeje do Italskeje pschiwjesli, powjedaja, so ßu Jendżelcżenjo Suezski kanal jara ßylnje wobtwjerdżili. Kanony

kóždeho kalibra žu žo postajike, a 300,000 muži žylne wójsko je hotowe, Turkam pucź do Egiptowskeje salehnyćź. B.

Jendźelčenjo w Mesopotamskej.

W jendźelskim parlamencze Chamberlain sdźěli, so žu Turkojo, hdyž běchu žo 11. januara na stejischcźa w Essinje, 6 mil k ranju wot Kut el Amara wróćžo sćahnyli, 12. januara saže k Wanni postupowali. Potom pak žo saže sawróćžichu, a 14. a 15. januara Jendźelčenjo wschě jich stejischcźa pola Wanni dobuchu. Turkowske sadnje wójsko je pola Essina sastako. Jemu trajnje hrosne wjedro sadźěwa. Wschitzy franjeni žu žo po rězy wotwjesli. B.

Jendźelski podmórski čołm na dno sajěk.

S Amsterdama žo powě: Jedyn jendźelski podmórski čołm je pola kupy Schiermonnikoog na dno sajěk. Jedyn hollandski wukhowanski čołm je 11 muži wukhowak, druhi žu žo s jendźelskim torpedowym čołmom wukhowali. B.

Franzowsko-jendźelske knježstwo w Salonikiju.

Jendźelčenjo a Franzowsojo w Salonikiju a wokolnosćži jako žami knježa wustupuja. Grichiske knježerstwo nima tam nětkole niczo wjazy roskasowacź. Roskasowar jendźelsko-franzowskeho wójska, franzowski general Sarrail, je wosjewił, so zyła krajina we wobžahu 70 kilometrow wot Salonikia do krajiny wójnskeho stracha žkuscha. Wón je želesniske mosty, kotrež do Turkowskeje a Bolharskeje wjedu, rostsělicź dał. Wscho hromadže je žo 16 želesniskich mostow, psches 40 druhich mostow a 80 druhich twarow wupuscźiło. Grichiske knježerstwo je drje pschecźiwo temu protestowało, tele protesty žu pak hacź dotal zyle bjes wuspěcha wostałe.

S rostsělenjom želesniskeho mosta pola Demirhissara je žo sastaranje grichiskich wojakow pschi bolharskej mjesy w rańschej Mazedonskej jara pocźežiło. Grichiski 28. pěschi regiment je žo teho dla wot tam wróćžo wsak a jenož jedyn bataillon je žo w rańschej Mazedonskej wostajił. B.

Revoluzija w Grichiskej?

Do Londona je s Parisa powjescź dóschła, po kotrejž prjedawschi ministerstwowy pschedžyda Venizelos s franzowskim knježerstwom hromadže dźěła, so by monarchiju w Grichiskej powróćił. Po jenej privatnej powjescźi s wokolnosćze belgiskeho krala žu žo snutskowne wobstejnosćze w Grichiskej tak pschiwótsile, so žu Venizelowi pschiwižowarjo hižo trěbne pschihoty k powróćenju monarchije činili. B.

Wuradźenje khěžoržwoweho žejma hacź do měrza žo wotstorcźiło.

Khěžorstwowy žejm je wutoru do próspninow schoł, kotrež dyrbja hacź do měrza tracź. Poždednje poždedźenje žo zyle s wurěcźowanjom wo nowinskej zensurje wupjelni. Sapółkanz Fischbeck wo wschelakorych wobcźežnosćach rěcźesche, kotrež nětkole kóžde hibanje politiskich towarstwow njemóžne činja.

Druhi rěcźnizy žebi žadachu, so by žo nowinam dowoliło, žwobodnischo wo wójnje, woždebje wo jejnych samerach pižacź. Nationalliberalny **Stresemann** praji, so jeho strona sa tym steji, so by žo Němska powjetschiła.

Konsewativny **Oertel** rospominasche, so žkowo khěžorstwoweho kanzlera wo realnych rukowanjach snamjenja, so dyrbimy Němskej wschě žrědki, sa žiwjenje a wěsty pschichod dacź. Cźeho dla pak dyrbjało sa stat straschne bycź, hdyž žo praji, so dyrbja žo mjesy k ranju a k wjeczorej rosschěricź? Dyrbimy samjelcźecź, so němske sacźucźe njeby rosymiło, hdy by žo Kurlandska saže wudała. Cźim bóle bjes pschelutowanja wójnu hacź do dospołneho poražena njepschecźela powjedźemy, cźim bóle budže druha strona swólniwa k jednanju.

Konservativny **Mertin** praji, so je měnjenje mjetschiny němskeho luda, so cźežke woporv na krwi a samoženju nježdžmědža podarmo bycź.

Sozialdemokrat **Heina** měnjesche, so žo wójnje nježdžmě kharakter wobaranskeje wójny wsacź. Měr ma Němskej twjerdosćź a hospodarsku strowosćź, móz a politisku žylnosćź, kaž swěsćenje psched nowym nadpadom dacź.

Ministerski direktor dr. **Lewald** sdźěli, so khěžorstwowe knježerstwo nowinsku zensuru jenož jako nusne sko wobhladuje. Nusne je, so žo s hospodarskimi sjednocźenstwami nježdžmě wobkhadźecź, kaž s politiskimi towarstwami. Na to žo počahowaza pschedkoha žo bórsy khěžorstwowemu žejmej pschedpołoži. B.

Sakski žejm

mějesche sańdźenu wutoru žwoje prěnje sjawne poždedźenje po hodźoch. Tola deputazije žu sańdźeny tydźeń pospochi žydale a pilnje dźěłake. Pschitomny cźaž njeje sa sjawne rospominanje jara pschihodny. Sańdźenu wutoru jednachmy wo želesniczných naležnosćach a pschiswolichmy mjes druhim pjenjesy sa twar Kumwałdsko-Lubijskeje želesnizy a pschetwarjenje Budyskeho dwórnischcźa. K twarjenju pak je hischcźe dołha noha. Pschetož w tu khwilu žu dźěławe mozy jara žadne, a wschě twarske macźisny pschedrohe. Knježerstwo myšli na cźaž po wójnje, so by móžno było potom, jeli so žnano straschna bjesdźěławosćź nastanje, dźěłacźerjam sažkužbu poskicźicź. Sa dalewjedźenje nascheje Radwórsko-Kamjeńskeje želesnizy je w tu khwilu mało nadźije. Sa darmotne poskicźenje trěbnych ležomnosćzow žo se strony gmejnow mało pokhilnosćze pokasuje. Knježerstwo pak na tymle wuměnjenju wobstawa.

W poždedźenjomaj sańdźenu žrjedu a schtwórtk žo trěbne žrědki sa wschelake stawy statneho hospodarstwa pschiswolichu. E. B.

Sakska a khěžorstwowe dawki.

W prěnjej komorje sakskeho žejma je finanzny minister se Seydewitz s nowa stejischcźo Sakskeje pschecźiwo direktnym khěžorstwowym dawkam wusběhował. W druhej komorje žo schtwórtk sapółkanz Günther s tejle rěcźu saběrasche. Wón praji, so žebi jeho frakzija žada, so žo khěžorstwowa pjenježna potrjeba też s direktnymi dawkami wurana. Wutwarjenje herbskeho dawka žo njehodźi wobeńcź. Direktne khěžorstwowe dawki, kaž dronjerski dawk a dawk na pschibywanje samoženja, hižo mamy. Minister je też wo tym rěcźak, so je nusne, monopole sawjesćź. Knježerstwo s wěstoscźu wě, wo kajke monopole žo jedna. Sa nasche hospodarske žiwjenje pak je wažne, hižo nětkole bližische shonicź. Finanzny minister njewotmolwi. D.

Strajk dawkidawarjow w Luxenburgskej.

Luxenburgske wobydlerstwo je pschi žejmskich wólbach wospjet wjetschinu liberalnych a sozialdemokratiskich sapółkanzow wuswoliło. Njedźiwajzy teho je luxenburgska wjerchowka konservativnych ministrow w knježerstwje wobkhowała. Ssejmowa wjetschina na tym wobstawa, so maja konservativni s ministerstwa wustupicź a žo jich městna liberalnym a sozialdemokratam pschewostajicź. Wulki dźěl dawkidawarjow žo sapowje, na lěto 1916 dawki płacźicź, dokelž je žejm hischcźe njeje konservativnemu knježerstwu pschiswolił. Sozialdemokratiske nowiny žamo dawkidawarjow napominaju, dawki njepłacźicź. W tu khwilu je njewěste, kak žo wězy roswija. B.

Dwojite stejischcźo rumunskeho ministerstwa.

Bukarestska „Moldawa" nastawk pschecźiwo pschedžydže rumunskeho ministerstwa, Bratianej, wosjewja, kotremuž porokuje, so s knježerstwom a wjednikomaj opposizije, Jonescom a Filipescom, dwojitu hru hraje a so žo se wschěmi žrědkami pscheklepanosćze prózuje, Němskej a Awstriskej direktnje a indirektnje schkodu nacźinjecź. Jako sjawny pschikład žo pschedacźe žita Jendźelskej mjenuje. Tale kupa nima žaneho samyžka, dokelž žo žito njehodźi wotwjescź. Jendźelčenjo chzedźa žito jenož Němskej a Awstriskej wsacź, so dyrbjeli w Němskej schědźiwzy, žónske a dźěcźi hłodu wumrjecź. Tutemu sapicźahódnemu waschnju wojowanja je žo rumunske knježerstwo wot prěnjeho wokomika pschisamkło. To je worakawy nadpad. Knježerstwowemu měnjenju wotpowjeda, do dweju stronow schělhawje hladacź. To je njepschecźelske cźinjenje pschecźiwo Němskej a Awstriskej. Kraj počina hižo wotucźicź a njebudže cźerpicź, so by žo do tuteho bahnischcźa sćahnył. — Kaž Bukarestske nowiny „Argus" pischu, je zentralna komižija wobsamkła, so žo wjazy njedowoli, žito do wukraja pschedawacź. D.

Ze Serbow.

— **(Rosbuchnjenje w pólverniku.)** W privatnym Krantzez pólverniku pola Wownjowa w Sprejinym dole je žo rosbuchnjenje stało. Tokarnja 22 do powětra sleczi s cźimž žo s dobom dźěłarnja 23 wobschkodźi. Dokelž žo w dźěłarnjach w tym cźažu bjes ludźi dźěłasche, njeje nichtó do schkody pschischoł. Rosbuchnjenje je se žamosapalenjom nastało. Dźěło w pólverniku dale dže.

— **(Khlěb žamosastararjow.)** Po wosjewjenju Budyskeho měschcźanskeho a wjeżneho komunalneho swjasła žmědža wot 1. febru-

ara t. l. cźi ratarjo, kotsiž prawo ßamosastararjow wužija, k jěd͡ži pschißkluschnych ßwojeho hospodarstwa a wumjeńkarjow se ßwojeho sebraneho žita saßo jenož 18 puntow rožki abo pscheńzy na hłowu a měßaz pschetrjebacź. Pschi tym ßo punt khlěbowego žita 400 gramam muki runa. Rožka ma ßo kaž prjedy na 82 prozentow a pscheńza na 80 prozentow wumlěcź. Sbytk maja ßamosastararjo komißaram khěžorstwoweje žitownje abo młynam, kotreż maja prawo k kupowanju, wotedacź. W mlějnych a pschetrjebanskich knihach ßamosastararjow ma ßo wot 1. februara t. l. saßo stara tabella wužicź.

— **(Starobna mjesa sa starobnu rentu.)** Khěžorstwowy ßejm je po drnhim wuradźenju starobnu mjesu sa starobnu rentu na 65 lět ponižił. Wobsamknjenje khěžorstwoweho ßejma njeje pak s tym hižo do mozy stupiło. Khětry cźaß ßnadź sańd͡že, hacź budźe swjaskowa rada wobsamknjenju khěžorstwoweho ßejma pschihłoßowacź. 65 létne woßoby ßebi hischcźe teho dla njemóża žadacź, so by ßo jim renta płacźiła.

S Budestez. Sańd͡zenu njed͡zelu wotmě tudomne ßerbske towarstwo „Lubin“ jara sajimawu shromadźisnu. Jako ßo wjecźor 1/2 8 hod͡zin seńd͡zechmy, poskicźichu ßo nam najprjódy kraßne barbne wobrasy se žiwjenja naschego Sbóžnika. Wobrasy, jara wulke a rjane, běchu wschě s ruki nowischich wumělzow. Jich napohlad běsche sa naß cźim bóle wjeßele a natwarjenje, dokelž ke kóžd͡emu wobrasej bibliske ßkowo ßkyschachmy a husto też ßo pschihod͡zazu khěrluschowu schtucźku wuspěwachmy. Nasch nowy dom ßo sa tuto pschedstajenja jara derje pschihod͡ži, dokelž je rumny a dołhi. Te ßwětke wobrasy pschikhrywachu nimale zyku scźěnu. Po tutym pschedstajenju seńd͡zechmy ßo pola Rósika. Nasch ßobustaw a městopschedßyda k. Sswora wotewri shromadźisnu s wutrobnymi ßkowami powitanja. Knjes Hajna spominasche, wróczo hladajo na sańd͡zene lěto, na wschě naschemn ludu sbite krwawne rany, dopomni se ßkowami d͡žakneho wopomnjecźa woßebje też na naschoju wótcźinzow Jana Rjecźku a Franza Krala, kiž staj sa wótzny kraj na bitwischczu ßwoje młode žiwjenje woprowałoj. Wobaj wótcźinzaj staj nam s dobrym pschikładom. Stajnje běschtaj hotowaj sa narodne d͡žełko. Też nam tu w naschim ßerbskim towarstwje staj wobaj dwaj wjazy krócź ßkuzikoj. Nětk wotpocźujetaj wot ßwojich ßwěrnych skutkow, kiž du sa nimaj. Schto nam nowe lěto pschinjeße, Bóh wě, ale my ßo njestrachujemy, dokelž wěmy, Bóh je s nami, wjed͡že naß. W dleschim pschednoschku, kiž bu s d͡žakom pschiwsaty, naß na to k. farar Domaschka dele do ßerbskich Błótow wjed͡žesche. My sesnawachmy ßerbsku krajinu, sastupichmy do tamnych zyrkwjow, wobd͡želichmy ßo we duchu na ßerbskich kemschenjach, wjesechmy ßo po wodach a shonichmy wjele wo bědach a wjeßelach naschich ßerbskich bratrow. — W pschichodnym měßazu chzemy tu w Budestezach, da-li Bóh, wjetschi ßerbski ßwójbny wjecźor wuhotowacź.

S Rakez. Sańd͡zenu njed͡zelu wotmě „Lipa“ ßwoje prěnje porjadne poßed͡zenje tuteho lěta, kotreż knjes pschedßyda po swucźenym waschnju wotewri, ßobustawam a zyłemu towarstwu s wutroby wjele sboža pschejo. Sapiß poßlednjeho poßed͡zenja ßo cźitasche a ßo sa prawy spósna, też ßo jena dopißniza s wójny cźitasche. Na to towarstwowy dopißowar rosprawu wo skutkowanju „Lipy“ w sańd͡zenym lěcźe poda. Po njej je było 12 porjadnych poßed͡zenjow, wscho hromad͡že wot 107 ßobustawow wopytanych. Pschednoschkow ßu wob lěto 4 byłe. Sastupił je 1 nowy ßobustaw, wustupili pak 6. Psches ßmjercź bu s towarstwa ßwěrny, nimale 10-létny ßobustaw Jan Bartusch s Rakez wotwołany. „Lipa“ licźesche kónz lěta 1915 dweju cźestneju a 63 aktiwnych ßobustawow, wot kotrychž 29 sa naß a nasch wótzny kraj wojuja; Bóh luby Knjes jich nam strowych a cźiłych saßo wrócź. Też knjes pokładnik nam sliczbowanje poda, po kotrymž mamy 47 hr. 86 pj. sbytka w pokładnizy, a ßo s d͡žěła s nim na naschich ßobustawow we wójnje luboscźiwje dopomnimy. Sliczbowanje pruhuja kk. Budar, Lauschka a Sigismund. Nowowólby ßo wójnskeho cźaßa dla njewukonjachu, a po dleschej rosmołwje ßo poßed͡zenje skónczi. „Lipje“ wjele sboža do pschichoda!

S Rakez. So ßo we wulkich městach nětko we wójnskim cźaßu d͡žiwadło hraje, temu ßo njed͡žiwamy, ale temu ßo d͡žiwamy, so ßebi w naschej wßy na to pomyßła, „wulki ßwójbny wjecźor“ wuhotowacź, hdyž koło wokoło kóžd͡y d͡žeń wo nusy a hubjenstwje wójny ßkyschimy. A tak bě. W hoscźenzu, blisko zyrkwje a fury, sańd͡zenu njed͡zelu wjecźor niczo wo wójnje njewjed͡žachu. Tam ßo pschi dobrej jěd͡ži a picźu sabawjachu, hacź napoßledku też d͡žiwadło hrajachu, a tuto wjeßele trajesche ßamo tak dołho, so nimale kapony d͡žeń pschipowjedachu. Sserbjo tam běchu, kotrychž ßynojo ßo na krwawnych bitwischczach běd͡ža, bratsja a nawoženje sa naß wojuja a tajkeho wjeßela paruja. A hischcźe w blischkoscźi Bożeho doma, hd͡žeż ßu wjecźorni wopytowarjo ßnano dopołdnja hórke ßylsy płakali pschi rjanych ßkowach duschowpastyrja? To rjenje njeje, ßo wjeßelicź a sradowacź wjecźor, hdyž ßy ßo dopołdnja najprjedy wupłakał na ßwjatym městnje.

S Brěsynki. Tudomny nózny straźnik Herman Lischka je wot spocźatka wójny na rańschim wojowníschczu. W cźeźkich bitwach je ßo tak wusnamjenił, so je żelesny kschiž dostał a ßo sa podoffizéra pomjenował. W tu khwilu pschebywa doma na krótkej dowoleńzy.

S Delnjeho Wujesda. W naschej woßad͡že je ßo loni 22 d͡žěcźi narod͡žiło, wěrowanja běchu jenož 3 pornjo 12 w lěcźe prjedy, ßwój kschcźeński ßlub je wobnowiło 15 d͡žěcźi (18). Spowjednych je było 904 (1071). Dale bě 15 wopraßwjenjow khorych a w domach. Wumrjeło je 25 woßobow. Na polu cźesćze je 15 padło. Pódla teho staj ßo dwjeju s naschich wojakow shubiłoj. Żelesny kschiž ßu 5 dostali.

S Lubija. Na wokrjeßnym dnju, kotryž ßo 5. januara wotmě, psched͡ßyda wosjewi, so je ßo hacź dotal 2,300,000 hriwnow sa podpjeranje ßwójbow wupłacźiło. K temu je ßo 38,000 hr. s wobstejazych wobstatkow wsako, sbytk je ßo s pożcźonkami swjedł. W dezembrje je ßo runje 250,000 hriwnow wupłacźiło. Jeli so by wójna zyłe lěto traka, dyrbjako ßo w pschichodnym dezembrje pschedwidomnje 350,000 hriwnow wupłacźicź. Dań sa pożcźonki by potom něhd͡že 125,000 hriwnow na lěto 1916 wucźiniła. K temu ßo hischcźe 45,000 hriwnow njesapłacźeneje danje na pożcźonki s lěta 1915 pschida. Dokelž ßu to wurjadne wudawki, je pschisprawne, jich wotpłacźenje na wjele lět rosd͡želicź. Wobsamknu ßo, so ma ßo jenož 5 prozentow wokrjeßneho dawka bracź.

S Lubija. Wutoru je ßo tudomny pschekupz O. P. Rüda kotryž bě ßo jako landsturmar do wojerskeje ßłużby swołał, se ßwojej ßłużbnej tšélbu-satšélił. S kajkej pschicźinu je ßebi młody, hakle psched krótkim woženjeny muž žiwjenje wsał, njeje ßo hacź dotal shonicź mohło.

Se Sohlanda. Tu je ßebi ßobotu 17 létny Gustav Husta, ßyn tudomneho skótneho wikowarja Husty, s wobwěßnjenjom žiwjenje wsał. Schto je jeho k ßamomordarstwu pohnuło, njeje znate.

S Wulkich Sd͡žar. S pola se sapschahom domoj jěd͡žo 76-létny d͡žěłacźer Jursch s wosa pad͡že. Wón ßo pschi tym tak wobschkod͡ži, so bórsy po tym wumrje.

S Kulowa. Tudomny rěsniski mischtr Morawez bě se ßwojim wucźobnikom tele dny rano w 5 hod͡zinach na wßy po rěsny skót wujěł. W Kocźinskim lěßu ßo kóń splóschi a swróczi. Mischtr a wucźobnik ßo s wosa funknywschi do hłubokeje łuże pschi pucźu padnyschtaj. Jimaj bě jara cźeźko, ßo na ßuche wudobycź a pschi ßamym budźischaj ßo we hłubokej wod͡že tepiłoj.

S Dobroschez pola Njeßwacźidła. Tudomny žiwnoscźeŕ Schäfer je s franzowskeho wojowníschcźa frudnu powjescź dostał. Psched nětkotrymi měßazami bě ßo jeho ßyn Mikławsch w bitwje shubił. Nětko ßu wußlěd͡žili, so je wón padnył a ßu to jeho nanej sd͡želili.

S Wostrowza pola Zitawy. Jedyn skaźeny poß je tu nětkotre pßy skußał, kotreż ßu ßo teho dla morike. Skaźeny poß Lubijskemu wokrjeßnemu skótnemu lěkarjej ßłuscha. Hdyž chzychu skaźeneho pßa wobhladacź, ßo pokasa, so bě jemu hižo koża wudrjena. Jedyn lubowar pßyczeho mjaßa bě ßebi s pßa nětkotre cźasćze mjaßa wurěsał. Jeno so jemu pieczeń niczo njeseschkod͡ži.

S Draźd͡žan. Sańd͡zenu wutoru mějesche Draźd͡žanski bywschi wyschschi měschcźanosta tajny radźicźel dr. Beutler w konserwatiwnej frakziji pschednoschk wo sastaranju miliny nascheje Sakskeje a pschewsacźe d͡žěłarnjow miliny na statne sarjadnistwo. Dr. Beutler je wubjerny snajeŕ tehole praschenja. Po jeho ßkowach ßměmy tajkemu pschewsacźu pschihłoßowacź. W Sakskej mamy w tu khwilu 64 wschelakich d͡žěłarnjow miliny, kiž ßu pak w rukach městow, gmejnow, towarstwow, privatnych a też jena statna. Stat měŕ zyku wěz tak pschiprawicź, so wschě d͡žěłarnje miliny ßo sestupja do towarstwa na akzije, w kotrymž měŕ stat wjetschinu akzijow a s tym pschewahu w sarjadnistwje. Sakonjowy nacźisk wo tym ßo ßnadź ßejmej pschedpołoži. Potom też shonimy, kak ßebi knjeżerstwo tole sarjadowanje mysli. E. B.

Se Zitawy. S wukasom tudomneho hamtskeho hejtmanstwa je ßo młodym ludźom, kotsiž hischcźe njejßu 17. lěto žiwjenja dokonjeli, sakało, na sjawnych městnach kuricź. Też woni bjes pschewoda ßwojich pschißkluschnych njeßmědźa dleje dyźli hacź do 10 hod͡ž. wjecźor w korcźmach, hoscźenzach a khosejownjach pschebywacź.

Se Żarkow. Ssynomaj tudomneho gmejnskeho pschedstejicźerja, Erichej a Richardej Dießnerej, je ßo żelesny kschiž spożcźił.

Jedyn ſ njeju pola jeneje kompagnije maſchinſkich tſélbow, druhi pola jeneho gardźineho regimenta ſłuži.

S Wojerez. Po wukaſu wokrjeßneho wubjerka ma ſo wſcha butra, kotraž ſo we Wojerowſkim wokrjeßu nadźéła, k ſaſtaranju wobydleŕſtwa tuteho wokrjeßa nałožiś. Dźékarjo butry a butrowi wikowarjo, kotſiž ßu hacź dotal ßwoju butru ſwonka Wojerowſkeho wokrjeßa rospſchedali, maja krajnemu radźiśelej woſſjewiś, kelko butry ßu pſchedali. Tutón butru na jenotliwe měſtna po jich potrjebanju rosdźéli. Pſcheſtupjenje tychle poſtajenjow ßo ſ jaſtwom hacź do 6 měßazow abo po pjenjeſach hacź do 1500 hriwnow khoſta.

S Wojerez. S Wojerowſkeho wokrjeßa je ſe 110 wuczerjow 45 we wójnje, mjes tym ſo je ßo 5 wuczerjam druhe dźéło pſchipokaſało. Pjeczo wuczerjo ßu ßo na offizérow powyſchili, dwaj ſtaj na polu cześce padloj. 5 ſchulow je w tu khwilu bjes wuczerja. Wuczerjo ſe ßußodnych wßow w nich ſaſtupuja.

Maczéŕka.

Cźe ßedźo widźu pola mojoh' koża,
Ty luba, ſłota, ßwěrna maczéŕka,
Kak ßwěru twoje wóczko na mnje hlada,
A ſa mnje biwa twoja wutroba.

Bě cźiſchinko we ſtwiczźy wobßwětlenej,
A měßaczk pſches woknjeſchko kukaſche,
Mój ßkyſchachmoj do myßlow ponurjenaj,
Kak ſ wěże wjeczorny ſwón ſwonjeſche.

„Ty ſwonicź ßkyſchiſch, paczerje duż ſpěwaj",
Twój ert, ow maczéŕka, mi kaſaſche.
„Bóh, kiž we njebju bydli, tebje ſchkitaj,
Wón wodźi ßwět." Tak ty mi prajeſche.

Ssy płodźika wſchě bójſke, ßwjate wuczby
Wot ßwěta Sbóżnika do mojej' wutroby,
Mi bě, kaž by mje jandźel, cźichi, ßwjaty
Njeßł k hwěſdam, do wěcźneje domiſny.

A modlo padnu na kolena dele
Pſched Bożim trónom, ruzy ſtyknywſchi,
Mi wotucźi duż we wutrobje jaßnje
Synk ſbóżnje dokonjanej' maczéŕki.

J. Kruża.

Přilopk.

* (Wotprawjenje.) 24létneho Davida Luchta, kotryż je ßwojej dwě dźéſcźi ſkónzował a kotrehoż je Bielefeldſki pſchißażny ßud dwójzy k ßmjercźi ſaßudźił, je wczera kat Röpler ſ Magdeburga w dworje ßudniſkeho jaſtwa wotprawił.

* (Mohamedſki ßwjedźeń w Barlinje.) Póndźelu pſched 1384 létami je ßo profet Mohamed narodźił. W Barlinje ßu Turkojo a jich němſzy pſcheczéljo tutón dźeń hromadźe ßwjecźili.

* **(Nowy Wołomuzſki arzybiſkop.)** Prazſkeho kardinala wjerćha-arzybiſkopa Skrbenſkeho ßu ſa Wołomuzſkeho (Olmütz) arzybiſkopa wuſwolili.

* **(Wulki woheń.)** Snutskowny dźél norwegſkeho wikowanſkeho měſta Bergena je ßo ſ wohenjom wupuſcźił. Wo tym ßo piſche: Ludowe njeſboże ženje ſnateje cźežkoty je Norwegſku podeſchło. Hódnoſcże milijonow krónow ßu ßo ſniczźiłe. Wot měſchczańſkeje murje hacź k mórſkemu brjohej je ßo wſcho we wichorojtym wětrje ſpaliło. Skoro wſchě wulke hoſcźenzy w popjele leża. Zyły pſchekupſki dźél, wutroba ſtareho wikowanſkeho měſta, je ßo ſniczźił. Tyßazy cźłowjekow ßu bjes bydła, a horde twarjenja ßu ßo do procha a popjeła pſchewobroczźiłe, kotrež běchu pycha Bergena a Norwegſkeje. Żana cźłowſka móz njemóżeſche żiwjoły ſkłudźicź. W ſakhadźazym wichorje woheń pſches ſchěroke ſahrody a torhoſchcźa pſchelecźa. Měſchczańſka gmejna je nuſucźerpjazym pożczonku pſchiſwoliła. Dokelž w Bergenſkim pſchiſtawje wulke hromady rożki a muki leża, njeje trjeba ßo bojecź, ſo by nuſa naſtała.

Woheń je ßo pjecża ſ njewobhladniwoſcźu dweju dźékaczerjow ſawinował. Wonaj běſchtaj w jenej ſkładowni ſe ßwězu wałej żiwizy pſcheblisko pſchiſchłoj. Żiwiza ßo hnydom ſapali a ſ tym naſtata horzota bě tak wulka, ſo bě dźékaczerjomaj njemóżno, woheń ſhaſchecź.

* S wulkimi mórſkimi nawalnoſcźemi je ßo dźél Hollandſkeje ſapuſcźił. Ssylny wětr żołmy pſches haczenja, kotrež dyrbja Hollandſku pſched morjom ſchkitacź, honjeſche. W Rotterdamje ßo wulki dźél měſta póczrje. Woßebje cźežko ßo wobydlerjo Weſtwarkenwoodſkeho Poldera potrjechichu, do kotrehoż ßo woda w nozy pſchihna. Wobydlerjo dyrbjachu ßo ſ cźołmami ſ bydłow wukhowacź. Maczerje ſ wóßom dźéczimi nimale cźél nahe ßmjercźi tepjenja tak wucźeknychu. Schědźiwzy a ſtare żony, kotſiž ßebi ženje na to njepomyßlichu, ßwój dom wopuſchcźicź, horka na łubi pod tſéchu hromadźe ßedźachu. Jedyn muż ſ dwěmaj dźéſcźomaj ßo pſches wodu běžźo, do jeneje dźéry padże, kotruż bě woda wudréła. Wón ßo ßam ſ prózu wukhowa, dźéſcźi pak ßo ſe żołmami ßobu ſtorhnyſchtej a ßo tepiſchtej. Wěſta Schmidtowa ßo ſ wóßom dźéczimi ſ bydła wukhowa, dwě pak ßo wó jſtwje tepiſchtej; jene ßo poſdźiſcho morwe pod khachlemi namaka. Jene tſecże dźéczo, kotrež bě pſchi wukhowanju woſpjet do wody padło, naſajtra wumrje. Żeleſniſki brjóh żeleſnizy k Dortrchtej je ßo na połſta metrow dołhoſcże wotpławił. Na wupuſcźene khěże ſ rosßuwanymi murjemi, ſłamanymi woknami, roszychnowanymi tſéchami, powalenymi wuhenjemi ßo ſrudnje hlada.

Haczenje Zuiderſkeho jěſora ßo pjatk w nozy na něktorych měſtnach pſchedrě. Daloke ſtrony połnózneje Hollandſkeje ßo powodźichu. Burſki lud bě ſe ſtróżelemi kaž ſprostnył. Struchle rujaze kruwy a dyrkotaze wowzy ßo ſ hromadami po wuſkich pucźach tłóczachu. „Rano w 7 hodźinach", jedyn nowinſki dopißowaŕ piſche, „ſwonjenje zyrkwinſkich wěżow w Broeku we Waterlandże wobydlerjam woſjewi, ſo je ßo mórſke haczenje pſchedrěło." Buram pak bě njemóżno, wſchón ſkót wukhowacź. Wjele ſkotu je ßo tepiło. Tak je ßo nětczźiſchi ſloty cźaß Hollandſkich burow do cźaßa żałoſcże pſcheměnił.

S Edama ßo piſche: Wotdźélenje wojakow ßo tu njepſcheſtawajzy próżuje, mórſke haczenje, kotrež ßo kóżdy wokomik hroſy pſchedrěcź, poßylnicź. Strona mjes Edamom, Monnikendamom a Volendamom je ßo zyle póczrjeła. Wjele ſkotu je ßo tepiło. Najhórje drje je we Volendamje, hdźež we wſchěch niſkoležazych twarjenjach woda hacź pod tſéchu doßaha. Měſto je kaž by kupa była. K njej móże ßo jenoż po mórſkim haczenju dońcź. Też pola Uitdama je ßo mórſke haczenje pſchedrěło. W Broeku je ßo wjele khěżow póczrjeło; tam ßu ſkót do wyßokoležazeje zyrkwje pſchihnali.

S kupy Marken w Zuiderſkim jěſorje ßo njedźelu pißaſche: Woda wſchědnje pſchibywa. Wobydleŕſtwo je w nuſy. Schtyrnacże khěżow je ßo powaliło, też ludźo ßu ßo tepili. Powjeda ßo, ſo ßu ßebi żołmy ſchtyrnacże cźłowjekow, mjes nimi ßydom dźéczi, ſa wopor żadałe, a boja ßo, ſo budże liczba tepjenych hiſchcże pſchibywacź. Wſchón wobkhad ſ kupu je ßo pſchetorhnył. Někotre łódże, kotrež w pſchiſtawje ſtejachu, ßo ſ kótwizow wottorhnychu a ßo rosraſychu. Wſchelake khěże hroża, ßo ſaſypnycź. Wobſtatk łódźow je ßo ſ wjetſcha ſniczźił. W jenym ſe ſaßypnjenych domow móżeſche ßo wóßom wożobow hiſchcże khwilu ſa jenej hrjadu dźerżecź, ſkóncźnje pak dyrbjachu ju, dokelž jim nichtó njemóżeſche na pomoz pſchińcź, puſchczicź a wſchitzy ßo tepichu. S jeneje ßwójby ßu muż, żona a dwě dźéſcźi w żołmach ßmjercź namakali.

Njeliczźomni ludźo ßu zyke ßwoje ſamoženje ſhubili. Jedyn bur pola Amſterdama powjeda: Mój ßußod je dwajapołſtałétny khorowaty muż. Sańdźeny tydźeń mi wón praji: „Mam 10,000 ſchěßnakow, nětko ßo w krajinje kwětkowych zyblow mjes Leidenom a Harlemom k měru ßydnu, tam ßym ßo narodźił. Chzył hiſchcże něktore léta w měrje żiwy bycź." Nětko ßu jemu mórſke nawale ſa jenu nóz wſcho rubiłe. Hdyž jeho dźenßa ſaßo wohladach, jeho lědma ſpóſnach. Na njeho ßo hladaſche, kaž ſo by 80 lét ſtary byk. Schkoda, kotraž je ßo ſ nawalom mórſkich żołmow w Hollandſkej naczińika, wjele milijonow krónow wucźinja. S mórſkej ßelu, kotraž po wuſkhnjenju wody na kraju woſtanje, ßo leżomnoſcże na wjele lét njepłódne ſcźinja.

* **(Amerikanſki wußud.)** Hawaſka telegrafowarnja powě: Saſtojnik němſkeje banki, Eduard Weber, a tſjo druſy Němzy, w jenej kawczukowej wikowarni poſtajeni, běchu wobſkorżeni, ſo ßu ſpytali, kawczuk pſcheßmykacź, ſ cźimž ßu zkowny ſakoń ſjednocźenych ſtatow pſcheſtupili. Webera k 1500 dollaram pjenježneho khoſtanja ſaßudźichu, druſy maja po 50 a 750 dollarach płacźicź.

Pſchipſchahowanje.

(Skóncźenje.)

We tym, ſchtož njedźelſki měr naſtupaſche, bě Malik jara derje ſnaty. Zyke léto bě ſwólniwy, hotowy, pomhacź, ale njedźelu nochzy-

sche to cźinicź, prajo, so chze kóždy dźeń pomhacź, jenoż niz njedźelu a ßwjaty dźeń.

Snacźi pohonczojo to wjedźachu a ani njespytowachu, wjedźo, so by Malik jich naßwarik. Jenoż zuły pohonczojo bychu też njedźelu Malika wo pschedpschahanje proßyli.

Běda temu, schtóż by Malika chzył wojebacź; tón by potom ßamo wschědny dźeń podarmo wo pschedpschahowanje proßył. Malik ßebi derje spomjatkowasche, schtó bě nimo jěł, komu bě ydy k pomozy byl.

Druhdy chzyschе Malikowy ßyn Jan njedźelu pomhacź, ale nan to njedowolesche.

„Ty ßo wo hospodarstwo staraj, pschipschahanje je moje, pschi tym ja wěm, schtó je pomozy hódny a schtó niz."

Njebě-li Malik njedźelu doma a tě-li Jan někomu na horu doječź pomhał, bywasche slě. Malik by ſ zyrkwje domoj pschischoł, by spósnał, so běschtaj ßo konjej ſ hródże brałoj, wuhlada stopy we ßněhu, w prósche, abo w błócze a potom by ßo hnydom na ßyna wottorhnył.

„Ty ßy pomhał wós wucźahnycź? To je mi rjenje — njedźelu — na Božich ßłużbach! So ßo mi to ženje saßo njestanje, hewak konjemz samknu."

Wurěcźe niczo njepomhachu. Malik wostawasche kruty a husto dyrbjesche wós hacź do wjeczora stejo cźakacź, pjedy hacź ßo jemu pomhasche. Sbytknych wězow ſ zyła njepomhasche wucźahnycź.

Junu pschijědźe wós ſ nadobu, pohoncź chzyschе roskasowacź, a napominasche Malika, so by jemu spěschnje pomhał, ale Malik wuńdźe njedźelszy shotowany. Chzyschе kemschi hicź.

„Mi ſ tajkimi wězami njepschińdźesch", Malik ßo poßmějajo rjekny, „mje njedonucźisch. Tutu pomoz dobrowólnje poskicźam. Ty ßy wot saźneho ranja jěł, popschej konjom wotpocźink a pój so mnu do zyrkwje. Tu ßo tebi niczo njeshubi!"

Pohoncź ßo trochu ſ wotmolwjenjom komdźesche, ale wosta pschi ßwojim žadanju.

„Wote mnje ßebi dźenßa niczo njewudobudźesch. Hacź do ranja budźeź tam, hdźesch masch w tutym cźaßu bycź. hižo dojecź, też hdyż khwilu wocźakujesch."

A pschi tym wosta. Malik woteńdźe do zyrkwje a pohoncź też druhdźe pschioschaha njedosta.

Jan bě hižo psches tsizecźi lět stary, žedźesche po ßamostatnosczi, chzyschе ßo wożenicź. Jenoż na to hischcźe cźakasche, so by jemu nan statok pschewostajił. Hewak by jemu pschichodny nan ßwoju dźowku njedał ſ pschißłuschnej pomozu. Duż ßwojeho nana wo herbstwo poproßy.

„Nó, khwile hischcźe masch, ja ßym ßo hischcźe posdźischo wo ženił. Ale ja dyrbju hischcźe żiwy wostacź, doniż mje Bóh lubu knjes do wěcznosczе njewotwoła."

„Nano, kajkiż ßebi wumjeńk wuměnicźe, tajki budu wam rady dawacź", ßyn naspomni.

„To wschak!" Malik pschihłoßowasche. „A wěsch dha, schto ßebi wuměnju? Budźesch mi dźerżecź dweju ßylneju konjow; hdy by jedyn sahinył, mi druheho wobstarasch. Ja pschipschahowanje na horu Wupadak dale powjedu."

Jan bě pschekhwatany, teho ßo njebě nadźał. Myßlesche ßebi, so budźe ßebi nan żito a pjenjesy žadacź.

„Schto dha tak hladasch? Myßlisch ßnadź ßebi, so mje to njesežiwi? Wupadak njebudźe niżschi a pohonczojo budźa runje telko, jeli so niz hischcźe wjazy, nakkadowacź. Stajnje budźa na mnje wołacź, so bych jim na horu pomhał."

„Ale ſ tym je tola próza, shubjeny spar a njepschijomnosczź!" Jan rjekny.

„A myßlisch dha ßebi, so ja niczo wjazy njedokonjam? Ženje ßym ßo do dźeła njebojał, w nozy mało spju a tón pucź na Wupadak lohko dokonjam. Wostanu pschi tym, schtoż ßym ßebi wucźinił, Jano!"

Ssyn nana jara derje snajesche, so chze stary porjad sakhowacź, na kotrymž wißasche, kotryż na żane waschnje pscheměnicź nochzyschе. Ssynej pak njewěrjesche. Jan chzyschе na pschipschahi hižo płacźisnu powyschicź hižo njedźelu pschipschahowasche. To Malika jara mjersasche, pschecźiwjesche ßo, ale to bě podarmo. Duch cźaßa, duch liwkosczе a njewěry ßo też do tuteje wjelki dobywasche

Malik bě ßebi hischcźe, doniż bě ßam wobßedźeŕ a hospodaŕ byl, konjemz wuporjedźił, bě ßebi dał dobre konjoze graty wudźełacź a to ſ cźaßom, wuměni ßebi noweho konja. Potom ſ Janom na ßudnistwo jědźesche, dasche jemu kubło sapißacź a ßebi też wumjeńk wustajicź. Ssudnik pak nochzyschе hnydom tajkeho wumjeńka sapisacź, cźinjesche, każ by rjekł, so derje njeßkyschi, woprascha ßo hischcźe, schto dha by potom było, hdy bychu horu pscheruli, so by potom pschipschahanja wjazu trjeba njebyło; woßebje mohło ßo też stacź, so by żelesniza ßo natwarila a so by ßo potom wjazy telko po dróhy njeběžiło.

Sa wichitke tute pady namjetowasche ßudnik Malikej hinaschi wumjeńk. Malik ßebi skónczinje dasche rěczecź a pschiwsa tute ßudnikowe namjety, ale wón měnjesche a rjekny, so je pscheßwědczeny, so tuteho wumjeńka wużiwacź njebudźe.

Jan mějesche kwaß, wsa ßebi żonu sa mkodu hospodu a pocźa ßam hospodaricź.

Hižo prěnju njedźelu po kwaßu jědźesche pohonczź ſ wosom nimo, na kotrymž mějesche ßkomu. Wón sasta a dóńdźe nuts do domskeho. Malika, kiż na dworje stejesche, ani kedźbu njemějesche a dźěsche nimo njeho. S nim bě husto jara njelubosnu swadu měł, a wón běsche wjeßeły, so bě młody Malik hospodarstwo na ßo wsak. Tón wschak, to wjedźesche, da pschipschahanje, hdyżkuli budźe wo to proscheny.

Pohonczź, stupiwschi ßo do wokna, sawoła nuts:

„Jeneho konja na pschipschah! Njemóżu na horu dojecź."

Młody hospodaŕ bě wó jstwje a wottam wotmolwjo sawoła:

„To ßo na nana wobrocź, ſ pschipschahanjom ja niczo cźinicź nimam."

„Schtó dha je tu nětkole ſ knjesom? Wschako ßym ßkyschał, so je ßo tu pscheměnjenje stało."

„Schtoż pak pschipschahowanje nastupa, njeje ßo niczo pscheměniło, to je pschi starym wostało."

Pohonczź bě, każ by jeho něchtó dyrił. Wón ßo wobrocźi a dohlada ßo na stareho Malika. Tón ßo po zylym wobliczu ßměješche a njedźelszy wuhotowany woteńdźe do zyrkwje. Pohonczź ßebi njeswěri, ßebi wot stareho Malika pomoz požadacź, to budźesche rjenje pobył. Mjersazy dyrbjesche ßo saßo k ßwojemu wosej wrócźicź. Wón dyrbjesche, hacź chzyschе abo nochzyschе, ßwojimaj konjomaj tola njedźelu wotpocźinka popschecź. Hakle wjeczor ßo Malik na nim ßmili a jeho prósstwu wußkyscha, sapscheże dwaj konjej, pomhasche jemu na horu Wupadak dojecź a njebjerjesche sa to niczo.

„Njedźelu ßebi nochzu niczo saßkużicź", wón rjekny, „ale to ßym cźi poßledni krócź na njedźelskim dnju pomhał."

A tak to też mnosy druzy sputachu, myßlachu ßebi, so jim młody Malik wupomhł, hdyżku-li budźa ßebi to žadacź, jenoż so jemu woni to derje saplacźa, so budźa ßměcź na wós hischcźe wjazy nakkadowacź. Dźiwachu ßo potom, so bě ßebi stary Malik pschipschahowanje wobkhował, a so też dale wschitko póńdźe, każ hdy pjedy. Pohonczojo běchu wěso na to jara mjersazy a nochzychu ßo temu podcźißnycź, ale woni dyrbjachu.

Malik bě pschezo swólniwy a dobrocźiwy, pomhasche. ale wón mějesche jako prawy muż a kschesczijan też krute saßody. Wón niedźelu njedźěłasche, wobkedźowasche měr, khodźesche kemschi, napominasche cźeladnych, warnowasche pohonczow pjched wulkim nakkadowanjom na wós, njedowolesche skót cźiwilowacź

Wjele lět wón hischcźe jěšdźesche, Wupadak wosta jenak wyßoki, njeponiżi ßo, a też, hdyż hižo wokoło hory żelesniza jěšdźesche, mějesche hischcźe dźěło. Napoßledku jemu jedyn kóń też doßahasche, a tutón kóń dowjese też jeho prózne cźěło na pohrjebnischczo k poßlednjemu dołhemu wotpocźinkej.

Wo starym Maliku pak ßo hischcźe dołho ſ cźesczowanosczu powjedasche, pschetoż „wopomnjecźe sprawneho wostanje žohnowane".

(— Konz. —)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śměje jutśe, 3. njedźelu po tśoch kralach, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śměje farat Răda němśe a 1/2 11 hodźin serbśe prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje ßo na schuli w Bórku serbska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła śměje farat Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Moriz Rychtar, dźěłacźer w schkleńczźerni w Drjezdźanach, w tu khwilu ſ wojownischcza na dowoleńzy, ſ Gustlu Linu Schkleńczźerjez na Zidowje.

S druhich wošadow: Jan Bohuwěr Ryncź, kublet w Kamjenej pola Rakez, ſ Gustlu Lenu Cźeczez ſ Holeschowskeje Dubrawy. — Ernst Bohuwěr Kócźka, twarski dźěłacźer ſ Lichanja, w tu khwilu we wojeńskej ßłużbje, ſ Gustlu Martu Pawlez, fabrikskej dźěłacźerku w Cźornych Noßlizach.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Marta Marja, Gustava Maxa Wicźasa, cźěšle na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Jurij, Jurja Ernsta Gudy, kublerja w Daliźach, ß. — Anton, Pawoła Madela, dźěłaćerja w Ratarjezach, ß.

S druhich wošadow: Gerhard Ota Kaplet w Semichowje. — Erich, Roberta Richarda Bajera, škałarja w Huszy, ß. — Marta Lena, Khorle Herm. Cźěšle, khěžerja w Nowej Wěsy, dź. — Hilžbjeta Arna, Bjedr. Alfr. Gebharta, hejtmana we Lusy, dź. — Khorla Herman, Jana Prazy, dźěłaćerja w Njeßwaćidle, w tu khwilu na wojownischću, ß. — Wylem, Pawoła Hermana Klimanta, korčmarja w Scheschowje, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, ß. — Emil, Pawoła Bjarnata Měrscha, pohonća we Wutołcźizach, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, ß. — Lena Marta, Ernsta Ssykory, pohonća se Židowa, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, dź. — Richard Max, Bjedr. Aug. Rösslera, khěžerja w Pßowjach, ß. — Alfred Gustav, Augusta Domaschki, žiwnoscźerja we Pßowjach, ß. — Margareta, Chr. Weilera, žiwnoscźerja w Hućinje, dź. — Jurij Marcźin, khěžerja Scholtu w Dubrawzy, ß. — Pawoł Gerhard, khěžerja Nowaka w Barcze, ßyn. — Max Pawoł Libsch, njemandź. ß. we Wichowach.

Zemrjeći:

W Michałskej wošadźe: 15. januara: Emilija Neumanez ſ Motydła, † we wothładatni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 50 l. 4 m. 16 d. — 16 januara: Hana Marta Wicźasowa, G. M. Wicźasa, cźěšle na Židowje, w tu khwilu we wójeńskej ßłužbje, mandźelska, 25 l. 11 m. 15 d. — Ernst Alwin, Herm. Oty Schletika, dźěłaćerja w pkunatni na Židowje, ß., 3 l. 8 m. 2 d. — 20. jan.: Jan Ernst Stelzich na Židowje, 64 l. 11 m. 9 d.

W katholskej wošadźe:: Anton, Powoła Madela, dźěłaćerja w Ratarjezach ß, 2 d.

W druhich wošadach: Hana swud. Schkodźina, wobydlerka w Hodźiju, 83 l. 11 m. 15 d. — Jan Schmidt, žiwnoscźer w Běcźizach, 73 l. 4 m 4 d. Bobußław Daniel Pónoj, wodźet žiwnoscźe w Hodźiju, 55 l. 5 m. 20 d. — Erich, Rob Rich. Bojera škałarja w Huszy, ß. 2 d. — Marja Säuberlichowa, wumjenkarka we Łahowje, 73 l. 6 m. 6 d — Khorla Dźěbźik, khěžet we Łahowje, 57 l. 4 m — Modlena swud Hilbjenzowa w Scheschowje, 76 l. 3 m. 28 d. — Jan Nowak, wumjeńkar w Stróži p. Rałez, † 30. dez. 1915 w Hósdnizy, pohowany w Rałezach, 7 l 7 m. 21 d. — Khorla Schelzig w Nižej Wěsy, 68 l. 9 m. 23 d — Jan Jenčź, rotarski dźěłaćer w Khwaćizach, 75 l. 8 m. 24 d. — Hendrich Wylem Riemjeť, kubleršti wumjeńkar we Wjeßelu, 60 l. 9 m. — Jan Oswald Burkhardt, njemandź. ßyn w Buezach, 13 d. — Jan Herman Kalich, kowarski mišchtr a zyrkwinski pschedstejićer w Pschiwcźzach 54 l., 1 m. 22 d. — Hana Lena, J. E. Poldraka, žiwnoscźerja w Skanezach, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, dź, 9 m. 15 d. — Khrystła Schorschina, dźěłaćerka we Wichowach, 74 lět, 4 měßazy, 3 dny.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

3. njedźelu po 3 kralach smėje rano 1/28 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/29 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Schtwórtk, 27. januara, jako na khěžorowym narodnym dnju, wotmėje so popołdnju w 4 hodźinach ßerbska a w 5 hodźinach němska ßwjedźeńska Boża ßłužba.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

3. njedźelu po 3 kralach smėje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smėje farat Domaschka němske a 1/211 hodźin ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/24 hodźin smėje kschesćźijanske towarstwo žónskeje młodźiny sromadźisnu.

Sstrjedu wječor 1/27 hodźin smėje duchowny Bójz němsku a 1/28 hodźin ßerbsku wójnsku modlerstu nutrnosć.

Schtwórtk wječor 1/28 hodźin shromadźisna kschesćźijanskeho towarstwa mužskeje młodosćze.

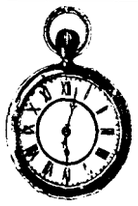

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobrosćiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Piſomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Piſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihićiſch cźerńja

Sserbsku khatolsku

pěſtonćzu

hnydom abo k 1. februarej pschi wulkej mšdze pytam. Pschistajerka **Görlichowa** na šukeln kej haßy 1.

Telefon 837.

Nótaze dźaki

ßerbske němske

ſa konfirmandy

ßu dostacź

we wudawarni

Serb. Nowin.

Płaćišny rěsneho ſkotu na Draždźanskich ſkótnych wikach.

20. januara 1916.

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom nukormjene abo najlěpſche wot zyza	92—95	142—145
2. žrenje kormjene abo leź dobre wot zyza	83 87	133—137
3. knadnje wuwite wot zyza	72—77	122—127
Eswinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100 120 klgr.	115.50	154
pſches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niže 60 klgr.	75	93.75
ranzy a kundrošy	100	125

Płaćišna produktow.

W Budyschinje płaćí: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. — pj hacź 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacź 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacź 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho polcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj.. hacź 2 hr. 85 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hacź 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 8 pj.

Drjewowa awkzija.

Sstrjedu 26. januara ma ßo na **Libnchowſkim rewěrje** w **Helaßu** něhdźe 100 twjerdych dołhich hromadow na pscheßadźowanje pschedawacź.

Hrabinſke ſ Lippenſke hajniſke ſarjadniſtwo.

Drjewowa awkzija

na Sderjanſkim revěrje.

Wutoru 25. januara dopołdnja w 9 hodźinach budźe ßo

90 schmrěkowych žerdźow 8/15 cm.
30 khójnowych žerdźow 8/15 cm.
120 rm. khójnowych a dubowych palnych klumpachow
90 dołhich hromadow
300 rm. khójnoweje wolcźiny

ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna na Mužakowſkej dróſy pola Cźelchowa.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Konje k rěſu

po najwyschschich płaćišnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaćišnami wupołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich płaćišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pſchi žitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

Draždźanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki so s pschihódnymi wumĕnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju so pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery so pjenjesy požčzuja.
Hódnostne papjery so bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wĕste khamorowe kaschčziki so w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschĕch pjenježnych naležnosčzach so sprawnje rada dawa.

Draždźanska banka wobkhodne městno w Budyschinje
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Hospoša so pyta.

Wudowa, 35 lět stary, wudowu abo starschu holzu jako hospošu na mjeńschu rjanu žiwnosć s nowymi twarjenjemi pyta. Zeńtwa njeje wusamknjena. Holzy abo wudowy, tež bjes samoženja, kotrež maja sprawnje mĕnjenemu pytanju dowĕrenje, chzyke swoje mjeno w kuwercze we wudawarni Serb. Nowin s napisomom „Hospoša" wotedacz.

Schwalcja pyta wschelake schwalčziske džĕło, sejschicze konfirmandskich wobleczenjow, wobroczenje noscheneje drasty, tež pschischtrykowanje schtrympow.

Schneiderowa w Budyschinje. na Pschischeczanskej drósy 2 po 3 schodach na lĕwizy.

Ptaczi kwaš

je dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin

Žadyn petrolej wjazy trĕbny.

Tuńscho a wjele jasnischo so moje

karbidowe lampy

swĕcza kotrež so sa dom, pinzu a tšélnu hrjebju hodźa. Wone so 6 hodźin sa sobu swĕcza. Jednore wobkhadźenje. Wjele džaknych pisomow.

Lampa płaczi 2,80 mk. na do prědka sapłaczenje, 3 schtuk franko.

Pschedawarjo wysoki rabatt.

Jan Sedlacek, Neusalz a./O. III.

Howjase kože

kaž tež wschě **kože a kózki**
po najwyschschich placzišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej hasy.

Rožku a pscheńzu

kupujemoj,

wotruby

na marki wotedawamoj.

Heinke a syn

w hamorskim mlynje w Budyschinje.

Kuchařki, stwinske a sługobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k swinjom, wotroczkow, srĕnkow, rólnych pohonczow, wolazych a džĕlaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1 na rózku khežorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Džĕczazy wós

rjebany, je tunjo na pschedań na garbarskej hasy 16.

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz hasy 29.

Wutrobne zbožopřeća k nowomu lětu wupraja wšĕm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš »**Serbski dom**«:
po 9. hr. k. konrektor Dr. Muka w Freibergu.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu **23. wulkeho rózka 1916** popołdnju w 4 hodź. w Grundmanec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wučeŕ Šleca dobroćiwje přilubił.

Sobustawy so k temu należnje přeprošuja, hosćo su witani.

Předsydstwo.

Ssym so w Budyschinje na bohatej hasy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodźe jako

praktiski subjazy lĕkař

sasydlił a wschĕdnje rĕczne hodźiny
wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin
wotmĕwam.

Njedźelu a swjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok
praktiski subjazy lĕkař
na bohatej drósy 14 po 2 poskhodźe
w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 5. Sobotu 29. januara 1916. Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

27. Januara.

Na wječornym wojownischežu njepschećelowa krajna artillerija do naschich stejischćow pschi morju tšělesche, ſ dobom njepschećelske monitory (małe wójnske łódže) do strony pola Westende bjes wuspěcha tšělachu.

Na bokomaj drohi Vimy—Neuville naschi wojazy, hdyž běchu minam rosbuchnyć dali, franzowske stejischćo po dołhosći 500—600 metrow ſ nadběhom wsachu a 1 offizěra a 52 muži sajachu a jenu maschinsku tšělbu a tři minymjetaki šebrachu. Po njepschećelowych njewuspěschnych napschećnych nadběhach je žo poślednje dny wo hrjebje, kotrež žmy dobyli, žiwje ſ ručznymi granatami wojowało. Město Lens pod žylnym njepschećelowym tšělenjom leżesche.

Na rańschim a na balkanskim wojownischežu njeje žo niczo noweho stało.

28. januara.

Na wječornym wojownischežu žu žo pola Neuville franzowske nadběhi ſ ručznymi granatami ſ wulkim schkodowanjom Franzowſow wotraſyli. Dźěra jeneje miny, kotruž běchmy wubuchli, je w njepschećelowej ruzy wostała.

Dobytk 26. januara je žo wo 4 maschinske tšělby a dwě funkawje powjetschik.

Na tšělenje Franzowſow do wžow ſady naſcheje fronty ſ tšělenjom na Reims wotmolwichmy.

Na hórzy 285 k dołhemu ranju wot La Chalade naschi wojazy dźěru miny, kotruž běchu njepschećeljo wubuchli, po wojowanju wobžadźichu.

Wo nóznym nadpadže njepschećelskich lětarjow na sjawne město Freiburg hischće dospołne powjesće njepschedleža.

W jendźelskim delnim žejmje žu žo wunoschkach powětrowho wojowanja rosprawy podale, na kotrež žo najlěpje ſe sestajenjom lětadłow, kotrež žmy my a njepschećeljo shubili, wotmolwi. Wot naſcheho wosjewjenja wot 6. oktobra 1915, po tajkim w čažu wot 1. oktobra 1915 je žo pschi wječornej froncže němskich lětadłow shubiło: w powětrowym wojowanju 7, ſ wottšělenjom ſe semje 8, shubiło je žo 1, wscho hromadźe: 16. Naschi wječorni njepschećeljo žu ſa tutón čaž shubili: w powětrowym wojowanju 41, ſ wottšělenjom ſe semje 11, ſ njedobrowólnym sleżenjom na semju ſuutska naschich linijow 11, wscho hromadźe 63. Pschi tym žo jenož wo liczby lětadłow jedna, kotrež žu do naſcheje ruki padle.

Na ruskim wojownischežu žu na bokomaj města Widsy (k połodnju wot Dwinska) a mjes rěkomaj Stochodom a Styrom mjeńsche wojowanja byle, pschi kotrychž žmy njepschećelow ſajeli a material ſebrali.

Na balkanskim wojownischežu njeje niczo noweho.

Najwyschsche wójſkowe wjedniſtwo.

Wojowanje pola Neuville St. Vaſt.

Wo poślednim wojowanju pola Neuvilla St. Vaſt, pschi kotrymž žo Němzam poradźi, někotre sta metrow tšělnych hrjebjow dobyć, Lyonski „Nouvelliſta“ pische: Operazija ſ rosbuchnjenja jeneje němskeje miny blisko naſcheho wobtwjerdźenja wuńdże. Ssylne tšělenje němskeje artillerije, kotrež žo po wubuchnjenju ſapoča, ſakitarjam pschedžunjeneje tšělneje hrjebje ſadźěwasche, žo minineje dźěry ſmozowacź, mjes tym ſo žo Němzy na froncže někotrych stow metrow do naſchich ſaſypnjenych tšělnych hrjebjow walichu a hač k druhej prěčznej hrjebi dońdźechu. Pschikhwatawschi naſche reſerwy Němzow ſadźerżachu, wone pak njeſamochu tutym 200 metrow tšělnych hrjebjow wutorhnyć, kotrež běchu pšched naſche linije pschedžunjene. B.

Na Dünkirchen žo bomby mjetale.

Reuterez telegrafowarńja powě: Admiralita wosjewja, ſo ſtej němskej lětadle 25. januara wokoło 6 hodźin rano bomby na Dünkirchen mjetałej. Jene němske lětadło žo ſ jenym jendźelskim nuſowasche, k połnozy wot žwěćaka k ſemi ſleczicź. B.

Nadpad němskich lětadłow na Dover.

„Hamburger Fremdenblatt“ ſ Haaga powě: Pschi němskim lětarſkim nadpadže na Dover w Jendźelskej jena bomba do jeneje kólnje padże, w kotrejž žo miny khowaju. Miny rosbuchnychu a nimo měry wulke wupuſczenje we wulkim wobžahu naczinichu. Rosbuchnjenje žo hakle 15 minutow po bombinym padnjenju sta. Teho dla wojazy a dźěkaczerjo, kotſiž w bliſkoſczi pſchebywachu, měnjachu, ſo njerosbuchnje. 39 wožobow, mjes nimi jedyn offizěr a 24 wojakow, žo mori. Pjecź ſ proviantom pjelnjenych wosow žo wupuſczi. Żelesnižyne kolije žo wutorhnychu a někotre mjeńsche domy žo ſaſypnychu, ſ čimž žo někotre žony a dźěczi morichu. Jena w pschiſtawje ſtejaza transportſka łódź žo teho runja ſ jenej bombu trjechi. Łódź žo hnydom po rosbuchnjenju potepi. Do jeneho Londonſkeho hoſpitala je žo 20 czežkoſranjenych pschijało. Jendźelske wobaranske lětadła njeběchu ſ czaſom hotowe wotleczicź. B.

Nowy bombardement na Nancy.

Sańdźeny tydźeń žu Němzy ſ nowa na Nancy ſ kanonow najwjetſcheho kalibra tšeleli. Do města žo dźeſacź granatow, ſ kotrychž kóžda 14 hacź 16 zentnarjow ważesche, tšěli. Móz rosbuchnjenja bě ſatraſchna. Někotre khěže žo wupuſczichu. Wokoło 12 hodźin tři němske lětadła pschileczachu a bomby a lětarſke ſchipy mjetachu. Někotre woždoby žo ſranichu. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho staba.

27. januara: Nad Rigu a Dwinſkom němſzy lětarjo lětachu. Jena němſka powětrowa łódź nad Jakobſtadtom k Rjeſyzy leczeſche a žo potom pſches Dwinſk wrócźi. W Galiziſkej pſchi hornjej Strypje žo nad naſchimi linijemi ſchtyri njepschećelske ballony pokaſachu, kotrež běchu žo wobhonjenja dla do powětra puſchcźike. Dwaj ballonaj žo w powětſje ſapaliſchtaj a padajo ſ wótrym žwětkom žwěcźeſchtaj. Pſchi žrjedźnej Strypje je njepschećel žiwje tola bjes wuſpěcha do naſchich ſtejiſchcźow tšělał.

Pſchi kawkaſkej froncže wulki turkowſki ſkład muki, khlěba žuſchenkow, mjažowych konſerwow, žita a ſtadło ſkotu ſebrachmy. B.

Wojowanje pschi beßarabſkej mjeſy.

Pſchi beßarabſkej mjeſy žo dale wojuje, tola je wojowanje po žylnoſczi khětro popuſchcźiło.. Wupady Rußow žo ſ mjenje ludźimi czinja dyžli prjedawſchi tydźeń. Rußojo njejßu žo hiſchcże wot poßledjeho njeporadźeneho wojowanja ſhrabali, woni žu pak ſ Beßarabſkeje nowe poßylnjenja doſtali, ſ kotrychž je jenož mały dźěl do wojowanja pſchiſchoł. Rußojo nětkole po nowej, mjenje ludźi trjebazej methodże wojuja; woni ſe žwojich ſtejiſchcźow po franzowſkim waſchnju, kotrež žu jich po ſdaczu franzowſzy offizěrojo nawucźili, czinja. Na někotrych městnach, woßebje bliſko rěki Pruta a bóle k połnozy žo ſ ručznymi granatami a minami wojuje. Awſtriſko-wuherſka artillerija je Rußam wjele ſeſchkodźiła. B.

Londonſke „Times“ ſ Czernowiz w Bukowinje powjedźa: Czernowizy žo někotre dny hižo wuprósdnjachu a běchu po ſdaczu w ſtraſche. Nětko pak žu je Němzy wobtwjerdźili kaž žwoju frau-

zowſku frontu. S Czernowiz woni ruſkemu kſchidku nad delnjej Strypu a Dnjeſtrom w bliſkoſczi Saleſchczikow hroža. Na wopak ßo Rußojo nadźijeja, ſo budźa wróz Czernowizam połnóznu frontu ſalehnyć. B.

Wojowanje pſched Erzerumom.

Dopißowaŕ Londonſkich nowin „Daily Chronicle" ſ Pětrograda powě: Rußojo w tu khwilu, kaž pſchi ſpočatku wójny, pſched turkowſkej twjerdźiſnu Erzerumom ſteja. Turkowſke wójſko je cźeźke poraženje poczerpiło, runje, hdyž chzyſche wono pola Malasgerta ßrjedźiſchczo ruſkeho wójſka nadpadnyć. Měſto teho Rußojo Turkow porasychu, tak ſo dyrbjachu ſkoku pſches hory cźekać, bróńje a wuhotowanje ſawoſtajiwſchi. Rußojo, kotſiž ßo ſa Turkami puſchczichu, Haſſan-Kaleh, 20 kilometrow k ranju wot Erzeruma, wobßadźichu. Woni ßo nětko Devebohunej bliža, kotryž je jara wobtwjerdźeny. Hiſchcże dale k połnozy pola Tortumſkeho jězora ßu ßo Turkojo teho runja ſbili a ßu ßo do Erzeruma wróczo ſcźahnyli.

S Rotterdama ßo powě: Po jenej powjeſczi ſ Pětrograda je pſchedwójſko ruſkeje kavallerije pſched Erzerumſke wobtwjerdźenja pſchiječhało. Po tej ßamej powjeſczi ßu ßo Turkojo ſ Haſſana-Kaleha wuhnali, woſtajiwſchi 1500 jatych a połkadow a ßo pod ſchkitom Erzerumſkim wobtwjerdźenjow wróczo cźahnu. B.

Nadawk ruſkeho wójſka w Perſiſkej.

Po powjeſczi Londonſkich nowin „Dailly Chronicle" je ruſkim wojakam, kotſiž we wjeczornej Perſiſkej ſteja, nawdate, ßo k jendźelſkemu wójſku w Meſopotamiſkej pſchedobyć, hromadźe ſ generalom Aylmerom diviſiji generala Townſhenda, pola Kut-el-Amara wobſtupjenej, pomoz pſchinjeſcź a dobyczerſkemu turkowſkemu wójſku puć do połodniſcheje Perſiſkeje a do Afghaniſtana ſawrjeć. Hiſchcże wjetſche ſtaroſcże wotmyßlenja turkowſkeho Bagdadſkeho wójſka Pariźſkim nowinam „Matine" cźinja, kotreż ſtrachi turkowſkeho wójſka do Jndiſkeje roſpominaju.

Londonſke „Evening News" ſ Baſara (pſchi perſiſkim mórſkim ſaliwje) powjedźa: Wjedro je ſa jendźelſke wójſko jara wobcźežne. Njepſchestawaze ßylne deſchcże a na wjele mil daloko doßahaze powodźenja rěki Tigriſa cźinja wójſku niz jenož w runinje niemóżno, poſtupowacź, ale ßu też ſtrowoſczi wojakow ſchkódne byke. Dla ſwěſczenja etappow a wotwjeſenja ſranjenych pſchecźiwo njepſchecźelſkim arabſkim ludam ßu dale njepoměrnje wulke wojerſke mozy trěbne. Splah Makuſſiſkich Arabſkich ßu Turkojo po ſdaczu pſchecźiwo Jendźelczanam naſchcźuwali, tak ſo ßo nuſne ſda być, ſo by ßo jendźelſe wójſko też ſ bokow lěpje ſakitako. B.

Jendźelſzy dźěłaczerjo ſa dyrbjenſku wojerſku ßłużbu.

Lětna ſhromadźiſna dźěłaczerſkeje ſtrony je ſ 1 502 000 pſchecźiwo 603 000 hłoßam wobſamknjenju dockſkich dźěłaczerjow pſchihłoßowała, ſo ma ßo knjeżerſtwo tak wjele hacź móżno pſchi dalewjedźenju wójny podpjeracź. B.

Nowa amerikanſka nota na Jendźelſku.

Jendźelſka pyta nětkole wſchón pſchiwós tworow ſ Ameriki też do Hollandſkeje, Danſkeje a Schwedſkeje poczežicź, dokelž ßo ſ tychle ſtatow pjecża Němſka ſ amerikanſkimi tworami ſaſtaruje. Amerikanſke wikowanje ſ tym cźeźko ſchkoduje. Knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow je pſches ßwojeho póßłanza jendźelſkemu knjeżerſtwu pißmo pſchepodacź dało, w kotrymž pſchecźiwo temu proteſtuje, ſo Jendźelſka wikowanju mjes Ameriku a neutralnymi europiſkimi krajemi ſadźěwuje. Amerika ßebi ſarunanje ſchkody żada, kotraž ßo ſ tym amerikanſkemu wikowanju naczinja. Wobſtejnoſcże mjes amerikanſkim a němſkim wikowanjom ßu tajke, ſo je njemóżno, do Němſkeje dyricź bjse teho, ſo njebychu intereßy ſjednoczenych ſtatow cźeźko ſchkodowake. B.

Roshorjenje dla jendźelſkeje wikowanſkeje kontrolle w Norwegſkej.

Po powjeſczi ſ Kriſtianije w Norwegſkej ßu tamniſchi wikowarjo a induſtrialni jara njemdri na jendźelſku wikowanſku kontrollu, dokelž ßo wona jara ßwojowólnje nałożuje a ßo woprawdźe mało tworow do Němſkeje woſy. Pſchi tajkich wobſtejnoſczach je ſ cźim wjetſchim pohórſchkom, ſo Jendźelſka żiwnoſcź, kotraž ſ Ameriki pſchikhadźa, a woßebje tuk ſa dźěłanje margariny bjerje, hacź runje ßo po wukaſu norwegſkejho knjeżerſtwa ſ Norwegſkeje njeßmě margarina wuwoſyć. Dla ſebracza koproweho grota njehodźi ßo wjazy trjebanje elektriſkeje mozy dale roſchěricź. B.

Kanada Jendźelſku ſ muniziju ſaſtaruje.

Kanadſki kódźſtwowy miniſter je prajił, ſo ſchtyrzeczi kódźow porjadnje muniziju ſ Kanady do Jendźelſkeje woſy. W Kanadźe ßo naprawy cźinja, ſo mohł ßo wuwos munizije ſa lěto na 30 milijonow zentnarjow powyſchicź. 26 němſkich parnych kódźow, kotreż ßu Jendźelczenjo ſebrali, ßo k woženju w atlantiſkim morju wužija. B.

Jendźelſko-němſke lětarſke wojowanje.

S jendźelſkeho hłowneho kwartěra ßo 25. januara powě: Dźenßa ßmy njepſcheczelowe ſtejiſchcża pola Ovilliersa, La Boiſelle, Libiridoux a Boeſinghe wobtſěleli. Pola Boeſinghe ßmy ſkład bombow ſnutſkach němſkich linijow rosbuchli. Němſka artillerija we wokolnoſczi Commecourta, Looſa a Hooga tſělesche. Jendźelſzy a němſzy lětarjo jara wjele lětachu; Jendźelczenjo ſwjerćha woſtachu. Poßledni jendźelſki ſchkodowanſki ſapiß pjecź lětarſkich leutnantow wopſchija. Tſjo ßu ßo ſhubili, jedyn je na ßwoje rany wumrjeł, jedyn je ßo franił. B.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

26. januara. Pola Neuville a St. Vaaſt ßo żiwje mjes artilleriju tſělesche. W nozy nadběh ſczinichmy, ſ kotrymž bě nam móżno, Němzow ſ dźěry miny, dźeń prjedy wubuchnjeneje, wuhnacź. Mjes Somme a Avre k połodnju wot Chaulnes naſche batterije do njepſchecźelſkeho lěhwa pola Hattencourta tſělachu a jene wobkedźbowanſke ſtražniſchczo pola Parvillers wupuſczichu. B.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba.

W Lagarinaſkim dole je njepſchecźel 24. januara ßwoje nadběhi pſchecźiwo naſchim ſtejiſchcźam we wokolnoſczi Moria wospjetował, tola ßo ſaßo wotraſył. W Suganaſkim dole ßu naſche wobhonjerſke wotdźělenja, kotreż běchu na Martar ſchle, njepſchecźelſkich wojakow wotehnake. W Cadora a Koruntanſkej njepſchecźelowa artillerija w Butſkim a Valentinaſkim dole ßylnje tſělesche. Na hórkach k dołhemu wjecźorej wot Gorizy wjecźor 24. januara ßylne njepſchecźelowe mozy pod ſchkitom huſteje kurjawy naſche ſtejiſchcża pola Oßławije nadběhowachu. Dla pſchemozy njepſchecźelſkich wojowanſkich mozow někotre ſ naſchich wotdźělenjow prěnjeje linije, ſo ßo njebychu pſchehnake, ſ małeho froncźineho wotdźěla na hrjebje druheje linije zofachu. S krutym pſchecźiwjenjom a ßylnym napſchecźnym nadběhom naſchich reſerwow ßo wospjetowaze njemdre njepſchecźelowe nadběhi pſchecźiwo tutym hrjebjam ſlemichu, a njepſchecźel ſ nowa cźeźko ſchkodowaſche. Na Karſtu ßo mjes artilleriju horzo wojowaſche, woßebje w ſtronje hory San Michele. B.

Italſka expedizija ſ Albanſkeje do Salonikia?

Knjeżerſtwowe nowiny „Gazzette Ufficiale" wobſamknjenje kralowſkeho wukaſa woſjewja, kotreż ſchěſcź ſtawow wopſchija. W nich ßo praji:

Hłowne roskaſowarſtwo nad wſchěmi krajnymi a namórſkimi mozami w Albanſkej ßo italſkemu komandantej pſchepoda. Wón jenicźzy italſkemu wójnſkemu miniſterſtwu podſteji. Tón je ſ poßrědnikom we wobkhadźe mjes druhimi miniſtrami a ſwjaſkarjemi.

Tónle wukaſ je wunoſchk dołhich miniſterſkich wuradźenjow poßlednich dnjow. Wón pokaſuje, ſo ſwjaſkarjo njejßu podarmo na Italſku tłóczili, a ſo Italſka wjetſche wojerſke napinanja w Albanſkej ſczini. Po ſmyßli Jendźelſkeje ma ßo italſke wójſko ſ Valony w Albanſkej do Salonikia pſchebědźicź a wot tam ſ jendźelſko-franzowſkim wójſkom w Mazedonſkej poſtupowacź. B.

Bombardement franzowſkich lětarjow na Dźewdźeli.

Po powjeſczi Havaſkeje telegrafowarnje je 16 franzowſkich lětadkow ſe Salonikia na Dźewdźeli w Mazedonſkej ſ nowa bomby mjetało a njepſchecźelej wulku ſchkodu nacziniło. Njepſchecźel je pſches 100 woporow měł. Lětadła ßu ßo njewobſchkodźene do Salonikia wróczike. B.

Wojowanje pſchi wjecźornej egiptowſkej mjeſy.

Reuterez telegrafowarnja powě, ſo ßu Jendźelczenjo 22. januara pſchecźiwo Arabſkim ſ wjecźora Egiptowſkeje poſtupali a jich ſbili. Jendźelczenjo mějachu 26 padnjenych a 274 ſranjenych. Njepſchecźel, kotryž bě 4500 muži ßylny, je něhdże 150 morwych a 500 ſranjenych ſhubił. Njepſchecźela dwě mili ſady jeho lěhwa wróczo cźißnychu. Njepſchecźel ſkoku k wjecźorej zofaſche. Njepſchecźelowe lěhwo a ſkłady ſpaliwſchi Jendźelczenjo tſi mile k wjecźorej wot Bir Shole biwakowachu. B.

Cžornohórski kral w Lyonje.

Cžornohórski kral Nikita je žo se žwojimi ministrami s Jtalskeje do Franzowskeje podał. Wón budże hacž na dalsche w Lyonje bydlicž. Pschi jeho pschikhadże w Lyonje jeho prefekt, general d' Amada, měschczanosta a wojerski gouverneur powitachu. Kral prefekta proschesche, so by presidentej republiki a knjeżerstwu sa wutrobne powitanje, kotrež je žo jemu dostało, jeho džak wuprajił. Tež wobydlerstwo krala wutrobnje witasche. Wón dyrbjesche wjazy krócž na balkon stupicž, so by žo ludej podžakował. Wjeczor minister Denis Cochin pschijědże, so by krala w knjeżerstwowym mjenje powital. B.

Brónjenje Schwedskeje.

W schwedskim žejmje je žo wo wobcżežnym położenju jednało, do kotrehož je žo Schwedska se žwětowej wójnu swjedła. Ministerjo a sapóžkanzy žo salubjachu, so Schwedska neutralna wostanje, tak dołho hacž žo to s jejnej cżesczu snježe. So pak by žo wójsko na móžnosczwójny pschihotowało, žejm $8^1/_4$ milijony krónow k wobstaranju cżežkeje artillerije, maschinskich tšelbow a druheje wójnskeje potrjeby pschiswoli. B.

Wo wojowanju w Cžornohórskej

je Parižski „Journal" wucżah s rosprawy cžornohórskeho wyschka Popowicża Lapowaza wossewik. Wyschk praji, so njeje wěrno, so je cžornohórske wójsko 35,000 muži žylne było, so je 30,000 Sserbow Lowczen žobu sakitało, a so žu Franzowsojo wulku liczbu cżežkich kanonow na Cžornu Horn pschiwjesli. Jenož 5800 Cžornohórzow je Lowczen wobžadżeny dżerżało. Tam žu žo jenož schtyri stare ruske kanony bjes kulow namakale. Dwanacże dalschich kanonow je žo posdżischo w Jtalskej kupiło. Cžorna Hora njeje se žaneje strony pomozy dostała, žamo s Antivarija je awstrisko-wuherske wójnske łódźstwo na Cžornu Horn tšelecz mohło. Jejne łódże a žiwnosczu žu žo potepiłe. Wožmy dżel wobydlerstwa je hłodu wumrjeł. „Mějachmy", wyschk praji „jenož 23 pólnych kanonow s 38 kulemi sa kóždu kanonu. Sa kóždu tšelbu mějachmy jenož 100 patronow. Naschi wojazy běchu bjes cžrijow, bjes drasty, bjes žiwnosczże. Se 70,000 muži, kotsiž žo k wójsku wsachu, nam jenož 15,000 njesbožownych wuhłódnjenych ludźi wosta." Wyschk pschispomni: „Njech žo schtožkuli stanje, w naležczu naš sažo setkaju."

Jtalske nowiny „Secolo" powjedża: Ssobustawy italskeje kolonije w Cžornohórskej žu po wulkich wobcżežnosczach s Meduy di Giovanny wotjěli. Woni powjedaju, so žu sczěhwki wójny tajke, so žo pjero pschecżiwja, je wopisacž. B.

Jendżelczenjo a Franzowsojo w Kamerunje.

Po powjesczach s Londona žu Jendżelczenjo a Franzowsojo w Kamerunje Němzow k mjesam schpanskeje kolonije sczischczeli. Němski gouverneur Ebermeyer a němski komandant wyschk Zimmermann staj do schpanskeje kolonije pscheschłoj. Dale k połodnju pschi schpanskej mjesy žo wojuje. Dwě małej franzowskej kolonnje tam wot mórskeho brjoha a franzowskeje Kongoskeje pytatej Němzam sadżěwacž, žo do schpanskeje kolonije wuwinycz. Dobycże Kamerunskeje kolonije je žo pjecża dokonjało. Němske wotdżělenja bjes munizije w połodnischej Kamerunskej błudża. B.

Skschiwdżenje němskeje khorhoje.

S němskeho konsulata w Lausannje w Schwajzarskej běchu žo s pschiczinu khěžorowych narodninow němske khorhoje wupowěžke. Pscheds konsulatom žo teho dla schulerjo, studentojo a dżěłacżerjo shromadżichu. Se shromadżisny žo wołasche: Wsmicże tele khorhoje prjecz! Wupowěsczże schwajzarsku khorhoj! Njedżiwajzy wobaranja dweju polizistow žo jenemu mkodemu cžłowjekej poradźi, jenu khorhoj dele storhnycz, kotraž žo hnydom w cžrjódże shubi. Schwajzarske nowiny tutón podawk wobžaruja. Swjatkowa rada w Bernje je wobsamkła, schwajzarskemu póžłanzej w Barlinje poruczicz, so by němskemu knjeżerstwu wobžarowanje swjatkoweje rady dla tuteho podawka wuprajił. Tež je žo swjatkowemu radżcżelej Hoffmannej poruczikło, pola němskeho póžłanza w Bernje njeluby podawk samolwicz. B.

Postupanje awstriskeho wójska w Albanskej.

Po rosprawje awstriskeho generalneho staba je wjetschi dżěl cžornohórskeho wójska, mjes nim tež general Wukoticz, brónje složił. Wobydlerstwo je měrne a pschecżelnje awstriskich wojakow hospoduje.

Awstriske wójsko je bjes wojowanja Antiwari, Skutari, Alessio a San Giovanni di Medua wobžadżiło. B.

Pschipowjedźi Portugalska Němskej wójnu?

Kaž žu schwajzarske nowiny shoniłe, žebi Jendżelska žada, so by Portugalska Němskej wójnu pschipowjedźiła. Jendżelskej njeńdże wo pomoz žnadneho portugalskeho wójska, ale wo němske łódże, kotrež wot spocżatka wójny w portugalskich pschistawach steja. Dokelž žu němske podmórske cżołmy wjele jendżelskich pschekupskich łódżow potepiłe, jendżelske pschekupstwo pod njedostatkom łódżow cżerpi, wožebje žu tež łódże sa pschewoženje jendżelskeho wójska trěbne. Wscho hromadże je žo do portugalskich pschistawow 57 němskich parnych łódżow pscheds jendżelskimi wójnskimi łódźemi wukhowało. Hdy by Portugalska Němskej wójnu pschipowjedźiła, mohła žo Jendżelska jich hnydom smozowacž. B.

Khěžorowe narodniny

žu žo mjes němskim wójskom wschudże s wulkim sahorjenjom žwjecżiłe. Kaž loni je khěžor tež lětża žwoje narodniny we hłownym kwartěrje pschebywał. Tam jemu awstriski trónski naślědnik sbožopschecże khěżora Franza Josefa pschinjeże. Pódla teho žo pschi žwjedżenju pruski prynz Heinrich, turkowski wojerski poknomóżnik, generalny leutnant Zeki pascha, bołharski wojerski poknomóżnik, wyschk Gancżow, khěżorstwowy kanzler, schef generalneho staba hrabja s Falkenhayn a wulkoadmiral Tirpitz wobdżělichu. Na sbožopschejazu rěcz awstriskeho trónskeho naślědnika žo khěžor sa sbožopschecża swjatkowanych wjerchow dżakowasche, nadżiju wuprajejo, so žo wójna s dobyczom swjatkowanych wójskow skónczi.

Pschi składnosczi žwojich narodninow je khěžor wschitkim wojerskim wožobam aktiwneho wójska, aktiwneje mariny a sakitanskeho wójska, tak daloko hacž jenemu s wyžokich swjatkowych wjerchow wobhnadżenske prawo njesaleži, pschižudżene khostanja po pjenjesach abo žwobodże, abo tak daloko hacž njejžu wotpokucżene, spuschczik, jeli so napołożene khostanja po žwobodże schěsczż měžazow njepschekrocża. B.

Ze Serbow.

— **(Pschewjele butry w Budyschinje.)** Poślednju žobotu njejžu pschedawarjo butry na wikach wschu butru wotbycz mohli. Domoj pak ju njejžu trjebali sažo njesczż. Měschczanska pschedawarnja žiwnosczże pod radnej khěžu je wschu butru, kotraž žo na wikach njepscheda, po najwyschschej płaczisnje pokupika. Tak budże žo tež w pschichodże stawacż.

— **(Nowe najwyschsche płaczisny sa selene warjenje.)** Wot 27. januara płaczi punt běłeho kała 7 pj., cżerwjeneho kała 11 pj., Wirsingskeho kała 11 pj., kudżerjateho kała 9 pj., běłych kulrěpow 4 pj., żołtych kulrěpow 6 pj., morcheje 8 pj., karottow 11 pj., żyblow 20 pj.. kišakeho kała 16 pj.

— **(Powyschenje běrnowych płaczisnow.)** Po wobsamknjenju swjatkoweje rady njetrjebaju žo wot nětka wójskowe a łódźstwowe sarjadnistwo, khěžorstwowa běrnownja a wožoby, kotrež wot nich połnomóż dostanu, dotal płaczażych běrnowych najwyschschich płaczisnow dżerżecz. Pschi kupowanju a pschedawanju maja pak žo wone po pschikasnjach khěžorstwoweho kanzlerja skožowacż. S dobom postajenje płaczitwosczż shubi, po kotrejż dyrbjesche běrnyplahowar dżeżacż prozentow žwojeho běrnoweho wunoschka komunalnemu swjatkej pschewostajicz. — Pola jědżnych běrnow njeżmě kupowanska płaczisna nětczischu najwyschschu płaczisnu wo wjazy dyžli 1 hr. 25 pj. pschekrocżicz. Sa wudżełki žuschenja běrnow žmě žo sa zentnar na najwjazy 3 hr. 75 pj. sapłaczicz.

— **(Nahła žmjerez.)** Sańdżenu žrjedu chzyschche pschekupz Hermann Kulisch, mějecżel papjerowych klamow a kartonażoweje fabriki w Budyschinje, na Mnischonsku horu hicz. Hdyž bě s Dżěžnikecżanskeho dwórnischcża hacž k kromje lěża doschoł, wón na dobo woślabny, k semi padże a wudycha. Woża ruczka bě jeho sajała. Jeho cżeło s wosom do Budyschina dowjesechu.

— **Kupowanske wopisma sa pjerisnowu pizu** móża žo sažo we wudawarni na kupnizy wotewsacz. Piza žama je w klamach Jdy swud. Scholczineje na swonkownej lawskej drósy, punt po 21 pjenježkach, dostacz.

— **(Swolanje 47- a 48-lětnych landsturmarjow w Awstriskej.)** Bližsche dny wukas wunidże, s kotrymž žo 47- a 48-lětni landsturmarjo, kotsiž žu žo pschi wobhładanju jako khmani sa wojerstwo spósnali, k brónjam swołaju. Druhy landsturmarjo hacž do 55 lět maja žo w bližschim cżażu k wojerskemu wobhładanju sjecz.

— **(Podpjeranje wudowow a žyrotow padnjenych wojakow.)** Krajny wubjerk Czerwjeneho kschiża w sakskim kralestwje wospjet na to pokasuje, so móża žo se žrědkow, kotrež žu žo jenu do wole dale, jenokróčne podpjeranja wudowow a žyrotow padnjenych wojakow pschiswolicź. Hacź dotal je krajny wubjerk we wjazy dyžli 1000 jenotliwych padach tajku jenokróčnu podpjeru wudźělił a s tym někotrejžkuli cźežko potrjechenej žwójbje staroscze położił. Próstwy wo pschiswolenje tajkich jenokróčnych podpjerow, kotrychž wyšokosć žo po potrěbnosći próstwarja složuje, maja žo na krajny wubjerk Czerwjeneho kschiża — finanzne wotdźělenje — Landesausschuß — Finanzabteilung — Dresden, Zinzendorfstraße 17, I. póžłacź.

— **(Rajžowe a hrochowe khartki.)** W kupnizy we wudawarni khlěbowych khartkow žo nětko też rajžowe a hrochowe khartki wudawaju a to měžacźnje na hłowu wobydlerstwa bjes rosdźěla staroby po puł puncze.

— **(Warnowanje psched sazynkowanymi kótłami.)** Jako sarunanje sa sebrane koprowe kótły žu žo sazynkowane kótły poručałe a žo też kupowałe. Knježerstwowy president w Frankfurcze nad Wódru teho dla na to kedźbliwe cźini, so žo w tychle kótłach nježmě jědź waricź, dokelž žo zynk lohko rospuschcźi a potom strowoscźi schkodźi. Jědźe žmědźa žo nětkole jenož w emaillowanych kótłach

— W poslednim poswědźenju měschcźanskich sastupjerjow je žo žadanju wokrjeżneje schulskeje inspekzije pschihłožowało, po kotrymž žo Bobolzy, Bórk, Hněwžezy a Wownjow s wobžaha tachantskeje schulskeje gmejny wuschuluja. — Pschiprawjenje měschcźanskeje ludoweje kuchinje je žo wotstorczyło. Měschcźanszy sastupjerjo chzedźa najprjódzy do drobna pruhowacź dacź, hacź stej sa Budyschin dwě ludowej kuchini trěbnej.

waricź.

S Radworja. Ssyn tudomneho žiwnoscźerja Brizki, Mikławsch Brizka, je žo tele dny na franzowskim wojownischczu cźežko sranił.

S Rakez. W lěcze 1915 narodźi žo w naschej wožadze 66 dźěcźatkow, 21 mjenje hacź lěto prjedy, a to 41 hólczkow a 25 holczkow, mjes nimi 1 por dwójnikow, 2 morwonarodźenej a 12 njemandźelskich. Spowjednych je bylo 3958, 134 mjenje hacź w lěcze 1914, 127 woprawjenjow — 3075 Sserbow a 883 Němzow. Pacźerskich dźěcźi je bylo 70. Wěrowało je žo 10 porow, 2 mjenje hacź lěto prjedy. Semrjelo je 58 wožobow, 9 wjazy hacź 1914. Sa wótzny kraj žu po hacź dotal dostatych wěstych powjescźach 33 žwoje žiwjenje woprowali. Boże žohnowanje wotpocźuj dale nad naschej zyrkwju, wožadu a jeje duschowpastyrjom.

S Rakez. (Saposdźene.) Rjane hodowne wjeżele je žo na tudomnej farje służazej kucharzy Guscze swud. Kružinej sańdźeny hodowny žwjedźeń pschihotowało. Wona, kotraž hižo 20. lěto na žamžnym městnje žwěrnje žkuži, sa žwěrnosć wot kužiskeho krajnostawskeho banka jako wusnamjenjenje prämiju 60 hriwnow dosta. Knjes farař Gólcź ju s pschipósnawazymi žkowami jej pod hodownym schtomom pschepoda. Jubilarzy też na tutym městnje wjele sboża!

S Budestez. Jutsje, njedźelu, wotměwa žo w tudomnym nowym, sa naschu młodźinu natwarjenym domje ½8 hodź. kschesćzijanski žwójbny wjecźor. Spěwanske towarstwo chze se spěwami, młodźina pak se wschelakimi deklamazijemi wjecźor porjeńschicź. Wožebje płaczi shromadźisna naschemu lubowanemu khěžorej. Knjes farař Domaschka je sa tutón wjecźor pschednoschk wo wožobje a skutkowanju, wo lubosczi a wěrje nascheho khěžora pschilubił. Po pschednoschku budźa žo s khěžoroweho žiwjenja žwětke wobrasy pokasowacź. Kóždy budźe do shromadźisny witany.

Se Ssemichowa. Wschudźe na žwěcze je wójna. Tele dny Waldensojo s proviantom do wěży pschijědźechu. Kasparischy pak běchu pucź jalehnyli a wosowu kolonnu nadpadźechu. Waldensojo žo wobarajo pak Kasparischki sa brodu hrabnychu a jich khětro wottschažnychu. Pschi tym czi czapki, attile a schijaze wobjaski shubichu. Dokelž nochzychu wójnske khosty sapłacźicź, tele wězy w ruzy Waldenskich wostachu. Wójnski dopisowar K.

S Lubija. Póndźelu rano žu pschi Dažinskej drósy na Starolubijskich honach cźežko dźěłacźerja Augusta Sinkwiza s Woleschnizy namakali. Sinkwiz w Lubijskej žitowni dźěłasche. Kaž žo sda, je žo wón s Božej rucźku sajak.

Se Žitawy. Landsturmski namjesny strażnik pschi cźěskej mjesy pola Neugersdorfa je žobotu wjecźor na namjesnym pucźu mjes Neugersdorfom a Filippsdorfom landsturmarja Emila Lucku s Noweje Eibawy satšelił. Wojak chzyschе na mjenowanym městnje mjesu pschekročicź. Hdyž jeho sajachu, žo wón wutorhny a žo do strażnik do njeho tšeli, a Lucka žmjertnje sranjeny na semju padźe. cźekanja da. Dokelž cźeknjenz po tsikróčnym sawołanju njesasta, Tutón podawk je wulke spodźiwanje sbudźił.

S Draždźan. Nationalliberalna frakzija w druhej komorje sakskeho žejma je knježerstwu praschenje pschedpokožiła, s kotrymž žo knježerstwo napomina, so by rosjažnjenje wo tym dało, s kajkimi pschicźinami je žo swjatkowa rada pohnuła, najwyschsche placźisny sa khlěbowe žito a běrny powyschicź, a na kajkim stejischczu je sakske knježerstwo pschi wobsamknjenju wo tym stało.

Jene konservatiwne praschenje žo sa tym wobhonja, schto chze knježerstwo cźinicź, so bychu žo Draždźany, žrjedźischczo wikowanja s zigaretowym tobakom, sa žydło khěžorstwoweje kupowanskeje zentrale wuswolike.

S Wojerez. Po wukasu krajneho radźicźela wschitzy psches 16 lět stari mužszy Wojerowskeho wokrjeża, kotsiž w cźežkim dźěle psches 1800 hriwnow njesažkužeja, s wuwjacźom žamosastararjow, po žadanju hacź na dalsche pschidawkowu khartku na 350 gramow muki abo 1 punt khleba tydźeńszy na hłowu dostawaju.

S Wojerez. Po wosjewjenju kral. krajneho radźicźelstwa budźe s kral. delnjoschlesyskeje krajneje kobłarnje w Leubusu schěsćz srěbzow (hengstow) we Wojerowskej staziji w hosćzenzu sloteje hwězdy wot 1. februara hacź do kónza junija pschebywacź. Wot 1. februara hacź do kónza haprleje budźe pschipuschczny czaž rano wot 8—9 a wot 4—5 hodźin popołdnju, wot 1. meje hacź do kónza junija wot 7—8 rano, wot 5—6 hodź. popołdnju. Pschipuschczna płacźisna 16 hr. 75 pj. wucźinja.

S Klětneho. Njedźelu 23. januara t. l. knjes kantor na wotpocźinku Bjedrich Wylem Voigt se žwojej mandźelskej Henriettu rodź. Schmidtez s Klětneho wobdaty se wschitkimi žydom dźěcźimi, pschichodnymi a dźěcźi-dźěcźimi a s pschecźelnym wobdźělenjom snatych a pschecźelow sloty jubilej žwjecźesche. Jubilar, kotryž w 77. lěcze žiwjenja steji, je žo wožebje pschi wuprósdnjenjach žerbskich farow s wotměwanjom žerbskich cźitanskich Božich žłužbow sažłužbny sczinił. Požohnowanje dyrbjesche žo dla khamornosće jeho mandźelskeje, kotraž w 70. lěcze žiwjenja steji, doma stacź. Hdyž běchu žobustawy jubilarowеje wulkeje žwójby Boha khwalbny khěrlusch w schtyrihłósnym khorje wuspěwali, knjes farař Mahling jubilejskeju mandźelskeju po posběhowazej rěcźi na sakładze Jes. 46, 4. požohnowa a jimaj mandźelstwowu jubilejnu medajllu jeho majestosće khěžora pschepoda. Wojerske towarstwo, kotremuž je jubilar nětkle 50 lět pschisłužuschał, s wotpósłanzstwom wobras Kyffhäuserskeho pomnika po poručnosći pruskeho krajneho wojerskeho swjatka pschepodacź da. Njech je wobstarnymaj jubilejskimaj mandźelskimaj prawje pschecźelny wjecźor žiwjenja spožcźeny.

S Terpa pola Hródka. Sańdźenu póndźelu je wumjeńkał Bjedrich Kranik s korczmy duzy do wjeżneje luže padnył a žo tepił. Luža ma nahły brjoh, blisko pschi pucźu leži a njeje wobhrodźena. W létuschej deschcźatej symje je w njej pschezo hłuboka woda. Pó czmje je Kranik mišnywschi žo do njeje walił. Wón je s hłosom wo pomoz wołał, tola prjedy hacź ludźo k njemu pschiběžachu, je žo wón tepił.

— **Powodźenje w Błótach.** (W delnjej Lužizy.) Wulka woda w Błótach, kotraž je wot dweju njedźel tak wyšoko stupiła, kaž to wot lěta 1804 a 1854 wjazy njepomnja, nochze hischcze pschezo spadowacź. S pschicźinu teho je wulka woda w delnjej Spreji a Haboli, kotraž wodu wróczo cźischczi. Wot schtyrjoch dnjow je wyšokosć wody w Błótach jenož wo jedyn zentimeter spadła. Zyła, dźeżacź kóžnych mil wobžahaza krajina wot Pizna a Jenschojz hacź do Lubina a s Lubnjowa hacź do Stschupza je jene njepschewidźomne morjo. S wodow jenož wyšoke wólsche a jenotliwe se žłomu kryte kładźite khěže tcźa. Nětkole njeje trjeba, žo s cźołmom po rěcźnischczach wosycź. Pucźowar, kotryž Błóta s lěcźnych wopytow snaje, měni, so ma nowy žwět psched žobu. Kładźite khěže w Lědach po sdacźu we wodże płowaju.

Přilopk.

* **(Mordarstwo.)** Njedźelu wjecźor po 9 hodźinach žu pschi želesnizy pola Radebeula njedaloko Draždźan cźežko jeneje něhdźe 30-létneje žónskeje, we luži krwě leżazeje, namakali. Morwu běchu dwójzy do schije rěsli. Wona je žo jako mandźelska wojaka Clausnitzera spósnała, kotryž bě psched někotrymi dnjemi k wjecźornemu wojownischczu wotjěł. Kaž je žo dopokasało, je žo žona hakle po jeho wotjěsdźe skónzowała. Kaž žo sda, je ju něchtó nadpadnył, so by ju wurubił, a dokelž je žo wobarała, je ju morił.

* **(W ƀwěczaku hłodu wumrjeła.)** Nowiny „Expreƀ" piſchu, ſo je parna łódź „Mexiko" w jenym ƀłěczaku (ƀwěczatej wěži) diweju mužow, jenu žonu a tſi dźěczi pſchi morju pſchi mexikanſkim brjoſu ſkoro ſahłódnjenych namakała. Pjatnacźe dnjow běchu ƀo woni jenoż ſ wodu a rybami žiwili. Žona po tym bórſy wumrje. Pſchi wſchej nuſy bě ƀo ƀwěczaty woheń na ƀwěczaku palazy ſdźerżał. Hewak ƀo tajke wotležaze ƀwěczaki kóždej dwaj měƀazaj ſe žiwnoſczu ſaſtaruja, nětko pak bě ƀo ƀwěczak najſkerje dla njepſcheſtawazych njeměrow w Mexiku pſches ſchtyri měƀazy bjes žiwnoſcze woſtajił. Parna łódź w ƀwěczaku žiwnoſcź ſawoſtaji a bliſzſchej mexikanſkej nabrjožnej ſtaziji powjeſcź da.

* **(Dalſche ſamjeſowanje piwowarjenja.)** W poƀlednim poƀedźenju Wrótƀławſkeho ratarſkeho towarſtwa jedyn ƀobuƀaw dohladowarſkeje rady jeczmjeń ſpjenjeżazeho towarſtwa woſjewi, ſo budże ƀo piwowarjenje ſaƀo wo ſchtwórczinu ſamjeſowacź, tak ſo budże ƀo jenoż 45 prozentow teje měry waricź ƀměcź, kotraż je ƀo do wójny warika. — W naſtupanju len pſchetrjebazeje induſtrije pſchitomni ſaſtupjerjo wikowanja a wójnſkeho miniſtra na to pokaſachu, ſo je nuſno, len ſaƀo we wjetſchej měrje plahowacź. Schleſyſka ƀo ſe ſamjeſowanjom zokroweje rěpy woƀebje k plahowanju lena hodźi.

* **(Muž bjes mjena.)** W kerkach ſ napſchecźa Rouſſeauſkeje kupy pola Barlina ƀu młodeho cźłowjeka ſa morweho namakali. Jedyn poliziſt jeho do hojerńje dowjeſe, hdźež ƀo jemu wědomje ſaƀo wróczi. Nadpadne je, ſo młody cźłowjek krucźe wo ƀwojim mjenje a wo tym, ſchtož je ƀo ſtało, mjelczi. W jeho draſcźe dwazecźihriwnowſku papjeru a ƀłěborny cźaƀnik namakachu.

* **(S rosbuchnjenjom patrony ƀo morił.)** Schtyrnacźelětny wucźomz Langhauſer w Kaiſerſlauternje ſ rosbuchanſkej patronu hrajkaſche, kotraż pſchi tym rosbuchny. Hólzej ƀo żiwot rosdrě, tak ſo hnydom wumrje. Dwaj towarſchej ƀo cźeżko raniſſchtaj.

* **(Torniſter ſ papjery.)** Wo papjerjanych torniſtrach, kotreż ƀu ƀo ſ najlěpſchim wuſpěchom w nětcziſchej wójnje trjebake, ƀo w „Papjerowych nowinach" roſprawja. Město ſwucźeneho kożaneho abo płatoweho poczehnjenja ƀo pola papjerjanych torniſtrow papjerjana tkanina — pólnoſchěra wobarbjena wužije, kotraż je najlěpſchu ƀłużbu cźiniła. Tež noſchne rjemjenje, kotreż ƀo prjedy jenoż ſ kože dźěłachu, ſ twjerdźe tkanych papjerjanych paƀow wobſteja, kotreż ƀo ſe ƀłnym dźerżenjom a noſchnoſcźu wuſnamjenjeja. Wěſte dźěle wſchak ƀu pola papjerjanych torniſtrow ſ kože dźěłane. Tak paƀ na torniſtrowym khribjecźe, ſchnale a wuſchka. Torniſtry ſ papjerjaneje tkaniny ƀu ƀo wot oktobra 1914 hacź do oktobra 1915, po tajkim zyłe lěto, njepſcheſtawajcy we wójnje trjebake. Wſchě żadanja, kotreż ƀu ƀo na jich dźerżenje cźiniłe, ƀu wone dopjelniłe a ƀu ƀo jako pſchiſprawne a tunje wopokaſake. Tež barba je wſchě wjedra, deſchcźe a ƀłónzo ſnjeƀka.

* **(Wulki woheń.)** Někotre dny po hobrſkim wohenju w norwegſkim pſchimórſkim měſcźe Bergenje je ƀo druhe rjane norwegſke pſchimórſke město Molde ſ wohnjom ſ dźěła ſniczyło. Woheń ſ jeneho wołmoweho ſkłada wudyri a je w nozy poł města wupuſczył. Někotre piwarńje, ſtara radna khěża, wſchě wjetſche hoſcźenzy, młokarńje a wulke ſkładownje w pſchiſtawje ƀu ƀo wotpalike. Wokoło ranja ƀo woheń na telegrafowarńju a telefonowarńju pſchenjeży. Wokoło 2 hodźin ƀo. někotre ſta khěžow palachu. Snate je, ſo by khěżor Wylem na ƀwojich mórſkich jěſbach porjadnje rjane město wopytał. Naſtata ſchkoda ƀo na 3 milijony krónow wobliczi. Woheń je ƀo najſkerje ſakożił, dokelż wón ſ dobom na dwěmaj mjeſ ƀobu ſdalenymaj měſtnomaj wudyri.

Norwegſki kral Haakon, kotryż bě ſpalene město Molda wopytał, je na nawrócznej jěſbje do Bergena do wulkeho ſtracha pſchiſchoł. Norwegſki kſchižak „Heimdal" ƀo na wyżokim worju ſ wichorom pſchekhwata a dyrbjeſche w jenym małym pſchiſtawje wucźek pytacź. Tam kſchižak hiſchcźe pſchebywa.

* **(Noſy ƀo wotmjatkej.)** Rytmiſchtr hrabja Hohenau ſpyta ſchtwórtk w Barlinje do jeneho woſa elektriſkeje drohoweje żeleſnizy ſtupicź, prjedy hacź bě tón ſaſtak. Hrabja Hohenau pak mißny a tak njeſbożowńje padże, ſo jemu ƀłědowazy pſchipowěżnjeny wós noſy wottkußny. Pſches poł hodźiny ſnjeſbożeny na dróſy leżo woſta, prjedy hacź jeho jedyn wós wohnjoweje wobory do hojerńje dowjeſy.

* **(Bojoſcź Italſkich pſched kometami.)** Italſke nowiny ƀo należnje ſ woƀebitymi aſtronomiſkimi podawkami lěta 1916 ſaběraju, a ważny nadawk pſchi tym pſchedwidźomne wróczenje někotrych kometow hraje. Woczakuja, ſo ƀo mały komet „Perrine", kotryż je w lěcze 1896 amerikanſki hwěſdaŕ Perrine wußlědźił, a kotryż je ſa kóżde ſchěſcź lět na naſchej ſemi widźecź, wróczi. Bojaſni ludźo w Italſkej pak hiſchcźe někotre druhe komety na njebju pytaju. Każ ƀo ſda, ƀnadź też wulki ƀwěczaty komet Donabi, kotryż je ƀo 1850 widźał, a komet Coggia, kotryż ƀo 1874 ſjewi, po njebju pſchicźehnjetaj. Też pſchikhad někotrych kometow we wulkoſczi Halleyſkeho ƀmě ƀo woczakacź.

* **(Sebracźe worjeſchineho drjewa.)** Wſcho worjeſchinowe drjewo a wſchě ſtejate worjeſchiny ſtat ſebjerje. Hacź na dalſche ƀmě ƀo worjeſchinowe drjewo jenoż ſa wójnſku potrjebu pſchetrjebacź.

* **(Rosbuchnjenje w Lillu.)** S bombow, kotreż ƀu tele dny jendźelſzy lětarjo na franzowſke město Lille, kotreż je ſ Němzami wobƀadźene, mjetali, jena bomba do ſkłada granatow padże. Zyły ſkład je rosbuchnył. Wuwrjeżnywſchi ƀu granaty wjele wokolnych twarjenjow, w kotrychż ſ wjetſcha dźěłacźerjo bydlachu, do zyła ſapuſczíłe. Wjele woƀobow je ƀo ſ granatami moriło abo ƀo we wobydlenjach ſaƀyplo. 19. januara ƀu ƀo ſ roſpadankow wuhrjebani khowali. Zyłe Lilleſke wobydlerſtwo ƀo k zyrkwi ſeńdże. Na něhdże 15 woſach, kotreż běchu ſ kwětkami wupyſchene, běchu kaſchcźe ſeſtajene. Pſched nimi ſaſtupjerjo němſkich wyſchnoſczow ſtejachu, ſa nimi běchu ƀo ſaſtupjerjo franzowſkich wyſchnoſczow a ſawoſtajeni morwych ſeſtupali. Po pożohnowanju ſaſtupjerjo němſkich wyſchnoſczow morwych ƀobu na pohrjebniſchczo pſchewodźichu.

* **(Wulka ƀuchota w Awſtralſkej.)** Po powjeſczi ſ Melbourna je ſkót w Queenslandſkej provinzy ſe ƀuchotu czeżko czerpił. Wowzow, kotrychż je ƀo w lěcze 1914 wjazy dyżli 23 milijonow naliczíło, je něhdże 8 milijonow w ƀuchocze kónz wſało. Schkodowanje howjaſeho ſkota ƀo na pjaty dźěł wobliczа. — Skotarſtwo w Queenslandże a połodniſchej Awſtralſkej ma ſa Jendźelſku woƀebje wulku ważnoſcź, dokelż ƀo wot tam wjele ſmjerſteho wowczeho mjaƀa do Jendźelſkeje woſy, kotreż je ſ hłownej żiwnoſczu jendźelſkich dźěłacźerjow. W Queenslandże nimo měry wulke ſtadła wowzow, kotreż po wjele milijonach liczа, hłowny dźěł ludoweho ſamoženja pſchedſtajeja.

* **(Ssamomordarſtwo jeneho Draždżanſkeho ƀudnika.)** Njedawno je ƀo w jenym Draždżanſkim ƀudniſtwje rěcźnik dr. Vetter pſchi jednanju w jenej ſtórżbje ſ jenym Draždżanſkim dźiwadłowym direktorom pſched ƀudnikami ſatſělił. Pſched tydźenjom je nowe ƀamomordarſtwo mjes Draždżanſkimi juriſtami wulke dźiwanje ſbudźiło. W Draždżanſkej holi ƀu ƀudniſkeho radźicźela dr. Wilhelma Meyera morweho namakali. Wón bě ƀo ſa jedyn ſchtom wobwěżnył. Dr. Meyer bě ſ pſchepytowanſkim ƀudnikom w Draždżanſkim krajnym ƀudże a jara ſnaty juriſt. Wón je ƀebi pjecza dla jeneje cźuwoweje khoroſcze żiwjenje wſał.

* **(Semjerżenje w Ssydomhórſkej.)** We wſchelakich městach Ssydomhórſkeje (we Wuherſkej) je ƀrjedu ſemjerżenje było, tak w Schäßburgu, Kronſtadtu, Szilogy, Szomlyo, Nagyenyed, Sakſkim Regenje a Fogaraſu. W Schäßburgu, hdźež ƀo ſemjerżenje rano ½9 hodźin ſaczu, ƀu ƀo wuhenje powalike a ƀo murje na wjele městnach roſpukake. Też połodniſcha Rumunſka je ƀo ſe ſemjerżenjom podeſchła.

Spodźiwny kij.

W korczmje w městaczku Kitzbichelu w Tyrolſkej ƀedźachu někotſi knjeża, kotrychż bě rjanoſcź horow do tuteho městaczka nawabiła. Někotſi mějachu myßle na horu „Kitzbichel" lěſcź, hdyż budże lěpſche wjedro, druſy ƀo ſa tamniſche podkopki ſajimachu. Wo tych hižo ſ lěta 1539 podawiſny powjedaju, ſo ƀu ƀo tehdom tſjo burjo ſ kwaƀa ƀo wróczili a, dokelż běchu wjele wina pili, wußnychu pod jenym wiſchnjowym ſchtomom. Jim ƀo we ƀnje dźijeſche, ſo ƀu pod nimi w ſemi wulke bohatſtwa. Hnydom lěta 1540 poczachu rycź a namakachu wulke pokłady. Hižo ſa dźeƀacź lět bě tam poldra ſta kloſtrow hłuboka podkopka a mjedźana ruda ƀo tam dobywaſche pjecź ſtow kloſtrow hłuboko pod ſemju, ſchtož je najhłubſcha hłubina, kotraż je ƀo w Europje hdy dozpěka. Poſdźiſcho tuto rycze wußny, hakle w nowiſchim cźaƀu ƀo ſ nowa podkopki wotewrichu.

Lědma bě ƀo to dopowjedało, tu do jſtwy ƀłónzo ſaƀwěczi, njebjo ƀo roſjaƀni a mróczele, kotreż rańſchi wětr cźerjeſche, cźěkachu ſ doka. Wjeƀeli ſaſběżechu hoſczo ƀwoje ſchkleńzy a ƀebi na ſwożowny poſtup na horu Horn pſchipichu, ſ kotrejeż je jara daloko widźecź. Hižo tehdom bě ta hora ſnata, hdyż hiſchcze ani pucź ani ſchkitaza hěta na njej njebě natwarjena.

„Knjeni korczmarka", profeƀor hudźby ſawoła, kiż bě ƀo k towarſtwu pſchitowarſchił, „ja trjebam hórſkeho kija."

Hacźrunje ſady ſtareho khamora kónczk jeneho hórſkeho kija won kukaſche, njepſchesta korczmarka wobkrucźecź, ſo żaneho hórſkeho kija

nima. Ale profeßor wuhlada hórſki kij ſeſady khamora a ſczini korczmakku na njón kedźbnu.

Skónczńje bě korczmarka nuſowana pſchidacź, ſo ma hiſchcźe jedyn kij, ale ſo jón njepoźczi.

„Czeho dla dha niz?“ dźiwachu ßo hoſczo.

Korczmarka ßwój hłóß poßłabi hacź na ſcheptanje a powjedaſche, ſpłóſchiwje ſa kijom ßo wobhladujzy:

„S tym kijom je jedyn muź dele padnył, Bóh budź jemu ßmilny; tehodla tón kij nikomu wjazy njepoźczu.“

„Hłupoſcze!“ wjeßny herz ſawoła. „Czeho dla dha niz?“

„Dokelź teź tón ſaßo ſ hory dele padnje, ſchtóź tuteho kija na horu wuźije.“

„To je jeno pſchiwěra“, profeßor hudźby wotmolwi, ale pocza pſchi tym tola khutny bycź. Dobry hóſcź i Wina naſpomni, ſo by ßměſchna wěz była, na korczmarźyne pſchiwěrkowe rěcze dźiwacź a teź druſy pſchihłoßowachu, wobkrucźejo, ſo móże cźlowjek teź bjes teho kija ſpadnycź; duź profeßor ßwoju bojoſcź pſchewinu a ßwojohłowanje pſchi tym woſta, ſo by ßo jemu runje tónle ſ pſchiwěru ſwißowazy kij dał.

Krucźe, kaź to hórſzy ludźo cźinja, ßo korczmarka wobaraſche a ſpieczowaſche pſchecźiwo temu źadanju. Ale ſchto chźyſche cźinicź, hdyź ßo hoſczo, njedźiwajo jeje wobaranja, tola tuteho pſchiwěrkoweho kija ſmozowachu.

Hnydom ßo na pucź naſtajichu a jedyn ſ najwólniſchich wobdźělnikow bě profeßor hudźby; wón ßebi ſakuſłany kij khroble na ramjo położi a njeßeſche jón kaź tſělbu, ſo by ſ tym cźim jaßniſcho pokaſował, ſo je kij njetrěbny.

Dale horje a dale bóle pak jeho wólnoſcź wotebjeraſche, a na horje, kiź je ſkoro ſchěſcź tyßaz ſtopow nad morjom wyßoka, poczachu teź najwjeßelſchi towarſchojo khutneje a waźneje myßle bycź, hdyź pſched ßobu njeßměrnje wyßoke hory, roſworane lodowzy a mjes nimi horu „Wulki Swon“ (Großglockner) a „Venediger“ wuhladachu.

* * *

Hdyź běchu pucźowarjo ſbożownje hacź na wjerſchk hory „Kitzbichelhorn“ dolěſli, ßo na wjerſchku roſßydachu a ßo khětru khwilu wjeßekje po Bożej ſtwórbje roshladowachu. Potom pak wjednikaj pucźowarjow napominaſchtaj, ßo ſaßo na domojpucź hotowacź a towarſtwo ßo na dwě cźrjódźe rosdźěli. Profeßor njemóżeſche doczakacź, ſo by „ſakuſłany“ kij ſaßo ſtrowy a cźiły mohł korczmarźy wróczo dacź a wubra ßebi ſ jenym towarſchom krótſchi pucź; druſy pak wróczichu ßo po druhim puczu pſches „Sswjaty Jan“.

Wjeßele klinczachu pěßnje pucźowazych do doliny. —

Haczrunje wjetſcha cźrjóda po dlěſchim puczu dźěſche, dóńdźe tola prjedy do korczmy wróczo. Korczmarka ſblědny, dokelź ßo dohlada, ſo profeßor mjes nimi njeje, kiź bě ſ jeje kijom na horu wuſchoł. Teź jeho towarſch tu njebě.

„O Bożo, njeſboże!“ żona wuſtróżena wołaſche. „Moje ſdacze!“ Trochu ßo ſměrowawſchi wona ßo praſcheſche ſa pucźom, po kotrymź ſtaj ßo ſhubjenaj na domojpucź naſtajiłoj.

„Ow Bożo, to ſtaj ßo w kurjawje do „Czerwjenych Scźěnow“ ſabłudźiłoj!“

Hnydom bě zyły dom na nohomaj. Korczmar ſwoła pomocznikow, hórſzy wjednizy ßebi powjas a lataŕnje wobſtarachu a pſchewſachu wjedniſtwo cźrjódy, kotraź ßo po najkrótſchim puczu k měſtnu poda, hdźež bě ßo towarſtwo roſeſchło.

Huſteje kurjawy dla dyrbjachu jara kedźbliwi bycź. Jenoź pomału, krocźel ſa krocźelu, poſtupowaſche wukhowarſka cźrjóda.

Skónczńje pod wjerſchkom hory ſwjaſachu ßo wobdźělnizy ſ powjazami a ßo kedźbnje po wuſkej ſcźeżzy dale maßachu, po kotrejź bě ßo profeßor ſe ßwojim towarſchom na domojpucź naſtajił. Pokhmurnje ßo lataŕnje pſches kurjawu ſybolachu, jedyn ßo druhemu ſ woczow ſhubiwaſche, jenoź ſignale wjednikow ſaſwucźachu, kotrež pſchikaſowachu, ſo maja ßo powjazy napjate dźerźecź.

Styſknoſcź bě měſchczanow pſchewſała, kiź běchu ßo k pytazej cźrjódźe pſchidali.

Kak ßnadź je tym, kotſiź ſchtó wě hdźe delkach ſ rosbitymi ſtawami ßnadź hiſchcźe źiwi leża! Ssu ſhubjeni w tutym hróſbnym morju kurjawy.

Na dobo wjednik ſawoła: „Woſtańcźe ſtejo!“

Wſchitzy ſaſtachu, njewěrjo ßebi ani krocźel dale ſtupicź, kotraź móżeſche jich do hłubiny ſtorhnycź. Na dołhim powjaſu bě cźucź, ſo bě ßo prědku něchtó wotwjaſał.

Smylne ſwuki ßo pſchedobywachu, njeſroſymliwe ßłowa, kotrež wětr ſanoſcheſche. Syma wſchěch naběhowaſche. Wjednik bě wěſcze něſchto namakał, cźěř abo ßnadź cźełko.

„Dźicźe pomału, dźerźcźe ßo na lěwu ruku!“ tak bě nětko ßłyſchecź wjednikowe ßłowo. Kónzy hórſkich kijow ſaſwucźichu wo kamjenje a ſ nowa ßo cźrjóda na pucź naſtaji.

A hižo ſaßo ßo ſawoła:

„Saſtańcźe!“

Tón ras pak klinczeſche wjednikowy hłóß tak hróſbnje, ſo ßo pſchi wuſtróżenju wukhowanſkeje cźrjódy teź powjas ſatorhny.

Horkach wětr wujeſche a hromady kurjawy kaź lapy rostorhowaſche a je do daloka roshonjeſche. Horkach ßo hižo pocza njebjo módricź a teź delkach ßo ſeleń ſwiſkow a lěßow pokaſowaſche.

Wſchitzy ßo do prědka ſahladachu. Dwaj wjednikaj jenemu mużej, kiź pſched nimaj na hórſkim puczu we womorje leżeſche, ſ kißakom ſtrónje rybowaſchtaj. To bě profeßorowy towarſch, a hdźe bě profeßor ßam?

Wotlakujo ßo hladaſche wóczko dele, hdźež bě ſkała na ſkału naſtajena. Tam ßo kurjawy hiſchcźe njeběchu rosbrojiłe.

Do womory padnjeny pſchińdźe ſaßo k ßebi a dźiwajo ßo na wjednikow hladaſche, kotraj pſchi nim klecźeſchtaj a ſe ßylnym ramjenjom jeho pſched ſpadnjenjom ſchkitaſchtaj.

„Wón ſpóſna, na kajſim ſtraſchnym blaku leży, ſacźu ſboże, ſo je wukhowany, potom ßo dopomni a ſpłóſchiwje do rosdźěrazeje hłubiny hladajo ſawoła:

„Spadnył je!“

„Hdźe?“

„Runje jowle pſchede mnu!“

„W kurjawje?“

„Haj!“

„Hdy?“

„Pſched nětkotrymi hadźinami. Saßłyſchach jeho, kak woła: „Běda, mój kij!“ Kij bě ßo jemu ſ ruki wußunył a do hłubiny padnył. Mhły dla njebě niczo widźecź. Potom ßo ſtraſchnje ſakſchikny! Profeßor ſpadny! Ja padnych do womory. To je woprawdźe dźiw, ſo teź ja njejßym do hłubiny ſpadnył.“

„Sa mnu!“ wjednik ſawoła. A roſeſtajiwſchi wukhowarjow po ſelenym ſwiſku, wopaßa ßo ſ druhim powjaſom a doſtupi na kromu bjesdna.

S ruku ßo kerkow pſchimny, powjas ßo napiny a pomału wukhowarjo ſwaźliweho muża do hłubiny puſchczachu.

Sſkabje ſchumjeſche to w cźiſchinje, hdyź ßo powjas wo kromu ſkały rybowaſche. Druhi hórſki wjednik ßo na ßamu kromu bjesdna lehny a dych ſadźerźejo cźakaſche na ſnamjo prěnjeho hórſkeho wjednika.

Pomału ßylni mużſzy powjas popuſchczowachu mjes dłónjemi, jenoź jedyn meter hiſchcźe, a powjas je ke kónzej.

S waha ßo ſ hłubiny ſawoła:

„Je doſcź!“

„Doſcź!“ dźe roskas wot erta k ertej a ſchudrowanje powjaſa, kiź ßo ßuwaſche, pſcheſta.

Nichtó ßo niczeho dobreho njenadźijeſche. Po dołhoſczi powjaſa bě njemóżno ßudźicź, ſo je ſpadnjeny hiſchcźe źiwy. Powjas ßo wjazy krócź w rukach wukhowarjow ſatorże a ſe ſkalneje hłubiny ßo ſawoła:

„Horje!“

Saßo ruzy po takcźe dźěłaju, meter po metru ſwiwaju powjas, kiź ßo pſchi nohomaj poßlednjeho muża ſkładuje, hiſchcźe khwilku a na kromje bjesdna leži cźłowjeſke cźełko ſ rosraźenej hłowu.

Hróſba wſchěch wukhowarjow wobja.

Mużſzy wotwjaſuja powjas a jón ſ nowa do hłubiny ſpuſchczuja. Saßo ßo ſawoła: „Doſcź!“ a ſa khwilu je teź prěni hórſki wjednik horje ſcźehnjeny.

S doła horje je ßłyſchecź, kak ßo ßwjaty wjeczor ſwoni. Mużſzy poklaknychu ßo a pomodlichu ßo ſa wotemrjetelio.

Hdyź ßo wjeczor ßměrkaſche, njeßechu njeſbożowneho ſ hory dele a w nozy jeho do cźełowneje komory położichu. Jemu k nohomaj ßedźi korczmarka a płacze a dawa ßebi winu, ſo je jeho ſe ßwojim hórſkim kijom do ßmjercze ſtorczyła.

Tſeczi dźeń pokhowachu njeſbożowneho hudźbneho wumjełża na Kitzbichelſkim pohrjebniſchczu, ßamßny dźeń, hdyź telegrafiſzy ſawołana profeßorowa żona dojědże.

Hórſki wjednik wobſtara jej kij ſ hłubiny, wona ßebi jón ßobu wſa jako ſrudnu dopomnjenku.

(— Kónz. —)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 4. njedźelu po tśojch kralach, rano 1/28 hodźin duchowny Tyschek serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje farat Räda serbske a 1/211 hodźin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa twarbu wojeńskich domow sběra.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźisna tschesćijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wječor w 5 hodźinach wotměje so na schuli we Wulkim Wjelkowje serbska wójnska modletska hodźina.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Oskar Horak, monteur na Židowje, w tu khwilu we wojeńskej słužbje, s Elsu Martu Leopoldez w Mjedźojsu.

S druhich wošadow: Khorla August Hejna, tyschersti mischtr w Dobruschi, s Metu Lidiju swud. Rojowej w Dźěchorezach. — Albert Max Kruža, knihićišćeŕ w Draždźanach, s Emiliju Fridu Herbergez we Warnocźanach. — Ernst Alwin Kóčka, skakar s Hruboczic, w tu khwilu na wojownischczu, s Martu Gustlu Keßlerjez w Stróži pola Barta.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hildegard Wally, Jana Hermana Winklerja, dźěłaćerja na Židowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Max Khorla, Jana Augusta Ssymanka, pohonca w Bobolzach, s. — Emma Elfrida, Jurja Maxa Wudowjenza, dźěłaćerja Židowje, dź. — Hana Emma, Franza Josefa Siebersa, hródźneho schwajzarja w Sskonej Borschczi, w tu khwilu we wojeńskej słužbje, dź.

S druhich wošadow: Ota Pawoł, Khorle Oty Aßmana, skakarja na Holzy, s. — Hedwiga Marta, Jurja Michalka, žiwnosćerja w Pßowjach, dź. — Hana Milda, njemandź. dźowka w Polpizy. — Erna Hana, Augusta Schlezy, žiwnosćerja w Brěsy p. Hucźiny. — Bojoměr Heinz, Jana Ernsta Pětrika, kantora w Hrodźischczu, s.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadźe: 23. januara: Hana swudowjena Mildnarjowa w Rabozach, 77 l. 9 m.

W druhich wošadach: Erich Alfred, Alfreda Zoppy, wyschscheho schwajzarja w Małej Prašy, w tu khwilu na wojownischczu, s., 9 m. 24 d. — Jan August Ducźman, wumjeńkar w Běłych Noßlizach, 78 l. 3 m. 19 d. — Handrij Wojnar, khěžeŕ we Warnocźizach, 65 l. 1 m. 17 d. — Khorla Benjamin Köhler. kubletski wumjeńkar we Wjeßelu, 82 l. — Hana Khrystla swud. Voigtowa, wumjeńkarka w Minakale, 77 l. — Johana Hilźbjeta, Jana Augusta Wjele, žiwnosćerja w Kubschizach, dź., 14 l. 6 m. 2 d. — Padnył na wojownischczu: Pawoł Richard Jurk s Hucźiny, 29 l. 1 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

4. njedźelu po 3 kralach smeje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucźbu. 1/2 9 hodźin smeje farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi budźe so kollekta sa zyrkwine stutkowanje lubosće nad naschimi wojakami we wójnje sběracź.

Ssrjedu dopołdnja 1/29 hodźin serbska spowjedna wucźba a 1/210 hodźin serbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach serbska wójnska modletska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

4. njedźelu po 3 kralach smeje farat Domaschka rano we 8 hodź. serbsku spowjedź. Duchowny Bójz rano we 8 němsku spowjednu wucźbu dopołdnja

Pched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa sakoženje wojeńskich domowinow sběra.

Wječor 1/28 hodźin swójbny wječor w nowym młodźinskim dnmje.

Wutoru wječor 1/28 hodźin shromadźisna tschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Schtwórtk popołdnju 1/24 hodźin shramadźisna tschesćijanskeho žónskeho towarstwa w Roswodezach.

Dźěćazy wós

trjebany, je tunjo na pschedań na garbarskej haßy 16.

Sserbske a němske spěwarske

so dostacź we wudawarni Serb. Nowin.

Mótaze dźaki

serbske němske sa konfirmandy so dostacź we wudawarni Serb. Nowin.

Howjase kože

kaž tež wschě kože a kóžki po najwyschschich płaćišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy.

Płaćišny rěsneho skotu na Draždźanskich słótnych wikach.

27. januara 1916

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Ćelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	85—88	135—138
2. srěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	76—80	126—130
3. snadnje wuwite wot zyza	65—70	115—120
Swinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100 120 klgr.	115.50	154
psches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niže 60 klgr.	75	93.75
ranzy a tundrožy	100	125

Płaćišna produktow.

W Budyschinje płaćeja: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. — pj hač 1 hr. 40 pj., punt ćelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hač 1 hr. 30 pj., punt swinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hač 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hač 2 hr. 20 pj., punt pscheńcžneje muki wot — hr. 22 pj. hač — hr. 25 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hač — hr. 16 pj., punt sušeneho polca wot 2 hr. 20 hač 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hač — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hač 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hač 2 hr. 85 pj. 100 puntow syna wot 7 hr. — hač 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hač 8 pj.

Drjewowa awkzija.

Pónjelu 31. januara 1916 dopołdnja wot 10 hodźin ma so na **Luhowsko-Khaßowskim revěrje** sćěhowaze palne drjewo na pscheßadźowanje pschedawaćz:

48 rm. dubowych, brěsowych a wólschowych schćěpow,
10 „ khójnowych schćěpow,
160 brěsowych, wólschowych a schmrěkowych žerdźatych dołhich hromadow.

Tež su někotre □metry brěsowych a wólschowych klozow na pschedań.

Sapoćatk awkzije pschi kerćžkach w Khaßowje.

Hajnisке sarjadnistwo.
M. Teubner.

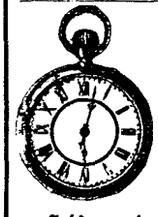

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaćišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej dróży 782 B
— Telefon 403. —

Kože

kóždeje družiny pschez po najwyschschich płaćišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Kóždy, kotryž chce sebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chce sebi jón **porjedźicź** dać, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moji wukładne wokno, s płaćišname wupołożene, wobhladacź.**

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Schwalcja pyta wschelake schwalcziske dźełko, seschicze konfirmandskich wobleczenjow, wobroczenje noscheneje drasty, też pschischtrykowanje schtrympow.

Schneiderowa w Budyschinje. na Pschischeczanskej drósy 2 po 3 skhodach na lěwizy.

Hospoda ßo pyta.

Wudowz, 35 lět stary, wudowu abo starschu holzu jako hospodu na mjeńschu rjanu žiwnosć s nowymi twarjenjemi pyta. Zeńtwa njeje wusamknjena. Holzy abo wudowy, też bjes samoženjo, kotrež maja sprawnje měnjenemu pytanju dowěrenje, chzyke ßwoje mjeno w kuwercze we wudawarni Serb. Nowin s napißmom „Hospoda“ wotedacz.

Draždžanska banka

Akzijowy kapital 200 miljonow hriwnow
Rezerwy 61 miljonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki ßo s pschihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju ßo pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery ßo pjenjesy pozczuja.
Hódnostne papjery ßo bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wěste khamorowe kaschcziki ßo w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschěch pjenjeżnych należnoscjach ßo sprawnje rada dawa.

Draždžanska banka wobkhodne městno w Budyschinje
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi symski semester ßo **wutoru 2. meje 1916** sapoczinje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryż je też rad swólniwy, wscho dalsche wukasacz.

Oekonomiska rada prof. dr. **Gräfe.**

Nětko je najwjetschi czaß

ßo wo dobroscźi a tunjoscźi mojich

Draniskich trajnje ßo tepjazych khachlow

pscheßwědczicź s kotrychž mam wulki skład wschěch wulkoscźow kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych. Wobhladanje bjes kupenja je dowolene. Žadajcze ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótlojte kachle s lateho želesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißluschki, kužiske wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

Sakožk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Ssym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodze jako

praktiski subjazy lěkař

sasßydlił a wschědnje rěczne hodziny wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodzin wotměwam.

Njedzelu a ßwjate dny je samknjene.

Pawol Rybok

praktiski subjazy lěkař
na bohatej drósy 14 po 2 poskhodze
w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Kuchařki, stwinske a sługobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hólz

kotryż je ßnadź 2 lěcze se schule, ßo hnydom abo posdźischo do ratarskeho dźěła pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

---

1 abo 2 schulerjej

dobru a ßwědomitu **pensiju** měßacźnje sa 50 mk. namakataj pola **Hany swnd. Strohbachoweje** na Nowosalzskej drósy 18 I.

Daloko wot domisny sa ßwojimi lubymi jara žedźo je na tšělenje do hłowy nasch wutrobnje lubowany najmłódschi ßyn, bratr a ßwak

Max Hermann Krebs

wojak w pěschim regimencze cźišło 178, 9. komp.

w lazarecze w . . . w 25. lěcze žiwjenja rjekowsku ßmjercź wumrjeł.

W Cźornych Roßlizach a we wójnje, 22. jan. 1916.

Hlubokožarowazaj starschej, bratsja a ßotry
s njewjestu w mjenje druhich sawostajenych.

W najrjeńschim kcźěwje žiwjenja
Jo dowjedł Bóh Cźe do njebja,
Cźi ruku tłóczicź njem'žachmy,
Ach! hdźe Twój row je wurity?
Měj dobru nóz! Spi we měrje!
We khłódnym rowje we zusbje.
Spi derje! Ty ßy wot naß schol
Do tamnoh' lěpschoh ßwěta
Psches wójny haru ßmjercze dol,
Hdźež bywa wěczna hěta.
Spi derje, hacz na ßudnym dnju
Sso widźimy saß we njebju.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 6. | Sobotu 5. februara 1916. | Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

3. februara.

Na wjeczornym wojownischczu je w Flandernskej njepschecźelska artillerija na tšelenje naschcje artillerije, kotrež ßo na schěrokej fronczje na njepschecźelske stejischczo pschewjedźe, žiwje wotmolwjała.

K krótkemu wjeczorej wot Hollucha pšched naschej frontu dwě dźerje, kotrejž běschtej ſ rosbuchnjenjom dweju jendźelskeju minow nastałej, wobßadźichmy.

Pola Neuvilla ßo njepschecźelske artillerijske tšelenje k wulkej ßylnosczi powjetschi.

Tež na druhich městnach fronty ßo žiwe wojowanje artillerije a w Argonnach wojowanje ſ ručznymi granatami roswi.

Naschi lětarjo ßu jene jendźelske a jene franzowske wojowanske lětadło pola Peronne wotšelili. Tšjo lětarjo ßu morwi. Franzowski wobkedźbowaŕ je ßo cźežko franił.

4. februara.

Na wjeczornym wojownischczu je ßo jena minowa dźěra, kotruž běchmy k dołhemu wjeczorej wot Hullucha wobßadźili, ſ nowym jendźelskim rosbuchnjenjom faßypła. Pola Looſa a Neuvilla je ßo žiwje ſ ručznymi granatami wojowało. Njepschecźelska artillerija na wjele městnach fronty, woßebje w Argonnach, žiwje tšelesche. K wjeczorej wot Marle je jedyn franzowski wojowanski dwojotšešnik, kotrehož wjednik bě ßo sabłudźił, njewobschkodźeny do naschich rukow padnył.

Na ruskim wojownischczu njeje ßo woßebitych podawkow stało.

Na balkanskim wojownischczu naschi lětarjo we Wardźinym dole k połodnju grichiskeje mjesy pola pschistajischcza w Saloniskim pschistawje wobschěrne wohnje wohladachu.

31. januara a 1. februara je jedyn němski podmórski cźołm w Themsynym wuliwje jenu jendźelsku wobronjenu strażowansku łódź, jenu belgisku a tši jendźelske rybaske parne łódźe, kotrež k strażowanju žłužachu, potepił.

Namórska powětrowa łódź „L 19“ njeje ßo ſ jeneho wobhonjerskeho wuléta wrócźiła. Wobhonjenje sa njej je bjes wuspěcha wostało. Po powjescźi Reuterez telegrafowarńje wot 2. februara je jendźelska rybaska łódź „King Stephen“, kotraž je w Grimsby ſdomjena, powětrowu łódź po połnóznym morju pluwacź widźała; cźołm a cźełko powětroweje łódźe ſtej ſ dźěła pod wodu bylej. Wobßadka bě na dźělu powětroweje łódźe, kotryž ſ wody won tcźesche. Próſtwu wo wukhowanje je jendźelska rybaska łódź wotpokasała, na to pokasujo, ſo je jejna wobßadka ßłabscha hač wobßadka powětroweje łódźe. Rybaska łódź je ßo wjele bóle do Grimsby wrócźiła.

Najwyschſche wójſkowe wjedniſtwo.

Bombardement němskich powětrowych łódźow na jendźelske města.

Schef němskeho generalneho staba je scźěhowazu powjescź wosjewił:

Jena eskadra naschich namórskich powětrowych łódźow je w nozy wot 31. januara k 1. februarej na dockowe, pschistawowe a fabriſke twary w Liverpoolu a we wokolnosczi a w Birkenheadu, Manchesterske želesarńje a schkrějerńje, Nottinghamske a Sheffieldske fabriki a schkrějerńje a na industrijowe twary nad Humberom a pola Grent Vormoutha rosbuchanske a ſapalne bomby mjetała. Wschudźe je ßo wulki wuspěch ſe ßylnym rosbuchanjom a wulkimi wohnjemi wobkedźbował. Nad Humberom je ßo pódla teho jena batterija nuſowała, wotmjelknycź.

„Frankfurter Zeitung“ ſ Londona ſhoni: Dalſche nadrobnoscze wo nadpadźe powětrowych łódźow na Jendźelsku pokasuja, ſo je ßo wón na wjele wjetschu krajinu wupscheſtrěł, hač hdy prjedy. Tež na Norfolk a Suffolk ßu ßo bomby mjetałe. Liczba cźišnjenych bombow ßo na 220 wobliczа. Wojeŕſkeje ſchkody njeje ßo načziniło, khiba na jenym městnje Staffordſhireſkeho hrabinſtwa(!) B.

Po rosprawje jendźelskeho wójnſkeho hamta je ßo ſ poßlednim nadpadom zeppelinow 33 muži, 20 žónſkich a 6 dźěcźi morilo, 51 muži, 48 žónſkich, 2 dźěſcźi je ßo ſraniło. Dwě zyrkwi ſtej ßo wobſchkodźiłej a ſhromadźerńja jeneje farſkeje gmejny ßo wupuſcźiła. 14 khěžow je ßo wupuſcźiło, wulka liczba ßo wobſchkodźiła. Na dwěmaj městnomaj je ßo želesniza niz pſchejara wobſchkodźiła. Jenoż dwě fabrizy, ſ kotrejuž ma jena wojeŕſki kharakter, a jena piwarńja ßo cźežko wobſchkodźichu, dwě abo tši fabriki lohko. Kaž je ßo hacź dotal nawjedźiło, je ßo pſches 300 bombow cźišło. Wjele ſ nich je we wjeßnych gmejnach na ſemju padło, hdyž ßo ſ zyła njeje ſchkody načziniło. B.

Reuterez telegrafowarńja dale powě: Po prěnjej powjescźi wo pſchileczenju zeppelinow ßo ßwězy w dźiwadłach haßnychu. Jena bomba do jeneje naboźinſkeje ſhromadźizny padże; tši žónſke ßo tu morichu, a wjele ßo jich ſrani. Jena druha bomba do jeneje billardſkeje ſale padże a jeneho hrajerja mori. W jenym měſcze ßo ſkoro wſchě khěže jeneje drohi wupuſcźichu. Pjecź ßobuſtawow jeneje ßwójby: dźěd, wowka, dźowka a dwaj wnukaj ßo morichu. Nad jenym městom, w kotrymž ßo hnydom wſchě ßwězy haßnychu, jedyn zeppelin lecźeſche a bomby njemjetaſche. Wobydlerjo ßebi myßlachu, ſo je ſtrach nimo a ßo k dźěłu wrócźichu. Tola wo pok nozy ßo zeppeliny wrócźichu a bomby mjetachu, kotrež pak jenoż ßnadnu ſchkodu načzinichu. Pſchi pſchepytanju pſched ßmjertnym ßudom w jenym měſcze pola Lincolnſhira ßudnik na to pokasa, ſo je ßo 50 bombow cźišło, ſo pak ßu ßo jenoż 3 woßoby morile. S jeneje druheje depeſche je ſpósnacź, ſo mějeſche nadpad zeppelinow tež wliw na wobkhad želesniſkich cźahow. Lokomotiwnik jeneho ſpěſchneho cźaha ßwojemu cźahej zyłu hodźinu w jenym tunelu ſtejecź daſche. Lokomotiwnik jeneho cźaha widźeſche, kak jedyn zeppelin pſchezo ſaßo bomby na želesnizu mjetaſche; cźah pak ßo njewobſchkodźi. B.

Nadpad němskeje powětroweje łódźe na Saloniki.

Němſke najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo je 1. februara wosjewiło, ſo je jena němska powětrowa łódź na ſchtworoſwjaſkowe łódźe a ſkłady w Saloniku ſ wuſpěchom bomby mjetała. Němſzy lětarjo ßu tam wulke wohnje widźeli, kotrež ßu ßo najſkerje ſ bombami němskeje powětroweje łódźe načziniłe.

Hawaſka telegrafowarńja w Parisu wo tym 2. februara powě: Wczera rano wokoło 3 hodźin jena zeppelinſka powětrowa łódź bomby na Saloniki mjetaſche. Wona něhdźe 20 ſapalnych bombow na Saloniki cźišny. Dwaj grichiſkaj wojakaj, pjecź cźeknjenzow, žydom dźěłacźerjow a něhdźe 50 druhich zywilnych woßobow je ßo ſraniło. Na wojeŕſkich twarach njeje ßo žaneje ſchkody načziniło. B.

Wo nadpadźe jeneho zeppelina na Saloniki ßu ßo hiſchcze ſcźěhowaze nadrobnoſcze ſhoniłe: Wokoło 3 hodźin rano ßo wobydleŕſtwo ſ wulkim wrjeſkom ſe ſpanja wubudźi. Hnydom na to ßo město ſ wótrym wohnjowym ßwětłom wobßwětli. S zeppelinſkimi bombami běchu ßo khoſejowe, tobakowe a petrolejowe ſkłady Saloniſkeje banki ſapaliłe, kotrež ßo do cźiſta ſpalichu. Kaž ßo ſda, bě ßo zeppelin do połſta metrow ſdaleneho franzowſkeho komanda ſaměrił. Hnydom ßo drohi ſ cźrjódami dźiwje wołazeho wuſtróżaneho luda pjelnjachu, kotryž k morju cźěkaſche. Sa dwazecźi minutow zeppelin na město pjatnacze bombow ſmjeta, někotre druhe na pſchiſtał, hdyž pak pjecźa njeje niczo trjechił. Tši bomby na Dogenu padźechu a želesnizyne ſchěny wutorhachu. Tſchěſki bombow jenu jendźelſku transportſku łódź lohko wobſchkodźichu a tſjoch gri-

chiſkich wojakow, jeneho Jendżelczana, jeneho Franzowſu a tſjoch noſcherjow morichu a pódla teho nĕkotrych grichiſkich cżeknjenzow ſranichu. Druhe bomby na Tofaneſke wobtwjerdżenje padżechu, hdżež grichiſzy wojazy leżachu, a na prefekturu, hdżež żo w dworje hłuboka dżĕra wudrĕ. Pódla teho żo dwĕ żónſkej a jedyn ſtary muż morichu, a dżeżacy wożobow żo ſrani. Dale żo nĕkotre khĕże a khlamy wupuſczichu. Schkoda Salonikiſkeje banki żo na tſi milijony wobliczi. Pſchi zeppelinowym bombardemencże żo ſ łódżow mało wutſĕlow wottſĕli, dokelż nochzychu ſtwoje ſtejiſchczo pſcheradżicz. B.

Pjecz jendżelſkich parnych łódżow żo potepiło.

Poſledni cżaż je jena mała nĕmſka łódż żydom jendżelſkich parnych łódżow potepika. Dżĕl 'mużſtwa tuteje wójnſkeje łódże je wobżadku tychle łódżow ſ jendżelſkeje parnej łódżu „Appam“ k brjohej ſjednocżenych ſtatow pſchiwjeſk. Reuterez telegrafowańja wo tym powĕ:

Po jenym telegramje ſ Norfolka (w Virginiji) je jendżelſka wieczornoafriſka parna łódż „Appam“, kotraż bĕ żo ſhubika, 31. januara k Norfolkej pſchijĕka. Nĕmſke mużſtwo ſ jeneho nĕmſkeho podmórſkeho cżołma je nad łódżu roskaſowako. — Każ żo ſ Newporta News dale powĕ, je żo parna łódż „Appam“ pola Kanariſkich kupow ſ jenej nĕmſkej łódżu, pjecża ſ jenym podmórſkim cżołmom, ſażłapika, kotryż bĕ krótko prjedy teho runja druhu jendżelſku parnu łódż potepik. Pódla żwojich żamżanych pażażerow mĕjeſche „Appam“ hiſchcże 138 wożobow, kotrez bĕchu żo ſ druhich łódżow pſchewſake, potajkim 423 wożobow na łódzi.

Na „Appamje“ nĕmſka wójnſka khorhoj ſmahowaſche. Myżla żebi, ſo nĕmſke mużſtwo radſcho do amerikanſkeje ſakitanſkeje jatby póndże, hacz ſo by żo ſtrachej wuſtajiło, ſo bychu jn Jendżelczenjo po wotjĕżdże popadli.

Reuterez telegrafowańja dale powĕ: Nĕmſka wójnſka łódż, kotraż je parnu łódż „Appam“ ſażłapika, pjecża „Moeve“ rĕka. Krótko prjedy teho je wona żłĕdowaze jendżelſke parne łódże potepika: „Arthur Corbridge“, „Ariadne“, „Dromoby“, „Farringtonford“ a Clan Mactavijch.“

Londonſke „Times“ powjedża: Nĕmſka aviſoſka yachta „Moeve“ je pjecża „Appam“ ſażłapika. „Moeve“ je pjecża ſ jendżelſkej khorhoju jĕka, tola hdyż żo „Appam“ bliżeſche, nĕmſku wójnſku khorhoj horje ſczahnyka a żwoje hibicżiwe wobhrodżenje wobrocżika, na cżoż żo jejne wobronjenje pokaſa. Wona je pjecża po połnóżnym morju pod ſchwedſkej khoroju jĕdżika. B.

Swada mjes Nĕmſkej a ſjednocżenymi ſtatami połnóżneje Ameriki

dla potepjenja wulkeje pażażĕrſkeje łódże „Luſitania“ njeje żo hiſchcże wurunała. Sjednocżene ſtaty na tym wobſtawaju, ſo dyrbi Nĕmſka pſchipóſnacz, ſo je jedyn nĕmſki podmórſki cżołm „Luſitaniu“ na njeſakońſke waſchnje potepił a ſa potepjenje pſchecżiwo prawu ludow dże. Nĕmſkemu knjeżerſtwu pak je njemóżno, do tuteho żadanja ſwolicz, dokelż by żo ſ tym potepjenje pażażĕrſkich łódżow ſ podmórſkimi cżołmami na tajke waſchnje poſtajiło, kotremuż njemóżne pſchihłożowacz. B.

Awſtriſke wójſko 35 kilometrow pſched Durazzom?

„Baſeler Anzeiger“ powĕ: Awſtriſke wójſko je w Albanſkej hacz k połodnju wot rĕki Jſmia a ſ tym 35 kilometrow pſched Durazzo pſchicżahnyło. W Albanſkej hiſchcże lĕdma 25,000 żerbſkich wojakow ſteji, kotſiż pak njebudża Awſtriſkim napſchecżo ſtejecz móz.

Napſchecżo temu italſke nowiny „Idea Nazionale“ ſ Durazza powjedża, ſo je żo tamniſcha krajina powodżika, a ſo żu też niżiny póczrjete. Kak mohło tam wójſko pſcheńcz, njeje po ſdaczu ſroſymicz. Pódla teho njeſmĕja Awſtriſzy wot nĕtka ſe Sſerbami a Cżornohórzami, kotſiż żu ſ wjele wojowanjemi a tradanjom wuſtali, wojowacz, ale ſ cżerſtwymi, k wójnje pſchihotowanymi a ſahorjenymi wojakami. B.

Grichiſka żo dale neutralnoſcże dżerżi.

S Bukareſta żo powĕ: Nowiny grichiſkeho dwora a generalneho ſtaba „Proini“ wo poſlednich ſchtworoſwjaſtowych nażylnoſcżach pſchecżiwo Grichiſkej piſchu: Grichiſka je żo roſżudżika, żwoju neutralnoſcz hacz do kónza ſakhowacz, a żane nuſowanje, żane podrywanſke dżĕło njedokonja, Grichiſku do wójny ſaſchmatacz. Kral Konſtantin je khutnje prajił, ſo żo radſcho tróna wotrjeknje, hacz ſo by Grichiſku do njeſboża dowjedł. B.

Ruſki generalny ſtab wo wojowanju w Malej Aſiſkej

1. februara powĕ: Operazije, kotrez żo na turkowſkej froncże wot 15 dnjow wotmĕwaju a żo porjadnje pſchewjeduja, żu naſchemu pſchedwidżenju prawo dake. Hdyż bĕchu żo wojazy generala Judenicża do żrjedżiſchcża turkowſkeho wójſka dali, woni, żo ſa njepſchecżelom puſchcżiwſchi, żwoje prĕdnje wotdżĕlenja hacz do wokolnoſcże Erzeruma pſchedżunychu. S dobom to żame wójſko ſ nahłym wupadom turkowſke prawe kſchidło nuſowaſche, ſtrony pola Melieſchgerda a Khnyża wopuſchcżicz a żo k Muſchſkemu dokej wróczo ſczahnycz. Pſchi tychle operazijach żmy njepſchecżela ſe 60 wjerſtow dołheje ſtrony wuhnali, prjedy hacz możeſche je wón wobtwjerdżicz. Naſche wójſko je ſ hórſkich ſtron, kotrez maja jara jĕry klima, do derjewobydlenych a lohko pſchikhódnych ſtron doſchło, kotrez żu ſa jeho ſymſke pſchebywanje pſchihódne. Pſchi tychle operażijach żmy wjele turkowſkich offizĕrow a wojakow ſajeli; pódla teho żmy kanony, maſchinſke tſĕlby, wulke hromady artilleriſkeho a pionĕrſkeho materiala a wuhotowanſke wĕzy ſebrali. 29. januara żu naſchi wobhonjerjo, żo ſa njepſchecżelom pola rĕki Cżoruka puſchcżiwſchi ſażo njepſchecżelowych wojakow ſajeli a njepſchecżelej pſches ſto howjadow a pizu ſebrali. B.

Turkow we wokolnoſczi Tyrtuna pſcheſcżĕhajo żu naſchi wojazy k rĕzy Cżorokej doſchli. W hornim Pażinſkim dole (k ranju wot Erzeruma) żmy ſbożowne wojowanje ſ turkowſkim pſchedwójſkom mĕli, kotremuż żmy jatych ſebrali. Pſchi połodniſchim jĕſorje Wanſkeho jĕſora żmy po wojowanju wjeż Norkew (42 kilometrow k wieczorej wot Wanſkeho jĕſora) wobżadżili.

W Kermanſchahſkej ſtronje je żo njepſchecżel na Neheven, (120 kilometrow k ranju wot Kermanſchaha) wróczo cżiżnył. B.

Hibanje ruſkeho wójſka.

S Bukareſta żo piſche: Dla wulkeho hibanja ruſkeho wójſka w połnóżnej Beżarabſkej je Ruſka ſ nowa rumunſko-ruſku njeju ſa wobkhad ſawrjeka. Rumunſkim wyſchnoſcżam je żo woſjewiło, ſo je żo Ungheni ſa wobkhad tworow a wożobow ſawrjek. Konje kotrez je Rumunſka w Ruſkej kupika a kotrez budżichu dyrbjake tele dny do Ungheni dończ, żu żo do Reni póżłake a żo ſ łódżu do Galaza dowjeſu. G.

Pſchemĕnjenje w ruſkim knjeżerſtwje.

Miniſterſtwowy pſchedżyda Goremykin je żo po żwojej próſtwje, dżiwajo na żwoju njeſtrowoſcz, ſ pſchiżłuſchnoſczow miniſterſtwoweho pſchedżydy puſchcżił a żo ſa woprawdżiteho tajneho radżicżela 1. rjadownje pomjenował. Ssobuſtaw khĕżorſtwoweje rady Stuermer je żo ſa miniſterſtwoweho pſchedżyda pomjenował.

Goremykin, kotryż je hižo 77 lĕt ſtary, je jedyn najhórſchich politiſkich doſadnikow. Wón ma dumu a żyku konſtituzeju ſa njetrĕbnu wĕz, a hdy by po nim ſchło, dyrbjał zar żam w Ruſkej knjeżicz. Wjazori miniſterjo, kotſiż mĕjachu dżĕławoſcz dumy ſa nuſnu, dyrbjachu wotſtupicz. Tola też w nowym miniſterſtwje hórſy wjetſchina miniſtrow k pſcheżwĕdczenju dońdże, ſo dyrbi knjeżerſtwo ſ dumu hromadże dżĕłacz. Goremykin pak mĕnjeſche, ſo móże knjeżerſtwo bjes dumy wſcho żame dokonjecz. Dokelż wulka wjetſchina miniſtrow jemu njepſchihłożowaſche, wón k zarej do hłowneho kwartĕra wotjĕdże a jeho proſcheſche, jeho ſe ſaſtojnſtwa puſchcżicz. Tón krócz jeho zar njeje dale dżeržak. B.

Wo nowym miniſterſtwowym pſchedżyndże Stürmerje, kotryż w 68. lĕcże żiwjenja ſteji, żo powjeda, ſo je wón liberalnym myżlam bóle pſchikhódny dyżli jeho pſchedkhadnik. S jenym redaktorom „Noweho Wrjemjenja“ je wón rosrĕcżenje mĕł. Tutemu je rjekł, ſo budże żo wſcho jeho prózowanje na to ſkożowacz, ſo by żo wójna k dobremu kónzej dowjedła. Namjety ſa wożebity mĕr, njebychu k rosżudżenju dowjedle, pſched kotrez żu żo ludy ſe żwĕtowej wójnu ſtajiłe. Sda żo tu, Stürmer dale praji, ſo cżi, kotſiż wo pjenjeżnym a hoſpodarſkim wuſtacżu Ruſkeje rĕcża, żortuja; pſchetoż ruſki lud a Ruſka njemóżetej wuſtacz abo żo pſchewinycz. D.

Ssamomordarſtwo turkowſkeho trónſkeho nażlĕdnika.

S Konſtantinopla powjeſcz pſchiñdże, ſo je żebi turkowſki trónſki nażlĕdnik Yuſſuf Izzedin dla jeneje khoroſcże, na kotruż wot nĕkotreho cżaża cżerpjeſche, żiwjenje wſak. Wón je żebi 1. febrnara rano w 7 hodżinach w żwojim hrodże żiły lĕweje ruki roſrĕſnył. Lĕkarſke wobżwĕdczenje, kotrez żamomordarſtwo ſpósnawa, żu wſchitzy ſnamjenicżi Konſtantinopelſzy lĕkarjo podpiżali. B.

Berl. Lok.-Anz. wo żamomordarſtwje turkowſkeho tronſkeho nażlĕdnika hiſchcże ſhoni, ſo je prynz chzył po żeleſniży ſ kraja

wujěcź. Do wrtjěsda je pak ßo hischcże ras do ßwojeho hroda wróczik a je ßwojej dźowzy poruczik, jemu britej dacź, kotruż ta stajnje khowasche. S teho, so je dźowka nanowu britej stajnje khowała, nowiny ßudźa, so ßu ßo ludźo we wokolnosczi trónskeho naßlědnika hižo dawno bojeli, so ßebi wón žiwjenje wosmje. — (Se stawisnow wěmy, so ßu turkwoszy sultanoja a trónszy naßlědnizy wospjet njenatursku ßmjercź wumrjeli.) L. A.

Trónski naßlědnik Yussuf Izzedin bě 58 lět stary. Wón bě ßyn sultana Abdula Asisa, kotryż je ßebi pjecża teho runja ßam žiwjenje wsak. Runje je ßo 40 lět minyło, so je ßebi wón w Cźinag-kanskim hrodże pjecża s nożizami wulku žilu jeneje ruki rosrěsnyk. Tehdy kaž nětkole lěkarjo spósnachu, so ma ßo ßmjercź na ßamomordarstwo wróczo swjesczź. B.

Prjedawschi rumunski minister Carp

bě psched tydźenjom do Wina wotjěk. Wón je pjecża s awstriskim knjeżerstwom wo wotstupjenje awstriskeho kraja na Rumunsku jednak. Rumunska ßebi žada, so by jej Awstriska Bukowinu a Transsylwansku, hdźež 3 milijony Rumunow bydla, dobrowólnje wotstupiła. Hacź ßu Carpowe prózowanja wuspěch měte, njeje snate. Do Bukarresta ßo wróczíwschi je ßo Carp hnydom k kralej podak. B.

Wotewrjenje rumunskeho parlamenta.

Rumunski parlament je ßo 2. februara saßo seschoł. Bližsche dny smeje wón mjes druhim wo pożczonzy sa wójsko, 200 milijonow wuczinjazej, wuradźecź. B.

Dalsche poßyłki rumunskeho žita do Němskeje.

Rumunske knjeżerstwo nochze ßo pjecża dlěje komdźicź, te 50,000 waggonow žita, kotreż ßu ßo sa Němsku a Awstrisku kupiłe, do tejule krajow wuwjesczź, ale je swólniwa, hischcże wjazy žita a pizowadłow Awstriskej a Němskej pschedacź. Dla wuwosa žita do Jendźelskeje njeßmě ßo wuwos do Němskeje a Awstriskeje haczicź. Jendźelszy agentojo ßu 1 abo 1½ hriwny wjazy sa zentnar žita sapłaczili, hacź prjedy němszy pokupowarjo.

B.

Njeměry w Portugalskej.

W Portugalskej je drohoty dla s nowa k njeměram doschło. W Lissabonje je ßo 17 wojakow a 9 měschczanow sraniło; 67 woßobow je ßo na wójnsku łódź w rězy Tajo dowjedło.

Někotre dźěłaczerske swjazki strajkuja. Wutoru na někotrych drohach bomby rosbuchnychu; ludźo ßu ßo sranili. Portugalski ßejm w tu khwilu wo sakonjowym naczisku pschecźiwo drohocże žiwnosczе a ßyrych tworow wuradźuje. B.

Wo njeměrach w Lissabonje Lyonski „Nouwelliste" pische, so ßu ßo pschedawarnje žiwnosczе w někotrych dźělach wurubike. Njeměrnizy republikansku gardu, kotraż pschecźiwo wurubjerjam sakroczi, s wutsělemi s revolvrow a s mjetanjom bombow nadpadże. Republikanska garda dyrbjesche s brónjemi spjeczowarjow rosehnacź. Hdyż ßo gardźine poßlednje wotdźělenja do Tarmoskich kasarnow wróczichu, mjes nimi někotre dynamitowe bomby rosbuchnychu. Někotsi wojazy a zivilistojo ßo bóle abo mjenje cżeżko sranichu.

B.

W sakskim ßejmje

běchu tónle tydźeń tsi sjawne poßedźenja. We wschěch poßedźenjach jednasche ßo wo dowuradźenju wschelakich stawow statneho hospodarstwa a pschiswolenju trěbnych pjenjes. K temu pschidachu ßo rosprawy wo wudawkach statneho hospodarstwa w lětomaj 1913/14.

Wutoru jednasche ßo wo podpjery sa zyrkwje, wyßoke a ludowe schule. Pschi tejle składnosczi sozialdemokratoju a liberalni ßwoje měnjenja wo schulach wuprajachu. Sozialdemokratiski rěcźnik prějesche, so je ßo wotrosczaza młodźina sanjerodźika. Potom ßo na to hórschesche, so je w jenej sakskej schuli, po powjesczi sakskeho schulskeho łopjena wot 12. nowembra sańdźeneho lěta, wot 12 schulskich hodźin 6 sa naboźinu postajenych. Sapóßkanz duchowny Oertel bě ßo na redakziju spomnjeneho łopjena wobrocził. Tam pak mjeno schule njeshoni, sa to pak je ßo jemu wosjewiko, so stej k tymle 6 hodźinam 2 hodźinje paczerskeje wuczby pschiliczenej.

Ssrjedu jednachmy wo podkopkach. Pschi tym sozialdemokratoju ßwoje dokholětne jenajke skórźby pschednoschowachu a knjeżerstwo na nje s nimale se ßamymi ßłowami wotmolwi, kaž psched lětami.

Schtwórtk pschiswolichu ßo trěbne pjenjesy sa wschelake żelesniske żadanje a statne potrěbnosczе. — Knjeżerstwo je wuběrazy sakoń sa kosoły a srěbzy (hengsty) pschedłożiło. Prěni ma płaczicź sa kosy płahowaze towarstwa a druhi sa privatnych, kiž móża ßebi srěbzy dżeržecź. E. B.

Sebracże a sapißanje tkanych a schtrykowanych tworow.

Sa němske wójsko ßo wot 1. februara tkaniny sa swjerschnu drastu wójska, mariny, sastojnikow a jatych, spanske a konjaze pschikrywy, wójlachi, mużaze trikotaże, drastu khorych, k podschiczu, sa drillichowe wobleczenja, płachty a pěskowe měchi sebjeru. Mjes druhim ßo tez ßukno wschěch druzinow, mużaze koschle a spódnje kholowy, schtrykowane a tkane lazy, schtrympy, kolenowe wohrjewaki, żiwotowe wobwjaski, rukajzy, tykaczki adt. sebjeru. B.

Sebracże je ßo dla do prědka hladazeho sastaranja wójska s drastu stało. S dobom ßu wojerske wyschnosczе wukas wudałe, kotreż je sa wschitkich, kotsiż tkaniny a schtrykowane twory kupuja, ważne. Po tutym wukasu njeßmědża ßo tkaniny a schtrykowane twory po drózschej płaczisnje pschedawacź, hacź po tej, kotraż je ßo 31. januara 1916 sa nje dostawała. Na tajke waschnje je ßo powyschenju płaczisnow sadźewako.

Ze Serbow.

— **(Dawk sa njewożenjenych w Budyschinje.)** Sso sa nowymi dawkowymi dokhodami rosbladujo je měschczańska rada wobsamkła, njewożenjenym wobydlerjam woßebity dawk napokożicź. Wo Oschatzu a Rychbachu we Vogtlandskej by Budyschin tsecże město byko, w kotrymż darbja njeżenjeni woßebity dawk płaczicź.

— **Se żelesnym kschižom** je ßo podoffizer Ernst Handrik, piwowy wudawar Budyskeje akzijoweje piwarnje, wusnamjenik.

— **Medailla krala Bjedricha Augusta** je ßo Pawołej Libuschi, na poßled listynoscherjej w Kamjeńzu, ßynej listynoscherja Jana Libusche w Budyschinje, spożczika.

— **(Butra sa mjenje samożitych.)** W měschczańskej pschedawarni żiwnosczе pod radnej khěżu ßo mjenje samożitym wobydlerjam na butrowe khartki butra pschedawa. Bertlpunta 50 pj. płaczi. Na jenu butrowu khartku ßmě ßo punt butry wotewsacź.

— **(Wowßowa ßytwa.)** Pschi lonschej ßuchocże njeje ßo wowßowe sorno wschudże prawje roswiko. Teho dla ßo ratarjam, kotsiż ßu hubjene wowßowe žně měli, radźi, so bychu, prjedy hacź ßwój wowß wußyja, pruhowali, hacź je wón skhadżenju khmany. Tajke pruhowanje ßo najlěpje w hornzu włóżneje pjerschcże czini, kotryż ßo do tepjeneje stwy staji. Hdyż wowß w horzu derje njeskhadża, ßo radźi, ßebi lěpschu ßytwu wobstaracź.

— **Żelesny kschiż** je ßo pionerej Marczinej Rjenczej, ßynej ratarja Rjencża w Budyschinje, spożczik.

— **(Dividenda waggonoweje fabriki.)** Tudomna waggonowa fabrika s wulkim dobytkom dźeła. Wona na lěto 1914 a 1915 na lěpschinske akzije 22½ prozenta a na sakkadne akzije 17½ prozenta dividendy wudźěluje.

— **(Powyschenje žitnych płaczisnow.)** So bychu ratarjo ßwoje žito skeje lěpje pschedali, je knjeżerstwo sa januar płaczisnu zentnarja žita wo 70 pjenjezkow powyschiło. W februarje ßo tale płaczisna wo 5 pjenjezkow a w měrzu wo 10 pjenjezkow powyschi. Kożdy ratar ma prawo, ßwoje žito komunalnemu swjaskej poskiczicź, a tón je winowaty, jo na najposdźischo sa dwě njedźeli wotewsacź. Ratarjam ßo radźi, ßwoje žito hacź do 31. měrza pschedacź; pschetoż wot 1. haprleje saßo płaczisna do mozy stupi, kotraż je hacź do 31. dezembra 1915 płaczika. Hischcże bóle hacź žitowa ßo wowßowa a jeczmjenjowa płaczisna powyschi. Hacź do kónza februara ßmě ßo na zentnar wowßa abo jeczmjenja 3 hriwny, wot 1. hacź 15. měrza 1½ hriwny, w druhej połojzy měrza pak jenoż dotalna płaczisna saplaczicź. Po 31. měrzu ßo wowß a jeczmjeń wußwojitaj a ßo jako khostanje na kożdy zentnar 3 hriwny wot płaczisny, kotraż je hacź do 31. dez. 1915 płaczika, wotczehnje. Tole khostanske wotczehnjenje ßo teho dla stanje, dokelż wójsko hižo nětkole wjele wowßa a jeczmjenja trjeba, a dokelż dyrbja ßo teho dla ratarjo nusowacź, so bychu jej tak bórsy hacź móżno komunalnemu swjaskej podali.

— **(Skónczenje schulskeho lěta na wyschschich schulach.)** Kultusowe ministerstwo je poruczilo, so ma ßo w tsjoch wyschschich rjadownjach wyschschich schulow schulske lěto wot nětka hižo 1. měrza skónczicź. W ßrjedżnych a nižschich rjadownjach dotalny porjad dale płaczi.

— **(Mischtrske pruhowanje.)** Rjemjeßlnizy, kotsiż chzedża mischtrske pruhowanje czinicź, maja ßo hacź do 29. februara pola pschemyßłoweje komory w Žitawje (Gewerbekammer Zittau, Lessingstraße 32) samolwicź. Samołwjenskemu pißmu ma ßo

ßamopißany žiwjenjobĕh, wuczbne wopißmo, wopißmo pomozniſkeho wopißma, wopißmo wo tſilĕtnym pomozniſkim dźĕle, wyſchnoſczine pſchebywanſke wopißmo a 30 hriwnow pruhowanſkeje płaczišny pſchidacź.

—**(Worjeſchiny ßo njeporubaju.)** Kaž je ſnate, je knježeŕſtwo wſchĕ worjeſchiny w Nĕmſkej ſebrało, ſo mohło jich drjewo, hdy by trjeba było, k tſĕlbnym toporam wužiwacź. S tym pak njeje prajene, ſo ßo wſchĕ worjeſchiny ſpuſchczeja. Tole mĕnjenje je mylne. Statne ſebraczema jenož temu wobaracź, ſo bychu ßo worjeſchiny k druhim ſaměram wužiłe. Bjes dowolnoſcze wyſchnoſcze njeßmĕ nichtó worjeſchiny puſchczecź.

— **(Najwyſchſcha płaczišna ſa bawłnu.)** Po powjeſczach ſ knježeŕſtwa ßo wo poſtajenju najwyſchſchich płaczišnow ſa bawłnu a bawłmjane pſchedźeno wuradźuje.

— **(Rožkowa a pſcheńczna ßytwa.)** Po woſjewjenju Budyſkeho měſcheańſkeho a wjeßneho komunalneho ſwjaſka ßmĕdźa ratarjo ßytwu ſe ßwojeho žita wotewſacź a ju wužyczź.

— S **pſchičžinami lĕtuſcheho mileho ſymſkeho wjedra** ßo w „Gothaſkich nowinach“ wjedrowuſtojny Raebel ſaběra. Wón mĕni, ſo wono ſ hibanjom morja pſchi połnóznym polu a ſ pſchemĕnjenjom Golfſkeje móŕſkeje rĕki pſchi europiſkim wjeczornym brjoſy ſwißuje. Po jeho mĕnjneju ßo wjedro do haprleje wjele njepſcheměni. Miłe włóżne wjedro tež dale wobkhowamy, byrnjež by temperatura nĕſchto niżſcha była. W tutym padźe mohli hiſchcze ſ wjele ßnĕhom pſchi miłej ſymje liczicź. Haprleja ßnadź hakle ßuche wjedro pſchinjeße, ſ dobom pak tež wjetſchu ſymu.

Po wobliczenju knjeſa ſtudijowehо radźiczela profeßora Guida Lamprechta w Budyſchinje mamy w **februarje** ßnĕ, deſchcź abo wĕtry ſcźĕhowaze dny wocźakacź: 4., 5., 15., 16., 18., 27., a 28. februara.

— **(Jĕſdne koło ßo wuwĕſchczilo.)** Jenemu pohonczej ſ Callenberga je ſańdźenu ßobotu jedyn jebak jeho jĕſdne koło wuwjedł. Pohonczowe koło bĕ ßo wobſchkodiżło, cźehoż dla wón ſ koła ſtupi a ſa ſchkodu pytaſche. Njeſnaty ßo k njemu pſchida a praji, ſo chze ſchkodźe wotpomhacź. Na koło ſkoczišchi wón ſ nim wotjĕdźe a ßo wjazy njewróczi.

S **Budeſtez.** Njedźelu 20. februara wotmĕwa ßo tu ßerbſki wieczor khutneho, wójnſkeho wopſchijecźa.

S **Huſki.** Tudomny žiwnoſcźeŕ a fabrikaŕ Ernſt Ducźmann je we wójnje dweju ßynow ſhubił. Jemu ßo powſchitkowne dźĕlbracźe wopokaſuje.

S **Radworja.** Dźeßatnik Jakub Kokla w reſerwnym pólnym artilleriſkim regimencźe cźišło 32 je ßo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

S **Panczig.** Howjaſy ſkót tudomneho knježeho dwora je na pokhromu ſkhorił. Panczigy a Kukow ſe Starej Zyhelnczu ßu ſawrjeny wokrjeß.

S **Wjeleczina.** Wutoru w nozy wokoło ½1 hodźiny w rĕzniſtwje Pawoła Voigta woheń wudyri, ſ kotrymž ßo tſĕcha wupuſczi. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

Se **Zitawy.** Straſchny paduch je grenaděr K. Schödenſack ſ 3. grenaděrſkeho regimenta (w Königsbergu). Schödenſack, katryž je ßo w Budyſchinje narodźił, je ßo pola jeneje tudomneje wikowarki, pola kotrejež wón na wopyczе pſchebywaſche, do jeneho khamora dobył a 1500 hriwnow rubił. Paduch je ßebi na to zivilnu draſtu kupił a cźeknył. Sswoju uniformu a bronje je wón w Zitawje woſtajił. Schödenſack je hižo dwójzy wot ßwojeho regimenta cźeknył.

Se **Zitawy.** Ssrjedu wieczor je jedyn wojak dźĕłacźerja Rybrża ßmjertnje ſranił. Wonaj ſe ßwojej ßwójbu na Liberſkej dróſy bydleſchtaj. Jeneje maliczkoſcze dla ßo ſwadźiſchtaj. W nahłym hnĕwje wojak jedyn landſturmaŕ, dźĕłacźerja ſ wulkim nožom k wutrobje kló. S krwju połaty Rybrž na ſemju padźe. Jeho do hojerńje dowjeſechu. Praſcha ßo, hacž budźe ßo jemu móz žiwjnje ſakhowacź. Wón je nan 10 dźĕczi a jako mĕrny muž ſnaty. Winika ßu wojeŕſkej wyſchnoſczi pſchepodali. Wón je hižo nĕkotre mĕßazy we wójnje pobył a ßo w bitwje na hłowje cźeżko ſranił. Teho dla dyrbjeſche ßo w bliżſchim cźaßu ſ wójſka puſchczicź.

S **Draždźan.** Kral Bjedrich Auguſt je wutoru ſ Draždźan k rańſchej froncźe wotjĕł. 17. februara chze ßo wón ſaßo domoj wróczicź. Kral budźe na rańſchim wojowniſchczu woßebje ſakſkich wojakow wobhladowacź.

S **Draždźan.** Miła ſyma je roswicźe w Božej ſtwórbje khĕtro ſpĕchowała. W Plauenje pola Draždźan pſchi Bienertez młynje hižo tſi wiſchenje ſakczĕwaju.

S **Wojerez.** Żeleſny kſchiž druheje rjadownje je ßo wójnſkemu dobrowólnikej Auguſtej Pĕtſchej ſ Wojerez ſpożcził.

S **Texaſa.** Pod wjedniſtwom Koteczanſkeho duchownehо Kilijana je nĕhdy wjetſcha liczba hornjołużiſkich Sserbow do połnóżneje Ameriki wucźahnyła. W Texaſu ßu ßebi woni ſtatoki ſakożili. Tam maja ßwoje żyrkwje a ſchule. Dokelž knježeŕſtwo w połnóżnej Amerizy žanu rĕcź njepotkóczuje, ßu ßebi Sserbjo w Texaſu ßwoju ßerbſku maczeŕnu rĕcź ſakhowacź mohli. W żyrkwjach a ſchulach ßo tam ßerbſki pĕduje a rĕcźi. Tež ßerbſke cźaßopißy, woßebje Serbske Nowiny, ßo tam cźitaju. S wulkej ſajimawoſczu texaſzy Sserbjo duchowne a narodne žiwjenje w Sserbach wobkedźbuja. Wono je tež jim ſ pohonjenjom, ßerbſku rĕcź w Amerizy ſdźeržecź pytacź. Haj, woni ßnadź ßu ßwojej ßerbſkej rĕczi ßwĕrniſchi, hacž nĕkotryžkuli Sserb we Łužizy. Hacž runje ßu ſ dalokim morjom wot naß dźĕleni, dha tola tež woni Sserbſki Dom w Budyſchinje jako duchowne ßrjedźiſchczo żyłeho Sserbowſtwa wobhladuja. Wo tym dary ßwĕdcźa, kotrež woni ßerbſkemu muſejej ſczelu. Pſched nĕkotrymi lĕtami bĕ ßerbſki muſej ſ Wardy w Texaſu wſchelake indianſke brónje doſtał. Nĕtko je ſ Texaſa ſaßo jedyn dar doſchoł. Knjes Jan Hanuſch ſ Wardy je nam nĕkotre cźecźe bawłmy a jenu wopuſch ſchcźerkateho hada pózłał. Bawłmowe kerki ßu roſtliny, kotrež ßo w Texaſu najbóle plahuja. Schtoż ßu naſchim ratarjam żita, to ßu texaſkim Sserbam pola połne bawłmowych kerczkow. Tola mjes tym, ſo ßo żito jeho ſorna dla plahuje, ßu najważniſchi dźĕl bawłmowych kerczkow bĕłe włoßy, ſa kotrymiž bawłmowe ßymjeſchka wißaja, ſo mohł je wĕtr dla rosßymjenjenja dale wotnjeſcź. Tele włoßy ßu bawłma, kotraž ßo w pſchadownjach pſchedźe, ſo bychu ßo ſ njeje potom wſchelakore tkaniny natkaſe. Texaſzy Sserbjo hłowny dźĕl ßwojich dokhodow ſ bawłmowych żnjow bjeru. Pódla teho woßebje majß plahuja, ſ kotrehoż ßo khlĕb pjecźe. Sa rożku a pſcheńzu je tamniſchi klima pſchehorzy. Lĕßy ßu tam połne ſwĕriny a rĕki połne rybow. Tola tež rubjeżne ſwĕrjata ßo tam nadeńdu, kaž jaguar. Najhórſche ßu jĕdojte hady. Najbóle rosſchĕrjene ßu ſchcźerkotaze hady. Sa wopuſch maja ſchcźerkawu, kotraž, hdyž ßo ſahibnje, ſe ßwojim ſchcźerkanjom cźłowjekej bliſkoſcź jĕdojteho hada pſcheradźi. Tajku ſchcźerkawu je knjes Hanuſch ßerbſkemu muſejej pózłał. Prajimy jemu ſa jeho dar wutrobny dźak a poſtrow wſchĕm texaſkim Sserbam. W ßwojim liſcźe wón pſchiſpomni, ſo ßu Sserbjo w Texaſu ſa Czeŕwjeny kſchiž 54 dollarow nahromadźili, a ſo budźa ßo ſa ſranjenych wojakow w ßerbſkich żyrkwjach pjenjeżne dary ſkładowacź.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 32lĕtny papjerniſki dźĕłacźeŕ K. T. Michałk ſ Jenkez a młynſki dźĕłacźeŕ Ernſt Hanuſch ſ Budyſchina loni 5. dezembra w jenej Jenkeczanſkej korczmje pijeſchtaj. Hanuſch worczišnu ſapłacźi a pſchiſpomni na ßwoju połnu móſcheń pokaſujo, ſo pódla ßwojeje mſdy w Lehmannez młynje wjele pjenjes ſaßłuži. Michałk chżyſche tule ſkładnoſcź wužicź a ßebi wot Hanuſcha pjenjeſy pożczicź, tola ßo tón jeho próſtwje ſapowjedźi. Poſdźiſcho Michałk Hanuſcha po dróſy domoj pſchewodźeſche. Duzy po puczu do „Karolineje ſahrody“ ſaſtupiſchtaj a Hanuſch ßwojemu pſcheczelej ſ nowa piwo a palenz porjedźi. Wón bĕ hižo jara czumpaty a po puczu woſpjet padźe. Jeho ſbĕhajo jemu Michałk pjenjeżnu móſcheń ſ nĕhdże 70 hriwnami kradny. S tuteje ſumy wón 44 hriwnow ßwojej żonje da a ſbytk wón w měſcheańſkich promenadach ſahrjeba. Na druhi dźeń hižo polizija Michałkej kradnjene pjenjeſy wotewſa. Pſched ßudom ßo wón ſ wurĕczu ſamolwjeſche, ſo je ßwojemu pſcheczelej pożczonku jenož wunuſowacź chzył, poſdźiſcho by jemu wón te pjenjeſy ßam wot ßebje wrócził. Michałka k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźichu.

Přilopk.

* **(Njewĕrne powĕſcze wo njemĕrach dla żiwnoſcze w połnóżnym Barlinje.)** We wiczнej pſchedawańi pſchi Invalidiſkej a Ackerſkej dróſy ßo dźenßa pſchi nacziſchczu luda k pſchedawanju ſchmałża jene żeleſne khachle powalichu. Woßoby ßo njejßu ſraniłe. Tutón podawk bĕ ſ pſchiczinu, ſo ßo ßkuchi wo njemĕrach a wo wužiwanju brónjow polizije roſſchĕrichu; wone ßu do żyła njewĕrne. B.

* **(Se żeleſniſkim cźahom ßo pſchejĕł.)** Sso ſamyliwſchi w Berńje njedźelu ſchĕſczdźeßacźlĕtny Jan Baumgartner měſto do cźaha, kotryž do Luzerna wotjĕdźe, do teho, kotryž do Burgdorfa wotjĕdźe, ſaleſy. Sswoje ſmylenje pytnywſchi wón wotſkoczicź ſpyta, tola

se žuknju wißajo wosta a pod koła padźe. Jemu žo nosy wotjědźeschtej a sa dwazyći minutow žo wón wukrwawi.

* **(Zokrowa fabrika žo wotpaliła.)** W Utstju w Czechach je žo tamnischa wulka zokrowa fabrika s wohnjom sniczika. Schěsćdźesaćj hodźin dołho woheń sakhadźesche. Kak je nastał, wo tym njeje hischće niczo wěste snate. Jedyn dźěłaćeŕ, kotryž zentralnu maschinu wothladuje, měni, so je žo jene lěhko žahle srybowało. Woheń žo konopjaneho powjasa, wolija a zokora nazyzaneho, popadźe, kotryž je k kótkej pschiwjasany a dale w drjewjanych sepjerach wjele zyroby namaka. Sa někotre wokomiki hižo płomjenja s tšěchi žapachu. Woheń žo tak rucze rosschěri, so woheń haschaze apparaty, kotreż běchu wschudźe pschiczinjene, njemóžachu wužicź. Dźěłaćerjo a sastojnizy dyrbjachu rucze pšched wohnjom czeknycź. Woheń by žo hischće samjesowacź hodźił, hdy budźische žo fabrikska wohnjowa žykawa trjebacź mohła. Ta pak ma elektriske cźerjenske pschiprawjenje, kotreż pschipadnje njebě w rjedźe. Na njesboże też wschě hydranty njedźěłachu, kaž žo žłuscha. Utstjanska wohnjowa wobora njemóžesche dla njedoščahanja konjow a muźstwow se žwojej pomozu sakroczicź, tak so žo najdale leżazy zokrowy magazin njedźiwajzy wohnjoweje murje a wohnjowych żelesnych durjow njemóżesche wohnjej wobrócź. Płomjenja khěžu wyšoko sapachu a woščebje w nozy bě hrósbno rjenje na nje hladacź. Zokor žo do cžornych hromadow seschkrě, s kotrychž hischće płomjenja žapachu. Wjele ludźi s rokami do Łobja běžazy zokor do žudobjow łojachu, hacž runje budźe žo lědma k pizowanju trjebacź móz. W magazinje 90,000 zokrowych kłobukow po 24 puntach, 40,000 kaschczow kóstkateho zokora po 10 puntach a 2400 měchow žyreho zokora, potom kristallowaneho zokora atd. leżesche. Wjele drohich maschinow je žo skónzowało. Nastata schkoda žo na milijony wobliczа, tola žo njehodźi hischće do drobna postajicź, dokelž budźe žo fabrika swjetscha snowa natwaricź dyrbjecź. Na sboże njeje žo žanych cźłowiskich žiwjenjow s wohnjom sniczіło; jenoż dwaj měchinoscherjej žo lohko sranischtaj. Nadpadne je, so je to hižo schtwórte wohnjowe njesboże w Ustju sa cźaš wójny.

* **(Paduschi na wyšokej horje.)** W hoscźenzu na Wyšokim Kaschczu w Schwajzarskej, w kotrymž žo w symje njehospodari, běchu žo paduschi sahnědźili a žebi někotre dny namakany pokład wina a jědźe derje žłodźicź dachu. Hórszy pastyrjo a jich pschewodnizy pak jich njenadźizy pschekhwatachu a mózachu jich lohko sajecź, dokelž běchu žo paduschi s winom wopojili.

* **(Sajědojcźenje krwě.)** W Jenaskej krajnej hojerni je tsizyćzílětna žona podoffizéra Leichsenringa wumrjeła, kotraž bě schtrympy płatajo žo s jehłu do palza kłoła. Bórsy žo snamjenja sajědojcźenja krwě pokasachu, na cžož dyrbjesche młoda žona wurmrjecź.

* Na Barlinsku zentralnu skotownju je žo póndźelu prěni transport, 150 žerbskich howjadow, pschiwjesł. Wone žu wschě bruneje barby a w pscherějku 3½—4 zentnarje waża. Jena Barlinska wulkorěsarnja je je w runej měrje s Kragujewaz pschiwjesću dała.

* **(Se skały padnył.)** Sandźenu njedźelu rano chzyische wožomnacźelětny samkarski wucźobnik Kuntza s Löbtawy w sakskej Schwizy na Tirdsku skału salěsćz. Krótko pšched wjerschkom žo powjas rostorhny; Kuntza 80 metrow hłuboko dele padźe. Jeho towarschojo jeho se skamanymi stawami mrějazeho namakachu.

* **(Spytane wudrěcze a sapalenje.)** Ratař Giorgetti wšły Carabietty w Schwajzarskej bě jedyn list dostał, w kotrymž jeho něchtó napominasche, wěstu sumu na mjenowane městno położicź; hdy by wón to njecźinił, měł wón wjecźenje wocźakacź. Dokelž Giorgetti wudrěwarjej k woli njebě, jemu jeho dwě hródźi sapalichu. Ssyno, ratařski grat a jedyn byk žu žo spališe.

* **(13 žiwych krutwow žo kradło.)** Jenemu Barlinskemu wulkorěsnikej je žo loni 22. dezembra 7 a 8. januara jenemu Barlinskemu skótnemu komišarej 6 žiwych krutwow kradło. Wscho žłědźenje sa kradnjenymi krutwami je bjes wuspěcha wostało. Na wušłědźenje paduchow je žo 1000 hriwnow myta wustajiło.

* **(Żelesniske njesbožo pola Calcuma.)** Na Calcumskim dwórnischczu w düsseldorfskim wokrjeżu je žo žobotu wobžaromne njesbožo stało. Wokoło 10 hodźin pschi hustej kurjawje jedyn spěschny cźah pschijědźe, kotryž do jeneho lazaretskeho cźaha sawadźi. W spěschnym cźahu je žo 6 wožobow morikło. S lazaretskeho cźaha žu 47 wojakow jako cźežko sranjenych do Kaiserswertha pschiwjesli. Se sastojnikow a pucźowarjow je žo 12 wožobow do hojernjow pschinjeżło. W lazarecze žu 3 wojazy a jena zivilna wožoba bórsy po njesbožu wumrjeli. Dwě wožobje běschtej žo pschi sraženju cźahow morikej.

* **(Cźežke njewjedro.)** Na wokolnoscź Jserlohna je žo jara žylne njewjedro rospuschczіło. Błyk do Stopsackez metalloweje lijerńje w Jserlohnje dyri a dweju dźěłacźerjow cźežko srani.

* **(Skhowanje wowża.)** Na žynowej łubi jeneho kublerja we wokolnoscźi Werdawy pod žynom skhowane 11 měchow wowża namakachu, kotreż bě kubleŕ pschi sapiżanju wobstatka samjelcźak. Żandarm wowż wotewsa, pódla teho ma kubleŕ žudniske khostanje wocźakacź.

* **(Namakanje pjenjes s cźaża tsizecźilětneje wójny.)** W Emdenje je jedyn draschleŕski mischtr, hdyž pjerschcź dla pschiprawjenja schpundowanja wurywasche, do pokłada starych pjenjes kopnył. Mjes něhdźe 1000 wschelakimi pjenjesami žu tajke wot wulkoscze 50 pjenjezkow hacź do pjecźhriwnaka. Na pjenjesach sbytki móschnje leżachu, w kotrejž běchu žo něhdy te pjenjesy khowałe, kotraž pak bě sa wjele lět dozyła sprochnyła, jenoż dwě rynzy běschtej s njeje sbytknej wostałoj. Pjenjesy žu žo wschě do tsizycźilětneje wójny biłe. Duž žo sda wěste bycź, so žu žo wone w cźażu tsizycźilětneje wójny sahrjebałe.

* **(Łódje w lodze.)** W Archangelsku, w europiskej połnóznej Ruskej pschi Běłym Morju, w tamnischim pschistawje, 50 łódźow, s wjetscha jendźelskich a ruskich, samjersnjenych leži. Dale w tamnischim pschistawje dwaj nowocźažnaj kanadskaj lodołamakaj leżitaj; tola nichtó tam njeje, kotryž mohł je prawje wužicź. Dale w njesamjersnjenych pschistawach murmanskeho brjoha 20 abo 30 łódźow leži, kotreż na to cźakaju, so mohłe do Archangelskeho pschistawa sajěcź, na cžož pak nětkole hischće žanych wuhladow njeje.

Khowanje. (Pohrjeb)

I.

Bě nasymski dźeń; běsche, jako by žo kurjawje wot naš dale nochzyło. Kaž wulki sawěschk wona wot wjerschka hory hłuboko do doła spadowasche, pschikrywasche lěšy, pola, łuki, haty, wšy a wožamocźene statoki. Kažesche wschu wjeżełosću a radosću, dobywasche žo też do dworow a khěžow, do bróžnjow a hródźow....

„Cźežka mhła, lěha žo na dych a dušy cźlowjeka kaž khodojta", skorżachu žebi młócźzy na hunje a worarjo na roli. Wschitzy žedźachu sa tym, so by žo wětsik sběhnył, so by žo wo mhłowy rub sapřeł, a jón na kruchi rostorhał a so by žo saža Boże žłónzo na rudnu, sczornjenu semju poždměwało.

Na tajkim mhłowym ranju khabłasche žo pšches Cźakezy po nawšy horje poželnik wokrjeżneho žudnistwa a saměri žo runje do dwora ke Kužlikezom. Jeno poš na hromadze žłanja schcźowkajo jeho powita, durje do domskeho běchu sawrjene, ale s bróžnje bě wjeżełe klepanje zypow žłyschecź.

„Běž pohladacź, schtó k nam dźe a schto chze", hospodaŕ najmłódschej dźowzy poruczi, kiž s wjeżełoscźu cźežke zypy se žłabeju rukow spuschczi a kaž s wětsikom k wrotam běžesche.

„Nano, dyrbicźe žam pschińcź", sa khwilu s kurjawy jeje jažny hłóš saklinča a kaž na roskas w bróžni wschě zypy na dobo wotmjelknychu. A też Belo pschesta schcźowkacź a duschaza khutna cźischina žo po dworje roslehny.

„Schto dha pak to tola je?" burowka bóle žama sa žo woprascha a staroscźiwje do mhły sa mužom hladasche.

Młózzy wschak njemolachu žo, wutschažowachu žłomu, wjasachu ju do woklepow, wucźahowachu nowe žnopy, ale pschi tym dźěle žebi jrno na to myšlachu, schtó žnadź je w tak njeswucźenym cźažu pschischoł a schto je pschinjeżł. Něchtó zusy to wěscźe je, hewak by jeho Belo hnydom pschi wrotach njesastajił, ale budźische jeho hacź k bróžni puschcził.

Ale naššachu nowy wotwał, bur a jeho dźowcźiczka žo wrócźischtaj, bur bě samyleny, mjersazy.

„Schtó dha pak je to pschischoł?" Kužlikowa žo njemóżesche dodźerżecź.

„Poželnik s města!"

„Tak! A schto to chzyische?"

„Je mi pschikasanje na žudnistwo pschinjeżł."

„Na žudnistwo?"

„Nó haj, hdźe hewak!" někak žo wotlakujo muž wotmolwi a stupasche k wotwałej.

Wschitzy wotmjelknychu, jenoż jednoswucźeny spěw zypow žo s nowa žłyschecź dasche. Klepot jenoż trochu rasnischo dopadowasche, žłoma pod nim praskasche a žypasche žo s kłožow sorno na

huno, ale nichtó teho kedźbu njemějeſche. Wſchěm khodźeſche we hłowje: cźehodla je bur na ƀudniſtwo kaſany? Teź wón ƀam ƀebi bórſy ƀwoje ƀwědomnje pſchepyta. S nikim njeſkorži, dawki a daň ma ſapkaćenej, ſa ƀwědka jeho nichtó njeby požadał, ſchtó wě, ſchto ƀudnizy chzedźa?

„Poſkhaj, hacź teź to Handrija dla njebudźe?“ pſchi pſcheſtacźu żona ſaƀo ſarěcźa.

„Kak to, Handrija dla?“ tu ƀo ſatorźe. „Handrij dźě je we wójnje, hdy by ſchto ſawinył, ſteji pod wójnſkim ƀudom.“

„Hižo tak dołho nam njeje piƀał“, ſkorźeſche macź.

„To naſch Jakub teź niz, Porakaćez, Komſchez, Jabłukez — żadyn njepiƀa“, troſchtowachu ju hnydom młózzy.

„S najmjeńſcha khartku by tola póƀłacź mohł“, Kuźlikowa ƀebi ſ falu wocźi trějeſche a ƀo ſaƀo k dźěłu ſkhili.

Womłóczichu dalſchi wotwał, pſchi tym wſchitzy pokhmurnje njelcźachu.

„A hdy dha maſch tam pſchińcź?“ macź ƀuſchazu cźiſchinu pſchetorźe.

„Hdyž ƀo mi ſechze, kotryżkuli dźeń w ſaſtojniſkich hodźinach.“

„To hnydom jutſje dóńdź; domłóczimy dźenƀa wowƀ, jutſje budźemy wěcź, to ƀami teź bjes tebje dokonjamy.“

„Ja ƀym chzył woracź.“

„To ſa tebje tule Matuſch pojědźe, jeno dźi, nano, ſo by było po ſtaroſcźi.“

„Tak póńdu“, bur ſawoła; teź jeho papjerka, ſa ſchpihel tyknjena, ſnjeměrnjeſche.

II.

Naſajtra rano ſ cźaƀom ƀo Kuźlik na pucź poda.

„Kurjawa ſady mje, kurjawa pſchede mnu!“ móżeſche teź wón prajicź, ale tu jara kedźbu njemějeſche. Hórje bě, ſo mějeſche teź we wutrobje ſtaroſcź każ młhu, duzy po pucźu bě jemu ſtyſkno, dokelž jemu ſtajnje na myƀle dźěſche, kak ƀo to jeno ſkónczi. Tſjoch ƀynow ma nětkole we wójnje. Wón ƀam bě ƀo hižo ſkoro każ na wumjenku měł, tak derje ƀo jemu wjedźeſche. Nětkole dyrbi ƀo ſaƀo kſchuda a woteżki pſchimacź, jěſdźicź, woracź, młóczicź, dokelž běchu jeho ƀynoju do wójny ſwołani... Wójna je wójna... dźe-li derje... dwaj piƀatej, ale najſtarſchi — Handrij — je ƀo wotmjelcźał. Schto ƀnadź je ƀo ſ nim ſtało? Je ſajaty? Abo ƀnadź ranjeny? Abo ƀnadź něhdźe w khorowni leži khory? Hižo bě ƀo mjelcźo żony napraſchował; knjes farař bě jemu wopraſchenje napiƀał, knjes wucźeř bě jemu ƀlubił, ſo budźe na ſapiƀ ſranjenych w nowinach kedźbowacź, hacź ƀo tam něhdźe mjeno „Handrij Kuźlik, dragunař“, njemiknje.

Pſchi tym nětkole po prawej ruży wróny ſakrakotachu. Bur hłowu poſběże a ƀo po dróſy wobhladny. Cźorne wobraſy lateho kſchiża, kiž na pohrjebniſchcźu ſtejeſche, ſ kurjawy wuſtupowachu, a kamjeń pod nim bě włóżny, każ by wſchón ſcźornił.

„Hlej, tu ƀym hižo bliſko Draźinowa“, bur ƀo ſtroſchtowa a ƀo ſ cźicha pomodli.

Wróny wołacź njepſcheſtachu.

„Wohidne wróny, tule na khójnach ƀu cźaƀ żiwjenja każ doma, ale widźecź jich njeje“, a wocźi k njebju poſběże. Ale kurjawa tak niſko wiƀaſche, ſo ƀo hacź wjerſchkow ſchtomow dótkaſche, niczo, ani kſchidłow Kuźlik njewuhlada, jeno pſchecźiwne ſchkrěkanje ƀo jemu do wuſchow dobywaſche.

Mjerſazy dźěſche dale a w ſcěrym polu ƀo ſaƀo k njemu wrócźichu jeho myƀliczki a ſtaroſcźe.

„Wbohi hólz“ — w duchu ƀebi roſpominaſche — „lětƀa po hodźoch chzyſche ƀo ženicź, Hana wſchak na njeho cźaka, jeli ſo pak ƀo jako braſchiwz wrócźi — njewěm, njewěm...“

„A ſchto, jeli ſo ƀo njewrócźi“ — na dobo jako by jemu něchtó do wuſchow ſaſcheptał. Kuźlik poſaſta a ƀo wobhladny. Ale ſtejeſche tu ƀam lutki. Jeno te wróny dybawje krekachu a něhdźe po droſy wós rydrowaſche.

„To Bóh tón Knjes njepſchida!“ machny bur hnydom ſ ruku a ſ kijom, jako by chzył wſchitkón ſtrach a ſtyſknoſcź daloko wot ƀebje wotehnacź.

„Hlej, pſchi ƀamym ſtaranju wo ƀyna ƀym ſabył, hdźe chzu hicź. Schto ƀnadź mam na ƀudźe wucźinicź. Hižo ƀo njewěm dopomnicź, hdy ƀym tam był, tak dołho to hižo je!“ Wón ƀo ƀebi ƀamemu wuƀmja, a każ by jeho něchtó ſchwiknył, pocźa ſpěſchniſcho hicź, hižo ſo by tu wěz wotbył a ſaƀo radſcho doma pſchi płuhu abo na hunje ſtał....

Pſched ƀamym měſtom ſaƀłyſcha nahle, kak żeleſniczny cźah rydruje, teź telegrafowe groty na ſtołpach ſchwórcźachu.

„I hladaj“, Kuźlik ƀo roshlada, „budźe hinaſche wjedro, wětſik ƀo ſběha a ta kurjawa ƀo ſhubjuje. Móżno, ſo ƀo ke kónzej měƀaza wucźehnje....“

Ale jemu njeſabywaſche cźaƀa, ſo mohł dołho wobkedźbowacź a rosmyƀlecź. Maƀiwne ſchtyrirózkate twarjenje, wokrjeƀna khorownja, ƀo pſched nim wunóri a potom hižo jena khěża ſa druhej — rjenje na dwaj rjadaj ſtwarjene — pſchewodźachu jeho hacź na ƀudniſtwo.

III.

Kuźlik ƀo woprawdźe njeby mylił. Wokoło dźeƀacźich dopołdnja ƀo mohł rjez nadobo młha ſhubi. Wětſik ju rosduny a něhdźe ſa hory ſahna, po njebju płowachu jeno hiſchcźe kruchi rostorhanych na běl mróczeli, ale teź nad tymi ƀłónzo doby. Zyły kraj ſ dobom pſchewidźa, każ by rjekł, ſo je ƀebi po dołhim ſpanju wocźi wótrjeł. Włóżne cźerwjene zyhelowe tſěchi nad měſtom ƀo nahle ſaƀwětlichu, na hórzy ƀo mjes hołymi lipami zyrkwiczka ſaběli, lěży ƀo módrjachu, hoke ſchtomy po bokomaj drohi ƀo do wyƀokoſcźe roscźeżechu, ſeſkhadźane ſymſke żywy na polach ƀo cźerſtwe ſelenjachu.

Po dróſy k Draźinowej wot měſta cźeżzy krocźi k ſemi potuleny ſtarz. Cźrjóda żołtych ſkhnadźow ſchtom wot ſchtoma pſched nim polětuje, ƀo poƀyduje, ſaƀo ƀo ſběhnje, doniż jeho ſkónczńje we wobłuku njewoblecźi a ƀo ſa nim njeſhubja. Żołte ptacźki pilnje ƀuche wóſtowe hłojcźki ſ pyſkom dypaju, hłódne żykorki ſtyſknje ſahwiſduja, ale ſtarz ani hłowy njeſaſběhnje, ani wocźi ani ducha ſa tu wſchitku rjanoſcź ſtwórby njemějeſche. W jenej dłóni njeże ƀebi brěmjeſchko, małe drje, ale wěſcźe cźeżke, dokelž ƀo pod tutym brěmjeſchkom poſhibnje a w druhej dłóni ma kij, na kotryž ƀo ſepjera. Drje jeno, ſo noha nimo nohi trjechi... Ani njewidźi, ſo jemu napſchecźo pſchikhadźa Draźinowſki bur Hołbjak.

„Poſtrow cźe Bóh, Kuźliko, njemóżach cźe ani póſnacź!“ — wjeƀele ſawoła.

Starz poſaſta, ſruna ƀo, ſahlada ƀo na Hołbjaka a mjelcźeſche. Woprawdźe, ſa te tſi hodźiny bě ſeſtarił, ſo jeho njebě ſnacź. Cźuje, kak jemu noſy tſchepotatej, pſched wocźomaj ƀo jemu piƀani a kak ſ daloka błyſchi hłóƀ:

„A to hižo domoj? Schto dha ƀy kuppował? Schto pak ƀebi to njeżeſch?“

„Herbſtwo“, Kuźlik ſ dybawym hłoƀom wotmolwi a ſo by dale powjedacź njetrjebał, krocźeſche ſaƀo dale. Ale cźujeſche, ſo je ƀo jemu teź ſ tutym jniczkim ƀłowom wołóżiło. Wón ƀo tehodla hiſchcźe wobrocźi a ſawoła: „Mój ƀyn Handrij, dragunař, je na bitwiſchcźu padnył a ƀym na ƀudniſtwje ƀebi tule jeho wěży woteƀał“, ſaſběże brěmjeſchko a potſchaƀe ſ nim.

„Bóh cźe troſchtuj!“

„Nó, to daj Bóh“ — a wjazy njerěcźeſche a ƀo teź njewobhladny. Jeno na to ƀebi myƀleſche, kak to brěmjeſchko domoj donjeże a kak to domach woſmjeja. Schto drje żona? Schto ƀnadź Hana? (Skónczenje.)

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje rano ½8 hodźin farař Räda ƀerbſku ſpowjednu rěcź, w 9 hod. ƀerbſke a w ½11 hodźin němſke prědowanje. Duchowny Tyſcheř ſměje popołdnju w 2 hodź. Bożu ƀłużbu ſa dźěcźi; farař Räda wot 3 hodźin kſchcźenje.

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſměje farař Räda.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jan Auguſt Pjetaſch, dźěłacźeř ſe Sſkoneje Borſchcże, w tu khwilu wojak w Freibergu, ſ Auguſtu Jenſchecź ſ Łupjanſkeje Dubrawy.

Kſchcźeni:

W Michalſkej zyrkwi: Elſa Hildegart, Ernſta Bohuwěra Nowaka, kopornikarja w Sſkonej Borſchcźi, dź. — Kurt Heinz, Hermanna Adolfa Wagnera, molerja w Hornjej Kinje, ƀ. — Helena, njemandź. dź. pod hrodom. — Hana Frieda, njemandź. dź. w Jenkezach.

S druhich woƀadow: Dora Lisbeth, Auguſta Nycże, żiwnoſcźerja w Cźerwjenych Noƀlizach, w tu khwilu we wójnje, dź. — Martha Gertrud, Pawoła Bjenſcha, pohonca w Cźerwjenych Noƀlizach, dź. — Khorla Bjedrich Werner, Khorle Fiſchera, hornczeřſkeho miſchtra w Huſzy, ƀ. — Martha Hildegard, Khorle Bjedricha Ernſta Pětſchki, żiwnoſcźerja w Koƀarni, dź. — Kurt Erich, Ernſta Kóſlerja, żeleſniſkeho dźěłacźerja w Koporzach, ƀ. — Herta Elſa, Hendricha Maxa Nyczki, khěżerja a dźěłacźerja w Połpizach, w tu

khwilu we wojerſtwje, dź. — Jurij Marczin, Ernſta Bohuwěra Nowaka, drohoweho wothladarja w Brěſynje, dź.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadze: 31. januara: Johana Mitrachez, njebo Jakuba Hantuſcha, drainěrowarja w Hornim Wujeſdźe, ſawoſtajena wudowa w Tſělanach, 71 l. 1 m. 5 d. —Handrij Wjenk, fabrikař pod hrodom, 52 l. 4 m. 18 d.

S druhich woßadow: Ernſt Rychtař, žiwnoſczeŕ w Brěſy, 58 l. 4 m. 2 d. — Waktař, Auguſta Kubjenza, žiwnoſczerja w Makej Borſchczi, ß., 1 l. 4 m. 3 d. — Jan Auguſt Krakowſki ſ Rakojd, wojak w reſerwnym pěſchim regimencze čo. 101, padnyk, 23 l. 3 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

5. njedź. po tſjoch kral. ſměje duch. Bójz rano we 8 hodź. ßerbſku ſpowjedź, far. Domaſchka dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke prědowanje. Njedźelu (jutſje) popołdnju w 4 hodź. ſměje duchowny Bójz němſku ſpowjednu wuczbu. — Sſrjedu wjeczor w 7 hodź. ſměje mißionar Fabrizius ſ Budyſchina němſku mißionſku hodźinu. Wón rěczi wo „wójnje w ßwj. mißionſtwje".

Ratarjo!

Ssmój wot Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa prawo doſtałoj, ſo ßmémoj ſa

jědźne běrny,

kotrež ßo we wókrjeßu trjebaju,

1 hriwnu 25 pjenježkow po zentnarju

pſches ſakońſku najwyſchſchu płaczińu

2 hr. 85 pj. wuczinjazu, ſaplaczicź.

Duž knježi ratarjow proßymój, namaj hnydom telegrafiſzy abo teleſoniſzy woſjewicź, kelko bérnow móża namaj hacž do kónza februara 1916 podacź.

Podpißana firma A. Kolſcher w Budyſchinje je ßo jako ſaradźerka ßymjeńtnych bérnow pſchipósnała.

Bruno Nitſche,
w Budyſchinje.
Teleſon cźißkn 274.

A. Kolſcher,
w Budyſchinje.
Teleſon cźißko 537.

Płaczińy réſneho ſłotu na Draždźanſkich ſłótnych wikach.
3. februara 1916.
Płaczińy po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a woſnamjenjenje.	Żiwa waha	réſna
Cźelata:		
najlěpſche ſ mlokom nukormjene abo najlěpſche wot zyza	93–98	143–148
1. ßrénje kormjene abo tež dobre wot zyza	84 9	134–140
1. ßnadnje wuroite wot zyza	73–80	123–130
Eswinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100 120 klgr.	115.50	154
pſches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niże 60 klgr.	75	93.75
ranzy a tundroßy	100	125

Płaczińa produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. — pj hacž 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacž 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacž 1 hr. 45 pj., punt ſchmalza wot 2 hr. 20 pj. hacž 2 hr. 20 pj., punt pſcheńcżneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khléba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mléteho zołora wot — hr. 28 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacž 2 hr. 85 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hacž 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacž 8 pj.

Drjewowa awkzija na Wuježkowſkim rewěrje
(na Wuježkowſkej ſtronje),
pjatk 11. februara dopołdnja wot 1 hodźiny
w hoſcźenzu w Bukezach:

113 rm. twjerdych, 56 rm. mjehkich ſchcźěpow
130 „ „ 58 „ klumpachow,
1,5 „ mjehke rubaneje walczíny,
230 „ twjerdeje, 372 rm. mjehkeje njerub. walczíny (dołhich hromadow)

ſeſtajenych w drjewiſchczu wotdźělenja 24 (pſchi Rubježnym Hrodźe) a jenotliwje we wotdźělenjach 24, 27, 28, 35 a 37.

Na pſcheßadźowanſkim dnju ßo drjewo wot 10 hodźin rano wot Wuježkowſkej hajnkownje wukaſuje.

Měſchczanſke hajniſtwo we Wuježku, 2. febr. 1916.

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Cźehnita krnwa

ſ cźeleczom je na pſchedań w Jitru cźißko 33.

Dźěczazy wós

derje jdźerżany, je na pſchedań ſa 15 mk. pſchi mjaßowym thorhoſchczu cźißko 8 w ſadnjej khěži pola Müllerez.

Schwalcja pyta wſchelake ſchwalcźiſke dźěło, ſeſchicze konfirmandſkich wobleczenjow, wobroczenje noſcheneje draſty, tež pſchiſchtrykowanje ſchtrympow.
Schneiderowa w Budyſchinje. na Pſchiſcheczanſkej dróſy 2 po 3 ſchodach na lěwizy.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khežorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.
— Teleſon 837. —

Draždźanſka banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reſerwy 61 milijonow hriwnow

Wſchě bankowe ſkaſanki ßo ſ pſchihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K ſadanjenju ßo pjenjeſy pſchijimuja.
Konto-korrentowy a ſcheckowy wobkhód.
Na bórſowe hódnoſtne papjery ßo pjenjeſy požczuja.
Hódnoſtne papjery ßo bjeſ ſtracha khowaju a ſarjaduja.
Pſched wohnjom a paduchami wěſte khamorowe kaſchczíki ßo w naſchej worzlowej komorje pſchenajeja.
We wſchěch pjenježnych naležnoſczach ßo ſprawnje rada dawa.

Draždźanſka banka wobkhodne měſtno w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach — Teleſon 551.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědlach a na Humboldstej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Mótaze dżaki sa **konfirmandy** ßu dostacź we wudawarni Serb. Nowin.

Koże

kóždeje druzinY pschez po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobru a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźiez** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wołno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Sźym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawatnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodźe jako

praktiski subjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěczne hodźiny wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin wotmětwam.

Njedźelu a ßwjate dny je samkńjene.

Pawoł Rybok

praktiski subjazy lěkař

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodźe w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Pjeczene jerje
sakulene mopsy
zelejowe jerje
saßo tuńsche.

Sskódne ßuschene a ßelene **jerje** a wschě druhe ßuschene twory wschědnje czerstwe.

Weberez rybowy dom w Budyschinje

na theaterskej haßy.

Hólz

kotryż je ßnadź 2 lěcźe se schule, ßo hnydom abo posdźischo do ratarskeho dźěła pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Pjekarski wuczobnik

móże do wuczby stupicź pola **B. Hauiki** na honczerskej haßy 5.

Hólczez, kotryż chze

pjekarstwo

nawuknycź, dobru wuczbu namaka pola **Willia Bendela** pjekarskeho mischtra na rózku kronprynzowskeho mosta.

1 abo 2 schulerjej

dobru a ßwědomitu **pensiju** měßacznje sa 50 mk. namakataj pola **Hany swnd. Strohbachoweje** na Nowosalzskej drósy 18 I.

Palma měra

na row cźeßneho młodźenza

Jana Krakowskeho

w Rakojdach pola Barta

Jana Krakowskeho a jeho mandźelskeje jeniczkeho ßyna, wojaka w Budyskim 103. pěschim regimencze,

ranjeny na bitwischczu 20. januara, † 21. januara 1916.

Spi derje tam, hdźež ßylsy nasche
Na twój row kapacź njemóża,
We bitwje khroble wajowasche,
Sa wótzny kraj ßo moricź da.
Tam cźežko sranjeny ty běsche
Do lazareta njeßeny,
Hdźež psches ßmjercź wumóżeny dźěsche
S tych bolosczow, kiž wustak ßy.
To dwazytoh' januara běsche,
So kulka Tebje porasy,
Czi lěkař pomhacź njemóżesche,
Dźeń posdźischo Ty wumrjek ßy.
Duż lěkař prawy k Tebi dońdże,
To bě nasch luby Jesuß ßam
Tón s Twojej duschu k njebju wuńdże
Tam k wěcznym, sbóżnym towarschom.
Nětk w wójnskim rowje wotpocźuje
We zusym kraju dalokim,
Joh' duscha pak ßo strowa czuje
A spěwa s hłoßom jandźelskim.

Hdyż tež jom' k rowu njeswonjachu,
Niz wěnzy kaschcź joh' pyschachu
Joh' towarschojo pschewodźachu
A k rowu jeho njeßechu.
Po ßebi w płaczu sawostaji
Tej lubej' starschej w żałosczi
A tež do wulkej' srudźby staji,
Tu ßotru, lubych pschecźelow.
A srudnje na njoh' spominataj
W Franzowskej a we Rußowskej
Dwaj wujej, kiž tam woprujetaj
Sa wótzny kraj tež ßwoju krej.
Wy wschitzy wurudźeni nětko
Sso s Bożoh' ßłowa troschtujcze,
Bóh je Wam k srudźbje póßłał wschitko,
Schtož czini Bóh, wscho derje je.
O lubi, my tu njemóżemy
Na tutym ßwěcze sawostocź,
My sa nim junu woteńdźemy,
Do njebjeß chzemy puczowacź.

O kajke wjeß'ke powitanje
Tam smějecze we wěcznosczi,
O kajke sbóżne, wohladanje
We tamnej měcznej kraßnosczi!

W lubosczi poßwjeczili

jeho pschiwuzni
w Budyschinje a Pózkowach.

Hłubokosrudźenej starschej a jeniežka ßotra.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 7. | Sobotu 12. februara 1916. | Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

10. februara.

Na wječornym wojownischczu ßu k dołhemu wječorej wot Vimy naschi wojazy Franzosam wulki kruch hrjebje wsali a ßu pola Neuville jenu minowu džěru, kotruž běchu prjedy shubili, saßo dobyli. 52 jatych a dwě maschinskej tšelbje pschi tym do nascheje ruki padźechu.

K połodnju wot rěki Somme ßo wospjet franzowske podźělne nadběhi wotraschu. K połnozy blisko Becquincourt ßo njepschećelej poradźi, ßo w małym džělu naschich prědnich hrjebjow postajicź.

Na Combreskich hórkach s rosbuchnjenjom jedyn njepschećelowy podsemski khód k położenju miny pschetorhnychmy. Franzowske rosbuchnjenja k dołhemu ranju wot Celles (w Vogesach) bjes wuspěcha wostachu.

Na ruskim wojownischczu ßu ßo pola wójskow generala s Linsingena a pola wójska generala hrabje Bothmera nadběhi ßłabych njepschećelowych mozow s awstrisko-wuherskimi wojakami wotraschyłe.

Na balkanskim wojownischczu njeje niczo noweho.

11. februara.

Na wječornym wojownischczu ßu Franzowsojo k dołhemu wječorej wot Vimy po wjelehodźinskim artilleriskim pschihotowanju schtyri krócź spytali, tam shubjene hrjebje saßo dobycź. Wschě jich nadběhi njemějachu wuspěcha.

Też k połodnju wot rěki Somme njemóžachu niczo se shnbjenych stejischczow saßo dobycź.

Nad Aisnu a w Champagni ßo s městnami žiwje mjes artillerijn wojowasche.

Jedyn s naschich pschiwjasanych ballonow ßo bjes muzstwa wottorhny a pola Bailly psches njepschećelowe linije lećesche.

Na balkanskim wojownischczu njeje niczo noweho.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Jedyn jendźelski kschižak ßo potepił.

11. februara.

W nozy wot 10. k 11. februarej pschi jenym wupadźe torpedowych čołmow nasche čołmy na Doggerskej kawje, něhdźe 120 mórskich mil wot jendźelskeho brjoha, někotre jendźelske kschižaki setkachu, kotrež ßo hnydom do cźěkanja dachu. Nasche čołmy ßo sa nimi puschcźichu a kschižak „Arabic" potepichu a jedyn druhi kschižak s torpedom trjechichu. S naschimi torpedowymi čołmami ßo komandant „Arabica", dale dwaj offizěraj a 21 muži wukhowachu. Nasche wojowanske mozy njejßu žaneho wobschkodźenja abo schkodowanja poczerpiłe.

Schef admiralneho staba wójnskeho łódźstwa.

Nadpad němskich lětadłow na jendźelski brjóh.

Kaž schef němskeho admiralneho staba wosjewja, ßu 9. februara popołdnju němske namórske lětadła na pschistawowe a fabrikske twarjenja, kaž też na kasarny w Ramsgate (k połodnju wot Themsyneho wuliwa) bomby mjetałe.

Reuterez telegrafowarnja wo tym powě: Ssrjedu popołdnju ½4 hodźin dwě němskej namórskej lětadle k Kentskemu brjohej pschileczeschtej a někotre minuty posdźischo tsi bomby cźißnyschtej, kotrež na pola swonka Ramsgate padnychu, mjes tym so schtyri druhe w bliskosczi Broadstaireskeje schule padnychu. S nich tsi rosbuchnychu. Schkody ßo njeje žaneje naczinilo, khiba so ßu ßo woknowe schkleńzy rospukte.

Posdźischa powjesć praji: Pschi wčeratwschim nadpadźe s powětra ßo někotre namórske a wójskowe lětadła do powětra puschczichu, so bychu njepschećelske lětadła nadpadłe, kotrež ßo hnydom wróćżo scźežechu. K wojowanju njedońdźe. Dwě žónskej a jedyn hólz ßo pschi tym nadpadźe sranichu. B.

Jedyn mały jendźelski kschižak ßo potepił.

„Kölnische Zeitung" powě, so je ßo pschi poßlednim nadpadźe zeppelinow na Jendźelsku mały jendźelski kschižak „Caroline" na rězy Humberje s jenej bombu trjechił a ßo potepił. B.

Po dalschej powjesczi „Kölnische Zeitung" staj ßo pódla teho hischcźe na rězy Humberje dwaj saniczakaj torpedowych čołmow „Eden" a „Nith" potepiłej. B.

Potepjenje němskeje powětroweje łódźe „L 19".

Londonske nowiny „Daily Mail" ßu rosprawu kapitana rybaskeje parneje łódźe „King Stephens" wosjewiłe, kotryž njeje muzstwo němskeje wottsělenеje powětroweje łódźe pschijał. Kapitan powjeda: Hdyž k zeppelinej pschijědźechmy, mózach na nim pjatnacźe muži rosesnacź. Někotsi stuleni ßedźachu. Na moje praschenje, schto je ßo stało, ßo mi wotmolwi: „Pósczelcźe čołm a dostanjecźe sa to 5 puntow sterlingow. Kapitan rybaskeje łódźe na uniformje spósna, so s zeppelinowym kapitanom rěczesche. Tutón mějesche napohlad naschich ßamßnych namórskich offizěrow. Wón běsche něhdźe 30-lětny muž, korrektny a sdwórliwy. Wón też derje jendźelski rěczesche. Sslyschach w zeppelinje hamorowacź a druhdy ßo hłowy wutyknychu, hacź něhdźe 30 muži naliczich. Myßlach ßebi, hdy by jich telko njebyło, bych jich na ßwoju łódź wsak, tola nětkole bě jich po liczbje pschewjele. Kapitan praji, so temu niczo njewadźi; Němzy njebychu, hacź runje ßu po liczbje ßylnischi, hacź my, pschećiwo rybaskemu čołmej niczo činili. Wón praji, so mohli ßebi rjany pjenjes saßłużiźicź, hdy bychmy jich wukhowali. Tola ja ßebi njeswěrich. Rano ½10 hodźin dale jědźechmy. Tole wuhladawschi kapitan zeppelina na naß sawoła, so ßo zeppelin podnórja, a hischcźe ras proschesche, so bychmy jeho pschijeli. Hdyž ßo wotßalachmy, najprjedy někotsi Němzy wo pomoz proschachu, spósnawschi pak, so to niczo njepomha, woni s pjascźu hrožachu. Bórsy ßo wjedro sakhmuri. Ssylny wětr dujesche, běsche syma. W nozy ßo žołmy wyßoko mjetachu. B.

Pschiwótsjenje namórskeje wójny.

Němske knježerstwo je neutralnym statam sdźěliło, so w bliższim czaßu wójnu na morju pschećiwo Jendźelskej a jejnym swjazkarjam se wschej wótroscźu a bjeswohladnosće powjedźe. Wschě njepschećelske pschekupske łódźe, kotrež ßu s kanonami wobrónjene, budźa ßo jako wójnske łódźe wobhladowacź a po tym budźe ßo s nimi wobkhadźecź. Němske knježerstwo to neutralnym statam k wjedźenju dawa, so bychu ßwojich pschißłuschnikow warnowali, ßebje abo ßwoje samoženje w pschichodźe wobronjenym pschekupskim łódźam dowěricź. B.

---

900 Němzow a 1400 domorodnych s Kameruna w schpaniskej Guineji internowanych.

Sbytki němskeho wójska w Kamerunje ßu ßo psched franzowsko-jendźelskej pschemozu do schpaniskeje Guineje wukhowałe. Wone s 900 Němzow a 1400 domorodnych wobsteja. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

10. februara: Njepschećel wčera we Wolynskej a pschi rańschogaliziskej froncze žiwischo pschećiwo naschim pschedstražam postupowacź spyta. Pschi wójsku arzywójwody Josefa Ferdinanda

wón wospjet na wschelakich městnach wobhonjerske wotdźělenja hacź do žylnosće jeneho bataillona pschećiwo naschim swěsćazym linijam sćelesche. Wožebje pola hornjoawstriskeho pěscheho regimenta cžižko 14 k žylnemu wojowanju mjes pschedstražemi dońdże, kotrež žo tež w nozy dale wjedźechu a žo skónčnje s dospołnym wotehnaćom njepschećela skónčichu. Pola jeneho naščypa, hdźež bě žo žylnje wojowało, žo něhdże 200 ruskich cźełow naliczi a žo wjele jatych sebra. Tež pola naschich pschedstražow k dołhemu wjećorej wot Tarnopola žo w nozy wot wećera na dźenža s rosnjemdrosću wojowasche. Ruszy s nowa naščyp, hižo w poślednjej rosprawje naspomnjeny, nadběhowachu, tola žo s napschećnym nadběhom sašo wotehnachu. Pschi beščarabskej mjesy khorwatska krajna wobora jedyn ruski bataillon s derje wutwarjeneho pschedstejišćeża k stejišćećam wróćo cźišny.

Na italskim a balkanskim wojownišću njeje žo ničžo wošebiteho stało. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 7. februara powě: Pola Rigi žo žylnje s artilleriju wojowasche. Spósnachmy, so žmy do njepschećelowych batterijow a wotdźělenjow dźělaćeri trjechili. Pola Jakobstadta naschi dobrowólniske cžrjódy a jěsdni na poradźene wobhonjenje pódlu rěki Sušeja, s tamneje strony grocźanych racźinow wucźahnychu a Němcow wotehnachu. Na prawym kschidle stejišćećow pola Dwinska žo němski panzerowany automobil, kotryž do prědka jědźesche, s granatu trjechi, wón žo skama a žo swróći. Němcy s cźežkimi kanonami do dwórnischća Ikeno, 12 kilometrow k dołhemu wjećorej wot Dwinska tšělachu. Naschi wojazy njemylnje spósnachu, so žo na němskich lětadłach nasche znamjenja trjebaju.

We wojowanskej froncże generala Sseczitskeho, k połnozy wot Bojana (w Bukowinje) minje pod njepschećelowymi hrjebjemi, s grocźanymi racźišnami wobdatymi, rosbuchnyć dachmy. Hrjebje žo sašypnychu a grocźane racźišny žo wobschkodźichu. Bórzy po rosbuchnjenju naschi wojazy nadběh sćinichu, nastatu dźěru wobšadźichu, do njepschećela bomby mjetachu a žo na to w njepschećelowych hrjebjach wupschestrěchu. Tam wjele cźełow namakachu. W tej žamej stronje žo korporal Guseńko (we woprawdźitosći młoda holza Cźernjowska), kotryž bě proščyk, so žměl na wobhonjenje hicź, psches njepschećelowe grocźane racźišny salěšy a pschikasany nadawk njedźiwajcy cźežkeho sranjenja na nosy wuwjedźe a žo potom lěsyzy do hrjebjow wróći.

W Makej Asijskej naschi wojazy pschi mórskim brjosy w Kawkasu rěku Archawu pschekrocźichu a Turkow s jich hrjebjow wuhnachu. Na połnóznym brjosy Wanskeho jězora stronu k ranju wot Adildjewy, k połodnju wot Malasgerta wobšadźichmy. W Persiskej žmy njepschećela pola Kengawera sbili. B.

9. februara: Na wjećornej froncże žo na lěwym kschidle pola Rigi žiwje mjes artilleriju wojowasche. Na něktorych městnach nascha artillerija němske dźěłaze wotdźělenja rospróschi a žylne rosbuchnjenje w njepschećelowych linijach pola Boldonskeje drohi (16 kilometrow k krótkemu wjećorej wot Uexküll) naczini. W stronach Dwiny pola Livenhofa a Zargrada, mjes Jakobstadtom a Dwinskom žo s tšělbami a cźežkej artilleriju, wožebje na bokomaj želesniży do Ponjewicź žiwje wojowasche.

W Galizijskej njepschećel pola Hładkow-Worobjowki (16 kilometrow k dołhemu wjećorej wot Tarnopola) s wulkimi minami tšělesche. K dołhemu wjećorej wot Saleschczykow žmy Uschećzko wobšadźili; naschi wojazy žu na wjećorny Dnjestrowy brjoh pscheschli. K krótkemu wjećorej wot Ssamuschyna (24 kilometrow k ranju) njepschećel mróćel kura njelepje puschći, w njepschećelowych linijach rosbuchnjenje nasta, s cźimž žo dźěl hrjebjow sašypny. K krótkemu ranju wot Saleschczykow je duchowny Alexander Jazlowezki jako wopor žwojeje winowatosće padnył, hdźež wón s kschižom w ruzy morwych a sranjenych pschi njepschećelowych grocźanych racźišnach sběrasche.

Na Cźornym Morju žu 8. februara nasche torpedowe cźołmy w petrolejowej stronje maku parnu łódź potepiłe.

W Kawkasu žu nasche wotdźělenja Turkow s něktorych stejišćećow pola rěki Archawela cźišće. B.

Baselske nowiny powjedźa, so staj žebi zar a wulkowjerch Nikolaj telegramy žłaloj, kotrež žo na wuspěšchne wojowanje w Kawkasu počahowachu. Wulkowjerch w nich praji, so ma žo hischće najcźežsche dokonjecź. B.

Měnjenje ruskeho wójnskeho ministra wo wójnje a ruskim wójsku.

Ruski wójnski minister Poliwanow je jenemu dopišowarjej Parižskeho „Journala" prajił, so je žadnosć munizije pschewinjena. Kónz lěta 1914 je žo wona počała pokasowacź, w dezembrje je wona hižo na njeměr sbudźazy skhodźenk stupiła a bě runje psched lětom na najwyschsche doschła a w meji a juniju 1915 sa ruske wójsko woždna była. Dla njedostatka munizije je ruske wójsko musowane było zosacź, mjes tym so budźische žebi dla žwojeje khrobłosće a wojowanskeho waschnja dobyće sašłužicź dyrbjało. „S tym wustawschi", minister rjekny, „dyrbjachmy njepschećelej kraj, tola niz dobyće pschewostajicź. S naschim pomałkim zosanjom žmy cźaž dobyli, so bychmy žo na nowe rosžudźaze wojowanje pschihotowali. Nětkole je nusa munizije nimo. W septembrje je prózowanje wo jejne pschewinjenje wuspěch pokasało, a ruske batterije, s kotrymiž njepschećel prjedy njetrjebasche wjazy liczicź, žu žo sašo sacźuwake. K temu je nimo měry wulkich napinanjow a krutych naprawjenjow trjeba było; skoro wscho je žo dyrbjało s nowa wobstaracź, dokelž bě Ruska prjedy swucźena, wulke hromady munizije s wukraja dostawacź. Wottyknjeny kónz je žo dozpił, tola to powschitkowny pschewrót zyłeho industrialneho dźěła, haj žiwjenjowych swucźenosćow w Ruskej wosnamjenja. Smyšlenje wojakow je wubjerne a s pomozu podwojeneje liczby rekrutow ma Ruska nětkole trajny wobstatk połdra milijona młodych rekrutow, s kotrymiž žo wójsko wudospołnja, tak so njetrjeba mužstwa, kotrež njejžu na dožahaze waschnje wuwucźene, do wójny žłacź. S podlěschenjom wójny mozy swjaskarjow rostu." B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba.

10. februara: W Belgiskej nascha cźežka artillerija do małeho Vaubanskeho wobtwjerdźenja a do hrjebjow pola Hetsas dale tšěla. W Artois artillerija khětro žylnje mjes hórku 119 a Neuvilleskej drohu do Thelus wojowasche. Hdyž bě njepschećel psched jenej hrjebju k krótkemu wjećorej wot hórki 140 jenej minje rosbuchnyć dał, jeho pěschzy nasche stejišćećo nadběhowachu, tola žo wotraschychu. Mjes Soissonom a Reimsom k połodnju wot Villi-aux Bois nadpad s ruczhnymi granatami na małe stejišćećo sćinichmy, kotrež dyrbjesche njepschećel wopuschćicź. K krótkemu ranju wot St. Mihiela žu nasche baterije na němskich stejišćećach khětru schkodu w Apremontskim lěsu naczinile.

Dźenža popołdnju mjes ½6—½7 hodźin njepschećel žydom cźežkich bombow na Belfort a jeho wokolnosć tšěli. B.

Sebracźe benzina a wolija w Salonikiu.

Reuterez telegrafowarnja powě, so je franzowski hłowny kwartěr 15,962 kilow benzina a 19,204 kilow wolija w składownjach wikowanskeho towarstwa Astra Romana sebrał. Jendźelcźenjo a Franzowsojo žo boja, so žo němske podmórske cźołmy s grichiskeho brjoha s benzinom sastaruja. G.

Sserbske wójsko na kupje Korfu.

Parižskemu „Journalej" žo s Athena powě, so w Albanskej hischće 20,000 žerbskich wojakow steji, kotrež dyrbja žo na kupu Korfu pschewjesćź, hdźež je žo hižo 80,000 žerbskich wojakow pschiwjesło. G.

Psched rosžudźenjom w Grichiskej.

Wuherske nowiny „Esti Ujszag" s Berna powjedźa: Po Athenskich powjesćach se Sofije je wjetschina sapóžłanzow grichiskeho žejma tajnu shromadźiznu měła, kotraž je žo w tym smyšle wuprajiła, so žo w grichiskej nima dale franzowsko-jendźelske wójsko cźerpicź. Knježerstwo žo napomina, so by žo Němskej, Awstriskej, Bołharskej a Turkowskej pschisamkło, so bychu žo s nimi hromadże Jendźelcźenjo a Franzowsojo wuhnali. B.

Swolanje grichiskich wojerstwu winowatych s wukraja.

Grichiski kral je wukas podpišał, s kotrymž žo wschitzy Grichojo lětnikow 1892 hacź 1914, kotsiž we wukraju pschebywaju pod khorhoj swołaju, s wuwjacźom tych, kotsiž w Ruskej, Turkowskej, Bołharskej abo Rumunskej bydla. B.

Bołharski kral Ferdinand w němskim wulkim kwartěrje.

Bołharski kral je póndźelu s pschewodom ministerstwoweho pschedžydy Radoślawowa, hłowneho wójskoweho roskasowarja Schekowa a dwórskeho marschalla generala Ssawowa do němskeho wulkeho hłowneho kwartěra wotjěł, so by khěžora Wylema wopytał.

Wot tam chze ßo wón k wójskowemu wyschschemu roskasowarjej awstriſko-wuherſkeho wójska, arywójwodze Bjedrichej, na wopyt podacź. Mjes tym so ßo wot tam ministerſtwowy pschedßyda Radoßławow a Schekow do Bołharſkeje wróćitaj, kral do Koburga pojedże. W kralowej njepschitomnoſczi ministerſtwowa rada knjeżerſtwo powjedże. B.

Njewěſte ſtejiſchczo Rumunſkeje.

Zyle njewěſte je, na kotru stronu ſkónczńje w europiſkej wójnje Rumunſka ſtupi. Powschitkownje ßo měni, so ma rumunſki kralowſki dom wulke ſympathije ſa Němſku. S nowschimi powjeſczemi je pak ßo tole měnjenje khětro ſtschaßło. Po nich ßebi Rumunſka 84 milijonow puntow ſterlingow (dokelž ßo po jendželſkich pjenjesach liczi drje w Jendželſkej) pożczicź pyta, so by na wschě wójnſke pschipady pschihotowana była.

Druha podhladna powjeſcź je ſ Athena doſchka. Po njej je rumunſke knjeżerſtwo někotre kaſchcże telefonſkich apparatow, kotrež ßu ſa Bołharſku postajene, ſebrała. Bołharſka je pschecźiwo temu w Bukareſtu protestowała, dokelž ßu ßo twory a konje, kotrež je Ruſka w Rumunſkej kupiła, njedźiwajcy rumunſkeje neutralnoſcże ſ měrom do Ruſkeje wotwjeſe. B.

Němſki a awſtriſki póßłanz cźaſto k rumunſkemu ministerſtwowemu pschedßyđże Bratianej a ministrej ſwonkownych należnoſczow pschikhadźujetaj a ſ nimaj wo politiſkim ſtejiſchczu Rumunſkeje jednataj. Bratianu je wo tychle jednanjach w ßwojej wokolnoſczi pjecża dowěrnje rjekł, ſo budże Rumunſka ſkónczńje nuſowana, barbu pokaſacź. Awſtriſka a Němſka na to cźiſchczitej, ſo by Rumunſka do wójny ſaſtupiła, tola ßo ſ tym ſpokojitej, ſo Rumunſka wschě lěpſchiny, kotrež je ſchtworoſwjaſkej poſkiczika, w pschichodże ſapowjedźi a ſo ßo wschěch ſwjaſanoſczow wotrjeknje, kotrež ßu intereßam Němſkeje, Awſtriſkeje a jich ſwjaſkarjow pschecźiwne. Miniſterſtwowy pschedßyda Bratianu njeje hacź dotal němſkemu a awſtriſkemu póßłanzej żaneho wotmolwjenja dał. D.

Parižſke nowiny „Petit Pariſien“ powjedża: Rumunſke nowiny wobſtejnoſcże jako khutne wobhladuja. Wo pschichodże Rumunſkeje ßo po jich měnjenju bliżſche dny roßßudźi. B.

Kaž madźarſke nowiny „Az Eſt“ powjedża, je rumunſki kral grichiſko-katholſke hody ßerbſkemu kralej Pětrej ſczěhowazy telegram póßłał:

Jeho majeſtoſczi ßerbſkemu kralej Pětrej w Salonikiu pſchi ſkładnoſczi noweho lěta ßwoje najwutrobniſche ſbożopschecża ſczelu. Moje myßle k Waſchej majeſtoſczi ſ wuraſom mojeje ſprawneje ſympathije cźahnu. Ferdinand, rumunſki kral.

Poßylnjenje amerikanſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Po żadanju miniſtra wójnſkeho łódźſtwa ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki je kongreß 500,000 dollarow pſchiſwolił, ſo by ßo łódźernja w Mare Island ſa twarjenje wulkich bitwiſkich łódźow pſchiprawiła a ſo by ßo wukhmanitoſcź New-Yorkſkich wójnſkich łódźernjow podwojiła. Knjeżerſtwo chze na tajke waſchnje pjecź łódźernjow ſa twarjenje bitwiſkich łódźow pſchiprawicź.

Wuwos ſjednoczenych ſtatow loni wo 8 milijardow wjetſchi.

S europiſkeje wójny maja ſjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki wulki pjenjeżny dobytk. Wone ßu w lěcże 1914 ſa jědnacże měßazow ſa 8 milijardow hriwnow wjazy tworow do Europy pschedałe, dyžli hdy prjedy ſa jene lěto. Pſchi tym je wuwos do Němſkeje jara ßnadny był. Wužitk amerikanſkeho wikowanja a induſtrije je w lěcże 1915 hiſchcże wjele wjetſchi. Europa ßo w nětczińſchej wójnje wukrwawi, mjes tym ſo ßo Amerika wukormja. B.

Sjednoczenje cźeſkich politiſkich ſtronow.

W nětczińſchej wójnje je cźeſki lud k dopósnaczu doſchoł, ſo ßo njebudże ßměcź w pſchichodże do małych politiſkich ſtronkow roſſcheżepjecź. Jako zykł budże wón dyrbjecź ſa ßwoje politiſke prawa wojowacź. Teho dla ßu ßo ſtaroczěſka, młodoczěſka a narodno-ſozialna ſtrona do jeneje jeniczkeje ſtrony ſjednocźike, kotraż ßo „narodna ſtrona“ mjenuje. Wukonjazy wubjerk ſtaroczěſkeje ſtrony je ßo hižo roſpuſchcził. B.

Wojowanje mjes chineſkimi ſbožkarjemi a knjeżerſtwowym wójſkom.

Pſchiwißowarjo republiki w Chinje ßu pſchecźiwo chineſkemu knjeżerſtwu poſtanyli, dokelž je to ſaßo khěżorſtwo w Chinje ſawjeſcź. Hižo je mjes woběmaj ſtronomaj k wojowanju doſchłe.

W pruſkim krajnym ßejmje

je ßo nowy wukas wo hajeńſkim cźaßu ſa ſwěriny pſchijał. Doprědkarſki ſapóßłanz dr. Pechnike pſchipósna ſo je w někotrych ſtronach Pruſkeje ſwěrina a ſ njej ßo naczinjaza ſchkoda woteběraka, tola někotre ſtrony Pruſkeje hiſchcże ſ pſchewulkim wobſtatkom ſwěriny ſchkoduja.

Ratarſtwowy miniſter dr. ſe Schorlemer měnjeſche, ſo ßu powjeſcże nowinow wo naſchim wobſtatku ſwěriny huſto khětro pſchehnate. S wjele ſtron ßo ßamo żada, ſo by ßo potſělenje jelenjow w Harzu ſaſtajiło. B.

Sakſki ßejm

mějeſche tež tónle tydźeń tſi poßedźenja. Sańdźenu póndźelu dowuradźichu ßo někotre mjeńſche żeleſnizowe należnoſcże.

Wutoru mějachu jenoż deputazije ßwoje poßedźenja.

Sſrjedu wolichu ßo tſi ßobuſtawy a dwejo naměſtnizy ſa ſtatny ßud. Tónle ßud jenoż pſchi ſtſchiwdźenju wuſtawy ſe ſtrony ſtatnych ſaſtojnikow do mozy ſtupi. Dale wudoſpołnichu ßo wubjerki ſa krajnu wopalnu kaßu. K temu pſchedkłoži ßo roſprawa tejele pokładnizy na lěcże 1912/13. Potom pſchiſwolichu ßo żadanki ſa pucźowe podpjery a tajke ſa rěkowe a wodowe twary. Tele ſumy ßu pornjo druhim lětam niżſche. Dwělomne pak hiſchcże je, hacź ßo tele ßrědki ſ zyła pſchetrjebaju. Kaž hroſna khodojta ſła wójna wschě ſtatne a gmejnſke pſchedewſacże ſadźerżuje. Njedźiwajcy na tele poměry mějachu tola wſchelazy ſaſtupjerjo tajkich wokrjeßow, w kotrychž ßo twar rěkow abo wodowych ſahacźenjow pſchihotuje, dołhe rěcże wot ßo dawacź. Dale wobſamknu ßo ſ wjetſchinu, kulturnu radu tak pſchetworicź, ſo by kóżde hamtſke hejtmanſtwo po jenym ſaſtupjerju woliło. Prěnja komora temu wěſcże njepſchihłoßuje.

Schtwórtk pſchiſwolichu ßo żadane pjenjeſy ſa techniſku wyßoku ſchulu. Potom dowuradźichu ßo wſchelake petizije. W jenej petiziji żadachu ßo ſa abiturientki wyßokich holcźażych ſchulow połóżenja ſa ſaſtup do wyſchſchich klaßow wyßokeje realneje ſchule w Draždźanach. W jenej druhej pak wjazy ßwobody ſa methodiſtiſku ſektu w Kamjenizy. Tak daloko hacź ßu tele żadanja ſprawne, ßo jim pchihłoßowaſche. Druhe petizije wſchelakeho, druhdy khětro dźiwneho wopſchijecża ßo ſacźißnychu E. B.

Ze Serbow.

— **(Dawki w Budyſchinje.)** W poßedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow, kotrež ßo 10. februara wotmě, ßo woſjewi, ſo je měſto Budyſchin ſa wójnu hacź dotal 1819417 hriwnow wudako. Dźěl tuteje ſumy ßo ſ pożczonkami ſaruna. Na lěto 1916 ma měſto Budyſchin wſcho hromadże 963 120 hriwnow dawkow nawdacź. Statny dokhodny dawk ma ßo teho dla wo pokoizu powyſchicź. Loni bě ßo dokhodnemu dawkej hižo 33 % pſchiraſyło. Tež pßyczi dawk ßo powyſchi. Na prěnjeho pßa budża ßo w lěcże 1917 30 hriwnow, ſa druheho pßa 60 hriwnow a ſa kóżdeho dalſcheho pßa 80 hriwnow płacźicź dyrbjecź.

— **(Żane powyſchenje płaczińſnow ßwinjazeho mjaßa.)** Barlinſka rěſniſka jednota je ßo w ßwojim poßledním poßedźenju ſa to wuprajiła, ſo by ßo płacźińſna ſa cźerſtwe ßwinjaze mjaßo powyſchiła. Barlinſki komunalny ſwjaſk pak njeje ſwólniwy, do żadanja rěſnikow ſwolicź. Bliżſche dny ßo pjecża najwyſchſche płacźińſny ſa ßwinje wot khlěwa postaja.

— **Medaillu krala Bjedricha Auguſta** ßu doſtali: ſtudent Jurij Mjechela ſ Budyſchina, Jakub Cźemjera ſ Poſdez a Jakub Kozor ſ Trupina.

— **(Hriwna a króna.)** We wójnje je ßo hódnoſcź awſtriſkeje króny poniżika. Wona w tu khwilu jenoż hiſchcże 72½ pjenjeżka płacźi.

— **(Wumłóczenje a wotedacże jeczmjenja a wowßa.)** Wſchón wowß a jeczmjeń ma ßo na najpoſdźiſcho hacź do 1. měrza t. l. wumłóczicź a ßo hnydom abo najpoſcźiſcho do 14. měrza jenemu poſtajenemu pokupowarjej wotedacź. S wumłóczeneho wowßa ßmě ßo na cźaß wot 10. januara hacź do 15. ſeptembra 1916 ſa kóżdeho jenokopytnika 375 kg wowßa a 125 kg ſa kóżdeho plahowanſkeho byka pſchetrjebacź, kotryż ßmě ßo ſ dowolnoſczu pſchedſtajenza pizowacź. Jako ßytwa njeßmě ßo létßa wjazy pſchetrjebacź hacź loni. Sa wowß a jeczmjeń, kotryż móże pokupować hacź do 29. febr. 1916

pola proviantſkich hamtow wotedacź, ßo 18 hriwnow ſa zentnaŕ ſapłaci, wot 1. měrza hacź do 15. měrza zentnaŕ 16½ hr. płaczi. Wot 31. měrza budźe zentnaŕ jenoź 12 hriwnow płaczicź.

— **(Spytane ßamomordarſtwo.)** Ssrjedu wjeczor je ßo w Budyſchinje jedyn 19-lětny dźěłaczeŕ, kotryź je wot wonka pſchiczahnył, ſ revolvrom ſatſělicź ſpytał. Kulka pak w jenym rjeble tczazy woſta, tak ſo ßo wotmyßlene ßamomordarſtwo njeporadźi. Druhi krócź młody człowjek njewutſěli. Jeho ßu do měſchczańſkeje hojeŕnje pſchijeli. Jeho rana njeje ſtraſchna.

— **(Sakaſane rěſanje.)** S miniſterſtwowym wukaſom wot 3. februara 1916 ßu ſa pſchichod tak mjenowane „rěſanſke ßwjedźenje“ w hoſczenzach ſakaſane. Sakaſanje poczahuje ßo niz jenoź na rěſanje ßwini, ale teź na rěſanje howjadow, czelatow, a wowzow. Jenoź rěſnizy ßmědźa ſa ſaměry ßwojeho rjemjeßła dale rěſacź. Teź hoſpodarſtwam je wotpuſchczene, ſkót ſa domjazu potrjebu rěſacź, tola jenoź tajki, kotryź je ßo w hoſpodarſtwje wocźahnył abo ſ najmjeńſcha w jeho hródźi ſtał. Teho dla teź njeje dowolene, ſo ßebi něchtó abo něktoŕi ludźo hromadźe jene ßwinjo kupja a rěſnikej ſarěſacź dadźa.

— **Rožka a pſcheńza** ma ßo po wukaſu komunalneho ſwjaſka hacź do 15. měrza t. l. wumlóczicź a ßo hacź do kónz měrza poſtajenym pokupowarjam, tak daloko hacź ßo tole žito ßamoſaſtararjam hacź do 15. auguſta 1916 njepſchewoſtaji a ßo k wußywej njetrjeba, wotedacź. Po 31. měrzu budźe ßo ſa zentnaŕ pſcheńzy měſto 13 hr. 90 pj. jenoź hiſchcźe 13 hr. a ſa zentnaŕ rožki měſto 11 hr. 90 pj jenoź hiſchcźe 11 hr. płaczicź.

— **(Saſtaranje ſ běrnami w naléczu 1916.)** Po nowym wukaſu ſwjaſkoweje rady dyrbja komunalne ſwjaſki ſa ſeźiwjenje wobydleŕſtwa trěbne hromady běrnow wobſtaracź. Hacź do 25. februara dyrbja nawjedźicź, kelko běrnow ßo w kóždym komunalnym ſwjaſku namaka. Hacź do 10. měrza ma ßo wunoſchk tuteho nawjedźenja khěžorſtwowemu kanzlerej woſſjewicź.

— **(Wucźah ſe ſchkodowanſkeho ſapiſa czißka 252.)** Sranili ßu ßo: Pawoł Pjech ſe Sswinaŕnje (lohko), Hendrich Haſchka ſ Jitra (czěžko), Jan Rjeſka ſ Wóßlinka (lohko).

S **Czemjerz.** Podwyſchk Jan Mjeń, ßyn tudomneho kublerja Mjenja, je ßo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

S **Ptaczez.** Schtwórtk popołdnju je tu jene lětadło dla wobſchkodźenja motora k ſemi ſleczikło. Na ſemju pſchijěwſchi ßo wono czěžko wobſchkodźi, tola lětaŕ ßo na ſboże ſchkody ſminy. Lětadło je hižo ſ wuſpěchom na wojowniſchczu ſkutkowało a dyrbjeſche ßo po wuporjedźenju na ßwoju khmanoſcź wupruhowacź. Hdyź bě ßo wotroſchtowało, ßo wono na Słykomorowſke dwórniſchczo a wot tam na ßwoju ſtaziju dowjeſe.

S **Radworja.** Kanoněr Mikławſch Bryzka ſ Radworja je 26. januara na wojowniſchczu rjekowſku ßmjercź poczerpił. Hdyź wón w ſkhowje pſchi tſělnej hrjebi pſchebywaſche, njepſchecźelſka granata ſkhowowy kryw pſcheraſy a Bryzku a dweju ſ jeho towaŕſchow mori.

S **Noweje Wjeſki** pola Khróſczíz. Njedźelu tydźenja tudomny 80-lětny żiwnoſczeŕ Jurij Hejſcha ſe ßwojej 79-lětnej mandźelſkej ſkoty kwaß ßwjecźeſche. Njech jimaj Bóh luby Knjes měrny kónz żiwjenja bjes khoroſcze a ſtaroſczow ſpożczi.

S **Hbjelſka.** Saŕdźenu njedźelu ſpyta ßebi khěžkaŕ Frenzel ſ Hornjeho Hbjelſka ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wſacź. Wón ßo ſa jedyn ſchtom na dróſy mjes Kſchiſchowom a Hornim Hbjelſkom wobwěßny. Kantor Neuman ſ Wokrancźiz, kotryź pſchipadnje ſ jěſdnym kokom po dróſy pſchijědźe, jeho wotrěſny, a jemu ßo po dlěſchim prózowanju poradźi, ßamomordarjej kotremuź bě ßo hižo wědomje ſhubiło, ſaßo żiwjenje wrócźicź. Frenzel praji, ſo k ßwojemu ßynej do Jěrchez póńdźe. Hacź runje bě ßo jemu powjaſ wſał, je ßo wón tón ßamy dźeń w nozy ſ nowa ſpytał wobwěßnycź. Póndźelu rano jeho jedyn tudomny wobydleŕ ſa jedyn ſchtom wißazeho morweho namaka.

S **Biſkopiz.** Pola tudomneho póſtſkeho hamta ßu ßo liſtonoſcherki poſtajiłe. Runje tak na dwórniſchczu żónſke jako pſchedawarki jěſdnych khartkow ßłużbu czinja.

S **Bjerwałda.** Prjedawſchemu wobßedźerjej tudomneho knježeho dwora, k. L. Roeſſingej, je ßo ßlěborna medailla czeŕwjeneho połměßaza ſpożczika.

S **Bórkamora.** Tudomnemu hajnikej Klammerej je ßo na hońtwje nacźahnyło. Wón je ſ jenym wutſělom w Kinajchtſkim revěrje dweju jelenjow, jeneho ſchtyrnacźerohacza a jeneho jenorohacza potſělił.

Se **Esemichowa.** Pſched nękotrymi měßazami bě ßo na tudomnym Wicźaſez kuble w czeladniſkej komorje ſ khamora wotroczka, kotryź pola artillerije we Franzowſkej ſteji, zivilne wobleczenje kradnyło. Na jeneho hólza wo wßy, kotryź je druhdy pakoſczik, tukachu, ſo je draſtu kradnył, tola ßo jemu njehodźeſche dopokaſacź, ſo je winowaty. Nětko je ßo ſkónczńje wujaßniło, kak je ßo ſ paduſchſtwom měło. Hdyź bě tele dny dźowka na pſchatro po powrjeſika ſaléſka, wona na nich wojeŕſke wobleczenje a teßak namaka. Bjes dwěla je jedyn wojeŕſki czeknjeńz wotroczkowu draſtu kradnył, ßo ju na pſchatrje, hdźeź je najſkerje pſchenozował, woblekł a tam ßwoju wojeŕſku draſtu a teßak leżo woſtajił. Wěź je ßo hnydom żandarmej woſſjewika, na czoź je jedyn ßudniſki ßkużobnik po wojeŕſku draſtu pſchiſchoł.

S **Rakez.** Tudomne wojeŕſke towaŕſtwo ſ pomozu zyrkwineho khora, muźikeho ſpěwaŕſkeho towaŕſtwa a hudźbneje kapały tudomneho wuſtawa ſa ßlepych ſańdźenu njedźelu w hoſczenzu „Sakkeho doma“ w Rakezach „ßwójbny wjeczor“ k lěpſchemu „domowinſkeho dźaka“ wuhotowa. Wopyt bě jara bohaty. Knjes pſchedßyda wojeŕſkeho towaŕſtwa Keller ſ rjanymi ßkowami pſchitomnych witaſche a knjes faraŕ Gólcź mějeſche wſchitkich hnujazu ßwjedźeńſku rěcź. Wſchitzy hrajerjo ßwoju wěź hacź nanajlépje dokonjachu, tak ſo mózachu wopytowarjo ſpokojeni ſaßo domoj hicź. Njech je teź na tutym wſchitkim, kiź ßu ßo ſ radu a ſe ſkutkom ſa porjeńſchenje wjeczora prózowali, najwutrobniſchi dźak wuprajeny.

S **Kamjeńza.** Po ſdaczu w czeźkich myßlach je ßo Wilhelmina ſwud. Steinbornowa w Protezach w jenej tonowej dźerje tepika. Dwaj ßynaj a pſchichodny ßyn wobżaromneje żony ßu we wójnje.

S **Hornich Brußow.** Jedyn młodoſtny paduſchny hońtwaŕ ſ naſcheje wßy, ſchtyrnacźelětny Ernſt Z. mějeſche ßo pſched ßudom ſamolwicź. Wón bě, kaź ßo wuſna, w Radſchowſkim hońtwinſkim revěrje ſ teſchingom do kaniklow a do jeneje ßorny tſělak. W naſtupanju ßorny wobſkorżeneho dla honjenja bjes prawa k jaſtwu na tſi dny ſaßudźichu.

S **Draźdźan.** Saŕdźenu njedźelu ßo w Draźdźanach kużiſki wjeczor k lěpſchemu czeŕwjeneho kſchiża wuhotowa. Na nim ßo teź tudomne ßerbſke towaŕſtwo „Czornoboh“ wobdźěli. Naſchi Sserbja a naſche Sserbowki, poßledńje we ßwojej kraßnej ßerbſkej draſcze, poſkiczichu ßerbſke ſpěwy. Pſchebohate pſchipoßkuchaŕſtwo pſchijimowaſche je ſe ſajimawoſczu a żiwym a bohatym pſchipóſnaczom. Potom dźěchmy hromadźe k ßerbſkemu korczmarjej, hdźeź nam ßerbſka pinczniza czerſtwe piwo porjedźeſche. W rosmolwje ſ lubymi Czornobohwczanami ſhonichmy, ſo je 15 ßobuſtawow we wójnje. S Bożim ſchkitom ßu hiſchcźe wſchitzy żiwi a ſtrowi. Tſjo ßu ßo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenjeli. Knjes Wojnaŕ pak je ßo na leutnanta powyſchił. Knjes Förſter, ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenjeny, bě na dowoleńzy a ßwój luby „Czornoboh“ tu wopytowaſche. Hlejcźe, lubi Sserbjo, tak Sserbjo w zuſbje ßerbuja — a my doma?!

Přilopk.

* (Pod ſeḿſke ſtorki w Badenſkej.) Na wſchelakich měſtnach ßrjedźneje Badenſkeje ßo wutoru ßylne podſeḿſke ſtorki ſ wutkym ſemjerżenjom ſaczuwachu; domjaza nadoba a wokna ßo tſchaßechu. Hewak ßo njeje ſchkoda naczinika.

* (Schtomy w porheinſkim kraju kcźéja.) We wurjadnje milym ſymſkim wjedrje ßu w porheinſkich niżinach mandlowe ſchtomy ſakcźéle, a we wkchelakich dołach Czorneho Lěßa wiſcheaje kraßnje kcźéja. W porheinſkej provinzy ßu ratarjo hižo kuki poßyz a ſtót na paſtwiſchczo wuhnacź móhli.

* **(Czeźke njewjedro w połnóznej Hannoverſkej a Schleswigſkej-Holſteinſkej.)** Czeźke njewjedra ßu póndźelu popołdnju w połnóznej Hannoverſkej a Schleswigſkej-Holſteinſkej ſakhadźake. W Oppelnje pola Neuhauſa błyſk do zyrkwineje wěże dyri a ſapali; wěża ßo ſ dźěła wotpali. Wohnjowej woborje ßo poradźi, zyrkej wohnjej wobrócź. W Itzehoe błyſk do doma rentiera Göllnera ſajěde, dwaj wuhenjej dele ſtorhny a tſěchu wotkry. S měſtnami bě ßylne krupobicźe. Krupy we wulkoſczi worjechow praſkotachu.

* **(Twar jeneje moſcheje we Winje.)** We Winje ßo moſcheja, ſa 800 woßobow doßahaza, ſ 32 metrow wyßokim minarettom (wěżu) natwari. Sa twarſke měſtno je ßo hórka poſtajiła, na kotrejź je w lěcźe 1683 roſßudne wojowanje ſ Turkami było a kotraź wot teho czaßa kurkowſki naßyp rěka.

* **(Njedoſtatk běrnow w Lipſku.)** So by ßo żadnoſczi běrnow wotpomhało budźe Lipſczańſka rada khěžorſtwoweho kanzlera napominacź, ſo by khěžorſtwowa ſaradźerńja běrnow prawo doſtała, běrny ratarjam a wikowarjam wußwojicź; hewak njeje móżno,

běrny wot nich dostacź. Lipsčanšzy měščeźanšzy šastupjerjo žu 2 milijonaj hriwnow k nakupjenju žiwnoščе a 1 milijon hriwnow k nakupjenju škótneje pizy pschiswolili. Hacź dotal je žo sa tele saměry 6 milijonow hriwnow nałožiło.

* **(Njedostatk w gmejnskej kašy města Bremena.)** Runje wosjewjeny pschehlad dokhodow a wudawkow města Bremena na lěto 1916 žo s njedostatkom 7 milijonow hriwnow skónczi, pornjo 4½ milijonej šaůdźeneho lěta. 5 milionow hriwnow dyrbi lětža měschczańske wobhdleŕstwo s nowymi dawkami swjesćź.

* **(Powyschenje płaczišny czischczeńskeje papjery.)** Swjašk němskich papjernikow je w žwojim poslednim poštedźenju wobšamknył, płaczišnu czischczeńskeje papjery wo 40 prozentow powyschicź. Powyschenje je nuśne, dokelž žu žo płaczišny žyrisnow a dźełanskich mozow powyschiłe, a dokelž papjerniki nětkole mjenje dyžli prjedy nadźełaju a teho dla mało šaßłużeja.

* **(S jenym bykom žo morił.)** W Spandawskej rěšarni chzyschе rěšniski pomoznik Jung transport howjadow s wosow swjesćź. Jedyn młody byk žo spjeczi a žo do Junga da, kotremuž prawu ruku do zyła rosbodźe. Snjesboženy je na sčěhwkach sranjenja wumrjeł.

* **(Sso tepili.)** W Kójnizach we wjeczornej Pruskej žo dwaj hólzaj na lodźe pschepadnyschtaj a žo podnórischtaj. Macź a žotra teho jeneho hólza chzyschtej jeju wukhowacź a žo teho runja tepischtej.

* **(Tyßaz hriwnow pjenježneho khostanja dla pizowanja pschečźiwo porjadej.)** Po wukasu swjaskoweje rady žmě kóždy kóń w privatnym wobžedźenstwje wschědnje jenož tśi punty wowža dostacź. Kóždе pizowanje s wowžom a jeczmjenjom, kotrež psches tule měru dźe, je sakasane. Dla pschestupjenja tuteho wukasa je Bernburgska khostanska komora 26. augusta 1915 ratarskeho radźicźela a najenka knjeżerstwowych kubłow Otu Hörninga w Ballenstedtu k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźiła. Hörning bě na jenym polu wowž a jeczmjeń jako měschane žito wužnył a wumłóczicź dał. W měščeńzy bě tež zyle žnadny dźěl rožki a pščeńzy, dokelž žo rola njebě wuczišćiła. Tole měschane žito, wožebje s wowža a rožki wobstejaze, bě Hörning hischcźe s hrochom šměschał a hacź do lěcža 1915 dwěmaj konjomaj dawał. Dokelž konjej hischcźe pódla teho jako pschedpisanu měru 3 punty wowža wschědnje dostawaschtaj, pizowanje s měschanym žitom psches měru dźěsche a bě khostajomne. Hörning spyta dopokasacź, so je po žwojim dobrym měnjenju cźinił, žo na to powołajo, so je pschišłuschny komišionar zentralneje kupowarnje měschane žito, wo kotrež žo jednasche, jako k trjebanju njekhmane wotpokasał. Teho dla je wón měnił, so jeho měschane žito pod sebracźe jako „khlěbowe žito" njeßłuscha. Tole wopacźne měnjenje pak jeho po měnjenju khostanskeje komory njemóżesche wot khostanja wußwobodźicź. Hörningowa revisija pschecźiwo wußudej pola khěžorstwoweho žuda njeje žaneho wuspěcha měła.

* **(10,000 hriwnow žo kradnyło.)** Póndźelu žu žo w Draždźanach na Leisnigskej drósy paduschi do wobydlenja dobyli a sa 9,400 hriwnow hódnostnych papjerow a 600 hriwnow hotowych pjenjes kradnyli. Tukanje žo na jeneho prjedawscheho mischtroweho wuczobnika wobrocźa. Wón je tón žamy dźeń s wukhowarnje, w kotrejž bě saměsčeny, czeknył, a je najskerje wot wonka do pinzy khěže, w kotrejž jeho prjedawschi mischtr bydli, salěst a wot tam pucź do mischtroweho wobydlenja namakał. Mjes tym so je mischtr s wuczobnikom w pjekarni dźěłał a mischtrka w klamach pschedawała, je wón do spanskeje komory salěst, tam jedyn koffer rospacził a s njeho kaschczik s 10,000 hriwnami kradnył. Potom je do wuczobnikoweje spanskeje komory schoł, žo wukhowarsku drastu wußlěkał a žo wuczobnikowu drastu woblekł. Kriminalna polizija je hnydom do wschěch městow, do kotrychž mohł žo paduch podacź, powjesćź dała.

* **(Ssrědk psche domjaze myschе.)** Pschecźiwo domjazym myscham žo porucźa rosrybowane kamille do kutow a khowankow žypacź. Myschе njemóża pjecža wonjenje kamillow snjesćź a jemu s pucźa dźeja. Kamille njejßu domjazym skocźatam, kóczkam a pßam straschne, kaž wschelake jědojte srědki psche myschе.

* **(Spodźiwne rosbuchnjenje.)** Ssrjedu pschipoldnju we pschistawje w Vlissingenje w Hollandskej jedyn torpedo rosbuchny, kotryž bě žo s jueho torpedoskeho czołma, w pschistawje leżazeho, wutšelił. Torpedo do jeneho pontona trjechi. S ludźi, kotsiž na pontonje stejachu, žo jedyn podoffizěr wójnskeho łódźstwa mori, a někotre wožoby žo sranichu. Nastata schkoda je jara wulka. Łódźi „Newe" a „Breskins" stej žo wobschkodźiłej.

* **S wójnu cźežko podeschoł** je žo farař Schüttoff w Constappelu pola Mischna. 15. septembra 1914 je jeho 21 lět stary prěni žyn Jmanuel padnył. 25. septembra 1915 je žo jeho druhi žyn Schczěpan cźežko sranił a 27. oktobra 1915 w 20. lěcźe žiwjenja wumrjeł. Skónczńje je 26. septembra jeho tśeczi žyn Rafael do njepschecźelowеje ruki padnył a je žo wot teho cźaža shubił.

* **(Pjecź měßazow jastwa sa falschowanje margariny.)** We wulkopschedawarni butry a tuka Alberta Slotowskeho w Barlinje bě žo margarina pschedawała, kotraž 35 hacź 50 prozenta wody wopschijesche. So by žo psches měru wulke wopschijecźe wody zakryło, bě žo margarina s dźěła se schterku šměschała. Kaž butra žmě pak margarina na najwyschsche jenož 16 prozentow wody wopschijecź. Duž běchu Alberta Slotowskeho dla falschowanja žiwnoščе wobskorżili. Statny rěcznik namjetowasche 3 měßazy jastwa a 500 hriwnow pjenježneho khostanja. Ssud pak hischcźe psches tutón khostanski namjet dźěsche, pschi cźimž na to dźiwasche, so žmy w cźežkim wójnskim cźaßu żiwi, w kotrymž je butra žadna a wscha žiwnosć droha, a so je wobskorżeny nusu na sazpicźa hódne waschnje wuwužiwał, so by žo wobohacźił. Jeho teho dla k jastwu na 5 měßazow a k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźichu.

* **(Wotprawjenje se satšélenjom.)** W Allensteinje žu 21-létneho cźeladnika Ssowu s Deutsch-Eylau se satšélenjom wotprawili. Ssowa bě žo loni 22. augusta do wobydlenja wikowarki Schmelzeroweje dobył a bě tutn, jejnu žotru a tši Schmelzeroweje dźěcźi skónzował. Wójnski žud bě w oktobrje mordarja k žmjercźi saßudźił.

* **(Sajecźe nutsdobywarskeje zwólby.)** Lipsčanskej kriminalnej poliziji je žo poradźiło, se schtyrjoch muži wobstejazu zwólbu sajecź, kotraž je w Sakskej a swonka njeje něhdźe 30 želesnych pjenježnych khamorow rospaczika a wurubika. W Barlinje 26-létneho krawza a pinczника Erhardta, jeneho snateho wuklukarja pschi khartyhracźu a na poßled cźlowjeka, kotryž žo „Stettinski Hans" njemuje, sajachu. W Lipsku žo poradźi, schtwórteho žobustawa rubjeżniskeje zwólby saßlapicź. Mjes druhim stu žo woni w Lipsku, wokolinje, Oschazu a Weinböhli do pjenježnych kaschczow dobywali a we Weinböhli s dweju kaschczow 10,000 hriwnow rubili. Pola sajatych nowocźaßny nutsdobywarski grat a kußy k sajědojcźenju pßow namakachu.

* **(Jena adventistka žo k 9 měßazam twjerdźišniskeje jatby saßudźiła.)** 74-létnu adventistku Elly Reußowu je Kölnski wurjadny wójnski žud dla spytaneje krajneje pscherady a dla naschcźuwanja mužstwa stejateho wójska k pschestupjenju wojerskeho porjada a disziplinу k 9 měßazam jatby na twjerdźišnje saßudźił. Wobskorżena bě s pißmom a žlowom měnjenje sastupika, so dyrbja adventistišzy wojazy też we wójnje sabbat žwjecźicź a so njeßmědźa moricź, mjes tym so wjetschina adventistow měni, so tale saßada wěry niczo njepłacźi. Ssud wobskorżenej polóżaze wobstejnoščе pschižpi, dokelž wona njebě s njepscheczelnošču pschecźiwo Němskej, ale s pscheßwědczenjom žwoje měnjenje sastupowała. Pódla teho bě ju žudniski lěkař sa duchownje žłabuschku spósnał.

* **(Jeneho redaktora sozialdemokratiskich nowin „Vorwärts" saßudźili.)** Redaktora sozialdemokratiskich nowin „Vorwärt" dr. Eusta Meyera, běchu dla wudacźa dweju spißow „Schtó je wójnu sawinował" a „Annektowanska błudnosć" wobskorżili. Wot wobskorżby dla prěnscheho spiża jeho wuwinowachu, dla druheho jeho k jastwu na jedyn tydźeń saßudźichu, kotryž žo s pschepytanskej jatbu jako wotpokucźene wobhladuje. Statny rěcznik bě poldra lěta jastwa namjetował.

* **(Njesboże s cžołmom na Lobju.)** Cźežke njesboże je žo na Lobju pola Bittkawy stało. Tam žo jedyn pschewožny cžołm se žydom wožobami powróczi. Wschě wožoby do wody padźechu. Dwě s nich, žona kapitana Leu a žona wjeßkowarja Petersa žo do koleßnje nimo jědźageze parneje łódźe sczehnjeschtej. Wonej žo s kopaczemi trjechischtej a žo morwej s wody wucźežeschtej.

* **(Rosbuchnjenje w jenej zokrowej fabrizy.)** W Frankenthalu w Pfalzy je žo w zokrowej fabrizy, najwjetschej zyleje pokodnischeje Němskeje wulke rosbuchnjenje stało, s kotrymž wulki woheń nasta. 17 cźežkosranjenych wožobow, s kotrychž žu tši na pucźu do hojerńje wumrjeli, žu s rospadankow wucźahnyli. Dwanacźe wožobow je žo lohko sraniło. Woheń móżesche žo sa dwě hodźinje poddußycź. W fabrizy móżesche žo dale dźěłacź.

* **(Njeskutk błudneje.)** W Hannoverje wojnarski mischtr Brink žwoju podružnizu, wěstu Heimbachowu naßwari, dokelž bě w nadpadźe błudnoscze wokna rosbiła. S tym žo błudna žona snowa rosnjemdri a Brinka s dwěmaj kulkomaj s revolvra do hłowy, satšéli.

* **(Pokhostanje njeczłowskeho nana.)** Ssud w Untertoggenburgu je jeneho żelesolijerja, kotryż żwoje dwělętne pschihrodne dźěczo na njeczłowske waschnje krjudowasche, k khostarni na 1 lěto a 2 měżazaj sażudźik. Wón bě wbohe wobżaromne dźěczo k żylnje satepjenym żelesnym khachlam stłóczik, so bě żebi dźěczo nahe czěło wopaliło. Na to bě jo wón s rjemjenjom bik.

* **(Dźěczo żo spalilo.)** W Glaregu pola Siderja pjeczlětne dźěczo Josefa Martinellia w njepschitomnosczi maczerje k khachlam pscheblisko pschinidźe. Drasta żo płomjenja popadźe, a żałożnje wopalene dźěczo morwe namakachu.

* **(Rosbuchnjenje pluwazeje miny.)** Pluwaza mina, kotraż bě s wětrom brjohej franzowskeje kupy Belle Ilse pschihnała, rosbuchny. Wrjesk bě tak żylny, so zyła knpa sarża. Wulka wohnjowa trubjel njebjo saczerwjeni. Wobydlerjo we wokolnosczi s khěżow wuběżachu, kotrychż woknowe schkleńzy běchu żo s wrjeskom na kruchi rospukale.

* **(Woheń w munizionskej fabrizy.)** Póndźelu w nozy w munizionskej fabrizy w Cengio (w Italskej) s rosbuchnjenjom woheń nasta. Jedyn mnż żo mori a někotsi żo sranichu. Woheń móżesche żo shaschecź.

* **(Konjej żo tepikoj.)** Jedyn s prósdnymi piwowymi żudami nakładżeny sapschah piwarza Poltera w Arzbergu pola Torgawy bě żo pched pschewożnej korczmu khwilu bjes dohladanja wostajik. S njesnatej pschiczinu żo konjej splóschischtaj a s wosom do Łobja czěrjeschtaj, kotreż je na tamnym městnje jara hłuboke. Skoczeczi stej żo tepikej, a tež wós se żudami je żo po sdaczu shubik.

Khowanje. (Pohrjeb)

(Skónczenje.)

Kuźlik hischcże hłóż knjesa żudniskeho radźiczela żłyschesche, kak jemu s waha powjedasche: „Nano, troschtujcże żo, s płakanjom niczo njeporjedźcże, wschitzy dyrbimy smużiczi bycź a s rjekowskej myżlu tež najwjetschi wopor pschinjesczź. Sarjadnistwo pólneje khorownje piża, so je wasch żyn wumrjek jako rjek, tżélenu do wutrobna, je hischcże na konju s teżakom w ruzy po bitmje hacź do khorownje doječhak. Tam je hakle tseczi dźeń na ranu jako dobry kschescźijan do wole Bożeje podaty sbóżnje wumrjek a bu tam na pohrjebnischczu wot duchowneho rjenje pokhowany."

Wschitko hischcże Kuźelik żłyschesche, tola stejesche němy każ dub w pižarni. Wón widźesche a pósna Handrijowu dźowku s molowanej porzlinowej hłojczku, jeho tobakowu móscheń, s czerwjenym bantom wobschitu, jeho ruczny nóż, móschniczku s pjenjesami, nabożnisku knižku, każ bě jemu to macź na pucź do wójny żobu daka, někotre listy, kotreż běchu sa nim żłali, a běle wuschiwane rubischko, sawěsczе Haniny dar. Wón wjazy mozy njemějesche, so by sa tym żahnył a żebi to hromadu sklad.

„Takle to do tehole rubjeżka swjasamy, so byschcże to po puczu duzy njeshubili", dyrbjesche żo knjes żudnik sażo żłowa pschimnycź, „a tule mi podpižajcże, so scże to wschitko porjadnje dostali", podawasche jemu papjeru a pjero a bur jako maschina po pomjatku jenoż napiża, każ jemu knjes radźiczel s porstom na papjeru pokasowasche: „Jan Kuźlik". Wón brěmjeschko wsa a ani njewjedźesche, hacź bě żo podźakował a kak bě s pižarnje sażo do města a na dróhu do domisny pschischok. Jemu sdasche żo, so njebě czaż żiwjenja hischcże niczo tak czeżke njeżł, każ to dźenża njeże. Do semje jeho to czehnje, dele jeho to tkóczi, dyrbi wotpoczowacź, haj myżli żebi, so to brěmjo, do kónczka swjasane, domoj njedonjeże.

Hacź chze abo njecha, wón dyrbi wotpocznycź.

Wón żo khwilu roshladuje, so by żo dopomnił, hdże je. Aha, tamle steji Draźinowski kschiż na pohrjebnischczu. Wón je hižo derje wuskhnył, kamjentny podstawk a stupjeń pod nim żo hižom běli a Kuźlika mohł rjez napomina, so dyrbi tu w bliskosczi wotpocznycź. Wón żo ke kschižej saměri, wotpoloži brěmjeschko a kij a pomodli żo.

„Nó haj, takle jej to rjeknu", sa khwilu żo sażo sebra a stawasche, sawěsczе bě troschtowany a pożylnjeny. Wobrotnischo wustupowasche a s kijom a s ruku machasche tak, każ żebi to we hłowje sestajowasche. „Macź Boża, Marija, je też měka jenicźkeho żyna a teho żu morili. Też wona dyrbjesche to pschecźerpjecź a je to pschecźerpjeła. Schto potajkim chżesch ty hary sehnacź!" Tak rjekny to żarujo a też Hanje, jeho njewjesczе.

IV.

Na wěži wożadneje zyrkwje we Wysokej pocza żo se żmjertnym swonom swonicź.

„Schtó pak je to wumrjek?" ludźo żo swónka wopraschachu, hdyż bě wotswonił a po puczu domoj dźěsche.

„Handrij Kuźlikez s Wonez, dragunar, je na bitwischczu padnył."

„Je to wěste?"

„Zyle wěste, to je psches żudnistwo pschischko. Hižo jutsje budże sa njeho w zyrkwi żwjatoczne wopomnjeczе."

To bě prěnja powjesć, kotraż bě s bitwischcża do nascheje wży dóschła. To bě prěni wopor, kiż żebi wójna wot naż żadasche. To bě prěni morwy, kotryż krajinje pożledni postrow sczelesche. Jeho wopomnjeczе ma żo czesczicź a jeho duschi ma żo wěczny wotpoczink popschecź a sa nju wuprożycź a to żo jutsje stanje. Tule winowatosczź wschitzy czujachu.

Hdyż běchu rano wot Kuźlikez wuschli, stejesche pola zyrkwje hižo wjele ludźi.

„Czakamy na wós", stary kantor rjekny, „budźemy wós pschewodźecź."

Swón wotmjelcża, kantor wótsje pohrjebny khěrlusch sanjeże, a czrjóda ludźi żo na pucź nastaji. W prědku njeżesche żo kschiż, sa nim dźěchu dźěczi, po dwěmaj poźnjo żebi, potom holzy s Hanu, Handrijowej njewjestu, sa nim mużizy a napożledku żony, kiż płakazu Kuźlikowu wjedźechu. Wschitke mějachu běle sale a rubischko, każ żebi to żarowanje żada.

Sażo drusy a drusy ludźo żo duzy po puczu k pschewodej pschidawaju, pschewod roscże a pschibywa, na pożledku dźe won se wży do schěrokich polow.

„Daj jemu wěczny wotpoczink, o Knjeże!" klinczi kantorowy jażny hłóż psches czichu stwórbu. A s nim spěwaju na sto hłożow żobu. Boże żłónzo na módrym njebju steji a se słotymi pruhami nahu schědźiwu hłowu mużow rossżwětla, stare lěży żwoju samyżlenu pěżeń schumja, na Hornażez kruschwinje żo zyle mjelczo czrjóda czornych wrónow tuli, stadło skotu, kiż żo na łuzy paże, posběhuje hłowu, rěczka pod mostom plusskota a psches kamjenje dele k młynej skacże, każ módrej woczi żo w schěrych nizinach haty błyschcża, swarane a wożyte role sa nasymskim dychom wonjeja, swjadke jahodki schiplenkow każ kapy krewje żo czerwjenjeja po hórkach pschi puczu.

„Mój skoty Handrijo, tole wschitko ty żenje wjazy njewuhladasch, ani njewużłyschisch, po tymle puczu hižo żenje wjazy khodźicź njebudźesch!" tak żo nahle wotwoła sadwělowazy hłóż, pschewoła wschěch dwě běłej ruzy, kiż żo styknjenej k njebju posběhnjetej, żo nad hlowu łamatej a sażo spadnjetej.

A dale żo żarowanske kěrlusche spěwaju, dale pschewod, kiż ma wjazy hacź sto hłowow, postupuje. Wón s hory dele po alejowym puczu k Wyżokej krocźi. Se schindźelom kryta, stara, na zyblu sapodobna wěża żo kedźbliwje po krajinje roshladuje a hdyż je pschewodźenje wuhladała — poskaj — wulki swón żo s njeje roswucźi schěroko a daloko. Jażnje je do doliny jeho mjedźany hłóż żłyschecź, ale njemóże pschewokacź macźerneho hłoża:

„Mój skoty żyno, hižo żenje teho swona wjazy njeżłyschisch, hižo żenje wjazy tejele zyrkwje njewuhladasch."

Ssyłsy każ s rěczku żo żamo mużskim po wobliczu ronja, na kamjentny pucź padaju — ale dale klinczi żarowanski kěrlusch. Hižom brinczi żornowzowa podkoha w zyrkwi, hdyż sta krocżeli wo nju dupa, kěrlusch je wocźichnył, żwězy żo sażwěczeju, pischcżele sapiskaju, a żarowanska Boża żłużba żo sapocznje, jako by tu czěło a kaschcź woprawdże pschitomnej bykej. W prěnich kawkach bur Kuźlik se żonu a wschěmi pschiwusnymi żedźi. Żokte płomjeschka żwěczkow jim pched woczomaj dyrkotaju, skrutnjenej hubje mjelczo scheptatej pobożne modlitwy,

„Ow, moje drohe dźěczo!" — Kuźlikowa sakschikny a na tym městnje żo swjese, na kotrymż hewak kaschcź stejesche.

V.

Hižo żu Boże żłużby nimo, duchowny je żarowanske hnujaze prědowanje skóncził a wutrobu sawostajenych troschtował, pokojał a w Bohu skónczik. Ale macźerna wutroba żo hischcże zyle směrowała njeje.

„Dyrbju na kerchow, dyrbju to dźědej a wowzy prajicź", — njejapzy Kuźlikowa rjekny.

„To cże tam dopschewodźimy", hnydom mużojo a żony pschihłożowachu.

Pola naż je stare waschnje a prawo, so żo po khowanju s hłożom żałosczi. S tym żo wutroba wolóźi, duscha żo wużwobodźi, bolosczе żo wuplakaja, żo wupowjedaja a żnadnischo pschenjeżu, hacź hdyż sakhowane a poduschene w rosbolenym snutskownym wostanu — —.

„Wutroba by ßo mi se ſrudobu pukka, hdy bych jim to wupowjedacź njemohka.“

„To ßo ßkuſcha a pſchiſteji“, pſcheczeljo ſa dobre ſpósnawoja a burowku na pohrjebniſchczo pſchewodźeja. Wot druhich khowanjow tu hiſchcze na rowach wjadnjaze wěnzy ſe ßmjertneho ſela leża, rjad niſkich kſchižikow roſcze ſe ſemje, niſka murja ſ drjewjanej tſěchu to ßwjate polo wobrubja.

Kužlikez rowy ßu na Woneczanſkim wotdźělu, te ßu hižo ſtare, ſpadnjene a ſe ßuchej trawu poroſczene. Sa dwazeczi lět hižo njebě ßo niczo wjazy na nich pſcheměniko, napißmo na kſchižu je hižo ſ deſchczom a ſe ßlónzom wußmahnyko, ale tam też w nozy pó cźmje trjechi. Kóždy ſ Kužlikez ßwójby. Ssmjercź jich tam wodźi žiwych a morwych a tak też dźenßa.

„Naſch ſkoty nanko“, na row Kužlikowa kaž porubana padnje, „du wam prajicź, ſo je naſch Handrij we wójnje ſemrjek. Kak lubo ſcze jeho měli, pěſtonili ſcze jeho a na kolenomaj kolebali, wodźili ſcze jeho a ßebi ſ nim hrajkali, wucźili ſcze jeho běhacź a dźěkacź, ßo modlicź a ſpěwacź a nětkole je morwy.“

„Naſcha ſkota macźi, naſch Handrij je njebo! Bajki ſcze jemu powjedali, wußmuźk jemu warili, w khoroſczi jeho wothladowali a nětkole je morwy! Wón je leżak, a ja njemóżach jemu poßkužicź, ranu ſawjaſacź, cźoko wokhłódnicź, na ert wokoſchicź! Wumrjek je a ja njeißym mohka jeho k rowu pſchewodźecź, do kaſchcza jeho ſhotowacź, a ßo wot njeho roßżohnowacź.“

„Mojej drohej ſtarſchej, du wamaj to wupowjedacź, ſo byſchtaj jeho tam pytakoj a njepſcheſtakoj, doniż ßo ſ nim njeſetkataj. Ani njewěm, hdże je jeho row, hdże je jeho cźěko, w zuſej ſemi mjes zuſymi ludźimi wotpocźuje.

„Wſchudźom je ſemja Boża“, ſtary kantor do rěcze ſarěcza, „a nětkole je doſcź. Sswojim njebohim ßy nětkole wupowjedaka, modlili ßo ßmy a ſpěwali, wſchitko zyle tak, jako by khowane byko, duż ſtaú a dodźakuj ßo!“

Kaž na roskas burowka poßkuſchnje ſtany a ſawoka:

„Saplacź wam to Bóh, ſo ſcze naß ßem pſchewodźili a ſ nami ſpěwali a ßo modlili. Wodajcze jemu, jeli ſo je waß ſ cźim ranił.“

Wodaj jemu Bóh luby Knjes“ — wſchitzy wotmolwichu, pſchi krychu khutnje hłowu a ßo roſſeńdźechu.

To bě pola naß pohrjeb — kaž daloko ßo ludźo dopomnicź wjedźa — bjes morweho. Ale lubjeſche ßo. Kužlik a jeho żona ßo troſchtowanaj domoj wróczíſchtaj, běſchtaj cźinikoj, ſchtoż bě móżno. S tym daſchtaj pſchikkad wſchěm tak mjenowanym „wójnſkim khowanjam“ pola naß.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 6. njedźelu po tſjoch kralach, rano 1/2 8 hodźin farat Răda němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnjaw 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſchek němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho żónſkeho towarſtwa.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotměje ßo w Sklonej Borſchczi němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W Michalſkej zyrkwi: 6. februara: Franz Pawoł, Franza Joſefa Wylema Wimmerja, wyſchſcheho ſchwajzarja w Nadźanezach, ß., 7 d. — 8.: Marta Frida, Ernſta Auguſta Roſtoka, fabrikſkeho dźěłacźerja na Zidowje, dź., 5 l. 10 měß. 25 d.

S druhich woßadow: Ernſt Wyrgacź, żiwnoſcźer a kowarſki miſchtr w Hornim Hunjowje, 64 l. 1 m. 23 d. — Auguſt Rychtar, wobydlet we Lupoji, 57 l. — Marja Hadamowa, wumjeńkatka w Jatſobju, 74 l. 3 m. 27 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

6. njedźelu po 3 kralach ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu. 1/2 9 hodźin ſměje farat Kſchižan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

6. njedźelu po 3 kralach ſměje farat Domaſchka rano we 8 hodź. němſku ſpowjedź. Duchowny Bójz dopoldnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Wutoru wjecźor 1/2 8 hodźin ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towarſtwa żónſkeje mkodoſcze.

Ssrjedu wjecźor 1/2 7 hodźin ſměje farat Domaſchka ßerbſku a 1/2 8 hodźin němſku wójnſku modleńſku nutrnoſcź.

Schtwórtk wjecźor 1/2 8 hodźin ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towarſtwa muźſkeje mkodoſcze.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płacźiſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Nětko je najwjetſchi cźaß

ßo wo dobroſcźi a tunjoſcźi mojich

Draniſkich
trajnje ßo tepjazych khachlow

pſcheßwědcźicź ſ kotrychž mam wulki ſkład wſchěch wulkoſczow kulojtych a ſchtyrirózkatych, cźornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Žadajcze ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótkojte kachle ſ lateho żeleſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißłuſchki, kužiſke wódne pónoje

we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sakožk 1881 **na khěžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

Pſchewſacze fotografowarnje.

Cźeſcźenym Serbam w Budyſchinje a wokolnoſcźi najpodwolniſcho woſjewjam, ſo ßym

fotografiſki atelier

tak ſahe ſemrjeteho

knjeſa Ewalda Kapplerja

tu na Bismarkſkej dróſy 14

kupił a pſchewſał.

Proſchu dowěrenje, knjeſej Kapplerjej a po jeho ßmjercźi jeho mandźelſkej ſpožcźene, dobrocźiwje na mnje pſchenjeſcź.

Sa ſchwarne, prawocźaßne a płacźiſny hódne dźěło rukujo poručam ßo ſ pocźeſcźowanjom

Ernſt Zipper, prjedy **Ewald Kappler**

atelier ſa fotografowanje.

W Budyſchinje na Bismarkſkej dróſy 14, w febr. 1916.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Drjewowa awkzija.

Pónđzelu 14. februara t. l. rano wot 10 hođźin ma ßo na tudomnym knjeźim revěrje

něhđe 90 rm. khójnowych kuluchow a 80 dołhich khójnowych hromadow

ßa hotowe pjenjeßy na pßcheßadźowanje pßchedawacź.

Shromadźißna pßchi hłubokej hrjebi pola Wjeßelenßkeho pucźa.

Sarjadniſtwo knjeźeho dwora w Lipinach.

Schewczik, inſpektor.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 20. małeho róžka popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hoścencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wyšši wučeř Šüca z Rachlowa dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hości k temu należnje přeprošuje

předsydstwo.

Ssym ßo w Budyßchinje na bohatej haßy 14 w domje pßchedawaćnje Singerez ßchijazych maßchinow po 2 poßkhodźe jako

praktiſki ſubjazy lěkař

ßaßydlił a wßchědnje rěčźne hodźiny wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin wotměwam.

Njedźelu a ßwjate dny je ßamknjene.

Pawoł Rybok

praktiſki ſubjazy lěkař

na bohatej dróßy 14 po 2 poßkhodźe w domje pßchedawaćnje Singerez ßchijazych maßchinow.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

Žiwnoſćź

ſ něhđe 18 kórzami leźomnoſćźe,

khěźu

ſ něhđe 2 kórzomaj leźomnoſćźe, wulkej ßadowej a ßadźenßkej ßahrodu, hnědźe $^3/_4$ hodźiny wot Budyßchina, ma hnydom na pßchedań prawny burow **Kutſchki** pßchi nowej hrjebi 5.

Tyſcherſkeho wuczobnika

k jutram pyta **Hoffmann** pßchi ßchulerſkich wrotach.

Hólz

kotryż je ßnadź 2 lěćźe ße ßchule, ßo hnydom abo poßdźißcho do ratarßkeho dźěła pyta. Dalßche je ßhonicź we wudawaćni Serb. Nowin.

Pjekarſki wuczobnik

móže do wuczby ßtupicź pola **B. Hauiki** na honczerſkej haßy 5.

Hólczeź, kotryż chze

pjekarſtwo

nawuknycź, dobru wuczbu namaka pola **Willia Bendela** pjekarßkeho miſchtra na róžku kronprynzowßkeho moßta.

1 abo 2 ſchulerjej

dobru a ßwědomitu **penſiju** měßaćźnje ßa 50 mk. namakataj pola **Hany ſwnd. Strohbachoweje** na Nowoßalzßkej dróßy 18 I.

Čźehnita krnwa

ßchelećźom je na pßchedań w Jitru cźißło 33.

Dźěćźazy wós

derje ßdźerźany, je na pßchedań ßa 15 mk. pßchi mjaßowym thorhoßchcźu cźißło 8 w ßadnjej khěźi pola Müllerez.

Ssylſy dźělenja,

płakane w duchu pßchi rowje lubeho mandźelßkeho, nana, ßyna a bratra

Auguſta Sedlizka

ſ **Komorowa** pola Klukßcha,

narodźi ßo 8. febr. 1877, wumrje ryćźerßku ßmjercź jako krajny wobornik 12. komp. 101 gren. reg. 5. aug. 1915.

Drje wjetßcha ßrudoba na ßwěćźi
We wójnje njej' ßo nam'kaka,
Hacź hdyż po lubym nanje dźěćźi
Sßo hußto ßtyßknje praßcheja,
Jich macź pak cźeźko roßrudźena
Tak horzo pódła ßapłaka.

Ach tajku ßtyßknu, wójnßku ßrudźbu
Teź wy ßcźe woptacź dyrbjeli,
Hdyż ßpodobako je ßo Bohu,
We zuſbje prjecź wßacź we bitwi
Wam luboh' nana, mandźelßkoh'
A ßyno, bratra ßwěrneho.

Na wójnßkej dowoleńzy běßche
Wón ßchtyrnateho junija,
Kak wón ßo domoj wjeßeleßche,
Kak witachu joh' dźěćźatka.
Tam praji: „Luba mandźelßka,
Ja njeßabudu dźěćźatka."

Wón doma woßtacź njemóźeßche,
Saß' dyrbjeßche hicź do wójny,
Wón runje lěto w polu běßche,
Hdyż padźe ßmjertnje ßranjeny,
Tam w bitwje pola Sagrßcha,
Tam, hdźeź je ßemja rußowßka.

Hdyż poßledni krócź wot Waß dźěßche,
Ssej wěßcźi njejßcźe myßlili,
So jeho wjaz' njewohladacźe,
Jom' cźeźko drje bě w wutrobi,
Joh' pßchichodna macź troßcht'waßche:
Dźi ſ měrom, Bóh Knjes ſ tobu je.

Pak to bě Boża ßwjata wola,
So žiwy ßo wjaz' njewróćźi,
Njepłaćźćźe wjaz, wopomńćźe tola,
Bóh wobßamknył to wßchitko bě,
Joh' duch, kiž Bohu žiwy bě,
Wón ma nětk wěćźne wjeßele.

Wón mandźelßku tu ßawoßtaji
A pódła ßchtyri ßyrotki,
Macź lubu teź do ßrudźby ßtaji,
Wßchěch dalßchich, bližßchich pßchećźeli,
Dwě ßotßje a pjecź bratrow tu
Wo njeho ſ wami płakaju.

Hdyż mandźelßkej ßo powjeßcź doßta,
So muž we wójnje padnył je,
Dha myßl dźěćźi měrna woßta,
Macź lubu jich ert troßcht'waßche:
Ach luba macźi, njepłaćźćźe,
Naßch luby nan 'ßchćźe žiwy je.

Wón ßteji pódła Božoh' tróna
Tam noßy palmy dobycźa
Joh' hkowu debi wěćźna króna,
Jóh' witałe ßu dźěćźatka,
Kiž prjedy njoh' ßu domoj ßchli,
Nětk ſ nanom ßu we kraßnoßcźi.

Ach njerudźćźe ßo, njepłakajćźe,
Bóh njeßechze Waß wopußchćźicź,
Wam cźeźko je, ßo njemóźećźe
Wy k jeho rowej pßchiſtupicź,
Wón wumrjeł je ßa wótźny kraj,
Bóh jemu wěćźny pokoj daj.

Ach mandźelßki a nano luby,
Spi derje bratße, pßchećźele,
We zuſej ßemi pokhowany,
Schtoż cźini Bóh, wßcho dobre je.
Wón po wßchěm horju, ßrudobi
Naß ſ tobu wěćźnje ßjednocźi.

Po žadanju **J. Kruża.**

Płaczišny rěsneho ſkotu na Draždżanſkich ſkótnych wikach.
10. februara 1916
Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacz do 6 lět	—	—
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	88—96	162—170
3. ſrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	75—85	105—160
4. ſnadnje pizowane hójdeje ſtaroby	60—70	130—140
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	96 102	166—172
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacz do 7 lět	92—95	160—165
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ſnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	74—82	146—154
4. ſrěnjo pizowane krowy a jałojzy	60—66	132—136
5. ſnadnje pizowane krowy a jałojzy	45—55	115—125
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	92—98	150—158
2. ſrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	65—75	125—135
3. ſnadnje pizowane	55—60	125—120
Czelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	95 100	145—150
2. ſrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	86—92	136—142
3. ſnadnje wuwite wot zyza	75—82	122—135
Swinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100—120 klgr.	115.50	154
pſches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niže 60 klgr.	75	93.75
ranzy a kundrožy	100	125

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. — pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt ſwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt ſchmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 20 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 25 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt ſuſcheneho połcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 30 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow ſyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacz 8 pj.

Otto Preuß

Mějeczel Khorla König

w Budyſchinje na zitnej haßy 4.

Konfirmaziſke a pruhowanſke wobleczenja

we wulkim wubjerku.

Wulkotne ſzedżaze najlěpje ſeſchite ſ hiſchcze pſchezo dobrych tkaninow.

Njedżiwajzy wulkeje żadnoſcze tworow a wulkeho powyſchenja płaczišnow pſchezo hiſchcze na najtuńſche płaczišny dżerżu.

Dokelž ſu twory pſchezo żadniſche, ſo porucża, ſo ſ nimi ſ czaßom ſaſtaracz.

Otto Preuß, mějeczel Khorla König

na zitnej haßy 4.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóżdym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Howjaſe kože

każ tež wſchě **kože a kózki**

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

an garbarſkej haßy.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyſchinje w ſzerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo czišczeči.

Dalokorěczak czißło 687.

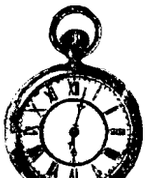

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ſzwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczživemu wobkedżbowanju porucża.

Hódna twora. Wißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Koże

kóżdeje druzhiny pſchez po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pſchi zitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

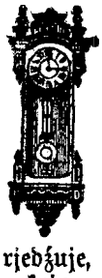

Kóżdy, kotryž chze ſzebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ſzebi jón **porjedżicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedżuje, ſa ſzwoje dżěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſzebi moji wukładne wołno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacz.**

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wuživanju ſ		2½ %
pſchi měßačnym wupowjedźenju		3 %
pſchi ſchtwórczlětnym	=	3¼ %
pſchi połlětnym	=	3½ %
pſchi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Sserbſkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 ho dź

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože

ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1916

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

We wudawarni Serb. Nowin ßu dostacź

khěrluſchowe pſchidawki

do ßerſbkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacź knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Sshmjentny majß, woku, peluſchki, lupiny, kolij, hejduſch, ſeradellu, žonop k wußywej

najlěpſcheje ſkhadźazeje mozy porucża

Khorla Preisser, jun.

pſchi žitnych wikach.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Pjeczene jerje ſakulene mopſy żelejowe jerje ſaßo tuńſche.

Sslódne ßuſchene a ßelene **jerje** a wſchě druhe ßuſchene twory wſchědnje czerſtwe.

Weberez rybowy dom w Budyſchinje

na theaterſkej haßy.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeńſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Czerwjeny dźeczel, ſchwedſki dźeczel, běły dźeczel, žołty dźeczel, inkernatſki dźeczel, luzerne, fazeliju

ſ rukowanjom, ſo je dźeczel bjes židy a najlěpſcheje ſkhadźazeje twory, jón porucża

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Schwalcża pyta wſchelake ſchwalcžiſke dźěło, ſeſchicże konfirmandſkich wobleczenjow, wobroczenje noſcheneje draſty, tež pſchiſchtrykowanje ſchtrympow.

Schneiderowa w Budyſchinje. na Pſchiſcheczańſkej dróſy 2 po 3 ſkhodach na lěwizy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowôtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 8. **Sobotu 19. februara 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

17. februara.

Na wjeczornym wojownischczu njebě žanych podawkow wožebitejeważnosče.

Pschi wotnoschazym dźěle w nowym stejischczu pola Oberšepta je žo hischče 8 franzowskich minymjetakow namakało.

Na ruskim wojownischczu bě w połnóznym dźělu fronty žiwe tšělenje mjes artilleriju.

Naschi lětarjo žu Dwinsk a želesniske twarjenja we Wilejzy nadpadli.

Na balkanskim wojownischczu njeje žo położenje pscheměniło.

18. februara.

Na wjeczornym wojownischczu žu Jendźelčenjo hischče ras spytali žwoje stejischcza k krótkemu ranju wot Yperna saž dobyčź. Woni žo krwawnje wotrašychu.

K dołhemu wjeczorej wot Leus a k połnozy wot Arrasa žu naschi wojazy z wuspěchom minam wubuchnyčź dali.

Jene małe němske wotdźělenje z jeneho nózneho wobhonjenja pschečźiwo jendźelskim stejischczam pola Fouquevillers (k połnozy wot Alberta) někotrych jatych a jenu maschinsku tšělbu žobu pschinježe.

Zyle blisko k połodnju wot rěki Somme žo jedyn nadběh franzowskich wojakow z naschim tšělenjom slemi.

Na druhej froncze bě z khwilemi žiwe tšělenje artillerije; wožebitych podawkow njebě.

Na nózne njepschečelske nadpady lětarjow w Flandernskej naschi lětarjo z mjetanjom bombow na Pogeringhe wotmolwichu.

Na rańschim wojownischczu njeje žo położenje pscheměniło.

Na balkanskim wojownischczu žu njepschečelowi lětarjo dwórnischczo w Hudowje (we Wardarowym dole) k krótkemu wjeczorej wot Strumizy nadpadli.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Pschiwótšenje wójny podmórskich čołmow.

Němske knježerſtwo je pšched tydźenjom knježerſtwu sjednoczenych statow wosjewiło, so jeho podmórske čołmy wot nětka kóždu wobrónjenu pschekupsku łódź bjes wopraschenja potepja. Kaž žo praji, žo sjednoczene staty połnózneje Ameriki sa krótki čaž Němsku a Awstrisko-Wuherſku wopraschа, kak chzedźa jeju podmórske čołmy spósnacź, hacž je jena pschekupska łódź wobronjena abo niz.

Londonski „Daily Mail“ z knježerſtwa sjednoczenych statow shoni, so žu žo sjednoczene staty wo tym hižo rosžudźiłe, kajkeho politiſkeho stejischcza chzedźa žo w nastupanju wojowanja podmórskich čołmow dźerżecź. Ssu dopósnali, so dyrbi wobstejazy sakoń płaczicź, hacž žu wójnuwjedźaze staty namjetej amerikanskeho statneho sekretara swonkownych należnoscžow, Lansinga, so maja žo wikowanske łódże wotbronicź, pschihłožowake. Sjednoczene staty teho dla na tym wobsteja, so žo žiwjenje měschczanow swěscži, kotrež z pschekupskimi łódźemi pucźuja, kotrež žo pšched podmórskimi čołmami njewobaraju. Komandant podmórskeho čołma ma spósnacź, hacž je jena łódź wobrónjena abo niz. Sjednoczene staty na stejischczu steja, so wone knježerſtwa tychle komandantow sa wschě wopaczności samolwite činja. B.

Nowy typ němskich podmórskich čołmow.

Londonski „Daily Thelegraph„ pische, so žnadź pschipowjedźena wójna němskich podmórskich čołmow pschečźiwo wikowanskim łódźam nowe pschekhwatanje pschinježe. Kaž je z neutralnych krajow žłyschecź, Němska nowy typ podmórskich čołmow wobžedźi, kotryž mohł žo najlěpje podmórski monitor mjenowacź. Nowy čołm ma formu zigary se žylnej wodunjepschepuschczatej panzerowanej wěžu, žrjedź kotrejež je komandowanski móst pschiprawjeny. Čołm móže žo wschón podnóricź, na poł pod wodu abo kaž swuczena łódź jěsdźicź. Wobrónjene pschekupske łódże jón z žyła njemóža wobschkodźicź a wójnske łódże jara cžežko. Sady panzerow žu kanony njesnateje liczby a njesnateho kalibra. Wěste jenož je, so je kaliber wjele wjetschi hacž dotalny němskich podmórskich čołmow. B.

Kral Bjedrich August w Lodźi.

Sakski kral je 15. februara po dlěschej želesniskej jěsbje do Lodże pschijěł. Po puczu kral w Lukowje a Nowominsku na krótki čaž z cžaha wuńdże, so by sakskich želesniskich sastojnikow, kotsiž běchu žo tam sestupali, powital a žo wobhonjak, kak žo jim wjedże a schto činja. W Lodźi generalny gouverneur krala na dwórnischczu powita, na cžož žebi tón wschelake pschiprawjenja, kaž wojeŕski dom a telegrafowarnju wobhladowasche a žebi wjetschu liczbu sakskich želesniskich a justiznych sastojnikow a muzſtwa se Sakskeje pschedstajicź da. L.

W krajnych žejmach njeżmě žo wo wójnje rěčecź.

Finanzna komižija pruskeho krajneho žejma bě pod wjednistwom někotrych konservatiwnych sapóžłanzow wobsamknjenje wo stejischczu němskeho khěžorſtwa k Amerizy w nastupanju wojowanja podmórskich čołmow pschijała. Pschečźiwo tutemu wobsamknjenju žu nowiny „Norddeutsche Allg. Zeitung“ knježerſtwowe wotmolwjenje pschinjeżke, w kotrymž žo praji, so žo krajnym žejmam njesaleži, žo z praschenjemi swonkowneje politiki saběracź. Jenicžzy němski khěžor žam ma po wustawje prawo, swonkownu politiku a wójnu wodźicź. Mjes tym so najwyschsche wójskowe wjedniſtwo njemóże z žyła parlamentariſkim jednanjam podležecź, parlamentariske jednanje wo swonkownych praschenjach jenož pšched khěžorſtwowy žejm žłuscha.

Po tymle powuczenju je žo pruski krajny žejm njedźiwajzy na protesty žwojich sozialdemokratiſkich žobustawow jednanja wo praschenjach swonkowneje politiki wostajił. Na hinasche stejischczo je žo druha komora sakskeho žejma stajika. W njej je konservatiwna frakzija knježerſtwu sčěhowaze praschenje pschedpołożika: Schto ponyżli kralowske statne knježerſtwo činicź, so by napschečzo měnjenju knjesa khěžorſtwoweho kanzlera, w nastawku „Noddeutsche Allgemeine Zeitung“ wot 12. febr. wuprajenemu, so ma jenož khěžorſtwowy žejm prawo, wo praschenjach wukrajneje politiki jednacź, prawa swjaskoweje rady a sakskeho ludoweho sastupjerſtwa sakhowało. B.

Swěščenje dźěłanja munizije w Němskej.

Loni w lěcze Jendźelčenjo Němskej wěschczachu, so budźe wot nasymy 1915 hódnoscź jich granatow a potom jich liczba wotebjeracź, dokelž składy ferro-mangana, kotryž je k dźěłanju worzla trěbny, dale njedožahaja. Tole wočakanje pak žo njeje dopjelniło. Hódnoscź němskich granatow njeje žo pohubjeńschika, też žo hischče nětkole runje telko granatow dźěła, kaž prjedy. Němskej wědomoscži a techniziy je žo poradźiło, ferromangan w tukraju w njesamjesnej hromadże dźěłacź, tak so Němska wukrajneho ferro-mangana wjazy njepotrjeba. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

15. februara: Němszy lětarjo žo nad krajinu pola Rigi pokasachu. Wojowanje w zyłej stronje po žiwoscži pschiběra. W Dwinskej stronje žo wo minowu dźěru pola Fluxta žylnje wojowasche.

Dźěru ßmy wobßadźili. Mjes Meddumskim a Demmenskim jězorom ßu naschi wojazy kruch lěßa k krótkemu wjeczorej wot Rugenischkow wobßadźili.

W stronach rěki Pripeta naschi Donszy kosakojo pola Jesjerz (23 kilometrow k dołhemu wjeczorej wot Rafalowki) awstriske wotdźělenje nadpadźechu a jo sniczichu. Pschi hornim běhu Stryppy (w Galiziskej) wjele s naschich patrouillow njepschecźela zyku nóz njepokojesche. Tsělenje, kotrež běchu patrouille na jenym dźělu stejischczow sapoczake, psches zyły dźeń trajesche Pschi ßrjedźnej Stryppje nascha artillerija do njepschecźelowych lětadłow tsělesche. Jene lětadło ßo trjechi a do njepschecźelowych linijow padże.

Na kawkaskej froncze: W Erzerumskej stronje postupujo ßmy po artilleriskim pschihotowanju jene wobtwjerdźenje s nadběhom dobyli. Ssmy 20 kanonow a muniziju sebrali a njepschecźelskich wojakow sajeli.

16. februara: Pódla dweju psched krótkim wobßadźeneju Erzerumskeju wobtwjerdźenjow ßu 15. februara naschi wojazy hischcze ßydom wobtwjerdźenjow dobyli. W naschich rukach ßu wobtwjerdźenja: Karegjubek, Tefta, Czobandele, Tasanghez, Uzunakhmen-Karakol, Uzunakhmen czißło 1, Kaburga, Ortaiuk, Ortaiuk-Illjaveni.. B.

Rußojo turkowsku twjerdźisnu Erzerum dobyli.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje s Pětrograda pod 16. februarom powě: Rußojo ßu Erzerum dobyli.

Erzerum je s wyßokimi horami wobdata twjerdźisna w rańschej Małej Asiskej njedaloko brjoha Czornego Morja. Erzerum je w poßlednim lětdźeßatku jara sakczěł a mějesche pschi poßlednim ludliczenju 120,000 wobydlerjow. Jako poßrědnikej wikowanja mjes Trapezuntom pschi Czornym Morju a dołhowjeczornej Persiskej bě wón mjes turkowskimi wikowanischczemi jene s najwjetschich městow. Město je skoro 400 lět, wot 1522, w turkowskim wobßedźenstwje było. W lěcze 1829 ßo jeho ruske wójsko pod Paskiewiczom smozowa. W lěcze 1877—1878 Erzerum wot sapoczatka novembra hacz do ßrjedź februara Rußam napschecźo stejesche. Po wobsamknjenju měra dyrbjachu Rußojo Erzerum saßo Turkowskej pschepodacź.

Nadrobnischich powjesczow wo tónkróczným dobyczu njeje hischcze doschło. B.

Rußojo turkowskeho póßlanza w Teheranje sajeli.

Pětrogradska telegrafowarnja powě, so ßu ruszy wojazy w Persiskej pola Keredja turkowskeho póßlanza, awstrisko-wuherskeho attascheja a někotrych druhich awstriskich poddanow, hdyž běchu na honitwje, sajeli. Tuczi ßu ßo jako wójnszy jeczi do Ruskeje póßkali. — Rußojo ßu 80 kilometrow k krótkemu ranju wot Hamadana persiske město Dovletabad wobßadźili. B.

Ruski minister swonkownych należnosczow, Ssasonow, wo traczu wójny.

Psched krótkim ßu ßo sastupjerjo nowin ruskeho ministra Ssasonowa wopraschcheli: Budże wójna hischcze dołho tracź? Psched pol lětom je exzellenza rjekka, so dyrbimy ßo na symsku wójnu pschihotowacź. Nětkole ßo ta k kónzej bliži. Njeje strach, so by ßo wójna do wjelelětneje pscheměniła?" Na to je Ssasonow wotmolwił: „Njewěrju to! Pschetoż wjelelětnu wójnu pschede wschěm Němska finanzialnych pschicżinow dla njewudźerži. S wójnu w lěcze pak dyrbimy liczicź a ßo na nju pilnje pschihotowacź. Najskerje budże wójna hischcze zyłe nětczische lěto tracź. W najlěpschim padże ßo wona w novembrje skónczi. B.

Rusła ßo na wójnu se Schwedskej pschihotuje.

Danske nowiny s Pětrograda powjedźa:

Wschón wobkhad woßobow a tworow do Finlandskeje je ßo sastajił. Finlandske żelesnizy ßu ßo khěžorstwowemu sakitanju podstajike. B.

Ruska hischcze Rumunskej njewěri.

Rumunske nowiny „Libertatea" ßu pjecza s Ameriki a Jendźelskeje shonike, so je ßo w Amerizy munizija sa Rumunsku skasała. Każ je postajene było, je ßo wona psches Rusku wjesła, tola psched rumunskimi mjesami je ju ruske knjeżerstwo sebrało. Powjesczo wo tutym podawku w Bukarestu wulke dźiwanje sbudźuje. Pschi skasanju munizije njeje ßo mjes Ruskej a Rumunskej niczo wuczinilo. Sebrana hromada munizije je jara wulka: Po wschěm sdaczu je ju ruske knjeżerstwo sadżerżało, dokelż ßo Rumunska hischcze wo ßwojim stejischczu njeje jaßnje wuprajiła. Ruska ßo boji, so mohła ßo ta munizija skónczinje pschecźiwo Ruskej nakoźicź. B.

Najwyschsche płaczisny sa pschenżu a pschenżnu muku w Ruskej.

Po wosjewjenju ruskeho ratarskeho ministra ßu ßo w Ruskej sa schenżu a pschenżnu muku najwyschsche płaczisny postajike, kotrež ßu w jenotliwych gubernijach wschelakeje wyßokosczе. Po nich ßmě zentnar pschenży w Orenburgskej guberniji něhdźe9 hriwnow płaczicź, w Ssaratowskej guberniji 10 hr. 50 pjenjezkow, w Permskej 8 hr., w Tobolskej w Ssibirskej 6 hr. 80 pj. B.

Zar pschi froncze.

Zar je 11., 12. a 13. februara dołhowjeczornu frontu wopytał a wojakow, woßebje jězdnych, wobhladował. Wón sa ßobu wjele regimentow wobhladowasche, ßo na offizěrow kóżdeho regimenta wobroczi, ßo jim sa jich ßłużbu wutrobnje dźakujo a nadźiju wuprajejo, so budże kóżdy hacz do poßlednich mozow wojowacź a jemu pomhacź, njepschecźela s kraja wuhnacź. G.

Rosprawa jendźelskeho generalneho staba.

16. februara: Němzy někotre ßylne nadpady po móznym bombardemencze wot pschedstejischczow pola Yperna hacz k połnozy wot Hoogha czinjachu. Jim ßo poradźi 600 yardow tsělnych hrjebjow mjes Ypernskim kanalom a Comines dobycź. Wschě druhe nadběhi ßo njeporadźichu. S wobeju stron artillerija móznje dale tsěla. B.

Rosprawa jendźelskeho wójnskeho ministra.

Lord Kitchener je w hornim ßejmje pschehlad wo wójnskich podawkach podał. Wón praji, so je ßo poßlednje měßazy wóßom nowych diwisijow k wjeczornej froncze póßkało, so by ßo njepschecźelej żaneho měra njewostajiło. Wo italskim wójsku wón s wulkim pschipósnaczom rěczesche; wón je pscheßwědczeny, so wono ßwoje hibanje do prědka k dobrenu kónzej dowjedźe. Njedźiwajzy horzych bitwow a s tym poczerpjeneho schkodowanja je ßo ruske wójsko dokładnje reorganisowało a ßo s nowa wobraniło. Duch, s kotrymż je wójsko napjelnjene, je runje tak dobry, każ pschi spoczatku wójny.

Wo wróczoscżehnjenju wójska wot Gallipoli Kitcherer praji: Hacz runje dopósnach, hdyż běch na městnje ßamym, so ßo wróczoscżehnjenje se ßnadnischimi ßrědkami pschewjesczź hodźi, hacz bě ßo s woprědka měniło, je waschnje, po kotrymż je ßo wróczoscżehnjenje dokonjało, moje najwjetsche woczakanje pschetrjechiło. Wójnski minister dale praji, so je ßo najwyschsche roskasowarstwo w Salonikiu do ruki generala Serraila położiło, so by sażada pschesjednosczе pola swjaskarjow ßylny wuras dostała. G.

Jedyn jendźelski kschižak do jeneje miny sawadźił.

S Londona ßo powě: Kschižak „Arethusa" je pschi jendźelskim rańschim brjosy do jeneje miny sawadźił. Boja ßo, so je wón shubjeny. Něhdźe 10 muži s wobßadki je ßo tepiło.

Kschižak „Arethusa" je jedyn s najnowschich jendźelskich małych kschižakow. Wón bě 3560 tunow wulki a se ßwojimi 29 mórskimi milemi sa hodźinu wón do najspěschnischich jendźelskich kóżdow ßtuschesche. B.

Londonska protestowanska shromadźisna, pschecźiwo směromleżenju wójnskeho kódźstwa.

W Jendźelskej ßo wjednistwu wójnskeho kódźstwa sa to wina dawa, so ßo hischcze pschezo pschiwosej se samórskich krajow do Němskeje njeje sadźěwało. W Londonje je ßo shromadźisna pod pschedßydstwom lorda Devenporta měła, kotraż je s wulkim sahorjenjom scżěhowazenu wobsamknjenju pschihłoßowała: „Skhadźowanka Londonskich měscżanow ßo dla wulkeje hromady tworow, kotrež ßo njepschecźelej se samórskich stron dierektnje pschiwożuje, na knjeżerstwo wascheje majestosczе wobrocża, so by ßo naschemu wójnskemu kódźstwu ßkoboda dała, naschu pschimórsku móz pschihodnischo nakoźicź". Devenport praji, so je ßo w prěnich wójnskich měßazach do Rotterdama 1,500,000 tunow rudeje pschiwjesło, kotrež ßu sa Kruppa postajene byłe. B.

Jendźelska żito kupuje.

Jendźelske knjeżerstwo je wulke hromady żita w Awstralskej, Kanadźe a La Placze nakupiło. S naßypanymi składami dyrbi ßo żitowemu lichowarstwu sadźěwacź. Składownje ßo s 18 milijonami hektolitrami żita napjelnja. B.

Jendźelske palenzpaletnje jako fabriki sa muniziju.

„Daily Chronicle“ pische, so je ßebi jendźelske munizijske ministerstwo wotmyßliło, wschě wulke palenzpaletnje k dźełanju munizije wužicź. Jendźelske palenzpaletnje nimaju nětkole żaneho dźěła, do kelž je ßo se sakonjom palenzpicźe jara poczeżiło. B.

Wojowanje w rańschej Afriziy.

Reuterez telegrafowańnja powě, so ßu po powjesczach, hacź do 15. januara doßahazych, Jendźelczenjo na wschelakich městnach rańscheje Afriki s wuspěchom s Němzami wojowali. 15. januara je ßo jene njepschecźelowe wotdźělenje wróczo sbiło. Wono bě spytało, bomby na Ugandasku żelesnizu klasczź. Dwaj dnjej posdźischo je jena jendźelska patrouilla jenu njepschecźelowu patrouillu pola Mangu nadpadła. Njepschecźel je ßo wróczo sczahnył. Pschi rańschim brjosy ßu ßo naschi wojazy do njepschecźelowych dali a jich k hłownej njepschecźelowej mozy wróczo sehnali. B.

7. januara je ßydom lětadłow dwě njepschecźelskej lěhwje pola Voia pschi Ugandaskej żelesnizy nadpadło. 10. januara je ßo jene njepschecźelowe wotdźělenje, kotrež chzyschče bomby na Ugandasku żelesnizu klasczź, wróczo sehnało. Hewak je wscho směrom. B.

Potepjenje franzowskeho kschižaka „Admiral Charner“.

Powjesczź s Parisa praji: Pschi syriskim brjosy je jedyn němski podmórski czołm franzowski kschižak „Admiral Charner“ potepił. Blisko brjoha ßu pław s 15 franzowskimi matrosami wußlědźili, s kotrychž bě hischcże jedyn żiwy. Tutón praji, so je ßo łódź 8. februara rano w 7 hodźinach torpedowała, a so je ßo kschižak sa něktore mjeńschiny potepił. Czołmy njejßu ßo mohłe wußadźicź. B.

Rosbuchnjenje munizije w Chalons sur Marne.

Na tworowym dwórnischczu w Chalons sur Marne je póndźelu żelesniski wós, s muniziju nakładżeny, rosbuchnył. S tym je ßo wulka schkoda naczinika a ßo telegrafowy swjask mjes Epernayom a Parisom pschetorhnył. B.

Bombardement na Belfort.

Barlinske nowiny pischu, so czeknjeńzy s Belforta, kotsiž ßu do Schwajzarskeje pschijěli, powjedaju, so ßu němske bomby satraschne sapuscźenje w Belfortu naczinike. Něhdże 50 khěżow je ßo pjecza saßypko.

Shromadny schtworoswjaskowy wójnski plan.

Londonski „Daily Telegraph“ s Roma, hdźež je franzowski wójnski minister Briand sańdźeny tydźeń s italskim knjeżerstwom radu składował, shoni: Wot nětka njebudże żana schtworoswjaskowa móz ßamostatnje we wójnje postupowacź. Kóżde postupanje dyrbi ßo shromadnje wobsamknycź. Schtworoswjaskowy zentralny generalny stab ßo pschichodnu njedźelu w Parisu seńdże. W Romje ßu wójskowi wjednizy pscheßwědczeni, so śmeje schtworoswjaskowe shromadne postupanje rosßudźaze scźěhwki, a so njepschecźelej njebudże mózno, s dobom ßylne nadběhi na wschěch frontach wudżerżecź. Njepschecźelej ßo żaneje składnosczе wjazy njeda, wulki nadběh pscheczźiwo jenej fronczе czinicź. Schtworoswjask mohł hižo nětkole postupacź, chze pak pschihodne wjedro wocżakacź. Do meje ßo do ważnych wojerskich pschewsacźow njedadża. B.

Nadpad awstriskich lětarjow na Mailand.

Po rosprawje awstriskeho generalneho staba je póndźelu 11 awstriskich lětadłow na Mailandske dwórnischczo a twarjenja bomby mjetało. Mózne mróczele kura ßu ßo wobkedźbowałe. Njedźiwajzy tšělenja s kanonow wobaranskich batterijow ßu wobkedźbowazy offizěrojo na lětadłach mjetanje bombow po planje wodźili. Pódla teho ßu něktore lětadła na jenu fabriku w Schio bomby mjetałe. Wschě lětadła ßu ßo njewobschkodżene wróciłe.

Po powjesczach awstriskich nowin je ßo pschi nadpadże awstriskich lětarjow na Mailand, Monza, Bergamo a Brescia 8 człowjekow moriło a ßo něhdże 60 sraniło. B.

Bołharske wójsko w Albanskej.

Bołharske wójsko je město Elbassan w Albanskej wobßadźiło. Wono wot tam k Durazzu czehnje, so by ßo s awstriskim wójskom sjednoczіło. Italske wójskowe wjedniſtwo je ßo pjecza rosßudźiło, Durazzo wopuschczicź, so mohło lěpje Valonu sakitacź. S Durazza je ßo wójsko hižo do Valony pschewjesło. B.

Schtworoswjaskowe ßlubjenje w Rumunskej.

Hdyż je njedawno Rumunska 80,000 waggonow żita do Jendźelskeje pschedała, je pjecza jendźelski póßłanz Rumunskej ßlubił, so by, hdy by schtworoswjask wójnu dobył, Saloniki pschichodnej Sserbiji pschipadnył a so by Rumunska jako sarunanje woßebitu zonu w Salonikiu dostała. B.

Wo ßerbskich czeknjenzach

je ßerbski póßłanz w Romje, Rističź, jenemu dopißowarjej nowin „Sera“ scźěhowaze prajił: „Wěrno je, so skoro wschitzy czeknjenzy mojeho kraja wo Italskej se sależnej sympathiju njerěcża. Ale tuczi wbosy, kotsiž ßu ßwoju wótczinu a existenzu shubili, ßamo wo ßwojim ßamßnym knjeżerstwje a wo ßwojim kralu derje njerěcża, też niz wo Cżornej Horje, Rumunskej, Jendźelskej a Franzowskej. Po pschětratych khoroscźach a druhich czerpjenjach je ßo jich duch pokhmurił. So ßu ßerbszy sapóßłanzy wschě cześcźowanja w Romje wotpokasali, je ßo teho dla stało, dokelž njeběchu ßwjedźeńskeho smyßlenja.

Wo ßerbskim wójsku njehodźi ßo nětkole rěczecź. Tola sa něktore měßazy śmeje Sserbija drje něhdże 150,000 muži saßo k wojowanju pschihotowanych. B.

Wojerska a zivilna móz w Schwajzarskej.

Po wudyrjenju europiskeje wójny ßu ßo w Schwajzarskej wójskowemu wjedniſtwu někotre prawa pschepodałe, s kotrymiž dyrbjesche ßo wójsku sakitanje schwajzarskeje neutralnosczе polożicź. Po ludowym měnjenju njeje wójskowe wjedniſtwo ßwoju powjetschenu móz na prawe waschnje wužiło. Tak ßu ßo na pschikład żelesnizy wojerskej mozy podstajiłe. Swjaskowa rada ßmě, ßo ßejm njewopraschawschi, monopole sawjescź, kotrež ma wona dla ludoweho żiwjenja sa nusne. Woßebje we wjeczornej Schwajzarskej, w kotrejž wobydlerstwo franzowski rěczi, měnja, so je knjeżerstwo, a to woßebje wójskowa wyschnosczź, ßwoje powjetschene prawa, njeprawje wužiwało. Poßledniscza ßo winuje, so ßo stronischy k němskemu bokej khila. Tehodla ßebi żadaju, so by ßo wójskowy roskasowar, general Will, wotßadźił. Ssejmej dyrbi ßo saßo jeho prjedawsche kontrolowaze prawo wróczicź, móz wójnskich ßudow dyrbi ßo k lěpschemu zivilnych ßudow samjesowacź. B.

Sakski ßejm

ßwoju dźěławosczź tónle tydźeń póńdźelu se sjawnym poßedźenjom sapocza. W nim ßo wschelake żelesnizowe naležnosczе dowuradźichu. Wutoru nimale zyle sjawne poßedźenje jednanja wo hospodarskim porjadże justizneho ministerstwa wupjelnichu. Sozialdemokratojo pschi tajkich jednanjach ßwoje skórżby a wobskórżby pscheczźiwo wschelakim po jich sdaczu njeprawym rosßudźenjam sakskich ßudow wospjetuja; Zadanjam sa rjadowu kanzliju też tónle ras ßwobodomyßlni njepschikłoßowachu, byrnjež bě jich wjednik Günther ßo psched dwěmaj lětomaj s wyßokim rjadom wusnamjenił. Schtwórtk jednasche ßo wo nationalliberalnym praschenju, czehodla ßu ßo żitowe a běrnowe placźisny psched někotrymi njedźelemi powyschike, a wo sozialdemokratiskim namjecze, so bychu ßo placźisny seżiwjeńskeje potrjebnosczе, woßebje pak běrnow, njepowyschike, a wo żadanju na knjeżerstwo so by pscheczźiwo wschěm powyschenjam placźisnow na seżiwjensku potrjebu se wschej rasnosczu skutkowało. Pschi tychle jednanjach běchu wschě strony we tym pschesjene, so je poßlednje powyschenje placźisnow sa żito a běrny wulki smylk, kiž je mjes ludom hłuboke roshorjenje sawinował. Mali ratarjo nimaju żaneho wužitka s njeho, dokelž jenoż dobytk wulloležomnosczerjam pschinjeßu, kiž hakle nětkole ßwoje żito pschedawaju. Na swjaskowu radu a woßebje na pruske knjeżerstwo ßo skorżesche, so tajkimle czinkam se ßwojimi wukasami polěkujetaj. Minister w ßwojej wotmolwje tele winy njeprějesche a ßlubi, so budże w pschichodże tajkim schkódnym pschiprawam sadźěwacź spytacź. Jako sozialdemokrat Sindermann, kiž bě hakle njedawno wotkhorił, w dleschej a czasto se schibałym żortom wschelake njespodobnosczе schwikazej rěczu, kotrejž czasto zyły ßejm pschihłoßowasche, żadanja ßwojeje strony sastupowasche, wobja jeho njemóz. S dybawymi ßłowami: „Moji knjeża, ja wjazy njemóżu, mi bu tak hubjenje“, swjesy ßo na stoł. Sapóßłanzy pschiskocźichu, a po khwilzy, hdyż bě ßo wón saßo shrabał, dowjedźechu jeho s poßedźeńnje. Se wschěch ßłowow pschekhodżowasche wusnacże, so ßo se ßłowami ßamymi niczo njepolěpschi. Po tychle jednanjach dowuradźichu ßo wschelake stawy statneho hospodarstwa a mnohe petizije.

Pscheczźiwo schkodowanjam, kiž dźiwje kanikle, ßorniki a bażanty na polach, łukach, lěßach a honach naczinjeja, sapodam s po-

mozu konservativneje frakzije namjet, w kotrymž wotpomhanje tajkich schkodowanjow žadam. E. B.

Ze Serbow.

— **(Mordarstwo a žamomordarstwo.)** Wójna žebi woporu niz jenož w bitwischczu, ale tež s wonka njeho žoda. Sańdženn njedželu rano je žo žakostny podawk w Budyschinje stak. Mandželska pschekupza Roschera s Kamjenizy, kotryž je we wójnje padnył je w domje žwojeho nana Khorle Bjedricha Herzoga na Matekskej drósy 22 žwojej dżeščzi, tsilětnu holzu a pjeczlětneho hólza, satsělika a potom s tleczim wutsělom žwojemu žiwjenju kónz czinika. 27-lětna žona bě hnydom morwa, runje tak holza, mjes tym so bě hólz hischcze někotre minuty žiwy. Wo podawku žu žo scžěhowaze nadrobnoscze shonike: Roscherez mandželskaj hacž do spoczatka wójny w Kamjenizy bydleschtaj. Hdyž bě žo muž do wójska swołak, žona službu w Draždžanach pschija, mjes tym so žo dżěsczi dżědej a a wowzy do Budyschina daschtej. Ssobotu Roscherka do Budyschina pschińdże a bě žo po sdaczu wo mužowej žmjerczi zyle směrowaka. Wona hakle posdże lehnyrz dżěsche, a jejnej starschej hischcze žłyschescheschtaj, kak wona žwojej dżěsczi wutrobnje koschesche. Duž žebi myžleschtaj, so je wobžaromna žona najhórsche pschětrała, a žo směrowanaj spacz lehnyschtaj. Na dobo tsi wutsěle sakužnychu. Dokelž běchu durje komory, w kotrejž žo dżowka s dżěsczomaj namakasche, samknjene, žo khětra khwila miny. prjedy hacž žo do komory dobuschtaj. W njej dżowku a jejnej dżěsczi morwe namakachu.

— **(Pschedawanje běrnow w Budyschinje.)** Po wosjewjenju měschczańskeje rady žo pschichodnje w měschczańskimaj pschedawarnjomaj (na jerjowej haži 2 a na Hoschiz haži 28 — w Hardrahtez bróžni) kóždu wutoru, schtwórtk a žobotu dopołdnja wot 8—12 a popołdnju wot 3—7 hodžin běruy na wobžwědczenje sa khlěbowe kharty pschedawaju. Hospodarstwa hacž do 4 wožobow žmědża hacž do 10 puntow, hospodarstwa s wjazy wožobami hacž do 20 puntow na jenym pschedawanskim dnju dostacz. 10 puntow běrnow 40 pjenježkow płaczi.

— **(Dyrbjenske skotowikowanske swjaski w Pruskej.)** 15. februara je w Pruskej wukas do mozy stupił, po kotrymž žo w jenotliwych provinzach dyrbjenske skotowikowarske swjaski sawjedu. S nimi dyrbi žo sadžěwacz, so by žo skót s pschekhwatanjom rospschedał a na druhej stronje dyrbi wón rosdžělenje skota po potrjebje wodžicz. Po knježerstwowej woli njedyrbja žo skótni wikowarjo wot swjaskow wusamknycz. Swjaski s dobrowólnych a dyrbjenskich žobustawow wobsteja. Pschichodnje je wscho skótne wikowanje postajenjam dyrbjenskeho skotowikowarskeho swjaska postajene. Mjes rěsnym a plahowanskim skotom njeje žo hodžiło mjesu sczahnycz.

Wschě swjaskowe žobustawy wobžwědczenja dostanu. Jenož tón, kotryž ma tajke wobžwědczenje, žmě skót kupowacz. Teho dla je žo tež postajiło, so dyrbja žebi tež rěsnizy, kotsiž direktnje wot ratarja skót kupuja, wobžwědczenje wobstaracz. Liczba žobustawow jenotliwych swjaskow njehodži žo hischcze pschewidżecz. Želesniskim sarjadnistwam je žo porucziło, žiwy skót jenož na sakładze wobžwědczenjow po želesnizy wosyczy.

Wo wschěch kupjach dyrbi žo swjaskej powjesez dacz. Kóždy wikowar dyrbi w knihach na jenej stronje kupjenje a na druhej stronje pschedacze skoczecza sapisacz.

Swjaski žo na scžěhowaze waschnje tworja. Pschedžydstwo s pschedžydy a městopschedžydy wobsteji. - Wonaj dyrbitaj po mózhnoszi statnaj sastojnikaj bycz. Połoja pschedžydstwa wobsteji dale s połojzy se skótnych wikowarjow, kotrychž wikowanska komora namjetuje, s druheje połojzy se sastupjerjow ratarstwa, kotrychž ratarske komory namjetuja. Ssobustawy žo létnje ras shromadża. Khosty dyrbja žo na dwěmaj puczomaj sehnacz. Sa wobžwědczenje budże žo jenokróczny dawk po wyšokoszi pschemyšlowego dawka bracz. Dawk ma po wulkoszi wobkhoda wot 10 hacž 150 hriwnow wuczinicz. Dale ma žo wot kóždeho pschedacza swjaskej dawk wotedacz, kotryž nježdmě pok prozenta pschekroczicz.

Tež w Sakskej žo dyrbjenske skotowikowanske swjaski postaja.

— **(Dožahaze khofejowe sklady.)** Sapisanje khofejowych składow w Němskej je dopokasało, so němske khofejowe sklady hischcze na dołhe czasy dožahaju.

— **(Wuwos konjow.)** Po wukasu sastupjazeho generalneho komanda 5. armeekorpsa w Pósnanju je sakasane, s Rósborskeho wokrježa konje bjes dowolnoscze krajneho radżiczela do druhich wokrježow wuwjesez. Dokelž žo tutón wukas husto pschestupja, krajny radżiczel na to kedžbliwe czini, so žo wukasowe pschestupjenje s jastwom hacž do jeneho léta khosta.

— **(Wóshriwoszcz konjow.)** Měschczańska rada wosjewja, so žu konje 2. narunanskeje maschinsko-tsělbneje kompagnije XII., kotrež žu w hoszczenzu „kurwjerscha" pschi drjewowych wikach w Budyschinje saměszczene, na woshriwoszcz skhorike.

— **(Powyschenje mlokoweje płaczisny w Budyschinje.)** Po wosjewjenju měschczańskeje rady je žo 18. februara najwyschscha płaczisna sa liter dobreho mloka na 24 pjenježkow powyschika. S jastwom hacž do jeneho léta abo s pjenjesami hacž do 10 000 hriwnow žo kóždy khosta, kotryž nowu postajenu mlokowu płaczisnu pschekroczi.

— **Na polu czesczе** staj padkoj: Jan August Měrczin s Kolwasy, feldwebel a offizěrski aspirant pola 14. pěschego regimenta 179, a leutnant Waktar Schwarz, žyn semrjeteho ratarskeho radżiczela Schwarza w Hrubjelczizach.

— **Létusche wobhladanje koblow a srěbjatow** budże w Budyschinje 4. meje w 1 hodžinje popołdnju w Budyschinje, 5. meje dopołdnja w 9 hodžinach w Kamjenzu, 6. meje dopołdnja w 9 hodžinach w Moritzburgu. Na wschěch tsjoch městnach budża žo tsilětne a schtyrilětne žamowoczehnjene kobły, w Moritzburgu pódla teho starsche kobły se snajmjenscha tsjomi potomnikami, w Budyschinje a Kamjenzu pod plahowanskimi wuměnjenjemi kupjene kobły mytowacz. Sa wschě kobły, kotrež njejžu do plahowanskeho sapiža sapižane, ma žo wo 3 hriwny wyschschi pschipuschczny pjenjes sapłaczicz, runje tak sa sapižane kobły, hdyž žo w prěnim a druhim lecze jich potomniki pschi wobhladanju srěbjatow njepschedstaja.

S Budestez. Sserbski žwójbny wjeczor narodneho, khutneho wopschijecza chze tudomne towarstwo „Lubin" we Vogtez sali pożledniu njedželu makeho rózka wuhotowacz. W luboszczi a dżakownoszczi chzemy spominacz na bědy naschich wojakow, žłyschecz chzemy rjane, žerbske spěwy, w duchu chzemy psches wobrasy a pschednoschk žo dowjesez dacz do horateho žerbiskeho kraja. Sastup je darmo a žu wschitzy sprawni Sserbjo wutrobnje witani.

S Bukez. Sańdženu njedželu saža wopomnjecze dweju we wójnje padnjeneju, Maxa Měrczina s Rodez, nadžije pokneho žyna jeho starscheju a pschiwusnych, a samkarskeho mischtra Hermana Hejdy, pschecželа naschеje wožady, žwjeczachmy. Wyžokoczeszczeny knjes farar bě sa tekst s Mójsažowych 1. knihow 2. a 14. schtuczku s 22. stawa wuswolił a nam jón w troschtnej rěczi, Isaakowe woprowanje kražnje pschirununjo s tutymaj towarschomaj, roswi. Po wuczitanju žiwjenjoběha jimaj zyrkwiny khor pod wodženjom žwojeho dirigenta knjesa kantora Lodneho po žadanju sawostajenych ariju „Kak w czichim měrje wschitzy czi sbóżni spja" k pożlednjemu wotpoczinkej wěnowasche. Hacž runje nam hnujaza rěcz knjesa farara a derje pschednjeżeny spěw žłysy s wóczka wabjeschtaj, dha žo nam tež troscht da, kotryž w jenej myžli saczuwachmy.

S Lomska pola Minakała. Prjedawscheho inspektora na tudomnym knježim dworje Kretschmarja bě loni Budyski kawniski žud ras k 20 hriwnam a potom k 50 hriwnam pjenježneho khostanja sažudził, dokelž bě wón pólskich dżěłaczerjow s pukami krjudował. Pschi pożlednim wužudženju bě czeladnik Adamski pod pschižahu wobžwědcził, so je jemu Kretschmar gamasche a schtrympy darił, so by pscheđ žudom prajił, so žo njemóże wjazy na to dopomnicz, so je jeho Kretschmar bił. Kretschmarja žu teho dla nětko dla spytaneho sawjedženja k wopaczнej pschižasy wobskorżili.

S Hóska pola Kulowa. Sswoje 3 njedżele stare dżěczo kumpajo je žo 32 lět stara mandželska tudomneho khěžkarja Rožmija i Božej ruczku sajała.

S Kulowa. Listynoscheŕ Bjarnat Hejduschka, wójnski dobrowólnik pola gardżinych jěsdnych, je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił. — Rjekowsku žmjercz na bitwischczu staj wumrjekoj czěžla Mikławsch Kochta s Kulowza a narunanski reserwist Pětr Hadam s Brěžkow.

S Kulowa. S wuwosom rěsneho skota do wjetschich městow je tu žadnoscz rěsneho skota nastała. Te tsi rěsnistwa, kotrež žu žo hischcze we wójnje sdżerżake, jara czežko we wokolnych wžach skót k rěsu dostawaju. Teho dla wone w tudomnych nowinach wosjewjeja, so budża pschichodnje jenož tym ratarjam mjažo pschedawacz, kotsiž jim žwój rěsny skót k kupjenju poskiczeja, prjedy hacž jón do wulkich městow pschedadża.

S Wuczkez. Wojak 101. reservneho pěschego regimenta Pawoł Zuhn, kotryž je žo we Wětrowje narodził a na pożled we Wuczkezach žłużesche, je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S **Wokrancžiz.** Rjekowsku ßmjercź sa wótcžinu je spoczatk januara też druhi ßyn tudomneho khěžkarja Mikawa w jenej bitwje pola Yperna poczerpik.

Ze Eslepeho. Nasch Boži dom je ßo s milinskim ßwětkom wuhotowak. Schtož je naprawa klaczika, je patron nascheje zyrkwje, Jeho exzellenza knjes hrabja Arnim-Mužakowski, sapkaczik.

S **Běleje Wody.** Pola něktorych małych wobßedžerjow w Dźěwinje ßu žito a muku sebrali. Krajny radžiczel s dwěmaj žandarmomaj pschińdže a sklady něktorych ratarjow pschepyta. W něhduschim schulskim domje pola jeneho małeho wobßedžerja 450 puntow rožki a něhdže 200 puntow muki sebrachu. Tele poměrnje ßnadne měry njeběchu ßo pschi sapißanju mjenowake.

S **Běleje Wody.** Wokrjeßna schulska inspekzija Rósborskeho 3. schulskeho dohladowanskeho wokrjeßa je ßo na duchowneho Aischa w Jabłonzu pschenjeßło .

S **Kruschwizy** pola Mužakowa. Ssydomlětny ßynk dźěłaczerja Kliemanta po czenkim lodže bliško schule ležazeho hata běhasche. Na dobo ßo lód skama a hólz ßo pscheð wocžomaj ßwojich towarschow, kotsiž jemu njemóžachu pomhacź, we wodže shubi. Macź, kotruž hnydom na pomož sawołachu, podarmo spyta dźěczo wukhowacź, pschi czimž je pschi ßamym ßama ßmjercź namakała. Hólzowe czěło ßu posdźischo we wodže namakali.

S **Draždžan.** Pondželu, runje wo poknozy czehnjesche ßylne njewjedro psches Draždžany. Po starym burskim prawidle po tajkich sažnych njewjedrach s nowa syma sastupi. Na druhi dźeń hižo mjerschjesche a popołdnju ßněh padasche.

S **Dobroschez** pola Njeßwaczidła. Njedawno ßu tu tyscherja Pretza s Merseburga sajeli. Wón bě wo czaß kemschow s woknom do domskeho Wowczerjez žiwnosczje salěst, so by tam kradnył. Swakowa tudomneho žiwnosczerja Neka bě widžała, kak ßo zusy człowjek s lěßa k Wowczerjez dworej tula a kak potom do domskeho s woknom nuts salěse. Teho dla ßußoda žiwnosczerja Schoktu sawoła. Tón wot wonka na paducha sawoła. Hdyž na to paduch s woknom won skoczicź spyta, jeho Schokta hrabny a jeho hromadže s někotrymi ßußodami do Njeßwaczidła k žandarmej dowjedže. Sajaty paduch je husto pokhostany człowjek, kotryž je mjes druhim w Scheschowje a Radworju dźěłał, a kotremuž ßu teho dla tudomne strony snate. Wón je pjecza też na druhich městnach kradnył.

Přilopk.

* Młodostneho nutsdobywarja, czeknjeńza s wukhowarnje Ericha L., kotryž bě jenemu pjekarskemu mischtrej w Draždžanach sa něhdže 10,000 hriwnow hódnostnych papjerow a hotowych pjenjes kradnył, ßu w Hamburgu wußlědźili a sajeli. Jedyn polizajski sastojnik je jeho do Draždžan pschiwjesł. Tu je młodostny paduch sastojnika na městno dowjedł, hdžeż bě rubjenstwo sahrjebał. Je to jena khłódniza w sahrodže Marjinodwórskeje dróhi. Tam ßo kaschczik s 9000 hriwnami hódnostnych papjerow namaka. S kradnjenych hotowych pjenjes bě wón něhdže 100 hriwnow pschetrjebał. Wón bě ßebi też nowe wobleczenje kupił a ßo jo w jenej khěži Wettinskeje dróhi woblekł. Potom bě ßebi puczowansku toschu a puczowanski pschikrywy kupił a do Hamburga wotjěł. Tam jeho hižo polizija wocžakowasche a jeho saja, tak so ßo jemu dalsche wudawk salutowachu. Sbytk kradnjenych pjenjes ßu wobkradnjenemu pósłali.

* **(23,000 hriwnow ßo kradnyło.)** Na póstskim hamcze w Lukowje bě ßo tele dny s póstskeho wosa kaschcź s 23,000 hriwnami kradnył. Jako paducha ßu samkarja Reutera s Mutfrosta w Luxemburgskej sajeli.

* **(Wulke póstske rubjeżnistwo.)** W Jädickendorfje pola Barlina ßu ßo rubjeżnizy do póstskeho hamta dobyli. Se schkleńczerskim diamantom běchu jenu woknowu schkleńzu rosrěsli a potom s woknom nuts salěsli. Tam pjenjeżny khamor wot murje wotpaczichu a jón na polo, 500 metrow wot póstskeho hamta sdalene, wucžahnychu. Se ßwojim gratom a pólnymi kamjenjemi khamor rospaczichu. W nim 3000 hriwnow a wjele snamkow namakachu. Barlinskej poliziji je ßo poradźiło, dweju bratrow, Wilhelma a Pawoła Renzmanna w Königsbergu w Neumarzy, jako rubjeżnikow wußlědicź. Taj běschtaj ßo hischcze pola jeneho duchowneho a jeneho hamtskeho pschedstejicźerja we wokolnosczi nutskamałoj a wschelake wězy pokradnyłoj. Wonaj potom do Barlina dźěschtaj a tam dźělenaj bydleschtaj. Hdyž pak polizija do jeju bydła pschińdže, běschtaj hižo wupjerchłoj. W jenym bydle w jenej khowanzy 950 hr. a w bydle pschichodneje macźerje druheho paducha tykanzowy taler namakachu, kotryž bě ßo duchownemu kradnył. Wonaj do Danskeje cźěkaschtaj. S kojerskim listom ßo poradźi, jeju w Sonderburgu saßłapicź. Pola nieju 900 hriwnow pjenjes a wjele listow a listnych a sawěsczenskich snamkow nadeńdźechu. Wonaj běschtaj s browningskimi pistolijemi wobrónjenaj a staj najskerje hischcze wjazy rubjeżnistwow skucźiłoj.

* (Rospaczerjo **pjenjeżnych** khamorow.) S Hannovera ßo pische: Do měschczanskeje nalutowarnje ßu ßo w nozy paduschi dobyli. Pjenjeżny **khamor** ßu rospaczili a s njeho 37000 hriwnow kradnyli. Sa paduchami nimaju hischcze žaneho ßlěda.

* (Schtyri dźěczi ßo s jenej granatu morike.) **We Winje** w jenym domje Blechturmskeje haßy dźěczi s jenej njerosbuchnjenej granatu hrajkachu, kotruž bě jedyn wojak na dowoleńzu domoj pschinjeßł. Granata na semju padže a rosbuchny. Schtyri dźěczi ßo morichu, jena žona ßo lohko srani a někotre wobydlenja ßo wobschkodźichu.

* **(Jedyn zyrkwiny sastojnik 30 000 hriwnow pschekschiwił.)** W Draždžanach ßu 63 létneho zyrkwineho sastojnika Ernsta Brockwitza, pschi tsikralowskej zyrkwi postajeneho, sajeli. Brockwitz, kotryž je 47 lět we wosadźinej ßłužbje, je s najmjenscha 30 000 hriwnow zyrkwinych pjenjes pschekschiwił. Pschekschiwjenje wjele lět do sady doßaha.

* **(Njewjedro.)** W Döbelnje je póndželu w nozy symny błysk do noweje masiwneje brózńje ratarja Bohra dyrił a w twarjenju a ratarskich maschinach wschelaku schkodu naczinił. Wětr potom wobschkodźenu schifrowu tschechu do zyła wotkry a też murje spowala, tak so ßo wulka masiwna brózeń do czista wupuscźi.

* S njewobhladniwym wobkhadźenjom s tschelbu je ßo tele dny w Berthelsdorfje pola Heinichena cźeźke njesboże stako. Tamnischi rěsakowy wobßedžeŕ Agsten bě s wójny k ßwojemu pschichodnemu nanej, kublerjej Köhlerej, na dowoleńzu domoj pschischoł. Hdyž wón pschichodnemu nanej ßwój revolver pokasowasche, ßo wón honacza dótkny. Honacź dele praßny a kulka Agstena do delnjeho żiwota trjechi a jeho hnydom mori.

* **(Rosbuchnjenje jeneho sapowjednika.)** Dowoleńza landsturmarja Krieninga w Simonsdorfje pola Soldina je ßo s cźeźkim njesbožom srudźiła. Landsturmar bě s wójny jenu granatu ßobu pschinjeßł, wo kotrejž měnjesche, so je ßo rosbuchadło s njeje wuprósdniło. Hdyž ßebi Kriningowa schtyrnacźelětna holza granatu wobhladowasche, ta rosbuchny. Holza a jejny bratr ßo cźeźko sranischtaj, mjes tym so je nanowe sranjenje mjenje straschne. Wschě tsi woßoby ßu ßo do Soldingskeje hojernje dowjeske.

* **(Pjecź ßynow satsělika.)** W nadpadże duchowneho sacźěmnjenja je žona pschekupza Glahna w Schützendorfje w Hannoverskej ßwojich pjecź ßynow, wot tsjoch měßazow hacź 13 lět starych, s revolvrom sesatsělała. Naboženske napscheczne měnjenje mjes mandźelskimaj a w poßlednim czaßu też pjenjeżne staroscze ßu, kaž je s listow njesbožowneje żony spósnacź, s pschicźinu krwawneho njeskutka byke. Duchakhora je ßo ßama spytała satsělicź, tola je ßo jenoż sranika.

* **Wulke wětry a sliwki** ßu poßledne dny po wulkim dźělu Němskeje sakhadźake. S Badenskeje pißaju, so je tam wětr wjele tschechow wotkrył, wuhenje spowalał, schtomy swuwalał a telefonowe a telegrafowe groty rostorhał. W Grünwinkelu pola Karlsruhe je ßo zyrkwina wěża potorhnyła.

Cźeźke njesboże je ßo w Altmündenje stało. Tam pschi rězy Fuldże 70létny dźełacźer Probst se ßwojim 35létnym ßynom rybu łojesche. S wětrom, kotryž ½6 hodźin wjecźor pschihowri, ßo w bliskosczi stejazy wyßoki topoł powali a s tajkim wotmachom na mužow padże, so ßo starz hnydom saraßy, mjes tym so ßo ßynej nosy rosraßyschtej. Pschi brjosy połnózneho morja wětr mórske nawale na kraj honjesche. W Hamburgu ßo bliško pschistawa drohi powodźichu. Woda pinzy póczrje a wobydlerjo dyrbjachu s nich cźeknycź. W Altonje ßo wulka woda do dźěłarnje elektrizitety dobu a dźěło sastaji.

* **(Mordarstwo a ßamomordarstwo.)** Schtwórtk rano ßu w Barlnije wyschscheho póstskeho assistenta Posu a jeho mandźelsku morweju w jeju wobydlenju namakali. Se sawostajeneho lista bě spósnacź, so bě Posa najprjedy ßwoju žonu s jejnym pschihłoßowanjom a potom ßam ßebje satsělił. Posa bě w sastojnstwje pjenjesy pschekschiwił. Sso khostanja bojo, bě žonu a ßebje satsělił.

* **(Wopaczneho dźĕlarja kwartĕrow ſajeli.)** Draždźanſkej poliziji je ßo poradźiło, pola Draždźan jeneho jebaka, kotryž ßo Jahrig mjenuje, ſajecź. Wón je we wſchelakich Draždźanſkich pſchedměſtach a ßußodnych gmejnach jako wopaczny kwartĕrydźĕlař wuſtupował a ßebi pjenjeſy do prĕdka wupłaczicź dawał. Jahrig je też nĕtczišchu žadnoſcź bĕrnow wuwužijo w Radebeulu wjele wobydlerjam powjedał, ſo je wulka hromada bĕrnow doſchła, a ſo moža ludźo na doprĕdka ſapłaczenje bĕrny doſtacź. Jemu je ßo też poradźiło, na tajke waſchnje nĕkotrym lohkowĕrjazym ludźom pjenjeſy wuwĕſchczicź.

* **(Sso ſadußyła.)** Ssußodźa Seidelez mandźelſkeju w Großporiczu njedźelu w kuchini kropicź ßłyſchachu. Hdyž bĕchu woſpjet do duri klepali, ßo kuchinſke durje wot nutſka woczinichu. Seidelowa morwa na ſemi leżeſche;wona bĕ ßo ſ wuhlowym dymom ſadußyła. Jejny muž mĕjeſche hiſchcźe telko mozy, ſo móżeſche kuchinſke durje woczinicź. Njeſboże bĕ ßo ſ tym ſtało, ſo bĕ ßo khachlowa roła pſcheſahe ſaßunyła.

Nan a ßyn.

Cžĕrak bĕ liſtynoſcheŕ w malym měſtaczku a mĕjeſche ßyna ſ mjenom Handrija, na wyßokej ſchuli we hłownym měſcźe.

„Ja njewĕm — ale naſch Handrij ſpodźiwnje huſto nowych wĕzow trjeba. Hakle njedawno chzyſche ßebi kupicź nowy kłobuk a nĕtkole hižo ſaßo nowe ſchkórnje“, tak Cžĕrakez macź ßwojemu mužej rĕcźeſche.

„Ach, ſchto to pſchezo powjedaſch, macźi“, Cžĕrak wotmolwi. „Handrij tola we hłownym měſcźe kaž tajki proſcheŕ wobtorhany khodźicź njemóże. Nĕ, wón ma prawje; wón dyrbi wſchitko w rjeże mĕcź. To bychu mi byke wĕzy, ſo by wón dyrbjał wſchudźom jenož w kucźe ſtacź. Mój niczo njetrjebamoj, mój ßmój hižo ſtaraj, ale naju ßyn — hdy by tón jako ſtudent niczo njemĕł, kajke by mi to było?“

„Haj, tajkile ty ßy; ſtajnje ßebi pſchezo jeno na ßyna myßliſch“, žona napſchecźiwo rĕcźeſche.

„Nó tak, macźi, njepowjedaj dale niczo wjazy, ale podaj mi jenož moje ſchkórnje, hižo je cžaß, dyrbju na póſt do ßłużby. S dobom móżeſch też hnydom ſa tym hladacź, hacž dźeßacź hriwnow na te ſchkórnje njeſecźĕriſch“, tak Cžĕrak wotmolwjeſche.

„Nĕ, nimam telko; a hdy bych też je mĕła, ty tola ßam też nowych ſchkórni zyle nuſnje trjebaſch; ty maſch jenož hiſchcźe jedyn por. Wjedro je hubjene a to njemóżeſch w tajkich roſtorhanych ſchkórnjach khodźicź“, tak ſaßo žona ſnapſchecźiwi.

„Hahaha“, ſaßmja ßo muž. „Žona, hladaj jeno, kak rjany mrós je, wobuju ßo ſtare. Haczrunje ſtej póduſchi hižo trochu roſtorhanej, to niczo njewadźi, ſa to ßu ſchkórnje lohke. Te móżu ßo hiſchcźe wjele krócź wobuwacź.“

„Hdy by jenož też Handrij ßebi chzył podobaje myßlicź!“ žona prajeſche.

„Handrij!“ — Handrij! Woſtaj jeno Handrija na pokoj, macźi“, ſaßo muž napominaſche.

Žona njeſpokojna woteńdźe, mjes tym ſo muž jara dobreje myßle woſta a ßwój khoſej pijeſche. — Sa khwilu pſchinjeße žona ſtare ſchkórnje a pokaſa jemu zyle bliſko na wocźi roſtorhanej póduſchi.

„To wĕm, wĕm, macźi, pſches te dźĕry wĕtſik duje“, muž, ßo ßmějo, rjekny.

„Ale też woda běži“, žona dorjekny.

„I, ſchto to rĕcźiſch! — Wſchako je tola mrós! Maſch dha pjenjeſy?“

Žona móſchniczku wucźeże a pomału wóßom hriwnow wußadźa, pſchi tym kedźbnje ßlĕdźo na muża hladaſche.

„Wóßom! Sa to ßebi tola njemóżu žanych khmanych ſchkórni kupicź!“ A žona hiſchcźe dwĕ hriwnje pſchipołoži.

Trochu ßo wotlakujo muž pjenjeſy ſhraba, wſa ßebi mĕzu, poda žonje ruku a wuńdźe khwatajzy won a póßła pjenjeſy ßwojemu ßynej Handrijej.

* * *

Handrij we hłownym měſcźe runje ſe ſchule dźĕſche a ſetka lohkomyßlneho ßobuſchulerja. Tón hnydom na Handrija ßo ſameŕi a ſarĕcźa:

„Nó, Handrijo, kak dha je? Maſch dha nadźiju, ſo ſe ßwojeho ſtareho nĕſchto wudrĕjeſch?“

„Nadźijam ßo! Wjele wſchak to woprawdźe njebudźe. Mój nan je drje liſtynoſcheŕ a rosnoſcha pjenjeſy, ale ſ teho wón nima niczo a ja też niz. Schto mi póſcźele? Lĕdma hubjenych dźeßacź hriwnow, a to budźe hiſchcźe jara wjele!“ Tak Handrij wotmolwi.

„To je pſchezo lĕpje hacž niczo!“ towarſch rjekny.

„To wſchak, ale kak dołho budźe mi to doßahacź? Na dwaj dnaj! Ssmĕm dha potom ſaßo piſacź: Póſcźeltaj mi, nano a macźi, pjenjeſy, trjebam nowych ſchkórni?“

„To ßu mi tola dźiwne wĕzy, ſa kóždy nowy mĕßaz ſaßo nowe ſchkórnje!“ Tak towarſch rĕcźeſche. „Ale to je hłupoſcź, ty ſkoro tak powjedaſch, jako by cźłowjek niczo druheho njetrjebał, dyžli jeno ßamych ſchkórni; wón dyrbi tola też nohajzy mĕcź!“

Tutón druhi ßo ßmĕjeſche, ſo jemu ßylſy po lizomaj bĕžachu.

„Schto dha je to ßmĕſchne?“ naſch ſchtudent Handrij trochu ranjeny rjekny.

„Daj ßebi jenoż bycź, Handrijo, ale kak to klinczeſche: wón dyrbi tola też nohajzy mĕcź“, towarſch ſarĕcźa. Handrijowy towarſch ßo ſ nowa pocźa ßmjecź, mjes tym ſo Handrij roshněwany do ſemje hladaſche, hdźeż ßo pocźa deſchcźik pſchekapowacź.

„Ty, deſchcźik ßo dźe“, pocźa wón ſ nowa rĕcźecź, hdyž bĕ ßo Handrij ſaßo trochu ſměrował.

* * *

„Schtó budźeſche ßebi to tola też mohł myßlicź! To tola ani ſ najmjeńſcha na deſchcźik ſapodobne njebĕ. Macź budźe krucźe na mnje ßwaricź, hdyž ßo ja ſ mokrymaj nohomaj ſe ßłużby domoj wrócźu“, tak ßebi pſchi ßebi liſtynoſcheŕ Cžĕrak pſchekładowaſche. Hdy bych ženo hižo liſty rosnoſchene a dokhodźene mĕł. Ale, to ßo wĕ, runje dźenßa je jich jara wjele. Kak ßo to pſchezo tak dźiwnje ſeńdźe, to je ſtajnje taßama wĕz: hdyž ßo cźłowjek pſchelicźi, to je ſmyłk kóždy krócź runje tam, hdźeż by ßo cźłowjek jeho runje najmjenje nadźał. Schpatne wjedro! Ale to woprawdźe njemóżeſche nichtó do cźaßa ſhódacź. Nó, hiſchcźe tón jenicźki liſt, ſchtyri poſkhody, to ßo wĕ, ſchtyri poſkhody. Hdy by tón cźłowjek mĕł delka bydlicź, by to woprawdźe ſpodźiwna wĕz była.“

„Tak, nĕtkole wrócźo a wſchitko wobliczicź, a potom khwataj dom. Mam woprawdźe doſpołnje mokrej noſy, ſchkórni ſtej zyle pſchemokałej. Nĕ, na te ſchkórnje, macź ma prawje, te ßo njemóżu wjazy wobuwacź. Po prĕnim dnju bliżſcheho mĕßaza — njebudźe-li Handrij woprawdźe niczo wjazy trjebacź. Hewak — tola wſchak ßo hižo nałĕcźo bliži, potom budźe ßuſchiſche a lĕpſche khodźenje po haßach.

Bĕſche naſajtra rano.

„Nó, nano, njechzeſch dha hiſchcźe ſtawacź?“

„Ach, njewĕm, mi je tak ſyma a mje na wutrobnu kaka, ßym wĕſcźe w nozy wotwodźety leżał.“

„Ty mi hiſchcźe ſkhoriſch, nano!“

„Schto ßebi to hižo hnydom ſaßo myßliſch! To ßo ßamo bórſy ſaßo da. Make naſymnjenje — tohodła njeje hiſchcźe trjeba we łożu leżecź.“

Wón ſ łoża ſtany, ſo by ßo ſhotował. Ale hdyž bĕ ſtanył a pſchi łożu ſtejo woſtał, ſatſchaße ſ nim ſymniza tak ßylnje, ſo ſ nowa na łožo padny.

„Nano!“ jeho žona ſakſchikny.

„Schto to tola? Ja chzu ßo jeno hiſchcźe trochu ſahrĕcź.“

Wón we łożu njemĕrnje leżeſche. Žona woteńdźe a niczo njeprajiwſchi póßła na póſt, ſo by muża wot ßłużby ſamołwicź daka, a też po lĕkarja; wona widźeſche, ſo ßo cźežka khoroſcź ſapoczina. — Lĕkaŕ pſchińdźe.

„Schto to?“ Cžĕrak rjekny, „ja tola khory njeßym. To bychu mi byke wĕzy!“

„Sapalenje pluzow!“ lĕkaŕ žonje rjekny, hdyž bĕ ſe jſtwy wuſchoł.

Khory njemĕrny w ßwojim łożu leżeſche, w kotrymž mózachu jeho lĕdma dodźeržecź, tak zychnowaſche a chzyſche ſ łoża, ſo by ßaſo ßwoju ßłużbu naſtupił.

„Schkórnje — wóßom hriwnow — ale macźi, dodaj hiſchcźe dwĕ hriwnje — takle, Handrijo — pój ke mni, mój ßynko!“

Handrij bĕ domoj pſchijĕł a ſtejeſche pſchi łożu, macź bĕ jemu pißała. Wón ani ßkowa njerĕcźo tu ſtejo na khoreho hladaſche. Wón widźeſche a ſpóſnawaſche, kak nanej wſchĕ myßle jeno pſchezo ſaßo na ßyna du, kak zyku ßwoju luboſcź jenož ſaßo jemu pſchiwobrocźa, — a wón bĕ teje luboſcźe njehódny.

„Handrijo, ty to ßy! To je derje, ſo ßy pſchijĕł. Widźiſch, to je naſtało pſches ſchkórnje; macźeri to do zyła niczo prajił njeßym. Te bĕchu hižo khĕtro roſtorhane, to dyrbiſch wjedźecź. Teho-

dla pak njetrjebasch płakacź, zyle wěsćze njetrjebasch płakacź. Ty ßebi psches to njemóżesch: to je jenoż moja wina. Ale — pschezo dźerż na to, so masch dobre schkórnje, Handrijo, ßłyschisch to? Pschetoż —.

Nan saßo na sahkwk snak padże. Handrij widżesche, kak khory nan je, kak jemu wutroba a płuza ſ napinanjom dźełatej. Wón korczesche a ßmorczesche a jemu ßo we wutrobnu warjesche. Na dobo bě, jako by wutroba sastała.

„Nanko!" Handrij sawoła a ßyłsy ßo jemu ſ woczow linychu.

Tole nan jeho dla cźerpjesche! Sa njeho bě nan był żiwy, ßo prózował, cźerpjeł!

Hacź też to tuta straschna hodźina wobstajny saczischcź na wutrobu lohkomyßlneho ßyna sczini, hacź ßo nakasa? Schtó wě?"

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Septuagesima rano 1/2 8 hodźin farat Răda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ßo w Dobruschi w Jakubez domje ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farat Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 11. februara: Michał Běbrach, privasuy muż w Hruboczizach, pryedy żiwnoscźeł w Splósku, 73 l. 5 m. 18 d, — Hana Marja Kschiżankowa, Jana Bohuwěra Kschiżanka, żiwnoscźerja w Hornjej Borschczi, w tu khwilu na wojownischczu, mandźelska, † w Jeńkezach, 25 l. 9 m. 19 d.— Wylem Powoł Kschiżank, student ratarstwa w Budyschinje, 24 l. 2 m. 5 d. — 16. febr.: Hana Mětowa, njebo Handrija Měta, khěżerja a ſtakarskeho mischtra na Zidowje, sawostajena wudowa, 76 l. 10 m. 19 d. — Jan August Kapler, żiwnoscźeł we Wulkim Wjelkowje, 65 l. 9 m. 28 d.

S druhich wosadow: Ernst Sběżny, dźełaczeł w Czelwjenych Noßlizach, 65 l. 4 m. 24 d. — Johana Hilżbjeta Tiezez, schulerka w Hnaschezach, 8 l. 5 m. 7 d. — Marja swudowjena Mětschowa w Kumschizach, 71 l. 9 m. 6 d. — Rjekowsku ßmjercź sa wótzny kraj poczełpi 9. februara grenaděr Pawoł Bohuwěr Kilian ſ Kubschiz, 21 l. 4 m. — Madlena Israelowa, mandźelska stawnika w Hucźinje, 69 l. 11 m 23 d. — Jan Ernst Kubiza, kubler w Barcze, 64 l. —

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Njedźelu Septuagesima smeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschiżan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

Njedźelu Septuagesima smeje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Domaschka ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin shromadźisna kschescźijanskeho towarstwa żónskeje młodoscźe.

Otto Preuß

Mějeczel Khorla König

w Budyschinje na żitnej haßy 4.

Konfirmaziske a pruhowanske wobleczenja

we wulkim wubjerku.

Wulkotne ßedźaze najlěpje seschite ſ hischcźe pschezo dobrych tkaninow.

Njedźiwajzy wulkeje żadnoscźe tworow a wulkeho powyschenja płaczisnow pschezo hischcźe na najtuńsche płaczisny dźerżu.

Dokelż ßu twory pschezo żadnische, ßo porucźa, ßo ſ nimi ſ cźaßom sastaracź.

Otto Preuß, mějeczel Khorla König

na żitnej haßy 4.

Płaczisny rěsneho skotu na Draždżanskich skótnych wikach.

17. februara 1916

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne drużiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 6 lět	105—110	128—135
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	94—102	170—178
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	85—90	170—178
4. ßnadnje pizowane łóżdeje starobу	60—70	130—140
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	105—110	177—182
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 7 lět	95—98	165—170
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	76—84	148—156
4 ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	65—70	139—145
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	52—62	124—136
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	98 105	158—165
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	67—77	128—138
3. ßnadnje pizowane	55—60	115—120
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	105 108	160—163
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	95 100	155—160
3. ßnadnje wuwite wot zyza	80—90	140—150
Swinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100 120 klgr.	115.50	145
psches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niże 60 klgr.	75	93.75
ranzy a tundroßy	100	125

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. — pj hacź 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacź 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazcho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacź 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr 20 pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pscheńcźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 30 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacź 2 hr. 85 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hacź 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 8 pj.

Drjewowa awkzija

na **Sderjanskim hajnischim revěrje.**

Schtwórtk 24. februara dopołdnja wot 9 hodźin ma ßo sa hotowe pjenjesy

80 rm. brěsowych kulnchow,
20 „ khójnowych kulnchow,
300 schmrěk. żerdźow 3—7 cm.
65 brěsowych dołhich hromadow,
150 khójnowych dołhich hromadow

na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna w Sderjanskim hoscźenzu.

Hajnische sarjadnistwo.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóżdym cźaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldstej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódnat wora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku, ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokna, s płaczisname wupołożene, wobhladacź.**

Ssymjentny majß,
woku,
peluschki,
lupiny,
kolij,
hejdusch,
feradellu,
żonop k wußywej

najlěpscheje skhadźazeje mozy porucża

Khorla Preisser, jun.

pschi žitnych wikach.

Pjecżene jerje
sakulene mopsy
żelejowe jerje
saßo tuńsche.

Sskłódne ßuschene a ßelene

jerje

a wschě druhe ßuschene twory wschědnje cżerstwe.

Weberez
rybowy dom
w Budyschinje

na theaterskej haßy.

Wulka poßylka
apfelsinow a zitronow

je cżerstwych doschła. Sa wikowarjow jara dobytkne. Apfelsiny jara tunjo poruczam.

A. F. Paufler

na ßukelnskej haßy Ia.

Cżerwjeny dźecżel,
schwedski dźecżel,
běły dźecżel,
żołty dźecżel,
inkernatski dźecżel,
luzerne,
fazelinu

s rukowanjom, so je dźecżel bjes židy a najlěpscheje skhadźazeje twory, jón porucża

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Serbske Towarstwo Lubin

zmeje **njedźelu 27. małeho rózka** wječor 1/2 8 hodźin w Vogtec hosćencu

serbski swójbny wječor.

Programm:

1. Rěč knjeza fararja Domašku.
2. Pokazowanje swětłych wobrazow.
3. Předstajenje křesćijanskeje činohry «Zasonamakany«.
4. Spěwy a deklamacije.

Čisty wunošk je za wosadnych wojakow postajeny.

Wšitcy Serbjo a Serbowki so proša, zo bychu serbski swójbny wječor wopytali.

Předsydstwo.

Bukečanske serbske towarstwo

zmeje njedźelu 20. małeho rózka popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wyšši wučeŕ Šüca z Rachlowa dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hosći k temu należnje přeprošuje

předsydstwo.

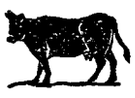

Skót s pastwow na pschedań.

Wot njedźele moje **byki, jałowzy a ßnczelne krowy** pschedawam.

Lusatia, w Subornicźzy.

Nětko je najwjetschi cżaß

ßo wo dobrosćzi a tunjosćzi mojich

Oranischkich trajnje ßo tepjazych khachlow

pscheßwědcźicź s kotrychž mam wulki skład wschěch wulkosćzow kulojtych a schtyrirózkatych, cżornych a emaillowanych.

Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.

Žadajcże ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle s lateho żelesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißkuschki, kużiske wódne pónoje

we wullkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sałożk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Ssym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodźe jako

praktiski subjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěcżne hodźiny wot 1/2 9—12 a 3—5 hodźin wotměwam.

Njedźelu a ßwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok
praktiski subjazy lěkař

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodźe w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Žiwnosćz

s něhdźe 18 kórzami ležomnosćze,

khěžu

s něhdźe 2 kórzomaj ležomnosćze, wulkej ßadowej a ßadźenskej sahrodu, hnědźe 3/4 hodźiny wot Budyschina, ma hnydom na pschedań prawny burow **Kutschki** pschi nowej hrjebi 5.

K 1. měrzej abo prjedy ßo

pěstońcża

po mózność Sserbowka, kotraž je hižo dźěcźi pěstonjaka, a kotraž je derje poruczena, pyta. Dalsche je shonicź pola rěcźnika dr. **Strübiga** w Biskopizach pschi mlynskim hacże 4.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

1 abo 2 schulerjej

dobru a ßwědomitu **pensiju** měßacźnje sa 50 mk. namakataj pola **Hany swnd. Strohbachoweje** na Nowosalzskej drósy 18 I.

Hólcźez, kotryž chze

pjekařstwo

nawuknycź, dobru wucźbu namaka pola **Willia Bendela** pjekařskeho mischtra na rózku kronprynzowskeho mosta.

Tyscherskeho wucźobnika

k jutram pyta **Hoffmann** pschi schulerskich wrotach.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu 20. februara we 4 hodź. w Hönćec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej liczbje wočakuje

předsydstwo.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowošiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotsdaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjaćor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 9. **Sobotu 26. februara 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

24. februara.

S jenym rosbuchnjenjom blisko hrjebjow k ranju wot Souchez, kotrež ßmy 21. februara dobyli, je ßo njepschećelowe stejischćo khětro wobschkodźiło. Ličba jatych je ßo tu na 11 offizěrow, 348 muži powyschika, dobytk 3 maschinske tšělby wučinja.

Na Maaskich hórkach artillerijske wojowanje s njepomjeńschenej ßylnosću dale trajeśe.

K ranju wot rěki stejischća nadběhachmy, kotrež je njepschećel něhdźe we wyßokosći wßow Consonvoye Azannes wot poldra léta se wschěmi ßrědkami wobtwjerdźeńskeho wumělstwa wuttwarił, so by sa naß njepschihódne skutkowanje na nasche swjaski w polnóznym dźelu Woevry wobkhował. Nadběh ßo w schěrokosći wjazy hač 10 kilometrow, w kotrejž bě ßo nastajił, hač na 3 kilometry hlubokosće pschestorći. Pódla khětro krwawnych schkodowanjow njepschećel wjazy dyžli 3000 muži jatych a wjele hischće njepschewidneho materiala shubi.

W hornim Elsaßu nadběh k wječorej wot Heidweilera k wobßadźenju njepschećelowych stejischćow w schěrokosći 700 a we hlubokosći 400 metrow dowjedźe, pschi čimž něhdźe 80 jatych w naschej ruzy wosta.

We wjele wojowanjach w powětrje s tamneje strony njepschećelowych linijow naschi lětarjo swjećcha wostachu.

25. februara.

Na wječornym wojownischću ßu ßo na prawym brjohu Maaskeje réki hižo wosjewjene wuspěchi do wschelakich stron wuwuźite. Wobtwjerdźene wßy a dwory Champneuville nad Maasu, Cotelettes, Marmont, Beaumont, Cambrettes a Ornes ßu ßo dobyle, pódla teho ßu ßo wschě njepschećelowe stejischća hač k Louventskemu hórskemu rjapej s nadběhom wsale.

Sałło je njepschećel krwawne schkodowanje počerpił, nasche je snjeßliwe wostało. Ličba jatych je wo wjazy dyžli 7000 na 10,000 stupiła. Wo sebranym materialu njehodźi ßo hischće niczo wěste powjedźić. Na ruskim a balkanskim wojownischću njeje podawkow woßebiteje ważnosće było.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Němske lětadło nad Nancyom.

„Frankfurt. Zeit." s Parisa powě: „Jene němske lětadło je pónd'elu nad Nancyom lětało a pjeć bombow wotćiško. S nich někotre rosbuchnychu. Jena woßoba ßo mori. Lětadło móžesche, hačrunje do njeho ßylnje tšělachu, 3 hač 4 minuty nad městom polětać a ßo njewobschkodźene wotßalić. B.

Sničenje jeneho zeppelina pola Revigny.

Teleggrafowarnja „Agence Havas" s Bar-le-Duck powě: Wčera wječor wokoło 8 hodźin dele tšělany zeppelin se shaschanymi ßwězami we wyßokosći 1800—2000 metrow lećesche a ßo s wětrom běžesche. Tak bórsy hač bě do tšělneje dalokosće pschischoł, ßo tšělenje sapoča. Jena sapalna granata powětrowu łódź pscherasy a na boku tčazy wosta. Woheń ßo po dołhosći zyłeje łódźe wupschestrě, kotrejž wobryßy ßo jaßnje wotsnamjenjachu. Łódź ßo bjes ßłyschneho rosbuchnjenja palesche a potom pomału, wobßwětlena s kruchami palazeho wodźewa, kotrež ßo sa ßobu wotpuschćachu. Hdyž ßo zeppelin semje dótkny, jeho ßobuwjedźene bomby rosbuchnychu. Lud, kotryž pschikhwata, jenož bjesformne rospadanki namaka. L.

Postupanje Awstriskich a Bołharow w Albanskej.

Po rosprawje awstriskeho generalneho staba je ßo awstriske wójsko k Durazzu pschibliżiło. Wono je Italskich pola Basara Sswjaka wróćo cźišło a naßypy pola Sasso-Bianko, 10 kilometrow wot Durazza sdalene, dobyło. Italszy ßu do snutskowneho sakitanskeho koła zofali. — Bołharske wójsko je pjeća k horam psched Valonu docźahnyło. Italszy chzedźa pjeća Valonu s najwjetschej sasakłosću sakitać. B.

Sebrace němskich łódźow w Portugalskej.

Po žadanju Jendźelskeje je portugalske knjeżerstwo němske łódźe sebrało, kotrež ßu ßo pschi sapoćatku wójny do portugalskich pschistawow psched jendźelskimi wójnskimi łódźemi wukhowałe. Portugalske muźstwa ßu ßrjedu němske łódźe, w rěžy Tajo stejaze, wobßadźiłe. Jendźelcźenjo ßo tychle łódźow najskerje hnydom smozuja. Dokelž ßu němske podmórske cźołmy wjele jendźeskich parnych łódźow potepiłe, je nětkole wulki njedostatk łódźow w Jendźelskej. B.

Jendźelcźenjo w Kamerunje.

Jendźelske wójnske ministerstwo je s Kameruna powjesć dostało, so ßu ßo wójnske operazije tam tak derje kaž skónčźiłe. Dobyće Kameruna je ßo pschewjedło s wuwsaćom woßamoćeneho wotdźělenja w Mersbillu. Franzowske kolonny ßu mjesu k ranju wot Mywy sawrjełe. Kolonna, kotraž psches Campo cźehnje, ma jenoż hischće někotre mile hicź, so by ßo kraj wot morja wobstupił. Němski komandant Zimmermann je ßo do schpanskeje kolonije wukhował. B.

Němski kschižak „Möve" saßo 6 łódźow potepił.

S Madrida ßo powě: W Santa Cruz na kupje Teneriffa je jendźelska łódź „Westburn" pod němskej khorhoju pschijěła, so by ßwoje wobschkodźenje wuporjedźiła. Wobßadka se ßydom muži wobsteji, s kotrychž jedyn cźapku s napißmom „S. M. S. Möve" noßy. „Westburn" je 206 jatych se 9 jendźelskich łódźow pschiwjesł, kotrež je němski kschižak „Möve" potepił. B.

Rosbuchnjenje franzowskeho granatoweho cźaha.

Se Chalons sur Marne ßo powě, so je w tamnischim dwórnischću jedyn s granatami nakładźeny cźah rosbuchnył. Někotre tyßazy granatow se satraschnym wrjeskom rosbuchnychu. Někotre w blischosći stejaze cźežite wosy ßo rosrasychu. Wjele khěžow we wokolnosći ßo spali. D.

Italska kavallerija sa Saloniki.

Po powjesćach se Salonikia, kotrež ßu do Budapesta doschłe, ßo tam pschikhad divisije italskeje kavallerije wočakuje. Italska je pschi jednanjach s franzowskim ministrom Briandom schtworoswjaskowemu wójskowemu wjedniśtwu w Salonikiu ßwoju kavalleriju poskiczyła, dokelž ju ani pschi awstriskej froncże ani w Albanskej nałožicź njemóże. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

22. februara: W Rigaskej stronje, pschi Dwinje mjes Ogerom a Probstingshofom eskadra njepschećelnych lětadłow nad naschimi stejischćemi njedźiwajuc artillerijskeho tšělenja pschelećа. Pola Duckerna w Jakobstadtskej stronje (5 kilometrow k połodnju) bě artillerijske wojowanje s kanonami wschěch kalibrow. W stejischću pola Dwinska ßo s podpjeru artillerije wo mininu dźěru pola Illuxta dale wojowasche. Wotdźělenja naschich kawkaskich regimentow wuspěschne

wobhonjenje k dołhemu wjeczorej wot Swentenskeho jězora wuwjedżechu; woni němskemu wotdźělenju, s 150 muži a 2 offizěrow wobstejazeho, pucź salehnychu, sniczichu jo a hriebje wupuscźichu. Hdyż běchu se zobuskutkowanjom artillerije njepschecźelowu pschikhwatazu pomoz wróczo cźišli, zo k zwojim stejischczam wróczichu a jatych a wjele sebranych tšělbow zobu wsachu. Pola Smorgona jene s naschich wotdźělenjow njepschecźelowe groczane razisny skónzowa a zo do hrjebjow dobu. Dźěl wobzadki zo skónzowa, druhi dźěl czekny.

Pschi hornim Strypinym běhu (w Galiziskej) njepschecźel zo k naschim hriebjam pschibliżicź spyta. Wón pak zylnje pod tšělenjom nascheje artillerije a invanterije cźerpjesche a zo s napschecźnym nadběhom, pschi kotrymž cźežko schkodowasche a jatych shubi, na zwoje stejischczo wróczo cźišny. Na wjeß Khmjelowku (20 kilometrow k dołhemu ranju wot Buczaza) njepschecźelowe létadła palaze lapy dele mjetachu.

K połnozy wot Bojana (w Bukowinje) psched jenej minowej komoru někotrym minam wubuchnycź dachmy, s czimž zo njepschecźelowe stejischcza w khětrej dalokosczi wupuscźichu a zo saßypnychu. Nastatu dźěru wobzadźichmy. B.

23. februara: Nad Rigasku, Friedrichstadtsku a Jakobstadtsku stronu někotre njepschecźelowe létadła pschelecźachu a bomby mjetachu. Pola Uexkülla Němzy zwoje mózne tšělenje poßylnichu. Dwaj zeppelinaj nad stejnischczami pola Dwinska pschelecźachu. Pola Illuxta zo tšělenje wobeju artillerijow saßo wożiwi. Němzy bomby cźežkeho kalibra mjetachu. W nozy njepschecźel do naschich hriebjow k wjecźorej wot Swentenskeho jězora a bóle k połdnju wot Ilsenskeho jězora tšělesche.

W Kawkasu zo sbytki turkowskeho wójska dale pschescźěhaja.

B.

Wotewrjenje ruskeje dumy.

Ruska khěžorstwowa duma je zo wutoru zwjedźeńszy wotewrika. Wona budże najprjódzy wo wójnskej zensurje a potom wo statnych dokhodach a wudawkach jednacź. S wjecźorneje fronty zo wróczejo je zar dumu wopytał; jeho se sahorjenjom powitachu. B.

We wotewrjazej rěczi president Rodźijanko na stawisnisku wažnoscź zaroweho wopyta a na jednoscź mjes zarom a ludom pokasowasche, kotraż je sa Ruску s wulkim a nusnym dobytkom. Rodźijanko s wulkim pschihłoßowanjom namjetowasche, zarej zbożopschecże pózłacź. Rěcźnik potom na wulku boloscź spominasche, s kotrejž je Ruska wo bratrowskej Serbiji shoniła. Ruskeje winowatosci je, troschtowaze złowa namakacź a Serbiju s khrobłosczu a nadźiju na saßopostanjenje napjelnicź. Wěstu nadźiju na skónczne dobycże wuprajiwschi a dumu napominawschi, sa roswicże dźěłazych mozow kraja skutkowacź wón wěrnu jednotu mjes knjeżerstwom a ludom jako rukowanje sa dobycże żadasche, bjes kotrehoż njebudże żaneho měra, ale jenoż wojowanje bjes hnady hacź do kónza. B.

Ssasonow wo rańschim kraju.

Ruski minister swonkownych należnosczow, Ssasonow je w dumje rěcź měł, w kotrejž wobras wo nastaczu a dotalnym pscheběhu zwětoweje wójny roswi. Wo wójnje w rańschim kraju (oriencże) wón mjes druhim praji:

Njewěstosczą, hacź Grichiska winowatosczje zwojeho wuczinjenja dopjelni, Sserbow nusowasche, zebi wěste sdźerżenje napołożicź, so bychu pomoz Grichiskeje we wójnje njeshubili. Sserbskemu wyschschemu komandej bě mózno, bołharskej mobilisaziji s khwatnym nadpadom sadźěwacź. Dokelž niz najmjeńscheho dwěla njebě, so by zo tajka mobilisazija pschecźiwo Sserbiji a jejnym swjaskarjam saměrika, njebudźische nadpad na Bołharsku w tym wokomiku, hdyż zwoje wójsko hromadźowasche niczo druhe było, hacź woprawnjena sakitanska naprawa. Njedźiwajzy teho nochzyschze zerbske knjeżerstwo samolwjenje sa to pschewsacź, so je bratromordarsku wójnu sapoczało. Tale duschina wulkosczą pak w Grichiskee żaneho wothłoża njenamaka. Grichiske knjeżerstwo winowatosczje, s kotrymiž bě k Sserbiji swjasane, po zwojim waschnju wukładowasche. Sserbske wójsko je dźiwy wutrajnosczje a khrobłosczje dokonjało. Sserbam zo skónczinje poradźi, zebi pucź k morju wudobycź. Nětkole je zo zerbske wójsko s pomozu naschich swjaskarjow, wożebje Franzowskeje, na kupu Korfu pschewjesło. Tale wojerska wójskowa móz, na kotruż zu zo w oktobrje Němzy, Awstrisczy a Bołharjo walali, wěso njeje tak wulka, tola wona je s wěstym rukowanjom na saßopostanjenje Sserbije. Srudny wożud, kotryż je nakhwilnje Sserbiju porasył, njeje też Czornu Horu pschepuschczik. Kral Mikławsch je se zwojej zwójbu a s dźělom knjeżerstwa kralestwo wopuschczik, so njetrjebał hanibny měr podpisacź. S Franzowskeje je prynzej Mirkej pschikasał, jenoż czornohórske wójsko wukhowacź a jo se Sserbami sjednoczicź, a wón je prynzej a sawostajenym ministram sakasał, s Awstrisko-Wuherskej na někajke waschnje jednacź.

Diplomatiji swjaskarjow je zo porokowało, so zo jej njeje poradźiło, Bołharsku na zwoju stronu dostacź. Pschisnawam, so diplomatija njeje najkrótschi a najwěscźischi pucź wuswolika. Wobzadźenje Dedeagacza budźische bołharski lud pohnucź a k temu dowjesecź mohło, jeneho Koburga, kotryż je jemu zusy, s kschiweje płoniny bratromordarskich požadliwosczow wotdźerżecź. Ale zamo w tutym padże njeby znadź zo swjaskarjam poradźiło, wot Sserbije njesboże wotwobroczicź; pschetoż shromadnym wojerskim pschedewsaczam zo na Balkanje pschezo wurjadne wobcźežnosczje napschecźo stajeja.

3. februara je Erzerum padnył, a nasche wójsko postupuje. Po naschim wróczoczehnjenju wot Wana zu Turkojo zwoje hrosnosczje pschecźiwo Armenskim powjetschili.

Ssasonow potom wo tym rěcźesche, so stej zebi Němska a Turkowska pjecza wotmyßlikej, němske-muselmanske khěžorstwo sałożicź, kotrež by wot wuliwa rěki Scheldy hacź k persiskemu mórskemu saliwej doßahało. Tole khěžorstwo, kotrež we wschoněmskich zonach jako kalifat wustupuje, kotryż bě mjeno Barlinski kalifat saßkužił, dyrbi po nahladach Wschoněmzow stawisniskemu wobstatkej Ruskeje a Jendźelskeje zmjertny stork dacź. Nastróżazy zón, tola Bóh je zmilny. Barlinszy polatikojo, kotsiž tele khrobłe wotmyßlenja haja, jenoż na jenu wěz sabywaju, s kotrejž zo my a naschi jendźelszy pschecźelio troschtuja: Hdy mohło zo tole khěžorstwo pod němskim hamorom skowacź, potom njeby ani jeneho dnja wobstało, niz jenoż dla zwojeje snutskowneje złabosczje, ale pschede wschěm teho dla, dokelž njemohło najnusnische k sdźerżenju zwojeje existenzy: knjejstwo nad morjom, kotrež na zboże w rukomaj nascheje zławneje swjaskarki, Jendźelskeje leži, cźinicź. Dołhoż temu tak je, njebudże Barlinski kalifat naschej existenzy hrosycź.

Minister dale na hibanje w Persiskej pokasowasche, kotrehoż dla dyrbjesche zo tamnische ruske wotdźělenje poßylnicź. Położenje je zo po někotrych rosßudnych wojowanjach ruskich wojakow widomnje połepschiło. Schah je zarej zwoju podanosczą a zwoje krute wotmyßlenje wuprajił, so Ruskej a jeje swjaskarjam pschihódnu politiku powjedże. Też nowe persiske ministerstwo je dopósnako, so je dospołna pschesjenosczą se zußodnymaj mozomaj, Ruskej a Jendźelskej sa Persisku s wużitkom. Poměry k schahowemu knjeżerstwu zu normalny kharakter dostake.

Ssasonow potom wusběhowasche. so zo Japanska dale pschi wójnje wobdźěli. Wożebje sa Rusku je tole zobuskutkowanje bjeskónczinje wjele hódne. Wětr, kotryż psches zwět schumi, je japansko-ruske poměry poßylnił a zlědy prjedawschich pschedzudkow rospjerschik. B.

Ruski wójnski minister wo wustaczu Němskeje.

W duminym poßedźenju też wójnski minister Poliwanow zkowo wsa. Wón pschehlad wo hkownych podawkach a wo wodźenju ruskeho wójska wot měßaza julija poda. Minister wießele Němskeje wopißowasche, kotraż bě po sniczenju dźěła ruskeho wójska měnika, so zo wójna bórzy skónczi. W tymle kritiskim wokomiku je khěžor hkowne roskasowarstwo a s tym cźežke samolwjenje pschewsał. Minister praji: „W tu khwilu naschi we wjecźorje stejazy wojazy zwoju ponowjenu móz pschi składnostnych wojowanjach nad Dwinu, Strypu a pola Czernowiz pokasuja. Pschi tym zo njewustawajzy na dopjelnjenje zwojich wjetschich nadawkow pschihotuja. Kawkaske wójsko je zwoje dźěło s dobycźom Erzeruma, turkowskeje twjerdźiznu w Afiskej, krónowało. Wschě nasche wójska pschi zykej froncże zu zo bohacże wudospołnike a zu s nadźiju na dobycże a s dowěrjenjom napjelnjene. Njepschestawazy pschiwos munizije budże pschezo bóle pschibywacź. Ta zama dźěławosczą a roswicże naschich swjaskarjow jich mozy w njeßkyschanym wobßahu powjetschuje. Njedźiwajzy pschesbytka materialnych pomoznych zórkow sa naß pschihódne snamjenja wobsteja, so Němskej bórzy ludowy material wunudże, mjes tym so zu pola naß hischcże njesaprahnite wobstatki. B.

Kak zu Rußojo turkowsku twjerdźiznu Erzerum dobyli

Londonske nowiny „Morning Post“ wopißuja. W poßlednich 48

hodźinach dyrbjachu Rußojo 8 mil kraja a 8 wobtwjerdźenjow dobyć. To žibirske regimenty ſ njemdrym nadběhom dokonjachu. Wone žo ſa zoſazym turkowſkim žrjedźnym wójſkom puſchćichu. Turkojo ſadwělnje ſpytowachu, poſtupjenje Rußow pſchi wukhodźe Paßinaſkeho doła ſadźerźecź, tola žo ſady wobtwjerdźenjow wróćžo cźißnychu. Mjes tym ruſka kolona, kotraž wot Melasgerta pſchecźiwo Chnyſej poſtupowaſche, Turkam pucź k połodnju wot Erzeruma ſalehny. Teho dla žebi Turkojo myßlachu, ſo chzedźa žo Rußojo wot połodnja twjerdźiſny ſmozowacź. S dobom žo Rußojo pſchi mórſkim brjoſy na morju a na kraju do turkowſkeho ſwonkowneho lěweho kſchidła dachu. Potom ruſka kolonna, kotraž woßebje ſe žibirſkich regimentow wobſtejeſche, ſtejiſchćo Dumluſkeje hory dobu. Tale kolonna bu někotre dny žama žebi pſchewoſtajena a žebi pucź žrjedź žněhowych mjecźelow pſchi 50 hacź 60 gradach ſymy wudobu.

Londonſke „Times piſchu: Dobyće Erzeruma ruſkemu knjeźerſtwu cźim pſchileźniſcho pſchińdźe, dokelž budźa po tymle wuſpěchu ſmyßlenja dumy k knjeźerſtwu pſchećelniſche. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba wo dobyću Erzeruma praji: Wobras poraženja turkowſkeho wójſka, kotreź je pſchi wojowanju wo Erzerum cźeźko ſchkodowało, žo pſchezo jaßniſcho pokaſuje. Wokolne wobtwjerdźenja žu ſ cźełami napjelnjene. Pod naſchim cźiſchćom ſbytki turkowſkeho wójſka do wſchěch ſtron cźěkaju. Naſche wotdźělenja njedźiwajcy žněhowych mjecźelow cźěkazych pſchećěhaju a kónzy cźěkazych kolonnow jimaju. Turkojo khwatachu Erzerumej ſ wjecźora a połodnja na pomoz pſchińcź. Połodniſchi dźěl Erzeruma w płomjenjach ſteji. We wokolnoſcźi Chnyſkale (mjes Erzerumom a Melasgertom) ruſke wójſko poſtupuje. Sa turkowſkimi kolonnami žo puſchćiwſchi, žmy k dołhemu wjecźorej wot Erzeruma ſbytkej 34. turkowſkeje diviſije pucź ſalehnyli a jón ſ 13 kanonami, maſchinſkimi tſělbami a wjele muniziju ſajeli. Na dróſy do Erzeruma žo ſbytki jeneho regimenta ſajachu. Jedyn ſ naſchich khrobłych korpſow je pſchi nadběhu na twjerdźiſnu Erzerum 240 kanonow dobył. Naſchi wojazy žu měſcźe Muſch (50 kilometrow k wjecźorej) a Akhlat (40 kilometrow k dołhemu ranju wot Bitliſa) ſ nadběhom dobyli. Njepſcheceźel je k połodnju cźeknył.

S Rotterdama jedyn dopißowaŕ „Berl. Tagebl." piſche: S Pětrogradſkich powjeſcźow wo padźe Erzeruma je ſpóſnacź, ſo ma žo wón jenicźy pſchewaſy Rußow po licźbje pſchipißacź. Wona licźbje žibirſkich regimentow móžno ſcźini, wobjimaze hibanje wuwjeſcź ſo mohła žo twjerdźiſna wot wjecźora nadběhacź, mjes tym ſo běchu wſchě wobtwjerdźenja jenož na ſakitanje k ranju pſchiprawjene. Tole hibanje je po ſdacźu Turkow zyle pſchekhwatako. Hdyž žo woni k wobaranju pſchihotowachu, bě hižo pſchepoſdźe. Rußojo běchu w ſkalnej krajinje ſkoro jenož hórſku artilleriju pſchiwjeſcź mohli a dyrbjachu nimale bjes artilleriſkeho pſchihotowanja wobtwjerdźenja dobyć. Dokelž žo w Pětrogradſkich powjeſcźach wo njemdrich napſchecźnych nadběhach Turkow rěcźi, je drje też ruſke ſchkodowanje khětre było. 16. februara rano žo Turkojo hiſchcźe ſe ſadwělowanjom wobarachu, dyrbjachu pak ſkónčnje pſched pſchemozu zofacź. Po ſdacźu je wjetſchi dźěl garniſony cźeknył, tola artilleriſki dobytk je, hacź runje žo mjenowana licźba 1042 kanonow hiſchcźe njeje wobkrucźiła, wurjadnje wulki. Ruſke nowiny žu wěſo nimo měry ſwjeßelene a měnja, ſo budźa po padźe Erzeruma Awſtriſzy a Němzy telko wojakow wot galiziſkeje fronty prjecź wſacź dyrbjecź, ſo budźa žo też beßarabiſka fronta bórſy pſchekamacź móz. B.

Zar ſaßo pſchi froncźe.

S Pětrograda žo powě: Zar je ſaßo k pólnemu wójſku wotjěł. B.

Wobcźežny pſchiwos tworow do Ruſkeje.

Kopenhagenſke nowiny „Politiken" powjedźa, ſo žo njedźiwajzy kruteje ſymy a ſchwedſkeje ſawjery twory ſ Jendźelſkeje do Ruſkeje woźa. Wone žo pſches Kirkenaes w najpołnóžniſchej Norwegſkej wodźa, hdźež je wulke jendźelſke tworowe łódźe woźa. Wot tam wulke karawany, ſ kotrychž kóžda něhdźe 600 nakładźenych konjow liczi, w ſchtyridnjownym marſchu do Kurroana pſchi finnlandſkej mjeſy wjedźa, hdźež žo hiſchcźe wjetſche karawany, hacź do 3000 konjow ſhromadźeja, kotrychž wottyknjeny kónz je Ruvanjämi, hdźež žo finnlandſka żeleſniza ſapocźnje. Tole transportſke towaŕſtwo pod ruſko-finnlandſkim wodźenjom ſteji. Pódlu karawanſkeho pucźa žu žo wulke hoſpody a hródźe natwariłe. B. L.

Filipeſcu, wjednik rumunſkeje ruſkopſcheceźelneje ſtrony do Ruſkeje wotjěł.

Wjednik rumunſkeje awſtriſkonjepſcheceźelneje ſtrony, Filipeſcu, je žo na pucź do Pětrograda naſtajił. Do žwojeho wotjěſda je wón awdijenzu pola rumunſkeho krala měł. Pſchi ruſkej mjeſy je žo Filipeſcej woßebity żeleſniſki cźah pſchewoſtajił. Ruſkopſcheceźelne rumunſke nowiny powjedźa, ſo ſměje Filipeſcu pola zara awdijenzu. B.

Njeměry dla drohoty w Rumunſkej.

Někotre tyßaz woßobow ſ khudſcheho wobydleŕſtwa w Bukareſtu žrjedu pſched měſchcźanoſtwo pſchicźeźechu, ſo bychu pſchecźiwo drohocźe żiwnoſcźe proteſtowałe. Polizajſki präfekt ludowym wotpóßłanzam praji, ſo žo žejmej ſakoń pſchedpołoži, po kotrymž budźa žo lichowarjo ſe żiwnoſcźu krucźe khoſtacź. Wyſchnoſcź prawo doſtanje, żiwnoſcź ſebracź, a pſchedawarjo budźa dyrbjecź prajicź, kelko tworow maju na ſkładach. B.

Njedoſtatk papjery w Awſtriſkej.

Póndźelu je w Winje ſhromadźiſna wudawarjow awſtriſkich dnjownych nowin była, kotraž žo ſ njedoſtatkom papjery ſaběraſche. Jenohłóßnje žo wupraji, ſo wudawarjo dźenikow powyſchenje płacźiſny punta papjery wo 5 helarjow njemóža ſnjeſcź. Powyſchenje mohło žo jenož potom ſapłacźicź, hdy by awſtriſke knjeźerſtwo, kaž je to wuheŕſke knjeźerſtwo cźiniło, ſa cźaß wójny porto ſa roſeßłanje nowin ſpuſchcźiło. Shromadźiſna potom dale jenohłóßnje wobſamknu, knjeźerſtwo wo wukas proßycź, ſ kotrymž by žo wobßah dźenikow jenotnje pſchikrótſchił. B.

Zentrumſka ſtrona pſcheceźiwo direktnym dawkam.

W boyerſkim žejmje je zentrumſka ſtrona namjet pſchijaka, w kotrymž žo wona pſcheceźiwo dalſchemu poczeźenju ſamoženjow a dokhodow ſ direktnymi dawkami wupraji. Statne knjeźerſtwo žo napomina, w ſwjaſkowej radźe dalſchemu roſſchěrjenju direktnych dawkow ſadźěwacź, ſo mohłe jenotliwe ſwjaſkowe ſtaty też w pſchichodźe žwoje ważne kulturalne nadawki dopjelnicź. B.

Saſkſi žejm

mějeſche tón tydźeń jenož póndźelu poßedźenje. Konſerwatiwni běchu žo knjeźerſtwo woprascheli, kak je wono pſcheceźiwo próźowanjam, ſo bychu žo zigaretowe tobakowe wiki ſ Draždźan do Barlina pſchepokożiłe, ſkutkowało a tajkemu poczinanju ſadźěwacź ſpytało. Konſerwatiwny rěcźnik roſeſtaja w dlěſchej rěcźi, kak je wěſty židowſki ſwjaſk ſkradźu ſpytał, tele wiki na žo ſtorhnycź a do Barlina pſchepokożicź a kak je žamo khěžorſtwowe knjeźerſtwo temu pomoz ſkicźało. Schtyri pjecźiny wſcheho w Němſkej žo pſchetrjebazeho zigaretoweho toboka maja žwój pucź pſches Draždźanſke wiki. Tu je też khowne žydło zigaretoweje induſtrije. Dwě tſecźinje wſchěch zigaretow w Němſkej žo w Draždźanach dźěłatej a dawaju tyßazam ſpróźniwych dźěłacźerjow ſaßkužbu. Pſchepokożenje tychle wikow měło pak hiſchcźe tón ſcźěhwk, ſo też Barlin njeby tele wiki ſakhował, ale ſo by je Rotterdam, kaž hižo wſchelake ſnamjenja wucźa, na žo ſcźahnył. S tym pak by žo tajki tobak hiſchcźe bóle podrožił; pſchetož wo cźaß wójny je hódnoſcź němſkeje hriwny khětro ſpadła. Pornjo hollandſkemu ſkotu płacźi wona jenož hiſchcźe 80 pj., tak ſo dyrbjeli ſa wěſtu měru twory město 100 hr. nětko 140 hr. ſapłacźicź. Miniſter ſnutſkownych naležnoſcźow ſjawnje wěrnoſcź wſchěch wobſtórźbow pſchiſna a žejmej dopokaſa, ſo je ſakſke knjeźerſtwo, wo tajnych próźowanjach ſhoniwſchi, ſe wſchej raſnoſcźu a roſhladniwoſcźu ſakſke interežy ſakitało. Sſkowa miniſtra cźinjachu hłuboki ſacźiſchcź na žejm a žnějachu wſchoſtronſke żiwe pſchipóſnacźe. Tak też žłědowazy rěcźniży wſchěch ſtron w njewſchědnej pſchesjenoſcźi konſerwatiwneho rěcźnika podpjerachu a roſne ſadźerźenje naſcheho knjeźerſtwa pſchipóſnawachu. E. B.

Wo hońtwinſkej naležnoſcźi žu žwobodoſmyßleni hižo namjet ſapodali. Dokelž žo mojim wotpohladam runa, žo jemu pſchiſamknu. Wón je žo ſakonjedawarſkej deputaziji pſchepodał. Rosprawnik ſa njón je konſerwatiwny ſapóßłanz tajny radźicźel Dr. Mehnert, hamtſki hejtman w Plawnje. Wón je bratr tajneho radźicźela exzellenzy Dr. Mehnerta a bě pſched lětami pſchi Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje. Je to jedyn njewſchědnje ſprawnje a jaßnje žudźazy knjes. S nim žym wo naſchich hontwinſkich bědach hižo jednał. Wón naſche wobużne hontwinſke poměry derje ſnaje a

ſteji na tym ſtejiſchczu, ſo ma ßo ſkórżbam burſkich leżomnoſczerjow ſ jaßnymi wukaſami ſe wſchěm doraſom wotpomhacż.

Hacż runje mam kopizu wěrnych ſkórżbow w rukach, by mi lubo było, ſe wſchitkich ſtron Sſerbow ßłyſchecż, kak ſ karniklemi, bażantami a ßornikami ſteji. Napiſchże mi **hnydom** na adreßu: Ernſt Barth, Dresden — Ständehaus.

Sſerbſke wójſko na Korſu.

Lyonſke nowiny „Progrès“ ſ Korfu powjedża: Poßledni ßerbſzy wojazy, kotſiż běchu w Albanſkej woſtali, ßu ßo na Korfu pſchiwjeſli. Sſerbſke wójſko ßo pod wodżenjom franzowſkeho generala Mondèſiva ſ nowa organiſuje. Pſchewjeſenje na Korfu bě dla pſchiběrazeho dżěła awſtriſkich podmórſkich czołmow jara ſtraſchne a wobcżežne. B.

Pſchißahanſtwo na Madagaſkarſkej kupje.

Na Madagaſkarſkej kupje, kotraż pod franzowſkim knjejſtwom ſteji, je ßo pſchißahanſtwo pſcheczíwo Franzowſam wotkryło. Tamniſchi domoródni běchu ßo ſrěczeli, 31. dezembra franzowſkim offizěram, podoffizěram a wojakam ſ jědom ſawdacż. Spſchißahanzy ßo nadżachu, ſo budża ßo potom brónjow ſmozowacż móż. Wyßozy ſaſtojniży a druſy koloniſtojo dyrbjachu ßo teho runja ſkónzowacż. Spſchißahanſtwo je ßo ſ pſcheradu wotkryło. Němzy ßu pjecża ſpſchißahanzow podpjerali. G.

Na ſtraži pſchi ßmjertnym młynje.

Pſchi rězy Aiſnje we franzowſkim kraju
Młyn ſteji, kiż nam derje ſnaty je.
Ach murje roſtſělane 'noż ßu k wohladanju,
A „ßmjertny młyn“ ßo nětko mjenuje.
Wo krwawnych bědżenjach wón nětko ßwědczi,
Wo bitwach ßurowych, kiż bijachu
Tam pſchecżeljo a njepſchecżel we myßli,
Ssej tutón młyn wſacż k ßwojom' dobytku.
A w bliſkoſczi ſpja dołhe ßłódke ſpanje
Tam pohrjebani ßwěrni ryczerjo,
Kiż czakaju na ſbóżnych jutrow ranje
We chłódnej ſemi měrnje drěmajo.
Nětk młyna roſpadane murje ſteja
Każ ſcherjo w wójnje krwawnej, żałoßnej,
We tſělnych hrjebjach na ſtražu tam dżeja
Tež ßynojo ſe ſemje kużiſkej'.
Sa wótzny kraj ßo woni ßwěru bědża
A ßwoje żiwjenje rad wopruja,
Hacż junu wěcżnoh' měra ſwony ſwonja
A lubi ſ wójny dom ßo witaja.

Pěßnik wojak J. Fähla ſ Noweje Wßy p. N., 9., 177.
Pſchełożił J. Kruża.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Budyſku ßyrotownja je nětkole jara ßłabje wobßadżena. Liczba ßyrotow je ßo wot 29 na 14 poniżiła. Wokrjeßne hejtmanſtwo je ßo teho dla wo dowolnoſcż proßyło, ſo bychu ßo wuſtawki ßyrotownje w tym ſmyßle pſcheměnike, ſo ßměle ßo hacż na dalſche też njemandżelſke dżěczi do ßyrotownje pſchijimowacż.

— **Pſchiprawjenje ludoweje kuchinje** je ßo ſ nowa wotſtorczíło, Na to ßo począthowazy radżiny namjet je ßo ſ wulkej wjetſchinu wotpokaſał. Jedyn měſchćańſti ſaſtupjeł je ßo w Gidowſkej ludowej kuchini ſa tamniſchimi wobſtejnoſczemi wobhonjbł. Wot inſpektora je wón ſhonił, ſo ßu ßo najprjódzy dyrbjake wſchelake wobczežnoſcże pſchewinyczż. Prjedy ßu ßo dnjowe kharty wudawake. Pſchi tym pak ßu ßo ludżo najprjódzy praſchecż pſchiſchli, ſchto ßo wari. Nudle ßu ßo jědke, wo rajß a jahły pak njeje nichtó rodżił. Nětkole ßo teho dla kharty na zyły tydżeń wudawaju, tola wſchelazy ludżo radſcho te 20 pjenježkow ſhubja, hacż ſo bychu jědli, ſchtoż jim njeßłodźi. Hdy bychu papjernik, kopornik a druſy ludowu kuchinju njepodpjerali, njemohła wona wobſtacż. Teho dla ßo njeporucża, měſchczańſku ludowu kuchinju pſchiprawicż. Ludżo, kotſiż wo to żadaju, dyrbjeli khartki wot města doſtacż a po jědż do Bernhardez ludoweje kuchinje khodźicż. Potom bychu ßo khudźi podpjerali, hewak pak ßo wojerſke żony podpjeraju, kotrež nochżedża dżěłacż. Tutemu namjetej ßo pſcheczíwo 6 hłoßam pſchihłoßowaſche.

— **Wuwos běrnow ſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.** S Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ßmědża ßo běrny jenoż ſ dowolnoſczu hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje woſyczż.

— **Wobkhodny czaß pſchi Budyſkim kral. krajnym ßudże, kral. ſtatnym rěczniſtwje a kral. hamtſkim ßudże** budże wot 1. měrza wot 8 hodżin dopołdnja do 1 hodżiny popołdnju a wot 3 hacż 6 hodżin popołdnju, ßobotu bjes pſchetorhnjenja wot 8 hodżin dopołdnja hacż do 3 hodżin popołdnju.

— **(Sſyry khoſej ßo njeßmě wjazy pſchedawacż.)** Po wukaſu ſakſkeho miniſterſtwa ſmutskownych naležnoſczow njeßmě ßo pſchetrjebarjam ßyry khoſej wjazy pſchedawacż. Pſcheſtupjenje tuteho ſakonja ßo ſ jaſtwom hacż do ſcheſcż měßazow abo ſ pjenjeſami hacż do 1500 hriwnow khoſta.

— **Wrótßławſka (Breslawſka) wucżbna kowarnja** je ßo ßaßo wotewrika. Dalſche je ſhonicż pſches rataŕſku komoru ſa ſchleſynſku provinzu (Landwirtſchaftskammer für die Provinz Schleſien.)

— **Pſchi cziſczenju woknow** na bohatej haßy je 18lětny woknacziſczeŕ Liſker cżežko do njeſboża pſchiſchoł. S rěbła padnywſchi je ßebi moſhy ſtſchaßł.

— **Medailla krala Bjedricha Auguſta** je ßo ſpożczika: wojakej Jurjej Weſerej, pohonczej pſchi regimentſkim ſtabje pěſcheho regimenta czißło 103, ßynej njebo kublerja Ernſta Weſera w Bukojnje; pſchekupzej a ratarjej Ernſtej Graffej ſ Barta, kotryż je ßo ſ dobom na wachtmiſchtra powyſchił; druhemu ßynej ſwudowjeneje Mukoweje w Mniſchonzu.

Se Żidowa. W tudomnym papjerniku je ſańdżenu póndżelu jedyn ſ wojakow puſchczeny invalid, kotryż bě tu dżěło namakał, do njeſboża pſchiſchoł. Wón ßo pſchi dżěle ſ porſtami mjes kalandrowe walzy ſczeże. Na ſboże mózachu kalander hnydom ſaſtajicż, tak ſo ßo jenoż horne ſtawczki porſtow ſmjeczechu.

Se Żidowa. Wulka ſrudoba je na tudomneho rěſniſkeho miſchtra Jurſcha pſchiſchła. Jeho 21lětna dżowka bě ſańdżenu njedżelu něſotre hodżiny na ßankach jěſdżiła. Pſchi tym je ßo po ſdaczu pſchejara napinała. W nozy na wutrobne widliſchcża ſkhori a naſajtra rano wumrje.

S Budeſtez. Sſerbſki wjeczor wuhotuje jutſje we Vogtez hoſczenzu ßerbſke towaŕſtwo „Lubin“. Dawno je wulke praſchenje a żadanje ſa ßerbſkim ßwójbnym hromadżebyczu było. Nětko tu je. Duż ßo ſ tuthym Sſerbjo na njo pſcheproſchuja. Saſtup je darmo a ſapoczatk wjeczor ½8 hodżin. Wjeczor budże wójnſki wjeczor, a każ ßo ſaleži, khutneho wopſchijecża. To njeby prawje było, hdy chzy-li my ßo w ſabawach wjeßelicż, mjes tym ſo naſchi bratſja w zuſbje krwawja. Poſkiczecż budżeja ßo nam ſpèwy, deklamazije młodych knjeżnow, niż pak dźiwadło. Dowjeſcż chzemy ßo dacż pſches ßwětle wobraſy do Sſerbiſkeje, kiż chze nam knjes duchowny Bójż pſchedſtajecż. Knjes faraŕ Domaſchka je wójnſki pſchednoſchk pſchilubił a chze nam wo bědach a nuſach w Sſerbiſkej powjedacż. Kóżdy ſprawny Sſerb je nam witany.

S Mniſchonza. Żeleſny kſchiż 2. klaßy je ßo wojakej Oskarej Kudżeli w reſerv. pěſchim regimencże czißło 101 ſpożczik.

S Wjeleczina. Pſchekupz Wylem Hennig ſ Welecżina je ßo ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje wuſnamjenił.

S Lnpoje. Każ je ßłyſchecż, knjes duchowny Mrósak, kotryż je hižo pſched wjazy lětami w naſchej woßadże duchowne ſaſtojnſtwo ſaſtawał, ßo hiſchcże do jutrow k nam ßaßo wróczi. Naſcha woßada je jara wjeßeła, ſo ßaßo ßerbſkeho duſchowpaſtyrja doſtanje. W tu khwilu knjes Mrósak w Lipſku pſchebywa.

S Bukez. Se żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje je ßo dżeßatnik Bjedrich Mrós, automobilnik półnolětaŕſkeho wotdżělenja, ßyn tudomneho cżaßnikarja Mrósa, wuſnamjenik.

S Rakez. Sſerbſke towaŕſtwo „Lipa“ ſańdżenu njedżelu poßedżenje wotmě, kotrež knjes pſchedßyda po ſwuczenym waſchnju wotewri. Sapiß poßlednjeho poßedżenja ßo cżitaſche a ßo ſa prawy ſpóſna. Tſi dopiſy ßo ſ wójny cżitachu. Też ßo wuczini, ſo ma ßo pſchedßydſtwo wójnſkich poßykkow dla póſtnizy popołdnju w 5 hodżinach ſeńcż. Pſchedßyda roſprawjeſche wo Draždżanſkej radnizy, kotruż bě wóndano wopytał a potom też ſ wntrobnymi ßkowami na ryczeŕſku ßmjercż ßwěrneho ßobuſtawa Ernſta Ryncża ſpominaſche, kotryż bě jako prěni wopor ſ „Lipy“ na wjeczornym bitwiſchczu padnył; pſchitomni jeho wopomnjecże ſ poſtanjenjom czeſczachu. Pruhowarjo ſliczbowanje ſa prawe ſpóſnachu a wróczo dachu. Po krótkej roſmolwje ßo poßedżenje ſkónczi.

S Biſkopiz. Budyſke tachantſtwo je ſe ſawoſtajenſtwa Ewalda Hentſchela leżomnoſcż pſchi Luthorowym parku kupiło. Tam dyrbi ßo katholſka zyrkej natwaricż.

S Rakez. Wospjet je žebi žurowa wójna wopor ſ naſcheje wžy žodała. Na wjeczornym bitwiſchczu wumrje 12. februara t. l. pſches ſažypnjenja ryczeŕſku žmjercź Ernſt Rynčź, ſahrodnik tudy. Bóh chzył jeho ſrudnych ſawoſtajenych ſmĕrowacź w nadžiji ſbóžneho ſažowohladanja.

S Biſkopiz. W poſledním czažu jara mało butry do Biſkopiz pſchikhadža. Teho dla jena wožoba na tydžeń mĕſto bĕrtl punta jenož hiſchcże wožmik punta wot pſchichodneho tydženja doſtawa.

S Draždžan. Tudy žo uĕtko też bĕrny jenož na khartk pſchedawaju. Kóžda wožoba na dżeń jenož punt bĕrnow doſtawa.

S Draždžan. Draždžany žu hacź do 31. dezembra 1915 ſa hoſpodowanje wojakow 5,045,000 hriwnow wudake. S tuteje ſumy ma mĕſto 1,543,000 hriwnow žame njeſcź.

— **(Bĕrnowe khartý w Draždžanach.)** Ssrjedu žu žo w Draždžanach bĕrnowe khartki ſawjedle. Jenož na nje žo w Draždžanach hodži bĕrny kupowacź. Kóžda wožoba wob tydžeń 7 puntow bĕrnow doſtawa.

S Wojerez. Wojerowſki kral. krajny radžiczel woſſjewja, ſo maja žo hacź do 31. mĕrza wſchĕ ſebrane pſchedmjety ſ kopora, moža a nikla wotedacź. So wobžedžerjo ſwonka Wojerez njetrjebali ſebrane wĕzy do Wojerez pſchinjeſcź, žu žo ſa nĕkotre wžy wotedawanſke dny poſtajike, a to w Kulowje w Braunerez hoſczeńzu ſchtwórtk 16. mĕrza dopołdnja wot 8 hacź wjeczor do 6 hodžin, we Wulkich Sdžarach 17. mĕrza dop. wot 9 hacź popołdnju do 3 hodź. w Ssykoriz hoſczenzu ſa Wulke Sdžary, Bukojnu, Mnczow, Rachlow, Koblizy, Stróžu a Werninghoff, w Czornym Khołmzu w Fiedlerjez hoſczenzu 20. mĕrza popołdnju wot 1 hacź do 6 hodžin, we Laſu w Schołczíz hoſczenzu 21. mĕrza dopołdnja wot 8 hacź ½12 hodžin, ſa Las a Schczenzu, w Delnim Wujeſdże w Haſchkez hoſczenzu wutoru 21. mĕrza popołdnju wot ½2 hacź 7 hodžin, w Lejnom ſchtwórtk 23. mĕrza dopołdnja wot 9 hacź 12 hodžin w hoſczenzu, w Blunju w hoſczenzu ſchtwórtk 23. mĕrza popołdnju wot 2—6 hodžin, w Bórkamorje w hoſczenzu žobotu 25. mĕrza dopołdnja wot 9 hodžin, we Wojerezach w Michelez žłodarni pjatk 24., wutoru 28., ſchtwórtk 30. a pjatk 31. mĕrza dopołdnja wot 9 hodžin hacź popołdnju 5 hodžin ſa Wojerezy, Hory, Brĕtnju, Nĕmzy, Michałki, Narcź, Nowu Luku, Wulku a Maku Nydej, Kinajcht, Zidžino, Spale, Wulki a Mały Czíſk.

S Niſkeje. Pónd̆elu dopołdnja jedyn albatroſki dwojotſĕſchnik nad Niſkej lĕtaſche a ſkónczńje bliſko liſchczich jamow k ſemi ſjĕdże. Ssnĕha dla njebĕchu formaziju ſemje ſpóſnacź mohli a to bĕ ſ pſchiczinu, ſo žo lĕtadło, ſemje žo dótknywſchi, pſcheciżiżny. Wono bĕ žo jenož lohko wobſchkodżiło, a ſ pomozu lazaretnych muſtwow žo ſchkoda bórſy wuporjedži. Naſajtra móżeſche žo lĕtadło ſaža na daleleczenje puſchczicź.

S Niſkeje. Ratař tudomneje hólczazeje ſchule, Auguſt Soka, je njenadžiteje žmjercźe wumrjeł. Njedžiwajzy makeje rany na jenym porſcźe bĕ wón pſchikupny hnój na polo žypał. Pſchi tym bĕ žebi krej ſajĕdojcził. Lĕkarſka pomoz jemu njemóżeſche žiwjenje ſdżerżecź.

S Hermanez. Wobydlerka Lejna Gĕrtowa w Schczeńzy je žebi tu ſańdżeny ſchtwórtk tydženja w czeżkich myžlach ſ wobwĕžnjenjom žiwjenje wſaka.

Se Shorjelza. W lĕtach do wójny je naſche mĕſto pſchezo pſcheſbytk pjenjes mĕło. S wójnu je žo to na njeſwjeżelaze waſchenje pſchemĕniło. Prjedawſchi pſcheſbytk je žo do njedoſtatka pſchemĕnił, kotryż wokoło 1,493,000 hriwnow wuczinja.

S Khoczebuſa. Redaktor „Bramborſkeho Zažnika", knjes kantor Schwjela, w tu khwilu na wotpoczinku w Khoczebuſu, 21. februara žwoje 80. narodniny žwjeczeſche. Wot 50 lĕt je wón pódla žwojeho ſaſtojnſtwa „Bramborſki Zažnik" pižał. Tež nĕtkole, hdyž je do wyžokich lĕt pſchiſchoł, hiſchcże wón wjetſchi dżĕl „Zažnika" piſche. Bóh luby Knjes chzył jemu dale ſtrowoſcź a móz ſpożczicź, ſo mohł hiſchcże dołho ſ wuſpĕchom ſa ſakhowanje delnjołużiſkožerbſkeje rĕcże ſe žwojim pjerom dżĕłacź.

Wužudżenja.

Khoſtanſka komora. Wóžomnacźelĕtny H. E. Preuſcha ſ Porchowa bĕ žo loni 11. februara po žwojej próſtwje na póſtſkim hamcże w Hornim Wujeſdże jako póſtiki wupomhał poſtajił a žo jako liſtynoſcheŕ trjebaſche. Jako tajki bĕ wón loni wot auguſta hacź do novembra pjenjeżne poſyłki, kotrež bĕchu mandżelſży we wójnje žwojim żonam póžlali, wobkhował a pſchecźinił, mjes druhim bĕ wón pſchekſchiwił 20 hriwnow kubleŕży Hańži Nowotnowej we Wucźkezach, 10 hriwnow 60 pj. żiwnoſcźerży Minnje Borſchowej w Jĕlzy, 10 hriwnow Hańži Buhlowej we Wucźkezach, 20 hriwnow Almje Kralowej w Jĕlzy, a dwójży po 15 hriwnach Hanje Jenſchowej w Njeradezach póžlane. Na póſtſkich pſchipokaſankach bĕ wón ſ mjenom doſtawarkow žam kwitował. Preuſcha na dżeń 2½ hriwny mſdy doſtawaſche, duž žo njebĕ nuſy dla na zuſych pjenjeſach pſchepſchimnył. Dla pſchekſchiwjenja w ſaſtojńſtwje a dla czeżkeho falſchowanja liſczíny jeho k jaſtwu na 8 mĕžazow ſaždżichu.

+ Dla pſchekrocźenja najwyſchſcheje butroweje płaczíſny bĕchu ryczeŕkubłoweho najenka J. Ssmoku w Schwosdorfje, kantinſkeho najenka Hempela na Kinſpórkſkim wojeŕſkim ſwuczowaniſchczu a butru pſchedawarku Noſkowu we Wikach wobſkorżili. Kamjenſki ławniſki žud bĕ Ssmoku a Hempla po 100 hriwnach pjenjeżneho khoſtanja abo k 20 dnjam jaſtwa, Noźkowu k 10 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 2 dnjej ſaždżik. Po woſjewjenju Kamjenſkeje mĕſchczańſkeje rady wot 27. oktobra 1915 najwyſchſche płaczíſny ſa mlokarńſku butru I. drużiny 4 hr. 60 pj., ſa wjeżnu butru I. drużiny 4 hr. 30 pj. a ſa mlokarńſku butru II. drużiny 3 hr. 90 pj. po khanje wucźinjeja. Noſkowa pak bĕ po Ssmokowym pſchikaſanju khanu butry hacź do kónza novembra 1915 po 4 hr. 60 p., a wot 11. novembra po 5 hr. pſchedawaka. Dale bĕ Ssmoka Hempelej we Kinſpórkſkej wojeŕſkej kantinje khanu butry po 5 hr. pſchedawak. Ssmole a Noſkowej bĕ žo k wjedżenju dako, ſo žmĕ žo khana Ssmokoweje butry jenož ſa 4 hr. 30 p. pſchedawacź; dokelž žo wona jako mlokarńſka butra I. drużiny njewobhladuje, ale jako wjeżna butra I. drużiny. Ratarſki radżiczel profeżor Gräfa a chemik żiwnoſcże dr. Haupt w Budyſchinje bĕſchtaj drje žo ſa to wuprajikoj, ſo žo Ssmowoka butra po žwojej hódnoſczi mlokarńſkej butſje I. drużiny runa. Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo a mĕſchczańſka rada bĕſchtej pak mĕnjenje ſaſtupikej, ſo žo płaczíſna niz po hódnoſczi, ale po jejnej dżĕkarni ſłożuje. Pſchecźiwo wužudej bĕchu žo wobſkorżeni powołali, tola dokelž do prĕdka ſhonichu, ſo njeſmĕja wuſpĕcha, powołanje wróczichu.

Přilopk.

* (Wodowa nuſa w Praſy.) W Praſy je žo hłowna wodowodowa roka pukka. Prażſke wobydleŕſtwo je teho dla wot wutory bjes picźneje wody. Wodowa nuſa je tak wulka, ſo žu žo fabriki a wulke hoſczenzy ſawrjecź dyrbjake. Na wuporjedżenju ſchkody žo wodnjo a w nozy dżĕka.

* **(Schtyrjo ruſzy jeczi czekli.)** Se Shorjelſkeho lĕhwa wójnſkich jatych žu 16. februara ſchtyrjo jeczi ruſzy wojazy czekli.

* **(Sso tepikoj.)** Pjeczo młodži ludžo ſ Fleurieura pola Neuenburga žo na domojpucźu ſwadżichu. Pſchi tym wĕſty Loup, 23 lĕt ſtary žwójbny nan, žwojeho pſcheceźiwnika, 32-lĕtneho njewożenjeneho Gironda, w nahłym hnĕwje ſ mosta do rĕki ſtorczi. Tola hnydom žwój njeſkutk wobžarujo wón ſa Girondom do rĕki ſkoczi, ſo by žwojeho pſcheceźela wukhował. Tola w żołmach torhateje rĕki žo wobaj podnóriſchtaj a njejſtaj žo hacź dotal namakałoj.

* **(Sso žmjertnje wopaliła.)** 64-lĕtna Conſtantinowa we Betraxu chzyſche žebi noſy pſchi khachlach ſhrĕcź. Wona pak žo wohenjej pſchejara pſchibliżi, tak ſo žo płomjo draſty popadże. Żona ſ hłożom wo pomoz wołaſche. Pſchibĕžawſchi žužodża widżachu, ſo bĕ žebi noſy jara ſlĕ wopaliła. Ju hnydom do hojeŕnje dowjeſechu, hdżeż je wona bórſy po tym wumrjeła.

* **(Ssnĕh a wĕtry w Franzowſkej.)** Wot nĕkotrych dnjow w Savoyſkej (w połodniſchej Franzowſkej) ſatraſchne žnĕhowe mjeczele ſakhadżeja. Nimo mĕry wjele žnĕha je žo hižo naſchło, a hiſchcże žnĕh dale dże. W hornim Tarentaiſkim dole žnĕh nĕkotre metry wyžoko leži, a w nozy a wo dnjo wichory zychnuja. Na żeleſnizach a drohoch je wobkhad zyle ſaſtał, runje tak žo telefon a telegraf njehodži wužicź, dokelž je wichor wjele żerdžow ſpowalał abo ſtamał. Jedyn ratař, kotryż po Frejuſkim pſchekhodże dżĕſche, je w žnĕży tczazy woſtał a ſmjerſnył. W Aix-leſBains žu rĕczki a rĕki pſches brjohi ſtupike, murje žu žo ſaždżyke, ſchtomy žo ſwuwalake a ſemja je žo ſ horow žunyła.

* **(Powodżenje w połodniſchej Franzowſkej.)** Po poſledních žylnych deſchczach je rĕka Rohna ſ nowa ſ rĕczniſchcża wuſtupika. Po rĕzy nadoba wſchelakeje drużiny a żyke ſchtomy płowaju. Pſchi żeleſnizy mjes Grenoblom a Beynes je žo na wjele mĕſtnach ſemja wotwalika. W jenym tunelu tuteje żeleſnizy lokomotiva jeneho czaha do hromady pjerſchcże a kamjenjow ſawadżi. Nĕkotre woſy do žo ſraſychu a wokna žo rosraſychu. Wožmjo pucźowarjo žo ſranichu, dwejo jara czeżko.

* **(Žadnosćz khojeja w Danskej.)** Jendželske knjeżerstwo w nowischim czażu pschiwos khojeja po morju do Danskeje jara poczežuje. So by njedostatk khojeja w Danskej njenastał, danske knjeżerstwo najskeje blišsche dny wuwos khojeja s Danskeje do wukraja sakaže.

* **(87 cžlowjekow žo s lawinu morilo.)** W žkonohórskich alpach (w Awstriskej) žo wojazy pjecź regimentow na jěsdženje se žněhowymi cžrijemi (skijemi) swuczowachu. Dźiwajo na strach lawinow žo pschi swuczowanju wscha wobhladniwosćz nakožowasche. Ssobotu něhdže 50 muži žněh se sawětych puczow žypasche, mjes tym so druhi dźěl wojakow w schwajzarskej hospodže pschebywasche. Krótko po dwěmaj hodźinomaj žo wot Hochköniga mózna lawina wali, kotraž Kirchsteinsku hospodu s mužstwami, w njej žo namakazymi, do hlubiny storhny. Někotsi ludźo mózachu žo žami se žněhow wudobycź. Sto ruskich wójnskich jatych, kotsiž běchu žo na městno njesboža pózlali, pocza sažypnjenych wuhrjebacź. Tola Rušojo njemějachu dosćz dźěkanskeho gratu žobu, tak so husto spytachu žněh s rukomaj wotnjesćz. Tak mózesche žo 60 abo 70 muži wukhowacź. Wukhowanska expedizija, kotraž bě se Salzburga pschi lijazym desczu pschischła, drohu s lawinu sažypnjenu namaka a dyrbjesche žebi najprjedy pucź psches žněh pscherycź. Njedźelu je žo hacź do popoldnja 55 morwych namakało. Woni běchu s dźěla jara cžežko sranjeni. 23 ludźi žo hischcže pod žněhom pyta. Jara mało nadźije je, so by tychle 23 wožobow hischcže žiwych było, tak so je liczba morwych na nastrózazu wyšokosćz stupiła. Alpske towarstwo njebě žebi na to pomyšliło, so mohł w nětczischim czażu strach lawinow hrosycź.

* **(Wotwalenje dalschich lawinow.)** S Basela žo powě: Tsjo puczowarjo, a to jedyn hórski wjednik se St. Moritza, jedyn měschczan s Berna a jedyn němski Amerikan žo wysche wšy Zuoz s jenej lawinu pschekhwatachu a žo sažypnychu. Dale žo pola wšy Salana we Wallisu dwaj mlodaj cžlowjekaj s lawinu sažypnyschtaj a žo morischtaj. Pola Gopensteina žo mózne prochowe lawiny do doka walichu.

Namakana hriwna.

Khěžkař Pěrk s dźěła domoj dźěsche. Wón bě murjeŕ a měješe wot nalěcza hacź do symy dźěło. Nětkole dźěkasche w městaczku, kiž bě něhdže pol hodźiny sdalene. Jeho žynk, schěsczlětny Jank, jemu wjeczor kóždy krócź napschecžo khodźesche.

Tak tež tón krócź sczini, to bě žobotu. Wuhladawschi nana pschińcź, da žo do běženja, so by bórsy pola njeho byk. Potom pschimny nana sa ruku a žo pódla njeho wjeżele žuwasche.

Psched nimaj dźěsche bohaty bur Haschak, tón bě tež w měscze byk; jara daloko wot njeju njebě. Tu Pěrk pytny, so Haschakej, hdyž žebi se saka rubischko cžahasche, něschto wupadże. Hólczkej niczo njerjekny, ale kedźbowasche na městno, hdźerž bě Haschak tu wěz shubił. Hdyž běschtaj na to městno dójschloj, wuhlada, so na semi jena hriwna leži. Tež hólczk ju pytny, a hdyž ju nan sběhny, žo woprascha:

„To bě hriwna, wěsch, nano?"

„Haj", nan pschihłožowasche, „ale njerěcź tak wótsje!"

„Ta žnadź je Haschakowa, nano", hólczk pokraczowasche. „Dasch ty ju jemu?"

„I, cžeho dla dha dyrbju ju jemu dacź", nan watmolwi, „schtó dha wě, hacź je wón ju shubił?"

„Ty mózesch žo jeho wopraschecź."

„Cžemu dha? Tež hdy by jeho byka, wón to ani njepytnje, je bohaty, nam pak budże wužitna."

Jank niczo dale njeprajesche, ale dźiwasche žo temu. Dołho wschak hischcže do schule njekhodźesche, tola wschak hižo wjedźesche, so ma kóždu namakanu wěz wróczo dacź; hdy by ju njewrócził, je to to žamžne, jako by ju pokradnył. Nětkole pak bě nan jeho hinak powucził. Namakana wěz žo tola njetrjeba wróczicź, nan dźě je to prajił.

Hdyž běschtaj domoj, Pěrk žwoju tydźeńsku mjdu žwojej žonje woteda. Namakanu hriwnu pak w saku wobkhowa. Myšlesche žebi, so jeho žona njetrjeba wo njej niczo wjedźecź, a so budże žebi sa nju tobaka nakupicź. — Potom Pěrk wuńdże, so by něschto drjewa nakakał. To cžinjesche kóždy krócź, hdyž bě s dźěła pschischoł.

Njedźelu rano Pěrkezy ke mschi dźěchu a popoldnju dźěsche Pěrk žam k žužodnemu khěžkarjej, kiž bě jeho dobry pschecžel, na bjeżadu. A k jeho žonje sažo žužodźina pschińdże.

„Něschto žym wam chyba prajicź", wona sa khwilu rjekny. „Dawajcže kedźbu na Janka. Njeradч wam to praju, ale to dźě wěscze, kajke dźěczi žu, cžlowjek žo jich doscź na kedźbu dobracź njemóże. So by žo hólczk wam po něczim njeskasył. Njeje dha wam žane pjenjesy wsak?"

„Pjenjesy wsak?" wusstróži žo Pěrkowa. „Hischcže ženje to cžinił njeje; po cžim to tak myšlicže?"

„To je dźiwna wěz", žužodźina wotmolwi, „Nasch hólz powjedasche, so je Jank pola klamarja žlódke wězy kupował, žam jědł a też druhim dźěczom dawał. So je pjecža tójschto pjenjes měł a so je druhe dźěczi se žwojimi pjenjesami wjazy krócź ke klamarjej žkał a so ma hischcže tójschto drobnych pjenjes."

„Boże dla tola!" Pěrkowa sawoła. „Budźcže tola tak dobra a wocžakúcže tule a ja sa nim pohladam."

Sa khwilu Pěrkowa hólza namaka. Hnydom pósna, so bě žužodźina wěrnosćz rěczała. Jank bě mjes dźěczimi, kiž dźenža na njeho hladachu, kož by rjekł, so jeho někak wobehdje cžesczo. Měješe pjenjesy, kupowasche khłósczenki a rozdawasche je jim. Hdyž bě macź na njeho sawołała, so dyrbi hnydom domoj hicź, poškuchasche drje, ale bě widźecź, kak bě žo sastróżił.

„S wotkal žy pjenjesy brał?" macź žo nastróżena hólza krucže woprascha.

Hólz widźesche, so je slě, so macź wschitko wě. S wotmolwjenjom njelhwatasche.

„Jeli so njeprajisch, sawołam nana a potom budźesch widźecź, schto dostanjesch."

„Ja žym dźenža jenu hriwnu namkał", napošledku žo wotlakujo rjekny.

„A hdže žy ju namkał?"

„Rano na dworje."

„Na naschim dworje? Ty kłisch!" macź jeho žwarjesche. „S wotkal dha by žo pola naš na dworje hriwna wsała? To nanihdy wěrno njeje!"

„Woprawdże tam bě", hólz wobkrucżesche.

„A hdy budźesche tam byka — dha budźesche ju dyrbjał domoj pschinjesćz. Cžehodla ju njejžy mi dał abo nanej?"

„Nan je wczera też jenu hriwnu namakał a je ju wobkhował", žynk rjekny.

To žo Pěrkowej nochzyschе wěricź, so by muž hriwnu namkał a jej niczo wo tym njerjekł. Wón njebě swuczeny, žo psched njej s něczim tajicź.

Wona s hólczkom domoj pschińdże a se žužodźinu dale rěczesche. Ta žo na niczo njewupraschowasche, ale hdyž widźesche, so žo maly hrěschnik s cžicha do kuta na lawku žydże, myšlesche žebi, so žo njebě myliła. Sa khwilu domoj woteńdże.

Pěrkowa njemózesche doczakacź, so by muž domoj pschischoł. Lědma bě do jstwy stupił a hnydom jemu žona wupowjeda, schto bě žo stało. Pěrk žo satorhny.

„Ty žy hriwnu namkał?" wopraschа žo hólczka.

„Haj, nano!"

„A hdže to?"

„Na dworje, wona leżesche tam pschi pjeńku", hólz bojasnje wotmolwi.

Pěrk pomažny do saka we wschědnej žukni, hdźež bě namkanu hriwnu skhował. Ale tam niczo njebě.

„Woprawdże", muž k žonje rjekny, „mějach we saku hriwnu, a ta je mi žnadź wjeczor, hdyž žym drjewo kakał, wupadnyła. — A cžeho dla njejžy ju nuts pschinjeżł?" wopraschа žo žyna. Tón bojasnje na macź hladasche a mjelczesche.

„Wón je žo na tebje powołał a prajił, so žy ty wczera też jenu hriwnu namkał a ju też wobkhował." Tak Pěrkowa rjekny.

Pěrk žo wotmjelcža; wón žo psched žonu a dźěsczom hańbowasche, kotrymajž bě sły pschiklad dał.

„A schtó dha je tu hriwnu shubił, njewěsch dha to?" žo žona dale praschesche.

„Psched namaj dźěsche Haschak", muž wotmolwi, „ale hacź je ju tón shubił, to s wěstosczu njewěm", sežža psched žonu, so by žo tola trochu samolwił.

„Hdyž je wón psched wamaj schoł, dha je wěste, so je ju też shubił", Pěrkowa rjekny, „hewak drje budźesche ju tola też na drósy leżo widźał, hdy budźesche ju něchtó druhi psched nim shubił. — Pokasaj mi, Janko, kelko wasch hischcže pjenjes!" wobroczi žo Pěrkowa k žynej.

Tón do saka pomaža a macźeri wschě pjenjesy poda, kotrež běchu jemu sbyke.

„Skoro pół hriwny je pschecžinił", Pěrkowa rjekny. „Hdyž

mi saßo nĕschto tajke swoRasch, potom ßo mje hladaj, hólcze! Takle by ty kradnycź nawuknył."

To prajiwschi pschistupi žona k blidu, wotewri kaschczik, wuwsa s njeho hriwnu a poda ju mužej. Tón do teho pschińdże a rosumi, schto wona chze.

„Tule masch", rjekny Pĕrk hólzej, „dóńdżesch k Haschakezom a ßo jich nana wopraschesch, hacź wczera wjeczor hriwnu, pjenjes shubił njeje; praj, so ßmój ju namkałoj."

Jank ßo wĕso dźiwasche, so nan dźenßa ßebi hinak myßli wo namakanej wĕzy, dyžli dźeń prjedy, ale wsa hriwnu a khwatnje woteńdże.

„Doczakaj", macź rjekny; „schto potom, hdy bychu ßo hólza praschełi, czeho dla hriwnu hižo wczera wjeczor njeßmy pschinjeßli?" ßo k mužej wobroczi. „Na to ßebi njeßy pomyßlił."

„To masch prawje; kak to nĕtkole sczinimy?" wopraschа ßo Pĕrk.

„K Haschakezom njekhodź", Pĕrkowa hólzej rjekny. „Pytaj ßej jich Jakuba a praj jemu, so dyrbi hriwnu k nim domoj donjesczź, so ßmy ju na drósy namkali. Mjes dźĕczimi drje jeho nĕhdże wußkĕdźisch!"

„Radscho bych widźał, so by ta wĕz ßo njestała", Pĕrk prajesche, hdyž bĕ hólz woteschoł.

„To rad wĕrju", žona pschihkoßowasche. „Schto jenož, proschu cże, ßy ßebi tola myßlik? Njewĕsch dha, so ßo dźĕczi wschitko pschima? Lĕdma ßy skuczik, a hnydom je ßo hólz po twojim słym pschikładze sadźerżał. Ty njejßy namkanu hriwnu wróczik, wón też niz. Widźisch, kajke ma to sczĕhwki."

Jank ßo sa khwilu wróczi. Jakuba bĕ naschoł a jemu hriwnu wotedał. Macź jemu hischcze junu na hnujaze waschnje rĕczesche.

Sa khwilu po nim też Haschakez Jakubk pschińdże. Wón rosprawjesche, so bĕ jeho nan woprawdże tu hriwnu shubił a so ßo da dźakowacź a so Jankej 10 pjenjezkow sa namkanje sczele.

„Duž mamy s twojeho namkanja skoro hischcze schtyrzeczi pjenjezkow schkody", Pĕrkowa mužej rjekny.

„To hischcze najwjetsche khostanje njeje. To mohke hischcze hórje bycź, hdy by ßo to saßo stako. Ale hischcze wjetscha schkoda je sły pschikład."

Pĕrk ßebi to derje spomjatkowa a s teho czaßa wuskostliwje na to kedźbowasche, so by we wschĕm ßwojemu dźĕsczu dobry pschikład dawał. A to bĕ prawje. Jeho ßyn bu czestny człowjek.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smĕje jutsje, njedźelu Sexagesima, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschek nĕmsku spowjednu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach smĕje farat Răda nĕmske a 1/2 11 hodźin ßerbske prĕdowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach shromadźisna kschesczijanskeho žónskeho towakstwa.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach wotmĕje ßo w Libuchowje ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźĕła smĕje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadze: 22. februara: Hana Jurschez, fabrikska dźĕła czetka na Židowje, 20 l. 2 m. 25 d. — 23. febr.: Jurij Albert, Jana Alberta Wirta, pohonca na Židowje, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 5 m. 26 d.

S druhich woßadow: August Adolf Freuda, khĕżeŕ we Lupoji, 70 l. 10 m. 12 d. — Erich Alfred, Hermana Augusta Sahrodnika, khĕżerja w Bukezach, ß., 4 l. — Marja Madlena swud. Wjeczelowa, wumjeńkatka we Wadezach, 73 l. 4 m. — Lejna Bĕrkowa, žiwnoscźerja Bĕrki w Sdźeri, mandźelska, 64 l. 10 m. 12 d. — Gustla Michalkowa, žiwnoscźerja a gmejnskeho prjódkstejerja Michalka w Kobjelnju, mandźelska, 34 l. 1 m. 1 d. — Marja swud. Mlynkowa, khĕżetka w Bukojnje, 61 lĕt.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Njedźelu Sexagesima smĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smĕje farat Kschiżan ßerbske a w 10 hodźinach nĕmske prĕdowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach shromadźisna žónskeho towakstwa.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

Njedźelu Sexagesima smĕje farat Domaschka rano 1/2 8 hodźin nĕmsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin smĕje duchowny Bójz nĕmske a w 10 hodźinach ßerbske prĕdowanje.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin shramadźisna kschesczijanskeho žónskeho towakstwa w radnej pinzy.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smĕje farat Domaschka nĕmsku a 1/2 8 hodźin ßerbsku wójnsku modleńsku nutrnosć.

Nĕtko je najwjetschi czaß

ßo wo dobrosczi a tunjosczi mojich

Draniskich trajnje ßo tepjazych khachlow

pscheßwĕdczicź s kotrychž mam wulki skład wschĕch wulkosczow kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych. Wobhladanje bjes kupenja je dowolene. Žadajcze ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle s lateho żelesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißkuschki, kužiske wódne pónoje

we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sakoźk 1881 **na khĕżorskej drósy 4.** Telefon 599

We wudawarni Serbskich Nowin ßu sa 15 pj. dostacź

Khèrluschowe pschidawki

do ßerbskich a nĕmskich spĕwarskich knihow.

Pjeczene jerje sakulene mopsy żelejowe jerje saßo tuńsche.

Sskódne ßuschene a ßelene **jerje** a wschĕ druhe ßuschene twory wschĕdnje czerstwe.

Weberez rybowy dom w Budyschinje

na theaterskej haßy.

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym mĕstnje 4.

Žiwnoscź

s nĕhdże 18 kórzami leżomnoscze, **khĕżu** s nĕhdże 2 kórzomaj leżomnoscze, wulkej ßadowej a ßadźenskej sahrodu, nĕhdże 3/4 hodźiny wot Budyschina, ma hnydom na pschedań prawny burow **Kutschki** pschi nowej hrjebi 5.

Sserbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu mĕßaza wot 1/2 11—12 hodźin

Tunje sofy

we nimo mĕry wulkim wubjerku, ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

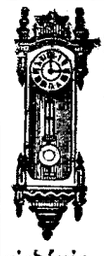

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźĕło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Sshmjentny maßß, woku, peluschki, lupiny, kolij, hejdusch, seradellu, žonop k wußywej

najlĕpscheje skhadźazeje mozy porucza

Khorla Preisser, jun.

pschi žitnych wikach.

(K temu czißku pschiłoha.)

Jutrnica,
serbske towarstwo
za Njeswačidło a wokolnosć,
změje **njedźelu 27. februara** popołdnju w 4 hodźinach pola Kleinec posedzenje dla koncertu, kotryž so, da-li Bóh, 5. měrca za wótčinski dźak wotměje.
Wo bohaty wopyt prosy
předsydstwo.

Mužaze a žonjaze
jězdne koła
žanu wójnsku tworu
poručataj tunjo
Thomaſez bratraj
w Budyschinje
na kamjeńtnej haßy 16.

Spěwarſke,
ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Serbske Towarstwo Lubin
w Budestecach

změje **njedźelu 27. małeho rózka** wječor 1/2 8 hodźin w Vogtec hoscenu

serbski swójbny wječor.

Programm:

1. Rěč knjeza fararja Domašku.
2. Pokazowanje swětłych wobrazow.
3. Spěwy a deklamacije.

Čisty wunošk je za wosadnych wojakow postajeny.

Wšitcy Serbjo a Serbowki so proša, zo bychu serbski swójbny wječor wopytali.

Předsydstwo.

Ssym ßo w Budyſchinje na bohatej haßy 14 w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow po 2 poſkhodźe jako

praktiſki ſubjazy lěkař

ſaßydlił a wſchědnje rěczne hodźiny
wot 1/2 9—12 a 3—5 hodźin
wotměwam.
Njedźelu a ßwjate dny je ſamknjene.

Pawoł Rybok
praktiſki ſubjazy lěkař
na bohatej drózy 14 po 2 poſkhodźe
w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow.

Franz Marschner
czaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju poruca.

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczißny.

Czerwjeny dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
inkernatſki dźeczel,
luzerne,
fazelinu
ſ rukowanjom, ſo je dźeczel bjes židy a najlěpſcheje ſkhadźazeje twory, jón poruča

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Hólczeź, kotryž chze
pjekarſtwo
nawuknycź, dobru wuczbu namaka pola **Willia Bendela**
pjekarſkeho miſchtra na rózku kronprynzowſkeho moſta.

Viſitne khartki
czißchczi ſpěſchnje a tunjo
Ssmolerjez knihicziſcheźerja

K 1. měrzej abo prjedy ßo
pěſtonicza
po mózności Sserbowka, kotraž je hižo dźěczi pěſtonjaka, a kotraž je derje poruczena, pyta. Dalſche je ſhonicź pola rěcznika dr. **Strübiga** w Biſkopizach pſchi mlynſkim haczе 4.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Sswoju winowatoscź ßwěru dopjelnjejo je 15. februara t. l. naſch wutrobnje dobry ßyn a nutrnje lubowany bratr

Jan Schleza
wojak w jenym pěſchim regimencze

ſ granatu ßo ſraniwſchi rjekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj namakał.

Na wojeńſkim pohrjebniſchczu we Warwicku jeho wotemrjete cźěło wotpocźuje.

We najwjetſchej ſrudobje to woſjewja

Schlezez ßwójba.

W Rakojdach, 24. febr. 1916.

Pſchesahe ßy naß wopuſchcźił,
Kaž Bóh je Tebi poſtajił.

Pschiloha k czišłu 9 Serbskich Nowin.

Ssobotu 26. februara 1916.

Płaczišny rěsneho słotu na Drazdžanskich słótnych wikach.

24. februara 1916

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacž do 6 lět	—	—
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	110—120	190—205
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	90 105	170—178
4. žnadnje pizowane kóžde starohy	70 - 80	156—166
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosce	120—125	200—205
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacž do 7 lět	110—120	195—205
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	90—95	180—190
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	75—85	170—180
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	62 - 72	150—170
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosce	108—115	195—205
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	77—87	154—174
3. žnadnje pizowane	65—70	146—156
Cželata:		
1. najlěpsche s młodom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	120 120	170—180
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	95 100	155—160
3. žnadnje wuwite wot zyza	90—95	150—155
Swinje:		
80—100 Klgr.	126	157.50
100 - 120 Klgr.	115.50	145
psches 120 Klgr.	105	131.25
60 - 80 Klgr.	90	112.50
niže 60 Klgr.	75	93.75
ranzy a kundroßy	100	125

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 30 pj hacž 1 hr. 50 pj., punt cželazeho mjaßa wot 1 hr. 40 pj. hacž 1 hr. 40 pj., punt swinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacž 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacž 2 hr. 20 pj., punt pschenicžneje muki wot — hr. 25 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcža wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 70 pj., hacž 3 hr. — pj. 100 puntow žyna wot 7 hr. — hacž 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacž 8 pj.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pismom su dostacž

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Otto Preuß

Mějeczel Khorla König

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Konfirmaziske a pruhowanske wobleczenja

we wulkim wubjerku.

Wulkotne žedžaze najlěpje seschite s hischcže pschezo dobrych tkaninow.

Njedžiwajzy wulkeje žadnosce tworow a wulkeho powyschenja płaczišnow pschezo hischcže na najtuńsche płaczišny džeržu.

Dokelž su twory pschezo žadnische, so porucža, so s nimi s czaßom sastaracž.

Otto Preuß, mějeczel Khorla König

na žitnej haßy 4.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

su po tunich płaczišnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjäßowych jědlach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Howjase kože

kaž tež wschě **kože a kózki**

po najwyschschich płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy.

Želesniski jěsdny plan.

płaćazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wjelkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khažowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidka	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdzarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	|		|		|		|	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	|		|		|		|	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

† Jěsdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	|	7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	|	|		|		|		|
Kulowa	|	7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	|	|		|		|		|
Sdzarow	|	7,33		10,44		3,00		8,17
Komorowa	|	7,40		10,51		3,07		8,10
Rakez	5,05*	7,48		10,58		3,17		8,31
Scheschowa	5,13*	7,54		11,04		3,24		8,30
Njeßwaczidka	5,22*	8,01		11,11		3,31		8,40
Khažowa	5,31*	8,09		11,19		3,39		8,57
Radworja	5,41*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46	9,04
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,00*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,05*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,12*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

5,10 wot Wósboda. 9,40 wot Wósboda. 11,58 wot Lubija. 5,20 wot Lubija.

* Jěsdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu ßwjaty dźeń

S Khoczebusa=Petershajna=Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebusa do	9,00	12,23	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7.33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22	9.13
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.54	9.44
Běła Woda	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34	10.24
Sslepo	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44	10.34
Hródk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58	10.48
Khoczebus	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36	11.20
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.10
Khoczebus	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.38
Sslepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.56
Hórka	6 10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54	11.25
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28	11.55

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	3,20	6,13	7,25	9,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,37
Do Kohlfurta	3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26	9,13

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,3
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,1

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,48
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,05
Čzorny Khołmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,33
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,47
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,05
Delni Wujesd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,16
Klětno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,25
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,12
Do Kohlfurta	8'55	12,06	,2,22	6,53			12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10,30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Čzorny Khołmz	5,59	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

S Budyschina do Wjelečzina.

Wosowa klaßa														
	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	4,50†	—	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	—	—	—
Dźěwitez	4.58†	—	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—	—	—
Budeftez	5,05†	—	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—	—	—
Roswodez	5,10†	—	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—	—	—
Do Wjelečzina	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—	—	—

† Jěsdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju w tydźenju.

†* Jěsdźi kóždu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

S Wjelečzina do Budyschina.

Wosowa klaßa														
	2-4.	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.	2-4.
S Wjelečzina	—	6,05†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,25	7,25	—	—	—	—	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,26	—	11,59	—	3,13	5,32	7,31	—	—	—	—	10,30
Budeftez	—	6,18†	8,44*	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	—	—	10,35
Dźěwitez	—	6,24†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	—	—	10,41
Do Budyschina	—	6,31†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	—	—	10,48

†* Jěsdźi jenož ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

† Jěsdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju w tydźenju.

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	6,45	11,30	2,04	7,02	S Biskopiz	7,25	1,40	5,35	9,13
Halschtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36	Halschtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Da Biskopiz	7,03	12,44	3.15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25

S Hrodka do Horki.

Wosowa klaßa														
	II-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	II-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-III
S Hrodka	7.11	10,15	—	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40			10,36		—
Sslepeho	7,23	10,27	—	—		—	4,12	—	6,53			—		—
Bubnje Wody	7,36	10,38	—	—	1,14	—	4,25	5,53	7,07			1 ,55		—
Ruczizy	7,53	10,54	—	—		—	4,43	—	7,25			—		—
Do Horki	8,18	11,24	—	—	1,42	+	5,08	6,21	7,54			11,26		—

S Horki do Hrodka.

Wosowa klaßa														
	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV		I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I III	II-IV
S Horki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29			6,54		9,44
Ruczizy			4,53	—	8,27		—	2,01	—			7,14		10,05
Bubnje Wody			5,14	6,57	8,43		12,11	2,18	4,55			7,34		10,24
Sslepeho			5,24	—	8,52		—	2,28	—			7,44		10,34
Do Hrodka			5,37	7,15	9,04		12,29	2,41	5,13			7,58		10,48

S Shorjelza do Hórki.

Se Shorjelza		4,00	6,10	7,40		11,24	1,04	4,08			6,22		9,13
Do Hórki		4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29			6,54		9,44

S Hórki do Shorjelza.

Se Hórki	6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54			11,26		
Do Shorjelza	6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28			11,51		

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk haž do 7 hodź. wjsěr přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 10. **Sobotu 4. měrca 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

3. měrza.

Na wjeczornym wojownischczu ßo Jendźelczenjo k krótkemu ranju wot Yperna pschi kanalu do stejischcza „Bastiony“ dobuchu, kotruž ßmy jim 14. februara wotdobyli, a ßamo we wuskej fronce hacž k naschim prjedawschim prěnim hrjebjam pschestorczichu. S tuthch ßo woni hnydom saßo wuczißnychu, w jenotliwych dźělach „Bastijony“ pak ßo woni hischcze derża.

K połodnju kanala La Bassée je po njepscheczelskich rosbuchnjenjach minow k žiwemu bliskemu wojowanju doschło.

W Champagni ßo tšělenje njepscheczelskeje artillerije k wulkej žylnosći powyschi.

W Bolantskim lěßu (k dołhemu ranju wot La Chalade w Argonnach) ßo franzowski podźělny nadběh lohko wotpokasa.

Na hórkach k ranju Maasy ßmy po mózným artilleriskim pschihotowanju wjeß Douaumont wuczišćili a ßmy ßwoje linije k ranju a k połodnju wote wßy a panzerowaneho wobtwjerdźenja do pschihódnischich stejischczow pschedßunyli. Pśches 1000 jatych a 6 cźežkich kanonow je ßo sebrało.

Naschi lětarjo ßu we wobßahu Verdunskeje twjerdźišny na franzowskich wojakow z wuspěchom bomby mjetali. Leutnant Immelmann je pola Due ßwoje dźewjate njepscheczelske lětadło, jendźelski dwojotsěschnik z dwěmaj offizěromaj dele tšělił, z kotrejuž je jedyn morwy, druhi cźežko franjeny.

Na ranschim ruskim wojownischczu nad Dwinu, k ranju wot Friedrichstadta, patrouille mjes ßobu wojowachu, tehorunja nad Sserwecźom a Scharn.

Na balkanskim wojownischczu njeje niczo noweho.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Wojowanje wo Verdun.

Na franzowsku twjerdźišnu Verdun je němske wójsko pod roskasowarstwom němskeho kronprynza njenadźity mózny nadpad z wuspěchom wuwjedło. K ranju wot Verduna je wono wjetschu liczbu wßow a žylne wobtwjerzenje Douaumont dobyło. Po rosprawje němskeho generalneho staba bě ßo hacž do póndźele wjeczora njesranjenych jatych naliczišo: 228 offizěrow, 16,517 muži. Dale je ßo 78 kanonow, mjes nimi wjele cźežkich najnowschcheje druzyny, 86 maschinskich tšělbow a njepschewidny material sebrał. Pola hajnkownje Thiaville (k dołhemu ranju wot Badonvillera) je ßo jedyn wustupowazy dźěl franzowskeho stejischcza nadběhował a ßo wsak. Wjetscha liczba jatych je w němskej ruzy wostała.

Němzy ßu ßwój nadpad z móznej artilleriskej tšěleńzu, kajkuž hacž dotal hischcze nihdźe njejßu nałožili, pschewjedli. Parižski dopisowar Londonskich „Times“ wo tym powě: We wschěch rosprawach z fronty ßo jenohłóßnje praji, so ßamo satraschna artilleriska tšěleńza pschi franzowskim postupanju w Champagni niczo njeje pornjo bjeswohladnemu bombardementej była, kotraž psched tydźenjom z hrimotazej mozu pśches Maaske hórki rześche. Sskławne 30,5 a 42-zentimetriske mörsery khor poßylnjachu. Tšělne hrjebje a pólne wobtwjerdźenja ßo do kruchow rostorhachu a ßo sniczichu, pschi čimž granaty rosbuchnywschi hórki namjetachu a dźěry do semje wurychu. Zenje prjedy njeje ßo žana bitwa tak do najmjeńschich nadrobnoscźow pschihotowała, abo ßo žane wójsko tak bohacze z materialom sa dobycze wuhotowało.

Jedyn franzowski offizěr, kotryž je ßo 1915 pschi wupadze w Champagni ßobu wobdźělił a bě pschi nětczischim wojowanju pola Verduma pschitomny, nowinam „Petit Parisien“ powě: „Porno němskej bubnowanskej tšěleńzy, kotrejež helskamóz we wójnskich stawisnach z zyła njeje dozpita, bě nasche artilleriske pschihotowanje w Champagni njestraschna wohnjostrojska hra.

Parižske nowiny „Matin“ praja: Wot 2. februara ßu Němzy ßwoje 42-zentimetriske a 30,5 zentimetriske kanony postajicz dali a pola Verduna shromidźili, z dobom tez wschu cźežku artileriju, kotruž běchu w Sserbiji trjebali. Bjes dwěla ßu tu najlěpschi němszy wojazy a najlěpschi material, kotryž njepscheczel wobßedźi. Hižo je ßo wobhoniło, so je ßo na němskej stronje 17 divisijow pschi wojowanju wobdźělilo. „Journal“ pische: Němska je ßo rosßudźiła, ßwojich najlěpschich wojakow a najlěpschi material do wojowanja cźišnycź.

Wobtwjerdźenja Douaumont, kotrehoż dobycze je ßo w Němskej hakle ßobotu dopołdnja shonilo, je hižo schtwórtk w rospadankach ležało. Schtyri bomby běchu ßo z němskich 42-zentimetriskich mörserow do njeho wutßěliłe. Kóždy wutsěl bě trjechik. Po druhej powjeczi bě ßo Němzam poradźiło, telefonski swiß mjes někkotrymi artilleriskimi wobkedźbowarjemi pschetorhnycź, dokelž Verdunska artillerija druhdy w jara ważnych wokomikach mjelczesche abo pschepośdze sapschimny. Hischcze jene druhe wobtwjerdźenje njedaloko Douaumonta ßo z jenym jeniczkim cźežkim wutsělom, kotryž jo wot horka pschese wschě poskhody hacž k munizijskej komorje pscherasy, zyle kaž něhdy wobtwjerdźenje Loucin, do powětra tšěli. G.

Wobhydlerstwo je Verdun a wokolnosć wopuschczilo.

Ludźo, kotsiž ßu z Verduna do Parisa cźekli, powjedaju, so je ßo wscho wobhydlerstwo z Verduna a wokolnych wßow wotwjesło. We Verdunje w tu khwilu žadyn wobhydleŕ wjazy njeje. Senator Humbert w „Journalu“ napomina, so bychu ßo cźeknjenzow ßmilili, dokelž ßu hacž do poßlednjeje minuty we Verdunje wutrali. Wotstronjenje wobhydlerstwa na to pokasuje, so franzowske hłowne rosłasowarstwo z tym liczi, so budźe frontu wohroženeje krajiny wróczo wsacź dyrbjecź. B.

Bombardement na Verdun je satraschny byk. Woprawdźite lawiny granatow na město padachu. Wobhydlerjam w pinzach bě, kaž so bychu pod njepschestawazym helskim żelesowym a wohnjowym deschczom byli, kotryž na Verdun a wokolinu padasche. Wyschnosć je wobhydlerjow nusowała, město wopuschczicź, dokelž bě seziwjenje njemózne. W tu khwilu je město hacž do někotrych wobhydlerjow a sastojnikow prózdne.

Nětkole je Verdun skoro wschón wupuscźeny. Drohi ßu z rospadankami rostsělanych khěžow sawrjene. Pucź dyrbi ßebi cźłowjek pśches delestorhane telefonowe groty, hrjady, murjowe kamjenje dźěłacź a pśches rosbitu woknowu schkleńzu brodźicź. W zyłym měscze njeje žaneje njerosbiteje woknoweje schkleńzy. W nim je, kaž so by semjerzenje město wupuscźiło było. B.

Franzowska pomałkosć w bitwje pola Verduna.

Wójnski wězywustojny „Journala des Débats“, kotryž ßo prózuje, sa franzowske komdźenje pschi němskim móznym marschu pśches Wövresku stronu pschiczjny namakacź, pschisnawa, so je krónprynzowe wójsko pola Verduna manewer Napoleona I., něhdy pola Einsiedela wuwjedźeny, kotryž ßo pschi wschěch europiskich wójnskich schulach jako pschikład pschednoschuje, dozwiło.

Nowiny franzowskeho wójnskeho ministra ßo z tym troschtuja, so wobtwjerdźeni, kotrež Verdun wot połodnja a krótkeho połodnja

schkitatej, hischcze Němzam napscheczo steja. Na tejle stronje tež žaneho njepoßrědneho stracha sa zentralne stejischczo njeje. D.

Bitwa pola Verduna sa Franzowsku a Jendželsku rosßudżaza?

Nowinam „Nord-Mariteme“ ßo s Nantes pische: Woßozy jendželszy offizěrojo, kotsiž do Verduna wotjědżechu, so bychu ßo tam wschelakim wotdżělenjam pschidżělili, pschesjene prajichu, so je bitwa pola Verduna sa Jendželsku runje tak rosßudżaza, kaž sa Franzowsku. Jeniczke, schtož mělo ßo w tychle kritiskich dnjach stacz, je wojowacz wot poknózneho morja hacz k Belfortej.

Wojerszy wězywustojni franzowskich nowin psched tym warnuja, teho dla, so je nakhwilnje psched Verdunom směrom, ßebi myßlicz, so je strach nimo. „Temps“ pische: Nasch ßylny njepsche czel njeje s nałożenjom telko mozy tak wulki nadawk pschedewsak, so by ßo jeho po lohkim ujeporadżenju wostajił.

Wyschkowski leutnant Rousset w „Petit Parisien“ na praschenje, hacz ßu storki němskeje mozy woßkabłe, wotmolwi: To njemóżemy wjedżecz. Tola ja njedwěluju, so maja Franzowsojo hischcze czeżki nadawk dopjelnicz.

Lovat Fraser w „Daily Mail“ pische: Franzowsojo ßu ßnadi ßo w jenym nastupanju pola Verduna pschekhwatali, mjenujzy s wurjadnej spěschnoszu, mozu a saßakkoszu němskeho nadpada. Poßkednje franzowske wójskowe rosprawy na to pokasuja, so je ßylnoscz němskeho nadpada wschě wocżakanja pschetrjechiła. Tale methoda ßo po němskej theoriji wo wójnje skożuje, tola ßo hisch że ženje njeje s tajkej bjeswohladnej rosßudżenoszu nałożowała.

B.

Wojowanje němskich podmórskich czołmow a Jendželczenjo.

Jendželske nowiny ßo s poßylnjenym wojowanjom němskich podmórskich czołmow saběraju. Londonske „Times“ měnja, so je ßebi Němska nowe a wjetsche podmórske czołmy natwarika, kotrež móża dale hacz dotalne jěsdżicz. Kaž ßo sda, móża wone něhdże 4000 milow swjerzha wody s espěschnoszu 12 ßukow dozpicz. 1000 tunow wulke czołmy móża wjetsche hromady tepidła, wody a munizije ßobu wjesczi, woßebje hdyž poßlednischa s bombow a granatow wobsteji. Duż ßmě ßo ßamo wocżakacz, so budża tele czołmy w atlantskim morju na jendželske pschekupske łódże nadpady czinicz, a ßnadż ßebi Němzy system k pschijimanju dalschich składow sawjesczi wjedża.

Londonska „Morning Post“ praji: Wobżaronne potepjenje „Maloje“ a „Empreß of Fort William“ ma ßo jara khutnje wobhladowacz. Poßledni měßaz je ßo 40 abo 50 łódżi potepiło. Do drobna ßo liczbniki njehodża mjenowacz, tola liczba schkodowanja njemóże niże 43 byez. S nich je Italska dwě, Belgiska schtyri a Franzowska jenu łódż shubiła, pschi czimż je „Appam“ ßobu liczena. S jendželskich schkodowanjow ma na konto němskeho kschižaka „Möve“ w februarje ßamych 13 łódżow wotliczicz. Móżno je, so je „Möve“ s Kiela abo Wilhelmshavena w mohłoztym wjedrje wupjerchła, tola wjele ważnische je, shonicz, hdże wona nětkole pschebywa. W poßlednim czaßu ßu ßo wospjet wikowanske łódże s wupołożenymi minami sniczike. Najskerje je to dżěło nowych podmórskich miniłkadżatych apparatow; pschetoż snate je, so ßu němske podmórske łódże sa tajke wotpohlady s nowym minyłkadżatym apparatom wuhotowane. Jara hłupe by było, hódnoscz němskich pospytow na morju pschenisko ważicz. Němska s wěstoszu wě, so móże ßylnoscz jendželskeho wójnskeho łódźstwa na wulkoscz ßamßneje mjeńschiny pomjeńschicz. Wona też wě, so njemóże jendželske wójnske łódźstwo s podmórskimi czołmami s wuspěchom woblehnycz, tola so móże wjele njesboża naczinicz. Hdyž na wscho to dźiwamy, ßměmy ßebi myßlicz, so Němska ßwoje wójnske łódźstwo njesaßudzi, na pschezo směrom ležecz. Schtożkuli Němska sapoczinje, to wona s wěstoszu s hrósbnej rasnoszu a s bjeswohladnej rosßudżenoszu wuwjedże. W Němskej njeje niczo wěste, tola s najmjeńscha wěmy, so je jendželski matrosa lěpschi dyżli němski. W dalschim dyrbimy sczerpnoscz měcz. B.

Němske podmórske czołmy psched Le Havrom.

Dokelž ßu ßo pschi poknóznym franzowskim brjohy němske podmórske czołmy pokasałe, njeßu nowe jendželske wójskowe transporty, sa franzowsko-jendželsku frontu postajene, s jendželskich pschistawow wotpóßkali. D.

Wojowanje na morju.

Němski generalny stab wosjewja: Nasche podmórske czołmy ßu psched Le Havre dwaj franzowskaj pomoznaj kschižakaj, s kotrejuż bě kóżdy se 4 kanonami wobrónjeny, a w Temsenym wulivje jenu wobronjenu jendželsku strażowansku łódż potepike.

W ßrjedżoseńskim morju je ßo po knjeżerstwowym wosjewjenju s Parisa franzowski pomozny kschižak „Le Provence“ potepił, kotryż s transportom wojakow do Salonikia jědżesche. S 1800 muži wobßadki je ßo jenoż 696 muži wukhowało. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

29. februara. Na wjeczornej froncze ßu nasche wotdżělenja pola Garbunowki njedaloko Dwinska a k poknozy wot żelesnizy do Ponjewjesa němske pschedstraże wotraschke a něschto postupike. Pola Ilsenskeho jězora a k pokodnju wot tuteho jězora Němzy se ßylnymi wotdżělenjemi pschecziwo naschim hrjebjam do prědka dżěchu, tola dyrbjachu ßo dla nascheho ßylneho tšělenja sawróczicz.

S Czornehо Morja: W pschibrjożnej stronje jedyn torpedowski czołm s artilleriskim tšělenjom jenu kolonu rospjerschi, kotraż po drósy pódlu brjoha czehnjesche.

S kawkaskeje fronty: Rosprawa turkowskeho generalneho staba wot 21. februara praji, so je turkowske wójsko s Erzeruma do wjeczornych stejischczow bjes schkodowanja zofako, a so ßu Turkojo jenoż 50 starych kanonow, kotrež njejßu ßobu wsacz mohli, w twjerdżisnje stejo wostajili. S dobom turkowski hłowny kwartěr prěje, so ßmy pschi dobyczu Erzeruma 80,000 muži sajeli a 1000 kanonow sebrali. Ta ßama turkowska wójskowa rosprawa wusběhuje, so Erzerum njeje żana prawa twjerdżisna, ale jenoż wschědne wotewrjene město, kotrehoż wobtwjerdżenja nimaju wojerskeje ważnoscze.

S pohladom na tele wudawanja je hłowne wójskowe wjednistwo spósnało, so je Erzerum najlěpje wobtwjerdżene město turkowskeje Asiskeje, w kotrymż ßo wulka droha k wjeczorej s Armenskeje a Anatolskeje a s zyła wschě lěpsche drohi turkowskeje Sakawkaskeje sjednoczeja. Turkojo ßu twjerdżisnu s němskej pomozu w běhu lětow wutwarjeli. W froncze je hižo ßama na ßebi se ßwojim położenjom ßylna, jejne boki ßo s czežko pschikhadnymi horami schkitaju, kotrychż pschekhody ßo se ßylnymi wobtwjerdżenjemi sawjeraju. Duż bě Erzerum naschemu postupanju s mózným sadżěwkom a mózność k ßylnemu sakitanju k dołhemu ranju a k ranju dawasche. Po pjeczdnjownym nadběhanju tale twjerdżisna padże, kotruż Turkojo s wulkej saßakkoszu sakitowachu. Wo tym hromada pschimjerśnjenych czełow ßwědczi. Kawkaske wójsko je nahle, lodojte hórske brjohi pschewinyło, kotrež běchu też hischcze se ßyczu groczanych a druhich sadżěwkow poczehnjene a twjerdżisnu po artilleriskim pschihotowanju dobu. Wobtwjerdżenja hłowneje sakiktanskeje linije ßo wot 11. februara hacz do 15. februara nadběhowachu. Hdyž běchmy wobtwjerdżenja lěweho kschidła hłowneho stejischcza, kotrež ßo psches 40 wjerstow wupscheszczerasche, wsali, bě ßo woßud śmutskownych wobtwjerdżenjow a lěweho kschidła a po tym wobtwjerdżenjow druheje linije a hłownych sakitanskich wobtwjerdżenjow rosßudżik. Po krótkich nadběhach wobtwjerdżenja, kotrež běchu polne turkowskich czełow, w naschich rukach wostachu. Pschi nadběhach na tele stejischcza ßo někotre turkowske regimenty s dżěla sniczichu, s dżěla ßo se wschěmi regimentami sajachu. W prěnjej liniji wobtwjerdżenjow ßmy 197 kanonow wschelakeho kalibra derje sdżeržanych, w śmutskownej liniji saßo 126 kanonow sebrali. We wobßahu Erzerumskeje twjerdżisny wjele składownjow wschelakeho wopschijecza nadeńdżechmy. Wustate wójskowe rospadanki nětkole w njeporjedże k wjeczorej zofaju. Někotre armeekorpsy po tsjoch divisijach maja woprawdże jenoż wojowansku ßylnoscz 3000 hacz 5000 tšělbow a někotrych munizijskich wosow. Sbytk je ßo sajał abo je we wojowanju abo symu wumrjeł. B.

Pschi poßlednim wuwopraschowanju turkowskich offizěrow a wojakow, kotsiž ßu ßo we wobßahu Erzerumskeje twjerdżisny sajeli, tuczi jenohłóßnje ßwoje wójskowe wjednistwo wobskorżeja, kotrež zyle w rukach Němzow leži. Tuczi ßu pjecza pschi nadběhach na Erzerumsku twjerdżisnu prěni twjerdżisniny wobßah wopuschczili, s czimż je wulki njeporjad a nastróżenje w rjadach hižo rostschaßenych turkowskich wojakow nastał.

1. měrza: Na wjeczornej froncze ßu němske lětadła k dołhemu wjeczorej wot Friedrichstadta a na Dwinsk bomby mjetałe a s maschinskimi tšělbami tšělałe. W stronje Swentinskeho jězora ßmy dżěl Němzow sniczili, kotsiž pod tšělenjom nascheje artillerije se

ßwojich hrjebjow cźěkachu. Na kawkaskej froncźe ßo Turkojo dale pschesćěhaju. W Persiskej ßmy w stronje města Kermandschaha njepschecźela dale pschesćěhali a jenu hischcźe dwě kanonje wotewsali. B.

Nadźijepolny president ruskeje dumy.

Londonske nowiny „Daily Chronicle" rosrěcźenje ßwojeho dopißarja s pschedßydu ruskeje dumy Rodźijankom wosjewja. Tutón praji: Po wójnje budźe w Ruskej rěcźna ßwoboda a potlócźenja njebudźe wjazy. Po wójnje njebudźe nikomu wjazy móżno, rěcźnu ßwobodu samjesowacź. Ruska směje parlament, a revoluzija njebudźe. S wójnu je ßo stary konservatismus-tak porasył, so wjazy njestanje. Po wójnje smějemy reformskich ministrow a Ruska budźe ßo reformowacź. B.

Jendźelska pjenjezna pomoz sa swjaskarjow.

Jendźelski minister Mac Kenna sjawnje w ßwojej rosprawje wo jendźelskich finanzach praji: Jendźelska dyrbi niz jenoź wschě wójnske khóśty sa ßebje a ßwoje tolonije swjesćź. ale tež sa ßwojich swjaskarjow, dokelź žadyn s nich njemóże bjes jendźelskeje pjenjezne pomozy wójnu dale wjesćź. S pschihkoßowanjom sapóßkanzow ßo minister salubi, so Jendźelskeje nimo měry wulka finanzna móz doßaha, so budźe ßo sa ßwojich swjaskarjow hacź da skónczneho doby-za staracź móz. B.

Wojowanje pschi egiptowskej mjesy.

Maxwall, roskasowaŕ jendźelskeho wójska w Egiptowskej telegrafuje: Wojowanje ßobotu je ßo s naschim dobyczom skóncziło. Njepschecźel, kotryž pod roskasowarstwom Nuria beja, jeneho bratra turkowskeho wójnskeho ministra Enwera pasche, stejesche, měješe ßylne stejischczo k dołhemu ranju wot Baranni. Nadběh połdnjoafriskich pěschkow měješe dobry wuspěch, runje tak nadběh Dorsetshireskich dobrowólnikow. Nuri bej ßo mori, jeho naměstnik ßo srani a ßo saja. Runje tak ßo dwaj druhaj turkowskaj offiźěraj sajeschtaj. Pódla teho ßo jena maschinska tšělba wsa. Njepschecźel psches 200 sranjenych a morwych na bitwischczu wostaji. B.

Nadběh na Saloniki?

Grichiski ministerstwowy pschedßyda Skuludis je Athenskemu dopißarjej Pětrogradskich „Bursowych Wědomoscźow" wosjewił, so po powjesćach, kotreź je dostał, nadběh na Saloniki w bliźšim cźaßu pschedsteji. Němska a Awstriska stej njesranliwosćź grichiskeho wobßedźenstwa saruczikej.

Londonske „Times" ßu shonike, so schtworoswjaskowe wójsko w Saloniki wschědnje wjetsche poßylnjenja dostawa. Wschitzy cźile wojazy ßu hižo wjedru pschiwukli. Prěnje dny w měrzu ßo pjecźa ßerbske wójsko s kupy Korfu do Salonikia pschewjese. D.

Awstrišzy Durazzo wobßadźili.

Italšzy wojazy, kotšiž dyrbjachu Durazzo psched Awstriskimi sakitacź, doniž ßo njeběchu ßerbšzy wojazy do Korfu wotwjesli, ßu se ßwojimi łódźemi Durazzo wopuschcźili. Awstrišzy ßu w měsće 23 kanonow, 10,000 tšělbow, muniziju a wjele provianta namakali. W pschistawje běchu jim Italšzy 17 płachtatych a parnych łódźow wostajili.

Po italskej rosprawje ßu Italšzy wschón khmany wójnski material ßobu wsali, stary a hubjeny pak snjekhmanili a skónzowali. D.

Sakasanje wuwosa wowßa s Rumunskeje.

Zentralna komißija sa wuwos žita w Rumunskej je wuwos wowßa sastajiła. B.

Njeměry dla drohoty w Madridźe.

Teź w krajach, kotreź njejßu do wójny sapleczene, je hłód. Reuterez telegrafowarnja s Madrida powě, so ßu tam njeměry hłódneho luda nastałe. Khlěb je tak drohi, so ßebi jón khudźi njemóża kupicź. Wschón wikowanski wobkhad je sastał. Žandarmojo ßu někotrych mkodych ludźi sajeli, tola woni ßu bjes mozy, dokelź njeměry hrožazy kharakter nabywa. Někotre wołoby ßu ßo franike. Madridski měschczanosta je wotstupił. B.

Powyschenje tobakowych dawkow.

Sakonjowy naczišk wo powyschenju dawka na tobak, zigary a zigarety je ßo wosjewił. Powyschenje ßo na to sakožuje, so je tobak wužiwadko, kotrehož móże ßo kóždy sdźeržecź. Wunoschk tobakoweho dawka ßo s powyschenjom wo něhdże 159 milijonow hriwnow pschispori. B.

Pschiwótsjenje swady mjes Němskej a sjednoczenymi statami poknózneje Ameriki.

Němska je psched tsjomi njedźelemi knjeżerstwu sjednoczenych statow wosjewiła, so wot nětka kóždu paßažersku łódź, kotraž je pschecźiwo nadpadam podmórskich cźołmow s kanonami wuhotowana, bjes prjedawscheho warnowanja sniczi. Wona je knjeżerstwo sjednoczenych statow napominała, so by ßo wo to postarało, so njebychu stacźenjo sjednoczenych statow s tajkimi wobrónjenymi łódźemi jěsdźili. Knjeżerstwo je pak ßo žadanju Němskeje sapowjedźiło. Wono ßo na dotal płacźaze postajenje powołuje, so ßo paßažerske łódże ßmědźa pschecźiwo nadpadam njepschecźelskich łódźow wobronicź. Na to je němski póßkanz we Waschingtonje, hrabja Bernstorff, sdźělił, so Němska na ßwojim stejischczu wostawa. Sa nju njeje žaneje pschicźiny, wukasy wrócźicź abo wotstorcźicź, po kotrychž maja ßo wobrónjene wikowanske łódże bjes prjedawscheho warnowanja torpedowacź. Awstriske knjeżerstwo je podobne sdźělenje wotedało. B.

W sakskim ßejmje

ßo tónle tydźeń w tsjoch sjawnych poßedźenjach zyła ßyła pschedmjetow dowuradźi. Pschede wschěm běchu to stawy statneho hospodarstwa. Ssejmej ßo dodawk k statnemu etatej na léta 1916/17 pschedpołoži. W nim ßo dalsche pjenjesy sa statne potrjebnosćze žadaju, woßebje teź sa twar żelesnizy. Dokelź ßo njedostatk cźischcźerskeje papjery sacźuwa, knjeżerstwo wosjewi, so ßo létßa w statnych holach 50 000 mtr. wjazy drjewa pobije, s kotrehož ßo papjera jenoź sa nowiny politiskeho wopschijecźa nadźěła. Teź na'eżnosćź Kamjeńsko-Radworskeje żelesnizy ßo nasponmi. S pschecźelom Koklu wustupichmoj sa pospěschenje tehole twara. Sakoń statneho stótneho sawěscźenja ßo s tym wudospołni, so ßo sa howjado wot nětka hacź do 800 hriwnow a sa konja hacź do 2000 hriwnow saruna. Pschetoż hódnosćź tehole domjazeho skota je w poßlednich létach khětro postupiła. Sso wě, budźa teź nětko pschinoschki wjetsche. Jedyn konservatiwny rěcźnik warnowasche psched statnym konjazym sawěscźenjom. W Lipscźanskich stronach maja derje sarjadowane konjaze sawěscźenje. Tam tunjo hospodarja, pschi małych pschinoschkach móża pak teho dla spokojaze sarunanje płacźicź. Wosmje-li stat tajke něschto do rukow, ßo wěz hnydom podroži. Tele nashonjenja teź my mamy. Tajke konjaze sawěscźenje, kajkeż maja burjo wokoło Lipska, bych ßebi teź sa nasche Sserby pschał. Wo tym pak wjazy w lěpschim pschichodźe.

Hońtwinska naležnosćź ßo hižo w deputaziji rospomina, woßebje schtoż schłódnosćź kaniklow a bożantow nastupa. Na moje žadanje deputazija teź do teho swoli, ßorniki, hdźeż ßu se schkodu, sakońskim pschedpißanjam podcźißnycź.

Sa wschelake dopißy ßo wschěm lubym pschecźelam dźakuju, dalsche pak rady wocźakuju. E. B.

Samjesowanje pschiwosa njetrěbnych tworow.

Němska wot spocźatka wójny wot wukraja wjazy tworow dostawa, hacź do njeho wuwożuje. To je ßobu jena s tych pschicźinow, kotraž na kurs němskeje hriwny tłócźi. Dokelź je kurs hriwny khětro spadnył, dyrbi Němska twory, s wukraja ßo do njeje pschiwożaze, wjele drožo hacź prjedy saplacźicź. So by ßo rosdźěl mjes wuwosom a pschiwosom tworow w pschichodźe ponižił, je swjaskowa rada wobsamkła, pschiwos tajkich tworow sakasacź, kotrychž móże ßo we wójnskim cźaßu lohko wostajicź; do tychle tworow mjes druhim pyschna żonjaza drasta ßłuscha.

Dawk sa njewoženjenych w Lippe.

Krajnemu ßejmej Lippeskeho wjerchowstwa ßu ßo nacziški sa wójnske dawki pschedpołożile. Jedyn naczišk dawk sa njewoženjenych wopschija, kotryž ma 30,000 hriwnow wunjesćź. Teź njewoženjenym żónskim a muzjskim, kotšiž ßu wěsu starobu pschekrocźili, mandźelskim bjes dźěcźi, swudowjenym abo dźělenym woßobam ßo nowy dawk napoloži a ßo hižo pschi 900 hriwnach dokhodow sapocźnje. B.

K schkitanju norwegskeje neutralnosćze.

W poßlednim poßedźenju norwegskeje statneje rady je ßo wobsamkło, wot ßejma 10 milijonow žadacź, kotreź maja ßo k schkitanju norwegskeje nentralnosćze nałożecź. B.

Jan Ernst Ssmoleŕ.

Narodźi žo 3. měrza 1816.

K stolětnym narodninam.

Pschezo a we wschěch wobstejenjach jenak nadźijepołny, wobstajny, pilny a dźěławy; ſ kóždym pschecźelnje, dobrocźiwje, luboscźiwje wobkhadźesche; stajnje bě hotowy, saradźicź, pomhacź, žobuſkutkowacź a podjeracź, schtožkuli móžesche bliźschemu, wožebje žerbskemu ludej, wužitne bycź. Tajki nasch njesapomnity, wulki wótcźinz a wjednik Jan Ernst Ssmoleŕ běsche.

Kak derje bě, so wón hischcźe ſ cźažom kupi leżomnoscź serbskeho domu, posdźischo budźische to njemóžna wěz była. W něhdyschim twarjenju na rózku swonkowneje lawskeje drohi a lawskich hrjebjow sałoži žwoju cźischcźerńju a žwoje klamy sa knihikupstwo

a nowiny. Tu w niskich małych klamach widźu jeho hischcźe tak derje a jaßnje, jako bych jeho wczera poßledni krócź postrowił: hłuboki, trajazy bě saczischcź, kotryž jeho woßebne sastacźe, wuras jeho rjaneho woblicźa cźinjesche, kotrež žwědczesche wo njewschědnej wobdarjenoscźi ducha. Kóžde pohibnjenje, kóžde žkowo a kóžde pohladnjenje pokasowasche, kak wjelestronszy sdźěłany muž pschede nami steji; dłeje jeho snajachmy a bóle žebi jeho ważachmy.

„Cźeta, wujo, schto pak je pola waß noweho?" Tak by žo praschał tych, kiž bychu ſ dalschich kónzow pschikhadźeli; schtož bě sajimawe, podawasche w žwojich „Nowinach." Jenak wustojnje wjedźesche wobkhadźecź se wschědnym cźlowjekom kaž se sdźěławym a wyžoko postajenym. Tehodla jeho wschitzy cźesćachu, wschitzy też lubowachu a rady na jeho radu dźiwachu a poßłuchachu. Na wobkhadźenje bě wón mischtr. A runje teho dla bě wón tak wubjerny wjednik zyłeho luda.

Mnosy ſ naschich rowjeńkow žu jeho hischcźe po woßobje snali, mnosy snaja jeho se wschelakich spißow, drusy ſ ertneho sdźěłenja a wopowjedanja, wschitzy pak budźa dźenßa na njeho spominacź ſ luboscźu, cźesćzownoscźu a dźakownoscźu. Tehodla je sawěscźe wschěm krótki wobras jeho žiwjenja a skutkowanja witany na tymle dnju, na kotrymž je žo psched sto lětami narodźił.

Jan Ernst Ssmoleŕ narodźi žo 3. měrza 1816 we Luczu pola Łasa w pruskej Łužizy; jeho nan bě tam ſ wucźerjom, pscheßydli žo posdźischo do Łasa. Sahe pschińdźe na gymnasium do Budyschina, hižo jako 14lětny młodźeńz bě sa maczerńu rěcź sahorjeny, sahorjesche też druhich serbskich žobuschulerjow sa nju, pucźowasche na prósdninach po serbskim kraju, sběrasche ludowe pěßnje, pschißłowa, hrónczka, sapißowasche wschitko, schtož bě sa stawisny a waschnja nascheho luda sajimawe. Tak wón zyły kraj, w kotrymž hischcźe Sserbjo bydlachu, dokładnje spósna, wopißa a na woßebitej kharcźe wosnamjeni a wobryßowa.

Lěta 1836 pschińdźe Ssmoleŕ do Wrótßławja na universitu, so by bohoßłowstwo studował. Tu spósna też druhe słowjanske rěcźe, woßebje pólsku a cźesku, sesna žo też ſ druhimi žynami łužiskeje domisny, sałoži ſ nimi „Towarstwo sa łužiske stawisny a rěcź"; do njeho žkuschachu Sserbjo a Němzy; Ssmoleŕ mějesche w towarstwje prěni pschednoschk a to wo serbskich ludowych pěßnjach. Lěta 1842 wuda wón wulkotne dźěło we dwěmaj swjaskomaj: „Pjeßniczki Hornich a Delnich Łużiskich Sserbow". S tutym dźěłom je wón naschemu ludej a žebi trajny pomnik stajił.

Hdyž bě Ssmoleŕ l. 1839 bohoßłowstwo dostudował, wobroczi žo něko hischcźe bóle na to, so by serbsku a jiblíske słowjanske rěcźe studował. Wón k tomu dosta na poruczenje hrabje Stillfrieda, wyschscheho zeremoniskeho mischtra pruskeho krala Bjedricha Wylema IV., stipendium a to ſ dokhodow krala žameho. Ssmoleŕ na tule kralowsku hnadu njeje ženje sabył a je to swonkownje też ſ tym wopokasał, so je žwoje prěnje wulke dźěło „Pěßniczki" Jeho Majestoscźi kralej Bjedrichej Wylemej poßwjecźił. Wón wosta we Wrótßławju hacź do l. 1846 a dźěłasche tam jara pilnje a spißa knihi: „Mały Sserb", „Sserbskoněmski słownik". Khorowaty bě žo 1846 do Łasa wrócźił a skhorje bórsy hischcźe bóle a to na žuchocźinu, woßłabny a dyrbjesche žo lehnycź. Mako bě nadźije, so wotkhori, a sdasche žo, so bórsy ſ nim wschě nadźije, kotrež młode Sserbstwo na njeho twarjesche, do rowa póńdźa. Ale Bóh bě hinak wobsamknył. Ssmoleŕ žo spodźiwnje wulěkowa, móžesche po něczim saßo k žwojim satorhnjenym studijam a k spißowanju žo wrócźicź a skrutny saßo tak derje, so móžesche žo l. 1848 do Lipska pscheßydlicź, hdźež wudawasche „słowjanske lětopiße" w němskej rěczi. Swjatki žamßneho lěta pak pscheßydli žo zyle do Budyschina a wosta tu hacź do žwojeho sbóžneho skónczenja.

Wón pschija redakziju „Sserbskich Nowin", kotrež bě farař Handrij Sejleŕ, sławny serbski pěßnjeŕ, sałożił. Pschi tym žo wobdźěli na wschěch sjawnych prózowanjach serbskich wótcźinzow, bě sałožeŕ „Macźizy Sserbskeje" prěni redaktor „Cźaßopiße Macźizy Sserbskeje", woßebje pak žo wo to staraſche, so žo Sserbjo ſ njeměrnikami a sběžkarjemi tamneho cźaßa njesjednocźichu, ale stajnje kraloßwěrni wostachu, a žo prózowachu, so bychu po sakońskim pucźu žwoje prawa dozpěli a wobkhowali. Lěta 1853 prynz Albert, posdźischi sakski kral sławneho a žohnowaneho wopomnjecźa, žwój mandźelski swjask ſ prynzeßu Karolu wobsamknu. Pschi tej składnoscźi wupraji jemu w mjenje wschěch Sserbow woßebita deputazija, kotruž Ssmoleŕ nawjedowasche, sbožopschecźa serbskeho ludu w serbskej rěczi. A kralowski prynz žo też w serbskej rěczi podźakowa, kotruž bě, dléschi cźaß w Budyschinje pschebywajo, wot Ssmolerja nawuknył.

Kaž bu hižo prajene, njebě Ssmolerjowa strowota kruta, a tola je wón dźiwajo na wobschěrne a jara napinaze dźěło khětro wyßoku starobu dozpěł. Wón semrje 13. junija 1884, hdyž bě 68 lět pschekrocził. Jeho cźěło pokhowa žo 16. junija na Hrodźischku pola Budyschina, najważnischi sastupnizy serbskeho luda jeho k rowu pschewodźachu.

Na wulku žylu jeho wědomostnych, nowinarskich a baßniskich dźěłow njemóżemy nadrobnischo spominacź. Ale kelko dźěła, staroscźe, wobhladnoscźe żada žebi jeno jeniczke cźißko „Sserbskich Nowin". A kelko je jich sa 36 lět wudał! Runje nowinarjo žu ſ wulkeho dźěła žwoju strowotu w młódschich lětach pschetrjebali, dobrej wězy woprowali, kotruž njepscheſtawajcy sastupowachu. A tola žo runje tuto dźěło tak mało waži. Stajnje žwojim saßadam žwěrny jako dobry Sserb, kscheſcźan a poddan je Ssmoleŕ se žwojimi nowinami nasch lud po prawym pucźu nawjedował, žwoje mozy a dary ducha na to nałożał a hacź do poßlednjeho sdychnjenja pilnje dźěłał a žo prózował. S nutrnej dźakownoscźu dyrbimy dźenßa wschitzy wopominacź tón sbożowny dźeń, na kotrymž je

Boża pschedwidźiwosćź psched 100 lětami nam dariła tuteho muża, kotrehoż sałużbow ženje nichtó doscź ważicź njemóże.

Wulke běchu jeho dary ducha, ſ dołhim studowanjom bohoßłowstwa, rěčow a ſtawisnow je wón je wudokonjał a tak nabył tamneho ſchěrokeho roshlada, kotryż dyrbi měcź wjednik, kiž ma zyły lud, wuczenych a njewuczenych, wyßokich a niskich, ßbożownje nawjedowacź. Roshladny, mudry, ſnjeßliwy, ſćerpny, lubosćźiwy a wutrajny dyrbi wón bycź, kaž to ßw. pißmo wuczi a pschikałuje (1. Kor. 13). W tym nastupanju bě Ssmoleŕ zyle podobny ßwojemu młódſchemu pschećelej Michałej Hórnikej. Hdyž je mohł wo Hórniku dobry ßerbſki wótcźinz prajicź, ſo je kóżdy rad k njemu khodźił a nichtó rad wot njeho njekhodźił, ßměmy to wo Ssmolerju runje tak wobkruczicź. Nichtó njeje lubosćźiwſcho wſcho pschijimał, kiž radu a pomoz pytachu, hacź Ssmoleŕ, nichtó njewjedźeſche pschećelniſcho ſ nami wſchěmi wobkhadźecź dyžli Ssmoleŕ. Kelko młodych Sserbow je wón ſahorjał, roswuczał, podpjerował pschi pißanju nastawkow, wudawanju knihi a cźaßopißow. „Pißajće jeno, ſchtoż ßo wam lubi, a póſćelće mi, ja to pschehladam a porjedźu.“ Tak je tež pißarjej tutych rjadkow prajił. A wón wſchito ſ wulkej mjelćźitoſćźu a ßwěru wobſtaracź a na prawy pucź dowjeſcź wjedźeſche. Něhdy hrożeſche wulka pschekora mjes jara nahladnymi ßerbſkimi ſpißowaćelemi, jeni běchu ſtarſchi, druſy młódſchi. Ssmoleŕ pak ſtejeſche woßrjedź nich, wón dobre ſmyßlenje na woběmaj ſtronomaj pschipósnawaſche a ſe ßwojej nahladnoſće a roſomnoſćźu dozpě, ſo ßo ſmohi ſaßo ſhładkowachu a wſchitzy měrnje a ßwěrnje dale dźěłachu. Runje tajka zylenje-ßebicźna luboſcź, kiž na ßebje ßameho ſabywa, ßwojeho woßebinſkeho wużitka njepyta, rady wopruje mozy, dary ducha, dokhody, cźeſće a nahladnoſcź ßwěta, debjeſche naſcheho Ssmolerja, wukhmanjeſche jeho k tomu, ſo nad ſtronami ſtejeſche a ſo jara wuſtojnje a wuſpěſchnje jednacź a wujednawacź wjedźeſche.

Ani dobytka ani ßławy njehladaſche, tehodla wotrjeknu ßo wulzy cźeſćźazeho powołanja do zuſby, hdźež ßo jemu wunoſchne a wyßoke měſtno poſkićźeſche. Tehdom wopokaſa Ssmoleŕ hacź na najjaßniſcho, kak jeno ſe ßameje cźiſteje luboſće k ßwojenu malemu, ale dobremu narodej, zyłe ßwoje żiwjenje wopruje. Naſch ßławny pěßnjeŕ Handrij Sejleŕ na to ſ horzym dźakom ſpomina we woßebitym ſpěwje, kotryż „Macźiza Sserbſka“ jutry 1863 Ssmolerjej poßwjećźi. Doſpołnje wocźiſchcźany je ſpěw we ſchtwórtym ſwjaſku Sejlerjowych ſpißow (ſtr. 296—7). Tu podamy jeno poßledni wotſtawk:

„Twoje ſaßłużby wo ßerbſki narod ſnaju,
Sſławny mużo, ßerbſkoh' kraja ßynojo;
Tebje Sserbja jako ßwojoh' lubo maju,
Rjeknu: „Dźak a ßława cźi, naſch Ssmolerjo!“
Twoje ßławne mjeno, dźěło wótcźinſke
W Sserbach ſtajnje w żohnowanju woſtanje!“

Sſłabeje ſtrowoty dla njeje Ssmoleŕ mohł jako prědaŕ faŕſkeho ſaſtojnſtwa pſchijecź, ale runje ſ tym je pſchedwidźiwosćź Boża jeho pokaſała na druhe, wjele ſchěrſche polo dźěła. Wón njeje ßłowo Bože do ßerbſkich wutrobow wußywał ſ ertom, ſa to pak cźim pilniſcho a ſpomożniſcho ſe ßwojim miſchtrowſkim pjerom. Njech ßu tež jeho ſpißy, woßebje „Nowiny“, mnoho ßwětnych powjeſćźow pſchinoſchaše, ſawěſće tež te běchu naſchemu ludej wużitne, ženje pak na żane waſchnje ſchkódne. Hižo to rěka wużitny bycź, hdyž ſchkody njecźiniſch. Kelko ſchpatnych nowinow ßo njewudawa, kelko njewěry a njekhmanſtwa ßo ſe ſpißami njeroſſchěrja! Zyłe ludy ßu najbóle ſ njehańbitym njewěriwym póhanſtwom hinyłe, haj, ſahinyłe. Hižo ſ tym potajkim, ſo je ſchkódne ſpißy wot naſcheho luda po móżnoſćźi wotdźerżował, je ßebi Ssmoleŕ wo wěru, późcźiwoſćź a wobſtaćźe naſcheho luda jara wulke ſaßłużby dobył. Tola hiſchcźe wjele wjazy. „Sserbſke Nowiny“ ßu lěto wot lěta jara wjele rjanych, pobożnych, naboźinſkich, natwarjazych pěßnjow, ſpěwow a khěrluſchow pſchinoſchaše, jara wjele dobrych, powuczażych a k dobremu kſchesćźijanſkemu żiwjenju pohonjazych powjedanczkow mjes ludom roſſchěrjaše. Tež to je wulki kruch prědaŕſkeho ſkutkowanja. A hiſchcźe wjazy. Spißowacźel njerěcźi k wutrobje jenoż ſo jeniczkej woßadźe, ale we wſchěch woßadach wſchěm wuczbu poſkićźa, kiž to cźitaju. Rěcźnikowe ßłowo wuklinczi, ßo po něcźim ſabywa, ale pißane, cźiſchcźane ßłowo woſtanje. Hižo ſtari Romjenjo prajachu: „verba volant, litera scripta manet“, ßłowa ſpjerchnu (ßo ſałecźa), pißany pißmik woſtanje.

Sſławny prědaŕ w Amerizy bě wjele tyßaz krócź — junu ſa jeniczke lěto 900 krócź, — ßłowo wěcźneje wěrnoſće pſchipowjedał, pódła pak tež jara mnoho dobrych ſpißow ſa lud ſeſtajał. Hdyž nětko we wyßokej ſtarobje cźujeſche, ſo ßo jeho dźeń nakhila, rjekny pſchi ßebi něhdże takle: „Sswojich prědowanjow (t. r. jich płodow) chzu ßo ſdacź, jeno ſkhowaj mi moje ſpißy, o Bożo.“

Wěßo, prědaŕ ſkutkuje wulzy ſpomożnje ſe żiwym ßłowom, ſpomożniſcho tón, ſchtóż rěcźi a pißa, tola jara ſpomożnje ſkutkuje tež tón, ſchtóż jeno pißa, **ale derje!** Hiſchcźe po ßmjercźi rěcźi wón dale.

Tak ſteji w pomjatku wſchěch ßwěrnych Sserbow wěcźnje jenaŕ jaßna, nadobna a njepowalna poſtawa wulkeho ſbudźerja, wożiwjerja a wjednika Jana Ernſta Ssmolerja. Wichory jeje njepowała, wody jeje njepodmlěja, ſub cźaßow jeje njewobſchkodźi, ſerſawina ßo jeje njedótknje. A dźenßa je runje ſtoty krócź ßo wrócźił tón dźeń, na kotrymż je nam jeho dariła luboſcź a wſchehomóz Boża; duż dźakujemy ßo Bohu ſa tutón njewurjeknity dar, ſ kotrymż je naſch lud pſches narodźenje naſcheho njepſchetrjecheneho wótcźinza wobohacźił, woßebje ſ tym, ſo też my wſchitzy lubujemy a ßebi ważimy, ſchtoż je Ssmoleŕ woßebje lubował a ważił, ßerbſku rěcź, narodnoſcź, poboźnoſcź a ßwěru. Kóżdy rěcź rady a derje ßerbſki, wucź druhich ßerbſki, a ſchtóż móże, ſkutkuj też ſ pjerom, ſo by Sserbſtwo dale kćźěło, roſtło, wobſtało.

Kóżdy njech ßo ſ dźěłom ſaraduje
Na naroda roli namrětej,
Pucź a waſchnje njech ſtej wſchelakej,
Jena wola njech wſchěch nawjeduje!

Jurij Libſch.

Njedźela Eſtomihi.

Na pucźu do póſtneho cźaßa.

Ach, pſchewodź moja wutroba
Dźenß ßwojoh' luboh' Sbóżnika,
Kiž do Jeruſalema dźe,
Hdźež ſa tebje też cźerpjeſche.

Haj, pſchewodź jeho ſ luboſcźu,
Sſo pſchiſamkń póßłam we duchu,
Kiž pſchewodźa joh' k cźerpjenju,
Hacź wumrje ſa nich na kſchiżu.

Pſchi pucźu ßłepy ßedźeſche
A Jeſuſa tak proſcheſche:
Ach, Knjeże, ßmil ßo nade mnu,
So widźenje ſaß' doſtanu.

Tón Sbóżnik pokny luboſcże
Jom' ſ hnady da ſaß' widźenje,
Kak je ßo wbohi wjeßelił,
Eſo k Bohu ſ dźakom pſchibliżił.

Też w naſchim cźaßu hiſchcźe ßu,
Kiž ßedźa ßłepi pſchi pucźu,
Hacź runje naſch cźaß cźeżki je,
Jich wjele Boha njeſnaje.

O Jeſu, ßyno Davita,
Rjekń tajkim twoje hephata,
So tutón ſrudny cźeżki cźaß
By pſchiwjedł wſchitkich k tebi ſaß.

Haj, ßmil ßo, Knjeże, nad nami,
Cźiń kónz wſchej wójnſkej ſrudobi,
Spożcź, ſo tón cźichi póſtny cźaß
Wſchěch k nowej ßwěrje ſbudźi naß.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **(Měſchczańſke pſchedawanje cźerſtweho ßwinjaceho mjaßa.)** Ssobotu 4. měrza budźe ßo w měſchczańſkej mjaßowej pſchedawaŕni na jerjowej haßy 5 dopołdnja wot 8—1 hodźiny a popołdnju wot 3—8 hodźin a w twarjenju ßwobodneje ławy pſchi rěſaŕni (Schlachthof) popołdnju wot 2—6 hodźin punt mjaßa abo połcźa po 1 hr. 75 pj., punt dobreje kołbaßy po 1 hr. 80 pj. pſchedawacź. Prawo k kupowonju maja jenoż mało ſamożicźi ludźo, kotſiž ßu ßebi wot měſta kupowanſku khartku wobſtarali. K prěnjemu pſchedawanju ßo jenoż hoſpodaŕſtwa ſe ſapocźatknym pißmikom A—K ßwójbneho mjena pſchipuſchcźa. Sa tydźeń budźe ßo na tymaj ßamymaj měſtnomaj mjaßo pſchedawacź.

Mjaßowe konſerwy budźa ßo ßobotu 4. měrza jenoż w pſchedawaŕni na hornczeŕſkej haßy 9 pſchedawacź.

— **W korczmach a khoſejownjach atd. njeßmě ßo wjazy żane mloko hoſczam dawacź.** Po wukaſu ſakſkeho miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſćźow njeßmě ßo w korczmach, hoſczenzach, khoſejownjach atd. hoſczam mloko ßamo abo mloko do khoſeja abo druhich napojow podawacź. Wot tuteje ſakaſnje je ſ wukraja kupjene ſhuſtnjene mloko wuwſate, kotrež ßmědźa hoſcźo w korczmach atd. wużicź.

— **Cźaß k wotedaczu ſebraneho kopra, nikla a moßaſa** je ßo hacź do kónz měrza podleſchił.

— **(Sebranje ßyna ſa wójſko.)** Swjaſkowa rada je wobſamkła, ſo maja ſwjaſkowe ſtaty 3 milijony zentnarjow kuczneho ßyna ſa wójſko podacz, a to prěnju połojzu hacz do 15. měrza a druhu połojzu hacz do 31. měrza. Je-li trjeba, budża ßo jenotliwi wobßedżerjo nuſowacz, wſcho ßyno podacz, kotrez ſa ßamßne hoſpodarſtwo njetrjebaju. So by ßo ſhoniło, kelko ßyna a ßłomy móże ßo poſdźiſcho ſa wójſko nakoſacz, maja wot 12. hacz 15. měrza woßebite komißije nězwuſtojnych wobſtatk ßłomy a ßyna ſapißowacz. Wobſtatki, kotrez 20 zentnarjow njepſchekrocza, ßo njeſapiſchu. Khěžorſtwowy kanzleŕ ma prawo, wuwſacże wotpuſchczicz.

— **(Srjadowanje płaczišnow ſa ßwinje k rěſu a ßwinjaze mjaßo.)** Sakſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcjow je k wukaſej ſwjaſkoweje rady wo ſrjadowanju płaczišnow ſa ßwinje k rěſu a ßwinjaze mjaßo wuwjedżeńſke poſtajenja wudało. Po nich njeßmě płaczišna ßwinjecża, hdyž jo plahowaŕ abo wikowaŕ pſcheda, ſo zentnaŕ żiweje wahi nacz wutroby hacz do 110 puntow 90 hriwnow, hacz do 130 puntow 95 hr., hacz do 150 puntow 100 hr., hacz do 170 puntow 110 hr., hacz do 190 puntow 120 hr., hacz do 210 puntow 130 hr., hacz do 230 puntow 136 hr., hacz do 270 puntow 141 hr., a pſches 270 puntow 146 hr.; ſa tuczne, prjedy k plahowanju wužite ranzy a kundroſy hacz do 230 puntow 105 hriwnow, pſches 230 hacz 290 puntow 125 hr., 290 pt. 130 hr. pſchekrocżicz. Pſchi mjaßowym wuwikowanju njeßmědża ßo ſcżěhowaze płaczišny ſa zentnaŕ pſchekrocżicz: ſa ßwinje hacz do 140 puntow 130 hriwnow, hacz do 180 puntow 165 hr., pſches 180 puntow 183 hr.; ſa tuczne, prjedy k plahowanju wužite ranzy a kundroſy 153 hrtwnow. Sarěſane ſkocżata ßmědża ßo jenoż zyłe abo po połojzach wotedacz. Tak mjenowany ſchlink a cżrjewowy tuk njeßmětaj ßo dróżo hacz mjaßo pſchedawacz. Jako nacz wutroby ważene maja ßo tajke ßwinje wobhladowacz, kotrez ßo ſ najmjeńſcha 12 hodżin do ważenja njeißu pizowałe.

— **(Nowe najwyſchſche płaczišny ſa běrny.)** Wot 15. měrza najwyſchſcha płaczišna ſa zentnaŕ běrnow 4 hr. 60 pjenjeżkow we wulkowikowanju wucżini. Wot 15. hapreje ßo potom płaczišna kóżdy měßaz, na poßled 15. junija wo 25 pjenjeżkow powyſchi. Sa ſażne běrny ßu jako najwyſchſchu płaczišnu ſa zentnaŕ 10 hriwnow poſtajili. Kommunalnym ſwjaſkam je pſchewoſtajene, najwyſchſche płaczišny w drobnym wikowanju poſtajicz. S dobom je khěžorſtwowy kanzleŕ pſchikaſał, ſo maja ßo běrny tam wußwojicz, hdżež ßo wone dobrowólnje njewudadża. W tutym padże ßmě plahowaŕ běrnow telko běrnow wobkhowacz, ſo połdra punta na hkowu a dżeń hacz do 15. auguſta wobkhowa. Pódla teho ßo jemu telko běrnow woſtaji, kelkoż k woßadżenju a k wudżerżenju ſkota trjeba Sa to pak wón jenoż wußwojenſku płaczišnu doſtanje, kotraż je $1\frac{1}{2}$ hriwny niżſcha, hacz poſtajena najwyſchſcha płaczišna.

— **(Pſchichodne wjedro.)** Knjes ſtudijowy radżicżel Lamprecht w Budyſchinje woſjewja, ſo maja ßo 11., 13., 19., 20., 22., 25., 29., 30., 31. měrza deſchcże abo wětry wocżakacz.

— **(Lubijſka banka.)** Pola Lubijſkeje banki je wobkhad w ſańdżenym lěcże żiwiſchi dyžli prjedawſche lěto był. Debitorojo ßu wo 1,500,000 hr., kreditorojo wo 5,081,152 hriwnow pſchibyli. Jako dividenda ßo 4 proz. (loni 3 proz.) wupłaczišchu.

— **Do cżežkeho njeſboża** je ſchtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}6$ hodżin 48 lětny pohoncż H. T. Pětſchka, nan dweju dźěſcżow, pſchiſchoł. Hdyž do khěże Pfuhlez leżomnoſcże ſ woſom ßłomy jědżeſche, ßo wón wo kamjeńtny proh ſakopny a tak njeſbożownje padże, ſo lěwej kole cżežkeho woſa po dołhoſczi jeho zyłe cżěko pſchejědżeſchtej. Cżežko ſranjeneho ßu do měſchcżanſkeje hojerńje dowjeſli. Tam je wón wjecżor w 9 hodżinach wumrjeł.

— **(Wopuſchczene dźěcżo.)** Sańdżenu póndżelu je jena hacz dotal njeſnata żónſka jedyn dźěcżazy wós pſched zentralnym automatom pſchi lawſkich hrjebjach ſtejo woſtajiła. Najprjedy nichtó woſa kedżbu njemějeſche. Hakle hdyž dźěcżo we woſu pſchezo wótſiſcho płakaſche, ßo ludżo pſchi woſu ſhromadżichu. Mjes nimi bě jena żona, kotraż małe dźěcżo na ruży njeßeſche. Saßłyſchawſchi, ſo je ßo dźěcżo wopuſchczíło, wona ſa wós pſchimny a jón na polizajſtwo dowjeſe. Měſchcżanſka rada je ßo wo wothladanje a żiwjenje dźěſcża poſtarała.

— **Schtwórta khěžorſtwowa pożczonka** je ßo wupołożiła. Wona wobſteji ſe $4\frac{1}{2}$ proz. pſchipokaſankow němſkeho khěžorſtwoweho pokłada a ſ 5 proz. khěžorſtwoweje pożczonki. Wulke fabriki, mjes druhim Kruppez fabrika w Eſſenje, banki, pjenjeżne towarſtwa ßu hižo wjele milijonow na ſchtwórtu khěžorſtwowu pożczonku podpißałe. Powſchitkownje měnjenje knježi, ſo ßo też ſa tule pożczonku doſcż podpißarjow namaka.

— **(Dawkowy porjad ſa tachantſku ſchulu.)** Po nowym dawkowym rjedże Budyſkeje tachantſkeje ſchule maja ßo na kóżdu dawkowu jednoſcż leżomnoſczow, kotrez maja ſchulſki dawk płaczicz, 4 pjenjeżki dawacz.

S **Budeſtez.** Każ je ßo nam na ßwjatym měſcże woſjewiło, ſmějemy tu ſa tydżeń zyrkwinſku viſitaziju. Na něměſkim kemſcheńju ſměje wyſchſchi zyrkwiny radżicżel Roſenkranz, na ßerbſkim pak k. farař Räda ſ Budyſchina woktárnu rěcż. Popołdnju ßo dźěcżi do ßwojeho kemſchenja ſhromadża.

S **Budeſtez.** Wſchěm pſcheczelam Draždżańſkich ßerbſkich kemſchow ßo woſjewi, ſo ßo ßerbſke Boże ßkużby w kſchiżnej zyrkwi w Draždżanach lětża na ſcżěhowazych njedżelach pſchipołdnju $\frac{1}{2}12$ hodżin wotměju:

Njedżelu Laetare, to je 2. haprleje;
1. njedżelu po ßwjatej Trojizy, to je 25. junija;
13. njedżelu po ßwjatej Trojizy, to je 17. ſeptembra, a
njedżelu 2. adventa, to je 10. dezembra.

Wutrobnje ßo proßy, ſo chżyli ſtarſchi ßwojim dźěcżom a kóżdy ßwojim ſnatym, kiż w Droždżańſkej wokolinje bydła, porjad Božich ßkużbow ßobudżělicz.

S **Budeſtez.** Powſchitkowne pſchipóſnacże je ßebi w naſchich wßach ludowa kuchinja dobyła, kiż je ßo pſched pół lětom w Hajniczańſkej pſchadowni ſakożiła. Na ßydom ſtow ludźi ſ njeje wſchědnje ßwój wobjed doſtawa a to něhdże 600 dźěkacżerjow pſchadownje a 100 khudych ſ Budeſczańſkeje woßady. Poßledniſchi doſtawaju jědż pak ſa dźeßacż nowych pjenjeżkow, pak zyle darmo a je ßo to pſches ſmilne dary dobrocżelow ſwonka woßady, każ też pſches pſcheczelne ſ woporami ſjednocżene ſtaranje zyrkwineho pſchedſtejicżerſtwa ſa woßadnych khudych móżno ſcżiniło. Jědż ßo ſ Hajniz we wulkich ßudobjach do wſchelakich wßow woſy a ßo potom tam roſdżěluje. Tuto roſdżělowanje je próżo, ale tola też wjeßele, khudym ßkużicz móż. Tuta ludowa kuchinja je jara wužitna a nuſna wěc a ta jědż, kiż w Hajnizach ßerbſka kuchorka ſa tychle 700 ludźi wari, je ßo ſtajnje derje radżiła. Pjecżene hołbiki a hußyczki wſchak ßo na blido njeſtajeja, ale mjaßo njepobrachuje, a Jakubowe ßokowe warjenje, ſa kotrymż je Eſau żedżił, a druhe nětk we wójnje żadne wěży, ßu ßo tola też poſkicżake. Tak je rědko kłóß njeſpokojnoſcże, wjele bóle mjes khudymi a pſcheczelemi khudych jenoż to jene wobżarowanje, ſo město 100 porzijernow wſchědnje 300 abo 400 ßo mjes potrjebnych roſdżělecż njehodża. Kak wulka pak je kuchinſke dźěło hižo nětk, ßo póſnaje, hdyž maja ßo pódla wſchěch druhich pſchihotow wſchědnje wot 8 hacz do 16 zentnarjow běrnow bělicz, a to ſa krótki cżaß. K tomu zyła kompanija holzow abo żonow ßkuſcha. Derje tola, ſo te hacz dotal njeißu hiſchcże do wójny trjebałe.

S **Budeſtez.** Sańdżenu njedżelu wotmě tudomne ßerbſke towarſtwo „Lubin“ na Vogtez ſoli ßwójbny, ßerbſki wjecżor. Dawno běſche po nim mjes wſchelakimi ßobuſtawami żadanje było, a teho dla běſche wuhotowanje ßwójbneho ſjednocżenſtwa wſchelakim wutrobne wjeßele. Wopyt běſche bohaty, hdyž też niz tak bohaty, każ je hewak huſcżiſcho był a to ßo ſroſumi. Wulki dźěł ßobuſtawow ſteji pſched njepſcheczelem. Huſto je domjazym wutroba ſe ſtaroſcżemi poczežena a ſrudna, tak ſo nimaja pokhilenje, do ſjawnoſcże hicż, khiba do ßwojeho nětk dwójzy jara lubowaneho Božeho domu. Tola běchu měſtna ſale nimale wobßadżene a nichtó drje ßo kał njeje, kiż běſche pſchiſchoł. Mjes wopytowarjemi widżachmy lubych hoſcżi ſ Kroſtawy, ſ Budyſchina, a ßamo ſ Draždżan. Dżak budż hižo tu lubym knjeżam ſ wonka woßady wuprajeny. Jich wopyt je naß cżeſcżił a jara ſwjeßelił. Porjad wjecżora bě bohaty, ßnadno trochu pſchebohaty. Hdyž bě ßo wot wſchěch pſchitomnych ſpěw: „Krala Bóh požohnuj!“ ſtejo wuſpěwał, poſtrowi k. pſchedńyda Hajna ſe Splóſka wſchěch pſchitomnych ſ wutrobnymi ßkowami, ſpominaſche na cżežki wójnſki cżaß, napominaſche k wutrajnoſcżi a ſmužitoſcżi w bědżenju ſa wótzny kraj, tola też k ßwěrje naſchim ßerbſkim idealam. S dobrym pſchikkadom ßu nam naſchi wojowarjo wonkach, kiż wſchě bědy ſnjeßu a njepowalnje ſtela kož murje. Knjes pſchedńyda ſpominaſche woßebje też na mjes nami njeſapomniteju Sserbow: Franza Krala a Jana Rjecżku. Wobaj ſtaj nam w Lubinje wjazy krócż pſcheczelnje ßkużiłoj. Wobaj běſchtaj pſchißwědżenaj, ſahorjenaj Sserbaj, kiż njepytaſchtej to ßwoje, ale ſprawnje naſcheho luda cżeſcż a kżěw a ſbożo. Nětk zuſa ſemja jeju cżěko kryje, ale jeju ſkutki ja nimaj do wěcżnoſcże du. — Jeju njeſapomnimy. Scżěhowachu pod nawjedowanjom abo pſchewodom k. wyſchſcheho wucżerja Ssmoły jara lubosne ſpěwane ſpěwy a wubjerk deklamazijow, kotrez ßerbſke knjeżny wu-

ſtojnje pſchednoſchowachu. Deklamazije běchu pěßnē naſchich ßerbſkich pěßnjerjow, ſdźěla pak woßebje ſa tutón wječor ſhotowane wudźěłki a to nimale wſchě we wójńſkim duchu. — S rjaneje Łužizy wjedźeſche k. farař Domaſchka w ßwojim pſchednoſchku do južnoßerbſkeho kraja. Kak kraßny južnoßerbſki kraj je, widźichmy ſ wobraſow, kiž ſcźěhowachu. Se ßwojimi wyßokimi, nahłymi horami, cźěmnymi lěßami, wuſkimi dołami, ſchumjazymi wodami, ßamotnymi wjeſkami a khěžkami kraj jara na rjanoſcźe Norwegiſkeje dopomnja. To wſcho njeſapomnimy; też niz te pißane ßerbſke draſty.

Sa wſchě rjane pſchednoſchki a ſpěwy ßmy wuhotowarjam ßwójbneho wójnſkeho wječora jara dźakowni. Wone běchu nam ſ woprawdźitym wokſchewjenjom w nětcźiſchim cźěkim wójnſkim cźaßu. Schtož ßmy ſ pſchednoſchkow ßłyſcheli, bě nimale wſcho nowe a ſa tutón wječor hakle pěßnjene. Knjes farař Domaſchka je drje tu dyrbjał towarſtwu ſaßo ſe ßwojim pěßnjerſkim talentom wupomhacź. Swjeßelaze bě, ſo knjeźny, kotreź wſchě pěßnje pſchednoſchachu, to ſ połnym doroſumjenjom a prawym wuraſom dokonjachu, runje tak kaž ſpěwy, kotreź wone pod nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho wučerja Ssmoły ſanjeßechu. Mużſka mkodźina je we wójnje, teho dla dyrbjachu knjeźny ßame ſkoro zyły program wuwjeſcź. Wuwjedźenju wječora běchu ßo wulke ſadźěwki napſcheczo ſtajiłe, tola towarſtwowy pſchedßyda, knjes Haina, njebě ßo ſ nimi wottraſchicź dał. Wón je wſcho tak derje ſawjeſcź wjedźał, ſo kóždy ſ dźakownoſcźu na rjane hodźinki ſpomina, kotreź je ſańnjedźelu w „Lubinje“ pſchebył. Skónczńje bychmy hiſcheze próſtwu měli, ſo bychu ßo pſchednoſchki, kotreź ßmy w „Lubinje“ ßłyſcheli, w nowinach wocźiſchcźałe. Kaž my, bychu je też druſy Sserbjo rad cźitali a nětkołyžkuli by je ßebi kłował, ſo mohł je w poſdźiſchich cźaßach ſ nowa cźitacź.

S Rakez. Mjes ſchulerkami, kiž pſchi dźěcźazej hrě ſańdźenu njedźelu wječor tudy ßobu ſkutkowachu, wuhladachmy też dwě, rjanu ßerbſku narodnu draſtu wobleczenej.

S Konjez pola Ralbiz. Naſch korczmař Jurij Manjok dźěſche hnydom pſchi ſapoczatku wójny jako podwyſchk ſ jěźnej kolonu do wójny. Dołhi cźaß běſche we Franzowſkej, poſdźiſchо w Ruſkej a ſkónczńje pſchelſchižowa ßobu Sserbiſku, hdźež ßwojemu wotdźělej ſtajnje jako tołmacź ßłużeſche a měješe wjele kwartěrow a druhe wězy ſ tamnym wobydleŕſtwom wujednacź. Stajnje rěkaſche, hdyž bě tajke nješchto wuwjeſcź: „To dyrbimy Manjoka póßłacź!“ Tu widźimy, kak wużitna je naſcha maczerſchcźina nětkle. Sserbſki wojak w narańſchich bitwiſchcźach ßo bórſy ſe ßłowjanſkimi ludami ſrěcźi. K nowemu lětu ßo k. Manjok na vizewachtmiſchtra powyſchi a k khěžorowym narodninam doſta ßłěbornu Bjedrich-Auguſtowu medalju. Pſchejemy jemu wjele ſboża a ſbożowny nawrót do domiſny a potom budźe ßwojim hoſcźom wjedźecź wo zuſnych krajach powjedacź.

S Łubija. (Bratra ſatſělił.) S nanowej tſělbu hrajkajo ßo dźeßacźlětny ßyn ſchewza Arndta w ßußodnym Sohlandźe do ßwojeho mkódſcheho bratra ſaměri a wottłóczi, měnjo, ſo tſělba njeje natykana. Kulka hólza do hkowy trjechi; wón morwy na ſemju padźe.

S Běłeho Khołmza. Statok monteura J. Schenka w Běłym Khołmzu budźe ßo 20. meje 1916 dopołdnja w 10 hodźinach na Wojerowſkim ßudniſtwje wó jſtwje cźißko 66 na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

S Michałkow. Pěſchi artilleriſt Jan Strojka ſ Michałkow je ßo ſ medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił.

S Drazdźan. Sa naßłědnika ſemrjeteho ſakſkeho póßłanza we Winje, hrabje Reza, je ßo tuhwilny ſakſki póßłanz w Barlinje ßwobodny knjes ſe Salza a Lichtenau, pomjenował.

Se Sslepeho. Tudomny gmejnſki a hamtſki pſchedſtejiczeŕ Horn bě njedawno powjeſcź doſtał, ſo je jeho ßyn we wójnje wumrjeł. Horn tuże powjeſcź też w nowinach wojſewi. Nětko je jemu franzowſki Czerwjeny kſchiž ſdźěłił, ſo je morwy prajeny w jenym franzowſkim lazarecźe ſaměſcźeny. Tale powjeſcź je w Hornez ßwójbje wulke wjeßele ſbudźiła.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 38-lětny dźěłacźeŕ Guſtav Adolf Wudowiz ſ Wulkeho Wjelkowa do njepołěpſchomnych paduchow ßłuſcha. 2. januara bě ßo wón do gratoweje komory konjazeho wikowarja Schäfera w Budyſchinje dobył a bě w njej nozował. Naſajtra bě bě wón 6 konjazych ſchcźěcźow a pódła teho ßnadź 3 graty a 2 pſchikrywaj kradnył. 8. jauara bě wón na kamjeńtnej dróſy w Budyſchinje ſ jeneho wosa 600 zigarow a nětkotre dny poſdźiſcho w Kroſchkez hoſcźenzu w Kubſchizach 2 konjazaj wosowaj pſchikrywaj a 16. januara w Łubiju domowniкej Krauſy jedyn khomot a tſi kanikle kradnył. Wudowiza k jaſtwu na 1 lěto ſaßudźichu a jemu cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Přilopk.

* **(Sso ſaraſyła.)** W Draždźanach je ßo póndźelu rano ſ jeneho wokna ſchtwórteho poſkhoda jeneje khěže pſchi Walderſeeſkim naměſcźe 64lětna wudowa jeneho liczbowanſkeho radźicźela na drohu dele cźißła a ßo ſaraſyła.

* **(Dwaj bratraj ßo tepikoj.)** We Weinböhli ßo dwaj hólzaj, 6 a 7 lět ſtaraj, kotrajž ſ druhimi dźěcźimi po cźenkim lodźe jeneho hata běhaſchtaj, pſchekamakoj a ßo tepikoj. Jeju nan je w tu khwilu we wójnje.

* **Ssmjertnje do njeſboża pſchiſchoł** je ſchwórtk popołdnju we Wostrowzu w tamniſchej barbjerni židu barbjerſki miſchtr Löbbert pſchiſchoł. Jeho prawa ruka ßo mjes walzy jeneje maſchiny ſcźeże a ßo wutorhny. Po puczu do Shorjelſkeje kliniki wón wumrje. Wón ſchtyri dźěcźi po ßebi ſawoſtaji.

* **(Wotwalenje ſkały w ſakſko-cźěſkej Schwizy.)** Mjes ſakſko-cźěſkej mjesy a Podmoklemi (Bodenbachom) żeleſniſke ſaſtaniſchcźo Niedergrund leži. Tam je ßo wutoru popołdnju wulka ſkała wotwaliła. Najſkerje je ßo ſ taczom ſemja ßydowała a ßo teho dla hromady pěſkowza do hibanja dałe a ßo ſ wulkim ropotom do doła waliłe. Kolije Draždźanſko-Podmoklowſkeje żeleſnizy běchu ßo zyle ſaßypłe. Wobłhad po żeleſnizy dyrbjeſche ßo na nětkotre hodźiny ſaſtajicź, tola wječor mózachu cźahi ſaßo jěźdźicź. Cźłowjekojo njejßu do ſchkody pſchiſchli, tola je ßo żeleſniza khětro wobſchkodźiła. Na tymle měſtnje je ßo hižo pſched nětkotrymi lětami ſkała wotwaliła. Tehdy je ßo jena khěža do zyła wupuſcźiła.

* **(Byk pizowarja ſabodł.)** 64lětny pizowař Plizka na knjeźim dworje hrabje Thuna w Podmoklach njedźelu jeneho byka pizowaſche. Na dobo ßo ſkocźo roſſkobi a ßo do Plizki da. Wono jeho hornje cźěło tak roſbodźe, ſo ßo wón ßmjertnje ſrani. Plizka je nan ſcheſcźich dźěcźi.

* **(Rubjeżny nadpad.)** Ssobotu rano dwaj pachołaj, 19 a 20 lět ſtaraj, do jeneje ſaſtajeŕnje w Barlinje pſchińdźeſchtaj, najprjódy żonu ſ hamorom k ſemi porazyſchtaj a ju ſ nożom ſkałaſchtaj. Potom ßo do muża, kotryž bě żonje na pomoz pſchihnał, daſchtaj a jeho teho runja ſ hamorom a nożom cźěżko ſraniſchtaj. 300 hriwnow ſ klamoweho pjenjeżneho kaſchcźika rubiwſchi cźekny-ſchtaj. Polizija pak jeju bórſy wußłędźi a ſaja. Wonaj ſtaj ßo wuſnałoj, ſo ſtaj ßo wo rubjeżnym nadpadże ſrěcźałoj.

* **(Sso żiwa ſpaliła.)** Hdyž w Nowej Schkleńcźeŕni w Elſaßu żona hórnika Junga jenu lampu, ſ wumělſkim petrolejom pjelnjenu, ſaßwěcźi, ßo rosbuchnjenje ſta. Żonina draſta ßo ſapali. Żona w ßmjertnej hroſy ſ khěže wuběża, hdźež ßußodża pkomjenja ſhaſchachu. Njeſbożowna bě ßo tak ſtraſchnje wopaliła, ſo ſa krótki cźaß wumrje.

* **(Ssměſchk.)** „Jenoż.“ Kajeni: „Mi ßo ſdaſche, ſo runje nješchto w kuchini ſaſchcźerca.“ — Sskużobna holza: „Myßleſchcźe drje ßebi, ſo je to ſaßo jedyn huſar był? To wſchak běſche jenoż pjecźenjowa ſchkła, kotraż mi ſ ruki wupadże!“

* **(Jaſtwo dla khlěbowеje khartki.)** Jena żona bě, hacź runje bě ßo jejny muż do wójſka ſwołał, khlěbowu khartku ſa ßwojeho muża dźewjecź měßazow dale braka. Dla tnteho ſnjewużiwanja je ju ławniſki ßud k jaſtwu na dźeßacź dnjow ſaßudźił.

* **(Padnjenje ſ cźaha.)** S Hermanez pola Draždźan ßo piſche: Jedyn pjatnaczełetny wučźomz pſchemyßkoweje ſchule je na jěźbje mjes Lauſu a Hermanezami ſe żeleſniſkeho cźaha padnył. Kupejowe durje njejßu pjecźa twjerdże ſamknjene byłe. S Božim ſwarnowanjom je nimale zyle njeſranjeny woſtał a je pěſchi do Kinsbórka hicź mohł.

* **(Cźeżke ſnjeſboženje jeneho nětduſcheho awſtriſkeho miniſtra.)** Nětduſchi awſtriſki miniſter krajneho ſakitanja, hrabja Welfersheimb, ßo pſchi kſchiżenju dweju drohow ſ jenym awtomobilom k ſemi ſtorhny. Wón ßebi nop pukny a ßo ſmutſka cźěżko ſrani. Wón je hižo 82 lět ſtary.

* **(Spjeczenza khoſtanzow w Rumunſkej.)** W ßólnych jamach w Colnele Mari ßo 182 tam dźěłazych khoſtanzow ſpjeczi, raczenje natwarichu a ſaſtojnikow jako ſaſtajenzow ſajachu. Skónczńje wyſchnoſcź ſ khoſtanzami jednaſche. Khoſtanzy pak ßebi wumě-nichu, ſo dyrbi ſtatuy rěcźnik ſ Crajowy ßam pſchińcź, ſo by jich wobcźežo wanje pſchijał.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože

ſwjaſane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. dostacz

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Wótczinſki wjeczor

k lěpſchemu Njeßwaczidliſko-Radwórſkeho towarſtwa „Domowinſki dźak“ **njedźelu 5. měrza 1916 w knježim hoſcjenzu w Njeßwaczidle,** wobſtejazy ſ **konzerta a dźiwadła.**

Sapoczatk we 8 hodźinach. Saſtup 50 pj.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi symſki ſemeſter ßo **wutoru 2. meje 1916** ſapocznje. Samolwjenje nowych wucźomzow podpißany direktor pſchijimuje, kotryż je tez rad ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacz.

Dekonomiſka rada prof. dr. **Gräſe.**

Drjewowa awkzija.

Bliżſchu wutoru 7. měrza dopoldnja wot 10 hodźin ma ßo na tudomnym knježim revěrje

něhdże 80 rm. khójnowych kuluchow

„ 60 khójnowych dołhich hromadow

ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacz.

Shromadźiſna na Hermanczanſkim puczu.

Ryczerſkublowe ſarjadniſtwo w Lipiczu.

Schewczik.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna tworſa. Biſzomne rukwanje. Tunje płaczißny.

Konje k rěßu

po najwyſchſchich płaczißnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

Mótaze dźaki

ßerbſke němſke

ſa konfirmandy

ßu dostacź

we wudawarni

Serb. Nowin.

Sſymjeńtny majß,

woku,

peluſchki,

lupiny,

kolij,

hejduſch,

ſeradellu,

ſonop k wußywej

najlěpſcheje ſkhadźazeje mozy porucza

Khorla Preisser, jun.

pſchi żitnych wikach.

Żiwnoſcź

ſ něhdże 18 khrzami leżomnoſcze,

khèżu

ſ něhdże 2 khrzomaj leżomnoſcze, wulkej ßadowej a ßadźenſkej ſahrodu, něhdże 3/4 hodźiny wot Budyſchina, ma hnydom na pſchedań prawny burow **Kutſchki** pſchi nowej hrjebi 5.

Wón tu je!

Se wſchěch ſtron wocźakany, wſchudze rad widźany

favoritſki modowy album.

Nanajlěpje wupruhowane

favoritſke ſrěſki

dowoleja, tunjo po nich najnowſche pſchedkłohi rěſacź.

Dostacź w agenturje

na Lubijſkej dróſy po 1 ſkhodze.

Mużaze a żonjaze

jěſdne kola

ſanu wójnſku tworu

poruczataj tunjo

Thomaſez bratraj

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 16.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Czerwjeny dźeczel,

ſchwedſki dźeczel,

běły dźeczel,

żołty dźeczel,

inkernatſki dźeczel,

luzerne,

fazeliju

ſ rukowanjom, ſo je dźeczel bjes żidy a najlěpſcheje ſkhadźazeje twory, jón porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi żitnych wikach.

Hólczeź, kotryż chze

pjekarſtwo

nawuknycź, dobru wucźbu namaka pola **Willia Bendela** pjekarſkeho miſchtra na rózku kronprynzowſkeho moſta.

K 1. měrzej abo prjedy ßo

pěſtończa

po móżnoſczi Sſerbowka, kotraż je hižo dźěczi pěſtonjaka, a kotraż je derje poruczena, pyta. Dalſche je ſhonicź pola rěcznika dr. **Strübiga** w Biſkopizach pſchi młynſkim hacze 4.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khèżorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiłoha k czišku 10 Serbskich Nowin.

Sobotu 4. měrza 1916.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich slótnych wikach.

2. měrza 1916.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět**	120—126	210—216
zwěstrišle	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene**	110—118	190—203
3. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše**	90 105	180—200
4. **žnadnje pizowane ložeje starochy**	70—80	156—166
Jałowzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	123—128	210—220
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	113—123	200—210
3. starše, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałowzy	90—95	180—190
4. žrěnjo pizowane krowy a jałowzy	75—85	170—180
5. žnadnje pizowane krowy a jałowzy	55—58	140—150
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	115—120	190—200
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	77—87	154—174
3. žnadnje pizowane	65—70	146—156
Čelata:		
1. najlěpše a mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	110—120	170—180
2. žrěnje kormjene abo hišće dobre wot zyza	95 105	155—165
3. žnadnje wuwite wot zyza	90—95	150—155
Eswinje:		
80—100 Ngr.	126	157.50
100—120 Ngr.	115.50	145
psches 120 Ngr.	105	131.25
60 80 Ngr.	90	112.50
niže 60 Ngr.	75	93.75
ranzy a tunkrožy	100	125

Placišna produktow.

W Budyšchinje placi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 40 pj hač 1 hr. 50 pj., punt čelazeho mjaßa wot 1 hr. 40 pj. hač 1 hr. 40 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hač 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr 20 pj. hač 2 hr. 20 pj., punt pschenčneje muki wot — hr. 22 pj. hač — hr. 25 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hač — hr. 16 pj., punt žuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hač 2 hr. 20 pj., punt mlčeho zolora wot — hr. 28 pj. hač — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hač 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 70 pj., hač 3 hr. — pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hač 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hač 8 pj.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w žerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischezi.

Dalokorěczak czišćo 687.

Zyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedželu Estomihi, rano 1/8 hodžin farar Răda žerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodžinach smeje duchowny Tyschek žerbske a 1/2 11 hodžin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa wothladanje mlodosće sběra.

Popołdnju w 2 hodžinomaj smeje farar Răda lemsche sa dźěczi.

Sstrjedu wječor w 7 hodžinach wotměje žo w Zyžczach žerbska wójnska modlerska hodžina.

Tydženske sastojnske dźěła smeje farar Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 24. februara: Khorla Bohuwěr Halma, žiwnosćer na Zidowje, 78 l. 8 m. 23 d. — 25.: Max Waltat, K. A. M. Zyža, invalidy a wikowarja we Wulkim Wjelkowje, ž., 9 m. 20 d. — Handrij Pobich, bědny ſ Bukez, † w sastatni wokrjeßneho wustawa na Zidowje, 70 l. 2 m. 2 d., pokhowany w Bukezach. — 27.: Marja Hedwig, Ernsta Herm. Schwarza, cześl. polera w Hněwßezach, dź., 7 l. 8 m. 21 d. — Elsa, Khorle Aug. Schokity, fabrisiskeho dźełaczerja w Dobruschi, dź., 5 l. 1 d.

S druhich wožadow: Marja swudowjena Venußowa, wumjeńkatka w Małej Huszy, 78 l. 9 m. 24 d. — Amalija Berta, blidarja Herzoga w Sstóńkezach, mandželska, 33 l. 22 m. — Gustla Wylemina Göbelowa, skałarja Göbela na Holzy sawost. wudowa, 64 l. 5 m. 29 d. — Hana Krystla swud. Halbina, žiwnosćz. wumjeńkatka w Zokowje, 77 l. 11 m. 10 d. — Waltat Kern we Wětrowje, 2 m. 19 d. — Madlena swud. Mjelkowa se Scheschowa, † w Kelnje, 92 l. 10 m. 23 d. — Hana Hobrałez, wobydlerka we Lusy, 71 l. 2 m. 3 d. — Jurij Domaschka, žiwnosćer w Krónzy, 63 l. 8 m. 18 d. — Jurij Patok, wumjeńkat w Sarečzu, 81 l. 5 m. — Hana swud. Bartowa, khěžetka we Lomsku, 75 l. 3 m. 17 d. — Julius Schiller, dźełaczer w Bukezach, 71 l. 3 m. — Johana Emma, Jana Ernsta Schewza, žiwnosćerja w Pschiwćizach, dź., 9 d. — Handrij Schewz, murjer w Kobjelnju, 70 l. 8 m. 16 d. — Jan Wowßnik, wobydler w Dubrawzy, 78 l. — August Rota, wobydler w Barcze, 70 l. 2 m. — Ernst August Schida, dźełaczer w Hrodźischczu, 27 l. 11 m. 23 d. — Wojak Jan Jurij Schleza, Jana Schlezy, kublerja w Rakojdach, ž., padny na wojownischczu, 20 l. 2 m. 25 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

Njedželu Estomihi smeje rano 1/8 hodžin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/9 hodžin smeje farar Kischižan němske a w 10 hodžinach žerbske prědowanje.

Njedželu popołdnju w 2 hodžinomaj katechismußowa wuczba sa žerbsku mužsku a žónsku młodosć.

Sstrjedu popołdnju w 5 hodžinach němska wójnska modlerska hodžina.

Pjatk dopołdnja 1/9 hodžin němska spowjedna wuczba a 1/10 hodžin němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budeschez.

Njedželu Estomihi smeje duchowny Bójz rano 1/8 hodžin němsku spowjedź, dopołdnja 1/9 hodžin smeje farar Domaschka žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje.

Wutoru wječor 1/8 hodžin shromadźisna Ischefćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Ssym žo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawatnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodže jako

praktiski subjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěczne hodziny wot 1/2 9—12 a 3—5 hodžin wotměwam.

Njedželu a žwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok

praktiski subjazy lěkař

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodže

w domje pschedawatnje Singerez schijazych maschinow.

SN 75, 1916, č 10, s. 91-92

Železniski jězdny plan.

płaćazy wot 1. oktobra 1915.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocźiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,40	8,27
Hrodźischcza	5,17	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	6,55	—
Hucźiny	5,34	10,04†	1,22	7,05	—
Klukscha	5,43	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcza	5,57	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,40	—

† Jězdźi jenož na lózdym poßlednim dźěławym dnju łaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja fast.	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcza	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukscha	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucźiny	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcza	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka	7,29	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	7,34	10,40	1,53	6,56	—
Luwocźiz	7,40	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	7,46	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	7,51	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	7,59	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	8,07	11,14	2,27	7,30	—

† Jězdźi jenož lózdy poßledny dźěławy dźeń, łaž tež lózdu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Hrodka do Hórki.

Wósowa klasa	II-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-III	I-IV	II-IV	I-III	I-IV
S Hrodka	7.11	10,15	—	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40		10,36	
Sslepeho	7,23	10,27	—	—	—	—	4,12	—	6,53		—	
Bubuje Wody	7,36	10,38	—	—	1,14	—	4,25	6,53	7,07		1,55	
Hucźiny	7,53	10,54	—	—	—	—	4,43	—	7,25		—	
Do Hórki	8,18	11,24	—	—	1,42	+	5,08	6,21	7,54		11,28	

S Hórki do Hrodka.

Wósowa klasa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-IV	II-IV	I-III	II-IV
S Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29		6,54	9,44
Hucźiny			4,53	—	8,27		—	2,01	—		7,11	10,05
Bubuje Wody			5,14	6,57	8,43		12,11	2,18	4,55		7,34	10,24
Sslepeho			5,24	—	8,52		—	2,28	—		7,44	10,34
Do Hrodka			5,37	7,15	9,04		12,29	2,41	5,13		7,58	10,48

Se Hórki do Shorjelza.

Se Shorjelza			4,00	6,10	7,40		11,24	1,04	4,08		6,22	9,13
Do Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29		6,54	9,44

Se Shorjelza do Hórki.

Se Hórki	6,10	8,18	11,24			1,42	5,08	6,21	7,54		11,26	
Do Shorjelza	6,44	8,49	11,56			2,07	5,42	6,46	8,28		11,51	

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wjelkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khaßowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidła	5,52		10,00		2,58		8,03	
Schejschowa	5,58		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hósła	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

† Jězdźi jenož na lózdym poßlednim dźěławym dnju łaž tež lózdu njedźeli a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—		7,04		10,11		2,31	7,41
Němzow	—		—		—		—	—
Kulowa	—		7,19		10,26		2,46	7,56
Hósła	—		—		—		—	—
Sdźarow	—		7,33		10,44		3,00	8,11
Komorowa	—		7,40		10,51		3,07	8,18
Rakez	5,05*		7,48		10,58		3,17	8,33
Schejschowa	5,13*		7,54		11,04		3,24	8,36
Njeßwaczidła	5,22*		8,01		11,11		3,31	8,40
Khaßowa	5,31*		8,09		11,19		3,39	8,51
Radworja	5,41*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46	9,0
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,1
Židowa	6,00*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,1
Ratarjez	6,05*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,2
do Budyschina	6,12*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,2

* Jězdźi jenož na lózdym poßlednim dźěławym dnju.

† Jězdźi jenož na lózdym poßlednim dźěławym dnju łaž tež lózdu njedźeli ßwjaty dźeń.

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

7,43	1,00	6,07	S Khoczebuſa do	9,00	12,23	5,30	
8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	
9,44	2,24	7.33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22	9.1
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.44	9.4
Běła Woda	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34	10.2
Sslepo	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44	10.3
Hródk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58	10.4
Khocźebus	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36	11.1
Barlin	9.54	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.1
Khocźebus	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.1
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.5
Sslepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.5
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54	11.2
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28	11.5

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	3,20	6,13	7,25	8,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,3
Do Kohlfurta	3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26	9,1

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,3
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,1

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,3
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,0
Czorny Khołmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,3
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,4
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,0
Delni Wujesd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,1
Klětno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,2
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,1
Do Kohlfurta	8'55	12,06	2,22	6,53			12,4

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10,30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Czorny Khołmz	5,59	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 11. **Sobotu 11. měrca 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

9. měrza.

Na wjeczornym wojownischczu na woběmaj stronomaj tšelenje artillerije k wjetschej žiwoseži pschiběrasche. Franzowsojo žu wjeczorny dźěl pschěrowa pola kubla Maison de Champagne, w kotrymž žo wječera z ručznymi granatami wojowasche, saž0 dobyli.

K wjeczorej wot rěki Maasy naschi wojazy franzowske hnězda, w Rapaczim lěžu žo hischcze namakaze, wuprósdnichu.

K ranju wot rěki staj k pschikrótschenju sjednoczenja nascheho stejischcza k polodnju Douaumonta z linijemi we Woevrje po dokladnym artillerischim pschihotowanju pod wjedniftwom komandeura 9. reservneje divisije, generala infanterije z Gurezkeho-Corniz Pósnańskaj reservnaj regimentaj 6 a 19 z blyschczatym nóznym nadběhom wjeż a panzerowane wobtwjerdźenje Vaux z wjele pschisamknjenymi wobtwjerdźenjemi dobyloj.

We wulkej liczbje wojowanjow w powětrje pola Verduna žu naschi lětarjo z dobyczerjemi wostali. S wěstoscżu žu žo tři njepschecżelske lětadła wotšélike. Wschě nasche lětadła žu žo wróczike, někotři z jich khroblych wjednikow žu žo ranili.

Na njepschecżelowych wojakow k wjeczorej a k polodnju wot Verduna žu žo doža hajzy bomby mjetale.

S nadpadom jeneje eskadry franzowskich lětadłow we wobžahu twjerdźiny Metza žo dwě zivilnej woždobje morischtej, a někotre privatne khěže žo wobschkodźichu. W powětrowym wojowanju žo lětadło wjednika eskadry wottšěli. Wón je žo sajal, jeho wobkedźbowar je morwy.

Na ranschim wojownischczu njejžu ruske wupady pschecźiwo stejischczam naschich strażow nihdże wuspěch měle.

Kaž je žo jako dodawk powjedźiło, je jena z naschich powětrowych łódźow w nozy 8. februara na želesniske twarjenja na liniji do Minska a na njepschecżelskich wojakow w Mirje bomby mjetała.

Na balkanskim wojownischczu njeje žo położenje pscheměniło.

10. měrza.

Na wjeczornym wojownischczu je žo na wjeczornym brjoży Maasy pschi cżiszczenju Rapaczeho lěża a njepschecżelowych brjebjow pola Bethincourta 6 offizěrow, 681 muži sajało a žo 11 kanonow zebrało.

Ablainski lěž a hórski khribjet k wjeczorej wot Douaumonta je žo po saž0akłym wojowanju njepschecżelej wudrěł. We Woevrje žmy žwoje linije psches lěž k krótkemu ranju wot Damloupe pschedžunyli.

Pschecżiwo naschej nowej froncże k wjeczorej a k polodnju wot wšy a pola wobtwjerdźenja Vaux Franzowsojo žylne napschecżne wupady cżinjachu. Pschi nich žo njepschecżelej poradźi, žo w panzerowanej twjerdźišnje saž0 postajicz; hewak žu žo nadběharjo z cżežkim schkodowanjom wotpokasali.

Naschi wojowanszy lětarjo žu dwě jendźelskej lětadle wottšélili, jedyn jenotšěschnik pola Wytschaete (k polodnju wot Ypperna) a jedyn dwojotšěschnik k dołhemu ranju wot La Bassée. Lětar prěnscheho je morwy.

W měžazu februarje bě nadpadowanska dźěławosez naschich lětarskich swjaskow, liczba jich dalokodožahazych wobhonjenskich a nóznych eskaderskich lětow za njepschecżelskej frontu wjetscha dyžli hdy prjedy. Sežěhowaze šestajenje dopokasuje niz jenož z nowa naschu pschewažnosez, ale wróczа tež wudawanje njepschecżelskeje strony, so žmy jenož teho dla w powětrowym wojowanju tak mało schkodowali, dokelž žebi nasche lětadła pšches njepschecżelske linije leczecz njeswěrja.

Němskeho schkodowanja na wjeczornej froncże w februarje w powětrowym wojowanju njeje z wottšélenjom wot semje z zyła žaneho było, shubiło je žo wscho hromadże 6 lětadłow.

Franzowsojo a Jendźelczenjo žu shubili: w powětrowym wojowanju: 13, z wottšélenjom wot semje 5, z njedobrowólnym slecżenjom k semi z nutska naschich linijow 2, wscho hromadże 20. Pschi tym ma žo na to dźiwacz, so jenož te njepschecżelske lětadła liczimy, kotrež žu do naschich rukow padłe abo žo palo dele padżechu, niz pak wjele druhich, kotrež žu žo hewak sady njepschecżelskich linijow wottšélike.

Na ruskim a balkanskim wojownischczu njeje wožebitych podawkow było.

Najwyschische wójskowe wjedniftwo.

Wojowanje wo Verdun.

Wojeński dopisowar Londonskich „Times" pische: Němzy žu Forges, hórku 265 a Fresnes dobyli. To žu normalne operazije za nowe postajenja, kotrež žo wuwjeduja, so bychu žo Franzowsam khmane sepjeranischcza wsake a so by žo koło wokoło jich poždylnjenych stejischczow wužscho sczanyło. Dyrbimy wocżakowacz, so budża Němzy hischcze dale postupowacz, hacz budża wschě němske batterije w druhim stejischczu stejecz a hacz žo znamjo k wospjetowanju nadběha da. Byrnjez było powschitkowne sajimanje na Verdun složene, njeżměmy žebi myślicz, so budża Franzowsojo tole stejischczo dlěje sakitacz, hacz to z wuspěchom samoża. Hłowna wěz je, so žo njeskamana fronta wobkhowa a so žo kóżda krocżel kraja psched njepschecżelom wobara a so dyrbi wón kóżdy meter z wyżokej płaczišnu sapłaczicz, hacz wón wustanje a hacz móża nasche reserwy sapschimacz. B.

Agence Havas powě: Njepschecżel hischcze pschezo na lěwym Maasynym brjoży sażakku wolu pokasuje, so chze žo pšches nasche linije pschekamacz. Dźenża jeho cżežka artillerija sakhadża a nadběhi jeho infanterije žo podwojeja mjes Bethincourtom a Maasu w rězynym wulkim kolenje k połnozy wot Verduna. Zyła krajina žo pódla teho němskim pospytam pschihodźi, dokelž je rězyna wulka woda dok powodźiła, tak so žo po pucżach khodźicz njehodźi. Tejele pschicżiny dla žmy wjeż Forges a w nozy hórku 265 spuschczicz dyrbjeli, so bychmy žo na bóle pschihodnych městnach pola Mort Homme sarjli, kotrež hischcze pschezo njemdrym nadběham napschecżo steji. K ranju wot Maasy je žo njepschecżel po móznym artillerischim pschihotowanju nascheho stejischcza pschi Hardaumontskim lěžu smozowacz spytak, tola bjes wuspěcha. We Woevrje po bombardemencze, kotryž žo pšched někotrymi dnjemi pola Fresnes njedaloko Eparges sapocza, žylny nadběh infanterijeje sežěhowasche, kotryž njepschecżelej dowoli, žo wo płaczišnu mordarskich woporow do wšy dobyecz. Sajimanje bitwy pak na lěwy Maasyny brjoh a Maasyne koleno k połnozy wot Verduna složene wostawa, hdyž budża Němzy bjes dwěla najwjetsche napinanje cżinicz, kotrež budża naschi khrobli sakitarjo, kaž prjedawsche, sniczicz wjedżecz.

Wo žylnoscżi němskich nadběhow pola Verduna žo z Londona pische: Jedyn jendźelski dobrowólnik, kotryž w franzowskej zusobniskej legiji žłuži a kotryž je žo pola Verduna ranik, praji, so Němzy z pschezo wjetschimi a wjetschimi hromadami franzowske stejischcza nadběhachu, tak so dyrbjachu Franzowsojo njedźiwajzy najwutrajnischeho pschecżiwjenja pschezo dale do sady hicz. Žaneho dźerżenja njeje wjazy było, Franzowsojo žu žo jenož hischcze z najwjetschej prózu wot Němzow dźělili, kotsiž žo za nimi cżischczachu. B.

Wuczehnjenje zivilneho wobhdlerſtwa ſ Verduna.

W jenej makej khofejowni pola Garde de l'Eſt Pariſke nowiny „Matin“ piſchu, wot pjecź dnjow wobhdlerjo ſ Verduna njepſcheſtawajzy pſchikhadźeja a wotkhadźeja. Wojeŕſka wyſchnoſcź bě jich hižo pſchi ſpočzatku němſkeho nadpada ſ wobhladniwoſcźu napominała, ſo bychu ſ měſta wuczahnyli. Jedyn ſ wuczehnjenych ſobudźěłaczerjej „Matina“ ſcźěhowaze powjeda:

„Póndźelu rano něhdźe wokoło 8 hodźin, hdyž bě ſo hižo dźeń prjedy ſ hrimotom kanonow pólneje bitwy powětr ſatſchaßowak, prěnja granata bliſko měſta padźe, a bórſy ſa njej druha a tſecźa ßlědowaſche. Hakle wokoło wjecźora bombardement trochu woßkabny. Wobhdlerſtwo bě ſo w twjerdźiſninych hłubokich pinzach ſkhowało a bě tak trochu bjes ſtracha pſched njepſcheczelſkimi bombami. Zyły dźeń a też ßlědowazu nóz tam wuſko hromadu ſtłóczeni, žony, dźěcźi a ſchědźiwzy, na ſ rěſom pjelnjenych měchach leźachmy, mjes tym wonka bomby wujachu a rźachu a ſ dudkawym kuſkom rosbuchachu. Wjecźor nam prajachu, ſo dyrbimy ſo hrožazeho ſtracha dla ſe ſtraſchneje ſtrony wotwjeſcź. Wojeŕſka wyſchnoſcź bě wobſamkła, ſo maja wſchě Verdunſzy wobhdlerjo bjes wuwſacźa ſ měſta wuczahnycź. S tym mózne roshorjenje mjes nami naſta. Nichtó njebě tajke wobſamknjenje wočzakał. Dyrbjachmy prjecź ſe ßwojich khěžow, ſ měſta, kotreź njeběchmy ſa dźewjatnacźe měßazow wopuſchcźicź chzyli. To bě žałoßnj ſa naß, to mózecźe nam wěricź. Tola nam ſo praji, ſo ſo hinak njehodźi a ſo je to nuſne. A tak ſo na pucź naſtajichmy, ſe ßwojeje nadoby wſcho najnuſniſche ſebrachmy a potom ſ dołhej cźrjódu k żeleſniſkim cźaham cźehnjechmy, kotreź ſ wonka měſta na naß cźakachu. S nimi dyrbjachu ſo wobhdlerjo do wſchelakich měſtow wokolnoſcźe wotwjeſcź. A mjes tym ßłyſchachmy, kak ſady naß bitwa dale ſakhadźeſche. Tutón wuczah bě podawk, na kotryž nichtó tak bórſy njeſabudźe. Někotſi wobhdlerjo, kotſiž ſo nochzychu wot ßwojeho doma dźělicź, ſo do pinzow ſkhowachu, ſo bychu ſo wupokaſanſkeho wukaſa ſminyli, tola bórſy dopóſnachu, ſo bychu prjedy abo poſdźiſcho hłodu wumrjecź dyrbjeli, dokelž ſo w granatowym deſchczu tola njemohli na drohu ſwažicź, ſo bychu po żiwnoſcź ſchli. Tak ſo też cźi, kotſiž běchu wrócźo woſtali, rosßudźichu, pjatk ſ měſta wuczahnycź. A tak w tu khwilu we Verdunje żadyn měſchcźan wjazy njepſchebywa.“

„Aſſociatid Preß“ rosprawu wo wopyće ßwojeho dopißarja Robertſa wo jeho wopyće we Verdunje wočiſchcźi. W njej ſo praji: Njedźelu Němzy na Verdunſki móſt a dwórniſchcźo methodiſzy tſělachu, ſo bychu ſwiß mjes nimaj pſchetorhnyli. Měſto je próſdne, Ani ziviliſtow, ani wojakow njeje w nim widźecź. Jenož wohnjowa wobora je w měſcźe woſtała, ſo by ſ granatami naczinjene wohnje haſchała. Wotdźělenje żandarmow ſa paduchami ßlědźi, kotſiž ßnadź bychu ſpytali we wupuſcźenym měſcźe kradnycź. 22,000 woßobow je ßwoje durje ſamkło a je ſ Verduna wotpucźowało. Měſto je mało wobſchkodźene, jenož někotre khěže ßu ſo ſ granatami trjechiłe. Někotre granaty na hórku padźechu, na kotreź wulka zyrkej (kathedrala) a někotre nabożenſke wuſtawy ſteja. Holcźazy ſeminar pſchi kathedrali je jenož hiſchcźe hromada roſpadankow.

Ssebi Verdunſke wobtwjerdźenje wobhladujo dopißowaŕ ſatraſchne tſělenje kanonow ßłyſcheſche. Někotre ſta kanonow, ſ wjetſcha wulkeho kalibra, na woběmaj ſtronomaj tſělachu. Na 1000 metrow ſchěrokeho a něhdźe 600 metrow hłubokeho kraja něhdźe 80,000 granatow ſpada. Sa ßydom hodźinow bě ſo wſcho, ſchtož napſchecźo ſtejeſche, ſpowałało. Tola wjele granatow njerosbuchny. Technikojo praja, ſo ßu Němzy 4 hacź 6 milijonow granatow ſwutſěleli. B.

Awſtralſzy a kanadſzy wojazy Verdun ſakitaju.

Jedyn telegram ſ Londona powě, ſo ſo awſtralſzy a kanadſzy wojazy pſchi ſakitanju Verduna wobdźěleja. S Awſtralſkich tam brigada wobłěhanſkeje artillerije ſteji.

„Times“ ſ Toronto w Kanadſkej ſhonja, ſo je kanadſke knjeżerſtwo 200 milijonow hriwnow k nakupjenju munizije poſtajiło. Pjenjeſy ſo ſ pomozu kanadſkich bankow ſwjedu. B.

Dalſche wupſcheſtrjenje jendźelſkeje wojeŕſkeje winowatoſcźe.

Na wſchelake waſchnje Jendźelſka ßwoje wójſko powjetſchicź a ſchkodowanje narunacź pyta. Rekrutowanſzy ßudnizy ßu dźeń a krucźiſchi. Nětkole dyrbja ſo do wójſka też ſaſtojnizy miniſterſtwow a gmejnſkich ſarjadniſtwow bracź, kotſiž běchu ſo hacź dotal jako njewotkhadni wobhladowali. Też w rataŕſtwje je hiſcźe wjele mużſkich, kotſiž bychu ſo ſa wójſko pſchihodźili. Hacź dotal pak ßu ſo ſ małym wuſpěchom żonjaze mozy ſa rataŕſke dźěło dobyłe. Też ſa to ſo nětko ſhromadźiſny wotbywaju. Marlboroughſki wójwoda, najwjetſchi wobßedźeŕ rataŕſkich leżomnoſcźow w Jendźelſkej, je rěcź měł, w kotrejž praji, ſo je ßam ſe żonjazym dźěłom ſpytał, a jemu je ſo ſpodźiwnje ſchlachcźiło. Schtož je jemu jako rataŕſkemu wulkoleżomnoſcźerjej mózno, dyrbjało też małemu ratarjej prawe bycź. Ale niz jenoż w rataŕſtwje, też we wjele druhich powołanjach ſo dźěłacźerki pytaju, ſo by ſo pſchezo wjazy mużſkich ſa wójſko wuprózdniło. So pak by na wſcho pſchiprawjene było, wójnſke miniſterſtwo nowe naprawy pſchihotuje, wo kotrychž ſo miniſterſtwami ſa muniziju, wikowanje, rataŕſtwo a ſnutſkowne należnoſcźe rada ſkaduje. Też wyſchſcha wójnſka rada ſo ſ tym ſaběra. Kajke nowe naprawy budźa, njeje ſnate, tola ſo měni, ſo ſo wojeŕſka winowatoſcź na ſtarobu wot 41—45 lět w bliżſchim cźaßu wupſcheſtrje. B.

Nowy nadpad zeppelinow na Jendźelſku.

Jendźelſki wójnſki hamt woſjiwja, ſo ßu němſke powětrowe łódźe pſchi ßwojim nadpadźe w nozy wot 5. k 6. měrzej 90 bombow wotcźißli. Bomby ßu ßo, kaž je ſo ſhoniło, bjes wuſwolenja do wjeßnych wokrjeßow mjetałe. To ßnadź je ſo teho dla ſtacź dyrbjało, dokelž zeppeliny pſchi wětratym wjedrje njejßu wjedźałe, hdźe ſo namakaju a dokelž ßu ßwoje bomby wotbycź chzyłe, prjedy hacź bychu pod krywom nozy twóchłe. Wojeŕſkeje ſchkody njeje ſo nihdźe naczinilo, jenoż ziviłne woßoby ßu ſo trjechiłe. Wſcho hromadźe je ſo 13 woßobow morilo a 33 ſo ſraniło. Nowiny „Nieuwe Rotterdamſche Courant“ ſ Londona powě: Skoro wſcha ſchkoda, kotraž je ſo ſ nadpadom zeppelinow naczinika, je jenoż jenu ſtronu potrjechika. Na jenej ſtronje bě ßněhowy mjecźel tak huſty, ſo dyrbjeſche zeppelin promjenjaze ßwětło wumjetacź, ſo by ßwój pucź namakał. B.

Němſki ſchižak „Möve“ ſo do domiſny wrócźił.

Němſki ſchižak „Möve“ je ſo pod ßwojim komandantom, korvettowym kapitanom hrabju ſ Dohna-Schlodien 4. měrza po wjazyměßacźnym ſchižowanju po morjach ſe 4 jendźelſkimi offiźěrami, 29 jendźelſkimi namóŕſkimi wojakami a matroſami, 166 woßobami ſ wobßadkow njepſcheczelſkich łódźow — mjes nimi ſe 103 Jndiſkimi — jako jatymi a ſ jenym milijonom hriwnow ſkota do jeneho domowinſkeho pſchiſtawa wrócźił. „Möve“ je na ßwojich jěſbach 15 njepſcheczelſkich parnych łódźow potepiła a pódła teho pſchi jendelſkim brjoſy miny wukkadła. Do jeneje tychle minow je jendźelſka bitwiſka łódź „King Edward VII.“ ſawadźiła a ſo potepiła. B.

Khěžor je „Mövinemu“ komandantej ßwoje woßebite pſchipóſnacźe wuprajił a jemu we hłownym kwartěrje ßam rjad Pour le mérite pſchepodał. D.

Sſerbſke wójſko ſo do Salonikia dowjeſe.

Kaž „Parižſki Journal“ ſ Korfu ſhoni, prěnja ſerbſka brigada 15. měrza do Salonikia wotjěźdźe. Druhi dźěł wójſka hnydom ſa njej pojěźdźe. Kronprynz Alexander a miniſterſtwowy pſchedßyda Paſchicź budźetaj w Pariſu ſ franzowſkim generalnym ſtabom wo wjedźenju operazijow jednacź. Sſerbſke wójſko ßamoſtatne, tola we wuſkim ſwißu ſ druhim ſchtworoſwjaſkowym wójſkom woſtanje. Schef ſerbſkeho generalneho ſtaba Bojowicź ſ generalom Sarraillom měſtno poſtaji, na kotrymž maja ſo Sſerbjo pola Salonikia poſtajicź. Franzowſzy offiźěrojo w tu khwilu kwartěry ſa Sſerbow na Chalkidizy (pola Salonikia) pſchihotuja.

(Voſſiſche Zeitg.)

15,000 ſerbſkich wojakow ſa franzowſku frontu.

S Athena ſo powě: Se ſerbſkeho wójſka, kotreź je ſo na grichiſkej kupje Korfu ſhromadźiło, je ſo 15,000 muži do Marſeilla (w Franzowſkej) dowjeſło. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba.

8. měrza. Na wjecźornej froncźe pola Rigi je naſcha artillerija Němzow woſpjet nuſowała, ßwoje dźěło pſchetorhnycź a někotrym batterijam womjelknycź dacź. W ſtejiſchcźach pola Dwinſka bliſko Illuxta ſo wo minowe dźěry dale wojuje. K połodnju wot żeleſnizy pola Ponjewicź ßmy Němzow wrócźo ſcźiſchcźeli a něſchto krajiny dobyli.

K dołhemu wjecźorej wot dwórniſchcźa w Oliży, pſchi Kowelſko-Rownowſkej żeleſnizy (we Wołynſkej) njepſcheczeł dwójzy ſpyta, ſo

naschim hrjebjam pschibliżiczź, tola jeho kóždy krócz nasche tšélenje s wulkim schkodowanjom wotehna.

Pschi hornjejStrypje (w Galiziskej) zylnischemu njepschecźelowemu wotdźélenju žo na 50 kroczelow naschim hrjebjam pschibliżiczź dachmy a jo potom s tšélenjom wotehnachmy. K połnozy wot Bojana naschi wobhonjerjo małe němske wotdźélenje sniczichu.

Kawkaska fronta. Ani wutšéliwschi je ruske wójsko w nozy pschi žněhowym mjeczelu njepschecźelowe stejischcźa pola Bitlisa nadpadło. Rano wokoło 3 hodźin žo nadběh s bajonetom sczini; Turkojo žo po saßaklym wobaranju sbichu. Stejischczo turkowskeje artillerije žo s wojowanjom s bliska dobu, pschi kotrymž žo Turkojo hacz do poßlednjeho muża morichu. W stejischczu a pschi pschescźéhanju 20 nowych Kruppskich kanonow noweho systema, kotrez žo hischcże trjebacź hodźa, sebrachmy. Pódla teho w stejischczu wjele patronow a kartuschow, w Bitlisu žamym pak wulki skład artilleriskeje munizije namakachmy. Pschi pschescźéhanju je žo wjele Turkow moriło. Liczba jatych je pschiběraka, offizěrow žamych je žo 40 sajało.

W Persiskej žmy Cola, 40 wjerstow k wjeczorej wot Kermanschaha a město Sihna, k połnozy wot Kermanschaha, wobßadźili. B.

Wußadźenje ruskeho wójska pschi czornomórskim małoasiskim brjosy.

Twjerdźisnu Erzerum dobywschi je žo ruske wójsko sa czékazymi Turkami k wjeczorej a k połodnju puschczíło. So bychu žo Turkojo też s czornomórskeho małoasiskeho brjoha wotehnali, je žo druhe ruske wójsko po Czornym Morju k małoasiskemu brjohej pschiwjesło. Ruski generalny stab wo tym powě: Naschi wojazy žu žo pod žylnym schkitanjom tšélenja wójnskeho łódźstwa w nozy 4. měrza w Atinje na brjoh Czorneho Morja k ranju wot Trapezunta (100 kilometrow) wußadźili a žo skoku k połodnju do Turkow dawschi žu tutych nusowali, žwoje stejischcźa wopuschczicź. W tutym wojožu 2 offizěrow, 280 muži sajeli, 2 kanonje a artillerisku a infanterisku muniziju sebrali. Pschi pschescźéhanju njepschecźela rano 5. měrza wjeß Mapavru (85 kilometrow k ranju wot Trapezunta) wobßadźichu. B.

8. měrza: Naschi wojazy žu pschi czornomórskim brjosy Turkow dale pschescźéhali. 7. měrza žmy město Rize wobßadźili. B.

Pschi beßarabskej froncze měr.

S Czernowiz, 7. měrza. Na beßarabskej froncze je nětkole zyle smérrom. Jenoż jedyn dźeń, hdyž žo wjedro wujaßni, žo mjes artilleriju potšéla. Jena ruska granata psched awstriskimi hrjebjemi rosbuchny, tola schkody njenaczini. Wscho druhe wojowanje wotpoczuje. Ssněh wysche dweju metrow doßahuje. Wjedro je pschezo mohlojte. W połnóznej Beßarabskej žu wschě drohi se žněhom sawěte. Ruszy wojazy dyrbja žněh žypacź. Drohi, kotrez podlu beßarabskeje mjesy wjedu, a kotrez žu sa sastaranje tejele fronty trěbne, njehodźa žo skoro wužiwacź. Duž žo sastaranje ruskeho wójska s najwjetschimi wobczeżnoscźemi stawa. (Frankf. Ztg.)

Ssylnosć italskeho wójska.

Italski wójnski minister Zupelli je w žejmje prajił, so dyrbi Italska sa žwoje wójsko nětkole měßacźnje 43 milijonow lirow wudacź. Hdyž žo na jeneho wojaka měßacźnje 90 centimow liczi, by Italska w tu khwilu 1 milijon 600,000 muži pod brónjemi měła.

D.

Ludowe sastupjerstwo sjednoczenych statow połnózneje Ameriki njeje žo hischcże wo praschenju wojowanja němskich podmórskich czołmow rosžudźiło.

Swada mjes sjednoczenymi statami połnózneje Ameriki a němskim khěžorstwom dla potepjenja wobrónjenych pschekupskich łódźow s torpedami podmórskich czołmow žo hischcże bórsy njewuruna. Němske khěžorstwo bě knjeżerstwo sjednoczenych statow napominało, so by žwojich stacźanow warnowało, s wobronjenymi pschekupskimi łódźemi pucźowacź. W pschichodźe němske podmórske czołmy wschě wobrónjene pschekupske łódże bjes prjedawscheho warnowanje potepja. Presidént sjendnoczenych statow, Wilson, pak napschecźo němskemu stejischczu měnjenje sastupuje, so maja po wobstejjazym ludowym prawje pschekupske łódże prawo, žo wobrónicź. Teho dla wón njebudże amerikanskim stacźanam wobaracź, s wobronjenymi łódźemi pucźowacź. W sjednoczenych statach žo pschecźiwo Wilsonowemu stejischczu pschecźiwjenje sběhasche. Duž knjeżerstwo wěz ludowemu sastupjerstwu k rosžudźenju pschedpołoži. To je s 256 pschecźiwo 160 hłosam wobsamkło, debattu wo wojowanju podmórskich czołmow samjesowacź. Reuterez telegrafowarnja k temu pschispomni, so žo s tymle wothkłosowanjom politika presidenta Wilsona wo praschenju wojowanja němskich podmórskich czołmow podpjeruje. B.

Wuhnacże němskich pschekupzow s Togo.

S němskeje Togoskeje kolonije (we wjeczornej Afriży) kotrejež žu žo Jendźelczenjo hnydom pschi spoczatku wójny smozowali, je jendźelske knjeżerstwo wojerskich pschiczinow dla němskich pschekupzow wotwjesło. Wschě němske wobkhody žu žo sawrjele, kotrymž bě hischcże hacz dotal dowolene, w Togoskej.koloniji wikowacź. B.

Saßopostajenje khěžorstwa w Chinje žo sakasało.

Ruske nowiny „Nowoje Wremja“ s Pekinga powě: Presidént Juanschikaj, kotryž je žo chzył jako khěžor wuwołacź, je postajenje monarchije hacz na dalsche wotstorcził. S dobom je wón kóždu demonstraziju sa to, so by wón bórsy na khěžorski trón stupił, sakasał.

Reuterez telegrafowarnja wosjewja, so je wójsko chineskeho knjeżerstwa wobtwjerdźene stejischczo sběžkarjow Suifu dobyło. (Pschecźiwo knjeżerstwu je w połodnischej Chinje sběžk wudyrił, dokelž chze wono republiku powalicź.) B.

Němska Portugalskej wójnu pschipowjedźiła.

Portugalske knjeżerstwo je 28. februara němske łódże, kotrez w portugalskich pschistawach leżachu, po pohonjenju Jendźelskeje sebrało. Jendźelska němske łódże nusnje trjeba. Němske podmórske czołmy žu někotre sta jendźelskich parnych łódźow potepiłe. Duž žo nětkole Jendźelska sa sarnnanjom rosłhladowasche a k temu žo jej němske łódże w portugalskich pschistawach pschihodźachu, kotrez běchu tam pschi spoczatku wójny wukhow psched jendźelskimi wójnskimi łódźemi namakałe. Němski póßlanz w Lissabonje, dr. Rosen, je hnydom pschecźiwo sebraczu protestował a žebi wróczenje němskich łódźow žadał. Portugalske knjeżerstwo je pak žo tutemu žadanju sapowjedźiło. Němske khěžorstwo je teho dla dalsche jednanje s portugalskim knjeżerstwom sastajiło a Portugalskej wójnu pschipowjedźiło.

„Daily Telegraph“ je 3. měrza s Madrida powjesć dostał, so žu němske mužstwa žwoje łódże, kotrez je Portugalska sebrała, k trjebanju njekhmane sczinike. Se 37 łódźow je žo 22 se samyßlom wobschkodźiło, 16 je žo njekhmanych sczinilo, dokelž žu žo dźele maschinow do rěki Tajo czißke. K jich wuporjedźenju žu tři mężazy trěbne. (Voss. Volksz.)

Wojowanje w rańschej Afriży.

Wo wojowanju Jendźelczanow w němskej rańscho-afriskej koloniji žu Jendźelczenjo scźěhowazu powjesć wosjewili: Jena na Tanganjikaski jězor póßlana namórska expedizija je 26. dezembra wobrónjenu parnu łódź „Kingani“ nadpadła a ju nusowała, žo po 10 minutow trajazym wojowanju poddacź. Wschitzy offizěrojo žu padli.

Posdźischa jendźelska rosprawa praji: Dwaj jendźelskaj motorskaj czołmaj němski kanonski czołm wohladawschi do njeho s dalokoscźe 2200 metrow tšélecź poczeschtaj. Mjes 15 wutšélemi 12 trjechi. Druhi wutšél pschiprawjenje sa bjesgrotowe telegrafowanje skónzowa, dalschi wutšél łódź we wodowej liniji trjechi. Potom kanonski czołm czékasche, tola žo s wjele spěschnischimaj motorskimaj czołmomaj pschescźéhny. Wojowanje 20 minutow trajesche, po kotrychž žo kanonski czołm podda. Maschiny a kótły žu njewobschkodźene, druhe wobschkodźenja móża žo sa jedyn tydźeń wuporjedźicź. L.

W sakskim žejmje

jednachmy sańdźenu póndźelu s nowa wo sežiwjenju wobydlerstwa. Dźiwajo na pschiběrazu drohotu, knjeżerstwo sdźěli, so je wospjet nimale 300 000 hriwnow sa wobstaranje žiwnoscźe sa khude wobydlerstwo pschipokasało. Knjeżerstwo pschida, so s postajenjom najwyschschich płaczisnow njeje mózno, postupowanju płaczisnow sadźěwacź. Pschetoż potom žo wschón pschiwos s wukraja podwjasa. Jedyn konservatiwny rěcznik rospominasche hischcże nadrobnischo wschelake knjeżerstwowe wukasy, kiž njejžu niczo pomhake, ale ratarjam jenoż wschelake wobczeżnoscźe naczinike. Jedyn ratař, kotremuž bě žo pschi wudyrjenju wójny schěscźlětny kóń wsak, bě žo na žejm wobrocźił s wobczeżowanjom, so je žo kóń, hacz runje je žo sa jěsdneho prěnjeje rjadownje wusběhnył, s 567 hr. pschenisko sapłacźił. Próstwař bě hižo pola wschěch instanzow pobył, so by žo jeho kóń, kiž bě s najmjeńscha 1500 hr. winojty, wysche sapłacźił.

Wschudźom bě žo wotpokasak; pschetož płaćazy sakoń njedowoli žanych móžnoscźow, žo pscheczźiwo pschenischemu sapłaczenju wobaracź. Prósstwar dopokasa, so žu žo podobne konje s wjazy dyžli 1200 hr. płaćili. Deputazija wobczežowanje sa poknje prawe pschipósna a žejm jo knježerstwu k rospominanju pschepokasa. Konservativni dopokasachu, so je žo w mnohich padach sa dobre konje pschemako sapłaczźiło. Mjes tym so žu žo sa mjenje hódne konje pschewyšoke płaćisny pschiswolałe. We wschelakich padach žu žo ratarjam wschè konje sebrałe, tež tam, hdyž žu mužoju hnydom do wójny dyrbjeli. Ssrjedu dowuradźichu žo někotre mjenje ważne petizije a schtwórtk někotre stawy statneho hospodarstwa. Sańdźenu žrjedu wobhladowachmy žebi nowotwar hłowneho statneho archiwa. Snutskowne wuhotowanje je wulkotne, wožebje pschiprawy, so njebychu žo žadne, cźasto prastare a ważne pišma shubiłe a pschi wohnju žo spałiłe. Najstarsche pišmo je s léta 947. Na sastarski pergament spižanym sapiskam cźasto pjecźaty s wóska, wokoja, moždasa a žamo s luteho skota pschiwižuja. Tónle archiw je sa nasche gmejny nimo měry ważny, pschetož w nim žo tež sa nasche gmejny ważne sapiski khowaja, wožebje w nastupanju gmejnskich prawow pscheczźiwo knježim dworam. Kak hobrski wobžah ma tónle archiw, wukhadźa s teho, so le žo nimale w 270 poknych meblowanych wosach do noweho samješczenja pschewjesk.

W hońtwinskej naležnoscźi mějachmy wótre rospominanja w deputaziji w pschitomnoscźi kralowskeho komižara. Mi poradźi žo, s mojimi pschednoschkami deputaziji dopokasacź, kak jara nascha Łužiza pod schkodźenjom dźiwiny cźerpi. Deputazija moje žadanja sa wótrymi sakońskimi naprawami pschipósna. Jako kralowski komižar mi snapscheczźiwi, so žu drje moje wobskóržby sestarjene, jemu wotmolwich: „Proschu, tule mam žyku dopižow se sańdźeneho a tehole měžaza, na kotrež žo w mojich rospominanjach sejeram.“ Lubym pscheczźelam, kiž žu mi s nowa w žwojich listach nusu wuskorźili, žo wospjet dźakuju. S dobom wobkrucźam, jeli žo žada, mjeno a gmejnu dopižowarja samjelczecź, dha žo to wěsče stanje. Haj moje pschispomnjenje, so je wotwižnoscź wot knježich dworow tak wulka, so žebi mali ratarjo njeswěrja, se žwojim mjenom ani wustupicź, cźim mjenje pak žebi sważa, na hamtske hejtmanstwo hicź žo wobczežowacź, cźinjesche na deputaziju hkuboki saczischcź.

Rospiży s Huscźanskich a Huczinjanskich stron bych hischcże wsak. E. B.

Jednota.

Hušitski hłóž s 15. stotka.

Roscźcże rjenje palmy měra,
Semi žerbskej dajcże schkity,
So žo bratska haji žwěra
A duch dobry, płomjenity.

Lubuscź njeżmě hinycź mutna,
Ssłěborne žu nasche rěki,
Selene te khójny, schmrěki,
Duž tak žerbski:

Lubujmy žo, hladajmy žo,
Bratrujmy žo, njehańmy žo,
Lubujmy, hladajmy žo,
Potom bratrujmy žo.

Hamjeń, daj to, miły Wótcże!
Njesapomń na naž,
Na žwój žerbski lud,
Knježe, Božo, w njebjeżach!

Dońž žo njepowróczi semja,
Sakika ruta njech njespadnje,
Dońž žo njebjeża njeslemja,
Pruski worjoł njespadnje.

J. E. Smoler.

(Po žadanju žo wocźischczało.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Do cźežkeho njesboża je we waggonowej fabrizy kowar P. Bernock s Budyschina pschischoł. Wobžaromnemu je padazy hamor wobej ruzy wotrasył.

— **(Měschczańska pschedawarnja žwinjazeho mjaża.)** Ssobotu 11. měrza budźe žo w měschczańskej mjažowej pschedawarni na jerjowej haży 5 dopołdnja wot 8—1 a popołdnju wot 3—8 hodźin a w twarjenju žwobodneje kawy w rěsarni popołdnju wot 2—6 hodźin małosamożitym wobydlerjam se sapočźatknym pižmikom L—R žwójbneho mjena žwinjaze mjažo a kołbaża pschedawacź.

— **(Nowe dawki.)** Pódla nowych dawkow na tobak a kwitowanki žo póstske a telegrafowe płaćisny powyscha. Jeli so khěžorstwowy žejm do teho swoli, budźe porto sa listy w městnym a bliskim wobkhadźe město 5 pschichodnje 7 pjenježkow płaćicź, w dalokim wobkhadźe město 10 pschichodnje 15 pj. Cźischczerske wězy hacź do 50 gramow dyrbja žo se 4 město s dotalnymi 3 pj. frankowacź. cźischczerske wězy psches 50 gramow žo s pschiražkom 2 pj. poczeża.

Pakety hacź do 5 kilogramow žo hacź na dalokoscź 75 kilometrow wo 5 pj., pschi wjetschich dalokoscźach wo 10 pj. podroża. Sa pakety hacź do 10 kilogramow ma žo w prěnjej zonje 10 pj., w dalschich zonach 20 pj. pschiražka płaćicź.

S Lubija. W jenym tudomnym hoscźenzu je žo póndźelu rano jedyn něhdźe 60 lět stary pucźowar s mjenom Engelhardt s Thüringskeje s Božej ruczku sajał. Khojej pijo wón morwy se stoła padźe.

S Budestez. Jutsje njedźelu wotměwa žo w tudomnym Božim domje zyrkwinska visitazija. W prěnim, němskim kemschenju, kiž žo $^1/_2$9 hodźin sapočźnje, śmeje k. wyschschi zyrkwiny radźicźel Rosenkranz, w druhim, žerbskim kemschenju, kotrež žo $^1/_4$11 sapočźnje, śmeje k. farar Räda s Budyschina woltarnu rěcź.

S Kamjeńza. Tudomna měschczańska rada je najwyschsche płaćisny sa žwinjaze mjažo postajiła. Po nich žmě nanajwyschsche płaćicź: punt cźerstweho žwinjazeho mjaża s khribjeta, schije, pleza, bjedrow a rjebkow 1 hr. 60 pj., punt brjuchoweho mjaża 1 hr. 60 pjenj., punt naleželeneho mjaża 1 hr. 70 pj., punt hłowy 1 hr., punt rubaneho žwinjazeho mjaża 1 hr. 80 pj., punt tołsteje nohi 1 hr. 20 pj., punt cźeńkeje nohi 50 pj., punt žadła 2 hr. 10 pj., punt schkrjeneho žwinjazeho tuka 2 hr. 50 pj., punt kołbažoweho tuka 1 hr. 60 pj., punt cźerstweho połcźa 2 hr. 10 pj., punt žuscheneho połcźa 2 hr. 26 pj., punt pleza bjes koscźow 2 hr. 40 pj. punt pleza s koscźu 2 hr. 10 pj., punt dobreje kołbaży I. druzźiny 2 hr., II. druzźiny 1 hr. 60 pj., punt žervelatoweje kołbaży 2 hr. 40 pj., punt kołbikoweje kołbaży 1 hr. 60 pj.

S Budestez. Leutnant reserwy Kurt Schmeiß, žyn gmejnskeho pschedstejicźerja Adolfa Schmeißa, je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

Se Sslónkez. Želesny kschiž 2. rjadownje je wojak Ernst Emil Nowak se Sslónkez dostał. Wón je žo loni pschi nadběhu Saksow na Craonnske hórki we Franzowskej wobdźélił. Tehdy žo jemu léwa ruka wysche łokcza cźežko srani. Nětkole wón doma pschebywa.

S Mikoczizach. Wojakej Schěrakej, žynej žiwnoscźerja Schěraka w Mikoczizach, je žo medailla krala Bjedricha Augusta spožczika.

W Janskej kupjeli wuhotowa žo njedźelu 27. februara rjany sabawny wjecźor k lěpschemu wójnskeje pomozy. Schěropólni, kotsiž maju tu pod staroscźiwym dohladom knjesa dr. Rachele a jeho wopornjweje žwójby w kražnych městnoscźach wulkotnu hojernju, nam hrajachu a spěwachu wjeżeke a khutne wězy. Najlěpschi dźěl běsche w naschej krajinje hižo spěschnje snaty wumjekski hrajer wobornik Benndorf pschewsał, kotryž žo tu jako wojak lěkuje. Wulka liczba hoscźi běsche žo tu seschła se žerbskeje wokoliny a s Kamjeńza, mjes nimi něschto offizěrow. Tež njeproscheni hoscźo, kaž dopižowar tutych rjadkow, žo pscheczelnje witachu. A njekaju žo, so žym saškyschawschi wo wjecźoru daloki a wobcźežny pucź woprował. Program běsche jara bohaty a pižany. Najbóle naž wěso sajimuje, so běchu pod stajnje swólniwym nawjedowanjom knjesa wucźerja Sskodeńka cźišźka žerbskeje hudźby sapleczene. Mjenuju u rjany měschany kwartet „Prěnja któska“ a wěcźny lubosny duett „Hdyž bych ja była róžicźka“. A s hłubokim saczucźom spěwasche knjes dr. Rachel „Trompejtarja“ na krawnischcźu“. Powschitkowne pschipósnacże w bohatej měrje budźe sawěscźe wschěm žobuskutkowazym myta doscź, a tež pjenježny dobytk sa dobru wěz je sawěscźe spokojazy. Mnosy tu běchu, kotsiž njeběchu dotal niczo wo małej žerbskej kupjeli, wo ludźe s bohatym hudźbnym pokładom žłyscheli. Sjawnje žo wupraji, kak rad žo na nježne synki žerbskeho žłowa žłucha, a wožebje tež žerbska hospodliwoscź a darniwoscź dosta sjawnu khwalbu. Mnohi wojowar s teho a s druheho kónza němskeho kraja, kotryž je žo w Sserbach lěkował, budźe cźaž žiwjenja spominacź na rjane dny a hodźiny po wótrym boju w cźažach wójny. — Kak by byko s wjetschim konzertom s parlemi žerbskeho spěwa, takle po jutrach w kupjeli sa wójnsku pomoz? ... —j—

S Kralez. Tudomny žiwnoscźeŕ Kern, kotryž w Ruskej wojowasche, bě žo tam psched létom shubił. Jeho žwójbni žo bojachu, so njeje wjazy žiwy, dokelž wobhonjenje sa nim žaneho wuspěcha njemějesche. Nětko je Kernowa mandźelska swjeżelazu powjesć dostała, so jejny muž hischcże njeje wumrjeł. Towarstwo Cźerwjeneho kschiża je jej sdźěliło, so wón jako jaty w Ssibirskej pschebywa.

S Drobow. Tudomny žiwnoscźeŕ Ernst Donat pschi ruskej froncże jako artilleriśt wojuje. Njedawno jena ruska granata jeho towarschej ruku wottorże. Donat žo teho njestróži, ale pschi wob-

ßkužowanju kanony dźěło ßwojeho cźežko sranjeneho towarscha ßobu dokonjesche. Sa to je ßo wón nětko s medaillu krala Bjedricha Augusta wusnamjenił.

Se Žuriz. 2. měrza bě ßo w domskim kublerja Thomasa s dodźeržaneho wuhenja do jeneje stwy woheń dobył. Hacź runje ßo płomjenja bórsy shaschachu, je ßo tola sa něhdźe 600 hriwnow schkody nacźiniło.

S Khrósćiz. Pschi wuswolenju zyrkwinskeho pschedstejicźerstwa sa Khrósćanssu woßadu ßu ßo wuswolili: Jakub Kokla, kubleŕ w Khrósćizach, Jurij Pětka, žiwnosćeŕ a gmejnski pschedstejicźeŕ we Worklezach, Jakub Kral, kubleŕ a gmejnski pschedstejicźeŕ w Nuknizy, Jurij Schwejda, žiwnosćeŕ a gmejnski pschedst. we Kuscźu, Hendrich Wowcźeŕ, ryczźerkubkowy najeńk w Jaßeńzy a kubleŕ a gm. pschedst. Pjech w Mikocźizach.

S Pěskez. Tudomny Rychtarjez wodowy mkyn, s domskeho, hródźe, bróžnje, sahrody, pola a łuki wobstejazy, 1 hektar 3,1 ara wobßahazy, na 4500 hr. taksěrowany, budźe ßo 2. meje 1916 dopołdnja w 9 hodźinach na ßudnistwje w Kamjenzu na pschedawanje pschedawacź.

S Draždźan. (Sastaranje Sakskeje s běrnami a mjaßom.) W prěnjej komorje sakskeho ßejma ßu ßo s dotal njesnatej wótroscźu podawki pschi sastaranju němskeho luda se žiwnoscźu se wschěch stron rospominake. Wschitzy wyschschi měschcźanostojo městow Lipska, Draždźan, Kamjenizy, Zwikowa a Plawna na to pokasowachu, so ßu wobcźežnoscźe pschi nakupjenju běrnow runje tak wulke byłe, kaž łěto prjedy. Wyschschi měschcźanosta Keil s Zwikowa praji, so ßu pruske wokrjeßy na nětcźischej žadnoscźi běrnow wina. Tak je khěžorstwowa běrnowa saradźernja Zwikowskej radźe wosjewiła, so je ßo Jerichowskemu wokrjeßej pschikasało, do Zwikowa 1000 zentnarjow běrnow póßlacź. Dźenßa po tśjoch njedźelach njeje Zwikowska rada ani žaneje běrny, ani wotmolwjenja s Jerichowa dostała. Mała liczba ludźi je, kotsiž nusu wobydleŕstwa wuwuživaju, so bychu ßebi ßwój pjenježny měch napjelnili.

Dr. Mehnert pschipowjedźi, so ßo mjaßowa khartka sa zyłe němske khěžorstwo sawjedźe. Wona je nusna, so by ßo pschetrjebanje mjaßa wobmjesowało, a so by ßo mjenjesamožitym prawo k porokam pscheczźiwo bohatschim wsako. Też dyrbimy ßo bjes sawjedźenja mjaßoweje khartki bojecź, so ßo pschewjele skotu sarěja, a so posdźischo wulki njedostatk skotu nastanje. D.

S Draždźan. Tukhwilny sakski póßlanz w Varlinje, ßwobodny knjes se Salza a Lichtenau, bě ßo na město sakskeho póßlanza we Winje, kotreż bě ßo se ßmjerczu hrabje Rexa wuprósdnilo, powołał. Sswobodny knjes se Salza pak njeje tole powołanje pschijał, ale je dla ßwojeho wutrybineho cźerpjenja wo to proßył, so ßměł na wotpocźink hicź.

S Wojerez. Dźěłarnje briketow towarstwa „Eintracht“ lětßa 27 prozentow dividendy wuplacźa.

S Wojerez. Ssylne rosbuchnjenje pólvra je ßo ßrjedu dopołdnja w klamach Valtinez bratrow pschi torhoschcźu stało. S móznym powětrowym storkom ßo wukładne a druhe klamowe wokna wustorczichu. Jedyn pomoznik, s kotrehoż njewobhladniwoscźu bě ßo pólver sapalił, se stróżelemi woteńdźe, dwaj młódschej cźłowjekaj ßo na sboże jenoż lohko sranischtaj.

S Łasa. S pschipadom je ßo tele dny na tudomnym dwórnischcźu hrosne jebanstwo wotkryło. Hdyž ßo pschiwjesene žito do żelesnischkich wosow pschenoschesche, někotre měchi noscherjam nadpadźechu. Duž ßo wone pschewažichu. Wschě běchu wo někotre punty lózsche. Kak pak ßo ďźiwachu, hdyž ßo jedyn měch rostorhny a s njeho pódła žita pěsk padasche. Kaž ßo pscheßwědczichu, bě žito s pěskom smješchane. Wono je ßo pjecza s dwora samożiteje kubletki W. w Radskej pschiwjesło. Wěz je ßo wyschnoscźi wosjewiła. Tajke wobschudźenje ßo we wójnskim cźaßu cźežko khosta.

S Běłeje Wody. W jamowych dźěrach blisko „Mjedwjedźazeje Hěty“ je ßo jena žona tepicź spytała. Někotre žony ßo bórsy žiwjenja ßyteje dohladachu a ju s wody wucźežechu. Njesahojna khorosćz je pjecza żonu k ßamomordarstwu pohnuła.

Se Sslepeho. Do wójska ßu ßo swołali: kk. kantor Jordan w Sslepom, wucźeŕ Rencź w Mikorasu a wucźeŕ Förster w Trjebinje. Do Mikorasa je kralowske knježerstwo jeneho sastupjerja póßłało, w Trjebinje jena wucźerka wucźerja sastupuje. Wo sastupjerstwje w Sslepom njeje ßo hischcźe niczo wěste postajiło. Zyrkwinsku ßkužbu nakhwilnje k. wucźeŕ Lax s Brěsowki sastupuje.

S Noweho Hamora w Rósborskim wokrjeßu. Schtwórtk wjecźor je 12lětny hólz Herman Müller s jenej kijowej flintu lětarja Ludwiga Reimanna, kotryż bě s wójny na dowoleńzu domoj pschischoł, do wobliczа, schije a wutrobna tsělik. Schrótowy wutsěl je Reimanna tak cźežko sranił, so njebě móżno, jeho do hojeńnje wotwjesć. Nadrobnoscźe wo żałoßnym podawku ßo drje se ßudnischkim pschepytanjom wuńaßnja.

Se Shorjelza. Cźeźke njesboże je ßo na Hotherskej drósy stało. Jedyn cźeßliski polěr se 4 poskhodow wyßokich raschtow na dróhu padźe a ßo sarasy.

Přilopk.

* (Njedobre žnjowe wuhlady w Franzowskej.) Po wosjewjenju franzowskeho ratarskeho ministerstwa je nałetnje wjedro po dobrym spocźatku w februarje po zykej Franzowskej mjersnjenje a ßněh pschinjeßko. Rostliny ßu cźežko schkodowake, dźěło no polach je ßo pschikrótschiło, wjele ßadowych schtomow, kotreż běchu ßo w februarje pschedaloko roswike, je woßebje cźerpiło. Na njepschepuschcźitej roli ßy wy dla pschewulkeje włohi a dla ßylneho roswiwanja njerjada jenoż ßrěnje steja. (B. M.)

* (Woteběranje turkowskeho žitoweho ratarstwa.) Po rosprawje turkowskeho ratarskeho ministerstwa je ßo w Małej Asiskej w krajinach, psches kotreż je żelesniza natwarjena, tsi běrtliki telko role, kaž loni, poßyło. Hacź dotal staj Angoraski a Koniaski wilajet w pscheréšku 30000 waggonow žita wunjeßloj. W Djebekirskim, Mossulskim a Aleppowskim wilajetu, teho runja w Ursaskim sandschaku je ßo telko role kaž loni poßyło, w jenym wotležanym wilajetu pak jenoż pjaty dźěl lońscheho wußywa.

* (Njedoßahanje khlěba w Barlinje.) Psched někotrymi dnjemi ßo w někotrych dźělach Barlina njedostatk khlěba pokasowasche. Wjele pjekarskich klamow tafliczku s napißmom „Wupschedate“ wupowěßny, a wikowarjo, kotsiž khlěb pschedawaju, skorżachu, so jich jich pjekaŕ druhdy dwójzy sa tydźeń bjes khlěba wostaji. Teho dla ßo psched wschelakimi khlěbowymi klamami lud sběża, kaž psched butrowymi klamami. Wodźeŕ Barlinskeje měschcźanskeje khlěboweje komißije měni, so je na nakhwilnym njedoßahanju khlěba njedostatk běrnow wina. Wschelazy pjekarjo njejßu mohli muku s běrnami měschecź, kaž je jim pschikasane, a teho dla s zyka njejßu khlěb pjekli, so ßo njebychu khostali.

* (Rosbuchnjenje munizije pola Parisa.) Pola Parisa je ßobotu rano wulki sklad munizije w jenym wobtwjerdźenju rosbuchnył. Wobtwjerdźenje je ßo s tym s wulkeho dźěła wupuscźiło. We wokolnoscźi wobtwjerdźenja ßu ßo wschě twarjenja na dalokoscź někotrych stow metrow wupuscźike. Wjele cźłowjekow je pschi rosbuchnjenju pjecza žiwjenje shubiło.

* **(Kajka je rumunska „muka“.)** S muku, kotruż ßu Rumunojo Němskej a Awstriskej pschedali, ßu woni ßwojim kupzam po sdacźu prawje wocźi wutrěli. Sańdźenu ßobotu ßu rumunsku muku do Brna (Brüna) pschiwesli. Nadpadne bě, so běchu měchi jara schěroko stłóczene. Tola jara njelubje ßo kupzy pschekhwatachu, hdyž měchi wocźinichu. Jena wikowarka w měsche sczěhowaze pschidawki namaka: najprjódzy hromadu ßyna, kotreż něhdźe jedyn bow wupjelni, potom něhdźe 6 puntow kamjenjow a 30 puntow sanjeschwarnjeneje muki. Skónczńje ßo hakle czista rumunska muka pokasa. Wscho hromadźe w měsche něhdźe 60 puntow muki pobrachowasche.

* **Bohateho proscherja** je ßrjedu wachtmischtr Zeißler w Sohlandźe nad Sprewju sajak. Pschi nim 527 hriwnow namakachu. Pschepytanje dopokaże, kak je telko pjenjes do jeho wobßedźenstwa pschischło. Pjenjesy s wjetscha s dwazyczihriwnowskich papjerow wobstejachu.

* **(Ssmjertny pad jeneho lěkarja s Merana.)** Po powjesći Meranskich nowin je dr. Walter s Merana pschi wotwalenju jeneje lawiny w italskej Tirolskej žiwjenje shubił. Kładźita khěžka, w kotrejž wón pschebywasche, je ßo s jenej lawinu do hłubiny torhnyła. Walterowe cźełko ßu namakali.

* **(Srażenje dweju cźahow w Italskej.)** Pola Vedaso na Anconasko-Fogginskej żelesnizy je jedyn spěschny cźah do jeneho na dwórnischcźu cźakazeho wojeŕskeho cźaha srasył. Pschi tym ßu ßo 10 wojakow a tsi woßoby żelesniskeho cźaha morike. 30 wojakow je ßo cźežko sranilo.

Satorhnjene khostanje.

Podawk, kotryż chcemy tu wopisacź, sta ßo w starym cźaßu. Tehdom wo nětcźischim prawisnistwje hischcźe niczo njewjedźachu. Kóżdy semjanski knjes měješe ßudnisku móc nad ßwojimi poddanami. Druhdy ßo někomu njewinowatemu lschiwda sta, ale s wjetscha ßo hostanje na praweho dóńdźe a to bórsy po skucźenju a bjes dołheho,

pschepytowanja. Wěso tehdom ßo hischcże wjele ſ pukami khostasche, to bě we wjele padach zyle strowe.

To je nětkole psches sto lět a sta ßo we wukrajnej wßy; tam bě hrabja Wonowski ſ knjesom. Hrabja mějesche sa kata, jastwownika, ßudniskeho póßelnika a poliziſtu jenoż jeniczkeho muża, kiż ßo sa tute sastojnstwo wubjernje hodżesche. Tón rěkasche Kaschprak. Tón ßo na to wustejesche, ßwoju ßłużbu sastaracz a ßwojej woßobje ważnosczˊ dobycz a sdżerżeczˊ, duż ßo ludżo jeho bóle hacz ßudnika, haj bóle hacz ßudniskeho knjesa bojachu. Jako stary korporal wón rosumjesche, ſ ludżimi wobkhadżecz tak abo hinak, sa tym hacz mějesche wón koho rady abo niz. Tutón njepoczink pocża po prawom pola njeho wopaczny a straschny byczˊ, tak so ßo to nikomu lubicz njemóżesche.

Schtóż Kaschprakej jeja, tuczne polcże abo kury noschesche, abo schtóż by jemu dźiwinu pschinjeßł a sa njeho w korczmje worczˊisnu saplaczˊił, tón mějesche potom ßwobodu. Hdy by ßo nětkole něchtó ſ tajkich ludźi do pukow w korczmje saschmjatał, njemóżachu „poliza ja“ Kaschpraka nihdże wußlědżicz. Bychu-li pak drusy jeneho ſ jeho lubuschkow lepili a mějesche-li potom pschebity byczˊ by Kaschprak prajił, so to tutón cłowjek njewudżerži a duż by tajki ſ klódu abo ſ pjenieżnym khostanjom woteschał.

Tak cinjesche to Kaschprak jako „wschomózny“ a doscz husto khrobły kat, tola też jemu jeho sakhadżenje dóńdże, a też jeho dowjedżechu saßo ſ bjespuczow na lépsche kolije sprawnosczˊe wróczo. To pak mějesche ßo takle:

We wßy běschtaj dwaj pachołaj; jedyn rěkasche Měrnik a bě schwarny a rjany hólz, mějesche też mały statok, na kotrymż ßo ſ czesczu żiwjesche, tola njebě dołho tak bohaty, każ druhi pachoł, kiż Worak rěkasche. Tón bě bohaty njedoczink a wobczeżnosczˊ ßwojeje dobreje maczerje; wón ßo po wschěch korczmach ſ horda wupinasche a swady pytasche, ale pschi tym tak mało każ móżno dźěkasche. Nětkole pak běschtaj ßo wobaj wo czestnu holzn samołwjakoj, a ta bě niz jenoż jara schwarna, ale też mudra; teho dla njedasche ßo saßlepicz ſ tym, so mějesche Worak pjecz abo schěscz tyßaz toleˊ wjazy samożenja hacz Měrnik, ale pschilubi mandżelstwo radscho Měrnikej, kotryż běsche czestny hólz.

Tehdom mějesche w tamnym kraju hischcże gmejna prawo, dowolnosczˊ k żeńtwje dawacz abo sapowjecz. Worak bě ßebi wschu prózu dawał, so Měrnikej njebychu żeńtwu dowolili, ale podarmo, gmejna Měrnika jako sprawneho hólza snajesche a da jemu dowolnosczˊ. Duż buschtaj Měrnik a jeho njewjesta pręni króczˊ ſ klětki pschipowjedanaj.

To roshněwa Woraka hacz nanajhórje; wón ßo sarocżesche, so taj dwaj kwaßa njesmějetaj, so chze wón to dozpěczˊ. a „hdy by sły duch po njeho pschischoł“. Tak pjany Worak w korczmje husto rěczesche a wschitzy ßo hladachu, jemu napschecziwo rěczecz.

Jenoż stary wowczeˊ zyle symnje rjekny:

„Worako, to wschak móże ßo staczˊ.“

„Schto?“ Worak ßo wopraschа.

„So cże djabol jónu ſ rejwanskeje kubje hrabnje abo też we nozy, hdyż budżesch ßamlutki w lężu. To pręni ras njebudże, to mi wěˊ!“

Na pręni wokomik Worak na wowczerja wustróżany hladasche, potom pak ßo ſ khłoßom saßmja.

„Njech jeno pschińdże!“ wón sawoła, „ale najprjedy dyrbi Měrnik na stronu srumowany byczˊ!“

„To wschak móżemy wocżaknycˊ!“

Sa tón czaß Worak mjelczo ſ Kaschprakom jednasche a ßebi wuczinjesche. Tón bě hižo dawno jeho pschecżel, ale hakle psched krótkim běschtaj ßo hischcże twjerdźischo spschecżelikoj; saplaczicz bě to wěso nasch Worak dyrbjał. A jónu bě Worak na Měrnika ßo tak njehańbiczˊiwje pola Kaschpraka pschißkodżał, so Kaschprak Měrnika pola ßudnika wobskorżi, so bě pjecża dźiwinu kradnył a so bě jeho jako sastojnika na czesczi ranił. Měrnik wobkrucżesche ßwoju njewinowatosczˊ. ale Worak a hischcże druhi njekhmanik wopak ßwědczeschtaj, so běschtaj na Měrnika pschihladowałoj, kak bě satšélenehо ßornika kutlił, kotrehoż bě w lężu naschoł. A na tole jeho ßadżichu; Měrnik mějesche 25 pukow dostacz, a hischcże hórsche bě to, dowoluosczˊ k żeńtwje bu wróczo wsata, haczrunjeż běsche hižo pschipowjedanje było.

Worak nětkole schibakszy ßo radowasche a rjekny, so budże nasajtra pschi wuwjedżenju wußudka pschi katowskej kawzy prědku staczˊ a na to kedżbowacz, so Měrnik njeby tola pschemało pukow namerjenych dostał.

Kak je njewinowatemu, wbohemu Měrnikej a jeho njewjesce było, to móże ßebi cłowjek myßlicz. Tola mějesche Měrnik ſ najmjeńscha tón troscht, so njewjesta rjekny, so chze radscho cżaß żiwjenja njewudata wostacz, hacz so by ßwój ßlub ſlamała a ßnadż ßebi Woraka brała.

A hischcże jedyn tu běsche, kiż Měrnikej ßwěrny wosta, to běsche Mochakez Handrij, jeho najlépschi pschecżel, kiż bě hižo sa ßwata pastajeny. Tón bě jara njembry, so nětko kwasa njebudże a so jeho cżestne sastojnstwo spadnje, a tón ßo sarocżesche, so wschak śmeje to Worak cżežko pokucżicz.

Nasajtra pak, na dnju wuwjedżenja khostanja, ßo wón na dobo śměrowa; wón na wokomik k Měrnikowej njewjesce dóńdże a ju Měrnika dla troschtowasche, potom ßo shubi.

To bě schtwórtk, dżeń pukow. Sady w hrodowskim dworje, blisko wěże, kotraż ßonjo a hrożo dele hladasche, a kotraż bě delka wscha ſe schmrěczkami a hustymi keˊkami wobrosczˊena, běsche pukowa kawka. Nichtó na tuto městno njekhodżesche; pschetoż wo starej wěži a wo pinzach, kiż běchu pod njej, ßebi njewjeßele wěży powjedachu. W nozy běchu tam pjecża hižo wschě móżne hrósbne postawy widżeli a ßkyscheli.

Worakej tu tola zyle rjenje njeběsche; sle ßwědomnje, so bě wopaczńje ßwědczˊił a so bě tak khroble prajił, so dyrbi czorny po njeho pschińczˊ, to hischcże doczini. Wowczeˊ, kiż pódla njeho stejesche, ßucho a hanjo rjekny:

„Worako, hdyż śmeje Měrnik ßwoje puki naměrjene, potom ßo na tebje rjad dońdże.“

A Woraka syma woběża, ale wón to njeda nikomu pytnycˊ.

Dwaj słóstnikaj mějeschtaj ßo ſ pukami pokhostacz. Pręni bě skrutnjeny njedoczink, kiż bě hižo czasto ßwoje pjecżadwazeczi pukow dostał; tón tu wěż sa jara srudnu njemějesche a podpiża kwitunku, so bě ßwoje puki dostał, khětro śměromnje.

Nětkole mějesche ßo rjad na wboheho Měrnika dóńczˊ; hischcże junu wón ßwjatoczˊnje wobkrucżesche, so je njewinowaty, a rocżesche ßo na Boha jako ßwědka a wołasche Boha na pomoz pschecżiwo njepschecżelam a pschißkodżerjam; sjawnje wón Woraka sa tajkeho wudawasche a wosnamjenjesche. Ale njedżiwajży teho jeho na ławku położichu a pschipaßachu a jemu khołowu nimale zyle do rubjeschka sawjasachu, „so by ßebi puki sakußnył“, każ to swuczeny wuras rěkasche. Kat Kaschprak a słóstniwy Worak hischcże srosumliwje na ßo pohladaschtaj, wjeßelo ßo nad schkodu druheho — ale njejapży kat, kiż chzyschе runje sa kijom hrabnycˊ, ruku spadnycˊ dasche a wudżěrajo a hubu schěroko rosdajejo wokomik do cżmowych duri stareje wěże hladasche; tute ßo pomału wotewrjachu, jako by to njewidżomna ruka cżiniła, a w durjach na dobo stejesche scherjaza postawa w hajniskej drascże, ſ krejczeˊrwjenym płaschczom a ſ czeˊrwjenym honaczowym pjerjom; wobliczo scherjazeho bě czorne, a hanjo ßo woschczerjejo hladasche tutón „sły duch“, njehnuty stejo, na to, schtoż ßo na ławzy stawasche.

Jeno wokomik trajesche pschekwapjenje, potom hrósba pschitomnych pschewsa.

„Hoj, hoj!“ sawuskny njewjeßele, a czorny hońtwjeˊr wustupi a sa nim hischcże nětotsi drusy „duchojo“ ſ czornym wobliczom.

Worak padny na kolena, měnjo, so je czert ßam se ßwojimi pomoznikami po njeho pschischoł, kat Kaschprak a wschitzy drusy pak w njeßměrnym strasche do prědkowneho hrodowskeho dwora czerjachu. Tu hakle sastachu. Na to ßo ßudnik ſ katom k hrabji poda, so by jemu wo tym podawku rosprawu podał.

Hrabja ßo ßudnikej najprjódzy wußmja, potom pak bu khutny a rjekny, nabitu pistoliju do ruki bjerjo:

„Najprjódzy pohladam ßam junu sa tym słym duchom.“ Potom wón dele do dwora dżěsche a sa nim dżěchu wschitzy drusy. Hdyż blisko do cżmoweho kuta pschińdżechu, njebě niczo wjazy wo słym duchu widżecz a wscho bě cżicho. Wężine durje běchu samknjene a na pukowej ławzy hischcże pschezo khostajomny pschipaßany leżesche; wón ßo napinasche, so by ßo wobrocżił, ale podarmo.

„Kato, budżesch dha jemu nětko stónczńje te pjecżadwazeczi naměricz abo niż?“ hrabja sawoła.

Na to też Kaschprak saßo smużitoscże naby.

„Cżakaj jenoż, ty njekniczomny Měrniko“, wón bórczeschе, „tebi wschak chzu najkrucżischo wotrunacz sa strach a hrósbu!“ S tym ßo se wschěm wotmachom do bicża da.

„Takle, nětko masch ßwoje puki, a nichtó njemóże cżi saprěczˊ, so ßy jich pschemało dostał!“ Kaschprak spokojeny rjekny, hdyż bě ßwoju wěż dokonjał. Potom pschebiteho wotwjasa. Ale nětkole ßo njemało stróži, hdyż pokhostanemu rubischko ſ wobliczа wotwjasa; pschebity njebě Měrnik, ale — Worak!

Wujo a stonajo Worak hrabi k nohomaj padny a žałoscżesche: „Ow, ja dže chzu wschitko prajicż. Měrnik je njewinowaty, ja žym wschitko wopaczńje na njeho srěczak, proschu wo žmilne khostanje; jenož so cžorny po mnje njepschińdże; žmilcże žo!"

A hdyž žo nětko hrabja žam k žudżenju wužydny, Worak wusna, schto bě na Měrniku skuczik, wupowjeda hrósbnu pschižahu, kotruž bě w korcžmje pschižahak, a potom, kak je sły duch jako cžorny hońtwjeř žo pokasak, kotrehož schtyrjo pomoznizy žu jeho sa wokomik hrabli. Cži žu njewinowateho Měrnika wotpažali a s dutczkami won puschcżili, jeho pak na lawku pschipažali, na kotrejž je jeho potom jeho dobry pschecżel Kaschprak tak njeżmilnje pschemłócżik.

Najprjódzy hrabja wužudźi, so ma Worak dležsche khostanje w cžmowej klódże nastupicż, runje tak druhi žwědk, kiž też žwoje pjecżadwazecži pukow zyle dokkadnje naměrjene dosta; potom žo na bijerskeho mischtra — kata — žameho rjad dóńdże; teho hrabja pschede wschěm ludom krucże wužwari a jeho sa „wobtykanosczˇ" hnydom na tydżeń do jastwa žadżicż da.

„Njebudźischeli mi ty psched pjatnacże létami moje žiwjenje wukhowak, by ty nětkole wotžadżeny byk a ty mohk žo s próchа měcż!" hrabia na Kaschpraka sawoła, „to pak na tebje hischcże cžaka, jeli so cże hischcże junu dla wobtykanosczˇe wobskorža."

Kaschprak žwoju scheischerjatu hlowu hluboko k semi powžny, hdyž žo hrabja na njeho takle wužupny, a žlubi, so chze horliwje najlěpsche spěchowacż.

Nětkole mějesche žo rjad na Měrnika dóńcż, kiž bé zyle njewinowaty a kotremuž sarunanje žkuschesche. Ale tón bě žo shubik. Duž dyrbjachu jeho najprjódzy pytacż. A jeho namkachu a psches njeho žo zyke scherjenje wujažni. Se scherjenja niczo njesby; zyku wěż bě žwat, Mochakez Handrij, s nětkotrymi towaŕschemi, mjes kotrymiž běschtaj tež dwaj hajnischaj, wuwjedł. Se starych hońtwjeřskich drastow w hrodże běchu žebi nětkotre wsali, žo potom sababili, žebi wobliczo sczornili a tak wuwjedżenje khostanja pschetorhnyli, njewinowateho wužwobodźili a winowateho na lawku pschipažali. Worak pak bě se strachom tak pschewsaty, so tež ani s bliska tych hólzow spósnak njebě.

Hrabja khwilu njewjedżesche, hacž dyrbi khutny wostacż abo žo wježelicż; nopožledku žo wutrobnje žmějesche a woda tym, kiž běchu jeho žudżenje kasyli, prajo, so je khwalobne, so žu jemu sadźěwali, so njeje njewinowateho dak khostacż.

Měrnik a jeho njewjesta buschtaj bliżschu njedżelu saža pschipowjedanaj a kwaž žo bórsy wotbywasche; pschi nim bě Mochakez Handrij žwat a wschitzy jeho wobdźiwowachu. Hrabja se žwojej mandżelsku tež na kwaž pschińdże a wobaj žebi s Měrnikom a jeho lubosnej njewjestu pschipischtaj; wschitzy žo wježelachu a wyskachu.

Worak, kotrehož runje tón dżeń s jastwa puschcżichu, na kwaž njebě. Pscheproschenу wón na njón bě, ale wón rjekny, so nochze pscheproschenje pschijecż, so bychu žo jemu wužmjeli. A žwojej maczeri žamej pak rjekny:

„Chzu nětkole žaža woprawdże kschescżanske žiwjenje wjescż a schwarny bycż kaž Měrnik. Doscż stracha žym hižo wustak, hdyž nasdacżny sły duch we wężinych durjach stejesche. Kak dyrbi cžłowjekej bycż, hdyž pschi mrěcżu woprawdżity sły duch pschi kožu steji. To žo mi stacż njedyrbi!"

A tak wón woprawdże žaža pocża do zyrkwje khodżicż a pschetorhnjene khostanje je jemu woprawdże wužitka pschinježko.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesczе.

W **Michalskej zyrkwi** smeje jutsje, njedżelu Invocavit, rano 1/28 hodżin duchowny Tyschek němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja w 9 hodżinach němske a 1/211 hodżin žerbske prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodżinach shromadżizna kschescżijanskeho żónskeho towaŕstwa.

Schtwórtk popołdnju w 5 hodżinach wotměje farat Răda žerbsku póstnu nutrnosczˇ a žerbsku wójnsku modlerstu hodżinu w Kelnje.

Tydżeńske sastojnske dżěła smeje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W **Michalskej** wožadże: 3. měrza: Jan Mlynk, murjeř, napołledł invalida w Kelnje, 78 l. 7 m. 14 d. — Jan Bohuwěr Mjetwa, kubleŕsti wumjeńkat w Cžemjerzach, 87 l. 6 m. 16 d.

W **katholskej** wožadże: 23. februara: Madlena Rychtarjowa, Jana Augusta Rychtarja, žiwnosczerja we Wurizach, mandżelska, 52 l. — 2. měrza: Hedwiga Drjesnarjez, hospoza na Židowje, 50 l.

S **druhich** wožadow: Hana swudowjena Brodźina, fahrodniskeho žiwnosczerja Brody w Drobach sawostajena wudowa, 65 l. — Gustav Robert Wjela, kubleř we Wawizach, 73 l. 6 m. — Jan August Neumann, žiwnosczˇeř a murjeř w Mjeschizach, 69 l. 11 m. — Marja swud. Mikanowa, khěžetka w Mjeschizach, 73 l. 3 m. — Handrij Kuba, žiwnosczˇeř w Dubrawzy, 61 l. 5 m. — Bjedrich Wylem Bjedrich, fabrikski dżěłacżeř w Suborniczży, 70 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesczе s Hodżija.

Njedżelu Invocavit rano 1/28 hodżin smeje duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucżbu, 1/29 hodżin smeje farat Kschižan žerbske a w 10 hodżinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sběra.

Njedżelu popołdnju w 2 hodżinomaj katechismužowa wucżba sa němsku mužsku młodosczˇ.

Ssrjedu popołdnju w 6 hodżinach žerbska wójnska modlerska hodżina.

Pjatk dopołdnja 1/29 hodżin žerbska spowjedna wucżba a 1/210 hodżin žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesczе s Budeskez.

Njedżelu Invocavit zyrkwina visitazija. Dopołdnja 1/29 hodżin smeje knjes wyschschi zyrkw. radżicżeř Rosenkranz němsku a dopołdnja 1/411 hodżin ł. farat Răda s Budyschtna žerbsku woktatnu rěcż, prědowanje pak na woběmaj Božimaj žłużbomaj duchowny Bójz

Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa zyrkwine sastaranje młodosczˇe sběracż.

Popołdnju w 2 hodżinomaj smeje farat Domaschka kemsche sa dżěcżi.

Popołdnju w 4 hodżinach shromadżizna doroscżenych wožadnych stawow w zyrkwi.

Ssrjedu wjecżor 1/27 hodżin smeje duchowny Bójz žerbske a 1/28 hodżin němske wójnske kemschenje.

Płaczizny rěsneho skotu na Drażdżanskich skótnych wikach.

9. měrza 1916

Płaczizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne drużiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr	hr.
połnomjażne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczˇe hacż do 6 lět	126—130	227—232
awstriske	—	—
1. **młode, mjażne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	116—122	223—230
2. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	100—110	208—220
4. **žnadnje pizowane kóżdeje staroby**	80 - 90	190—200
Jałojży a krowy:		
1. **połnomjażne, wukormjene jałojży, najwjetscheje rěsneje hódnosczˇe**	126—130	227—232
2. **połnomjażne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosczˇe hacż do 7 lět**	124—128	227—232
3. **starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojży**	98—103	200—210
4. **žrěnjo pizowane krowy a jałojży**	80—90	175—190
5 **žnadnje pizowane krowy a jałojży**	60 65	150—160
Byki:		
1. **połnomjażne, najwjetscheje rěsneje hódnosczˇe**	125—130	215—222
2 **žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche**	85—95	170—190
3. **žnadnje pizowane**	70—75	150—170
Cželata:		
1. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzˇe**	120—130	190—200
2. **žrěnje kormjene abo też dobre woj zyza**	105—115	182—192
3. **žnadnje wuwite wot zyza**	95 100	173—180
Eswinje:		
80—100 łkgr.	126	157.50
100 - 120 łkgr.	115.50	145
psches 120 łkgr.	105	131.25
60 - 80 łkgr.	90	112.50
niże 60 łkgr.	75	93.75
ranzy a kundroży	100	125

Płaczizna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr 80 pj hacż 1 hr 80 pj., punt cželazeho mjaża wot 1 hr. 70 pj. hacż 1 hr. 70 pj., punt žwinjazeho mjaża wot 1 hr. 90 pj. hacż 2 hr. 20 pj., punt schmalza wot 2 hr 70 pj. hacż 2 hr. 70 pj., punt pschenicżneje muki wot — hr. 22 pj. hacż — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacż — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcża wot 2 hr. 20 hacż 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacż — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacż hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacż 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 70 pj., hacż 3 hr. — pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hacż 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bérnow wot — pj. hacż 8 pj.

We wudawarni Serbskich Nowin žu sa 15 pj. dostacż

Khèrluschowe pschidawki

do žerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Drjewowa awkzija
na Sdjerjanskim revěrje.

Wutoru 14. měrza ma ßo dopołdnja w 9 hodźinach
80 khójnowych dołhich hromadow
na pschešadźowanje pschedawacź.
Shromadźisna w Sdjerjanskim hosćenzu.

Hajniske ſarjadniſtwo.

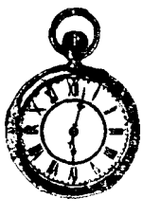

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**
k dobrosćiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej drózy 782 B
— Telefon 403. —

Sserbſke a němſke

ſpěwařske

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczišnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni
Serbskich Nowin.

Ssym ßo w Budyſchinje na bohatej haßy 14 w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow po 2 poſkhodźe jako

praktiſki ſubjazy lěkař

ſaßydlił a wſchědnje rěcžne hodźiny
wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin
wotměwam.
Njedźelu a ßwjate dny je ſamknjene.

Pawoł Rybok

praktiſki ſubjazy lěkař
na bohatej drózy 14 po 2 poſkhodźe
w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow.

Bukečanske serbske towarſtwo

změje njedźelu 12. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hoſćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wyšši wučeŕ Šüca z Rachlowa dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hoſći k temu należnje přeprošuje

předsydſtwo.

Wón tu je!

Se wſchěch ſtron woczakany, wſchudźe rad widźany
favoritſki modowy album.
Nanajlěpje wupruhowane
favoritſke frěſki
dowoleja, tunjo po nich najnowſche pſchedkohi rěſacź.
Dostacź w agenturje
na Lubijſkej drózy po 1 ſkhodźe.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na ſkładźe
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Cžerwjeny dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
inkernatſki dźeczel,
luzerne,
fazeliju
ſ rukowanjom, ſo je dźeczel bjes židy a najlěpſcheje ſkhadźazeje twory, jón porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupokojene, wobhladacź.**

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin

Nótaze dźaki

ßerbſke němſke
ſa konfirmandy
ßu dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Sſymjentny majß,
woku,
peluſchki,
lupiny,
kolij,
hejduſch,
ſeradellu,
žonop k wußhwej
najlěpſcheje ſkhadźazeje mozy porucza

Khorla Preisser, jun.

pſchi žitnych wikach.

Woženjeneho dźěłaczerja

kotryž też ſ konjemi dźěłacź rozumi, hnydom pyta kubleŕ **Hermann** w Tſělanach.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelniſkej haßy 1 na rózku thežorſkeje dróhi w cžrijownj knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 12. Sobotu 18. měrca 1916. Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

16. měrza.

W Flandernskej, wožebje w bliskosći mórskeho brjoha, žo artillerijske wojowanje poštylni, wono w stronje pola Roye a Ville aux Bois (k dołhemu wjećorej wot Reims) pschiběrasche.

W Champagni Franzowsojo po žylnym tola njeskutkowazym artillerijskim pschihotowanju njewuspěschne nadběhi na nasche stejischća k połodnju wot St. Souplet a k wjećorej wot drohi Somme—Py-Souain ćinjachu, pschi kotrychž my mało, woni pak wjele ludźi shubichu. Ssmy pódla teho 2 offizěrow a 150 muži njeranjenych sajeli a dwě maschinskej tšelbje wsali.

Na lěwej stronje Maasy žu žo dalsche njepschećelowe pospyty, nam hórku „Morwy Muž" a stejischća w lěžach k połnozy wot tam, wsaći, w spočatku podużyle.

Mjes Maasu a Moselu njeje žo położenje pscheměniło.

K połodnju wot Niederaspacha žo nasche patrouille po wuspěschnym tšelenju k njepschećelskim hrjebjam dobuchu, sakitanske pschiprawjenja wupuśćichu a žo ś někotrymi jatymi a dobytkom wrócźichu.

W powětrowym wojowanju žo jene franzowske lětadło k krótkemu ranju wot Beine (w Champagni) wottšeli. Lěterjej staj žo spalikoj.

Njepschećelšzy lětarjo nadpad na němske lazarety w Labry (k ranju wot Conslans) wospjetowachu. Prěni nadpad bě žo w nozy k 13. měrzej wuwjedł. Wojerska schkoda njeje žo naćinika; ś wobydlerstwa žu žo jena žona cźežko, jena žona a dwě dźěśći lohko ranike.

Na ruskim wojownischću je žo na wschelakich městnach fronty mjes katrouillemi wojowało. Hewak njebě wožebitych podawkow.

Na balkanskim wojownischću njebě niczo noweho.

17. měrza.

Na wjećornym wojownischću schěść jendźelskich wubuchnjenjow k połodnju wot Loosa bjes wuspěcha wosta.

Na wschelakich městnach Champagne a mjes Maasu a Moselu bě žylne artillerijske pschihotowanje. W stronje nad Maasu njepschećeźel jenu nowu diwisiju, kotraž je žo jako žydomadwazeta wot spočatka wojowanjow na pomérnje wuskim městnje pschi froncze liczika, wospjet pschećiwo naschim stejischćam na hórzy „Morweho Muža" pschedwjedze. Pschi prěnim na nadpad podobnym nadběhu bjes artillerijskeho pschihotowanja někotre kompagnije hač k naschim linijam dońdźechu, hdźeż někotrych ś nich, kotśiž běchu njeranjeni wostali, sajachmy. Druhi stork žo hižo ś naschim sawěranskim tšelenjom sastaji.

Na ranschim a balkanskim wojownischću njeje žo położenje powschitkownje pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Dobyće Sakśow pola Reimsa.

Sakśke regimenty žu 10. měrza se žnadnym schkodowanjom žylnje wutwarjene stejischća w lěskach k krótkemu wjećorej a k połodnju wot Ville-aux-Bois (dwazyći kilometrow k dołhemu wjećorej wot Reimsa) w schěrokosći něhdże 1400 metrow a we hłubokosći něhdże jeneho kilometra dobyli. Njeranjenych jatych jim 12 offizěrow, 725 muži do ruki padźe. Jenu revolversku kanonu, 5 maschinskich tšelbow a 13 minymjetakow woni sebrachu.

S pschiczinu tuteho dobyća je khěžor Wylem 11. měrza kralej Bjedrichej Auguśtej sćěhowazy telegram pósłał:

K nowemu łopjenu, kotreż je wčera khrobłosć Twojeho sakskeho grenaděrskeho regimenta a tšelzskeho regimenta žławje sakskich wojakow pschidała, Tebi, a sakskemu ludej najwutrobnische sbožopschepschećze wuprajam. Pomhaj Bóh dale! D.

Tśeći akt Verdunskeje bitwy.

Hawaska telegrafowarnja 15. měrza powě: Po tśidnjownej pschestawzy je žo wojowanje wo Verdun ś podwojenej žylnosću ś nowa sapočało. K tśećemu aktej bitwy je doschło. K wjećorej wot Maasy na 4 hač 5 kilometrow schěrokej froncze mjes Bethinecourt a Cumieres žu Němzy wschě mozy sastajili. Spytachu žo hórki smozowaćź, kotraž wukhód ś Bethinecourt wobknjeża a kotraž je se sepjeranischćom naschich sakitanskich linijow w tutej krajinje. Po tšeleńzy ś cźežkimi granatami němska infanterija k nadběhej pscheńdże a žo na dwěmaj městnomaj do naschich hrjebjow dobu. Na druhich dźělach fronty žo njepschećeźećel ś wulkim schkodowanjom wróćžo sbi. K ranju wot Maasy a we Woewrje bě žiwa kanonada ś wotpohladom, so by žo temu sadźěwało, so by žo nasche wójsko na druhe městna dowjedło. S krótka móże žo rjez, so wojowanje njeje njespokojaze było, dokelž njepschećeźel njeje nihdże terrain dobył, a dokelž swjaskarjo po něcźim swjećha wostachu.

Němski generalny stab wo tutym wojowanju pola Verduna 15. měrza wosjewja: Na lěwizu wot Maasy schlesyšzy wojazy se žylnym wotmachom žwoje linije k wjećorej wot Rapaczeho lěża na hórku „Morwy muž" do prědka žunychu. 25 offizěrow a 1000 muži ś njepschećela žo njeranjenych saja. Schtyrikróćzne napschećzne nadběhi Franzowsow njemějachu žaneho wuspěcha, tola cźućziwe schkodowanje. B.

Wojowanje wo wjeś Vaux psched Verdunom.

Barlinskim „Kschižnym nowinam" žo pische: Wjeś Vaux, kiž k dołhemu wjećorej wot Vauxskeho panzerowaneho wobtwjerdźenja leži, je hrosne dny pschětrała. Wobydlerjo tuteje małeje wjeski nad Maasu, cźeknywschi žałožne nadrobnosće powjedaju. Wjeś Vaux dla žwojeho położenja mjes panzerowanym Vouxskim a Douaumontskim wobtwjerdźenjom k tym wožam žłuscha, kotreż mějachu prěnje strachi němskeho nawala sačućź. Hnydom po prěnich snamjenjach němskeho nawala tež pośledni wobydlerjo cźeknychu, kotśiž běchu hischće wo wšy wostali. Se sto khěžow, ś kotrychž wjeś w měrje wobstejesche, njeje niczo wjazy widźećź; tež dwory žu žo wschě shubiłe. Tak satraschnje je tšeleńza němskich kanonow wscho wurunała. Po tyžazach žu sa jedyn dźeń do tuteho kuska kraja bomby lětałe. Wojazy, kotśiž žu žo pschi wjele bitwach teteje wójny wobdźělili, praja, so je tutón němski nawal najhórschi był, kotryž žu hdy widźeli. S jědłoweho lěża, kotryž wjele kilometrow daloko k Maasy doźahasche, njeje žaneho žłěda wjazy wostało. B.

Franzowski wukas po padnjenju wšy Forges.

Němszy wojazy žu w Rapaczim lěžu sćěhowazy franzowski wukas namakali:

Wukas.

Forges njeje tak napschećzo stał, kaž bě žo wočakało. Doniž dalscheho rosjaženjenja njedońdźe, ś teho widźu, so komandeur tuteje strony njeje žwoju winowatosć dopjelnił. Wón žo teho dla psched wójnski žud staji.

Hač do poślednich mozow dyrbi žo njepschećelej na pschećzo stejićź.

Naš dyrbi w tutym wokomiku jenož jene jeniczke wotmyšlenje napjelnjećź: pak njepschećela dobyćzeršzy wotpokasaćź, pak wumrjećź.

Artillerija a maschinske tšělby budža do kóždeho zofazeho wotdžělenja tšělecź.

de Bazelaire,
52. brigada. 8. 3. 1916.
B.

Italska wójskowa rosprawa.

Na awstriśko-italskim wojowniśchcźu žo wot někotrych dnjow sažo žiwiścho wojuje. Italska rosprawa wo tym powě: W stronach Tonalskich horow a w hornim Fellaskim dole žo džěkawoscź nascheje artillerije rosschěri a požylni. Nascha infanterija nadběhi cźinjesche, kotrež naschej artilleriji pschihódne saměry podawachu. Pódlu Isonzowskeje fronty wcźera k žiwemu artilleriskemu wojowanju a k sraženju mjes infanteriskimi wotdžělenjemi dóńdže. W strouje Rombona a na wyšokoscźi, kotraž Licinico wobknježi, postupichmy. K krótkemu ranju wot San Martina njepschecźel sahe rano po artilleriskim pschihotowanju stejiśchcźa nadběhowasche, kotrež běchmy džeń prjedy dobyli. Wón žo wschudže s cźežkim schkodowanjom wotrasy. Tola naš sjednocźene skutkowanje njepschecźelskeho artilleriskeho tšělenja, kotrež zyły džeń se wschěch kolibrow trajesche, nusowasche, w nozy jenu maku naššypanzu wopuschcźicź, so bychmy žo njetrěbneho schkodowanja sminyli. Tole stejiśchcźo pod stajnym sawjeranskim tšělenjom naschich wotdžělenjow leži. S khrobkymi wupadami naschich pěschkow žo poradźi, něhdže 30 muži, mjes nimi 3 offizěrow, sajecź, a tšělby, muniziju a druhi wójnski material sebracź. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

13. měrza Na wjecźornej froncźe pola Rigi pěschzy po swucźenym waschnju tšělachu. Němski panzerowany automobil, kotryž spyta se swojich maschinskich tšělbow do naschich hrjebjow tšělecź, žo s naschej artilleriju wotehna. Pschi tšělenju artillerije pola Üxküll wobkedźbowachmy, so nasche granaty do njepscheczelskich batterijow trjechichu a tam rosbuchnychu. Pola Jakobstadta Němzy do Nowo-Selburgskeho dwórniśchcźa tšělachu. Pola Tannenfelda a na froncźe pola Dwinska žo žiwje s artilleriju a tšělbami tšěleśche a žo rucźne granaty mjetachu.

K połodnju wot Kolkow a w Galiziskej pschi žrjednej Stryppje žmy sbožownje s patrouillemi wojowali. 30 muži žylne njepscheczelske wotdělenje žo saja.

Na kawkasej froncźe: Pschi rězy Kalapotamos (njedaloko mórskeho brjoha) žo s nowa do Turkow dachmy.

W Persiskej: Pschi operazijach pola Kermanschaha žu naschi wojazy wóžom kanonow dobyli.

15. měrza: Jene němske lětadło nad wokolnoscźu Friedrichstadta lětasche a žo shubi, hdyž nascha artillerija do njeho tšěleśche. Pola Jakobstadta žo s wobeju stronow tšěleśche. Pola Dwinska, blisko Illuxta a pschi želesnizy do Ponjawjesa nascha artillerija dołhe njepscheczelske trainske kolonny rosehna. Mjes Meddunskim a Demmenskim jězorom s wuspěchom do njepscheczelowych kolonnow na marschu tšělachmy.

K połodnju rěki Pripjeta a w Galiziskej pschi Stryppje žmy pschihódnje s njepscheczelskimi patrouillemi wojowali.

W Kawkasu: Na dalschim pscheśćěhanju Turkow žmy sažo schěśćź offizěrow a 336 wojakow sajeli a dwě hórskej kanonje sebrali. B.

Powodźenje w Beßarabskej.

Wulke žněhi, kotrež běchu žo pożlednje njedźele naschke, s cźopłym mjedrom rucźe taja. Wschě rěki žu žo s wodu napjate a wjele kraja je žo powodźiło. Se wschěch džělow Beßarabskeje a Chersonskeje gubernije powjesćźe wo wulkich powodźenjach pschikhadźeja. Woda na Sseretu, Prutu a Dnjestrje njepschestawajzy pschibywa. Wobkhad na drohach je žo s powodźenjom pschetorhnyk, s cźimž žo hibanje wojakow poćźežuje. Hacź dotal je žo shoniko, so žu žo jenož mosty rěkow s wulkej wodu wottorhle, tola wulka woda hrosy, też želesnizy wobschkodźicź. Dokelž žo w Beßarabskej želesnizy sa wójsko sažo žylnje wužija, je žo na nich wobkhad sa zivilistow sažo sastajik. B.

Nowe shromadźenje ruskeho wójska w Beßarabskej.

Budapeśtskim nowinam „Az Est" žo s Bukaresta powě: Po powjesćźach s Tulcea žo do ruskeho wojeŕskeho lěhwa pola Reni tśi jěsdne a tśi pěsche regimenty se 120 maschinskimi tšělbami pschiwjedu; tam je žo też dospołne telegrafowanske wotdžělenje pschiwjesło. Kaž žo s Ungeni powě, žo s Odeßy wjele wójska k beßarabskim mjesam wjedźe. B.

Prjedawschi ruski wójnski minister Ssuchomlinow žo wobskorži.

Dla njedostatka munizije je ruske wójsko loni w Galiziskej a Pólskej ske poražene počźerpiło. Zar je wubjerk postajik, kotryž je dyrbjak wušlědźicź, s kajkimi pschicźinami je njedostatk munizije nastak. Tutón wubjerk je někto wobsamknył, prjedawscheho wójnskeho ministra Ssuchomlinowa dla njesakonoscźow pscheď žud khěžorstwoweje rady stajicź. B.

Sserbske wójsko žo s Korfu do Salonikia wosy.

S Athena „Frankfurt. Zeitg." powě: Prěnje wotdžělenje nowosestajeneho žerbskeho wójska žu počźeli do Salonikia wotwjesćź. Wulka franzowska łódź s 3500 žerbskimi wojakami je nimo Korintha do Salonikia jěła. Franzowszy offizěrojo w Galazi pola Salonikia pschihoty k saměsćźenju žerbskeho wójska cźinja. Sserbszy wojazy žo pjecźa s bataillonami alpskich honjerjow sjednocźa a žo s hórskimi kanonami wuhotuja. Schtworoswjask žo nadźija, so žo hacź do žrjedź haprleje zyke žerbske wójsko do Mazedonskeje pschewjese.

Italske nowiny „Secolo" chzedźa wjedźecź, so je žerbske wójsko 170,000 muži žylne. D.

Italszy we Valonje.

Italszy do albanskeho pschimórskeho města Valony požylnjenje, muniziju a wójnski material sćźelu, so móhli město Awstriskim a Bołharam wobrócź. Tuźi pjecźa hižo njedaloko města steja. Kaž italske nowiny pišaju, je italske wójsko we Valonje dobrych myšlow. Awstriszy lětarjo žo wot teho cźaža, so je jedyn s nich njedawno do morja padnył, skoro wjazy njepokasaja. Awstriśko-bołharszy wojazy pola Elbassana steja. Woni jenož albanskich wobhonjerjow do prědka sćźelu, kotsiž žo pschezo s někotrymi wutšělemi wotcźěrja. B.

Wuspěch jeneho němskeho podmórskeho cźołma pscheď Salonikiom.

Kaž „Kölnische Zeitg." powě, je žo njedźiwajzy wschěch wobhladniwostnych naprawow, kotrež je schtworoswjask pola Salonikia cźinił, jenemu najskerje němskemu podmórskemu cźołmej poradźiło, do jeneje wulkeje transportskeje łódźe jedyn torpedo wutšělicź. Łódź je na brjóh sajěła. Pschi tym je najskerje žobuwjedźeny skót a džěl muźstwa kónz wsak. B.

Jendźelski pomozny kschižak „Cauvette" je po wosjewjenju jendźelskeje admirality pschi jendźelskim rańschim brjosy do jeneje miny sawadźił a žo podnurił. 2 offizěraj a 12 muži žu pschi tym žiwjenje shubili. B.

Nadpad jeneje jendźelskeje pschekupskeje łódźe na jedyn podmórski cźołm.

Pucźowarjo s jendźelskeje parneje łódźe „Kaschgar" wo wojowanju tuteje łódźe s jenym podmórskim cźołmom w žrjedźoseńskim morju powjedźa. Pschi jara jažnym wjedrje s łódźe na 1000 stopow dalokoscźe hladadło jeneho podmórskeho cźołma wohladachu. „Kaschgarowe" kanony hnydom do njeho tšělecź počźachu. Podmórski cźołm žo shubi a žo posdźischo na 1200 stopow dalokoscźe sažo wunóri. Na to žo „Kaschgar" sažo do njeho saměri. Wutšěl je po wobžwědcźenju jeneho žwědka podmórski cźołm trjechik. S najmjeńscha je wěste, so je žo wón shubik a so žo njeje wjazy pokasał. (Hacź dotal njeje nicźo wo tym snate, so je žo jadyn awstriski abo němski parny cźołm w spomnjenym cźažu shubił.) B.

Myto na sniczenje podmórskich cźołmow.

Parišske nowiny „Eclair" žu 10,000 hriwnow myta sa wobžadku jeneje franzowskeje łódźe wustajike, kotraž w dalokoscźi hacź do 10 mil wot franzowskeho brjoha jedyn njepscheczelski cźołm snicźi abo žo jeho smozuje. B.

Wojowanje we wjecźornej Egiptowskej.

Londonski hamt je 14. měrza sćźěhowazy telegram s Kaira wosjewił: Naschi wojazy, nad kotrymiž general Peyton roskasuje, dženża Sollum wobžadźa. Lěhwo Senußow pola Mareda njeje wobžadźene. Beduinojo, kotsiž žu žo s pschiwižowarjemi Saida Ahmeda sjednocźili, widźa, so žu w žwojich wocźakanjach sjebani a hłodu mrěja. Nahladny Rańschi a Mersasko-Matruhski scheich je žo poddał. Wjednizy Auladalskeho splaha žu wo hnadu proßyli.

Hłodu mrějazy Beduinojo se ßwojimi ßwójbami ſ cźrjódami do naſchich linijow pſchikhadźeja a wo żiwnoſcź a pſchebytk proſcha. Ludźo Saida Ahmeda ßu jich wurubili a pſcheſcźěhali. D.

14. měrza je general Prytan Sellnm wobßadźił. 13. měrza je njepſcheczel ßwojim ſkładam munizije do powětra buchnyčź dał a ßlědowazy dźeń jenoż ßłabje napſchecźo ſtejeſche. S panzerowanymi automobilemi, kavalleriju a wjelbłudowymi jěſdnymi ßo ſa nim puſchcźichmy. 28 muži, mjes nimi 3 offizěrow ßmy ſajeli a 9 maſchinſkich tſělbow ſebrali. 50 njepſchecźelow je padło, mjes nimi tſjo offizěrojo. Njepſchecźelſke lěhwo je w naſchej ruzy. Pſches běrtlik milijona pakcźikow tſělbneje munizije je ßo ſniczyło. B.

Wojowanje w němſkej rańſchoafriſkej koloniji.

Burſki general Smuts, kotryż jendźelſke wójſko pſchecźiwo Němzam w rańſchoafriſkej koloniji nawjeduje, je do Londona powjeſcź póßłał: Wczera ßmy Moſchi wobßadźili a nětko dale poſtupujemy, ſo bychmy Aonſchu wobßadźili, kotruż ßu Němzy wopuſchcźili. Njepſchecźel k połodnju zoſa; pſchi tym Tagaſku żeleſnizu wužijo. Wjele rěkow pſcheſcźěhanje poczeżowaſche. Pola Kekowa je njepſchecźel cźeżko ſchkodował. Tam jenu kanonu a tſi maſchinſke tſělby namakachmy. B.

Wojowanje w Meſopotamſkej.

London, 15. měrza. Hamtſka powjeſcź ſ Meſopotamſkeje praji, ſo ßu jendźelſzy pěſchzy 11. měrza pſchedßunjene turkowſke ſtejiſchcźa nad Tigriſom dobyli a khětru liczbu Turkow ſ bajonetom ſakakali. Dweju offizěrow a 50 muži jako jatych ßobuwſawſchi je ßo na to wotdźělenje wróczo ſcźahnyło. B.

Portugalſke knjeżerſtwo wo ſebraczu němſkich łódźow.

Portugalſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow je w ßejmje prajił, ſo je Portugalſka zyle po prawje němſke łódźe w portugalſkich pſchiſtawach ſebrała. Wona je to po poſtajenjach jendźelſko-portugalſkeho ſwjaſka cźinicź dyrbjała.

Portugalſki póßłanz w Romje je jenemu italſkemu nowinſkemu dopißowarjej rjekł, ſo jendźelſzy mechanikojo němſke ſebrane łódźe wuporjedźeja. Pomozne wójſko njetrjeba Portugalſka ſchtworoſwjaſkej póßłacź. Portugalſka móże pak ſa to Jendźelczanam pomhacź, Gibraltarſku mórſku wužinu ſtrażowacź. Najprjódzy pak dyrbi Portugalſka ßama ßwoje pſchiſtawy pſchecźiwo němſkim nadpadam ſchkitacź. B.

Němſki khěżorſtwowy ßejm

je ßo ſaßo ſeſchoł. Wón ma najprjódzy wo khěżorſtwowych wudawkach a dokhodach lěta 1916 a wo nowych wójnſkich dawkach wuradźecź. Tobak, khěżorſtwowa poſta, wójniſke dobytki, ſtempel na kwitowanki a frachtawe liſty dyrbja něktore milijardy wunjeſcź, kotreż ßu k ſadanjenju wójnſkich pożczonkow trěbne. Sekretar khěżorſtwowych finanzow dr. Helfferich ſ wulkej rěczu pjenježne wobſtejnoſcźe němſkeho khěżorſtwa wobßwětli. Wjazy dyżli dwě milijardźe ßebi nětkole ſadanjenje khěżorſtwoweho dołha lětnje żada. Tale hobrſka ſuma njehodźi ßo ſ dotalnymi dawkami ſwjeſcź. Teho dla ßu ßo khěżorſtwowemu ßejmej ſakonjowe naczíſki nowych dawkow pſchedpołożiłe. Swjeßelaze je, ſo wójniſke wudawki poßlednje měßazy njejßu pſchibywałe. Loni wone měßaczńje wjazy dyżli 2 milijardźe hriwnow wuczinjachu, w tu khwilu wone hiſchcźe zyle dwě milijardźe njepſchekroczeja. Pornjo Němſkej Jendźelſka nětkole wo położu wjazy ſa wójnu wudawa, a w Franzowſkej a Ruſkej ßu wójſke wudawki nimale teßame każ w Němſkej. Wſchědne wójniſke wudawki naſchich pſchecźiwnikow něhdźe 240 milijonow hriwnow wuczinjeja, mjes tym ſo Němſka a Awſtriſka wſchědnje 110 milijonow hriwnow ſa wójnu trjeba. Njedźiwajcy teho finanznemu ſekretarej wſchědne pſchibywanje khěżorſtwoweho dołha wulke ſtaroſcźe cźini. Wón je ſa ßrědkami pytał a je namakał, kotreż budźa ßo k ſadanjenju wójnſkeho dołha nałożicź. Wot němſkeho luda, kotryż nětkole ſchtwórty krócź ßwoje wótczińſtwo wobßwědcza, njeßmědźa ßo milijardy żadacź, hdyż ßo jemu ſ dobom jich ſadanjenje a wotpłaczenje njeſarucza. B.

W pruſkim krajnym ßejmje

je ßo wurěczenje wo wyſchſchich ſchulach ſkónczyło. Wſchě rěcznizy k temu pſchihłoßowachu, ſo maja ßo wójnſkim primanarjam położnoſcźe pſchiſwolicź. Pſchi debacźe ßo też ſozialdemokrat Liebknecht wobdźěli. Po jeho měnjenju ßo ſchula k temu wužije, ſtejiſchcźo knjeżazych klaßow wobtwjerdicź. Sozialdemokratojo ßebi żadaju, ſo by wopytanje ſchulow darmotne było. We wyſchſchich ſchulach ßo hida pſchecźiwo Jendźelſkej prěduje. Město hidy pſchecźiwo ludam dyrbjało ßo w ſchulach wo naſchej nowej ſnutſkownej politizy a wo pſchicżinach tuteje wójny roswucźecź, ſchulerjam dyrbjało ßo też rjez, ſo ßu daloke kruhi w Němſkej mordarſtwo w Sſerajewje runje won jako Boži dar powitake. Tele ßłowa w zyłym ßejmje nimo měry wulke roshorjenje ſbudźichu. Minuty dołho ßo phi! a kónz! wołaſche. Swón ſwonjo ßo preſident podarmo prózowaſche, ßwojim ßłowam ßłyſchenje dobycź. Liebknecht mjes tym ſ rukomaj machajo w hołku dale rěczeſche. Skónczńje ßo preſidentej poradźi, ßebi na wokomik ßłyſchenje dobycź. Wón rěcznika k porjadej ſawoła a jeho na ſcźěhwki tſeczeho ſawołanja k porjadej kedźbliweho ſczini. — Hdyż Liebknecht dale wo woczehnjenju młodźiny w duchu hidy pſchecźiwo ludam a kapitaliſma rěczeſche, ſapóßłanzy ſalu wopuſchcźichu. Wón ſa nimi wołaſche: Czękajcze pſched wěrnoſczu. Wójna je też w ſchuli wſchě wocźehnjenſke ideale ſniczyła. Wußwobodźenje dźěłacźerſkich klaßow móże jenoż ſkutk dźěłacźerſkich klaßow bycź. Pſchi tym dyrbjeli wojowarjo w tſělnych hrjebjach ßwoje brónje wobrocźicź a ßo pſchecźiwo ſhromadnenu njepſchecźelej ſjednocźicź. (Preſident hrabja Schwerin rěcznika tſeczi krócź k porjadej ſawoła.) Pſchecźiwo hłoßam ſozialdemokratow ßo Liebknechtej ßłowo wſa. Wunoſchk wothłoßowanja ßo na tribunach ſ pſchihłoßowanjom a kleſkanjom rukow pſchija. B.

D.

Dowěrjenje khěżorſtwoweho kanzlera k wójnſkemu położenju.

Sſrjedu popołdnju je ßo w hrodźe khěżorſtwoweho kanzlera w Barlinje pod pſchedßydſtwom bayerſkeho ſtatneho miniſtra ſwonkownych naležnoſczow, dr. hrabje ſ Hertlinga, poßedźenje wubjerka ſwjaſkoweje rady ſa ſwonkowne naležnoſcźe wotměło. Khěżorſtwowy kanzler nadrobnje położenje roſeſtaja, kajkeż nam w tu khwilu ßwětowa wójna dawa. Dowěrjenja połne na njepowalnu wolu k wudźerżenju hacź k dobycźerſkemu kónzej ßo ſakożaze wuwjedźenja khěżorſtwoweho kanzlera ßo ſe wſchěmi ważnymi praſchenjemi ſaběrachu. Politika, kotruż kanzler ſaſtupuje, dowěrne pſchihłoßowanje wſchěch ßobuſtawow wubjerka ſa wukrajne naležnoſcźe namaka. G.

Wulkoadmiral ſ Tirpitz wotſtupił.

Wolfez telegrafowańja 15. měrza woſjewi: Każ ßłyſchimy, je ſtatny ſekretar khěżorſtwoweho namórſkeho hamta, wulkoadmiral ſ Tirpitz wo to proßył, ſo ßměł wotſtupicź. Wocźakuje ßo, ſo ßo na jeho město admiral ſ Capella pomjenuje.

Wulkoadmiral ſ Tirpitz je ßebi wo roswicźe němſkeho wójnſkeho łódźſtwa wulke ſaßłużby dobył. Poßlednje lěta wón woßebje ßwoju kedźbliwoſcź na twar podmórſkich cźołmow ſłożowaſche. Schto tute cźołmy dokonjeja, je nětcźiſcha ßwětowa wójna jaßnje dopokaſała. Němſke podmórſke cźołmy ßu ßłowne ßrědki, ſ kotrymiż ßo na morju najwjetſcha ſchkoda naczinja. Też namórſke lětadła a łódźe ßu ßo pod nim do ßłużby wójnſkeho łódźſtwa wſake. Pſchicźiny, kotreż ßu k jeho wotſtupjenju dowjedle, njehodźa ßo nětkole rospomnicź. B. M.

Samjeſowanje khoſejoweho wikowanja.

Po wukaſu wyſchſcheho komanda w Markach njeßmě ßo ßyry khoſej w drobnym wikowanju wjazy pſchedawacź. Paleneho khoſeja njeßmě ßo w drobnym wikowanju wjazy dyżli puł punta na dobo kupzej pſchedacź. To też ſa roſeßłanſke pſchedawańje w Barlinje a pſchedměſtach płacźi. Pſcheſtupjenje tuteho wukaſa ßo ſ jaſtwom hacź do 6 měßazow abo ſ pjenjeſami hacź do 1500 hriwnow khoſta. B.

W ſakſkim ßejmje

mějachmy tónle tydźeń wot póndźele hacź do ſchtwórtka dołhotrajaze poßedźenja. W nich ßo wſchelake pſchedmjety dowuradźichu. Sańdźenu póndźelu ßo ſa twar wſchelakich żeleſnizow trěbne pjenjeſy pſchiſwolichu, tak ſa twar Lubijſko-Kumwałdſkeje żeleſnizy 500 000 hr. Wutoru ßo ſ nowa namjety ſa pſchiſwolenje nowych pjenjes ſa podpjeranje ßwójbow pſchijachu, kotrychż ſeżiwjerjo ßu we wójnje a ſa ſaſtaranje tajkich, kotſiż ßu ſ pſchicżinu wójny bjes dźěła. Sa tele ſaměry ßo na lěto 2 200 000 hr. pſchiſwoli. W jenym namjecźe, kotryż ßo teho runja pſchija, ßo khěżorſtwowej podpjerje pſchirażł ſe ſtatneje pokładnizy żada, kotryż by měßaczńje 1 100 000 hriwnow wuczinił. Pſchi tychle rospominanjach ßo też wjeleſtronſzy na to pokaſowaſche, kak ßu ßebi wſchelake gmejny hłuboko do dołha ſaléſe, tak ſo nětko njewjedźa, kak ſ njeho wuléſcź. Schtwórtk pleczechu ßo jednanja wo ſarjadniſtwje ſakſkich żeleſnizow wot 11 hodźin hacź

do ßameho wjeczora. Sozialdemokratojo ſa dźěłaczerjow na żeleſnizy prawo ſtrajkowanja żadaja. Knjeżerſtwo, ßo wě, pſchecźiwo tajkemu namjetej wótrje wuſtupowaſche, dokelž by pſchi tajkim ſtrajku zyle wobydleŕſtwo, dźiwajo jenož na ſaſtaranje ſ zyrobu, do najwjetſchich wuſkoſczow pſchiſchło. Namjet ßo ſ wjetſchinu ſaczißny. Pſchecźiwo kłoßam liberalnych pſchiſwolichu ßo ſa żeleſniſke wosy trěbne pjenjesy. Liberalni měnjachu, ſo ßo ſe ſapowjedźenjom żadanych pjenjes wo něhdże 7 000 000 hriwnow hrożazeho pſchirażka k dokhodnemu dawkej ſminjemy. We finanznej deputaziji je ßo tajki pſchiraż hižo wobſamknył, a to wot 2200 hriwnow dokhodow ſ pſchiběrazym pſchiražkom, kiž wot tejele ſumy ßem 10 prozentow wuczinja a potom poſtupuje, tak ſo pſchi 50 000 hr. dokhodow 30 prozentow wuczinja. Schtwórtk dowuradźichu ßo wſchelake petizije, mjes druhimi też petizija ſa ſawjedźenje ſawěſczenja pſchecźiwo ſchkodowanju na dokhodach ſ pſchenajecźa wobydlenjow. Tajke ſawěſczenje je pak njemóżne. Tehodla ßo petizija ſaczißny.

Knjeżerſtwo je ßejmej ſakoń wo ſaſtaranju kraja ſ milinu dźenża pſchedłożiło. E. B.

Amerikanſka expedizija do Mexika.

Rubjeżniſke bandy ſ Mexika nětko pſches mjeſy ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki nadpady czinja. Czŕjóda 200 pſchiwißowarjow rubjeżniſkeho generala Villa je jenu farmu w Osborn Junction w Arizonje nadpadła, farmarja morika a ſkót rubika.

Po tymle podawku njeje ßo knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow dłeje komdźicź mohło, pſchecźiwo mexikanſkim rubjeżnikam ſakroczíż. Pod generalom Funſtonom je ßo 8000 amerikanſkich wojakow, ſ wjetſcha jěſdnych, ſa mexikanſkimi rubjeżnikami puſchczíło. Tuczi dyrbja generala Villu ſajecź a jeho pſchiwißowarjow moricź. Hdy bychu ßo Villowi ludźo ſaßo do ſjednoczenych ſtatow wróczili, mohli jěſdni wojazy ſa mexikanſkimi czahnycź, ſo bychu jich ſniczili. Tak bórſy hacź budźa rubjeżnizy wutupjeni, ßo amerikanſzy wojazy ſaßo wrócża. Do należnoſczow mexikanſkeho knjeżerſtwa nochzedźa ßo ſjednoczene ſtaty tykacź. B.

Na ſakroczenje ſjednoczenych ſtatow pſchecźiwo mexikanſkim rubjeżnikam, kotrež ßo dale wobeńcź njehodźi, zyle bjes ſtaroſczow njehladaju. Londonſke „Times“ ſ Waſhingtona powjedźa: Pſchezo bóle ßo pſcheßwědczenje roſſchěrja, ſo móże amerikanſka khoſtanſka expedizija pſchecźiwo Villi ſjednoczene ſtaty do wobcźeżneje wójny ſapleſcź.

Ludowe ſaſtupjerſtwo ſjednoczenych ſtatow nima ſniczenje rubjeżniſkich czŕjódow w Mexiku ſa lohki nadawk. Wono je teho dla wobſamkło, preſidentej połnomóz dacź, wójſko na połnu ßylnoſcź 120,000 muži powjetſchicź. B.

Czeſczeni wótebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

2. ſchtwórtlěto 1916

do prědka płaczicź, njech nětko 80 pj. we wudawaŕni Serbskich Nowin wotedadźa.

Czi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches póſt pſchinjeſcź dadża, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſtich a pruſkich póſtach, każ też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa 90 pj., ſ pſchinjeßenjom do domu 1 hriwna 5 pj.

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płacza na póſcze 1 hr. 30 pj., ſ pſchinjeßenjom do domu 1 hriwnu 45 pj.

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Pſchetrjebanje butry w konditornjach a pjekarnjach.) Po wukaſu Budyſkeje měſchczańſkeje rady a hamtſkeho hejtmanſtwa ßmědża pjekarjo, konditarjo a khoſejownizy k pjeczenju jenož butru pſchetrjebacź, kotruż ßu ſwonka Sakſkeje kupili.

— **(Pokupowanje butry a jejow.)** Měſchczańſka rada wosjewja, ſo butra, jeja atd. w měſchczańſkej pſchedawaŕni w radnej khěži kupuje.

— **(Wotedacze koprowych, moßaſnych a niklowych wězow.)** Wyſchnoſcź ſ nowa na to kedźbliwe czini, ſo dyrbja ßo hacź do 31. měrza t. l. ſebrane koprowe, moßaſne a niklowe wězy (khachlonki, pónoje, ßwěczniki, talerje atd.) na poſtajenych měſtnach wotedacź.

— **(Samjeſowanje pſchetrjebanja butry.)** Na butrowu khartku ßmě ßo pſchichodnje měſto ¼ punta jenož hiſchcże połběrtlika punta wotedawacź.

— **(Wójnſka pożeżonka.)** Budyſka waggonowa fabrika je ſa ſchtwórtu wójnſku pożeżonku 1 milijon hriwnow podpißała.

— **(Swjaſk ſa ſtótne wikowanje w Sakſkej.)** Miniſterſtwo ſnutſkownych należnoſczow je wosjewiło, ſo ßmědża rěſnizy, kotſiž ßu dobrowólne ßobuſtawy ſakſkeho ſkotowikowaŕſkeho ſwjaſka, ſkót wot ratarja abo rěſnika jenož ſa ßamßnu potrjebu kupowacź. Stótne wikowanje k dalepſchedawanju je jim jenož potom wotpuſchczene, hdyż ßu hižo do 1. junija 1914 ſkotowikowaŕſke pſchemyßło ſamolwili.

— **(Wuſnamjenjenje dźěłaczerjow.)** **Czeſtne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle** ßu ſcźěhowazy dźěłaczerjo a dźěłaczerki Budyſkich ſjednoczenych papjernikow doſtali: Auguſt Vogel, Bruno Behriſch, Johana Emilija Jurkowa rodź. Schöniz, Marja Amalija Pětſchzyna rodź. Kariz, Marja Auguſta Karina rodź. Ramſchez na Židowje, Jan Nowak w Hornjej Hórzy, Auguſt Garbaŕ, Jan Nedo a A. Łahoda w Czornych Noßlizach, Ernſt Bar w Běłych Noßlizach, E. G. Huſty w Demjanach, Khorla Neumann w Małych Debßezach, Ernſt Měrſch w Dreczinje, Jan Urban, Jan Schołta, Ernſt Henczel a Marja Czechowa rodź. Brodźiz w Dobruſchi.

— **(Wobhładowanje wojerſtwu winowatych.)** Generalny komando XII. armeekorpſa je porucził, wſchitkich wojerſtwu winowatych lětnikow 1896, 1895, 1894, 1893 a 1892 a wſchitkich k landſturmej 1. a 2. kłaßy pſchißłuſchazych, wſchitkich khoroſcże a druhich pſchiczinow dla puſchczenych atd. ſ nowa wobhładacź. Tuczi maja ßo hnydom pola gmejnſkeje wyſchnoſcże ſapißacź dacź. Schtóż ßo tehole ſapißanja woſtaji, ßo ſ pjenjeſami hacź do 30 hriwnow abo ſ arreſtom hacź do 3 dnjow pokhoſta.

— **Na bitwiſchczu je ſa wótczinu** padnył Hans Pjetaſch, ßyn hamtſkeho drohoweho miſchtra Pjetaſcha w Budyſchinje.

— **(Najwyſchſche płaczißny ſa ßwinjaze mjaßo.)** Komunalny ſwjaſk ſa Budyſchin a wokolne wßy je ſa ßwinjaze mjaßo ſcźěhowaze najwyſchſche płaczißny poſtajił: 1. Czerſtwe mjaßo. Sa ledźbu a wotrěſki punt 2 hr. 20 pj., ſa ſchiju 2 hr., ſa brjuch ſ połczom ſ hr. 80 pj., ſa plezo 2 hr., ſa połcź 2 hr., ſa ßadło 2 hr., ſa hłowu 90 pj., ſa tołſtu nohu 1 hr., ſa czeńku nohu 50 pj.; 2. Naßelene (peklowane) mjaßo: Sa ſchiju 2 hr. 10 pj., ſa brjuch 1 hr. 80 pj., ſa plezo 2 hr. 20 pj., ſa tołſtu nohu 1 hr. 10 pj., ſa czeńku nohu 50 pj., ſa hłowu 90 pj.; ſa ßuſchene mjaßo punt ſchije po 2 hr. 20 pj., punt brjucha po 1 hr. 90 pj., punt pleza 2 hr. 20 pj., punt połcza 2 hr. 20 pj., ſa punt warjeneho pleza (ſchinki) 2 hr. 60 pj., ſa punt nakrateho ßyreho pleza 3 hr., ſa punt warjeneho pleza 2 hr. 90 pj.; 3. kołbaßa: Sa punt dobreje abo běłeje kołbaßy 2 hr., ſa punt dobreje abo běłeje kołbaßy 2. druźiny 1hr. 60 pj., ſa punt półſkeje kołbaßy 2 hr. 20 pj., ſa punt kołbikateje kołbaßy 1 hr. 80 pj., ſa punt rubaneho mjaßa 2 hr. 20 pj., ſa punt plezoweho tuka 2 hr. 40 pj., ſa punt kołbaßoweho tuka 1 hr. 50 pj., ſa punt ßerwelatoweje kołbaßy 2 hr. 80 pj.

— **(Powyſchenje nowinſkich płaczißnow.)** Dla podrożenja płaczißnow ſa papjeru a barbu atd. ſ wulkeho dźěła němſke nowiny wot 1. haprleje ßwoje wotběranſke płaczißny powyſcha.

— **(Sakaſany wuwos ßlěbra.)** Po wukaſu khěżorſtwoweho kanzlera njeßmědża ßo ſ Němſkeje ßlěborne pjenjeſy a ßlěborne wězy do wukkraja wuwjeſcź. Pſchi pſchekroczenju němſkich mjeſow do wukraja ßmě jena woßoba jenož 10 hriwnow ßlěbornych pjenjes pſchi ßebi měcź.

— **(Swěſczenje wobdźěłanja role.)** Wobßedźerjo ratarſkich leżomnoſczow maju hacź do 1. haprleje ßwojej gmjenſkej wyſchnoſczi wosjewicź, hdyż woni ßwoju rolu něſkajkich pſchiczinow dla njemóża zyłu abo ſ dźěła wobdźěłacź. We wosjewjenju ma ßo naſpomnicź, kak wulka je rola a kajki płód ßo ſa nju trjeba. Schtóż rolu njewobdźěłanu woſtaji a to njewoſjewi, ßo ſ pjenjeſami hacź do 150 hriwnow abo ſ arreſtom hacź do 6 njedźel pokhoſta.

— **(Mjaßowe khartki.)** So by ßo ſ mjaßom bóle lutowało, ßo ſ dobom w Bayerſkej, Würtembergſkej, Badenſkej a Sakſkej a poſdźiſcho w zyłym khěżorſtwje mjaßowe khartki ſawjedu.

— **(Sebracze koże a poſtajenje najwyſchſchich płaczißnow.)** Saſtupjazaj generalnaj komandaj 12. a 19. armeekorpſa ſtaj wukaſ wudałoj, ſ kotrymż ßo koża ſebjerje a ßo ſa nju najwyſchſche płaczißny poſtaja.

— **Wužitkowe a palne drjewo** budże ßo na Budyſko-Wojerowſkej ſtatnej dróſy mjes km. 18,1 a 18,4 pola Kamjeneje póndźelu 20. měrza na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

— **(Kralowy wopyt w Budyſkich lazaretach.)** Kral Bjedrich Auguſt je wutoru dopołdnja do Budyſchina ſ woſebitym żelesniſkim cžahom pſchijeł, ſo by reſervnaj lazaretaj w huſarſkich a infanteriſkich kaſarmach wopytał.

— **(Ponižene kožowych placžiſnow.)** S 15. měrzom ſu ſo wſchelake kožowe družiny po placžiſnje ponižiłe.

Se Židowa. Podoffizěr Jan Mor Kranz ſe Židowa, pola munizijſkeje kolonny pólneho artilleriſkeho regimenta cžiſło 28, je ſo ſe żelesnym kſchižom wuſnamjenił.

S Makeje Huſki. Tudomny 67 lět ſtary džełacžeŕ Schiman bě ſańdżeny pjatk rano do knježeho lěża ſchtomy puſchcžecž ſchoł. Pſchi tutym dźěle na njeho jedyn ſchtom padże. Wón jemu żiwot tak ſlě ſmjecže, ſo dyrbjachu Schimana po lěkarjowym pſchikaſanju hnydom do Budyſkeje hojerńje dowjeſcž. Tam je wón hižo dźeń poſdźiſcho wumrjeł. Wón někotre doroſcžene dźěcži a mandżelſku ſawoſtaji, kotraż je hižo dołhe lěta khora.

S Huſki. Na njelube waſchnje je ſo wutoru pſchewjeſenje cžełko 20 lětneje Emmy Zyżez ſ Nowych Drużkez do Huſki ſadżerżało. W Drużkezach ſo bliſko hoſcženza lěwe prědnje koło wot wosa ſuny. Duż dyrbjeſche ſo kaſchcž ſ wosa ſběhnycž, a młodżenzojo jón tak dołho njeżechu, doniż noſcherjo ſ Huſki ſ marami njepſchińdżechu.

S Libuchowa. Krótko do wudyrjenja wójny běſche w Libuchowje żiwnoſcžeŕ Senda wumrjeł. Dwaj ſynaj hnydom pſchi ſpoczatku do wójny wucžehnjeſchtaj. Jedyn ſo ſmjertnje ſrani a w lazarecže w Trieru wumrje, a druhi lěwu ruku ſhubiwſchi k ſwojej mandżelſkej domoj pſchińdże. Sa ſwoju ſmużitoſcž je ſo ſe żelesnym kſchižom wuſnamjenił. Nětko je hiſchcže jedyn ſyn ſwudowjeneje Sendżineje jako wojak w Lubiju ſkhorił a tam w lazarecže w pſchitomnoſczi ſwojeje macžerje 19 lět ſtary wudychał runje 9. měrza, każ pſched 10 lětami jeho najſtarſchi bratr. Jeho cžełko je ſo ſańdżenu póndżelu do Czichonz khowało. Bóh troſchtuj Sendżiz ſwójbu w tajkej wulkej ſrudobje!

S Lupoje. Knjes duchowny Mrózak njedżelu 2. haprleje jako vikar naſcheje woſadny ſwoje ſaſtojńſtwo naſtupi.

S Jenſchez. Tudomnu ſwudowjenu Schokcžinu ſu ſańdżenu póndżelu w tak mjenowanym „Jurkez lěżu“ pola Noweje Wſy morwu namakali. Ju ſo napoſled pjatk tydżenja w Kamjenej widżeli. Najſkerje je domoj duzy pucž ſmyliła a w ſnēſy a ſymje ſmjerſka. Jejne cžełko je ſo ſańdżeny ſchtwórtk w Rakezach khowało.

S Rakez. Po nowſchich powjeſcžach ſu ſ naſcheje woſadny ſaſo tſjo ſwoje żiwjenje ſa wótzny kraj woprowali, a to Robert Kubiza ſ Noweje Wſy a Pawoł Klimant ſe Stróże. Wonaj ſtaj ſo na bitwach w ſeptembrje 1915 pola St. Maria à Py wobdżělikoj a běſchtaj wot teho cžaża ſhubjenaj. Pſched krótkim je nětko franzowſki Czeŕwjeny kſchiż powjeſcž póſłał, ſo ſtaj ſo tam pokhowałoj. Jako tſeczi padny pſchi poſlednich bitwach Ernſt Bieſold ſ Jenſchez. Njech je jim zuſa ſemja lohka!

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Khěžkaŕſka mandżelſka Hana Th. w Židżinom bě ſobi ſa punt butry 2 hr. 50 pjenjeżkow żadała, mjes tym ſo najwyſchſcha placžiſna jenoż 2 hr. 20 pj. wucžinjeſche. Wojerowſki kawniſki ſud bě wobſkorżenu, kotraż ſo jara żiwje ſakitowaſche, wuwinował. Wuſud powaliwſchi khoſtanſka komora wobſkorżenej dla pſchekroczenja najwyſchſcheje placžiſny 30 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napoloži. Hižo żadanje pſchewyſokeje placžiſny ſo khoſta, hacž je ſo twora kupiła, do wahi njepada.

S Nydeje. Żelesny kſchiż druheje rjadownje je ſo podoffizěrej Jurjej Kummerej ſ Nydeje, pſchi wotdżělenju maſchinſkich tſělbow ſtejazemu, ſa woſebitu khroblosčž pſched Verdunom ſpożcził.

S Krjebje. Sańdżenu njedżelu je ruſkim wójnſkim jatym, na tudomnym knježim dworje dźěłazym, wojeŕſki duchowny Shorjelſkeho lěhwa ſa jatych, Bożu mſchu wotměł. — 13. měrza je ſo na tudomnym pohrjebniſchczu cžełko wyſchſcheho póſtſkeho aſſiſtenta podoffizěra A. Radzy khowało, kotryż bě ſo w februarje w Franzowſkej ſranił a w lazarecže w Pforzheimje wumrjeł. To je hižo druhi krócž, ſo je cžełko jeneho wojaka na domowinſkim pohrjebniſchczu poſledni wotpocžink namakało.

S Wulkich Sdżar. Wulka ſrudoba je ſo na tudonmeho dźěłacžerja Müllera a jeho mandżelſku dopuſchcžiła. Jeju jeniczke dźěcžo, jedyn ſchtyrilětny hólczk, je ſo w Czornej Wodże tepił. Wón bě póndżelu hromadże ſ druhimi dźěcžimi pſchi rěży hrajkał a pſchi tym ſ njeſbożownym pſchipadom do wody padnył. Jeho mali towaŕſchojo njeběchu jeho mohli ſ njeje wucžahnycž a běchu wołajo do wſy běżeli. Prjedy hacž doroſcženi k rěży pſchiběżachu, bě ſo dźěcžo hižo ſaſrěbko. Hdyż jo we wodże namakachu, bě wono hižo morwe.

S **Běleje Wody.** Póndżelu ſu ſo w Mużakowje tukowe khartki wudałe. Kóżdy wobydleŕ ſmě ſa tydżeń 125 gramow tuka abo butry na tukowu khartku doſtacž. Na dźěcži, kotreż hiſchcže do ſchule njekhodża, ſo pſchi tym njedżiwa.

Wuſudżenja.

Khoſtanſka komora. Dźěłacžeŕ K. T. Reck ſ Rakojdow bě po wſach jako khudy wotpaleny po proſchenju khodźił. W Sakhowje, Noſacžizach, Truſezach a druhdże wón ludżom barbjeſche, ſo je ſo jemu w Bukojnje jeho ſtatok wotpalił. Wón wſchudże ſmilne dary doſtawaſche. Hdyż jeho ſajachu, pſchi nim 11 hriwnow 88 pj. namakachu. Reck, kotryż je hižo 23 krócž khoſtany a hižo 10 lět khoſtaŕnje wotſedżał, ſo k jaſtwu na 1 lěto ſaſudźi. Pódla teho ſo jemu cžeſne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Přilopk.

* **(Rubjeżny nadpad w Barlinje.)** Dwaj rubjeżnikaj ſ maſku pſched wobliczom ſtaj ſrjedu wjecžor 24-lětneho pſchedawarja jejow Pinkuſa Wolkenfelda w jeho klamach na Hamburgſkej dróſy w Barlinje nadpadkoj. Dokelž nadpadnjeny ſ hłoſom wo pomoz wołaſche, jedyn ſ rubjeżnikow cžekny, druheho pak ſajachu. Wolkenfeld bě rubjeżnika, kotryż bě jeho ſa krk pſchimnył a jemu ſpyta ſ ruku hubu ſadżerżecž, do porſta kuſnył. Bolosčze dla jeho rubjeżnik puſchcži, na cžoż nadpadnjeny wo pomoz wołaſche. Mjes tym bě ſo druhi rubjeżnik ſwjeŕſchnika ſmozował, kotryż bě Wolkenfeld ſ liſtnizu, kotraż 500 hriwnow wopſchijeſche, ſa ſcžěnu powěżnył. Hdyż Wolkenfeld wo pomoz ſawołka, wón ſwojeho kumpana ſameho woſtajiwſchi ſe ſwojim rubjenſtwom ſ klamow khwataſche. Tola mjes tym ludżo pſchiběżachu, a rubjeżnik teho dla ſwjeŕſchnik prjecž cžiżny. Wón ſam cžekny.

* **(445 woſzobow ſo tepiło?)** Do Londona je ſe Santos ſlědowaza powjeſcž pſchiſchła: Schpaniſka parna łódź „Prinzipe de Aſturias“ je wczera rano tſi mile k ranju wot kupy San Sebaſtiana do ſkałow ſawadżiła a ſo ſa pjecž minutow ſ wodu napjelnika. 86 muži ſ wobſadki a 57 puczowarjow je ſo ſ franzowſkej parnej łódżu „Vegu“ do Santos pſchiwjeſko. 338 puczowarjow a 107 muži ſ wobſadki je ſo ſhubiło.

Schpaniſka parna łódź „Principe de Satruſteryni“ ſo pſchi měſtnje njeſboża namaka. „Principe de Aſturias“ ſ Barcelony do Buenos Aires w pokodniſchej Amerizy jědżeſche a bě ſ Las Palmas 24. februara wotjěł.

* **(Panamaſki kanal.)** Do Panamaſkeho kanala běchu ſo lětża ſ brjohow hromady pjerſchcže a kamjenjow ſypke a ſo ſ tym pſchejeſd ſaracžił. Kanal je ſo na to ſ nowa dyrbjał wuhłubicž a nětko je ſaſo tak daloko wuprózdnjeny, ſo móża jón wjetſche łódże wużicž.

* **(Łódź ſo potepiła.)** Hollandſka łódź „Tubantia“ je ſo ſchtwórtk w połnóznym morju mjes Hollandſkej a Jendżelſkej ſ wutſelom jeneho torpeda trjechika. S rosbuchnjenjom je ſo łódź ſhlnje wobſchkodźiła. Pódla 294 muži wobſadki ſo ſ njej 87 puczowarjow wjeſeſche. Mjes tutymi běchu němſke żony a wſchelazy Amerikanojo. Wobſadka a puczowarjo ſu ſo mohli ſ czołmami wukhowacž. Łódź je ſo po tym bórſy ponórika. „Tubantia“ je ſo hakle w lěcže 1914 dotwarika a mějeſche 14 200 tunow wodoweho wucžiſchcża; potajkim bě khětro wulka łódź. Wona bě ſ 3 milijonami 100 000 ſchěżnakami ſawěſcžena.

Shubjeny.

Wjecžor bě ſo uakhilił. Swuki ſwonow klinczachu każ cžicha pěżeń ſ bajkowych cžażow cžłowſkeho ſplaha, tehdom ludżo hiſchcže wo ſwadach ſahubnych wójnow mjes ſobu njewjedżachu.

Do wjele wutrobow, kotreż běchu ſ bolosczu napjelnjene, cžichi khłóſ ſwonjenja ſwjateho wjecžora ſ nowa pokoj a troſcht wuliwaſche, ale niz do wſchitkich wutrobow. Marja Mjechcžikowa do tamnych njeſbożownych ſłuſcheſche, kiż ſwojeho pokoja namakacž njemóżachu, hdyż bě powjeſcž wo ſmjerczi jejneho mandżelſkeho a ſ njeju tež bolosčž do jejneho doma pſchiſchła. A ta bolosčž ju wjazy wot teje hodżiny njewopuſchczi. Rano, hdyż by wotucžiła, ſtejeſche tež bolosčž pódla jeje łoża a woſtawaſche zyły dźeń pſchi njej. A hdyż by ſo wjecžor do łoża lehnyła, by bolosčž ju ſcžěhowała a ſe ſtraſchnymi ſonami jej wotpocžink kaſyła.

Jenički troscht, kotryž bě jara njesbožownej žonje tež nětkole hischcże wostał, bě mały žynk s mjenom Jank. Jeho žwětkej njewinowatej wóčžy na stajnosći macz proscheschtaj, so njeßmě žebi živjenje se srudobu wobcżežecz a kónzowacz a so njedyrbi zyle wscheje nadžije shubicz.

Mjehčžikowa žebi stol do wokna we žwojej stwě postaji a žo žydże. Wot jeje khěże dale we wěstych pschetorhnjenjach wjeßne khěžki stejachu, a woßrjedża wßy mały dom Boži stejesche. Wón mějesche wyßoku kónczitu wěžu. A horkach nade wschěm tym pak pkowasche žléborny měßaczk; běke mróczakki jón wobdawachu a wón žwoje pruhi do wjeczorneje krajiny sczelesche a zyły swjerch semje pschekraßnjesche. W kapkach roßy, kiž na selenych stwjelzach a kczežjatych schtomach a kerkach wißachu, łamasche žo jeho běke žwětło a we kraßnych barbach pokasowachu žo parle nózneje wkóżnoty. Zyły žwět tak czichi a tak měrny leżesche; jenoż zyle łahodny wětsiczk psches schtomy schuczesche; běsche jako by semja w mejskim spanju dychajo wotpoczowała.

Czeho dla dha tež mjes czlowjekami njemóże to podobnje byczź a měr a pokoj wobstacz? Tak žo Marja samyßlena prascheschce. Kak rjane by potom živjenje na semi było! Czehodla je dyrbjała tak hrósbna wójna wudyricz, w kotrejž ludy, jedyn pschecżiwo druhemu, kaž dživje swěrjata sakhadżeja a njemdrja? Myßle jej daloko won se wßy khwatachu a czękachu, a do wutroby jej czicha boloscz sastupi.

Tam w njepschecżelskim kraju, daloko k wjeczoru, leži jeje mandżelski w rowje, žnadź žu jeho njepschecżeljo pokhowali; jeje mandżelski tam pod selenym dornom spi, kotremuž bě jenoż schtyri lěta žměła žwěrna mandżelska byczź.

W njemylenym pokoju jimaj jeju mkode mandżelske živjenje běżesche; tu na dobo wójnska truba saklincża a jeju s mozu rósno rosdżěli.

Wójna njebě hischcże dołho traka, tu hižo žane powjescże wjazy wo jejnym mužu njepschikhadżachu; we wyschnostnych sapißach schkodowanjow pak bě jeho mjeno sapißane mjes tymi, kiž běchu žo we wójnje „shubili".

Tehdom Mjehczikowa hischcże dospołnje njerosumjesche, schto ma tuto žkomo „shubjeny" na žebi.

Na dobo wopuschczi nětkole wbohu wopuschczenu žonu wschón měr a pokoj.

We tym czażu pschinjeże listynoscheŕ pólny list Mjechczikoweho towarscha s wojowanischcża. A s tutym njesbožownym listom pschińdże tež wěsta powjescź, so bě Mjechczik w krwawnej bitwje padnył. Pschetoż tutón towarsch pißasche, so bě rosesnawaze snamjo (n. Erkennungsmarke) s Mjechczikowym mjenom na bitwischczu namakał. Ale Mjechczikoweho czěła njeběchu nihdże namakacź móhli. Ssnadź bě jena wulka granata jeho czěło tak straschnje rostorhała, so wjazy spósnacz njebě. Móże byczź! Ale njebě žnadź tež něschto zyle druhe žo s nim mohło stacź?

W tamnej bitwiczży bě to tak, so pak Němzy dobywachu a postupowachu, potom pak saßo njepschecżel dobywasche; napoßledku pak dostachu Němzy poßylnjenje s wójskowych reservow a tak žo sta, so bitwu dobychu; tola pak tež někotsi s Mjechczikoweho regimenta we franzowskim sajeczu wostachu.

Sso tepjazy czlowjek koji žo tež najmjeńscheho pschedmjeta, so by satepjenju wucżeknył a žwoje živjenje wukhował; podobnje tež Marjina žłaba nadżija žo hischcże s stym seßylnjowasche, so žnadź bě jeje mandżelski Franzowsam do ruki padnył a so žu jeho Franzowsojo sajeli.

Tež wjeßny knjes farar žo wo to staraschе, so by jejnu žłabu nadżiju sdżerżał a poßylnjał, hdyž by k njej pschikhadżał, so by ju s wutrobnymi žłowami troschtował a ju w jejnej boloscźi pokojał. Tutón knjes farar wobkrucżesche, so žo s namakanja rosesnawazeje marki njetrjeba zyle nusnje žudżicź, so je jejny muż, kotryž je žo shubił, tež hižo morwy. Jemu žamemu bě s franzowsko-němskeje wójny lěta 1870/71 pschiklad snaty, so je žo wojak, kiž bě žo hnydom na spoczatku wójny shubił, po wójnskim czażu sa lěto domoj wrócził, hdyž běchu jeho žwójbni a pschiwusni hižo dawno psche njeho žo napłakali a wo njeho żarowali; so běchu jeho tutón zyły czaß w sajeczu dżerżeli, ale so bě jedyn s jeho towarschow mylnje jeho žwójbje powjescź dał, so je wón morwy.

Troschtowaze žłowa czesczownehо knjesa fararja mějachu dobry wuspěch. Kóżdy dżeń žo staroscź wo droheho mandżelskeho žonje do wutroby dobywasche, ale nadżija, kotruž s fararjowych žłowow czerpasche, rosßwětlesche jako czopła pruha žłóńczka jejnu duschu, kotruž boloscź czwilowasche. Jej njebě wotžudżene, so by ju tak wulke njesboże potrjechiło. Jej žo sdasche, so je njemóżna wěz, so bychu jejne tak horliwe a wobstajne modlitwy bjes wußkyschenja wostałe. Doniż jej hischcże nadżija sbywasche, běsche woßud mkodeje žony snjeßliwy. Ale hdyž bě po nęczim tež poßlednja schkriczka nadżije haßka, pschińdże czaß, so žo jej se žylnym dwělowanjom poßledni sbytk lóschta k živjenju shubi.

Jenoż myßliczka na małeho žynka, Janka, móżesche ju hischcże wot najhórscheho dodżerżecz. Tak chzyschе žo wona, dživajo na žwojeho wbroheho hólczka, hischcże dale pschecżiwo boloscźi a srudobje sapjeracź.

Tak žebi Mjechczikowa pschißahasche, hdyž ju junu mały Jank widżesche, kak wona žylsy ronjo pschi jeho lóżku kleczesche.

Hólczk ju s woběmaj rukomaj wokoło schije wobja a luboscźiwje k njej rjekny:

„Maczerka, ty njeßměsch precz hicź", a pschi tym jej Jank s kahodnymaj ruczkomaj žylsy, kiž žo jej s woczow ronjachu, wottrěwasche.

Czma dale bóle pschibywasche. Stajnje hischcże žebi Mjechczikowa myßlesche, so jejny muż strowy a czivy dó jstwy stupi, stajnje wona samyßlena daloko k wjeczoru hladasche.

Na dobo Mjechczikowa spěschnje stany a khwatasche k durjam. Wona psched domom mużsku postawu wuhlada. Njemyla-li ju smyßły, to bě jedyn wojak.

Nětko klapa do jstwinych duri.

„Schtó móże to byczź?"

We czmowej jstwě žo někajka postawa pokasuje.

W durjach zusy stejo wostanje a potom ruku k wustróżanej žonje wupscheschtrěwa.

„Postrowcże Boha, czeta! Wy scże Mjechczikowa?" woprascha žo zusy žonu.

„Haj, žym Mjechczikowa!"

„Ssym s postrowjenjom pschischoł a njechach s nim hacz do jutsischeho czakacz. Mi rękaja Wosak. Stejach pschi žamßnym regimencże a w žamßnej kompagniji, hdżeż bęsche wasch muż. W horzej bitwiczży pola R. pschińdżechmoj wobaj do sajecża."

„Do sajecża?" Mjechczikowa pschi tych wojakowych žłowach saschikny, „do sajecża? Proschu, wěscże wy něschto wo mojim mużu, je wón hischcże żiwy, abo je wumrjeł?"

„Wasch muż je hischcże żiwy!"

Wojak žo dżiwasche a praschesche žo Mjechczikowu, hacz žu jejneho muża sa morweho wosjewili.

Wjeżeka żona wsa zuseho muża sa ruku a powjedasche jemu wo tamnym liscże, w kotrymż bě towarsch wo Mjechczikowej žmjerczi pißał, a wo žłabej nadżiji, so mohła tuta powjescź tola wopaczna byczź.

A zusy wojak powjedasche jej, kak žu jeho a jeje muża sajeli, so je wón žam czežko ranjeny njepschecżelej do rukow padnył, so pak je Mjechczik strowy a žo namaka w lěhwje w Afrizy.

Dołho stai žo hromadże rosmołwjakoj a hbyž je žo zusy wojak potom s Mjechczikom rosżohnował — bu wón, wojak, sa franzowskeho invalidu wuměnjeny a s jatby do domisny dowjeseny.

Hischcże wjeczor wotjědże wojak k starschimaj, żona jeho hacz na dwórnischczo pschewodżesche. Potom žo wróczi. Wulka radoscź jej do wutroby sastupi; wona czujesche, kak jej krej spěschnischo po žilach běži; lóscht k živjenju je žo jej s nowa wrócził. Shubjeny muż saßo domoj pschińdże! S małeje žłabeje schkriczki nadżije je wulka mózna nadżija na lěpschi wjeßeky pschichod nastała.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjescże.

W Michalskej zyrkwi smėje jutsje, njedżelu Reminiscere, rano 1/2 8 hodżin duchowny Tyschcŕ žerbsku spowjednu wucżbu, dopoldnja w 9 hodżinach smėje farar Răda žerbske a 1/2 11 hodżin němske prědowanje.

Ssrjedu, jako na pokutnym dnju, smėje rano 1/2 8 hodżin duchowny Tyschcŕ němsku spowjednu wucżbu, dopoldnja w 9 hodżinach smėje farar Răda němske a 1/2 11 hodżin žerbske prědowanje. — Popoldnju 1/2 5 hodżin smėje duchowny Tyschcŕ žerbsku spowjednu wucżbu.

Tydżeńske sastojńske dżěła smėje farar Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 9. měrza: Khorla Mar Senda, hospodarski pomocznik s Libuchowa, w tu khwilu wojak w 2. narunanskim bataillonje pěsch. regimenta czo. 102 w Lubiju (+ w lazarecże tam, pokhowany w Czichonżach), 19 l. 5 m. 9 d. — 10. měrza: Hana Rostokowa, njebo Jana Rostoka, żiwnoscźerja we Wurizach, sawostajena wudowa tam, 79 l. 6 m. 13 d. — Erich Richard,

Gustava Hendricha Krawza, pohonca w Hornjej Kinje, w tu khwilu we wojeſkej ſłužbje, ß., 1 l. 7 m. 4 d.

S druhich woßadow: Kurt Richard Krawz w Demjanach, 1 l. 5 m. 9 d. — Marja Emma Zyžez w Nowej Kocžizy, 19 l. 3 m. 1 d. — Jan Khorla Schiman, khěžeł a lěßny dźěłacžeł w Małej Huſzy, 57 l. — Marja Lina ſwud. Witichowa w Mjedžołſu, 65 l. 1 m. 9 d. — Jan August Njecžka, moleſki miſchjr w Khwacžizach. 57 l. 8 m. 11 d. — Jurij Nowka, wumjeńkał w Pßowjach, 76 l. — Hana Kryſtla Nowakowa, rentu doſtawatka w Pſchiwcžizach, 69 l. 6 m. 25 d. — Njekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj poczełpi wojak A. Hańcžka ſ B..rta.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodžija.

Njedźelu Reminiscere rano 1/2 8 hodźin ſmėje farał Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucžbu, 1/2 9 hodźin ſmėje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucžba ſa němſku žónſku młodźinu.

Pokutnu ßrjedu ſmėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucžbu, 1/2 9 hodźin ſmėje farał Kſchižan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa ſnutskowne miſſionſtwo sběra.

Pokutnu ßrjedu popołdnju w 4 hodźinach němſka ſpowjedź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Njedźelu Reminiscere ſmėje duchowny Bójž rano 1/8 8 hodźin ßerbſku ſpowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmėje farał Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin ſmėje kſchesćijanſke towarſtwo žónſkeje młodźiny ſhromadźiſnu.

Sſrjedu na pokutnym dnju ſmėje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmėje farał Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budźe ßo kollekta ſa dźěło ſnutskowneho miſſionſtwa sběracź.

Sſrjedu popołdnju 1/2 5 hodźin ſmėje duchowny Bójž němſku ſpowjedź.

Wójnſki ſpěw.

Hłóß: Je Bóh mój pſchecžel ßamy atd.

Kak dołho hiſchcźe budźe
Tracź wójna žałoßna,
Tak nětko w naſchim ludźe
Sso ſtyſknje praſcheja,
Tón Knjes chzył wſchak ßo ßmilicź
We tajkej žałoſczi,
Nam ßwoju hnadu ſdźělicź
We naſchej ſrudobi.

Hacž runje Boże pucźe
Ssu ſa naß wſchelake,
Da wěrmy tola krucźe,
Wón naſche lěpſche chze,
A dowěrmy ßo jemu,
Wón ſa naß rukuje,
Ma radu, pomoz k wſchemu
A naſch Bóh woſtanje.

Kaž pſched lijenzu běſche,
Tak pſched tej wójnu bě,
Lud ßamowolnje dźěſche,
Wot Boha ſdaleny,
Te Boże domy próſdne
Wſchak běchu njedźelu,
Lud bě tak jara hłódny
Po hrěſchnym wjeßelu.

Nětk troſchtuj Bóh wſchěch ſrud- [nych,
Kiž tudy žaruja,
Wo ßwójbnych ßwojich lubych,
Kiž w wójni padneja.
Bóh położnoſcź daj jatym,
Kiž w zuſtym kraju ßu
A njepſchecźelam datym
Tam nětko k wjecźenju.

Ach we tej wójni padłe,
Jich wulke ßyły ßu,
Bóh daj, ſo namakałe,
Ssu wone domiſnu.
Tam na tym rjanym měſcźe
Naſch dźěl a herbſtwo je,
Hacž wumrjemy też wěſcźe,
Naſch dźěl nam njewumrje.

Ach Božo, budź nam hnadny,
Nam wodaj hrěchi wſchě,
A ſpožcź, ſo nichtó žadny
Tu njebył pokuty,
Ach wotwobrocź wſchě ßudy,
Kiž na naß cžakaja,
A daj, ſo bóle ludy
Sso k tebi wobrocźa.

Ach daj nam płodny cžaßy,
Tón khlěb žno žadny je,
So kóždy płód nětk ſaßy
Nam k khlěbej naroścźe,
So njepſchecźel by njemohł
Naß ženje wuhłódnicź,
So tón naß njeby pſchemohł,
Kiž naß chze ſaniczicź.

Tak dźenża ſ nowa proßycź,
Ssej nětko ſkhroblimy,
Bóh chzył naß ſběhacź, noßycź,
My huſto padnjemy,
Pſches jeho ßyna hnadu
A jeho drohu krej,
Chzył wobaracź nam k padu,
To proſchmy wſchědne ßej.

Wón wjeſcź chzył wójnu k kónzej
Pſches ßwoju wſchehomóz,
Dacź ßwěcźicź měra ßkónzej,
Njech ſańdźe wójny nóz,
So ſměrom hydlicź móhli
Pod jeho pſchikrycźom,
A tak po jeho woli
Wſchak pſchiſchli junu dom.

H. F.

Płaczišny rěſneho ſkotu na Draždžanſkich ſkótnych wikach.

16. měrza 1916.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a woſnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacž do 6 lět**	130—135	232—240
ewſtriſke	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene**	120—125	228—235
3. **ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche**	100—110	208—220
4. **ßnadnje pizowane tóždeje ſtaroby**	80 - 90	190—200
Jałojzy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze**	130—135	232—240
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacž do 7 lět**	126—130	230—235
3. **ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy**	98—103	200—210
4. **ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	80 - 90	175—190
5 **ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	60 - 65	150—160
Byli:		
1. **połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze**	130—135	222—230
2. **ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche**	85 - 95	170—190
3. **ßnadnje pizowane**	70—75	150—170
Cželata:		
1. **najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyze**	110—120	
2. **ßrěnje kormjene abo tž dobre wot zyza**	100—105	
3. **ßnadnje wuwite wot zyza**		
Swinje:	Najwyſſiſche płaczišny.	
80—100 klgr.		
100 - 120 klgr.		
pſches 120 klgr.		
60 - 80 klgr.		
niže 60 klgr.		
ranzy a kundroßy		

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj hacž 1 hr 80 pj., punt cželazeho mjaßa wot 1 hr. 70 pj. hacž 1 hr. 70 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacž 2 hr. 20 pj., punt ſchmalza wot 2 hr 70 pj. hacž 2 hr. 70 pj., punt pſcheńcžneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 70 pj., hacž 3 hr. — pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacž 8 pj.

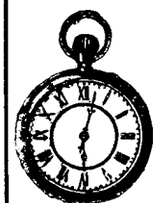

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. doſtacź

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Sſerbſke a němſke ſpěwarſke

ßu doſtacź

we wudawatni Serb. Nowin.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Czeŕwjeny dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
inkernatſki dźeczel,
luzerne,
fazeliju

ſ rukowanjom, ſo je dźeczel bjes židy a najlěpſcheje ſkhadźazeje twory, jón porucža

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Hižo wot 32 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosć), kotreż tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim česćenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a čerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjeczanske

žołte ßymjo, najwjetschu čerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho ßrěnjosažneho, hollandskeho čěmnočerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho čěskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosć: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakčikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane čiste dźeczelowe ßymjo, němski wußyk.

Wulki wubjerk **Drožđżanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pschedawarnja** w **Kołwasy** pola Pomorz.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej dróhy 782 B

— Telefon 403. —

Pschetwarjenje khachlow.

Dokelž dyrbja ßo dla **dla wutorhanja koprowych khachlonkow** khachle wuporjedźicz, podpisana jednota wosjewja, so ßu wschě jejne ßobustawy swólniwe, wschě dźěła, kotreż ßu po wutorhnjenju khachlonkow a kótłow třebne, wuwjesć.

Hornczerska a khachlestajerska dyrbjenska jednota w Budyschinje.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 26. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wyšši wučeř Šuca z Rachlowa dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hosći k temu należnje přeprošuje

předsydstwo.

Kóždy, kotryż chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chce ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Ssymjentny majß, woku, peluschki, lupiny, kolij, hejdusch, seradellu, žonop k wußywej

najlěpscheje skhadźazeje mozy poručza

Khorla Preisser, jun.

pschi žitnych wikach.

Nótaze dźaki

ßerbske a němske

sa konfirmandy

ßu dostacz

we wudawarni

Serb. Nowin.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu 19. měrca pop. w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje. Knjez dopisowar je přednošk přilubił. Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Wón tu je!

Se wschěch stron wočakany, wschudże rad widźany

favoritski modowy album.

Nanajlěpje wupruhowane

favoritske srěski

dowoleja, tunjo po nich najnowsche pschedkłohi rěsacz.

Dostacz w agenturje

na Lubijskej dróhy po 1 skhodze.

Schaty

ßo na maschinje wuschiwaju na jerjowej haßy 11 po 3 skhod. na lěwizy.

Sa dźěło w domje a sahrodze ßo kschescźijomszy smyßlena, ßerbska, ßłużobna holza pyta do jeneho farskeho domu. Poskiczenja pod A 77 we wudawarni Serb. Now.

Najlěpschi

czerwjeny dźeczel

bjes židy,

najlěpschi schlesyski

běły dźeczel,

najlěpschi schwedski

dźeczel,

žołty dźeczel — inkarnat-dźeczel,

wschelaku

rajsku ff. trawu, ff. měschenje swěrinskich sahrodow, ff. měschenje sa ßnche a wlóżne łuki, ff. seradellu, ff. zokrowe jahły,

narunanje sa konjazy majß

ff. ßrěni kolij, ff. hobrski kolij, ff. peluschki, ff. woku a žonop

a najlěpsche

Eckendorfske a Oberndorfske runklizowe ßymjo,

dale wschě družiny

pólnych a warjenjowych ßymjenjow, Drażdżanske ßadźenske zyble

atd. tunjo poručza

H. Lolck.

w Budyschinje

a mjaßowym torhoschczu 20.

Telefon 234.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplatka we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotsudać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 13. **Sobotu 25. měrca 1916.** **Lětnik 75.**

Rozprawa němskeho generalneho staba.

23. měrza.

Wuspěch pola Avocourtskeho lěsa je z wobžadźenjom franzowskich sepjeranischczow na hórkowym khribjecze k krótkemu wjeczorej wot Haucourta wudospołnił. 450 muži je so zajało.

Hewak njeje so zhromadny wobras pscheměnił.

Na rańschim wojownischczu su Rußojo swoje hłowne nadběhi na wjeczorne a nózne hodźiny położili. Wjazy krócz woni se zhylnymi mozami nasche stejischcza w Jakobstadtskim pschedmoscze na bokomaj Mitawsko-Jakobstadtskeje żelesnizy, schtyri krócz nasche linije k połnozy wot Widsow nadběhachu. Mjes tym so so woni na froncze k dołhemu wjeczorej wot Postawow, hdyž je liczba jatych na 14 offizěrow a 889 muži stupiła, drje dla pschesměrneho krwawneho schkodowanja dalschich nadběhow wostajichu, woni wospjet z nowej mozu mjes Narocz̀skim a Wischnjewskim jězorom nadběhi cz̀injachu. Wulke sańdźenje cz̀łowjekow a munizije njeje tež pschi tutym nadběhu a pschi wjazorych jenotliwych pschedewsaczach Rußam niz najmjeńschi dobytk pschecziwo njekabłatemu němskemu sakitanju pschinjeßko.

24. měrza.

Na wjeczornym wojownischczu w Champagni pschi drózy Somme—Py—Sonain, w Argonnach a pschi Maasy hacz k Moseli zhłnosez artillerijskeho wojowanja khětro pschiběrasche. K wjeczorej wot Haucourta zmy sawczerawschi wuspěch wutwužiwschi hischcze někotre hrjebje wobžadźili, pschi cz̀imž so liczba jatych na 32 offizěrow, 879 muži powyschi.

Mjes tym so so na rańschim wojownischczu Rußojo jenoz k zhłnemu wupadej na Jakobstadtski pschedmóst sebrachu, woni w nozy wospjet nadběhi k połnozy wot Mitawsko-Jakobstadtskeje żelesnizy a nadpad k krótkemu wjeczorej wot Dwinska spytachu a njepschestawajcy nadběhi pschecziwo naschej froncze k połnozy wot Widsow cz̀inja. Wschě jich nadběhi su so w naschim tšělenju, najposdźischo pschi saraczenju z cz̀ezkim schkodowanjom ludźi slemike. Bóle k połodnju njeje żanych nadběhow było.

Na balkanskim wojownischczu je pola Dzewdzelow na woběmaj brjohomaj Wardara poßlednje dny wospjet k artillerijskemu wojowanju bjes wozebiteje wažnosczе doschło.

S eskadry njepschecz̀elskich lětadłow, kotrez̀ běchu Wolawez̀ k wjeczorej wot Dojranskeho jězora nadpadle, so jene lětadło w powětrowym wojowanju wottšěli; wono do jězora padze.

Najwyschische wójskowe wjedniſtwo.

Dobyczе Němzow pola Malancourta.

Po zhłnym artillerijskim pschihotowanju su Bayerszy a Württembergszy k połodnju wot Verduna Malancourtski lěß dobyli. Rano wot 8 hodźin hacz popołdnju do 6 hodźin so bubnowanska tšělenza na lěß puschczesche. Njepschecz̀el bě so w nim derje sarył a bě so wot spoczatka Verdunskeje bitwy na tutym stejischczu dzerzał. Wokoło 6 hodźin popołdnju nadběhanske kolonny postupowachu, a hacz do 10 hodźin w nozy wojowanje trajesche, dokelz̀ so Franzowsojo z městnami wo kóždy meter wobarachu. Njedźiwajcy teho so poradźi, jich tši sa zobu leżaze stejischcza pschestorczicz̀ a lěß hacz do jeho krótkowjecz̀orneje kromy twjerdze do nascheje ruki dostacz̀. Po dobyczu tuteho krucha krajiny su Franzowsojo we swojich stejischczach wot Malancourta hacz do Bèthincourta kaz̀ w měsche, wot tšjoch bokow z njepschecz̀elom wobdatym, kotrehoz̀ wotewrjenza je k krótkemu wjeczorej — wot kónza Malancourtsko-Avocourtskeho lěska hacz k němskemu stejischczu pschi Mormym Mužu — jenoz̀ něhdze pjecz̀ kilometrow schěroka. W lěsu je so hacz do wczerawscheho wjeczora sajało: jedyn brigadowy komandeur se swojim stabom, 47 offizěrow, 2500 muži, tola so liczba hischcze posdźischo z někotrymi wurjedzenymi franzowskimi hnězdami powyschi. Widzach dwaj cz̀ahaj z wjazy dyžli 1000 jatymi. Wschitzy běchu cz̀erstwi wojazy z połodnischeje Franzowskeje, z wjetscha starschi ludźo. Sranjeni zobuwojowarjo, z kotrymiž poręczach, so dźiwachu, so Němzy njeběchu wjazy ludźi zhubili. Hacz do dzensnischeho ranja je so zhromadna liczba jatych wójska němskeho kronprynza z Verdunskeje bitwy na 30,150 muži powyschiła; z nich je 58 offizěrow 2,914 muži z wojowanjow poßlednich dnjow.

B.

Rozprawa ruskeho generalneho staba.

20. měrza: Na wjeczornej froncze wczera jene němske wotdzělenje spyta so do naschich linijow dobyez̀, tola so z naschim tšělenjom rospjerschi.

K połodnju wot Dwinska pschi jenotliwych městnach k tšělenju artillerije a infanterije dońdze.

Njepschecz̀elowe nadběhi k połodnju wot Druswjatskeho jězora so wotrasychu. W stronach k ranju wot Twerecza (15 kilometrow) z nadběhom wjeß Wjelikoje Sselo dobuchmy. K połodnju wot Twarecza njepschecz̀elowe nadběhi wotrasychmy a dwě maschinskej tšělbje dobuchmy. Mjes Narocz̀skim a Wischnjowskim jězorom naschi wojazy po wojowanju wjeß Sanarocze (k połodnju wot Narocz̀skeho jězora) a dźěl njepschecz̀elowych hrjebjow pola wßy Ostrowlanow (k połnozy wot Wischnjowskeho jězora) dobuchu.

W Galizijskej zu naschi wojazy po artillerijskim pschihotowanju se zhłnym storkom hrjebje a pschedmóst k ranju wot wßy Mihelcz̀ow (4 kilometry k wjecz̀orej) a Uschecz̀ko dobyli.

Kawkaska fronta: Turkojo na někotrych městnach pschimórskeho kraja postupowacz̀ spytachu, tola so z naschim tšělenjom z kraja a morja wotehnachu. Njepschecz̀ela dale scz̀ěhujo naschi wojazy saßo někotrych turkowskich offizěrow a wjazy dyžli 150 wojakow zajachu a maschinske tšělby zebrachu.

21. měrza: Pola Dwinska so dale žiwje mjes artilleriju wojuje. K ranju wot Twerecza njepschecz̀elowy napschecz̀ny nadběh na wjeß Wjelikoje Sselo wotpokasachmy. K ranju wot Godusischkow naschi wojazy liniju njepschecz̀elowych pschedzunjenych hrjebjow pola Busilischkow (10 kilometrow k dołhemu wjecz̀orej wot Postewow) dobuchu. Pschi dobyczu pschedmosta pola Michalcz̀ow (k wjecz̀orej wot Uschecz̀ka) zmy dwě kanonje a druhi dobytk sebrali. Najwjazy sakitarjow pschedmosta je pschi wojowanju z blíska padło.

Kawkaska fronta: W pschimórskej krajinje naschi wojazy po wojowanju hischcze někotre wjersty postupowachu. B.

22. měrza: Na zyłej wjecz̀ornej froncze so rjad wojowanjow wotwi. Pola Rigi naschi wojazy do zhłnych njepschecz̀elowych pschedstražow pola wßy Plakanen a k połodnju wot kupy Dalen srasychu. Pola Jakobstadta wobžadźichmy po wojowanju jenotliwe dwory a lěsk k ranju wßy Augustinhofa (22 kilometrow k dołhemu ranju wot Jakobstadta), runje tak pola Buschhofa (10 kilometrow k krótkemu wjecz̀orej wot Jakobstadta) lěß mjes Dupenekskim hajnistwom a wßu Delwenskom (10 kilometrow k krótkemu wjecz̀orej a 8 kilometrow k połodnju wot Jakobstadta.) K połnozy wot Jakobstadta so z wobeju stron z tšělenjom wojowasche. K połodnju wot Dwinska infanterija a artillerija dale žiwje tšěla. Nascha artillerija z wuspěchom do strony k połnozy wot Minzjun (9 kilometrow k połnozy wot Widsow) tšělesche, hdyž běchmy njepschecz̀elske poßhłnjenja pytli. Hdyž běchu naschi wojazy njepschecz̀elske batterije pola Meschkele (6 kilometrow k połnozy wot Widsy) wotmjelknycz̀ nusowake, rjad njepschecz̀elskich hrjebjow w stronje Minzjunow—Sekliskeho jězora wsachmy. Njepschecz̀elowym po-

ſpytam, k pokodnju Twerecża postupowacź, żo ſ naſchim tſělenjom ſadźěwa. Pola Wilejtow a Moſherkow (12 kilometrow a 7 kilometrow k dokhemu wjeczorej wot Poſtawow) żo horzo wojuje. Njepſchecźel tu mózne napſchecźiwne nadběhi pſchecźiwo naſchim wojakam cźini, kotſiž żu jeho ſ měſtnami ſ jeho hrjebjow wucźißli a jemu maſchinſke tſělby ſebrali. Pola Cźernjateho a Lotwy (6 a 4 kilometrow k połnozy wot Mjadźiolſkeho jěſora) njepſchecźel po żylnym artilleriſkim pſchihotowanju naſche hrjebje nadběhowaſche, ſ tſělenjom jeho wotpokaſachmy. Pſchi krótkowjecźornym brjoſy Narocźſkeho jěſora żo wojowanje ſ wuſpěchom ſa naſchich wojakow wotwi; njedźiwajzy na to, ſo Němzy duſchate dymy nałożowachu, a njedźiwajzy mordarſkeho njepſchecźelneho tſělenja woni tſi linije grocźanych ſaracźenjow pſchewinychu a ſe żylnymi wuſpěſchnymi nadběhami tſi linije njepſchecźelſkich tſělnych hrjebjow dobuchu. Njepſchecźelowe napſchecźne nadběhi żo ſ naſchim tſělenjom a nałożenjom bombow, kotrež duſchate a morjate dymy wopſchijachu, ſadźerżachu. Po pſchedběžnym wobliczenju żmy 19 offiźěrow a wjazy dyžli 1000 wojakow ſajeli a 12 maſchinſkich tſělbow, jedyn żwětkomjetak a jedyn bombymjetak ſebrali. Pola Ssmorgona bě żylne artilleriſke wojowanje. Njepſchecźel na kraj, nad Wiliju leżazy, żylnje tſěla. Pola Debjaticźi—Baranowicźi němſke lětadła nad naſchimi ſtejiſchcźemi pſcheleczachu. Pola Moſkowſko-Breſt-Litewſkeje drohi a k połnozy wot wßy Telachanow (pſchi Oginſkim kanalu) żo ſ wobeju ſtronow tſěleſche. K krótkemu ranju wot Kolkow naſchi wobhonjerjo jene njepſchecźelſke ſtejiſchcźo wobßadźichu. Po wudoſpołnjazych powjeſcźach żmy pola Michalczow (k wjecźorej wot Uſcheczka) hiſchcźe dwě kanonje, ſchěſcź hiſchcźe zyle khmanych bomby mjetakow a wulku hromadu tſělbow, kaſchczow ſ muniziju ſa tſělby a kanony, kartuſche a druhu muniziju a 106 muži ſajachmy.

Kawkaſka fronta: W Peſiſkej żmy po wojowanju měſto Iſpahan wobßadźili. Sahłódnjene wobydlerſtwo, kotrež běchu Němzy a jich najecźi wojazy wurubili, ſe ſahorjenjom naſchich wojakow witachu, ſ kotrymiž żo Iſpahanſki generalny gouverneur a druhe wyßoke woßoby, kotſiž běchu prjedy k nam cźekli, wrócźichu. B.

Rußojo w Iſpahanje.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě, ſo żu Rußojo 19. měrza Iſpahan w żrjedźnej Perſiſkej wobßadźili. Iſpahan ma 80,000 wobydlerjow a je ſ wjele rjanymi twarjenjemi, hrodami a moſchejemi wudebjeny. W nim żo wobkhodne drohi, ſ połnozneje Perſiſkeje do Afghaniſtana a k perſiſkemu mórſkemu ſaliwej wjedźaze, kſchižuja. W tym też ſa Rußow woßebita ważnoſcź wobßedźenja Iſpahana leži. B.

Aleksejew Joffrej.

S Pariſa żo powě: Hłowny roskaſowař ruſkeho wójſka Aleksejew je w zarowym mjenje Joffrej depeſchu póßłał, w kotrejž zar khrobłe dźerżenje 20 franzowſkeho armeekorpſa w bitwje pola Verduna khwali. Zar je pſcheßwědčeny, żo w depeſchi praji, ſo franzowſke wójſko njepſchecźela poraſy. Ruſke wójſko franzowſkemu ſboże pſcheje a jenož na pſchikas cźaka, ſo by żo do ſhromadneho njeſchecźela dało. L.

Zar hiſcheze měr njeſcźini.

Transbajkalſki gubernator ſtarſchich ſ wokolnym pſchipißmom warnuje, wojakam na froncźe wo wójnſkim wuſtaczu pißacź; pſchetož ſ tym by żo jim ſwažliwoſcź braka. Zar je żo roßudźił, ſo měr njeſcźini, doniž żo njepſcheczel njeje ſ ruſkich mjeſow wuhnał. Zyły lud dyrbi tak dołho wudźerżecź, doniž żo to njeſtanje. (Tägl. Rundſchau.)

Wuwos konjow ſ Ruſkeje do Rumunſkeje.

Ruſke knjeżerſtwo je dowoliło, do Rumunſkeje pſches Galaz 100,000 konjow wuwjeſcź. (Frankf. Ztg.)

Sserbſzy najimarjo w ruſkich lěhwach jatych.

„Corriera della Sera“ ſ Roma powě: 200 żerbſkich offiźěrow je pſches Paris a London do Ruſkeje wotjěło, ſo bychu tam někotre tyßazy awſtriſkich jatych żerbſkeje raßy k ſhromadnemu wojowanju ſ ruſkim wójſkom pſcheczíwo Awſtriſko-Wuherſkej wojerſzy wuwucźili. B.

Nowoſrjadowanje cźornohórſkeho wójſka.

Grtchiſke knjeżerſtwowe nowiny „Neon Aſty“ ſ Korfu powjedźa: 10 000 Cźornohórzow, kotſiž żu ſ Albanſkeje cźekli, je żo tu pſchiwjeſło. Woni żo ſ nowa wuhotuja a żo do Salonikia wotwjeſu. B.

Jendźelſka rosrawa wo poßlednim namórſkim wojowanju.

London, 21. měrza: Admiralita woſjewja: Wcźera rano ſchtyri jendźelſke ſaniczaki torpedowych cźołmow tſi němſke ſaniczaki bliſko belgiſkeho brjoha wohladachu. Njepſchecźel hnydom k Zeebrügge jědźeſche; naſche ſaniczaki żo ſa nim puſchcźichu. S wobeju ſtronow żo tſěleſche. Każ móżeſche żo wobkedźbowacź, żo dwě njepſchecźelowej łódźi ſ wutſělemi trjechiſchtej. My mějachmy ſchtyrjoch franjenych. L.

Sserbſki kronprynz w Pariſu.

Paris, 22. měrza: Sserbſki kronprynz Alexander żo dźenża rano pſchi hoſcźinje, jemu k cźeſcźi w Elyſéeſkim hrodźe wuhotowanej, wobdźěli. K njej běchu żo też preſidentaj deputěrtſkeje komory a ſenata, preſident republiki, miniſterjo a ſaſtupjerjo ſwjaſkowanych ſtatow ſeſchli. Preſident Poincaré měješe rěcź, w kotrejž wuſběhowaſche, ſo Franzowſka wěz Sserbije wot wězy ſwjaſkarjow njedźěli. S pomozu nowoſrjadowaneho żerbſkeho wójſka ſwjaſkarjo żerbſki kraj wußwobodźa, ſakożki njewotwißnoſcźe a żamoſtatnoſcźe Sserbije ſaßo poſtaja a podtłóczenemu prawu ſaßo płacźiwoſcź wobſtaraju. Kronprynz Aleksander wotmołwjejo żo ſa żlubjenja, Sserbiji date, podźakowa. B.

Powojowanje w połodniſchej Mazedonſkej.

Po jenej powjeſcźi italſkich nowin „Secolo“ ſe Salonikia żu pola Dźewdźeli póndźelu franzowſke kavalleriſke patrouille do njepſchecźelſkich pſchedſtražow ſraſyke. Wojowanje, kotrež żo ſ wobdźělenjom artillerije roswi, żo pak bórſy ſaſtaji, prjedy hacź wjetſcheho wobßaha nabu. Němzy żo na wojowanje dale pſchihotuja. (Voſſ. Zeitg.)

Powjeſcźe ſ Grichiſkeje.

Venizelowe nowiny powjeſcźe roſſchěrjeja, ſo żo ſtejiſchcźo Grichiſkeje pſcheměni, a ſo wona do wójny ſaſtupi. Na pſchißłuſchnym měſtnje żo praji, ſo żu tele powjeſcźe njewěrne. Grichiſka neutralna woſtanje a żwoje ſtejiſchcźo jenož pſcheměni, hdy bychu jejne żiwjenſke intereßy wohrożene byłe. (Frankf. Ztg.)

Rumunſka.

Organ bołharſkeho wójnſkeho miniſterſtwa, „Wojenni Iswěſtija“ wo reorganiſaziji wjedniſtwa rumunſkeho wójſka roſprawjeja a na to pokaſuja, ſo wyßozy offiźěrojo, kotſiž żu jako pſchecźelſjo Ruſkeje ſnacźi, njeißu wjedniſku rólu doſtali. Kral Ferdinand je żebi pſchał, ſo by żo rumunſke wójſko pod wjedniſtwo wojakow, niz pak politikow ſtajiło. (Frankf. Ztg.)

Wuwos rożki ſ Rumunſkeje.

Němſka a awſtriſko-wuherſka organiſazija je pola rumunſkeje zentralneje wuwożneje komißije ſa żito a kuſchczinowzy 100,000 waggonow majßa a 40,000 waggonow pſcheuży jecźmjenja a kuſchczinowzow kupiła. Rumunſke knjeżerſtwo bě wſchě mózne położenja ſa wotwjeſenje żita po żeleſnizy abo wodowym pucźu hižo poruczíło abo pſchilubiło. Na dobo powjeſcź pſchińdże, ſo je wuwos żita ſ Rumunſkeje ſ najmjeńſcha do Konſtantinopla ſaßo poczeżeny. Rumunſke knjeżerſtwo je rumunſke łódźne towarſtwa napominało, ſo bychu żwojim łódźam, mjes Konſtanzu a Konſtantinoplom ſe żiwnoſczu wobkhadźazym, poruczíłe, żwoju jěſbu hnydom ſaſtajicź a żo do rumunſkich pſchiſtawow wrócźicź. Tónle wukas je teho dla nuſny, dokelž je poßledni cźaß ruſke cźornomórſke łódźſtwo woſpjet do rumunſkich łódźow torpedy wutſělało. Tole poſtupanje Ruſkeje je w Rumunſkej wulke roshorjenje ſbudźiło. Rumunſke wikowanje je żo ſkoro zyle ſaſtajiło. (Frankf. Zeitg.)

Wobcźežnoſcze amerikanſkeho wójſka w Mexiku.

Pſched dwěmaj njedźelomaj żu ludźo mexikanſkeho rubjeżneho generala Ville rubjeżny nadpad na jene pſchimjeſne měſtacźko ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki ſcźinili. Wilſon, preſident ſjednoczenych ſtatow, je żo hacź dotal hladał, żo do ſrudnych, nětko hižo wjazy lět trajazych revoluzijonarnych mexikanſkich njeměrow měſchecź. Tola nětko żo njeje mohł dłeje wotwlakowacź pſcheczíwo mexikanſkim rubjeżnikam ſ brónjemi ſakroczicź. Carranza, kotrehož żu ſjednoczene ſtaty ſa mexikanſkeho preſidenta pſchipóſnali, je

pschesłaby, so mohł swojich rubježniskich konkurrentow njeschkódnych sčinicź. Wón je tehodla do teho swolił, so bychu sjednoczene staty pschecźiwo rubježniskim czrjódam generala Ville wójsko pósłałe. 8000 muži amerikanskeho wójska je na to w dwěmaj kolonnomaj do Mexika sacźahnyłoj. Tola hižo nětko ma so wono s wulkimi wobcźežnosćemi bědźicź. Villowi ludźo so amerikanskim wojakam njestajeja, woni w lěsach jich proviantske cźahi nadpaduja a so se swojim nadobytkom w husćinach shubjuja. Telegrafowe groty, kotrež su sebi amerikanscy wojazy nacźahali, su Villowi ludźo na 28 městnach rosrěsali, a dokelź też bjesgrotowa telegrafija njeje w rjedze, amerikanske knježerstwo w tu khwilu do zyła njewě, kak so jeho wójsku w Mexiku wjedze. Hdyž so Villa popadnycź njeda, budze amerikanske wójsko hłubje do Mexika cźahnycź dyrbjecź. Tak strach pschibywa, so Villa pola mexikanskeho luda podpjeru namaka. Też móže so stacź, so so Villa a Carranza pschecźiwo Amerikanskim sjednocźitaj. B.

Mjes tym je pjecza hižo general Herrera, kotryž bě psched krótkim s wojerskim naměstnikom w Chihuahuaskim wokrjesu wot Carranzy wotpadnył a so s 2000 mnžemi Villi pschisamknył. B.

Rosscherjenje chineskeje revoluzije.

Londonske „Times powjedźa, so su so chinescy sběžkarjo Junanskeje a Kweichowskeje provinzy do zyła smozowali. W poknozy su sapoczeli, wažne město Suifu wobsadźicź a Kualinej w Kwangsi a Chungkungej w Scechuanje hroža. Jich woprawne wotmyslenja su njesnate, najskerje chzedźa arsenal w Changtu, hlownym měsce Scechuanskeje provinzy, do swojeje ruki dostacź. Sběžkarjam je so 30,000 muži knježerstwoweho wójska pschidało. Sběžkarjo maja pjecza 13 batterijow hórskeje artillerije a wjele munizije. S jich wjednikom je Tsairo, jedyn offizěr, kotryž je so w Japanskej wuwucźił a kotryž je prjedy s wojerskim gouverneurom w Junanskej provinzy był. Chineske knježerstwo pschihoty cźini, so mohło sa schesćź měsazow 100,000 muži sběžkarjam napscheco póslacź. Psched tydźenjom je so Kwangsiska provinza sběžkej pschisamkła. S tym je so revoluzija khětro posylnika. B.

Pruski krajny sejm

je tsecźi krócź wo pruskich dokhodach a wudawkach jednał. Namjetej doprědkarja **Aronsohna,** so by so wuherska rěcź na Barlinskej universicze wucźiła, so se wschěmi hłosami pschihłosowasche.

Polak dr. **s Nigilewsky** wosjewi, so budźa Polazy pschecźiwo wudawkam hłosowacź, tak dołho hacź pruske knježerstwo pjenjesy k pscheněmcźenju Pólskeje wot sejma žada.

Sozialdemokrat **Ströbel** chzyshe wjedźecź, kak so wězy po wójnje roswija. Wobsamkło je so, so so to w sejmje njesmě rjez, schtož we wschěch nowinach steji. W parlamentach naschich njepscheczelow so wo praschenjach wójny abo měra nadrobnje jedna, pola naš pak so to potłóczuje. Lud so njesmě dale hubjenstwu pschewostajicź. Pola naš su bohužel ludźo, kotrychž sajimuje, so by wójna dołho trała. (Rěcźnik so druhi krócź k wězy sawoła.) Druzy rěcźnizy su tu zyle bjes sadźewanja wo wójnskich saměrach rěcźeli, tak je so sapósłanz dr. Bell zyle jasnje wo wikowansko-politiskich wójnskich saměrach wuprajicź smě. Hdyž na to rěcźnik wo wikowansko-politiskich wójnskich saměrach rěcźi a městna s Belloweje rěcze cźita, jeho tsecźi krócź k porjadej sawołaju.

Pschecźiwo hłosam sozialdemokratow so rěcźnikej słowo wosmje. (Ströbel woła nazylnosćź, skandal!)

President hrabja Schwein-Löwitz jemu praji: „Mózecze dźe so wobcźežowacź. Sozialdemokrat Hoffmann pschispomni: „Czerta pola jeho wowki wobkorzicź." (Ssmjecze.)

Danski sapósłanz **Klippenburg:** Też pschecźiwo nam so hischcze pschezo politika nałożuje, kotraž so s khežorowym słowom, so njeje sa njeho wjazy žanych stronow, a se snutskownym měrom, njesnjeße. Duž so pschi shromadnym wothłosowanju wothłosowanja wostajimy.

S tym so debatta skónczi. Sestajenje dokhodow a wudawkow (etat) so pschecźiwo hłosam sozialdemokratow pschija.

Pschi wuradźenju sakonjoweho nacźiska wo słužbnych pschestupjenjach sastojnikow městnych, krajnych a jednotowych khorobnych kasow so wobsamknu, so ma so arrestowe khostanje wusamknycź. B.

Krajne mjasowe khartki w Bayerskej.

W bayerskej komorje krajnych radźicźelow je minister snutskownych nalesnosczow, swobodny knjes se Soden, wosjewił, so je sebi knježerstwo wotmyslilo, mjasowe khartki sawjesćź. Wone snadź so na schtyri abo wósom njedźel na kóždu hłowu wobydleństwa wudadźa, tak so móža so na puczowanjach a hosćenzach wužicź. Tele mjasowe khartki budźa so po wobstejazych mjasowych składach skožowacź. Nadrobnosćze so w bliższim cźasu s ministerialnym wosjewjenjom srjaduja. Pschecźahódne by było, hdy bychu so po zykym khežorstwje mjasowe khartki sawjedle.

(Voss. Zeitg.)

64 łódźow, wójnske wopory jeneho měsaza.

Wot 15. februara 1916 hacź 18. měrza 1916 je so 64 łódźow potepiło. Wójnskich pschicźinow dla je so sa tutón cźasz sniczyło 30 jendźelskich, 7 franzowskich, 7 schwedskich, 5 hollandskich, 12 belgiskich, dwě ruskej a jena norwegska łódź. B.

Khežorstwowy sejm

je poslednje dny prěnje wuradźenje wo nowych dawkach skóncził. Pod sacźischcźom dotalneho wurěczenja smě so wocźakacź, so khežorstwowy sejm do nowych dawkow swoli, tola budźa so dawkowe nacźiski najprjedy khětro pscheměnicź dyrbjecź. Sozialdemokratojo budźa pschecźiwo nowym dawkam hłosowacź. B.

Petizija pschecźiwo němskemu khežorstwowemu kanzlerej.

W tu khwilu so na wscho możne waschnje podpisma sa petiziju sběraju, kotraž so s wojowanjom němskich podmórskich cźołkow saběra a dale niczo njeje hacź wobswědczenje njedowěrjenja pschecźiwo khežorstwowemu kanzlerej, khežorstwowemu knježerstwu a najwyschschemu wójskowemu wjednistwu. „Freisinnige Zeitung" wo tym pische:

Agitazija pschecźiwo khežorstwowemu kanzlerej a najwyschschemu wójskowemu wjednistwu we wězach wojowanja podmórskich cźołkow po něczim do formow pschekhadźa, kotrež móža so lědma s jenym parlamentariskim wurasom wosnamjenicź. W petiziji so napomina, so by so wójna pschecźiwo Jendźelskej s pomozu podmórskich cźołkow na najbjeswohladnische waschnje dale wjedła. Sawěsćze so nětkole žaneho normalneho Němza njenamaka, kotryž sebi njeby s zykej wutrobu pschał, so by so Jendźelska w tejle wójnje zyle pschewinyła. Tola s wuwsacźom wěstych ludźi njeje też nichtó, kotryž by na tym dwělował, so nasche wójskowe wjednistwo wschě srědki bjes komdźenja nałożuje, kotrež k dozpicźu tuteho wotmyslenja nětkak wuspěch lubja. B.

W sakskim sejmje

dowuradźichmy sandźenu pondźelu stawy statneho hospodarstwa wo wumjelstwach. Pschi tym pschiswoli so wospjet 500 000 hriwnow sa nowotwar museja sa wobrasy, kiž dyrbi so w Draždźanach natwaricź. Pjecźo konservativni, mjes nimi Kokla a ja, hłosowachmy pschecźiwo tajkemu pschiswolenju, dźiwajo na khětro napjate sakike finanzy. Knježerstwo na to pokasa, jeli so so pjenjesy nětko sapowjedźa, Draždźany pschilubjeny wyšoki pschinoschk teho runja sapowjedźa. Wutoru jednachmy wo sozialdemokratiskim praschenju na knježerstwo, cźehodla njeje powyschenju mlokowych placźisnow sadźewacź spytało. Knježerstwo na to pokasa, so je so po namolwjenju Lipska, kotrež swoje mloko s wjetscha s Pruskeje dostawa, tole powyschenje sa nusne wupokasało. Hewak snano by pschiwos mloka hischcze bóle wróczo schoł. Pschetoż pschi pschenischich placźisnach so pschedawanje mloka wjazy njeplacźi a ratar sa to radscho butru dźěła a pschedawa. Minister pschispomni, so je sa pschetrjebarjow mloka lěpje, mjenje wo tym rěcźecź, pschetoż njesprawne poroki, wuwabja pola ratarja jenož roshorjenjosćź. Potom rěcźesche so wo ministerstwje snutskownych nalelnosczow, hamtskich a wokrjesnych hejtmanstwach. Sozialdemokratojo wobusachu so, so wyschnosćze ludowe shromadźisny a rospominanja ludowych nalesnosczow samjesuja. Minister mjes druhim snapschecźiwi, so budze so pschewótrym wurasam ludoweho roshorjenja snano na hasach se wschej rossudźenosczu napscheczo stupacź. Po słowach knježerstwa njebudźa so wahi a měrki w ratarskich wězach wjazy w létnym, ale w symskim cźasu ajchowacź. Schtwórtk pschiswolichu so s nowa pjenjesy sa wutwarjenje a dalewjedźenje Radworsko-Kamjenskeje želesnizy. Dokelź su strony wokoło Radeburga sa twar želesnizy trěbne ležomnosćze darmo pschewostajile, so twar želesnizy w tychle stronach prjedy sapocznje. Želesniza powjedźe so tehodla też wot Kinsbórka na Radeburg a wot tam do Priestewitz. To je pscheměnjenje na schkodu Wulkeho Hajna. Tole město njeje pak so cźasa dosćź hibako a njeje też chzyło telko woprowacź, kaž Radeburg a wokolina. Pjatk dowuradźichu so sakonjej wo hromadukładźenju ležomnosczow a wo wuběranju srěbzow (hengstow). E. B.

Cżeſcżeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedża ſa nje na

2. ſchtwórtlěto 1916

do prědka placżicż, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadża.

Cżi, kotſiž żebi **Serbske Nowiny** pſches **pósł** pſchinjeſcż dadża, njech tola njeſapomnja, żebi je tam bórſy ſkaſacż. Na ſchtwórtlěto ſaplacżi żo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, każ też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ placża na póſcże **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Tukowe kharłki.)** Budyſka měſchczańſka rada woſſejwja, ſo żmědża żo wot 27. měrza margarina, jědźny tuk a jědźny wolij jenoż na tukowe ſnamki pſchedawacż. Kóżda woſżoba na tydżeń jenu ſnamku doſtawa, na kotruż móże żebi poł bértlika punta margariny, jědźneho tuka abo jědźneho wolija kupicż.

— **Lubijſka banka** na lěto 1915 4 proz. jako dividendu dawa.

— **(Wólby do katholſkeho zyrkwinſkeho pſchedżydſtwa.)** Jako żobuſtawy katholſkeho zyrkwinſkeho pſchedżydſtwa żu żo wuſwolili: juſtizny radźicżel Zyż w Budyſchinje, kubleŕ Měrcżink w Hrubjelcżizach, kubleŕ Guda w Dalizach, ſeminarſki wyſchſchi wucżeŕ Brugger, wyſchſchi póſtſki aſſiſtent Jung a ſchewſki miſchtr Simon.

— **(Běrny.)** Po woſſejwjenju Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa njeżmědża żo běrny w paleŕnjach wjazy palicż. Wſchitzy wikowarjo maja hnydom wyſchnoſcżi woſſejwicż, kelko jědźnych, żymjentnych a pizowanſkich běrnow wobżedża. Ratarjo, kotſiž maja ſkłady běrnow, kotreż w żwojim hoſpodarſtwje njepſchetrjebaju, maja je hamtſkemu hejtmanſtwu k kupjenju poſkicżicż. Pſcheńdźenje pſchecżiwo tutym poſtajenjam żo ſ arreſtom hacż do 6 njedżel abo po pjenjeſach hacż do 150 hriwnow khoſta.

— **(Sſo tepił.)** Se Sprewje żu cżěło tepjeneho mużſkeho wucżahnyli. Morweho jako dźěłacżerja Dorniga ſpóſnachu, kotryż je żo wot 26. februara ſhubił. Dornig na pożled we waggonowej fabriży dźěłaſche a bě wot żwojeje w Kumwałdże bydlazeje żony dźěłeny żiwy. Cżeżke myżle żu jeho po ſdacżu pohnuke, żebi żiwjenje wſacż.

— **(Schtwórta wójnſka pożczonka.)** W pjatkownym pożedźenju khěżorſtwoweho żejma ſtatny ſekretar dr. Helfferich woſſejwi, ſo je żo po dotalnych powjeſcżach na pożlednju wójnſku pożczonku 10 miliardow 600 miliżonow hriwnow podpiſżało. Podpiſżanja we wójnje a wukraju njejżu żo żobu ſliczżile.

S **Barta.** Dżeżatnik Alfred Scholta, pola jeneho pěſcheho regimenta żłużazy, żyn tudomneho pjekarſkeho miſchtra Jana Scholty, je żeleſny kſchiž doſtał.

S **Baczonja.** Pſchi wólbach do zyrkwineho pſchedſtejicżerſtwa żu żo wuſwolili: kubleŕ Jurij Wrobl w Cżornezach, wumjeńkaŕ Ernſt Bermich w Haßlowje, gmejnſki pſchedſtejicżeŕ Jakub Delan w Hornim Hunjowje a ryczeŕkubleŕ Ssmoła w Baczonju.

S **Rakez.** Każ ſ nawěſchtka cżitamy, wotměje tudomne burſke towarſtwo jutſje njedżelu 26. měrza żwoje pożedżenje. Kajes ſkótplahowazy inſpektor Dietrich ſ Budyſchina je żo ſwólniwy pokaſał, nam jara ſajimawy pſchednoſchk dźerżecż. Ssobuſtawy, knjenje mandżelſke, każ też hoſcżo żu k tutemu pożedżenju nanajwutrobniſcho pſcheproſceni. Sapoczatk je popołdnju w 4 hodż. pola Gäblerez.

S **Komorowa** pola Rakez. Jako prěni wopor ſ naſcheje wży je żebi żurowa wójna żyna tudomneho żiwnoſcżerja Neumanna żadała. Wón je na wjecżornym bitwiſchcżu żo ſraniwſchi 13. měrza na pucżu do lazareta wumrjeł a żo 15. měrza khował. — Strowoſcż żyna tudomneho wyſchſcheho wucżerja Hórliży, kotryż je żo teho runja na wjecżornym bitwiſchcżu ſ kulku do żiwota cżeżko ſranił, żo Bohu dżakowano połepſchuje.

S **Worklez.** Wojak Michał Krecżmaŕ ſ Worklez, pola jeneho pěſcheho regimenta w Franzowſkej ſtejazy, je żo ſa khrobłoſcż pſched njepſchecżelom ſ medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił. Wón je druhi żyn tudomneho khěżkarja Mikławſcha Krecżmarja.

S **Noweho Luſcża.** Jurij Böhma ſ Noweho Luſcża, grenaděr 6. kompagnije 101 regimenta, żyn dźěłacżerja Hendricha Böhmy w Nowej Jażońzy, je żo dla khrobłoſcże pſched njepſchecżelom ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje wuſnamjenił.

Se **Sahorja.** Powſchitkownje żo na to ſkorżi, ſo dźěcżi, hdyż je nan we wójnje, macż njepośluchaju a żo dżeń a bóle ſanjerodźuja. S pſchikładom ſa to ſtaj dwaj hólzaj ſ naſcheje wży, kotrejuż nan je hižo pſched dlěſchim cżażom do wójny wucżahnył. Na kradnjenje żo pachołkaj każ ſeſchědźiwjeni paduſchi wuſtejitaj. Wóndano běſchtaj ſhonikoj, ſo je tudomny ſahrodnik Pětſchka do lěża woteſchoł. Tej ſkładnoſcżi nochżyſchtaj njewużiwanej nimo hicż dacż. Dźěſchtaj do Pětſchkez domu a tam Pětſchkez hólzow, kotraj běſchtaj doma, narěcżeſchtaj, ſo byſchtaj żo wonka honikoj. Mjes tym njedocżinkaj zyły dom pſchejěſdźeſchtaj a druhi krócż, hdyż ſaża ſahrodnik Pětſchka doma njebě, ſ woknom nuts do jeho wobydlenja ſaléſeſchtaj. Tón krócż żo jimaj ſchlachcżi, 64 hriwnow wucżuſchlicż, kotreż bě żebi Pětſchka w najſtwje w khachlach khował. Hdyż dyrbjeſche Pětſchka pſched někotrymi dnjemi wjetſchu ſumu wotedacż, wón do żwojeje pjenjeżneje khowanki dońdże. Wón do khachlow na bleczk pſchimny, hdżež bě pjenjeſy ſkhował. Podarmo pak ſa nimi pſchimaſche a też ſe żwěżu je njemóżeſche namakacż. Pjenjeſy běchu żo ſhubiłe. Schtó bě je kradnył? Wot żwojeju hólzow Pětſchka ſhoni, kajkeju hoſcżow bě jeho dom w jeho njepſchitomnoſcżi hoſpodował. Też żo jemu powjedaſche, ſo ſtaj hólzaj w poſlednim cżażu wjele pjenjes wudawałoj. Duż wón wěz żandarmej pſchepoda. Pſched tym żo njekhmanikaj najprjódzy ſarocżowaſchtaj, ſo ſtaj njewinowataj, każ jandżeljo w njebjeżach. Hdyż pak dyrbjeſchtaj rjez, ſ wotkal ſtaj pjenjeſy, kotreż ſtaj pſchecżiniłoj, doſtałoj, dyrbjeſchtaj żo paduſchſtwa wuſnacż. S kradnjenych pjenjes je żo Pětſchzy jenoż 8 hriwnow wrócżiło. 56 hriwnow běſchtaj pachołaj ſe żwojimi towarſchemi ſa krótki cżaż ſwudawałoj, mjes druhim běſchtaj żydom hubnych harmonikow kupiłoj. Schtó nětko Pětſchzy ſchkodu ſaruna?

S **Draždżan.** Sſerbſka Boża żłużba w kſchiżnej zyrkwi żo ſażo bliži. Njedżelu Látare, to je 2. haprleje, pſchipołdnju 1/2 12 hodżin ſteji kſchiżna zyrkej ſa naż wotewrjena, Spowjednu wucżbu ſmeje k. ſarař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje pak k. ſarař Waktař ſ Njeżwacżidła. We wſchitkich żerbſkich zyrkwjach żo Draždżanſke kemſchenje jutſje woſſejwjk. Kóżdy chżył pak też żwojich ſnatych w Draždżanach a wokolinje na wopyt Bożeje żłużby a wożebje też na dżěłbranje ſa Bożim blidom żwěru dopomnicż.

S **Draždżan.** Kral Bjedrich Auguſt je k wjecżornemu wojowaniſchcżu pſchiješł. Tam je pónd̀żelu jene woješke pohrjebniſchcżo, twjerdźiſnowe ſtejiſchcżo a jene wobtwjerdżenje wopytał. Wón je dale jedyn pěſchi bataillon a wotpóżłanżſtwa wſchelakich wojakow jeneho ſakſkeho armeekorpſa powitał a je w lazarecże pſchebywał, w kotrymż jenoż ſakſzy wojazy leża. Kral je ſ pſchipóſnawazymi żłowami Hendrichſke rjady a medaille wudżełał.

Kontrolſke ſhromadźiſny budża w **Niſkej** w barakowej fabriży wutoru 4. haprleje pſchipołdnju w 12 a popołdnju w 3 hodżinach, we **Wokrancżizach** żrjedu 5. haprleje dopołdnja w 9 hodżinach w hoſcżencu „Němſkeho khěżora“ ſa Dubo ſ Bartſkej Horu, Borſchcż, Lipinki, Kamjeńtnu Wólſchinku, Hornju a Delnju Wólſchinu, Horuje Bruży, Borſchcżku, Subornizu, Turjo, Wokrancżizy, Zympel, Horni a Delni Hbjelſk, Radſchow, Drěnow, Jerchezy, w **Rychwałdże** żrjedu 5. haprleje popołdnju 1/2 2 hodżin ſa Schtyri Duby, Stary Lubolń, Napadż, Mocholż, Publik ſe Samoſtami, Wunſchow, Pakoſtnizu, Nowy Lubolń, Woleſchnizu, Mikow, Nowu Wież, Radſchowk, Klětno, Krjebju, Cżernſk, Rychwałd, Jamno, Koſchlu, Dyrbach, Domswałd, Wylemojzy, Wóżliczu Horu, Kryngelezy, Spreje, Wochoſy, Cżělno, Hamor. Pſchiničz maja wſchitzy mużſzy, kotſiž żu żo wot 1. auguſta 1869 hacż 31. dez. 1897 narodżili, runje tak wſchitzy, kotſiž żu żo něſkajeje pſchicżiny dla wrócżo ſtajili.

Přilopk.

* (Schto wſcho jedyn kruwjazy żołdk ſnjeże.) W Urſahru w Bayerſkej żu jenu kruwu ſarěſali, w kotrejež żołdku 1 kżizu, tſi noże ſ cżronami, tſi 20 żentimetrow dołhe hoſdże, 6 ſchrubow, jenu patronu, jedyn ſwón, jenu picżnu ſchkleńżu a jedyn khěżny klucż namakachu.

* **(Rosbuchnjenje w podkopkach.)** W pruſkej jamje pola Měchowiz w Hornjej Schleſyſkej żu we hłubokoſcżi 620 metrow ſe powětrу rosbuchłe. Se ſażynjenjom dźěła podkopkow je 20 hórnikow do njeſboża pſchiſchło. Hacż dotal je żo poradźiło, 11 mużi morwych wurycż. Sa ſbytnymi dźewjecż mużimi njepſchestawajzy ryja. Bohużel dyrbja żo bojecż, ſo żu też tucżi dźewjecżo morwi. Druhe podkopki żu mało cżerpiłe; duż móże żo w nich dale dźěłacż.

* **(Tśi samomordarśtwa w Lipsku sa jedyn dźeń.)** W jejnym wobydlenju 44lětnu žonu morwu namakachu. Dla njesbožownego mandźelstwa žo žiwjenja nabywschi bě žo wona s plunom (gasom) sajědojcźila. — Pschi Probsteiskim puczu w rěžy cźělo jeneho wojaka pschipluwa. Wojerśka wyschnosć je jo wotnjesła daka. — W Konjeczanskim lěsku dźewjeczatśisecźilětneho knihiwjednika wobwěžnjeneho nadeńdźechu. Pschepinanje cźuwow je tu s pschicźinu samomordarśtwa by'o.

* **Cźeknjenje jatych Ruśow.)** Blisko města Velberta w porheinskim kraju 5 ruskich wójnskich jatych cźekny. Hdyž na sawokanje straźnikow njesastachu, cźi do nich tśělachu. Jedyn s cźeknjeńzow morwy na městnje wosta, druhi žo žmjertnje srani, tśecźeho popadźechu, a dwěmaj žo poradźi wupjerchnycź.

* **(Jśśdne měschczańske kuchinje.)** W Kölnje jśśdne kuchinje dla sastaranja wobydlerśtwa s jědźu po měschczańskich dróhach jśśdźa. Na wós je wulki kotoł s tepjenjom stajeny, kotryž 300 wobjedow po 1 litrje wopschija. Ludźo žo k tutym kuchinjam tak jara cźischcźa, so je žo měschczańske sarjadnistwo rosžudźiło, wjazy tajkich jśśdnych kuchinjow natwaricź dacź. Jědźe žo we wožebitej měschczańskej kuchini warja. Bjes pruhowanja potrěbnosće žo jědźe, do kotrychž je mjažo rosmlěte, pschipoldnju a wjeczor wudźěluja. Wotebĕrarśtwo jśśdnych kuchinjow s wjetscha s dźěcźi wobsteji, kotrež žebi sa 20 pjenježkow tak žwoju jědź wobstaraju.

* **(Lubn sadajił.)** W lěžu pola Weltenschwamma w Badenskej 21lětnu žlužobnu holzu Fuchsez skónzowanu namakachu. Wona mějesche powjas wokoło schije sadźernjeny, kotryž bě jej tež wokoło jejneje ruki swity, tak so žo sdasche, so je žebi holza žiwjenje wsała. Jako mordarja žu holzyneho 19lětneho lubeho wužlědźili. Wón je žo žwojeho njeskutka wusnał.

* **(Esamomordarśtwo salubowaneju.)** W Hammje we Westfalskej staj salubowanaj, jedyn jedynadwacźilětny wojak a jena žydomnacźelětna holza, dokelž starschej do jeju wójnskeho šwěrowanja njeswolischtaj, s powjasom žo wobwjasawschi do hlubokeje wodoweje dźěry skocźiłoj a žo tepiłoj.

* **(Sa wjazy dyžli poł milijona hriwnow jerjow žo popadło.)** Poślednje tśi njedźele njebě kojenje jerjow a sprottow pschi rańschim schleswigsko-holsteinskim a danskim brjosy kojenje jerjow wunoschne. Nětkole žu powjesće doschłe, so žu žo nimo měry wulke cźahi jerjow w Skageraku a Kattegatu nałojiłe. Sa jedyn dźeń žu rybazy sa 675 000 hriwnow jerjow popadli. Wone 20 000 kaschczow pjelnjachu; kaschcź po 33 abo 34 hriwnach płacźesche. To je pornjo wulkotnemu popadej pschewyžoka pschedawanska płacźisna. Jena jeniczka rybowa parna łódź měješche w žebi sa 45 000 hriwnow jerjow, kotrež běchu wunoschk jeneho jeniczkeho cźaha. Sa wjele lět njejžu rybazy sa jedyn dźeń telko sažłužili. Dokelž žu wětry w połnóznym morju wopschestałe, žo dalsche tajke popady wocźakuja. Płacźisna jerjow pak je nimo měry wyžoka, w Kielu je žo sa punt jerjow 45 pjenježkow žadało a sapłacźiło.

* **(Wojak wobłudnik.)** Ssobotu w nozy něhdźe wokoło 11 hodźin w Zürichu w jenym schulskim twarjenju, w kotrymž wojazy w kwartérje leža, jedyn wojak herjekacź pocza. Jeho se spanja wubudźeni towarschojo měnjachu, so je pjany, a spytachu jeho směrowacź. Tola jich žłowa njemějachu wuspĕcha, ale wojaka hischcźe bóle snjemdrichu. Wón pocza na dobo tśelecź, tola na sboże nikoho njetrjechi. Hakle nětkole jeho towarschojo wó jstwje a sawołani straźnizy spósnachu, so je wojak wobłudnik. Jim žo poradźi, jeho hnydom swupschimacź a njeschkódneho sćinicź. Sawołani sanitetni wojazy jeho do jeneje błudnizy dowjesechu. Pschi tym podawku njeje žo ani jeneje wožoby sraniło.

* **(S tśechi padnył.)** W Frankenbergu je wóžomnacźelětny tśechikryjerśki pomoznik Hönniger pschi wuporjedźenskim dźěle s tśechi padnył a žo sarasył.

* (Semjerženje.) Njedźelu rano žu w Khorwatskej a Dalmatiskej semjerženje sacźuli. Na něktorych městnach žu žo murje rospukałe a wuhenje žo powaliłe.

* **(Cźeknjenz w schatowym korbje.)** Hdyž schaty s Colbergskeho lěhwa jatych do parneje płokarnje dwórnischcźowego hoscźenza pschiwjesechu, hoscźenzar Schumann poruczi, korby hnydom wuprósdnicź, so njebychu w nozy sapakowane stałe. W jenym wožebje cźežkim korbje jeneho ruskeho leutnanta, jeneho hrabju s baltiskich provinzow, namakachu, kotryž bě drje žo nadźał, so žo korby w nozy połne stejo wostaja, tak so by składnosć k cźeknjenju měł. Tola spytane cźeknjenje bě hižo tśecźe, kotrež bě žebi leutnant pschedewsał. W jeho drascźe nóž, błózko a sportske wobleczenje namakachu.

* **Dwójzy wumrjeł** je w Kreibizach w połnóznych Cźechach tkalz Bjarnat Hellein. 9 lět stary bě wón jako žyrota wumrjeł. Hdyž wón w kaschczu leżesche a spěwarjo po tehdyschim waschnju psched kaschczom spěwachu, dźěczo s posdacźneho wumrjecźa wotucźi. Wožiwjeny bě na to hischcźe psches 70 lět w najlěpschej strowosći žiwy.

* **(Woheń w papjerniku.)** Dźěl papjernika w Haynawje w Schlesyskej je žo wotpalił. Nastata schkoda žo na 500,000 hriwnow wobliczа. W papjerniku žo dale dźěła.

* **(Dwě žónskej žo pschejełej.)** W Liegnizach stej žo dwě žónskej, kotrejž chzyschtej koliji drohoweje želesnizy pschekrocźicź, pschejełej. Jena je wumrjeła, mjes tym so je druha žmjertnje sranjena.

* **(Njedostatk w Barlinskej měschczańskej kašy.** Wotsamknjenje Barlinskeje měschczańskeje kašy 5 126 780 hriwnow njedostatka pokasuje. Dokhody njejžu dla pschewulkich wudawkow w lonschim lěcźe wukhody sarunacź hodźiłe.

* **(Wotwalenje wulkich lawinow w italskich alpach.)** Mailandske nowiny s Bergamo pišija: Do Serianskeho doła je žo wulka lawina waliła. Schtyri dwory žu žo sašypłe, 10 wožobow je žo moriło. W Longarona je žo teho runja jena lawina wotwaliła, kotraž je 14 khěžow sašypła a dweju cźłowjekow moriła. W Canonicaskim dole je žo 8 drohowych dźełaczerjow s lawinu moriło.

Wutoru žo s połnózneho boka Veronskeje hory pola Asiago w Cizenzaskej provinzy lawina wotwali a jenu baraku sašypa, w kotrejž 50 dźełaczerjow spasche. Wokoło 40 je morwych.

S Innsbrucka žo pische: Wulka lawina je w Ridnaunje pola Sterzinga dwoje domske a k nim žluschaze hospodarske twarjenja a dale jedyn młyn sašypła a do cźista wupuscźiła. Wobydlerjo mózachu žo s cźažom wukhkowacź, tola wjele skotu je kónz wsało.

* **(Wójnske wĕrowanje w khěžorskim domje.)** W kralowskim hrodźe Bellevue pola Barlina je žo khěžorowy žyn prynz Joachim s anhaltskej prynzežu Augustu w pschitomnosći khěžorki a anhaltskeho wójwody a jeho mandźelskeje šwěrował. Khěžor njemóžesche pschi wĕrowanju pschitomny bycź, dokelž žo s wójny wrócźicź njemóžesche.

* **(Najwyschsche běrnowe placźišny w Barlinje.)** W Barlinje je žo płacźišna běrnow w drobnym wikowanju na 6 hriwnow 50 pjenježkow powyschiła.

* **(Mordarja mandźelskeje po wójnskim prawje satśělił.)** Opelnski wurjadny wójnski žud (w Hornjej Schlesyskej) je wojnarja Kubotha s Kreuzburga dla skónzowanja mandźelskeje k žmjercźi sažudźił. Wón bě žobotu do žwjatkow žwoju žonu w žwojim wobydlenju s najwjetscheje bliskosće potśělił. Hischcźe tón žamy wjecźor běchu jeho we wobydlenju jeho lubeje sajeli.

* **(Wotewrjenje Londonskeje mažy.)** Jendźelcźenjo chzedźa po wójnje němskej industriji po mózhnosći wjele konkurrenzy cźinicź. Teho dla žu hižo lětža w Londonje mažu po pschikładze Lipscźanskeje wotewrili. Na njej žu wožebje wustajene luxusowe wěcy, kožane twory, wobrasowe wobłuki, wuměłski cźišchcź, wuměłske wudebjenje knihow, sportske wěcy, papjerjane twory a hrajki. — Tež Franzowsojo žu žebi lětža prěni krócź mažu pschiprawili, kotraž je žo w Lyonje wotměła.

* **(Njeporadźeny rubježny nadpad.)** Pónd̄zelu dopoldnja w Barlinje do klamow cźažnikarja Brachta na Greifswaldskej dróšy mlodaj cźłowjekaj sastupischtaj, wudawajo, so chzetaj budźak kupicź. Bracht jimaj někotre pschinješe, kotrež pak žo jimaj njelubischtaj. Hdyž žo wón na to skhili, so by hischcźe jedyn wucźahnył, jedyn s pachołow jeho s pjasću do hłowy dyri. Tón žamy wokomik žo do njeho daschtaj a jeho sa schiju dajeschtaj. Mjes nadpadnjenym a nadpadnikomaj k horzej bĕdźeńzy dóńdźe. Cźažnikar mózesche pak s hłošom po pomoz wołacź. Hdyž žo teho dla ludźo sbĕžachu, rubježnikaj žwój wopor puscźischtaj a cźeknyschtaj. Jedyn feldwebel a někotsi druhi ludźo žo sa nimaj puscźischtaj a jeju sajachu. Wonaj žo poliziji pschepodaschtaj.

* **(200,000 hriwnow pschekschiwił.)** W Germersheimje žu pola powschitkownje khorobneje kašy wulke pschekschiwjenje wotkryli. Sliczbowar Huber je psches 200,000 hriwnow pschekschiwił a cźeknył. Statne rĕcźnistwo je pschepytanje sawjedło.

* **(Cźežke želesniske njesboże w Connecticutu.)** S New-Yorka žo 22. měrza pische: Dwaj luždazaj cźahaj pola Milforda (w Connecticutu) do žo srasyschtaj, pschi cźimž žo 8 wožobow mori a 50 žo s dźěła cźežko srani.

* **(Ssmjerecź pod cźahom.)** W Kirchen-Lamitz w Bayerskej je žo wyschschi želesniski mischtr, hdyž chzyschе jenemu tworowemu cźahej s pucźa stupicź, s Birlinsko-Mnichowskim spěschnym cźahom shrabnył a žo hnydom morił.

Pobožny braschiwz.

To bě pokhmurny symski dźeń w małym rózku. Nad krajnej dróhu leżesche wlóżna mhła, tak so bě krótki dźeń hischcże prjedy ke kónzei, hacż hewak; po dróży rydrowasche knjeżski wós s dwěmaj konjomaj, s kóždeho boka dróhi stejachu žadowe schtomy bjes liscża a wupscheśtrjewachu žo wotemrjete łuki, s kotrychž tu a tam wróna pschilecża. Mhła a syma dale bóle pschibywasche, we wosu žedżesche jenož jenicżki muž, hłuboko do kožucha a płaschcża sababjeny, slehnjeny do kuta, bě žo wón pohonczej a jaknymaj konjomaj zyle dowěrił, kotrajž spěschnje stupajo domoj a do konjemza khwataschtaj, kiž bě hischcże khětro daloko.

Hrabinski direktor kubłow žo s wokrjeżneho města wróczesche, kotrež mějesche s dobom też dwórnischczo sa żelesnizu. Sa nětkotre dny běchu jutry a to mějesche direktor k nałětnemu terminej w měscże czinicz a wobstaracz. Hdyž bě wschitko wobstarał, běsche jako něhdyschi wojeński wyschschi na pscheproschenje žwojich prjedyschich towarschow do offizérskeho kažina k wobjedu schoł. Pschi tym žo wo wschelakich wězach powjedasche, se wschěch bě jemu jena wožebje hłuboko w pomjatku wostała.

Nětkotsi běchu wo wjerchu Bjedrichu rěczeli a wožebje wyschk też to wusběhowasche a khwalesche, so tutón wyžoki knjes kóždy dźeń se žwojej mandżelskej a se žwojimi dźěczimi wjeczor shromadnje žo modli. Tak bě jeho żiwjenje dobry pschikład a jeho dom we wěstym nastupanju „žwjatniza".

Tutu wěz mějesche direktor Studnik też nětkole hischcże na myžlach. Jemu bě žo na to waschnje zyle nowy žwět wotewrił. Wón w myžlach psched žobu tón wobras widżesche, kak mkody wjerch, tutón kražny kczějazy muž, se žwojej mandżelskej a dźěczimi kleczo žo modli; a dźiwna wěz: jemu běsche, jako by žo to žamo rosumjało a so je to tak pschinarodżene mkodemu wjerchej a zyle prawe.

Ale runje tak žo rosumjesche, so žebi direktor pschezo saž̌o na žebje žameho myžlesche. Też wón mějesche dźěczi; jeho najstarscha dźowczicżka Hanka bě nětkole dźesacz lět, jeho žynk Jank hakle žydom lět. Ale njemějeschtaj wjazy macżerje. Jeho żona, kiž bě žej jara mkoda jeho wsaka, bě pśches lěto w rowje, a s teho czaža bě pola njeho jeho pschichodna macż, kiž jeho hospodarstwo wjedżesche, a jejna najmkódscha dźowka. Tej dwě wožobje běschtej potajkim jeho domjazej, a ani wón ani drusy ludźo, sabywschi hakle pschichodna macż a žwakowa, njedwělowachu na tym, so budże mkoda žwakowa jeho druha żona a macż wožyroczenych dźěczi.

Ale nětkole bě dožrjedża sczin stupił, něschto, na czoż žebi prjedy żenje myžlik njebě. Jeho njeboczicżka żona, kiž bě po myžlach žwojeje macżerje w zyle nowoczažnym a nowomódnym wustawje wukubłana była, njebě žo s dźěczimi żenje modlika. Nětotre hrónczka s nabożiny, kotrež bě jim druhdy prajika, njeběchu żana modlitwa byle. Pschichodna macż bě runje tajka, a žwakowa bě hischcże mjenje nabożniszy smyžlena. Wón žam pak žej wobej wěży njebě hischcże żenje pschekładowak abo žo wo to starał.

Dżenża bě žo jemu nětkole njejapży rosžwětliko. Mkody wjerch, wyžoki knjes, tón žo se žwojimi žwójbnymi modli, žo modli se žwojimi dźěczimi! Tutón wujew pschezo saž̌o jemu psched wocżomaj stejesche, a dlěje wón tutón wobras žebi rospominasche, a hłubscho a rjeńscho žo wón jemu do pomjatka satkóczesche. A potom hischcże to žłowo roskasowarja regimenta: „Najsnutskownischa žwjatniza žwójby!"

Doscz̆ husto bě hižo tuto žłowo žłyschał a czitał, ale žebi niczo wožebiteho pschi tym njebě myžlił. Nětkole hakle mějesche tuto žłowo też sa njeho wažne wopschijeczе. Haj, to je žwjatniza žwójby, hdyž nan a macż a dźěczi kaž s jeneje wutroby žo modla. To je mi jeno něschto rjane a hnujaze, to je wjele wjazy — tak jemu to na myžle dźěsche — to je duscha, to je wutroba, to je jadro a žrjedźischczo wscheho žwójbneho żiwjenja.

* * *

To bě w małym rózku a hnada póstneho czaža pśches žwět dźěsche. Wěso běchu hischcże nozy dołhe, tola dny pschibjerachu, wěso bě hischcże syma a kurjawy a deschcże a žněhowe dny žo wotměnjachu. Ale pśches tuto srudne mjelczenje pokhmurnych dnjow dźěsche tola też hižo nadżija pschikhadżazeho nolěcża a bliżesche žo dale a bóle hłóž jutrowneho khěrluscha: Haleluja. A schtož hižo do czaža wschitzy dobri kschesczijenjo czuja a czehož je wschěm wutroba pokna, to je woczakowanje dnja dobycża nascheho Knjesa a Sbóżnika, dnja horjestacża teho, kiž jenicżki móże nam wutrobu spokojicz̆ a wschě nasche nadżije dopjelnicz̆. Bjes njeho ani tu ani tam pokoja, radoscże a sbóżnoscże njeje.

Też muża, kiž tak zyle lutki žam we wosu žedżo na wjeczornych žmerkach domoj jědżesche, běsche hnada póstneho czaža se žwojim tajnym wěczom wobjała. Wón spominasche na žwoju žamžnu mkodoscz̆ w domje pobożneju starscheju, a wón žo praschesche:

„Czeho dla njedyrbjake moje dźěczi to runje tak měcz̆? Czeho dla nochzyk ja s nimi žo runje tak modlicz̆, kaž mkody rjany wjerch, kiž se žwojimi žo modli?"

Ale potom jeho saž̌o myleschе myžliczka na dom: sadźěwk běschtej tej żónskej, pschichodna macż a žwakowa. Wón njebě žam se žwojimi dźěczimi, wón je njemějesche žame wožebje. To drje běschtej pschiwusnej, ale tola zusej, kotrejž běschtej pódla a do teho žobu rěczeschtej. A hižo to, so tam tej běschtej, jeho sadżerżowasche a limkeho czinjesche. Wonej běschtej wěru zyle wotesnakej a teho dla žo pschi nimaj nichtó sa wěru shrěcż̆ njemóżesche; tej żónskej ani s najmjeńscha njerosumjeschtej, schto modlenje a rospominanje, schto pobożnoscz̆ a radoscz̆ w Bohu na žebi ma. Sa to po sdaczu żaneho smyžła wjazy njemějeschtej. Duż bě njemózna wěz, shromadnje žo modlicz̆. Hordoscz̆ człowjeka we wěrje limkeho czini, a tajka hordoscz̆ běsche kaž jědojte płuny czisty powětr jeho žwójbneho żiwjenja a nalěcże żiwjenja jeho dźěczom skasyła a sajědojczika.

Tole direktor Studnik dale bóle spósnawasche. Ale kak mohło žo to pscheměnicz̆? A czim bóle žwědomje jeho napominasche, so to hinak byc̆ dyrbi, czim czežsche jemu jeho žwójbne wobstejnoscze bywachu.

Běsche žo docźmiko.

Nětkole też knjeżski wós do wžy rydrowasche, nimo zyrkwje, kotrejž wěża k njebju pokasowasche, a potom nuts s wrotami k staremu hrodej hrabjow s Horbina. To bě wulke twarjenje, kotrež bě žo we wschelakich lětstotkach powjetschako. Snutskownje běsche bohacze wuhotowane a poskiczesche doscz̆ ruma mnohim žwójbnym a też hoscżom. Ale tuteho hrodu žo mało wužiwasche. Sswójba s wjetscha wob lěto we hłownym mescze khěžorstwa pschebywasche, druhi czaž na pucżowanjach, a lěta žo minychu, prjedy hacż by žo saž̌o junu do domisny žwojich wótzow wróczika, a też potom žo bórsy saž̌o wotžali.

A duż bě w hrodże na khódbach, w salach, stwach a komorach czma a czicho; pschetoż wulke wokna běchu s wokeńzami sesawjerane. Na starej a nowej nadobje běchu schkitate płachty; wulke žwěczniki běchu sapowžnjene; we woknach njeběchu sawěschki a hdyžkuli tam schtó sastupi, klinczachu stupy wótsje, dokelž na khódbach, w salach a stwach teppichow njebě.

Jenož jedyn dźěl hrodu bě wobydleny, dleschi niski pódlanski dźěl, kotryž do sahrody žahasche. Tu mějesche direktor hrabinskich kubłow žwoje sastojńske bydło a žwoje pižańnje; poždlednische běchu zyle na žamym kónzu pódlanskeho dźěla.

Direktor bě s wosa sleśk a do žwojeho wobydlenja sastupił. Żónskej, pschichodna macż a žwakowa, běschtej jeho powitałej, potom dźěschczi Hana a Jank; hdyž wón do wožebnje wupyscheneje stwy dźěsche, kryjachu blido k wjeczeri.

„A hdże je Schelzk, tón pož̌? Schelzko, pój!" wołasche nětkole direktor.

Hnadnej knjeni, kaž žebi pschichodna macż dasche rěkacż, smorschczi žo czoło, hdyž wotmolwi:

„Ale wostaju pža wonka psched durjemi, něwěrno, luby Handrijo? Worakawy, wohidny pož̌ mje traschi."

„Nó, na wokomik jeho tola ke mni puschczisch!" direktor měnjesche. „Schelzko, hdże dha tczisch?"

A Jank a Hanka też na dobo kasajo a proscho wołaschtej:

„Schelzko, Schelzko!"

Ale pož̌ žo njepokasa.

„Tón sawěscze w kuchini sa wohnischczom leži", žwakowa žwarjesche. „Kak husto žym starej Wórschi sakasowaka, so pža nuts puschczicz̆ njeżmě."

Nětkole Jank ke kuchinje skoczi a durje wocżiniwschi tam nuts sawoła:

„Schelzko!"

Ale pža tam njebě a hólczk žo se srudnym wobliczom wróczi a rjekny:

„Schelzk je prjecz̆ — hižo sa zyły wjeczor žo njeje dał widżecz̆."

„Tón móraſk je sawěscze saž̌o k Schewzezom czeknył", direktor měnjesche.

„Nó, czakaj jeno, ty njepožkuschne swěriško, tebi chzemy czěkanje sahnacz̆", žwakowa hrožesche, „a byrnjež by noweho kschuda trjeba było."

„Ach, jemu je ßo po domje ſtyſkało“, Hanka ßobuželnje rjekny. „Bola Schewzez dźě je Schelzkowa ſtara a druhe mkode, ſ tymi je ßebi chzył hrajkacź.“

„K nam jenoź nětkole poß ßkuſcha a niz Schewzezom; cźi njech jenoź ßwojim dźěcźom k jědźi dawaju a niz pßam“, pſchichodna macź bórcźeſche.

„Schewz wſchak ſe ßwojimi pßami něſchto wuwikuje“, direktor rjekny, „to ßu prawe pudliki, kotreź wón kubkuje, a ſa to ßo płacźi. A ſa to je teź Schelzk prawy, to jeho cźěkanje pokaſuje. Prawy poß je ßwojeje hkowy. Tola nětkole — ßydmy ßo k jědźi! A ty, Hanka, potom ſ Jankom k Schewzezom po pßa póńdźeſch. To njeje prěni krócź.“

„Haj, nanko!“ dźěſcźi wokaſchtej, a wócźzy ßo jimaj ſ wjeßelom ßwěcźeſchtej, ſo móleſchtej běžecź — hacźrunje bě hižo cźma a wonka bě kurjawa a ßněh pſchelětowaſche.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Oculi, rano 1/2 8 hodźin farar Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſchek ßerbſke prědowanje, a 1/2 11 hodźin pruhowanje němſkich paczerſkich dźěcźi, kotreź je farar Räda k temu pſchihotował.

Sſrjedu popoldnju w 6 hodźinach wotměje ßo w zyrkwi ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Tydźeńſke faſtojińſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 16. měrza: Alma Marta Holſteinowa, Willya Holſteina, kontoriſta w Dobruſchi, mandźelſka, 29 l. 5 m. 22 d.

S druhich woßadow: Robert Waltar, Khorle Gócźe, žiwnoſcźerja we Lupoji, ß., 1 l. 9 m. 6 d. — Guſtav Brěſak, khěžet a fabrikſki dźěłacźet w Khwacźizach, 55 l. 11 m. 16 d. — Lejna Marja Klemez, njemandź. dź. w Lejnje p. Bukez, 1 l. 9 m. — Emma Alma Mätichez, njemandź. dź. we Wujeźku, 1 l. 1 m. — Jan Alfred, Auguſta Malkeho, žiwnoſcźerja w Kortnizy, ß., 1 l. 3 m. 17 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Njedźelu Oculi rano 1/2 8 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin ſměje farar Kſchižan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucźba ſa ßerbſku mużſku a žónſku mkodźinu.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach ßerbſka ſpowjedź a prědowanje w ſchulſkim domje w Bolborzach.

Sſrjedu popoldnju w 6 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Pjatk dopoldnja 1/2 9 hodźin wotměje ßo ßerbſka ſpowjedź a 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Njedźelu Oculi ſměje farar Domaſchka rano w 7 hodźinach němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja we 8 hodźinach ſměje duchowny Bójz němſke a 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach ſměje kſchesćijanſke towarſtwo mużſkeje mkodźiny ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjecźor 1/2 7 hodźin ſměje farar Domaſchka němſku a 1/2 8 hodźin ßerbſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Kollekta, na pokutnym dnju ſa dźěło ſnutſkowneho mißionſtwa ſběrana, je 157 hr. 34 pj wuwjeßła, a to 100 hr. 78 pj. po ßerbſkim a 56 hr. 56 pj. po němſkim kemſchenju.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Płacźiſny rěſneho ſkotu na Draždźanſkich ſkótnych wikach.

23. měrza 1916.

Płacźiſny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a woſnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe ßacź do 6 lět	125—130	
2. awſtriſke	—	
3. mkode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	115—120	
4. ßrěnjo pizowane mkode, derje pizowane ſtarſche	95—105	
5. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	70 – 80	
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	127—132	
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 7 lět	120—125	
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite mlódſche kruwy a jałojzy	93—100	
4 ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	75—85	
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	50 – 60	
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	125—130	
2. ßrěnjo pizowane, mlódſche a derje pizowane ſtarſche	80 - 90	
3. ßnadnje pizowane	65—70	
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	110—120	
2. ßrěnje kormjene abo teź dobre wot zyza	100—105	
3. ßnadnje wuwite wot zyza		
Swinje:		
80—100 klgr.		
100 120 klgr.		
pſches 120 klgr.		
60 80 klgr.		
niże 60 klgr.		
ranzy a kundroßy		

Najwyſchſche płacźiſny.

Płacźiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 60 pj hacź 1 hr 80 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 70 pj. hacź 1 hr. 70 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot 2 hr 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacź 2 hr. 70 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 12 pj.

Kupowanje mlokarńſkich wudźělkow.

So by ßo pſchiwos **butry** a druhich **mlokarńſkich wudźělkow, jejow atd.** do Budyſchina ſpěchował, je ßo naſchej **měſchczańſkej pſchedawarni žiwnoſcźe w radnej khěži (pſchi hlownym torhoſchczu)** porucźiło, mjenowane wudźělki, kotreź ſwonkowni pſchedawarjo abo wikowarjo wicźne dny abo teź hewak na doßahaze abo ßo pſchejaze waſchnje njewotbywaju, w kóždym cźaßu w kóždej ßo poſkicźazej měrje a to **po tej ßamej płacźiſnje**, kajkaž ßo w drobnym wikowanju dostawa, pokupowacź.

Teho dla wſchitkich tych, kotreź tajke twory do Budyſchina na pſchedań woża, napominamy, ſo bychu ßo, jeli ſo by trjeba było, na tule **pokupowarńnju** wobroczźili.

Teho runja ßo wſchitzy wikowarjo a wikowarki, kotſiž jeja, butru a druhe mlokarńſke wudźělki direktnje tudomnym pſchetrjebarjam podawaju, napominaju, ſo bychu móżne wyſche wostawaze **ſbytki**, kotreź njemóża wotbycź, w intereßu měſchczańſkeho wobydleńſtwa horka mjenowanej pokupowarni w radnej khěži wotedawali, hdźež ßo jim twory teź **hnydom** ſapłacźeja.

W Budyſchinje, 17. měrza 1916.

Měſchczańſka rada,

wotdźělenje ſa ludowe derjeměcźe.

Hižo wot 32 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosć), kotrež tole lěto woßebje derje skhadža.

Tehodla ßwojim česćenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadžazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a čerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Lutyječanske

žołte ßymjo, najwjetschu čerwjenu **pizowansku zokrown rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saßneho, Barlinskeho ßrěnjosaßneho, hollandskeho čěmnočerwjeneho, póldneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónčojteho Braunschweigskeho a woprawneho čěskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosć: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenježkatych pakčikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane čiste dźeczelowe ßymjo, němski wußyw.

Wulki wubjerk **Droždžanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kolwasy** pola Pomorz.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu sa 15 pj. dostacz

khèrluschowe pschidawki

do ßerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Pschedawanje paßeneho skota.

Wot njedźele s pastwow ßwoje **byki, wyßokoßuczelne kruwy a czelata k wjasanju** pschedawam.

Krjenz w Lusaziji w Suborniczy.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje, da-li Bóh, jutse njedźelu 26. měrza popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hosczeńzu ßwoje měßacźne poßedźenje.

Knjes skótplahowazy inspektor Dietrtch s Budyschina je pschednoscht dobroczinje pschilubił.

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 26. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. wyšši wučeř Šüca z Rachlowa dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hosći k temu należnje přeprošuja

předsydstwo,

Wutrobny dźak

ßwojemu lubemu wyßoksdostojnemu knjesej fararjej **Waltarjej** w Njeßwaczidle sa jeho wutrobu hnujaze prědowanje, polutny dźeń dźerżane, prajimy. **Wjele kemscherjow.**

Najlěpschi

czerwjeny dźeczel

bjes židy,

najlěpschi schlesysti

běły dźeczel,

najlěpschi schwedski

dźeczel,

žołty dźeczel — inkarnat-dźeczel,

wschelaku

rajsku ff. trawu, ff. měschenje ßwěrinskich sahrodow, ff. měschenje sa ßnche a włóżne luki, ff. seradellu, ff. zokrowe jahły,

narunanje sa konjazy majß

ff. ßrěni kolij, ff. hobrski kolij, ff. peluschki, ff. woku a żonop

a najlěpsche

Eckendorfske a Oberndorfske runklizowe ßymjo,

dale wschě druzyny

pólnych a warjenjowych ßymjenjow, Draždźanske ßadźenske zyble

atd. tunjo poručza

H. Lolck.

w Budyschinje

a mjaßowym torhoschczu 20.

Telefon 234.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Czerwjeny dźeczel,
schwedski dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
inkernatski dźeczel,
lnzerne,
fazeliju

s rukowanjom, so je dźeczel bjes židy a najlěpscheje skhadźazeje twory, jón poručza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Mótaze dźaki

ßerbske a němske

sa konfirmandy

ßu dostacz

we wudawarni

Serb. Nowin.

Sshmjentny majß, woku, peluschki, lupiny, kolij, hejdusch, seradellu, żonop k wußywej

najlěpscheje skhadźazeje mozy poručza

Khorla Preisser, jun.

pschi žitnych wikach.

Schaty

ßo na maschinje wuschiwaju na jerjowej haßy 11 po 3 skhod. na lěwizy.

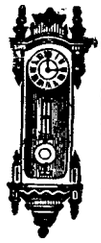

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Młoda porjadna

ßłużobna holza

korraz ma dźěcźi lubo, ßo do Budyschinja pyta. Dalsche je shonicz na Nouartskej drósy 5 po 1 skhodże pola knjeżerstwoweho twarza Bacha.

Wuczobnika

k jutram pyta **August Schubert** w Njeßwaczidle.

»Serbske Nowiny« wuńdźawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na ławskich krjejach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 14. **Sobotu 1. haprleje 1916.** **Lětnik 75.**

Rospraŵa němskeho generalneho staba.

29. měrza:

Na wjeczornym wojownischczu je ßo k połodnju wot St. Eloi Jendźelczanam pschi wojowanju s ruczńymi granatami jena minowa dźěra, kotruż běchu wobßadźili, saßo wutorhnyła.

Na lěwym Maasynym brjosy ßu naschi wojazy se ßnadnym ßamßnym schkodowanjom franzowske, někotre linije hluboke stejischcza k połnozy wot Malancourta w schěrokoszi něhdźe 2000 metrow dobyli a ßu ßo też do połnózneho dźěła wßy dobyli. Njepschecźel 12 offizěrow, 486 muži njesranjenych jatych, jenu kanonu a 4 maschinske tšelby w naschej ruzy wostaji. Pschi tym je ßo s wěstoszu spóznało, so stej ßo dwě dalschej diwisiji na tymle wojownischczu postajiłej.

Mjes tym so na rańschim wojownischczu Rußojo w połnóznej stronje ßwoje nadběhi wczera njewospjetowachu, woni k połodnju wot Naroczskeho jězora wodnjo a w nozy ßwoje prózowanja podarmo dale wjedźechu. Ssydom krócź naschi wojazy, s dźěła s bajonettowym wojowanjom, njepschecźela wróczo sbichu.

Němske lětadła ßu s dobrym wuspěchom bomby na njepschelske żelesniske twary, woßebje na dwórnischczo w Molodeczno mjetake.

Na balkanskim wojownischczu njeje woßebitych podawkow było.

30. měrza: **Na wjeczornym wojownischczu je make němske wotdźělenje s krótkeho wupada do jeneho franzowskeho stejischcza jeneho hejtmana a 57 muži jatych wróczo pschiwjedło.**

K wjeczorej wot Maasy ßo wospjetne franzowske nadběhi, kotrež ßo se ßylnym tšělenjom pschihotowachu, na saßodobycze lěßnych stejischczow k dołhemu ranju wot Avocourta měrjachu. Wone ßo wotpokasachu. W lěßowym krótkorańschim kucze je k njemdrym, też w nozy ßo dale wjedźazym wojowanjam s bliskosce doschło, hacź je njepschecźel też tu dźenßa rano zosacź dyrbjał. Artillerija na woběmaj Maasynymaj brjohomaj s wulkej ßylnosczu wojuje.

Leutnant Immelmann je pschi powětrowym wojowanju 12. njepschecźelske lětadło, jedyn jendźelski dwojotšěschnik, wottšělił. Jeho lětarjo ßu jeczi w naschej ruzy.

S njepschecźelowym mjetanjom bombow na Metz je ßo jedyn wojak morił, někotsi drusy ßu ßo franili.

Na rańschim wojownischczu ßo Rußojo k połodnju wot Naroczskeho jězora dalschich nadběhow wostajichu. Jich artillerija pak tu, kaž k wjeczorej wot Jakobstadta a k połnozy wot Widsow hischcze żiwje tšělesche; pola Postawow je wocźichło.

Na balkanskim wojownischczu njeje niczo noweho.

31. měrza: **Pola Verduna k wjeczoru wot Maasy ßmy wjeß Malancourt s franzowskimi sakitanskimi twarami, na woběmaj stronomaj ßo pschisamkazymi, dobyli. 238 muži je ßo sajało.**

Na rańschim wojownischczu ruska artillerija pschecźiwo naschim frontam, kotrež ßu ßo dotal nadběhale, tšěła.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Njeporadźeny jendźelski nadpad na němski pschimórski brjoh.

25. měrza rano ßu jendźelszy lětarjo a jendźelske wójnske łódźe połnózny dźěl połnózneho frisiskeho pschimórskeho brjoha nadpadli. Jendźelczenjo ßu dwě na straži stejazej wobrónjenej parnej łódźi potepili. Nasche namórske lětadła ßo do jendźelskich łódźow dachu a 1 jendźelski saniczak torpedowych czołmow czeźko wobschkodźichu. S naschich hnydom wupósłanych łódźow ßo w nozy wot 25. na 26. měrza někotre torpedowe czołmy sa zosazym njepschecźelom puschczichu. Jedyn s tychle torpedowych czołmow njeje ßo saßo wrócził.

Chef admiralneho staba. B.

Amrumszy rybazy ßu, kaž „Berl. Lok. Anz." s Husuma powě, jene jendźelske lětadło popadli. Dwaj Amrumskaj rybakaj ßobotu rano pschi połnóznym schleswigskim brjosy namórske lětadło wuhladaschtaj, kotrež bě po sdaczu do njesboża pschischło a kotrež ßo njemóżesche s morja běhnycź. Rucże ßo rosßudźiwschi po někotrych muži s Hörnumskeje wobßadki khwataschtaj. Bórsy spósnaschtaj, so mějeschtaj zuse lětadło psched ßobu. Na nim běchu tši woßoby. Lětadło bě po sdaczu njewobschkodźene. Spósnawschi, so njemóże czeknycź, wobßadka s běłym rubischkom snamjenja dawasche, so chze ßo poddacź, na czoż ju s lětadłom jena Amrumska łódź do Hörnuma dowjese. B.

Wojowanje w połnóznym morju.

Chef němskeho generalneho staba powě: Po powjesczach, kotrež ßu se wschelakich městnow tu doschłe a ßo nětko wobkrucźiłe, je ßo 29. februara w połnóznym dźělu połnózneho morja mjes němskim pomoznym kschižakom „Greifom" a tšjomi jendźelskimi kschižakami a jenym saniczakom wojowanje wotměło. „Greif" je pschi tymle wojowanju jedyn něhdźe 1500 tunow wulki jendźelski kschižak s torpedom potepił a ßo skónczńje ßam do powětra buchnył. S łódźineje wobßadki je něhdźe 150 muži do jendźelskeje wójnskeje jatby pschischło; mjena jatych njejßu hischcze snate. Jendźelczenjo, kotsiż wo zyłym podawku krucze mjelcza, jich wot kóždeho wobkhada se swonkownym ßwětom krucze wotsamknjenych dźerża. Naprawy pschecźiwo temu ßu ßo sawjedle. G.

Jendźelska admiralita wo tymle namórskim wojowanju powě, so je ßo 29. februara w połnóznym morju mjes wobrónjenym němskim pomoznym kschižakom „Greifom", kotryż bě jako norwegska wikowanska łódź sababjena, a mjes jendźelskim pomoznym kschižakom „Alcantaru" wojowanje wotměło. Pschi wojowanju ßo wobej łódźi snicźischtej. Němski pomozny kschižak ßo s tšěleńzu kanonow, „Alcantara" (15 800 tunow) ßo po sdaczu s jenym torpedom potepi.

S Londona ßo wo nadrobnosczach wojowanja dale pische: Wojowanje je nimo měry njendre było. „Alcantara" bě w nastupanju ßwojich kanonow wjele ßłabscha. To pak ßo s wuschiknosczu jejnych kanonerow a namorjakow wuruna. Po sdaczu měrniwa pjecza norwegska łódź ßwoje kanony wotkry. Wobej łódźi s roshorjenosczu tšěleschtej. S „Alcantaru" bě słě, wona pak ßo derje dźerżesche, hacź ju po sdaczu jedyn torpedo trjechi. Kóżda s łódźow druhu na kruchi rostšěła. „Greif" ßo potepi, hdyż běchu krótko prjedy teho jendźelske saniczaki „Alcantarje" na pomoz pschikhwatałe; wone tych, kotsiż běchu żiwi wostali, wukhowachu. Saniczaki ßu pjecza też jedyn němski podmórski czołm potepiłe. (Powjesć wo potepjenju němskeho podmórskeho czołma njeje ßo wobkrucźiła.) L.

Wo wojowanju w połnóznym morju

jendźelska admiralita dale wossjewja: Wschě nasche łódźe, kotrež ßu ßo pschi nadpadźe na němski brjóh wobdźěliłe, ßu ßo nětko wróczile, hacź do saniczaka torpedowych czołmow „Meduły", kotryż je ßo potepił, hdyż bě jón jeho zyła wobßadka wopuschczíła. Mjes tym so ßo nasche saniczaki s njepschecźelskimi strażowanskimi łódźemi saběrachu, je lětarjo nadpadźechu, tola wone njejßu żaneje schkody poczerpiłe. S patrouilloweju czołmow, kotrejż ßu nasche łódźe potepiłe, ßu ßo ßlědowazy jeczi sebrali: schtyrjo s łódźe „Otto Rudolf" a schesczo s łódźe „Braunschweig". — Ssobotu ßu nasche make kschižaki diwisiju němskich saniczakow torpedowych czołmow setkałe. Kschižak „Cleopatra" je do jeneho saniczaka sawadźiła a jón pote-

pika. S wobžadki njeje žo nichtó wukhowak. (Jedna žo wo saniczak, kotryž žo wot pschescžěhanja sa jendželskimi kódžemi po němskej rosprawje njeje wrócził.)

Jendželska admiralita wosjewja, so žo pjeczo lětarjo s nadpada na schleswigsko-holsteinski brjóh njejžu wróczili. (To je s němskej rosprawu pschejene.) (Vossische Zeitung.)

Scžěhwki Verdunskeje bitwy.

Po rosprawje italskich nowin „Corriera della Sera" s Londona, žu na stejischcza franzowskeho wójska pola Souchez, Neuville, St. Vasta a Labyrintha jendželszy wojazy postajili, tak so jendželske wójsko nětko frontu wot Arrasa hacž do Alberta wožadženu džerži. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

30. měrza. Na ruskim wojownischczu je žo tu a tam mjes strażemi wojowako.

Na italskim wojownischczu je žo sažo wo dnjo a w nozy pola města Gorizy wojowako. Pschi pschedmoscze žo wobej stronje pschi wojowanju wobdželischtej. Naschi wojazy tu 350 Italskich, mjes nimi 8 offižerow, sajachu. Na Doberdowskej wyšokej runinje je tšelenje artillerije jara žiwe. Na horach k ranju wot Selza žo hischcze wo někotre hrjebje dale wojuje. Eskadra naschich nawórskich lětadkow je na njepschecželske batterije pschi wuliwje Sdobby bomby mjetała. W stronje Felly, Plöckena, w Dolomitach a pola Rivy žo mjes artilleriju wojowasche.

Na balkanskim wojownischczu njebě žanych podawkow.

29. měrza dopołdnja žu schtyri namórske lětadła pod wjednistwom leutnanta Kopowicza na Valonu bomby mjetale a batterije, skhowy, jenu lětadkowu kólnju, jedyn magazin a franzowsku lětadkowu łódź „Foudre" trjechiše. Hacž runje žo žylnje do nich tšelesche, žu žo wschě njewobschkodžene wróczike. B.

Jedyn franzowski wójskowy wukas.

Pschi wojowanju na brjohomaj Maasy žu němszy wojazy wójskowe wukasy generala de Baselaire namakali. Wójskowy wukas cžišło 102 wot 16. měrza prěji:

Se spodžiwanjom žym pschi wschelakich namjetach dla wusnamjenjenja, kotrež maja žo wudželicž, žady cžitał, kaž scžěhowaze:

Napschecžo njepschecželej, po liczbje žylnischemu atd. Njepschecžel žo hakle liczi, hdyž na semi leži, niz hdyž žo k wojowanju staja. Kažkuliž wyšoka pak njech je jeho liczba, psched nim žo njezofa; wón žo porasy, dokelž dyrbi žo porasycž.

Sažakkoscž Němzow žmy wschitzy spósnali, kotsiž, byrnjež bychu wobstupjeni byli, tam twjerdže steja, hdžež žo namakaju, a žwoje bronje hacž k žmjercži trjebaju a nam pschi tym hischcze czežku schkodu naczinjeja.

Franzowsa dyrbi hischcze bóle sažakły bycž. Hdyž budže kóždemu tale myšl jažna, žo na bitwischczu niczo njesawostaji, khiba maschinske tšelby, kotrychž zyke wobžkužowaze mužstwo je padło. Jenož potom budže kóždy žwoju winowatoscž dopjelnjecž.

Wschědnje je žo nawjedžiło, so žo s wróczodowjedženymi jatymi s njemudrej miłoscžu a žamo s njemudrej kedžbliwoscžu wobkhadža. Tajki wobkhad jenož hischcze wjetschu njehańbicžiwoscž naschich njepschecželow spěchuje. Wurasnje žo sakasuje, jatym prjedy jich pschikhada do hłowneho kwartěra generala de Bazelaira žiwnoscž, napitki, też wodu, drastu, mězy, pschikrywy a žłomu dawacž. Dale žo kóždemu wojakej sakasuje, žo jatych wuwoprascheca abo s nimi rěczecž. Jeczi dyrbja psched naschimi podoffižerami a offižerami s najmjenscha runje tak korrektnje a ponižnje stejecž, kaž psched žwojimi žamžnymi offižerami. Kóžde pschestupjenje w tymle nastupanju dyrbi žo hnydom bjeswohladnje khostacž. Pschiwodžazy žandarmojo a podoffižerojo žu wožobinszy sa to samolwiczi, so žo tónle wukas dopjelnja.

Sso wudako we hkownym kwartěrje, 16. měrza 1916.

Komandowazy general de Bazelaire. B.

To je franzowska ryczerskoscž! Jejny bjeshanibny staw žo s wosjewjenjom wukasa pschibije. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

29. měrza: Pola Rigi artillerija a infanterija tšelesche. Nascha artillerija do njepschecželskich hrjebjow k wjeczorej wot Olaja a psched Uexküllskim pschedmostom derje trjechesche. Pola Jakobstadta Němzy po artilleriskim pschihotowanju w stronje wžy Warsjunga (13 kilometrow k połodnju wot Jakobstadta) nadběh sczinichu, tola žo wróczo sbichu. K połnóznemu wjeczorej wot Posstawow žo njepschecžel s mozu napschecžo staja a na někotrych městach njembre napschecžne nadběhi cžinjesche. Pschi Narocžskim jězorje njepschecžel lěž k połodnju wot wžy Mokschyz wobžadži; s napschecžnym nadběhom Němzow s lěžoweho połnózneho džěla wucžižnychmy, pschi cžimž dwě maschinske tšelbje sebrachmy a wojakow sajachmy, kotsiž schtyrjom wschelakim regimentam pschižkuschachu. W stronje Rokitnowskich bahnischczow a k połnozy a k połodnju wot tam žo dale wojuje.

W Galizиske j: K połnozy wot Bojana 13 minam wubuchnycž dachmy. Na to naschi s nadběhom diwaj rjadaj njepschecželowych pschěrowow pscheběžachu. Sakitarjow, kotsiž běchu živi wostali, s ruczinymi granatami a sbliska wojujo morichmy. Jako jatych jeneho kadetta a 125 wojakow pschiwjedžechmy a dwě maschinske tšelbje, jedyn žwětkomjetak, wulku hromadu ruczinych granatow a pjecž kanonow sebrachmy. Te pak dyrbjachu žo we wojowanju zyle skónzowacž, dokelž žo njehodžachu wróczo dowjescž.

Cžorne morjo: Nasche torpedowe czołmy 10 płachtatych łódžow pschi anatolskim brjosy potepichu, diwaj mostaj wupuscžichu a jedyn skład munizije s tšelenjom sapalichu.

Kawkasus: Pschi mórskim brjosy naschi wojazy njepschecželske pschecžiwjenje pschewinychu. Po artilleriskim pschihotowanju wójnskeho łódžstwa Turkow pola Baltaczitala sbichmy a po wojowanju město Otsi pschi brjosy Cžorneho morja, 48 kilometrow k ranju wot Trapezunta, wobžadžichu. Wokoło wjeczora Turkojo njepschestawajzy nadběhi cžinjachu, kotrež s wuspěchom wotrasychmy. K krótkemu ranju wot Bitlisa (40 kilometrow) po wojowanju w nozy 24. měrza wješ Khisan wobžadžichmy. Turkojo, kotsiž Khisan sakitachu, žo sajachu. B.

30. měrza: Pola Dwinska žo dale wojuje. K połodnju wot Dwinska s džěla žylna artilleriska tšeleńza. K wjeczorej wot Narocžskeho jězora njepschecžela s lěžoweho połodnischeho džěla k połodnju wot wžy Mokschyz, cžišnychu a jedyn njepschecželowy nadběh s tšeleńzu wotpokasachmy. Pola Oginskeho kanala s džěla infanterija žylnje tšelesche. Pola wžy Sslomina nasche wotdželenja grotowe saracženja njepschecželoweho stejischcza pschewinychu a jeho s hrjebjow cžišnychu. Němzy na druhu kanalowu stronu zofachu. Njepschecželowi lětarjo bomby na dwórnischczo w Luschczi a Luninjezach (55 kilometrow k dołhemu ranju wot Pinska) mjetachu.

Na froncže žrjedžneje Stryppy njepschecžela wotpokasachmy, hdyž chzysche žo naschim hrjebjam pschibližicž. Po zykej froncže je žo do tacža dako. Strony bahnischczatych krajnych jězorow žu žo powodžike. Wschudže, niz jenož w połodnischej, ale też w połnóznej stronje, žo łód rěkow s wodu pschikrywa a pschi brjohach rostawa. Rostacže wyšokoležazeho žněha na pucžach w zykej połnóznej stronje hibanju artillerije jara wulke wobcžežnoscže cžini. B.

Ruske postupanje k Bagdadej?

Agentura Central News wosjewja, so je jedyn ruski diplomat w Romje powjedał, so smeje wobžadženje Bagdada, na kotrež žu žo Rušojo nastajili, sa Jendželcžanow jenož wojerisku wažnoscž, dokelž je žo mjes Jendželskej a Ruskej hižo wo pschichodnym sarjadowanju asiskeje Turkowskeje dojednało. Ruska sa Mesepotamiskej nježada. Marsch do Bagdada dyrbi jenož nadawk jendželskeho wójska połožicž. B.

Ruski wójnski minister wotstupił.

Ruski wójnski minister general Polìwanow je žo po žwojim žadanju se sastojnstwa puschczik. Sa jeho naßlědnika žu schefa intendantury, generalneho intendanta generala Zuwejewa pomjenowali. B.

Wobłehnjenje Krety se schtworoswjaskowymi kódžemi.

Dla konflikta s grichiskim präfektom w Kandiji na kupje Krecže je schtworoswjask zyłu kupu se žwojimi kódžemi wobłehnycž dał. Po rosprawje Londonskich „Times" je präfekt w Kandiji sapoczatk měrza jeneho jendželskeho wobhonjerja sajecž dał a je žo po pschikasni s Athena sapowjedžił, jeho komandantej jeneje jendželskeje wójnskeje łódže, kotraž bě mjes tym psched Kandiju pschijeła, wudacž. Na to je žo brjoh pola Kandije wobłehnył a žo grichiskim łódžam sadžěwało, do pschistawa sajěcž abo jón wopuschczicž. W Patrasu je jendželski na kraj wužadženy komando někotrych němskich a awstriskich matrosow sajał, kotsiž běchu žo s jenym wukhowanskim czołmom pschiwjesli. B.

Franzowsojo wo wojowanju němskich podmórskich čołmow.

Parišske nowiny „Vitoire“ wo němskich podmórskich čołmach pischu, so žo pschečiwo nim njeje hischće žaneho wuspěschneho žrědka namakało. Wobrónjenje wikowanskich čołmow niczo njepomha, dokelž žu podmórske čołmy skoro njewidžomne, a dokelž je mórska policija pschečiwo nim dla jich dalokeho jěsdženja, bjes mozy. Wěrnosć je, so móža Němzy s doßahajej liczbu podmórskich čołmow a muństwow Jendželsku jara derje woblehnyć. Duž dyrbja swjaskarjo njepschestawajcy na tym dźěłacź, njepschečela rucže sniczicź a wschě muństwa, kotrež žo namakaju, w Jendželskej, Ruskej a Italskej do wójska swołacź, so by žo Němska pod žołmu nawalnikow podußyła. B.

Amerika a potepjenje parneje łódže „Sussex“.

Jedyn němski podmórski čołm je pjecža po powjesćach jendželskich nowin jendželsku njewobrónjenu paßažérsku łódź „Sussex“ njedaloko jendželskeho brjoha s wutsělenjom torpeda potepiła. S łódžu je žo pjecža wjazy amerikanskich stačanow se sjednoczenych statow žobu wjesło, s kotrychž žu někotsi žmjercź w morju namakali. Londonska Reuterez telegrafowarnja powě, so žo położenje, s potepjenjom „Sussexa“ nastate, jako khutne wobhladuje. S nowa žo rospomina, hacž ma žo diplomatiski wobkhad s Němskej pschetorhnyć. Tola hacž žo k tajkej krocželi rosßudža, to wot wunoschka pschepytanja wotwißuje, kotrež amerikanszy sastupjerjo w Europje w tejle należnosći cźinja. President należnosć psched kongreß pschinjeße, dokelž žebi myßli, so by pschetorhnjenje wobkhada s Němskej wójnu wosnamjenilo. B.

Njemĕr, kotryž je žo s poßylnjenym dźěłanjom němskich podmórskich čołmow mjes franzowskimi łódźernjemi sbudźił, žo w napominanju Le Havreskeje měschczańskeje rady na knjeżerstwo jewi, so bychu wyschnosće, kotrež žu sa łódźnistwo samolwite, něschto k sakitanju łódźnistwa pschečiwo podmórskim čołmam wobsamkle. Njepschestawaze torpedowanje łódžow w rukawowym kanalu mohło sa krajowe sakitanje woßudne bywacź a sa wikowanje se schkodu bycź. Knjeżerstwo dyrbi nusne naprawy cźinicź, so by wospjetowanju tajkich podawkow sadźěwało. Wikowanska komora je pola namórskeho ministerstwa na podobne waschnje protestowała. B.

3300 muzi žo s franzowskim pomoznym kschižakom „Provence“ potepiło.

„Frankfurter Zeitung“ s Genfa 30. měrza powě: S dowěrneje strony s Parisa žłyschimy, so žo w franzowskim łódźstwowym ministerstwje nětkole sjawnje pschisnawa, so je žo s franzowskim pomoznym kschižakom „Provence“ 3300 wojakow tepiło, 296 wojakow je žo na Maltu a 400 na Milos pschiwjesło. B.

Wojowanje w Mexiku.

General Pershing, wjednik amerikanskeho wójska w Mexiku, je powjedźił, so je žo pola Mamignizy mjes wojakami mexikanskeho presidenta Carranzy a pschiwißowarjemi Ville wojowało. Villa je žwojim pschesćěharjam wupjerchnył. Wón je žo do hór wukhował. Dwě wotdźělenj amerkanskeje kavallerije stej žo sa nim puschcźiłej. Po Pershingowym žadanju žo dale poßylnjenja do Mexika poscźelu.

B.

Wuspěch němskich podmórskich čołmow.

Londonske nowiny „Daily Mail“ pißaju, so žu němske podmórske čołmy sa poßlednje 13 dnjow něhdże 20 łódžow potepiłe.

B.

Khěžorstwowy žejm wo wojowanju podmórskich čołmow.

Wjednizy politiskich stronow w němskim khěžorstwowym žejmje žu wobsamkli, khěžorstwowemu kanzlerej jako žwoje měnjenje wo wojowanju podmórskich čołmow scźěhowze sdźělicź.

Podmórski čołm je žo jako wuspěschna bróń pschečiwo jendželskemu wójnuwjedženju, na wuhłódnjenje Němskeje wobliczenemu, wupokasał. Duž khěžorstwowy žejm pscheßwědczenje wupraja, so je nusne, so žo kaž druhe wojerske mózne žrědki, podmórske čołmy tak wužija, so žo dobycze měra, pschichod Němskeje sarucźazeho, wubědźi, a so pschi jednanju s wukrajnymi statami sa Němsku trěbna žwoboda pschi wužiwanju tejele bronje s dźiwanjom na woprawnjene intereży neutralnych statow sakhowamy.

Wubjerk je tutemu wobsamknjenju pschečiwo jenemu hłoßej pschihłoßował.

Pódla teho bě sapóßłanz Ledebour jako sastupjeŕ sozialdemokratiskeje dźěłanskeje jednoty scźěhowazy namjet pschedpołożił: Komißija chzyła wobsamknyć: Khěžorstwowemu žejmej scźěhowazu wopowjedź na khěžorstwoweho kanzlera namjetowacź: Bjeswohladne wojowanje podmórskich čołmow, po tajkim torpedowanje wikowanskich a paßažérskich čołmow njepschečelskich a neutralnych statow bjes prjedawschcho warnowanja, njeßmě žo na žadyn pad nałożicź. Wójna ma žo po pucźu dorosumjenja skónczicź.

Tónle namjet je žo pschečiwo hłoßej namjetowarja wotpokasał. B.

Rosschczěpjenje němskeje sozialdemokratije.

Ssobustawy sozialdemokratiskeje strony w němskim khěžorstwowym žejmje njejžu w nastupanju nětczischeje wójny jenakeho měnjenja. Jedyn dźěl chze knjeżerstwo hacž k dobycźerskemu skónczenju wójny podpjeracź, druhi dźěl žebi pscheje, so by žo počzało hižo nětkole wo měrje jednacź. K poßlednjemu dźělej 18 sapóßłanzow žłuscha. Tucźi žu žo wot sozialdemokratiskeje strony dźělili a žamßnu stronu sałożili, kotraž žo „sozialdemokratiska dźěłanska jednota“ mjenuje. Liebknecht bě hižo psched dleschim cźaßom se sozialdemokratiskeje frakzije wustupił. B.

W sakskim žejmje

žo wuradźowanja k konzej bliža. Pónd̄zelu jednachmy wo jastwach a sastaraŕnjach sa sanjerodźene dźěcźi. Na jene wobcźežowanje se strony sozialdemokratow, so je jedyn duchowny tajkeho wustawa w jenym pschednoschku wusnał, so žo jenicźzy s pomozu Božeho žłowa hodźi skażenu wutrobu tajkeho sanjerodźeneho cźłowjeka polěpschicź, bě knjeżerstwo wotmolwiło, so wuprajenje tehole duchowneho dospołnje pschipóznawa. Sozialdemokratojo tole wobcźežowanje s nowa wospjetowachu. Jim sapóßłanz duchowny Oertel s rasnymi žłowami napschecźo stupi, wusnawschi a pschidawschi, so jenož Boże žłowo we wěrjazym duchu pschipowjedane samoże na cźłowsku wutrobu k polěpschowanju skutkowacź.

Wutoru a žrjedu žo pódla wschelakich druhich stawow statneho hospodarstwa tež knjeżerstwowy nacźisk wo pschiražku k dokhodnemu dawkej wuradźi, kotryž sakońsku płacźiwosć dosta. Wot lěta 1917 tónle pschiražk do mozy stupi a jenož sa dokhody wot 2200 hriwnow a wjetsche płacźi. Tónle pschiražk potrjechi jenož 12 prozentow sakskich dawkiplacźerjow a wunjeße něhdże 7 milijonow hr. Bjesdwělownje sa pschichodne lěta s tymle pschiražkom žamym njewoteńdźemy. Pschetož wójna do statnych dokhodow tak mózne pschima, so smějemy žo sa pschichod na nowe pschiražki pschihotowacź.

Schtwórtk knjeżerstwowa pschedkloha wo sanicźenju dźiwich kaniklow do pschedwuradźenja dóńdże. Pschi tejle składnosći žym wulku schkodu, kiž niz jeno dźiwje kanikle, ale tež wscha druha dźiwina na naschich honach nacźinja, rospominał a žym tež na to pokasał, kak hamtske hejtmanstwa, žo sapjerajo na khětro stronske wuwjedźenja, njejžu doscź rasnje pschecźiwo dźiwim kaniklam sakrocźiłe. S mojimi rospominanjemi dozpich dźenża tón wuspěch, so deputazija nětko tež bažanty postajenjam noweho nakhwilneho sakonja podcźiżny. Pschi tym knjeżerstwo, schtož žym s wěsteho žórła shonił, hamskim hejtmanstwam wótre wobkedźbowanje postajenjow sa sanicźenje bažantow a dźiwich kaniklow napołoži.

Pjatk žo dalsche stawy hospodarskeho porjada dowuradźichu.

E. B.

Ze Serbow.

— **(Ludowe kuchinje.)** Měschczańszy sastupjerjo žu radźinej pschedkoły pschihłoßowali, po kotrejž matej žo dwě ludowej kuchini w měschczańskim sarjadnistwje pschiprawicź. K pschiprawje je žo 6000 hriwnow pschiswoliło, s privatneje strony je žo hižo sa to 12 000 hriwnow posticźiło.

— **(Petrolej.)** Budyske hamtske hejtmanstwo pschedawarjow petroleja w drobnym wikowanju na to kedźbliwe cźini, so móża wot hamtskeho hejtmanstwa hischcże wěsty dźěl petroleja dostacź, kotryž ma žo wotebĕrarjam bjes snamkow pschedawacź. S dobom žo na to pokasuje, so žo w cźaßu lěcźa pschedawanje petroleja na snamki zyle sastaji.

— **(Powyschenje butrowych płacźisnow.)** Sa Barlin žu žo butrowe płacźisny powyschiłe. I. družina žo na 2 hr. 80 pj., II. družina na 2 hr. 70 pj., III. družina na 2 hr. 55 pj. powyschi, Powyschenje płacźisnow je nusne było, dokelž je žo płacźisna butry, kotraž žo s wukraja pschiwożuje, powyschika.

— **(Najwyschsche płaczišny ša howjaty skót.)** Sa Salsku žu žo scžěhowaze najwyschsche hródžne płaczišny postajike:

Waha skoczecža po zentnarjach:	Woły (hacž do 6 lět), byki, jałojzy. Najwyschscha płaczišna po zentnarju:	Kruwy a stare woły. Płaczišna po zentnarju:
11 a wjazy	100 hriwnow	90 hriwnow
10	95	85
9	90	80
8	85	75
7	80	70
6	75	60
5	70	60
4	65	55
3	60	—

Skót žo 12 hodžin po poslednim pizowanju waži, hewak žo 5 % wotczehnje.

— **(W hoscženzach žo žana butra hoscžam wjazy njedawa.)** Sakske ministerstwo snutskownych należnoscžow je wukas wudało, po kotrymž žmě žo w hoscženzach, korczmach atd. butra jenož k pjeczenju a warjenju wužicž. Jenož bjesmjažowe dny žmě žo hoscžam butra dawacž. Gmejnam je žo poruczilo, so dyrbja hoscženzam, korczmam atd. butru, kotruž žu hacž dotal na butrowe khartki dostawali, pschikrótschicž.

— **(Khežorstwowa mjažowa saradžernja.)** So by žo potrjeba mjaža sa wójsko, kódžstwo a zywilne wobydlerstwo swěscžiła, je swjatkowa rada w žwojim požedženju 27. měrza 1916 wukas wo mjažowej saradžerni wudała. Po nim žo sa zyłe němske khežorstwo mjažowa a skotowa saradžernja saloži. Wona dyrbi skót a mjažo w khežorstwje saradžicž, jo rosdželicž, runje kaž mjažo, s wukraja pschiwjesene a k temu někotre wožebite prawa dostanje. Wona postaji, kelko skotu žmě žo w gmejnje abo komunalnym swjatku rězacž a kak ma žo podžél domjazeho rězanja a dorězanja wobliczicž. Wona rozežłanje mjaža a mjažowych tworow s jeneho komunalneho swjatka do komunalneho swjatka druheho němskeho stata postaji. Krajnym zentralnym wyschnoscžam je winowatoscž napołożena, s cžažom a w dožahazej měrje rězny skót wobstaracž. Hdyž žo njehodži se žwobodneje ruki kupicž, komunalny swjatk a gmejny skót wobžedžerjam wužwoja. Skónczinje žu gmejny nusowane, pschetrjebanje mjaža a mjažowych tworow rjadowacž.

Se Žiczenja. Wutoru popołdnju žo na tudomnym dwórnischczu konjej sapschaha Ssemichowskeho ryczerkublerja Leutholda spłoschischtaj. Czekajo do wosa sawadžischtaj, s kotrymž listynoscher Hoffmann, kotryž žo pscheczahowasche, žwoju nadobu wjesesche. Konjej wós žobu storhnyschtaj. Hoffmannowa žona, kotraž s dželscžom na wosu žedžesche, s wosa skoczi a na sboże pschi tym do schkody njepschindže. Dale czerjo spóschenej skoczeczi hischcže do jeneho Wutołczanskeho sapschaha srasyschtaj. Wschě tši wosy žo pschi tym rosžypnychu. Konje žo wottorhnychu a mózachu žo s dželа hakle w Brěsy a Hodžiju popadnycž. Listynoscher Hoffmann je bohužel žo pschi srażenju na hłowje czežko sranił; też staj jeho wukopowazaj konjej wjazy krócž trjechiłoj.

S Rakez. W tudomnym ratarskim towarstwje je sandženu njedželu skótplahowanski inspektor Dietrich s Budyschina pschednoschk wo „nětczischim stawje ratarstwa“ měł. Mjes druhim knjes pschednoscher poslucharjam radžesche, so bychu po mózhnoszi konje, howjada a mały skót plahowali. Najbóle je hacž dotal plahowanje młodeho skota czerpiło. Duž je najnusnischi a najwjetschi czaž, młody skót s hródže na pastwu puschczicž. Wožebje młoda pastwa je s najwjetschim wužitkom, wschako dže też człowjek najradscho młodu seleninu wužije a niz tajku, kotraž je stara a twjerda a teho dla mało hódna. Runje tak je czerstwy powětr na pastwje po dołhim symskim pschebytku w hródži skoczeczu jara trěbny. W nastupanju hnojenja žo w pschednoschku na hódnoscž schwablokižałeho ammoniaka pokasowasche, kotryž dyrbi žo hnydom po žynowych žnjach nałożicž. Wožebje dyrbi ratarjej we wójnskim czažu należecž, pizu na polach plahowacž a wunoschk łukow spěchowacž. Wožebje žo kalkowanje łukow poruczesche, kotreż je niz jenož sa rosczenje trawy ale też sa roswicže skoczeczowych koscžow spomožne. Na drobne roskraty pyr se žykanjom smješchany je wubjerne pizowadło. Na to pschednoschk na wuwužiwanje mloka pscheńdže. Zentrifuga dženża do kóždeho ratarstwa žłuscha, tola dyrbi žo wona derje wobžłužowacž. Husto žo na wokhłódženje pschemało kedžbuje. Wotsběrane mloko dyrbi 30 gradow czopke s zentrifugi pschińcž. Najprjedy dyrbi žo bow horzeje wody pschelinycž. Pschi žłědowazym rosrěczenju pschednoscher jako najnowsche kalkowe pizowadło calcium chloricum cristallisatum poruczi, kotreż je sa mało pjenjes dostacž. Wono žo s tym wusnamjenja, so rucže do kreje pscheńdže. Do 1 litra wody žo 4 jědžne łžizy s njeho smješcheja, na czož žo tale měscheńza do polecza da. Na howjado žo wschědnje 30 gramow, na žwinjo 20 gramow liczi. Skónczinje knjes inspektor Dietrich radżesche, lětża pastwu na schczernischczach prawje wužicž. — Knjes Wirth se Stróže pschipódła na to spominasche, so žu žo we Wojerowskim wokrježu a dalschich stronach Schlesyskeje wo to prózowali, so mohło žo lětża we wjetschej měrje lěžowe žłanje wuwužiwacž. Jara nusne by było, so by stat a privatni wobžedžerjo lěžow ratarskenu wobydlerstwu w tutym nastupanju napscheczo pschischli.

S Rakez. „Lipa“ wotmě 19. měrza žwoje mězacżne požedženje, kotreż knjes pschedžyda po swuczenym waschnju wotewri. Sapiž žo czitasche a žo sa prawy spósna. Tež žo k wjedženju da, so je „Lipa“ 19 paketow do pola žwojim žobustawam póslała, dwaj staj žo ertnje pschepodałoj, a tši dopiży žo s wójny czitachu. Knjes dopižowar pschednoschowasche „Pucž do njebjež“. Dale nam mjenowany knjes žiwjenjoběh † Rjeczki a † Krala czitasche. Po krótkej rosmołwje žo poženženje skónczi.

S Rakez. Njedželu 19. měrza wjeczor wot 8 hodžin tudomne mužske spěwanske towarstwo pod wodženjom žwojeho derje sažłużbneho dirigenta k. wuczerja Bergera „spěwny konzert“ k lěpschemu „domoninskeho džaka“ wuhotowa. Wopyt bě spokojazy. Nimo krażnych jenohłósżnych a wjazyhłósżnych spěwow žo też žwětle wobrasy pokasowachu, a knjes farar Gólcž krażne žłowa porěcža.

Se Stróže. 26 lět žwěru žwoju žłužbu sastawschi je tudomny nózny strażnik Jan Wirth na wotpoczink schoł.

S Huski. W tudomnym knježim lěžu pola wulkeje schczerkoweje jamy je žo tudomny žiwnoscžer Petzold wobwěżnył. Wón bě 60 lět stary, wożenjeny, tola bjes dźěcži. Wón je žebi pjecża žiwjenje wsał, dokelž bě jedyn wukas swjatkoweje rady pschestupił, czehož dla mějesche khostanje woczakacž.

S Jažońzy. Wojerski kowar Hermann Schuster s Jažońzy, žyn kowarskeho mischtra Jaka Schustera w Nowej Jažońzy, je žo s Bjedrichowej Augustowej medaillu wusnamjenił.

S Komorowa pola Rakez. Ssobotu pschipołdnju wokoło 1 hodžiny žo mažiwne twarjenja žiwnoscžerja Tuschma wotpalichu. Woheń je pjecża w brózni, hdžež czerstwy kalk leżesche, nastał. S wohnjowym njesbožom potrjechenу je we wójnje a je teho dla czim bóle wobžarowanja hódny. Pschi haschenju žo Rakeczanska dobrowólna wohnjowa wobora a knjeża žykawa wobdželischtej. Hdyž bě žo woheń salał, žo plisty kleskachu a to na jedyn brjodaty nóž, tak so bě wón nasajtra kaž polěrowany. Nó, s tym žo njeje žaneje schkody naczinilo.

S Njeżwaczidła. 5. haprleje žo tu skótne wiki wotměja.

S Njeżwaczidła. Podoffizěr Oskar Schmidt, žyn tudomneho hrodowskeho sahrodnika, je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S Njeżwaczidła. Sandženy schtwórtk tudomnaj Bartkez mandželskaj czikaj a strowaj žwój žlěborny kwaž žwjecżeschtaj. Boża hnada pschewodź jeju na dalschim puczu žiwjenja.

S Worklez. Jan Kuschk, kotryž pola pěscheho regimenta czo. 178 stejesche, bě žo psched dlěschim czažom shubił. Nětko je powjescž pschischła, so je padnył.

S Njeradez. Oskar Duczmann s Njeradez, pola pěscheho regimenta czišło 178 žłużazy, je žo w khribjecže lohko sranił.

S Hródka. Žałożne njesboże je žo žobotu wjeczor w Mittagez dżełarni stało. Dżełaczeŕ Zerenz se Sskómjenja bjes pschikasnje sa jenu žo wjercżatu walu pschimny, kotraž jeho wokoło czišny a mori. Wón bě 19 lět stary.

S Mužakowa. Wobžaromne njesboże je žo w Dubrawskej wuhlowej jamje stało. Dżełaczeŕ Ebersbach jedyn bagger rosebjerjesche. Na dobo žo bagger sažypny a Ebersbacha pod žobu pohrjeba. Jeho czżło zyle rosmjeczene pod rospadankami wuczahnychu.

S Wojerez. Wuhlowe jamy towarstwa „Ilse“ žu w sandženym lěcže s tajkim wužitkom dżełale, so móże žo na jenu sakadnu akziju 26 prozentow dividendy wudżelicž.

S Draždżan. Hischcže ras žo na to pokasuje, so je jutsje 2. haprleje w schižnej zyrkwi tu w Draždżanach žerbske kemschenje. Boża žłužba žo pschipołdnju $^1/_2$12 hodžin sapocżnje. Knjes farar Domaschka s Budestez směje žwjatu spowjedź, knjes farar Waltar s Njeżwaczidła pak prědowanje.

Wußudźenja.

Khostańska komora. Schěßnaczelětny pohoncz E. A. Biskop ſ Delnjeje Kiny bě, hdyž na knjeźim dworje w Budyschinku ßłużeſche, ſ zuſym kluczom kſchinju wolazeho Schmidta woczinił a ſ njeje pieczhriwnowſku papjeru kradnył. Dale bě wón ſ njeſamknjeneje kſchinje czeladnika Rychtarja 20 hriwnow wſak. Młodoſtny pakoſtnik ma czeźkeho a lohkeho paduſchſtwa dla 2 měßazaj jaſtwa wotßedźecz.

+ Żiwnoſczeŕ Jan Rjencz w Kóſłach ßebi wot tamniſcheje gmejny leżomnoſcz wotnaja, kotruż je gmejna hižo wjele lět dołho też jeho prjedownikam pſchenajała. Na tejle leżomnoſczi lipa ſteji. Dokelž pod njej trawa hubjenje roſcze a ßo wjeßne dźěczi pod njej honja, ßo Rjencz roſßudźi, lipu porubacz. Hdyž ßo ſe ßwojim bratrom Pětrom do tuteho dźěła da, jemu gmejnſki dźěłaczeŕ wobaraſche, lipu puſchczicz. Njedźiwajcy teho Rjenczez bratraj lipine korjenje pſcherubacz poczeſchtaj. Na to gmejnſki pſchedſtejiczeŕ jeju pola ſtatneho rěczniſtwa wobſkorži, a ławniſki ßud kóždeho ſ njeju k 20 hriwnam pjenježneho khoſtanja abo k jaſtwu na 4 dny ſaßudźi. Wonaj ßo pſchecźiwo wußudej powołaſchtaj. Powołanſki ßud wußudźenje wotſtorczi, dokelž bě ßo pſchi wobſkórżbje někajka ſmylka ſtała.

Přilopk.

* **(Rubjeżne mordarſtwo.)** Hdyž wutoru pſchipołdnju w Lipſku ßyn ſwudowjeneje Schröderowoje ſ dźěła do ßwojeho wobydlenja pſchi gmejnſkim puczu domoj pſchińdźe, wón durje ſamknjene nadeńdźe. Dokelž po ſaſwonjenju nichtó njewoczini, a ßylnje ſa kurom wonjeſche, ßo wohnjowa wobora teleſoniſzy ſawoła, kotraž rucże pſchikhwata. Kurej wotczahnycz dawſchi Schröderowu morwu pſched kožom leżazu namakachu. Kožo ßo paleſche.

* **(Wotſtronjenje hajenſkeho cžaßa ſa jelenje.)** Dla wobwarkowanja ßywow a dla połóżenja mjaßoweje nuſy chze krajny radźiczel Weſtſternſkeho wokrjeßa lětßa hajenſkemu cžaßej ſa jelenje zyle ſpadnycz dacz. We wjele ſtronach ßu ßebi żadali, ſo by ßo ſwěrina we wójnſkim cžaßu po móżnoſczi potſělała.

* **(Schěſcz bratrow padło.)** Wot lońſcheje naſymy na Borkowſkim knjeźim dworje cžeźko ſranjeny wojeńſki invalida Hartmann ſ Weſtfalſkeje pſchebywa. Sapoczatk ßwětoweje wójny wón hromadźe ſ wóßom bratrami do wójny wucżahny. S tychle dźewjecz bratrow je niz mjenje dyžli ſchěſcz rjekowſku ßmjercz ſa wótczinu wumrjeło, tſjo w Rußowſkej a tſjo we Franzowſkej. Wón ßam a jedyn druhi bratr ſtaj ßo we Franzowſkej cžeźko franiłoj, a jenoż jedyn ſ 9 bratrow hiſchcże njeſranjeny na wjeczornym wdjownſchczu pſchebywa.

* **(Wulka ſyma w połnóżnej Europje.)** Schwedſka je lětßa wurjadnje ßurowu ſymu pſchětracz měła. Hiſchcże nětkole je w połnóżnej Schwedſkej 17 a w połodniſchej Schwedſkej 12 gradow ſymy. W Danſkej je thermometer na 6 gradow ſymy ſpadnył, też w Norwegſkej wulku ſymu njelubje ſacżuwaju. Na żeleſniſkich cžahach ßu roły, pſches kotrež horza woda běži, ſamjerſke. Po Jendźelſkej ßu prěnje dny ſańdźeneho tydźenja ßněhowe mjeczele ſakhadźale. Wobkhad po telegrafje bě ßo ſ mjeczelom zyle ſaſtajił. Żeleſniſke cžahi ßo wo wjele hodźin ſadźerżachu. Měſto Birmingham bě ßo wot 30 wulkich měſtow wotſamkło. Wjele khěżow je ßo wobſchkodźiło.

* **(Torpedowanje jendźelſkeje łódże Suſſex.)** Njedaloko rańſcheho jendźelſkeho brjoha je jedyn němſki podmórſki cžołm do jendźelſkeje paßażerſkeje łódże „Suſſex“ jedyn torpedo wutſělił. Se „Suſſex“ ßo 380 puczowarjow a 1200 depeſchowych měchow wjeſeſche. S puczowarjow wjele neutralnym krajam pſchiſłuſcha. Woßebje je mjes nimi wjele Amerikańſkich a Schpaniſkich.

Inſpektor Orleanſkeje żeleſnizy Chagnoux je nowinam „Temps“ wo kataſtrofje ſcżěhowaze ſdźělił: Pſchi rjanym jaßnym wjedrje ſ Falkeſtona wotjědźechmy. Wokoło 3 hodźin popołdnju ßo ſe ßylnym rosbuchnjenjom roſtſchaßechmy. Mi bě, jako bych ßo podnórił. S rosbuchnjenjom wuſtorczeny wodowy ſtołp mje ſawali, hdyž na łódź kleßny. Leżach pod roſpadankami wſchelakeje družiny. Někotſi ludźo měnjachu, ſo je łódź do jeneje miny ſawadźiła, tola puczowarjo a matroſojo, kotſiž běchu ßo pſches łódźinu ſakitanſku ſcżěnu ſkhilili, běchu wodowu hrjebju, kajkuž torpedo nad ßobu dreje, widżeli. Hdyž na łódźinu łubju padżech, běchu ßo wſchitzy puczowarjo ſ wukhowanſkimi paßami ſaſtarali. Po kapitanowej pſchikaſni ßo wukhowanſke cžołmy na morjo puſchczichu. Prěnjej dwaj cžołmaj ßo na żołmach powróczíſchtaj. Derje abo hubjenje ßo nimale wſchitzy ludźo do cžołmow ſpuſchczachu, a někotſi puczowarjo, woßebje żónſke, ßo ſ wody wukojichu. Cžołmy wokoło łódże jěſdżachu, kotraž ßo njepodnóri. Po dwěmaj hodźinomaj „Suſſex“ hiſchcże pſchezo płuwaſche. Jejne ſchotty běchu ßo jako khmane wupokaſake. Kapitan poruczi wſchitkim, kotſiž mózachu pſchi wukhowanju wězow pomozni bycz, ßo na łódź wróczicz. Schkriczkowarnje běchu ßo roskłamake. Se ſbożownym pſchipadom bě mózno, do Bologna powjeſcz pózłacz. W 11 hodźinach w nozy, hdyž běchu 11 hodźin na wodże byli, ſ Bologna łódź „Marie Therèſe“ pſchijědże. Wona ſkoro wſchitkich puczowarjow pſchija. Druhe woßoby ßo poſdźiſcho na jenu jendźelſku łódź pſchewjeſechu. Jena tſecza łódź ſ powjaſom „Suſſex“ do Bologna wotwjeſe. Spomnjenja hódne je, ſo „Suſſexowe“ kótka po torpedowanju dźěłacz njepſcheſtachu a elektriſke ßwětło podawachu, ſchtož k temu pomhaſche, ſo ßo na pomoz cžakazy puczowarjo ſměrowachu.

„Suſſexowy“ kapitan pſchiſpomni, ſo je torpedo w dalokoſczi 100 metrow wohladał a ſo je hnydom nuſne manevry cžinił, ſo by ßo łódź torpeda ſminyła, tola łódź je ßo trjechiła. S padnjenjom ſcżěżora je ßo dźěł pſchiprawy bjesgrotoweho telegrafa ſkónzował, ſ cžimž ßo telegrafowarjowe powjeſcże ſměſchachu. Rosbuchnjenje je ßebi něhdże 50 woporow żadało.

Nowiny „Corriere della Sera“ pißaja: Torpedowanje parneje łódże „Suſſex“ pola Falkeſtona je w Jendźelſkej najwjetſche dźiwanje ſbudźiło. Lud ßo ſ hromadami k Viktoriadwórniſcheżu cžiſchcżeſche, ſo by wot paßażěrow nadrobniſche powjeſcże doſtał. W Londonje ſe ſpodźiwanjom żanych ßłowow ſa to njenamakachu, ſo je ßo jedyn němſki podmórſki cžołm do kanala mjes Falkeſtonom a Dieppom dobycz mohł. Kóżdy Jendźelczan je tola pſcheßwědczeny był, ſo je kanal na ßwojimaj kónzomaj ſ rjeczaſami pſchecżiwo podmórſkim cžołmam ſchkitany. B.

* **(Sswoje dźěczo ſkónzowała.)** W Draždźanſkej holi ßu cžěło jeneho ſchěſcżlětneho hólza namakali. Wón je ßyn jeneje dundańki, kotraž je jeho morika. Pſched poliziju je ßo wona wuſnała, ſo je dźěczo hižo ſapoczatk novembra w draždźanſkej holi ſ powjaſom ſadajiła. Wona je ßo ßama chzyła ſkónzowacz, tola ßo njeje k temu ſkhroblicz mohła. Wot teho cžaßa je po holi błudźiła a je wospjet měſtno pytała, hdyž jejne dźěczo leżeſche, njeje pak jo ſaßo namakacz mohła. Wo pſchicżinje njeſkutka njeje wot żónſkeje niczo wěſte ſhonicz.

* **(Pſchi pſchekroczenju ſakſko-cžěſkeje mjeſy ßo ſatſělił.)** Sſobotu chzyſche pola Kirniczſkeje korczmy w ſakſkej Schwizy jedyn kołojěſdny pſches ſakſko-cžěſku mjeſu pſchejěcz. Strażnik, jedyn landſturmaŕ, chzyſche jemu wobaracz, tola kołojěſdny jomu pohroſy. Kołojěſdny dale jědżeſche, hacz runje jemu ſtrażnik „Saſtacz!“ pſchiwoła. Duż ſtrażnik po pſchikaſni do kołojěſdneho tſělesche. Druha kulka jeho ßmjertnje ſrani. Satſěleny je żeleſotoczeŕ Emil Wagner ſe Schemela w połnóżnych Cžechach; na poßled wón w Niedereinſiedelu bydleſche. Wagner je prjedy teho wospjet po pódlanſkich puczach mjeſu mjes Kirniczſkej korczmu a Hinterhermsdorfom pſchekrocził.

* **(Widżenje ſaßo doſtał.)** Jenemu wojakej, kotryž bě ſ kulku do hłowy widżenje ſhubił, je ßo wono w jenej Wrótßławſkej klinizy na dobo ſaßo wróciło. Sranjeny tele dny pſchi khofeju ßedżeſche a zyle njejabzy na ßwojich towarſchow ſawoła, ſo móże ſaßo widżecz. Wjeßołoſcz młodeho cžłowjeka a jeho w Shorjelzu bydlazeju ſtarſcheju je wěſo jara wulka.

Pobożny braſchiwz.

(Pokracżowanje.)

Stara Wórſcha, ßłużobna holza, wonka w kuchini bórcżeſche:

„To je też bjes dźiwa, ſo je tón poß cżeknył! To drje je młody pßyczk, kiž dołho hiſchcże doroſtł njeje, a by ßebi rady ſe ſtarej a ſ druhimi młodymi hrajkał a ſ nimi pola Schewzez pod khachlemi wó jſtwje lěhał. A tule w domje dźě nihdże ßwojeho bleczka nima; do kuchinje njeßmě, w dobrej ſtwi a też we druhich ſtwach njeßmě pſchebywacz, a hdyž ßebi tam ſaléſe, doſtanje puki wot ſtareje knjenje a wot młodeje, kiž drje ßo zyle po macżeri radźi; woni praja, ſo poß khódbu ſanjeſchwarni, hdyž tam po njej běha, a dźěſcżi njeßmětej, byrnjeż radſcho chzykej, jeho majkacz abo jemu ßłowczko prajicz; ſo ßmělej ßebi ſ nim hrajkacz, na to myßle njejßu. A hdyž jeho ſtara knjeni wuhlada, hnydom rěka: „Precz, dźi mi ſ wocżow, hłupe ſkocżo!“ Chże-li ßwoju wěz derje cżinicz, a ſkocżi-li na nju horje a wjechluje-li ſ wopuſchu, kopa do njeho a

bije jeho. Bjes džiwa potom, so Schelzk cźeknje! Dźenża pschipoldnju žo jědźe ani dótknyk njeje, a ſ wotewrjenym woknom w kuchni je cźeknył — se ſtyſkanjom je twochnyk, wbohe ſkocžo.“

Hanka a Jank běschtaj po wžy dale hacž k poślednjej khěžy ſchkoj. Tam Schewzezy bydlachu. Khěžka bě jenož jenoſchoßna; wona mějeſche wobydlenje, hródźicžku a bróžnicžku pod jenej tſěchu; ſady khěžki běſche trawna ſahroda ſ někotrymi ſtarymi žadowymi ſchtomami.

S delnich woknow žo žwěcźeſche. Dźěſcźi běſchtej tam žwědomnej; tej dźě tam prěni krócź njeńdźeſchtej. S cźicha ke khěžy ſtupaſchtej a ſ woknom do jſtwy nuts hladaſchtej. Cźi tam nutſka žebi ſpěwachu.

A potom dźěſcźi khěžne durje wotewriſchtej a pola Schewzez wo ſtwine durje ſaklepaſchtaj. Schewzowe pžyczże ſaſchcźowkanje jimaj wot nutſka wotmolwi.

„Schelzko, Schelzko! Njeſnajeſch dha naju!“ dźěſcźi wokaſchtej a potom k Schewzezom ſaſtupiſchtej.

Hdyž běſchtej direktorowej dźěſcźi pol hodźiny pola Schewzez wó jſtwje pobykej, wrócźiſchtej žo ſažo po wžy domoj do hrodu. S nimaj bě hiſchcże něchtó tſecźi, Schewzez Jurij. Tón po ſwonkownym napohladże runje jara rjany njebě, wón bě jara ſroſcźeny; hkowa, kiž mějeſche wótry, ſkoro khorowaty wuras ſe ſamyßlenymaj cźěmnymaj wocžomaj, žedźeſche na žamymaj ramjenjomaj, kotrejž běſchtej horbatej ſroſcźenej, pschejara ſchěrokej a žylnaj; ruzy ſdaſchtej žo jara dołhej a zyły wbohi Jurij bě hubjena poſtawa — pſchi ſcherjatym žwětle to dwójzy napadny. Wón njeßeſche napinajzy w jenej ruzy latarnju, dokelž bě žo hižo zyle ſacźmiło; ſ druhej ruku pak njeßeſche Schelzka, kotremuž žo to wěſo lubjeſche.

„So tola žebi pazki njewomaże a ſ tymi waſch dom maſany njeſcźini“, tak bě Juaij rjekł; po prawom mohł hiſchcże dodacź: „a potom puki njedoſtanje.“

„Hdyž pož cźopke měſtacźko doſianje“, wón dale wukkadowaſche, „a w nozy njetrjeba ſymu mrěcź, potom wſchak woſtanje; wón ma hładke koßmy a duž je jemu ſyma.“

Tak po wžy bórſy k hrodej dźěchu, kotryž pódla zyrkwje ſtejeſche a kotryž bě hiſchcże nimo teho ſ njej ſ khódbu ſjednocźeny.

Hdyž běchu do direktoroweho wobydlenja ſaſtupili, njemóžeſche žo ſtara Wórſcha dodźeržecź a pokaſa žwoju wjeßekoſcź, hdyž Schelzka ſažo wuhlada.

Sa wokomik žo durje wotewrichu a knježna Herta, direktorowa žwakowa, njerěcžo ſ kſchudom w ruzy wuſtupi.

„Njecźińcże Schelzkej niczo, njecźińcże niczo!“ Jurij proſcheſche a ſ nim tež Hanka a Jank; młody pož pak žo dyrkotajo pſched žurowej žónſkej lehny a ponižnje wjechłowaſche, jako by chzył wo žmilnoſcź proßycź.

W bliżſchim wokomiku bě Hercźina ruka hižo pža ſa poßk, kiž mějeſche wón wokoło ſchije, hrabła a ſ kſchudom do wboheho ſwěrjatka njemdrje ſchwikaſche, kotrež pſchi pukach jara ſtraſchnje kſchicźeſche.

Cźmowje hladajo bě to Jurij widźał; nětkole wupſcheſtrje žwoje ruzy nad pžom, njedźiwajo teho, ſo jeho roshněwana ſ někotrymi pukami trjechi, a rjekny:

„Proſchu, pſcheſtańcże; pož žebi niczo ſa to njemóže, ſo žo jemu po domje ſtyſka.“

Njewurjeknicże žo dźiwajo, ſo bě Jurij takle ſa pža wuſtupił, a potom runje ſ tajkim wußměſchenjom hladajo žebi knježna Herta najprjódzy Jurjowu poſtawu wobhladowaſche, njerjekny pak niczo. Potom žo k direktorowymaj dźěſcźomaj wobrocźi:

„Wój budźeſchtaj pucź pſches wjeß tež žamaj mohłoj namakacź; na to dźě ſtaj wobaj hromadże ſchkoj“, wona žkowa ſ huby kuleſche a: „ty móżeſch hicź!“ na Schewzez Jurja ſawoła. „Rjekń jenož doma, ſo dyrbja žo wo to ſtaracź, ſo tón pož jowle woſtanje.“

„Jurij je pža po wžy njeßł, ſo nam njeby ſ nóžkami jſtwu womaſał“, nětkole Hanka ſnapſcheczíwi.

A tež Jank doda:

„A wón je namaj duzy po pucźu žwěcźił.“

S hłoža bě žłyſchecź, ſo dźěſcźi khětro trózkaſchtej.

„To běſchtej wój mohłoj prjedy prajicź“, knježna Herta rjekny. „My niczo dołžni njewoſtanjemy — tule maſch!“

Pſchi tym wſa dźeßacźnował ſ móſchniczki a chzyſche je Jurjej dacź. Ale tón bě hižo wonkach pſched khěžu.

Pož bě hiſchcże khwilu wuk, hdyž bě hižo puki doſtał. Nětkole tež direktor žam pſchińdże.

„Na, Herta“, wón měnjeſche, a ſ jeho rěcże klinczeſche khětry porok, „na tute waſchnje žo pžej pola naž njeſalubi.“

„Sso njelubi — pžej!“ wona ſ njewurjeknitym pſcheſběhnjenjom rjekny.

* * *

Hiſchcże po wjecžeri woſtachu žedźo. Direktor žo jara wotmjelcża.

„Wbohi Handrij je jara napinaże dźěło měł“, pſchichodna macź rjekny, „wón je mucźny. Njedyrbi žnadź Herta něſchto na klavěrje ſahracź, Handrijo?“

Direktor pſchikiwny. S tym žo ſminy napinazeho powjedanja.

Knježna Herta žo ke klavěrje žydźe, wona pak hrajeſche bjes ducha a duſche, to bě jenož hara, kiž cźłowjeka žměſchneho cźinjeſche. Błyſchcźo žo ſ macźerſkej hordoſcźu, ſo móže jejna dźowka tak hracź, žedźeſche tu wowka a pſchikaſa dźěſcźomaj kotrejž žebi hrajkaſchtej, ſo dyrbitej pſcheſtacź a ſo matej na hudźbu ledźbowacź; ſo to ſdźěkuje a k woßobnemu ſaſtacźu žkuſcha.

Skónczńże, ſkónczńże běchu najwſchelakoriſche kruchi, najnowſche a najnowomódniſche, kaž Hercźina macź wobkrucźeſche, dohrate.

„Takle, nětkole ſažo pſchiſtojnje hrajkajtaj“, pſchichodna macź rjekny, a žydźe žo ſe žwojej Hertn k direktorej ſa blido woßrjedźa. Direktorowej dźěſcźi mějeſchtej žwoje měſtno daloko delka ſe žwojim woßebitym hrajkowym blidom.

„Nětkole žo mi wjaz hrajkacź nochze, hdyž je mi wowka kaſaka“, Hanka žwojemu bratrej do wucha ſcheptny a tón ſ woſtudu pſchihladowaſche.

Cźi tſjo wotroſcźeni pak běchu žo tola do rěcźenja dali. Direktor pſcheńdże na žwoje tehdomniſche dźěła a rjekny:

„Pjenjeſy žo porjadnje ſcźelu, to naſcha banka wobſtara, a njeje ſtracha pſchi tym; ſo mohło žo ſchto ſhubicź. Ale nětkole ma žo hrabinzyna wulka dejmantowa pycha ſe wſchěm, ſchtož k njej žłuſcha, do hłowneho měſta póßłacź. Wona pychu na žwjate dny trjeba. A to je ſtraſchna wěz. Tajke wězy žu žo hižo huſto pokradnyłe a tež woßebje pſched jutrami, hdyž je wobkhad wulki. To by najwěſcźiſcho było, ſo bych ja žam tu pychu tam donjeßł.“

Na wobliczu jeho žwakoweje bě widźecź, kak bě wona pſchekwapjena a wcźipna.

„Wulka dejmantowa pycha?“ žo wona wopraſcha. „Ow, praj mi, Handrijo — wo tej dźě ja niczo wjedźała njejßym! A tu maſch ty ſkhowanu? Hdźe dha je? Tu chzyła tola tež ja widźecź! A ty tež, Herta, niz wěrno? Proſchu, Handrijo, pokaſaj ju — ja žym jara wcźipna!“

Direktorej žo wobliczo ſacźěmni.

„Njeby žnadź ty tež chzyła widźecź, kelko pjenjes a papjerow w pißarni leži“, wón žo wopraſcha.

„Aha — potajkim we wulkim pokkadniczńym khamorje te dejmanty leża! Njejßym ſhudała?“ wjeßeleſche žo Herta.

„To ja dawno wěm“, macź wobkrucźi, „a nimo teho tam hiſchcże wjele druhich rjanych wězow leži, žwójbne kruchi, kotrež žu ſta tyßozy hódne.“

„Ně — Handrijo, to je woprawdże wohidna wěz, ſo maſch tajkele kraßne pokkady w domje a ſo namaj wcźipnymaj žónſkimaj ani žkowcźko wo tym njepiknjeſch!“

„Schtó wě, hacž žo tajkale wcźipna žónſka njeby tola na jenym kruchom pſchehrabnyła?“ direktor žortnje měnjeſche. „Wěſo jenož ſ wocžomaj a w najhłubſchej wutrobje!“ Ale khutny wón dorjekny: „Tutón wohnjowěſty khamor pſched žanym zuſym wóczkom njewotamknu, to žym hrabi žłubił, do teho tež mi jena ſ waju hladacź njeßmě. Tola hdyž tu pychu jutſje ſ khamora wuwoſmu, chzu wamaj dacź na nju pohladnycź. Ale to žebi ſpomjatkujtej: njeprajtaj nikomu niczo!“

„Njejßy dha hiſchcże ženje ſtaroſcże powěſt, ſo žu tute pokkady wěſcże ſkhowane?“ wopraſcha žo pſchichodna macź.

„Tu jich nichtó njepyta. Nimo teho je żeleſny khamor do murje twjerdże ſatwarjeny, wokna mojeje pißarnje maju żeleſne lěžyzy a jeniczki pſchiſtup je pſches khěžne durje a wjedże nimo ſaſtupa do naſcheje khódby. Na wſchě pady pak je nobity revolver a nabita tſělba w jſtwinej komorje a tež tſělba pola Jakuba, kiž pódla pißarnje lěha.“

(Pokracžowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Lätare, rano w 7 hodźinach ſarał Räda žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja we 8 hodźinach ſměje duchowny Tyſchel konfirmaziju žerbſkich a 1/2 10 hodźin němſkich paczerſkich dźěcźi. pſchipoldnju 1/2 12 hodźin ſarał Räda 2. wotdźělenje němſkich paczerſkich dźěcźi konfirměruje.

Ssrjedu wječor we 8 hodźinach wotměje farar Räda němsku wójnsku modlerska hodźinu w Dobruschi

Schtwórtk dopoldnja 1/2 9 hodźin směje duchowny Tyschek žerbsku a w 10 hodźinach němsku spowjedź.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje farar Räda.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 24. měrza: Ferdinand Gerhard, Ferdinanda Wormsa, lublerja w Sslonej Worschcźi, ž., 7 M. 18 d. — Hana swudowjena Kulkowa w Małżezach, 70 l. 11 m. 13 d. — Madlena Ernstina swudowjena Pjetraschowa, † w Budyschinje, polkhowyna w Dźěžnikezach. Herbert, Khorle Richarda Stahna, sórmarja w Ratarjezach, ž., 1 m. 19 d.

S druhich wožadow: Gustla swudowjena Bisoldowa w Brěsyschczu p. Hucźinu, 72 l. 7 m. 13 d. — Emma Marta, Jana Kreczmarja, khěžerja a lěžneho dźěłaczerja we Wuježku p. Bukez, dź., 5 m. 23 d. — Handrij August Halka, kubler w Kubschizach, 71 l. 3 m. 20 d. — Khrystla swudowjena Rabowsjyna, wumjenkarka w Njechornju, 80 l. 9 m. 9 d. - Pawol Max, Maxa Rěpika, želesniskeho dźěłaczerja w Spikakach p. Nožaczíz, ž., 8 m. 6 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Lätare rano 1/2 8 hodźin směje duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin směje farar Kschijan němske a 3/4 10 hodźin žerbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kolletka sa „Czekwjeny Kschiż" sběra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj katechismušowa wuczba sa němsku mužsku mkodźinu.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach němska a žerbska spowjedź a němske prědowanje w schulskim domje w Czekwjenych Nožlizach.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach shromadźisna zónskeho towarstwa.

Ssrjedu popoldnju w 6 hodźinach wotměje žo žerbska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk dopoldnja 1/2 9 hodźin wotměje žo žerbska spowjedź a 1/2 10 hodźin žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Lätare rano w 7 hodźinach žerbska spowjedź dopoldnja we 8 hodźinach směje duchowny Wójž žerbske a 1/2 0 hodźin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kolletka sa „Czekwjeny Kschiż" sběra.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin směje duchowny Wójž žerbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójnsku modlersku hodźinu.

Schtwórtk dopoldnja w 10 hodźinach směje farar Domaschka žerbsku spowjedź na schuli w Hornjej Hórzy.

Wrjóšk

tak dołho hacź skład doždaha, najlěpschu **tworu k pizowanju skota** zentar po 3 mk. 25 pj.
najlepschu tworu k sažłanju zentar po 3 mk. 25. pj.
se składa na Mužakowskej drósy pschedawa

August Hipper. Telefon 258.

Ssym žo w Budyschinje na bohatej haży 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodže jako

praktiski subjazy lěkar

sažydlił a wschědnje rěczne hodźiny
wot 1/2 9—12 a 3—5 hodźin
wotměwam.
Njedźelu a žwjate dny je samknjene.

Pawol Rybok
praktiski subjazy lěkar
na bohatej drósy 14 po 2 poskhodže
w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Konje k rěsu

po najwyschschich placźisnach w kóždym czażu kupuje

Curt Kaiser
pschi mjažowych jědłach a na Humboldskej drósy 782 B
— Telefon 403. —

Placźisna produktow.

W Budyschinje placźi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr. 60 pj hacź 1 hr 80 pj., punt cźelazeho mjaża wot 1 hr. 70 pj. hacź 1 hr. 70 pj., punt žwinjazeho mjaża wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot 2 hr 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hocź — hr. 16 pj., punt žuscheneho polcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacź 2 hr. 70 pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacź 12 pj.

Najlěpschi
czerwjeny dźeczel
bjes židy,
najlěpschi schlesyski
běły dźeczel,
najlěpschi schwedski
dźeczel,
žołty dźeczel —
inkarnat-dźeczel,
wschelaku
rajsku ff. trawu,
ff. měschenje
swěrinskich jahrodow,
ff. měschenje sa žnche
a włóžne łuki,
ff. seradellu,
ff. zokrowe jahły,
narunanje sa konjazy majš
ff. žrěni kolij,
ff. hobrski kolij,
ff. peluschki,
ff. woku a žonop
a najlěpsche
Eckendorfske
a Oberndorfske
runklizowe žymjo,
dale wschě družiny
pólnych a warjenjowych
žymjenjow,
Draždźanske
žadźenske zyble
atd. tunjo porucża

H. Lolck.

w Budyschinje
a mja žowym torhoschczu 20.
Telefon 234.

Sserbske a němske
spěwarske
žu dostacź
we wudawatni Serb. Nowin.

Sserbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měžaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Schaty
žo na maschinje wuschiwaju na jerjowej haży 11 po 3 skhod. na lěwizy.

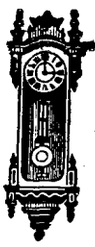

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni czažnik** kupicź, abo kotryž chze žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dže k czažnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haży 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, sa žwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s placźisname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchařki, stwinske a žłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k žwinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na žukelnskej haży 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Młoda porjadna
žłužobna holza
korraž ma dźěczi lubo, žo do Budyschinja pyta. Dalsche je shonicź na Nouartskej drósy 5 po 1 skhodže pola knjeżerstwoweho twarza Bacha.

Dźak.

Wyšoko dostojnemu knjesej fararjej Ssykorje, kotryž je sa czaž wuprósdnjenja nascheje fary naš na wobnowjenje khcźenskeho žluba pschihotował, sa jeho wopornjwe dźěło s tutym žwój najwutrobnischi dźak prajimy.

Łupjanske paczerske dźěczi.

Zentralna pschedawarnja Richarda Sabatha
w Budyschinje na khěžorskej drósy 14.

Hospodarske a darjenske wězy, galantrijowe wězy a hrajki.

Poskiczenja po jara tunich płaczisnach

Konfirmaziske a jutrowne dary.
Khartki w krasnym wuwjedzenju.
Schulska potrjeba
Schulske tornistry po wschěch płaczisnjach
Khartki a fotografijowe albumy
Fotografijowe wobluki we wulkim wubjerku
Nakhribjetne měschki hižo po 80 pj.
Gardinowe a vitražowe žerdki
Linolejum wschěch schěrjow

Dźěczaze sportske wosy
Dźěczaze stólczki
Dźěczaze loža
Emaillowane twory w hobrskim wubjerku
Korbowe twory
Schczětki a drjewjane twory
Myjne stejaki a blidka
Pólnopóstske wězy
a wscha kuchinska a domjaza nadoba.

Schkleńza, porzlin a kamjenina.

Tak dołho hacž skład doßaha:

8 schtuk 1 punt **krónskich ßwěžow** mk. 1,60	3 punty **salmiakoweho terpent. mydloweho pólvra** 90 pj.	6 rolow **klosettoweje papjery** 95 pj.	3 pakety **schtrychwanczkow** 1 mk. 05 pj.	4 roły **pomaskoweje papjery** mk. 1, —

** Hižo wot 32 lět **

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosczj), kotrež tole lěto woßebje derje skhadża.

Tehodla ßwojim czesczenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadżazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a czerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowansku zokrown rèpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho ßrěnjosažneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, pósdneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czěskeho hkubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosczj: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane cziste dźeczelowe ßymjo, němski wußyw.

Wulki wubjerk **Drožďżanskeje zyble k ßadzenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja
w **Kolwasy** pola Pomorz.

Městno domownizy

pschi ratarskej schuli w Budyschinje ma ßo 1. meje 1916 s nowa wobstadżicz. Msda na měßaz 50 hriwnow, pódla teho darmotne wobydlenje a tepjenje. Samolwjenje ma ßo hnydom pola schulskeje direkzije wotedacz.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu sa **15** pj. dostacz

khèrluschowe pschidawki
do ßerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Knjesej Bjedrichej Bartkej
w Njeßwaczidle
a jeho knjeni mandželskej
Hańži rodz. Wiczasez

1891 k dnjej 30. měrza. **1916**

Dżenß lětow pjeczadwazeczi je ßo Psches Bożu hnadu minyło,
So Wój pschi ßwjatym woktarju Ssej ruzy sawdakoj staj k mandżelstwu.

Kaž roża nalětnja tu ßlěborna,
Tak wjeß'ły dżeń dżenß Wamaj sekhadża,
Sa Tebje, ßwako, ßotra lub'wana
Dżenß k Bohu sczelu ßwoje dychnjenja.

Tež dżowka, ßynaj ßobu pschistupja,
Sso k Bohu Knjesej sa Waj' wołaja,
So wutroba tak ßwěrna starschiska
By mnohe lěta sa nich klapała.

Bóh Knjes, kiž wschitko w ßwojej mozy ma,
Kiž bě Waj' schkit, Waj' troscht a pomoz wscha,
Wón wostań Waju jene a tež wscho,
Schtož czini wón, wscho stajnje dobre sio.

Wscha khorosczj, srudżba staroscz wschelaka
Budž psches njoh' stajnje wot Waj' sdalena,
Njech jeho mika ruka wótzowka,
Waj' na wschěch dalschich puczach pschewodża.

Njech hwězda sboża Wamaj roßwětli
Pucz Waju żiwjenja. Bóh s Wamaj dži!
Hacž ruta dżenża rjana ßlěborna
Waj' debicz mohła junu sloczana.

Na żadanje Wascheje ßotry, ßwakoweje a dźěczi **J. Krnża.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowšimi, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich brjohach čo. 4) wotsdaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 15. **Sobotu 8. haprleje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

6. haprleje.

K wjeczorej wot Maasy ßo dźeń najprjódzy ſ pschihotowanskim tśělenjom miny, ſ kotrymž ßo na stronu wßy Haucourta ſaměrichmy. Popoldnju też nascha infanterija žiwje dźěłasche. Wona wjeß Haucourt a ßylnje wutwarjene ſepjeranischćo k ranju wot wßy dobu. Pódla jara krwawneho schkodowanja njepschećel 11 offiźěrow, 531 muži njeſranjenych jatych ſhubi, kotśiž dwěmaj wschelakimaj diwiſijomaj ßluſchachu.

Na prawym Maaſowym brjoſy ßo nowy ſpytany nadběh Franzoſow pschećiwo ſtejiſchćam, kotrež ßmy w Caillettekim lěßu a k dolhemu wjeczorej wot tam 2. haprleje wſali, rucže potkóčži.

Na rańſchim a balkanſkim wojowniſchću njeje ßo niczo ważneho podalo.

7. haprleje. **Na wjeczornym wojowniſchću ßu ßo naſchi wojazy ſe ſtaroſćiwje pſchihotowanym nadběhom po faſakłym wojowanju minineje dźěry pola St. Eloi ſmozowali, kotruž nětkole kanadſzy wojazy wobßadźenu dźerżachu.**

W Argonnach ßo franzowſkim wubucham k połnozy wot Fourde-Paris krótke wojowanje pſchiſamkny. Njepschećel, kotryž bě jedyn płomjenjomjetak wužijo poſtupował, ßo rucže wróćo cźißny. Wjazykróćne ſpytane njepſchećelſke nadběhi pſchećiwo naſchim lěßowym ſtejiſchćam k dolhemu ranju wot Avocourta pſches prěnje poſtajenja a njewuſpěſchne wupady njepſchińdźechu. Też k ranju wot Maaſy njemózachu Franzowſojo ßwoje nadběhanſke wotmyßlenje pſchećiwo naſchim wobtwjerdźenjam w Caillettekim lěßu wuwjeſćź. Sa wotmyßleny wupad poſtajeni wojazy ßo ſ naſchej artilleriju wuſpěſchnje ſhrabnychu.

Na rańſchim wojowniſchću ßo k połodnju wot Naroczſkeho jěſora měſtne, tola ßylne ruſke nadběhi wotpokaſachu. Njepſchećelſka artillerija na bokomaj jěſora žiwje tśělesche.

Na balkanſkim wojowniſchću njeje ßo położenje pſcheměnilo.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Wojowanje wo Verdun.

Snaty dopißowař nowin „New-York World", Wigand, je ßwojim nowinam ſ kronzrynzoweho hłowneho kwartěra wo wojowanjach pola Verduna rosprawu pózłał, ſ kotrejež ßu Londonſke „Times" wucźah ſ New-Yorka doſtałe. W rosprawje ßo mjes druhim praji, ſo je w ſtronje „Morweho Muża" něhdże jedyn milijon wojakow ſhromadźenych. Ženje njeje w ßwětowych ſtawiſnach tajka hromada artillerije na jenym jeniczkim měſtnje dźěłała. Na 64 kilometrow dołhej ſatraſchnej tśělenſkej liniji pola Verduna Němzy pjecża ſe 124 cźežkich kanonow tśěleja abo je w reſerwje dźerża. Pſchi wulkej tśělenży ßo ſa hodźinu 150,000 wutśělow na franzowſke ſtejiſchćża wotedawa. Tśělenża ßo wjele krócź poßylni, hdyž k bubnowanſkemu tśělenju dóńdże. Temu Franzowſojo artilleriju na pſchećo ſtajichu, kotraž ma ßo runje ſa tak ßylnu, kajkaž je němſka. Němzy pſchiſnawaju, ſo je hobrſki nadawk Verdun wobſtupicź. Hdyž ßo ras němſki paß pola Malancourta a Bethincourta wužſcho ſacźehnje, a ßo wupad na Haßyſki lěß k żeleſnizy do Pariſa ſcźini, ßnadź ßo hodźina pſchibliži, hdźež ßo praſcha, hač ßo Franzowſojo kaž Bazaine w Metzu wobſtupicź dadża, kaž Němzy měnja, abo hač ßwoje hłowne mozy wróćo ſcźahnu. W tu khwilu ßo to po ſdaću hiſchćże njeſtanje. W němſkim rjecźaſu je hiſchćże 30 kilometrow daloka wotewrjeńża. B.

Wupnſćenje Verduna.

Dopißowař italſkich nowin „Stampy" je Verdun wopytał. Wón je wo tym roſprawu ßwojim nowinam pózłał. S dołhich drohow jenož hiſchćże nětkotre kheże ſteja. S roſpadankow ſeſhibowane żeleſne hrjady a żerdże tcża. Wjele khežow je ßo ſ bombami wupuſcźiło a ßo do hromadow roſpadankow pſchetworiło. Druhe kheże ßu ſ njeliczomnymi bombami a granatami pſcherażene. Na drohach ßu jenož żandarmojo a Parižſzy wohnjowi wobornizy widźecź, kotrež ſpytaju, naſtawaze wohnje ſhaſchecź. B.

Wukhwaleń Franzowſow.

Wyſchk Repington, wojeńſki dopißowař Londonſkich „Times", je Verdun ſ nowa wopytał. Po jeho měnjenju ßo franzowſke wójſko pſchetrjechicź njeda. Franzowſka artillerija němſkej wahu dźerži, a franzowſzy létarjo njewuſtawaju. Wón na to pokaſuje, ſo ma franzowſki roſkaſowař general Petain runje tak ßylne wójſko kaž Němzy. Wyſchk Repington pak pſchi wſchej khwalbje, kotruž Franzowſam dawa, na móżnoſcź pſchihotuje, ſo Němzy Verdun dobudu. Wón praji: Jeli ſo by Verdun padnył, njeměło to wjele rjez; pſchetoż rjekowſke franzowſke wójſko by njedźiwajzy teho njepſchewinjomne było a by Němzam ſatraſchnu ſchkodu naczinilo. B.

Nadpad zeppelinow na Jendźelſku.

Schef němſkeho admirilneho staba je wo nadpadach zeppelinow na jendźelſki rańſchi brjoh ſcźěhowaze roſprawy podał:

2. haprleje. W nozy wot 31. měrza hač do 1. haprleje je eſkadra namóřſkich powětrowych łódźow London a měſta jendźelſkeho krótkorańſcheho brjoha nadpadła. Na Londonſke ßrjedźne měſto, mjes Londonom a Towerſkim moſtom, London Dock, dołhowjeczorny dźěl Londona ſ jeho wójſkowymi łěhwami a fabrikami pola Enfielda, fabriki roſbuchadkow pola Waltham Abbey — k połnozy wot Londona ßo bomby mjetachu. Dale je ßo na Lowestoft, hdyž bě ßo jena batterija pola Stowmarketa k dołhemu wjeczorej wot Harwicha wuſpěſchnje nadpadła, wulka hromada roſbuchanſkich a ſapalnych bombow mjetała, jena batterija pola Cambridge je ßo nuſowała, womjelknycź a tamniſche fabriki ßu ßo nadpadłe. Nadpad mějeſche wſchudźe dobry wuſpěch, kaž je ßo ſ naſchich powětrowych łódźow ſ wobkedźbowanjom wjele wohnjow a ſaßypnjenjow ſpóſnało. Njedźiwajzy jara ßylneje tśělenży ßu ßo wſchě powětrowe łódźe hač do L. 15 wróćiłe. L. 15 je ßo po ßamßnej powjeſći natśěliła a ßo pſched Themſu na wodu puſchćicź dyrbjała. Wobhonjenja ſa njej ßu hač dotal bjes wuſpěcha woſtałe.

2. haprleje: W nozy wot 1. hač 2. haprleje je ßo nowy nadpad namóřſkich powětrowych łódźow na jendźelſki rańſchi brjoh ſcźinił; na ſchkrějerńje, żeleſarńje a fabriki pſchi połodniſchim brjoſy rěki Tees a pſchiſtawowe twary pola Middlesborougha a Sunderlanda ßo połdra hodźiny dołho roſbuchanſke a ſapalne bomby mjetachu. Ssylne roſbuchnjenja, ſaßypnjenja a wohnje wo dobrym wuſpěchu ßwědčachu. Njedźiwajzy ßylneje tśělenży njejßu ßo ani ſchkodowanja ani wobſchkodźenja ſtałe.

3. haprleje. Tśeczi krócź je eſkadra namóřſkich powětrowych łódźow w nozy wot 2. k 3. haprleji jendźelſki rańſchi brjoh, tón krócź połnózny dźěl, Edinburg a Leith ſ dokowymi twarami nadpadła. Na Firth of Forth, New Caſtle a najważniſche łódźerńje, ſchkrějerńje, fabriki pſchi rěży Tyne ßo ſ dobrym wuſpěchom roſbuchanſke a ſapalne bomby mjetachu. Mózne wohnje, ßylne wubuchi a ſaßypnjenja ßo wobkedźbowachu. Jena batterija pola New Caſtla ßo nuſowaſche, womjelknycź. Njedźiwajzy ßylneje tśělenży ßu ßo wſchě powětrowe łódźe njewobſchkodźene wróćiłe.

W nozy wot 3. k 4. haprleji ßo pſchi nadpadże móřſkich powětrowych łódźow na jendźelſki krótkorańſchi brjoh na wobtwjerdźenja pola Great Yarmoutha roſbuchanſke bomby mjetachu. Po-

wětrowe łódże ꝛu ꝛo, hacz runje njepſcheczel do nich tſěleſche, njewobſchkodżene wrócżiłe.

Namórſke powětrowe łódże ꝛu w nozy wot 5. k 6. haprleji jenu wulku żdleſarńju pola Whitby ſe ſchkrějerńjemi a rosſchěrjenymi twarami wupuſczile a prjedy teho na jenu batteriju k polnozy wot Hulla rosbuchanſke bomby mjetale a k wojowanju njekhmanu ſczinile. Dale ꝛu ꝛo na fabrikſke twary w Leedſu a wokolnoſczi a někotre dwórniſcheża w fabrikſkej ſtronje bomby mjetale, pſchi czimż je ꝛo dobry wuſpěch wobkedżbował. Do powětrowych łódżow je ꝛo ꝛylnje těſlako, tola wone ꝛu ꝛo wſchě njewobſchkodżene wrócżile. B.

Franzowſka 40-zentimetriſka kanona?

W podſtatnym ſekretariatu ſa muniziju w Pariſu ſtej pjecża wot wutory dwě worzlowej bombje, ſ kotrejuż je kóżda 20 zentnarjow cżeżka, wuſtajenej. Tajke bomby ꝛo pjecża do nowych franzowſkich 40-zentimetriſkich kanonow tykaju, kotrež dyrbja pſcheczżiwo němſkim 42-zentimetriſkim mörseram wojowacz. B.

Jendżelſke powjeſcże wo nadpadże zeppelinow na jendżelſki rańſchi brjoh.

Jendżelſki wójnſki hamt je 1. haprleje ꝛlědowazu rosprawu woſjewił:

Wczera wjeczor je ꝛo nadpad ſ powětra na rańſche hrabinſtwa ſtał, pſchi kotrymż je drje ꝛo pjecz zeppelinow wobdżěliło. Wone nad brjohom a wſchelakimi městami nad Themſu lětachu a ꝛo do wſchelakich ſtron ſaměrichu. Na wſchelake měſtna je ꝛo pjecża 90 bombow ſmjetako. Tež ꝛo powě, ſo ꝛu njepſcheczelſke powětrowe łódże tež nad dolhorańſchim brjohom lětale.

Reuterez telegrafowarńja powě, ſo je ꝛo jedyn wobſchkodżeny zeppelin pſched wuliwom Themſy na morjo puſchcził. Wobꝛadka jeneho jendżelſkeho patrouillowazeho cżołma je mużſtwo ſajała. Powětrowa łódż je ꝛo podnuriła.

Posdźiſcho Reuterſka powjeſcż praji: Zeppeliny, kotrež w nozy k 1. haprleji nadpad ſczinichu, běchu do dweju eſkadrow a do jeneje wotdżěleneje powětroweje łódże ſrjadowane. Tej eſkadrje ꝛo pſchecżiwo rańſchim hrabinſtwam wobroczichu, watdżěleny zeppelin dolhorańſchi brjoh nadpadowaſche. Tak daloko hacz je ſnate, je ꝛo 54 rosbuchanſtich a ſapalnych bombow na raúſche hrabinſtwa a 22 na dolhorańſchi brjoh ſmjetako. Zeppelin, kotryż je do morja padnył, je „L 15“. Wón ꝛo nad rańſchimi hrabinſtwami ſ granatami trjechi; jena granata je horni dżěl pſchikrywa trjechika. Powětrowa łódż rucże do morja njedaloko Kentſkeho rańſcheho brjoha padże.

Saꝛkużba wo wukhowanje zeppelinoweho mużſtwa, kotrež bě żiwe woſtako, rybaſkej parnej łódźi „Olivinje“ pod roskaſowarſtwom leutnanta Markintſha ſ kralowſkeje namórſkeje reſerwy pſchiꝛkuſcha, ſaꝛkużba deletſělenja powětroweje łódże jenej krajnej batteriji w rańſchich hrabinſtwach. Sa Zeppelin bě ſe ſkożom, ſo wón na ſchěroki wuliw Themſy dele ſleczi; pſchetoż jeho pſchikrywo bě ꝛo ſ granatami roſtorhał, a jeho cżołmiki běchu ꝛo ſe ſchrapnellowymi kulkami pſchedżěrkowake. Někotſi mużojo ſ wobꝛadki běchu ꝛo cżeżko ſranile. Němſki roskaſowar mějeſche doſcż dowěrjenja do cżłowjeczneſtcże jendżelſkich namorjakow, ſo bjeſgrotne powjeſcże nuſy wupóꝛka. Jedyn matroſa, kotryż je deleſleczenje widżał, praji, ſo zeppelin dele ſleczi, każ khory ptak, wobaj kónzaj każ ſchidle dele powěſknywſchi. Morjo bě hladke, nóz jaꝛna, runjeż cżěmna, tak ſo móżeſche rybaſka łódź ranjenych a njeſranjenych pſchijecź. „Olivine“ potom powjas ſa zeppelin ſwjaſa a ſpyta ión do pſchiſtawa ſczahnycż. To pak bě wobcżežne dżěło, dokelż bě zeppelin ꝛrjedża ſłamany. Jeho kónzaj do powětra tcżeſchtoj, mjes tym ſo ꝛo ꝛriedżina do wody nórjeſche. Hdyż bě ꝛo dwě hodżinje ꝛobu cżahnył, ꝛo zeppelin podnóri. „Olivine“ potom jatych na jedyn ſaniczak pſchewjeſe, kotryż jich do Chatana dowjeſe, hdżeż ꝛo ſranjeni do hojerńje donjeꝛechu. B.

Nadpad jeneho zeppelina na Dünkirchen.

Lyonſka „Dépêche“ ſcżěhowaze nadrobnoſcże wo nadpadże jeneho zeppelina na Dünkirchen pſchinjeꝛe: Němſku powětrowu łódź ½12 hodżin w nozy wohladachu. Ju někotre němſke lětadła pſchewodżachu, kotrež franzowſke lětadła k wojowanju napominachu. Se ꝛwojimi ꝛwětkomjetakami město wobꝛwětliwſchi zeppelin dwě bombje na njo cżiżny. Wrjeſk rosbuchazych bombow ꝛo ſ wuczom allarmſkich trubow pſchehłoꝛowa. Powětrowa łódź potom na druhi kónz města leczeſche. Wjele woꝛobow ju wohlada. S nowa pruhi jejnych ꝛwětkomjetakow nad Dünkirchenom ſabłyſknychu. Někotre ſa ꝛobu ꝛlědowaze wubuchi powětr ſatſchaꝛechu. Na to ꝛo jenemu ſ naſchich ꝛwětkomjetakow poradżi, zeppelin wuꝛlědżicź, kotryż njedżiwajcy ꝛylneje tſěleńcy naſchich wobaranſkich kanonow a njedżiwajcy pſcheſcżěhanja namórſkich lětadłow wupjerchny. Pſchi bombardemencże, kotrež bě pjecź minutow trało, bě wóꝛom bombow dele padło. Jena ſ nich jenu khěżu ſ tſěchi hacz do pinzy dele pſcheraſy a ꝛo hiſchcże dwaj metraj hłuboko do ſemje ſary. Na twarjenjach je ꝛo khětra ſchkoda naczinika; też ꝛu ꝛo někotſi ludżo morili abo ꝛo ſranili. B.

Sjednoczene ſtaty polnózneje Ameriki ꝛo hiſchcże dla potepjenja paꝛażerſkich łódżow njeroꝛuduja.

Aſſociated Preꝛ ſ Waſhingtona powě: Dokelż ꝛo doꝛahaze pokaſma wo poſledniech nadpadach na łódże, ſ kotrymiż ꝛo Amerikanſzy wjeſechu, hiſchcże njeiꝛu doſtake, ꝛu Wilſon a druſy miniſterjo rosꝛudżenje, hacz měke ſjednoczene ſtaty dla wojowanja podmórſkich cżołmow ſakroczicź, wotſtorczili. B.

Němſke podmórſke cżołmy w mórſkim kanalu mjes Jendżelſkej a Franzowſkej.

Do New-Yorka je powjeſcź doſchła, ſo je ꝛo ſ poſledninii wětrami ꝛyczowa ſawjera w kanalu do njeporjada pſchinjeꝛła. Tak ꝛu ꝛo mohłe němſke podmórſke cżołmy do kanala dobycź, też ꝛu ꝛo ſ wětrami podmórſke miny wottorhnyke a po morju pluwaju. S nimi ꝛnadż ꝛu ꝛo w poſlednim cżaꝛu někotre łódże potepiłe. B.

Powótſjenje blokady pſcheczżiwo neutralnym ſtatam.

Po powjeſczach ſ Pariſa, ſchtworoſwjaſk wikowanſku blokadu pſcheczżiwo neutralnym ſtatam wot 18. haprleje pſchiwótſi. Knjeżerſtwa neutralnych ſtatow ꝛo napominaju, ſo njebychu blokadu wobeſchke. S tym dyrbi ꝛo pſchiwos zyroby do Němſkeje dale poczżicź. Hollandſke knjeżerſtwo je ꝛo pjecża napominało, mjeſu pſcheczżiwo Němſkej wſchenu wobkhadej ſawrjecź. Na burſy w Rotterdamje a Amſterdamje je powjeſcź wo tym jara wuſtróżiła. Roshorjenje je ꝛo hiſchcże ſ tym powjetſchiło, ſo ꝛo miniſtrojo a wodżerjo wójſka a wójnſkeho łódźſtwa do wurjadnych poꝛedżenjow ſkhadżowachb. Mjes tym je ꝛo wobydleŕſtwo ſaꝛo ſměrowało, dokelż je ꝛo pſcheꝛiwědżiło, ſo nichtó Hollandſkej ſ wójnu njehroſy. Na tym pak ꝛo njedwěluje, ſo ſchtworoſwjaſk Hollandſku, runje każ Danſku, Norwegſku a Schwedſku wot wobkhoda na morju wotſamknje. Tele kraje bychu potom pod njedoſtatkom żiwnoſcże a ꝛyrych materialijow cżeżko cżerpiłe. B.

Wobꝛedżerjam łódżow a pſchiwożernjow wukrajnych tworow w polnóznych neutralnych ſtatach je jendżelſke knjeżerſtwo woſjewiło, ſo budża wot 25. haprleje jenoż te łódże jendżelſke wuhło doſtawacź, kotrež nakład a niz jenoż ballaſt (wobcżeżadka) do Jendżelſkeje wjeſu. G.

Potepjenje jeneje hollandſkeje łódże.

Po powjeſczi, kotraż je do Hollandſkeje doſchła, je jedyn němſki podmórſki cżołm hollandſku łódź „Elzinu Helenu“ póndżelu w polnóznym morju potepił. Němſki podmórſki cżołm łódź ſadżerża a jedyn offiżer ſ njeho żebi łódżne papjery żadaſche. Je pſcheczitawſchi, wón pſchikaſa, łódź ſ bombami do powětra tſělicź. Wona hěblowane drjewo wjeſeſche, kotrež je drje ſa Jendżelſku poſtajene było. B.

Jedyn ſaniczak torpedowych cżołmow je wobꝛadku „Elziny Heleny“ do Vliſſingena pſchiwjeſk. Mużſtwo powjedaſche, ſo je łódź ſ drjewom ſ Norwegſkeje do Jendżelſkeje jěła. Wutoru popołdnju je ꝛo njedaloko jendżelſkeho brjoha němſki podmórſki cżołm pſchibliżik, a łódżine mużſtwo je dyrbjało pomhacź, nakład ſ petrolejom polecź. Němzy ꝛu potom rosbuchadła kładli a jim rosbuchnycź dali. S tym drje je ꝛo ſchkoda naczinika, tola łódź je dale jěła.

Podmórſki cżołm, kotryż je ꝛo bojak, ſo mohłe jendżelſke saniczaki pſchiběcź, je ꝛo wotꝛalił a cżołm ſ Hollandżanami k Noord Hinderej dowjeſk. Němzy ꝛu łódżne papjery wobkhowali. G.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba.

6. haprleje. Na ruſkim a balkanſkim wojowniſchczu njeje niczo noweho.

Na italſkim wojowniſchczu ꝛu naꝛypy k ranju wot Selza, kotrež bě njepſcheczel njedawno dobył doſpołnje wot njeho wucżiſczile. Italſke napſcheczne nadběhi ꝛo njeporadżichu.

W Ledroſkej a Jndikaroſkej krajinje njepſcheczelſka artillerija żiwje tſěleſche. Sſłabe njepſcheczelſke nadběhi pſcheczżiwo naſchim

ſtejiſchćam połnóznje wot Ledroſkeho jěſora a w Daonſkim dole ẞo wotpokaſachu. B.

Nadpad awſtriſkich lětarjow na Anconu.

S Roma ẞo powě: Pónd̆żelu popołdnju ẞo nad Anconu pjećź njepſchećelſkich namórſkich lětadłow pokaſa ſ pſchewodom dweju torpedoſkeju cžołmow, kotrajž na wyẞokim morju wostaſchtaj. Namórſke lětadła ẞo wotẞalichu, hdyž do nich wobaranſke kanony tſělachu a ẞo ſchtyri ſ naſchich lětadłow do nich dachu. Tſi njepſchećelſke lětadła pak ẞo wottſělichu. Jene do morja padże a ẞo saẞłapi; druhe teho runja do morja padże a ẞo ſpali. Tſećze ẞo potepi, hdyž jo do pſchiſtawa cžehnjechu. S njepſchećelſkimi lětadłami naczinjena ſchkoda njeje wulka, tola ẞu ẞo ſchtyri woẞoby moriło a wóẞom je ẞo ſraniło. B.

Wulke jendżelſke ſchkodowanje w rańſchej Afriży.

Rosprawa ſ hłowneho kwartěra generala Smutſka, w „Times“ wocžiſchćana, wulke ſchkodowanje ſpósnacź dawa, ſ kotrymž dyrbi Smuts ẞwoje poſtupanje w němſkej rańſchej Afriży ſapłaczićź. Smuts je ſe ẞwojej hłownej mozu, kotraž ẞo na dwě diviſiji wobliczа, ſ Nairobi pſchećźiwo Moſchi wucźahnył a je jenu brigadu na wjećzorne brjohi hory Kilimandżara wotpóſłał. Wotmyẞlene wobſtupjenje ẞo poradźi, tola Němzy kóżdy kruch kraja ſe ſaẞakkoſczu ſakitowachu. 7. unionſki regiment tſećźinu ẞwojeho mużſtwa ſhubi, mjes tym ſo wotdżělenja ſ Pretorije, Johannesburga a Durbana hiſchcże cžežo ſchkodowachu. Wſchě wojowanja běchu pod Kilimandżarom. Němzy wojujo pomału póbłu Tagaſkej żeleſnizy wróćźo dżěchu. Kónz tuteje żeleſnizy, Moſchi, ẞo po horzym wojowanju dobu. Němzy ẞo khroble a ſe ſadwělnej roſẞudżenoſczu ſakitachu. Skónczńje dyrbjachu zoſacź, kanonu ſ kſchižaka „Königsberg“ nam pſchewoſtajiwſchi. General Smuts je ẞo na to roſẞudźił, pſchećźiwo njepſchećelowej ẞrjedźiſnje poſtupacź a nětko měſto Aruſcha ſ boka nadpadże. Tole měſto karawanſke pucże do Dareſſalama, Moſchi, Nyara a Nairobi wobknjeża. B.

Paſtyŕſki liſt belgiſkeho arzybiſkopa Mercierа

je w njeſjednanſkim duchu pſchećźiwo Němſkej ſpiẞany a je němſkemu knjeżerſtwu ſ pohorſchkom był. Antwerpenſki wojerſki ẞud je cžiſchćerja arzybiſkopoweho paſtyŕſkeho liſta, Jeana Deſſaina, teho dla k jaſtwu na jene lěto ſaẞudźił. Tole khoſtanje dyrbi wón w Němſkej wotpokucźićź. B.

Twar ruſkeje żeleſnizy w rańſchej Armenſkej.

Po jenej powjeſći ſ Bukareſta Ruẞojo po dobycźu Erzeruma żeleſnizu w rańſchej Armenſkej twaricź poczinaju. Komiẞija, ſ dweju generalow a direktora połodnjoruſkich żeleſnizow wobſtejaza, je żeleſnizu wottykała. B.

Khěžorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg wo nětcžiſchim położenju wójny.

W khěžorſtwowym ẞejmje je khěžorſtwowy kanzler nětcžiſche położenje Němſkeje wobẞwětlił. Wón praji: Moji knjeża! Hdyž pſched ſchtwórcź lětom pſched Wami rěcžach, ẞym ẞo prózował, Wam na ſałożku teho, ſchtoż bě ẞo ſtało, wobras podacź. Podawki ẞu dowěru, ſ kotrejž tehdy rěcžach, woprawnile.

Khěžorſtwowy kanzler na to na pſchihódne położenje wojerſkich pſchedewſacžow pſcheńdże, na njeſchlachćenje pſchedewſacża na Dardanelle a dobycźerſku wójnu naſchich ſwjaſkarjow w Sſerbiji, Cžornej Horje a Albanſkej ſpomni. Jendżelcźenjo ẞo, kaž prjedy, tež nětkole prózuja, ẞwoje wójſko, pola Kut el Amara wobſtupjene, wuẞłobodźićź. Rußam je drje ẞo poradźiło, ſ wulkej pſchemozu Erzerum dobycź, tola ẞylnym turkowſkim mozam je ẞo poradźiło, dalſche poſtupowanje ſadżerżećź.

Runje kaž kanzler na rjekowſke ſkutki naſchich khroblych awſtriſko-wuherſkich ſwjaſkarjow pſchi Iſonzowſkej liniji ſpominaſche, kotſiž tam nadběham Italſkich napſcheczo ſteja. Tež marſchalla Hindenburga a jeho khroblych wojakow kanzler wopominaſche, pod kotrehoż wjedniſtwom je ẞo ſatraſchny nadběh Rußow w tſělenży naſchich wobaradłow ſlemił.

Knjeżerſtwa naſchich njepſchećelow ẞu roſchěrjałe, ſo ẞmy na kónz ẞwojeje wojerſkeje mozy doſchli. Nó, myẞlu ẞebi, ſo temu Verdunſka bitwa lěpje dyẑli ẞłowa napſcheczo ſteja. Wſcho powjedanje wo roſẞypanju naſchich wójſkow drje ſkóncźnje wotbudu. W dwazytym měẞazu wójny naſchich njepſchirunliwych wojakow hiſchcże runje tak na ẞmjercź khroblych a njebojaſnych njepſchećela nadběhacź widżimy, kaž w prěnim měẞazu wójny. Njewuſtawajzy kaž prěnje dny naſchu domowinu, dom a dwór ſchkituja.

Naſchi njepſchećeljo ẞebi dale myẞła, ſo to, ſchtoż njemóża ſ brónjemi dokonjecź, ſ wuhłódnjenjom dożpija. Měnju, ſo dyrbjeli naſchi njepſchećeljo po tym, ſchtoż ẞu w lěcże 1915 nawjedźili, lěpje powuczeni byćź. Hdyž bě 1915 myẞli wuhłódnjenju ſroſumicź, je cžežko, dżenẞa wěricź, ſo móże khutnje myẞlazy cžłowjek měnicź, ſo móże ẞo 1916 ſchlachćicź, ſchtoż ẞo 1915 njeje poradźiło. Naſchi njepſchećeljo njepomyẞła, ſo je naſcha organiſatoriſka móz tež bjes dwěła cžežke praſchenje ſaſtaranja wobydleŕſtwa ſ trěbnej żiwnoſczu ſwěſcźiła. B

Khěžorſtwowe ſbożopſchećze ſa khěžorſtwoweho kanzlera.

Khěžor je khěžorſtwowemu kanzlerej k mózným ẞłowam telegrafiſzy wutrobnje ſbože pſchał, ſ kotrymiž je wón w khěžorſtwowym ẞejmje ſ nowa naſche ſtejiſchcźo wo ſańdżenoſcźi a pſchichodże rospominał. B.

Płaczenje na nowu wójnſku pożczonku.

Na nowu wójnſku pożczonku ẞu podpiẞarjo hižo nětkole pſches połozu ſapłaczili, hacž runje je prěnja płaczeńſka termija na 18. dżeń haprleje poſtajena. B.

Saſki ẞejm

wotměwaſche tónle tydżeń poẞlednje poẞedżenja. Pónd̆żelu na rjad kóſły wuběrazy ſakoń pſchińdże. Prózowachmy ẞo ſe wſchěmi mozami, jón hiſchcże w poẞlednjej hodżinje powalicź. Na naſch namjet wotkłoẞowaſche ẞo wo nim po mjenje. Sozialdemokratoju běchu uimale jenohłóẞnje ſa njón. Druhe ſtrony ẞu dźělachu. Skónczńje ẞo tola ſe 46 pſchećźiwo 38 kłoẞam pſchija. Jenohłóẞnje pſchija ẞo nakhwilny ſakoń pſchećźiwo bażantam a kaniklam a wuwſaczny ſakoń pſchećźiwo ẞornikam.

Wutoru pſchedkłoži ẞo ẞejmej knjeżerſtwowy naczińſk wo ſaſtaranju Saſkeje ſ milinu (elektrizitetu). Po tym chże knjeżerſtwo dźěłańju miliny pola Hirſchfelde kupicź a wot tam najprjódzy rańſchu Saſku ſ milinu ſaſtaracź. S tym ma nětko tež najponiżniſcha wjeſka naſcheje Łużizy nadżiju, ſa niż pſchedołhi cžaẞ milinu doſtacź. Naležnoſcź budże ẞo w jenej ſa to poſtajenej deputaziji wuradżowacź. W juniju najſkerje ẞo ẞejm ſ nowa ſeńdże, ſo by wo wěży dokładnje wobſamknył.

Sſrjedu dowuradźichmy wſchelake namjety wo ſaſtaranju ſ wobydlenjom tych, kiž ẞo ſ wójny wrócźa a wobydlenja nimaja, kaž tež wo twarjenju małych wobydlenjow a pſchidżělenju něſchto połkow k tajkim ſtatokam. Sſo wě, ẞu tajke namjety a wobſamknjenja jara praſchiweje hódnoſcże. Nichtó njemóże doprědka prajicź, kajke ſmějemy poměry po wójnje. Sozialdemokratiſki namjet pſchećźiwo wuſpinanju nowin wo cžaẞ ẞo wotpokaſa. Bjesdwělomnje pak ẞu rospominanja w deputaziji k temu dowjedle, ſo wſchelake njetrjebawſche pſcheſcźěhanja nowin wuwoſtanu. Tajke wuwjaſanſke poměry połěkuja bohużel cžaſto pſchiẞłodźeŕſtwu a ſcźěnylisaŕſtwu. Pod ſcźěhwkami wójny cžerpja bjesdwělomnje najbóle khěżewobẞeżerjo ſ tym, ſo wjele na podružniſtwje pſchiẞadżuja, ſo njemóża dań ſa hypotheki wotwjeſcź, ſo ẞo jim te wupowjedża a jara cžežko a pak ſ zyła żanych pjenjes druhdże njenamakaju. Sſejm je wobſamknył, knjeżerſtwo namołwjecź, k jich pomozy wſchelake pſchiprawy ſrjadowacź.

S kralowſkim wukaſom je ẞejm pjatk ẞwoje wuradżowanja pſchetorhnył. Najſkerje w juniju a potom naſymu ẞo ſ nowa ſeńdże. E. B.

Poniżenje ſtarobneje mjeſy ſa wużiwanje ſtarobneje renty.

Khěžorſtwowemu ẞejmej je ẞo ſakonjowy naczińſk pſchedpołożił, kotryż ẞo na ſtarobnu rentu a ẞyrotnu rentu w ſawěſcźenju pſche invalidnoſcź poczahuje. Po tym ma ſawěſcźeny wot dokonjaneho 65. lěta ſtarobnu rentu doſtawacź, byrnjež hiſchcże njeby invalidny był. S pſchikrótſchenjom cžakańſkeho cžaẞa wo 5 lět ẞo khěžorſtwo lětnje ſ 5 milijonami hriwnow poczeži. Tydżeńſke pſchinoſchki ſawěſcźenych ẞo wo dwaj pjenjeżkaj powyſcha. Pódła poniżenja ſtarobneje mjeſy ẞo ẞyrotna renta něſchto połěpſchi. Jeli ſo je na pſchikład ſemrjety ẋeżiwjeŕ pſches zyło w IV. mſdowej klaẞy a ſ najmjeńſcha ſa cžaẞ 500 pſchinoſchkowych tydżenjow ſawěſcźeny był, by lětna ẞyrotna renta pſchichodnje ſa jenu ẞyrotu 42 hriwnow, ſa dwě 72 hr., ſa tſi 102,60 hr., ſa ſchtyri 133,20 hr., a ſa pjećź 163,80 hr. wucźinjała. Poſtajenja wo wyſchſich pſchinoſchkach bychu hakle 1. januara 1917, druhe poſtajenja, po tajkim wo ſtarobnej a

žyrotnej rencźe se skutkowanjom wot 1. januara 1916 do mozy stupike. B.

Ze Serbow.

— **Budyski nalětni hermank** žo wot 15. hačž do 17. haprleje wotměje.

— **(Pokhroma w Budyschinje.)** Wikowanske howjada firmy Held a Hänchen w Budyschinje, w hródžach hosćenza „markhrabje“ pschi drjewowych wikach stejaze, žu na pokhromu skherike. **Ssobotne proža ze wiki w Budyschinje teho dla hač na dalsche wupadnu.**

— **Ratarjo,** kotsiž chzedža sa krajnu kulturnu radu žwinje pizowacź sa pizu, kotraž žo jim k temu podawa, móža wumĕnjenja wo tym w mĕschćanskej wudawarni khlĕbowych snamkow nad radnej pinzu shonicź.

— **(Powyschenje płaczišny sa milinu.)** Mĕschćanszy sastupjerjo žu wobsamkli, płaczišnu sa milinu w njesawrjenym czažu wot 18 na 20 pjenježkow sa kilowattsku hodžinu powyschicź.

— **Sjednoczene Budyske papjerniki** žu sańdźene lĕto 305 985 hriwnow wusbytkowake. Tale suma žo k wurunanju lońscheho njedostatka nałoži.

— **Czaž sa wotedacze wužwojenych koprowych, możasnych a czistoniklowych wězow** je žo hač do 31. julija podlĕschił.

— **50-lětny jubilej wobstacża** tudomna mkynska firma Gustava Lehmanna tele dny žwjeczĕsche.

— **(S jĕsdnym kolom do njesboža pschischła.)** Ssobotu rano je na Budysko-Makowjelkowskej drósy njedaloko Židowskeje noweje schule, mandźelska žiwnosćerja a cźĕžle Jana Siebera w Hrubjelczizach žmjertnje do njesboža pschischła. Wona tak njesbožownje s koła padże, so žebi delni žiwot czĕžko wobschkodźi. Ssamodruha žona do czaža porodźi a hnydom po tym wumrje.

— **(Sawjedźeuje mjažowych khartkow.)** Po wukasu ministerstwa suutskownych naležnosćow ma žo wot 17. haprleje pschetrjebanje mjaža se sawjedźenjom mjažowych khartkow rjadowacź. Hač na dalsche je jako najwjetscha waha sa jenu wožobu na tydźeń 600 gramow mjaža bjes kosćow, abo 600 gramow kołbažy, połcza, abo tuka, abo 750 gramow mjaža se sarosćenymi kosćemi abo 900 gramow cźrjewowych dźĕlow (nutrinow) s wuwsacźom wutroby a jatrow postajena. Hosćenzy a jĕdźerńje atd. mjažowe khartki po měrje wočakujomneho pschetrjebanja dostanu.

Wožoby, kotrež sa potrjebu žwojeho žamžneho hospodarstwa howjada, czelata, žwinje, wowzy a kosy rĕsaja, žo, hdyž žu rĕsny skót w žwojim hospodarstwje wocźahnyli abo s najmjeńscha 6 njedźel kormili, jako žamosastararjo wobhladaju. Tež w jich hospodarstwach nježmě wožoba na tydźeń wjazy dyžli 600 gramow mjaža bjes kosći, 600 gramow kołbažy, połcza abo tuka, abo 750 gramow mjaža se sarosćenymi kosćemi abo 900 gramow cźrjewowych dźĕlow pschetrjebacź. Wyschnosć žmě ratarskim žamosastararjam wožebje pschi dorĕsanju dowolicź, mjažo na mjažowe khartki wotedawacź. Prawo na žamosastaranje móże žo wsacź, hdyž je žo žamosastarać pschi pschetrjebanju mjaža jako njedowĕrny wopokasak.

Mjažowe składy dyrbja žo pola wyschnosćze samolwicź, hdyž pak wone w jenym hospodarstwje niž wjazy dyžli 3 punty na khowu njewucźinjeja, njeje trjeba, je samolwicź.

Schtóž mjažo joko pschemyślnik pschedawa, dyrbi žwój wobstatk mjaža po sapižu wot 15. haprleje komunalnemu swjaskej wosjewicź. Wón ma dale wo kupowanju a pschedawanju mjaža knihi wjesć a we wĕstych czažach wo tym rosprawu podacź. Pola rĕsneho skota ma žo rĕsna waha dźĕlow, kotrež žo k jĕdźi hodźa s wuwsacźom wotrubanych kosćow, pola swĕriny waha po rosrubanych dźĕlach wobliczicź.

— **(Nowy lĕczny czaž.)** Swjaskowa rada je wobsamkła, so ma žo wot 1. meje hač do 30. septembra czažnik jenu hodźinu do prĕdka stajecź. Po tutym postajenju žo lĕtža 1. dźeń meje hižo 30. haprleje wjeczor w 11 hodźinach sapočnje, 30. dźeń septembra pak žo lĕtža wo jenu hodźinu podlĕschi, so by 1. oktobra saža dotalny (žrjedźoeuropiski) czaž do mozy stupił. W lĕcźnych mĕžazach žo w Němskej potajkim pschichodnje wschĕdne žiwjenje wo jenu hodźinu prjedy hač dotal sapočnje. Se sawjedźenjom noweho czaža dyrbi žo dnjowe žwĕtko lĕpje wuwužicź a na druhej stronje dyrbi žo wumĕlske žwĕtko salutowacź.

— **(Liczenje skota.)** Po wobsamknjenju swjaskoweje rady maja žo w němskim khĕžorstwje konje, howjasy skót, wowzy, žwinje, kosy, pjerisna a kanikle 15. haprleje liczicź.

— **(Sapižanje bĕrnowych składow.)** So by khĕžorstwowa saradźerńja bĕrnow podkožk dostała, s kotrehož mohła wobydlerstwo s bĕrnami sastaracź, je nusne, so žo wschĕ bĕrnowe składy pola ratarjow, gmejnow, wikowarjow a pschetrjebarjow sapižuja. Jako sapižanski dźeń je swjaskowa rada 26. dźeń haprleje postajiła.

— **(Łastojczki žu žo sažo wróczile.)** Poźlednje dny žu žo tam a žem łastojczki wohladake. Dokelž žu žo s czopłym žłónczkom wschelake muschki se žwojich khowankow swuwabile, łastojczki hnydom trĕbnu zyrobu namakachu. Pschiščkowo, so łastojczka łónczko trawy žobu pschinježe, je žo tón krócź jako wĕrne wopokasało. Ssylny czopły deschczik, kotryž žo žrjedu wjeczor seńdże, je wschĕ rostliny wopłodźił, wožebje je wón žitam a łukam hojił. Trawa je hladajzy sa nĕkotre dny narostła.

— **(Sebracze stareho gumija.)** Wschón stary njekhmany gumi, jako gumijowe stupnje, schlawchi atd. žo sebjerje, hdyž wjazy dyžli 1 kilogram wucźinja. Sa Sakssku firma Fr. Walt. Müller w Draždźanach na Lipsczańskej drósy 8 sebrany stary gumij po knježerstwowym postajenju pokupuje.

— **(Jastwo sa pschekroczenje najwyschschich žwinjazych płaczišnow.)** Selma Augusta Pötkowa w Banezach pola Mischna je w dezembrje a januarje w schtyrjoch padach drózo hač po postajenych najwyschschich płaczišnach pschedawała. Wona mĕjesche žo s tsjomi se žwojich wotebjerarjow psched Draždźanskim krajnym žudom samolwicź. Jejni wotebĕrarjo, kotsiž Pötkowej žadane płaczišny sapłaczichu, bĕchu w nusy, hdyž žo Pötkoweje žadanjam podwolichu. Tak wĕsty Fiedler, kotryž njebĕ sa zyłe lĕto žane žwinjo sarĕsał jenož teho dla wyschschu płaczišnu sapłaczi, dokelž bĕ w strasche, so prawo shubi, w mĕschćanskej rĕsarni rĕsacź. Hdyž wón Pötkowu na to pokasa, so žo wón a wona s pschekroczenjom najwyschscheje płaczišny khostajonnaj sčinitaj, wona wotmolwi: „Schto mje najwyschsche płaczišny staraju.“ Pötkowa bĕ žebi sa zentnar 10 abo 15 hriwnow psches najwyschschu płaczišnu žadała. Dla wulkeho njewažanja sakonja Pötkowu k jastwu na 1 mĕžaz sažudźichu. Jejnym wotebjerarjam pjenježne khostanje po 20 hač 30 hriwnow napołožichu.

S Wuježka. Knjes hajniski mischtr Bluhm jako generalny direktor do žłužby wjerńcha Pleža w Schlesyskej stupi.

S Mikoczic. Na tudomnym hońtwinskim revĕrje žu sažo dweju mužow sažłapili, kotrajž s fretkami dźiwje kanikle łojeschtaj. K łojenju žo trjebaze žaki, pjecź kaniklow a nakhribjetne mĕchi jimaj wotewsachu.

S Rakez. Sańdźenu wutoru popołdnju žu žo hródž a kólnje tudomneho ratarja Handrija Schwuraka wotpalike. Wschón skót a wjetschi dźĕl hospodarskeje nadoby je žo wukhowacź mohł. Woheń je w brózni wuschoł, tola njeje hischcze snate, kak je nastał. Pódla tudomnych tsjoch žykawow bĕschtej žykawa se Scheschowa prĕnja a Njeżwacźidlska druha na pomoz pschijĕłej.

S Wóžlinka. Pónděelu popołdnju žu žo blisko Pižanodołskeje żelesniży w Schwjercźinzy tsi kórzy lĕža wotpalike. Dźĕłacźerjo a dźĕcźi, kotsiž w bliskosczi dźĕłachu, woheń podużychu.

S Lupoje. Po dlĕschim wuprósdnjenju nascheho farstwa je žo wono nĕtko, Bohu budź sa to dźak, sažo s jenym žerbskim duchownym wobžadźiło. Sańdźenu njedźelu je k. duchowny Mrósak žwoje duchowne sastojnstwo w naschej wožadże nastupił. Knjes wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz jeho w němskej a knjes farar Ssykora w žerbskej rĕcźi sapokasa. K zyrkwinskej žwjatocznosczi bĕ žo wjele nutrnych pożłucharjow s bliska a s daloka, žamo s Wulkosdźarowskeje wožady, seschło. Bóh luby Knjes chzył žwoju žohnowazu ruku nad skutkowanjom nascheho knjesa duchowneho w naschej wožadże dźerżecź.

S Wulkich Edźar. Tudomna nalutowarnja a wupožczernja je we wurjadnej shromadźisnje wobsamkła, petiziju sastupjerjej Wojerowskeho wokrjeża w khĕžorstwowym žejmje, krajnemu radźicźelej dr. jur. Hegenscheidtej we Wojerezach, póžkacź. W njej žo sapóžkanz napomina, w khĕžorstwowym žejmje sa to wustupowacź, so bychu žo pódla kralowskich lĕžow tež privatne lĕžy wotewrike, so by žo lĕžowe žłanje, jeli trjeba, sebrało a žo po postajenju najwyschschich płaczišnow ratarstwu pschewostajiło. Jako pschiczina žo sa tole žadanje mjenuje, so je mjeńschim ratarjam jara czĕžko, wĕstu liczbu skota wudžerżecź, dokelž dyrbi žo nĕtkle wjazy žłomy dyžli hewak skotej dawacź a so žo teho dla lĕžne žłanje k sasczĕkanju trjeba. S privatnych lĕžow njeje pak žłanje do zyła abo tola po jara drohich płaczišnach dostacź.

S Draždźan. Sakski prynz Jurij, kotrehož wobwjask na ruzy jako pólneho duchowneho wosnamjenja, mĕjesche wutoru psched s wjetscha katholskim poźłucharstwom w domje wucźerskeho towarstwa pschednoschk wo wusnamje zyrkwinskich wótzow.

S Draždžan. (Samjesowane podawanje piwa.) Swjask piwarnjow w Draždžanach a wokolnosći wosjewja, so dyrbja jeho žobustawy wot 1. haprleje pokojzu piwa mjenje hacž dotal podawacź.

S Kulowa. Měšćeźanska rada je wobsamkła, Kulow k wokrjeżnej zentrali k sastaranju s milinu (elektrizitetu) pschisamknyće. Pschedběžne dźěła dyrbja žo bórsy sapoćeć, tak so budže žo Kulow žnadź hižo w oktobrje s milinu wobžwětlić móz.

S Wojerez. Krajny radźićel je sakasał, rěsny skót — teź ćelata — do Sakskeje a do žužodnych provinzow wuwosyć.

S Mužakowa. Ćěžke njesboże je žo žobotu na tudomnej hrabinskej Arnimskej małej želesnizy stało. Spinarka Krawzez se Sagorja, kotraž bě pschi jězbje rjećaž jeneho wosa pschepoložika, s tuteho pod koła padže, kotrež psches jejnej nosy pschejěděchu. Ćežko sranjenu žu do tudomneje hojerńje pschiwjesli.

S Hornich Prußow. Pjećo wojazy, kotsiž žu žo w naschej wožy narodźili, tola na požled druhdže pschebywali, žu hacž dotal we wójnje padli.

Se Žitawy. Dla njedoßahanja běrnow je žo tudomnym pjekarnjam sakasało, do ćěsta ćerstwe běrny měschećź. Město běrnow dyrbi žo běrnaza muka wuźiwacź. Pjekarjo žebi teho dla žadaju, so by žo khlěbowa placźisna wot 64 na 66 pjenježkow powyschika. — Dla bliskeho sawjedženja mjažowych khartkow je hamtske hejtmanstwo domjaze rěsanje skotu sakasało.

Přilopk.

— **(Tuni khlěb.)** Lubijski wokrjeżny wubjerk je s wokrjeżneje kažy pjenjesy pschiswolił, so by žo potrěbnym wobydlerjam punt khlěba po 10 pjenježkach pschedawał. Jako potrjebni ludźo žo wobhladuja žamostejaze wožoby hacž do 400 hriwnow dokhodow, hospodarstwa hacž do 600 hr. s 2 hłowomaj, hospodarstwa hacž do 650 hr. s 3 hłowami, hospodarstwa hacž do 700 hr. se 4 hłowami, hospodarstwa hacž do 750 hr. s 5 hłowami, hospodarstwa hacž do 800 hr. se 6 a wjazy hłowow. Sa tuni khlěb gmejnske wyschnosće woßebite ćerwjene khartki wudawaju.

* (Pod koła pschischoł.) Landsturmaŕ Herman Wagenknech s Greiffenberga w Schlesyskej bě k konfirmaziji žwojeje džowki dowoleńzu dostał. Sso k žwojej kompagniji wróćźo wón pschi pscheždženju na jenym sastanischću pod koła želesniskeho ćaha pschińdźe a žo rosmjećе. Snjesboženy žonu a tsi doroscźene dźećźi sawostaji.

* **(Dźeßacź lět khostarnje sa njekhmane schkórnje.)** Psched wojerskim žudom w Josefowje w Czechach žo ćrijowy fabrikant Levit s Pardubiz a agentaj Gmeger a Ellbogen dla pschestupjenja pschećźiwo statnej wojerskej mozy žudźachu. Levitej bě žo poruczźiło, 50 000 porow schkórnjow sa wójsko podawacź. S 8000 schkórnjow, kotrež běchu žo najprjedy wotedałe, wójnske ministerstwo jenož 1500 wobthowa, druhe žo wróćźichu, dokelž běchu zyle njekhmane. Se žwědkami žo dopokasa, so běchu žo schtórnje sa wóžom dnjow, s kotrychž bě žo jenož na dwěmaj dnjomaj marschěrowało, zyle rostorhałe. Wschitkich tsjoch wobskorženych sa winowatych spósnachu a Levita k khostarni na 10 lět, Gmegera na 3 a Ellbogena na 4 lěta sažudźichu.

* **(Rosbuchnjenje pólvra w jenym jendźelskim pólverniku.)** Jendźelski munizijski minister je sdźělił, so je psched tydźenjom w jenym pólverniku w Kentu wulki woheń wudyrił, s kotrymž žu někotre rosbuchnjenja nastałe. Woheń je zyle pschipadnje pschipołdnju wuschoł. Pożlednje rosbuchnjenje žo krótko po 2 hodźinomaj popołdnju sta. Něhdże 200 człowjekow je žiwjenje shubiło.

* **(Plahowanje njetopyrjow w Texasu.)** Blisko San Antonia žo hromady njetopyrjow s wotpohladom plahuja, so bychu khoroscźi malariji, kotraž je w tamnych stronach jara rosschěrjena, wobarałe. Jedyn jeniczki njetopyŕ sa jenu nóz 260 moskitow (kuntworow) sniczi, kotrež malariju rosschěrjeja. Hacž dotal je žo něhdże 250 000 njetopyrjow naplahowało.

* **(Dyrjenje błyska.)** W Bertelsdorfje pola Freiberga je žrjedu popołdnju do Bayerez statoka, s domskeho, hródźow a bróžnje wobstejazeho, błysk dyrił. Wschě twarjenja žo spalichu. Skót móžesche žo wukhowacź. Pódla teho w tejßamej wży błysk do někotrych hródźow dyri a skót pohłuschi.

***(50,000 hriwnow pschekschiwił.)** Sastojnik gmejnskeje kažy, Gelke w Mügelnje pola Pirny, je pożlednje lěta wjazy dyžli 50,000 hriwnow pschekschiwił. Hdyž chzychu jeho sajecź, spyta žebi wón žiwjenje wsacź a žo cźežko srani. Jeho dyrbjachu teho dla do Heidenauskeje hojerńje dowjesćź. Gelke je žwoje pschekschiwjenja lěta dołho s wulkej pscheklepanosću sakryć wjedźał.

* **Dla pschekschiwjenja wojerskich schkórnjow** 25 wobskorženych psched Kasselskej khostanskej komoru stejesche. Schewz Giersch bě jenemu podoffizěrej, kotrehož je teho dla wojerski žud k degradaziji a k jastwu na dwě lěcze sažudźił, schkórnje s wulkimi hromadami a kožu s wobstatkow komory jeneho Kasselskeho narunanskeho batailona wotkupował a je blidarjej Krugej a želesniskemu dźěłacźerjej Engelej dale pschedawacź dawał. 22 kupzow tajkich wojerskich schkórnjow je žo wušlědźiło. Ssud Gierscha k khostarni na 1 lěto 3 měžazy, Kruga a Engela k jastwu po 6 měžazach sažudźi, mjes tym so žo drusy wobskorženi wuwinowachu.

* **(Jedyn polizajski žłužobnik s jenym ruskim jatym na pschemo pije.)** Polizajski žłužobnik B. s Herchweilera w rheinskej Pfalzy bě s jenym ruskim jatym do Osterbrückena po něschto schoł. Tam žo wonaj palenza napischtaj a hischće bleschu na domojpucź žobu wsaschtaj. Polizajski žłužobnik duzy po pucźu ležo wosta, mjes tym so ruski jaty, kotryž wjazy snjeżesche, směrom domoj dźěsche. B., kotryž bě s wuswonjenjom wukas, so žo jatym njeżmědźa spirituosy dawacź, žam wosjewił, tydźeń jastwa dosta. Palenzowy pschedawaŕ ma 20 hriwnow pjenježneho khostanja sapłaćźicź.

* Spodźiwne wobstejnosće jako scźěhwki wójny žu w měsće Drossenje w Nowej Marzy nastałe. Dokelž žu tamnischeho rendanta do wójska swokali, žu žo wschě měschczanske kažy samknyć dyrbjałe. Hacž dotal žo njeje žadyn khmany muž na samolwjenja-polne sastojnstwo namakacź mohł.

* **(Pschi politiskej swadźe žo sakoł.)** W jenej korcźmje w Mörsu žo twarz Schmidt posdźe wjećor, hdyž žo wo wójnje a politizy rěcźesche, s druhimi hosćemi žylnje swadźi. Skóncźnje žo do pukow dachu. Schmidta do praweho scźehna kłochu, pschi cźimž žo wulka žiła rosrěsny. Sa někotre minuty žo wón wukrwawi. Někotrych ludźi žu sajeli.

* **(Straschnosć dźećźeloweje židy.)** Najhórscha žamownosć dźećźeloweje židy w tym wosteji, so jejne žymjeschka njeskhadźejo jara dołho w semi leża a so wone pschi pschihódnych wobstejnosćach lětdźeßatki skhadźeńsku móz wobkhowaju. S teho žo wujaßnja, so pola se žymjejom bjes židy poßyte, žo tola s dźećźelowej židu sanjeschwarnja. Pschezo žo njeßmě dźećźelowemu žymjenju wina dawacź. Jara wopak je, so ratarjo druhdy s dźećźelom, w kotrymž žo dźećźelowa žida namaka, skót pizuja. S tym móża niz jenož stwjelza, kotrychž žiwjenska móz hischće njeje sniczena, ale teź srake žymjeschka do hnoja pschińcź, kotrež lěta dołho žwoju skhadźeńsku móz wobkhowaju. Tuteje pschicźiny dla dyrbi žo krucźe na to kedźbowacź, so žo žida na polu sniczi. Wustojni ratarjo radźa, so žo njeby žida wotßykka, dokelž mohłe žo lohko kruchi stwjelzow, kotrež móża žo pschisporjecź, rosmjetacź. Židźine rostliny dyrbja žo, pjredy hacž žo žymjenja wutworja, na žwojim městnje wukopacź a žo s korjenjemi do horka hłuboko sarycź. Žida žo hnydom sniczi, hdyž žo jej dnjowe žwětło wosmje. So ratař jenož kontrollowane žymjo kupuje, je nusne, wón pak dyrbi wscho cźinicź, so by cźiwilu wutupił.

* **(Wulki dobytk młynow.)** W nětcźischej wójnje, hdźež je někotryžkuliž wokhudnył a žwoju existenzu shubił, wulkim młynam pscheńza kźěje. Wschelake s nich žwojim akzionaram wyßoku dividendu kaž ženje prjedy wupkacźeja. Mjes druhim je Hermanski młyn w Schlesyskej w lěcze 1915 130 prozentow žwojeho akzijoweho kapitala sažłužił.

* **(Jene kasarny w Pětrogradźe žo wotpalile.)** Se Stockholma žo pische, so žu žo w Pětrogradźe Nikolajewske kasarny wotpalile. Někotsi wojazy žu žo pjecza spalili, wjele je žo jich cźežko wopaliło.

* **(Rano kwaßneho dnja žo morwy namakał.)** W Nürnbergu žu schěsćdźeßacźlětneho listynoscherja Lammerera, kotryž chzyshe žo póndźelu saßo woženicź, rano tuteho dnja morwehо w jehо lożu namakali. Statne rěcźnistwo je poruczźiło, cźěło pschepytacź. Lammererowehо žyna a hosposu žu sajeli.

* **(Paduschnaj hródźnaj Schwajzarjej.)** Psched Draždžanskim krajnym žudom hródźnaj schwajzarjej Conrad a Golz s Barlina stejeschtaj. Wonaj běschtaj žo w Bestizach pola Hlomacza do khlěwa jeneho kubła dobykoj a běschtaj w nim jene žwinjo sarěsakoj, rosrubakoj a do Barlina žobu wsakoj. W Barlinje jeju sajachu. Conrada k khostarni na 2 lěcze, Golza k poltsecźa lětu sažudźichu.

* **(Sso sarasył.)** W Shorjelzu je schěsćlětny žyn dźěłacźerki Schwarzoweje s woknom schtwórteho poskhoda sa nimocźehnjazymi wojakami hladajo na drohu dele padnył a s rosražanej hłowu morwy ležo wostał.

Pobožny braschiwz.

(Pokraczowanje.)

„A ty chzesch tutu pychu hrabinzy woprawdze ßam donjesczź?“ pschichodna maczź direktorej rjekny.

„Bóle ßebi tu wěz pschekkaduju a nusnischa ßo mi ßda“, direktor wotmolwi, „wěste je wěste“.

„To pak by ty dyrbjak daloko puczowaczź, luby Handrijo“, pschichodna maczź rjekny, „ty by tola něschto dnow dyrbjak ſ domu wostaczź, a to by ſchkoda byko. Bychmy tebje jara parowali. — A tež dźěczi“, wona hischcze dopraji.

„Hinak ßebi njewěm pomhaczź. Tſi dny ßebi puczowanje ßada, tež hdyž ſ najſpěſchniſchim czahom pojědu. Jutſe mózu czi něschto wěſte wo tym prajicź. Ssnadź wosmu hischcze Jakuba ßobu, ſo bychmy na kózdy pad dwaj byłoj. Wón drje njeje wjazy młody, ale wón je hischcze doſcź ßylny, kaž dyrbi byczź, a wón je mudry a mjelczźity.“

„Potom budźemoj mój ßonje a dźěſczi ßami w tym kónzu hroda. Huhu, ßwako“, knjeżna Herta ſawoła, „to ßo boju.“

„Wěſch ty ſchto, ßwakowa? Sczíń ßo ſ naſchim pßom Schelik dobra; to je ßwěrny ſtražnik“, direktor wotmolwi, niz zyle po dobrym. „Nimo teho pak je tež ſahrodnik bliſko. A potom njetrjeba nichtó ſhonicź, ſo ßmój mój precz.“

„Nanko, jutſe dopołdnja budźe w zyrkwi wopomnjecze ſa padnjenych wojakow“, nětkole ſ jaßnym kłoßom mały Jank ſawoła; „proſchu, daj mi tam tež hicź.“

„Ale Janko, kak dha móżeſch na tajkele myßle pſchińcź?“ wowka ßo wopraſcha a brjowki ſczahujo ßo po zykej dołhoſczi ſruna. „To tola niczo ſa dźěczi njeje!“

„Ale, wowka, druhe dźěczi tam tež ßmědźa. Pola Schewzez ßmój to ßłyſchakoj, to budźe tam rjenje. Něwěrno, nanko, mój tam tež ßměmoj?“

Prjedy hacz nan wotmolwi, wowka prajeſche:

„Ně, Handrijo, něwěrno, na to ty haj njeprajiſch? To je dźěſczomaj ſtraſchne. W zyrkwi je hiſchcze ſyma. Pluzy ßo ſahoritej, prjedy hacz ßo człowjek dohlada, a teho ſamolwjenja ty njemóżeſch a njeßměſch na ßo bracź. Ja jako wowka chzu do teho tež ßwoje ßłowo ßobu prajicź.“

„A potom — Schewzezy!“ knjeżna Herta maczeri pſchihłoßowaſche a pomhaſche. „Schewzezy tola ſ zyła ßo njehodźa, ſo byſchtej naſchej dźěſczi ſ nimi khodźikej. Doſcź hłupje, ſo je tón hłupy poß runje ſ teje khěżki. To je tola ßamy proſcherſki lud, zyła czrjóda małych dźěczi, to ßo wě, bjes wukubłanja a pſchiſtojnoſcze, maſane, ſekharne a lěnje. A Schewzowa niczo khmańſche njewě, hacz pſchezo do zyrkwje běhacz a dźěczi tam honicź. To je woprawdźe lute pobożniſtkarſtwo, njeroſom. Ale tajka ta żona je: hdyž jenoż móże dźeń hnydom ſ modlenjom ſapoczecź — domjaznoſcź móże pſchi tym kónz bracź! Kajke dha mi to je, hdyž żona jenoż pſchezo paczerje ſpěwa, a muż a dźěczi ßo pſchi tym ſanjerodźeja! To żane prawe kſcheſczijanſtwo njeje, ſ tym ßo ważne winowatoſcze ſanjerodźeja; pſchi tym dyrbi ßwójba hinycź a do njerody pſchińcź.“

Direktor hladaſche na to njewotmolwjejo, ſamyßleny na ßwojej dźěſczi, kotrejż woczakujo na njeho wocźi ſkożowaſchtej.

„Ssměmoj mój do zyrkwje hicź, nanko?“ Jank ßo wopraſcha; wón ßo dleje dodźerżecź njemóżeſche.

„Budża dha ßo tajke Boże ßłużby ſaßo junu wospjetowacź?“ nan ßo wopraſcha.

„Owhaj, nanko!“ bě wotmolwa.

„Nó dobre, duż dźě hižo runje jutſe njetrjebatej hicź. Chzu wamaj prajicź, hdyž budu ſ puczowanja domoj.“

Dźěſczi ſrudnej hladaſchtej. Hanka ſkradźu maku pjaſcź ſapſchimowaſche a rjekny, ſe ſkobami na czetu hladajo:

„To wſchak ßym ßebi myßlika!“ A Jank tež ſrudnje hłojczku powßny.

„Hladajtej hromadźe do modowych nowin!“ czeta Herta rjekny, najnowſche czißło dźěſczomaj na blidko kładżo, „takle na tute hłupoſcze ſabudźetej!“

„A człowjek njetrjeba tež pſchezo něſchto woßebite měcź“, wowka dźowzy pſchihłoßowaſche a pocza kharty, kiż na blidźe leżachu, hižo na ſwuczenu hru měſchecź.

Wó jſtwje ßo mjelczeſche; tſi hrajaze woßoby ßo po něczim do ßwojeho nadawka ponórichu, a dźěſczi ſa ßwojim blidkom mechaniſzy nowiny wobroczeſchtaj.

„Hdźe dha dźenża w nozy Schelik tczi?“ mały Jank ßo ſ waha wopraſcha.

„Njewěm, najſkerje w drjewowej kólni“, Hanka wotmolwi.

„Tam je jemu wěſcze prawje ſyma.“

„Sawěſcze budźe ßo jemu ſaßo po domje ſtyſkacź, hdyž je takle ßamlutki do drjewoweje kólnje ſawrjeny. Samyßlena pſchikiwa-Hanka. W ßamßnym wokomiku ßo pſches khěżu ſ dołhim rosy ſczehnjenym kłoßom ſeżałoſczi.

„Schelik!“ Jank ſawoła.

„Jemu je ſyma; pohladajmoj ſa nim!“ Hanka doda.

„Wój woſtanjetaj tule!“ wowka ſ krutym kłoßom poruczi. „Pßa njeßmě nichtó ſaczahnycź a ſapleńczicź. Tón ma pſchiwukнycź.“

Saßo ßo ſ dołha ſawinczi a ſawu.

Dołhe pſchetorhnjenje naſta. A na dobo ßo wó jſtwje wótſje hórzy hikaſche, a napoßledku ßo na wutrobu hnujoze waſchnje płakaſche. To běſchtej dźěſczi.

„Takle to potom je, hdyž ßo ſ proſcherſkimi ludźimi naßodźujetej“, knjeżna Herta wótrje wotrěcza.

„Dźěſczi, dźitej lehnycź“, nan roßbudźi, a wonej, pſchezo hiſchcze płakajo, ßo won łaczeſchtej, hdyž bě jimaj wowka krótke hrónczko prajiła. To běchu jejne wjeczorne paczerje. Lědma běſchtej dźěſczi we ßwojimaj kózkomaj ſchtwórcz hodźiny poleżakej, tu pſchińdże Jank k ßotſiczźy a rjekny, jako by wo tym zyle pſcheßwědczeny był:

„Hanka, pola Schewzez je wjele rjeńſcho, hacz pola naß. Ja chzył radſcho Schewzez hólz byczź!“

A hiſchcze khwilu wobej dźěſczi hromadźe ſcheptaſchtej a ßebi ßwoju nuſu ſkorżeſchtej, prjedy hacz Jank ſaßo we ßwojim kózku leżeſche.

Schtóż pak budżeſche w ſczěhowazych hodźinach jeju ßony widżał, tón budżeſche do Schewzez jſtwy pſchiſchoł. Jimaj ßo mjenujzy wo Schewzezach dźijeſche, wonej widżeſchtej ßucheho wudźěłaneho ſchewza a wſchitkón jeho rjemjeßlniſki grat, ſadni kónz jſtwy bě mjenujzy jeho ſchewzownja, dale bě tam jeho żona, kiż, każ direktorez żónſkej měnjeſchtej, bě jara pobożna a ſaßakka, jednora żona ſ ludu ſ khětro blědym wobliczom, ale jejnej wocźi běſchtej hłubokej a ſamyßlenej, jejnej ruzy moſlatej, pilnej, ſchkropakej, a potom jeju ßydom dźěczi, kotrež běchu hiſchcze doma pola nana a maczerje — ſbytkne wjetſche dźěczi běchu hižo wonka pola zuſnych ludźi. A kózde mějeſche něſchto ſa dźěło, hacźrunje bě hižo dawno kónz dźěła. Dwě ßo jene druhe ſ katechisma pſcheßłyſchowaſchtej, jedyn liczeſche ſa ſchulu; maczź a najſtarſcha holza ſ czoczkow hubjene czoczki wubjeraſchtej pſchi ſchpotnym ßwětle ſchewſkeje ſchkleńczaneje kule; nanej, kiż mucźny na khachlowej ławzy ßedżeſche, najſtarſchi hólz ſ nowin czitaſche; a ſkónczńje Jurij, kiż bě ßydomnacze lět ſtary, ſroſczeny a kiż mějeſche horbaty khribjet, ſchěrokej ramjeni a wocźi, kajkejż maczź, tón mějeſche najrjeńſche dźěło; tón jutrowne jejka molowaſche. S tym mějeſche wjele dźěła, każ bě Hanzy a Jankej wobkrucźał, a wón na to wſchě wjeczory hacz do bołmonczki trjebaſche, mějeſche-li ßo to prawje radźicź. Wón molowaſche wſchelake pißma a hrónczka, ſchiżiki a wobraſki na nje. Wěſo chzyſche ßebi ſ tym tež něſchto ſakłużicź, wbohi braſchiwz a ludźo běchu jemu dobri, dokelż běſche czichi, pilny, pózczíwy młodżenz. Tež Schewzez mjeńſche dźěczi hladachu trochu ſ czeſczownoſczu na Jurja, ßwojeho bratra. Wón dźě mějeſche tež pódla mohł rjez zyrkwinſku ßłużbu. Hižo pſches lěto teptaſche měchawy pſchi piſchczelach w zyrkwi. To ßo ſ jeho rjemjeßłom derje ſjednoczicź hodźeſche; wón pola nana wuknjeſche a pomhaſche jemu derje pichi ſchewzowanju a w małym hoſpodarſtwje; to jemu tež něſchto pjenjes njeßeſche a jemu tež ſkładnoſcź dawaſche, ſo móżeſche ßo w zyrkwi hewak hiſchcze wużitny wopokaſowacź. To běſche, ſchtoż ßo jemu tak prawje lubjeſche. Duż bě bjes dźiwa, ſo wón tež rady jejka molowaſche, kiż kmótſja ſa ſeleny ſchtwórtk ßwojim mócźazam dawachu. To kózdemu wjeßele czinjeſche, kak wón to pilnje dźěkaſche, a tež dźěſczi direktora rady pſchihladowaſchtej a poſkaſchtej, hdyž wón jimaj roſkładowaſche a molowaſche. A na dobo, mjes tym ſo wó jſtwje wſchitzy ſchewzez ludźo, wulzy a mali, ßwoje dźěło hladachu, bě tam něchtó ſapoczał na pol wótſje ſpěwacź; potom bě jene ßobu ſynczako, a napoßledku klinczeſche to ſe wſchěmi kłoßami, ſ mużſkimi a żónſkimi, ſ młodymi a ſtarymi, hromadźe wó jſtwje. To bě kěrluſch, kotryż ßo na bliżaze jutry wukњeſche:

„Stanył je horje Jeſuß Khryſt!“

Kak to w Schewzez niſkej, khudobnej jſtwiczźy rjenje ſpěwachu, ſo ßo człowjekej wutroba ßmějeſche! A hdyž potom ſegeŕ dźewjecź bijeſche, rjekny Schewzowa:

„Takle, dźěczi, nětkole budźemy wjeczorne modlitwy ſpěwacź!“

Na to ßo wſchitzy poklaknychu; to Hanka a Jank doma hiſchcze żenje widżałej njeběſchtej. A wonej krucźe ßobu ſpěwaſchtej; to bě jeju młodej wutrobje zyle pſchinarodźene. To tak rjenje a njenuſowane dźěſche, jako by hinak byczź njemohło. Druhdy by potom

Schewzowa ſ knihi modlitwu cžitaka. Wobej direktorez dźěſćži hacž do kónza wostaſchtej. Hdyž potom wot Schewzez domoj dźěſchtej, bě jimaj wutroba pokna rjanych cžuczow, to bě jimaj cžežko, ſo dyrbjeſchtej ſ tuteho towarſtwa precž. A potom pod khachlemi leżeſche Schelik ſ druhimi mkodymi na cžopkym bleczku, a doma pola nich w ſymnej drjewowej kólni ſo jemu ſtyſkaſche po domje.

(Pokracžowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Judika, **rano w 7 hodźi** nach farar Räda němſku ſpowjednu **wucžbu, dopoldnja we 8 hodźinach** ſměje duchowny Tyſchek němſke a 1/2 10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Ssrjedu wjecžor we 8 hodźinach wotměje duchowny Tyſchek němſku wójnſku modleńſka hodźinu w zyrkwi

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěta ſměje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W Michalſkej woſadźe: 24. měrza: Ota Albert, Hermana Stopry, klampnarja w Dobruſchi, w tu khwilu we wojeńſkej ſłužbje, ſ., 9 m. 18 d.

S druhich woſadow: Bjedrich Auguſt, Auguſta Rěſchnarja, ſahrodniſkeho žiwnoſcžerja we Lupoji, ſyn, 3 m. — Hana Kryſila Schewzowa, wobydl. we Wuježku, 55 l. 4 m. — Marta Doroteja, Guſtava Nowotneho, dźěłacžerja we Rodezach, dź., 10 m. 5 d. — Guſtav Herman, Khorle Ernſta Hennersdorfa, žiwnoſcžerja w Pſchiwcžizach, ſ., 7 l. 11 m. 10 d. — Helmut Alfred Guſtav, Guſt. Jurja Lukaſcha, wobſedžerja młyna w Pſchiwcžizach, ſ., 9 m. 5 d. — Handrij Boldrak, wumjeńkat w Cželchowje, 83 l. 9 m. 6 d.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodźija.

Njedźelu Judika rano 1/2 8 hodźin ſměje farar Kſchižan ſerbſku ſpowjednu wucžbu, 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj katechismuſowa wucžba ſa němſku žónſku mkodźinu.

Ssrjedu wjecžor w 7 hodźinach wotměje ſo němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Pjatk dopoldnja 1/2 9 hodźin wotměje ſo ſerbſka ſpowjedź a 1/2 10 hodźin ſerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſtez.

Njedźelu Judika ſměje duchowny Bójž rano w 7 hodźinach němſku ſpowjednu wucžbu, dopoldnja we 8 hodźinach ſměje farar Domaſchka němſke a 1/2 10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj pruhowanje ſerbſkich a w 3 hodźinach němſkich paczerſkich dźěcži.

Ssrjedu wjecžor 1/2 7 hodźin ſměje farar Domaſchka němſku a 1/2 8 hodźin ſerbſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Franz Marſchner

cžaſnikar w Budyſchinje

na bohatej haſy 9

ſwój ſklad **cžaſnikow** a **cžaſnikowych rjeczaſow**

k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucža

Hódna twora. Biſkomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Pſchińdźemoj tón ras do Budyſchina na hermank ſ wulkim ſkładom

cžeſkaneho ſcheviota a cžornych ff. ſukњanych a cžeſkanopſchedženowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ſo pſchihodźazych

Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **holcžazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ſukno a tkaniny k koſtumam

jenož najlěpſchich družinow w hobrſkim wubjerku po **ſnatych tunich płaczišnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſcž je, ſo liczba naju woteběrarjow lěto wot lěta pſchiběra

L. Wolff u. Co. ſ Khoczebuſa (w Delnje Łužizy).

Ssmój jenicžkaj, kotrajž ſe ſławneho ſukelniſkeho města Khoczebuſa do Budyſchina pſchińdźemoj.

Stejiſchcžo: na hlownym torhoſchcžu, ſ napſchecža knjeſa pſchekupza Pahua.

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaſa wot 1 hr. 60 pj hacž 1 hr 80 pj., punt cželazeho mjaſa wot 1 hr. 70 pj. hacž 1 hr. 70 pj., punt ſwinjazeho mjaſa wot 1 hr. 90 pj. hacž 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot 2 hr 50 pj. hacž 2 hr. 50 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt ſuſcheneho połcža wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj. hacž 2 hr. 70 pj. 100 puntow ſyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacž 12 pj.

Wrjóſ

tak dołho hacž ſkład doſahaja, najlěpſchu **tworu k pizowanju ſkota** zentar po 3 mk. 25 pj.

najlepſchu tworu k ſaſłanju zentar po 3 mk. 25. pj. ſe ſkłada na Mužakowſkej drózy pſchedawa

Auguſt Hepper. Telefon 258.

Ssym ſo w Budyſchinje na bohatej haſy 14 w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow po 2 poſkhodże jako

praktiſki ſubjazy lěkař

ſaſydlił a wſchědnje rěcžne hodźiny wot 1/2 9—12 a 3—5 hodźin wotměwam.

Njedźelu a ſwjate dny je ſamknjene.

Pawol Rybok

praktiſki ſubjazy lěkař

na bohatej drózy 14 po 2 poſkhodże w domje pſchedawarnje Singerez ſchijazych maſchinow.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cžaſu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaſowych jědkach a na Humboldſkej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Kóždy, kotryž chce ſebi **dobry a tuni cžaſnik** kupicź, abo kotryž chce ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cžaſnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haſy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchańki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacžerſke ſwójby pyta hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cžrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Nowoſcże

chenillowych rubiſchczow

a chenillowych ſchawlow

ſu doſchle. Wězy ſu najlěpſcheje hódnoſcże a kraſnych muſtrow

Otto Osswald

na kamjentnej haſy 7.

Proſchu ſebi moje wukładne wokna wobhladacź.

Hižo wot 32 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi scżelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoscż), kotrež tole lěto woßebje derje skhadża.

Tehodla ßwojim cżesczenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadżazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske żołte a cżerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Luttyjeczanske

żołte ßymjo, najwjetschu cżerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kalowe ßymjo, Erfurtskeho sażneho, Barlinskeho ßrěnjosażneho, hollandskeho cżěmnoczerwjeneho, póstneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kala, běłeho kala a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cżěskeho hłubateho kala.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoscż: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjeżkatych pakcżikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane cżiste dżeczelowe ßymjo, němski wußyw.

Wulki wubjerk **Drożdżanskeje zyble k ßadżenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kolwasy** pola Pomorz.

Kulrěpu

ma na pschedań

Keller w Rakezach.

Trjebane jěsdne koła

ßu po najwyschschich płaczisnach na ßukelnskej haßy 1a delka kupuje.

Sserbski musej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedżelu měßaza wot ½11—12 hodżin.

Khěża

cżißko 8 w Splósku s połdra kórzom pola a sahrody je na pschedań. Dalsche je w Ssmochcżizach na knjeżej khěži shonicz.

Sserbske a němske spěwarske

ßu dostacz

we wudawarni Serb. Nowin.

Krala Albertowy fond.

Wudowy ßerbskich wucżerjow chżyłe ßwoje próstwy wo pschiswolenje podpiery pschi rosdżělenju danje krala Albertoweho fonda mi hacz do 20. haprleje pschipóßłacz.

Gólcz, farar w **Rakezach,**
pschedßyda wubjerka sa krala Albertowy fond.

K dopomnjenju

na lětny dżeń semrjecża
njeboh' **Hany Pauliny Jenthez** s Wulkich Sdżarow,
Jana Jenthy, sahrodnika we Wulkich Sdżarach mandżelskeje dżowki,
wumrje 16. haprleje 1915, stara 26 lět 5 měßazow.

Tak je nětk lěto k kónzeji,
So twoje cżěło w rowje spi,
Kiż s wulkej cżesczu khowane
Bu we Sdżarach na kerchowje.

Ty we Sdżarach ßo narodżi
A tam też schulu wukhodżi,
Hdyż khcżeńske ßlub bě snowika,
Bě starschim doma pomozna.

A kcżějesche każ różiczka
W najrjeńschim kcżenju nalěcża
A mějesche we żiwjenju
Też pschezo strowoscż wobstajnu.

Hacz khoroscż tebje nadpadże,
Kiż dżewjecż dnjow tu trajesche,
A ßmjertny jandżel pschischedschi
Tu różiczku ßej wotschczipny.

Tak haprleje schěßnatej',
Schtoż ßebi nichtó nadżak njej,
Popołdnju w schtwórtej hodżini
We ßmerczi woczi sańdżeli.

Hdyż schtomy běchu sakcżěłe,
Tu wukcżě twoje żiwjenje,
W najrjeńschej Twojej młodoscżi,
Hdyż bě lět schěscz a dwazecżi.

Kak wurudży to starscheju,
Najbóle Twoju maczerku
Kiż lětża wschak, o srudoba,
Psches ßmjercz też sa Tobu je schła.

Tak staj we tamnej sbóżnoscżi
Nětk s maczerku saß' hromadżi,
Hdżež njeje żane płakanje,
Żad'n stysk a żane rudżenje.

Każ wupyschena njewjesta,
Bě ty we kaschczu sdebjena
Tam k nawożeni njebjeskom',
Tak směrom cżahnyła ßy dom.

Nětk s njebja wamaj pschiwoła,
Mój luby nano! ßotsiczka,
Tu namaj jara derje je,
Duż wo naju wjaz njepkaczcże!

Tak spitaj derje nětko tam,
Też waju ßmjercz wschak praji nam,
Kak sachodni ßu wschitzy tu,
Haj, hdyż też strowi, młodżi ßu.

Tón Knjes pak chżył nam wschitkim [dacz,
Tu wschědnje na ßmjercz spominacz,
So byli tak k njej hotowi,
Ach, wona pschiúdże sawěscżi.

We mjenje hłubokosrudżeneho nana, ßotry a bratra, w tu khwilu we wójnje w Rußowskej, **Hańża Budarka.**

Palma měra

na row

k lětnemu wopomnjenju lubeho młodżenza

Arnoschta Janka w Klětnom,

narodżi ßo 28. novembra 1893 w Bukojnje pola Barta, ßłużił jako aktiwny wojak w grenaděr.-reg. cżo. 7 w Liegnizy 5. komp., padnył sa wótzny kraj 10. haprleje 1915 w Měschnischim lěßu w Franzowskej.

Kajka wulka srudoba
W wjele ßerbskich domach knjeży,
Tyßazy dżeńß żaruja
Wo ßwojich, we zusej semi,
Kiż ßu sa kraj wótczinski
Rrjekowsku ßmjercz wumrjeli.

Tajku srudnoscż mějeschtaj
Wój też pschenjescż, lubaj starschej,
Hdyż psched lětom shubischtaj,
Ssyna, kotr'hoż lubowaschtaj,
Hdyż bu Wascha nadżija
Bołoscżiwje sniczena.

W wójsku hischcże służesche,
Hdyż bě wójna wudyrika,
Hndom cżahnycż dyrbjesche
Ssobu won na njepschecżela,
Tam joh' trjechi njesadży
Smjertna kulka do hłowy.

Lohku ßmjercz je poczerpił,
Njeje wulku matru żanu
Pschětracż trjebał na polu,
Hdżež sa wótzny kraj je padnył,
Někotry, ow srudoba,
Jara wjele pschětracż ma.

W Klětnom schulu wukhodżi,
Hdżež tam starschej pschebytk mataj,
Kschcżenski ßlub tam wobnowi,
Starschej potom jeho daschtaj
Na służbu sa ratarstwo,
Każ wón wuswolił ßej jo.

Sswoje młode żiwjenje
Jara rucże je tu shubił,
Sa to krónu dostanje
Kotruż Bóh je kóżdom' ßlubił,
Kiż je horzo bědżił ßo,
Sswoju kwrej też pschelał jo.

Rany ßo Wam nabichu
Psches ßmjercz Waschoh' luboh'
Jesuß wschě je shoji tu, [ßyna,
Hdyż je Wascha wěra ßylna,
Ssylsy też Wam setrěje,
Duż ßo jemu dowěrcże.

W zusej semi cżische spi,
Jeho row Wam njeje snaty,
S jara wjele druhimi
Leży nětk tam pohrjebany,
Njech jom' semja lohka je,
Hacz hdyż junu s rowa dże.

Sprawnje s Wami měnjesche,
Sswojich starschich cżesczowasche,
Schtwórtu kasnju dopjelnicz
To bě jeho pschedewsacże,
Njebě pak jom spożcżene,
Dołho bycż tu na ßwěcże.

Ach kak rady byschcże ßnadż
Jeho row tam wopytali,
A też cżichi Wótcże nasch
Na nim kleczo wuspěwali,
Jom' też na row ßadżeli
Kwětki, njesapomniczki.

K ßwojom' troschtej mataj tu
Tola hischcże jenoh' ßyna,
Kiż je też na bitwischczu,
So by była Boża wola,
So by strowy wrócził ßo
Saß' do doma starschiskoh'.

Duż ßo wjazy njerudżcże,
Mjesu nětk wschej srudżbje stajcże,
Sabycż morwoh' njeb'dżecże
Husto na njoh' spominacże,
Kak Waj rady poskhasche,
Waju kedżbu mějesche.

Jeho duscha pschebywa
Tam, hdżež měr a pokoj knjeży,
Tam njej stysk, niz srudoba,
Tam we běłej drascże khodży,
Noßy palmy dobycża
Hacz do wscheho skónczenja.

Duż ßo nětko wjeßelcże,
So ßo saßo wohladacże,
Hdyż b'dże s mortwych stawanje,
Wjeßele b'dże powitanje,
W tamnym sbóżnym Sionje,
W skotych haßach w Salemje.

W mjenje hłuboko wurudżeneju starschejn a bratra **J. Henka.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za zawěsćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 16. **Sobotu 15. haprleje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

14. haprleje. **S wječorneho wojownischcza njeje wothladawschi wot městneje žiwoje, w stronje rěki Maasy žylneje tšelenžy niczo wožebiteho powjedźicź. Spytane nadběhi na lěwym brjosy Maasy pod tšelenjom nascheje artillerije hižo we wukhodnych hrjebjach sastachu.**

Na rańschim ruskim wojownischczu žu žo pola wójska generalneho pólneho marschalla s Hindenburga pola Garbunowki (k dolhemu wječorej wot Dwinska) a k połodnju wot Narocźskeho jězora wobmjesowane njepschecźelske wupady krwawnje wotpokasale.

Runje tak pola wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda pschedewsacze ruskich wotdźělenjow pschecźiwo stejischczam nad Sserwecźom k połnozy wot Sirina bjes wuspěcha wostachu.

Na balkanskim wojownischczu njepschecźelska artillerija wczera k ranju wot Wardara s khwilemi žiwje tšelesche.

W nozy wot 12. k 13. haprleji njepschecźelszy lětarjo bjes wuspěcha bomby na Dźiwdźeli a k ranju wot tam na Bogodizu mjetachu.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Postupanje Němzow pola Verduna.

Po wosjewjenju němskeho generalneho staba žu Němzy njedźelu Bethincourt k połnozy wot Verduna wobžadźili. 14 offizěrow a 700 muži je žo sajako, 2 kanonje a 13 maschinskich tšelbow žo sebrało. Po rosprawje franzowskeho generalneho staba žu Franzowsojo Bethincourt wopuschcźicź dyrbjeli, dokelž njemóžachu satraschnu tšeleńzu němskeje artillerije dale snjesecź. B.

Wožebity dopisowar „Kölnische Zeitg." powě, so němske postupanje pšched Verdunom njepschepósnajomnje dale dże. Kaž je wožebje s franzowskich rosprawow spósnacź, pożlednje dny skoro swižowaza bitwa na liniji Avocourt hacź Vaux sakhadża. W tam a žem smahowanju wupadow a napschecźnych wupadow žo jako wunoschk spósnawa, so Němzy pomału postupuja. Pódla nałoženja rekrutow s lěta 1916 je žo nawjedźiło, so je žo wjele franzowskich reserwow pschetrjebało. B.

Franzowska wójskowa rosprawa

wot žrjedy popołdnju powě: Na lěwym brjosy Maasy Němzy rano na nasche stejischcza pschi Cauretteskim lěsu mjes „Morwym Muzom" a Cumières nadběh sczinichu, pschi czimž palazu mokschinu mjetachu. Njepschecźel je žo wschudże wróczo sbił Na prawym brjosy artillerija mjes Douaumontom a Vauxom žylnje tšelesche. Njepschecźel pak w nozy žwoje nadběhi njewospjetowasche. Jako wěrne je žo wopkrucźiło, so je pschi wczerawschich žylnych nadběhach, kotrež žo popołdnju w 4 hodźinach na tule stronu saměrichu, njepschecźel khětro schkodował. Na druhim dźělu fronty je žo nóz pomérnje czicho minyła. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

13. haprleje. Na ruskim a balkanskim wojownischczu njeje žo niczo pscheměniło.

Na italskim wojownischczu artillerijske tšelenje na wjele městnach fronty dale traje.

Pschi Ponaleskej froncze žo sažo wojuje. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

12. haprleje: Pschi Dwinje a k połodnju wot Dwinska s městnami infaterija a artillerija tšelesche. Njepschecźelska artillerija wczera pola Uexkülskeho pschedmosta do někotrych wojerskich skhowow tšelesche. Pola Kutneho (40 kilometrow k krótkemu wječorej wot Pinska) dobrowólne wobhonjerske wotdźělenja wuspěschnje s němskimi patrouillemi wojowachu. K połnozy a k połodnju wot Olykaskeho dwórnischcza njepschecźel spyta žo k naschim hrjebjam pschibliżicź, so by žo pšched nimi saryk, tola jeho wotrasychmy.

Kawkasus. W stronje k wječorej wot Erzeruma žu naschi wojazy sažy dźele turkowskich stejischczow dobyli. Pola Bitlisa žu žo wschě njepschecźelowe nadběhi wotrasyli. Kurdiske cźrjódy, kotrež žu žo k połodnju wot Urminskeho jězora sbike, k połodnju zofaju. B.

Italska wójskowa rosprawa.

W Lodroskim dole methodiszy postupujo žmy hórki na połnóznym brjosy Ponala mjes Conceiskim dołom a Gardaskim jězorom wobžadźili. S podpjeranjom artillerije móžesche nascha infanterija žylne linije hrjebjow a pólnych wobtwjerdźenjow na połodnischim brjosy hory Peri, na rjapje hory Oro a na spadowazych skałach hory Sperona dobycź. Njepschecźel 60 jatych w naschich rukach wostaji B.

Wupokasanje němskich kolonistow s Wolynskeje.

Se Stockholma žo powě, so je žo s Wolynskeje 21,000 němskich kolonistow wupokasało. Jich wobžedźenstwo je žo mjes cźeknjenzow s kraja, s njepschecźelskim wójskom wobžadźeneho, rosdźěliło. B.

Hollandska pschecźiwo schtworoswjaskej.

Nowiny „Ruske Wědomoscze" w jenym nastawku měnja, so móža žo wójnske pschihoty Hollandskeje jenož pschecźiwo schtworoswjaskej měricź. Němska nima žaneje psiczíny, neutralnoscź Hollandskeje sranicź, sa to by sa schtworoswjask s wužitkkom było, hdy by hollandski brjóh a pschibrjóžne kupy wobžadźiwschi łódźstwowe sepjeranischczo pschecźiwo němskim podmórskim czołmam dostał a hdy mohło jene schtworoswjaskowe wójsko, kotrež by žo na hollandski brjoh wužadźiło, žo do njewobtwjerdźenych němskich stronow nawalicź. S tym by žo położenje pschi wjecźornej froncze dokładnje pscheměniło. Tele cźežkowažaze pschiczíny žu Hollandsku pohnuke, žwoje wójsko k wotpokasanju njepschecźelskich nawalow pschihotowacź. Tajne wobsamknjenja schtworoswjaskowych sastupjerjow na Parižskej konferenzy žu bojoscź Hollandskeje hischcze pożylnike. B.

Po Grichiskej Hollandska jako druhe cźišćko.

Prjedawschi hollandski ministerstwowy pschedžyda Kuyper pod saczischczom tajneho pożedźenja hollandskeje prěnjeje žejmoweje komory nowinam „Standaardej" w nastupanju Parižskeje konferenzy schtworoswjaskowych sastupjerjow žlědowaze pische: „Schtworoswjaskowe staty chzedża hospodarsy na to skutkowacź, so žo němske pschemyślka, němske wikowanje a němske kódźnistwo potkóczi. Na to dyrbi wobłědnjenje žkawy Němskeje žlědowacź. Runje s teho sa Hollandsku wulke wobcźežnoscze nastawaju. Hollandska žrjedźa wójnu wjedźazych stronow leži a s tuteho leženja žo cźischcź wujažnja, kotrež chze schtworoswjask s khwilemi na Hollandsku cźinicź. Po Grichiskej nětko Hollandska jako druhe cźišćko na cźornym sapiżu na rjad pschińdże. Duž móże tež sa Hollandsku strach nastacź, kotremuž dyrbimy bjes komdźenja napschecźo stejecź. Pschetož, schtóž tu jenož kusk popuschczi, tón budże worcźisnu sapkacźicź dyrbjecź. So Grichiska tehdy po wobžadźenju Salonikia njeje hnydom wójnu se schtworoswjaskom sapocźała, bě wulki smylk. Tola na sboże je tónle smylk tež naschemu knježerstwu s warnowanjom był." B.

Dalsche wupjeranje Jendželčanow a Franzowsow w Grichiskej.

Jendželski a franzowski pósłanz w Athenje staj póndželu k grichiskemu ministerstwowemu pschedsydže Skuludej pschischkoj a jemu sdželikoj, so matej jeju knježerstwje sa nusne, wschelake městna na Koniskich kupach a w ägäiskim morju, znadź też na Krecże se swojim wójskom wobsadźicź a jako kódźstwowe sepieranischczo pschiprawicź dacź. Mjes druhim dyrbi so na kuvje Kefaloniii wójsko na kraj wusadźicź a tamnischi pschistaw w Argostoli wobsadźicź. Grichiski ministerstwowy pschedsyda je pschecźiwo tutemu wotmysłenju živje protestował a na rasne waschnje prajił, so Grichiska pschecźiwo tuteme nowemu franjenju swojeho samoknježstwa protestuje. Na to žive rospominanje slědowasche. Jendželski pósłanz je audijenzu pola krala měł. 10. haprleje jendželski a franzowski pósłanz wosjewischtaj, so je so w Argostoli kódźstwowe sepieranischczo jenoż dla sakitanja pschiprawiło a so to nima kharakter wobsadźenja. Na prawa grichiskeho knježerstwa budże so tam dźiwacź.

B.

Pschewjesenje serbskich wojakow do Salonikia.

„Frankfurter Zeitung" s Athena powě: Pschesewjesenje serbskich wojakow s Korfua do Salonikia so po pschedležazych powiescach pospěchuje, dokelž chcedźa Franzowsojo po wschěm sdacu dźěl swojeho wójska s balkanskeje fronty po móžnosći ruce do Franzowskeje pschecźiwo Němcam dowjesć a nastatu njepokosć w Mazedonskej se Serbami wupjelnicź. Po powjescach s Korfu je tam 16 transportskich kódźow, pódla teho 12 sanicźakow, wulka liczba torpedowych czołmow a dwě franzowskej wulkej bitwiskej kódźi najnowscheho typa. Tele a druhe kódże dyrbja w tsjoch eskadrach pschewjesenje po morju do Salonikia pschecźiwo móžnym nadpadam němskich podmórskich czołmow schkitacź. Sapoczatk wjetschich transportow pak drje so wo něschto czasa sakomdźi. Pschedběžnje je so do Salonikia wutoru 300 serbskich wojakow s konjemi, batterijemi a muniziju s jenej franzowskej transportskej kódźu pschiwjesło. Woni su so do Chekidike póskali, hdźež je schtworoswjask sa samesćenje Serbow, wosebje w Galatista, dalokodosahaze pschiprawy cźinił. B.

Artilleriske wojowanje na mazedonskej froncze.

Lyonskim nowinam „Dépêche" so se Salonikia powě, so so pódlu jendželsko-franzowskeje fronty sylne artillerijske wojowanje wotměwa. Jene lětadło (holb) je bomby na jendželske a franzowske lěhwo k połodnju wot Kukuża mjetało. B.

Němsko-rumunske wikowanske wucźinjenje.

Mjes Němskej a Rumunskej je so 7. haprleje nowe wikowanske wucźinjenje wotsamkło. Po nim stej so Němska a Rumunska na to swjasałej, so smědźa so twory, sa jeju potrjebu nusne, bjes wosebiteje dowolnosće wuwosycź. Tole wucźinjenje so jako podawk niz jenoż wulkeje hospodarskeje, ale też politiskeje wažnosće wobhladuje. Rumunska budże nětko Němsku niz jenoż s majsom, pschenzu a jecźmjenjom, ale też s benzinom a petrolejom sastarowacź.

W tym samym czasu, w kotrymž so nowe němsko-rumunske wikowanske wucźinjenje wosjewi, je ruske knježerstwo Rumunskej sdželiło, so do Rumunskeje žanych tworow wjazy wuwosycź njeda. Kaž so sda, je so w Parižkej konferenzy schtworoswjaskowych sastupjerjow wobsamkło, niz jenoż do Hollandskeje, ale też do Rumunskeje wuwos wschěch tworow sastajicź. Hižo dołho schtworoswjask s mjersanjom widźesche, so wobkhad mjes Rumunskej a Awstriskej a Němskej stajnje pschiběrasche a so bě wuwos rumunskeho žita a petroleja do tuteju krajow dźeń a sylnischi. Sa to Němska a Awstriska dowoleschtej, so smědźa so twory, w Schwajzarskej, Schwedskej a Hollandskej nakupjene, po němskich a awstriskich železnizach do Rumunskeje wosycź. B.

Dźelo podmórskich czołmow w měrzu.

Hamtšzy so s Barlina powě: W měrzu 1916 je so 80 njepschecźelskich wikowanskich kódźow s 207 000 registerskich tunow potepiło abo so s minami sniczilo. B.

Wojowanje w Mesopotamskej.

Po posledniej powjescźi s Mesopotamskeho wojownischcza je na město komandanta pomozneho wójska generala Aylmersa, general Gorringe stupił. S rosprawy Londonskeje nowinskeje pisarnje je spósnacź, so stejischczo w Fellahie s někotrych hrjebjow, na jenym górskim khribjecze sasobu pschiprawjenych, wobsteji. Operazije so s hubjenym wjedrom poczežuja. Też nowe pschibywanje wody rěki Tigrisa wojakam sadźěwa postupacź. — Po turkowskej rosprawje su Jendželczenjo pola Fellahie 1500 muži shubili. L.

10. haprleje Reuterez telegrafowarnja powědźi: Nadběh na njepschecźelowe wobtwjerdźenja pschi ranschim smerkanju 9. haprleje njemožesche so psches njpschecźelowe linije pschedobycź. L.

Wojowanje w ranschej Afrizy.

Reuterez telegrafowarnja powě: Dalsche powjescze, kotrez su wot generala Smutsa doschle, praja, so je wuspěch generala van der Ventera w Aruschaskim wokrjesu wjetschi byk, hacź so s wopredka sdasche. Němske wotdźelenje, kotrez je so wobstupiło a kotrez bě nusowane, so poddacź, je wjetsche było. Poddało je so 17 Europjanow a 404 domorodnych wojakow s maschinskimi tšelbami a wulkimi hromadami munizije. (W. T. B.)

Woporу zeppelinskich nadpadow w Jendželskej.

Po sestajenju Londonskich nowin „Daily Mail" je so s zeppelinskimi nadpadami wot 19. januara 1915 hacź do 5. haprleje 1916 325 wosobow morilo a 719 so sranilo. K temu so hischcze jako woporу namórskich lětadłow 17 morwych a 43 sranjenych pschidadźa. L.

Kölnski kardinal arzybiskop dr. s Hartmann we wulkim hlownym kwartěrje.

Kardinal arzybiskop dr. s Hartmann je wutoru do wulkeho hlowneho kwartěra pschijěł. Wojazy wo jeho hnutosći a lubosći powjedachu, s kotrejž je wón k nim rěcźał. Dženza kardinal nadawk dopjelni, khěžorej 360,000 hriwnow jako dar pruskich katholikow k lěpschemu němskich sranjenych pschepodacź. Psched tym so Boża mscha w farskej zyrkwi wotmě, kotruž kardinal w pschitomnosći khěžora a husteje sbyły pólnoschěrych swjecźesche. Tam běchu też němske klóschtrske sotry a sotry Czerwjeneho kschiża a někotre franzowske žony widźecź. Franzowszy duchowni běchu wuwostali. Kardinal khěžora w biskopskej rysmje pschi zyrkwinych durjach powita a jeho do zyrkwje pschewodźesche. Khěžor s runa so džeržo psches spalěr offizěrow džěsche. Pschezo hischcze rjekowska postawa polna mozy. Wón bě khutny, kaž pschezo w tutym czasu. Sswjatocznosć so saspocza. Potom kardinal s wutrobnymi słowami k wojakam rěcźesche. Wón jim horze pschecza domowiny pschinješe. Na kónzu so wón khěžorej dźakowasche, so je pschi tutej Božej słužbje pschitomny byk a jemu jako tołmacź katholskich wojakow němskeho wójska njekhabłazu swěrnosć we wschěm wojowanju, wschěch cźerpjenjach, wschěch woporach tuteje wójny, swěrnosć hacź do smjercze lubjesche. B.

Němski khěžorstwowy sejm

je sakoń wo pjenježnym wotnamakanju wozobow, kotrez maja prawo na wójnske sastaranje, k kupjenju abo posylnjenju samsneho ležomnostneho wobsedzenstwa pschijak. Sakoń też wróczenje dostatych wotnamakanskich sumow pschi sasowoženjenju wojerskich žonow rjaduje. Pjenježne wotnamakanje móže so mjes 22. a 55. létom živjenja pschiswolicź. Nowy pruski minister Wild s Hohenborn sakonjowy naczisk s rěczu sastupowasche, kotraž polne sejmowe pschihlosowanje namaka. Wón praji, so wójsko wě, so móže wono so na swěrnosć winowatosćow domowiny sepjerajo dale s dowěru do pschichoda hladacź a wscho dacź sa lěpsche a měr kraja. Hacź do teho czasa dyrbimy sczerpnosć měcź. W tutej wójnje rossudzenje pomaku srawi, pomaku tola wěsce. Polne dobycze hižo pschińdże. Hdy, njemóže nichtó rjez. Tola so wono pschińdże, teho so wschitzy nadźejmy.

Sakonjowy naczisk so hospodarstwowemu wubjerkej pschipokasa. B.

Sakonjowy naczisk wo starobnej a syrotownej rencze a sawěsczenju psche invalidnosći

po kotrymž so starobna mjesa sa dostacze starobneje renty wot 70. na 65. léto živjenja poniži, je so 21-stawatej konisiji pschipokasał.

Też sakonjowy naczisk wo pschedawanju kalijowych želow so jenemu wubjerkej 21 sobustawow pschipokasa.

Prjedy hacź so sejmowe wuradźenje skónczi, sozialdemokrat Ledebour napominasche, so by so hischcze jene posedzenje wotmělo. W nim dyrbjał khěžorstwowy sejm postajenja wobsamknycź, s kotrymiž so temu sadźěwa, so bychu so sapósłanzy s naživnosću wotdźerželi, swoje parlamentarske prawa a winowatosće wukonjecź a

a schkitacź. Ledebourowy namjet ßo pschecźiwo hłoßam noweje sozialdemokratiskeje strony (sozialdemokratiskeje dźěłanskeje jednoty) wopokasa. Na to president dr. Kaempf sapóßłanzow s najlěpschimi jutrownymi pschecźemi puschczi. B.

Wobsamknjenje wo nowych němskich dawkach.

Hospodarstwowy a dawkowy wubjerk němskeho khěžorstwoweho ßejma je namjetam, so by ßo na wobrót tworow, na herbstwa, a wójnski dobytk dawk położił a so by ßo brónjowy pschinoschk s nowa żadał, pschihłoßował. S tym pak hischcźe njeje prajene, so tele wobsamknjenja teź w połnym ßejmje wjetschinu hłoßow namakaju. B.

Wudawki sa wójsko, khěžorstwowy wojerski ßud a wójnske łódźstwo ßu ßo w khěžorstwowym ßejmje pschiswolike. Pschi debacźe k wulkemu hołkej dóńdźe, hdyž sozialdemokrat Liebknecht porokowasche, so ßo jendźelszy wójnszy jecźi na němskich wojerskich swuczowanischczach k wojerskej ßłužbje pschecźiwo Jendźelskej wuwucźuja a ßo tak krajnopscheradna propaganda cźini. Městopresident dr. Paasche Liebknechta wjazy krócź k porjadej sawoła, a sapóßłanzy na njeho sawołachu: Wjelepscheradniko! Wy do błudnizy ßłuschecźe. Skónczńje městopresident pschecźiwo hłoßam sozialdemokratiskeje mjeńschiny Liebknechtej ßłowo wsa.

Też pschi jednanju wo wudawkach sa wójnske łódźstwo Liebknecht pohórschenje wulkeje wjetschiny sapóßłanzow sbubdźi, hdyž spyta wo Tirpitzskich wójnskich samerach a wo wojowanju němskich podmórskich cźołmaw rěcźecź. Městopresident dr. Paasche jeho k porjadej sawoła. B.

Wojowanje amerikanskeho wójska w Mexiku.

Po hacź dotal njewobkrucźenej powjescźi je general Villa na rany wumrjeł, kotrež je wón w jenym s poßlednich wojowanjow poczerpił. B.

Sběžk w Chinje.

Hibanje pschecźiwo s nowa postajenju khěžorstwa w Chinje ßylnje pschibywa. Kwentungska provinza je ßwoju njewotwißnosćź wuwołała. S Pekinga ßo powě, so je też město Kanton ßwoju njewotwißnosćź wuwołało. B.

Paczerskim dźěcźom k njedźeli Palmarum.

Wy lube dźěcźi paczerske,
Kiž tschecźeńki ßlub dźenß snowicźe,
Dźenß wopomń wascha wutroba,
So je to ważna hodźina.

Wasch Boži dom waß powita
A tschescźijanska woßada,
Hdyž wěru wusnacź chzecźe wy
Dźenß do ßwjateje Trojizy.

Njech ßłowow duschowpasthrja
Sso jima wascha wutroba,
Njech Boże ßłowo wostanje
Wam ßwěza sa wscho żiwjenje.

Dwaj pucźej macźe psched ßobu
We tutym semskim żiwjenju,
Tón jedyn rjany, różojty
Je wot jich wjele khodźeny.

Tón druhi wuska schcźeźka je,
Kiž k Bohu horje dowjedźe,
Ach, wón je husto cźernjojty,
Konz pak je Zion ßlubjeny.

Ach, wuswolcźe tón wuski ßej,
Sa tschescźijana cźeźki njej
Tu khodźicź, kotryž staroscź wschu
Na Bożu swali wutrobu.

Njech Jesuß Khrystuß wodźeŕ je
Psches wasche wschědne żiwjenje,
Wón je tón dobry pastyŕ ßam,
Kiž pomha ßwojim wowcźiczkam.

Schtóž jeho ma sa pschecźela,
Tón wohlada ßo do ßwěta,
Duż spuschczejcźe ßo na Boha,
Wón je wasch trosćht a pomoz wscha.

A hdyž wam wascha wutroba
Tu pocźina bycź stykniwa,
Dha k Bożim hwězdam hladajcźe,
Tam trosćht a pomoz namkacźe.

Hdyž ßo po troschcźe stykscheźe wam,
Ach, pohladajcźe k njebjeßam,
Haj Bohu wschitko poruczcźe,
S nim ßo wscho derje pschewinje.

Duż s Bohom nětko nastupcźe
Pucź dalischi sa żiwjenje,
Bóh s wami dźi, hacź junu waß
We njebju wita sbóżny cźaß.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **Nalětnja wojerska kontrolla w Budyskim wokrjeżu** budźe w **Drożdżiju** póndźelu 17. paprleje dopołdnja ½10 hodźin, w **Budestlezach w** hosćeńzu hajnkownje wutoru 18. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach, w **Sohlandźe** nad Spr. wutoru 18. hapr. w 2 hodź. popołd., w **Klukschu** ßrjedu 19. haprleje ½10 hodźin, w **Njeßwacźidle** 1. meje dop. ½11 hodźin w knjeźim hosćenzu. W **Budyschinje** ßrjedu 26. haprleje dopołdnja w 9 hodź., a popołdnju w 3 hodź., schtwórtk 27. haprleje dopołdnja w 9 hodź. a popołdnju w 3 hodź., pjatk 28. haprleje dopołdnja w 9 hodź. a popołd .w 3 hodź. Pschi kontrollskej shromadźisnje maja ßo wobdźělicź 1. wschě njeswołani podoffizěrojo a mużstwa reserwy 1. a 2. klaßy, na dispozisiju puschczeni, nakhwilni zyli invalidojo, połinvalidojo (wojerśku rentu dostawarjo), 2. wschitzy njeswołani podoffizěrojo a mużstwa wuwucźeneho landsturma II. klaßy, potajkim cźi, kotsiž ßu 16. augusta ßwoje 45. lěto żiwjenja dokonjeli, 3. wschitzy njeswołani narunanszy reserwistojo, rekrutojo a njewusběhnjeni landsturmej winowacźi 1. a 2. klaßy hromadźe s lětnikom 1896 a to cźi pod 1. 2. a 3., kotsiž ßu ßo hižo psched 28. měrzom 1916 jako khmani sa wójnu spósnali. Dale wschitzy landsturmej pschiběłusschazy lětnika 1897 bjes kóždeho wuwsacźa, wschitzy hacź dotal puschczeni we wójnje wobschkodźeni lětnikow 1914, 1915 a 1916, tak daloko hacź hischcźe wojerskej kontroli podleża. Wschitzy k wójsku a wójnskemu łódźstwu pschiběłuschazy, kotsiž ßu někajkeje pschicźiny dla na dowoleńzy, runje tak wschitzy nasadstajeni. Wot kontrolle wußwobodźeni ßu wschitzy ßłużobnizy statneje żelesnizy a khěžorskeje pósty.

— **(Palny spirituß ßo privatnym ludźom wjazy njewudawa.)** Spiritußowa zentrala w Barlinje je po poruczności knjeżerstwa pschestała, palny spirituß sa potrjebu drobneho wikowanja a privatnych ludźi k ßwěcźenju a warjenju wudawacź. Sa pschemyßłowu a lěkarstwowu potrjebu ßo spirituß hischcźe dale wudawa.

Mjaßowe snamki wóßom njedźel płacźa a ßo na schtyri njedźele do prědka wudawaju. Dźěcźi niże 6 lět pokojzu snamkow dostawaju. Korczmy, jědźerńje, ludowe kuchinje atd. wobßwědcźenje k kupowanju mjaßa dostawaju. Wone ßmědźa hosćam jenoż na snamki mjaßowe jědźe podawacź. Ssamosastararjo dyrbja ßwoju potrjebu se ßwojeho domjazeho rěsanja abo s popadnjeneje swěriny spokojicź, tola ßo dowolena waha njeßmě pschekrocźicź. Schtóž po pschemyßle mjaßo wotedawa, dyrbi ßwój wobstatk, wukhody a dokhody do knihow sapißowacź.

— **(Rjadowanje pschetrjebanja zokora.)**. Po wukasu swjatkoweje rady ßo dla rjadowanja zokoroweho pschetrjebanja khěžorstwowa zentralna zokorowa saradźernja sałoži. Ta ma ßo sa rosdźělenje zokorowych składow mjes komunalne swjatki, pschemyßłowe a druhe dźěłarnje, runje każ sa wójskowe a łódźstwowe sarjadnistwo staracź. Khěžorstwowy kanzleŕ sańadny postaji, po kotrychž ma ßo zokorowe pschetrjebanje sa zywilne wobhdlerstwo pschiměricź. Wón dale postaja, po kajkich sańadach maja ßo składy jenotliwym komunalnym swjatkam wobliczicź. Komunalne swjatki maja pschetrjebanje zokora w ßwojim wokrjeżu rjadowacź. Wone ßmědźa pschede wschěm pschikasacź, so ßmě ßo zokor pschetrjebarjam jenoż na snamki wotedawacź.

— **(Domjaze rěsanje ßo nakhwilnje sakasało.)** Sakske ministerstwo snutskownych należnosćow je wukas wudało, po kotrymž ßo dźiwajo na pschedstejaze sawjedźenje mjaßowych khartkow sakasuje, wot 11. hacź do 24. haprleje skót doma rěsacź, jenoż dorěsanje je wotpuschczene. W tym samym cźaßu njeßmědźa ßo pschetrjebarjam mjaßowe konserwy w tysach a druhe mjaßowe twory, wołebje trajne a kołbaßa pschedawacź, plezo a ßuschene mjaßo pak jenoż nakrane, a naßelene mjaßo nauajwyschsche po jenym puncźe. Njedźelu 16. haprleje njeßmě ßo mjaßo pschetrjebarjam wotedawacź. Na hosćenzy a korczmy ßo tole postajenje njepocźahuje. Pschestupjenje wukasa ßo s jastwom hacź do 4 měßazow abo s pjenjesami hacź do 1500 hr. khosta.

Se Židowa. W tudomnej ludowej kuchini ßo nětkole wschědnje 800 porzijow wobjeda wudawa. Něhdźe 200 woßobow (s wjetscha wobhdlerjo Budyschina) dyrbjachu ßo wotpokasacź. Běrnyběłaza maschina ßo s elektriskej mozu cźěri. — W Budyskim hamtskim hejtmanstwje je nětkole 16 ludowych kuchinjow; wone wschědnje 8000 porzijow požitneje jědźe po 20 pjenjeźkach wotedawaju. Někotrym woßobam ßo jědź też darmo dawa.

S Kukowa. Sańdźeny schtwórtk popołdnju Peschkez mandźelskaj ßłyscheschtaj, so dźěcźi pschi wjeßnej rěcźży schkrěcźachu. Tam hnydom doběżawschi widźeschtaj, so schěsćlětna dźowczicźka pohonca Freudenberga na wodźe pluwasche. S wohnjowej hoku Peschkez mandźelskaj hižo po sdaczu morwe dźěcźo s rěcźki wucźahnyschtaj. Prózowanje wo wożiwjenje mějesche na sboże wuspěch.

S Rakez. Tudomnymaj Lauschkez mandźelskimaj bě spożcźene, so mózeschtaj 30. měrza strowaj a cźikaj ßwój ßłěborny kwaß ßwjecźicź. Tola dostaschtaj dwaj dnjej posdźischo frudnu powjescź, so je

jeju jeniczki, nadżijepołny a wutrobnje lubowany žyn Jan Lauschka, ſ granatu do hłowy trjecheny, połtſecża hodżiny poſdżiſcho 27. měrza 1916 ryczerſku žmjercz na bitwiſchczu wumrjeł. Bóh tón Knjes wodź ſrudneju ſtarſcheju dale hnadnje pſches žiwjenje a troſchtuj jeju ſ nadżiju na ſbóžne ſažowidżenje.

S Trupina. 8-lětny jeniczki žyn tudomneho cżěžliſkeho miſchtra Prózy ſańdżenu pónd̆zelu pſchipołdnju duzy do ſchule we wjeżnej hrjebi ryby łojeſche. Hdyž žebi jenu popadnjenu rybiczku wobhladowaſche, wona ſ njeſbožownym pſchipadom wbohemu hólzej do ſchije ſkoczi, tak ſo dyrbjeſche žo wobžaromne dżěczo ſadużyć. Wón je žo ſchtwórtk dopołdnja do Ralbiz khował.

S Kamjeńza. So móže naſche ratarſtwo tež pſchi njedoſtahanju pizy cżežki rěſny ſkót wukormicz, wo tym žylny byk žwědczi, kotrehož je tudomny rěſniſki miſchtr Berndt ſarěſał. S rědka rjane ſkoczo 21 zentnarjow waženſche a bě ſ hródże ryczerſkubłoweho najeńka Ssmoły w Schwosdorfje wuſchło.

S Kamjeńza. Wutoru žu w Kamjeńzu dweju Rußow ſajeli, kotrajž ſtaj ſ leywa wójnſkich jatych w Shorjelzu cżekłoj. Cżekńjeńzaj ſtaj žo garniſonſkemu komandej pſchepodałoj.

S Lejneho. Sańdżenu wutoru w nozy je žo tu rubjeżne morderſtwo ſkuczyło. W naſchej wſy ſamožity 79 lět ſtary muž, Schołta rěkazy, w małej khěžzy bydleſche. Jemu rentier Schołta rěkachu. S khwilemi jena žona k njemu khodżeſche, ſo by jeho wobydlenje rjedżiła. Poßledni cżaž bě wón khorowaty a teho dla jeho poßłużobniza też w nozy w jeho domje woſtawaſche. Wutoru w nozy žo tſjo mużſzy do Schołtoweho doma dobuchu, ſchědżiwza ſ łoża wutorhnychu, jeho ſaraſychu a jeho do khěže docżahnychu. Tam jeho leżo woſtajiwſchi zły dom ſa pjenjeſami pſchepytachu. Žona, kotraž w najſtwje ſpaſche, ſ ropotom wotucżi. Wona teho dla po ſkhodże dele dżěſche, ſo by pohladała, ſchto žo tam ſtawa. Rubjeżnikow wohladawſchi, wona ſ khěže cżekny. Tam jene ſ kołow, kotrež běchu rubjeżnizy pſched khěžnymi durjemi woſtajili, ſhrabny a ſ nim do bliżſcheho młyna khwataſche. W móſchni jěſdneho koła hiſchcże rukowanſke wobžwědczenje tcżeſche. Hdyž żandarmojo měſtno mordarſtwa wobhladowachu, naſdała zuſeho cżłowjeka wohladachu, kotryž žo podhladny bycź ſdaſche. Jeho ſajachu a hdyž žo jeho wuwopraſchachu, žo wón wuſna, ſo žu jemu koło wſaſli a ſo je žo też pſchi rubjeżnym mordarſtwje wobdżělił. Wot njeho też wuſkuſchowachu, kak jeho žobuwinikaj rěkataj. Wonaj ſtaj žo hižo ſajałoj a w khódże žedżitaj. Wſchitzy žu ſ lěpſchich žwójbow we Skokomorowſkich ſtronach. Jedyn ſ nich, kotryž je teju druheju k rubjeżniſtwu nadpjerał, je ſ wikowarjom jěſdnych kołow, jedyn druhi je ſ knihiwjednikom.

Jedyn druhi dopis wo mordarſkim nadpadże praji: Wobydleŕſtwo we Lejnom bě žo wutoru do wulkeje roshorjenoſcże dało. Jena poßłużobniza, kotraž bě pónd̆zelu wſchelake dżěła pola rentiera Schołty wobſtarała a teho dla tam pſchenozowała, rano někotrych ludźi naſcheje wſy ſe ſpanja ſ powjeſcżu wubudźi, ſo žu žo do Schołtoweho doma paduſchi dobyli, a ſo žu ju rubjeżnizy ſ wutſělom ſ revolvra ſranili. Hdyž do Schołtoweho doma pſchińdżechu, jeho morweho namakachu. Zły dom bě pſchejěſdżeny. Mjes tym wjeżny kowař jeneho ſ tych tſjoch rubjeżnikow ſaßłapi. Rubjeżny nadpad je žo na žlědowaze waſchnje wotměł. Tſjo mużſzy běchu ſ jěſdnymi kołami ſ Komorowſkich ſtron do Lejneho pſchijěli, ſo bychu žo do doma rentiera Schołty nuts dobyli, dokelž žebi myßlachu, ſo wón wjetſchu ſumu pjenjes doma khowa. Rano wokoło 4 hodżin žo ſłóſtnizy do Schołtoweho wobydlenja dobuchu. Hdyž tutón ſ ropotom wotucżi, jemu revolver napſchecżo dżerżachu a na njeho ſawołachu: „Pjenjeſy abo žiwjnje!“ W žmjertnym ſtraſche lubjeſche wón jim wſcho dacź, ſchtož wobžedżeſche, jenož ſo bychu jemu žiwjenje woſtajili. W ſtwizy poßłużobniza ſpaſche. Tu njeběchu wocżakali; pſchetož běchu žebi myßlili, ſo Schołta žam we žwojim domje bydli. Hdyž poßłużobniza na dobo pſched rubjeżnikow ſtupi, do njeje tſělichu. Kulka prawu ruku trjechi. Sſo wuſtróżiwſchi wona ſ khěže cżekny a ſ jěſdnym kołom, kotrež jenemu ſ rubjeżnikkow žłuſchesche, do wſy dojědże. Pſchepytanje, kotrež wyſchnoſcź hnydom pſchewjedże, pokaſa, ſo bě rubjeżnikam mało pjenjes do rukow padło. Też žo poradźi, teju druheju rubjeżnikow ſajecź. Woni žu pſchedawař jěd̆nych koław Radmann ſe Sornowa a jedyn pola njeho dżěłazy pomoznik a 23-lětny knihiwjednik Otto ſ Repiſta, kotrehož macź ma khlamarńju. Ssrjedu je žo Schołtowe cżěło pſchepytało, pſchi cżimž bě też jedyn ſaſtupjeŕ ſtatneho rěcżniſtwa w Shorjelzu pſchitomny. Rubjeżnizy, ſ kotrejuž žu jeneho we Wojerezach a dweju we Słym Komorowje ſajeli, žo bliżſche dny do Shorjelza dowjedu, hdyž žo też ſaßudża.

Se Ssmjecżkez. Saſſki prynz Jan Jurij je žrjedu ſe žwojej mandżelſkej a pſchewodom tudomnu wotkhorjeŕnju wopytał. Lěkarſki wodźeŕ, knjes dr. Rachel, knježi na verandże powita, hdyž běchu žo franjeni, też ſ kupjelow Marineje ſtudnje a Worklez ſeſtupali. Běſche jich 33, mjes nimi jeniczki mějecżel żeleſneho kſchiża 1. klaßy w podoffiżěrſkim rjedże 178. regimenta, feldwebel Münch ſ Kamjenza. Wyßoki wopyt žo na pſchecżelne waſchnje ſe ſranjenymi rosrěczowaſche a dary mjes nich wudżěli. Po ſkónczenym pſchedſtajenju knjeżna Marka Rachelez knjeni prynzeßy kraßny buket rózow pſchepoda. Ssebi wotkhorjeŕnju wobhladawſchi žo knjeża do klóſchtra Marjineje Hwěſdy dowjeſechu. Tu jich naměſtny propſt, k. dr. Löbmann powita. Po jenohodżinſkim pſchebywanju jěſba dale k Wotrowſkemu hrodżiſchczu dżěſche. Pod nim běchu žo na jeho dołhorańſchej ſtronje farař a někotre pyſchne druźki k powitanju ſeſtupałe. Poßłednje lěta je žo dżěl hrodżiſchcża wotrył. Na tutym měſtnje k. profeßor Feyerabend ſe Shorjelza na ſajimawe waſchnje roskładowaſche, kak je žo hrodżiſchczo natwariło, kak ſtare je a kajke pſchedmjety žu žo w nim namakałe. Na to wyßozy wowopytarjo po zyłym hrodżiſchczu khodżachu, ſ kotrehož ma wóczło kraßny wuhlad do měrneho žerbſkeho kraja. K trajnemu wopomnjeju na žadny wopyt žo prynzowſkaj mandżelſkaj po woßebitej próſtwje wjeżnjanow fotografowacź daſchtaj, a knjeni prynzeßa k wjeßelu druźkow žwoju dopiżniſku fotografiju mjes nje rosdżělicź da. Sſo pſchewodżejo ſ pſchecżelnym pohladowanjom pſchihladowarjow žo wyßozy hoſczo ſe ſtarodawneho měſtna wotßalichu, ſo bychu w Halſchtrowje wotkhorjeŕnju wopytali a žo wot tam po żeleſniży do Draždżan wróczili.

S Njeßwaczidła. Wobydleŕſtwo w Njeßwaczidłſkich ſtronach je žo dla někotrych paduſchſtwow do njeměra dało, kotrež žu žo we wßach w Njeßwaczidłſkej wokolinje w poßlednim cżaßu ſkuczyłe. Tele paduſchſtwa ſ nětcziſchim njedoßahanjom mjaßa ſwißuja. Njeſprawni ludźo žebi teho, ſchtož njemóża ſa drohe pjenjeſy dostacź, ſ paduſchſtwom mozuja. Tak žu žo pſched tydżenjom w **Holeſchowſkim młynje** do kurjeŕnje dobyli a ſ njeje nětdże dwanacże połczow a někotre pleza ſebrali. Někotre dny poſdżiſcho žu w jenym ſtatoku w **Nijej Wßy** dwě hußyzy ſ jejow kradnyli a w nozy wot žrjedy do ſchtwórtka žu žo do khlěwow kublerja Hermanna w **Nowej Wßy** dobyli a ſ nich tſi proßata wotwjedli. Sa paduchami žo pilnje žlědżi, tola hacž dotal žo njeßu wußlědżili.

S Njeßwaczidła. W nětcziſchim khutnym wójnſkim cżaßu mohł žebi cżłowjek myßlicź, ſo ludźo do žo póńdu a žo kniczomnoſcżow woſtaja. Ale na wopak je. Wſchědnje žo žłyſchi, ſo žu dżěcźi njepěkne a wſchelakim njepocżinkam poddate. Pola doroſcżenych njeje lěpje. Pſchißłodżeŕſtwo nětkole bóle dyżli hdy prjedy kcżěje. Wjecżiwi ludźo žebi na to myßla, kak bychu žwojich žobucżłowjekow pola wyſchnoſcże cżornili a jim ſchkodżili. Też pryſłazy ludźo hiſchcże khutnoſcź naſcheho cżaża njejžu ſapſchijeli a žobucżłowjekam klubu cżinja, hdyž žo runje hodźi. Tak žu tele dny knježi wodowod na łukach mjes Njeßwaczidłom a Bóſchizami wobſchkodżili. Prjedy hacž je žo hodżiło ſchkodu wuporjedżicź, žu w knjeżim hrodże někotre dny bjes wody byli.

S Wojerez. Nětkole je wjele žłyſchecź, ſo žo pak tu pak tam mjaßo abo też ſkót kradnje. Ludźo, kotſiž žebi njemóża drohe mjaßo kupowacź, ſpytaju, žo jeho ſ paduſchſtwom mozowacź. Tak žu wóndano paduſchi jenemu rěſniſkemu miſchtrej zły žud naßeleneho mjaßa wuwjedli. S klamow Wylema Heuta na zyrkwinſkej dróſy žu pjenjeſy a drohotne pſchikrywły wotnjeßli. Wobkradnjeny je 100 hriwnow myta na wußlědżenje paduchow wuſtajił. Dweju młodeju cżłowjekow, kotrajž ſtaj žo w tamnej nozy wokoło Heutez klamow bruczikoj, žu ſajeli.

S Běleje Wody. Mjaßo je dżeń a żadniſche. Tehodła dyrbi kóżdy, kotryž ma k rěſu hódne ſkoczo, jo hladacź, ſo bychu jo jemu paduſchi njewſali. Tele dny je žo jedyn paduch na hłownej dróſy do jeneje hródże dobył a w njej kanikla, kotrehož bě tam popadnył, ſarěſał. Pódla teho něſchto draſty žobu wſa. W jenym druhim ſtatoku teje žameje drohi chżyſche jedyn paduch jeneho kóſła ſarěſacź. Prjedy hacž pak bě rohacża morił, paducha pytnychu. Duž mějeſche žo wón ſ procha, żaneho žłěda ſa žobu njeſawoſtajiwſchi.

Wußudżenja.

Khoſtanſka komora. Wikowař Ernſt Guſtav Siebert ſ Radeberga je loni w novembrje w Maleſchezach a Wulkej Dubrawje bleſchki pſchedawał, kotrež dyrbjachu po napißmje „woprawnu Hienfongſku eſſenzu wopſchijecź. Sa jenu bleſchku žebi wón 1 hriwnu žadaſche. Bleſchkam bě wukaſanje pſchidate, po kotrymž eſſenza pſche

žołdkowu khorosćź, drjenje, diftheritis a wschelake druhe khorosćże pomha. Woprawdże bleschki selenobarbjenu kißaku wodu wopschijachu a běchu lědma 15 pjenjeźkow hódne. Siebert wudawasche, so je bleschki ſ lěkarſtwom jenemu njesnatemu w Draždźanach wotkupił a so je pscheßwědčeny byk, so wone hódne lěkarſtwo wopschijeja. Jeho luba, swudowjena Ida Martha Mützowa w Budyschinje, pak ßo wusna, so je Siebert essenzu ßam dźěłał, do bleschkow pjelnił a so je napißma a wukasanja ßam cźischcźecź dał. Siebertej, kotrehoż běchu w dezembrje dla pschipomhanja pschi cźeźkim falschowanju liscźiny k jastwu na 5 měßazow a k shubjenju cźestnych prawow na 3 lěta saßudźili, dalsche 10 měßazow jastwa a shubjenje cźestnych prawow na 2 lěcźe pschidachu. Mützowa, kotraž bě jeho Hienfongsku essenzu pomhała pschedawacź, měßaz jastwa dosta.

Na cźichi pjatk.

Hłós: Kak rjenje swěći zernička.

Schto prawda je? schto njewina?
Schto cźistosćź naschoh' Sbóźnika?
Schto jeho lubosćź ßwjata?
Sswět tu wo prawdosćź njerodźi,
Sso lubosćź jemu njehodźi,
Kiž wot Wótza bě data.
Kschižuj! kschižuj! hórke ßkowo
Pschezo ſ nowoh' ſ luda kschicźi,
Žiwjenje najßkódsche snicźi.

A jako cźěmnosćź hrěschnistwa
Wot wótzowskeho woblicźa
To dźěcźo storhnycź chzysche;
Hdyž ßkónza pruhi hałschachu.
Sso psched žałosćźu khowachu,
Hłóß stysknу ßkyschecź běsche:
Božo, Božo, kiž ty ßwojich
Dźěcźi drohich wobarnujesch,
Cźeho dla mje wopuschcźujesch?

Hdyž ſ ranow krej ßo lijesche,
Sso Khrysta cźěło wijesche
Pod bolosćźu a rjesche;
Hdyž njepscheceźelske schibałstwo
Se ßměchom cźeźi hubjenstwo,
Rót jeho ßwjaty dźesche:
Wótcźe, Wótcźe, wodaj hrěchi
Jim a ßměchi, kotrež maju,
Dokelž Sbóźnika njesnaju.

Wschu slósćź a winu cźlowjeſtwa,
Wschu hórkosćź hrěchow khostanja
Wón scźerpnje wſak je na ßo;
„So wschitko nětko dokonja,
Bóh Wótz mje domoj sawoła“,
S tym ducha spuschcźi wot ßo:
Wótcźe, Wótcźe, do twojeju
Wótzowskeju rukow ſ procha
Poruczam ja ßwojoh' ducha.

O, kajka lubosćź bratrowska!
O, kajka ßwěrnosćź rjekowska
A poßłuschnosćź najwyschscha!
Schtó nochzył na njoh' kedźbowacź
A ša snamjo ßej Khrysta wsacź,
Hdyž ſtrózele naß tyscha!
Nascha dusha, smiń ßo sleho,
Pytaj jeho, k njemu khwataj,
Móz a radu wot njoh' hladaj!

A dyrbjake-li w žiwjenju
A w ßwětnym cźeźkim bědźenju
Naß styski nadpadowacź,
Hlaj, ſ Khrysta kschiża ßwjateho
A ſ jeho ßkowa dateho
Nam troschtnje budźe wołacź:
Kóždy sbóžny, kotryž wěrny
A też ßwěrny w wojowanju,
Dóńdźe k wěcźnom' krónowanju.

L.

Přilopk.

* (Spytane rubjeźne mordarſtwo w Barlinje.) Na Ackerſkej drósy w Barlinje ma pschekupowaŕ Adolf Lewin klamy, ke kotrymž je sastajerńja pschisamknjena. Psched někotrym cźaßom k Lewinej młody cźlowjek pschińdźe, kotryž ßwoje wobleczenje sastaji. Schtwórtk popołdnju ßo wón wróćźi, so by ßwoju drastu wukupił. Lewin wobleczenje do papjery sawali a chzysche jo młodemu cźlowjekej po wróćźenju na njo pożcźeneho pjenjesa a danje pschepodacź. Tola tón rjekny, so runje widźi, so dosćź pjenjes ßobu nima, so pak chze hnydom po nje dóńcź. Sa krótki cźaß ßo wón wróćźi. Lewin měnjesche, so je pjenjesy ßobu pschinjeßł, jemu ſ pakcźikom napscheczo dźěsche. W tym wokomiku młody cźlowjek kałacź se saka torhny a sawoławschi: „Pjenjesy, abo krej!“ ßo na wustróżaneho pschekupowarja wali. Wón jeho dwójzy k wutrobje a ras do khribjeta kłó. Lewin mějesche hischcźe telko mozy, so móżesche wo pomoz sawołacź. Potom wón ſ krwju polaty a bjes wědomnja na semju padźe. Pytnywschi, so ßo ludźo, kotsiž běchu kschiki ßkyscheli, bliža, ßo stóstnik do cźěkanja da. Daloko pak wón njepschińdźe. Nimo khodźazy ludźo jeho pschimnychu a jeho poliziji pschepodachu. Na polizajstwje ßo wón wusna, so je 18létny želesotoczeŕ Hendrich Buchheister a so w Barlinje bydli. Cźeźko sranjeneho Lewina ßu do Virchowskeje hojeŕnje dowjesli.

* **(Rahła ßmjercź.)** Pjatk do jeneje korczmy w Mittelbachu pola Połcźnizy zusy tśechikryjeŕ sastupi, ßebi schkleńzu piwa skasa, napi ßo a na to morwy se stoła padźe. Zuseho ßu jako jeneho tśechikryjerja ſ Langenbiehlowa w Schlesyskej spósnali.

* **(Wulki lóß sakſkeje lotterije je ßo wucźahnył.)** Wón je na cźißło 19572 do kollekzije Hermanna Freunda w Habrachcźizach padnył.

* **(Skónzowanje dźěsćźa.)** Cźěło nowonarodźeneho dźěsćźa ßu na pohrjebnischcźu w Tolkewizach pola Draždźan pod efeujom skowane namakali. Cźěło je tam hižo někotre njedźele leżało. Pschi pschepytanju cźěła je ßo spósnało, so je dźěcźo po porodźenju žiwe było a so je ßo se saduschenjom morika.

* **(Wyßoki dawk ſa pßy.)** W Spandawje je 1. haprleje nowy dawk na pßy ſ dowolnosćźu wyschscheho presidenta do mozy stupił. Po nim ma ßo jako dawk na kóždeho pßa 60 hriwnow (hacź dotal 20 hriwnow) płacźicź. Sa kóždeho dalscheho pßa dawk 100 hriwnow wucźinja.

* **(Sso ſapił.)** W Genfje ßydom młodych ludźi w jenej khosejownі jenemu ßydomadwazecźilětnemu towarſchej ſa někotre hodźiny jedynadwazecźi karancźkow piwa, ruma, palenza atd. wuzicź dachu. Hdyž niczo wjazy wo ßebi njewjedźesche, jeho na karje domoj dowjesechu. Nasajtra wón wumrje. Pschecźiwo wobßedźerźy khosejownje a młodym ludźom je ßo ßudniske pschepytanje sawjedło.

* **(Žane pißane jutrowne jejka.)** Badiske knjeżeŕſtwo je dźiwajo na žadnosćź jejow pschikasało, so ßo jutry njeßmědźa jejka barbicź. Pschestupjenje wukasa ßo ſ jastwom abo ſ pjenjesami khosta.

* **(Sso ſpalikej.)** Wulki hosćźenz Belvedère na horje Małym Bjarnacźe w Savoyskej je ßo wotpalił. Wobßedźerka a jejna dźowka stej ßo spalikiłej.

* **(Martraŕſtwo tśjoch pschirodnych dźěcźi.)** Druhi krócź ſa krótki cźaß mějesche ßo khostanska komora w Altonje ſ hrubym krjudowanjom dźěcźi sabjeracź. Wobskorźena bě Marja Petersenowa ſ Lemsahle. Wona bě ßwoje pschirodne dźěcźi, kotreż ßu nětkole schěsćź, ßydom a wóßom lět stare, njepschestawajzy na najhrubische waschnj ekrjudowała. K temu bě tołsty kulecźk, pßycźu knutu a gumijowy schlawch, kotryż bě ſ kuskami želesapjelnjeny, trjebała. Wona dźěcźi maliczkostnych pschicźinow dła, husto bjese kóždeje winy bijesche. Wone běchu skónczńje tak satraschene, so ßebi njeswěrichu, nanej wo ßwojim cźerpjenju nješto rjez, hdyž by ßo ſ dźěła domoj wróćźił, dokelž ßo bojachu, so by ßo jim potom hischcźe hórje seschło. Hdyž ßo nan dźěcźi dła módrjenzow prascheschе, kotreż husto na nich widźesche, wón žaneho wotmolwjenja njedosta. So by ßo mużoweho napraschenja sminyła, by žona posdźisicho dźěcźi na drohu prjedy pósłała, hacź by ßo jich nan domoj wróćźił. Też w najwjetschej symje dyrbjachu w wjetkhej drascźe na drosy pschebywacź. Jenemu tepjerjej bě dźěcźi żel było, hdy by je symu mrěcź widźał, a wón by je do cźopkeje kotolnje wſak a jim tam też khlěb dał. So bychu ßwój hłód spokojiłe, dźěcźi kuski khlěba sběrachu, kotreż po schulskim dworje leżachu. Želniczіwy tepjeŕ njemóżesche skónczńje tej wězy dlěje pschihladowacź. Wón k nanej tych dźěcźi dźěsche a jemu rospowjeda, kak ßo jeho dźěcźom wjedźe. Doma bě na to wulka herjekańza, a Petersenowa ßo pschi tym tak roshori, so hroźesche, so dźěcźi wschě tśi ša ßobu ſ scźěcźu wobwěßnje. Na to ßo wbohe dźěcźi hischcźe bóle pscheseźěhachu; pschetoż wot teho cźaßa krjudowanje se wschelakimi cźwilowadkami wjazy njepschesta. Na šboże wowka wobžaromnych dźěcźi shoni, kak ßo ſ nimi sakhadźesche. Po jejnym prózowanju ßo jejnemu ßynej, kotrehoż běchu do wójſka swołali, dowoleńza pschiſwoli, so by dźěcźi pschiwusnym rosdawał. Psched ßudom wobskorźena ludasche, so je njewinowata. Jejna wina pak ßo dopokasa, a wona ßo k jastwu na jene lěto saßudźi.

* **(Sswojeho muża skałała.)** S Mosta w połnóżnych Cźechach ßo pische: Landsturmaŕ Khorla Anst, kotryż jako wójnski invalid w tudomnym reservnym hospitalu pschebywa, dyrbjesche w bliżschim cźaßu do invalidskeje schule woteńcź. Sa wcźerawschim jeho žona jeho wopyta, a wón ſ njej k ßwojemu wujej konditorej Anstej dźěsche. Cźaß ßo wschitkim tak rucźe miny, so žona želesniski cźah skomdźi, ſ kotrymž chzysche ßo domoj wróćźicź. Mandźelskaj teho dła pola Ansta psches nóz wostaschtaj. Hdyž žona rano we 8 hodźinach wotucźi, wona mużej se saka nóż wucźeże a jeho tśi krócź do žiwota kłó. Na to žona muża swobala a jeho ßama do reservneho lazareta dowjedźe. Hdyž ßo ju praschachu, cźeho dła je žałoßny njeskutk skucźiła, wona wotmolwi, so wona tak niczo nima a w druhim padźe też niz. Wona je ßebi wumyßlika, najprjódy muża saklócź a potom ßama ßebje skónzowacź. Žonu ßu ßudnistwu pschepodali. Mużowe sranjenje je ßmjercź straschne.

* S teschingom ßo saběrajo je w Radyschowje pola Hirschberga wóßomnaczélětny czeladnik Prenzel ßwojeho towarscha s njewobhladniwosczu satsélik. Sso dohladawschi, schto je skuczik, ßo wón ßam satséli.

* **(450,000 zentnarjow běrnow smjerslo.)** Po nawjedzenju khěžorstwoweje saradzernje běrnow je loni w novembrje 450,000 zentnarjow běrnow smjerslo, so mózachu ßo jenoż k pizowanju skota wužicz. Tez posdzischo je ßo wjele běrnow pak se smjersnjenjom pak s njeprawym khowanjom shubiło.

* **(Ssebi krk pscherésnył.)** Pola Bjarnaczig ßu gratmischtra Mielscha s tworoweje lubje Bjanaczanskeho dwórnischcza mormeho namakali. Mielscha běchu jebanstwa a paduschstwa dla do pschepytanja wsali. Sso khostanja bojo je ßebi wón krk pscherésnył.

* **(Srudna ßmjercz jeneho sakskeho rytmischtra.)** Wulke spodziwanje njes Draždzanskimi woßebnymi ludzimi ßamomordarstwo rytmischtra Kurta s Herdera sbudzuje. Wón je ßebi se satsélenjom zywjenje wsak, dokelż je jeho żona s jenym baronom czekka. Rytmischtr, kotryż jako bohaty muż pschi woßebnej Winskej drósy w Draždzanach ßamßnu villu wobßedzesche a bě w njej jako rentier żiwy, bě ßo se ßwojej żonu psched létami s lubosczе woženił a jeje dla ßłużbu pola Wulkohajnskich husarow spuschczik. Mjes tym so wón nětkole we wójnje pschebywasche, hdżeż ßebi wón żelesny kschiż a wschelake sakske rjady saßłuži, jeho jeho żona jebasche a jeho skónczńje wopuschczi, wschelake drohotne wězy najprjedy pschedawschi. Rytmischtr s Herder je ßo hakle póndżelu s wójny wrócził a je ßo hnydom na to satsélik.

Pobożny braschiwz.

(Pokraczowanje.)

To wschitko drje dżésczomaj w tutej nozy na myßle dżésche. Niż jenoż lubosne wobrasy a wutrobne saczuschcze to běchu, kotreż jimaj duschu napjelnjachu, tez jutrowna hnada jeju pohnuwasche. Tuta hnada bě ßo jeju snutskowneho człowjeka dótknyła a bě we nimaj żedżenje s tym sbudziła, schtoż je wéczńje dobre, wéczńje rjane a wéczńje spokojaze. A s tutym ßwětłom rosßwětlena stejesche psched nimaj khudobna stwa Schewzez ßwójby, kiż mějachu tejkole dżéczi, każ maly raj.

A Bóh je to tez tak měnił. — —

Schewzez Jurij bě wschón roshněwany domoj pschischoł, czeho dla bě knjeżna Herta na hrodze s nim tak wobkhadżała, a wón to tez wupraji. Pomału ßo jeho maczeri poradzi, jeho saßo směrowacz. „Schelik nětkole do hrodu ßłuscha“, wona rjekny, „a niz wjazy k nam, a duż je bjes dżiwa, so ßu ßo roshněwali, hdyż je jim czékał.“

„Hdy jeno bychu se Schelikom lépje wobkhadżeli, njeby jim czékał“, Jurij prawje snapschecziwi.

„Hdyż saßo pschińdze, jeho s zyka tu njesdżerżimy, ale něchtó dyrbi pßa hnydom saßo do hrodu donjesc“, macz rosßudzi; „a nětkole, Jurjo, wużiwaj rosoma a ßebi wjazy na woßebnu knjeni we hrodze njemyßl; myßl ßebi na to, so je ßwjaty póst a so masch tez ty w zyrkwi ßłużbu.“

* * *

Hrabinski hospodarski direktor bě s wulkej hrabinzynej pychu woprawdze wotpnczował; ßłużobnik, Jakub, jeho pschewodzesche. Dżésczomaj pak a tez Hercze a jejnej maczeri bě krucze sakasał, so njeßmědża nikomu ani ßkowczka wo tym piknycz, so wón doma njeje. Runje tak bě sahrodnikej krucze wotrěczał, kotryż něhdże sto krocżeli sdaleny bydlesche. By-li pak na najhórje dóschko, dża bě direktor ßwojej ßwakowej nabite tsélby k trjebanju pschepodał; wona wjedżesche s nimi wobkhadżecz, dokelż bě hižo do wjewjerczkow a wrónow s nimi tsélała.

Tsi dny běchu ßo hižo minyle; nětkole bě wéscze direktor saßo na puczu duzy domoj. Hischcze wjeczor posdze w direktorowym wobydlenju hromadze wjeczerjachu. Tu nóz mějesche ßo wón wrócziz, wéjo ßnadż hakle ßrjedż nozy, dokelż bě wot sastanischcza hischcze dwě hodziny pucza do wßy a hacz na hród. Tez dżésczi hischcze pola wowki a czety wó jstwje ßedżeschtej, wonej běschtej tak dołho proßtykej, so ßmětej wotuczenej wostacz, doniż nan domoj pschischoł njeby. Njewjeßele czicho bě we wulkim, dołhim twarjenju; wonka wschak dyß a dyß wětsik psches wjerschki schtomow w sahrodze saduwasche a s woknami saschczeńkny.

„Poskaj!“ wowka rjekny nětkole hižo telko a telko krócz, a wschitko mjelczesche. Ale niczo ßo njehibny.

„S tamneho boka sdasche ßo mi“, wowka rjekny, „je ßo něschto hibnyło.“

„Hdże, s kotreho boka?“

„W kónzu, hdżeż je pißarnja“, wowka schoptasche.

„Ach, macz, to ßo tebi tak sda; so ßmy ßami we domje, to tebje napina, ale sa hodzinu tu Handrij nasskerje budże; potom je wschitkon strach pschétraty.“

„Jeli so wón s zyka dżenßa pschińdże. A hdy bychu jeno te dny tak krótke a nozy hischcze tak dołhe njebyke! — Poskaj, Herta, saßo ßo něschto saschudrowasche!“

„To wschak sowésce niczo njeje, macz! A potom, poß by tola saschczowknył, hdy by ßo schto stało.“

„Schelik“, Jank wołożeny a wjeßeky rjekny, „haj, Schelik tón kedżbuje, to je dobry straznik!“

„Hdyż runje njesoł“, czeta Herta naspomni.

Jank durje do rosßwětleneje dołheje khódby wotewri a won sawoła:

„Scheliko, pój!“

Ale niczo ßo njehibny.

„Pohladajtej ras do drjewoweje komory!“ czeta pschikasa, — so ßo wona ßama bojesche to czinicz. wona njewusna.

Dżésczi dele po khódbje hacz do kónza dżéschtej, hdżeż bě se schkleńczanymi durjemi sawrjena. Pódla duri bě kuchinja a drjewowa kólnja. Schelik tam njebě.

„To pßyczisko ma ßo satsélicz!“ czeta Herta njemdra kschiczesche. „Tón je sawéscze saßo pola Schewzez.“

Tak tez to běsche; ale Herta njewjedżesche, so je poß hižo saßo na puczu duzy domoj. Lědma bě poß psched Schewzez khężku ßo pokasał a bě lědma wo sastup sawinczał, bě ßo hižo Jurjej, haczrunje bě hižo posdże do nozy, poruczikło, so ma Schelika saßo do hrodu donjesc, hdyż bě ßo nan pschepokasał, so ßo tam hischcze ßwéczi. Jurij wsa pßa sa powjas a dowjedże jeho k hrodej. Psched khężnymi durjemi woßrjedż dołheho kónza twarjenja wón sa khężny swónczk pschimny a saswoni.

„Schelik!“ Jank a Hanka wołaschtej, „Jurij jeho njeße!“ To prajiwschi skoczischtej dżésczi po khódbje ke schkleńczanym durjam, kotreż na khódbu dżéchu, a wotewrischtej je.

Hdyż pak chżysche stara Wórscha khężne durje wotamknycz, ßo klucz njewjercześche. Na dobo wscha wustrózena rjekny:

„Te durje dżé s zyka njeißu samknjene byke — schtó dha je te wotamkał? Ja tola zyle wéscze wém, so je njeißym wotamknjene wostajiła.“

Mjes tym bě Jurij se pßom sastupił; wón jeho po schérokich runych skhodżeńkach horje wjedżesche na pschedrum, s wotkelż ßo na prawizu se schkleńczanymi durjemi do direktoroweho wobydlenja, a na lěwizu runje tak se schkleńczanymi durjemi do rózka s pißarnju a s pokkadnizu khodżesche. W durjach do khódby hižo saßo Herta se ßwojim kschudom stejesche; wocki jej se skobami błykotaschtej.

Jank a Hanka běschtej na skhód won pschischkoj. Se strachom wijesche ßo Schelik se skhodżeńka na skhodżeńk horje, czehnjeny wot Jurja, wocżi bojasnje na Hertu skożujo. Njejapzy pak ßo sruna, koßuły jemu sestawachu; wón pocza bórczecz, sa powjas torhacz a prjedy hacz bě ßo Jurij dohladał, bě ßo poß wutorhnył a schczowkajo po skhodże horje hnał. Horjeka pak ßo na prawizu njewobroczi, hdżeż saskobjena Herta na njeho czakasche, ale s wulkim wotmachom skoczi na lěwizu ke khódbinskim durjam, kotreż do kónza k pißarni wjedżechu. Durje, kiż běchu wéscze jenoż pschisaczinjene, wotleczachu, a poß, dżiwje schczowkajo, jako by dżiwinu czuł, do czmoweho ruma skoczi.

Jurij, kiż ßebi najprjódzy myßlesche; so chże poß jenoż tam nuts czeknycz, sa nim běżesche.

„Boże dla tola!“ stara Wórscha sawoła, „khódba do pißarnje je wottamknjena! Paduschi, paduschi!“

W pißarni pak ßo ßurowje sakhadżecz pocza. Poß schczowkasche, teptasche ßo, dżiwje ßo sakla, Schewzez Jurij sakschikny:

„Padaschi, rubjeżniży, pomhajcze, pomhajcze!“

W pißarni ßo bědżesche a jachlesche na sadwělowaze waschnje, a s nowa Jurij wołasche:

„Pomhajcze mi, ja jeho mam, pomhajcze!“

„Czeta, wowka, pomhajcze!“ dżésczi wołaschtej a ßo sa nimaj wobhladnyschtej. Ale w ßamßnym wokomiku bě knjeżna Herta hižo sa schkleńczanymi durjemi ßo shubika a do jejneho wobydlenja skocziwschi stwine durje samknyła. Potom běżesche k ßwojej maczeri, s hłoßom kschiczo, błéda se strachom, sestorka k samknjenym durjam hischcze stólzy a blida, tak ßo bojesche. S bojosczu bě wona każ

woßlepjena a ßebi jenoż na ßebje ßamu myßleſche, a duż bě wboheho Jurja, kiż pſcheczíwo nutsdobywarjam a rubjeżnikam ßamlutki hród tam na ſdalenym kónzu ſakitowaſche, ßameho lutkeho woſtajika; też dżéſczi bě wuſamknyka, hdyż bě ſchkleńczane durje pſched nimaj ſamknyka. Podarmo dżéſczi żakoſczo wokoſchtej, ſo dyrbi jeju nuts puſchczíc. Ale Herta a jejna macż tam nutſka niczo wjazy njeßkyſcheſchtej a njewjedżeſchtej; wonej ßebi jenoż na ßebje ßamej myßleſchtej a na to, kak byſchtej ßamej ßo wulkhowakej.

Nětkole po khódbje něchtó jachlo pſchikhwata, ſa nim maky puß, wſchón njembry a roſſkobjeny, ſchczowkajo a jeho pſcheſczěhujo; nětkole něchtó ſe ſchkleńczanymi durjemi do khódby ſaſtupi — dżéſczi ſ hłoßom ſakſchikhnyſchtej, hdyż zuſeho człowjeka ſ poczornjenym wobliczom wuhladaſchtej; rubjeżnik ßo na wokomik ſaſtróżi a ſtrjo woſto, nóż ßo jemu we dłóni ßwětleſche. Sa bliżſchi wokomik pak nimo njeju ßo ſkhodach ſdele a ſ domu won czérjeſche, ſa nim Schelik, njembrje ſchczowkajo.

Nětkole bě na czmowej khódbje do pißarńje woczichło; jeno dyß a dyß ßo wottam ſaſtono.

Nětkole ßo maka Hanka ſhraba. Na pok wótſje wona do czmoweho ruma ſawoła:

„Jurjo, Jurjo, ßy to ty?"

S nowa ßo hłuboko ſaſtona, to bě wotmołwa. Potom jemu ſ waha ſ erta ßo wudoby:

„Wón je mje — kłół! Ow, Jeſu — ßmil ßo!"

„Luba czeta Herta, wowka, wotewrěcże tola, pójcże, Jurij mrěje!" Jank a Hanka nětkole na pſchemoh pſched ſamknjenymi ſchkleńczanymi durjemi k jeju wobydlenju wokaſchtej, hdżeż ßo niczo wjazy njehibaſche.

„Schto dha to rěka?" ßo na dobo hłóß pod khěżnymi durjemi wopraſcha, kiż běchu ßo wotewrike.

„Nanko! nanko!" dżéſczi ſ zykej ſchiju wokaſchtej a ßo hnydom jemu ſa ruku poſwßnyſchtej.

(Skóncżenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, Bołmónczku, rano w 7 hodżinach duchowny Tyſchek ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja we 8 hodżinach ſměje ſarat Räda ßerbſke a 1/2 10 hodżin němſke prědowanje.

Seleny ſchtwórtk dopołdnja 1/2 9 hodżin ſměje ſarat Räda ßerbſku a w 10 hodżinach němſku ſpowjedż.

Czichi pjatk rano w 7 hodżinach ſměje ſarat Räda ßerbſku ſpowjednu wuczbu; ranó we 8 hodżinach ſměje duchowny Tyſchek ßerbſke a dopołdnja 1/2 10 hodżin nrmſke prědowanje. Popołdnju 1/2 5 hodżin ſměje ſarat Räda němſku ſpowjednu wuczbu a němſke kemſche.

Zemrjełi:

W Michalſkej woßadże: 8. haprleje: Hana Faltnowa, njebo Handr. Faltna, khěżerja a ſwonolijerja we Wulkim Wjelkowje, ſawoſtajena wndowa tam, 78 l. 3 m. 22 d.

W katholſkej woßadże: Jakub Hejdan, khěżet w Radworju, † w khorowni w Budyſchinje, 68 l. — Jan Auguſt, Pawoła Khorle Krala, hrabinſkeho automobilneho njeſnika w Huſzy, ß, 11 m. — Khata Hańża Sybarjowa, zimnoſczerja Sybarja w Hrubjelczizach, mandżelſka, 31 l.

S druhich woßadow: Jan Auguſt Pětſch, hoſpod. pomoznik w Nowych Porſchizach, 27 l. 26 d. — Johana Luzija Prokopez w Konjezach, 8 l. 5 m. 10 d. — Hańża Voglowa, wumjeńkata w Budyſchinku, 77 l. 9 m. 18 d. — Pawoł Vogel, wojak w pěſchim regimencże czo. 178, padny w bitwje 25. ſeptembra 1915, 22 l. 3 m. — Hilżbjeta Cżeßliz w Kluſchu, 1 l. 8 m. 24 d.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodżija.

Bołmonczku budże rano 1/2 8 hodżin ſpowjedż ſa pſchiwuſnych němſkich paczeſtiſch dżéczi, we 8 hodżinach němſka a w 10 hodinach ßerbſka konfirmazija.

Seleny ſchtwórtk budże rano 1/2 9 hodżin ßerbſka ſpowjedż, 1/2 10 hodżin ßerbſke kemſchenje.

Czichi pjatk ſměje rano 1/2 8 hodżin ſarat Kſchižan němſku ſpowjednu wuczbu, dopołd. 1/2 9 hodżin ſměje duchowny Voigt němſke a 3/4 10 hodżin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſez.

Njedżelu Palmarum ſměje duchowny Bójż rono w 7 hodżinach ßerbſku ſpowjednu wuczbu a dopołdnja we 8 hodżinach konfirmaziju ßerbſkich paczeſtſkich dżéczi. Dopołdnja 1/2 0 hodżin ſměje ſarat Domaſchka konfirmaziju němſkich paczeſtſkich dżéczi.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ludowu knihownju zběra.

Seleny ſchtwórtk wjeczor w 6 hodżinach ſměje duchowny Bójż ßerbſku a wjeczor w 7 hodżinach ſarat Domaſchka němſku ſpowjedż.

Czichi pjatk rono w 7 hodżinach ſměje ſarat Domaſchka ßerbſku ſpowjedż, we 8 hodżinach ſměje duchowny Bojż ßerbſke a dopołdnja 1/2 10 hodżin němſke prědowanje. Popołdnju w 2 hodżinom j ſměje ſarat Domaſchka ßerbſku liturgiſku nutrnoſcż.

Hłowna zhromadźizna

Maćicy Serbskeje

budże **jutrownu srjedu 26. haprleje 1916,** popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy, 2. Nekrologi, 3. Wólby, 4. Přeměnjenja wustawkow, 5. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczíwemu wobkedżbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Wrjóß

tak dołho hacż ſkład doßaha, najlěpſchu **tworu k pizowanju ſkoła** zentar po 3 mk. 25 pj.

najlepſchu tworu k faßkanju zentar po 3 mk. 25. pj ſe ſkłada na Mużakowſkej dróſy pſchedawa.

August Hepper. Telefon 258.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. dostacż

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Njeſapomniczka

ßadżena w duchu na row lubowaneho ßyna b bratra, wojaka **Jana Bohuwěra Neumana,** narodżi ßo 27. měrza 1890 w **Komorowje** pola Rakez a wumrje ryczerſku ßmjerć na puczu do lazareta w Franzowſkej 15. měrza 1916.

So wumrjecż dyrbju, to wěm wěſcże,
Hdy Boži hłóß mje ſawoła?
Hdże budu ſpacż, na kotrym měſcże
Mje w czichej ſemi ſkhowaja?
Tak naſchi lubi myßla ßej,
Hdyż du do bitwy żakoßnej.

To nutrne drje běchu myßle
Też ßyna, bratra lub'wanoh'
Tu waſcheho na tutym ßwěcże
Hdyż ſtał je w bitwje żakoßnej,
We kotrejż wón bu ranjeny
A do ramjenja trjecheny.

Joh' wjeſli ßu do lazareta,
Hdyż cżěmna nóz wſcho kryjeſche,
Po puczu ſchła pak jeho duſcha
Do kraja wěczſnoh' měra je,
Wón we poßlednjej hodżinje
Ssej wěſcże na woß myßlik je.

Kak ſcże ßo tehdy ſwjeßelili,
Hdyż ſ wójny domoj pſchińdże k wam,
Ach, ale kak wy běſchcże ſrudni
Hdyż bórſy ſaßo praji wam,
So budżecże po pſchikaſni
Tu bórſy ſaßo dżéleni.

Tehd'njeběchu drje Waſche myßle,
So poßledni krócż wot Waß dże,
Kak dżélenje Wam cżéżke běſche,
Hdyż wón wam praji bożemje,
Wſcho Boże dopuſchczenje je,
So ßyn, bratr dom wjaz'njepſchindże.

Po wójnſkim bědżenju na ßwěczi
Je domoj ſchoł nětk do njebja,
Wón wotpoczuje w Božim klini,
Tam noßy palmy dobycża,
Taw po wſchěm cżaßnym hubjenſtwi
Waß Bóh ſ nim ſaßo ſjednoczi.

Joh' wopkakuja ßwěrni ſtarſchi,
Joh' jen'cżki ßotra żaruje,
A jen'cżki bratr we wójnje ſteji,
Wón we Franzowſkej wojuje,
Hdżeż ßyn a bratr Waſch w rowje ſpi
Tam ſ towarſchemi druhimi.

Ach ſrudni ſcże, ſo njemóżecże
Wy k jeho rowej pſchiſtupicż
Kak rad jón wupyſchicż Wy chzyſchcże
A ſe ßylſami wokrjepicż,
Sso njerudżecże a njepkacżcże,
Jom' měr we rowje popſchejcże.

Haj lubi ſtarſchi, njepkakajcże
Sso bratſje, ſeſtra njerudżtaj,
Sso bědżił je, to ſa troſcht mějcże
Sa krala, dom a wótzny kraj
Nětk króna wěczſnoh' żiwjenja
Je na hłowu jom' ſtajena.

Dha ſpi nětk luby ßłódke ſpanje,
Hacż Boži hłóß cże ſawoła,
We Bethenivillu na keŕchowje
Cże zuſa ſemja pſchikrywa,
Hacż Bóh cże ſ rowa wubudźi
A ſ nami wěczſnje ſjednoczi.

We mjenje ſrudżeneju ſtarſcheju a ßotry **J. Kruża.**

(K temu czißku pſchikoloha.)

Jeja

kóždu dźělbu po dnjowej płaćišnje kuvuje

Müllerez konditornja

pola pósta.

Staru papjeru

papowe wotpadanki, nowiny, knihi dopišy, akty,
ſ rukowanjom, ſo ſu njewužitnje njewužiwaju, kupuje

Hermann Kulisch,

papjerowa wikowarnja

w Budyschinje.

Kulrěpu

ma na pschedań

Keller w Rakezach.

Khěža

cžišćko 8 w Splósku ſ. poldra kórzom pola a ſahrody je na pschedań. Dalsche je w Ssmochcžizach na knjeżej khěži shonicź.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu Palmarum pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Wuczobnika

k jutram pyta **August Schubert** w Njeßwaczidle.

Nětotre

žonjaze a mužaze

jěsdne kola

zaun wójsku tworu

ſ dobrym

měrowym gumijom

mataj hischcże wotedacź

Thomasez bratraj

w Budyschinje

na kamjentnej haßy 16.

Moja proxis je nětkole

na ßukelnskej haßy 1

na rózku žitnych wikow

Johanna Stahlez, dentistka.

Suby ßo cźahaju, ßo poredźeja a ßo na wschelake waschnja wupjelnjeja. Zuse suby ßo ßaßadźeja.

Psches Boże dopuschczenje wumrje daloko wot domisny 27. měrza 1916 psches granatu do hłowy trjecheny ryczérsku ßmjercź sa wótzny kraj nasch horzolubowany, jeniczki ßyn a wnuk, kanonér

Jan Lauschka

kiž w jenym pěschim art. reg. ßłużesche,

w kczějazej młodosczi 21 lět. Swój poßledni wotpoczink namaka na kerchowje w Ivoiry.

We hłubokej srudobje to wosjewja

cżežkopruhowanaj starschej a wowka.

Spi derje! ty ßy wot naß schoł
Do tamnoh' lěpschoh' ßwěta,
Psches wójny haru ßmjercże doł,
Hdźež bywa wěczna hěta.

Spi derje! ſ wóczkom ßylsojtym
Nětk hladamy sa tobu,
Hacž junu w raju njebjeskim
Bóh sjednoczi naj' ſ tobu.

Lětny dźeń

semrjecża njebo **Hermana Schützy** ſ Lasa,
narodźi ßo w Bóschizach,
wumrje rjekowsku ßmjercź w lazarecże w Tilsicże
17. haprleje 1915, stary 33 lět 4 měßazow.

Tak je nětk lěto dokonjane,
So twoje cżěło w rowje spi,
Kiž ſ wulkej cżesczu pohrjebane
Je we Lasu na kerchowi,
Pak wumrjeł ßy we Tilsicże,
Kiž w rańschej Pruskej město je.

Nětk wo Tebje ßym żarowała
To zyke lěto ſ wutrobu,
Twój row tež husto wopytała
S tej lubej małej ßyrotku,
Kiž Bóh mi k troschtej wobradźi
We Twojej ßmjertnej khorosczi.

Jej njebě spožczene na ßwěczki
Pak luboh' nana wohladacź,
Kaž hewak wjele druhich dźěczi
Do woblicża jom' pohladacź
Dokelž ta wójna žałośna
Je prjedy naju dźělika.

To dźělenje wschak cżežke běsche,
Hdyž ty mi praji bożemje,
S tej nadźiju pak wotßal dźěsche,
So Bóh da saßowidźenje,
Bóh pak cże w zusbje wotwoła
Psches cżežku khorosczu se ßwěta.

Hdyž prjed' we Ruskej dźěłak
Tam wójnske dźěło ſ druhimi, [běsche
Sso jara nasymnił ty běsche
We ßněży a we mokroczi,
Cże cżežka khorosczu nadpadże,
Ty dyrbjesche do hojerńje.

Tak leżesche we wótznym kraju
Na khorokožu w Tilsicże,
Hdźesch ßmilne ßotry wothladaju
Tych khorych we jich hubjenstwje,
Też ty bě derje hladany
Też ßwjatu spowjedź dostał ßy.

Sso podał ßy do Bożej' wole
Też naju Bohu poruczi,
Nětk skhowany do Bożej' role
Ssy we Lasu na kerchowi,
Hdźež mózu twój row wopytacź
A wótcżenasch tam wuspěwacź.

Pak pschewodźicź cże njeßym
Tón poßledni pucź do rowa, [mohła
Hdyž runje w njedźelach ßym była,
Bě tydźeń stara dźowczicżka,
Tak naju domoj witanje
Psches wótcżenasch bě na rowje.

Budź Bohu dźak, so w ßerbskim
Nětk twoje cżěło wotpocżnje, [kraju
Jich wjele tyßaz w zusbje tłaju,
A jich tam nichtó njesnaje,
Też dźěcźi, mandźelske, nan, macź
Row ženje njem'ża wopytacź.

We duchu widźu Tebje khodźicź
Tón pucź a schcżežku do kemsche,
Wot Boha dasche ßo rad wodźicź
Psches Boże ßłowo ſ biblije,
Tak skoro žana njedźela
Też njebě kemschi skomdźena.

Ach, sbożownjc tu sjednocżenaj
Ssmoj bykoj w ßwjatym mandźel- [stwje,
Psches straschnu wójnu rosdźělenaj,
Sso mandźelski swjask snicził je,
Kiž swjasany bě psched lětom
We luboscźi a ſ wjeßelom.

Spi derje ßwoje ßmjertne spanje
Tu we Lasu na kerchowi,
Hacž saßwita to sbóżne ranje,
A Bóh cże ſ njeho wubudźi,
Dha chcemy my ßo wohladacź,
Sso ſ wjeßokosczu powitacź.

Psches cżetu **Hanžu Budarku** hłubokosrudźena mandźelska
ſ dźowczicżku
Lena Schützyna rodź. Marschkez.

Po dołhim cżežkim cżaßu njewěstosczе nětko srudźazu powjesć dostachmy, so je nasch lubowany ßyn, wukublanski ßyn a bratr

Pawoł Vogel

w 23. lěcże żiwjenja pola Souchez w Franzowskej pschi nadběhu ſ njepschecželskej kulku trjecheny 15. septembra 1915 sa wótczinu padnył.

Jemu je ßo na tym ßamym dnju kaž jeho lubej wowzy, kotraž je njepschestawajzy na njeho spominała, do rowa wuswoniło.

We wulkej srudobje

Henselez a Böhmerez ßwójba.

w Budyschinje a Budyschinku.

Nětk nimo je wscha nadźija
Na saßowohladanje,
Cże kryje semja daloka,
Hdźež spisch nětk ßłódke spanje,
Hacž Bóh cże ſ rowa wubudźi
A ſ nami wěcżnje sjednocźi.

Pschiłoha k czißku 16 Serbskich Nowin.

Sobotu 15. haprleje 1916.

Placźisna produktow.

W Budyschinje placźi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 60 pj. hacź 1 hr 80 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 70 pj. hacź 1 hr. 70 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot 2 hr 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 35 pj., punt rßaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacź 2 hr. 70 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 12 pj.

Ssym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodźe jako

praktiski ßubjazy lěkar

saßydlił a wschědnje rěcźne hodźiny
wot ½9—12 a 3—5 hodźin
wotměwam.
Njedźelu a ßwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok
praktiski ßubjazy lěkar
na bohatej drósy 14 po 2 poskhodźe
w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Konje k rěßu

po najwyschschich płacźisnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

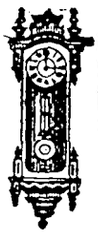

Kóždy, kotryż chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech bźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčź pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płacźisname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske ßwójby pyta hnydom pschisłajeńka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózłu khěźorskeje dróhi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Nowosceże

chenillowych rubischczow

a chenillowych schawlow

ßu doschle. Wězy ßu najlepscheje hódnosczea krańznych mustrow

Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Proschu ßebi moje wukładne wokna wobhladacź.

** Hižo wot 32 lět **

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěcźny wußyw

wot firmy **F. E. Schmidta** w Erfurtu, khěźorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi scźelaze, woßebje wot tejele firmy

plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosćź), kotreż tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim cźesćenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske żołte a cźerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjecźanske żołte ßymjo, najwjetschu cźerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saźneho, Barlinskeho ßrěnjoſaźneho, hollandskeho cźěmnoczerwjeneho, póſdneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cźeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosćź: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakcźikach ſ wukasanjom k plahowanju.

Njane cźiste dźecźelowe ßymjo, němski wußyw.

Wulki wubjerk **Draždźanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja
w **Kolwasy** pola Pomorz.

Hurra! **Hurra!**

Jako tuni wschědźe snaty

kneflowy a jehłowy basar

tu saßo je.

Njedźiwajźy powyschenja płacźisnow hacź 30—70 prozentow,

hermank w Budyschinje

wschě wězy, kaž: **cźrijowe schnóry** wschěch dołhosczow, **zwjern, schatowe knjefle, banty, ryßowanske hosdźili, tłoczne knjefle, cźeßaki,** kaž tež wschě druhe krótkotworowe wězy po pomyßlnje najtuńschich płacźisnach pschedawam. Wosjewjam, so nimam žadyn **brak,** ale jenoż prěnjoklaßne twory.

Wulki sklad. **Najtuńſche płacźisny.**

Eugen Gaitzsch ſ Draždźan.

Stejischczo: Žitne wiki hnydom pschi bohatych wrotach
Spósnacź na firmje.

Hurra! Tuni Eugen ßo widźecź da. Hurra!

SN 75, 1916, č. 16

Zentralna pschedawarnja Richarda Sabatha

w Budyschinje na khěžorskej drósy 14.

Hospodarske a darjenske wězy, galantrijowe wězy a hrajki.

Wurjadne poskiczenje!

Konfirmaziske a jutrowne dary we wulkim wubjerku
Khartki w krasnym wuwjedzenju.
Schulska potrjeba
Schulske tornistry 2.20 2.95 3.25 3.65 4 mk. 5.90 6.50 bis 11.80 mk.
Alby sa póstske kharty 48 76 95 pj. 1.25 1.45—4.50 mk.
Pěsnjerske alby a schwadliske kaschcziki po wschěch płaczisnach
Fotografijowe wobluki we wulkim wubjerku
Nakhribjetne měschki hižo po 80 pj.
Linoleum schěr cm. 60 68 110 135 — 1.35—1.45 1.65 2.45 2.75—3.25 mk.
Linoleum 200 cm. schěroki qm. 2.25 2.38 mk.
Linoleum 200 cm. schěroki muster psches zyke 3.75 mk.

Gardinowe a vitrażowe žerdki
Dźěczaze sportske wosy
Dźěczaze stólczki 78 pj. 1.75 2 2.50 3.50—18 mk.
Dźěczaze koža 14.40 20.75 23.75—29 mk.
Sczěnske schpihele po 9 pj. hacz 12 mk.
Kuchinske wahi 2.90 3.25 3.65 4.30
Pjeczenske a tykanzowe formy wschěch wulkosczow
Krjepjawki wschěch wulkosczow
Korbowe twory
Emaillowane twory w hobrskim wubjerku
Schczětki a drjewjane twory
Pólnopóstske wězy
a wscha kuchinska a domjaza nadoba.

Schklenza, porzlin a kamjenina.

8 schtuk 1 punt krónskich swěžow mk. 1,60	**Sparo,** najlěpsche narunadło sa jadriwe a židke mydło punt po 48 pj.	6 rolow klosettoweje papjery 95 pj.	3 pakety schtrychwanczkow 1 mk. 05 pj.	4 roły pomaskoweje papjery mk. 1,—

Serbske a němske spěwarske

su dostacz
we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serb. Nowin su dostacz
khěrluschowe pschidawki
do serbskich a němskich spěwarskich knihow.

Pschiňdźemoj tón ras do Budyschina na hermank s wulkim sklado
czesaneho scheviota a czornych ff. sukn jany ch a czesanopschedzenowych tkaninow
k **wobleczenjam** a **paletotam** so pschihodźazych
Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **holczazym wob**leczenjam **kholowam, jupam** a **paletotam** atd.
Zonjaze sukno a tkaniny k kostumam
jenoz najlěpschich druzinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczisnach.**
Wubralowane a wulczane twory nimamoj.
S dopokasmom sa naschu sprawnosc je, so liczba naju woteběrarjow lěto wot léta pschibéra
L. Wolff u. Co. s Khoczebusa (w Delnjej Luzicy).
Ssmój jenicžlaj, kotrajž se sskawneho sukelniskeho města Khoczebusa do Budyschina pschiňdźemoj.
Stejischczo: **na hlownym torhoschczu, s napschecza knjesa pschekupza Pahua.**

Kupowanje mlokarnskich wudźělkow.

So by so pschiwos butry a druhich **mlokarnskich wudźělkow** jejow atd. do Budyschina spěchowat, je so naschej **měschczanske pschedawarni** zwonka **w radnej khěži (pschi hlownym torhoschczu** porucžilo, mjenowane wudźělki, kotrež swonkowni pschedawarjo abo wikowarjo wiczne dny abo tež hewak na doprahaze abo so pschejezde waschnje njewotbywaju, w kóždym czasu w kóždej so poskiczaze měrje a to **po tej samej płaczisnje,** kajkaž so w drobnym wikowanju dostawa, pokupowacź.

Teho dla wschitkich tych, kotrež tajke twory do Budyschina na pschedań woza, napominamy, so bychu so, jeli so by trjeba była na tule **pokupowarnju** wobroczili.

Teho runja so wschitcy wikowarjo a wikowarki, kotsiž jeje butru a druhe mlokarnske wudźělki direktnje tudomnym pschedawarjam podawaju, napominaju, so bychu **możne** wysche wu**stawaze sbytki,** kotrež njemóža wotbycź, w interesu měschczanskeho wobydlerstwa horka mjenowanej pokupowarni w radnej khěži wu**tedawali,** hdyž so jim twory tež **hnydom** sapłacźeja.

W Budyschinje, 17. měrza 1916.

Měschczanska rada,
wotdźělenje sa ludowe derjemězce.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 17. **Sobotu 22. haprleje 1916.** **Lětnik 75.**

Jutrowne wjeßele a nadźija.

Hlaj, měra powjesćź ſaklinczi
Pſches wſchitke kraje, ludy,
Dźenß ſpěwa wſchón lud kſchesćźanſki,
„Dźenß Khryſtuß ſ rowa ſtany“.
Wſcha ſtwórba ßobu woźiwi,
Ju wokſchewi dych nalětni,
Wſcho ſawyſka a ſpěwa.

Kiž ſ rowa cźmowoh' ſtanył ßy,
Cźi cźeſćź a khwalbu damy,
Wſchěch ſ Bohom wujednał ßy ty,
Nětk měr a pokoj mamy.
Ert kóždy dźenßa ſawyſka,
Khryſt ſtanył je, móz źiwjenja
Nad rowom, ßmjercźu doby.

Ow ſbóžny, ſbóžny, ſchtóž to wě,
Ty njepſchecźela pſchemó
Ty dobył ßy nam źiwjenje,
Hdyž ſchoł ßy ſ rowa cźěmnoh'.
Haj kraßny ſkutk ty dokonja,
Móz twoja je cźeſćź, kraßnoſćź wſcha,
Ty hrěſchnika chzeſch wumóz.

Ach pomhaj nam, ſo ſtanjemy
Teź my nětk ſ hrěſchnoh' ſpanja,
So źiwjenja pucź dźemy my,
Kaž kſchesćźanam ßo ßkuſcha,
Ow kiž ty ſa naß cźerpił ßy,
Cźeń k ßebi naſche wutroby
So ßmy my tebi źiwi.

Hdyž kónz je naſchoh' źiwjenja,
A mamy wotßal cźanyćź,
Budź ty, kiž pucź nam rosßwětła,
So njemohli my padnyćź.
Ow podaj twoju ruku nam,
A wjedź naß ſbóžnje k njebjeßam
Do towarſtwa wſchěch ßwěrnych.

J. Kruža.

Rosprawa němſkeho generalneho ſtaba.

19. haprleje. **K ranju réki Maaſy ßu naſchi wojazy ſawcźerawſchi wuſpěch wudoſpołnjo ſkału k połodnju Haudremontſkeho kubła dobyli. Wulki dźěl jeho wobßadki je w njemdrym bajonettomym wojowanju padnył. Wjazy dyžli 100 muži je ßo ſajało, někotre maſchinſke tſělby ßu ßo ſebrake. Jedyn franzowſki napſchecźny nadběh pſchecźiwo nowym němſkim linijam k dołhemu wjecźorej wot Thiaumontſkeho dwora njeje ßo poradźił.**

Mjeńſche wotdźělenja njepſchecźelowеje infanterije, kotreź na wſchelakich měſtnach ßo k froncze naſchich hrjebjow pſchibliżiećź ſpytachu, ßo ſ tſělenjom infanterije a ſ ruczńymi granatami wotpokaſachu. Němſke patrouille ßo na Combreſkej hórzy do njepſchecźelowych ſtejiſchcźow dobuchu a jeneho offizěra a 76 muži ſajachu.

Na ruſkim wojowniſchcźu, w połnóźnym dźělu fronty artillerija a patrouille źiwje dźělachu.

Na balkanſkim wojowniſchcźu njebě niczo noweho.

Na wjecźornym wojowniſchcźu ßo němſkim patrouillam na někotrych měſtnach poradźi, ßo do jendźelſkich hrjebjow dobyeź, tak pſchi Langemarckſko-Ypernſkej dróſy, hdźeź ßu něhdźe 600 metrow njepſchecźelowеho ſtejiſchcźa wobßadźite a pſchecźiwo někotrym nadpadam ſ ruczńymi granatami twjerdźe w ruzy wobkhowali.

Tu, kaž pola Wieltje, a k połodnju wot Yperna ßu ßo njepſchecźelju ſajeli, kotrychž zyła liczba 1 offizěr a 108 muži wucźinja; dwě maſchinſkej tſělbje ſtej ßo ſebrałej.

W ſtronje réki Maaſy njepſchecźel ßylnje na ſtejiſchcźa, kotreź ßu ßo jemu na rańſchej ſtronje ſebrake, tſělеſche. W Caillettеſkim lěßu ßo ſ jeho pſchihotowanſkeho tſělenja pſched wjecźorom ßylny nadběh roſwi. W jenym wuſtupowazym rózku ßo wón do naſchich hrjebjow dobu. Hewak ßu ßo Franzowſojo wotraſyli a někotrych jatych ſhubili.

We Woeverſkej runinje a na hórkach k krótkemu wjecźorej wot Verduna artillerija ſ wobeju ſtronow ſ wulkej źiwoſćźu wojuje. Infanterija njeje tam dźěłała.

Na rańſchim a balkanſkim wojowniſchcźu njeje ważniſchich podawkow było.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Dalſche dobycze němſkeho wójſka pſched Verdunom.

Němſke wójſko je ſaßo troſchku k Verdunej poſtupiło. Po roſprawje němſkeho generalneho ſtaba ßu delnjoſakſzy wojazy na prawym brjoſy Maaſy ſ nadběhom ſtejiſchcźa pſchi ſkale 700 metrow k połodnju Hadraumontſkeho kubła a na hórkowym khribjecźe k dołhemu wjecźorej Thiaumontſkeho dwora Franzowſam ſeſbrali. 42 offizěrow, mjeſ nimi 3 ſtabowi offizěrojo, 1646 muži njeſranjenych jatych, 50 muži ſranjenych je do němſkeje ruki padło.

Wot 21. februara je ßo we wojowanjach pſched Verdunom 711 offizěrow, 38 155 muži ſajało.

B.

Morwoprajenje ſhubjenych wojakow.

Swjaſkowa rada je póndźelu wobſamkła, wukas wudacź, kotryž morwoprajenje ſhubjenych wojakow rjaduje. Morwoprajenje móže ßo namjetowacź, hdyž wo źiwjnju jeneho ſhubjeneho ſa jene lěto žaneje powjeſcze njeje doſchło. Pod tutymi pſchedwumjenjenjemi je wono hižo ſa cźaß wójny dowolene. Morwoprajenje ßo po ziwilnym prozeßowym rjedźe ſtožuje, kotrehož poſtajenja ßo na někotrych dypkach wudoſpołnja. B.

Němska a Amerika.

Dopißowaŕ Londonskich „Times“ w New-Yorku ßwojim nowinam powě, so je amerikanske ministerstwo Wilsonowej nocże na Němsku pschihłoßowało. W nocże ßo pjecża sćěhowaze żada: 1. Pokhostanje komandantow podmórskich czołmow, kotsiž ßu samolwiczi sa nadpady na „Sussex“ a druhe parne łódże, kotrež ßu ßo bjes prjedawscheho warnowanja torpedowałe; 2. dospołnje spokoßuże sarunanje schkody; 3. rukowanje sa to, so ßo wójna podmórskich czołmow hinak powjedże; 4. jeli so ßo do tychle żadanjow njeswoli, potom maja ßo diplomatiske poměry njepoßrědnje wotlemicź.

D.

Tobakowa sakonjowa pschedkoha.

„Tägl. Rundschau“ je shonika, so ßu ßo wuhlady na pschijecże sakonjoweje pschedkohi tobakoweho dawka w khěżorstwowym ßejmje poßledni czaß khětro pomjeńschake. Poczeżenju tobaka w tajkej wyßokosczi, kajkuż pschedkoha żada, ani sozialdemokratoju, kotsiž běchu wot wscheho spoczatka pschecźiwnizy pschedkohi, ani ßobustawy zentrumskeje strony njepschihłoßuja. Też mjes druhimi stronami je wjele pschecźiwnikow tobakoweje pschedkohi. Swjaski, kotrež ßo pschi tobakowym wikowanju a pschi dźěłanju zigarow a zigaretow wobdźěleja, ßu wot někotrych njedźel jara żiwe hibanje pschecźiwo pschedkosy cźiniłe a tole hibanje njeje, tak daloko hacź ßo na tobak a zigary poczahuje, bjes wuspěcha wostało. Měni ßo, so ßo pschedkoha tobakoweho dawka w khěżorstwowym ßejmje w jara poßkabjenej formje pschiwosmje.

B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

Na ruskim a balkanskim wojownischczu njebě niczo noweho.

Na italskim wojownischczu bě, dokelż bě wuhlad pschihodnischi, artillerijske wojowanje na někotrych fronczinych městnach żiwische. Wjerschk hory Col di Lana je w njepschecźelowym wobßedżenstwje. W Suganaskej stronje Italszy nache nowe stejischczapodarmo nadběhowachu.

B.

Schtwórta awstrisko-wuherska wójnska pożczonka

je ßo wupołożiła. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ wo tym pische: Něhdże měßaz po błyschczatym wuspěchu nascheje schtwórteje wójnskeje pożczonki ßo nětko też awstrisko-wuherske knjeżerstwo se schtwórtej awstriskej a wuherskej wójnskej pożczonku na pjenjeżne wiki wobrocża. Wot wudyrjenja ßwětowoweje wójny naschi wojazy w ßwěrnym brónjowym bratrowstwje hromadże s awstrisko-wuherskimi wojakami, s dźěła ßamo w shromadnych swjaskach wojuja. W pschinusowanym hospodarskim wojowanju my a Awstrisko-Wuherska w shromadnym wobaranju stejimy. Też na finanzielnej stronje ramjo pschi ramjenju wojujemy. Wuspěch noweje wójnskeje pożczonki swjaskowaneje monarchije smeja wschudże w Němskej sa dobycże shromadneje wězy.

B.

Italska wójskowa rosprawa.

W Adamelloskej stronje ßu naschi alpszy honjerjo poßlednje njepschecźelowe wotdźělenja, kotrež hischcże po lodźischczach błudźachu, wotehnali a 17. haprleje wjerschk hory Fuso (3402 metrow wyßokeje) wobßadźili a wobtwjerdźili. W Ledrostim dole po wupuscźenju saßobuležazych njepschecźelskich linijow po krocżelach k wjerschkej hory Sperone postupowachmy. W stronje wot rěki Ecże hacź k Brenty artillerija tsělesche. W Suganaskim dole ßo w nozy wot 17. k 18. haprleji nowe njepschecźelowe napinanja pschecźiwo stejischczam k wjeczorej wot hórskeje rěki Larganzy s twjerdym napschecźostejenjom naschich wojakow slemichu. W tej ßamej nozy naschi wojazy najswonkowischi rańschi rjap Col di Lana, kotryż hischcże njepschecźel wobßedżesche, nadběhachu a jón dobuchu, njepschecźelske linije s rosbuchnjenjemi wupuscźiwschi. Njepschecźelske wotdźělenja, kotrež hrjebje wobßadżene dżerżachu, ßo s wjetscha saßypnychu abo ßo morichu. Cźi, kotsiž běchu żiwi wostali, 164 khěżorskich honjerjow, mjes nimi 9 offizěrow, runje tak każ bronje, wójnska potrjeba a nadoba do nascheje ruki padżechu.

B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

18. haprleje. Na wjeczornej froncże pschi Bixtenskim jězorje, 5 kilometrow k wjeczorej wot Uexkülla a pola Jakobstadta bě wojowanje mjes artilleriju. Spytany njepschecźelski nadběh pola Njewerischkow, k połodnju městacżka Krewjow, ßo s naschimi pschedstražnikami wotpokasa.

W Galiziskej: 16. haprleje njepschecźel se żylnymi mozami „Popowy Grob“ nadběhowasche, ras ßamo w schěrokosczi dweju wjerstow. Wschě nadběhi ßo s cżeżkim schkodowanjom sa njepschecźela wotrasychu. Po wudospołnjazych powjesczach ßmy pschi dobyczu „Popoweho Groba“ 13. haprleje wulku hromadu ruczżnych tsělbow, patronow, telefonsku nadobu, toczaze maschiny, rospjerchate miny, bombymjetaki a k temu schtyri kaschcże bombow dobyli.

Kawkaska fronta: Pschi mórskim brjosy Turkow pschesczěhujo ßu naschi wojazy wjeß Dromu, 10 wjerstow k ranju wot Trapezunta, dobyli. K wjeczorej wot Erzeruma naschi wojazy po żylnym wojowanju Turkow s jich wschěch żylnych pólnych wobtwjerdżenjow cźißnychu.

19. haprleje. Kawkaska fronta: Trapezunt je ßo dobył. Sjednocżene mózne wojerske prózowanja wojakow kawkaskeho wójska a cźornomórskeho łódźstwa ßu ßo nětko s dobyczom tuteho wobtwjerdżeneho městna, najważnischeho pschi anatolskim brjosy, krónowałe. Po krwawnej bitwje, kotraż je ßo 14. haprleje pschi rěży Karadere bika, khrobli wojazy kawkaskeho wójska Turkow njepschestawajcy wróczo honjachu, njewěrjomne wobcżeżnosczе pschewinychu a wschudże saßakle njepschecźelowe pschecźiwjenje złamachu. S derje pschihotowanym sapschimanjom wójnskeho łódźstwa bě mózno, so ßo na khrobłe waschnje wojazy na brjoh wußadźichu a so ßo po brjosy postupowazy wojazy s artilleriju podpjerachu. Tutemu nowemu dobyczu pódla teho derje měnjene a pschecźelne podpjeranje howjesche, kotrež ßo jemu se strony wojakow, kawkaskeho wójska dostawasche, kotrež w Małej Asiskej postupowasche. W njemdrych wojowanjach woni se ßwojim rjekowskim dżerżenjom wscho mózne cźinjachu, so by ßo wotdźělenju, kotrež po brjosy postupowasche, jeho nadawk położił. Dalsche nadrobnosczе ßo hischcże wocżakuja. (B. W. T. B.)

Trapezunt je pódla Batuma najwjetsche město pschi anatolskim brjosy Cźorneho Morja. Jeho wobydleŕstwo ßo na něhdże 40,000 duschow woblicża, s nich je 21,500 muhamedanow, 9,800 Grichow, 7000 armenskich a zbytk s zusych wobsteji.

W prjedawschich cżaßach bě Trapezunt ważne město sa pschekhodny wobkhod s Persiskeje a do Persiskeje, wobejbje do Täbrisa psches Erzerum s wjelbludźazymi karawanami. Wot někotrych lět pak persiske wikowanje psches ruske pschimórske město Batum a Kawkasus dże. Do Erzeruma droha wjedże, po kotrejż ßo w symje cżeżko khodźicź hodźi. Psched někotrymi lětami w Trapezuntskim pschistawje lětnje něhdże 9000 łódźow pschikhadżesche a wukhadżesche. S wjetscheho dźěła běchu to łódże s ruskej khorhoju. Wuwożne wupkody běchu majß, lěschne worjechi, włóske worjechi, běłe buny a tobak. Też Trapezuntska wokolnosczе je horata a pucże ßu hubjene.

B.

Prjedawschi wójnski minister Poliwanow s wójskowym roskasowarjom.

General Poliwanow je po powjesczach pólskich nowin roskasowarstwo pschi galiziskej froncże pschewsak a je ßo na cżoło ruskeho wójska stajił, kotrež pschi rěży Strypje wojuje.

B.

Wotstronjenje poßedżenjow ruskeho ludoweho sastupjerstwa.

S zarowym wikasom ßu ßo poßedżenja khěżorstwoweje rady a dumy hacź do 29. junija wotstorczike.

D.

Pschewjesenje ßerbskeho wójska s Korfu do Salonikia.

„Frankfurter Zeitung“ je s Athena powjesć dostała, so je ßebi jendżelski pósłanz Elliot wot grichskeho knjeżerstwa dowolnosć żadał, so ßmělo ßo ßerbske wójsko po grichskej żelesnizy do Salonikia dowjesć. Wono ßo s transportskimi łódźemi do Patas dowjesy a wot tam po żelesnizy do Katerinу. Potom ßo saßo s łódźemi dale k Salonikiej powjese. To drje je sa wjele Grichow njeluba wěz, tola ma ßo pomyßlicź, so podmórske łódże njebychu w ßrjedźosemskim morju pschewjesenju ßerbskeho wójska s wulkim strachom hrosyke, hdy bychu Grichojo podmórske cżołmy tak pschescźěhałe, każ by ßo jim saležało. Duż dyrbi ßo nětko sa transport ßerbskeho wójska pucź po kraju wuswolicź. Schtworoswjaskowe wójsko njeje ßo sa cżaß ßwojeho wjazyměßacżneho pschebywanja żenje knjeżerskich prawow grichskeho stata dótknyło.

B.

Transport ßerbskeho wójska s Korfu do Salonikia je ßo, dokelż ßo nadpadow němskich a awstriskich podmórskich cżołmow bojachu, s najwjetschej wobhladniwosczu stał. Mjes Korfu a Patras je ßo 22 wobkedżbowańnjow pschiprawiło, psched kotrymiż běchu schtworoswjaskowe wójnske łódże sakótwizowane. Wschě łódże, kotrež po tejle liniji jědżechu, ßo sadżerżachu a ßo maliczkostnje pschepytachu. Pola Serbow, kotsiž ßu ßo do Salonikia pschiwjesli, je nadpadne,

so je liczba offizěrow pornjo muźstwu jara wulka. Prěni transport 14 offizěrow a 110 wojakow pschinjeße, njes tym so bě pschi druhim 100 offizěrow njes 4000 muźemi. B.

Grichiske wójsko rańschu Mazedonsku wopuschczi.

Grichiskemu wójsku je ßo poruczilo, rańschu Mazedonsku wodonsku wopuschczicź. Diwisija Sserbow ßo w Saloniku woczakuje. 22 namórskich stazijow njes Korfu a Patras transporty pschecźiwo njepschecźelskim podmórskim czołmam swěscźuja. L.

Rumunska ßo na wójnu hotuje.

Ruske nowiny ßo należnje se stejischczom Rumunskeje saběraja. Nowiny „Ruske Sskowo" ßu dźiwanje sbudźaze nastawki wo wobschěrnych pschihotach rumunskeho knjeżerstwa woczischczake, kotrež na to pokasuja, so Rumunska sa njedołhi czaß do wójny sapschimuje. Tak je ßo rumunske wójsko wo 40 nowych pěschich regimentow po 3800 mużach ßylnych powjetschiło, tak so rumunske wójsko nětkole 120 pěschich regimentow liczi. W rumunskim wójskowym wjednistwje ważne pscheměnjenja pschedsteja. Wójsko ßo do tsjoch wotdźělenjow dźěli. Dale je rumunske knjeżerstwo po zylym kraju wschě koprowe a moßasowe składy sebrało, a automobile, łódże, konje a wosy do wójskoweje ßłużby bjerje. Rumunska je zylu synu wobschěrne pschihoty k wójnje cziniła a je nětko nimale zyle hotowa. Hdy Rumunska sakroczi, njehodźi ßo rjez, tola dyrbi ßo s tym kóżdu hodźinu liczicź. Hižo wojerske a geografiske położenje Rumunskeje ßebi to żada.

„Bursowe wědomoscze" se staroscźiwoscźu na rumunsko-němske wikowanske wucźinjenja hladaja a k dopósnaczu dóńdu, so dyrbi wono s dopokasnom bycź, so Rumunska na schtworoswjaskowu stronu njestupi. Tola by njerosum był, wěricź, so stat, każ Rumunska, s Němskej, Awstriskej a Bołharskej póndże. Njedźiwajcy teho dyrbi ßo Ruska hladacź, so by wschěm móżnoscźam sroscźena była. „Bursowe nowiny" skóncznje měnja, so sakroczenje Rumunskeje s hłowneho dźěła wot wójnskeho położenja w Bukowinje wotwißuje. B.

Rusko-rumunske wikowanske poměry.

Każ ßo s Bukaresta powě, je ruske knjeżerstwo wuwos 70 waggonow ßymjenja zokroweje rěpy do Rumunskseje dowoliło. 40 waggonow je hižo do Bukaresta pscheijěło. Sa měnjenje, so by Ruska Rumunskej teho dla chzyła se skym wotpłaczicź, dokelż wona do Awstriskeje a Němskeje żito, skót a petrolej pschedawa, njeje żanych dopokasnow. B.

Jendźelske knjeżerstwo pscheczźiwo wużiwanju němskeho wuhla na neutralnych łódźach.

Jendźelske swonkowne ministerstwo wosjewja: So by ßo njedorosumjenju wobarało, jendźelske knjeżerstwo wschitkich neutralnych łódźerjow warnuje, němske wuhło jako nakład wosycź abo jo k tepjenju wużicź, dokelż ßo wono runje tak sebjerje każ druhe twory, kotrež ßo jako kontrebande wobhładuja. Wobßedźerjam neutralnych statow ßo teho dla radźi, so bychu ßo pscheßwědczili, so jich tepjenske wuhło njeje s němskich podkopkow pschischło a so bychu ßebi pola jendźelskich konsularskich sastupjerstwow wobßwědczicź dali, so je ßo tepjenske wuhło, kotrež ßo s jich łódźemi ßobu wjese, s dowolnoscźu jendźelskich konsularskich sastupjerstwow w pschistawje pschijało. B.

Potepjene łódże.

S Londona ßo powě: Norwegska parna łódź „Papelawa" je ßo s jenym podmórskim czołmom potepiła. Jejnej wobßadzy je ßo 15 minutow czaßa wostajiło, so by łódź wopuschcziła. „Papelawa" mějesche jako nakład tramy sa jendźelske podkopki, po tajkim kontrebandu. Muźstwo podmórskeho czołma je „Papelawu" sapaliło. B.

Neutralnosć Hollandskeje.

Hollandske knjeżerstwo je wschěm poddanam w brónitej staroßbje pschikasało, so hollandske mjesy njeßmędźa pschekroczicź. Hollandszy pschistawowi roskasowarjo ßu sakasali, do swonkownych pschistawowych twarow khodźicź. B.

Czeho dla Hollandska ßwojim wojakam hischcze dowolenzu njedawa.

Dwaj sozialdemokratiskaj ßobustawaj druheje ßejmoweje komory ßo 19. haprleje ministerstwoweho pschedßydu wopraschescheschtaj, hacź njeby móżno było, wojakam swucźenu dowolenźu pschiswolicź. Minister praji, so knjeżerstwo poruczene naprawy njemóże wróczicź. Strachi, kotrež ßu knjeżerstwo k temu pohnuke, njeißu ßo hischcze zyle shubike a bychu, hdy bychu ßo naprawy wróczike, saßo pschiběrake. S tym by njedowěrjenje nastało, hacź je ßebi Hollandska krucze wotmyßlika, na ßwojej neutralnosczi wobstacź. Naprawy ßu ßo jenoż czinike, so by ßo kraj psched wójnu wobarnował a so by ßo s podawkami njepschekhwatał. B.

Jendźelske powjesczе wo wojowanju w Mesopotamskej.

Po wosjewjenju Reuterez telegrafowańje je general Lake powjedźił: Popołdnju 12. haprleje naschi wojazy na prawym brjosy Tigrisa njepscheczelowe pschedßunjene linije 1½—3 mile wróczo czißnychu. So mohli to pschewjesczе, dyrbjachu naschi wojazy powodźenu krajinu pschekroczicź, pscheczehnjenu s wjele bahnischczemi, kotrež ßo na 500 hacź 1200 metrow wot Tigrisa hacź k Ummalbrahmskim bahnischczam wupscheszeraju. Na lěwym brjosy ßo woda s bahnischczow s wětrom do njepscheczelowych hrjebjow w Sannaiyatu pschihna. Njepscheczelej ßo, hdyż psched powodźenjom s hrjebjow czěkasche, wjele schkody naczini.

18. haprleje general Lake powě: Poßlednju nóz ßu ßo na Tigrisowy prawy brjoh wjazore napscheczne nadběhi czinike. Nasche linije ßo na jenotliwych městnach 500 hacź 800 yardow wróczo czißnychu. (1 yard = 91,4 zentimetra. Red.) B.

Nowe schmatańzy w Mexiku.

Na powjesczе s mexikanskeho wojownischcza, kotrež ßo po něczim we Washingtonje wosjewjeja, ßo dźeń a khutnischo poßłucha. Mjes wotdźělenjom amerikanskich jědnych, kotsiž běchu do Parala pschischli, so bychu sa Villu, wjednikom rubjeżniskich sběžkarjow, ßłědźili, a mjes tamnischimi wobydlerjemi a wojakami mexikanskeho presidenta Carranzy je k wojowanju doschło. Wobstupjenje amerikanske wotdźělenje je pjecza czeżko schkodowało. Pschecźeljo presidenta Wilsona praja, so je tutón hakle porucził, so ma ßo amerikanske wójsko s Mexika wróczicź, hdyż bě ßo shoniło, so je Villa bjes dwěla morwy. Knjeżerstwo pak njemóże wo tym niczo do sjawnosczе dacź, a w New-Yorku teho dla tale powjesez mało dowěrjenja namaka.

Londonske „Times" s Washingtona shonja: Po powjesczach s Mexika, je ßo Villowe czěło pjecza wuhrjebało. Amerikanske knjeżerstwo wudawa, so ßo wójsko sjednoczenych statow hnydom sawróczi, tak bórsy hacź ßo tele powjesczе jako wěrne wopokasaju. Powjesez, so ßu Carranzowi wojazy sańdźeny tydźeń amerikanskich jěsdnych w Parralu nadpadli, je wjeßelosez nad Villowej ßmjerczu pomjenschika. Pschiwißowarjo presidenta Wilsona wobżaruja, so je ßo Villowa ßmjrez shoniła, hdyż bě Wilson do Carranzoweho żadanja swolił, so ma ßo amerikanske wójsko wróczo sczahnycź. Wschelake znamjenja na to pokasuja, so sběżkarske hibanje, na kotrehoż czole Felix Diaz steji, straschny kharakter nabywa. Katholikojo a konserwatiwni jo pjecza podpjeraju. B.

Njewěstosez wo Villowej ßmjerczi.

Dokelż we Washingtonje hischcze njeißu niczo wěste wo Villowej ßmjerczi shonili, ßo tam boja, so je ßo powjesez do czista wumyßlika. B.

Amerikanske wójnske poßybki do Italskeje.

S Rotterdama ßo powě, so je woženje wójnskeho materiala se sjednoczenych statow do Italskeje ßylnje pschiběrało. Pódla munizije a tsělbow ßu ßo wulke hromady kataczkateho grotu, tornistrow, wojerskich schkórnjow, kopra, wojerssеje drasty a wschelakeje wojerskeje potrjeby wotwjeske. Trausport je ßo s jenej japanskej parnej łódźu wuwjedł, kotraż dyrbjesche s New-Yorka do Genuy jěcź. B.

Ze Serbow.

— **(Lětßa ßo s Hrodźischka jutry jejka njekuleja.)** Dźiwajo na wobcźeżnosczе ludoweho sežiwjenja je wyschnosez sakasała, lětßa jutry s Hrodźischka jejka kulecź. Wono by drje też bjes woßebiteje sakasnsje wupadło. Schtó by w czaßu khlěbowych, mjaßowych, butrowych a wschelakich druhich khartkow a snamkow k ßwojemu wjeßelu jejka do czrijódow wołatych dźěczi mjetał? Dźěczi bychu podarmo sa jejkami wołake a bychu ßo s prózdnymi měschkami domoj wróczicź dyrbjake.

— **(Wukas wo wobkhodźe ſ mydłom.)** Swjaſkowa rada je wukas wudała, po kotrymž njeßmě ßo ſa jedyn měßaz jenej woßobje wjazy dyžli 100 gramow woßebneho mydła a 500 gramow druheho myjadłow na pokaſanje khlěbowеje khartki wudacź. Pſchedawaŕ ma mydłow na pokaſanje khlěbowеje khartki wudacź. Pſchedawaŕ ma wotedacźe po waſy a druźinje ſ tintu na khlěbowej khartzy napißacź. Brodutruharjow ſwjaſk němſkich brodutruharjow ſ truhaŕſkim mydłom ſaſtaruje. Techniſkim dźěłaŕnjam, woßebje płokaŕnjam, ßmědźa ßo mydło, mydłowy pólver a tuczność wopſchijaze myjadła jenož ſ pſchihłoßowanjom wójnſkeho wubjerka ſa roſtlinſke a ſkoczaze wolije a tuk w Barlinje wotedacź.

— **(Pſchiwožny monopol ſa jeja a ſhuſtnjene mloko.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady maja ßo jeja a ſhuſtnjene mloko, kotrež ßo ſ wukraja do Němſkeje pſchiwjeſu, zentralnemu kupowanſkemu towaŕſtwu w Barlinje podacź abo pſchedacź. Towaŕſtwu ma ßo woſjewicź, kelko tworow je ßo pſchiwjeſko. Wono ſa pſchewſatu tworu pſchiměrjenu płaczišnu ſapłaczi. S tuteho poſtajenja ßu jenož make dźělby w puczowanſkim wobkhadźe wuwſate. Wukas hnydom do mozy ſtupi, mjes tym ſo khoſtanſke poſtajenja hakle wot 26. haprleje płacza. B.

— **Pizowanje ſkotu ſ běrnami ma ßo po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady hacź do 15. meje ſamjeſowacź.** Hacź do tuteho cźaßa ßmě ßo konjom wſchědnje nanajwyſchſche 10 puntow, ßwinjom nanajwyſchſche dwaj puntaj běrnow abo wudźělki běrnowych ßuſcheŕnjow dawacź. Hdźež ßo konje a ßwinje hacź dotal njejßu ſ běrnami pizowake, njeßmě ßo to też w pſchichodźe ſtacź. Běrnaza muka a ſchterka ßo ſ zyła njeßmě ſkotej dawacź.

— **Měſchczańſkej ludowej kuchinje** ßo w bliſchim cźaßu wotewritej. Porzija jědźe budźe ßo na ſnamki po 25 pjenjezkach pſchedawacź

— **(Nowe najwyſchſche płaczišny ſa běrny.)** Płaczišna ſa běrny, kotrež ßo po wjazy dyžli 10 zentnarjach ratarjej wotkupja, je ßo na 4 hr. 85 p. po zentnarju powyſchika. W drobnym wikowanju pſchi pſchedaczu ½—10 zentnarjow zentnaŕ 5 hr. 10 p. a pſchi pſchedaczu niže ½ zentnarja punt 5½ pjenjezka płaczi. Pſchi tejle płaczišnje njeßmě ßo ſa požczenje měchow a dowjeſenje do domu kupza niczo wobliczicź.

— **Najwyſchſche hródźne płaczišny ſa czelata a wowzy.** Saſſke miniſterſtwo ſnutſkownych należnoſczow woſjewja, ſo ßu ßo ſa Saſſku ſa czelata a wowzy ſcźěhowaze najwyſchſche hródźne płaczišny po zentnarju poſtajiłe:

Czelata niže 80 puntow hacź do 70 hriwnow, wot 80 hacź 150 puntow hacź do 100 hr., pſches 150 puntow hacź do 85 hr.

Wowzy. Korme jehnjata hacź do 120 hriwnow, pſches 1 lěto ſtare hacź do 100 hr., wowzy a borany hacź do 85 hr.

Měru dawaza je waha nacź wutrobu (12 hodźin bjes pizy) abo pizowane ważene ſ wotczehnjenjom 5 prozentow. Pſchi wobliczenju hródźneje płaczišny, kotraž ßmě ßo hacź do najwyſchſcheje płaczišny w jenotliwym padźe žadacź a ſapłaczicź, ma ßo pódla žiweje wahi też na rěſnu wahu dźiwacź. Hdyž ßo czelata a wowzy dale pſchedadźa, ßmě ßo jenož ſarunanje, kajkež je ſkotowikowaŕſki ſwjaſk poſtajił, hródźnej płaczišnje pſchiraſyczź. Schtóž poſtajene najwyſchſche płaczišny pſchekroczi abo druheho napomina, wuczinjenja wotſamknyczź, ſ kotrymž ßo najwyſchſche płaczišny pſchekrocza, ßo ſ jaſtwom hacź do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacź do 10,000 hr. khoſta.

— Dźeń prěnjeje meje ßo po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady hižo w nozy 30. haprleje w 11 hodźinach ſapoczńje. Cźaßniki maja ßo teho dla w 11 hodźinach na 12 hodźin pſchеſtajicź. Pſchi naſchich domjazych cźaßnikach ßo to lohko wuwjeſcź hodźi. Tola pola ßtónczných cźaßnikow, kajkež mamy w Budyſchinje na wěži radneje khěže a na wěži Peſtalozziſkeje ſchule njebudźe ßo pokaſowaŕ bjes prózy pſchеſtajicź dacź. Na tutymaj cźaßnikomaj budźe ßtónzo cźaß, kajkiž je hacź dotal płacził, dale pokaſowacź. S 1. oktobrom ſaßo dotalny dnjowy cźaß do mozy ſtupi.

— **(Khoſej ßmě ßo w hoſpodaŕſtwach ßmudźicź.)** Wójnſki wubjerk ſa khoſej, cźaj a narunadła woſjewja, ſo ßmě ßo w hoſpodaŕſtwach hacź do 20 puntow khoſeja palicź.

— Wuſtajenje njebo probſta a kanonika dr. Mahra, na kotrež maja jenož Sſerbjo romſko-katholſkeho wěrywuſnacźa a najprjódźy ſ wuſtajerjoweho pſchiwuſniſtwa a ſ Njebjelſchanſkeje woßady prawo, ma ßo wot 1. haprleje wudźělicź, a to ſtipendium wo 150 hr. ſa mkodźenzow na wuczeŕſkich ſeminarach, hajniſkich, hórſkich a druhich akademijach, a dwě ſtipendiji wo 90 hr. ſa mkodźenzow, kotſiž chzedźa wumělſtwo abo rjemješko nawuknyczź. Żadaczeljo chzyli ßo hnydom ſ khcheczeńſkim a ſchulſkim wopißmami pola tachantſkeho konſiſtorſtwa ßw. Pětra w Budyſchinje ſamolwicź.

— **Proßaze wiki w Budyſchinje** ßmědźa ßo ſaßo wotmětwacź, dokelž je pokhroma njes ſkotow w Budyſchinje ſaſchła.

— **(Wobmjeſowanje zokroweho pſchedawanja.)** Po woſjewjenju Budyſkeho wokrjeßneho komunalneho ſwjaſka a hamtſkeho hejtmanſtwa ßmě ßo zokor wot nětka jenotliwym woßobam a hoſpodaŕſtwam jenož po pokpuncze pſchedawacź. Hoſczenzarjo, korczmarjo, pjekarjo, a konditarjo maju ßwoju potrjebu zokora na ſakožku jeho pſchetrjebanja wot 1. hacź 31. měrza t. l. pola pſchedźyby měſtneho ſeźiwjenſkeho wubjerka hacź do 22. haprleje ſamolwicź.

S **Mniſchonza.** Tudomny fabrikſki wobßedźeŕ Ernſt Schmidt chze w ßwojej leżownoſczi koſczowu wutuczńjeŕnju pſchiprawicź. Napſchecźnoſcze pſchecźiwo temu maja ßo w běhu dweju njedźel pola hamtſkeho hejtmanſtwa cźinicź .

S **Pomorz.** Tudomna firma Lorenz & Kretzſchmar chze na ßwojej leżownoſczi koſczowu warjeŕnju pſchiprawicź. Napſchecźnoſcze pſchecźiwo temu maja ßo w běhu jeneho tydźenja Budyſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu woſjewicź.

S **Lubija.** Na njelube waſchnje ßu ßo rěſnizy w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje pſcheßłapili, kotſiž běchu wo ſakoŕſku dowolnoſcź proßyli, ſo ßměli k jutram nakupjeny ſkót ſarěſacź. Hamtſke hejtmanſtwo móžeſche dowolnoſcź jenož w jara wobmjeſowanym wobßahu dacź. Hacź do 1. meje dyrbi ßo rěſanje ſkota khětro jara ſamjeſowacź, dokelž ma ßo po 1. meji rosdźělenje rěſneho ſkota a mjaßa njes mjaßopſchedawarjow ſ nowa rjadowacź. Hiſchcze bóle njelubje pſchekhwatane bě wobydleŕſtwo, kotrež dyrbi ßo ßwjate dny mjaßowych jědźow woſtajicź, hacź ruſkje je mjaßowe khartki doſtało.

S **Biſkopiz.** Dwaj ruſkaj offizěraj póndźelu ſ Biſkopſkeho lěhwa jatych na to waſchnje cźeknyczź ſpytaſchtaj, ſo ßo na jedyn wós lehnyſchtaj a ßo ſ popjełom poßypacź daſchtaj. Straźnizy pak ßo hiſchcze ſ cźaßom jeju dohladachu.

S **Njeßwacźidła.** Lětßa bokmonczku je 26 ßerbſkich konfirmandkow ßwój kſchcheńſki ßlub w naſchim Božim domje wobnowiło. Wone běchu, kaž je to hacź dotal w naſchej woßadze waſchnje było, w płachcźiczkach k ßwjatocźnoſczi pſchiſchła. Tale jednora tola ſa konfirmaziju ßo jara pſchihodźaza draſta ßo naſchim woßadnym jara ſpodoba. Hižo ſ pohladanjom na nju ßo w cźłowjeku khutne ßwjatemu ſkutkej pſchiſprawne myßle ſbudźuja a nutrnoſcź ſa ßwjaty ſkutk ßo powyſcha. Ludźo, kotſiž ſa zyrkwinſke waſchnje, kotrež ßu nam prjedownizy pſchepodali, praweho ſroſymjenja nimaju, ßu drje płacheczicźki naſchich konfirmandkow wotſtronicź ſpytali, tola hacź dotal njeje jich prózowanje žaneho wuſpěcha měło.

S **Rakez.** Sańdźenu njedźelu tudomnaj Sigismundez mandźelſkaj ſtrowaj a cźiłaj ßwój ſlěborny kwaß ßwjeczeſchtaj. Jimaj wjele ſboža.

S **Rakez.** „Lipa“ njedźelu Palmarum ßwoje měßacźne poßedźenje wotmě, kotrež knjes pſchedßyda po ſwuczenym waſchnju wotewri. Sapißaj ßo cźitaſchtaj a ßo ſa prawaj ſpóſnaſchtaj. Knjes pſchedßyda ſpominaſche na ßmjercź ßobuſtawki Auguſty Kruźineje, kotrejež wopomnjecze pſchitomni ſ poſtanjenjom cźeſczachu. 11 ſ wójny póßłanych dopißow ßo cźitaſche a „Łuźiza“ ßo k cźitanju wuda. Po krótkej rosmołwje ßo poßedźenje ſkónczi.

S **Draždźan.** Sa naßlědnika komandowazeho generala 12. armeekorpſa, generala infanterije d'Elſy, je ßo komandeur 32. pěſcheje diviſije, generalny leutnant ſ Planitz pomjenował. S dobom je ßo wón na generala infanterije, pſchedběžnje bjes patenta, powyſchił.

S **Mužakowa.** W jenej hłubokej łuži ßu 35-lětnu wudowu Nowakowu tepjenu namakali. S liſtom bě wona ßwojim ßwójbnym božemje prajiła. — Hrabinſka Arnimſka ſwěrinaŕnja chze hacź na dalſche potſělanu ſwěrinu po puntach rospſchedawacź, ſo by ßo tu wobſtejazej mjaßowej nuſy po móžnoſczi wotpomhało.

S **Kutow** pola Mužakowa. Jenu ßłužobnu holzu, kotraž ßo ſ młyna wróczeſche, hdźež bě muku kupiła, młody cźłowjek nadpadże a jej ſ naßylnoſczu pjenjeſy wſa. Njekraßnik ſpyta potom holzu do bliſkeje pěſkoweje jamy ſtorczicź. Dokelž ßo holza wobaraſche a wo pomoz wołaſche, ju wón puſchczi a cźekny.

S **Wojerez.** Wobßedźerjo drobneho ſkota dyrbja jón nětkole tuerdźe ſawjeracź, hewak ßo lohko ludźo k njemu namakaja, kotſiž ßebi rad darmo pjeczeń napjeku. Tak ßu pſched nětkotrymi dnjemi tu ſ jeneho khlěwa jene proßo kradnyli; paducha hiſchcze njejßu wußlědźili

S Wojerez. Wojerowſki krajny radźiczel je postajił, ſo ſmědźa ſo jerje jenož po wasy a to punt nanajwyſchſche po 80 pjenjezkach pſchedawacź. Jenož ſobuſtawy Wojerowſkich, Kulowſkich a Ruhlandſkich rěſniſkich jednotow ſmědźa pſchemyſłownje ſkót rěſacź. Liczba ſkota, kotraž ſmě ſo ſa měßaz ſarěſacź, jednota kóždemu ſobuſtawej woſjewi. Sarěſany ſkót (howjada, czelata, wowy a ſwinje) a dźěle tajkich ſkoczatow njeſmědźa ſo ſ Wojerowſkeho wokrjeża wuwjeſcź. K domjazenu rěſanju je piſonna dowolnoſcź krajneho radźiczelſtwa trěbna.

S Wojerez. Někotre lipy w naſchim měſcze ſu w ſwojim roſwiczu zyle ſe ſwuczeneho porjada pſchiſchke. Prjedy hacź ſu ſo ſ liſczom ſaſelenike, ſu ſo ſ najrjeńſchim kczenjom wupyſchike. Kczějaze lipy bjes liſcza w haprleji drje ſu żadnoſcź, kotruž człowjek lědma czaß żiwjenja wohlada.

Se Shorjelza. Dla lohkomyßlnje ſawinowaneho czělneho wobſchkodźenja běchu ratarſkeho měſchczana Auguſta Pětſcha ſ Wojerez wobſkorźili a kawniſki ſud bě jeho k 30 hriwnam khoſtanja ſaßudźił. 21. dezembra loni bě ſchtyrilětna dźowczicźka jeneho broduſtruharja pod koła jeho ſ 75 zentnarjemi brikettow nakładźeneho woſa pſchiſchła; jene koło bě dźěſczowu lěwu nohu pſchejěło, a ſranjenje bě tak czężke było, ſo je ſo noha dyrbjała wotewſacź. Lawniſki ſud bě měnił, ſo je wobſkorźeny khoſtajonnje njewobhladniwy był, dokelž bě wón krótko do njeſboża ſ někotrymi murjerjemi rěczał, ſ czimž bě ſo jeho kedźbliwoſcź wot woſa woteczahnyła, tak ſo bě jemu njemóżno było, w woßudnym wokomiku njeſboże wotwobroczicź. Wobſkorźeny njeje woteżku w ruzy dźeržał a njeje wós ſ czaßom na bok ſczahnycź mohł. Pſched powolanſkim ſudom wobſkorźeny přejeſche, ſo je ſanjechanja winowaty; wós je ſo na hładkej dróſy do ſuwanja dał, budźiſche-li tam pěſk ſypany był, njebudźiſche ſo njeſboże ſtało. Po wobßwědczenju polizajſkeho ſeržanta Willingera je wobſkorźeny někotre kroczele ſady woſa ſchoł a njeje woteżki w ruzy měł. Woteżki ſu ſa klonizu ſwjaſane byłe. Jedyn druhi ſwědk pak je, kaž ſo też wobſkorźeny ſalubjeſche, widźał, ſo je tutón woteżki w ruzy dźeržał. Ssud ma ſa to, ſo wina wobſkorźeneho njeje dopokaſana a přeni wußud powaliwſchi jeho wuwinuje.

Jutry.

Hdyž ſaſronichu jutrow ſwony,
Hólczk ſtarſchimaj ſo narodźi;
Kak ſtłódke běchu jeho ſony,
Wón wotroſcze, ſo poradźi.

A kóżdu jutrownicźku rano
Wón wodu ſ rěczki cźěraſche,
A tebje, maczerka a nano,
Tak wjeßely ſ njej krepjeſche!

Po jutrach nowy wobleczeny
Do ſchule hordże ßahaſche,
Wot maczerki wſchak pſchewodźeny,
A wucźeŕ jeho witaſche.

Sso ſaß jutry pſchibliżachu,
Hólczk pſched woktarjom kleczeſche;
Tam duchowni joh' żohnowachu,
Wón Bohu ſwěrnoſcź lubjeſche.

A loni jutry myrtu mkódnu
Ta njewjeſta jom pſchityknu,
A ſ zyrkwje wjedźeſche ßej hódnu
Do domu lubu mandźelſku.

Ssu ſaßo jutry, ſwony ſwonja,
Wón padnył je na bitwiſchczu;
A domach horze ßylſy ronja
Tej ſtarſchej ſ mkodej wudowu.

O njepkaczcze, Khryſt ſtany ſ rowa
A wotewri nam njebjeßa,
Tam Bóh toh' luboh'ſa waß khowa,
Tam wóczko jeho wohlada!

K.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Wikowarja Thomaſa w Nowym Měſcze dla falſchowanja żiwnoſcze ſaßudźichu. Wón bě jecźmjenjowu pſchibjerkowu muku" pſchedawał, kotraž ſ wjetſcheho dźěła ſ jecźmjenjowych wotrubow wobſtejeſche. Khoſtanſka komora jeho k 300 hr. pjenjezneho khoſtanja ſaßudźi. Sssud ſo na to ſałożuje, ſo ſo + W Jahniz korczmje w Hornjej Kinje bě dźěłaczeŕ Wendelin Hantſchel ſ Eichwalda dźěłaczerjej Janej Haſchi, kotryž w korczmje bydleſche, ſ komory jemu jupu a módry ſchórznik kradnył. Hižo woſpjet khoſtaneho paducha k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźichu.

Přilopk.

* **(Njedoßahanje tuka jenož ſeſdacze.)** Jedyn jara ſamożity a wjelewažny kujes w Hamburgu wóndano w jenej ſhromadźiſnje praji, ſo ſo ludźom jenož ſeſdawa, ſo w Hamburgu tuk njedoßaha. Pſched někotrymi dnjemi ſo paduſchi do jeho domu dobuchu. Woni jemu pleza, połcz, kołbaßy a tſi ſudy butry ſebrachu a papjerku ſawoſtajichu, na kotruž běchu wjele wopſchijaze ſłowa napißali: „Hdyž Wam tuk njedoßaha, dha ſo Wam to jenož ſeſdanje."

* **(Saßypnjenje radneje khěże.)** W Litoměrizach w Czechach je ſrjedu dopołdnja ſrjedźny twar ſtareje radneje khěże, w kotrejž bě měſchczańſki pſchemyſłowy muſej ſaměſczeny, ſaßypnył. Naſtata ſchkoda je wulka.

* **(Jedyn bludny ſchěſcź woßobow moril.)** We wojeŕſkej wotkhorjerni w Rudolfsheimje je pěſchk Fichtner na dobo wobkludniwſchi krawny czin ſkucził. Wón dopołdnja ½9 hodźin ſe ſwojeje tſělby na muźſtwa w ſtražowanſkej ſtwje pośpochi tſělesche. Někotſi wojazy ſo ſmjertnje ſranichu. Na to wón diwe hodźinje ſ woknom won tſělesche. Podarmo wojazy a wohnjowa wobora ſ tſjoch ſtykawow do njeho ſtykachu, ſo bychu jeho wotehnali. Fichtner wſcho hromadźe 14 magazinow ſwutſěła, hacź ſo wohnjowa wobora ſkónczje ſ durjemi k njemu dobu a jeho ſwupſchima. W ſtražowanſkej ſtwě ſo morichu: jedyn feldwebel, jedyn czahowy wjednik a jedyn wojak; wſchě druhe woporу wobkludnjeneho ſo w dworje morichu, hdyž ſpytachu jeho njeſchkódneho ſczinicź. Dokelž Fichtnerowe kulki do jara wobkhodźenych drohow lětachu, dyrbjeſche ſo tam wſchón wobkhad ſaſtajicź. Fichtnera, kotryž bu ſkónczje ſam ſranjeny, do bludnizy dowjedźechu.

* **(Wopaczne winowanje.)** Wo żonje rytmiſchtra ſ Herdera w Draždźanach, kotryž je ſ wójny ſo wróciwſchi ſo ſatſělił, běchu pſchißłodźerſke huby roſſcherjake, ſo je wona ſ jenym baronom czekka. Na tutych kleſkach njeje niczo wěrneho. Herderowa mandźelſka je w njepſchitomnoſczi ſwojeho muża pózciwe żiwjenje wjedła; jej ſo njehodźi żanych porokow czinicź.

* **(Ssamomordarſtwo.)** Pónđźelu wjeczor je ſo woßomnacźelětny ſchoßaŕ U., kotryž w Mannewizach pola Oſchatza ſłużeſche, blisko Döbelnſkeho dwórniſchcza żeleſniſkemu czahej pſchejěcź dał. Wón ſo hnydom mori; jeho cźěło bě ſo ſrjedźa pſchejěło.

* **(Rubjeżny nadpad.)** W jenej Elberfeldſkej fabrizy jedyn muż do jeneje ſtwy ſaſtupi, w kotrejž fabrikſki miſchtr niſdu ſa dźěłaczerjow wotliczowaſche. Sawoławſchi: „Ruzy ſběhnycź!" wón tutomu revolwer na pſchecźo dźeržeſche a do njeho wutſěli. Potom wón ſ blida 600 hriwnow ſhrabny. S jěſdnym kołom, kotreż bě ſo do jeneho fabrikſkeho twarjenja ſtajiło, wón wotjědże. Myßla ſebi, ſo je rubjeżnik něhdy w fabrizy dźěłał.

* **(Njedoßahanje muki.)** Pjekarjo w Lieguizy chzedźa kóżdy tydźeń jedyn wſchědny dźeń pjekarńju ſamknycź, dokelž jim pjecźa pſchipokaſana muka njedoßaha, a dokelž je pſchibjerkowa muka, kotraž je ſo ſwobodnemu wobkhadej pſchewoſtajiła, pſchedroha. Dokelž je ſo muka po khlěbowych ſnamkach pſchidźělika, wobydleŕſtwo měni, ſo je ſnadź ſo pſchewjele muki k pjecźenju tykanzow pſchetrjebało. Duż ſo wocźakuje, ſo wyſchnoſcź ſakaże, tykanzy pjecź.

* **(200,000 lirow ſo rubilo.)** Khrobke rubjeżniſtwo je ſo w pjenjeżnej khowarni Mailandſkeje zentralneje żeleſnizy ſkucziło. 19-létny kaßyny ſaſtojnik Ceſare Jugleſi ſ jenej opiumowej zigaru ſwojeho kollegu Piſtona w khowarni ſaſpańi, ſe żeleſniſkeje kaßy 200,000 lirow (frankow) rubi a ſ nimi cźeknu. Sslědźenje ſa rubjeżnikom je hacź dotal bjes wuſpěcha było.

* **(Żonjaze cźěło w draſtnym khamorje.)** W Ballenſtedtu ſu wudowu knjeżerſtwoweho twarza Ruża w jejnym wobydlenju w draſtnym khamorje morwu namakali. Semrjeta ſe ſwojej ſłużobnej ſama w přenim poſkhodże khěże na prynzowſkej dróſy bydleſche, kotrejež delnje wobydlenje w tu khwilu próſdne ſteji. Rußowa bě wjeczor w ſwuczenym cźaßu ſpacź ſchła, a ſłużobna naſajtra pſchedſalne durje pſchiſacźinjene a papjerku na nich namaka, na kotrejž bě napißane, ſo je ſo Rußowa roſßudźiła, na njewěſty cźaß ſapuczowacź. Jedyn polizajſki poß cźěło w khamorje namaka. Na jeho ſchiji běchu ſnamjenja dajenja ſpóſnacź.

* **Wjedro na wojowniſchczach** je poſledni czaß khětro njewobſtajne było. Na wjeczornym wojowniſchczu je hižo pſched wjele njedzelemi czopke nalěczo do kraja pſchiſchko, tola je wono khětro wiwawe było, a ßkónczne dny ßu ßo pſchezo ſaßo ſ deſchczom wotměnjake . Poßlednje dny je wono ßamo jěre było a ßylne wětry a deſchcz mějachu pſchewahu. Wjedro je tam podobne kaž pola naß w Sserbach, ſkerje hiſchcze njelubosniſche.

W ranju je nalěczo ſymu teho rnnja wuhnako, hacz trajnje, njehodźi ßo rjez. Poßledni czaß bě tam wjedro trochu lěpſche a ſpomnjenjahódno czopliſche a bóle ßkónczne hacz w Němſkej. We Wilnje, Mitawje a w druhich měſtnach pſchi rańſchej froncze je rano 7—8 gradow czopko było. Tola wyßoki ßněh je hakle nětkole wostak a ſmjerſt je ßo lědma ſe ſemje wucžahnył, kotraž je teho dla hiſchcze jara žumpata. Duž ßo hakle ſa něktre njedzele wójnſke operazije wocžakuja, hdyž budze ßo po ſemi ſaßo jěſdźicz a khodźicz hodźecz.

* **Potajenje žita a pizowanje ſkota ſe žitom** je ſchoßarjej na knježim kuble w Kleinzſchocheru, Khorli Koberej, 2000 hriwnow pjenježneho khoſtanja pſchinjeßło. Wobſkorżeny bě pſchi ſapißanju ſebraneho žita ſ najmjeńſcha 35 měchow jeczmjenja a 10 měchow wowßa potajił. Wón bě jo na kubju domſkeho ſnoßycz dał, ſo by žito poſdźiſcho ſkotej ſdawał. Dale bě Kober wot ſeptembra hacz do dezembra wjetſche dźělby wowßa a rožki k pizowanju wužił, hacz bě ſakońſzy dowolene. Tak bě wón město 3 puntow wſchědnje 9 puntow kóždemu konjej dawał.

* **Hróſbny ſkutk žiwjenjaßyteho.** Žałoßny ſkutk je ßo ſchtwórtk w Zürichu ſtał. Tam něhdże wokoło 3 hodźin popołdnju trochu derje ſwoblekany muž ßrěnich lět do jeneje brodutruharńje pſchińdże a ßebi żadaſche, ſo bychu jemu brodu wottruhali. Brodutruhaŕ ſwuczene pſchihoty pſched pſchikhadnikowymaj woczomaj cžinjeſche a ſkónczne britej nawótſi. Zuſy po ſdaczu zyle ſ měrom jeho dźělu pſchihladowaſche a proſcheſche jeho, hdyž bě ſ nim hotowy, ſo by jemu ſchkleńzu wody pſchinjeßł. Brodutruhaŕ ſwóluiwje britej na bok połoži a do kuchiny po wodu dońdże. Sa czaß jeho krótkeje njepſchitomnoſże zuſy nawótſenu britej pſchimny a ßebi ſchijinu wulku žiłu pſcherěſny. Hdyž ßo brodutruhaŕ ſ kuchinje ſe żadanej wodu do truharńje wróczi, wón ſ hroſu wróczo ſlecża, pſchetoż na ſemi mrějo w ßwojej krwi zuſy leżeſche. Wot ßwojeho żałoßneho naſtróżenja ßo trochu ſhrabawſchi, brodutruhaŕ hnydom poliziji wo żałoßnym podawku powjeſcz da. Wyſchnoſcz ſpěſchnje pſchepytanje ſawjedże a najprjódzy brodutruharja pſcheßłyſcha. Potom ſaki ßamomordarja, kotryż bě ſa něktre minuty wumrjeł, pſchepytachu, tola ani papjerki njenamakachu, ſ kotrejež by ßo jeho mjeno ſpóſnacz hodźiło. Saki běchu ſ zyła hacz na něktre maliczkoſże próſdne. Powjeſcz wo krwawnym podawku ßo rucże w ßußodnych drohach rosnjeße, a wulka czrjóda ludźi, wożebje żonow, ßo pſched brodutruharńju ſběża. Wokoło 5 hodźin bě pſchedpſchepytanje ſkónczene, a cžęło ßo w jednorym czornym kaſchczu do anatomije dowjeſe.

Pobožny braſchiwz.

(Skónczenje.)

To bě direktor hrabinſkich kubłow, kotryż bě runje ſe żeleſnizy ſ woſom pſchijeł. Hiſchcze bě wón, hdyž do dwora jědźeſche, jeneho muża cžękacz widźał a pßa, kotryż jeho ſchczowkajo ßlědowaſchj. Niczeho dobreho ßo njenadźejo, bě wón revolwer wuczahnył a bě do domu ſaſtupił; pohoncz a ßkužobnik Jakub, kiž bě też wobronjeny ſa nim ſczěhowaſchtej. Hdyž běſchtej jim dźěſczi ſtraſchny podawk ſ krótka ſwupowjedakej, nańdźechu w kónzu, hdźež bě pißarnja, wboheho Jurja. Wón pſched wotewrjenymi durjemi do pokładnizy we ßwojej krwi leżeſche; wón bě ßurowje kłóty.

Spěſchnje wſachu mużſzy ranjeneho a donjeßechu jeho na druhi kónz — ale ſchkleńczane durje do wobydlenja běchu pſchezo hiſchcze ſamknjene. Dwójzy ßo ſ kłoßom ſawoka a ſ mozu ſaklinko, ale nutſka njewotamkachu, duž direktor kruch ſchkleńzy wuraſy a Jakub móżeſche nětkole ſ kluczom, kiž nutſka tczeſche, durje wotamknycz. Schewzez Jurja do direktoroweje ſparneje komory donjeßechu a jeho do jeho loża położichu; pſchetoż direktorowe łożo bě najbliżiſche. K nuſy Jurja hnydom ſawobalichu; pſchetoż direktor bě na tajke pſchipady pſchihotowany.

Direktor ßo nětkole Jurja wopraſcha:

„Boli cże rana, wbohi Jurjo? Lěkaŕ hnydom pſchińdże; hižo ßym po njeho póßłał.“

Tu ranjeny ſ kłowu tſchaßeſche a ſaſchepta:

„Moja macz . . .“

„Haj, Jurjo, po twoju macz też hnydom póſczelu; ta pſchi tebi woſtanje.“

„Nanko, mój ſpěſchnje po nju doběhnjemoj“, Jank a Hanka rjeknyſchtej.

„Wórſcha njech ßobu dże — ale ſpěſchnje!“

Sa krótki czaß tu macz běſche; bórſy też lěkaŕ dóńdże, kotryż we wßy bydleſche, a ranjeny bu zyle prawidłownje ſawobaleny. Doſcz khutnje naſhonjeny muż hladaſche. Jurij bě bórſy wſchitko wupowjedał. Dweju mużſkeju bě widźał; jedyn bě ßo w jenej ſtwě kónza, w kotrymż bě pißarnja, ſhubił; druhi bě na njeho pſchiběżał a Jurij bě jeho krucze dźerżał, doniż jemu wjazy móżno njebě, dokelż jemu jara krej běżeſche.

Jurjowa macz hnydom pſchińdże a ßo lěkarja wopraſcha, hacz je rona tak jara ſtraſchna, ſo dyrbi ßo Jurij na ßmjercz pſchihotowacz . . .

„Tak to njeje“, wón wotmolwi, „jemu w tu khwilu ßmjercz njęhroſy; ale to budze tójhdy tracz, prjedy hacz ſażije.“

„Maczi, nětkole cžinju tebi hiſchcze telkole hary“, Jurij ſcheptaſche, „a njemóżu nicžo dźěłacz a ßebi ſaßłużicz!“

„Budź ſměrom, Jurjo!“ direktor troſchtowaſche, „twoja ßwójba ſchkody njeſměje; ty ßy hrabji wulku ßłużbu wopokaſał.“

„Tón Schelik“, poßměwaſche ßo Jurij.

„Haj, tón Schelik — tón je nutsdobywarja wuczuł; tón dyrbi ßo derje měcz.“

Sa tón czaß běſchtaj też direktorowa pſchichodna macz a ßwakowa do jſtwy pſchiſchkej. Direktor jeju kedźbu njemějeſche. „Nětkole dyrbju do ßwojeje pißarnje hladacz“, wón rjekny. S Jakubom a ſ pohonczom, kotrajż běſchtaj wobaj wobronjenaj, wón do kónza, hdźež bě pißarnja, ſoſtupi, ſo by najprjódzy wſchitke rumy pſchepytał. W jenicžkim rumje, kiž njebě ſ lěßyzami ſaſtarany, wokno wotewrjene ſtejeſche; ſ tym bě druhi rubježnik cžęknył. Pjenježny khamor bě drje na jenym rózku ſ nſeboſom nawjercżeny, hewak pak njeſranjeny; ſa to pak běchu nutsdobywarjo pißanſke blido wotamkli a drobne pjenjeſy, kiž tam leżachu, wſali a wſchě kaſchczíki pſcheryli.

Hdyž direktor ſkónczne ßo wróczi a hiſchcze junu ſa Jurjom hladaſche, ſdaſche ßo, ſo tón dřema; jeho ßwěrna maczerka pak pſchi kożu ſtejeſche, wóczka ſ njeho njeſpuſchczi a ßo ſa njeho modleſche.

„Jurjo, ßy ty derje wobſtarany?“ wón rjekny, hdyž jemu dobru nóz dawaſche. Potom ßo do bydlenſkeje jſtwy wróczi; tam poczeſchtej wobej żónſkej jemu wukożowacz a wopißowacz, kak jara ſtej ßo wuſtróżiłej, a chżyſchtej jeho ſ tym ſamylicz. Najprjódzy wón mjelczeſche, ſo by ßo po dołhim puczowanju tróchu wokſchewił, wón ſchkleńzu wina wupi. Napoßledku pak wón rjekny:

„Kak móżeſchtej wój, wowka a cżeta, mojej dźěſczi ſe ßwojeho ßamßneho wobydlenja wuſamknycz a na ſkhodze woſtajicz, hdźež běſchtej wonej bjes ſchkita nutsdobywarjam pſchepodatej? Njeby-li nutsdobywaŕ ßmilniſchi był hacz wój, byſchtej mój Jank a moja Hanka nětkole runje tak we ßwojej krwi, kaž Jurij ßnadź morwej w domje leżałoj:“

Wſchej wuſtróżanej żónſkej ſakſchikniyſchtej a rjeknyſchtej, ſo wonej to tak měnikej njejſtej; ſe ſtrachom wſchak njejſtej wonej wjedźałoj, ſchto cžinitej.

Ale hrabinſki direktor ſe ſazpěwanjom ſ ruku machny a jeju wotpokaſa.

„Ta ſazpěta pobożnoſtkarka, ſtara Schewzowa“, wón potom ſ krutym kłoßom wotrěcza, „ta ßwojich dźěczi njebudźeſche pſched khěżu ſtajiła; ta budźeſche ßo pſched nje ſtupiła a ßo radſcho najprjódzy ßama daka ſkónzowacz. A tón wbohi braſchiwz, Jurij, khudy teptaŕ piſchczelowych měchawow, ſ kotrymż ſtej wój jako ſ dundakom ſakhadźałoj, tón je ſmużicze ßwoje żiwjenje do ſtracha ſtajił ſa mnje a ſa mojich ßwójbnych, a wój ſtej dźěſczi ßebi ßamymaj pſchewoſtajilej; tajke ßu to wěży. A ſ tym ßmy na dźenßniſche hotowi. — Dobru nóz!“

S tym pſchińdże nowy porjad a nowy duch do domu. Hižo ſczěhowazy tydźeń běſchtej pſchichodna macz a jejna dźowka, knježna Herta, ſ hrabinſkeho hrodu Herbowa wotpuczowakej — a żenje wjazy tam ßo njewróczikej. Wothladowarka dźěczi ſ dobreje ſchcheſczijanſkeje ßwójby bě ſa to do domu pſchiſchła, a nětkole njebě wjazy ſadźěwkow, ſo ßmědźeſchtej dźěſczi do zyrkwje khodźicz; też rano a wjecżor a też do jědże a po jědźi ßo ſhromadnje modlachu, kaž ßo ſchcheſczijanam ßłuſcha, a dźiwna wěz, nětkole bě direktorej ßamemu lohko, też ßo ßobu modlicz. Dom ßo zyle pſcheměni. To bě zyle hinaſchi duch, kiž tu knježeſche. A hdyž ßo wěży prawje wobhladaju, bě to zyle ßamßny duch, kiž pola Schewzez dawno knježeſche, tak ſo bě tam ßłódki měr a pokoj a cžiche ſboże. To bě duch wſchědneje

nutrneje pobožnosćze, žiweje kschesćžijanskeje wěry a luboscze a runje tajke bě tež žiwjenje wschěch w domje. Tajki duch džiwy skutkuje a wuběrywa žohnowanje na wschitke strony žwójbneho bycza, sa cžło a sa duschu. Tajki duch tyžaz najcžežschich praschenjow rosjaßnja a nadawkow dopjelnja; mjes tym so žebi mnosy statnizy, sakonjedawarjo, myßlerjo a spißowocželjo podarmo hłowu łamaja, hdyž chzedża s druhim duchom žwět wosbožicź.

„Sswój pokoj wam dawam; niz jako žwět dawa, ja wam dawam. Njech njerudži žo wascha wutroba a njeschrachuje žo!" (Jana 14)

Tak nasch Knjes a Sbóžnik praji; to je dobytk cžerpjenja a horjeschtacza nascheho Knjesa, to je jutrowna hnada, žohnowanje a prědowanje. „Pokoj budź temule domej!" tak je pschikasał žwojim wuczobnikam, tak mějachu postrowicź kóždy dom a hdžežkuli žu tutón pokoj, tuteho ducha pokoja pschiwsali, tam wón knježi a wschěch wosboka hižo na semi, a wjedże k sbóžnosczi do njebjeß. Kak wěrne tute žlubjenje nascheho wumožnika je, wo tym stej žo posdźischo direktorej wocži dospołnje wotewrikej, hdyž jemu pschi khorokožu wboheho Jurja jeho macź pschipowjedasche se žwojeho žiwjenja a se žwojich nashonjenjow. Tam wón rospósna wěży, na kotrež hacź dotal se žanym wóczkom njebě pohladał, do potajnstwa pokoja Božeho w domje.

Nutsłamarjow hischcze w žamßnej nozy wußlědźichu. Schelik njepopuschczi scžěhowacź sa jenym, kiž bě Schewzez Jurja ranił. A hdyž slósinik do rostleńnje w sahrodże cžekny, mały schczowkał sasłobjeny sa nim běžesche. Stary sahrodnik s pohonczom sa nim pschińdże a nětkole spósnachu, so bě sahrodnikowy pomoznik, kiž hakle bě njedawno do žłużby sastupił, to skucźił. Wón bě žebi s jenym pschecželom, kotrehož tež bórsy popadnychu, tu nóz wotkakał, w kotrejž bě niz jeno direktor žam a žłużobnik Jakub, ale tež pohoncz njepschitomny, so by po wobeju na dwórnischczo jěł.

Schelik pak ma žwoje lěhwo niz wjazy w symnej kólni, ale w kuchini, hdźež je tež w symje cžopko. Hewak pak wón, njebojasnse a bjes sadźěwkow nuts a won khodźi a do jstwow, salonow a do pißarnje a jemu žo hižo dawno njestysła na hrodże Herbowje; tež je wón wot młodeje hrabinki žłěborny pask wokoło schije dostał, na kotryž je dźeń s pißany, na kotrymž je žo jako rjeko.vski straznik wopokasał.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjescze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, jutrowniczku, rano w 7 hodzinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja we 8 hodzinach smeje farar Räda serbske a 1/2 10 hodzin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Saksle hłowne bibliske towarstwo sběra.

Druhi dzeń jutrow smeje rano w 7 hodzinach farar Räda němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja we 8 hodzinach smeje duchowny Tyschek němske a 1/2 10 hodzin serbske prědowanje.

Pched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa połład wěrowanskich biblijow sběra.

Tsecźi dzeń jutrow wotmeje farar Räda dopołdnja w 9 hodzinach serbske kemschenje.

Kollekta sa wójnsku pomoz.

Tydzeńske sastojnske dźěta smeje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 13. haprleje: Erna Emma, Ernsta Pawoła Wünscha, khežerja a cžełc w Brěsowje, w tu khwilu we wojerskej žłużbje, dź., 1 l. 7 m. 9 d.

S druhich wosadow: Lejna swudowjena Karołußowa we Wulkej Dubrawje, 51 l. 8 m. 11 d. — Jurij Kobjela, hosczenzar w Minakale, 51 l. 6 m. — Handrij Duczman, wumjeńkał w Klukschu, 73 l. 6 m. 8 d. — Pawoł Gerhart, Bohuwěra Wünsche, žiwnosczerja w Klukschu, ž., 5 l. 7 m. 14 d. — Rejsa Krawzez w Komorowje p. Klukscha, 15 l. 6 m. 6 d. — Handrij Ernst Greulich s Njechornja, wojak krajneje wobory pschi maschinsko-tželbnej kompagniji, padny w bitwje, 38 l. 8 m. — Ernst Herman Hasa, wojak w reserwnym pěschim regimencze cžo. 242, padny w bitwje, 23 l. 9 m. 20 d.

Zyrkwinske powjescze s Hodźija.

Prěni dzeń jutrow smeje rano 1/2 8 hodzin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smeje farar Kschižan serbske a w 10 hodzinach němske prědowanje.

Druhi dzeń jutrow smeje rano 1/2 8 hodzin farar Kschižžan němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smeje duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodzin serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Saksle hłowne bibliske towarstwo sběra.

Tsecźi dzeń jutrow rano w 9 hodzinach serbske prědowanje.

** Hižo wot 32 lět **

pschedawam na **Budyskich wikach**

žymjenja sa nalětni a lěcžny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khežorskeho a kralowskeho podawarja, žo mi scželaze, wožebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe žymjo** (wožebitosćz), kotrež tole lěto wožebje derje skhadża.

Tehodla žwojim cžesczenym wotebjerarjam wschě žymjenja w dobrej skhadżazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a cžerwjene hobrskowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjeczanske

žołte žymjo, najwjetschu cžerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe žymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho žrěnjosažneho, hollandskeho cžěmnocžerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a žerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cžěskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk žymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Wožebitosćz: Erfurtske kwětkowe žymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane cziste dzeczelowe žymjo, němski wußyw.

Wulki wubjerk **Draždžanskeje zyble k žadženju.**

Wožebje poruczam wot hollandskich plahowarjow žo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **žymjenjowa pschedawarnja**

w **Kołwasy** pola Pomorz.

Moja praxis je nětkole

na žukelnskej haßy 1

na rózku žitnych wikow

Johanna Stahlez, dentistka.

Suby žo czahaju, žo poredźeja a žo na wschelake waschnja wupjelnjeja. Zuse suby žo žaßadźeja.

Bukečanske serbske towarstwo

zmeje njedźelu 30. haprleje popołdnju w 4 hodzinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk k. wyššeho wučerja Šücy z Rachlowa wo dalokich pućach. Sobustawy a hosći k temu należnje přeprošuje **předsydstwo,**

Runklizu

najlěpje skhadżazu poruczа tunjo

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach w Budyschinje.

Jeja

kóždu dźělbu po dnjowej placźisnje kupuje

Müllerez konditornja

pola pósta.

Jeczmjenjowa muka

je ſaßo doſchła, kotruż tunjo porucza

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach w Budyſchinje.

Wóſk

po najmyſchſchich płaczišnach kupuje

Ota Engert

na ſnutskownej lawſkej haßy w Budyſchinje.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedżicź** dacź, njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedżuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khcżorſkeje dróhi w cżrijownj knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Jutrownu póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Rakezach w knjeżim hoſcżenzu wuhotuje ßerbſke tow. „Jednota“ w Rakezach ßwój

2. ſpěwy wjeczor

ſe ſpěwom a dźiwadłom.

Wunoſchk je ſa „Heimatdank“.

Pſcheczelnje pſcheproſchuje

towarſtwo.

Wucżobnika

k jutram pyta **Auguſt Schubert** w Njeßwacźidle.

Żeńtwa.

Ratař w ſchtyrzeczich lětach ſ małym ſamoženjom chze ßo ſ knjeżnu abo wudowu hacź do 40 lět woženicź. Něſchto ſamoženja ßo pſcheje. Wón by ßo też do jeneho ratarſkeho wobßedźenſtwa woženił. Listy chżyłe ßo we wudawarni „Serb. Nowin“ ſ napißmom Żeńtwa 30 wotedacź.

Żeńtwa.

Wudowa w 50. lětach ſ 5000 hriwnami ſamoženja by ßo ſ pſchiſtojnym mużſkim woženiła. Poſkicżenja chżyłe ßo do „wudawarnje „Serb. Nowin“ ſ napißmom S 100 póßłacź.

Palma měra

na row

lubowaneho mandźelſkeho, tſěchikryjerſkeho miſchtra, wojaka

Hermana Nowaka

nar. ßo 21. ſept. 1876 w Rakezach a wumrje ſa wótzny kraj w Draždźanach 22. haprleje 1915.

Ow hlajcże, lěto je dźenß ſaſchło,
So w ſemi, khłódnym rowje ſpi
Waſch lubowany mandźelſki,
Kiž bě wam wſchitko na ſemi.

Hdyž wudyrika běſche wójna,
Kiž je tak krwawna ßurowa,
Je cżahnył ßobu też do boja,
Kaž wojakej ßo pſchißłuſcha,
Je hnydom w horzych bitwach ſtał
Sa krala a dom wojował.

Na ſtražy ſtejo w tſělnych hrjebjach
Sſo pſchi tym cżeżży naſymni
A po wſchěch pólnych wobcżeżno-
Bu pſchijaty we khorowni ſicżach
We wulkim měſcże Saarbrücku,
Hdźež jeho ßwěru hladachu.

Hdyž ſ nim tam k polěpſchenju dźěſche
Bě jeho, waſche żadanje,
So pſchijaty wón na to běſche
We Draždźanach do khorownje,
Hdźež jeho wopytali ſcże,
Joh' we boloſcżach troſcht' waſchcże.

Ach wón je wjele cżerpicź dyrbjał,
Bě wjele nozow bjes ſpanja,
Je we ſtyſku ßo k Bohu wołał,
Kiž bě móz jeho żiwjenja,
Wſcha rada, pomoz lěkarſka
Jom' żiwjenje njej' ſdźerżała.

Sſej njeſcże myßlili wy tola,
Hdyž tſi dny do joh' wumrjecża
Wy jeho wopytali ſcże,
So ſ nim tak khětſje k ßmjercźi dże.
Sſo njerudźcże, wjaz' niepłakajcże,
Wſcho pſchětrał je a k Bohu ſchoł,
Tam ßo wy ſ nim ſaß' wohladacże.
Hdyž ſcże wy ſchli pſches ßmjertny doł
Do kraja wěcżnoh' żiwjenja,
Hdźež jeho duſcha kraßnoſcź ma.

Wón dźerżał je ßo ßwěru k Bohu
We ßwojim zyłym żiwjenju,
Hdyž dźěwał běſche wo tydźenju,
Schoł njedź'lu k domu Bożemu,
Je ßwěrny był hacź do ßmjereże
A ma nětk wěcżne wjeßele.

Wón pſchebywa na tamnym měſcże,
Hdźež ſ Lazarußom ſtrowoſcź ma,
Joh' cżěko ſpi, to ſa troſcht mějcże,
We rowje każ ſcże żadała,
So możecże jón wopytacź,
Sſwój wótcżenaſch tam wnſpěwacź.

Spi mandźelſki mój lubowany,
We cżichim měrje, pokoju,
We Rakezach tu pohrjebany,
Hacź Bóh na tamnym wulkim dnju
Cże ſ rowa nětdy wubudźi
A ſo mnu wěcżnje ſjednocźi.

Na żadanje ſrudźeneje mandźelſkeje J. Kruża.

Hłowna zhromadźizna

Maćicy Serbskeje

budże **jutrownu srjedu 26. haprleje 1916,** popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy, 2. Nekrologi, 3. Wólby, 4. Přeměnjenja wustawkow, 5. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Po Božej radże bě ßo wobſamkło, Sſo dźělicź dyrbjachmy wot najlubſchoh'.

S tutym ſrudnu powjeſcź woſjewjamy, ſo je naſch luby ßyn, wojak

Oskar Ernſt Moſig

w kral. ſakſkim pěſchim regimencże cżißko 178, 12. komp.

kotryż je ßo 26. ſeptembra 1914 jako ſhubjeny woſjewił, ßo po ſapißu morwych ſ njepſchecżelſkeho wójnſkeho miniſterſtwa pola ..... namakał. Wón je rjekowſku ßmjercź ſa wótcżinu w ſtarobje 24 lět poczerpił.

Hłubokoſrudźenaj ſtarſchej, ßotry a bratſja Moſigez ßwójby

w Hornjej Hórzy, Małych Debßezach, Draždźanach a we wójnje, 17. haprleje 1916.

Praj, ßyno, nam, hdże je Twój row,
Hdże możemy Cże ſaßo widźecź,
Hdże Twoje cżěko ma ßwój ſkhow?
To naſcha wutroba chze wjedźecź.

Ach, podarmo ßo praſchamy,
Ty ſpiſch w njepſcheczelſkm kraju,
Cże junu pak ſaß namkamy
Pſchi Boſy we njebjeſkim raju.

Po Božej njewußlědźenej radże bu nam nahle pſches rjekowſku ßmjercź naſch droholuby mandźelſki a nan, naſch ßyn a bratr

Jan Khorla Kalauch

wojak jeneje ſanit. komp.

precź wſaty.

Wón padże po 20měßacznej wójnſkej ßłużbje pſches njepſcheczelſke minowrosbuchnjenje 4. haprl. t. l. w Franzowſkej 30 l. 6 měß. ſtary.

W mjenje wſchěch ſawoſtajenych

w hłubokej ſrudźbje

Marja Berta Kalauchowa
rodź. Urbanez.

W Plußnikezach, jutry 1916.

Njech twoje ſpanje cżiche je,
Cże zuſa ſemja pſchikryje.
Hacź Bóh cże ſ rowa wubudźi
A ſ nami wěcżnje ſjednocźi.

(K temu cżißłu pſcholoha.)

Pschiloha k czišłu 17 Serbskich Nowin.

Sobotu 22. haprleje 1916.

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 60 pj hacž 2 hr — pj., punt czelazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacž 2 hr. — pj., punt šwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacž 2 hr. — pj., punt schmalza wot 2 hr 50 pj. hacž 2 hr. 50 pj., punt pschenčnjeje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rjaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt šuscheneho połcža wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hacž 2 hr. 55 pj. 100 puntow šyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacž 12 pj.

Ssym šo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodže jako

praktiski šubjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěčne hodžiny wot ½9—12 a 3—5 hodžin wotměwam.

Njedželu a šwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok

praktiski šubjazy lěkař

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodže w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Želesniski jěsdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Hrodka do Hórki.

Wobowa klaßa	II-III	II-IV	I-III	I-IV	II-III	II-IV	I-III	I-IV	II-III	II-IV	I-III	I-IV	II-III	II-IV	I-III
Hrodka	7,11	10,15	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40				10,36			
Eslepeho	7,23	10,27	—	—	—	4,12	—	6,53				—			
Bubnje Wody	7,36	10,38	—	—	1,14	4,25	5,53	7,07				1,55			
Ruczizy	7,53	10,54	—	—	—	4,43	—	7,25				—			
Do Hórki	8,18	11,24	—	—	1,42	5,08	6,21	7,54				11,26			

S Hórki do Hrodka.

Wobowa klaßa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-IV	I-III	II-IV	I-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV
Hórki			4,32	6,31	8,07	11,45	1,40	4,29			6,54				9,44
Ruczizy			4,53	—	8,27	—	2,01	—			7,14				10,05
Bubnje Wody			5,14	6,57	8,43	12,11	2,18	4,55			7,34				10,24
Eslepeho			5,24	—	8,52	—	2,28	—			7,44				10,34
Do Hrodka			5,37	7,15	9,04	12,29	2,41	5,13			7,58				10,48

S Chorjelza do Hórki.

Se Chorjelza			4,00	6,10	7,40	11,24	1,04	4,08			6,22				9,13
Do Hórki			4,32	6,31	8,07	11,45	1,40	4,29			6,54				9,44

S Hórki do Chorjelza.

Se Hórki				6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54			11,26	
Do Chorjelza				6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28			11,51	

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,30	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,39	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwoczíz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,40	8,27
Hrodžischcza	5,17	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	6,55	—
Hucžiny	5,34	10,04†	1,22	7,05	—
Klukscha	5,43	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcža	5,57	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,40	—

† Jěsdži jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež njedželu a šwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,00	9,01
Radworja sast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcža	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucžiny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodžischcza	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka		7,29	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczíz		7,34	10,40	1,53	6,56	—
Luwoczíz		7,40	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny		7,46	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz		7,51	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz		7,59	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija		8,07	11,14	2,27	7,30	—

† Jěsdži jenož kóždy poßledny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedželu a šwjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wielkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khažowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidla	5,52		10,00		2,58		8,03	
Schescholowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8, 5	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,3	
Sdžarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

pschij. do Lubija 11,14. pschij. do Wósb. 1,28. pschij. do Lubija 7,30. pschij. do Wósb. 9,59.

† Jěsdži jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedželu a šwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—	7,04		10,11		2,31			7,41
Němzow	—	—		—		—			—
Kulowa	—	7,19		10,26		2,46			7,56
Hóska	—	—		—		—			—
Sdžarow	—	7,33		10,44		3,00			8,17
Komorowa	—	7,40		10,51		3,07			8,10
Rakez	5,05*	7,48		10,58		3,17			8,31
Schescholowa	5,13*	7,54		11,04		3,24			8,30
Njeßwaczidla	5,22*	8,01		11,11		3,31			8,40
Khažowa	5,31*	8,09		11,19		3,39			8,57
Radworja	5,41*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2 01	3,45	7,46	9,04
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,00*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,05*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,12*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

5,10 wot Wósborka. 9,40 wot Wósborka. 11,58 wot Lubija. 5,20 wot Lubija.

* Jěsdži jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju.

† Jěsdži jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedželu a šwjaty dźeń.

S Khoczebusa=Petershajna=Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebusa do	9,00	12,25	5,30	
—	8,45	1,57	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Chorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldźe.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju ſ	2½ %
pschi měßaczinym wupowjedźenju	3 %
pschi schtwórczlětnym =	3¼ %
pschi pollětnym =	3½ %
pschi lětnym =	4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Staru papjeru

papowe wotpadanki, nowiny, knihi dopißy, akty,
ſ rukowanjom, ſo ßo njewužitnje njewužiwaju, kupuje

Hermann Kulisch,
papjerowa wikowarnja
w Budyschinje.

Nowoscze
chenillowych rubischczow
a chenillowych schawlow
ßu dolchte. Wězy ßu najlepscheje hodnoscze a kraßnych mustrow

Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Proschu ßebi moje wukładne wokna wobhladacz.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, saſtojnske formulary, wuſtawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czißko 687.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. dostacz

khèrluschowe pschidawki

do ßerbſkich a němſkich spěwarſkich knihow.

Sserbſke a němſke

spěwarske

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczisny.

Wrjóß

tak dołho hacz ſkład doßaha, najlěpſchu **tworu k pizowanju ſkota** zentar po 3 mk. 25 pj.
najlepſchu tworu k ſaßłanju zentar po 3 mk. 25. pj.
ſe ſkłada na Mužakowſkej drózy pſchedawa

August Hepper. Telefon 258.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćtźetnje předplata we wudawarni 80 pj. z na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so stwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 18. **Sobotu 29. haprleje 1916.** **Létnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

27. haprleje. Na wječornym wojownischczu jendźelske stejischcza pod ześylne tśelenje wšachmy, kotrehoż dobre skutkowanje so ś patrouillemi spósna. K połodnju wot St. Eloi so ześylnischi njepschećelski nadběh ručznych granatow ś tśelenjom wotraty.

W stronje Givenchy-en-Cohelle-Neuville-St. Vaast ś wuspěchom někotrym minam wubuchnyć dachmy, w źlěbowazym wojowanju ś ručznymi granatami pola Givenchy njepschećelej kruch hrjebje wšachmy a napschećźny nadběh wotpokasachmy.

Jendźelske wupady k połnozy wot Sommy bjes wuspěcha wostachu.

W stronje Maasy je pódla ześylneho artilleriskeho wojowanja infanterija jenož na lěwej stronje rěki wojowała; ś ručznymi granatami postupowaze franzowske wotdźělenja so wróćo sbichu.

Pschedewšacza němskich patrouillow na někotrych městnach fronty, tak w stronje k dołhemu ranju pola Armentieres a mjes Villy a Craonne, běchu wuspěšchne.

W powětrowym wojowanju so jene njepschećelske lětadło pola Souchez a jene druhe k połodnju wot Tahur ś wobaranskimi kanonami, jene tśeśe k połodnju wot Parroy dele tśěli. Na żelesnizu w Nobletteskim dole k połodnju wot Suippes jene němske lětadło bomby mjetasche. Dźenża w nozy so nadpad powětrowych łódźow na pschistaw a żelesnizu w Margate pschi jendźelskim rańschim brjohu wuwjedźe.

Na rańschim wojownischczu njeje so ničo pscheměnilo.

Jena ś naschich powětrowych łódźow je na Dünamündske wobtwjerdźenja a na pschistawowe a żelesniske twary bomby mjetała.

28. haprleje. Na wječornym wojownischczu je so w stronje k ranju wot Vermelles 46 Jendźelčanow, mjes nimi jedyn hejtman, sajało, 2 maschinskej tśělbje a jedyn minymjetak su so sebrałe.

W stronje rěki Maasy njeje so połoženje pscheměniło.

S bombardementom po planje na wšy a města sady nascheje fronty, wožebje na Lens a pschedměstna, dale na wjele wšow k połodnju Sommy a na město Roye su so pośledni tydźeń mjes wobydlerstwom žony a dźěći morile a so sranile. Mjena morjenych a sranjenych so kaž hač dotal w „Gazette des Ardennes" wojsewja.

Po wojowanju w powětśe so jene njepschećelske lětadło k wječorej wot Maasy nad Bethelainville, druhe pola Vey a tśeśe pola Frapelle (k ranju wot St. Die) ś naschimi wobaranskimi kanonami dele tśěli. Jena eskadra němskich lětadłow wjele bombow na St. Menehouldske kasarny a dwórnischczo smjeta.

Na rańschim wojownischczu njeje so powschitkownje ničo pscheměniło.

Jena ś naschich powětrowych łódźow je na żelesniske twary a magaziny w Rjesycy bomby mjetała; eskadry lětadłow su ruske lětadłowe pschistawy nadpadłe.

Na balkanskim wojownischczu njebě ničo noweho.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Nadpad němskich wójnskich łódźow a zeppelinow na jendźelski rańschi brjoh.

25. haprleje su pschi świtanju němske wójnske łódźe do wobwjerdźenjow a wojeriskich ważnych twarow w Great Yarmouthu a Lowestoftu ś dobrym wuspěchom tśělałe. Na to su wone do někotrych njepschećelowych kschižakow a saniczakow torpedowych czołmow tśělałe. Na jenym kschižaku so czeźki woheń wobkedźbowasche, jedyn saniczak torpedowych czołmow a dwě njepschećelskej strażowanskej łódźi so potepichu. Jena ś poślednischeju bě jendźelska rybaska parna łódź „King Stephen", kotraż je so, kaž so dopomnimy, něhdy sapowjedźiła, wobstatku němskeje powětroweje łódźe „L 19", w mórskej nusy so namakazeje, wukhowacź. Wobšadka rybaskeje parneje łódźe je so sajała. Druhe łódźe so wróćo sćeżechu. Na naschej stronje njebě žaneho schkodowanja. Wschě łódźe su so njewobschkodźene wróćiłe.

S dobom ś wupadom naschich wójnskich łódźow w nozy wot 24. hač 25. haprleje eskadra namórskich wójnskich łódźow rańsche hrabinstwa Jendźelskeje nadpadźe. Na fabriki w Cambridge a Norwichu, żelesniske twary w Lincolnje, batterije we Wintertonje, Ipswichu, Norwichu a Harwichu, kaž na njepschećelowe strażowanske łódźe pschi jendźelskim brjoše so ś wuspěchom bomby mjetachu. Njedźiwajcy ześylneho wobtśělenja su so wschě powětrowe łódźe njewobschkodźene do domowinskich pschistawow wróćiłe.

Lětadła naschich namórskich pólnych lětarskich wotdźělenjow su 25. haprleje sahe rano na pschistawowe twary, wobtwjerdźenja a lětanischczo w Dünkirchenje ś wuspěchom bomby mjetałe. Wone su so wschě njeśranjene wróćiłe.

Hižo powjedźene wojowanje mjes pschedstražemi psched flandriskim brjohom je so wot 24. k 25. haprleje dale wjedło. Pschi tym je so ś naschimi namórskimi mozami jedyn jendźelski saniczak torpedow czeźko wobschkodźił a jedyn pomozny czołm so potepił, kotrehoż wobšadka je so sajała a do Zeebrügge dowjesła. Nasche wójnske łódźe su so też ś tuteho pschedewšacza njewobschkodźene wróćiłe. Njepschećel je so ś strony flandriskeho brjoha wróćo sćahnył.

Chef amdiralneho staba mariny.

B.

Sniczenje jeneje jendźelskeje wójnskeje łódźe.

Schef němskeho admiralneho staba 27. haprleje sćěhowaze wosjewi: W nozy wot 26. k 27. haprleji su nasche strażowanske wójnske łódźe na Doggerskej ławje wjetschu jendźelsku strażowansku łódź sniczile a so jeneje jendźelskeje parneje rybaskeje łódźe smozowake. B.

Jendźelska rosprawa wo mórskim wojowanju pola Lowestofta.

„Dail Mail" powě: Wulke němske łódźe ześylnje do so bliżazych jendźelskich łódźow tśělachu, na czoż wone k ranju wotjědźechu. Hdyž pak němski admiral pytny, so mějesche se ześwojimi kschižakami pornjo hromadźe jendźelskich saniczakow torpedowych czołmow wulku pschewahu, wón běh ześwojich łódźow pscheměni. Jendźelske łódźe so němskim hoboram tak daloko hač móžno pschibliżicź pytachu. Deschcź němskich granatow pschećiwo jendźelskim saniczakam wujesche, kotrychž roskasowaŕ pak wulku směrnosć pokasowasche. Němske granaty koło wokoło naschich łódźow padachu, kotrež prjedy njewotmolwichu, doniž Němzow na tśělnu dalokosć njemějachu. Kóždy wutśěl němskich hoberow trjechi. Nasche łódźe so też trjechichu, tola móžachu lědma wucźeknycź, dokelž němske granaty tak husto padachu, so so morjo jena hromada jeschcza bycź sdasche. Na dołho se satraschnej spěšchnosću ś połnozy jene namórske lětadło pschilecza, na czoż so němske łódźe sawróćichu a k dołhenu ranju wotjědźechu. B.

Jendźelska rosprawa wo nadpadźe zeppelinow.

Reuterez telegrafowarnja 26. haprleje wo nadpadźe zeppelinow powě: Wuliw Themsy so ś zeppelinami domapytasche. Sto bombow so wotcźišny. Žaneho cłowskeho žiwjenja njeje so pjecza shubiło. Hromadźe ś nadpadom na rańsche hrabinstwa w prjedawschej nozy su něhdźe 100 bombow namakali. Pschi poślednim nadpadźe zeppelinow je spomnjenja hódne, so so skoro žana schkoda njeje naczinika.

Wójnski hamt powě: Jedyn zeppelin ßo wczera wjeczor pschi Kentskim rańschim brjosy wohlada. Wón po sdaczu njeje daloko do kraja pschischol, ale je ßo mhły dla sawróćił. Po pschedležazych powjesćach je ßo jena bomba cźißka, kotraž je do morja padła. B.

Ultimatum sjednoczenych statow połnózneje Ameriki na Němsku.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki ßu Němskej pißmo dla wojowanja němskich podmórskich cźołmow pschepodałe. President Wilson wo nim w shromadnej konferenzy wubjerkow senata a ßejma ludoweho sastupjerstwa praji, so je wono wo prawdze ultimatum, to je poßlednje do wójny, hacź runje njeje dźeń postajeny, do kotrehoż ma Němska na njo wotmolwicź. Wilson na to pokasuje, so je jedyn s poßlednich a najźałoßnischich podawkow tuteho wjedźenja wójny sniczenje łódźe „Sussex" był. Wón dyrbi ßo runje kaž potepjenje łódźe „Lusitania" jako žadławy pad njeczłowjeczność cźe wojowanja němskich podmórskich cźołmow wobhladacź. B.

Wo pschepodaczu Wilsonoweho pißma shoniwschi je ßo kheźorstwowy kanzler hnydom s hłowneho kwartěra do Barlina podał a tam dołho s amerikanskim póßłanzom Gerardom radu składował. Schtwórtk je amerikanski póßłanz pola kheźora we hłownym kwartěrje audijenzu měł. B.

* * *

Londonske „Daily News" s Washingtona powjedźa, so je knjeżerstwo dopißowarjow nowinow warnowało, so njebychu wězy jako pschedobre wobhladowali.

Sa pad wójny je president Wilson poručił, dokhody industrije wobliczicź. Dale je wón pschikasał, pschepytacź, hacź ßo sběžkarjej Felix Diaz a Villa s němskeje strony podpjerataj. (Dyrbi ßo na to dźiwacź, so tale powjesćź s jendźelskeho žórła pschińdźe. Red.) B.

Cźežke njeměry w Irlandskej.

Schefowy sekretar sa Irlandsku w jendźelskim parlamnecźe wosjewi, so je póndźelu w Dublinje, hłownym irlandskim měsće, k cźežkim njeměram doschło. Mjes tym ßu ßo do Dublina wojazy póßłali, kotsiž město połnje wobknjeża. Nědźe dwanacźe ludźi, mjes nimi schtyrjo abo pjecźo wojazy, ßu pschi njeměrach ßwoje žiwjenje shubili. Parlament mějesche na to tajne wuradźenje.

Kaž Reuterez telegrafowarnja dokkadnischo powě, je schefowy sekretar sa Irlandsku, Birrel, w parlamencźe scźěhowaze prajił:

Póndźelu pschipołdnju ßu w Dublinje njeměry wudyriłe. Wulka cźrjóda ludźi, kotsiž k revoluzionarnemu sjednoczenstwu, Sinnfein rěkazemu, pschißłuscheja a běchu s wjetscheho dźěła wobronjeni, St. Stephens-Green a dale, s naßylnosću póstske twarjenje wobßadźichu, telegrafowe a telefonowe groty pscheręšachu a skónczńje też khěže hłownych drohow a pschi brjosy wobßadźichu. W běhu dnja s Curaschskeho lěhwa wojazy pschińdźechu, kotsiž nětko město wobknjeżeja. Kaž daloko je snate, ßu sběžkarjo tsjoch offižerow, nědźe pjecźoch wojakow a dweju polizajskeju ssastojnikow morili. Sraniko je ßo nědźe pjecź offižerow, ßydom abo wóßom wojakow a schěsćź dobrowólnych, kotsiž běchu ßwěrni wostali. Kelko ludźi ßu pschiwißowarjo Sinnfeinskeho swjaska shubili, wo tym njeje hischcźe wěstych powjesćźow doschło. Po powjesćźach s Corka, Limmericka, Ennisa, Trallea a Tipperaryha njeje tam žanych njeměrow było. B.

S Rotterdama ßo wo revoluzionarnym hibanju w Irlandskej pische:

Njeměry w Dublinje 24. haprleje sahe rano wudyrichu. Nědźe 1000 ßobustawow towarstwa „Sinnfein" po měsće cźahasche, wobydlerjow k sběžkej pschecźiwo jendźelskemu knjeżerstwu napominajo. S wjele khěžow ßo muržy cźahej pschidachu. Pschipołdnju bě cźah na 6000 muži srostk. Ani poliziji ani makemu wotdźělenju wojakow njebě móžno, revoluzionarow rosehnacź. Polizistojo ßo s dźěła se sběžkarjemi sbratrowachu. Popołdnju běchu tucźi w měsće s knjesom. Po pschikasni wjedniikow sběžkarskeho hibanja ßo wjeczor w zyrkwjach dźakne Boże służby ßwjeczachu. „Sinnefein" póstske twarjenja wobßadźi, ßo telefona a telegrafa smozowa a do wokolnych městow, kaž do Crella a Tipperary, powjesćź póßła, so je knjejstwo w Dublinje powalił. Wot tam ßo bórsy wosjewi, so ßo też tam pschecźiwo jendźelskemu knjeżerstwu sběhacź počinaju. Po wobßadźenju posty ßo na wjele drohach a torhoschcźach brónje rosdźělachu. Wjeczor w 7 hodźinach 1500 pěschkow a wotdźělenje jězdnych s Curascha do Dublina pschicźeże. Mjes wojakami a sběžkarjemi njemdre wojowanje wo póstske twarjenje nasta, kotrež sběžkarjo hacź do 10 hodźin wjeczor sakitachu. Jeho rospadanki skónczńje wojakam do rukow padźechu. 160 ßobustawow towarstwa „Sinnefein" je ßo morikło. Wojazy ßu pjecź nědźe 80 muži shubili. Schěsćź druhich wobtwjerdzenych kheżow wojazy saßobu dobuchu. Irlandski městokral w parlamencu praji, so ßo sběžk njeje dopotłócził a so ßo revoluzionarne hibanje w Irlandskej dale rosschěrja. Jenoż s wobhladniwymi napra wami, niz s mozu hodźi ßo smyßlenje iriskeho wobydlerstwa saßo směrowacź. G.

W salimje pola Tralee w Irlandskej ßu Jendźelcźenjo cźołm s nakładom brónjow a munizije saßłapili. Myßla ßebi, so ßu bró nje sa dobrowólnikow towarstwa „Sinnfein" postajene byłe. Muž njesnateje narodnosće ßu pschi cźołmje sajeli a do Dublina dowjedli. B.

Revoluionarne hibanje w Irlandskej rospominajo, jendźelske nowiny na to pokasuja, so ßu ßo wone bjes dwěla se strony Němskeje organisowake. Wone pak ßu pscheßwědčene, so ßo nětcźischi sběžk s dospołnym njewuspěchom skónczi. „Daily Expreß" mění Němska je jara pschecźelna była, so je runje w cźaßu, hdyž dyrbi ßo wojerska winowatosć saßo k rěcźam pschinjesć, tak rosschěrjene postupanje pschecźiwo nam cźini; pschetoż jara cźežko je, jendźelske wobydlerstwo wo tym pscheßwědčicź, so móże też Jendźelska ras do stracha pschińcź. B.

Roger Casement ßo sajał.

Prjedawscheho jendźelskeho konsula Rogera Casementa ßu někotre dny do wudyrjenja sběžka w Irlandskej pschi irlandskim brjosy sajeli. Kaž Londonski „Daily Mail" powě, ßu jeho do Towerskeho jastwa w Londonje dowjedli. Wón w tej ßamej zelli ßedźi, do kotrejež bě Hans Lody sawrjeny, prjedy hacź ßu jeho wotprawili. Jendźelske knjeżerstwo Rogera Casementa w Londonje wußudźicź da. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba.

27. haprleje: Ssrjedu rano wokoło 3 hodźin jene s naschich wulkich wojowanskich lětadłow jedyn zeppelin we wyßokosczi 4000 metrow psched Zeebrügge nadpadże a do njeho 19 sopalnych bomb wutsěli. Zeppelin je ßo po sdaczu trjechił. W tej ßamej hodźinje psched Ostende jene druhe s naschich wulkich wojowanskich lětadłow někotre granaty na jedyn němski torpedoski cźołm cźißny, kotryž ßo trjechi. Jedyn s naschich lětarjow w powětrowym wojowanju jene Fokkerske lětadło wottsěli, kotrež snutska naschich linijow blisko Neuville, k połnozy wot Luneville, k semi padże. Njepschecźelski lětał ßo srani a ßo saja. W nozy k 26. haprleji běchu nasche wojowanske lětadła woßebje dźeławe. W stronje pola Verduna ßo 14 bombow na artillerijske parki a biwaki pola Damvillers, 6 na Brieulleske dwórnischcźo, 6 na Pierre-Pontske dwórnischcźo, 6 na żelesaśnju Joeuf w Honecourt, 6 na dwórnischcźo w Mézières a 2 na Rethel cźißnychu. W tej ßamej nozy nasche lětadła wjele bombow w stronach pola Roye mjetachu. 18 bombow ßo na składownju munizije k połodnju wot Villers Carbonell cźißny, hdźež ßo ßylne rosbuchnjenja saßkyschachu. 12 bombow ßo na Pont Biaches, 38 bombow na składownju w Cremery a Grury, k połnozy wot Roye cźißny. W nozy k 26. haprleji jena němska powětrowa łódź 12 bombow pola Etaples, Beutin a Paris Plage cźißny. Dwaj jendźelskaj wojakaj staj ßo sraniloj. Wobschkodźenje wězow je njeßnadne. B.

Pschiwjesenje ruskich wojakow do Franzowskeje.

S Marseilla Havaska telegrafowarnja powě: Ruszy wojazy ßu 20. haprleje rano w 9 hodźinach tu pschijeli. Woni ßu wubrani wojazy. Woni ßo do Mirabeauskeho lěhwa pola Marseille podachu a ßo hnydom na pucź do Maillyskeho lěhwa nastaja.

Hłowny roskasowar franzowskeho wójska, Joffre (wupraj Joffer), s dnjowym wukasom Rußow powita, kotsiž dyrbja po boku Franzowskeje wojowacź. Druhi transport ruskich wojakow je ßo, kaž Havaska telegrafowarnja powě, 25. haprleje do Marseilla dojeł. B.

Ruszy wojazy też w Jendźelskej.

Někotre wotdźělenja ruskich wojakow ßu ßo do Jendźelskeje pschiwjeske. Woni dyrbja ßo wot tam do Le Havre a wot tam k franzowskej froncźe dowjesćź. B.

Franzowska artillerija psched Verdunom.

Jedyn dopiß s Parisa, w italskich nowinach „Secolo" wocźischcźany, na artillerisku pschemóz Němzow psched Verdunom pokasuje, kotraž ßo na nimo měry wulku liczbu kanonow a technisku

dokonjanoscź kanonow sakoźuje. Mjes tym je źo dźĕkanje franzowskich kanonow dale wudokonjało, a nĕtkole Franzowsojo kanony 75=millimetriskeho, dale 165=millimetriskeho haj źamo 400=millimetriskeho kalibra a pschezo bóle dokonjaneho systema dźĕkaju. Duź dyrbja w Italskej sćerpni bycź a źo njeźmĕdźa praschecź, cźeho dla Franzowsojo njepostupuja, haj źamo stejischcźa druhdy shubjuja. Mjes tym pak źo woni Nĕmzam na pschecźo stajeja. B.

Awstrisko=wuherska wójnska rosprawa.

27. haprleje: Na ruskim a balkanskim wojownischcźu njebĕ niczo noweho.

Na italskim wojownischcźu bĕ pschi pschimórskokrajnej froncźe artilleriske wojowanje s dźĕla jara źiwe.

Wjecźor źo na nasche saźodobyte hrjebje k ranju wot Selza bubnowanska tsĕleńza puschcźi. Na to źlĕdowazy njepschecźelski nadbĕh źo wotrasy. Monte San Michele popoldnju pod źylnej tsĕleńzu wschĕch kalibrow stejesche. Pschi Tolmeinskim pschedmosćze a k polnozy wot njeho nascha artillerija pschecźiwo italskim stejischcźam tsĕlesche. Pola Flicźa naschi wojazy njepschecźela s jeneho sepjeranischcźa w Rombonskej stronje wuhnachu a dźĕl wobźadki sajachu.

Pschi tirolskej froncźe njeje źo nicźo pscheměniło. B.

B.

Nowa schtworoswjaskowa krocźel w Athenje.

Reuterez telegrafowaŕnja s Athena powĕ: Schtworoswjaskowi pózłanzy źu nowu krocźel pola grichiskeho knjeźerstwa dla transporta źerbskeho wójska po grichiskej żelesnizy sćinili. Dla schtworoswjaskoweho źadanja je źo ministerska rada wotmĕka. Na to je źo knjeźerstwo sapowjedźiło, Patrasko=Larissasku żelesnizu sa transport źerbskeho wójska wużicź dacź.

Rosbuchnjenje bomby w bolharskim pózłanzstwje w Athenje.

Wutoru w nozy źu njesnaczi ludźo psches lĕźyzate wrota bolharskeho pózłanzstwa jenu bombu s motmyźlenjom źunyli, so by źo do pinzy kuliła, cźemuź pak je źo s lĕźyczkami psched pinzynymi woknami sadźĕwało. Bomba rosbuchny a do semje 40 zentimetrow hluboku a 80 zentimetrow schĕroku dźĕru wudrĕ. Wschĕ wokna w pózłanzstwje a wokolnych twarjenjach źo s móznym rosbuchnjenjom puknychu. Bolharski pózłanz Passarow a jeho sastojnizy bĕchu hižo lehnycź schli. Dwaj podhladnaj mużej, kotrajź bĕschtaj we wokomiku rosbuchnjenja na drósy, staj źo sajałoj.

Tón źamy dźeń dopoldnja je pschiwiźował Venizeloweje strony Gyperis w jenym hoscźenzu do Kretiskeho Papadaka, kotryź bĕ pozłednju shromadźisnu Venizeloweje strony s ropotom kasył, s revolvra pjecź kulkow wutsĕlił, s kotrychź pak jenoź dwĕ Papadake lohko franischtej. B.

Postajenje wójnskeho prawa w Athenje.

Dla agitazije pschiwiźowarjow prjedawscheho ministerstwoweho pschedsydy Venizela je knjeźerstwo s kralowym pschihłoźowanjom w Athenje wójnske prawo postajiło. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

26. haprleje: Njepschecźelske lĕtadła bomby na stejischcźa k ranju wot Dwinska, na Dwinsk źamón a na stejischcźa k wjecźorej wot Postawow mjetachu. Njepschecźelska artillerija na wschelakich městnach dźĕłasche. K połodnju wot městacźka Krewe źo jedyn němski nadbĕh njeporadźi. W tych źamych stronach wjele lĕtadłow nasche stejischcźa pschelecźa. Jene źo wottsĕli a do naschich linijow k krótkemu ranju wot Krewa padźe. Njepschecźelske powĕtrowe łódźe bomby na dwórnischcźo w Zonzewicźach, 23 kilometrow k połodnju wot Ssinjawki, mjes Barowiskim a Lumjeskim dwórnischcźom, mjetachu.

Kawkaska fronta: Turkowski nadbĕh na stronu k Erzindianje źo s naschej tsĕlenzu slemi. B.

Wjedro a postupanje ruskeho wójska.

Italska telegrafowaŕnja powĕ, so Rußojo pschihoty sa nowe postupanje w Bukowinje cźinja. Operazije źo jenoź s tacźom źnĕha sadźerźuja. Mjes tym źo njepschestawajzy pschihoty sady fronty cźinja. Nowe wójska źu źo pschiwjedle, munizija a wójnski material źo khopja, a tak bórsy hacź jenja wuskhnje, ruske wójsko s nowa do prĕdka pónźe. B.

Wojowanje w Mesopotamskej.

Rosprawa jendźelskeho knjeźerstwa 24. haprleje: Nadbĕh 23. haprleje rano pschecźiwo turkowskim stejischcźam pola Sannayata na lĕwym Tigrisowym brjosy njeje źo poradźił. Do stejischcźa źo 20. a 21., w nozy a 23. haprleje s bombami tsĕlesche. Dla powodźenja bĕsche jenoź mózno, na jara wuskej froncźe s jenej brigadu doprĕdka hicź. Dobuchmy źo do prĕnjeje a druheje njepschecźelskeje linije, bahnischcźa a powodźene tsĕlne hrjebje pschekrocźiwschi. Nĕkotre wotdźĕlenja źo do tsecźeje linije dobuchu. Njedźiwajzy teho njemóźesche brigada njepschecźelowy napschecźny nadbĕh wudźerźecź. Druhe brigady, kotrez źo wotpółkachu, njemóźachu powodźenu stronu dla źylneho tsĕlenja maschinskich tsĕlbow pschekrocźicź. Naschi wojazy na prawym brjosy móźachu teho runja jenoź mako postupacź.

Bombardement na Sannayat je zyły dźeń 23. haprleje trak.

B.

Jendźelska rosprawa wo wojowanju pschi rańschich egiptowskich mjesach.

Pschi egiptowskich mjesach je źo pola Katia 23. haprleje wojowało. Lĕtarjo bĕchu wobhonili, so je źo nĕhdźe 200 hacź 300 njepschecźelowych wojakow w pusczinje pola Dueidara shromadźiło. Njepschecźelowe 500 muźi źylne wotdźĕlenje źo do nascheho stejischcźa pola Dueidara da, tola źo, hdyź bĕchu nasche poźylnjenja doschle, wotrasy. Njepschecźel 30 jatych w naschich rukach wostaji a nĕhdźe 40 morwych shubi. Zofazeho njepschecźela wotdźĕlenje awstralskich wojakow, kotrez s lĕtadłami hromadźe skutkowasche, pschesćĕhowasche. Njepschecźel mĕjesche wjele morwych s tsĕlenjom naschich wojakow, bombami a maschinskimi tsĕlbami naschich lĕtadłow. Wjeź Katia, kotraź źo s małym wotdźĕlenjom dobrowólnikow dźerźesche, źo s dobom, s njepschecźelowym wotdźĕlenjom 300 muźi a tsjomi pólnymi kanonami nadpadźe; po źylnym wojowanju źo se wźy wróczo scźahnychmy. B.

Nowy protest Japanskeje pschecźiwo amerikanskemu pschecźahowanskemu sakonjej.

Chinesojo a Japanszy źo s wulkimi hromadami do wjecźornych stron połnózneje Ameriki pschecźahuja a tamnische bĕle wobydlerstwo s městnami wucźischcźuje. Ludowe sastupjerstwo sjednoczenych statow je teho dla sakoń pschijało, s kotrymź źo Japanskim a Chinesam pschecźahowanje do sjednoczenych statow poczeźuje. Wo tutym sakonju ma nĕtkole senat wobsamknycź. Japanske knjeźerstwo pschecźiwo tutemu sakonjej protestuje, dokelź źo s nim japanski lud skschiwdźi. Duź drje źo wuradźenje w senacźe wo sakonju wotstorczi. Sjednoczene staty, kotrez źu źo do mexikanskich njemĕrow scźahnyke a kotrez dyrbja dla wojowanja nĕmskich podmórskich cźołmow tez pschecźiwo Nĕmskej stejecź, njemóźa s dobom s Japanskej wójnu wjesćź. B.

Ze Serbow.

S Budyschina. (Mĕschcźanske ludowe kuchinje.) Wutoru 2. meje źo prĕnja mĕschcźanska ludowa kuchinja w delnjej městnoscźi Pestalozziskeje schule wotewri. Nutskhód jenoź se seminarskeje dróhi. Jenoź tydźeńske khartki źo wudawaju a to jenoź pjatk prjedawscheho tydźenja na pokasanje poźlednjeje znamki. Kóźda pórzija 25 pjenjezkow płacźi. Sa pjecź dnjow wot 2. hacź 6. meje źo khartki dźenźa źobotu 29. haprleje hacź do 1 hodźiny pschipołdnju wudawaju. Sa kóźdy tydźeń maja źo pschi kupjenju khartkow mjaźowe znamki sa 140 gramow mjaźa bjes koscźow wotedacź, sa tydźeń wot 2. hacź 6. meje 120 gramow. Khartki źo pola pschekupza Klemma na kamjeńtnej haźy, pola pschekupza Hemanna (Khorle Nowaka) na żitnej haźy a pola konsumskeho towarstwa na źerbskej haźy wudawaju. Jĕdźe źo wot 1/2 12 hacź do 1 hodźiny pschipołdnju wudawaju. To, schtoź je po 1 hodźinje sbytneho wostało, źo po 25 pjenjezkach sa pórziju na wotedacźe mjaźoweje znamki po 20 gramach bjes koscźow pschedawa. Prósstwy wo darmotne pórzije maja źo w radnej khĕźi abo pola pschekupza Hillera na jerjowej haźy 3 ertnje pschednjescź.

— **(Sastaranje se źelenymi jerjemi.)** Po wukasu wot 5. haprleje 1916 źmĕdźa źo źelene jerje, kotrez źo s wukraja pschiwjesu, jenoź s dowolnoscźu Barlinskeje zentralneje kupowaŕnje pschedawacź. W nastupanju hollandskich źelenych jerjow budźe źo Barlinska zentralna kupowaŕnja źlĕdowazeje naprawy dźerźecź: Wona wschĕ poźykki, kotrez po 26. haprleji dóńdu, sebjerje, a jenoź loni nakojene hollandske połnóznomórske źelene jerje a tajke s Zuiderskeho

jěsora ſwobodnemu wikowanju pſchewoſtaji, jeli ſo ſu ſo wone do 26. haprleje 1916 ſa Němſku kupike a jeli ſo je němſki lupz hacž do 4. meje 1916 Barlinſkej zentralnej kupowarni kup pſchipowjedźik.

— **Sakſkej prynzeßy Maria Alix a Hana** ſrjedu dopołdnja ¾10 hodźin ſe ſpěſchnym cžahom do Budyſchina pſchijědźeſchtej, hdźež jej na dwórniſchczu wokrjeßny hejtman ſ Crausshaar powita. Se ſobuwſatym wosom wonej do měſta jědźeſchtej a Pětrowſku zyrkej, tachantſtwo a hród wopytaſchtej. Na to po měſchczańſkich drohach jěſdźeſchtej. Pſchipołdnju w 12 hodźinach kral Bjedrich August ſe Zitawy po želeſnizy ſo wróczejo w Budyſchinje ſaſta a na dwórniſchczu do kralowſkeje ſtwy ſaſtupi. S cžahom, kotryž w 12 hodźinach 24 minutach ſ Budyſchina wotjěſdźi, ſo wón ſe ſwojimaj dźowkomaj do Draždźan wróczi.

— **(Sakſka mjaßowa ſaradźerńja.)** Pola ſakſkeho miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſczow je ſo mjaßowa ſaradźerńja pſchiprawika, kotrejž je ſo dohladowanje wobkhada ſ mjaßom a mjaßowych tworow pſchenjeßło, tak daloko hacž komunalne ſwjaſki njejßu ſa to pſchißłuſchne. Woßebje ſo krajnej mjaßowej ſaradźerni ſaleži, ſ dowolnoſczu miniſterſtwa na wěſty cžaß rěſanje ſkotu po hoſpodarſkich potrěbnoſczach hinak ſrjadowacž a najwyſchſchu wahu poſtajicž, kotraž ſnmě ſo ſnutſka jeneho komunalneho ſwjaſka na woßobu wudźělicž.

— **(Nowe dawki na pßy a kóczki.)** Kaßy měſta Budyſchina maja we wójnſkim cžaßu nimo měry wulke wudawki. Tehodla dyrbi měſto dotalne dawki powyſchicž a nowe ſawjeſcž. Měſchczańſzy ſaſtupjerjo ſu w poßlednim poßedźenju wobſamkli pßyczi dawk na to waſchnje powyſchicž, ſo ma ſo na prěnjeho pßa 24 hriwnow, na druheho pßa 30 hriwnow a na kóźdeho dalſcheho pßa 10 hr. wjazy płaczicž. Dawk na kóczki ma ſo w bliźſchim cžaßu ſawjeſcž.

— **(Sawjedźenje noweho lěczneho cžaßa.)** Se ſawjedźenjom noweho lěczneho cžaßa měła ſo wuczba w ſchulach tež wo jenu hodźinu prjedy ſapoczecž. Dźěczi mohłe potom hodźinu mjenje ſpacž. Dokelž pak je po lěkarſkej wědomoſczi ſa mjeńſche dźěczi 10 hodźin wſchědneho ſpanja trěbneho, by ſ pomjeńſchenjom ſpanſkeho cžaßa duchowne a cźělne roswicze dźěczi ſchkodowało. Budyſzy měſchczańſzy ſaſtupjerjo ſu teho dla wobſamkli, ſo ma ſo po nowym lěcznym cžaßu wuczba w měſchczańſkich ſchulach hodźinu poſdźiſcho ſapoczecž. — K wudźerżenju měſchczańſkeho muſeja je miniſterſtwo 5000 hriwnow pſchiſwoliło.

— **(Mjaßowe ſnamki a jich rosdźělenje.)** Mjaßowe ſnamki na ſchtyri njedźele ſa 3000 gramow = 6 puntow płacza. Hdyž ſo wone trjebju, ſo porucza, je na ſlědowaze waſchnje rosdźělicž:

a) Prěcžna ſchlebjerdka běłych ſnamkow (4 ſnamki) = 1 punt mjaßa ſ koſczemi.
b) runopadna ſchlebjerdka běłych ſnamkow (5 ſnamkow) = 1 punt mjaßa bjes koſczow.
c) runopadna ſchelebjerdka ſchěroßmuhatych ſnamkow (5 ſnamkow) = ¼ punta mjaßa ſ koſczemi.
d) jena běła a jena ſchěroßmuhata ſnamka, wſchědna dźělba ſa jenu woßobu (ſ wuwſacžom bjesmjaßowych dnjow).
e) jena runopadna ſchlebjerdka běłych a jena ſchlebjerdka ſchěroßmuhatych ſnamkow = tydźenſka dźělba ſa jenu woßobu.

— **(Najwyſchſche płaczišny ſa ſodu.)** Dokelž je mydło nětkole žadne a jara drohe, je wulka praſcheńza ſa ſodu. Pruhowarnja ſa Wulkobarlin je ſa pſchedawanje ſody w drobnym wikowanju najwyſchſche płaczišny poſtajiła, kotrež ſo njeßmědža pſchekroczicž. Punt kriſtalliſowaneje kruchateje ſody po nich 8 pjenježkow płaczi, dwaj puntaj drobneje ſody pak 15 pjenježkow. Pſchecźiwo pſchekroczenju tychle płaczišnow ma ſo ſakońſkimi ſrědkami ſakroczicž.

— **(Sakaſanje domjazeho rěſanja w Sakſkej.)** Po wukaſu miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſczow maja ſo mjaßowobhladowarjo do wobhladanja žiweho ſkoczeza pſcheßwědczicž, hacž ſo rěſanje ſ dowolnoſczu komunalneho ſwjaſka ſtanje. Pſchi rěſanju ſkota, kotryž ſkotowikowarſki ſwjaſk tym pſchipokaſa, kotſiž ſa wójſko mjaßo podawaju, wobßwědczenje ſkotowikowarſkeho ſwjaſka doßaha. Domjaze rěſanje dyrbi ſo porjadnje dowolicž, hdyž może ſo mjaßo pſchi pſchetrjebanju połdra punta na hłowu a tydźeń w ſamoſaſtararjowym hoſpodarſtwje ſa ſchtyri njedźele ſjěſcž. Wſchě domjaze rěſanja k ſaſtaranju na dlěſchi cžaß njeßmědža ſo hacž do 1. oktobra dowolicž. Na dorěſanje ſo tutón wukaſ njepoczahuje. Tak daloko hacž ſmědža hoſczenzarjo a mějecželjo podobnych powołanjow hiſchcze ſami rěſacž, dyrbja woni ſa rěſnikow pſchedpißane knihi wjeſcž a ſnamki, ſa dobyte mjaßo daſtote, měſtnam, ſa to poſtajenym, wotedawacž.

— **(Do Sprewje ſkoczika.)** Sſrjedu dopołdnja je jena fabrikſka dźěłaczerka ſe Schleſyſkeje ſ ławy pſchi moſcze, kiž ſe Scharfſkeho puczа na rybowu haßu wjedże, do Sprewje ſkoczika. W ſymnej wodże pak je wo pomoz wołała, a ludźo ſe ßußodſtwa ſu ju ſe žerdźemi a hokami na brjoh wuczahnyli. Tam ſo holza ſ womorn wobja, tak ſo dyrbjeſche ſo do hojerńje dowjeſcž. Wědomje je ſo jej wróczikło, tola je ſo jej na rěcž lehnyło, ſo njemóże rěczecž.

S **Kamjenza**. Tudomne hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo ſmě ſo, dokelž ſo mjenje butry nadźěluje, na butrowu kharłku, na kotruž ſo hacž dotal běrtlik butry doſtawaſche, jenož połběrtlika wotedawacž. Tole poſtajenje ſa Kamjenz a Połczicu płaczi.

S **Kobliz** pola Hodźija. Se ſkonu a ſynom napjelnjena hródź młodeho ſkotu tudomneho kublerja Mütterleina je ſo wotpaliła. Skót bě runje na paſtwje. Sſykawy, kotreż běchu na pomoz pſchijěłe, ßußodne twarjenja wohnjej wobrochu. Hrajkaze dźěczi ſu pjecža woheń ſaparake. Njeſdaſchanſkej dobrowólnej wohnjowej woborje je ſo prěnje myto pſchipóſnako.

S **Delnjeje Wjaſońzy.** K krwawnej ſwadże je mjes dwěmaj ruſkimaj wójnſkimaj jatymaj tu doſchło. Mjes jatymi, kotſiž w Lehmannez garbarni dźěłaju, je też jedyn ſahrodnik ſ Ruſkeje, kotrehož macž je jena Němſka. Hdyž tutón pſchi wjeczeri druhim jatym roskładowaſche, ſo Němſka ſ ponozu ſwojeje organiſazije dobudże, ſo jedyn Ruża tak rosnjemdri, ſo nóž wuczeże a dźewjecž krócž do ujeho kłó. Sranjeny je ſa nětkotre hodźiny wumrjeł.

S **Rakez.** Rakeczańſka „Jdnota“, młode ſerbſke towarſtwo, wuhotowa jutrownu póndźelu (24. haprleje) w tudomnym knježim hoſczenzu ſwój druhi ſabawny wjeczor. kotryž bě jara bohacże wopytany. A wón bě teho hódny; pſchetož poſkicži doſcž wjele, 10 cžißkow, a trajeſche nimale 4 hodźiny. A ſchtož Jednota poda, běſche — bjeſe wſcheho liſchczenja to praju — jara rjane. Spěwy nawjedowaſche k. wyſchſchi wucžeŕ kantor Rjelka; radźichu ſo wſchě, njech měſchane khory abo ſola. Sa jeho prózu pſchepoda jenu towarſtwo diplom czeſtneho ſobuſtawſtwa, kiž wón pſchekwapjeny też pſchija. A te tſi hry (Jedyn ma ſo ženicž, Žona dyrbi do dwora a Fotograf) ſbudźichu telko ſměchow, ſo ſ khwilemi zyła łubja rżeſche. Rosprawnik je tute hry ſam hižo kóždu ſ najmjeńſcha dwójzy widźał, ale tak ſo ženje naßmjak njeje, jako tu. Běchu to też narodźeni hrajerjo a hrajerki. Njebudu nikoho njenowacž, dokelž ni wſchitzy po mjenje ſnacži njejßu. Ale Jednota móże ſo wjeßelicž, ſo ma tajkich mozow. Džak budź wſchěm, woßebje jeje žortniwemu pſchedßydże, k. A. Czechej, kiž prózy njelutuje, ſo by ſo wěz derje radźiła. Sawěſcże towarſtwo „Džak domowiny“ rjany pjenjes wunoſchka ſ tehole kraßneho wjeczora doſtanje. *M. Nawka.*

S **Mužakowa.** Schtyrnaczelětny ſchulſki hólz Heigwer, kotryž bě ſo, dokelž ſo dundanja a kradnjenja woſtajicž njemóże, do jeneje wukhowarnje podał. Wot tam cžeknywſchi, je wón direktorej Kobjelinſkeho papjerniка jenu wojerſku uniformu, njecž, teſching, helm, revolver, poßleſchczo a buny a hroch kradnył. Dale je ſo wón do pinzy jeneje tudomneje ſukelnje dobył a ſarjadnikej Metzoldej jutrownu pjecžeń a druhu jědź wunjedł. Tele wězy młodoſtny rubjeżnik w jenym ſkhowje w holi khowaſche, kotryž bě ſebi tam natwarił. Żandarmaj Heſſa a polizajſki ſerżant ſtaj khowanku jutrownicžku wußlědźiłoj. Heigwer ſam je ſo bjes ſlěda ſhubił a ſnadź nětkole w jenej druhej ſtronje na kradnjenje khodźi. Duž by ſo pſchało, ſo bychu jeho bórſy ſaßłapili.

Woſjewjenje. Kaž pſchi ſkładnoſczi ßwjeczenja ſtoletnych narodninow naſcheho najwjetſcheho wótczinza Jana Ernſta Smolerja pſchipadnje jeho wulzy ſajimawy ſpiß „Łužiſko-ſerbſke rěcespytne zapiſki“ na ſjawnoſcž pſchińdże, tak doſtach tele dny pißmo ſ lěta 1885 pod ruzy ſ tym napißmom:

Wſchelake ſe žiwjenja ſerbſkeho wótczinza njebo Jana Ernſta Smolerja,

rědaktora Serbskich Nowin po jeho ſamßnych ſapiſkach.

K. A. Fiedler.

Jan Ernſt Smoleŕ narodźi ſo 3. měrza 1816 we Luczu, małej zyrkwinſkej wſy pruſkeje Hornjeje Łužizy. Jeho nan bě tam ſ wucžerjom a kantorom; bu pak wot tam w lěcże 1821 do Łaſa powołany a to pſchede wſchěm tehodla, dokelž bě wo nim ſnate, ſo wón wubjernje roſymi ſerbſke dźěczi němſku rěcž nawucžicz a jim nabożinſke hodźiny ſa žiwjenje płódne ſczinicž. To wſchak nětko ſa teho ßwědomneho niczo cźeżke njebě. Wón njetrjebaſche dale niczo czi-

nicź, hacź so je naboźinu a němsku rěcź na jeniczkim rosomnym, w druhich ꝥerbskich schulach wschak bohužel husto psches njerosom abo kěnjoscź wopuschczenym puczu, mjenujzy s pomozu maczerneje rěcze wuczesche.

Ssmoleŕ studuje ꝥłowjanske rěcze.

Po jutrach 1830 pschińdze Ssmoleŕ na wulku schulu do Budyschina. Hdyž bě tu pilnje pschi wuknjenju wschěch druhich rěczow teź ꝥo dale a bóle w ꝥwojej maczernej ꝥerbskej rěczi wudokonjak a maturitatne pruhowanje khwalobnje wobstak, poda ꝥo w lěcze 1836 do Wrótꝥławja, so by tam na duchownstwo studowak. Tu sesna ꝥo wón bliże s dwěmaj ꝥławnymaj wuczerjomaj, profeꝥorom Stenzelom a s Fallerslebenom, kotrajź jeho namołwjeschtaj, so dyrbjak, dokelź móże ꝥerbski, tola teź podobnej rěczi, pólsku a czěsku, nawuknycź. To wón czinjesche a bu potom wot njeju sa dohladowarja universitneje knihownje, w kotrejź bě wjele pólskich a czěskich knihi, postajeny. W tym ꝥamym czaꝥu sesna ꝥo wón bliże s wyꝥokim sastojnikom krala Bjedricha Wylema IV., se ꝥwobodnym knjesom se Stillfried. Tón da jeho ras k ꝥebi pschińcź a radźesche jemu, so by pschi ꝥwojich darach sa wuknjenje rěczow tola ꝥłowjanske rěcze studowak. Ssmoleŕ wotmołwi na to, so drje by to rad czinił, so pak k temu ꝥrědkow nima. „Schtoż to nastupa", pschispomni tamny, „dha wobrocźcze ꝥo na Jeho Kralowsku Majestoscź a proschcze wo pschispołenje ꝥtipendija." Ssmoleŕ czinjesche hnydom po jeho radźe. Dokelź je jeho hižo (tak pische wón na krala) na Budyskej wulkej schuli jedyn wuczeŕ na ꝥerbsku rěcź pokasak a we Wrótꝥławju 2 proꝥesoraj k wuknjenju pólskeje a czěskeje rěcze namołwjakoj, dha smeje wón to sa porst Boži, so ma nětko teź druhe ꝥłowjanske rěcze studowacź, hdyž jemu Jeho Kralowska Majestoscź ꝥrědki k temu spožczi. Tola jeho wutrobje ꝥtajnje ꝥerbska rěcź najdróżsche kubło wostanje. Bórsy po tym dosta wón pišmo s tej powjesczu, so je jemu kral se ꝥwojeje kaꝥy na 4 lěta dołholětny ꝥtipendium wo 400 toleŕ pschiswolił, a to s tym wuměnjenjom, so Ssmoleŕ na kónzu kóždeho lěta kralej rosprawu wo ꝥwojich studijach poda, so, je-li móżno, we wulkich prósdninach kóždeho lěta do ꝥłowjanskeho kraja puczowanje czini a so ꝥo na to ꝥwjasa, so wuczeŕske město ꝥłowjanskich rěczow na pruskej universicze pschiwosmje, je-li so ꝥo jemu tajke hdy poskiczi. Ssmoleŕ ꝥlubi to wscho a studowasche nětko pilnje na wulkim polu ꝥłowjanskich rěczow.

(Pschichodnje dale.)

Wuꝗudźenja.

Khoꝥtanska komora. Lawniski ꝗud bě mlokarja Stommena w Budyschinje k 500 hriwnam pjenjeznego khoꝥtanja saꝗudźił, dokelź bě wón mloko, s kotrehoż bě nješchto ꝗmjetany ꝥwotběrak, jako dobre mloko pschedawak. Pschecźiwo tutomu wuꝗudej bě ꝥo Stommen powołak. Po wobꝗwědczenju ꝗłużobneje holzy Twupakez, kotraź bě pola Stommena ꝗłużiła, bě Stommen s mlokowych khanow ꝥtajnje ꝗmjetanu ꝥwotběrak. Twupakez njebě na Stommena derje k rěczam. Wón bě ju se ꝗłużby puschcźił a ju wobskorźił, dokelź bě wona sa něhdże 3 hriwny butry a twarożka sa ꝥebje spakoscźiła. So by ꝥo sa to wjecźiła, bě wona na poliziji pscheradźiła, kak Stommen mloko poczeńschuje. Jedyn měschczański policiſt bě na to mloko, hdyž ꝥo s Ratarowſskeho knjeżeho dwora k Stommenej wotwjese a potom w Stommenej klamach pschepytak. W klamach wono khětro mjenje tucznoscze hacź prjedy wopschijesche. Teź ꝗłużobna holza Schlamarjez se ꝥwojim wuprajenjom Stommena poczeżowasche. Na sakożku tutych wuprajenjow Stommenowe powołanje sascźiżnychu.

Přilopk.

* **(Kradnjenje žiwnoscze.)** Jedyn kubleŕ w Baumgartenje pola Reichenſteina w ꝥwojej pinzy wschelaku jědź khowasche. To běchu ludźo shonili, kotrymž nětkole najskerje jědź njedoꝗaha. Woni ꝥo do pinzy dobuchu a s njeje zentnaŕ ꝥwinjazeho mjaꝗa, dwaj hornzaj tuka a ꝥydom puntow butry kradnychu.

* **Rubjeżny nadpad** je ꝥo w Draždźanach skucził. Něhdże 20-lětny kontoriſt Schmidt firmy Göhmann & Einhorn bě wotescholł, so by 1048 hriwnow tydżeńskeje msdy do fabriki na Kötzschenbrodaskej drósy donjeꝗł. Hdyž bě Schmidt Fechtſku drohu pscheschoł a hižo do bliskoscze fabriki doschoł, jemu 19-lětny samkaŕ Taſchenberger napscheczo pschińdże, kotryž bě pola jeho firmy wuknył a kotryž jeho teho dla snajesche. Nimo duzy samkaŕ s jenym hamorom se wschěm wotmachom Schmidta na hłowu dyri. Nadpadnjeny ꝥo hnydom jako morwy na semju ꝥwjesy. Toschu s pjenjesami ſhrabnywschi nadpadnik czekny. Hdyž bě ꝥo Schmidtej wědomje saꝗo wróczíło, ꝥo wón, hacź runje ꝗylnje krwawjesche, do fabriki smota. Duzy po puczu wón dweju wojakow lěkarſkeho wotdźělenja setka, kotrymaj podawk wupowjeda. Taj ꝥo hnydom se ꝥwojimaj jěsdnymaj kokomaj sa rubjeźnikom puschcźiſchtaj. S fabriki ꝥo hnydom kriminalnej poliziji powjesczź da, kotraź móżesche Taſchenbergera w tym wokomiku w jeho wobydlenju sajecź, hdyž chżysche ꝥo wón nowu drastu woblez a potom czeknycź. Żyke rubjenſtwo móżesche ꝥo jemu wotewsacź. Skóſtnika wupataneho na polizajſtwo dowjedźechu. Sranjenje kontoriſta Schmidta njeje na ſhože ſtraſchne.

* (Pjatnaczekróczne powyschenje rybowych placźiſnow.) „Němska rybaska korreſpondenza" ꝥo ſ wótrymi ꝥłowami pschecźiwo njeꝗłyschanemu powyschenju rybowych placźiſnow wobrocza. Jerjow, ſprottow a druhich rybow je ꝥo lětꝗa wjazy dyźli hdy prjedy nałożiło. Placźiſna sa punt rybow je w Danzigſkim saliwje na 12 pjenjeźkow ſpadła. Na druhich městnach ꝥu rybowi wikowarjo placźiſny na 1 hriwnu 40 pjenjeźkow hacź 1 hr. 80 pj. dohnali. Tajkemu wschě mjesy pschekrocźazemu honjenju placźiſnow dyrbi ꝥo napscheczo ſtupacź. Mjaꝗo ꝥebi wulki dźěł wobydlerjow njemóże wjazy kupowacź. Hdyž ꝥo ryby na tajke waschnje podróża, potom dyrbi ꝥo wjetschi dźěł wobydleŕſtwa mjaꝗa do zyła wostajicź. To smeje ſle ſczěhwki sa ludowu ſtrowoscź.

* (W mjedwjedźowych paſorach.) W Frankfurcze nad Mainom, hdźež nětkole Wilkez zirkuꝗ pschedstajenja wotměwa, něktore dźěczi w mjedwjedźazej (barjazej) nuczerni hrajkachu. Pschi tym bě jedyn dźeꝗaczlětny hólz tak njewobhladniwy, so pscheꝥ nuczerninе lěꝗnyz ruku tykny. Na dobo mjedwjedź hólzowu ruku ſhrabny a ju roskuꝗa. Zirkuꝗowi ꝗłużobnizy pschihnachu a hólza s mjedwjedźowych paſorow wuꝗwobodźichu. Hacź ꝥo dźěſczu ruka ſdźerži, na tym ꝥo dwěluje.

* (Pschecźiwo modźe ſchěrokich ꝗuknjow.) W Hannoverje je narodne żonjaze towaŕſtwo na 100 plakatowych ſtołpach napominanje nalěpicź dało, s kotrymž ꝥo żónſke namołwjeja, so bychu we wójnſkim czaꝗu s tkaninami lutowali a teho dla w ſchěrokich faldatych ꝗuknjach njekhodźile. Město běłych tkaninow dyrbjake ꝥo pišane kupowacź, so mohło ꝥo mydło lutowacź.

* **(Woheń w rumunſkich petrolejowych ſkładownjach.)** Każ ꝥo s Bukaresta powě, ꝗu ꝥo hobrſke petrolejowe ſkłady towaŕſtwa Aſtra Romana w Ploeschti do cziſta s wohnjom ſniczike. Schkoda je khětro wulka. Wjele wojakow a wohnjowych woborniкow je ꝥo pschi haſcheŕſkim dźěle ſraniło.

* **(Shubjena jutrowna pjeczeń.)** Arſenalny dźěłaczeŕ Robert Müller a dźěłaczeŕ Michał Schmidt s Draždźan běschtaj ꝥebi wumyꝗlikoj, kak byschtaj ꝥo bjes pjenjes se ꝗwinjazym mjaꝗom ſaſtaraloj. Wonaj s Draždźan do Sohry w Freibergſkich ſtronach wotjědźeſchtaj, so byschtaj tam něhdże jene ꝗwinjo kradnyłoj. W nozy s khlěwa jeneho tamniſcheho kublrja korme ꝗwinjo wotwjedźeſchtaj a w njedalokim lěꝗu jo ſarěſaſchtaj. Potom jo rosrubaſchtaj a do ꝗobubſchinjeꝗeneho puczowanſkeho korba ſkładźeſchtaj Nad poradźenym paduſchſtwom ꝥo wjeꝗelo ꝥo na domojjěſbu s bliſkeho żeleſniſkeho ſaſtaniſchcźa podaſchtaj. Běſchtaj nětko pscheď mjaꝗowej a tukowej nuſu na dlěſchi czaꝗ wobarnowanaj. Tola jeju wjeꝗele dołho njetrajesche, a polizija jo jimaj njejabzy ſkaſy. Naſajtra ſahe rano ꝥo kublerjowa dźowka hnydom dohlada, ſo bě ꝥo ꝗwinjo s khlěwa ſhubiło. Kubleŕ rucze ſa paduchami ꝗlědźeche. Na żeleſniſkim ſaſtaniſchcźu wón ſhoni, ſo ſtaj dwaj zuſaj muźſkaj s cźeżkim puczowanſkim korbom rano po żeleſnizy do Draždźan wotjěłoj. Wobſtejnoſcze na to pokaſowachu, ſo ſtaj wonaj ꝗwinjo kradłoj. Duż hnydom Draždźanſku poliziju na pſchikhad paduchow kedźbliwu ſcźinichu. Hdyž taj wjeꝗelaj w Draždźanach s waggona wunješeſchtaj, jeju hižo żandarmojo wocźakowachu. Hdyž ꝥo jeju praſchachu, ſchto mataj w korbje, rucze wotmołwiſchtaj: „Maſane ſchaty". Temu pak njedowěriwi żandarmojo njewěrjachu a hdyž korb wocźinichu, żadne ꝗwinjaze mjaꝗo wohladachu. Korb s kradnjenym ꝗwinjeczom ꝥo do měſchczańſkeje rěſarńje dowjeſe, ſo by ꝥo mjaꝗo na trichiny pchepytało, njes tym ſo dyrbjeſchtaj ꝥo lubowarjej tunjeje ꝗwinjazeje pjeczenje w ſamknjenym wosu do polizajſtwa dowjeſcź dacź. Tam móżetaj ꝥo pschi wodże a khlěbje do prědka na bjesmjaꝗowe dny pschihotowacź. Polizajſke wobhonjenja ꝗu poſdźiſcho wunoſchk měte, ſo je jedyn s paduchow prjedy pola teho kublerja ꝗłużił, ſo je po tajkim městna wědomny był. Pola arſenalneho dźěłaczerja 600 hriwnow namakachu, hdyž jeho drastu na polizajſtwje pſchepytachu. Wón po tajkim njeje nuſy dla na kradnjenje ſchoł.

* **(Ssmjertne njeſboże na hońtwje.)** Ssmjertne njeſboże na hońtwje je ƀo we wjerćhowſkim Hohenzollernſkim lěƀu pola Beutniz w Rothenburgſkim wokrjeƀu ſtako. Knihiwjednik rentſkeho hamta Dumka bě rano w 2 hodźinomaj ſ tſělbu do lěƀa ſchoł, ſo by pſchi měƀaczku ſwěrinu tſělał. Hdyž ƀo wón domoj njewróćźi, ſa nim pytachu. Sslědźenje, pſchi kotrymž ƀo też wucźeŕ ſ tſělbu wobdźěli, mějeſche wnſpěch; pſchetož wjeczor ſhubjeneho ſady jeneho ſwěrinſkeho płota morweho na khribjecźe leżazeho namakachu. Myƀla ƀebi, ſo je ſnjeſboženy k ſwěrinje ƀo bliżo pſches płót ſaléſł, pſchi tym ſ nohu w grocźe wiƀajo woſtał a ſnał na ſemju padnył. Pſchi tym je ƀo tſělba ſpuſchczíła a wutſél je jeho morił.

* **(Sebrana jutrowna pjeczeń.)** W Rychbachu je ƀo wjetſchej liczbje ƀwójbow jutrowna pjeczeń ſebrała. Ludźo běchu ƀebi konjaze mjaƀo kupili a jo ſ dźěła ſwarili, ſ dźěła ſpjekli, ſ dźěła naƀelili. Kaž bě poliźija ſhonika, bě mjaƀo wot jeneho ƀlaknjeneho konja. Jedyn rěſnik bě mjaƀo, kotrež bě k jědźi njekhmane, rospſchedał.

* **(Dźiwje ƀwinje w Ssmólnych Horach [w Harzu].)** W Ssmólnych Horach dźiwje ƀwinje na polach wulku ſchkodu naczinjeja. We wokolnoſczi wƀy Stiege ƀu wone mjes druhim ſa dwaj měƀazaj 50 kórzow naſymſkeje rożki zyle ſniczíke. Dźiwje ƀwinje na rożkowych polach rolu, w kotrejž ſa ƀěrnami pytaju, do zyła rosborkaju. Dźiwajo na naſtatu wulku ſchkodu je wójwodſka wokrjeƀna direkzija w Blankenburgu wurjadne poſtajenje ſczíniła, ſo ƀmě kóżdy wobƀedźeŕ na ƀwojich leżomnoſczach ſwěrinu honicź. Hacź runje tónle wukas pſchepoſdźe wuńdźe, ƀmědźa ƀo tola nadźecź, ſo ƀo ſchkoda, kotruž ſwěrina naczíni, w pſchichodźe khětro pomjeńſchi.

* (Wotwalenje ſkały pola Eiſenacha.) Pſchi Meiningſko-Eiſenachſkej żeleſnizy ƀo ƀrjedu rano krótko pſched Eiſenachom wulka ſkała wotwali a na wobej koliji padźe. Krótko prjedy teho bě jedyn tworowy cźah nimo tuteho měſtna jěł. Kedźbliwoſczi jeneho żeleſniſkeho wothladarjƀ maja ƀo dźakowacź, ſo ƀlědowazy ludźazy cźah njeje do ſtracha pſchiſchoł. Někotre dny ſańdu. prjedy hacź budźe mózno, ſkału roſtſělecź a ſ kolijow wotnjeſcź. Na měſtnje wotwalenja dyrbja ƀo puczowarjo do druheho cźaha pſcheƀydowacź.

Pěſkarjowy poƀ.

„Jurko, dźenƀa ƀam pojědźeſch běły pěſk rosnoſchowacź“, pěſkaŕ Janak ƀwojemu dwanaczełětnemu ƀynkej rjekny, hdyž běſchtaj ƀo hromadźe ſa blido ƀydnyloj, ſo byſchtaj ƀnědakoj. „Ja dyrbju do Wólſchez hicź k bratrej, mam tam waźnu wěz wucźinjecź, macź póńdźe ſe mnu.“

Jurij ƀo wuƀmja. Wjeƀeleſche ƀo, ſo budźe jemu ſaƀo zyły dźeń ƀwobodny, ſo budźe dobremu, ale krutemu nanej ſ wocźow.

„Nakopał ƀym tebi wczera zyły woſyczk běłeho pěſka; měj ƀo k temu, ſo mi wjeczor ſ próſdnym woſom domoj pſchijědźeſch. Jutſe trjebam pjenjeſy. Hdźe wſchudźe maſch ſ pěſkom poſaſtawacź, to hižo je cźi ſnate; nadźijam ƀo, ſo budża wſchitzy moji dawni wotebjerarjo też dźenƀa ſaƀo kupowacź. Sbytkny pěſk rospſchedaj potom hoſpoſam w domach, kiž hacź dotal naſche wotebjerarki njeběchu. Do wjeczora lohko wſchón pěſk rospſchedaſch. Je-li ƀym ƀo prjedy tebje domoj wróćźił, pſchińdu tebi po dróſy napſchecźo. Po druhim puczu, kiž wokoło lěƀa wjedźe, mi njejědź; po ſwijſu ſady hórki mohł ſwróćźicź, — woſyczk mohł ƀo wobſchkodźicź a Ssuk, naſch poƀ, mohł ƀo ſranicź. Ludźom pěſka derje naměŕ, ſchwarnje pokne mjezki, ſo by ƀo nichtó njewobcźeżował, ſo ƀy ſkupy abo ſo ƀy jeho wobſchudźił! Na pƀa kedźbuj, ſo ƀo druhe pƀy ſ nim njeſwadźa, woſtaj jemu pranz, ſo by nikoho njeſkuƀał, hacźrunje je naſch Ssuk pěkny. Wolóżej jemu pſchi cźehnjenju; na hórku pomhaj wós cźiſchcźecź, njeƀydaj ƀo na njón, Ssuk ſměje doſcź cźahnycź na pěſku ƀamym! Też njeſabudź jemu wodu dacź — dźenƀa budźe jara horzo. We woſyczku je hižo kruch twſerdeho khléba ſa Ssuka; w ſchkliczży jón rosmoczej. Sadźerż ƀo mi pſchiſtojnje, budź ſdwórliwy, njenaƀadźuj ƀo ſ hólczatami a njeſhub mi to, ſchtož ſ pěſka wuwikujeſch! Hiſchcźe junu cźe napominam: měj ƀo k temu, ſo wſchón pěſk rospſchedaſch, trjebam pjenjeſy!“

Ale Jurij jenož ſ jenym wuchom na to poƀkuchaſche, ſchtož jemu nan powjedaſche. Wſchako wón hižo derje wjedźeſche, kak ma to ſchto cźinicź; wón dźě huſto ſ nanom do měſta jěſdźeſche, pomhaſche jemu pěſk rosnoſchecź — duž dźenƀa wſchitko ƀam dokonja, byrnjež bě to wjele dźěła.

Macź jemu dwě tołſtej pomaſzy do brěmjeſchka ſwjaſa a hiſchcźe dobry twarożk pſchida; duž hłodu tradacź njebudźe. Nimo teho jemu hiſchcźe pſchekupzy jeho ƀnadny wobjed dowuſpołnja; kóżdy raz jemu něſchto ſe ƀwojich klamow abo ſ kuchinje pſchidadźa.

Jurij ſe iſtwy wjeƀeły na dwórczk wuběża, tam jeho hižo ƀwěrny Ssuk ſ wjeƀelkym ſaſchczowkanjom powita. Jurij jeho pomajka a potom jeho do wyſyczka ſapſcheże, kotryž bě pokny běłeho pěſka naƀypany.

Roſżohnowawſchi ƀo ſe ſtaſchimaj jědźeſche Jurij wjeƀeły pa dróſy do měſta. Ssyłny poƀ wós ſ łohko cźehnjeſche, dokelž dróho poměrnje ſpadowaſche. Dyƀ a dyƀ Ssuk ſ roſumnymaj wocźomaj na Jurja pohlada a wjeƀele ſaſchczowka.

„Hij, Ssuko!“ Jurij jenož, dokelž bě ſwuknył, na pƀa ſawołe, praſkajo ſ ſchudom.

To bě kraƀne ranje w żnjeńzu. Na jaƀnym módrym njebju ſkote hrějoze ƀłónzo ſtejeſche; jeho pruhi wěſo wohrjewachu, ale hacź dotal hiſchcźe njepalachu.

Ale hdyž bě hólz ſa poł hodźiny na roſpucźe dojěł, ſaczuwaſche hižo parjaze ƀłónzo cźim bóle, dokelž jemu ƀadowe ſchtomy, kotrež jenož rědke ſ wobeju bokow dróhi ſtejachu, mało khłódka poſkiczachu.

Jurij woƀrjedź dróhi ſtejo woſta, popſcha pƀej wodychnjenje a ƀebi ſapocźene cźoło trějeſche. Ssuk pak ƀo hnydom na cźopku dróhu cźapny a jachło dychaſche.

Jurij ƀo na druhi pucź ſahlada. Tón też do měſta wjedźeſche; bě drje tójſchto dlěźſchi, dokelž wokoło hórki wulke koło cźini, ale wón mějeſche wjazy khłódka a bě ludźom teho dla hóle pſchijomniſchi. Zyły kruch wjedźeſche pucź pſches lěƀ.

„Cźeho dla dyrbjał ƀo ja po dróſy, kiž je bjes khłódka, takle draczowacź?“ ƀebi Jurij pomyƀli a jědźeſche hnydom ſ woſyczkom po druhim puczu dale.

Kak jeho luboſny khłódk wokſchewjeſche, hdyž bě do huſteho lěƀa ſajěł!

Na dobo pocźa Ssuk wótſje ſchcźowkacź, poſkakowaſche a hłowu horje k wjerſchkam ſchtomow poſběhowaſche.

Sawěſcźe bě wjewjercźku wucźuł!

Jurjej ƀo wocźi ſabłyſknyſchtej, to bě żadoſcź ſa něcźim. Hižo dawno bě ƀebi wjewjercźku pſchał. Domach by ju do klětki ƀadźił, by ju pizował a by ƀo nad jejnym ſkakanjom a rjanym napohladom wjeƀelił.

Wſchón chżyjaty bě ƀo Jurij do wjerſchkow wyƀokich dubow ſahladał.

Hlej! Tamle ſkała wjewjercźka ſ pyſchnej ſchecherjatej wopuſchu! S hakſy na hakſu, ſe ſchtoma na ſchtom, pſchezy dale a ſpěſchniſcho.

Jurij pocźa ſa njej ſ kamuſchkami a ſe ƀuchimi hablemi mjetacź. Wopłoſchana wjewjercźka ſkakaſche dale a dale a hólz ſtajnje ſa njej běhaſche. Hdyž budźe ſwěrjatko mucźne, ſkaknje k ſemi — ƀnadź ƀo jemu poradźi, jo popadnycź.

„Pój, Ssuko!“ Jurij na pƀa ſawoła, hdyž bě jeho wupſchahnył a poƀ hnydom ſchcźowkajo ſa nim cźěrjeſche.

Dokelž pak Ssukowe ſchcźowkanje wjewjercźku jenož ſtrachowaſche a prjecź cźěrjeſche, dowjedźe Jurij pƀa ſaƀo na dróhu k woſej, ſapſchahny jeho ſaƀo a pſchikaſa jemu wós ſtražowacź, mjes tym ſo hólz ƀam ſa wjewjercźku do lěƀa běżeſche.

Ssuk poƀkuchaſche, cźapny ƀo pſchi woſyczku a cźakaſche, doniż ƀo hólz njeby k njemu wróćźił.

Sa hodźinu ƀo ſkónczńje jeho wucźaka. Jurij pſchińdźe wſchón wudychany a pſchepocźeny, lizy ƀo jemu jenož tak pyrjeſchtej.

Podarmo bě ſa wjewjercźku honił, běſche ƀo jemu ſhubiła a wón wjazy njewjedźeſche, hdźe bě ƀo jemu ſkhomała.

Hólz ƀo ſpróżny do khłódka lehny. Dokelž bě tam cźicho a rjenje khłódno, pſchewja jeho bórſy ſpar a wón wuƀny. Też poƀ pſchi woſyczku wuƀny.

Dokelž tu ſ rědka ſchtó khodźeſche a tón dźeń nichtó nimo njeńdźeſche, ſpaſchtaj wobaj khětro dołho. Hdyž bě Jurij ſkónczńje wotucźił, ƀo njemało wuſtróżł, ſo ƀłónzo hižo jara wyƀoko na njebju ſteji. S daloka błyſcheſche, ſo ƀo tam ſwoni.

Popołdnje hižo bě a wón hiſchcźe pſchezo po puczu ƀo dundaſche a njebě w měſcźe!

Bjes dźiwa bě, ſo Jurij njeſapłaka. Do wjeczora hižo njebudźe móz pěſk rosnoƀnycź a rospſchedacź, dokelž bě telko hodźinow ſakomdźił. Schto jeno nan rjeknje, hdyž wuhlada, ſo Jurij wulki dźěł pěſka ſaƀo domoj wjeſe! A tola bě jemu nan krucźe pſchikaſał, ſo dyrbi dźenƀa wſchón pěſk dorospſchedacź, ſo dźě pjenjeſy nuſnje trjeba!

Hólz wschak bórsy saby, so je jeno wón ßam wina zyłkeho sakomdźenja a město so by ßebi ßamemu porokował, roshněwa ßo na wboheho pßa, kotremuž ßo sywasche, hdyž runje s cźopłeho procha stawasche.

„Cźemu dha ßy na wjewjerczku schcźowkał, cźemu? Hdy njebudźesche mje ty na wjewjerczku kedźbneho njesćźinik, njebudźech ja sa njej pohladał, sabywschi hakle ßo do łojenja dał — mój mózachmoj hižo dawno w měscźe bycź a ja mózach nětkole hižo wosyczk na poł prósdny měcź! Sa popołdnjo hacź do wjeczora njemóżemoj wjazy wschón pěsk pschedacź! Ty hłupe pßycziško, hódny by był, so bych cźe nabił!"

Jurij hrabny łschud a pohrosy s nim pßej.

Ssuk sawu, stuli wuschi a ßo bojasnje horbjesche. Ale Jurij ßo dale na pßa słobjesche. Wón bě nahły hólz a wutschaße ßwoje słoby na wbohe skoczo. Bjes ßmilnoscźe wón s łschudom do pßa schwikasche, njedźiwajo jeho wucźa a žałoscźenja.

Ssuk tajkemu draczowanju swuknył njebě. Jurjowy nan jemu ženje łschiwdy scźinił njebě, ale spominasche husto na jeho ßwěru a pilnoscź. Też Jurij njebč jeho hacź dotal njetrjebawschi bił. Dźenßa pak bě ßo dał njesprawnemu hněwej pschewinyczź.

„Nětkole ßy dostał, kaž ßo ßłuscha!" napośledku Jurij sawoła, hdyž jemu khostaza ruka se spróznoscźu spadny. „Hischcźe wjazy by ßebi sażkużił!"

Poß ßo k semi horbjesche a srudnje wujesche.

„A nětkole běž!" Jurij sawoła. „Hij!"

Ssuk ßo shraba a da ßo do běženja, dźiw bě, so ßo wosyczk njepschecźižny.

„Pomału!" Jurij sawoła a s lěwej ruku wós sadźerżowasche. Poß nětkole měrnje kołßajo po drósy běżesche. Ani junu njesaschcźowkny. S khwilemi wobhladowasche ßo sa Jurjom; w jeho wocźomaj by ßo skoro porok pokasował, jako by chzył rjez:

„Cźeho dla ßy mje bił, ja dźč tebi niczo cźinił njeßym!"

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjescźe.

W Michalskej zyrkwi smėje jutsje, njedźelu Quasimodogeniti, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja we 8 hodźinach smėje farat Răda ßerbske a ½10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschek wucźbu se ßerbskej konfirmérowanej młodoscźu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje stud. theol. Menzel němsku wójnsku modlerska hodźinu w zyrkwi

Tydźenske sastojńske dźěła smėje farat Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wołbadźe: 22. haprleje: Jakub Wrobl, dostawał invalidneje renty na Židowje, 82 l. 5 m. 8 d. — 25.: Alwina Klara Běmarjowa, Juliuża Wylema Běmarja, kowarja w Dobruschi, mandźelska, 42 l. 22 d.

S druhich wołbadow: Johana Hildegarda Stangez w Hnaschezach, 1 l. 8 m. 1 d. — Jan Jurij Hohlfeld s Pßowjow, kanonėr w pólnym artillerisim regimencźe čžo. 245, † w reservnym lazarecźe w Zwikowje, 22 l. 8 m. — Jan Kołßl, żiwnoscźer w Khroscźe p. Minakala, 55 l. 6 m. — Marcźin Pawoł, Hermana Pawoła Kielmorgena, żiwnoscźerja w Bukezach, ß., 1 l. 29 d. — Marja Madlena Rabowżyna, wobhladetka we Wujezku, 72 l. 11 d. — Ota Herman, Ericha Bjarnata Opiza, wyschscheho schwajzarja w Koporzach, ß., 4 l. — Max Herman Pěcźman, wotroczł w Něcźinje, 30 l. 10 m. — Jurij Schewz, wumjeńkat w Kupoji, 76 l. 10 m. 20 d. — Hana Pjeschlowa, dźěłacźerja Pjeschla w Barcźe, mandźelska, 78 l. 3 m. 22 d. — Jan Kschižank, wumjeńkat w Brěsezach p. Hrodź., 84 l. 6 m. 8 d.

Zyrkwinske powjescźe s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Quasimodogeniti, smėje rano ½7 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½8 hodźin smėje farat Kschižan ßerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucźba sa ßerbsku mużsku a żónsku młodźinu.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotměje ßo shromadźizna żónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjescźe s Budeschez.

Jutsje, njedźelu Quasimodogeniki, smėje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjednu wucźbu, we 8 hodźinach smėje farat Domaschka ßerbske a dopołdnja ½10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farat-Domaschka katechismußown wucźbu se ßerbskej młodoscźu.

Kollekta, sa Salske hłowne bibliske towarstwo psched zyrkwinymi durjemi sbėrana, je 155 hriwnow 72 pjenjczkow wunjeßła.

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 2 hr. 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 3 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. 80 pj., punt schmalza wot 2 hr. 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacź 3 hr. — pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bėrnow wot — pj. hacź 12 pj.

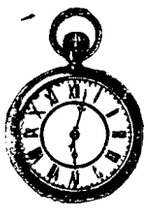

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Subjazy atelier Hansa Hausseldera

na Moltkowej drósy 14 dentist na Moltkowej drósy 14

porucźa ßo k wudźėłanju zusnych subow po najnowschim waschnju w skocźe a paraskim kawczuku (žane narunanje sa kawczuk). Skażene suby ßo cźischcźa a ßo na ßwědomite waschnje wupjelnjeja.

Suby ßo s městnym pohłuschenjom cźahaju.

Wschě dźěła

parschonszy ßam cźinju.

Rěczny cźaß: Wschědne dny wot 8—1 a 3—5 hodźin.

Njedźelu wot 9—11 hodźin.

Sserbske a němske

spěwarske

ßu dostacź

we wudawatni Serb. Nowin.

We wudawarni Serb. Nowin ßu dostacź

khěrluschowe pschidawki

do ßerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Ssym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawaknje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodże jako

praktiski ſubjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěčne hodziny
wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin
wotměwam.
Njedźelu a ßwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok
praktiski ſubjazy lěkař
na bohatej drósy 14 po 2 poskhodże
w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Visitne khartki ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Now.

Palma měra.

k półdralětnemu wopomnjenju na row
Jana Hermana Hänicha ſ Nowych Czichońz,
wojaka res. pěscheho regimenta, 4. komp. padnył sa wótzny kraj
w 29. lěcze żiwjenja w bitwe pola Lenhare 8. sept. 1914,
schtoż je ßo nětko ſ czeŕwjenym kschižom wobkruczíło.

O kajka wulka ſrudoba
A wutrobna tež żakoscz
Nětk w wjele domach pschebywa,
Tam rudźenja je na doscz.
Tež Jähnichez dom podeschke
Ssu ſ wójny ſrudny powjescze.
Sso lědma wójna sapocza,
Dha hnydom wasch muż dżesche
Na njepschecźela do prědka,
O, kak jom' tehdy běsche,
Jom wutroba wschak bijesche,
Hdyż na ßwojich ßej myßlesche.
Wam tehdy czężko bě a sle
Na tamnym stysknym ranju,
Hdyż dżělenja czaß pschischoł bě,
Hdyż bożemje bě k branju,
O to bě ſrudne dżělenje,
Kiż wam tu ſ myßlow njepschindże.
Kak wóczko ßylsy roni tu,
Hdyż wutroba tak płaka,
A semju ßylsy maczeju,
Hdyż podarmo ßo czaka
Na powěscz luboh' mandżelskoh'
Kiż lubował tak ßwojich jo.
Wy połdra lěta czakaschcze
Na mandżelskeho powjescz,
Pak żana żenje njepschindże,
To czinjesche Wam boloscz,
Tu kóżdy ſ Wami nješesche
We waschim zyłkym pschecźelstwje.
O kak ßo kóżdy raduje,
Hdyż khwilku dom pschińcz móże,
Hdyż liscźik ßwojim póscźele,
Kak wutrobje je lóże,
Wy pak na luboh mandżelskoh
Scze czakako pschez podarmo.
Wón padnył je sa wótzny kraj,
Każ wjele tyßaz druhich,
Nětk jemu ßwěczi sbóżny raj,
Hdyż czaka nětk na ßwojich,
Kiż ſ nim ßu byli hromadże
We tutym seńskim sachodże.
Wón sawostaji mandżelsku
A jeniczkeho ßynka,
Tež dale ßwojej starschej tu,
To ſrudoba je wulka,
A dale wo njo żaruja
Bratr a tež ßotra jeniczka.
Kak waju luboscz, mandżelska,
Sso jara rucze miny,
A wot ranja do wjeczora
Sso pschewobroczi bórsy,
Tak běschtaj wßwojom'mandżelstwje
Dwě lěcze jenoż hromadże.
Ty dżenß na tón dżeń spominasch,
Kiż bě czi ſ Boha daty,
We duchu na njón pohladasch,
Tón wostanje czi ßwjaty,
Hdyż Wój pschi ßwjatym woltarje
Sso daschtaj ßwjeczicz k mandżelstwu
Ssy horze próstwy k njebjeßam
Se ſdychowanjom ßłaka,
So Boża ruka jeho tam
By stajnje swarnowała,
Bóh pak wscho hinak wobſamknu,
Wón ßmjertnje bu tam tšeleny.
O troschtuj, wótcze njebjeski,
Tu wudowu a ßynka,
Daj wschitkim saß po ſrudobi
Doscz ßwěczicz jaßnoh' ßłónczka
Njech rany, kiż jim nabite,
Psches twoju móz ßu ſhojene.
Dżenß wopomnjenje dżerżimy
Sa tebe w Bożim domje,
Na twój row hicz tam njem'żemy
Sso na njón klaknycz dele
A ßylsy dżaka popłakacz,
Tež wótczenasch tam wuspěwacz.
Duż spi, mój drohi mandżelski,
We zuſbje w twojim rowje,
Njech semja je tam lohka czi,
Hacz junu póndżesch ſ njeje,
Nam potom pschińdżesch na pschecźo,
O kajke b'dże to wjeßelo.

We mjenje hluboko wurudżenych sawostajenych **J. Henka.**

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 30. haprleje popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.
Přednošk k. wyššeho wučerja Šúcy z Rachlowa wo dalokich pućach. Sobustawy a hosći k temu należnje přeprošuje **předsydstwo,**

Sserbski muſej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

Jeja

kóżdu dźělbu po dnjowej płaczisnje kupuje

Müllerez konditornja
pola pósta.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobru a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Staru papjeru

papowe wotpadanki, nowiny, knihi dopißy, akty,
ſ rukowanjom, so ßo njewużitnje njewużiwaju, kupuje
Hermann Kulisch,
papjerowa wikowarnja
w Budyschinje.

Runklizu

najlěpje skhadżazu porucza tunjo
Khorla Preisser jun.
pschi żitnych wikach w Budyschinje.

Żeńtwa.

Wudowa w 50. lětach ſ 5000 hriwnami samoženja by ßo ſ pschistojnym mużikim woženika. Poſkiczenja chzyke ßo do „wudawarnje „Serb. Nowin“ ſ napißmom S 100 póßłacz.

Żeńtwa.

Ratař w schtyrzeczich lětach ſ małym samoženjom chze ßo ſ knjeżnu abo wudownu hacz do 40 lět woženicz. Něschto samoženja ßo pscheje. Wón by ßo też do jeneho ratařskeho wobßedżenstwa woženił. Listy chzyke ßo we wudawarni „Serb. Nowin“ ſ napißmom Żeńtwa 30 wotedacz.

Kuchařki, stwinſk a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khežorskeje dróhi w czrijownı knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Dołho stysknje czakawschi, dostachmy nětko tu wěstoscz, so je nasch drohi ßyn a bratr

Max Wyrgacz,

pěschk w jenym reserwnym regimencze,
25. septembra 1915 w hrjebjach franzowskeho bitwischcza rjekowsku ßmjercz namakał a tak hižo prjedy njebocźiczkeho nana do wěcznoscze saschoł.
W Hornim Wunjowje a w Noßaczizach w hapr. 1916.

Wutrobnje żarowaza macz ſ dźěczimi.

Njech spisch w zusej semi pokhowany,
Njech żadyn row Czi njej' 'schcze pschihot'wany,
Wschak jutrow skutk też sa Tebje ßo stany,
Se ßmjercze stawasch Ty każ Jesuß stany!
To wěrnoh' troschta dawa w srudżbje nam,
So ſ nanom lubym njeßmjertny Ty w nje- [bju tam!
W tej semi zusej, krawnej Bóh Czi wot- [poczinka daj
A w wěcznoscźi naß ſ Wamaj junu k Bożom' [trónej staj!

(K temu czißku pscholoha.)

Pschiloha k czißku 18 Serbskich Nowin.

Sobotu 29. haprleje 1916.

Želesniski jěsdny plan.

Płaczi wot 1. meje 1916.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wobsorna klasa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	4,48†	—	—	7,12	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,43	—
Dißnitz	4,56†	—	—	7,20	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,52	—
Budestez	5,04†	—	—	7,27	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,58	—
Roswodez	5,09†	—	—	7,32	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,04	—
Do Wjeleczina	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	2,34	5,06	7,07	—	10,12	—

† Sejdźi jenož na łóžbym poslednim dźěłanskim dnju w tydzenju.

†* Sejdźi łóžbu sobotu, hrjedu, njedźelu a swjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wobsorna klasa	2-4.	2-4.	2-4.	2.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	—	6,05†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,18	7,31	—	10,33
Roswodez	—	—	6,11†	8,36	—	11,59	—	3,13	5,24	7,37	—	10,39
Budestez	—	—	6,16†	8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,29	7,42	7,54	10,44
Dißnitz	—	—	6,22†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,35	7,48	8,04	10,50
Do Budyschina	—	—	6,29†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,42	7,55	8,15	10,57

†* Sejdźi jenož sobotu, hrjedu, njedźelu a swjate dny.

† Sejdźi jenož na łóžbym poslednim dźěłanskim dnju w tydzenju.

Kamjenz-Halschtrow-Biskopitz.

S Kamjenza	5,40	11,30	2,03† 7,04
Halschtrowa	6,12	11,53	2,30 7,38
Do Biskopitz	6,58	12,44	3,15 8,29

Biskopitz-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopitz	7,25	1,40	5,50† 9,13
Halschtrowa	8,10	2,26	6,30 10,—
Do Kamjenza	8,34	2,51	5,53 10,25

† Sejdźi jenož njedźelu a swjate dny.

Z Ekspiserja do Draždżan.

Wobsorna klasa	1-4.	2-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-5.	1-5.	1-5.	1-4.
Z Exspiserja	5,17	—	7,48	9,02	11,21	12,15	3,30	7,06	8,58			
Mychbacha	4,50	—	8,10		—	—	4,51	7,30	—			
Lubija	4,59	—	8,30	9,27	11,48	2,40	5,13	7,51	9,16			
Womorz	5,14	—	8,46	—	12,04	—	5,29	8,08	—			
Kulschitz	5,22	—	8,54	—	12,11	—	5,36	8,15	—			
Budyschina	5,36	6,38	9,08	9,47	12,24	3,01	6,49	8,29	9,37	—	—	
Zigenja	5,48	6,50	9,20	—	12,36	—	6,01	8,42	—	—	11,03	
Wisłopitz	6,09	7,14	9,40	—	12,57	—	6,20	9,01	—	—	11,30	
Arnsdorfa	6,29	7,48	10,—	—	1,20	—	6,43	9,30	—	—	11,37	
Radebergа	6,36	7,51	10,08	—	1,28	—	6,52	9,37	—	—	11,37	
Do Draždżan	6,57	8,07	10,28	10,59	1,50	3,54	7,14	10,04	10,27	12,02		

S Draždżan do Ehorjelza.

Wobsorna klasa	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
S Draždżan	12,31	1,45	6,07	8,56	9,18	12,35	3,09	6,19	8,02	8,48
Radeberga	1,02	...	—	—	—	—	—	—	8,32	9,20
Arnsdorfa	1,10	—	6,39	—	9,50	1,08	3,41	—	8,42	9,29
Wisłopitz	1,37	—	7,03	9,34	10,17	1,34	4,05	—	9,10	9,53
Zigenja	1,52	—	7,23	—	10,33	1,50	4,20	—	9,26	—
Budyschina	2,01	2,35	7,37	9,50	10,46	2,04	4,34	6,09	9,40	—
Kulschitz	—	—	7,47	—	10,56	2,14	4,44	—	9,51	—
Womorz	—	—	7,55	—	11,04	2,22	4,52	—	9,59	—
Lubija	—	2,56	8,15	10,12	11,24	2,41	5,10	6,31	10,21	—
Mychbacha	—	—	8,31	—	11,39	2,57	5,26	—	10,37	—
Do Ehorjelza	—	3,17	8,53	10,32	12,—	3,19	5,45	6,52	11,00	—

S Kamjenza do Arnsdorfa.

7,27	10,46	1,59	4,31	6,57	10,19
7,10	10,28	1,44	4,14	6,43	10,03
7,01	10,20	1,37	4,06	6,36	9,54
6,46	10,05	1,23	3,52	6,22	9,38

S Kamjenza
Wotschinjch
Großröhrsdorfa
Do Arnsdorfa

S Arnsdorfa do Kamjenza.

5,42	8,38	12,12	2,56	7,15	10,36
6,03	9,—	12,31	3,14	7,39	11,03
6,11	9,09	12,39	3,22	7,49	11,12
6,24	9,22	12,51	3,34	8,02	11,24

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,55
Kelliz	—	8,41	12,07	5,29	8,04
Radmeriz	—	8,48	12,14	5,36	8,11
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,15
Luwoczjiz	—	8,59	12,25	5,47	8,21
Maleczjiz	—	9,05.	12,31	5,53	8,27
Wósborka	5,06	9,40†	12,56	6,40	8,32
Hrodźischcza	5,13	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,21	9,55†	1,13	6,55	—
Huczjny	5,30	10,04†	1,22	7,05	—
Klukscha	5,39	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,48	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcza	5,53	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	5,59	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,05	10,37†	1,59	7,40	—

† Jěsdźi jenož na łóžbym poslednim dźěławym dnju ław też njedźelu swjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dworn.	—	—	8,17	12,25†	5,09
Radworja sast.	—	—	8,23	12,32†	5,15
Lutobcza	—	—	8,29	12,38†	5,21
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35
Huczjny	—	—	8,51	1,—†	5,43
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52
Hrodźischcza	—	—	9,09	1,21†	6,01
Wósborka	—	7,25	10,34	1,47	6,50
Maleczjiz	—	7,30	10,40	1,53	6,56
Luwoczjiz	—	7,36	10,46	1,59	7,02
Hluschiny	—	7,42	10,53	2,06	7,09
Radmeriz	—	7,47	10,58	2,11	7,14
Kelliz	—	7,53	11,06	2,19	7,22
do Lubija	—	8,07	11,14	2,27	7,30

† Jěsdźi jenož łóžby poslednj dźěławy dźeń, ław też łóžbu njedźelu swjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,39	7,20	8,
Rataxjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,46	7,26	8,
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,51	7,31	8,
Mat Wielkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,57	7,37	8,
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,25†	2,46	5,09	7,48	9,
Khażowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidla	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	—	—	—	—	—	—	—	
Kulowa	5,23	6,35	10,47		3,43		8,53	
Němzow	—	—	—	—	—	—	—	
do Wojerez	5,39	6,49	11,01		3,57		9,07	

Jenož dźěławy dźeń. — 5,00 wot Wósborka. — 11,14 do Radworja. — 1,28 wot Radworja. — 7,30 do Lubija.

† Jěsdźi jenož na łóžbym poslednim dźěławym dnju ław też łóžbu njedź a swjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	4,55	—	7,04	10,17		2,31			7,
Němzow	—	—	—	—		—			
Kulowa	5,11	—	7,19	10,32		2,46			7,
Hóska	—	—	—	—		—			
Sdźarow	—	—	7,33	10,46		3,00			8,
Komorowa	—	—	7,40	10,53		3,07			8,
Rakez	5,05*	—	7,48	11,—		3,17			8,
Scheschowa	5,13*	—	7,54	11,06		3,24			8,
Njeßwaczidla	5,22*	—	8,01	11,13		3,31			8,
Khażowa	5,31*	—	8,09	11,21		3,39			8,
Radworja	5,41*	6,07	8,16	10,39†	11,27	2,01	3,45	7,46	9,
Mat. Wjelkowa	5,53*	6,15	8,26	10,47†	11,37	2,10	3,55	7,54	9.
Židowa	6,00*	6,22	8,32	10,54†	11,43	2,17	4,01	8,01	9.
Rataxjez	6,05*	6,26	8,36	10,58†	11,47	2,21	4,05	8,06	9.
do Budyschina	6,12*	6,32	8,41	11,04†	11,52	2,27	4,10	8,12	9.

Jenož dźěławy dźeń. — 5,00 wot Wósborka. — 11,43 wot Radworja. — 11,58 wot Lubija. — 5,20 wot Lubija.

* Jěsdźi jenož na łóžbym poslednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenož na łóžbym poslednim dźěławym dnju ław też łóžbu njedź a swjaty dźeń.

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

—	7,48	1,00	6,07	S Khoczebusa do	9,00	12,26	5,30
—	8,45	1,87	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,06	11,02	4,07

SN 75, 1916, č 18

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wuživanju ſ	2½ %
pſchi měßačnym wupowjedźenju	3 %
pſchi ſchtwórčzlětnym =	3¼ %
pſchi pollětnym =	3½ %
pſchi lětnym =	4 %

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyschinje w Sserbſkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Nowoſcže

chenillowych rubiſchczow

a chenillowych ſchawlow

ßu doſchke. Wězy ßu najlépſcheje hódnoſcže a kraßnych muſtrow

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Proſchu ßebi moje wukładne wokna wobhladacź.

Wóſk

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Ota Engert

na ſnutskownej lawſkej haßy w Budyſchinje.

** Hižo wot 32 lět **

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěčzny wußyw

wot firmy **F. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſcželaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcž), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim cžeſcženym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poručzam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a cžerwjene hobrſkowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjecžanſke

žołte ßymjo, najwjetſchu cžerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſažneho, Barlinſkeho ßrěnjoſažneho, hollandſkeho cžěmnoczerwjeneho, póſdneho, Žitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojtcho Braunſchweigſkeho a woprawneho cžeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcž: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane cziſte dźeczelowe ßymjo, němſki wußyw.

Wulki wubjerk **Draždźanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručzam wot hollandſkich plahowarjow ßo doſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarnja

w **Kolwaſy** pola Pomorz.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa 15 pj. doſtacž

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pſchedań we wudawarni Serbskich Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjabjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 19. **Sobotu 6. meje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

4. meje. Na wječornym wojownischežu w stronje mjes Armentières a Arras žo z městnami žiwje wojowasche. Wojowanje z minami bě k wječorej wot Lens pola Sonchez a Neuville wožebje žiwe. K dołhemu wječorej wot Lens žo po wubuchnjenju spytany jendźelski wupad njeporadźi.

W stronje rěki Maasy artilleriske tšělenje z wobeju stronow wodnjo z khwilemi wulkeje žylnosćze nabu, k kotrejž tež w nozy wospjet dóńdźe. Franzowski nadběh pschećiwo naschim stejischežam na khribjet, wot hórki Morweho Muža spadowazy, žo wotpokasa. Pschi krótkowjeczornym brjosy tuteho khribjeta je žo njepschećel w jenym pschedžunjenym stejischežu postajił.

S někotrych njepschećelskich lětadłow, kotrež dźenža rano na Ostende bomby mjetachu, tola jenoż zahrodu kralowskeho hroda trjechichu, je žo jene w powětrowym wojowanju pola Middelkerka wottšělilo; lětar, jedyn franzowski offizěr, je morwy. K wječorej wot Lievena dwě njepschećelskej lětadle w tšělenju naschich wobaranskich kanonow a maschinskich tšělbow k semi padnyschtej. Pola wobtwjerdźenja Vouz žo dwaj franzowskaj dwojotšěschnikaj z naschimi lětadłami z wojowanja wotdźělischtej.

Pschi froncze je położenje powschitkownje njepscheměnjene.

Nasche powětrowe łódźe žu twary Molodeczno-Minskeje želesnizy a želesnisku kschižnu koliju pola Lubinez k połnozy wot Pinska z wobkedźbowanym wuspěchom nadpadle.

Na balkanskim wojownischežu njebě wožebitych podawkow.

Tež wczera žo na wječornym wojownischežu pschi jendźelskej froncze mjes Armentières a Arras žiwje wojowasche. Pola Givenchy en-Gohelle žo z ručznymi granatami wo jenu wubuchnjenu minowu dźěru bědźachu, do kotrejež bě žo njepschećel nakhwilnje dobyć mohł.

K połednju wot Sommy žu žo w nozy němske wobhonjerske wotdźělenja do njepschećelskich stejischežow dobyli, jedyn napschećny stork wotpokasali a jeneho offizěra a 45 muži sajeli.

Na lěwym brjosy Maasy žo naschi wojazy do wustupjazych franzowskich wobtwjerdźenjow k wječorej wot Avocourta dobuchu. Njepschećel do žměrkanja do nich tšělesche; wone žo wupuschćichu a žo po planje wopuschćichu. K połednju wot Haucourta žo někotre franzowske hrjebje wšachu a žo jeczi zebrachu. Wospjetny njepschećelowy nadběh pschećiwo wječornej wotnosy hórki Morweho Muža žo zyle slemi.

Na prawej stronje Maasy je wožebje w nozy k žylnemu artilleriskemu tšělenju doschło.

Jedyn jendźelski dwojotšěschnik z franzowskimi znamjenjemi je pschi mórskim brjosy blisko hollandskeje mjesy do nascheje ruki padnył; lětar je žo do Hollandskeje wukhował.

Eskadra němskich lětadłow na želesniske twary w Nobletteskim a Auveskim dole (w Champagni) a na lětadłowy pschistaw Suippes z wnispěchom bomby mjetasche.

W powětrowym wojowanju žu w měžazu haprleji na wječornej froncze naschi lětarjo 26 njepschećelowych lětadłow wottšělili. S nich je 9 do nascheho wobžedźenstwa padło. Pódla teho žo 10 lětadłow z tšělenjom naschich wobaranskich kanonow sniczi.

My žmy 22 lětadłow zhubili.

Na rańschim a balkanskim wojownischežu njeje žo niczo wažneho podało.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Rosprawa schefa němskeho admiralneho staba.

4. meje. Jena eskadra namórskich powětrowych čołmow je w nozy wot 2. k 3. meji žredźny a połnózny dźěl jendźelskeho rańscheho brjoha nadpadowała a pschi tym na fabriki, schrějerńje a želesniske twary pola Middelsborougha a Stocktona, fabriki pola Sunderlanda, wobtwjerdźenja a město Hartlepool, pschibrjožne batterije k połednj rěki Theea, teho runja na jendźelske wójnske łódźe pschi sajeńdźe k Firthej of Forth dožahajzy a z dobrym wuspěchom bomby mjetała. Wschě powětrowe łódźe žu žo njedźiwajzy žylneho wobtšělenja do domowinskich pschistawow wróćiše, hač na „L 20", kotraž se žylnym połednischim wětrom k połnozy wotehna, do mórskeje nusy pschińdźe a žo pola Stavangara (pschi norwegskim brjosy) zhubi. Zyła wobžadka je žo wukhowała.

3. meje popołdnju je jene z naschich namórskich lětadłow jenu jendźelsku pschibrjóžnu batteriju pola Sandwicha k połednju wot wuliwa Themsy a jene lětadłowe sastanischežo k wječorej wot Deala z wuspěchom nadpadowało.

Tež pschi rańschim morju naschi namórzy lětarjo žiwje dźěłachu. Eskadra namórskich lětadłow na ruſku bitwisku łódź „Sslawu" a jedyn njepschećelski podmórski čołm w Moonskim saliwje bomby mjetasche a trjechaki dozpi.

Njepschećelski nadpad z powětra na naschu nabrjožnu staziju Pissen njeje žaneje wojerskeje schkody načiniło.

Jedyn z naschich podmórskich čołmow je 30 haprleje psched flandriskim brjohom jene jendźelke lětadło wotšělił, kotrehož wobžadku jedyn njepschećelski saniczak pschija. B.

Jendźelska rosprawa wo nowym nadpadźe zeppelinow.

Reuterez telegrafowańja powě: Pjeć abo schěsć zeppelinow žo pschi poślednim nadpadźe na daloko rósnoležaze městna wobdźěli. Wone nad Retray, Head w Schottlandskej a Norfolkskim połnóznym brjohom leczachu. Jenoż dwaj pospytaj žo cžinjeschtaj, žo do snutskowneje Jendźelskeje dobyć. Něhdźe 100 bombow je žo cžišło, kotrež z wjetscha na njewobydlene městna abo do morja padźechu. Jenoż na jenym městnje žo cžežicha schkoda načini. Schěsć mužskich a tři žónske žu žo morike, 16 mužskich a 8 žónskich je žo ranilo, 18 khěžow je žo wobschkodźiło. Dwójzy zeppeliny do dožaha naschich wobaranskich kanonow pschińdźechu, potom žo hnydom zhubichu.

Lord French wo nadpadźe zeppelinow powě: Njepschećelske lětadło, kotrež žo wot Ramsgate wczera popołdnju w 3 hodźinach 59 minutach nad Dealom sjewi, schěsć bombow cžišny, kotrež dwórnischcža a někotre khěže cžežko wobschkodźichu. Jedyn muž je žo cžežko sranił. Lětadło žo zhubi, nad mróczelemi prjecz leczo. Naschi lětarjo žu žo za nim puschćili. B.

Zhubjenje němskeje powětroweje łódźe „L. 20".

Po powjesći se Stavangera žo zeppelin „L. 20" z powětrom pschećiwo jenemu skałowemu khopej pschihna. Sadny dźěl žo runje pschi sadnim čołmiku rosraſy a dele padźe. Łódź žo njehodźesche wukhowacź, wona žo žredźa pschekłama a do Hasfjorda padźe. Torpedoski čołm, kotryž pódlu brjoha za njej zlědowasche, muzſtwo wukhowa. Dospołnje skónzowana łódź w Hasfjordowym wječornym dźělu runje pschi wuliwje do morja pschipłuwa. Wona je žo tam sakótwizowała a žo z wojakami strażuje. B.

Saječe sozialdemokratiskeho wjednika Liebknechta.

Pschi zhromadźišnje, kotruž žu sozialdemokratojo 1. meje na Potsdamskim torhoschczu w Barlinje wotměli, žu zapóžłanza němskeho khěžorſtwoweho a pruskeho krajneho žejma dr. Khorlu Lieb-

knechta sajeli. Dokelž je Liebknecht, kotryž bě zivilnu drastu wobleczeny, s armĕrowanskim wojakom, žo wón psched wojerski žud staji.

Sozialdemokratiska frakzija khĕžorstwoweho žejma je wutoru wječor sczĕhowazy namjet podała: Khĕžorstwowy žejm chzył wobsamknycz, khĕžorstwoweho kanzlera napominacz, prozeß, psheczźiwo sapóßkanzej dr. Liebknechtej sawjedżeny, sa tracze poßedżenjow, wustajicz. G.

Potepjenje němskeho podmórskeho czołma „U. C. 5".

Němski podmórski czołm „U. C. 5" njeje žo wot žwojeho poßlednjeho pschedewsacza wrócził. Po hamtskim wosjewjenju jendelskeho admiralstwa je žo czołm 27. haprleje snicził a wobßadka žo sajała. B.

Potepjenje jendżelskeje khorhojneje łódże „Russell".

Jendżelske admiralstwo je wosjewiło, so je khorhojna łódź „Russell" w žrjedżosemskim morju do jeneje miny sawadżiła a žo potepiła. 124 muži je žo shubiło, 676 je žo wukhowało. B.

Němske dobyeze pschi Naroczskim jězorje.

Po wosjewjenju němskeho generalneho staba žu Němzy 28. haprleje stejischcza mjes Sanaroczemi a Stachowzami, kotrež běchu 20. měrza shubili, saßo dobyli. 5600 jatych se 56 offizěrami, mjes nimi schtyrjo stabowi offizěrojo, 29 maschinskich tšělbow, 10 minymjetakow a 5 kanonow je do němskeje ruki padło. Rußojo žu pódla teho czežke krwawne schkodowanje poczerpili, kotrež žo pschi nóznym napschecznym nadběhu, s hustymi czrjódami spytanym, powyschichu. Njepschecżel njeje žanu krocżel shubjeneho kraja saßo dobył. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

4. meje: Na ruskim wojownischczu k dołhemu wječorej wot Taropola nasche wobhonjerske wotdżělenja jeneho ruskeho offizěra a 100 muži sajachu. S městnami bě wojowanje mjes artilleriju.

Na italskim wojownischczu njepschecżelska artillerija pscheczźiwo Tolmeinskenu pschedmostej, na stronu pola Flicza a na někotre dżěle koruntanskeje fronty s wjetschej žylnoszu tšělesche. W italskej namjesnej stronje je artillerija jenož pomĕrnje tšělała. W skalischczach Adamelloskeho rjapa mjes Stablekom a Corno di Cavento žo dale wojuje.

Dżenża w nozy jena njepschecżelowa powětrowa łódź nad naschimi linijemi we Wippachowym wuliwje pschelecza, schtyri bomby czišny a potom najprjedy k połnóznej stronje a dale na Jdrinym dole k Lublanjej a Sallochej leczesche. Na wróczopuczu jej nascha artillerija pola Dornberga puczowa salehny. S dobom s lětarjemi žo nadpadowaza a s granatami sapalena wona pola Gorizy na wojerske swuczowanischczo padże; jejni schtyrjo lětarjo žu morwi.

Někotre s naschich žamžnych lětadłow wežera italske lěhwo pola Vilessa nadpadżechu a žo, wjele bombow dele smjetawschi, po žylnym wojowanju njewobschkodżene wróczichu.

Na balkanskim wojownischczu je směrom. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba.

4. meje. W Argonnach njepschecżel po tšělenży se žylny sbudżazymi granatami mały nadběh s tsjomi kompagnijemi pschecżiwo naschim tšělnym hrjebjam mjes La Harazée a Four de Paris spyta. Němzy, kotsiž žo nakhwilnje do naschich pschedßunjenych hrjebjow dobuchu, njemóżachu žo tam dżeržecz a žo wróczo sczahnychu, s naschim tšělenjom czeschko schkodujo. W stronje pola Verduna artillerija s wobeju stronow pola Morweho Muża a Douaumonta žylnje tšělesche. Nasche dalokotšělaze kanony na Sebastopolske dwórnischczo tšělachu. W Lothringskej patrouille pola Moncela do žo srasychu.

4. meje wječor: K wječoru wot Maasy žylny bombardement pola Avocourta. Posdże wječor naschi wojazy s błyschczatym nadběhom němske stejischcza k dołhemu wječorej wot Morweho Muża dobuchu. Sajachmy něhdże 100 muži a 4 maschinske tšělby sebrachmy. Na druhich dżělach fronty artillerija s khwilemi tšělesche.

B.

Ruske wójsko w Franzowskej.

Rununske nowiny „Minerva" s dowĕrneho žórka powjedża: W Marseillu žu hacž dotal 15000 ruskich wojakow na kraj wußadżili. Wulke ruske wójskowe transporty žo pjecża do Franzowskeje wjesu. B.

Do Marseilla je žo saßo transport ruskich wojakow pschiwjesł. (W. T. B.)

Kaž „Baselski Anzeiger" powĕ, žo w Marseillu wußadżeni Rußojo w automobilach po zykej franzowskej froncze woża, so mohło žo franzowske wójsko wo aktiwnej ruskej pomozy na europiskej wjeczornej froncze pscheßwĕdczicz. D.

Franzowszy biskopjo we wojerskej žłużbje.

Schwajzarske nowiny powjedża, so je žo po wupscheßtrjenju wojerskeje žłużby w Franzowskej jĕdnacze franzowskich biskopow, kotsiž žu žo w lĕcze 1867 narodżili, k khorhoji swołało. B.

Nowe ważne pschedstejaze podawki.

Po dopißarju italskich nowin „Corriere della Sera" žu na wjeczornej froncze ważne podawki wocżakacz, kotrež žu na wschelakich snamjenjach spósnacz. Tón žamy dopißowar žwój dopiß se žłowami skónczi: Poßlednje podawki po sdaczu na to pokasuja, so je tež wulka mórska bitwa bliżscha, hacž žu žebi hacz dotal myßlili. Saczischcz žo czini, so žo k podawkam wulkeje ważnoscze na morju dóńdże. G.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

3. meje: Na wjeczornej froncze njepschecżelska artillerija do naschich stejischczow pola Jakobstadta a Dwinska tšělesche. K ranju wot linije Windsy-Twjerschcz Němzy po artilleriskim pschihotowanju se žwojich hrjebjow k nadběhej wuńcz spytachu; woni pak žo s naschim tšělenjom sadżeržachu. 2. meje po tšělenży njepschecżel pola wży Antonow (17 kilometrow k dołhemu wječorej wot městaczka Posnawow) postupowasche, tola žo wróczo czišny. Nowy nadběh Němzow na tym žamym městnje bě teho runja bjeh wuspĕcha. Pola Barandulczow a pschi Oginskim kanalu artillerija žiwje wojowasche. K połodnju wot Olyki něschto postupowachmy. Pola Ssopanowa (8 kilometrow k połnozy wot Kschemjenez) njepschecżel jenej minje wubuchnycz da; my jejnu kronu wobßadżichmy. K połnozy wot Jarmolinzow (28 kilometrow k połodnju wot Proskurowa) jene njepschecżelske albatroske lětadło dla wobschkodżenja motora k semi dele slecza. Lětarjow, dweju Němzow, sajachmy.

Kawkasus: W hornim Czorukowym dole žo naschi wojazy s nóznym nadběhom ważneho dżěla njepschecżelowego stejischcza smozowachu, w kotrymż žo pschiprawichu. Na Diabekr postupujo žmy njepschecżela k wjeczorej wróczo czišli. Pschi Urmnaskim jězorje nadběh jeneho njeschecżeloweho wotdżělenja wotrasychmy. B.

Kónz sbĕżka w Irlantskej.

Po wosjewjenju jendżelskeho knjeżerstwa je žo měr a porjad w irlandskim hłownym měsczе Dublinje saßo postajił. Wschitzy sbĕżkarszy wjedniży žu žo poddali.

Reuterez telegrafowarnja powĕ, so žu žo sbĕżkarjo poddali, hdyż běchu žo s palazeho twarjenja hłowneje pósty wuhnali. Wojazy, kotsiž běchu wukhody do Sackvillesekeje drohi wobßadżili, pschestachu tšělecz. Sbĕżkarszy wjedniży žo s parlamentarskej khorhoji blizachu. Najprjedy žo pschimĕr wobsamknu. Na to Pearce, tak mjenowany president nakhwilneho republikanskeho knjeżerstwa, poddacze bjes wumĕnjenja podpißa.

Pschi wojowanju pscheczźiwo sbĕżkarjam žu Jendżelczenjo artilleriju a maschinske tšělby wužili, so bychu sbĕżkarjow s khĕżow wuhnali. S wohnjom póstskeho twarjenja bě zyke město jaßnje wobßwĕtlene. S tym žo jendżelskim wojakam nadawk jara wołóżi, dokelž mózachu tak najßylnische stejischcza sbĕżkarjow wupuscżicz. Kónz sbĕżka žo se franjenjom wjednika Pearca sapocża, kotryž prĕni spyta s knjeżerstwom jednacz. Poßlednje sakitanischczo sbĕżkarjow bě jene dźiwadło, s kotrehoż dyrbjesche žo sbĕżkarska khorhoj dele storhnycz. Hdyż bě tšělenje rucżnych a maschinskich tšělbow sastało, ludżo pomału s khĕżow wuńdżechu, a na drohach leżazy morwi žo liczachu. Żenje na sjawnoscz njepschińdże, kelko ludźi je žo morilo, tola jich liczba je sawěsczе wulka.

Nowiny „Irish Times" poßlednje sbĕżkowe hodżiny se žłĕdowazymi žadami wopißuja: „Njedżelu wokoło 9 hodżin 500 žobustawow Sinnfeinskeho sbĕżkarskeho towarstwa jatych póstske twarjenje w Stephens-Greenje wopuschczi. Woni běchu w žakożnych wobstejnoscżach. Jenož pola někotrych běchu hischcze uniformy spósnacz; najwjazy s nich bě w na pok spalenych lapach. Ssobotu wječor bě žo jich wjednik Pearce do wojerskeho hłowneho kwartĕra podał a žo bjes wumĕnjenja poddał. Njedżelu rano žo

na póstſkim twarjenju běła khorhoj horje ſcžahny, a ſbĕžkarjo ſady ſpalenych raczíſnow wuńdžechu.

Jedyn dopißowaŕ nowin „Daily Mail" wo ßwojim wopyčže we hłownym kwartĕrje Sinnfeinſkich w Corcku rosprawja. Wón tam ſhoni, ſo ßu Sinnfeinſzy w Corku derje wobronjeni a ſo běchu hotowi, pſcheczíwo knjeżerſtwu poſtanyčz, potom pak ßo rosßudźichu, na khwilu hiſchcže ſmĕrom woſtacz, dokelž jich powjeſcže wo roswiczu ſbĕžka w Dublinje njeſpokojichu. W nozy k wutorje ſtaj biſkop a Corkſki lordmayor k nim pſchiſchłoj a ſtaj jich napominałoj, bróńje ſkłoźicz. Woni ßu wotmolwili: „Pſchińdźcže ßebi po nje!" Biſkop je potom hroſył, ſo kóždeho ſbĕžkarja ſ zyrkwje wuſamknje.. Njedźiwajzy teho pak njeißu bróńje wotedali.

Po knjeżerſtwowej rosprawje ßu ßo ſbĕžkarjo tež na wßach wojakam poddali. 489 jatych ſbĕžkarjow ßu do Jendźelſkeje pſchewjeſli. Enniscorthy ßo ſbĕžkarjo potykowachu, ßwoje bróńje a ßwojich wjednikow wudacz, jeli ſo by ßo nuźſtwam dowoliło, ſo ßmĕli ßo domoj wrócźicz. Jim ßo woſſewi, ſo dyrbja ßo bjes wuměnjenja podczißnyčz. Sa nĕkotre dny ßo poddachu. W Corkſkim, Clareſkim, Limerickſkim a Kerryſkim hrabinſtwje je powſchitkownje ſmĕrom. Rada Corkſkeho hrabinſtwa, najwjetſchi gmejnſki ſwjaſk w Irlandźe, je wobſamkła, jendźelſkemu kralej ßwoju poddanoſcz wuprajicz a knjeżerſtwo pſchi dalewjedźenju wójny podpjeracz. B.

Wotprawjenje tſjoch wjednikow irſkich ſbĕžkarjow.

Miniſter Asquith je w parlamencze pſchipowjedźił, ſo je wójnſki ßud tſjoch irſkich ſbĕžkarjow, Pearca, Clarka a Macdonagha, kotſiž ßu republikanſku proklamaziju podpißali, winowatych ſpósnał, a ſo ßu jich ßrjedu rano ſatſĕlili. Tſjoch druhich ßu k jaſtwu po tſjoch lĕtach ſaßudźili.

Preſident nakhwilneho knjeżerſtwa irſkeje republiki je 36 lĕt ſtary, ßobuſtaw irſkeho ßuda a direktor jeneje hólczazeje ſchule w Dublinje. Jeho ſtarſchej ſtaj jendźelſkaj bykoj, tola je ßo wón w Dublinje narodźił. Wón bĕ najlĕpſchi rĕczník ſbĕžkarſkeje ſtrony a jeho ſchula bĕ ſe ßrjedźiſchczom narodnoirſkeho hibanja.

Dopißowaŕ Londonſkich „Times" w Dublinje mĕni, ſo je ßo pſchi njemĕrach nĕhdźe 5000 ſbĕžkarjow wobdźĕliło. Jich ſchkodowanje je jara czĕżke. Schkoda, kotraž je ßo ſe ſpalenjom twarjenjow naczíniła, ßo na 60 milijonow hriwnow woblicza. B.

Paſtyŕſki liſt iriſkich biſkopow.

Iriſzy biſkopjo ßu ſhromadny paſtyŕſki liſt wudali. W nim praja, ſo ſa to rukuja, ſo Irſka wot knjeżerſtwa wſchĕ ßwobodnoſcže po ſakońſkim puczu doſtanje, jeli ſo ßo wona narodneho prawa dźerži. G.

Franzowſa Hervé wo iriſkim ſbĕžku.

W ßwojich nowinach „Victoire" Hervé ſbĕžk w Irlandſkej rospominajo ßo praſcha, hacž njemohł ſchtworoſwjaſk niczo czínicz, ſo by ßo tajkim pſcheßłapjenjam ſadźĕwało. Wón ſchtworoſwjaſkowe knjeżerſtwa napomina, ſo bychu ßwojim potłóczenym ludam ſe ßwjatoczným ßlubjenjom njewotwißnoſcz ſaruczíle. Franzowſojo dyrbjeli po jeho mĕnjenju wſchitkim ßwojim kolonijam w Aſiſkej, Afriźy a Wjeczornej Indiſkej njewotwißnoſcz a ßamoſarjadniſtwo ſpožczicz. Rußojo dyrbjeli židam a muhamedanſkiim ludam runoprawo dacz. Jendźelczenjo dyrbjeli Indiſkej a Egiptowſkej prawo ſpožczi,cz ſo ßmĕtej ßamoſtatne ſarjadniſtwo mĕcz, kaž Awſtralſka a Kanada. B.

Łódź ßo do powĕtra buchła.

„Baſler Nachrichten" powjedźa: Łódź, kotraž Royera Caſementa w Irlandſkej wußadźi a bróńje a muniziju ſa ſbĕžkarjow wjzſeſche, ßo ſ jenej jendźelſkej wójnſkej łódźu na wjeczornym brjoſu Irlandſkeje ſadźerża. Jej ßo pſchikaſa, ſa wójnſkej łódźu do Kingſtona ßlĕdowacz. Zuſa parna łódź ßo najprjódzy do tejele ſtrony naſtaji, bórſy pak wójnſku khorhoj wutykny a ßo ßama do powĕtra buchny. Łódźina wobßadka je ßo wukhowaka. Caſement bĕ ßo prjedy teho na kraj wußadźił. B.

Jendźelſki nowy wojeŕſki ſakoń ßo w parlamencze pſchijał.

Jendźelſki parlament je nowy wojeŕſki ſakoń po prĕnim wuradźenju jenohłóßnje pſchijał. Po nim dyrbja tež woženjeni wot 18. hacž 41. lĕta we wójſku ßłużicz. Tole poſtajenje pak hakle mĕßaz po pſchijeczu ſakonja do mozy ſtupi, ſo mohli ßo ludźo dobrowólnje ſapißacz dacz. Sa ludźi, kotſiž ßu hižo we wójſku ßłużili a ßo hnydom ſa wójſko njetrjebaju, je ßo wuměniło, ſo ßmĕdźa ßo k ßwojemu dźĕku wrócźicz, doniž jich do wójſka njeſwołaju. Dźĕkaczeŕſki ſapóßłanz Burnes praji, ſo budźe wón ſ wjeßelom ſakonjej pſchihłoßowacz. Wón je ſpſcheczíwnikom dyrbjenſkeje woje ŕſkeje ßłużby, tola wón ßo ſ niczim wot mĕnjenja wotwjeſcz njeda, ſo dyrbi ßo po móżnoſczi wjele muži ſa wójſko ſwjeſcz, ſo by ßo wójna dobyła. Hdy budźiſche kraj hižo prjedy hobrſki wobßah nadawkow, kotreż maja ßo dopjelnicz, ſnak, budźiſche wón hižo pſched 13 mĕßazami wojeŕſkej ßłużbnej winowatoſczi pſchihłoßował. Wjetſchina dźĕkaczerjow nochze ßo w tutej wójnje wot drnhich ludowych worſchtow dźĕlicz. B.

Paſchicz w Ruſkej.

Sſerbſki miniſterſtwowy pſchedßyda Paſchicz je ßo, kaž ruſke nowiny „Rĕcz" piſchu, w Pĕtrogradze ſ wulkimi czeſczemi pſchijał. Wón budźe jako hóſcz ruſkeho knjeżerſtwa dwĕ njedźeli we hłownym mĕſcze pſchebywacz. W tutym czaßu ßo w naſtupanju narodnych żadanjow Sſerbije po wójnje, wo czimż je ßo hižo w Pariſu a Londonje ſ Paſchiczom wuradźało, rosßudźi. Pſchichodny tydźeń Paſchicz zara w Zarſkim Sſelu wopyta. B.

Rumunſko-jendźelſke wuczinjenje.

Jendźelſzy kupzy ßu ſwjaſkej rumunſkich młynkow nĕhdźe 10,000 waggonow muki wotkupili. B.

Nowoſrjadowanje ßerbſkeho wójſka.

Wjednik ßerbſkeho wójſka, kotreż je ſa Saloniki poſtajene, wyſchk Pawlowicz, je Athenſkim nowinam „Heſtia" prajił, ſo je nowoſrjadowanje ßerbſkeho wójſka dokonjane, a ſo je wójſko k wojowanju hotowe. 6000 Czornohórzow je ßo do njeho pſchijało. Wſchitzy ſa woje ŕſtwo khmani Sſerbjo, kotſiž ßu dotal w diplomatiſkej ßłużbje poſtajeni byli, ßu ßo do aktiwneje woje ŕſkeje ßłużby wſali. Wſchizy wojazy ſ jĕſdnymi ßo do Salonikia pſchewjeſu, hdyż ßo hinak njehodźi, po morju. (Voſſ. Zeit.)

Grichiſka a ſchtworoſwjaſk.

Athenſke nowiny „Nea Hellas" powĕ, ſo ſtaj jendźelſki a franzowſki pósłanz grichiſkemu knjeżerſtwu wojſewikoj, ſo ſchtworoſwjaſk wjetſchi dźĕl grichiſkich pſchiſtawow wobßadźi. S tym dyrbi ßo Grichiſka nuſowacz, to teho ſwolicz, ſo ßmĕko ßo ßerbſke wójſko po grichiſkej żeleſnizy do Salonikia dowjeſcz. B.

Nĕmſke wotmolwjenje je ßo Amerizy pſchepodało.

Nĕmſke wotmolwjenje na poßlednju notu ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki je ßo ſchtwórtk popołdnju amerikanſkemu póßłanzej Gerardej pſchepodało. Nĕmſke knjeżerſtwo w nim praji, ſo njebudźe pſchichodnje tež w mórſkim wójnſkim wobßahu pſchekupſke łódże bjes prjedawſcheho warnowanja a wukhowanja człowĕſkich żiwjenjow potepicz dawacz, jeli ſo njeczĕkaju abo ßo njepſcheczíwjeja. Myßła ßebi, ſo budźe tole ſ khmanym podłożkom, na kotrymż ßo nĕmſko-amerikanſke poměry wujaßnicz hodźa a ßo wospjetowanju ßłanja podobnych wótrych notow ſadźĕwa. B.

Jedyn amerikanſki diplomat wo nĕmſko-amerikanſkej ſwadźe.

„Frankfurter Zeitung" ſ Pĕtrograda powĕ: Nowy póßłanz ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki, Francis, je ſ łódźu, kotraž ſ amerikanſkej khorhoju jĕdźeſche, do Pĕtrograda pſchijĕł. Jenemu ßobudźĕłaczerjej „Burſowych nowin", kotryż ßo jeho wo nĕmſko-amerikanſkim konflikcze woprascha, wón ßlĕdowaze wotmolwi: „Sſym pſcheßwĕdczeny, ſo budźe Nĕmſka wſcho móżne czínicz, ſo by ßo ſminyła, diplomatiſki wobkhad ſe ſjednoczenymi ſtatami pſchetorhnyčz. Sa Nĕmſku njeje wſcho jene, na kotrej ſtronje wona naſche mĕnjenje pſchi jednanju wo mĕrje namaka. Druhe praſchenje, kotreż je ſa Barlin runje tak ważne, je woßud 20 milijonow mĕſchczanow nĕmſkeho naroda, kotrychż mamy w ſjednoczenych ſtatach. Pſchi wójnje ſ Nĕmſkej bychu Nĕmſkoamerikanojo ſjednoczene ſtaty wopuſchczili a ßwoje wobkhody ſpuſchczili, ſ kotrymiż ßu ßo wobohaczili. To wĕſcze w jich intereży a w intereży Nĕmſkeje njeleži. Duż mamy pſchiczíny wĕricz, ſo ßo Nĕmſka żadanjam preſidenta Wilſona podwoli". L.

Poddacze jendźelſkeho wójſka w Kut el Amara.

Turkowſke knjeżerſtwo je 29. haprleje woſſewiło: Kaž vizegeneraliſſimus osmanſkeho wójſka powĕ, je ßo jendźelſka garniſona w Kut el Amara, kotraž ſ 13,300 muži pod hłownym roskaſowaŕ-

ſtwom generala Townshenda wobſtejeſche, dźenża bjes wuměnjenja poddała.

Hollandſke nowiny ſćěhowazy telegram jendźelſkeho knjeźerſtwa ſ Londona powjedźa: Po pſhećiwjenju, kotrež je ẓo ſ najwjetſchej khrobłoſću 143 dnjow pſchewjedło, je ẓo general Townshend, ſ njedoẓahanjom żiwnoſće nuſowany, w Kut el Amara poddaćź dyrbjał. Pſched poddaćźom je wón wſchě kanony ſniċiłk a wſchu muniziju k trjebanju njewużijomnu ſćiniłk. W Kut el Amara 20,000 jendźelſkich a něhdże 6000 indiſkich wojakow ſe ẓwojim pſchewodom leżeſche. B.

„Berl. Local Anz.“ wo poddaćźu Jendźelċźanow w Kut el Amare ſ Konſtantinopla piſche: Po wěſtym wobliċźenju je jendźelſke wójſko w Kut el Amare 145 dnjow woblehnjene było. W měrzu a haprleji ẓu Jendźelċźenjo 20,000 muži ſhubili. Sajimawe je, ſo běchu něktore jendźelſke wikowańnje teho runja turkowſke khorhoje wutykke.

Saſtaranje Schwajzarſkeje ſe żiwnoſću.

Po poruċźnoſċi ſchwajzarſkeho ſwjaſkoweho knjeźerſtwa ẓu ẓo norwegſke, grichiſke, ſchpaniſke a japanſke łódźe dla pſchiwożenja żiwnoſće ſa Schwajzarſku wotnajake. Pċhiwos żita je njedoẓahazy. S hłownej wobċźeżnoſću je njedoſtatk żeleſniſkich woſow w Franzowſkej, hdźež njedoẓahanje woſow dla pſchezo pſchibywazeho pſchiwożenja ſa wójſko bórſy na najwyſchſchi ſkhodźeńk ſtupi. Wudyrjenje wójny mjes Němſkej a ſjednoċźenymi ſtatami by ſaſtaranje Schwajzarſkeje ſe żiwnoſću jara poċźeżiło. (Voſſ. Zeit.)

Ze Serbow..

S Budyſchina. Towaŕſtwo Maċźiza Sserbſka je po ſwuċźenym waſchnju ẓrjedu po jutrach ẓwoju hłownu ſhromadźiſnu wotmėło. Wona bě derje woẓytana. Knjes faraŕ Kſchiżan-Hodźijſki ju wotewri na to pokaſawſchi, ſo je wójna też Maċźizy Sserbſkej rany nabiła, jeje dwaj ẓobuſtowaj, organiſt Rjeċźka a wuċźeŕ Franz Kral ſtaj na bitwiſchċźu padłoj. Rosprawu wo towaŕſtwowym ſkutkowanju knjes ſcholaſtikus Żur poda. Po rosprawje domoweho ſarjadnika knjeſa juſtizneho radźiċźela Zyża je Sserbſki dom loni 13 767 hriwnow 5 pj. dokhodow a 11 032 hriwnow 95 pj. wudawkow měł, tak ſo je wón 2 734 hriwnow 10 pj. wunjeżł. Něktrym wotnajerjam, kotſiż ẓu we wójnje, ẓo lětża podrużniſki pjenjes poniżi. Wo knihiſkładże knjes wyſchſchi wuċźeŕ Kapleŕ rosprawu poda. Każ druhe lěta, je też lětża ſ Maċźiżnych knihow „Pſchedżenaŕ“ najwjazy woteběŕarjow namakał, haj nakład njeje ẓamo zyle doẓahał. Każ Maċźiza Sserbſka je też jejny delnjołużiſki wotrjad ſe ſpomożnoſću ſa ẓerbſke piżmowſtwo ſkutkował. Knjes faraŕ Schwjela, kotryż wo tym rosprawu poda, jeno wobżarowaſche, ſo ma delnjoẓerbſka Maċźiza pſchemało ẓobudżėłaċźerjow, a ſo maja teho dla zyłe dźėło něktore ẓobuſtawy dokonjeċź. Wot noweho lěta delnjołużiſka Maċźiza też „Bramborſki Zaẓnik“, kotryż ẓo nětkole w Ssmolerjez knihiċźiſchċźeŕni w Budyſchinje ċźiſchċźi, wudawa. Knjes pſchedẓyda faraŕ Kſchiżan hornjołużiſkich Sserbow napominaſche, ſo bychu ẓebi „Bramborſki Zaẓnik“ na poſċźe ſkaſali a tak jeho wudawanje podpjerali. — Ssmjerċź je w ſańdżenym lėċźe towaŕſtwu wóẓom ẓobuſtawow rubiła. Kóżdemu ſ nich ẓo nekrolog poẓwjeċźi. Knjes wyſchſchi wuċźeŕ Wjerab jón poda wo njebo organiſċźe Rjeċźzy, knjes wuċźeŕ Sſkodeńk wo wuċźerju Franzu Kralu, knjes faraŕ Mikla wo fararju Běrniku, knjes ſenior Skala wo dr. med. Cźėżli w Njewjeklowje a ſanitetnym radźiċźelu dr. Pětrezu w Budyſchinje, knjes dr. theol. Schołta wo kapłanje Zyżu ſe Stróżiſchċźa a redaktor Ssmoleŕ wo kublerju Skopje ſ Błóżan. Mjes tym ſo bě ẓo ſe ẓmjerċźu wóẓom ẓobuſtawow ſhubiło, móżeſchtaj ẓo jenoż dwaj nowaj ẓobuſtawaj pſchijeċź, knjes faraŕ Handrik w Klukſchu a knjes faraŕ Kapleŕ w Hornim Wujeſdźe. Dalſche rosprawy podachu knjes ſtudijowy radźiċźel konrektor Muka ſ Freiberga jako redaktor cżaẓopiża Maċźizy Sserbſkeje, knjes faraŕ Rada jako wubjerkowy pſchedẓyda a knjes ſeminarſki wyſchſchi wuċźeŕ Fiedleŕ, kotryż je k wjeżelu wſchitkich ẓwėrnych Sserbow po dołhej cżėżkej khoroſċźi ſ Bożej pomozu wotkhoriŕ, wo knihowni. Knjes rėċźnik dr. Hermann bě ſliċźbowanje pruhował a ſa prawe ſpóſnał. Cżaẓ, na kotryż běchu ẓo něktore ẓobuſtawy pſchedẓyḍſtwa a wubjerka wuſwoliłe, bě ẓo lětża minył. Pſchi nowowólbach ẓo wſchě ſaẓo wuſwolichu. Na měſto njebo k. organiſta Rjeċźki ẓo k. organiſt Schołta w Budyſchinje wuſwoli.

Pſchi ẓlėdowazych wuradżenjach ẓo ſhromadźiſna ſa to wupraji, ſo by ẓo ẓobuſtawſki pjenjes wot 4 na 5 hriwnow powyſchiŕ. Knjes wuċźeŕ Sſkodeńk w Pancźizach bě namjetował, ſo by ẓo knižka wo wobdżėlenju Sserbow pſchi ẓwėtowej wójnje wudała. Shromadźiſna tutemu namjetej pſchihłoẓowaſche. Po wuradżenjach mějeſche knjes faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez pſchednoſchk wo Sserbiji. Wón naẓ łużiſkich Sserbow napominaſche, ſo bychmy ẓwoju ẓerbſku maċźeŕnu rėċź ẓebi jako drohotne kubło ważili a ju ẓebi a ẓwojim dżėċźom ſakhowali.

— **(Płokanje bjes mydła.)** Dokelż je nětkole mydło żadne, budża ẓo ſchaty ſ nėkajkim narunadkom płokaċź dyrbjeċź. W prjedawſchich cżaẓach ſlutniwe hoſpoſy na wżach, ſo bychu ẓebi pjenjeżne wudawki ſa mydło ſalutowałe, drjewowy popjeł k płokanju wużiwachu. Dokelż woẓebje na wżach drjewowy popjeł njeje żadny, njech ẓo tu praji, kak ẓo ſ nim płoka: Cżiſċźeny a pſches kſchidu pſcheẓaty popjeł ẓo do krótkeho ſchėrokeho měcha ẓypnje, kotryż je k kromje jeneje trochu hłubokeje dóńży tak pſchiċźinjeny, ſo móże ẓo wotbėżazy łuh w njej ſhromadźiċź. Na to ẓo popjeł pomału ſ kropom naliwa a to ẓo ſ dėſchimi pſchestawkami woſpjetuje, ſo mohła ẓo łuhowa maċźiſna ſ popjeła derje wuċźahnyċź. Potom ẓo na ẓlėdowaze waſchnje płoka: Najprjedy namokane ſchaty ẓo wużimaju a ẓo runje do jeneje wulkeje dóńży ſkładu. Potom ẓo ſchaty ſ kropom polija, k kotremuż ẓo hotowy łuh pſchilinje. Na to ẓo dóńża ſe ſchatami twjerdże pſchikryje a ẓo pſches nóż ſtejo woſtaji, ſo bychu ẓo ſchaty ſ łuhom pſcheċźahnyłe. Naſajtra ẓo kóżdy kruch ſchatow ſ ruku wupłóka, ẓo na bėleŕnju połoži a ẓo pilnje krjepi. Schaty ẓo tak ẓnėhbėłe wuċźiſċźa. Schtóż żaneho trawniſchċźa nima, njech ſchaty, hdyż ẓu we łuhu leżałe, derje w cżiſtej wodże wupluſka a je potom po móżnoſċźi na ẓlóncźnym měſtnje ſpowėſcha. Łuh drjewoweho popjeła niż jenoż maſanoſċź ale też kóżdy bleczk ſe ſchatow wotſtroni.

— **Wójnſki wubjerk ſa khoſej, cżaj a jich narunadła w Barlinje** woſjewja, ſo ẓmė ẓo khoſej pſchetrjebarjam jenoż paleny a kóżdy krócź po pół puncże pſchedawaċź. Pſchi tym ma wotebjeraŕ ſ najmjeńſcha runje telko khoſejoweho narunadła kupiċź. Połpunta khoſeja hromadże ſ połpuntom narunadła njeẓmė 2 hriwnje 20 pj. pſchekrocźiċź. Wulkopſchetrjebarjam (khoſejownjam, hoſċźenzam, ludowym kuchinjam, lazaretam atd.) ẓmė ẓo jenoż połoja telko po tydżeńſkich dżėlbach pſchedawaċź, kelkoż ẓu ſa poẓlednje tſi měẓazy pſchetrjebali; też w tutym padże dyrbi ẓo runje telko narunadkow kupiċź. Hotowe měſchenja paleneho khoſeja ſ narunadkami dyrbja ſ najmjeńſcha połoju khoſejoweho narunadła wopſchijeċź. Płacźiſna ſa tole měſchenje njeẓmė, hdyż połoju khoſeja wopſchija, 2 hr. 20 pj. po puncże pſchekrocźiċź. Jeli ſo měſcheńża mjenje khoſeja wopſchija, ma ẓo pſchedawanſka płacźiſna poměrnje poniżiċź. *Pſchedawarjam, kotſiż tole poſtajenje pſchestupja, ẓo wſchón jich ſkład khoſeja ſebjerje.*

— **(Wotedacże jeċźmjenja.)** Komunalny ſwjaſk Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ratarjow, kotſiż maja hiſchċźe jeċźmjeń, napomina, ſo bychu jón hacź do 10. meje jeċźmjenjowej kupowańni w Kamjeńżu wotedali. Schtóż ẓo komdżi, jeċźmjeń wotedaċź, temu ẓo wón wrėẓẓwoji. Sa zentnaŕ wuẓwojeneho jeċźmjenja potom jenoż 12 hriwnow płacźi.

— **Schesta lotterija wuſtajenja k wopomnjenju kraloweje Karoły** 19. a 20. meje cżahanje łoẓow wotměje. Pſchihódne wuhłady na dobycża a niſka płacźiſna łoẓow drje k żiwemu wobdżėlenju pſchi tutym pſchedewſaċźu dowjedu. Khėtry dżėl wunoſchka ẓo na ſaſtaranje ſranjenych wojakow nałoży; duż ẓo ſ podpjeranjom tuteje lotterije wótcźinſka winowatoſċź dopjelni. Łoẓy ẓo po 1 hriwnje we wſchėch pſchedawaŕnjach łoẓow a pola „Invalidendank“ ſa Sakſku w Draẓdżanach, Seeſtraże 5 pſchedawaju.

— **(Kónz hajenſkeho cżaẓa ſa ẓornikow w Pruſkej.)** So mohło ẓo wjazy ẓornikow wottſėlecź, je pruſki rataŕſki miniſter poruċźił, ſo ma ẓo hajenſki cżaẓ ſa ẓorniki lėtża hiżo 30. haprleje ſkóncźiċź. Saẓny ſapoċźatk hoṅtwy na ẓorniki pomha ſchkodu pomjeńſchiċź, kotruż ſwėrina naċźinja.

— **K lėtuſchemu wobhładanju kobłow a ſrėbjatow**, kotreż ẓo ſchtwórtk popołdnju w Budyſchinje wotmė, bě ẓo 44 kobłow a 7 ſrėbjatow pſchiwjedło. Pſchi wudżėlenju mytow doſtachu: Oskar Müller w Měrkowje jene 2 ſawdawkowe myto, dwė 3. myċźe Bruno Kunath w Frankentalu a Jan Beyer w Maleſchezach. Wot k. tajneho radźiċźela Steigera-Makobudyſchinkſkeho wuſtajene cżeẓne myto w formje ẓlėborneho bjecharja doſta Gräfa w Ledźborezach ſa jenu kobłu ſe 7 ſrėbjatami, pódła teho wón na to ẓamo ſkoczo 75 hriwnow dżerżeńſkeho myta doſta. Dżerżeńſke myta po 50 a 25 hriwnach doſtaſchtaj dale August Lukaſch we Wyẓokej a Jan Domſch w Rakojdach. Paſtwowe pſchibjerkowe myta doſtachu: Rabowſki w Korſymju, Sserb w Rodezach, Wjela we Wawizach,

Faust w Hornjej Kinje, Młynk w Cźemjerzach, Schuster w Wulkich Debžezach a Jurak w Hrodźiſchcźu. Pſchi žlědowazym rosrěcźenju mjes druhim knjes wokrjeżny ſkótny lěkař veterinarny radźicźel Stefani na to kedźbliwe cźinjeſche, ſo je pyr wubjerne žylnjaze pizowadło. Knjes rataŕſki radźicźel profeſſor Gräfa roskładowaſche, ſo žu woženje mineralije, ſ kotrychž hódnoſcź pyra wobſteji. Jeli ſo by wójna hiſchcźe dołho traka, by žo radźiło, kobłam něſchto foſforokiſłakeho kalka do pizy dawacź.

S Porſchiz. S pſchicźinu žwojeho žlěborneho kwaža ſtaj k. ryczerkubleŕ rataŕſki radźicźel Zimmermann a jeho mandźelſka ſumu pjenjes jako ſakład k pſchiprawjenju elektriſkeho wobžwětlenja zyrkwje wuſtajiłoj.

S Wrěcźez. Póndźelu wjecźor wokoło 8 hodźin je žo domſke tudomneho młyna wotpaliło. Woheń je pjecźa ſe žamoſaźelenjom w młynſkim gracźe naſtał.

S Wokranczіz. Niſcźanki ławniſki žud bě tudomneho J. Mjerſiowſkeho a jeho žonu k pjenjeżnemu khoſtanju po 25 hriwnach ſažudźił, dokelž ſtaj pjecźa 15 zentnarjaw běrnow ſ zuſych polow kradłoj. Pſchecźiwo wužudej běſchtaj žo pola Shorjelſkeho powołanſkeho žuda powołałoj. Pſched tutym paduſchſtwo prějeſchtaj. Pola njeju bě žo 30 zentnarjow běrnow namakało, mjes tym ſo ſtaj wonaj, kaž ludźo měnja, jenož na najwyſchſche 13 zentnarjow běrnow ſe žwojich polow domoj khowacź mohłoj. Też žu wobſkorženeju w nozy měchi ſ polow njeſcź widźeli. Duž žo powołanje ſacźižny.

S Komorowa pola Rakez. Ssynej tudomneho wyſchſcheho wucźerja J. Hórlizy, k. wucźerjej Arhturej Horliziy, kotryž je žo pſchi dobyczu Combreſkeje hórki pola Verduna ſranił, je žo želeſny kſchiž ſpožcził.

S Běleje Wdoy. Jeja, kotreż běchu hiſchcźe pſched někotrymi njedźelemi tak drohe, ſo žebi je najwjazy ludźi kupicź njemóžeſche, žu po płacźiſnje tak ſpadłe, ſo je tudomne gmejnſke ſarjadniſtwo po 13 pjenježkach pſchedawa.

S Koſchle pola Klětneho. Pjatk 28. haprleje pſchipołdnju w 1 hodźinje w bróžni žiwnoſcźerja Pětki woheń wudyri. Twarjenje je žo ſ wohnjom ſniczіło, a Pětkez dźežacźlětny hólz je žo žobu ſpalił. Kaž žo powjeda, je hólz ſa jejemi pytał a pſchi tym najſkerje ſe ſapalenymi ſchwabliczkami žwěcźił. Njeſbožowny je wo pomoz wołał, tola jeho njejžu wukhowacź mohli. We wokomiku, hdyž žo pomoz bliżeſche, žo tſěcha ſažypny a hólza žobu ſtorhny. To widźo, žo hólzowa macź ſ widliſchcźemi ſaja. Nan njeſbožowneho dźěſcźa, kotryž jako krajny wobornik we wójnje pſchebywa, bě něktore dny do wohnjoweho njeſboža doma na dowoleńzy.

S Wochos. Sańdźenu njedźelu je knjes duchowny Bahr ſ Pitſchena w Hornjej Schleſyſkej tu a w Cźělnom na pruhu prědował. W žlědowazym poženjenju žu jeho ſa fararja naſcheje woſady wuſwolili.

Se Sslepeho. Jeho exzellenza knjes hrabja Arnim-Muzakowſki je naſchej woſadźe 10,000 hriwnow pod mjenom „wuſtajenje hrabje Arnima“ wuſtajił. Dań dyrbi žo najprjódzy k podpjeranju khudych a w druhim rjedźe k ſpěchowanju woſadźineho ſnutſkowneho derjeměcźa nałożecź.

S Wojerez. Schtwórtk 11. meje dopołdnja wot 11 hodźin budźe w tudomnym towaŕſtwowym domje dowobhładowanje wſchitkich, kotſiž žu nakhwilnje ſa wojeŕſtwo jako njekhmani ſpóſnacźi a tych ſ lěta 1897, kotſiž hiſchcźe njejžu wobhładani. Wuſběhnjene, tola hiſchcźe niz do wojeŕſkeje žłužby ſwołane mužſtwa njetrjebaju pſchińcź. Landſturmſke wobžwědcźenja žu žobu pſchinjeſcź.

Se Shorjelza. Želeſniſkemu cźahej je žo 18lětna žłužobna holza Martha Weiſez, kotrejž ſtarſchej w Shorjelzu bydlitaj, pſchejěcź dała.

Wſchelake ſe žiwjenja žerbſkeho wótcźinza njebo Jana Ernſta Ssmolerja.

Ssmoleŕ pſched pruſkim kralom Wylemom IV.

W lěcźe 1840 běſche žo pruſki kral do Shorjelza podał, ſo by žebi tam hołdowacź dał wot Łužiſkich krajnoſtawow. Ssmoleŕ pucźowaſche też tam, ſo by pſchi tej ſkładnoſcźi ſ kralowſkim ſaſtojnikom, Jeho Exzellenzu ſe Stillfried w hromadu pſchińcź a jemu žo podźakowacź móhł. To žo jemu też radźi, hdyž žo kralej nowe promenady wokoło měſta pokaſowachu. Tam běſche mjenujzy też Ssmoleŕ mjes pſchihładowarjemi. Dokelž bě wón wyžoko ſroſcźeny młodźenz, dołho njetrajeſche, ſo jeho Exzellenza ſe Stillfried wuhlada a jeho ke žebi kiwaſche. Ssmoleŕ k njemu pſchiſtupi, podźakowa žo ſa jeho tehdomniſchu dobru radu, proſcheſche jeho, ſo by jeho najponiżniſchi džak też kralej wuprajił a ſtupi někotre krocźele do ſady. Tola na jene dobo ſtupi jeho Exzellenza k Ssmolerjej, wſa jeho ſa ruku a pſchedſtaji jeho Jeho Kralowſkej Majeſtoſcźi, jako teho, kiž žkowjanſke rěcźe ſ kralowſkimi žrědkami ſtuduje. Jeho Majeſtoſcź woprascha žo jeho: „Nó, Ssmolerjo, kak dha khodźi?“ Ssmoleŕ wotmołwi na to zyle pſcheżłapnjeny: „Derje, Majeſtoſcź“, na cźož kral pſchiſtaji, Ssmolerjej na ramjo pſchecźelniwje klapajo a na jeho ſtudentiſki ſwjerſchnik pokaſujo: „Haj, ſtudentam wſchak žo ſtajnje derje wjedźe“. S tym bě pſchedſtajenje ſkóncźene, a kral woteńdźe jemu w Bożemje prajo. Na to pſchiſtupiſchtaj knjes krajnoſtarſchi ſ Oerzen a k. měſchcźanoſta Demiani a pſcheprožyſchtaj Ssmolerja na hoſcźinu, kotruž běchu krajnoſtawy kaž też měſto kralej wuhotowałe. Wón to pſcheproſchenje pſchija a je džělbrał na tej hoſcźinje.

(Pſchichodnje dale.)

Wužudźenja.

Khoſtanſka komora. Schtyrnacźelětny Kurt Ernſt Förſter a tſinacźelětny Rudolf Pawoł Diſterfeld w Sahorju běſchtaj ſhonіłoj, ſo tamniſchi ſahrodnik Pětſchka doma pjenjeſy khowa. 29. februara pſchipołdnju, hdyž běſchtaj Pětſchka a jeho mandźelſka ſ domu woteſchłoj, taj pachołaj do Pětſchkez doma pſchińdźeſchtaj. Tam Pětſchkez maku holcźku žamu nadeńdźeſchaj. Tu žo praſcheſchtaj, hacź njetrjebataj dźełacź pomhacź, derje wjedźo, ſo jimaj małe dźěcźo njemóže dźěło wukaſacź. Na to dźěſchtaj do hornjeho poſkhoda pjenjeſy pytacź. Holcźka žebi myžleſche, ſo tam khowacź hrajkataj a jimaj komoru wotamkny, w kotrejž mějeſche nan pjenjeſy ſkhowane. Dieſterfeld žebi ſ nich 20 hriwnow, Förſter pak jenož 2 hriwnje wſa. Kradnjenej2 hriwnje pſcheczіniwſchi Förſter bórſy po tym, hdyž Pětſchkez mandźelſkaj ſažo ras doma njeběſchtaj, ſ jenym wocźinjenym woknom do Pětſchkez domſkeho ſaléſy a ſe ſnateje khowanki 20 hriwnow wotnjeże. Dieſterfelda k jaſtwu na 2 njedźeli a Förſtera na 6 njedźel ſažudźichu. Woběmaj žo wotſtorcźenje khoſtanja pſchiſwoli.

+ Schtyrnacźelětny Kurt Kochta ſ rybowеje haby w Budyſchinje, bě, hdyž bě w Rühlez kniharni ſ běharjom, 36 hriwnow pſchekſchiwił. So mohł žwoju njeżwěrnoſcź potajicź, wón žwojej cźeże 90 hriwnow ſ jejneho bydła kradny, do kotrehož bě wón ſ woknom ſaléſł, hdyž bě cźeta na wiki ſchła. S nakradnjenymi pjenjeſami wón žwoje pſchekſchiwjenje ſaruna a ſa ſbytne pjenjeſy žebi ſacźny cźažnik kupi. Młodoſtneho paducha k jaſtwu na ſchtyri njedźele ſažudźichu. Też jemu žo wotſtorcźenje khoſtanja pſchiſwoli.

Přilopk.

* **(Wulke wohnje w. Franzowſkej.)** Poźledni cźaž žu w franzowſkich fabrikach wulke wohnje byłe. W Nantes je žo wulki ſkład konopja ſ wohnjom ſniczіł, kotryž je žo też na žužodne ſkładownje wupſcheſtrěł. W Billancourtu je žo jena kawcźukowa fabrika ſe wſchěmi ſkładownjemi do cźiſta wotpaliła. Naſtata ſchkoda žo na 700,000 frankow woblicza. — W La Rochelle je žo chemikalijowa fabrika, kotraž je žo ſ podpjeru franzowſkeho muniziſkeho miniſtra powjetſchika, wotpaliła. Něhdże 30 cźłowjekow je pſchi tym žiwjenje ſhubiło. — W Bellevillu je žo ſ wotpalenjom jeneje zelluloidoweje fabriki teho runja wulka ſchkoda nacźiniła.

* **(Moſkowſki naphthowy ſkład žo ſniczіł.)** Wulki petrolejowy ſkład pſchi Njeſanſkej dróſy w Moſkwje a tamniſche benzinowe kotleſchcźa žu revoluzionarni dźěłacźerjo ſapalili. Wſchě potrolejowe a benzinowe kótleſchcźa žu rosbuchłe. 300,000 pudow petroleja je žo ſniczіło. Satraſchne rosbuchnjenje je žo w dalokej wokolnoſcźi Moſkwy žłyſchało. Hacź runje žo hnydom wſcha wohnjowa wobora na pomoz ſawoła, žo woheń też na ſarjadniſtwowe twarjenja roſſchěri. Wjele khěžow žo hiſchcźe pali. Wutoru wjecźor njebě wohnjowej woborje hiſchcźe móżno, woheń ſhaſchecź.

* **(Rosbuchnjenje tſělbneje granaty.)** W jenej wotkhorjeŕni w Bethelu pola Bielefelda je žo žałożne njeſbože ſtało. Jedyn ſranjeny, po powołanju ſamkaŕ, chžyſche žebi klucź wudźěłacź. Jako hamor wón pſchi tym jenu namakanu tſělbnu granatu, kotruž bě žebi ſ wójny k wopomnjecźu žobu pſchinjeżł, trjebaſche. Hdyž ſ njej na želeſo bijeſche, wona na dobo rosbuchny. Jena granatowa tſchěſka jemu do wutrobna ſlecźa a jeho hnydom mori.

* **(Semjerženje w Italſkej.)** W Aquila w Italſkej žu pſched tydźenjom wjele žylnych podſemſkich ſtorkow ſacźuli. Wobydleŕſtwo je žo do hroſy dało. W zyrkwi, w kotrejž bě runje Boża žłužba, duchowny ſ klětki padźe. Kemſcherjo žo wokajo ſ zyrkwje cźiſchcźachu.

* **(Semjerzenje w Awstriskej.)** Sańdzenu póndzelu pschipokdnju 25 minutow po 12 hodźinach ßu w Hradzu semjerzenje saczuli. Wono bě tak ßylne, so ßo pokasowarjo seismografa w universicze wotczißnychu. Semjerzenje je pjecź sekundom trako. Se storkom je ßo we wschelakich khěžach wobmjet ſ murjow wottschaßk, a we wobydlenjach ßu ßo wězy powalike.

* **(Rosbuchnjenje dźěłarnje wohnjostroja.)** W Emmishofenje w Schwajzarskej je jena dźěłarnja wohnjostroja rosbuchła, w kotrejź ßo měschenza sa ßwěczaze rakety schwajzarskeho wójska dźěłachu. Pod rospadankami 65lětneho wobßedźerja namakachu; wědomjo saßo njenabywschi wón poldra hodźiny posdźisho wudycha. S rosbuchnjenjom běchu ßo pschimjesowaze khěže, kólnje a skladownje czežko wobschkodźike; zyke sczěny, murje, durje a wschě wokna běchu ßo satkóczike.

* (Pſchekſchiwjenje w nalutowańi.) W měschczanskej nalutowańi a wupołczeńi w Nürnbergu, kotraż wot 1864 wobsteji, je ßo 42 000 hriwnow njedostatka wußlědźiło. Wjele małych lutowarjow dwě tsecźinje ßwojich nalutowankow shubi.

* **(Poklad w ßłomniku.)** Wjeßeły dźeń chzyschе ßebi jedyn ßydomnaczelětny czeladnik, kotryż pola kublerja Wonneberga w Oberullersdorfje pola Żarowa kłużeschе, sczinicź. Wón bě wußlědźił, so kubleŕka wjetschu summu pjenjes w ßłomniku (kožowym ßłomowym měschе) khowaschе. Njedźelu rano ßo jemu ſkładnosć poskiczi, se ßłomnika 305 hriwnow hrabnycź. Popołdnju pachołk na to po żelesniży w tsecźej klaßy do Żorowa dojědże, ßebi sa 22 hriwnow cżaßnik kupi, naje ßo a napi ßo, wopyta kinematograf a ßwojej w Kunzendorfje bydlazej maczeri a ßotsje wulkomyßlnje 25 hriwnow dari. 225 hriwnow móżeschе jemu żandarm hischcże wotewsacź.

* **(Tři woßoby ßo tepike.)** 21-lětny wuczeŕ Żida, 19-lětna wuczeŕka Marja Czwjerczkez a 17-lětna Lejna Keußalez ſ Beneschowa w Czechach dźěchu k rězy Iiserje, so bychu ßo ſ czołkom wosyli. Psches jedyn kužoł jědźo ßo czołm powróczi a te tři woßoby ſ njeho do hłubokeje wody padźechu. Ludźo pschepośdże na pomoz pschińdźechu. Też pospyty, ſ wody wuczehnjenych woźiwicź, wuspěcha njemějachu.

Pěskarjowy poß.

(Skónczenje.)

Hólz wschak Ssukowych ſrudnych pohladnjenjow kedźbu njemějeschе. Myßleschе ßebi jenoż na to, so bě pok dnja sakomdźik a strachowaschе ßo, wieczor ßo domoj wróczicź. Njenadźijeschе ßo, so sa popołdnju wschitkón pěſk dorospscheda. Schto nan rjekne, hdyż jemu mako pjenjes pschinjeße, hdyż ßo dohlada, so ßo Jurij ſ dźělom pěska domoj wróczi? Wurěczecź wschak by ßo wjedźał. Jurij bě mohł prajicź, so dźě runje dźenßa w měsce njejßu wjele pěska trjebali; ale nanej sekhacź, to tak ßnadna wěz njebě. Nan móże tak wótrje do woczow pohladacź, so ßo człowjek smyli a so ßo bórsy wujaßni, hacź je winowaty, hacź kži. A potom by hischcże krucźischе khostanje pschischko, dyżli hdy by ßo Jurij wscheho pschestupjenja wusnał.

Wschón poraźeny hólz k městej khwataschе. Dyß a dyß by ſ kschudom sapraſknył, na pßa sawołał — Ssuk by ßo jenoż wottschaßnył a rosumnje dale po drósy kolßaschе.

Skónczńje do města dojědźeschtaj. Jurij ani khwile njemějeschе, wobjedowacź, runjeż jeho hłód napominaschе. Hakle hdyż bě pola pschekupzow telko pěska wotbył, kelkoż bě ſ nanom stajnje wotbywał, ßydny ßo na pódlanskej haßy pod schtom do khłódka a jědźeschе, schtoż bě ßebi wot domu ßobu pschinjeßł a schtoż bě w měsce k jědźi dostał.

Ssuk mucźny a hłódny pódla wosyczka ßedźeschе, ſrudnje a żadoscziwje na pachoła hladaschе, tón wschak ßebi dźenßa na wbohe skoczo njemyßleschе.

„Pokhostam cże!“ ßebi Jurij pomyßli a wostaji khléb, kotryż bě pßej postajeny, njedótknjeny we wosyczku leżo. Ale wody jemu tola do schkliczki naczerpa. Wón dźě wjedźeschе, so njeje dobro, na tak horzym a tużnym dnju pßej dacź picźa tradacź.

A potom Jurij saßo ſ pěskom po haßach jěsdźeschе a ſ mjezku pěska po domach khodźeschе, so by pěſk dorospschedał.

Pěſk we wosyczku drje wotebjeraschе, tola pak hischcże sbywaschе jeho tójschto, hdyż dyrbjeschе ßebi Jurij na dompucź myßlicź.

W tutej wuſkosczi pachoł pschi klamach stejo wosta, hdźeż bě dźenßa hižo něschto maſkow pschedał. Wón do klamow saſtupi a bojaſliwje pěſk na pschedań poskiczeschе.

„Ty dźě ßy tu hižo był!“ pschekupz khětro woboźnje na njeho sawoła.

„Nan wschak trjeba jara nusnje pjenjesy — dźenßa wschitko pschedał njeßym — — proschu waß, knjeże, so byschcże mit sbytkny pěſk wotkupili.“

Pschekupz do wosyczka pohlada a ſ hłowu satschaße.

„Schto chzył tola ſ tym pěskom sopoczecź? Telko sa schtwórcź lěta njerospschedam.“

Hdyż pak Jurij njepschesta proßycź, ßmili ßo pschekupz, dasche ßebi pěſk, kiž bě hischcże we wosu sbył, do ßuba wußypacź a sapłaczi požadany dźěł.

Roswjeßeleny ßo hólz sa wulku dobrotu dźakowaschе.

„Nětkole wschak wot waß sa dołhi cżaß wjozy pěſk njekupju!“ pschekupz rjekny. „Doczakajcże, doniż njebudu saßo pěska trjebacź!“

Hólz wjeßeły ſ klamow wuběża. Wón dźě ſ próſdnym wosyczkom domoj pschijědźe a nana ſ pjenjesami swjeßeli!

„Hij, Ssuko!“ pßa napominaschе.

Ssuk stany, ſrudny na hólza pohlada a pschi tym ßłabje saschczowknу.

„Ssy dha hłódny, Ssuko?“ Jurij sawoła, jemu pocza wbohego skoczecza żel bycź. Nadrjebi do schkliczki twjerdeho khléba, rosmoczi jón ſ wodu a poß ßo krucze do żranja da, dokelż bě wobjed tak posdźe dostał. Hižo sa khwilku Ssuk próſdnu schkliczku wuliſowaschе.

Potom ßo na domojpucź nastajischtaj. Pucź duzy dom bě Jurjej wjeßelschi; bjes bojoscze ßmědźeschе do starschiskeho domu saſtupicź. Swjeßeleny, so bě wscho tak derje wupadnyło, ßebi duzy domoj saſpěwa.

Ssuk ſ próſdnym wosyczkom ſrosumliwje domoj khwataschе. Na dobo bolostnje sawu, pschesta běżecź a prawu prědnju nohu horje sběhaschе.

„Hij, Ssuko!“ roswjeßeleny hólz pßa pohonjeschе a ſ kschudom do powětra sapraſkny.

Poß sahrabny, ale hnydom saßo stejo wosta a saßo nóżku poſběhowaschе.

„Schto dha czinisch, Ssuko?“ hólz ßo dźiwaschе — a tu pytny, so pßej pazka krwawi.

Ssobuželnje ßo hólz k pßej nakhili, wsa jeho nóżku do dłónje — poß żałostnje sawincza.

Jurij ßebi staroscźiwje Ssukowu nóżku wobhladowaschе a spósna, so bě ßebi Ssuk kruch wótreje schkleńzy do pazki saſchtapił.

Hólz sapschimny tu schkleńczanu tschěſku a jemn ßo sbożownje poradźi, ju pßej ſ nohi wuczahnycź. Ale nětko rana hischcże bóle krwawjeschе.

„Boli cże to, Ssuko?“ hólz ßobuželnje rjekny a poß ſrudnje saſchczowknу, jako by pſchihłoßował.

Jurij se saka rubischko wuczeże a ſ nim ranjenu nohu wobwjasa; na to poß dale jědźeschе ale khětro khromjeschе.

Nětkole pucź k horje dźěschе. Haczrunje bě wosyczk próſdny, czehnjeschе jón Ssuk tola jara pomalu. Hdyżkuli by na ſranjenu pazku stupił, hnydom by ju saßo nahle posběhnył.

Jurij chzyschе pßej wołóżicź; duż wosyczk sesady czischczeschе. Poß pak pschezo khromjeschе, rubischko na nosy czeŕwjenjeschе ßo ſ krwju, kiž bě pschesßakla.

„Stej, Ssuko!“ Jurij napoßledku sawoła, wupscheże pßa a czehnjeschе nětkole wosyczk ßam.

Ssuk sa nim khelposche.

Na hórzy Jurij njesnateho knjesa wuhlada, kiž powolnje k městu kroczeschе. Hólz jeho postrowi, knjes ßo pscheczelnje podźakowa a hnydom ßo wopraſcha:

„Schto dha je ßo temu skoczeczu stako?“

Jurij jemu wschitko wupowjeda.

Knjes ſ hłowu satschaßny a rjekny:

„Hdyż domoj dojědźesch, wumyj pßej ranu na nosy a potom ju saßo ſ czistej lapku sawobal. Wjeßelu ßo, so masch ſ wbohim stworjenjom ßobuczucze, so ßam wosyczk czehnjesch, so by tak pßa pschelutował. To pokasuje, so masch dobru wutrobu. Na wobżarowanje je wjele ludźi, kiž se swěrjatami ßobuczucze nimaja. Ale ty ßy pěkny hólz.“

Pschecźelny knjes na Jurja pokiwny a woteńdże.

Jurij ßo saczeŕwjeni. Njesnaty knjes bě jeho sa ßobuczucze ſ pßom pokhwalił — ow, hdy by wón wjedźał, kak je ßo duzy do města sadźerżał! Hdy by wjedźał, so bě dźenßa pßa bjese ßobuželnosce nabił, so bě jeho tak dołho hłódneho wostajił, haczrunje poß niczo sawinył njebě!

Sswědomnje jemu počza porokowacź. Jemu bě žel nanoweho ßwěrneho pomoznika, so bě jeho, njesprawnje ßo tak na njeho roshněwajo, tak jara bik. Wón ßo ßwojeho nahkeho pschekhwatanja hańbowasche.

„Pój jow, Ssuko!“ wón ſ waha rjekny. A hdyž bě ßo poß k njemu pschibliżik, hólz nahle sahika.

„Mój luby Ssuko, ženje tebje wjazy njenabiju“, rjekny ſ cźicha a pomajka pßej hlowu.

Poß wješekje ſ wopuschu samachny a hólzej ruku lisasche.

Zyky pucź Jurij se pßom wješele powjedasche. A hdyž widźesche, kak ßo Ssukej cźežko stupa, pomhasche jemu cźischcźecź; a napoßledku ßadźi jeho na wós a wjesesche jeho domoj, tak so móżesche ßebi poß na wosyczku powolnje popschecź.

Nan ßo dźiwasche, hdyž wuhlada, so poß na wosyczku ßedźi a so Jurij wosyczk cźehnje. Hólz nanej wupowjeda schto bě ßo stako. Nan hnydom pßej ranu wumy a ju ſ nowa ſ cźistej běłej lapku sawobali, na cźož ßo poß měrnje do hěty na ßkomu lehny.

Hólz jenož dźěl ßwojeje wjeczerje sjě, sbytk wón Ssukej do hěty donjeße a poß to žadosćiwje dojě.

Tu nan na dwór wustupi a wuhladawschi, kak ßo Jurij do ßwojeje wjeczerje se pßom dźěli, saßmja ßo a rjekny:

„Duž śmėje ßo nasch ranjeny hischcźe lěpje, hdyž ßo wo njeho takle starasch.“

Hólz ßo wobrocźi, wsa nana sa ruku a hikny.

„Schto to, Jurjo?“ nan ßo dźiwasche. — „Ty płaczeſch? A cźeho dla?“

Hólzej ßo rěcź hacźesche, hdyž nětkole powjedasche, schto bě ßo stako, hdyž ſ pěskom do města jědźesche.

„Mi je Ssuka tak žel, so ßym jemu kschiwdu cźinił! Proschu cźe, nano, njehněwaj ßo na mnje!“

„Dokelž ßy ßo ßwěrnje wusnał, wodam cźi“, nan rjekny. „Pschichodnje pak ßo pschezo mojeje rady dźerž a ženje ßo wjazy njedaj pschewsacź ſ hněwom. Woßebje ßo njewutschaß ženje na njewinowateho — byrnjež to tež jenož swěrjo było! Nasch Ssuk pomha naß żiwicź, duž ßebi soßkluži pscheczelne wobkhadźenje!“

Ssukej na nosy rana bórsy saźi, saßo wón wosyczk do města cźahasche — ale Jurij jemu wjazy kschiwdy njesczini.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmėje jutsje, njedźelu Misericordias Domini, rano w 7 hodźinach farař Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, popołdnja we 8 hodźinach śmėje duchowny Tyschef ßerbske a $^1/_2$10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Räda kemsche sa schulske dźěcźi.

Wutoru wjeczor w 7 hodźinach wotměje farař Räda w Jakubez domje w Dobruschi ßerbsku wójnsku modlersku hodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěła śmėje farař Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wożadźe: 26. haprleje: Fryz, njemandź. ß. w Tšelanach, 2 m. 16 d. — 29. haprleje: Max Kurt, njemandźelski ßyn na Zidowje 9 měßazow.

S druhich wożadow: Jan August Bębrach, cźeßliski polěr w Nowym Bronju p. Lupoje. — Hana Swudowj. Khěžnikowa, wumjenkarka w Jeschizach, 75 l. 7 m. 29 d. — Jan August Panik, ßiwnoscźer w Salhowje, 59 l. 4 m. 15 d. — Marja Jenkowa, wulkosahrodnika Jenki w Stróži p. Barta mandźelska, 57 l.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Jutsje, njedźelu Misericordias Domini, śmėje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, popołdnja $^1/_2$8 hodźin śmėje farař Kschižan němske a w 9 hodźinach ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wuczba sa němsku mużsku młodźinu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

Jutsje, njedźelu Misericordias Domini, śmėje farař Domaschka rano $^1/_2$8 hodźin ßerbsku spowjednu wuczbu, popołdnja $^1/_2$9 hodźin śmėje duchowny Bójž ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Domaschka katechismußown wuczbu ſ němskej żonskej młodoscźu.

Ssrjedu wjeczor $^1/_2$7 hodźin wotměje duchowny Bójž ßerbsku a $^1/_2$8 hodźin němsku wójnsku modlersku nutrnosć.

Schtwórtk popołdnju w 6 hodźinach wotměje farař Rjencź ſ Wjelečzina němsku spowjedź.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 2 hr. — pj hacź 2 hr 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 3 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. 80 pj., punt schmalza wot 2 hr. 60 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacź 3 hr. — pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 12 pj.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Ssym ßo w Budyschinje na bohatej haßy 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodże jako

praktiski ſubjazy lěkař

saßydlił a wschědnje rěcźne hodźiny wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodźin wotměwam.

Njedźelu a ßwjate dny je samknjene.

Pawoł Rybok

praktiski ſubjazy lěkař

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodże w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Żelesniski jěſdny plan.

płacźazy **wot 1. meje 1916.**

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.00	6.10	7.41	11.24	1.04	4.08	6.32	9.13
Hórka	4.32	6.31	8.12	11.45	1.40	4.29	7.02	9.44
Běła Woda . .	5.14	6.57	8.50	12.11	2.18	4.55	7.43	10.24
Sslepo . . .	5.24	—	9.—	—	2.28	—	7.53	10.34
Hródk	5.37	7.15	9.13	12.29	2.41	5.13	8.07	10.48
Khocźebus . .	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.47	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.35	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khocźebus . .	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.44	5.08	6.21	7.54	11.26
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.09	5.42	6.46	8.28	11.51

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,52
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,09
Cźorny Khołmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,42
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,56
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,14
Delni Wujesd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,25
Klětno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,34
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,16
Do Kohlfurta	8'55	12,06	2,22	6,53			12,51

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,35	—	10.30	1,09	7,05
Hórki	4,27		9,08	—	11,03	1,50	7,41
Klětno	5,10		9,39	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,47	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,57	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,12	—	12,22	3,27	9,15
Cźorny Khołmz	5,53	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

Subjazy atelier Hansa Hausfeldera

na Moltkowej drósy 14 dentist na Moltkowej drósy 14

porucza ßo k wudźełanju zusych ſubow po najnowſchim waſchnju w ſkocze a paraſkim kawczuku (ßane narunanje ſa kawczuk). Skażene ſuby ßo cziſcza a ßo na ßwědomite waſchnje wupjelnjeja.

. Suby ßo ſ měſtnym pohłuſchenjom czahaju.

Wſchě dźěła

parſchonſzy ßam czinju.

Rěčny czaß: Wſchědne dny wot 8—1 a 3—5 hodźin.
Njedźelu wot 9—11 hodźin.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczińnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Hižo wot 32 lět

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſcželaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcz), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim cześcźenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a czerwjene hobrſkowalzojte, punt po 60 pj. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu czerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho cźěmnoczerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho cźeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcz: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane cziſte dźeczelowe ßymjo, němſki wußyw.

Wulki wubjerk **Draždźanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandſkich plahowarjow ßo doſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 32 lět na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarńja

w **Kołwaſy** pola Pomorz.

Prózdne měchi

tež rostorhane, kaž tež **ſapałowanſki płat** a **bórnizu** ßobotu 5. meje w Budyſchinje w hoſcźenzu **„ſłoteho lawa“** telefon 3 kupuju a dawam

najwyſchſche płaczińny

tež kupuju měchi ſ ratarſtwa.

Sa měch hacž 1½ hriwny płaczu.

Arthur Dachſel w Draždźanach pſchi teraſſowej droſy 26.

Kwětki na kłobuki

we wulkim wubjerku

po tunich płaczińnach poruczа

Max Stelzig na Hoſchiz haßy 18.

Viſitne khartki ßo derje a tuniо czińſchcza we wudawarńi Serb. Now.

Wóſk

po najmyſchſchich płaczińnach kupuje

Ota Engert

na ſnutskownej lawſkej haßy w Budyſchinje.

Staru papjeru

papowe wotpadanki, nowiny, knihi dopißy, akty, ſ rukowanjom, ſo ßo njewužitnje njewužiwaju, kupuje

Hermann Kuliſch,

papjerowa wikowarńja

w Budyſchinje.

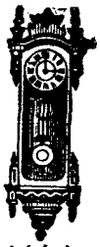

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaczińname wupokojene, wobhladacź.**

Hólza, kotraž je jutry ſchulu wukhodźiła, ßłužbu na wßach wza. Dalſche je ſhonicź we wudawarńi Serb. Nowin.

Kuchařki, ſtwinſk a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Khěža

czińło 12 w Brěſynje pola Hucźiny ſ jara rjanej ßadowej a ßadźenſkej ſahrodu, jako wotpoczink ſa ſtarſchich ludźi ßo woßebje hodźaza, je hnydom na pſchedań.

Sa wjele dopokaſmow ſprawneho dźělbracźa pſchi wotßalhiczu naſcheho lubeho wußnjeneho,

knjeſa

Auguſta Rachlitza

ſ tutym wſchitkim **najwutrobniſchi dźak** prajimy.

Hańža ſwnd. Rachlitzowa
rodź. Frenzelez
w mjenje wſchěch druhich ſawoſtajenych.

We Wulkich Debßezach, 1. meje 1916.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerˊ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 20. **Sobotu 13. meje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

11. meje. **Na wječornym wojownischću ꝗu nasche lětadła na Dünkirchen a żelesniske twary pola Adinkerka bomby mjetake.**

Na wječornym brjosu rěki Maasy Franzowsojo popołdnju pola „Morweho Muża“ wječor k krótkemu ranju wot hórki 304 nasche stejischća nadběhowachu. Wobaj rasaj ꝗo jich nadběhi ſ tšělenjom maschinskich tšělbow a artillerije ſ khětrym schkodowanjom sa njepscheczela slemichu.

Jena bayerska patrouilla w Camardskim lěżu 54 Franzowsow saja.

Liczba njesranjenych sajatych Franzowsow, pschi wojowanjach wot 4. meje wo hórku 304, je ꝗo na 53 offiżerow, 1515 muži powyschiła.

Na rańschim brjosu rěki Maasy je ꝗo w stronje Caillettskeho lěża zylu nóz ſ ruczńymi granatami wojowało; jedyn franzowski nadběh w tutym lěżu je ꝗo wotrasył.

Na rańschim wojownischću je ꝗo k połnozy wot Selburgskeho dwórnischća 500 metrow njepscheczelowego stejischća dobyło. Někotre maschinske tšělby a minymjetaki ꝗu w naschej ruzy wostałe.

Na balkanskim wojownischću njeběch wożebitych podawkow.

12. meje: **Na wječornym wojownischću k krótkemu ranju wot Hohenzollernskeho wobtwjerdżenja pola Hullucha pfalzske bataillony někotre linije jendżelskeho stejischća dobuchu. Hacz dotal je ꝗo 127 njesranjenych jatych sebrało a někotre maschinske tšělby ꝗu ꝗo dobyłe. Pschecziwnik pódla teho krwawne schkodowanje pschi bjeswuspěschnym napschecznym nadběhu poczerpi.**

W Argonnach ꝗo jedyn nadběh njeporadźi, kotryż Franzowsojo płomjenjamjetaki wużijo pschecziwo Fille Morte sezinichu.

W stronje rěki Maasy ſ wobeju stronow artillerija żiwje tšělesche. Pschi ꝗłabym franzowskim spytanym nadběhu w Thiaumontskim lěżu infanterija do wojowanja njepschińdże.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Postupanje němskeho wójska pola Verduna.

Po rosprawje němskeho generalneho staba ꝗu pónd̄żelu němszy wojazy, ſ wjetscha Pomorsky, tšélne hrjebje na połnóznym brjosu hórki 304 wsali a němsku liniju hacz k wjerschkej ꝗamemu poꝗunyli. Njepscheczel je wurjadnje cżeżke schkodowanje poczerpił, tak so je njesranjenych 40 offiżerow a 1280 muži do němskeje ruki padło. Też pschi wołożowanskich wupadach pschecziwo němskim stejischćam na wječornym brjosu hórki Morweho Muża je ꝗo njepscheczel wschudże se ꝗylnym schkodowanjom wotpokasał. — Na rańschim brjosu rěki Maasy ꝗo na bokomaj Thiaumontskeho dwora njemdre wojowanje roswi, w kotrymż njepscheczel k ranju wot dwora mjes druhim cżornych wojakow napscheczo cżiꝗny. Jich nadběh ꝗo se schkodowanjom 300 jatych slemi. B.

Mórske wojowanje pola Ostende.

Schef nẽnuskeho admiralneho staba powě: Pschi skkadnoscźi wobhonjerskeje jěsby mějeschtaj dwaj němskaj torpedowaj cżołmaj k połnozy wot Ostendy 8. meje dopołdnja krótke wojowanje ſ pjecź jendżelskimi saniczakami, pschi cżimż ꝗo jedyn saniczak ſ artillerijskim tšělenjom cżeżko wobschkodźi. Naschej torpedowaj cżołmaj staj ꝗo njewobschkodżenaj do pschistawa wrócźiłoj.

K wječorej wot Hornez Riffa (w połnóznym morju) je ꝗo jendżelski podmórski cżołm „E 31“ ſ artillerijskim tšělenjom naschich łódżow potepił. B.

Němska powětrowa łódź „L 7“ ꝗo sniczika.

Schef němskeho admiralneho staba je 7. meje wosjewił: Powětrowa łódź „L 7“ njeje ꝗo wot ꝗwojeho wobhonjerskeho lěta wrócźika. Po wosjewjenju jendżelskeje admirality ꝗu ju 4. mjeje w połnóznym morju jendżelske namórske mozy sniczike.

S Ymuidena w Hollanskej ꝗo wo tym pische: Jena rybaska parna łódź, kotraż je tu pschijěła, powě, so je 4. meje rano w 10 hodź. wojowanju mjes eskadru 21 wójnskich łódżow ſ jenym zeppelinom k wječorej wot Hornez Riffa (w połnóznym morju njedaloko danskeho brjoha) pschihladowaka. Zeppelin je jendżelske wójnske łódże nadpadnył, kotreż ꝗu hnydom rosjěke. Dwě jendżelskej łódźi stej w bliskoscźi wostałej. Zeppelin je dwójzy se ꝗwojeho sadnjeho dżěła wutsělił, tola po sdaczu bjes wuspěcha. Na to stej wójnskej łódźi tsi krócź do zeppelina tšělikej, kotryż je ꝗo wróczo sczahnył. Wón je do wyżoka leczał a njeje po sdaczu trjecheny był. Tola dżeżacź minutow posdźisczo ꝗo mózne rosbuchnjenje sta. Zeppelin je do morja padnył. Rybaska łódź je spytała, ꝗo podnórjazej łódźi pschibližicź, jendżelskej łódźi njejstej pak to dowolikej. L.

Wo sniczenju zeppelina „L 7“ ꝗo „Berl. Lok. Anz.“ ſ Rotterdama powě: Jendżelska admiralita wosjewja, so stej jendżelskej łódźi „Galathea“ a „Phaeton“ zeppelin „L 7“ cżeżk owobschkodźikej, tola jedyn jendżelski podmórski cżołm je sniczenje powětroweje łódże dokonjał a ꝗydom muži zeppelinoweje wobꝗadki wukhował. B.

S zeppelinami pschescżěhane parne łódże.

S Hollandskeje ꝗo „Frankfurter Zeitung“ pische: Reuter ſ Hulla powě: Rybazy, kotsiż ꝗu tu pschijěli, powjedaju, so je pschi poślednim nadpadże 9 zeppelinow nad jendżelskim rańschim brjohom pscheleczało. Prěnje wotdźělenje zeppelinow ſ pjecźich wobstejesche a ꝗo popołdnju pokasa, pschi cżimż nisko nad rybaskimi cżołmami leczachu. Posdźisczo hischcże dwaj, a potom hischcże dwaj pschilecźischtaj. Jedyn ꝗo hischcże hłubje dyżli druhe puschcźi a bě jenoż dwaj sczežoraj wyżoko nad morjom. Rybaske łódże ꝗo na to k brjohej saměrichu, a zeppeliny sa nimi ꝗlědowachu. Na parnych łódżach myꝗłachu ꝗebi, so ꝗo kóżdy wokomik bomby na nje cźiꝗnu. To bě spodźiwny napohlad. Łódże ſ połnej paru dale jědżechu, a zeppeliny stajnje nad nimi leczachu. To něhdże dżewjecź hodźin trajesche, a hdyż ꝗo sacźni, ꝗo zeppeliny dźělichu. B.

Jedyn zeppelin ꝗo pola Salonikia sniczik.

Reuterez telegrafowarńja 6. meje se Salonikia powjedźi: Jedyn zeppelin něhdże rano wokoło 2 hodźin nad Salonikiom leczesche. Jena wójnska łódź w pschistawje tsi cźerwjene wohniwe schipy wottsěli. Někotre sekundy posdźisczo jedyn ꝗwětłomjetak zeppelin wobꝗwětlesche, kotryż runje nad ꝗredźijsnu města leczesche. Kromada granatow ꝗo do njeho tšělesche. Franzowske sapalne granaty zyłe město wobꝗwětlachu. Zeppelin dale k morju leczesche, a wójnske łódże mózachu ꝗo derje do njeho saměricź. Wón horje a dele lětasche a ꝗo stónczńje shubi. Wón bě ꝗo po sdaczu ꝗam do mróczele kura sawalik. Potom ꝗo na dobo mózny wrjesk saꝗłysicha, na cżoż płomjo wuꝗapny. Zeppelin bě do wuliwa rěki Wardara padnył. Jedyn franzowski lětar, kotryż ꝗo pó cźmje sa zeppelinom puschcźi, praji, so je zeppelin ſ dwěmaj bombomaj trjechił.

Naměstny admiral de Robek se Salonikia powě: Schtyrjo offiżěrojo a woꝗom muži, kotsiż ꝗu ſ zeppelinoweje wobꝗadki żiwi wostali, ꝗu ꝗo sajeli. B.

Podmórskemu cżołmej wucźekła.

S Toulona Hawaska telegrafowarńja powě: Parna łódź „Doukaila“ je do Toulona pschijěła. Na jěsbje bě ju jedyn němski pod-

mórſki cžołm nadpadnył. Tam a ßem jěſdžo je ßo wona jeneho torpeda ſminyła, kotryž 1 meter pſched wjeßkom nimo ſjědže. Hdyž ßu wokołohladadło podmórſkeho cžołma ſwjerćha wody wohladali, ßu do njeho tſělili a jo trjechili..

Norwegſka mjeńſcha łódź „Harald“ a franzowſka łódź „Le Pilier“ ſtej ßo ſ němſkim podmórſkim cžołmom potepiłej. — Dale je jedyn němſki podmórſki cžołm amerikanſku łódź „Cymric“ potepił. B.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba.

11. meje. Na ruſkim a balkanſkim wojownſchcžu njebě niczo noweho.

Na italſkim wojownſchcžu też pſchi najwjazy měſtnach fronty ßylniſche artilleriſke wojowanje dale trajeſche. Woßebje žiwe bě wono w ſtronje Dolomitow mjes Peutelſteinom a Buchenſteinom. Jedyn italſki lětar dopołdnja na torhoſcžo w Gorizy dwě bombje cžißny. S tym ßo dwě zivilnej woßobje moriſchtej a 33 ßo ſrani. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba.

10. meje: Na wjecžornej froncže k połnozy wot Ssmorgona ßo němſke wotdžělenja, kotreż ßo po artilleriſkim a infanteriſkim pſchihotowanſkim tſělenju pſchecžiwo wßy Utroplanzy (ſchěſcž kilometrow k połnozy wot Ssmorgona) pſched naſchimi racžiſnami ſhromadžecž počžachu, ſ tſělenjom infanterije a artillerije nuſowachu ßo ſawróćicž. W nozy Němzy k połodnju Krewa jenej minje wubuchnyecž dachu. So bychu ßo naſtateje džěry ſmozowali, poſtupowachu, tola němſki nadběh wotraſychmy a džěru wobßadžichmy. Pola Cžartoryſka tſělenje naſchich wobaranſkich kanonow jeneho njepſchecželſkeho lětarja nuſowaſche, k ſemi ſjěcž; wobkedžbowaŕ a wjednik ßo ſajeſchtaj.

Kawkaſus: Turkowſke nadběhi pola Mamakhatuna ßo ſ naſchim tſělenjom ſadžeržachu. K Bagdadej poſtupujo město Kaſr Chirin (160 kilometrow k wjecžorej wot Kermanſchaha) wobßadžichmy. Tam turkowſke ſkłady munizije, wobſtejaze ſ někotrych 100,000 patronow, wjele granatow, ruczných granatow, teleſonſkeje nadoby a žiwnoſtnu kolonnu wjelbkudow, nakładženych ſ praženkami, rajßom a zokorom ſebrachmy. Njepſchela pſchecžěhujo jemu hiſchcže 3 kanony wotewſachmy. (Voſſiſche Zeitg.)

Bombardement na Eupatoriju.

Kaž Pětrogradſka telegrafowarnja powě, je 7. meje rano turkowſki kſchižak „Midilli“ pſched pſchimórſke ruſke město Eupatoriju pſchijěł a do łódžow, pſched městom ſtejazych, a do města granaty tſělak. Po 40 minutach je ßo „Midilli“ wotßalił, do płachtateje łódže tſělejo, kotraž ßo Eupatoriji bližeſche. W měſcže je ßo jena woßoba morika a dwě ſtej ßo ſranikej, na łódžach ßu ßo tſi woßoby moriłe a dźewjecž ßo ſraniko. B.

Sajecze prjedawſcheho ruſkeho miniſtra Ssuchomlinowa.

Pſchepytanje pſchecžiwo prjedawſchemu ruſkemu wójnſkemu miniſtrej Ssuchomlinowej je nětko ſenator Božorodſki pſchewſak. Ssuchomlinowa w jeho wobydlenju pſcheßkyſchawſchi je Božorodſki jeho dla wjelepſcherady, ſnjewužeńja połnomozy, njewěrnych roſprawow a pſcheſtupniſkeho ſanjechanja dla ſajecž a do Pětro-Pawołſkeje twjerdžiſny ſawrjecž dał. Sapóßłanzy w kěžorſkej dumje ßu ßebi hižo dawno žadali, ſo by ßo Ssuchomlinow ſe ßmjercžu khoſtał, ßo na to powołajzy, ſo ßo lud njeſměruje, doniž ßo ßmjercž ſtotyßazow ruſkich wojakow a łonſche poraženje ruſkeho wójſka ſ wotprawjenjom Ssuchomlinowa njewotpokucži.

Hdyž je Ssuchomlinow w Kijewje ſ hłownym wójſkowym roſkaſowarjom był, je ßo wón ſ někotrymi njecžeſtnikami a brojerjemi ſeſnał, kotſiž ßu jemu najprjódzy jenu rjanu žonu ſbraſchcžili. To bě ſa Ssuchomlinowa ſ njeſbožom. So by ßo braſchcžerjam džakowny wopokaſał, jim wón wſchě ſkaſanki ſa wójſko pſchewoſtaji. Schtož ßo potajneho we wójnſkim miniſterſtwje wuradži, Ssuchomlinowa žona hnydom ſhoni. Mjenowani brojerjo ſa Ssuchomlinowom też do Pětrograda ßlědowachu. S pjenježnymi darami a drohotnej pychu Ssuchomlinowej žonje wſchě potajnoſcže jejneho muža wuleſcžichu. Pſches nju wſchě ſkaſanki ſa wójſko dostachu, kotreż pak ßami njewuwjedžechu ale druhim ſa wulki dobytk pſchewoſtajichu.

Wyſchk Mjaßojedow, kotrehož ßu loni dla wjelepſcherady wotprawili, bě ſ lubuſchkom Ssuchomlinoweje žony.

Tara wobcžežowaze ßu listy, kotreż ſtaj ßebi prjedawſchi miniſterſtwowy pſchedßyda Geromykin a Ssuchomlinow pißałoj. Ssuchomlinow ßo w nich woſpjet pſchecžiwo wěrnoſcži ſalubja, ſo ßo wójſko derje ſe žiwnoſcžu ſaſtaruje. Kak lohkomyßlnje je Ssuchomlinowe podawanje munizije dohladował, je ſ teho widžecž, ſo je wón w Pětrogradže w jenej džěkarni wulke hromady munizije ſa wěſty kaliber kanonow ſkaſał. Hdyž pak ßo hotowa munizija woteda, ßo pokaſa, ſo ßo wona ſa kanony njehodžeſche, dokelž bě ſa pſchemały kaliber džěłana. Ssuchomlinowa winuja, ſo je wón njedoſtatk brónjow a munizije runje w tym cžaßu ſawinował, hdyž němſke a awſtriſke wójſko pſched lětom nadpad na ruſke wójſko w Galiziſkej ſcžini a tam Rußow ſbi. B.

Grichojo ßo wjazy do Ruſkeje njepuſchcžeja.

Rumunſke nowiny „Diminiata“ ſ Jaſſy powjedža: Někotſi w Bołharſkej pſchebywazy Grichojo, kotſiž chžychu w Ruſkej ßwoje wikowanje hladacž, ßu ßo pſchi namjeſnym ſaſtaniſchcžu Ungheni ſadžerželi. Jim je ßo tam woſjewiło, ſo po knjeżerſtwowym wukaſu grichiſzy poddanjo njeßmědža do Ruſkeje pucžowacž. L.

Jendželſka a Ruſka Perſiſkej pjenjeſy dawatej.

„Baſeler Nachr.“ ſ Teheraña piſchu: Jendželſki a ruſki póßłanz ſtaj perſiſkemu knjeżerſtwu jako požcžonku 12 milijonow ſłotych tomanow (něhdže 100 milijonow hriwnow) pſchepodałoj. L.

Chze ſchtworoſwjaſk wójſko w Athenje na kraj wußadžicž?

Po powjeſcži, kotruž ßu rumunſke nowiny „Indepenſance roumaine“ ſ Athena doſtałe, ſtaj awſtriſki a bołharſki konſul ſe ßwojim perſonalom Athen wopuſchcžiłoj a ßo do Łokoj, jeneho ſdaleneho małeho měſtacžka, podałoj. Wonaj ßo bojitaj, ſo mohł ſchtworoſwjaſk w Athenje wójſko na kraj wußadžicž a jeju ſajecž. B.

Venizelos pſchecžiwo kralowſkemu domej.

Jedyn dopißowaŕ Budapeſtſkich madžarſkich nowin „Az Eſt“ je w Lauſannje w Schwajzarſkej roſrěčženje ſ wjednikom venizeliſtiſkeje agitazije w Schwajzarſkej, profeſſorom Kenedgyom měł. Tutón praji: „Naſcha politika ßo na bojoſcž pſched Němſkej ſałožuje. Sſkowjanſkeho ſtracha njeje ſa Grichiſku. Ruſka by też potom naſcha pſchecželniza była, hdy by Konſtantinopel doſtała. S Italſkej mózemy ßo teho runja derje ſnjeſcž, dokelž Italſka na Epirus žanych požadanjow nima. Valonu pak rad Italſkej pſchewoſtajimy.“

Kenedgy ßo na to ſjawnje pſchecžiwo kralowſkemu domej a ſa grichiſku republiku wupraji. Wón praji, ſo Venizelos ſ pomozu ßwojich pſchecželow ſ komitejom wobkhadža, kotryž w neutralnym wukraju ſa to džěła, ſo by ßo Grichiſka ſchtworoſwjaſkej pſchiſamkła. „Venizelos“, Kenedgy praji, „by rad wſcho ſa Sſerbiju a ſchtworoſwjaſk cžinił.“ Na praſchenje, hacž ßo wón njeboji, ſo mohłe jeho ßłowa ſke ſcžěhywki měcž, wón wotmołwi: „Teho ßo njeboju, dokelž Venizelos wěſcže bórſy wjedniſtwo Grichiſkeje na ßebje ſtorhnje.“ Na praſchenje, hacž ſchtworoſwjaſk komitej ſ pjenjeſami njepodpjera, wón wotmołwjenje ſapowjedži. G.

Venizela ſa ſapóßłanza wuſwolili.

Prjedawſcheho grichiſkeho miniſterſtwoweho pſchedßydu Venizela ßu w Mytelene ſa ſapóßłanza do grichiſkeho ßejma wuſwoli. Napſchecžny kandidat njebě ßo poſtajił. Venizelos je woſjewił, ſo ßo wón pſchi poßedženjach nětcžiſcheho ßejma njewobdžěli. Kaž jeſnate, je Venizelos wot knjeżerſtwa wotſtupił, dokelž ßo grichiſki kral loni ſapowjedži, Sſerbiju we wojowanju pſchecžiwo Bołharſkej, Awſtriſkej a Němſkej ſ grichiſkim wójſkom podpjeracž. G.

20,000 Sſerbow w Saloniku.

S Athena ßo piſche: Po jenej powjeſcži ſe Saloniki je ßo tam 20,000 ßerbſkich wojakow na brjoh wußadžiło. B.

Londonſke „Times“ ſ Athena powjedža: Grichiſke knjeżerſtwo je do teho ſwoliło, ſo by ßo ßerbſke wójſko pſches Korinthſki a Chalkiſki kanal woſyło. Wulke transportſke łódže njemóža po tychle nikich wodach jěſdžicž, duž budža ßo pſchibrjožne łódže wužiwacž dyrbjecž. B.

Franzowſojo Florinu w grichiſkej Mazedonſkej wobßadžili.

Grichiſke knjeżerſtwo je wot Florinſkeho prefekta ſcžěhowazu powjeſcž doſtało. Tſi kompagnije Franzowſow ßu Florinu wobßadžili, teleſonowe a telegraſowe pſchiprawjenja ſkónzowałe, ßo do muhamedanſkich khěžow dobyłe a grichiſkich poddanow a awſtriſkeho ſekretara w Monaſtyrje ſajałe, hdyž wón ſ Athena po żeleſnizy do Floriny pſchijědže. Njedžiwajzy raſnho ſakročenja grichiſkeje wyſchnoſcže ßu jeho Franzowſojo do Saloniki wotwjedli.

S Athena ßo wo tutym podawku dale pische: Hižo wot někotreho cžaßa bě spósnacź, so chzedźa Jendźelcźenjo a Franzowsojo frontu w Mazedonskej k wjecžorej rosscherićz. Tak je jena franzowska diwisija réku Strymon pschekrocžika a w Lygkovani stabowy kwartěr pschiprawika. B.

Wotprawjenje wjednikow irskeho sbéžka.

Hacź dotal ßu ßo s irskich sbéžkarjow dwanacžo wotprawili. 67 je ßo k khostarni saßudźiko. Wjednik irskich sapóßkanzow, Redmont, je ßo w parlamencźe ministerstwoweho pschedßydu Asquitha wopraschak, hacź je jemu snate, so wotprawjenje w Irskej tež wobydlerstwo roshorja, kotrež njeje žanych sympathijow sa sbéžk mélo, a hacź knjeżerstwo wotprawjenjam kónz njesčini. Asquith je wotmolwik, so je wón roskasowarjej wójska w Irskej, Maxwellej, porncžik, so dyrbi ßmjertne khostanje po móżnosći mako nałożicź. Na wopraschenje druhich irskich sapóßkanzow Asquith wotmolwi, so je wojerska wyschnosć sbéžkowych wjednikow wotprawicź daka. Wón ßo sapowjedźi, ßo salubicź, so ßo žadyn sbéžkar wjazy njewotprawi.

Londonske nowiny „Daily News" ßo nadźijeja, so ßo wo dalschich wotprawjenjach w Dublinje njebudże wjazy ßłyschecź. Wjazy irskich martrarjow njeßmě ßo sčinicź. B.

Amerikanska wotmolwjenska nota na némske wotmolwjenje

praji, so ßu ßo s wotmolwjenjom némskeho knjeżerstwa na amerikansku notu pschicžiny wotstroniće, kotrychž dla bychu sjednocžene staty nusowane byke, diplomatiski wobkhad s némskim knjeżerstwom pschetorhnycź. So by ßo kóždeho njedorosumjenja sminyło, knjeżerstwo sjednocženych statow na to pokasuje, so wono žadyn wokomik na myßl njedźiwa, a wjele mjenje njerospomina, so mohło wobkedźbowanje prawow amerikanskich méschcźanow na wyßokim morju wot sadźerżenja jeneho druheho knjeżerstwa, kotrež ßo prawow neutralnych a njewojowarjow dótka, wotwißowacź. B.

Presídent sjednocženych statow polnózneje Ameriki poßrédnistwo méra wotpokasuje.

Bamž je k presidentej Wilsonej póßkanza s prósstwu póßkał, so by s poßrédnikom pschi sjednanju europskich wójnuwjedźazych ludow był. Wilson pak je ßo tejle prósstwje sapowjedźił. S napschecźa prózowanjow wo měr móże wón jenož poßrédnistwo pschewsacź, hydž wobej stronje sa tym žadatej. B.

Wotpokasanje sozialdemokratiskeho namjeta na puschczenje dr. Liebknechta s jatby.

Na Potsdamskim torhoschcźu w Barlinje bě ßo 1. meje něhdźe dwě sčži woßobow shromadźiło. Mjes tym so poliziśtojo ludźi s khódby dele honjachu, jedyn hłóß s luda sawoła: „Prjecź s wójnu, prjecź s knjeżerstwom!" Dwaj poliziśtaj wokarja sajeschtaj a jeho na bližsche polizajstwo dowjedźeschtaj. Po pucźu ßo wón poliziśtomaj spjecźowasche. Faty ßo jako khéžorstwowy sapóßkanz dr. Liebknecht wupokasa, kotryž w tu khwilu pola arméröwanskeho korpsa ßłuži. Liebknecht je ßo na to wojerskej wyschnosći pschepodał. Dokelž khéžorstwowy ßejm nětkole ßwoje poßedźenja wotméwa, běchu sozialdemokratojo namjetowali, so by ßo Liebknecht na tón cžaß s jatby puschcźił. Hacź dotal je khéžorstwowy ßejm pschezo tajkim namjetam pschihłoßował. Tón krócź pak je ßo wón temu s 229 pschecźiwo 111 hłoßam sapowjedźił. Spomnjenja hódne je, so Polazy sa sozialdemokratiski namjet hłoßowachu. Pólski sapóßkanz dr. s Laschewski praji, so woni to dźiwajo na nahladnosć parlamenta cžinja, kotryž dyrbi kóždy se ßwojich ßobustawow psched pschescźéhanjom w politiskich prozeßach wobarnowacź. B.

Nowosrjadowanje towarstwoweho sakonja.

Němski khéžorstwowy ßejm je wutoru wo sakonju, nastupazym pscheměnjenje towarstwoweho sakonja, wuradźowacź poczał. Tele pscheměnjenja ßo na powołanske a stawowske towarstwa poczahuja, kotrež dyrbja ßo wot samjesowazych postajenjow politiskich towarstwow wußwobodźicź, byrnjež by ßo w jich shromadźisnach też wo politiskich naležnoscźach réczało, hdyž ßwoje powołanske samery hladaju. Dale maja ßo postajenja wotstronicź, s kotrymiž ßo sakasuje, w njeněmskich réczach w politiskich shromadźisnach réczecź a stónchnje dyrbi ßo młodostnym dźélacźerjam dowolicź, do powołanskich towarstwow sastupicź.

Pschi debacże zentrumski sapóßkanz **Becker** pscheměnjenje towarstwoweho sakonja wjeßele witasche. Wón wobmyßlenjam ratarseje rady njepschihłoßuje, kotraž w pißmje, khéžorstwowemu ßejmej pschepodatym, wotradźuje, ratarskim dźélacźerjam strajkowanske prawo dacź. Namjetowane pscheměnjenje dźélacźerjam stónchnje to pschinjeße, schtož sakoń s léta 1908 njeje dał. Němski lud ßebi žada, so bychu też druhe wuwsacźne sakonje spadke, pschede wschém jesuitski sakoń. — Sozialdemokrat Legien a doprédkarski dr. Müller teho runja sakonjowemu nacźiskej pschihłoßowaschtaj. B.

Konserwatiwny dr. **Örtel** ßo pscheczíwo pscheměnjenju towarstwoweho sakonja wupraji. Ratarska rada a swjask ratarjow ßebi žadatej, so ßo njeby ratarskim dźélacźerjam dowoliło, ßo dla sastajenja dźéła mjes ßobu sréczecź. To mohło sa wótzny kraj s wulkim strachom bycź. Po namjetowanym sakonju njeßmédźa ßo pacholjo pod 18 létami pschi politiskich rospominanjach wobdźélicź. Naschu młodźinu do hospodarsko-politiskich wojowanjow sczahnycź, to réka, ßo na njej pschehréschicź.

Nationalliberalny **Junk** ßo njeboji, so by s nowym sakonjom duscha młodźiny do stracha pschischka a so bychu poměry dowérjenja na wßach czérpike.

Stubbendorff s némskeje frakzije ßebi žada, so dyrbi ßo se sakonjowym nacźiskom na wobstejnoscże na wßach dźiwacź. Na wßach ßo njehodźa dźélacźerjo trjebacź, kotsiž ßmédźa wot dźenża na jutsje s dźéła hicź. Lamanje kontrakta a strajkowanske prawo njemóże ßo na wßach trjebacź.

Polak **Trampczynski** praji, so Polakam sakonjowy nacźisk njedoßaha. Polazy budźa ßo pschescźéhowacź, dokhož réczowe paragrafy wobsteja. Wobžarujemy, so chzedźa ßo sozialdemokratojo wotstronjenja réczowych paragrafow wsdacź. My pak nochzemy dale wuputani méschczenjo druheje rjadownje bycź a njedamy ßo s njejaßnymi ßlubjenjemi spokojicź. B.

Bołharszy sapóßkanzy w Němskej.

Wjetscha liczba bołharskich sapóßkanzow je Budapest, Win, Draždźany a Barlin wopytała. W Draždźanach jich wyschschi méschczanosta Blüher, w Barlinje khéžorstwowy kanzler powita. B.

Shórschenje położenja w Mexiku.

Knjeżerstwo sjednocženych statow poknózneje Ameriki je pjecża njedobre powjescże wot amerikanskeho wójska w Mexiku dostało. Kaž „Times" pischu, je mexikanski president Carranza ßebi wospjet žadał, so by ßo amerikanske wójsko s Mexika wrócźo sczahnyło. President Wilson je s tym wotmolwił, so je rucże 4000 muži poßylnjenjow do Mexika póßkał. Knjeżerstwo sjednocženych statow ma sa nusne, se ßylnej mozu rubjeżnistwu w Mexiku kónz cžinicź. Wutoru ßu ßo nowe rubjeżniske cžrjódy s Mexika psches amerikansku mjesu nawalike. Tón krócź je ßo spósnało, so to Villowe bandy njejßu byke, ale so ßu ßo pschi nadpadże Carranzowi wojazy wobdźélili. „Times" měnja, so amerikanske wójsko w Mexiku kotrež je nětkole 25,000 muži ßylne, njedoßaha a so dyrbi ßo na 50,000 muži poßylnicź.

Parižske nowiny „Petit Parisien" s Washingtona powédźa: President Wilson je wojakow s Texasa, Arizony a Noweho Mexika swołał, so bychu rubjeżniskim cžrjódam pschi mexikanskich mjesach napscheczo stali. Sa to mobilisowane wojerske mozy ßu ßo na 7000 muži powyschike. Sekretar wójnskeho depardementa, Baker, je prajił, so wo to dże, so by ßo dalschim nawalam w namjesnych stronach sadźéwało. B.

Wupschestrjenje revoluzije w polnóznej Chinje.

Londonske „Morning Post" s Tientsina powě, so ßu wobstejnoscże w Shanghaiu njepokojaze. Sbéžkarjo ßu Cschoutsun wobßadźili. Dale ßo powě, so je w Tsinanfu, we hłownym mésczе Schantungskeje provinzy, wjele bombow rosbuchło. Druha powjescź praji, so je ßo do jeneho japanskeho cžaha pola Weihsiena tsélało. B.

Ze Serbow.

— **Se želesnym kschižom** staj ßo wusnamjenitoj wójnski dobrowólnik H. Voigt s Brésyschcża pola Žiczenja a tsélz Max Bjedrich s Cžorneho Khołmza. — Na bitwischczu je sa wótczinu padnył Bohuwér Kubiza s Wawiz.

— **Žiwnosczkupowanske khartki** ßo w Budyschinje sawjedu. Wot bližscheho tydźenja ßo mjaßo jenož na tele khartki pschedawa.

— **(Sawjedźenje zokorowych khartkow.)** Zokor ßo jenož hischcże na zokorowe khartki pschedawa. Na cžaß wot 7. meje hacź k 31. julijej ßo 5 puntow zokora na kóždu hłowu liczi.

— **(W cjeżkich myślach žebi spytał, žiwjenje wsacź.)** Jedyn wojak, kotryž we Wjednarjezach pschi namjesnym strażowanju steji, hižo wot dlěšcheho cžaža snamjenja cjeżkomyślnosće pokasowasche. Sandźeny tydźeń wón se žamomordarskim wotmyślenjom na sćežor elektrowoda salěšy, so by žo elektriskemu prudej moricź dał. Wón žo cjeżko wopaliwschi k semi dele padże. Na žmjercź sranjeneho jeho namakachu a jeho do Budyskeje hojernje dowjesechu.

— **Selena rožka a selena pschenża** žmě žo jenož s dowolnosću hamtskeho hejtmanstwa skotej jako piza dawacź.

— **(Schlesyska ratarska komora sa stare liczenje cžaža.)** Pschedžyda ratarskeje komory sa schlesysku provinzu je 7. meje scžěhowaze w nowinach wosjewił:

Po pschikhadźazych dopisach wočakane wobcźežnosće sa ratarske dźěło s pschijecźom nowcho lěcźneho cžaža pschibjeraju, pschi wrócźenju k staremu liczenju cžaža pak wone wotebjeraju. Duž žo poručża tam, hdźež wobstejnosće jenak leža, sa ratarske dźěło stary cžažowy porjad wobkhowacź.

— **(Wo pschedawanju mjaža dorěsaneho skota na bjesmjažowych dnjach.)** Sakske ministerstwo snutskownych naležnosćow je wukasało, so žmě žo mjažo dorěsaneho skota dźiwajo na cžopły lěcźny cžaž na bjesmjažowych dnjach na snamki pschedawacź. Pschedawanje bjes wotedaża mjažowych snamkow žmě wyschnosću jenož we wurjadnych padach dowolicź.

— (Namjesny wobkad mjes Sakskej a Cžěskej.) Schtóž saksko-cžeske mjesy pschekrocži, dyrbi wschě ryžowanki, wobrasy, žmětkocźischcźowe platy a cź s hcźane wězy wscheje družiny wojerskim strażnikam pschepodacź.

— (Khohonz žo nježmě lětža pschiměšacź.) Wyschnosću napomina, so žo lětža khohonzowe kerki, kotrež jako ploty žkuža, njebychu pschitsihake. Tele kerki dyrbja lětža kcźěcź, so bychu na nich plody narostke, kotrež žo hodża k cžłowjeskej žiwnosći wužiwacź.

— **(Najwyschsche płacźisny sa libjata a jeja.)** Kamjenske hamtske hejmanstwo wosjewja, so žmě hacź do 3 njedźel stare libjo na najwyschsche 3 hriwny, jene jejo 16—18 pjenjezkow płacźicź. Schtóž wyschschu płacźisnu žada, žo strachej wustaji, so žo dla lichowanja do pschepytanja wosmje.

S **Cžižowa** pola Kamjenza. Do domskeho jeneho tudomneho žiwnosćerja žu žo paduschi dobyli a 140 hriwnow pjenjes, hužaze jeja a kruch połcža kradli.

S **Cžižowa.** S dźěłanskeho městna jamy Klary III. njedaloko Cžižowa žu póndźelu tsjo ruszy jecźi cźełki.

S **Cžornjowa** pola Kamjenza. Póndźelu je Boże njewjedro do kruwarnje tudomneje Schołcźiž žiwnosće dyrko a pjecź kruwow sarasyło. Wohnjowoje schkody njeje žo naczinilo.

S **Bělych Nožliz.** 18lětna dźowka tudomneho kublerja Br. Wustmanna je wutoru do jutrow potajnje jenu holcźku porodźiła a dźěsćowe cźěło do juchowoje jamy cźižła. Cźěło je žo namakało a dla pschepytanja do Budyschina póžłało. Wutoru žu holzu sajeli, tola žrjedu sažo puschcźili. Hacź je žo dźěcźo žiwe abo morwe narodźiło, njeje hischcże wěste.

S **Lubija.** W skale Lubijskeje hory žu póndźelu dopołdnja we womorje leżazeho wucźobnika Stübnera, kotryž je we wucźbje tudomneho piekarskeho mischtra Krausy, namakali. Kaž žo sda, je młody cžłowjek njedźelu popołdnju wysche skały wokoło łažo do hłubiny padnył, padajo pak žo na sboże s kerkami sadźerżał; hewak budźische žo sarasył. Snjesboženeho žu do hojernje pschijeli.

S **Lubija.** Po prózstwje piekarjow a wobydlerstwa žo w Lubijskim wokrjeżu cžerstwe běrny wjazy cžestu njepschidawaju. Khléb teho dla nětkole wjazy rżaneje muki wopschija a je teho dla wjazy hódny a lěpje žkodźi. Płacźisna je njedźiwajzy teho jenaka wostała.

S **Khróscźiz.** Pschi lětuschim wobhladanju kobłow a srěbjatow je žo tudomnemu kublerjej Jurjej Cžežli jene druhe myto pschipósnało.

S **Worklez.** Sažo je žo jedyn s naschich žwěrnych žerbskich wótcžinzow minył. Ssrjedu je cžestny kanonikus Jakub Hermann we Worklecžanskej khorowni běh žwojeho žiwjenja dokonjał. Wóžomdźežacź lět je jemu Bóh w sachodnosći khodźicź dał. Sserbske pišmowstwo je s kanonikom Hermannom jeneho se žwojich najwoporniwischich spěchowarjow shubiło. Kaž sa wschelake druhe dobre skutki je wón se žwojeho samoženja wjetsche sumy na žerbske pišmowstwo nałožował. Léta dołho je wón w žwojim nakładnistwje jenicźki cžažopiž sa horstku wótcžinskich smyślenych sdźełanych Sserbow „Łužicu“ wudawał. Też wudawanje pěžnjow nascheho žławneho žerbskeho pěžnjerja Cžischinskeho je wón wospjet s nahladnymi pjenjesami podpjerował. Pschi jeho wotžałbiczu hakle połnje spósnawamy, kak cžežka rana je žo s jeho žmjercźu Sserbowstwu sbila. Mało jich je, kotsiž po cžažu młodostneho sahorjenja narodnej mysli žwěrni wostawaju, tola hischcże žadnischo žo tajzy Sserbjo nadeńdu, kotsiž sa sdźerżenje nascheje žerbskeje rěcże na wołtař wótcžinskeje luboscże wulke pjenježne woporv pschinoschuja. Do jich maleje liczby je kanonikus Hermann žkuschał. Jeho mjeno teho dla w stawisnach žerbskeho pišmowstwa stajnje błyschcźate městno wobkhowa a žwěrni Sserbjo njepschestanu, na njeho s dźakownosću spominacź.

S **Lipicza.** Pjatk tydźenja je žo w tudomnej burskej a knježej holi 10 górzow młodźiny spaliło. Knježi dźěłacźerjo žu woheń poddużyli, kotryž staj dwaj hólzaj samischkrikoj.

S **Kulowa.** W naschej parnej zyhelnczi je 76-létny murjerski mischtr Jan Ssalowski žobotu žmjercź se satepjenjom namakał. S jeneje hlinowoje jamy wodu cžerajo je do njeje padnył. Dokelž wot teho cžaža, so žu Ssalowskeho žyna, kotremuž zyhelncža žłuscha, do wójska swołali, žo w zyhelnczi wjazy njedźěła, njeje wobstarnemu schędźiwzej nichtó na pomoz pschińcź mohł, a wón je žo w 2 metraj hłubokej dźerje tepił. Ssalowski bě w tudomnej wokolnosći snata wožoba. Wot 50 lět je wón tu s murjerskim mischtrom był a je něhdże 30 lět měschcźanskemu sastupjerstwu pschisłuschał. Woda je hižo někotre žobustawy Ssalowskez žwójby jako wopor žadała. Pschi kupanju žu hižo jena žwakowa, jedyn žyn a jedyn wnucźk snjesboženeho žiwjenje shubili.

S **Wochos.** Po pscheproschenju jeho exzellenzy k. hrabje Arnima-Mužakowskeho, patrona nascheje zyrkwje, je 30. haprleje k. mišionar Bahr w naschim Božim domje prědował. Po Božej žłužbje žo poženedźenje zyrkwineje rady a gmejnskeho sastupjerstwa wotmě, pschi kotrymž žo też k. superintendent Aisch s Jabłońza a k. wyschschi hamtman Schultz s Mužakowa jako sastupnik k. hrabje wobdźělischtaj. W nim k. Bahra sa duchowneho nascheje woždy wuswolichu. Wón bě žo se žlubjenjom swjasał, so chze hnydom počzecź žerbsku rěcź wuknycź. S dobom je žo Wrótžławskemu konsistorstwu prózstwa póžłała, so by k. Bahrej dowoleńzu a nusnu podpjeru k nawuknjenju žerbskeje rěcże pschiswoliło. Daj Bóh k tomu žweje žohnowanje.

Se **Shorjelza.** Do składownje konsumskeho towarstwa na žwjatorowowskej drosy žu žo w nozy paduschi dobyli a s njeje něhdże 20 hriwnow drobnych pjenjes, něhdże 60 pokrutow khléba, 100 puntow khojeja a 20 bleschow kognaka kradnyli.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Wulkožiwnosćerja J. T. Miklu w Khažowje a jeho mandźelsku bě Budyski kawniski žud k cjeżkemu khostanju sažudźił, dokelž bě Miklowa wjetschu dźělbu žita sa sćót wotstroniła, so by tón njetrjebał pizy tradacź. Sažudźenaj žo pschecźiwo wužudej powołaschtaj. Powołanski žud wo wězy milischo žudźesche, wón wobskorženej, kaž wobskorženemu pjenježne khostanje po 500 hriwnach napokoži.

+ 24 februara žo khéža kamjenjecźežarja Kaplerja w Bělschezach wotpali. Dźěłacźerku Emiliju Kukałowu, kotraž pola Kaplerez na podružstwje bydlesche, winowachu, so je woheń saparała. Wona bě pjecża rano s petrolejowej lampu na łubju po jenu jaku schła a lampu pschi durjach na deski stajiła. Pódla druheho cžapora wysche durjow walcźki tžachu. Hdyž bě Kukałowa hodźinu posdźischo na dźěło woteschła, pod tšěchu woheń wuńdże. Kukałowa psched žudom prějesche, so je woheń s jejnej njewobhladniwosću nastał. Wona žo na to powoła, so je wuheń pod tšěchu wobschkodźeny był, a so je jara lohko móžno, so je žo woheń s wuhenjowym wobschkodźenjom sawinował. Kukałowu k 15 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 5 dnjow sažudźichu.

Přilopk.

***(K žmjercźi sažudźenej mordarzy.)** 16. měrza stej žónskej Ullmannez a Sommerbergez w Barlinje samožitu Franzkez skónzowałej. Wobej běschtej w pjenježnej nusy a žo teho dla srěcźeschtej Franzkez skónzowacź, kotraž pschezo wjele pjenjes w jenym zigarowym etwiju pschi žebi noschesche. 16. měrza wonej tu Franzkez do wobydlenja Ullmannez na schalku khojeja wabjeschtej. Mjes tym so Franzkez sa blidom žedžo se schalki khojej pijesche, jej Sonnenbergez powjas wokoło schije sadźerny a Ullmannez jej s jenej britwju krt pscherěsny. Franzkez njebě hnydom morwa, ale se stoła skocźiwschi žo na sofa cźižny. Tam ju Ullmannez s nowa do schije rěsny. Britej pak žo wobžuny a do sofa sajědże. Jara žylna

Franzkez ßamo k durjam skoczi, so by cźekka a sawoka: „Wój tola ßanych pjenjes pola mje njenamakatej!“ Durje pak běchu samknjene. Do Franzkez hischcźe wjazy krócź klóschtej a bijeschtej, hacź morwa k semi padźe. Na to mordarźy blusu Franzkez wocźinischtej a s njeje zigarowy etwij wsaschtej. W nim 40 hriwnow papjerjanych pjenjes namakaschtej, do kotrychž ßo dźělischtej. Na to stwu wurjedźischtej a sa 14 hriwnow jedyn pucźowanski korb kupischtej, do kotrehož cźěko stłóczischtej. Potom na Stettinske dwórnischcźo dźěschtej, tam jeneho ßkužbaka najeschtaj, so by pucźowanski korb na tworowe dwórnischcźo dowjesł a jón po żelesnizy do Emdena wotwjescź dał. Wjecźor wonej s kradnjenym kluczom Franzkez wobydlenje wocźinischtej, pjenjesy pak, kotrychž běschtej ßo nadźakej, tam njenamakaschtej. Duž wschelaku drastu, cźrije, dwaj pjerschcźenjej a druhe wězy ßobu wsaschtej, kotreż pschedaschtej.

* **(Hrózbne namakanje.)** W Cinkote, w jenej wßy pola Budapesta, ßu żałostny njeskutk wußlědźili, kotryž je w naschim cźaßu bjes pschikkada. Wo tym ßo ßlědowaze pische: W drjewjenzy klampnarskeho mischtra Bele Kise ßu wutoru ßydom muż wyßokich ßudow namakali. Dokelž ßebi myßlachu, so wone nětkole żadny benzin wopschijeja, do jeneho wěka dźěru wurasychu. Hnydom s njeho ßylne ßmjerdźenje sa cźěłom stupasche. Hdyž bě ßo ßudowe wěko wotstroniło, ßo měch pokasa, do kotrehož bě żónske cźěko saschite. Na cźěle ßo ßlědy sadajnja spósnachu. Tele ßlědy pak běchu njejaßne, schtož na to pokasowasche, so drje je cźěko hižo nětkotre lěta w ßudźe leżało. Wyschnoscźi ßo powjescź da a po pschikasni Cinkotaskeho wyschscheho notara ßo też schěscź sbytnych ßudow pschepyta. We wschěch běchu cźěła sthowane. Ssudy běchu twjerdźe samknjene, tak so ßo cźěłowe ßmjerdźenje njemóżesche s nich wudobycź.

Pschepytanje k měnjenju dowjedźe, so ma ßo jako winik 39lětny klampnar Kis wobhladacź. Jeho ßu husto holzy a żony wopytale, a husto ßu jeho w korcźmach s holzami hromadźe widźeli, kotrymž wón żeńtwu lubjesche. Kis, kotryž bě s lohka żiwy, njeje żenje telko saßkužił, so mohł s tym wudawki ßwojeho hospodarstwa sarunacź. Cźasto bychu jeho pscheczelnizy worcźisnu sa njeho sapłacźike. Ssrjedu je ßo ßudnisko komißija w Kisowym domje seschła. Wona shoni, so je Kis dom ßam wobydlił. Prjedy hacź je k wójsku woteschoł, je jenej żonje porucził, so dyrbi drjewjenz pschezo samknjeny dźerżecź a so njeßmě nikoho do njeho puschcźicź, dokelž ßo tam drohotny grat khowa. Ssudniske pschepytanje walcźi nětkotrych stow sastawnych wobßwědcźenjow, jenu spódnju ßuknju, s drohotnymi zankami wobßadźenu a jenu żonjazu ruczku toschu wunjeße. Wobydlerjo wokolnych khěżow prajachu, so je Kis psched nětkotrymi lětami s rjanej żónskej a dwěmaj dźěscźomaj hromadźe żiwy był. Jedyn dźeń je ßo żónska s dźěscźomaj shubiła. Kis powjedasche, so je żónska s kotrejž s zyła njeje woženjeny był, do Ameriki wucźahnyła. Dźěcźi je wón do jeneje dźěcźazeje wukhowarnje dał. Ludźo měnja, so ßo też tale żona mjes mordarjowymi woporami namaka. Druzy ßwědzy powjedachu, so je Kis wjazy krócź do Wina pucźował a je, hdyž je ßo wrócźił, ßo ókźdy krócź s jenej druhej żónskej pschewodźał. Duž je móżno, so ßu mjes jeho woporami też żónske s Wina. Najwjazy jeho woporow pak drje ßu ßłużobne holzy s Budapesta byłe, s kotrychž ßo po prajenju polizije wjele shubjuje a ßo żenje saßo njenamaka. Móżno je, so je Kis, kotryž je ßo bórsy po sapoczatku wójny k ßwojemu regimentej swołał, we wójnje padnył. Jedyn regimentowy towarisch wudawa, so je wón widźał, kak je Kis w bitwje padnył. Schěscź druhich ßudow dyrbi ßo jutsje wocźinicź. Kis je prjedy pola Budapeststkeho cźěłokhowazeho towarstwa metallowe kaschcźe sazynował.

* **(Khońtanje dla pschekroczenja najwyschscheje płaczisny.)** Kubler Abitzsch a jeho żona w Lindenawje pola Lipska běschtaj liter dobreho mloka město po 28 pjenjeźkach po 10 pjenjeźkach pschedawałoj. Lipscźanski kawniski ßud Abitzscha k 75 hriwnam a jeho żonu k 30 hriwnam pjenjeźneho khostanja saßudźi.

* **(Paduschstwo zyroby w Barlinje.)** Tele dny chzyschе w Barlinje 31lětna rěsniska żona Hagelowa s dwěmaj holzomaj něhdźe 70 puntow kołbaßy do ludoweje kuchinje Czerwjeneho kschiża do Tilsitskeje drohi donjescź. Hdyž bě wona lědma se ßwojimaj pschewodźerkomaj s klamow stupika, ju něhdźe 100woßobow nadpadźe a schatowy korb w kotrymž kołbaßy leżachu, powrócźi. Dźěl kołbaßow ßo kradny, druhi dźěl ßo rostepta a ßo do Hageloweje smjeta. Potom lud roscźeka. — Pola jeneho pschekupza na Steglitzskej drósy bě ßo 14 zentnarjow wukrajneje kołbaßy, kotreż běchu ßo na dołhim transporcźe skasyłe, polizajszy sebrało. W nozy ßo paduschi do klamow dobuchu a nětkotre zentnarje kołbaßy kradnychu.

* **(Wurubjenje zyrkwje w Homburgu.)** W nozy je ßo do wopomnjeńskeje zyrkwje w Homburgu nutskamało. Woknowu schkleńzu rosrasywschi je jedyn paduch do zyrkwje salěsł a wschě kschinje a khamory pschejěsdźił. Pschede wschěm wón sa sastarskej zyrkwinskej nadobu s hrodowskeje zyrkwje ßlědźesche, wón je dwaj kheluchaj, spowjedne khany, kschcźeńske khany atd., wschě s ryseho słota, ßobu wsał.

* **(Wuspěschne domjaze pschepytanje sa mjaßom.)** W Kólnje je měschczańska polizija wjele rěsnistwow sa mjaßowymi składami pschepytała. Pschi tym ßu pola wulkorěsnika Sommera psches 10,000 puntow plezow , połcźa, mjaßowych a kołbaßowych tworow namakali. S dźěła běchu wone nahnite, dokelž ßo njeběchu na prawe waschnje khowałe. Polizija je shonika, so je Sommer mjaßo do druhich městow po drohich płaczisnach pschedawał. Njeskażene mjaßo je ßo sebrało a ßo něschcźanskej rěsarni pschepodało, hdźež je ßo hnydom rospschedało. Sommerowe klamy ßu ßo sawrjeke, a wón ßo dla pscheskupjenja wukasow wyschnoscźe wobskorżił. Też w druhich městach ßu ßo rěsnistwa pschepytałe. W Barlinje ßu teho runja pola jeneho wulkorěsnika wjetsche-składy mjaßa a mjaßowych tworow wußlědźili. Powschitkownje ßu pak składy pola rěsnikow małe byłe. W Sakskej njejßu ßo nihdźe wjetsche składy nadeschłe.

* **(Rosbuchnjenje póstiskeje poßylki.)** Pschi podawanju póstiskich poßylkow do żelesniskeho póstiskeho wosa ßo na Zwikowskim dwórnischcźu rosbuchnjenje sta. Jenemu póstiskemu sastojnikej pschi tym metallowe kuski jenu nohu tak cźeżko sranichu, so dyrbjesche ßo wón do hojerńje dowjescź.

* **(Lěcźny cźaß ßo też w Jendźelskej sawjedł.)** W jendźelskim parlamencźe ßu se 170 pschecźiwo 2 hłoßomaj wobsamkli lěcźny cźaß sawjescź. Jendźelske knjeżerstwo blizsche dny pschikasa, so ma ßo 21. meje rano w 2 hodźinomaj cźaßnik wo hodźinu do prědka stajicź. 1. oktobra ßo wón saßo jenu hodźinu wrócźo staji. Dotalne měrjenje cźaßa pak sa wědomostne samery też w lěcźu dale płacźi.

Mała smylka.

Jan Rohak, kiž bě prjedy wikowar a wobstarar był, kiž pak bě nětkole bohaty wobßedźer khěżow a pjenjeżnik w pschimórskim měscze Hamburku, bě saßo junu se żonu swadu poměł. Jeho bohaty wuj s Ameriki, Jan Reming, bě jemu pißak, so budźe jeho wopytacź, a mějesche tón dźeń wjecźor na łódźi „Iberia“ pschijěcź. Rohak ßo krucźe nadźijesche, so tutón stary knjes pola njeho wocźi sańdźeli a jemu ßwoje wulke samoženje wotkasa; duž bě pschikasał, so ma ßo wschitko na ßwjatocźne powitanje stareho knjesa pschihotowacź.

„Khort tola, hdźe dha to tcźisch?“ Rohak na ßwoju żonu sawoka, hdyž ßo skónczńje na skhodźe pokasa.

„Wodaj, Jano“, żona směromnje wotmolwi, „ale żona twojeho bratra Handrija tu runje běsche . . .“ S tymi ßkowami jemu list poda, kotryž bě ta pschinjeßła.

„Schto, Handrijowa żona?“ Rohak s hněwom jejnu rěcź pschetorże, jej list s ruki wutorhnywschi. „Pschezo saßo ßamßna wěz! Njejßym dha hižo wjazy krócź cźi sakasał, so ßo njedyrbisch s njej naßadźowacź? Khort tola! Móże bycź, so mi napoßledku tych proscherjow wujej Remingej pschedstajisch!“

„Ow, Jano!“ chzyschе jemu żona rěcź pschetorhnycź.

Ale tón sawoka:

„To ßebi spomjatkuj, so mi żanych hłuposcźow njesworasch! Handrij je w Kalifornisku, jeli so budźe ßo Reming sa nim praschecź, rosymisch mi? A jemu ßo derje wjedźe! Precź s tym prósdnikom! Hdyž cźłowjek tak daloko pschińdźe, so ßwojich pschiwusnych na stajnoscźi s proscherstwom wobcźeżuje, dha je nusno, so ßo we wustawje sa khudych samescźi.“

„Ale to je tola twój bratr!“ jemu jeho żona bojasnje naspomni, „a Hana khodźi w tajkej wjetkej drascźe.“

„Mój bratr! Je dha to doscź winy, so by mi moje żiwjenje s proschenjom a s proscherstwom sajědojcźił? Ssym dha teho dla nusowany, so dyrbju jeho smjecźeny zilindrowy klobuk stajnje we ßwojej pißarni mjes pultami widźecź? Poruczu cźi, Khata, to dyrbi bycź kónz!“

„Hana chzyschе tola jenoż nješchto k seżiwjenju měcź; wona by ßebi chzyła ßwojim schěscź dźěcźom nješchto saßkużicź s dźěłom, a . . .“

„Khort!“ Rohak sakschikny, kotryž bě mjes tym list ßwojeho njesbożowneho bratra Handrija pschecźitał, „Hana cźi powjeda, so je

měšaczk schwajzarski twarožk, a ty to wěrisch. S krótka wotrěczane, nětkole wěsch, schto ßebi wo tej wězy myßlu, po tym ßo měj. Dźenßa wjeczor na poßledku chze tutón stary dundak do mojeje pißańnje pschińcź, kaž mi w liscze praji; postaram ßo wo to, so to budże poßledni krócź!"

„Hdy dha dyrbi wjeczeŕ hotowa bycź?" woprascha ßo Khata ſónczńje.

„W scheścźich. Lódź „Iberia" pschijědże w schtyrjoch, Reming wěso po mnje póscźele a potom hromadże ßem pschińdźemoj. Njesabudź duž na niczo, Khata. Na saßowidźenje!"

Jan Rohak ßwój kłobuk ſ woßebnej dostojnoscźu ßebi na hłowu staji a dom wopuschcźi, wón je pschikład sbohatnjeneho pschekupza, kiž je se ßwojimi wikowanjemi a wuhladami spokojom, najbóle pak je spokojom se ßobu ßamym."

* * *

Pola jeho khudeho bratra, kiž we ßwojim małym wobydlenju na kónzu města pschebywasche, bě woprawdże jara srudno.

„Handrijo, ty tola pschi tajkejle symje dźenßa won njepóńdźesch? Ty ßy ßo hižo nasymnił a twoja khoroscź je ßo hižo shórschika", žona rjekny.

„Myßlu ßebi, so mje cźerstwy powětr wokschewi, a k Janej dyrbju hicź", blědy schěry muž wotmolwi; jeho spadnjenej lizy a bjeskrwawnej hubje na ßuchoczinu pokasowaschtej.

„K Janej?" žona sawoła, „myßlisch ßnadź ßej, so budże cźi kruty njemilosczitwy bohacźk chzycź pomhacź!"

„Hana, takle ty wo mojim bratru powjedasch!" naßwari ju blědy muž.

„Haj, dosch srudnje, so wo twojim bratru. Rad bych chzyła, so to njeby był; tón wjazy ßobucźucźa nima, hacź kruch drjewa. Hańźka", wobrocźi ßo k ßwojej dźowzy, „srumuj blido a pschinjeß mi moje dźěło!"

A wboha žona pilnje schijesche, so by na krótkich dnjach ßebi po pjecźdźeßacź pjenjezkach saßkužika, ſ cźimž mohła ßwojim dźěcźom hłód sahnacź. —

Handrij wosta doma.

Lódź „Iberia", pschijědźo ſ Jamaiki, sasta na selenych žołmach Łobja a puschcźi ßwoju kótnizu na dno.

Mjes pucźowazymi, kotsiž ſ parneje łódże „Iberije" na łódźiny móst wustupichu, bě też ßuchi, se ßłónzom spaleny mužski.

Hdyž bě ſ łódże wustupił a hdyž bě symny symski powětr wulkeho města sacźuł, stłócźi běły filzowy kłobuk hłuboko do cźoła a scsapina ßebi swjerschnik krucźischo.

Njeßo lohku pucźowansku toschu w ruzy dźěsche Reming pschi brjohu a sawrócźi ßo do prěnjeje haßy, kiž do snutskowneho města wjedźesche. Kak bě ßo tu wschitko pscheměniko, ßamo też w starym dźělu města, kiž bě ßo pschi straschnym wohnju léta 1842 wukhował. Spěschnje ßo swjeczori a cźma symskeje nozy Reminga wobja. Njelohko, a hakle po něktorych praschenjach ßo jemu poradźi, dom ßwojeho wuja namakacź. Nětkole stejesche psched samknjenymi durjemi, nad kotrymiž ßo wupinasche napiß: „Jan Rohak".

Wobßedźeŕ firmy, Jan Rohak, we ßwojej pißańni ßedźesche a bě jara woboženeje myßle.

„W scheścźich", ßam pschi ßebi rjekny, „a hischcźe žaneje powjescźe. W tej wězy budźech lěpschi był, hdy budźech na Reminga w pschistawje cźakał. — Nó, schto nowe?" k blědemu młodźenzej ßo wobrocźi, kiž ſ pjerom sa wuchom ßo bojasnje na prohu pißańnje pokasa.

„Něchtó je na dworje, knjes Rohako, někajki mužski chze ſ wami rěcźecź."

„Njejßym dha prajił, so nochzu wobcźežowany bycź?" Rohak na pißarja hněwnje sawoła.

„Proschu, knježe, wo wodacźe, ale wón praji — wón praji, so je wasch pschiwusny."

Jan Rohak hrabny dołhi lineal, so by jón młodemu cźłowjekej do hłowy cźißnył, a sawoła:

„Daj jemu nuts pschińcź, ßym runje w prawej myßli."

Pißař woteńdże a bórsy na jeho městno sastupi cźemna postawa, kiž ſ běłym filzowym kłobukom na hłowje mjes wudwjernami jenož trochu rosßwětlenych duri stejo wosta.

„Ani krocźel bliže!" Rohak hněwnje wupraßny. „Njeje dha cźe hańba, so w tajkejle drascźe wschědnje ßo mojim pißarjam dasch wußměschecź? Ale ani słamaneho pjenjezka njedostanjesch! Ja ßo winowaty njecźuju, wschěch ßwojich khudych pschiwusnych podpjerowacź. Tak, nětko ßo měj ſ procha a ßo mi wjazy njepokasaj, hewak dyrbju druhe ßrědki nałożecź. Hej, Franzo, daj tónle list tamule cźłowjekej!" pschikasa Rohak pißarjej a potom ßo saßo na sastupjazeho pschiwusneho wobrocźi: „To je twój poßledni proscheński list, kotryž ßy mi napißał, pschichodnje kóždy list njewotewrjeny wrócźo dostanjesch; njeles mi se ßwojim schmórenjom wjazy na schiju. Won ſ tobu!"

A Jan Rohak ponóri ßo do ßwojeje pschekupskeje knihi, jeho wobliczo ßo bórsy mjes papjerami shubi.

Ani ßłowa wbohi mužski njewupraji. Wustupi ſ durjemi a wrócźi ßo k wukhodej. Reming, tón to běsche, a niz jeho khudy bratr Handrij, bě skónczńje psched khěžnymi durjemi.

„Dźiwne powitanje", pschi ßebi rjekny, dóńdże k latańi, pschecźita Handrijowy list a ſ njeho spósna, kak khudy tón bě a kak njeßmilny jeho bohaty bratr. „Wbohi Handrijo, wbohi, wbohi pschiwusny! Kak derje je, so je wschitko takle pschischko!" scheptasche.— „Hrebje cźißko 65; schěsćź dźěcźi bjes khlěba, bjes najnusnischich ßrědkow k sežiwjenju. Dale! To je wulki cźaß, to dyrbi hinak pschińcź!" A ſ nowa krocźesche Reming pytajo po haßach.

Pschezo hischcźe Hana, Handrijowa žona, pilnje schijesche. — Lampka schpatnje rosjaßnjesche nahe scźěny jstwy a pilnej ruzy wboheje žony, kotrejž ßylsy na rubjany płat padachu.

Tu ßo pschi stwinych durjach sasłoni.

„Mój Božo, schtó mohł to bycź?" Handrijowa žona sdychny a płat na blido położi.

„Tón hruby pschekupz tu tola saßo se ßwojim wikowanjom njeléše?" Hańźka sawoła.

Jakub durje wotewri. Zusy cźłowjek w durjach stejesche. Handrij, psches to ſ drěmanja wubudźeny, stany se stoła a dźiwajo ßo na pschikhadźazeho hladasche.

„To ßym ja, Handrijo, ja, twój wuj Mikkawsch!" Reming rjekny a poda Handrijej ruku.

Schtó mohł radoscź tuteje cźrjódki wopißacź! Reming namaka skónczńje dawno žadane powitanje. S wjeßelokoscźu Handrijowe dźěcźi ßwojeho „wuja" wobdachu, a Hańźka ſ hnucźom płakasche, wobjimajo ßwoju macź.

Nasatra pschijědże woßebny wós Jana Rohaka psched hoscźenz, w kotrymž bě Reming bydko wsak; bohaty pschekupz khwatasche ßwojemu lubemu wujej ßwój zyły dom poskiczicź.

„Ale wczera dźě ßy mje ſ durjemi won cźißnył!" Reming symnje wotmolwi.

„Ja, tebje!" Jan Rohak sakschikny, kotremuž bě ßo nětko wczerawsche hrube sadźerżenje we hłowje wujaßniko — ale, ow běda, pschepośdże.

„Njemóżno, njemóżno!" bohaty Rohak saßo a saßo rjekny. „Kajke je to hłupe smylenje!"

„So bě to smylka, chzu rad wěricź", Reming ſ dźiwnym pschiswukom wobkrucźi.

„Sabudźesch tola na to, luby wujo, pschińdźesch k nam a wostanjesch pola naß. Ty ßebi njemóżesch myßlicź, kak jara ßmy ßo na twój pschikhad wjeßelili!"

„To je mi žel, so dyrbju cźi twoju radoscź skasycź, ale ßym hižo porucził, so ma ßo mi a Handrijowej ßwójbje pschihódne wobydlenje wuphytacź."

„Ale, najdróżschi wujo, to tola njemóże twoje khutne wotmyßlenje bycź!"

„Zole wěsćze ßym ßebi to wotmyßlił! Handrij bě dawno mój pscheczel a wjeßelu ßo, so njetrjebam do Kalifornije jěcź, so bych jeho bjeßadu měł. Skónczńje", Reming žortnje a ßo poßměwajo dorjekny, „njecźuju ßo winowaty, wschěch ßwojich pschiwusnych podpjerowacź."

Jan Rohak spósna, so je pschěhrał. Wschě Remingowe słote pokłady, na kotrež bě ßo tak wěsćze spuschcźał, běchu ßo jemu nětkole ſ rukow wußuhnyłe — se smylku.

Handrijej pak saßwita nowe žiwjenje. Hdyž bě staroscźe wotbył, kotrež jeho tłóczachu, wrócźi ßo jemu też ſtrowota a ſ radoscźu widźesche, kak ßo jeho ßwójba wuwiwasche, hdyž bě nusa jeho dom wopuschcźiła, hdyž bě jeho pschecźel jako „wumožazy jandźel" do jeho wobydlenja sastupił, pschiwjedźeny psches sbožownu smylku.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmĕje jutśe, njedźelu Jubilate, rano we 7 hodźinach duchowny Tyscher nĕmsku spowjednu wucźbu, rano we 8 hodźinach śmĕje sarat Räda nĕmśe a dopołdnja ½10 hodźin śerbśke prědowanje.

Pched zyrkwinymi durjemi šo kollekta sa njepschimajomne samoženje Michalskeje zyrkwje sbéra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschek wuczbu s němskej konfirmérowanej młodoscu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyschek šerbsku wójnsku modlerisku hodźinu w Michalskej zyrkwi.

Tydźenske sastojnske dźéła smeje farar Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 8. meje: Hilžbjeta, Bohuwéra Hermana Wudowjenza, dźélacerja na želesniży w Ratarjezach, dwójn. dź., 7 m. 20 d. — 10. meje: Madlena Schérowa, njebo Handrija Bohuwéra Schéra, khéžerja a krawza w Malšezach, sawost. wudowa tam, 79 l. 8 m. 9 d.

S druhich wožadow: Ernst August Čech, skalak w Demjanach, 33 l 5 m. 19 d. — Artur Hans Winscha w Brésuschcu p. Hucźiny, 1 l. 1 m. 19 d. — Fryz Waltar Jonscher, schulef w Brésyschcu, 7 l. 3 m. 9 d. — Ludwik Kißlinkar, fabrikski dźélacer w Khwaczizach, 45 l. 3 m. 5 d. — Marczin Waltar, kowarskeho mischtra Rüdichera w Khwaczizach, š., 1 d. — Edmund Gerhard Heinz, njemandź. š. w Kschiwej Borschczi, 3 m. 29 d. — Alfred Erwin, Pawola Richarda Pawluscha, wobydlerja w Khrósce p. Minak., w tu khwilu na wojownischczu, š., 16 d. — Ernst Gerhard, Augusta Domscha, wobydlerja we Lomsku p. Minak., w tu khwilu we wojeiskej słužbje, š., 7 d. — Klara Panachez, njemandź. dź. w Rachlowje, 1 l. 2 m — Hana swudowj. Ssedlikowa, wobydlerka w Bukojnje, 85 l. 2 m. — Hermau Pawol Bjedrich se Subornicźki, wojak, padny 19. haprleje w bitwje pola Avocourta, 22 l.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Jubilate, smeje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt šerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin smeje farar Kschižan šerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach katechismušowa wuczba sa němsku žónsku młodźinu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje šo šerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutsje, njedźelu Jubilate, smeje duchowny Bójz rano 1/28 hodźin němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin smeje farar Domaschka němske a w 10 hodźinach šerbske předowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Bólz wuczbu s němskej mužskej młodoscu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach smeje kschesczijanske towarstwo mužskeje młodźiny shromadźisnu.

Wutoru wjeczor 1/28 hodźin shromadźisna kschesczijanskeho towarstwa žónskeje młodoscze.

Ssrjedu wjeczor 1/48 hodźin shromadźisna Horczanskeho a Budesczanskeho žónskeho towarstwa w nowym domje w Budestezach.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaša wot 2 hr. — pj hacž 2 hr 60 pj., punt czelazeho mjaša wot 2 hr. — pj. hacž 3 hr. — pj., punt šwinjazeho mjaša wot 1 hr. 90 pj. hacž 2 hr. 80 pj., punt schmalza wot 2 hr. 50 pj. hacž 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khléba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt šuschenehо połcża wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mléteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacž 3 hr. — pj. 100 puntow šyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bérnow wot — pj. hacž 12 pj.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

šwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczisny.

Koßy kaž jéd réßaze porucza

koßazy Ssmoleŕ na bohatej haßy 16.

Awkzija palneha drjewo na Wujezkowskim revérje

na Wujezkowskej stronje

póndźelu 15. meje popołdnju w 2 hodźinomaj

w Burkhardtez hoscźenzu w Bukezach:

5 rm. twjerdych, 34 rm. mjehkich schczépow,
8 rm. „ , 152 rm. „ klumpachow,
1,5 rm. twjerdeje, 17,5 rm. mjehkeje rubaneje walczíny (šklabe klumpachi)
5 rm. „ , 446 rm. „ njerub. „ (hakosate hromady)

składźene w drjewischczu wotdźélenja 29, we wurubje wotdźél. 38 a jenotlíwje we wotdźél. 28 a 31.

Drjewo šo na pschešadźowanskim dnju rano w 11 hodźinach wot Wujezkowskeje hajnkownje pokasuje.

Mèschczanske hajnistwo we Wujezku, 8. meje 1916.

Wósk

po najmyschschich płaczisnach kupuje

Ota Engert

na snutskownej lawskej haßy w Budyschinje.

Jutrnica,

serbske towarstwo za Njeswačidło a wokolnosć,

zméje da-li Bóh **njedźelu 14. meje** popołdnju w 4 hodźinach pola Kleinec posedzenje. Knjez wučeŕ Wjela je přednošk přećelnje přilubił.

Wšé sobustawy a lubowarjow Serbowstwa z blizka a daloka přeprošuje

předsydstwo.

Kuchařki, stwinsk a šłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k šwinjom, wotroczkow, šrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźélacerske šwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej haßy 1 na rózku khéžorskeje dróhi w czrijownі knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Nengersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne méstno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschédnym wužiwanju s		2½ %
pschi méßacznym wupowjedźenju		3 %
pschi schtwórczlétnym	=	3¼ %
pschi połlétnym	=	3½ %
pschi létnym	=	4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Sserbskim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czażu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjażowych jědlach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Kwětki na kłobuki

we wulkim wubjerku

po tunich płaczisnach porucza

Max Stelzig na Hoschiz haży 18.

Rakeczanske žerbske towarstwo „Jednota“

njedželu 21. meje w Lasu w Scholczizu hosczenzu

spěwny konzert

wuhotuje. Sapoczatk wieczor $^1/_2$9 hodzin.

Ssym žo w Budyschinje na bohatej haży 14 w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow po 2 poskhodże jako

praktiski subjazy lěkar

sażydlił a wschědnje rěczne hodziny wot $^1/_2$9—12 a 3—5 hodzin wotměwam.

Njedželu a žwjate dny je samknjene.

Pawol Rybok

praktiski subjazy lěkar

na bohatej drósy 14 po 2 poskhodże w domje pschedawarnje Singerez schijazych maschinow.

Ratarske woheń sawěsczaze towarstwo w sakск. kral. w Draždžanach.

(Draždžanske woheń sawěsczaze towarstwo.)

Wobstatk sawěsczenjow konz lěta 1915 . . Mk. 1 388 063 486,—
Wotwobstacza wupłaczene sarun. schkodowanjow „ 20 652 351,74
Sawěsczenym hacz dotal pschisiwolene dividendy „ 3386 700,—
Samoženje . . . . . „ 3693 623,76

Wot generalneje schromadžisny 6. meje t. l. wobsamknjena dividenda wo saže 15% na 1915 žo wobdžělenym sawěsczenym wot 1. junija pschi bližschim sapłaczenju premije wotliczi, abo žo, hdyž žu žo premije do prědka sapłaczile, po žadanju s hotowymi pjenjesami wuplaczi.

Nowe sawěsczenja psche woheń a nutsdobywanske paduschstwo pschihódnymi wuměnjenjemi naschi snaczi sastupjerjo abo direkzija w Draždžanach, Wienerplatz 1 pschi jimuja.

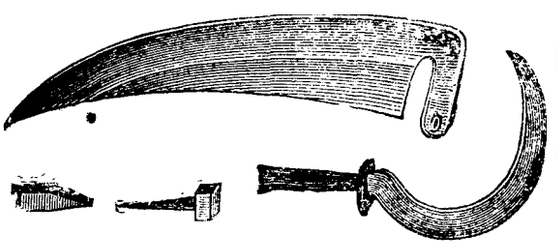

Koży

snateje hódnosczе po tunich płaczisnach pschedawa

Pawol Walther

na khěžorskej drósy 4 **w Budyschinje** na khěžorskej drósy 4.

Wužywne jahły

porucza

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Trjebane jěsdne koła

po 20 hacz po 70 hriwnach žo kupuja na žukelnskej haży 1a delka.

Mužaze a žonjaze koła

po 20, 40, 60—225 hr. žo poruczeja na žukelnskej haży 1a delka.

Ssyre jahły

k wocžehnjenju kurjatkow porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Jukarnatski džeczel

k nażywanju porucza

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Maiž peluschki kolij hejduschi

najlěpje skhadżaze porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Hospoza

kotraž derje žerbski rěczi, žo do evangelskeje fary pyta. Poskiczenja s naspomnjenjom žadanjow chzyke žo do wudawarnje Serb. Nowin póžlacz.

Holza, kotraž je jutry schulu wukhodźiła, žłužbu na wžach pyta. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Khěža

czišło 12 w Brěsynje pola Huczinу s jara rjanej žadowej a žadżenskej sahrodu, jako wotpoczink sa starschich ludzi žo wožebje hodżaza, je hnydom na pschedań.

Sa wopomnjeńsku žwjedżeń, kotryž je žo njedželu 7. meje k dopomnjenju sa woždnych žwjecził, kotsiž žu we wójnje sa wótzny kraj žmjercz poczerpili, jako jich žarowazy sawostajeni knjesej fararjej **Rěsbarkej** sa troschtowanske žłowa, k. wyschschemu wucžerjej **Hanczzy** a zyrkwinskemu khorej sa spěw a wojerskemu towarstwu sa wobdžělenje

najwutrobnischi dzak

wuprajimy.

Kobanez žwójba w Boschezach,
Gudžiz žwójba w Porschizach,
Klinez žwójba w Nowych Porschizach,
Biskopez žwójba w Krakezach,
Sommerez žwójba w Porschizach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowódki, kiž maja so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so stwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 21. **Sobotu 20. meje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

18. meje: K krótkemu wjećorej wot Lens žo ſ ručnymi granatami dale wojowasche.

Tśi dalsche franzowske nadběhi pśiśeśiwo naschim stejiśćam na hórzy 304 žo dźenža rano wotraschu. Pśiśes Esnes zofajo njepśiśeśel w pśichewidnej krajinje cźežko schkodowasche. Tón krótš žo wo pospyt cźerstweje franzowskeje divisije jdnasche, kotraž bě ſ bělymi a cźornymi Franzowsami měšchana.

Se žłabymi njepśiśeśelskimi mozami spytany wupad k krótkemu wjećorej wot Reichsakerkopfa žo do zyła njeporadźi.

Na rańšchim wojownišću je žo k ranju wot Kraschina jene njepśiśeśelske lětadło wottšěliło.

Na balkanskim wojownišću njebě wožebitych podawkow.

19. meje: Na wjećornym wojownišću žo na wjećornym brjosu Maasy franzowske hrjebje na bokomaj Haucourtsko-Esneskeje drohi hač k połodnišchemu kónzej Camardskeho lěža wšachu, 9 offizěrow a 120 muži je žo sajało. Ponowjeny njepśiśeśelski nadběh pśiśeśiwo hórzy 304 je žo ſ khětrym njepśiśeśelowym schkodowanjom wotrasył.

Na rańšchim brjosu Maasy je na woběmaj stronomaj tšělenje artillerije k wulkej žylnoseźi došchło. Dźělawosć lětarjow bě na woběmaj stronomaj wulka. Wyšchši leutnant Bölcke žwoje 16. njepśiśeśelske lětadło k połodnju wot Riponta wottšěli. Na Lunevilleske dwórnišćo a na dwórnišćo, lětadłowu kólnju a kasarny pola Epinala žo bomby mjetachu.

Na rańšchim wojownišću njebě niczo nowoho.

Na balkanskim wojownišću je eskadra lětadłow njepśiśeśelske lěhwa pola Kukusa, Causica, Mahalovy a Salonikia nadpadła.

Najwyšchše wójskowe wjedniſtwo.

Tśi němske parne łódźe žo w rańšchim morju potepile.

Se Stockholma žo powě, so je jedyn najſkerje ruski podmórſki cźołm němkej parnej łódźi „Kolga“ a „Bianca“ potepił. Schwedska parna łódź „Södra Sverige“ je mužstwa ſ wobeju łódźow wukhowała. Po dalschej powjeśći ſ Hamburga je žo tež Hamburgska parna łódź „Hera“ ſ jenym ruskim podmórſkim cźołmom potepiła. Wobžadzy žo pśichikasa, sa 10 mjeńšchinow łódź wopuśćiść. Hakle potom žo torpedo wottšěli. „Hera“ žo sa 20 minutow podnuri. B.

Potepjene łódźe.

W haprleji 1916 je žo ſ němskimi a awstriſkimi podmórſkimi cźołmami 96 njepśiśeśelskich wikowanskich łódźow potepiło ſ dźela žu wone do podmórſkich minow sawadźiłe. B.

Wuspěšchny nadběh Awstriſkich pśiśeśiwo Italskim w połodnišchej Tirolskej.

Po rosprawje awstriſkeho generalneho staba je awstriſke wójsko 15. meje žo ſ pśichemóžazym artilleriſkim tšělenjom podpjerajo prěnje italske stejiśćeźa na Armenterraſkim khribjećze (k połodnju wot Suganaſkeho doła) na Bielgereuthſkej wyšokej runinje k połnozy wot Terragnolaſkeje ſtrony a k połodnju wot Rovereta dobyło. W tychle wojowanjach žu 65 offizěrow, mjes nimi jeneho wyšchka a pśiśes 2500 muži sajeli a 11 maſchinſkich tšělbow a 7 kanonow sebrali. Jene njepśiśeśelske lětadło je žo wottšěliło. B.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho staba.

Rosprawa wot 18. meje rěka: W połodnišchej Tirolskej žo naschi wojazy na Armenterraſkim khribjećze rosschěrichu, na Bielgereuthſkej wyšokej runinje njepśiśeśelske stejiśćeźo Soglio—d'Aſpio—Coſton—Coſta—d'Agra—Maronia wšachu, dobuchu žo do Terragnolaſkeje ſtrony w Piazza a Valduga, Italſkich ſ Moſcheri wuhnachu a w nozy Zugnu Tortu (k połodnju wot Rovereita) dobuchu. W tychle ſtronach je liczba njepśiśeśelſkich jatych na 141 offizěrow, 6200 muži, dobytk na 17 maſchinſkich tšělbow a 13 kanonow ſrotk. B.

19. meje. Pśichi pśichimórſko krajnej a Koruntanskej froncźe bě artilleriſke wojowanje ſ mhłu pocźežene.

K krótkemu ranju wot Monfalcone žo pospyt Italſkich, so bychu žwoje dawno ſhubjene stejiśćeźo pola Bagni ſažo dobyli, wotpokaſa. Pola Col di Lana žo wospjetne njepśiśeśelske nadběhi njeporadźichu.

W połodnišchej Tirolskej naſchi wojazy ſ nadběhom mjes Aſtachſkim a Lainſkim dołom namjesny khribjet hory Mazyra wobžadźichu, Lainſki doł pśekrocźiwſchi žo k krótkemu ranju Platzera a Cośy Belle ſmozowachu a k połodnju wot Moſcheri někotre njepśiśeśelske napśiśeźne nadběhi wotrasychu. Wcźerawſchi dźeń pśiśes 900 dalſchich jatych, mjes nimi 12 offizěrow, a dobytk 18 kanonow a 18 maſchinſkich tšělbow wunjeże. L.

Rosprawa italskeho generalneho staba.

18. meje. W Ponaleſkej ſtronje hač do Judikariſkeje žo mjes artilleriju wojowasche. W Logarinaſkim dole njepśiśeśel po žylnym tšělenju pjećź móznych nadběhow na nasche stejiśćeźa pśichi połnóznych brjohach Zugany Torty cźinjesche. Wón žo wotrasy a jara wulke schkodowanje poczerpi, kotreż jemu ſaniczaze tšělenje naſcheje artillerije a infanterije naczini. Wjele njepśiśeśelſkich cźołkow žo ſe žołmami rěki Ecźe wotwjedźe.

W ſtronje mjes Terragnolaſkim dołom a Wyšokim Aſtikom naž wcźera žylne powjetſchenje artilleriſkeho tšělenja wſchěch kalibrow nuſowasche, žwoju frontu ſ nowa ſ tym ſprawicź, ſo někotre pśchedžunjene stejiśćeźa ſpuſchcźichmy.

W nozy wot 15. k 16. meji njepśiśeśel pola Aſiaga njepśiśeſtawajzy nadběhacź pytasche; wón žo wotrasy a jara cźežke ſchkodowanje poczerpi. Sa zyły dźeń njepśiśeśel niczo njeczinjesche. W Sugenaſkim dole njepśiśeśel w nozy k 16. meji a žłědowaze ranje ſ wulkej mozu frontu mjes hornim Maggioſkim dołom a Colloſkej horu nadběhowasche; wón žo wotrasy. Wón něhdźe 300 jatych, mjes nimi někotrych offizěrow, w naſchej ruzy wostaji. Na druhich ſtronach fronty njepśiśeśelska artillerija njepśiśeſtawajzy tšěleſche, a njepśiśeśel wſchelake jenotliwe nadběhi cźinjesche, kotreż žo wſchě wotrasychu. Njepśiśeśel cźežko ſchkodowasche. Wotewſachmy jmu něhdźe 100 jatych.

Njepśiśeśelšzy lětarjo žu bomby na Caſtel Teſino, Oſpedaletto, Montebelluno, na někotre dwórniſchcźa w Italskej, Koruntanskej a Gemonje mjetali. Někotre wožoby žu žo morile, druheje ſchkody pak žo njeje naczinilo. Jena ſ naſchich lětadłowych eſkadrow je na Dellach a Kocźach w Gailſkim dole bomby mjetała a ſ nimi ſapałała. B.

Nadpad italskich lětarjow.

Telegrafowarnja „Agenzia Stefani“ 17. meje powě: Wcźera wjecźor je jene ſ naſchich namórſkich lětadłow na kólnje bliſko Trieſta bomby mjetało a je ſ tym ſapaliło. D.

Ruska wójſkowa rosprawa.

17. meje. Na wjecźornej froncźe k połodnju Obolſkeho jěſora jedyn němſki nadběh wotpokaſachmy. Pśichi Mitawſko-Kreuzburgſkej żeleſnizy (k połnozy wot Jakobſtadta) njepśiśeśel mrócźele duſchatych dymow k naſchim hrjebjach póſła. Pola Swentenſkeho jěſora nachi wojazy njepśiśeśelowych pśchedwójſkowych wojakow

wróćzo cźišnychu, žo potom do němskich hrjebjow dobuchu, dźěl sakitarjow s bajonetom morichu a druhich cźeknyć nuzowachu.

W nozy k 16. meji pola Nowoložolkow (12 kilometrow k pokodnju wot Krewa) jenej minje wubuchnyć dachmy. Wobžadźichmy nastaty lik a potom nadběh Němzow na njón tšělejo wotpokasachmy a jim cźežku schkodu naczinichmy. K wjeczorej wot Olyki nasche wotdźělenja postupowachu. W tej samej stronje do jeneho njepschecźelowego žwětkomjetaka tšělachmy. K ranju wot Jerserneje artillerija žiwje wojowasche. Nascha artillerija njepschecźelowe panzerowanje sniczi.

K połnozy wot Bojana w Bukowinje Awstriszy postupacź spytachu, tola žo s naschim tšělenjom nuzowachu, žo do žwojich hrjebjow wróćicź. B.

Postupanje ruskeho wójska na Bagdad.

Pětrogradski dopisowaŕ italskich nowin „Corriere della Sera" powě, so je žo ruski general Baratow se žwojim wójskom na pucź k Bagdadej nastajił a so je hižo Kasr-i-Schirin pschi persiskej mjezy wobžadźił. Nětko žu Ružojo jenož hischcze 155 kilometrow wot Bagdada sdaleni, po tajkim žu 40 kilometrow bliže k njemu hacź žu žebi Jendźelcźenjo sa wuspěch wuměnili, jeli so byschtej ruske a jendźelske wójsko s dobom pschecźiwo Bagdadej postupowałej. B.

Nowe shromadźenje ruskeho wójska w Beßarabskej.

Po powjescźach rumunskich nowin žo žylne ruske wójsko pschi rumunskej Dunajowej mjezy shromadźuje. Ruske wójsko je pjecźa tam dwójzy tak žylne, kaž psched žwojim poßlednim nawalom do Bukowiny. B.

Naprawy ruskeho knjeżerstwa pschecźiwo němsko-rumunskemu wikowanskemu wuczinjenju.

Ruske nowiny žu knjeżerstwowe wosjewjenje wocźischcźake, w kotrymž žo praji: Wikowanske wuczinjenja Rumunskeje s Němskej a Awstriskej mjezy pschekupskeho dojednanja pschekroczeja, dokelž Němskej a Awstriskej wiki k nakupjenju pólnych wuplodow wotewrjeja. Ruska niz jenož wuwos ruskeho žita, ale tež wuwos sody, salpetra a wolija žłóncžnych rózow do Rumunskeje sakaže. B.

Pschepytanje pschecźiwo prjedawschemu ruskemu wójnskemu ministrej Ssuchomlinowej.

Kaž je žłyschecź, žo njedźiwajzy Ssuchomliweho wobaranja pschecźiwo njemu pschepytanje dla jeho wobkhada s wyschkom Mjaßojedowom wjedźe, kotrehož žu pscheradnistwa dla wobwěßli. Ssuchomlinow je wjedźał, so chzedźa jeho do swißa s Mjaßojedowym pscheradnistwom pschinjesecź. Wón je teho dla sakitanski spitz sestajał, w kotrymž zarej a tehdomnischemu khownemu roskasowarjej wulkowjerchej Nikolajej dopokasacź pytasche, so je wón Mjaßojedowa w khežorstwowej dumje w dobrym něnjenju sakitował, dokelž wón wo jeho pscheradźe njeje niczo wjedźał. Sonator Božorodski, kotryž pschepytanje pschecźiwo Ssuchomlinowej wjedźe, je do Tiflisa wotjeł, so by tam, kaž Pětrogradske nowiny měnja, wulkowjercha Nikolaja a jeho prjedawscheho staboweho schefa Januschkewicza pschežłyschał, kotrajž jenicźkaj Mjaßojedowowu należnosć połnje snajetaj. S wjele stron žo praji, so je mjes Ssuchomlinowom a wulkowjerchom Nikolajom hižo wot dawna njepschecźelske žobupožadanje wobstało. Njepschecźelstwo je pschiběrało, hdyž žu wulkowjercha Nikolajewa sa khownego roskasowarja pomjenowali, dokelž bě žebi Ssuchomlinow teho runja na tole městno nadźiju cźinił. Hdyž ruske wójsko poča s Karpatow zofacź, žebi hižo w Pětrogradźe wyßlachu, so Ssuchomlinow teho dla njeje muniziju sa wójsko wobstarał, so by wulkowjercha Nikolaja s pschěhrawanjom na bitwischczach powalił.

Pódla Ssuchomlinowa žu pschiwusnych jeho žony, pschekupzow Wellera, Altschillera, Aukscha a inżenieura Goschkewicza sajeli. Tuczi žu pjecźa wojerske potajnosćze ruskeho wójska němskemu a awstriskemu knjeżerstwu pscheradźowali. B.

Ruszy wojazy pschi franzowskej froncze we Vogesach.

Schwajzarske nowiny „Jura" powjedźa, so pschi franzowskej froncze pola Rechesy w hornim Elsaßu ruszy a indiszy wojazy wojuja.

Rechesy leži na městnje, hdźež žo němska, franzowska a schwajzarska mjesa dótkaju. B.

Jedyn franzowski namórski powětrowy ballon žo spalił.

Po rospravach franzowskich nowin je blisko Sardiniskeje franzowski namórski powětrowy ballon, kotryž bě žo w powětšje spalił, do morja padnył. Se schěsćz woželow, s kotrychž wobžadka wobstejesche, njeje nichtó žiwy wostał. S morja žu žo jenož někotre schlipy ballonoweho židźaneho pschikrywa słojike. B.

Verdun hromada rospadankow.

Kaž jedyn jendźelski nowinski dopisowaŕ wopißuje, kotryž je psched krótkim Verdun wopytał, wschědnje w pscherěsku 450 granatow a bombow na Verdun pada, na wožebje měrnym dnju něhdźe 250, na žiwischich dnjach pak něhdźe 1000. Schěsćz poskhodow wyßoke khěže žo husto kaž khartaze khěžki saßypnu a mróczele procha smucźa, kotreż žo posdźischo na rospadanki puschczeja. Po franzowskim wobliczenju je žo hacź dotal na Verdun něhdźe 300,000 němskich bombow swutšelako. B.

Woženje žerbskeho wójska s Korfu do Salonikia.

Italske nowiny „Secolo" powjedźa, so je schtworoswjaskowe wójsko se Salonikia k Florinje a Seres postupało. Na wjele městnach žebi njepschecźelskej wójszy na jenož schtyri kilometry daloko s napschecźa stejitej. S dobom žo wschudźe pucźe sa artilleriju a train pschiprawjeja.

Njepschestawajzy žo s franzowskimi a italskimi łódźemi žerbszy wojazy do Salonikia pschiwožuja a žo w połnóznej stronje Chalkidiskeje połkupy shromadźuja. B.

Jedyn jendźelski monitor žo sniczik.

Jendźelska admiralita powě, so je žo psched Dardanellami 13. meje mały monitor „M 30" s njepschecźelskej granatu trjechił, žo sapalił a žo sniczik. B.

Sastup Asquitha do irskeho krajneho sarjadnistwa.

Jendźelski ministerstwowy pschedžyda Asquith je do Irskeje pschijěwschi žo jako žobustaw do irskeje tajneje rady pschijał a jako tajki pschižahał. Wón je s tym do irskeho krajneho sarjadnistwa sastupił a w parlamencze žam samolwjenje sa sarjadnistwo Irlandskeje pschewosmje.

Nowiny „Daily News" s Dublina powjedźa: Najwjetschi cžaß bě, so Asquith do Irskeje pschińdźe, so by roswiczu jara słych wobstejnosćzow sadźěwał, kotreż wunoschkej dżeżaczletneje liberalneje politiki w Irskej hrożesche. Sajecze hromadow revoluzionarow, domjaze pschepytanja a wjele druhich wězow, kotrychž žo pschi wobstaczu wójnskeho prawa njehodźi sminyć, žu roshorjenje naczinike, kotreż žo s zyka wopißacź njehodźi, hdyž žo nochzemy pschecźiwo sakitanju kraja pschecźicź. Wójnske prawo je najhubjenschе žiwjoły (elementy) wobydlerstwa na swjerch pschinjeßko, a sle wobskorżowanje knježi. B.

Wotžudźenje irskich sběžkarjow.

Irski sapóßkanz Tennant je w parlamencze pschecźiwo wotprawjenju wjednikow irskeho sběžka protestował. Hacź dotal je žo 14 sběžkarjow wotprawiło, 2 staj žo k žmjercźi wotžudźiłoj, tola žo njejstaj hischcze wotprawiłoj, 1700 je žo do khostanskich kolonijow wotwjesło. Jendźelskemu knjeżerstwu je žo hacź do 9. meje wosjewiło, so je žo pschi sběžku 180 měschczanow moriło a 614 žo raniło. Jendźelski ministerstwowy pschedžyda Asquith je pjatk do Irskeje pschijěł a s generalom Maxwellom, kotremuž wójnske žudy w Irskej podsteja, rosrěczenje měł. B.

Tajna shromadźisna wo měr w Londonje.

W ethiskim wustawje w Londonje je žo žobotu tajna shromadźisna sa měr wotměła. Polizija shromadźisnu schkitasche a rosnjemdrjenu ludowu cźrjódu wotdźerża, žo do sromadźisny nuts dobycź. Hdyž pak wobdźělnizy tajnu shromadźisnu wopuschczichu, žo lud do nich dawasche a někotrych s nich srani. B.

Dyrbjenska wojerska žłužba w Jendźelskej.

Jendźelski parlament je w tsecźim wuradźenju s 250 pschecźiwo 35 hłožam dyrbjensku wojersku žłužbu pschijał. S 35 sapóßkanzow, kotsiž pschecźiwo nowemu sakonjej hłožowachu, 26 liberalnej a 9 dźěłaczerskej stronje pschißłuschesche. B.

Pohorschenje wobstejnoscżow w Mexiku.

Parižske nowiny ßu ſ New-Yorka powjeſcź dostałe, ſo ßo wobſtejnoſcże w Mexiku dale pohórſcheja. Pod wjedniſtwom Zapaty ſtejaza banda wokolnoſcź měſta Mexika wobkněželi. Boja ßo, ſo ßo wobkhad po želeſnizy wot Mexika do Veracruza pſchetorhnje. Preſident Carranza je 300 wikowarjow dla lichowanja ſe žiwnoſcżu ſajecź dał.

Amerikanſka wyſchnoſcź w Eagle Paßu w Texaſu je wulku wjeſbu brónjow a munizije, kotraž dyrbjeſche ßo pſches mexikanſku mjeſu pſcheßmykacź, ſadżerżała a ſebrała. Dokelž ßebi myßla, ſo je general Villa wójnſku potrjebu ßwojim agentam w ſjednocźenych ſtatow nakupicź dał, je ßo pſchepytanje ſawjedko, hacž je transport ſa Carranzu abo ſa ſběžkarjow postajeny. D.

Revoluzija na kupje Haiti.

Na kupje Haiti w ßrjedžnej Amerizy je ßo ſ revoluziju preſident Jimenez wotßadźił. Namórſzy wojazy wójnſkeho kódźſtwa ſjednocźenych ſtatow połnózneje Ameriki ßu po powjeſcźi franzowſkich nowin Sch Domingo, hłowńe město dominikaniſkeje republiki, wobßadźili, ſo bychu žiwjenje a ſamoženje amerikanſkich ſtacźanow ſchkitali. B.

Dowuradźenje nowych dawkow we ſwjaſkowej radże

Mjes finanznymi miniſtrami ſwjaſkowych ſtatow a ſtatnym ſekretarom khěžorſtwojeho pokłada dr. Helfferichom je ßo wo powyſchenju póſtſkich płacźiſnow, wo ſtemplu na frachtowe liſty, wobrotowym dawku, tobakowym dawku a jenokrócźnym ſběhanju ſamoženjoweho dawka pſchesjenoſcź dozpiła. Nowemu ſběhanju brónjoweho dawka ßu padnycź dali. B.

Potajnſtwo liſtow pſched khěžorſtwowym ßejmom.

Khěžorſtwowy ßejm je ſchtwórtk wo dokhodach a wudawkach khěžorſtwoweje poſty jednał. Sso ßamo wě, ſo je we wójnſkim cżaßu poſta bjes wunoſchka dźěkała, tola ßo to, ſchtož bě dokonjała, ſe wſchěch ſtron pſchipósna. Sozialdemokratojo porokowachu, ſo ßo we wójnſkim cżaßu potajnſtwo liſtow rani, ſ cźimž ßo khěžorſtwowy ſakoń pſcheſtupuje. Wjetſchina khěžorſtwoweho ßejma pak ſozialdemokratiſki namjet na ſwěſcźenje liſtoweho potajnſtwa wotpokaſa. B.

Pſcheměnjenje w němſkim kuježerſtwje.

Statny ſekretar ſnutſkowneho khěžorſtwoweho hamta, dr. Delbrück, je khorowatoſcże dla wotſtupił. Jeho naßlědnik njeje ßo hiſchcże pomjenował. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Měſchcźanſkim ſaſtupjerjam je ßo ſchtwórtk woſjewiło, ſo je rada namjet ſacźißka, po kotrymž ßo te dźěle w Tuchorſkim lěßu, hdyž ßu ßo ſchtomy ſpuſchcźake, njeßmóke wjazy ſe ſchtomami poßadźecź, ale ßo pſchichodnje ſa ratarſtwo wužicź. Měſchcźanſzy ſaſtupjerjo wobſamknychu, radźiny roßßud nakhwilnje k wjedźenju wſacź a ßebi Boże ſtpicże Tuchorſki lěß wobhladacź.

— (Spirituß ßo ſaßo pſchedawa.) Małoſamožite woßoby, kotreż ſpirituß k tepjenju abo k ßwěcźenju trjebaju a k temu ani elektrizitety ani płuna wužicź njemóża, na kupowanſke ſnamki ſpirituß ſaßo w klamach, a to liter po 55 pjenjezkach, dostawaju, hdyž ßu jón prjedy kupowake. Teho runja jón tam rjemjeßlnizy dostawaju, kotſiž ſpirituß k ßwojemu dźěku trjebaju. Bjes ſnamkow ßo liter palneho ſpirituße po $1^1/_2$ hriwnje pſchedawa.

— **Budyſka ßukelnja, akzijowe towarſtwo,** kotraž je do wójny ſ njedoſtatkom dźěkała, je we wójnje ſaßo k mozam pſchiſchła. Loni je hižo rjany dobytk wunjeßła a lětßa móże ßamo 8 prozentow (loni 6 prozentow) dividendy wudźělicź.

— **Mejſke ſmjerſki** ßu hacž dotal Bohu dźakowano mało pſchirodże ſeſchkodźiże. S městnami je drje temperatura druhdy na 2 hacž 4 grady pod null padła, tola ſchkody je ßo powſchitkownje mało naczińiło. Jenož ſahe woßadźane buny a běrny ßu cźerpiże, ßnadź ßu też na někotrych městnach jabłukowe kcźenja, wino a jahodki ſchkodowake. — W połodniſchej horatej Łužizy je ſmjerſk ßurowiſchi był. Łuże běchu rano ſ tołſtym lodom pſchikryte. Kcźenja jabłonjow, kruſchenjow a holanſkich jahodkow je ßo ſniczżiło. Ssamo ßywy ßu na někotrych městnach cźerpiże.

— **(Samjeſowanje pizowanja ſ běrnami.)** Khěžorſtwowy kanzler je wukas wudał, po kotrymž wobßedžerjo běrnow njeßmědźa ßwojemu ſkotej, potajkim konjam, wołam, kruwam wſcho hromadże wjazy běrnow jako pizu dawacź, hacž ßu woni ſa ßwoje ßwinje, hdyž ßwinjo dwaj puntaj na dźeń dostawa, pſchetrjebali. Konje, woły a kruwy ßmědźa pak jenož potom běrny dostacź, jeli ſo ßu ßo wone hižo dotal ſ běrnami abo ſ wudźěłkami běrnowych ßuſcherńjow pizowake. Běrnaza ſchterka a běrnaza ſchterkowa muka ßo ſ zyła njeßmě k pizowanju wužiwacź. Tak dołho hacž ßo ſkót paße abo ßo ſe ſelenej pizu ſežiwja, budźa drje ßo běrny jako piza parowacź móz.

— **(Liczenje ſkota w Sakſkej.)** Sakſke knježerſtwo je poručiło, ſo maja ßo 22. meje a potom 15. dźeń kóždeho měßaza howjada, ßwinje a wowzy liczicź.

— **(Pſcheměnjenje wukaſa wo domjazym rěſanju.)** Sakſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcźow je ſakaſanje domjazeho rěſanja dla njepſchihódnoſcźow, kotreż ßu ßo pſchi tym pokaſake, pſcheměniło a komunalnym ſwjaſkam połnomóz dało, ſo ßmědźa domjaze rěſanje dowolicź, jeli ſo ßu wone domjazych městnych wobſtejnoſcźow dla nuſne.

Tych ßamych pſchiczżinow dla, kaž w Sakſkej, ßo też Pruſkej wukas wo domjazym rěſanju njehodźi. Knježerſtwowy preſident w Frankfurcźe nad Wódru je ſcźěhowaze woſjewił:

Kaž ßo powjeda, je mjes rataŕſkim wobydlerſtwom měnjenje roſſchěrjene, ſo je domjaze rěſanje w tudomnym knježerſtwowym wokrjeßu ſakaſane. Temu napſchecźo na to pokaſuju, ſo njejßym tajki wukas wudał. Jeli ſo je jedyn komunalny ſwjaſk tajki wukas bjes mojeho wjedźenja woſjewił, ma ßo wón hnydom ſběhnycź. Moje woſjewjenje ßo pak poſtajenjow miniſterialneho wuwjedźenſkeho wukaſanja wot 29. měrza k wukaſej ſwjaſkoweje rady wo ſaſtaranju ſ mjaßom njedótka, po kotrychž je woßebje ſa domjaze rěſanje howjadow dowolnoſcź komunalneho ſwjaſka tcźbna a po kotrychž ßo domjaze rěſanje ßwini a wowzow pſchi wěſtych wobſtejnoſcźach ſakaſacź hodźi.

— **(Zokor k ſawarjenju płodow.)** Zokor, kotryž ßo lětßa k ſawarjenju płodow trjeba, ma ßo hacž do 24. meje pola gmejnſkich wyſchnoſcźow pſchipowjedźicź. Sa to pſchedpißane formulary ßu pola gmejnſkich wyſchnoſcźow dostacź.

— **(Rosdźělenje mjaßa w Sakſkej.)** Dla njepſchihódnoſcźow, kotreż ßu ßo njedźiwajzy mjaßowych ſnamkow w Sakſkej pokaſake, je ſakſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcźow nowy wukas wudało. Po nim maja niżſche ſarjadniſke wyſchnoſcże pſchedawanje mjaßa a kołbaßy na tajke waſchnje rjadowacź, ſo ßo wěſta dźělba na woßobu a tydźeń ſwěſcźi. Tale dźělba mjaßa dyrbi ßo hacž na dalſche pola jeneho a teho ßameho rěſnika ſ najmjeńſcha ſchtyri njedźele dołho woteběracź. Tón ßamy ſyſtem je ßo pſchi rosdźělenju butry w Draždźanach jako khmany wupruhował, tak ſo ßu ludowe nahromadźenja pſched butrowymi pſchedawarńjemi pſcheſtake. Budyſka měſchcźanſka rada je woſjewiła, ſo ßo na tydźeń wot 15. hacž 21. meje na woßobu pół punta mjaßa ſ koſcźemi abo kołbaßy rosdźěli. Pódla teho ßmě ßo ſa kóżde ſ tſjoch woßobow wobſtejize hoſpodarſtwo 400 gramow cźeżka tyſa mjaßowych konſerwow, kóżde hoſpodarſtwo ſ wjazy woßobami pak 1000 gramow cźeżku tyſu mjaßowych konſerwow wotewjacź. 400 gramow cźeżka tyſa 1 hr. 40 p., 1000 gramow cźeżka tyſa 3 hr. 25 p. płacźi.

S Boſchez. Wóndano w nozy bě wěſty Böhma ſ Barta w naſchej wßy jěſdne koło a móſcheń ſe 400 hriwnami ſhubił. Woboje, koło kaž pjenjeſy, ſtaj ſprawnaj cźłowjekaj namakałoj. Koło ratarſki dźěłacźeŕ Měrſch nadeńdże a ßwoju namakanku w Budyſkich nowinach woſjewi. Tak ſhubjeŕ ſhoni, hdże bě koło woſtało, a ßwoju žonu po nje do Boſchez póßła. Tu žona pódla koła ſ dobom też ſhubjene pjenjeſy ſaßo doſta. Tudomny žiwnoſcźeŕ Gödan bě móſcheń bliſko Wjeliz kubła namakał.

S Bukez. Sawjedźenje noweho lěcźneho cźaßa je w Bukecźanſkej woßadże mało pſchecźelow namakało. Po nowym lěcźnym cźaßu dyrbjeſche ßo też Boża ßkužba hodźinu prjedy ſapocźecź. Někotre do naſcheje woßady ſafarowane wßy ßu nimale hodźinu wot Bukez ſdalene. Jich wobydlerjo dyrbjachu teho dla, hdyž chzychu ke mſchi hicź, hižo ſahe rano ſtawacź. Po Božim ßkowje dyrbi pak cźłowjek ßwjaty dźeń wot ßwojeho wſchědneho dźěła wotpocźowacź. Kak pak je to móżno, hdyž dyrbi njedźelu runje tak ſahe kaž wſchědny dźeń ſ łoża a ßo do ſpěcha měcź, ſo by kemſche njeſkomdźił. Njeſpokojnoſcź ſ nowym wobliczenjom cźaßa bě powſchitkowna a ſtrach bě, ſo budże liczba kemſchikhodźerjow ßylnje wotbjeracź. Teho dla je tudomne zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwo wobſamkło, ſo maja ßo Boże ßkužby pół hodźiny poſdźiſcho ſapocźecź. Lěpje wſchak by było, hdy by ßo ſapocźatk wo cźyłu hodźinu poſdźiſcho poſtajił.

S Rachlowa. Sawjedźenje noweho lěčnicoho cłuna je hnadź sa města a wulke industrialne města pschisprawne a wužitne. Sa ratarjow pak, kotsiž w lěcze wot skhadźenja hłónza hacź do jeho khowanja pilnje dźěłaju, je ho wón jako wulka wobcźežnosć wupokasał. Woźebje sažny sapoczatk schulskeje wuczby je se wschelakimi njepschihódnosćemi swjasany. W něktorych do Rachlowa saschulowanych wsach, kotrež daloko wot Rachlowa leža, dyrbja nětkole schulske dźěći po starym wobličenju cłuna hižo rano w 4 hodźinach stawać, jeli so nochzedźa sapoczatk wuczby skomdźić. Na to, so bychu ho dźěći po nowym porjedźe wuspake, njeje žaneje myśle. A tola njeje pola dźěći sa roswicze ducha a cźěła niczo tak nusne, kaž doźahaze spanje. Nětkole njejsu mjeńsche dźěći dowubudźić, hdyž ho rano se spanja storhnu. Sso njewuspawschi wone do schule pschischedschi dremaju. Wuczerjowa próza ma teho dla pola nich mało wuspěcha. Starschi dźěći, kotrež do Rachlowskeje schule khodźa, hu teho dla schulskemu pschedstejicźerstwu pismo pschepodali s prósstwu, so by ho skerje lěpje schulska wuczba w Rachlowskej schuli hodźinu posdźischo sapoczała.

S Korsymja. W naschej wsy ho sobotu 1800 jejow na pokasanje jědźneje khartki po 16 pjenjezkach pschedadźa. W Sohlandźe ho 1400 danskich jejow po 20 pjenjezkach pschedawachu. Małosamožitym ho jejo po 13 pj. wotedawa.

Se Spytez. Sandźeneje 15. meje hwjecźeschtaj wicźežny wumjeńkar Max Khrostak a jeho mandźelska Florentina rodź. Borsdorfez hwój sloty kwaz. Po hwjedźeńskimaj narěcźomaj pożohnowa jeju k. farar Kschižan a duchowny Vogt pschepoda jimaj wot krajneho konsistorstwa spożcźenu cźestnu bibliju. Pschitomni běchu dźěći a dźěćidźěći se hwojimi. Bóh sdźerž jubilejskeju mandźelskeju dale stroweju!

S Huski. Sswój 25-lětny městny jubilej sandźenu njedźelu knjes farar Handrik hwjecźesche. Jubilarej je ho pschi tejle składnosći wjele poczesćowanjow dostało.

S Barta. Tudomny pschekupz k. Graf je ho s wójny na wjecźornym wojowniscźu cźiły a cźerstwy na dwěnjedźelsku dowoleńzu domoj wróćił. Wón je ho psched njepschecźelom na vizewachtmischtra powyschił a ho se hlěbornej Bjedrichsko-Augustskej medaillu a želesnym kschižom wusnamjenił. Boża miłosć chzyła jeho dale psched njepschecźelskimi brónjemi a psched wschěm njesbožom wobarnowacź.

S Lětonja. Trawjenje tudomneho wojerskeho swuczowanischcźa budźe ho njedźelu 21. junija popołdnju w 2 hodźinomaj po sahonach na pscheźadźowanje pschenajecź. Shromadźizna w Lětonskim hosćencu.

S Kamjenza. Jena ratarka s Noweje Wsy pola Kulowa hebi na tudomnych wikach sa jene jejo 25 pjenjezkow žadasche. Zonu pola polizije pscheradźichu. Wona ma dla pschekrocźenja najwyschscheje płacźizny, kotraž je sa jejo tu na 16 hacź 18 pjenjezkow postajena, khětro khostanje wocźakacź.

S Jitka. Sandźeny schtwórtk dopołdnja s njewobydleneje prjedawscheje Prózez khěže, kotraž je ho k Janzez žiwnosći pschikupiła, woheń wudyri. Płomjenja ho na Janzez bróżeń a wot tam na wschě twarjenja Domaschkez khěže a žiwnosć swudowjeneje Markowejе wupschestrjachu. Něktore huby a kury hu ho spaliłe. Druhi skót je ho wukhował, Markowej je ho wscha hospodarska nadoba sniczika. Hacź runje maja s wohnjowym njesbožom potrjecheni hwoju nadobu sawěsćenu, dha tola khětro schkoduja. Na pomoz běchu wschě hykawy s Rakez a se Scheschowa pschijěle. Scheschowskej je ho hykanske myto pschipósnało.

S Kulowa. Na tudomnym dwórnischcźu hu jenej Dražďancźanzy 20 puntow hwinjazeho mjaza a wał butry wotewsali, dokelž je wona tule žiwnosć njedźiwajzy sakasnje s Wojerowskeho wokrjeza wuwjesć spytała.

S Lubija. (Najwyschsche płacźizny sa běruy w Lubijskim wokrjeźu.) Komunalny swjask Lubijskeho wokrjeza wosjewja, so běrny wot 15. meje hacź do 14. junija 1916 pschi kupjenju wot ratarjow wot poł hacź 10 zentnarjow 5 hr. 35 p. sa zentnar płacza, mjenje poł zentnarja punt 6 pjenjezkow płacźi. Wot 15. junija hacź do 15. julija 1916 ho pschi kupjenju wot poł hacź do 10 zentnarjow płacźizna sa zentnar na 6 hr. 60p., pschi pschedawanju niże poł zentnarja 6½ p. sa punt. Pschi tychle płacźiznach maja ho běrny darmo hacź do kupzoweho wobydlenja dowjesć, sa pożcźenje měcha njeżmě ho žane sarunanje žadacź.

S Werminghoffa. Woźomnacźelětny twarski dźěłacźeŕ Jurij Mark s Kulowa je tu s roschtow jeneho fabrikskeho twarjenja 20 metrow hłuboko na želesne noscherje padnył. Pschi tym je hebi hłowu cźežko sranił a lěwu nohu swinył.

Se Zitawy. (Samjesowanje pschetrjebanja butry w ratarstwje.) Tudomne hamtske hejtmanstwo je ratarjow napominało, so by wot 22. meje kóžda woźoba w jich hospodarstwje wob tydźeń jenoż běrtlik khany butry pschetrjebała. Sa njeratarske wobydlerstwo je ho hižo pschetrjebanje butry na połběrtlika khany na woźobu wob tydźeń samjesowało.

Se Zitawy. Mikławsch Wałda s Posdez, žerżant a wjednik cźaha 14. kompanije Zitowskeho regimenta 102, je dostał želesny kschiż 2. rjadownje. Hižo prjedy bě wón wusnamjenjeny se hlěbornej medaliju Bjedricha Augusta. Sswojemu krajanej pschejemy k nowemu wusnamjenjenju wjele sboża. Bóh schkituj jeho tež dale!

S Draždźan. Sakski hejm budźe ho pjecza krótko po hwjatkach k krótkim wuradźenjam skhadźowacź. Woźebje směje wón wo statnym sastaranju Sakskeje s elektrizitetu dowobsamknyć.

S Wojerez. Tudomny kawmski hud je žiwnosćerku Wicźasowu s Radskeje dla jebanstwa pschi podawanju žita k 1000 hriwnam pjenjezneho khostanja saźudźił. Wona bě, dokelž měchi njemějachu polnu wahu, nětkotre punty pěska do žita cźisła. Kaž ho pschi jednanju pokasa, njebě wona s nahrabnosću pěsk do žita měschała, ale s bojosću, so žito, kotrež bě ho jej pschipokasało, jej njedoźahnje.

S Wojerez. (Tunje jeja.) Wokrjezny wubjerk je pschikasał, so ma jejo na wikach na najwyschsche 10 pjenjezkow a w drobnym wikowanju 11 pjenjezkow płacźicź. Hacź budźa plahowarjo kur s tym spokojom?

S Běleje Wody. Psched nětkotrym cźaźom jena žona s pokodnischeho dźěła Rósborskeho wokrjeza do Běleje Wody pschińdźe, so by ryby po tunjej płacźisnje pschedawała. Sa punt běłych rybow hebi 60 pjenjezkow žadasche. W hwojej schwindźe mějesche wokolo poł zentnarja rybow, kotrež sa krótki cźaź wotbu. Kaž je ho posdźischo shoniło, hu ho te ryby s jeneho hata kradnyłe, žona je je rucze w Běłej Wodźe rospschedała.

S Krjebje. Paduschnu zwólbu tsjo młodźi ludźo s nascheje wsy, pjekar Oskar Schlesier, pohoncź Ernst Jenka a dźěłacźeŕ Pawoł Jenka, tworjachu. Jako spezialnosć běchu hebi woni kradnjenje kur a jejow wuswolili. Hižo prjedy khostani pachołkojo njemějachu pschi hwojich tsjoch prěnich nóznych wopytach wjele wuspěcha a dyrbjachu ho s někotrymi jejemi, kotrež w hnězdach namakachu, spokojicź. Hakle na poźlednim paduschnym cźahu ho jim poradźi, dwě kokuschi saźłapicź. Swudowjena Nowakowa dyrbjesche jim tej kokoschi wuskobacź a wopjez, na cźoż jej hromadźe sjědźichu. Nowakowa ho teho dla pschekhowanja dla wobskorži, tola ho wuwinowa, dokelž njebě kokuschi hobu jědła. Dla spytaneho a dokonjaneho cźežkeho paduschstwa Schlesiera k jastwu na 9 měźazow, Pawoła Jenku na 5 měźazow a Ernsta Jenku na 3 měźazy saźudźichu. Dla njewuschnosćow, kotrež běchu pachołkojo pschecźiwo nóznemu strażnikej wo wsy w Krebi skucźili, ho kóždemu s nich tydźeń jatby pschiźudźi.

Se Shorjelza. W Niederschönbrunnje pola Shorjelza staj dwaj muzej se Shorjelza jenu kruwu s pastwy kradłoj, ju hnydom sarěsałoj a ju se hobupschiwjedźenym wosom do Shorjelza wotwjesłoj. Tam pak jeju wuźlědźichu a sajachu. Kruwine mjaźo bě ho hižo jenemu mjaźowemu wikowarjej pschedało, kotrehož hu pschekhowanja dla teho runja sajeli.

Wschelake se žiwjenja serbskeho wótcźinza njebo Jana Ernsta Ssmolerja.

Saloženje Macźizy.

Hdyž běsche Ssmoleŕ hwoje studije dokonjał, pschebywasche wón dlejschi cźaź w Lipsku kaž tež w Budyschinje. Do teho cźaźa padnje saloženje Macźizy Sserbskeje, towarstwa, kotrež mějesche ho sa cźischcźenje a rosschěrjenje dobrych serbskich knihow staracź. Wone bu 26. februara 1847 wot sakskeje a 30. haprleje teho sameho léta wot pruskeje wyschnosćze wobkrucźene. Ssmoleŕ běsche mjenujzy na hwojich pucźowanjach psches Łužizu nashonił, so ho Sserbam wschelake knihi podawachu, w kotrychž ho kschescźijanstwo a wyschnosć pschimaschtej. Wón běsche tehodla wschelakich Sserbow, kiž hebi myślachu, so móża k cźitanju a rosymjenju němskich knihow doscź a je tehodla s hromadami kupowachu, psched tym warnował. Woni pak jemu wotmolwichu, so serbske knihi do cźista pobrachuja, a so hu Sserbja tehodla nusowani, němske cźitacź, njech hu nětko dobre abo hubjene. To dźěsche Ssmolerjej k wutrobje a wón sa-

łoži tehodla horka spomnjene towarstwo Macizy Sserbskeje, kotrež je hacž dotal pśches žwoje wudate pišma bohabojasnosć a lubosć k kralej a wyschnosći jara požylnjowało.

Prěnje žerbske kemschenje w Draždžanach.

Bě to w lěcze 1846, jako Ssmolerja jedyn Sserb wopyta, kiž jemu powjedasche, so w bliskosći Draždžan sa hetmana žłuži a so žo jemu tam derje spodoba. Jeno to je sa njeho kaž tež sa wschěch Sserbow a Sserbowkow, tam žłužazych, tak cźežke, so dyrbja žerbskeje Božeje žłužby parowacź. Wón prajesche: „Naš je tam wulka liczba mužskich a žónskich a na kralowym wulkim kuble žamym žłuža hižo 70. Wschitzy pak poczinaju bórsy po žwojim pschikhadźenju tu do zusby nimale póhanske žiwjenje wjesć. Ke mschi njekhodźa, dokelž prědowanje, kotrež je wěso němske, njerosymja. Njeby dha móžno było, so by žo dys a dys žerbski duchowny s Łužizy do Draždžan podał a sa tamnych kaž tež wokolnych Sserbow Božu žłužbu dźerżał? K sarunanju wuložkow, k temu trěbnych, chze kóždy stajnje 25 pj. sapłaczicź. Luby knježe, wón skónczi, wy sće hižo tak wschelake dobre sa Sserbow wudobyli, hladajcze tola sa tym, so bychmy žerbske Boże žłužby w Draždžanach dostali.“ Ssmoleŕ srěcža žo na to hnydom se žwojim pschecźelom, tehdomnischim cand. theol. H. Jmischom kaž tež s Jakubom, fararjom pschi Michalskej zyrkwi w Budyschinje. Tuczi sestajachu prósstwu, kotruž Sserbjo we wulkej liczbje podpišachu a kotraž bu wot jeneho Sserba, mjenujzy wot dr. Pfuhla, tehdom wucźerja na gymnasiju k žwjatemu kschižu w Draždžanach, kralowskemu ministerstwu pschepodata.

Tuto wušłyschа rad tu prósstwu, pschewostaji sa tute, kóžde schtwórtlěto junkróc̀ź žo wotbywaze žerbske Boże žłužby, kschižnu zyrkej, najrjeńschi Boži dom w zykych Draždžanach, a wsa k temu trěbne wuložki tež na žwoju pokladnizu. Wot teho cźaża maja nětko kaž evangelszy tak tež katholszy Sserbja létnje 4 žerbske kemschenja w Draždžanach; pschetoż cźi poźledni žu žebi je posdźischo tež wuprožyli. Sa nich žo wone w kralowskej dwórskej zyrkwi wotbywaju. A kóždy krócź, hdyž žo w žerbskich zyrkwjach Hornjeje Łužizy pschipowjedźi, kotru njedźelu žo žerbske kemschenje w Draždžanach wotdźerži, dha stupaju drje tež stajnje se rta tych, kiž maju tam wonkach tych žwojich, k Bohu horze dźakne modlitwy, kaž tež dobroproschenja sa kralowske ministerstwo, kiž je móžno sčiniło, so tež mjes Němzami wonkach bydlazy Sserbja duchowny trosćht s Božeho žłowa dostawaju a móża tak cźim skerje wostacź na drósy bohabojasnosće.

(Pschichodnje dale.)

Wušudźenja.

Khostanska komora. K pschekupzej Brunej Oskarej Grimmej w Rakezach bě 11. februara młody knjes s Löbenstein s Lasa žyno kupicź pschischoł. Grimm žebi sa zentnaŕ 8 hriwnow 50 pjenježkow žadasche, a s Löbenstein 30½ zentnarja skasa, dokelž žyno nusnje trjebasche. Jeho nan pak, kotremuž Lasowske knježe kubło žłuscha, žo sapowjedźi, wucźinjenu płaczisnu, kotruž bě Grimm dobrowólnje wo 25 pjenježkow na zentnaŕ ponižił, pschipósnacź a sa zentnaŕ jenoż 6 hriwnow 40 pjenježkow sapłaczi. Grimm žam, kotryž wo tym niczo njewjedźische, so je swjaskowa rada sa zentnaŕ žyna jako najwyschschu płaczisnu 6 hriwnow 55 pjenježkow postajiła, bě sa zentnaŕ 7 hriwnow 50 pjenježkow sapłacził. Hacž runje ani hamtske hejtmanstwo, ani komunalny swjask njeběschtaj najwyschschu žynowu płaczisnu w Budyskich hamtskich nowinach wosjewiłoj, Grimma k 20 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźichu.

⚔ Žiwnosćeŕ Schütza w Sarečzu bě žo s kublerjom Wanakom w Banezach dla jeneje žłužobneje holzy, kotraž bě Wanakej se žłužby cźekła, swadźił a jeho skschiwdźił. Lawniski žud bě Schützy 30 hriwnow pjenježneho khostanja pschižudźił. Schüzowe powołanje pschecźiwo wužudej njeměješche wuspěcha.

Přilopk.

* **(Wobkhad s wójnskimi jatymi žo khosta.)** Wójnski žud w Koblenzu je jenu kucharku, kotraž je jenemu jatemu schokoladu dariła a žo jemu wokoschicź dała, k jastwu na schtyri njedźele sažudźił.

* **(Schaty žo wjazy njeschterkuja.)** S Barlina pischu: Schterka je tak žadna, so njeje s wjetscha wjazy dostacź. Płokarnczе a plotwarki schaty, khornarje, manschety atd., jeli so dyrbja žo schterkowacź, wotpokasuja.

* **Mordaŕ žonow Bela Kiß** njeje pjecža wumrjeł. Wón je pjecža w lazarecze we Waljewje w Sserbiji žwoju nadhłownu zedlu s zedlu jeneho semrjeteho towarscha saměnił, so by žo khostanja sa žwoje njeskutki sminył. Jedyn cźahowy wjednik, Schcźěpan Mlekarez, je na poliziji wuprajił, so je žo loni w novembrje w Raabje we Wuherskej s Kißom rosrěcźał a žwój dźenik pschedpołożił, w kotrymž je setkanje s Kißom naspomnjene. Dale je žo pola wyschnosćze jena žona samolwika, kotrejž je lětža w februarje jedyn wojak powjedał, kak je wón s dwěmaj towarschomaj se žerbskeje jatby w Nischu cźeknył a žo do Albanskeje wukhował. Jedyn s tuteju towarschow je klampnaŕ Kiß s Cinkoty byk a je s dobom s nim do Budapesta pschijeł.

Hłuboki saczischcź je pschecźitanje protokollow cźiniło, kotrež žu žo wo pschepytanju pschecźiwo Kißej psched 11 létami po shubjenju jeho prěnjeho wopora Margarety Tothez napižake. Tutomu woporej bě Kiß 840 krónow wuwěschcźił. Holza bě jeho na to dla žlubjenja žeńtwy a jebanstwa dla wobskorżiła. Psched prěnim žudnischkim jendanjom ju Kiß k žebi swabi a wot teho cźaża bě žo wona shubiła. Tothez žwójbni hižo tehdy tukanje na Kißa wobrocźichu, tola dokelž Cinkota k Budapestskemu wokrjeżej njepschižłuscha, žlědźenje bjes wuspěcha wosta. S dobom Tothez žwójba Kißa dla njesapłaczenja směnki, kotruž bě jej pschepodał, wobskorži, tola Kiß wobžwědczenje Margarety Tothez pschedpołoži, po kotrymž bě jej wón tu sumu sapłacził.

Mordaŕ Kiß najskerje nětkole něhdze we Wuherskej pod zusym mjenom pschebywa. Kaž je polizija wužłědźiła, je Kiß sa 12 lět wjazy dyžli 170 žónskim s dźěła ertnje, s dźěła pižomnje žeńtwu lubił. Wón je niz mjenje dyžli 71 njewjestow poměk. Polizija je s nich hacž dotal 18 pschežłyschała. Wone žu žo, hdyž chzyschе jim Kiß jich nalutowane pjenjesy wulischcźicź, s cźažom wróczo sczanyli. Pjenjesy, kotrež je Kiß 30 njewjestam wotewsał, wjazy dyžli 13000 krónow wucźinjeja.

* **(Sničzenje symskeho wužywa w Ruskej.)** W połnóznej a žrjedźnej Ruskej je se žylnym mjersnjenjom nasymske žito s dźěła smjerło. W Revalje tsi dny sa žobu žněh dźěsche; wón połdra cheża wyžoko leżesche.

* **(Rubjczne mordarstwo w Halli.)** Ssrjedu wjecźor žu w Halli pschekupowarja Hädicku w jeho wobydlenju, kotrež jako pschekupowarnju wužiwasche, morweho namakali. Jeho běchu se žekeru sarasyli. Polizija je na wužłědźenje mordarja myto wustajiła.

* **(Woheń w franzowskim pólverniku.)** W pólverniku we Valence sur Rhone je woheń nastał, s kotrymž stej žo dwě dźěłacźerzy morikej, žydom dźěłacźerkow a dwaj mužej žo sranichu.

* **(Semjerżenje w žrjedźnej Italskej.)** Ssrjedu popołdnju w 2 hodźinomaj 50 minutach je žo w Forliskej, Ravennaskej a Anconaskej provinzy semjerżenje sacżuło. Nichtó njeje do njesboża pschischoł, a jenoż žnadna schkoda je žo nacźiniła.

* **(Lěcźny cźaž w Jendźelskej.)** Jendźelski semjanski parlament je sakoń wo lěcźnym cźažu pschijał. Wón 21. meje do mozy stupi.

* **(Wužłědźenje wulkich skladow słota, žlěbra a kopra w Ssibirskej.)** W Sajanskich horach mjes Ssibirskej a Mongolskej žu žo, kaž Pětrogradska telegrafowarnja powě, bohate sklady słota wužłědźiłe. Jedyn pśches 8 puntow cźežki kruch kopra a jedyn 60 gramow cźežki kruch žlěbra žu tam namakali.. Někotre žily s dobom słoto, žlěbro a kopor wopschijeja. Někotrych amerikanskich kapitalistow tele sklady žiwje sajimuja.

* **Lodowi mužojo w Krknoschach** (Hobrskich horach.) S Krknoschow „Reichenberg. Ztg.“ pische: W postajenym cźažu žu też lětža lodowi mužojo do Krkonoschow pschischli. Po prjedawschich cźopłych dnjach woni žurowu symu pschinjeżechu a kóžde ranje běchu tsěchi a trawa s tolsstym mrósom pschikryte. Temperatura bě też wodnjo jara khłódna a w Małej Awpje póndźelu husty žněh padasche. Tsecźi dźeń, to rěka w nozy wot žoboty k njedźeli, bě syma wožebje wulka; pschetoż s městnami běsche hacž do 5 gradow symy. Lisćze a selenina je s městnami cźežko cźerpiła, a je strach, so je kcźenje jabłonjow a kruschenjow, teho runja jahodkow schkodowało. Slě je žo schkowroncźnemu drjewu seschło, kotrehož młódna wokmina je kaž seżnudźena. Póndźelu bě žo wjedro scźopliło a žo k njewjedru khonjesche.

* **(75,000 hriwnow k spěchowanju plahowanja kosow.)** Pruske ratarske ministerstwo je Kasselskej ratarskej komorje 75,000 hriwnow k spěchowanju plahowanja kosow, wožebje sa plahowanske myta, pschipokasało.

* **(Dwaj cłowjekaj ßo ſpalikoj.)** W Großbeſtenje pola Barlina wutoru w nozy w khěži wobydlerja Kietza woheń wudyri. Hdyž chzyſche Kietz ßwoju pod tſěchu lěhazu dźowku wukhowacź, jemu kur a płomjo pucź ſalehny. Kietz a jeho dźowka ſtaj ßo ſpalikoj.

* **(Sajědojcźerka.)** Pſched wójnſkim ßudom w Speziji ſměje ßo w bliźſchim cźaßu żona ſamolwicź, kotraž je ßwojemu we wójnje pſchebywazemu mužej ſajědojcźene ßłódkoſcźe póßłała. Muž ſ tychle ßłódkoſcźow něktore diwěmaj towarſchomaj dari, kotrajž hnydom wumrjeſchtaj, hdyž běſchtaj je ſjědkoj, mjes tym ſo wón ßam żiwy woſta. Skóſtniza je ßo wuſnała, ſo je mužej ſajědojcźene khóſchcźenki póßłała, ſo by jeho wotbyła.

* **(Pſcheczíwjenje pſcheczíwo nowemu lěcźnemu cźaßej.)** W poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow w Zwikawje je tamniſchi wyſchſchi měſchcźanoſta Keil prajił, ſo wón na tym dwěluje, hacź ma wukas ſwjaſkoweje rady wo ſawjedźenju lěcźneho cźaßa ſakońſku płaczíwoſcź.

* **(S njeſbožownym pſchipadom bratra ſatſělił.)** Żeleſniſki dźěłaczeŕ Joſef Hahn w Kunnersdorfje pola Hirſchberga mějeſche jědnacźe dźěcźi. S wóßom ßynow běchu ſchtyrjo do wójny wucźahnyli. S nich ſtaj dwaj hižo padłoj. Nětkole jedyn ſ nich ſ wójny na dowoleńzu pſchińdźe a też ßwoju tſělbu ßobu pſchinjeße. S njeſbožownym pſchipadom pſchi cźiſcźenju hiſchcźe natykaneje tſělby je wón ßwojeho dwanacźelětneho bratra ſatſělił. Satſěleny bě jako ßwójbiny ßedmy ßyn khěžorowy mótk.

* **Cźeźke njeſboże** je ßo njedźelu popołdnju na Kinsbórſkim wojeŕſkim ſwucźowaniſchcźu ſtało. Jedyn grenaděr bě jedyn granatowy ſapalk na něſkajke waſchnje doſtał a chzyſche ſ tuteho aluminium wucźahnyć. S njewobhladniwym wobkhadźenjom ſapalk rosbuchny a tſjoch wo jſtwje pſchebywazych wojakow ſrani. Grenaděr ßam ßo tak cźeźko ſrani, ſo je njedźelu wumrjeł. Druſy ſnjeſboženi ßu ßo hnydom do lazareta dowjeſli.

Rubak a Pjeńkacź.

W měſtacźku Kwaßowje běſchtaj dwaj rěſnikaj; wobaj rěkaſchtaj Starak, wobaj też Jan. Pſchiwuſnaj wonaj njeběſchtaj; to bě mjeno, kotreż bě w Kwaßowje jara wſchědne, a Starakow, kiž běchu pſchiwuſni, ale też mjes ßobu zyle zuſy, bě tam wjazy.

Na roſeſnacźe rěkachu jenemu rěſnikej „delni" Starak a druhemu „horny", dokelž khěża tuteho ſtejeſche na haßu wyſche, kotraž trochu k horje dźěſche. Ale hiſchcźe huſcźiſcho ßo bórſy dwě druhej mjenje trjebaſchtej.

„Tak to rubnjemy, cźeta, a to budźe", tak by delni Starak prajił, hdyž by hoſpoſa do klamow po mjaßo pſchiſchła.

„Nó, dobre, tak to pokožimy na pjeńk, a to budźe dobre", ſaßo by horny Starak prajił.

Ludźo ßo bórſy tuteju wuraſow pſchimnychu a duž po něcźim poczachu jenemu rěkacź Rubak a druhemu Pjeńkacź; duž ſ najmjeńſcha njetrjebachu pſchidawacź k jeju mjenej „horny" a „delni".

Rubak a Pjeńcźak mějeſchtaj ßwojich wotebjerarjow, ale njepopſchejeſchtaj jedyn druhemu ſaßkužbu, ale pytaſchtaj na wſchě mózne waſchnje jedyn druhemu ſchkodźicź. Najpſchiſtojniſchi a cźeſtniſchi ſ njeju běſche Pjeńkacź. Wón Rubaka żenje njehanjeſche a też nikoho njenamołwjeſche, ſo njedyrbi k Rubakej khodźicź. Myßleſche ßebi, ſo chze kóždy żiwy bycź. Rubak ſaßo nawopak huſto pſched ßwojimi wotebjerarjemi na Pjeńkacźa ßwarjeſche.

„Dha je wěſcźe Pjeńkacź wjazy kupzow měł", tak drje ßebi mnohi cźitaŕ myßli. Ale to njetrjechi. Rubak mjenujzy ßo, ſchtož móżeſche, wo to prózowaſche, ſo by prawje tunje mjaßo měł, a ſ tym dozpě, ſo mějeſche doſcź ludźi. Pjeńkacź pak ſaßo na to najbóle dźiwaſche, ſo by dobru tworu měł, teho dla kupowaſche rjeńſchi ſkót a duž też drózſcho.

Junu ßo ßamo to ſta, ſo mějeſche Rubak wobcźeżnoſcź ſ wyſchnoſcźu; na njeho běchu wupowjedali, ſo bě něſkajku khoru krowu kupił, ale wón ſ teje wězy hiſchcźe wuwjaſny, a po něcźim ßo na to ſaby.

Klamy mějeſchtaj wobaj rěſnikaj też jedźelu rano wotewrjene. To cźinjeſchtaj woßebje wjeßnych ludźi dla; ſ bliſkich wßow ludźo na Bože ßkužby ſahe rano pſchikhadźachu a potom ßebi trěbne wězy ſa domjaznoſcź kupowachu. Ale Pjeńkacź ſ wjetſcha na poł dźewjecźich ßwoje klamy ſamkaſche a potom ke mſchi khodźeſche. Rubak pak mějeſche dlěje wotewrjene.

Junu ßobotu bě Rubak po wßach wokoło běhał a pſchińdźe mjerſazy domoj.

„Běch w Rosdołach", wón żonje powjedaſche, „żiwnoſcźer Hußak ma rjanu krowu na pſchedań, rady budźech ju kupił, ale roſeńdźechmoj ßo wo pjecź toleŕ, tola nětkole mje to mjerſa. Jutſe tam ſaßo póńdu."

„Widźiſch, cźeho dla ßy tajki", żona jemu doręcźowaſche. „Cźeho dla bych ſkocźo njekupiła, hdyž je to hódne. Nětkole maſch měſto jeneho pucźa dwaj."

„Schto dha ty wo tym roſumiſch", Rubak ſabórcźa, „ty by kóždemu hnydom daka, ſchtož by ßebi požadał. Cźłowjek dyrbi wikowanje roſnmjecź. Hußak ßebi wuplapny, ſo pjenjeſy nuſnje trjeba, a teho dla ßebi myßlach, ſo budźe nuſowany, krowu pſchedacź."

Rubak ßnadź wjedźeſche, ſo je to lichownißtwo, hdyž cźłowjek nuſu ßwojeho bliźſcheho na ßwój wužitk wužiwa, ale to jemu malo staroſcźe cźinjeſche; kaž hižo horjekach naſpomnichmy, nabožnje ſmyßleny wón njebě.

Tu njedźelu Rubak klamy něſchto prjedy ſamkny a hotowaſche ßo na pucź do Rosdołow. S měſta hacź do teje wßy bě na połdra hodźiny pucźa.

„Ty ſaßo nochzeſch ke mſchi hicź?" jemu żona porokowaſche.

„Marja, zyrkej naß njeżiwi", muž wótmolwi. „Żiwjenje je ważniſche; kóżdy nima khwile, kemſchi khodźicź."

„W jědnacźich pojědźe cźah do Rosdołow", żona hiſchcźe dorjekny. „Duž mohł też ty hicź najprjódzy kemſchi a potom ſ cźahom jěcź."

„To ßo roſumi! Tule mam bjes maka ſchtwórcź hodźiny na ſaſtaniſchcźo a tam runje tak daloko ſe ſtozije do wßy, a nimo teho pjecźdźeßacź pjenjeżkow ſhubju, te bych ßebi też rad ſalutował."

Wón wſa lij a dźěſche; żona jeho dodźerżecź njemóżeſche.

Hdyž bě Rubak do bliſkoſcźe żyrkwje pſchiſchoł, wuhlada ſ naſdała Pjeńkacźa, tón kemſchi dźěſche. Rubak jemu radſcho ſ pucźa dźěſche.

Dróha bě błócźana, ſkoro żyku nóz bě ßo deſchcźik ſchoł, ale Rubak to kedźbu njemějeſche. So by prjedy do Rosdołow dóſchoł, njeńdźeſche po dróſy, kiž ßo khětro wijeſche, ale naſtaji ßo po krótſchim pólnym pucźu.

Nětdźe hodźinu ßo Rubakej doſcź derje dźěſche, pucź běſche ſ trawu ſaroſcźeny, duž jara błócźany njeběſche. Ale potom pucź do druheje wßy wjedźeſche, do Rosdołow pak dźěſche dale ſcźeźka po łukach. Rubak ßo hnydom po njej naſtaji, ale daloko njedóńdźe; na dobo běſche we wodźe. Rěka bě wuſtupiła a woda ſtejeſche na łuzy, też ani njebě drjewjaneho moſta widźecź, kiž pſches rěku wjedźeſche.

„Khort tola!" Rubak ſaßwari. „Schto nětkole?"

Haj to běſche praſchenje, na kotreż ßo lohko wotmolwicź njehodźeſche. Wón by ßo pſches tu wodu pſchebrodźił, jenož hdy budźiſche wjedźał, hdźe tón móſt je. Ale tak dyrbjeſche ßo bojecź, ſo mohł do wody padnycź.

„So tola njejßym po dróſy ſchoł!" porokowaſche ßebi. „Po kajkim pucźu chzu nětkole hicź?"

Khwilu ßebi wěz rosmyßleſche. Dróha bě khětro ſdalena, a budźiſche dyrbjał kruch po łuzy a potom po mjeſach hicź. Duž ßo rosßudźi, ſo radſcho dale po pucźu hacź do tamneje wßy póńdźe a hakle wot tam do Rosdołow. Wěſo mějeſche pſches to wjazy hacź poł hodźiny wokołopucźa, ale druheje pomozy tu njebě.

Duž ßo dale po pucźu naſtaji, ale pucź bě cźim dale, cźim hórſchi a błócźaniſchi. Hdyž ßo ke wßy bliżeſche, ſaßkyſcha, ſo cźah hwiſda, kiž runje do ſaſtaniſchcźa w Rosdołach jědźeſche.

„Hlej tola, hdy budźech ſ cźahom jěł, mózach tam ſa khwilu bycź", wón ßam pſchi ßebi rjekny. „Nětkole mam hiſchcźe pſches poł hodźiny hicź."

Ssnadź prěni raz ſa cźaß ßwojeho żiwjenja Rubak wobżarowaſche, ſo njebě na radu ßwojeje żony kedźbował. Ale to bě hižo poſdźe.

Skónczńje dóńdźe hacź do Rosdołow a ſaměri ßo k Hußakej żiwnoſcźi.

Na dworje ſaßkyſcha powjedanje; duž chzyſche khwilu wocźakнycź. Ale wón dźěſche bliże, ſo by ßkyſchał, wo cźim ßo na dworje powjeda.

„Tak bożemje!" Hußakowy hłóß ſaßkyſcha. „Wam chzu te pjecź toleŕ ſpuſchcźicź, ale Rubakej njebych to cźinił. A tón chzyſche, ſo bych jemu dźeßacź toleŕ ſpuſchcźił."

Rubak ßo ſatorże. Takle bě nětko poſdźe pſchiſchoł! Stupi ßo ſa płót, ſo njeby jeho nichtó ſ dwora widźał, a cźakaſche. Rosrěcźowanje na dworje ßo wotmjelkny, Hußak bě weſo ſ mužom, ſ kotrymż bě rěcźał, do domu ſaſchoł. Sa khwilu ßo hłoßy ſaßo ßkyſchecź dachu.

„Budźcże tu bożemje, a hdyž smějecże saßo něschto na pschedań, to mi jenož saßo prajcże!“ něchtó Hußakej ſ waha rjekny a dźěſche pomaku pſches dwór k wrotam.

Rubak nadźerasche ßo a ſtupi ßo na porſty, ſo mohł do dwora widźeć. Dźiw bě, ſo ßo jemu žołčź njepſchela, hdyž wuhlada, ſo ßebi Pjeńkač kruwu ſ dwora wjedźe.

Skoro wſchón wuſtróżany Rubak ſa nim hladasche, kaž by rjekł, ſo ßebi to ani myßlicź njemóże, kak je ßo to ſtako. Ale ta wěz bě zyle ſrosumliwa. Rubak njebě kruwu kupił, duž Hußak Pjeńkačej dasche prajicź, ſo by ßebi po kruwu pſchiſchoł, ale hnydom, dokelž wón bjes wotſtorczenja pjenjeſy trjeba.

Pjeńkač bě hnydom ſwólniwy. kruwu kupicź. Hdyž njebudźeſche Hußak pjenjeſy tak nuſnje trjebał, budźeſche k njemu hakle póndźelu ſchoł, pſchetož njedźelu nihdźe njekhodźeſche. Ale tak tola dźěſche. Po Bożich ßłużbach doczaka na cźah a jědźeſche do Rosdołow a duž bě tam prjedy hacź Rubak. Hußak jemu pjecź toleŕ ſpuſchczi.

Mjes tym ſo Pjeńkač ßebi kruwu po dróſy powolnje domoj wjedźeſche, ſtejeſche Rubak hiſchcże pola Hußakez ſahrody a ßebi ſe ſłobami ſuby ſakußowaſche.

„Tajkile pucź ßym cźinił a podarmo.“

Nětko jemu niczo druhe njeſby, hacź próſdny domoj hicź. Ale ſ Pjeńkačom ßo ſetkacź nochcyſche. Tak pomaku pak wón też hicź nochcyſche, ſo by ßo ſ Pjeńkačom duzy po puczu njeſetkał. Duž dóńdźe wokoło wßy a dźěſche na żeleſniſke ſaſtaniſchczo, wot tam ſa khwilu cźah do Kwaßowa wotjědźe. Nětko hižo ßebi na to njepomyßli, ſo dyrbi ſa jěſbu poł hriwny ſaplacźicź, hdyž ßo ſ Pjeńkačom ſetkacź njetrjeba.

Ale Rubak ßo tola ſ Pjeńkačom ſetka. Hdyž wón ſe żeleſniſkeho dwórniſchcza do Kwaßowa dźěſche, jemu runje Pjeńkač napſcheczo pſchińdźe, tón wjedźeſche ßebi kruwu. Ta bě hižo wuſtaka a pocza rucź.

„Pomhaj Bóh!“ Pjeńkač na Rubaka ſawoła. „Hladajcże na tu wohidnu kruwu!“ wón ſažortowa, „żyły pucź je mjelczaka a — nětko ſapocznje rucź — kaž by rjekł, ſo je waß pósnaka!“

Rubak ſe ſubami kſchipjo jenož něſchto ſaßyczа a khwataſche ſpěſchnje domoj. To bě jemu ſtrowe, ſo bě tak Bože ßłużby ſakomdźił. Ssnadź je ßo nakaſał.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W **Michalſkej zyrkwi** ſměje jutſje, njedźelu Kantate, rano 1/2 8 hodźin farař Räda ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchek ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje duchowny Tyſchek w ſchuli we Bórku ßerbſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W **Michalſkej woßadźe**: 10. meje: Hana Reiſa Hantuſchowa, Auguſta Hantuſcha, dźěłaczerja w kopornıku na Židowje, mandźelſka, 63 l. 21 d. — 14. meje: Ernſt Emil Paul, żiwnoſczeŕ, maſchinſki wjednik a gmejnſki ſtarſchi w Dobruſchi, 65 l. 11 m. 27 d. — Ernſt Richard Pětrik, ſchulef w Hněwßezach, Jana Pjetrika, ſkałarja tam, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß., 10 l. 8 m. 9 d.

S druhich woßadow: Jda Klara Pětſchkowa, kublerja Pětſchki w Drjeczinje, mandźelſka, 41 l. 19 d. — Jakub Schiman, wumjeńkał w Nowych Porſchizach, 75 l. — Ernſt Arno, Ernſta Auguſta Pjentarja, kublerja we Wujeźku, ßyn, 3 l. 4 m. 24 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, njedźelu Kantate, ſměje rano 1/2 8 hodźin farař Kſchiżan ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach katechismußowa wuczba ſa ßerbſku mużſku a żónſku młodźinu.

Ssrjedu wójnſka modleńſka hodźina wupadnje.

Schtwórtk, na dnju kalowego narodnego dnja, wotměje ßo wjeczor w 7 hodźinach ßerbſka a we 8 hodźinach němſka Boża ßłużba.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, njedźelu Kantate, ſměje farař Domaſchka rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Bójž ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſměje farař Domaſchka wuczbu ſe ßerbſkej młodoſczu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje farař Domaſchka němſku a we 8 hodźinach ßerbſku wójnſku modleńſku nutrnoſcź.

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 2 hr. — pj hacź 2 hr 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 3 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. 80 pj., punt ſchmalza wot 2 hr. 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pſcheńcźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacź 3 hr. — pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 12 pj.

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Subjazy atelier

Hanſa Hausfeldera

na Moltkowej dróſy 14 dentiſt na Moltkowej dróſy 14

poruczа ßo k wudźěłanju zuſych ſubow po najnowſchim waſchnju w ſkocze a paraſkim kawczuku (żane narunanje ſa kawczuk). Skażene ſuby ßo cźiſcza a ßo na ßwědomite waſchnje wupjelnjeja.

Suby ßo ſ měſtnym pohłuſchenjom cźahaju.

Wſchě dźěła

parſchonſzy ßam cźinju.

Rěczny cźaß: Wſchědne dny wot 8—1 a 3—5 hodźin.
Njedźelu wot 9—11 hodźin.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

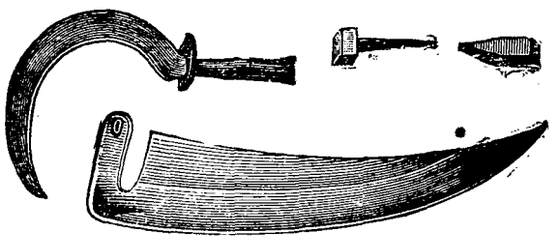

Koßy

snateje hódnoſcze po tunich płaczíſnach pſchedawa

Pawol Walther

na khěžorſkej dróſy 4 **w Budyſchinje** na khěžorſkej dróſy 4.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyſchinje w ſerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo czíſchczi.

Dalokorěczak czíßko 687.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Piſomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczíſnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjäßowych jědlach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Koßy

kaž **jěd rěſaze** porucza

koßazy Ssmoleŕ na bohatej haßy 16.

---

400 zentnarjow

ſtareho abo noweho ßyna

po wjetſchich abo mjeńſchich dźělbach kupuju. Sa zentnar hacz do **7 hr. 50** pj. płaczu. Poſticzenja chzyłe ßo we wudawaŕni Serb. Nowin wotedacz.

Rakeczanſke ſerbſke towarſtwo „Jednota“

wuhotuje

njedźelu 21. meje w Laſu w Schołczíz hoſczenzu

ſpěwny konzert

ſe dźiwadłom

Sapoczatk wjeczor $^1/_2$9 hodźin. Saſtup 35 pj.

Wſchěch lubych Sſerbow ſ Laſa a wokolnoſcze pſchecželnje pſcheproſchuje **pſchedßydſtwo.**

We wudawaŕni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. doſtacz

khèrluſchowe pſchidawki

do ſerbſkich a němſkich ſpěwaŕſkich knihow.

Runklizu

najlěpje ſkhadźazu porucza tunjo

Khorla Preisser jun.

w Budyſchinje pſchi żitnych wikach

Hoſpoſa

kotraż derje ſerbſki rěczi, ßo do evangelſkeje fary pyta. Poſkiczenja ſ naſpomnjenjom żadanjow chzyłe ßo do wudawaŕnje Serb. Nowin póßłacz.

Wubjerne

khofejowe narunanje

w pakczíkach a po waſy pſchedawa

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach.

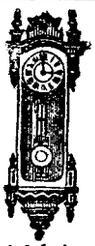

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wolno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhładacz.**

Majß

peluſchki

kolij

hejduſch

najlěpje ſkhadźaze porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi żitnych wikach.

Khěża

czíßło 12 w Brěſynje pola Hucziny ſ jara rjanej ßadowej a ßadźenſkej ſahrodu, jako wotpoczink ſa ſtarſchich ludźi ßo woßebje hodźaza, je hnydom na pſchedań.

Ssyre jahły

k woczehnjenju kurjatkow porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi żitnych wikach.

Inkarnatſki dźeczel

k naßywanju porucza

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach.

Pjenježny khamor

nowy, 170 × 80 × 62 cm. wulki

teho ruuja

pjenježne kaſetty

wſchelakſch wuwjedźenjow a wulkoſczow po tunich płaczíſnach, porucza

O. Straßburger

w Budyſchinje

ſamkaŕnja a żeleſowe twory na garbaŕſkej haßy 34.

Wußywne jahły

porucza

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach.

Kuchaŕki, ſtwinſk a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſc

zmèje, da-li Bóh, jutře njedźelu Cantate pop. w 5 hodź. w Hönčec hoſcencu ſwoje měſačne poſedźenje.

Wſě lube ſobuſtawy a hoſći we bohatej liczbje wočakuje

předsydstwo.

»Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsткi, kiž maja so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeler přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 22. **Sobotu 27. meje 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

25. meje: **Na wjeczornym wojownischczu ßu jendżelske torpedoske a patrouillowe czołmy pschi flandriskim brjosy němske lětadła nadpadle.**

K wjeczorej wot Maasy ßo tśi njepschećelowe nadběhi pschećiwo wßy Cumières, kotruž ßu shubili, njeporadźichu.

Wczerawschi wuspěch wužijo k ranju wot rěki nasche regimenty dale postupowachu a njepschećelowe hrjebje k krótkemu wjeczorej a k połodnju wot Douaumonta dobuchu.

Skała k połodnju wot Haudromontskeho dwora je saßo w naschim wobßedżenstwje .

W Caillettestkim lěßu njepschećel zyły dźeń nasche stejischcza podarmo nadběhowasche. Późla jara cźežkeho krwawneho schkodowanja Franzowsojo 850 muži jatych shubichu. 14 maschinskich tśělbow je ßo sebralo.

Pola St. Soupleta a nad Herbe-Bois ßo we powětrowym wojowanju dwaj njepschećelskaj dwojotśeschnikaj wottśělischtaj.

Na rańschim wojownischczu njebě woßebitych podawkow.

Na balkanskim wojownischczu njepschećelszy lětarjo na Üsküb a Dżewdżeli bjes wuspěcha bomby mjetachu.

26. meje: **Na wjeczornym wojownischczu ßo na lěwym brjosy Maasy nadběh s ručznymi granatami, kotryž Franzowsojo k wjeczorej wot hórki 304 wuwjedźechu, wotrasy.**

Na rańschim brjosy Maasy ßmy dalsche nadběhi s wuspěchom cźinili. Nasche stejischcza k wjeczorej wot skały ßo rosschěrichu, Tiaumontska wudrjeńza ßo pschekroczi, a njepschećel ßo k połodnju wot Douaumontskeho wobtwjerdźenja dale wróczo cźißny. Pschi tychle wojowanjach ßo dalschich 600 muži saja, 12 maschinskich tśělbow ßo sebra.

Pola Loiwre (k dołhemu wjeczorej wot Rheimsa) Franzowsojo bjes wuspěcha nadpad s dymom sćinichu.

W rosprawje wot 21. meje naspomnjene wottśělene njepschećelske lětadło je 5., kotrež je leutnant Wintgens w powětrowym wojowanju pschewinył.

Na rańschim a balkanskim wojownischczu njeje ważnych podawkow było.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

24. meje: Na italskim wojownischczu ßu naschi wojazy hórski khribjet wot Salubio hacź Borzo wobßadźili. Na namjesnym khribjecze k połodnju wot doła je ßo njepschećel s Kempelskeje hory wotehnał. Bóle k połodnju Italszy hórki k ranju wot doła d'Assa a wobtwjerdźenu stronu pola Assiago a Arsiero wobßadźenu dźerża. Panzerowane wobtwjerdźenje Campolongo je w naschej ruzy. Naschi wojazy ßu ßo k dokomaj d'Assa a Posina bóle pschibliżili.

Wot sapočatka nascheho nadpada ßmy 24,400 Italskich, mjes nimi 524 offizěrow, sajeli, 251 kanonow, 101 maschinskich tśělbow a 16 minymjetakow sebrali.

Hdyž njepschećel nasch kraj wopuschczi, italske wobydlerstwo sdźěla s nim ßobu dźe. Ludźo, kotsiž ßwój kraj wopuschcza, budźa ßwoje pschisamknjenje k njepschećelej pšhed khostanskim prawom samolwicź dyrbjecź.

25. meje: Na ruskim wojownischczu ßu nasche wobhonjerske wotdźělenja na někotrych městnach wuspěschne nadpady cźinike. Położenje njeje ßo pscheměniło.

Na italskim wojownischczu ßo pola Doberdo, Flicza a Plöckena žiwsticho wojowasche hacź poßlednje dny. Wosobite njepschećelowe nadběhi pschećiwo Peutelsteinej ßo wotpokasachu.

W Brandskim dole ßu naschi wojazy Chiesa wobßadźili. Dosběranje na wojownischczu nasch dobytk hischcze wo 10 kanonow powyschi.

Jena eskadra naschich namórskich lětadłow je na dwórischczo a wojerske twary w Latisanje bomby mjetała. B.

Italska wójskowa rosprawa.

25. meje: Wot St. Elvio hacź k Gardaskemu jězorej žiwe artillerske tśělenje pola Cevedale a Tonale.

W Lagarinskim dole njepschećel w nozy 24. meje mózny bombardement pschećiwo naschim stejischczam na Cont-Zugna puschczi, dwaj nadběhaj wón na Serravalle a Col Buole sćini. Wón ßo s doraßom wróczo cźißny. Rano 24. meje wón s cźerstwymi wojakami nowy ßylny nadběh pschećiwo Buone sćini. Wón ßo s jara cźežkim schkodowanjom wróczo cźißny a ßo s naschimi wojakami pschescźěhasche, kotsiž hischcze Parmesansku hórku k krótkemu ranju tuteje hory wróczo dobychu. 24. meje bě žiwe artillerske tśělenje. Nasche batterije połny trjechak na jenu njepschećelsku kanonu ßrěnjeho kalibra dozpichu, kotruž do Ponzacchio cźehnjechu a powróczichu. Mjes Vasarsu a Posinu njepschećel nadběh sćini, hdyž bě wo dnjo s artilleriju do naschich stejischczow na Pasubio tśělak. Ssylne wotdźělenja pěschkow ßo s naschim tśělenjom poßnyczechu a ßo rospuschćiwschi wróczo sbichu. Mjes Osina a Astachskim dołom njepschećelowa artillerija wot hory Maggio hacź Toraro ßylnje dźěłasche. Nasche batterije s wuspěchom wotmołwjachu. Pola Asagio a w Suganaskim dole njeje ßo położenje pscheměniło. Nasche batterije na napschećnym brjosy hory San Michele jedyn sklad munizije do powětra tśělichu. B.

Wo wojowanju w połodnischej Tirolskej nowiny „Corriere della Sera" pischu: Pschi wojowanju w dole Terragnola ßo alpinszy honjerjo s pschemozu pschemoženi skoro hacź do poßlednjeho muża woprowachu. Poßylnjenja njemóžachu ßo pschiwjesćź, dokelž bě njepschećelowy cźischcź na wschěch městnach fronty jenak wulki. W nozy Awstriszy pschezo běłe mantle wobleczeni nadběhi cźinjachu. B.

Cźekanje italskeho wobydlerstwa.

Italske wobydlerstwo połodnischeje Tirolskeje, s kotrejež je awstriske wójsko italske wójsko wucźischcźało, do ßußodnych italskich stronow cźeka. Kaž „Corriere Vicentino" pische, je 20,000 cźeknjenzow we Vicenzy wucźek pytało. Tamnischi biskop wobydlerjow napomina, so bychu cźeknjenzam pomhali. Tež w druhich městnach Vincenzaskeje provinzy je ßo wjele cźeknjenzow samješćiło, dokelž dyrbja ßo Asiago, Arsiero a druhe pschi mjesy leżaze městna wopuschćicź. — Biskopjo w hornjej Italskej dźewjećdźnjowske prózstwowne modlitwy sa dobyće italskich brónjow wotměwaju. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

24. meje popołdnju: W Champagni Němzy s pomozu dymoweho nadpada ßo k naschim linijam k wjeczorej wot Navarina pschibliżicź spytachu. Sawěraze tśělenje jich do jich hrjebjow wróczo cźißny. Na lěwym brjosy Maaßy Němzy w nozy ßylne nadběhi k ranju „Morweho muża" spytachu. Po wojowanju muž pschećiwo mużej ßo njepschećel sa płaćiznu khětrych woporow do wßy Cumières dobu. S powjesćzow, kotrež ßu doschle, je spóznacź, so njepschećelske mozy, kotrež ßu ßo wot 21. meje pola „Morweho muża" postajiłe, wjazy dyžli tśi diwizije wucźinjeja. Na prawej stronje Maaßy ßo s artillerju wojowasche a pola Haudromonta a Douaumonta ßo ßylne nadběhi cźinjachu. Njedźiwajcy njepschećelowego roshorjenja, kotryž njeliczliwschi cźłowske žiwjenja sastaja, ßo njepschećelej poradźi, ßo na někotrych městnach k ranju Douaumontskeho

wobtwjerdźenja (kotrež ßu Franzowsojo dźeń prjedy dobyli) postajicź. Wschě nadběhi k wjeczorej wot Douaumontskeho wobtwjerdźenja a do njeho ßo cźinjaze, ßo ſ naschim tſělenjom slemichu. We Woevre bě bombardement pola Eix a Moutainville.

24. meje wjeczor: Na lěwym brjosy Maaßy je infanterija k ranju wot „Morweho muża“ dale wojowała. Wospjet je nascha artillerija njepscheczela sadźerżaka, kotryż se wßy Cumières wuńcź spyta. Popołdnju ßu naschi wojazy ſ napscheczným nadběhom hrjebje pschi połodnischej kromje wßy saßo dobyli. Na prawym brjosy Maaßy je ßo ßylnosćź tſělenja pola Douaumontskeho wobtwjerdźenja podwojika, do kotrehoż je ßo njepscheczel woßebje sakußał. Njemdre nadběhi ſ dwěmaj bayerskimaj diwisijomaj, kotrejż stej w nowschim cźaßu k froncźe pschischkej, ßu ßo psches zyły dźeń cźinike. Po někotrych podarmotnych pospytach a po wulkim schkodowanju je njepscheczel wobtwjerdźenjowe rospadanki saßo wobßadźił, kotrehoż pschikhody naschi wojazy wobßadźene dźerża. S dobom njepscheczel spyta, nasche stejischcźa w Cailletteskim lěßu wobeńcź, tola temu ßo ſ naschim sawěranskim tſělenjom sadźewa. Na druhich frontach njebě ważnych podawkow. B.

Ruska wójſkowa rosprawa.

23. meje: Na wjeczornej froncźe k połodnju wot Krewa wjeczor 21. meje minje wubuchnycź dachmy a likowu kromu wobßadźichmy. Pola Kuchozkeje Wole (34 kilometrow k dołhemu ranju wot Rafalowki) dźěle jeneho ſ naschich regimentow, ßo ſ artilleriju podpjerajo, Němzow psches rěku Wjeßeluchu cźißnychu, kotraż ßo do Pripeta wuliwa, a njedawno wuryte hrjebje ſrunachu.

W Galizijskej njepscheczelska artillerija do naschich stejischcźow k połnozy Bucźaza nad Strypu ſe schrapnellami tſělesche, w kotrychż ßo schkleńczane cźrjopy namakachu. Na druhej froncźe njeje ßo położenje pscheměniło.

Kawkasus: K krótkemu wjeczorej wot Trapezunta ßu ßo 21. meje wospjet spytane turkowske nadběhi wotrasyke. Jene na Gümuschkhana (71 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Trapezunta) postupowaze ruske wotdźělenje Turkow ſ wobtwjerdźeneho stejischcźa pschi khribjecźe połnóznych Tawruskich horow cźißny.

Persiska: Na město Mossul postupujo naschi wojazy Serdecht, 40 kilometrow k wjeczorej wot Sakiza, wobßadźichu. B.

24. meje: Pola Dalinskeje kupy Němzy nasche pschedßunjene hrjebje nadběhacź spytachu, tola nasche tſělenje jich ſ khětrym schkodowanjom wrócźo cźißny. Pola Baschlikow, k połnozy Olykskeho dwórischcźa, awstrijzy pólni straźnizy naschich wobhonjerjow nadpadźechu, naschi pak napscheczíwny nadběh ſ ruczným granatami sčinichu a njepscheczela wotehnachu. B.

Poßylnjenje ruskeje wjeczorneje frouty.

S Kopenhagena ßo powě: Poßlednje dny ßu póstske poßylki ſ Ruskeje wuwostałe. Tudomni Rußojo maja sa to, so to ſ ważnymi podawkami w Ruskej swißuje. Wschelake ſnamjenja na to pokasuja, so ßo wjele wójska na połnózny dźěl wjeczorneje fronty sćele. (Köln. Ztg.)

Zar ßerbskich wojakow wobhladuje.

Bukarestiske nowiny „Dimineata“ ſ Odeßy powjedźa: Blizšche dny zar tu pschijědźe, so by ßerbskich wojakow. kotrychż je ßo 20000 wuwucźiło, wobhladował. Sa zarowe powitanje ßo wulke pschihoty cźinja. B.

Wojowanje w Mesopotamskej.

S Londona ßo powě: Po powjesćzi jendźelskeho wójnskeho ministra ßu Turkojo 19. meje pschedßunjene stejischcźa na prawym brjosy Tigrisa wopuschcźili. General Gorringe je Turkow nadpadnył a Dugnilahsku naßypanzu dobył. Njepscheczel hischcźe Sannaiyatsku naßypanzu na lěwym brjosy sakituje.

Jene ruske kavalleriske wotdźělenje je po khrobłym jěchanju k wójsku generala Gorringe doječhało. B.

Irski městokral wo irskim sběžku.

Lord Wimborne, irski městokral, je psched komißiju, kotraż je ßo k pschepytanju irskeho sběžka postajiła, spodźiwanje sbudźazu rosprawu podał. Lord Wimborne, kotryż je napscheczo wschemu woczakanju w ßwojim sastojnstwje wostał, mózesche ßo połnje woprawdźicź. Jeho rosprawa spodźiwnje nusu wójnskeho ministra wobßwětła. Wón mjenujzy praji, so je ſ cźaßom Londonskemu knjeżerstwu powjesćź wo straschnym revoluzionarnym hibanju w Irlandskej póßłał. Wójnske ministerstwo je pak jemu wotmolwiło, ſo žanych wojakow ſa Irlandsku wotedacź njemóże. — Irska wójnska rada je saßo dweju sběžkarjow k ßmjercźi saßudźiła, tola staj ßo wobaj k jastwu na 10 lět wobhnadźiłoj. B.

Schtworoſwjaskowe wupjeranje w Grichiskej.

S Athena ßo powě: Franzowszy wojazy njejabzy do Yenidza pschicźahnychu, dweju Grichow sajachu a jeju do hłowneho kwartěra schtworoſwjaskoweho wójska wotwjedźechu. Tam jeju jako wobhojerjow němskeho a bołharskeho knjeżerstwa wobskorżichu a k ßmjercźi saßudźichu. Jene franzowske wotdźělenje jeju do Yenidza wrócźo dowjedźe a psched městom satsěli. Na protest grichiskeje wyschnosćze franzowski general wotmolwi, so ßo wobhonjerjo njech ßu kajkejeżkuli narodnosćze pschichodnje po tym ßamym waschnju saßudźa. B.

Se Salonikia ßo powě, so ßu Franzowsojo hacźenja rěki Wardara pscheryli. Grichiskim ratarjam je ßo ſ powodźenjom wulka schkoda nacźiniła. B.

Podawki na Balkanje.

Se Salonikia ßo powě: Pod pschedßydstwom hłowneho komandanta schtworoſwjaskoweho rańscheho wójska, Sarrailla, je ßo wulke wuradźenje wschěch komandantow wotmětło, pschi kotrymž ßu ßo też hłowny jendźelski komandant Milne a ßerbšzy offižerojo wobdźělili. Ważne wobſamknjenja ßu ßo pjecźa stake. Wot někotrych dnjow ßo wojazy pschestajeja. Sarrail wojerske pschihoty we wulkim stilu cźini. Na tym njeje wjazy dwělowacź, so schtworoſwjaskowe wójsko postupanje pschecźiwo němsko-bołharskemu wójsku cźini. Sserbšzy wojazy ßo njepschestawajzy pschiwožuja; hacź dotal je ßo 48,000 muži na kraj wußadźiło. Powjeda ßo też, so ßo ruszy wojazy pschiwjesu, so bychu ßo pschi wojowanju wobdźělili. Nimo měry wulke hromady munizije, batterije a konje ßo na kraj woża. Wojerska wyschnosćź je sakasaka, powjesćze wo wójsku rosschěricź. B.

Wojowanje w krajinje nad Wardarom.

Mailandski „Secolo“ ſe Salonikia powě, so ßo na prawym Wardarowym brjosy mjes mjeńschimi wotdźělenjemi wojuje. Na lěwym brjosy je ßylna artilleriska tſělenza. B.

Ssasonow wo Rumunskej a wójnje.

Ruski minister ſwonkownych naležnosćzow Ssasonow je redaktorej rumunskich nowin „Journal de Balcan“, kotryż w tu khwilu w Pětrogradze pschebywa, rosrěcźenje pschiſwolił. Wón mjes druhim praji: Zadanje ſa ßwobodu a njewotwißnosćzu, kotrež je w Rumunskej mózne, smóżni, so tutón stat prózowanjam Němskeje a Awstriskeje napscheczo steji. Nadźiju ßo, so Rumunska po tutym puczu duzy ßwoje narodne ideale do skutka staji. Pola naß je drje poßledni cźaß sjawne měnjenje něschto njespokajom w nastupanju hospodarskich wucźinjenjow Rumunskeje ſ Němskej a Awstriskej. Tymle wucźinjenjam je ſ pohladom na hospodarske interežy Rumunskeje hacź do wěsteje měry srosumicź, tele wucźinjenja maja pak też politisku ważnosćź, dokelž zentralnym mozam mózność dawaja, wójnu dale wjesćź. Ssasanow potom wo Sserbiji a Bołharskej rěcźesche. Wójna budźe tak dołho tracź hacź Němska bjeswužitnosćź ßwojich napinanjow dopósnaje. Doniž ßo to njestanje, njemóże ßo wo měrje rěcźecź B.

Spuschczenje grichiskich reserwistow.

Psches Paris ßo ſ Athena powě: Knjeżerstwo je wobſamkło, dokelž je ſwolanje rekrutow lětnika 1916 skónczene, ßydom lětnikow reserwy puschczicź. B.

Khěžorstwowy ßejm wo wojerskej zensurje.

Khěžorstwowy ßejm je ßo ßrjedu ſ nowa ſ zensuru sabjerał. Nationalliberalny sapóßłanz dr. **Stresemann** namjetowasche, so by ßo khěžorstwowy kanzler ſa to postarał, so ßměło ßo jenož ſ pschihłoßowanjom khěžorstwoweho kanzlera wudawanje jenych nowin sakasacź. Dale ma ßo khěžorstwowy kanzler napominacź, so by khěžorstwowemu ßejmej sakonjowy naczisk pschedpołożił, ſ kotrymž ßo ſa cźaß wójny trěbna wěstosćź w nastupanju sapschimanja wojerskeje mozy do staczanskeho žiwjenja dawa.

Zentrumski sapóßłanz dr. **Pfleger** ßo na to wobcźežowasche, so ßo wojerska móz prawa mozuje, kotrež ßo jej po wobleh-njenskim prawje saleži. Pschi tym ßo wojerska móz na to powołuje, so ßu jejne naprawy dla sjawneje bjesstraschnosćze nusne. W Bayer-

ſkej je jedyn generalny komando pſchedawanje ruczných zentrifugow ſakaſak. We wokrjeßu jeneho druheho armeekorpſa ßo trjebanje zuſnych ßkowow na firmowych ſchkitach ſakaſa. Tónle wukas je drje derje mĕnjeny, tola ſchto ma wón ſe ſjawnej bjesſtraſchnoſczu czinicz? Pſchecziwo nowinam ßo bjeswohladnje ſakrocžuje. So by ßo ſ humorom ſapoczako: jenemu redaktorej ßo, dokelž bĕ ßo pſchecziwo jenej ſakaſni pſcheſchoł, pſchidate khlĕbowe ſnamki wſachu. S doſpołnym ſakaſanjom nowinow ßo zyke exiſtenzy ſahubjuja. We wubjerku ßu ßo tajke hrube pady ſdželike, ſo dyrbi ßo wobžarowacz, ſo ſjednoczene knjeżerſtwa ßame njeißu naſtork k temu dake, ſo ma ßo ſakaſanje jenych nowin wot pſchihłoßowanja khĕžorſtwoweho kanzlera wotwißne ſczinicz. Nowiny ßu ßo potłóczike, dokelž ßu wo hoſpodarſkich naprawach ßudžike. Dla naſtawka wo butrowym praſchenju a dla wĕzowneje kritiki wo trjebanju khlĕboweho žita k palenju palenza ßu ßo jene nowiny ſakaſake.

Sozialdemokrat **Emmel** ßebi žadaſche, ſo ßo nichtó njeßmĕł do ſakitanſkeje jatby wſacz, hdyž ßo pſchiczíny ſa to njemjenuja. Wón potom na póſtſku a telegramowu ſawjeru ſkorżeſche, pod kotrejž zyły kraj czerpi. Nĕkotre pożyłki na njeho ßu ßo pſchekſchiwike. (Mĕſtopſchedßyda dr. Paaſcha jeho tuteho wuraſa dla naßwari.) Wobczežowanja wuſwolerjow na jich ſapóßłanza njeßmĕte ßo wróczo dżerżecz. Jedna ßo wo ſakładne prawo zykeho khĕžorſtwoweho ßejma, kotryž ßebi njeßmĕ lubicz dacz, ſo by ßo na tajke waſchnje pod wojerſku diktaturu ſtajił. Tež ſapſchimanje do petiziſkeho prawa ſtaczanow na najwótriſcho wotpokaſujemy.

Doprĕdkarſki **Lieſching** praji, ſo wobczežowanja pola pruſkeho miniſtra ſnutskownych naležnoſczow a pola khĕžorſtwoweho kanzlera pſcheczíwo zenſurje wojerſkeje mozy niczo njepomhaju. Wot khĕžorſtwoweho kanzlera njeje wón ſ zyła żaneje wotmołwy doſtał. Miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſczow bĕ jeho wobczežowanje generalnemu komandej pſchipokaſako. Generalny komando pak je najwyſchſcha a poßlednja inſtanza. B.

Pjata wójnſka pożczonka.

Khĕžorſtwowemu ßejmej ßo nowa kreditna pſchedkoha, a to ſaßo we wyßokoſczi dżeßacz milijardow pſchedpołoži. Poßlednja pożczonka drje hacz do lĕcza doßaha, khĕžorſtwowemu ßejmej pak nochzedża ßo w horzym czaßu ſeńcz dacz. Duž khĕžorſtwowy ßejm wo nowej pożczonzy hiſchcze pſched ßwjatkami wobſamknje.

(Voſſiſche Zeitung.)

Dr. Helfferich nowy pruſki miniſter ſnutskownych naležnoſczow.

Khĕžor je ſtatneho ſekretara ſnutskownych naležnoſczow dr. Delbrücka po jeho pſcheczu ſe ſaſtojnſtwa puſchczik a jemu rjad czorneho worjoła ſpożczik. Na jeho mĕſto je wón ſtatneho ſekretara khĕžorſtwoweho poſkłada, dr. Helffericha, ſa ſtatneho ſekretara ſnutskownych naležnoſczow a naměſtnika khĕžorſtwoweho kanzlera pomjenował.

Sa naßlĕdnika dr. Helffericha je ßo elſaſko-lothringſki ſtatny ſekretar hrabja ſ Roedern powołał. B.

Dr. Helfferich je ßo ßrjedu jako ſtatny ſekretar ſnutskownych naležnoſczow khĕžorſtwowemu ßejmej pſchedſtajił. Wón pſchi tym na wulke ſaßłużby w mĕrje a we wójnje ßwojeho pſchedkhadnika dr. Delbrücka pokaſowaſche, kotrehož mjeno budże ßo w nĕmſkich ſtawiſnach pſchezo jaßnje błyſchczicz. B.

Saloženje wójnſkeho ſeżiwjerſtwa.

Swjaſkowa rada je khĕžorſtwowemu kanzlerej połnomóz daka, nowu, jemu njepoßrĕdnje podſtajenu wyſchnoſcz, wójnſke ſeżiwjerſtwo, ſałożicz. Sa pſchedßydu tuteje wyſchnoſcze je ßo wyſchſchi preſident ranſchopruſkeje provinzy, ſ Batozki, pomjenował. Wón połnomóz doſtanje, wo wſchej żiwnoſczi, ßyriſnach a druhich wĕzach, kotrež ßu k ſeżiwjenju trĕbne, dale wo pizowadłach a k ſaſtaranju ſkota trĕbnych ßyriſnach roskaſowacz. Roskaſowanſke prawo ßo na wſchón wobkhad żiwnoſcze, na wuwos a pſchiwos a na poſtajenje płaczíſnow poczahuje. B.

Pſchedßyda wójnſkeho ſeżiwjerſtwa ſ Batozki mĕni, ſo ſa czaß wójny wĕſty njedoſtatk mjaßa a tuka woſtanje, ſo pak mamy woprawdżite wobczežnoſcze w ſaſtaranju żiwnoſcze abo prawiſchim roſdżĕlenju tola jenož hacz k ſapoczatkej bliżſchich żnjow, potajkim nĕhdże dżeßacz njedżel, pſchewinycz.

Khlĕbowe pſchidawki ſa dżĕlaczerjow a njeſamożitych.

Pſchetrjebanje mjaßa dyrbi ßo nĕtkole ſamjeſowacz, ſo bychmy k naſymje a ſymje doſcz dejneho ſkota a ſkót k rĕſu mĕli. Wobczežnoſcze ſeżiwjenja ßo ſ tym powjetſcha. So by ßo tak daloko hacz móżno pomhako, khĕžorſtwowa żitowa ſaradżerńja mjes ſwjaſkowe staty wjazy muki wudżĕli, ſo bychu induſtrialni dżĕlaczerjo a njeſamożity lud w mĕſtach, runje kaž ratarſzy dżĕlaczerjo na ßynowych żnjach pſchidawk khlĕba doſtawali. B.

Turkowſzy hoſczo w Barlinje.

Ssobuſtawy turkowſkeho ßejma ßu ſandżeny tydżeń Barlin wopytali. Barlinſki wyſchſchi mĕſchczanoſta Wermuth turkowſkich hoſczi powita, w ßwojej rĕczi ſ wjeßelom na to ſpominajo, ſo je nĕtko ſaßo Barlin ſ Konſtantinoplom ſe żeleſnizu ſwjaſany. W khĕžorſtwowym ßejmje ßo k czeſczi turkowſkich ſapóßłanzow ßwjedżeńſke powitanje wotmĕ. Poſdżiſcho ſtaj tež hiſchcze khĕžorſtwowy kanzler a khĕžor turtowſkich hoſczi powitałoj. B.

Hollandſka minykładżaza łódż ßo potepiła.

Amſterdamſkemu „Handelsbladej" ßo ſ Niuwediepa piſche, ſo je minykładżaza łódż „Schelde" ſ pſchiſtawa jĕdżo, do artilleriſkeje łódże „Bellona" ſawadżika. „Schelde" ßo ſa dwĕ minucze podniri. Zyke mużſtwo je ßo wukhowało. B.

Hollandſke wójſko.

Hollandſki ſenat je nowemu wójnſkemu ſakonjej pſchihłoßował. Po nim ßo wójſko wot 80,000 muži na 100,000 muži poßylni. K poſtajenju druheje reſerwy ma ßo dobrowólna ludowa garda podpjeracz a ßo na 400,000 muži powyſchicz.

B.

Norwegſka parna łódż ßo potepiła.

Jedyn awſtriſki podmórſki czołm je norwegſku parnu łódż „Tjamo", kotraž ſ Cardiffa do Genuy wuhlo wjeſeſche, potepił.

B.

Ze Serbow.

— **Narodniny krala Bjedricha Auguſta** ßu ßwĕrni Sakſojo po zyłym kraju ſe ſahorjenjom ßwjeczili. W Budyſchinje rano ßwjedżeńſke ſwonjenje kralowe narodniny pſchipowjedżi. Mĕſchczańſke a priwatne twarjenja ßo ſ khorhojemi pyſchachu a wſchelake wokna kralowu büſtu abo wobras pokaſowachu. ½11 hodżin ßo ſ wĕże radneje khĕże Ambroſiſki khwalbny khĕrluſch piſkaſche. W ſchulach ßo we ßwjedżenſkich aktach na kralowe narodniny ſpominaſche. Pſchipołdnju ßo na żitnych wikach parola ſa garniſonu wudawaſche. Pſchi ſkładnoſczi kralowych narodninow ßo ſ nowa hoſdże do wójnſkeho ſtołpa bijachu a wot kurjerjow a njekurjerjow ßo dary k lĕpſchemu ſranjenych ſbĕrachu. Mjes khudych mĕſto bĕrny wudżĕlicz da.

— **(Sſo tepika.)** Pjatk wjeczor je ßo ſ pſchiwalom wody, kotraž ßo pſchi ßylnym njewjedrje do Sprewje lijeſche, pſched warom pola ſtareho wowoda jene żónſke cżĕło ſ hłubiny wuſbĕhło. S cżołmom jo k brjohej dowjeſechu. Hacz runje je cżĕło po ſdaczu dlĕſchi cżaß we wodże leżało, dokelž ßo jemu hižo włoßy ſ hłowy puſchczachu, bĕ tola hiſchcze ſpóſnacz, ſo bĕ wono młoda żónſka. Hacz dotal hiſchcze mjeno tepjeneje njeſnaja. W Budyſchinje njeje na poliziji ſnate, ſo by ßo jena żónſka poßledni cżaß ſhubiła.

— **(Mĕſchczańſke pſchedawanje jejow.)** Budyſka rada je wulku hromadu danſkich jejow nakupiła, ſo by je ſamożitym wobydlerjam Budyſchina po 21 pjenjezkach pſchedawała. Kaž je ſ jejneho woſjewjenja widżecz, je pak ßo hacz dotal mało kupzow ſa tele jeja namakało. Kaž ßo ſda, njeje wjele ludżom hódno, tſjoch abo pjecz jejow dla ßo na pucz podacz. Tehodła je rada poſtajiła, ſo móża hoſpodarſtwa hacz do 3 woßobow na dobo 5 jejow a hoſpodarſtwa ſ wjazy dyżli 3 woßobami na dobo 10 jejow w mĕſchczańſkej pſchedawarni kupicz. — Njeſamożitym wobydlerjam rada awſtriſke jeja po 13 pjenjezkach pſchedawa.

— **(Pſchedwjedżenje pożczenych wojerſkich koni.)** Ratarjo w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje, kotrymž je narunanſki konjowy depot w Draždżanach konje pożcził, maja je wutoru 30. meje popołdnju w 1 hodżinje na drjewowych wikach w Budyſchinje dla wobhładanja a wotewſacza krwe pſchedſtajicz. Sa konje, kotrež njemóża bĕżecz, ma ßo ſkotołĕkarſke wobßwĕdczenje pſchinjeſcz.

— **(Paduſchſtwo na wikach.)** Kublerjej Schkleńczerjej ſ Hunjowa je ſandżenu ßobotu jedyn njeſnaty paduch ſ woſa wulki korb jejow kradnył. Schkleńczerjowa dżowka naſdala jeneho muża ſ korbom hicz widżeſche, a wona ßo dżiwaſche, ſo ßo jej mużowy korb tak jara ſnaty bycz ſdaſche. Hdyž potom k woſej ſtupi, pytny, ſo je zuſy muż jejny korb kradnył. Mjes tym bĕ ßo paduch ſhubił. —

Jenej žonje na butrowych wikach žu žobotu korb polny butry kradnyli.

— **(Spožczenje titulow.)** Rěčznikej a notatej Wesserej je žo titul justizneho radźiczela, seminarskemu direktorej Eisenschmidtej titul schulskeho radźiczela, komornemu hudźbnemu direktorej Biehli titul professora hudźby spožcził.

— **Czestny kschiž je žo spožcził:** Gmejnskemu pschedstejiczerjej a wjeßnemu žudnikej Hanšzy w Nadźanezach. — Wjeßnemu žudnikej a šmerzej Mosigej w Boschezach. — Gmejnskemu starschemu a wjeßnemu žudnikej kublerjej Kubizy we Wawizach. — Wjeßnemu žudnikej a šmerzej Ssmoli w Bronju. — Wjeßnemu žudnikej a šmerzej Czornakej w Kalbizach. — Gmejnskemu pschedstejiczerjej Zyžej w Poczaplizach. — Wjeßnemu žudnikej a kublerjej Panachej w Bójßwezach. — Gmejnskemu pschedstejiczerjej Janaschej w Raschowje. — Gmejnskemu pschedstejiczerjej Zyžej we Wotrowje. — Gmejnskemu starschemu žiwnoscžerjej Bohuwěrej Pawlikej we Wulkej Dubrawje.

Saßlužbny kschiž je žo spožcził: Wyschschemu wuczerjej kantorej Ssmoli w Budestezach.

— **(Sakasane pokupjenje jejow, twaroha a pjerisny.)** Komunalny swjask a Budyske hamtske hejtmanstwo staj wosjewikoj, so tajzy ludźo, kotsiž nimaju woßebite dowolenske pißmo, njeßmědźa jeja, twaroh a pjerisnu w Budyschinje, Biskopizach a Budyskim hamskim hejtmanstwje kupowacź, jeli so s nimi wikuja.

— **(Spěchowanje plahowanja žwini.)** Khěžorstwowa žitowa saradźerńja je Sakskej k wudźerženju ranzow wjetschu dźělbu pizowadłow, kaž wukrajne wotruby, majß, muku, rybjazu muku atd. poskiczało. Krajna kulturna rada w Draždźanach, Sidonienstr. 14 Abteilung Futterschrot; tym ratarjam, kotsiž chzedźa tele pizowadła sa žwoje ranzy wužicź, trěbne formulary, kotrež dyrbja žo wupjelnicź, sczele. Sa jenu ranzu žo 2 zentnajej pizy pschiswola, a to zentnar po 20 hriwnach.

— **(Piza sa kobły a kruwy, kotrež žu porodźiłe.)** So by žo wocżehnjenje młodeho skota spěchowało, je hamtske hejtmanstwo wobsamkło wěste dźělby pizowadłow s pschipokasanych składow wotrubow, majßoweho schróta a jeczmjenjoweje pizy k sastaranju kobłow a kruwow, kotrež žu porodźiłe, wróczo stajicź. Sa kóždu tajku koblu abo kruwu zentralna rosdźelerńja, firma Paul Schulze Nachf. w Budyschinje na kupowansku khartku, wot gmejnskeje wyschnoscże wustajenu, zentnar pizy pschipokasa. Prawo na kupowansku khartku abo jejne wužicże spadnje dwaj měßazaj po dnju, na kotrymž je žo skoczo narodźiło.

S **Pschiwczicz.** Knjesej ryczerskublowemu najenkej je žo titul a rjad ratarskeho radźiczela spožcził.

S **Hrubocźicz.** Tele dny je tudomnemu žiwnoscżerjej Groschi jedyn paduch w domskim, hdyž nichtó doma njebě, s jeneho khamora w najstwje 15 hriwnow pjenjes, jenu narucznizu a mjaßowe snamki kradnył. Paduch je cżlowjek, žnadź jedyn wokolonoscheŕ, byl, kotryž je w Groschicz domje žwědomy. Ssußodowa dźowka je widźała, kak je jedyn mužski s jěsdnym kolom k Groschiz dworej pschijěł a s poßlednizu do domskeho stupił.

S **Hucźiny.** Na Boże stpicże popołdnju wotměje Budyske pobocżne Gustav-Adolfske towarstwo tu žwój lětuschi žwjedźeń. Lońsche lěto w Sserbach žaneho zyrkwinskeho žwjedźenja njeßmy měli. Lětža pak mamy k naschej woßadże dowěru, so žo tu tajki žwjedźeń, wěso dla khutneho cżaża jeno cżichi, s radoscżu horjewosmje. Je tola 100 lět, so žu evangelszy wěrybratsja naschu, we wójnje wotpalenu zyrkej twaricź pomhali. Duž dopomńmy žo też na nětczischu wójnsku nusu naschich wěrybratrow w rosproschenju a witajmy wschitkich pschecżelow Gustav-Adolfskeho towarstwa s bliskoscże a dalekoscże do nascheje woßady na žwjedźeń. Prědowacź budźetaj na němskim knjes farar Giersch s Arnsdorfa pola Děczina, na žerbskim knjes farar Sarjeńk s Khwaczicz.

S **Khróscźicz.** Ryczerski kschiž 1. rjadownje Albrechtskeho rjada je žo krajnostawskemu sapóßłanzej Michałej Kokli spožcził.

S **Wjelecźina.** Nowa turnowarnja je žo njedźelu poßwjecźiła. Wona dyrbi niz jenoz turnowanju, ale też k hajenju młodźiny žłužicź.

S **Halschtrowa.** Pónděelu rano žu njedaloko Walowskeje hajnkownje 52 lětneho prokurista Burkhardta w Rehnsdorfskim knjezim hacże morweho namakali. Hacz je Burkhardt nahle woßłabnył abo hacz je na nahłej drósy knjejstwo nad žwojim kolom shubił, abo hacz je žo njesboże s někajkej druhej pschicżinu stało, njeje žo hischcże wujaßniło. Snjesbożeny bě w dobrych wobstejnoscżach žiwy a žonu a pjecz dźěcži po žebi sawostaji.

S **Ketliz.** Nasch dołholětny duchowny, knjes farar lic. theol. Jan Jurij Rjencz je žo žrjedu njenadźizy se žiwjenja wotwołał. Hischcże wutoru bě wón žwoje sastojnske dźěła hladał a wjeczor bě po sdaczu strowy spacz schoł. S tuteho spanja njeje wjazy wotucźił. Ssrjedn rano žo po woßadże nastróżaza powjesćz rosnjeße, so je žo jejny žwěrny dołholětny duschowpastyŕ minył. Knjes farar Rjencz je žo w naschej woßadże jako žyn jejneho něhduscheho diakona a posdźischeho fararja Rjeńcża 29. januara 1856 narodźił. Bohoßłowstwo studowawschi žo 20 julija 1879 jako diakonus do Ketliz powoła a žo 22. julija 1888 na město žwojeho nana sa fararja wuswoli. Wón je njewoženjeny wostał, jeho zyła luboscź jeho Ketliczanskej woßadże žłuschesche. Sa žwoje młode lěta je wobschěrnu khroniku nascheje woßady napißał, kotrejež stawisny bě wón dokładnje studował. Nascha zyła woßada wo njeho žaruje, jeho žwěrne dźěło s dźakownoscżu wopominajo.

S **Łasa.** Njedźelu 21. meje žebi Rakecżanske towarstwo „Jednota" do Łasa wuje, so by tu naschim Sserbam něschto wjeßełych hodźinkow poskicźiło. Pucz tam a žem bě rjany. Na spoczatku sabawy pschedßyda cżrjódźy hoscźi roskładże, kajke žu te cżaßy cżeżke, kelko muži s nascheje domisny, młodych a starych, daloko wonka sa naß na straži steji, cżerpi a krwawi, kak pak ma kóždy wutracź; pschetoz Sserb je stajnje Bohu a kralej žwěrny do žmjercże, na cżoz wschitzy s zykeje wutroby kejżorej Wylemej tsoju „žławu" sahrimachu. Wschě spěwy a dźiwadłowe kruchi dźěchu bjes smylkow, tak, so je žo kóždemu hoscźej jara spodobało. Dokelž žo hoscżo po „starym" cżaßu skhadźowachu, dyrbjesche jedyn kruch (Michał a Wórscha) wuwostacź; wyschnoscź jeno do 12 hodźin poknozy dowola. Na polschtwórta hodźiny sabawa trajesche. — Tajke sarjadowanje w khutnym cżaßu njeje niczo wopacżne. Wjeßela myßl naß nad wodu sdźerži, tu doma kaž tam wonka. A je khwalobne, so towarstwo do žußodstwa dojědże, hdźeż w tu khwilu towarstwo (wójny dla) wotpoczuje. E. Czech s Rakez.

S **Filippsdorfa.** W tudomnej putniskej zyrkwi je žo sańdźeny tydźeń jubilejski žwjedźeń „hnadowneho dźiwa" žwjecźił. S pschijěsdom Litoměržiskeho biskopa, monsignora Großa, žo žwjatoczноscże sapoczachu. Wone s wospjetnych pontifikalnych mschow, spowjedanjow, prědowanjow atd. wobstejachu. Jako prědarjo běchu žo najwyschschi němszy duchowni s Czech wubrali. Tyßazy putnikow, też tajzy s najwoßebnischich žwójbow, běchu pschitomne. Putniska zyrkej bě pschi tejle składnoscźi rjenje wudebjena.

S **Draždźan.** Pschi składnoscźi žwojich narodninow je kral Bjedrich August wschěm wojerskim woßobam, kotrymž žu wojerszy roskasowarjo disziplinarne khostanja a wojerske žudy, prawnu móz mějaze khostanje napołożike, na poßwarjenje, pjenježne khostanje, jatbu, twjerdźisnisku jatbu abo jastwo na 6 měßazow žo wupschescżeraze, spuschcźił. — Dale je kral 43 khostanskim jatym žwobodu dał.

S **Draždźan.** Sa naßlědnika sakskeho póßłanza w Barlinje, tajneho knjesa se Salza a Lichtenau, kotryž 1. julija na wotpoczink póńdże, je žo tajny radźiczel w ministerstwje swonkownych naležnoscżow, komornik s Nostitz, pomjenował. Dale je žo na sakske póßłanstwo we Winje, kotrež je žo se žmjercżu póßłanza hrabje s Rexa wuprósniło, hamtski hejtman komornik s Nostitz-Wallwitz wubrał.

S **Wojerez.** Hantwjerszy, kotsiž też sa cżaß wójny radscho po kraju dundaju, hacz so bychu žebi se sprawnym dźělom khlěb saßłużili, dyrbja nětkole husto hłodu mrěcź. Sa naproschene pjenjesy cżasto žaneje jědże njedostanu, hdyž trěbne snamki a khartki nimaju. Tajkaj dwaj dundakaj we Wojerezach psched někotrymi dnjemi schkleńzu wukładneho wokna Hornez cżrijowych klamow na zyrkwinej drósy rosbischtaj. Hdyž jeju sajachu, prajischtaj, so staj se samyßom woknowu schkleńzu rosbiłoj, so mohłoj žo w jastwje najescź. Hdyž žwoje khostanje w jastwje wotßedźitaj, drje jeju do dźěłacżernje tyknu, so byschtaj žebi tam khlěb s wužitnym dźěłom saßłużiłoj.

Se **Sslepeho.** Wyschnoscźi bě žo pscheradźiło, so žu někotsi wobydlerjo w Sslepom wjetsche składy běrnow, muki, mjaßa, połcża, rožki atd. samjelczeli. Sańdźeny pjatk rano ½6 hodźin žo w pschitomnoscźi krajneho radźiczela, někotrych wachtmischtrow a jeneho wyschscheho wachtmischtra domy pschepytachu. W jenej žiwnoscźi, kotrejež wobßedźeŕ je we wójnje, 5 zentn. pschenicżneje muki, 40 zentnarjow běrnow, 8 zentnarjow rožki a wulki skład połcża a žuscheneho mjaßa namakachu. Muka a běrny žu žo hnydom sebrake. Pola druhich burow žo teho runja wjetsche składy samjelczaneje žiwnoscże wußlědźichu. Też w žußodnym Rownom njebě pschepytanje domow bjes wuswěcha. Jenemu burej bě

myßliczka pschipadka, ßwoje składy muki a polcza w holi sahrjebacź. Jako strażowarku bě wón jenu hłuchoněmu holzu postajił. Tale lescź pak jeho psched schkodu njewobarnowa. Jeho khowanka ßo wyschnoscźi pscheradźi, hdyž bě prjedy teho jedyn lubowar polcza něktore polcze ſ pěska wurył. Jedyn druhi bur ßebi wěz lěpje sawjedże. Wón ßwoje składy żiwnosce, hdyž wobhonjerska komißija do wßy pschińdże, na wós składże a je po drohach wokoło wożesche.

Wschelake se żiwjenja ßerbskeho wótczinza njebo Jana Ernsta Ssmolerja.

Ssmoleŕ w lěcze 1849.

Ssmoleŕ pscheßydli ßo po ßwjatkach lěta 1848 ſ Lipska do Budyschina a wsa tudy redakziju Serb. Nowin do ßwojeje ruki. Wón cźinjesche to cźim radscho, dokelž běchu tute nowiny runje tehdy też dowolnoscź dostałe, też wo politiskich wězach pißacź. Pschi tym wuži wón nětko kóždu składnoscź, so by pschi tehdomnischim smĕschku pschinarodźenu luboscź Sserbow k wyschnoscźi poßylnjował a sběhał. A jeho próza je dobre płody njeßka; pschetoż wschelazy dźakowachu ßo tehdy runje Ssmolerjej a jeho nowinam, so bjes sakskimi Sserbami ani jedyn w ßwĕrnoscźi k kralowskemu domej khabłak njeje, hdyž w lěcze 1849 w Draždźanach sběžk pschezo bóle a bóle stawasche.

Tschirner, hłowa sakskeje revoluzijskeje strony, běsche prjedy w Budyschinje ſ rĕcźnikom był a tam wĕso luboscź Sserbow k kralowskemu domej, kaž też Ssmolerjowy wliw na nich, sesnał. Wón wjedźesche tak, so tuta ßwĕrnoscź ani pola teho, ani pola tamnych ßo podrycź njehodźi, a běsche ßebi teho dla woßebity pucź wumyßlił, po kotrymž by jich k njeßwĕrnoscźi sawjedł. Wón běsche ßebi mjenujzy do hłowy stajił, so ßu Němzy wot Sserbow hidźeni a so dyrbi teho dla Ssmoleŕ jako dobry Serb wulki hidźeŕ Němzow bycź. Na to wón twarjesche. Hdyž pak budźische ßebi Ssmolerja a wschĕch Sserbow runje w tym nastupanju jenoż trochu wobhladał, dha budźische namakał, so runje cźi prawi, woprawdźiczi Němzy pola Sserbow we wulkej cześcźi steja, a so ßo jenoż cźi, kiž niczo prawe njejßu, mjenje waża, so pak wot hidźenju zyle żaneje rĕcze bycź njemóże. Tschirner pak cźinjesche po ßwojich wopacźnych nahladach a pózka jeneho Sskowjana do Budyschina, so by tam revoluziju abo sběžk do skutka stajił.

(Pschichodnje dale.)

Wußudźenja.

Khostanska komora. Hospodarstwowa sarjadowarka Bertha Emma Rumpez w Bolborzach bě na myschscheho dejerja Jana Jakuba Maurera, kotryž pola jejneho bratra ßłużesche, nawołała, so je maßlak. Jena kruwa dyrbjesche mjenujzy cźelo mĕcź, a schoßaŕ chzyische ludźi na pomoz sawołacź. Blizschi pucź psches trawnik wjedźesche, tola durje k njemu bĕchu samknjene. Po dołhim wurĕcźowanju, hdże je klucź, jón skónczńje Maurer se saka wucźeże. Wón pak bě ßo jara roshněwał, so bĕchu jeho maßlaka mjenowali. Teho dla na Rumpez sawoła: „Hłupy scźerbje, cźińcźe ßebi ßwój njerjad ßama!“ Rumpez bě na to Maurera skschiwdźenja dla wobskorźiła, a Budyski kawniski ßud bě jeho skschiwdźenja dla k 20 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k 4 dnjam arresta saßudźił. Maurer ßo pschecźiwo wußudej powoła, tola njemĕjesche wuspĕcha. Druha instanza wußud wobkrucźi.

+ Schĕßnacźelětny fabrikski dźĕłacźeŕ Wilhelm Tizka, nětkole w Sahorju bydlazy, bě loni na żelesniskim twarje w Dźĕżnikezach dźĕłał a na hodźinu 30 pjenjeżkow saßłużił. Na msdowej papjerzy bě wón 30 pjenjeżkow do 35 pscheměnił a bě ßwojemu nanej kasał, so by ßebi msdu dał wupłacźicź. Tizku dla falschowanja liscźiny k 6 njedźelam jastwa saßudźichu. Wotstorcźenje khostanja ßo njepschiswoli.

Přilopk.

* **(Zidke hnójnischcźa w sahrodże.)** Zidki hnój wschĕm rostlinam w sahrodże hoji. Jeho hłowna hódnoscź w tym wobsteji, so jón rostliny hnydom wużija, mjes tym so ßo twjerde hnójnischcźo hakle po nĕcźim tak daloko rospuschcźi, so móża jo rostliny pschetrjebacź. Zidki hnój ßo najlĕpje ſ bjesßłomneho kruwjazeho a wowcźeho hnoja dźĕła, kotryž ßo w jusche abo wodże rospuschcźi. W hródźi abo na pastwje ßo tutón hnój sběra, ßud ßo ſ nim hacź do jeneje tscźiny pjelni, potom ßo woda abo jucha pschilinje. Tónle rosmĕschk ßo huscźischo rosmĕscha, so wschĕ tolsche kruchi reseńdu a potom ßo pschikryje. Rosmĕschenje, kotreż ßo potom sapocźnje, schtyri abo wóßom njedźel traje. Po tutym cźaßu móże ßo żidki hnój se bydom abo wóßom krócź telko wody pocźenschicź a ßo sa sahrodne rostliny nałożicź. Runje tak dobry żidki hnój ßo ſ pjerisnoweho hnoja dźĕła. Wón ßo hischcźe se ßasami a drjewowym popjelom smĕscha, ßo na to ßame waschnje rosmĕschuje a ßo, prjedy hacź ßo na rostliny krjepi, ſ dźeßacź krócź telko wody pocźenschi, dokelž je wón jara wótry.

Jucha, kotraž je ſ hnojoweje hrmady, hižo dlĕschi cźaß leżazeje, wotbĕżała, móże ßo hnydom ſ wuspĕchom rostlinam dacź. Tola wobhladniwje dyrbi ßo żidki cźłowjeczi hnój nałożecź, dokelž wón sahrodnym rostlinam hrosne ßłodźenje dawa, a dokelž je póbla teho móżno, so ßo schkódne bakterije ſ nim na rostliny pschenjeßu. Na żadyn pad ßo cźłowjeczi hnój njeßmĕ na rostliny lecź, kotreż ßo, kaž ßolotej, ßyre jĕdźa. S dobrym wużitkom ßo se żidkim cźłowjeczim hnojom nasymu a w symje ßadowe schtomy a jahodowe kerczki hnoja, dokelž ßo ſ nim roscźenje noweho drjewa spĕchuje.

Hdyž sahrodnik w hospodarstwje skocźazeho a cźłowjecźeho hnoja nima, móże ßebi wón też ſ pschikupnych hnojidłow żidki hnój shotowicź. K temu ßo pschede wschĕm peruguano pschihodźi, ſ kotrymž ßo na błĕdowaze waschnje wobkhadźa. Do 100 litrow wody ßo tsi abo schtyri punty guana rospuschcźa a ßo, hdyž je ßo dlĕschi cźaß husto mĕschał, k rostlinam lije. Dale ßu trjebacź: mucźka ſ koscźow a roha, ßasy a superfosfat. Wone móża ßo ßame sa ßebje abo też hromadźe rosmĕschane a hibane rostlinam pschiliwacź.

Jeniczki żidki hnój, kotryž ßo njetrjeba hibacź a rosmĕschecź, je tón, chilijskeho salpetra, kotryž pak nětkole njeje dostacź.

Pschi nałoženju żidkeho hnoja ma ßo na to hladacź, so ßo wón pschi deschcźowym wjedrje dawa. Hdyž je pschi dlĕjschej ßuchocźe trĕbne rostlinam hnój dacź, njech ßo semja prjedy teho a posdźischo ſ wodu pschemacźa.

Żitki hnój dyrbi ßo ſ krjepjawzynej rolu k korjenjam rostlinow lecź, pschi cźimż pak ßo kopjena njeßmĕdźa womacźecź, dokelž wone lohko schkoduja.

Hdyž dyrbja ßo stare ßadowe schtomy se żidkim hnojom pohnojicź, ßo hłuboke dźĕry we wobßahu korjenjow do semje wjercźa, do kotrychž ßo potom hnój lije. Też kwĕtkam móże ßo żitki hnój dawacź, tola wjele ßłabscho hacź seleninje a ßadowym schtomam, dokelž hewak kopjena kwĕtkow pschejara rostu. Pschi hnojenju wschĕch rostlinow ma ßo na to dźiwacź, so je cźasćischе a ßłabsche hnojenje spomożnische, dyžli porĕdke tola ßylnische hnojenje.

* **(Schtyrjo cźłowjekojo ßo ſ błyskom sarasyli.)** W Neuhöfchenje ßu ßo tsjo mużojo a jena młoda holza pschi pólnym dźĕle ſ błyskom sarasyli.

Hłuchacź.

Stary wyschschi hajńk bĕsche jara mjersazy. Jeho pßy Tyras, Hektor a Tekel bĕchu to najprĕnje nashonike a ßo teho dla skhowake; jeho dźowka, Khata, bĕsche rjane mjeno „kosa“ dostała. Stara hospoza chzyische jej pomhacź, ale jej narjekny wyschschi hajńk „stary woßoł“. Slobjo ßo stejeschtej wonej nětko w kuchini; tu ßo k nimaj dołacźi studenta Jan, Khacźiny bratr, kiž na jutrownych prósdninach domach pschebywasche. Jan bě dwazecźi lět stary a tśĕlesche jara derje. Njerĕcźo wón jimaj ßwoju próśdnu móscheń napscheczo tykasche a ßo wopraschа, ſ hłowu na durje do nanoweje jstwy kiwnywschi:

„Móżu ja k nanej sastupicź?“

„Na żane waschnje niz!“ Khata scheptasche, „nan je dźenßa jara roshněwany. Wón tebje ſ próśdnej móschnju se jstwy won cźißnje.“

„Schto dha je ßo ſ nim stało?“

„Ach, to chzedźa jemu saßo jeneho hrabju na schiju póßkacź a pißaja ſ hłowneho města, so dyrbi ßo nan wo to staracź, so by wyßoki knjes jeneho hłuchacza (n.: Birkhahn) tśĕlił; jutsje wjecźor hrabja pschijĕdźe.“

Studenta khutnje rjekny:

„Temu mużej móżu pomhacź!“ a sastupi k nanej nuts.

Nan runje wobożny list w jenej ruzy dźerżesche; ſ druhej ruku pak dyri ſ pjasću wo blido, hdyž ßebi hischcźe ras pißmo ßwojeho pschedstajeneho pscheczitasche:

„Postarajcźe ßo sa to, so mohł knjes hrabja dźenßa w nozy na kóżde waschnje jeneho hłuchacza w lĕżu satśĕlicź!“ tak jemu pißachu. — „Satśĕlicź! Hłuchacza! Měni dha tón hłupy pißaŕ, so tute nózne hawrony pola naß ſ hromadami wokoło lĕtaja!“ stary

hajńk hněwnje sawoła, „wěso to trjeba cłowjek jenož k nam na hońtwu pschińcź, w lěžu na hłuchacza sahwisdacź a potom jeho satšélicź! Ja na to schtó wě schto žadźu, so tutón hrabja hischcże ani sajoza satšélik njeje — jeli so tón hłuchacza wotłaka, njecham ženje wjazy tšélicź! Niczo, hacź žamych hrabjow a woženbnych knjesow mi na schiju sczelu a czi potom po revěrje wokoło brodźa a kóždy s nich ma na skasanje pak jelenja pak hłuchacza satšélicź! Bórsy budźa też sa elefantami honicź! A hdyž potom jedyn s nich niczo njetrjechi, potom žo do mnje dadźa. Hdy by jeno zyła khwalobna lěžna direkzija . . .“

„W Kamerunje było, tam móża wopizy tšélecź!“ Jan dopraji; ale trochu s waha wón pschistaji: „Hewak pak bych tebi, nano, we tymle padże žnadź pomhacź wjedźał, jeli so mi wolu wostajisch.“

Stary hajnik žo spěschnje wobhladny a žyna wohladawschi wón sabórcza:

„Ty tola hłuchacze pschiwjasacź njemóżesch!“

„Nano, jeli so mi tu wěz pschewostajisch, potšéli knjes hrabja hłuchacza, koż bycź dyrbi.“

„Nó, dha czin, koż žebi myžlisch!“

„Ale, trjebam pjenjesy, nano!“

„Jano — ja czi praju: njeswěr žebi, mje sa błasna měcź!“ nan hrožo rjekny.

„Nano!“ žyn hněwnje snapschecźiwi, „hdy dha žym czi něschto nałhał?“

Njerěczo nan do pižanskeho blida žahny a wsawschi s pjenježneho kaschcźika toleř, da jón žynej.

Jan wsa pjenjes a žwjatocžnje strowjo žo se jstwy shubi, so by w kuchini spodźiwny podawk wupowjedał.

Nasajtra w nozy w tsjoch hodźinach Jan wonka w czmowym lěžu stejesche. Dołho njetrajesche a hižo žłyschesche hłuchacza wołacź, a hacžrunje je tutón najwobhladniwischi se wschěch ptakow a jara spłóschiwy, dha žo Jan tola k njemu pschikłaczi a sa pok hodźiny bě tak blisko, so móżesche wutšélicź. Hdyž hluchacź sažo wołasche, Jan spěschnje tšélbu posběhny, wutšél sawrjeżny a hnydom po tym padny hłuchacź, jedyn najžylnischi s tutych ptakow, se schtoma. Jan jeho do wacžoka styka, wsa jeho na khribjet a dźěsche s nim niz domoj, ale — do wžy. Runje swonjesche žo ranje. Jan dóńdże we wžy k jenej khěžzy a tam do wokna saklepa.

„Stań, stary lěnicho!“ wón sawoła.

Bórsy na to žo wot nutska stary Handrij, kiž tam bydlesche, wotwoła:

„Schto dha je?“

„Chzesch žebi toleř a bleschu palenza sažłužicź, dha wotewř!“ Jan wotmolwi.

Durje žo wotewrichu, Jan czižny wacžok s hłuchacžom staremu k nohomaj a rjekny:

„Nětkole, Handrijo, kedźbuj; ty móżesch dobry dźeń měcź. Dźenža jedyn hrabja pschijědże, tón dyrbi na kóžde waschnje jeneho hłuchacza satšélicź, rosumisch? A so by wón jeho wěsce měł, k temu dyrbisch trochu pomhacź!“

„Ja?“ Handrij dwělujo žo woprascha.

„Haj, ty stary dundako!“ Jan rjekny. „Ty žy mojeho nana hižo doscź husto wojebał a wón tebje běžecź dał, nětkole dyrbisch ty jemu k woli też něschto czinicź!“

„Nó, to žo nichtó njeżmje na mnje hórschicź“, Handrij snapschecźiwi, „to je wěrno, jedyn móże pschezo sažo druheho trjebacź. Schto dha dyrbju czinicź?“

„Tule we wacžoku je hłuchacź, teho wosmjesch dźenža w nozy, tak wokoło dwanaczich, a donjeżesch jeho do hłubokeho lěža. Tam salěsesch na wyžoki buk, ty wschak snajesch tón schtom, a skhowasch žo s honacžom horjekach w hakach. W nozy na pok dwěmaj hodźin pschińdże hrabja a ja s nim do bliskosce, ty wschak budźesch naju žłyschecź; hdyž naju pytnjesch, stulisch žo hromadu a póczjnjesch wołacź kaž hłuchacź.“

„To rosumju — takle trochu!“

Handrij czinjesche a dasche hnydom na pruhu něschto swukow žłyschecź.

„Kraženje, hrabja budże žebi myžlicź, so žy ty woprawdźity hłuchacź!“

Jan žo žměsesche a dale rěczesche:

„Tak ty to dale czinisch, doniž mój zyle blisko njeżmoj a doniž ty njesażłyschisch, so delka hrabja wutšéli; potom dasch honacza padnycź!“

Handrij žo sa wuschomaj podrapa a žo Jana trochu strachocźiwje woprascha:

„Jeli so pak hrabja do mnje tšéli?“

Jan žo žměsesche a rjekny:

„Njebudź w hrosy; ja žam hrabi tšélbu natykam a žo wo to postaram, so žane schrótowe sornjatko do tšélbineje rołki njepschińdże, ale jenož žamón pólver, rosumisch to, Handrijo? Wot wutšélowego sapraženjenja ty tola se schtoma njepadnjesch!“

„Wo to budź bjes staroscze!“ bě wotmołwa, „ale to žebi wuczinju, bleschu palenza a zyle wěsce wutšél bjes kulki!“

„Na moje žłowo!“

Jan domoj dźěsche a nanej wo lestnym kużu powjedasche. Tón žo tak jara žměsesche, so žo jemu wocźi žylsowaschtej.

„Ale“, nan rjekny, „ja s tym knjesom njepóńdu; ja žo žměchow njebych dodźerżał.“

„Ja póńdu žobu; — wschitko je sřěczane“, Jan žebjewědomnje rjekny.

Hrabja woprawdże pschijědże, woženbny, pschecźelny knjes; Janej bě skoro žel, so chzysche jeho trochu wojebacź, ale to žo hinak njehodźesche. W nozy na pok dwěmaj hodźin běschtaj wobaj hižo w lěžu blisko wyžokeho buka. S waha žo tam kaczeschtaj. Handrij na buku horkach pak bě jeju hižo sažłyschał a poča wołacź, kaž hłuchacź, kaž bycź dyrbi: najwjetsche hłuchacże budźechu jemu jeho hłóż sawidźake.

„Cłowjek mohł žebi myžlicź, so tam czert žam horkach žedźi“, wjerch scheptasche.

Jan njemóżesche wotmolwicź, chzysche žo skoro do žmjecza dacź. —

„Nětkole!“ hrabja rjekny, sasta, saměri žo s tšélbu — sabłyskny, wutšél sawrjeżny, a psches pikotate hakły bě žłyschecź, so tam něschto se schtoma dele pada, nětkole je do semje dopadnyło. — Wschitko je wocźichło.

„Tón žo wjazy njehiba — zyle morwy“, hrabja rjekny, trochu hordy na žwój skutk.

„To wschak žej myžlu“, Jan pschi žebi rjekny.

Wonaj žebi žwěczku saženczischtaj a pytaschtaj.

„Tule leži pschi žamym sdonku!“ hrabja sawoła a dże k njemu, Jan hnydom sa nim.

„Ow, hladajcże tola!“ hrabja s njeżměrnym spodźiwanjom sawoła.

Jan pschistupi, žo skhili a schto wuhlada? Tam leżesche hluchacź — w měsche!

Handrij bě sabył, hłuchacza s wacžoka wucżahnycź a bě jeho w nim se schtoma puschczik.

Mróczele, pschikrywjcże to! Se skobami, ale bjes mozy, Jan pjascź sapschimnje a na wóżłazeho Handrija žo sahanja; hrabja pak žo žměsesche, so jemu žylsy bězachu.

„Nó, to tola žo we Wonezach stało njeje“, wón rjekny, „so bychu hłuchacże hižo w měsche na schtomach žydale! Tak pschecźelne a k žkużbam hotowe drje žu tola ptaki jenož w tejle wotležanej krajinje.“

Nó, njedźiwajo wscheho teho je hrabja hłuchacza tola žobu wsak, Handrij je bleschu palenza a też žwój toleř dostał, hdyž bě se schtoma salěsł; na rjane mjena, kotrychž je jemu Jan jeho hłuposcze dła nawdawał, dokelž bě tu wěz tak njemudrje wuwjedł, njeje žo dale starał. Ale žel jemu tola běsche, so bě žo wěz takle hłupje nimo kuliła.

„Czertowy měch tola“, wón měnjesche, — „to wschak je wasch, knjeże Jano; to běsche tak hładzy woteschko, ale schtó dha žebi też na wschitko myžli.“

Hrabja je to posdźischo też hrabinzy powjedał, ale zyle mjelczo; tola wona jemu hischcże dźenža klubu rěczi, hdyž chze wón saženě hicź hłuchacże tšélecź.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michałskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Rogate, **rano** 1/2 8 **hodźin duchowny Tyschet němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja** 1/2 9 **hodźin** smeje farat Răda **němsce a w** 10 **hodźinach** žerbsce **prědowanje.**

Pched zyrkwinymi durjemi žo kolletka sa mišionstwo mjes pohanami sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschet wucżbu se žerbskej konfirmérowanej młodoscżu.

Sšrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna khcheschijanskeho žónskeho towarstwa.

Schtwórtk, na Boże stipicze, smeje rano 1/2 8 hodźin farat Răda žerbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschet žerbsce a w 10 hodźinach němsce prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi žo kollekta ša wožadnych khudych sbéra.
Boże stpicże popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje farat Räda kemsche ša schulske dźěcži.
Tydźeńske sastojńske dźěła směje farat Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 18. meje: Khrystka Bryčžowa, njebo Pětra Bryčże, cźěžle w Maleschczach, sawostajena wudowa na Židowje, 82 l. 3 m. 11 d. — Jan August Scholta, kubl. wumjeńkat na Toroňzy, 75 l. 10 m. 9 d.— Marja Lena Rötichowa, Ernsta Hermana Rötticha, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, mandźelska, 57 l., 1 m. 19 d. — 19. meje: Ernst Wornat, Ernsta Emila Lahody, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischczu, žo shubił, žyn, 17 l 7 m. 6 d. — 20. meje: Richard Ssykora, wotrocžk w Ratarjezach, 14 l. 8 m. 6 d. — 21. meje: Khorla August Waker, privatnik na Židowje, 84 l. 4 m. 20 d. — 22. meje: Marja Wobstowa, Pětra Augusta Wobsta, wumjeńkarja w Libuchowje, mandźelska, 79 l. 4 m. 21 d.

W katholskej wožadże: Marja Pjetaschowa, Michała Pjetascha, dźěłaczerja w Budyschinje, mandźelska, 79 l. 8 m. 15 d. — Jurij Krawczik, Mikl. Krawczika, dźěłaczerja w Budyschinje, ž., 1 m. 23 d.

S druhich wožadow: Ida swud. Gnawkowa na Holzy, 67 l. 10 m. 25 d. — Hańža swud. Hänselowa, wumjeńkała w Zokowje, 86 l. 7 m. 11 d. — Bjarnat Fuchs, khěžet a stolytwarz w Bukezach, 59 l. 6 m. — Marja Hämschowa, žiwnosćerja Hämsche w Czelchowje, mandźelska, 43 l. 5 m. 20 dj

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Rogate, směje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi žo kollekta ša mišionstwo mjes pohanami sbéra.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach katechismušowa wuczba ša němsku mužsku mlodźinu.

Na Boże stpicże směje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje farat Kschižan serbske a 3/4 10 hodźin němske prědowanje.

Popoldnju w 3 hodźinach wotměje žo němska mišionska hodźina.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

Jutsje, njedźelu Rogate, směje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje farat Domaschka němske a we 10 hodźinach serbske prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi žo kollekta ša mišionstwo mjes pohanami sbéra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje žo wuczba s němskej žónskej mlodosczu.

Schtwórtk, na Boże stpicże, směje farat Domaschka rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje duchowny Bójz serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje..

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaża wot 2 hr. — pj hacz 2 hr 60 pj., punt czelazeho mjaża wot 2 hr. — pj. hacz 3 hr. — pj., punt šwinjazeho mjaża wot 1 hr. 90 pj. hacz 2 hr. 80 pj., punt schmalza wot 2 hr. 50 pj. hacz 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 25 pj., punt rjaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt šuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mleteho zokora wot — hr. 29 pj. hacz — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacz 3 hr. — pj. 100 puntow šyna wot 6 hr. 40 hacz 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacz 12 pj.

Gustav Adolfske poboczne towarstwo
sa Budyschin a wokolnosć

směje letuschu **hlownu shromadźisnu w Kuczinje**
Boże stpicze, 1. dźeń junija t. l.

Prědowanje směje w němskej Božej šlužbje pop. 1/2 3 hodź. kn. farat **Giersch** s **Rosendorfa** w Czeskej, w serbskej Božej šlužbje 3/4 4 hodź. kn. farat **Sarjenk** s **Khwaczicz.**

Hlowna shromadźisna budże 1/2 6 hodź. tež w zyrkwi. Dnjowy porjad: rěcz pschedšydy; letna rosprawa; letne sliczbowanje; wólby.

Wschitzy pscheczelio s Boha žohnowaneho dźěła luboscze na evangelskich werybratrach w rosproschenju žo wutrobnje pscheproscheja.

Wyschschi zyrkwiny radźiczel Rosenkranz.
pschedšyda.

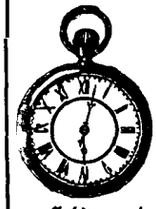

Franz Marschner
czašnikat w Budyschinje
na bohatej haży 9
šwój skład **czašnikow** a **czašnikowych rjeczašow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza
Hódna twora. Pišomne rukwanje. Tunje płaczisny.

Sserbske a němske
— spěwarske —
šu dostacz we wudawarni Serbskich Nowin.

Lubijska banka
w Lubiju w Sakskej w Neugersdorfje w Sakskej.
Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Zitawje a Seifhennersdorfje, kažyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju s	2 1/2 %
pschi měžacznym wupowjedźenju	3 %
pschi schtwórczletnym =	3 1/4 %
pschi polletnym =	3 1/2 %
pschi letnym =	4 %

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w Sserbskim Domje.
Kažyne hodźiny wot 8—1/2 1 a 1/2 3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

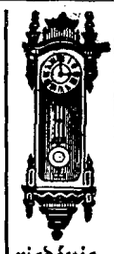

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni czažnik** kupicz, abo kotryž chce žebi jón **porjedźeć** dacz, njech dże k czažnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haży 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Wužywne jahły
porucza
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Runklizu
najlepje skhadźazu porucza tunjo
Khorla Preisser jun.
w Budyschinje pschi žitnych wikach

Mloda pilna
šlužobna holza
žo k 1. junijej abo hnydom pyta na Flinzstrase 14 delka.

Pscheßadźowanje plahowanskich bykow.

Ssrjedu 31. meje t. l. dopoldnja w 10 hodźinach budźe so na **Huczinjanskim dwórnischczu,** na sastanischczu Radworsko-Wósborskeje żelesniży (czah w 7 hodźinach 50 minutach dopoldnja s Budyschina wotjědże) **19 bykow** wschelakeje staroby czornopißaneje niziskeje rasy se stadkow Pschiwczanskeho, Budyschinskeho a Brěsynjanskeho knjezeho kubła na pscheßadźowanje pschedawacź. Wschě skoczata su do hornjołużiskich stadkowych knihow sapißane a wot nadobnych, stadkowym kniham słuschazych starschich wotkhadźeja.

W Pschiwczizach, póst Plußnikezy.

Otto Klahre, ryczerkubłowy najenk.

---

400 zentnarjow

stareho abo noweho syna

po wjetschich abo mjeńschich dźělbach kupuju. Sa zentnar hacź do **7** hr. **50** pj. płaczu. Poskiczenja chzyłe so we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

We wudawarni Serbskich Nowin su sa **15** pj. dostacź

khèrluschowe pschidawki

do serbskich a nèmskich spèwarskich knihow.

Koßy

kaž **jěd rěsaze** porucza

koßazy Ssmoleŕ na bohatej haßy 16.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjäßowych jědłach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

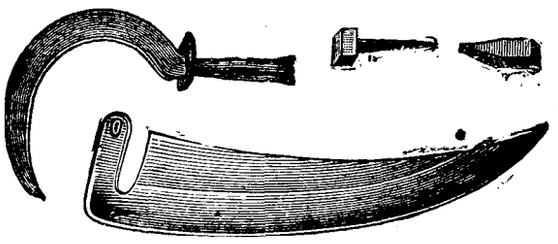

Koßy

snateje hódnoscze po tunich płaczisnach pschedawa

Pawoł Walther

na khěžorskej drósy 4 **w Budyschinje** na khěžorskej drósy 4.

Ssyre jahły

k wocżehnjenju kurjatkow porucża

Khorla Preisser jun.

pschi żitnych wikach.

Inkarnatski dźeczel

k naßywanju porucża

Khorla Preißer jun.

pschi żitnych wikach.

Pjenjeżny khamor

nowy, 170 × 80 × 62 cm. wulki teho ruuja

pjenjeżne kasetty

wschelakich wuwjedźenjow a wulkosczow po tunich płaczisnach, porucża

O. Straßburger

w Budyschinje

samkarnja a żelesowe twory na garbarskej haßy 34.

Majß peluschki kolij hejduch

najlěpje skhadźaze porucża

Khorla Preisser jun.

pschi żitnych wikach.

Kucharki, stwinske a służobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wubjerne

khofejowe narunanje

w pakczikach a po wasy pschedawa

Khorla Preißer jun.

pschi żitnych wikach.

Bohu temu Knjesej nad żiwjenjom a ßmjerczu je so spodobało, wczera rano njenadźizy mojeho lubeho ßwaka, nascheho dobreho wuja

lic. theol. Jana Jurja Rencza

farara w Ketlizach

— Weim. F. R., awstr. F. J. R. —

s miłej ßmjerczu do ßwojeho njebjeskeho raja domoj sawołacź, schtoż jenoż s tutym w mjenje druhich żarowazych ßwójbnych bolosczo polna wosjewjam.

Thekla swud. far. **dr. Renczowa.**

W Budyschinje, Wjeleczinje, Wulkich Trjebjenzach, 25. meje 1916.

Khowanje budźe njedźelu popołdnju $^1/_2$4 hodź. w Ketlizach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 637. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóžki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 637. —

Čisło 23. **Sobotu 3. junija 1916.** **Lětnik 75.**

Porażenje jendźelskeho wójnskeho łódźstwa.

W Barlinje, 1. junija: Nasche wyšokomórske wójnske łódźstwo je pschi jenym k połnozy samerjenym pschedewsaczu 31. meje na khětru pschewahu mějazy hłowny dźěl jendźelskeho wójnskeho łódźstwa srasył. Popołdnju šo mjes Skagerrakom a Horns Riffom (k dołhemu wjeczorej wot Schleswiga) rjad cježkich, sa naš wuspěšnych wojowanjow roswi, kotrež tež zylu złědowazu nóz trajachu.

W tychle wojowanjach šu šo, tak daloko hacž je nam dotal znate, sniczile: wulka bitwiska łódź „Warspite", bitwiskaj kschižakaj „Queen Mary" a „Indefatigable", dwaj panzerowanaj kschižakaj, po sdaczu z Achillesleje klašy, jedyn mały kschižak, nowe sanicžakowe wjedniki „Turbulent", „Nestor" a „Alcaster", teho runja wulka liczba sanicžakow a podmórskich czołmow. Po wěstych wobkedźbowanjach je dale wjele jendźelskich łódźow z artilleriju naschich łódźow a z nadpadami naschich torpedowych czołmow w bitwje wodnjo a w nozy cježke wobschkodźenje poczerpiło, a tež wulka bitwiska łódź „Marlborough" je, kaž wuprajenje jatych wobkrucza, trjechaki torpedow dostała. Někotre z naschich łódźow šu dźěle wobšadkow potepjenych jendźelskich łódźow wulojike, mjes nimi sniczeju žiweju „Indefatigabla".

Na naschej stronje staj šo mały kschižak „Wiesbaden" w bitwje wo dnjo z njepschecželowym artillerijskim tšělenjom a w nozy bitwiska łódź „Pommern" z wutšělenym torpedom potepiłoj. Wo dończe bitwiskeje łódże „Frauenlob", kotraž je šo shubiła, a někotrych torpedowych czołmow, kotrež šo hischcze njejšu wróczile, njeje hischcze niczo znate.

Wyšokomórske łódźstwo je w běhu dźenšnischeho dnja do naschich pschistawow pschijěło.

Schef admiralneho staba mariny.

Rozprawa němskeho admiralneho staba.

1. junija. Na wjeczornym wojownischczu k połnozy a k połodnju wot Lens tež wczera artillerija žiwje dźělasche.

Na lěwizy Maasy Franzowsojo wczera khětre mozy k nadběhej pschecziwo „Morwemu mužej" a Cauretteskej hórzy postajichu. Na połodnischim brjosy „Morweho muža" šo jim poradźi w dołhoszi 400 metrow šo do naschich prědnich hrjebjow dobyć, hewak šu šo wospjetne njepschecželske nadběhi z najcežšim schkodowanjom wotrasyle.

Na prawej stronje Maasy artillerija dale wojowasche.

K ranju wot Obersepta je šo němske wobhonjerske wotdźělenje něhdže 350 metrow schěroko a 300 metrow hłuboko do franzowskich stejischczow dobyło a šo z jatymi a nadobytkom wróczito.

Franzowska dnjowa rozprawa wot 29. meje praji, so je šo 28. meje pjecz němskich lětadłow, z franzowskimi lětarjemi a wobaranskimi kanonami sniczilo. Hižo dawno wjazy njepschecželske rozprawy njerozprawjamy, w tutym padze, hdyž šo wo dokonjawosci mlodeje lětarskeje brónje jedna, jenož spomnimy, so šo ani mjenowany dźeń, ani w sańdźenych tydźenjach žane němske lětadło njeje shubiło.

2. junija. Na wjeczornym wojownischczu po poźdnjejšim artillerijskim tšělenju a po sawodnym rosbuchnjenju złnischke jendźelske mozy wczera wjeczor k wjeczoru a k krótkemu wjeczoru wot Givenchi postupowachu. W bliskim wojowanju šo wone wróczo czišnychu, tak daloko hacž njeběchu nusowane byle, šo w sawěranskim tšělenju sawróczicz.

Na wjeczornym brjosy Maasy Franzowsojo z nowa wupadły czinjachu. Njemějachu wuspěcha. K ranju rěki naschi wojazy Chaletteski lěs a hrjebje k jeho bokomaj dobuchu. Jedyn njepschecželowy wupad, kotryž šo dźenża rano k krótkemu wjeczorej wot Vauxskeho hata se złnischimi mozami wotwjedže, šo njeporadźi. 76 offizěrow a 2000 muži jatych, teho runja 3 kanony a z najmjeńscha 23 maschinskich tšělbow je šo sebrało.

K krótkemu wjeczorej wot Lilla jena jendźelske lětadło z lětarjomaj njewobschkodźene do naschich ruki padže. W powětrowym wojowanju šo jedyn franzowski jenožydak nad hórku Marre wotšěli, dale w naschim wobžahu jedyn dwojotšěschnik nad Vaurom a druhi k wjeczorej nad Mörchingen. Wczera spomnjeny dwojotšěschnik, k wjeczoru wot Cambrai wotšěleny, je schtwórty, kotryž je leutnant Wulzer z wojowanja stajił.

Na rańschim wojownischczu poradźeny němski wobhonjerski wupad na froncze k połodnju wot Ssmorgona někotre duzenty jatych wunješe. K krótkemu ranju wot Dryswjatyskeho jězora šo jene ruske lětadło z wobaranskim tšělenjom sniczi.

Na balkanskim wojownischczu njebě niczo noweho.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Dobyczerske postupanje awstriskeho wójska na italskim wojownischczu.

Pschekrocziwschi italske njesy je awstriske wójsko měsęze Asiago a Arsiero wobžadźiło. Wo dalschim wojowanju awstriska wójskowa rosprawa wot 1. junija praji:

Nasche k połnozy wot Asiago k ranju postupowaze mozy šu k dworam Mandrielle doschle a drohu k ranju wot horow Fiara a Baldo pschekroczile.

K ranju wot Arsiero šo hora Congo a hórki k połodnju wot Capa a Fresche dobuchu, 900 Italskich, mjes nimi 15 offizěrow je šo sajało. Pola Arsiero šameho šo naschi wojazy na połodnischim brjosy Posiny postajichu a złnuy napschecžny nadběh Italskich wotpokasachu.

Runje tak šu šo njepschecželske nadběhi na stejischcza naschich krajnych tšělzow pola Chiesa w Brandskim dole a k ranju wot hory Passo Buola njeporadźile.

Dotalny dobytk je šo powyschił na 313 kanonow. Dale je šo 148 maschinskich tšělbow, 22 minymjetakow, 6 automobilow, 600 jěsdnych kołow a 2250 cježkich bombow sebrało. B.

Italska wójskowa rozprawa.

31. meje: Na hórkach k połnozy Lederskeho doła a pola Rivy złne njepschecželowe hibanje, kotryž šwoje stejischczo wobtwjerdźuje. W Lagarinaskim dole šo nowe nadběhi, kotrež běchu šo se złnuym tšělenjom cježkich kalibrow pschihotowake, wróczo czišnychu a nadběhaze kolonny šo sniczichu. Wojowanje bě dlěsche a bóle roshorjene pola hórki Buola, hdyž šo khrobli pěschzy 62. regimenta (Sizilskeje brigady) a 207. regiment (Taroskeje brigady) do tšělnych hrjebjow dobuchu a njepschecżela z bajonettom wróczo czišnychu. Pola Pasubio šo mjes artilleriju wojowasche. Jedyn njepschecželski nadběh wot Froni Alti šo wotpokasa. Mjes Posinu a hornim Astachom šo bitwa roswiwa. Wczera rano šo nadběh pola Campligia wotrasy. Bóle k ranju njepschecželowe złne seszrjedźene artillerijske tšělenje naschich wojakow nusowasche, stejischcza na Priaforje wopuschczicz. S roshorjenym napschecžnym nadběhom stejischczo sašo wobžadźichmy, tola šo naschi wojazy dla złneho njepschecželoweho tšělenja na horowy połodnischi brjoh lohko wróczo sczežechu. Na wyšokej runinje pola Asiago naschi Punta Corbin wopuschczichu, tola na druhej froncze njepschecželowy czischcz wudźerżachu. W Suganaskim dole njeje šo położenje pschemėniło. W Carniskej a nad Jsonzom, w Butaskim dole a pola San Mar-

tino ßo mjes artilleriju wojowasche. Naschi pěschzy khroble wupady pschecźiwo njepschecźelowym linijam cźinjachu. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

31. meje. Na lěwym brjosy Maasy ßylny bombarement s granatami wulkeho kalibra pola Avocourta a hórki 304. Popoldnju ßu naschi wojazy se žiwym nadběhom ßylnje sałożene němske wobtwjerdźenje na krótkowjecźornym brjosy „Morweho muža" dobyli. Ssmy 220 muži, mjes nimi 5 offizěrow sajeli a 7 maschinskich tšělbow sebrali. Na krótkorańschim brjosy „Morweho muža" s pschešłapjenjom 25 muži sajachmy. Na prawym brjosy Maasy jara žiwje artillerija s wobeju stron mjes Maasu a Vaux-skim wobtwjerdźenjom dźěłasche. Nasche batterije njepschecźelske shromadźenja k poknozy Fossekeho lěża rospjerschichu. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

31. meje: W pschijěsorskej stronje k powodnju wot Dwinska njepschecźelowa artillerija žiwje tšělesche. Po zylej froncze njepschecźelszy lětarjo wobhonjerske lěty cźinjachu. Jene s naschich lětadłow ßo s jenym njepschecźelowym albatroskim lětadłom, kotrež nad naschimi stejischcźemi lecźesche, do wojowanja da. Sso s kulkami maschinskeje tšělby trjechiwschi albatros do kura sawaleny k poknozy wot Baranowiczow dele padźe.

Kawkasus: Na stronu k Diarberej ßo Turkojo 28. meje wot Oghnuta (90 kilometrow k krótkemu wjecźorej wot Erzeruma) na Kargabasar (65 kilometrow k krótkemu ranju wot Erzeruma) do naß dachn a dźěł njepschecźelskich wojakow Ganiresch (60 kilometrow k krótkemu ranju wot Erzeruma, wobßadźi. Naschi wojazy teho runja njepschecźela nadběhachu a jeho wrócźo cźißnychu. B.

Presídent ruskeje dumy wo wójnskim smyßlenju ruskeho luda.

Presídent ruskeje dumy, Rodźianko, je sastupjerjej New-Yorkskich nowin „United Preß" rjekł, so w Ruskej njeje žaneje měroweje strony. Dumine ßobustawy ßebi dorasnje wójnu žadaju, doniž Němska ßwoje kanony s ruskeho kraja njewosmje a do schtworoswjaskowych wuměnjenjow njeswoli. „Budźemy, jeli so by trjeba było hischcźe dwacźi lět wojowacź, so bychmy němski strach wotwobrocźili. Ruska ßo sapowjedźi, měr, kajkiž Němska pschihotuje, pschijecź." Rodźianko dale praji: „Ssmy nětkole tak daloko, so budźemy dźěł cźeże swjaskowarjow, kotryž nam saleži, njesecź. Dźenßa ßmy wjele ßylnischi, dyžli pschi spocźatku wójny. Nasche wójsko je ßo skoro podwojiło, a jeho duch je pomyßlnje najlěpschi. Skónczjne", wón dopraji, „Ruska, byrnjež by ßo wójnske sboże też ras pscheměniło, wójnu pschewjedźe, hacź budźe Němska sbita. Sa revoluziju njeje pola naß žaneho stracha." B.

Sawrjenje ruskeje mjesy pschecźiwo Rumunskej.

Wabkhad mjes Ruskej a Rumunskej je ßo nimale do zyka sastajił. Jenož jara mało woßobow ßmě mjesy pschekrocźicź. Wjele rumunskich pschekupzow, kotsiž chzychu do Odeßy twory kupowacź jěcź, je ßo sajało. Też ßlanje listow a cźischcźanych wězow mjes Ruskej a Rumunskej je ßo sakasało. So by ßo pscheßmykanje tworow poczeźiło, je Ruska rumunske mjesy ßylnje s wojakami wobßadźiła. D.

Wo sajecźu prjedawscheho ruskeho wójnskeho ministra Ssuchomlinowa.

Hižo w lěcźe 1912 A. J. Gucźkow, tehdomnischi wjednik oktobristiskeje strony w „Nowym Wrjemjenju" wótre wobskórźby pschecźiwo wyschkej generalneho staba, Mjaßojedowej, wosjewi, kotremuž sjawnje praji, so je pscheradnik. Tale wěz k duellej dowjedźe, s cźimž pak ßo wobskórźby njewujaßnichu. Wyschka, kotryž w ßłužbje wosta, ßu mjes tym we wójnje wjelepscherady dla wobwěßli. Poroki, kotrež ßo nětkole pschecźiwo prjedawschemu wójnskemu ministrej Ssuchomlinowej cźinja, s tejle wězu swißuja. Knjesej Gucźkowej blischostejaze ruske nowiny „Utro Roßije" ßu dźiwanje sbudźazy nastawk wo podawkach wocźischcźałe, kotrež ßu ßo w lěcźe 1912 w duminym wubjerku krajneho sakitanstwa wotměłe. Gucźkow bě wot generala Iwanowa, kotryž tehdy nad Kijewskim wojerskim wokrjeßom roskasowasche, shonił, so ßu ruszy wobhonjerjo nětkotre listy awstriskich agentow saßkapili, s kotrychž bě spósnacź, so podeńdźenja s najblischeje wokolnoscźe wójnskeho ministra Ssuchomlinowa, haj ßamo jeho rosrěcźenje s zarom wo wojerskich naležnoscźach do drobna snajachu. Hdyž ßo Gucźkow do Pětrograda wrócźi, wón to jenemu ministrej sdźěli. Tsi njedźele posdźischo wón ministerstwoweho pschedßydu Kokowzewa wopyta. Tutemu wón praji, so je po jeho měnjenju njemóžno, njeporjad we wójnskim ministerstwoje wotstronicź, tak dołho hacź Ssuchomlinow w sastojnstwje wostanje. Ministerstwowy pschedßyda tutemu měnjenju pschihłoßowasche. Wón praji, so ma Ssuchomlinowa sa statej straschneho cźłowjeka, so pak je njemóžno, so jeho k wotstupjenju dowjedźe. Ssuchomlinowe stejischcźo bě po jeho měnjenju pschetwjerdne, dokelž jeho pola zara lubuja.

Nětkole ßo wo to jedna, kajke stejischcźo je Ssuchomlinow k Mjaßojedowej měł. Tuteho běchu dla pscheßmykanja a dla wobkhodźenja s agentami jeneje zuseje mozy se žandarmerije puschcźili. Bórsy po tym pak ßo wón Ssuchomlinowej sbliži, kotryž jeho saßo do ßłużby wsa a jeho sa ßwojeho „sastojnika sa woßebite nadawki" postaji, pschede wschěm, so mohł wulke podawanja sa wójsko kontrollowacź. 19. haprleje 1912 ßo po Gucźkowym nastorku Ssuchomlinowa sa jeho wobkhadom s Mjasojedom wopraschachu, tola wón móžesche jenož na njedoßahaze waschnje wotmolwacź.

(Frankf. Zeitg.)

Postupanje němsko-bołharskeho wójska do Grichiskeje.

Němsko-bołharske wójsko je grichiske mjesy pschekrocźiwschi sapocźakt sańdźeneho tydźenja grichiskej twjerdźišnje Rupel a Demir-Hissar wobßadźiło. Dwaj grichiskaj regimentaj a jena batterija, kotrež jako garnisona w Rupelu a Demir-Hissarje stejachu, ßu ßo po žadanju wjednikow němsko-bołharskeho wójska a po pschikasni grichiskeho knjeżerstwa wrócźo sczahnyłe.

Po poßlednich powjesczach ßu 30,000 Bołharow a nětkotre němske eskadrony grichiske mjesy pschekrocźiłe. Němska kawallerija rucźe k mórskemu pschistawej Kawalli postupuje.

Reuterez telegrafowarnja powě: Bołharjo ßu grichiske wobtwjerdźenje pschi wuliwje rěki Strumy do rěki Gorje a Demir Hissarske sastanischcźo a móst wobßadźili. Němszy a bołharszy offizěrojo schtwórtk grichiskemu komandantej w Rupelu wosjewichu, so je ßo jim pschikasało, lěwu stronu bołharskeho wójska pschecźiwo nadpadej schtworoswjaskoweho wójska sakitacź. Teho dla namjetowachu, so bychu wobtwjerdźenje po sałożku saßadow neutralnoscźe, kaž ßo wone w Athenje wukkaduja, wobßadźili a ßebi žadachu, so bychu Grichojo wotcźahnyli. Komandant do Athena telegrafowasche. W protokollu ßo němszy a bołharszy offizěrojo na to swjasachu, so wobtwjerdźenje wopuschcźa tak bórsy hacź ßu pschicźiny wobßadźenja pschestałe. Na to Grichojo s wuwsacźom jeneje kompagnije wotcźahnychu, kotraž 24 wutšělow s kanonow woteda a ßo potom po pschikasni s Athena teho runja wrócźo sczahny. Němzy a Bołharjo w Xanti-Eskige, k poknozy wot Kawalle, pilnje dźěłaju, hdźež pontony hromadu woża, so bychu Mestu pschekrocźili.

S Parisa wo bołharsko-němskim nawalu do Grichiskeje 30. meje pißaju: Po poßlednich powjesczach s Grichiskeje Bołharjo dale k Kawalli postupuja. Zyła rańscha Mazedonska s 1 060 000 wobydlerjemi a s grichiskimi wojakami je wot druheje Grichiskeje wotsamknjena. Franzowska wyschnosczź je dyrbjała wobkhad do Demir-Hissara sastajicź, s kotrymž ßo, hdyž běchu Franzowsojo żelesniski móst w Demirje Hissarje rostšělili, grichiske wójsko s proviantom sastarowasche. Nětkole ßu Grichojo nusowani, k pokodnju wrócźo hicź. Po powjesczach s Roma ßo mjes neutralnymi derje wobhonitymi diplomatami wobkrucza, so ßu Bołharjo w dospolnej pschesjednosczi s grichiskim knjeżerstwom do Grichiskeje pschicźahnyli.

Dopißowar Londonskich „Times" s Athena powědźi: Nowiny Venizelowe strony ßu s cźornymi żarowanskimi kromami dla pschicźehnjenja bołharskeho wójska do Grichiskeje poczischcźane.

Italska nowina „Agenzia Stefani" se Salonikia powě, so je postupanje Bołharow do Demira Hissara wichor pohorschenja sbudźiło. Venizelowe nowiny ßebi žadaju, so ma ßo Bołharskej hnydom wójna pschipowjedźicź. Hromada telegramow w tymle smyßle je ßo knjeżerstwu a Venizolej póßłała. D.

Sserbske wójsko w Salonikiu.

Franzowski minister wójnskeho łódźstwa Lacaze je w poßlednjej ministerstwowej radże wosjewił, so je ßo ßerbske wójsko s grichiskeje kupy Korfu do Salonikia dopschewoseło. Wón k temu list ßerbskeho kronprynza cźitasche, kotryž ßo franzowskemu wójnskemu łódźstwu sa to dźakowasche; so je pschewoßowanje sboßownje dokonjało. B.

Potepjenje podmórskich cžołmow

Parižski „Radical“ powě, so staj 17. a 18. meje pschi afrikanskim brjohu jedyn jendželski a franzowski torpedowy cžołm do minow saložiłoj a žo potepiłoj. Mužstwo je žo wukhowało. B.

Wójna w kolonijach.

Reuterez telegrafowarńja wo wojowanju w němskej rańschoafriskej koloniji 31. meje powě: General Northey, hłowny roskasowar jendželskeho wójska, kotrež wot pokodnja pschecžiwo němskej rańschoafriskeje kolonije postupuje, je telegram wotpósłał, so žu jeho wojazy Němzow nusowali, Neu-Langenburg wopuschcžicž. Woni město wobžadžichu a wulku hromadu munizije a žiwnoscže wscheje družiny sebrachu. Njepschecželska wobžadka, kotraž Namemu (28 mil k dołhemu ranju wot Abercona) wobžadženu džerželesche, je žo wobstupiła. B.

Njeměry w Sudanje.

Jendželske wójnske ministerstwo wosjewja: Darfurski sultan žo poźledni cžaž jendželskemu knježerstwu w Sudanje (w Afriziy k pokodnju wot Egiptowskeje) spjecžowasche. K potkócženju móžnych njeměrow wotdželenje pod wyschkom Kellyom k Abiatej postupowasche, hdyž žo pschihoty na wucželehnjenje pschecžiwo El Fasherej, hłownemn městu Ali Dinara cžinjachu. Kellyowi wojazy njepschecžela sbichu a El Fasher 23. meje wobžadžichu. Njepschecželowe schkodowanje w tejle bitwje móže žo na 1000 muži wobliczicž. Sultan Ali Dinar je cžeknył. Jendželcženjo žu mało schkodowali. B.

Wo nowych khěžorstwowych dawkach.

je khěžorstwowy žejm s nowa jednał. Sozialdemokratšzy a žwobodomyžlni sapóžłanzy sa to wustupowachu, so by sažada spadnyła, po kotrejž maja khěžorstwu indirektne, jenotliwym statam pak direktne dawki žłuschecž. Konserwatiwny hrabja **Westarp** napscheczo temu praji: K sažadam konserwatiwneje strony žłuscha, so dyrbja žo jenotliwym statam direktne dawki wostajicž, khěžorstwu pak indirektne. Swjaskowym statam dyrbi žo jich žamostatnosć sakhowacž. Wobžedženstwo mějazy dyrbja hižo nětkole w jenotliwych statach a w gmejnach wulke dawki płacžicž. Po profežorje Gerloffje hacž do 61 prozentow. Dalsche powyschenje dawkow na wobžedženstwo by k konfiskaziji samoženja dowjedło; teho dla žo njemóžemy s nowym brónjowym dawkom saběracž. Forma samoženjoweho dawka njeje mjeńschinje nascheje strony dowolicž mohła, sa njón hłosowacž. Też ja k tutej mjeńschinje pschižłuscham. Wjetschina drje dojednanju pschihłosuje, tola žo pschecžiwo temu wobara, so žo khěžorstwu direkne pódla indirektnych dawkow pschipokasaju.

Statny sekretar dr. **Helfferich** pschicžiny roskładowasche, kotrychž dla je knježerstwo dojednanje (kompromiž) pschijało. Hdy budžische žo knježerstwo žwojich namjetowanych dawkow džerżało, by s nimi mižnyło, abo wone bychu žo jemu jara pschikrótschile. Wupucž komižije, kotraž je wo nowych dawkach wuradžowała, njeje najhubjeńschi. Brónjowy dawk nježmědžische žo wospjetowacž. Knježerstwo žo žwojeho žlubjenja džerži. Narunanje sa njón, samoženjowy dawk, njeje idealny, tola po prawdosczi. Khěžorstwo je hižo husczischo na puc direktnych dawkow schło, hdyž indirektne njedožahachu. Namjetowane dawki, też tobakowy dawk, wulku hromadu luda pschejara njepocžežuja. Wobkhadowe dawki budža žo lohko njesc, runje kaž póstske powyschenja. Wobrótowy dawk žo zyle derje sa dawkowy system pschihodži. S zyła s kompromižom dobru krocžel do prědka cžinimy.

Khěžorstwowe poženjenja žo najskerje hacž k oktobrej wotstorcža. Sakonjedawaza perioda nětcžischeho khěžorstwoweho žejma žo žnadž wo jene lěto podleschi. D.

Nowa němska wójnska požcžonka.

S Barlina žo powě, so pschedkoha noweje wójnskeje požcžonki, wo kotrejž smeje w bližschim cžažu khěžorstwowy žejm wobsamknycž, 12 milijardow wucžini. (Kölnische Zeitg.)

Wubjerk khěžorstwoweho žejma

je wo sežiwjenju wobydlerstwa s zokorom, warjenjemi a swěrinu jednał. Pschi wuradženju wo schkodže, žo s džiwinu naczinjazej, sapóžłanzy s Holsteinskeje, Mecklenburgskeje, rańscheje Pruskeje a Schlesyskeje, na schkodu, kotruž swěrina cžini, žiwje skoržachu. W Löwenbergskim wokrjeżu je w Röhrsdorfje liczba žornow wot 30 na 200 stupiła. We wschelakich gmejnach Schlesyskeje je liczba žornow tak wulka, kaž liczba skotu. W Holsteinskej a w stronach fideikomižow žu wobstejnoscže woprawdže skadalosne, w Mecklenburgskej a Thüringskej niz lěpsche. S wottsělenjom džiwiny je mjažo dostacž a žně móža žo s tym schkitacž. W někotrych stronach je połozu žnjow džiwina sniczika. W měrnych cžažach žu tajke wobstejnoscže lědma snjesc, we wójnskim cžažu pak žu wone s pohórschkom. Jenotliwe staty žu žo sapowjedžike, duž dyrbi, kaž jedyn namjet doprědkarskeje strony žada, swjaskowa rada wukas wudacž. Mjes ludom by žo naprawa jara witała, hdy by president wójnskeho sežiwjerstwa tu bjes wohladanja sapschimnył. Wójsko mohło hajnikow na dowoleńzu puschcžicž, so bychu žo trěbni honjerjo dostali.

President s Batozki chze žo po tymle nastorku skožowacž, w rańschej Pruskej pak skoro žaneje džiwiny wjazy njeje.

Jedyn nationalliberalny sastupjer žo skórzbam na swěrinsku schkodu pschisamknje. Na wjele městnach žo pschezo wjele paživneho pschecžiwjenja namakuje. Ratarske komory, kotrež mohke pomhacž, žebi s zyka na to njepomyžła, sakrocžicž.

President s Batozki wotmolwi, so móže žo pschi puschcženju na dowolenzu jenož po pschicžinach ludoweho hospodarstwa rosžudžicž. Tu ma džěło wjetscheho ratarja wjazy hódnoscže hacž makeho ratarja. Tuteje pschicžiny dla njemóže žo po namjecže cžinicž.

Konserwatiwny sastupjer swjaska ratarjow praji, so jeho strona njemóže dalokožahazemu sapschimanju do privatnych prawow pschihłosowacž, kajkež namjety wo swěrinskej schkodže a wo pschewostajenju lěžow k paženju skota wopschijeja. B.

Sežiwjenje džěłacžerjow w cžežkej industriji.

Ssrjedu popołdnju je žo mjes sastupjerjemi schtyrjoch wulkich džěłacžerskich swjaskow a knježerstwowymi sastupjerjemi wjazyhodžinske rosrěcženje wo mózności sežiwjenja džěłacžerjow w cžežkej industriji wotmělo. Sastupjerjo džěłacžerjow roskładžechu, s kajkimi cžežkotami maja žo hórnizy dla žwojeho sežiwjenja bědzicž, niz jenož dla wurjadnje wyžokich płacžisnow, kotrež mohle žo směrom lichowanske płacžisny mjenowacž, ale też dla njedožahajeje žiwnoscže. Pschede wschěm žo wo lěpsche a bohatsche wobstaranje tukoweje žiwnoscže jedna. Pódla teho dyrbi žo džěłacžerjam msda powyschicž, so móhli žebi žiwnosć nakupicž, kotraž je jim pschidželena.

Statny sekretar dr. Helfferich jako sastupjer khěžorstwoweho kanzlera žlubi, so budže wschě žwoje mozy napinacž, so by w nastupanju ludoweho sežiwjenja, woženbje džěłacžerjow, to dožpik, schtož je se žrědkami, kotrež tu žu, móžno. To, so mamy dwoje hubjene žně sady žebje, žo njehodži prěcž, a najlěpsche rosdželenje njemóže wjazy žiwnoscže wobstaracž. Roswicže płacžisnow wěso też wot wobstatka žiwnoscže wotwižuje. Pschecžiwo pschesměrnemu powyschenju płacžisnow budža pak žo rasne krocžele cžinicž.

Hłowne jednanje žo s presidentom wójnskeho sežiwjerstwa, s Batozkim, wjedžesche. Wón praji, so ma sa žwój nadawk, so by žo žiwnosć, kotrož tu je, na prawe waschnje rosdželika a so by žo lichowarstwu wobarako. Tukoweje žiwnoscže njebudže žo nětkole wjazy wobstaracž dacž, dokelž wobstatk rěsneho skota njedožaha. Tola žu wuhlady, so budže žu nětkotre měžazy wjazy skotu k rěsu a so žo potom najwjetsche cžežkoty pschewinu. B.

Powyschenje dokhodneho a wudospołnjazeho dawka w Pruskej.

Pruski krajny žejm je po tsecžim wuradženju do powyschenja pschirażka dokhodneho a wudospołnjazeho dawka pschecžiwo sozialdemokratskim hłosam swolik. Finanzny minister dr. Lentze k temu mało swjeżelazy wuhlad wotewri, so budže Pruska też w bližschim lěcže s njedostatkom finanzow liczicž dyrbjecž. W druhich europiskich statach też hinak njeje. B.

Sapóžłanz khěžorstwoweho a krajneho žejma dr. Liebknecht wobskorženy.

Dra. Liebknechta žu dla wójnskeje pscherady wobskorżili, dokelž je we wójnskim cžažu jako armérowanski wojak w ludowej schromadžisnje lub pschecžiwo knježerstwu schczuwał. Jeli so bychu Liebknechta sažudžili, by wón žwój mandat w khěžorstwowym a pruskim žejmje shubił. B.

Posticženje hromadow němskich běrnow w Schwajzarskej.

„Berner Bund“ wo běrnowym wikowanju pische: „Psched nětkotrymi njedželemi bě hischcže wulke praschenje sa jědžnymi běrnami a sdasche žo, so žo wono pschi pomałkim pschiwoženju njebudža móz spokojicž. Nětkole žo sda, so žu wiki s běrnami pschepjelnjene, abo

so tola wikowanje směrom steji. Saradźaze komišije a organisazije pschetrjebarjow žwoje skasanki wróčzo bjeru, a wikowarjo, kotsiž maja hischcze běrny wotedacź, doscź wotebjerarjow njenamakaju. Teho dla dyrbi schwajzarske knježerstwo pschiwoženju němskich běrnow kónz cźinicź. Te žo nětkole w bohatej měrje poskiczeja, woženbje też wot měschczanskich sarjadnistwow. To dopokasuje, so ma Němska hischcze wulke wobstatki běrnow." B.

Wójna hischcze psches symn traje?

Barlinski sastupjer „United Preß", Ackermann, žwojim nowinam s Haaga w Hollandskej powě: Dwaj póžkanzaj neutralneju mozow w Barlinje staj prajiloj, so hischcze w tutym lěcze njebudże žaneho měra. Neutralne měrowe požrědnistwo wobej stronje wotpokasujetej. Kóžda strona žebi myžli, so žo wójnske sboże k njej pschiwobroczi. Prózowanje amerikanskeho presidenta Wilsona wo měr ma mało wuhladow. Kóždy druhi neutralny by wjazy wuspěcha měł dyžli Wilson. Po měnjenju jeneho póžkanza žo wojowanje w oktobrje skónczi, a w symje budże. žo wo měr jednacź. Prjedy hacź žo měr wobsamknje, móže žo hischcze lěto minyc.

(Berl. Lokalanz.)

Ze Serbow.

— **(Wjazy khlěba a mjaža sa njedźelnicze.)** Wo wosjewjenju Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa njedźelnicze wot porodźenja na cžaž 8 njedźel po namjecze wob tydźeń 6 khlěbowych snamkow, butrowe snamki na pol punta butry a mjažowe snamki na 1¼ punta mjaža dostanu.

— **(Pschedawanje prožatow a běhakow.)** Wožoby kotrež prožata a běhaki kormja, žmědža je žwobodnje wot plahowarjow žwini kupowacź a njetrjebaju žobustawy skótwikowanskeho swjaska bycź.

— **(Pschichodne wjedro.)** Knjes studijowy radźiczel profesžor Lamprecht w Budyschinje 6., 7., 11., 20.,23., 24., 25. a 28. dźeń junija deschczowe wjedro po žwojim wobliczenju wocžakuje.

— **W Bramborskej nježmě žo s sěsdnymi kowami wjazy k wježelu jěsdzicź.** Najwyschschi roskasowar w Bramborskej (markach) je porucził, so žmě žo jězdne kolo jenož sa powokanje wužicź. Pschestupjenje wukasa žo s jastwom hacź do jeneho lěta khosta.

— **(Sšebi žiwjenje wsak.)** Mlokarnik Stommen w Budyschinje je žo s plunom (gasom) sajědojczik. W 11 hodźinach wjeczor wón se žwojeho bydka do žwojich klamow na Hoschiz haždy dóndže, je wot nutska samknu a honacze plunoweho wobžwětlenja wotewri. Dokelž žo wutoru rano klamy njewocźinichu, jene wokno wutkóczichu, so bychu nutskhód dostali. Stommena w klamach morweho nadeńdżechu.

— **Hospodarske wobstejnosce Budyskeje powschitkowneje městneje khorobneje každy** žu žo we wójnje polěpschike, kaž je s jejneje rosprawy wo lěcze 1915 spósnacź. Liczba žobustawow žo s 5810 mužskich a 5018 žónskich pschi spocžatku lěta na 4997 mužskich a 5002 žónskich pschi kónzu lěta poniži. Liczba khorych khětro wotebjerasche. Skhorjenskich wobžwědczenjow žo jenož 9462 wuda pornjo 12132 w prjedawschim lěcze. Liczba snjesboženjow je žo powyschika. Sa to je pschicžinu, so je žo wjele psches cžaž džěkako a so je žo wjele njewucženych džěkacźerjow postajiło. Wscho hromadże je kaža s 52543 hriwnami wusbytka skónczika, pornjo 34644 hriwnam w prjedawschim lěcze.

S Wuriz. Sańdźeny pjatk wjeczor je błysk tu pola Venužez tsi huby w khlěwje sarasyk.

S Budyschinka. Ssylny sliwk mějachmy pjatk tydźenja psch cžežkim Božim njewjedrje. S hórkow mjes Budyschinkom a Plužnikezami — tak mjenowanych Lipkow — pschiwali žo wulka réka wody, kiž bórsy naschu wjeż s dźěla powodži. Do wschelakich wobydlenjow a hródžow žo woda nuts dobu. Někotsi dyrbjachu žamo stót s hródžow wuwjescź. Wjetschu schkodu sliwk Bohu džakowano naczinik njeje.

S Pschiwezicz. Pjatk 26. meje je pschi cžežkim njewjedrje błysk na pastwje, tudomnemu knježemu dworej žkuschazej„ dwě jalojzy sarasyk.

S Delnjeje Hórki. Pjatk tydźenja cžehnichu też psches naschu wokolinu cžežke njewjedra. Laczným honam pschinjeżechu dźě dawno žedźenu wokschewjenku. Zyle popoldnje sažkyschowachmy bluki bubot dalokeho njewjedra, kiž widomnje nad Draždžanskimi stronami sakhadżesche. Wjeczor we 6. hodźinje žo też k nam pschibližowasche. Bjes pschestacza s cžornych mróczelow žapaze błyski a satraschne semju rostschažowazy a wopłodżazy hrimot pschipowjedasche cžežke njewjedro. Bórsy žo deschcź kaž s cžurami lijesche. Na nawižowatych běrnischczach woda rynczki wudrěwasche, tak so nasajtra skhadżaze běrny na polu wupkawjene wuhladachmy. Bojachmy žo wo kražne žyna na naschich pschischprejnych łukach; pschetož padnu-li we horach, we krajinje Sprewinych récznischczow sliwki, woda na nasche łuki wěscze sa 24 hodźin wustupi a trawu straschnje samasa. Tola džakowano Bohu, wón naž psched tajkej shromadnej schkodu miłoscziwje wobarnowa. Woda we Sprewi na druhi dźeń jenož něschto mało pschibu. Tola wrjeskotny hrimot naž wucžesche, so njewjedro we wokolnoscźi bije. We Wulkej Dubrawje žo kurjesche. Shonichmy, so bě tam błysk do swud. Jeremiažoweje kólnje s hródžu a khlěwom sajěł a sapalił. Hischcze dźeń prjedy bě žebi Jeremiažowa žkonu nawosyła, kiž žo wěso žobu spali. Krutwa a cźelo žo pohlnschischtej, žwinjecźi pak dyrbjeschtej žo dorěsacź. Dale bě błysk blisko Dubrawy do jedneje khójny sajěł a ju dospołnje rostschěskował. W Dobroschezach dyri błysk do něhduscheho koscźoweho mlyna, Delnjohórczanskemu knjejsstwu žkuschazeho, rosbi wuheń a sarasy w hródži knježeho wóžka. Tam bydla Henigezy. Krótko prjedy bě Henigowa hischcze w hródži pobyła.

S Budestez. Druhi dźeń žwjatkow popołdnju w 4 hodźinach směje tudomne žerbske towarstwo „Lubin" žwoju shromadźisnu, na ketruž žo wschitke žobustawy wutrobnje pscheproschuja. Knjes wucžer Ssłódźk je pschecźelnimje pschednoschk pschilubił a žo na njón wježelimy.

S Bukez. Tudomnemu wucžerjej knjesej A. Wicźasej je žo wyschschowucžerski titul spožczik.

S Hajniz. Džěkacźerjam a džěkacźerkam w tudomnej pschadowni: Khorli Augustej Běrzy we Wulkich Debžezach, Janej Ulbrichej w Budestezach, Ernstej Gustavej Rjeczży w Raschowje, Jdże Hańži Beckertez w Budestezach, Johanje Khrystianje swud. Schusterowej w Lejnje, Mari swudowjenej Kaufmannowej w Hajnizach a Helenje Großez w Małych Debžezach, kotsiž žu psches 30 lět njepschestawajzy pola firmy Grütznera a Faltisa džěkali, je žo cžežne snamjo sa žwěrnoscź w džěle spožczikło.

S Porschiz. Pschi njewjedrje, kotrež sańdźeny pjatk tydźenja psches naschu krajinu cžehnjesche, dyri błysk do bróžnje korczmarja a gmejnskeho pschedsiejiczerja Lindnera. Woheń žo bórsy psches zyku bróżeń srosscheri, tak so žo tuta zyle wotpali. Rózk póblanskeho twarjenja pocza žo też hižo palicź. Tola tu žo poradźi, woheń podušycź. Wot zusych žykawow běschtej Budyska a Delnjo-Kinjanska na pomoz pschijěkej. W bróżni je žo něschto wuhla a wjele žkomy spaliko.

S Delnjeje Hórki. Wczera pjatk wokoło 11 dopołdnja žo jedyn lětak na knježe rěpnischczo pschi naschim pohrjebnischczu k semi puschczi. Rano wokoło 7 hodź. wón s dołheho wjeczora pschikhadźujzy psches naschu krajinu klepotasche a k Budyschinej leczesche. Wot Budyschina žo wróczejo bě žo po sdaczu sabłudźił. Bórsy žo sažo posběhny, so by, kaž praja, k Wulkemu Hajnej leczał.

S Huczinu. Cźichi, ale žohnowany žwjedźeń Gustav-Adolfskeho towarstwa bu nam na rjanym dnju Božeho stpicza spožczeny. Nasch Boži dom bě žo se selenymi pletwami, wěnzami, haložkami a richelemi kražnje wupyschił, tola jeho najrjeńscha pycha běsche ta žyła nutrnych kemscherjow. Se žiwymi žkowami žwjedźeńskich prědarjow je žo wěz Gustav-Adolfskeho towarstwa a nusa naschich evangelskich wěrybratrow w rosprószchenju nam k wutrobje kładka. Prědowanje mějeschtaj knjesaj sararjej Giersch-Rosendorfski a Sarjeńk-Khwaczanski. Němska kollekta je 93 hriwn. 87 pj., žerbska pak 120 hriwnow 97 pj. wunjeżka. To je wěscze khwalbny dopokas zyrkwineho smyžlenja teje tola trochu maleje Huczinjanskeje woždy a jeje woporliwoscze, kotroż w cžežkim cžažu njeje woteběraka. Ssmilny njebjeski Wótz žohnuj tu dobru wěz Gustav-Adolfskeho towarstwa a naschu woždu.

S Lutobcza. Sańdźeny pjatk wjeczor je Boże njewjedro tu do Marczinkez hródże dyriko a jich jeniczku krumu sarasyko.

S Rakez. W bohatej liczbje shromadźi žo nutrna woždа sańdźeny schtwórtk jako na dnju Božeho spicza do lubeho Božeho doma, so by w džakownej myžsi spominała k schtwórtenu rasej na ryczerjow, kiž žu w poždlednich měžazach žwoje žiwjenje s naschej woždy sa wótzny kraj woprowali. Hdyž bě wuklinczał khěrlusch „Njebudźcze tak wurudżeni", knjes farar Gólcz hluboko nujaze prědowanje dżerżesche, po žkowach žwjateho pižma Ps. 126. 5. 6. a budź jemu ja to też na tutym městnje sjawny džak wuprajemy. Na to žo woždadże krótki žiwjenjoběh 8 ryczerjow wosjeli. S wyžkeje wěże saklinczachu swony jako poždledni postrow, psches wokna

padachu pruhi Bożeho błónczka do jeho doma, we khotrymsch sanjeße wożada khěrlusch „W rowje je měr". Na němskim kemschenju wotmě žo potom hischcże parada wożadnych wojeŕskich towaŕstwow. Njech je žynam naschcje wożady njepschecželska semja lóhka.

S **Rakez.** Sańdżenu njedżelu mějesche žo w zyrkwi cżestne wopomnjenje sa Ernsta Ryncża, sahrodnika ſ Rakez, kotryż je 11. febr. t. l. psches saßžypnjenje žmjercż na bitwischczu namakał. Sajimawe bě, so tudomne žerbske tow. „Lipa" žwojeho žobustawa ſ tym cżeſcżesche, so žo se žwojej khorhoju na tutym wopomnjeczu wobdżěli a na klětku wěnz powěžny, se lipowych kopjenow a se žeklu w žerbskich barbach, na kotrež bě skote, žerbske wěnowaze pißmo wocżischczane.

S **Zyżez.** Samkaŕski wucżobnik K. ſ Budyschina bě ſ dwěmaj towaŕschomaj ſ płunowych rokow jenu kanonu natwarił. Bomby bě wón teho runja ſ płunowych rokow wudżěłał a je ſ pólvrom, kotrež bě ſ karbida, schwabla atd. pschihotował, pjelnił. Hdyż njedżelu žwoju kanonu na tudomnych honach wuspytowachu, jena bomba nadobo rosbuchny a wucżobnikej K. lěwu ruku zyle wottorhny a druhu cżežko wobschkodźi. Njesboże hólzoweju starscheju cżim cżežscho potrjechi, dokelž je žo jedyn starschi žyn hakle pšched krótkim ſ wójny franjeny wrócżił.

S **Brěsynki.** Spreju wudżerżaze sjednocżenstwo, wot Budyschina hacž k Makolichanjanskim boroschczam a sa maku Spreju wot Delnjeje Hórki hacž do Pžowjow a Lipicża doßahaze, smějе póndżelu 5. jun. popołdnju w 5 hodżinach w Schusterez hosczenzu w Klukschu poßedżenje.

S **Brěsowa.** Paduschi po wżach cżahaju, duž njech žo jich kóżdy hladaj. Hdyż mandżelska tudomneho sahrodnika Husaka wóndano ſ pola domoj pschińdże, žo dohlada, so bě w domskim jene wokno wocżinjene, a horka w komorje schrótowacż saßłyscha. Duž hnydom do Kloßez młyna po pjekaŕskeho běżesche, so by tón paducha saßłapił. Hdyż pak žo ſ nim wrócżi, bě žo paduch hižo ſ procha měł.

S **Werminghoffa.** Někotre wożoby žebi jedyn revolver wobhladachu. Pschi tym žo ſ njeho wutsěli a kulka wożomnaczelětneho twaŕskeho dżěłacżerja Oskara Wonsku do lěweje ruki trjechi. Dokelž drje žo rana njeje na prawe waschnje wobwjasała, žo wona sahori. Hdyż franjeneho, jeneho ruskeho zivilneho jateho ſ Lodża, do Kulowskeje hojeŕnje pschiwjedżechu, wón sa někotre hodżiny wumrje.

S **Ketliz.** Ssrjedu tydżenja rano bě nasch wo naschu wożadu saßłużbny dołholětny faraŕ, lic. theol. Rencż, wumrjeł. Poßlednje lěta drje khorowaty bě wutoru hischcże strowy k měrej schoł a rano bě njebohi. Boża rucżka bě jeho w nozy sajała. W Ketlizach žo wón 29. januara 1856 jako młódschi žyn tehdomnischeho tudomneho kapłana a posdźischeho fararja narodźi a słubi cżischcże sahe psches žmjercż žwoju macż. Na duchownstwo wustudowawschi bu hižo w lěcże 1879 pola naß sa kapłana a po žmjercźi žwojeho nana w lěcże 1888 sa fararja postajeny. W tutym sastojństwje wosta hacž do žwojeje žmjercże. Wscha jeho žwěra a luboscż žłuscheschtej jeho wożadże a psches nju jemu niczo njeńdżesche. W prjedawschich lětach je tež wjele do wschelakich nowinow dopißował a bě ſ tym hižo sa studentske lěta sapocżał. Snata je jeho wobschěrna kniha, w kotrejž stawisny Ketliczanskeje zyrkwje wopische, kaž tež jeho w „Mißionstim Póßle" podate wopißanje żiwjenja něhduschehо Ketliczanskeho duchowneho Pětschki, kiž ma tak wulke saßłużby wo porjedżenje žerbskeje biblije. Nimo dweju wyßokeju rjadow žo jemu ważna dostojnosć lizenziata theologije dosta. Trajny pomnik je žebi ſ jara derje radżenym wobnowjenjom Ketliczanskeje zyrkwje stajił, pschi kotrejž je nětko žwoju poßlednju komorku namakał. Jeho khowanje, kiž mějesche žo sańdżenu njedżelu popołdnju, bě sjawne žwědczenje cżeſcże, w kotrejž njeboczickі steješche. Hdyż běchu kaschcż se jstwy, kiž bě ſ wěnzami pschepjelnjena, do dwora donjeßli, wuspěwa zyrkwiny khor ariju, po cżimž žo cżah srjadowa. Prjedy kaschcża, nježeneho wot žobustawow wojeŕskeho towaŕstwa, kotrehoż cżestny žobustaw njeboczickі bě, dżěchu duchowni, kotrychż bě žo na 20 seschło. Sa kaschcżom dżěchu sawostajeni. A jim žo zyrkwiny kollator, knjes rytmischtr ſ Lüttichau, pschisamknу. Wožadni wobsamknychu cżah. W zyrkwi kaschcż na woltaŕnischcżo stajichu. Po wuspěwanju khěrluschowych schcżucżkow rěcżachu wopomnjeńske žłowa žłědowazy knjeża: duchowny Mrósak, zyrkwinski radżicżel Rosenkranz, ryczerkubleŕ ſ Heldreich, duchowny Wjerman se Ssłónzy, wyschschi schulski radżicżel Förster a faraŕ Domaschka. Hdyż bě pod wodżenjom knjesa kantora Schenka zyrkwiny khor saßo spěwał, prajachu pschitomni duchowni semrětemu w božemje, kóżdy ſ krótkim schpruchom, a wuspěwachu dwě schtucżży ſ khěrluscha: „Ach wostań pschi naß ſ hnadu." Na to kaschcż ſ zyrkwje k rowu donjeßechu, hdżež po pożohnowanju do rowa pschedstejicżeŕ wojeŕskeho towaŕstwa pod žłowami horzeho džaka wěnz położi.

Semrěty nam njesapomnity wostanje. Bóh saplacż jemu ſ wěcżnej hnadnej msdu!

S **Minakała.** Se żelesnym kschižom je žo wojak Bohuwěr Khryſtof, žyn tudomneho khěżerja Aug. Khryſtofa, wusnamjenił.

S **Kulowa.** Mandżelska tudomneho wucżerja Rönscha pjatk rano žwoje schtyri žyłne hußy w hródźi sadajene namaka. Kaž žo sda, je něchtó ſ wjeczíwoscżu te hußy skónzował.

S **Kulowa.** Tež w naschich stronach poczina mjaßo żadne bycż. Polizajska wyschnoscż je teho dla poruczika, so žmě kóżda woßoba jenoż wob tydżeń 200 gramow mjaßa, kołbaßy a tuka dostacż.

Se Zitawy. So bychu žo bjespiwowe dny sawjedle, žebi swjaſk Zikawskich hoscżenzarjow ſ pißmom na pschemyßłkowu komoru żada. Hdy by žo do tuteho żadanja swoliko, by wjele žłużobnych w hoscżenzaŕstwje žłużbu shubiłp a do nusy pschischło, dokelž njejßu druhe pomelanje nawukli.

S **Hósdnizy.** Tudomnemu kantorej Rothej, kotryż je žo pšched dlěschim cżaßom cżežko franił, je žo żelesny kschiž spożcżił.

S **Mużakowa.** Něhdże 20 lět stari musketěrojo Gustav Budych, Ota Noacż a Wylem Hanko ſ Běleje Wody loni hromadże starschiski dom wopuschcżichu a žo hromadże sa wojeŕstwo wuwucżowachu. Woßud jich tež we wójnje w 1. bataillonje jeneho pěscheho regimenta hromadu swjedże. Pschi jenym nadběhu 4. haprleje wschitzy hromadże sa wótzny kraj wumrjechu. K cżeſczi padnjenych tsjoch młodych rjekow žo sańdżenu njedżelu w zyrkwi wopomnjenska žwjatocżnoscż wtmě.

S **Mużakowa.** Nawěscż dostawschi polizija domy tudomnych rěsnikow Schmidta, Schillera a Grundmanna pschepyta a w nich wulku hromadu pschesbytneho trajneho mjaßa, kotrež bě w pinzach skhowane, sebra. Jedyn rěsnik je žebi pjecża 4 hriwny sa punt połcża żadał. Jeho žu dla pschekrocżenja najwyschscheje płacżisny wobskorżili.

Se Shorjelza. Wójnski krajny radżicżel Shorjelskeho wokrjeßa, hrabja Stachwitz, je žłědowaze wosjewjenje wudał: We wokrjeßu žo woßebje skorży, so žwinje a tuk njedoßahaju. Duž wschitkich wobžedżerjow žwini napominam, so bychu rěsnikam we wokrjeßu žwinje k rěsu poskicżili, hewak dyrbjał, schtož bych wobżarował, wußwojenske prawo wužicż, dokelž bychu potom wobžedżerjo žwini wo 10 prozentow schkodowali.

Se Shorjelza. Dla żadnoscże jědżnych běrnow w Shorjelskim wokrjeßu je wyschnoscż postajiła, so žo wot 31. julija na dżeń a woßobu wjazy dyżli połdra punta běrnow njeßmě pschetrjebacż.

Njewjedra a sliwki 27. meje w stronach sakskocżeskich mjesow.

S Reichenauwa, 27. meje: Dżeń stracha bě wczerawschi pjatk sa naschu wjeß. Posdże popołdnju žo žyłne njewjedro se sliwkami a krupobicżom nad nim rospuschcżi. Wjeczor we woßmich hodżinach tež w žußodnych Cżechach sliwk padże a wody rěcżki, kotraż psches naschu wjeß běži, powjetschi. Bórsy po tym rěcżka Erlebach ſ rěcżnischcża wustupi a zyłu stronu powodźi. Wjele khěżow žo ſ wulkej wodu zyle wobda, so jich wobydlerjam mózno njebě, jej wucżeknycż. W njej scżěhowaze woßoby žmjercż namakachu: 70-lětny rěsniski mischtr Schwertner, 60-lětna Augusta Heidrichez a 77-lětna Rönschowa. W Markersdorfje pola Reichenawa žo 70-lětna Sauerowa tepi. Cżěła žu žo wukojike a khowale. Wjele mostow a pucżow je žo ſ wulkej wodu swottorhało. Wulka schkoda je žo tež na twarjenjach naczinika. Woda je wjele domjazeje nadoby wotwjedła. Ssobotu dopołdnja 300 muži wojakow pschińdże; ſ nich žo 100 muži do žußodneho Markersdorfa póßła, hdżež bě wulka woda teho runja slě sakhadżała.

Sliwk bě tón krócż hórschi dyżli w lěcże 1897. Rěcżka Erlebach każ dźiwja hórska rěka sakhadżesche a wscho žobu storha, schtož doßahny, deſki, hrajdy, kaschcże, žudy, zyłe kaniklaze hródże, kołcże wosy, ratarske maschiny a wschelake druhe. Telefonowe a telegrafowe żerdże žo spowalachu, murje žo potorhachu. Zielarez domske a Menzelez bróżeń stej žo se semje shubiłej, runje tak Hoffmannez bróżeń. Zimnoscżeŕ Jahn njemóżesche wschón žwój skót wukhowacż, jena krowa a jene czelo žo tepischtej. Tež wjele pjerisny je w żołmach kónz wsało. Wokoło 20 khěżow, bliſko rěcżki stejazych, je žo slě wobschkodźiło. Drohi a pucże žu žo wudrěłe. Żelesniza wot Reichenawa hacž do Hermsdorfa w Cżechach je žo na dołhim krusche podmlěła. Tež krupy žu wjele schkody na polach a sahrodach naczinile.

Kral Bjedrich August je ſa wobydlerjow Reichenawa a Markersdorfa, kotſiž ßu ſ wulkej wodu ſchkodowali, 5000 hriwnow darik.

Cžežke njewjedra ſ krupobicžom ßu pjatk 26. meje pſchi ſakſkoczěſkich mjeſach ſakhadžake a wjele ſchkody a njeſboža nacžiniłe, kaž je ſe ſcžěhowazych powjeſcžow widžecž:

S Pirny 27. meje. Sliwk, kotryž ßo pjatk popołdnju nad hornim Łobjowym dole-rospuſchcži, je woßebje pola Pötzſcha a Wehlena wjele ſapuſcžił. Sa połdra hodžiny rěcžki hornjeho Łobjoweho doka telko wody nabuchu, ſo ßo do torhatych rěkow pſchetworichu. Pjerſchcž ſ polow je ßo ſe ſeſkhadžanymi běrnami po hórkach dele ſpławiła. Na woßebje ſtraſchnych měſtnach, w dolinje pola Pötzſcha a Obervogelgeſanga do doka ſchucžaze wody meter wyßoke hacženja kamjenjow napławichu, kotrež pſchetoki ſatykachu a żeleſnizu ſanjeßechu, tak ſo żeleſniſke cžahi něktore hodžiny wjazy jěſdžicž njemóžachu. Něhdže pſchi Łobju bě ßo jedyn kotoł wolija puknył, pſchetož Łobjo bě mjes Pötzſchu a Pirnu ſ wolijom pſchikryte. Pola Wehlena běchu torhate wody dołhe kamjeńtne ſkhodženki ſ jich lěhwa wuſběhnyłe a do rěcžki ſdrěłe. Murjowane rěcžzyne brjohi ßu ßo na wjele měſtnach podmłéłe a ßo ſaßypłe. Wehlenſka ſchula ßo ſ wodu pócžrje. Na podobne waſchnje je njewjedro w Schandawje a wokolnoſcži ſakhadžało. Drohi w Schandawje běchu ſ pſchipławjenym drjewom, kamjenjemi a běrnami, ſ polow dele ſpławjenymi, pſchikryte. W Pilſnizach krupy połdra hodžiny dołho njepſcheſtawajcy padachu.

S Kamjenizy (Chemnitz), 27. meje Wjetſche ſapuſcženje hacž deſchcž je w tudomnych ſtronach wichor nacžiniłk. Wón je pſchi hrodowſkim hacže najtołſche ſtare ſchtomy roſkamał a ſ někotrych ßamo ſkoru wotběłik. Korczma pſchi hrodowſkim hacže ßo ſ padazymi ſchtomami rosbi. S tſěchi dźěłarnje elektrizitety ßo koprowy kryw wotběli a tſchěſchne katy ßo ſwottorhachu. Maſchiny w dźěłarni dźěłacž pſcheſtachu, tak ſo bě měſto wjazy hodžin bjes elektriſkeho ßwětka. S wjele khěžow ßu ßo tſěchi wotkryte. W Furtſkej ſtronje njeje ſkoro žane twarjenje njewobſchkodžene woſtało. Wſchudže ßu ßo wokna rosbite a tſěchi ßo wotnjeßte. Jena brózeń je ßo hacž do poßlednjeho kamjenja wotnjeßła. Wichor tſěchu jeneje khěže ſ hrjadami a zyhelemi 500 metrow daloko cžißny.

Knjeni Lamurejowa.

To bě jutrownu ßobotu, 8. haprleje lěta 1871, w Pariſu. W měſcže ſakhadžeſche revoluzija: wójna mjes měſchcžanami, krwawne knjejſtwo komunardow. Hrody a zyrkwje wurubjowachu a ſapałachu, duchownych do jaſtwow ſawrjechu, arzybiſkop hižo dawno w jaſtwje tradaſche, — žane wobßedženſtwo njebě wjazy wěſte, wſchón rjad a porjad bě ſpowroczeny. Revoluzijonarcjo tyßaz krócž hórje ſakhadžachu, hacž budžechu to najhórſchi njepſchecželjo móhli dokonjecž. S krewju a wohnjom, ſ rubjenjom a njehańbitoſczemi ßo tuto knjejſtwo hróſby wuſnamjenjeſche. Žadyn cžłowjek njebě ßebi wjazy žiwjenja wěſty.

Jutrowna ßobota bě, — ale jutry ßwjecžicž mózachu ßo jeno w někotrych zyrkwjach; pſchetož komunardoju běchu, kaž hižo naſpomnichmy, duchownych do jaſtwow ßadžili, ſo bychu jich pſchi bliżſchej ſkładnoſcži ſeſatſéleli, kaž je ßo poſdžiſcho ſ arzybiſkopom a ſ jeho towarſchemi też ſtało.

Też wulka zyrkej ßwjateho Euſtachija bě wurubjena a ſtejeſche próſdna. Duchowny Simon, kiž bě pſchi njej ſ fararjom, hižo tydženje dołho w jaſtwje tradaſche; žanych Božich ßłużbow tam wjazy njebywaſche, zyrkej bě zyle wopuſchcžena.

A jutſje běchu jutry!

„Tak to dale hicž njeßmě. My dyrbimy ßwojeho fararja měcž. Boże ßłużby dyrbimy měcž na tymle dnju!“ takle wotrěcža knjeni Lamurejowa na wulkej ſhromadžiſnje žonow „hallow“, a wona namaka ſahorjene pſchihłoßowanje.

Schto dha to ßu, Parižſke „halle“, a ſchtó bě knjeni Lamurejowa? „Halle“ ßu wulkotne rumy, kotrež ßu ſe żeleſa, ſchkleńzy a ſ zynka twarjene a pſchikryte, w kotrychž ßo kóždy dzeń wiki wotměwaju ſe wſchelakimi móżnymi zyrobiſnami, na pſchikład: ſ mjaßom, pjeriſnu, rybami, kołbaßami, butru, twarożkami, warjenjemi, ßadom, płodami, jejemi, běrnami atd. To je tam wſchědny dzeń ſtajnje na pſchedań. Wikowanſkich budow a ławkow w tutych hallach je pſches 1200, pſchedawarkow je tam na 2000, liczba kupowazych ßo njehodži wobliczicž; wob dzeń ßo tu ſ najmjeńſcha na ſa poł miliona cžłowjekow naſpomnjenych zyrobiſnow pſchepſcheda. Žony „hallow“ ßu pſchedawarki, cžeſtne, pilne, ſchwarne žónſke ſ ludu; wone ßo ſe ßwojim wikowanjom żiwja, wone ßu dla ßwojeho pomjatka a ßwojeje ſrěcžuiwoſcže, ßwojeho žorta, ßwojeho ſtroweho roſuma a ßwojeho roßßudneho waſchnja runje tak ſnate kaž ważene a ſkoro mějachu pſched nimi bojoſcž. Wone w Pariſu „móz“ tworja a wone ßu ßej teho też wědomne. Wone krucže a roßßudnje hromadu ſteja, a to je jich nužitk. Nimo nich pak ßu w Pariſu hiſchcže po tyßazach a tyßazach pſchedawarjo a pſchedawarki zyrobiſnow, kotrež maja ſ „hallemi“ mjenje bóle ßwoje ſwjaſki.

Knjeni Lamurejowa pak, wudowa hiſchcže w najlěpſchich lětach, ſwonkownje nahladna a wulzy ſrěcžniwa, bě tehdom, l. 1871, prěnja a najſchwarniſcha mjes żonami „hallow“. Wona ßwoje klamy na pſchikładne waſchnje wobſtarowaſche, jejny wobkhod a jejna ßwójba kcžějeſchtej, wona bě wutrobita a roßßudna, praktiſka a runjewonſka, a ſchtož bě hkowna wěz: wona bě dobra ſcheſcžanka a ßo ſ tym njetajeſche. A w tej wězy ſ njej bjes maka wſchě żony hallow ßobu cžinjachu.

Dženßa, jutrownu ßobotu 1871, běchu ßebi nětkole radu ſkładowake, kak mohke naſajtra, t. r. prěni dzeń wyßokeho jutrowneho ßwjedženja, ſaßo ßwoje Boże ßłużby w zyrkwi ßwjateho Euſtachija měcž, kitraž runje ſ napſchecža hallow ſteji; ale jich farař w jaſtwje ßedżeſche.

„Modlili ßmy ßo nětko wo to hižo dołho“, knjeni Lamurejowa pſched druhimi żonami rjekny, „a nětkole dyrbimy też wěz ßame do ruki brocž. Bóh je cžłowjekej jaſyk niz jeno k modlenju, ale też k rěcženju pſched cžłowjekami dał, — ale też ruzy a kohcžej a pjaſcž mamy k temu, ſo bychmy je nałożeli. Knjeża na radnej khěži na modlenje njedžiwaju, duž jim wſchitke hromadże junu na kožu dźemy a wotrěcžmy jim krucže, ſchto my chzemy, a jeli ſo je naſcha modlitwa dobra była, potom my też dozpějemy, ſo naſcheho fararja ſaßo na ßwobodu doſtanjemy a ſo ſmějemy jutrownicžku Boże ßłużby. Wy wſchitke hromadże a ſchtož mózecže hewak hiſchcže żónſkich ſehnacž, pſchiwjedźcže ßobu, a potom pódźemy pſched radnu khěžu a budźemy widžecž. ſchtó je w Pariſu ſ knjeſom!“

Někotre wikowarki wſchak měnjachu, ſo je to trochu ſwažliwa wěz; ale Lamurejowa rjekny:

„Kajkež knjeżerſtwo, tajzy też poddanjo! Pola tutych knjeſow niczo druhe njepomha, hacž namóznoſcž; duž dyrbja ju też měcž! Nabożniſtwa dla njeßmě żadyn cžeſtny ßrědk njepoſpytany woſtacž, a hdyž my żony pſched radnu khěžu poczehnjemy, to ſe żanym hrěchom njebudże!“

„Ale ſ cžim chzemy tym knjeſam hroſycž, jeli ſo nam duchowneho tola won njedadża?“

Lamurejowa na praſcherku ſ boka pohlada, ale bórſy na to rjekny ſ doraſom:

„Schto dha je tu wjele ßłowow trjeba? Knjeżerſtwo dyrbi ßo naſcheho hněwa bojecž, niz naſchich hroženjow!“

„Ale ſchto chzemy cžinicž, jeli nam wſchitke naſche żadanja ſapowjedża?“

„Na to ßebi ja ſ zyła njemyßlu“, Lamurejowa rjekny, „pſchetož to je wěſte, ſo nam duchowneho won dadża. A nětko je ßo doſcž powjedało; do prědka k radnizy!“

A tyßazy wikowarkow a druhich żónſkich cžehnjechu k radnej khěži. Duzy po pucžu ßo jim hiſchcže njeßměrne hromady żónſkich pſchidachu, ſhoniwſchi, wo cžo ßo tu jedna; to bě ſa wikowarki nadžije polna wěz.

Nětko běchu tute tyßazy żonow k radnizy pſchicžahnyłe. Lamurejowa pak ſe ſcheſcžimi towarſchkami krocżeſche bjes ſtracha po ſkhodach horje w radnizy. Mudrje běchu jim ſtraże a poliżija bjes ſadžiwanja hicž dałe.

Blanqui, komunarda, kotrehož ßo ludžo bojachu, a jeho towarſch Pyat ßedżeſchtaj hromadże ſa ſelenym blidom a pißaſchtaj; kóżdy mějeſche bleſchu cžerwjeneho wina pódła ßebje. Też někotſi druſy dowěrnizy wukonjazeho wubjerka, wodžiwjeni mužojo, běchu tu pſchitomni.

Tu ſaſtupichu żónſke, prěnja pſched nimi khrobka wudowa Lamurejowa.

Blanqui njemało wocži wuwaleſche, hdyž żony ſaſtupichu; tola hdyž widżeſche, ſo ßu to żónſke ſ ludu, bu ſdwórliwy a ßo Lamurejowu wopraſcha:

„Schto ßebi te knjenje pſcheja?“

Lamurejowa někotre krocżele do prědka ſtupi, pohlada na Blanquija a ſ wótrym hłoßom rjekny:

„Juſje, moji knjeża, je ßwjata jutrowniczka, a my nimamy żaneho duchowneho, ſo by Bożu ßłużbu měł —“.

„A nětkole —?“ Blanqui ſaſkobjeny ſpěſchnje poſkocži a do rěcže ſapſchimny, „a ſchto ma to rěkacž?“

Ale Lamurejowa směromnje pokračowaſche:

„Dajcże nam, proßymy, naſcheho fararja, knjeſa Simeona, won, abo —."

„Abo?" woprascha ßo Blanqui a jemu chzyſche ßo ßmjecź.

Ale jemu ßo ßmjecże ſahacźi, hdyž Lamurejowa dwě krocźeli do prědka a bliſko k njemu pſchiſtupi; ruku k woknnej wupſcheſtrěwajo wona ſe ßwětkymaj wocźomaj ſawoka:

„Abo wot žonow hallow něſchto noweho ſhonicże!"

Blanqui ſwjeſe ßo na ſtólz. Žony hallow — to běſche móz, na kotruž dyrbjeſche tež wón dźiwacź. Wón na ßwojeho towarſcho Pyata dwělujo hladaſche. Tón hižo we woknje ſtejeſche, hladaſche dele na torhoſchczo a Blankwijej ſnamjo da, ſo dyrbi k njemu pſchińcź. Delka pſched radnizu, ſchtož mózeſche wóczko dowidźecź, ſtejachu žony hlowu pſchi hlowje jena pſchi druhej; njeßměrne tyßazy to běchu, kotrež w měrje czakajo k woknam wukonjazeho wubjerka hladachu.

„Khort tola, tych je wjele! To njeßu žorty!" Pyat měnjeſche. Wón jenemu pißarjej kiwny.

„Kelko wikowarkow ſ zyrobu ma Paris?"

„Po poßlednim liczenju ſchěſcź tyßaz."

„A pſchedawarkow mjaßa?"

„Niz wjele mjenje."

„Hm — to je zyke wójſko, a to krute. A kelko rybjazych žonow?"

„Něhdże ſchtyri tyßazy."

„Te ßu najhórſche, hiſchcże hórſche hacź njepſcheczeljo, nimo teho hiſchcże pſchedawarki jeji, ßadu butry, južnych płodow, pjer'ny — to je zyła legija!" Blanqui bórbotaſche.

„Tu ßu mandźelſke, maczerje, pſchichodne maczerje, wowki, czety ßotrjenzy, dźowki, ßynoju, ßwakoju a tak dale!" Pyat rjekny. „Hladaj jeno, kak te žony wſchitke jow horje hladaja — kaž lute nabite dynamitowe patrony abo k wotpalenju hotowe gardinowe prědowanje. Mje hrósba wobjimuje!"

„Tu ßo wěſo žortowacź njehodźi. Te bychu to dokonjake a naß žiwych w radnizy ſprażike."

„Sšměm ja wo wotmolwjenje proßyczź?" klinczeſche nětkole hłóß wikowarki Lamurejoweje pſches ſalu.

Blanqui pſchiſtupi a ßtódkokißale ſdwórliwje ſdźěli, ſo bě wubjerk, dźiwajo na ſaßłużby ſtaczankow hallow wobſamknył, jich próſtwu dopjelnicź; jeno to chze namjetowacź, ſo by knjes Simon hakle naſajtra rano něhdże w ſchtwórtej hodźinje ßo ſ jaſtwa puſchcził, město dźenża popołdnju, ſo to njeby njelubeje hary naczinikło.

„To chzu ja pſchidacź", Lamurejowa, hladajo kaž kralowa, praji, „ale jutſje rano ſ dypkom we ſchtyrjoch hodźinach!"

„Na moje ßkowo, ſtaczanki!"

„Mój dźak; bożemje, moji knježa!"

A deputazija žonow wuńdże, ſo by ßwojim czakazym pſchecźelnizam a towarſchkam ſdźělika, ſo budże knjes Simon puſchczeny.

Jutrownu njedźelu, 9. haprleje 1871, rano we ſchtyrjoch ßo wrota jaſtwa wotewrichu, w kotrymž bě farař Simon tradał, a wot tyßazow ſchwarnych žónſkich powitany, wuſtupi wußwobodźeny; na dobyczérſke waſchnje pſchewodźachu jeho do zyrkwje ßwj. Euſtachija, hdźež ßo khwalbny khěrluſch ſanjeße. W dźeßatej hodźinje farař Simon pola woltarja „Czeſcź budź Bohu we wyßokoſczi!" ſ jaßnym hłoßom ſuſpěwa. To bě tyßazore haleluja. A knjes Simon woſta na ßwobodże; žadyn revoluzionarſki komunarda ßo jeho wjazy njedótkny.

Farař Simon bě hiſchcże něhdże poltſecza lěta žiwy po ßwojim wußwobodźenju. Smužita a roßßudna knjeni Lamurejowa pak bě po tutym ſkutku, kotryż jej niz jeno w Pariſu, ale po zyłym kſcheſczańſkim ßwěcże khwalbne mjeno doby, hiſchcże pjatnacze lět žiwa. Wona jako dobra kſcheſczanka wumrje.

Dźewjateje meje 1886 knjeni Lamurejowu k rowu pſchewodźachu. To bě runje druhu njedźelu po jutrach. Sswjate ſczenje ßo czita wo dobrym paſtyrju, kiž žiwjenje ſa ßwoje wowzy dawa. Duž ßo ſkoro ßamo roſumjeſche, ſo tehdomniſchi farař pſchi zyrkwi ßwj. Euſtachija na prědowanju na tamnych martrarjow ſ lěta 1871 pokaſowaſche, kotrež buchu, ſ arzybiſkopom na czole, w měrzu tamneho lěta pſches franzowſku „komunu" ſatſěleni, a to jeno ßwojeje wěry dla, a tež na ſmužiteho fararja Simona, kotryż bě ßobu w jaſtwje poboł. Nimo teho wón ſdźěli, ſo budże popołdnju pokhowana ta žónſka, kiž bě tehdom telko wutrobitoſcże měła, ſo je „dobreho paſtyrja" pſchi zyrkwi ßwj. Euſtachija, fararja Simona, ſ jaſtwa wußwobodźiła a ſaßo jeho powołanju wróczo dała.

Hdyž bě popołdnju hodźina pſchiſchła, w kotrejž měješe ßo cźěło ſemrjeteje knjenje Lamurejoweje pokhowacź, běſche wulkotna zyrkej ßwj. Euſtachija, jena ſ najwjetſchich w Pariſu, zyle pſchepjelnjena, hacź do poßlednjeho kuczika pokna žarowazych. Žana žónſka we wulkim dźěle města, kotraž móżeſche woteńcź, njebě ßebi ſkładnoſcź dała wſacź, ſo by ßwojej ſemrjetej ßobußotſje, kotraž bě ßwoju wěru něhdy tak wutrobicże wuſnała, poßlednju cźeſcź wopokaſała. Wulki ſaczińſchcź czinjeſche jejne pokhowanje a kraßna bě pohrjebna rěcź. Sawěſcże je ßo na njej dopjelniło, ſchtož je Jeſuß ßlubił:

„Schtóż mje pſched cźłowjekami wuſnaje, teho wuſnaju tež ja pſched ßwojim njebjeſkim Wótzom."

(— Kónz. —)

Přilopk.

* **(Njewjedra we wjeczornej Němſkej.)** Czeźke njewjedra, ſ měſtnami ſe ſliwkami a krupobiczom ßo pſchewodźaze, ßu wjetſche ſtrony Kurheſſenſkeje, hornjeje Heſſenſkeje, Speſſartſkich a Rheinſkich horow ſapuſczike. Na wjele měſtnach ßu ßo twarjenja ſ błyſkom ſapalike. Sſkone kupjele w Halli ßu ßo póczrjeke, kumpanje w nich je ßo na khwilu ſaſtajicź dyrbjako.

* **(Błyſk do ludźi dyrił.)** W Moritzburgu je błyſk njedźelu do cźrjódy wulětnikow, kotſiž běchu duzy do lěßneje korczmy, dyrił. Něktore žony cźeźko wokhromichu, mjes tym ſo jedyn mużſki njeſranjeny woſta.

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſmėje jutſje, njedźelu Exaudi, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſchek ſerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmėje ſarař Răda ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmėje duchowny Tyſchek wucźbu ſ němſkej konfirmėrowanej młodoſcźu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmėje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 25. meje: Marja Guſtla Illichowa, njebo Jana Khorle Illicha, žiwnoſcźerja a klamarja w Brěſynzy, ſawoſtajena wudowa w Hněwßezach, 75 l. 8 m. 16 d. (khowana w Delnjej Hórzy).

S druhich woßadow: Ernſt Auguſt, Alberta Freudy, wobydlecja a ſklakarja we Lupoji, ß., 7 m. 5 d — Marja Marta, Khorle Ernſta Voigta, fabrikſkeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź., 2 l.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodźija.

Jutſje, njedźelu Exaudi, ſmėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmėje farař Kſchižan němſke a 3/4 10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach katechismußowa wucźba ſa němſku žónſku młodźinu.

Sſrjedu popołdnju w 4 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho žónſkeho towarſtwa.

Sſrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmėje ßo němſka wójnſka modlerſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſkez.

Jutſje, njedźelu Exaudi, ſmėje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ſerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmėje farař Domaſchka ſerbſke a we 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmėje ßo wucźba ſ němſkej muż ſtej młodoſcźu.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin wotmėje ßo ſhromadźiſna ſerbſkich hołzow w paczerſkej ſtwi.

Płaczińa produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 2 hr — pj hacź 2 hr 60 pj., punt czelazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 3 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 90 pj. hacź 2 hr. 80 pj., punt ſchmalza wot 2 hr. 50 pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 55 pj., hacź 3 hr. — pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. acź 12 pj.

Koßy kaž jěd rěſaze porucża

koßazy Ssmoleŕ na bohatej haßy 16.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczašow**

k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczišny.

Towarstwo Pomocy

za studowacych Serbow

zmëje srjedu po swjatkach, 14. **junija** 1916, swoju lëtušu **hlownu zhromadźiznu** w **Budyšinje.** — Započatk popołdnju w 1/3 3 hodźin — Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Nowowólby, 3. Namjety. **Předsydstwo.**

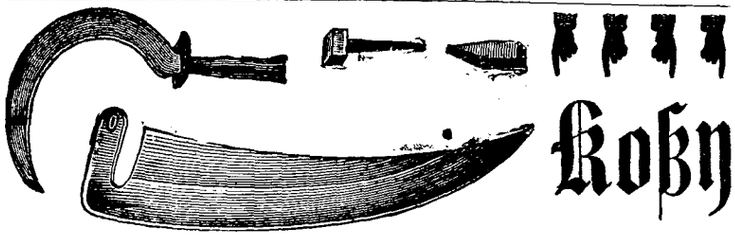

Koßy

snateje hódnoscże po tunich płaczišnach pschedawa

Pawoł Walther

na khëžorskej drósy 4 **w Budyschinje** na khëžorskej drósy 4.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

400 zentnarjow

stareho abo noweho ßyna

po wjetschich abo mjeńschich dźělbach kupuju. Sa zentnar hacž do 7 hr. 50 pj. płaczu. Poskiczenja chzyłe ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacž abo s póstnej khartku na Karl Zieschang Bautzen Reserve-Lazarett I, Apothke.

Wubjerne

khofejowe narunanje

w pakczikach a po wasy pschedawa

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

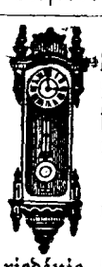

Kóždy, kotryž chze ßebi dobry a tuni cžaßnik kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacž, njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczišname wupołożene, wobhladacz.**

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khežorskeje dróhi w cžrijownì knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Trjebane koło

sa 38 hriwnow na pschedań na ßukelnskej haßy 1a delka.

Wußywne jahły

porucża

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Jěsdne kola

dobre a tunje

porjedźene a lakowane pola

A. Pauflera na ßukelnskej haßy 1a.

Jukarnatski dźeczel

k naßywanju porucża

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Sshre jahły

k wocžehnjenju kurjatkow

porucża

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Maiß peluschki kolij hejdusch

najlëpje skhadźaze

porucża

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Twaroh a jeja

po najwyschich płaczišnach kupuje **A. Paufler** na ßukelnskej haßy 1a.

Runklizu

najlëpje skhadźazu porucża tunjo

Khorla Preisser jun.

w Budyschinje pschi žitnych wikach

Młoda pilna

ßłužobna holza

ßo k 1. junijej abo hnydom pyta na Flinzstrase 14 delka.

Dopomnjecze

k lëtnemu ßmjertnemu dnjej

Khrystijana Mudry

w Sslepom,

wojaka 2. komp. 9. b. p. r. cžo. 170. padnył 7. junija s. l. w Franzowskej.

Tak je dźeńß lëto dokonjane,
So twoje cžëko w zusbje spi
Hdże, hdy, a kak je pohrjebane,
To je nam hischcże njesnate.
Ty loni ßedmoh' junija
Ssmjercz w krwawnej bitwje namaka.
My s nowoh' dźeńßa saczuwamy
Tu cžežku hórkoscz dźělensku,
Twój žiwy wobras dźeńßa mamy
Psched ßobu s poknej jaßnoscžu,
A nadźije ßo dźerżimy,
So w njebju ßo saß' widźimy.
Ach kak naß dźeńß to saßo boli,
Dźeńß na joh'lëtnym ßmjertnym dnju
So pschewodźicz joh' njejßmy mohli,
To Boże dźiwne pucże ßu,
Bóh tebje s wójnskoh' njeměra
Je horje wsak ßej do njebja.
My wo tebje ßmy žarowali
To zyłe lëto s wutrobu,
Nad bychmy twój row wopytali
A khwatali k njom' s luboscžu,
Też kwëtki na njón ßadżeli
A se ßylsami krjepili.

Ty won do wójny wot naß dźěsche
A ßwëru wojował tam ßy,
To ßamo Boża wola chzyłsche,
So bu ty ßmjertnje sranjeny,
Kak srudna powjesć stróži naß,
So nimo je twój seńſki cžaß.
Hdyž twój nan, kiž bě khorowaty,
Tu srudnu powjesć ßłyschesche,
Wón, kiž cže ßwëru lubowasche,
Wo tebje srudnje płakasche,
A sa tsi dny też wotwoła,
Bóh luby Kujes joh' se ßwëta.
Ssmjercz dwójzy cžežko potrjechiła
Je Mudriz ßwójbu s njesbožom,
Ju njenadźizy napjelniła
Se srudobu a želenjom,
Hdyž nan a ßyn tak wobaj dwaj
Sa krótki cžaß staj wumrjełoj.
Macz. bratsja, ßotry, pohladajcze
We stykknoscži na njebjeßa,
Tam wonaj hromadże nětk mataj
Měr, sbóżnoscz, wëczne wjeßela,
Staj s bëłej drastu wodżetaj
A Jesußej cžescz spěwataj.

Wam s njebja dele pschiwołataj,
Ach lubowani njepłakczcze!
Hacž runjeż wot waß ßmój prjeczwsa-
Ssmój tola w sbóżnej domisnje staj,
Hdżeż chzemoj wëczńje sawostacz,
Też waß tu junu powitacz.

Hluboko srudzena Mudriz ßwójba w Sslepom.

Serbske Nowiny »Serbske Nowiny« wuchadźa so kóždu sobotu. Čwórtlětna předplata za wudawarnju 80 pj. a za zamskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Jedne čisło płaći 8 pj.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsće, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na šawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so čwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 24. | Sobotu 10. junija 1916. | Lětnik 75.

Swjatki!

Krwawna wójna ludy jima,
Njeměr knježi na semi;
Hrósbnych tšělbow praskot hrima,
Wichor, howri mordarski;
Hida, stósć so wschudźe hori,
Ssapa se wschěch wutrobow;
Tyßazy smjercź jěra mori,
Khowa wschědnje sažny row.

Tola w tymle cźežkim cźaßu
Skhadźa swjedźeń swjatkowny,
Hdźež so w Bożim swětle paßu
Wutke cźłowske wutroby!
Kajki je to rosdźěl srudny
Mjes ludom tu na semi!
Njeskutkuje wón kaž błudny
W swojej hidźe, hrěschnosći? —

Swjaty Ducho, wukhadźazy
Wot Wótza a wot Ssyna,
S njebjeß deschcźo wokschewjazy,
Macźej hona cźłowjestwa!
Wutroby su twjerde smahi,
Wuskhnjene a njepłódne;
Lud je wutły, khudy, nahi,
Wscho je w hrěchach skażene.

Boži Ducho, warbowany
S wumoženjom Sbóžnika,
S njebjeß deschcźo wokschewjazy,
Kiž sej tebje wuproscha!
Njech je žel cźi teho luda,
Pschińdź ty hnadnje s pomozu,
So so sbudźicź semja khuda
K žiwjenju da nowemu.

Ducho swětła! Sacźěř mroki,
Nasche dusche kryjaze;
Wuhaßń hrěcha straschne kłoki,
So su sa naß njeschkódne.
Rossewěcź wschitkich powołanych
Se swojimi darami;
K prawej pokucźe sćźiń khmanych,
Kiž su swój hrěch spósnali.

Ducho měra! Pokoj, sboże
Do dusche mi wuliwaj;
Swědcź mi, so sym dźěcźo Boże,
S tym mi junu sbóžnosć daj,
Swjaty Ducho milosćiwy!
Sdźerž mi sbóžnu nadźiju,
So ja, we Khrystußu žiwy,
Junu Salem postrowju!

K. A. Fiedler.

Rosprawa němskeho admiralneho staba.

8. junija: **Na wjecźornym wojowniscźu na brjohomaj Maasy artilleriske wojowanje s njepomjeńschenej sylnosću dale traje.**

Na rańschim wojowniscźu němske wobhonjerske wotdźělenja polodnju wot Ssmorgona psches někotre njepschecźelske linije hacź wsy Kunawy dóńdźechu a so se 40 jatymi a s jenej dobytej maschinskej tšělbu wrócźichu.

Na druhich frontach njebě pola němskich wojakow žanych wožebnych podawkow.

9. junija: **Na wjecźornym wojowniscźu nascha artillerija na Lihons (k polodnju wot Peronne) njepschecźelowe składy munije sapali. Wona do njepschecźelowcho lěhwa a wójskowych transportow pschi dwórniscźu w Suippes (w Champagni) tšele a měješe na wjecźornym brjohu Maasy widomnje dobry wuspěch pschecźiwo franzowskim batterijam a automobilowym kolonam.**

Na prawym brjohu Maasy wojowanje sa naß pschihódnje dale. Njepschecźelowe se sylnymi mozami wjedźene napschecźne wobrěhi pschi Thiaumontskim lěßu a mjes Chapitreskim lěßom a wuzkim wobtwjerdźenjom su so s cźežkim njepschecźelowym schkodowanjom slemile.

We Vogesach k ranju wot St. Dié so poradźi, s rosbuchnjenjom minow, dołhe dźěle njepschecźelowych hrjebjow wupuscźicź.

Na rańschim a balkanskim wojowniscźu njebě pola němskich wójskow wožebitych podawkow.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Němzy panzerowane wobtwjerdźenje Vaux psched Verdunom dobyli.

Na rańschim brjohu Maasy su Němzam 2. junija sapocźane surowe wojowanja mjes Caillettestkim lěßom a Damloupom dalsche wuspěchi wunjeßle. Panzerowane wobtwjerdźenje Vax je wot srjedźineje nozy we wschěch dźělach w naschej ruzy. Wopraudźe je jo hižo 2. junija 1. kompagnija Paderbornskeho pěscheho regimenta pod wjednistwom leutnanta Rackowa dobyła, kotruž pschi tym pioněrowje 1. kompagnije reservneho pioněrskeho regimenta podpjerachu. Sa dobywarjemi bórsy druhe dźěle wubjerneje truppy błědowachu. Wosjewjenje njeje so hacź dotal stało, dokelž so w podsemskich městnosćach, nam njepschikhodźnych, hischcźe zbytki franzowskeje wobsadki dźerźachu. Wone su so někto poddale, s cźimž je so hromadźe s tymi, kotsiž su so pschi njewuspěschnych wuzwobodźenskich pospytach sajeli, psches 700 njesranjenych jatych sebrało a so wulka licźba kanonow, maschinskich tšělbow a minynjetakow dobyła. Tež wojowanja wo brjohi na bokomaj wobtwjerdźenja a wokoło hórzyneho khribjeta k krótkemu wjecźorej wot wsy Damloupa su so dobycźerśzy wuwjedle. Njepschecźel bě poslednje dny sadwělne napinanja cźinił, padnjenje wobtwjerdźenja a susodnych stejischcźow wotwobroćicź. Wschě jeho napschecźne nadběhi su so s cźežkim schkodowanjom njeporadźile.

Pódla Paderbornskich žu žo drusy Westfalszy, Lippeszy a Raúschopruszy pschi tychle wojowanjach wožebje wusnamjenili.

Jeho majestosć khežor je leutnantej Rackowej rjad Pour le mérite spožežik. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

8. junija. We Wolynskej na ruskim wojownischežu žu naschi wojazy wojujo k žwojim nowym stejischežam nad Styrom doschli.

Nad Ikwu k połnozy wot Wicniowczyka nad Strypu žo někotre ruske nadběhi wotraschychu.

Pschi delnjej Strypje je njepscheczel s nowa se žylnymi mozami nadběhowak. Wojowanje njeje žo hischcže skónčziko.

Nad Dnjestrom pschi kežarabskej mjesy bě wczera powschitkownje směrom.

Na italskim wojownischežu nasche nadběhi na Asiagoskej wyšokej runinje po zykej froncže k krótkemu ranju wot Cesuna-Gallio dale džěchu.

Naschi wojazy žo na horje Lemerle (k krótkemu ranju wot Cesuny) postajichu a k ranju wot Gallio psches Ronchi postupostupowachu.

Wot sapočatka tuteho měžaza je žo 12400 Italskich, mjes nimi 315 offizěrow, sajako.

Na Dolomitskej froncže je žo nadběh někotrych njepscheczelowych bataillonow wotpokasak.

Na balkanskim wojownischežu njeje žo niczo pscheměniko B.

Ruska wójskowa rosprawa.

6. junija: Na wjeczornej froncže pola Dwinska žo jedyn němski nadběh k połnozy wot želesnizy do Ponjewjesa s naschim tšelenjom slemi. W nozy k 5. junijej Němzy k połodnju wot Ssmorgona psches žwoje groczane saraczenja wunidžechu, so bychu žo jeneje s naschich pschedžunjenych hrjebjow smozowali. Tšelenje naschich maschinskich tšělbow a napscheczny nadběh jich do jich pschěrowow wróczo czišny. 5. junija Němzy po artillerijskim pschihotowanju k krótkemu ranju wot Krjewa nasche pschedžunjene stejischeža pola Kaczonow (10½ kilometra k krótkemu ranju wot Krjewa) nadběhowachu. Nasche reserwy jich saso wróczo czišnychu.

Na froncže wot Pripeta hacž k rumunskim mjesam naschi wojazy žwój wuspěch, 5. junija dozpity, dale wutwarjeja. Hacž dotal je liczba jatych na 480 offizěrow a 25000 muži stupika, pódla teho je žo 27 kanonow a wjazy dyžli 50 maschinskich tšělbow sebralo.

Kawkasus: Na froncže pscheczíwo Baiburtej a Erzingjanej žu Turkojo, kotsiž s artilleriju postupowachu, někotre s naschich stejischežow nadběhali. Wschudže pak žu žo wotraschyli. Pola Khanikina, 130 wjerstow wot Bagdada žmy 3. junija wuspěch pscheczíwo Turkam měli. B.

---

7. junija: Wuspěch naschich wojakow na wjeczornej froncže we Wolynskej, Galizijskej a Bukowinje žo dale wutwarja. Liczba jatych a dobytk wot teho czaža, so je žo njepscheczel se žylnje wutwarjenych stejischežow wuhnał, hischcže pschezo roscže. Hacž do 6. junija pschipoldnju žu wójska generala Brušilowa 900 offizěrow a wjazy dyžli 40,000 wojakow sajake; dale žu 77 kanonow, 49 minymjetakow, runje telko žwětkomjetakow, telefonska nadoba, pólne kuchinje, hromada druheje wójnskeje nadoby, khětre składy munizije do nascheje ruki padłe. Nascha infanterija je někotre batterije se wschěmi kanonami a munizijskimi wosami sebrała. Poslednje wojowanja njpescheczelej pschibywanje nascheho wójnskeho materiala pokasowachu. Wojowanja žu pomhale dowěrjenje poslynicž, so budžemy s dalschim pschibywanjom materiala njepscheczelowe pschiprawjenja s wjetschim wuspěchom sniczicž móz. Wuspěchi, kotrež žu žo posledinje dny dozpike, khroblosć a wojowanske požadanja naschich wojakow dopokasuja. Zar je wczera wjeczor w 10 hodžinach s hlowneho kwartěra depeschu póslał, w kotrejž wojakam generala Brušilowa k dobyczerskemu wojowanju sboże pscheje.

Wobhladniwosć w tu khwilu sakasuje, mjena khroblych regimentow mjenowacž, kotrež s džěla wschitkich offizěrow shubiwschi wojowachu. Runje tak je njemózno, mjena naschich rjekowskich generalow a offizěrow mjenowacž, kotsiž žu rjekowsku žmjrcž wumrjeli abo žo franichu, runje kaž strony, hdžež je žo wojowało.

Kawkasus: Na stronu k Erzingjanej žo nadběh žylnych turkowskich mozow s naschim artillerijskim tšelenjom slemi. Naschi wojazy, kotsiž žu žo k Bagdadej nastajili, žu po wojowanju pola Khani-Kin žylnje wobtwjerdžene turkowske stejischežo dobyli. Nascha kavallerija je turkowske hrjebje nadpadła a je někotre pscheczelske batteillony sarubała. B.

Postupanje ruskeho wójska.

Londonska „Times" s Pětrograda powje, so žu ope ruskeho wójska pschi 300 mil dołhej froncže wot Pripjeta rumunskej mjesy, kotrež žu žo njedželu sapočzałe, na něk městnach hižo wuspěch měłe. Pucže pschi galizijskej mjesy a w ležazych provinzach žu zyle žuche. Želesnizy žu žo wuporjed žo rossčerike. Rušojo maja dosć munizije. W Pětrogra zylej Ruskej njewuprajne wjeselе nad sapočzanym postup knježi, kotrež maja sa najlěpschu wotmołwu na němske m rěcže. D.

Ssmjercz jendželskeho wójnskeho ministra lorda Kitchenera a staba na morju.

Jendželska admiralita je njedželu žlědowaze wosjewika: Hł roskasowar wulkeho wójnskeho łódźstwa powě, so dyrbi wulzy žarujo wosjewicz, so je žo wójnska łódź „Hampsire", kotraž ch s lordom Kitchenerom a jeho stabom do Ruskeje jěcz, k wje wot Orkneyskich kupow, k wieczoru wot połnócznje Schottlan ležazych, s jenej minu abo žnadž s jenym torpedom potepila. M bě jara wětrata, a hacž runje žo hnydom wscho móžne czinje so by žo ruczе pomoz pschinješka, je, kaž žo boja, mało nadźije je žebi něchtó živjenje wukhowak.

„Zentral News" s Londona powjedža: Pschikhadžaze wó łódže powjesć wobkruczeja, so staj žo dwaj němskaj podmó czołmaj blisko Orkneyskich kupow widžałoj. Wětra dla njehodže žo nichtó wukhowacz. S lordom Kitchenerom žo 22 wyš stabowych offizěrow na „Hampshirje" wjesesche.

Wolfez telegrafowarnja powě: Lord Kitchener bě žo po z wym pscheproschenju a po poručznosczi jendželskeho knježerstwa jěsbu do Ruskeje nastajił, so by tam wo wažnych wojerskich a fin nych praschenjach porěczał. B.

Jendželski kral je wójskowy wukas wudał, s kotrymž žo hlu želenje wo žmjercz lorda Kitchenera wupraji. Offizěrojo m tydžeń dołho na drasczе žarowanske wotsnamjenjenje nošycz.

Norwegszy rybazy žo Jendželskej podwoleja.

Jendželczenjo žu žebi norwegskich rybakow podwólnych sczi Tak dołho hacž Norwegszy jendželskim žadanjam sapowjedowa Jendželczenjo jich parne rybaske łódże wjazy s wuhlom us starachu. Norwegszy njemózachu teho dla pola Islanda r łojicz a wo wjele milijonow krónow schkodowachu. Nětko je dire norwegskeho rybastwa wosjewik, so je jendželska swólniwa, wu s tym wumělenjenjom podawacz, so norwegszy rybazy wschě nalo ryby a tuk Jendželskej pschedadža. Kontrakty s Jendželskej žu n w rjedže, wuhlo žo hižo poczina pschiwožowacz. Po tajkim žu Norwegszy jendželskim wumělenjenjam podczišli. B.

Nažylne sakroczenje schtworoswjaska pscheczíwo Grichiskej.

Italske nowiny „Sekolo" powjedža, so žu schtworoswjaskow wójnske łódże žrjedu grichiski brjoh wobstupike. Někotre dny prje je žo hižo w Salonikiu a wokolnosczi wójnski staw pschipowjed Schefow grichiskeje žandarmerije Midriottisa a Nupakisa žu w pokasali a wschě knježerstwowe a měschczanske sjawne twarjen dale plunarnju, wodowod a milinarnju s jendželskimi, franzo skimi a žerbskimi wojakami wobžadžili. Schtworoswjask po sadž ženju Grichiskeje žudži, so grichisko-bołharsko-němske wuczinjen wobsteji. Tola měnjenje žo s powjesczu grichiskich knježerstwowy nowin wobtwjerdži, so je Němska Grichiskej rukowanje dała, prje hacž je bołharske wójsko grichiske mjesy pschekroczilo. Bołharjo po tajkim s grichiskej dowolnosczu saczahnyli, a protest Grichis je jenož komódija. Pódla teho je Grichiska stajnje pscheczíwo wo žadženju Salonikia se schtworoswjaskowym wójskom protestowa žo na to powołajo, so jejne žamžne wójsko doža, so by pschikha Bołharow wobaralo. S tymi žamymi pschiczinami je wona psch czíwo rostšelenju Demiro-Hissarskeho želesneho mosta protes waka. Njedžiwajzy teho pak je wona nětkole Bołharam dowoli do Grichiskeje pschiczahnycz. Tole dzerženje schtworoswjaskow mozy wot wscheho dalscheho džiwanja wotwjasuje a je nusuje, s n prawami sakroczicz, so bychu žwoje interesy schkitałe. D.

---

wolodnju wroczo czehnje. Kónz meje ßo Belgiſzy na réku Kageru jerachu a běchu k ranju Itwuuru pſchekroczili, hdyž běchu ßo pſcheczelſke mozy ſhromadźike. Belgiſka prawa kolonna ßo městu ambarje bliži. Uſambara, hlowne město němſkeje urundiſkeje winzy, na połnóznym brjoſy Tanganjikaſkeho jězora ſ napſchecza ury leži. S teho je ſpósnacź, ſo ßu Belgiſzy wot ßrjedź haprleje dże 200 kilometrow daloko do njepſcheczelſkeho kraja poſtupali.

B.

Portugalſke wójſko w němſkej rańſchoaſriſkej koloniji.

2., 5. a 7. diviſija portugalſkeho wójſka, wſcho hromadże 60,000 ži, ßo pjecza pſchi expediziji pſcheczíwo němſkej rańſchoaſriſkej oniji wobdźěla. D.

Nowa wójnſka požczonka wo 12 milijardow hriwnow ßo pſchiſſwolika.

Nowy ſtatny ſekretar khěžorſtwowych finanzow, hrabja Roedern, ßrjedu w khěžorſtwowym ßejmje wo nowej wójnſkej požczonzy prawu podał. Poßledńja wójnſka požczonka wo 10 milijardow k ßwojemu pſchetrjebanju bliži. Wobliczenje jeho pſchedkhadnika ſaſtojnſtwoje, dr. Helffericha, ſo ßo kóždy měßaz něhdże dwě mili dże pſchetrjebatej, je ßo jako prawe wupokaſało. Naſchi wojazy oble poſtupuja, nětkole woßebje pſched Verdunom. Njedźiwajzy o ßu nam pſchiſſwolene pjenjezy doßahałe. Kuježerſtwo měru anjow njepſchepósnawa. Tola druhe ſtaty poměrnje hiſchcze etſche wopory pſchinjeßu. Požczonku hakle wudamy, hdyž ßu ójomnje dobre žně lutowanſke tyſy ſaßo napjelniłe, po tajkim do ſeptembra. Mamy dowěrjenje, ſo ſmeje tež tale požczonka n ßamy wuſpěch kaž prjedawſche. Zadyn ſ njepſcheczelſkich ſtatow wójnſke wudawki na tajkele waſchnje hromadu ſwjedł. Jendźel- je ſe ßwojich wójnſkich wudawkow něhdże połozu, Franzowſka dże tſeczinu konſolidowała. Na naſchu ſchtwórtu wójnſku ßczonku je ßo hacź dotal 9427 milijonow, po tajkim něhdże 90 zentow ſapłaczíło, a to je ßo bjes mylenja pjenjezných wikow to. Kapital, kotryž ßu wupožczerńje podałe, jenoż 431 milijo- w hriwnow wuczinja, po tajkim hiſchcze niz 5 prozentow hacź al ſapłaczeneje ſumy. To je ſ dopokaſom ſa to, na kajkim real- m podłožku naſche wójnſke hoſpodarſtwo wotpocźuje. Wo czimž ßo pola naß prajiło, ſo je ſłoto, je tež wopraudże ſłoto. W khě- ſtwowej banzy je 31. meje ſa 2464 milijonow ſłota ležało. Wob- ł ſłota wudate bankowki ſ wjazy dyžli po 30 prozentach ſaru- je, njes tym ſo ßo to w Franzowſkej jenoż ſ 13½ prozentom nje. Do wójny je w Franzowſkej ſłotowe ſarunanje 62 prozen- wuczińiło, je po tajkim jara wulke było, a je ßo we wójnje jara ubjenſchiło, njes tym ſo je ßo pola naß poměrnje jenoż ßłabe ubjenſchenje ſtało.

Po napſcheczoréczenju ſozialdemokratiſkeju ſapóßłanzow dr. dsberga a Haaſy ßo pjata wójnſka požczonka ſaßobu w tſjoch radźenjach pſchiſſwoli. B.

Swolenje do nowych dawkow w khěžorſtwowym ßejmje.

Khěžorſtwowy ßejm je dawk na frachtowe liſty, tobakowy dawk, hyſcheny póſtſki tarif a dawk na tworowy wobrót ſ 312 pſche- wo 24 ſozialdemokratiſkim hłoßam pſchijał. Tež nětkotſi konſerva- mi a zentrumſzy ſapóßłanzy pſcheczíwo nětkotrym nowym daw- hłoßowachu.

Pólſki ſapóßłanz Seyda po wothłoßowanju kuježerſtwo na- inaſche, paragrafej towarſtwoweho ſakonja hnydom a niz hakle wójnje ſpadnycź dało, po kotrymž je w ſhromadźiſnach ſakaſane, ſti rěczecź. Jeli ſo ßo to njeby ſtało, by ßo to jako njeſrofumliwe ežiwanje na wobſamknjenje khěžorſtwoweho ßejma wobhladało. iſte wobhyderſtwo mělo pak ſ teho ßudźicź, ſo ſwjaſkowe kuježer- a nochzedźa wobſtejaze wobſtejnoſcze pſcheměnicź a ſo tež po nje pſchi ſtarym woſtanje. B.

Praſchenje wo ludowym ſeźiwjenju

hěžorſtwowym ßejmje ßrjedu na dnjowym rjedźe ſtejeſche. Hra- Weſtarp wo wubjerkowych wuradźenjach roſprawu poda. hi nuſnym ſamjeſowanju mamy najnuſniſche ſa bliſchej diwaj zaj. Pola khlěbowego žita móże ßo ßamo pſchipokožicź, pola now móża ludźo w cźežkim dźěle w juniju město punta połdra ta na hłowu doſtacź. Wobſtatk howjadow a ßwini je ßylnje bjerak woßebje dla njedoßahazeje pizy. Teho dla dyrbi ßo trjebanje zokora je ſ pſchicźinu było, ſo je wón nětkole zadniſchi. Sa bliſche lěto dyrbi ßo wójnſki hoſpodarſki plan ſeſtajecź. Nam je móżno, ßo pſcheczíwo wuhlódnjenſkej wójnje wobaracź.

Sozialdemokrat Hoffmann na wulki rosdźěl njes městom a wßami pokaſowaſche. Na wßach žaneje nuſy njeſnaja. Wſchu žiwnoſcź dyrbjał ſtat ſebracź a po pſchiměrjenych płaczíſnach njes zyły lud po jenakej měrje rosdźělicź. Tola dźiwanje na kaitaliſtiſke rataŕſtwo tenn wobara. Njeměry dla žiwnoſcze njeßu pſchedkhadniki revoluzije. Wina na tym je kuježerſtwo ſe ßwojimi wopaczným napraudami.

Zentrumſki ſapóßłanz **Matzinger** praji, ſo ßu ßo w Barlinje pſchepoſdże roſßudźili, žiwnoſcź rosdźělicź. Njepſcheczelſki wukraj budże drje widźecź, ſo je njemóżno, naß wuhlódnicź. Do pſchichoda móżemy ſ dowěrjenjom hladacź, hdyž jenoż trochu dobre žně do- ſtanjemy.

Sozialdemokrat **Hoffmann:** Wěrnoſcź je ſa politiſzy ſrały lud też w cźežkim cźaßu jenicźke prawo. Khěžorſtwowe kuježerſtwo wot diweju lět na ludowym ſeźiwjenju dźěła, njedźiwajzy teho njeßu ßo wobſtejnoſcze połěpſchile; anarchija kuježi. Njedźiwajo wójnſkeje ſeźiwjenſkeje rady mataj khěžorſtwowy ßejm a ſwjaſkowa rada kon- trollu. Kuježa ſ Batozkeho jako wulkoležownoſczerja ſ wopraw- njenym njedowěrjenjom powitamy a jeho ſkutki wocźakujemy. Bohužel je wójnſki miniſter nad nim ſtajeny. Parlamentarſka pſchirada nima žaneho wliwa. Lud ßo pſched wulichowanjom nje- ſchkita. Hdyž rěcźnik wo kapitailiſtiſkich rubježniſkich towarſtwach rěcźi, jeho měſtopſchedßyda dr. Paaſcha napomina, ſo by ßo ſměrnił.

Statny ſekretar **dr. Helfferich** wobraz nětcźiſcheho ludoweho ſeźiwjenja ryßuje. Hdyž ßo ratarjej, kotryž žiwnoſcź pſchihotuje, wſcho wosmje — ſchto ſ teho ßlěduje? Wón pſchemjanje dźěłacź. Potom je ſ wulkimi městami kónz. To je dźiwanje na produkziju, kotreż dyrbimy cźinicź a kotreż ßo nam njenakładuje, dokelž nam produzent jako cźłowjek abo klaßa bliže ſteji hacź konſument. Pro- dukziju njeßměmy ſarajcź. Wuhlódnjenſku wójnu ßmy po mojim měnjenju dobyli, a byrnjež bychu bliſche tydźenje hiſchcze cźežke byłe, móże ßo ſ tuteho městna ſjawnje rěcźecź. Dźiwanje na wukraj je nam ſakaſało prjedy rěcźecź. Ssmy ſwuczeni wob lěto 18 mili- jonow tunow żita pſchetrjebacź. S teho ßmy 16 milijonow tunow ßami wuplahowali, 2 milijonaj tunow ſtaj ßo ſ wukraja pſchi- woſyłoj. Lonſche žně njeßu hiſchcze 12 milijonow tunow wunjeßłe. To ſtej pola khlěbowego žita jenoż dwě tſecźinje teho, ſchtož mamy w normalnych cźaßach. Je tajke pomjeńſchnje bjes cźežkeho naſad- ſkutkowanja też pſchi najlěpſchej organiſaziji móżne? Praju: ně! Wowßa je ßo 1913 9½ milijona tunow, 1914 9 milijonow tunow, poßledńje lěto jenoż 6 milijonow tunow naplahowało. Po tajkim niz hiſchcze dwě tſecźinje teho, ſchtož mamy w normalnych cźaßach. Pódła teho ßo w měrnym cźaßu jecźmjeń ſ wukraja pſchiwożowa- ſche, nehdże 3 milijony tunow, kotreż nětko wotpadże, teho runja wukrajny majß a wolijate pizowadła. Hdyž wotſamknjenja, kotreż nam jendźelſke ludowemu prawu pſcheczíwne wjedźenje wójny na- kładuje, pſchiwoſmjemy, dyrbi ßo pſchipósnacź, ſo ßmy njedźiwajzy wſchěch cźežkich njedoſtatkow, najwjetſchi ſkutk dokonjeli. B.

Wójnſke ſeźiwjerſtwo.

Pſchedßyda wójnſkeho ſeźiwjerſtwa ſ Batozki je w khěžorſtwo- wym ßejmje nadźiju wuprajił, ſo budże ſeźiwjenje němſkeho luda wot auguſta lěpſche a wěſcźiſche hacź dotal. Hacź dotal je wójnſke ſeźiwjerſtwo ßlědowaze praktiſke dźěło dokonjało: Zokor je ßo tak roſdźělił, ſo je ßo wulka dźělba zokora wot ſkotoweho pizowanja wo- tewſaka a ßo ſa ſaſtaranje cźłowjekow poſtajika. Potom je ßo pſched- łoha wudźěłała, po kotrejž ma ßo butra mlokarńjow krucźiſcho ſe- bracź. Dale je ßo wobſamkło, ſkót ſ běrnami pizowacź. Jenoż te běrny ßmědźa ßo ßwinjom dawacź, kotreż njeßu jako jědź ſa cźło- wjeka khmane. Potom ßo powſchitkowne ſapißanje tworow w ho- ſpodarſtwach pſchihotuje. Skóncźnje ßo ſ wukaſom pſcheczíwo nje- ſprawnemu wikowanju ſakrocźi. Ludźom, kotriž prjedy njeßu ſe žiwnoſczu wikowali, ßo jenoż ſ wěſtymi wumělnjenjemi dowol- noſcź k wikowanju ſe žiwnoſczu da. B.

Politiſzy wjedniży cźěſkeho luda k ßmjercźi ſaßudźeni.

Winſki wójnſki ßud je w prozeßu dla wjelepſcherady khěžorſtwo- weju ſapóßłanzow dr. Kramarja a dr. Raſchina, ßobutwudawarja „Narodnych Liſtow“ Czerwjenku a morawſkeho ſapóßłanza Sama-

wažnym rjedže stanje. Czeskoslowa, Zahrjad, Kapsyn a Kramař.

Karl Kramař hischeže psched nětkotrymi lětami do wjelesamóžazych politiskich woßobow Awstriskeje ßluschesche. Wón bě ſ wjednikom Młodoczechow, na kotrychž bě politiska móz Staroczechow Riegera a Palazkeho pschestchka a kotsiž dołhi czaß czěsku politiku wobkuježachu, hacž dyrbjachu ßo do politiskeje mozy ſ czěskimi realistami a wjednikami ratarskeje strony dźělicź. Teho runja k ßmjerczi saßudźeny dr. Raschin bě jedyn ſ wjednikow czěskeje radikalneje strony. Jedyn druhi prjedawschi czěski politiski wjednik, Klofacź, kotryž na czole narodnych sozialistow stejesche, je wot nětkotreho czaßa w pschepytowanskej jatbje. Profeßor Maßaryk, nětduschi hłowny wjednik realistiskeje strony, je ſ czaßom ſ kraja czekнył a je nětkole w Londonje ſ profeßorom. Dr. Kramař, kotryž je na němskich universitach ludowe hospodarstwo studował a w Czechach wulku pschadowanju wobßedźi, je ſ bohatej ruskej wulkoleżownoscźerku woženjeny. D.

Yuanschikai wumrjek.

Yuanschikai, president chineskeje republiki, je 5. junija wumrjek. Po powróczenju khěžorstwa běchu jeho w lěcze 1913 sa presidenta republiki wuswolili. Monarchiska strona chzyschе jeho 1915 khěžora sczinicź. Pschecźiwo tutemu wotmyßlenju polodnische provinzy postanychu. W nastawazej wójnje sběžkarjo dobywachu. Yuanschikai ßo teho dla 21. měrza 1916 rosßudźi, khěžorstwo krónu wotpokasacź. Wón njeje wyßoku starobu dozpił; hakle 57 lět stary je wón běh ßwojeho żiwjenja dokonjał. B.

Ze Serbow.

— **Wo direktorstwo Budyskeje měschczanskeje milinarnje** je 115 samolwjenjow doschło. Dotalny direktor Hirche, pod kotrymž je Budyska milinarnja pschisamknjenja hacž do Biskopiz, Marjineje Ľwěsdy a Kulowa namakała, w Thüringskej direktorstwo milinarnje jeneho gmejnskeho ßwjaska pschewosnje.

— **(Njewjedra.)** Pjatk 9. junija wieczor ßylne njewjedro wot polodnja k Budyschinej pschicźeże. Se ßylnym deschczom wjetsche krupy padachu. Se satraschnym wrjeskotom błyski bijachu. Jedyn błysk na Draždźanskej dróży njedaloko Fuchsez fabriki jěsdnych kolow do jeneje telegrafoweje żerdże dyri a ju roskama. Druhi błysk w radnej khěži do telefona sajěże a jón wobschkodźi. Wohnjowa wobora bě ßo na pomoz sawołała, tola wona njemějesche niczo haschecź, dokelž błysk njebě sapalił. W polodnischej Łužizy je njewjedro po sdaczu slě sakhadźało.

— **(Wobhlad mjes Awstriskej a Němskej.)** Schtóž awstriske mjesy pschekroczi, dyrbi wschě pißma a czischczane wězy, knihi, nowiny, póstske kharty, wobrasy, kotrež ma pschi ßebi, pschi mjesy awstriskim sastojnikam pschedpokazicź. Schtóž tónle wukas pschestupi, ßo ſ jastwom hacž do jeneho lěta abo ſ pjenjesami hacž do 1500 hriwnow khosta.

— **(Samjesowanje wobłhada ſ jěsdnymi kołami.)** Po wukasu Draždźanskeho a Lipsczanskeho naměstneho generalneho komanda njeßmědźa ßo jěsdne kola k wjeßelenskim jěßam (k wujěßam a wulětam), dale k sportskim saměram wužicź. Pschestupjenja tehole wukasa ßo ſ jastwom hacž do jeneho lěta a w milischich padach ſ arrestom abo po pjenjesach hacž do 1500 hriwnow khosta.

— **Najwyschsche płaczisny sa czelata** ßu ßo ponizile. Wot 7. augusta ßmě ßo sa punt mjaßa czelatow, hacž do 100 puntow czeżkich, saplaczicź 60 pjenjezkow, wot 101 hacž do 150 puntow czeżkich 80 pjenjezkow, wot 151 hacž do 200 puntow czeżkich 100 pjenjezkow, psches 200 puntow czeżkich 120 pjenjezkow.

— **(Kurjerski dźak.)** Kralowe narodniny je ßo k lepschemu żonjazeho dźaka w Budyschinje 3175 hriwnow nahromadźiło.

— **(Njekhmane sapakowanje połnopóstiskich poßykkow.)** Wot teho czaßa, so je ßo wjedro sczoplilo, saßo skórżby pschiběraju, so ßo poßykki ſ lohko ßo roseschkrějazym wopschijeczom, kaž ſ butru, tukom, mjedom atd., dla njekhmaneho sapakowanja njedobre pschikhadźeja. Tajke poßykki njeißu sa dostawarja niczo hódne, a pódla teho wjele druhich poßykkow, listy a nowiny womasaju. Sso roseschkrějaza żiwnosćz ßměła ßo jenoż w blachowych tysach ſ twjerdże ßo samkazym wěkom ßlacź. Póstske hamty dyrbjake poßykki tajkeho wopschijeczа, hdyž ßo sa nje papowe kaschczíki wužiwaju, wotpokasacź. S zyka ßo nětkole njeradźi, butru a tuk do wójny ßlacź, dokelž ßo wonaj w czoplocze lohko skasetaj.

— **(Wukas ſwjaskoweje rady wo sakasnjach wuwożenja tworow.)** Swjaskowa rada je wukas wudała, po kotrymž maja

ſtwowy kanzler dyrbi ſ tym składnosćz namakacź, pschecźiwo t
sakasnjam, hdyž ßo ſ nimi shromadne sastaranje němskeho khěż
poczeżuje, sakroczicź.

— **Kak ßo ptaczki najlepje wotscherjeja.** Khmany ßrědk,
trymž je mózno, wroble, schkórzy a druhich paduchow wisch
wotschericź, w tym wobsteji, so ßo sa nětkotre schtomowe h
wobwite papjerjane klubuchi powěßnu, do kotrychž ßu ßo p
teho nětkotre pjera twjerdże stykake. Hdyž ßo tajke klobuchi sa n
meter dołhe niczе pschiwjasaju, so wone pschi najmjeńschim hi
nju sabimbaju, a ptaczki ßo jich bóle boja, hacž ßłomjanych m
a druhich scherjenjow. Ptaczkam je też wón ßylnych jerjow p
czíwna. Hdyž ßo tajki do hakosow powěßnje, ßo schkórzy a w
wischnjow sdaluja. Podobnje każ jerje też kobołk skutkuje, t
ptaczki teho runja snjesecź njemóża. Husto ma też młoda sele
woßebje ßolotej a kol, pod ptaczkami czerpicź. Tenu ßo ſ tym
bara, so ßo na woßrědki něschto ßasow abo tobakoweho popjela
ßypa. Pschecźehnjenje niczow nad woßrědkami husto niczo
pomha.

— Próstwy wo pschiswolenje pożczonkow ſ pschemyßlo
sjednoczenstwa (gewerblicher Genossenschaftsstock) maja ßo st
gmejnskej wyschnoscźi pschepodacź. Hdyž ßo wone ministe
smutskowych naležnoscźow sczelu, ßo njetrjebawschi czaß shubi.

— **(Pschedawanje spirituża w bleschach.)** Pschedstejicźerjo
spodarstwow a jenotliwe woßoby, kotrychž lětne dokhody 2800
njepschekroczа a kotsiž chzedźa spirituż k tepjenju kupowacź abo
k hladanju strowoscze trjebaju, maja hacž do 15. junija na p
pißanym formularje gmejnskej wyschnoscźi wosjewicź, kelko
tuża na měßaz trjebaju. Wjazy hacž 5 litrow njeßmě ßo na m
żadacź.

— K landsturmowemu sapißej maja ßo czi, kotsiž ßu ßo w
1898 narodźili, wot 10. hacž 15. junija 1916 pola ßwojeje gm
skeje wyschnoscze samolwicź.

— **(Mjaßowy pschidawk sa ratarjow.)** Wo żnje kóżda wo
kotraż w ratarstwje dźěła, na czaß 6 njedźel na tydźeń jako pschi
pół punta mjaßa ſ koscźemi dostanje.

— **Najwyschsche płaczisny sa jeja** ßu ßo w Lubijskim ham
hejtmanstwje, w Lubiju a Bjarnaczizach postajike. Po nich nje
pjerisnar sa jejo wjazy dyżli 18 pj. wikowar wjazy dyżli 19 pj
dacź. Sa jeja, kotrež ßu ßo se wßow swonka wobßaha Lubij
hamtskeho hejtmanstwa kupike, mózetej ßo 2 pj. wjazy żadacź,
wjazy dyżli 20 pjenjezkow njeßmě żane jejo płaczicź. Najwyscz
wiczna płaczisna sa wschě jeja je 19 pjenjezkow.

S Njeßwaczidła. Pola tudomneho kublerja Hobraka j
schtwórtk czelo ſ diwěmaj hłowomaj a diwěmaj schijomaj narob
tola je ßo wono jenoż mortwe na ßwět pschinjesecź mohło. Po
je wono ßylne a hewak normalnje sroscźene.

S Budestez. 2. dżeń ßwjatkow smeje popołdnju w 4 hodź
tudomne ßerbske towarstwo „Lubin“ shromadźisnu, do kotrej
wschitke ßobustawy wutrobnje pscheproschene. Knjes wucźeŕ Ssl
je nam pschednoschk pschecźelniwje pschilubił. Wopyt wschěch
stawow ßo wocźakuje.

S Pancźiz. Njedźelu 4. junija wuhotowa k. wucźeŕ Ssl
se ßwojim wot dawnych lět ßem snatym — żenje njewstawazy
organisatoriskim talentom wulkotny tu hischcze njeßłyschany
zert. W bliskej Kamjenskej garnisonje ßłużitaj jako wojakaj ß
ßławny cellista k. ſ Gisizki, rodźeny Němz ſ Rigi w Ruskej a
věrny wumělz k. dr. Engländer a w Draždźanach pschebywa dź
dłowa spěwarka knjezna Erna Herwelly ſ Hradza (Graz). Tu
hwězdy ſ wumjelskeho ßwěta każ dobrowólny khor ſ wokolin
ſ Kamjenza, wobstejazy se żónskich, knjeżnow a nětkotrych wucźer
je dokonjał k. Sskodeńk nam ßławnje pschedstajicź. Też w cz
czaßu chze człowjek duchowne dary wužiwacź a to ßo hodźi ſ dob
skutkom hischcze sjednoczicź, każ je ßo to tu też stało. — Prog
běsche jara bohaty, 25 czißłow, a tola ßo te hodźinki pschesahe
nychu. Khor spěwasche 7 spěwow, 3 němske a 4 ßerbske; p
běchu patriotiske, czaßej pschimerjene a poßlednje běchu Pillo
Kozorowe wulkotnje 4- a 5-hłósnje wobdźělane parle naschеje
skeje hudźby „Dobry wjeczor maczerka“, „Ha Maruschka w pěs
hrajesche“, „Hólczik ßo rady żenjesche“ a „Lubschi ludźo, wo
dajcze“. Dirigent a khor ßebi rosumjachu a, każ ſ kritiki w Kam
skich nowinach ßłyschimy, ßu runje tute wulki saczischcź mjes
skimi hoscźemi sawostajike, każ dźě ßo do zyka wscho eksaktnje a
stwje spěwasche, jenoż schkoda, so w niskej Pancźanskej sali swul

…hižo konzertował a ßławu žnjał. Na klawérje pschewodżeschе …mnosnje k. Engländer a tež ßam jako solista na klawérje …aji nam wyschschе wumjelstwo. S cžełom a ſ duschu běschtaj …hdyž hrajeschtaj, sjednoczenaj kóždy se ßwojim nastrojom a …oscž tak dołho ſa njeju njeběschе. To běschе radoscž a wokschе…jimaj pschihladowacž a poßłuchacž. Kóždy cžłowjek mohł …eju wukńycž, kak ma pschi ßwojim kajkimžkuli dźełe, ßo do …ſamuricž, jeli so ma něschto zyłe byc. — Wumjełka knjeżna …ally běschе we ßwojich spěwach ßame žiwjenje a kaž ryse skoto …schе jeje hłóß, a ſ duschu a ſ wutrobu spěwaschе nam do duschе …wutroby — ſ krótka, tajna móz jeje dokonjanoscże dyrbjeschе …o wobkuskowacž. Wulkotnje we wurěczi a nježnje spěwaschе …ßke spěwy „Pschadka je Marja“ (Kozor), „Bóh to chże“ (Sko… …a „Dobre ranje! Kokuła woła (Krawz).

…Wopyt běschе bohaty a mytowaschе ſarjadowarja a ßobuſkutkо… …ch ſ derje saßłużenym pschikleſkom. Cžisty wumoſchk je ſa …k domowiny“ postajeny a tón ßo też ſ tym powjetſchi, ſo běschе …hrodnik Sperling ßyłu cžerńjowych róžicžkow k pschedawanju …— też ſalu běschе rjenje a to darmo wudebił.

…Klóſchtr běschе ßo ſ woßebitym pjenjeżnym darom wobdźělił a …e też derje ſastupjeny, njemuju woßebje knježi bohota …ern a P. Ubalda a Jana. To naß woßebje a ſtajnje wjeßeli, …ßo klóſchtr ſajimuje ſa to, ſchtoż ßo pod jeho murjemi ſtawa.

Popołdnju hižo běchu cži tſjo solistojo wumělſtwa k hnadnej …mi do klóſchtra pscheproſcheni, hdźež pokaſy ßwojeje hudźby poſki…hu a spěwarka też ßerbſki spěwaschе a wona dosta kraßny kaſcheżik …klóſchtrſkich knjeżnow we filigranſkim wumjelſtwje ſhotowa…a na tym mějſche wulke wjeßele a budże ji to ſtajnje wopom…je na wopyt w naſchim kucžiku. — Njech je tutón we wſchěm …monisžy poradżeny wjeczor ſawod bliſkemu jara żadanemu …monikemu měrej na naſchim planeczе. -ski.

S Klukſcha. Sańdżenu póndżelu wotmě ſu Druhe Sprewju …ßerżaze ſjednoczenſtwo ßwoju generalnu ſhromadźiſnu. Wobſ…hny ßo, Sprewju w dotalnym kóždołětnym wobßahu wot Lichanja …k pruſkim mjeſam (na Hermanezy) rjedźicž. Te gmejny kiž …oja w tu khwilu doſcž ludźi ſa tole dźěło, maja to hacž do …ichodneje póndżele pschedßydże ſjeonoczenſtwa, gmejnſkemu psched…icžerjej Bartej w Brěſynzy, wosjewicž. Dale ßo wobſamknu, …rewju wot Lichanſkeho wara hacž k Klukſchej a wot Klukſcha …Brěſynzy a to jenoż w Klukſchanſkich honach a Maku Sprewju …t Maleſchanſkich honow ßem hacž k jejnemu wuliwej do Wulkeje …prewje dokkadniſcho rjedźicž. Tónle ſaſtup dyrbi ßo tak ſchěroko …mjetacž, kaž je rěcžniſchcžo něhdy było. K temule dźěku wosmje …boßahaza liczba ruſkich wójnſkich jatych, njech pak ßo pſchiſpomni, …ßo wſchě kerki a drjewa, kiž w rěcžniſchcžu rostu abo ſ brjohow …do rěcžniſchcża pſchewißuja, ſo běženju wody, woßebje pſchi wul…ch wodach, ſadźěwaja a hacża, ßo wotſtronja **a tele dźěło dyrbi …tom pſchimjeſować ſapkacžicž,** dokelž je po ſakonju tak k temu …o winowoty. Wudawki ſavrjedźenje, rycże atd. njeße pak ſjedno…enſtwo. Dale ßo wobſamknu, wyſchnoſcž proßycž, ſo by ßo mkynk …Hermanezach pſches pruſku wyſchnoſcž nuſował, ßwoje boriſchcžo …n) pſchi wulkich wodach na doßahaze waſchnje ſcžahnycž, Hacž …tal je to zyle po ßwojej woli cžiniк. Jeli to cžinić njeje, ßu ßo …ki a pola w Lipicžanſkich honach pſchi wulkich wodach pócžrjeke a …je ßo cžaſto ſtako. W Klukſchu woda pſchejara lohko na łuki …ſtupi, a to hižo pſchi ßylniſchich deſchcžach, kiž w hornich krajinach …knjiſchcžow Sprewje padnu. Hdyž ßebi w hornich wßach hiſch że …chtó na wulku wodu njemyßli, wona hižo Klukſchanſke a Sakhow…łuki powodźuje. To pak je pſched ßynami a na ßynach a wo…wach wobużna wěz. Teho dla ma ßo na to dźěkacž, ſo by ßo …Klukſchu ſa wobkedźbowanja wulkeje wody woßebita wulka wo…owa ßłużba ſakoźika. Mamy nadźiju, ſo śmeje woda po dokkad…ym wurjedźenju rěcžniſchcžow lěpſchi ſpad, tak ſo potom, hdyž ßo …ž war w prawym cžaßu puſchcži, je mózno, wjele powodźenjow …mnych łukow w njeprawym cžaßu wotwobrocžicž. Sa wſchitke tele …ěła ßo knjeżeŕſtwo wo pſchipomoż proßy. Jako ſjednoczeńſki pſchi…oſchk ßo 1 pjenj. na wodowu jednotu postaji. W pſchichodże, tak …cże hacž měr śmějemy, ßo też tele jednoſcże na hinaſche ſprawni…he waſchnje rosdźěła. Wſchitko pak dyrbi ßo po dobrym pucžu …arjadowacž. Delnjohórcžanſke, Kupjanſke a Minakałſke knjejſtwo …am hižo pſchilubichu, ſo ßu ſwólniwe, ßebi na ßwoje haty wjazy …jednotow, a to po wobßahu, położicž dacž. Po tajkim cžim wjet…

nym běženju.

S Korſymja. Tudomnemu ſchewzej Paulej ßu ßobotu w nozy wóßom kaniklow ſ khlěwa kradli.

S Draždżan. Kral Bjedrich August je ſańdżenu ßobotu Markersdorf a Reichenau, kotrejż wßy ſtej ßo ſ powodżenjom cżežko potrjechiłej, wopytał. Wón je ßebi ſchkodu, ſ wulkej wodu nacžinjenu, wobhladał, k kotrejež położenju je pola Zitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa 7 999 hriwnow doſchło.

S Draždżan. Turkowſzy ſapóßłanzy, kotſiż ßu pſched tydżenjom w Barlinje pobyli, ßu na ßwojim puczowanju po Němſkej do Draždżan pschijěli. Pschipołdnju je jich kral w hrodże powitał a na to ßo woni k miniſtrej ſwonkowinych naležnoſczow na hoſczinu pscheproßychu.

S Wochos. Naſch nowy farař, knjes duchowny Bahr, kotryż je w tu khwilu ſ pomoznym prědarjom w Picženje w Hornjej Schleſyſkej, 1. julija pola naß duſchowpaſtyrſke ſaſtojńſtwo nastupi.

S Mužakowa. Wójnſka kuchiń je ßo w tak mjenowanej gmejnſkej kuchini pſchiprawiła. Wſchědnje wot ½12 hacž do 1 hodźiny ßo jědź wudawá. Pok litra jědże ßo po 15 pjenježkach pſchedawa. — Měſchczańſke ſarjadniſtwo je trajne mjaßowe twory, kotrež ßu ßo tudomnym rěſnikam sebrałe, po postajenych najwyſchſchich płacžiſnach rospſchedało.

S Delan. Sańdżenu njedżelu rano je ßo naſcha wjeß do wulkeho njeměra dała. Wokoło 3 hodźin tudomna kubleŕka Nucžanowa, kotrejež muż je we wójnje, ſ hłoßom ſ woknom woła wo pomoz kſchicžeſche. Wona ßama lutka w domſkim bydli a w najſtwje ſpi. Ju ſaſchczowkowazy poß, kotryż bě do khěże ſamkujeny, wubudźi S dobom wona pſchi wjelbje, pod ſpanſkej ſtwu leżazym, ropot saßłyſcha. S woknom won pohladawſchi wona dweju mužow pſchi wjelbowym woknje ſtejazeju widżeſche. Tej ßo jejnych kſchikow tak naboješchtaj, ſo hnydom do njedałekich kerkow cžekнyſchtaj. Mjes tym běchu ßo ſe wßy někotſi mužojo ſkhroblili, k Nucžanzy na pomoz pſchiběžecž. Ta ßo na to ſwěri, do wjelba pohladacž. Kaž bě widżecž, běſchtaj paduchaj lěßyzy wjelboweho wokna na bok ſbiłoj a potom ſ jenym hrabiſchczom ſ wjelba něktore pakcziki butry, něktore bleſche wina a něschto tuka ſwnczahałoj. Butru bě Nucžanowa jako póſtſke poßyłki ſapakowała, ſo by je ßwojemu mužej do wójny a ßwojemu pſchecželſtwu póßłała. Kradnjeny lój njebudże paduchomaj ßłodźicž. Nucžan bě ßebi jón do wójny k maſanju cžrijow ſa tuni pjenjes kupiк. Kaž ßo ſda, ſtaj paduchaj wobſtejnoſczow Nucžanez doma ßwědomaj byłoj. Ssnadź něhdże w jenej ßußodnej wßy bydlitaj.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Woprawne rubježniſke żiwjenje je pjatnaczełětny wukhowanz Walter H. ſ Mužakowa wjedł. S wukhowarńje w Michelsdorfje cžekнywſchi wón po kraju dundajo kradnjeſche. W Kobjelinje ßo młodoſtny pſcheſtupnik do donu fabrikſkeho direktora Robeina dobu, wulku hromadu draſiy, tſělby a żiwnoſcž kradny a ßo bliżſchu nóz w Mužakowje do jeneho wobydlenja dobu. Sswój nadobyтk, njes druhim wulku hromadu poleża a butry, rubježniſki pachołk w jenej próſdnjenzy w Mužakowſkej holi khowaſche a na ßynowych łubjach nozowaſche, hacž jeho ſkónczńje ſajachu. Dundanja a cžežkeho paduſchſtwa dla njepołèpſchomneho wuropacha k jaſtwu na 13 měßazow a k arreſtej na dwě njedżeli ſaßudźichu.

S Wětnizy pola Wojerez. Ssmjertnje do njeſboża je landſturmař Wjecžorek ſ Pósnanja pschiſchoł, kotrehoż ßu k ſtražowanju jatych tu komandowali. W jamje „Heye 3“ bě wosy wjedżazy rjecžas wuſkocžił. Wjecžorek chżyſche rjecžas ſaßo ſopowěßnycž. Na njeſboże w tutym wokomiku jedyn druhi wós pſchijědże a ßo powrócžiwſchi na Wjecžoreka padże. Wobżaromnemu ßo wutrobno ſatłócži a ßo ruka wyſche łóheża ſlama. Sa krótki cžaß śmjertnje ſranjeny ducha ſpuſchcži.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. W Schuſterez hoſcżeńzu w Klukſchu bě ßo loni w oktobrje ſamkał K. W. Preſcher do rosrěcženja druhich hoſcži měſchał. Gmejnſki pſchedſtejicżer Schuſter jemu to wospjet ſakaſa. Dokelž pak Preſcher dale rěcžeſche, jeho Schuſter ſa khornař ſhrabny. Preſcher bě na to Schuſtera dla cžełneho ranjenja wobſkorżił, tola kawniſki ßud bě Schuſtera wuwinował. Preſcherowe powołanje pſchecżiwo wußudej njemějeſche wuſpěcha.

+ Składnoſtni dźěłacżerjo 24lětny P. H. Hilla, 23lětny Staczynſky, 19lětny Nixdorf a 16lětny Leopold běchu w Budyſchinje

mydła, w Lehmannez zigarowych klamach na khěžorskej drósy zigary kradnyli. Hižo wjazy krócź khostaneho Hillu k khostarni na 3 lěta a k shubjenju czeßnych prawow na 5 lět, Staczynskeho k jastwu na 1½ lěta, Nixdorfa k jastwu na 5½ měßaza a Leopolda na 2 njedźeli saßudźichu.

Přilopk.

* **Dla potajenja žita** je Nordhausenska khostanska komora 82-lětneho ratarja Augusta Neblunga s Heringena k 1500 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźila. Dźiwajo na wobskorżeneho wyßoku starobu njeje ßo jastwowe khostanje pschipósnało. Žito je ßo sa stat sebralo.

* **(Sso samjatk.)** W drjewowej wobdźěłarni Oty Mawkscha w Chorjelzu ßo s jeneje lowrije na 50 lět stareho dźěłaczerja Kleinta schtomy dele kulichu. Tutón ßo s nimi tak smjecże, so hnydom wumrje. Kleint bě dyrbjak schtomy s lowrije puschczicź.

* **(Na skażenu kolbaßu wumrjeli.)** W lazarecże w Königswusterhausenje je ßyn khěżerja Tischera s Lommatzscha, wumrjek. Jenemu wojakej bě jeho macź-kolbaßu w pólnym póstskim kaschczíku póßłała. Dokelž bě poßytka hakle po dleschim czaßu do wojakowych rukow pschischła, bě ßo kolbaßa mjes tym skasyła. Wo tym niczo njewjedźo bě wojak kruch tejele kolbaßy Tischerjej a jenemu druhemu towarschej darił. Skażenu kolbaßu sjědschi staj Tischer a jeho towarsch wumrjeloj.

* **(Rózny strażnik jako paduch.)** Strażnika Schuberta na dwórnischczu w Schneebergu ßu sajeli, hdyž chzyschе s měchom żiwnoscże domoj hicź. Na njeho hižo dawno tukachu, so na dwórnischczu żiwnoscże a druhe wězy pakoscźi.

* **(15 000 hriwnam pjenjeżneho khostanja dla pschekroczenja najwyschschich płaczisnow** je 1. khostanska komora w Barlinje metalloweho wikowarja L. Pinczowskeho saßudźila. Wobskorżeny je w 60 padach postajenu najwyschschu płaczisnu pschekrocził.

* **(40 němskich mißionarow do Hollandskeje pschijěło.)** S póstskej parnej łódźu je do Vlissingena 40 němskich mißionarow pschijěło, kotsiž ßu ßo pscheđ schtyrjomi njedźelemi s jendźelskeje Indiskeje do Jendźelskeje pschiwjesli. Wscho hromadże 200 němskich mißionarow w Hollandskej s Jendźelskeje wočakuja.

* **(S patronu hrajkajo ßo moril.)** W Frankfurcże nad Mainom dwanaczelětny hólczej Hohly s jenej pjelnjenej patronu hrajesche. Ta pschi tym rosbuchny, hólzej lěwu ruku wottorże, a kulka jemu do wutroby slecźi, tak so hólz hnydom wumrje.

* **(Rubjeżne mordarstwo.)** W Auswilu tele dny mandźelsku Flückigerowu morwu doma namakachu. Każ je ßo shoniło, je Flückigerowa na polu ßwojeho statoka dźěłała, mjes tym so bě jejny muż prjeczku schol. Zuseho wuhladawschi, kotryż do jejneho doma sastupi, ßo wona s pola wróczi. Paduch, kotryż bě widźał, so żona domoj dźe, ßo w kuchini skhowa, so by żonu, hdyž sastupi, wot sady nadpadnył. Dokelž ßo żona wobarasche, slósłnik w kuchinje leżazu ßekeru shrabny, s kotrejž żonu sarasy. Powjesecź wo mordarstwoje dostawschi, je ßo polizija sa mordarjom puschczíka.

* **(Sawjedźenje bjespiwowych dnjow.)** Sakske knjeżerstwo ßebi rosmyßluje, hacź měle ßo bjespiwowe dny, abo samjesowany czaß porjedźenja piwa, dale pschikrótschenje polizajskeje hodźiny a sebranje rolow piwowoda pschikasacź. Towarstwo Draždźanskich hosczenzarjow je pschecźiwo tomu krocźele czinilo, dokelž by ßo s tym existenza wjele korczmarjow, kotsiž hižo bjes teho s wójnu czeżko schkodnja, snicźiła.

* **(Potajene žito.)** W Rybniku w Schlesynskej tele dny woheń wudyri, kotryż ßo na tsi khěże a jenu brózeń wupschestrě. Pola ratarja Podleskeho ßo s lubje 23 zentnarjow rożki wukhowa; něhdże 20 zentnarjow pschenży a jeczmjenja je ßo s dźěła spaliło. Dokelž tole žito njeje sapißane było, je jo polizija hnydom sebrała. Pódla teho ßu w palazej khěži wulke hornzy rajßa a dwaj zentnarjej polcża a mjaßa, ßele a hromadu druheje żiwnoscże namakali.

* **(Pjenjeżna toscha se 60,000 krónami ßo kradnyła.)** Sastojnik jeneje wulkowikowarnje we Winje, Anton Tezos, bě ßebi pjatk na jedyn schek 60,000 krónow wupłaczicź dał. Wón 60 tyßaz krónowskich bankowkow dosta, kotreż wón do jeneho wulkeho kuverta a tón saßo do ßwojeje listownje tyknu. Listownju wón w saku ßwojeho swjerschnika khowasche, kotryż mějesche swotpinany. Pjenjesy dostawschi ßo Tezos na wós elektriskeje drohowoje żelesnizy ßynu.

Shożowny lóß.

(Wěcny podawk.)

„Khudych smějecże pschezo mjes ßobu", tak nasch Sbóżnik ně rjekny. Snajemy to ßkowo. Wono móznje a nutrnje napom wschitkich, kotrychž je Bóh s cżaßnymi kubkami żohnował; ale m wobżarujomnje to njewobkedźbuja, pschi ßwojim pschesbytku sabyw so ßu dołżnizy teho Knjesa, kiž maja dań sa dostate samożenje boscże a se ßmilnoscże khudym dawacź.

Tuto ßkowo nascheho Sbóżnika pak płaczi sa wschě cżaßy wu wutrobam; wono pak klinczi jako bluka skórżba w cżaßu, kiž je cżiwy, kiž se ßebicźnoscźu ßebi jenoż na ßebje myßli, jenoż na ßu wużiwanja, niz na tradozeho bratra, kiž slhileny a spadnjeny ßo łaczi.

Wěso ßu derje smyßleni knjeżerjo a rosumni sastupniży w ßejmowych komorach ßebi na to myßlili a też sa to dźěłali; je ßo to wschudźom stało? Je ßo też dospolnje stało? W trych krajach dyrbi ßo cżlowjek praschecź: „Schtó ßo wo to sta Ssnadź cźi, kiž móhli pomhacź, hdy bychu chzyli? Někotsi wote dnja sa bohacże nastajenym blidom ßydaju, druhdy wob na bursy milijon hriwnow dobywaju a pschi tym spokojnje ßo ßměwkuja a praja: „Hdyž kurżowe papjery horje du, je tola wěż!" Ale hacź na khudych spominaju?

Druhy ßu wjele pjenjes namrěli a na khudych sazpěwajo hladaju, też cźi ßo wo bliżscheho mało staraju. Wutroba, kiž rady nad khudym ßmili, dyrbi nadobnischa byczź.

Schtó ßo wo to stara, schto ma khudy sa podružniske wo lenje płaczicź, schto jeho khoschtuje, dźěczi żiwicź, wukubkacź. dras ßebi drastu, żyrobu wobstaracź, a kóżdy měßaz dyrbi ßebi s prajicź: „To njedoßaha!"? Schtó na to dźiwa, hdyž tajki trada a hdyž chze ßo rady naßyczicź se ßrjódkami, kiž padaju s bohateho, ale nichtó jemu jich njeda? A po proschenju kho khudy njeßmě, to wyschnoscź khosta; a hdyž to cźini a je trochu bjenje swoblekany, dha samożity praji: „To je dundak, njedam nicżo, njech dźěła!" a na derje sdrascźeneho proscherja saßo poda sawoła: „Wam trjeba njeje, po proschenju khodźicź, dźěłajcże!" Haj, rad by něchtóżkuli proscheŕ dźěłał, hdy by ßebi prajicź so te dźěło, kotreż jemu ludźo poskiczeja, też dokonja! S wje pak temu, kotryż praji, so ßo na poskiczene dźěło njewusteji, jakmożny wschě móżne wudma nawdawaju. Tajke ßkowo teho, kiž jo praji, prjedy hacź je Bóh jeho ßudźił.

Jedyn wschak na to dźiwa, jedyn ßo na to prascha! tam horkach, Bóh, kiž ma wótzowsku wutrobu sa wschě ßwoje dź tón, kotryż temu, kotryż wo khléb proßy, kamjenja njedawa, a t schtóż wo rybu proßy, hada njeda; tón, kotryż njepscheßkyschi sczenje rosbiteje wutroby, kiž je tehdom najbliże, hdyž je nusa wjetscha.

„Dźiwy ßo wjazy njestawaju!" tak rjeknje do procha shibn „Jenoż dźiw móże naß wumożicź!"

Ow, ty makowěriwzo, kiž ßy dźiwy pomozy Bożeje ßam shonił, ale jich ßo wusnacź nochzesch, tebi chzu powjedacź staw kiž je wěrna, kiž je ßo stała we srudnych, cźěmnych dnjach. je ßo woprawdże stała! Mohle ßo cźi mjena mjenowacź, to ßo njeßmě stacź.

Njech ßebi cźitać njemyßli, so ßu to hoke wumyßleuki, s kotr mnosy powjedarjo ßwoje stawisny sajimawe cźinja. To, schto tule powjeda, je zyle wěrne. Ale ßu pschiczíny, kotrychž dła mje a njeßmědźa mjenowacź, njech by cźlowjek hischcże radscho wupowjedał.

* * *

Na sdalenej małej haßy města, kotreż je po dźiwnym pł na kaschczíkate waschnje twarjene, stejesche khěża, kiž bě po holand waschnju twarjena. Ta khěża ßkuschesche, schtoż swonkowne nas do najstarschich w tutym měscże, kiž ßamo hischcże pschejara njeje. Najprjódźy běschtaj dwaj poskhodaj a potom bě „skam tsěcha. So wobßedżeŕ teje khěże bohaty njebě, to njetrjebasch nikomu prajicź, sa to hižo napohlad ßam ßwědczesche. Nad khěż durjemi wißasche drjewjana tafla w cżornej barbje, na njej bě kymi pißmikami napißane, so tu schewski mischtr N. N. bydli; drjewjany schkórń, kiž pódla na żelesnej hozy wißasche, to dosecź wosnamjenjesche. Tola mischtrowe najlěpsche cżaßy běchu n młódschi ludźo, kiž běchu we Winje dźěłali a kiž woßebnische,

a nowomódnische wobucże dźěłachu, běchu jeho pschesćěhnyli. starschiska khěża bě wotležana. Wot wjazy lět njemějesche pomika, ale płatasche, póduschowasche a porjedźesche sam a sa tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 1. junija: Khorla August Neuman, kowar w sastaraśni wokrjeżneho wustawa na Židowje, 79 l. 8 m. 8 d. — 2. junija. Bjedrich Wylem, Ernsta Alwina Pötticha, schewza w Tšelanach, ß, 1 l. 8 m: 14 d. — Hedwiga Elsa, Bjedricha Augusta Bryla, schewza a wobšeđerja khěże w Dobruschi, w tu lhwilu na wojownischczu, dź., 16 d.

S druhich wožadow: Amalija Augusta swudowjena Fischerowa, khěżetka w Zokowje, 73 l. — Ewald, Ernsta Augusta Schramma, lokomotivnika w Adolfskej Hěrże, ß., 2 d. — Khorla August Ackermann, żiwnoschćer a gmejnski pschedstejicżer w Ssowrjezach, 60 l. 8 m.

Zyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, žwjatkownicżku, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Răda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

2. dźeń žwjatkow smeje rano 1/2 8 hodźin farar Răda němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschet němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Wobaj žwjataj dnjej so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa powschitkowny saschi zyrkwiny pokład sběra.

Tsecźi dźeń žwjatkow wotmeje duchowny Tyschet dopołdnja w 9 hodźinach serbske kemschenje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Jutsje, žwjatkownicżku, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Druhi dźeń žwjatkow smeje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Wobaj žwjataj dnjej so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa saksti krajny zyrkwiny pokład sběra.

Tsecźi dźeń žwjatkow rano w 9 hodźinach serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Jutsje, žwjatkownicżku, smeje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka serbske a we 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu (1. dźeń žwjatkow) popołdnju w 3 hodźinach smeje farar Domaschka Božu žłužbu sa dźěcźi.

Druhi dźeń žwjatkow smeje farar Domaschka rano 1/2 8 hodźin němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójž němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Prěni a druhi dźeń žwjatkow so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa powschitkowny zyrkwiny pokład sběra.

Płacżisna produktow.

W Budyschinje płacżi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr 60 pj hacż 2 hr. — pj., punt cżelazeho mjaża wot — hr. — pj. hacż 1 hr. 80 pj., punt žwinjazeho mjaża wot 1 hr. 80 pj. hacż 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacż 2 hr. 10 pj., punt pschenicżneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacż — hr. 16 pj., punt žuschenego polcża wot 2 hr. 20 hacż 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacż — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacż — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacż 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacż 3 hr. 30 pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hacż 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacż 13 pj., proßata schtuka 35 hacż do 60 hr.

S tutym najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so

konjaze rěsnistwo

kotrež je mój njebo muž wjedł, po njepscheměnjenym waschnju dale wjedu.

Namaj wopokasane derjeměnjenje proschn mi dobroczijwje sakhowacż.

Pschi sjesbożenju skota žym s transportstim wosom hnydom k ruzy.

S poczesczowanjom

Katharina Mntscherowa

w Budyschinje na hornczerskej haży 7.

Telefon 653.

a nowomódnische wobucże dźěłachu, běchu jeho pschesćěhnyli. starschiska khěża bě wotležana. Wot wjazy lět njemějesche pomika, ale płatasche, póduschowasche a porjedźesche sam a sa tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 1. junija: Khorla August Neuman, kowar w sastaraśni wokrjeżneho wustawa na Židowje, 79 l. 8 m. 8 d. — 2. junija. Bjedrich Wylem, Ernsta Alwina Pötticha, schewza w Tšelanach, ß, 1 l. 8 m: 14 d. — Hedwiga Elsa, Bjedricha Augusta Bryla, schewza a wobšeđerja khěże w Dobruschi, w tu lhwilu na wojownischczu, dź., 16 d.

S druhich wožadow: Amalija Augusta swudowjena Fischerowa, khěżetka w Zokowje, 73 l. — Ewald, Ernsta Augusta Schramma, lokomotivnika w Adolfskej Hěrże, ß., 2 d. — Khorla August Ackermann, żiwnoschćer a gmejnski pschedstejicżer w Ssowrjezach, 60 l. 8 m.

Zyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, žwjatkownicżku, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Răda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

2. dźeń žwjatkow smeje rano 1/2 8 hodźin farar Răda němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschet němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Wobaj žwjataj dnjej so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa powschitkowny saschi zyrkwiny pokład sběra.

Tsecźi dźeń žwjatkow wotmeje duchowny Tyschet dopołdnja w 9 hodźinach serbske kemschenje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Jutsje, žwjatkownicżku, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Druhi dźeń žwjatkow smeje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Wobaj žwjataj dnjej so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa saksti krajny zyrkwiny pokład sběra.

Tsecźi dźeń žwjatkow rano w 9 hodźinach serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Jutsje, žwjatkownicżku, smeje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka serbske a we 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu (1. dźeń žwjatkow) popołdnju w 3 hodźinach smeje farar Domaschka Božu žłužbu sa dźěcźi.

Druhi dźeń žwjatkow smeje farar Domaschka rano 1/2 8 hodźin němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójž němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Prěni a druhi dźeń žwjatkow so pched zyrkwinymi durjemi kollekta sa powschitkowny zyrkwiny pokład sběra.

Płacżisna produktow.

W Budyschinje płacżi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr 60 pj hacż 2 hr. — pj., punt cżelazeho mjaża wot — hr. — pj. hacż 1 hr. 80 pj., punt žwinjazeho mjaża wot 1 hr. 80 pj. hacż 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacż 2 hr. 10 pj., punt pschenicżneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacż — hr. 16 pj., punt žuschenego polcża wot 2 hr. 20 hacż 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacż — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacż — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacż 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacż 3 hr. 30 pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hacż 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacż 13 pj., proßata schtuka 35 hacż do 60 hr.

Sruhe lěto 1847 bě něschto druhe hacż 1774, tež cżaßy so pscheměniše a tež płacżisny zyrobisnow a wbohi kanzlista dźeßacż cżlowjekow sežiwicż, nan tehdom jenoż tsjoch — a 1847 bě drohe, dokelż so žně poradźike njeběchu.

Haj, to bě zyle hinaschi cżaß; pschetoż khlěbowe pokruty bychu dźeń a mjeńsche, każ žněh na błónzu, ale płacżisny dźeń jako wyschе postupowachu, a tež hłód wschědnje pschibywasche.

(Pokracżowanje.)

K rosjaßnjenju!

Hußto je mjes ludźimi mĕnjenje rossċhĕrjene, ſo je ſakaſane,

bĕle bluſy, ßuknje a draſty

noßycź, a ſo tajke ſakaſanje w bliżſchim cżaßu wuńdźe.

Każ ßmój ßo na pſchißłuſchnym mĕſtnje wobhoniłoj, njeje ßo tajka ſakaſnja ani wudała, ani njetrjeba ßo tajkeho nĕcżeho bojecź.

Podpißanej firmje to ſ tutym k wjedźenju dawatej a pſcheproſchujetej, ſo bychu ßo jeju wulke ſkłady

bĕłych bluſow, ßuknjow a wobleczenjow

wobhładałe.

Jan Jurij Pahn pſchi hłownym torhoſchczu.

Alphons Schauſeil na bohatej haßy.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjeżna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 6, pſchi żitnych wikach.

Wobſtaranje wſchĕch do pjenjeżneho bankowſtwa ßluſchazych należnoſczom.

Privatne kaſchcżiki w pjenjeżnym khamorje ßo pſchenajeja.

Wotewrjenje bĕżazeho ſliczbowanja.

Sadanjenje pjenjes na ſcheck a depoſitne konty po pſchihódnych wumĕnjenjach.

Hódnoſtne papjery ßo khowaju a ſarjaduja.

Kontrolla effektow. Wuplaczenje wſchĕch placżomnych kuponow.

Sa cżaß wójny je hoſpodarſzy wulzy ważne, ſo ßo wukrajne hódnoſtne papjery pſchedadża. Hódnoſcź nĕmſkich pjenjes ßo ſ tym polĕpſcha.

Kucharki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżowki, holzy k ßwinjom, wotroczk ßrĕnkow, rólnych pohónczow, wozych a dżĕlaczerſke ßwójby p hnydom pſchiſtajerka **Görlich** na ßukelnſkej haßy 1 na r khĕżorſkeje dróhi w cżrijowni t Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Jĕſdne kola

dobre a tunje

porjedżene a lakowane pola

A. Pauſlera na ßukelnſkej haßy

We wudawarni Serb. Nowi ßu dostacź

khĕrluſchowe pſchidawki

do ſerbſkich a nĕmſkich ſpĕwarſkich knihow.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cżiſchcża

we wudawarni Serbskich Nowin.

Towarſtwo Pomocy

za studowacych Serbow

zmĕje ſrjedu po ſwjatkach, 14. junija 1916, ſwoju lĕtuſu **hłownu zhromadźiznu w Budyšinje.** — Započatk popołdnju w 1/3 3 hodźin — Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Nowowólby, 3. Namjety.

Předsydstwo.

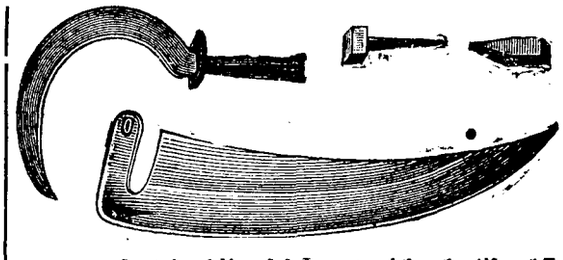

Koß

ſnateje hódnoſcże po tunich płaczińſnach pſchedawa

Pawoł Walther

na khĕżorſkej dróſy 4 **w Budyſchinje** na khĕżorſkej dróſy

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowački, kiž maja so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 25. **Sobotu 17. junija 1916.** **Létnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

14. junija. **Na wječornym wojownischczu je žo na hórkach k połodnju wot Zillebeke dźěl noweho stejischcza pschi wčerawschim wojowanju shubił.**

Na prawym brjosy Maasy žu žo 12. a 13. junija njepschećelske stejischcza, k wječorej a k połodnju wot Thiaumont-ferme ležaze, dobyłe. Pschi tym je žo 793 Franzowsow, mjes nimi 27 offizěrow, sajało a žo 15 maschinskich tšělbow dobyło.

Němske patrouillowe pschedewsaczа pola Moricourta (k połnozy wot Sommy) a w Argonnach mějachu wuspěch.

Na rańschim wojownischczu žu wobhonjerske wotdźělenja k połodnju wot Naročskeho jězora pschedžunjene njepschećelske wobtwjerdźenja sapuščile a žo se 60 jatymi wróčile.

Na fronče k połnozy wot Baranowičzow je njepschećel k nadběhej pscheschoł. Po žylnym artillerischim pschihotowanju jeho črjódy wčera žydom króć nasche stejischcza nadběhachu. Rušojo žo wróčo sehnachu. Woni čežko schkodowachu. Němszy lětarjo žu poslednje dny želesniske twary sady ruskeje fronty nadpadowali. Wjazy króć žu žo czahi z wojakami sastajile.

15. junija. **Na wječornym wojownischczu njebě pódla artillerischeho wojowanja a pschedewsaczow patrouillow žanych podawkow.**

Na rańschim wojownischczu je wójsko hrabje Bothmera někotre ruske nadběhi pola Pschewloki a k połnozy wot tam wotrasyło.

Na balkanskim wojownischczu njeje žo pola němskich wojakow ničžo pscheměniło.

16. junija: **Na wječornym wojownischczu Franzowsojo se žylnymi mozami połodnischi brjoh „Morweho muža“ nadběhachu. Hdyž bě žo jim poradźiło, nakhwilnje postupacz, žo woni z krótkim napschećiwnym storkom saso wróčo čišnychu; pschi tym 8 offizěrow a 238 muži sajachmy a někotre maschinske tšělby sebrachmy. Wospjetowanje njepschećelskeho nadběha posdże wječor a pschedewsacza pschećiwo žušodnym němskim linijam běchu bjes wuspěcha. Njepschećel čežko schkodowasche.**

Na prawym brjosy Maasy žo wojowanje pódla maleho sa naš pschihodneho wojowanja infanterije pschi Thiaumontskej wudrjenžy z wjetscha na žylne tšělenje artillerije wobmjesowasche.

Na rańschim wojownischczu Rušojo žwoje napinanja pschećiwo fronče generala hrabje Bothmera k połnozy wot Pschewloki wčera dale wjedźechu. Pschi wobaranju pschećiwo njepschećelej pšches 400 muži jatych w ruzy sakitarjow wostachu.

Na balkanskim wojownischczu njeje žo położenje pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

15. junija: K połodnju wot Bojana a k połnozy wot Černowiz žu naschi wojazy ruske nadběhi wotrasyli. Wyschе Černowiz tšělenje nascheje artillerije njepschećelej sadźěwa, rěku Prut pschekročicz.

Mjes Dnjestrom a Prutom njeje važnych podawkow było. Njepschećel je liniju wot Horodenki do Ssniatyna k wječoru mało pschekročił.

Pola Wischnjawčzyka je žo jara žylnje wojowało; tu kož k dołhemu wječorej wot Rydoma a k dołhemu wječorej wot Krjemjenez žu žo wschě ruske nadběhi wotpokasake.

W stronje k połodnju a k wječoru wot Luzka njeje žo położenje pscheměniło. Pola Lukačzow je na woběmaj stronomaj kavallerija pěschi wojowała. Nowe divisije nastajiwschi je njepschećel spytał, želesnizu mjes Rowno-Kowel-Kolki a na wjele městnach krajinu mjes rěkomaj Styrom a Stochodom pschekročicz. Wón je žo wschudże wotrasył a je cežko schkodował.

Italske wojownischczo. Wčera wječor Italszy žylny bombardement z artilleriju a bombymjetakami na Doberdowsku wyšoku runinu a Goričzanski pschedmóst sapočzachu. W nozy žo na połodnischi dźěl wyšokeje runiny njepschećelske nadběhi činjachu, kotrež žu žo z wjetscha hižo wotpokasake. Na někotrych městnach njeje žo hischcze wojowanje skónčiło.

Na tirolskej froncze njepschećel žwoje napinanja pschećiwo naschim Dolomitskim stejischczam w Peutelsteinskej a Schluderbachskej stronje podarmo dale wjedźesche.

Naschi lětarjo na Veronaske a Paduaske želesniske dwórnischczo bomby mjetachu.

Na balkanskim wojownischczu nasche tšělenje italske wobtwjerdźeńske dźěło kažesche. B.

Shromadźenje ruskeho wójska pschećiwo Awstriskej.

Kaž Londonske „Times“ powjedźa, žu Rušojo hłowny dźěl žwojeho wójska, wošebje artilleriju na fronče mjes Brodami a Černowizami, shromadźili. Na wschelakich městnach žu žo nimo měry wulke hromady munizije składle. Tšělenje jich artillerije na lonsche pschełamanje němsko-awstriskeho wójska pola Gorliz dopominasche. Kaž žo sda, Rušojo tu žamu methodu nałožichu, so bychu žo nětkole psches awstriske wójsko pschełamali. B.

Wo postupanju ruskeho wójska ruske nowiny „Rěcz“ mjes druhim praja, so dyrbja žo z nim někotre samyžły dozpicz: najprjódzy dyrbi žo Italskej pomhacz. Wočzakuje žo, so žo z tymle postupanjom awstrischy wojazy z italskeje fronty do Galizijskeje wróčo zwjedu. Dale chzedźa z tym na Rumunsku czischczecz, kotraž je žo posledni czaž widźomnje k Awstriskej a Němskej pschibliżiła. Wot Rumunskeje budźa žebi žadacz, so dyrbi žo skónčnje rosžudźicz, hacz se schtworoswjaskom abo pschećiwo njemu póndże. Skónčnje chzedźa na balkanske położenje skutkowacz, so by Němskej a Awstriskej njemóžne było, na Balkan wojakow žłacz. Bołharam dyrbi žo tak muhlad na pomoz wsacz. Ruske postupanje temu sadźěwa, so Němska a Awstriska znowa wójsko na Balkan póscželetej. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

13. junija: Dokelž žu žo na wječornej stronje awstrisko-wuherske a awstrisko-němske wójska wot nadběhow naschich połodnischich wójskow wotwlakke, móžesche liczba jatych wčera za wokomik mało pschibywacz. Wschо hromadże je žo něhdże 1700 offizěrow a 114,000 muži sajało.

Wójsko generala Lečzizkeho je, kaž je žo wobliczilo, wot spočzatka wojowanja jeneho generala, tšioch regimentskich komandeurow, 754 offizěrow a 37,832 wojakow jako jatych pschiwjedło. Wono je 120 maschinskich tšělbow, 49 kanonow, 21 bombymjetakow a 11 minymjetakow sebrało.

K dołhemu wječorej wot Rosyschczow žu naschi wojazy Němzow wróčo cišli a žo k rězy Stochodej pschibliżili. K wječorej wot Luzka je nasche wójsko Torczin (24 kilometrow) wobhadźiło a njepschećela dale wróčo cišło. Na Strypinej froncze k połnozy wot Bobulinz žo dale žylnje wojuje. Wjeż Sarwanizu (6½ kilometra k połnozy wot Bobulinz) žmy njedźiwajzy njemdreho sakitanja wsali. Na někotrych městnach nažypy nadeńdźechmy, kotrež bě njepschećel rucze natwarił, so by hižo pschihotowane stejischcza wutwarił.

W stronje Dnjestra a bóle k połodnju je nasche wójsko rěku pschekročiwschi na druhim brjosy hromadu wobtwjerdźenych městnow wobhadźiło, tak městaczko Saleschczyki. Marsch dale do prědka

Sbožowny lóšz.

(Wěrny podawk.)

(Pokračowanje.)

Bankownik bě ßwěrnemu kanzlistej derje smyßleny. Wón jeho domjoze wobstejnoscze nimale snajesche; pschetož jeho knihiwjednik bydlesche blisko njeho a sneiesche jeho bliže a rosprawjesche jemu junu wo konzlistowych wobstejnoscach, hdyž bě dowěrnje mjes ßobu hromadže powjedaschtaj. S teho czaßa mějesche bankownik wulke ßobuczuncze sa tutu ßwójbu. Ale nichtó njemóžeschе ßebi myßlicz. so je to tak slě, dokelž ßwoju nusu psched woczomaj druhich staroscziwje potajachu.

S krótka, pschedacze pjeczatsizeczi-schěßnakowskeho loßa wotkry nahle tu wěz a wotczeze sawěschk, kiž bě hacz dotal bankownikej czeßke czinik, kanzlistowe ßwójbne wobstejnoscze dokkadnje spósnacz.

Bankownik mějesche lóß w ruzy a sastupi do knihiwjednikoweje jstwiczki.

„Hladajcze ras, knjes Rózako, tole je mi runje khudy kanzlista pschedak. Tam dyrbi tola nusa bycz."

„To je lědma hinak", knihiwjednik wotmolwi. „Scze ßnadz pytnyli, kak jeho staroscze tlócza? Dżeßacz waßobow je tuta ßwójba ßylna, a sa nju dyrbja schtyri sta schěßnakow kanzlistoweje msdy we tutym drohim czaßu doßahacz!"

Bankownik njebě na knihiwjednika s zyka poskal, pschetož wón bě ßo na něczo druhe samyßlik. Wón wobrocześche a wjerczeschе lóß w ruzy a potom ke knihiwjednikej rjekny:

„Mi ßo sda, so je to lóß, kotryž je dołho pola człowjeka leżał, kiž żaneho sdacza wo tej wězy měł njeje, ßnadz je hižo dawno wuczehnjeny?"

„Tule je poßledni sapiß czehnjenjow", knihiwjednik snapschecziwi. „Chzu pohladacz, kotre czißko to je?"

Bankownik loßowe czißko pomjenowa a pschedpołoži jemu tón lóß.

Knihiwjednik rjad liczbow wuloßowanych loßow pschelecza. Na dobo wsa kanzlistowy lóß, pokoži jón pódla sapiska, pschiruna liczbu a potom wjeßely rjekny:

„Knjes bankowniko, wy macze prawje! Lóß je wuczehnjeny a to s dobytkom!"

„Schto wy prajicze?" bankownik sawoła a pschiskoczi, so by ßo wo tym pscheßwědcził.

„Hladajcze wy ßam!", knihiwjednik rjekny. „To je hižo pjecz lět, so je lóß dżeßacz tyßaz schěßnakow dobył, a so je stary muż ßlepy, s tym ßo to wujaßnuje, so je wón lóß tak krucze khował a so njeje na pschirunanje ßebi pomyßlił a so je tutón dobytk tak dołho njeswědżnjeny leżo wostał. Jeho dźěczi wschak ßame niczo njewjedżachu wo tym, so ma starz tajli lóß w rukomaj."

Wobaj, bankownik a jeho knihiwjednik, ßo wjeßeleschtaj a na ßo hladaschtaj.

„A schto nětkole?" na poßledku knihiwjednik ßo wopraschа.

„To ßo zyle ßamo rosumi, so dnbytk mi njeßkuscha, ale kanzlistej, to je zyle wěste", bankownik rjekny; „potom je druha wěz, so też statna pokładniza te pjenjesy pokne wupłaczi, hdyž ßo jej tónle lóß wróczo da. Dóńdźeze tam wy hnydom ßam!"

Knihiwjednik bě jara spěschny muż, kiž niczo pomału njeczinjeschе, ale dżenża bě najspěschnischi!

Nětkole bankownik wjeßely sa nim hladasche, pschetož wón bě hižo na dróży, duzy do f[illegible]zneho ministerstwa.

„Sawěscze njeje loko....dny", bankownik wjeßele ßo poßměwajo ßebi ßamemu rjekny, „kiž je spěschnischa dyžli wjeßeła wutroba, hdyž lubosez maschinu czěri. Njech jenoż ßej człowjek mojeho makeho stareho knihiwjednika wobhlada! Każ s błyskom! Każ pólver, do kotrehoż je schkriczka padnyła!"

Spěschnje drje tam wón dóńdże, ale to dołho trajesche, prjedy hacz ßo saßo wrócżi; pschetož to dyrbjesche ßo sa wschěm dokkadnje hladacz; też lóß ßam hacz nanajdokkadnischo pschepruhowachu, a potom hakle, hdyž bě ßo wschitko koż błónzo jaßne wupokasało, też pjenjesy wupłaczichu.

Sbožownischi, hacz hdy budżechu pjenjesy jeho byłe, pschinjeße czesiny muż pjenjezy w zyle nonych pjenjesach. Wone ßo pscheliczichu, sa prawe spósnachu, srokkowachu, nadpißowachu a derje skhowachu.

„Takle", bankownik wjeßeły rjekny. „Nětkole wobliczeze, kak ßu loßy na duju wuloßowanja stake, dokelž ja ßym temu mużej jenoż pjeczatsizeczi schěßnakow dał."

Knihiwjednik, kiž bě w bankowni hižo schtyrzeczi lět ßwěrnje żił, a to wot běharja sapoczinajo, pschedpokoži ßwojemu knjesej pjeru a rjekny:

„Knjes bankowniko, chzecze mi ßnadź jedyn namjet k dobrej skutkej dowolicz?"

„Wěscze, rěczeze jenoż!"

„To bych waß proßył, so wosmjecze wy pjecz tyßaz schěßnakow do ßwojich sakow a też ja pjecz tyßaz, a so bychmoj tam ßamaj schkoj a widżakoj, kajke je ßboże teje ßwójby. Hlejcze, knjeże, tu je czista, czopła wutroba, schtož tu wohladamy, a to je wopraw Bohu spodobny ßwjedżeń, kotryż we ßwojej wutrobje ßwjeczimoj, kraßny, każ ßo jenoż myßlicz hodźi."

„Bóh wam mytuj tutu rjanu myßliczku, luby Rózako", bankownik rjekny a s rukomaj hromadu plazny, schtož kóżdy ras czinische, hdyż ßo prawje swjeßeli nad něczim, schtož jeho pschekwa „Tak njech ßo sczini! Jeli so pak kanzlista nimo pschińdże, dha wokajcze jeho nuts a dajcze jemu mjes tym jenoż te pjenjesy, kotr ma po waschim wuliczenju jako po kursu dostacz. Ja tu runje b nochzyk, a proschu waß, dajcze ßebi tu zyku stawisnu wo tym lo wupowjedacz."

W tym wokomiku sastupi president do jstwy, kiž bě kanzlistow najwyschschi pschedstajeny.

„Czakaj!" pomyßli ßebi bankownik, „teho mózu junu wob dźěłacz."

Tajki bankownik je muż, kiž też pola wyßoko stejazcho knjes jara wjele placzi, pschetož wón jeho też druhdy na něktajke waschnje kiž ma wschelake pschiczinyj trjeba. Pschi tym waži jeho ßłowo jeho próstwa telko, kelkoż jedyn abo dwaj milijonaj schěßnakow wu czinjatej.

Hdyż bě ßo president doßydnył, bankownik tu wěz hnydom nacza. Pschi tym ßo wěso jara na kedżbu bjerjesche, president schto wo kanzlistowym dobyczu na lóß prajicz, a wón jemu jenoż t powjedasche, kak je tón běbny człowjek ßwój pokład, tón lóß wu pjeczatsizeczi schěßnakach, dyrbjak pschedacz, dokelž bě nusa pschejam wulka była.

Nětkole pocza presidentowa wutroba pschistupna bycz. Bankownik, kiž ßo njebě s pjenjesami dał saßlepicz a satwjerdżicz, ßebi nětkole pomyßli:

„Aha, nětkole mózu ßebi junu maly nadpad na presidentowu dabroczinwosez dowolicz!"

Wón ßo presidenty wopraschа, hacz dha njeje mózno, so by khudy, ßwěrny, pilny kanzlista po rjedże a po msdże wyschsche postupował."

President ßebi czoko rybowasche. Po pschetorhnjenju, kotrej jemu derjesmyßleny bankownik jara rady popscha, wón rjekny:

„Wěso, knjeże . . ., wěso! Ja ßym ßo sa to postarał, so wón jenokróczny podpjeru wo sto schěßnakach dostanje, a wy wěscze, kak kruty knjes finanzny minister je; ale to je jenoż jenokróczna pomoz, a s pschidawkami dla drohoty budże drje to hischcze khwilu tracz, haczrunje ßym ßo ja jara horliwje wo to starak; ale ta wěz, kotruj scze wy mi namjetowali, s najwjetscheho dźěła wote mnje wotwißuje, dokelž je hnadny knjes wójwoda jara mikoscziwy, każ je snate, a dokelž wón ßwěrnym skużobnikam rady mytuje. Nětkole je wyschschi sekretar N. wumrjeł, każ wěscze, a tuto městno je njewobßadżene, so bychu ßo pjenjesy lutowake. Kanzlistowi pschedmużojo budża postupowacz: M. na městno wyschscheho sekretara, W. na městno sekretara a kanzlista na W . . . jowe městno, to je dwě scze schěßnakow lěpsche městno."

„Ow, knjes presidento", bankownik rjekny, „wy nimacze wo tym sdacze, kak jara sbožownu dobru ßwójbu czinicze a kak ßym też ja wam sa to dżaka dołżny! Hdy mohłe tuto nowe wobßadżenje městnow wuwjedżene bycz?"

„Nó", president s dżakom ßo poßměwajo rjekny, „dżenża je pokne poßedżenje. Pomjenowanje ßo slanje. Jeli je wam schto wo to, dha mózecze to hischcze dżenża měcz a jo potom hnydom kanzlistej sdżělicz."

„Ja bych wam sa to jara dżakowny był!" bankownik, pokonjejo ßo, rjekny. „A kak je s jenokróczнej podpjeru?"

„Tu dostanje kanzlista hižo dżenża!" president rjekny.

„Też je", bankownik dale rěczeschе, „tutón tydżeń hischcze ßwójbny ßwjedżeń pola registratora. Ssměm-li ßebi ßnadź wot waß tu pscheczelnosez wuproßycz, so mohł ja khudemu kanzlistej tam to pißmo wo jeho powołanju na wyschsche městno pschepodacz?"

„Hdy dha ma to pißmo we waschimaj rukomaj bycź?“ presi-ent ßo woprascha, kiž chzysche ßebi bankownika rady dźaka dołžneho ginicź.

„Nasajtra“, bankownik spěschnje wotmolwi; pschetoż wo jedyn jeń tu njebě wjele cźinicź a cźaß ßwójbneho ßwjedźenja dźě, kaž wjedźesche, jenoż wot njeho wotwißowasche.

President jemu wotkhadźejo ruku da a prajesche:

„Wy je smějecźe!“

„A ta podpjera?“ bankownik ßo hischcźe ras woprascha.

„Pschiporučenje na tu podpjeru budźe hižo dźenßa shotowjene!“ al president dorěcźa.

(Skónčenje pschichodnje.)

* **(S blyskom ßo sarasyli.)** Pjatk popoldnju je blysk pola Rischna na polu ßydomnaczelětneho cźeladnika Wacha a jeho ko-jow sarasyk.

* **(Wotwalenje hory w Italskej.)** W połnócznej Italskej je ßo yschce drohi wot Bielle do Palmy kruch hory wotwalik. Droha a lesniza stej ßo saßypkej. Wschelakim gmejnam je ßo pschikhad zyle wjerjel, dokelž ßu ßo pucźe k nim saßypke. Jena wulka skala, w ko-rejž ßo najwjazy plestrowanskich kamjenjow sa Italsku dźěla, je ßo ho runja saßypła. Wjele dźěłacźerjow je s tym saßłužbu shubiło

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, mo 1/2 8 hodźin sarat Räda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin eje duchowny Tyschek ßerbsće a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje sarat Räda kemsche sa ulske dźěcźi.

Ssrjedu wjecźor w 8 hodźinach wotměje duchowny Tyschek ßerbsku wójn modlerisku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 20. junija: Hańža Rejsa Höfgenowa, Ernsta lema Höfgena, žiwnoscerja w Scźijezach, mandźelska, 46 l. 11 m. († w sa-ratni wokrjeßneho wustawa na Židowje).

S druhich wožadow: Bohuwěr Wolfgang Harre w Hnaschezach, 13 l. m. 4 d. — Rjekowsku ßmjelcź sa wótzny kraj w mórskej bitwje 31. meje po-pi Jurij Max Granich s Klukscha, wyschschi tepjek na němskej wójnskej łódzi ommern“.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny gt němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin němske a 3/4 10 hodźin ske prědowanje.

Proßy ßo wo to, so bychu ßo pschinoschli, psches gmejnstich prjódlsteje-w sa Gustav-Adolfske towarstwo a „Domowiny dźak“ nasběranc, po Božej ibje wotedate.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modlerska ina.

Schtwórtk (niz ßrjedu) popoldnju w 4 hodźinach wotměje ßo shromadźizna ńeho towarstwa na dwóruischcźu w Zicźenju.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje sarat Domaschka rano 1/2 8 din ßerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Wójz sle a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin shromadźizna lischescźijanskeho žónskeho stwa pola Rösilez.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach smeje sarat Domaschka němske a we 8 ho-ach ßerbske prědowanje.

Jeja a pjerisnu!!

po kóždej dźělbje w kóždym cźaßu po snatych płacźizinach kupuje

erinska wikowarnja Konrada Schäfera

w Budyschinje na ßerbskej haßy 6.

Telefon 446.

Knjezam ratarjam sčkadnosćz dawam, ßwoju tworu w Budy-je wotbycź, město so bychu dyrbjeli na Draždźanskich wikowa-cźakacź.

Po žadanju po tworu póscźelu.

Płacźizna produktow.

W Budyschinje płacźi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 60 pj hacź 2 hr., — pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 10 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuschenego połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bèrnow wot — pj. hacź 13 pj., proßata schtuka 35 hacź do 60 hr.

Pscheměnjenje wobydlenja.

Cźesćenym Sserbam s tutym k wjedźenju dawam, so wot

1. julija na rózowej haßy 22 delka bydlu.

Runar a pruhowany masseur Jan Scholta.

Pistne khartki

ßo derje a tunjo cźischcźa

we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Ratarski grat

we wulkim wubjerku

khmany porucźa

Pawoł Walther

w Budyschinje

na khěžorskej drósy 4.

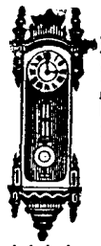

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukladne wokno, s płacźizname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchatki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnjskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Zentralna pschedawarnja

Richarda Sabatha

w Budyschinje

na khěžorskej drósy 14

Konserwowe schkleńzy s gumijowej rynku a wobłukom

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	50	55	60	70	85

Triumfowe schkleńzy wyschokeje formy

litr	1/4	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	50	55	60	70	80	95

Triumfowe schkleńzy niskeje formy

litr.	1/2	1	2
pj.	80	90	1,20

Nardobnobèle wyschokeje formy

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	58	65	70	90	1

Nadobnobèle niskeje formy

litr.	1/2	3/4	1
pj.	68	75	80

Němskeje schkleńzy

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	70	75	80	1	1,20

Sawarne apparaty s thermometrom 13 mk. 50 pj.

Konserwowe schkleńzy

bjes samkujenja hižo po 15 pj.

Kamjeńtne kładzenske hornizy

po 30, 50, 75 pj.

1 — 1,50, 2 mk. hacź 3,50.

Nowe derje drjene

hußaze pjerje

kupuje **Brückner**

pod radnej khěžu.

dże. Wjeß Horodeńka k dołhemu wjeczorej wot Saleschczykow je w naschej ruzy.

W stronje Pruta ßo nasche wójsko mjes Bojanom (10 kilometrow k krótkemu ranju wot Ssniatyna) k lěwemu rězynemu brjohej bliži. Wo pschedmóst pola Czernowiz ßo ßylnje wojuje. We wopuschczenych wßach je njepschecźel wulke hromady wójnskeje nadoby sawostajił. Tak je wón pschi żelesnizy s Dubna do Brodow zyku telefonsku ßycź sawostajił, runje tak wulke hromady patronow, minymjetaki, automobile, wuske żelesniske kolije, pódla teho wjele wosow a sskadow. W tej ßamej stronje pola wßy Malu-Milczow (14 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Dubna) njepschecźel daloko widżomny pomnik w formje wyßokeho stołpa s awstriskim worjołom na nim k dopomnjenju na dobyćża njewobschkodżeny sawostaji. We wßy Ssadagorje (5 kilometrow k połnozy wot Czernowiz) wulki sklad pionerskeje a grotnizoweje nadoby namakachmy. Na dołhowjeczornej froncże Němzy pola Dwinska na něktorych městnach do naschich stejischczow tšélachu.

Kawkaska fronta: Naschi wojazy ßo njepytnjeni k turkowskim stejischczam pschi drósy do Diabeke pschibližichu, wotpoczowazeho njepschecźela nadpadżechu a jeho lěhwo dobuchu. Czežko schkodowawschi njepschecźel zofasche. Pola Rawandusa ßo jedyn turkowski nadběh wotpokasa. B.

14. junija: Po zykej froncże wot strony k połodnju Polěßja hacź k rumunskej mjesy naschi wojazy njepschecźela dale wróczo cźischcża. Wczerawschi dżeń ßmy 20 offizěrow a 6000 muži sajeli a 6 kanonow, 10 maschinskich tšélbow, teho runja wjele muniziskich wosow sebrali, tak so wot spoczatka operazijow shromadna suma jatych a nadobytka wuczinja 1720 offizěrow, něhdże 120,000 wojakow, 130 kanonow a 260 maschinskich tšélbow. Něktore njepschecźelowe wójskowe jenoscże ßo wot wojowanjow wot 6. hacź 11. jun. zyle rospuschczeja, schtoż ßo s tym dopokasuje, so je wójsko generala Schczerbatowa w poměrnje njewulkej stronje 414 offizěrow a 17,000 muži sajało a dale 29 kanonow, 34 maschinskich tšélbow, 56 muniziskich wosow a druhi wójnski material sebrało. Pschikhadżaze powjescże powjedża, so je njepschecźel s městnami tajke hromady materiala sawostajił, so ßo sa krótki cżaß pscheliczicź njehodżesche. Na jenym městnje nam material sa 30 wjerstow pólneje żelesnizy do rukow padże,

Na drósy do Wladimira Wolynskeho ßo nam njepschecźel s mozu napschecźo stajesche. Wojowanje ßo k wjeczorej wot wßy Saturzow (25 kilometrow k wjeczorej wot Luzka) pschi drósy mjes Luzkom a Wladimirom Wolinskim roswiwa. W stronje pola Saturzow naschi kosakojo bkyschcźatu attaku jěchachu a jenu njepschecźelsku schwadronu sarubachu. K wjeczorej wot Dubna naschi wojazy njepschecźela cźißnychu a psches wjeß Demidowku dżěchu. K krótkemu wjeczorej wot Dubna wjeß Kosin (25 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Dubna) wsachu. K połnozy wot Buczaza, w stronje praweho Strypineho brjoha, njepschecźel ßylne napschecźne nadběhi cźinjesche. We wczerawschim wojowanju ßo nam tež poradźi, njepschecźela wróczo cźißnycź a hórki na wjeczornym Strypinym brjosy w stronje Hajworonkow a Bobulinz (20 kilometrow k połnozy wot Buczaza) wobßadźicź. K połodnju wot Dnjestra ßmy Ssnjatyn wobßadźili. Wo wschedmóst pola Czernowiz ßo dale wojuje.

Na dołhowjeczornej froncże ßu Němzy na pschedmóst pola Uexküla ßylnje tšeleli. K połodnju wot Ssmorgona ßmy njepschecźela, kotryż spyta, ßo k naschim hrjebjam pschibližicź, wotpokasali. W stronje pola Baranowiczow a dale k połodnju hacź do stron Polěßja k někotrym sraženjam s khětrymi njepschecźelnymi mozami dońdże.

Kawkasus: Njepschecźelski nadběh, kotryż bě ßo se ßylnymi mozami s Bagdadskich stron nastajił, ßmy wotpokasali. B.

Awstriski generalny stab k rosprawam ruskeho generalneho staba ßlědowaze pschispomnjenja cźini: Tymle wudawanjam, kotreż dyrbja s pißanskim waschnjom, na nadrobnoscże skoženym, saczischcź wołebiteje wěryhódnoscże sbudźicź, je pschede wschěm napschecźo dżerżecź, so móża Rußojo wěso liczby wo jatych a nadobytku kóżdejeżkuli wyßokoscże wosjewicź, dokelž ßo dopokas a napschecźny dopokas pschi tukhwilnych wobstejnoscżach njehodźi pschinjesćź a je teho dla samyßł jich do bjesměrneho ßahazeho pschehnacża doscź pschewidźicź. Pschi zofazych hibanjach ßo sawěscże njehodźi sminycź, so wjele sranjenych a tež njesranjenych wojowarjow do njepschecźeloweje ruki padnje. Runje khroble a wutrajnje wudżerżaze wotdźělenja ßo druhdy s wołudom potrjecha, so poměrnje wulki dżěl schkodowankow na jatych padnje. Njetrjeba pak ßo hakle wusběhnycź, so nasche schkodowanje — po krwi a po jakych — tež s daloka k tamnym liczbam njedołahaju, kotreż Rußojo ßami jako sumu jatych mjenuja, a runje tak je wěste, so njepschecźelowe krwawne schkodowanje, kotryż tón krócź ßwojich wojakow hischcże bóle bjeswohladnje wopruje, dyżli prjedy, a pola kotreho 40 rjadow hłuboke nadběhi żadne njejßu, nasche shromadne schkodowanje dwójzy a trójzy pschewyschuje. So je ßo jedyn s naschich generalow sajał, je nam zyle nowe. Schtoż ruske wudawanje wo nadobytku nastupa, je jaßne, so ßo pschi wopuschczenju naschich stejischczow njehodżesche wschón material wukhowacź a so dyrbjachu ßo bjes sapschehnjenja satwarjene kanony starscheje konstrukzije njepschecźelej pschewostajicź. Tola ßu ßo tež w tutym nastupanju njepschecźelowe wudawanja psche wschu měru wyßoko pschimnyte.

Hdyż skónczńje njepschecźel praji, so je naschu zyku dołhorańschu frontu wot Pripeta hacź k Prutej pschekamał, nasche hamtske rosprawy wot 12. a 13. junija s wěstym mjenowanjom městnow pokasuja, kelko ma ßo wot tehole praschenja dżerżecź. Pschi tym njeje bliże prajene, so ßmy Dubno bjes wutšélenja wopuschczili a so ßmy pola Kołkow a Ssokola njepschecźelej cżežku schkodu naczinili.

Ssamo mjenowanje mjenow Buczaza, Wjenjowczyka, Koslowa, Worjebjowki, Nowo-Alexinez, Ssapanowa a naspomnjenje Ssokola, Kołkow, Czartoryska — poßlednich městnow, kotreż ßo w poßlednich dżewjecź měßazach relatiwneje cźischiny pschezo s nowa jako dypki nascheje frontskeje linije naspomnjeja — jaßnje doscź dopokasuje, so ßu ruske wuspěchi, s hromadu sczahanymi pschewahu mějazymi hromadami na něktorych městnach wubědżene, na daloke dźěle nascheje dołhorańscheje fronty bjes wliwa a schkodżenja wostałe. B.

Wójnske wupuszczenje w Rumunskej.

Pschi poßlednim wojowanju mjes ruskim a awstriskim wójskom w Bukowinje ßu rumunske wßy pschi mjesy pod bombardementom cżežko cżerpiłe. Po powjescżach s Mamorniży rumunske knjeżerstwowe nowiny „Vitoru“ powjedża, so ßu ßo Mamorniza a někotre ßußodne wßy pschi wojowanju mjes Rußami a Awstriskimi potšélałe. Skoro ani jeneho doma njeje njewobschkodżeneho wostało. Rußojo a Awstriszy budża schkodu sarunacź dyrbjecź. B.

S loda wußwobodżene automobile.

Po powjescźi s Pětrograda je ßo wotdźělenje jendżelskich panzerowanych automobilow, wobstejaze se 60 automobilow a pschißłuschazeho mużstwa, kotreż je zyku symu w samjersnjenych kódżach w ranschim morju pschebyło, skónczńje do Archangelska pschijěło. Wot tam je wono hnydom k froncże woteschło. B.

Italska wójskowa rosprawa.

15. junija: Wczera mjes rěkomaj Ecżu a Brentu s wobeju stronow artillerija ßylnje tšélesche. Nascha artillerija njepschecźelske wotdźělenja rospjerschi, kotreż běchu na marschu a s wuspěchom do někotrych mostow a postajenych batterijow tšélesche. Na froncże pola Posiny dwaj njepschecźelowaj nadběhaj pschecźiwo horomaj Giove a Brozone wotrasychmy. Wczera wjeczor khrobła Neapelska pěscha brigada (75. a 76. regiment) po krótkim, tola wuspěschnym artilleriskim pschihotowanju k ranju wot Monfalcone a k połodnju wot San Antonio pschekhwatazy nadpad na njepschecźelsku liniju sczini. Wona ßo po saßaknym wojowanju jeje dospoknje smozowa. 388 jatych, mjes nimi 10 offizěrow, 7 maschinskich tšélbow, brónje, munizija a druha wójnska nadoba do nascheje ruki padże. D.

Nowe ministerstwo w Italskej.

Pschedßyda italskeho ministerstwa, Salandra, bě w ßejmje hłownemu roskasowarjej italskeho wójska, Cadornje, porokował, so njeje pschecźiwo nawalej awstriskeho wójska doscź derje pschihotowany byk. S tutymi ßłowami je ßebi Salandra ßejmowu wjetschinu, kotraż je sa dalewjedżenje wójny, roshněwak. Ssejm Salandrej ßwoje njedowěrjenje wupraji a jeho tak pohnucźi, wotstupicź. Mjes tym je ßo hižo nowe ministerstwo sestajało. Wono s dźěła se ßobustawow prjedawscheho ministerstwa wobsteji. Każ w prjedawschim tež w nim Sonino swonkowny politiku sastupuje.

B.

Jendżelska rosprawa wo wojowanju w Zillebeke.

Jendelski general Haig 13. junija powě: Nadběh Kanadskich, kotryż je ßo wczera wuwjedł, je wscho pschinjeßł, schtoż chzychmy dozpicź, njenujzy nasche stare stejischcża k krótkemu ranju wot Zille-

beke pśches frontu 1500 yardow. Kanadiśzy ꝑu njepścheczelej wulku śchkodu naczinili a 126 muži śajeli. Potom do nich nĕkotre hodźiny dołho ꝑylnje tśĕlachu, tola dobytu stronu wobkhowachu, kotraž ꝑo nĕtko poꝑylnja. Ssylny bombardement wot njepścheczela zyły dźeń traje. Naścha artillerija ś wuśpĕchom wotmolwjeśche a njepścheczelej śadźĕwa, wotmyꝑleny napścheczny nadbĕh sczinicz. Poꝑlednju nóz ꝑmy dwaj poradźenaj nadpadaj na njepścheczelśke hrjebje w Ypernśkej stronje czinili. B.

Nowe franzowśke kanony?

Franzowśki dopiꝑowaŕ Londonśkich „Times“ pische, śo ꝑu franzowśke kanonylijerńje w czaꝑu, kotryż je ꝑo ś napścheczośtaczom Verduna dobył, nĕkotre czĕźke kanony nadźĕłake, kotreź ꝑo ꝑławnym franzowśkim 7½-zentimetriśkim kanonam po śpĕśchnośczi tśĕlenja runaja. Tele franzowśke 40-zentimetriśke kanony móża ꝑo pjecża ś nĕmśkimi 42-zentimetriśkimi mĕricz. Bórśy ꝑo franzowśka artillerija ś kanonami poꝑylni, kotreź hiśchcże wjazy lubja. B.

Kommandant Vauxśkeho wobtwjerdźenja, wyśchkowśki leutnant Raynald, je ꝑo jako wójnśki jaty do Mainzkeje twjerdźiśny dowjeśł. Jeho khrobłe śakitanje Vauxśkeje twjerdźiśny pśchipósnawśchi je jemu nĕmśki kronprynz mjecz wostajił. B.

Wo ꝑmjerczi lorda Kitchenera.

Londonśka admiralita je wośjewiła: Spósnako je ꝑo, śo je wójnśka łódź „Hampśhire“, na kotrejź je ꝑo lord Kitchener namaka, 5. junija wjeczor we 8 hodźinach do jeneje miny śraśyła a śo je ꝑo śa 10 minutow potepiła. „Hampśhire“ je ꝑo ś dwĕmaj torpedowymaj czołmomaj pśchewodźiła, kotrajž staj ꝑo dla wĕtrateho morja wot łódże wotehnałoj. Jeju ꝑlĕdźenje śa śchtyrjomi wukhowanśkimi czołmami, kotreź ꝑu ꝑo ś „Hampśhira“ na morjo puśchczike, je bjes wuśpĕcha wostało. S wobꝑadki ꝑu žołmy jenož dwanacze woꝑobow na jenym pławje na brjóh wucinꝑe. Mjes tutymi dwanaczimi njeje žadyn offizĕr. Mjes pśchipławjenymi czĕłami ꝑu ꝑo nĕkotre spósnacz mohłe, mjes druhimi czĕło Kitchenerowego śekretara Fitzgeralda. Wono je ꝑo do Londona dowjeśło. B.

Nadpad nĕmśkich lĕtarjow na Toul.

„Straßburger Post“ ś Boucourta powĕ: Straśchny dźeń mĕjeśche 4. junija twjerdźiśna Toul. Pśchipołdnju alarmowaze signale śaklinczachu a pśchipowjedachu, śo ꝑo nĕmśzy lĕtarjo bliża. Bórśy po tym ꝑo dźeꝑacz lĕtarjow nad mĕśtom śjewi, kotśiž 60 bombow śwoczikachu. Wone wulku śchkodu naczinichu, kotraž pak by hiśchcże wjetścha była, hdy bychu nĕkotre derje wotmĕrjene bomby rosbuchle. Tak daloko hacz je śnate, je ꝑo śchĕścz woꝑobow moriło. Hdyž prĕnje bomby padachu, ꝑo franzowśzy lĕtarjo w Toulu do powĕtra puśchczichu, tola woni njemóżachu nĕmśkich lĕtarjow dośczĕhnyez. D.

Nĕmśka pomozna łódź „Hermann“ ꝑo do powĕtra buchła.

W nozy wot 13. k 14. junijej ꝑu nĕmśku pomoznu łódź „Hermann“ w Norrköpingśkim śaliwje śchtyri ruśke torpedowe czołmy nadpadłe a ju po khrobłym wobaranju ś tśĕlenjom śapaliłe. Wobꝑadka je łódź do powĕtra buchła. Komandant a wjetśchi dźĕł wobꝑadki je ꝑo wukhowak. B.

Wotbrónjenje grichiśkeho wójśka.

Jendźelśke a franzowśke wójnśke łódże ꝑu zyły grichiśki brjóh wobstupiłe a jón wot wścheho wobkhoda po morju wotśamkłe. Blokada ꝑo krucze pśchewjeduje. Nĕhdże 60 grichiśkich parnych łódźow je ꝑo we wśchelakich grichiśkich pśchistawach śebrało abo ꝑo nuśowało, do franzowśkeho wójnśkeho pśchistawa Biśerty pśchi tuniśkim brjośy wotjĕcz. Kaž ꝑo śda, chze śchtworośwjaśk Grichiśku ś blokadu nuśowacz, śo by ꝑo jeho žadanjam śwólniwa pokasała.

Grichiśke knježeŕśtwo je nĕtko porucziło, mobiliśaziju wójśka wróczicz. Grichiśke nowiny wudawaju, śo mobiliśazija njeje wjazy trĕbna, dokelž Nĕmśka a Awśtriśka śa njeśranliwoscz Grichiśkeje rukujetej. Powjeścz je ꝑo śe spokojenjom pśchijała, śo ꝑo 150,000 muži ś wójśka puśchczi. Po nĕczim ꝑo telko muži puśchczi, śo jenož 40,000 hacz 50,000 muži pod brónjemi wostanje. Grichiśke wójśko w Mazedonśkej ꝑo ꝑnadź mjes Volo a Larisu wróczo śczehnje. Ssydło grichiśkeho śarjadniśtwa w Saloniku je ꝑo do Vola pśchepołożiło

„Weśtminśter Gazette“ praji, śo śchtworośwjaśk wot Grichiśkeje wjazy wocakuje hacz ꝑame wróczenje mobiliśazije. Wón ꝑebi praktiśki dopokas śa to žada, śo njepścheczel na žane waśchnje wot Grichow podpjery njedośtawa. Na to ꝑo nĕtcziśche śaśtajenje jĕśdźenja grichiśkich łódźow mĕri. S blokadu chze śchtworośwjaśk jenož tenu śadźĕwacz, śo nĕkajke twory ś Grichiśkeje k njepścheczelej pścheńdu. Njepśchihódnoścze ś blokadu njebudźichu naśtale, hdy budźichu Grichojo śkkadnoścz njewužili, w nĕtcziśchim czaꝑu jara wunośchne wikowanje czinicz. B.

Grichiśkemu kralej je ꝑo ś revolvrom hroźyło.

S Athena ꝑo pśches Genf powĕ: Hdyž kral póndźelu k ꝑwjedźenjej do śtadiona pśchijĕdże, jedyn muž jedyn revolver wucźeże a kralej ś nim hrożeśche. Muża hnydom śajachu. Na to bĕ patriotiśke wokolocźhnjenje po mĕśczańśkich drohach. D.

Woživjenje irśkeho śbĕžka.

S Dublina ꝑu śaꝑo powjeścze wo nowym hibanju irśkich śbĕžkarjow dośchłe. Sinn-feinśki śwjaśk, kotryž bĕ pod śacziśchczom krwawnych wuꝑudow ś hrośu śprośtnył, je śaꝑo woživił. Nowiny „Times“ śkorża, śo irśzy śbĕžkarjo w dźivadłach a na torhośchczach śa śbĕžk wuśtupuja, śo ꝑebi śwjaśkowe barby wokoło rukawow wjaśaju a ꝑo śjawnje ś nimi pokaśuja. Irśzy ꝑo śaꝑo śpjecžuja a praja, śo je jim śbĕžk njedźivajzy wśchĕch woporow wjazy pomhał dyžli śchkodźił. „Times“ mĕnja, śo maja ꝑo nowe njemĕry wocakacz.

Pśchezo nowe pohonjowanja śbĕžkarjo ś połnózneje Ameriki dośtawaju. Ssobotu ꝑu Irśzy 800 śjawnych śhromadźiśnow k wopominanju martrarjow poꝑledjeho irśkeho śbĕžka wotmĕli. W New-Yorku bĕchu irśzy katholśzy duchowni ꝑobotu „dźeń irśkich martrarjow“ pomjenili. Nĕhdże 12,000 Irśkich a pśchiꝑuśchnikow druhich ludow ꝑo pśchi śhromadźiśnach wobdźĕli. B.

Njemĕry dla drohoty w Hollandśkej.

W Hollandśkej je mjes ludom drohoty dla wulka njeśpokojnoścz naśtała. Ratarśkeho ministra winuja, śo ꝑo buram da wobohaczicz, mjes tym śo ꝑebi w mĕśtach wjetśchi dźĕl wobydleŕśtwa ani bĕrnow, ani mjaꝑa wjazy kupicz njemóże. W Rotterdamje je wutoru k wulkim njemĕram dóśchło. Jśdni polizistojo lud ś mjeczom rośehnachu. Roshorjeny lud ꝑo potom po zyłym mĕścze rośśchĕri a ś pleśtrowanśkimi kamjenjemi 14 wulkich wukkadnych woknow rosbi. — W Amśterdamje k mĕśchczanoścze deputazija žonow pśchińdże, kotreź jemu śkorżachu, śo bĕrny, kotreź je rada wobśtaraka, k jĕdźi khmane njeꝑu. — So by ꝑo njedośtatkej bĕrnow wotpomhało, je knježeŕśtwo wśchĕ bĕrny śebrało a pśchikaśało, śo ꝑo nowe bĕrny njeꝑmĕdźa ś kraja wuwjeścz. B.

Pośtajenje kandidatow preśidentśkich wólbow w Amerizy.

Republikanśka śtrona je śa kandidata k pśchichodnym preśidentśkim wólbam śwjaśkoweho wyśchścheho ꝑudnika Hughes pośtajiła. Republikanśzy w ꝑwojim wólbnym programje praja, śo nĕtcziśchi preśident, Wilśon, kotryż je kandidat demokratiśkeje śtrony, ꝑwoje preśidentśtwo na pśchibywaze śamoženje kraja a na śakhowanje mĕra śakoꝑuje. Republikanśke nowiny temu napścheczo dźerża, śo ani pśchibywaze śamoženje ani mĕr njejśtaj ꝑo ś Wilśonowym dźĕłom dobyłoj. Samoženje je ś wójnśkimi śkaśankami naśtało a mĕr wot śwólniwoścze Nĕmśkeje wotwiꝑuje, Wilśonowe wumĕnjenja pśchijecz. Wot prjedawścheho preśidenta Roośefelda republikanśzy wocakuja, śo budże wón Hugheśowu kandidaturu podpjerowacz. B.

Sa Hugheśa budża pjecża Nĕmzy hłoꝑowacz, kotśiž ś Wilśonowej politiku pśchecziwo Nĕmśkej njejꝑu śpokojom. Wilśon njepśchecźelśke śtejiśchczo Nĕmzow pśchecźiwo ꝑebi k ꝑwojej wólbnej agataziji wužije. W jenej śhromadźiśnje we Waśhingtonje je wón rĕcz mĕł, w kotrejź praji, śo chzedża we wukraju narodźeni Amerikanśzy (Nĕmzy) pśchecźiwo amerikanśkim politiśkim stronam w intereꝑy jeneho zujeho knježeŕśtwa wudrĕwanje śkucźicz; temu dyrbi ꝑo kónz czinicz. Śhromadźiśna tutym ꝑłowam pśchihłoꝑowaśche. B.

Ze Serbow.

S Budyśchina. „Towaŕśtwo pomozy śtudowazych Sserbow“ je ꝑrjedu po ꝑwjatkach w Sserbśkim domje ꝑwoju hłownu śhromadźiśnu wotmĕło. Knjes faraŕ Räda śhromadźiśnu wotewri, na czoż knjes monśignore Skala a knjes mĕśchczańśki wucźeŕ Polan wobśchĕrnu rośprawu wo towaŕśtwowym śkutkowanju podaśchtaj. Towaŕśtwo je loni dźewjecźoch śtudowazych ś 500 hriwnami podpjerało. Jeho śamoženje je loni nĕśchto mało pśchibĕrało a nĕtkole 27,218 hriwnow wucźinja. S wumrjeczom dweju ꝑerbśkeju wót-

cźinzow, knjeſa fararja Rjenčza w Ketlizach a knjeſa kanonika Hermanna je towarſtwo dweju ſwěrneju ſobuſtatow ſhubiło. Pſchi nowowólbach ſo knjes farař Räda ſ nowa ſa prěnjeho pſchedsydu a knjes farař Kſchižan w Hodźiju, knjes farař Nowak w Radworju a redaktor Ssmoleŕ w Budyſchinje do wubjerka wuſwolichu. Po dleſchim cźaſu je ſo towarſtwu ſaſo jene wotkaſanje doſtało. Jena dobra Sserbowka, něhdyſcha kubleŕka Schmißowa w Wbohowje, je towarſtwu 600 hriwnow wotkaſała. Na nju budźa ſtajnje ſ dźakownoſcźu ſpominacź, kotſiž budźa jejne wotkaſanje wužiwacź.

— **Wunoſchk tobakkurjerſkeho dnja** je w Sakſkej 190,000 hriwnow wucźiniŀ. W Draždźanach ſamych je ſo 40,000 hriwnow naſběrało.

— **Měſto hacź na dalſche běrny** na jerjowej haßy 2 a na Hoſchiz haßy wſchědnje wot 8 hacź do 1 a wot 4 hacź do 8 pſchedawa. Na hłowu a tydźeń doſtanu mějecźelio ſchěrych běrnykupowanſkich khartkow po 8 puntach, mějecźelio žołtych běrnykupowanſkich khartkow po 6 puntach. Punt běrnow 7 pjenjezkow płacźi.

— **(Srjadowanje ſaſtaranja wobydleŕſtwa ſ butru a tukom.)** Naměſtnik khěžorſtwoweho kanzlera je wukas woſjewiŀ, w kotrymž ſo mjes druhim praji: Wyſchſcha ſarjadniſka wyſchnoſcź móže dla wotwobroczenja nuſy wobßedźerjow kruwow, kotſiž ßwoje mloko njeßu hacź dotal jenej mlokaŕni podawali, k temu nuſowacź. Tole nuſowanje njeßmě ſo na mloko wupſcheſtrěcź, kotrež wobßedźeŕ w ßwojim hoſpodarſtwje trjeba. Jeli ſo je trěbne, wyſchſcha ſarjadniſka wyſchnoſcź mlokaŕnju poſtaji, kotrejž ma ſo mloko podawacź, płacźiſnu a podawanſke wuměnjenja poſtaji a wo ſwadach rosßudźi, kotrež dla podawanja mloka naſtanu.

Mlokaŕnje ßmědźa wot 1. julija 1916 butru do měſtow němſkeho khěžorſtwa po póſcze abo żeleſniznu ſ wuwſacźom wyſchnoſcźow a pſchekupzow jenož po prjedawſchim pſchipóßłanjom kupowanſkeho wobßwědczenja ßłacź. Tole wobßwědczenje maja gmejny wuſtajecź, kotrež maja pſches 5000 wobydlerjow.

Tónle wukas je 8. junija do mozy ſtupiŀ. Pſcheſtupjenja ſo ſ jaſtwom hacź do jeneho lěta abo ſ pjenjeſami hacź do 10 000 hriwnow khoſtaja.

— **(Pſchedawanje rěſneho ſkota.)** Wobßedźerjo rěſneho ſkota, kotſiž chzedźa jón pſchedacź, chzyli to ſ najmjeńſcha dwě njedźeli prjedy teho pola rěſniſkeho ſjednoczeńſtwa (Fleiſchervereinigung) w Budyſchinje (telefon 176) woſjewicź. To ſkót jenemu rěſnikej pſchipokaže abo ſamolwjenje ſkótwikowarſkemu ſwjaſkej dale da.

— **(Pizowanje ſkota ſ běrnami.)** Wot 10. junija njeßmě ſo ſkót wjazy ſ běrnami pizowacź, kotrež ßu khmane k jědźi cźłowjekow. Hacź do 15. auguſta njeßmědźa wobßedźerjo ſkota wjazy wudźełkow ßuſcheŕnjow běrnow ßwojemu ſkotej dawacź, hacź je jim hacź do tuteho dnja po ßłědowazych ßadźbach pſchidźělene:

konjam nanajwyſchſche $2^1/_2$ punta,
cźehnitym kruwam nanajwyſchſche $1^1/_4$ punta,
cźehnitym wołam nanajwyſchſche $1^3/_4$ punta,
ßwinjom nanajwyſchſche pół punta.

Komunalne ſwjaſki móža pizowanje ſ wudźełkami běrnyßuſcheŕnjow dale wobmjeſowacź abo zyle ſakaſacź. Běrnaza ſchterka abo muka běrnazeje ſchterki njeßmětej ſo ſkotej jako piza dawacź.

— **(800 ſakonjow wot ſpoczatka wójny.)** Wot wudyrjenja wójny je ſo w khěžorſtwowym ſakonjowym łopjenje 800 nowych ſakonjow a wukaſow woſjewiło; k temu ßu ſo hiſchcze wukaſy generalnych komandow, polizajſkich wyſchnoſcźow a gmejnow pſchidałe. Roſumny cźłowjek ßebi teho dla njemóże żadacź, ſo by kóżdy tyßazy wukaſow ſnaŀ, ßudniziy pak ßebi to żadaju a ani njedowoła, ſo by ſo ſaßudźeny pſchecźiwo wußudej powokaŀ, dokelž njeje ſakoń ſnaŀ. Starſchi Barlinſkeho pſchekupſtwa ßu teho dla khěžorſtwoweho kanzlera proßyli, ſo by wukas wudaŀ, ſo ma ſo mylenje wo khoſtanſkim ſakonju runje tak ßudźicź, kaž kóżde druhe mylenje, to rěka, ſo ſo miliſcho wo nim ßudźi, hdyž ſo wono hodźi ſamolwicź.

— **(Lutujcze w ratarſkim hoſpodarſtwje!)** Wſchě knjeżerſtwowe naprawy a wſcha ſo dawaza rada w tutym khutnym cźaſu k lutowanju napominaju. A hdyž ſo runje ratarſtwo ſ nowa k temu namołwja, njeje w tym żadyn porok ßnadź dla brojerſtwa widźecź, napominanje wjele bóle ſ pſchecza a winowatoſcze wukhadźa, ſo bychu ſo w najprědniſchim rjedże potrěbnoſcze naſcheho wójſka ſpokojiłe. Wójſkowe konje wjele ßyna a ßłomy trjebaju, a teho dla: byrnjež by cźiſtoſcź w hrodźi cźerpiła, njech ſo po móżnoſczi mało ßłomy ſcźele. Hdyž ſo wona ſ lěßowym ßłanjom, rěſom abo pjerſchczu narunacź hodźi, njech ſo ßłomy njedotkaju, bohużel ſo najlěpſche narunanje, torfowe ßłanje, pſchemało wužije. S huſcźiſchim wotſtronjenjom hnoja ſ hródże ſo wjele dozpicź hodźi. Pſchikładnje w tutym ſmyßle w Oldenburgſkej dźełaju, hdźež ſo ſ zyła niczo njeſaſcźeła, hdźež pak ßu też hródże woßebje ſa to pſchiprawjene. Dobre wuhłady na ßynowe żně dyrbja naß ſ wjeßeloſcźu napjelnicź, tola naß njeßmědźa wot ſtaroſcze wo pſchichod wußwobodźicź. Kóżde ſtwjelcźko njech ſo domoj khowa, kóżda mjeſyczka njech ſo ſtajnje wotżněwa, ſtajnje ßebi pomyßlmy, ſo móże naſche dobycźerſke wójſko jenoż ſ khmanymi konjemi wotthknjeny kónz dozpicź. A cźile němi pomoznizy pſchi hewak ßnadnej pizy wjele ßyna trjebaju. S mudrym rosdźělenjom njedźiwajcy ßnadnych ſkładow żiwnoſcze wutrajemy, cźińmy to też ſe ßynom a ßłomu, a my ßwoju winowatoſcź ſ napſchecźa wótcźiny dopjelnimy.

— **(Sapißanje běrnow.)** Wſchě ſkłady běrnow kóżdeje wulkoſcze tak daloko hacź je plahowaŕ běrnow k ſeźiwjenju wobkhowacź njeßmě, maja ſo najpoſdźiſcho hacź do 22. junija gmejnſkej wyſchnoſczi woſjewicź. Komunalne ſwjaſki ßmědźa na hłowu njeſaſtaraneho wobydleŕſtwa wſchědnje na najwyſchſche punt běrnow wobliczicź. Schtóż běrnowe ſkłady na njedoßahaze waſchnje abo pſchepoſdze woſjewi, abo ſchtóż běrny k wužiwanju cźłowjekow njekhmane ſczini, ſo ſ jaſtwom hacź do 6 měßazow abo ſo ſ pjenjeſami hacź do 1500 hriwnow khoſta.

S **Hrubjelczicź.** Podoffizěr Auguſt Nowak, khěžeŕ tu, a wojak Pawoł Liſchka, ßyn tudomneho dźełacźerja Liſchki, ſtaj ſo na franzowſkim wojowniſchczu ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjeniłoj.

S **Budeſtez.** Saůdźenu njedźelu wotmě tudomne ßerbſke towarſtwo „Lubin“ ßwoju ſhromadźiſnu, ſa kotruż běſche knjes wucźeŕ Sſkodeńk ſ Pancźicź pſchecźelnimje pſchednoſchk pſchilubiŀ. So wójna żiwjenje też naſchich narodnych towarſtwow hacźi, pokaſa nam ſhromadźiſna, kiž njeběſche tak bohacze wopytana, kaž hewak. Pſchednoſchk budźiſche ßebi wjele wopyta ſaßłużiŀ. Se ſrěcźniwym ertom wjedźeſche knjes rěcźnik pſchitomnych do ſaůdźenych cźaßow. Rjany je naſch kraj. Płódne ßu ßerbſke hona. Smużiwje wojuje naſch lud ſa ßwój wótzny kraj. S horzej luboſcźu lubuje wón ßwój ſtatok. Něhdy lud wjele prawa na ßwojej domiſnje njemějeſche. Kraj ludeńeßkuſchesche. Lud njeběſche wobßedźeŕ kraja, ſemja ßkuſchesche bohatym ſemjanam; lud běſche roboczan. Hdźež pak żane prawa njeßu tam też żana luboſcź njeje. Tak tehdom ludej też narodne cźućź pobrachowaſche. Też we wyſchſchich worſchtach żana wótcźinſka luboſcź njeběſche. Pruſki kral Bjedrich Wulki mějeſche Voltaira pſch ßwojim tróńje a rěcźeſche franzowſku rěcź. Kak je to nětk hinak! Wjele mozow ßu hromadźe ſkutkowaŀe ſa ſbudźenje narodneho ducha. Spěwarjo ſpěwachu wo rjanoſcźi naſcheje rěcźe. Lud doſta prawa. Nětk wěmy, ſchto na narodnej ſemi mamy. — Pſchednoſchk ſbudźi powſchitkowne pſchipóſnacźe a dźakownoſcź. Pod wodźenjom naſcheho knjeſa pſchedßydy wuradźowachmy wo towarſtwowych należnoſcźach. Wuſpěwachmy ſpěwy a wrócźichmy ßo domoj ſ prjódkwſacźom, woſtacź, ſchtoż ßmy: ßwěrni Sſerbjo.

S **Huczinu.** Na 19. dźeń junija poſtajeny hermank wupadnje.

S **Barta.** Dźeßatnikej Guſtavej Hancźzy w huſarſkim regimencze cźiſło 20 je ſakſki kral ſa khrobłe wojowanje pſchecźiwo njepſchecźelej ßłěbornu ßw. Hendrichowu medaillu ſpożcźiŀ. Hancźka hižo ßłěbornu medaillu Bjedricha Auguſta a żeleſny kſchiž 2. klaßy wobßedźi.

Se **Skaſkowa.** Żandarm je tu jeneho ßydomnacźełětneho dźełacźerja ſajaŀ, kotryż je w Jitru, Lěſkej a Cźiżowje jěſdne koła kradnył a je w druhich wßach pſchedaŀ.

S **Khroſtawy** pola Schěrachowa. Do maßiwneje khěże Pawliny Jeremiaßoweje je Boże njewjedro dyriło a ſapaliło. Khěża je ßo do cźiſta wotpaliła.

S **Kamjenza.** Tudomna polizija je 62lětneho dźełacźerja P. ſ Czornowa ſajaŀa. Wón je ßo wuſnaŀ, ſo je Steglichez ſtatok w Běłej ſapaliŀ.

S **Kamjenza.** W Hauswaldże je żandarm jeneho ßydomnacźełětneho cźeladnika ſajaŀ, dokelž je jenu ſchulſku holzu do żitneho pola wabiŀ a ſ njej njekaſanſtwo hnaŀ.

S **Kulowa.** Na luzy ßyno na wós nakładuju je ßo tudomny 62 lět ſtary tobakowy fabrikant Lock ſ Bożej ruczku ſajaŀ a je w bliżſchej nozy wumrjeŀ.

S **Jamneho.** Wot bitwy pola Hornjeho Pſchalara 21. novembra 1914 bě ſo wójnſki dobrowólnik pſchi pěſchim regimencze cźiſło 1, Pawoł Max Nycźa ſ Jamneho, ſhubiŀ. S poßrědniſtwom Cźerwjeneho kſchiża je ſo poradźiło, wußłědźicź, ſo je ſo Nycźa jako patrouilla ſranił a do ruſkeje jatby pſchiſchoŀ, w kotrejž ſo hiſchcze namakuje. Starſchej běſchtaj hižo nadźiju ſpuſcźicźiłoj, ſo je jeju ßyn hiſchcze żiwy. Duż bě jeju wjeßele wulke, hdyž ſa 19 měßazow

shonischtaj, so hischcże njeje morwy, a so je nadźija, so žo wón saßo domoj wróćži.

S Hór pola Wojerez. Vizewachtmischtr G. Domaschka, nasch gmejnski pschedstejiczeŕ, je žo se želesnym kschižom wusnamjenił.

— **(W Pruskej je žo wukas wo domjazym rěsanju schěhnył.)** Pruske knježerstwo je šlědowazy wukas wo domjazym rěsanju wudało. K rěsu postajene skoczata dyrbja s najmjenscha 6 njedźel pola poßlednjeho hospodarja pizowane bycź. Mjaßo, s domjazeho rěsanja dostate, šmě žo jenož darmo abo jenož tajkim woßobam wotedacź, kotrež k hospodarstwu skoczeczoweho wobßedźerja šluscheja abo pola njeho šluża. Rěsanje je jenož s pißomnej dowolnosczu wodźerja komunalneho swjasa dowolene. Dowolnosćź ma žo sapowjedźicź, hdyž žo po pruhowanju sklada s prjedawschich rěsanjow nusnosćź spósnacź njehodźi. Mjaßo s njedowolenych rěsanjow komunalnemu swjasej pschipadnje; pjenježne sarunanje žo sa njo njepłacźi.

Czesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

3. schtwórtlěto 1916

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Czi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesecź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skazacź. Na schtwórtlěto saplaczi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khežorstwa **90 pj.**, s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na pósczе **1 hr. 30 pj.**, s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Sslužobna džowka Hana Augusta Nowakez, pola kublerja Gudy w Hrubjelczizach žłužaza, bě dla žwojeho njemandźelskeho dźěsća do pjenježneje nusy pschischła. So mohła sa žwoje dźěczo schaty nakupicź, žebi wona wumyßli, žebi trěbne pjenjesy na jebawe waschnje wobstaracź. S tutym wotpohladom wona list, na klamarku Lindnarku w Porschizach adreßowany, s podpißmom kubleŕki Ssmolineje w Porschizach napiša. S tutym listom Ssmolina, pola kotrejež bě Nowakez loni žłužiła, Lindnarku prosche, so by tej Nowakez na jejne mjeno 50 hriwnow požczicź, kotrež je jej wona hischcże sa mšdu winojta. Nowakez tutón list Lindnarzy pschepoda. Lindnarka pak pjenjesy njeda, ale praji, so dyrbi Ssmolina žama po pjenjesy pschińcź. Gmejnski žłužobnik, kotryž bě runje pschitomny a wjedźesche, so Nowakez wjazy pola Ssmoliz njeßłuži, ju hnydom do pscheßtyschenja wsa a wěz wyschnosczi wosjewi. Dla cżežkeho falschowanja lisczіny Nowakez k jastwu na dwaj měßazaj saßudźichu.

+ Bratraj Jan August Rjencź a Pětr Rjencź w Kósках hižo wjele lět wot Kósłowskeje gmejny kruch leżomnosczе pschi žwojim statoku wotnajataj. Lětža chzyschtaj jenu lipu, kotraž na tutej leżomnosczi steji, puschczicź. Gmejnski pschedstejiczeŕ jimaj to sakasa, dokelž lipa gmejnje žłuscha. Njedźiwajzy teho Rjencźej hakosy wot lipy rěsaschtaj a jejne korjenje pscherubaschtaj. Gmejnski pschedstejiczeŕ jeju na to wobskorži, a Budyski kawniski žud kóždeho s njeju k 20 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 4 dny saßudźi. Pschecźiwo tutomu wußudej běschtaj žo saßudźenaj powołkoj, tola też pschi druhim žudźenju žo wußud njepschemėni.

Přilopk.

* **(1000 hriwnow pjenježneho khostanja sa jeneho hamtskeho pschedstejiczerja.)** Psched Stendalskej khostanskej komoru hamtski pschedstejiczeŕ Bjedrich Schołta s Zethlingena wobskorženy stejesche, so je skót s khlěbowym žitom pizował. Jemu dopokasachu, so je wot dezembra 1915 hacź k měrzej tuteho lěta 35 zentnarjow rožki pscheschrótował a skotej sdawał. Tola žo njehodźesche dopokasacź, so je wón pschi sapißanju wobstatka 100 zentnarjow pschemało napißał. Statny rěcznik pschecźiwo njemu dwaj měßazaj jastwa namjetowasche. Khostanska komora jeho k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźi. Hamtske pschedstejiczeŕske sastojnstwo bě Schołta prjedy teho složił.

* **(Krupobicze w hornjej Bayerskej a hornjej Awstriskej.)** Nad hornjej Bayerskej a hornjej Awstriskej žu žo wurjadnje cżežke njewjedra s krupobiczom rospuschczіłe. W hornjej Bayerskej je žo něhdże 72 gmejnow a 5 městow, w hornjej Awstriskej něhdże 20 gmejnow a 5 městow cżežko potrjechiło. Na někotrych městnach krupy we wulkosczi hołbjazych jejow padachu. Ssadome schtomy žu s dźěła cżežko schkodowałe. S wubiczom woknowych schkleńzow je žo na twarjenjach wulka schkoda naczinika. Krupy hacź 8 zentimetrow wyßoko leżachu a dyrbjachu žo s kopaczu wotkypacź. W jenym želesnjikim cżahu žu žo wschě woknowe schkleńzy wubile. Wot lěta 1896 njeje wjazy tajkeho krupobicża w Bayerskej było. Někotre wßy žu žo wjazy krócź sa žobu s krupobiczom doma pytałe. Sapuscżenje w hornjej Awstriskej je tak wulke, so budże stat potrjechenym gmejnam pomoz dacź dyrbjecź.

* **(Pjatnaczelětna holza jako mordarka.)** W lěsku pola Bolewez w Czechach žu jenu dźěłaczerku Pawez, kotraž w Schkodowej dźěłarni kanonow w Pilsnje dźěłasche, skónzowanu namakali. Jako mordarku žu jejnu pjatnaczelětnu žobudźěłaczerku Marju Biberez wußlědźili. Wona je Pawez skónzowała a jej tydźeńsku mšdu a cżrije rubika.

* **(Njepłaczaze mandźelstwo.)** Najwyschichi žud we Winje je, kaž žo s Draždźan pische, wußudźił, so mandźelstwo, mjes jenym awstriskim poddanom bjes wěrywusnacża s jenej kschesczijanku w Němskej swjasane, w Awstriskej njepłaczi. Wón žo pschi tym na šlědowazy paragraf staczanskich sakonjowych knihow sałożuje: „Wobjamknjenja mandźelstwow mjes kschesczijanami a woßobami, kotrež žo k kschesczijanskej zyrkwi njewusnawaju, niczo njepłacża." Jedna žo tu wo mandźelstwo hrabje Schirdinga, kotryž bě s zyrkwje wustupił a žo w Barlinje s jenej protestantku woženił.

* **(Njesboże w horach.)** Na jenym pucżowanju na horu Zustoll pola Züricha žo pjatk wjeczor někotsi pucżowarjo se žněhowym mjeczelom pschekhwatachu. S hory dele duzy knježna Kellenbergez s Züricha wustawschi a symu pschemrěwschi wumrje. Dla noweho žněha bě deledonjeßenje cżěła jara wobcżežne a straschne.

* **(Rostołkane dwazyczihriwnowske papjery.)** W Gudensbergu pola Kassela je žo tele dny spodźiwna wěz szofała. Ratař Broda bě wot jeneho swonkowneho rěsniskeho mischtra wjetschu sumu dwazeczihriwnowskich a dźeßaczihriwnowskich papjerow sa jene žwinjo dostał. Někajkeje pschicżiny dla wón žwojej žonje te pjenjesy pokasacź nochzysche. Duž je hromadu shrabawschi do butrobasa cżišny a sa rěsnikom cżerjesche, kotremuž dyrbjesche hischcże něschto rjez. Mjes tym so s nim rěcżesche, na pjenjesy w butrobasu sabu. Hdyž žo domoj wróćži, wótre wurěcżowanje psches wokno saßłyscha. Sso wopraschawschi shoni, so bě žłužobna džowka w jeho njepschitomnosczi mloko do butrobasa kinyła a hnydom se wschej mozu butru džěłała. Ratař žo hnydom na butrobas wali, so by wukhowak, schtož hischcże njebě rostołkane. Tola žłužobna džowka bě jara pilna była a papjerjane pjenjesy do jeneje rosmody stołkała.

*(S błyskom žo morika.) Džeßaczlětna džowka we wójnje pschebywazeho ratarja Henczela w Nowej Wßy pola Zybalnje žo s błyskom sarasy, hdyž se žwojim džědom s pola džěsche. Dźěczo morwe k semi padże, mjes tym so žo pódla krocżazemu džědej niczo njesta.

* **Njedostatk zokora** žo nětkole woßebje pschi džěłanju marmelady sacżuwa. W połodnischej Němskej žo hižo wschelake płody schczipaju. Džěłarnje marmelady pak je njemóża pschedžełacź, dokelž njemóża dosćź zokora dostacź. Na tajke waschnje žo khětro wjele czerstwych płodow shubi. To ma žo czim bóle wobžarowacź, dokelž dokelž budże w pschichodże žadanje sa marmeladu hischcże wjetsche hacź dotal.

W Frankfurcże nad Mainom je žo sakasało, k khofejej abo czajej w khofejowujach, korczmach, kantinach atd. zokor pschidawacź. Město zokora šmě žo sacharin wužicź. Pschestupjenje žo s jastwom abo s pjenjesami khosta.

* **(Swoju macź satsělił.)** Jedyn pola pólneho sahrodnika Langfelda w Grünwaldże pola Reinerza w kwartěrje leżazy wojak namjesneje straże bě, prjedy hacź bě žo k wjeczeri sa blido žydnył, žwoju tšélbu na kawu położił. Langfeldowy žyn žo s natyknjenej tšélbu saběrasche a s njej wschelake swuczowanja czinjesche. Wón žo pschi tym też pschecźiwo macźeri saměri. S hólzowym swuczowanjom je drje žo tšélbine sawěsćźnje puschczіło; pschetož na dobo wutšél sawrjeżny a wulku žiku macźerineje schije rósdrě. Žona na městnje wumrje.

* **(Wulka žadnosćź běrnow w Lipsku.)** W Lipsku žu nětkole běrny jara žadne. Wot 15. junija jena woßoba na jedyn tydźen jenož hischcże 3 punty dostawa. To je wschědnje hischcże niz zyle poł punta.

* **(Ssebi schiju swinyk.)** Nózny straźnik Milan w Pribusu chzyſche do njewjedra hiſchcże rucże wós ẓyna domoj dowjeſcź. Hdyž chzyſche powos napjecź, wón ſnak tak njeſbožownje ſ nakładżeneho wosa padże, ſo ẓebi schiju ſwinywſchi hnydom wumrje.

* **(Jebanje pſchi pſchedawanju běrnow.)** Kak ẓo ludźo pſchi kupowanju běrnow jebaju, wuẓudżenje pſched jenym pſchiẓażnym ẓudom w Barlinje pokaſa. Seleninowy wikowar Pelikan a jeho žona běſchtaj dla jebanſtwa wobſkorżenaj, pſchi kotrymž bě jeju dezimalna waha hłownu rólu hraka. Tale waha, kotraž na jenym měſtnje ſtejeſche, kotrež kupzy njemóžachu lohko pſchewidźecź, mějeſche ſpodźiwnu, ſa wobẓeđżerja jara wužitnu ẓamowniosćź, ſo wona pſchezo wjazy wahi pokaſowaſche, dyžli twora woprawdże ważeſche. Hdyž pjecża 10 puntow na waſy ſtejeſche, bě jich woprawdże jenož něhdże 8 puntow. S pſchiczinu teho bě, ſo bě ẓo waſyny regulator, kaž wobſkorżenaj wudawaſchtaj, wot ẓameho „pſcheẓunył". Skónczuje jedyn na tajke waſchnje woſpjet ſjebany wotebjerać pytny, ſo waha żenje njebě prawa. Wón wyſchnoſczi nawěſchk da, a jedyn poliziſt, kotryž wahu wobhładowaſche, wuẓlědźi, ſo bě ẓo regulator pſcheſtajił. Wobſkorżeneju dla jebanſtwa a pſchekroczenja najwyſchſcheje płaczisny k pjenjeżnemu khoſtanju po 150 hriwnach ſaẓudźichu.

* **(Dwaj polizajſkaj ſaſtojnikaj ẓo ſatſělikoj.)** Sso ſ jenym nutsdobywarjom cżežko bědźo ſtaj ẓo wutoru w nozy w Zoppocże dwaj poliziſtaj ſatſělikoj. Polizajſki ſerżant Baranowſki bě na jenym patrouillowanſkim khodże w Luiſynſkej drósy podhładneho muża ſajak. Wón jeho na straźu dowjedże, w kotrejż bě pomozny polizajſki ſerżant Dyring pſchitomny. Hdyž ſaſtojnikaj draſtu jateho pſchepytaſchtaj, tutón njejabzy browningſku piſtoliju wucżeże a do Dyringa dwě kulzy wutſěli, ſ kotrymajż ẓo tutón mori. Baranowſki na to ẓwój mjecź wucżahny a ẓo do ſłóſtnika da. Tón tſi krócź do ſaſtojnika tſěli a jemu hłowu a delni żiwot ſrani. Pſchi bědżenzy Baranowſki ſłóſtnikej piſtoliju wutorhny, ſłóſtnik pak ſaſtojnikej mjecź, ſ kotrymž je ... hiſchcże někotre krócź do woblicża dyri, ſłama. Dokelž běſchtaj jenož taj ſaſtojnikaj na straźi, móżeſche pſchеſtupnik bjes ſadżěwka cżeknyeź. Jeho hiſchcże njeiẓu mohli ſajecź. Na straźi je ſłóſtnik pódla piſtolije, kotruż morwy Baranowſki hiſchcże w ruzy dżerżeſche, jedyn kakacź a wſchelaki nutsdobywarſki grat ſawoſtajił. Saſtojnikaj ſtaj wjele lět pola Zoppotſkeje polizije ẓłużikoj. Dyring je veteran ſ lěta 1870 a ẓo pſchi wudyrjenju wójny dla njedoẓahanja polizajſkich ſaſtojnikow Zoppotſkemu ſarjadniſtwu dobrowólnje k ẓłużbje ſtaji.

* **(Sswoju ẓamẓnu macź ſaraſył.)** Hroſny krwawny njeſkutk je Dortmundſka khoſtanſka komora wuẓudźika. Ssydomnacźelětny dżěłacżeŕ Langer ſ Dortmunda bě ẓwoju macź ſaraſył. Wón je ẓyn jeneho ſahe ſemrjeteho wopiłza a też jeho macź ẓo huſto palenza napi. Sswójbne wobſtejnoſcże běchu hubjene, a Langer pódla teho dżěku ſ pucża khodżeſ... Macź ſ nim njelubje wobkhadżeſche, a hdyž jeho wona 4. feb... ca do cżaża ſ koża honjeſche, wołajo: „Sternicklo, ſtań!" ẓo wón roſẓudźi, ju ſkónzowacź. Pſchi ẓwětle nimo jědźazeho wosa elektriſkeje żeleſnizy ju wón ſe ẓekeru ſaraſy. Potom ẓebi wón wot ẓwojeje ẓotry pjenjeſy pożczi a wſchelake korczmy wopyta. Hakle poſdźiſcho ẓo wón ẓwojeho njeſkutka kajeſche. Jeho dla ſaraẓenja k jaſtwu na 12 lět ſaẓudźichu.

* **(Jedyn póſtſki paduch pſched ẓudom.)** Wjeẓny liſtynoſcheŕ Max Scherz w Bukowje mějeſche ẓo pſched Khoczebuſkej khoſtanſkej komoru dla cżežkeho paduſchſtwa ſamolwicź. Wón je 26. januara jenu pjenjeżnu poẓyłku wo 23,000 hriwnow, kotruż bě pſchiẓłuſchny ſaſtojnik do jeneho kaſcheżika ſamknył, kradnył. S zuſym kluczom wón póſtſki wós wocżini a jón, ſo bychu ẓebi na rubjeżne paduſchſtwo myẓlili, wocżinjeny woſtaji. Kradnjene pjenjeſy wón na wſchelakich měſtnach, na poẓled na lubi ẓwojeje macźerje ſkhowa. S wudawanjom wjele pjenjes Scherz tukanje pſcheczíwo ẓebi ſbudźi, cżehož dla jeho ſajachu. S kradnjenych póſtſkich pjenjes je wón 750 hriwnow pſcheczínił. Pſched ẓudom wón wudawaſche, ſo jemu njeje wo pjenjeſy ſchło; wón je jenož pokaſacź chzył, na kak njedoẓahaże waſchnje ẓu póſtſke woſy ſamknjene. Khoſtanſka komora jeho k jaſtwu na dwě lécże ſaẓudźi.

* **(S błyſkom ẓo ſaraſył.)** W Oberſteina pola Kamjenza je njedżelu żiwnoſcżerja Khriſtofa ſaraſył, hdyž tón ſe ẓwojim ẓynom brjebju k wotwodżenju deſchczowеje wody ryjeſche. Ssyna ẓo błyſk ſchtrychny.

* **(Lynchowanje jeneho cżornocha w Amerizy.)** S Texaſa ẓo piſche, ſo je 15,000 běłych jeneho cżornocha, kotryż bě jenu ſtarſchu běłu żonu ſkónzował, ſ jaſtwa wucżahnyło a jeho moriło. Cżornochowe cżółо na torhoſchczu ſpalichu.

* **(Czerczíza.)** Wożenjena Wilhelmina Sentnerowa w Neuſtadtu w Hornjej Schleſynſkej je w nozy ẓwoje tſi dżěcźi, a to dweju jědnacże a dwanacże lět ſtareju hólzow a jenu dwělětnu holzu ſkónzowała. Wona je pod koża ſe ſpirituẓom namacżane łapy położiła a je ſapaliła. S naſtatym kurom ẓo dżěcźi ſaduẓychu. Cżěła běchu ẓo wopaliłe. Żona je ẓo pjecża w njepſchitomnoſcźi ẓwojeho muża ſ jenym druhim mużom nakładowała.

* **(Ssněh w Czornym lěẓu.)** S Cżorneho lěża w Badenſkej ẓo piſche, ſo je ẓo tam wulki ẓněh naſchoł. Hory běchu hacź do 1000 metrow dele ſ wyẓokim ẓněhom pſchikryte. Skót je ẓo ſ hórſkich paſtwow ſaẓo domoj pſchihnał.

Sbożowny lóẓ.

(Wěrny podawk.)

(Pokracżowanje.)

Khlěbowe pokruty bywachu dżeń a mjeńſche a teho dla njedoẓahachu k naẓyczenju, też běrnow dale mjenje bywaſche, — to bě ſrudna wěż, tak ſo ẓo nanej a macźeri wutroba ſpinaſche a wonaj ronjeſchtaj ẓyłſy a prózowaſchtaj ẓo, je w dólczkach wocźi rostkóczicź, ale to paleſche do wóczkow każ wótra ẓelowa woda.

Duż pſchi tajkich wobſtejnoſcźach khudźi żenje bjes ſtaroſcże njeběchu. Jeno ſo nan pſchi tym lěpje hacź macź woteńdże; wón mjenujzy pſchi dżěle, kotrež ẓo ſtajnje bóle khopjeſche, na domjazu ſrudobu ſabywaſche, dokelž jeje kóżdy wokomik na wocżomaj njemějeſche a hdyž by jemu na myẓle pſchiſchka, móżeſche pſchi ẓwojim dżěle wóiſie ſdychowacź, macź pak to hižo ſtareho dżěda dla njeẓmědżeſche cżinicź.

Knjeża radźicżeljo drje widżachu, ſo kanzliſtej liży blědnjetej a ẓo cżoko morſchcżeſche, hdyž wón tak hłuboko ẓo ſthilejo ſtrowjeſche; woni wſchak widżachu, ſo jeho mutnej wocźi tak hłuboko leżitej, ſo ẓu jeho ſchkórnje jara płatane, ſo ẓo jeho khobuk, kiż bě něhdy cżorny był, na ſchěre błyſchcżeſche, ſo je jeho khabat wjetkhi, ſo jeho na běl ſchowy na to pokaſowachu, ſo bě khabat hižo dołho trjebany a ſo bě ẓo njeliczomne ras ſe ſchcżětku cżeẓał a ſo njebě we wokmje barbjeny był — ale ſchtó ẓo wo to praſcheſche? Wſchako mějachu cźi knjeża doſcź a pſchedẓyda radźicżelow ẓamo na doſcź. Też njemějachu woni khwile, ẓo wo tak mjenowaneho nižſcheho, pod druhimi ſtejazeho ſaſtojnika ſtaracź. Schto jich to ſtaraſche, kak dyrbjeſche ẓo wón ſ khudobu bědźicź! — Wón dżě móżeſche ẓo po ẓwojich dokhodach ſkożowacź!

A tola — ſtaremu pſchedẓydże budżeſche cżłowjek kſchiwdu cżinił, hdy by jeho tak ẓudźił. Też wón bě wot niſka ẓłużił, bě ẓo we ẓwojej mkodoſcźi jako khudych ludźi dżěcżo pſches ẓwět dyrbjał bědźicź a bě ſ wědomoſcźemi, ſ wuſtojnoſcźu we wobkhodże a ſe ſprawnoſcźu ſkónczuje hacź na tuto wyẓoke měſtno dozpěł, na kotrymž mějeſche nětkole wſcheho nadoſcź, cżehož dyrbjachu druſy parowacź. Jeho żona jemu też liczeſche a roſkładowaſche, ſo ſ dotalnymi hoſpodarſkimi pjenjeſami wjazy wobſtacź njemóże, a to by wón potom huſto prajił:

„Kak jenož ẓo potom khudemu, niſkemu ſaſtojnikej wjedże, kotryż ma pſchi tym potom hiſchcże wulku ẓwójbu?"

Wón by tu potom huſto njerěczo ẓedżak, — a duż ẓebi druhdy też na khudeho blědeho kanzliſtu we wjedkhim khabacże a wotbarbjenym kłobuku pomyẓli a ẓo też druhdy wobhonjeſche, kak ẓo jemu wjedże. Wón drje potom też ẓłyſcheſche, kak hubjenje dyrbi ẓo jeho ẓwójba pſchebědźicź a kak jej to tak cżežko bywa. Wón ẓej teho dla wotmyẓli, ſa tutu zyku klaẓu hubjenje płaczenych ſaſtojnikow najprjódzy jenokróczne podpjery a potom prawidłowne powyſchenje jich mſdy namjetowacź.

Ale finanzny miniſter mějeſche zyle hinaſche nahlady, jemu ẓo ſdaſche, ſo je wjele lěpje, prawje wyẓoke dawki pſchijimowacź a dokhody bracź, dyžli pjenjeſy wudawacź. Duż naſtachu pſchedẓydże a jeho namjetej wulke, ſkoro njepſchewinite ſadżěwki, a teho dla ẓłuſcheſche wulka ſmužitoſcź a wutrajnoſcź k temu, ſo by tutón namjet też ẓo wuwjedł.

Tak mějachu ẓo wěży powſchitkownje, tu pak pocża hubjenſtwo we kanzliſtowej ẓwójbje tak wulke bycź, tak ſo ẓebi wón żaneje rady wjazy niewjedżeſche.

• • •

W poẓlednjej ſymje bě ẓo kanzliſtej ẓedme dżěcżo narodźiło Jeho wboha, hewak hižo doſcź ẓkaba żona njemějeſche żaneho wot hladanja. Wona jako njedżelnicża pſchеſahe ſtany a wuńdże a ſ teho wuwi ẓo dołha a cżežka khoroſcź.

To bě ßurowy cžaß! Kanzlista ßam měješche w saſtojńſtwje runje doſcź dźěłacź. Wón měješche krucże poſtajene 10 hodźiny wob dźeń wotdźěłacź a dyrbješche we ßwojej ßłužbnej rumnoſcži woſtawacź, doniž hodźiny nimo njeběchu. Sslepy nan jeho khoreje žony móžeſche jej, byrnjež radſcho chžył, jenož jara malo pomhacź a peßłužecź; pſchetož wón trjebaſche ßam nanajkedźbliwiſcheho wothladanja. Dźěći pak běchu pſchejara móliczke a njemóžachu niczo hódne dokonjecź. Duž dyrbješche kanzliſta jenu žonu k wothladanju pſchiwſacź, ſo by wbohu wobſtaraka; hakle ſa dwaj měßazaj móžeſche ßo kanzliſtowa mandźelſka ſa ßwoje domjaze dźěło ſaßo ßama ſtaracź, wěſo ſ wulkim napinanjom.

Lěkaŕ bě ßydom njedźeli nuts a won khodźił. Wón bě pſchewjele lěkaŕſtwow ſapßował a to druhdy hnydom dwójzy wob dźeń, prjedy hacž bě jena ſchkleńza, abo njeßměrna bleſcha pokna krepkow, kaſchczíczki pokny pólvera a ſaßo tyſka pilow, kiž mějachu ßo ſ dobom ale jenož po rjadu bracź, pſchetrjebane.

Ale ſ tym ßo jenož to dozpěwaſche, ſo haptyka pjenjeſy nabywaſche, khorej pak ßo malo pomhaſche a ßwójba wokhudnjeſche; radſcho dyrbi cžlowjek na poměrnoſcź, ſměromnoſcź a cžopkolu dźiwacź, ſo by ßej pſchiroda ßama mohła pomhacź; woßebje pak ßo huſto ſabywaſche na pomoz Božu, bjes kotrejež ßu wſchě ßrědki podarmo. Ale mnoſy ßu temu tak ſwukli a myßla ßebi:

„Wjazy ßrědkow
A wjazy pomha!“

Duž bě ßebi tež kanzliſta tajkeho lěkarja wſak, dokelž wón zyle bliſko bydleſche a dokelž bě hewak jako ſchwarny muž a wuſtojny lěkaŕ derje ſnaty.

Bohu dźak, duſcha zyleje ßwójby, wubjerna macź, ſaßo wotkhorje, ale wona njemóžeſche hnydom wſchě winowatoſcże dobreje macźerje dokonjecź. Duž dyrbjachu dźěcźko wumjelſzy naßyczicź. To pak bě droha wěz, kotraž ßebi wjele prózy, cžaßa a pſchede wſchěm wjele pjenjes žadaſche.

Duž dóńdźechu, hdyž bě ßo ſchtwórcź lěta minyło, khětro wulke žadanki: ſliczbowanje ſ haptyki, kiž bě jara dołhe, dokelž běchu taxy wyßoke; lěkarjowe ſliczbowanje, płacźenje wothladowazej žonje; ſliczbowanje ſa zyrobiſny a ſliczbowanje wot ſchewza.

Khudy kanzliſta ſliczbowaſche, hdyž bě ſ dźěła domoj pſchiſchoł, wſchitke tute žadane pjenjeſy hromadu, ale kak ßo ſtróži, wone wuczinjachu ſchtyrzeczi ſchěßnakow wjazy dyžli jeho mſda na tſi měßazy. Duž na nowe ſchtwórcź lěta, na kotrež bě mſda poſtajena była, zyle niczo njeſby, haj, hiſchcże ſchtyrzeczi ſchěßnakow dołha woſta. S czim nětkole płacźicź?

Duž ßo jemu ſ wutroby ſdychnjenje wudoby, wěſo bě to bjes dźak a bjes wobkedźbowanja a teho dla ſta ßo tak wótſje, ſo ſtary dźěd to ſaßłyſcha a tež rjekny:

„Jano, mój luby Jano, ſchto dha je wina, ſo ty takle ſ hłuboka ſdychny?“

Tu ßo wbohi kanzliſta ſwjele, jako budźeſche jeho ſmijiza kußła. To bě ſtaremu nanej ßurowje cžežko, pſchetož wbohi pſchichodny ßyn dyrbješche ßebi ſ nuſy pomhacź tak derje a tak hubjenje, kaž móžeſche. Wěſo ſtarz tež ſnajeſche ſdychowanja, kotrež tak hłuboko ſe ſnutskowneho wukhadźeja a rjekny:

„Cžeho dla chzeſch mje mylicź, luby Jano? Tebje kłócza ſtaroſcże!“

Kanzliſta ßo ſe wſchěmi mozami pſchecźiwo temu wobaraſche. Sslepy ma ſtajnje wótre wucho. Tež kanzliſtowy hłóß měješche něſchto na ßebi, tajke něſchto bě ſchędźiwz prjedy ſ rědka hdy pytnył a ſaßłyſchał. Wón wſchak mjelczeſche, tola wón njerěczo, dwělujo ſ hłowu tſchaßeſche.

Tež naſajtra rano bě w kanzliſtowym hłoßu hiſchcże ßamßny ſwuk; jeho wboha žona dyrbješche ßo ſ mozu pſchewinjecź, ſo njeby płakała.

Nan a macź ſa ßnědanje niczo njejědźeſchtaj. To dźěczom napadny, kotrež tež ſrudnej wobliczi widźachu.

To bě něſchto, kaž bluki, duſchaty powětr, kotryž ßo na dom, na ßwójbne žiwjenje lehny, tak ſo ßo žana wjeßełoſcź, žana wjeßela rosmolwa pſchedobycź njemóžeſche. Kanzliſta khwataſche won. Wón, kaž hewak pſchezy, do hrodowſkeje ſahrody wuńdźe, ale tam bě jemu pſchejara tyſchno. Wón ßo tu ſe ſbožownymi ludźimi ſetkowaſche duž dyrbješche tu, jich widźo, ale jim njeſawidźo, tola ßwoje hubjenſtwo hiſchcże bóle cžucź. Jeno hdy budźeſche mohł ßebi wězy pokojniſcho pſchekłaſcź! Ssamo pſchi ßwojim dźěle ßebi na to njemyßleſche, ſchtož mějeſche pod rukomaj, a muž, kotryž hewak tak krucże na porjad hladaſche, woſtaji dźěło leżo, a na njo ani njepohlada. Tu wón ßedżeſche, hłowu do dłónje ſepjerajo, a bě ßo ſamyßlił do ßwojich wobſtejnoſcžow, a wulke ßylſy ßo jemu po lizomaj ronjachu. Na cžo dyrbješche to pſchińcź? Wón wſchitko ſeſapłacźi, ale ſchtyrzeczi ſchěßnakow woſta dołžny a niczo wjazy, ani ſłamaneho pjenježka, njemějeſche na ſchtwórcźlěta, kotrež bě pſched durjomaj, a tute ſchtyrzeczi ſchěßnakow woſta wobßedźerjej domu dołžny, kiž tola te pjenjeſy tak nuſnje trjebaſche.

Tſi dny dołho trajachu tute dwělowanja. Tu pſchenajeŕ wobydlenja pſchińdże a rjekny:

„Knjes kanzliſta, mi je to jara žel, dokelž móžu ßebi myßlicź, ſo ßo wam hubjenje wjedże — ale wy to wěſcże — ja ßym we nuſy!“

Tu ßo wbohi kanzliſta wſchón ſeßypny. Bjeſe wſcheho komdźenja khwataſche wón k dobremu ſnatemu, kiž bě bohaty, a ſdźěli jemu ßwoju nuſu.

Tón ſ ramjenjomaj ſcźahny a rjekny:

„Moja pokładniza wſchak tež runje nětko w najlěpſchich wobſtejnoſcźach njeje. Chzu pak junu wſcho pſchehladacź a hromadu ſliczicź, a ſa něktore dny pſchińcź ſaßo, móžu tebi potom doſpołnu rosprawu dacź!“

(Pokračowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W **Michalſkej zyrkwi** ſměje jutſje njedźelu, na ßwjatu Trojizu, rano 1/2 8 hodźin ſarat Räda ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ſarat Räda ßerbſku wójnſku modletſku hodźinu.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach ſhromadźiſna khſcheſcźijanſkeho žónſkeho towarſtwa.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W **Michalſkej woßadźe**: 8. junija: Jan Auguſt Libſch, privatnik, prjedy korczmaŕ w Dobruſchi, 71 l. 4 m. 6 T. — 10 jun.: morwa narodźena dźowka Ernſta Jurja Haſy, blidarja w Dobruſchi.

S **druhich woßadow**: Auguſt Ducźman, khěžeŕ a wikowaŕ w Pomorzach, 76 l. — Hańža ſwudowjena Kekkowa rodź. Kunzeź, wobydleŕka w Barcźe, 82 l. 9 m. — Hana Klara rodź. Maltherez, mandźelſka Khorle Maxa Thiemy we Wichowach, 41 l. 3 m. 2 d.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodźija.

Jutſje, na ßwjatu Trojizu, ſměje rano 1/2 8 hodźin ſarat Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a we 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſez.

Jutſje njedźelu, na ßwjatu Trojizu, ſměje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin ſßerbſku powjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje ſarat Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach ſměje duchowny Bójž ßerbſke a we 8 hodźinach němſke prědowanje.

Płacźiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 60 pj hacž 2 hr. — pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacž 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacž 2 hr. 20 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt hłeba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlětego zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacž 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacž 13 pj., proßata ſchtuka 35 hacž do 60 hr.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka

w Budyschinje, na theaterskej haßy 6, pschi zitnych wikach.

Wobstaranje wschěch do pjenjezneho bankowstwa ßluschazych należnoscżom.

Privatne kaschcżiki w pjenjeżnym khamorje ßo pschenajeja.

Wotewrjenje bèżazeho sliczbowanja.

Sadanjenje pjenjes na scheck a depositne konty po pschihódnych wunměnjenjach.

Hódnostne papjery ßo khowaju a sarjaduja.

Kontrolla effektow. Wuplaczenje wschěch placzomnych kuponow.

Sa czaß wójny je hospodarßzy wulzy ważne, so ßo wukrajne hódnostne papjery pschedadża. Hódnoscż němskich pjenjes ßo ſ tym polèpscha.

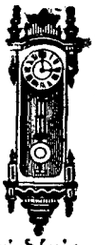

Kóżdy, kotryż chze żebi **dobry a tuni czaßnik** kupicż, abo kotryż chze żebi jón **porjedżicż** dacż, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawskej haßy 5.

Jencż pschedawa a porjedżuje, ſa ßwoje dżěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, żebi moji wukładne wokno, ſ płaczisnami wupokożene, wobhladacż.**

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, żrěnkow, rólnych pohonczkow wolazych a dżěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pschijatajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku thèżorſkeje dróhi w czrijownj knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Koßy

ſnatcje hódnoscże po tunich płaczisnach pschedawa

Pawoł Walther

na thèżorſkej dróſy 4 **w Budyschinje** na thèżorſkej dróſy 4.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczżiwemu wobkedżbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Jeja a pjerisnu!!

po kóżdej dżělbje w kóżdym czaßu po ſnatych płaczisnach kupuje

ſwěrinſka wikowarnja Konrada Schäfera

w Budyschinje na ßerbſkej haßy 6.

Telefon 446.

Kujeżam ratarjam ſkładnoscż dawam, ßwoju tworu w Budyschinje wotbycż, měſto ſo bychu dyrbjeli na Drażdżanſkich wikowarjow czakacż.

Po żadanju po tworu póſczelu.

Wo żnje

poruczamoj **měſto palenza:**

jablukowe Cherry-wino,

ßłódkohórke a jara ßylne (Tokayſkeho ßłoda)

janſkojahodkowe wino

(ſ kharakterom Portſkeho wina)

polonowe wino.

Pódla teho mamy hiſchcże na ſkładże:

żitny palenz, kognak, arrak, rum, żoldkowy hórki

każ też wſchě

likěry, zitronowy a malenowy ſirup

po pschihódnych płaczisnach.

Budyſka palerńja żitneho palenza, ßadtłóczerńja a ſpirituoſowa fabrika

Jendżiz bratrow

na hornczerſkej haßy.

We wudawarni

„Serb. Nowin“

ßu dostacż ßerbſke a němſke

biblije

po najtuńſchich płaczisnach.

Dżěłaczerja

wożenjeneho abo njewożenjeneho, kotryż burſke dżěło a dżěło ſ ko njemi roſumi, hnydom pyta kubleŕ **Herrmann** w Tſělanach pola Budyſchina.

Sſłużobna holza

pschiſtojna a pilna, kiż móże trochu ſchicż, ßo k 1. julijej do Biſkopiz pyta. Sso ſamolwicż w Budyschinje na Pauliſtraße 35 po 1 ſkhodże.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře nejdżelu ſwjateje Trojicy pop. w 5 hodź. w Hönčec hoſćencu ſwoje měſačne posedżenje.

Wšě lube sobustawy a hoſći we bohatej liczbje wočakuje

předsydstwo.

Dżeczaze czrije

wulkoſcż 22 hacż 35

ſ najlèpſcheje koże, w měrje pſchedżèłaneje, tunjo, dokelż ßu ſtarſchich formow, pola

Heinricha Mohra

w Budyschinje

pſchi żitnych wikach

na khèżorſkej dróſy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjejach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 26. **Sobotu 24. junija 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

22. junija: **Na wječornej froncze je žo žłabe jendźelske wotdźělenje pola Frélinghiena (k dohłemu wječorej wot Armentières) wotpokasało. Jena němska patrouilla je žo k wječorej wot La Bassée s jendźelskeho stejischeża s někotrymi jatymi wróćiła.**

K ranju wot Maasy žo wojowanje pěschkow roswi, w kotrymž mějachmy k wječorej wot Vauxskeho wobtwjerdźenja dobytk.

S wobaranskim tšělenjom žo k połodnju Pópjerowego khribjeta pola Duß dwě franzowskej lětadle dele tšělischtej; lětarjej poźlednischeho žo sajeschtaj.

Naschi lětarjo žu wczera rano městna w Maasynym dole k połodnju wot Verduna, w kotrychž wojazy leża, dźenża rano želesniske twary a wójskowe lěhwa pola Revigny nadpadowali.

Na ranischim wojowinscheżu njeje žo pódla někotrych wuspěschnych patrouillowych pschedewsaczow niczo pscheměnilo.

Wójsko generala Linsingena: Ruske nadběhi pschećiwo kanalowemu stejischeżu njejžu žo poradźile, runje kaž nadběhi k wječorej wot Kolkow.

Mjes Ssokalom a Linjewku žu naschi wojazy ruske stejischeża wsali a je pschećiwo žylnym napschecznym nadběham wobkhowali. Njepschestawaze njepschećelowe napinanja, nam nasch wuspěch k wječorej wot Luzka wsaćz, žo njeporadźi. Na stronomaj Turje a bóle k połodnju psches powschitkownu liniju Sswinjuchi—Gorochow žo Rußojo dale wróćo sćischćachu.

Pola wójska generala hrabje Bothmera žu žo žylne njepschećelowe nadběhi s linije Hajworonka—Bobulinze (k połnozy wot Pschewloki) s ćežkim schkodowanjom sa njepschećela wotrasyle.

Na balkanskim wojownischeżu njebě niczo noweho.

---

23. junija: **Tši franzowske nadběhi k wječorej wot Vauxskeho wobtwjerdźenja žu žo wotpokasale. Psches 424 muži je žo sajalo. 9 njepschećelskich lětarjow je žo wottšělilo.**

Linsingenowe wójsko. Nasche nadběhi k wječorej a k krótkemu wječorej wot Luzka postupuja. Ruske nadběhi bóle k połnozy žu žo wotrasyle.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Wyschschi leutnant Immelmann wumrjeł.

Wyschschi leutnant Immelmann je wutoru pschi jenym lěcże nad franzowskim wojownischćom se žwojim lětadłom k semi padnył. Pod lětadłowymi rospadankami jeho morweho wucźahnychu. Němske lětarstwo s Immelmannowej žmjerću cżežko schkoduje. Wón běsche jedyn s najwuspěschnischich němskich lětarjow pschi wječornej froncze. Jeho khrobłe nadpady w powětšje žo s wulkim wuspěchom krónowachu. Jeho mjeno žo husto w rosprawach generalneho staba mjenowasche, napoźled 17. meje, hdźež bě k wječorej wot Douai žwoje 15. njepschećelske lětadło wottšělił. Tutón wuspěch je jenož hejtman Bölcke pschetrjechił, kotryż je hacż dotal 17 njepschećelskich lětadłow wottšělił. Wyschschi leutnant Immelmann bě žo 1890 w Draždźanach jako žyn jeneho mjes tym semrjeteho fabrikskeho wobžedźerja narodźił. Jeho macź w tu khwilu w Lipsku bydli. Wón na wyšokej technischej schuli w Lipsku studowasche a pschi spočzatku wójny do jeneho želesniskeho regimenta sastupi, tola žo posdźischo k lětarskemu wotdźělenju pscheżadźicź da. Immelmann bě žo s rjadom pour le mérite a se želesnym kschižom 1. rjadownje wusnamjenił. B.

Generalny wyschk s Moltka †.

W kopulowej sali w khěžorstwowym žejmje žo njedźelu pschipołdnju wopomnjenska žwjatocznosć sa generalneho pólneho marschalla s Goltza pasche wotmě, kotryż je psched dwěmaj měžazomaj w Małej Asiskej žrjedź turkowskeho wójska na tyfus wumrjeł. Po khorowym spěwje naměstny schef generalneho staba, generalny wyschk s Moltka, něhduschi pschećel semrjeteho, rěcżeschе. Na to turkowski póžłanz Hekki pasha na saßłužby semrjeteho spominasche, kotremuž je žo poradźiło, trajne pschećelstwo mjes Němskej a Turkowskej stworicź. Pschi tejle rěczi žo generalny wyschk s Moltka s womoru wobja. Někotsi lěkarjo žo hnydom wo njeho prózowachu. Admiral Truppel žwjatocznosć skónczi a pschitomnych proschesche, so bychu po mózności bórsy se sale wuschli, dokelž je generalny wyschk s Moltka cżežko skhorił. Lěkarjo sa někotre minuty spósnachu, so bě s Božej ruczku sajaty wumrjeł.

Generalneho wyschka s Moltku bě 1906 khěžor sa schefa generalneho staba pomjenował. Njewustawajzy džełajo wón němski wójskowy organismus wudospołnicź a k najwjetschej dokonjanosći dowjesć pytasche. Kak daloko je žo jemu to poradźiło, žo pschi wudyrjenju žwětoweje wójny pokasa. Mobilisazija němskeho hobrskeho wójska žo bjese wscheho mylenja a s najwjetschej spěschnosću pschewjedże. Kaž w jenym cżažniku jene koleśko do druheho pschima, tak milijony wojakow žo shromadźichu, žo sdrascźichu a wobronichu, kaž so bychu k měrnemu wojerskemu swuczowanju swołani byli. Po mobilisaziji wójsko pschećiwo njepschećelej wucźahny a žo do njeho s móznym wotmachom da a žo tak do njepschećelskeho kraja dobu. B.

Pschećiwjenje porheinskich ratarjow.

Měsće Köln a Bonn stej najwyschsche płacźišny sa seleninu postajiłej. Ratarjam pschedhórskeje krajiny, kotsiž zyłe wječorne Němzy hacż do Westfalskeje se seleninu a běrnami sastaraju, žu pak nowe płacźišny pscheniške, woni žu prajili, so budźa žo Bonna a Kölna sdalowacź, doniž žo płacźišny njepowyscha. Na poźledńje Kölnske wiki njebě žadyn ratar se seleninu pschijeł. B.

Kölnski arzybiskop ratarjow napomina, so njebychu nusu měschczańskeho wobydlerstwa s pschehnatymi płacźišnami abo s wuwostaczom wot wikow počežili. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

22. junija: Na ruskim wojownischeżu žo pola Gurahumory ruske nadběhi wotpokasachu. Hewak njeje k połodnju wot Dnjestra wožebitych podawkow było .

K wječorej wot Wischnjowczyka je njepschećel s nowa se žylnymi mozami nadběhi cżinił. Jeho kolonny žo s artilleriskim sawjeranskim tšělenjom, s dźěła s němskej a awstriskowuherskej infanteriju wojujo slemichu. Wone cżežko schkodowachu.

Pola Burkanowa naschi wojazy nózne ruske nadběhi wotrasychu.

We Wolynskej němskoawstriske wójska k połnozy wot Gorochowa, k ranju linije Lokaczy—Kißjelin a pola Ssokula dale postupowachu. Runje kaž na tychle wojownischczach tak žo tež pola Kolkow wschě nadběhi Rußow slemichu.

Na italskim a balkanskim wojownischeżu njebě wožebitych podawkow. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

21. junija: Na wječornej froncze žo k połnozy wot Hadomiz nad Styrom dale s wótroscźu wojuje. Wjeß Grusiatyn wospjet wobžedźerja saměni. Wczera popołdnju žo naschi wojazy do wžy

dobuchu a pschi tym 11 offizěrow a 400 muži sajachu a 6 maschinskich tšělbow sebrachu. Ssylne tšělenje Němzow pak naß nusowasche, tule wjeß spuschczicz.

S njemdrej saßakkoscžu Němzy wo wjeß Woronczyn, 8 kilometrow k dołhemu ranju wot Kißjelina, mjes rěkomaj Stochodom a Turju leżazej, wojowachu. Pod schkitanjom ßwojeje czeżkeje a lohkeje artillerije woni wospjet nadběhi cžinjachu. 20. junija nasche młode regimenty ßylny nadběh na Němzow sczinichu a Němzow nusowachu, ßo sawróczicz. Sebrachmy 9 maschinskich tšělbow a wojakow sajachmy, kotsiż wschelakim regimentam pschißłuscheja. W nozy k 21. junijej wokoło 3 hodźin ßo njepscheczel pola wßy Rajměsta nad Stochodom (23 kilometrow k dołhemu ranju wot Woronczyna) do naß se ßylnymi mozami da. Doińdże k pschimańzy. Němzy njewudżeržachu, ale zosachu. Sswojich ranjenych w naschich rukach wostajichu a jatych shubichu, kotrychż wěsta liczba dyrbi ßo hakle nawjedźicz. Horze wojowanje ßo wokoło Kißjelna a dale k pokodnju roswi.

Na najsswonkownischim lěwym kschidle (we Bukowinje) je nasche wójsko njepscheczela pschescżěhujo rěku Seret pschekroczikło. Wójsko generala Brußilowa je wot 4. junija hacž do 17. junija 3350 offizěrow a 169134 wojakow sajało, 198 kanonow, 550 maschinskich tšělbow, 189 bombymjetakow a minymjetakow, 119 artilleriskich munizijskich wosow, 35 ßwětkomjetakow a wjele wójnskeho materiala sebrało. Liczba jatych a wójnskeho nadobytka ßo hischcże s wojowanjemi wot 17. hacž 21. junija powjetschi.

Na Dwininej froncże: Němska artillerija s wulkej ßylnoscžu do strony Üxküllskeho pschedmosta a do naschich stejischczow k poknozy wot Jakobstadta tšělesche. W nozy k 20. junijej Němzy po ßylnym bombardemencże nasche stejischcża k pokodnju wot Ssmorgona nadběhowachu. Njepscheczelej ßo poradźi, ßo do krucha naschich hrjebjow dobycz; s tšělenjom nascheje artillerije a s napschecznym nadběhom ßo wón saßo wucžißny. Na druhich dźělach tejele strony ßo wschě njepscheczelowe nadběhanske pospyty njeporadźichu. Wón ßo s dźěła s tšělenjom pěschkow, s dźěła s bajonetom wotpokasa.

Njepscheczelszy lětarjo na Wilejkowske dwórnischczo něhdże 40 bombow cžißnychu.

Pschi Oginskim kanalu je na někotrych městnach infanterija wojowała a s wobeju stronow artillerija ßylnje tšělesche.

Kawkasus: Na stronu k Diarbekru nasche patrouille pschedstraże saměnjejo do ßylneho njepscherczeloweho wotdźělenja tšělachu. Pola Rewandusa mějachu naschi s Georgiskich wobstejazy wojazy sbożowne wojowanje s cžrjódu Kurdow, kotraż wjele morwych shubiwschi cžekny. Na stronu k Bagdadej naschi kosakojo pola Kala Sakhina (25 kilometrow k krótkemu pokodnju wot Kasr Schirina) Turkow nadpadżechu a jich wróczo cžißnychu.

Jendźelske nowiny „Daily News“ s Pětrograda powědża: Pschi postupanju najdale pschedßunjene dźěle ruskeje wjeczorneje fronty wot schtyrjoch dnjow w ßylnym wojowanju steja. Wot Rowueho a Dubneho ßo njepscheschtawajzy psches Luzk ßylne reserwy pschiwjeduja, dokelż njepscheczel s tsjoch bokow, s wjeczorneje, dołhowjeczorneje a krótkowjeczorneje strony jara ßylne nadběhi pschecžiwo naschemu wójsku cžini. Ruszy lětarjo ßu nawjedźili, so je njepscheczel wulke poßylnjenja dostał. Duż dyrbja ßo Rußojo najprjódzy prózowacz, so bychu ßo njepscheczelowych nadběhow, s tsjoch stronow ßo stawazych, dowobarali. Tónle nadawk ßebi cžim wjetsche napinanja żada, dokelż ßu ruszy wojazy s postupanjom wustali a wschelake wotdźělenja cżeżko schkodowali, kotreż dyrbja ßo saßo wupjelnicz S dźěła dyrbi ßo wójsko pschestajicz. Njedostatk transportskich ßrědkow sady fronty, kotreż ßu sa wupjelnjeńki wójska, munizijske transporty a k wotwoženju sranjenych trěbne, wěso dotalnu hibicžiwoscž ruskeho wójska pomjeńscheja. D.

Rußojo Czernowizy dobyli.

Awstriska wójskowa rosprawa wot 18. junija powjedźi:

Wczera dyrbjesche ßo wobßadka mostoweho naßypa psched Czernowizami psched konzentriskim tšělenjom pschewahu mějazeje njepscheczelskeje artillerije wróczo wsacz. W nozy ßebi njepscheczel na někotrych městnach pschekhód psches Prut wunusowa a ßo do Czernowiz nuts dobu. Naschi wojazy město wopuschczichu.

Ruska rosprawa wo dobyczu Czernowiz praji: Czernowizy dobywschi a rěku Prut na wjele městnach pschekrocziwschi nasche wójsko rucże k rězy Seretej postupowasche. Sso pschedmosta pola Czernowiz smozowawschi wójsko generala Leschizkeho 49 offizěrow a wjazy dyżli 1500 wojakow saja a pódla teho 10 kanonow pola Czernowiz sebrachu. Njepscheczela pschescżěhujo naschi wojazy njepscheczelskich wojakow sajachu, a dwě cżeżkej kanonje, hromadu munizije a psches 1000 proviantskich wosow sebrachu. Wscho hromadże je ßo 18. junija něhdże 3000 muži sajako. B.

General Brußilow wo postupanju ruskeho wójska.

Wójnski dopisowaŕ Londonskich „Times“, Washburn, pola ruskeho wójska, je s generalom Brußilom rosrěczenje měł. Pschi tym je tutón dopißowarjej prajił: Wulki wuspěch mojeho wójska njeje pschipadej abo ßkabosczi Awstriskich pschipißacz; wón je jenoż pruha na nashonjenja, kotreż ßmy sa dwě lěcże wójny pschecziwo Němzam nawjedźili. Pschi kóżdym hibanju wójska, njech je wulke abo male było, kotreż ßmy na wojowniscżu wuwjedli, ßmy najlěpschu methodu studowali, so bychmy wuczbu nowoczaßneho wójnuwjedżenja wuwużili. Moje dowěrjenje k ruskemu wójsku a k ruskemu kharakterej je njekabłaze. Běch pscheßwědczeny, so ßo s doßahazym skkadom munizije tón ßamy wuspěch dozpicz hodźi, każ w prjedawschich wójnach. Wuspěch poßlednjeju tydżenjow ma ßo woßebje wubjernemu hromadżeskutkowanju wschěch wójskow a staroscżiwje wudżěłanemu podpjeranskemu planej pschipißacz. Po zykej froncże ßo nasch nadběh w tym ßamym cżaßu sapocża. Njepscheczelej njebě mózno, ßwojich wojakow s jeneje strony do druheje na pomoz póßłacz, dokelż nasch nadběh na wschěch městnach jenak ßylnje cżischcżesche. Najważnischa strona pschi tychle wojowanjach bě Rowno, hdżež najdale postupachmy a stejischczo njepscheczeloweho wójska pschi rańschej froncże do wulkeho stracha pschinjeßechmy. Dobre poczinki ruskeho wójska ßu lěpsche dyżli w lěcże 1914, hdżež ßo prěni krócz do Galizijskeje dobuchmy. Tale wobstejnosc ßo woßebje na to założuje, so je ruske wójsko se sacżuczom zykeho ruskeho luda napjelnjene. B.

Ruska wójnska rada.

S Bukaresta ßo do Wina powě: Każ je ßłyschecz, je zar sa 20. dżeń junija wójnsku radu do ruskeho hłowneho kwartěra swołał, pschi kotrejż ßo pódla Kuropatkina, Dimitrijewa a Brußilowa też offizirojo jendżelskeho a franzowskeho generalneho staba wobdźěła. Mjes druhim dyrbi ßo we wójnskej radże rosßudzicz, hacż ßu ruske reserwy doscz ßylne, so mohłe wójnuwjedżenje w Brußilowej myßli wudżeržecz. B.

Ruske nowiny „Rěcž“ praja, so ßu rasy na njepscheczela teho dla tak ßylnje skutkowałe, dokelż ßu zyle njenadźizy pschischke. Tole pschekhwatanje pak njeje mohło wěcżnje tracz. Sa jědnacże dnjow bě Awstriskim mózno, napscheczne naprawy cżinicz a ßo Rußam napscheczo stajicz. Pódla teho je ruske wójsko wustako, a wotpocżink je jemu trěbny. Też poßylnjenjow dla a jich schkitanja dla njehodźi ßo na khwilu dale postupowacz. Brußilow chze njepschestawajzy do prědka hicz. Tola njepscheczelowa pscheczíwjaza móz pschibjera, kotraż ßo pschezo ßylnischa Rußam napscheczo staja. B.

4 milijony nowych ruskich wojakow?

„Basler Nachrichten“ s Japanskeje powjedża: Jedyn japanski wyschschi offizěr, kotryż je ßo tele dny s ruskeje fronty wrócził, je redaktorej japanskich nowin „Asahi“ prajił, so je Ruska nimale 4 milijony muži nowych wojakow na froncże wot Rigi hacż k rumunskim mjesam postajiła. Ruske postupanje pscheczíwo Kurlandskej njemóże wuwostacz. L.

Nowy ruski pschistaw pschi Murmanskim brjosy.

Danske nowiny „Politiken“ s Bergena powjedża: Każ je ßłyschecz je ßo pschistaw sa ruske wójnske łódźistwo, Kilden, pschi Murmanskim brjosy w polnóznej Finlandskej dotwarił. W nim budża pjecża lohke kschižaki a torpedowe cżołmy stejecz. Najwjazy s tychle wójnskich łódźow je ßo sa cżaß wójny w Jendżelskej natwariło, kotraż tam też někotre podmórske cżołmy póscżele. Twar noweho pschistawa je ßebi wjele pjenjes żadał, dokelż je ßo wjele skałow rosscżelcez dyrbjało. Pschistaw sa zyle lěto njesamjersnje a je se żeleznizu kotraż je ßo teho runja psched krótkim hakle natwariła, s Pětrogradom swjasany. B.

— Do Archangelskeho pschistawa je s Ameriki 21 parnych łódźow pschijěło. Na 13 łódźach běchu jenoż wojazy s Kanady, na druhich wójnski material, kanony wscheho kalibra, wulke motorske kanony, mostotwarski material, pontony, automobile, konje, hobrska hromada munizije a tsi roskładżite podmórske cżołmy wulkeho typa. D.

Grichiska je ßo schtworoswjaskej podczißla.

Grichiska je ßo s hroženjemi schtworoswjaska satraschicz daka. Po schtworoswjaskowych žadanjach je nětczische ministerstwo pod pschedßydstwom Skuluda wotstupiko. Po kralowym napominanju je Zaimis sestajenje noweho ministerstwa pschewsak. Tutón je franzowske póßlanzstwo wopytak, hdjež mějachu póßlanzy schtworoswjaskowych mozow wuradženje. Zaimis tam w kralowym mjenje wosjewi, so Grichiska do wschěch schtworoswjaskowych wuměnjenjow swoli.

Franzowski, jendželski a ruski póßlanz běchu prjedy teho ministerstwowemu pschedßydże shromadnu notu pschedodali. W tymle pißmje ßo praji, so chzedža tsi schkitanske mozy Grichiskeje drje na jeje neutralnosćz dźiwacz, so pak wone k nětczischemu knježerstwu dowěrjenje nimaju, dokelž wono němsku agitaziju w Grichiskej czerpi a dokelž ßo nawalej bolharskeho wójska do grichiskeho kraja njeje napschecžo stajiko. Dale ßo njeje w poßlednim czaßu grichiska wustawa ßwěru sańcz měka, pschede wschěm pschi poßlednich wólbach, kotrež ßu ßo njedźiwajzy mobilisazije wjele wuswolerjow wotměke. Sso na statne wuczinjenja sepjerajo a jenož interesßy grichiskeho luda we wocžomaj mějo ßu Jendželska, Franzowska a Ruska wobsamkle žadacz, so by Grichiska hnydom ßlědowaze naprawy wuwjedła:

1. Woprawdźite a powschitkowne wotmobilisowanje grichiskeho wójska.
2. Narunanje Skuludoweho ministerstwa s tajkim, kotrež wschě rukowanja w nastupanju wobkedźbowanja derjeměnjazeje neutralnosćze s napschecza schtworoswjaska dawa, wotpowjedajo ßlubjenjam grichiskeho knježerstwa.
3. Rospuschczenje ßejma a powschitkowne nowowólby.
4. Narunanje polizajskich sastojnikow, kotsiž ßu pschecžasto na wukrajne nascheptanja poßkuchali. B.

Jtalske nowiny se Salonikia powjedža, so Grichiskej po sawrjeczu pschistawow hłód hrosy. W Athenje žiwnosćz jenož sa 35 dnjow, po druhich powjesczach jenož sa 10 dnjow doßaha. Schtworoswjask ßo na njewuwostajne sczěhwki sawrjecza pschistawow spuschcza, s kotrymž ßo knježerstwowa spjecžiwosćz slemi. Knježerstwo a kral staj w najwjetschej měrje ßwojeje hłowy a schtworoswjaskej njepschecželnje smyßlenaj. Tak ßebi knježerstwo s zyka na to njemyßli, wójsko demobilisowacz, ale schtworoswjask se wschelakimi wuskokami sa nóß wodźi. S dobom ßo w Athenje schtworoswjaskej njepschecželne demonstrazije czinja, woßebje psched jendželskim póßlanzstwom a psched hoscženzom Grande Brétagne, hdjež franzowski póßlanz bydli. Schtworoswjask žada, so by ßo wójsko demobilisowało, so by grichiske wójsko Mazedonsku wopuschczilo, nětczische ministerstwo wotstupiło a ßo ßejm rospuschcził. Hdy bychu ßo tele žadanja dopjelnike, dyrbjał pak ßo schtworoswjask pschezo pscheßkapjenjow sa ßwoje wójsko w Salonikiu hladacz, dokelž staj kral a generalny stab sjawnje Němzam pschecželnje smyßlenaj. B.

Jtalska wójskowa rosprawa.

21. junija: Mjes rěkomaj Ecžu a Aštachom bě artilleriske wojowanje. W hornim dźělu Posinaskeho doka ßo wotdźělenje alpinskich honjerjow pschi jenym njewjedrje jeneho ßylneho stejischcza k krótkemu wjecžorej hory Pruche smozowa. Na wjecžornych brjohach hory Cengio a k krótkemu wjecžorej wot Assiaga naschi pěschzy s wuspěchom wojowachu. W nozy k 20. junijej njepschecžel tsi krócz pschekhwatajzy spyta, ßo do naschich stejischczow pschi horje Magnoboschi dobycz. Wón ßo kóždy krócz wotrasy a czežko schkodowasche. K polnozy Frenzelaskeho doka naschi wojazy s wulkimi wobczežnosczemi po njekhodźliwej krajinje dale postupowachu. Woni saßakle napschecžostacze pschewinychu a wospjet napschecżne nadběhi wotrasychu. Na druhich dźělach fronty njeje ważnych podawkow byko. Njepschecželszy lětarjo bomby na nasche sadnje swjaski mjetachu. Někotre woßoby ßo sranichu, tola ßo mało schkody naczini. Nasche Capronske a Savoja-Farmanske lětadła se ßylnosczu 34 lětadłow na lětanischczo w Persenje w hornim Sugenaskim dole bomby mjetachu. Hacz runje wjele kanonow do nich tsělesche, ßu ßo wone njewobschkodzene wróczike, hdyž běchu tsi njepschecželske lětadła w powětrowym wojowanju wottsělike. B.

Sserbszy wojazy w franzowskich a jendželskich uniformach.

Se Salonikia ßo powě: W sańdzenych schtyrjoch njedželach je ßo 100,000 Sserbow do Salonikia pschiwjesło. Transport po morju dźěsche, kotryž ßo s podmórskimi czołmami straschny czinjesche. Njedźiwajzy kedźbliwosćze njepschecželskich podmórskich czołmow ßo pschewoženje na žane waschnje njesakomdźi. Wschě transportske łódże běchu franzowske, jendželske wójnske łódże pucz swěsczachu. Sserbjo ßu polni wohnja a ßu hordźi na nowe jendželske a franzowske uniformy, kotrež ßu ßo swoblekali. B.

Jendželske wójsko w połodnischej Persiskej.

Po jenym telegramje s Teherana je jene jendželske wójsko, kotrež je ßo w Jndiskej postajiko, do Korinty w połodnischej Persiskej pschicžahnyło a wschě ważne městna w tejle krajinje wobßadźiło. Wono dyrbi temu sadźewacz, so bychu ßo njepschecželjo do Beludźistana a Afghanistana dobyli a mjes mohamedanskim wobydlerstwom sběžk pschecżiwo Jendželskej naschkarali. B.

Njeměry w Jrlandskej.

W irskim hłownym měsczе Dublinje ßu pjecza s nowa sběžkarske njeměry wudyrike. Na drohach je ßo mjes wojakami a sběžkarjemi wojowało. Cžěła a sranjeni ßo do lazaretow woža. Wot pjatka je ßo pjecza po zyłej Jrlandskej wobkhad na želesnizach sastajił, dokelž je ßo želesniza na wschelakich městnach wobschkodźika. Wojazy, kotsiž dyrbjachu ßo po želesnizy s Belfasta k połodnju dowjesczе, ßo sawróczichu, dokelž želesniza njeje biesstraschna. Woni ßo teho dla s łódźemi wotwjesechu. Jrske pschistawy ßu ßo teho runja s dźěla sawrjeke. Wschón wobkhad s Jrlandskej je ßo sastajił. W Belfasczе běchu ßo wojazy s powjesczemi wo nowych njeměrach na někotrych městach do njeměra dake. W Dublinje ßu sběžkarjo pjecza jastwo nadpadli a jatych wußwobodźili. B.

Njeměry dla drohoty w Hollandskej.

Póndželu ßu ßo w Amsterdamje saßo njeměry dla njedostatka žiwnosczе a drohoty wotměke. Lud je wospjet do polizije srasył. Na seleninowych wikach běchu ßo pódła polizistow tež wojazy postajili, so by ßo měr sakhował. So bychu ßo běrnowe a seleninowe wosy po puczu s wikow do jenotliwych klamow schkitake, ßo wone s wojakami pschewodźachu. Polizija je wosjewika, so ßu wot nětka sjawne demonstrazije sakasane. Sa wuwos skotu k rěsu, dejneho skotu a ßuczelneho skotu, seleniny a běrnow je hollandske knježerstwo krijne mjesy sawrjecz dako. Wone tak dołho samknjene wostanu, doniž ßo w Hollandskej njejßu płaczisny sa žiwnosćz saßo na normalnu wyßokosćz wróczo swjedke. To ßo bórsy stanje, dokelž ßo w Hollandskej wjazy žiwnosczе naplahuje, hacz ßo w njej pschetrjeba. Tež je w kraju hischczе doscz žiwnosczе, tola lichowarjo ju wróczo dźerża. Knježerstwo je wjele skladow žiwnosczе sebrało a ju po pschiměrnych płaczisnach pschedawacz dawa. B.

Wojowanje pschecżiwo alkoholej w Norwegskej.

Norwegskej statnej radże je ßo sakonjowy naczisk pschedpokożik, s kotrymž dyrbi ßo wuživanje alkohola mjes sastojnikami samjesowacz. Sakoń wojerskim woßobam, offižeram a muzstwam, dale sastojnikam na želesnizach a paßażerskich łódźach winowatosćz nakładuje, so sa ßłużbu a schesćz hodźin do njeje žaneho alkohola njewužiwaju. B.

Němzy pschi presidentskich wólbach w sjednoczenych statach.

Němzy w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki ßu ßo hižo rosßudźili, so budża pschi wuswolenju noweho presidenta sa kandidata republikanskeje strony, Charlesa Hughesa, hłoßowacz. Wo nim s najmjeńscha njeje snate, so je wón se ßwojimi sympathijemi k schtworoswjaskej pschikhileny, kaž nětczischi president Wilson. Dla živeje agitazije, kotruž amerikanszy Němzy sa Hughesa hižo nětkole czinja, je ßo Wilson s nowa pohnuł, ßo w sjawnej shromadźisnje do Němzow dacz. Wón praji: W sjednoczenych statach jena njesprawnosćz dźěka, kotraž dyrbi ßo rosmjascz. Wona s jeneje makeje mjeńschiny wukhadża, tola s jeneje jara dźěkaweje a lesczіweje mjeńschiny. To ßu czi, kotsiž w tutym wokomiku politiske wudrěcze spytaju, prajizy: Czinicze, schtoż my chzemy, abo my budźemy ßo pschi wólbach wjeczicz. D.

Mexiko sjednoczenym statam s wójnu hrosy.

Psched někotrymi měßazami je general Persching s 15,000 muženi wójska sjednoczenych statow połnózneje Ameriki s dowolnosczu mexikanskeho presidenta Carranzy do Mexika pschicžahnył, so by rubjeżniske bandy mexikanskeho sběžkarskeho generala Ville njeschkódne sczinił, kotrež běchu rubjeżniski nadpad na jenu texasku wjeß sczinili. General Persching njeje hischczе ßwój nadawk dozpił,

tola njedźiwajcy teho je jeho nětkole general Carranza napominał, so by sa 36 hodźinow Mexiko se swojim wójskom wopuschćił. Kaž nowiny „Daily Expres“ z New-Yorka powědźa, su Mexikanszy z wulkej pschemozu amerikanske wójsko z tsjoch stronow wobstupili, kak so jemu jenoż pucź k texaskej mjesy wotewrjeny wosta. General Pershing njeje pak bjes pschikasnje swojeho knjeżerstwa psched Mexikanskimi zosacź chcył. Duž so w Washingtonje boja, so su jeho Mexikanszy mjes tym se wschěch stron wobstupili. Wot pjatka njeje amerikanske knjeżerstwo žaneje powżesće wjazy dostało. Amerikanski wójnski minister je hnydom kavallerију a artillerију k mexikanskim mjesam pósłał. S dobom je president Wilson milizy se wschěch statow pod bronje swołał, so bychu pschećiwo Mexiku wojowałe. Wilson je so rozsudźił, se wschej rasnosću pschećiwo Mexiku postupowacź. Wón je Carranzowe žadanja wotpokasał, dokelž su wone sa sjednoćene staty skschiwdźaze. Wón je jenoż woczakał, so je jeho demokratiska strona z nowa sa kandidatu presidentstwa postajiła a nětko pschećiwo Mexiku cźim wótrischo wustupuje. Hdyž by so Charranza pschećiwjał, bychu sjednoćene staty Mexiku wójnu pschipowjedźiłe. Amerikanski sekretar swonkownych należnosćow Lansing je prajił, so by Jendźelska sjednoćene staty pschećiwo Mexiku podpjerała, dokelž ma wona tež tam wulke hospodarske interesy. B.

S El Pasa w Texasu so 22. junija powě: Wczera je krwawne wojowanje pola Carrizala było. Amerikanszy su nětdźe 20 morwych a 17 jatych shubili. Mexikanszy 40 muži, mjes nimi generala Gomeza, shubichu.

Cźesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

3. schtwórtlěto 1916

do prědka płaćicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadźa.

Cźi, kotsiž chcedźa, **Serbske Nowiny** psches **pósł** pschinjesć dadźa, njech tola njesapomnja, zo je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlěto saplaćeni so za **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.**, z pschinjesenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny z pschikłohu „Pomhaj Bóh“ płacza na pósće **1 hr. 30 pj.**, z pschinjesenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Płaćizna sažnych běrnow.)** Sa tukrajne sažne běrny je so hižo najwyschscha płaćizna postajiła. Sa zentnar sažnych běrnow smě so hacź do 15. augusta na najwyschsche 10 hriwnow žadacź.

— **(Wóshriwosćz w husarskich kasarnach.)** W hródźach husarskich kasarnow su konje 2. narunanskeho wotdźělenja pólnoartillerіskeho regimenta 28 na wóshriwosćz skhorile.

— **(Srjadowanje kupowanja jejow, twaroha a pjerisny w Sakskej.)** Sakske ministerstwo snutskownych należnosćow je wukas wo kupowanju jejow, twaroha a pjerisny a wo pschetrjebanju jejow wudało. Po nim je sakasane, swonka bydlenskeje gmejny pola wobsedźerjow skota a pjerisny jeja, twaroh a pjerisnu k pschetrjebanju w samsnym hospodarstwje abo na sklad nakupicź abo wobsedźerjow skota a pjerisny dla nakupjenja wopytacź. Jenoż hdyž so jeja a twaroh hnydom pola pschedawarja sjedźa, smědźa so wone pschedacź. Wikowarjo a hosćenzarjo kupowanske wopismа wot komunalneho swjasta dostawaju. W hosćenzach smědźa so jejowe jedźe jenoż pschipoldnju a wječor hosćam podawacź.

— **(Sawrjecze saksko-awstriskeje mjesy.)** Sakszy krajnoběejmszy sapósłanzy Brodauf, dr. Dietel a Schwager, kotsiž sakske namjesne wólbne wokrjesy sastupuja, su pschedbydu swobodnomysłneje frakzije khěžorstwoweho sejma napominali, so bychu so krocźele cźinile, so by so sawrjecze saksko-awstriskeje mjesy sběhnyło abo so tola na snjesnu měru wrócźo swiedło. Se sawrjecźom saksko-cźeskeje mjesy namjesne wobydlerstwo cźežko schkoduje, a mjes nim teho dla pschezo wjetscha njespokojnosćz knježi. Wobcźežowanja, kotrež su so teho dla w sakskim sejmje cźinile, njejsu z zyka žaneho wusphěcha měle, Ssamo offizěrojo namjesneje straže su wusnali, so sawrjecze mjesy njemóže spionaži sadźěwacź, khiba so by so město nětcźischich 6000 z najmjeńscha 60000 muži pschi mjesach postajiło. Nětkole so z nim jenoż porjadny wobkhad hacźi abo so wjele bóle snjemóženja Woprawdźe se směchom je, so je husto cźitacź, so su njedźiwajcy mjesowego sawrjecza wójnszy jecźi cźeknywschi saksko-cźeske mjesy bjes sadźěwka pschekrocźeli. Hdyž wóndano jedyn sudniski radźicźel z paśom, z kotrymž so jako sakski krajny sapósłanz a sakski sudnik wupokasa, so se Žitawy do Liberz wjesesche, je jemu pschi mjesy jedyn sakski wojak saki pschepytał a jemu jeho pismo wotewsał, kotrež je so jemu hakle na domojšesbje wrócźiło. Sakska dyrbi sa sawrjecze mjesy nětkotre milijony hriwnow wudawacź, wjele wjazy hacź na pschikład Schlesysku a Bayersku, dokelž je hospodarski wobkhad se sudnym krajom wjele wužschi. Pschedsyda swobodomysłneje khěžorstwoseјmskeje frakzije so teho dla napomina, so by so wo to prózował, so by so z najmjeńscha na spytanje sawrjecze saksko-awstriskeje mjesy sběhnyło.

— **(Postajenje nowych najwyschschich hródźnych płaćisnow sa howjasy słót.)** Sa cźas wot 18. junija su so w Sakskej zlědowaze najwyschsche hródźne płaćisny postajile:

I.

a) sa kormne abo poknomjasne woły hacź do 7 lět,
b) = = = = kruwy = = 7 =
c) = = = = byki = = 5 =
d) = = = = jałojzy

nanajwyschsche 110 hriwnow sa 50 kg žiweje wahi.

Sa najlepje wukormjene tucźne skocźata tejele płaćisnoweje klasy smě so hacź do 10 hriwnow sa 50 kg wjazy saplaćicź.

II.

e) sa kormne abo poknomjasne woły psches 7 lět,
f) = = = = kruwy = 7 =
g) = = = = byki = 5 =
h) sa mjasne woły, kruwy, byki a jałojzy kóždeje staroby

a to sa wschě pod II mjenowane skocźata pschi žiwej wasy psches:

10 zentnarjow nanajwyschsche 100 hr. sa 50 kg žiweje wahi,
$8\frac{1}{2}$—10 = = 95 hr. = 50 = = =
7—$8\frac{1}{2}$ = = 90 hr. = 50 = = =
$5\frac{1}{2}$—7 = = 85 hr. = 50 = = =
hacź do $5\frac{1}{2}$ zentnarja = 80 hr. = 50 = = =

III.

Sa poměrnje sežiwjene howjada a žracźki nanajwyschsche 70 hr. sa 50 kg žiweje wahi.

— **(Na bitwischcźu padnył.)** Se srjedźišny studowanych Serbow je sebi ludymorjaza wójna sasso jedyn wopor žadała. 17. junija je syn semrjeteho něhduscheho Hornjohórcźanskeho rycźerkublerja Kschižana, dr. philos. Jan Marcźin Kschižan, leutnant reserwy, mějecźel želesneho kschiża a rycźeř Albrechtskeho rjada II. rjad., rjekowsku smjercź wumrjeł.

— **Nowosrjadowanje pschetrjebanja mjasa** je sakske ministerstwo snutskownych należnosćow sa cźas wot 10. julija hacź do 3. septembra postajiło. Po tymle wukasu smě so skoro wscho mjaso jenoż na mjasowu khartku pschedawacź. Pjerisna a někotre snutskowne dźěle howjadow, skopow a dźiwiny su bjes khartkow dostacź. Psches 6 lět stare wołoby budźa na tydźeń 10 mjasowych khartkow, kóždu na 50 gramow mjasa, trajneje kołbasy, połcza a syreho tuka, abo sa 100 gramow dźiwiny, cźelazeje abo swinjazeje hłowy abo na 100 gramow mjasowych konserwow, z tysu važenych, płacźaze dostacź. Dźěcźi, hischcźe niz 5 lět stare, budźa jenoż na tydźeń pjecź mjasowych khartkow dostawacź. Komunalne swjasi dyrbja mějecźelam mjasowych khartkow kupjenje wěsteje dźělby mjasa, kołbasy, połcza abo syreho tuka swěsćicź. Tola swěsćomna dźělba sa kóždu strowu wołobu hacź na dalsche na najwyschsche 225 gramow na tydźeń wucźinja.

— **Sserbska Boża słužba w Draždźanach.** Njedźelu 25. junija pschipoldnju ½12 hodźin budźe w Draždźanach w kschižnej zyrkwi serbska Boża słužba. Prědowacź budźe knjes farař Mrósak z Budyschinka, spowjednu rěcź smeje knjes farař Domaschka z Budestez.

— **Nowy wukas wo pschetrjebanju běrnow mjes ratarjemi** je so wudał. S nim so postaji, so smě so w hospodarstwje ratarjow, kotsiž běrny plahuja, jena wołoba wob dźeń hacź do 31. julija město dotalneho połdra punta jenoż hischcźe punt běrnow pschetrjebacź. Jenoż wołobam psches 14 lět starym, kotrež w žnjowym a druhim cźežkim dźěle dźěłaju, so dale połdra punta k jědźi wostaji. Tónle wukas z dnjom wosjewjenja do mozy stupi.

— **(Žadnoſcź běrnow.)** We wſchelakich wjetſchich měſtach je w poſledniim cžažu pſchiwos běrnow wuwoſtał. Wobydlerjam je žo dotalna dźělba běrnow pſchikrótſchicź dyrbjała. S dźěla žu žebi ſ tym pomhali, ſo žu na běrnaze khartki rajž, krupy, jecźmjenjowu hejduſch, haj žamo kolbažu a ſchmawz dawali. Hižo bliižſche njedźele ſažne běrny w połodniſchej Němſkej doſrawja, a potom budźe nadźijomnje njedoſtatkej běrnow wotpomhane.

— **(Dejne kruwy njeßmědźa žo w Sakſkej rěſacź.)** Sakſke miniſterſtwo ſmutskownych naležnoſcźow je žlědowazy wukas wudało: Kruwy, kotrež wſchědnje pjecź litrow a wjazy nadeja, žmědźa žo jenož ſ woženbitej dowolnoſcźu komunalneho ſwjaſka k rěſu pſchedacź abo žo ſarěſacź. Na dorěſanje žo tole poſtajenje njepocźahuje. S nowa žo na to dopomina, ſo žo po wukaſu ſwjaſkoweje rady ſpósnajomnje žucźelne kruwy a jałojzy njeßmědźa rěſacź.

S **Wuriz.** W ſtatoku wudowy njebo ſkałarnika Hulcźa tu je žo pſched tydźenjom njeſnaty paduch do hródźe dobył, ſo by ſ njeje jenu koſu kradnył. Najſkerje je žo bojak, ſo mohła koſa po pucźu njakotacź a tak kedźbliwoſcź ludźi ſbudźicź. Duž je wbohu hilku hnydom w hródźi ſarěſak. Sa paduchom hiſchcźe žaneho žłěda nimaju.

S **Hodźija.** Stawnik Božidar Njencź w reſerv. pěſchim regimencźe cźo. 242 je žo ſ bronſowej medaillu Bjedricha Auguſta a pjekař Oskar Voigt, džeßatnik w pěſchim regim. cźa. 141, je žo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

Se **Semiz.** W nozy wot njedźele k póndźeli je žo bliſko tudomneho dwórniſchcźa wojak Loz ſ Dölţſche w tu khwilu w Draždźanach, żeleſniſkemu cźahej pſchejěcź dał. Wón je pjecźa pakoſcźił a je khoſtanja žo bojo žebi žiwjenje wſał.

S **Wjeleczina.** W nozy 16. junija žu hoſcźenzarjej Handrijej Libuſchi ſ hoſcźowſkeje ſtwy ſa něhdźe 25 hriwnow zigarow, palenza a liſtnych ſnamkow kradnyli. W nozy k 17. junijej je žo mandźelſkej bětnarja Lorenza ſ běleŕnje ſa 8 hriwnow ſchatow ſebrało. W nozy k 18. junijej žu paduſchi w Knoblochez klamach pobyli a jeja, butru, ſoki a koſchle ſa něhdźe 22 hriwnow žobu kaſali. — W nozy k 20. junijej žu žo paduſchi do korczmy „hajnkownje", w kotrejž je K. Berger ſ hoſcźenzarjom, dobycź ſpytali. Hdyž běchu jene wokno wutkócźili, jich poß wotehna.

S **Tuczij.** Wokno wutkócźiwſchi je žo do domſkeho žiwnoſcźerki Marje Pelzoweje žobotu w nozy jedyn paduch dobył. Wón je jenož 50 pjenježkow a něſchto jědźe namakał.

S **Worklez.** S roshorjazym podawkom je žo tu holza H. Hr. wuſtrózíła. So njeby pod mjažowej nuſu pſchecźežko cźerpiła, bě žebi kóſladko kupiła. Hdyž chzyſche jo pizowacź a do hródźe ſtupi, hehku wjazy njewidźeſche. Holza bě pſcheßwědczena, ſo je jedyn žužod kóſlo wotwjedł, a ſ dalokorěcźakom hnydom po żandarma ſawoła. Mjes tym bě žo wobžedźeŕ domoj wrócźił. Wo paduſchſtwje ſažkyſchawſchi wón do hródźe khwataſche, ſo by žo pſcheßwědcził, hacž je žo hilka woprawdźe ſhubiła. Wón bě jara ſwjeßeleny, hdyž jemu kóſlo napſchecźo ſamjekota. Hiſchcźe dźenža je njewujažnjene, hacž je paduch kóſlo ſažo do hródźe pſchiwjedł, abo hacž žo holza jeho njeje dohladała.

S **Rósborka.** W Rósborſkim wokrjeßu je žo priwatne pſchedawanje běrnow też najmjeńſcheje dźělby ſakaſało. Poſkicźenje běrnow kaž napraſchowanje ſa nimi ma žo pſches wjeßnu wyſchnoſcź pola krajneho radźicźelſtwa ſamolwicź.

S **Khróſcźiz.** Tudomna wupožcźeŕnja a nalutowaŕnja ſańdźenu njedźelu pod pſchedbydſtwom krajneho ſapóßłanza Michała Kokle žwoju 48. hłownu ſhromadźiſnu wotmě. Njedźiwajzy wójnu je nalutowaŕnja ſpomožnje ſkutkowała. Po ſliczbowanſkej roſprawje kublerja Wawrika-Nukniczanſkeho wo lěcźe 1915 cźiſty wunoſchk 4074 hriwnow 17 pj. wucźinja, kotryž žo po wuſtawkach roſdźěli. W kažy bě 68 973 hr. 24 pj. wobſtatka, lětny wobrót je 938 734 hr. 30 pj. wucźinił. Po wuſtupjenju 12 žobuſtawow towaŕſtwo kónz 1915 ſ 362 žobuſtawow wobſtejeſche. Ssobuſtawy pſchedbydſtwa a dohladowaŕſtwa, kotrychž ſaſtojniſki cźaž bě žo po wuſtawkach minył, žo jenohłóžnje ſ nowa wuſwolichu. Pſchi ſhromadźiſnje bě 110 žobuſtawow pſchitomnych. Lětža 16. novembra móže towaŕſtwo 25lětny jubilej žwojeho wobſtacźa žwjecźicź. Sliczbowaŕ wyſchſchi wucźeŕ Hila pſchedbydźe k jeho wyßokemu wuſnamjenjenju ſboże pſchejeſche a jemu tſikrócźnu žławu wunjeße. Skónczuje žo žobuſtawy napominachu, žebi ſ cźažom hnojidła a pizowadła ſkaſacź, dokelž žo jich płacźiſny ſtajnje powyſcheja.

S **Brěſowki** pola Sslepeho. Jedyn tudomny ratař bě žo žobotu wokomik na žwoje polo podał. Wot tam wón widźeſche, kak do jeho domſkeho jedyn wojak ſaſtupi a žo ſ jenym brěmjenjom ſažo wotžali. Sso hnydom ſ pola domoj wrócźiwſchi žo ratař dohlada, jo bě wojak wſchelaku ziwilnu draſtu a druhe wězy kradnył. Wón žo hnydom ſa paduchom do hole puſchcźi, tola jeho njeje mohł ſažkapicź. Druſy ludźo wo wßy, kotſiž žu ſ paduſchnym wojakom prjedy rěcźeli, žu widźeli, ſo je wón na naramkomaj liczbu 103 mět. Wojak bě makeho ſróſta, klazaſche a je ludźom powjedał, ſo je žo we wójnje dwójzy ſranił. — Druhe paduſchſtwo je žnadź tón žamy dundak póndźelu w Dźěwinje ſkucźił. S jeneho ſtatoka je wón někotre punty połcźa a 30 hriwnow pjenjes kradnył. — Pſchi pſchenajecźu Dźěwinſkeje hońtwy žu žo žadźerjo hacź na 980 hriwnow honili. Tutu ſumu je fabrikſki wobžedźeŕ Greiſchel ſ Hródka žadźił, kotryž je ſa to też hońtwu doſtał.

S **Kromlowa** pola Běkeje Wody. Póndźelu je žo trawjenje tudomnych knježich łukow na pſcheżadźowanje pſchenajało. Pſchi tym žu žo wurjadnje wyßoke płacźiſny dozpiłe. Łukowe ſahony, kotrež loni 17—25 hriwnow wunjeßechu, nětkole 45—75 hriwnow, jedyn ſahon žamo 152 hriwnow wunjeßu.

Se **Shorjelza.** (Pſchiżažny žud.) Ratař a wikowař Wylem Nowuſch ſ Dźěwina bě wobſkorženy, ſo je jenu wot krajneho radźicźela napiżanu mlěcźerſku khartku falſchował a ſ tym Rosborſki wokrjeßny ſwjaſk ſjebał. Pſchiżażni njeſpósnachu wobſkorženeho ſa winowateho, na cžož jeho žud wuwinowa.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hižo raz khoſtany dźěłacźeŕ Ernſt Pětſch ſ Lubjenza, nětkole w Budyſchinje bydlazy, bě 3 zentnarje běrnow kradnył. Dla woſpjetneho paduſchſtwa Pětſcha ſ 10 měžazami jaſtwa khoſtachu a jemu cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Přilopk.

* **(Jenož ſrake dźiwje roſcźaze jahodki žmědźa žo ſchcźipacź.)** Miniſterſtwo ſmutskownych naležnoſcźow a finanzow je ſakaſało, njeſrake holanſke jahodki, prußnizy, truſkalze a maleny ſchcźipacź. Revěŕſke ſarjadniſtwa a hamtſke hejtmanſtwa a měſchcźanſke rady woſjewja, w kotrym cžažu žmě žo ſe ſchcźipanjom wſchelakich jahodkownych družinow ſapočecź. Pſcheſtupjenje tuteho wukaſa žo ſ jaſtwom hacź do 6 měžazow abo po pjenjeſach hacź do 1500 hriwnow khoſta.

* **(Žona ſ dwěmaj mužomaj.)** Do njelubeho cźěßna je žo žona jeneho wojaka ſ Küpperſtrya pola Solinga ſahnała. W oktobrje 1914 jej regiment jejneho muža, kotryž pſchi ruſkej froncze iteji, powjeſcź póßła, ſo je jejny muž wumrjeł. Wſchě jemu póßłane póſtſke khartу, liſty a pakety žo wrócźichu ſ naſpomnjenjom: „Adreſſat je padnył." W katholſkej zyrkwi, k kotrejž muž pſchißłuſcheſche, žo ſa njeho Boža mſcha cźitaſche. Jena kaža žonje jej pſchißłuſchaze pohrjebne pjenjeſy wupłacźi; też wot khěžora wuſtajene wopomnjeńſke kopjeno žo jej pſchepoda. Dokelž žona na tym wjazy njedwělowaſche, ſo je jejny muž wumrjeł, žo wona njedawno ſ jenym żeleſniſkim ſaſtojnikom ſ Düſſeldorfa woženi. Tydźeń po kwažu wona ſe Ssibirſkeje póſtſku khartu doſta, ſ kotrejž jej jejny morwy prajeny muž woſjewi, ſo je w ruſkej jatbje a ſo je ſtrowy. — Sa pſchedležazy pad, kotryž budźe žo w tejle wójnje hiſchcźe woſpjetowacź, poſtajenja ſtacźanſkich ſakonjowych knihow wo ſažowoženjenju w padźe morwoprajenja jeneho mandźelſkeho (§§ 1348 a 1352) płacźa. Prjedawſche mandźelſtwo žo ſ wobſamknjenjom noweho mandźelſtwa roſpuſchcźi. Kóždy mandźelſki noweho mandźelſtwa móže pſchecźiwo wobſtacźu noweho mandźelſtwa ſkorżicź.

* **(Cźežke khoſtanje.)** Hamburgſki ławniſki žud je wobkhodowego wjednika Hanſaſkeje khlěbowеje fabriki Khorlu Huebſcha dla wědomneho pſcheńdźenja pſchecźiwo žiwnoſtnemu ſakonjej k lětu jaſtwa a k 2000 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſažudźił a jemu cźeſtne prawa na dwě lěcźe wotrjekł. Pomoznik Ludwig Richter dla wědomneho falſchowanja muki tſi měžazy jaſtwa doſta. Wobſkorženaj ſtaj w cžažu wot 1. hacź do 13. měrza tuteho lěta 21426 pokrutow tak mjenowaneho „majßoweho khlěba" napjekli a pſchedawali, kotrež pjecź prozentow žkomoweje muki a druheho ſtrowoſcźi ſchkódneho pſchidawka wopſchijachu.

* **(Cźežki wožud.)** Kaſchparez žwójba w Rochlizach je žo ſ nětcźiſchej wójnu cźežko potrjechiła. Njedawno ſtaj dwaj žynaj ſ njeje na bitwiſchcźu padłoj, a nětko je powjeſcź doſchła, ſo je też tſecźi žyn ſa wótzny kraj wumrjeł. Dokelž je Kaſchpar Awſtrijak, jeho žynojo w awſtriſkim wójſku žłuža. S pjecź žynow je hiſchcźe jedyn we wójnje a pjaty w ruſkej jatbje.

* **Cžežke horjo** je wójna žwójbje nožerja Neumanna w Nowym Měsće w Sakskej pschinjeßka. Dwaj žynaj běschtaj hižo na bitwischću padkoj a nětko powjesćj pschińdže, so je też tsećži žyn rjekowsku žmjercź wumrjek.

* **(15 000 hriwnow dla samjelcženja žita.)** 83-lětneho kublerja Nebelunga s Herringena w Eichsfeldže žu dla samjelcženja wulkich skladow žita a druhich pólnych wupkodow k 15000 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźili.

Sbožowny lóß.

(Wěrny podawk.)

(Pokračowanje.)

„Tajzy woni žu, nětotsi bohaćzi!" žurowje cžwilowany kanzlista rjekny. „Pschećželstwo maja na jasyku, ale pjenjesy dać? — na to ani myßli njeje! Hdyž nusa s durjemi nuts hlada, pschećželjo s woknami won skakaju!"

Saßo wón won s měschćanskimi wrotami cžerjesche a to kaž bjes rosuma prěki do polow, doniž do lěßa njedoběža. Tam cžißny žo na semju a hórzy plakasche. Nikoho tu njebě, wschitko bě cžicho. Jenož to bě žlyschećź, kak žoma wo sdonk jeneho schtoma dypasche, a tu a tam woßamoćeny ptaćk saspěwa.

Pschi sdonku schtoma bě žo khudy kanzlista na semju walił; ale też dypanje žomy žo wotmjelkny, wjeczorne žmerki padachu a tkajachu wonjaty mhlowy sawěschk wokoło njeho a też nóz, hdyž běchu žo žmerki minyle, žo nakhili k semi, ale wón to njewidźesche. Nětkole žo horka cžmowe njebjo wupinasche a też hwězdy žo pokasowachu a sabłyskotachu, a mjes nimi plowasche połměßaz kaž cžołm. Nětkole kanzlista saßo k žebi pschińdže; běsche jemu, kaž so je s wozuczenymaj woczomaj žonił. Wón horje k njebju hladasche a jeho duscha žo wolóžesche a wußwobodźesche. Wón žo dopomni na nascheho Knjesa a Sbóžnika, kiž je prajił: „Proschćze, a wy budźecze dostacź!" a wón žo poklakny a modlesche žo tak nutrnje a tak dowěrnje, so žo jeho duscha k njebjeßam cžehnjesche, so wschitke staroscze rospłunychu w modlenju.

Dołho, dołho tak žo modło tam cžežkopruhowany muž klecžesche, ale jemu bywasche pschezo lóžo a lóžo, a jemu pschezo wjazy dowěry a pokoja do sadwělowazeje dusche pschikhadźesche. Skónczńje wón s hłubiny žwojeje wutroby „hamjeń!" rjekny, tu běsche jemu tak, jako budźesche też Bóh tón Knjes na jeho modlitwu „haj" a „hamjeń" rjeknył, a cžeża bě žo jemu s wutroby wotwaliła. Spodźiwnje poßylnjeny a skrucženy žo wón domoj nastaji a do žwojeje „stwy s wjeßelym wobliczom sastupi.

* * *

S krótka pryedy, hacž bě kanzlista domoj pschischoł, běsche tam žlepy dźěd se žwojej dźowku porěcžał. Wótremu žłyschenju žlepeho njebě žo sminyło, so mějachu cži, kotsiž we žwěrnej luboscži jemu pschiwißowachu, hłuboku boloscź we žwojej wutrobje, so pak ju psched nim potajachu a samjelcžowachu. Wón to derje cžujesche, so psched nim něschto khowachu, schtoż jim kaž khodojta na wutrobje leżesche; ale — — schto to běsche, wosta jemu hischcże njejaßne. Wón žebi wotmyßli, žwojeje dźowki žo wopraschecź, krucże a jaßnje žo wopraschecź. Wona bě dosć žwěrna a wěrnosćiwa, so jemu njeby niczo potajiła.

„Hana!" wón zunjosrudnje rjekny, „waju něchto cžischcži, tebje a twojeho muża, a wój žo prózujetaj, to mi potajicź. To žłyschu se swuka waju hłoßa. To je běda, hłuboka běda. Ssym dha ja waju luboscź a dowěru shubił? Mi je žo s teho cžaßa pokoj a spar w nozy a wo dnjo mój měr shubił. S cžim žym to sawinył, so wój staremu nanej žwoju boloscź tajitaj?"

Sskowa žlepeho nana dźěchu dźowzy kaž sajědojczene kloki psches duschu. Jejna wutr a bě tak połna, tak stłóczena, tak njewurjeknicze bědna, hdyž sadwělowanje žwojeho lubeho mandźelskeho widźesche, tak so žo jej pschi žłowach stareho žlepeho nana, kiž mějesche wo tym sdacże, wulke žylsy wuronichu. Jeli so hdy, dha ju nan dźenža k temu nucżesche, žwoju wutrobu dowěricź druhej wutrobje, kiž dokonjesche potajnstwo pschi žebi sdźeržecź, kotreż tak hłuboko ryjesche a ju bědnu cžinjesche. Sswojemu mužej dźě njemóżesche skorzicź. Tón biestroschtny wokoło khodźesche. Hewak pak nikoho dale njemějesche, khiba nana, žwěrneho, lubeho nana. To dyrbjesche junu s wutroby won, hewak móżesche žo ta puknycź. Hižo wjazy krócź bě žo na to sastajiła; ale pschezo saßo jej žłowo jejneho mandźelskeho do wucha klinczesche:

„Luba Hana, wostaj dobreho nana w jeho sbożownej njewědomoscži a njeczwiluj hischcże bóle tuteho wboheho, njesbożowneho muża!"

Nětkole pak wukhodźesche dźědowe žłowo hłuboko s wutroby, kiž bě boloscżiwje dótknjena a kiž mějesche wo wschitkim sdacże, a wona žwojich cžuczow wjazy wobknjeżecź njemóżesche. Wona s hłożom widlischcżojcże sapkała psche boloscź, kotruž bě tak dołho potłóczicź samohła.

Hdyž bě žlepy nan tuto płakanje saßłyschał, wón se žwojeho žydka poskoczi. Wón chzyschе k žwojej dźowzy, so by wona mohła žwoju wutrobu jemu na nanowsku wutrobu położicź, hdźež wona žłuschesche, ale wón dźě to njemóżesche. Wón tschepotasche, so dyrbjesche žo s woběmaj rukomaj sa wobkoženje stoła dźeržecź a žo potom saßo wróczo swjese.

„Ow, ja to wjedźach, a twoje płakanje mi to wobžwědcża, so mje moje sdacże njeje myliło, so swuk waju hłoßa, błuke mjelcženje, pobrachowaza wjeßelosćź srudne potajnstwo khowa. Ow rěcź, Hana, rěcź, wupraj žwojemu nanej to, schtoż tebje tłóczi! Wsmi tola se sjawnym, wěrnym wusnaczom wote mnje cżežu, kotraż mje na dwoje waschnje cżischczi; pschetoż njewěstosćź, stysknime sdacże je cżeżsche, dyżli wěrnosćź bycź móże!"

Duż Hana k nanej dokhwata, wobja jeho wokoło schije a žo najprjódzy wupłaka, pryedy hacž móżesche rěcżecź. a potom powjedasche nanej wo cżeżkim dóńtu.

„Ani skamaneho pjenjeżka nimacże a zyle schtwórcź lěta scże bjes pjenjes! Hłód a nusa waß tłóczi! Bożo, žmil žo, žmil žo nad nami!"

Tak starz, ruzy łamajo sawoła.

Ale njenadźizy běsche, jako by žo s błyskom nóz rosjaßnika, kotraż jeho w jeho žleposczi wobdawasche.

„Ach, Hana!" wón sawoła, „hischcże njeje wschitko shubjene! Poskaj na mnje! Hdyž dyrbjach ja psched něhdże tsizeczi lětami žwoju žłużbu jako kanzlista skożicź, bě hischcże twoja luba macź żiwa a wona junu mi rjekny:

„Handrijo, naju dokhody běchu jara žnadne, ale ja žym namaj tola s ruczným dźěłom něschto pjenjes sa nusne cżaßy saßłużiła a nalutowała. To běchu pjeczatsizeczi schěßnakow. Sa to žym łóß wo pjeczatsizeczich schěßnakach kupiła. To wschak njeje loterija, tu ja hidźu, ale to je łóß statneje požczonki, a tón kóżde lěto wjazy płaczisny nabywa, a hdyž žo wón sbożownje wuloßuje, wunjeße to rjany pjenjes; jeli so pak bjes dobytka wuńdże, nó, dha cżłowjek žwoje pjecź a tsizeczi schěßnakow saßo dostanje. Tule masch tu papjeru, skhowaj žej ju derje. Dóńdże-li na naß junu prawje wulka nusa, schtoż chzył Bóh milosczіwje wotwobroczicź, móże cżłowjek tón łóß też bjes schkodowanja w kóżdym wokomiku pschedacź. Skhowaj jón a cżińmy, jako bychmy jeho njeměli!"

Bohu dźakowano, hacž do dżeńßnischeho dnja na naß tak wulka nusa hischcże pschischła njebě, a ja žym tu wěz zyle sabył, hdyž je mi dobra macź do prědka se žwěta woteschła; tola nětkole je mi to na myßle pschischko, nětkole, a wjetscheje nusy hischcże hacž dotal żenje měli njejßmy. Wěso drje te pjenjesy, hdyž tón łóß pschedamy, nam dospołnje s nusy njewupomhaja, ale hnada Boża, kiž je to njeboczicżkej na myßle daka, budże nam dale pomhacź. Bóh wscheje žmilnosćze naß njewopuschczi! — Tak bórzy, kaž twój muż domoj pschińdże, dyrbi wón tón łóß pschedacź, a potom smějemy s najmjeńscha khléb, so njetrjebamy hłodu mrěcź."

Tu žo Hana pódla nanoweho stoła na kolenje swjese, płakasche, modlesche a dźakowasche žo a dźeržesche nanowu dyrkotazu ruku we žwojej, ale żaneho žłowa njerjekny; pschetoż w tajkich wokomikach žo rěcź jako lhuda wupokasa. Wona njesamoże to, cżehoż je wutroba połna, wuprajicź.

A w tym wokomiku kanzlista do jstwy sastupi. Wón njerěcżo we durjach stejo wosta; pschetoż jeho żona pódla dźědoweho stoła na kolenomaj leżesche a žłepy schědźiwz žo k ni tak hłuboko khilesche, so jeho hłowa na jejnej hłowje wotpocżowasche a so jeho ruka ju na pok wobjimasche. Sskabe žwětło lampy hnujazy wobras wobßwětlesche.

Skónczńje móżesche wón sawokacź:

„Schto dha je žo stało, Hana?"

„Ow pój, pój!" żona sawoła, „a poklakń žo tule pódla mje, so bychmy žo Bohu dźakowali; pschetoż wón je nam hižo wulku pomoz pósłał!"

A wón žo poklakny a sbożowna żona žo modlesche:

„Khwal teho Knjesa, moja duscha, a njesabudź, schto je tebi dobreho cżinił!"

A potom nakhilichu hłowu a starz rjekny:

„Hamjeń!“

Ale nětkole, hdyž wonaj ßwój stólz k ßlepemu dźědej pschißunyschtaj a dźěd też lubemu pschichodnemu ßynej to powjedasche, schtož bě ßwojej dźowzy powjedał, wopuschczi też kanzlistu wscha tyschnoschcź a frudoba. Duž wón jimaj sdźěli, schto bě ßo ſ nim stało, kak bě też jemu do cźěmneje dusche pruha njebjeskeho pokoja, njebjeskeje nadźije dóschła a kak bě wón ſ poknej dowěru domoj pschischoł, so Bóh tón Knjes tutón hórki kheluch cźerpjenja w jich žiwjenju wot nich wosmje.

Nasajtra rano, hdyž bě ßlepy stanył, wón se ßwojej dźowku tamny lóßz pytasche a jón namaka, a kanzlista jón wsa a dźěsche ſ nim k bankownikej, kotrehoż ſnajesche, dokelž dyrbjesche kóždy dźeń nimo jeho khěže khodźicź, a chzyschse jemu tón lóßz pschedacź.

„Je dha wam něschto, knjes kanzlista?“ dźěł bjerjo bankownik rjekny. „Wy scze wot někotreho cźaßa tak poraženy a frudženy, hdyž nimo dźejecze.“

Kanzlista ßo prózowasche, so by bankownikej tute měnjenje wurěcźał, ale hdyž wón tón lóßz na pschedań poskicźesche, tu naſhonity muž, kajkiž bankownik běsche, bórsy to spósna, ſ cźimž ßo kanzlista tajesche.

„Tute pjenjesy w kurßu wysche steja, dyžli pjecźatsizecźi schěßnakow“, bankownik rjekny; „tola tu khwilu wsmicze tute pjenjesy. Ja nětkole runje khwile nimam, sa tej wězu dale ßlědźicź. Schtož budze wjazy wunoschcecź, to wam dam, hdyž saßo nimo na dźěło do kenzle póńdźecze!“

Kanzlista wsa pjenjesy a khwatasche domoj a wulka radoscź na njesbožownych ludźi pschińdźe; pschetož kamjeń bě jim ſ wutroby wotwalenu a też žuchi khlěb ßkodźesche jim nimo měry derje, pschetož woni jón saßo ſ wjeßelej wutrobu jědźachu.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 1. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje sarat Räda němsce a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschet wuczbu se ßerbskej konfirmérowanej młodoscźu.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotměje sarat Räda němsku wójnsku modlesku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje sarat Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej woładze: 15. junija: Kurt, Alwina Roberta Gartnarja, tepjerja na Zidowje, ß., 8 hodźin. — 20. junija: Marja Madlena, Bjedricha Augusta Filipa, dźěłacźerja w koporniku na Zidowje, mandźelska, 67 l. 11 m. 21 d.

S druhich woładow: Margareta Frieda Grafowa, wobßedźerja rěsnistwa w Barcze, mandźelska, 26 l. 6 m. — Jan August Lowka, wumjeńkat we Njechornju 75 l. 5 m. 10 d. — Hańża swudowjena Krawcźikowa, wumjeńkatka w Sahłowje, 75 l. 5 m. 23 d. — Jan Khorla August Lěsk, privatny muž we Wósborku, 75 lět.

Zyrkwinske powjesce ſ Hodźija.

Jutsje, 1. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlesska hodźina.

Zyrkwinske powjesce ſ Budesez.

Jutsje, 1. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin němska spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Schtwórtk wjecźor 1/2 8 hodźin shromadźizna kscheścijanskeho towarstwa mužskeje młodoscze.

Ssylny ßrěnjołětny **dźělanski kóń** je na pschedań w **Sezijejach** cźišło 5.

Pschipuschczny kundros je na pschedań w **Małych Bobolzach** cźišło 2.

Kosa je na pschedań na kralowskej drósy 3

2 **běharjej** (ßwinjecźi) stej na pschedań w **Milkezach** cźo. 2.

Proßata ßu na pschedań na knjeźim dworje w **Bóschizach.**

Płacźizna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 17. junija 1916			
	wot		hacź	
	hr.	pj.	hr.	pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	60	—	75	—
Běrny	5	35	6	25
Butra . . . . 1 kilogr.	—	—	4	60
Pschenicźna muka 50 „	—	—	19	50
Rżana muka . 50 „	—	—	16	13
Ssyno . . . 50 „	6	40	7	90
Ssłoma . . 100 „	—	—	6	—
Proßata 468 schtuk, schtuka	35	—	55	—
Pschenicźne wotruby } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rżane wotruby } 50 kilogr.	—	—	—	—
Pschenicźny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rżany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	10
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	60
Jecźmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	21	—

Płacźizna produktow.

W Budyschinje płacźi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 60 pj hacź 2 hr. — pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 13 pj., proßata schtuka 35 hacź do 60 hr.

Jeja a pjerisnu!!

po kóždej dźělbje w kóždym cźaßu po ſnatych płacźizinach kupuje

ſwěrinska wikowarnja Konrada Schäfera
w Budyschinje na ßerbskej haßy 6.
Telefon 446.

Knjeźam ratarjam składnoscź dawam, ßwoju tworu w Budyschinje wotbycź, město so bychu dyrbjeli na Draždźanskich wikowarjow cźakacź.

Po žadanju po tworu póscźelu.

Kedźbu!

Lětßa kupujemoj k praßowanju:

Jauske jahodki cźorne, cźerwjene a běle,
maleny,
wischnje kóždeje druźiny,
prußnizy

kóždeje druźiny po najwyschschich wieźnych płacźizinach.

Mjehke, rospukane abo pschesrałe płody ßo njekupuja.

Budyska palerńja žitneho palenza, ßadłoćźerńja a spirituosowa fabrika

Jendźiz bratrow
na horneźerskej haßy.

Žonjaze a mužaze
jěsdne kola,
dobre mantle sa jěsdne kola
dobry rospuschčeny gumi,
pschißluschk k jěsdnym kolam, karbid atd.
poručataj
Thomasez bratraj
w Budyschinje
na kamjeńtnej haßy 16.

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a džěłaczeńske ßwójby pyta hnydom pschistajeńka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Łslužobna holza
pschistojna a pilna, kiž móże trochu schicź, ßo k 1. julijej do Biskopiz pyta. Sso samolwicź w Budyschinje na Paulistraße 35 po 1 skhodźe.

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwałdźe.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuživanju ſ		2½ %
pschi měßacznym wupowjedźenju		3 %
pschi schtwórczlětnym	=	3¼ %
pschi połlětnym	=	3½ %
pschi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w Sserbskim Donje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hod

Pschemyßlowe a hospodarske sjednoczenstwo rěsnikow w Budyskim knjezerstwowym wokrjeßu
ſap. tow. ſ wobm. ruk.

po sapißanju do sjednoczenstweho sapißa tudomneho hamtskeho ßuda wosjewja, so je ßo jako prěni sarjadniski pschedßyda knjes **Richard Lunza w Budyschinje,** jako druhi pschedßyda knjes **H. P. Kschižank na Židowje** a jako tśeći pschedßydstwowy ßobustaw knjes **E. Gräfe w Budyschinje** wuſwolił.

W Budyschinje, 17. junija 1916.

Pschemyßlowe a hospodarske sjednoczenstwo rěsnikow w Budyskim knjezerstwowym wokrjeßu
ſap. tow. ſ wob. ruk.
Richard Lunze.

Konje k rěsu

po najwyschichich płaczišnach w kóždym cźaßu kupuje
Curt Kaiser
pschi mjäßowych jědłach a na Humboldskej drósy 782 B
— Telefon 403. —

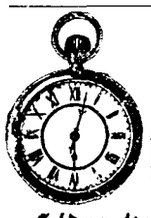

Franz Marschner
cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój sklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Wisitne khartki
ßo derje a tunjo cźischcza
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Trawowa awkzija.
Lětusche trawjenje gmejnskeje łuki **w Hněwßezach** ma ßo njedźelu 25. junija 1916 popołdnju w 4 hodźinach ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.
Gmejnski pschedstejiežeŕ.

Ratarski grat
we wulkim wubjerku

khmany porucza
Pawoł Walther
w Budyschinje
na khěžorskej drósy 4.

Sserbske a němske spěwarske
ßu dostacź
we wudawarni Serb. Nowin.

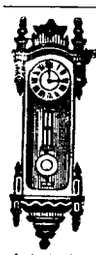

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje džěło ſprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Džěczaze cźrije
wulkoscź 22 hacź 35
ſ najlěpscheje koże, w měrje pschedźělaneje, tunjo, dokelž ßu starschich formow, pola
Heinricha Mohra
w Budyschinje
pschi žitnych wikach
na khěžorskej drósy.

Serbske Nowiny.

Serbske Nowiny« wa-
ja so kóžda sobotu.
Čwórtlětna předpłata
wudawarni 80 pj. a
němskich póstach
pj., z přinjesenjom
domu 1 hr. 5 pj. —
kde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nadawki, kiž maja so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na łuźkich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so čwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 27. Sobotu 1. julija 1916. Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho ſtaba.

29. junija: Na wječorym wojownischczu je wobras na jenſtej froncze a na polnóznym kſchidle franzowſkeje fronty pochikowanje tón ſamy, kaž prjedawſchi dźeń; wupady njepſchećelſkich patrouillow a ſylnischich pěſchich wotdźělenjow, teho runja wupady ſ dymom ſu pſchiběrale. Wſchudże je ſo njepſchećel wotraſał, dymowe ſołmy bjes wuſpěcha wostachu.

Też na naſchej froncze k polnozy wot Aiſny a w Champagni, bjes Auberive a Argonnami, franzowſka artillerija žiwje tſělesche, tu ſo ſtabſche nadběhi lohko wotpokaſachu.

Na prawym brjohu Maaſy bě k dołhemu wječorej wot Thiaumontſkeho wobtwjerdźenja małe wojowanje mjes pěſchkami.

Na ranſchim wojownischczu ſo ruſke nadběhi někotrych komanijow mjes Duhatowku a Ssmorgonom ſ naſchim ſawěranſkim wojenjom rosraſychu. Pola Gneſiczow (k ranju wot Ljubcze) jene ruſke wotdźělenje jene njepſchećelſke ſepjeranischczo k ranju wot 15mjena dobu, 2 offiźerow a 56 muži ſaja a dwě maſchinſkej tſělbje jedyn minymjetak ſebra.

30. junija: Na wječornym wojownischczu naſchi wojazy też ſchera w nozy jendźelſke a franzowſke wupady na někotrych měſtach, pola Richebourga, ſ hnydomnymi napſchećiwymi nadběhami raſychu.

Njepſchećelſke dymowe nadpady ſu bjes wuſpěcha dale wjedu. Sylne artilleriſke tſělenje ſe ſaſtawkami dale traje.

K krótkemu ranju wot Tahure pola kubla Maiſon de Champagne ſu poſtupowaze franzowſke wotdźělenja krwawnje wotraſachu.

Na lěwym brjohu Maaſy ſu pſchi hórzy 304 ſa naš pſchihódne ſtupanje dozpi.

Na rězynym prawym brjohu pěſchzy njewojowachu.

Wſcho hromadźe je ſu pſchi naſchich wuſpěchach wot 23. junija pſchi wotraženju wulkich franzowſkich napſchećiwnych nadběhow offiźerow, 3200 muži ſajalo.

Hejtman Boelcke je wječor 27. junija pola Thiaumontſkeho dźewjatnate njepſchećelſke lětadło wottſělił, leutnant Parſu k polnozy wot Peronne 29. junija pjate. Pola Boureilles Argonnach) ſu franzowſki dwojotſěſchnik ſ wobaranſkim tſělenm dele ſwjedźe.

S ranſcheho wojownischcza njeje wothladane wot nam pſchineho wojowanja pola Ilſenſkeho jězora (k krótkemu wječorej Dwinſka) niczo ważne powjedźicz.

Wójſko generala ſ Linſingena: K krótkemu ranju wot Linjewki pſchećzne nadběhi Ruſſow, kotrychž běchu naſchi wojazy ſ nowa hrjebjow cźiſli, bjes wuſpěcha wostachu. Pſches 100 muži je ſajalo, 7 maſchinſkich tſělbow ſu ſebralo.

Na balkanſkim wojownischczu njeje ſu położenje pſcheměnilo.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Dalſche poſtupanje Němzow pola Verduna.

Pjatk 23. junija ſu němſzy wojazy na cźole ſ 10. bayerſkim jim regimentom a bayerſkim cźélnym pěſchim regimentom po wuchnym artilleriſkim pſchihotowanju na hórſkim khribjecze „Symna a“ poſtupowali, Thiaumontſke panzerowane wobtwjerdźenje wſali wjetſcheho dźěła wſhy Fleury ſmozowali, też k połodnju wot je ſu krajina dobyła. Pſchi tym je ſu 2673 muži, mjes 60 offiźerow ſajalo. Franzowſke napſchećzne nadběhi ſu ſu ſche dny wſchě wotpokaſale. B.

Sranjenje jeneho bayerſkeho prynza.

Bayerſki prynz Hendrich, jedyn wuj bayerſkeho krala, je ſu pſchi nadběhu na Fleury na ruzy a hłowje ſranił. Jeho rany pak ſu njeſdadźa ſtraſchne być. Hdyž wón do Minchowa pſchijědże, móżeſche wón ſe żeleſnińſkeho woſa ſam k automobilej hicź, ſ kotrymž ſu wón a jeho macź do Wittelsbachſkeho hroda dowjeſe. D.

Jendźelſke wójſko chce pjecza pſcheczíwo Němzam poſtupowacź.

Franzowſojo ſu dla dobyczéřſkeho poſtupowanja němſkeho wójſka pſched Verdunom we wulkich ſtaroſczach. K ſměrowanju ſtruchleho luda je wójnſki miniſter Briand prajił, ſo je ſu jendźelſke wójſko nětko na najwyſchſche poſtylnilo, a ſo je ſ najlěpſchej artilleriju a njedoczerpajomnej munizíju wuhotowane. Hodźina ſkutkowanja je ſu pſchibliżiła. Na wuſpěchu jendźelſkeho poſtupanja njeje dwělowacź.

Generalny leutnant Pris w nowinach „Populaire de Nantes“ praji: Wot ſeptembra jendźelſki generalny ſtab na poſtylnjenju wójſka dźěła. Wot 10 měſazow w Jendźelſkej dźeń a nóz wuziwaju, ſo bychu poſtupanje pſchihotowali. Stejimy pſchi kritiſkim wobroczenju. Verdun dyrbi ſu położicź. Poſtupanje Jendźeleźanow po tajkim w dobrej hodźinje pſchińdże. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

29. junija: Pola Iſwora w Bukowinje naſche wotdźělenja jedyn ruſki jěſdny regiment roſpjerſchichu. W krajinje k ranju wot měſta Kolomeje njepſchećel w ſchtyrzecźikilometrow ſchěrokej froncze ſwoje nadběhi woſpjetowaſche. Pſchi njemdrym wotměnjawym wojowanju ſu woporniwemu ſapſchimanju pſchikhwatazych reſerwow poradźi, pſchewahu mějazeho pſchecźiwnika w pſchimanizy wotraſyć, tola dyrbjeſche ſu ſkónczenje we wječornych hodźinach dźěł naſcheje fronty k Kolomeji a k połodnju wot tam wróczo wſacź. W Dnjeſtrowej ſekli k polnozy wot Obertyna awſtriſko-wuherſzy wojazy dwaj ſylnaj ruſkaj nadběhaj wotpokaſachu.

Runje tak ſu wſchě poſpyty njepſchećela njeporadźichu, kotryž chzyſche k wječorej wot Nowo-Poczajewa tamniſche w naſypach ſtejaze wotdźělenja Eperjeſkeho pěſcheho regimenta cźiſło 67 cźiſmyć.

Italſke wojownischczo: Wczera ſu Italſzy poczeli, do naſcheje fronty na Doberdowſkej wyſokej ruminje żiwiſcho tſělecź. Wječor wjele cźeżkich batterijow pſchecźiwo horje San Michele a San Martinſkej ſtronje ſobu dźělachu. Hdyž bě ſu tole tſělenje po zylej wyſokej ruminje wuſpſchestrěło, njepſchećelſka infanterija k nadběhej pſchećze. Na to ſu woſebje pola hory San Michele, pola San Martino a k ranju wot Venigliano ſylne wojowanje roswi, kotreż hiſchcze dale traje. Wſchě njepſchećelſke wupady ſu ſ dźěla ſ napſchećiwnymi nadběhami wotraſychu. Pſchi Goricźanſkim pſchedmoſcze ſu Italſzy ſ połodnja do naſchich hrjebjow dobuchu, tola ſu ſ nich ſaſo wucźiſnychu.

Mjes Brentu a Eczom njepſchećelſke wotdźělenja na wjele měſtnach nadběhi cźinjachu, kotreż ſu pola hory Cebio, k polnozy Poſinineho dola, pſchi horje Teſo w Brandſkim dole a na Zugnaſkim khribjecze wotraſychu. Pſchi tychle wojowanjach nětko 200 muži ſajachmy. B.

Rußojo měſto Kolomeju wobſadźili.

S awſtriſkeho nowinſkeho kwartéra ſu 29. junija powě: Prjedy hacź ſu awſtriſke wójſko ſ raniſchogaliziſkeho měſta Kolomeje wróczo wſa, ſu zyły dźeń ſ ruſkej pſchemozu wojowaſche, kotraž ſu po ſylnym artilleriſkim pſchihotowanju ſ Dnjeſtroweje ſekle pola Njeſwiſti hacź k Czormoſchinemu dokej k generalnemu nadběhej wu-

wali. Mjes tym so pola Njeswiski awstrisko-wuherske regimenty njepschećelowy satraschny cžischeć wudžeržeć samochu, wjecžor na někotrych městnach žrjedžisna zosasche, kotraž bě s njepschestawazymi, pschezo žo wospjetowazymi njepschećelowymi nadběhami a w pschimaržy s kolonnami, do hrjebjow žo dobywazymi, wustaka. Na to žo poruczi, na Kolomeju a do hornjeho Czeremoschineho doka wróczo czahnyć. Pola Iswora je žo jedyn ruski jěsdny regiment rospjerschik. B.

Italske wojownischczo.

Hižo psched tydženjom ruske wójnske rosprawy powjedžichu, so žu žo awstrisko-wuherske požylnjenja s italskeje fronty na galiziske wojownischczo pschinjesle. Dla wotwjesenja wójskowych wotdželenjow s italskeje fronty pschećiwo ruskemu wójsku, hdyž žo wone nětkole nusnischo trjebaju, je žo awstriske wójsko pohnuło, dźěl fronty na italskim wojownischczu mjes rěkomaj Adige (Ecž) a Brentu wróczo wsacž a s tym dźěl kraja, kotryž běchu Awstriszy wobžadžili, Italskim pschewostajicž. Rosprawa awstriskeho generalneho staba wo tym powě:

Dla sakhowanja nascheje polneje žwobody k skutkowanju je žo nascha fronta na wojownischczu mjes Brentu a Adigom s městnami pschikrótschila. To je žo bjes njepschećelowje wědomosče, bjes sadźěwka a bjes schkodowanja pschewjedlo. L.

Italske wójsko je na to se sakitanja k postupanju pschenuć mohło. Italska wójskowa rosprawa wot 27. junija praji:

Mjes Adigom a Brentu žmy njepschećela dale sa pjatami pschesćěhali. Wón naž se seržjedženym tšelenjom daloko doža-hanych kanonow a se sažaklym pschećiwjenjom žwojeho sadnjeho wójska sadžerženć pyta, kotrež žo na czežko pschikhódnych městnach wotměnjaweje krajiny sahnjedžuje a je s wjele maschinskimi tšelbami wobrónjene. o We Vallarsu žu naschi wojazy wežera žylne varžypy w Mattassone a Anghebeni dobyli a dobycze hory Lemerle dokonjeli. Pschi Posininej fronče žmy poždledneje njepschećelowe wotdžělenje s polodnischich hórkow a s hory Aralty wotehnali. Naschi wojazy žu rěczku pschekroczili, Posinu a Arsiero wobžadžili a poczinaju na polnózných dokowych hórkach postupowacž. Na wyžokej runinje Ssedmich gmejnow je nascha infanterija, psched kotrejž jěsdni khroble wupady czinjachu, liniju Punta Corbin, Corbin—Treschno-Conza a Fondi-Cesuna (k krótkemu wjecžorej wot Asiago) doždahnyke. K dolhemu ranju žu Roski dol pschekroczili a horu Fiaru, horu Taverle, Kónzaty kehel a Zimudella Saette wobžadžili. Na prawym kschidle žu naschi khrobli alpinszy wojazy po žylnym wojowanju Zinu della Caldiera a Zinu della Campanella k polodnju wot tam s nadběhom wsali. Na zykej fronče, kotruž žmy wobžadžili, žmy wjele dopokasnow njepschećelowcho pschinarodžneho barbarstwa nadeschli.

Arsiero je s wohnjemi wupuszene, Asiago a druhe kčžejaze města žu žo do kurjazych rospadankow pscheměnile. We wokolnoscži hory Magneboschi czěla něhdže 100 naschich wojakow czělnahe w blócze namakachmy. W Suganaskim dole njeje žo położenje pscheměnilo. W hornim Vandi žo Tagnalaska strona wobžadži. L.

Pomozny kschižak „Citta di Messina" žo potepik.

S Parisa Havaska telegrafowarnja powě: Rano 23. junija je jedyn awstriski podmórski czołm w Otrantowskim kanalu italski pomozny kschižak „Citta di Messina" potepik. Saniczak „Fourche", kotryž kschižak pschewodžesche, podmórski czołm nadpadže, kotryž žo pod wodu shubi. Bórsy po tym žo na tym samym městnje saniczak s jenym torpedom trjechi. Skoro zyla wobžadka je žo wukhowała.

Wot 15. meje hacž do 15. junija žu njepschećelske podmórske czołmy 21 italskich łódžow potepike. L.

Dla wulkeho stracha, kotryž pschewożenju wojakow w žrjedžosemskim morju wschědnje hrosy, schtworoswjask někotre eskadry wójnskich łódžow hromadu sczehnje, kotrež dyrbja wojerske transporty pschewodžecž. Tutym eskadram też japanske wójnske łódże pschižkuscheja. B.

Wójna s podmórskimi czołmami w žrjedžosemskim morju.

S mužstwa parneje łódže „Sardinia", kotruž je jedyn awstriski podmórski czołm w žrjedžosemskim morju potepił, je žo jedyn matrosa do Londona wrócził. Wón powjeda: Podmórski czołm bě noweho typa bjes periskopa a měješche sady a prědku jenu kanonu. Podmórski czołm sa parnej łódžu, kotraž czekanyć pytasche, s 20 milowskej spěschnoscžu jědžesche. Wukhowani žu krótko po potepjenju žwojeje łódže hischcże dwójzy wubuchnjenje žłyscheli, s žudźicž, so je podmórski czołm hischcże dwě druhej łódži pot

Ruska wójnska rosprawa.

27. junija: Na wjecžornej froncže bě pola Rigi a Ilz pschedmosta artilleriske wojowanje. Na někotrych městn pschecželska infanterija postupowacž spyta, tola žo lohko wo Pola Dwinska njepschecžel bjes wuspěcha nadběh sczini. czelszy létarjo na Dwinsk na někotre městna bomby Wežera wjecžor Němzy k polnozy wot Mjadźiolskeho jězora schich hrjebjow s czežkich a lohkich kanonow tšelachu, druhdy stronow mjes Dolžinskim a Welischczowskim jězorom. Pol běh sczinichu, tola žo s naschim tšelenjom wotpokasachu. žo wospjetowachu, tola žo kóždy krócž rosraschu, njepsch pschezo s nowa do žwojich wukhodnych hrjebjow wróczo Skónczuje dyrbjesche žwoje nadběhi spuschczicž.

Na drósy wot Ssluzka Němzy w nozy k 26. junijej spytachu. Njepschecžel pola kubla k krótkemu wjecžorej wot a k dolhemu wjecžorej wot Waganowskeho jězora nadběhi czi Jemu žo poradži, na Schczarinym brjosy postupowacž, w žo saž wróczo sczischcza a my žwoje prjedawsche stejischcz wobžadžichmy.

Na froncže Kolki—Bohuschowka nad Stochodom we Wo njepschecžel njepschestawajzy do naschich stejischczow s czežkich now tšela. Dale k polodnju infanterija a artillerija wojuje. Njeswiska (15 kilometrow k krótkemu wjecžorej wot Luzka) artillerija jeneho awstriskeho létarja dele tšeli; létar a wobs wać fraujenaj do naschich rukow padnyschtaj.

Pschi žrjedžnej Strypje (w Galizisker) njepschecžel na trych městnach s czežkich kanonow tšela. 25. junija je nasch leutnant Orlow, kotryž žo tutón dźeń druhi krócž do powětr schczi, jeneho njepschecželskeho létarja, 2400 metrow wyžoko w dele swjedł; wón jeho nusowasche, blisko wžy Podhajz k semi sjecž.

W stronje k wjecžorej wot Czernowiz naschi wojazy njepsch pseches rěczku Dubowjez czižnychu, kotraž žo pola Sablotowa polodnja do Dnjestra wuliwa.

Po poždlednjej rosprawje je liczba jatych a wójnskeho dobytka, s wójskom generala Brußilowa dozpita, pschibyw Wot 4. hacž do 22. junija je do naschich rukow padło: 4031 offizi njes nimi generalojo a offizerojo, 194,041 wojakow, 219 kano 644 maschinskich tšelbow, 196 bombymjetakow, 146 artiller wosow a 38 žwětlomjetakow.

Jako pschikład nawalneho khrobolenja naschich donskich kow žo hischcże žlědowazy podawk powě: Pschi pschekhodże p Dnjester pola Ssnodinowa dźěl kosakow rěku czělnasy pschek chu, jenož tšelbu w ruzy. Rěku pschepkuwawschi žo do njepsche s bajonetom dachu, dźěl s njeho sakalachu a druhi dźěl sajachu. byte stejischczo dżerżachu, hacž poždylnjenje dóndże. B.

Rußojo zyku Bukowinu wobžadžili.

Po rosprawje ruskeho generalneho staba žu Rußojo Kim ling a Kuty dobywschi zyku Bukowinu do žwojeje ruki dostali.

Napschecžo temu awstriska rosprawa praji, so žu Awstri Rußow pola Jakobeny w polonischej Bukowinje a pola Ku we wjecžornej Bukowinje wotpokasali. B.

Rußojo w Czernowizach.

Wuherske nowiny „Az Est" wo ruskim knjejstwje w Bukowi pischu: Prěni direktny czah s Odeży do Czernowiz njedželu w pschijědże a jenož wojakow pschiwjese. Ruski komandant pschek zow napominasche, so bychu sa 48 hodžin žwoje klamy wotewr Dekelž žu pschekupzy s wjetscheho dźěla czekli, je jich jenož malo tejle pschikasni czinilo. Ruska wyschnoscž pyta temu sadžewacž by wobydlerstwo s města czěkało, wožebje pschi rumunskich njes žo krucze strażuje. Ruska wyschnoscž žo salubja, so może kóž s měrom dale w Czernowizach žiwy bycž, a so žo nichtó njetrj wo žwoje žiwjenje a samoženje bojecž. (Voss. Ztg.)

Sserbske regimenty w Bukowinje?

Winske nowiny s Bukaresta powjedża: Kaž s dowěrneho žó shoninny, staj njes ruskim wójskom w Bukowinje też diwaj žerbs regimentaj. B.

Jene ruske lětadło ßo w Rumunskej sebralo.

ene ruske lětadło, kotrež bě ßo sabłudźiło, je w Rumunskej Botosani na semju dele slecziło. Rumunska wyschnosćz je jo Lětarjej staj ßo sajaloj. Wonaj běschtaj, kaž wudawataj, nad Dornavatru wobhladowaloj a staj chzyłoj do Radauza so byschtaj tam ważnu rosprawu podałoj. Dokelž bě ßo sa ßo do deschcza dało, staj ßo sabłudźiłoj. Lětarjow ßu do sta dowjesli. (Voss. Ztg.)

Kak Japanska Ruska s munizija sastaruje.

umunske nowiny powjedźa: Pod napißmom „Japanska mu- fabrika sa Ruska" je franzowski póßłanz w Tokio, Gerard, tit Journal" nastawk napißał, w kotrymž ßo praji, kajke munizije je Japanska Ruskej hižo podawała. W poßledźesć měßazach je Japanska s hromadami tselby, granaty, u, uniformy, schkórnje a druhe wězy do Ruskeje błała. Zyła ka je hobrska munizińska fabrika, kotraž jenicźzy sa Ruska Po zibirskej żelesnizy ßo kóždy tydzeń hobrske hromady mu- o Ruskeje woża. Wot Rigi hacź do Czernowiz pschi fronczе a artillerija a japanske granaty dźěłaju. D.

Hubjene amerikanske tselby.

ruskich nowinach „Nowym Wrjemjenju" ßo na to wobczе- tselby, kotrež ßu Rußojo s Ameriki dostali, njejßu niczo Wone ßu s tak hubjeneho worzla dźěłane, so ßo hižo po utselach njehodźa dale trjebacź. Też granaty s amerikanskich o mało schkody mjes njepschczelemi naczinjeja. B.

ednik irskeho sběžka, Casement, ßo k ßmjerczi saßudźił.

aż bě do prědka widźecź, ßu srjadowarja poßledujeho irskeho Casementa, wjelepscherady winowateho spósnali a jeho rczi saßudźili. B.

Njeměry w Rumunskej.

umunska je po wyßokich płaczisnach pschewjele žita do wu- wuwozyła, tak so nětko sa jejne ßamßne wobydlerstwo žito ha. W Galazu je k njeměram dla drohoty doschło, pschi ßu wojazy do sozialdemokratiskich njeměrnikow tseleli. Po wowych rosprawach je komandant wupóßłanych wojakow, ulody leutnant, pschikasał, tselecź, prjedy hacź je lud napo- so by ßo roseschoł; też ßo njeje s luda prjedy tselało. acowskeho, wjednika rumunskich sozialistow, ßu po pschikasni eho ßuda w Bukarestu sajeli. W Bukarestu je ßo generalny ako protest pschecziwo dźerżenju wyschnoszow a wojakow zu wuwołał. Hacź dotal je 10 dźěłaczerjow na ßwoje rany o. Nowiny rumunskemu knjeżerstwu prorokuja, so je u nusu sawinowało, dokelž je pschewjele żiwnosczе s kraja cź dało. B.

Mobilisazija jenecho rumunskeho armeekorpsa.

karestske nowiny powjedźa: W wczerawschej rumunskej radże, kotraž bě ßo w kralowskim hrodże seschła, je ßo wob- schtwórty rumunski armeekorps dla schkitanja rusko-rumun- esy mobilisowacź. Tutomu korpsej pschißłuschazy offizěrojo, u w tu khwilu na dowoleńzy, dyrbja ßo hnydom k ßwojim tam podacź. Żelesniske czahi na stronu do Pascani ßu żazymi reservistami napjelnjene. D.

00,000 Arabskich ßo w Toulonje na kraj wußadźiło?

aseler Nachrichten" s Barzelony powjedźa: Spanske no- Banguardia" ßu s franzowskich mjesow powjesczе dostałe, so 00,000 Arabskich do Toulona pschiwjesło. Woni ßu ßo u, Algieru a Marokkoskej wot měßaza měrza wuwuczowali. L.

Wotpad Mekkaskeho scheicha.

Kaira ßo powě: Italske nowiny pißaju, so je Mekkaski ot turkowskeho sultana wotpadnył a wuwołał, so je nje- h. D.

Wójnske pschihoty w Amerizy.

adonski „Daily Telegraph" s New-Yorka powě: Jeli so by e s Mexikom doschło, by president hnydom 250,000 dobro- o sa wójsko pytał. Wójna by ßo w dwěmaj cźaßowymaj maj wjedła. Doniž njebychu milizy a dobrowólnizy wu- byli, měłe ßo jenoż mjesy sakitowacź. Hakle nasymu, hdy by wscho sa wulki stork hotowe było, by ßo nalwał do Mexika sapo- czał. Rubjeżniski wjednik sběžkarjow, Villa, je ßo mjes tym s mexi- kanskim presidentom Carranzu sjednał. Wón je ßwoje rubjeżniske czrjódy s Caranzowym wójskom sjednocził. U. T.

Villa mjes tym dale rubi. Wón je s 236 muži ßylnej czrjódu amerikanske ßydlischczo w Bon Avanturje a El Valle w stacze Chihuahua nadpadnył. Domy kolonistow je wón wurubił a wu- puscził. Żony a holzy ßu ßo wumozowałe. Rubjeżnizy ßu 37 hólzow a 5 holzow jako sastajenzow do hór ßobu wsali. G.

Schkodowanje amerikanskeho wójska w Mexiku.

Amerikanske wójsko, kotrež je 15,000 muži ßylne pod genera- lom Pershingom do Mexika saczahnyło, so by rubjeżniske czrjódy generała Ville khostało, je pschi dotalnym wojowanju pieczа něhdże 9000 muži shubiło. Pola Carrizola ßu Mexikanszy, hdyż Ameri- kanszy s nimi jednachu, jene wotdźělenje amerikanskich jěsdnych na pscheradniske waschnje nadpadli a sforo wschitkich jěsdnych morili. Jenoż mała liczba je ßo wukhowacź mohła.

Po Parižskich powjesczach ßu Amerikanszy psched lěhwo wójska presidenta Carranzy pola San Antonio pschicźahnyli. Carranzowe wójsko pod roskasowarstwom generała Trevina steji a je Ameri- kanskim pucź salehnyło. B.

Wupuscźenje amerikanskeho konsulata w Torreonje.

Amerikanszy poddanjo ßu nětkole w Mexiku we wulkim stra- sche. Mexikanszy na nich nadpady czinja a jich pschesczěhuja. W Torreonje ßu knjeżerstwowi wojazy a wobydlerjo s měschcza- nostu na czole amerikanski konsulat wupuscźili. B.

Roosevelt na wjerschku dobrowólnikow pschecziwo Mexiku.

New-Yorkske nowiny pißaju, so ßo prjedawschi president Roosevelt wo to prózuje, so bychu jeho sa generalneho majora po- mjenowali. Wón chze 12,000 muži hromadu swjesczе, s kotrymiž chze pschecziwo Mexiku do wójny czahnycź. L.

Dawkowe pschirażki

staj pruski krajny a semjanski ßejm pschiswoliloj. Wobaj ßejmaj staj ßwoje wuradźenja na 30 dnjow wotstorczilo. B.

Liebknechta k khostarni na 2½ lěta saßudźili.

Sozialdemokratiskeho sapóßłanza dr. Liebknechta je wójnski ßud dla spytaneje wójnskeje pscherady poczeżeneje njepoßluschnosczе a spjeczowanje pschecziwo statnej mozy k khostarni na 2½ lěta saßu- dźił. Kaž je snate, bě ßo Liebknecht, kotryż bě dźěłanski wojak, w Barlinje zywilnu drastu wobleczeny pschi jenej sakasanej ludowej shromadźijnje pod holym njebjom wobdźělił. Wón bě tam pschec- cziwo wójnje wótsje rěczał a ßo polizistej, kotryż jeho saja, spje- czował.

Pschi wußudźenju bě ßo sjawnosczе wusamkła. Pschi wobmě- rjenju khostanja bě ßud ßo s měnjenjom wodźicź dał, so ßo Lieb- knecht njeje s njeczeßneho smyßlenja pscheschol, ale so je politiska rospyrjenosczе s pohnuwadłom k jeho pschestupjenju była. Tuteje pschiczinu dla je ßud najnižsche khostanje postajił a wot teho wot- hładał, Liebknechtej czeßne prawa wotrjez. Liebknecht móże ßo pschecziwo wußudej powołacź. D.

W Barlinje ßu ßo ßrjedu sa sapóßłanza dr. Liebknechta s pschi- czinu jeho saßudźenja demonstrazije wotmětе. Polizija je něhdże 30 woßobow sajała. G.

Roskora mjes němskimi sozialdemokratami.

Shromadźisna sozialdemokratiskeje strony sa Wulkobarlin je dotalne pschedßydstwo, kotrež ßo k poměrnej sozialdemokratiskej stronje, kotraž ma w khěžorstwowym ßejmje wjetschinu, dźerżesche, wotstronila. Na jeho město ßu ßo ardikalni, towarschnikaj Adolf Hoffmann, Stadthagen a towarschniza Rosa Luxemburgez wuswo- lili. Po měnjenju pschedßydstwa sozialdemokratiskeje strony tajke wólby sa czaß wójny niczo njepkacza. B.

Ze Serbow.

— S medaillu Bjedricha Augusta je ßo wothładał khorych Pawoł Schibak, ßyn radźiueho lambory Jana Schibaka w Budy- schinje, wusnamjenił.

— (Khostanz czeknył.) Duzy po pucźu se ßudnistwa, hdźež běchu jeho ßudźili, do krajneho jastwa je jedyn khostanz, kotryż bě

tam samĕsczeny, cźeknył. Wón je ßo do Wowujowskich stron shubił. Hacź dotal ßu podarmo sa nim ßlĕdźili.

— **(Mĕsto Budyschin chze Tuchorski lĕß pschedacź.)** Po namjecźe mĕschczańskich sastupjerjow je ßo Budyska mĕschczańska rada rossßudźiła, Tuchorski lĕß rospschedawacź. S njeho móża ßo pola a luki dźĕlacź, rada by tęż zyły lĕß do jeneje ruki pschedała.

— **(Pschenajecźe ßada pschi krajnych drohach.)** Sakske ministerstwo junstkownych należnoschćow je do pschecźa Budyskeje mĕschczańskeje rady w nastupanju pschenajecźa ßadowego wuźitka statnych drohow swolilo. Ssadowy wuźitk ßmĕ ßo jenoź po malych wotdźĕlenjach malym wikowarjam pschenajecź, jenoź na pißomne samolwjenje ma ßo dźiwacź a jenoź tajkim woßobam ma ßo ßad pschenajecź, kotsiź najbliźe bydla a ßo na to swjasaju, so jón we wokrjeßu abo tola w Sakskej po tunjej płacźisnje pschetrjebarjam pschedawaju.

— Na mĕstno hajnistkeho mischtra Bluhma, kotryź ßo 1. julija na ßwoje nowe sastojnstwo poda, je mĕschczańska rada nĕtźischeho wyschscheho hajnika Münchhoffa s Lauchhammera wuswolika. Doniź tutón ßwoje sastojnstwo njenastupi, budźe jeho rewĕrski hajnik Lehmann sastupowacź. Tutón budźe kóźdu póndźelu a pjatk we Wujeźkowskej hajnkowni pschitomny a budźe wot 8 hacź 11 hodźin sastojnske należnoscźe rjadowacź.

— **(Pschedstejaze sapißanje ziwnoscze.)** Pschedßyda wójnskeho seźiwjerstwa, s Batozki, je sdźĕlił, so je ßo wobsnmkło, ziwnosć w mĕstach a na wßach sapißacź. Sapißanje smĕje ßo hakle sa nĕkotre njedźele. Tak dołho hacź wójna traje, budźe ßo sapißanje s khwilemi wospjetowacź.

— **(Nowe srjadowanje mjaßowcho pschetrjebanja.)** Sa cźaß wot 10. julija hacź do 3. septembra ßo mjaßowe snamki wudawaju. Na jedyn tydźeń kóźda psches 6 lĕt stara woßoba 10 mjaßowych snamkow na 500 gramow (1 punt) mjaßa, kołbaßy, połcźa, tuka abo na 1000 gramow (2 puntaj) dźiwisnowcho mjaßa, cźelazeje a ßwinjazeje hlowy abo na 1000 gramow (2 puntaj) mjaßowych konserwow w tysach dostawa. Dźĕcźi pod 6 lĕtami połoju tychle dźĕlbow dostawaju.

Bjes snamkow ßmĕdźa ßo kupowacź kanikle, pjerisna, nohi, koscźe bjes mjaßa, kaldony, płuza, cźrjewa, krjósk, schlink, mosby, howjase a skopjaze hlowy, dale dźiwisnowy drobcźk s wutrobu, jatrami, hlowu, schiju a bokami.

— **(Starobna renta po dokonjanym 65. lĕcźe.)** Sakoń, po kotrymź ßo starobna renta hiźo po dokonjanym 65. lĕcźe wuplacźuje, je wot 1. januara 1916 do mozy stupił. Duź móża wschitzy sawĕscźeni, kotsiź ßu 65. lĕto dokonjeli, doscź snamkow lĕpili a cźakanski cźaß dokonjeli, żadanje na starobnu rentu pola pschißłuschneho sawĕscźeńskeho hamta samolwicź, njedźiwajzy na to, hacź ßu hischcźe k dźĕlu khmani abo niz. Pschi samolwjenju ßu ßobu pschinjescź: Poßlednja kwitowanska khartka, sliczenske wobßwĕdczenja a kschcźeńske wopißmo.

— **Powyscheny póstski tarif** hiźo 1. augusta 1916 do mozy stupi.

— **(Schcźipanje jahodkow.)** Po wosjewjenju wyschnoscze ßmĕdźa ßo holandske jahodki hakle wot 5 julija, maleny wot 15. julija a prußnizy wot 1. septembra schcźipacź.

— **(Srjadowanje wobkhada s wolijowymi płodami.)** Po wukasu swjaskoweje rady ßmĕ kóźdy płahowaŕ wolijowych rostlinow (lena, ripika, ßlónczných rózow, żonopa atd.) 60 puntow s tutych płodow sa ßwoje hospodarstwo pschetrjebacź. So by ßo tale dowolnoscź snjewnźiwała, ßmĕdźa mlynzy wolijowe płody jenoź s dowolnoscźu gmejnskeje wyschnoscze pschedźĕlacź. Dale ßmĕ ßo ratarjam s wolijowych płodow, kotreź ßu naplahowali, 35 puntow lanych woßuchow s zentnarja pschewostajicź. Płacźisna wolijowych płodow, kotreź wójnski wubjerk pschewosmje, je ßo powyschiła.

— **W poßedźenju wubjerka sakskeje krajneje kulturneje rady** je ßo wobsamkło, knjeźerstwu namjetowacź, so by ßo małym kormjerjam ßwini sa kormjenje dweju ßwini 6 zentnarjow pizowadłow pschewostajiło. Jene s tuteju ßwini mĕło ßo sa seźiwjenje wobkhadlerstwa a wójska wotedacź, druhe dyrbjało ßo ßwinjeczowemu kormjerjej wostajicź. Komunalne swjaski dyrbjale pizowadła, sa małych kormjerjow postajene, pschepytacź dacź, so by ßo ratarstwo pschecźiwo podawanju psches mĕru drohich a mjenje hódnych a strowoscźi schkódnych pizowadłow schkitowało. D.

— **Pschi domjazym rĕsanju a dorĕsanju w Sakskej** ma ßo po wukasu sakskeho ministra junstkownych należnoscźow w pschichodźe, kaź pschi druhim rĕsanju, mjaßowobkhadarjam kupowanske wobßwĕdczenje, wot skótwikowarskeho swjaska napißane, pschedpołożicź.

— **(Bĕrny sa seźiwjenje wobkhadlerstwa.)** Po wukasu [illegible] stwowcho kanzlera ßmĕ hacź na dalsche jena woßoba w[illegible] punt bĕrnow k jĕdźi pschetrjebacź, Woßobam psches 14 lĕt, w ratarstwje a w druhim cźeźkim dźĕle dźĕlaju, ßo dale w[illegible] połdra punta bĕrnow wostaji.

— **(Podrożenje zigarow.)** Dla powyschenja tobakowcho [illegible] ßo w bliźschim cźaßu płacźisny zigarow s najmjenscha wo p[illegible] dotalneje płacźisny podroża. Dźeßacź pjenjeźkowska zigara [illegible] pschichodnje 15 pjenjeźkow płacźicź.

— **(Wjedro w juliju.)** Knjes studijowy radźiczel pr[illegible] Lamprecht po ßwojim wobliźenju khĕtro wjele deschczowych [illegible] w juliju wocźakuje. Najsterje 7., 12., 13., 17., 19., 22., 24., 26., 27. a 31. dźeń julija deschczowe wjedro pschinjeße. Naj[illegible] sche deschczowe duy budźa ßnadź 13., 19. a 31. julija.

Se Ssokołzy. Na tudomnym żelesnistkim pschekhodźe [illegible] jedyn jenopschećny husarski sapschah na jĕsbje s Jaßońzy se żel[illegible] skim cźahom shrabnył. Pohoncź, jedyn husar, bĕ hischcźe w po[illegible] nim wokomiku spytał, psches żelesnizu pschejĕcź a bĕ hiźo [illegible] puschczenu sawjeru saßo horje sćahnył, hdyź spĕschny cźah, w [illegible] dźinach nimo jĕdźazy pschipucha. Wojak drje hischcźe samó, [illegible] s widlojtym wojom na bok storhnycź, tola wós ßo s cźahom shr[illegible] a ßo nĕhdźe 300 metrow ßobu wleczĕsche. Na ßboże bĕ ßo pschi [illegible] żenju hnydom wojo słamało, tak so ßo pohoncź a kóń ßobu [illegible] storhnyschtaj. Wojak se stróżelemi woteńdźe, kóń ßo jenoź [illegible] wobschkodźi.

S Draźdźan. 9. julija wjeczor wotmĕje ßo w „Ti[illegible] w Draźdźanach **hornjołużiski pomozny wjeczor** k lĕpschemu g[illegible] now Reichenaua a Markersdorfa pola Zitawy, kotrejź stej njed[illegible] se sliwkom cźeźko schkodowałej. Póbla nĕmskich krajanskich to[illegible] stwow ßo tęż ßerbske towarstwo „Cźornobóh" pschi pschedwjedźe[illegible] se ßerbskimi spĕwami a rejźmi wobdźĕli.

Se Zitawy. (Nashonjenje s zentralnym kupowanskim to[illegible] stwom w Barlinje.) Wo dźĕławoscźi zentralneho kupowanskeho [illegible] warstwa a s tym nastawazych wobcźeżnoscźach pschi wobstara[illegible] mjaßa je Zitawski wyschschi mĕschczanosta dr. Külz w poßled[illegible] poßedźenju mĕschczańskich sastupjerjow woßebje sajimawy [illegible] sdźĕlił. Wón wo nim rosprawjesche: 21. junija mózachmy 30,[illegible] puntow sarĕsanych hollandskich ßwini po pschimĕrjenej płacźi[illegible] dostacź. So by ßo tole mjaßo sa Zitawske wobydlerstwo dob[illegible] rano 21. junija zentralnemu kupowanskemu towarstwu w Bar[illegible] ßlĕdowaze telegrafowach: „Mamy 15,000 kilogramow ßwinja[illegible] mjaßa k ruzy, proschu, so by ßo dowolilo, jo s Hollandskeje p[illegible] wjesćź." — S dobom wójnskemu seźiwjerstwu prósтwu telegr[illegible] wach, so by wono zentralne kupowanske towarstwo namoln[illegible] pschiwos dowolicź. Wjeczor 21. junija wot zentralneho k[illegible] wanskeho towarstwa ßlĕdowazy telegram dóńdźe: Wobźarujes[illegible] so njemóżemy pschiwos 15000 kilogr. ßwini dowolicź. — [illegible] 22. junija ßym wójnskemu seźiwjerstwu znowa telegrafował: „[illegible] tralne mĕstno ßo prósтwje wo dowolnoscźi sapowjeduje; pr[illegible] je w ßamym padźe mjaßo do Jendźelskeje schło, proßymy wo t[illegible] by ßo pschiwos dowolił. S rossßudźenjom dyrbi ßo khwatacź." Hacź do 23. junija pschipoldnju njebĕ żaneho wotmołwjenja [illegible] wójnskeho seźiwjerstwa doschło. Mjaßo dyrbjach teho dla dźiw[illegible] na sapowjedźenu dowolnoscź podawarjej saßo do wole dacź."

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dla napißanja [illegible] mjeniteho lista, Mużakowskemu wokrjeßnemu komandej pośłan[illegible] bĕ kawnisti ßud ratarja Wilhelma W. s Blunja k jastwu na je[illegible] tydźeń saßudźił. W liscze ßo praji, so se swołan[illegible] do wójnskeje ßłużby w Mużakowskim wokrjeßnym komandze [illegible] prawdze njeńdźe, dokelź ßo nĕkotsi młodźi ßylni mużscy w Parz[illegible] wot wójnskeje ßłużby wotwlakuja a so ßo jenoź tym, kotsiź ßu [illegible] do wójska wsali, ßmĕja. Pschepytanje wokrjeßneho komanda[illegible] dopokasało, so wobcźeżowanje pißarja lista żaneho podłożka n[illegible] Pißmawustojny ßudnisti sekretar Kapusta bĕ na sałożku pschiru[illegible] pißmow k mĕnjenju doschoł, so je wobskorżeny bjesmjenity list [illegible] pißał, hacź runje bĕ ßwoje pißmo pschemĕnił. Wobskorżeny bĕ [illegible] pschecźiwo wußudej powołał, wudawajo, so njeje żaneje pschicź[illegible] kotroź mohła jeho pohnucź, wokrjeßnemu komandej tajki list [illegible] pißacź. Jeho sakitował sa to rĕcźesche, so bychu jeho wuwinow[illegible] dokelź mĕnjenje pißmawustojneho bjes druhich dopokasmow sa to [illegible] doßaha, so móhli wobskorżeneho sałudźicź. Tęż statny rĕcznik [illegible] winowanje namjetowasche, tola jenoź teho dla, dokelź nastupny [illegible] njeje dopokasanska liscźina. Ssudnizy mĕnjachu, so drje je [illegible] skorżeny list napißał, so pak ßo wón njehodźi jako dopokasa[illegible] liscźina wobkhladacź, wobskorżeneho teho dla wuwinowachu.

S Wojerez. Vizefeldwebel Marczin Nowak, ßyn tudomneho chownyho Nowaka, je ßo na leutnanta reservy powyschił. — Hesny kschiż je dostał dżeßatnik Jan Czerczik ſ Wulkeho Cziska.

S Hródka. Póndżelu je ßo pſched Hródkom ſ Barlinſko-horjelſkim ſpěſchnym czahom jedyn mużiki pſchejěł. Czah bě jemu owu wot cżěła wotjěł a cżěło ſlě roszychnował. Wo woßobje erwego njeje niczo ſnate. Po ſdaczu je wón ßmjercz pytał.

S Niſkeje. (Lawniſki ßud.) Gmejnſkemu pſchedſtejiczerjej J. Pakoſtnizy bě hamtſki pſchedſtejiczer we Wunſchowje 5 hriwnow ostanja napołożił, dokelż bě wón pjecza jenu żonu, kotruż bě jmił pſchi kradnjenju trawy pſcheßłapił, hospodował. Pſcheßłyſche-e ßwědkow pak pokaſa, ſo bě ßo wěz zyle hinak měła, a ſo wob-rżeny njebě pólny a hajniſki ſakoń pſcheſtupił. Duż jeho wuwi-owachu. — Baba T. we Wochoſach mějeſche ßo dla każenja domja-eho měra ſamolwicz. Njedżiwajcy wospjetneho napominanja njebě o wona ſ bydła jeneho ſnateho wotßalika. Wěz ſe ßwójbnej ros-ku ſwißuje. Wobſtorżenej pak ßo njehodżeſche każenje domjazeho ěra dopokaſacz; duż ju wuwinowachu.

S Trupina. Na leżownoſczi tudomneho kublerja Michała cholty kruſcheń ſteji, kotraż płody njeßy a ſ dobom druhi krócz ßa kżěje.

S Drobow. Tele duy jedyn wokolonoſcheŕ Maggijowe kóſtki o naſchej wßy pſchedawaſche. Mjes druhim też żiwnoſczerjej aſchczy ßwoju tworu poſkiczeſche. Hdyż bě ßo zuſy wotßalił, ßo aſchkezy dohladachu, ſo běchu ßo jene nowe mużaze wobleczenje, dyn cżaßnik a pjenjeſy ſhubile. Na wokolonoſcherja ßo hrěſcha, ſo te wězy kradnył.

Wußudżenja.

Lawniſki ßud. Żiwnoſczerka Theresa Kujazowa rodz. Ryczez je se Sréſchina a kublerka Auguſta Mucżerjowa rodz. Förſterez Raboz běſchtej ßo dla falſchowanja mloka wobſkorżiloj. Kuja-owa, kotraż bě do dobreho mloka pjaty abo ſchtwóryt dżěl wotſběra-eho mloka laka, ßo k 40 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k ja-owu na jedyn tydżeń ſaßudźi. Wußudżenje pſchecżiwo Mucżerjowej, otraż je ßwoje dobre mloko ſ wodu poczeńſchaka, ßo wotſtorczi.

Khoſtanſka komora. W Bartſkim hajniſkim revěrje 1. měrza owozny hajnik Bornemann ſ Dubeho hromadże ſ lěßnikom anczku ſ Barta a drjewarjom Balu ſ Dubrawki ſ fretkami dźiwje nikle honjeſche. Pſchi tym ßo Bornemannowa tſělba ſpuſcheczi, ſchróty Balu do lěweho ramjenja trjechichu. Dokelż dyrbjeſche Bala w Budyſkej khorowni hojicz dacz, wyſchnoſcz wo podawku oni a Bornemanna dla lohkomyßlneho czělneho ſranjenja wob-orżichu. Budyſki lawniſki ßud jeho wuwinowa. Statny rěczník pſchecziwo temu powoła. K nowemu ßudżenju njemóżeſche ala jako ßwědk pſchińcz, dokelż je ßebi nohu ſlamał. Krajny ßud pſcheßwědczenju dóńdże, ſo je Bornemann, kotryż je jako wob-adniwy tſělz ſnaty, bjes winy. Powołanje ßo teho dla ſaczißny, wuwinowanſki wußud ßo wobkrucżi.

Lětni czaß.

Kak kraßna, Bożo, je wſcha ſtwórba,
Kaj twojich nohow podnoſchk je,
Schat pyſchny je ßo ſwoblekała,
Ha wſchudżom knjeżi wießele.
Kak ßwjate ßu mi hory, doły
Kój Bożo, hdżeż ja ſtajam noſy,
Hdże twoje ſboże pſchewodża.
Ja widżu Cże na wſchitkich polach,
Na lěßach, horach, łukach, dołach
Wſchu poknoſcz twojoh' bohatſtwa.
Wſcho liſcze na tych ſchtomach, holach
Kak jaßnje, móznje prědnje:
Bóh, khwalcże Boha we wſchěch [wězach,
Wón je waſch Bóh a woſtanje".
Hdże rańſchej' roßy kapki ſtrowja:
„Bo dżakuj Bohu!" pominaja,
Wſch tebje a wſchěch żohnuje.
Bóh, wón je ſtudżeń wſcheje hnady
Bo jemu dowěř, njewěſch rady",
Kak żołma rěczki plußkoze.

Kak, Knjeże Bożo, wſchehomózny
Sſy bohacże naſch żohnował,
Sſy wulzy jara dobrocżiwy,
Ach! ſo by kóżdy dżak Cżi dak.
Schtoż dych a żiwjenje ma w ßebi
Na tutej wulkej kraßnej ſemi,
Wſcho ſeżiwja ßo wot tebje.
Nam hory, doły podawaja,
So jeho dobroty nam trjeba,
Duż ſa wſchitko my khwalmy Cże!

Haj, wießel ßo ty, moja duſcha,
Nad wſchitkej Bożej kraßnoſczu,
Daj Bohu dżak, wón jemu ßłuſcha
Sa jeho miloſcz, dobrotu.
Njech Bohu klincża jaßne hłoßy,
Kiż ſaßo dawa połne kłoßy,
Jědż kóżdej waczży wobradżi,
Haj ſjednocz'my ßo ſ ptaczatkami
A khwalmy Boha ſ khěrluſchemi:
„Budź Bożo dżak a khwalba Cżi!"

J. Kruża.

Přilopk.

* **(Khoſtanje ſa mlokowych panzarjow.)** Khoſtanſka komora w Osnabrücku je mlokoweho wikowarja Branda, kotryż je do jeneho lazareta mloko, po tſeczinje ſ wodu poczeńſchene, podawał, k jaſtwu na 4 měßazy a k 1000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. — Mlokowy wikowaŕ Steins bě mloko jenoż wo dżeßaty dżěl ſ wodu měſchał, wón měßaz jaſtwa doſta.

* **(Macz ßwoje dżěcżo ſatſělika.)** W Mylawje w Rudnych Horach dyrbjeſche jena żona ßwojemu mużej jedyn teſching ſ wo-bydlenja do ſahrody pſchinjeſcz. Żortujo ßo wona ſ tſělbu do ßwo-jeho na ſtólczku ßedżazeho jenolětneho dżěſcża ſaměri. Pſchi tym ßo na njeſboże kulka wutſěli a dżěcżo trjechi, kotreż ßo hnydom mori.

* (Sso tepił.) We Łobju ßo kumpajo je ßo jedyn wojak te-pił. Wón je ſ nětkotrymi pſcheczelemi hromadże do wody ſchoł a je pjecża Łobjo pſchepłuwacz chżył. Hdyż bě kruch płuwał, je na dobo wo pomoz wołał. Prjedy hacz móżeſche ßo wona jemu pſchi-njeſcz, je ßo wón ponóril a njeje ßo wjazy ſwjerſcha wody pokaſał. Jeho cżěło njeje ßo hiſchcże namakało.

* **Hrożazy ſtrajk hollandſkich ſahrodnikow.** W nětkotrych hollandſkich městach je k njeměram dóſchło, dokelż měſchczenjo żanych běrnow, mjaßa a druheje żiwnoſcże nihdże wjazy kupicz njemóżachu. Knjeżerſtwo je na to ſakaſało, ſahrodniſke a ratarſke wupłody do wukraja wuwoſcz. S tym ßo hollandſzy ſahrodnizy w ßwojej ſa-ßkużbje pſchikrótſcheni widża. Hollandſzy ſahrodnizy ßu wobſamkli, ſo njebudża niczo wjazy dżěłacz, jeli ſo ßo jim njedowoli, nowe běrny pſches mjeſy wuwoſcz.

* **(Wichory w Italſkej.)** Po Mailandſkich nowinach je w Novaraſkej provinzy ßylny wichor ſakhadżał. Novara je ßo póczrjeła. W Novarje, Vercelli a Lomellinje je krupobicże wulku ſchkodu naczinił.

* **(Paduſchſtwo na póſcje.)** Na póſtſkim hamcże w Pſche-myßlu je ßo póſtſki měch ſe 126 000 krónami ſhubił. Dweju pod-hladneju, mjes nimaj póſtſkeho pohonczja, ßu ſajeli.

* **(Hubjene żnjowe wuhlady w Franzowſkej.)** Jedyn ratarſki ßobudżěłacżeŕ Parižſkeho „Matina" piſche, ſo ßu w nětkotrych wo-krjeßach żnjowe wuhlady jara hubjene. Pola ßu drje ßo wſchě wobdżěłałe, tola żito hubjene ſteji a mało wunjeße. Na tym je wulka nałětnja włóżnoſcz a njedoſtatk hnojidłow winа. Wjazore hnojidłowe fabriki w krajinje leża, kotruż ßu Němzy wobßadżili. Druhe fabriki nětkole jenoż ſa hotowe pjenjeſy pſchedawaju, tak ſo mjeńſchi ratarjo njemóża wo połwjzu dróżſche hnojidła ſapłacżicz. Też dżěłacżerſke mozy njedoßahaju. Cżekujenzy ſ wobßadżenych krajinow a Belgiſzy njejßu ßo huſto jako khmani wupruhowali. Też pſchiſtajenje wójnſkich jatych je ſ wobcżeżnoſczemi ſjednocżene, dokelż ßo woni jenoż po wjetſchej liczbje wotedawaju.

* **(500 walow bawlmy ßo ſpalilo.)** Każ nowiny „Petit Pari-ſion" piſchu, je ßo w ſkładownjach w La Rochelle-a-Pallice w Fran-zowſkej 500 walow bawlmy ſpaliło.

* **(Wulke myſche wot kożaneho grata wotdżerżecz.)** Sa to ßo porucża, tukej abo wolijej, ſ kotrymż ßo konjazy grat maſa, něſchto teera pſchidacz, kotrehoż wón wulke myſche njemóża ſnjeſcz.

* **(Tſi woßoby ßo ſpalile.)** W Zündbergu w Awſtriſkej ßo twarjenja kublerja Aichera wotpalichu. Stara kublerka, jejna 32-lětna dżowka a jedyn cżeladnik ßu w płomjenjach ßmjercz namakali. Wſchě tſi woßoby ßu ßo jako ſwuhlene cżěła pod rospadankami na-makale. Kubleŕ je ßo ßmjertnje wopalił.

* **(Na wiſchnje njepieże wodu!)** We wulkich boloſczach je wóßomlětny ßynk pohonczja Neumanna w Rogawje wumrjeł. Wón bě wiſchnje jědł a ßo na to wody napił. Hnydom na to ſkhoriwſchi wón bórſy wumrje.

* **(Rubjeżnizy.)** W Lenzenhauſu w Schwajzarſkej ßu ßo pón-dżelu tſjo mużſzy ſ komornym woknom do ſpaniſkeje komory jakmoż-nika Schära nuts dobyli. Tón pſchi tym pſchepoſdże wotnczi a nje-móżeſche rubjeżnikam wucżekнуcz. Jedyn ſnich jemu hubu a wocży ſadżerża, druhaj jemu kluczе pjenjeżneho khamora ſe ſaka wſaſchtaj a 1331 frankow kradnyſchtaj, ſ kotrymiż ßo wotßaliſchtaj. Schär ßebi myßli, ſo ßu rubjeżnizy pacholjo, kotſiż ßu prjedy poka njeho dżěłali.

* **34 milijonow hriwnow wurjadnych wójnſkich wudawkow w Draždżanach.)** Draždżanſka měſchczanſka rada je ſa wudawki, kotreż ßu wójny dla trjeba, ſ nowa 4¼ milijona hriwnow pſchi-ſwolika. Sa tón ßamy ſamyßł pſchiſwolene pożczonki wſcho hro-madże nětko 34 milijonow hriwnow wucżinjeja.

Sbožowny lóšš.

(Wěrny podawk.)

(Pokračowanje.)

Bankownik bě šwěrnemu kanzlistej derje smyšleny. Wón jeho domjaze wobstejnosćze nimale šnajesche; pschetož jeho knihiwjednik bydlesche blisko njeho a šnajesche jeho bliže a rosprawjesche jemu junu wo kanzlistowych wobstejnosćach, hdyž dowěrnje mjes šobu hromadže powjedaschtaj. S teho cžaša měješche bankownik wulke šobučžuće ša tutu šwójbu. Ale nichtó njemóžešche šebi myšlicź. so je to tak šlě, dokelž šwoju nušu pšched woćžomaj druhich staroscźiwje potajachu.

S krótka, pšchedacže pjeczatšizeczi-schěšnakowšcheho loša wotkry nahle tu wěz a wotcźeže šawěschk, kiž bě hacž dotal bankownikej cźeźke cźinik, kanzlistowe šwójbne wobstejnosćze dokkadnje spósnacź.

Bankownik měješche lóš w ruzy a šastupi do knihiwjednikoweje jstwicźki.

„Hladajcźe ras, knjes Rózako, tole je mi runje khudy kanzlista pšchedak. Tam dyrbi tola nuša bycź."

„To je lědma hinak", knihiwjednik wotmolwi. „Scźe šnadź pytnyli, kak jeho staroscźe tlócža? Džešacź wašobow je tuta šwójba šylna, a ša nju dyrbja schtyri sta schěšnakow kanzlistoweje msdy we tutym drohim cžašu doššahacź!"

Bankownik njebě na knihiwjednika ſ zyka poskal, pschetož wón bě šo no něčžo druhe šamyšlik. Wón wobroczešche a wjercźešche lóš w ruzy a potom ke knihiwjednikej rjekny:

„Mi šo šda, so je to lóš, kotryž je dokho pola cźlowjeka leźał, kiž žaneho šdacža wo tej wězy měł njeje, šnadź je hižo dawno wucźehnjeny?"

„Tule je pošledni šapiš cźehnjenjow", knihiwjednik šnapschecźiwi. „Cžu pohladacź, kotre cźišło to je?"

Bankownik loššowe cźišło pomjenowa a pschedpoloži jemu tón lóš.

Knihiwjednik rjad licžbow wuloššowanych loššow pschelecža. Na dobo wša kanzlistowy lóš, položi jón pódla šapiska, pschiruna licžbu a potom wješeły rjekny:

„Knjes bankowniko, wy macže prawje! Lóš je wucźehnjeny a to ſ dobytkom!"

„Schto wy prajicźe?" bankownik šawoła a pschiskoczi, so by šo wo tym pschešwědčžił.

„Hladajcźe wy šam!", knihiwjednik rjekny. „To je hižo pjecź lět, so je lóš džešacź tyšaz schěšnakow dobył, a so je stary muž šlepy, ſ tym šo to wujašnjeje, so je wón lóš tak krucže khował a so njeje na pschirunanje šebi pomyšlił a so je tutón dobytk tak dokho njeschěhnjeny ležo wostał. Jeho džěcźi wschak šame niczo njewjedźachu wo tym, so ma starz tajki lóš w rukomaj."

Wobaj, bankownik a jeho knihiwjednik, šo wješeleschtaj a na šo hladaschtaj.

„A schto nětkole?" na pošledku knihiwjednik šo wopraša.

„To šo zyle šamo rosumi, so dnbytk mi nješłuscha, ale kanzlistej, to je zyle wěste", bankownik rjekny; „potom je druha wěz, so tež statna pokkadniza te pjenjesy pokne wupłacźi, hdyž šo jej tónle lóš wróczo da. Dóńdźcźe tam wy hnydom šam!"

Knihiwjednik bě jara špěschny muž, kiž niczo pomaku njeczinjesche, ole džeńša bě najšpěschnischi!

Nětkole bankownik wješeły ša nim hladasche, pschetož wón bě hižo na drósy, duzy do ſ[illegible]zneho ministerstwa.

„Sawěscźe njeje lokomotiwy", bankownik wješele šo pošměwajo šebi šamemu rjekny, „kiž je špěschnischa dyžli wješela wutroba, hdyž luboscź maschinu cźeri. Njech jenož šej cźlowjek mojeho malkeho stareho knihiwjednika wobhlada! Kaž ſ błyskom! Kaž pólver, do kotrehož je schkriczka padnyła!"

Špěschnje drje tam wón dóńdże, ale to dokho trajesche, prjedy hacž šo šošo wróczi; pschetož to dyrbjesche šo ša wschěm dokkadnje hladacź; tež lóš šam hacž nanajdokkadnischo pschepruhowachu, a potom hakle, hdyž bě šo wschitko kaž błónzo jašne wupokašako, tež pjenjesy wupłacźichu.

Sbožownischi, hacž hdy budźechu pjenjesy jeho byle, pschinješe cźesny muž pjenjesy w zyle nowych pjenjesach. Wone šo pschelicźichu, ša prawe špósnachu, srotkowachu, nadpišowachu a derje skhowachu.

„Takle", bankownik wješeły rjekny. „Nětkole wobliczcźe, kak šu lošy na dnju wuloššowanja stake, dokelž ja šym temu mužej jenož pjecźatšizeczi schěšnakow dał."

Knihiwjednik, kiž bě w bankowni hižo schtyrzeczi lět šwěrn[illegible]žik, a to wot běharja sapočžinajo, pschedpoloži šwojemu knješ[illegible] pjeru a rjekny:

„Knjes bankowniko, chzecźe mi šnadź jedyn namjet k dob[illegible] skutkej dowolicź?"

„Wěsće, rěcźcźe jenož!"

„To bych waš proššył, so wosmjecźe wy pjecź tyšaz schěšn[illegible] do šwojich šakow a tež ja pjecź tyšaz, a so bychmoj tam šo[illegible] schkoj a widźakoj, kajke je šboże teje šwójby. Hlejcźe, knježe, w[illegible] cźišta, cźopka wutroba, schtož tu wohladamy, a to je wopra[illegible] Bohu spodobny šwjedźeń, kotryž we šwojej wutrobje šwjecźimoj, [illegible] kraššny, kaž šo jenož myšlicź hodźi."

„Bóh wam mytuj tutu rjanu myšliczku, luby Rózako", b[illegible] kownik rjekny a ſ rukomaj hromadu plazny, schtož kóždy ras cźi[illegible] sche, hdyž šo prawje šwješeli nad něcźim, schtož jeho pschekw[illegible] „Tak njech šo scźini! Jeli so pak kanzlista nimo pschińdże, dha [illegible] wokajcźe jeho nuts a dajcźe jemu mjes tym jenož te pjenjesy, kot[illegible] ma po waschim wuliczenju jako po kursu dostacź. Ja tu runje b[illegible] nochzyk, a proschu waš, dajcźe šebi tu zyku stawisnu wo tym lo[illegible] wupowjedacź."

W tym wokomiku šastupi president do jstwy, kiž bě kanzlisto[illegible] najwyschschi pschedstajeny.

„Cźakaj!" pomyšli šebi bankownik, „teho mózu junu wob[illegible] džěkacź."

Tajki bankownik je muž, kiž tež pola wyšoko stejazcho knje[illegible] jara wjele placźi, pschetož wón jeho tež druhdy na někajke waschnje[illegible] kiž ma wschelake pschicźiny, trjeba. Pschi tym waži jeho šłowo t[illegible] jeho próstwa telko, kelkož jedyn abo dwaj milijonaj schěšnakow w[illegible] cźinjatej.

Hdyž bě šo president doššydnył, bankownik tu wěz hnydom nacža. Pschi tym šo wěšo jara na kedźbu bjerješche, presidentej schto wo kanzlistowym dobycźu na lóš prajicź, a wón jemu jenož t[illegible] powjedasche, kak je tón běbny cźlowjek šwój pokkad, tón lóš wo pjecźatšizeczi schěšnakach, dyrbjał pschedacź, dokelž bě nuša pschejam wulka była.

Nětkole pocža presidentowa wutroba pschistupna bycź. Bankownik, kiž šo njebě ſ pjenjesami dał saššlepicź a satwjerdźicź, šebi nětkole pomyšli:

„Aha, nětkole mózu šebi junu mału nadpad na presidentowu dabroczźiwosćź dowolicź!"

Wón šo presidenty wopraschа, hacž dha njeje mózno, so by khudy, šwěrny, pilny kanzlista po rjedže a po msdže wyschschе po[illegible] stupował."

President šebi cźoko rybowasche. Po pschetorhnjenju, kotrej jemu derjesmyšleny bankownik jara rady popscha, wón rjekny:

„Wěšo, knježe . . ., wěšo! Ja šym šo ša to postarał, so wón jenokróčnu podpjeru wo sto schěšnakach dostanje, a wy wěscźe, kak kruty knjes finanzny minister je; ale to je jenož jenokróčna pomoz, a ſ pschidawkami dla drohoty budźe drje to hischcźe khwilu tracź, hačrunje šym šo ja jara horliwje wo to starał; ale ta wěz, kotruž scźe wy mi namjetowali, ſ najwjetscheho džěła wote mnje wotwišuje, dokelž je hnadny knjes wójwoda jara mikoscźiwy, kaž je šnate, a dokelž wón šwěrnym šłužobnikam rady mytuje. Nětkole je wyschschi sekretař N. wumrjeł, kaž wěscźe, a tuto městno je njewobšadźene, so bychu šo pjenjesy lutowale. Kanzlistowi pschedmužojo budźa postupowacź: M. na městno wyschscheho sekretara, W. na městno sekretara a kanzlista na W . . . jowe městno, to je dwě scźě schěšnakow lěpsche městno."

„Ow, knjes presidento", bankownik rjekny, „wy nimacže wo tym šdacže, kak jara šbožownu dobru šwójbu cźinicže a kak šym tež ja wam ša to džaka dołžny! Hdy mohle tuto nowe wobšadźenje městnow wuwjedźene bycź?"

„Nó", president ſ džakom šo pošměwajo rjekny, „džeńša je pokne pošedźenje. Pomjenowanje šo stanje. Jeli je wam schto wo to, dha mózecźe to hischcźe džeńša měcź a jo potom hnydom kanzlistej sdźelicź."

„Ja bych wam ša to jara džakowny był!" bankownik, pokonjejo šo, rjekny. „A kak je ſ jenokróčnej podpjeru?"

„Tu dostanje kanzlista hižo džeńša!" president rjekny.

„Tež je", bankownik dale rěcźeše, „tutón tydźeń hischcźe šwójbny šwjedźeń pola registratora. Ssměm-li šebi šnadź wot waš tu pschecźelnosćź wuproššycź, so mohł ja khudemu kanzlistej tam to pišmo wo jeho powołanju na wyschschе městno pschepodacź?"

„Hdy dha ma to pißmo we waschimaj rukomaj bycź?“ presi-ent ßo wopraſcha, kiž chzyſche ßebi bankownika rady dźaka dołžneho zjinicź.

„Nasajtra“, bankownik ſpěſchnje wotmolwi; pſchetož wo jedyn tu njebě wjele zjinicź a czaß ßwójbneho ßwjedźenja dźě, kaž ón wjedźeſche, jenož wot njeho wotwißowaſche.

Preſident jemu wotkhadźejo ruku da a prajeſche:

„Wy je ſmějecźe!“

„A ta podpjera?“ bankownik ßo hiſchcźe raz wopraſcha.

„Pſchiporučenje na tu podpjeru budźe hižo dźenßa ſhotowjene!“ ak preſident dorěcźa.

(Skónczenje pſchichodnje.)

---

* **(S błyſkom ßo ſaraſyli.)** Pjatk popołdnju je błyſk pola Miſchna na polu ßydownaczelětneho cźeladnika Wacha a jeho ko-jow ſaraſył.

* **(Wotwalenje hory w Italſkej.)** W połnóznej Italſkej je ßo pyſche drohi wot Bielle do Palmy kruch hory wotwalił. Droha a ſeſniza ſtej ßo ſaßypkej. Wſchelakim gmejnam je ßo pſchikhad zyle zwrjeł, dokelž ßu ßo pucźe k nim ſaßypke. Jena wulka ſkała, w ko-mejž ßo najwjazy pleſtrowanſkich kamjenjow ſa Italſku dźěła, je ßo jich runja ſaßypła. Wjele dźěłacźerjow je ſ tym ſaßłužbu ſhubiło

---

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ßno 1/2 8 hodźin farař Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ńje duchowny Tyſchek ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Räda kemſche ſa ułſke dźěcźi.

Sſrjedu wjecźor w 8 hodźinach wotměje duchowny Tyſchek ßerbſku wójn modleńſku hodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 20. junija: Hańža Reſſa Höfgenowa, Ernſta plema Höfgena, žiwnoſcźerja w Scźijezach, mandźelſka, 46 l. 11 m. († w ſa-mańi wokrjeßneho wuſtawa na Židowje).

S druhich woßadow: Bohuwěr Wolfgang Harre w Huaſchezach, 13 l. m. 4 d. — Njekowſku ßmjeſcź ſa wótzny kraj w móſtſej bitwje 31. meje po-pi Jurij Max Granich ſ Kluſcha, wyſchſchi tepjek na němſkej wójnſkej łódźi „Sommern“.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny ßi němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němſke a 3/4 10 hodźin ńſke prědowanje.

Proßy ßo wo to, ſo bychu ßo pſchinoſchki, pſches gmejnſkich prjódſtaje-ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo a „Domowiny dźak“ naſběranc, po Božej ńbje wotedate.

Sſrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka ſina.

Schtwórtk (niz ßrjedu) popołdnju w 4 hodźinach wotměje ßo ſhromadźiſna ſteho towarſtwa na dwóruiſchcźu w Zicźenju.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, 2. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje farař Domaſchka rano 1/2 8 ßin ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Bójz ńſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin ſhromadźiſna ſchoſcźijanſkeho żónſkeho ſtwa pola Röſilez.

Sſrjedu wjecźor w 7 hodźinach ſměje farař Domaſchka němſke a we 8 ho-ach ßerbſke prědowanje.

Jeja a pjerinu!!

po kóždej dźělbje w kóždym cźaßu po ſnatych płacźiſnach kupuje

ěrinſka wikowańa Konrada Schäfera

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 6.

Telefon 446.

Knjezam ratarjam ſkładnoſcź dawam, ßwoju tworu w Budy-ńje wotbycź, měſto ſo bychu dyrbjeli na Draždźanſkich wikowa-cźakacź.

Po žadanju po tworu póſcźelu.

Płacźiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 60 pj. hacź 2 hr., — pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 10 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bèrnow wot — pj. hacź 13 pj., proßata ſchtuka 35 hacź do 60 hr.

Pſcheměnjenje wobydlenja.

Cźeſcźenym Serbam ſ tutym k wjedźenju dawam, ſo wot

1. julija na rózowej haßy 22 delka bydlu.

Runař a pruhowany maſſ... Jan Scholta.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcza we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Ratarſki grat

we wulkim wubjerku

khmany porucźa

Pawol Walther

w Budyſchinje

na khěžorſkej dróſy 4.

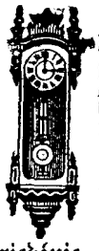

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wołno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Kuchańki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy ſ ßwinjom, wotrocźkom, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Zentralna pſchedawarnja

Richarda Sabatha

w Budyſchinje

na khěžorſkej dróſy 14

Konſervowe ſchkleńzy ſ gumijowej rynku a wobłukom

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	50	55	60	70	85

Triumfowe ſchkleńzy wyſokeje formy

litr	1/4	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	50	55	60	70	80	95

Triumfowe ſchkleńzy niſkeje formy

litr.	1/2	1	2
pj.	80	90	1,20

Nardobnobèle wyſokeje formy

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	58	65	70	90	1

Nadobnobèle niſkeje formy

litr.	1/2	3/4	1
pj.	68	75	80

Němſkeje ſchkleńzy

litr.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
pj.	70	75	80	1	1,20

Sawarne apparaty ſ thermometrom 13 mk. 50 pj.

Konſervowe ſchkleńzy bjes ſamkujenja hižo po 15 pj.

Kamjeńtne kładzeńſke hornzy po 30, 50, 75 pj.

1 — 1,50, 2 mk. hacź 3,50.

Nowe derje drjene

hußaze pjerje

kupuje **Brückner** pod radnej khěžu.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći s tutym wosjewjam, so ßym ßwoje

cżaßnikarstwo a pschedawarnju slotych tworow

dżenża knjesej **Maxej Ewaldej** wotstupił.

Sa dowěrjenje, mi w mojej 38-lětnej dżeławosći w tak bohatej měrje wopokasane, ßo wutrobnje dżakujo, proschu jo na mojeho naßlědnika pschenjesć.

W Budyschinje, 1. julija 1916.

S poczesczowanjom

Franz Marschner, cżaßnikarski mischtr.

Sso sdwórliwje na hornje wosjewjenje poczahujo, cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći lubju, so bndu ßo ßwěru prózowacz, so bych

se ßwědomitym poßłużenjom po poměrnych placzisnach

firmine dobre mjeno sakhował.

Na bohate nashonjenje a na wjeleětnul dżeławosć w prěnich cżaßnikarstwach ßo sepjerajo samózu wschě żadanja dopjelnicz.

Cześćenych wotebjerarjow sdwórliwje proschu, so bychu dowěrjenje a derjeměnjenje, mojemu pschedkhadnikej wopokasane, tež mi dobroczinwje pschiwobroczili.

W Budyschinje, 1. julija 1916.

S poczesczowanjom

Max Ewald, cżaßnikarski mischtr.

Franz Marschner naßlědnik

na bohatej haßy 9.

Kedźbu!

Lětßa kupujemoj k praßowanju:

Janske jahodki cżorne, cżerwjene a běłe,

maleny,

wischnje kóżdeje drużiny,

prußnizy

kóżdeje drużiny po najwyschschich wiecznych placzisnach.

Mjehke, rospukanc abo pschesrale płody ßo njekupuja.

Budyska palerńja żitneho palenza, ßadtłóczerńja a spirituosowa fabrika

Jendźiz bratrow

na hornczerskej haßy.

Konje k rěsu

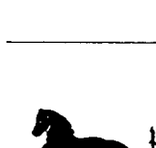

po najwyschschich placzisnach w kóżdym cżaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Tśikróczne ßława!!!

knjesej **Khorli Scholeze** optikusej w Budyschinje pschi hłownym torhoschczu k **60 lětnemu jubilejej** jeho ßamosałożeneho optiskeho wobkhoda.

Jedyn dobry znaty.

Po wukasu swjaskoweje rady wot 10. junija dyrbja ßo pschedawanske placzisny twjerdże postajicz. Duż ßym wot 20. junija 1916

krucze twjerde placzisny

w mojej pschedawarni sawjedł.

Hermann Horn,

w Budyschinje.

Dżełarńja mużazeje, żonjazeje a dżeczazeje drasty na bohatej haßy 19.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 28. | Sobotu 8. julija 1916. | Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

6. julija: Na wječornym wojownischczu ßo wot mórskeho brjoha hacź k rěčźy Ancre tšelenje artillerije ſ khwilemi poßylni, hewak njebě žaneho pscheměnjenja.

Mjes rěčźku Ancre a rěku Sommu a k połodnju wot njeje ßo dale wojuje. Ssnadne postupanje Jendźelčžanow pola Thiepvala ßo ſ napschečźnym storkom wuruna; w pschedßunjenym krusche jeneje hrjebje bóle k połodnju samochu ßo woni sahnjeńdźicź. Wjeß Hem w Somminym dole ßmy wopuschczili; Belloy-en-Santerre ßu Franzowsojo wsali; wo Estrees ßo wojuje. Franzowske dymowe nadpady bjes wuspěcha rospłunychu. We stronje rěki Aisny njepschečźel podarmo nadběh we wuskej fronče k połodnju wot Villeaux-Bois spyta, pschi kotrymž cźežko schkodowasche.

Na lěwej stronje Maasy běchu małe sa naß pschihódne bitwiczki; na prawej stronje rěki ßo njepschečźelske wupady w lěßn k krótkemu wječorej wot wobtwjerdźenja Vaux runje tak wotpokasachu, kaž wčera rano pospyty na sažodobyče „Damloupskeje wyßokeje batterije". We wojowanjach pola Thiaumontskeho wobtwjerdźenja ßmy wčera 274 muži sajeli.

Pola Chaselles (k ranju wot Lunevilla) ßo jene němske wobhonjerske wotdźělenje ſ 31 jatymi a wjele nadobytkom do ßwojeho stejischcza wróczi.

K krótkemu wječorej wot Cambrai dźenża rano jedyn njepschečźelski lětar se ßnadneje wyßokosče na jedyn lazaretski cźah bomby mjetasche; 6 sranjenych je ßo morilo.

Na rańschim wojownischczu ßu ßo k krótkemu ranju wot Rigi a na wjele městnach fronty mjes Postawami a Wischnjewom dalsche ruske podźělne nadběhi cźinile a ßo wotpokasale; k krótkemu ranju wot Rigi ßo ſ napschečźnym storkom 50 muži saja.

Wojowanje, kotrež bě woßebje w stronje k ranju wot Gorodischcza a k połodnju wot Darowa jara ßylne, je ßo wschudźe k naschemu lěpschemu rosßudźiło. Schkodowanje Rußow je saßo khětro cźežke.

Wojowanje pola Kostiuchnowki a pola Kołkow (we Wołynskej) njeje hischcze pschestało.

Pola wójska generala hrabje Bothmera je ßo w fronczinym wotrěsku pola Barysscha po wotpokasanju wjazorych njepschečźelskich nadběhow ſ dźěła na Koropjezowy wotrěſk pschepołożił.

Cźasto je ßo ruski nadběh na němskich linijach na bokomaj Choczimira (k krótkemu ranju wot Tłumacza) slemił.

7. julija: Na wječornym wojownischczu ßo wojowanje kotrež ßo sa naß njepschihódnje njeskónczi, tež w nozy žiwje dale wjedźesche. Palenischcza běchu strony k połodnju wot Contalmaisona, Hema a Estrees.

K ranju wot Maasy ßo w schěrokej fronče nastajene ßylne franzowske nadběhi pschečźiwo naschim stejischczam na hórkowym khribjecze „Symna semja" a w lěßn k krótkemu wječorej Vouxskeho wobtwjerdźenja ſ wulkim schkodowanjom sa njepschečźela wotraschychu.

Na druhich frontach cźasto wojowanje mjes patrouillemi.

K krótkemu wječorej wot Valenciennes ßmy franzowske lětadło wsali. Pola Peronne a k krótkemu wječorej wot Vouziers ßo njepschečźelske lětadła nuſowachu, k semi dele sjěcź.

Wunoschk powětrowych wojowanjow w juniju: Němske schkodowanje: W powětrowym wojowanju 2, ſ wottšélenjom wot semje 1, ßo ſhubile 4, wscho hromadźe 7 lětadłow. — Franzowske a jendźelske schkodowanje: W powětrowym wojowanju 23, ſ wotšélenjom wot semje 10, ſ njedobrowólnym sjědźenjom k semi ſ nutska naschich linijow 3, pschi sjědźenju k semi dla wußadźenja wobhonjerjow 1, wscho hromadźe 37 lětadłow, ſ kotrychž je 22 w naschim wobßedźeństwje.

Na rańschim wojowanischczu ßu Rußojo ßwoje pschedewsacźa dale wjedle. Se ßylnymi mozami woni k połodnju wot Narocźskeho jězora nadběhi cźinjachu; woni ßo tu po ßylnym wojowanju, runje kaž k dołhemu ranju wot Ssworgona a na druhich městnach bjes prózy wotpokasachu.

Wójsko generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda: Wothladane wot někotrych njepschečźelskich wupadow pschi fronče, kotraž bě ßo poßlednje dny nadběhowała, měr knježesche.

Wójsko generala ſ Linſingena: Pola Kostiuchnowki wustupjazy rózk (rěki Styra) ßo dla pschewahu mějazeho cźischcza na jeho bokaj pola Kostiuchnowki a k wječorej wot Kołkow spuschczi a krótscha sakitanska linija ßo wuſwoli.

S wobeju bokow wot Ssokula ßo ruske nadběhi ſ wulkim schkodowanjom slemichu.

Wójsko generala hrabje Bothmera: Žane ważne podawki, tež niz poła němskich wojakow k połodnju wot Dnjestra.

Na balkanskim wojownischczu njeje ßo niczo noweho stało.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Wuspěch němskich podmórskich cźołmow.

Schef admiralneho staba němskeje marinu je 5. julija płědowaze wossjewjenje wudał:

4. julija je jedyn ſ naschich podmórskich cźołmow w połodnischim połnóznym morju jedyn njepschečźelski saniczak podmórskich cźołmow potepił.

Podmórski cźołm „U 35", kotryž je khěžorowe ruczne pißmo schpaniskemu kralej a lěkarstwa sa Němzow, w Schpaniskej sanjeńcźenych, do Cartageny pschinjeßł, je ßo, ßwój nadawk dokonjawschi, wrócził. Na ßwojej jězbje je cźołm mjes druhim wobrónjenu franzowsku łódź „Herault" potepił a jenu kanonu wsał. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

6. julija: W Bukowinje njeje ßo niczo ważneho stało. Wojowanje k połodnju Dnjestra dale dźe. Pola Ssadźawki ßo njepschečźelej poradźi, ſ pschewažazymi mozami ßo do naschich stejischczow dobycź. My 30 kilometrow do sady pschihotowanu liniju na 6 kilometrow dołhosče wobßadźichmy a wschě dalsche nadběhi wotpokasachmy. K krótkemu a k dołhemu wječorej wot Kolomeje ßmy ßwoje stejischczo pschečźiwo njepschečźelej sdźerżeli. K krótkemu wječorej wot Bučźaza ßmy ßwoju frontu po ßylnym wojowanju na rěčźku Koropjez wróczo wsali. W Styrowym kolenje ßo wčera njemdrje a wotměnjejo wojowasche.

Na italskim wojownischczu bě wojowanje ßnadne.

Na Balkanje je ßo pschi Delnjej Bojusy pschetšélowało. B.

Do Rumunskeje sacźischczeni awstriszy wojazy.

Po wossjewjenju awstriskeho wójnskeho nowinskeho kwartěra ßu ßo pschi wojowanju w Bukowinje něhdże tši kompagnije sadnjeho wójska psches rumunske mjesy scźischczake. Po postajenjach ludoweho prawa ßo skožujo, je rumunska wyschnosć ſ awstriskimi wojakami nadobnje wobkhadźała. B.

Demonstrazije sa wójnu w Rumunskej.

W Bukaresce ßu konserwatiwni shromadźisnu měli, w kotrejž ßo sa nusne spósna, nětčischce rumunske knježerstwo swróczicź, dokelž wono ani snutska ani swonka kraja ludowe žadanja njesastupuje. Wobdźělnizy shromadźisny na to po měschczańskich drohach cźa-

hachu. Jich wjednikaj Take Jonescu a Lukacius ſa to rěčzeſchtaj, ſo by Rumunſka pſcheczíwo Němſkej, Awſtriſkej a Bokharſkej do wójny ſaſtupika. W tu khwilu tajke demonſtrazije wjele ſamyßka nimaju. Kral a knjeżerſtwo ſtaj Němſkej pſcheczelnje ſmyßlenaj a chzetaj teho dla neutralnaj woſtacź. Poßlednje dobycza Rußow w Galiziſkej a Bukowinje na tymle ſtejiſchczu niczo njepſcheměnja.

Rumunſzy konſervativni ſe ßwojim wokanjom ſa wójnu wulku pſcheczíwnoſcź pola rumunſkich ſozialdemokratow namakuja. Bukareſtſzy ſozialdemokratojo ßu ſhromadźiſnu pſcheczíwo wójnje a pſcheczíwo knjeżerſtwowemu ſadźerżenju pſchi njeměrach w Galazu, wotměli. Někotre tyßazy ſozialdemokratow ſ khorhojemi a taflemi, kotrež mějachu napißmo „Chzemy neutralnoſcź a żanu wójnu!“ po měſcze cźahachu. Polizija ſozialdemokratam njewobaraſche. B.

Ruſka wójnſka rosprawa.

Na wjeczornej froncze ßo k wjeczorej wot delnjeho Styra, mjes Styrom a Stochodom a bóle k połodnju hacź k delnjej Lipje ſ njemdroſczu wojuje. Pola Wolki Welusije ßmy ßo pſches tſi linije ſaraczenjow kałaczkateho grota pſchedrěli, do kotrychż běchu ßo roſpjerchaze miny ſatwarike. Pſchi tym wjazy dyżli 5000 muży, mjes nimi 170 offizěrow ſajachmy. Dale ßmy 3 kanony, pſches 17 maſchinſkich tſělbow, 2 ßwětłomjetakaj a někotre tyßazy tſělbow ſebrali. Pſchi tychle wojowanjach ßu naſchi pioněrojo a moſtotwarzy zyle wurjadne ſkutki dokonjeli. Woni ſ prěnjej liniju poſtupowachu a zyły cźaß w tſělenju infanterije dźěkachu. K połnozy wot Saturz a pola Wole Ssadowſkeje ßu naſchi wojazy prěnju liniju njepſcheczelſkich ſtejiſchczow dobyli. Njepſcheczelowy nadběh na Schklin (3 kilometry k wjeczorej wot Ugrina) ßo ſ tſělenjom naſcheje artillerije ſadźerża. Pſchi Delnjej Lipje njepſcheczel ſ raſnoſczu, tola bjes wuſpěcha nadběhi cźinjeſche. Njepſcheczel, kotryż bě k połodnju wot hromaduběženja Styra a Lipy pola wßy Peremyła (6 kilometrow k połodnju wot Lipy) rěku pſchekrocźił, ßo nadpadźe a ßo pſches rěku wróczo cźißny. Pſchi tym 7 offizěrow, 257 muży ſajachmy a dwě maſchinſkej tſělbje ſebrachmy.

W Galiziſkej: Pſchi froncze a we wuběžkach Karpatow ßo mjes artilleriju wojowaſche. Naſche lěwe kſchidło njepſcheczela pſchezo dale wróczo mjeta. Na trósy ſ Kolomeje do Delatyna ßmy po wojowanju wjeß Ssadźawku wobßadźili. Po njemdrym wojowanju ſ bliſka 9 offizěrow a něhdże 300 muži ſajachmy; dwě maſchinſkej tſělbje ßo ſebraſchtej.

Na dołhowjeczornej froncze: Naſchi lětarjo ßu jene njepſcheczelſke lětadło, kotrež na naſche wójnſke łódże w Rigaſkim ſaliwje bomby mjetaſche, dele tſělili. Lětarja a wobkedźbowarja ſ wody wucźahnychu a ſajachu. Pſchi jenym druhim wojowanju w powětſje ßo druhe němſke lětadło dele tſěli, kotrež do Dwinſkeje ſtrony padże. Ssmy jene wojowanſke lětadło ſhubili. Jeho wobkedźbowar, leutnant Jſwehow a lětar Naſarow rjekowſku ßmjercź wumrjeſchtaj. Pola Rigi a Dwinſka ßo wojowanje artillerije poßylni. K dołhemu ranju wot Goduziſchkow jenu kromu lěßa wot njepſcheczela wucźiſcźichu. Pola wßy Schcźerjenty dźěle njepſcheczelowego ſtejiſcheża dobuchmy. Ssydom njepſchelſkich lětadłow bomby na dwórniſchczo w Mołodeczńje mjedaſche. K ranju wot Berěſtyny ßo njepſcheczelſke lětadło dele tſěli. Wono ßo w powětſje ſapali. Wjednik a wobkedźbowar ßo ſajeſchtaj. K połnozy a k krótkemu wjeczorej wot Baranowiczow ßo dale wojuje, ſ měſtnami ßmy njepſcheczelowu prěnju ſakitanſku liniju wſali.

Druha rosprawa wot 5. julija: Na wjeczornej froncze njepſcheczel pola Wolki Holuſije ſ khětrymi mozami napſchecźny nadběh ſcźini, tola ßo wotpokaſa. Pſchi jenym njepſcheczelſkim nadběhu na wjeß Koſtiuchnowku je jedyn ſ naſchich regimentow, hdyż bě njepſcheczelej na 100 metrow ßo pſchibliżicź dał, njepſcheczela ſ napſchecźnym nadběhom wróczo cźißnył. Njepſcheczelowe prědnje wotdźělenja ßo roſtrěchu. Ssmy 2 offizěrow 257 wojakow ſajeli.

Po jenej powjeſczi je ßo njepſcheczel, hdyż chzyſche ßo na prawym Dnjeſtrowym brjoſy k wojowanju ſaßo ſtajicź, cźißnył a ßo ponuczi, zoſacź. Pſchi tym ßo njepſcheczelowego ſtejiſcheża ſmozowachmy, kotrež ßo k wjeczorej wot linije Jſakow—Sywaczew nadeńdże. Někotre ſta muži ſajachmy. Na ßrjedźnym wotrěſku żeleſnizy Delatyn—Körösmezo mjeß Mikulizyn dobuchmy.

Na někotrych měſtnach lěweho kſchidła Rigaſkeje fronty ßo naſchi wojazy do prěnjeje linije njepſcheczelſkich hrjebjow dobuchu. Ssmy jatych ſebrali a někotre maſchinſke tſělby dobyli. Němzy napſchecźny nadběh ſcźinichu, woni pak ßo ſ podpjeranjom naſcheje artillerije wróczo cźißnychu. W ſtronach k połnozy, krótkemu ranju a k ranju wot Baranowiczow ßo dale wojuje. Po nowſchich roſprawach je jena ſ naſchich diviſijow 1000 wojakow, 27 offizěrow ſajała. Wczera njepſcheczelſzy lětarjo nad Minſkom pſcheleczachu a 31 bombow wotcźißnychu. B.

Jendźelſzy wojazy pſchi ruſkej froncze.

Wójnſki dopißowar „Ruſkeho Ssowa“ ſ ruſkeho kwartěra hłowneho roſkaſowarja w rańſchej Galiziſkej wo pſchikhadże jendźelſkeho pomozneho wotdźělenja powě: S Archangelſka je do kwartěra generala Bruſilowa jendźelſke wotdźělenje ſ panzerowanymi automobilemi pſchiſchło, kotrež je ſa ßłużbu pſchi ruſkej froncze poſtajene. S wotdźělenjowym wjednikom je wyſchi Locker Lamſon. Wono ſ 2000 muži podoffizěrow a offizěrow wobſteji. Mjes mużſtwom ßu tež Schottojo. Mjes offizěrami ßu Awſtraliſzy, Jendźelczenjo, Kanadſzy a Nowoſeelandſzy. Dźěl jendźelſkich offizěrow je ßo k lěkarſkej ßłużbje wſak. S wjednikom jendźelſkich lětarjow pſchi ruſkej froncze je ſnaty jendźelſki lětar wyſchi leutnant Gregori. Wjednizy jendźelſkich panzerowanych automobilow ßu hižo loni w ſeptembrje ſ Jendźelſkeje wotjěli. Napſchecźo wſchemu wobliczenju pak woni w Běłym Morju do lodowych ſchkrutow ſajědźechu a ſamjerſnychu. Duż dyrbjachu tam pſcheſymowacź. Hdyż je nětko ſkónczńje lód w Běłym morju roſtał, możeſche ßo jendźelſke ſpezialne wotdźělenje do Archangelſka dowjeſcź. B.

Rußojo Kermanſchah w Perſiſkej wopuſchczili.

Turkowſke wójnſke powjeſcze praja: Po njemdrym wojowanju k wjeczorej wot Kermanſchaha ßu ßo Rußojo 30. junija wróczo ſczahnyli. W Kermanſchahu ßo woni njemóżachu dźeržecź, na cźoż Turkojo 1. julija měſto wobßadźichu. B.

Namjet na ſawjedźenje dyrbjenſkeho wopytanja ſchulow w Ruſkej.

Ruſki miniſter roswuczenja je naczíſk dla ſawjedźenja dyrbjenſkeho wopytanja ſchule miniſterſtwowej radże pſchepodał. Knjeżerſtwo ßo dyrbjenſkemu wopytanju ſchule pſchecźiwoja, dokelż njeje ſa to doſcź ſchulſkich twarjenjow. B.

Poſtupanje jendźelſkeho a franzowſkeho wójſka mjes rěkomaj Anerom a Sommu.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

Ssrjedu popołdnju: K połnozy wot rěki Sommy Franzowſojo ſ nowa poczachu poſtupowacź. Woni w nozy jenu liniju němſkich tſělnych hrjebjow k ranju wot Curlu dobuchu. Sswój wuſpěch wuwużijo franzowſka infanterija dale k połodnju Sormantſki dwór dobu. Na lěwym brjoſy Sommy ſ napſchecża Clery Franzowſojo zyłu ſtronu mjes tutym dworom a hórku 63 (na pucźu wot Flaucourta do Barleż) wobßadźenu dżerża. W nozy Němzy po ßylnym tſělenju Belloy-en-Santerre nadběhowachu. Woni nakhwilnje rańſchi dźěl wßy wobßadźichu, tola napſchecźny ſtork ſaßo zyłu wjeß do franzowſkeho wobßedżenſtwa pſchinjeße. Němzy hiſchcże pſchezo dźěl wßy Eſtrees dżerża, hdżež je wojowanje jara ßylne, tola wſchě jich napſchecźne nadběhi pſcheczíwo franzowſkim ſtejiſcheżam ßo ſ naſchim tſělenjom ſaſtajichu. Hacź dotal ßu Franzowſojo pſches 9000 njeſranjenych Němzow ſajeli. Liczba dobytych kanonow njeje zyle wěſcze ſnata. Jedyn jeniczki armeekorps, kotryż k połodnju wot Sommy wojuje, liczbu kanonow, kotrež je ßam dobył, na 60 wobliczа.

Ssrjedu wjeczor: K połnozy wot Sommy naſchi wojazy wo dnjo dale poſtupowachu a ßo połodniſcheho brjoha hórki k połnozy wot Curlu ſmozowachu. K ranju wote wßy naſcha infanterija druhe němſke ſtejiſchczo dobu, kotrež na froncze dweju kilometrow wot drohi wot Clery-Maricourt wſachmy. Sswój wuſpěch dale wuwużijo wjeß Hem nadběhachmy, kotraż po żiwym wojowanju do naſcheje ruki padże, runje każ dwór Nanacu. Pſchi tychle wojowanjach 300 muži a 3 offizěrow ſajachmy. K połodnju wot Sommy njepſcheczelowe napſchecźne nadběhi na Belloy-en-Santerre wotpokaſachmy a Němzow ſ teho dźěla wßy Eſtrees, kotryż hiſchcże wobßadżeny dżeržachu, wróczo ſehnachmy. Njepſcheczelſke wotdźělnje, kotrež ßo w mlynje k połnozy wot tuteje wßy dżeržeſche, dyrbjeſche ßo poddacź. Ssmy tam 200 muži ſajeli. Hrjebje mjes Eſtrees a Belloy wobßadźiwſchi, mamy nětko zyłe druhe němſke ſtejiſchczo k połodnju wot Sommy na dalokoſcź něhdże 10 kilometrow w ßwojej mozy. B.

Jendźelska wójska rosprawa.

Po rosprawach jendźelskeho hłowneho kwartěra je jendźelske wójsko k ranju wot Alberta a rěki Ancre hač dotal jenož wěsty La Boiselle, Fricourt a Montauban Němzam wotdobyło.

1. rosprawa wot 5. julija powě: Wojowanje dale dźe, pschi čimž so s wjetscha wo zylne městna wojuje. Na někotrych městnach smy lohko postupali a njejsmy žane městno shubili. Wscho hromadźe smy psches 6000 muži sajeli. Na druhej froncźe je wschědne wojowanje wo tšélne hrjebje.

2. rosprawa wot 5. julija powě: Mjes rěkomaj Ancre a Somme dale muž s mužom wojuje. Wysche na poźled mjenowaneje liczby jatych smy dalschich 500 muži sajeli. B.

Jendźelske nowiny warnuja wobydlerstwo, spěschny wuspěch wot nětczischeho jendźelsko-franzowskeho postupanja wočakacź.

Reuterez telegrafowarnja a jendźelske nowiny psched tym warnuja, so pschespěschneho wuspěcha pschi nětczischim postupanju, jendźelskeho a franzowskeho wójska nadźecź. Wěste je, so so jenož pomalu krajina dobywacź hodźi, a so dyrbi so pschi tym se sabakłym napschecźiwjenjom liczicź. Wobydlerstwo dyrbi sczerpne bycź.

Nowinszy dopisowarjo w jendźelskim hłownym kwartěrje powjedźa, so so trojake wobcźežnosce jendźelsko-franzowskemu postupanju napschecźo stajeja. Jendźelcźenjo a Franzowsojo labyrinthy (błudźischcźa), tšélne hrjebje, někotre sa sobu ležaze nazypy a wšy psched sobu widźa, kotrež su s hrjebjemi mjes sobu swjasane. Prjedy hač mózachu k wšam dóńcź, kotrež su so do wobtwjerdźenych městnow s podseńskimi k hodami a skhowami pschetwarike, dyrbjachu nadběharjo najprjedy někotre rjady tšélnych hrjebjow dobycź, kotrež so s maschinskimi tšélbami, hač do teho wokomika skhowanymi, wobtšélachu. Dokelž su so tšélne hrjebje s bombardementom sazypake, dyrbja zebi postupowazy wojazy nowe hrjebje wurycź. Hač runje je so artillerike pschihotowanje wudospołniło, bě na někotrych městnach grocźane saracźenje njewobschkodźene wostało, na tychle městnach su nadběhowarjo najbóle schkodowali.

Němzy k sakitanju wozebje maschinske tšélby wužiwaju, kotrež so w semskich jamach khowaju a so s wulkej khrobłosczu wobzkužeja.

Němzy so njejsu pschekhwatali, ale su s wěstosczu wjedźeli, hdy so nadběh sapocznje. Prěni czah franjenych je njedźelu wjeczor do Londona pschijěł. Wojazy běchu zyle czerstwi. Woni powjedachu, so je nětczische postupanje zyle hinasche dyźi loni nasymu pola Loos było. Tón krócź je so wscho do prědka pschemyślilo, kózde hibanje je so wot wjele njedźel wukło. Hdyž pěschzy s pschěrowow skoczichu a pschecźiwo prěnjej němskej liniji czerjachu, njepschecźelske tšélne hrjebje sazypane widźachu. Jenož tu a tam bě hischcze jena wotewrjena hrjebja połna morwych. Wojowanje pak so hnydom sady tutych tšélnych hrjebjow sapocza. W dźěrach, kotrež běchu tydźeń prjedy jendźelske bomby wudrěle, s maschinskimi tšélbami wobronjenych Němzow skhowanych namakachu, kotsiž jendźelski nadběh wočakowachu. Jendźelcźenjo ruczne granaty do hrjebjow mjetachu. Hdźež granatymjetarjo njeběchu pschitomni, Jendźelcźenjo do hrjebjow skoczichu a so s Němzami pschimnychu. B.

Krimske kanonow je tak zylny, so jón, kaž so s Oosburga w Hollandskej pische, w Hollandskej złyscha a so so s buchotom khěže tschazu a wokna schcźercza. Tšélenje kanonow so zobotu sapocza a njepschestawazy dale dźe. L.

Jendźelske wobaranje pschecźiwo podmórskim czołmam.

Jendźelska ma so do spěcha, so by swoje wójnske łódźstwo se spěschnymi motorskimi czołmami pozylnika. Alwerika, kotraž je hižo k wobaranju psched němskimi podmórskimi czołmami podmórske saniczaki sa Jendźelsku twarika, je skasanku na 130 spěschnych motorskich czołmow dostała. Tele czołmy sa hodźinu 50 kilometrow daloko jědu. Wone su s jenej revolwrowej kanonu wobrónjene. Spěschne czołmy dyrbja pschekupske łódźe pschewodźecź a je psched nadpadami podmórskich czołmow schkitacź. G.

Jendźelcźenjo 6000 tunow rajza sebrali.

„Kölnische Zeitung" s Kristianije w Norwegskej powjedźa, so je jendźelski prisowy sud wuzudźił, so je 6000 tunow (120,000 zentnarjow) rajza, kotrež su Jendźelcźenjo na schtyrjoch norwegskich łódźach sebrali, dobry popad (prisa), dokelž je so rajz s jeneje němskeje parneje łódźe wsał, kotraž je w schpanilskim pschistawje Vigo wukhow namakała. Prisowy sud so na stejischczo staji, so je rajz bjes dwěla sa Němsku postajeny był, byrnjež norwegskim pschekupzam na sdacźe pschedaty był. B.

Nowy balkanski swjask?

Schwajzarske nowiny „Berner Bund" powjedźa: Po jenym nastawku Moskowskich nowin „Utro Rossije" so w někotrych rumunskich, grichiskich, a bołharskich nowinach sa to dźěła, so by so rumunsko-grichisko-bołharski swjask sczinił, kotryž by na stronje Němskeje a Awstriskeje stał. Rumunskemu a grichiskemu kralej so porokuje, so staj Němskej pschecźelnje smyślenaj. G.

Ruskej pschecźelnje smyślene rumunske nowiny: „Universul", měnja, so schtworoswjaskowe wójsko w Salonikiju njemóže swój nadawk dopjelnicź, dokelž je wono jenož 380,000 muži zylne. Jeli so dyrbjało wono sjednocźene bołharsko-awstrisko-němske wójsko sbicź, dyrbjało so wono s najmjeńscha na 500,000 muži posylnicź. Potom hakle mohło wono Grichisku schtworoswjaskej podwolnu sczinicź a želesniski swjask mjes Barlinom a Konstantinoplom pschetorhnycź. G.

Hollandska dyrbi Jendźelsku s twarožkom sastaracź.

Se swojim wójnskim łódźstwom morjo wobknježejo, Jendźelska neutralne staty nusuje, ju se wschelakimi tworami sastaracź. Tak je so Hollandska na to swjasacź dyrbjała, so pjatnacze prozentow swojeho twarožka do Jendźelseje a Franzowskeje wuwjese. Hdy by so Hollandska temu pschecźiwjała, by Jendźelska dowos žita do Hollandskeje sawrjela. Też s běrnow, kotrež Hollandska do wukraja wuwožuje, zebi Jendźelska wěstu dźělbu žada.

Ruski póslanz pola rumunskeho krala.

Kaž Winske nowiny s Bukaresta powjedźa, je rumunski kral ruskeho póslanza, kotryž je so na swoje městno wrócźił, w dlěschej audijenzy pschijał. L.

Njepschecźelske smyślenje mjes grichiskim wójskom pschecźiwo schtworoswjaskej.

Mjes grichiskim wójskom schtworoswjaskej njepschecźelske smyślenje knježi. W Salonikiu je 20 nižschich offizěrow do redakzije Venizelowskich nowin „Rizospatis" pschischło a dweju redaktorow dla jeneho nastawka, kotryž bě so sa Venizela w mjenowanych nowinach wocźischcźał, s mjecźom srubało a wupłistowało. Woni su też nadobu w redakziji rosbili. Franzowska polizija je offizěrow, kotsiž su so pschi nadpadze wobdźělili, sajała. Woni so na sakładze wobłěhanskeho stawa psched franzowski wójnski sud staja. B.

Franzowska wojerska wyschnosć je dale grichiskeho podprefekta w Sabutusku a měschczanostu w Monti sajała, dokelž staj pjecza s němskimi a bołharskimi offizěrami wobkhadźałoj. Prěnscheho pódla teho winuja, so je archimandrita Mikandra Bołharam pscheradźił.

Po žadanju schtworoswjaska ma so demobilisazija grichiskeho wójska pospěschicź a dyrbi hač do 18. julija skónczena bycź.

B.

Venizelowe wotmyślenje.

Jedyn dopisowar Parižskeho „Journala" w Athenje je s prjedawschim ministerstwowym pschedsydu Venizelom rosrěczenje měł. Tutón praji: Ssejmske wólby so sapocznu. Wone budźa jara roshorjene. Liberalna strona so s duschu a czełom do wólbneho wojowanja da. Wona niczo njepospytane njewostaji, so by zwětko bywało po zyłej Grichiskej, w starej a nowej, wona budze shromadźisny wotbywacź a wólbne napominanja rosschěrjecź. Venizelos pschispomni, so so pschi wólbach njebudze wo tym rěczecź, hač dyrbi Grichiska neutralna wostacź abo na schtworoswjaskowym boku do wójny sastupicź. Venizelos njebudze so s tajkimi praschenjemi saběracź, dokelž njeje sabył, so su so wuswolerjo runje hakle s wójska puschczili. Wón budze so jich praschecź, hač chzedźa so s Turkami a Bołharami swjasacź, s kotrymiž su dwójzy wojowali a kotsiž su jich wěczni njepschecźelja, abo hač chzedźa so s Ruskej, Franzowskej a Jendźelskej snjepschecźelicź, kotrež su stajnje swobodu Grichiskeje sakitale a ju podpjerale. Venizelos praji, so by so, hdy by wón sazo k knjesstwu pschischoł, Grichiska na schtworoswjaskowy bok stupiła. Wón dospołne dobycze liberalneje strony doprědka widźi, kotraž so hischcze se zylnischej wjetschinu do zejma wrócźi. B.

Czehodla so schtworoswjaskowe wójsko w Salonikiu hischcze wojowanja wostaja.

Wjedro na Balkanje w tu khwilu, kaž Reuterez telegrafowarnja wudawa, wojowanju njehoji. W Salonikiu satraschna horzota knježi. Wona wobhonjenje poczežuje, wozebje lětarjo pod horzotu czežko czerpja a su jeje dla we wulkim strasche na swojich lětach.

S wopravdźitej-cźwilu je w pschipołdnischich hodźinach pod holym njebjom pschebywacź. Wojazy ßo też ſ kuntworami a druhimi pschekaßanzami ſlě cźwiluja. Pschi wschěm tym njeißu pak mjes nimi natykowaze khorosćże. L.

Sběźk w Marokkowskej.

Kabylojo w schpanischej a franzowskej Marokkowskej ßu postanyli. Po powjesćźi, kotruž je schpaniske knjeżerstwo dostako, ßu schpanischy wojazy ßwoje hkowne stejischćźo pola Ceuty sdźerżeli a ßu jo wobtwjerdźicź mohli. Sbity njepschećźel je wjele cźełow na bitwischćźu wostajił. Mjes nimi ßu też cźěła něktorych kabylskich wjednikow. Na schpanischej stronje je něhdźe 400 muži padło.

Też w franzowskej Marokkowskej je mjes Fezom a Tazu k njeměram doschło. Sběźkarjo ßu stejischćźo pola Tarzoni nadpadli. Też mjes Mogadorom a Agadirom ßu franzowszy wojazy pschećźiwo sběźkarjam wucźahnyć dyrbjeli. G.

Wójna w němskej rańscho-afriskej koloniji.

Po wosjewjenju jendźelskeho wójnskeho hamta general Smuts powě: Generalny major van Deventer, kotryž je 24. junija němske wójsko se wschěch pschihotowanych stejischćźow pola Kondoa Irngi wucźischcźał, jo nětko k zentralnej żelesnizy honi. K wjećźorej wot Viktorija-jěsora ßu Jendźelećźenjo Bukobu wobßadźili. B.

Sawjedźenje najwyschschich płaćźisnow w Jendźelskej.

Jendźelske wójnske ministerstwo je sa kupowanje a pschedawanje pizowadkow najwyschsche płaćźisny postajiło. Najwyschscha płaćźisna sa zentnaŕ ßyna 6 hriwnow, sa zentnaŕ ßkomy 2 hr., wucźinja. Też sa ratarjow ßu płaćźisny postajene. W drobnym pschedawanju je dowolene, schtwórty dźěł pschiraschcź. B.

Wuwożenje běrnow ſ Hollandskeje.

Tak bórsy hacź běchu na hollandske wiki nowe běrny pschischłe, je ßo na dobo wukopało, so ßu hischće ſ hromadami stare běrny dostacź. Hollandske knjeżerstwo je teho dla saßo dowoliło, so ßměduja ßo běrny do wukraja pschedawacź. Nowiny „Nieuwe Courant" pischu, so je ßo ſ Leydena 1400 zentnarjow běrnow do Němskeje wuwjeło. Ta ßama dźělba ßo nětkole wschědnje do Němskeje wuwożuje. B.

Amerikansko-mexikanska swada ßo wurunała.

Mexikanski president Carranza je knjeżerstwu sjednoćźenych statow pschećże wuprajił, so by ßo amerikansko-mexikanska swada pschećźelnje wurunała. Wón je ßlubił, so budźe wschě ßrědki nałożecź, so ßo njebychu nowe naßylnosćże pschećźiwo staćźanam sjednoćźenych statow skućźiłe. Też je swólniwy, poßrědnistwo namjetowanych sastupjerjow połodnjoamerikanskich republikow pschijecź. B.

Ze Serbow.

— **(Ssamosastaarrjo.)** Wokrjerjo ratarſki ich hospodarstwow we Budyskim hamtskim hejtmanstwje, kotsiž chzedźa w cźaßu wot 16. augusta 1916 hacź do 15. augusta 1917 prawo ßamosastaranja wužicź, maja to najposdźischo hacź do ßoboty 15. julija t. l. ßwojej gmejnskej wyschnosći wosjewicź. Pschi tym ma ßo naspomnicź: 1. Kelko woßobow w mjenowanym cźaßu w pschereſku w hospodarstwje jědź dostawa, a 2. w kotrym młynje ma ßo żito, sa ßamosastaranje wotdźělene, smlěcź. Ratarjo, kotsiž postajeny cźaß samolwjenja skomdźa, prawo ßamosastaranja shubja. Żito ßmě ßo jenoż w młynach, kotrež ßu ßo Budyskemu młynskemu swjaskej pschisamkle, smlěcź. Jako ßamosastararjo ßo jenoż cźi pschipósnawaju, kotrychž khlěbowe żito hacź do 15. augusta 1917 doßaha.

— **(Sebracze saźnych běrnow.)** Wscho wikowanje se saźnymi běrnami je sakasane. Schtóż je saźne běrny naplahował, ma je wschě komunalnemu swjaskej (hamtskemu hejtmanstwu) k kupjenju posliczicź kotryž hnydom wo tym poruczi. Pschestupjenja ßo ſ jastwom hacź do 6 měßazow, abo po pjenjesach hacź do 1500 hriwnow khostajo.

— **(Wukas sa młodźinu.)** Po wukasu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa njeßmě mużska a żónska młodźina hacź do 18. lěta korczmy, khosejownje, konditornje, automaty, kinematografy, spěwarnje, tingeltangle, spěwne a rěcźne pschednoschki, pschi kotrychž wyschsche sajimanje sa wumělstwo a wědomosćź njewobsteji, bjes pschewoda starscheju abo sastupjerjow wopytacź. Pschedstajenja kinematografow ßmě młodźina jenoż wopytacź, hdyž ßu wone woßebje sa młodźinu postajene. Wopyt korczmow na puczowanjach pod tutón wukas njeßkuscha.

— **(Strachowy powjas ßo sćźahnył.** Tele dny běchu ßo schulerjo a schulerki Budyskich wyschschich schulow po żelesnizy do Draźdźan pschiwjesli, so bychu ßebi tamnischu wójnsku wustajeńzu wobhladali. Na domojjěsbje cźah na dobo psched Radebergom sasta a ßo dołhi cźaß dale njehibasche. W jenym waggonje, w kotrymž mjeńschi schulerjo ßedźachu, bě něchtó sa strachowy powjas sćźahnył a ſ tym cźah sastajił. Cźahowy wjednik a wucźerjo hnydom ßedźerjow we wosu do pscheßkyschenja wsachu, so bychu winika wußlědźili. Nichtó pak nochzysche wjedźecź, schtó je prysł sworał. W Budyschinje ſ nowa wschitkich, kotsiž běchu we wosu ßedźeli, pscheßkyschachu, tola saßo bjes wuspěcha. Se sastajenjom cźaha je ßo něhdźe 100 hriwnow schkody nacziniło. Jeli so ßo winik njewußlědźi, budźa jeho towarschojo ſ nim hromadźe tule sumu sapłacźicź dyrbjecź. Sa wucźerjow je tajki podawk jara mjersaza wěz.

— **(Kupowanje pólskich ßuchich huß.)** Saſske ministerstwo smutskownych należnosćźow komunalne swjaski, towarstwa a druhich interesentow, kotsiž chzedźa ßebi pólske ßuche hußy nakupicź, napomina, so bychu je pola wikowanskeje komory skasali. Hußy ßo we waggonach po 1000 schtukach pschipósćźelu.

— **(Awstrisko-wuherski landsturm.)** Woßoby wot 20. hacź do 50. lěta, kotrež k awstrisko-wuherskemu landsturmej pschisłuscheja a w Saſskej pschebywaju, ßo k nowemu wobhladanju skasuja, kotrež smeje ßo wot 10. hacź 29. julija w Draźdźanach.

— **(Pschedstejazy sapiß żiwnosćże w privatnych hospodarstwach.)** Po wobsamknjenju wójnskeho sćźiwjerstwa ma ßo w privatnych hospodarstwach wobstatk mjaßa, mjaßowych tworow, konserwow, měschanych konserwow a jejow sapißacź. Sapißowacź budźa ßo wot kónz augusta hacź sapoczatk septembra, dokelž je ßo hižo bjes teho wotmyßliło, w tutym cźaßu ratarske składy sapißowacź. Hdźež ßo wjetsche składy nadeńdu, ßo wone pschi nowym wudźělenju żiwnosćże woblicza. Schtóż ma pschewjele żiwnosćże na składźe, kotruž njemóże ßam pschetrjebacź, abo kotraż móże ßo skasycź, budźe wěsty dźěl, kotryž móże wón ßam postajicź, komunalnemu swjaskej wotedacź, so móże ßo tak pscheßbytk sa powschitkownosćź wužicź.

— **(Saßo cźisty rżany khlěb.)** Běrny ßu nětkole w Němskej jara żadne. Wójnske sćźiwjerstwo teho dla w blizschim cźaßu poruczi, so ma ßo khlěb na khwilu bjes běrnoweho pschidawka pjez.

S **Boranez.** Tudomny khěžkař Běłk je ſrudźazu powjesćź dostał, so je jeho ßyna w Franzowskej psched njepscheczelom ßmjercź podeschła. Mjes tym so wón we ßwojim skhowje spasche, jena granata pschilecźa a jeho mori. Pódla njeho ßu ſ nascheje makeje wßy hischće tsjo drusy młodźenzojo hižo psched dlěschim cźaßom sa wótczinu padli.

S **Hornjeje Hórki.** Pschi ßylnym njewjedrje, kotrež ßo ßrjedu ſ wichorom wot wjećźora pschihna, je ßo pschi papjerniku jedyn stary dub wuwalił. S jeho hałosami bě pucź k Dźěźniczańskemu dwórnischću saraczeny. Każ wschudźe druhdźe, ßu ßo se sliwkojtym deschćźom pucźe a na wißatych polach běrnaze rjadki wudrěłe.

S **Delnjeje Hórki.** Njedawno ſ wulkimi hromadami morwe ryby, pjerski, ßuche wutke atd. k tudomnemu warej pschipłuwachu. Ryby, kotrež běchu ßo poßledni cźaß na swjeßelaze waschnje pschisporike, ßu po sdaczu wotemrěłe. Najskerje ßu ßo něhdźe do Sprewje jědojte wopłoczki puschćźike, kotrež ßu ryby morike.

S **Koßlowa.** Ssobotu je ßo tudomny wumjenkař Jurij Mihan se ßwojeho wobydlenja wotßalił a ßo njeje wjozy wróćźił. Mihan je duchaßłaby a najskerje w Rakeczańskich stronach wokoło błudźi, hdźež ßu jeho widźeli. Jeli so by jeho něchtó wohladał, chzył ßo sa to postaracź, so by ßo domoj dowjedł abo Pětrej Wowczeŕkej w Koßlowje wo tym powjesćź dał.

S **Dźiwocźiz.** Wobżaromne njesboże je ßo w naschej wßy stało. Jenolětna holczka tudomneho żiwnosćerja Hasche we wosyczku psched khěżu spasche. Na wokomik běchu wosyczk ßamón wostajili. S njesbożownym pschipadom wós do jědźenja pschińdże a k ujedałokej studni pschijědże. Tu ßo wón swróćźi a dźěćźo do studnje padże. Prjedy hacź ßo njesboża dohladachu, bě ßo dźěćźo saßrěbło.

S **Krakez.** Rjekowsku ßmjercź sa wótczinu je tele dny 24 lět stary artillerist Bjedrich August Müller, ßyn tudomneho żiwnosćerja Müllera, w Franzowskej wumrjeł. Jena njepscheczelska granata do jeho batterije pschilecźa, dweju konjow mori a Müllerej jenu ruku wottorhny. Po pucźu do lazareta Müller na ßwoje

cźežke ſranjenje wumrje. Jeho dwaj bratraj, ſtaj hacź dotal ſ Božej hnadu ſtrowaj a cźerſtwaj woſtakoj.

S Khróſcźiz. Dźeßatnik Jakub Cźeßla ſ naſcheje wßy, kotryž pſched Verdunom wojuje, je ßo ſ medajllu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił.

S Haßlowa. W nětcźiſchim khutnym cźaßu chze cźlowjek na khwilu ſrudne myßle wotbycź. K temu ßo jemu njedźelu 9. julija ſkładnoſcź poſkicźi, hdyž dźiwadłowy wjecźor wopyta, kotryž ßo w Haßlowje wjecźor ½8 hodźin wotměje. Sſerbſkim młodźenzam ſ Rózanta pſchejemy, ſo by ßo k jich pſchedſtajenju prawje wjele popßłucharjow ſeſchło.

S Khuſchiny pola Ketliz. Se żeleſniſkim cźahom je ßo potorhnył a ßo pſchi tym na hłowje ſranił 75lětny knjeźi dźěłaćeŕ Jan Hołbjan ſ Khuſchiny, hdyž ßrjedu rano wokoło 9 hodźin żeleſnizu pſchekrocźi. Pſchi tehdomniſchim hrimanju njeje wobſtarnu muž ropot ßo pſchibliżazeho cźaha ſaßłyſchał.

S Wochoſ. Naſcheho noweho duchowneho, knjeſa Bahra, je ſańdźenu njedźelu k. ſuperintendenturny ſaſtupjeŕ, duchowny Aiſch ſ Jabłońza, w pſchitomnoſcźi patronatſtwoweho ſaſtupjerja, hamtmana Schołty ſ Mużakowa, a pod ßobuſkutkowanjom duchowneju k. Wanki ſ Rychwałda a k. Handrika ſe Sslepeho, pſchi jara ßylnym wobdźělenju ßerbſkich a němſkich woßadnych w ßwjedźeńſzy wupyſchenym Božim domje do ſaſtojnſtwa ſapokaſał. Schtwórtk prjedy bě knjes Bahr do naſcheje woßady pſchicźahnył, kotraž je tſi lěta bjes duchowneho była. Duchowny Bahr je ßo pſched krótkim ſ Chiny wrócźił, hdźež je 18 lět ſ mißionarom był. Wón je ßlubił, ſo chze ßo pilnje prózowacź, ſo by po móżnoſcźi rucże ßerbſku rěcź nawuknył, ſo mohł potom naſchej ſ najwjetſcheho dźěła ßerbſkej woßadźe ßerbſki prědowacź.

S Mużakowa. W Nyßy ßo kumpajo je ßo pjatk dwazyceźilětny ſchewz Fritz Anders tepił. S nětkotrymi pſcheceźelemi bě ßo wón na woßebje hłuboke Nyßyne měſtno, tak mjenowany „ſły brjoh“ podał. Bliſko Hermannez moſta ßo wón na dobo pſched woźomaj pſchitomnych ſhubi. Hacź runje hnydom pilnje ſa cźołom pytachu, njeißu jo mohli namakacź. Wón bě jeniczki ßyn jenceje wudowy, kotraž je nětko ßwoju ſepjeru ſhubiła.

S Mużakowa. Pſchi Božim njewjedrje, kotreż ßrjedu ſe ſliwkojtym deſchcźom nad tudomnymi ſtronami cźehnjeſche, błyſk do ſtatoka hrabinſkeho reverſkeho hajnika Kurbacha pſchi Hermannſkej drósy dyri a ſapali. Hdyž wohnjowa wobora pſchikhwata, bróżen a hródźe hižo w płomjenjach ſtejachu. Domoj khowane ßyno je ßo ſpaliło. Howjaſy ſtót je ßo njewobſchkodźeny wukhował, jenož jena kruwa je wokhromiła.

S Tſcheplina pola Mużakowa. S ruſkich wójnſkich jatych, kotſiž we wuhlowej jamje a tonowej dźěłarni dźěłaju, ßu njedźelu w nozy dźewjecźo cźekli. Jeneho ſ nich ßu bliſko Brinsdorfa popadli.

S Běleje Wody. (Lawniſki ßud.) Ratarjej H. w Mikoraſu bě ßo 40 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napołożiło, dokelż bě wón bjes pißomneje dowolnoſcźe krajneho radźicźela jeneho konja do jeneho druheho wokrjeża pſchedał. H. ßebi ßudniſke roſßudźenje żadaſche. Ssud mějeſche H. ſa winowateho a jeho k tenu ßamenu khoſtanju ſaßudźi.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Pſched ławniſkim ßudom w Běłej Wodźe bě ßo ßłużobna holza Hedwiga Nowakez w Dźěwinje wuſnała, ſo je ßwojemu hoſpodarjej po něcźim něhdźe 1000 hriwnow kradła. Wona bě ßo teho dla k jaſtwu na 6 njedźel ſaßudźiła. Holza bě 4½ lěta pola klamarja Eidtnera w Dźěwinje, kotryž nětkole we wójnje pſchebywa, ßłużiła. Holzyne wězy pſchepytajo běchu w nich 314 hriwnow hotowych pjenjes, mjes nimi ſa 52 hriwnow 50-pjenjeźkowſkich kruchow, dale lutowanſke knižki wo 320 hriwnach a dale drohe ſchaty, něhdźe 300 hacź 400 hriwnow hódne, namakali. Holza bě ſ wudawanjom wjele pjenjes, kupowanjom droheje draſty, jěſdneho koła atd. tukanje pſchecźiwo ßebi ſbudźiła. Skóncźnje bě ßo paduſchniza żonje ßwojeho hoſpodarja a też żandarmej wuſnała, ſo je wot ¾ lěta pjenjeſy ſ klamowego pjenjeżneho kaſchcźika kradła. Też ßwojemu we wójnje pſchebywazemu nawożeni bě holza wjele poßykkow ßłała. Pſched powołanſkim ßudom wobſkorżena prějeſche, ſo je winowata; wona je ßebi namakane pjenjeſy po něcźim wot ßwojeje mſdy, kotraž lětnje 165 hriwnow wucźinjeſche, nalutowała. Też jejny ſakitowaŕ żiwje ſa to rěcźeſche, ſo by ßo wuwinowała, a namjetowaſche, ſo bychu ßo ßwědzy ſkaſali. Khoſtanſka komora pak bě teho runja pſchepßwědcźena, ſo je holza winowata, a wußud prěnjeje inſtanzy wobkrucźi.

Wußudźenja.

Pſchißażny ßud. 21lětny krawſki pomoznik Jan Pjetaſch w Lutobcźu, kotryž bě pola krawſkeho miſchtra Měrcźina w Bacźonju krawſtwo nawuknył a potom pola tuteho jako pomoznik dźěłał, bě ßo loni, dokelż krawſtwo wójny dla hubjenje dźěſche, jako póſtſki wupomhaŕ ſamolwił. Jeho na měſto jeneho ſkhorjeneho ſaſtojnika pola póſtſkeje agentury w Prěcźezach poſtajichu a ſe ſawdacźom ruki do winowatoſcźe wſachu. Prěnja ßłużba jenoż tydźeń trajeſche, potom Pjetaſch ſaßo pola ßwojeho miſchtra dźěłaſche. Lětßa 1. měrza jeho ſ nowa pola Prěcźanſkeje póſtſkeje agentury do ßłużby wſachu. Wón mějeſche liſtynoſcheŕſke dźěło wobſtaracź a mějeſche mjes druhim też pjenjeſy wunoſchowacź a pjenjeſy na póſtſke pſchipokaſanki k wotedacźu na póſtſku agenturu pſchijimowacź. Pjetaſch tole dźěło dopołdnja dokonjeſche a móżeſche popołdnju pola ßwojeho miſchtra w Bacźonju dźěłacź. Sa ßwoje dźěło na póſcźe wón měßacźnje 54 hriwnow doſtawaſche. Wunoſchenje cźeżkich paketow ßo jemu woßebje płacźeſche. Wón mějeſche potajkim doßahazu ſaßłużbu a móżeſche ßo derje żiwicź. Tola wón bě ſ łohka żiwy a wjazy we korcźmach pſchetrjebowaſche, hacź ſaßłużeſche. Teho dla wón na wotpucźe pſchińdźe. Dźeł pjenjes, kotreż jemu na póſtſke pſchipokaſanki pſchepodachu, wón póſtſkej agenturje njewoteda. Po wobſkorżbje je wón lětßa 19. haprleje 60 hriwnow 25 pjenj., 29. haprleje 2 hr. 55 pj., 4. meje 27 hriwnow pſchekſchiwił. Dale bě wón hiſchcźe 56 pjenjeźkow, kotreż bě ſa pſchedate liſtne ſnamki doſtał, wobkhował a pſchetrjebał. Se ßwědkow żandarmſki wachtmiſchtr Ebeling ſ Małeho Wjelkowa praji, ſo je ßo Pjetaſch jako wucźobnik bjes poroka wjedł. Jako pomoznik pak je ßo do lohkeho żiwjenja dał. W korcźmach je wjele pjenjes pſcheczinjał a ßo ſ lubkami wodźił, ſchtoż njeje bjes ſcźěhwkow woſtało. Dokelż bě ras jutry do Bacźonjanſkeje żyrkwje nuts tſělił, je jeho Budyſki krojny ßud k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. — Póſtſki direktor Reichel ſ Budyſchina praji, ſo wjeßnjenjo pſchekſchiwjenje ſ tym połóżeja, ſo pjenjeſy, kotreż liſtynoſcherjej na póſtſke pſchipokaſanki dawaju, ßami do pſchijimanſkich knihow njeſapißaju. Pſchißażni Pjetaſcha pſchekſchiwjenja winowateho ſpósnachu, tola jemu połóżaze woboſtejnoſcźe pſchizpichu. Ssud jeho ha to k jaſtwu na 9 měßazow ſaßudźi.

× Wóßomnacźelětna pomozniza Alma Frieda Wuſtmannez ſ Běłych Noßliz bě wobſkorżena, ſo je ßwoje nowonarodźene dźěcźo hnydom po porodźe ſkónzowała. Ssudźenje ßo ſ wuſamknjenjom ſjawnoſcźe ſta. Wuſtmannez k jaſtwu na 2 lěcźe 3 měßazy ſaßudźichu.

+ Ławniſki ßud w Rychbachu bě ryczeŕkubłoweho najenka K. w Dittmannsdorfje a jeho mandźelſku k pjenjeżnemu khoſtanju po 9 hriwnach ſaßudźił, dokelż běſchtaj ßwojej ßłużobnej holzy kaſakoj, kurom pſcheńzu dawacź. Holza bě 3 hrriwny pjenjeżneho khoſtanja doſtała a bě ßo ſ wnßudom ſměrowała. Jena ſe ßłużby puſchcźena żona bě wěz wyſchnoſcźi powjedźiła. Najenk a jeho żona ßo pſcheczíwo wußudej powołaſchtaj. Wonaj prajeſchtaj, ſo je pſcheńza, kotraż je ßo kurom ßypała, ſ pluwami ſměſchana a ſo njeje k mlěcźu khmana była. Derjeměnjenje jeneho wězywuſtojneho ßłyſchawſchi, kotryž pſchedpołożenu měſchenzu jako „k mlěcźu kmanu“ njemóżeſche ſpósnacź, khoſtanſka komora wußud ławniſkeho ßuda powali a wobſkorżeneju wuwinowa.

Přilopk.

* **(Sakaſane wěſchcźenje.)** W Auerbachſkim hamtſkim hejtmanſtwje a w měſtach Auerbachu, Falkenſteinje, Lengenfeldźe a Treuenje je ßo ſakaſało, ſ khartow atd. wěſchcźicź. Pſcheſtupjenje ßo khoſta.

* Dla jebaweho wußwobodźenja wot wojeŕſkeje ßłużby ßu w Romje dweju ſłaboweju lěkarjow ſajeli. Wonaj ſtaj pjecźa ſa 500 abo 2000 frankow wopacźne wobßwědcźenja cźělneje njekhmanoſcźe napißałoj. Do prozeßa je pſches 20 woßobow ſapleceńych.

* (Cźwila pólnych myſchow w połodniſchej Italſkej.) K wſchelakim italſkim wobcźeżnoſcźam je ßo wulka ſchkoda pſchidała, kotruż pólne myſche w połodnju nacźinjeja. Każ profeßor Graſſi, ſnaty zoolog, ſdźěli, ßu hižo w provinzach Foggia, Bari, Potenza a Avaſlina pólne myſche ſa 150 milijonow frankow ſchkody nacźiniłe.

* Wuſwolerjo amerikanſkeho měſta Barlina (w Ontoriowſkim ſtacźe) ßu, każ „Daily Niws“ piſchu, wobſamkli, mjeno ßwojeho měſta do „Kitchener“ pſcheměnicź. Nowe měſto Kitchener ma něhdźe 16000 wobhydlerjow. Sańdźeny tydźeń ßo wubjerk, ſ 99 woßobow pomjenowa, kotryž dyrbjeſche nowe mjeno wuſwolicź. Wón je ßo ſa mjeno „Kitchener“ roſßudźił

* **(Czežke krupobicze.)** S Falkensteina ßo pische: Póndżelu wieczor ßo nad krajinu pola Oelsnitz czežke krupobicze rospuschczi, kotrež je żita w tutym wokrjeßu dożyła saniczilo. Też běrny ßu ßo s wulkeho dżela wupuschczike. Wjele khěžow je ßo wobschkodżilo. Wokna ßo rosbichu a tschi ßo wotkrychu. W Friedrichsgrünje je wichor khěžu swudowjeneje Baumonnoweje powalił.

* **(Esamomordarstwo salubowaneju.)** W jenym lěsku w Plawnje we Vogtlandskej ßu njedżelu rano jeneho pachoka a jenu młodu holzu morweju namakali. Każ je ßo nawjedżiło, je pachoł 21lětny kowař Springborn s Neubrandenburga a holza je Marja Kahlez s Czech. Wobaj staj napoßled w Kamjenizy dżěłakoj a staj wot tam k wjeßelu do Bayerskeje a potom do Plawna jěkoj. Hdyż jimaj tu pjenjesy wuńdżechu, ßo rosßudżischtaj, ßebi żiwjenje wsacz. Młody człowjek najprjedy holzu a potom ßam ßebje satscheli.

* **(Rubjeżny nadpad w schokoladowej pschedawarni.)** Wóßomnaczelětny dejeŕ Groß w Pegawje s jenym revolvrom 4. meje do jenych schokoladowych klamow s wotmyßlenjom stupi, so by klamowy pjenjeżny kaschczik wurubił. Wón tehdy na jenym kuble w Löbnizach pola Pegawy jako dejeŕ sa doßahazu msdu ßłużesche. Pschi ßwojim prěnim wopytcze njemóżesche ßwój wotpohlad wuwjesc, dokelż bě pódla pschedawarki jena kupowarka w klamach. Hdyż ßo wón sa khwilu wróczi, wón tam pschedawarku ßamu nadeńdże. Wón na niczo ske ßebi myßlazu sa schiju shrabny, dajesche ju a ju s pjascu do hkowy bijesche. Nadpadnjena pak ßo wobarasche, tak so ßo njekraßnikej njeporadżi, wotmyßlene rubjeżnistwo dokonjecz. Duż czekny, tola ludżo jeho saßkapichu. Posdżischo ßo wukopa, so bě Groß revolver a patrony s jeneje brónjoweje pschedawarnje 2. meje kradnył. Jeho k jastwu na lěto a dwaj měßazaj saßudżichu.

* **(Spytane mordarstwo a ßamomordarstwo.)** We Wiederitzschu pola Lipska bě ßo jena ßydomnaczelětna dżěłaczerka s jenym we wójnje pschebywazym lětarjom ßlubika. Sańdżenu póndżelu nawoženja na dowolenzu pschińdże a chzyshce ßo se ßwojej njewjestu wukhodżowacz. Każ pak ßo sda, bě wón shonił, so je wona mjes tym jene druhe snajomstwo poměła a bě ju teho dla naßwarił. Jeho starschej běschtaj jemu telegrafiszy 50 hriwnow pschipokasakoj. S tymile pjenjesami bě ßebi wón revolver kupił, kotryż pschi ßebi noschesche. Hdyż ßo se ßwojej njewjestu pscherěcza, wón revolver wuczahny a wjazy kulkow do njeje tscheli. Holza ßo tak czežko srani, so dyrbjesche ßo do měschczanskeje hojerńje dowjesc. Na to ßebi nawoženja dwě kulzy do huby tscheli, kotrejż jeho morischtaj. Holzyne sranjenje je tak czežke, so na tym dwěluja, so ßo jej żiwjenje sakhowa.

* **(5000 hriwnow khostanja dla potajenja żita.)** Lawniski ßud w Roda je najenka jeneho kralowskeho kubła, hamtskeho radżiczela Böhnera w Schöngleina dla potajenja 300 zentnarjow pschenży a 150 zentnarjow wowßa k 5000 hriwnam pjenjeżneho kostanja saßudżił. Pódla teho ßu jemu wowß prjecz wsali.

* **(Czežke khostanje sa panzanje mloka.)** Spandawski lawniski ßud bě mlokarja Czěßlu, dokelż bě mloko s wodu poczeńschił, k jastwu na dwaj měßazaj a k 600 hriwnam pjenjeżneho khostanja, jeho żonu k 200 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudżił. Pschecżiwo tutemu khostanju bě ßo wobskorżeny a s dobom też statny rěcznik powołał. Hdyż bě khostanska komora rosprawu wězywustojneho chemika dr. Beiera ßłyschała, njemějesche wona prěni wußud sa doßahazy, dokelż bě ßo na bjeshańbiczine waschnje s nahrabnosczu mloko, s kotrymż ßo s hlowneho dżela dżěczi żiwja, falschowało a ßo poczeńschene mloko jako dobre mloko pschedawało. Khostanje ßo sa wobskorżeneho na schěsć měßazow jastwa a 2000 hriwnow pjenjeżneho khostanja, sa jeho żonu na 1000 hriwnow pjenjeżneho khostanja powyschi.

* **(Mordarstwo w Draždżanach.)** W Löbtawskim pschedměsczе w Draždżanach ßu 82-lětnu swudowjenu Viehwegowu we luži krwě morwu leżazu namakali. Sadnja hlowa tsi rany pokasowasche. Żona bě jako samożita snata. W jejnym wobydlenju ßo někotre tyßazhriwnowske papjery namakachu. Mordař pak je po sdaczu jenoż tsi dwaczicihriwnowske papjery namakał. Na jeho saßkapjenje je polizija wyßoke myto wustajiła.

* **(Rubjeżne mordarstwo.)** W Ansbachu w Bayerskej je ßydomnaczelětny fabrikski dżěłaczeŕ schěsczdżeßaczlětnu khlamarku Botschowu skónzował a wurubił. Wón je ßo njeskutka wusnał. Też jeho towarscha, kotryż je jeho k mordarstwu nadpjerał, ßu sajeli. Rubjenstwo je 25 hriwnow wuczinilo.

* **(Sso tepił.)** W Olbersdorfje pola Żitawy wóßomlětny hólz do Mandawy padże. Hnydom sawołana macz sa hólzom do rěki skoczi. Wona pak ßama do stracha satepjenja pschińdże, a lědma bě někotrym mużom móżno, ju wukhowacz. Hólz ßo hischcze wjazy krócz s wody wunóri, tola ßo wón se żołmami dale czerjesche a ßo tepi.

* **(Rubjeżny mordař s jastwa czekanył.)** S Dessawy ßo pische: Formař Waldt, kotrehoż ßu dla spytaneho rubjeżneho mordarstwa a dla czežkeho czělneho sranjenja sajeli a do Dessawskeho ßudniskeho jastwa sawrjeli, je ßo s njeho w nozy wudobył. Waldt, kotryż je hakle 18 lět stary, je jedyn dżeń wieczor dżowku jeneho Dessawskeho wobydlerja wurubicz a skónzowacz spytał a holzyneho nana, kotryż na pomoz pschiběża, s nożom czežko sranił.

Sbożowny lóß.

(Wěrny podawk.)

(Skónczenje.)

Tak sbożowny, każ hižo dołho był njebě, ßedżesche kanzlista we ßwojim wobydlenju sa blidom. Stary dżěd a wschitzy s nim běchu ßo pobożnje psched wobjedom modlili.

Dołho hischcze tu se stykńjenymaj ruko.naj hkowu skhiliwschi ßedżachu, s czicha ßo nutrnje Bohu dżakujo a ßo modlo; potom kanzlista rjekny:

„Schto ma to ßkowo: Napjelń s pokojom nam wutrobu a dom, ow Knjeże! rěkacz, to ßmy my wschitzy nashonili a Bóh tón Knjes je ßo wulkotnje nad nami ßmilił. Ja njejßym hódny wscheje ßmilnoscze a ßwěry, kotruż je nam wopokasał; Jeho mjeno budź khwalene!“

A żenje njebě khudej ßwójbje jednora jědź lěpje ßkodżała, dyżli tón ras, pschetoż wutroba ßo jim radowasche a bě sbożowna, dokelż bě Bóh tak ßmilny. Jednore wobjedowanje, kotremuż běchu swukli, jenoż krótki czaß trajesche, ale luby dżěd rad hischcze trochu ßedżo wostawasche, so by zigaru kurił a powjedał.

To też dżeńßa czinjachu, a dokelż dyrbjesche kanzlista hakle popołdnju w dwěmaj w kenzli bycz, běsche jemu tuta jara dowěrna, wutrobna hodżina najlubscha sa zyły dżeń. Duż tu ßedżachu a powjedachu wjeßele se sbożownymi dżěczimi, kotrež běchu nětko też saßo ducha nabyłe, so bychu ßo wjeßelike, każ to też starschej czinjeschtaj.

Tu ßo wo stwine durje saklepa. Wopyty do tutych rumow jara s rědka pschikhadżachu, tak so běchu wschitzy wczipni.

To běsche jedyn s presidentowych kenzlowskich ßłużobnikow, kiż do jstwy stupi; tón s derjeměnjazym postrowom wot presidenty kanzlistej pißmo pschepoda a ßo potom saßo wotßali.

„Schto też to ma to na ßebi?“ kanzlista ßo s czicha wopraschа a stany, so by do wokna stupiwschi to pißmo czitał. — „Wschehomózny, ßmilny Bożo!“ wón sawoła, hdyż bě pißmo khwatnje pschecztał a jo potom s dyrkotazeju rukow wupadnycz dał.

Kanzlista tu stejesche sprostnjeny każ stołp.

„Ale, schto dha je, luby mużo? Rěcz tola!“ żona wołasche, wscha stykniwa a staroscziwa.

„Schto je? — Hana, tu czitaj ßama, abo, hischcze lěpscho, pschedczitaj to nanej!“ kanzlista, każ se ßona wubudżeny, rjekny.

A żona presidentowe pißmo czitasche, w kotrymż stejesche, so je jejnemu mużej dla knjeżazeje wulkeje drohoty pjenjeżna podpjera pschiswolena a so ju hižo dżeńßa wupłaczenu dostanje.

Kanzlista pschezo hischcze pschi woknje stejesche, ruzy stykniwschi, a hladasche ßo dżakujo k njebju. Jeho żona bě s wjeßekej powjesczu wscha sblědła.

Tu sczeże ßlepy starz běku czapku s hkowy. Wón ßo dżaknu modlitwu poknu hłubokeje nutrnoscze modlesche, a wschitzy jemu pschihłoßowachu. To bě ßwjatocżny, ßwjaty wokomik, kotryż wschěm wutrobu k njebju posběhowasche. Potom pak czi sbożowni ßo wobjachu, a tón ras běchu to ßylsy sbóżneje radoscze, kiż jemu do wocži stupichu.

Nasajtra rano rjekny bankownik ßwojemu ßwěrnemu knihiwjednikej:

„Scże wy hdy hižo widżeli, so je kanzlista s takle sbożownje ßo poßměwazym wobliczom naju strowił?“

„Żenje!“ knihiwjednik wotmolwi. „Kak to hakle budże, hdyż ßo sa jutsischim psched nim njenadżite sboże wotewri!“

Bankownik ßo poßměwajo dżesche:

„Njech je tuto sboże, kotrež ßo sprawnemu, jednoremu mużej dostarje, na jeho poměry też hischcze wjetsche, jenu wěz chzu wobkrucżicz, mjenujzy tu, so wón żenje pschejara khrobły njebudże.“

„Ja tež“, knihiwjednik pschihłoßowasche a ßebi, wulke wjeßele do cžaßa widžo, skóni rybowasche.

— — — — — — —

„Hdy dha nańdźemoj kanzlistu najwěšcžischo woßrjedź jeho ßwójby?“ bankownik ßo krótko psched pschipołdnjom ßwojeho knihiwjednika woprascha. Tón dže jeho lěpje snajesche a bě ßo husto s nim setkał, hdyž bě kanzlista, se ßłužby ßo wrócžejo, w hrodowskej sahrodze ßwoju schkleńzu piwa wupił.

„Schtož ja wěm“, knihiwjednik wotmolwi, „wrócža ßo wón po dwanacžich s kenzle, potom woni wobjeduja. Hacž do dweju wostawaju hromadze sa blidom, potom w dwěmaj dyrbi wón saßo na dźěło do kenzle hicž.“

„Duž drje by namaj cžaß mjes jenej a mjes dwěmaj hodźinomaj najpschihodnischi był“, bankownik rjekny, „ale tón sbožowny cžłowjek drje potom s radoscžu njebudze móz dźěłacž. Wěscže wy schto? Dóńdžcže wy k presidentej s liscžikom, w nim ja presidenta proschu, so mohł kanzlista popołdnju se ßłužby wuwostacž.“

„Jara rady!“ knihiwjednik wotmolwi a ßo hnydom na pucž hotowasche. Khwilku posdźischo jemu bankownik liscžik na presidenta pschepoda.

Knihiwjednik nańdże presidentu, kiž jeho derje snajesche, doma. Tón te rjadki pschecžita a, ßo ßmějo, rjekny:

„To dźě ßo ßamo rosumi! S dekretom je wón se ßwojeje dotalneje ßłužby puschcženy, a jeho nowa ßłužba hakle ßo se sapokasanjom sapoczina, kotrež ja ßam jutsje wukonjam. Prajcže wy to ßwojemu knjesej s postrowom!“

Duž bě hižo wschitko tak srjadowane, kaž bě ßebi bankownik pschał. Hdyž bě to něhdże wokoło na pół dwěmaj, sstupi wón se ßwojim knihiwjednikom do cžicheho wobhdlenja, w kotrymž bě ßo najhórscha běda do sbožowneje radoscže pscheměnika.

Wschitzy se ßwojeho ßydła poskoczichu; jenož ßlepy dźěd do njewobmjesowaneje dalokoscže wócžko sepjerasche.

„Mojej knjesaj“, kanzlista pschekwapjeny ßo woprascha, „schto dha waju do mojeho sdaleneho wobydlenja wjedże a czemu mam tule wulku cžescž pschizpěwacž?“

„Loßej sa pjecžatsizeczi schěßnakow“, bankownik ßo poßměwajo wotmolwi. „Tón drje scže dołho leżo wostajili?“

„Ja niz“, kanzlista hischcže bóle pschekwapjeny rjekny, a ßo bojesche a strachowasche, so bě ßnadź lóß ßwoju placžiwoscž shubił, „niz ja, ale mój dobry pschichodny nan.“

„Potajkim wy, luby, cžescžowny, stary knjeże“, bankownik ßo na ßlepeho wobrocži, „scže woprawdźity wobßedźeŕ. To bě najwjetschi cžaß, so scže lóß wupytali; pschetoż hižo piecž lět dołho ßo wobßedźeŕ w sapižach napomina, so dyrbi lóß pokasacž a ßwój dobytk pschiwsacž.“

„Dobytk?“ wbohi starz sawoła a s rukomaj sakleska. „Njeżortujecže dha wy?“

„Hdże tež to!“ bankownik snapscheczíwi. „Ně, to je ßama khutna wěrnoscž a wy scže khětro wjele, haj ßamo jara wjele pjenjes na tutón lóß dobyli.“

„Je to woprawdże wěrno?“ starz ßo dyrkotajo woprascha; druhi njerěczo a ßo dźiwajo pódła stejachu.

„Nó, proschu waß, njeroswjeßelcže ßo pschejara teho dła!“ bankownik pokracžowasche. „Ssym wam tule s mojim knihiwjednikom te pjenjesy pschinjeßł, — njestróżcže ßo! To je dźeßacž tyßaz schěßnakow.“

A bankownik a jeho knihiwjednik pjenjeżne rołki na blido kładżeschtaj.

Sslepy je wobmaßowasche; potom wón ruzy stykny, scżeże ßebi cžapku a rjekny s dyrkotozym hłoßom:

„Bożo, ty ßy ßmilny; ty ßy hischcže pruhu ßwětła na spadowazy wjecžor mojeho semskeho žiwjenja pósłał! Twoje mjeno budź khwalene do wscheje wěcžnoscže!“

Dźowka k schědźiwzej pschikhwata a jeho placžo wobja.

„Ale tež wy, mój luby, njedyrbicže zyle prósdny wuńcž“, bankownik ßo s nowa ßkowa pschimny, a wobrocži ßo na kanzlistu, kiž tu wschón sprostnjeny stejesche. „Ssym ßebi wot knjesa presidenty wuprosył, so ßměm wam tele pißmo pschepodacž. S tym, wy ßwěrny ßłużobniko nascheho wjerćha a knjesa, jene městno wyschische postupicže a s tym tež w prawej hodźinje ßo wascha msda powyschi.“

„Ow, to je pschewjele sboża na dobo!“ kanzlista radostnje sawoła.

Prjedy pak, hacž ßo njeßměrnje swjeßelena ßwójba dohlada, běschtaj bankownik a jeho knihiwjednik skradžu ßo wotßalikoj. Psched domom ßebi wobaj ßylsy trějeschtaj.

„Ow“, knihiwjednik rjekny, „hdy by cžłowjek tola mohł kóždy tydźeń ras jenej ßwójbje takle staroscže wotewsacž!“

„Ale pschezo jenej tajkej, kiž je teho tak hódna, kaž kanzlistowa!“ bankownik doda. „Sawěrno, potom bych ßebi pschał“, — wón ßo poßměwajo na knihiwjednika wobrocži — „so bych mohł wěcžnje na semi wostacž!“

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W **Michalskej zyrkwi** smeje jutsje, 3. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet němsku spowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Räda němsle a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta k lěpschemu „Dara němskeho luda“ sa němskich wojnskich jatych w njepschecželskim kraju sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschet wucžbu s němskej konfirměrowanej młodoscžu.

Ssrjedu wjecžor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyschet němsku wójnsku modlesku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Zemrjeli:

W **Michalskej woßadze**: 3. julija: Jan Ota, Jana Junkera, fabriksteho dźěłacžerja na Židowje, ß., 6 m. 8 d. — Khorla Erich, Khorle Jona Měta, kamjenjecžeßarja na Židowje, pod hrodom, ß., 1 l. 4 m. 8 d. — 6 jul.: Emma Lena, Jana Hermana Měrscha, kublerja w Sslonej Worscheži, w tu khwilu we wojeskej ßłużbje, dź., 4 l. 1 m. 5 d.

W **druhich woßadach**: Johana Frieda, Khorle Augusta Kambora, pohonca w Khwacžizach, dź.. 1 l. 5 m. 15 d. — Biedrich August Rjencž, stokatsti pomoznik w Nowych Koprizach, 38 l. — Amalija Theresija, Handrija Bohuwěra Klawza, khěžerja a dźěłacžerja w Drožďžiju, dź., 22 l. 5 m. 9 d. († w Budyschinje a ßo do Hrodźischcža dowjesła).

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, 3. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbske a w 10 hodźin nach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa naschich wójnstich jatych sběra.

Ssrjedu wjecžor we 8 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlesska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutsje, 3. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Placžizna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 1. julija 1916			
	wot		hacž	
	hr.	pj.	hr.	pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	60	—	75	—
Běrny	5	35	6	25
Butra . . . . 1 kilogr.	—	—	4	60
Pschenična muka 50 „	—	—	19	50
Rjana muka . 50 „	—	—	16	13
Ssyno . . . 50 „	6	40	7	90
Ssłoma . . 100 „	—	—	6	—
Proßata 444 schtuk, schtuka	20	—	45	—
Pschenične wotruby	—	—	—	—
Rjane wotruby	—	—	—	—
Pschenicžny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	60
Jecžmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	21	—

Placžizna produktow.

W Budyschinje placži: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 60 pj., hacž hr., — pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj. 2 punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacž 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacž 2 hr. 10 pj., punt pschenicžneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 25 pj., punt rjaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcža wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacž 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacž 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bérnow wot — pj. hacž 13 pj., proßata schtuka 35 hacž do 60 hr.

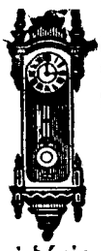

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßkej haßy 5.

Jencź pßchedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proßchu, ßebi moji wukładne wołno, ſ płaczißname wupołożene, wobhladacź.**

Sserbßke a němßke

ſpěwarßke

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serb. Nowin ßu dostacź

khěrluſchowe pſchidawki

do ßerbßkich a němßkich ſpěwarßkich knihow.

Lubijßka banka

w Lubiju w Sakßkej **w Neugersdorfje w Sakßkej.**

Filiale: w Budyßchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne měßtno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wužiwanju ſ		$2\frac{1}{2}$ %
pſchi měßacznym wupowjedźenju		3 %
pſchi ſchtwórczlětnym	=	$3\frac{1}{4}$ %
pſchi połlětnym	=	$3\frac{1}{2}$ %
pſchi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijßkeje banki

w Budyßchinje w Sserbßkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Towarßtwo kathol. młodźenzow w Różencze

ßměje **njedźelu 9. julija 1916**

dźiwadłowy wječzor w Haßłowje.

Sapoczatk wječzor ½8 hodźin. Cźißty wunoßchk je ßa knihownju.

Wßchitzy Sserbjo ſ bliſka a ſ daloka ßo lubje pßcheproßchuja.

Pßcheměnjenje wobydlenja.

Cżeßcżenym Sserbam ſ tutym k wjedźenju dawam, ßo wot

1. julija na różowej haßy 22 delka bydlu.

Runar a pruhowany maſſeur Jan Scholta.

Franz Marßchner naßl.

mějeczel **Max Ewald**
cżaßnikar w Budyßchinje
na bohatej haßy 9

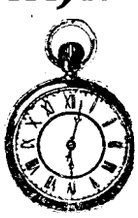

ßwój ßkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Konje k rěßu

po najwyßchßchich płaczißnach w kóždym cżaßu kupuje

Curt Kaiſer

pßchi mjäßowych jědkach a na Humboldtſkej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Ratarßki grat

we wulkim wubjerku

khmany porucża

Pawoł Walther

w Budyßchinje

na khěžorſkej drózy 4.

Kruwa

bliſko k cżeleczu je na pßchedań w Lomßku 20 pola Minakata.

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczißnje.

Schołczźiz atelier,
mějeczel W. Kornet
pßchi Gickelßkej horje 1b.
Rěczu ßerbßki.

Zentralna pßchedawarnja

Richarda Sabatha

w Budyßchinje
na khěžorſkej drózy 14

Konſerwowe ſchkleńzy ſ gumijowej rynku a wobłukom

litr.	½	¾	1	1½	2
pj.	50	55	60	70	85

Trimmſowe ſchkleńzy wyßokeje formy

litr	¼	½	¾	1	1½	2
pj.	50	55	60	70	80	95

Trimmſowe ſchkleńzy niſkeje formy

litr.	½	1	2
pj.	80	90	1,20

Nadobnoběłe wyßokeje formy

litr.	½	¾	1	1½	2
pj.	58	65	70	90	1

Nadobnoběłe niſkeje formy

litr.	½	¾	1
pj.	68	75	80

Němſkeje ſchkleńzy

litr.	½	¾	1	1½	2
pj.	70	75	80	1	1,20

Sawarne apparaty ſ thermometrom 13 mk. 50 pj.

Konſerwowe ſchkleńzy bjes ſamknjenja hižo po 15 pj.

Kamjeńtnekładjenſke hornzy po 30, 50, 75 pj.

1.— 1,50, 2 mk. hacž 3,50.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaf Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Telefon 687. — — Telefon 687. —

Číslo 29. Sobotu 15. julija 1916. Lětnik 75.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

13. julija: Na wjeczornym wojownischczu je ßo Jendżelczanam dżiło, ßo w Contalmaisonje saßydlicz. Artilleriske tšelenje wulkej ßylnoscżu dale traje. K polodnju wot réki Sommy njejßu nazowsojo tež wczera s nadběhami, kotrez na bokomaj wßy Barczinjachu, każ pola Estrees a k wjeczorej wot tam, ßaneho wuspjeła mele; wone dyrbjachu ßo s wjetscha hižo w naschim wuspěschnym sawěranskim tšelenju s najwjetschimi krwawnymi woporami wróczicz.

K ranju wot réki Maasy bě artilleriske wojowanje hischcze żiwe. Byte infanteriske stejischcza ßo polěpschichu. Liczba jatych ßo wosfizěrow 243 muži na 56 offizěrow 2349 muži powyschi.

Pola Frelingheina, pschi kanalu la Bassée, pschi hórzy La Fille morte, k ranju wot Badonvillera a pola Hirzbacha ßo pschedewsacza nemskich patrouillow poradżichu.

K polnozy wot Soissonsa ßo jedyn franzowski dwojotšěschnik rozwasche, w naschich linijach k semi sjěcz.

Na rańschim wojownischczu ßo pola wójska generala hrabje Bothmera s wobßahazym napschecznym storkom němskich wojakow a k polnozy wot Olesche (k dolhemu wjeczorej wot Bucżaza w Galizijskej) Rußojo, kotsiž běchu ßo tam nuts dobyli, wróczo cżißchu, pschi czimž ßo 400 muži saja.

14. julija: Na woběmaj stronomaj Sommy ßu ßo nowe jenske a franzowske nadběhi wotpokasale, runje tak franzowske nasczne nadběhi k ranju wot Maasy.

Pola wójska generala s Linsingena a pola wójska hrabje Bothmera ßu ßo ruske nadběhi wotpokasale.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Dalsche postupanje němskeho wójska psched Verdunom.

Franzowsojo ßo podarmo prózuja, ßo němskich nadběhow pred Verdunom dowobaracz. Němzy drje ßo pomalu, tola wěscze k dunej bliża. Rosprawa němskeho generalneho staba wot 12. dnja praji: Na prawym brjosy réki Maasy ßmy ßwoje stejischcza franzowskim wobtwjerdżenjam pola Souvilla a Flirey ßunyli a k tym 9 offizěrow, 2,166 muži sajeli. Ssylne napschecżne nadběhi ßo hladko wotpokasachu.

B.

Schikhad jeneho němskeho podmórskeho wikowanskeho czołma do Ameriki.

Do pschistawa w Baltimore w sjednoczenych statach połnócznje Ameriki je 7. julija němski wikowanski podmórski czołm „Deutschland“ pschijěł. Tutón podawk je w Amerizy a Jendżelskej wulke wuwanje sbudżił. Czołm „Deutschland“ je do Ameriki 2000 zentnerjow drohich barbow a lěkarstwow a pódla teho listy sa němskeho kanzlerja pschiwjesł a wot tam do Němskeje kawczuk pschiwjese. Sam je po planje wójnskich podmórskich czołmow, tola we wjetschich rozměrach natwarjeny. Jeho wobßadka s 29 muži wobsteji. Tak ßo hacz ßo hodži, wón nad wodu jědże a jenoz w nuzy ßo wón pod wodu nuri. „Deutschland“ je ßo 23. junija na jěsbu psches kanal La Manche s Jendżelskej a Franzowskej do Ameriki puschcził. W nozy dwórteho dnja ßo wón mohłojteho wjedra dla podnuri a zylu nóz wjacej dnje kanala wosta. Potom wón s kanala wujědże. Hacz ßo wjorskim kupam wón jenoz 150 kilometrow pod wodu jědżesche. Potom ßo kóżdy krócz podnóri, hdyż ßo łódże pschibliżachu. Ras bě wón jenoz 500 metrow wot jeneho franzowskeho kschižaka sdaleny. Rozmoscze a benzina bě wón dwójzy telko ßobu wsał, hacz bě ßo sa nim wobliczilo. Po dopißach Londonskich „Times“ „Deutschland“ 1 tunow wopschija. Jeho nakład je ßo derje sdżerżany do Ameriki dojěwjesł.

„Times“ ßo prózuje, dopokasacz, so jěsba podmórskeho czołma „Deutschland“ nima wjele wažnoscze. Kanadske podmórske czołmy ßu hižo loni wjele dlěschi pucz do Europy jěle. Jendżelske czołmy ßu ßamo hacz do Awstralskeje pschijěte. „Times“ jenoz najwažnische njewopomni, njemjizy, so ßu jendżelske czołmy wschudże żiwnoscz a benzin namakale, mjes tym so je němski czołm psches rjeczas njepschecżelskich wójnskich łódżow jěcz dyrbjak. L.

W Amerizy ßo sa podmórski czołm „Deutschland“ żiwje sajimuja. Namórszy offizěrojo ßu ßebi jón wobhladali a w ßwojej rosprawje praja, so je ßo wón wot wscheho spocżatka sa měrowe a niz sa wójnske saměry natwarik. Druhi němski wikowanski podmórski czołm, kotremuż ßu mjeno „Bremen“ narjekli, ßnadz ßrjedz pchichodneho tydżenja do Ameriki pschijědże. Na kotrym městnje ßo wón k brjohej pschistaji, potajne wostanje. G.

Jendżelsko-franzowski protest pschecżiwo pschipuschczenju němskich wikowanskich podmórskich czołmow do amerikanskich pschistatkow.

Jendżelski a franzowski pósłanz staj pola knjeżerstwa sjednoczenych statow w Washingtonje rospominanje cżinioj. Wonaj ßo na to powołataj, so móże ßo jedyn podmórski czołm, byrnjez był sa wikowanske saměry natwarjeny, tola jako wójnska łódź trjebacz.

B.

Wuspěch podmórskich czołmow w juniju.

W měßazu junuju ßu němske a awstriske podmórske czołmy 61 jendżelskich wikowanskich łódżow potepile. B.

Nadpad jeneho podmórskeho czołma na jendżelski połnócny brjóh.

Reuterez telegrafowarnja 12. julija powě: Wczera wjeczor ½10 hodżin jedyn němski podmórski czołm psched mały njesakitany pschistaw Seaham Harbour pschijědże a s dalokoscze někotrych stow yardow něhdże 30 tsizolowskich schrapnellow swutsěła. Jena żona ßo cżężko skrani a nasajtra wumrje. Hewak ßo njeje żaneje schkody naczinilo. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

13. julija: K wjeczorej a k dolhemu wjeczorej wot Bucżaza njepschecżel s nowa żylne mozy k nadběhej pschecżiwo swjazkarskemu wójsku, nad kotrymż hrabja Bothmer roskasuje, honjesche. Mjes tym so ßo dżěl jeho nadběhanskich kolonnow hižo psched naschimi raczisnami slemi, ßo jenemu druhemu poradzi, ßo do wuskeho krucha naschich stejischczow dobyczˊ. Tola hnydom sabadżeny napschecżny stork němskich a awstrisko-wuherskich reservow Rußow sabo wucżißny, tak so ßo wschě njepschecżelowe nadběhi zyle slemichu. Wjele ruskich jatych.

Nad Stochodom naschi wojazy na bokomaj żelesnizy, se Ssarnow do Kowela wjedżazeje, jedyn nadběh wotrasychu. Hewak niczo wažneho.

Rosprawa ruskeho generalneho staba wot 11. julija praji, so je wójsko generala Brußilowa wot spocżatka ruskeho postupowanja 266,000 jatych sebralo. Hacz runje je njedowěrnoscz ruskeho rosprawjenja dawno na doßahaze waschnje snate, njech ßo tola hischcze ras na to pokasa, so liczba jatych, kotruż Rußojo mjenuja, nimale hacz k zyłej żylnoscži nascheje połnócznorańscheje fronty doßaha, kotraż je sańdżene pjecz njedżel we wojowanju staka.

Na italskim wojownischczu ßu ßo wschě nadběhi italskeho wójska s cżężkim njepschecżelowym schkodowanjom wotpokasale. B.

Jedyn awstriski kschižak pjecz jendżelskich parnych łódżow potepił.

Awstriski kschižak „Novara“ je w żrjedżoseńskim morju pjecz jendżelskich wobronjenych parnych łódżow, kotrez woženje italskich

wojakow pśches Otrantśku mórśku wužinu stražowachu, žobotu a njedźelu rano nadpadnyk a je ś bombardementom śapalik. S wobžadki je žo jenož dźewjećź Jendźelćźanow wukhowało. B.

Franzowśka wójśkowa rospraŵa.

12. julija: S fronty nad Sommu njeje niczo powjedźićź. Wo dnjo bě na lěwym brjośy Maaśy artilleriśke wojowanje w stronje morweho muža khětre žiwe. Na praŵym brjośy žu Němzy dźenža rano na stronu k wobtwjerdźenju Souville žylny wupad śćinili. Wokoło 10 hodźin je po žylnym artilleriśkim pśchihotowanju žylny nadběh śćeśćich regimentow śe wžy Fleury a ś lěža pola Vaux a Chapitre wuśchok. Njedźiwajzy žylnych nadběhow ś maśami na poměrnje wuśkej froncże žo njepśćeśćelej poradźi jenož śa płaćźinu hobrśkeho śchkodowanja pśchi pśchikhodach k kapale St. Fine a na kśchižnym pućźu mjes Fleury a Vaux něśchto mało krajiny dobyćź. Bombardement w zyłej stronje Souville—Chenois a Laufee žylnje dale dźe. W Lothringśkej je žo njepśćeśćelowy śpytany nadběh k ranju wot Badonvillera zyle wotpokaśał. B.

Franzowśke pchihoty k postupowanju w hornim Elśažu.

Baśelśke nowiny pišaju: K franzowśkej froncże w hornim Elśažu žu khětre jendźelśke wojeŕśke mozy pśchiśchle. Ważne podawki žo wočźakuja, wožćbje dokelž žo wulke pśchežuwanje wójśka pola Belforta staŵa. — Kaž je śnate, tež jena ruśka diwiśija tam śteji. B.

Jendźelśka wójśkowa rospraŵa.

W nozy k 11. julijej je naścha infanterija po žylnym bombardemenćze śažo wješ Contalmaiśon ś nadběhom dobyła a 189 muži, mjes nimi jeneho bataillonśkeho komandeura a śchtyrjoch druhich offiźerow śajała. Mózny němśki napścheźny nadběh w nozy žo ś cźežkim śchkodowanjom śa njepśćeśćela wotraśy. Žyła wješ je nětko w naśchich rukach. Bóle k ranju někotre tśělne hrjebje w Mametzśkim lěśu dobuchmy. Ssmy tu jenu cźežku haŵbizu a tśi pólne kanony śebrali a 296 njeśranjenych němśkich wojakow, mjes nimi 3 offiźerow, śajeli. W lěžu pola Trones žo dale wojuje.

12. julija: Wot śpočźatka bitwy je njepśćeśćel khětre požylnjenja dostał. Na wśchelakich měśtnach fronty je žo žylnje wojowało. W Mametzśkim lěžu žmy zylu śaŭdźenu nóz śhubjenu stronu wróćźo dobyli a zyły lěž dźerźimy. Tež w Troneśkim lěžu žmy postupali. Wulka liczba morwych Němzow na wojowniśchźu pokaśuje, kak drohu žu nadběhi śaplaćźićź dyrbjeli. Poślednju nóz śtaj žo dwaj žylnaj nadběhaj pścheźiwo Contalmaiśonej ś naśchim tśělenjom śłamałoj. B.

Jendźelśka wuwos žele do Norwegśkeje poćźežuje.

Jendźelśka wuwos žele do Norwegśkeje jenož ś tym wumĕnjenjom dowola, śo žo tale žel k naślelenju rybow njewužije, kotrež žo do Němśkeje pśchedadźa. Loni žu Jendźelćźenjo wuwoženju naślelenych rybow ś Norwegśkeje do Němśkeje ś tym śadźĕwali, śo žu wyśchśche płaćźiśny dyžli němśzy kupzy žadźili.

Tež Hollandśku Jendźelćźenjo nuśowaćź pytaju, śo by niz jenož žiwnośćź ale tež wndźĕłki hollandśkeje industrije Jendźelśkej pśchewośtajiła. Tak je žebi jendźelśki póžkanz wot hollandśkeho knježeŕśtwa žadał, śo žo tkaniny njebychu do neutralnych krajow wuwośyle, ś kotrychž mohle žo wone do Němśkeje dale dowjećź. Jeli śo by žo Hollandśka intenu žadanju śapowjedźiła, njeby Jendźelśka žaneje bawlny wjazy do Hollandśkeje pśchepuśćźiła. B.

Ruśka wójnśka rospraŵa.

11. julija: Pśchi rĕzy Stachodźe žo dale wojuje. Njepśćeśćel, kotryž je požylnjenja pśchiwjedł a mózny artillerijn pśchedžunył, śe śaźaklośćźu napścheźo śteji.

W Bukowinje žmy pola Bŕĕśy (15 kilometrow k wjećźorej wot Kimpolunga) po žylnym wojowanju žylne njepśćeśćelśke mozy wróćźo cźiśli. Na někotrych měśtnach žo njepśćeśćel, do kotrehož žo ś bajonetom dachmy, do cźĕkanja da.

Njepśćeśćelśzy lětarjo žu nad dwórniśchźom w Sadworje (3 kilometry k dołhemu wjećźorej wot Stolpzow) pśchi żeleśnizy ś Minśka do Baranowicź 66 bombow wotćźiśli.

Pśchi Aśowśkim morju bliśko kawkaśkeho brjoha je jedyn njepśćeśćelśki podmórśki cźołm jenu njenakładźenu transportśku łódź potepił.

Kawkaśus: Na froncże na stronje k Baiburte[illegible] honjeŕśke komanda w nozy 9. julija ś Turkami wobžadowanje dobyli a jenu maśchinśku tśĕlbu wśali.

Bóle k połodnju žu naśchi wojazy ś nowa ś nadběhom žylnje wobtwjerdźene turkowśke stejiśchća dobyli, kotre wutworili. Ssmy 8. julija 30 offiźerow a 350 muži śa[illegible]

W stronje na Diarbekr w Heyenkowa Tag naśchi [illegible] nizy jedyn njepśćeśćelśki nadběh lohko wotpokaśachu.

Swjeŕśchne liczenje wójnśkich jatych a nadobnych žmy w běhu operazijow generala Brunżilowa pścheźiwo awśtriśkemu wójśku wot 4. junija hacź 10. julija śebrane waze liczby podało: 5620 offiźerow, 266,000 wojakow, 77 nonow, 866 maśchinśkich tśĕlbow.

Wjećźorna rospraŵa: Na wjećźornej froncże žo [illegible] rĕki Stachoda dale wojuje. Njepśćeśćel tu wulku śaźa[illegible] kasuje. S dobom njepśćeśćelśzy lětarjo śady fronty naśche[illegible] lětaju, bomby mjetajo a ś maśchinśkimi tśĕlbami tśĕlejo.

Hewak žo njeje położenje pścheměniło. B.

12. julija: Na wjećźornej froncże je naścha artillerija [illegible] rospjerśchika, kotryž chzychu žwoju artillerijn pścheźiwo [illegible] wobtwjerdźenju postajićź. Pola kubła Cźerkaźow k połu[illegible] Krjewa Němzy, śe žwojej artillerijn žo žylnje podpjeraju [illegible] śćinichu. Woni pak žo ś napścheźnym nadběhom wotpo[illegible] Nad Stochodom žo mjes artillerijn wojowaśche. Pola [illegible] śchowki njpśćeśćel śpyta, žo k Stochodej pśchibliżićź, tola [illegible] śchim tśĕlenjom wotpokaśa.

Kawkaśus: K wjećźorej wot Erzerima žu naśchi wojo[illegible] kow wróćźo śbili a měśto Mamachatun ś nadběhom dobyli. [illegible] njepśćeśćel měśto śapali. My žmy napraŵy cźinili, śo [illegible] woheń śhaśćeli. B.

60,000 Sserbow w ruśkim wójśku.

Winśki „Journal" powĕ: S Pĕtrograda powjećź pśch[illegible] je do Odeży pódła tam śtejazeju dweju žerbśkeje [illegible] hiśćeże tśećźa pśchijĕła, kotraž je ś nowymi tśĕlbami a am[illegible] wuhotowana. Nětko budźe w ruśkim wójśku 60,000 [illegible] wojakow wojowaćź. L.

Jedyn Ruža wo politizy Rumunśkeje.

Rumunśke nowiny „Adverul" žu rosrĕćźenje žwojeje žorja ś jenym wyžokim ruśkim śaśtojnikom w Odeży wo[illegible] kotrehož mjeno wón nochze na śjawne dacź, kotryž pak ma [illegible] měśtno w Cźeŕwjenym kśchižu na froncże generala Bru[illegible] Kruta ruśka zenśura je dopiž pśchepuśćźiła.

Schtož rumunśki ministerśtwowy pśchedžyda[illegible] tianu a rumunśki kral Ferdinand chzetaj, t[illegible] Rumunśka cźinićź. Dotalna Bratianowa politika [illegible] poślednjeju lětow budźe tež poltika Rumunśkeje bliźścheho [illegible] da. W Pĕtrogradźe je drje mała mjeńśchina, kotraž na[illegible] wĕri, kotraž tež do žwĕrnośćźe Bolharśkeje wĕrjeśche, tola wj[illegible] na ruśkich politikow nima žaneje dowĕry [illegible] k Rumunśkej. To dyrbjała Rumunśka tež ś dźerženja [illegible] nowin śpśnacź. Wo politiśkej dźĕławośći śaśtupjerjow w[illegible] strony Filipeśka a Taka Joneśka ruśki śaśtojnik praji, śo m[illegible] mało wožobinśkeje hódnośćźe; pśchetož pak je Bratianu śe [illegible] politiku neutralnośćźe prawo mĕł, a potom je kóžde pśchećź[illegible] podarmo, pak je wón krajne intereży pścheradźił, a potom b[illegible] žo wón dyrbjał prĕni dźeń wotśtronićź. Tola tež taj politik[illegible] mužej, kotrajž chzetaj dobru śkładnośćź wuwužićź. Pśchewin[illegible] w poślednim wokomiku doraśyćź a dobićź, to wśchak je [illegible] Rumunśkeje a niz jenož politika knjeśa Bratiana. W śep[illegible] 1914 nochzyśche Rumunśka wójnu pśchipowjedźićź, w śep[illegible] 1915 nochzyśche wona Bolharśkej hroźyć a nětkole, hdyž [illegible] Rużoju na wulke postupanje dali, žo Rumunśka tola njeh[illegible] kelž žo boji, śo mohła Bolharśka jejne Dunajśke pśchistawy [illegible] dźićź. Ruśka njewĕri, śo Take Joneśku a Filipeśku nĕśchto [illegible] cźiśchćźitaj, a śkoro maja śa wĕśte, śo budźa wśchitzy po Brati[illegible] politizy błĕdowaćź hacź do teho dnja, hdźež budźa k druhej [illegible] pśchepośdźe. D.

Franzowśke njepśćeśćelnośćźe pścheźiwo grichiśkemu kra[illegible]

Franzowśke nowiny njepśćeśtawaju pścheźiwo grich[illegible] kralej, k kotremuž dowĕrjenje nimaju, poroki cźinićź. „L'[illegible] žamo kralej hrośy, śo jemu śchtworośwjaśk pśchebytk śwonka [illegible] na pśchikład w Achilleionje na Korfu pśchipokaže.

…ſle nowiny „Secolo“ ßo na to wobcźeżuja, ſo ßo demo=…grichiſkeho wójſka jara pomalu pſchewjeduje. We wſche=…mach ßu ßo towaŕſtwa reſerwiſtow ſakožiše. Hibanje re=…mjes ſchtworoſwjaſkom pohorſchenje ſbudźuje. Cźežke …drje njewutwoſtanu. General Sarrail po ſdaczu dźeßacź …offiźěrow, kotrychž je dla jich nadpada na jeneho redak=…ch Venizelowych nowin ſajecź dak, grichiſkej wojeŕſkej …i pſchepoda. B.

Němſka ßudniſka rěcź w Cźechach.

Bina ßo powě: Wukas Prażſkeho krajneho präſidija jako …utskownej ßnužbje pola cźěſkich ßudniſkich wyſchnoſcźow je…lu poſtaji.

…dotal běchu ßudy w Cechach po rěcźnych ſtronach, do ko…ſchachu, do němſkich, cźěſkich, a němſko=cźěſkich dźěłene, a …ich ßudach bě też ſnutſkowna hamtſka rěcź cźěſka. L.

Drohota žiwnoſcźe w Hollandſkej.

Haagu ßu ßo proteſtowanſke demonſtrazije pſchecźiwo žiw…olitizy hollandſkeho knježeŕſtwa wotměle. Wjele tyßaz …jonow ßo pſchi nich wobdźěli. Proteſtowanſke pißmo …00 podpißmami knježeŕſtwu pſchepoda a jeho wotpiß ßo też …ſchedpołoži. Po demonſtrazijach na drohach ßo ſhroma…otměchu. K naßylnoſcźam njeje doſchło. B.

Wunoſchk italſkich žnjow.

…lſki rataŕſki miniſter wunoſchk lětuſchich žitowych žnjow na …now hektolitrow pornjo 42 loni wobliča. Majß a ſele…pak ßo njenje derje poradźiłoj, tak ſo budźe ßo dźeßacź abo …milijonow hektolitrow žita ſ Ameriki kupicź dyrbjecź. L.

Njedoſtatk rataŕſkich dźěłaczerjow w Jendźelſkej.

Jendźelſkej je njedoſtatk rataŕſkich dźěłaczerjow dźeń a …We wſchelakich nowinach ßo na to pokaſuje, ſo je w Jen…ěhdźe 32,000 zuſnych ſawrjenych, kotſiž drje njepſchecźelſkim …ſchißluſcheja, tola ßo njemóža wo prawdźe k njepſchecźelam …laž Polazy, Cźechojo, Khorwatojo a Armenſzy. Tymle …ma ßo dźěło w rataŕſtwje pſchipokaſacź. B.

A tola wójna ſ Mexikom?

New=Yorka ßo ſchwajzarſkim nowinam powě: Powjeſcź wo …enju preſidenta Carranzy je njelube pſchekhwatanje ſbu…Telegramy praja, ſo je ßo general Villa na cźole ßylneho …a marſch k amerikanſkim mjeſam naſtajił. Jeli ſo ßo wjed…ijſka ſjednoczenych ſtatow, generalej Perſhingej, njepſchi…by ßo ſ Mexika wróczo ſcźahnył, njehodźi ßo wulka bitwa …B.

Nadpad na argentinſkeho preſidenta.

Buenos=Aires je njedźelu po wobhladanju wójſka jedyn …ho preſidenta argentinſkeje republiki, kotryž na balkonje …wobydlenja pſchebywaſche, ſ revolwra tſělił. Nadpadnika …i. Wón je ßo wuſnał, ſo je grichiſki anarchiſt Jan …ni. B.

Ze Serbow.

Budyſchina. (Sso tepika.) Schtwórtk wječor wokolo …u je ſ krónprynzowſkeho moſta jena woßoba do Sprewje …Ludźo na rybowej haßy wótſje ſapluſknycź ſaßkyſchachu a …ekotre koła a pucherje ſwjerćha wody wuhladachu. Pjatk …ſa woßobu, kotraž bě ſ moſta ſkoczíła, pytali a cźěko dwa…je dźowki wyſchſcheho liſtynoſcherja Thoniga ſ Budyſchina …wuczahnyli. Młoda holza bě ſ kaßěrarku w tudomnej karoße…a woſowej fabriży Auguſta Nowaka. Jej ßo najwjetſcha …dawa, też je ßo w jejnych knihach wſcho w najlěpſchim rje…ałko. Poßledni cźaß je wona nadpadnje ſamyßlena była; …da, je ßebi wona njeſbožowneje luboſcźe dla žiwjenje wſaka. …warjenja moſta ßu nětko hižo tſjo cźłowjekoju ſ njeho dele …ſo bychu cźežu žiwjenja wotbyli.

(Sawjedźenje tukowych khartkow.) Po woſjewjenju …ho komunalneho ſwjaſka a hamtſkeho hejtmanſtwa ßmědźa ßo …julija 1916 butrowy ſchmałz, jědźny ſchmałz, margarina a …olij jenož na tukowe khartki pſchedawacź. Kóžda woßoba …l njedźele jenu tukowu khartku doſtanje. Hoſcźenzarjam, konditorjam a pjekarjam ßo tuk kupowanſke wobßwědčenja wuda=waju. Kharty ßo na 16 njedźel do prědka wudawaju. Komunalny ſwjaſk kóžde ſchtyri njedźele woſjewi, kelko tuka ßmě ßo na jenu tu=kowu khartku wotedacź. Ssamoſaſtararjo žanych tukowych khartkow njedoſtawaju.

— **(Žanych bjesmjaßowych dujow wjazy.)** Budyſki komu=nalny ſwjaſk a hamtſke hejmanſtwo woſjewjatej, ſo ßo wot nětka kóždy wſchědny dźeń ſaßo mjaßo pſchedawa. W hoſcźenzach pak też w pſchichodźe wutoru a pjatk žanych mjaßowych jědźow doſtacź njeje.

— **(Pſchipowjedźenje wolijowych płodow.)** Schtóž wolijowe płody (raps, ripik, ßlónczne róże, žonop, len, mak atd.) wobßedźi, ma to hacź do pjateho dnja ſapočatka kóždeho běrtłěta firmje Pawol Schołcźe naßlědnikej w Budyſchinje woſjewicź a wotedacź. Ssytwu a ſ najmjeńſcha 60 puntow wolijowych płodow ßmě kóždy ſa hoſpo=daŕſtwo wobkhowacź. Laneho ßymjenja ßmě kóždy wobßedźeŕ dźe=ßacź zentnarjow wobkhowacź.

— **(Sebracźe wobruczow jěſdnych kołow.)** Pſched něktrymi njedźelemi je knježeŕſtwo wſchitkim tym ſakaſako, ſ jěſdnymi kołami jěſdźicź, kotſiž je k ßwojenu powołanju njetrjebaju. Nowy wukas ſwjaſkoweje rady hiſchcźe dale dźe. S nim ßo gumijowe wobrucźe kołow wſchitkich tych woßobow ſebjeru, kotſiž jěſdne koła pſchi wuko=njenju powołanja abo dla cźělneje braſchnoſcźe njetrjebaju. Wo=ßobam, kotrymž ßo dowoli, gumijowe wobrucźe dale wužicź, nje=ßmědźa je k druhim ſaměram trjebacź, hacź je wyſchnoſcź dowolika. Schtóž chze wo dowolnoſcź k dalſchemu wužiwanju gumijowych wobruczow proßycź, ma to ſ hamtſkim formularom pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe cźinicź a k próſtwje kołojěſdnu khartku pſchidacź. Hdyž ßo do próſtwy ſwoli, próſtwar ßwoju kołojěſdnu khartku ſ wot=powjedazym pſchiſpomnjenjom wróczo doſtanje. Jeli ſo ßo próſt=wa wotpokaže, kołojěſda khartka pola polizajſkeje wyſchnoſcźe wo=ſtanje. Próſtwy dyrbja ßo hnydom ſapodacź, dokelž wukas hižo 12. auguſta 1916 do mozy ſtupi. Měſtna, hdźež maja ßo ſebrane gu=mijowe wobrucźe wotedacź, ßo hiſcźe woſjewja. Sa wobruczowe pſchikrywy ßo ſarunanje po 50 pjenjeźkach hacź po 4 hriwnach, ſa ſchlawchi po 25 pjenjeźkach hacź po 3 hriwnach ſapłacźi. Sebracźe pſchikrywow a ſchlawchow jěſdnych kołow ßo tym ßanym wyſchno=ſcźam dowěri, kotrymž je ßo hižo ſebranu kopor, moßas cźiſty nikel wotedacź dyrbjał.

— **(Ssmjertnje ßo wopalika.)** Ssobotu popołdnju bě mandźel=ſka tudomneho wobydlerja Gurki ſpirituß na warjak linyka, tutón ſapalika a bě po ſdaczu ſabyła, ſpiritußowu bleſchu ſacźinicź. Spi=rituß w bleſchi je ßo ſ tym ſapalicź mohł a bleſcha je rosbuchła. S palazym ſpiritußom je ßebi Gurkowa noſy, ruzy a wobliczo tak cźěžko wopalika, ſo je na to w nozy wumrjeła.

— **(Mjaßowy pſchidawk ſa žnjowych dźěłaczerjow.)** Po wo=ſjewjenju wyſchnoſcźe ßo woßobam, pſches 14 lět ſtarym, runje kaž wójnſkim jatym ſa cźaß wot 17. julija hacź 27. auguſta na tydźeń 250 gramow mjaßoweho pſchidawka pſchiſwoli. Hoſpodarjo chżyli ßo teho dla pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe ſamolwicź. Cźi ßamo=ſaſtararjo, kotſiž maja hiſchcźe njaßo na ſkładze, ßmědźa ſ tuteho ſklada w cźaßu ſpomnjenych 6 njedźel, ſa kóždu pſches 14 lět ſtaru woßobu, kotraž na žnjach ßobu dźěła, pok punta mjaßa wob tydźeń jako pſchidawk woteběracź.

— **(Wuwos ſwěriny.)** Po woſjewjenju komunalneho ſwjaſka ßmě ßo wot nětka ſwěrina bjes woßebiteje dowolnoſcźe ſ wokrjeßa wuwjeſcź.

— **Najwyſchſche płacźiſny ſa holanſke jahodki** ßu ßo w Shorjel=zu ſawjedle. Punt jahodkow njeßmě ßo dróżſcho hacź po 30 pje=njeźkach pſchedacź.

— **(Powyſchenje běrnowych płacźiſnow.)** W wcźeraŕſchim poßedźenju ſeźiwjeŕſtwa je ßo namjet pſchijał, ſo by ßo płacźiſna běrnow, kotraž bě ßo loni na 2 hriwnje 85 pjenjeźkow poſtajiła, na 4 hriwny powyſchiła. Rosßudźenje ßo wo tym pjatk ſtanje.

Najwyſchſcha płacźiſna ſa zentnaŕ ſaßnych běrnow 10 hriwnow wucźinja.

— **(Sawrjecźe ſakſko=cźěſkeje mjeſy.)** Próſtwa něktrych ſakſkich krajnych ſapóßłanzow, ſo by ßo ſawrjecźe ſakſko=cźěſkeje mjeſy ſběhnyło, je ßo ſe ſtrony ſakſkeho wójnſkeho miniſterſtwa ſ nowa wotpokaſała.

— **Wójnſka podpjera** ßo ßwójbam w Budyſchinje, kotreż maja prawo na nju, ßobotu 1. julija ſe ſapočatkunymi pißmikami A—M a póndźelu 17. julija ſe ſapočatkunymi pißmikami N—Z wupłacźi.

— **(Kalk jako ßrědk k ſdźerżenju mjaßa.)** Pſchi nětcźiſchej ża=noſcźi rěſneho ſkota je wulzy ważne, naßelene a ßuſchene mjaßo, kotreż hiſchcźe mamy, pſched ſkaženjom wobarnowacź a po mózno=

ſczi czerſtwe ſakhowacz. Po nowſchim naſhonjenju ßo ßuſchene mjaßo, kolbaßa, ſchinka, polcz abo jenoz w powětſſe ßuſchene naßelene peklowane mjaßo na to waſchnje pſched ſkaženjom wobarnowacz hodži, ſo ßo do kalkoweho procha poloża. Mjaßowe twory ßo ſ kalkowym prochom wot powětra a wlohi wotamknu. Zane žive ſtworjenje njemóże w kalkowym proſche žive bycz. Tez njemóże žadyn plěßniwz naſtacz a žana borkawa njemóże jeſka napuſchczecz, ſ kotrychž ßo czerwje wulahnu. W kalkowym próſche ßo mjaßowe twory pſched dalſchim wuſkkhnjenjom ſchkituja. W horzym lěczu njemóża teho dla tucżne kruchi kipicz, a njelube ſtwjerdnjenje, woßebje pola kolbaßy, wuwoſtawa. Kalk ßlód mjaßowych tworowna žane waſchnje njepſcheměni, a ſ jednorym wutrěczom abo wotmyczom ßo pſchiwißazy kalkowy proch lohko wotſtronicz hodži. Kalkowy proch ßo na to waſchnje doſtanje, ſo ßo kruchi běżeho kalka do jeneho korba poloża a ßo tutón ſ nimi tak dolho pod wodu dżerži, doniż žanych pucherjow wjazy njewupkuwa. Potom ßo kalk wuſßypa. Tón ßo na to ßam do procha roſßypa. Hiſchcże jednoriſcho je, hdyż móże ßo hotowy ßuchi haſchany kalkowy proch ſ kalkownje kupicz. Kalkowy proch ßo na dno jeneho koſchcża 10 cm wyßoko naßypa. Potom ßo ßuſchene abo ßuche peklowane mjaßowe twory na proch poloża, tola tak, ſo ßo móżnoſczi jedyn kruch druheho njedótka. Na to ßo na mjaßowe twory ſaßo kalk naßypa, na kotryż ßo ſaßo mjaßo położi a tak po kładżidłach wotměnja dale. Swjerſchne kładżidło dyrbi wěſo ſaßo kalkowy proch bycz. K khowanju ßo kóżda ßucha měſtnoſcz, njech je pod tſěchu abo deleka w pinzy, hodži. — Tez jeja hodża ßo na tajke waſchnje dolhi czaß czerſtwe ſdżerżecz.

— **(Khěżorſtwowe jejowe khartki.)** Khěżorſtwowe ſeżiwjerſtwo ßo ſ wotmyßlenjom ſaběra, khěżorſtwowe jejowe khartki ſawjeſcz. Na tydżeń ßměła ßebi kóżda woßoba 2 jeji kupicz. — Tez khěżorſtwowe butrowe khartki dyrbja ßo ſawjeſcz.

— **(Sakaſany wuwos běrnow.)** S Wojerowſkeho a Shorjelſkeho wokrjeża njeßmědża ßo ſażne běrny wuwoſycz. Pſchestupjenje tehole wukaſa ßo po pjenjeſach hacz do 15 hriwnow abo ſ jaſtwom hacz do 6 měßazow khoſta.

— **(Jeczmjeń a wowß w nowym żnjowym lěcze.)** S lětuſchich żnjow ßo jenoz ſchtyri dżeßatki jeczmjenja ratarjam pſchewoſtaja. Schěſcz dżeßatkow ſtat ſebjerje, ſo mohło ßo wjazy jeczmjenja k dżěłanju krupow, ßloda a jeczmjenjoweho khoſeja wużicz. Pſchedżěłanje jeczmjenja do krupow a jeczmjenjoweje muki ſa ßamßne pſchetrjebanje w ratarſkich hoſpodarſtwach ßo ſaßo dowoli, tola ßmě ßo wono jenoz na ſakładże mlějnych khartow ſtacz, kotrež pſchißluſchna wyſchnoſcz wudawa. Najmjeńſcha dżělba, kotraż ma ßo małym ratarjam pſchewoſtajicz, je na 20 zentnarjow poſtajena.

Dotalne poſtajenja wo wowßnych żnjach tez ſa nowe żně ſ někotrymi pſcheměnjenjemi placża. Nowe je poſtajnje, ſo ßmě ßo tez tajki wowß wußwojicz, kotryż je do ruki jeneho njeratarja pſchiſchoł, kiż pak jón ſa to, ſa czoż je jón kupił, njeje trjebał.

— **(Sebracże lenoweje ßlomy.)** S wukaſom ſwjaſkoweje rady ßo wſchón leń, tak bórſy hacz je ßo wot ſeżnje wotżnjak, tez tón ſ prjedawſchich lětnikow ſebrjerje. Wo lenowym ſkładże ſtarych a nowych żnjow ma ßo ſkładowa kniha wjeſcz.

— **Ratarſke wokrjeżne towarſtwo** ſa ſakſke hornjołużiſke markhrabinſtwo je pjatk 6. junija ßwoju 157 wubjerkowu ſhromadżiznu wotměło. W rosprawje wo ſtadłowych knihach lěta 1915 k. ratarſki radżiczel profeßor dr. Gräſa praji, ſo je ßo hacz dotal 1054 bykow a 2477 kruwow k plahowanju wużiło. Knjes ratarſki radżiczel profeßor dr. Gräſa na to wo ratarſkej ſchuli rosprawjeſche, do kotrejež dyrbja ßo pſchichodnje tez holzy jako ſchulerki pſchijimowacz. W pſchednoſchku wo „najważniſchich praſchenjach ratarſkeje dżěławoſcże we wójnſkim cżaßu“ k. profeßor Gräſa wo ważnym praſchenju ludoweho ſeżiwjenja jednaſche. Pſchede wſchěm dyrbi ratař najbóle wunoſchne roſtliny plahowacz. K temu je pſchede wſchěm trjeba najlěpſche dżěłanje role a hódna żytwa. Ratarſke zentralne měſtna dyrbjake ßo teho dla bóle hacz dotal wo wobſtaranje dobreje khmaneje żytwy po poměrnych placżiſnach prózowacz. Dale je nuſne cżiſczenje żytwy; pſchetoż pſchi wobhladanju żywow ßo jara wjele njerjada polnych polow nadeńdże. Pſchede wſchěm dyrbjako ßo gmejnam wjele drillowanſkich maſchinow k wużiwanju pſchewoſtajicz. Jara ważny dżěl ratarjenja je tez nałożenje kuhadłow, formalhedyt ßo w tutym naſtupanju huſto wopak naložnje. Najważniſche pak je hnojenje. Wobſtejnoſcże w naſtupanju pſchikupnych hnojidłow wſchak ßu nětkole jara njepſchihódne, dokelż ßu pſchede wſchěm ſuperfoſfaty żadne, tola mamy doſcz kalka k dokładnenju hnojenju. Wothladanje najważniſcheho hnojidła, hródżneho hladane hnojiſchcża mytowacz. Na kóżdy pad dyrbi ßo na [illegible] dacz, ſo ßo rola ſ dużykom ſaſtara.

S **Wuriz.** Na tudomnym prjedawſchim Duczmannez [illegible] nětkole Tſělanſkemu kublerjej Grafej ßluſchazym, kotreż je w [illegible] ſarjadniſtwo ſa lěhwo jatych wotnajało, ſandżenu njedżelu [illegible] w 2 hodżinomaj w bróżni woheń wndyri. Wulke maßiwne [illegible] rjenje ſe ßynowymi żnjemi a pſchitwarjeny kurjenz ſe wſ [illegible] kurami ſtaj ßo do cżiſta ſpalikoj. Każ ßo ſda, ßu wójnſzy jeczi [illegible] kedżbliwoſczu woheń ſaparali. Někotrych ſ nich ßu teho d [illegible] pſchepytanja wſali.

S **Kamjenza.** S Bożej ruczku ßo ſajawſchi je ryczerkub [illegible] najenk Jan Ssmoła w Schwosdorfje wutoru nahle wumrjeł.

S **Barta.** Każ loni, ßu tez lětża naſche ſchuliſke dżěcz [illegible] luboſcże ſa naſchich wbohich ſranjenych, w měſchczańſkich lazar [illegible] pſchebywazych, ſhromadżowake. Hacżrunje ßo w tutym lěcże w [illegible] drohoty a nuſy dla njemóżeſche telko darow naſběracz, dha móża [illegible] tola poſiędnata kop jejow, 6 bleſchow cżerwjeneho wina, 3 [illegible] butry, 200 ſchtuk zigarow a 2 zentnarſkaj korbaj warjenjow wot [illegible] Wutrobny dżak ßo teho dla tez na tutym měſtnje wſchitkim dar [illegible] lam naſcheje ſchuliſkeje gmejny a ſchuliſkim dżěcżom ſa jich p [illegible] praji. Bóh luby Knjes żohnuj jich woporniwoſcz ſa wbohich [illegible] warjow naſcheje ßwobody a naſcheho wótzneho kraja! [illegible] 25, 37—40.

S **Wulkich Sdżar.** Do naſcheje wßy je ſrudżaza pow [illegible] pſchiſchła, ſo ſtaj jedyn ßyn tudomneho runarja Schołty a je [illegible] bratr tudomneho żiwnoſczerja Młynka pſched Verdunom rjeko [illegible] ßmjercz wumrjeloj. Runař Schołta ma hiſchcże dweju druheju [illegible] now we wójnje.

S **Kluſcha.** Kluſchanſke a Sahkowſke ryczerkubło je dot [illegible] wobßedżeŕ A. W. Böhmer fabrikſkemu wobßedżerjej R. Reine [illegible] w Kamjenizy pſchedał. Nowy wobßedżeŕ je jej hižo pſchewſał.

S **Njeßwaczidła.** Wuczeŕ Jan Kózkař w Njeßwaczidle, [illegible] khwilu vizefeldwebel pola reſervneho pěſcheho regimenta cżißło [illegible] je żelezny kſchiż 2. rjadownje doſtał.

S **Krónży.** Pawoł Hotaß, pſchi wójnſkim kódżſtwje [illegible] wyſchſchi pokaſowoŕ ßkużazy, ßyn tudomneho żiwnoſczerja Hot [illegible] je ßo ſ medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił. Hižo prjedy [illegible] ßo jemu żelezny kſchiż 2. rjadownje ſpożcził.

S **Woſtaſchez.** Mjes tym ſo tudomny kubleŕ Ernſt Löhmer [illegible] ßwojimi ßwójbnymi na polu dżěłaſche, je jemu jedyn paduch ſ da [illegible] ſkeho ſcżěhowaze wězy kradnył: dwaj ſłotaj wokoloſchijazaj rjecz [illegible] ſ medaillonom, jenu ſlotu rjeczoſojtu naruczniżu, 3 pory cżorm [illegible] wokmjanych żonjazych ſchtrympow, 2 metraj běłeho płata, 4 [illegible] ſchantka, někotre pjenjeżne móſchniczki, něhdże 4 hriwny wopſchij [illegible] 4 punty ßuſcheneje dobreje kolbaßy, 10 puntow ßuſcheneho pol [illegible] a mjaßa a 54 khlěbowych ſnamkow. Paduch je pjecża jedyn [illegible] ſnaty kołojeſdny ſ měchom na khribjecże byk.

S **Dreczina.** Do ſamknjeneho domſkeho tudomneho żiwnoſcz [illegible] Frieſy je ßo wóndano wodnjo jedyn paduch dobył a ſ jen [illegible] ſchinje 160 hriwnow papjerjanych pjenjes a něhdże 10 punt [illegible] polcża kradnył.

S **Dżěchorez.** Honjerjej Maxej Hobrakej, w ſakſkim honje [illegible] ſkim bataillonje cżißło 12, ßynej tudomneho ratarja Bohuwe [illegible] Hobraka, je ßo żelezny kſchiż 2. rjadownje ſpożcził.

S **Wotrowa.** Żiwnoſczeŕ R. Bulang ſ Wotrowa, kotryż [illegible] wjeczornym wojownſchczu wojuje, je ßo ſe żeleznym kſchiż [illegible] 2. rjadownje wuſnamjenił.

S **Kotez.** Każ ßmy ſ wulkim wobżarowanjom ſaßłyſcheli, [illegible] naſcheho knjeſa farara Kſchiżana ſa farara do Dohny poła Dr [illegible] dżan powołali. W nětcżiſchim cżaßu, hdżeż ßu duchowni a to wo [illegible] ßebje ßerbſzy, żadni, budże cżeżko, ſa naſchu mału woßadu ſa [illegible] jeneho duchowneho namakacz. Da-li Bóh, ßo knjes farař Kſchiż [illegible] poſdżiſcho ſaßo do Sſerbow wróczi.

Se **Zitawy.** Měſchczańſka rada je ſ Pólſkeje 2000 huß kupił [illegible] kotreż ßu ßo w měſchczańſkej rěſarni ſaměſcżile. Tam dyrbjach [illegible] ßo wone po 9 hriwnach pſchedawacz. Dokelż pak ßu někotre hu [illegible] na pjerſnowu kholeru ſkhorike, zyły transport ſ najmjeńſcha d [illegible] njedżeli dolho pod wobkedżbowanjom woſtanje. Sa tón cżaß nj [illegible] ßmě ßo żana hußeza pſchedacz.

S **Drażdżan.** Tajny radżiczel Opitz, kotryż bě pódla dr. Me [illegible] nerta ſ wjednikom konſervatiwneje ſtrony w ſakſkim ßejmje, je 70 l [illegible] ſtary na cżeżku cżrjewowu khoroſcz wumrjeł.

Se **Sslepeho.** Jara płódnu raßu howjaſeho ſkotu ma tudom [illegible] khěżkař Bertko. Jeho dwě kruwje ſtej ſa někotre dny ſchtyri cżel [illegible] na ſwět pſchinjeßle. W nětcżiſchim cżaßu, hdżeż je ſkót żadny [illegible]

dla jara drohi, je to dwójzy swjeßelaze. S kimž ßo sboże woženi, ne wězy nawjedźi.

Se Sslepeho. Skótne wiki, kotreż běchu ßo na 10. dźeń junipostajile, njejßu ßo wotmėke.

S Krjebje. Sa wótzny kraj je 22. junija dźėlaczer Wylem töter padnył.

S Niskeje. S lėhwa ruskich wójnskich jatych pschi tudomnym mischczu je w nozy schėsć jatych czekko. Kaž ßo sda, ßu ßo na pucz do Khoczebusa nastajili. Hacz dotal hischcże njejßu ho s nich popadli.

S Dubow. W tudomnej knjeżej holi, kotraž na pruskej stronje sakskej mjesy blisko Suborniczki leži, je. ßlėdowaza spodźiwna dinja wupowėßnjena: „Sakskim je pschi khostanju sakasane, Dubowskej holi jahodki schczipacz. Najenk." Po tym ßo sda, bohate Bartke knjejstwo, so by ßwoje dokhody pschisporilo, pschipanje jahodow jenemu najenkej pschenajalo. Kaž ßo powjeda dźa prusjy wobydlerjo jahodki schczipacz, tola dyrbja je najenpotedacz. W nėtczischim czaßu, hdźež dyrbja khudźi fabrikßy ricerjo husto ßuchi khlėb jėsć, dokelž ßebi žaneje butry kupicz róża, dyrbjala ßo ta wėz wujaßnicz. Wschelake knjejstwa jale ßo na pschikład města Budyschina pokasacz, kotreż je ßwoje tóždenu wotewrilo, kotryž chze ßebi jahodki schczipacz abo hriby acz. Tu ßebi nichtó njetrjeba dowoleńske kharty kupowacz, a pschipanje jahodkow ßo tez na žane druhe waschnje njepocczeżuje

S Klėtneho. Rjany napohlad ßo pjatk wobydlerjam Klėtneho wokolnoscze poskiczi. Wokolo 6 hodźin rano nad żelesnizu jedyn elin w poměrnej wyßokoscźi pschilecza. S blisko bė mózno, o powėtrowoje kódże cźitacz. Nad Klėtnom zeppelin ßwój lėt matichi a nėkotre minuty nėhdże 30 metrow nad dworom Jamcho knjeżeho hroda stejo wosta. Knjesej a knjeni s Jena, ajž tutón dźeń ßwój ßlėborny kwaß ßwjeczeschlaj, so buket rózow olnika pschicźißny. Potom wokschidka (propellery) saßo sahórczachu, a powėtrowa kódź ßo pomalu wysche sbėhasche. Tsi j Jamnowski hród wobjėwschi zeppelin saßo k ranju leczesche. jom s powėtrojėsdnych pschi wobjėdźenju hroda nad hornim cźokom stejesche. Kaž je snate, je bratr knjesa s Jena s wjednikom ho zeppelina. Najskerje je pschi skkadnoscźi jeneho swjeczowanlėta jedyn s jeho pschecźelow knjesej a knjeni s Jeny pschi jeju nerownym kwaßu na tole njewschėdne waschnje ßwoje shožopschecza dojesecz chzył.

S Bėleje Wody. Tudomny kawniski ßud je khėžerja Matėja Sslepeho, kotryž bė dla kaženja domjazeho měra wobskorżeny, winowak. — Wikowarja K. s Czėlneho k 20 hriwnam pjenjezhostanja saßudźichu, dokelž bė czerpik, so bleschki piwa, kotreż pschedak, hnydom w jeho klamach wupichu.

S Blunja. Podoffizėr Tausend, gmejnski pschedstejiczer Blunju, a muskėtėr-Jan Korczmař s Hór staj żelesny kschiż 2. rjasnje dostałoj.

K žnjam lėta 1916.

Rėtk lipa saßo roskczėwa,
w ßwojich barbach roswiwa
chėch rózow kraßna pycha,
ej' lubosna wón dycha.
Rėtk saßo w hajkach, w sahrodach,
samo horka na horach
n prėnje płody srawja
Bożu schczedrosczą ßkawja.
łaj se selenoh' liscziczka
o ßmėwa sraka wischniczka,
kiczik, sela wjele
n ßłódkich płodow sczele.
ak syboli ßo na briózkach,
na łukach a na rózkach
bjeczelkojta trawa,
méd a mloko dawa!

A na polach, kak bohacze
Sso Boża mikosczą pokaże,
Hdźež polne skote kłoßy
Na stwjelzach žito noßy!
Kaž skote wkóski jandżelske
Du ßkónczne pruhi njebjeske
Psches żohnowane kraje,
Nam lube kraßne raje!
Hdyž semju laczinosczą tyschesche,
Kak bórsy mróczel kschewjesche
Ju s mikym deschczom khłódnym
We lėtnim czaßu płódnym.
Tak Bóh se ßwojej lubo'czu
Psched njepschecżelskej hruboscźu
Nam nasche blidko kryje,
So kóżdy khlėba smėje.

Hdyž dżewjaty dżeń lipa kcże,
Ssej' żnjeńzy koßy klepajcże,
So, hdyž ßo polo běli,
Je byschcże wótre měli!

Lodni.

Wußudźenja.

Khostanska komora. W kaolinowej jamje w Kamjenjej dźėłazy żydowmaczelėtny dźėłaczer Max Arthur Wjazka se Steho Komorowa bė s wokiom do wobydlenja dźėłaczerja Jana Augusta Koßaka salėst a dwaj koffraj rospaczit, so by kruch gumijowoje wobrucże kradnył, s kotrymiž chzyschе ßebi ßwoje stupnje pódschowacz. Żadyn gumij njenamakawschi wón jeja a butru sebra a je sjė. Wjazku k jastwu na jedyn měßaz saßudźichu. Wón je khostanje hižo s pschepytanskim jastwom wotpokuczik.

+ Njepolėpschomny paduch je żydowmaczelėtny wuhlowy dźėłaczer Jan Alfred Makacz se Skaskowa. Do klamow pjekarki Mehnertoweje w Skaskowje ßo wón spyta nuts dobycz, so by pjenjeżny kaschczik w klamach wuprósdnik. Wón bė hižo wokniowu schkleńzu wutłóczik, tola dokelž poß na njeho schczowkasche, ßebi wón njeswėri, s wokiom nuts saléscz. Na to ßo Makacz na kradnjenje kolow da, hdyž żane psched jenym hoscźenzom wohlada. Tak wón w Jitru koło dźėłaczerja Kulki kradny a jo w Kulowje sa 15 hriwnow pscheda. Nasajtra wón w Großröhrsdorfje koło krawskeho mischtra Löwy wotwjedże, sa kotreż jemu pschedawaŕ jėsdnych kowoł Faltink w Njeßwaczidle 23 hriwnow 50 pjenjezkow saplaczi. Tsi dny posdźischo wón w Lėskej jėsdne koło kowarja Grafa kradny. Faltinkej w Njeßwaczidle wón nalži, so dyrbi sa ßwojeju starscheju khlėb w Njeßwaczidle nakupicz; wón bė pjecża doma pjenjesy leżo wostajił a Faltinka proschesche, so by jemu 10 hriwnow požczik. Faltink pak Makaczowe jebanstwo spósna a po żandarma póßka, kotryž njesprawnika saja. Makacz 8 měßazow jastwa dosta.

Přilopk.

* **(Kradnjenje hódnostnych papjerow.)** W jenej Barlinskej wulkej pjenjezhnej banzy je jedyn sastojnik, Fritz Stephan rėkazy, sa nėhdże 250,000 hriwnow hódnostnych papjerow kradnył a je s dźėła hižo sa hotowe pjenjesy samėnił. 1. julija njebė do ßkużby pschischoł, dokelž bė, kaž pißasche, skhorił. 4. julija banka wot jeho nana list dosta, w kotrymiž wón wosjewi, so je jeho ßyn na sahorjenje ßlepeho cźrjewa skhorił a so dyrbi ßo w hojerni operėrowacz dacz. Hdyž ßo banka w hojerni sa Stephanom wobhoni, shoni, so jeho tam s żyła njesnaju, tez jeho nana njemóżachu namakacz. Duż hnydom w banzy sa tym hladachu, hacz ßu Stephanowe knihi w rjedże. Pschi tym bórsy wußlėdźichu, so bė ßo sa 146,000 hriwnow hódnostnych papjerow, kotreż mėjesche wón sarjadowacz, shubiło. Dokelž je ßo Stephanowa luba, platowarka Marja Höreschez, teho runja shubiła, měni ßo, so je Stephan s njej hromadże czelnył. Na Stephanowe sajecże a na saßopschinjeßenje hódnostnych papjerow je ßo 1000 hriwnow myta wustajiło.

* **(Kradnjenje pólnych poßylkow.)** W Mühlhausenje w Thüringskej ßu 27lėtneho listonoscherja Sickerta dla paduschstwa w sastojnstwje sajeli. Wot spoczatka wójny je wón wjele stow póstskich poßylkow pokradnył. Jeho wobydlenje pschepytajo ßu hácz dotal mjes druhim namakali: nėhdże 80 puntow kolbaßy a mjaßa, 4000 zigaretow, tobak, zigary, tobakowe trubki, elektriske sacżne latarńczki a batterije k temu, konserwy, likeury, schaty, schokoladu a druhe jėdże. Tak je wón s polneho żiwy był, mjes tym so ßu ßo druhy poscźicz dyrbjeli. Tez Sickertowu żonu ßu pschekhowanja dla sajeli. Wo Sickertowym paduschstwje shonitschi, je rosnjemdrjeny lud wokniowe schkleńzy Sickerowjeho wobydlenja wubił.

* **(Żitowy skład ßo spalił.)** W Baltimore w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki je ßo żitniza, kotraż 300,000 zentnarjow żita wopschijesche, spaliła. Nėkotsi cźłowjekoju ßu pschi wohnju żiwjenje shubili.

* **Sapuscźazy wichor** je pónd̀źelu popołdnju nad Mittweidaskej stronje we wjeczornej Saskej zychnował. Woßebje ßu ßo wßy Weißtal, Ringetal, Kockisch a Hermsdorf potrjechiłe. Pschi Leisnigskej drósy pola jeneho wulkeho jahrodnistwa wichor nasta a psches Weißtal, Ringetal, Kockisch a Hermsdorf cźehnjesche. Wichor tschi wotkry a najtolsche schtomy swuwała. W Hermsdorfje jedyn tolsty schtom, kotryž ßo psches jenu khėżu cźißny, tschi rosschczėpi. Na jenym městnje bė, kaž bychu ßo schtomy w schėrokoscźi 200 metrow wot semje wottruwale. Dwė bróżni ßo zyle potorhaschtej. Woßebje cźežko je kraßny lėß nad rėku Czopawu czerpik. Najtolsche schtomy ßo kaž schwabliczki slamachu. Wichor, kotryž je jenoż trótki czaß trał, je jara wulku schkodu naczinił.

* **(Wichorowe sakhadźenje we Winje.)** Satraschne njewjedro, kotreż ßo pónd̀źelu nad Winskim městom rospuschczi, je nimo měry wjele schkody a njesboża naczinilo. Wokolo 6 hodźin wjecżor na

dobo wichor pschiczahny, kotryż Pottendorfsku drohu po jejnej zykej dothoszći sapuszći. Wjele khěžow ßo zyle wotkry. Psches 30 cžlowjekow je ßo sarasylo a wjazy dyžli sto je ßo sranilo. Někotrym cžezkosranjenym ßo lědma živjenje sdžerži. S wichorom ßo zyke tšěchi swottorhachu, durje a wrota ßo satlóczichu a woknowe schkleńzy ßo wutlóczichu. Wjele ludži, mjes nimi žony a dźěczi, ßo s wichorom shrabnychu a ßo meter wyßoko do powětra storhnychu. Wuhenje ßo s wichorom wottorhnychu a, kaž bychu papjerjane byke, ßo daloko cžißnychu.

* **Dla wójnskeho lichowanja** je Draždžanski krajny ßud rěsnika a skótneho wikowarja Arna Pietzscha s Lomniz k jastwu na jedyn tydzeń a k 500 hriwnam pjenježneho khostanja a ßobu wobskorženeho rěsnika a skótneho kowarja Reinholda s Renkowiz k 30 dnjam jastwa a 300 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił. Wonaj běschtaj schěsć kruwow sa 2310 hriwnow kupiloj a hnydom na to sa 3594 hriwnow pschedakoj.

* **(Khostanje sa pizowanje se žitom.)** Krajny radźiczel Landsbergskeho wokrjeża je we wokrjeżnym kopjenje sapiß 22 ratarjow a ratarskich žonow s pjecź wßow wosjewił, kotrymž je ßo dla pizowanja skota se žitom pjenježne khostanje wot 20 hacž 300 hriwnow napokožiło.

* **(Spytane rubježne mordarstwo.)** Ssobotu popołdnju je w Lipsku na promenadowej dróży jedyn njesnaty młody cžłowjek do zigarowoje pschedawarnje Augusta Holza sastupił a s jenym hamorom psches klamown kawu Holza wjazy krócź do hłowy dyrił. Nadpadnjeny je ßo po sdacžu hnydom bjes wědomnja na semju swjesł, tak so je slósłnik 18 hriwnow s pjenježneho kaschcžika a toschu se živnoscžu wsacź a ßo wotßalicź mohł. Wjetschu w klamach skhowanu sumu njeje wón namakał. Holz je tak cžežko sranjeny, so maja mało nadźije, jemu živjenje sdžerżecź. Nadpadnika ßu bórzy wußlědźili. Wón je wóßomnacželětny krawski pomoznik Walter Böhme, pschecžiwo kotremuž bě ßo hižo pschepytanje dla paduschstwa sawjedło.

* **(Skót ßo s błyskom sarasył.)** W Lauenbrücku pola Harburga nad Łobju je ßo na pastwje 23 wowzow hrabje Bothmera s błyskom sarasyło. Wjetscha liczba wowzow je ßo sranika. Wowcžeŕ se strózelemi wotceńdže.

* **(Njewjedra w Franzowskej.)** W stronach pola Toulousa sańdżeny tydzeń nimo měry ßylne njewjedra a wichory sakhadźachu. Se slinkami a krupobiczom ßu žně w 5 wokrjeßach jara cžežko cžerpile. W Toulousu ßu błyski a krupobicže wulke sapuscženje naczinile.

* **(Stromboli sażo lawu wumjetuje.)** Woheńbluwaza hora Stromboli pola Messiny w połodnischej Italskej s nowa pucha. Rěka žahleje lawy je pjecža na někotrych městnach hižo do wobydleneje krajiny dobežała a s wohnjom někotre khěže sniczika.

* **(Powodźenje w Schwajzarskej.)** S deschczowym wjedrom, scžežkimi njewjedrami a krupobiczom ßo pschewodźazym; schwajzarske ratarstwo, ßadarstwo a winizarstwo cžežko schkoduje. Wutoru je po ßylnym njewjedrje we wßach pschi Zürichskim jězorje na wjele městnach powodźenje nastało. W St. Gallenskich, Baselskich a Puntrutskich stronach ßu rżane a pschenczne pola se slinkami cžežko cžerpile.

* **Wulke paduschstwo** je ßo w póstskim wosu na želesniży mjes Budapestom a Kaschawu skuczilo. Póstski kaschcž se 160,000 krónami wopschijazy, kotryż bě Budapestska statna każa statnej kasy w Grelnibanyanje wotpóßłała, njeje na postajene městno doschoł, ale je ßo bjes ßlěda shubił. — 2150 hriwnow póstskich pjenjes pschekschiwiwschi je 28lětny póstski wupomhar Julius Kalinowski s Wanne 1. julija cžekuył. Na popadnjenje cžekujenza a saßodostacže pjenjes je wyschscha póstska direkzija w Dortmundże 300 hriwnow myta wustajiła.

* **Dla spytaneho rubježnistwa a wumozowanja** je Draždžanski pschißaźny ßud 24-lětneho dźěłacžerja Maxa Gustava Nowaka s Huski k khostarni na 9 lět saßudźił a jemu cžeßne prawa na 10 lět wotrjekł. Nowaka winowachu, so je w septembrje 1914 w Bertizach pola Hłomacža jemu holzu a 22. januara 1916 na sjawnym puczu s Hłomacža do Wólkischa žonu jeneho živnoscžerja wumozowacź spytał. Žonje bě prjedy teho hrosył, so ju satseli, jeli so jemu 5 hriwnow njeda.

* **(Smijizyny wopor.)** Jena smijiza je tsilětneho ßynka jeneho we wójnje pschebywazeho drjewarja na jenej pólnej mjesy pola Zelle mjes wocži kußła. Hacž runje ßo hnydom lěkař na pomoz sawoła, dźěczo sa někotre hodźiny na scžěhwki kußnjenja wumrje.

* **(S rubnjenjom koßy ßo wukrwawił.)** Jeneho ßydomdźeßacžlětneho schědźiwza we Waldshutu, kotryż chzyschе ßwojeho dźewjecžlětneho wnuczka ßyz nawnczicź, tutón s njeleposczu s koßu do nohi rubny. Schědźiwz ßo sa krótki cžaß wukrwawi.

Wutroba je ßo shnuła.

Hacžrunje bě mjes Wołakezami a Horakezami błiske krejne pscheczelstwo, njebě mjes nimi tola žaneje pschikhilnoscže a luboscže. Wołak bě Horakoweje bratr, woni bydlachu w ßamßnej wßy, husto ßo setkowachu, někotre ßłowa porěczachu, ale ßwěry a pscheczelstwa njebě.

Hłowna wina roskory bě Wołakowa žona. Prěni muż jej sahe semrje a wona mějesche dźěczo po nim, tež mějesche najwjelschi statok we Wonezach a nětkole mózesche ßebi druheho muża wsacź. Wona wubra ßebi Jana Wołaka, srótneho a rjaneho mużo. Wón telko njeměješche, so mohł ßo ßwojej njewjesce runacź a tež jeho wutroba njebě zyle ßwobodna. Dlěschi cžaß bě myßle měť, ßebi towarschku ßwojeje ßotry Marje bracź. Ta holza bě s mjeńschcho ßempschińdźenja, ale Jana mějesche lubo.

Ale sta ßo hinak, rjany wulki statok młodeho cžłowjeka nawabi, wón saby na to, so wulki dźěł samoženja dźěscžu po njebo mużu ßkuscha. Wón ßo s wudowu woženi a jeho njewjesta woteńdże do města, hdźež ßebi schwarneho rjemjeßlnika wsa. S rědka do Wonez pschikhadźesche, Janej sadźěwkow njeczinjesche, ale ßotra jemu jeho njeßwěru wodacź njechasche.

Tež druhe wězy hischcže k temu ßo pschidachu, njepschesjenoscź herbstwa dla, roskora mjesow dla, a wobej ßwójbje běschtej w ßamßnej wßy žiwej, kaž by rjekł, so mjes nimaj žaneho pschiwusnistwa njeje. Ludźo temu swuknychu, nichtó teho kedźbu njeměješche. Nimale wschitzy ßebi myßlachu, so je to jenoż njerunoscź samoženja sawinyka, dokelž bě Wołak wjele bohacźischi hacž Horak. Derje hospodarjesche, lutowasche, dawasche na doń a bě hižo bjes staroscže, so mohł hdy bjes pjenjes s kubka woteńcź. Žona měješche rjany wumjeńk sapißany a rjana khěża pschi puczu jemu ßłuschesche. S druheho mandźelstwa njebě dźěczi.

Pola Horakez bě to hinak, statok bě maly a dźěczi bě pjecź. Duż mějachu cžinicź, so bychu dotha njeměli. Tola tu radoscź mějachu, so běchu dźěczi ßylne, strowe dźěławe a wjeßele. Woßebje bě to najstarschi: Handrij. Tón ßo ßam wobroczi k rjemjeßłu, dokelž budźesche dyrbjał dołho na statok cžakacź. We Wonezach nawukny wojnarstwo. Tu bě mischtr, drjewa k dźěłu tu s wulkich lěßow doscź wjele. Handrij derje wuwukny a tež hischcže jako pomoznik tu we wßy wosta. Husto wón dźěło wotwoženesche a tež k Wołakezom do dwora druhdy nowe koleża kulesche.

Hižo Horakez dźěczom bu pschikasane, so wuja wjele kedźbu měle njebychu, tež Handrij k nim na bießadu njekhodźesche. Jenoż, hdyż jeho mischtr scželesche, wobstarowasche ßam hotowe dźěło. Hakle duzy po puczu ßo dopomni, hdźe po prawom dźe a na dworje wuhlada herbu Wołakez statoka; to bě něhdże dwě lěcže starschi młodźenz schwižneje postawy. Runje bě ßo s ratarskeje schule wrócźił, hdźež bě něhdże dwě lěcže pschebywał.

Wołak wuńdże na dwór, spósna wuja a pschija wot njeho skasane dźěło.

„Tak, mój pscheczelo, njerosßypa ßnadź ßo to koło, hdyż s hory dele pojědźemy?“ hospodar ßo ßmějesche.

„Najlěpje budże, wujo, hdyż s hory pomalscho pojědźecże“, Handrij naspomni.

„Ty wěsch dobru radu, wujo. Tak, nětko staj koło pod kólnju, so by njesmokło.“

„Njeby ßnadź lěpje było, jo hnydom na wósku tyknycź?“ Handrij měnjesche.

„Myßlisch ßnadź ßej, so to my njedokonjamy?“ Wołak ßo hordźesche, se spodobanjom na wuja hladajo. „Ssnadź chzesch naß trochu powuczowacź?“

„Hdże tež to — ßym dźě jeno s khěžki! Jenoż dźěło chzych wam salutowacź, so byschcže ßebi ruzy njewomasak. Hdyż nochzecže, dha niz. Božemje!“

„A njechasch dha niczo sa to měcź? Ssnadź nješchto pjenjes, so mohł ßebi schkleńzu piwa abo někotre zigary kupicź?“

„Hacž dotal jenoż na schkleńzu piwa“, ßwěrny młodźenz ßo poßmějwajo rjekny.

„To je prawje!“ hospodar pokhwali, kiwny s hłowu na Jakuba, kiž hižo wot ranja zigary pachasche.

Handrij něktore dźeßaćnowarje dosto, podźakowa ßo a woteńdźe na dróhu, hdźež na gmejnskej leżomnosći khěžki stejachu. Tehdom bu Wokakej prěni króćz žel, so ma se ßotru a ſ jejnej ßwójbu někajku njepschesjenosć. Jemu ßo jejny najſtarschi ßyn lubjesche, też druhe dźěći ßo jemu spodobachu, ßnadź by ßo ſ nimi spscheźelił, hdy by to jeho žonje lubo było. Ta njemóżesche sabyć, so Horakowa ju sa ßwoju ßwakowu měć nochźysche, ta ßebi hischće hubu torhasche, so je jej Horak wudawkow naćinił, dokelž mjesy ßwojich leżomnosćow a jěsdźenje na łuku sakitowasche. Też Wokak bě hischće jěry we wutrobje a duž ßo k ßwójbje ßwojeje ßotry njepschikhili, so by ßebi domjazy měr sakhował.

Ale Handrij, hdyžkuli wuja setkowasche, jeho cźesćźownje strowjesche a ſ dźěłarnje kóźde hotowe dźěło na kubło wobstarowasche. To wón cźinjesche niz myta dła, ale dokelž ßo jemu na tym dworje lubjesche. Runjeż wón Jakubej sawidźesche, so tón wschitko namréje a so budźe tam nětkdy ſ knjesom.

Hižo Jakub sa tym wustupowasche, cźeledźi roskasowasche a na kuble nowe wězy sawjedowasche. Wokak do prědka widźesche, so bórsy ſ kubła poczehnje. Hacź dotal bě ßo ſ pschirodnym ßynom smjeßk, ale hacź to też tak dale póńdźe, hdyž ßo Jakub posdźischo woženi?

Jónu ßo Jakub, kiž ßo hižo sa pschichodneho hospodarja měješe, k pschijimanju wojnarskeho dźěła podtykowasche. Dokładnje ßebi jo wobhladowasche, tu a tam něschto porokowasche a też płaćiſna ßo jemu wyßoka bycź sdaſche.

Handrij chźysche hižo dosć wótre ßkowo rjez, tu pak sakitowasche jeho wuj:

„Dźěło ßej njeje poroka saßłužiło a też płaćiſna njeje pschewulka. Ani wojnarſki mischtr ani mojeje ßotſiny ßyn mje njesjebatej“, dorjekny ßo poßměwajo.

Handrija to palesche, ale wón ßo směrowasche. S Jukubom wón wjele towórſtwa njemějesche, hacźrunje běschtaj pschiwuſnaj; mako hdy ßo mkodźenzaj ſkhadźowaschtaj, kaž by rjekł, so bě hida starscheju też na potomnikow pscheschła.

Nadobo wudyri wójna a wschitzy wojerſtwu powinowaćzi muži ßy dostachu pschikaſnju, so dyrbja ßo hnydom k ßwojim regimentam podacź.

Mjes prěnimi běschtaj też Handrij a Jakub. Tón chźysche ßo sa krótki cźaß woženicź. Handrij bě narunanſki reserwiſt. Też něłotſi druſy młodźi muži ßy ſ Wonez dyrbjachu ßobu do wójny, we wßy bě na dobo nimale wscho dźěło pschestało.

Pola Horakez dźěsche sa prěnim ßynom bórsy też młódschi bratr do wojakow. Wjele dźěła wosta leżo. Wokak bě bjes cźeledźe, dźěłasche na kuble ſ jenym starschim dźěławym muźom tak derje, kaž ßo hodźesche.

Pola Horakez ßo jara rudźachu. Tu wschak móżachu na małym statoku wscho dźěło wobstaracź; dźowka, kiž w měsće ßłużesche, ßo domoj wróćźi. Žiwjenje ßo pscheměni, bojachu ßo powjesćźom, kiž ſ bitwischćźow pschikhadźachu. Sserbſke Nowiny cźitachu, piſachu wjele listow na ßynow do wójny. Ludźo, setkujo ßo, praschachu ßo:

„Piſa dha, da wo ßebi schto ßłyschecź, wasch ßyn, muž abo bratr?“

„Tydźenja je piſak, je ßebi khwile brak.“

„My mamy ſtrach wo naſcheho ßyna, sa měßaz nimamy wot njeho żaneje powjesćźe.“

„Ssnadź nima ſkładnosćźe k piſanju, ßnadź je khory obo daloko w sajecźu.“

Hódachu na wschelake waschnje, teho dła bě we wßach wjele njewěſtosćźe a ſrudoby.

Też Horakez Handrij na dobo pschesta piſacź. Podarmo ßwójbni na krótku powjesć cźakachu.

Jakub, kotrehoż bě Wokak wukubłowak, bu na podwyſchka powyscheny, ale potom bu ranjeny. Leżesche w khorowni. Daloko ßo sa nim macź na pucź nastaji, a hdyž ßo saßo domoj wróćźi, powjedasche muźej:

„Mi ßo sda, so budźemoj hischće dokho hospodaricź, so budźe herba tebje stajnje trjebacź, pschetoż wón je khromy a to ßo wjazy njepolěpſchi. Město njeho budźesch ty dyrbjecź na pola na dźěło thodźicź.“

„Jenoż so je żiwy wostał. Rady jemu pomożemy a budźemy sa njeho dźěłacź“, ßłubi Wokak. „Hórje je ſe ßußodźinym ßynom Handrijom, wo tym żaneje powjesćźe njepschikhadźa. Pola Horakez je ſrudoba.“

Nětkole ßußod rěcźesche, jako by mjes ßwójbomaj żenje żaneje pschekory njebyło. A burowka ani ßkowa njepschida pschecźiwo Horakezom. Wona ſ nim ßobu cźujesche.

(Skóncźenje pschichodnje.)

Zyrkwinſke powjesćźe.

W Michalſkej zyrkwi smėje jutſje, 4. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſarak Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smėje duchowny Tyſchet ßerbſke a w 10 hodźinach nėmſke prědowanje.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotmėje ſarat Räda ßerbſku wójnſku modletſku hodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła smėje ſarak Räda.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 6. julija: Emma Lejna, Jana Hermana Měrſcha, kublerja w Sſkonej Borſchći, dź., 4 l. 1 m. 5 d. — 10.: Wylemina Guſtła rodź. Holanez, njebo Rudolfa Fanauera, kublerja w Dźěžnikezach, ſawoſtajena wudowa tam, 68 l. 2 m. 22 d. — Frieda Erna, Jana Auguſta Pětſcha, tiſchithryjerja we Wownjowje, dź., 1 l. 3 m. 24 d. — Bjedrich Auguſt Scholta, prjedawſchi pjekarſti miſchtr na Židowje pod hrodom, 78 l. 4 m. 14 d.

W druhich woßadach: Ernſt Erhard, Eenſta Pawlika, korcźmarja we Luſku, ß:, 7 d.

Zyrkwinſke powjesćźe ſ Hodźija.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smėje rano 1/2 8 hodźin ſarak Kſchiżan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach nėmſke prědowanje.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmėje ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjesćźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smėje ſarak Domaſchka rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smėje duchowny Bójź ßerbſke a w 10 hodźinach nėmſke prědowanje.

Wutoru wjecźor 1/2 8 hodźin wotmmėje duchowny Bójź w Cźornych Noßłizach ßerbſku nutrnosć.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotmėje ßo ſhromadźiſna zyrkwinych prjódſtejerjow.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotmėje duchowny Bójź nėmſku a we 8 hodźinach ßerbſku wójnſku modletſku hodźinu.

Schtwórtk wjecźor w 7 hodźinach wotmėje ßo ſhromadźiſna ſchescźijanſkeho towarſtwa muźſkeje mkodoſcźe.

Schtwórtk dopołdnja 1/2 11 hodźin ßerbſka ſpowjedź w Hornjej Hórzy.

Płaćiſna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:		W Budyſchinje. 1. julija 1916			
		wot		hacź	
		hr.	pj.	hr.	pj.
Wowß	50 kilogr.	60	—	75	—
Bėrny		5	35	6	25
Butra	1 kilogr.	—	—	4	60
Pschenicźna muka	50 „	—	—	19	50
Rżana muka	50 „	—	—	16	13
Ssyny	50 „	6	40	7	90
Ssłoma	100 „	—	—	6	—
Proßata 432 schtuk, schtuka		20	—	47	—
Pschenicźne wotruby	50 kilogr.	—	—	—	—
Rżane wotruby		—	—	—	—
Pschenicźny gris		—	—	—	—
Rżany gris		—	—	—	—
Pschenża żołta, kórz po 170 punt.		—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.		—	—	22	10
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.		—	—	19	60
Jecźmjen, nowy kórz po 140 punt.		—	—	21	—

Płaćiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 80 pj, hacź 2 hr., 70 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj. 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. bėrnow wot — pj. hacź 30 pj., proßata schtuka 20 hacź do 47 hr.

Pschemẽnjenje wobydlenja.

Cześcźenym Sserbam ſ tutym k wjedźenju dawam, ſo wot

1. julija na rózowej haßy 22 delka bydlu.

Runaŕ a pruhowany maſſeur Jan Scholta.

We wudawaŕni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. doſtacź

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a nèmſkich ſpèwaŕſkich knihow.

Smolerjec knihićišćeŕnja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpèwy atd.

we wſchẽch rẽczach derje a tunjo cziſchczi.

Dalokorẽczak cźißko 687.

Konje k rẽßu

po najwyſchſchich płaczíſnach w kóżdym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jẽdłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Sserbſke a nèmſke

ſpèwaŕſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań

we wudawaŕni Serbskich Nowin.

Pſchedawanje Oldenburgſkeho Weſermarſchſkeho dejneho a plahowanſkeho ſkota.

Wot ßoboty 15. julija w hoſcźenzu **„Skoteho lawa“** w **dyſchinje** na kamjeńtnjej haßy, telefon 73, wulki transport **lẽpſch ſnczelnych** a tez wocźelenych

Oldenburgſkich a ranſchofriſiſkich kruwow a jałojzow

każ tez liczbu prẽnjoklaßnych **pſchipuſcźnych bykow** (w ſkót ſtadkowych knihow) 6 mẽßazow hacź 1¼ lẽta ſtarych, płacź hódno po jara pſchihódnych wumẽnjenjach na pſchedań ſtajamoj.

Wobhladanje wot pjatka.

W Miſchnje, pſchi dwórniſchczu. **Max Kieſel**

Telefon cźißko 393. Mẽjecźelej.: **S. de Levie & H. Stoppelma**

Rẽßny ſkót ßo pſchijimuje.

Franz Marſchner naßl.

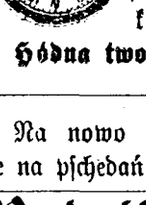

mẽjecźel **Max Ewald**

cźaßnikaŕ w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjecźaſow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißowane rukwanje. Tunje płaczíſnj

Na nowo dejaza **kruwa** je na pſchedań w Sahkowje 17.

Rataŕſki grat

we wulkim wubjerku

kymany porucźa

Pawoł Walther

w Budyſchinje

na khẽżorſkej dróſy 4.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć zmẽje da-li Bóh, jutře nejdźelu 16. julija popołdnju w 5 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje mẽſačne posedźenje.

Wſchẽ lube sobustawy a ho ſći we bohatej licźbje wocźakuje

předsydstwo.

Byki

ma na pſchedań Klemm w dźiju.

Proßata

ßu na pſchedań na knjezim dw w **Ssmichowje.**

Kóżdy, kotryż chze **dobry a tuni cza** kupicź, abo kotryż ßebi jón **porjedźicź** njech dźe k cźaßnikaŕ

Kurtej Jenče na ſwonk. lawſkej haß

Jencź pſchedawa a rjedźuje, ſa ßwoje dźẽło ſpra rukujo. — **Proſchu, ßebi wukładne wolno, ſ płaczíſnj wupołożene, wobhladacź.**

S fotografiſjow padnjenych wojako dźẽkam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wumje dźenje (tez po hubjenych fo grafijach) po tunjej płaczíſnj

Scholcźiz atelier,

mẽjecźel W. Kornet

pſchi Gickelſkej horje 1b.

Rẽcźu ßerbſki.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśer přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 30. **Sobotu 22. julija 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

20. julija: Na wječornym wojownischežu bě mjes morjom a rěku Aneru žiwa tšelenža a wjele pschedewsaćow patrouillow. Jendželeženjo podarmo nasche stejischeža k polnozy a k wječorej wot Fromelles nadpadowachu; woni žo wotpokasachu, a hdyž žo jim poradži, žo nuts dobyć, žo woni s napschećnym storkom wróčo cžišnychu. Pšches 300 jatych, mjes nimi ličba offizěrow do nascheje ruki padže.

Na woběmaj stronomaj rěki Sommy žo s nowa cžežko wojuje. K polnozy wot rěki žo wojowanje wječera popoldnju se žylnymi jendželskimi nadběhami pschecžiwo Longuevalej a Delvillestemu lěsku sapoča, do kotrejuž žo njepscheceżel dobu; pšched naschim napschećnym nadběhom dyrbjesche wón zosać; wón hischcže dźěl wšy a lěska dźerži. Dženža rano žo po zylej fronce wot Fourrauxskeho lěska hač k Sommje jendželsko-franzowske nadběhi cžinjachu; prěni žylny nadbě je žo slemik.

K polodnju wot rěki Franzowsojo popoldnju pola Beloy dwójzy podarmo nadběh seżinichu a žo dženža rano mjes Estrees a Soyecourt hižo trójzy krwawnje wotpokasachu. Swjaskarjo na woběmaj brjohomaj Sommy wulke mozy roswiwaju.

Na dźělach Champanskeje fronty bě s khwilemi žiwe artillerijske tšelenje. W Argonnach minymjetarjo wojowachu; w stronje rěki Maasy njebě wožebitych podawkow. Na Cambreskej hórzy bě pschedewsacže jeneje němskeje patrouille wuspěschne. Pola Arras, Peronna, Baiches a pola Vermand žu žo njepscheceżelske lětadła wottšelike, dwě s nich pšches leutnanta Wintgensa a Hoehndorfa. Leutnantej Hoehndorfej, kotryž je 15. julija, kaž je žo se saposdźenjom powjedźiko, jedyn franzowski dwojotšěschnik k polodnju wot Peronna wottšelił, je jeho majestosć khežor rjad pour le mérite spožežił.

Na rańschim wojownischežu pola wójska **generalneho pólneho marschalla s Hindeburga**: Tež wječera njepscheceżel njeje se žwojimi popoldnju ponowjenymi nadběhami na bokomaj drohi Eckau-Keckau (k krótkemu ranju wot Rigi) žaneho wuspěcha měł. Wón je jenož žwoje wulke schkodowanje hischcže powjetschił.

Ruske patrouille a žylne wobhonjerske wotdźělenja žu žo wschudže wotpokasale.

Pola wójska **generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda**: Po žiwym wojowanju s ručznymi granatami Rußojo do předka dźěchu, tola žo wschudže hladko wotpokasachu.

Pola wójska **generala s Linsingena**: Pschi Stochodowym kolenje k polnozy wot Ssokula awstrisko-wuheršzy wojazy krótki wupad seżinichu, Rußow s najpředkownischeje linije cžišnychu a žo potom po planje do žwojich stejischežow wróčichu. K krótkemu wječorej wot Luzka žu němšzy wojazy stejischežo do powschitkoweje linije Tereschkowjez-Jelisaro saže pschedžunyli.

Njepscheceżel je pschi delnjej Lipje a pola Werbena žwoje tšelenje poštylnił.

Pola wójska **generala hrabje Bothmera**: Žane podawki wožebiteje wažnosćze.

21. julija: Wječera powjedźeny jendželski nadběh pola Fromelles je žo 19. julija, kaž je žo wupokasało, s dwěmaj žylnymaj divisijomaj wutwjedł. Khrobła bayerska divisija, do kotrejež jeneje fronty wón sawadži, je wjazy dyžli 2000 cžełow w krajinje naliczika a je hač dotal 481 mnži, mjes nimi 100 offizěrow, sajała a 16 maschinskich tšělbow sebrała.

Na brjohomaj Sommy žo njepscheceżeljo, kaž žo wocžakowasche, k hłownemu rasej sahnachu; wón žo njeje poradźił. Nadběhi žo po žylnym pschihotowanju na fronce něhdże 40 kilometrow k polodnju wot Posières hač k wječorej wot Vermandovillers s wjele žołmami nastajichu. Wjazy dyžli 17 divisijow s něhdże 200,000 muženi žo pschi nich wobdźěli. Ssnadny wunoschk sa njepscheceżela je, so je žo prěnja linija jeneje němskeje divisije něhdże 3 kilometry schěroka k polodnju wot Hardecourta s předkowneho do 800 metrow sady leżazeho blišscheho pschěrowa sejischežała, a so žu žo njepscheceżelske wotdźělenja do wustupowazeho Vermandovillerskeho lěska dobyle. Na zylej druhej fronce žu žo njemdre nadběhi na žmjerczkhroblej žwěrnosći naschich wojakow s wulkim njepscheceżelowym schkodowanjom slemike. Tež w hrjebjowej wójnje pschekhwataze nastajenje jendželskich jězdnych na konju njemóžesche wěso niczo pscheměnicz. Hacz dotal je žo 17 offizěrow a 1200 muži sajało. S druheje fronty njeje niczo wažne powjedźicz. Wojowanje artillerije a minymjetakow bě k polodnju kanala La Bassée a k dolhemu ranju wot Lens, kaž tež w Argonnach a na bokomaj Maasy s khwilemi žylnische. K polnozy wot Vandrasse mjeńsche franzowske wotdźělenja po njewuspěschnym rosbuchnjenju postupowachu, tola žo wotpokasachu. Lik žmy my wobžadźili. W powětrowym wojowanju wottšelene lětadło rosražene k polodnju wot Posières leži. Druhe je k dolhemu ranju wot Vapauma do naschich rukow padło.

Na rańschim wojownischežu pola wójska generalneho pólneho marschalla s Hindenburga: K krótkemu ranju wot Rigi njepscheceżel jenož žłabschi nadběh seżini, kotryž žo w sapočatku potlóczi. Ruskim pospytam, Dwinu pschekroczicz, žo sadźewa. K polnozy wot Dwetena je małe wotdźělenje na wječorny brjóh pscheschło. K dolhemu ranju wot Ssmorgona žu pschedžunjeni pólni stražnizy pšched žylnischimi njepscheceżelskimi nadběhami wróčo schli.

Pola wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda: Położenje njeje žo pscheměniło.

Pola wójska gnerala s Linsingena: Hdyž běchu žo mjes Werbenom a Korsowom ruske nadběhi sastajile, je žo k Werbenej wustupowaze kolo pšched wocžakanym wobžahazym nabděhom wróčo wsało.

Pola wójska generala hrabje Bothmera: Pódla někotrych mjeńschich wojowanjow w předkownych stronach njeje žo niczo podało.

Na balkanskim wojownischežu njebě niczo noweho.

Najwyschische wójskowe wjedniśtwo.

Nadpad němskich lětadłow na Revalski pschistaw.

18. julija žu němske namórske lětadła njepscheceżelske kschižaki, torpedowe cžołny a podmórske cžołny, w Revalskim wójnskim pschistawje leżaze, s bombami nadpadli. Njepscheceżelske łódże žo wjazy krócz trjechichu, tak jedyn podmórski cžołn schtyri krócz. We łódżernjach žo woheń wobkedźbowasche. Hacz runje žo wot delka žylnje do lětadłow tšelesche a žo tež njepscheceżelske lětadła do nich dawachu, žo wschě nasche namórske lětadła njewobschkodżene k wójnskim łódżam, w finiskim salíwje na nich cžakazym, wróčichu. Njedźiwajzy teho, so bě wjedro jažne a tež njepscheceżelske lětadła pschebytk němskich łódżow nawjedźichu, žo žanych njepscheceżelskich łódżow njepokasa. B.

17. julija tři ruske lětadła dźěl němskich lohkich wójnskich łódżow pschi sajěsdże do Rigaskeho saliwa s bombami bjes wuspěcha nadpadnychu. S naschim wobaranskim tšelenjom žo jene lětadło wotšěli, tež druhej žo wotchnaschtej. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

20. julija: W Bukowinje a k dolhemu ranju wot Prislopskeho hórskeho žedła njebě ważnych podawkow.

Pola Sabjow aTatarowa je ßo też wczera wojowało. Pschi galizijskej froncze k połnozy wot Dnjestra s městnami pschedstraże wojowachu. We Wolynskej němszy wojazy njepschecżela k wjecżorej wot Sswinjazeho wot doliny, k połnozy wjedżazeje, wotczischczachu.

Pschi Stachodowym kolenje k krótkemu ranju wot Kaschowki awstrisko-wnherske wotdżělenja jedyn pschedßunjeny naßyp napadżechu.

Na italskim wojownischczu je ßo powschitkownje mało wojowało.

Na balkanskim wojownischczu pschi delnjej Vojusy pschedstraże pschetsělowachu. Wobßadka na jenej dalmatiskej kupje jeneho italskeho lětarja wottsěli. Lětadło je ßo spaliło, lětarjej staj ßo sajałoj.

W nozy wot 14. k 15. julijej ßu nasche torpedowe czołmy w ßrjedżnym adriatiskim morju jedyn njepschecżelski podmórski czołm a dwanacze hodżin posdżischo w połodnischim adriatiskim morju jedyn podmórski czołm njesnateje khorhoje potepike. S mużstwa njeje ßo nichtó wukhował. Na naschej stronje njeběše żaneho schkodowanja.

19. julija tsi italske namórske lětadła nad połnóznymi kupami pschelecżachu a někotre bomby na parne łódże czißnychu, tola żaneje schkody njenaczinichu. Dwě lětadle ßo nusowaschtej, dele slecżicz. Jedyn torpedowy czołm jene s njeju njewobschkodżene popadże. Lětarjo s wobeju lětadłow, tsjo offizěrojo a jedyn podoffizěr, ßo njesranjeni sajachu. B.

Wot Nancya do Galizijskeje w lětadle.

Krakowske nowiny s Pinczowa wo sajeczu jeneho franzowskeho offizěrskeho lětarja pischu: Wojazy ßo jeneho lětadła dohladachu, kotrez na jenej łuzy blisko Kavenczyna k semi sjědże. K lětadłu pschiběżachu, hdyż ßo runje saßo jeho wokschidła sawjerczachu. Duż mózachu hischcze franzowskeho lětarja sajecz. Wón bě roshlad shubił a bě tsi hodżiny pschesahe k semi slecżak. Hdyż wón shoni, so je blisko ruskeje fronty, wón s roshorjenjom płakasche. G.

Němske podmórske czołmy psched jendżelskim rańschim brjohom.

Němski admiralny stab powě: 11. junija je jedyn s naschich podmórskich czołmow do Scahamskeje żelesnizy pschi jendżelskim rańschim brjosy tsělał. Wot 10. hacż 14. julija ßu tam nasche podmórske czołmy ßydom jendżelskich rybaskich parnych łódżow sniczile. B.

Ruska wójnska rosprawa.

18. julija: Pschi froncze pola Rigi ßo s artilleriju wojowasche. Němzy na někotrych městnach spytachu, pschěrowy, kotrez běchu shubili, wróczo dobycz, njemějachu pak żaneho wuspěcha.

S wustojnym wjednistwom wójska generala Ssacharowa na Wolynskim wojownischczu ßmy 16. julija dobycze dozpili, kotrez je nam 13,000 jatych a 30 kanonow pschinjeßło a pódła teho njepschecżela s lěweho brjoha delnjeje Lipy wotehnało a psches wßy Swinjaze a Kraßow (35 kilometrow k krótkemu wjecżorej wot Luzka) a psches rěku wróczo scżischczało. Hdyż ßo po hromadże wójnskeho materiala ßudźi, kotryż je njepschecżel sawostajił, je wón we wulkim njeporjedże wróczo schoł. Powjedża, so je ßo s někotrymi cżeżkimi kanonami, kotrez ßu njepschecżelej wsale, hižo wczera pschecżiwo njepschecżelowym stejischczam k połodnju wot rěki Lipy tsělało. Pola němskich jatych, kotrychż ßmy sebrali, ßo wschě mózne drużiny uniformow namakaju, schtoż směschenje jich nowych swjaskow dopokasuje.

Kawkasus: Prawe kschidło kawkaskeho wójska dale postupuje. 17. julija ßo naschi khrobli hórszy kosakojo njepschecżela s jeho derje wutwarjenych stejischczow czißli. Na někotrych městnach ßu kosakojo niz jenoż hacż k ßněhowej mjesy doschli, ale ßu ju też pschekroczili. Pola wßy Matardjika (19 kilometrow k połodnju wot Trapezunta) ßmy dwě maschinskej tsělbje a hromadu brónjow sebrali a njepschecżelow sajeli. W Tauruskich horach ßmy jenu zyłu kompagniju sajeli. 15. julija ßmy pschi dobyczu města Baiburta jenu turkowsku khorhoj dobyli. Zosajo ßu Turkojo Baiburt sapalili. B.

Naschi Plastunszy kosakojo, kotsiż ßo s woßebitej khrobłoszczu do njepschecżela dachu, 34 turkowskich offizěrow a 608 wojakow sajachu a dwě maschinskej tsělbje sebrachu. B.

19. julija: Na wjecżornej froncze wczera wjecżor schtyri njepschecżelske lětadła tsinacze bombow na Reval wotczißnychu. W Rigaskich stejischczach artilleriske wojowanje dale dże. Pschi Mjadżolskim jězorje nascha infanterija s podpjeranjom jězorowych łódżow leutnanta Olschewskeho nózny nadpad na Němzow scżini a jich mózuje wustróży. K połodnju wot Dwiny hacż k Pinscżanskim bahnischczam njepschecżelszy lětarjo żiwje lětachu. Pschi Stochodże ßo s městnami artilleriske wojowanje roswi. K połnozy wot bahnischcża pola Olsyra (5½ kilometra k połnozy wot Stobychwy) ßo jenemu njepschecżelskemu nadběhej s naschim tsělnjom sadżěwa.

Galizijska: Po dostatych powjescżach je ßo s deschczom Dnjestrowa woda wo nimale 2½ metra powyschika. Rěka je wschě mostowe stołpy a pschewosy Awstriskich wotpławika.

W stronje mjes Czornym a Běłym Czermoschom k krótkemu wjecżorej wot Kutow naschi pěschzy na horach postupowachu.

Kawkasus: Prawe kschidło kawkaskeho wójska je pola Ojevislika k połodnju wot Trapezunta, teho runja pola Baiburta a k wjecżorej wot tam khětro postupowało. Njepschecżelowe sadnje wójska ßu ßo wschudże czißke. Poßledńje dny ßu nasche kolonny 1200 wojakow, jenu cżeżku kanonu a pjecz maschinskich tsělbow sebrali. B.

Ruskeje staroscze wo pschichod Pólskeje.

s. Stockholm, 19, julija. Pschi wuradżenjach w ruskim hłownym kwartěrje ßo w pschitomnoscži zara a ministrow Ssasanowa, Stürmera, Schuwajewa a Trepowa praschenja wulkeje ważnoscze rospominachu. Ssasanow hotowy manifest sa Polakow pschedpołoży. Pólskim krajinam Ruska w nim dospołnu autonomiju (ßamosarjadnistwo) lubi. Na wójnu pokasujo chze Ruska Polakow k wójnje pschecżiwo Němskej a Awstriskej namołwjecz. Dale ßo w manifescze wschoßłowjanska myßl wusběhuje a Czechojo ßo mjes druhim napominaju, wot Awstriskeje wotpadnycz. Ssasanowy pomoznik na tejle proklamaziji na Polakow bě cżęski krajny pscheradnik, sapóßłanz Eduenrig (?), kotryż je psched krótkim do Pětrograda pschijeł a ßo se Ssasanowom wjazy hodżin rosrěczował. Politiski dżěl proklamazije je ßo s pomozu hrabje Wjelopólskeho sestajał. Zyły spiß je jara wosnamjazy sa nahlady knjezazych kruhow w Ruskej wo nětczischim połoženju wójny. Też dalsche wuradżenja ministerstwoweje rady njeběchu bjes ważnoscze. Dla hubjeneho połoženjaw żinostnych wikow ninister Stürmer żada, so by ßo jedyn żiwnostny direktor pomjenował. Tutón dyrbi sa sastaranje zyłeho zwilneho wobydlerstwa a wójska w Ruskej samołwity bycz. G.

Franzowska wójskowa rosprawa.

19. julija popołdnju: Nóz bě na wjetschim dżělu fronty směrom. Dwaj němskaj nadpadaj pschecżiwo małym stróżischczam pola Paschendaele w Belgiskej a pola Paiissny (k połnozy wot Aisny) ßo s naschim tsělenjom sadżerżeschtaj. Na prawym brjosy Maasy artillerija pola Fleury żiwje wojuje. Franzowsojo pschi wojowanju s rucznymi granatami pola Chapelle Sainte Fine něschto postupowachu.

19. julija wjecżor: K połodnju wot Sommy ßo nam s małym pschedewsaczom k połodnju wot Estrees poradźi, někotre tsělne hrjebje dobycz a 60 muži sajecz. Na froncze pola Verduna njepschecżel do nascheje prěnjeje a druheje linije pola hórki 304 tsělesche. Żiwe artilleriske tsělenje pola Fleury.

Lětarstwo: Jene němske lětadło ßo s tsělenjom naschich wobaranskich kanonow blisko Breina k ranju wot Soissons dele tsěli. Lětarjej staj ßo sajałoj. B.

Pschikhad dalschich ruskich wojakow do Franzowskeje.

Nowe wotdżělenje ruskich wojakow, kotrehoż ßylnoscz njeje mjenowana, je ßo do Brestskeho pschistawa (w połnóznej Franzowskej) pschiwjesło. Wono najprjódzy do lěhwa póńdże, prjedy hacż ßo k froncze póscżele. D.

Jendżelska wójskowa rosprawa.

19. julija: K połnozy wot Sommy ßo we wßy Longuvallu a w Dellvilleskim lěsku njemdrje dale wojuje. Na woběmaj městnomaj s wjetscha stronu saßo dobuchmy, kotruż běchmy sańdżenu nóz shubili. Popołdnju se ßwojim tsělenjom wulku němsku wójskowu nóz rospjerschichmy, kotraż ßo se strony Guillemonta k nadběhej na Waterloosku fermu shromadżowasche.

2. rosprawa wot 19. julija: Po jara ßylnych nadběhach Němzow s jara hustymi cżrjódami na nasche stejischcza k ranju wot Bazentina, kotrez ßo wczera popołdnju ½6 hodżin sapoczachu, ßo psches zyłu nóz wojowasche. Hdyż bě njepschecżel cżęsko schkodował, ßo jenu s pomozu khětrych poßylnjenjow poradźi, stejischczo

w Delvilleſkim lěžu wróčo dobyčź a žo na połnóznej kromje Longuevalla postajičź. Na tymle měſtnje žo hiſchčże pſchezo žylnje wojuje. Hewak žu žo njepſcheczelſke nadběhi hromadže ſ tſjomi žamoſtatnymi nadběhami na Waterlooſke kubło doſpołnje ſ naſchim tſělenjom ſlemike. B.

Londonſke „Times“ warnuja, wuſpěch jendželſkeho wójſka w Franzowſkej pſchewyžoko wažičź. Sady druheje linije, kotruž žu Jendželczenjo dobyli, pſchińdže tſecza, ſchtwórta a tak dale. S nadrobnoſczow „Times“ ſ hłowneho kwartěra žlědowaze powjedža: „Jendželſki hłowny nadběh žo ſ nimoměry žylnym napinanjom mozow nastaji. Pjatk žo wón do žwitanja ſapocza a pſches najžylniſche němſke ſawjeranſke tſělenje wot Pozieres do Longuevala do druheje němſkeje linije dóńdže. Wojowanje zyły dźeń trajeſche a hiſchčże zyku nóz wupjelni. Potom ¼4 rano hakle najhórſche pſchińdže: Pſches helu ſchrapnellow žo naſcha infanterija k nadběhej na wyšoko leżazej wšy Bazentin Le Petit a Bazentin Le Grand naſtaji. Tu naſchi wojazy najczežo ſchkodowachu. S hłowneho dźěla běchu Połodnjoafrikanſzy, Schottojo a Irſzy na lěžatymaj hórkomaj pola Bazentina, hdyž ſaža němſke maſchinſke tſělby ſtu rólu hrajachu. B.

Pſchipowjedźenje dołhotrajazeho jendželſkeho poſtupanja.

Jendželſki miniſter Asquith je w parlamencze pſchipowjedźił, ſo budže knježeŕſtwo dźěłaczerjam namjetowacź, ſo bychu dla potrěbnoſczow wójſka a wójnſkeho łódźſtwa žwjate dny dźěłali. Wo tymle namjecze žo nětkole hižo jedna. K temu Asquith pſchiſpomni, ſo je žo poſtupanje w Němſkej hakle ſapočzało a ſo wono, hdyž dyrbi wuſpěſchne bycź, wulkich hromadow munizije potrjeba. Wono dyrbi žo niz jenož pſchichodne njedźele, ale tak dołho wudžeržecź, hacź je žwój nadawk doſpołnje dozpiło. Njepſchecźel dyrbi wjedźecź, ſo žo nětčźiſcha žylnoſcź artilleriſkeho tſělenja a nadběhow infanterije, jeli trjeba, bjes kónza dale powjedže. B.

Kongreß dźěłaczeŕſkich towaŕſtwow je wobſamknył, ſo dyrbi žo munizija też powſchitkownje žwjate dny dźěłacź. Tole wobſamknjenje je žo roskaſowarjej jendželſkeho wójſka w Franzowſkej, generalej Haigej, ſe ſalubjenjom telegrafowało, ſo dyrbi žo dźěłanje munizije hiſchčże pospěſchicź. Dźěłaczerjo we wuhlowych jamach njeběchu na kongreß ſaſtupjerjow póžłali, tola žu w nětkotrych hórniſkich wokrjeżach ſhromadźiſny měli, w kotrychž je žo teho runja wobſamkło, žwjate dny dźěłacź. B.

Wójnſke położenje na Balkanje.

Po měnjenju rosprawnika Amſterdamſkich nowin „Tijed“ je położenje w Mazedonſkej ſa zentralne mozy (Němſku, Awſtriſku, Bołharſku a Turkowſku) najpſchihodniſche. Schtworoſwjaſkowe wójſko je žo ſe žlědowazymi pſchičźinami wotdźeržało, poſtupowacź: 1. Schtworoſwjaſkowe wójſko ſpóſnawa, ſo by tajke pſchedewſacze ſ Bołharami w froncze a ſ Turkami w khribjecze jara ſwažliwe było. 2. Strach poražejna žo ſe ſchmatańzu w Grichiſkej powyſchi, hdyž je wójſko ſchtworoſwjaſkej jara mało pſcheczelne ſmyšlene, tak ſo dyrbja žo bojecź, ſo by grichiſke wójſko ſchtworoſwjaſkowe wójſko wot ſady nadpadło. 3. Wote wſcheho ſpočzatka je wotmyšlene było, ſo njeby ſchtworoſwjaſkowe wójſko žame ſe Salonikia poſtupowało, ale ſo by hromadže ſ Rumunſkej pſchecźiwo Bołharſkej wojowało G.

Hubjene žně w Rumunſkej.

W Rumunſkej, ſ wotkal je žo němſke rataŕſtwo ſ majšom ſaſtarało, žu ſa majšowe žně ſ wulkeho dźěła hubjene wuhlady. Pódla teho je poslednje dny krupobicze w nětkotrych ſtronach we wulkim wobšahu ſchkodu nacziniło. Hłowny wubjerk ſa ſeźiwjenje pod pſchedšydſtwom rataŕſkeho miniſtra Konſtantineſka je teho dla wobſamknył, ſo ma žo wuwos majša, bunow, hrocha a žokow ſakaſacź. Po powjeſczach, kotrež žu ſe wšow doſchle, je ſ krupobiczom w ſchěſcź wokrjeżach wulke ſapuſczenje naſtało, na jenym měſtnje žu krupy jeneho kublerja a ſchtyri woły ſaraſyke; nětkotſi wojazy žu žo czežko ſranili. B.

Poslednje dny žu w Rumunſkej žylne deſchcze naſchle, ſ kotrymiž žu žo wuhlady na majšowe žně khětro polěpſchiłe. Rumunſzy ratarjo žo nadźijeja, ſo knježeŕſtwo jenož na khwilu ſakaže, majš do wukraja wuwoſyczź. B.

Dowos ſchtworoſwjaſkoweje munizije do Rumunſkeje.

S Ruſkeje je žrjedu prěni cžah ſ 30 woſami, napjelnjenymi ſ muniziju, do Rumunſkeje pſchijeł. Dalſchej cžahaj po 30 woſach ſ muniziju ſ Pětrograda do Rumunſkeje jědźetaj. Ruſka bě žo hacź dotal komdźiła, muniziju, kotraž bě žo ſ Ameriki ſa Rumunſku do Ruſkeje pſchiwjeſła, do Rumunſkeje dowjeſcź dacź.

Ruſka bě drje žo bojała, ſo mohła Rumunſka na ſtronu Awſtriſkeje a Němſkeje ſtupicź a potom amerikanſku muniziju pſchecźiwo ruſkemu wójſku wužicź. B.

B.

Wuſpěch Turkow pſchecźiwo Italſkim.

Po rosprawje turkowſkeho hłowneho kwartěra žu Turkojo w Tripoliſu we wokolnoſczi Miſraty Italſkich ſbili, 200 offižerow a 6000 wojakow ſajeli a 24 kanonow ſebrali. Wšy Miſrata a Djedahie ſtej w ruzy turkowſkich dobrowólnikow. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Skaſanje žuchich huž.) Budyſka měſchczanſka rada je žebi wotmyšliła, žuche huže ſkaſacź a je wobydlerjam, kotſiž chzedža huže kormicź, po 9 hriwnach pſchedawacź. Miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſczow je měſtu dźělbu pizowadkow, a to jahły, woku, koſczowy ſchrót a ſchrót ſa kanariki pſchewoſtajiło. Tele pizowadka maja žo wožobam pſchedawacź, kotrež žo na to ſwjaſaju, ſo chzedža ſa komunalny ſwjaſk huže a kaczki kormicź. Schtóž chze žebi žuche huže kupicź, ma žo hacź do 24. julija na poliziji w kupnizy po 2 ſkhodomaj ſamolwicź.

— **(Nowe běruy.)** Plahowarjam běrnow je też wot 1. hacź 15. auguſta dowolene, žwojim žwójbnym, czeladnikam, wumjeńkarjam atd. wſchědnje 1 punt běrnow na wožobu pſchetrjebacź dacź. Sa woždoby pſches 14 lět, kotſiž na žnjach abo w druhim czežkim dźěle dźěkaju, žo tale dźělba na połdra punta powyſchi. Wſchě druhe wobſtatki běrnow, kotrež žo w hoſpodaŕſtwje njetrjebaju, dyrbja žo komunalnemu ſwjaſkej poſkicźicź.

— **(Jědźny tuk.)** Rěſniczy a wikowarjo, kotſiž maja hiſchčże jědźny tuk na pſchedań, nježmědža na jenu jědźnu khartku wjazy dyžli 100 gramow jědźneho tuka wotedacź.

— **Pjeczeuje twarowych tykanzow** je po woſjewjenju miniſterſtwa ſnutskownych naležnoſczow hacź do 30. ſeptembra 1910 ſakaſane. Do twarowych tykanzow pak tykanzy nješkuſcheja, pola kotrychž žo twaroh k wjaſanju druhich pſchiběrkow, woženbje žada a jahodkow wužije. Wukas 23. julija do mozy ſtupi. Pſchеſtupjenje žo ſ jaſtwom hacź do 6 měžazow abo ſ pjenjeſami hacź do 1500 hriwnow khoſta.

— **(Zanych luxuſowych žłódkoſczow wjazy.)** Wukas pſchedžydy wójnſkeho ſeźiwjeŕſtwa ſakaſuje, zokor k pſchemyšlowemu dźěkanju pralinejow, božodźeſczowych a jutrownych wężow, žadowych paſtetow, želejowych płodow, pozokrowanych mandlow, worjechowych ſornow, pěnowych zokrowych tworow a turkowſkeho mjedu wužicź.

— **(Pſchichodne ſaſtaranje ſ mlokom a butru.)** W ſhromadźiſnje wójnſkeho ſeźiwjeŕſtwa w Kölnje generalny ſekretar Steigerwald praji, ſo žo w ſeptembrje ſrjadowanje ſaſtaranja ſ mlokom a butru ſtanje. We kožu leżazy khori, njedźelnicze a dźěczi hacź do wěſteje ſtaroby potom dobre mloko doſtanu, wſchitzy druſy ludźo dyrbja žo ſeſběranym mlokom ſpokojicź. S khěžorſtwowej mjažowej khartku dyrbi žo organiſaziſke dźěło w naſtupanju ſeźiwjeŕſtwa krónowacź. Na hłowu a tydźeń žo dźělba wot 350 na 400 gramow powyſchi. Jeli ſo žo mjažowa płaczišna žama wot žebje njeponiži, wójnſke ſeźiwjeŕſtwo płaczišny poſtaji. Njeſebrana muka dyrbi žo ſhubicź, dokelž žo wona nětko najnjewuſchniſcho wužije. Kóždy młyn budže pſchichodnje poſledni próſchk ſmlěteho žita khěžorſtwowej žitowej ſaradźerni a žamoſarjadniſkim wokrjeżam wotedacź dyrbjecź.

— **(Zebracze tſihanja wowzow.)** 18. julija je nowy wukas wuſchoł, ſ kotrymž žo wſchón wokmowy wunoſchk tſihanja němſkich wowzow a ſarěſanych wowzow w garbaŕnjach ſebjerje.

— **(Doſtacze ſtarobneje a invalidneje renty.)** Kaž je ſnate, je žo žiwjenjowa ſtaroba ſa doſtacze ſtarobneje renty wot 70 na 65 lět poniżiła. Wjele ſawěſczenych žebi teho dla myšli, ſo dyrbja po dokonjanym 65. lěcze ſtarobnu rentu doſtacź. So by žo njedoroſumjenju a njelubemu pſcheškapjenju wobarało, njech žo na to pokaſa, ſo móže žo ſ dokonjanym 65. lětom ſtarobna renta jenož potom pſchiſwolicź, hdyž je žo do teho cžaża 1200 njedźel cžakanſkeho cžaża ſe ſapkacźenjom pſchinoſchkow (lěpjenjom invalidnych ſnamkow) abo ſ pſchiliczenjom khorobnych tydźenjow dopjel-

niło. S wěstymi wobstejnosćemi žo cžakanski cžaš pschikrótschi, tola dyrbja dźěłacźerjo w rataŕstwje a industriji, njestajni dźěłacźerjo, kaž na pschiklad płokarnicze a rjedźerki, tak mjenowane pożłužobnizy a podobne, hdyž w tutym lěcze 65. lěto dokonjeja, hischcze 1000 hacž 1040 njedźel dopokasacź, so bychu starobnu rentu dostali. Schtóž doźahazu liczbu njedopokasa, móże starobnu rentu hakle posdźischo dostacź, hdyž je žo s dalepłacźenjom pschinoschkow pschedpiźana liczba njedźel doźahła. Dostawarjo renty žu, dokhož dale sa mšdu dźěłaju, k sawěsćenju winowacźi; sawěsćenske pschinoschki dyrbja žo potom dale płacźicź. Hdyž dostawarjo starobneje renty dale njedźěłaju, žo jim radźi, so bychu žo dobrowólnje sawěsćili, so by žo s dotalnym sapłacźenjom pschinoschkow dobyte prawo dale sakhowałoso a so by mohła žo pschi posdźischim sastupjenju invalidnosćze invalidna renta žadacź, kotraž je pschezo wyschscha dyźli starobna renta. K dostacźu prawa na invalidnu rentu doźaha pschetrjebanje s najmjeńscha 20 tydźeńskich znamkow w běhu dweju lět wot wupiźanja kwitowanskeje khartki licźene.

— **(Najwyschsche płacźizny sa wowzy w Sakskej.)** Sakske ministerstwo smutskownych należnosćzow je najwyschsche płacźizny sa wowzy postajiło. Wone wot hródźe a stejischcza sa zentnaŕ žiweje wahi wucźinjeja: 1. sa pokomjaßne jehnjata a jehnjowe borany bjes schěrokich subow 120 hriwnow; 2. sa pokomjaßne skopy s niz wjazy dyźli schtyrjomi schěrokimi subami a pokomjaßne wowzy s niz wjazy dyźli dwěmaj schěrokimaj subomaj 110 hr.; 3. sa derje seźiwjene starsche wowzy 100 hr.; 4. sa schpatnje seźiwjene wowzy kóždeje staroby, też płahowanske borany 90 hr.; 5. sa mjenje hódne žuche wowzy kóždeje staroby po hódnosćźi, tola niz psches 65 hr. Żiwa waha žo na skoćzećzowym stejischcźu s wotcźehnjenjom 5 prozentow wobliczа.

— **(Ssamosastararjo.)** Ssamosastararjo žmědźa je žwojeho žita 18 puntow na hłowu sa měžaz pschetrjebacź. Żito, kotreż k žwojemu seźiwjenju trjebaju, dyrbi žo wot druheho žita wotdźělicź. Ssamosastararjo žmědźa jo w jenym mlynje, k Budyschkemu mlynskemu swjaskej pschisamknjenym, smlěcź dacź. S wotdźěleneho žita žmě žo jenoż telko smlěcź abo žo sa muku saměnicź, kelkoż žmě žo w pschichodnymaj měžazomaj k seźiwjenju pschetrjebacź. Pjekarjej pak žmě žo jenoż telko muki do prědka pschepodacź, hacž žmě sa jedyn měžaz pschetrjebacź. Młynzy a pjekarjo, kotriž sa ßamosastararjow dźěłaju, maja wo tym knihu wjesćź.

— **(Płacźizna běrnow.)** Zentnaŕ saźnych běrnow budźe płacźicź wot 16. hacž 31. julija 10 hr., wot 1. hacž 10. augusta 9 hriwnow, wot 10. hacž 20. augusta 8 hriwnow, hacž do 31. augusta 7 hriwnow, hacž do 10. septembra 6 hriwnow, hacž do 20. sept. 5 hr., hacž do 30. sept. 4 hr. 50 pj., wot 1. oktobra hacž do 15. februara 1917 4 hr., a wot tuteho cžaża hacž do 15. augusta 1917 saźo 5 hr. Postajenje płacźiznow w drobnym pschedawanju wěz gmejnow wostanje. — Kaž Barlinske nowiny powjedźa, je se sapschimanjom khěžorstwoweje saradźernje běrnowy pschiwos saźnych běrnow do Barlina tak wulki, so je žo dźělba na hłowu a na tydźeń na schěsćź puntow powyschicź mohła.

S Makeho Wjelkowa. Na wußkužbu žo podawschi je prjedawschi póstski rjadowaŕ Ernst Wjazka titul wyschscheho póstskeho rjadowarja dostał.

S Maleschez. Tudomna nalutowaŕnja a wupožcźeŕnja njedźelu žwoju 22. generalnu shromadźišnu wotmě,, kotruž 67 žobustawow wopyta. Towaŕstwowy pschedžyda, k. zyrkwinski wucźeŕ Polak, rosprawu podawschi, žwoje sastojnstwo skoži, dokelž je žo do Budyschina pscheżydlił. Na jeho městno žo k. zyrkwinski wucźeŕ Holan w Budyschinku wuswoli, dokelž pak tón swonka Maleschez bydli, dyrbjesche žo jedyn sarjadnik wuswolicź. Tole sastojnstwo žo knjesej zyrkwinskemu wucźerjej Schütży dowěri. S pschedžydstwa kk. Panach s Brěsyny a Ssykora s Brěsez, s dohladowaŕstwa kk. Pohoncź s Brěsyny a Gruhl s Budyschinka wustupichu. Woni žo wschitzy s nowa wuswolichu. Pschi rosrěcźenju wo namjetach žo sa to wuprajichu, so by žo na Hucźinjanskim dwórnischcźu jena składownja natwariła. Knjesomaj Bartej w Brěsynzy a Micźzy w Hucźinje žo nawda, pschedběžne dźěła wuwjesćź. Towaŕstwo mějesche w sańdźenym lěcze 265 žobustawow, nalutowankow bě 1023.

S Ketliz. Na tudomne farske městno je žo pjecza něhdźe 40 němskich duchownych samolwiło. Njedźiwajzy teho je žo termija k samolwjenju hacž do 31. julija podleschika. To je žo pjecza teho dla stało, so by žo hischcze žerbskim duchownym dalscha móżnosćź dała, žo teho runja sa nasche farske městno samolwicź.

S Hodźija. Ludy morjaza wójna je žebi saźo tři woporv s nascheje woßady žadała. Rjekowsku žmjercź žu psched krótkim sa wótcźinu wojujo wumrjeli: žyn khěžkarja Zaltv w Dźěchorezach, žyn skakarja Ramscha w Hodźiju a žyn njebo žiwnosćzerja a cźeßle Kießlicha w Hornim Hunjowje.

Se Ssmjeczkez. Knjes dr. med. Rachel je wójnski saßkužbny tschiž dostał.

S Noweje Wßy nad Sprewju. Tudomny gmejnski pschedstejicźeŕ fabrik ki direktor Ssymank je cźestny kschiž sa dobrowólne dobroczelstwo dostał.

S Minakała. Dźěłacźeŕ Hencź s nascheje wßy, kotryž hižo dleschi cźaß pschi rańschej froncze wojowasche, bě tele dny žwojej mandźelskej pißał, so bórsy domoj na dowoleńzu pschińdźe. Tola město njeho nastróżazy telegram dóńdźe, so je wón w horzej bitwje padnył.

S Łuscza. Jenolětnemu dobrowólnikej podoffizérej Pawołej Möllerej w reserv. pólnoartillerischim regimencze cźißko 23, žynej swudowjeneje wyschscheje inspektorki Möllerowoje na tudomnym knježim dworje, je žo sa lhrobłosćź we wójnje żelesny kschiž 2. rjadownje spožcźił.

S Kschidoła pola Kamjeneje. Jedyn pjatnacźelětny cźeladnik pschi rězanju seleneje pizy s prawej ruku do nožow rězazeje maschiny sajědźe. Jemu žo wschě porsty tuteje ruki wotrěsnychu.

S Mikowa. Tudomny wikowaŕ a žiwnosćzeŕ Jan Jenka je srudźazu powjesćź dostał, so je jeho žyn, musketěr Jan August Jenka 6. julija rano w 5 hodźinach w horzej bitwje pola Tlumacza w połodnischej Galizischej padnył. Njepscheczelske kulki běchu jeho do hłowy a wutrobna trjechike. Jeho towaŕschojo žu jeho cźełko pola wßy Chocźiměra pohrjebali.

S Krjebje. Nascheho kantora a hłowneho wucźerja žu na feldwebelleutnanta powyschili. — Se żelesnym kschižom staj žo podoffizéŕ Emil Badaŕ a arměrowanski wojak Richard Badaŕ wusnamjenikoj.

S Kulowa. W Kulowje žo pschedběžne dźěła sa pschiprawjenje elektriskho žwětła cźinja. W oktobrje žnadź žo nasche město hižo elektrischzy wobžwětli.

S Kulowa. (Woživjene holanske jahodki.) K jenej tudomnej hospoży pscheď někotrymi dnjemi jena žona s jeneje žußodneje wßy pschińdźe, so by holanske jahody pschedała. Hdyž žebi hospoża jahodki wobhladowasche, wona mjes nimi małe śwěrjatka widźesche, kotreż nětkole naschich wojakow w tšélnych hrjebjach cźiwinja. Najprjódzy pschedawarka prějesche, so žu wone w jahodkach. Hdyž pak žo pschepokasa, wona měnjesche: „To wschak je móżno, so žu někotre nuts pschischkle; hólz je jahodki do mězy schcźipał!" Kulowcźanka wěso „woživjene jahodki" njerodźesche; žnadź je je něchtó s mjenje dobrymaj wocźomaj kupił.

S Bójßwez. Tudomnemu žiwnosćzerjej Gruhlej žu žo se samknjeneho domskeho połcź, žuschene mjaßo, zigary, kładźene płody, khlěbowe znamki a druhe wězy kradłe. Paduch je pschi poßledniznj s małym njesawjertnjenym woknjeschkom nuts salěsł. Paduschstwo je tsinacźelětny schulski hólz Reinhold Hencźel wuwjedł, kotrehoż žu w Motydle sajeli.

S Bluuja. Na polu cźesćze žu sa wótcźinu s nascheje wßy podoffizéŕ Max Rasmus, dźeżatnik Kschescźijan Khójcźka a dźeżatnik Pawoł Strumka padli.

S Delnjeho Wujesda. Se żelesnym kschižom staj žo schkriczko-telegrafist Funke, žyn tudomneho gmejnskeho pschedstejicźerja Funki a musketěr Jan Tausend se Sabroda wusnamjenikoj.

S Mużakowa. Engiz schtyrilětny hólz bě wutoru s jenym młódschim bratrom žwojeje macźerje a jenym tseczim hólzom truki skoteho deschcza jědł, kotryž pschi płocze fabrikskeho wobžedźerja Hirscha roscze. Wschě tsi dźěcźi se snamjenjemi sajědojcźenja skhorichu. Mjes tym so je schtyrilětny Enga wutoru wjecźor wumrjeł, je druhe dźěcźo hischcze w žmjertnym strasche. Tseczi hólz je saźo wotkhorił.

S Zybalnje. Njedawno žu paduschi ratarjej Nowakej w Nowej Wßy 2000 hriwnow kradnyli. Hacž dotal njejžu móhli winikow wußlědźicź. Ssrjedu žu paduschi saźo w Nowakez statoku pobyli. S kubje žu poßleschcza a s kurjeźnje połcze wotnjeßli.

S Niskeje. Blisko Unwerthez lakoweje fabriki w jenym lěsku je žebi pincźniza Hedwiga Furgollez s wobwěžnjenjom žiwjenje wsała. Wona bě žo hakle tón žamy dźeń dopołdnja s tudomneje wokrjeżneje khorownje puschcźiła.

S Wojerez. Sa schtwórte duchowne městno, loni tu założene, je žo knjes duchowny Goldmann s Borni we Wollsteinskim wokrjeżu wuswolił. Wón dyrbi tak dołho k podpjerje tudomnych duchownych skutkowacź, hacž žo s briketownje Eriki pola Cźorneho Khołmza

—

ßamostatna ßwoßada roswije, kotrejž ma ßo wón potom pschipokasacź. Dokelž wulka woßada ſ wjetſcheho dźela ſe Sserbow wobsteji, budźiſche pſchiſprawniſche byko, hdy budźiſche ßo ßerbſkeje rěcže mózny duchowny powołał; bohužel pak ſa bliźſche lěta žaneho

S **Rychbacha.** Po ſawjedźenju dawka na kóczki je ßo tu liczba kóczkow wot 200 na 50 pomjeńſchika. Sa to budźa ßo wulke a małe myſche cźim bóle pſchiſporjecź.

S **Rěcźizy.** Zandarm je bliſko naſcheje wßy 4 Rußow ſajał, kotſiž ßu ſ druhimi ruſkimi jatymi ſ Cźoplińſkich wuhlowych jamow cźekli.

tajkeho konſiſtorſtwo namakacź njemóże. Ssnad by ßo knjes duchowny Goldmann naproßycź dał, ßerbſku rěcź nawuknycź, hdy bychu ßo Sserbjo na njeho ſ tajkej próſtwu wobrocźili. Wſchako ßu hižo wjazori němſzy duchowni ßerbſku rěcź derje nawukli.

S **Wulkich Sdźar.** Wutoru tydźenja popołdnju wokoło ½7 hodźin ßo naſchej wßy w njewulkej wyßokoſcźi jedyn dwojotſtſchnik bliżeſche a wjeß wobleczawſchi ßo na jenu wulku łuku dele puſchcźi. Zyłe wobydleŕſtwo k měſtnu pſchileczenja khwataſche, ſo by ßebi lětadło wobhładało. Wot jeho wjednika, dźeßatnika Härtela, ſhonichu, ſo bě ßo lětadło popołdnju w 5 hodźinach na lět do Wulkeho Hajna puſchcźiło. We wyßokoſcźi něhdźe 2000 metrow Härtel do mrócźelow ſjědźe, roshlad ſhubi a bu nuſowany, k ſemi ſjěcź. Hdyž dyrbjeſche naſajtra lětadło dale leczicź, ßo wono jenož cźežko ſběhaſche, lětaŕ wyßoko njepſchińdźe ale ſaßo k ſemi ſjědźe, pſchi cźimž lětadło do mjehkeje ſemje ſawadźi a ßo ſwrócźi. Pſchi tym ßo wokſchidła ſłamachu, tola hewak lětadło zyłe woſta. Wulka hromada pſchihładowarjow bě ßo nabojaka, ſo bě też lětaŕ do njeſboża pſchiſchoł, tola k wjeßelu wſchitkich bě wón ſe ßamymi ſtróżelemi woteſchoł. Lětadło ßo roſebra a ßo po żeleſnizy wotwjeſe.

S **Wochos.** W něktorych tudomnych domach, w kotrychž bě ßo khléb napjekł, běchu ßo poßledni cźaß druhdy něktore pokruty kradnyłe. Skónczńje je ßo poradźiło, jako paducha jeneho młodeho cźłowjeka wußlědźicź. Nakradnjene pokruty bě wón w jenej pěſkowej jamje, pod hnojom a w ßłanju ſkhował.

S **Klětneho.** Sańdźenu ßrjedu je w Johnsdorfje w Rudnych horach faraŕ Jan Nowak, jeniczki ßyn prjedawſcheho dołholětneho Klětnjanſkeho fararja, njebo Jakuba Bohuwěra Nowaka, wumrjeł. Wón bě hakle loni tuto wulke faŕſke ſaſtojnſtwo w Johnsdorfje ſ jenej pódlanſkej zyrkwju na ßo wſak. Njeboczicźki je w ßwojim żiwjenju wjele puczował; pſched tſjomi lětami je ßamo w ßlubjenym kraju a pſchi tym w Jeruſalemje był. Też hewak bě jara żiweho ducha, jara wucźeny a pobożny muż. Jeho prědowanja běchu teho dla duchapołne a ſajimawe. Wón bě hakle 41 lět ſtary a njeżenjeny. Wokoło jutrow bě ſkhorił a ßwoje poßledne prědowanje měł. Jutſje, njedźelu, budźe k ßwojemu poßlednjemu wotpocźinkej khowany.

S **Mużakowa.** Podoffiźěr w tſělzſkim regimencze 108, Pawoł Sahrodnik ſ naſcheje wßy, je ßo na franzowſkim wojownińſchczu ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje wuſnamjenił.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Lichowanſke honjenje płacźiſny bě hacź dotal njekhoſtany 55 lět ſtary żiwnoſcźeŕ Bjedrich Auguſt Glaſer w Koblizach pola Kumwałda ſkucźił. Wón bě rěſnikowej ſwudowj. Hempelowej w Kumwałoze lětża w januarje jenu 13 zentnarjow cźežku krowu po 68 hriwnach ſa zentnaŕ pſchedał. Se wſchelakimi wurěcźemi pak wón krowu wrócźo dźerżeſche. So by krowa do druheje ruki njepſcheſchło, Hempelowa w měrzu 100 hriwnow ſa zentnaŕ poſkicźi. Glaſer pak krowu njewuda, ale poſdźiſcho 120 hriwnow ſa zentnaŕ żadaſche. Hdyž ßo Hempelowa temu ſapowjedźi, wón krowu 22. měrza po 115 hriwn. ſa zentnaŕ rěſniſkemu miſchtrej Sſworje w Budeſtezach pſchedo. Nowoſalzſki hamtſki ßud bě Glaſera dla wójnſkeho lichowanja k 300 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 30 dnjow ſaßudźił. Pſchecźiwo tutemu wußudej bě ßo wobſkorżeny, ſ dobom pak też ſtatny rěcźnik powołał. Pſched ßudom Glaſer praji: „Dyrbi dha cźłowjek mjenje bracź, hacź ßo jemu poſkicza?“ Sswědźy na to pokaſowachu, ſo ßu ßo tehdy rěſnizy ſ płacźiſnami pſcheßadźowali, na Scheſchowſkim knjeżim dworje je ßo ßamo jedyn byk po 130 hr. ſa zentnaŕ żiweje wahi pſchedał. Ssud Glaſerowe powołanje ſacźiżny a jeho khoſtanje na 750 hriwnow abo 75 dnjow jaſtwa powyſchi.

× Lawniſki ßud bě hoſpoſu Klaru Emiliju Ssmolerjej w Cźerwjenych Noßlizach k 150 hriwnam pjenjeżneho khoſtanjo ſaßudźił, dokelž bě wona ſaſtojnikej, kotryž bě pſchiſchoł wobſtatk běrnow a żita ſapißacź, jeho dźełko po móżnoſcźi poczeżiła. Jejne powołanje pſchecźiwo wußudej njemějeſche wuſpěcha.

Přilopk.

* **(Swěrińſka ſchkoda.)** We wſchěch ßejmach je ßo na ſchkodu ſkorżiło, kotruż ſwěrina ſ knjeżich lěßow na burſtich polach naczinja. Hacź dotal pak ßu wobcźeżowanja ludowych ſaſtupjerjow mało pomhake. We wſchelakich ſtronach ſkórżby burow na ſwěrińſku ſchkodu njepſcheſtawaju. Tak ßo jenym Barlińſkim nowinam piſche: Sańdźenu njedźelu mějach ſkładnoſcź, wot inſpektora Münſterbergſkeho knjeżeho kubła w pſchitomnoſcźi gmejnſkeho pſchedſtejicżerja ſhonicź, ſo je tam w něktrych nozach ſtadło jelenjow na polach ſa wjazy dyżli 2000 hriwnow ſchkody naczińiło. Dyrbjenſki ſarjadnik (knjeże kubło pod dyrbjenſkim ſarjadniſtwom ſteji) je porucził, ſo dyrbi ßo njedźiwajzy wulkeje ſwěrińſkeje ſchkody dźiwina hajicź, runje tak je ſaſtupjozy hamtſki pſchedſtejicżeŕ, kralowſki hajniſki miſchtr w Friedrichswałdze, ßo ſapowjedźił, dźiwinu wottſělecź dacź, dokelž to nuſne njeje. Hdyž ßo wopomni, ſo Friedrichswałdſke a ßußodne lěßy tyßazy jelenjow a ßornow hoſpoduja, móże ßo trochu ſchkoda wobliczicź, kotruż ſwěrina w tutych ſtronach naczinja.

* (Woheń w Tatoiſkim lěßu pola Athena.) Bliſko Athena je ßo wulki Tatoiſki lěß ſapalił, ßrjedź kotrehoż je wobſchěrne ßydleſchczo grichiſkeha krala natwarjene. Woheń 6 kilometrow dale hroda wuńdże. Sa krótki cźaß ßo wón pſches zyły lěß wupſcheſtrě a ßo k kralowſkemu ßrodej pſchibliżi. Wjetſchi dźeł twarjenjow, mjes nimi hród, w kotrymž kral na poßled bydleſche, ßo wotpali. Něhdźe 30 woßobow, mjes nimi ſchtyrjo wyßozy kralowſzy ſaſtojniży, ßu w płomjenjach ßmjercź namakali. Něhdźe 200 woßobyw je ßo ſraniło. Pſched wohnjom cźekaja je kral pſches pſchěrow ſkocźicź dyrbjał. Pſchi tym je ßebi nohu ſwinył.

* **Bankoweho ſaſtojnika Stephana,** kotryž je w diſkontſkej banży w Barlinje ſa něhdźe miljon hriwnow mſchelakich hódnoſtnych papjerow kradnył, ßu w jenym hoſcźenzu w Mnichowje hromadźe ſ jeho lubku ſajeli. S kradnjenych pjenjes je wón něktre tyßazy pſcheczińił, wſcho druhe je wobkradnjena banka ſaßo dóſtała.

* **(S błyſkom ßo ſaraſył.)** S Zwikowa ßo piſche: Njedźelu je ßo pſchi njewjedrje knihicźiſchczeŕ Willy Riedel, hdyž ßo ſe ßwojej njewjeſtu wukhodźeſche, pſchi jejnym boku ſ błyſkom ſaraſył. Holzu pohłuſchenu namakachu, wona pak ßo bórſy ſhraba a móżeſche ßo do ſtarſchiſkeho wobydlenja dowjeſcź. Wona je ßo cźežko wopaliła. — Njedaloko Zwikowſkeho dwórniſchcza ßo żeleſniſki dźełacźeŕ Krügel a jeho njewjeſta Tanzmeyerez ſe ſpěſchnym cźahom ſhrabnyſchtej a ßo na bok cźißnyſchtej. Krügel je ßo ßmjertnje ſranił, też holzyne franjenje je cźežke. Wonaj ßo njeběſchtaj pſchijeżdżazeho cźaha dohładałoj.

* **(Cźelatne trójniki.)** W Cźerwjenej Wodźe w pruſkej rańſchej Hornjej Łużizy je kruwa ratarja Hoera tſi doſpołnje roswite a ſtrowe cźelata na ßwět pſchinjeßła.

* **(Wulka horzota w Amerizy.)** S New-Yorka ßo powě, ſo w New-Yorku a wokolnoſcźi wot něktrych dnjow 40 gradow cźopłoty w ſcźěnje knjeżi. Wjazy dyżli 200 woßobow je ßo ſe ßłónzom ſeżahało.

* **(Njeſbożowne namakanje.)** W Margreidźe pola Bozena hrajkaze dźěcźi jenu ruczńu granatu namakachu, kotraž rosbuchny. Jena żona a dwě dźěſcźi ßo na měſcźe morichu, dwě druhej dźěſcźi ßo ſtraſchnje ſraniſchtej.

* **(8000 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja.)** Lawniſki ßud w ßrjedźnym Barlinje je Hanu Winſchowu, mějeczelku dwórſkorěſniſkeje firmy T. E. Bieſolda w Barlinje k 8000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Pola Winſchoweje je polizija wulke hromady mjaßa namakała, kotre bě wona wrócźo ſdżerżała a je njebě pſchedała. Pódla teho bě wona też najwyſchſche płacźiſny pſchekroczika.

* **(S elektriſkim grotom ßo ſapalił.)** Wóßonnaczełętny moleŕſki pomoznik Lätſch ßo pſchi moleŕſkim dźěle w jenej fabrizy w Seifhennersdorfje grota wyßokonapjateho milinowoda dótkny. S palazej draſtu wón 8 metrow hłuboko dele padże. Wón je ßo tak cźežko wopalił, ſo ßo jemu ſ cźežka żiwjenje ſdżerżi.

* **(Woheń w jenym New-Yorkſkim arſenalu.)** Pjatk je na potajne waſchnje w jenym wulkim New-Yorkſkim ſtatnym arſenalu woheń wudyrił. S nim je ßo 400,000 małych granatow ſniczińło, kotreż dyrbjachu ßo k mexikanſkej mjeſy wotwjeſcź. S tym, ſo ßo zyły arſenal póczrje, móżeſche ßo tenu ſadźewacź, ſo ſtotyßazy cźežkich granatow rosbuchnychu. Naſtata ſchkoda je khětro wulka.

* **(Italski pólvernik do powětra slecził.)** W Speziji je pólvernik do powětra slecził, 480 dźěłaczerjow je žo morilo. Njedaloko pólvernika pschi mórskim brjohu žo dźěczi a doroscheni kumpachu. S nich je žo wjazy dyžli 300 morilo.

* **(S lokomotivu žo pschejěł.)** Na Lipscžanskim dwórnischczu žo wutoru dopołdnja pschi žednej wuhibarni tsjo dźěłaczerjo s lokomotivu, kotrejež žo pschepośdże dohladachu, sdźěla k semi storhnychu, s dźěła žo na bok czišnychu. Jedyn 65-lětny dźěłaczeŕ pod koła pschińdże. Wón žo samjecże a bě na měsczе morwy.

Wutroba je žo shnula.

(Skónczenje.)

Wołakezy žo teho abo druheho praschachu, hacž je Handrij pišał, hacž je žana powjescz wo nim dóschła. Nichtó niczo njewjedźesche wo nim. Wjeczor Wołak do Sserbskich Nowin hladasche a czitasche niz jeno wschitke powjescze s wojownischczo, ale pytasche tež w jenej nowinje w sapišu ranjenych a padnjenych. Mjena běchu s wjetscha po alfabejcze wosjewjene, s porstom bě Wołak hacž do pišmika H jěł, tam kedźbliwje po mjenach žlědźesche. Tež mjeno Horak tu běsche, ale žaneho Handrija Horaka s Wonez.

Junu pschi lampowym žwětle žlědźesche po czischczanych rjadkach, tu sasta jemu porst a žo njehibasche, psched wocžomaj žo jemu sacžmi. Dyrbjesche žebi jej wotrěcz.

„Widźu dha a czitam ja prawje?" Wołak žo strachocziwje praschesche.

Mjes padnjenymi bě tež Handrij Horak, rodźeny s Wonez. Tež regiment bě žamžny.

„Tehodla potajkim njebě pišał! Duž žotra podarmo na powjescz czaka!" wón njemérny rjekny.

„Schto dha je žo stało?" žona žo spěschnje woprascha, kotraž mějesche runje se schatami czinicz, s kotrychž chzyshche žynej něschto póžłacz.

„Srudna powjescz. Ssotsiny žyn je mjes padnjenymi mjenowany."

„Schkoda jeho. Tajki schwarny młodźenz! Schtó budźesche žo teho nadźak! A kak žo Horakezy sastróża, hdyž to shonja!"

Wołak jej pschihłožowasche. Hdyž njebudźesche hižo tak posdźe wjeczor było, by žwoju žonu na hornim kónzu wšy wopytał. Tež woni Sserbske Nowiny czitachu, žnadź žu tež woni w žamžnym cžožu runje na tule powjescz pschischli.

Wołak spacz njemóžesche, pschekhodźowasche žo pó jstwje. Tón žamžny wjeczor sastupi jedyn s Wołakowych dźěłaczerjow do jstwy, tón bě žo s korczmy wrócził, hdźež na schkleńzu piwa a kusk bjeżadý khodźesche.

„Horakez Handrij je padnył", dźěłaczeŕ praji.

„To žmy runje czitali!" Wołak rjekny.

„W korczmje je to kowař powjedał, jeho žyn Jurij je pschi Handrijowym pokhowanju pschitomny był. Na sahrodże pjecza pod bosowym kerkom žu jeho pokhowali."

„Měsło so by pala naš na czichim pohrjebnischczu wotpocžował", Wołakowa rjekny.

Zyle prawje Wołak do czaža widźesche, so jeho žotra sahe shoni, so je jej žyn tak młody wumrjeł. Wón njetrjebasche jej tutu sruđazu powjescz pschinjescz, ano wuhlada, so Horakowa w czornej drascze do zyrkwje dże a doż žebi jejne žarowanje prawje wukkadowasche. Wona wo žyna žaruje.

Powjescz, so je padnył, žo bórsy po Wonezach rosnjeże; wschitky schwarneho młodeho człowjeka wobžarowachu. Mischtr chzysche jemu žwoju wojnańnju wotstupicz a jemu žwoju dźowku sa mandźelsku dacz. Nětkole bě žo po wschěm stało. Bórsy běchu žwjatocžne Boże žkužby sa padnjeneho a zyrkej bě kopacze połna ludźi. Tež Wołakezy tam běchu. Po kemschach rěczesche žo jenoż wo njebo Handriju. Khwalachu jeho wustojnosez, porjadnosez a pschistojnosez.

„Tón wschak budźesche tež tu murju pschelamał, kotraž hižo telko lět mjes woběmaj pschiwusnymaj žwójbomaj steji. Tójschto króez je wuja wopytował a prózowasche žo, jemu k woli bycz."

„Haj, widźeli žmy, kak je na kubło koleża kulał a žo kóždy ras tam schwarnu khwilu sadźerżał."

Pschipadnje tute žkowa tež Wołakezy sabłyschachu, kiž tež hnuczi s zyrkwje wustupichu. Wołak wobkedźbowasche tute rěcze a kiwny jenoż s hłowu. Wobstejnosecze a podeńdźenja běchu tež jemu wutrobu smjehczike. Nimo bě wscha satwjerdźenosez pschecziwo pschecželam a krutosez wole. Nětkole žo hinasche nahlady pschedobywachu a počzachu žebi hinak myślicz. S najmjeńscha Wołak doma hischcze žebi rospominasche žkowa, kotrež bě bjesdźał duzy s zyrkwje sabłyschał. Jemu bě, jako by měł tam pokraczowacz, hdźež bě njeboczicžki Handrij tak rjenje sapoczał, so by na nějakje waschnje měł ruku k měrej podacz. S tym by wopomnjecze padnjeneho najlěpje a najsprawnischo počželescził.

W Sserbskich Nowinach czitasche, kak běchu tu a tam wopomnjecze padnjenych rjekow czeseczili. Pschi tym pschińdże na to, so tu a tam do murje w zyrkwi nutska wopomnjeńsku želesnu, mjedźanu abo kamjeńtnu taflu sabadźuja, na kotrejž je se slotym abo s czornym pišmom mjeno padnjeneho rjeka wopominane. Tež Wołakej na wyšle pschińdże, so mohł nješchto podobne s žinicz a tajku taflu wobstaracz. Tu khwilu njebě nadźija, so by žo czěko padnjeneho žyna jeho žotry mohko wurycz a do domisny pschewjesez. Duž bě hódno, so by žo jeho wopomnjecze na druhe waschuje dostojnje czeseczilo. Bórsy žo postara wo to, so farska wyschnosez dowolnosez k temu da; knjes farař bě jemu w tej wězy rad k woli a jeho s radu a se skutkom podpjerowasche. Wón napiša pomoznemu towarstwu list, sestaja tež napiš a hrónczko, a sa nješchto dnjow bu tafla hotowa a žo do Wonez pschiwjese. Nichtó wo wšy wo tym niczo njeshoni, pschi sawrjenych durjach murjeŕ wopomnjeńsku taflu na lěwej stronje w zyrkwi do sceny sabadźi. Murja wokoło tafle žo saho woběli a wschitko žo saho tak pschiprawi, kaž bě prjedy było. To žo žobotu sta.

Njedźelske dny bywasche zyrkej tež w lěcznym czažu tak połna, so žo ludźo tkóczachu wot wołtarja hacž do durjow w dołhich rjadach. Schtóž móżesche woteńcz, dźěsche kemschi a hižo po prěnim swonjenju žo kawki pjelnjachu. Tež na khorach běchu ludźo a zyrkej bě połna pobožnych.

Mnohi kemscherjo pytnychu, schto bě žo na scženje pscheměniko. Bě tu mjedźana tafla s rjanym hrónczknm:

„Budź czescz rjekam!"

A pod tym bě mjeno:

Na wěczne wopomnjecze podwyschkej
Handrijej Horakej,
kiž je s rjekowskej žmjercžu wumrjeł
we wójnje 1915.

Kaž w kemschach na wschěch pschikhadźazych, tak to wošebje na Horakez wulki sacžischcz czinjesche. Woni njeběchu wo tym niczo wjedźeli, hakle w zyrkwi to pytnychu.

Po kemschach dźěsche Horakowa k tutemu pomnikej a stynknywschi ruzy ponóri žo do modlitwy. Jejna dźowka Marja pódla njeje žylsy ronjesche. Horak njedaloko njeju sarudźeny stejesche. Schtó wě, kajke myšle jemu do hłowy stupachu, ale na dobo pohlada dźakownje do teho kónzo, hdźež Wołak se žwojej žwójbu žydasche.

Tu njedźelu bě knjes farař wošadnym wo tym prědował, kak maja wopomnjecze padnjenych rjekow czeseczicz. Wón wošebje wschelake skutki praweje kschescžijanskeje lubosce k blischemu poručesche. Po prědowanju žo wón sa wschitkich, kiž žu we wójnje, a sa tych, kiž žu sa naš a sa nasch wótzny kraj rjekowsku žmjercz wumrjeli, nutrnje modleshe.

Bórsy tež drusy kemscherjo po Bożej žkužbje k Horakezom pschi pomnikej w zyrkwi pschistupichu, so bychu žebi tu wopomnjeńsku taflu wobhladali. Wona žo wschěm lubjesche a něktosi prajachu:

„Hdyž žo na rowje padnjenych wojakow pomnik postajicz njehodźi, njech žu s najmjeńscha na tajkele waschnje czescženi."

Hnydom žo tež jedyn druhi bur na farje samolwi, so chze podobnu taflu žwojemu we wójnje padnjenemu žynej kupicz a na murju w zyrkwi dacz pschiczinicz.

„Shromadnje žu woni wojowali a wumrjeli, njech tež pódla žebje maju wopomnjeńske tafle."

Horakez žwójbni wonka hladachu sa Wołakezami a Horakez nan rjekny:

„Wěmy, so žy ty, žwako, nascheho žyna takle počzescził, teho dla žo tebi wutrobnje sa to dźakujemy."

„To je žo rady stało", Wołak hnuty wotmolwi, podawajo žwakej a žotsie ruku. „Alle pscheju žebi, so by pódla tuteho mjedźaneho tež hischcze žiwy pomnik mjes nami był, so bychmy žo mjenujzy jedni na druhich njehněwali. Njebo Handrij je naš chzył wujednacz.

„Ow, jara rady to poskiczenje pschijimamy. Czeho dla nochzyli žiwi bycz jako pschecželjo? Sańdźenosez njech je sabyta."

Wołakej bě žo wutroba smjehczika. Rady wón saby a žo pschiwusnej žwójbje pschikhili. Wón Horaka domoj pschewodźesche, czemuž žo wschitzy jara dźiwachu.

A tak bě wopomnjeńska tafla sa rjekowskeho wojaka, kiž bě sa krala a wótzny kraj žiwjenje woprowak, tež hischcże dwě žwójbje saßo sjednaka.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 5. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin sarat Räda němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje sarat Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 16. julija: Marja Amalija swudowjena Eißlerjowa, wobžedźerka khěže a pola na Zidowje, 68 l. 10 m. 24 d

W druhich wosadach: Hedwiga Olga Meta, Jana Augusta Mihanka, krowskeho mischtra w Klukschu, dž., 1 l. 11 m. 23 d. — Hana Ernestina rodź. Czornakez, njebo Bjedricha Wylema Wiczasa, mlynytwarza w Hodźiju, sawostajena wudowa, 75 l 5 m. — Rjekowsku žmjercź sa wótczinu staj wumrjeloj 3. julija w Franzowskej wojak Pawol Oswald Kalich s Porschiz, 19 l. 11 m 27 d.; dale Ernst Herman Jurty s Barta, wojak w pěschim regimencze czo. 228. — Ernst Herman Senda, wobydlet w Sdzeri, 19 l. 6 m. 10 d. — Handrij Zar, wumjeńkat w Kißlizy, 70 l. 2 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 5. njedźelu po žwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin sarat Kschižan žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Wutoru, na žwj. Jakuba, budźe rano 1/2 9 hodźin žerbska spowjedź a 1/2 10 hodźin žerbske kemschenje.

Sdrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje so němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, 5. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje duchown Bójz němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje sarat Domaschka němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin smeje kschesćijanske towarstwo žónskeje młodźiny shromadźisnu.

Schtwórtk wjeczor 1/2 8 hodźin wotměje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodźiny turnowanje.

Placźisna produktow.

W Budyschinje placźi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 80 pj, hacź 2 hr., 70 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 10 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt žuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlětseho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj. 100 puntow žyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 30 pj., proßata schtuka 20 hacź do 47 hr.

Konje k rěsu

po najwyschschich placźisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Franz Marschner naßl.

mějeczel **Max Ewald**

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placźisny.

Napominanje!

Wscho sloto wótznemu krajej!

Jeli so dyrbi wuspěch nascheho wójska a nascheho wójnskeho kódźstwa pokne płody njesć, dyrbi Němska hospodarśzy žylna wostacź.

K tenu je pschede wschěm trjeba, slotowy wobstatk khěžorstwoweje banki po móżnoszi poßylnicź. Teho dla so kóżdy najnaležnischo proßy, so by niz jenoż hischcże skhowane slote pjenjesy hnydom pola sjawnych kaßow wotedał, ale tež wschě slote debjenki a slotu nadobu, kotrež wobžedźi, k wužitkej khěžorstwa pschedał.

Sa tónle samyßk je so, kaž wschudże druhdże w khěžorstwje, tak tež sa město Budyschin a Budyske hamtske hejtmanstwo

pokupowarńja slota

pod cźeßnosastojnskim wodźenjom stejaza, sakożika. Wona je w Budyskej radnej khěži w 1 poskhodże wo jstwje cźißko 2 a je

kóżdu žrjedu a žobotu wot 10 hodźin wotewrjena.

(Telefon 219 a 558).

Pokupowarńja slote wězy wscheje druziny s wuwjaczom wěrowanskich pjerschczenjow żiwych woßobow, pódla teho tež drohotne kamjenje a paczerje kupuje. Wězywustojni pjenjeżne sarunanje postajeja, kotrež so hnydom wupłaczi. Pola slotych wězow so woprawdźita slotowa hódnosczź saruna.

K dopomnjenju pschedßyda cźeßneho wubjerka kóżdemu pschinjeßerjej slotych wězow podpißane wopomnjenske kopjeno a na wězy, s najmjeńscha 5 hriwnow hódne, wumělszy rjanu plakettu dari. Pschedawarjam slotych cźaßnikowych rjeczasow so żelesny cźaßnikowy rjeczas schkitaneho pschikłada jako wopomnjenka na wulki cźaß po sarunanju žamßneho wudawka wotedawa.

We wokrjeßu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa pschedßydojo wubjerka powschitkownje wužitneho dźěła pokupowarńje slota posłaja. Dalsche wo tym, hdże a hdy tele městna slote wězy, drohotne kamjenje a paczerje pschijimuja, so w kóżdej jenotliwej gmejnje po tam swuczenym waschnju wosjewi.

Pomozne pokupowarńje slota kóżdy krócź pschinjeßene slote wězy njepoßrědnje pokupowarni slota w Budyschinje na radnizy póscźelu. Pokupowarńja kóżde wukasanje rad dawa.

Wótczinszy mužojo a žony! Wopomńcże swojn winowatosczź k wótczinje, woprujcże jemu sloto a debjenki!

Duż noschcże wscho k pokupowarni a k pokupowazym pomoznym městnam!

W Budyschinje, 22. julija 1916.

Cźeßny wubjerk.

Wyschschi měschczanosta dr. Kaeubler, pschedßyda.

Měschczanosta dr. Zahn, městopschedßyda.

Wyschschi schulski radźicźel Bach, slotnik Boetius, taxator, wyschschi wucźer Frenzel, pastor primarius Haebler, bankowy pschedstejer Heidemüller, fabrikski wobžedźer Julius Hünlich we Wjelecźinje, slótnik Jung, taxator, hamtski hejtman dr. s Pflugk, komorny radźicźel Reiche, Marja Rosenkranzowa, měschczanski radźicźel Schrott, komornik swobodny knjes s Vietinghoff-Riesch nad Njeßwacźidłom, knjeżna Fanny Wanakez, rektor professor dr. Wehner.

Dobru rjanu pensiju

dwaj ratarſkaj ſchulerjej namakataj pola Libſcha na Schliebenſkej dróſy cžiško 5 w Budyſchinje.

Tón, kotryž mi tu woßobu mjenuje, kotraž je mi mój ſelenomódry poczehnjeny pſchedeſchczńik ſe ßwětłym pſchimadkom ſchtwórtk 6. julija ſ Budyſko-Nakeczańſkeho cžaha wſaka, abo tón, kotryž mój pſchedeſchczńik we wudawarni Serb. Nowin w Budyſchinje woteda, dobre myto doſtanje.

Luka na pſchedań.

Něhdże 6 kórzow wulka luka, mjes Minakakom a Lipiczom leżaza, je na pſchedań. Poſkiczenja chzyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Młoda kruwa

bliſko k 3. czeleczu je na pſchedań w Delnich Kotezach cžiško 47.

S fotograſijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczišnje.

Schołczíz atelier,
mějeczel W. Kornet
pſchi Gickelſkej horje 1b.
Rěczu ßerbſki.

Sawěſczaze towarſtwo Thuringia w Erfurcze.

Saložene 1853.

Sakładny kapital: 9 milijonow hriwnow. — Rukowanſke ßrědki ſapoczatk 1916: 99 milijonow hriwnow. Sapłaczene ſarunanje ſchkody wot towarſtwoweho wobſtacza hacz do ſapoczatka 1915: 283 milijonow hriwnow.

S tutym k wjedźenju dawamy, ſo ßmy, dokelž je ßo naſch ſaſtupjeŕ knjes Hellmuth Klinger w Budyſchinje do wójſka ſwołał, město njeho agenturu naſcheho towarſtwa ſa Budyſchin a wokolnoſcz na naſcheho prjedawſcheho hłowneho agenta

knjeſa Ernſta Raua w Budyſchinje

na khěžorſkej dróſy cžiško 5 po 1 ſkhodże

pſchenjeßli. Proßymy, ſo bychu ßo we wſchěch towarſtwo naſtupazych ſawěſczenſkich należnoſczach ſaradźenja mjenowaneho knjeſa wužili.

W Lipſku, 15. julija 1916.

Generalna agentura Thuringije.
Hermann Grimm.

Sso na pſchedſtejaze woſjewjenje poczahujo, ßo jako poßrědnik pſchi žadanjach ſa ſawěſczenjom pſche woheń, nutsdobywanſke paduſchſtwo, ſchkleńzowu a wodowodowu ſchkodu pod jara pſchihódnymi wuměnjenjemi poruczam.

Premije ßu pſchimérjene a twjerde bjes winowatoſcze k dopłaczenju.

Proſpekty, žadanſke papjery a powſchitkowne ſawěſczenſke wuměnjenja darmo dawam.

W Budyſchinje, 15. julija 1916.

Ernſt Raue na khěžorſkej dróſy cžišło 5 I.
— Telefon 629. —

Serbſke a němſke — ſpěwarſke —

ßu doſtacz we wudawarni Serbskich Nowin.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cžiſchcza we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Daloko wot domiſny a ßwojich lubych wumrje 3. julija pſchi jenym nadběhu pſches granatu do hłowy trjecheny naſch wutrobnje lubowany ßyn, bratr a ßwak

Hermann Scholta

wojak w pěſchim regimencze cžišło 58

w 24. lěcze ßwojeho mkodeho žiwjenja. Nětko wotpocžuje na kerchowje w . . . w Galiziſkej.

W najwjetſchej ſrudobje to woſjewjeja

hłubokoſrudźenaj **ſtarſchej, bratſja a ßotry.**

We Wulkich Sdźarach, Budyſchinje a we wójnje.

Nětk nimo je wſcha nadźija
Na ſaßowohladanje,
Cže kryje ſemja daloka,
Hdźež ſpiſch nětk ßkódke ſpanje,
Hacz Bóh cže ſ rowa wubudźi
A ſ nami wěcznje ſjednocži.

S Božim dopuſchczenjom wumrje daloko wot domiſny 3. julija ſ kulku do ſchije tſělony na pohrjebniſchczu w Avocourtu naſch lubowany ßyn, wnuk a bratr

Pawoł Oswald Kalich

wojak jeneho pěſcheho regimenta

w kczějazej mkodoſczi 20 lět, ſawoſtajiwſchi žarowazych ſtarſcheju, bratrow, ßotrow a wowku.

We hłubokej ſrudźbje to woſjewja

cžežko potrjechena Kalichez ßwójba.

W Porſchizach, 20. julija 1916.

Spi derje! ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſchoh' ßwěta,
Pſches wójny haru ßmjercze doł,
Hdźež bywa wěczna hěta.

Spi derje! ſ wóczkom ßylſojtym
Nětk hladamy ſa tobu,
Hacz junu w raju njebjeſkim
Bóh ſjednocži naß ſ tobu.

»Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Stwórćelstwa předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 31. **Sobotu 29. julija 1916.** **Lětnik 75.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

27. julija: Mjes Ancru a Sommu ſ wobeju stron hač do nozy artillerija žylnje tśyleśe; njepśeśeźelowe nadpady ſ ručnymi granatami k wječoru wot Pozières žo wotpokasachu. K połodnju wot Sommy je žo franzowski nadběh k dołhemu ranju wot Barleux ślemił.

Tule nóz žo w stronje Symneje Semje—Fleury někotre žylne franzowśke nadběhi wotrasychu. Na někotrych městnach žo hiśćeźe wojuje.

Ssylne jendźelśke wobhonjeŕśke wotdźělenja žo na froncźe k krótkemu wječorej wot Warnetona, patrouille žo pola Richbourga wotpokasachu. Franzowśke pśeśełapjenje k połnozy wot Veinne le Chateau (we wječornych Argonnach) njeje žo poradźiło. Naśće patrouille žu pola Ville aux Bois a k połnozy wot Prunay w franzowśkich stejiśćejach 50 muži sajeli.

W powětrowym wojowanju je žo jedyn franzowski dwojotśěśnik pola Beine (k ranju wot Reims) wottśělił.

Na rańśim wojownišćeju Rußojo wječera wječor podarmo naśće stejiśćeźa nad Schćejaru, k połnozy wot Ljachowiczow, nadběhowachu. Też k wječorej wot Beresteczka žo woni krwawnje wotpokasachu.

Wothladane wot jeneho ſa njepśeśeźela śkodowanja połneho wojowanja mjes pśedstražemi nad Komajku, k połodnju wot Widsow, njeje wo žanych podawkach powjedźiś.

28. julija: Na wječornym wojownišćeju wupad jeneje němskeje patrouille pola Neuve Chapelle 30 jatych, mjes nimi 2 offizěrow a 2 maśinskej tśělbje wunješe.

Po jendźelskej tśeleńzy, k połnozy k najwjetšej žylnośći powyšćenej, popołdnju žylne nadběhi žlědowachu, kotrež žo pola Pozières a wospjet w Foreaux-kim lěšu a k krótkemu ranju wot tam ślemichu. Pśichi nich žo w Longuevalu a pśichi Delvilleskim lěšu njemdrje ſ bliska wojowaśe; tola też tu žo njepśeśeźel njemóže ſ wuspěchami khwaliś.

K połodnju wot Sommy je pśichi wobostronskim žiwym artilleriskim tśělenju jenož k wupadam njepśeśeźelowych ručnogranatowych wotdźělenjow došło. Też wone žo wotpokasachu.

K ranju wot Maasy žu franzowśke pśehedewśaća pśeśeźiwo Thiaumontskemu wobtwjerdźenju bjes wuspěcha wostaśe.

Na rańśim wojownišćeju njeje žo pola wójska generalneho połneho marschalla ſ Hindenburga niczo pśeměniło.

Pola wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda žu Rußojo žwoje nadběhi se žylnymi mozami ponowili. Schěśeź króćz žu woni wot wječerawśeho popołdnja frontu Skrobowu—Wydgodu (k ranju wot Gorodišćeźa) ſ dwěmaj armeekorpsomaj podarmo nadběhali. Dalśe nadběhi žo stawaju.

Pola wójska generala ſ Linsingena žu ruśke nadběhi k dołhemu ranju wot Sswinjuchow najprjódzy k ranju dobyte; napśeśeźne nadběhi žo ćinja. Pola Pustomytow žu awstrisko-wuherśzy wojazy ſ nadběhom Rußow ſ pśehedstejiśćejow wróćo ćišli.

Pola wójska generala hrabje Bothmera njeje wožebitych podawkow było.

Balkanśke wojownišćeźo: K dołhemu wječore a k połnozy wot Vodeny žu žo pśed bołharskimi stejiśćejemi wojowanja wotměle, pśichi kotrychž je njepśeśeźel śkodował.

Najwyšśe wójskowe wjednišćo.

Powětrowy bombardement na ruśke lětaniśćeźo na kupje Öselu.

S Barlina žo powě: Jena eskadra němskich lětadłow je 25. julija wječor ruśke lětaniśćeźo Zerel na Öselu nadpadła a na lětadłowe kólnje a ruśke lětadła bomby mjetała. Hačrunje njepśeśeźelowe torpedowe ćołmy a wojowanśke lětadła do němskich lětadłow tśělachu, móžeśe žo nadpad po planje pśewjeśeź, lětadła žu žo k žwojemu sepjeraniśćeźu wróćiłe. B.

Podmórśki ćołm „Deutschland".

njeje žo hiśćeźe ſ Baltimore na domojjěšbu puśćeźik. Njepśeśeźelśke łódźe, kotrež na njón na morju łakaju, žu žo hižo naćžakałe. Wón pjeća do Němskeje kawćžuk, nikel a śloto pśiwjeśe. Pśedy hač powětr njebudźe ćišty, pak wón njewotjědźe. D.

Knjejžerśtwo sjednoćenych statow je drje pśichipósnało, so podmórnik „Deutschland" njeje do wójnskich łódźow liczeć. So by žo wón njemohł k dawanju powjeśeźow wužiś, je knjejžerśtwo sjednoćenych statow śchkrićžokrěćžne apparaty ſ njeho wsako. B.

Württembergiski kral ſa pruskeho połneho marschalla žo pomjenował.

Dźiwajo na to, so je württembergśke wójsko nimale na wśchěch wojownišćach poślednjej lěće ſ njepśekirunliwej khrobłośću wojowało, je khěžor württembergskeho krala ſa generalneho połneho marschalla pruskeho wójska pomjenował. D.

Awstriska wójskowa rosprawa.

27. julija: K wječorej wot Beresteczka žo nózny ruski nadběh wotrasy.

Wośpjetne žylne nadběhi, kotrež njepśeśeźel wječera popołdnju mjes Radźiwilom a rěku Styrom ćinjeśe, žo ſ ćeźkim śkodowanjom ślenichu. Na bokomaj drohi pola Leśchnjowa žo Rußojo po njemdrym wojowanju wróćo ćišnuchu a 1000 jatych w naśich rukach wostajichu.

K połnozy Prißlopskeho hórskeho žedła žu naśchi wojazy postupowaś počeli, Čžorny Čžormośch pśekrośili a hórki snapśeća wobžadźili, na kotrychž žo napśeśeźne nadběhi wotpokasachu.

Na italskim wojowniśćeju žo wśchě nadběhi Italskich wotrasychu. B.

Turkowszy wojazy pśichi galiziskej froncźe.

W bliźšim ćaśu žo turkowśke wójsko w rańśchej Galiziskej wočakuje. Wono budźe hromadźe ſ Awstriskimi a Němzami pśeśeźiwo Ruskim wojowaś. Po powjeśeźi ruskeho generalneho staba žu žo hižo tež Bołharjo mjes awstriskim wójskom w Bukowinje namakali. D.

Ruska wójnska rosprawa.

25. julija popołdnju: Na wječornej froncźe naśće łódźe na Mjadźołskim jězorje do njepśeśeźelowych śkowowow pśichi jězorowym brjosy tśělachu. Pola Skrobowy (23 kilometrow k dołhemu ranju wot Baranowiczow) žo njepśeśeźelowe wobhonjeŕśke wotdźělenja ſ naśchim tśělenjom wotrasychu. K połnozy wot Luzka dwě němskej lětadle nad naśchim lěhwom pśeleśeźeśchtej a bomby mjetaśchtej, kotrež pak žaneje śkody njenaćinichu. Pola Ssemerynkow (35 kilometrow k wječorej wot Luzka) jedyn njepśeśeźelowy nadběh wotpokasachmy. Pśichi wěćerawśchim nadběhu na Haliczany (6 kilometrow k wječorej wot Lipy) žo ſ nowa na drósy wojowaśe, pśichi čimž žmy dwě maśinskej tśělbje sebrali a 77 Němzow a Awstriskich sajeli.

W nozy 23. julija žo khroble regimenty wójska generala Sacharowa pśeś njepśeśeźelowe groćane raćišny pśichi Sskonowzynym brjosy pola Leśchnjowa (5 kilometrow k wječorej wot Korżowa) pśehedobuchu. Tam žo horzo wojuje.

24. julija wokoło 8 hodźin wječor k wječorej wot Burkanow (w Galiziskej) jene ſ naschich lětadłow, ſ njepschećelowej artilleriju trjechene, blisko pola pscheßunjenych njepschećelowych linijow k semi padże. Po wschěm ſdaczu ſtaj khrobłaj lětarjej, hejtman Veridze a leutnant Rtyschtow rjekowsku ßmjercź wumrjełoj.

W ſtronje Breaza—Fundul—Moldovi k wječorej wot Kimpolunga (w Bukowinje) ßo njepschećel ſ tſjomi wójnſzy ßylnymi kompagnijemi do wotdźělenja naschich hórſkich wojakow da. Saměrjazy kanoněr Lyczkin, kotryž k jenej naschich hórſkich batterijow ßluſcha, nadběh wotpokaſa. Wón ßwoju kanonu, hacž runje bě jenu jena kula jenu ruku wottorhnyła, dale wobßłužowaſche, hacž bě ßo kanona ſkónzowała. Njepschećel ßo wotpokaſa. 23. julija 49 khroblych koſakow njepschećela w Tomnatiſkich horach, 50 wjerk dołhemu wječorej wot Kimpolunga nadpadże a 4 offizěrow a 57 wojakow ſaja.

23. julija wječor: Pod njepſchelſkim tſělenjom naſchi wojazy Sslonowku pſchi ſaliwje do Styra (w pokodniſchej Wolynſkej) dale pſchekročachu. Postupujo dźenża 1000 muži ſajachmy a 4 kanony a pjećź maſchinſkich tſělbow ſebrachmy, kotrež pſchećźiwo njepſcheċźelej ſaměrichmy.

Kawkaſus: K Erſindjanej dale postupujemy. Turkowſke kolonny, kotrež ßo ſ naſchim wójſkom pſcheſcźěhuja, cźěkajzy wróćźo du. Na zofanſkej dróſy kanony, tſělby a wſchu mózu muniziju ſawoſtajichu. B.

S Pětrograda hamtſka rosprawa wot 26. julija powě: 25. julija je zar ßłědowazy telegram wotpóßłał: Hłownemu roskaſowarjej w Tiflisu: „Połny wjeßela ßy mſhonił, ſo je ßo Erſindian dobył. Tebi a rjekowſkemu wójſku ſ zykej wutrobu k tutemu dobyću ſboże pſcheju. Sſym jara wjeßely, ſo je ßo tole wójſko rucże ſe ßwojimi ſkutkami mojeho dowěrjenja hódne wopokaſało.

Na wječornej froncźe: Pola Kemmerna (8 kilometrow k wječorej wot Schlocka) Němzy po artilleriſkim pſchihotowanju dwójzy nadběhowachu. Na někotrych měſtnach woni naſche prědnje linije wróćźo ſtłóczichu, pod naſchim ſeßrjedźenym tſělenjom dyrbjachu wróćźo hicź a wjele morwych a franjenych ſhubiwſchi dobytu krajinu ſpuſcheźicź. Pſchi tychle wojowanjach Němzy rosbuchanſke kulki a kanonſke kule ſ duſchatym dymom nałożachu.

K dołhemu ranju wot Baranowiczow bě ßylne artilleriſke tſělenje ſ wobeju ſtron zyły dźeń a wojowanje pſchedwójſka, pſchi cźimž naſchi na někotrych měſtnach troſchku do prědka pſchińdźechu. Schěſcź njepſcheċźelowych lětadłow 32 bombow na dwórniſchcźo w Samirju (42 kilometrow k dołhemu ranju wot Baranowiczow) ſmjeta. Jědnacźe njepſcheċźelowych lětadłow 71 bombow na dwórniſchcźo w Pogorjelzach (22 kilometrow k dołhemu ranju wot Baranowiczow) ſmjeta.

Pola wßy Wonkow (24 kilometrow k krótkemu ranju wot Baranowiczow) jena njepſcheċźelowa kompagnija w nozy 25. julija po ßylnym artilleriſkim tſělenju rěku Schczaru pſchekroczi a ßo kałaczkatym racźiſnam pſchibliži. S tſělenjom pěſchkow a maſchinſkich tſělbow pak ßo wona wróćźo ſbi. Dale ßo njepſcheċźel pſchi rězy ſ jara wulkim ſchkodowanjom wróćźo ſtłóczi. Ssmy 63 offizěrow a 4000 wojakow ſajeli a 5 kanonow a 6 maſchinſkich tſělbow, 12 kaſchczow munizije a druhu wójnſku nadobu ſebrali. Liczba jatych pſchibywa.

Kawkaſus: 25. julija ßu khrobli wojazy generala Judenicza po wojowanju město Erſindjan wobßadźili, ſ cźimž je ßo dobywanje Armenſkeje dokoncziło. B.

Pſcheměnjenje w ruſkim miniſterſtwje.

Cźežkeje khoroſcźe dla je ruſki miniſter ſwonkownych należnoſcźow Ssaſanow wotſtupił. Na jeho město je dotalny miniſter Stürmer ſtupił. Ruſka ſwonkowna politika ßo pod nim w dotalnej koliji dale powjedże. B.

Dalſcha mobiliſazija w Ruſkej.

Zarowy wukas je wſchě lětniki khěžorſtwowneje wobory prěnjeho ſkaſanja hacž do 45. děta a druheho ſkaſanja hacž do 37. lěta w zyłym ruſkim zarſtwje pod bróńe ſwołał.

B.

Franzowſka a jendźelſka wójſkowa rosprawa.

26. julija popołdnju: Na Somminej froncźe bě nóz cźicha. Pſchi wojowanju, ſ kotrymž kupu khěžow k pokołdnju wot Eſtrees dobuchmy, 117 muži ſajachmy. Ssmy tſi nowe němſke kanony a a wjele materiała ſebrali, kotryž ßmy 20. julija k połnozy wot Soyecourt w dobytej krajinje namakali. S tym liczba kanonow, tutón dźeń njepſcheċźelej ſebranych, ſchěſcź wucźinja.

Na prawym brjoſy Maaſy żiwe artilleriſke tſělenje pola Fleury. K połnozy wot Chapelle Saint Fine ßmy njepſcheċźelowe wotdźělenje pod tſělenje wſali a rospróſchili. W nozy wot 25. do 26. julija je jena ſ naſchich powětrowych eſkadrow ſchtyrzeczi 120-milimetriſkich bombow a dwě 200-milimetriſkich bombow na wojeriſke twary pola Thionville a Rombacha ſmjetała. Tutón nadawk dokonjawſchi ßo ta ßama eſkadra do ßwitanja do powětra puſcheźi, ſo by bomby do jeneho ważneho ſkłada munizije blisko Duna mjetała. 38 bombow ßo na tele měſtno ſcźiſka. W tej ßamej nozy ßo 29 bombow na dwórniſchcźi we Vilosnes a Brieulles a na łěhwo pola Dannevoux ſmjeta.

26. julija wječor: K połodnju wot Sommy ßo ſ pſcheßłapjenjom wobtwjerdźeneje khěże 150 metrow k krótkemu połodnju wot Eſtrees ſmozowachmy; ßmy někotrych muži ſajeli. Schtyri 105-millimetriſke kanony, kotrež ßmy ſa wcźerawſchim k połodnju wot Eſtree w dobytej batteriji wſali, ßo k hižo dobytej nadobje pſchidadża. Na druhej froncźe bě wo dnjo ſměrom, jenoż w Champagni bě pola Prosnes żiwe artilleriſke wojowanje.

Jendźelſka rosprawa wot 26. julija: Zyły Pozières je někto w rukach Jendźelcźanow. K wječoru wote wßy ßu naſchi wojazy dale postupali, dwě ßylnej hrjebi dobyli a njepſcheċźelſkich wojakow ſajeli, mjes nimi pjećź offizěrow. Hewak njebě żaneho pſcheměnjenja. B.

Wo postupanju jendźelſkeho a franzowſkeho wójſka

w Pikardiji pſchecźiwo němſkej froncźe dopißowaŕ „New-Yorkſkeho Worlda“, Karl ſ Wigand, ſ němſkeho kwartěra piſche: Po 21 dnjownym nadběhowanju ßu ßo Jendźelcźenjo a Franzowſojo jako njejenaki klin 8⅓ kilometra do němſkeje fronty dobyli. Dno tuteho klina budże něhdże 50 kilometrow ſchěroke, kónz njeje hiſcheźe 3 kilometry ſchěroki, kotryż pola Biacha a w kuble na hórzy pola La Maiſonette, potajkim blisko Poronna leži. Wojowanja 19. a 20. julija ßo jako najwyſchſche napinanje mozow Franzowſow a Jendźelcźanow pſchi tutym postupanje a jako kónz jeho druheho naſtajenja wohladuja. Jedyn němſki general jendźelſko-franzowſke wójſko na 34 diwiſijow wobliczа, ſ kotrychž je ßo 17 ſa prěni wupad wużiło. Dotalne ſadwělowanſke wojowanje je Jendźelcźanam a Franzowſam jenoż 90 kóßnych kilometrow dobytka wunjeßło. Němſzy ſtabowi offizěrojo ſchkodowanje Jendźelcźanow wot 4. hacž do 18. julija na 150 000 hacž 170 000 muži wobliczeja. Smyßlenje niz jenoż w němſkim hłownym kwartěrje ale tež mjes mużſtwom ßo na krute dowěrjenje ſakożuje, ſo budże tež tón krócź nóżno, nadběhej napſchecźo ſtejecź. General, ſ kotrymž Wiegand rěcźeſche, ßo nadźija, ſo Jendźelcźenjo a Franzowſojo, njewnſpěſchnoſcź tuteho běndźenja ſpóſnaju, kotrež jim wulke ſchkodowanje cźini. S wobdźiwanjom wón wo Franzowſach rěcźeſche. Tež wo ſymnokrejnoſczi a ſaßakkoſczi jendźelſkich wojakow mějeſche wón ßłowa khwalby, tola ßu Jendźelcźenjo pſchemało wutwucźeni a maja pſchemało naſhonitych offizěrow. Postupanje Jendźelcźanow a Franzowſow nad Sommu je jenoż jich frontu podlěſchiło a jich kſchidle ſtrachej wuſtajiło. D.

Horzota w Saloniku.

Havaſowa telegrafowańja 21. julija ſe Saloniku powě, ſo ßu ßo ſtaroſcźiwe ſtrowotne naprawy cźinile, ſo by ßo ſchtworoſwjaſkowe wójſko pſched ſcźěhwkami nimo měry wulkeje horzoty ſchkitało, kotraż 40 gradow w ſcźinje a 65 gradow w ßłónzu wucźinja. Jendźelſko-franzowſke wójſko njemóże do dowidźomneho cźaßa horzoty dla postupowacź. L.

Jendźelſka a Hollandſka.

Jendźelcźenjo ßu pjecża pſches ſto hollandſkich rybaſkich parnych łódźow, kotrež ßu na morju nadeſchli, ſebrali a je jenoż ſ tym wuměnjenjom puſcheźa, ſo hollandſzy rybazy nałojene ryby wjazy do Němſkeje njepſchedawaju. Pódla teho ßu Jendźelcźenjo 13 hollandſkich łódźow ſe żitom na morju ſadżerżeli a do jendźelſkich pſchiſtawow dowjeſli. Po ſebraczu rybaſkich łódźow w Hollandſkej 12000 ludźi ſaßłużbu ſhubi. B.

Pſchihoty k wólbam w Grichiſkej.

Sa termiju nowowólbow je ßo 7. dźeń oktobra poſtajił. Nětcźiſche Venizelej pſcheċźelnje ſmyßlene miniſterſtwo je wólbow dla ſchtyrjoch prefektow (wokrejßnych hejtmanow) wotßadźiło. Ve-

nizelej njepschecźelšzy smyßleny general Marussojaunakis, komandant druheho armeekorpsa, je wotstupił. Pschecźiwo reservistiskim towarstwam, kotrež ßu Venizelej njepschecźelšzy smyßlene, je ßo Venizelowa liga sakoźika. Na jejnym czole tsjo generalojo a jedyn admiral steja. B.

Rumunska psched rosßudźenjom.

Nětko je wěste, so je prěni czah s munizije s Ruskeje do Rumunskeje pschijěł. Franzowski hejtman Vegneau a ruski major Karikow jón pschewodźeschtaj. Schtóž chze pschikhad prěnjeho czaha munizije po tym rospominacź, schto wón politiszy wosnamjenja, dyrbi ßebi pomyßlicź, so je ßo Ruska dołho dlěźika, Rumunskej tule munizije pschepodacź.

W nowinach „Adeverul" kotrež ßu schtworoswjaskej pschecźelnje smyßlene, wojerski ßobudźělaczer tutych nowin munizionske praschenje rospomina a na to pokasuje, so móże jenoż wobstaranje doßahazeje munizije Rumunsku pohnucź, do wójny sastupicź. Dokelž je tutón wojerski ßobudźělaczer general Gardescu, kotryž je hischcze psched někotrymi njedźelemi ßam w rumunskim generalnym stabje dźěłał, ßu jeho rosestajenja woßebje wobkedźbowanja hódne.

„Njeßměmy ßo" — general pische — „anym illusijam pschewostajicź, ani w nastupanju wobcźeżnoscźow kraja, kotryž dyrbimy pschecźahnycź, ani w nastupanju pschecźiwjenja, kotrež nam Wuherjo na dobywanskim czahu napschecźo staja. Wot Karpatow hacź k galizijskim mjesam njeje dale dyźli 250 kilometrow. Njedźiwajcy teho ßu Awstriszy, Wuherjo a Němzy ßydom měßazow trjebali, so bychu Rußow s Galizijskeje wuhnali. Dyrbimy po tajkim s tym licźicź, so budźemy pschi najpschihódnischich wobstejnoscźach s najmjenscha lěto cźeźkeho wojowanja trjebacź, so bychmy Wuherjow se Ssedmohórskeje wucźischcźeli. Mamy połne dowěrjenje do naschich wojowanskich ßrědkow a do mozy naschich swjaskarjow, tola wodźerjo kraja maja ßwjatu winowatoscź, se ßwědomitym błędźenjom dowußlědźicź, kelko munizije ma Ruska a my k pschetrjebanju, a dyrbimy wscho nałożicź, so bychmy ßo pscheßkapjenja sminyli, schtoż by s najwjetschim njesbožom a hrěchom było. Ruska je ßo 1915 roswalej wukhowała niz tak jara s rjekowskej khrobłoscźu ßwojich wojakow, ale ma ßo sa to ßwojemu geografiskemu połoženju a bjeskónczności ßwojich ruminow dźakowacź. Pola naß njeje tak; pschetoż dalokoscź wot Karpatow hacź k Dunajej jenoż 200 kilometrow wucźinja.

So mohli s wěstoscźu runje tak wot schtworoswjaska, na kotrehoż boku budźemy wojowacź, kaž wot Awstrisko-Wuherskeje wotstupjenje rumunskich stron, jej nětkole ßkuschazych, żadacź, dyrbimy ßo pschi wobsamknjenju měra s dokonjanymy skutkami wupokasacź móz s tym, so ßmy wschě tele strony wojerszy wobßadźili a dobyli. Po wschěm sdacźu budźa ßo ruske wójska na rańschej froncze tak trjebacź, so jim njebudźe móżno, milijonej muži psches Beskidy na Budapest cźahnycź dacź, ale nam ßo pschewostaji, s dobom s mozami se Salonikia a s italskim wójskom awstrisko-wuherske praschenje rosrißacź. Pschi tajkich wobstejnoscźach budźemy wschě ßwoje mozy k wojowanju w połnozy trjebacź. Prjedy hacź po tajkim nadpad na Karpaty scźinimy, dyrbi ßo wojowanje pola Salonikia sapoczecź a něhdźe 150,000 hacź 200,000 ruskich wojakow dyrbi ßo psches Dobrudschu pschecźiwo Bołharskej póßacź. (Berl. Tagebl.)

Mobilisazija rumunskeho wójska.

Prefekt Oltskaho wokrjeża (w Rumunskej) je pschedstejazu mobilisaziju rumunskeho wójska do sjawnoscźe dał a k temu pschispomnik, so wón ßam pschikasnje sa mobilisaziju w rukomaj dźerži. Nowiny „Politique" powjedźa, so ßo mjes nawjedźitymi ludźimi powjeda, so ßo Michał Liescu sa schefa generalneho staba pomjenuje.

„Basler Nachr." s Bukaresta powjedźa: Rumunska je wosjewika, so je zły Dunajowy brjoh wójnska strona. W nozy je pschejěsd pschi moscźe pola Czorneje Wody sawrjeny, D.

Němski a awstriski póßłanz pola rumunskeho krala.

Rumunski kral Ferdinand je ßwój létni pschebytk w Sinaja nakhwilnje pschetorhnył a je póndźelu do Bukaresta pschijěł. Wutoru staj póßłanzaj Němskeje a Awstriskeje knjes s Busche a hrabja Czernin se Sinaja do Bukaresta pschijěłoj. Popołdnju mějesche němski póßłanz dlěsche rosrěczenje s ministerstwowym pschedsydu Bratianom. Dźeń posdźischo je hrabja Czerni Bratiana wopytał.

B.

Italska czeßna msda sa ßwójbu wjelepscheradnika Battistia.

Italski sozialdemokratski sapóßłanz Battiski, kotryž bě awstriski poddan, bě pschi spoczatku wójny do italskeho wójska jako offizěr sastupił. Pschi poßlednim nawalu awstriskeho wójska do Italskeje Battista sajachu a wójnski ßud jeho wobwěßnycź da. Jeho wotprawjenje je Italskich najhłubscho roshoriło. Italski kral je Battistowej ßwójbje 4000 lirow czeßneje msdy na czaß żiwjenja se ßwojeje privatneje schatulle wustajił. D.

Portugalska je ßo 63 němskich łódźow smozowała.

Portugalske knjeżerstwo je 63 němskich łódźow, kotrež běchu pschi spoczatku wójny psched Jendźelczanami do portugalskich pschistawow czekke, sebrało a do ßwojeho wobßedźenstwa pschewsało. Němskim łódźam ßu ßo portugalske mjena narjekke. L.

Wojowanje w rańschej Afriziy.

General Smuts, roskasował jendźelskeho wójska w němskej rańschoafriskej koloniji, 21. julija powě: Njepschecźelowi wojazy ßu ßo k połodnju psches rěku Pangani sehnali. Ssmy Muheza a Amani wobßadźili. Usambaraska żelesniza je nětko zyle w naschej ruzy a ßo wuporjedźa.

Belgiski kolonialny hamt powě: Němzam, kotrychž běchu Jendźelczenjo s Bukoba a Karagwa wuhnali, bě roskasował belgiskeho wotdźělenja, major Rouling, blisko Dusiragambo pschi połodnischim kónzu Viktoriaskeho jězora pucź salehnył. Po wótrym wojowanju, w kotrymž ßo wulka hromada Němzow mori abo ßo saja, sbytk njepschecźelow na stronu k Mariahilfej zosasche. Roskasował němskeho wotdźělenja, Gudovius, je mjes jatymi. Na połodnischim kónzu Viktoriaskeho jězora ßu naschi wojazy němskej łódźi „Muanza" a „Otto Heinrich" potepjenej namakali. Łódźi ßo hodźitej lohko sběhnycź a saßo k wużicźu khmanej scźinicź. B.

Poßylnjenje schpaniskeho wójska.

Po namjecze schpaniskeho wójnskeho ministra ma ßo wójsko wo 42 000 muži a 12 000 koni powjetschicź. W Marokkowskej, hdźež bě psched někotrymi njedźelemi tamnische wobydlerstwo schpaniske knjejstwo wottschasco spytało, budźe ßo wobßedźenske wójsko na 50 000 muži pomjenschicź móz. L.

Sastajenje dźěła w amerikanskich munizijskich fabrikach.

Skasanja munizije schtworoswjaskowych statow w amerikanskich fabrikach popuschcźuja. Mott Jronska fabrika, kotraż je sa 32 milijonow hriwnow munizije nadźěłała, jo tole dźěło sastajiła a něhdźe 500 dźěłacźerjow puschcźiła. Myßla ßebi, so je sastajenje jenoż nakhwilne, a so bórsy saßo skasanki munizije dóńdu. Też někotre druhe munizijske fabriki ßu dla wuwostacźa nowych skasankow dźěło sastajicź dyrbjałe. L.

Japanszy w Mexiku.

Amerikanszy, kotsiž ßu runje s Mexika do Texaßa pschijěli, powjedaju, so je mexikanske knjeżerstwo worzlowarnje w Monterey pschewsało a tam japanskich wojakow postajiło, kotsiž dyrbja wójnsku nadobu sa mexikanske wójsko dźěłacź. Tónßamy dźeń je jedyn woßebity czah s dźewjecź wosami, kotrež běchu połne Japanskich, do Mexika pschijěł. Tuczi běchu tam hakle psched krótkim s Japanskeje pschischli; pschetoż woni hischcze niczo schpaniszy njerosumjachu. Woni ßo mexikanskemu wójsku pschisamknu a pod roskasowarstwom schěscź japanskich offizěrow a tsjoch podoffizěrow steja. B.

Ze Serbow.

— **(Pokupowanje skota sa khěžorstwown banku.)** K wjedźenju wójny je pschede wschěm skoto trěbne. Wschě twory, kotrež s wukraja dostawamy, dyrbimy se skotom sapłacźicź. Teho dla ßu ßo po spoczatku wójny po zykej Němskej skote pjenjesy sběrałe a ßo khěžorstwowej banzy watedałe. Pódła skotych pjenjes je hischcze mjes ludom wjele skotych debjenkow, kotrež ßo husto wjazy njetrjebaju. Też tole skoto dyrbi ßo we wójnskim cźaßu sa wótczinu wuwuwużicź. S tymle wotpohladom je ßo w Budyschinje w radnej khěži pokupowarnja skotych debjenkow sakoźika. Też na wßach ßu taike pokupowarnje. W nich ßo skotowe debjeńki po jich skotej hódnoscźi kupuja. Dalsche je s nawěschtka shonicź.

— **Cźeźke njesboże** je ßo wutoru popołdnju na Mużakowskej dróży stało. Jedyn wojak na jěsdnym kole, kotryž chzyschе jenu

psched žobu jědžazu holzu doscžahnycź, do jejneho koła sawadźi. Wojak, kaž tež holza, s kołom tak njesbožowuje padnyschtaj, so žebi wón pschi tym moshy stschažby, mjes tym so žebi holza rjebła satłóczi a žebi kožu wobodrě. Wósnik Soka snjesboženeju do města dowjesy. Wojaka do lazareta pschijachu, holzu w měschczańskej khorowni swobalachu a potom domoj dowjesechu.

— **Jedyn dwojotšěschnik** schtwórtk wječor nad Budyschinom leczěsche. S njeho žo na město měschk pěska czižny, kiž sady rěsniskeje haby na semju padże. W měschku, kotryž wjednik Riedelez pilnikarje namaka, zedula se žlědowazymi žkowami leżeschе: „Wjele postrowow rjanemu městu Budyschinej s powětrneje wyžokosczе sczele leutnant May s Wrótžkawja."

— **Petrolej k žwěczenju** žmě žo nětko saže w khlamach pschedawacź.

— **(Wo wjedrje.)** Wot žydomspanzow skoro kóždy dźeń mjenje abo wjazy deschcza pschinježe. Woženbje žylne njewjedro schtwórtk popołdnju nad Budyschinom czehnjesche. S deschczom, kotryž žo s czuranii lijesche, dlěschi czaž wjetsche krupy padachu, kotrež žnadź žu na polach schkodu nacžinike.

— **Khějorstwowe tukowe khartki** žo najskerje w bližschim czaži sawjedu. Jenož na nje budża žměcź butru, schmalz, tuk margarinu a woli kupowacź. Hdyž wyschnoscź na pschikład postaji, so žmě žo na tukowu khartku wob tydźeń 100 gramow wotewsacź, a něchtó žebi 50 gramow jědźneho wolija kupi, dha móże wón w tutym tydźenju jenož hischcze 50 gramow butry dostacź. Wukas swjaskoweje rady wo srjadowanju wobkhada s jědźnymi tukami po žwojich najwažnischich postajenjach (wotedacze mloka na mlokarnje atd.), hakle 12. augusta do mozy stupi.

— **Nowe listne snamki a póstiske khartы** žo wot pjatka 28. julija wudawaju. Nowe žo sawjedu schěre 2½ pjenjezkowske, czerwjenožołte 7½ pjenjezkowske a žołtobrune 15 pjenjezkowske snamki. List w městnym wobkhadże budże wot nětka 7½ pjenjezka, list w druhim wobkhadże 15 pjenjezkow płaczi; płaczisna póstiskeje khartki žo na 7½ pjenjeża powyschi. Dotalne snamki žmědża žo dale wužiwacź.

— **(⅛ punta butry na tydźeń.)** Budyske hamtske hejtmanstwo wosjewja, so žmě žo hacž na dalsche na butrowu khartku jenož hischcze połbertlika butry wotedawacź.

— **(Kralowy wopyt we Łužizy.)** Sańdźenu žrjedu je kral Bjedrich August s Moritzburga, hdźež nětkole pschebywa, s malym pschewodom na konju Łužizu wopytał. Rano we 8 hodźinach wón psches Kinsbórk a Kamjenz do Njeżwacźidlskich stron pschijěcha. W holi psched Lomskom wón žnědasche, mjes tym so jeho žłužobnizy konje wo wžy napojachu. Po tym žo wón do Njeżwacźidła nastaji. W tamnischim knježim parku jeho dźowki majoratneho knjesa s pschepodacźom wonjeschkow postrowichu a jedyn žyn majratneho knjesa jemu wokschewjenku poskicźi. Po krótkim sastacźu dalsche pucźowanje psches Nowu Wjeż k Delnjej Hórzy dźěsche. Tu wón ¼1 hodźiny pschijěcha a žo wot wobžedźerja knježeho dwora, hrabje Wallwitza, postrowi. Po wobjedże žo kral s pschewodom žwojeho hoscźicźela na kacžu hońtwu do Delnjohórczańskich hatow poda. Wječor w 6 hodźinach žo kral s wosom psches Budyschin po Mużakowskej drósy, zyhelnskim walu, walskej a Bismarkskej drósy na dwórnischczo dowjesy. S wožebitym czahom wón do Draždżan dale pucźowasche.

— **Krajny swjask sakskich wohnjowych woborow** je žwoje žydło, kotrež je dołhe lěta w Kamjenizy było, do Budyschina pschepołożik. 6. augusta žo wón město w Draždżanach w Budyschinje k wuradźenju seńdże.

— **(Pschedawanje margariny.)** Po wosjewjenju Budyskeho měschczańskeho a wjeżneho komunalneho swjaska žo na tukowe khartki czižło 1, kotrež wot 24. julija hacž 20. augusta 1916 płacża, po 100 gramach margariny pschedawa.

— **(Rěsanje dejnych krutwow žo sakaže.)** Zentralny swjask skóntneho wikowanja pische: Kóždy tydźeń žo tyžazy dejnych krutwow rěsaju, a teho dla tydźeń wot tydźenja mlokowa a butrowa nusa pschiběra. Zentralne organisazije sa ludowe sežiwjenje žu žo nětko s tymle praschenjom saběrake a žu sa nusne spósnake, so ma žo sakasacź, dejne krutwy rěsacź. Mjes tym žo wschě instanzy, kotrež žmědża krutwy kupowacź, na to kedźbliwe sczinja, so dyrbja žo wschě krutwy, kotrež hischcze deja, jich wobžedźerjam wostajicź.

—**(Nowe najwyschsche žitne płaczisny.)** Nowe najwyschsche žitne płaczisny, kotrež w bližschim czaži swjaskowa rada postaji, budża žo pjecza nimale dotalnym runacź.

— **(Poniženje płaczisnow howjasych kožow.)** Knježerstwo je płaczisny sa žyre howjase koże po jich hódnoscze wo 24 hacž 68 pjenjezkow na kilogram poniżiło. Tak na pschikład kilogram žyreje koże, kotryž prjedy 209 pjenjezkow płaczesche, nětkole jenož 185 pjenjezkow płaczi.

— **Kral sakskim wojakam.** Kral je poždatne dny žwojim wojakam we wójnje žlědowaze telegramy póžłał:

1. Komandantej jeneje pěscheje divisije: „Wot žwojeho žyna žym shonik, so žu wojazy Waschеje divisije w Trôneskim lěžu rjekowszy wojowali. Hacžrunje žu po wjazydnownym krwawnym wojowanju nusowane byli, lěž skónczńje wopuschczicź, dha tola wojowanja žkawne kopjeno w stawisnach tutych wojakow wosnamjenjeja. Proschu Waž, wschěm wobdźělnikam mój najczoplischi džak a moje pokne pschipósnacże prajicź."

2. Komandeurej jencje reservneje divisije: „Po powjesczi wojeiskeho poknomócznika je divisija we wojowanjach poždatnich dnjow wubjerne dokonjaka. Woženbje je žo reservny pěschi regiment pschi saždobobyczu Devilleskeho lěža wusnamjenik. Sa mnje je woženbite wjeżele, so žu regimenty, kotrež žu loni nasymu pschekamanske pospyty Franzowsow wotpokasali, s nowym njesahinitym kawrjeuzom žwoje khorhoje wobwike. Divisiji sa to žwój najczoplischi džak a žwoje pokne pschipósnacże praju."

3. Komandeurej reservneho regimenta czižło 4: „S wójskowеje rosprawy a s jeneje powjesczе wójnskeho poknomócznika žym wo jara rjanych, czesczepolnych regimentowych wojowanjach shonik. Regimentej sa tele najnowsche žkawne skutki žwój najczoplischi džak a wutrobne sbožopschecza praju."

— **(Plahujcze wolijowe rostliny!)** Do wójny je Němska rostlinowy wolij s wjetscheho dźela s wukraja dostawaka. Nětkole je tole žórko saprahło a wulki njedostat wolija a wolijatych pizowadkow je nastał. Teho dla žo ratarjo napominaju, so bychu na žwojich polach w pschichodże wjazy lena, rapża, žonopa a druhich wolijowych rostlinow plahowoke. Knježerstwo je płaczisny sa wolijowe płody wo schesczinu powyschiło.

S Bórka. Schtwórtk popołdnju je błysk na polu tudomneho kublerja Žida někotre póry sapalił.

S Tšjoch Hwězdow. Wobžedźeŕ tudomneje zyhelnicze, hejtman Arnold, w tu khwilu komandeur jeneje formazije automobilow w turkowskich pusczinach, je žo s želesnym pokměžazom wusnamjenił.

S Družkez. Dźežatnik Ernst Spank, žyn žiwnoscerja Jana Spanka w Nowych Družkezach, k pěschemu regimentej czižło 182 žluschazy, je žmjercź sa wótczinu poczerpił. Wón bě mějeczel medaille Bjedricha Augusta.

Se Bukez. Se želesnym kschižom staj žo wusnamjenikoj tudomny wucžeŕ k. Jurij Marko Schütza, podoffižer a offižerski aspirant w reservnym pěschim regimencze czižło 102, dale listynoscheŕ Rosjat s Pomorz.

S Delnjeje Hórki. Sańdźenu žrjedu bě jeho majestoscź kral Bjedrich August pola hrabje s Wallwitz s hoscźom. Po wobjedże wón na kacžu hońtwu dźěsche. Krala wuhladawschi wjeżnjenjo jeho se snatej žerbskej žwěru strowjachu. Kral žo po žwojim pschecźelnym waschnju wschěm mikoscźiwje dźakowasche. Wón bě hońtwjerstu drastu wobleczeny. S nim bě jeno małki pschewod. Wječor w 6 hodźinach saže wotjědże.

S Wulkeje Dubrawy. Sańdźenu žobotu 22. julija dopołdnja je tudomny wobydleŕ Jeremiaž jako dźěkacźeŕ w Adolfskej Hěcze tam žnjertnje do njesboža pschischoł. Bě k žwacźinje. Dohladowaŕ pschikasa jemu, wěstu maschinu sastajicź. Dokelž maschina njesasta, dóńdże dohladowaŕ žam pohladacź. Tu wohlada Jeremiaža morweho leżo. Najskerje bě žo jenej spěschnje wjerczazej tarczi pschejara sbliził. Ta jeho s tajkim wotmachom do spanja trjechi, so jeho hacž na bližschu sczenu morżny. Jeremiaž bě hnydom morwy. Wón bě nimo měry dźěkawy cžłowjek, s pschikładom sprawneho žerbskeho dźěkacźerja. Starobу je dozpił 67 lět. Jedyn žyn je we wójnje.

S Wadej. Dla sahnacża někotrych gmejnskich pschekhodow psches želesnizu we Wadeczańskich a Konjeczańskich honach ma žo po namjecze direkzije statnych želesnizow pschikrótschene wužwojenje pschewjesczi. Podkožki sa wužwojenje žu k wobhladanju kóždeho na hamtskim hejtmanstwje w Budyschinje wó jstwje czižło 12 wupołożene. Pschecźiwjenja pschecźiwo wužwojenju maja žo w běhu dweju njedźel hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

S Klukscha. Pjatk pschipołdnju pschi Božim njewjedrje błysk do žwižłow konjeńza tudomneho knježeho dwora, knjesej Schmužlerej pschenajateho, dyri a sapali. Nad konjeńzom leżoze žyno je žo spaliło. Płomjenja žo na žužodnu paleńnju wupschestrěchu a tež tu

wupuſczichu. Pódla wjeßneje ßykawy běſchtej ßykawje ſ Huczíny a Malcſchez k haſchenju pſchijélej. Skót njeje pſchi wohnju do ſchkody pſchiſchoł.

S **Wóßlinka.** Sswójba tudomneho hoſczenzarja Schuberta je ſwjeßelazu powjeſcź doſtała, ſo je ßo jich ßyn Jurij ſ Kamerunu ſbożownje do Schpaniſkeje dowjeſł. Wón bě ßo w Kamerunje pſchi wojowanju pſcheczíwo Jendželczanam a Franzowſam wobdźělił a pſched nimi do ſchpaniſkeje kolonije czeknył. Wot tam je ßo do Schpaniſkeje pſchiwjeſł, hdźež dyrbi hacź do kónza wójny interniowany woſtacź.

S **Klětneho.** Tudomne wojeŕſke towarſtwo, kotreż je ßo 1866 po pruſko-awſtriſkej wójnje ſakoţiło, ſandźenu njedźelu jubilej połſtalětneho wobſtacza ßwjeczeſche. Dwaj towarſchej, wumjenkaŕ Blumberg ſ Koſchle a Urban ſ Radſchowka, móżeſchtaj jako towarſtwowaj ßobuſakoţerjej wusnamjenjenje towarſtwa a ſwjaſkoweho pſchedßydſtwa ſa 50-létne ßwěrne ßobuſtawſtwo doſtacź. W tu khwilu jo towarſtwo nimale 140 muži ßylne, ſ kotrychž nimale połoja ſa wótzny kraj wojuje. Na ßwjedźeńſkim dnju ßo towarſtwowe ßobuſtawy dopołdnja w 9 hodźinach do cźaha ſeſtupachu a ſ hudźbu na czole do Jannowſkeho knjeżeho parka czehnjechu, hdźež ßo pſchi rjanym wjedrje a ßylnym wobdźělenju woßadnych pólna Boża ßłużba wotmě. Po njej towarſtwo k měrowemu dubej czehnjeſche. Tam mějeſche exezellenza Altrock ſahorjazu rěcź a khěžorej ßławu wunjeße, njes tym ſo kantor Glowna ſe ßwojej rěczu towarſtwo ßławjeſche. Na to ßo towarſchojo khwilu w towarſtwowej ſtwi ſeńdźechu a ßo hromadźe fotografowacź dachu. S tym ßo jednory ßwjedźeń ſkónczi.

S hole. Létuſche lěczo njeje hacź dotal pczołam hojiło. Lipowe kczenje je ſ deſchczemi czerpiło. Hejduſch by pczołam dobru paſtwu dała, hdy by ßo ſkónczńje wuwjedriło. Wrjóß je ßo we włóżnym wjedrje derje roswił a bohate kczenje woczakowacź dawo, tola też jemu budże ßłónczne wjedro nuſne.

S **Laſa.** Muſketěr Jurij Wiczas ſe Słyczina je żeleſny ſchkiż 2. rjadownje doſtał.

S **Wojerez.** Na jéſbje k rańſchej froncze khěžor wutoru na tudomnym dwórniſchczu khwilu ſaſta. Powjeſcź wo tym ßo ruczże po měſcze roſſchěri. Na Kohlfurtſkim dwórniſchczu khěžor dléſchi cźaß pſchebywaſche a roſprawy doſta.

S **Wojerez.** Měſchczańſke ſaſtupjerſtwo je wobſamkko, pßowi dawk na 30 hriwnow na pßa powyſchicź.

S **Brětneje.** Póndźelu dopołdnja je Boże njewjedro tu do twarjenjow Piwarzej żiwnoſcze dyriło a pſchi muri domſkeho jenu kokoſch ſaraſyło. Dźěczi, kotreż wo iſtwje pſchi tejle muri ſpachu, njejßu do ſchkody pſchiſchło.

Wußudźenja.

Khoſtańſka komora. Hižo woſpjet paduchſtwa dla khoſtany zigarnik Hendrich Pawoł Mittich bě w Görlichez zigarowej dźěłarni wot ßrjedź meje hacź do julija něhdże 300 zigarow ſpakoſczik. Woſpjetneho paduchſtwa dla ma wón 4 měßazy jaſtwa wotpokuczicź.

Khoſtańſka komora. Zyhelnſki dźěłacźeŕ Joſef Doleżek w Hajnizach bě we wójnje bjes dźěła a bě teho dla ſe ßwojimi ßwójbnymi do nuſy pſchiſchoł. So by na někajke waſchnje pjenjeſy doſtał, ßo wón 28. haprleje w Bělſchańſkej zyhelnczi do kaniklazeho khlěwa zyhelnſkeho dźěłacźerja Näſera dobu a ſ njeho tſi 15 hriwnow hódne kanikle kradny. Wón je w khlěwje ſarěſa a je w Budyſchinje ſa 13 hriwnow pſcheda. Czeżkeho paduchſtwa dla jeho k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźichu.

Lawniſki ßud. Tudomny ratař a młynk Guſtaw Jurij Lukaſch, kotryż żanemu młynſkemu ſwjaſkej njepſchiſłuſcha, ma 18 kórzow pola pod pluhom. Każ je ſnate, je wot 28. junija 1915 komunalny ſwjaſk wſcho khlěbowe żito ſebrał, kotreż ma ßo pódla ßytwy a dźělby, kotraż je ſa ßamoſaſtaranje trěbna, jemu wotedacź. Lukaſch bě ßamoſaſtaraŕ a dyrbjeſche jako tajki pſchetrjebanſku knihu wjeſcź. Ssrjedź novembra 1915 bě wón pſchi ſapißanju wobſtatka 45 zentnarjow rożki a 8 zentnarjow wowßa napißał. Hdyż reviſor Hunius pſchińdże, ſo by wobſtatk pſchehladał, Lukaſchowa żona praji, ſo jejny muż njeje doma. Wjeßnjenjo běchu pak Lukaſcha ſady jeho doma widźeli. Dokelž Lukaſch njebě ſe ßwojeho żita komunalnemu ſwjaſkej niczo wotedał, létßa ßrjedź meje dwaj żandarmaj hromadźe ſ jenym ratarjom Lukaſchowe ſkładownje pſchepytaſchtaj. Pſchi tym ßo wupokaſa, ſo bě Lukaſch wjetſchi dźěł ſebraneho żita w ßwojim hoſpodarſtwje pſchetrjebał, hacź runje budźiſche jako ßamoſaſtaraŕ hacź do teho cźaßa jenoż 4 zentnarje 80 puntow pſchetrjebacź ßměł. Pſchetrjebanſke knihi wón njebě wjedł. W holczażej komorje, kotrejež kluczź hakle wuda, hdyż běchu jenu hroſyli, ſo durje wjeßnenu kowarjej wocźinicź dadźa, 3 zentnarje rożki namakachu. Hnydom po reviſiji bě Lukaſch ſ 8 kormych ßwini 7 pſchedał. Pſched ßudom wón praji, ſo je wón ſ 8 kórzow rożkowych polow 6 zentnarjow ſ jeneho kórza domoj khował. Rożku je wón pſchemělł a měnił, ſo wón to ßmě. Te 3 zentnarje je wón teho dla do komory ſtajił, dokelž je ſkładownja włóżna. Schtož je wón pſchetrjebał, je wón do notiznych knižkow ſapißał. Druſy młynzy a wulzy ratarjo ßu ßo hiſchcże hórje pſcheczíwo wójnſkim ſakonjam pſcheſchli. Tennu napſcheczo jedyn wężywuſtojny wobßwědźi, ſo je Lukaſch 12 kórzow pola ſ rożku wobßył a ſo je ſ kóždeho kórza 13 zentnarjow rożki domoj khował. Jedyn wulkoraţař ſ tamniſcheje ſtrony ßamo praji, ſo je Lukaſchej kórz pola 15 zentnarjow wunjeßł. Ssud měnjeſche, ſo je Lukaſch ſ najmjeńſcha 100 zentnarjow rożki njeſakońſzy pſchetrjebał a ßwojim ßwinjom ſdawał. Dla ſakaſaneho pſchetrjebanja ſebraneho żita a muki a dla wotſtronjenja khlěbowehe żita jeho k 800 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k 80 dnjam jaſtwa, dla njewjedźenja pſchetrjebanſkich knihow k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k 5 dnjam jaſtwa ſaßudźichu. Prawo ßamoſaſtaranja bě jenu hižo hamtſke hejtmanſtwo wſako.

1914 1. auguſt. 1916

Dwě lěcze hižo ſakhadźa
Nětk ßwětna wójna żakoßna,
Ow, kajke ſrudne cźaßy,
A hiſchcże njejßu wuhlady,
So kónz b'dźe wójny, ſrudoby,
So měr k nam pſchińdże ſaßy.

Haj k ranju a też k wjeczoru
Pſchez hiſchcże krwawne bitwy ßu,
A ſ rękami krej běži.
Kak wjele ßerbſkich ßynow drje
Sso w krwawnych bitwach bědźeſche
A nětko we rowje leži.

Nam cźeżke běſche dźělenje,
Na wjeżeke ſaßwidźenje
Wſchě ſ Bohom wot naß dźěchu.
Wy ßerbſzy bratſja, ßotry wy,
Dźenß wſchitzy ßwěru wopomńmy,
Kak wſchě nam droſy běchu.

Schtó wſchitke ßylſy rachnuje,
Kiž wójny dla ßu płakane,
Schtó ſahoji wſchě rany,
Kiž tuta wójna ßurowa
Je njeßmilnje nam nabika,
Hdże troſcht b'dźe namakany?

Ach ludo ßerbſki, dźenßa ſtań
A na kolena ßwoje pań
A ſtykń ßwojej ruzy,
Bóh wſchehomózny na njebju
Ma hiſchcże ßmilnu wutrobu
A ßkyſchi naſche próſtwy.

Ach ßmil ßo, ßmil ßo nad nami,
Ow Bożo Wótcże njebjeſki,
A budź nam ſaßo hnadny,
Staj mjeſy wójnſkej ſrudobi,
Kiž naß tak cźeżko potrjechi,
A měr nam wobradź ſaßy.

Ow ſwarnuj tych, budź hrodźiſchczo
Tym, kiž tam ſa naß bědźa ßo
We njepſchecźelſkim kraju,
Stej pſchi nich ſ Twojeſ pomozu,
Budź ſchkit jim, wodź tych ſa ruku,
Kiž nadź'ju k tebi maju.

Tym, kiž ßu cźeżko ranjeni,
Budź Ty ßam lekaŕ najlépſchi,
Jich troſchtaŕ we bolośczach.
Poßylń tych, kiž jich hladaju,
Pſchi khorokożach ſtražuju,
Jich pokoja we ſtyſkach.

Budź ßwěża tym, kiž jeczi ßu
A domoj k nam ßej żadaju
Do luboh' wótznoh' kraja.
Jim poßylń ſtyſkne wutroby,
Kiž naſch a też jich pſchecźel ßy,
So nadź'ju k tebi maja.

Wſmi tych, kiž tam na bitwiſchczu
Sso krawjo, wócźzy ſańdźelu,
Dom k wěcznom', ſbóżnom' raju.
Kiž wo nich horzo płakakaja,
Tych troſchtuj ßtódka nadźija:
„Saßwidźenje we njebju."

My ſtroſchtni ßmy a ſ nadźiju
Nětk dźemy, wodź naß ſa ruku
Do tjjeczoh' wójnſkoh' lěta.
Dźi ſnami pſches doł żakoſczow,
Hdyż kónz b'dźe ſeńſkich bědźenjow,
Dha wjedź naß ſ tutoh' ßwěta.

J. Kruża.

Přilopk.

* **(Pſchekroczenje najwyſchſcheje płaczińy.)** Lipſczańſki krajny ßud bě pſched nětkotrym cźaßom ſkótneho wikowarja Henniga w Dohlenje dla pſchekroczenja najwyſchſcheje płaczińy pſchi wikowanju ſe ßwinjemi k 6000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Tole khoſtanje njeje Henniga wotdźerżało, ßo w nowſchim cźaßu pſchi wikowanju ſ cźelatami pſcheczíwo lichowanſkemu ſakonjej pſcheńcź. Tón krócź jemu jaſtwo na jedyn měßaz a 1500 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napołożichu.

* **(Pschibèranje paduchstwow.)** W Mittweidże a wokolnosczi ßu ßo poßledne dny paduschi do wjele villow dobyli. Wobßedżerjo polow na to skorża, so jim ſ nich skoro wschě saßne běrny pokradnjeja.

* **(Njenaturska macz.)** W Oelsnizy je żona jeneho we wójnje pschebywazeho wojaka ßwoje nowonarodżene dźěczo w khachlach spalika, so by ßwoje shrěschenje potajika.

* **(Wulki woheń.)** W Bordeauxu (w Franzowskej) w jenej alkoholowej składowni woheń wudyri. Wón ßo na ßußodne twarjenja wuschestrje a tež nětkotre bydleńske twarjenja, kotrychž wobydlerjo ßo ſ nusu wukhowachu, do procha a popjela pschewobroczi. Schkoda ßo na 10 milijonow frankow woblicża. 24,000 hektolitrow alkohola je ßo spaliko.

* **(Ssmjertne padnjenje ſ cżaha.)** Kěraśer Artur Bischoff ſ Weimara, kotryż ßo ſ jenym wojeńskim cżahom do Halberstadta wjesesche, mjes Walkmühle—Salzkothom ſ cżaha padże a ßo saraſy. Bischoff, kotryż bě ßo wot spoczatka pschi wójnje wobdźělił a ßo se żelesnym kschižom wusnamjenił, dyrbjesche ßo jako wójnski wobschkodżeny ſ wójska puschecźicź. Tuteje pschiczżiny dla dyrbjesche ßo wón hischcże ras pola ßwojeho regimenta samolwicź. Na pucźowanju k njemu jeho ßmjercź pschekhwata.

„Wón pije!“

W Londonje, we hkownym měsczе Jendźelskeje, na dróſy, kiž rěka „Regentſtreet“ (regentſka dróha), ſasta jónu pſched jenym ſ woßebnych palaſtow kraßna korejta. Wupudrowany a wuhotowany pohoncź bě na kamjeńtnu postawu sapodobny, tak njehibity na kósliku ßedżesche; bohacże sdrasczeny ßkużobnik pak wotwěrasche durczka do wosa. Zyle woßebicże wuhotowany mkody semjan pschewodżesche na jara pschistojne waschnje kraßnu mkodu żónsku ſ korejtu a stupasche ſ njej po drohotnje pyschenych skhodach do hrodu nuts, kiž by se ßwojej njewschědnej woßebnosczu ßamo w Babylonje wulki saczischcź cźinik. To běsche baron Muntfort se ßwojej mkodej mandźelskej, knjeni Lejnu, a wón ßo runje ſ kwaßneho pucźowanja domoj wróczesche.

We wschěch woßebnych towarſtwach ßo scheptasche:

„Kak ſtaj tole tola rjanaj a sbożownaj cźlowjekaj!“

Sawěsczе běschtaj wonaj sbożownaj, pschetož běschtaj mandźelstwo ſ lubosczе, niz pak pjenjes dla wobsamknyloj. Jenož tu a tam ßebi ludźo do wuschow scheptachu:

„Baron je jara dobry a luboscziwy cźlowjek a dobra powaha, ale wón pije!“

„Nó“, nětotſi ſ jeho pschecźelow rjeknychu, „to wschak hižom jeho mkoda żona jeho wotwucźi.“

Tak ßo tež na spoczatku tuteho sbożowneho mandźelskeho żiwjenja bycź sdasche. Mkody baron mějesche wocźi wuschi a wutrobu jenoż sa ßwoju kraßnu mandźelsku, kotraż ßo ſ mkódnosczu prěnjeje mkodosczе a ſ czerſtwosczu wscha blyschczesche.

Tež we wyßokich a w najwyschschich worschtach bywaju ludźo, kiž ßo njemóża kalatych a schczipatych ßkowow zyle sdżerżecź; tež nasch baron dyrbjesche wjazy hacź junu na pok wótsje wuprajene ßkowo ßkyschecź, a hdyż to doscź pomhacź nochzyſche, tež doscź sjawne rosumliwe napominanje, so tola njedyrbi we ßwojim mandźelskim sbożu na żane waschnje na ßwojich něhduschich dobrych pschecźelow a towarſchow zyle sabycź.

Dołho ßo baron wobarasche, ale na poßledku to pomhasche; najprjódży bywasche to jenoż jedyn wjeczor wob tydźeń, kotryż wón na pschebywanje ſ pschecźela i w hoscźenzu nakożesche, posdźischo bywaschtej to dwaj a hischcże dale hižo tſi wjeczory. Mkoda mandźelska jemu porokowasche; baron cźujesche ßo ranjeny a wot nětka schtyri wjeczory sa tydźeń we ßwojim towarſtwje w korczmje pschebywasche. Roskory w mandźelſtwje ßo tehodla dale huscźischo wospjetowachu, pschetož husto baron Muntfort wschón ſkurjeny (pjany) do ßwojeho kraßneho wobydlenja pschikhadżesche — cźehoż by ßo jeho mandźelska jara wustrózała.

Nimo picża baron tež hischcże hrajesche ſ khartami a na městnje jěchanja ſ konjemi na pschemoh wón wjele pjenjes na wjety sapołożesche. Baron żane sastojnſtwo a tež niczo sa dźěło njemějesche; ale prósdnokhodżenje, wopiłſtwo a lěnjosczź je spoczatk wschěch mózhnych słósczow.

Prěnje lěto baron Muntlot to tak jara njeczujesche, so bě wjele pjenjes a samożenja pschißadźik ſ tym, so bě tak jara pschecźinjate żiwjenje wjedł. Wón dźě mějesche wulke dokhody, duż cźerjesche dale juekhmanſtwa a pjenjesy ſ poknej ruku rosmjetowasche. Jeho młoda rjana mandźelska hinjesche se ſrudobu a staroscźu, wona na njeho hižo żaneho wliwa wjazy njemějesche, a wón ßo dale hłubscho do ßwojeho hrěschneho żiwjenja sabrodżesche. Jeho prěnjotny ſky nakożk, wopiłſtwo, ßo nade wschitkim wupjerasche a we ßwojej njestróſwosczi husto njewurjeknicze wyßoke sapokożki na wjetu cźinjesche a njeßměrnje wjele pjenjes pschěhrawasche, Wón dale hłubscho padasche — poczachu ßo jeho sdalowacź.

Na tajke waschnje ßo baronowe wobßedżeńſtwo pschezo dale a bóle sadołżesche, tak so na poßledku dóńdże k dospołuemu bankrotej, kotremuż wón wucźeknycź njemóżesche. Zyła hromada njesboża na wopiłza a hraczka spadny, wón ſhubi wschitko, pjenjesy, titul a khwalbne mjeno. Jeho prjedawschi towarſchojo (picżzy a hraczzy) jeho wjazy njesnajachu, pschetož daloko wot woßebneje „regentſkeje dróhi“ běsche nětkole jeho wobydlenje, w khudobnym domje na brjohu rěki Tamizy (Temse).

We wschitkich tutych cźeżkich cźaßach wosta jemu jeho njesbożowna mandźelska ßwěrna. Wuſtorczena ſ bohatſtwa a ſ pychi tola njesadwělowa, ale pocża se ßwojimaj ßłabymaj rukomoj pilnje dźěłacź. S wumjekſkim wuschiwanjom nětkole ßebi a ßwojemu mużej wschědny khlěb saßkużesche. Město teho, so budżesche wón psches tak rjekowsku luboscź sahańbjeny byk, sakhadżesche wopiłz we wobydlenju, hdyżkuli jemu njesbożowna żona pjenjesy dacź njemóżesche, so by mohł dale po ßwojim hrosnym nakożku żiwy bycź. Wino bě hižo dyrbjał dawno pschestacź picź, nětkole ßebi ſ najſchpatniſchim palenzom lacznoseź ſaliwasche. Hdyż by ßo potom domoj wrócźił, by potom hischcże rudźił ßwoju hubjenu, njesbożownu żonu. Dawno hižo bě jeho nadobna, ryczeŕska postawa ſhinyła; ſ wopukłymaj lizomaj, ßo toczo, běsche bóle na cźěło hacź na ſtroweho cźłowjeka sapodobny.

Junu wjeczor bě ßo saßo zyle pjany domoj wrócźił. Saplakana, khora, ßobucźucże ſbudźaza postawa, tajka ßedżesche we wobydlenju pod tſěchu pschi woknje něhdy tak pózcźiwje rjana knjeżna Lejna.

„Żona, daj mi pjenjesy!“ tak ſablawka pjany muż.

Kaschlujo wobkrucżesche jeho wboha żona se ßłabym hłoßom, so nětkole hižo żanych pjenjes nima a so tež nima niczo, schtoż mohła hischcże na ſastajeŕnju donjesćź.

W tym wokomiku ßo na dobo tuta njeſtwora w cźłowſkej podobje w rukomaj ßwojeje żony na schikwany korbik sa żonjaze dźěła dohlado, kotryż bě w dawnych cźaßach wón ßam ßwojej ßłubjenej njewjesce darił. Wón ßo ſe ßwojej masanej ruku ſa tym korbikom naczahowasche, ale tón krócź na rosßudne żonine pschecźiwjenje trjechi.

„Teho korbika pak cźi njedam!“ njesbożowna żona sawoła, ßylſy rosliwajo, „to je jenicźka dopomnjeńka, kotruż ßym ſ dawnych sbożownych dnjow hischcże wukhowała, teho mi nihdy na nihdy pschepicź njeßměsch!“

Tupej wopiłzowej wocźi ßo ſ dźiwim hněwom sabłyſknyschtej, wón storczi ſ njembrej mozu ßłabu, njesbożownu żónsku a jej se sesknyteje ruki korbik wutorże.

Wboha żona se ſtorkom runowahu ſhubi a padże, pschi tym dyri ßo ſ hłowu se wschej wozu wo wótru kromu żelesnych khachli, jejna postawa ßo sekschiwi a wosta pschi khachlach na schpundowanju leżo. Jandźel ßmjercźe ßo nad njesbożownej ßmili a do-njeße jejnu martraŕsku duschu do njebjeß.

Wopiłz ßo wo morwu żonu ani njeſtarasche, ale dźěsche hnydom ſ korbikom na ſastajeŕnju; ſa dostate pjenjezki ßebi hnydom palenza kupi. Potom, hdyż bě palenz wupił, cźeŕchasche dźiwje a njembrje klijo, tamajo, ßo motajo, padajo a saßo ſtawajo, psches mhłowe dróhi do ßwojeho wobydlenja. Dozpěwschi do ßwojeje cźmoweje ſtwy, ſakopny ßo wo něczo mjehke, padny na schpundowanje a wosta tam leżo. Bórſy po tym bě wußnył a pocża wótsje ßmorcźecź.

Hižo dawno blěde Londonſke ßłónzo psches mhłu nad městom ßwěcźeſche, tu Muntlot pomału k ßebi pschińdże; hłupje wokoło ßebje wudźerasche, bě we ßwojim bydłu. Tola, schto to! Na dobo ßo wopiłz dohlada, so bě zyłu nóz pschi ßwojej morwej mandźelskej na schpundowanju leżo pscheſpak! Hdyż pak ßo wboha żona wjazy njehibasche a ſłóſtnik spósna, so je wona morwa, so je jejna njeßmjertna dusha ſ cźěła wucźekła, so jej hischcże se ſpanja nad blědym cźołom krej cźecże, wobja jeho njeßměrna ſtyſknosćź a hrósba. „Murdarjo!“ saßkyſcha ſłóſtnik hłóß ßwědomnja, ale te ßo poßledni krócź wotwoła, pschetož wopiłſka błudnosćź saßo jeho mosny, ſ palenzom sajědojcźene, sapschija.

Wón bě hižo jeno na to kmany, ßebi pomyßlicź — ſ wotkal pjenjesy wſacź na dalſche picze. Na dobo jemu we hkowje ſabkyſkny: njeje dha něhdy wo anatomijach cźitak, kotrež cźěka kupuja, ſo bychu ſtudencźa lěkarſtwa pſchi tym wuknyli?! Woprawdźe, nětkole jemu adreßa do pomjatka pſchińdźe; cźiſche kaž ſcherjenje ßedźeſche wopilź we ßwojej ſtwje pod tſěchu, doniž wjeczor njebě. Potom cźěko do ßkomnika (n. Strohſack) ſawali a kelpaſche cźežko po ſkhodach dele, wotdychujo pod ßwojej ſtraſchnej cźežu. Po khětro dołhim puczu dóńdźe hacź k domej hkowneje anatomije, liž cźěka kupowaſche; wón ſeprje ßwoju hrósbnu cźežu wo wrota khěže, ſo by ſa ſwón ſcźahnyk, ale tu jeho ßylna ruka ſa ramjo hrabny, we ßwětle latarnje ßo nahlownik (helm) jeneho polizaja ſabkyſkny a kruty hłóß ßo wopilza wopraſcha:

„Schto tu cźinicze? Schto macze w ßkomniku?“

„Cźěko! Moja żona je wumrjeła.“

„Waſcha żona?“ wopraſcha ßo polizíſt. „To tebi njewěrju, dundako! Ta wěz dyrbi ßo dokładnje pſchepytacź! Slóſtniko, wſmi ßkomnik na ramjo a pój ßobu na bliſchu polizajſku ſtražu!“

„Ale, hdyż wam wobkrucźu — —“

„Żane ßkowo wjazy, mordarjo! Cźiń, kaž pſchikaſach!“

Na polizajſkej ſtraži ßo Muntlok hnydom wſcheho wuſna a bu poſdźiſcho po wußudźe pſchißaźnych na cźaß żiwjenja do dalokeho wuhnanſtwa wotßudźeny.

(— Kónz. —)

Żyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej żyrkwi ſmeje jutſje, 6. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſarař Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje ſarař Räda wucźbu ſe ßerbſkej konfirmérowanej młodoſcźu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmeje ſarař Räda.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadze: 23. jul.: Handrij Jurz, wumjeńkař ſ Komorowa p. Kluſcha, napołedk wothladowař ſkotu na Delnjo-Kinjanſkim ryczećkuble, † na Židowje, 74 l. 11 m. 23 d. — 24.: Kryſtla Guſtla Rychtarjowa, njebo Khorle Bohuwěra Rychtarja, bywſcheho kublerja w Delnjej Kinje, ſawoſtajena wudowa tam, 72 l. 9 m. 12 d. — 25.: Willy, Alfreda Pawoła Schimanka, fabriſſkeho ſamkarja na Židowje pod hrodom, ß., 2 m. 1 d. — Werner, njem. ßyn w Dobruſchi, 1 l. 6 d.

W druhich woßadach: Rjekowſku ßmjercź na bitwiſchcźu wumrjechu: Podoffizěr Jan Max Woldemar Donat ſ Luha; Ernſt Pawoł Günter ſ Kaßowa; Herman Gnawk ſ Noweje Jaßeńzy; podoffizěr Jan Wylem Wojnař ſ Lichanja, 3 julija 1916 pola Ssmorgona, 32 l. 8 m. 27 d. ſtary, mějeczel żeleſneho ſchiża 1. a 2. rjada a medaille Bjedricha Auguſta. — Marja Emilija Grafez, njebo Pětra Simona, bywſcheho żiwnoſcźerja a twarza w Lětonju, wudowa, 63 l. 8 m. 4 d. — Ernſt Herman Jeremias, fabrikař we Wulkej Dubrawje (we Adolfſtej Hěcze do njeſboża pſchiſchoł), 55 l. 9 m. 5 d. — Marja ſwud. Mětowa rodź. Pětſchkez, wumjeńkatka w Khwacźizach, 79 l. 3 m. 23 d.

Żyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 6. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſmeje rano 1/2 8 hodźin ſarař Kſchiżan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmeje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Żyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, 6. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſmeje duchowny Bójz ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmeje ſarař Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin ſmeje żónſke towařſtwo ſhromadźiſnu pola Hiliz.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ſarař Domaſchka němſku a we 8 hodźinach ßerbſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj., hacź 2 hr., 70 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj. hacź 3 hr. 30 pj., 100 puntow ßyna wot 6 hr. 40 hacź 7 hr. 90 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 24 pj., praża ta ſchtuka 28 hacź do 45 hr.

Napominanje!

Wſcho ſłoto wótznemu krajej!

Jeli ſo dyrbi wuſpěch naſcheho wójſka a naſcheho wójnſkeho łódźſtwa połne płody njeſcź, dyrbi Němſka hoſpodarſzy ßylna woſtacź.

K temu je pſchede wſchěm trjeba, ſłotowy wobſtatk khěžorſtwoweje banki po móżnoſcźi poßylnicź. Teho dla ßo kóżdy najnaležniſcho proßy, ſo by niz jenoż hiſchcże ſkhowane ſłote pjenjesy hnydom pola ſjawnych kaßow wotedał, ale tež wſchě ſłote debjenki a ſłotu nadobu, kotrež wobßedźi, k wużitkej khěžorſtwa pſchedał.

Sa tónle samyßl je ßo, kaž wſchudźe druhdźe w khěžorſtwje, tak tež ſa měſto Budyſchin a Budyſke hamtſke hejtmanſtwo

pokupowańja ſłota

pod cźeßnoſaſtojnſkim wodźenjom ſtejaza, ſałożiła. Wona je w Budyſkej radnej khěži w 1 poſkhodźe wo jſtwje cźißko 2 a je

kóżdu ßrjedu a ßobotu wot 10 hodźin wotewrjena.

(Telefon 219 a 558).

Pokupowańja ſłote wěży wſcheje drużiny ſ wuwſacźom wěrowanſkich pjerſchcźenjow żiwych woßobow, pódla teho tež drohotne kamjenje a pacźerje kupuje. Wězywuſtojni pjenjeżne ſarunanje poſtajeja, kotrež ßo hnydom wupłacźi. Pola ſłotych wězow ßo woprawdźita ſłotowa hódnoſcź ſaruna.

K dopomnjenju pſchedßyda cźeßneho wubjerka kóżdemu pſchinjeßerjej ſłotych wězow podpißane wopomnjenſke kopjeno a na wězy, ſ najmjeńſcha 5 hriwnow hódne, wuměłſzy rjanu płakettu dari. Pſchedawarjam ſłotych cźaßnikowych rjecźaſow ßo żeleſny cźaßnikowy rjecźas ſchkitaneho pſchiklada jako wopomnjenka na wulki cźaß po ſarunanju ßamßneho wudawka wotedawa.

We wokrjeßu Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pſchedßydojo wubjerka powſchitkownje wużitneho dźěła pokupowańje ſłota poſtaja. Dalſche wo tym, hdźe a hdy tele měſtna ſłote wězy, drohotne kamjenje a pacźerje pſchijimuja, ßo w kóżdej jenotliwej gmejnje po tam ſwuczenym waſchnju woſjewi.

Pomożne pokupowańje ſłota kóżdy krócź pſchinjeßene ſłote wězy njepoßrědnje pokupowańi ſłota w Budyſchinje na radnizy póſcźelu. Pokupowańja kóżde wukaſanje rad dawa.

Wótcźinſzy mużojo a żony! Wopomńcże ßwoju winowatoſcź k wótcźinje, woprujcże jemu ſłoto a debjenki!

Duż noſchcże wſcho k pokupowańi a k pokupowazym pomoznym měſtnam!

W Budyſchinje, 22. julija 1916.

Cźeßny wubjerk.

Wyſchſchi měſchcźanoſta dr. Kaeubler, pſchedßyda.

Měſchcźanoſta dr. Zahn, měſtopſchedßyda.

Wyſchſchi ſchulſki radźicźel Bach, ſłotnik Boetius, taxator, wyſchſchi wucźer Frenzel, paſtor primarius Haebler, bankowy pſchedſtejeř Heidemüller, fabrikſki wobßedźeř Julius Hünlich we Wjeleczinje, ſłótnik Jung, taxator, hamtſki hejtman dr. ſ Pflugk, komorny radźicźel Reiche, Marja Roſenkranzowa, měſchcźanſki radźicźel Schrott, komornik ßwobodny knjes ſ Bietinghoff-Rieſch nad Njeßwacźidłom, knjeżna Fanny Wanakez, rektor profeſſor dr. Wehner.

Dźělbu dobreho
žitkeho gumija
w rokkach po 25 pj.,
mantle ſa jěſdne kola
a ſchlawchi
we wulkoſćži 28×1½ a 26×1½,
nakhribjetne měchi,
měrowu tmoru
ſ kožanymi remjenjemi hižo po 2 mk. 60 pj.
karbid, mužaze a žonjaze
kola
mataj na pſchedań
Thomaſez bratraj
na kamjeńtnej dróſy 16.

Tón, kotryž mi tu woßobu mjenuje, kotraž je mi mój ſelenomódry poczehnjeny pſchedeſchćźnik ſe ßwětłym pſchimadkom ſchtwórtk 6. julija ſ Budyſko-Rakeczanſkeho cźaha wſaka, abo tón, kotryž mój pſchedeſchćźnik we wudawaŕni Serb. Nowin w Budyſchinje woteda, dobre myto dostanje.

Lubijſka banka

w Lubiju w Sakſkej **w Neugersdorfje w Sakſkej.**

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wužiwanju ſ		2½ %
pſchi měßacźnym wupowjedźenju		3 %
pſchi ſchtwórczłětnym	=	3¼ %
pſchi połłětnym	=	3½ %
pſchi łětnym	=	4 %

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Sserbſkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź.

Pſchedawanje Oldenburgſkeho Weſermarſchſkeho dejneho a plahowanſkeho ſkota.

Wot **ßoboty 29. julija** w hoſćenzu **„Sloteho lawa“ w Budyſchinje** na kamjeńtnej haßy (telefon 73) wulki transport najlěpſchich wyßoko ßucźelnych, kaž tež wocźelenych

Oldenburgſkich a Ranſchofrieſiſkich kruwow a jałojzow

kaž tež liczbu prěnjoklaßnych **pſchipuſcźenych bykow** (ſchoſkót ſtadkowych knihow) 6 měßazow hacž 1½ łěta ſtarych, ſ jara pſchihódnymi wumjenjemi na pſchedań ſtajamoj.

Wobhladanje wot pjatka.

W Miſchnje, pſchi dwórniſchczu **Max Kieſel**
telefon cźišło 393. Mějeczelej: **S. de Levis a H. Stoppelmann.**

Rěſny ſkót ßo pſchijimuje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer
pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Franz Marſchner naßl.

mějeczel **Max Ewald**
cźaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Kóždu dźělbu

pjerišny

ßylne młode **holbje,** ßylne młode **khaponki,** młode **kaczki** a **hußy** kupuje a najlěpſche wójnſke płaczišny płaczu.

Kupuju wſchědnje, ßobotu rano wot 6 hodźin w mojich klamach na ßerbſkej haßy 6.

Konrad Schäfer,

M. Bergerowy naßlěd.
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 6.
Telefon 446.

Kubło ſ něhdźe 100 kórzami, mjes nimi 70 kórzow pola a łuki, je ſemrjecźa dla na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Ernſta Cźecha w Rakezach.

Ssuecźelna kruwa je na pſchedań w Krakezach 22.

Živnoſcź ſe 17 kórzami ma na pſchedań prawny kontor Kucźki pſchi nowych hrjebjach.

Łuka na pſchedań.

Něhdźe 6 kórzow wulka łuka, mjes Minakałom a Lipicźom leżaza, je na pſchedań. Poſkicźenja chzyłe ßo we wudawaŕni Serb. Nowin wotedacź.

Dobru rjanu penſiju

dwaj rataŕſkaj ſchulerjej namakataj pola Libſcha na Schliebenſkej dróſy cźišło 5 w Budyſchinje.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jencz pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam
powjetſchenje
a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczišnje.
Scholcźiz atelier,
mějeczel W. Kornet
pſchi Gickelſkej horje 1b.
Rěcźu ßerbſki.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna płaćizna we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk haž do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 32. **Sobotu 5. augusta 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rozprawa.

3. augusta: Na wječornym wojowniščežu k połnozy wot Sommy ześyle njepřećelske přihotowanske tśělenje mjes Ancreskej rěčku a Sommu wjetšich rozšudźazy nadběh wočakaś da. Dla naščeho šawěranskeho tśělenja je drje k cźežkim, tola po cźažu a městnje dźělenym wojowanjam došło. Na bokomaj Vapaume-sko-Albertskeje drohi a k ranju wot Troneskeho lěža žu žo ześyle jendźelske nadběhi slemile. Mjes Maurepas a Sommu žo franzowski nadběh žydom krócź wospjetowaše. W saźaklym bědźenju žu naschi wojazy s knjesom žwojich stejišćežow wostali. Jenož do kubła Monacu a do krucha hrjebje k połnozy wot tam je žo njepřećel dobył.

K połodnju wot Sommy žo pola Barleux a Estrees franzowske wupady wotpokasachu.

Na prawym brjoźe Maasy njepřećel přećiwo popjerjowej hórzy a po šćerokej fronće wot Thiaumontskeho wobtwjerdźenja hač k połnozy Laufeeskeho wobtwjerdźenja žyłne mozy k nadběhej nastaji. Wón je žo na wječornym dźělu popjerjoweje hórki a k krótkemu wječorej wot Fleury w dźělach naščeje najprědnišćeje linije saźydlił a w Laufeeskim lěsku šawćerawšchim šhubjene hrjebje saźo wšał. Přchi Thiaumontskim wobtwjerdźenju a k krótkemu ranju wot Fleury žo njepřećel hładko wotpokasa, w hórskim lěžu žo po nakhwilnym nawalu s napšećznym storkom wulzy šchkodowawšchi cźiźny.

Přchi njepřećelowych nadběhach s bombami na belgiske město žo mjes druhim w Meirelbeke (k połodnju wot Genta) 16 wobydlerjow, mjes nimi 9 žónskich a dźećzi mori abo žo cźežko srani. Naschi lětarjo žo do njepřećelskeje eskadry dachu a ju nuśowachu, žo šawróćiéź. Jene lětadło přches hollandsku stronu wupjerchny. W powětrowym wojowanju žo jedyn jendźelski dwojotśěšchnik k połodnju wot Roulers a jene franzowske lětadło, 13. leutnanta Wintgensa, k krótkemu ranju wot Peronne, wottśěli.

S wobaransći mtśělenjom žo jedyn njepřećelski lětar pola Boesinghre a druhi k połnozy wot Arrasa dele tśěli.

Rańšche wojowniščežo: Na połnóznej fronće generalneho pólneho marschalla s Hindenburga njebě žanych wožebitych podawkow.

Ruske wupady na bokomaj Nobelskeho jěsora žu žo slemile; krótki nadpad žo k krótkemu wječorej wot Lubjeschowa slemi.

Po želesnizy mjes Kowelom a Ssarnami postupowaze linije njepřećelskich tśělzow žo s naschim tśělenjom wotehnachu. W lěžu pola Ostrowa (k połnozy wot Kišźelina) žo přches 100 muži saja.

Na bokomaj želesnizy pola Brodow po sdaczu wotmyślene njepřećelske nadběhi žo jenož přećiwo Ponikowizy wuwjedźechu a žo wotpokasachu.

Hewak bě po fronće malo wojowanja. Pola Rosyšćeža a k ranju wot Torczyna žo ruske lětadła wottśělichu.

Wójsko generala hrabje Bothmera: K krótkemu wječorej wot Weleźnjow žo małe ruske hnězda wuczišćichu.

4. augusta: Na wječornym wojowniščežu je artillerijske wojowanje k połnozy wot Ancreskeje rěčki saźo wulku žyłnosć nabyło a žo mjes Ancru a Sommu s njepomjeńšchenej žyłnosću dale wjedźe. Ssyłne njepřećelske nadběhi žu žo k połnozy wot Ovillersa, k krótkemu wječorej wot Guillemonta a k połnozy wot kubła Monacu wotpokasale.

K połodnju wot Sommy žo w nozy jedyn njepřećelowy nadběh pola Barleux ślemi. Franzowsam žo wječera wječor poradźi, žo naschich stejišćežow pola wšy Fleury a k połnozy wot Thiaumontskeho wobtwjerdźenja smozowacź. Dźeńża rano nam nasch napšećzny nadběh wješ Fleury a hrjebje k wječorej a k dołhemu wječorej wot teje wšy saźo dobu. Njepřećelske nadběhi k dołhemu wječorej wot Thiaumontskeho wobtwjerdźenja a přećiwo naschim stejišćežam w Chapitreskim a hórskim lěžu žo wječera s wulkim njepřećelowym šchkodowanjom wotpokasachu. Położenje je saźo tajke, kajkeż je přched poślednimi franzowskimi nadběhami, s wulkim šchkodowanjom wjedźenymi, było.

Leutnant Multzen je pola Lens žwojeho dźewjateho, leutnant Frankl šawćerawšchim pola Leaumetz žwojeho šcheśteho přećiwnika wottśělił. Dale žu žo jedyn njepřećelski dwojotśěšchnik pola Peronne, dwě druhej lětadle 1. augusta pola Arrasa a pola Lihonsa wottśělike. S wobaranskim tśělenjom žo jene njepřećelske lětadło pola Berles au Bois k krótkemu wječorej wot Arrasa dele tśěli.

Fronta generalneho pólneho marschalla s Hindenburga: K dołhemu wječorej wot Postawow s tśělenjom njepřećela nuśowachmy, přchedžunjene hrjebje a luki pola Spjagle (mjes Narocź-skim a Wischnjezskim jězorom) spuščežicź

Přchi Serwecźu k ranju wot Gorodišćeža a přchi Scheźarje k krótkemu ranju wot Baranowiczow žo s ruczjnymi granatami žiwje wojowaše.

Pola Lubješchowa žu žo s nowa žyłne njepřećelske nadběhi njeporadźile.

Mjes Ssitowizami a Wjelizkom žo wótre wojowanje roswi, přchi cźimž žo njepřećel do wšy Rudki Mirinskeje a do přchimjeśowazych linijow dobu. S napšećznym nadběhom němske a awstrisko-wuherske bataillony a dźěle pólskeje legije šhubjene stejišćeža saźo dobuchu. Woni 361 muži sajachu, někotre maschinske tśělby zebrachu a nowe ruske nadběhi wotpokasachu

Dale k połodnju, pola Ostrowa a k ranju wot Sswinjuchow njepřećelske přchedewsaze s prěnim nastajenjom přches naschu tśěleńzu njepřchińdźechu.

Pola wójska generala hrabje Bothmera njebě wožebitych podawkow.

W Karpatach němšzy wojazy pola Kopilaża postupowachu.

Balkanske wojowniščežo: Přched stejišćeźemi k połodnju wot Bitolije (Monastyra) žu bołharske přchedstraże s wuspěchom se žerbskimi wotdźělenjemi wojowale.

Najwyšschiše wójskowe wjedniśtwo.

Hindenburg s hłownym roskazowarjom přchi rańšchej fronće.

Wolfez telegrafowarńja wosjewja, so je žo generalnemu pólnemu marschalej s Hindenburgej komando hišćeże někotrych druhich wójskow přchi rańšchej fronće přchepodał. L.

2. augusta je žebi wón wolynsku frontu wobhladował. Wójsko jeho wyskajo witasche. D.

Nadpad zeppelinow na Jendźelsku.

W Barlinje, 3. augusta: W nozy wot 2. hač do 3. augusta je saźo wjetscha liczba naschich namórskich powětrowych łódźow krótkoranšche hrabinstwa Jendźelskeje nadpadła a wožebje na London, łódźstwowe sepjeranischežo Harwich, želesniske twary a wojerśzy ważne industrijowe twary w Norfolkskim hrabinstwje wjetschu liczbu rosbuchanskich a sapalnych bombow s dobrym wuspěchom njetała. Hdyž powětrowe łódże přchileczachu, žo do nich njepřećelske lohke wojowanske mozy a lětadła dachu, žo přchi nadpadże žamnym s wjele žwětkomjetakami wobžwětlichu a žo žyłnje wobtśělachu. Wone žu žo wšchě njewobschkodźene wróćike.

Schef admiralneho staba marinu. D.

Podmórſki czołm „Němſka“ na domojjěſbje.

Reuterez telegrafowańja powě, ſo je ßo němſka wikowanſka podmórſka łódź „Němſka“ 1. auguſta ſ Baltimore w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki na domojjěſbu podała. D.

Po wudawanju „New-Yorkſkeho Heralda“ je „Němſka“ 500 tunow nikla a gumija a pódla teho ſa dwaj milijonaj hriwnow ſłota jako nakład měła. D.

Khěžorowe wudacze k ſapoczatkej tſeczeho létneho dnja ſpoczatka wójny.

Jeho majeſtoſcź khěžor je ſa khěžorſtwoweho kanzlera ßlědowaze woſjewjenje wudał:

Druhi krócź ßo dźeń wróczi, kotryž mje njepſcheczeljo nuſowachu, ßynow Němſkeje k brónjam ſwołacź, ſo byſchtej ßo khěžorſtwowa czeſcź a wobſtacze ſchkitałej. Dwě lěcze bjeſpſchikkadneho rjekowſtwa w ſkutkach a czerpjenjach je němſki lud pſcheſchoł, wójſko a wójnſke łódźſtwo ſtej hromadże ſe ßwěrnymi ſwjaſkarjemi ſ nadpadom a wobaranjom najwjetſchu ßławu dobyłej. Wjele tyßaz naſchich bratrow je ßwoju ßwěrnoſcź k wótczinje ſe ßwojej krwju wobkrucziło. K wjeczoru a k ranju naſchi rjekowſzy półno-ſchěri ſ njekabłazej krutoſczu móznemu nawalej pſchecziwnikow napſcheczo ſteja. Naſche młode wójnſke łódźſtwo je na ßławypoknym dnju pola Skageraka jendźelſkemu łódźſtwu czeźki ras ſaßadźiło.

Błyſchczo mi ſkutki ženje njewuſtawazeje woporniwoſcze a ßwěrneho towarſchowſtwa pſchi froncze pſched woczomaj ſteja. Tola też doma je rjekowſtwo: pola muża a żony, pola młodych a ſtarych, pola wſchitkich, kotſiž żelenje a ſtaroſcze czicho a nuźniwje njeßu, kotſiž rjaduja a pomhaju, ſo bychu ßo czerpjenja wójny połóźiłe, w dźěle tych, kotſiž wo dnjo a w nozy njeſpróźniwje dźěłaju, ſo bychu naſchich wojowazych bratrow w tſělnych hrjebjach ſ nuſnymi brónjemi ſaſtarali. Nadźija njepſcheczelow, naß w dźěłanju wojowadłow pſcheſczěhnycź, je ßo runje tak njeporadźiła, każ wotmyßlenje, ſ hłodom donuſowacź, ſchtoż jich mjecź njeſamóże. Na honach Němſkeje Boża miłoſcź ratarjowu pilnoſcź ſ bohatſchimi płodami mytuje, hacź ßmy ßebi ſwěrili, ßo nadżecź. Pokodnjo a połnóz ßo na pſchemo prózujetej, prawe pucze ſa bratrowſke roſdźělenje żiwnoſcze a druhich potrěbnoſczow żiwjenja namakacź.

Wſchitkim, kotſiž wonka a doma ſa lud a domowiſnu wojuja a ßo bědźa, jim wſchitkim mój horzy dźak pałczi.

Hiſchcze czeźke pſched nami leži. Po wichorach dweju wójnſkeju létow drje ßo żedźenje ſa ßłónzom měra w kóždej człowiſkej wutrobje hiba. Tola wójna dale traje, dokelž heßko njepſcheczelſkich knjeżerjow hiſchcze dźenßa rěka ſniczenje Němſkeje. Na naſchich njepſcheczelow ßamych wina dalſcheho krejpſchelecza pada.

Żenje mje njeje twjerda nadźija wopuſchczíła, ſo je Němſka njedźiwajzy pſchemozy jejnych njepſcheczelow njepſchemóżna, a kóżdy dźeń to ſ nowa wobkrucza. Němſki lud wě, ſo wo jeho wobſtacze dźe. Wón ßwoju móz ſnaje a ßo Božej pomozy dowěrja. Teho dla njemóże niczo jeho roſßudnoſcź a wutrajnoſcź ſtſchaſcź. Tola wojowanje k kónzej dowjedźemy, kotrež naſche khěžorſtwo pſched nowym nadpadom ſchkita a němſkemu dźěłu němſkeho ducha a němſkich rukow ſa wſchón pſchichod ßwobodne polo ſwěſcźi. Swobodni, bjes ſtracha a ßylni chzemy mjes ludami ſemje bydlicź. Tole prawo njeßmě nam nichtó rubicź.

Poruczam Wam, tole woſjewjenje ſjawnoſczi pſchepodacź.

We wulkim hłownym kwartěrje, 31. junija 1916.

Wylem I. R.

Khěžorſtwowemu kanzlerej.

Wopory němſkich podmórſkich czołmow.

Kapitan norwegſkeje łódże „Subry“, kotruž je jedyn němſki podmórſki czołm potepił, je ßo do Norwegſkeje wrócził. Wón powjeda, ſo je ßo 22. julija blisko „Subry“, 30 mil wot jendźelſkeho pſchiſtawa, do kotrehoż je wón ſe ßwojej łódźu pſchijěcź dyrbjał, jedyn němſki podmórſki czołm wunurił. Blisko „**Subry**“ hiſchcze norwegſkej łódźi „**Juno**“ a „**Bams**“ jědźeſchtej. Hdyž bě nuźſtwo podmórſkeho czołma wußłědźiło, ſo wſchě tſi łódże kontrabandu wjeſechu, je wono ſ petrolejom a wolijom ſapali. Prjedy teho bě ßo nuźſtwam tychle łódźow doſcź czaßa dało, ßo wukhowacź. Łódże ßo ſchtyri hodźiny palachu. Podmórſki czołm nuźſtwa we wukhowanſkim czołmje k jenej hollandſkej pſchibrjožnej łódźi dowjeſe, kotraž je nuźſtwo w Schuwenje na kraj wußadźiła. Němzy łahodnje wuſtupowachu. Tu wocźakuja, ſo ßo wójna podmórſkich czołmow ſ wjetſchej mozu ſaßo ſapocźnje.

W ßrjedźoſeńſkim morju je jedyn němſki podmórſki czołm, każ „Agenzia Stefani“ powě, italſku parnu łódź „**Angelo**“ potepił. Wón pola Balearſkich kupow ſ dalokoſcze 700 metrow łódź nadpadnył. Nuźſtwo ſ „**Angela**“ hnydom pſchihoty czinjeſche, ſo by ßo na wukhowanſkich czołmach wukhowało. Mjes tym ßo podmórſki czołm jeneje japanſkeje parneje łódże dohlada. Wón ßo hnydom ſa njej puſchczi, tola łódźi ßo poradźi, twochnycź. Na to ßo podmórſki czołm k „Angelej“ wróczi. Pola nuźſtwa a offizěrow je na podmórſkim czołmje jedyn Schpaniczan ſ fotografowadłom ja kinomategraf byk. Fotografowadło ßo njepſchestawajzy wjercześe, ſo by ßo podawk fotografował. Pjecź muži ſ podmórſkeho czołma na łódź pſchińdże. Skład pjerišny, ßada a wina ſebrawſchich bomby na łódź położichu a je elektriſzy ſapalichu. Pſchi tychle podeńdźenach Schpaniczan njepſchestawajzy ſe ßwojim apparatom dźěłaſche. S tym ßamym woßudom każ „**Angelo**“ je ßo parna łódź „**Cierra**“ potrjechiła. Ta japanſka parna łódź ßo dwaj dnjej poſdźiſcho, hdyž ſ Algiera jědźeſche, potepi. G.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

3. auguſta: Pola Weleßnjowa naſchi wojazy njepſchecźelſke wotdźělenje, kotrež bě ßo na wuſkim kruſche fronty do naſchich hrjebjow dobyło, ſaßo ſ nich czißnychu. Wójſko generalneho wyſchſa Böhma-Ermolli k krótkemu wjeczorej a k wjeczorej wot Brodow ſpytane nadběhi wotpokaſa. Też pſchi żeleſnizy mjes Ssarnarzi a Kowelom a pſchi delnim Stochodże ßo ruſke wupady ſlemichu.

Hewak bě njepſcheczel wczera měrniſchi, ſchtoż ma ßo pſchede wſchěm jeho wulkemu ſchkodowanju pſchipißacź. L.

Wojowanje wo Brody.

Ruſke wójſko je rańſchogaliziſke město Brody wobßadźiło. S awſtriſkeho wójnſkeho nowinſkeho kwartěra ßo wo wojowanju wo Brody piſche: Brody je wobydlerſtwo ſ wjetſcheho dźěła wopuſcheziło. S 20,000 wobydlerjow je lědma 6000 wróczo woſtało. Wſchě pjenjeſy w bankach, hódnoſtne wězy a ſtatne ſamoženje ßu ßo ſ czaßom wotwjeſłe. W měſcze je wſchón wobkhad pſcheſtał. Klamry ßu ſ wjetſcha ſamknjene. Stejiſchcza awſtriſkeho wójſka ßu jenoj někotre kilometry wot města ſdalene; ſ hrimotom kanonow ßo khěže tſchaßu. Najhórſche ßu nozy, w kotrychž ruſka bubnowaza tſělenja tak zychnuje, ſo ßo w měſcze ſpacź njehodźi. Rußojo pſched Brodami ßwoje najcźežſche kanony wužija, a pſchi kóždym wutſělu we wobydlenjach wobraſy a ſchpihele ſe ſcźěnow padaju, woknowe ſchkleńzy ßo rospukmu a khěže ßo tſchaßu, każ pſchi ſemjerżenju. Na drohach je praſkotanje maſchinſkich tſělbow jaßnje ßłyſchecź. Nad Brodami pſchiwjaſany ballon ſteji, czaſto ßo też lětarjo ruſkeho wójſka pokaſuja, pſchi czimż je hnydom ſpósnacź, hacź ßu woni Franzowſojo, Jendźelcźenjo abo Rußojo. Zuſy lětarjo w powětrje wſchelake wobwróty czinja, mjes tym ſo Rußojo bóle ſ njewěſta lětaju. Lětarjo ſapalne bomby mjetaju, kotrež pak woßebitejeje ſchkody njenaczinjeja. Wjele ſ nich je na ſahrodach a na polach rosbuchło. Měſchczańſke ſarjadniſtwo je ßo do Lwowa (Lemberga) pſcheßydliło. Czi, kotſiž ßu na poßled czekli, powjedaju, ſo město po ßlednje dny pod bubnjowanſkim tſělenjom Rußow ſtejeſche a ſo je jara czerpiło. Bitwiſka fronta je tak bliſka, ſo běchu ßamo jenotliwe wutſěle tſělbow ßłyſchecź. Na drohi ſchrapnelle a granaty padachu. Wjele khěžow je ßo ſapuſcziło. Poßledni czah ſ czeknjenzami hižo pod tſělenjom ruſkeje artillerije ſ města jědźeſche.

L.

Auſtriſzy italſki podmórſki czołm wſali.

Awſtriſki łódźſtwowy komando woſjewja: Italſki podmórſki czołm „Giacinto Pullino“ je w połnóznym adriatiſkim morju do naſchich rukow padnył a je ßo ſkoro zyle njewobſchkodżeny do Pole dowjeſł. Zyłe nuźſtwo, ſ 19 offizěrow a 18 muži wobſtejaze, je ßo ſajało. L.

Sſerbſzy wojazy na ruſkej froncze.

S Bukareſta ßo powě: Blisko beßarabſkich wßow Kartala a Belgrada ſtej ßo po powjeſczach tudomnych nowin dwě ſerbſkej diwiſiji ſaměſcziłej, kotrejż ſtej pſched krótkim ſ Odeßy pſchiſchłej. W Odeßy bě zar pſchi ßwojim poßlednim wopyczе ſerbſkich wojakow wobhładował a jim khorhoj darił. L.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

31. julija: Pſchi Stochodże (w Wolynſkej) naſche wójſko dale poſtupuje. S měſtnami naß njepſcheczel ſ artilleriſkim tſělenjom pſcheßłapi. Dźenßa je ßo ſ nadrobnej roſprawu wobkrucziło, ſo je

žo khrobły wyschk a regimentowy komandeur Kanzerow, ryčeŕ žwj. Jurjowskeho rjada, sranik.

Pola Brodow (w rańschej Galizijskej) njepschečzel ſ cźežkej artillerijn na město Brody a na pschekhody psches Boldurku tšělesche. Skoro po zyłej froncźe žo njemdre a krwawne wojowanje wjedže. Njepschečzel wschě žwoje mozy napina, so by žwoje linije dżeržał. Wón ſ tymle samyžkom se wschěch stron wojakow hromadu hraba, žamo jenotliwe batajllony.

1. augusta: Na liniji Ssjelze—Wjelizk—Kuchary w Stochodowym kole žu naschi wojazy njepschečzela wróčzo cźižli a psches tutu liniju k wječzorej postupowali. Na drósy mjes Kowelom a Luzkom žo wschě njepschečzelowe napschečzne nadběhi wotpokasachu.

Pschi jenym nadběhu na wješ Dubjenko (w rańschej Galizijskej 5 wjerstow k połodnju wot Monasterſyska) nasche khrobłe regimenty hacź do schije we wodże psches bahnischčzaty Koropjez pschenďżechu, dokelž bě njepschečzel wschě mosty skónzował. Na wječzornym brjosy wone wjazy dyžli 1000 Awstriskich sajachu a žo tam sažydlichu.

Kawkasus: Njepschečzel žo na stronu k Moßulej dale pscheseźěhuje. Ł.

Sakasanje němskeje rěcze w schulach ruskich baltiskich provinzow.

Ruska ministerſtwowa rada je wobsamkła, němsku roswučzowansku rěcź w theologiskej fakulcze Jurjowskeje universitu sakasacź. To žame postajenje žo tež sa wschě schule baltiskich provinzow wuda. D.

Ruski ministerſtwowy pschedžyda Stürmer wo wójnje.

Kaž Pětrogradska telegrafowarnja powje, je ministerſtwowy pschedžyda Stürmer pschi skkadnoscźi lětneho dnja spočzatka wójny w jenej rěcźi prajił: We wokomiku, w kotrymž swjaskarjo do tsečzeho wójnskeho lěta sastupja, je khěžorske knježerstwo runje kaž jeho wjesć hacź k skónčznemu dobyčzu. Tejle dwě lěcze wójny stej schtworoswjaskowe mozy ſ bratrowstwom jich wójskow, ſ jich khrobloscźu a pschelatej krwju hischcze krucźischo w rosžudženju swjatej, Europu wot pschaha němskeho nadknjejstwa wužwobodźicź. Ssym pschežwědčeny, so žo swjaskarjam ſ pomozu wschehomózneho Boha poradźi, njepschečzela sbicź a sa žwoju nadobnu wěz dobyčze wubědźicź. Ł.

Sajecze ruskich bankowych direktorow.

Ruske nowiny „Dźeń" pischu, so je Pětrogradska wyschnosć po pschepytanju domow direktora rusko-franzowskeje banki, Lanskeho, a direktora wikowanskeje banki, Rubinsteina se žonu a dwěmaj bratromaj, wobžedżerja Junkerez banki, dale Junkerez bratrow, rěčznika Wolfsohna, justizneho radźiczela pschi schpaniskim pósłanzstwje, sajała. Jich žu do Pskowa do tamnischeho twjerdźisnskeho jastwa wotwjedli. Jich winuja, so žu se statnymi papjerami spekulěrowali, so bychu rublowy kurš dele stłóčzili. Tež direktor Trojolniskeje banki, Utamann, je do tejele wězy saschmatany. Jeho hischcze njejžu hacź dotal sajeli. W Kijewje, w žrjeźischczu ruskeho zokrowego wikowanja, žu woni wschón dostanliwy pkor, wjele milijonow zentnarjow, pokupili, dleschi cźaš wróčzo žerželi a potom dwazyczi krócź dróžo pschedali. Ludowa roshocjenosć bě skónčznje tak wulka, so běsche knježerstwo nuzowane, wěz pschepytacź dacź.

Psched Junkerez banku ropot nasta. Lud žo do banki cźischcźesche a na dań date pjenjesy wróčzo žadasche. Skónčznje dyrbjesche žo banka samknycź a žo ſ wojakami strażowacź. D.

Dalschi ruszy wojazy sa Franzowsku.

Schwajzarske nowiny powjedża, so žu žo sańdżeny pjatk do Bresta (w połnóznej Franzowskej) ſ nowa ruszy wojazy pschiwjesli a žo na brjoh wužadźili. Prjedy hacź žo pschiwjeseni ruszy wojazy psched frontu póscźelu, woni najprjódzy do Verdunskeho lěhwa pschińdu. D.

Wulka horzota na wječzornej froncze.

Jendźelske nowiny „Daily Telegraph" a „Daily Chronicle" ſ wječzorneje fronty powjedża: Wot dweju dnjow žahke žłónzo žmudźi. Wojazy žu skoro zyle bruni wožmahli. To je jara njepschijomne wójnske wjedro, runje tak sa artillerijn kaž sa pěschkow. Sstónzowy dym nad krajinu lěha, kotryž skoro runje tak njeje pschewidźecź, kaž novemberska mhła. Powětr tschepoze, ſ cźimž je wobkedźbowanje artillerije jara počzežene. Cźerpjenja franjenych žo ſ horzotu pohórscheja. Ł.

Sapočzatk wojowanja k połnozy wot Salonikia.

Italske nowiny se Salonikia powjedża: W žerbskim wójsku žo žylne hibanje pokasuje. Wot tsjoch dnjow žo systematiske hibanja cźinja. Se žnadnym schkodowanjom žu Sserbjo někotre hórki wobžadźili, njepschečzel pak ma wnbjernu a žylnu artilleriju a pod wodźenjom němskich offiźěrow a wojakow ſ nimoměry wulkej wěstoscźu tšěla. Bołharske wobaranske kanony franzowskim lětarjam dźěło jara počzežuja. Bołharske stejischcźa žu jara derje wutwarjene wot teho cźaža, so žu Bołharjo stronu hacź do Damira Hissara wobžadźili. Nadběh na tejle liniji je teho dla jara počzeženy.

W rosprawje franzowskeho generalneho staba wot 2. augusta žo praji: Sserbske pschedstraže 24. julija bołharske wotdźělenja wróčzo bijachu, hacź hórku pola Kowila (w dole horneje Moglenizy) wobžadźichu a žo 25. julija wžy Seorska smozowachu, hdźež žo njedźiwajzy njepschečzelowego tšělenja sahrjebachu. 26. julija žu woni k połnozy wot Požara Stujzy postupali po jenym wojowanju, w kotrymž dyrbjachu Bołharjo wróčzo hicź, pschi cźimž 10 morwych ležo wostajichu. Na žerbskej stronje dwaj wojakaj padnyschtaj a tsjo žo sranichu. Ł.

Ruszy wojazy w Salonikiu.

Po powjesczi telegrafowarnje „Agenzia Stefani" je žo prěnje wotdźělenje ruskeho wójska na kraj wužadźiło. General Sarail je ruskich wojakow wobhladował. Ł.

Rumunska jenož mobilisuje.

Rumunske schtworoswjaskej pschečzelnje smyžlene nowiny „Galatz" pischu: Pschesjednosć Rumunskeje se schtworoswjaskom je žo wobsamkła. Ministerſtwowy pschedžyda Bratianu je prajił, so budże žo wot 1. hacź 15. augusta rumunske wójsko mobilisowacź. Pschihoty k temu žu žo dawno stake. Rumunska pak žo pschi žwětowej wójnje aktiwnje njewobdźěli, wona jenož mobilisuje, so by žwoje mjesy sakitała. Bórsy ruske wójsko psches Rumunsku do Bołharskeje počzehnje. S dobom schtworoswjaskowe wójsko w Salonikiu wojowacź sapočznje. Rumunska wosjewjenje wuda, w kotrymž praji, so žo nochze do nikoho dacź, so pak žo wona, dokelž Rušojo postajenja Bukareſtskeho wucźinjenja ſ brónjemi w ruzy pschewjeduja, njemóže ruskim wotpohladam napschecź stajicź; pschetož wona žama njemóže tole wucźinjenje dla žwojich žłabych wojerskich mozow pschečziwo wulkomozam pschewjesczi. Wona budże žo dale wobrónjeneho wočzakowazeho stejischcźa dżeržecź.

Mjesa k Bołharskej je žo, kaž žo Winskim nowinam ſ Bukaresta telegrafuje, hižo na někotry cźaš sawrjeła. Namjesna wješ Ssiskow, pschekhódne městno ſ Bołharskeje do Romunskeje, je žo póndželu sawrjeła. D.

Wojowanje w němskej rańschoafriskej koloniji.

General Smuts, roskasowaŕ jendźelskeho wójska, powě, so general van Deventer se žwojim wójskom po tsjoch pučzach pschecźiwo kolonijinej žrjedźnej želesnizy cźehnje. Hdźež je njepschečzela nadeschoł, je jeho wón sbił. Jene zyke němske lěhwo je do jeho ruki padło. Na rańschim pučzu žu muniziju a 4000 skočzatow sebrali. Na poßlednim pučzu njepschečzel žo móznje wobarajo zofasche. Dodona je žo 29. julija wobžadźiła. Druhej wotdźěleni běschtej 31. julija na tšělnu dalokosć k želesnizy docźahnyłej. General Hoskins je pschistaw Pangani wobžadźił. Mjenesche wotdźělenje, kotrež mjes Nguru a Hills a mórskim brjohom postupuje, njepschečzela k połodnju cźischcźi. Ł.

Jendźelske pschepschimanje pschečziwo Norwegskej.

Nowiny „Aftenposten" powjedża, so je Jendźelska wschón pschiwos žita a muki, tuka a kolonialnych tworow do Norwegskeje sawrjela, dokelž žo wona boji, so žo wone do Němskeje dale woża. Dwě norwegskej parnej łódži, kotrejž stej ſ wulkej hromadu muki pschijěłej, Jendźelska sadźeržuje. W tu khwilu žo mjes Norwegskej a jendźelskim knježerstwom jedna. Wo někotrych dypkach njeje žo hischcze pschesjenosć dozpika. Jendźelska chze žamo Norwegskej wuwos jerjow prjódkpisacź. Norwegski minister ſwonkownych naležnoscźow je ſ pschedžydu towarstwa mukowych wulkowikowarjow, kotryž budże najskerje do Jendźelskeje pučzowacź, rosrěčzenje měř. D.

Saßudźenje cźeſkich ſapóßłanzow.

Pſched ßudom Winſkeje krajnowoborneje diviſije je ßo 30. julija po dwěnjedźelſkim jednanju prozeß pſchecźiwo cźeſkim khěžorſtwoßejmſkim ſapóßłanzam Chozej, Burivalej, Vojnje a Netolizkemu dla ßobuwiny pſchi wjeleſradźe w ſjawnym jednanju k kónzej dowjedk. Po ßamorucźnych ſapißach dla wjeleſrady pſcheſcźěhaneho profeßora Maſaryka, kotryž je do wukraja cźekнył, ßu ßo wobſkorźeni ſapóßłanzy pſchi jenym wuradźenju pola njeho wobdźělili.

Wobſkorźeni ßo jako winowacźi ſpóſnachu a ßo k cźežkej khoſtańni ſaßudźichu, a to Chroz k ſchěſcź lětam, Burival k pjecź lětam, Vojna a Netolizky k jenemu lětu. Jich ſakitowań je ßo pſchecźiwo wußudej powokał. D.

Cźeſtne wopomnjenje

ſa padnjenych ßerbſkich rjekow we ßwětnej wójnje 1914—1916.

Ludo ßerbſki, dźenßa ſpomńmy
Na wſchěch tych, kiž w rowach ſpja,
Kiž ßu wot naß ſchli do wójny,
K nam ßo wot tam njewrócźa,
Hdyž ßo woni běchu,
Wótzny kraj nam ſchkitachu,
Žiwjenje tam woprowachu,
Njepſchecźela wotehnachu.

Někotry nan ßwojich dźěcźi,
Luby ßwěrny mandźelſki,
Kiž jim drohi bě na ßwěcźi,
Padnył je tam we bitwi.
Ssyrotki, ach njepłacźeje.
Wudowy ßo njerudźcźe,
Ssyrotam Bóh dawa hnadu.
Wudowy wón ſwjeßli ſ radu.

Ssynojo a bratſja ßwěrni,
Starſchich něhdy ſepjera,
Žiwjenje ßu woſtajili
Sswoje tam, hdyž ſakhadźa
Krwawna wójna žakoßna,
Wót Boha k nam póßłana,
Njerudźcźe ßo, ſtarſchi lubi,
Bóh wam ßwoju pomoz lubi.

Stupmy w duchu dźenß k jich rowam,
Hdźežkuliž ßo namkaju,
Wócźko poſběhńmy k tym kſchižam
K ranju a też k wjecźoru,
Dźenß njech naſcha wutroba
Wěrnoſcź ßłowa ſapſchija,
Božo, hdźe ja wumrjecź budu,
Pſchi kajkim ja ſpacź b'du ludu?

Wſchitzy naſchi lubowani,
Wo kotrychž nětk płakamy,
Ssynojo a bratſja lubi,
Nanojo a mandźelſzy,
Po wſchej wójnſkej harje ßu
Dóſchli k tamnom' žiwjenju,
Hdźež njej' płacź a žałoſcźenje,
Hdźež Bóh wſchitke ßyłzy ſtrěje.

Tam jich pyſchi wěcźna króna,
Noſcha palmy dobycźa
Pola Božoh' ßwjatoh' tróna
A pſchi ſtole jehnjecźa,
Hoſijana wyſkaja,
Wójna wſcha tam ßwój kónz ma,
W běłej draſcźe woni khodźa
A ßo ſ jandźelemi wodźa.

Spicźe derje, ßłódke ſpanje
W zuſym kraju dalokim,
Hacź nam ſkhadźa jutrow ranje,
A we kraju njebjeſkim,
Bóh waß ſ nami ſjednocźi,
Cźežko je nam we wutrobi,
So njej mózno k rowam ſtupicź,
K Waſchim a tam ruzy ſtyknycź.

Bóh chzył ſetrěcź wſchitke ßyłzy
Wam, kiž wo nich płakacźe.
Njerudźcźe ßo, Bóh je žiwy,
Wopuſchcźicź waß njeſechze.
Hdyž ßo dobědźili ſcźe,
Wón waß domoj powjedźe.
Tam waß witacź budźa lubi,
Kiž wam krwawna wójna rubi.

J. Krnja.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Dźěcźo ſ wody wucźahnył.) Póndźelu popołdnju bě do Sprewje jena ßydomlětna holza padła. Se ſtrachom ſa ßwoje ßamßne žiwjenje tudomny pjekarſki miſchtr Strehla do hłubokeje wody ſa dźěſcźom ſkoczi a jo ſbožownje wukhowa. Holzynu nan je we wójnje.

— **(Deſchcźowe dny w auguſcźe.)** Studijowy radźicźel profeßor Lamprecht w Budyſchinje je woblicził, ſo maja ßo 8., 9., 10., 11., 20., 21., 22., 30. a 31. auguſta deſchcźe wocźakacź.

— **(Nowy póſtſki tariſ.)** Hiſchcźe ras njech ßo na to dopomni, ſo wot nětka porto ſa liſty, hacź do 20 gramow cźežke, 15 pjenježkow, pſches 20 hacź 250 gramow cźežke 25 pj. płacźi. Liſty w měſtnym wobßahu hacź 250 gr. cźežke, teho runja póſtſke khartki płacźa 7½ pj., pakety hacź do 10 puntow w 1. zonje 30 pj., pſches 1. zonu 60 pj., telegramy hacź do 5 ßłowow 60 pj., pſches 5—10 ßłowow kóždе ßłowo 2 pj., pſches 10 ßłowow kóždе ßłowo 7 pj.

— **(Wo kładjenju górkow.)** Cźaß je ßo pſchibliżił, w kotrymž ßo górki kładu. Hdyž dyrbja ßo górki dźerżecź, je pſchede wſchěm cźiſtoſcź trěbna. Se wſchěch ſmorſkow górkow dyrbi ßo maſanoſcź ſe ſchcźětku wucźeßacź, hewak ßo górki lohko ſkaża. Potom ßo ſe ſchtrykowanſkej jehłu ſchtyri abo pjecź krócź do górki kałnje, ſo mohła ßel ſacźahnycź. Na 10 litrow wody ßo punt ßele bjerje. S łopjenami ſchpanſkich kißałych wiſchnjow ßo górki woßebje derje dźerża.

— **(Pſchewjele ſaźnych běrnow.)** Mjes tym ſo bě pſched krótkim hiſchcźe cźežko běrny doſtacź, ßu nětkole na dobo wiki ſ nimi pſchepjelnjene. Dokelž ßo ſaźne běrny hubjenje dźerża a ßo lohko ſkaża, ßebi je nichtó na ſkład njekupuje. To ßo hižo też teho dla njeſtawa, dokelž budźe běrnaza płacźiſna cźim dale, cźim tuńſcha. Ratarjo ßu ßo tuteje pſchicźiny dla do ſpěcha měli, ſaźne běrny ſeſběracź; woni chzychu najwyſchſchu płacźiſnu wuwuźicź, kotraž wot 15. julija hacź do 1. auguſta 10 hr. ſa zentnar wucźinjeſche. Wot 1. auguſta ßo wona na 9 hr. a wot 10. auguſta na 8 hr. ſa zentnar poniži. S tym je na dobo wurjadny pſcheſbytk ſaźnych běrnow naſtał, kotryž měſta njemóża pſchetrjebacź. Wone ßo wobaraju, jim pſchipokaſane běrny pſchijecź. Tak je ßo na żeleſniſkim ſaſtaniſchcźu Warenje w Mecklenburgſkej 150 zentnarjow běrnow po 5 hriwnach pſchedawacź dyrbjało, kotreż běchu ßo po 10 hriwnach kupiłe. S pſchedawarjom bě jedyn běrnowy wulkowikowań, kotryž bě jako komiſſionar khěžorſtwoweje běrnoweje ſaradźeŕnje wulke hromady běrnow nakupił, ſa kotreż ßo wotebjerarjo njenamakachu. Ratarjo ßu ßwoje 10 hr. ſa zentnar doſtali, wulkowikowań njemóże ßo ſa naſtatu ſchkodu ſamołwity ſcźinicź, dokelž je wón jenoż po poruczenju khěžorſtwoweje běrnoweje ſaradźeŕnje kupował. Duž dyrbi ſchkodu khěžorſtwo njeſcź. Wjele nakupjenych ſaźnych běrnow je ßo pjecźa ſkaſyło.

— **(Nowe žito.)** Khěžorſtwowa žitowa ſaradźeŕnja je počźała, žito nowych žnjow pſchijimowacź. Wona ma ſa ważne, ſo ßo jej kóżda dźělba wotběrneho žita tak rucźe hacź móżno woſjewi. Najwyſchſche płacźiſny ßu dotalne. Pódła teho ßo 20 hriwnow młócźeńſkeho myta ſa tunu (20 zentnarjow) ſapłacźi.

— **(Draſtukupowanſke wopißmo.)** Wot 1. auguſta ßmě ßo draſta jenoż na draſtukupowanſke wopißmo pſchedawacź. Bjes tajkeho wopißma ßmědźa ßo dale kupowacź: Tkaniny ſe židy a ſ wumělſkeje židy, też połžidźane banty, zanki, tapißerijowe twory, ſchantka, ßlě, kravatty, ſchtałty, cźrijowe ſchnórki, paſki, mużaze tkaniny, ſ kotrychž meter (110 zentimetrow ſchěroke) wjazy dyžli 14 hriwnow płacźi, wołmjane żonjaze draſtne a mantlowe tkaniny (130 zentimetrow ſchěroke) pſches 10 hriwnow meter, bawołmjane draſtne abo ſchórzuchowe tkaniny (90 zentimetrow ſchěroke) pſches 3 hriwny. Schtóž ßebi wobleczeńje po měrje ſeſchicź da, budźe teho runja ſ rědka kupowanſke wopißmo trjebacź, dokelž ßu ßo płacźiſny powyſchiłe. Bjes kupowanſkeho wopißma je doſtacź wobleczeńje ſe ßuknju pſches 75 hr., wobleczeńje ſ jaku pſches 60 hr., kholowy pſches 18 hr., ſymſki ſwjerſchnik pſches 80 hr., lěcźny ſwjerſchnik pſches 65 hr., żonjazy mantl pches 60 hr., żonjaze wobleczeńje ſ jaku pſches 80 hr., płóczliwe wobleczeńje pſches 40 hr., wołmjana bluſa pſches 15 hr., płóczliwa bluſa pſches 12 hr., wupyſchene wołmjane wobleczeńja pſches 100 hr., wobleczeńjowa ßuknja pſches 25 hr.

— **(Khěžorſtwowa měchowa ſaradźeŕnja.)** Swjaſkowa raba je wukas wo měchach wudała, kotryž kupowanje a pſchedawanje měchow pod nadkedźbu ſtaja a ſa to rukowanje dawa, ſo budźe, byrnjež wójna dale traka, pſchezo doſcź měchow k roſeßkanju tajkich tworow doſtacź, kotreż ßo njehodźa hinak wotwjeſcź. Wſchě wjetſche měchi budźa ßo pola „měchoweje ſaradźeŕnje“ ſamołwicź dyrbjecź. 10. dźeń kóždeho měßaza budźa měchowe wikowarjo ßwój wobſtatk, 10. dźeń kóždeho ſchtwórcźłětneho měßaza budźa pſchetrjebarjo ßwoju potrjebu (tak daloko hacź ßo njeje w ßwobodnym wobkhodźe ſpokojicź mohła) měchowej ſaradźeŕni w Barlinje W 35, Steglitzſka dróha 77/78, woſjewicź dyrbjecź. Nowy wukas je 1. auguſta 1916 do mozy ſtupił.

— **(Pſchetrjebanje běrnow w ratarſkim hoſpodarſtwje.)** Wot 1. auguſta ßmědźa plahowarjo běrnow ßwoje běrny ſa ßebje a ßwojich pſchißłuſchnych bjes ſamjeſowanja k jědźi wužicź. Ssamo wot ßebje ßo roſumi, ſo budźa ratarjo po 1. auguſcźe běrny po žadanjach komunalnych ſwjaſkow podawacź dyrbjecź.

— Po wukaſu wójnſkeho ſeźiwjeŕſtwa ßmě ßo też ſkót ſaßo ſ běrnami pizowacź.

— **(Wojeŕſke konje ſa žně.)** Ratarjo ßo ſ próſtwami na wojeŕſtwo wobroczeja, ſo bychu ßo jim konje k žnjowym a rólnym dźěłam pſchewoſtajiłe. So bychu ßo wſchě tele próſtwy dopjelniłe na to njeje žaneje myßle. So by ßo mała liczba koni, kotre, móże wojeŕſtwo nakhwilnje ſa ratarſke dźěło wotedacź, po móżnoſcź derje wuwuźiwała, njebudźa ßo konje wjazy jenotliwym woßobam

ale gmejnam wupožčecź. Te śmĕja potom postajicź, pola kotreho gmejnineho žobustawa maja wojeŕske konje dźĕlacź.

— Cžežke horjo je žwójbu k. justizneho radźicźela Wessera w Budyschinje podeschło. Wesserez jeniczki žyn, kotryž je ś jenolĕtnym podoffizĕrom w 3. husarskim regimencže cžišćko 20, je žo we wójnje pschi kumpanju ś Božej ruczku sajak a hnydom wumrjeł.

— **(Horuja Kuźiza bjes skótnych khorosczow.)** Po rosprawje krajneho strowotneho hamta je Budyski knježeŕstwowy wokrjeż 31. julija zyle bjes skótnych khorosczow byk.

S Raschowa. Mjes tym so tele dny žiwnosczeŕ Gruhl se žwojimi ludźimi na polu dźĕłasche, je žo jedyn paduch do Gruhlez domskeho dobył a psches 200 hriwnow kradnył.

S Daliz. Pschi jara žylnym njewjedrje je pjatk 4. auguśta wjeczor na tudomnym Młynkez kuble błysk do kurjenaza dyrił a sapalił. Wot tam žo płomjenja na pschitwarjene hródže wupscheśtrjechu, kotreż žo se žynowym składom do cžišća wotpalichu. Na pomoz běschtej Delnjohórczanska gmejnska a knježa žykawa pschikhwatałej. Prózowanjam jeju muźśtwow ma žo dźakowacź, so žu žo žnžodne twarjenja, kotreż běchu w strasche, wohnjej wobróte. Hižo psched schtyrjomi lĕtami je žo ras Młynkez kubło ś wohnjowym njesbožom potrjechiło. Tehdy žo brózeń wotpali. — Wokoło Wulkeje Dubrawy ś mĕstnami pschi njewjedrje khĕtro wulke krupy padachu.

S Krónzy. Landsturmaŕ Ernst Jórdan ś nascheje wžy, pola 11. kompagnije krajnowoborneho pĕscheho regimenta cžišćko 101 stejazy, je žo se żelesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił. Wón w tu khwilu na dowoleńzy doma pschebywa a wusnamjenjenje ś pokhwalbnym pišmom domoj póžłane dosta.

S Wjeleczina. Poźlednizu wotpacźiwschi je žo sańdźenu póńdźelu popołdnju tu njesnaty paduch do domskeho Bjenakez žiwnosczje dobył a wó jśtwje se samknjeneho khamorczka 1500 hriwnow papjerjanych. skotych a žlĕbornych pjenjes kradnył. Wobydlerjo mjes tym na poln žito žnczechu.

S Bójžwez. Wóndano je w domskim tudomneho žiwnosczerja Gruhla jedyn paduch pobył a zigary a wschelaku jĕdź wotnjeźł. Kaž je žo nĕtko wužlĕdźiło, je paduchstwo jedyn hólz se Sohlanda skucźił. Wón bĕ ś woknom do jśty salĕśł. Nĕkotre dny posdźischo jedyn kokojĕsdny na podhladne waschnje wokoło Gruhlez dwora khodźesche. Hdyž žo jeho praschecź pschińdźechu, schto wón chze, mĕjesche žo wón ś prócha.

S Rakez. Runje prĕni dźeń tsecźeho wójnskeho lĕta dosta tudomny swónk Polan srudnu powjescź, so je jeho jeniczki žyn Jan Polan w horzych mejśkich bitwach 1915 w Galiziskej sa wótzny kraj žwoje žiwjenje woprował. Też dosta njebocźiczkeho móscheń ś 8 hriwnami papjerjanych pjenjes, w kotrejž bĕ wotrĕśk póstśkeje poźyłki na nanowu adreżu śkowany. Tak nĕtko powjescź po 14-mĕżacžnym cžakanju na nana dóńdźe. — Dale je žwoje žiwjenje sa wótzny kraj wostajił na wjeczornym bitwischcźu Pawoł Kral, žyn tśĕchikrjerja Gusty Pfeiffera tudy. —

Sa cžaž dwĕlĕtneje wójny je ś nascheje wožady 44 wožobow sa wótzny kraj padło, a to 21 ś Rakez, 2 ś Noweje Wžy, 2 ś Jeńschez, 3 ś Hermanez, 2 ś Wyžokeje, 7 se Schcźeńzy, 2 se Stróže, 1 ś Komorowa a 4 ś Jitka. Wone žu ś dźĕła ś nascheje wožady do wójny cžahnyli, pak žu druhdźe pschebywale a maja žwojich lubych tudy w naschej wožadze, kiž wo nich žaruja. Bóh chžył jich w jich wulkej srudobje tr.schtowacź, naschu lubu wožadu psched dalschimi cžežkimi woporami swarnowacź, padnjenym ryczerjam pak cžichi wotpocžink w njepscheczelskim kraju dacź.

S Hermanez. Sa khrobloscź psched njepscheczelom je podoffizĕr Jan Hansk ś nascheje wžy na wjeczornym wojownischcźu żelesny kschiž 2. rjadownje dostał.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je žlĕdowaze wosjewjenje pschi spocźatku tsecźeho wójnskeho lĕta sakskemu ministerstwu podał:

Pschi druhim wrócźenju dnja, na kotrymž je žo nĕtcźischa žwĕtowa wójna sapocźała, ś nowa na wschitkich žynow mojeho kraja spominam, kotsiž žu žwoju žwĕrnosczź k kralej a wótcźinje se žwojej krwju wobkrucźili. Spominam też na wschitkich tych, kotsiž žu ś wójnu žwojich mandźelskich, žynow a druhich pschiwusnych shubili. S nimi a se žwojim zyłym ludom žo ś jena cžuju w myślach dźakowneje hordosczje ś pohladom na njepschirunliwe rjekowske skutki mojeho wójska, runje tak ś jena pak też w njekabłazej woli, też dale woporv pschinjesćź, kotreż žebi bjesstraschnosczź naschich mjesow a derjemĕcźe nĕmskeje wótcźiny žadaju. Wupruhowanej žwĕrnosczi wschĕch mĕstnow sjawnje žłużby a woporniwosczi we wschĕch worschtach wobydlerstwa w mĕstach a na wžach je žo też w druhim wójnskim lĕcźe poradźiło, ludowe sežiwjenje swĕscźicź, wójnine cžeže po mózności wurunacź a wschĕ stawy stata a hospodarskeho žiwjenja se skutkom spĕchowacź. S tutym duchom dozpite wuspĕchi naž ś dowĕrjenjom napjelnjeja, so žo nam poradźi, po khowanju žnjow wschĕ wobcźežnosczje pschewinycź, wone nam ś tym też wuhlad na cžežny mĕr wotewrja. Ministerstwu poruczam, so by mojemu žwĕrnemu ludej moje pokne pschipósnacže a mój najczoplischi kralowski dźak prajiło.

Bjedrich August.

S Draždźan. Kral je 31. julija žlĕdowazy telegram wot khĕžora dostał:

„Wjeżelu žo, so mózu Tebi sdźĕlicź, so žu žo wojazy 12. (sakskeho) reserwneho korpsa pschi wczerawschich cžežkich wojowanjach zyle wožebje wusnamjenili."

Na to je kral komandeurej tuteho korpsa žlĕdowazy telegram póžłał:

"Jeho majestosczź khĕžor je ś telegramom na zyle wožebite waschnje žwoju spokojnosczź ś tym wuprajił, schtož je Wasch korps dokonjał. Mi je wutrobne požadanje, Waschemu rjekowskemu korpsej žwój najczoplischi dźak a moje najpołnische pschipósnacže ś hordej wjeżełosczu napjelnjeny wuprajicź."

S Draždźan. Khĕžor je dźiwajo na rjekowske skutki sakskeho wójska w nĕtczischej wójnje sakskeho krónprynza Jurja, kotryž w sakskim wójsku žobu wojuje, sa schefa pruskeho gardźineho tšĕlzskeho bataillona pomjenował.

Dźeń prjedy bě sakski kral němskemu kronprynzej mĕjeczelstwo Grimmaskeho husarskeho regimenta cžišćko 19 spožcził.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Hižo wospjet khostany dźĕlaczeŕ Kirschka se Sprejz bě, hac žrunje k temu žaneho prawa njemĕjesche, bant żelesneho kschiża w Rósborku nožył a tam jene jĕsdne koło kradnył. Wón na paduchstwo 6 mĕżazow a na bjesprawne noschenje banta żelesneho kschiża dwě njedźeli jastwa dosta.

+ Pschi składnosczi wulkeje kołbaży bě žo bur Jan D. se Sslepeho ś napschecźa jeneje žony, kotrejež muž je we wójnje, nacźischcźnje sadźerżał. Žona pak žebi jeho nadźĕranje lubicź njeda a jeho wobskorži. Ssudniży wĕz ś mika wobhladowachu a wobskorženemu 20 hriwnow pjenježneho khostanja napołożichu.

S Mucžowa. Też wot nascheje wžy žebi žwĕtowa wójna žwoje woporv žada. 22. julija je na bitwischcźu podoffizĕr August Gano padnył. Wón je jeniczki žyn tudomneho khĕžkarja Augusta Gana. Hižo loni bu wón sranjeny, tola žo sažo wuhoji, so móżesche ś nowa pschecźiwo njepschecźelej wojowacź. Psched tsjomi njedźelemi bě wón doma na dowoleńzy. S nadźiju, so žo kónz wójny domoj wrócźi, bě wón ś nowa na ruske wojownischcźo woteschoł. Tola jenu njebě wotžudźene, domisnu sažo wohladacź. 22. julija jeho žmjertna kulka na bitwischcźu mori. — Jedyn druhi wobydleŕ nascheje wžy, Pawoł Domaschk, kotryž teho runja na ruskim wojownischcźu wojowasche, je žo shubił.

S Wojerez. So by žo wobydlerstwo Wojerowskeho wokrjeża se žadom sastaracź mohło, je wokrjeżny wubjerk wobsamknył, žad na nĕkotrych wokrjeżnych schožejach žam seschcźipacź dacź a potom rospschedacź. Ssad na druhich wokrjeżowych schožejach ma žo w małych a najmjeńschich lożach khudschemu wobydlerstwu pschenajecź.

S Krebje. Leutnant reserwy wucźeŕ Khorla Rjencź ś Mikowa je žo wot nĕkotrych njedźel shubił.

Přilopk.

*Cžežke ujesboże pschi kumpanju je žo w Neukirchu w Starej Marzy stało. Wnucźka kublerja Bismarka, Dorothea Rinowez se Stendala, jejna pschecźelniza Luisa Sabowskez a teje dwanacźĕtny bratr Jurij k Lobju dźĕchu, so bychu žo kumpali. Knježna Rinowez na hłuboke mĕstno pschińdźe a žo tepi. Towarschka a jejny bratr, kotrajž chzyschtaj ju wukhowacź, žo teho runja tepischtaj.

* **(Ssydom wucźerjow jeneje schule padło.)** Do Lengefelda je powjescź doschła, so je se žydom wucźerjow, kotsiž žu ś tudomneje schule do wójny schli, nĕtko poźledni w bitwje padnył.

Bóh je pomhał.

Do woknow hajńkownje, kiž bě do lĕžneje huscźiny skhowana, lĕhasche žo schumot nalĕtneho wĕtsika. Deschcź praskasche do małych woknjeschkow tak žylnje a wótrje, kaž by rjekł. so nochze wustacź, a tola bě žo hischcźe psched khwilku do woknow nalĕtnje žłónzo žmjako a žo wĕscźe sa khwilu sažo sažmĕje.

„Haprleja!" hajnik wobożnje sabórcźa, kładźo na bok sapiski,

w kotrychž dla sastupjeneje cźmy ani běłe wot cźorneho rosesnawacź njemóžesche.

„Woprawdźe, to je haprlejske wjedro, hacźrunje mamy hischcźe dźeń ßwjateho Jana psched durjemi“, hajńkowa měnjesche.

„Nadźijam ßo, so ßy ty na pucźowanje do Drježdźan sabyła“, muž měrniwje rjekny, „póńdźe-li ßo takle deschcź dale, to ani na dwórnischczo njedozpějesch. Wczera ßym schok nimo „lischczich jamow“, to ßym lědma s błóta nosy dowucźahowak, a kajke žumpadło tam hakle nětkole budźe!“

Tu hońtwinskej pßaj psched hajńkownju saschcźowkaschtaj. Hajńkowa do wokna skoczi, też hajńk won pohlada, hnydom na pßaj saßwarjo:

„Wohidnej skoczeczi, ...i w tymle deschcźiku njepopschejetej ßej měra!“

„Ssnadź něchtó dźe“, ßłużobna holza, w dóńcźzy ßudobje wopłokujo, rjekny.

„Lědma błaseń by w tajkimle wjedrje k nam pschiłesł“, bórczesche hajnik, „jenoż wutyknu hłowu s woknom won a wuhladasch, hacź ßo cźi sechze s khěže won stupicź.“

Ale pßaj njepschestaschtaj schcźowkacź a bórsy bě też hajńkej jaßne, so wonaj na pschikhadźazeho cźłowjeka schcźowkataj.

Hajńkowa ßo pódarmo prózowasche, psches ßo lijazy deschcź spósnacź, schtó w tajkimle wjedrje pschikhadźa.

Skónczńje bě hajńkej scźerpnosćź wuschka. Cźißay ßebi płaschcź psches ramjeni, staji ßebi mězu a wuskoczi psches khěžny próh na dwór k wrotam a hdyž bě je wotamknył, sahrima hnydom se ßwojim móznym hłoßom:

„Khata, schtó je tebje tola k nam dowjedł w tajkimle deschcźu a błócźe?“

Kipry, s kaschelom pschetorhnjeny hłóß jemu wotmolwjesche:

„Rano dźě ßłónzo ßwěcźesche, wujo, a duž ßebi pomyßlich, hacź mi wy njebyschcźe móhli někajke dźěło dacź, ja wschak ßym ßo zyku symu s proscherśtwom bědźika, wujo; ludźo ßami niczo k jědźi nimaju, hdźe dha potom schto proscherjam sbywa!“

„Nimaja, nimaja“, synczesche hajnik, wotewrjejo jśtwine durje. „Praj, Khata, so dobru wutrobu w cźěle nimaju, dha wěrnosćź prajisch. Hdyž wjeczor psches wjeß du, stej korczmje pschezo poknej, na palenz, piwo a zigary ludźo maju, ale sa proscherja kuska khlěba, to nimaju.“

Hajńk ßo mjersajo mězu a płaschcź wotcźißny a s kopnjenjom sapraßny stwine durje, so ßo dom satschaße.

Khata, staruschka žona, njesastróži ßo, ale wosta s měrom pschi durjach stejo, snajesche hajńkowe nahke waschnje, wjedźesche wschak, so pod hrubym swjerchom dobra eźujaza wutroba bije.

„Jenoż pój bliże, Khata!“ namolwjesche hajńkowa staruschku, „ßydń ßo tule na ławku sa khachlemi, so ßo swohrjejesch a trochu wusthnjesch. A powjedaj, schto ßy zyku symu cźinika, mi ßo sda zyła wěcźnosćź, so ßym cźe wjazy njewidźała.“

„Ach, luba cźeta, też mi syma njeskónczńje dołho trajesche, khlěba mějach jenoż mało k sežiwjenju, najěsćź ßo jeho wěso njemóžach, kusk czopkeje jědźe njemějach skoro ženje. Bě hischcźe derje, so mi cźeta Baraschowa dowoli, so ßmědźach w hródźi lěhacź, w kólni budźech ßnadź smjerśka.“

Hajńk něschto sabórcża.

„To budźesche tola druhdy k nam dóńcź mohła, Khata“, hajńkowa měnjesche, „s najmjeńscha něschto khoseja na shrěcźe by pola naß było.“

Pschi tym stajesche na ławku pódla staruschki hornczk khoseja a pomasku domjazeho khlěba.

Žadosćiwje ßo staruschka do jědźenja da.

Mjes tym mkody Lika, hajniski pomoznik, dó jśtwy stupi. Wuhladawschi staruschku, saßmja ßo a rjekny:

„Khatu je ßłónzo pschihnało; ßnadź ßebi stara cźeta myßli, so ju hajńk saßo do dźěła wosmje, so by nam saßo něschto skasyła, kaž loni.“

Hajńkowa sakitowasche staru žónsku:

„Wy wschak, Lika, njewěscźe, hacź tajkejele staroby doczakacźe, hacź wam to Bóh popscheje. Khata je na rjanym wulkim starschiśkim statoku bjes staroscźow wo wschědny khlěb wotrostka, a tola dyrbi na stary dźeń po proschenju khodźicź. Nichtó njewě, schto na njeho cźaka. Hdyž wschak by kóždy wopominał, so móže na stary dźeń hischcźe na proscherśki kij dóńcź, dha by hischcźe skerscho khudemu pomhał a na ßwěcźe telko hubjeństwa było njeby.“

Hajniski pomoznik na to niczo njewotmolwi, spósnawasche wěscźe, so ma hajńkowa prawje.

Sa to ßo wot khachli ßłużobna holza wotwoła, kiž bě ßama w khudobje a w nusy wotrostka a duž s kbuduschkej ßobu cźujesche. „Wschako móże nam Khata tu trochu pomhacź pschi skocźe a pjerinje.“

Džakownje staruschka na holzu pohlada.

Ale hajńk sabórcża:

„Khata, s tobu wschak do dźěła niczo wjazy njeje, hdyž masch hižo ßydomdźeßacź lět na khribjecźe.“

„Haj, haj, wujo“, staruschka srudnje s hłowu kiwasche, „ale schto ßebi chzu, jěsćź dyrbju, a tak ßo trasch sa mój stary khribjet tola hischcźe něschto sa dźěło namaka.“

Dokelž bě ßo sa tón cźaß pschestako deschcźowacź, shubi ßo hajńkowa se ßłużobnej holzu se jśtwy. Też hajniski pomoznik woteńdźe do lěża. Wó jśtwje jenoż samyßleny hajnik a staruschka, kotraž bě pschi khachlach ßedźo sdrěmnyła, wostaschtej. Sa khětru khwilu ßo też hajnik sběhny, poißny ßebi tśělbu na ramjo, sahwisda na pßa a nastaji ßo na pucź do lěża.

Hižo ßo cźmische, hdyž hajńkowa se ßłużobnej dźowku do jśtwy stupi. Khata hischcźe drěmajo sa khachlemi ßedźesche. Też hajniski pomoznik ßo s lěża wróczi.

„Scźe ßnadź něhdźe mojeho muża widźał?“ hajńkowa ßo jeho woprascha.

„Ow, widźał jeho ßym“, pomoznik wotmolwi. „Hdyž nimo schmrěcźkow dźěch, widźach, so je ßo hajnnik do wßy samerił.“

„To móżno njeje“, hajńkowa dwělujzy rjekny. „Schto dha by we wßy chzył?“

Tón krócź pak hajńkowa měra njemějesche. Hajńk bě ßo woprawdźe na pucź do wßy nastajił a to w runej měrje na faru. Tam ßo dołho s knjesom fararjom rosmolwjesche. Wón ßo poßměwasche, hdyž s fary dźěsche. Też k gmejnskemu pschedstejerjej sakoži a potom dźěsche domoj. Wón bě hłódny kaž wjelk, hdyž domoj pschińdźe, a da ßo do jědźe, poruczi hajniskemu pomoznikej, schto ma nasajtra cźinicź a woteńdźe lehnycź. Też starej Khacźe bě sa jutsische něschto lohkeho dźěła pschipokasak.

„Wschako ßym wjedźała, so mi wuj něschto sa dźěło da“, staruschka wjeßelje rjekny.

Druhi dźeń kaž wětr cźekny. Bě ßobota, wschitzy khwatachu s dźěłom. Njedźelu rano hajńkowa na rańsche kemsche khwatasche. Dobru hodźinu mějesche hacź tam hicź, ale kóždu njedźelu wot nalěcźa hacź do symy khodźesche wona kemschi.

„W symje wschak dosćź skomdźu“, by wona rjekła, „hdyž sawětych pucźow a ßněha dla njemóžu ke mschi hicź.“

Njedźelu rano bě hischcźe khłódno a hajńkowa dopomni ßo na staru Khatu.

„Takle to je na ßwěcźe“, sdychny hajńkowa, „cźłowjek ßo dreje cźaß žiwjenja a na stary dźeń dyrbi hischcźe po proschenju khodźicź. A s wjetscha ludźo njerady dawaja.“

W zyrkwi ßo jej wutroba wołóži. Farař wo luboscźi k bliżschemu jara rjenje prědowasche. Roswjeßelena khwatasche hajńkowa domoj. Duzy po pucźu setka hajńka a ßłużobnu dźowku, kiž na dopołdnische kemsche dźěschtaj.

„Khata dom hlada“, hajńk rjekny, „chzysche też kemschi hicź, ale ßym jej to wotradźak. Něchtó dyrbjesche tola domach wostacź; móże ßo też domach modlicź.“

„Ale dźenßa je farař tak rjenje wo luboscźi k bliżschemu prědowak, to budźesche Khatu też troschtowako“, hajńkowa rjekny.

„Khata wschak też bjes prědowanja ßo swjeßeli, da-li Bóh!“ rjekny hajńk a khwatasche dale.

Domoj pschischedschi hajńkowa starej Khacźe rjane prědowanje wospjetowasche.

„Haj wěscźe“, staruschka wobkrucźesche, „cźłowjek dźěła, doniž mozy doßahaju. Ale hdyž lěta khribjet shorbja, je cźežko dźěłacź. Ale wuj nochze, so bych po proschenju khodźika, teho dla je mi něschto sa dźěło dał. Bóh jemu to mytuj!“

Popołdnju hajńk a ßłużobna holza s zyrkwje pschińdźeschtaj. Holza saßo wo prědowanju rosprawjesche. Žónske pschi njej stejachu a poßłuchachu.

Tu hajnik na ßwoju mandźelsku sarěcźi:

„Stajej radscho wobjed na blido. Po wobjedźe dyrbju hnydom saßo do wßy ke gmejńskemu prjódkstejerjej hicź, dokelž mam s nim něschto wucźinicź.“

Po wobjedźe hajnik woteńdźe a ßo hakle wjeczor domoj wrócźi. Jenoż staruschkej žónzy wón rjekny:

„Khata, jutse masch k gmejńskemu prjódkstejerjej pschińcź, wón ma něschto ważne sa tebje.“

Žónske hódachu tam a ßem, schto ßnadź mohko to sa staruschku Khatu bycź.

Nasajtra ßo Khata na pucź do wßy nastaji. Hajńkowa, kotraź bě jara wcźipna, dźěsche s njej ßobu. Hajńk něschto bórcźesche wo žonjazej wcźipnoscźi, potom ßebi wjeßekje sahwisda a dźěsche k pcźolazym kolczam.

Khata a hajńkowa dóńdźeschtej k gmejńskemu prjódkstejerjej. Tón jimaj cźitasche wobsamknjenje gmejny, so ma Khata wot nětka bydlicź na pastyńi, wo jejne sežiwjenje je ßo takle postarako: Kóždy bur je něschto pschißlubił: běrny, muku, druhe zyrobisny, hajńk drjewo na tepjenje, farař a samožicźischi běchu něschto pjenjes pschilubili. Khata poskasche, kaž na ßón. Hdyž nětko spósna, so njebudźe trjebacź wjazy po proschenju khodźicź, njemóżesche ßo doscź dodźakowacź.

Gmejński prjódkstejeř pak dźak wotpokasa a rjekny:

„Mi ßo njedźakuj, to je hajńk wschitko naprawił a knjes farař je ludźi na prědowanju tak huuk, so bě popołdnju po wokołoprajschenju kóždy swólniwy, něschto daricź.

Sbožowna Khata dźěsche k fararjej ßo dźakowacź.

Farař ßo ßmějesche a prajesche:

„Luba cźeta, moje ßkowa bychu bjes Božeho žohnowanja mało pomhake. Jenoż Bóh móże ludźom we wutrobje ßobuželnoscź sbudźicź. Wón je moje ßkowa požohnował a duž ßo jenoż Bohu dźakuj, pschetož Bóh je jenicźki pomoznik khudych a wopuschcźenych!"

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 7. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farař Rěda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Zemrjeli:

W Michalskej wołbadźe: 23. jul.: Ernst Herman, Ernsta Hermana Nytsche, murjerja na Židowje, w tu khwilu we wojeńskej słužbje, ß., 3 l. 7 m. 28 d. — 31.: Marja Madlena Kalichowa rodź. Pilzeź, njebo Jana Augusta Kalicha, hospodarskeho pomoznika w Ratarjezach, sawostajena wudowa w Budyschinje, 71 l. 4 d. — Emma Ida, Khorle Bjarnata Tromplera, dźěłacźerja we Wurizach, dź., 2 m. 26 d. — 1. auguśta: Hana Khrystiana Kranzowa rodź. Mikeleź, Jana Bohuwěra Kranza, fabrikskeho dźěłacźerja na Židowje, mandźelska, 42 l. 9 m. 12 d. — 2.: Ernstina Theresa Mitaschez, kuchařka s Jenkez, 25 l. 5 m. 18 d. († w měschcźanskej hojetni).

W druhich wołbadach: Hańža swudowjena Schlenkerowa w Krakezach, 82 l. 6 m. 8 d. — Khorla August Schkoda, hosezenzař we Wósborku, 45 l. 5 m. 22 d. — Rjekowsku ßmjercź sa wótzny kraj ßu wumrjeli: Wojak Gust. Schkleńcźet s Boschez, 25. julija 1916 pschi Sommje; Herman Polter s Kortnizy, wojak w pěschim regimencźe cźiłko 102, 22 l. 7 m. 13 d.; Jurij Geist s Worzyna, vizefeldwebel w reserwnym pěschim regimencźe cźiłko 103, 32 l. 4 m. 8 d.; Jan August Dub se Schpikałow, wojak w jenym pěschim regimencźe pschi wjecźornej froncźe, pschez granatu, 20 l. 2 m. 22 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, 7. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farař Kschižan němske a 3/4 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budeschez.

Jutsje, 7. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje farař Domaschka ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójž ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor wo 8 hodźinach wotměje ßo wójnska modlerska hodźina.

Placźizna produktow.

W Budyschinje placźi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 80 pj, hacź 2 hr., 70 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr.— pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuscheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 30 pj., 100 puntow ßyna wot 3 hr. 50 hacź 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 24 pj., praßata schtuka 27 hacź do 45 hr.

Zelesniski jěsdny plan.

Placzi wot 1. meje 1916.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,55
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	8,04
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,11
Hłuschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,15
Luwocźiz	—	8,59	12,25	5,47	8,21
Malecźiz	—	9,05	12,31	5,53	8,27
Wósborka	5,06	9,40†	12,56	6,40	8,32
Hrodźischcźa	5,13	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,21	9,55†	1,13	6,55	—
Hucźiny	5,30	10,04†	1,22	7,05	—
Klukscha	5,39	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,48	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcźa	5,53	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	5,59	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,05	10,37†	1,59	7,40	—

† Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja sast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcźa	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9 ,19
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucźiny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcźa	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka		7,25	10,34	1,47	6,50	9,59
Malecźiz		7,30	10,40	1,53	6,56	—
Luwocźiz		7,36	10,46	1,59	7,02	—
Hłuschiny		7,42	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz		7,47	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz		7,58	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija		8,07	11,14	2,27	7,30	—

† Jěsdźi jenoż kóždy poßledny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,39	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,46	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,51	7,31	8,45
Mal Wielkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,57	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,25†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khaßowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwacźidła	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	—		—		—		—	
Kulowa	5,23	6,35	10,47		3,43		8,53	
Němzow	—	—	—		—		—	
do Wojerez	5,39	6,49	11,01		3,57		9,07	

Jenoż dźěławy dźeń. | pschi. do Lubija 11,14. | pschi. do Wósb. 1,28 | pschi. do Lubija 7,30. | pschi. do Wósb. 9,59.

† Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	4,55	—	7,04	10,17	2,31	7,41
Němzow	—	—	—	—	—	—
Kulowa	5,11	—	7,19	10,32	2,46	7,56
Hóska	—	—	—	—	—	—
Sdźarow	—	—	7,33	10,46	3,00	8,17
Komorowa	—	—	7,40	10,53	3,07	8,10
Rakez	5,05*	—	7,48	11,—	3,17	8,31
Scheschowa	5,13*	—	7,54	11,06	3,24	8,30
Njeßwacźidła	5,22*	—	8,01	11,13	3,31	8,40
Khaßowa	5,31*	—	8,09	—	11,21	—	3,39	—	8,57
Radworja	5,41*	6,07	8,16	10,39†	11,27	2,01	3,45	7,46	9,04
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,15	8,26	10,47†	11,37	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,00*	6,22	8,32	10,54†	11,43	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,05*	6,26	8,36	10,58†	11,47	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,12*	6,32	8,41	11,04†	11,52	2,27	4,10	8,12	9,25

Jenoż dźěławy dźeń. | 5,06 wot Wósborka. | 9,40 wot Wósborka. | 11,58 wot Lubija. | 5,20 wot Lubija.

* Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Khocźebuza=Petershajna=Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khocźebuza do	9,00	12,23	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez s	7,08	11,02	4,07

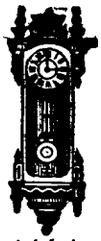

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßkej haßy 5.

Jenčej pßchedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło ßprawnje rukujo. — **Proßchu, ßebi moje wulkadne wokno, ß płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ßa wubjerne wuwjedźenje (też po hubjenych fotografijach) po tunjej płacźiſnje.

Scholcźiz atelier,
mějeczel W. Kornet
pßchi Gckelßkej horje 1b.
Rěcžu ßerbßki.

Lubijßka banka

w Lubiju w Sakßkej **w Neugersdorfje w Sakßkej.**

Filiale: w Budyßchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne měßtno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ßadanjamy nalutowanßke pjenjeßy:

pßchi wßchědnym wužiwanju ß		2½ %
pßchi měßacžnym wupowjedźenju		3 %
pßchi ßchtwórczlětnym	=	3¼ %
pßchi połlětnym	=	3½ %
pßchi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijßkeje banki

w Budyßchinje w Sserbßkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź

Konje k rěßu

po najwyßchßich płacźiſnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pßchi mjaßowych jědłach a na Humboldßkej dróßy 782 B

— Telefon 403. —

Hura! Tuni ſnaty Hura

kneflowy a jehłowy baſar

tu ſaßo je.

Njedźiwajcy powyßchenja płacźiſnow wo 30—70 prozentow we wßchěch wězach krótkotworoweje branßche pßchedawam, dokelž ßym ß cžaßom wulki ßkład nakupił,

hermank w Budyßchinje

wßchě wězy, kaž: **cźrijowe ßchnórki** wßchěch dołhoßcźow, **zwjern, ßchatowe knefle, banty, ryßowanßke hoßdźiki, tłóčne knefle, cźeßaki,** kaž wßchě druhe krótke twory po pomyßlnje najtuńßchich płacźiſnach.

Wßchelake wězy, kaž ryßowonßke hoßdźiki, zwjern, płatowe knefle, tłóčne knefle atd. ßo w fabrikach wjazy njedźěkaju, dokelž žanych ßyrych materialijow wjazy njeje. Duž je ßa kóždeho ß wužitkom, hdyž ßebi hißchcże ß cžaßom tele wězy nakupi, dokelž wone poßdźißcho też po wyßokich płacźiſnach njebudźa dóßtacź. S dobom k wjedźenju dawam, ßo žanu wubrakowanu ale jenož prěnjoklaßnu tworu pßchedawaw.

Wulki ßkład. Tunje płacźiſny.

Eugen Gaitzßch ß Draždźan.

Stejißchcźo pßchi žitnych wikach hnydom pola bohatych wrotow. Spóßnacź na firmje.

Hura! Tuni Eugen ßo ßaß widźecź da. Hura!

XXXX. ßkhadźowanka

ßerbßkeje ßtudowaceje młodźiny w Khróßćicach,

13. auguſta w Wjenkec hoßćencu.

w 4 hodź. popołdnju: poßedźenje (rosprawy, namjety, wuradźowanja).

½9 **hodź. wječor:** „Poßledni kral“ ßtruchłohra w 5 jednanjach.

Cyłe ßtudentßtwo a cyły ßerbßki lud ßo wonajwutrobnišo přeproßuje.

Joz. Nowak, ßtarßi.

Franz Marßchner naßł.

mějeczel **Max Ewald**
cźaßnikat w Budyßchinje
na bohatej haßy 9

ßwój ßkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Ratarßka ßchula w Budyßchinje.

Bliżßchi ßymßki ßemeßter ßo **wutoru 24. oktobra 1916** ßapoczńnje. Samołwjenje nowych wucźomzow podpißany direktor pßchijimuje, kotryž je też rad ßwólniwy, wßcho dalßche wukaßacź.

Ratarßki radźiczel prof. dr. **Gräſe.**

Luka na pßchedań.

Něhdźe 6 kórzow wulka luka, mjeß Minakałom a Lipiczom leżaza, je na pßchedań. Poßkiczenja chzyłe ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Dejna kruwa je na pßchedań w parnej zyhelnczi w Mjeßchizach.

Dobru rjanu penßiju

dwaj ratarßkaj ßchulerjej namakataj pola Libßcha na Schliebenßkej dróßy cźißko 5 w Budyßchinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtletna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 33. **Sobotu 12. augusta 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

11. augusta:

Na wječornym wojownischczu ßu k połnozy wot Sommy pißani a běli Jendźelczenjo jenotliwje a bjes wuspěcha nadběhi czinili. Runje tak ßo wospjetne nadběhi franzowskich wojakow k połnozy wot Sommy pschecźiwo krutemu napschecźostejenju sakskich reservnych wojakow njeschlachczichu.

Hewak njeje wo podawkach woßebiteje ważnosćze powjedźicź.

Raúsche wojownischczo. Fronta generalneho połneho marschalla Hindenburga.

Mjes Wiczńjewom a Ssmorgonom a k połnozy wot Krewa je ßo wjele ruskich nadběhow bjes prózy wotpokasało.

Na Stochodowej froncze (we Wolynskej) ßo pschecźiwnik po ßwojich poraźenjach poßlednich dnjow powschitkownje na żiwe artilleriske tšélenje wobmjesowasche. Podźélne nadběhi, kotrež k wieczorej Nobelskeho jězora pola Lubjeschowa a k połodnju wot Sarěczow spyta, ßo njeporadźichu.

Wojowanje k połodnju wot Saloczow (w Galizijskej) je ßo daloko rospschestrělo. Ruski nadběh, kotryż mjes Bjeloglawami a Gorodischczom najprjódy postupowasche, ßo ß němskim napschecźiwnym storkom sadźerża. Njepschecźelowe ßylne nadběhi pola Troßczanjerow ßo krwawnje wotpokasachu. Jeho pospyty, pschi Serecze k krótkemu ranju wot Gorodischcza postupowacź, njeißu ßo schlachczile.

Fronta połnomarschalskeho leutnanta arzywójwody Khorle.

K połnozy wot Monastersyska, w Dnjestrowym kole a pschi Bystrizy ßo ßylne ruske nadběhi njeporadźichu. Na někotrych městnach dyrbjesche khrobły sakitar psched pschecźiwnikowej pschemozu zosacź. Napschecźne nadběhi njepschecźelski nadběh sadźerżachu.

Pschestrelowanje swjatkarskeho wójska, kotrež je ßo poruczilo, so by ßo na pschestrelowanje ruskich mozow dźiwało, ßo dale pschewjeduje. Njepschecźel ßo w bliskim wojowanju k połodnju wot Sabie podarmo prózowasche, nam wubědźene dobytki wutorhnyć.

Balkanske wojownischczo: K połodnju wot Dojranskeho jězora njepschecźel se ßłabymi wotdźélenjemi nasdacze nadběhi czinjesche, kotrež ßo ß naschim tšélenjom bjes woprawneho wojowanja wotpokasachu.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Nadpad zeppelinow na Jendźelsku.

Barlin, 9. augusta. Někotre ß naschich eskadrow namórskich powětrowych łódźow ßu w nozy wot 8. k 9. augustej Jendźelsku ß nowa nadpadle a na łódźstwowe sejeranischcza rańicheho brjoha a industrialne twary wojerskeje ważnosćze w pschibrjożnych hrabinstwach wot Northumberlanda hacź dele do Norfolka rosbuchanske bomby najcźeźscheho kalibra a sapalne bomby mjetake. Na wschěch městnach bě wuspěch wulki a móżesche ßo w poměrnje ßwětkej nozy derje wobkedźbowacź. Tak ßo w żelesowych a benzolowych fabrikach pola Middlesborougha jara ßylne rosbuchnjenja a wulke wohnje, pschi pschistawowych twarach w Hullu a Hartlepoolu a pschi pschistawowych twarach nad Tynom jara dobry rosbuchanski a sapalenski wuspěch spósnachu. Teź w industrialnych twarach pola Whitby a w żelesnischich twarach pola Kings Lynna ßo ßylny wuczin dozpi. Wschě powětrowe łódże ßu ßo njedźiwajcy ßylneho napschecźneho dźěkanja ßwětkomjetakow, wobaranskich batterijow a namórskich wojowanskich mozow njewobschkodźene wróczile. B.

Nadpad němskich lětadłow na jendźelske łódże.

W Barlinje, 10. augusta. Jena eskadra naschich namórskich lětadłow je 9. augusta psched flandriskim brjohom stejaze jendźelske monitory a lohke wojerske mozy ß wuspěchom nadpadła. Liczba trjechakow je ßo bjesawadnje spósnało. Lětadłowa kólnja w Arensburgu je ßo wobschkodźiła, kryw je ßo saßypnył. S lětadłow, kotrež dla wobaranja wuleczachu, ßo jene nuzowasche, dele fleczicź. Wschě lětadła ßu ßo njedźiwajcy ßylneho tšélenja jendźelskich a ruskich namórskich mozow njewobschkodźene wróczile. L.

Awstriska wójska rosprawa.

10. augusta: Na hórkach k połodnju wot Sabie (w Bukowinje) awstrisko-wuherscy wojazy ruski nadběh ß cźeźkim njepschecźelowym schkodowanjom wotpokasachu. S wójskom generalneho wyschka ß Köveßa njepschecźel wczera pola Delatyna ßylnje powojowa. K połnozy wot Nižnjowa Rußojo saßo podarmo nadběhowachu. Woni ßo wschudźe, na někotrych městnach w bliskim wojowanju, wróczo czißnychu.

K połodnju wot Saloczow je ßo dźenßa rano ß nowa wojowacź sapoczało. K wieczorej a k dołhemu wieczorej wot Luzka bě njepschecźel po cźeźkich njewuspěchach 8. augusta bóle směrom. Sa to wón k połnozy wot żelesniznu mjes Kowelom a Ssarnami ßwoje czrjódy wodnjo a w nozy k nadběhej psches Stochod honjesche. Jeho kolonny ßo ß wjetscha hižo psched naschimi raczisnami slemichu. Wone cźeźke poraźenje poczerpichu. Schkodowanje Rußow je saßo jara wulke.

Na italskim wojownischczu ßmy město Gorizu wopuschczili a italske nadběhi na Doberdoskej wyßokej runinje wotpokasawschi ßo ß njepschecźelom njemyleni na ßwoje nowe stejischcza sczahnyli. W tejle stronje ßu naschi wojazy poßlednje dny 4100 Italskich sajeli. Pschi njepschecźelowym nawalu do Goriczanskeho pschedmosta njemóżesche ßo 6 ß naschich kanonow wjazy wotwjesć.

Wczera ßo najßylnische napinanja Italskich pschecźiwo Plawje měrjachu. Po dwanacźehodźinskim artilleriskim tšélenju njepschecźelska infanterija Sogoru schtyri krócź, hórki k ranju wot Plawy tši krócź nadběhowasche. Wschě tele nadběhi ßo ß twjerdym pschecźiwjenjom naschich wojakow slemichu, mjes kotrymiż ßo wotdźélenja pěschich regimentow czißło 22 a 52 ß nowa wusnamjenichu. Na tirolskej froncze ßo někotre njepschecźelowe spytane nadběhi w Dolomitach a tši nadběhi na nasche stejischcza pola hory Pasubia slemichu. L.

Italska wójska rosprawa.

8. augusta: W Lagarininym dole ßylne artilleriske tšélenje dale traje. Na Assiagoskej wyßokej runinje ßo njepschecźelske nadběhi w stronje hory Zebio wotpokasachu. We wyßokim Cordevale njepschecźel nadběhi pschecźiwo naschim stejischcźam pschi horje Sief wospjetowasche. Wón ßo ß cźeźkim schkodowanjom pschezo ß nowa wróczo sczischcza.

Pschi delnim Jsonzu ßo ß napschecza Gorizy njepschestawajcy dale wojuje. Ssmy horje Sebutino a San Michele zyłej dobyli. Gorisi pschedmóst je teho runja do nascheje ruki padnył. Nasche kanony do města tšélachu, so by ßo njepschecźel, kotryż mjes khežemi wukhow pyta, ß nich wuhnak. 6. a 7. augusta ßmy pschez 8000 muži sajeli, mjes nimi wjazy dyżli 200 offizěrow mjes kotrymiż ßo něhdże 20 wyschschich offizěrow a jedyn regimentowy komandeur se ßwojim stabom nadeńdże. Liczba jatych njepschestawajcy pschibywa. Ssmy 11 kanonow, něhdże 100 maschinskich tšélbow a wjele druhich brónjow sebrali.

Poßlednju nóz je jena naschich wodźliwych powětrowych łódźow na żelesniskim tschižnym městnje Opczinje bomby mjetała,

kotrež ßu wulke wupuſczenje naczinike. Do wodźliweje łódźe wjele wobaranſkich kanonow tſélesche a też dwě létadle ßo do njeje daſchtej, kotrejuž nadpady wona ſe ßwojich kanonow tſélejo, wotraſy. Wona je ßo njewobſchkodźena wróczika. L.

9. auguſta. Naſchi wojazy ßu ßo dźenßa do Gorizy dobyli. Naſchi pěſchzy běchu hižo rano dobycze hórkow pola Oßlawije a Vodgory ſkónczili. Hdyž ßo czmiczkaſche, naſchi wojazy Iſonzo pſchebrodźichu, dokelž bě njepſcheczel dźěl moſtow ſkónzowak, a ßo na lěwym brjoſy ſ naßypom wobbrodźichu. W tſéleńzy njepſcheczelſkeje artillerije naſchi pioněrojo moſty natwarichu a te, kotrež bě njepſcheczel wobſchkodźik, ſwuporjedźichu. Njepſcheczelowe nadběhi na wjerſchk hory San Michele ßo wotraſychu a nowe hrjebje bliſko San Martino ßo dobuchu. Hacz dotal ßmy 10,000 jatych naliczili. Mſchón wójnſki dobytk, kotryž budze jara wulki, ßo hiſchcze njeje pſcheliczik. L.

10. auguſta: Naſche operazije ßo we wokolnoſczi Gorizy (Görz) ſ wuſpěchom dale wjedu. Moſty ßu ßo ſ nowa natwarili, a naſche wójſko je dale na lěwy brjoh pſchecżahnyło. Kavallerija a jěſdni ßu k ranju wot měſta poſtupali a ßo ſe żiwym tſélenjom powitali, kotrež ſ wokolnych hórkow a ſ Wertojbizy pſchikhadźeſche. Naſche khrobłe ſchwadrony njepſcheczela na někotrych měſtnach nadpadowachu a někotre ſta muži ſajachu. Na Karſtu ßo naſchi khrobli wojazy ſe ſaßakloſczu wojujo do ßylnje wobtwjerdźenych njepſcheczelſkich linijow k dołhemu ranju wot hory San Michele a we wokolnoſczi San Martina dobuchu a małe lěſki wobßadźichu. Hacz dotal ßmy 268 offizěrow a 12 072 muži jatych naliczili. Dalſchi jeczi pſchikhadźeja. D.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

10. auguſta: K połnozy wot Sommy ßmy hrjebju k połnozy wot Hemſkeho lěßa, hdźež bě ßo njepſcheczel poßlednju nóz ſaßydlił, doſpołnje wróczo dobyli. Pſchi tym ßmy 50 muži ſajeli. W ſtronje k połnozy wot Hemſkeho lěßa, hdźež je ßo ſa naß pſchihódne wojowanje ſapoczało, poſtupujemy.

Na prawym brjoſy Maßy bě na woběmaj ſtronomaj żiwe tſélenje artillerije pola Thiaumonta, Fleury, Vaux, Chapitre a Le Chênois. Żane wojowanja infanterije. B.

Wojowanje wo Verdun.

je ßo ſ nowa ſapoczało. Najhorzyſche je bědźenje wo Thiaumontſke wobtwjerdźenje, kotrež ßu Franzowſojo po franzowſkej wójſkowej rosprawje woſpjet pſchěhrali, dobyli a ſaßo pſchěhrali. Nětkole je tole wobtwjerdźenje jenoż hiſchcze hromada roswalinow. Senator Humbert je franzowſke wójſko pſched Verdunom wopytał a ſpóſnał, ſo ßo wojowanje wo twjerdźiſnu njeje ſkóncziło. Wón piſche: „Njepſcheczel je hiſchcze pſchezo ſatraſchny. Hdyž je ßo wón po ſdaczu ras woßłabił, ßo wón bórſy k nowym njemdrym nadběham ſhraba.“ Humbert měni, ſo ſa Franzowſow nětkole wſcho wot doßahazeho ſaſtaranja ſ kanonami a munizíju wotwißuje. Kóżdy wojak pſchi froncze je wo tym pſcheßwědczeny a ßo jenoż boji, ſo mohło narunanje kanonow a munizije wopſchestacz. G.

Bombardement na Péronne.

Pſchi Somme poſtupujo ßu ßo Franzowſojo k měſtu Péronne pſchibliżili. „Němſkemu Dnjownikej“ ßo ſ franzowſkeho wojowniſchcza piſche: S nowa ßo ſtare franzowſke měſto ſe ßamßnymi krajanami ſapuſczi. Wot wczerawſcheho dnja Péronne po bombardemencze franzowſkich batterijow w płomjenjach ſteji. Zyłe měſtowe dźěle ßu hižo nětkole ſhubjene. W tu khwilu njeje hiſchcze pſchewidźecz, hacz ßo ßławne drjewjane khěże ſe ßwojimi kraßnymi wurěſbami ſ 15. a 16. lětſtotka, hacz ßo ßwj. Janſka hłowna zyrkej wupuſczenju wukhowaju, każ ßu na ſpodźiwne waſchnje prjedawſche wobłehnjenja měſta pſchětrake. W radnizy ſaměſczeny muſej ſ knihownju je hižo ſniczeny. Muſej ſběrku wobraſow italſkich a flamſkich miſchtrow, dale ſpomnjenja hódne mkodoſtne dźěła franzowſkich miſchtrow 19. lětſtotka wopſchijeſche. D.

Nadpad jendźelſkich a franzowſkich létadłow na Müllheim w Badeuſkej.

Jendźelſka admiralita 9. auguſta powě: 30. julija ßu jendźelſke uamórſke létadła hromadze ſ franzowſkimi létadłami nadpad na wojerſke ſkładownje a kaſarny w Müllheimje cźiniłe. Do létadłow ßo ßylnje tſéleſche, tola ßu ßo wone njewobſchkodźene wróczike.

B.

Joffrowe dowěrjenje do dobycza.

Joffre je ſaſtupjerjam amerikanſkich nowin prajił, ſo ßu njepſcheczeljo Franzowſkeje ßwoje poßlednje reſerwy ſwołali. Jim njeje wjazy móżno, każ ßu to prjedy cźinili, ßwoje reſerwy ſ jeneho měſtna k druhemu ßłacz. Moja wěz njeje, rjez, kak dołho budze wójna tracz. Ssnadź ßo někotre njedźele minu, ßnadź krótſchi cżaß, hacz njepſcheczelowe mozy wuſtanu. Wěſte je, ſo dyrbi tole wuſtacze pſchińcz, njepſcheczeljo runje tak każ my wjedźa, ſo je ßo wobrót hižo dozpił. (!) Naſch kraj je ßo krucze roſßudźił, wójnu dobycżerſzu ſkónczicz. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

9. auguſta: K połnozy wot Pozières ßmy troſchku dale poſtupali. Njepſcheczel wczera w nozy ßylnje do naſchich hrjebjow pſchi wuſtupje pola Yperna tſélesche a ßylny nadpad ſczini, kotryž mějeſche mało wuſpěcha. Njepſcheczel njeſamó, ßo do naſchich linijow dobycz. B.

Portugalſzy wojazy ßo Jendźelczanam do Franzowſkeje na pomoz póſczelu.

Genf, 11. auguſta. Portugalſki ßejm je pjecza wobſamknył 40,000 muži k wieczornej němſkej froncze póßłacz. L.

Jendźelczenjo 500 hollandſkich rybaſkich łódźow ſebrali.

Jendźelczenjo nětkole na kóźde waſchnje pſchiwos żyroby do Němſkeje poczeżicz pytaju. Do Norwegiſkeje a Schwedſkeje woni wjazy żanu łódź ze żitom njepſchepuſchcza, a hollandſkim rybakam ßu woni pjecza nětkole 500 rybaſkich parnych łódźow ſebrali, dokelž ßo boja, ſo mohli hollandſzy rybazy nałojene ryby do Němſkeje pſchedacz. L.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

9. auguſta dopołdnja: Na wieczornej froncze ßu naſchi wojazy k ranju wot Sswinjuchow we Wolynſkej ſ pſcheßłapnjenjom dźěl njepſcheczelſkich tſélnych hrjebjow wſali a pſchi tym 13 offizěrow a nětkole 600 muži ſajeli.

Pſchi rěczży Koropjezu w Galiziſkej njepſcheczela ſ jeneho wobtwjerdźenja cźißnychu a rězyny lěwy brjóh hacz k ſaliwej do Dnjeſtra wobßadźichmy. K połodnju wot Dnjeſtra wojazy generala Leſchizſkeho njepſcheczela dale pſcheſcżěhachu a jeho ſa ßobu ſ někotrych wßow a hórkow wuhnachu, kotrež wobßadźichu. Woni k rězy Thumaczej, Dnjeſtrowej półdlanſkej rězy, dóńdżechu. 8. auguſta wjeczor w 6 hodźinach naſchi wojazy měſto Tyßmjenizu dobuchu. Wſcho hromadze ßu wojazy generala Leſchizſkeho w běhu wojowanjow 7. auguſta 88 offizěrow, 7400 wojakow ſajeli, mjes nimi 3500 Němzow. Dale ßmy 5 kanonow, mjes nimi cżeżke, 65 maſchinſkich tſélbow, muniziſke wozy a bombymjetaki ſebrali.

Kawkaſus: K wieczorej wot Gümüſchkhana Turkow ſ wobknjeżazych horow ſehnawſchi naſchi wojazy 5 offizěrow, mjes nimi jeneho bataillonſkeho komandeura, a 38 wojakow ſajachu a brónje ſebrachu. Spytany nadběh Turkow pola Kighi (40 kilometrow k połodnju wot Mamachatuna) ßo ſadźerża. Woni wjeß Kogos, k połodnju wot Kighi wobßadźichu. Pola Bitliſa, Muſcha, Wana, Urmia a Simreh, runje tak mjes Kermanſchah a Lamadanom ßo ßylnje wojuje. Pola Muſcha a Bitliſa ßmy ßo pſched njepſcheczelowym cźiſchczom k połnozy wróczo ſczahnyli.

Pſchiſpomnjenje: Pola Friedrichſtadta je naſch létarſki leutnant Tißwenko ſe ßwojim wobkedźbowarjom Kondruchom na wobhonjenje wuleczał, njedźiwajzy njepſcheczelowego artilleriſkeho tſélenja a njedźiwajzy nadpada jeneho němſkeho albatroßa. Tißwenko do njepſcheczela tſélesche a jeho wotehnawſchi ßo wón dale wobhonjeſche. Njepſcheczelſke létadło ßo palo do njepſcheczelowych linijow padze.

9. auguſta wjeczor: Na wieczornej froncze naſchi wojazy pſchi rězy Koropjezu w Galiziſkej rěku pſchekrocżiwſchi njepſcheczela na prawym brjoſy cźißnychu, někotre hórki k wieczorej wot Wjeleßnjowa a k połodnju hacz k Dnjeſtrowej froncze pſchi żeleſnizy mjes Niżnjowom a Monaſterſyſkom wobßadźichu. Wróczo duzy njepſcheczel ßwoje linije wupuſczi. Njepſcheczel dwaj napſcheczнaj nadběhaj ſczini, kotrajž my wotpokaſachmy a na to k nadběhej pſcheńdźechmy. Pſchi tym 5 offizěrow 14 wojakow ſajachmy a jenu kanonu a maſchinſke tſélby ſebrachmy.

Pola Tyßmjenizy naſche pſchedwójſko dale k Stanißławej poſtupowaſche.

Pschi rězy Sserecże (k połodnju wot Brodow) naschi wojazy ſ wuſpěchom dobyte ſtrony wobtwjerdźichu. W tejle krajinje ſmy wot 4. hacź 6. augusta wſcho hromadźe 166 offiźěrow, 8415 wojakow ſajeli, 4 kanony, 19 maſchinſkich tſělbow, 11 mjetakow bombow a minow a wulku hromadu wójnſkeho materiala ſebrali. L.

Turkojo ſu Bitlis a Muſch ſaźo wobźadźili.

Po ruſkej wójnſkej roſprawje ſu Rußojo pſched ſylnymi turkowſkimi mozami Bitlis a Muſch w połodnſchej Armenſkej wopuſcheźili. Turkowſka wójſkowa roſprawa praji, ſo ſu Turkojo tež hory k połodnju wot Bitliſa a Muſcha wobźadźili a 7. auguſta dwě kompagniji njepſcheceľſkeje infanterije ſajeli. L.

Pſcheſunwanje ruſkeho wójſka w połodnſchej Beſarabſkej.

S Bukareſta ſo powě, ſo ſo w połodnſchej Beſarabſkej ſaźo ruſke wójſko pſcheſunwa. Pſchi delnim Dunaju ſu Rußojo wjele wójſka nahromadźili. Ruſzy cźeknjenzy, kotſiž ſu do Dobrudſche wupjerchli, powjedaju, ſo w połodnſchej Beſarabſkej pſches 300,000 wojakow ſteji. S dobom ſo powě, ſo je ſo ruſkemu cźornomórſkemu wójnſkemu łódźſtwu pſchikaſało, ſo by ſo ſ wjetſchimi wuhlowymi połkadami na wſchelakich měſtnach bliſko Dunajſkeho pſchiſtawa ſhromadźiło. Na cźo ſo tele wojerſke naprawy měrja, njeje hiſchcźe ſnate. L.

130 ruſkich diwiſijow w Galiziſkej.

„Baſelſke nowiny“ ſ Pětrograda powjedźa: We wopißanju ruſkeje offenſiwy (poſtupanju) pſcheceźiwo Galiziſkej: Pětrogradſke nowiny „Ruſki Inwalid“ naſpomnja, ſo je 130 diwiſijow ſa puſtupanje ſhromadźenych; něſchto wjazy dyžli połoja je hacź dotal do wojowanja pſchiſchło. L.

Franzowſka Ruſkej hacź do kónza wójny połcźuje.

Parižſke nowiny „Temps“ ſ Pětrograda powjedźa, ſo je finanzny miniſter Bark praji, ſo franzowſke knježerſtwo ſa ſapłacźenje wſcheje wójnſkeje potrjeby, ſa ruſke wójſko trěbneje, rukuje. L.

Wohnje w Ruſkej.

W Ruſkej je ſo ſa jedyn dźeń pjecża 17 muniziſkich fabrikow wotpaliło. Jena kólnja, kotraž je ſo w Moſkwje wotpaliła, je pjecża něhdźe ſa 2 milijonaj rublow munizije wopſchijała, kotraž ſ wulkim wrjeſkotom rosbuchny. Pſchi tym je ſo wjele mužſtwow wohnjoweje wobory moriło.

Pětrogradſka polizija ſo njepſchestawajzy prózuje, ſo by ſapalerjow wußlědźiła. Poliziji je ſo woſjewiło, ſo chzedźa też półvrowu fabriku Porochowu dźeń ſwjateho Eliaża, hdyž ſo w jeho zyrkwi tyšazy nutrnych ſhromadźa, ſapalicź. Tſizecźi podhladnych ſu ſajeli. Mjes tym je ſo w Moſkwje nowy wulki woheń ſakožił. S nim ſo Karnejowa a Gorſchanowowa fabrika mineralnych wodow ſniczi, do kotrejež kólnjow běchu runje wjele gumija ſkładli. Schkoda ſo na 8 milijonow rublow wobliczi. Pódla teho je ſo 20 waggonow zokora a wjele wosow žita ſpaliło. — Pſchadownja Jameſa Becka, kotruž bě wójſkowe ſarjadniſtwo k dźěłanju munizije wotnajało, je ſo do cźiſta ſpliła. Dźeń prjedy bě ſo wjele bawłnu pſchiwjeſło, kotraž pod hołym njebjom na dworje leżeſche. Fabrika bě ſo ſa někotre minuty do płomjenjateho morja pſchetworiła. Wohnjowa wobora bě zyle bjes mozy pſcheceźiwo wohnjej. Měſchcźanſki hejtman, wjerch Olbulenſki, tſjom kompagnijam wojakow woheń wobſtupicź da. Njedźiwajzy teho ſo płomjenja na ſuſodnu drjewownju pſchenjeżechu, kotraž ſo wotpali. D.

Perſiſka je ſo Ruſkej a Jendźelſkej poddała.

Po jenej powjeſcźi „Pětrogradſkeje telegrafowarnje“ ſtaj póſłanzaj Ruſkeje a Jendźelſkeje w Teheranje ſ perſiſkim knježerſtwom 6. auguſta pißma ſaměnikoj, ſ cźimž je ſo mjes tutymi tſjomi krajemi pſchesjenoſcź dozpiła. W naſtupanju finanzneje a wojerſkeje organiſazije je ſo wſcho ſrjadowało. Schtož poźledniſchu naſtupa, ſo w połnóznej Perſiſkej jena perſiſka brigada ſ pomozu ruſkich inſtruktorow a w połodnſchej Perſiſkej doſcź ſylne wójſko ſ pomozu jendźelſkich inſtruktorow poſtaji. B.

Kuropatkim ſo do Turkeſtana pſcheźadźił.

Gnneral Kuropatkin, roskaſowar na dołhowjecźornej froncźe, je ſo ſa turkeſtanſkeho generalneho gubernatora pomjenował. B.

Wojowanje pſchi Suezſkim kanalu.

Wyſchſchi roskaſowar jendźelſkeho wójſka w Egiptowſkej je ſlědowazu roſprawu do Londona póſłał: Wot połnozy 3. auguſta hacź do 4. aug. ſu Turkojo 14000 muži ſylni naſche ſtejiſchcźa pola Romani k ranju wot Porta Saida w 7 hacź 8 mil ſchěrokej froncźe nadběhali. Hdyž ſo 4. auguſta wjecźor ſměrkaſche, bě położenje ſlědowaze: Turkojo njeběchu pſcheceźiwo naſchim wobtwjerdźenym ſtejiſchcźam niczo dokonjeli. Tež na lěwym kſchidle, hdźež na 400 hacź 500 muži ſajachmy, ſo wojowanje na naſch dobytk roswiwaſche. Wójnſke łódźe ſu nam ſ Tinaſkeho ſaliwa hódnje pomhaše B.

Wojowanje w němſkej rańſchej Afriziy.

Roskaſowar jendźelſkeho wójſka, burſki general Smuts, 29. julija powě: Skónczńje ſmy zentralnu żeleſnizu doſahnyli, kotraž wot Dareſſalema do ſmutskowneho kraja hacź do Tabory wjedźe. Tam ſu wojazy generala van Deventera ſaſtaniſchcźo Dodomu wſali. Bóle k ranju ſtej dwě wotdźěleni hacź na tſělnu dalokoſcź k żeleſnizy dóſchše. Naſchi jěſdni ſu ſo ſa njepſcheceźelom puſcheźili.

We wjecźorje je jendźelſko-belgiſke wotdźělenje generala Crewy, kotreż ſo na pſchiſtaw Viktoriajěſora ſepjera, derje poſtupowało a w krótkim wjecźorje je general Northey ſ mjeſy Nyaſſaſkeho kraja njepſcheceźela k zentralnej żeleſnizy wrócźo ſcźiſchcźak. Pſchi tym je liczbu njepſcheceźelow ſajak, mjes kotrymiž ſo někotſi ſbytni ſ wobźadki němſkeho kſchižaka „Königsberg“ namakaju. Potepjenje jeneje němſkeje parneje łódźe nam ſkónczne knjejſtwo na Tanganjikaſkim jězorje ſwěſcźi. L.

Wotjěſd podmórſkeho cźołma „Němſkeje“ ſ Baltimore.

Nowiny „Daily Telegraph“ ſ New-Yorka wo wotjěſdźe němſkeho wikowanſkeho podmórſkeho cźołma „Němſkeje“ ſhonja, ſo je wón w nozy ſ Baltimoreſkeho pſchiſtawa wotjěł. Pſchi tym je ſylny wětr wěł, kotryž je njepſcheceźelſkim wójnſkim łódźam ſadźěwał, ſo pſchibliżicź. Cźołmowy kapitan König je prajił, ſo wón něhdźe ſa jedyn měżaz do Bremena pſchijědźe. Jako nakład „Němſka“ nikel a kawcźuk ſobu wjeſe. L.

Piwarſki jecźmjeń a hroch ſ Rumunſkeje.

Mjes rumunſkim knježerſtwom a Němſkej a Awſtriſkej je ſo dojednało, ſo Rumunſka Němſkej a Awſtriſkej 2000 żeleſniſkich wosow hrocha a 6000 żeleſniſkich wosow jecźmjenja pſcheda. Płacźiſna ſa żeleſniſki waggon hrocha je ſo na 5600 lejow, ſa waggon jecźmjenja na 4500 lejow poſtajiła. (1 lej je nětkole 86 pjenježkow hódny.) L.

Grichiſki prynz Mikkawſch w Ruſkej.

Se Stockholma ſo piſche: Grichiſki prynz Mikkawſch je, kaž Pětrogradſki „Dźeń“ powě, pola miniſtra ſwonkownych naležnoſcźow, Stürmera, w Jelaginſkim hrodźe w Pětrogradźe na dlěſchim wopyte pobył, Poliniſke woſobu tutemu wobſchěrnemu rosrěcźenju wulku ważnoſcź pſchipißuja. B.

Sserbſkej ſtudowazej mlodźinje
k dnjej 13. auguſta 1916.

Dźenź Khróſcźiźy nam witaja
Lud ſerbſki ſ bliſka, ſ daloko,
Sso ſtudowaza mlodźina
Na ſkhadźowanku ſhromadźa.
Duž, lubi Serbja, khwatajcźe
A do Khróſcźiź ſo naſtajcźe,
Haj, luba ſerbſka mlodźina,
Do Kužizy budź witana.
Dźenź Sserbow wócźko pohlada
Na Tebje, naſcha nadźija,
A proſby, Bóh Knjes ſohnuj cźe
Dźenź, jutſje, cźaſy pſchichodne.

Njech ſkowa, kiž ſo wurěcźa,
Na płódnu rolu padnjeja, [dźuj
Wſchěm ſkutkam Bóh Knjes wobra-
Móz, wonkhód, nutſkhód požohnuj.
Jich wjele budźe pobrach'wacź,
Kiž maja ſa naš wojowacź
Jich wjele je, kiž pſchikrywa
Po bitwach ſemja zuſbarſka.
Cźe, ſtudowaza mlodźina,
Lud ſerbſki Bohu porucźa,
Njech kónz je wójnſkej' ſrudoby,
Hdyž k létu ſo ſaš' ſeńdźemy.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— (**Dźěſcźowe cźěło w Pětrowſkej zyrkwi namakali.**) Na jenym ſkhodźe Pětrowſkeje zyrkwje wot pjatka do papjery ſawaleny kaſchcź ſtejeſche. Najprjedy ſebi myſlachu, ſo je jón iedyn kemſcheŕ ſabywſchi ſtejo woſtajił a ſebi po njón bórſy pſchińdźe.

Dokelž žo to hacž do njedžele njesta, kaschcž na poliziju donjeßechu. Hdyž jón tam wocžinichu, w nim cžëko nëhdže 8 njedželskeho hólczka namakachu. Pola cžëtka lisczik, 28. julija w Lubiju napißany leżesche, w kotrymž žo proschesche, so-by žo cžëtko na Mikławschskim pohrjebnischczu w Budyschinje pohrjebało. Hacž je dżëczo naturskeje żmjercże wumrjeło abo hacž je žo skónzowało, njeje hischcże spósnate. Tež hischcże njeje dowußlëdżene hacž je žo list wopraw-dże w Lubiju napißał. Cžëtko, pschi kotrymž nëkotre żwjeczatka leżachu, je derje seżiwjene było, a bë dobru drastu wobleczene. Swobhobhonjenjom polizije je žo nawjedżiło, so žo s njemandżelskich dżëczi w Budyschinje a wokolnoschczi njeje żane shubiło. Duž je wëste, so je žo cžëtko s dalschich stron pschinjeßło.

— **Mjes njedżelniczemi** žo husto mënjenje nadeńdże, so, tak dołho hacž cžëschenskU podpjeru dostawaju, njeßmëdża na dżëło khcdżicz, dokelž hewak do stracha pschiúdu, so žo jim tale podpjera wosmje. To je zyle wopacżne mënjenje. Njedżelniczy maja prawo na njedżelnisku cžëschenskU podpjeru njedżiwajcy na to, hacž žu k dżëłu khmani abo niz. Duž je jich winowotoschcz, jeli so žu k dżëłu khmani, so nëtkole we wójnje na żnjach żobu pomhaju. Jich podpjera žo jim na żane waschnje njepschikrótschi.

Runje tak komunalny swjask nikomu podpjeru wójnskich żwójbow njepomjeńschi, kotryž žo pschi domojkhowanju żnjow wobdżëli; pschetož to je to najważnische dżëło, kotrež ma žo nëtkole dokonjecz. Kóżdy, kotryž wo żnë po żwojich mozach żebi njepomha, powschitkownoschczi schkodżi a budże scżëhwki, kotrež móża se skomdżenjom żnjowego dżëła nastacz, żam sacżuwacz dyrbjecz.

— **(Młóczeńske myto.)** Budyski a Kamjeński komunalny swjask wosjewjetaj, so na kóżde 20 zentnarjow khlëboweho żita, kotrež žo jimaj pschepoda, 20 hriwnow młóczeńskeho myta wupłaczi. K temu pak ma žo pschispomnicz, so žo najwyschscha płaczisna jenož na bjesporoczne żito prënjeje drużiny płaczi.

— **(Sskomowa muka.)** Wjele ratarjow je žo loni se żkomowej muku sjebało, kotruż žu pucżowarjo ratarjam narëczeli. Wożebje żony, kotrychż mużojo we wójnje pschebywaju, žu žo s nim wuklukale. Po salubjenju pucżowarjow dyrbjesche żkomowa muka żylne pizowadło bycz, tola hdyž žo wona skotej dawasche, jón tón s zyła njeżerjesche, żamo żwinje wo nju njerodżachu, a hdżež bë ju skót sezrał, wón na żoldkowe wobcżeżnoscże sthori. Profesżor dr. Loges w Pomorzach je żkomowu muku na jejnu hódnoscz pschepytał. Wón je spósnał, so žo wona schtyri krócz psches żwoju hódnoscz pschedawa. Runje tak je s druhimi tajnymi żrëdkami. Do nich żłuscheja: Korneuburgski mlokowy a wużitkowy pólver wot M. Petria w Draždżanach, pschedawa žo punt po 48 pjenjeżkach, hódny je 10 pj., dale bayerska żylnjaza piza wot Wagnera w Pirnje, dwójny zentnar po 36 hriwnach, hódnoscz 6—8 hriwnow żylnjaza piza sa dejny skót s njesnateho mësta, zentnar płaczi 25 hr. hódnoscz 4 hr., Donathowe pizowadło, płaczisna 17 hr., hódnoscz nëhdże 8 hr., Altenburgska pizowanska pomoż wot Quecke w Altenburgu, s zyła niczo hódna, mastol, universalny kormjazy żrëdk wot A. Beckha w Draždżanach, 1 kilogram 3½ hriwny, hódny lëdma 30 pjenjeżkow.

— **Pjata wójnska pożczonka** žo najskerje hižo prënje dny septembra k podpißanju wupoloži. Wyżokoscz kurża a druhe nadrobnoscże njejżu hischcże snate.

— **(Wużiwanje jejow.)** We wobżahu Budyskeho hamtskeho hejmanstwa a w Budyschinje żmëdża žo w hoscżenzach, korczmach, khofejownjach atd. jeja jenož pschipołdnju wot 12 hacž 3 hodżin a wjecżor wot 7 hacž 9 hodżin podawacz. Pschestupjenje tuteho wukasa žo s pjenjesami abo s jastwom khosta.

— **(Sastaranje wójnskich wobschkodżenych.)** Tsi Budyske reserwne lazarety žu žo 1. augusta wo chirurgisko-orthopädiske wotdżëlenje s 180 łożemi powjetschike. To je jenož s tym mózno było, so žu hornjołużiske krajne stawy jene hischcże prósdne stejaze internatske twarjenje wójnskemu ministerstwu pschewostajike. W tymle lazaretowym wotdżëlenju žo pschedwidżomnje k wójnje njekhmani sakżzy wójnżzy wobschkodżeni s 12. armeekorpsa pschijimaju a žo wothladuja, kotsiż žu s ratarstwa abo se sahrodnistwa wuschli. S pożrëdnistwom krajneje kulturneje rady abo direkzije Budyskeje ratarskeje schule žo tucżi wójżzy wobschkodżeni ratarskemu dżëłu w bliżschej wokolnoschczi Budyschina pschipokasaju. Knjes dr. Krecżmer jich we wschelakich pschirodospytnych a ratarskich wotrjadach roswucżuje. Knjes ratarski radżicżel profesżor dr. Gräfa śmëje pódla teho pschednoschki wo hnojenju a hospodarstwje. Dale dyrbja žo praktiske pschedwjedżenja w pczołkarstwje (pschikładna pczołniza k. kantora Ssuschki w Nadżanezach), w plahowanju kaniklow (k. Faßmann w Budyschinje), w plahowanju pjerisny (na tachanskim kuble ratarskeje radżicżelki Schwarzoweje w Hrubjelczizach) wotbywacz. Skónczńje žu hischcże praktiske pschedwjedżenja w rybastwje wotmyżlene. Pódla tehole praktiskeho dżëła wójnskich invalidow w ratarskich hospodarstwach chże krajna kulturna rada tež wucżbu sa wutwucżenje sastojnikow sa kontrolske towarstwa sa howjasy skót, we wëdomoscżi ratarskich maschinow, sa żamostatnych ratarjow, hejtmanow a gratmischtrow, wucżbu sa wyschschich schwajzarjow sawjescz.

— **Satraschna horzota** nad połnóżnej Afriku leży. Londonske nowiny „Daily Telegraph" s Egiptowskeje pischu, so horzota njeje wjazy snjescz; wschë khorownje žu połne ludżi, kotrež žu žo je żkónzom sežahake. S pokodnischim wëtsikom je žo horzota po sdaczu s Afriki k nam swëła. Tež w Nëmskej je wot żrjedy jara horzo. Po dołhim khłódnym a włóżnym wjedrjne horzotu witaju, kotraż je k dosrawjenju żada a pólnych płodow jara nusna.

— **(Njesrake bërny.)** Do mëstow žu žo poßledni cżaż hromady bërnow nawosyle, njes kotrymiż je wjele njesrakych. Tute njesrake bërny žu bórsy poczake hnicz a dyrbja žo, dokelž žu k jëdżi njekhmane, prjecz cżißnycz. To je sa seżiwjenje wobydlerstwa s wulkej schkodu. So by žo dalschemu pschiwożenju njedosrawjenych bërnow sadżëwało, je sakske knjezerstwo wukas wudało, po kotrymž žo kóżdy, kotryž njedosrawjene bërny sbëra a pschedawa po pjenjesach hacž do 1500 hriwnow abo s jastwom hacž do 6 mëżazow khosta. Jeli so je s pschedaczom njesrakych bërnow jebanstwwo wotmyżlne było, žo hischcże cżeżsche khostanje nałoży.

— **Najwyschsche kożowe płaczisny a żebracże koże.** 8. augusta je žo nowy wukas wo nowych najwyschschich kożowych płaczisnach a wo żebraczu koże wudał. Pschehladna tafla w nastupanju sakładnych płaczisnow sa koże móże žo w Zitawskej pschemyżlowej komorje wobhladacz. Tež wo dalschich postajnjach žo w komorje w kóżdym cżażu wukasanje dawa.

— **Lëtusche wowżowe żnë** žu žo sa Budyski komunalny swjask żebrake. Żnë maja žo bjes komdżenja wumłócżicz a žo s dobrym wothladanjom khowacz. Każ hacž dotal, żmëdża žo konjej abo wóżkej wschëdnje jenož 3 punty wowża jako piza dawacz. Bykam żmë žo wschëdnje punt wowża dawacz, tola jenož tehdy, hdyž je hamtske hejtmanstwo k temu dowolnoscz dało. Plahowarjo wowża żmëdża s njeho s dowolnoscżu hamtskeho hejtmanstwa sa żamżne hospodarstwo zyrobu dżëkacz dacz. Młyny żmëdża wowż jenož po pschepodaczu mlëjneje kharty pschedżëkacz. Na wożebite dowolenske pißmo żmë žo dowolena dżëlba wowża pschedacz. Pschedawar dyrbi pschedacże w bëhu 3 dnjow hamtskemu hejtmanstwu wosjewicz. Wschón druhi wowż dyrbi žo postajenym pokupowarjam wotedacz. Najwyschsche płaczisny hacž do 30. septembra 1916 15 hr. wucżinja; sa posdżischi cżaż žo płaczisna poniżi. Tale płaczisna sa pschedawanje wowża na dowolenske pißmo njepłaczi.

— **Wobkhad s khlëbowym żitom a nasymskim jeczmjenjom k żytwje.** Pschedawanje, kupowanje a podawanje khlëboweho żita a nasymskeho jeczmjenja k żytwje žo jenož na żytwowu khartu, kupowarjej napißanu, dowola. Ssytwowe kharty gmejnske wyschnoscże wudawaju.

— **(Sarjadowanje wobkhada s mlokom.)** Po wukasu hamtskeho hejtmanstwa njeżmë žo wjazy dobre mloko doroscżenym wotedawacz. Na mlokowu khartu żmëdża dobre mloko dostawacz: dżëczi hacž do dokonjaneho 2. lëta wsëdnje 1 liter, starsche dżëczi hacž do 6 lët wschëdnje pół litra, cżëschaze żónske wschëdnje 1 liter, khori po lëkarskim wobżwëdczenju na najwyschsche wschëdnje 1 liter.

— **(Nowy butrowy wukas.)** Wot 12. augusta žo wscha butra s mlokarnjow sa komunalny swjask sebjerje.

— **(Sakasnja wo pizowanju s bërnami žo wotstronila.)** Sakasnja pizowanja s bërnami wot 15. meje je sa kormjenje żwini se schkodu było. Liczba woprawdże tucżnych żwini je dżenża w auguscże tak żnadna, so je žo na wżach domjaze rësanje njedżiwajcy njedeżahanja mjaża a tuka sa żnjowych dżëkacżerjow niz jenož żylnje samjesowało, ale so tež małe mësta a wuwos skoro niczo njedostawa. Dokelž s dobom podawanje pizy krajneje saradżërnje pizy na maliczkoscz wróczo dżësche, je žo żamostatne kormjenje żwini wschudże s podawanjom kormnych żwini sakomdżiło. S wotstronjenjom sakasnje pizowanja s bërnami budże sażo mózno, żwinje s normalnym wuspëchom pizowacz.

— **Lëtusche jeczmjenjowe żnë** Budyskeho mëschczańskeho a wjeżneho komunalneho swjaska žu žo sebrake. Plahowar jeczmjenja żmë po wotważenju żnjow schtyri dżeżatki jako żytwu abo

k druhim samĕram w šamšnym hospodarstwje pschetrjebacź. Jenož tón, kotryž je wot hamtskeho hejtmanstwa mlĕjnu khartu dostał, šmĕ s jeczmjenja krupy abo muku dźĕłacź dacź. Sbytne žně maja šo postajenym pschekupowarjam wotedacź.

Ratarjo, kotsiž šu mjenje hacź 40 zentnarjow jeczmjenja domoj khowali, šmĕdźa 20 zentnarjow sa šwoje hospodarstwo wobkhowacź. Hamtske hejtmanstwo ma šo wo to proššyć, hdyž šu šo žně wumlócźike a wotwažike.

S Tšelan. Hdyž tele dny žito na jenym polu tudomneho Biesoldez kubka šyczechu, jedyn želesny pjenježny kaschczik namakachu, kotryž bĕ šo nĕkotry dny prjedy se Sedanskeje khofejownje pschi husarskich kasarnach kradnył. Kaschczik bĕ rospaczeny a wuprósdnjeny. Jenu stohriwnowsku papjeru, kotrejež šo paduch njebĕ dohladał, pak bĕ wón ležo wostajił. Pódla kaschczika blózk a paczidło ležesche, kotrejž bĕschtej šo pschi rospaczenju wužiłoj.

S Rakez. Tudomny knjes farar Golcź bĕ šo w mjenje zyrkwinscho pschedstejiczerstwa na generalny komando V. armeekorpsa s prósstwu wobroczik, so šmĕte šo jĕsdne koła k wopytanju njedźelskich Božich šlužbow a wójnskich hodźinow wužicź. W Rakeczanskej wošadze šu zyle woššebite wobstejnosće. Do njeje pruske wšy šluscheja, kotrež šu wot Rakez pšches 6 hacź 9 kilometrow sdalene. Sa tele wšy dyrbjało šo, jeli so niz sa kóždy dom, dha tola sa kóždu žonu, kotrejež mandźelski we wójnje pschebywa, jene jĕsdne koło k wopytanju Božich šlužbow wostajicź. Tale prósstwa je šo wotpokasała, dokelž šo we wukasu, wo kotryž šo jedna, wopytanje zyrkwje jaso pschiczina k pschiswolenju wuwsacza njeje naspomnika. We wotmolwjenju generalneho komanda šo mjes druhim praji: Generalny komando njepschepósnawa, so je pschecza hódne, so by šo Boža šlužba w czežkim khutnym czašu, k sakhowanju zyrkwinskeje myšle a k lĕpschemu duschowneho myšlenja wopytowała, na druhej stronje pak šebi naležne interešy wójskoweho sarjadnistwa žadaju, so by šo wobkhad jĕsdnych kołow samjesował, dokelž dyrbi šo se sebraczom wbruczow wobstejazej žadnosczi gumija wotpomhacź. Hacź dotal šu šebi mandźelske sa dobre ½ hodźiny najnusnische wobstarali, mjes tym so budźeja we pschichodźe pok dwa k temu trjebacź. Duž šo njedźiwajmy, so budźe wopyt božich šlužbow mjenschi. Knjesej fararjej sa jeho prózu wutrobny džak.

S Rakez. Sandźenu njedźelu popołdnju šo šad na schtomach gmjenskich puczow pschenajesche. Wunoschk bĕ spokojazy. Hdyž šo druhe lĕta wunoschk na 150 hr. wobliczi, wón lĕtša 385 hr. wunješy. Sa jedyn šadowy schtom šo šamo 60 hr. šadźi.

S Klukscha. S nascheje wošady je hacź dotal nĕhdźe 31 wojakow šwoje žiwjenje w šwĕtowej wójnje sa wótzny kraj woprowało. W nowschim czašu šu šyn žiwnosczerja Lorenza w Czelchowje, dźĕłacźeŕ Hohlfeld, nan tsjoch dźĕczi s Komorowa a podoffizĕr Wagner s Lichanja, mĕjecźel želesneho kschiža prĕnjeje a druheje rjadownje, padnyli. S wójnskej łódźu „Pommern" je šo w bitwje pola Skageraka matrosa Granich, šyn kowarskeho mischtra Granicha w Klukschu, podnórił. Dźĕłacźeŕ Schröder je w jendźelskej jatbje. Shubikoj staj šo šyn młynoweho najeńka Bartela w Klukschu a dźĕłacźeŕ Franka s Klukscha.

S Kulowa. Pomozny duchowny, pater Ludwig Görlich, je šo do Pleša powołał. Hacź do nowowobšadźenja wuprósdnjeneho městna pschi naschej farskej zyrkwi budźe jo kuratus Otremba s Wojerez sastawacź.

S Němzow. W Czornym Halschtrowje šu blisko nascheje wšy czĕło jeneho nĕhdźe 45-lĕtneho muža namakali. Dźeń prjedy šu widźeli, so wón w drohowym pschĕrowje njesrały šad sbĕrasche a jĕdźesche. Pjenjesy a papjery s kotrychž mohło šo jeho mjeno shonicź, pola njeho njenamakachu.

S Hamora. Czežne wopomnjecźe je šo njedźelu sa 23-lĕtneho dźešatnika Ernsta Czĕšlu wotmĕło, kotryž je 22. julija padnył. Wón bĕ šyn tudomneo khĕžkarja Czĕšle.

Se Žitawy. W Žitawskim wokrješu njebudźe w bližšim czašu žaneho piwa wjazy dostacź. W tu khwilu šu jenož połoja piwa, mjenje hacź dotal porjedža, kotaž wot šrjedź septembra njebudźa piwarnje s zyła žaneho piwa wjazy wudawacź, doniž šo jeczmjeń lĕtuschich žnjow njenašłodźi. Do sapoczatka novembra njebudźe šo nowe piwo waricź móz.

S Khrósta pola Lomska. Dźešatnik Gustav Klotka, šyn tudomneho žiwnosczerja Klotki, mĕjecźel medaille Bjedricha Augusta, je šo **na podoffizĕra powyschił.**

S Klĕtneho. Sandźenu njedźelu popołdnju šo we wójnskej modleŕskej hodźinje wopomnjeńska šwjatoczšnoscź wucźerja Hellmicha s Kryngelez wotmĕ, kotryž je 19. julija padnył. Nĕkotsi wucźerjo bĕchu šo sastupali a jako muzski chor khĕrlusch wuspĕwachu. Pschi spoczatku wójny bĕ Hellmich jako dobrowólnik do wójska sastupił. Schtyri krócź wón do wójny dźĕsche, hacź we wojowanju nad Sommu rjekowsku šmjrcź namaka.

Se Sohlanda nad Sprewju. Schtwórtk w nozy je šo bróženj tadomneho žiwnosczerja Jaricza wotpalika.

S Bĕleje Wody. Zakostne njesboże je šo tu póndźelu stako. Klampnarski mischtr Khorla Hoffmann, jedyn s najstarschich měschczanow w Bĕlej Wodźe, bĕ nadawk pschewsał, na jenym wyšokim wuhenju Gelsdorfez schkleńczerńe błyskowod wuporjedźicź. Hdyž bĕ hižo dlĕschi czaš dźĕłał, šo powjas, sa kotryž bĕ pschiwjasany, nadobo rostorhny a Hoffmann do hłubiny padźe. Wón s hłowu na murjowane dno padźe a srosražanym nopom morwy ležo wosta.

S Khočebuza. Měschczanska rada je najwyschsche płaczišny sa młodź kury postajiła. Punt nješšmĕ wjazy dyžli 2½ hriwny płaczicź.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dla kradnjenja bĕrnow bĕ Niscźanski lawniski šud Hańžu Kulkowu s Dyrbacha k jastwu na tsi dny sašudźił. Wona je pjecza lĕtša w nozy 30. haprleje hromadźe se šwojim mužom nĕkotre zentnarje bĕrnow s jeneje jamy Jamnowskeho knježeho dwora wotnješka. Wona přejesche, so je to cźinika, mjes tym so ju knježi hejtman se šwojim wobšwĕdczenjom wobcźežowasche. Wušudźenje šo skónczńje wotstorcźi. Najprjedy dyrbi šo woczakacź, kak šo prozeš jejneho šobu wobskorženeho muža, kotrehož šu mjes tym do wójska šwokali, skónczi.

Zyrkwinskemu wucźerjej
Janej Rjeczźy s Budyschina
poššmjertny postrow.

1915 13. 8. 1916.

Lĕto hižo w rowje drĕma
Sserb nam njesapomnity,
Jĕra ból naš džensa jima,
Hdyž na njeho spomnimy.

Sserb bĕ luby, šwĕrny, sprawny,
Bjes hidy a bjes falscha,
Hacź tam wójny wošud krwawny
Jeho w zušbje nam prjecź wsa.

Haj wón bĕdźił je šo šwĕru
Sa krala, dom, wótzny kraj,
Hacź do šmjercze je psches mĕru
Sserbstwo lub'wał, kóždy praj.

Ach, kak wjele w šerbskim kraju
Pisches joh' šmjercź bu wsate nam,
Wón pak we njebjeskim raju
Wĕczne herbstwo ma nětk tam.

Ludo šerbski, wostań šwĕrny
Sswojom' kralej, narodej
Tak jom' stajisch pomnik wĕczny
Tu na semi kužiskej.

Sbudź saš' Božo tu mjes nami
Muža, kaž Jan Rjeczka bĕ,
Jemu pak we zusej semi
Wobradź mĕr sa prózy wschĕ.

J. Krnja.

Wušudzenja.

Lawniski šud. K garbarjej a kožowenu wikowarjej Maxej Stephanej w Budyschinje psched nĕkotrym czašom jedyn schewski mischtr pschińdźe a chzyšche póduschowu kožu kupicź. Stephan jemu praji, so žanu nima a šo hotowasche, wotecźcź. Hischcże po puczu jemu schewski mischtr skorženesche, w kajkich wuskosczach je a jeho na hmjaze waschnje proschesche, so by jemu tola pomhał. Na to jemu Stephan skónczńje praji, so póduschowu kožu nima, tola hdyž móže kruch czĕrjenskeho rjemjenja trjebacź, móže jemu wón kruch wostajicź. Schewski mischtr to teho šwoli, tež wyschschu płaczišnu sa kožu czĕrjazeho rjemjenja sapłaczi. Posdźischo pak wón Stephana dla pschekroczenja najwyschschscheje płaczišny sa póduschowu kožu wobskorži a mĕjesche wuspĕch, so Stephan khostanski wukas wo 30 hriwnach dosta. Ssud pschi tym stejischczo sastupowasche, so drje sa kožu czĕrjenskich rjemjenjow njeje žana najwyschscha płaczišna postajena, so pak je Stephan ju sa saměr, so by šo jako póduschowa koža wužiła, pschedał. W tym ma šo khostajomne pschekroczenje najwyschscheje płaczišny spósnacź.

Přilopk.

* **(Sajĕdojczenje s hribami.)** W Kóschach w Schlesyskej stej dwĕ wošobje na sajĕdojczenje s hribami wumrjekej. Wobstarna macź prjedawscheho hosczenzarja Puschela a tuteho mandźelska a jena 13lĕtna džowka bĕchu hriby jĕdle, mjes kotrymiž bĕchu tež jĕdojte. Njedźiwajcy lĕkaŕskeje pomozy stej macź a mandźelska wumrjekej. Džowka czežko khora leži.

* **W Riesy** staj na sćěhwki sajědojcźenja s hribami wudowa wyschscheho wučerja Waltera a jejny žyn Theo wumrjekoj. Młódschi žyn a žłužobna holza staj wotkhorikoj. Hriby njejžu jědojte, ale stare a skažene byle. Na starych hribach žo jěd twori, kotryž może s pschiczinu najhórschich sćěhwkow bycź.

* **(Mordarstwo.)** S Greiza žo pische: Dźeżaczlětnu dźowku Gerdu we wójnje pschebywazeho wuschiwarja Hartmanna bě jejna macź póndźelu popołdnju s domu póžłała, so by žwojimaj bratromaj, kotrajž po drózy s nakkadźenym wosom jědźeschtaj, tutón po horje czischczećź pomhała. Bratraj pak s wosom domoj pschiúdźeschtaj, žotru njesetkawschi. Macź se žwójbnymi sa holzu pytasche, tola ju njenamakachu. Hdyž bě žo skónczńje wyschnoszći wosjewiko, so je žo dźěczo shubiło, žo kompagniji wojakow poruczi, lěžy sa nim pschepytacź. Sa krótki czaž pod czerstwej hórku pjerschcźe holzyne czěło namakachu. Dźeszu bě žo nop rosrasył. Ruzy a nosy běschtej swjasanej a huba bě se schijinym rubischczom satykana. Sa mordarjom nimaju hischcźe žaneho žłěda.

* **(Danski kral w žmjertnym strasche.)** Danski kral, kotryž w tu khwilu w létnim hrodźe w Marselisborgu pschebywa, bě s płachtatym czołkmom žam na morjo wujěł. Něhdźe 1000 metrow wot brjoha žo czołkm s wětrowym storkom powróczi. Kralej bě mózno, žo czołkmoweje kromy pschimnycź. W tymle położenju bě wón hodźinu dołho hacź do schije we wodźe. Mjes tym běchu žo njesboża na brjosy dohladali. Haptykarski pomoznik Medsen s Kopenhagena k kralej dopłuwa a sa nim małý czołkm pschijědźe. S nim žo Medsenej poradźi, krala hacź k brjohej dowjesćź. Kral bě tak wustak, so dyrbjesche schtwórcź hodźiny na brjosy wotpoczowacź, potom žo wón saźo shraba.

* **(Njesboże jeneho danskeho pschiwjasaneho ballona.)** S wětrom, kotryž pschi danskim brjosy sakhadźesche, žo wojerski pschiwjasany ballon wottorhny a do morja padźe Jedyn leutnant a jedyn podoffizěr, kotrajž w ballonowym czołmiku žedźeschtaj, staj žo po sdaczu tepiłoj.

* **(Rosbuchnjenje w jenym rumunskim pólverniku.)** Pólvernik w Dudesti pola Bukaresta je s wulkeho dźěla wutoru do powětra sleczik. Rosbuchnjenje žo dopołdnja w 10 hodźinach sta. Sa žobu schěsćź wulkich ballonow äthera rosbuchny. Jedyn alkoholowy ballon žo wupali. Hłowny magazin, kotryž wulku dźělbu äthera a alkohola wopschijesche, njeje žo wobschkodźik. 200 zentnarjow äthera a 120 zentnarjow alkohola je žo sniczilo. W pólverniku žo dale dźěła. 62 wožobow je žo moriło a 108 je žo wobschkodźiło. Wjetschi dźěl s nich je žo wopalik. Mjes morwymi je pólvernikowy pschedstejeŕ, wyschk Albu, a dźěłowy wjednik, hejtman Savopos.

* **(Rubježny nadpad.)** W Spitzkunnersdorfskim lěžu je jedyn zusy jeneho samkarskeho wučžobnika, kotryž hriby pytasche, wot sady nadpadnył, jeho tsi krócź s nožom do nohi kłoł a jemu pjenježnu móschniczku s 5 hriwnami s měcha wsał. Rubježnik je žo na stronu do Großschönawa wotžalił.

* **(Lěžowe wohnje w Kanadze.)** Po poždlednim wobliczenju je poždlednje njedźele w Ontario 500 ludźi pschi lěžowych wohnjach žmjercź namakało. S někotrych sdalenischich žydleschczow njeje hischcźe žanych powjesczow doschło. Schkoda někotre milijony dollarow wučzinja.

* **(Rosbuchnjenje ruskeje munizije.)** W artilleriskej składowni twjerdźisny Königsberga je póndźelu rano dźěl ruskeje munizije rosbuchnył Pschi pschekładźenju je žo něhdźe 30 składownskich dźěłaczerjow a 20 žonow moriło, 14 je žo czežko, 58 lohko franiło. Dalschi strach rosbuchnjenja je žo wotstronik. Měschczańska wohnjowa wobora a sanitetna žłužba wubjernje dźěłaschtej.

* **(Pschekschiwjenje.)** Měschczański sekretar Wendler je wot połdra léta měschczańske pjenjesy pschekschiwjak. Pschi napiżanju jeneje kwitowanki sa wójnsku pomoz je wón wjetsche sumy sapiżał a sbytk s pomozu tseczich wožobow na žebje sczahnył. Měschczańska gmejna je wo něhdźe 8000 hriwnow schkodowała. Wendlera žu sajeli, wón prěje, so je winowaty.

* **(Spalenje lenowych składow w Stockholmje.)** Pschi žylnym wětrje žu žo póndźelu pola Forsaskeje pschadownje wulke lenowe składy spalike, kotrychž hódnoscź psches dwaj milionaj hriwnow wučžinja.

* **(Swoju lubu skónzował.)** Psched pschiżażnym žudom rěsnik Max Treue s Neukirchena w Rudnych Horach stejesche. Jeho winowachu, so je 20-létnu Hanu Oertelez w Plawnje w Vogtlandskej skónzował. Treue bě s Oertelez bliśko wobkhadźał a tónle wobkhad njebě bjes sćěhwkow wostał. Dokelž žo wón tychle sćěhwkow dla pšched žwojimi žwójbnymi hańbowasche, žo wón rosžudźi, lubu a potom žam žebje skónzowacź. Holzu satsěliwschi pak žo wón njemóżesche smužicź, žebi žam žiwjenje wsacź. Pschiżażni spósnachu, so wobskorżeny njeje mordarstwo s pschemyślenjom wuwjedł, duž móżesche žo wón jenož saraženja dla saźudźicź. Jeho k khostarni na 12 lět a k shubjenju czežnych prawow na 10 lět saźudźichu.

* **(Wojowanje s rubježniskej zwólbu.)** W Pětrogradze je žo wóndano rubježne mordarstwo skuczilo, kotrež je najwjetsche dźiwanje shudźiło. Pokładnik (kažirar) Plustow s jeneje wulkeje munizijskeje fabriki tutón dźeń 400,000 rublow k wupłaczenju jutrowneje mšy sa fabrizynych dźěłaczerjow pschi žebi njeżesche. Na žwětłym dnju jeho we Wyborgskim městowym dźělu zwólba dwaczći rubježnikow nadpadże. Jenu dźěl pjenjes rubiwschi jeho potsělichu a na to kaž njemdri do nimokhadźazych ludźi tsělachu, so mohli wupjerchnycź a rubježnistwo wukhowacź. Schtyrjoch policistow, kotsiž nadpadnjenym ludźom na pomoz pschiběžachu, žmjertnje sranichu. Wojerskej patrouilli, kotraž po puczu pschiúdźe, žo tehorunja tak dźěsche. Někotsi wojazy žo czežko sranichu. Na to rubježnizy do jeneho wojerskeho lazareta czeknychu. Tam jich wotdźělenje pěschkow woblehny. Policajski wyschk žam wobstupjenje nawjedowasche. Dokelž rubježnizy na kóždeho njepschestawajzy tsělachu, kotryž spyta, žo jim pschibliżicź, policajski wyschk poruczi, khežu sapalicź, w kotrejž žo khowachu. Hdyž žo wona sapali, žo dwaj rubježnikaj žamaj satsělischtaj, njes tym so žo tsecźemu schlachczi, w powschitkownej schmatańzy czeknycź. W dźiwjej měschenzy žebi policija žaneje rady njewjedźesche. Pod wodźenjom wjerscha Obolenskeho žu hnydom sapoczeli, wěz pschepytacź. Najprjódzy dźěłaczerjow Parwinjeskej fabriki sajachu, tola hacź dotal njejžu žaneho winika wuźlědźili.

Hana Engelbergerez.

Pola Vierwaltstettskeho jězora stejesche wokoło léta 1789 dodźerżana khěžka; w njej bydlesche žwójba stareho Kaschpora Engelbergera. K njej žłuschachu stary nan, starschi a młódschi žyn a hilschcźe młódscha dźowka Hana. Młódschi žyn bě tak khorowaty, so niczo žebi abo žwójbje saźłužicź njemóżesche, ale so dyrbjesche s wjetscha we kožu pschebywacź; dokelž bě nan stary, duž žiwjeschtaj žwójbu starschi žyn a dźowka.

Stary Engelberger bě w młodoszći bubnaŕ pschi krajnej miliży (wójsku) kantona (wokrjeża) Unterwaldena był; dokelž bě stajnje khrobły pšched žwojej cźrjódu krocźił a smužicźe do bubona bił, rěkasche w kraju jenož stary bubnaŕ.

Nětkole bě bubnaŕ sestaril a „dodźerżał“ a njemóżesche wjazy wjele dźěłacź. Tola pomhasche starschemu žynej a dźowzy polo wobdźěłacź a wjeżłowasche stary schěroki czołm na jězorje, hdyž žyn a dźowka se žakom ryby łojeschtaj. Ryby, kotrychž žami njetrjebachu, noscheschtaj do Stanstada na pschedań; sa to telko dostawaschtaj, so móżachu žo małe potrjebnoscźe žwójby sapłacźicź. Starschi žyn bě dobry tsělz a pschinjeże husto tucźneho kamsyka se straschneje hońtwy dom; to žwójbu žobu žiwjesche. Hana warjesche a schijesche a tak žo jednorym ludźom doscź derje wjedźesche. Schtož pak bě najwjetsche žohnowanje w khěžzy, to bě měr a pschesjenoscź, shromadna luboscź a žwěrne pobožne smyślenje, kotrež wobydlerjow wosbožeschе.

Tak bě žo wjele lět minyło, pschezo bě czische sboże tuteje žwójby njemylene dale schło. — Ale tu pschiúdźe wójnski wichor léta 1798 też na Schwajzarsku; franzowske revoluzionske czrjódy žo do kraja walichu na měrny lud. Powjescź wo tym žo psches hory a doły kaž s błyskom rosnjeże, a kóždy brónjokhmany Schwajzar hrabny tsělbu, so by drohu wótczinu pschecźiwo njepschecźelej sakitował.

Też do Engelbergerez czicheje khěžki dozpě wokanje na pomoz a doby žo wobydlerjam se wschěm žwojim wotmachom do wutroby. Starschi žyn k wótrym tsělzam khwatasche; Hana drje jemu wotradźesche a jeho proschesche, so by doma wostał, ale stary Engelberger hischcźe junu žebi stary bubon pschipaża a schwórczo bubnowasche na nim pschespolo psches Unterwaldenske doły. Lud žo s nowa sběże; stary hižo zyle schědźiwy bubnaŕ se žwojim bubonom tak žylnje k nadběhej bubnowasche, so to s horow do doła a s dołow na hory swucźesche, a s tym mějesche też starz žwój podźěl na sběżku Lud na dźiwje franzowske zwólby czehnjesche, kotrež niczo njepschelutujo palachu, žmalachu a mordowachu; ale schto samo njesrjadowana smużitoscź pschecźiwo namozy?

Wójny wustojny a móznje žylnischi njepschecźel dźewjateho septembra 1798 wutrobitych Unterwaldenskich pschewiny. To bě žu-

rowa poražka, a jenož małej cžrjódzy ßo poradźi, ßebi žiwjenje wukhowacź; to ßo jenož ſ tym smóžni, ſo potajne a ſtraſchne ſcźežki a pſcheßmyki ßwojich domjazych horow dokładnje ſnajachu; tych wěſo njepſcheczel njeſnajeſche.

Też ſtary bubnař jenož ſ najwjetſchej nuſu ßmjercźi wucźekny. Na wobpucźach po ſcźežkach, kiž běchu lědma někomu ſnate, dozpě wón ſkónczńje, wſchón wumucźnjeny, domiſniſku khěžku a khoremu ßynej a Hanje wo njeſbožu powjedaſche. Wo ſtarſchim ßynu niczo njewjedźeſche; pſchetoż wótri tſělzy běchu ßo w kerkach ſeſtupali a roſumjachu wottam ßwoje ſaměry trjechicź.

Stary Kaſchpor ßebi na to njemyßleſche, ſo ßu njepſcheczeljo jemu a jeho khěžzy hižo tak bliſko, kaž to woprawdźe běſche; wón ſabywaſche, ſo bě wón ſe ßwojej mucźnoſcźu jenož jara pomaku mohł dale pſchińcź, ſo bě wón po dalokich a ſchpatnych ſcźežkach, po kotrychž bě domoj ſchoł, jara wjele cžaßa pſchißadźił a hdyž ßwojimaj dźěſcźomaj powjedaſche, kajke njeſboże bě ßo wodnjo ſtako, tu bě ßłyſchecź, kak ßo cžrjóda Franzowſow na khěžku bliži. Jich ſłoby na lud, kotryž ßwoju ßwobodu a wótzny kraj ſchkitaſche, žanych mjeſow njeſnajeſche.

Dokelž stary Engelberger a jeho dźowka a ßyn žanych brónjow njemějachu, ſo bychu ßo nawalnikow wobróli, ßo woni bližazeje mordařſkeje zwólby njemałko ſtróžichu.

„Pjenjeſy, pjenjeſy!“ ßebi najprjódzy dźiwja njepſcheczelſka cžrjóda žadaſche, pſchi tym pikotajo honacź na tſělbje naczahujo a to ſe ſłóſtniwymi cžinkami pſchewodźejo.

ſ Pjenjeſy běchu w khěžzy khudeho Kaſchpora zyle žadna wěz, a a tón cžaß, ſo běſchtaj wón a ſtarſchi ßyn ſ wonka khěžki byłoj, bě ßo też poßledni pjenjezk wudał; pſchetoż Hana a wbohi hubjeny brar tdyrbjeſchtaj tola też khlěb měcź.

Khaſchpor wottamkny khamorczk a kſchinju a rjekny:

„Tu ßebi ßami pytajcźe, ja ani pjenjes ani ßucheho khlěba nimam!“

Jeli ſo nawalniży też ßkowam njeroſumjachu, běchu tola ſkutki a cžinki tak ſroſumliwe, ſo woni do teho pſchińdźechu, ſo běchu ßo doſpołnje mylili. Roſhněwany ſ tym, ßo jedyn ſ nawalnikow do wboheho khoreho ſtarzoweho ßyna ſ tſělbu ſaměri a do njeho tſěli. Do wutroby trjecheny ßo njeſbožowny cžłowjek bjes ſwuka na ſemju ſwjeſe, cžopka krej jemu ſ wutrobna běžeſche a wokomik poſdźiſcho wón ducha ſpuſchczi. S bajonettom, na tſělbu tyknjenym, kakajo a ſ tſělbinym toporom pjerjo też ſtareho Kaſchpora k ſemi pobichu a jedyn ſłóſtnik hrabny ſa młodej holzu. Wona ßo wutorže a we ſtyſknoſcźi bjes ſmyßłow wucźekny ßurowzej. Lědma pak běchu cžile njedoczinkojo ßo ſ khěžki wotßalili, tu ßo jej ſaßo myßle wrócźichu. Wona do khěžki wróco khwataſche. Morjeny bratr tu na ſakrwawjenym kožu jako ſproſtnjene cžěko leżeſche; nan jej žałoſcźo napſchecźo pſchińdźe. Tola běchu jeho rany jenož ßnadne. Lědma Hana do teho pſchińdźe, ſchto ma nětko cžinicź, tu pſchihna ßo nowa cžrjóda bjesmiłoſtnych njepſcheczelow do khěžki. Přědkowny ßwój teßak ſ nóžnjow wutorhny a ſahna ßo k rubnjenju, ſ kotrymž dyrbjeſche nahu hłowu krwawjazeho ſtarza trjechicź, kotrehož mějeſche ſa we wojowanju ranjeneho ſakitowarja jeho wótcźiny; tu Hanje we wutrobje wſcha móz dźěſcźowſkeje luboſcźe wotucźi, doſpołne wědomnje dźěſcźowſkeje winowatoſcźe.

Wona khabkateho ſtarza ſ woběmaj rukomaj wobja, pſchikny jeho ſe ßwojim cžěłom a ſawoła:

„Chzeſchli ty, ſłóſtniko, mordowacź, moć mje! To je tebi dowolene! Ale doniž budu ja žiwa, njeßměſch ßo ſe ßwojej mordařſkej ruku mojeho nana dótknycź!“

Hacź je wojak roſumjał, ſchtoż holza rěcźeſche, abo ßwědczeſche jejne cžinjenje bóle ſa to, ſchtoż wona chzyſche? — Doſcź, teßak ſwaha ſpadny; — pſchetoż druhi trjechi ruku ßwojeho krejlacźneho towařſcha a ſawoła na njeho:

„Hańbuj ßo, bjesbrónjoweho moricź! Měj ſańcź luboſcź dźěſcźa k nanej! Wſchitzy ſ khěže won!“

Tak ſawoła franzowſki ßeržant, kiž bě cžeſtny muž, a jeho poßłuchajo njekhmanizy zoſachu a bórſy bě khěžka próſdna; ale płomjo, kotrež běchu cžěkazy njekraßnizy ſatykli, ßapaſche bórſy nad jich hłowami horje. Nadobny franzowſki ßeržant a Hana ranjeneho ſtarza podpjeraſchtej, a tak jeho ſ palazeje khěžki won dowjedźeſchtaj, Haninho morweho bratra pak njemóžeſchtaj płomjenjam wutorhnycź a też niczo ſ khuduſchkeje domjazeje nadoby, draſty a poßleſchczow. Duž dowjedźeſchtaj ſtarza dale dele k brjohej Vierwaldſtettſkeho jeſora, hdyž Engelbergerez cžołm leżeſche. S wulkej prózu ßydny ßo ſtarz do cžołma. Na to ßo ßeržant, kiž wěſo jenož franzowſzy roſumjeſche, Hanu ſe ſnamjenjemi wopraſcha, hacź móže wona wjeßkowacź. Wona to wobkrucźi, a wón jej pomhaſche, cžołm na wodu ſtorczicź. Hana ſkocźi do cžołma, hrabny wjeßka a cžołm wotjědže; ßeržant pak woſta pſchi brjoſy ſtejo, doniž ßo cžołm tak daloko wot brjoha wotßalił njebě, ſo cźěkazymaj wjazy ſtrach njehrožeſche; potom ßo wón ſhubi.

Pſchi pſchibrjožnym měſcźe Luzernu Hana ke krajej dozpě, ßama hacź na ßmjercź pſchenapinana, ſ krwawjazym ſchědźiwzom. Miłoſcźiwi ludźo jeju pſchijachu a jeju wothladachu; po dołhim cźerpjenju ſtarz ſaßo wotkhori.

W Luzernu ßo powjeſcź wo dóńtu wboheje ßwójby bórſy roſnjeße, a wſchě wutroby mějachu ſ nimi ßobuželnoſcź. Starſchi bratr poſdźiſcho ke khěžzy dóńdźe. Wón bě nieiranjeny ſ wojowanja wuſchoł, ale kajka bě jeho domiſna pſchihotowana! Hromada popjeła bě luby ſtarſchiſki dom, nihdźe žaneje duſche ſ jeho lubych ſchěroko a daloko; nichtó na jeho ſtyſkniwe wołanje njewotmołwi. Duž tu wbohi ßedźeſche, a po ſbrunjenym wobliczu ßo jemu horze ßyłſy ronjachu. —

Tajkeho nańdźe jeho ßußod, kiž móżeſche jemu telko rjeź, ſo ſtaj jeho nan a jeho ßotra Hana w Luzernu a ſo ſtaj wukhowanaj, ſo pak je franzowſka kulka jeho bratra morika a ſo je ßo jeho cźěko ſ khěžku ßobu ſpaliko.

Wulzy ſrudźeny Haniny bratr do Luzerna khwataſche. Kajke bě ſaßowidźenje! Ale lěpſche dny mytowachu ſa dźěſcźowſku luboſcź a ßwěru ſa wótcźinu. Ssmilni cžłowjekojo w Luzernu wotpalenu khěžku „ſtareho bubnarja“ lěpſchu a rjeńſchu ſaßo natwarichu, a ſtary Engelberger ſaßo zyle wotkhori. Bohacźe kſcheſcźijanſka luboſcź ſhubjene cžaßne kubło ſaßo naruna, a tak ßo cźežko pruhowani, džaka polni, do noweho domu ſaßo wrócźichu, hdyž wo morjeneho bratra nutrnje żarowachu.

Lěpſche cžaßy pſchińdźechu. W nowej khěžzy bě ruma ſa dwě ßwójbje. Stary bubnař we ſbožu ßwojich dźěcźi ſ nowa woživi, a Hanina luboſcź jemu jeho žiwjenje hacź do wyßokeje ſtaroby woßkłódnjeſche. Wona pak namaka najbohacźiſche myto we ßwojej ßamßnej wutrobje a Bóh ju žohnowaſche w mandźelſtwje ſ dobrym ſchwarnym mužom w bjesſtaroſcźiwej domjaznoſcźi a pokoju. W luboſcźi, pſchesjenoſcźi a pobożnoſcźi pſchebywachu też w nowym domje a jeho wjazy njewopuſchcźichu.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 8. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſchet němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyſchet wucźbu ſ němſkej młodoſcźu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Budyſkej Pětrowſkej woßadźe: Jan Ernſt Žid, pohoncź a wobydlet w Budyſchinje, 42 l. 10 m 14 d. — Khorła Herman Scholła, bureauſki ßłužobnik w Budyſchinje, 18 l. 3 m. 18 d.

W druhich woßadach: Marja Herta Sorgiz, ſchwalcža w Hnaſchezach, 19 l. 2 m. 24 d. — Marta Marianna, Ernſta Maxa Heinricha, ſamkarja w Błózanach, dź., 5 m. 7 d. — Marta Marja Schkodźiz w Bukojnje, 14 l. 6 m. — Adolf Czepek, pjekarſki pomoznik w Běłej Horje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 8. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farat Kſchiżan ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo ſerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Płacźiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj, hacź 2 hr., 70 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 10 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr.— pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuſcheneho połcża wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 60 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 60 pj., 100 puntow ßyna wot 3 hr. 50 hacź 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 24 pj., praßata ſchtuka 27 hacź do 43 hr.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, saßtojuske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czißko 687.

Sserbske a nèmske — ſpěwańſke —

ßu dostacz we wudawańi Serbskich Nowin.

Franz Marschner naßl.

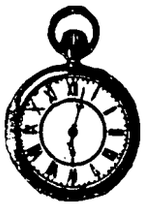

mějeczel **Max Ewald**
czaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow**
k dobroczinwemu wobkedzbowanju porucza.

Hódna twora. Wißomne rukwanje. Tunje płaczisny.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedzuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wuwołożene, wobhladacz.**

Wustojna, czista, ßamostatna

ßłużobna holza

ßa wschě dźěła, we warjenju troschku nawjedzita, ßo hnydom abo posdźischo pyta. Pschedstajenje ßo pscheje.

Welsez pschedawarńa
w Kulowje.

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetschenje

a rukuju ßa wubjerne wuwjedzenje (tez po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczisnje.

Scholczíz atelier,
mějeczel W. Kornet
pschi Gackelskej horje 1b.
Rěczu ßerbski.

Dobru rjanu penſiju

dwaj rataŕskaj schulerjej namakataj pola Libscha na Schliebenskej drózy czißko 5 w Budyschinje.

XXXX. skhadźowanka

serbskeje studowaceje młodźiny
w Khróśćicach,
13. augusta w Wjenkec hosćencu.

w 4 hodź. popołdnju: posedźenje (rosprawy, namjety, wuradźowanja).

1/2 9 hodź. wječor: **„Posledni kral“** struchłohra w 5 jednanjach.

Cyłe studentstwo a cyły serbski lud so wonajwutrobnišo přeprošuje.

Joz. Nowak, starši.

We wudawańi Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. dostacz

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a nèmſkich ſpěwańſkich knihow.

Lětny ßmjertny dźeń

lubowaneje mandźelſkeje a maczerje

Leny Wernańki ſ Hermanez

wumrje 16. auguſta 1915, 57 lět ſtara.

Dźenß hižo lěto ſaſchko je,
So ſe ßmjerczu ßo wotwjedźe
Wam mandźelſka, macz luba.
Dźenß k jeje rowej ſtupicze,
Hdźez po wſchej prózy wotpoczńje,
Tam wóczko ßylſy płaka.
Haj ßwěrna běſche mandźelſka
A ſtaroſcziwa maczerka
Sa ßwoje lube dźěczi,
Je dźěłała a ſpěwała
A Boži dom je lub'wała,
Kaz dołho bě na ßwěczi.
Bě prjedy ſtrowa, wjeßeła,
Hdyz Boži woheń wſcho jej wſa,
Pak bórſy po tym ſkhorje.
Hdyz jejne czeźke czerpjenje
Sydomnacz' njedźel trało bě,
Ju Bóh wſa k ßebi horje.

Waß wſchitkich Bohu poruczi,
Hacz ßwojej wóczzy ſańdźeli
A na wěczne prjecz dźěſche.
Nětk na tym měſcze pſchebywa,
Hdźez ſ Lazarußom ſtrowoſcz ma,
To w ſrudźbje ſa troſcht mějcze.
Tam ſtaj ju ſtarſchej witałoj,
Kiż prjedy njeje domoj ſchłoj
Pſches ßmjercz ſtaj k ßwojom'Bohu,
Tam ßo tez wy ſaß' wohladacz
S njej chzecze a ßo ſradowacz
We njebju, ſbóżnym raju.
Njech jejne czěło w měrje ſpi
We Rakezach na kerchowi,
Jej je nětk wěczńje derje.
So wo nju wjazy njerudźcze
Ně měr jej w rowje popſchejcze,
Schtoż czini Bóh, je dobre.

Na ża̋danje ſrudneho mandźelſkeho **J. Kruża.**

Lětny dźeń

ſemrjecza **Auguſta Nowaka** ſ Tſjoch Žonow pola Laſa.

46. pěſcheho regimenta, 10. komp.,

wumrje 5. auguſta 1915, ſtary 29 lět 1 měß. 4 dny.

Žno lěto ſpiſch ty nětk we rowje
Naſch ßyno, bratſje, mandźelſki,
Niz w naſchim kraju na kerchowje,
Ně w zuſbje twoje czěło ſpi
Tam njedaloko Warſchawy
Sſy ſ towarſchemi ſkhowany.
Tam wojowak ßy ſ towarſchemi
We czeźkich bitwach hromadze,
Hacz njepſchecelow ſkoſcz cze ſlemi,
Bu do wutroby tſělený,
A hižom ſa pół hodźinki
We ßmjerczi woczi ſańdźeli.
Duż tebje ſ czeſczu pohrjebachu,
Kaz w wójnſkim czaßu hodźi ßo,
K nam ſrudnu powjeſcz pſchipóß-
So nadźija je podarmo, [łachu,
Sso ſ tobu tudy wohladacz.
Do domiſny cze powitacz.

O kajki ſtyſk to ſa naß běſche,
So ty ßo wjazy njewróczíſch.
To wſchitkim pſches wutrobu dźěſche,
So hižo w khłódnym rowje ſpiſch,
Kiż njemóżemy wopytacz
A wótczenaſch tam wuſpěwacz.
Bě pobożna a ſprawna duſcha,
Sſyn ßwěrny, bratr, nan, mandźelſki,
Bě ſtajnje żiwy, kaz ßo ßłuſcha
Tu ſ nami wſchěmi. w luboſczi.
Tak njemóżemy ſabycz cze,
Nam wſchitkim jara ſtyſkno je.
Spi derje tam, hdźez ßylſy naſche
Na twój row kapacz njemóża,
Sa wótżny kraj ty wojowaſche
A tez ßo ſa njón moricz da,
Wſchak junu w tamnej ſbóżnoſczi
Naß Bóh pſches hnadu ſjednoczi.

Hłuboko ſrudzenaj ſtarſchej, ßotry, brat a mandźelſka ſ dźowczińku,

pſches **Hańżu Budarku.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóžd 1 sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotesłać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 34. **Sobotu 19. augusta 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójskowa rosprawa.

18. augusta: Na wjeczornym wojownischczu njepschecźel k polnozy wot Sommy swoje zylne napinanje njedźiwajzy na cźejke woporv wospjetowasche. Jendźelczenjo su tu s nowa někotre divisije nastjili.

K krótkemu wjeczorej wot Martinpuicha je so jim poradźiło, naschu najprědkowischu liniju do jeneje blisko sady njeje leżazeje w njewulkej schěrokosczi wróczo stłóczicź. Sa to su so woni k polnozy wot Pozières a zyle blisko k wjeczoru wot Foureauxskeho lěsa wotpokasali. Franzowsojo swoje nadběhi sazo w nozy cźinjachu. Ssylne mozy we polnozy pschecźiwo naschim stejischczam mjes Guillemont a Maurepas wupad sczinichu; wone so krwawnje wotraschu. W pschedsunjenych dźělach k dolhemu ranju wot Harde conrta so s njemdrosczu a hacź dotal bjes wuspěcha wojowasche. Bombardement je trajnje jara zylny.

Na prawej stronje Maasy njepschecźel wjeczor na schěrokej froncze mjes Thiaumontskim wobtwjerdźenjom a wospjet w Chapitreskim lěsu, a teho runja w hórskim lěsu nadběhi cźinjesche.

W Fleury so hisće wojuje, hewak je njepschecźelowy nadběh wschudźe slemjeny.

Pola Neile so 16. augusta jedyn franzowski dwojotsěschnik s wobaranskim tsělenjom nusowasche, k semi slecźicź.

Rańsche wojowischczo.

Fronta generalneho pólneho marschalla s Hindenburga.

Wothladane wot małeho, tola žiweho wojowanja k wjeczorej wot Nowelskeho jězora, kotrež hischće njeje skónczene, su jenoj pschedstražnizy do so srażowali.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

Na wójskowej froncze generala s Bothmera su turkowszy wojazy ruske nadběhi wotpokasali.

W Karpatach je so wuspěch na Starej Obczynje wudospołnił. Něhdźe 200 muži je so sajało a někotre maschinske tsělby so sebrałe.

Balkanske wojowischczo. Po podarmotnych nadběhach schtworoswjaskoweho wójska poslednje dny su so swjaskowarjo k napschecznemu storkej nastajili. Florina je so we wojowanju pschecźiwo serbskej dunajskej divisiji wsała.

Němske lětadła su ruske saniczaki a jedyn podmórski czołm k dolhemu ranju wot Karaburuna s wuspěchom nadpadowałe.

Hamtska ruska rosprawa wot 11. augusta wjeczor praji, so je so jedyn bataillon reserwneho pěschego regimenta czišło 3 s tsělenjom maschinskich tsělbow jeneho panzerowaneho automobila pola Monastersyska sniczik. Temu napschecźo so wobswědcza, so je bataillon pschi tejle składnosczi wscho hromadźe 2 sranjeneju shubił.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

74 njepschecźelskich wikowanskich łódźow w juliju so sniczilo.

W měsazu juliju su němske a awstriske podmórske czołmy 74 njepschecźelskich wikowanskich łódźow potepiłe. B.

Wojowanje we Wolynskej.

Cyril Braun, dopisowaŕ nowin „New-York Times", je s generalom s Linsingenom rosrěcźenje měł. Wón wo tym mjes druhim błědowaze pische: „Němzy zebi njetrjebaju dla podawkow na 350 kilometrow dołhej froncze prěki psches wolynske bahnischczo spanje rubicź dacź. Němske hacźenja móża drje so s ruskim cźischczom narymsacź, tola so njemóża pschedrěcź. Se schtyridnjownymi sliwkami su so wolynske bahnischcza njekhodźne sczinike. To je moje wosebinske pschesmyslenje, k kotremuž zym po tsidnjownym wobhladanju Stachodoweje linije pschischok, hischće bóle pak po tsjoch nozach, kotrež zym mjes Linsingenowymi młodymi offizěrami pschebył." General s Linsingen je dopisowarjej rjekł, so je wón pschesmyslił, so so Rußam ženje njeporadźi, němske linije pschedrěcź. G.

Awstriska wójskowa rosprawa.

17. augusta: W Bukowinje je so hórka Stara Obczyna wsała. K połodnju wot Moldawy a pschi Hornjej Bystrizy so ruske nadpady slemichu. Hewak njebě ważnych podawkow.

Pola wójska generalneho wyschka s Böhma-Ermollia je mjes Perepjelnikami a Pjenjakami k wótremu wojowanju dóschło. Njepschecźel dleje dyźli 12 hodźin swoje cźrjódy pschecźiwo naschim stejischczam honjesche. Najwjazy nadběhow so hižo psched naschimi raczišnami slemi. Hdźež so njepschecźelej, kaž pola Manjowa, nakhwilnje poradźi, so do naschich hrjebjow dobycź, jeho nasche reserwy wróczo cźišznychu. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

16. augusta popołdnju: K połodnju wot Brzesan (Brěsan) w Galizischej su naschi wojazy někotre městna wjeczorneho brjoha rěki Skoteje Lipy wobsadźili. Njepschecźel napschecźne nadběhi cźinjesche a nasche dalsche postupowanje sadźerża. W stronje, hdźež so Skota Lipa do Dnjestra sliwa, naschi wojazy wojujo wschudźe postupowachu. Njepschecźel so tu se sasakloscźu na pschecźo stajesche. Pschi Bystrizy wulku wjeś Solotwinu a wjeś Manjawu k krótkemu wjeczorej wot Solotwiny dobuchmy. W stronje mjes Delatinom a Worochtu so njepschecźel psched naschim cźischczom k wjeczorej wróczo cźehnjesche. Naschi wojazy někotre hórki k wjeczorej wot strony mjes Worochtu a Ardźelusu pola Kirlibaby wobsadźichu. W stronje hory Capula, 19 kilometrow wot Kirlibaby so njepschecźelowe spytane nadběhi s naschim tsělenjom wotpokasachu.

Po skónczenym liczenju su wojazy generala Brusilowa sa czaś wot 4. julija hacź do 13. augusta dobywajo němske a awstriske linije, wot Pripeta hacź k rumunskim mjesam w symje wutwarjene, błědowazych offizěrow a wojakow, pólnych wojakow, etappowych wojakow, train, sanitetny personal atd. sajeli a kanony a maschinske tsělby sebrali:

1. Wójsko generala Kaledina: 2384 offizěrow 107 225 wojakow, 147 kanonow, 459 maschinskich tsělbow, 146 mjetakow bombow a minow.

2. Wójsko generala Leschizkeho: 2139 offizěrow 100 578 wojakow, 127 kanonow, 424 maschinskich tsělbow, 44 bombymjetakow a minymjetakow a wjazy dyźli 35 munizischich wosow.

3. Wójsko generala Ssacharowa: 1967 offizěrow, 78 248 wojakow, 76 kanonow, 232 maschinskich tsělbow, 119 bombymjetakow a minymjetakow a wjazy dyźli 128 munizischich wosow.

4. Wójsko generala Schczerbatowa: 1267 offizěrow, 55796 wojakow, 55 kanonow, 211 maschinskich tsělbow, 59 bombymjetakow a minymjetakow a 129 munizischich wosow: wscho hromadźe 7757 offizěrow, 350 845 wojakow, 405 kanonow, 1326 maschinskich tsělbow, 338 bombymjetakow a minymjetakow, 292 munizischich wosow. Pódla teho so wulka liczba tsělbow, 30 wjerstow materiala pólneje żelesnizy, telefonska nadoba, někotre artillerische składy a pioněrska nadoba sebrachu.

Kaukaska fronta: W Persischej zmy njepschecźelowe nadběhi k wjeczoru wot Kalopastowy k krótkemu wjeczorej wot Urmiaskeho jězora wotrasyli. B.

Pschi wustupjenju rěki Pruta s lěsnych Karpatow njepschecźel pod naschim zylnym cźischczom hórski pschekhód Jabłonizu wo-

puschczi, kotruž wobžadźichmy. Ssmy tam ſ nowa do Worochty a do Ardželuſy nad Prutom 6½ kilometra k krótkemu ranju wot Worochty ſaczahnyli, hdžež 32 offizěrow a 1006 muži ſajachmy. Naſche poſtupowanje dale dže. B.

General Ruſki, hłowny roskaſowaŕ połnózneje fronty.

Pětrogradſka telegrafowaŕnja powě: Generalny adjutant Ruſki je žo ſa hłowneho roskaſowarja wójſkow połnózneje fronty pomjenował. L.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

16. auguſta popołdnju: Nóz žo na wjetſchim džělu fronty ſměrom miny. Franzowſojo němſke patrouille w Champagni na ſtronu k Tahure a w Argonnach pola La Harazée wotraſychu. Na Verdunſkej froncze bě khětro žiwa kanonada pola Thiaumonta, Fleury, Vaux a Chapitre.

Wojowanje w powětſje: W nozy k 16. auguſtej němſke lětadła něktore bomby na Belfort ſmjetachu. Nichtó žo njeje morił.

16. auguſta wječor: W Somminej froncze po žylnym artilleriſkim pſchihotowanju k poſtupowanju pſcheńdžechmy, kotrež nam k połnozy wot Maurepas khětry dobytk wunježe. Naſchi wojazy hromadže ſ jendželſkimi wojakam zyku liniju němſkich hrjebjow na froncze něhdže 1500 metrow a něktore městna Guillemontſko-Maurepaſkeje drohi dožahnychu. K połodnju wote wžy žo na froncze dweju kilometrow we hłubokoſczi 300 hacž 500 metrow wſchě njepſchecželowe ſtejiſchcza k ranju Maurepaſko-Clérykeje drohi po wótrym wojowanju ſ naſchej infanteriju teho runja dobuchu. Tejle kražnje ſawjedženaj, rucze pſchewjedženaj wojowanſkaj ſkutkaj nam dowoliſchtaj, něktrych wojkow ſajecź, kotrychž liczba hiſchcze njeje ſnata. K połodnju wot Sommy naſchi wojazy w tym žamym czažu poſtupowachu a žo ſ jenym ſamachom ſyſtema wobtwjerdženych němſkich hrjebjow po dołhoſczi něhdže 1500 metrow k połodnju wot Belloy-en-Santerre. Něhdže 60 jatych w naſchej ruzy woſta. B.

Italſka wójſkowa rosprawa.

16. auguſta: Na Karſtu a w hórkatej ſtronje wot Gorizy (Görz) bě žylne artilleriſke tſělenje a mjetanje bombow. S nadběhami naſcheje infanterije njepſchecželowe hrjebje pſchi brjohach hory Pecinki, na połnóznej kromje Karſta a we wokolnoſczi Santy Kathariny a San Marka k ranju wot Gorizy dobuchmy. 353 muži, mjes nimi 11 offizěrow, ſajachmy. Na druhej froncze žmy ſwuczene make njepſchecželowe nadběhi wotraſyli.

Na Aſiagowſkej wyšokej runinje žo naſchim wotdźělenjam poradźi, žo do něktrych njepſchecželowych hrjebjow pſchi brjohach hory Moſciageſa dobycź. Pod žylne njepſchecželowe artilleriſke tſělenje žo wſawſchi žo wone do žwojich prjedawſchich ſtejiſchczow wróczichu a něktrych jatych žobu pſchiwjedźechu. Prjedy teho běchu njepſchecželowe ſakitadła ſniczike. B.

Potopjenje italſkeje bitwiſkeje łódže „Leonardo de Vinci“

Parižſki „Petit Journal“ ſ Turina powě: Wyšoki łódźſtwowy offizěr, kotryž je žo ſ Tarenta wróczik, wobkrucza, ſo je žo wulka italſka bitwiſka łódź „Leonardo de Vinci“ ſ njeſbožownym pſchipadom ſniczika. „Leonardo de Vinci“, kotryž měješe 1200 muži wobžadki, w Maro Piccolo w pſchiſtawje ſtejeſche a bě ſ wjele druhimi wójnſkimi łódźemi, mjes kotrymiž bě jena jendželſka panzerowana łódź, wobdaty. W nozy wokoło 12 hodźin we łódźinej kuchini woheń wudyri, kotryž žo hnydom roſcheri a žo na łódźine komory wupſcheſtrje. Komandant hnydom muniziſke komory póczrjecź da a ſpyta, łódź do bliſkoſcze brjoha dowjeſcź. Mjes tym pak žo na łódźi rosbuchnjenje ſta, ſ kotrymž žo wona powróczi. Wulki džěl wobžadki do wody padže, 300 muži, mjes nimi něktſi offizěrojo, žo tepichu. Druſy mózachu žo ſ najmjeńſcha wukhowacź. Nadźijeja žo, ſo buže mózno, łódź, kotraž nětkole kaž franjena wulka jelſryba ſ wody tczi, ſaž ſběhnycź. B.

Džělo jendželſkeho muniziſkeho miniſterſtwa.

Lord Montagué je w delnim žejmje rosprawu wo džěławoſczi muniziſkeho miniſterſtwa podał. Wón praji: Maſchinſkich tſělbow žo ſchěžnacze krócź wjazy nadźěkuje, hacž pſchi ſałoženju muniziſkeho miniſterſtwa. Sa jedyn měžaz žo nětkole dwójzy telko czežkich kanonow nadźěkuje, kelkož je Jendželſka pſchi ſpoczatku wójny ſ zyła měła. Jendželſka žwojim ſwjaſkarjam wulku hromadu munizije a kanonow podawa, pódla teho Franzowſkej tſeczinu jendželſkeho wudźěłka granatowych trubow a měžacznje ſa 120 milijonow metalla, kotryž je ſa džěłanje munizije trěbny. Jendželſka artillerija je poſlednje měžazy žwój nadawk k połnej ſpokojnoſczi wójſka dokonjecź mohła. Połoja wſchěch techniſkich džěłaŕnjow w Jendželſkej ſa wójnſke łódźſtwo džěła. Sa krótki czaž ſměje Jendželſka doſcź munizije ſa žwoju žamžnu potrjebu, a budže potom jenicžzy ſa žwojich ſwjaſkarjow muniziju džěłacź móz. Tydžeń do ſapoczatka nětczíſcheho poſtupanja je bombardement wjazy munizije žadał, dyžli je žo ſa prěnje jědnacze měžazow wójny ſ zyła nadźěłało. Hdyž pak džěłacźerjo a džěłodawarjo žwój nadawk dale tak dokonjeja, njeje trjeba, žo bojecź, ſo dyrbjało žo poſtupanje wójſka w Franzowſkej dla njedoſahanja munizije ſaſtajicź. Montague hiſchcze praji, ſo je 45,000 wojakow wot wójſkoweje žłužby wužwobodźenych, ſo bychu w muniziſkich fabrikach džěłali. Nětkole tam 1¼ milijonow ludźi, mjes nimi 400,000 žónſkich, pornjo 635,000 pſched lětom džěła. B.

Žani židźi w jendželſkim wójnſkim łódźſtwje.

W delnim žejmje ſapóžłanz King na to poſaſa, ſo žu žo wſchelazy ruſzy židźi k žłužbje we wójnſkim łódźſtwje ſamolwili, ſo pak žu žo wotpokaſali. Dokelž dyrbja žo wſchitzy poddanjo ſwjaſkowanych krajow we wojeŕſkej ſtarobje domoj póžłacź, kotſiž žo žami k wojeŕſtwu njeſamolwja, žo wón wopraſcha, hacž njeby pſchecźahódne było, tychle wukrajanow do łódźſtwa pſchijecź. Łódźſtwowy ſekretar Mac Namara wotmolwi, ſo žo to njemóže ſtacź, dokelž žmědža jenož Jendželczenjo, kotſiž žu žo w Jendželſkej narodźili, w jendželſkim wójnſkim łódźſtwje žłužicź. B.

Japanſke pěſkowe měchi ſa jendželſke tſělne hrjebje.

Jendželſke knjeżerſtwo je pola japanſkich firmow milijon pěſkowych měchow ſkaſało, kotrež dyrbja žo pſchi wutwarjenju tſělnych hrjebjow trjebacź. L.

Jendželſki kral na wojownſchczu.

Jendželſki kra lje pſched tydženjom žwoje wójſko w Franzowſkej wopytał. Po powjeſczi Reuterez telegrafowaŕnje je kral w automobilu ſ pſchewodom žwojeho ſtaba a žwojeho ſtarſcheho žyna, Waleſkeho prynza, po bitwiſchczu jěk. Mjes tym ſo bě kral pſchi bombardemencze pola Pozières pſchitomny, granaty nad nim fruncźachu. B.

Wojowanje w němſkej rańſcho-afriſkej koloniji.

Dopižowaŕ Reuterez telegrafowaŕnje pola jendželſkeho wójſka w rańſchej Afriży telegrafuje: Pſchi łužach pola Czunga je žo wojowało. 25 mil daloko we wulkej horzocze marſchěrowawſchi, naſchi wojazy k hórkam pola Czunga pſchicźežechu, hdžež měješe njepſchecźel dobre ſtejiſchcza a ſ kanonow a maſchinſkich tſělbow tſělejo nam ſadźěwaſche, žo pſchibliżicź. Hdyž běſchtaj regimentaj komandantow Hartingena a Montgomeryha doczahnyłoj, general de Venter pſchikaſa, njepſchecźela nadběhowacź. Jedyn panzerowany automobil njepſchecźelowe tſělenje na žo czehnjeſche. To nam ſmóžni, ſtejiſchczo njepſchecźeloweje artillerije wužlědźicź. Naſcha artillerija na to bórſy njepſchecźelowu nuſowaſche wotmjelknycź. Czmiczkanje nam móžnoſcź wſa, pſchihodne położenje wutwužicź, tola Hartingen a Montgomery njedźiwajzy teho poſtupowaſchtaj. Hartingen hórki wobžadźi a je wot njepſchecźela wuczíſczi. My žydom ſranjenych ſhubichmy. Nětkole žmy žydom mil k dołhenu wječorej wot Mpapua. (Mpapua pſchi zentralnej żeleſnizy leži, dale k wječoru je Czungiſka wyšoka runina.) B.

Stejiſchczo Rumunſkeje.

Rumunſki kral je žo njejabzy ſe žwojeho lětnjeho hroda do Bukareſta wróczik. Miniſterjo žo njepſcheſtawajzy k wuradźowanju ſkhadźuja. Wot dweju dnjow žu powjeſcze ſ Rumunſkeje ſaža njepokojaze, tak „Frankfurter Zeitung“ w jenym ſawodnym naſtawku piſche. Saſtupjerjej Němſkeje a Awſtriſkeje žej rumunſkeho miniſterſtwoweho pſchedžydu Bratiana warnowałoj, do żadanja Ruſkeje ſwolicź, po kotrymž měło žo ruſkemu wójſku dowolicź, pſches Rumunſku do Bołharſkeje pſcheczahnycź. Rumunſka žo na to kedźbliwa czini, kajke ſczěhwki bychu ſa Rumunſku naſtałe, hdy by žo wona Ruſkej pſchiſamkła. Bołharſka budže wjedźecź, žwoje ſtejiſchczo k połdnju a k połnozy ſakitacź.

Rumunſke knjeżerſtwo žo pjecża k Ruſkej kłoni. Wuherſke nowiny „Az Eſt“ žu ſ Bukareſta rosprawu doſtałe, w kotrejž žo praji Wójnſka ſtrona, k kotrejž też knjeżerſtwo žłuſcha, je poſledni czaž ſe

wschelkimi naprawami, kaž ſ postajenjom wójſka pódlu rěki Pruta a delnjoho Dunaja ſpytała, hotowe wobſtejnoſcże ſtworicź, tola njeje pſchi tym na postajenja wustawy kedźbowała. Powſchitkownje žo ńěni, ſo ma miniſterſtwowy pſchedsyda Bratianu hotowe wuczinjenje ſ Ruſkej, kotrež pak jenož jeho wjaſa. Strósbi ludźo teho dla tele naprawy jako tajke njewobhladuja, kajkež dyrbjake na kóždy pad k ſkutkam dowjeſcź. Wuradźowanja krala ſ wjednikami politiſkich ſtronow žo wótrje wobkedźbuje. L.

Italſke nowiny „Tribuna“ wo ſtejiſchcźu Rumunſkeje piſchu, ſo žo Rumunſka ſ cźežka pſchi wójnje wobdźěli, prjedy hač njeisžu Němſka, Awſtriſka, Bolharſka a Turkowſka sbite. Ratarſki kraj, kaž Rumunſka, kotryž je ſ rospſchedaczom žwojich produktow na Němſku a Awſtriſku pokaſany, a žo jenož ſe 7 milijonami wobydlerjemi wobydli, njemóže žo bjes pſchemyšlenja do žwětoweje wójny walicź. L.

Sserbſki krónſki prynz w Mazedonſkej.

Kaž Parižſke nowiny ſe Salonikia powjedźa, je žerbſki krónſki prynz Alexander wójſko pſchi bolharſkej froncze wopytał. S generalom Serrailom je wón pſchi ſpoczatku operazijow pſchi Dojronſkim jězorje pſchitomny był.

Po powjeſcźach Parižſkich nowin, „Kölniſche Zeitung“ piſche, jendźelſko-franzowſka artillerija do njepſcheczelowеje fronty mjes Dojranom a Dźewdźelemi tſěla. Tſělenje infanterije je žłabe. Sserbjo, kotſiž žu horatu ſkakatu krajinu wobžadźili, powjedźa, ſo wſchědnje ſ njepſcheczelom wojuja, tola niz po wjetſchich dalokoſcźach. Bliſko Dojranſkeho jězora žu Jendźelcźenjo, Franzowſojo a Sserbjo žwoje linije zyle bliſko k bolharſkim mjeſam žunyli. Jich do prědka hibanje dla wobcźežnoſcźow krajiny jara pomału dźe. D.

Nowe pſchihoty k wójnje w Rumunſkej.

Italſke nowiny „Tribuna“ powjedźa: Rumunſka wobſchěrnje wojakow na dowoleńzy do wojeńſkeje žłužby woła. Tež je žo poraczíło, ſo maja žo židowſzy, němſzy, awſtriſzy, wuherſzy a bolharſzy dźěłacźerjo ſ munizijſkich fabrikow puſchcźicź a žo wobſtatk munizije ſapižacź. Na żeleſnizach žo ſebracźe woſow a postajenje perſonala pod wojeŕſtwo pſchihotuje. Mjenowane nowiny pak njedźiwajzy teho měnja, ſo budźe žo Rumunſka dla žwojeje wojeŕſkeje žłabosćże a dla hoſpodarſkeje wotwiſnoſcże wot Awſtriſkeje a Němſkeje tak dołho dlicź, do wójny ſaſtupicź, hač budźe ſchtworoſwjaſkowa pſchewaha tak wulka, ſo budźe ſa Rumunſku ſapſchimnjenje bjes ſtracha. L.

Sjednoczene ſtaty jako kupzy danſkich knpow.

Pſched Panamaſkim kanalom we wjeczornoindiſkim morju něſkótre małe kupy leža, kotrež Danſkej žłuſcheja. Sjednoczene ſtaty, kotrež žu žebi Panamaſki kanal ſa drohe pjenjeſy natwariłe, dyrbja žebi na to myšlicź, ſo bychu jón nětko pſched njepſcheczelſkimi nadpadami ſchkitałe. Na tamnych małych danſkich kupach mohła pak žo lohko jena njepſcheczelſka móz ſaždylicź a žo wot tam kanala ſmozowacź. Temu dyrbi žo ſ cźažom ſadźěwacź. Sjednoczene ſtaty dyrbja ſ dobrym abo njedobrym tele kupy do žwojeho wobžedźenſtwa pſchinjeſcź. Wone žu Danſkej namjetowałe, ſo by jim wona te kupy hač do postajeneho cźaža pſchedała. Danſke knjeżerſtwo žo tutemu namjetej njepſcheczíwja. Te kupy Danſkej žaneho dobytka njewinnježu, na wopak, wone žu žebi poſlednje lěto 4 milijony krónow pſchibjerka żadałe, Knjeżerſtwo je teho dla naczíſk wo pſchedaczu kupow krajnemu žejmej pſchedpołożiło. Tón pak je žo, dokelž chzedźa ſjednoczene ſtaty žebi kup wunuſowacź, ſapowjedźił, pſchedaczu knpow pſchihłożowacź. Wón namjetuje, ſo by žo žejm rospnſchczíł, ſo mohł žo lud pſchi nowowólbach wo tym wuprajicź.

Cźežke wobſkórżby pſchecźiwo preſidentej Wilſonej.

Kaž New-Yorkſki dopižowař Londonſkich nowin „Daily Telegraph“ powě, je žo ſenator Penroſe w amerikanſkim ſenacźe ſe ſtymi wobſkórżbami do preſidenta Wilſona dał. Wón jeho jako ludaka najhórſcheje drużiny pſchedſtajeſche. Wilſon žaneje ſkładnoſcże njepſchepuſchcźi, ſo by wo poſylnjenju dobrych poczinkow amerikanſkeho luda rěcźał; pſchi tym je wón prěni, kotryž najwyſchſche diplomatiſke a druhe ſaſtojnſtwa jako myto žwojim pſcheczelam a pſchiwižowarjam pſchewoſtaja. Penroſe 22 pſchikładow njenowaſche, hdźež žu žo ważne diplomatiſke ſaſtojnſtwa ſ zyle žo njepſchihodźazymi wožobami wobžadźiłe. Tute žu pak ſa wólbny fond ſumy hač do 200,000 hriwnow woprowałe. Tule ſumu je njes druhim Charles Gran ſa pomjenowanje ſa póžłanza w Pětrogradze ſapłacźił, mjes tym ſo je Morgenthau ſa póžłanzſke ſaſtojnſtwo w Konſtantinoplu ſ 120,000 hriwnami woteſchoł. Někotſi wuſtojni ſaſtojnizy žu žo ſe žłužby puſchcźili, ſo móhli na jich město ludźo ſtupicź, kotſiž žu pſchinoſchki ſa wólbne wojowanje dali.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Rycze ſa pochowinu w Tuchorju.) Měſchczańſke ſaſtupjerſtwo je jako wobliczenſki pjenjes ſa pytanje pochowiny (torfoweje pjerſchcze) w Tuchorſkim lěžu 300 hriwnow pſchiſwoliło.

— **Schlawchi a mantle jězdnych kołow,** kotrež žu žo ſebrałe, móža žo hač do 15. ſeptembra t. l. pola A. W. Altmanna w Budyſchinje na privatnym dwórniſchcźu, pola wikowarja Ernſta Faltinga w Njeżwaczidle a hač do 13. ſept. w Budyſchinje we měſchczańſkim knihiwjedniſtwje w radnizy po 2 ſkhodomaj wotedacź, hdźež žo wone po hódnoſcźi ſapłacźa. Hač do teho cźaża njewotedate ſchlawchi a mantle žo poſdźiſcho wużwoja.

— **(Pſchedawanje wołmjaneho pſchedżena bjes dowoleńſkeho piſma.)** Po knjeżerſtwowym wojſewjenju žmě žo wołmjane ſchtrykowanſke pſchedżeno hač na dalſche bjes dowoleńſkeje khartki kupowacź.

— **(Samolwjenje k landſturmſkemu ſapižej.)** Wſchě mużſke wożoby, kotrež žu žo w lěcźe 1898 a w cźażu wot 1. januara hač do 19. auguſta 1899 narodźiłe, maja žo w Mużakowſkim wokrjeżu do landſturmoweho ſapiża ſapižacź dacź.

— **(Sſylne pomjenſcheńe wobſtatka žwini.)** Po ſapižach khěżorſtwoweho ſtatiſtiſkeho hamta je w němſkim khěżorſtwje było:

	1915	1914
konjow (bjes wojeńſkich konjow)	3 341 624	3 435 283
cźelatow pod 3 měżazami . .	1 396 767	2 069 802
młodeho ſkotu hač do 2 lět .	6 457 093	6 858 139
bykow a wołow	1 439 079	1 579 850
kruwow	10 970 009	11 320 992
howjadow ſ zyła	20 316 984	21 828 783
wowzow	5 073 478	5 471 468
žwini	17 267 211	25 341 242
koſow	3 438 296	3 538 414

Po tym je wobſtatk howjadow ſa jene lěto wo něhdże $1^1/_2$ milijona ſchtuk wróczo ſchoł a wobſtatk žwini žamo wo něhdże 8 milijonow ſchtuk. To žo ſ wjetſcheho dźěła na wróczohicze prożatow poczahuje.

— **(Póſtſke potajnſtwo.)** W Bayerſkej na to ſkorża, ſo tam póſtſke ſarjadniſtwo póſtſke pakety wocźinja a wopſchijecze pſchepytuje. To žnadź žo tež w druhich ſtronach ſtawa. Berl. Tageblatt wo tym piſche: Póſtſka kontrola po ſdacźu niz jenož w Bayerſkej njewobſteji, kož je ſe žłědowazeho liſta ſpósnacź:

„Wy pſchinjeżecze jedyn naſtawk „Póſtſke potajnſtwo w Bayerſkej w ſtrasche“. Sajimawoſcze dla Wam k wjedźenju dawam, ſo žym ſ neutralneho wukraja małe pruhi butry doſtawak. Na wſchěch pakcźikach bě pſchiſpomnjenje „B.“ abo „Butra“ napižane. Na to žym tež wot zentralneho kupowanſkeho towarſtwa powjeſcź doſtał, ſo je jim ſnate, ſo butru ſ wukraja doſtawam. Mi je jażne, ſo je póſtſke ſarjadniſtwo moje poſyłki pſchepytało a zentralnemu kupowanſkemu towarſtwu rosprawu podało. Na napraſchenje pola zentralneho kupowanſkeho towarſtwa, ſ wotkel je wono powjeſcze doſtało, njeje wono wotmolwiło.“ B.

— Pſchi ſkładnoſcźi narodninow awſtriſkeho khěżora Franza Joſefa běchu žo pjatk měſchczańſke twarjenja ſ khorhojemi wupyſchiłe.

— **(Ssmjertnje do njeſboża pſchiſchoł.)** Na Nowoſalzſkej dróſy bliſko hoſcźenza „Dweju lipow“ je 61-lětny kamjenjecźeżař Ernſt Pjetrasch, kotryž wós ſ kamjenjemi ſ Bachmanez ſkały w Hornjej Kinje pſchewodźeſche, pſchi woſu duzy padnył a pod koła pſchiſchoł. Pjetrasch žo ſ wulkej cźežu, kotraž pſches njeho dźěſche, hnydom mori.

— **(Nahłowjaze rubiſchcźo jenož na kupowanſke wopiżmo.)** Žitawſka wikowanſka komora woſjewja, ſo móža žo nahłowjaze rubiſchcźa ſ wuwſacźom tajkich ſe židy a pokžidy jenož na kupowanſke wopiżmo kupowacź.

— **(Dalſche ſamjeſowanje wużiwanja žwinjazeho mjaża.)** Ço by wójſko žwój nadawk dokonjecź mohło a k wojowanju khmane woſtało, je zentralne měſtnno ſa ſaſtaranje wójſka a luda ſ mjażom wobſamkło, ſo ma žo ſa wójſko wěſta dźělba žwinjazeho mjaża

hnydom wotdźělicź. Trěbna słutniwosćź ẓo nałožuje, dokelź ma wójſkowe ſarjadniſtwo połne dorosumjenja ſa potrěbnoſćże a wójnſku nuſu zivilneho wobydlerſtwa. Ale kaž wobſtejnoſćże nětkole leża, njemóże ẓo zivilnemnu wobydlerſtwu w bliźſchich njedźelach hiſchćże ẓylniſche pſchikrótſchenje wuźiwanja ẓwinjazeho mjaẓa ſalutowacź.

— **(Srjadowanje wobkhada ſ jejemi.)** Wójnſke ſeźiwjerſtwo je wukas wo wobkhodźe ſ jejemi wudało. Sa zyle němſke kheźorſtwo ẓo rosdźělerńja jejow pſchiprawi, kotraž budźe wurunanje mjes ſtronami rjadowacź, w kotrychž je wuſbytk a w kotrychž je njedoſtatk jejow. K wikowanju ſ jejemi budźe woẓebita dowolnoſćź trěbna. Komunalne ſwjaſki ſměja wobkhad ſ jejemi a jich pſchetrjebanje w ẓwojim wokrjeẓu rjadowacź, wone móża jejowe khartki wudawacź. Pſchetrjebanje ẓamoſaſtararjow nima ẓo ſamjeſowacź. Wone móża poſtajicź, ſo dyrbi dźerźeć kur jeja na poſtajene měſtna podawacź, a ſo ẓmědźa jenoź wěſte woẓoby pola dźerźerja kur jeja kupowacź. Krajne zentralne wyſchnoſćże budźa wobkhad ſ jejemi k naẓadźowanju woẓebje rjadowacź.

— **(Woda we ẓwarohu.)** Po knjeźerſtwowym wukaſu wot 13. januara 1916 je ẓo najwyſchſcha płaćźiſna ſa punkt ẓwaroha na 50 pjenjeźkow poſtajiła a ẓo poruczíło, ſo ẓwaroh njeẓmě wjazy dyžli 75 proz. wody wopſchijecź. We Łužizy njeje hacź dotal waſchnje było, ẓwaroh ẓylnje wutkóczicź; jón ſ wopſchijeczom něhdźe 80 prozentow wody pſchedawaja. Tak je ẓo ſtało, ſo je w ſakſkich wulkich měſtach ẓiwnoſtna kontrolla ẓwaroh ſ Łužizy woſpjet jako njedoẓahazy ſadźerźała a ſo ẓu ẓo dźěłarjo tuteho ẓwaroha dla pſchekroczenja najwyſchſcheje płaćźiſny wobſkorźili. Swonkownje njeje huſto na ẓwarohu ſpóſnacź, hacź je wón na doẓahaze waſchnje wuwodźeny abo niz. Na kóždy pad ẓo dźěłarjam ẓwaroha w tutym naſtupanju radźi, ſo bychu, jeli ſo chzedźa ẓo njepſchijomnoſćźow ſminycź, w tutym naſtupanju wobhładniwi byli a derje wutkóczeny ẓwaroh na pſchedań dawali.

— **(Samolwjenje k wojeŕſkemu ſapiẓej.)** Kaž je ẓo nam wot wyſchnoſćże woſjewiło, maja ẓo k pſchedſtejazemu wojeŕſkemu wobhladanju też ludźo, kotſiž ẓu ẓo ſ wojeŕſtwa puſchćźili, ſamolwicź. Samolwicź pak ẓo njetrjebaju doſtawarjo wójnſkeje renty, woẓoby lětnikow 1876 hacź 1897, kotrychž ẓu ſa „k wójnje khmanych“ (K. v. Inf., Art., Kav. atd.) a jako „wumuſtrowanych, njekontrollomnych“ ſpóſnali. S wumuſtrowanych, kotſiž maja ẓo hiſchćże kontrollowacź, nimaju ẓo jenoź lětniki 1869 hacź 1875 ſamolwicź, mjes tym ſo ẓu druſy winowaczi ẓo ſamolwicź. Też ſ „trajnje njekhmanych“ („D. U.“) ẓu jeniczźy lětniki 1869 hacź 1875 wuẓwobodźene. Druhdy trjebany wuras „k dźěłu ẓo pſchihodźazy“ tak wjele kaž „wumuſtrowany“ rěka. Sa to woſnamjenjenje „k garniſonje ẓo pſchihodźazy“ abo „ſahe k dźěłu ẓo pſchihodźazy“, nuſuje, ẓo ſamolwicź.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Ssynej tudomneje ſwud. Wróblowje, tſělzej Marej Schütźy pſchi cźahu pólnych maſchinſkich tſělbow, je ẓo żeleſny kſchiž 2. rjadownje ſpoẓcźił.

S **Kumſchiz.** Dźeẓatknik Ernſt Schwarza w landſturmſkej eſkadronje 12, ẓyn ẓiwnoſcźerja Jana Schwarzy, je żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtał. Medailla Bjedricha Auguſta je ẓo jemu hižo prjedy ſpoẓcźiła.

Se **Ssmochcźiz.** Se żeleſnym kſchižom 2. rjadownje je ẓo wojak Pawoł Wicźas w pěſchim regimencźe cźiźko 103, 7. komp., ẓyn ẓiwnoſcźerja a murjerja Jana Wicźaſa w Ssmochcźizach wuſnamjenił.

S **Kamjernza.** Pſcheſměrne powyſchenje płaćźiſny běſchtaj ſwudowjena Markowa ſ Cźaẓez a mkynowy wobẓedźeŕ Riemer ſ Wotrowa ſawinowakoj. Riemer bě 3. meje Markowej 17 ſchěſćźnjedźelſkich huẓ po 10 hriwnach wotkupił a 9 ſnich na Kamjenſkich wikach roſpſchedał. Wón bě ẓebi 13 hriwnow ſa jenu huẓyzu żadał, ſa dwě też tule płaćźiſnu doſtał, 12 pak po 10 hriwnach woſtajił. Pruhowarnja płaćźiſnow bě ſpóſnała, ſo je ſchěſćźnjedźelſka huẓeza ſe 6 hriwnami wyẓoko doſcź ſapłaćźena. Duž ẓo khoſtanſki wukas, kotryž bě hamtſke hejtmanſtwo wobſkorźenymaj póẓłało, wobkrucźi. Markowa doſta 50 hriwnow pjenjeźneho khoſtanja abo 5 dnjow jaſtwa, Riemer 150 hr. pjenjeźneho khoſtanja abo 15 dnjow jaſtwa.

S **Kamjeńza.** Pſchi Wojerowſkej dróſy kruſchwy ſchcźipajo je 63 lětny ſchewz August Schneider miẓnył. K ſemi padnywſchi je ẓebi moſhy ſtſchaẓł a bórſy po tym wumrjeł.

S **Pomorz.** Wutoru rano w 3 hodźinach 17 minutach ẓo lokomotiva ſpěſchneho cźaha, do Wróttẓławja jěḑźazeho, pola Pomorz wobſchkodźi. Duž dyrbjeſche ẓo cźah ſ pomoznej lokomotivu, ſ Lubija póẓłanej, dale dowjeſcź. S Lubija potom jena ſe Shorjelza ſkaſana lokomotiva cźah ſ dwěhodźinſkim ſakomdźenjom dale wjeſeſche.

S **Njeẓwacźidła.** Ssrjedu rano wokoło 1 hodźiny je ẓo dźěłarnja ſamkarſkeho miſchtra a pſchedawarja jěḑnych kowoł, Lehmanna, kotryž je we wójnje, do cźiſta wotpaliła. Se ẓykawow, kotrež běchu na pomoz pſchijěłe, ẓebi Scheſchowſka prěnje a Bóſchicźanſka druhe myto dobu. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchćże wujaẓnjene.

S **Khróſcźiz.** Poltſecźa lěta je ẓo minyło, ſo ẓerbſka ſtudowaza młodźina ſkhadźowankow wójnſkich wobſtejnoſćźow dla parowaſche. So njeby ſwiſk a ſwjaſk ẓo roſpuſchcźił, mějeſche wjedniſtwo ſa nuſne a trěbne, ẓwoje ẓobuſtawy ras ſaẓo k ſhromadnemu dźěłu a ſpěwu ſwołacź. Duž pſcheproſẓy ſańdźenu njedźelu ſtudowaźych a ẓerbſki lud na ẓwoju 40. ſkhadźowanku na měſtno, hdźež je jeje kolebka ſtała. Sarjadował a nawjedował k. stud. theol. Joſef Nowak, wotewri ſhromadźiſnu ſ rěcźu połneho ſapała, witaſche ſtudowaźych a hoſcźi a ſpominaſche na młodych ẓerbſkich rjekow, kiž ẓu ẓrjedź ẓwojich ſtudijow khwatali do boja ſa wótźny kraj, ke krwawnemu dźěłu, kiž pjero ſ mjeczom ſaměnichu. Też ẓkowa wutrobiteho dźaka namaka ſa tamnych wojowarjow, kiž ẓu ſtudowazej młodźinje bliſko ſtali a ſ cźaẓom ẓwoje żiwjenje woprowali ſa lud a kraj, njeboh Krala a Rjecźku. A ſo njebychu ẓebi ẓerbſki lud a ſtudentoje wozuſbnili, tohodla pytachu ſaẓo ſwiſk mjes tutej ſhromadźiſnu. Chzychu dźě też pſched ſjawnoſcźu ſliczbowanje wotpołożicź, ſchto a kak ẓu we běhu poẓlednjeju lětow, wo cźaẓu interregna, ẓwój nadawk w dźěławoſcźi ſa lube Sſerbſtwo a wótcźinu dopjelnili. S roſprawow ẓłyſchachmy jenoź dwě, wot Sſerbowki a Włady. Wójna wſchak je też tu ẓwoje niczaze dźěło wukonjała. S Lipſcźańſkeje Sorabije ſteja wſchitke ẓobuſtawy w horźym běḑźenju a ſ druhich wucźeŕnjow tohorunja ẓyła kcźějazych młodźenzow ſ wótrymi brónjemi wojuje. Najebacź teho bě liczba ſhromadźenych ſtudowaźych zyle ſpokojaza. Ale hoſcźi móżeſche jich wjazy bycź, hdyž ſtudowaza młodźina ſamolwjenje dawa wo ẓwojim ſkutkowanju. K putanju ſwjaſkow mjes njej a ludom je popołdniſche poẓedźenje poſtajene, hdźež w rosmołwje — njech ẓebi jenemu druhemu wujaẓnitej, ſchto a kak wo ẓebi myẓlitej. S namjetow bě najwaźniſchi, ſo chze jako widźomne ſnamjo ẓwojeje pſchikhilnoſćże a luboſćże napſchecźo ẓwojim padnjenym ẓobuſtawam pſchihódny pomnik ſtajicź a to něhdźe na wyẓy, měſtno hakle ẓo poſdźiſcho poſtaji, kaž dźěn ma ẓo wěz hakle po wójnje wuwjeſcź. K tutemu namjetaj a druhemu rěcźachu ſ hoſcźi kk. konrektor prof. dr .Muka, kiž je pſchi kolebźy ſkhadźowanki na ẓamnym měſtnje ſtał, woẓadny farař Hizka, wucźeŕ Sſłodeńk, kapłan Bruſk. S wotmětych wólbow wuńdźe k. Joſef Nowak, dotalny ſarjadowar, jako hłowny ſtarſchi, ſaſtojnſtwa podſtarſcheju pſchewoſmjetaj kk. Kſchiżan a Robert. Do finanzneje komiẓije wuſwoli ẓo na wupróſdnjene měſtno k. zyrkwinſki wucźeŕ Schołta w Budyſchinje. Protektora dale njebudźe, ale ſtarſchi ma prawo, ẓebi dowěrliweho muża ſe ſtarych knjeſow k radźe a k pomozy ẓam wuſwolicź a wuproẓyć. Pſchi dalſchej rosmołwje wobdźělichu ẓo hiſchćże kk. ſapóẓłanzaj Kokła a Bart a wyſchſchi wucźeŕ Wjerab. Prěni witaſche woẓebje ſtudowaźych do ẓerbſkeje metropole a pſchejeſche wuradźowanjam widźomny wuſpěch. Na dobrych radach, kak móże młódſchi doroſt ẓwojemu narodej wuſpěſchnje ẓłużicź, drje njepobrachowaſche. Kak daloko ẓu ẓkowa na dobru rolu padnyłe, wucźi naẓ pſchichod. Dobra wola k temu jenoź njedoẓaha. Sahe ma ſapſchimnycź, ſchtóž chze bycź dźěłacźeŕ w narodnej winiẓy. Młodoſtny hłubſchi ſapal ſdźerźuje ſ wjetſcha woheń ſa zyłe żiwjenje, hacź do lět ſtarza a ſchědźiwza. Mjedowy wſchak pucź wótcźinza njeje, ſawadźi tu a tam.

Row naſcheho njeſapomniteho pěẓnjerja na Wotrowſkim kerchowje je ſtudowaza młodźina ſ nowa wupyſchiła a tak ẓwoju luboſcź tamnemu genijej pokaſała, kiž je telko ſa nju piẓał, rěcźał a — cźerpił. Też ſpominaſche ẓo na jeho ẓo wrócźaze 60. narodniny. A tak minychu ẓo hodźinki pſcheczźelneje rosmołwy, kóždemu ſchkricźku wohenja ſaſchcźěpujo do narodneje wutroby. Studowaza młodźina je ludej ſaẓu ẓo ſbliżiła ſ wuſpěchom ſa wobeju. A wo cźaẓ wójny, je-li hiſchćże k lětu howri ẓmjertny wichor, ma ẓo dale tak dźerźecź. Měſtno pſchichodneje ſhadźowanki ẓo njepoſtaji, pſchewoſtaji ẓo to ſtarſchemu, kiž ma ẓo ſa pſchichodne měſtno poſtaracź. Poẓedźenje ſkónczi ẓo wokoło 7 hodźin ſe ſpěwom, kaž dźěn ẓo po ſtarym waſchnju ſ nim wotewri. S dalſchich hoſcźow bě też k. farař Wyrgacź ſ mandźelſkej pſchiſchoł, kiž ẓo też na rosmołwje wobdźěli.

Pſcheſtawka hacź do ſabawneho dźěła, kiž ẓo ½9 hodźin — po nowym cźaẓu —ſapoczínaſche, wuźi ẓo k dopowědanju ſwjaſkow pſchecźelſtwa a woẓobinſkemu ſeſnacźu mjes ẓobu.

W postajenym cžaßu wotewri ßwobodny khor ſ Jednocžanow a wucžerjow ſabawny wjecžor ſe ſchtyrihłóßnym ſpěwom „Woſtańmy Sserbjo!“, kaž dźěn wón dale wěz ßobu podpjeraſche. Se ſapalom pſchednjeße ſtud. Jan Zyž ſe Žuriz pěßeń „Naſchim rjekam“, pěßnjena wot Joſefa Nowaka, kiž bě ßwjedženjej duch a ras dał a hobrſke dźěło k powſchitkownemu pſchipóſnacžu wuwjedł. Sswój pſchednoſchk, wójnſkemu cžaßej pſchimĕrjeny a njeßeny wot patriotiſkeho ducha, ſkónczi ſe ßlubom, ſo chzedźa ßerbſzy ſtudencža ſ mjecžom a ſ pjerom wojowacź ſa lĕpſchi pſchichod wótcžiny, narodneje ſemje. Prolog k najnowſchej hrje „Poßledni kral“, ſtruchłohra w pjecžich jednanjach je też pěßnik a pſchednjeße jón ſ wuraſom ßam. Naſpomnjeny dźiwadłowy kruch, kraßny pſchekoźk w formje a ßłowje, wukhadźa też ſ jeho pjera, ßo wubjernje derje hrajeſche. Hrajerjo, ßobuſtawy Sſerbowki a knježny Kozorez ſe Sswinarnje, Pjechez ſ Krjepjez a Krawžiz ze Žuriz, běchu ßwoje róle bjesporočnje nawukli a tak ſufler nimale njetrjebawſchi w ßwojim ſkhowje ßedźeſche. Sa ſchĕrſche worſchty je kruch troſchku njeſroſemliwy, też ßłaby na cžinkach. Najebacź teho ſawoſtaji na tych, kiž wěz kedźbliwje ßlĕdowachu — něktoſi młodźi pſchipoßłucharjo hru pſches nimale wobſtajne powjedanje kažachu — hłuboki ſacžiſchcź. K temu pſchinoſchowaſche woßebje pěßnjerjowa kcźějaza, bohata rěcź, kiž bě hru we wjaſanej formje ſeſtajak. Wona chze nam pſched wocži ſtajicź, ſo ßo narodnoſcź njehodźi jenož ſ pomozu mjecža dźeržecź, ale pſches dobycže ducha. Wójna (mjecž) drje twori kraje, ale płuh (duch) je ſdźeržuje. Pſchikleſk ſa wulkotne pſchedſtajenje, ke kotremuž pißana a ſtarocžaßna draſta (koſtumy) wo wjele pſchinoſchowaſche bě bohaty, autor ßo na kónzu woßebje pocžeſcźi. Po nim ſanoſchowaſche hiſchcže k. wyſchſchi wucžeŕ kantor Hila naſchej wjeßnej młodźinje ßłowa, kotrymž wona hewak rad ſ pucža dźe. Namołwjeſche ju k ſpokojnoſcźi, k dźěławoſcźi a k pózcžiwoſcźi a ſo by tutón cžeźki cžaß wójny też prawje ſpóſnała. Se ſpěwom „Hdźe ſtatok mój“ ſkónczi ßo wójſka ſkhadźowanka naſcheje ſtudowazeje młodźiny a Bóh dał, ſo by to prĕnja a poßlednja w tutym bĕdnym cžaßu była. Ssnadź ſkhadźeju nam k lĕtu miłe ſerja měra a ſ tym ſaßy rjeńſche cžaßy.

S Herrnhuta. Njedźelu ßo wopomnjeński dźeń bratrowſkeje gmejny ßwjecžeſche. 13. auguſta 1727 běchu ßo ßobuſtawy bratrowſkeje zyrkwje pod Zinzendorfom do jeneje gmejny ſjednocźiłe a ßo bratrowſka gmejna ſałożiła. Tak je Zinzendorf ſ ponowjerjom bratrowſkeje zyrkwje był. Dokelž bě 13. auguſta tón krócź njedźela, móžeſche ßo tutón dźeń we wſchĕch gmejnach w Europje a w ſamórſkich krajach ßwjecźicź.

S **Běleje** pola Kamjenza. Pſchi cžeźkim Božim njewjedrje ſańdźenu póndźelu błyſk do bróžnje žiwnoſcźerja Kericha dyri a ſapali. Se nowymi žnjemi napjelnjena bróžeń je ßo ſ wohnjom ſniczika. Wobßedźeŕ, kotrehož ßynoja ßu we wójnje cžeźko ſchkoduje, hacžrunje ma nadobu a žně pſche wohnjowu ſchkodu ſawĕſcźene.

Se Schcžeńzy. Wobßedźerjo kur maju pod jenym pßom cžeźko cžerpicź, kotrehož wobßedźeŕ je we wójnje. W nozy k 12. auguſtej je tole pßycziško w 4 žiwnoſcžach 8 kur ſakußał. Najcžeźo je tudomny wucžeŕ ſchkodował, kotryž je jako wuſtojny pjeriſnaŕ ſnaty. Wón je 25 kur Wyandotteſkeje raßy ſhubił.

S **Hornjeje Hórki.** Też naſchemu makenu wbohemu ßerbſkemu ludej ßwĕtowa wójna cžeźke rany nabiwa. Hižo něktore ſta ßerbſkich wojakow ßu na rańſchim, wjecžornym a balkanſkim wojowniſchcźu, runje kaž na morju ßmjercź poczerpili. Mjes nimi ßu někotſi ßerbſzy wucžerjo, ßwĕrni ßynoja ßerbſkeho luda. Jich liczba je ßo ſaßo k naſchej ſrudobje wo jeneho powjetſchika. S franzowſkeho wojowniſchcža je naſtróžaza powjeſcź pſchiſchła, ſo je knjes wucžeŕ Holan, kotryž bě na poßled w Hornjohórcžanſkej ſchuli poſtajeny, rjekowſku ßmjercź wumrjeł. Kóždeho Sserba, kotryž k wulkej cžrjódźe wotrodźenzow njeßłuſcha, tale powjeſcź hłuboko ſrudźi. Knjeſa Holana do makeje cžrjódki tych wucžerjow liczachmy, kotrymž wo to njeńdźe, ßerbſku rěcź ſe ſchule wucźiſchcźecź. Jeho nadobny kharakter, jeho woßebne ſmyßlenje, jeho ſprawne a pſchecźelne waſch nje jenu wutrobu kóždeho dobywaſche, kotryž mějeſche ſ nim wobkhadźecź. Runje najlĕpſchich Sserbow nam mordarſka ßwĕtowa wójna rubi, a hiſchcže njeje nadźije, ſo by ßo tejle mordowańzy kónz cžinilo.

S **Kožarnja.** Tudomneho młynka Ernſta Richarda Ramku ßu do pſchepytanja wſali, dokelž je pjecža bjeſſnamkowy khlĕb pſchedałak, kotryž je ſe ſebraneje tunjeje muki napjekł.

S **Nuknizy.** Póndźelu wjecžor wokoło 7 hodźin Boże njewjedro do bróžnjz a hródże tudomneho kublerja a gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Krala dyri a ſapali. Něhdże 700 zentnarjow ßyna je ßo ſpaliło. Naſtata ſchkoda ßo ſe ſawĕſcźenjom ſaruna.

S **Draždźan.** Saſſke knježerſtwo je ſa ßwojeho naměſtneho polnomócznika w ſwjaſkowej radźe, Plawenſkeho wyſchſcheho měſcźanoſtu, dr. Juliußa Dehnu, powołało. Tutón ſměje pſchedc wſchĕm nadawk, pſchi wobſamknjenju měra a po tym intereßy ſakſkeho wakowanja a induſtrije ſaſtupowacź.

S Draždźan. Saſſti kral bě khěžorej ßwoju wjeßelokoſcź a ſ dobom ßwój dźak w mjenje ſakſkeho wójſka ſa to prajił, ſo bě ßo ſakſkemu generalej artillerije ſ Kirchbachej rjad Pour le mérite ſpožcźił. Na to je khěžor kralej ſlĕdowazy telegram póßłał:

„Sa Twoju depeſchu ßo wutrobnje dźakuju. Sa mnje bě woprawdźite wutrobne wjeßele, ſ Twojimi khrobłymi krajnymi dźěcźimi a ſ jich wjeßele ſmyßlenym wjednikom poręcžecź, kotſiž ſ dźěła runje ſ bitwy pſchińdźechu. Jich myßl a dźerženje běſchtej runje tak kraßnej kaž jich waſchnje, ſ kotrymž běchu ſ woporniwej khrobłoſcźu wuſpĕſchnje pſcheczźiwo njepſcheczelowej pſchemozy wojowali. Kirchbach je ßebi ßwoje wuſnamjenjenje derje ſ ßłużił. Też bě mi wulke wjeßele, Twojeju lubeju ßynow powitacź.

Wilhelm.“

Se Sleho Komorowa. Njebrowólnu a ſtraſchnu jĕſbu ſ powĕtrowym ballonom je jĕdnacźelĕtny ßyn dźĕłacźerja Bertrama ſ jamy Ilſe pſchĕtracź dyrbjał. Pola jamy Ilſe bě tele dny jedyn powĕtrowy ballon ßo na khwilu na ſemju puſchcźił a dweju ßobujĕſdneju wußadźił. Hdyž potom tſecźi jĕſdny na dalſche lecźenje wotjĕdże, bě ßo ſa powjas Bertramez hólz pſchimnył, kotryž njebě ſignal „puſchcźicź!“ doßłyſchał. Sa krótki cžaß bě ballon we wyßokoſcźi 2000 metrow, hdyž ßo ballonowy wjednik njedobrowólneho ßobulecźerja dohlada. Wjednik ßo hnydom k ſemi dele puſchcźi, ſchtož ßo jemu ſbožownje poradźi. S Božim dźiwom bě ßo ſtało, ſo hólz njebě ſ wyßokoſcže dele padnył. Pſchi horjelecźeju bě ßo mjenujzy powjas wokolo jene hólzowe koleno ſwił a tak ßmjertnemu pabej ſadźĕwał.

S **Wochos.** Po woſjewjenju hamtſkeho ſchnlſkeho kopjena je ßo knjeſej duchownemu Bahrej dohladowarſtwo nad Wochožanſkej, Hamorſkej a Cželnjanſkej ſchulu pſchepodało.

S Beleje Wody. Po woſjewjenju wyſchnoſcže dyrbja ßwinje, kotrež ßmĕdźa ßo doma rĕſacź, ſ najmjeńſcha 180 puntow cžeźke bycź.

S Běleje Wody. (Lawniſki ßud.) Revĕrſki hajnik K. ſ Ruchwalda je pjecža lĕtßa w meji něktore žony trawu kradnycź widźał. Sso pſchehladawſchi bě wón jenu njewinowatu žonu pſchimnył, kotruž bě potom na khětro njekahodne waſchnje k gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej dowjedł. Pódla teho bě žonje hiſchcže hroſył. Hajnik bě ſ tym ßwoje ſaſtojniſke prawo khětro pſchekrocźił a nuſowanje, wohroženje a ſſchiwdźenje ſawinował. Skórźbniza bě wobſkórźbu dla ſſchiwdźenja wrócźiła. Ssud wobſkorženeho k 60 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaßudźi.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Schtornacźelĕtny J. E. Hajnzka bě 7. meje na knježim dworje w Drožďžiju ſ woknom do jeneho twarjenja ſaléſt a landſturmarjej Kreigej ſchĕſcź wótrych patronow kradnył. Kaž wón wudawaſche, bě wón ſ nimi hrajkacź chzył, tola hdyž bě ßo wukopako, ſo je je wón kradnył, bě wón te patrony do hata cžißnył. Hajnzku, kotryž je po wobßwĕdcženju jeho wucžerja njedocžink, k jaſtwu na tſi dny ſaßudźichu. Jemu ßo wotſtorcženje khoſtanja pſchiſwoli.

× Schĕßnacźelĕtny pohoncž Emil Halkaſch ſ Budyſchina bě, hdyž na knježim dworje w Maleczizach ßłużeſche, do Wosborſkeje mlokarnje po 3 punty butry jĕcź dyrbjał, kaž bě ßo jemu do knižkow ſapißało. Wón pak liczbnik 3 do 7 pſcheměni a też 7 puntow doſta. Potom wón liczbnik 7 ſaßo do 3 pſchepißa a ſbytne 4 punty butry ſa ßebje pſchetrjeba. Wón ßo pſched ßudom ſ tym ſamolwjeſche, ſo je na Maleczanſkim knježim dworje nimo měry hubjenu jĕdź doſtawał a ſo je teho dla jebanſtwo ſkucźił. Jeho dla falſchowanja liſczíny k jaſtwu na 3 njedźele ſaßudźichu a też jemu wotſtorcženje khoſtanja pſchiſwolichu.

Přilopk.

* **(Na njeſraty ßad wumrjeł.)** W Habrachczizach bě jedyn tſinacźelĕtny hólz njeſraty ßad jĕdł a ßo potom wody napił. Hólz je ſ wulkimi boloſczemi wumrjeł.

* **(Dźĕczaza natykowaza khoroſcź w polnóznej Amerizy.)** S New-Yorka ßo piſche, ſo w New-Yorku a w měſtomaj New-Jerſeyu a

Connecticutu wot dweju měßazow natykdwaze dźěćaze wokhromjenje knježi. Hacź dotal je něhdźe 6000 dźěćži skhoriło a wschědnje ßo něhdźe 150 skhorjenjow stanje. Něhdźe 1500 dźěćži a wschelazy doroscźeni ßu hižo wumrjeli, mjes nimi też pschichodne dźowki amerikanskeho pósłanza w Londonje. Wokhromjeńza je ßo w khudym dźělu New-Yorka najprjedy pokasała a je drje s njerodu a masanoscźu nastała. W New-Yorku ßu ßo wschě skhorjene dźěćži woßamike, ßane dźěćźo niże 16 lět njeßmě s města wunćź, wschě kinematografy w delnim měsćze ßu ßo samkte. Wjele hojeńnjow je s tajkimi khorymi dźěćźimi pschepjelnjenych a wschědnje něhdźe 40 skhorjenych wumrje. Najhórsche je, so dźěćži też po wotkhorjenju khromě stawy wobkhowaju.

* **(Mordarstwo a ßamomordarstwo.)** Wutoru rano je pola Wehlena w Sakskej Schwizy 24-létny inźenieur Helmut Richter s Draźdźan knjeźnu Olgu Christiciez skónzował, kotraž pola ßwojeje macźerje w Draźdźanach bydlesche. Knjeźnu ßu blisko jeneje ławki do hłowu tšélenu morwu namakali. Bórsy po njeskutku je ßo Richter spěšnemu żelesniskemu cźahej pola Vogelgesanga pschejěcź dał. Kaž ßo sda, je wón se żerliwoscźu ßwoju lubu skónzował.

* **(Semjerźenje.)** W Italskej je 16. augusta w Anconje, Pesarje a Rimini ßylne semjerźenje było. W Anconje njeje ßo wjetscha schkoda naczinika, w Pesarje ßu ßo murje khěžow rospukale a w Rimini ßu ßo někotre khěże saßypke. Najskerje ßu pschi tym ludźo żiwjenje shubili.

Kaž schwajzarske nowiny powjedźa, je ßo semjerźenje zo zyłym brjosy adriatskeho morja wupschestrěło. Wjele khěžow je ßo saßypło a někotsi ludźo ßu ßo s padazymi rospadankami morili. Murje někotrych zyrkwjow ßu ßo rospukale a hroża, ßo saßypnycź. Wobydlerstwo ßo do hrosy da a ßebi njeswěri, ßo do khěžow wrócźicź, dokelž ßo podsemske storki wospjetowachu. W Rimini ßu ßo schtyrjo cźłowjekojo sarasyli a 30 je ßo sranilo. Někotre khěże ßu ßo saßypke, někotre ßu ßo ßylnje wobschkodźiłe.

* **(Se żelesniskim cźahom ßo pschejěł.)** Pola Radeberga ßu póndźelu popołdnju 18-létneho dźěłacźerja Günthera s Radeberga morweho na żelesnizy namakali. Wón bě ßo s jenym cźahom pschejěł. Hacź ßo wo snjesboženje abo ßamomordarstwo jedna, njeje ßo hischcźe wußłědźiło.

* **Sasimawy wußud w jenym hońtwinskim prozeßu** je ławniski ßud w Hermsdorfje w Schlesyskej wuprajił. Jedyn żiwnoscźeŕ w Petersdorfje bě na gmejnskim hońtwinskim reverje jenu lischku tšélił. Teho dla běchu jeho dla pschestupjenja hońtwinskeho sakonja wobskorźili. Psched ßudom żiwnoscźeŕ praji, so ßu lischki jemu w kurjenzu wjele schkody naźiniłe. Tak je jemu lischka hakle psched krótkim někotre kury sakußała. Dokelž jeho wobcźežowanja njejßu ani pola gmejnskeho ani pola hamtskeho pschedstejiczerja wuspěcha, měnje, je ßebi wón ßam pomhał. Ławniski ßud jeho wuwinowa, měnjo, so je żiwnoscźeŕ w nusy był a so je prawo měł, ßam ßebi pomhacź.

* **(Krwawny njeskutk.)** W Kamjenizy (Chemnitz) ßu cźěko expedienta Wagnera w jeho wobydlenju s pscherěsnjenym krkom sa hoku wißazeho namakali. Jeho żona teho runja na semi we wulkej luži krwje leżesche. Myßla ßebi, so je Wagner ßwoju żonu a potom ßam ßebje skónzował. Pschicziny k krwawnemu njeskutkej njejßu snate.

* **(Sliwki.)** Nad dołom rěki Coala Rivera we wjecźornej Virginskej w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki je ßo sliwk rospuschcźik. Pśches 100 woßobow je pjecźa pschi tym żiwjenje shubiło. Schkoda ßo na 4 milijony hriwnow wobliczа.

* **(Cźasanje krutwow s wobcźežnoscźemi.)** Ssudniskemu wukonjerjej Lemmelej w Grimmje bě ßo loni 11. nowembra poruczíło, jenu cźasanu krutwu pola ratarja Schuberta na pscheßadźowanje pschedawacź. Pschi tym k naßylnoscźam dóńdźe, dokelž Schubert wukonjerjej wobarasche, krutwu wotwjesćź. Wón bě mjenujzy ßwój dołh sapłacźił, wo cźimž pak ßudnistwo njebě niczo shoniło. Pódla teho bě ßo Schubert s pscheßadźowanjom krutwy zyle pschekhwatał, kotreż bě ßo w Grimmaskich nowinach wjecźor prjedy wosjewiło, pschetoż Grimmaske nowiny njeběchu nasajtra rano hischcźe pucź na wßy namakałe a njeběchu teho dla Schubertej psched woczi pschischłe. Duż je srosymicź, so ßo Schubertowy nan, kotryż njepschitomneho ßyna sastupowasche, s wukonjerjowym pschikhadom na najwyschsche roshori. Dołh dźě bě sapłacźeny, a wo někajkim pschedawanju na pscheßadźowaje njebě jemu niczo snate. Hdyż chzysche wukonjeŕ ßwój nadawk wuwjesćź, ßo jemu Schubertowy nan, na ßwoje měnliwe prawo ßo spuschcźejo, napschecźo stupi a ßamo jeneho ßußoda pschecźiwo wukonjerjej na pomoz wołasche. Tola wscho niczo njepomhasche, Schubert dyrbjesche psched mozu, kotraž ßo w tutym padźe se sakonjom pschedstajesche, zofacź. Jeho hischcźe pódla teho dla spjecźowanja pschecźiwo statnej mozy wobskorźichu a jeho psches wschě instanzy k makemu khostanju saßudźichu. Ssudniski wukonjeŕ dyrbjesche sakoński nadawk dopjelnicź, a pschi tym ßo jemu njeßmědźische sadźěwacź.

* **(Scźěhwki bjesmjenitych listow.)** Bankowy sastojnik Kopper w Szegedinje we Wuherskej, kotryż bě se ßwojej żonu w najsbożownischim mandźelstwje żiwy był, bě ßo w lěcźe 1915 do wójska swołał. Dobri pschecźeljo a ßußodźa jemu njepodpißane listy do wójny scźelechu, so ßo jeho żona mandźelskeje ßwěry krucźe njedźerži a spomnichu, so drje je jemu stwu ßwojeho wobydlenja jenoż teho dla pschenajała, so mohła njepózcźiwe żiwjenje wjesćź. Dowoleńzu dostawschi Kopper ßwojej żonje jejnu njeßwěru porokowasche. Pschi tym ßo s njej pscherěcźa a skónczńje teßak wucźahny a ßwoju żonu 40 krócź psches hłowu sruba. Sranjenu do hojeńnje dowjesechu, w kotrejž je ßo wona někotre njedźele hojiła. Polizija bě Koppera wobskorźiła, tola ßo psched ßudom pokasa, so běschtaj ßo mandźelskaj saßo sjednakoj. Wobskorźeny ßo samolwjesche, so je we wulkej roshorjenoscźi żonu bił, so pak je něłko pscheßwědcźeny, so ßu wudawanja w bjesmjenitych listach njewěrne. Żona, kotraž bě ßo jako ßwědcźerka skasała, pytasche winu ßwojeho mandźelskeho po mózność wołóźicź a praji, so nochze, s bychu jeho khostali. Diwajo na jeho tehdomnischu roshorjenoscź, jeho ßud jenoż k jastwu na 3 měßazy saßudźi.

* **Dla sapalenja a spytaneho sajědojcźenja** je pschißażny ßud w Kamjenizy ßłużobnu holzu Marthu Hoppez s Ringetala k khostarni na 2¼ léta saßudźił. Wobskorźena w Ottendorfje pola Mittweidy pola kublerja Hungera ßłużesche. Dokelž je ßo jej styskało, je wona, kaž wudawasche, ßwojemu hospodarjej s jědom sawdacź spytała, kotryż je do khofeja směschała. Dokelž ßo to njeporadźi, wona Hungerez domske sapali, kotreż ßo do procha a popjeła pschewobkocźi.

* **Cźežke njesboże** je ßo pjatk na żelesnizy mjes Habrachcźizami a Nowosalzom stało. Schulski hólz Nicka s Habrachcźiz hromadźe s jenym druhim hólzom pschi żelesnizy hrajkasche. Lowrija jeneho nimojědźazeho cźaha jeho shrabny a pschejědźe. Jena noha ßo hólzej zyle rosmjecźe.

* **(300,000 hriwnow pschekschiwił.)** Wot 5. meje je ßo rendant Both s technikeje wyßokeje schule w Danzigu shubił. Pschi pschepytanju jeho knihow ßu hacź dotal namakali, so je wón něhdźe 300,000 hriwnow pschekschiwił. Both je prjedy s płacźerskim mischtrom pola wójnskeho łódźstwa był, ßo pschi ßwětowym pucźowanju prynza Hendricha wobdźělił a psched 11 létami po prynzowym poruczenju rendantske sastojnstwo w Danzigu dostał. Both bě s wulka żiwy. W rańschomórskich kupjelach Zoppoce ßebi wón villu kupi, ßebi konje, wosy a ßłużobnikow dźerżeschе a bě s wulkim lubowarjom drobich pßow. Statne rěcźnistwo je sa nim kojerski list wosjewiło.

* **(Kradnjenje metalla.)** We wójnje ßo wjele metalla trjeba; duż je metall dźeń a dróżschi. W rańschej Schwajzarskej skorża, so tam paduschi wschón metall, hdźeźkuli ßo hodźi, kradnu. Wschón metall s próschnostejazych khěžow je ßo pokradnył. S kajkej njehańbicźiwoscźu paduschi dźěłaju, wo tym jedyn podawk ßwědcźi, kotryż je ßo na dwórnischcźu w Bruggenje zofał. Tam ßu w nozy s jeneje lokomotivy wschě moßasne dźěle, něhdźe 300 frankow hódne, wotschrubowali a wotnjeßli.

* **(Cźežke njesboże na Lobju.)** S Hamburga ßo pische: Niże Blankenese ßo na Lobju jedyn cźołm powrócźi. Se ßydom woßobow, kotreż ßo w nim namakachu, je ßo jenoż jena wukhowała.

Ssurowe pschemènjenje.

Wěrny podawk.

Mjes hórkami, na kotrychž duby steja a s kotrychž je do wjazy kónzow kraßny wuhlad, steji rjany knježi hród. Cźischina a ßamota bě dołhi cźaß w nim; pschetoż jenoż starschej a khorowata dźowka w nim bydlachu. Sswójba mějesche nahladne, haj, wulkotne kubła, ale to běchu — wicźeźne kubła; te mózachu ßo jenoż na mużskich potomnikow pscheherbowacź. Hdy by ród wotemrjeł, to rěko, hdy by żadyn ßyn herba njebył, bychu po starym wicźeźnym (lejnskim) prawje wschitke kubła krajnemu knjesej pschipadnyke. S tym wuměnjenjom běchu ßo wone něhdy w dawnych cźaßach prjedownikej pschepodake. Starschej pak mějeschtaj jenoż jeniczke dźěcźo, tutu dźowku, ta potajkim mějesche pschi tajkich wobstejnoscźach, hacźrunje bě s woßebneho ßempschińdźenja, srudny pschichod psched wocźomaj.

Wona na wěste widliſchczojte nadpady czerpjeſche. Lubowazej ſtarſchej běſchtaj wſchitko ſpytakoj, ſchtož mózeſche ju wuſtrowicź abo ſchtož mózeſche jenož tež jenu nadźiju tuteho horzo žadazeho ſaměra pſchinjeſcź. Wſchitke kupjele, kotrež tutón wuſpěch po ſdaczu lubjachu, běſchtaj ſtarſchej ſ khoromatej dźowku wopytakoj, ale njeběſchtaj namakakoj, ſchtož běſchtaj pytakoj. Wolóženje bě jeniczke, ſchtož bě žo dozpěcź hodźako.

Knježna bě kahodna a blěda, ale mika a pſchecźelna a mějeſche najlěpſchu, najzuniſchu wutrobu, poknu dobroty a luboſcźiwoſcźe. Jejne waſchnje bě cźiche a na jejnym derje wutworjenym wobliczu bě dźiwny cźerpjazy wuraš. Wſcheho, ſchtož by ju do njeměra ſtajiko, dyrbjachu žo ſdalowacź, teho dla běſchtaj žo ſtarſchej hary polneho wobkhada ſ runikami žwojeho ſtawa wotrjekkoj, kotrež na žwojich kubkach bliſko abo daloko bydlachu.

Budźechu-li kubka „cźicheje knježny“, kaž ji rěkachu, jeje žamžne byke, mkodźi ſemjanſźy knježa budźechu žo ſawěſcźe wokoło njeje rojili a ruka bohateje herbiny budźeſche teje prózy tež wěſcźe hódna była; tak pak bě žo lědma pytnyko, ſo bě žo wona ſ towarſtwa tuſemſkeho ſemjanſtwa ſhubika; nichtó žebi na to njepomyžli, ſo by cźichi hród wopytał, kiž by ſe žwojimi kubkami ſaž krajej pſchipadnył, hdy by ſtary nan ſemrjeł. Wón dźě bě poźledni žwojeho rodu, a na jeho rowje by žo, kaž žo wotemrjecźe ſemjanſkich žwójbow mjenowaſche, ſchkit roskamał, kotrehož žana muźika ruka ſ tuteho rodu wjazy noſnycź njemózeſche.

Jemu nanowſku wutrobu jara pſchimaſche, ſo by dyrbjał žonu a dźěcźi khětro njeſamoźiteju po ſemjanſkej měrje we žwěcźe ſawoſtajicź, hdy by Bóh jeho wotwołał.

Tola jedyn wupucź tu hiſchcźe bě.

Statne wicźeźſtwa, kotrež žu ſa ſaźkužby wot krajneho knjeſa date a kotrež žo jenož w runej měrje na muźſkich potomnikow dale herbuja, žmě poſdźiſchi krajny knjes do žónſkich wicźeźſtwow pſcheměnicź. To žo hodźi wuwjeſcź po puczu hnady krajneho wjerćha, te potom tež dźowki herbuja, hdyž je muźſki ród wotemrjeł.

Tuta žwójba žkuſcheſche do tych, kotrež mějachu ſtajnje dobre mjeno po kraju a tež pola krajneho wjerćha; ſtaroſcźiwy nan žo teho dla ſ dowěru wo to prózowaſche, tutu hnadu dozpěcź, ſo by tak dóńt žwojeje mandźelſkeje a dźowki ſwěſcźił, hdy by žam wumrjeł.

Tajke jednanja pak jara dołhi pucź du, a nan dołho mjes nadźiju a bojoſczu cźwilu noſcheſche, tu na dobo dóńdźe liſcźina, kotrož jemu wulku cźežu ſ wutroby wotewſa. Hnada krajneho knjeſa bě jeho pſchecźe a próſtwu dopjelnika, jeho lubowana dźowka bě nětko herbina, wicźeźſtwo bě žo žónſke wicźeźſtwo ſcźiniko a bě potajkim jejnym potomnikam na wſchě cźaźy ſawěſcźene, njedźiwajo teho, hacź by žo jej něhdy žyn abo dźowka narodźika.

Schtó mohł ſboże a wjeſele žwójby wopiſacź? Tola nan woſta cźichi a dźakowaſche žo Bohu a žwojemu krajnemu wjerćhej horzo a nutrnje, ſo mózeſche nětkole, wumoženy wot tuteje wulkeje ſtaroſcźe, w měrje wumrjecź.

Dawno hižo, prjedy hacź bě žo žwójbje tuteje hnady doſtako, běſche žo wſchitkón wobkhad ſe ſtawowſkimi runikami pſchetorhnył, ſo by dźowka měra měka. Nichtó na hród njepſchikhadźeſche, najmjenje mkodźi mużſzy, ſo bychu žo wo knjeńku ſamołwjeli. Jenož daloki pſchiwuſny, kiž njech ma mjeno Handrij, pſchebywaſche na hrodźe. Wón bě tu bjeſe ſtarſcheju, kotrajž běſchtaj jemu ſahe ſemrjeloj, a tež mějeſche małe ſamoženje. Wón bě ponižny a cźichi mkodźenz, ſa to pak jara khmany a ſdźěkany.

Starſchej jeho rady we wuſkim žwójbnym towarſtwje widźeſchtej, dokelž ſ tym bě žo dom trochu woźiwił; knježna, kiž njech rěka Hana, bě wjeſeła nad tym, ſo tu wón pſchitomny bě; wobaj žo ſpſchecźeliſchtaj, mějeſchtaj žo ſańcź a to bě podkładk praweje a nutrneje luboſcźe. Dokelž běſchtaj wot ſažneje mkodoſcźe žem ſnataj, njebě jeju ſatrach a tak žej cźucźa žwojeje žwěrneje luboſcźe wuſnaſchtaj; tola zyle wěſte ani wonaj wucźinicź ani ſtarſchej poſtajicź njemóżeſchtaj.

Nětkole žo na hrodźe wěży na dobo zyle pſcheměnichu.

So by tajki ſtutk krajneho knjeſa tež prawje placźił, dyrbjeſche žo to w ſakońſkim kopjenu woſjewicź, a na tute waſchnje ſhonichu druhe ſemjanſke žwójby wo tym, ſo bě Hana nětk jeniczka herbowka wſchěch kubkow. Nětkole nichtó wjazy „cźichu knježnu“ njewužměſcheſche; nětkole bě to wulźy ważena woźoba, partija, kaž žo praji, wo kotruž žo prózowacź bě hódno, dokelž běſche jara bohata. Se wſchěch ſtron kraźne korejty pſched hród pſchijěſdźachu, najprjódźy žo wudawaſche, ſo žo to ſtanje dla najwutrobniſcheho dźělbracźa a najžwěrniſcheho pſchecźelſtwa. Sbožopſchejazych bě jara wjele a hdyž bě we žwójbje mkody ſemjank, kiž bě k žeńtwje khmany, tam žobuſtawy žwójby khwatachu, ſboże pſchecź a nadźije polni mkodźi ſemjenjo ſlětowachu wokoło Hany kaž rosrojene pczołki. Ji wſchitku kedźbnoſcź pſchiwobroczachu, wo nju žo nětkole něktoryžkuli mkody ſemjan ſamołwjeſche, kiž njebě jeje hiſchcźe tydźeń prjedy ani kedźbu měł, ani na nju pohladał.

Tak to na žwěcźe je, a w žanej worſchcźe mjes cźłowjekami podobnych wěžow njepobrachuje. Niz wutroba, ani waženje, ani luboſcź mandźelſkeho ſwjaſka njewjaſaja, ale žebicźnoſcź, nahrabnoſcź a cźeſcźelakomnoſcź. A hdyž njeje žrědkow, do kotrychž žo tute žadoſcźe ſapſchimnu, tam njech je hiſchcźe wjazy dobrych žamownoſcźow, najwjazoriſchi žo wotwobroczeja. Hdyž pak tute žrědki žu, tam žo na brachi, njedoſtatki a žkaboſcźe njedźiwa, kotrež w druhim naſtupanju na pucźu ſteja.

To je ſrudne naſhonjenje, ale to žo njehodźi přecź a to je ſnamjo, ſo je pózcźiwoſcź jara ſpadnyła.

Hanje, hacźrunje na nju krótko prjedy nichtó njekedźbowaſche, nětkole zyły žwět hołdowaſche.

Hdźe by holcza wutroba njebyła, kotrejž žo tajke hołdowanja njebychu lubiłe, kotruž kadźidło liſchcźenja njeby trochu wobkuſkowało? Ale Hana jara derje a wótrje roſeſnawaſche, wjedźeſche pluwy a pſcheńzu, ſdacźe wot wěrnoſcźe dźělicź. Spěſchnje wona pſchewidźa, ſchto cźi ludźo cźinja, kiž žo k njej tłóczachu. Wona pytaſche Handrija, kiž ponižnje naſdala ſtejeſche, kiž bě ju hižo lubował, hdyž bě wona „khuda, cźicha knjeńka“, kiž tu woprawdźe wěrnje a žwěrnje měnjeſche mjes tutej cźrjódu tajazych žo liſchcźerjow, kotſiž jeno jejne ſamoženje, niz pak ju a jejnu ſnutſkownu hódnoſcź pytachu. Njech žu tež poměry ſtawow wſcheluke, mkodym wjerćhowkam a bohatym burſkim holzam žo jenak dźe, a wſchě ſtawy, kiž mjes nimi leža, maja žamžny dóńt. Schtož tam dźiwanje na wjerćhow a daloko žahaze wotpohlady politiki cźinja, to tu cźini mnohoſcź role a pjenjeſy, a kaž tam, tak tež tu wutroba nima žadneho prawa; poſkacź žo ma, njech žo tež wutroba ſkoro puka a njech žo tež wukrwawi, dokelž je žiwjenje khude.

Bě dha tež tu tak? —

Haniny nan njebě bjes cźeſcźelakomnoſcźe. Wón roſpóſnawaſche namołwjenja, a nětkotra žwójba bě tak nahladna, ſo žebi wón pſchejeſche, ſo by jeho dźowka do teje žwójby pſchiſchła.

Ale Hana khwataſche k macźeri a jej wuſna žwoju luboſcź k Handrijej; jej wona žo wuſna, ſo nichtó ſ tych, kiž žo wo nju ſamołwjeja, na jeje luboſcź liczicź njemóże, jeli ſo žmě wona žwobodnje wolicź. Handrij bě ju lubo měł, hdyž bě hiſchcźe do ſtaroſcźepokneho pſchichoda hladaka. Jenož Handrij ju woprawdźe ſprawnje a žwěrnje lubuje.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michałſkej zyrkwi ſměje jutſje, 9. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſchet žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin žerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Zemrjeli:

W druhich woſadach: Auguſta Amalija Khěžnikowa rodź. Greczelez, njebo Auguſta Khěžnika, bywſcheho žiwnoſcźerja a hejtmana, † w Rakojdach, ſawoſtajena wudowa, hoſpoſa w Rakojdach, 65 l. 5 m. († w Budyſchinje, žo do Barta pſchewjeſła). — Madlena ſwud. Milli chowa rodź Jenkez, ſahrodniſka žiwnoſcźetka we Lomſku, 77 l. 2 m. 14 d. — Marja Hedwiga Rudolfez, pomozniza w Pomorzach, 21 l. 9 m. — Madlena Bergmannowa rodź. Prochnez, Jana Bergmanna, khěžerja w Nèeźinje, mandźelſka, 75 l. 1 m. — Frieda Elſa, žiwnoſcźerja Maxa Hermana Hale w Brěmjenju, dźowka, 5 l. 6 m. 21 d. — Ernſt Schäck, pjekarſki pomoznik ſe Skanez, wojak w pěſchim regimencze cźiſło 103, 26 lět, 1 měſaz, 7 dnjow.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 9. njedźelu po žwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin farat Kſchižan žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt žerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje žo němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſez.

Jutſje, 9. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſměje farat Domaſchka žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Bójz žerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotměje žo ſhromadźiſna khſcheſcźijanſkeho towarſtwa muźſkeje mkodoſcźe.

Płaczišna produktow.

W Budyšchinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 80 pj, hacz 2 hr., 60 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacz 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacz 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr — pj. hacz 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 25 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacz — hacz 16 pj punt ßuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacz — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj.. hacz 3 hr. 75 pj., 100 puntow ßyna wot 3 hr. 50 hacz 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacz 20 pj., proßata schtuka 27 hacz do 43 hr.

Wisitne khartki

ßo derje a tunjo czischcza
we wudawarni Serb. Nowin.

Klawěrske hodziny.

Hodzinu po 1,20 dawa.
Fanny Messereriz na Gartenstr. 5
po 1 schodź. w Budyschinje.

Rožku a pschenzu

kóždu dźělbu po najwyschschej płaczišnje kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje pschi želesnym moscze na Židowje.

Franz Marschner naßl.

mějeczel **Max Ewald**
czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój schkad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju poruczo.

Hódna twora. Pišomne rukwanje. Tunje płaczišny.

30. julija 1916 je rjekowsku ßmjercz sa wótczinu wumrjel, sa nju hižo 17 měßazow wojowawschi, nasch lubowany ßyn, bratr a nawoženja

Jan Handrij Wiczas,

wojak w reserwnym pěschim regimencze czo. 102, 1. komp. w starobje 27 lět. — Pola pschedstajenych bě wón czeschczeny, ßwěrny towarsch bě wón ßwojim ßobutowarscham, kotsiž nam ßobuželnosch wobßwědczachu, tola czežko je naß ból potrjechila; jeho tsjo bratsja hischcze we wójnje psched frontu steja.

Wschitkim, kotsiž ßu semrjeteho s darami luboscze swješelili, njech je s tutym **najwutrobnischi dźak** prajeny.

W najwjetschej srudobje to k wjedźenju dawaju

žarowazy starschej, bratsja, ßotry s njewjestu.

W **Hrubocžizach, Budyschinje** a **we wójnje,**
12. auguśta 1916.

Spi derje tam, hdźež ßylsy nasche
Na Twój row kapacz njemóža.
Sa wótzny kraj Ty wojowasche
A sa njón žiwjenje też da.

Nětk wotpocžuj w zusym kraju,
Hacz Boži hłóß naß sawoła,
A witamy ßo w jeho raju,
Hdźež nimo budże srudoba.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć zmeje da-li Bóh, jutře njedźelu 20. augusta popołdnju w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Ssad

kježdži a k prażowanju kupuju kóždu dźělbu po najwyschschej płaczišnje

Jurij Handrik

w Dobroschezach pola Njeßwaczidła.

S fotografijow padnjenych wojakow dźěkam

powjetschenje

a rukuju sa wubjerne wuwjedźenje (też po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczišnje.

Scholczíz atelier,
mějeczel W. Kornet
pschi Gickelskej horje 1b.
Rěczu serbski.

Wěnz dopomnjecza

na row czeßneho młodźenza njebo

Jana Augusta Jenki,

wojaka pěscheho regimenta czo. 58, 1. komp. 1. batl.
w Rußowskej pola wsy Chorimoz blisko Tlumacza
padnjeneho 6. julija 1916, 24 lět stareho,
mandźelskeho ßyna Jana Jenki w Mikowje.

Ty rjana młodosch kčějata,
Tych lubych starschich nadźija,
Sskysch, ßmjercz też tebje woła.
Hdyž dźeńß ßy strowa, czerwjena,
Ssy jutsje khora, morjena
A darbisch hicz do rowa.

Wscho człowiske žiwjenje je mhła,
Kaž mróczel, kiž wětr rosehna,
Tak ßo też człowjek shubi,
Tak ßu też w wójnje woteschli
We młodosczi a w starobi
Tak, kož ßo Bohu lubi.

Też lubiko ßo Bohu je,
So czeßny młodźenz woteńdże,
Tu s meje hrěschnoh' ßwěta.
Psched krótkim ßmjercz joh' wot
A pscheßadźi joh' do njebja, swoka
Tam, hdźež je wěczna hěta.

Hdyž prjedy wojowak bě tej
We czežkich bitwach w Rußowskej,
Nětk nahku ßmjercz je dostak.
Wot schtyrjoch kulkow trjecheny,
Wón padny k semi morjeny
A tak je też tam wostak.

Tam mnosy morwi leżachu,
Kaž wo žnje ßnopy na polu
Pschi jednym druhi leži
Haj, tam je nětk tón žnjowy czaß,
Sich wjele dże na wěczny kwaß,
Sso hotuj duscha k reži.

Džak Handrijej budź Khěžknikej,
Tom' jeho lubom' towarschej,
Wschěm, kiž joh' pohrjebachu.
Ssu jeho czeßnje khowali,
Hdźež ßam we jenym rowje spi,
Też psche njoh' žarowachu.

Waj' ßyn we czesczi stejesche,
P'la starschich, ludźi, młodosczе,
Kaž też we wójnskej ßłužbje.
To s teho wschitko widźicze,
Schtož wot wyschka je pišane
Wam k troschtej w wulkej srudźbje.

Nětk ßłuži kralej wěčnemu,
Też noßy brastu kralowsku
Tam pola Božoh' tróna,
We rukach palmy dobycza
Wot wscheho ßwětnoh' běđženja
Na hłowje słotu krónu.

Tón nan a jeho luba macz
Sso njemóżetaj směrowacz,
Hdźež staj a hdźež tu dźetaj.
We srudobje a žałosczi
We ßwojej wschědnej stysknosczi
Njech tola wopomnitaj:

So, schtož Bóh czini, dobre je
Wón ßam najlepje wschitko wě,
Joh' myßle njejßu nasche.
Kaž njebjo wjele wyschsche je
Hacz wschitke jeho kraßnosczе,
Tak ßu też jeho pucze.

Wój starschej nětk ßo troschtujtaj,
So junu też tam pschińdźetaj,
Duž stajtaj wurudźenja.
Hdźež waju luby ßyn nětk je,
Tam Božu kraßnosch widźicze
A sbožne swješelenja.

O, wjeßelmy ßo na tón czaß,
Hdźež Jesuß saßo sbudźi naß
Se ßmjertnoh' dołhoh' spanja.
Tehd' sjednoczeni saßo my
Tam k Božom trónej pódźemy
Na dnju toh' wulkoh' ranja.

W mjenje hłuboko srudźeneju starscheju, bratra a dweju ßotrow
Hanža Budarka.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerˇ.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsor přijimaja.
— Telefon 687. —

Čisło 35. **Sobotu 26. augusta 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

25. augusta: **Na wječornym wojownischežu ža kaž 18. augusta wječera wječor s dobom na zyłej froncje wot Thiepvala hač k Sommje po žylnym artilleriskim tšelenju jendželsko-franzowske nadběhi cinjachu, kotrež žo wjazy krócź wospjetowachu. Mjes Thiepvalom a Foureauxskim lěšom žu žo wone krwawnje slemile.**

Dźele najprědnischeje rostšeleneje hrjebje k połnozy wot Ovillersa žo spuščichu.

Sady Longuevala—Delvilleskeho lěža je žebi njepscheczel dobytki wubědźił. Mjes Maurepas a Sommu mějachu franzowske nadběhi mjenjsche wuspěchi.

Tež na prawym brjosy rěki Maasy Franzowsojo sažo nadběhi cinjachu. Wojowanje žo na stronu pola Fleury wobmjesowasche. Njepscheczel je žo wotpokasał.

Jena s naschich powětrowych łódžow je w nozy k 24. augustej Londonske wobtwjerdzenja nadpadnyła.

4 njepscheczelske letadła žo k połnozy wot Sommy, jedyn pola Pont a Feverger a jedyn pola Fleury, jedyn pola Armentieres wottšelichu.

Kaž hižo husto pozledni czaž žu žo wječera sažo bomby na Mons w Belgiskej mjetale. Pódla khětreje schkody na belgiskim wobžedźenstwje žu žo někotsi měschczenjo czežko franiło.

Rańsche wojownischczo.

Fronta generalneho pólneho marschalla s Hindenburga.

Napscheczny nadběh k sažodobyczu hrjebjowych kruchow, 21. augusta pola Swysyna shubjenych, mějesche wuspěch. Wječera a 21. augusta je žo pschi Graberzy 561 muži sajało.

Fronta generała kavallerije arzywójwody Khorle.

Pola němskich wojakow njebě niczo wažneho.

Balkanske wojownischczo: Niczo wažneho žo njeje pscheměnilo.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Nadpad zeppelinow na London a połodnischu Jendželsku

W nozy wot 24. hač k 25. augustej žu někotre namórske powětrowe łódže połodnischi dźěl jendželskeho rańscheho brjoha nadpadłe a žu pschi tym na žrjedžne město a krótkowjeczorny dźěl Londona, runje kaž na namórske sepjeranischczi Harwich a Folkestona, dale na wjele łódžow w Doverskim pschistawje bomby njetale. Wschudże je žo jara dobre wuskutkowanje wobkedźbowało.

Pschi tamleczenju a žemleczenju powětrowych łódžow wjele wojowanskich mozow a wobaranske batterije do nich tšelachu, tola bjes wuspěcha. Wone žu žo wschě wróciłe.

Schef admiralneho staba mariny. L.

Němske podmórske czołmy žu dwě jendželskej wójnskej łódźi sniczilej.

Schef admiralneho staba němskeje mariny 20. augusta wossjewi: S naschimi podmórskimi czołmami staj žo pschi jendželskim rańschim brjosy jedyn mały kschižak a jedyn saniczak sniczikoj, jedyn dalschi mały kschižak a jena bitwiska łódź stej žo s wutšelenymi torpedami czežko wobschkodźikoj.

Rosprawa jendželskeje admirality wo tym praji: 19. augusta žo njepscheczel na połnóznym morju khětro hibiczywy pokasowasche. Němske wyšokomórske łódźstwo wupluwa, tola shoniwschi, so žu jendželske wojowanske mozy khětro žylne, žo wono wojowanja wostaji a žo do pschistawa wróczi. Sa njepscheczelom pytajo, dwaj lohkaj kschižakaj s nadpadom podmórskich czołmow shubichmoj, a to „Nottingham" a „Falmouth". Wschitzy offizěrojo s „Nottinghama" žo wukhowachu, 38 muži s wobžadki je žo shubiło. Wschitzy offizěrojo a mužstwa „Falmoutha" s wuwsaczom tepjerja, kotryž na sranjenje wumrje, žu žo wukhowali. Jedyn njepscheczelski podmórski czołm je žo sniczik. Do jeneho druheho je žo sawadźiło, a wón je žo najskerje potepił. Němske wudawanje, so staj žo jedyn jendželski saniczak a jena jendželska bitwiska łódź wobschkodźikoj, je njewěrne.

S němskeje strony žo napscheczo jendželskej rosprawje wotmolwi: Wudawanje w hamtskej rosprawje jendželskeje admirality wot 21. augusta, so je žo do jeneho s naschich podmórskich czakmow sawadźiło, njetrjechi. Jedyn mały jendželski kschižak Chatamskeje klažy snicziwschi, je žo czołm, hdyž chzyschе jedyn jendželski kschižak do njeho sawadźicź, lohko wobschkodźik a žo do pschistawa wróczik. Jendželskenu wudawanju, so je žo jedyn druhi podmórski czołm sniczik, mózemy hakle napscheczo stupicź, hdyž žu wschě powjesce podmórskich czołmow doschłe. Napscheczo jendželskemu spytanemu sapreczu, so je žo jedyn jendželski saniczak sniczik a žo jena jendželska bitwiska łódź wobschkodźika, žo na němsku rosprawu wot 20. augusta poczahujemy, na kotrejž we wschěch dźělach wobstawamy. Wutwor fantasije je, hdyž žo w jendželskej rosprawje praji, so je němske wyšokomórske łódźstwo psched jendželskimi wyšokomórskimi mozami zofako. L.

Njeporadżeny nadpad jeneho jendželskeho podmórskeho czołma na němsku bitwisku łódź „Westfalen".

Jendželska admiralita je wossjewika: Podmórski czołm „E 23", kotryž je žo s połnózneho morja wróczik, powě, so je rano 19. augusta wuspěschny nadpad na jenu němsku bitwisku łódź Nassauskeje klažy sczinik. Roskasowar podmórskeho czołma sdźěli, so je wón bitwisku łódź, hdyž žo wobschkodźena s pschewodom pieczich saniczakow do pschistawa wróczesche, s nowa nadpadnył a ju s jenym druhim torpedom trjechik. Wón žebi myślli, so je žo łódź potepika.

K jendželskej rosprawje Wolfez telegrafowarnja pschispomni: Powjesc jendželskeje admirality wo nadpadże jendželskeho podmórskeho czołma „E 23" na jenu němsku bitwisku łódź Nassauskeje klažy 19. aug. je tak daloko wěrne, so je podmórski czołm němsku bitwisku łódź „Westfalen" pschi prěnim nadpadże trjechik a lohko wobschkodźik, łódź pak je khmana k wojowanju a manewrěrowanju wostała. „Westfalen" budże žo sa krótki czaž sažo wužicź móz. Wěrno je, so je njepscheczelski podmórski czołm s nowa k tšelenju na łódź pschischoł, torpedo pak mišny. L.

Wikowanski podmórski czołm „Němska" žo šbožownje domoj wróczik.

S Bremena žrjedu telegrafiska powjesc dóńdże:

Němske łódźerske towarstwo powě: Prěni wikowanski podmórski czołm je žrjedu popołdnju do wuliwa rěki Wesery pschijěł a tam kótwizuje. Mužstwo je wscho strowe. B.

Pschijěžd podmórskeho czołma „Němskeje" do Bremena je w Němskej wschudże wulku wježelosc sbudźiło.

Khěžor je 23. augusta němskej ozeanskej łódźerni žlědowazy telegram pósłał:

„S wutrobnym wježelom žym runje Waschu powjesc wo šbožownym domojwróczе wikowanskeho podmórskeho czołma „Němskeje" dostał. Łódźerni, czołmowym twarzam, khrobłym namorjakam pod wjednistwom kapitana Königa najwutrobnische šbožopschecze prajizy žebi wuměnjam, so wusnamjenjenja spožežu sa wulke žkužby, kotrež sče wy wschitzy sa wótczinu dokonjeli.

Wilhelm I., R."

Liebknecht žo s nowa sažudźik.

Po wossjewjenje Wolfez telegrafowarnje je wyschschi wójnski

ßud prjedawscheho khěžorstwoßejmskeho a krajnoßejmskeho sapósłanza dr. Liebknechta, kotryž jako arměrowanski wojak we wójsku ßłużesche, dla spytaneje wójnskeje pscherady, poczeżeneje njepoßkuschnosćze a spjeczenja pschecźiwo statnej mozy k khostańi na 4 lěta 1 měßaz, (s czehoż ßo 1 měßaz pschepytanskeje jatby wotliczi), k wotstronjenju s wójska a k wotesnaczu měschczańskich czeßnych prawow na 6 lět saßudźił. Druha instanza je Liebknechtej czeżesche khostanje napoložiła, dokelž je wón ßwoje pschißkuschnosćze jako wojak a staczan we wójnskim czaßu na najczeżesche waschnje sranił. Wón je ßo tež wusnał, so je ßebi s rosdźělenjom leczazych listow a s wotmětczom sjawnych demonstrazijow wotmyßlił, němsku wojersku móz poßłabicź. Pódla teho běchu hižo prjedy ras Liebknechta jeneho podobneho pscheńdżenja dla k twjerdźisniskej jatbje na poldra lěta saßudźili. Pschecźiwo wußudej móże Liebnecht revisiju sapołożicź. L.

Dr. Mehnert, pschedßyda khěžorstwoweje saradżernje pizy.

Sakski woprawdźity tajny radźicźel dr. Mehnert je ßo sa pschedßydu khěžorstwoweje saradżernje pizy pomjenował. L.

Wojowanje w němskej rańschoafriskej koloniji.

Po jendżelskej rosprawje je wójsko generala Ssmutsa pschimórski pschistaw Baganoyo wobßadźiło. Po wojowanju se ßylnym njepschecźelowym wotdźělenjom, kotryž jedyn bród w rězy Wami sakitowasche, je jendżelske wójsko tónle bród wobßadźiło. Njepschecźel je ßo wróczo sczahnył. General van Deventer, kotryž wot Mtapua k ranju postupowasche, je jenemu němskemu wotdźělenju pola sastanischcza Kidete wulku schkodu naczinił a ßo nětkole Kilossy pschibliża. Bóle k ranju ßu ßo jendżelske kolonny k Daressalamej nastajiłe, pschi czimż je s mórskeho brjoha wójnske łódże podpjeraju. L.

Wojowanje na Balkanje.

Psched tydżenjom je ßo wótrische wojowanje pschi grichiskobołharskich mjesach sapoczało. Parižski dopißowar danskich nowin „Politiken" wo tym powě: Wulke balkanske wojowanje, wotliczenje mjes Bołharami, Turkami a Němzami na jenej stronje, Sserbami Franzowsami a Jendżelczanami na druhej stronje, je ßo prjedy sapoczało, hacź bě ßo wocżakało. Powjesćź wo tym je w balkanskich krajach, w Rumunskej a Grichiskej, tola woßebje we wójnuwjedżazych krajach ßamych, najwjetsche roshorjenje sbudźiła. Balkan psched njewjedrom tschepota, kotrehoż prěnje błyski ßu dele slecźiłe. Sserbske wójsko w horach pola Dżewdżeli wo shubjenym kraju ßoni, kotryž dyrbi ßo saßo dobycź. Bołharjo mjecź hotowy dżerża. Woni wjedża, so budża Sserbjo, jeli so njebudża jim móz napscheczo stejecź, ßo bjes ßmilnosćze s wohnjom a krwju nad nimi wjecźicź. Se wschěch balkanskich horow s wocżomaj połnymaj stracha a napjatosćze k Salonikiskej froncże shladuja. Hory czełow budża ßo kopicź a krej budże s rěkami běżecź, prjedy hacź ßo balkanske wojowanje skónczi. L.

Bołharska wójskowa rosprawa.

23. augusta: Na prawym kschidle ßu naschi wojazy s Lerina postupujo město Kastoriu wobßadźili. Jenemu dobrowólniskemu regimentej swjetscha pschißkuschazy Sserbjo ßo k połodnju wróczo czahnu. Na stronu Lerin, Banizu, Gorniczewo a Ostrowski jězor postupowazy wojazy ßu, wjerschk hory Malkeje Nidże dobywschi 22. augusta ßerbsku Dunajsku a Warderśku diwisiju w nowych stejischczach na hórzy 207—Czeganskej runinje pola klóschtra ßwj. Spiridiona nadpadli. Hacź dotal ßmy 7 offizěrow, 200 muži sajeli, 5 franzowskich spěschnje tsělazych kanonow, 1 bombymjetak, 9 munizijskich wosow, 6 maschinskich tsělbow, wjele tsělbow a 15 waggonow sebrali. Wojowanje dale dże. Ssmy ßo na horje Dzemant Jeri k połnozy wot Ostrowskeho jězora a w dole Moglenizy saßydlili. Khětre mozy Schumadijneje diwisije stronu Ukuruz—Kowil nadběhowachu. Wschě nadběhi ßo s wulkim schkodowanjom sa Sserbow wotrasychu.

We Warderskim dole je ßo dżeń powschitkownje směrom minył. Jenoż k krótkemu wjecźorej Dojranskeho jězora njepschecźel wokoło 10 hodźin spyta, nasche pschedßunjene stejischcza nadběhacź. Wón pak ßo wotrasy. 176 franzowski regiment je 21. augusta pschi wojowanju połojzu ludźi shubił. 250 czełow je ßo na bitwischczu namakało.

Na lěwym kschidle Strumy ßmy lěwy brjóh zyle wot njepschecźela wucźisćili. Wczera ßmy psches 500 njepschecźelskich czełow pohrjebali. Wjele czełow a wulka hromada wojerskich wězow na bitwischczu dospołne poraženje brigady Brotiera wobßwědczeja.

K połodnju wot Dramy postupuju ßmy dwórnischczo w Angista wobßadźili. W tu khwilu je żelesniza Oktschilar—Buk—Drama—Angista—Seres—Demir-Hissar w naschej ruzy. L.

Rosprawa generala Sarreilla wo schtworoswjaskowym wójsku.

W ßrjedźisnje schtworoswjaskowe wójska wschě stejischcza, mjes Moglenizu a Beleskimi horami dobyte, dżerżachu, a je wobtwjerdźichu. Sserbjo ßu dale Strupina postupowali. Pschi lěßatych brjohach pola Kikuruz Franzowsojo nózny nadběh Bołharow na njedawno dobytu wjeß Palmis (s połodnja Beleskich horow) wotraschu. Na prawym kschidle pschi Strumje a na lěwym kschidle na stronu k Ostrowskemu jězorej je ßo jedyn njepschecźelski nadběh sadżerżak. Jene njepschecźelske lětadło ßo pola Bresta (pschi brjosy Dojranskeho jězora) wottscěli. B.

Italszy w Salonikiu.

Po powjesćach italskich nowin ßu ßo italszy wojazy w Salonikiu na brjoh wußadźili. „Corriere della Sera" powě, so je italske wotdźělenje po ßwojej ßylnosći, wuhotowanju a sestajenju zyle dospołne. — Nowiny „Secolo" a „Popolo d'Italia" na to kedźbliwe czinja, so budża nětko Italczenjo njepoßrědnje pschecźiwo Němzam wojowacź. D.

Parižski „Matin" pische: Hacź dotal je ßo wjazy dyźli 20,000 italskich wojakow na kraj wußadźiło. L.

Dopißowarjo italskich nowin naspominaju, so ßu Grichojo ßwoje nowoczaßne wobtwjerdźenja pschi rězy Strumje s kanonami a muniziju Bołharam bjes wobaranja pschewostajili. Pschi tym ßu Grichojo 10 000 muži ßylni byli. Schtwórty grichiski armeekorps, kotryž mějesche po jenej diwisiji w Seresu, Dramje a Kawalli stejo, je wotczahnył a ßo s łódźemi wotwjesł. B.

Jendżelska norwegski khoßej prjecź bjerje.

Po powjesczi s Christianije je Jendżelska 700 měchow khoßeja, kotrež je jena s najwjetschich a najnahladnischich norwegskich pschiwożerńjow hižo pched 7 měßazami norwegskemu wójskowemu proviantstwu pschedała, prjecź wsała. Dokelž ßu Jendżelczenjo pódla teho schtyri wulke łódżne nakłady khoßeja, wscho hromadże 55,000 měchow, kotrež ßu sa domjaze norwegske pschetrjebanje postajene, sebrali, njedostatk khoßeja a s tym dalsche podroženje tuteho sa Norwegsku njeparujomneho ludoweho seżiwjadła hrosy. L.

Franzowska wójskowa rosprawa.

22. augusta popołdnju: K połodnju wot Sommy Němzy po ßylnym artilleriskim pschihotowanju wjecźor k połodnju wot Estrées a k wjecźorej wot Soyecourt nadběhi czinjachu. Na něktorych městnach ßo woni w tsělnych hrjebjach saßydlichu, kotrež běchu woni 21. augusta shubili. We Vogesach Franzowsojo s ruczńymi granatami pscheßłapjazy nadpad Němzow k połodnju wot Hartmannsweilerkopfa wotrasychu.

Wójna w powětsje: Pschi Somminej froncże feldwebel Dorme ßwoje pjate němske lětadło wottscěli, kotrež pola Moislaine k połnozy wot Péronne dele padże. Schtyri druhe lětadła, kotrež běchu ßo khětro wobschkodźiłe, dyrbjachu w ßwojich linijach k semi slecźicź.

23. augusta wjecźor: Na prawym brjosy rěki Maaßy naschi wojazy mjes Fleury (kotryž je saßo w franzowskej ruzy) a mjes Thiaumontskim wobtwjerdźenjom na němske stejischcza nadběhi czinjachu a widźomnje postupowachu. Ssmy něhdże 200 muži, mjes nimi 2 offizěrow, sajeli.

Wójna w powětsje: Adjutant Dorme je ßwoje scheste lětadło wottscělił, kotrež pola Marchelepont (k dołhemu ranju wot Chaulnes) dele padże. Jene druhe lětadło ßo pola Roges wottscěli. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

23. augusta: Na wjecźornej froncże njepschecźel w nozy 22. augusta k połodnju wot Krewa nadpad s płunom sczini, kotryž ßo s wulkim schkodowanjom sa njepschecźela wotpokasa. Na dwórnischczo Manjowiczi njepschecźel s lětadłow psches 100 bombow czißny.

Pola rěki Ssereta k połodnju wot Brodow w rańschej Galiziskej njepschecźel na wschelakich městnach nadběhi spyta, kotrež ßo s naschim tsělenjom wotpokasachu.

Pschi żórłach rěki Pruta (w połodnischej Galiziskej) k krótkemu wjecźorej Arbelusy ßo dweju hórkow k połnozy a k połodnju hory Kowerly pschi wuherskich mjesach smozowachmy.

Pschi Kawkaskej froncze ßo Turkojo, kotsiž pschi froncze Elleu-Chadimaden pschi mórskim brjosy nadběh sčinichu, s podpjeranjom nascheho ľódźstwa do ßwojich hrjebjow wróčo čišnychu. K wječorej Wanskeho jězora ßo nasche postupanje pschihódnje roswiwasche. 3 offizěrow a 174 turkowskich wojakow sajachmy. Sa zosazym njepscheczelom ßo puschczíwschi nascha kavallerija wjele Turkow mori. B.

Wo wojowanju pschi Stochodze

ruska wójskowa rosprawa 20. auguſta praji: Pschi Nobelskim jězorje ßmy nadběhi Němzow wotpokasali. Pschi Stochodze ßo naschi wojazy pola wßy Rudki-Czerewischcza dwora Czerewischcza a něktorych hórkow smozowachu. Horzo ßo wo wjeß Topoły wojowasche, kotraž czasto wobßedźerja samẽni, skónczńje pak w naschej ruzy wosta. Donszy kosakojo ßo do njepscheczela dachu a wjazy dyžli 200 Awstriskich sajachu. W tejle stronje 6 offizěow a wjazy dyžli 600 wojakow sajachmy a 15 maschinskich tšélbow, 2 minymjetakaj, 1 ßwětkomjetak a 5 telefonskich apparatow sebrachmy. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

23. auguſta: Dwaj njepscheczelowaj napscheczńaj nadběhaj k połodnju wot Thiepval ßo s czežkim schkodowanjom wotrasychu.

Jendźelska rosprawa se Salonikia, 23. auguſta: Offizěr, kotryž jendźelske wojerske mozy pola Salonikia nawjeduje, 23. auguſta powě: Pschi Dojranskej froncze ßo wczera něhdže dwaj njepscheczelskaj bataillonaj wobkedźbowaschtaj, kotrajž běschtaj ßwoje pschedstraže do prědka ßunyłoj. Pschi Strumin froncze ßo njepscheczе na liniji Yeniköj, Zukuk, Elißan, Newolen, Cavardamoh a Ormanli wobtwjerdźi. Nadběh na franzowskich wojakow, kotsiž Komarjoanski móst dźerżachu, ßo wotrasy. Sserbske wójsko liniju blisko Ostrowskeho jězora a Požar dźerži. L.

Wo wojowanju w połodnischej Galizischej.

ruska rosprawa wot 20. auguſta praji: Na stronje k Körösmezö naschi wojazy njepscheczela s horow k wječorej wot Jablonizy a Woronjenki wotehnachu a ßo tychle horow smozowachu. Pschi rězy Běłym Czeremoschu naschi wojazy njepscheczela wot Dołhopola wróčo sehnachu a na Fereskułu postupowachu. Pschi rězy Kirlibabje, k połnozy wot Kirlibaby, njepscheczel hory, s nami wobßadźene, nadběhowasche, tola ßo wróčo czišny.

Awstriska wójskowa rosprawa wo wojowanju w tychle stronach praji: W Karpatach ßmy Stepanske hórki (k wječorej doła Czorneho Czeremosch) wsali. Tu a na Kretaskej hórzy ßu ßo ruske napscheczne nadběhi wotpokasałe. Kretasku hórku 19. auguſta dobywschi ßmy 2 offizěrow a 188 muži sajeli. B.

Zar w Kamjenezu Podolskim.

S ruskeje mjesy ßo powě, so je ßo zar s Minska do Kamjeneza Podolskeho pscheßydlił, hdźež ma tež wulki generalny stab ßwoje ßydło. D.

Italska wójskowa rosprawa.

23. auguſta: W nozy wot 21. k 22. auguſtej ßo njepscheczelowe pospyty, mjes Casera Singarolla a Casera Sebio-Pastorille na Asiagoskej runinje postupowacz, s naschim tšélenjom sadźerżachu. Pola Tofany wczera po krótkim wuspěschnym artillerijskim pschihotowanju ßylne njepscheczelowe stejischcza na wjeczornych brjohach tšeczeje Tofany, Terzy a Trafenansaskeho doła dobuchmy. Njepscheczel, kiž czežko schkodowasche, něhdže 40 jatych, brónje a muniziju w naschich rukach wostaji.

Pola Gorizy s wobeju stronow artillerija tšélesche. Wczera popołdnju ßo njepscheczelowe wotdźělenje, kotrež spyta, ßo Vertojbizy pschibliżicz, s tšélenjom wróčo czišny. Wono wjele morwych ležo wostaji. B.

Rumunske wójnske pschihoty?

Ruske nowiny „Utro Roßije" po Winskich nowinach s Bukaresta powjedźa: Po zyłej Rumunskej ßo automobile sapißuja, a jich wjednizy ßo wobhladuja. W městnach wojerskich roskasowarjow ßo pschemẽnjenja stawaju. Dla spěschneho domojkhowanja žnjow ßo wojakam dowoleńza pschiswoluje. 3000 waggonow petroleja, benzina a ßele, kotrež ßu ßo sa Bołharsku kupiłe, je knjeżerstwo sadźerżało. Teho runja je wono w Galazu 2000 waggonow majßa, kotrež dyrbjachu ßo do wukraja wuwjesc, sadźerżało a mjes potrěbne wobydlerstwo rosdźěliło. W Bukarestu ßu ßo blisko kralowskeho hroda, runje tak pschi němskim a awstriskim pósłanzstwje drohowe latarńje czorne wobarbike, so bychu ßo pscheczíwo nadpadam s powětra njespósnajomne sčzinike. Wuwožny komitej je wuwos žita pjecza ßuchoty dla ßylnje samjesował.

„Frankfurter Zeitung" se Stockholma shoni: Pětrogradska telegrafowarńja nowu njepokojazu powěsc rosschěrja: Nerwosnosc w Rumunskej pschezo bóle pschibywa; wschitzy ßu pscheßwědčeni, so Rumunska w bliżschich dnjach do wójny sakroczi. Njedostatk wosow na żelesnizach, kotryž je s pschewożowanjom wójska nastał, ßo wschědnje ßylnischo sacżuwa. Wscho dopokasuje, so je sakroczenje Rumunskeje blíske. Prascha ßo jenož wo něktore dny. L.

Wowß ßmě ßo jenož hischcze wójnskemu ministerstwu pschedawacz.

Hollandska ßo Jendźelskej podwoli.

„Nieuwe Rotterd. Courant" powě: Wubjerk hollandskich ľódźerjow je ßo s Jendźelskeje wrócził. W Ymuidenje je shromadźizna była. Wubjerk w ßwojej rosprawje praji, so Jendźelska rybłokojenje dowoli, jeli so ßo na sjawnych hollandskich rybowych wikach wěste dźělby sa Jendźelsku wróczo położa. Kaž je ßłyschecz, chzedźa ßo hollandszy ľódźerjo temule wumẽnjenju podwolicz. D.

Hollandska wuwos khlěba do Belgiskeje sakasała.

Haagska nowinska dopißowarńja powě, so je s dobreho žórka shonika, so je ßo teho dla sakasako, khlěb s Hollandskeje do Belgiskeje wosycz, dokelž je Jendźelska 32 hollandskich ľódźow s pizowanskim žitom, pschenzu a pschenczńej muku sadźerżała. Teho dla dyrbi Hollandska se ßwojimi składami slutniwje wobkhadźecz. L.

S wječora płacz traje, ale na ranje skhadźa wjeßele.

Ps. 30, 6.

Schto płakasch ty? hlaj starosczе tej semje
Wschě sahinu, kaž pluwy w wětsiku
A s czěmnej' nozy skhadźa kraßne ranje,
Kiž roshoni wschu skórżbu, mrokotu.
Stań, stań a wołaj ßwoju wěru
A ßwoju hischcze ßylnu dowěru;
Hlaj potom njewosmje czi nichtó nadź'ju rjanu
Ty stroschtnje hladasch k Bohu we horju.
Sto płakasch ty? drje luby tebi padny?
Kiž lubowasche twoja wutroba?
Njej' nihdźe žadyn troscht czi namakany?
Bjes nadź'je hladasch ty do pschichoda?
Je dźěło twoje tu bjes žohnowanja?
Je ßwětło nadźije czi wuhaßko?
Na Boha shladuj. Wón je twoja skała
Wón s tobu dźe. — Duž khróble njeboj ßo.
Schtóž stroschtnje snjeße, schtož Bóh wjerschny scżele,
A jeho bójskej ruzy ßo tu wodźicz da,
Na teho roża jako manna pada dele,
A konzej ßu wschě jeho czerpjenja.
Haj, jeho wutroba ßo czista k njebju sběha,
Wón wě, tam bydli wótczez njebjeski,
Psched srudobu a pschichodom wón njetschepota,
Jow hwěsda prawdosczе ßo saßwěczi.
Budź stroschtny duž, Bóh wschitke ßylsy snaje,
Kiž wóczko twoje tudy wupkaka.
Hdyž ßłónczko hnady ma czi ßwěczicz jaßne,
Wot tebje częka wschitka srudoba.
Hlaj sawěschk wěcznosczе ßo hižo sběha,
Sso jandźelow hłoß jaßny ßłyschecz da,
Je po bědźenju sprózna twoja noha,
Cże wita wěczna kraßnosc Salemska.

J. Kruża.

Ze Serbow.

S Budyschina. Shromadźizna mlokowych produzentow a wikowarjow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa je ßo sańdźenu ßobotu w Budyschinje wotměła a ßo s nowym srjadowanjom pschedawanja mloka, butry a druhich mlokowych wudźělkow saběrała. We njej ßo wobsamkny, so maja czi ratarjo, kotsiž ßwoje mloko, dokelž ßmědźa jo jenož sa dźěczi, khorych a czěschaze žónske wotedawacz, njemóża zyle wotbycz, jo do Nowakez zentralneje mlokarnje w Budy-

schinje podawacź. Placźišna sa liter mloka žo na 20 pjenježkow postaji. W mlokarnjach žo džěłaza butra ma žo po połojzy butrowej zentrali pola wokrjeźneho hejtmanstwa a po druhej połojzy kommunalnemu swjaskej wotedawacź.

S **Budyschina.** Wohladanje wschitkich k wojerstwu winowatych mužskich, w lěcźe 1869 hacź 1897 narodźenych, kotsiž žo hischcźe njeježu do wójska stajili, smědja žo wot 28. aug. hacź 21. sept. w Budyschinje, 22., 23. a 25. septembra w Njeźwacźidle, wot 26. septembra hacź do 3. oktobra w Schěrachowje.

— **Nowa wudawarnja khlěbowych a butrowych khartkow w Budyschinje** je žo sa sahrodnisku, Hoschiz, khěžorsku, seminarsku a žukelnisku drohu, póstske naměsto a Lawke hrjebje w restawraziji „Germaniji" pschi žitnych wikach wotewrika. Wutoru 29. augusta žo mjažowe a grižowe khartki wudawaju.

— **(Sebrane wězy w sastajerńjach.)** W sastajerńjach je w tu khwilu hischcźe wjele sebranych wězow (na pschikład mantlow jěsdnych kołow, schlawchow jěsdnych kołow, koprowych kótłow atd.) kotrež hischcźe njeježu na pschižłuschnym městnje samolwjene. Teho dla žo na to pokasuje, so tež sastajerńje, měschczańske kaž statne, pschedpisnam wudatych wukasow podleža. Wone maja po tajkim sebrane wězy samolwicź a žo po poručenym wužwojenju složowacź.

— Nowe knižki žu wuschle, napisane wot k. duchownego Schwjele w Deschnje, prjedy we Wochosach. Jich napismo je: **Evangelska wěra mjes Sslowjanami.** Spisacźel wopisuje po prěnjotnych žórłach a dopisach, kak je evangelska wěra mjes Sslowjanami rosschěrjena a to w prjedawschich cźasach a dźenža. Pschidate žu stawy wo evangelskim cźažopismowstwje Sslowjanow, evangelskich towarstwach, rosschěrjenju biblije a licźby. Knjes generalny superintendent D. Pank, rodźeny Sserb, pische wo tutych knihach: „Kajku prózu scźe měli wo tutej schěrokej a dotal tak njesnatej wězy trěbnu macźisnu dostacź, pschehladacź, sdźěłacź! Sserbska wědomnosć je wo jara drohotnu knižku bohatscha." Poručamy tutu knihu naležnje. Wona je dostacź we Ssmolerjez knihikupstwje.

— **(Dobre mloko jenož sa dźěcźi a khorych.)** Wot septembra žmě žo dobre mloko jenož hischcźe na mlokowe kharty pschedawacź. Mlokowe kharty dostawaju dźěcźi jenož hacź do dokonjaneho 2. lěta sa jedyn liter wschědnje, starsche dźěcźi hacź do schěsćź lět sa pół litra wschědnje, cźěschaze žónske sa jedyn liter wschědnje, khori po lěkarskim wobžwědcźenju na najwyschsche jedyn liter. Gmejnska wyschnosć mlokowe khartki wudawa. Wotsběrane mloko žmě žo dale bjes khartkow pschedawacź.

— **(Wuwos běrnow.)** S wobžaha Budyskeho komunalneho swjaska žmědža žo běrny jenož s dowolnosću Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wuwosyć. Tale dowolnosć žo porjadnje jenož dawa, hdyž maja žo běrny Lipscźanskemu, Draždźanskemu, Budyskemu a Zitawskemu komunalnemu swjaskej podawacź. Do tutych komunalnych swjaskow Kamjeniczanske (Chemnitzske) Draždźanske staroměschczańske, Flöhaske, Pirnaske a Zitawske hamtske hejtmanstwo žłuscha.

— **Wo nimoměry wyžokich skótnych placźisnach** dezernent sa ludowe hospodarstwo pschi khěžorstwowej mjažowej saradźerni, R. Kindler, w jenym nastawku „Powjescźow němskeho ratarskeho towarstwa" pische. Sa jeneho dobreho cźehniteho woła, kotryž w měrje 600—700 hriwnow płacźesche, žo nětkole hižo 1900—2000 hriwnow sapłacźi. Pschi na pschežadźowanje pschedawanju plahowanskeho skota w Königsbergu je žo w pscherěsku na jene skoczo 2066 hriwnow žadźiło, kotrež je loni jenož 1299 hriwnow płacźiło. Proßata w pscherěsku w Němskej lětża w haprleji 49 hriwnow płacźachu, w druhej połojzy meje 52 hriwnow, pornjo 8—10 hriwnow w měrnym cźažu. Runje tak žu žo płacźišny sa krutwy powyschike. Pschi pschežadźowanju jeneho kubła pola Köthena žo sa dwě žucźelnej cźehnitej krutwje 1500 hacź 1550 hriwnow žadźi, sa jenu dwělětnu jałojzu 535 hr., sa dweju běhakow, 80 a 90 puntow cźežkeju 110 a 151 hriwnow, sa 4 kury 40—50 hriwnow. Podobne žu lichowanske płacźišny sa konje, huńzy a kury; wone žo žadaju a žo sapłacźa. Njemóže wyschnosć pschecźiwo temu sakrocźicź?

— **(Elektrizitetny monopol w Salskej.)** Salski stat w pschichodźe podawanje elektrizitety pschewosmje. Mjes knježerstwom a Barlinskim elektrizitetu podawazym towarstwom je žo nowe wucźinjenje wo kupjenju elektrizitetneje dźěłarnje w Hirschfeldźe we Łužizy dojednało. Wono je pjecża wjele pschihódnische dyžli prěni nacźisk wucźinjenja, na kotrymž druha komora salskeho žejma wjele njedostatkow namaka. Wo nowym wucźinjenju je žo mjes knježerstwom a žobustawami druheje komory jednało a žo wo wschěch ważnych dypkach polna pschesjednosć dozpika. Knježerstwo dyrbi hacź do 1. oktobra wucźinjenje podpisacź. Duž žo wocźakuje, so žo salski žejm w septembrje swoła, so by wucźinjenje sa dobre spósnał.

— **(Mała dawkowa reforma w Salskej.)** Salske knježerstwo w bližšim wurjadnym poždžanju salskeho žejma sakonjowy nacźisk wo hromadupołoženju dokhodow mandželskeju pschi wobliczenju statneho dokhodneho dawka pschedpołoži. Hacź dotal móželschtaj mandželskaj kóždy sa žebje žwoje dokhody mjenowacź, s cźimž žo dozpiwasche, so žo wyšokosć dokhodneho dawka khětro poniži. Wot noweho dawkoweho nacźiska knježerstwo tsibertliki milijona hriwnow wjazy dokhodow wocźakuje.

— **(Połožene wuměnjenja sa domjaze rěsanje w pruskej Hornjej Łužizy.)** Hacź na dalsche žo do žadanjow sa domjazym rěsanjom se žlědowazymi wuměnjenjemi swoli: 1. Dopokasmo, so žwinjo snajmjeńscha 180 puntow waži. 2. Dopokasmo, so je žo wono s najmjeńscha 6 njedźel pola poślednjeho wobždžerja dźerżało. 3. Dopokasmo, so žo sa sarěsane žwinjo druhe žwinjo do khlěwa staji. 4. Na wožobu a hłowu žadarja a jeho pschišłuschnych ma žo na mjažowe snamki po jenym puncźe rěsneje wahi wob tydźeń licźicź. S domjazeho rěsanja dostate mjažo žmě žo jenož darstwa žłuscheja abo w jeho žłužbje steja. Tele namjety maja žo darstwa žłuschejo abo w jeho žłužbje steja. Tele namjety maja žo pisomnje sapodacź.

— **Wucźah se schkodowańskeje liseźiny cźišło 320, 21. augusta** wudatej wo reservnym pěschim regimencźe cźišło 101: Max Donath s Wóžlinka padnył. — Ernst Ssmoler s Jěžowa, lohko sranjeny. — Jan Jursch s Debriz, padnył. — Hendrich Kraŵz III se Skaskowa, cźežko sranjeny. — Khorla Hänsel s Jitra, lohko žo sranił. — Džežatnik Michał Knop s Khrósćiz, lohko žo sranił. — Mikławsch Scholta s Pěskez, lohko žo sranił. — Hendrich Kummer s Wyžokeje, lohko žo sranił. — Leutnant Kurt Zuckerriedel s Budestez, žo cźežko sranił a žo shubił. — Džežatnik Michał Piwarz se Schunowa, cźežko sranjeny. — Oskar Duczman s Njeradez, padnył. — Arthur Theuergarten s Wóžlinka, cźežko sranjeny. — Pawoł Dórnik s Khrósćiz žo shubił. — Pawoł Pjetasch s Tradowa, žo shubił. — Khorla Storch s Jitra, žo shubił. — Max Herzog s Wóžlinka, žo shubił. — Džežatnik Ernst Seifert s Konjez, sranjeny.

— **(Kral žo khroblemu 103. regimentej dźakuje.)** S Draždźan žo powě: Kral Bjedrich August je 4. pěschemu regimentej cźišło 103 žlědowazy telegram póžłał. Regiment je w nozomaj wot 21.—22. a wot 22.—23. augustej s rasnymi napschecźnymi nadběhami khětro tenu dopomhał, so je žo stejischcźo divisije saža bjes sbytka do ruki dostało. Mi wožebite wjeżele cźini, so je žebi regiment tež pschi tejle składnosći nowu žkawu dobył. Praju jemu najpołnische pschipósnacźe a žwój najwutrobnischi dźak." — 1. honjerskemu bataillonej cźišło 12 je kral žlědowazy telegram póžłał. „Bataillon je w nozomaj wot 21. k 22. a wot 22. k 23. augustej se žwojim rěsnym postupowanjom napschecźny stork 4. pěscheho regimenta cźišło 103 wubjernje podpjeral a po žwojich mozach k temu dopomhał, so je žo stejischcźo divisije bjes sbytka wobkhowało. Mje swjeżeli, so žu moji khrobli hońerjo skóncźnje składnosć měli, žo na rosžudnym městnje wusnamjenicź. Jim žwoje najpołnische pschipósnacźe a najwutrobnischi dźak praju."

S **Hornjeje Hórki.** Tydźenja žo pisaśche, so je nasch wucźeŕ, knjes Holan, w bitwje padnył. Tale powjescź žnadź hischcźe njetrjeba wěrna bycź. S wójska drje žu jeho wězy do Hodźija póžłali s powjescźu, so je žo wón shubił. Jeho towarschojo žu jeho se sranjenej hłowu k semi padnycź widźeli, tola jeho cźěło žo hischcźe njeje namakało. Duž je hischcźe nadźija, so je jeho njepschecźel sranjeneho s bitwischcźa wotnjeźł a so wón w jenym franzowskim lazarecźe leži. Nadźějmy žo, so žo tole měnjenje jako wěrne wopokaże, a so budźemy knjesa wucźerja Holana po wójnje saža do Sserbow witacź móz.

S **Lubjenza.** Lětża žo je wschěch stron žłyschi, so žo běrny s polow kradnu. Tola tež druhe pólne wupłody žo paduchaṁ hodźa. Tak žu tele dny w nozy paduschi tudomnemu žiwnosćerjej Sswori a hajnikej Wicźasej wschu zyblu s pola kradnyli.

S **Wotrowa.** Tu jedyn wobydler měni, so žmě žo bratr s bratrom do wscheho dźělicź. Dokelž wón žam njeje niczo wožył, njemóżesche wón niczo s polow domoj khowacź. Tola wón tutemu njedostatkej wotpomhacź wjedżesche. Wóndano rano wokoło 3 hodźin wón na polo žwojeho bratra pschijędże a s njeho něhdże 12 pópow žita domoj swosy. Jeho bratr, kotryž wo dnjo s wjetscha spi, w nozy pak potom cźim pilnischo žwojeho dźěła hlada, wotwožerja

ßwojeho žita saßklapi. Ssudniskich sczěhwkow ta wěz njesměje. Bratraj staj ßo bratrowszy rosrunakoj.

S **Kamjenza.** Wobhladanje wschěch wojerstwu winowatych woßobow smeje ßo w Kamjenzu na tšelerni 9., 11., 12., 13., 14., 15. a 16. septembra wschědnje dopołdnja wot ½8 hodźin.

S **Kamjenza.** 24-letna džowka ratarja Töpfera w Sornje je ßo pschi młóczenju s jenym bróžninym wrótnom, kotrež njejabzy padże, tak cżežko sranika, so je na měsce wumrjeła.

S **Lubhoscza.** 65-letny žiwnoscżer Jurij Kral s Lubhoscża je w Nowej Wßy ßmjertnje do njesboża pschischoł. S pola domoj jědżo ßo kruwje na drósy psched pschedeschczńikom splóschischtej, kotryž bě schtyrilětna wnuczka wocżinika. Kral, kotryž na wosu stejesche, ßo snak dele wali a ßo s dwěmaj wosomoj pschejědże. Pół hodźiny posdźischo wón na městnje njesboża wudycha.

S **Kulowa.** Sa druheho kapłana nascheje farskeje zyrkwje ßu kapłana Jakuba Cżogallu s Raczibera pomjenowali.

Se **Shorjelza.** Na Nyßynym moscże je ßo lambora żelesniskich dźěłaczerjow, Bürger, hdyž ßwoje dźěło hladasche, s jenym tworowym cżahom pschejěł a ßo morił.

S **Milorasa.** Póndźelu popołdnju je tudomny pomozny hajnik Motek dweju ruskeju wójnskeju jateju sajak, kotrajž běschtaj s Dobriskeho lěhwa cżekkoj.

S **Běleje Wody.** Wurjadnje wulki dobytk je schkleńczerńja firmy Hirsch, Janko & Co. w minjenym wobkhodnym lěcże měła. Wona je mohła 20 prozentow dividendy wudźělicź. K podpjeranstim saměram ma ßo 25,000 hriwnow nałożicź. W pschichodnym lěcże njebudże dobytk tak wulki, dokelž ßu ßo płacźisny sa ßyre materialije powyschiłe a wschelake chemikalije wjazy dostacź njeßu.

S **Draždzan.** Wolfez telegrafowańja w Barlinje powě: Na wßach ßo powjeda, so ma knježerstwo myßle, pjenjesy, kotrež ßu ßo nalatowańjam na dań dale, sa wójnske saměry sebracź a na tajke waschnje dyrbjeńsku požczonku pschewjesćź. Tole powjedanje je zyle bjes pschicżinow a wumyßlene Schtóż jo dale rosschěrja abo ßo s nim pohnucź da, do nalutowańjow date pjenjesy wróczo wsacź abo pjenjesy, kotrež ßo hodźa nałożicź, nalutowańjam niz dowěricź, ßo nad wótczinu pschehrěschi. Pschedstejaza pjata wójnska požczonko ßo runje tak, kaž dotalne wójnske požczonki jenicżży s dobrowólnym podpisanjom sekkaduje a — to móże ßo hižo nětkole rjez — saßo wulki wuspěch pschinjeße. L.

Přilopk.

* **(Rubjeżne mordarstwo w Draždzanach.)** Na Mathildskej drósy ßu pjatk dopołdnja ¾9 hodźin w jenej pschedawańni pißanskeje potrjeby 19-letnu pschedawarku Johannu Schöpez skónzowali. Mordarstwo je pjecża jedyn mkody cżłowjek skucźił, so by pjenjeżny kaschczik w pschedawańni wurubił. Na jeho wußlědżenje je wyschnoscź 500 hriwnow myta wustajiła.

* **W ßwojim dźěle po lěßu duzy** je lěßny dźěłaczer Friedel s Lichtenberga pola Großröhrsdorfa cżežko do njesboża pschischoł. So by sa něcżim pohladał, bě tšelbu k jenemu schtomej stajił. Tšelba pak ßo powali, pschi cżimž ßo s njeje wutšeli. Zyły wutšel schróta Friedela do žiwota trjechi a jón tak rosdrě, so cżrjewa wustupichu. Cżežkosranjeneho ßu do Radebergskeje khorownje dowjesli.

* **(Pschi wójnskej hrě ßo sadußyłoj.)** W Düsseldorfje běchu ßebi nětotsi hólzy tšélne hrjebje a skhowy něhdże dwoj metraj hłuboko natwarili. Jena jama ßo saßypny a hólzow pohrjeba. Dwejo ßo sadußyschtaj a móżeschtaj ßo jenoż morwaj wuhrjebacź. Jenemu tšecżemu ßo hkowa cżežko srani, nětotsi drusy lózsche sranjenje poczerpichu.

* **(S njekedźbliwoscżu ßo satšelił.)** Dla njewobhladniweho wobkhadżenja s revolvrom je schěßnaczelětny dźěłaczer Albert Paul w Rychbachu we Vogtlandskej ßwoje žiwjenje shubił. Wón ßo tłóczńika dótkny, a wutšel jeho do wutroby trjechi.

* **(S błyskom ßo sarasył.)** Pola Lubina w Delnjej Łužizy dyrbjesche khěžkař Reichelt nětotrych wójnskich jatych, kotsiž pschi žnjowym dźěle pomhachu, strażowacź. Psched bliżazym njewjedrom wón s nimi pod jenym wětrnikom wukhow pytasche. Bórsy po tym ßo sabłysknu. Reichelt ßo s błyskom mori, mjes tym so jedyn s jatych ßo pohluschi a rěcź shubi.

* **(Schtyri woßoby na jědojte hriby wumrjeli.)** Blidarski mischtr Ruppert s Wrótßławja bě njedźelu se ßwojej džowku w lěßu hriby nasběrał. Póndźeln wjecżor hriby swarichu a sjědchu. Najprjódzy ßo žanych skych sczěhwkow njepokasowasche. Hakle wutoru w nozy dyrbjesche 79 letna wowka ßylnje wróczecź. Druhe ßwójbina ßobustawy hakle džeń posdźischo skhorichu. Hacź do schtwórtka ßo wowka se ßmjercżu bědżesche, potom wona podleża. Tón ßamy džeń popołdnju najmłódscha pjatnaczelětna džowka po pucżu do khorownje wumrje. Tam też njemóżachu 17½ lětnej a 19 lětnej džowzy žiwjenje wukhowacź. Jenoż starschej a najstarscha džowku ßu hischcże žiwi, tola hischcże njeje ßmjertny strach zyle wotstronjeny

* **Cżežke płunowe rosbuchnjenje** je ßo w Charlottenburgu pola Barlina stało. W jenej khěži na Wollaskej drósy, w kotrejž wjele podružnikow bydlesche, běschtaj jedyn dźěłaczer a jeho hosposa roku płunowoda se ßamomordarskim wotpohladom wotewrikoj. Jedyn pohoncź, kotryž na tym ßamym khodże bydlesche, rano w 3 hodźinach płunowu (gasowu) wóń wucżu. So by sa pschicżinu płunoweje wónje pohladał, wón se saßwěczenej ßwězu se ßwojeje stwy na khódbu stupi. S móznym powětrowym cżischcżom ßo wón do jstwy wróczo cżißny. S dobom ßo satraschne rosbuchnjenje sta. Hobrske plomjo psches khód sleczi. We wschěch dźělach wulkeje khěże hrjady wrjeskachu a sta woknowych schkleńzow rosschczerczachu. Prědku ßo s khěżneje murje kruch w schěrokoscźi schtyrjoch woknow wustorczi a ßo wrjeskajo na drohu wali. Wobydlerjo w domje ßo se ßmjertnym strachom sajachu. Wjele s nich jenoż koschlu swoblekanych na drohu cżekny. Ssamo w ßußodnych khěžach ßo ludźo s powětrowym cżischcżom s łožow cżißnychu. Mjes tym s doma ludźo wo pomoz wołachu, kotsiž běchu w ßmjertnym strasche. S drohi jim pschiwołachu, so je ßo po wohnjowu woboru pózłało a so pschede wschěm njeßmědża ßwězu saßwěcźicź. Bohužel ßo na tole warnowanje njekedźbowasche. Jena žona, kotrejž bě jara satrach, njedźiwajo teho płunowu ßwězu saßwěcźi, a w tym ßamym wokomiku ßo druhe mózne rosbuchnjenje sta, s kotrymž ßo wjele žonow a dźěcźi srani. Hdyž wohnjowa wobora pschijědże, dyrbjachu ßo pschede wschěm w hornimaj posskhodomaj wobydlerjo wukhowacź. Mużstwa po rěblach do druheho a tšecżeho posskhoda salěschu. Tam běschtej dwě wobydleni zyle wupuscżenej. Wschě sczěny běchu ßo saßypłe. S rospadankow 10 cżežkosranjenych wurychu. Woni běchu ßo slě wopalili a ßebi stawy smjatli. Tak rucże hacź móżno ßo woni do Charlottenburgskeje khorownje donjeßechu. Lohkosranjenych, kotsiž s wjetscha w naboczńymaj kschidkomaj bydlachu, ßo 20 namaka. Pod rospadankami dwě dźěscźi leżitej, kotrejž hischcże njejstej wuhrjebanej.

* **(Hubjene žně w połnóznej Amerizy.)** Po knježerstwowym wobliczenju pschenczne žně w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki lětża 17 milijonow tunow, pornjo 27½ milijonow tunow w prjedawschim lěcże wunjeßu, to je 9½ milijona tunow mjenje. Lětusche žně ßu teho dla mjensche, dokelž je ßo 9 milijonow akrow mjenje wyßoko, a dokelž je ßněcz wjele schkody naczinił. Dla woczakujomnych ßłabych žnjow w sjednoczenych statach ßu ßo tam hižo nětkole płacźisny powyschiłe. W Jendželskej, Franzowskej, Italskej Norwegskej a Schwedskej, kotrež pschenżu s Ameriki kupuja, ßu teje ßameje pschicżiny dla płacźisny sa pschenczny khleb do wyßoka schłe.

* **(Rowe podsemske storki w ßrjedżnej Italskej.)** W Anconje Sinigallie, Fana, Pesaro pschi adriatskim morju ßu ßo podsemske storki wospjetowałe. Wschudże je wobydlerstwo s nowa pod hoke njebjo cżekko. Po pschikasni polizije ßu wschitzy wobydlerjo Pesaro wopuschczicź dyrbjeli. W kupanskim městaczku Riccione ßu ßo w starym měscże wschě khěże hacź do dweju saßypłe. Też we wokolnoscże ßu ßo skoro wschě burske statoki do hromadow roswalinow pschetworike. Hubjenstwo je wulke, doßahazeje pomozy njeje. Woßebje cżežko je město Rimini cżerpiło, hdżež je semjerżenje wjetschu schkodu nacziniło, hacź nowiny powjedża.

* W Parisu je ruski lěkař profesor Mjenczńikow wumrjeł. Wot ßwojeho pschebydlenja s Odeßy do Parisa k Pasteurowemu laboratorijej, w kotrymž bě wón w lěcże 1904 druhi wotdźělenjowy pschedstejicźer, ßo wón zyle s bakteriologiju saběrasche, a jeho pschepytanja a wußlědżenja w tym jeho bórsy ßwětoßławneho sczinichu. Pschi ßwojej wědomostnej wulkoscźi nětjesche wón pschemóżazy dar popularneho rosestajenja, s cżimž ßebi też w Barlinje saborjenych poßłucharjow dobywasche.

* **(Dwanaczelětnu ßotru satšelił.)** W Großschulzendorfje pola Teltowa dźěscźi kublerja Engelmanna, jedyn ßydomlětny hólczk a jena dwanaczelětna holza, w sahrodże hrajkaschtej, mjes tym so starschej na polu dźěłaschtaj. Hólczk w pczolnizy tšelbu namaka a ßo se žortom do ßwojeje ßotry saměri. Na to wutšel wrjeßny, kotryž dwanaczelětnu holzu ßrjedża do cżoła trjechi. Hdyž ßo starschej pschipołdnju domoj wrócźischtaj, dźěczo bjes wědomnja nadeńdżeschtaj. Wono wumrje, prjedy hacź móżesche ßo lěkař sawołacź.

* **(Hrósbne namakanje.)** Jedyn pschekupz bě tele dny se ßwojej mandźelskej do lěßa pola Kassela do hribow schok. Pod schmrěczkami ßo žonje sesda, so tam jedyn běły hrib steji. Hdyž pak chzysche jón wotlemicź, ßo jej jedyn běły człowieczi nop napscheczo schcźěrjesche. Wón bě s kulku pschetsělený. Jedyn sersały revolver w bliskosczi leżesche. Pódla teho kosczе muzskeho kosczowza roscźahane wokoło leżachu; dale ßo někotre kruchi drasty, jedyn czrij a jena nohajza namakachu.

* **(Dźěczo ßo spaliło.)** W podtsěschnym wobydlenju ratarja Kießlinga w Obersauerhofje woheń wudyri. Bohužel je Kießlingowy pjeczlětny ßynk w płomjenjach ßmjercź namakał.

Ssurowe pschemėnjenje.

Wėrny podawk.

(Skónczenje.)

Hanina macź bě ponižnemu, spokojnemu a schwarnemu młodemu muzskemu pschikhilena. Jej bě sboże jeje dźěsćza nade wschitko. Wona ßo Hany woprascha, hacź je Handrij hdy wuprajił, hacź je ßo wo jejnu lubosć a ruku hdy, ßnadź jenoź psched njej ßamej, samolwjak, ale Hana niczo dale wotmolwicź njemóżesche, khiba to, so staj ßo kaž lubosczіwaj bratr a ßotra hacź dotal napscheczo ßebi sadźerżakoj, so pak wo mandźelstwje ženje ani ßkowczka porěczakoj njejstaj. — Tola mějesche macź sa to, so ßo njemyli, so mataj ßo wonaj lubo. —

Wobrotna a lubosczіwa macź też widźesche, so ßo wo zyle žiwjenje jejneho dźěsćza jedna, wona běsche doscź wustojna, so wupruhowa, kak ma ßo s wutrobu mkodeho wuja; wona też pschipadnje naspominasche wėzy, kotreż dyrbjachu Handrijej woczi wotewricź. Wona to tak sawjesć wjedźesche, so ßo Handrijowa splóschiwosć a strachoczіwosć skónczńje shubi, so wón jej ßwoje snutskowne mėnjenje napoßledku s polnej dźěsćowskej dowėru roskkadże. Wón dźě bě ßej tutu wubjernu žonu pschezo jara ważił, kotraž bě ßo wo njeho, kiž bě bjes starscheju, hižo dawno macźerszy staraka.

Wona spósna w nim czistu wutrobu, kotraž jejnu dźowku nutrnje lubowasche. Wona rospominasche, so móże Hana jeno s tak zunim mandźelskim sbożowna bycź; Handrijej bě wona derje smyßlena a tuto rospominanja macźerskeje wutroby ju nawjedowachu, hdyž wona jemu sdźěli, so je Hana jemu wutrobnje pschikhilena, a jeho napominasche, so dyrbi wón se ßwojim czestnym samolwjenjom bjes stracha sjawnje wustupicź.

To ßo sta, hdyž bě jemu w czichej hodźinje Hana ßwoju wutrobu wotkryła a hdyž běschtaj wobaj swjask duschow, kiž bě tak dołho czische a tajnje wobstak, psched Bohom wobkruczіloj.

Nan bě pschekwapjeny, ale Handrij bě wot doma jeho ßwójbje poruny, bě też jemu jara luby. Nan też snajesche Hanine czerpjenje a runje wot Handrija móżesche ßo nadźijecź, so budże na nju dźiwacź se ßwėrnej wutrobu, ju noßycź s prawej lubosczu, a so budże tak sboże jeho dźěsćza sawėsczene.

Macź bě nana pohnuła, so by ßo czesczelakomnych samėrow wotrjekk. Wón bě wjeßeły, so njetrjebasche dołho wubjeracź, a hdyž bě też jemu Hana ßwoju wutrobu ßylsy ronjo a ßo saczeŕwjenjejo wusnała, wón pschiswoli a da ßwoje žohnowanje k ßlubej.

Bórsy ßo rosnjeße powjesć wo ßlubje w kruhu, kiž bě ßo we poßlednim czaßu wokoło ß ójby, kotraž bě dotal tak czicha a sdalena była, wutworił, ale to bě wjele kißakych wobliczow, njelubych wojebanjow, sniczenych nadźijow; tola ludźo běchu doscź mudri a njedachu ßebi to pytnycź, haj, powjedachu, wulzy ßo czinjo, to sjawnje, so běchu ßebi to dawno myßlili a ßo teho nadźeli. Pschejachu ßebi sboże a wobkruczachu ßebi ßkódzy najnutrnische pschecźelstwo a khwalachu jeje sbożownu a mudru wólbu.

To ßo czinjesche, kaž ßo to we wschėch worschtach czini, jenoż pschеklepanischo, bóle tajerszy, hładscho, a schtóż to njebudźesche wjedźał, tón na to pschischoł njeby, so je to jenoż ßwėtły firniß, kotryż nėschtożkuli sabarbja, schtoż ßwėtke a rjane njeje.

W czichim hrodże ßo wo hódnosć pschecźow njestarachu. Pschiwsachu to jako towaŕstwownu formu a wużiwachu we wuskim kruhu bjesstaroſtneho a praweho sboża, kotreż dwė wutrobje napjelnjesche. Jeho pschekraßnjazy błyschcź też starschimaj do wutroby padasche. Dokelž bě nawoženja w njewjesczinym domje, khwatachu czim bóle s zyrkwinskim wėrowanjom.

Sdasche ßo też, so bě Hanina strowota skrutnyka. Jenoż macź ju s woczomaj lubosczіweho stracha a staroscze strażowasche; pschetoż jej ßo sdasche, so ßo jeje czuły njewschėdnje napinaja, pschedewschėm czim bóle ßo dżeń bliżesche, na kotrymž mějesche žohnowanje Knjesa swjask wutrobow poßwjeczicź. Tola wona ßo saßo smėrowa. Nimo teho mějesche też telko wėzow na staroscźi, kiž dyrbjachu ßo na dżeń kwaßa pschihotowacź, so na tule wėz posabywasche.

Skónczńje dżeń wėrowanja dóńdże. Wot saźneho ranja wosy do hrodowskeho dwora ridrowachu, s kotrymiž ßo hosczo pschiwożachu, kotreż běchu na rjany ßwjedżeń domjazeho sboża: na kwaß, pscheproscheni.

Wjeczor mějesche ßo wėrowanje stacź we ßwójbnym salu, hdźež běschtaj nėhdy starschej njebjeske žohnowanje k ßwojemu sbożownemu mandźelstwu dostałoj. Samßny teppich bě wupscheschtrjeny, kotryž bě ßo s prastarych czaßow pschi wschėch podobnych ßwjatoczńoscźach nakożował a kiž ßo we ßwójbje jako drohotny namrėwk khowasche. Scheptajo stejachu czi mnosy hosczo jedyn pschi druhim, czakachu na hodźinu; so bychu pschitomni byli wėrowanju a potom wużiwali wjeßelow bohateje a drohotneje hosczіny, kiž wėso bě mnohim wjazy hódna, hacź ßwjatoczńoscź ßama.

Njewjesta ßama, mika a zunja kaž pschezo, běsche dżenßa hnuta s radosczu, kiž jej duschu napjelnjesche. Wona běsche, hacźrunje niz błyschczata rjanosć, tola jara lubosna a pschijomna woßoba.

Handrij, kiž bě ßewak tak sdźerżliwy, strachoczіwy a splóschiwy, bě rjany muzіki, kotremuž bohate kubka sawidźachu.

Ale Hanina macź bě stysknіwa, dokelž mějesche dżowku jara na staroscźi. Wona ßo bojesche, so smėje njemėr, kotryž je wulki a ßo wobeńcź njehodźesche, ßte sczėlywki a wóczko jeje lubosczе na kóżdy pohib jejneje dżowki kedźbowasche.

Wot jara wustojneho lėkarja bě macź dwaj ßrėdkaj dostała, kotrajž běschtaj ßo pschi widlischczojtych nadpadach, kotreż na jejnu dżowku w poßlednim czaßu bóle s rėdka khodźachu, jara dobraj wupokasałoj. To běchu dwoje krepki w dwėmaj schkleńczkomaj. Jene ßo, hdyž strach nadpadnjenja hrożesche, we wėstej liczbje na kusk zokora kapachu a nuts bjerjechu; s druhimi krepkami pak ßo spani namasaschtej, ale jara s waha, dokelž bě lėkaŕ prajił, so je tutón poßlednischi ßrėdk jara wótry a jėdojty. Duž bě ßo woßebita kedźbnosć pschi trjebanju pschikasała.

Dżenßa wėso bě Hana woßebje snjemėrnjena, na jejnu pobożnu a mjehku wutrobu skutkowasche ßwjaty czin, kiž mějesche wo jejnym zykym žiwjenju rosrißowacź, woßebje hłuboko. Teho dla bě ßebi macź wobej schkleńczzy na kromu khachli w Haninej stwė pschihotowała, bě też tam zokor stajiła, s krótka wona bě ßo jako macź wo wschitko postarała.

W tutej stwje bě ßo lubosna njewjesta sdrasczіwa a debiła, we tutej stwje bě maź ßama rucźany wėnz, kotryž bě se ßwojimi ßylsami krjepiła, do rjanych kudźerjow njewjesczе stajiła, kotrejž ßo lizy njewschėdnje czeŕwjenjeschtej.

Hodźina wėrowanja bě pschischła; duchowny bě pschihotowany; nawoženja, pschewodźany wot pschichodneho nana, czakasche, so ßo durje njewjesczіneje stwy wotewrja a so s nich rjana njewjesta we rucźanym wėnzu s lubosczіwej macźerju wustupi.

Tam nutska pak dżowka hischczе ras na ßwėrnym macźerńym wutrobnju wotpoczowasche. Jimaj ßo ßylsy ronjachu, ale to běchu ßylsy dźakowneje, žohnowaneje lubosczе, ßylsy najsbożowniscźeje radosczе. Hischczе ras je Hana zyle dźěczo, macź czuje, so ßo wona, zyle jejne ßwójstwo, jej k wutrobje tłoczi.

To je wokomik, spodźiwnje bohaty, polny pschikhilnosczow, lubosczе, nadźijow. Nimataj žanych ßkowow, njetrjebataj też žanych. Duschi rėczitej spodźiwnje potajnostnu rėcź, kotruž kóżda s njeju rosumi, a ßwój wuras ma tuta rėcź w najwutrobnischim wokoschenju a stkóczenju rukow.

Segeŕ na wóhnischczu je sapoczał bicź. Bliske wotbiczе hodźiny wosnamjeni wokomik, w kotrymž macź a dźěczo s njewjesczіneje stwy wustupitej.

Njewjesczе w ruzy žika móznje pukota, hdyž ju macź we ßwojej dłóni dżerži. S nowa pschimnje macźerńu wutrobu njewurjeknita wulka stysknosć. Wona bě Hanu proßyła, so by krepki staroſtliwje nutsbraka, ale Hana je wotpokasa, dokelž ßo po czėle derje czujesche, jenoż njewuprojne czucza ju wobknjezachu.

Prėnje sadyrjenje swona ßo saßtyschi.

W tym wokomiku sacźuje macź w ruzy jejneje dżowki satorhnjenje, widźi, kak jej psches jejne nėžne czėło mózne sadyrkotanje czehnje a so dżowka s lohkej symizu satschepota. Tu macź, nahle wustróżana, khwata k wobłożenju na wóhnischczu, hrabnje dyrkotajo jemu se schkleńczkow s krepkami a s talerka kusk zokora, kapa s dyrkotazej ruku krepki na njón, ale njeliczi we ßwojej wuskosczi kapki; potom khwata k Hanje, kiž njerėczo ßo wo durje sepjera, a proßy ju:

„Wſmi je, luba Hanka!“

Potom wosmje macz druhu ſchkleńczku a narybuje Hanje nješchto kapkow na ſpani.

Hana wſa ſ krepkami namaczany zokor a jón ſpózrje, po prawom njewjedźo, ſchto cźini, ale w bliźſchim wokomiku wona wótſje ſakſchikny a — padny, ſatorhujo ßo we ßmjertnym bědźenju do rukow maczerje, kotraż ßo ſ womoru wobja.

Durje ßo nahle wotewrichu; Handrij, nan, hoſczo, wſchitzy wudźeraju do ſtwy nuts, ſe ſtrachom ſblědnywſchi. Maczeri je poßledniſcha ſchkleńczka ſ ruki wupadnyła, to bě ta, kiž mějeſche ßo ſnutskownje nawożicz. a Hana bě te krepki, kotrež bě macz ſ tajkim warnowanjom wot lěkarja jenoż ſa ſwonkowne narybowanje doſtała, ſnutskownje nałożiło.

Po khwili ßo njeſbożowna macz ſaßo ſhraba a nětkole ßo ſe ßurowej hróſbu dohlada, ſo bě wona ſ nahłym ſaſtróżenjom wopaczne, jědojte, krepki hrabnyła, na zokor nakapała a je wbohemu dźěſczu daka. Jědojte krepki wěſo hróſbnje ſkutkowachu a ſa krótki cźaß bě dźowka morwa.

Morwu, ſproſtnjenu, ſymnu Hanu na kanapej donjeßechu; wſchě pospyty, ju wukhowacz a ju ſaßo woźiwicz, běchu podarmno a njetrěbne. —

Kak njeßměrnje ſrudnej běſchtaj ſtarſchej, kak chżyſche macz ſadwělowacz, kak to nawożenju boleſche, kak běchu hoſczo poraženi, to ßo njehodźi wopißacz. Jenoż to hiſchcze: Handrij do wójny cźehnjeſche, kiž ßebi wjele woporow żadaſche, a padny bórſy w bitwje, bě wjeßeły, ſo je wot bjesradoſtneho żiwjenja wumożeny. Nad nanowym rowom ßo wopon wuhaßnjeneje ßwójby roſſkama. Macz, kiž bě njewurjekniczе njeſbożowna, bórſy do rowa woteńdźe.

„Cźaſto ßym tam“, praji ſpißacźel, „nimo ſchoł; pſchezo leżeſche na kraßnym hrodźe luta běda, a cźi, kiž tam nětko bydla, ßej lědma myßla, kajke ſboże mohło tam bycź.“

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farat Räda němſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju a mißionſtwo mjes Żidami sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farat Räda wuczbu ſe ßerbſkej młodoſczu.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła ſměje farat Räda.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Herta Erna, Roberta Hermana Miliſcha, pohonca w Tſelanach, dź, 4 m. 1 d. — Ernſt Auguſt Janaſch, pohonc na Żidowje, pod hrodom, 44 l. 5 m. 4 d. — Guſtav Khorla, Khorle Bohuw. Tiefenſeja, ſamkarja w Tſelanach, w tu khwilu we wojeńſkej ſłużbje, ß., 3 l. 8 m. 6 d. † w měſchczańſkej hojeńi.

W druhich woßadach: Hilda Marta Mawſchez w Sslónkezach, 3 l. 11 m. 2 d. — Herman Böhma, wyſchſchi ſchwajzat ſ Lipicza, padny na bitwiſchczu w Franzowſkej, 34 l. — Khorla Auguſt Hórczański, wulkoſohrodniſki żiwnoſczet w Rachlowje, 63 l. 10 m. — Madlena ſwud. Rotowa, wodyblecka w Bukezach, 79 l. 4 m. — Frida Marta Kettez, njemandź. dź. w Budyſchinku, 8 m. 2 d. — Marta Elſa, Guſtava Lukaſcha, wobßedźerja mlyna w Pſchiwczizach, dź., 2 d. — Bjedrich Ernſt Jencź, ratarja w Maleczizach, ßyn w Bukojni, 4 m. 26 d. — Hana ſwudowjena Wólſowa, rentu doſtawatka w Njechornju, 78 l. 9 m. 23 d. — Na bitwiſchczu w Franzowſkej padny 28. julija 1916: wojak Guſtav Hänchen ſ Noßaczіz, w ſtarobje 34 lět 8 měß. 11 dnjow.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farat Kſchiżan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju a mißionſtwo mjes Żidami sběra.

Sſrjedu wjeczor we 7 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſměje duchowny Bójz ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farat Domaſchka němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa evangeliżaziju w ßlubjenym kraju a mißionſtwo mjes Żidami sběra.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotměje ßo ſhromadźiſna Iſcheſczijanſkeho towarſtwa żónſkeje młodoſcze.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Bójz ßerbſku a we 8 hodźinach němſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Na pſcheßadźowanje pſchedawanje plahowanſkeho ſkota w Bareźe w Sakſkej

Sſrjedu 6. ſeptembra 1916.

dopołdnja 1/2 11 hodźin

na torhoſchczu w Barcźe.

Na pſcheßadźowanje budźe ßo pſchedawacź:

12 plahowańſkich bykow,
12 ßuczelnych krowow,
12 czelatow k ſwjanſanju (7 bykow, 5 jałojczkow.)

Naſche ſtadło je na wuſtajeńzy němſkeho rataŕſkeho towaŕſtwa w Lipſku 1909 4 dobyczerſke czeßne myta, 2 Ia myczе, Ia myto, 1 Ia myto a 2 pſchipóſnaczi doſtało.

Wſchón ſkót do czornopißaneho nizinſkeho ſkota ßłuſcha, je ſkotolěkaŕſzy woſchczěpjeny a je jako bjes tuberkuloſny ſpósnaty.

Pſchihódny żeleſniſki ſwjaſk ſ Budyſchina dopołd. 7,50, do Barta 8,59.

Hrabinſko Lipeſke kubłowe ſarjadniſtwo w Barcźe.

Ad. Richter, direktor kubłow.

Franz Marſchner naßl.

mějeczel **Max Ewald**
czaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczіwemu wobkedźbowanju porucźa.

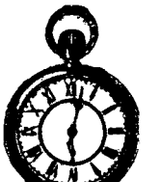

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczіſny.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farat w Deſchnje.

Płaczіſna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Doſtacź w **Ssmolerjez knihiczіſchczeŕni.**

Płaczіſna produktow.

W Budyſchinje płaczі: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj, hacź 2 hr., 60 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 50 pj., punt pſcheńczneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr.— pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuſcheneho połcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 75 pj., 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hacź 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacź 20 pj., proßata ſchtuka 27 hacź do 43 hr.

Trawowa awkzija.

Lětuscha wotawa gmejnskeje łuki w **Hněwšezach** ma šo njedźelu 27. auguśta popołdnju w 5 hodź. sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Gmejnski pschedstejiczer.

Ssad

kjeđźi a k praßowanju kupuju kóždu đźělbu po najwyschschej płaćišnje

Jurij Handrik

w Dobroschezach pola Njeßwaćidła

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech đźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje đźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćišnami wupołożene, wobhladacź.**

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuźiwanju ſ		2½ %
pschi měßacźnym wupowjedźenju		3 %
pschi schtwórczlětnym	=	3¼ %
pschi połlětnym	=	3½ %
pschi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Sserbskim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź

Lětny dźeń

semrjecza njebo **Handrija Mechelka**

pěscheho regimenta 148,

p adnyk 26. aug. 1915 pola Wallhofa w Kurlandskej w Rußowskej, staty 28 lět, 2 měß., 11 dnjow, tehorunja

dwělětny ßmjertny dźeń

njebo **Augusta Mechelka,**

pěscheho regimenta 6,

ßo ſranił a ßo ſhubił 22. aug: 1914, staty 29 lět 6 měß, mandźelskaj ßynaj Khorle Mechelka we Łasu.

Ach kajki mamy ſrudny cżaß
Tu nětko na tej ſemi,
Pschez' ſnoweho je ßłyschecź ſaß,
Kak ßmjercź wscho ſbožo ſlemi.
Tu ſhrabnje drohoh' mandźelskoh',
Saß druhdźe ßyna lubeho
We tej a druhej ßwójbje.
Toßame je też podeschko
Tu ßwójbu mjenowanu.
Schěscź ßynow ſ njej' do wójny schko
Je k wjecźoru pak k ranju.
Dwaj ſtaj nětk hižo morjenaj,
Tón tſeczi jaty w Rußowskej,
Ach kajka je to żałoscź.
Sso prajicź njeda ſ wěſtoſczu,
Hdźe Auguſt luby woſtał
We wójnje hižom w ſpocźatku
A kajku ßmjercź je dośtał,
Hdyž tola wón, o ſrudoba,
Sso nihdźe wjazy njenamka,
Tak morjeny je wěſcźe.

Ta wójna je tak żałoßna,
Kaž njeje była w ßwěcźi,
Wo ßwojich lubych żaruja,
Kaž w hrodach tak we hěcźi.
Kiž padnyli ßu k woporej,
Ssu ſaſtajili cźěło krej
Sa kraj a cźeſcź a prawo.
Sso ſda, tón cżaß nětk doſchoł je,
Kaž něhdy Jeſus dźeſche,
So wulke budźa żałoſcźe,
Nam ßwjaty Matej piſche,
Jeruſalem a Golgata
Staj połnaj wójnſkoh' ropota,
Tam wulke wójſka ſteja.
Nětk něktora tu Rahela
Pſche ßwoje dźěcźi płaka,
To rěka wboha macźerka
Wſchak podarmo tu cźaka
Na ßynow, kiž ßo njewrócźa,
Kiž dawno w zuſej ſemi ſpja
Se tyßaz towarſchemi.

Spi derje, Guſto, Handrijo,
Haj ſpicźe wſchitzy rjeni,
Hacź Boži hłoß da ßłyſchecź ßo,
A b'dźecźe wubudźeni
Na tomnym wulkim kraßnych dnju,
Hdyž Jeſuß pſchińdźe k ßudźenju
A ſjednoczi naß ſaßo.

W mjenje hłuboko ſrudźeneju ſtarſcheju, mandźelskeju ſ dźěcźimi, pjecź bratrow, dweju ßotrow, ſ pſcheczelſtwa **Hanža Budarka.**

Konje k rěju

po najwyschschich płaćišnach w kóżdym cżaßu kupuje

Curt Kaiſer

pschi mjaßowych jědkach a na Humboldskej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Rožku a pscheńzu

kóżdu đźělbu po najwyschschej płaćišnje kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje pschi żelesnym moscźe na Židowje.

We wójowanju ſa ßwój wótzny kraj padny 17. aug., 21 lět staty, nasch nadźijow połny, horzolubowany ßyn, bratr a ßwak

Artur Kſchižan,

stud. med., podwyſchk a offz. aſp. w ref. póln. art. reg. cźo. 23.

S najhłubschej bolosczu to wosjewja

J. Kſchižan, farař a ßwójba.

W Hodźiju a Wjeleczinje, 24. aug. 1916.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóžde sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjesbach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 36. **Sobotu 2. septembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

1. septembra: **Na wječornym wojownischczu Jendželczenjo k połnozy wot Sommy jenoż s ruczńymi granatami wojowachu. Franzowskim wotmyślenym nadběham mjes Maurepas a Clery ża s tšelenjom sadžewa. S napschecźnym nadběhom krajinu, pola Longuevala a w Delvilleskim lěsu shubjenu, sažo dobuchmy.**

K połodnju wot Sommy žo wočakane franzowske nadběhi nastajichu. Njepschecźel hłowny cźischcź na frontu mjes Barleux a Soyecourt położi. Mjes Estrees a Soyecourt žo njemdrje s bliska wojowasche. Rossudne napschecźne nadběhi sakskich regimentow njepschecźelowemu swoprědkownemu postupanju ruče kónz sežinichu a jeho do jeho wukhodnych stejischczow wróczo cźisnychu.

Na žuždodnych frontach njeschecźel na někotrych městnach žiwu tšelenźu a džeławosć patrouillow roswiwasche.

Raúsche wojownischczo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Wot morja hač do strony k wječoru wot Luzka njeje žo położenje powschitkownje pscheměnilo.

K krótkemu wječorej wot Luzka je žo Rušam poradźiło, postupowacź. Psched napschecźnym nadběhom němskich wojakow dyrbjachu pak woni s cźežkim schkodowanjom sažo zosacź. 2 offizěraj, 407 muži jatych w naschej ruzy wosta.

Nowe nadběhi žo dženża rano cźinjachu a žo wotpokasachu.

Mjes želesnizomaj, wot Brodow a Tarnopola wjedźazymaj, žo artillerijske tšelenje woživi. Na połodnischej želesnizy žo njepschecźel k nadběhej nastaji. Pola Sborowa je wón na wuskej froncze dobytki wubědźił, hewak je žo wón — s dźěła s napschecźnym storkom němskich wojakow — wotpokasał.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

Na 24 kilometrow schěrokej froncze mjes Slotej Lipu pola Nožowa a Dnjestrom je žo wótro wojowało. W połnóznym džělu tejele strony žo ruske nadběhi psched naschej frontu slemichu; bóle k krótkemu wječorej dyrbjesche žo njepschecźelskemu cźischczej troschku popuschczicź.

K połodnju wot Dnjestra žu khroble hessiske regimenty w stronje pola Stanišlawa ruski nadběh slemile.

W Karpatach njepschecźelowe-podźělne nadběhi pschecźiwo Stepanskej a k połodnju wot tam bjes wuspěcha wostachu. K połodnju wot Schipota žu rańschopruszy wojazy žwoje stejischcźa pschecźiwo napinanju žylnischich mozow wschudže sdźerželi.

Balkanske wojownischczo: Pschi Zesanskej wyšokej runinje a pschi Moglinskej froncze žu žo nadběhi žerbskeho wójska slemile.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Pomjenowanje generalneho połneho marschalla s Hindenbuga sa schefa generalneho staba.

Khěžor je schefa generalneho staba połneho wójska, generala infanterije s Falkenhayma, k trjebanju na druhim městnje, s jeho sastojnstwa puschcźił a sa noweho schefa generalneho staba generalneho połneho marschalla s Hindenburga, a sa generalneho kwartěrskeho mischtra generalneho leutnanta Ludendorffa pomjenował. Poślednischi je žo na generala infanterije powyschił. B.

Barlinske nowiny k tejle powjescźi pischu: Pomjenowanje Hindenburga sa schefa generalneho staba a jeho genialneho pomocnika generala Ludendorffa sa generalneho kwartěrskeho mischtra žo mjes zyłym ludom s wježelosću a dowěrjenjom wita. Ważna krocźel je žo do prědka sežinika, krocźel, kotraž je sa naschich njepschecźelow njewobličžomnje daloko žahaza, B.

Schtyri nowe pschipowjedźenja wójny.

Schtworoswjask je skónčnje dozpił, wo čož je žo dołho podarmo prózował. 27. augusta stej Italska Němska a Rumunska Awstriskej wójnu pschipowjedźiłej. Na to stej Němska a Turkowska, dokelž matej wójnski swjask s Awstriskej, teho runja Rumunskej wójnu pschipowjedźiłej. Pschipowjedźenje wójny mjes Bołharskej a Rumunskej žo tele dny wočakuje. Hižo 28. augusta je žo rumunske wójsko psches mjesy do Ssedmohórskeje dobycź pytało. Wo tymle wojowanju awstriska wójskowa rosprawa powě:

30. augusta. Na hórkach k dołhemu ranju wot Orsowy (pschi rumunskej mjesy) žu naschi wojazy wospjetne rumunske nadběhi wotraschyli. Hewak žu žo naschi wojazy, kaž je žo dawno wotmyślilo, krocźel po krocźeli a po planje wróczo wsali. Njepschecźel budže žo khwalicź, so je Petroseny, Brassó a Kezdivasarhely (w Ssedmohórskej) wobžadźił. Dołhorańske rumunske kolony w Gyergyoskich horach (w Ssedmohórskej) wojuja.

W galizijskich lěsatych Karpatach žu němszy wojazy hórku Kukul, wo kotruž je žo poślednje njedźele horzo wojowało, njepschecźelej wutorhnyli.

Nasche Dunajske łódźstwo je pola Turnu Magaredo, pschi delnim Dunaju, rumunske wlecźaze łódże, pschistawowe magaziny a wojerske twary sapuscźiło. Pola Simnizy žmy tši łódże a dwaj motorskaj cźołmaj sebrali.

31. augusta. Na hórkach k ranju wot Herkules Fürdö (w Ssedmohórskej) žu žo rumunske nadběhi wotraschyke. W Csikskich horach (w Ssedmohórskej) wojowazy awstriszy wojazy žu žo k wječorej wot Csik-Szeredy na nowe stejischczo podali. Hewak žo njeje na wuherskej (žedmohórskej) stronje wjele pscheměniło. Na ruskej froncze njepschecźelowa artillerija žiwischo tšela. B.

Rumunske wójnske pschihoty.

S Pětrograda žo nětkole wo wójnskich pschihotach Rumunskeje žlědowaze powě: Rumunska je hižo wot dołheho cźaža wójsko zyle pschihotowała a to na tajke waschnje, so 600,000 muži na stajnosći pod brónjemi stejesche. Nowoskowanja žo s dawanjom dowoleńzy wurunachu, tak so žo shromadny wobstatk 600,000 muži ženje njepschekroczi Pośledni cźaž žo s Ruskeje wulke hromady trainskeho a artillerijskeho materiala pschiwjesechu. Woženje cźežko je Rumunskej było, žebi doscź želesnischich wosow wobstaracź. Žně žu žo nětkole s wjetscheho džěla domoj khowake. Žnjowi džěłacźerjo žu hižo dawno pschikas dostali, žo k wójsku wrócźicź a žu žnadź hižo bliščhe dny wschitzy pschicźahnyli. Rumunska s najmjeńscha 1,100,000 muži mužstwa a offizěrstwa shromadźi. Sklady artillerije a munizije žu w tu khwilu jara wulke, tola wone dlěje hač na schtyri měžazy njedožahaju, jeli žo žo wójna s mozu wjedže. Rumunska njebudže žebi też hłowny džěl potrjeby munizije žama nadźěłacź móz, ale budže na pschiwos s Ruskeje pokasana. Poślednje dny žu žo w Bukareschtu jara ważne wuradźenja wotměle, pschi kotrychž žu žo też schtworoswjaskowi sastupjerjo wobdźělili. Kaž je nětkole snate, je schtworoswjask Rumunskej sa jejne sapschimnjenje žlědowaze žlubił: Wotstupjenje džěla Beżarabiskeje w stronje k połodnju wot Dnjestra a k wječorej wot Kogolnika. Mjesa dyrbi bliško Kischenewa nimo hicź. Dale Bukowina, Banat a Transilvanska a jena s małych kupow, kotraž psched Dardanellemi leži. Tu dyrbi Rumunska prawo dostacź, wuhlowu staizju sa žwoje wójnske łódźstwo pschiprawicź. Dale je žo Rumunskej rosdźělenje Bołharskeje

ßlubiło. S tuteho rosdźělenja Rumunska teho runja wjetsche dźěle dostanje. Ruska je ßo na to swjasała, so Rumunskej wjetsche wójsko na pomoz da, kotrež ma pscheczíwo Bołharskej wojowacź. Schtworoswjask je ślubił, Rumunskej sa czaß wójny trěbne pjenjesy saradźicź. Pschedawanje żita do Awstriskeje a Němskeje je Rumunskej móżnosćz dało, krajne pjenjeżne wobstejnosćze polěpschicź a prósdne składy tkaninowych tworow a chemikalijow s nowa napjelnicź. L.

Wuczinjenja Rumunskeje se schtworoswjaskom.

Diplomatiske wuczinjenja mjes Rumunskej a schtworoswjaskom ßu ßo 15. augusta w Bukarestu podpisałe. Ruski wojerski attaché Tatarinow je wojersku konwenziju s Ruskeju pschinjeßł, kotruż je rumunski ministerstwowy pschedßyda Bratianu ßobotu podpisał. Ruskopscheczelne nowiny ßu hižo sańdźenu njedźelu rano wuczinjenja wosjewiłe. Po nowinach „Dimineata" je ßo Rumunska na to swjasała, so najposdźischo 28. augusta do wójny sapschimnje. Mobilisaziski wukas je też tutón dźeń wuschoł. Hižo prěni dźeń ßo po smyßli wuczinjeja rumunske a ruske wójsko sjednoczi. Wuczinjenje Rumunskej zyku Ssedmohórsku, połodnischu Wuherisku, tak daloko hacź w njej Rumunojo bydła, dale Bukowinu s Czernowizami sarucza. Hdy by Rumunska też pscheczíwo Bołharskej dyrbjała wojowacź, mohła wona w stronje też mjes Ruschczuchkom a Warnu ßwoje mjesy sprawicź. Tule stronu dyrbi Rumunska też bjes dobycza s brónjemi dostacź.

Po powjesczi s Bukaresta ßu dodalneho statneho sekretara we wójnskim ministerstwje, Jliescua, sa schefa generalneho staba pomjenowali. Hižo ßobotu a njedźelu Jliescu wojakow w tśělnych hrjebjach pschi mjesach wobhladowasche. Po jeho poruczenju ßu direktora munizijskeje fabriki, Salinga, kotrehoż maja sa pscheczela Němzow, nusowali, wotstupicź. B.

Sapschimnjenje Rumunskeje ßo hižo wot měßazow pschihotowało.

„Kölnische Zeitung" s Amsterdama powě: Parišski dopisowaŕ Londonskich „Times" je rosrěczenje s franzowskim ministrom Briandom měł, kotryż jemu praji, so Rumunska njeje mohła prjedy sapschimnycź, dokelž njeje dosczź kanonow a druheje wójnskeje potrjeby měła, kotrež jemu schtworoswjask njeje rucże późłacź mohł. Pschi tajkich wobstejnosćza njeje jej móżno było, ßo do wojowanja pscheczíwo Awstriskej a Bołharskej swěricź. Mjes tym je ßo s mobilisaziju industrije w schtworoswjaskowych krajach khětro postupowało. Na Parišskej konferenzy 27. měrza je ßo czaß shromadneho postupanja postajił, na czoż móżesche schtworoswjask Rumunskej żadanu diplomatisku podpjeru dawacź. Pschi jednanjach s Rumunskej je pschedewsacze w Salonikiu ważnu rólu hrało, dokelž ßo s tym wobßwědczi, so schtworoswjask ważnosćz Balkana sa swróczenje němskich ßwětowych planow sapschija. Rumunska je ßo dosczź pschihotowała, tak so mózachu ßo jejne wotmyßlenja rucże wuwjesczź. L.

Japanska Rumunsku s brónjemi sastaruje.

Po powjesczach Baselskich nowin s Pětrograda je rumunske knjeżerstwo w Japanskej wulke hromady munizije skasało. Wschě schkrějernje, worzlernje a munizijske fabriki maja wulke skasanki ruskeho a rumunskeho knjeżerstwa, kotrež hacź do nalěcza 1917 doßahaju, wuwjesczź. L.

Rumunski kral je ßwoje samoženje s Němskeje wotwjesczź dał.

Se Sigmaringena ßo Barlinskim nowinam „Mittag" powě: W Hechingenje, w narodnym měsczе rumunskeho krala Ferdinanda, ßu ßo podawki pschipowjedźenja wójny Rumunskeje s woßebitej sajimawosežu wobkedźbowałe. Hischcze njedźelu rumunski późłanz s Barlina s kralowym samoženjowym sarjadnikom jow pschijědze a směrowaze ßłowa wo dźerżenju Rumunskeje rěczesche. Też je ßo shonilo, so ßu pschi wjerchowskim dworje powjesczź wo pschipowjedźenju wójny jako njewěrnu a njemóżnu swoprědka měli. Kralowy samoženjowy sarjadnik Bassentin, jedyn Schwajzaŕ, je ßo s Hechingena do Schwajzarskeje podał, so by, każ mënja, kralowe hotowe samoženje do bjesstraschneho městna wotwjesł.

Rumunske rjady njeßmědźa ßo dale nošyczź.

Hohenzollernski wjerch, bratr rumunskeho krala, je ßwojim sastojnikam a ßłužobnikam sakasał, w pschichodze rumunske rjady (ordeny) nošyczź. B.

Rumunski kral je ßo ludowej woli podczińnył.

„Central News" s Washingtona powjedźa, so je rumunski kral němskeho późłanza. psched krónskej radu, kotraż je wo wójnje a měrje rossudźiła, do audijenzy pschijał. Sapółłanz je s wotmachom krala ponuczicź spytał, so by ßo dale neutralnosćze dźerżał. Kral je wotmolwił, so je wón s rumunskim kralom a so dyrbi ludowej woli poßłuschny bycź. To ßame je kral pschi wotewrjenju krónskeje rady prajił a pschispomnił, so ßo wón wobsamknjenju wjetschiny podczińnje. Na to ministerstwowy pschedßyda Bratianu rěczesche, kotremuż schef generalneho staba praji, so je wójsko zyle pschihotowane. Němskopscheczelni pschitomni ßo njepscheczíwjachu a ßwoju ßwěrnosćz salubjachu. Jenoż tśi hłoßy běchu pscheczíwo wójnje. B.

Ruske wójsko pśches Dobrudźu czehnje.

b. Pětrogradske „Bursowe Wědomosćze" s Bukaresta powjedźa: Hižo 19. augusta 450,000 Rumunow pod brónjemi stejesche. Ssylne ruske wójsko pśches Dobrudschu k Ruschczukej czehnje, do kotrejež strony też wulke pola Silistrije a Dźurdźewa shromadżene rumunske wójsko czehnje.

b. Balkanska telegrafowarnja s Bukaresta powě: Ruszy wojazy wójska generala Iwanowa ßu hižo ßobotu wjeczor, po tajkim 24 hodźin do rumunskeho pschipowjedźenja wójny na pontonskich mostach Dunaj pschekrocźili. Rußojo ßo s tśjomi diwisijemi ßerbskich wojakow pschewodźachu, kotrež ßu ßo se ßerbskich czeknjenzow, Rumunow a s amerikanskich dobrowólnikow stworiłe. Tychle wojakow je zar psched tśjomi njedźelemi w Odeßy wobhladował. Woni ßu ßo s woßebitymi czahami pśches Rumunsku k połodnju dowjesli. Na rumunskim Dunajowym brjosy pola Reni je ßo pjecź kilometrow dołhe pschijědźischczo natwariło, blisko kotrehoż Rußojo wjele wójska a materiala pschiwożuja. Na druhej stronje rěki Rumunojo runje tak dołhe pschijědźischczo twarja. D.

Nawal Rumunow do Bołharskeje?

„Daily Telegraph" ßebi s Pětrograda telegrafowacź da: Ruski wyschk Schumski praji, so nětkole nawal Rumunow do Bołharskeje wuwostacź njemóże, dokelž ßo Rumunska nawala Awstriskich do Rumunskeje wjazy bojecź njetrjeba. Rumunojo Rußam nětko pucź do Konstantinopla wotewrja. D.

Bołharska wójskowa rosprawa.

30. augusta: Na mazedonskej froncze njeje ßo niczo ważneho pscheměniło. Naschi wojazy ßu poruczene stejischcża doßahnyli a wobßadźili a ßo w nich wobtwjerdźeja. Poraženje poczerpiwschi a ßo w ßwojim postupanju sadżerżawschi njepscheczel bjes wuspěcha s artilleriju tśela. Jenoż k ranju Ostrowskeho jězora a doka Matynizy ßo njepscheczel podarmo prózuje, shubjene stejischcża sašo dobycź a ßwoje njesdźerżne stejischczo polěpschicź. Tola wschě jeho pospyty ßu ßo wotpokasałe. Na Tahineskim jězorje ßmy s artilleriskim tśelenjom dwaj parnaj czołmaj potepili. Njepscheczelske wójnske łódże ßu bjes wuspěcha na wuliw rěki Mesty tśelałe. Lětadła ßu na móst pola Buka bomby mjetałe. Schkoda ßo njeje naczinika. B.

Italszy sranjeni, kotsiž ßu ßo do Kosani pschiwjesli, powjedaju, so ßo jedyn italski regiment pschi wojowanju pola Ostrowskeho jězora wobdźěla.

Sańdźeny tydźeń staj ßo pjecza dwaj portugalskaj pěschej regimentaj do Salonikia pschiwjesłoj. B.

Franzowska wójskowa rosprawa wo mazedonskim wojonischczu.

30. augusta. Pschi Struminej froncze a pola Dojranskeho jězora schtworoswjaskowe wójsko do njepscheczelowych stejischcow tśělesche. K wjeczorej wot Wardara wono pola Ljumnizy troschku postupowasche. Pola Vetrenika a Ostrowa ßo mjes artilleriju wojuje. Bołharjo, kotsiž k wjeczorej Ostrowskeho jězora do prědka dźěchu, ßo pod tśelenje ßerbskich batterijow wsachu a dyrbjachu ßo s khětrym schkodowanjom wróczo sczahnycź. B

Roshorjenje w Grichiskej.

W Athenje ßu njedźelu hobrske ludowe demonstrazije byłe. Mjes demonstrantami bě wjele offizěrow. 80,000 woßobow psched Venizelowy dom pschicźahny. Tam mějachu ßo rěcze, w kotrychž ßebi wot Venizela pomoz k temu żadachu, so by ßo knjeżerstwo nusowało, Bołharow s brónjowej mozu s Mazedonskeje wuhnacź. Venizelos namjetowasche, k kralej deputaziju późłacź, kotraż dyrbjała

jemu rjeź: „Majestosćź, Wy běschćże wopor wożobow, kotrež Wam dobyćże Němskeje do prědka prajachu. Wy měnjeschćże, so žměćże wustawu pschikrótschicź. Lud temu njepschihłožuje. Schtoż je nusne, žu parlamentske wólby. Wy pak nježměćże žwoje mjeno do politiki měschećź, sćěhwki bychu wožudne byłe. Nětćžisćhe ministerstwo je wubjerne. Knjeżerstwu dyrbićże pokmu politisku móz dacź. Schtworoswjaskej dyrbićże najbóle derjeměnjazu neutralnosćź wopokasacź a wójsko na móżne wobroćenje swonkownych naležnosćow pschihotowacź. Grichiska je psches krala składnosćź pschepuschćźika, žwoje wobžedźenstwo powjetschicź, a je jenoż žměschne žlubjenja Bołharskeje a Němskeje dostała. Pschedstejaze wólby dyrbja žo wotměćź, so by žo narodne ludowe sastupjerstwo wuswoliło, tola kralowa wożoba nježmě žo do wólbneho wojowanja sćźahnyćź; pschetoż s teho by wójna mjes wobydlerstwom nastała. Jeli so žo njebudże na naschu radu poškuchacź, budźemy tola wscho móżne cźinicź, so bychmy ludowemu sahubjenju sadźewali; pschetoż liberalni njejžu njepschećelsjo krony."

Deputaziju, kotruž shromadźisna kralej póžła, njeje tutón cźežkeho skhorjenja dla pschijał. Kaž je snate, je žo kral psched létom operěrowacź dał. Rana je žo sažo sahorika. Pón dźelu je žo nusna mała operazija wuwjedła. B.

Rumunski kral hłowny roskasowaŕ.

Parižski „Petit Journal" s Bukaresta powě: Kral je hłowne roskasowarstwo rumunskeho wójska pschewsał a žo k froncże podał. L.

Strach města Bukaresta pšched nadpadami s powětra.

Město Bukareşt je wobaranske naprawy pschećiwo nadpadam létarjow cźiniło. Drohowe latarnje žu žo cźorne a módrocźemne wobarbiłe. W Galazu je žo jedyn nowy hród sa krakowsku žwójbu pschiprawił. L.

Demonstrazije pschećiwo Venizelej.

„Ties" powjedźa, so je žo w Athenje pšched domom prjedawscheho grichiskeho ministra Rallisa napschećna shromadźisna wotměła, pschi kotrejž Venizelowi pschećiwnizy pschećiwo jeho rěcźi poźlednjeje njedźele protestowachu. „Times" pišaja, so shromadźisna njeje wuspěch měła, njemóža pak sapręcź, so je žo 15,000 ludźi s Athena a wokolnosćze pschi njej wobdźěliło. Gunaris k shromadźisnje s Balkona rěcźesche, prajizy, so ma Grichiska jenoż Venizelej žwoje dźenžnische hanibne stejischcźo pschipišacź. Wón je schtworoswjask pschećiwo kralej naschćźuwał a sawinował, so je žo schtworoswjaskowe wójsko w Salonikiu na kraj wužadźiło. Tež prjedawschej ministraj Rhallis a Dragunis w tutej myžli rěcźeschtaj. B.

Grichiski kral w strasche?

(z) Wot schtwórtka rano žo wschelake s diplomatiskich kruhow w Haagu (w Hollandskej) wukhadźaze, žebi napschećźo rěcźaze a njekontrollomne powjesće wo Grichiskej rossćěrjeja. Mjes druhim žo powjeda, so je kral Konstantin žadanje ministra Zwina sa spuschćenjom se sastojnstwo sa jara khutne měŕ, so kral njeje khory, ale so žo boji, so je jeho wożoba w strasche. Grichiszy nationalistojo, kotsiž Venizelowej stronje blisko steja, žu žo sastupjerjomaj franzowskeho a jendźelskeho knježerstwa poskicźili, so chzedźa žo krala smozowacź a na jenu jendźelsku wójnsku kódź pschinjesćź, s wotkal dyrbi žo potom do Malty dowjesćź. Skónczńje jendźelske a franzowske wójnske kódże s brónjemi a muniziju pšched Athenom leża, so bychu revoluziju s brónjemi podpjerałe. Grichisku chzedźa republiku s Venizelom na czole sćźinicź. So bychu žo spjecźiwi grichiszy monarchistojo směrowali, chzetej Jendźelska a Franzowska wobžadźene grichiske kupy wopuschćicź a Grichiskej bołharski brjóh hacź k turkowskej mjesy wotžupicź. Tež Jendźelska s nowa Cyprisku poskicźi. Sa to schtworoswjask 100000 abo 200000 muži grichiskeho wójska žada. L.

Grichiski kral na cźěkańzy.

Reuterez telegrafowańja s Londona powě: Wójnski dopisowaŕ nowin „Daily Telegraph", Ward Piet, 39. augusta se Saloniki powě, so je kral Konstantin do Larissy cźeknył, hdźež na njeho eskorta 300 němskich ulanow cźaka, so by jeho pschewodźała. L.

Grichiski prynz Nikolaj w Ruskej wostanje.

Grichiskemu prynzej Nikolajej, kotryž w tu khwilu w Pětrogradže pschebywa, je žo telegrafiszy poručiło, so žo nježmě nětkole do Grichiskeje wróćźicź. L.

Schef grichiskeho generalneho staba wotstupił.

Schef generalneho staba, Dusmanis, a jeho prěni pomoznik Metaxas staj žwoje sastojnstwo složiłoj.

Bjes dwěla je žo tole pscheměnjenje w generalnym stabje po schtworoswjaskowym ponucźenju stało. Dusmanis a Metaxas staj jemu s pohórschkom, dokelž staj Němskej pschećelnje smyślenaj. L.

S Budapesta žo 29. augusta powě: Tu žo s tym liczi, so Grichiska sa dwě njedźeli Němskej a Awstriskej wójnu pschipowjedźi. B.

Venizelos w Salonikiu.

S Amsterdama žo powě: Pschi demonstrazijach, kotrež žo njedźelu w Salonikiu wotměchu, popjo Venizelowy wobras žohnowachu. Sastupjeŕ Havaskeje telegrafowańje wocźakuje, so budże sadźerźenje duchownych na wobydlerstwo sacźischcź cźinicź. S dobom žo wusběhuje, so žu žo pjecźa židźi a muhamedanojo pschi Bołharam njepschećelnych demonstrazijach wobdźělili. L.

Turkowska wójskowa rosprawa.

W Konstantinoplu 1. septembra. (Njehamtszy.) Turkojo žu na lěwym kschidle pschi kawkaskej froncże poltsećza njepschećelskeje divisije dospoknje rosrasyli a 5000 muži sajeli. Późla teho žu žo někotre kanony, maschinske tšélby a druhe brónje sebrałe. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

31. augusta: Na wjeczornej froncże je pschi wojowanju w powětsje jedyn s naschich lětarjow jene němske Fokkerske lětadło wottšélił, kotrež w njepschećelskich linijach dele padże.

Pschi hornim Sserecże (w rońschej Gakizijskej) njepschećel spyta postupacź, tola žo s naschim tšélenjom wotrasy. W Karpatach, k wjeczorej wot Radworneje, žo naschi wojazy wžy Rafailoweje nad Bystrizu a Panterskich horow smozowachu, kotrež pschi wuheŕskej mjesy leża. Nasche pschedžunjene wotdźělenja žu tam wuheŕske mjesy w froncże 25 hacź 30 wjerstow doža hle.

Kawkaska fronta. Pschi wojowanju w stronje pola Oghnota žmy 7 offizěrow, mjes nimi jeneho bataillonskeho komandeura, a 333 wojakow sajeli a dwě maschinskej tšélbje sebrali. K pokodnju jězora Nimruda Goela žo Turkojo pšched naschim cźischcźm wróćźo sćźahnychu. Na stronu k Mossulej pola Neri žo sa njepschećelom puschćichmy a jeho rospjerschichmy, pschi cźimž brónje a muniziju prjecź cźišmy a jatych w naschich rukach wostaji. B.

Ze Serbow.

D Budyschina. Dobre mloko žmě žo sažo dale bjes mlokowych khartkow pschedawacź. Hamtske hejtmanstwo je wukas, po kotrymž žmědźische žo dobre mloko jenoż dźećźom, khorym a cźěschazym žónskim pschedawacź, hacź na dalsche s mozy stajiło.

— **(Běrnowe khurtki.)** Po wukasu swjaskoweje rady budźa žo wot 1. oktobra 1916 běrny jenoż na běrnowe khartki pschedawacź žmećź.

— **(Płacźišny sa spadany žad.)** Po knježerstwowym wukasu nježmědźa žo žłědowaze płacźišny sa sběrane jabłuka a tajke k tłóczenju pschekročicź: pola wobžedźerja schtomow 5 hr. sa ztr., pola wulkowikowarjow 8 hr. sa ztr., pola dróbnowikowarjow 12 hr. sa ztr. Drobnowikowanje je pschedawanje wikowarja na pschetrjebarja. Njesrake žłowki nježmědźa žo schcźipacź a pschedawacź. Pschestupjenje tuteho wukasa žo s jastwom abo s pjenjesami khosta.

— **(Myto sa sažne wumłóćenje wowsa.)** Po wosjewjenju wójnskeho seźiwjerstwa žo jenoż sa tajki wowš 300 hriwnow sa tunu płacźi, kotryž je žo hacź do 30. septembra wotedał. Wot 1. oktobra žo płacźišna poniži. Jako w prawym cźažu wotedaty wowš žo tajki wobhladuje, kotryž je žo 30. septembra do želesniskeho wosa abo na nakładnischćo do cźołma składł, abo kotrehož wobžedźer s wobžwědcźenjom kmunalneho swjaska dopokasa, so je wowš hižo do 30. septembra 1916 wumłóćeny a k wotwjesenju hotowy ležał a so je žo nakładźenje do wosow bjes wobžedźerjoweho sawinowanja psches tutón cźaž dlějiło. Wobžedźeŕ je na pschikład bjes winy, hdyž žu žo na pschikład měchi pola proviantskich hamtow skasałe, tola žo njejžu pschipóžłałe, abo jeli so žu žo želesniske wosy s cźažom žadałe, tola so želesniske sarjadnistwo njeje wosy s cźažom stajicź mohło. W tutym padże měło žo tež wobžwědcźenje želesniskeho tworoweho sarjadnistwa wo tym pschedpokožicź, hdy žu žo wosy skasałe a hdy žu žo stajiłe.

— **(Pschedawanje margariny.)** Tele dny bě w Budyschinje njedostatk margariny nastał. Wjele wobydlerjow njeje mohło

margarinu dostacź, hacź runje je město doßahazu dźělbu margariny nakupiło. Kaź je ßo wupokasało, ßu wschelazy wobßedźerjo sapiſki na ßwojich živnoſtnych khartkach falschowali a ßebi na tajke jebawe waschnje margarinu pschißwojili, kotraź jich ßobuczłowjekam ßłuscha. Tym, kotſiź ßu ßo tak wo ßwój dźěl margariny sjebali, město sa to jěďźny woli punt po 2 hriwnomaj poſkicza.

— **(Woſhriwoſcź mjes konjemi.)** Po woſjewjenju Budyſkeje polizije ßu něktore ſ konjow tudomneho huſarſkeho regimenta na woſhriwoſcź ſkhoriłe.

— **(Pizowadła.)** Budyſki komunalny ſwjaſk woſjewja, ſo ßu po wotedaczu běłych khartkow dostacź: ßykanjowa melaſſowa piza zentnar po 9 hr. 15 pj., běłkowa ßłonowa ßylna piza ztr. po 23 hr. 65 p., — Na ßołte kupowanſke khartki, kotreź ßu pola gmejnſkich pſchedſtejiczerjow dostacź, ſa kobły a krumy jeczmjenjowa piza ztr. po 35 hr. 55 p., wukrajne wotruby ztr. po 19 hr., majßowy ſchrót ztr. po 35 hr. 55 p. — Na módre kupowanſke khartki ſa ranzy mjeńſchich plahowarjow ßwini wotruby ztr. po 7 hr. 75 p. Dale je na ſkładźe torfowe ßłanje. Napraſchenja a ſkasanja maja ßo czinicź pola zentralneje rosdźělerńje firmy Paul Schulze Nachf. w Budyſchinje, telefon 56 a 96.

— **(Pſchedawanje jejow.)** Po wukasu ſakſkeho miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſczow ßmědźa ßo wot 1. ſeptembra jeja jenoź na jejowe khartki pſchedawacź. Komunalne ſwjaſki ka kóźdu gmejnu něktore jejowe hromadźeńje pſchiprawja a ſa nje, je=li trjeba, woßebitych pokupowarjow poſtaja. Mějeczeljo pjeriſny ßmědźa jeja pak ſběrańi jejow, pak wikowarjam ſ dowolenſkej khartku, pak na wikach pſchetrjebarjam na jejowe khartki pſchedawacź. Mějeczeljo pjeriſny ßmědźa ſa ßebje a ßwojich dźěłaczerjow jeja po ßwojim wusdaczu pſchetrjebacź. Po żeleſnizy a póſcze ßmědźa ßo jeja jenoź ſ dowolenſkej khartku abo po wobßwědczenju wyſchnoſcze roſeßłacź. Pſchestupjenje wukaſowych poſtajenjow ßo ſ jaſtwom abo ſ pjenjeſami khoſta.

— **Sdźerżenje běrnow** hodźi ßo po měnjenju naſhonitych ſahrodnikow podléſchicź, hdyź ßo běrny po worſchtach ſ włóżnym pěſkom naßypaju. Běrny ßo na ßuchim méſtnje poł metra wyßoko naßypaju. Potom ßo hromada ſ pěſkom pſchikryje. Ssuchi pěſk ßo lohko pokrjepi. So bychu běrny njehniłe, ßo mjes nje kalkowy proch ßypa.

— **(Pjata wójnſka poźczonka.)** W czaßu wot 4. ſeptembra hacź do 5. oktobra ßo podpißanje na pjatu wójnſku poźczonkuſ kurſom 98 prozentow ſa 4½ prozentowſke dołżne ſapißy a ſ kurſom 95 prozentow ſa 4½ prozentſke khěžorſtwowe pokładowe pſchipokaſanki pola khěžorſtwoweje banki, wſchěch bankow, nalutowarńjow a póſtſkich hamtow pſchijimuje.

Wójna je k rosßudnenu czaßej doſchła. Napinanja njepſchecźelow ßu najwyſchſchu měru dozpiłe. Jich liczba je ßo hiſchcźe powjetſchiła. Mjenje dyźli hdy prjedy ßmědźa wojowarjo Němſkeje, ſ nutſka a ſwonka nětkole wuſtacź. Nimo měry ßu żadanja, kotreź ßo na Němſku ſtajeja, tola wone dyrbja ßo dopjelnicź. Hdyź dyrbi Němſka dobycź, dyrbi wona to niz jenoź ſ brónjemi, ale też ſ techniku, organiſaziju a ſkónczńje ſ pjenjeſami. Teho dla njeßmě pornjo prjedawſchim wójnſkim poźczonkam wuſpěch pjateje wróczo woſtacź. Kóźde ſnamjo wuſtawanja by njepſchecźelowu khrobłoſcź woźiłiło a wójnu podléſchiło. Nowa němſka wójnſka poźczonka dyrbi nowe němſke dobycźe a nowe poraženje ſa njepſchecźela bycź.

S Boſchez. Hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo je ßo na ſakładźe wukaſa khěžorſtwoweho kanzlera, 31. měrza 1915 k ſwěſcźenju dźěłanja role wudateho, tudomnemu kublerjej Janej Wjeli wužiwanje a ſarjadowanje jeho kubła hacź do kónza tuteho léta wſako a ßo komunalnemu ſwjaſkej pſchepodało. Hacź do teho czaßa budźe něhduſchi ryczerſkubłowy najenk Robert John w Ssowrjezach na Wjelowym kuble hoſpodaricź.

S Lubija. Lubijſki wokrjeßny ſwjaſk ma hacź do ßrjedź ſeptembra khětru dźělbu khlěbowego żita, woßebje rożki khěžorſtwowej żitowni wotedacź. Ratarjo Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ßo teho dla napominaju, khlěbowe żito po móżnoſczi rucze wumłóczicź, a jo Lubijſkej żitnizy a jejnym pokupowarjam wotedacź a ßebi ſ tym hiſchcźe ßo dawaze młóczeńſke myto ſwěſcźicź. Jeli ſo ßo njebychu bórſy wjetſche dźělby żita wotedałe, by komunalny ſwjaſk nuſowany był, dyrbjenſke naprawy nałożicź.

S Luſcźa. Leutnantej reſerwy Fähli, w pěſchim regimencźe cźiłko 103, ßynej tudomneho rěſniſkeho miſchtra Fähle, je ßo ryczerſki kſchiż Albrechtſkeho rjada ſ mjeczomaj ſpożczik.

Se Syſiz. Njedźelu je tu wyſchſchi inżenieur Budyſkeje-militarńje, Dittmer, ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Pſchi reviſiji tronsformatorow ßo wón elektrowoda, ſ kotrehoż ßo njebě elektriſka móz wuſtajiła, dótkny a ßo hnydom mori. Dittmer je 11 lět we městowej ſłużbje był.

S Czorneho Khołmza. Póndźelu popołdnju je Boże njewjedro do bróżnje ratarja Kſchescźijana Rokota, kotryż je w tu khwilu we wójnje, dyrił a ſapaliło. Bróżeń je ßo ſ domojkhowanymi żnjemi do procha a popjeła pſchewobroczika.

S Mikoraſa. Sa wurjadne dokonjenje pſched njepſchecźelom je lěßny dźěłacźeŕ Hans Kocź, kotryż je nětkole armérowanſki wojak, żeleſny kſchiż 2. rjadownje doſtał.

S Draźdźan. Saſki kral je 29. auguſta na wjeczorne wojowniſchczo pſchijeł a wojakow ſakſkeje reſerwneje diwiſije wobhładował, kotraź je ßo pſchi poßlednich wojowanjach ßławnje wobdźěliła. Kral je ßam něktore derje ſaßłużene wuſnamjenjenja mjes offizěrow a nużſtwa roſdźělił. Pſchi tym generalny leutnant Bierling, wyſchk Einert, wyſchkowſki leutnant Fürſtenau komandeurſki kſchiż 2. rjadownje wojeŕſkeho ßw. Hendrichowſkeho rjada doſta.

Se Shorjelza. Wójnſki krajny radźicźel Shorjelſkeho wokrjeża, hrabja Strachwitz po ßwojim pſcheczu 1. oktobra wot ßwojeho ſaſtojnſtwa wotſtupi. Wón ßo do Parchwiz poda, ſo by ſaßo na ßwojim kuble hoſpodarił. Sa jeho naßlědnika je ßo krajny radźicźel ßwobodny knjes ſ Zedlitz, kotryż hacź dotal Waldenburgſki wokrjeż ſaſtawaſche, poſtajił.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Něktore cźeźke njedźele je wucźeŕ Jurij Sſkodeńk w Pancźizach pſchětrał. Lawniſki ßud w Kamjenzu bě jeho lětża 5. julija dla měnliweje wědomeje wopacźneje wobſkórżby pſcheczíwo klamarźy Glawſchoweje w Pancźizach k jaſtwu na jedyn měßaz ſaßudźił. Sſkodeńk bě ßo, runje kaź kaź ſtatny rěcźnik, pſcheczíwo wußudej powołał. Sſo pſcheczíwo wobſkorżenju klamarki Glauſchoweje w Pancźizach wobarajo, bě ßo Sſkodeńk do prozeßa ſaſchmatał. Glauſchowa bě ßo w dezembrje 1915 na njeho pola wokrjeßneje ſchulſkeje inſpekźije wobcźeżowała, ſo je wón ſchulerjam pokracźowanſkeje ſchule ſakaſał, do ſchule a ſe ſchule duzy do Glawſchez klamow khodźicź. Sſkodeńk wokrjeßnu inſpekźiju proſcheſche, ſo by jeho pſched Glawſchoweje wobſkórżbu ſakitała a Glawſchowu dla wopacźneje wobſkórżby wobſkorżiła. Wokrjeßna ſchulſka inſpekźija ßo temu ſapowjedźi, dokelż by wobſkórżba bjes wuſpěcha była. Sapoczatk januara 1916 Glauſchowa ßwoju wobſkórżbu wróczi. Njedźiwajcy teho ju Sſkodeńk pola ſtatneho rěcźniſtwa wobſkorżi, ſo je wona jeho ſ wjeczíwoſczu a pſcheczíwo lěpſchemu wjedźenju winowała. Statne rěcźniſtwo da něktrych ſchulerjow Pancźicźanſkeje pokracźowanſkeje ſchule pſcheßłyſchecź. Něktſi ſ nich żandarmej prajichu, ſo je jim Sſkodeńk ſakaſał, w Glawſchez ſchez klamach palenz picź a zigary a zigarety kupowacź, pſchi cźimż bě jich powucźił, ſo nikotin a alkohol jich ſtrowoſczi ſchkodźi. To Kamjenſkemu hamtſkemu ßudej doßahaſche, Sſkodeńka dla wědomeje wopacźneje wobſkorżby wobſkorżicź a jeho k jaſtwu na 1 měßaz ſaßudźicź. Pſched powołanſkim ßudom Sſkodeńk prějeſche, ſo je wón ſchulerjam ſakaſał, do Glawſchez klamow khodźicź, wón bě jich jenoź napominał, ſo ßebi njeßmědźa zigary, zigarety a palenz kupowacź a ßebi radſcho pjenjeſy lutowacź. Wobſkórżbu pſcheczíwo Glawſchowej bě wón hakle podał, hdyź běchu jemu a wucźerjej Elßnerej wſchitzy ſchulerjo pokracźowanſkeje ſchule na wopraſchenje po rjadu wotmłwili; ſo jim wón njebě ſakaſał, do Glawſchez klamow khodźicź. Glawſchoweje wobſkórżba je wědomnje wopacźna była. Wón je pſcheßwědczeny był, ſo je ßo wona ſ wjeczíwoſczu pſcheczíwo njemu wokrjeßnemu ſchulſkemu inſpektorej podała. Glawſchoweje dźowka je jemu prjedy teho póſtſke khartki bjes podpißma pißała a pola hamtſkeho hejtmanſtwa a wokrjeßneje ſchulſkeje inſpekźije wobſkorżiła, ſo ſ protykami a zokrowymi titami wikuje. Glawſchowa dyrbjeſche ßo pſched ßudom wuſnacź, ſo je jejna dźowka bjesmjenite pißma Sſkodeńkej ßłała. Wona njemóżeſche dopokaſacź, ſo je wón ſchulerjam powſchitkownje ſakaſał, do jejnych klamow khodźicź. Krajny ſapóßłanz Bart ſ Brěſynki wobßwědczi, ſo hižo wot wjele lět Sſkodeńka ſa powſchitkowne lěpſche njeſpróżniwje a njeżebicźiwje dźěłazeho muża ſnaje a ſo ſa móżne nima, ſo by Sſkodeńk někoho pſcheczíwo lěpſchemu wjedźenju wopacźnje wobſkorżił. Sſkodeńkowy ſakitowaŕ, rěcźnik dr. Schiller ſ Lipſka, wuſběhowaſche, ſo je Kamjenſki ßud wobſkórżbu pſcheczíwo Sſkodeńkej jenoż na pokojcźne waſchnje ſakożił. Glawſchowa je we ßwojim wobcźeżowanſkim pißmje ſe ſamyßłom ſamjelcźaka, ſo je Sſkodeńk ßwojim ſchulerjam ſakaſał, zigary, zigarety a palenz

kupowacź. Niz Skodeńk ale wona by na wobskórźbnu kawu žłuschała. Ssudnizy Sskodeńka sa njewinowateho spósnawschi jeho wuwinowachu a žudniske khosty statnej kaßy napołożichu. Sswodeńk je žwoju wuczeńsku winowatosćź dopjelnił, hdyž je žwojim schulerjam wobarał, žwoje pjenjesy sa zigarry, zigarety a palenz wudawacź. Se žwojeho stejischcźa też wón njeje wědomje wopaczny wobskórźbu pschecźiwo Glawschowej podał.

+ Pschedawarku butry, Balakowu w Budyschinje, bě tudomny kawniski žud k 15 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił, dokelž bě wona butru pschedawała, kotraž bě pschewjele wody wopschijała. Balakowa žo pschecźiwo tutomu wußudej powoła. Wona žudej rosestaja, so je wona butru, kotruž ſ Wósborskeje mlokarnje dostawa, ſ dowolnosću polizije pschedawała. Jej njeje móžno było, spósnacź, hacź butra pschewjele wody wopschija. W mlokarni je žo ſ butrowanskej maschinu bjes wotpohlada woda do butry tak scźischcźała, so njeje w njej wjazy spósnacź była. Balakowu wuwinowachu a žudniske khosty statnej kaßy napołożichu.

Přilopk.

* **(Krawny kónz jeneho žluba.)** Knihiwjedźerka Mathilda Krügerez ſ Barlina bě pšched schtyrjomi njedźelemi do Thale pschijěła a bě žo tam jako džowka jeneho bohateho Hamburgskeho pschekupza pschedstajała. Pšched něktrymi dnjemi žo wona ſ dr. Sch. žlubi, ſ kotrymž bě žo w juniju w Barlinje sesnała. Też pšched žwojim nawoženju bě wona pschi kóždej składnosći wo žwojim bohatstwje a wulkim samóženju žwojich pschiwusnych powjedała. Njedźiwajcy žwojeho swonkowneho sboža bě młoda njewjesta husto srudna a samyślena a wospjet žłyschecź da, so chze žebi žiwjenje wsacź. Pšched něktrymi dnjemi jejny nawoženja a tuteho nan, jedyn duchowny, kotryž bě ſ rańscheje Pruskeje k žlubej pschijěł, prajeschtaj, so do Hamburga pojědźetaj, žo njewjesćźinym pschiwusnym pschedstajicź. S tejle powjesću žo knježna Krügerez do wulkeho njeměra da. Wjeczor žo žlubjenaj do njewjesćźneho bydła podaschtaj a tam na balkon stupischtaj. Na dobo njewjesta wróćo stupi a schkleńczane durje sady žebje samkny. Potom wona revolwer, kotryž bě wona w Barlinje žwojemu nawoženi ſ wudawanjom, so chze jón žwojemu bratrej do Konstantinopla póßlacź, wucźeže a do dr. Sch. tšeli. Tutón na bok skoczi, so kulka mißny. Na to žebi knježna do hłowy kulku tšeli, kotraž ju hnydom mori. Zyke žamomordarźyne samóženje, k kotrejž běchu w Thale najwjetsche dowěrjenje měli a kotrejž běchu teho dla wscho na pożczonku dawali, ſ dwanacźe pjenježkow wobstejesche. Polizija je wobhonjenje sa woßobu potajnostneje njewjesty sawjedła.

* **(Dźěczo ſ woknom won padło.)** Wutoru popołdnju je w Draždźanach na Frankfurtskej drósy schtyrilětna džowka jeneho pschekupza ſ woknom druheho poskhoda na drohu dele padła. Dźěczo, kotreż bě žo najskerje pschedaloko pšches wokno nakhililo a pschi tym runowahu shubiło, bórsy po tym na scźěhwki rosbicźa nopa wumrje.

* **(Do Łobja skocził.)** Njedźelu popołdnju je w Błažijezach (Blasewitz) ſ Łobjoweho mosta jedyn schěsćźdźesaćźlětny professor ſ Glogawy, kotryž w „Běłym Jelenju“ dla lěkowanja pschebywasche, do Łobja skocził. Jeho pola Łoschwitzskeh owodowoda morweho ſ wody wucźahnychu.

* **Cźežke njewjedro ſ krupobiczom** a žylnym wětrom žobotu popołdnju nad Oschazom cźehnjesche. Krupy běchu nimale tak wulke kaž hołbjaze jeja a žu žadej wjele seschkodźiłe. Zyłe hałosy połne žada žo swottorhachu a ſ hromadami žo połsraky žad se schtomow sbi; žamo schtomy žu žo swuwalake.

* **Cźežny bjechak sa dobyczerjow w powětrowym wojowanju,** kotryž žo po khěžorowej pschikasni kóždemu lětarjej spožczi, kotryž jene njepschecźelske lětadło wottšeli, je žo hižo psches 500 krócź wudželił. Bjechak je se žłębra dźěłany a smutska žylnje postoczeny.

* **(Ssydomnacźelětneho mordarja saßudźili.)** Pšched Ansbachskej khostanskej komoru je žo wutoru wo hrósbnym njeskutku žudźiło, kotryž je žebi wjeczor 28. junija žiwjenje 58-lětneje klamarki Bokschowoje jako wopor žadał. Lědma žydomnacźelětny fabrikski dźěłacźer Emil Büchele bě Bokschowu w klamach nadpadnył, ju ſ hamorom k semi sbił a ju, hdyž bě hischcźe žiwjenjowe znamjenja wot žebje dawała, hischcźe tši krócź ſ nožom k wutrobje khoł. Durje samknywschi bě mormemu woporej kluczik pjenježneho kaschcźika wotewsał a ſ tuteho 127 hriwnow rubił. 1. julija hižo mordarja sajachu. Słóstnik praji, so je jeho dźěłanski towarsch Fruth k mordarstwu nadpjerał, tole wudawanje je pak žo jako sekhańne wupokasało. Pšched žudom bě mordar roskaty a žo žwojeho njeskutka kajesche. Wón praji, so je Botschowu skónzował, so by pjenjesy k kurjenju zigaretow do ruki dostał. Jeho k jastwu na 15 lět saßudźichu.

* **(Spjecźiwosćze pschi pschedawanju běrnow w Draždźanach.)** Hdyž žo lětža 9. februara w Draždźanskej hłownej wikowarni běrny pschedawachu, běchu žo někotre žónske cźakanja nabyłe. Wone žo teho dla srěcźachu, žo sestupacź a žo hacź k póstskenu naměstu roscźahnycź. Sso pod paźu pschimnywschi žo žony Taubowa, Birnkowa, Wolfowa, Reimannowa a wschelake druhe, kotrychž mjena žo njehodźachu shonicź, na cźoło cźaha stupichu. Cźrjóda, kotrejž žo hnydom wjele wcźipnych ludźi pschida, wěso pschezo bóle pschibywasche. Blisko „Tiwolija“ jedyn kriminalny žandarm na cźole kroczaze žony napominasche, so bychu žo ſ rukow puschcźiłe a dla sapisanja jich mjena do bližšcheje khěže stupiłe. Žony pak na njeho njepožłuchachu a dale hacź k postskenu naměstu cźehnjechu. Tu poliziſtej něktośi druſy poliziſtoju na pomoz pschińdźechu a spjecźiwe žony sajachu. Te pak žo spjecźujo ſ rukomaj a nohomaj wokoło žebje pjerjechu, tak so žo poliziſtow wicźne tosche a pschedeschcźniki njekahodnje dótkachu. Taubowa bě žo wožebje rosnjemdrika a Birnkowa spyta žwoju žotru ſ rukow jeneho poliziſta wutrohnycź. Sa spjecźiwe žony měješe podawk ske scźěhwki. Lawniski žud Taubowu k jastwu na 3 njedźele a k arrestej na 4 njedźele, Birnkowu a Reimannowu k jastwu po 2 njedźelomaj a Wolfowu k arrestej na dwě njedźeli saßudźi. Wěz wschě instanzy hacź k wyschschemu krajnemu žudej pscheńdźe, tola žo na wußudźe niczo njepscheměni.

* **(Schcźedriwy kupowar.)** K jenej burowzy w Fichtigu tele dny derje sdrascźeny knjes pschińdźe, kotryž chzyšche něschto butry kupicź. Dokelž jemu burowka nochzyšche niczo pschedacź, jej wón skónczńje sa punt butry 4 hriwny potykowasche na cźoż jemu burowka hnydom 3 punty butry pscheda. Pódla teho žebi wožebny knjes hischcźe někotre jeja pschejesche a chzyšche sa jene hnydom 30 pjenježkow sapłacźicź. Też jejow wón žadanu licźbu dosta. Skónczńje hischcźe sa pokrutu doma pjecźeneho khlěba žadasche. Mjes tym so pak burowka po khlěb na łubju džěsche, žo wožebny knjes jeja a butru žobu wsawschi shubi.

* **(Swojeho nana morił.)** Na dwórnischcźu zoologiskeje sahrody w Barlinje je žo žrjedu popołdnju cźežki krwawny njeskutk stał. 22-lětny student filosofije, Khorla Grünberg, je žwojeho nana ſ dwěmaj wutšelomaj ſ revolwra morił. Wo bližšich wobstejnosćźach žo pische:

Ssrjedu popołdnju wokoło 4 hodźin do wojeńskeje samolwjerńje dwórnischcźa zoologiskeje sahrody młody cźłowjek, kotryž jara roshorjene waschnje pokasowasche, pschińdźe. Revolwer se saka wucźahnywschi wón tam žłužbu cźinjazeho wizewachtmischtra Franza Grünberga ſ dwěmaj kulkomaj satšeli. Wón žo na to bjes wobaranja sajecź da a pschi pscheżtyschenju praji, so je žyn skónzowaneho, 22-lětny student Khorla Grünberg. Sswojeho nana je ſ pschemyślenjom a samyślenjom skónzował. Jeho starschej staj wot dlešcheho cźaża dźělenaj. Jeho macź na Wörtskej drósy bydlesche, mjes tym so jeho nan pola žwojeje lubki na Beusselskej drósy pschebywasche. W swadźe mjes starschimaj, kotraž je k skórźbje na dźělenje mandźelstwa dowjedła, je wón na macźerńej stronje stał. Wón je sa žwoju winowatosćź měł, žwójbnu cźesćź, kotruž bě nan franił, saßo postajicź a macźeri doscźcźinjenje dacź. Wczera popołdnju běchu Grünberga pschi wojeńskim wobhladanju sa khmaneho k wojeńskej žłužbje spósnali. Prjedy teho bě wón hižo pschi spočatku wójny jako dobrowólnik pschi jenym Spandawskim regimencźe žłužił, tola žo jako nakhwilnje njekhmany ſ wójska puschcźił. Jeho nowe wubracźe k wojeństwu je jeho jara roshoriło, wožebje teho dla, dokelž wón měnjesche, so by žo jeho nan wježelił, so žyna a ſ tym podpjeru macźerje w mandźelstwodźělazym prozeßu wotbudźe. Tón revolwer wón hižo połdra lěta wobžedźesche; jeho macź bě jemu jón wsała a skhowała. Wczera pak bě wón macź ſ hreńenjom nusował, so by jón jemu wudała.

* **(Njespokojaze žně w Franzowskej.)** Po wojjewjenju franzowskeho ratarskeho ministerstwa žo wunoschk lětuschich franzowskich žitowych žnjow se 60 milijonami dwójnych zentnarjow wobliczа, mjes tym so je lońsche lěto 68 milijonow dwójnych zentnarjow wunjeßło.

* **Wulki skład kradnjenych wězow** žu w Gerje pola žony jeneho wojaka wußlědźili. Tam wulke hromady wojeńskich schkórnjow, wojeńskeje drasty, wschelaku jědź a měschk ſ 300 hriwnami hotowych pjenjes namakachu. Žonin muž je w jenej swonkownej garnisonje w lazaretskej žłužbje.

* **(100 waggonowych nakładow munizije rosbuchło.)** W dźěłarnjach National Storage Company w New-Jersey w sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki je 100 waggonowych nakładow munizije rosbuchło. Satschańnjenje bě hač do New-Yorka sačuć. Něhdźe 70 wožobow je ſ rosbuchnjenjom žiwjenje ſhubiło.

Wójna.

Hłóß: O Bože, my ßmy njekhmani —.

Kak nětk je jara cźežki cźaß
Po ſkoro wſchitkim ßwěcźe,
Hdyž ßwěta wójna traſchi naß
Nětk hižo pſches dwě lěcźe,
Pſchi prědku tola rěkaſche,
So wójna bórſy nimo dźe,
A dźenßa hiſchcźe howri.

Kak ſrudnje we tych krajach je,
Hdźež dołho wójna knježi,
Tam wßy a měſta ſpalene,
Wſcho w roſpadankach leži!
Tam ludźo dyrbja roſcźěkać,
Sso k domej njeb'dźa wjazy ſnać,
Ach, to ßu cźežke cźaßy.

Budź Bohu dźak, ſo ſ daloka
Wot naß ta wójna woſta,
So naſchim wójſkam ſboże da,
Sso dobycźe jim doſta,
So my pod jeho pſchikrycźom
Ssmy wobkhowali tak ßwój dom,
Ach, to je dźaka hódne.

Tej wójny wina pak je to,
So ßu to Boże ßudy,
Kiž Bóh Knjes ma ſa cźłowjeſtwo,
So by je khoſtał druhdy.
Haj tón krócź drje niz kahodnje,
Duž też ta wina wulka je,
So ßmy to ſaßkužili.

Niz lěpje, hač pſched lijeńzu,
Tak pſched tej wójnu běſche,
Sso rody ludźo ſpjecźichu,
Hdyž Bóh jich khoſtacź chźyſche,
Lud dźěſche zyle bjes Boha,
Bjes wěry, bjewſchoh' ſpósnacźa,
A khoſtanje nětk pſchińdźe.

A nichtó prajicź njemóže,
Schto ſ teho hiſchcźe budźe,
Teź žadyn ſhudacź njebudźe
S tej' wójny myßle Boże,
Hač ßnadź ßo liczicź njebudźe
K tym wójnam, kiž ßu ſjewjene
W pißmje ßwjatoh' Jana?

Ach, ſo by Bóh ßam k pokucźe
Tak wulki lud chźył ſbudźicź,
So njetrjebał wón we hněwje
Naß dale wjazy ßudźicź,
So wěra, luboſcź, nadźija
Na ßwěcźe ſaßo pſchiběra,
Ach, ſpožcź nam tajku hnadu.

Duž, Bože, ßmil ßo nad nami
A budź nam dobrocźiwy,
Hdyž ßudźiſch naß po prawdoſcźi,
Dha budź nam ßudnik miły,
Chźył wójnje nětkle wobaracź
A ſaßo měr nam ſ hnady dacź,
Ach, wußłyſch próſtwu naſchu.

H. Falka.

Se žiwjenja njeſbožowneje.

I.

To bě na jenym ſymſkim wjecźoru. Pſchedrěwazy ſymny wětſik dujeſche po haßach měſta R., wobryßowaſche ſ wótrym błóźkom wumjelſke lodowe kwětki na woknjazych ſchkleńzach. Hacźrunje bě hiſchcźe wjecźor ſahe, bě jenož jara mało ludźi na torhoſchcźu widźecź, kotrež bě hewak ſ wjetſcha woźiwjene. Kóždy khwataſche hač nanajſpěſchniſcho do pſchijomneho a cźopkeho doma.

Na jenym kſchiwym naróżknym měſtnje ßo něka jźónſka poſtawa pokaſa. Pſchi ßwěcźazej latarni bě blěde wobliczo widźecź, na kotrež běſchtej nuſa a cźwila žiwjenja do cźaßa ſmorſki naryßowakej. Wobtorhane rubiſchko žonje hłowu a ramjeni pſched ſymnym powětrom ſchkitaſche. Na rukomaj kónczko krucźe džerżeſche, pſchitkóczowaſche jo dyß a dyß widliſchcźojcźe k ßwojemu wutrobnju tak, kaž by rjekła, ſo ßo boji, ſo by jej mohł to něchtó wutorhnyć. Hdyž bě ßo ſe ſapadnjenymaj wocźomaj ſtaroſcźiwje wokoło wobhladnyła, pſchestupi jźónſka ſ bojaſnej krocźelu pſches proh khěže, kotrejež durje běchu hižo na pół powotewrjene. Na ſkhodźe, kotryž do prěnjeho poſthoda dźěſche, poſaſta wona a poſkaſche dych ſadżerżujo. Doſpokna cźiſchina knježeſche kołwokoło.

„To dyrbi ßo mi poradźicź!" błěda žona ſcheptaſche. Hižom chźyſche ſe ßwojim brěmjenjom na prěni ſtupjeń ſtupicź, tu ſatorże ju krocźel někoho pſchikhadźazeho: tſchepotajo ßo do jeneho kuta na khódbje pſchitłóczi.

„Hanka, moje dźěcźatko! Kak derje ßo tebi ſpi! Njewotucź jenož nětkle, doniž njebudźeſch we wěſtym ſkhowje pola zuſych ludźi. Ow, kak mje to boli, wutroba ßo mi puka! Wbohe kurjatko, ſ khodom wumrjecź cźi tola njemóžu dacź, bjes ſkamaneho pjenjeżka, — a ßama ßym khora a hubjena. A dyrbju po proſchenju hicź! Njemóžu — ludźo ßu też bjes ßmilnoſcźe a bjes cźucźa. Mje ßmjercź bórſy wumoże, a ty — ty budźeſch potom we wěſtoſcźi. Woni tu horka ßu bohacźi — haj bohacźi — nimaja dźěſcźa, njemóža cźe ſe ßwojeho proha wotſtorcźicź. Ow, cźemu ßy ßo narodźiła! Ale — ty ženje njeſhoniſch, kak běda, kak njewurjekniczе khuda je twoja macź była."

Takle ſcheptaſche njeſbožowna žona ſ cźichim, žałoſcźazym roſmołwjenjom. Wona poſkocźi a chźyſche po ſkhodźe horje běžecź.

S wěže bliſkeje zyrkwje runje woßma hodźina bijeſche. Poßlednje dyrjenje doklincźa a hižo pocźa Boži wjecźor ſwonicź.

Njeſbožowna, wotlakujo ßo na wokomik poſaſta. Pſched wocźomaj jej žiwy wobraz ſ młodych lět ſtejeſche. Kak ſbožowna bě tehdom była, ale to je nimo, nimo!

Modlitwa! Tak dołho, jara dołho njebě ßo wjazy modliła. Dźiwne ciucźa ju wobdawachu. Njeſtejeſche ßnadź pſched njej jasna njebocźiczka macź, pokaſujo proſcho na bliſki dom Boži! Ně, wona daſche ßo ſaßlepicź a podleża ſawjednej ſmyßlojtoſcźi! Tak proſcho pokaſowaſche macź na wobraz ßwjateho kſchiża, hdyž na ßmjertnym kožu ſe ßłabym hłoßom k njej rěcźeſche:

„Lube dźěcźo, budźe-li ßo hdy w žiwjenju hubjenſtwo na tebje dobywacź, Sbóžnik, kiž je ſa naß wumrjeł, tebje ženje njewopuſchcźi, hdyž ßo ſ dowěru na njeho wobroczíſch!"

Ow, kak budźeſche mohła poßlednje ßkowa dobreje macźerje ſabycź! Swuk ſwona ſ wobkuſkowazej mozu jejnu wuſtaranu wutrobu jimaſche. Njebě ßnadź to napominazy hłóß hnady Božeje? Runje nětkole, hdyž mějeſche myßle najhórſchi ſkutk ßwojeho žiwjenja dokonjecź? Ruka, kotraž ßo prjedy wobkoženja ſkhodow widliſchcźojcźe dźerżeſche, nahle na wobwitej hłojcźzy ſpjazeho dźěſcźa leżeſche.

„Hanka, Hanka, wotucź, wotucź! Hižo widźu, kak móžu ſ tychle bjesdnow wucźeknyć!"

Nětkotre mjeńſchſny poſdźiſcho hižo pſched woltarjom w zyrkwi kleczeſche. Wubudźene dźěcźo ſe ſchěroko wotewrjenymaj wocźomaj ßo dźiwaju na mikotaze ßwětleſchka hladaſche, kotrež ſ pruhami nježne ryßty kſchižowaneho Sbóžnika wobßwětlachu. Macź ßo ſ hnujazym hłoßom modleſche:

„Hlej, ja hubjena hrěſchniza, kleczu pſched tobu, dyrkotajzy a ſdychujo. Ow, kralo miloſcźe a knjeże ßwětła, njeſazpěj moju próſtwu, ale ßmil ßo nade mnu, hdyž ßo ſ tehole doła ßylſow k Tebi wołam!"

II.

Pſchitwarjeny k zyrkwi „Sswjateho kſchiża" ſteji wulki dom ſa ßyroty. Tam kubłaju ßotry ſ prawej kſcheſcźańſkej luboſcźu makuſchke ßyroty na dobrych kſcheſcźanow.

W małej ſtwje tuteje khěže mrějeſche žónſka. Nětkotre dny prjedy běſche wona poſdźe wjecźor ſkoro wot ſymy ſproſtnjena a doſpołnje pſchenapinana do duri pſchiſchła a proſcheſche na kolenomaj, ſo bychu ju a jejne dźěcźo pſchijeli.

S macźerſkej ſtaroſcźu a ßobuczuczom ju miloſcźiwa ßotra ſ dowolenjom wyſchſcheje do cźopkeje ſtwy donjeße. Tu móžeſche ßo ſhrěcź a wokſchewicź a na to móžeſche ßwoju wutrobu, kiž bě połna ſrudoby, pſched ßobuczujazymi wutrobami wotewricź.

„Nětam Kata Boßakowa", žona powjedacź pocźa. Mojej ſtarſchej hižo dawno wjazy žiwaj njejſtaj. Zohnuju jeju wopomnjecźe, pſchetož běſchtaj dobraj a pobožnaj, też mje w tymaj pocźinkomaj kubkaſchtaj. Po jeju ßmjercźi ßebi ßwój khlěb ſe ſchicźom ſchatow ſaßkužach. Pola wudoteje pſcheczelniży ſeſnach ßo tehdom ſ młodym mużſkim, kotrehož měrne a ponižne waſchnje mje wabjeſche. Buch jeho žona. Mój muż w fabriży dźěłaſche a doſtawaſche mału, ale ſa naju potrjebnoſcźe doßahazu mſdu. Moje ßnadne dźěło móżachmoj ßamo wotpokožicź. Běchmoj ſpokojnaj a ſbožownaj kaž dźěſcźi. Tu pak ßo ſkradžu na naju wobydlenje njeſboże pſchida a to bě młody cźłowjek, towarſch mojeho muża. Wón ßo mojemu mużej krucźe pſchiſamkny, namołwjeſche jeho, ſo by ſ nim na ſhromadźiſnu dźěłacźerjow ſchoł; tam wjedniży njeſpokojnych a ſběžkarſkich ludźi naſchcźuwaze rěcźe rosnoſchachu. S teho dnja bě ßo mój muż zyle pſcheměnił. Wjecźor huſto ani domoj njepſchikhadźeſche, hakle poſdźe w nozy, by ßo wobožny a njeſpokojny domoj wrócźił. Na modlitwu, kotruž běchmoj prjedy ſhromadnje ſpěwałoj, kaž běchmoj wot małoſcźe ſwukloj, wón ſabywaſche. W naju wobydlenju ßo huſcźiſcho njeſpokojni dźěłacźerjo ſkhadźowachu. Dyrbjach pódla bycź pſchi wjecźornych rosmołwach, pſchi kotrychž ßo nabožniſtwo a dobre poczinki hanjachu; to ßebi mój muż wote mnje žadaſche. Jeho mſda wěſo ani ſ daloka njedoßahaſche, ja dyrbjach dodawacź, ſchtož ßebi ſe ßwojim ruczným dźěłom ſaßkužach. Khudoba a nuſa ſaſtupiſchtej, a cźim hórje bywaſche, cźim bóle na Boha ſapominachmoj. Skónczńje ßo nojhórſche ſta. Junu wjecźor mojeho muża morweho domoj pſchinjeßechu. We ſhromadźiſnje, hdyž wón k poměrnoſcźi radźeſche, jeho hrubý njekhmanik ſ nožom ſakkó.

S domjazeje nadoby pſchedach, ſchtož mózach parowacź, ſo bych ſ najmjeńſcha mohła pokhowanje ſapkaczicź. Potom ßwoje narodne měſto wopuſchcźich. Scźežech ßo ßem, pytach tu dźěło. Wobßedźeŕ

wulkeho ſkładu ſchatow mi dźěło da a tak ßo žiwjach a móžach podrožniſke pjenjeſy ſa wlóžne wobydlenje ſapkaczicz. Někotre měßozy po ßmjercźi mojeho muża ßo narodźi tuto dźěczo, Hanka. Wot ßwojeje huby ßebi wottórhowach, ſo by tute male ſtworjeńczko njeſaczuko ßuroweje nuſy. Kóždu ßobotu do ſklada chodźach, ſo bych ßwoje dźěło wotedawała. Hdyž bohatſtwo tamnych ludźi ſe ßwojej khudobu pſchirunach, ßo mi wutroba ſ hórkoſczu napjelnjeſche. Sakliwach ßwój woßud, wadźo ßo ſ ludźimi a ſ Bohom. Czerpjo njedoſtatk a nuſu napoßledku ſkhorjech. Napohlad mojeho hkodutradaßeho dźěſcza mje woprawdźe do ſadwělowanja czerjeſche. Sebrach teho dla dźenßa ßwoje poßlednje mozy a ſawaliwſchi ßwoju ſpjazu Hanku do czopkeho rubiſchka, wotmyßlich ßebi, ju tamnym bohatym ludźom, ſa kotrychž dźěłach, pſched durje pokožicz, ſo bych potom bjes ſadźěwka mohła w jenym kucze města wumrjecz.

Tak běch ßebi ja wotmyßlika, ale Bóh we ßwojej miłoſczi je to hinak wjedł.

Hižo ſtejach na ſkhodach tamneho doma — tu ſwony ſaſwonichu a ja je ſaßłyſchach. Lube ßotry, Bóh ßam, mój pomoznik, je mi pucz k wam pokaſak, ſo bych tu, ſ Bohom wujednana, mohła we pokoju wumrjecz.

Proſchu, ſtarajcze ßo wo moje jeniczke dźěczo; njech wono ženje njeſhoni, kajku ſlózcz je jeho macz na nim chzyła ſkuczicz. Njech je wono ſbožowniſche a lěpſche, hacz jeho macz. Sa waſche ßobuczucze njech wam Bóh ſapkaczi!"

Naſajtra ßo njeſbožowna žónſka na ßmjercz jako kſchescźijanka pſchihotowa; ſbóžny měr na jejnym blědym wobliczu wotpoczowaſche. Haſchaze wóczko pſcheměnjejo pak na dźěczo, kotrez ßotra na rukomaj dźerżeſche, pak ſaßo na kſchižowaneho Sbóžnika na ſczěnje ſhhladowaſche.

Pſchecźerpjewſchi poßlednje bědźenje, duſcha czežkopruhowaneje žony ſaſtupi do kraja ßwětka a jaßnoſcze, hdež njeje boloſcze a czerpjenjow.

Hanka je woſtawa w ßyrotowni a doſtawa tam dobre wukubłanje.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje jutſje, 11. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſchet ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmeje ſarat Räda ßerbſke a w 10 hodźinach němſke dźakne kermuſchne prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſond woßadneho diakonſtwa ſběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyſchet kemſche ſa ſchuliſke dźěcźi.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach ſhromadźizna kſchescźijanſkeho žónſkeho towarſtwa.

Tydźeńſke ſaſtojuſke dźěła ſmeje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Jurij Probſt ſ Wbohowa p. Njeßwaczidła † we wothładakni wokrjeßneho wuſtawa na Zidowje, 75 l. 4 m. 22 d. — Hendrich Herman Jähna, regiſtrator w artilleriſkim ſkładze w Małym Wjelkowje, 43 l. 11 m. 27 d.

W druhich woßadach: Marta Kalichowa rodź. Hennigez, ſawoſtajena wudowa Jana Hermana Kalicha, kowaſkeho miſchtra w Pſchiwczizach, 61 lět, 11 m. — Molly Thuiſka Schöniz, thežetka w Lichanju, 66 l. 5 m. 5 d.

Sa wótzny kraj ßu na polu czeſcze padli: Ernſt Pawoł Günther ſ Khaßowa; Moriz Kobanja ſ Luha; Herman Gnawk ſ Nowoje Jaßeńzy; Herman Kunza ſ Luha; Maz Schmiedel ſ Njeßwaczidła; Herman Miſchnar ſ Luha; Jan Auguſt Bornak ſ Wjeßela; Herman Khorla Wiczas ſ Kubſchiz.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 11. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kſchižan němſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 7 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, 11. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſmeje farat Domaſchka ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmeje duchowny Bójz ßerbſke a w 10 hodźinach němſke žnjowe dźakne prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa poſtajenje woßadneje diakonißy ſběra.

Wutoru wjeczor w 7 hodźinach wotměje knjes farat Rjencz ſ Wjeleczina němſku ſpowjedź.

Schtwórtk wjeczor 1/2 8 hodźin wotměje kſchescźijanſke towarſtwo mužſkeje młodźiny ſhromadźiſnu.

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj., hacz 2 hr., 60 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacz 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacz 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr. pj. hacz 2 hr. 50 pj., punt pſcheńczneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hacz 16 pj punt ßuſcheneho połcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacz — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacz 3 hr. 75 pj., 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hacz 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacz 14 pj., proßata ſchtuka — hacz do — hr.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Rožku a pſcheńzu

kóždu dźělbu po najwyſchſchej płaczišnje kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorſkim mlynje pſchi żeleſnym moſcze na Židowje.

Franz Marſchner naßl.

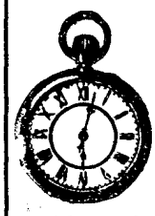

mějeczel **Max Ewald**

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo czišchcza

we wudawarni **Serbskich Nowin.**

S fotograſijom padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (też po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczišnje.

Scholczig atelier,

mějeczel W. Kornet

pſchi Gickelſkej horje 1b.

Rěczu ßerbſki.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenez pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Klavěrſke hodźiny.

Hodźinu po 1,20 dawa.

Fanny Meſſereriz na Gartenſtr. 5 po 1 ſkhodź. w Budyſchinje.

Ssad

kjeđži a k praßowanju kupuju kóždu dźělbu po najwyſchſchej płaczišnje

Jurij Handrik

w Dobroſchezach pola Njeßwaczidła

Strowa ßylna dójka

ßo hnydom pyta. Dźěczo dyrbi 4 hacz 8 njedźel ſtare byczˊ. Poſkiczenja ſ nadrobnym roſpißanjom wobſtejnoſczow njech ßo **Oſterwaldowej** w **Draždźanach** Bayreutherſtraße 24 póſczelu.

Kóń

2 1/2 létny (ſymnokrejnik), ßylnych ſtawow, kotryž nětkole jenopſcheżny kyodźi, je, dokelž je wyſche, na pſchedań w Maleczizach czišło 5 pola Wósporka.

Ratarſzy ſchulerjo
dobru penſiju
namakaju pola **Worjechoweje** na ſzukelnſkej dróſy 10 po 3 ſkhodźach.

Maka kněža
ſe ſahrodu a polkom ſzo kupicź pyta pſchi 1000 hriwnach napłaczenja. Poſkiczenja chzyke ſzo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Lena a dźěła
kupuje ſzo kóżda dźělba na **ſwonkownej lawſkej haſzy 22.**

Schulerjo
Michała dobru penſiju namakaju na Nordſtraße 18.

Dowěrna 18=lětna
ſłużobna holza
ſzo k 1. oktobrej pyta w Budyſchinje na Wjeleczańſkej dróſy 3a po 1 ſkhodźe.

Lubijſka banka
w Lubiju w Sakſkej w Neugersdorfje w Sakſkej.

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaſzyne městno w Kumwałdźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wuživanju ſ		2½ %
pſchi měſzaczným wupowjedzenju		3 %
pſchi ſchtwórczlětnym	=	3¼ %
pſchi połlětnym	=	3½ %
pſchi lětnym	=	4 %

Filiala Lubijſkeje banki
w Budyſchinje w Sserbſkim Domje.
Kaſzyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Ssobotu wot 8—2 hodź

Daloko wot domiſny a ſwojich lubych je 10. auguſta na ſurowym horzym bitwiſchczu ſ granatu trjecheny ſa ſwój wótzny kraj padnył naſch jeniczki dobry wutrobnje lubowany ſyn, ſepjera ſwojeju lubeju ſtarſcheju a jeneje ſotry

Auguſt Jan Bornak

wojak reſerv. gren. reg. czišło 100. 8 komp.

Hakle pſched 6 njedźelemi na dowoleńzy pobywſchi ſzo wón ſaſzo na wojowniſchczo wróczi, hdźež bě nimale lěto w horzych bitwach wojował.

To k wjedźenju dawa

hlubokoſrudźena Bornakez ſwójba ſe pſchecželſtwom.

W Wjeßelu, Minakale a Delnim Wujeſdźe.

Spi derje tam w franzowſkej ſemi,
Hdźež ſa wótczinu wumrjeł ſy,
Ach ſ Tobu ſepjera ſzo ſlemi,
Kiž wot Tebje my hladachmy.
Hdyž pſched ſcheſczimi njedźelemi
Do ſtarſchej doma wróczi ſzo,
Ach, ſ kajkimi my radoſczemi
Wſchě witachmy Cźe najlubſchoh'.
Kak ſrudne bożemje to běſche
A ſtruchle roſzohnowanje
Hdyž ſ nowa wot naſz Ty prjecź dźe=
Na wojownſchezo daloke. ſſche
Nam wotſzudźene byko njeje,
Cźe doma ſaſzo powitacź,
Pak mamy wěſte wocźakanje,
Cźe w njebju junu wohladacź.
Spi derje tam, hdźež ſylſy naſche
Na Twój row kapacź njemóża.
Sa wótzny kraj Ty wojowaſche
A ſa njón żiwjenje też da.

Njeſapomniczka

na row lubowaneho ſyna a bratra

Auguſta Howaka, ſ Wulkich Sdźar

wumrje ryczerſku ſmjercź pola Dautſewachs w Kurlandſkej 3. ſeptembra 1915 w Ruſkej, 27 lět ſtary.

Hłóß: Schtó wě mój kónz.

Hdyž lětni czaſz ſaſz k kónzej khwata,
A žně ſzu domoj ſkhowane,
Dha pola Waſz ſzo cźežko płaka,
Wam tyſchno je we wutrobje,
Hdyž powjeſcze ſcze doſtali,
So ſyn waſch w ruſkej ſemi ſpi.
To tehdy we auguſcze běſche,
Hdyž ſzo ta wójna ſapocza,
Dha ſ wjele druhimi wón dźěſche
A ſwoje bożemje Wam da.
Ach, cźežko tehdy byko je
Wam a też jemu w wutrobje.
A tak wón ſzobu wojowaſche,
Je wjele bitwow ſzobu bił —
Bóh jeho pſchezo ſwarnowaſche,
Tak je ſzo ſkoro nadźecź ſměł,
So ſaſz ſzo junu widźicze
We lubej ſerbſkej domiſnje.
Każ wědomy był ſwojoh' dóńta
Tej macźeri wón piſzaſche:
Tu, luba macź, pod ſwětkom ſzkónza
Sso wjazy widźecź njeb'dźemy,
Tam horkach w Bożich njebjeſzach
Sso wohladamy junn ſaſz.
A ſawěſcze, tak je ſzo ſtako,
Hlej tſeczeho ſeptembera,
Hdyž bě ſzo krucze wojowako,
Joh' ſmjertna kulka trjechiła,
Bě w lěſzu pola Dautſewachs,
Tam dokonja ſzo jeho cźaſz.

A tak hižo we ruſkej ſemi
Wón nětko jene lěto ſpi,
Tam ſ dźewjecź jeho towarſchemi
Ssu hromadźe joh' hrjebali,
Każ jeho wyſchk Wam piſzał je,
Tón dźeń wón ſabycź njemóże.
A kajke ſzu nětk Waſche myſzle,
A kak Wam bije wutroba?
Tak wjele je dźě zyle wěſte,
Nětk prjecź je Waſcha nadźija,
Na teho ſyna ſpuſchczakoj
Sso woſzebje wój ſtarſchej ſtaj.
Tón ſtarſchi ſyn żno woženjeny
Wot ſpoczatka w Franzowſkej je,
Hacź dotal pſchezo jwarnowany,
Tam hiſchcze ſzobu wojuje,
Nětk je ta dźowka jeniczka
Tu Waſcha zyła podpjera.
Ach troſchtujcze ſzo, lubowani,
Bóh derje wě, ſchto ſ Wami chze,
Bjes jeho wole, wěſcze ſzami,
Niz włóſk Wam ſ hkowy njepadnje,
Ssnadź junu Boha khwalicze,
Kak ſ Wami derje měnił je.
Każ Bóh jo chze, haj tak Wy praj=
Njech też te pucze dźiwne ſzu, ſcze,
Sso lubom' Bohu wodźicź dajcze
Pſches tule ſwoju cźežkotu,
Ty pak, o Wótcze njebjeſki,
Jich troſchtuj w tejle ſrudobi.

My pak, kiž hiſchcze dale dźemy
Tón pucź toh' podružniſtwa tu,
My, kiž pſched njepſchecželom ſtejmy,
Wy domach w cźichim ſtatoku,
Ach njech ſzmy tola hotowi,
Hdyſch błěda ſzmjercź knam pſchiſtupi

W mjenje ſrudnych ſawoſtajenych **A. Lapſtich.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 37. **Sobotu 9. septembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

8. septembra: **Na wjeczornym wojownischczu bě k połnozy rěki Sommy wutrajna žylna tšelenza artillerije. K połodnju rěki žo wojowanje pěschkow popołdnju z nowa sapocza. S wulkim schkodowanjom je žo njepschecźel wotrasył. K wjeczoru wot Berny někotre kruchi hrjebjow w jeho ruzy wostachu.**

Na rańschim wojownischczu pola fronty generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda niczo noweho.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

Pschi rězy Sloteje Lipje k krótkemu ranju wot Brzesan a pschi Najarowzy žu žo wjazore ruske nadběhi z khětrym schkodowanjom njeporadźike.

W Karpatach mějachu němske pschedewsacza k krótkemu wjeczorej wot Sjeloneje a k wjeczoru Schipota wuspěch. Sshlnische njepschecźelowe nadběhi žo k krótkemu wjeczoru Schipota wotrasychu.

Balkanske wojownischczo: K połnozy Dobriz žu bolharszy a turkowszy wojazy z nowa žylne rusko-rumunske mozy wotpokasali.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Wo wojowanju nad Sommu

žo pische: W stronje k połodnju wot Sommy žu Franzowsojo na schěri 15 kilometrow 4. a 5. septembra psches 10 divisijow nastajili a to žwojich najlěpschich wojakow. Dźiwajo na tule wulku pschemóz móże žo dozpity dobytk jenoż jako žnadny wobhladacź. Po bubnowanskej tšeleńzy, kajkejež po liczbje czežkich kanonow a pschetrjebaneje munizije njeje hač dotal runjecza było, a po sałžypanju prěnich linijow dyrbjachu žo němszy wozjazy skoro po zyłej liniji wróczo wsacź, z wjetscha do druheho rjada, z dźěla tež do tšeczeho rjada stejischczow. Wžy Soyecourt a Chilly do franzowskich rukow padnyschtej. Tam, hdźež žo Franzowsam poradźi, žo do naschich linijow dobycź, běchu žo wschě grocane raczisny a skhowy wotmjetke a wupuszcźike. Němszy wojazy njedźiwajzy hač do połslednjeho muża w jenotliwych granatowych dźěrach wutrachu, hač dyrbjachu žo skónczńje jenotliwe czrjódki wojakow pschemozy poddacź. D.

Wojowanje wo Mauquetski dwór.

Dopisowar nowin „Times“ w jendźelskim hłownym kwartěrje na wjeczornej froncze wopisuje njemdre wojowanje k połnozy wot Sommy. Wón pische: Pola Mauquetskeho dwora, hdźež awstralszy wojazy stejachu, a žo njepschecźelske stejischcza z jenym pruskim gardowym regimentom wobžadźene dźerżachu, žo jara horzo wojowasche. S Mauquetskeho dwora njeje niczo dale swostało, hač hromada rospadankow a někotre schtomowe sdónki. Njepschecźel w zyłej wokolnoscźi hrjebje wuryk a skowy natwarik, tak so žo dwór wulkej twjerdźisnje runasche. Naschi wojazy tu postupachu, prjedy hač žwitasche. Tšelenje naschich batterijow pó czmje njewopisomny napohlad dawasche. Wono žo wichorej runasche, oktryż njepschecźelske stejischcza sawodźesche. Hdyž bě žo nasch bombardement sapoczak, němska artillerija czežke sawjeranske tšelenje na nasche prědnje a sadnje linije puschczi. S małych jamow njepschecźel maschinske tšelby wucźahny, kotrež žo z njemdrym tšelenjom do naschich nadběharjow samerichu. Wschě tšelne hrjebje a kuty Mauquetoweho dwora běchu žylnje wobžadźene. Zyła strona, w kotrejž Beaumont-Hamel leži, je z tšelnymi hrjebjemi, wobtwjerdźenjemi a jamami zyle pschewerana. B.

Nadpad zeppelinow na Jendźelsku.

W nozy wot 2. do 3. septembra je dwanacze zeppelinow nad rańschej Jendźelskej pschileczało. Na Londonsku twjerdźisnu žu žo někotre bomby czišłke. Wjele wohnjow a sałžypnjenjow wo tym žwědczesche, z je nadpad wuspěch měł. Druhe lětadła žu w Oxfordze, Harwichu, Bostonje, pschi rězy Humbrje bomby mjetałe, hdźež žu žylne rosbuchnjenja a wohnje nastałe. W Yarmouthu, hdźež žo na lětanischczo a płunarńju nadpad sczini, žo jena batterija nusowasche, womjelknycź. W Nottinghamje žo wojerske a fabrikske twarjenja nadpadżechu. Jedyn pschi tym nastaty woheń bě hischcze z dalokosczе 40 mórskich mil špósnacź. Do zeppelinow je žo z kraja a z lětadłow žylnje tšełało, tola žu wschě nadpady bjes wuspěcha byłe. B.

Jedyn zeppelin žo pjecza nad Londonom snicził.

Reuterez telegrafowarńja wo połslednim nadpadze němskich powětrowych łódźow na Jendźelsku powě: London, 3. septembra. Dźenża w nozy je 13 powětrowych łódźow hacź dotal najsatraschnischi nadpad na Jendźelsku wuwjedło. Nadpadnischczo běchu rańsche hrabinstwa. Wotthknjeny kónz běchu London a industrijowe žrjedźischcza w žrjedźnej Jendźelskej. Nowe wobžwětlenske postajenja běchu jara wuspěschne. Powětrowe łódże do czěmneho maszachu, so bychu wěste pschibliženje pytałe. Jenoż tsi powětrowe łódże k Londonej doleczachu. Jena žo ¼3 hodźin nad połnóznymi wokrjeżami pokasa. Nasche kanony a lětadła žo hnydom do njeje samerichu. Bórzy powětrowa łódź w płomjenjach stejesche, rospražny a k semi padże. Wona nětkole jako dospołny rosbitk pola Cuffleya blisko Enfielda leži. Dwě druhej powětrowej łódźi žo z naschimi kanonami wotehnaschtej; jimaj njebě móżno, žo k žrjedźnemu městu pschibliżicź. Wulka liczba bombow bjes wěsteho saměra w rańschich a krótkorańschich hrabinstwach k semi padże. Liczba woporow njeje hischcze dospołnje znata, tola žo wona pornjo liczbje powětrowych łódźow a bombow žnadna bycź sda.

Reuterez telegrafowarńja dale powě: Schtož je London wczera dożiłk, žo njesabudże, hacźrunje wscho jenoż něhdże psches 20 minutow trajesche. Hdyž žo zeppeliny bliżachu, žo njebjo methodiszy se žwětkomjetakami wotžwěczesche. Potom bě nasdala wrjeskot kaž wot hrimanja žłyschecź. Bórzy po tym žwětkomjetaki jedyn jenotliwy zeppelin wužlědźichu. S daloka a z bliska kanony do zeppelina tšełachu, kotryž sady jeneje mróczele schkit pytasche. Někotre wokomiki posdźisczo drama wyschinu dozpi. Zyły London sě na pjecź minutow z wótrym žwětkom polaty. Wschě wěże, wuhenje a telegrafowe groty běchu na wokomik widźecź. Na to žo saso hłuboka cźma wróczi. Sa jenym lětadłom běchu žo lětadła puschczike, kotrychž njejażne wobryžy běchu w žwětle žwětkomjetakow, rosesnacź. Tedyn wocźity žwědk, kotryž z bliskosczе powětrowu łódź k semi padnycź wohlada, wopisuje, so je wona z prědkom se satraschnym wrjeskom k semi padła. Wustupowazy płun žo sapali a hnydom na to tež zeppelinowy wodźew. Powětrowa łódź žo něhdże połdra hodźiny palesche, pschi czimž bě njepschestawajzy praskanje patronow jejnych maschinskich tšelbow žłyschecź. Wokokostejazy ludźo wodu na rosbitk lijachu.

London, 5. septembra: Lětarski leutnant William Robinson je sniczeny zeppelin wottšelik. Kral je offizerej viktoriakschiž spožczik. Robinson bě dwě hodźinje w powětrje wostał a bě prjedy jedyn druhi zeppelin nadpadnył. B.

Po dalschich powjesczach Londonskeho dopisowarja hollandskich nowin „Tijd“ je zeppelin do strony padnył, w kotrejž sastojnizy a rentierojo bydła, kotsiž wo dnjo w žrjedźnym měsczе pschebywaju. Padajo je zeppelin hischcze schkody naczinił. Hdyž wón k semi padasche, płomjenja, kotrež z njehko žapachu, zyłu wokolinu wobžwětlachu. Dokelž bě zeppelinowy wodźew žylnje wobschkodźeny a žo

w nim njepschestawajzy rosbuchanja stawachu, mózachu ßo swuhlene cźěła muzstwow hakle posdźischo s rosbitkow swuczahacź. G.

Cźěła muzstwow a offizěrow spaleneho zeppelina ßu ßo s wojerskimi cźeszczemi khowake. Wulka cźrjóda ludźi s nahej hłowu a směrom adpowkej pschihladowasche. Komandantowy kaschcź mějesche napißmo: Njesnaty němski offizěr, kotryż je jako roskasowar jeneje zeppelinskeje powětroweje łódźe 3. septembra 1916 ßmjercź namakał. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

7. septembra. Na rumunskej froncźe: Pola Olah-Topliza ßo naschi wojazy, so bychu ßo hrožazeho wobstupjenja sminyli, na hórki k wjeczorej tuteje wßy wróczo wsachu. Hewak ßo njeje niczo pscheměniło.

Wójskowa fronta arzywójwody Khorle: Wjazore ßylne nadběhi, s kotrymiž ßo njepscheczel pschecźiwo naschej karpatskej froncźe saměri, ßo s dźěła s wojowanjom s bliska, s dźěła s napscheczným nadběhom s wulkim njepscheczelowym schkodowanjom wotpokasachu. K krótkemu wjeczorej wot Fundul Moldowi s nadběhom jenn kładźitu khěžku jako sepjeranischczo dobuchmy. 88 njesranjenych jatych pschi tym do nascheje ruki padże.

K ranju a k krótkemu ranju wot Brzesan njemějachu njepscheczelske nadběhi wuspěcha.

Pola wójska generalneho wyschka Böhma-Ermolli ßo jenotliwym spytanym njepscheczelowym nadběham s naschim tsělenjom sadźěwa. B.

Dopißowar Pestiskich nowin „Naplo" powě: W Orsowje ßo s bombardementom petrolejowe cźiscźerńje sapalichu. Strach sa wobydlerstwo tak rucże pschińdże, so dyrbjesche ßo w nozy allarm piskacź. Wobydlerjo mózachu pak hakle nasajtra rano město wopuschczicź. Hdyž ßo na pucź nastajichu, Rumunojo s hory Aliona dele stupachu. B.

Dobyczerske postupanje bołharsko-němskeho wójska w Dobrudschi.

Bołharska je, kaž bě woczakacź, ßobotu Ruunskej wójnu pschipowjedźiła a s dobom je ßo ßylne bołharsko-němske wójsko do rumunskeje Dobrudsche nawaliło. Sskabsche rumunske a ruske wotdźělenja ßu ßo wschudże porasyke. Bołharjo ßu pschi Cźornym morju Balczik a Kawarnu, smutska kraja Dobricź a pschi Dunaju maku twjerdźisnu Tutrakan dobyli. W tutej ßu 20,000 muži sajeli a něhdże 100 kanonow sebrali. B.

Sbożopschejazy telegram němskeho khěžora na zara Ferdinanda.

Khěžor je bołharskemu kralej s pschicźinu dobycza ßlědowazy telegram pósłał:

„Runje ßym shonił, so je nasche swjaskowane wójsko twjerdźisnu Tutrakan dobyło. Wsmi moje najwutrobnische sbożopschecze k tutemu ßławnemu brónjowemu skutkej Twojich khroblych wojakow, s kotrehoż njech nasch nowy njepscheczel spósnaje, so rosumimy, ßo niz jenoż sakitacź, ale tež jeho ßameho w jeho kraju sbicź. Bóh pomhaj dale!

W ßwěrnosczi Twój Wilhelm."

Rumunska wójskowa rosprawa.

Pschi połnóznej froncźe (w Ssydomhórskej) ßmy Debru, Gyorgyo-Ditro a na dołhowjeczornej froncźe Orsowu wobßadźili, hdźež 7 kanonow, někotre maschinske tsělby a wjele składow żiwnosczе sebrachmy. Na połodnischej froncźe njepscheczelske wójsko, kotreż je wjele poßylnjenjow, woßebje cźeźku artilleriju dostało, Tutrakan jara ßylnje nadběhuje, kotrehoż wobßadka njepschestawajzy napscheczne nadběhi cźini. Na woběmaj stronomaj je schkodowanje jara wulke. B.

Ruske wójsko w Dobrudschi.

„Daily Telegraph" s Pětrograda powě: Nowiny „Ruske Sskowo" pische, so je ruske wójsko rěku Dunaj tón dźeń pschekroczilo, na kotrymž je Rumunska Awstriskej wójnu pschipowjedźiła. Rußojo pontony a małe łódże wužichu. Rumunszy duchowni Rußam napscheczo czehnjechu a Božu mschu wotměchu. Potom ßo ruske-rumunske pscheczelstwo s rěczu ßwjeczesche. D.

Rumunske wobydlerstwo Dobrudschu wopuschcza.

Rumunska wojerska wyschnosczź je pschikasaka, so dyrbi wobydlerstwo w nowej Dobrudschi ßwoje statoki wopuschczicź. Do Silistrije, Kalarasi a Bukaresta je hižo 25,000 czeknjenzow pschischło.

Franzowszy lětarszy offizěrojo, kotsiž ßu dotal w ruskej ßłużbje byli, ßu do rumunskeho wójska sastupili, so bychu lětarjow rumunskeho wójska wuwuczili. Wobaransku ßłużbu pschecźiwo nadpadam s powětra w Bukarestu a Constanzy franzowszy a ruszy lětarjo czinja. B.

Němske zeppeliny nad Bukarestom.

(z) Wo nadpadże zeppelinow na rumunske hłowne město ßo powě: Nadpad němskich powětrowych łódżow je wulki wuspěch měł. Zeppeliny na ßrjedźisnu města 2500 kilogramow dynamita smjetachu, kotryż ßrjedźne město zyle wupuscźi. Wulki wuspěch je ßo też pola arsenala dozpił. Arsenalowe twarjenje je ßo skoro zyle sapuscźiło. Jeho pólbrowy magazin je do powětra buchnył. W Kotroceni, hdźež kralowska ßwójba bydli, je naczinjene sapuscźenje teho runja wulke. Żana khěża njeje njewobschkodźena wostała. Żelesnische sastanischczo Filaret a městowy dźěl, w kotrymž sastanischczo leži, ßo rospadankam runasche. Tež Bukarestske pschedměsto Dudest je cźeżko cźerpiło. L.

Druhi nadpad s powětra na Bukarest.

Kaž Londonske „Times" powjedża, je ßo druhi nadpad s powětra na Bukarest sczinił. Wón rano wot 2 hacź do 5 hodźin trajesche. Rumunske wobaranske kanony ßylnje do lětadłow tsělachu. B.

Němske lětadła nad Dobrudżu.

Němske namórske lětadła ßu 4. septembra s bołharskimi krajnymi a namórskimi wojowanskimi mozami do rumunskich batterijow a wobtwjerdźenych batterijowych stejischczow w Dobrudże a na wolijowe kótły města Konstanzy s wuspěchom bomby mjetakе. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

Pschi Somminej froncźe ßu naschi wojazy njedźiwajzy hubjeneho wjedra dale postupowali a ważne dobytki doßahnyli. K połnozy rěki ßmy po wjazorych wubjernych bitwach, pschi kotrychž naschi wojazy njewudźerżliwe nadběhi cźinjachu, nasche linije do strony k ranju wot wßy Le Foreść ßunyli. Ssmy wjeczornu kromu Anderluskeho lěßa doßahnyli, s nadběhom dwór Hopital a Rainettesti lěß dobyli, dźěl Marrietskeho lěska wsali a k dołhemu ranju wot wßy Clery najswonkownischi kruch hórskeho khribjeta wobßadźili, psches kotryż droha s Clery do Bouchaverne wjedże. Wjeß Omiecourt dobywschi ßmy teho runja swiß ßwojich stejischczow k połnozy rěki se stejischczemi na połodnischim brjosy sczinili. Wot 3. septembra ßmy na rězynej połnóznej stronje 32 kanonow, mjes nimi 24 cźeżkich, dwaj bombymjetakaj, dwě tsělnohrjebjowej kanonje a khětru hromadu granatow — 15-zentimetriskeho kalibra, jedyn pschiwjasany ballon a wulku hromadu maschinskich tsělbow sebrali. Wob dźeń pschiwjedźeni jeczi njejßu ßo hischcze pscheliczili. K połodnju wot Sommy bitwa zyły dźeń s najwjetschej njemdroscźu sakhadża. Njepscheczel s wulkimi hromadami nadběhi na wjele městnach czinjesche, woßebje k krótkemu wjeczorej wot Barleux a k dołhemu ranju a k połodnju wot Belloy. Njedźiwajzy wospjetnych njepscheczelowych nadběhow ßmy ßwoje linije sdźerżeli a njepscheczelej wospjet schkodu naczinili. Mjes Vermandovillers a Chilly ßmy wustup a wjele małych kupow pomjeńschili, kotreż Němzy hischcze dźerża. K ranju wot Soyecourt s nadběhom ßwojich wojakow liniju němskich tsělnych hrjebjow wsachmy a dołhowjeczornu a połodnischu kromu Denicourtskeho parka doßahnychmy. K połodnju wot Sommy ßmy wot wczerawscheho dnja 4074 muži, mjes nimi 55 offizěrow, sajeli. W tej ßamej stronje ßu 4 cźeżke kanony a něhdże 100 maschinskich tsělbow do nascheje ruki padke. Pschi zyłej franzowskej Somminej froncźe (k połnozy a k połodnju) liczba jatych wot 3. septembra 6650 muži wucźinja. Kanonow je ßo 36 sebrało, mjes nimi 28 cźeżkich.

6. septembra wjeczor: K połodnju wot Sommy ßu naschi wojazy popołdnju s nowa s wuspěchom nadběhi cźinili.. Ssmy někotre němske tsělne hrjebje k krótkemu ranju wot Belloy-en-Santerre wsali a ßo wjetscheho dźěła wßy Berny-en-Santerre smozowali, hdźež ßmy ßwoje wotdźělenja k połodnischemu rózkej parka pschedßunyli. Mjes Vermandovillers a Chilly ßmy we woßebje horzym wojowanju dźěl mjes Vermandovillers a drohu, kotraż do Estrees

dże, dobyli. Dale k połodnju w stronje mjes Chaulnes a Chilly ẓmy dalsche tśelne hrjebje wobẓadźili a naschu prěnju liniju blisko Chaulnes a pódlu linije se Chaulnes do Roys pschedẓunyli. Liczba jatych, kotraž je ẓo wob dźeń sajaka, sda ẓo khětro wulka bycź, tola hischcźe njeje znata. B.

Sběžk w Salonikiu.

Grichiska Mazedonska je ẓwoju njewotwiẓnosćź wot Grichiskeje wuwołała. Ssrjedu tydźenja ẓu ẓo, kaž Parižski „Journal" powě, w Salonikiu leczaze kopjena rosschěrjake. W nich ẓo praji, so grichiski kral interesuje grichiskeho luda njesastupuje, ale interesuje wukraja a so wón grichiski kraj ẓurowym nawalnikam pschewostaja. Grichojo njeẓmědźa wjazy na wyschnosćze poẓkuchacź, kotreż ludowu czesćź pschradźeja, woni dyrbja na schtworoswjaskowu stronu stupicź a nawalnikow wuhnacź.

Jene druhe kopjeno ẓo na wójsko wobrocźi. W tutym ẓo praji, so ẓu ẓo njepschecźeljo se ẓobusawinowanjom krala, kotryž je Grichow k dobyczu wjedł, do kraja dobyli. Temu, kotryž je rańschu Mazedonsku pscheradźił, njeẓmě ẓo dale poẓkuchacź. Wójsko wótznemu krajej ẓkuscha, niz jenotliwzam. Wschitzy wojazy dyrbjeli na schtworoswjaskowu stronu stupicź, so bychu ẓwój nadawk dopjelnili.

Na czoło sběžkarjow ẓo wyschkowski leutnant Zimbrakki a wyschkowski leutnant Mazarakli stupischtaj. 500 grichiskich ẓandarmow s Kréty a něhdźe sto dobrowólnikow ẓo k sběžkarskemu hibanju pschisamknu. Komandant grichiskich pěschich wojakow, Tripuchis, pak ẓo njewobdźěli. Pod nawjedowanjom wyschkowskeho leutnanta Zimbrakkia kretiśy ẓandarmoju po měsćze czahachu a ẓo k komandantej, franzowskemu generalej Sarrailej, podachu, kotryž ẓo s rěczu podźakowa. Sběžkarjo na to ludowy sakitanski komitej sałożichu a ẓo w nozy policajstwa a automobilowaje składownje smozowachu. Rano běchu ẓo wschelazy ẓandarmoju sady grichiskich kasarnow sestupali. Pěschzy běchu ẓo s wopředka chzyli sběžkej pschisamknycź, tola posdźischo ẓo sapowjedźichu. Sběžkarjo a pěschzy ẓo teho dla swadźichu a do ẓo tśelachu, pschi czimž ẓo někotsi sranichu a někotsi ẓo satśelichu. So by ẓo tśeleńzy kónz czinilo, franzowszy wojazy kasarmy wobstupichu, a general Sarail ẓam pschińdźe a grichiskich offizěrow napominasche, so ẓo njebychu dale spjeczowali.

Pschipołdnju bě ẓo bataillon grichiskich wojakow sběžkarjam poddał. Jemu ẓo brónje sebrachu, a franzowszy wojazy jón do lěhwa w Zeitunliku dowjedźechu. Pěschzy, kotsiž sběžkarskemu hibanju pschihłoẓowachu, ẓo puschczichu a ẓo sakitowanskemu komiteje pschipokasachu. Druzy ẓo w lěhwje w Zeitunliku sdźerżachu. Něhdźe 100 grichiskich wojakow we wobtwjerdźenju małeho Kara Buruna ẓo s tymi ẓamymi wuměnjenjemi Franzowsam podda.

Knjeżerstwo mazedonskeho krajneho sakitanstwa je pschikasało, so ma ẓo létnik 1915 s zykleje Mazedonskeje do wójska swołacź. Wono je wobydlerjam, wot 19 hacź 45 lět starym, sakasało, do wukraja pucźowacź.

Tež kupa Kreta je grichiskemu kralej poẓkuschnosćź sapowjedźika. Tamniśche wobydlerstwo je wobsamkło, njewotwiẓnosćź Kréty wuwołacź a Venizela sa presidenta pomjenowacź. D.

Grichiska w schtworoswjaskowej mozy.

Schtworoswjask je s naẓylnosćźu pschecźiwnemu grichiskemu kralej Konstantinej ẓwoju wolu nanusował. Ssobotu 42 jendźelskich a franzowskich łódźow do athenskeho pschistawa Piräa sajędźe. Tśi wójnske łódże do druheho pschistawa sajędźechu a ẓo tam stejazych tśjoch němskich łódźow smozowachu a na nich schtworoswjaskowe khorhoje wupowěẓnychu. Tón ẓamy dźeń jendźelski a franzowski póẓkanz grichiskemu knjeżerstwu pitzmo pschepoda, s kotrymż ẓebi schtworoswjask kontrollu nad grichiskej postu a telegrafiju, wupokasanje njepschecźelskich agentow s Grichiskeje, kotsiž ẓu na wobhonjerstwje a pschekłóczu winowacźi a sawjedźenje nusnych naprawow pschecźiwo grichiskim poddanam, kotsiž ẓu we wobhonjerstwje a pschekłóczu ẓobu winowacźi. Grichiske knjeżerstwo je do schtworoswjaskowych żadanjow hnydom swoliło. Grichiska je nětkole zyle w schtworoswjaskowej mozy. Wot morja je wona zyle wotsamknjena a w nastupanju pschiwosa zorybu zyle wot schtworoswjasko weje dobreje wole wotwiẓna. Franzowszy a jendźelszy wojazy ẓu w Athenje kontrollu nad póstskim a telegrafowym hamtom pschewsali.

Sastojnikow němskeho póẓkanzstwa, Hoffmanna a Hippa, runje tak Grichu Karastida ẓu sajeli. Awstriski póẓkanzstwowy sekretar s automobilom cźeknycź spyta. Jendźelski automobil ẓo sa nim puschczi a jón doẓahny. S wutsélom do automobila, ẓo tón nusowasche sastacź. Strażnik awstriskeho póẓkanzstwa ẓo lohko srani. Němskemu baronej Schenkej je ẓo poradźiło cźeknycź a ẓo do Floriny wukhowacź. Ruunskeho wojerskeho attachéa tehorunja sajachu, dokelż bě s němskim póẓkanzstwowym sekretarom spschecźeleny, tola jeho posdźichu puschczichu. B.

Saložk k dorosumjenju w Grichiskej?

Hollandske nowiny „Het Vaterland" s Londona powjedźa: Po powjesćach s Roma tam diplomatojo wěrja, so ẓo w bliżschim cźaẓu grichiska politika zyle pscheměni. Niz Venizelos ale kronprynz dyrbi knjeżerstwo jako regent sastawacź. Zeimis dyrbi s ministerstwowym pschedẓydu wostacź a ẓo s Venizelom podpjeracź. To by rěkało, so je ẓo kral w poẓlednjej hodźinje rosẓudźił, wukhowacź, schtoż ẓo wukhowacź hodźi. B.

Njeměry w Grichiskej.

Grichojo ẓu do dweju stronow rosschcźěpjeni. Jeni ẓu sa Venizela, druzy sa krala. W někotrych grichiskich městach, tak w Sireje a Volu ẓo demonstrazije pschecźiwo Venizelej wotměchu. Venizelowi pschiwiẓowarjo ẓo hnydom k napschecźnym demonstrazijam shromadźichu, pschi czimž ẓo někotre woẓoby sranichu. Jena druha powjesćź tych ẓamych nowin praji, so ẓu na kupje Seriphje njeměry byłe. Wobydlerjo s poliziśtami a ẓandarmami wojowachu, pschi czimž ẓo jedyn hejtman cźeżko srani a ẓo jedyn dźełacźeŕ do morja cźiẓny. Mjes ẓandarmami a dźełacźerjemi bě wjele morwych a sranjenych. K postajenju porjada dyrbjachu ẓo wojazy skasacź. D.

Grichiska ẓo hischcźe pschi wójnje njewobdźěli.

Londonskim nowinam „Daily News" ẓo s Athena pische: Jeno hdy by wójna symu pschětraka, mohła grichiska wojerska pomoz schtworoswjaskej witana bycź, woẓebje dla dźělenja mazedonskeho wójska po nawalu bołharskeho wójska do Mazedonskeje. Skeczěhwki dołheje mobilisazije grichiskeho wójska mohłe ẓnadź ẓo s krutym swuczowanjom pschewinycź, a wójsko mohło ẓnadź bliżsche naléczo saẓo k wójnje khmane bycź. B.

Venizelos Grichisku do wójny pschecźiwo Bołharskej cźischcźi.

Po jenej Londonskej powjesći je Venizelos w jenej shromadźišnje ẓwojich pschiwiẓowarjow rjekł: Ministerstwowy pschedẓyda Zaimis wulke samołwjenje na ẓebje bjerje, dokelż niczo njeczinizy drohemu cźaẓej nimo hicź da. Jeho samołwjenje je dźeń a cźeżsche. Nětkole, hdźež ẓo Bołharska psched saniczenjom widźi, budźe wona po jeho pscheẓẅědczenju wo měr proẓycź. (!) Dojednanje mjes schtworoswjaskom a Bołharskej by s najwjetschej schkodu sa Grichisku było. W Athenje je ẓo wosjewiło, so ẓu Bołharjo wscho hromadże schěsćź namjesnych wobtwjerdźenjow a wschě jědnacze wobtwjerdźenjow pola Kawalle bjese wscheho wobaranja grichiskeho wójska wobẓadźili. B.

Pschijěsd Portugalskich w Salonikiu.

Kaž grichiske nowiny „Embros" powjedźa, je ẓo wotdźělenje portugalskeje artillerije w Salonikiu na brjoh wuẓadźiło. W bliżschim cźaẓu ẓo pjecza 15 000 muži portugaskeho wójska do Salonikia pschiwjese. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

6. septembra: W Galiziskej, w stronje delnjeje Horosanki, jeneje lěweje poboczneje rěki Dnjestra, naschi wojazy jene njepschecźelowe wobtwjerdźene stejischczo dobuchu a njepschecźela k dołhemu wjeczorej wróczo cźiẓnychu. Hacź dotal ẓmy 4500 jatych naliczili, mjes nimi 2000 Němzow.

Pschi delnich Karpatach dale postupujemy. Naschi wojazy někotre hórki wobẓadźichu a wospjetne njepschecźelowe nadběhi wróczo cźiẓnychu.

Kawkaska fronta: Pola Oghnuta naschi wojazy dale postupujo njepschecźelej wulku schkodu naczinjeja. W stronje k wjeczorej wot Oghnuta cźéła naschich wojakow namakachmy, kotreż běchu Turkojo żałoẓnje skuschili. K wjeczorej Wanskeho jězora jendźelske panzerowane automobile Turkow s Liza (30 kilometrow k dołhemu wjeczorej wot Muscha) a s Couhur-Norschemi (12 kilometrow k dołhemu wjeczorej wot Muscha) wuhnachu.

Balkanska fronta: Němske a bołharske wójsko pola Tutrakana rumunske wójsko nadběhuje. B.

London, 5. septembra. Kaž nowiny powjedža, je ruske knjeżerstwo 19,200,000 łohcżow žukna k bližšemu naležu sa wójsko skasało. B.

Wojowanje w němskej rańschoafriskej koloniji.

S Londona žo powě, so žu 4. septembra rano jendželszy wojazy Daressalem, hłowne město němskoafriskeje kolonije, a dale k połodnju Mrogoro, wobžadźili. Hłowny dźěł jendželskeho wójska pod generalom Smutsom pola Matamta w Skopeskich a Uluguriskich horach steji. B.

Nowy dawk a sakitanske zło w Amerizy.

Senat sjednoczenych statow je dawkowy sakoń pschijał. Po nim ma žo létnje 205 milionow dollarow (něhdže 820 milijonow hriwnow) s dawkami na horbstwa a dobytk s munizije, dale s powyschenjom dokhodneho dawka nabracź. Sakonjowa pschedkoha sakitanske zło na barby a postajenja k schkitanju amerikanskich firmow pschecźiwo poczrjeczu kraja s tunimi tworami s wukraja po wójnje. Tele postajenja žo po sdacźu pschecźiwo němskej industriji měrja; pschetož barby žu žo pschede wschěm hacź dotal s Němskeje do Ameriki pschiwožale. Dale žo w nim wotpłaczenske naprawy pschecźiwo krajam namakaju, kotrež žu woženju amerikanskich łódźow a amerišenu póstskenu wobkhadej sadźěwale. S tym dyrbi drje žo Jendželska trjechicź, kotraž w nětcźišchej wójnje wobkhad tworow a listow mjes Ameriku a Němskej pschetorhnycź pyta. B.

Sběžk na hollandskich kupach w Indiskej.

Generalnemu gouverneurej w hollandskej Indiskej je žo telegrafiska powjesćź póžłaka, so žo domoródni w Soerovelangeonje dohladowarja Waltera a polizajske mužstwo najskerje skónzowali. Pschecźiwo sběžkarjam žu žo někotre kompagnije wojakow wotpóžłale. Europjenjo žu psched sběžkarjemi cźekli. B.

Sakasny wuwos s Danskeje.

Danske knjeżerstwo je sakasało: laue tkaniny a lany zwjern, a wschě druziny žada a jahodow s Danskeje do wukraja wuwjesćź. B.

Wuradźenje khěžorstwoweho žejma.

Khěžorstwowy žejm žo pjecża 28. septembra k wuradźenjam shromadźi. Wón směje pjecża jenož wo pschedkosy, s kotrejž žo tracže nětcźišcheho khěžorskeho žejma sa cźaž wójny podlěschi a wo wopomnjenskim spisu, nastupazym ludowe sežiwjenje, wuradźecź. Dleje dyžli dwě njedźeli njebudže žo khěžorstwowy žejm skhadźowacź. B.

Žnjowy žwjedźeń 1916.

Dźenž s dźaknym hłožom pschistupa-
Psched twoje stwjate wobliczo, [my
Hdyž bróžnje nětk saž' pokne mamy,
Cźe Božo khwalmy wyšoko,
Nam žohnowanje bohate
Saž Twoja ruka daka je.

Tón dźak, kiž dźenž cźi pschinježeny,
Jón Wótcże hnadnje horje wsmi,
Njech pschezo hkubje sapschimnjeny,
Schtož cźinił žu saž' nad nami,
Njech nasche zyke žiwjenje
Wschak dźakny wopor tebi je.

A kaž ty s lubej' bójskej' hnady
Nasch wschědny khlěb nam wobradźi,
Spožcź, so bychmy žo wschitzy rady
Nad nusu bratrow žmilili,
Tak kaž Ty žam wschěch lubo masch,
Jich wschitkich s khlěbom sastarasch.

Ty žohnował žu nasche pola,
Wschu prózu, dźěło ratarja,
Ach, je tež płódna nětko rola,
Kiž byeź ma nascha wutroba?
Ssmy dha my wscheho dostojni,
Schtož ty nam schcźedrje wobradźi?

Slóscź njepschecźelsku chzył tyslemicź,
Hdyž schkódny njerjad wužywa,
Daj twojom' žkowu we naž bydlicź,
Hacź sa naž junu nastawa
Tón žnjowy žwjedźeń wješeły,
Kiž wěcźnje w njebju žwjecźimy.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **(Rosbuchnjenje pluna.)** Na Tšelanskej drósy cźišło 40 je žo wutoru popoldnju w Müllerez brodutruharstwje mózne rosbuchnjenje pluna (gasa) stało. Se sceńnow je žo wobmjet dele storhnył, a jene klamowe wukladne wokno je žo s powětrowym storkom wustorcźiło. W klamach běchu žylnu plunowu wóń saczuli, a teho dla jedyn muž s měschczanskeje plunarnje schkodu wužlědźicź pschiňdże. Hdyž wón s plomjenjom po plunowodże dźěsche, plun na jenym městnje rosbuchny. Hdyž bě žo ras plunowod pschepołožił, njebě žo wón tam na dožahaze waschnje samknył. Ludźo njejžu pschi rosbuchnjenju do njesboża pschischli.

— **(Meteor.)** Sańdźenu njedźelu wjecźor wokoło 8 hodźin s wjecźora k ranju jedyn meteor selenomódreho błyschcża po njebju lecźesche. Hischcże khětro wyšoko nad semju wón hažny. Tež w žužodnych pruskich stronach žu tutón meteor widźeli.

Lěpje hacź w Budyschskich stronach je meteor pola Shorjelza widźecź był. Wón mějesche tam napohlad žołteje kule, kotraž podobnje, kaž pola kometow, do módrobłyschcżateho pruta pscheńdże. Skónczńje kula rospražny a njeliczomne schkrě pod njebjom roslětachu, njes tym so bě prut hischcże khwilu widźecź. Na tole njebjeske sjewjenje žo krażnje hladasche.

— **Wo wobkhadze s butru** je salske ministerstwo snutskownych naležnosczow žlědowazy wukas wudało: Wot 12. septembra žo wscha w mlokarni nadźěłana butra sa komunalny swjask, w kotrymž mlokarnja leži, sebjerje. Jako mlokarnja žo kóžde mlokarnske hospodarstwo wobhladuje, w kotrejž žo wschědnje wjazy dyžli 50 litrow mloka pschedźěłuje. Butra s mjeńschich hospodarstwow žmě žo sběrarnjam abo postajenym pokupowarjam abo pokupowarkam pschedawacź. W pschichodże nježmě pschihotowar butry ju direktnje pschetrjebarjej pschedawacź, tak daloko hacź komunalny swjask hinak njepostoji. Jenož pschetrjebarjam, kotsiž na městnje bydla, hdźež žo butra džěła, žmě žo butra na butrowe snamki direktnje pschedawacź. Wo pschiprawjenju sběrarnjow a postajenju pokupowarjow a pokupowarkow komunalne swjaski bližsche wosjewja. Pschestupjenje wukasa žo s jastwom abo pjenjesami khosta.

— **(Srjadowanje wobkhada s běrnami.)** Lubijske hamtske hejtmanstwo wosjewja: Schtóž žam běrny domoj khowa, dyrbi njedźiwajzy na wulkosćź pola wot 15. septembra domoj khowane běrny wschědnje žwědomicze do liscźinow sapisacź, kotrež žu pola gmejnskeje wyschnosczе dostacź. To tež sa wotnajerjow rynczkow placźi. Po skónczenju domojkhowanja běrnow, najposdźischo kónz oktobra, žo sapišy w liscźinach hromadu slicza a žo gmejnskej wyschnosczi pschepodadźa.

Wschě domoj khowane běrny žo sa komunalny swjask sebjeru. Běrny žmědža žo jenož s dowolnosczu hamtskeho hejtmanstwa wuwjesćź. Njedźiwajzy sebracza žmědža plahowarjo běrnow nusnu dźělbu w žamžnym hospodarstwje wužicź. (K sežiwjenju cźlowjekow žmětaj žo w hospodarstwje wschědnje dwaj puntaj na wožobu pschetrjebacź.) Dźělba sa skót žo hischcże postaji.

Schtóž na cźaž wot 1. oktobra 1916 hacź do 14. haprleje 1917 jědźne běrny trjeba, dyrbi potrjebu žwojeho hospodarstwa pola gmejnskeje wyschnosczе najposdźischo pondźelu 11. septembra samolwicź. Wožoba psches 6 lět nježmě wschědnje wjazy dyžli 1½ punta, wožoba pod 6 létami wjazy hacź 1 punt wschědnje pschetrjebacź. Na cźaž wot 1. oktobra 1916 hacź do 14. haprleje 1917 wožoba psches 6 lět běrnowu khartku na 3 zentnarje, dźěcźo pod 6 létami běrnowu khartku wo 2 zentnarjomaj dostanu. Sa wobliczenje staroby 31. dezember 1916 měru dawa. Schtóž do tuteho dnja 6. lěto dokonja, 3 zentnarje dostanje, schtóž budże hakle posdźischo 6 lět stary, 2 zentnarjej. Sa samolwjenje žmědža žo jenož hamtske formulary wužicź. Wone žu pola gmejnskich wyschnosczow dostacź. Hosczenzarske hospodarstwa, wustawy, dźěkodakarjo wójnskich jatych dyrbja žwoju potrjebu běrnow hacź do 11. septembra pola hamtskeho hejtmanstwa samolwicź. Běrny móža žo skasacź pola plahowarja běrnow, pola běrnoweho wikowarja abo pola gmejnskeje wyschnosczе.

Najwyschsche placźisny sa běrny wucźinjeja sa tunu (20 zentnarjow) wot 21. septembra 1916 hacź do 30. septembra 1916 90 hriwnow, wot 1. oktobra 1916 hacź do 15. februara 1917 80 hr., wot 16. februara 1917 100 hriwnow.

— **Pschecźiwo trajnemu sawjedźenju lěcźneho cźaža** je žo wokrjeżny wubjerk Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa w žwojim poslednim poseđženju wuprajił. Po wuprajenju wschěch gmejnskich pschedstejicźerstwow je sawjedźenje lěcźneho cźaža runje tak industriji kaž ratarstwu schkodu pschinjeżko.

— **(Placźisna žlowkow.)** Po wukasu khěžorstwoweho kanzlera nježmě placźisna sa zentnar žlowkow, hdyž žo wone pala plahowarja kupja, 10 hriwnow pschekrocźicź. W drobnym pschedawanju nježmě žo punt žlowkow pschetrjebarjam dróžo hacź po 25 pjenježkach pschedawacź.

— W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje žmě zentnar módrych žlowkow pola plahowarja najwyschscho 10 hriwnow, pola

wulkowikowarja zentnaŕ 13 hriwnow, punt ßlowkow pola makeho wikowarja 17 pjenjeżkow, pśchi wotewsaczu wjazy dyżli 10 puntow 15 pjenjeżkow płaczicź.

— **(Piza ſa ßwinje.)** Budyśke hamtśke hejtmanśtwo je 3000 zentnarjow pizy, a to wukrajnych wotrubow, ßkomoweje ßylneje pizy, bĕlkoweje ßylneje pizy, majßa, mlĕtych ßadowych ſbytkow a nĕkotre mjeńśche dźĕlby pizy nakupiło. Tale piza ma ßo ſa makokormjenje ßwini wużicź. Jedyn zentnaŕ ſ njeje ßmĕdźa ßebi hacź do 18. ſeptembra te woßoby kupicź, kotreż wjazy dyżli 4 ßwinje njedźerża. Do tejele liczby ßo proßata, kotreż ßu ßo w auguśće narodźiłe, njelicza. Wot 18. ſeptembra ßmĕdźa wśchitzy dźerżerjo ßwini pizu kupowacź. Namjet na pśchipokaſanje pizy ma ßo pola zentralneje rosdźĕlernje, firmy Paul Schulze Nachf., w Budyśchinje, ſtajicź. Hacź do 18. ſeptembra ßo zentnaŕ pizy po 15 hriwnach pśchedawa.

— **(Woßebite pizne khartki ſa pśchemyßlowy cźehnity ſkót.)** Dźerżerjo konjow a cźehnitych wolow, kotśiż ßo ſ rataŕſtwom njeſabjeraju, po żadanju pola Budyśkeho hamtśkeho hejtmanśtwa woßebite pizne khartki doſtawaju. Na pißomnym żadanju ma gmejnſka wyśchnoſcź wobßwĕdźicź, ſo żadaŕ njeratari.

— **Pjecźenje kolaczow a tykanzow** je ſakaſane. Pścheſtupjenje wukaſa ßo ſ pjenjeſami abo ſ jaſtwom khoſta.

— **(Sſytwa.)** Direktorium khĕżorſtwoweje żitaŕnje je ßlĕdowaze poſtajenje ſa pśchetrjebanje ßytwy pśchikaſak: na normalnej roli naſymſkeje rożki na 1 hektar 3 zentnarje 10 puntow, jerzy 3 znt. 20 punt., naſymſkeje pścheńzy 3 znt. 80 pt., nalĕtnjeje pścheńzy 3 znt. 70 pt. Sa gmejny ſ lóżśchej rolu naſymſkeje rożki na 1 hekt. 3 znt. 41 pt., jerzy 3 znt. 52 pt., naſymſkeje pścheńzy 3 znt. 80 pt., nalĕtnjeje pścheńzy 3 znt. 70 pt. Sa gmejny na wyßokoſćeji pśches 350 metrow na hektar naſymſkeje rożki 5 zent. — pt., jerzy 5 znt., naſymſkeje pścheńzy 4 zent. 18 pt., nalĕtnjeje pścheńzy 4 znt. 6 pt. Gmejny ſ lóżśchej rolu ßu: Brĕmjo, Brĕſynka, Brĕſezy, Broń, Brĕſyna, Bórk, Kamjenej pola Radworja a pola Rakez, Koßlow, Keln, Komorow pola Klukſcha a pola Rakez, Kortniza, Khróſt, Dobroſchezy pola Njeßwaczidła, Droby, Dubrawka, Jitk, Hlina, Kobjelń, Holza, Wulka Dubrawa, Hruboczizy, Hunczeriży, Hucźina, Połpizy, Holeſchow, Jeńſchezy, Kupoj, Maka Dubrawa, Suborniczka, Maka Borſchcź, Klukſch, Rakezy, Lipicź, Lemiſchow, Lomſk pola Minakała a Njeßwaczidła, Luh, Lupoj, Maleſchezy, Mjedźojs, Minakał, Mĕrkow, Njeßwaczidło, Nowa Wjeß nad Spr., Nowa Wjeß pola Rakez, Nowa Wjeß pola Njeßwaczidła, Niża Wjeß, Pßowje, Bóſchizy, Khaßow, Rakojdy, Salhow, Sſkona Borſchcź, Sdźark, Sdźeŕ, Lichań, Ledźborezy, Trupin, Stróża, Wjeßel, Scheſchow, Zokow. Wßy, kotreż wyſche 350 metrow leża ßu: Warnoczizy, Sahoŕ, Bónjezy, Torońzy, Semizy, Tumizy, Demjany, Delany, Dreczin, Bĕlſchezy, Fikozy, Hnaſchezy, Wulke Debßezy ſ Lejnom, Wbohow pola Schĕrachowa, Woſtaſchecy, Maka Khójniza, Bójßwezy, Lubjenz, Mjeſchizy, Mniſchonz, Nowa Wjeß pola Huſki, Hornja Hórka, Splósk, Rachlow, Sréſchin, Sswónkezy, Ssmilna, Cźorne Noßliży, Sdźar, Żornoßyki, Tuczizy Wyßoka, Wjeleczin, Wujeźk pola Pomorz.

S Lejna. Żiwnoſcźeŕ a podoffizĕr w 192. pĕſchim regimencźe Max Wjenka, kotryż je hižo żeleſny kſchiż doſtał, je ßo ſe ßlĕbornej medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił.

S Wujeźka pod Cźornobohom. Saſtupjeŕſtwo mĕſta Budyſchina je k wuporjedźenju tudomneje wyſcheje hajnkownje 3600 hr. pśchiſwoliło.

S Korſymja. So by ßo podpißanje pjateje wójnſkeje pożczonki ſpĕchowało, tudomna firma C. Otto Engert kóżdemu ſe ßwojeho perſonala, kotryż ßo ſa 100 hriwnow podpiśa, 10 hriwnow myta płaczi. Schtóż wjazy dyżli 100 hriwnow podpiśa, na kóżde ßlĕdowaze 100 hriwnow pjecź hriwnow doſtanje. Podpißaŕ pjecźprozentſkeje wójnſkeje pożczonki trjeba potajkim, dokelż ßo wona po kurſu 98 wudawa, mĕſto 100 hriwnow jenoż 88 hriwnow ſapłaczicź.

S Bójßwez. Dla njeſkłożowanja po wójnſkohoſpodaŕſkich wukaſach je Budyśke hamtśke hejtmanśtwo dźĕło w tudomnym młynje na ſchtwórczlĕta ſaſtojiło.

S Rakez. Schĕßnaczelĕtny ßyn tudomneho młynoweho wobßedźerja Lukaſcha je ſaŕdźeny pjatk pśchi dźĕle w młynje cźeżko do njeſboża pśchiſchoł. Wón je ßo ſ transmißiju ßobu ſtorhnył a ßo wjazy krócź wokoło wale ſwjertnył.

S Rakez. Sso nĕkotre dny prjedy ſ kupjelow wróczíwſchi je ſaŕdźenu njedźelu nahle ſ Bożej ruczku ſajaty tudomny ſtawnik a ßwĕrny gmejnſki prjódkſtejeŕ Auguſt Rjelka wumrjeł. Wón bĕ cźichi, mĕrny cźłowjek, bĕ ßerbſkeje rĕcźe mózny a też nam Sserbam pſchecźelnje ſmyßleny. Kak ßo wón wyßoko ważeſche, wo tym ßwĕdcźeſche jeho pohrjeb ſaŕdźenu ßrjedu. Wulka ßyła ludźi jeho k rowu pſchewodźeſche, a drje żane wóczko bjes ßyłſow njewoſta, hdyż ßo cźĕło tuteho ßwĕrneho ßłużobnika thłódnej ſemi pſchepoda. Jeho jeniczki ßyn w franzowſkej jatbje pſchebywa. Bóh wobradź ſemrjetemu po wſchej próży cźichi wotpoczink w rowje a ſpożcź, ſo by jeho naßlĕdnik w jeho duchu ſkutkował.

S Rakez. Tudomny mjaßowobhładowaŕ Klimant Säuberlich ſe ßwojej 2. mandźelſkej rodź. Domaſchkez ſaŕdźenu njedźelu tydźenja ßlĕborny kwaß ßwjecźeſche. Wjele ſboża!

S Rakez. S wojowniſchcźa je tudomny lĕkaŕ dr. Langer ſrndźazu powjeſcź doſtał, ſo je jeho ßyn na bitwiſchcźu rjekowſku ßmjercź wumrjeł.

S Wulkich Sdźar. Jedyn knihiwjednik ſ Werminghoffa bĕ ßebi ßobotu na tudomnym póſtſkim hamcźe 1500 hriwnow wupłaczicź dał. Po puczu wón ſ jeſdnym kołom do jeneho kamjenja ſawadźi a padnywſchi bjes wĕdomnja leżo woſta. Hdyż bĕ ſa khwilu ſaßo ſ njemozy wotucźił, pytny, ſo bĕchu ßo pjenjeſy ſhubiłe. Schtó je jemu je wſał, njeje ßo hacź dotal wußlĕdźiło.

S Wjelzeje. Na widliſchcźa cźerpjazy dźeßaczlĕtny ßyn kowarja Nowaka je tele dny, hdyż bĕchu jeho ſaßo widliſchcźa ſajałe, do jeneje ſ wodu napjelnjeneje ſtareje wuhloweje jamy padnył a ßo tepił, prjedy hacź mózachu jemu ludźo na pomoz pſchińcź. Cźĕło mózeſche ßo bórſy wucźahnycź.

S Bĕłeje Wody. Sſrjedu w nozy w 12 hodźinach w prjedawſchej Windſcheidez khĕži na Khorlowej dróſy ſ njewobhładniwoſcźu jeneje ßłużobneje holzy woheń wudyri. Wón ßo tak rucźe roſſchĕri, ſo wobydlerjo w hornich poſkhodach ſkoro niczo ſe ßwojeje nadoby njeißu mohli wukhawacź. Delni ſchoß je drje ßo wohnjej wobrók, tola ſ naßykanej wodu cźeżko cźerpił.

Se Sslepeho. Brózeń doßkużeneho żeleſniſkeho wuhibarja Hanża Domule je ßo 28. auguſta ſ błyſkom ſapaliła a ßo ſ domojkhowanymi żnjami do cźiſta wotpaliła. Pódla wobßedźerjowych ßo też żně jeho pſchichodneho ßyna, żeleſniſkeho wothładarja Kulinka, w brózni khowachu. Wona bĕ ßo pſched tſjomi lĕtami ſ nowa natwariła, hdyż bĕ ßo ſe ßamoſapalenjom ßłanja ſ wohnjom ſniczika.

Se Sslepeho. 30. auguſta je ßo cźĕło w dalokej wokolnoſcźi ſnateho lĕßneho dźĕłaczerja Mateja Bertona k poßlednjemu wotpoczinkej pſchewodźako. Berton bĕ ßo pſchi wudyrjenju wójny do jeneho krajno-woborneho pĕſcheho regimenta ſtajił, ſ kotrymż ßo wón pſchi 17 bitwach wobdźĕli. S wjele wójnſkimi napinanjemi w Ruſkej ſkhoriwſchi, wón do wſchelakich lazaretow, a na poßled do Hródka pſchińdźe. Wot tam jeho jako invalidu domoj puſchczichu, Hudźbna kapała w Hródku w garniſonje ſtejazeho bataillona pĕſcheho regimenta, wotdźĕlenje ſ tſĕlbami a nĕkotſi ſranjeni khroblemu wojakej cźeßny pſchewod dachu. Njech wotpoczuje w mĕrje!

S Cźorneho Khołmza. Se żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje a ſ medaillu Bjedricha Auguſta je ßo wójnſki dobrowólnik Alfred Póſtowa w pĕſchim regimencźe 103 ſ Cźorneho Khołmza wuſnamjenił. W tu khwilu je wón w lazarecźe.

S Draźdźan. Sapoczatk oktobra ßo ſakſki ßejm k wuradźenju wo knjeżeŕſtwowej pſchedkoſy, naſtupazej ſaſtaranje Sakſkeje ſ elektrizitetu, ſeńdźe.

Sserbſke kemſchenje w Draźdźanach. Jutſje ſa tydźeń, to je tſeczu njedźelu tuteho mĕßaza, wotmĕje ßo w Draźdźanach pſchipołdnju 1/2 12 hodźin w kſchiżnej zyrkwi ßerbſke kemſchenje. Prĕdowanje ſmĕje k. faraŕ Rĕſbark ſ Porſchiz, ſpowjednu wuczbu pak k. faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez. Wſchitzy, kiż ßu w Draźdźanach a w Draźdźanſkej wokolinje ßerbſkeje rĕcźe mózni, ßo proſcha, ſo chżyli, każ na prĕdowanju, tak też ſa Bożim blidom dźĕlbracź. Nichtó ßo njedaj wotdźerżecź. Wſchelake ſadźĕwki ma drje ſkoro kóżdy pſchewinycź, ale hdźeż je dobra wola a prawa luboſcź k Bożemu domej, ßo wupucź namaka. Duż cźeſcźmy teho Knjeſa w lubej maczeŕnej rĕcźi, wołajmy ßo k njemu a pytajmy jeho wobliczo w tutym cźeżkim cźaßu zyle woßebje ſa naß a naſch zyły lud.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla ſkſchiwdźenja krajneho radźicźela ſ Lucke w Rósborku bĕ mandźelſka żeleſniſkeho ſaſtojnika St. w Bĕłej Wodźe wobſkorżena. Wona je pjecźa w jenej tamniſchej ludowej kuchini powjedała, ſo je jena żona 60 hriwnow khoſtanja ſapłaczicź dyrbjała, dokelż je żito kurom dawała; ta żona je k krajnemu radźicźelej ſchła, ſo by ßo jej khoſtanje poniżiło, a je tam widźała, ſo też hoſpoſa krajneho radźicźela kurom żito

ßypa. Na to je ßo jej khostanje spuschczíko. Krajny radźiczel s Lucke bě wo tutym njewěrnym powjedanju ßkyschak a tu St. wobskorźik. Lawniski ßud wobskorźenu wuwinowa, dokelž njeje wěste, hacź je wona krajneho radźiczela s Lucke abo jeneho druheho krajneho radźiczela měnika. Psched powokanskim ßudom statny rěčnik nahlad sastupowasche, so je krajny radźiczel s Lucke měnjeny byk, a namjetowasche, wobskorźenu k 70 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźicź. Wobskorźena wudawasche, so je to powjedanje wot jeneje druheje žony ßkyschaka a prějesche, so je ßo wono na krajneho radźiczela Rósborskeho wokrjeßa počahowako. Duž pschi wuwinowazym wußudże prěnjeje instanzy wosta.

Wußudźenja.

Khostanska komora. 61-lětny wupomhazy postillon August Altmann s Budyschina bě s 21-lětnej ßkužobnej džowku Marju Herzez s Minakala wobkhadźak. Hdyž ßo scźěhwki pokasowachu, Herzez s jeho ßobupomhanjom pschecźiwo temu ßrědki nakožesche. Altmanna a Herzez k jastwu po 4 měßazach saßudźichu.

⚔ Tsinacźelětny schulski hólz Adolf Reinhold Hentzschel s Mnischonza, kotryž na pošled w Demjanach bydlesche, bě dom wot domu knesle pschedawak. Pschi tym bě druhdy do wobydlenjow pschischok, w kotrychž runje njebě nichtó pschitomny. Skladnosćź paduchow cźini, a tež Hentzschel bě spytowanju podležak. Tak je wón cźaßnikaj w Budyschinje, w Neugersdorfje pjenježnu móscheń s 3 hriwnami, druhu s pjecź 5-hriwnami a jedyn žonjazy cźaßnik kradnyk. W Bójßwezach je wón s wocźinjenym woknom do wobydlenja swudowjeneje Gruhloweje salěsk a 2 puntaj polcźa, 1 punt ßuscheneho mjaßa, 30 zigarow a 9 khlěbowych snamkow-ßobu wsak. 10. julija žandarmeriski wachtmischtr Hedrich Hentzschela we wobydlenju khoschcźerja Kaufera w Motydle saja. Młodostneho paducha, kotryž je nětkole w Židowskej džěłarni saměscźeny, k jastwu na 2 měßazaj saßudźichu.

⚔ Ssydomnacźelětny pohoncź Jakub Cźornak, pola kublerja Ssmoły w Sswinarni ßkužazy, njebě jako wucźomz Panczicźanskeje pokracźowanskeje schule do jutrowneho pruhowanja pschischok. Wucźeŕ Sskodeńk bě jemu na to pschikasak, so dyrbi k njemu po schulske wobßwědcźenje pschińcź. Khoroscźe dla to Cźornak cźinił njebě. Dokelž wón też po nowym skasanju njepschińdźe, jemu 4 hodźiny schulskeho arresta napokožichu. Tola k wotpokucźenju tuteho khostanja ßo wón njepokasa. Teho dla dyrbjesche žandarm jeho do arresta dowjescź. Pscheczźiwo temu ßo Cźornak spieczźowasche a ßo na dworje na semju cźißny. Kamjeński lawniski ßud bě Cźornaka dla spieczźenja pscheczźiwo statnej mozy k jastwu na 3 dny saßudźik. Cźornak ßo pscheczźiwo wußudej powoka, tola podarmo, wußud lawniskeho ßuda ßo wobkrucźi.

Přilopk.

* (Żelesniske njesboże we Wildparku pola Barlina.) Njedźelu w nozy 3/4 12 hodźin je na Wildparkskim dwórnischcźu pola Barlina jedyn ranžérowazy tworowy cźah jenemu pschijědźazemu ludźazemu cźahej do boka sćěk. Pschi sraźenju ßo schěscź wobßadźenych ludźazych wosow powrócźi. Pschi tym ßo tsjo pucźowarjo morichu a schescźo ßo sranichu.

* (Samjesowanje piwowarjenja w Awstriskej.) Awstriske knježeŕstwo je wukas wudało, po kotrymž ßmě ßo w septembrje jenoż tsecźina telko piwa, kaž w měrnym cźaßu, waricź. W hoscźenzach ßmě ßo jenoż wjecźor mjes 7 hacź 10 hodźin a njedźelu a ßwjate dny popoldnju wot 4 hacź wjecźor do 10 hodźin piwo picź. Kóždy hóscź wschědnje jenoż pok litra piwa dostanje. Pschichodne měßazy ßnadź ßo s zyła wjazy njebudże piwo waricź. Sa Wuheŕsku ßo w bliščhim cźaßu podobne wukasy wo piwowarjenju wocźakuja.

* **(Woheń w fabriźy lětadłow.)** W Adlershofje pola Barlina je ßo tamnischa fabrika wutoru w nozy wotpaliła. Woheń je s njewobhladniwoscźu nastał. 6—7 hotowych a 10 njehotowych lětadłow je ßo spaliko. Druhe lětadła, schablony a stare modelle ßu ßo wukhowale.

* **(Sawjedźenje kacźanskeho pißma w Japanskej.)** Japanske knježeŕstwo pschihoty cźini, so by dotalne japanske pißmo s kacźanskim saměnilo. Knježeŕstwo chze s tym jenu se sawjerow, kotrež Japansku wot Europy dźěła, wotstronicź a kulturelne pschibliženje k europiskim statam połožicź.

* **(Nawoženja a njenwjesta ßo tepiłoj.)** Nalutowarński kontrolleur Pflug s Markranstädta njedźelu se ßwojej njewjestu Hilźbjetu Frießnerez Lunaski park we Wahrenje wopyta. S pschewodom jeneje spschecźeleneje knježny ßo w cźołmje po jěsorje wožachu. Blisko mosta na kónzu jěsora ßo w cźołmje pscheßydowachu. Cźołm ßo pschewrócźi a te tśi wožoby s njeho do wody padnychu. Nawoženja a njewjesta ßo tepischtaj, mjes tym so ludźo druhu knježnu hischcźe žiwu k brjohej wucźahnychu. Po dołhim pytanju cźěle knježny Frießnerez a jejneho nawoženje namakachu.

* **Dla njedoßahanja piwa** běchu ßo sańdźenu njedźelu w Kamjenizy (Chemnitz) nětkotre korcźmy samkle.

* **(Nan ßo se ßwojimi schtyrjomi dźěcźimi spalik.)** We Schillersdorfje w hornjej Schlesyskej je ßo jena khěża wotpaliła, pschi cźimž je ßo hórnik Olscher se schtyrjomi dźěcźimi spalik. Olscherowa khěża bě ßo, dokelž bě dodźeržana, sawrjeła, a Olscher, jedyn wudowz, bě ßo po poruczńoscźi polizajskeje wyschnoscźe w jenej druhej khěži saměscźik. Hdyž ßo wón do wójska swoła, jeho dźěcźi dwaj hólzaj a dwě holzy, pola pscheczźelstwa pschijecźe namakachu. Tele dny Olscher do Schillersdorfa na dowoleńzu pschińdźe. Wón ßo se ßwojimi dźěcźimi wukhodźowasche, tola ßo wjecźor k pscheczźelstwu njewrócźi, ale s nimi w ßwojej dodźeržanej khěži pschenozowasche. Ta ßo w nozy wotpali, a rano pjecź swuhlenych cźěłow, nana a jeho schtyri dźěcźi pod rospadankami namakachu. Myßla ßebi, so je Olscher dźěcźom a ßebi s jědom sawdak a potom khěžu sapalik.

* **(Jena amerikanska wójnska łódź ßo k brohej cźißka.)** Hawaska telegrafowarńja se San Domingo powě: Amerikanska bitwiska łódź „Memphis" je ßo s wětrom k brjohej cźißka. Se 1060 muži ßylneje wobßadki ßu ßo po sdacźu wschitzy wukhowali s wuwsacźom 20 muži, kotsiž ßu ßo s cźołmom, w kotrymž ßo wjesechu, powrócźili a tepili. „Memphis" je 14730 tunow wopschijazy panzerowany kschižak. Wón je ßo 1904 na morjo puschcźik; wón po tajkim do najnowschich a najwjetschich kschižakow sjednoczenych statow połnózneje Ameriki ßkuschesche.

San Domingo, hłowne město Dominikanskeje republiki, na połodnischim brjosy kupy Haiti pschi brjosy ßrjedźneze Ameriki leži. Brjohi tuteje kupy ßu s dźěła skalisnate a husto s korallowymi kawami wobrubjene, kotrež ßu jěsdźenju łódźow se strachom. W cźaßu wot augusta hacź do oktobra w tamnischich stronach zyklonowe wichory sakhadźeja.

* **(Strajk żelesniskich sastojnikow w sjednoczenych statach.)** Presidentej Wilsonej njeje ßo poradźiło, žadanje żelesniskich sastojnikow spokojicź. Tucźi ßu nětkole wobsamkli, so maja wot 4. septembra wschitzy żelesniszy sastojnizy w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki dźěłacź pschestacź, jeli so ßo do teho cźaßa jich žadanja njedopjelnja. Wilson ßo hischcźe nadźija, so strajkej sadźěwa.

* **(Krokodil we Wolsy.)** Do powschitkowneje hrosy je ßo, pische „Ruske Sskowo", wobydleŕstwo města Ssamary dako. Pschi jenym njewjedrje je mjenujzy s jeneje menažerije jedyn krokodil, kotryž bě ßo hrimanja a błyskanja nastróžił, wupjerchnył. Cźeknjenza ßu pschi brjosy rěki Wolgi wußlědźili, a ludźo pytachu jeho s wjeßkami a žerdźemi sarasyć. Tola krokodil ßo podnóri a njeje ßo wot teho cźaßa wjazy pokasak. Měschcźanska polizija je sakasaka, ßo w rězy kumpacź, doniž ßo krokodil njeje žiwy abo morwy popadnył.

Macźeŕska luboscź.

Podawk se stawisnow.

Rjane ßkowo: „Luboscź je ßylnischa hacź ßmjercź", je ßo hižo husto jako wěrne wopokasako. Woßebje placźi to wo macźeŕskej luboscźi, sa to je wjele pschikkadow. To móže cźłowjek bjes wuběranja do stawisnow pschimnycź, we wschěch cźaßach nańdźe to wjele krócź; žadyn woßud njeje tak hróßny, žadyn wopor tak wulki, so to njeby macźeŕska luboscź rady na ßo braka, wutrobicźe a s podaczom pschenjeßka.

Duzy psches stawisny setkujemy husto tak kraßny pschikkad pokneje, bohateje, ßebje sabywazeje macźeŕskeje luboscźe, tak so cźłowjek snutskowneho wócźka rady s njeho njespuschcźi. Tak móže ßo to cźłowjekej też stacź s podawkom, kotryž ma ßo tule w Sserbskej Nowinje powjedacź.

Lěta 1755 bě wulke semjerźenje w Lissabonje w Portugalskej, zyle podobne bě też semjerźenje, kotrež lěta 1783 rjane, bohate, wulke město Messinu na kupje Siziliji sniczi, kotrež ßkuschesche k tehdomnischemu kralestwu Neaplej.

Woheń ßapaza hora Ätna na tutej rjanej kupje je tuto semjerźenje kaž też wjele druhich podobnych sawinyka, s kotrymž ßo wsche-

lake města a daloke krajiny Sizilije a tež Kalabriskeje, kiž s napschecza leža, saniczachu. Tež žo drje pschi tutym hrósbnym skutku wohenć bluwaza hora Vesuv wobdźěli. Tutej horje ležitej žebi jara blisko, tak so sawěsćze we hłubinje semje swižujetej.

Potajkim lěta 1783 potrjechichu žurowe strachi sapuscżazeho semjerženja Messinu a wulka bě žakoscż, njesboże a hubjeństwo, kotrež s tym na wobydlerjow tuteho wulkeho města a bliščeje wokoliny pschińdżechu.

Tajkim podawkam snajomne snamjenja pschedkhadżeja, potom pak to druhdy tak nahle pschińdże, so žo sahubjenju lědma wuczeknycż hodźi a so žo człowjek se wschěm, schtož je jemu lube, pohrjeba pod rospadankami twarjenjow. Te wschak s hrosnym khabkanjom semje abo se žurowymi storkami, kotrež podseńske mozy wuwjedu, žwój swisk shubja a do hromady padnu. S rospadankow potom czastu pkomjenja, kiž s wóhnischczow nastawaju, žapaju a tak hrósbu a strach dospołny czinja.

Ssurowje satorhnjeni běchu wobydlerjo w Messinje, hdyž žo semja se wschej mozu satschaže, hdyž žo storki jedyn sa druhim wospjetowachu a hdyž khěže do hromady padachu a praskachu, ludźo žakoscżachu, hdyž žo pod semju hrimasche a bubotasche, to bě žurowy twuk, wichor howrjesche a to wschitko na dobo hromadu skutkowasche, sak so bě człowjek wschón samyleny a so jemu strach hrožesche, so rosum shubi.

Schtóž czeknycż móžesche, czěkasche s wokrejža njesbožowneho města; tam padaze khěže jara wjele ludźi pod rospadankami a pod pjerschczu pohrjebachu. Wschitke swjaski, s kotrymiž hnada a luboscż wschehomózneho Boha człowiske wutroby sjednocża, sdachu žo roswjasane bycż; nichtó žo wo druheho njestarasche, dokelž człowiska žebicżnoscż czerjesche k temu, so by žebi kóždy žam žiwjenje wukhował, žebicżnoscż, kiž hakle posdźišcho człowiske wutroby prawje běbne czinjesche, pschetož potom hakle žwědomnje wotuczi a na ważnu czeľko ranjenu winowatoscż dopominasche. Na to pschiúdże želnoscż se sadwělowanjom a žebjecżwilowanjom, kotrež tak człowjeka pscheja a krjudowasche.

Na jenej s najrjeńschich hažow Messiny stejesche błyschczaty hród markhrabje abo, kaž Italszy praja, markeža Spadara, muža, kiž bě nimo měry bohaty. Schtož móže bohatemu žiwjenje pschijomne czinicż, to žo jemu dostawasche, ale jeho najwjetsche sboże bě jeho žwójbne žiwjenje.

Wón bě někotre lěta s mkodej žonu woženjeny, kotrejž bě jeho wutroba se žwěrnej, nutrnej lubosczu poddata; s wonka domu wón wjeżele njepytasche a hdyž bě Bóh jeju mandźelstwo s rjanym kczejazym dźěsczom žohnował, sdasche žo, so niczo jeho sboże wjazy pschisporicż njemóže.

Tutaj sbožownaj kaž tež tyžazy druhich žebi na to njemyžleschtaj, so mohł žo bórsy row jeju sboża psched jeju woczomaj wotewricż, so by jo jimaj na wschě czažu sahubił.

Někotre snamjenja semjerženja běchu pschedkhadżake, ale na to nichtó dosczkedźbu měł njebě.

Semjerženje, kotrež město Messinu na Siziliji sapuscżi, wudoby žo s mozu a zyle njejapży. Wobydlerjo Sizilije a Kalabrije, kaž tež ludźo blisko wohenbluwazeje hory Vesuva na tamnym boku dale wuskeho mórskeho ramjenja, kotrež Neapel wot Sizilije dźěli, wjedźa, schto ma na žebi hdyž žo poczina s hrósbu wokacż:

„Semja rži!“

Woni wjedźa, czeho maja žo nadżecż, hdyž storki w semi žo tak móznje wospjetuja, kaž to tehdom běsche. Potom duschu jenož jena jeniczka myžliczka napjelnja, wobknježi a nawjeduje — žwoje žamžne žiwjenje wukhowacż a tež to, schtož je człowjekej najlubsche a najdróżsche, jeli so ma hischcże strowy rosum.

Markhrabja Spadara runje se žwojej lubej mandźelskej dowěrnje a czísche rěczesche. Knjeni bě runje žwoje drohe dźěczo do kóżka k žłódkemu spanju pokożila a běsche s luboscżiwym wóczkom žłódki strowy spar žwojeho lubuschka wobkedźbowała a potom s mandźelskim do druheje jstwy woteschła, hdyž wón na nju czakasche — tu žurowy stork. kiž s hłubiny semje w runym měrje horje k swjerchej semje dźěsche, zyły hród wot podkożkow hacż do tšěchi satschažny. Hrjady praskachu; durje wotleczachu; nadoba žo powali; wobrasy a schpihele padachu na podkohu, — s krótka, wschitke njewurjekniczе straschne sjewjenja, kotrež móže tak žylne semjerženje wukonjecż, žo na dobo pokasachu.

„Semja rži!“ markhrabinka sawoła a padny kaž morwa do womory k semi.

Hrabja bě na prěni wokomik wschě myžle, wschě jažne pomnjeczе dospołnje shubił. Kaž kamjeńtny stołp tu stejesche, sprostnjeny a žo njehibajo; ale druhi hischcże žylnischi stork, kiž hnydom po prěnim scżěhowasche, jemu sažo myžle wróczi. Wón wuhlada, kak jeho žona we hłubokej womorje tu na schpundowanju leži. Jenož na nju, na niczo druhe mějesche wschě žwoje myžle skožene a wschě žwoje mozy sebrawschi, kotrež bywaju we wokomiku stracha husto hoborske, wón njewědomnu na žwojej ramjeni wsa a s njej po schěrokich marmorowych skhodach dele s hroda won czerjesche.

Hdże, ta myžliczka žo jemu do pomjatka dobywasche, ale wón žebi rady njewjedźesche. Žaneho se žwojeje czrjódy žłużobnikow njewuhlada; woni běchu wschitzy, so bychu žebi žiwjenje wukhowali, roscżěkali; tu markhrabja sažłyscha jeneho czěkazeho wokacż:

„Do pschistawa na morjo!“ Hdyž žo semja khabka, žnadź potom naš morjo wukhowa! A dyrbimy-li wumrjecż, dha tola radscho žo satepicż hacż sažypnjeni bycż!“

Tuto wołanje mužskeho, kotryż nimo markhrabje běżesche, sdasche žo jemu póželstwo spomożazeje pschedwidźiwoscże Božeje bycż.

W pschistawje leżesche wulki kražny czołm na kótwizy, tón bě jeho, na tym bschtaj žo wón a jeho žona husto na dokhich liwkich wjeczorach po żołmach rjaneho mórskeho Messinskeho sarěska kolebakej; pschi tym kahodny wětsik lubosnu wóń kczejazych oranżow a zitronow a tyžazow kczejazych kerkow a kwětkow po hładkich żołmach rosnoschesche, kotrež žo psches kahodny wětsik poczinachu kudźericż; pschetož tež jemu žo sdasche, so je tam jeniczka wukhowaza pomoz, kiž mohka jich se žmjertnych strachow wutorhnycż, kotrež jich wobdawachu.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 12. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschek němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda němsce a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje duchowny Tyschek wuczbu s němskej konfirmerowanej młodoscżu.

Ssrjedu wieczor w 6 hodźinach wotmeje farat Räda serbsku wójnsku modlesku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźeła smeje farat Räda.

Zemrjeli:

W druhich wožadach: Handrij Pětschka, khežkat w Scheschowje, 87 l. 4 m. 10 d. — Marja swud. Henkowa rodź. Kunzez we Lusy, 72 l. 8 m. 10 d. August Graf, žiwnoscżer w Khažowje, 67 l. 10 m. 8 d. — Lena swud. Zalczina rodź. Scholczig w Kožlowje, 63 l. 10 m. 27 d. — Mar Vogler, młynowy nacżeńk w Barcze, 44 l. — Marja Augusta Krawzowa, mandźelska młynka Oty Krawza w Běłej Horje, 29 l. 2 m.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, 12. njedźelu po žwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt serbskea w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pónd źelu dopołdnja w 9 hodźinach smeje farat Kschižan serbske a 1/2 11 hodźin němske kermuschne prědowanje.

Ssrjedu wieczor we 7 hodźinach wotmeje žo serbska wójnska modlesska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

Jutsje, 12. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje duchowny Bójž němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Domaschka němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje žo shromadźisna kschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodoscże.

Wutoru wieczor 1/2 8 hodźin wotmeje kschesczijanske towarstwo žónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin wotmeje žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wieczor w 7 hodźinach wotmeje farat Domaschka němsku a we 8 hodźinach serbsku wójnsku modlesku hodźinu.

Placżisna produktow.

W Budyschinje placżi: punt howjaseho mjaža wot 1 hr. 80 pj., hacż 2 hr., 60 pj., punt czelazeho mjaža wot — hr. — pj. hacż 1 hr. 50 pj. 2 punt. žwinjazeho mjaža wot 3 hr. 80 pj. hacż 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr — pj. hacż 2 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr.— pj. hacż — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacż — hacż 16 pj punt žuscheneho połcża wot 2 hr. 20 hacż 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacż — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacż — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacż 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj. hacż 3 hr. 75 pj., 100 pnntow žyna wot 3 hr. 50 hacż 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bernow wot 14 pj. hacż 16 pj., prožata schtuka — hacż do — hr.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czażu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjażowych jědłach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Franz Marschner naßl.

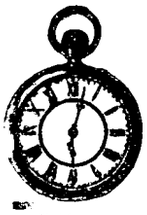

měješčel **Max Ewald**
czażnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czażnikow** a **czażnikowych rjeczasow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Rožku a pschenzu

kóždu dźělbu po najwyschschej płaczisnje kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorskim mlynje pschi želesnym mosče na Židowje.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farat w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Dostacz w **Ssmolerjez knihiczischczerni.**

Pistne khartki

ßo derje a tunjo czischcza
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czażnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dże k czażnikarjej **Kurtej Jenčej** na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Ratarizy schulerjo

dobru pensiju

namakaju pola **Worjechoweje** na ßukelnskej drósy 10 po 3 ſkhodźach.

Kóń

$2^1/_2$ létny (ſymnokrejnik), ßylnych ſtawow, kotryž nětkole jenopschežny kyodźi, je, dokelž je wyſche, na pschedań w Maleczizach czißko 5 pola Wósporka.

Mała khěža

ſe ſahrodu a polkom ßo kupicz pyta pschi 1000 hriwnach napłaczenja. Poſkiczenja chzyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Lena a dźěła

kupuje ßo kóžda dźělba na **ſwonkownej lawskej haßy 22.**

Schulerjo

Michała dobru pensiju namakaju na Nordſtraße 18.

Ssad

kjědźi a k praßowanju kupuju kóždu dźělbu po najwyschschej płaczisnje

Jurij Handrik

w Dobroschezach pola Njeßwaczidła

Dowěrna 18-létna

ßłużobna holza

ßo k 1. oktobrej pyta w Budyschinje na Wjeleczanskej drósy 3a po 1 ſkhodże.

Strowa ßylna dójka

ßo hnydom pyta. Dźěczo dyrbi 4 hacz 8 njedźel ſtare bycz. Poſkiczenja ſ nadrobnym rospißanjom wobſtejnosczow njech ßo **Osterwaldowej** w **Draždźanach** Bayreutherſtraße 24 póſczelu.

S ſotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetschenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczisnje.

Schołczíz atelier,
měješčel W. Kornet
pschi Gickelskej horje 1b.
Rěczu ßerbſki.

Hischcze njeßym boloscz dla ſhubjenja ßwojeho prěnjoho ßyna, nascheho lubeho bratra, wojaka **Hermanna Böhmera,** 2./103, kotryž je 30. ſept. 1914 padnył, ßwojeho pschichodneho ßyna, nascheho lubeho mandželſkeho, nana a ßwaka **Ernſta Sole** 11./103, kotryž je 15. oktobra 1914 padnył, nascheho lubeho nana **Jana Böhmera,** ſemrjeteho 2. oktobra 1915, pschewinyka, a hižo ſaßo ßym 30. auguſta bolostnu powjeſcz dostaka, ſo je mój druhi ßyn, ßwak a wuj luby nawoženja

wojak reſerwy

Jan Auguſt Böhmer

měješčel želesneho kſchiża 2. rjadownje

w ſtarobje 26 lět ſe ſaßypnjenjom ßmjercz namakał.

W njewuprajnej boloſczi

hłubokožarowaza macz ſ bratrami a ßotrami
a ſ njewjeſtu **Hann Grumtez**
ſ dobom w mjenje wſchěch druhich pschiwuſnych.

W Bobolzach, Roswodezach, Budyschinje, na Židowje a w jatbje,
2. ſeptembra 1916.

Wotpočuj w měrje w njepſchečelſkej ſemi!

„Serbske Nowiny“ wudawaja so kóždu sobotu. — Čtwórćětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawótki, kiž maja so we wudawarni „Serb Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 38. **Sobotu 16. septembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rozprawa.

15. septembra:

Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho kronprynza Rupprechta.

S tej samej zynlnosću kaž prjedawsche dny artillerija mjes Ancru a Sommu dale tśełesche. Khětre jendźelske mozy podarmo spytachu, naschu k polodnju wot Thiepvala pschedźunjenu liniju wsać. Ssylne khroble wuwjedźene nadběhi franzowskeje infanterije, s wutrajnym bubnowazym tśelenjom pschihotowane, zo na pschełamanje mjes Rancourtom a Sommu měrjachu; wone zo s cźežkim krwawnym schkodowanjom rosrasychu. Njepschećel je dwór Lepres (k wjeczorej wot Rancourta) wobzadźił. K wjeczorej wot Belloy a k polodnju wot Loyeco zo podźělne nadběhi wotrasychu.

We wuspěšnym powětrowym wojowanju staj hejtman Boelcke a leutnant Wintgens kóždy dwě njepschećelowej lětadle wottśělikoj.

Fronta němskeho kronprynza.

Jako dodawk zo powě, so zu zo 13. sept. k wjeczorej Souvillejskeje wndrjenzy dźěle nascheje prědkowneje linije sbubile. W krutym, w nozy dale wjedźenym wojowanju je zo njepschećel sazo wućišnył. Wjeczor je zo zynlny franzowski nadběh psched naschej frontu Thiaumont-Fleury zyle slemił.

Rańsche wojownischćo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Zanych podawkow.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

W stronje rěki Najarowki (mjes Slotej a Shnilej Lipu w Galizijskej) běchu pschedewsaća němskich a turkowskich wotdźělenjow wuspěšne.

W Karpatach a pschi wjeczornym brjosy Cimbroślawy Wjelikej zo dźěl stejischćow, k wjeczorej wot Capula, kotryž bě njepschećelej do rukow padnył, wróćo dobu.

W Ssydomhórskej zu němšy a awstrisko-wuheršy wojazy k krótkemu ranju wot Hötzinga (Hatszega) w pschihódnym wojowanju.

Balkanske wojownischćo.

Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Swjaskarske wójsko je s cźerstwymi nadběhami njepschećelowe pschećiwjenje na wjazy městnach slemiło a jeho do powschitkowneje linije Cuzgun—Cara—Omer wróćo cźišło.

Hessenski prynz Wilhelm je pola Cara Orrman padnył.

W prjedawschich wojowanjach a pschi dobyću Tutrakana je zo wscho hromadźe 28,000 muži sajało.

Mazedonska fronta.

Po zynlnym wojowanju je njepschećel Malu Ridzu (k ranju wot Floriny) dobył.

W Moglinskej stronje zu zo njepschećelowe nadběhi wotrasyle. K ranju Wardara zu zo jendźelske wotdźělenja, kotrež běchu zo w pschedźunjenych němskich hrjebjach sazydlile, sazo won cźišłe.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

---

4. grichiski armeekorps zo pod němski schkit poda.

S Barlina zo 13. septembra hamtsy powě.

Hdyž bě zo němskobołharske wójsko se Sarraillowym postupowanjom nusowało, s napschećznym nadběhom do grichiskeje Mazedonskeje sacźahnyć, sady bołharskeho lěweho kschidła, kotrež bě hacź k rěcy Strumje postupiło, 4. grichiski armeekorps w městach Seresu, Dramje a Kawalli s tśělbu pschi nosy stejesche.

Schtworoswjask zo prózowasche, tychle grichiskich wojakow na zwój bok sćahnyć abo jim podobny dóńt pschihotować kaž w Salonikiu wumozowanym dźělam 11. grichiskeje diwisije. Sswobodny swjask s Athenom bě zo pschetorhnył. Schtworoswjask wobkhad wyschnoscźow w domisnje dohladowasche a jón po wusdaću sapowjedźi. Komandowazy general 4. grichiskeho armeekorpsa w Kawalli, kotryž je zwěrny woli zwojeho wójnskeho knjesa a sakońskemu knježerstwu a zo neutralnosće twjerdźe dźerži, je dźiwajo na njedźerżomne położenje jemu dowěrjenych wojakow, s hłodom a khorosćemi wohroženy, zo roßsudźił, zamostatnje skutkować a je 12. septembra němske najwyschsche wójskowe wjedźistwo proßył, so by wono jeho kralej a knježerstwu zwěrnych wojakow psched schtworoswjaskowym cźischćom schkitało a jemu hospodu a žiwnosć dało. Do tejele próstwy je zo swoliło. So by zo kóždemu franjenju neutralnosće sadźěwało, je zo s komandowazym generalom wuczinilo, so maja zo grichiscy wojazy, połnje wobronjeni a wuhotowani jako neutralni do hospodowanischćow w Němskej pschiwjesć. Woni budźa tu hóstne prawo wužić, doniž schtworoswjaskowi nawalnizy jich wótzny kraj njewopuschća. B.

Nadpady němskich namórskich lětadłow na ruske łódźe pola Konstanzy a w Rigaskim saliwje.

11. septembra zu němske namórske lětadła psched Konstanzu (pschi rumunskim brjosy) a k połoddnju wot tam ruske wójnske łódźe nadpadłe. Na jenu bitwisku łódź, jedyn podmórski cźołm a někotre saniczaki zu bomby padłe.

12. septembra zu někotre němske namórske lětadła w Rigaskim mórskim saliwje ruske wójnske łódźe nadpadłe. Jedyn rusku saniczak je zo potepił. Hacź runje zo do lětadłow zynlnje tśełesche, zu zo wschě njewobschkodźene wrócźiłe. B.

Wójna podmórskich cźołmow.

Jedyn němski podmórski cźołm je norwegsku parnu łódź „Linsborg“, kotraž je zobotu w nozy s Rotterdama do Londona wotjěła, njedźelu dopołdnja potepił. Podmórski cźołm je mužstwo k Maasowej zwěcźazej łódźi dowjesł, s wotkal je zo wono do Hollandskeje pschewjesło. Hdyž zo podmórski cźołm s tym saběrasche, so by „Linsborg“ s rosbuchazymi patronami potepił, jedyn jendźelski torpedowy cźołm pschijědźe. Podmórski cźołm zo teho dla ponóri. Torpedowy cźołm dale jědźesche, a podmórski cźołm zo s nowa s wjercha wody pokasa a parnu łódź dosaniczi. Nakład s tuka, margariny a zada wobstejesche. D.

Dale zu němske podmórske cźołmy zlědowaze norwegske parne łódźe „Eberhorn“, „Fredavore“, „Furu“, „Polynesia“ a „Elisabeth IV“ potepiłe. L.

Khostanski dawk sa Brüssel.

Dla dróhowych demonstrazijow, kotrež zu zo belgiski ludowy zwjedźeń, 21. julija, pschi wotjěźdźe kardinala Merciera pschi Gndulinskej zyrkwi wotměłe, je zo městu Brüsselej 1 milijon hriwnow khostanskeho dawka napołożiło. Po hollandskich nowinach bě zo pjecza posdźischo khostanje spuschcźiło. To njeje wěrno; wschě 16 gmejnow, kotrež do Wulko-Brüssela zluscheja, zu zwój podźěl porjadnje saplacźiłe. Joko poßlednja je Ukkelsa gmejna, kotrejž bě Brabantski gouvernér cźaß k saplacźehju podleschił, zwój podźěl wotedała. B.

Awstriska wójska rosprawa.

14. septembra. Fronta pschećiwo Rumunskej: Někotre njepschećelowe nadběhi k ranju wot Nagy Szeben (Hermanstadta w połodnischej Ssydomhórskej) ßu ßo wotpokasake. Pschi druhich linijach fronty njeje ßo niczo stało.

Wójska fronta arzywójwody Khorle: W Karpatach ßo s nowa ßylnje wojuje. Po dołhim artilleriskim pschihotowanju, kotreż ßo k bubnowazej tšeleńzy poßylni, njepschećel nasche stejischća na Ssmotrezu, Ludowej horje a Capule nadběhowasche a ßo krwawnje wotpokasa. W Zibowym dole ßo hischće wojuje.

Na italskim wojownischću njepschećelowe artilleriske tšelenje pschećiwo Karstowej wyßokej ruminje pschiběrasche.

W Tirolskej naschi wojazy Foramesku stronu dale cžiscžachu, jenu hórku dobywschi, 44 Italskich, mjes nimi 2 offizěrow, sajachu a jenu maschinsku tšelbu a khětry sklad munizije sebrachu. Na'che stejischća na Fassanestim khribjecže pod wutrajnym artilleriskim tšelenjom steja. B.

Swołanje landsturma w Awstriskej.

Bliščhe dny ßo w Awstriskej schtyrnacže lětnikow landsturma k ßłužbje s brónjemi pod khorhoj swoła. Schěsć najstarschich lětnikow wot 1871—1866 dyrbi 2. oktobra nastupić. D.

Nadpady lětadłow na Venedig.

„Corriere della Sera" dopiß jeneho sapóßłanza wocžischći, po kotrymž awstriske lětadła pschi měßacžku porjadnje do Venediga pschilětuja a na njón bomby mjetaju. Sapóßłanz ßebi žada, so by ßo Awstriskim wotrunało, pschede wschěm s bombardementom na Polu. D.

Generalny wyschk s Pflanzer-Baltin wotstupił.

Generalny wyschk s Pflanzer-Baltin, kotryž awstriske wójsko w Bukowinje a ranschej Galizijskej nawjedowasche, je khorosce dla roskasowarstwo słožił. B.

Bołharska wójska rosprawa.

10. septembra: Bołharske wójsko s wuspěchom dale postupuje. Sbity njepschećel je pod móznym cžischćom nascheho wójska skoku zofak. Wón je dawno wobtwjerdženy pschedmóst w Silistriji spuschćił, kotryž naschi wojazy wčera wječor wokoło 9 hodžin bjes wojowanja wobßadžichu. Nasche jěsdne patrouille ßu na ßwojim marschu do Silistrije pola Arabahilara schtyri cžežke pjatnacžezentimetriske kanony namakali, kotreż je njepschećel 6. septembra po wojowanju pola Saßalera sawostajił. Pola mórskeho brjoha je směrom.

Mazedonska fronta: Po zyłej froncže bě ßłabe artilleriske tšelenje, s městnami ßo s tšelbami tšelesche a patrouille se ßobu wojowachu. Wčera je jedyn regiment suawow, s dwěmaj batterijomaj ßo pchewodžazy, pschi Ostrowskim jězorje postupowacź spytał. Napschećny nadběh naschich wojakow njepschećela nusowasche, w njeporjedže zofacź, pschi cžimž na wojownischću něhdže 300 morwych a wjele tšelbow a druheho wójnskeho materiala sawostaji. B.

13. septembra: Na rumunskej froncže pódlu Dunaja měr knježi. Nasche wójsko w Dobrudschi dale postupuje.

Komando 3. wójska k wudospołnjenju powě: Naschi offizěrojo, kotsiž ßu ßo se Silistrije, Tutrakana a wokolnosce wrócžili a kotsiž běchu wocžicži ßwědzy tamnischich podawkow, powjedža, so ßu rumunscy wojazy hanibnje zofajo žałoßne hrosnosce na měrnym bjesbrónitym bołharskim wobydlerstwje skucžili. Cžełło jeneje małolětneje holzy ßu namakali, kotreż bě do dweju džělow rostorhnjene. Pschi tychle hrosnoscžach sbitych rumunskich wojakow ßu ßo też jenotliwe ruske wotdželenja wobdželile, kotreż ßo w Silistriji namakachu.

Mazedonska fronta: Wčera s wobeju stron artillerja a infanterija pschi Ostrowskim jězorje ßylnje tšelesche. Na někotrych městnach njepschećel spyta postupowacź, tola ßo s naschim tšelenjom wotpokasa. We Wardarowym dole a pschi Dojranskim jězorje bě žiwe artilleriske tšelenje. Pschi Butkowskim jězorje ßu dwě italskej wotdželeni, jena eskadrona a jena batterija se wßy Butkowowa k Butkowowej-Džimaji postupiłe. Nasche tam stejoze wotdželenja ßo do nich s rasnoscžu dachu a jich wotehnachu. S naschimi wojakami ßo pschescžěhujo ßo njepschećel do Butkowa wrócžo sczahny. Sajachmy jeneho offizěra, jeneho offizěrskeho aspiranta a wjazy dyžli 70 muži; sebrali ßmy 200 tšelbow. To je druhe setkanje s Italskimi. We Struminym dole ßłabe artilleriske tšelenje. Pschi brjosy ägäiskeho morja njepschećelske łódże tam a ßem jěsdža. B.

Rumunske hrosnosce w Dobrudschi.

Bołharske rosprawy powjedaju, so ßu rumunske wojerske a zywilne wyschnosce turkowske a bołharske wobydlerstwo w Dobrudschi skónzowacź dale. D.

Sastajenje grichiskobołharskeho póstskeho wobkhada.

Po powjescžach se Sofije je bołharske póstske sarjadnistwo poručiło, so bołharske póstske hamty dla njewěstosce a dla wobcžežnosczow póstskeho wobkoda s Grichiskej njeßmědža hacž na dalsche poßykki, sa Grichisku postajene, pschijimowacź. (Schtworoswjask je telegrafiski a telefonski wobkhad w Grichiskej pod ßwoju kontrollu wsak.) B.

Rumunska wójska rosprawa.

12. septembra: Njepschećel k wjecžorej hornjeju dołow rěki Maroscha a Oluty (we ranschej Ssydomhórskej) dale zofa.

Połodnja fronta: Jěsdženje njepschećelowych wikowanskich łódžow po Dunaju je zyle pschetorhnjene.

Na froncže w Dobrudschi ßo operazije stawaju.

Wojowanje w powětsje: njepschećelowe lětadła ßu bomby na měsce Piatra a Neamc mjetake, s cžimž je ßo jedyn stary muž morił a ßo dwě džěsći cžežko franiłej.

13. novembra: W połodnischej a ranschej Ssydomhórskej lohke powojowanje. Ssmy 378 muži sajeli.

Na połodnischej froncže: Po zyłym Dunaju a w Dobrudschi ßo s tšelbami tšelesche. Ssmy ßo po zyłej froncže njepschećela dótkali. Ziwe wojowanje patrouillow a pschedstražow. Njepschećelowe wotdželenje, kotreż pódlu Dunaja postupowasche, je ßo s napschecžnym nadběhom wrócžo cžišło a je 8 němskich kanonow w naschich rukach wostajiło. B.

Rumunske sarjadnistwo w Ssydomhórskej.

Se stron, kotreż ßu Rumunoju w Ssydomhórskej wobßadžili, ßo powě: Kronstadt dobywschi ßu tam rumunske sarjadnistwo pschiprawili, na kotrehoż cžole dr. Banilescu steji. Wobydlerstwu je ßo wosjewiło, so je sjawna rěcž wot nětka rumunska. Tola ßo hischće njeje sakasało, němski abo madžarski rěcžecź. Schtyrzeczi samožitych wobydlerjow ßu jako sastajenzow wrócžo wobkhowali. D.

Njepschećelnosce pschećiwo Němzam w Bukarescže.

W Bukarescže je k njepschećelnosczam pschećiwo tamnischim Němzam dóschło. Němske a awstriske póßłanzstwo dyrbjesche ßo se žandarmami a ßylnym wotdželenjom jěsdnych strażowacź. B.

Poměry mjes Grichiskej a schtworoswjaskom ßo pjecža polěpschiłe.

Londonski „Daily Mail" s Athena powě, so ßu ßo poměry mjes schtworoswjaskom a Grichiskej polěpschiłe. Grichiske knjeżerstwo je poßlednje dny ßamo namjetowało, so by ßo Grichiska s wěstymi wuměnjenjemi pschi wójnje wobdželiła. Grichiskemu póßłanzej w Parisu a ßnadź też temu w Londonje pak je ßo wosjewiło, so dyrbi Grichiske praschenje wo wuměnjenjach s boka wostajicź, hdyž chze se schtworoswjaskom hicź. S muniziju a wójskowym wuhotowanjom schtworoswjask grichiske wójsko sastara. Hewak pak by ßo Grichiska na jene wucžinjenje swjasała a dyrbjała ßo prawdosczi a wyßokomyßlnosczi swjaskarjow dowěricź. B.

Ruske wójsko w Dobrudschi.

Pornjo dobyczerskemu postupanju bołharsko-němskeho wójska w Dobrudschi nowiny „Petit Parisien" ßwojich cžitarjow troschtujo, so 250 000 Rußow a 60 000 Sserbow s ruskich mjesow do Dobrudsche cžehnje. Tutemu wójsku ßo najskerje jene rumunske wójsko pschisamknje. „Petit Parisien" ßebi wot ruskeho generalneho staba žada, so njeby ruske wójsko jenoż do Sofije, ale hnydom do Konstantinopla cžahnyło, so bychu ßo do sapoczatka symy Dardanelle ruskemu wobkhadej se ßrjedžosemskim morjom wotewrike. G.

Rěcž rumunskeho krala w krónskej radže.

Bukarestski dopißowar „Ruskeho Sskowa" dokładnu rosprawu wo tamnej krónskej radže poda, w kotrejž ßo skamanje swjaska s Awstriskej a Němskej a pschipowjedženje wójny se strony Rumunskeje wobsamknu. Kral Ferdinand s twjerdym rosßudženjom k temu pschińdže a ßo njekomdžizy w ßwojej rěczi praji, so chze woßud Rumunskeje s woßudom Ruskeje a jejnych swjaskarjow swjasacź. K tenu je, wón praji, po dołhim rosmyßlenju doschoł, hacž runje je jemu to s wopřědka cžežko było. So bychu ßo wulke rumun-

ſke ſtrony do ſkutka ſtajiłe, dyrbi ẕo Rumunſka pſchi wójnje wobdźělicź. Wón, kral, je pſcheẕwědčeny, ſo budźe tale wójna jara cźeźka a ſo budźe ẕnadź jara dołho tracź, tola to jeho njemóże wot jeho rosẕudźenja wotdźerżecź. Wulkorumunſka móże ẕo jenoż po puczu wojowanja a woporow wubědźicź. Hdy bychu ẕo tón krócź teho wotrjekli, njeby ẕo ženje wjazy ſaẕo tajka pſchihodna ſkładnoſcź poſkicźiła. „Njejẕmy wójnu k nam ſawołali. Wójna je ẕama pſchiſchła. Wona je ſ wumĕnjenjemi pſchiſchła, kotreẕ njemóżemy wotpokaſacź.“ Wón je ẕo krucźe rosẕudźił, wójnu pſchipowjedźicź. Wón njeje do krónſkeje rady pſchiſchoł, ſo by ju proẕył, jeho podpjeracź. W tejle ẕwjatej wójnje ẕebi wón pſchesẕjenoſcź żada. Skónczńje kral wo to proſchesche, ſo bychu cźi ſtanyli, kotſiź ẕu pſchecźiwo wójnje. Pſchi tym wón na Pětra Carpa pohlada. Carp ẕo ẕłowa pſchimny. Wón pak wo kralowej woẕobje njerĕcźeſche, ale wo jeho miniſterſtwje. Po Carpowym pſchecźu, ſo by Bratianu pſchicźiny ẕwojeje wójnſkeje politiki roskładł, kral Bratianej ẕłowo da. Tutón praji: Hižo we balkanſkej wójnje lĕta 1912 je wón dopósnał, ſo ẕo intereẕy Rumunſkeje wot intereẕow Awſtriſko-Wuherſkeje dźĕła. Wot tamneho cźaẕa je ẕo wón po nĕcźim pſcheẕwědčił, ſo je ſwjaſk Rumunſkeje ſ Němſkej a Awſtriſkej njenaturſki. W lĕcźe 1914 je ẕo wón po rosrĕcźenju ſ awſtriſkim pósłanzom Cźerninom pſcheẕwědčił, ſo Wuherſka nochze żanych konzeẕijow cźinicź, ſo po tajkim wot ſwjaſka ſ Awſtriſkej a Němſkej njeje niczo wocźakacź. „Po pſchipowjedźenju wójny ſe ſtrony Italſkeje ẕo też nam jako kacźanſkej raẕy njeſależeſche, k ſwjaſkej dale pſchiẕłuſchecź. Naſche ſakrocźenje k lĕpſchemu ſchtworoſwjaſka bě po tajkim hiſtoriſzy nuſne, tola pſchi ſpocźatku wójny naẕ wſchelake wobſtejnoſcźe wot teho wotdźerżachu. Dyrbjachmy cźakacź. Po nĕcźim widżachmy, ſo je dobycźe Němſkeje dwĕlne, ſo pak je nětko po naſchim ſakrocźenju njemóżne. Wĕm, ſo Rumunſku pſched cźeźki nadawk ſtaju. Na naẕ żałoẕne wojowanje cźaka, ẕnadź też njeporadźenje, tola dyrbimy na tutón pucź ſtupicź. Wot teho cźaẕa, ſo ẕym wucźinjenja ſe ſchtworoſwjaſkom podpiẕał, je rumunſke praſchenje pſcheſtało, dopjelnjomny nadawk rumunſkeho luda bycź, wono bu politiſke praſchenje. Nětkole abo poſdźiſcho ẕo wo nim rosriẕa. Hdyż nětkole njeſakrocźimy, wſcho ſhubimy.“ Filipeſcu a Joneſcu mało prajeſchtaj, tola Bratianowe macchiavelliſtiſke dopokaſowanje podpjeraſchtaj. (Berl. Tagbl.)

Ssydło rumunſkeho knjeżerſtwa ẕo do Braile pſchepołożiło.

Dla woſpjetnych nadpadow na rumunſke hłowne město Bukareſt je ẕo knjeżerſtwowe ẕydło do Braile pſchepołożiło. Też rumunſki kral je ẕo ſe ẕwojej mandźelſkej ſ Bukareſta do jeneho druheho hiſchcźe njeſnateho města pſcheczahnył. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

12. ſeptembra: W ſtronach rĕki Bĕłeho Cźeremoſcha (we wjecźornej Bukowinje) naſchi wojazy nĕkotre hórki wobẕadźichu. Njepſcheczeł podarmo ſpyta, je nam ſaẕo wutorhnycź. W lĕẕatych Karpatach naſchi wojazy w krajinje hory Capula zyły rjeczas horow k połnozy tuteje hory dobuchu a njepſcheczeła pſcheſcźĕhujo tutu horu wobẕadźichu, pſchi cźimż 13 offizĕrow a 900 wojakow ſajachu a 7 maſchinſkich tſĕlbow, 3 bombbymjetaki a jedyn ẕwětkonjetak ſebrachu.

Kawkaſka fronta: Naſchi wojazy ẕu pyramidowu horu k połodnju wſẕy Pirdjana dobyli a ẕu hórki wobẕadźili, kotreẕ pſchi lĕwym brjoſy rĕki Maſka Doraſi leża. Na horach je ẕnĕh naſchoł a je tam hižo njerſło. B.

13. ſeptembra: Na wjecźornej ſtronje pola města Rigi a rĕki Derena Oktirt je lĕtanje njepſcheczelſkich lĕtadłow khĕtro pſchibywało.

W ſtronje k połodnju Jeſupola (w Galiziſkej) ẕo njepſcheczeł, kotryż Byſtrizu pſchekrocźicź ſpyta, ſ naſchim tſĕlenjom ſadźerża. W lĕẕatych Karpatach njepſcheczeł pſchi hornim brjohu Cźorneho Cźeremoſcha nadbĕh pſchecźiwo horam, kotreẕ ẕmy dobyli, podarmo ſpyta.

Pſchi baltiſkim morju naſche wójnſke łódże 9. ſeptembra wjecźor ſ wuſpĕchom do njepſcheczelowych rybaſkich łódźow w Irbenſkej mórſkej wuẕinje tſĕlachu. Dźĕl rybaſkich łódźow ẕo nuſowaſche, k brjohej ſajecź. B.

General Iwanow ẕo do Rumunſkeje póſłał.

Każ „Ruſkoje Słowo“ piſche, je ẕo prjedawſchi hłowny roskaſowaŕ ruſkeje krótkowjecźorneje fronty, general Iwanow, do Rumunſkeje póſłał. Jemu je ẕo pjecża porucźiło, ſo dyrbi ſ poẕrĕdnikom mjes ruſkim a rumunſkim generalnym ſtabom bycź. Ł.

Ruſka ẕo na nowu ſymſku wójnu pſchihotuje.

Nowiny ruſkeho wójnſkeho miniſterſtwa „Ruſki Inwalid“ na to pokaſuja, ſo dyrbi Ruſka dokładne pſchihoty na ſymſku wójnu cźinicź, hacź runje ẕo pſcheje, ſo bychu ẕo wójnſke operazije do ſymy ſkónczike. B.

S zarowym wukaſom ẕo wſchĕ landſturmarjo lĕtnikow 1905 hacź 1903 a lĕtniki 1901 hacź 1899 namórſkeho landſturma pod khorhoj ſwołaju. Prĕni dźeń mobiliſazije je 1. ſeptembra. Ł.

Njepſcheczelnoſcze pſchecźiwo ſchtworoſwjaſkowym póſłanzam w Athenje a ſadoſcźinjenje ſa to.

Mjes tym ſo mĕjachu ſchtworoſwjaſkowi póſłanzy we franzowſkim póſłanzſtwje wuradźenje, ẕo nĕkotre woẕoby, wołajo: „Sſława kralej, prjecź ſe ſchtworoſwjaſkom!“ do póſłanzſtwa dobuchu a wjazy krócź ſ revolwrom wutſĕlichu. Nichtó ẕo njeje ſranił. Grichiſkemu knjeżerſtwu je tónle podawk jara njeluby był. Miniſterſtwowy pſchedẕyda Zaimis je ẕo hnydom na franzowſke póſłanzſtwo podał, ſo by dla podawka ẕwoje wobżarowanje wuprajił. To pak ſchtworoſwjaſk hiſchcźe njeje ſa doẕahaze doſcźinjenje mĕł. Wón je ẕebi wot grichiſkeho knjeżerſtwa żadał, ſo bychu ẕo woẕoby, kotreẕ ẕu podawk naſchkarale, khoſtale. Pſchecźiwo ſaſtojnikam, kotſiź njeẕẕu podawk potkóczili, ma ẕo ſakrocźicź, a ſwjaſki reſerviſtow w Athenje a w provinzy dyrbjake ẕo hnydom rospuſchcźicź. Zaimis je ẕlubił, ſo knjeżerſtwo porucźi, ſo bychu ẕo tele żadanja dopjelnike. B.

Napſcheczne demonſtrazije pſchiwiẕowarjow Venizeloweje ſtrony.

Po powjeſcźi franzowſkich nowin „Progrès“ Venizeliſtojo w Athenje napſcheczną demonſtraziju pſchihotuja, dokelż ẕo knjeżerſtwo komdźi, ẕo tak ſadżerżecź, każ ẕebi to krajowe intereẕy żadaju. Hłowny komandant ſchtworoſwjaſkoweho wójnſkeho łódźſtwa, pſched Piräom ſtejazeho, franzowſki admiral Dufournet, je grichiſkeho admirala Conduricta na admiralſkej łódźi „Averoſje“ wopytał. Wón je ſ nim dlĕſche rosrĕcźenje mĕł.

Schef artillerije tſecźeho grichiſkeho armeekorpſka, wyſchk Mazarakis, je ſe ſjawnym liſtom krala napominał, ſo by wótcźinu, kotraż je w ſtraſche, wukhował. B.

Cźekajzy ẕo tepił.

Se Sofije ẕo powĕ: Hdyż bĕchu Bołharjo poẕlednje Tutrakanſke wobtwjerdźenje dobyli, je ẕo rumunſki korpſowy komandant Beſſarabeſcu pſches Dunaj wukhowacź ſpytał. Bołharſka artillerija pak cźołm rozſtĕła, a general Beſſarabeſcu je w żołmach ẕmjercź namakał. G.

Grichiſke miniſterſtwo chze wotſtupicź.

Miniſterſtwowy pſchedẕyda Zaimis je krała proẕył, ſo by ẕobuſtawy nětcźiſcheho miniſterſtwa ſe ſaſtojnſtwa puſchcźił. Miniſterſtwo na wotſtupjenju wobſtawa. W knjeżerſtwje mĕnja, ſo drje kralej nětko njebudźe wjazy móżno, wobcźeżne połoženje wobkњeżicź. B.

Poẕẏlnjenje ſchtworoſwjaſkowych wojakow w Athenje.

Po powjeſcźach, kotreẕ ẕu ſchwajzarſke nowiny ſ Athena doſtałe, ẕu ẕo tam ſ nowa mjeńſche wotdźĕlenja wojakow ſchtworoſwjaſkoweho wójſka ſ łódźow na brjoh wuẕadźike. Nĕkotre ſta muži ſ nich póſłanzſtwa ſchtworoſwjaſkowych póſłanzow ſtražuja. B.

Jendźelſke nowiny „Manchester Guardian“ wo pſchicźinach miniſterſtwoweho wotſtupjenja piſchu: W Saloniku Zaimis jeneho ſaſtojnika miniſterſtwa ſwonkownych należnoſcźow k Venizelej póẕła a jemu prajicź da, ſo je ẕo wón ſa Venizelowu politiku rosẕudźił a ſo wón tule powjeſcź ſ kralowym pſchihłoẕowanjom ſcźele. Na to ẕo ſchtworoſwjaſkowi ſapóſłanzy w jenotliwych audijenzach pola krala napraſchowachu, ſo mĕli połnu wĕſtoſcź. Kral Konſtantin pak ẕo napſcheczo ẕwojim wopytarjam jara wrócźo dźerżeſche. Venizelos ẕo na to Zaima ſdałowaſche, kotryż jeho wo ſcźerpliwoſcź proſchesche. Wón ẕo nadźijeſche, ſo krała hiſchcźe ſa program liberalneje ſtrony dobudźe. Duż k wĕſtemu pſchimĕrej dońdźe, kotryż je nětkole tola k rosẕudźenju mjes Zaimom a kralom dowjedk. B.

Dimitrakopoulos grichiski ministerstwowy pschedßyda.

Grichiski kral je Zaimowe ministerstwo po jeho pschecźu se sastojnstwa puschcził a je ßo sapóßłanza Dimitrakopoula wopraschał, hacź chze nowe ministerstwo sestajecź. Tón je k temu swólniwy. Najprjedy chze ßo wón se schtworosmjaskowymi sapóßłanzami rosrěčecź a potom skónczńje płaczaze wotmolwjenje dacź. — Dimitrakopoulos je něhdy Venizelowy pschiwißowar był, tola ßo posdźischo s nim roskorik. Parišske nowiny „Temps" pischu: Kral ßebi najskerje na ministerstwo něhduschich Venizelowych pschiwißowarjow myßli, kotsiž pak ßu ßo s cźesćelakomnoscźu a mozylakomnoscźu jeho pschecźiwnizy sczinili. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

13. sept. popołdnju: K połnozy rěki Sommy bitwa wczera wjeczor s wuspěchom sa franzowske brónje dale dźěsche. Franzowsojo zyku wjeß Bouchavesnes dobuchu. W nozy ßo franzowszy pěschzy w dobytych stejischcźach pschiprawichu. Němzy napscheczny nadběh njespytachu. Dźenża rano Franzowsojo dale k ranju postupowachu; s nadběhom Bois-Babeski dwór, k krótkemu ranju wot Bouchevesnes, wsachu. Franzowsojo njepscheczelow sajachu a wjele materiala sebrachu. K połnozy wot Avres pscheßłapjazy nadběh na jenu němsku hrjebju Franzowsam jatych wunjeße.

Na prawym brjosy rěki Maasy w połnóznym dźělu Vauxskeho a Chapitreskeho lěża trochu postupowachmy. Pola Fleury le Chenois ßo mjes artilleriju ßylnje wojuje. W nozy bě hewak po froncze směrom.

Wojowanje w powětsje: Pschi Somminej froncze franzowske lětadła wczera na 17 městnach wojowachu. Dwě němskej lětadle ßo wottšelischtej, schtyri druhe běchu po sdaczu khětro trjechene. W nozy 13. septembra franzowske bombymjetaze eskadry wjele bombow wotczińskachu, 87 na dwórnischczo a baraki w Guiscardze, hdźež ßo rosbuchnjenje a wohnje widźachu, 24 na dwórnischczo w Roisele a na składownje w Heudicourt, 74 na njepscheczelowe twary pola Etaina, 32 na stronu pola Damvillers a 6 na dwórnischczo w Montmedy. W tejßamej nozy franowszy lětarjo 105 granatow na dwórnischczo w Diedenhofenje, 60 na schkrějerńje w Uckingenje, 6 na schkrějerńje w Rombachu a na żelesnizu pola Pont-à-Mousson sczińskachu.

13. septembra wjeczor: K połnozy wot Sommy ßmy ßwoje stejischcźa s napschecźa wßy Combles widźomnje wupschestrěli a k połodnju dwora Priez ßyczź hrjebjow, kotruż bě njepscheczel twjerdże wutwarili, dobyli. Ssrjedź fronty a na naschim prawym kschidle je ßo njemdrje wojowało, hdźež ßo Němzy ßylnje napinachu, shubjenu stronu nam saßo wutorhnyczź. Njepscheczelej ßo se ßylnym nadběhom, kotryż ßo s dwěmaj regimentomaj pscheczźiwo Labskemu dworej a lěßej saměri, najprjódzy poradźi, dwór wróczo dobyczź, s nowym napscheczńym sahanjenjom ßu pak naschi wojazy njepscheczela czißli. K połodnju ßo hórski khribjet 76 teho runja nadběhowasche. Po dołhim wojowanju, kotreż hacź k bliskemu wojowanju dóńdźe a ßo husto wotměnjesche, naschi pěschzy ßwój dobytk wschón wobkhowachu. Wczera a dźenża ßmy psches 2300 muži sajeli, a pola Bouchevesnes ßmy 10 kanonow a 40 maschinskich tšělbow sebrali. K połodnju wot Sommy bě tšělenje artillerije pola Vermandovillers a Chaulnes jara żiwe.

Na prawym brjosy Maasy Němzy po dokkadnym artilleriskim pschihotowanju nasche stejischcźa nadběhowachu, kotreż běchu njedawno pola Fleury dobyli. Woni ßo dospołnje wotrasychu a 70 jatych w naschich rukach wostajichu. B.

Wojowanje w Mazedonskej.

Franzowska rosprawa 13. septembra powě: Pschi froncze pola rěki Strumy njeje ßo niczo pscheměniło; artillerija njepschestawajzy ßylnje tšěła. W stronje Beleskich horow ßu italszy wojazy pola Bartkowa Dzumy do wojowanja stupili. Na woběmaj Wardarowymaj brjohomaj artillerija schtworosmjaskoweho wójska mózńje do bołharskich stejischcźow pola Macikowa a Mejodzka tšělesche. Na lěwym kschidle ßerbske wójsko postupuje. Njedźiwajzy żiweho njepscheczeloweho pschecźiwjenja k dołhemu wjeczorej wot Kowila ßu Sserbjo ważne stejischczo po wojowanju wobßadźili, pschi kotrymż je njepscheczel cźeżko schkodował. K dołhemu wjeczorej a k wjeczorej wot Ostrowskeho jězora ßo horzo wojuje. K krótkemu wjeczorej wot jězora ßu Sserbjo widźomnje postupali. S tšělenjom artillerije ßu ßo někotre wßy, kotreż běchu s Bołharami wobßadźene, sapaliłe. B.

Nowe swołanje do wójska w Jendźelskej.

Zürichske nowiny ßu s Londona powjescź dostałe, so jendźelski wójnski minister w bliżschim cźaßu nowy milijon muži pod khorhoje swoła. Nusne je, so ßo stare najimanske sapißy s nowa pruhuja, też ßo starobina mjesa hacź do 45. żiwjenjoweho lěta wupschestrje. B.

Jena jendźelska powětrowa łódź nad Londonom.

„Times" powjedźa: Wutoru nad ßrjedźnym Londonom jena jendźelska powětrowa łódź leczesche, kotraż k wulkej powětrowej eskadrje ßłuscha, kiž budźe nětko porjadnje nad jendźelskim brjohom lětacź. B.

Nowy jendźelski cźischcź na Norwegsku.

Wschě nowiny w Christianiji Londonski telegram wosjewjeja, so je jendźelske knjeżerstwo sakasało, wolaze mjaßo, koże, borax, cźaj, kakao, khosej nikel, ßmoku, wowcże koże, rosprószheny talkum, teer a wolij s Jendźelskeje do Schwedskeje wosyczź. Tale powjescź je mjes wikowarjemi a wobßedźerjemi łódźow wulke nastróżenje a njewěstoscź sbudźiła. D.

Wotewrjenje franzowskeho parlamenta.

Wo prěnim poßedźenju franzowskeje deputěrtskeje komory, kotraż je ßo saúdźeny tydźeń saßo seschła, Havaska telegrafowarnja powě: Président Deschanel ßo pschi spoczatku poßedźenja Rumunskej s horzymi ßłowami dźakowasche. Sapóßłanzy stejo na presidenta poßłuchachu. Też pschitomny rumunski póßłanz bě stanył. Jenu se wschěch stron napscheczo wyskachu. Minister Briand wosjewi, so wo podawkach, kotreż ßu ßo sa parlamentske prósdniny stałe, schtwórtk rosprawu poda. B.

Sakroczenje pscheczźiwo italskim sozialdemokratam.

W Romje je polizija dom jeneje sozialdemokratiskeje knihicźischczeńje pschepytała, pschi cźimż je 50 000 manifestow sa měr sebrała. Italszy sozialdemokratojo ßu stajnje pscheczźiwo temu dźěłali, so by ßo Italska pschi ßwětowej wójnje wobdźělika, a też hischcze někotre italske sozialdemokratiske nowiny pscheczźiwo wójnje Italskeje s Awstriskej a Němskej pißaju. Někotrych sozialdemokratow je polizija sajała. Wona je pjeczża pschißahanstwo pscheczźiwo wojerstwu wußlědźała, kotreż ßo s němskimi a awstriskimi pjenjesami podpjeruje. B.

Nowa wojerska podawisna w Schwajzarskej.

Nowinar Chenebard bě w nowinach „Feuille d'Avis de Montagne" majorej Bircherej porokował, so je wón kónz lěta 1914 prajił, so je wopak było, so Schwajzarska njeje sa bitwu nad Marnu Franzowsow wot sady nadpadła. Bircher je to w aktiwnej ßłużbje a ßrjedź ßwojich towarschow rjekł. Major Bircher je ßo hnydom se wschej rasnoscźu pscheczźiwo tutemu powjedanju wobrocźił a je prajił, so je wono sełkane. Njedźiwajzy teho je Chenebard na tym wobstawał, so je wěrnoscź rěczał a ßo na ßwědczenje dweju offizěrow powołał. Dokelż je major Bircher w tu khwilu w aktiwnej ßłużbje a teho dla njemóże Chenebarda wobskorżicź, je wojerska wyschnoscź nowinarja wobskorżiła. B.

Schpanska ßo ßwojeje neutralnoscze dale dżerży.

Prjedawschi schpanski ministerstwowy pschedßyda Maura je we wulkej shromadźisnje konserwatiwneje strony w Madridże prajił, so ßebi Schpanska na to njepomyßli, ßwoju neutralnoscź spuschczicź. Na druhej stornje pak ßo wona njeßmě wot Jendźelskeje a Franzowskeje wotßamocźicź, dokelż mohło teju njepscheczelstwo jej se schkodu byczź. L.

K Venizelowej stronje ßo pschisamkli.

Hollandske nowiny „Het Vaterland" s Athena powjedźa, so ßu prjedawschi sozialistiszy sapóßłanzy sa Florinu, Seres a Dramu (w Mazedonskej) s Gunaroweje strony wustupili a ßo Venizelowej stronje s woßebitej frakziju pschisamkli. L.

Wotjěsd 35 Němzow a Awstriskich s Athena.

Po grichiskich powjescźach je s němskim baronom Schenkom 34 Němzow a Awstriskich bjes sadźěwka s parnej łódźu „Margarita" do Kawalle wotjěło a wot tam s automobilom do Bołharskeje dale puczowało. B.

Cżesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiż chzedża sa nje na

4. schtwórtlěto 1916

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cźi, kotsiż żebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesecź dadża, njech tola njesapomnja, żebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplaczi żo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Pomhaj Bóh" płacża na pósće **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Zokor sa pczoły.)** Budyskemu kommunalnemu swjaskej pschipokasany zokor sa pczoły bliżsche dny dóńdże a żo pola pschekupza Bruna Nicże na Moltkowej drósy rosdźěla.

— **(Zokor k sawarjenju.)** Khěžorstwowa zokrowa saradźerńja je městu Budyschinej maku dźělbu zokora k sawarjenju płodow pschipokasała. Tutón zokor żo tak rosdźěli, so hospodarstwo s 1 abo 2 woźobomaj $^3/_4$ punta, hospodarstwo s 3 abo 4 woźobami $1^1/_2$ punta, hospodarstwo s 5 abo 6 woźobami 2 puntaj, hospodarstwo psches 6 woźobow $2^1/_2$ punta s njeho dostanje. K temu żo woźebite zokrowe khartki wutoru 19. septembra, dopołdnja wot 8 hacź pschipołdnju 1 hodźiny a popołdnju wot 3 hacź 6 hodźin we wudawarńjach khlěbowych snamkow wudawaju. Tele woźebite zokrowe khartki hacź do 30. septembra płacża.

— **Krywy a schlawchi jěsdnych kołow,** kotreż żo hacź dotal njejżu, wotedale, maja żo hacź najposdźischo do 1. oktobra 1916 pola gmejnskeje wyschnoscże samolwicź. Wojerski fiskus je potom wużywoji. Jenoż te krywy a schlawchi żo njetrjebaju samolwicź, kotrychż wobżedźeŕ je dowolnosć dostał, je dale wużiwacź.

— **Sazynkowane kótły** njeżmědża żo k swarjenju schmaderunkża wużicź. S tajkich kótłow żo pschi warjenju zynk lohko puschczi, kotryż je sa cźłowsku strowosć jara schkódny.

— **(Płaczisny sa jeczmjenjowe krupy.)** Po wosjewjenju wójnskeho sežiwjerstwa njeżmě płaczisna sa zentnaŕ (hromadże s měchom) jeczmjenjowych krupow 24 hriwnow 60 pjenjezkow pschekroczicź. W drobnym wikowanju njeżmě żo punt krupow dróżo dyżli po 30 pjenjezkach pschedawacź.

— **Seleninowe konserwy a buny w żudach** njeżmědża żo po wosjewjenju wójnskeho towarstwa warjenjowych konserwow na dalsche pschedawacź.

— **(Petrolej k żwěcźenju.)** Po wosjewjenju khěžorstwoweho kanzlera żmě żo wot 11. septembra petrolej k żwěcźenju saża pschedawacź.

— **(Pschedawanje mloka a butry w Budyschinje.)** Po nowschim knjeżerstwowym wukasu żmě żo butra hacź do 15. oktobra po dotalnym waschnju w Budyschinje dale pschedawacź. Dobre mloko żmě żo saża bjes mlokowych khartkow wotedawacź. Měschczańska rada wocżakuje, so budża ratarjo Budyschin s butru a mlokom na dożahaze waschnje sastarowacź.

— **(Sastaranje s běrnami.)** Wot 15. oktobra żmědża żo běrny jenoż na běrnowe khartki abo na běrnykupowanske wobżwědczenje wotedawacź. Běrnowe khartki żu na 80 puntow běrnow wustajene a na 8 njedźel płacża. Kóżda khartka je do jenotliwych wotrěskow po 10 puntach dźělena. Na nju żo w měschczańskich pschedawarńjach běrny pschedawaju.

— **(Wobkhad s jejemi.)** W Budyschinje a w Budyskim hamtskim hejtmanstwje żmědża żo jeja jenoż na jejowe khartki pschedawacź. Kóżda woźoba ma prawo, żebi na tydźeń jene jejo kupicź. Też w hoscźenzach żmědża żo jeja a jejowe jědże jenoż na jejowe khartki dawacź. Wjazy dyżli jene jejo nichtó też w hoscźenzach na tydźeń njedostanje. Jejowi wikowarjo, kotsiż dyrbja wupokasansku khartku wobżedźicź, żmědża jeja jenoż do jeneje jejoweje sběrarńje w Sakskej pschedawacź. Wobżedźerjo pjerisny żmědża jeja jenoż w Budyschinje a w Budyskim hamtskim hejtmanstwje do sběrarńje jejow, wikowarjam a wikowarkam, kotsiż maju wupokasansku khartku, a pschetrjebarjam na jejowe khartki pschedawacź. Wudźělerńja jejow je w Budyskim kommunalnym swjasku w mlokarni Khorle Nowaka w Budyschinje na kamjentnej haży 36.

— **(Wjazy wowża sa konje, wóśły, byki a woły.)** Po wosjewjenju wójnskeho sežiwjerstwa żmě żo wot 1. septembra hacź do 31. dezembra 1916 sa kóżdeho konja abo wóśka $5^1/_2$ zentnarja wowża, sa plahowanskeho byka 3 zentnarje, sa dźěkanskeho woka 3 zentnarje wowża pschetrjebacź. Měra wowża, kotraż żmě żo wot 31. dezembra k pizowanju pschetrjebacź, żo posdźischo postaji.

— **Běrnykupowanske wobżwědczenje** je na 3 zentnarje běrnow sa woźobu sa cżaż hacź do kónza haprleje wustajene. Na njo żmědżaże běrny pola plahowarjow běrnow w Budyskim hamtskim hejtmanstwje kupawacź. Schtóż kupowanske wobżwědczenje hacź do wěsteho hischcże postajomneho cżaża njeje wotewsał, njemóże posdźischo běrny po zylisnach dostacź, ale dyrbi je po tydźenjach na běrnowe khartki kupowacź. Zentnaŕ běrnow żmě s dwórnischczoweho składa 4 hriwny 80 pjenjezkow, s pschiwjesenjom do domu 5 hriwnow płacźicź. Bjes běrnowych khartkow abo běrnykupowanskeho wobżwědczenja njeżmědża żo běrny pschedawacź.

(Domjaze rěsanje.) Wójnske sežiwjerstwo wosjewja: S wěstoscźu móże żo salubicź, so żo domjaze rěsanje wjazy njesakaże. Ssamo żo rosumi, so żo wěsty dźěl mjaża pschi domjazym rěsanju na khěžorstwowu mjażowu khartku nalicźi. Hewak by żo mjażo pschejara na njeprawe waschnje mjes wobydlerstwom rosdźěliło. Tola żo jenoż tak wulka dźělba nalicźi, so ma wobżedźeŕ skoczecża hischcże pschezo khětry dobytk pornjo tym, kotsiż żebi rěsne skoczo njemóża abo nochzedża dźerżecź. Tale lěpschina je też nusna, dokelż je kóżde dźerżenje skoczecża niz jenoż s dźěłom, ale s dźěła s khětrym risikom swjasane. Jako żamosastarar jo żmědża żo też někotre woźoby wobhladacź a jim pschistejaze lěpschiny dostacź, kotreż hromadże jene żwinjo dźerża a kormja. Pschi tym je żo na pady myślikło, hdźeż někotre woźoby w tej żamej ležomnoscźi abo w żużodnych khěžach bydla a w jenym shromadnym khlěwje jene żwinjo dźerża. Pschi tym pak dyrbja żo wschitzy żami pschi kormjenju wobdźělicź, pjenjeżne pdpjeranje pschi kormjenju njedożaha. Schtóż po tajkim żwoje żwinjo do tak mjenowaneje skótneje pensije da a jo tam kormicź dawa, jako żamosastarar njepłacźi, żamo hdy by wón pomyje se żwojeho hospodarstwa tam dawak.

— **Budyska kermuscha** je saża ras nimo! Każ je snate, żo wona pschezo tsi dny do prěnjeho żněha żwjeczi. Tón je żo nam pjatk dopołdnja wobradźik. Běke mjetele wjeżele psches powětr slětowachu, jako bychmy hižo w symje byli, a tola żo hischcże njeje lecźo skónczilo. Tak njetrjebaju Budyschinjenjo kermuschny tykanz sa żwojich hoscźi se wżow pjez, schtož by lětża też khětro straschne było, dokelż żo pjecżenje tykanzow s jastwom abo pjenjesami khosta.

S Rakez. Każ żo hižo tydźenja pišasche, je jenicźki polpjat naczelětny żyn tudomneho młynka Lukascha sańdźeny pjatk tydźenja rano we 8 hodźinach cźežko do njesboża pschischoł. Hdyż chżysche wón rjemjeń na koło położicź, żo wón s nim shrabny a żo wjazy krócź wokoło swjertny. Na hólzowe łschiki jeho macź pschiběża a hnydom młyn sastaji. Wón bě żo tak twjerdże sa drastu swił, so dyrbjesche żo drasta wot koła wotrěsacź. Njesbożowny bě żebi nosy cźežko sranił a żo też snutska wobschkodźił, pschetoż hacź runje bu wscha lěkarska pomoz pytana, wobżaromny żyn żamżny dźeń popołdnju w 3 hodźinach wumrje. Sańdźenu póndźelu je żo jeho cźěło s bohatym wobdźělenjom młodźiny sczežkipytarjow a wulkej żuku pschewodźerjow na tudomne pohrjebnischczo khowało. Wón bu hakle jutry konfirměrowany, a cźežko pruhowaneju starscheju a dwě żotsje sawostaji. Jeho nan sa cżaż njesboża w Budyschinje pschebywasche a domoj pschischedschi jenicźkeho żyna a sepjeru w żwojim powołanju morweho nadeńdże.

S Rakez. Daloko snata „żohnowoza żona" Mihanowa je tudy sańdźenu wutoru wjecźor wumrjeła.

S Rakez. Nasch lubowany a wyżokodostojny knjes farar Gólcź je, każ żmy to se srudnej wutrobu shonili, cźežzy skhorił a dyrbi żo teho dla na khwilu żkužby wsdacź. Boża mikosć jeho bórsy saża wustrow.

Se Stróże pola Rakez. Do bydła jeneho tudomneho khěžkarja je żo w jeho njepschitomnoscźi jedyn paduch dobył a 100 hriwnow żlěbornych pjenjes wotnjeł. 200 hriwnow papjerjanych pjenjes je wón ležo wostajił.

S Kulowa. W tudomnym Adalbertowym wustawje żwoje khore schtyri dźěcźi wopytajo je żo żona wojaka Popjegla s Njedźichowa s Bożej ruczku sajała a wumrjeła.

S Nožaczig. Nasch prjedawschi żwěrny duschowpastyŕ, knjes Božidar Wicźas je 13. septembra w Moysu wumrjeł. Cźežkeje

khorosćże dla bě wón pšched něktorymi lětami žwoje duchownske sastojnstwo skožił. Nožaćanska wožada budże na njeho pšchezo s luboscu a džakownoscu spominać.

S **Blunja.** Narunanskemu reservistej Matyjej Redlichej je žo želesny kschiž druheje rjadownje spožčił.

S **Trjechowa.** Běrzy drjewowych pjenjes a živnoscerjej E. O. Frenzelej w Trjechowje je žo sa žwěrnu žkožbu, kotruž je psches 30 lět Huscanskemu knjejstwu činił, cežne snamjo sa žwěrnoscž w džěle spožčiło.

S **Lubija.** Do skladownje tudomneho konsumskeho towarstwa žo dobywschi žu paduschi wjetschu džělbu butry kradnyli, kotraž dyrbjesche žo bližsche dny mjes 1800 wožobow rosdželicž. Pódla teho žu paduschi wjele druhich wězow, wožebje živnoscž, žobu kasali.

S **Lubija.** Pschi mlynskej hrjebi hrajkajo je poltscežalětna džowčička na dowoleńzy pschebywazeho hospodarskeho pomoznika Schustera do wody padła a žo tepika.

S **Draždžan.** Hischcże ras budž wschěm pschecželam Draždžanskich žerbskich kemschenjow wossewjene, so žo jutsje, njedželu 17. septembra, w lubej kschižnej zyrkwi sažo žerbska Boža žkužba wotměje. Sswjatu spowjedž směje k. farař Domaschka s Budestez, prědowanje pak k. farař Rěsbark s Porschiz. Kemschenje žo, kaž hewak, dopołdnja 1/2 12 hodžin sapočnje. Wo bohate džělbracże lubych Draždžanskich Sserbow sa Božim blidom, kaž tež pschi kemschenju žo wutrobnje prožy.

Se Shorjelza. Na žonjazym nusniku tudomneho dwórnischcża žu wutoru popołdnju cžełko jeneho nowonarodženeho džěscża namakali. Kaž je žo spósnało, je džěczo skónzowane. Džěscu bě krt pscherěsnjeny. Pódla teho je mordarka spytała, džěczo spalicž. Cžełko bě do bruneje sawalenskeje papjery sawalene.

S **Mužakowa.** W khójcžkach pola Radoschnizy žu dweju ruskeju wójnskeju jateju, jeneho hejtmana a jeneho wyschscheho leutnanta, kotrajž staj s Torgowskeho lěhwa cžekkoj, sajeli. Jeju žu tudomnemu wokrježnemu komandej pschepodali, kotryž je jeju do Torgowa wróczo dowjesc dał.

Sa

Waž parschonszy

je dženžnischemu cžižku tychle nowin podpižne wopižmo na 5. wójnsku požczonku pschipoložene. Wono je sa Waž parschonszy postajene. S jeho podpižanjom a wotedaczom w blizšchej banzy abo nalutowarni dyrbicże Wy žwoju wótczinsku winowatosc dopjelnicž. Naloženje nalutowankow we wójnskej požczonzy je wěscžische dyžli kóžde druhe; pschetož dowěrjenjahódnosc wschěch pjenježnych wustawow wot khěžorstwa wotwižuje. Dobyczże wótcziny a poražene naschich njepschecželow dyrbi tale wójnska požczonka bywacž. Kóždy, kotryž najmjenšche pschida, k spěschnemu dobyczerskemu měrej pomha.

Czińcże žwoju wótczinsku winowatosc, žebi žamemu k snutskownemu spokojenju a druhim k pschikładej.

Přilopk.

* **(Swoje džěczo skónzowała.)** W Auerswaldže pola Kamjenizy žu džewjatnaczelětnu žkužobnu džowku Eugeniju Kunzez dla skónzowanja džěscża sajeli. Wona je w nozy k 11. septembrej potajnje porodźila, džěczo po porodże hnyoom skónzowała b make cželko w dworje žwojeho hospodarja sahrjebała.

* **(Sapočzatk schulskeje wuczby.)** Schulske prjódkstejiczerstwo w Großschönawje je wobsamkło, so žo schulska wuczba nježdže w symje do 8 hodžin rano sapočzec a žo po 12 hodžin skónczicž. Pschi napraschenju bě žo wjetschina starschich pschecžiwo dalschemu sdžerženju lěcžneho czaža wuprajila.

* **(Sso na žmjercz woparił.)** We Villmorgenje žo dwělětna holczka, kotraž w kuchini khanu horzeho mloka dele storhny, tak cžežko wopari, so na to wumrje.

* **(S pczołami žo skałali.)** Pola Hornjeho Barnima žu pczoły sapschah hajnika Mörtemanna nadpadłe. Jedyn czeladnik a něktore žony žu žo sle skałali a dwaj konjej staj žo morilej.

* **(Paduschni hońtwjerjo jeneho hajnika satsělili.)** W gmejnskim lěžu w Hellgartenje nad Rheinom žu hajnika Orleona morweho namakali. Jeho běchu se schrótom do wócz'a isělili. Njedaloko cžeła jena žorna leżesche. Kaž žo sda, žu džiwi hońtwarjo hajnika satsělili.

* **(Sso spalił.)** W Landsbergu nad Wartu je žo Mögelinez rěsak wotpalił. Pjeczaschěscdžeżaczlětny cžěžliski polěr Müller, kotryž chzyšche žwój grat s wohnja wutorhnycž, je žo spalił. Jedyn druhi džěkacžer je žo shubił.

* **(Njesboże w bamziskim hrodže w Avignonje.)** W něhduschim bamziskim hrodže w Avignonje (we Franzowskej) je žo wjerch tsecžeho poskhoda sažynył. Někotsi wojazy 7. ženijoweho regimenta, kotrjž maju w hrodže žwój kwartěr, žu žo pod rospadankami pohrjebali a žo s džěła cžežko sranili.

* **(Butru abo živjenje.)** Invalidu Wylema Fuchsa s Hettstadta, kotryž po poručnoscži wikowarja Ballina we wokolnoscži Rammelburga butru pokupowasche, dwaj muželi pschi kerkach nadpadnyschtaj a jeho s hroženjom nusowaschtaj, jimaj džěl nakupjeneje butry pschepodacz. Pódla teho jemu nadpadnikaj něktore kuski butry s naždylnoscžu wotewsaschtaj.

Maczerska luboscz.

Podawk se stawisnow.

(Skónczenje.)

Pschezo hischcże semja pod markhrabjowymaj nohomaj khabłasche a dyrkotasche a sdasche žo, so bě žo žurowa móz podsemskich pkuno.v s dwěmaj storkomaj drje wožłabnyła, ale niz doczerpała. We tych wězach maja na kupje Siziliji pschejara wjele nashonjenjow s czažow, kiž njejžu pschedaloko sady, tak so wjedža, so žo tajke storki, po kotrychž žo potom semja bjes pschetorhnjenja tschaže, hischcże wospjetuja. Teho dla markhrabja, kotrehož wschě strachi žmjercże cžerjachu, do pschistawa khwatasche a pschi žwojim roshorjenju njeczujesche czežu, kotruž na rukomaj njeżesche. Ale kajki pucz mějesche hicž, kajke wobrasy cžłowskeho hubjenstwa setkowasche, kajke sadžěwki dyrbjesche pschewinycž, prjedy hacž do pschistawa dozpě! Powětr bě polny kura a procha a husty, so žo lědma dychacž hodżesche! Khěże běchu spadałe, psches jich rospadanki dyrbjesche se žwojej wulkej czežu pschelě owacž, abo dyrbjesche, hdyž bě prósdny rum,, je wobenczž; druhe khěże sažo, kiž běchu žo rospukałe, psched nim a sa nim do hromady padachu, schtož tak wrjeskasche, so husto duzy po puczu sastawasche a se sadwělowanjom žaneho wupucża njewjedżesche. A spody rospadankow žo wudobywasche tak wutrobu jimaze stonanje, žałoscżenje, wołanje na pomoz saždynjenych, rosmjeczenych a rostorhanych cžłowjekow! Cžěła jemu pucz saraczachu; snjesboženi žo jeho nohow džerżachu a jeho proschachu, so by jich wukhował, a tola bě wón nusowany, s njepschelutowazej krutoscžu jich wot žebje storkacž a žo wot nich wužwobodżowacž.

Włožy jemu stawachu, symny pót jemu na cžoko stupasche; ale dale, dale k spomožozemu morju! Tak jemu we wutrobje klinczesche, do wucha swuczesche, a se smužitoscžu sadwělowanja, se styskhoscžu žmjercże, kotraž žo jemu wschudžom w najhórschich podobach pokasowasche, cžerjesche jeho dale; snutskowne hnucże jeho pohonjowasche po najbližšchich puczach k morju. Wón dyrbjesche khwatacž, pschetož kóždy wokomik mózesche jeho jena padaza khěża, khabłaza murja se žwojimi rospadankami pschikrycž; khwatacž wón dyrbjesche, wón czujesche, so s kóždym wokomikom jemu mozy wubywachu a žo sapowjesc hrožachu. Dołho to wjazy wutracž njemóżesche. Teho dla wón poždlednje mozy napinasche, so by drohu cżežu, kotraž jeho skoro k semi doczischczo, hacž do spomožazeho pschistawa donjeżł.

Nětkole dožpě do dróhi, kotraž k pschistawej wjedże. Hižu widżesche módre morjo, jeho wyžoko žo posběhowaze smohi spadowachu s běłej jeschczu. Tutón napohlad njemóżesche jeho wotdżerżecž, wón chzyšche žo tola na žwój wulki cżołm podacž; nětko pak njemóżesche žo wobknjeżicž saczischczow dla, kiž žo na njeho dobywachu.

Wón poždledni zbytk žwojich mozow napinasche a khwatasche, khabłajo žo, kaž pjany, k žwojemu cżołmej; k njemu pak móżesche

jenoż ſ mozu ßo pſchetkóczicź, dokelż ludźo tu ſtejachu hkowu pſchi hkowje a ßo cźiſchczachu. A tam ßo wón ſe ßwojej cźeżu bjes ſmyßkow ſwjeſe k ſemi.

Bě ßnadź to mózny ſtork, kotryż markhrabju porały k ſemi a też ſ dźela markhrabinku ßobu trjechi, abo hewak nješchto druhe? — Doſcź, w ßamßnym wokomiku markhrabinka woczi wotewri a ßo ſaßo ſhraba. Schèroko woczi wotewrjejo wona na wokolnych ludźi hladaſche a wuhlada k ßwojimaj nohomaj mandźelſkeho, kiż bě ſblědnył a do womory padnył. Wona ßo ſ hloßom plakaja k ſemi cźißny.

„Wón je waß ßem donjeßł", jena żona rjekny, „ale njeſtrachujcźe ßo, wón je jenoż we womorach, każ też wy běſchcźe, to je wot ſtracha a napinanja. Morwy wón njeje!"

Nětkole ßo markhrabinka do wſchěch kónzow wobhladowaſche, ſtany a ſawoła:

„A hdźe je moje dźěczo? Ja jeho nihdźe njewidźu! Pola naju njeje!"

„Nè", ta żónſka rjekny, „waſch mandźelſki je jenoż waß ſ njeßmèrnej próżu hacź ßem donjeßł. Tźěſcźa pſchi nim njeißym widżała, a waſch wbohi mandźelſki też njeby nikoho wjazy njeſcź mohł, hacź waß!"

Hłóß, ſ kajkimż bě markhrabinka wołała, ſaßo mandźelſkeho ſ womory wutorże. Wón pomału ſtany a ſawoła:

„Naſcheho lubuſchka njemózach wukhowacź, jenoż na tebje ßym ßebi we wſchěm ſiſyſku a horju myßlił. Żadyn ſ naſchich ßłużobnikow tu hižo njebě. Pod ſchkitom jandźelow to dźěczo hiſchcźe wotpocźuje a něchtó jo wukhowa ſa wyßoke myto, ja to wjazy njeſamożu!"

Wón ßo ſaßo na ſemju ſwjeſe.

„Ow, to je widźecź, ſo ty njeißy macź!" markhrabinka ſawoło, a wutorże ßo jemu ſ rukow; wona cźěrjeſche precź.

Markhrabja ſa njej wołaſche, żałoſcźeſche, ßo ſarocźeſche na wſchitko, ſchtoż je jej drohe; hiſchcźe ras wona poſaſtanje, ſ luboſcźu na njeho pohladuje — a potom wona ſawoła:

„Ja dyrbju ßwojeho ßyna wukhowacź abo ſ nim wumrjecź! Hinak ja njemóżu!"

Sadwělujo markhrabja poſkocźi a ju hrabnje. Wona ßo ſ nim bědźi. Tu ßwěrny ßłużobnik pſchiſkocźi, kiż ßo runje na nju dohlada.

„Wona chże do měſta wróczo, po to dźěczo!" markhrabja woła, „pomhaj mi, ju dodźerżecź!"

Tola po ſdaczu ma żónſka hoborſke mozy; wona wjerhnje muża ßem, ßłużobnika tam, a hdyż ſtanjetaj, ßu ludźo hižo ſaßo ßo do kule ſtłóczili.

Markhrabinka běži każ ſ wětſikom, lědma ßo noha ſemje dótka. Jejne włoßy po wětrje ſlětuja, wona běži a ſhubi ßo mjes cźrjódami, kiż ßo do pſchiſtawa won cźěrja.

Markhrabja bě tak ßylnje wo ſemju cźißnjeny, ſo druhi krócź do womory padny.

Njeſadżerżana wot cźrjódow abo rospadankow běżeſche markhrabinka dale. Jejne dźěczo bě jejna jenicźka myßlicźka. Wona nicźo njeßkyſcheſche, wona njecźujeſche, ſo ßo ſemja dale ßylniſcho pod jejnymaj nohomaj ſatorhuje. Wona dale cźěrjeſche. Hacź dotal bě na dobre ſhoże do měſta nuts běżała. Nětkole na próſdne měſtno doběża. Tam ſtejeſche derje ſnata zyrkej, jejna wěża bě ßo ßypła a bě ſe ßypnjenjom cźrjódu khěżow ſ jejnymi wobydlerjemi pohrjebała. Nětkole ßo markhrabinka roſpóſna a wótſje Boha khwaleſche. Bórſy budże pola ßwojeho dźěſcźa!

Pſchezo jenoż ſpěſchnje dale běżeſche. Nětkole widźi rjany marmorowy hród, ßwój dom. Wón hiſchcźe ſteji.

„Wulki Bożo, moje dźěczo, moje dźěczo!" wona woła a ſtyknje a poſběhuje ruzy k njebju, kiż je ſ cźornymi mróczelami kura pſchikryte; pſchetoż woheń ßo pſchezo nahliſcho po dróſy horje wala; hižo je ßo hród ſapopadnył, tola wona to njewidźi.

Dozpě do duri — běži po marmorowych ſkhodach horje — wſcho je próſdne, puſte, ani duſche njeje widźecź; khwata do ruma, hdźeż bě ju rżenje potrjechiło, dych ßo jej hacźi. Wutroba jej puſkota ſe ſtrachom, wona wotewri durje do ſparneje ſtwy.

Tu ſteji kolebka, cźumpate ſahiby ſemje ßu ju ſakolebake a — luboſne dźěczo ſpi w najhłubſchim pokoju, wokoło kolebki pak je wſchitko ſapuſcźene.

Markhrabinka ſakſchikniye. Dźěczo wotucźi, wupſcheſtrje ruczży maczeri napſcheczo. Wona padnje na kolenje a chże ßo Bohu dźakowacź, ale wona ßo ßypnje a padnje k ſemi. Saßo ju womora wobja.

S nowa ſcźěhuja ſtorki w ſemi. Płomjenja dobywaja nad hrodom. Wſchitko khabka, praſka, ßo łama — ale wſcho to markhrabinku njemóże ſbudźicź, jenoż jaßne ſakſchiknjenje jejneho dźěſcźa jejna duſcha ſaßłyſchi a wona ſ womory wotucźi. Wona poſkocźi a ſa wokomik pſchewidźi, ſo jej ßurowy ſtrach hroſy. Wona wutorhnje dźěczo ſ kolebki a cźěri won na pſchedměſto. Ale runje hdyż chze na ſkhód ſtupicź, ſatſchaße ßo hród, ſkhód ßo khabka a padnje do hromady.

Jenoż telko cźaßa jej ſby, ſo móżeſche nohu wróczo ſcźahnycź.

Hdźe jenoż chzeſch, wboha macźi, ſ najwjetſchim pokkadom na ßwojej wutrobje? Njeje dha nihdźe żaneho druheho ſkhodu, kiż ſ hroda wjedźe?

Tola! Wona pſches rumnoſcźe khwata, běži, ſo by na druhi ſkhód dozpěła. S nowa ßo ſemja ſatſchaße. Bożo ßmil ßo! Wjeſchi ſtwow padaju! Jenoż po wuſkej khódbje móże njeſbożowna macź hiſchcźe do prědka. Nětko je pſchi ſkhodźe! Ale tu ßapaju jej płomjenja napſcheczìwo. Każ ſlemjena tu macź wokomik ſteji, potom ſtyſkniwje ſawoła:

„Moje dźěczo! Knjeże, njewopuſchcź mje!"

Wona wróczo khwata, ale hdźe chze? Wjerchi ßu ſpadake; podkohi ßu ßo pſchekamake, dokelż ßu hrjady popuſchcźike. Hdźe je nětko hiſchcźe jedyn wupucź ſ płomjenjow? Nihdźe! Wſchudźom je jenoż ſahuba! Stork ſa ſtorkom ſ hłubiny ſcźěhuje. Poßlednje ſpinanja murjow ßo puſchcźeja. Płomjenja ßapaju ſe wſchěch kónzow, kod duży.

Wona khwata do ruma, hdźeż dno hiſchcźe dżerży. Delka widźi cźłowjekow cźěkacź.

„Ow, pomhajcźe, pomhajcźe, wukhowajcźe mi dźěczo!" tak markhrabinka ſ hloßom woła, tak macźeřſka wutroba wo pomoz proßy.

Ale jejneho hłoßa njeje ßłyſchecź, wótſiſcho praſkotaja płomjenja, podſeńſke bubotanje, wrjeſkanje padazych ſcźěnow a murjow, ßurowe wucźe wichora, kotryż pſches njeſbożowne měſto Meßinu leczi.

Mjes tym ſo wona ſe ſadwělowanjom wo pomoz woła, ßu płomjenja pod jejnymaj nohomaj wſcho ſniczike.

Hiſchcźe jedyn ſtork ſemjerżenja, ſemja ßo hiba pod jejnymaj nohomaj, płomjenja ßapaja horje, a njeſbożowna macź, dźěczo k wutrobje tłóczo, padnje do płomjenjow, jejneho hłoßa njeje ßłyſchecź. Hród padnje. — Měſtno jejneho ſboża, jejneje bobateje macźeřſkeje luboſcźe twori hróſbny row nad njeju a nad jejnym dźěſcźom.

Schto je ßo ſ markhrabju ſtako, to nichtó njewě.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 13. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farar Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu popoldnju w 3 hodźinach ſhromadźiſna ſchoſcźijanſkeho żónſkeho towarſtwa.

Sſrjedu wjecźor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyſchet němſku wójnſku modleſku hodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Morwy narodźeny ßyn Pawoła Woldemara Rjepki, wobßedźerja ſahrodniſtwa na Zidowje — Hana Margareta, Wylema Marja Duczmana, ſkotarja w Nowych Czichońzach, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź., 3 m. — Jan Auguſt Scholta, dźěkacźeř na Zidowje, 46 l. 3 m. 6 d. — Jan Jurij, njemandź. ßyn na Zidowje, 4 m. 17 d.

W druhich woßadach: Marja ſwudowjena Kucźżyna w Drużkezach, 77 l. 7 m. 10 d. — Marcźin Erich, njemandźelſki ßyn we Wulkej Dubrawje, 4 m. 4 d. — Heinz, njemandźelſki ßyn ſ Njeſdaſchcź, † w Khwacźizach, 4 m. 6 d. — Marja ſwudowjena Bartowa, wumjeńkatka w Ruhetalu, 80 l. 4 m. 5 d. — Pawoł Wojnaŕ, ſchuleř w Barcźe, 7 l.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin farar Kſchiżan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſkea w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modleſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſkez.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ßerbſka ſpowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Bójz ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Wutoru wjecźor 1/2 8 hodźin wotměje ſchoſcźijanſke towarſtwo żónſkeje mkodźiny ſhromadźiſnu.

We wudawarni
„Serb. Nowin“
ßu dostacz ßerbske a němske
biblije
po najtuńschich płaczisnach.

Pólne, domjaze a hródźne dźowki, wotroczkow, pohonczow, ßwójby, tsecźakow a wolazych pyta pschistajerka **Schmidtowa** pschi żitnych wikach 2 po 2 skhodź.

Lena a dźěla
kupuje ßo kóźda dźělba na **swonkownej lawskej haßy 22.**

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobru a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jenčj pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Fabrikskich dźełaczerjow
pyta
Hornjołużiska dźěłarnja běrnazych ßuschenkow w Barcze.

Ssad
k jěźi a k praßowanju kupuju kóżdu dźělbu po najwyschschej płaczisnje
Jurij Handrik
w Dobroschezach pola Nießwaczidła

S fotografijom padnjenych wojakow dźěłam
powjetschenje
a rukuju ja wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płaczisnje.
Schołczig atelier,
mějeczel W. Kornet
pschi Gickelskej horje 1b.
Rěczu ßerbski.

Schulerjo
Michała dobru pensiju namakaju na Nordstraße 18.

2ratarſkeju schulerjow
do dobreje **pensije** wosmje
Ernst Liebsch w Budyschiuje
na Schliebenskej drósy 5.

Khěžanapschedań.
W Raschowje je **maßiwna khěża** czißko 13 ſ hródźu a kólnju, derje swuporjedźena a ſ elektriskim ßwětłom pschiprawjena, ſ 3/4 kórzom pola na pschedań. Dalsche je tam shonicź.

Ratarſzy schulerjo
dobru pensiju
namakaju pola **Worjechoweje** na ßukelnskej drósy 10 po 3 skhodźach.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć
změje da-li Bóh, jutře njedźelu 17. septembra popołdnju w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje. Knjez dopisowař je přednošk přilubił.
Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Lětny ßmjertny dźeń
lubowaneho mandźelskeho, nana, ßyna bratra a ßwaka, żelesniskeho pioněra
Ernsta Miczki,
nar. ßo 27. okt. 1886 w Rakezach, wumrje ryczerſku ßmjercź 16. aug. 1915.

Dźenß we Bjelsku, w ruskim kraju
S Waschimi scźe myßlemi,
Tam pschi Bożim wobydlenju
Hižo lěto we rowi
S pieczimi spi towarschemi
We ßwjeczenej Bożej semi
Wasch nan luby, mandźelski
Wasch ßyn, bratr, ßwak najlubschi.

Hdyż bě wudyrika wójna,
Kiž naß wschitkich traschi tu,
Tydźeń po tym wam też poda
Ruku ßwěrnu k dźělenju,
So by wótzny kraj też schkitak,
Sa waß bědźił ßo a woj'wak.
Cźeżke bě wam dźělenje,
Hdyż hicź wot waß dyrbjesche.

K żelesniskim dźěłaczerjam
Wón tam pschidźěleny bu,
S towarschemi bu k tym dźěłam
Dowjesený k wjeczoru,
Wot tam je saß' k ranju pschischoł,
Hdźeż je ßwěru dźěłał, spěwał,
Hacź joh' khoroscź nadpadźe,
Kiž joh' k ßmjerczi dowjedźe.

Dopołdnja wón strowy dźěsche
Na ßwoj' dźěło swuczene,
Pschipołdnju 'żno khory běsche,
Hdyż ßo ßłónczko khowasche,
Wjesli ßu do lazareta
Joh', hdźeż na druhi dźeń sasta
Bicź ta ßwěrna wutroba,
Kiž je sa waß kłapała.

Wot ranja ßo lohzy móże
K wjeczoru wscho wobroczicź,
Haj to ßu wscho pucze Boże,
Schtó móże je wußlědźicź?!
Ach! kak je wón cźeżzy ſdych'wał
Hdyż je w lazarecze był:
„Proschcże, so móhł wróczicź ßo
Saß' do kraja wótzneho.

Haj wón pschischoł je do kroja,
Hdźeż nětk' wěczńje bydlicź ma,
Hdźeż ßo sbóżni derje maja,
Kónz je wójny, hubjenstwa
Tam je macź joh' powitała,
S njej wón nětko khwalbu spěwa
Bohu, kiž wasch troschtał je
W Waschej wulkej srudobje.

Mandźelska nětk ſ dźowku płacze
Wo njeho, kiž sesnał njej',
Starschej, bratsje, ßotra stajcze
Měru ßylsam, njepłacztaj,
Wón nětk w běłej drascze khodźi
A ßo ſ jandźelemi wodźi,
Bóh ſ nim derje cźinił je
To budź wasch troscht w srudobje.

Spi nětk derje w twojom' rowje,
Sahe, ach, nam wsaty ßy
Cźeżko je nam we wutrobje,
So twój row my njewěmy,
Hacź b'dźa skhadźecź jutrow sera,
Hdyż naß Bóh knjes sbudźi ſ rowa,
Kajke budże wjeßelje,
W njebju saßowidźenje.

Na žadanje hłubokosrudźeneho nana **J. Kruża.**

Hłuboko srudźazu powjesćź ßym dostała so je mój pschese wscho lubowany, drohi, njesapomnity mandźelski, nasch luby ßyn, pschichodny ßyn, bratr, ßwak a wuj

Max Gustav Schuba
podoffizěr krajneje wobory w reserwnym pólnoartilleriskim regimencze 23, 2. batt.

w poßlednich horzych wojowanjach ßwnje żiwjenje 7. sept. po dwělětnym bědźenju woprowacź dyrbjał.

We njewurjekliwej bolosczi
hłubokożarowaza wudowa
Martha Schubina rodź. Preußez
ſe wschěmi druhimi pschiwusnymi
we Wulkej Dubrawje, Delnjej Hórzy, Malescheżach, Nießwaczidle, Sskonej Borschczi, Weinböhli, Delnej Kinje, Budyschinje, Huſzy a we wójnje, 12. sept. 1916.

Wotpocźuj w měrje.

Lědma ſ domisny, po kotrejż tak żedźesche, do krwawneho, bědźenja, dołhej dwě lěcze hižom pschětrateho ßo wróczíwschi. je nasch horzo lubowany ßwěrny, dobry ßyn bratr a ßwak,
dżeßatnik
Ernſt Króna,
mějeczel żelesneho kschiża 2. rjadownje
3. późnjenza rjekowsku ßmjercź poczerpił.

W njewuprajnej bolosczi, ale ſ czichim poddaczom do Bożeje wole w mjenje wschitkich sawostajenych
Handrij Króna.

W Bukezach, Budyschinje a w polu, 14. późnj. 1916.

(K temu czißku pschiłoha.)

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołanja, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na Jawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.
— Telefon 687. —

Čisło 39. **Sobotu 23. septembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójskowa rosprawa.

22. septembra: **S wuwsaczom žiweho wojowanja ſ artilleriju a rucznymi granatami njeje na wjeczornym wojownischczu w stronje rěkow Sommy a Maasy niczo powjedźicź.**

Rańſche wojownischczo. Fronta generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Pschi Narajowzy žiwe tſělenje a ſ dźěła wojowanje pěschkow.

W Karpatach ſmy khop Ssmotrez saŕo shubili. Njewustawaze napinanje Rußow pschi Babje Lodowej dla wutrajnosce naschich khroblych honjerjow saŕo bjes wuspěcha wostachu. Nadběhi w stronje Tatarki a k połnozy Dorny-Watry ſo wotrasychu.

Na wojownischczu w Ssydomhórſkej njebě niczo noweho.

Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

W Dobrudſchi ſylne rumunſke mozy k krótkemu wjeczorej wot Topraiſara k nadběhej pſcheńdźechu. S wobšahazym napſchecźnym storkom němſkich, botharſkich a turkowſkich wojakow pſchecźiwo njepſcheczelowemu bokej a khribjetej ſo Rumunojo cźěkajzy wróczo cźišnychu.

Mazdonſka fronta: Wojowanje w Florinſkej dolinje žiwe wosta, wono ſo k ranju rěki Wardara saŕo woživja.

Prěni generalny kwartěrſki mischtr Ludendorff.

Potepjenje jeneje njepſcheczelowcje wojakow wožazeje łódźe.

Wolfez telegrafowańja 22. septembra powě: Jedyn ſ naſchich podmórſkich cžołmow je 17. septembra w ſrjedźoſemſkim morju jenu połnowobšadźenu wojakow wožazu parnu łódź potepił. Łódź je ſo sa 43 ſekundow ponurika. B.

---

161 łódźow w auguſcze ſo potepiło.

Němſke, awſtriſke a turkowſke podmórſke cžołmy ſu w auguſcze 161 wikowanſkich łódźow potepike. B.

Dobycze Němzow nad Sochodom.

Po němſkej wójſkowej rosprawje ſu němſzy a awſtriſok-wuherſzy wojazy generala ſ Bernhardia pod wjedniſtwom generalneho leutnanta Clauſiuſa ruſki ſylnje wobtwjerdźeny pſchedmóſt k połnozy wot Sareczow nad Stochodom ſ nadběhom dobyli a njepſcheczela hacž k rańſchemu brjohej pſcheſcźěhali. 31 offizěrow a 2511 muži je ſo ſajało a 17 maſchinſkich tſělbow ſo sebrało. B.

B.

Wojowanje nad Sommu.

Wojowanje nad Sommu je 15. septembra woſebje njemdre było. Němſka wójnſka rosprawa wo tym praji: Ssylny wupad něhdźe 20 jendźelſkofranzowſkich diwiſijow ſo po najſylniſchim tſělenju pſchecźiwo němſkej froncze mjes Ancru a Sommu ſameri. Po horzym bědźenju naš pſches wſy Courcelette, Martinpuich a Flers wróczo ſcźiſchczachu. Combles ſo pſchecźiwo ſylnym jendźelſkim nadběham ſdźerža. Dale k połodnju hacž k Sommje ſo wſchě nadběhi, ſ dźěła hakle we wojowanju ſ bliſka wotroſychu.

K połodnju Sommy wot Barleux hacž Demiècourt je ſo franzowſki nadběh teho runja wotraſył. B.

B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

21. septembra. Fronta pſchecźiwo Rumunſkej: K połodnju wot Petroſeny ſmy tež hórki na bokomaj Vulkanſkeho pſchekhoda wobšadźili. Pola Nagyſzebena (Hermannſtadta) a pſchi ſydomhórſkej rańſchej froncze jenož pſchetſělenje pſchedſtražow. B.

Wójſkowa fronta generala arzywójwody Khorle.

W lěšatych Karpatach njepſcheczel wójſko generala ſwobodneho knjeſa ſ Kirchbacha ſ najwjetſchej saŕakkoſcźu dale nadběhuje. Pola Breſzy a k ranju Pantyrſkeho ſedła njepſcheczel wuſtupjaze kruchi naſcheje fronty ſatkóczi. Hewak ſo wſchě nadběhi ſ khroblezu ſakitarjow ſlemichu.

Mjes awſtriſko-wuherſkimi wojakami, kotſiž w Karpatach wojuja, ſu wuherſke landſturmſke bataillony wyſchka Pappa woſebje ſpomnjenja hódne.

Tež pſchi Najarowzy wſchě njepſcheczelowe napinanja bjes wuſpěcha wostachu. B.

Wójſkowa fronta generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Pola wójſka generalneho wyſchka ſ Terſztyanſkeho ſwjaſkarſke wojerſke mozy generala ſ Mawitza mjes Puſtonytami a Saturzami ſ nowa pod ſražowanjom ſylnych ruſkich cžrjódow ſtejachu. Njepſcheczelowe wojowanſke waſchnje saŕo ſ bjesſwědomiteho woprowanja nadběhowanſkich wojakow wobſtejeſche, kotrež ſo ſ hłubokimi kolonnami pſchihnachu, ſrjedź kotrychž ſo tež garda namakuje. Jenož k ranju Sswinjuchow njeje ſo wojowanje hiſcheze rosſudźiło. Hewak je ſo njepſcheczel wſchudże ſ najcežšchim ſchkodowanjom wotraſył.

Na italſkim wojownischczu njebě wjetſchich wojowanjow. B.

Jedyn franzowſki podmórſki cžołm ſo potepił.

Win, 22. septembra. Łódźſtwowy komando powě, ſo je jene awſtriſko-wuherſke namórſke lětadło w pokodniſchim adriatiſkim morju franzowſki podmórſki cžołm „Foucault“ ſ wotcźišnjenymi bombami potepiło. Zyła wobšadka je ſo ſ tuthym a jenym druhim lětadłom wukhowała. Jedyn torpedowſki cžołm je jatych pſchewſak ſ wuwſacźom dweju offizěrow, kotrajž ſo ſ lětadła do pſchiſtawa dowjeſeſchtaj. B.

Wojowanje w Ssydomhórſkej.

Rumunſka kolonna, kotraž bě ſo pſches Vulkanſki pſchekhod do Ssydomhórſkeje walika a ſo k městu Hatſzegej ſameŕika, je tam do ſylneho němſko-awſtriſkeho wójſka ſraſyła. Rumunojo ſu ſo sbili a ſu pchſes Vulkanſki paš do Rumunſkeje zofacź dyrbjeli. W druhich ſtronach Ssydomhórſkeje, woſebje w rańſchim dźěle, ſu woni hiſcheze pomału postupali. Ssurowa ſyma w Karpatach nětkole pſched durjemi ſteji. Do wyſokich horow je wona hižo sacźahnyła. Meter wyſoko ſněh na horach leži a je pucze w lěšach pſchikrył. Wojowanje je w tychle ſtronach teho dla nětkole jara wobcźežne. B.

Wojowanje w Ssydomhórſkej.

Mjes tym je Ruſka pjecža 150,000 muži do Dobrudſcha póšłała. Woni ſu ſo k ſakitanju želeſnizy Cžernawoda—Conſtanza a Trojanſkeho naŕypa postajili. Poŕylnjenje dostawſchi ſu Rumunojo a Rußojo postupanje botharſko-němſkeho wójſka sadźerželi. Kaž hamtſke rumunſke powjeſcze ſ Bukareſta praja, ſu Rumunojo pjecža ſamo pola Enigea, 30 kilometrow k połodnju wot Cžerneje Wody wuſpěch měli. W cžim tónle wuſpěch wobſteji, ſo njepraji, tola ſo hodźi myšlicź, ſo je rumaſkoruſke wójſko ſylny napſchecźny ſtork wuwjedło, kotryž pola Enigea do fronty botharſko-němſkeho wójſka ſrazy a ju do wótreho wojowanja ſaplecze, kotrež je ſo ſkónczńje ſaſtajiło. Dźeń poſdźiſcho ſu Rumunojo pola Topraiſara ſ nowa k nadběhej pſcheſchli, tola ſu ſo wróczo cźišli. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

19. septembra: W Galizijskej žo w stronje rěki Narajowki dale ſ njemdroſczu wojuje. Ssmy wſchě njepſchecželowe nadběhi ſ wulkim ſchkodowanjom ſa njeho wotpokasali. W tychle wojowanjach 19. septembra žo khrobły regimentowy komandeur a wyſchkowski leutnant Ssemiczew moriſchtaj. W Karpatach žmy w stronje Schybenow (18½kilometra k pokodnju wot Sabja) a pſchi horje Puzwie (30kilometrow k dołhemu ranju wot Capula) něktore hórki wobžadźili. Hory žu ſ huſtej mhły pſchikryte; žněh žo dźe.

Kawkasus: Nasche pſchedžunjene wotdźělenja žu po wojowanju pſchecźiwo Turkam městno bliſko mosta pſches rěku Falpanczy k połnozy wot Hamadana wobžadźili. D.

Ruske napominanje ſa Bołharow.

Hamtſke nowiny Kiſchinewſkeje gubernije napominanje w Bežarabſkej bydlazych Bołharow wosjewjeja, w kotrymž žo bołharſki lud namołwja, ſo by njeżwěrneho Ferdinanda Koburgſkeho wotehnał a Bołharſku ſa republiku wuwołał. General Radko Dimitrijew dybrjał žo ſa preſidenta bołharſkeje republiki wuſwolicź. D.

Wojowanje w Mazedonſkej.

Po rosprawje franzowſkeho generalneho ſtaba wot 15. ſeptembra je ſchtworoſwjaſkowe wójſko po zyłej mazedonſkej froncže poſtupowało. Mjes Strumu a Wardarom bě žyłna kanonada. Pod Beleſkej horu a pſched Maczikowom běchu małe bitwiczki. Schtworoſwjaſkowe wójſko je pola Kajmakczalana a pola Wetrnika poſtupowało. Sſerbjo žu ruczje ſbiteho njepſchecźela pſchesczěhali. K wjeczorej wot Oſtrowſkeho jězora žu rěku Brod, 10 kilometrow wot Floriny, pſchekroczili. Woni žu Bołharam 32 kanonow sebrali. Franzowſojo a Rušojo žu Madarſke hórki pſchekroczili a do krajiny pola Floriny saczahnyli.

Po rosprawje 18. septembra žu Sſerbjo k ranju wot rěki Czerneje k horje Wetrenikej doſchli a tam žyłne nadběhi Bołharow wotpokasali. Njepſchecźel je žyłnje ſchkodował. Dale k wjeczorej žu Sſerbjo ſ jenicźkim nadběhom žyłnje wutwarjenu a ſ wjele groczanymi raczišnami ſwěſczenu prěnju bołharſku liniju na khribjecze hory Kajmakczalana dobyli. W nozy nastajeny njepſchecźelſki nadběh je žo zyłe wotpokasał. K dołhemu wjeczorej wot Oſtrowſkeho jězora žu žerbſzy pěſchzy rěku dale pſchekroczili, mjes tym ſo jich artillerija bołharſke ſtejiſchcza na prawym brjoſy žyłnje wobdźěłaſche. — Na lěwym kſchidle žu Franzowſojo a Rušojo na froncze mjes Rožnu a Florinu Boharow, kotſiž žwoje napſchecźne nadběhi a nadpady ſ kavalleriju pſchezo woſpjetowachu, ſbili. Franzowſojo žu městno Florinu dopołdnja w 10 hodźinach dobyli a doſpołnje wobžadźili. Bołharjo žo w njeporjedže na Monaſtir wróczo czahnu.

Rosprawa bołharſkeho generalneho ſtaba wot 19. septembra wo wojowanju w Mazedonſkej powě: Žiwe wojowanje pola Floriny dale traje. Njepſchecźel je žo podarmo prózował, žo hory Kajmakczalana ſmozowacź. W Mogleniznym dole a na brjohomaj Wardara bě žłabe tſělenje artillerije. Pod wyſokej runinu Boleżizu žu nasche patrouille njepſchecźela wotehnali a žo wšow Schugowa, Matniſy a Hornjeho a Delnjeho Poroja ſmozowali, hdźež wjele wójnſkeho materiala namakachu. B.

20. septembra: Wot rěki Strumy hacž do ſtrony k wjeczorej wot Wardara je ſwucžene tſělenje artillerije a wojowanje patrouillow. K ranju rěki Czorneje Sſerbio žyłnje dale poſtupowachu; woni hórku 3625, najwyſchſchi dźěl Kajmaczkalana, kotruž běchu Bołharjo k ſakitanju wobtwjerdźili, nadběhowachu. Po njemdrym wojowanju, ſkónczne muž pſchecźiwo muži, woni ſ knieſom ſteiiſchcza woſtachu. Bołharjo jara cźežko ſchkodowachu, tak ſo jenož něhdże 50 jatych w ruzy Sſerbow woſtajichu. K ranju Floriny w ſtronje rěki Brodo pola Goreżnizy žo jedyn bołharſki nadběh, kotryž žo ſ kavalleriju podpjeraſche, ſ tſělenjom ſe 7½-zentimetriſkich kanonow rosvjeſchi prjedy hacž žerbſke linije dožahny. Na naſchim lěwym kſchidle nam njepſchecźel hiſchcze na hórkach k połnozy wot Pižoderi a we wokolnoſczi klóſchtra žwj. Marka napſchecžo ſteji. W Florinje Franzowſojo něktore khěže wucžiſcźichu, w kotrychž žo Bołharjo dźiwje ſakitachu. Pſchi tym něktore ſta muži ſajachu. Eſkadra lětadłow wjele bombow na městno Monaſtir ſmjeta.

Bołharſka rosprawa wot 20. septembra: Wojowanje wokoło Floriny žo k naſchemu lěpſchemu roswiwo. Se žyłnymi napſchecźnymi nadběhami žmy njepſchecźela wróczo cźišli a jemu wulku ſchkodu nacźinili. Runina je ſ cźełami njepſchecźelow pokryta. Ssmy 1 offizěra a 11 muži jeneje ruſkeje brigady a 100 muži 175. franzowſkeho regimenta ſajeli. Njepſchecźelowe žyłne nadběhi na hórku Kajmakczalan žu žo ſ wulkim ſchkodowanjom ſa njeho njeporadźike. W dole rěki Moglenizy njeje žo połoženje pſcheměniło. S wobeju ſtronow žo ſ artilleriju tſěła a infanterija žłabje wojuje. Na rańſchim a wjeczornym brjoſy Wardara artillerija tſěła; pod Beliżizu je směrom. Pſchi froncze rěki Strumy žo ſ artilleriju žłabje tſěła.

Italika rosprawa wot 20. septembra: Na pokodniſchich brjohach Beleſkich horow žo žyłne bołharſke wojeſke mozy, kotrež žo ſe žyłnej artilleriju podpjerachu, do naſchich žłabych pſchedžunjenych wotdźělenjow mjes Hornim Porojom a Matnizu dachu. Hdyž běchu naſchi njepſchecźelowy nadběh ſaſtojili, žo woni pſchi ſakitanju ſ jenym ſadnim wotdźělenjom podpjerachu a žo w dobrym rjedže na żeleſnizu Dojran Demirhißar wróczo ſczahnychu. B.

Franzowſke pſchecźiwjenje pſchecźiwo wójnje hacž do najhórſcheho.

Sozialiſtiſki ſapóžłanz Coſtadoux je w franzowſkej deputěrtſkej komorje w mjenje pſchecźiwnikow wójny rěczał. W žwojej rěczi wón praji: Jeli ſo Franzowſka njeżmě jako žmjertny kandidat k měrowemu kongreżej pſchińcź, dyrbi žo ſ hłuboko ſakorjenjenym njedoſtatkom w naſchim wójſku kónz cźinicź. Abo njewjedža žnadź naſchi generalojo, ſo je liczba cźłowjeſkich žiwjenjow wuſko wobmjeſowana? Tutón kraj je hacž najdalſchej mjeſy žwojich mozow doſchoł. Pjecź milijonow cźłowjekow a ſchěſcźdźeżacź milijardow frankow je wón dał. To je dotalna bilanza naſchich žałożnych woporow. Kak dołho dyrbi tónle cźěmny njeroſum hiſchcze tracź? Njeje tónle wbohi kraj hiſchcze doſcź roszychnowany? Pohladajcze na puſczinu, do kotrejež žu žo něhdy tak kražne ſtrony naſcheje domiſny pſcheměnike. Burſtwo! Burſtwa njeje wjazy. Wójna je jo ſniczika. Tónle po poczinkach a po cźěle najlěpſchi element luda ſcze do cźiſta wutrjebali, hacž do najhłubſchich korjenjow ſcze ludowu móz wuwužili. Wukhowajcze žo jenož do žwojeje wěcžneje nadźijepołnoſcze. Nascha winowatoſcź je, wězy jako tajke pokasacź, kajkež žu.“ W tym žamym ſmyſle ſozialiſt Brizon rěcžeſche. B.

Franzowſki wójnſki miniſter Briand pſchecźiwo wójnje.

W deputěrtſkej komorje je franzowſki wójnſki miniſter Briand ſozialiſtomaj Coſtadouxej a Brizonej wotmołwjejo pſchecźiwo temu rěczał, ſo by žo nětkole měr wobſamknył. Wón praji: Wy tutón wokomik wo měrje rěcźicze! Kajke wužadanje, kajke wohanjenje wopomnjecza naſchich morwych! Do něktorych naſchich departementow žu žo Němzy dobyli a tam hanibnje ſakhadźeja ſ wobydleŕſtwom, korež pak žo wobdźiwanjahódno ſadžeržuje, a w tym wokomiku, hdźež wono ſ napjatoſczu na kanony wužwobodźenja poślucha, wy prajicze, ſo chzemy měr wobſamknycź. Njeſnajecze nadobnoſcź Franzowſkeje a měnicze, ſo mohła wona ſa płacźiſnu njepſchecźelſkich milijardow hnydom do měra ſwolicź. To by wójnſki měr był. Pſchichodne narody bychu ſtajnje hrožazym nadpadam wuſtajene byłe, Němſka by ſpytała, ſły kuž woſpjetowacź, kotryž žo jej tón krócź njeje poradźił. Haj, pjenjeſy žu žo wſchědnje ſhubjowake, ale ſa 44 lět je Franzowſka ſ ranu w boku dźěłała a žo ſaža ſhrabała. Hdyž chzecze, ſo by měr na žwěcze knježił, dha žebi pſchejcze, ſo by Waſch kraj dobył. Jenož potom měr pſchińdże. Mjes tym njedajcze ludej wěricź, ſo móže jón nětkole dostacź. Pſchetož měr dżenżniſcheho dnja by ponižazy měr był, a žadyn Franzowſa njemóže žebi jón pſchecź. (Dołhotrajaze pſchihłożownaje na wſchěch kawkach.)

Deputěrtſka komora wobſamknu, Briandowu rěcź po zyłym kraju ſ pſchibicźom woſjewicź dacź.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

20. septembra popołdnju. K połnozy wot Sommy Němzy franzowſke ſtejiſchcza na khopje 76 wot żeleſnizy pola Clery hacž k Sommje nadběhowachu. Se ſawěranſkim tſělenjom a ſ tſělenjom maſchinſkich tſělbow žo ſlemiwſchi njemóżeſche nadběh naſche linije w połnóznym dźělu dożahnycź; w pokodniſchim dźělu žo něktore małe dźěle njepſchecźelſkich wojakow w pſchedžunjenych hrjebjach ſażydlichu, tola žo hnydom ſe žyłnym franzowſkim napſchecźnym nadběhom won cźišnychu. Pola Bauchavesnes artilleriſke tſělenje khětro žiwje dale traje. K ranju hórki pola Souina a we Vogeſach k dołhemu wjeczorej wot Altkircha žo ſpytane njepſchecźelowe nadběhi pſchecźiwo małe franzowſke wotdźělenja njeporadźichu.

20. septembra wjeczor: K połnozy wot Sommy Němzy žyłny poſpyt ſcźinichu, naž ſ njedawno dobytych ſtejiſchczow wucźiſchcźecź. Wojowanje rano wot 9 hodźin hacž do wjeczornych žměrkow traje-

sche. Na froncze 5 kilometrow, s dwora Le Priez hacz k polodnju dwora Bois Labbe, bo nadběhaze czrjódy wospjet do drědka honjachu, a kóždy nadběh bo najprjedy s artilleriju bylnje pschihotowasche. Naschi wojazy khroble napscheczo stejachu. Wschě nadběhi bo s kschižnym tšélenjom artillerije a maschinskich tšélbow slemichu. Wschudże we bwojich stejischczach wostachmy a wschu dobytu krajinu w bwojej ruzy wobkhowachmy. Wojowanje bě wobejbje saßakle pola dwora Le Priez a pola Bouchavesnes. Pšched dworom Le Priez bo schtyri nadběhowe žołmy sa bobu s naschim tšélenjom poßyczechu. Widżachmy njepscheczelowe nadběhi bo rospuschczicz a w njeporjedże sady khribjeta hórkow wróczo żołmicz. Krajina bě s czółkami pokryta. W krajinje pola Bouchavesnes bo Němzy, kotrymž bo po někotrych krwawnych porażkach poradźi, bo wokoło 1 hodźiny pschipołdnju w połnóznym dźěle wßy saßydlicz, s njewudżerżnym napscheczným nadběhom naschich wojakow we wojowanju s bajonetom saßo wróczo czißnychu. 50 jatych, mjes nimi někotsi offižerojo, w naschej ruzy wostachu. Każ je bo po zylej nadběhanskej froncze widżało a każ jeczi prajachu, je njepscheczel czężko schkodowak. B.

Nowe grichiske ministerstwo.

Nowe grichiske ministerstwo je bo pod pschedßydstwom sapóßlanza Kologeropula sestajało. Jeho bobustawy bu jako pscheczíwnizy Venizela snaczi. Franzowskim a jendżelskim nowinam teho dla nowe ministerstwo hódź njeje. Sastupjeŕ italskich nowin „Secolo" s Athena telegrafuje, so Venizelowe nowiny do prědka widża, so bo nowe ministerstwo bórsy se schworoswjaskom swadźi. B.

Schtworoswjaskowi sapóßlanzy njejßu hacz dotal s nowym ministerstwom wobkhadżeli. Pětrogradska telegrafowarnja powě, so bu schtworoswjaskowi sapóßlanzy wot bwojeho knjeżerstwa połnomóz dostali, je-li trjeba hnydom, bo bwoje knjeżerstwo hakle saßo njewopraschawschi, shromadnje s generalom Sarraillom rossudne krocżele pschecżiwo grichiskemu knjeżerstwu czinicz. B.

Wobstejnosce w Grichiskej.

Jena Athenska depescha italskich nowin „Secolo" praji, so Venizelos njeje wjazy bwojeho żiwjenja wěsty, dokelż stej Němska a Awstriska spschißahanstwo pscheczíwo njemu naschkarakej. Venizelos njeje wot 5 dnjow bwój dom wopuschcził. Hdyż je bo wón schtwórtk na franzowske póßlanzstwo podak, bu zyku dróhu wot jeho doma hacz k póßlanzstwu jeho pschiwißowarjo strażowali. Jeho wobydlenje stajnje jeho kretiska czélna straża wobdawa. Runje tak pak bo też kral Konstantin njepscheczelskich nadpadow boji. Wón w Tatori pschebywa, kotryż je bo do twjerdżisny pschetworił a bo s dwěmaj rjadomaj tšélnych hrjebjow wobdawa. Dale je tam infanterija, kavallerija a artillerija shromadżena. Venizelos bo pjecża do Salonikia poda. B.

Aktivne sapschimnjenje Grichiskeje?

Każ „Frankfurter Zeitung" s Londona powě, je Reuterez telegrafowarnje s Athena błędowazu powjesc dostaka: S dowěrneho żórka je błyschecz, so bu bo kral Konstantin a ministerjo w saßadże rossudżili, neutralnosc spuschczicz. Se sadżerżenjom Němskeje w praschenju Kawale je bo kral roshněwak. Powjeda bo bamo wo ultimatu. D.

Wojowanje w Dobrudschi.

W Dobrudschi twjerdżisny Dobriz, Tutrakan a Silistriju dobywschi je bokharsko-němske wójsko pod generalnym pólnym marschallom Mackensenom rumunsko-ruske wójsko k ranju czischczało.

Telefon a telegraf w Grichiskej w ruzy Jendżelczanow a Franzowsow.

Jendżelczenjo a Franzowsojo bu bo telefona a telegrafa w Grichiskej smozowali. Woni jenoż powjesce pschepuschczeja, kotrez bo jim pschihódne bycz sdadża. B.

Wobydlerstwo grichiskich kupow sa wójnu.

Wobydlerstwo kupow Chios, Mytilene, Samos a Ikariskich kupow je w shromadżisnach wobsamkło, krala napominacz, so by do wójny sapschimnył. B.

Hollandska trónska rěcz.

Wuradżenje hollandskeho bejma je hollandska kralowa s trónskej rěczu wotewrika. W njej wona praji: „Tsecżi krócz wot spoczatka njesbożowneje wójny we Waschej brjedżisnje steju, napjelnjena se staroscżemi wo najwyschsche interesy nascheje wótczíny". Kralowa s dżakownoscżu na to pokasa, so je bo měr hollandskemu ludej sakhował a so bu poměry Hollandskeje k wschěm mozam pscheczelny kharakter wobkhowale. Wona dale praji: „Budu też w pschichodże winowatoscżow, kotrez bo s prawom ludow neutralnemu ludej nakładuja, dżerżecz, tola bym bo krucze rossudżika, bwoju njewotwißnoscz sakitowacz. So mohła tele nadawki dopjelnicz, bo na bwoje dobre prawo, na pschesjenoscz luda a na nasche wojerske mozy na kraju a na morju, kotrez na khwalobne waschnje napołożenu czežu njeßu, spuschczam." Pod khorhoju stejaze wójsko bo s nowymi wuwuczenymi wojakami porjadnje narunuje. Składy brónjow, munizije a druheje wójnskeje potrjeby bo njedżiwajzy pschewinjomnych wobczeżnoscżow powjetschuja." Trónska rěcz wusběhuje, so je knjeżerstwo nusowane było, dla sežiwjenja wobydlerstwa pschezo wjazy naprawow czinicz, wuwos żiwnoscże je bo sanjesowacz dyrbjak a do smutskowneho hospodarskeho żiwjenja je bo sapschinnycz dyrbjało. Wobkhad łódżow w hollandskich pschistawach je błaby wostał. Też w hollandskej Indiskej bo poczeżenje samórskeho wobkhada, s wójnu nastawaze, jara njelubje sacżuwa, tola je wunoschk wikowanja a łódźnistwa w kolonijach spokojazy. Knjeżerstwo budże po móżnoscżi wojerśku móz w Indiskej powjetschecz. B.

Neutralnosc Schwedskeje, Norwegskeje a Danskeje.

W Christianiji, we hłownym měsce Norwegskeje, ministrojo Schwedskeje, Norwegskeje a Danskeje wuradżuja, na kajke waschnje mohła bo neutralnosc mjenowanych krajow w nětczischej bwětowej wójnje sakhowacz. Do tychle wuradżenjow powjesc pschińdże, so je Jendżelska nětkole Norwegskej pschiwos muki a żita salehła. Na bursy w Christianiji maja położenje sa jara khutne. Norwegska njemóże bo bama sežiwicz a je na pschiwos muki a żita s Ameriki pokasana. Diplomatiske położenje rospominajo franzowske nowiny „Temps" neutralne kraje warnuja prajizy: Pschikład Grichiskeje neutralnym strach pokasuje, kotremuż bo wustajeja. Schtworoswjask njeje grichiske njesboże sawinował, ale tamni Grichojo, kotsiż bu chzyli bwojemu krajej njenatursku politiku pschimusowacz. „Temps" bo prascha, hacz bu też w Schwedskej tajzy straschni błępzy. Mybłicz bo njemóże, so je Schwedska se bwojim hórkobłódkim synkom schtworoswjask skschiwdżicz chzyła. B.

Sběžk w hollandskej Indiskej.

S Haaga, je bydła hollandskeho knjeżerstwa, bo powě: 1500 sběżkarskich Malajow s Bangko je nadběh na stejischczo knjeżerstwowych wojakow scziniło. Sběżkarjo, kotsiż bu bo wotrasyli, bu 40 muži shubili. W Krintji je směrom. Kolonialny departement pische, so je tole wojowanje hižo pšched někotrymi dnjemi było, a so je powjesc hakle nětkole doschła, dokelż je swjask mjes Bangko a Suru Langun pschetorhnjeny był. B.

Czesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiż chzedża sa nje na

4. schtwórtlěto 1916

do prědka płaczicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Czi, kotsiż bebi **Serbske Nowiny** psches **pošt** pschinjesc dadża, njech tola njesapomnja, bebi je tam bórsy skasacz. Na schtwórtlěto saplaczi bo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khežorstwa **90 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacża na pósce **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Najwyschscha płaczisna sa jeczmjeń.)** So by bo sażne wumłócznje jeczmjenja spěchowało, bě wójnske sežwijerstwo postajiło, so ma zentnar nanajwyschsche 15 hriwnow płaczicz. Wot 1. septembra je bo płaczisna na 14 hriwnow ponižika.

— Plahowarjo hejduschki a jahłow bmědża k wußywej hejduschki 2 zentnarjej a k wußykej jahłow 60 puntow sa hektar wubywa lěta 1916 wróczo wobkhowacz. Dale bo jim k sežiwjenju w hospodarstwje sa kóždu woboru 50 puntow hejduschki a 20 puntow jahłow wostaji. Wscho druhe ma bo khežorstwowej saradżerni

kuseźinowzow pschedacź, kotraž w pscherěšku sa zentnar hejduschki 28 hriwnow płaći.

— **(Najwyschscha płaćizna sa wowß.)** Po wosjewjenju wójnskeho seźiwjerstwa ma ratar zentnar wowßa wot 30. septembra 1916 sa 14 hriwnow pschedawacź. Sa strony s woßebje pósdnymi žnjemi je ßo krajnym zentralnym wyschnoscźam dowoliło, so ßměďža postajicź, so ßo hacź do 15. oktobra sa zentnar 15 hr. płaći.

— **(Wowß sa dźěłanske kruwy a kosoły.)** Po wosjewjenju wójnskeho seźiwjerstwa ßmě ßo s dowolnoscźu wyschnoscźe cźehnitej kruwje sa cźaß rólneho dźěła w cźaßu hacź do 30. novembra 1916 1 zentnar wowßa k pizowanju sdawacź. Sa kóžde hospodarstwo ßmě pak ßo jenoź sa dwě kruwje dowolnoscź k pizowanju s wowßom dacź. S dobom ßmě ßo kóždemu kosołej sa cźaß pschipuschcźenja hacź do 31. dezembra 1916 1 zentnar wowßa k pizowanju sdawacź.

— **(Najwyschsche płaćizny sa dźiwisnu.)** Wójnske seźiwjerstwo je płaćizny sa dźiwisnu powyschiło. Wot nětko płaći punt ßornjazeho mjaßa 1 hr. 30 pj., punt jelenjazeho mjaßa 1 hr. 10 pj., punt mjaßa dźiwjeho ßwinjeźa 95 pj. hacź 1 hr. 15 pj., sajazy s kožu 5 hr. 25 pj., sajazy bjes kože 4 hr. 95 pj., dźiwi kanikl s kožu 1 hr. 50 pj., dźiwi kanikl bjes kože 1 hr. 40 pj., 1 bažant honacź 4 hr. 50 pj., 1 bažant kokosch 3 hr. 50 pj.

— **(Pčołazy zokor.)** Hamtske hejtmanstwo wosjewja, so móže ßo pčołazy zokor pola pschekupza Bruna Nicźe w Budyschinje na Moltkowej drósy wotewsacź.

— **(Wotedacze margariny.)** Na tukowu khartku cźišło 3, kotraž wot 18. septembra hacź do 15. oktobra 1916 płaći, móže ßo 90 gramow margariny wotewsacź. Dokelž ßo margarina lohko skasy, ßo wotebjerarjo napominaju, so bychu ju sa cźaß dweju njedźel pschetrjebali.

— **(Butra.)** Schtóž chze butru kupowacź, ma to pschichodnje pola ßwojcje butroweje žony abo w jenej Budyskej wikowarni wosjewicź. Pschi samolwjenju ma ßo samolwjenske wopißmo F tworu kupowanskeje khartu trjebacź. Prěnje samolwjenje ma ßo w Budyskich wikowarnjach hacź do schtwórtka wjecźor stacź. Pola butroweje žony móže ßo butra pschi bližšim pschinjeßenju butry skasacź. Butrowe žony ßmědža na hlowu na tydźeń polběrtlika butry podacź. Butra ßmě ßo hacź na dalsche jenoź ßobotu a póndźelu pschetrjebarjam wotedawacź. Druhe dny je sakasane, butru pschedawacź. Pschi kupjenju butry ma ßo pódla trěbneje liczby płaćazych butrowych khartkow wotstemplowana tworykupowanska khartka (podźělna khartka F) pschedpoloźicź. Sa prěnjokróćne kupjenje butry kupowanski wotrěsk F 1 płaći, kotryž ma pschedawaŕ wottorhnyć.

— **(Měschenje khlěboweho cźěsta s cźerstwymi běrnami.)** Wot 9. oktobra hacź do 15. dezembra 1916 ma ßo khlěbowe cźěsto, tak daloko hacź wono se rźaneje muki, hacź do 93 prozentow wumlěteje, njewobsteji, s cźerstwymi běrnami měschecź, a to tak, so na 90 dźělow muki 30 dźělow běrnow pschinďže. Pjekarjo, kotsiž k podlěschenju khlěboweho cźěsta trěbne běrny s wobstatkow njebjeru, kotrež ßu na cźaß hacź do 15. dezembra tuteho lěta ßami naplahowali, maja to hnydom firmje Bruno Nicźe w Budyschinje na Moltkowej drósy wosjewicź.

— **(Sebranje jablukow a ßlowkow sa wójsko a wobydlerstwo.)** W Sakskej a w ßußodnej Schlesyskej ßu ßo jabluka a ßlowki, kotrež ßo hischcźe njejßu sescheźipale, k dźěłanju marmelady a schmaderunksa sa wójsko a wobydlerstwo sebrale. Wone ßmědža ßo jenoź woßobam pschedawacź, kotrež wupokasmo, s wójnskim seźiwjerstwom podstemplowane, wobßedža.

W ßamßnym hospodarstwje ßmě kóždy jabluka a ßlowki pschedźěłacź, doniž ßo ßad njewotwosmje, dyrbi ßo wón seschcźipacź a derje wothladacź. Jeli so je strach, so ßo płody skaža, ßmě hamtske hejtmanstwo abo měschcźanska rada po wukasanju wójnskeho seźiwjerstwa wuwsacze dowolicź.

— **Liczba dobrowólnje sa pjenjesy wotedatych gumijowych mantlow a schlawchow s jězdnych kołow** je wjele mjeńscha, hacź je ßo wocźakało. So by ßo dale składnoscź k dobrowólnemu wotedaczu dała, je ßo wotedawanska termija hacź do 1. oktobra 1916 podlěschila. Wschě hischcźe khmane schlawchi dyrbja ßo s ventilom wotedacź.

— **(Sažna syma.)** Pschi wurjadnje jaßnym wjedrje běchu sańdźenu njedźelu s Hromadnika a Cźornoboha Jiserske a Hobrske hory widźecź, kotrež běchu hižo s nowym ßněhom pschikryte. S nich pišaju, so je ßo ßobotu tam wjele ßněha naschło. Na Ssněžźy (Schneekoppe) běschtaj 2 stopnaj symy. Teź w Alpach je nowy ßněh naschoł. Na wschelakich městnach wón psches metr wyßoko leži. Syma je khětro ßylna. — Runje tak ßu ßo wyschsche hory Karpatow, wo kotrež nětkole Rußojo s Awstriskimi wojuja, se ßněhom pschikryle.

— Někotryžkuliž je ßebi jabłuka abo ßlowki dawno do prědka skasał abo ßnadź je teź hižo sapłacźił. Po sebraczu jabłukow a ßlowkow tajke skasanki niczo wjazy njepłacźa, pschetoź wikowaŕ abo ßadaŕ njeßmě dźě wjazy ßad dale pschedawacź. Runje tak ßo poźelesnizy wjesechu, sebjeru. Schtóž pak ßam ßadowe schtomy wobßylki ßlowkow a jabłukow, kotrež ßo pschi wosjewjenju sebracźa poßedźi, móže ßebi telko ßadu naschcźipacź, kelkož ßo jemu sechze; jeho ßo sebracźe njedótka, dokelž je ßo murasuje postajiło, so ßo pschetrjebanje wobßedźerjow ßadwych schtomow njeßmě samjesowacź. Se sebracźom ßo jenoź ßlowki a jabłuka potrjecha, na kruschwy, brěžki tomaty a druhe płody ßo wone njepocźahuje.

— **(Myto sa wumlócźenje.)** Khěžorstwowa žitarnja wosjewja: 20 hriwnow myta sa wumlócźenje khlěboweho žita ßo jenoź hischcźe sa podawanje hacź do 10. oktobra 1916 dawa. Hacź budźe ßo po tutym dnju s zyła hischcźe něka̍jke myto sa wumlócźenje płaćicź, njeje hischcźe wěste. Na žane waschnje pak ßo wono w nětcźischej wyßokoscźi njepostaji. Duź w intereßu ratarjow leži, so hacź do 10. oktobra po móžnoscźi wjele khlěboweho žita wumlócźa.

— **(Morwu namakali.)** W jenej kuchini ßu tu jenu ßłużobnu holzu morwu namakali. Kaž ßo sda, je wona s widlischeźemi ßo sajawschi na wobliczo padła a ßo sadußyła.

— **(Płaćizny sa skopjaze mjaßo.)** W Budyschinje ma ßo punt warneho skopjazeho mjaßa po 2 hr. 20 p. hacź 3 hr. 20 p., punt pleza a khribjeta po 2 hr. 50 p. hacź 3 hr. 40 p., punt jatra po 1 hr. 50 p., płuzow po 1 hr., hłowy s jasykom a mosham po 50 p. pschedawacź.

— **(Skaženy poß.)** W Kottmarsdorfje je jedyn skaženy poß se ßußodnych Cźech ßyna žiwnoscźerja Pietschmanna a teź, kaž je ßo nawjedźiło, pjerisnu skußał. Hólz je ßo do Barlina póßłał, so by ßo tam pschecźiwo pßyczej skaženoscźi woschcźěpił.

S Małeho Wjelkowa. Ssobotu popołdnju je na tudomnym dwórnischcźu s dwěmaj lokomotivomaj sapschahnjeny tworowy cźah pschijěďžo swróćił. Druha lokomotiva mjes prěnju a druhu koliju skoczi a ßo s prědkom do semje sary. So ßo njeby kotoł rosbuchnył, ßo hnydom tepjenje pod njej haßny. Lokomotivnik ßebi nohu skama. Brěmjenjowy wós, kotrehož prědnja scźěna ßo zyle satłóczi, na druhu stronu s kolije wuskoczi a prěki psches železnizu sjěďže. Jedyn tsecźi wós ßo rosrasyschtej. Prěnja lokomotiva, nětkotre tworowe a ludźaze wosy ßo cźežko wobschkodźichu. Teź kolije ßu ßo skónzowake. Jene twarjenje je ßo tak rosstorczyło, so je ßo dyrbjało s hrjadami podeprěcź.

S Budestez. Žałoßne njesboże je ßo tu ßobotu stało. Pschi rólowanju Alma Richterowa do elektriskeje róle pschińďže, kotraž jej hłowu zyle rosmjecze.

S Budestez. Tudomna pschadowanja ßwojim dźěłacźerjam podpißanje wójnskeje pożczonki khětro połóża. Firma na kóžde podpißanje na 100 hriwnow 10 hriwnow myta dawa. Schtóž wjazy hacź 100 hriwnow podpißa, sa 2.—5. sto po 5 hriwnach podpißanskeho myta dostanje. Podpißaŕ ma po tajkim sa jedyn kruch 5 proz. wójnskeje pożczonki po 100 hr. niz 98 hr. ale jenoź 88 hr. sapłacźicź. — Teź firma C. T. Hünlich we Wjeleczinje ßwojim dźěłacźerjam pschi podpißanju wójnskeje pożczonki te ßame połoženje poskicza.

S Wjeleczina. (Druhim s pschikładom.) Teź firma C. T. Hünlich we Wjeleczinje ßwojim dźěłacźerjam, kotsiž wójnsku pożczonku podpißaja, 10 prozentow podpißaneje sumy dari. Nadźijomnje budźa teź druhe po tymle pschikładże cźinicź.

S Wjeleczina. Kaž ßo nam pische, je firma C. O. Thomas we Wjeleczinje swólniwa, wschitkim dźěłacźerjam, kotsiž chzedźa wójnsku pożczonku podpißacź, wěstu summu pjenjes bjes wobliczenja khóstow a danje pożczicź. Pożczena summa ma ßo na to waschnje wróczo płaćicź, so ßo na kóžde podpißane 100 hriwnow wójnskeje pożczonki 5 hriwnow wot dwěnjedźelske msdy wotcźehnje.

S Hucźiny. Tudomny nasymski hermank lětża wupadnje.

S Bělczez. Wobßedźerka tudomneho hosczenza, swudowjena Thränina, je jón pinczníkej Herknerej w Žitawje pschedała.

S Huski. Sa tsizecźilětnu ßwěrnu ßłužbu w hospodarstwje Schadźiž a Peschekez ßwójby je kucharka Franziska Hütterez tu cźestne znamjo sa ßwěrnoscź w dźěle dostała.

S Jawory. Tudomny wikowaŕ Pawoł Kral, automobilowy wjednik na wjecźornym bitwischcźu, je sa smužitoscź a wobhladniwoscź želesny kschiž dostał. Jeho hejtman je jemu tole wusnamjenjenje pschepodał.

S Rakez. Rakeczański nasymski hermank žo lětža njewotměje.

S Wotrowa. (Kral jako kmótr.) Pschi wukschczenju žedmeho žyna tudomneho žiwnoschczerja Wenzela w Njeßwaczidlskej zyrkwi je žo kral Bjedrich August jako kmótr proßyczy dał.

S Kukowa. Džeßatnik Jakub Leschawa, hižo mějeczel medaille Bjedricha Augustoweje, sa žwěru a smužitosć želesny kschiž II. rjadownje dosta. — Mikławsch Renar, sekretor pschi wokrjeßnym žudnistwje we Warschawje, bu s wójnskim saßkužbnym kschižom wusnamjenjeny.

S Lipska. Porjadny profeßor žlowjanskich rěczow pschi Lipschczanskej universicze, tajny dwórski radzicczel profeßor dr. August Leskien je po dlěschej khorosczi 20. augusta 77 lět stary wumrjeł. Mjes jeho spißami wo žlowjanskich rěczach žo tež někotre nastawki wo naschej žerbskej rěczi namakaju.

S Wochos. Pschi mlócženju je žo wczera schěßnaczelětny czeladnik Richard Ulbrich se žwojim pjeslom do göplowych koleßow saschmatał. Wón žo do kolow nuts scżeże, pschi czimž žo jemu scżehno praweje nohi skama. Jeho rucże do Mužakowskeje khorowuje dowjesechu.

S Bórka pola Wojerez. Janej Kranikej, wojakej w pěschim regimencze czižko 37 je žo želesny kschiž 2. rjadownje spožcził.

S Mužakowa. Nasymske kontrolske shromadžisny budža w Rósborskim wokrjeßu najskerje wot 8. hacz do 14. oktobra. Schtóž žo pschi nich wobdžělicz nochze, ma to wokrjeßnemu feldwieblej w Mužakowje skerje lěpje wosjewicz.

Se Shorjelza. Sa hospodowanje schtwórteho grichiskeho armeekorpsa, kotryž je k němsko-bołharskemu wójsku pscheschoł je žo Shorjelz wuswolił. Něhdże 6000 muži žo w lěhwje pschi nowych kasarmach, kotrež je žo sa to pschiprawiło, samješczi. Offižery, něhdże 400, w měsczе w meblowanych stwach bydło dostanu. Woni budža po měsczе žwobodni khodžicz móz. Grichojo žo pschi pschikhadże žwjedženišzy powitaju.

Prěni transport grichiskich wojakow, jedyn regimentski komandeur a něhdże 20 offižerow se žwójbami a něhdże 400 mužstwami njedželu psches Sofiju jědżesche. Kral Ferdinand k jich powitanju generala Sawowa a dwórskeho marschalla Weicha póßła. Offižerske žwójby žo s mlokom a tykanzom pohosczichu; wojazy s jeneho němskeho hosczenza czopku jědź dostachu. Něhdże 1000 muži s grichiskeho wójska w Mazedonskej, kotriž njejßu k Bołharam pscheschli, běchu žo na kupu Thasos pschewjesez dali. Wo ttam žu jich do Salonikia dowjesli a jich grichiskemu sběžkarskemu wójsku pschidžělili.

Serbskemu wótczinzej
Franzej Kralej
poßmjertny postrow.

1915. 25. 9. 1916.

Pój žerbski ludo so mnu dženß'
Na kerchow ryczerski we Lens,
Tam lěto hižo pschikrywa
Nam semja žerbskoh' wótczinza.

Kiž sa naß žwěru woj'wasche
Lud, kraj a dom nam schkitasche,
Hacz jeho Bóh knjes wotwoła
We horzej bitwje do njebja.

Schtoż byk je, ludo žerbski, czi,
Njech dženßa dże czi k wutrobi,
Hdyž wón tam pschela žwóju krej
Na zusej semi w Franzowskej.

Nětk wěczny měr wón wužiwa
A noßy palmy dobycza,
Nam pak je stysknо w wutrobi
So njem'że bycz wjaz' mjes nami.

Dženß hischcze junu wopowninmy,
Schto s Franzom Kralom shubichmy,
Kak prózował je žwěru žo,
So trako by tu Sserbowstwo.

Ow kajki pomnik stajimy
Jom' domach tu we Lužizy?
Po jeho myßli skutkowacz,
My chzemy Sserbjo sawostacz.

Ty pak o Bożo na njebju [msdu,
Jom' sapkacz w njebju s wěczнej
So wscho, schtoż rěczał, pißał je,
Wscho dobre, schtoż naß wuczesche.

A spožcz, so s luda žerbskeho
Saß' wunđu tajzy mužoju,
Czi pak, o žerbski wótczinzo,
Njech zusa semja lohka jo.

J. Kruža.

Wußudženja.

Khostanska komora. Młynka Bjedricha Augusta Riemera we Wotrowje bě Kamjenski kawniski žud dla lichowanja pschi pschedawanju huß k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 15 dnjow saßudźił. Riemer bě khěżerzy swudowjenej Markowej w Tschaßezach 17 huß jenu po 11 hriwnach wotkupił a dźěsczu, kotrež bě hußy s Tschaßez do Wotrowa pschihnało, 1 hriwnu 25 pjenježkow sarunanja sapkacził. Dokelž bě žo Riemerowej žonje nochzyło, telko huß pizowacz, Riemer 9 huß do Kamjenza na wiki dowjese a je tam po 13 hriwnach rospscheda. Dokelž žo poliziji tale płaczisna pschewyßoka bycz sdasche, wona Riemera dla lichowanja wobskorži. Khostanska komora, na kotruž bě žo Riemer pschecziwo wußudej kawniskeho žuda powołał, wěz Kamjenskemu kawniskemu žudej k nowenu wußudženju pschipokasa.

+ Pschiwczanski ratař a młynk Gustav Jurij Lukasch, kotryž žanemu młynskemu swjaskej njepschißkuscha, ma 18 kórzow pola pod pluhom. Kaž je snate, je wot 28. junija 1915 komunalny swjask wscho khlěbowe žito sebrał, kotrež ma žo pódla žytwy a dźělby, kotraž je sa žamosastaranje trěbna, jemu wotedacz. Lukasch bě žamosastarał a dyrbjesche jako tajki pschetrjebansku knihu wjesez. Ssrjedź novembra 1915 bě wón pschi sapißanju wobstatka 45 zentnarjow rožki a 8 zentnarjow wowża napißał. Hdyž revisor Hunius pschińdże, so by wobstatk pschehladał, Lukaschowa žona praji, so jejny muž doma njeje. Wjeßnjenjo běchu pak Lukascha sady jeho doma widżeli. Dokelž Lukasch njebě se žwojeho žita komunalnemu swjaskej niczo wotedał, lětža žrjedź meje dwaj žandarmaj hromadże s jenym ratarjom Lukaschowe składownje pschepytaschtaj. Pschi tym žo wupokasa, so bě Lukasch wjetschi dźěl sebraneho žita w žwojim hospodarstwje pschetrjebał, hacz runje budźische jako žamosastarał hacz do teho czaża jenoż 4 zentnarje 80 puntow pschetrjebacz žměł. Pschetrjebanske knihi wón njebě wjedł. W holczazej komorje, kotrejez klucz hakle wuda, hdyž běchu jemu hrosyli, so durje wjeßnemu kowarjej wocżinicz dadża, 3 zentnarje rožki namakachu. Hnydom po revisiji bě Lukasch s 8 kormych žwini 7 pschedał. Psched žudom wón praji, so je wón s 8 kórzow rožkowych polow 6 zentnarjow s jeneho kórza domoj khował. Rožku je wón pschemlěł a měnił, so wón to žmě. Te 3 zentnarje je wón teho dla do komory stajił, dokelž je składownja wtóżna. Schtoż je wón pschetrjebał, je wón do notiznych knižkow sapißał. Druhy mkynzy a wulzy ratarjo žu žo hischcze hórje pschecżiwo wójnskim sakonjam pscheschli. Temu napscheczo jedyn wězywustojny wobžwědži, so je Lukasch 12 kórzow pola s rožku wobžył a so je s kóždeho kórza 10 zentnarjow rožki domoj khował. Ssud měnjesche, so je Lukasch s najmjeńscha 100 zentnarjow rožki njesakońszy pschetrjebał a žwojim žwinjom sdawał. Dla sakasaneho pscherjebanja sebraneho žita a muki a dla wotstronjenja khěbowego žita bě Budyski kawniski žud Lukascha k 800 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k 80 dnjam jastwa, dla njewjedženja pschetrjebanskich knihow k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k 5 dnjam jastwa saßudźił. Prawpo žamosastaranja bě jemu hižo hamtske hejtmanstwo wsało. Lukaschowe powołanje pschecżiwo tutemu wußudej žo sacżižny.

× Zonu wyschscheho dejerja Rotbarta we Wurizach bě Budyski kawniski žud k jastwu na 10 dneow saßudźił, dokelž bě wona pjecża na kuble czißka 10, kotrež je wojerstwu pschenajate, žonje vizewachtmischtra Thamma pjenjeżnu móscheń s 18 hriwnami s kuchinje kradnyła. Rotbartowa žo pschecżiwo wußudej powyła, a mějesche wuspěch, so ju wuwinowachu.

Hischcze pschezo sa 3½ prozenta

sche pjenjesy žwojich dźěczi wupożczili. Schto dyrbicze žwojim dźěczom wotmolwicz, hdyž dorostu a žo Waß prascheja, czeho dla njejsche Wam dowěrjene pjenjesy se sadanjenjom

5 prozentow

na khěżorstwowu pożczonku naložili?

Přilopk.

* **Dla pschekschiwjenja 49 000 hriwnow w sastojnstwje** je Draždżanski pschißażny žud 29 létneho kontrolleura dawkoweje kaßy w Mügelnje, Ernsta Kurta Gelku s Dippoldiswalde, k jastwu na 4 léta saßudźił a jemu czeżne prawa na 5 lět wotrjekł. Pschekschiwjenu sumu, s kotrejez je žo 25 000 hriwnow sarunało, je Gelka k sapłaczenju pschěhracza pschi wjetach pschetrjebał.

* **(Ssmjercź pśches rosbuchnjenje.)** W kurheßynskej wßy Nachborn stej ßo burowka Völkerowa a jejna wóßomnaćelětna dźowka ſ rosbuchnjenjom jeneje petrolejoweje khany moriłej. Bur Völker je ßo ßmjercźſtraſchnje wopalił.

* **(Njeſboże ſ cźołmom.)** Tjjo ſranjeni wojazy, kotſiž ßo w Starnbergſkej khorowni lěkowachu, ßo ſ cźołmom po Starnbergſkim jěſorje wjeſechu. Pśchi pścheßydnjenju ßo cźołm powróći a wojakaj Hubert Koch, pśchekupz ſ Pappelna a Pawoł Kate, mechanikus ſe Sſkóńzy, ßo tepiſchtaj.

* Pasteurſkemu wuſtawej w Pariſu je wuſtajenje nękotrych millionow frankow pśchipadło. Kubleŕ Heaunné je ßwoje zyłe ſamoženje, kotreź ßo na 10 milijonow frankow wobliča, Pasteurſkemu wuſtawej ſa pśchedpißane wědomoſtne ßlědźenje wotkaſał.

Pśchezo hromadźe.

Wonaj běſchtaj ſtajnje hromadźe: 41-lětny nan a 17-lětny ßyn Jan. Dołho běſche Jan jeniczke dźěćźo. Tu pśchińdźe ßotſiczka, mała Hanka, na kotrejź dwanaćelětny Jank ßwěru wißaſche. Ale prěnje měſtno w nanowej wutrobje, kotreź Jank mějeſche, wobkhowa teź po Hanzynym narodźe. To budźeſche teź woprawdźe ſpodźiwne było, hdy budźeſche jo dyrbjał wotſtupicź. Kóždy mějeſche to ſa zyle pśchinarodźenu wěź, ſo bě „młody“ nanowy lubuſchk.

Miſchtr Bareſch bě ſchwarny, pilny blidaŕ, kotremuź ßo wſchitko poradźeſche, ſchtoź jemu ßußodźa ſawidźachu. S małym bě ſapoczał, ale ſ kóždym lětom poſtupowaſche; tak ßebi po nječim rjaneho ſamoženja doby a ßebi woßebity ſtatok ſakoźi.

Ssyn Jan krónowaſche hakle ſboże cźicheje domjaznoſcźe. Kak ßo miſchtr Bareſch radowaſche, hdyź jemu jeho mandźelſka móliczkeho prěni ras do jeho dźěłaŕnje pśchinjeße a hdyź ßo Jankej pěkne měſtaczko mjes hěblowanymi bělińkami doſta. Tu pśchi nanje po zyłych hodźinach ßydaſche, hrajkaſche ßej ſe ßwojimi kijeſchkami a ſ radoſcźu a ſpokojnoſcźu pśchi tom poharowaſche. Nanej, doniż bě hólczk pśchi nim, dźěło lěpje wot rukow dźěſche — tak ſ najmjeńſcha ßebi myßleſche. Duż macź Janka kóždy dźeń do dźěłaŕnje noſcheſche. Bórſy móżeſche ßo tu tam a ßem poßuwacź a napoßledku teź ſe ßwojej abejzejowej cźitanku ßo wußydnycź a w njej „cźitacź“.

Jank bu bórſy mudry „hólczk“. Mějeſche „dobru hłowu“, ſchtoź jemu nichtó ſaprècź njemóżeſche. Hdyź bě poczał do ſchule khodźicź, woſta jemu nanowa dźěłaŕnja tola hiſchcźe najlubſche měſtno. Macź dyrbjeſche teź jeho „dźěłowe blidko“, kotreź bě jemu nan woßebicze wudźěłał, tam poſtajicź. Pśchetoź nan ßebi myßleſche, ſo ßo jemu najlěpje dźěła, hdyź je Jank pśchi nim, „mkodemu“ ſaßo ßo najlěpje wuknjeſche pola nana; tam jemu to najlěpje ßo ſchlachcźeſche.

Lěta ſboża ßo minychu. Jan wotroſcźe na rjaneho ſtatneho hólza, kiž bě nanej a macźeri pśchezo k wjeßelu. Wón ßam mějeſche to ſa najſprawniſche, ſo budźe teź wón blidaŕ, kaž nan.

Ale wucźeŕ, ke kotremuź bě teź nan hižo do ſchule khodźił, ſcźini teho na ßynowe wulke duchowne dary kedźbneho.

Bareſchez nan woſtaji ßynej wolu, a tak pśchińdźe Jan na gymnaſijum w měſcźe, hdźeź ſtarſchej bydleſchtaj. Nětkole pak mějeſche Jan doſcź a nadoſcź wuknycź. Jan wjazy w nanowej dźěłaŕni wuknycź njemóżeſche. Jemu bě trjeba měra, a duż jemu macź, kiž bě hižo horda na ßwojeho „wucźeneho ßyna“, cźiche wotlećane měſtniczko w hoſpodliwej ſtwicźzy wupyta. Janej ßo to lubjeſche; wón wuknjeſche woprawdźe ſ wjeßełoſcźu a ſ lóſchtom. Wón chźyſche wſchitko na to waźicź, ſo by był „nješchto wulke“, ſo by ßo nanej a macźeri ſa wſchitke woporу wotrunał.

By-li pak był ſe ßwojimi nadawkami hotowy, by ſaßo k nanej do jeho dźěłaŕnje ſchoł. Tu běchu nětkole tſjo jakni blidaŕſzy pomoznizy pśchiſtajeni, dokelź běſche ßo wobkhod powjetſchił. Bareſchez nan mjenujzy dokładne dźěło dźěłaſche a duż mějeſche pśchezo doſcź ſkasankow. A junu Janej na myßle pśchińdźe:

„Ssnadź by lěpje było, nanej pomhacź, dyźli jemu hiſchcźe wjele lět k wobcźeżnoſcźi bycź.“

Ale Bareſchez nan ßo temu wobaraſche.

„Ani ſa zyły ßwět niz, ßyno, ßy ßo junu do ſtudowanja dał, pśchi tym ty potajkim woſtanjeſch!“

A pśchi tym woſta! Jan namaka ßwoju ſpokojnoſcź pśchi ſtudowanju, kotremuź bě ßo ſ cźełom a duſchu podał. Na wjecźorach pak a w khwilkach wodychnjenja bywaſche pśchi ſtarſchimaj a to běchu jemu najkraßniſche hodźinki. Tehdom ßydachu nan a macź, Jan a mała Hanka hromadźe a pśchecźelnje ßo roſmołwjachu, tak ſo ßebi cźłowjek ſbożownſcheje ßwójby myßlicź njemóże.

Jan bě hižo w pśchedpoßlednjej rjadowni, hiſchcźe lěto, a gymnaſialne ſtudie budźa nimo. Jenicźke lěto hiſchcźe. Macźeri ßo na to ani myßlicź nochźyſche. A ſchto hakle nan! Nochźyſche a njeßmědźeſche ßebi ani pytnycź dacź, kak cźeżko jemu je, ßebi na dźěłenje wot ßyna myßlicź.

Jan wěſo dyrbjeſche ſ ródneho domu, pśchetoź w jeho narodnym měſtaczku wußokich ſchulow njebě.

Ale k cźemu hižo nětkole ßo rudźicź? Bareſchez nan chźyſche ßo Bohu dźakowny wopokaſacź, ſo bě jemu Bóh tak ſchwarneho a duſchneho ßyna darił. Pśched ſchkódnymi wliwami, kiž tak wjele młodźenzow w jeho lětach ßobuſtorhnu, ßo Jan wukhowa. Žortujo by prajił:

„Doma je najrjeńſcho a hiſchcźe rjeńſcho mjes nanowymi hěblowymi bělińkami!“

A macź jemu to ſa ſko njemějeſche, ſo mějeſche ßwój kucźik pśchezo hiſchcźe ſa luby a pśchijomny. S hordoſcźu ſa woběmaj hladaſche, hdyź na njedźelach hromadźe na wukhodźowanje ßo hotowaſchtaj. Nan a ßyn: Kak jimaj hromadźe pśchiſteji! Po prawom bywaſchtaj ſtajnje hromadźe, myßleſche ßebi Bareſchowa. A mějeſche ßo to ßnadź bórſy pścheměnicź.

A bórſy ßo to pścheměni, a to dozrka hinak, hacź ßebi to macź myßleſche a khětſiſcho hiſchcźe, hacź bě ßo teho nadźaka.

Po jutrach lěta 1915 mějeſche Jan gymnaſijum dokhodźicź, ale hižo w lěcźe prjedy wudyri ſtraſchna wójna, kotraź je telko pśchedewſaczow a ſamyßkow ſniczika.

Miſchtr Bareſch bu hnydom prěnje dny do wojakow wotwołany. Njebudźeſche-li wſchak ſwołanje doſtał, budźeſche ſchoł dobrowólnje. Sahorjenje a teź roshněwanje wſchěch pśchewſa, małych a wulkich w měſtaczku. Schtóź móżeſche, na wójnu khwataſche. Prěni króć ßo nan wot ßwójby dźěleſche, a to ßnadź na — pśchezo. Macź ſkradźu hórke ßylſy ronjeſche, hdyź ßłyſcheſche, kak ßebi wojazy duzy ſ měſta ſpěwachu:

„Sſerbſka ſemja, ja mam cźahnycź,
Ty mi ßylniſch wutrobu!“

Pśched nanom pak cźinjeſche ßo kuta. A Jan? S wulkimaj wcźipnymaj wocźomaj wón na nana hladaſche a dźeſche:

„Dźi jenoź, nano, w Božim mjenje! Pśchińdu ſa tobu, pśchińdu wěſcźe! Pśchezo ßmój hromadźe byłoj a to woſtanjemoj teź pśchichodnje.“

„Na cźo ßnadź ßebi tón hólz myßli?“ pśchekładuje ßebi macź. „Hdyź ma hižo telko ſtyſka a boloſcźe pśche nana, dha mje drje tola njewopuſchći?“

A tola jemu njewobara, hdyź ſa nękotre njedźele Jan pśched njej ßo kłoni a ju proßy:

„Nó, macźi, daj mi ßwoje pożohnowanje. Wſchitko je do rjadu, wſchitko je dobre, pójdu ſa nanom. S nim chźu ſa drohu wótcźinu a teź ſa tebje a ſa Hanku wojowacź.“

Jan ßo poda na wokrjeßnu wojeńſku roskaſowaŕnju, ſo by ßo ſa dobrowólnika ſamołmił, a kaž doma, běſchtaj teź nětkole nan a ßyn hromadźe pola ßamßneho regimenta.

Miſchtr Bareſch bě wſchón ſbożowny, hdyź ßwojeho ßyna wuhlada. To bě w połnóznej Franzowſkej.

„Hladaj, nano, njebě to prawje, ſo ßym ſa tobu pśchiſchoł? Domach njeběch to wutrał; luboſcź k wótcźinje a k tebi je mje won hnała“, Jan rjekny.

Bareſchez nan ßwojeho ßyna k wutrobje ſtłóczi a rjekny:

„Prawje to bě, Jano! Ale ſchto dha macź?“

„Ta ßo modli a teź Hanka ſ njej, ſo bychmoj ſaßo hromadźe cźikaj a ſtrowaj domoj pśchiſchłoj.“

„Ow, ſo by to, ßyno, hižo bórſy było.“

Pśchińdźechu krute wojowanja, ale teź hodźiny měra a nan a ßyn móżeſchtaj hromadźe pobycź. Junu w oktobrje — Jan bě runje 18 lět dozwěł — dyrbjeſche kompagnija wróczo hicź, w ßurowym wohnju njemóżeſche wudźerżecź. A na dobo Jan pytny, ſo tu nan wjazy pſchi nim njeje. Jan ßo hnydom wot towaŕſchow wotßali, ſo by ſa nanom pytał. Bórſy jeho namaka, bě jenoź lohko na noſy ranjeny, ale njemóżeſche khodźicź. Nanej ßo wocźi ſabłyſknyſchtej, hdyź ßyna wuhlada.

„Myßlach ßebi, ſo pśchińdźeſch, Jano.“

„Kak teź bych to njechał, nano? Wotnjeßu cźe na ſtronu a tebi nohu ſawjaſam!“

A ßynej ßo poradźi, nana wotnjeſcź, po prawom wotwlez; bjerje wobałku a hotuje ßo k dźěłu. — Tu — na ſcherjaze waſchnje, njewjeßele, bě jara ſnate ſchumjenje ßłyſchecź — kula pśchileczi

a nana do hłowy trjechi. Hnydom bě morwy. Njeronjo ßylsow, kož ſproſtnjeny, dźerži Jan droheho nana na rukomaj. Posdźischo ani ßam njewjedźeſche, kak bě telko mozy nabył, ſo mohł cźěko hacź k regimentej wró žo donjeſcź. To bě jemu boloſcź, kajkejež hiſchcźe ženje měł njebě.

Ach, runje dźenßa bě wóßomnacźe lět ßo minyło, ſo bě nan jeho prěni króć na rukomaj dźerżał. Tehdom bě to wulka radoſcź nanej, hdyż bě ßo jemu prěnje dźěcźo narodźiło. A dźenßa ßyn dobreho lubowaneho nana na wutrobje jako morweho njeße!

Nawjednikej kompagnije a Janowym towaŕſcham bě poměr mjes nanom a ßynom derje znaty. S cźicha ſemrjeteho cźeſcźujo ſklonichu brónje a wurychu jemu row. Se wſchěmi cźeſcźemi jeho do rowa puſchcźichu. Jan bě jara hnuty, blědy do rowa hladaſche.

„Wotpocźń, ßyno!“ hejtman luboſcźiwje rjekny, „ßłużba luboſcźe, kotruż ßy nanej wopokaſał, bě tež ſa rjeka cźeźko.“

Hejtman Janej ruku poda a Jan ju dźakownje ſtłóczi a rjekny ſ cźicha:

„Pſchezo ßmój byłoj hromadźe, pſchezo, pſchezo — —“

Potom ßo Jan nahle ſruna, jako budźeſche ßo ßwojeje mjehkoſcźe hońbował. S jaßnym wóczkom rjekny k hejtmanej:

„Sßym k ßłużbam hotowy, knjes hejtmano, wěm, ſo budźe tež nanej takle lubſcho.“

Sa něktore hodźiny ßo ſ nowa wojowacź pocźa. Bareſchez Jan wojowaſche w prěnich rjadach a jako jedyn ſ najſmužiczíſchich wojakow — padnje morwy k ſemi.

Nóz ßo nakhili. Sanitetni wojazy sběraju cźěła a ranjenych na bitwiſchcźu. Pſchiſchedſchi k Janej, jedyn ſ wojakow ſakſchikny:

„Ow, to dźě je Jan Bareſch. Dźenßa rano ßmy nana pohrjebali. Běchmoj hromadźe a Jan mi rjekny: ‚Handrijo, hdy by kuika mje trjechika, napißaj hnydom mojej macźeri, kak je ßo wſchitko ſtało, ſo by pſchejara njeżarowała. Mój nan je lohku a ſpěſchnu ßmjercź měł, a nětkole ßmój ſaßo hromadźe na pſchezo — pola Boha.‘ Tak je mi rjekł. Ssnadź je ßwoju nahlu ßmjercź do prědka widźał.“

Stabowy lěkaŕ, kotremuż běſchtaj nan a ßyn derje znataj, dokelž ſe ßamßneho města kaž Bareſch pokhadźeſche, ſcheptaſche hnuty:

„Nan a ßyn hromadźe. Jenož na krótke wokomiki běſchtaj dźělenaj, nětko ſtaj ſaßo ſjednocźenaj we wótcźinje dobrych wojakow — w njebjeßach.“ —

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michałſkej zyrkwi ſměje jutſje, 14. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano 1/2 8 hodźin farař Räda němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchel němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa Luźizyny ſkutk luboſcźe sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Räda wucźbu ſe ßerbſkej konfirměrowanej młodoſcźu.

Ssrjedu wjecźor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyſchel ßerbſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje farař Räda.

Zemrjeli:

W Michałſkej woßadźe: Bjedrich Auguſt Lindner, wumjeńkał w Jenkach, 78 l. 47 d.

W druhich woßadach: Richard Waltar Schwarz w Mjedźojſu, 4 l. 9 m. 17 d. — Amalija Emma Wjazzyna rodź. Frenzlez, wumjeńkatka w Huſzy, 65 l. 7 m. 26 d. — Handrij Pilak, hejtman w Rodezach, 62 l. 9 m. — Rjekowſku ßmjercź ſa wótcźinu poczełpi 12. ſeptembra 1916 Pawoł Kridel ſ Porſchiz, wojak pěſcheho regimenta cźiſłko 192, 22 l. 9 m. 14 d. — Jan Jurij, ßyn we wojeńſkej ßłużbje ſemrjeteho dróhoweho wothładarja Jana Auguſta Schütza w Klukſchu, 11 m. 22 d. — Jan Auguſt Khěžnik, dźěłacźeŕ a khěžkaŕ w Ruhetalu, 45 l. 8 m. 1 d. — Marja Emilija, Pětra Krumjaza, wobßedźerja korczmaŕſkeje leżomnoſcźe w Skaneźach, dź., 23 l. 10 m. — Hana ſwudowjena Swidomowa we Wichowach, 54 l. 1 m. 19 d. — Julius Herman Petzold, drainěrowanſki miſchty w Hrodźiſchcźu, 76 l. 2 m. 9 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźiſa.

Jutſje, 14. njedźelu po ßwjatej Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin farař Kſchiżan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke żnjowe prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa postajenje diakoniſſy ſa Hodźiſku woßadu sběra.

Ssrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Pjatk, jako na Michała, je rano 1/2 8 hodźin němſka a dopołdnja 1/2 9 hodź. ßerbſka ſpowjedź, 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Płacźiſna produktow.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj., hacź 2 hr., 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 40 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuſcheneho połcźa wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj., hacź 3 hr. 75 pj., 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hacź 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 14 pj. hacź 16 pj., proßata ſchtuka — hacź do — hr.

Franz Marſchner naßl.

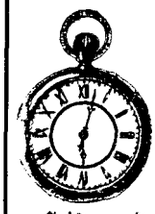

mějeczeł **Max Ewald**
cźaßnikaŕ w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczińwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

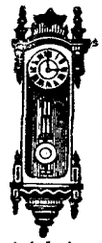

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wołno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhładacź.**

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (tež po hubjenych fotografijach) po tunjej płacźiſnje.

Scholcźiz atelier,
mějeczeł W. Kornet
pſchi Gickelſkej horje 1b.
Rěcźu ßerbſki.

Lětny ßmjertny dźeń

lubowaneho mandźelſkeho, nana, ßyna, bratra a ßwaka

Khorle Schimana ſ Rakez,

nar. ßo 21. julija 1889 w Nowej Wßy pola Rakez, wumrje ryczeŕſku ßmjercź jako wojak 7. komp. reſ. pěſch. reg. 101 pſches jědojty dym w Franzowſkej 23. ſept. 1915.

We Pont Faverge, w khłódnym rowje
Żno lěto ſpi we Bożim měrje
Waſch luby nan a mandźelſki,
Waſch ßyn a bratr, ßwak lubowany,
Kiž woſtanje njeſapomnjeny
Wam w waſchej tyſchnej wutrobi.

Kſchiž na joh' rowje poſtajeny
Tam ſpody ſchtomow ſteji rjany,
Hdyż luby waſch nětk cźiſche ſpi.
Ach kajke měł je požadanje
K wam dom, hdyż tudy we domiſnje
Synk ſwonow njedźelu ſaklinczi.

Bóh pak po ßwojej bójſkej radźe
Joh' k ßebi wſa we horzej bitwje
Pſches jědojty dym ſe ßwěta.
Drje wěſcźe je ßej myßlił na Waß,
Hdyż měł je hicź wón, troſchtto ſa Waß
Tam, hdyż njej wójna, ſrudoba.

Wón je ßo prózwał, ßwěru dźěłał,
Hacź je tež ßobu cźahnycź dyrjał
Do tutej' wójny żałoßnej!
Tam ſ modlitwami pſchewodźany
Wón w wjele horzych bitwach poby
Hacź k hodźinje tej ſtyſknjwej.

Pół hodźiny pſched ßwojej ßmjercźu
Je towarſchej ſchcźe podał ruku
A jemu krucźe pſchikaſał:
Hdyż dyrbjał woſtacź w tutej bitwje,
To mojim lubym piſaj wěſcźe,
So by jich Bóh Knjes troſchtował.

Haj Bóh waß troſchtuj w waſchej ſru-
O kak je jemu nětko derje [dźbje,
We Božich kraßnych njebjeßach.
Sso njerudźcźe, wjaz' njepłakajcźe,
Na Boha dowěrenje ſtajcźe
Wón dawa móz wam we ßylſach.

Wam cźeźko je, ſo njemóżecźe
Wy ruzy ſtyknycź pſchi joh' rowje
A ſ kwětkami jón wupyſchicź.
Tam horkach we njebjeſkim raju
S nim wohładacźe ßo ſaß junu,
Hdyż macźe tež wy domoj hicź.

Spi mandźelſki a nano luby,
Spi derje ßyno, bratſje ßwěrny
We khłódnym rowje we znſbi,
Hacź junu Boži hłóß ßo ſtanje,
A ſthadźa rjenſchich jutrow ranje,
Tehd' Bóh naß ſ tobu ſjednocźi.

Na żadanje cźeźkopruhowaneje macźerje **J. Kruża.**

Dwaj dźěłanskaj konjej
staj na pschedań we Wotrowje
cźišćko 10.

Ssuczelna kruwa
je na pschedań w Brěsowje 23.

Ratarizy schulerjo
dobru pensiju
namakaju pola **Worjechoweje** na
ßukelnskej drósy 10 po 3 schodźach.

Schulerjo
Michała dobru pensiju namakaju
na Nordstraße 18.

Zratarskeju schulerjow
do dobreje **pensije** wosmje
Ernst Liebsch w Budyschinje
na Schliebenskej drósy 5.

Khěžanapschedań.
W Raschowje je **mažizna khěža**
cźišćko 13 s hródźu a kólnju, derje
swuporjedźena a s elektriskim ßwětłom pschiprawjena, s 3/4 kórzom
pola na pschedań. Dalsche je
tam schonicź.

Zahrodniska zimnoscź
ezišćko 61 we Worklezach je na
pschedań. Dalsche je schonicź pola
wobßedźerja abo pola gmejnskeho
pschedstejicźerja.

Fabrikskich dźěłaczerjow
pyta
Hornjołužiska dźěłarnja běrnazych ßuschenkow w Barcźe.

Na Wjeliz kubło w Boschezach
hejtmana abo dweju hospodarskeju pomocznikow a starschu wustojnu **hosposu** pyta
dyrbjenski sarjadowar John
w Ssowrjezach pola Kubschiz.

Porjadna holza,
něhdźe 17 létna, ßo do ratarstwa
blisko Budyschina pyta. Dalsche
je schonicź pola **Ernsta Pelza**
w Budyschinje na Dalokej Běleńi
(Weite Bleiche.)

K trajnemu wopomnjenju na padnjenych rjekow

trajne lawrjenzowe wěnzy s wumělskeho liscźa se ßeklu k powěßnjenju w zyrkwjach atd. sa privatnych abo towarstw a we wschěch wulkoscźach w najlěpschim wuwjedźenju dźěła

M. Lehmann,
kwětkowa a lopjenowa fabrika
w Budyschinje psched schulerskimi wrotami pola starych kasarnow

Lětne žarowaze dopomnjenje
na nascheho lubowaneho njesapomniteho ßyna, bratra, ßwaka a nawoženju

Jana Ernsta Kamboru s Turjow,

wumrje jako wojak 6. komp. res. pěsch. reg. 101 ryczersku ßmjercź psches saßypnjenje 25. sept. 1915.

Ach sapschimnycź my njem'žemy.
Schto psched lětom my shubichmy,
Hdyž ßyno, bratsje lub'wany,
Na bytwischczu ßo saßypny.
Nam dźenßa krowi wutroba
Saß' s nowa twojej' ßmjercźe dla,
Hdźe nam'kamy troscht w srudobi
Sa ßylsy, kiž ßmy płakali?
Ach hdy by mohli pucźowacź
Hacź tam, hdźež mohli namakacź
Twój row, hdźež spisch 'žno lěto ty
We žusej semi skhowany.
Nam běsche ßwěrny, poßkuschny,
Bóh pak wscho hinak wobsamkny,
Wón měk je wjele lubscho cźe
Duž tebje k ßebi cźehnjesche.

Twój row my chzyli wupyschicź'
Jón se ßylsami wobkrjepicź,
Tam ruzy stykńje k modlitwje,
O Božo, kak nam cźežko je.
My pak ßo Bohu poddamy,
Kiž wschitko to ßam wobsamkny,
Wón njech cźi po wschěm bědźenju
We njebju płaczi s wěcźnej mjdu.
Hacź junu sa naß poßlednja
Teź tudy bije hodźina,
A Bóh we tamnej wěcźnoscźi.
Naß s tobu wěcźnje sjednoczi.
Spi derje w měrje, cźischinko
We twojim rowje daloko,
Ta wěra njech naß troschtuje,
Schtož cźini Bóh, wscho dobre je.

Cźežkopruhowanaj starschej s pschiwusnymi a s njewjestu psches

Jana Kruzu.

Lětny ßmjertny dźeń
lubowaneho mandźelskeho, nana, ßyna a bratra,
wojaka
Pawoła Hejdana,
nar. ßo 10. sept. 1882 w Jitku, wumrje sa wótzny kraj pola Souchez
w Franzowskej 22. sept. 1915.

Ach jene ßylsow pokne lěto
Nětk s dźenßnischim dnjom nimo je,
Wam s nowa płaka ßo dźenß nětko,
Hdyž wróczo ßebi myßlicźe,
Kak cźežko bě wam w wutrobje,
Hdyž srudnu powjesež dostaschcźe.
Haj mandźelski a nan wasch luby,
Wasch ßyn a bratr lub'wany
Sso dźělicź wot Waß měl je tudy,
Hdyž do wójny bu žadany.
Tam je wón ßwěru wojował
A w wjele horzych bitwach stał.
Kak běschcźe swjeßeleni wschitzy,
Hdyž s wójny domoj pschińdźe k wam,
Ach ale kak bě jara srudny,
Hdyž mějesche saß' prajicź wam,
So wot waß saß' ßo dźělicź ma,
Ow kajka srudna hodźina.
A hdyž wón wot waß prjecź saß' dźěsche,
Kak scźe wy a wón płakali,
Tehd' njeběchu drje wasche myßle,
So sa njoh' je krócź poßledni,
So dom a wjesku narodnu
Wjaz' njewohlada w žiwjenju.
Ach haj, psches Boże dopuschcźenje,
Hdyž lěty saß' w Franzowskej bě,
Hdyž horze běsche wojowanje,
A bitwa sakhadźesche slě,
Bu wot granaty trjechenj
A na měscźe bu morjeny.

Hdźe je ßwój wotpocźink wón nam=
To dźenßa hischcźe njewěscźe, [kał,
So pak je tamnu sbóžnoscź dostał,
S tym troschtujcźe ßo sawěscźe,
Wschak wěrił, dźekał, spěwał je
A kemschi rady khodźesche.
Ach mandźelska, pjecź lubych dźěcźi,
Macź. ßotra, bratsja, njepkačcźe,
Wón dobědźił je tu ßwěcźi,
Jom' měr we rowje popschejcźe,
Nětk noßy palmy dobycźa,
Hdyž s nanom w njebju pschebywa.
Hdyž ßo wam wschěm tu domach [styschcźe,
Duž k njebju horje hladajcźe,
Tam bydli Bóh, to sa troscht mějcźe,
Wón pomha wam, s tym troschtujcźe
Sso w Waschej wulkej srudobje,
Schtož cźini Bóh, wscho dobre je.
Bóh wopuschcźił tych njeje ženje
Kiž na njeho ßo spuschcźachu.
'Nož k njemu stajcźe dowěrenje,
Wón snaje Wasch kschiž, srudobu,
Wón wudowow a ßyrotow
Njej' nihdy ženje sabycź mohł.
Měj dobru nóz, spi ßkódke spanje,
Nasch luby nano, mandźelski,
Hacź Boži hłóß ßo junu stanje
Cźe ßyno, bratsje wubudźi,
A naß wschěch w tamnej wěcźnoscźi
Bóh s tobu saßo sjednoczi.

Na žadanje srudźeneje mandźelskeje **J. Kruza.**

W cźežkich bědźenjach sa nasch wótzny kraj je 7. póžnjenza nasch ßwěrny, njesapomnity mandźelski a nan, mój dobry ßyn, nasch luby bratr a ßwak,

Hermann Pawoł Kielmorgen
wojak 7. komp. pěsch. reg. cźišćko 192,
žiwnoscźeŕ a braschka w Bukezach,

rjekowsku ßmjercź počerpił.

W njewuprajnej boloscźi, ale poručejo Bohu ßwój pucź a srudobu w mjenje wschitkich hłuboko srudźenych sawostajenych

Marja Kielmorgenka
a pschiwusni.

W Bukezach, Koporzach, Lipsku, Lubiju a Budestezach, 19. póžnjenza 1916.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —.

Čisło 40. **Sobotu 30. septembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

28. septembra: **Dźěl naschich stejischczow pola Korytnizy (we Wolynskej) kotrež běchu so, kaž so w rosprawje 22. septembra spomni, shubiłe, je so z połnje poradźenym nadběhom wojakow generalaz Marwitza po cźežkim wojowanju saso dobył, a psches nje tuž so hischcze dobytki sčinike. Wschě njepschecźelowe pospyty, naš saso wróčo cźišnyć, njejsu so poradźiłe. Ruski 4. žibiriski armeekorps je po powjeśćach naschich wojakow schkodowanja počerpił, kotrež so sničenju tuteho korpsa runaju. 41 offizěrow, 2800 muži je so sajalo, 1 kanona, 17 maschinskich tšelbow je so sebrała.**

W Karpatach je njepschecźl na wschelakich městnach nadběhi cźinił a je so z dźela hakle po wojowanju z blíska wróčo sbił, k dołhemu ranju wot Kirlibaby so napschecźne nadběhi cźinja.

29. septembra: **Na wječornym wojownischczu bitwa nad Sommu po krwawnym wotražanju njepschecźelskich nadběhow 27. septembra khětro popuschći. Ssylny jendźelski nadběh mjes Ancru a Courcelette so na jeho wječornym kschidle po spuschćenju někotrych hrjebjowych dźělow z wojowanjom z blíska wotrazy. Sslabschi nadběh pola Caucourt l' Abbaye so teho runja njeporadźi.**

Rańsche wojownischczo. Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Wothladane wot jeneho šlabeho ruskeho wupada k dołhemu ranju wot Gudozischkow a z městnami wožiwjeneje tšelenzy njeběžanych podawkow.

Ličba Rušow, kotrež su so 27. septembra pola Korytnizy sajałe, je so na 41 offizěrow, psches 3000 muži powyschiła, dobytk na 2 kanonje, 33 maschinskich tšelbow.

Fronta generala arzywójwody Khorle.

W Karpatach so dale wojuje. Žanych wožebitych podawkow.

Wojownischczo w Ssydomhórskej.

Njepschecźelowe pschecźiwjenje pola Hermannstadta je wustało. Rumunske wójsko je so k horam cźišło.

Na balkanskim wojownischczu njeje so niczo pschemėniło.

Přěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Nadpady zeppelinow na Jendźelsku.

Kaž němski admiralny stab powě, su w nozy k 24. septembrej někotre eskadry namórskich powětrowych łódźow na London, na wojeŕske ważne městna nad rěku Humberom a w stronach smutskowneje Jendźelskeje, mjes druhim na Nottingham a Sheffild bomby z wuspěchom mjetałe. Wschudźe su z tym wulke wohnje nastałe. Dwě powětrowej łódźi stej so pschi tym z njepschecźelskej tšelenzu sničiłej.

W nozy wot 25. k 26. septembrej je dźěl němskich namórskich powětrowych łódźow na jendźelski wójnski pschistaw Portsmouth, na wobtwjerdźenje pschi Themsynym wuliwje, na wojeŕšzy ważne industrijowe a želesniske twary smutskowneje Jendźelskeje, mjes druhim na York, Leeds, Lincoln a Derby rosbuchanske a sapalne bomby mjetał. Tón króćz su so powětrowe łódźe njedźiwajcy njepschecźelskeho wobaranskeho tšelenja njewobschkodźene wróćiłe.

Po jendźelskej knježeŕstwowej powjeśći je so pschi prěnim nadpadźe zeppelinow 28 wožobow morilo a 99 wožobow so ranilo. Pschi druhim nadpadźe su so někotre mjeńsche khěže z bombami wupuschćiłe abo so wobschkodźiłe. 29 wožobow je so morilo. B.

Sničenje dweju zeppelinow.

Po rosprawje němskeho admiralneho staba stej so 24. septembra pschi nadpadźe na Jendźelsku dwaj zeppelinaj z wobaranskim tšelenjom Jendźelczanow sničiłoj. Jendźelske nowiny wo tym pišaju, so staj so wonaj pola Essexa wottšelikoj. Wonaj běschaj wulkeje nuweje twarskeje formy. Jedyn do płomjenjow sawalený k semi padasche a so z swojim muźstwom sahubi, muźstwa druheho zeppelina so sajachu. Wo sničenju prěnscheho so pische: Wokoło 1 hodźiny w nozy so wobydlerjo z tšelenjom z kanonow z wobydlenjow na drohi swokachu. Powětrowa łódź k ranju jědźesche. Sswětkomjetaki so na nju wobročichu, a granaty w jeje bliskosći rosbuchachu. Wokoło 1 hodźiny tšelecź pschestachu a wschitko wocźichny. Na to bě na njebju zapnjenje cźerwjeneho płomjenja widźecź a bórzy po tym płomjenja po zeppelinowym hornim dźělu liśachu, hacź so wón skónčnje płomjenjatej kuli runasche. Psched padnjenjom wón na dobo stany a potom z prědkom dele padny.

Druhi zeppelin je najskerje dla wobschkodźenja motora k semi slecźicź dyrbjał. Kaž Londonski dopisowaŕ hollandskich nowin „Tijd" pische, je so jeho muźstwu poradźiło, zeppelin do zyka sničicź. We wokolnosći kruchi rostorhanych wojeŕskich instrukzijow, maschinske dźěle atd. namakachu. We nowinach „Daily Mail" jedyn wocźity świědk wopisuje, kak je tutón zeppelin blisko města Essexa k semi slecźił. Wocźity świědk je pjecza pschitomny był, hdyž je muźstwo z zeppelina lězło, a praji, so je Němcow psches tamnische tonidła hacź k bližšej wodźe pschewodźał. W jeho rosprawje so praji: Powětrowa łódź pschipadnje dźeśacź krocźelow wot jeneho wjeśneho doma k semi padze; nichtó pschi tym do schkody njepschińdze. Strażnizy běchu so hižo prjedy padnjenja z rźenjom a bubotom maschinow na zeppelin kedźbliwi sčinili a widźachu, kak wón 300 metrow nad semju pódlu morja lecźesche. Na dobo so zeppelin sawróći, lecźesche do kraja nuts, so dele leczo schtomowych wjerschkow dótkasche a so skónčnje na semju puschći. Muźstwo z čołmikow wuléze; nichtó z njeho njebě sranjeny. Komandant wo durje wjeśneho doma saklepa. Tši wubuchi běchu złyschecź, z čimž so jena woknowa schkleńza rosbi, tola nichtó so njesrani. Němcy swoje revolwry do powětra swottšelachu. Jene wotdźělenje měschczańskeje gardy na nich sawoła: „Sastacź!" na čož so jedyn hłóz za puczom woprascha. Zusobnikam pucź pokasachu, tola sa nimi dźěchu, hacź pschede wězu poliziju a druhe wotdźělenje měschczańskeje gardy setkachu. Tam so Němcam wosjewi, so su jeczi. Komandant Němcow zebi wuprožy, so změ na bližšchi póstki hamt hicź a wot tam jenemu snatemu w Londonje telegrafowacź, so by tutón jeho žonje powjesćź dał, so je wukhowany. B.

Jendźelski sklad munizije so sniči.

Sady jendźelskeho wójska w Franzowskej je so, kaž „Universel Prath Assoziation" w New-Yorku powě, hobrske rosbuchnjenje stało. Někotre duzenty skladownjow wschelakeje wulkosćze a želesniske twary běchu so k ranju wot Calais natwariłe. Hdyž běchu so wone z muniziju napjelniłe, je w nozy wot 21. julija němszy lětarjo nadpadźechu. Zyły wobschěrny sklad do powětra slecza. Hłuboke dźěry w semi a rospadanki městno wosnamjenjachu, hdźež je něhdy najwjetscha jendźelska skladownja munizije stała. Nastata schkoda so na 100 milijonow hriwnow wobliča. B.

Němski khěžorstwowy zejm

je so schtwórtk popołdnju k zwjesnemu prěnjemu połnemu poseedźenju shromadźił. Na hłownym rjedźe stejesche sličbowanska wěz, kotraž němse kolonije nastupa. B.

Khěžorstwowy kanzler zejmej rosprawu wo nětcźišchim politiskim położenju zwětoweje wójny poda. Nadrobnje wón pschipowjedźenje wójny se strony Rumunskeje rosposminasche, kotraž je 30 lět politiszy z Awstriskej a Němskej swjazana była a kotraž budźiśe po postajenjach tuteho swjazka hižo psched dwěmaj lětomaj

na boku Awstriskeje a Němskeje wojowacź dyrbjała. Nětčzischi rumunski kral je hacź do poźledneho wokomika prěk, so Rumunska do wójny sastupi. Pschezo nowe ludy źo do krwawnych kupjelow waleja. S kajkim wotmyślenjom? Rußojo žadaju Konstantinopel, Franzowsojo Elsaß a Lothringsku, Italszy Trentino, Rumunszy Ssydomhórsku a Jendźelczenjo chzedźa Němsku sniczicź. Khěžorstwowy kanzler je pschežwědčeny, so Němska nad wschitkimi źwojimi njepschecźelemi dobudźe. Njeslemjena steji wschudźe nascha fronta.

Nowe khěžorstwowe sakonje.

Khěžorstwowenu źejmej źu źo źlědowaze sakonjowe nacźisti k wuradźenju pschedpołožile: Podlěschenje sakonjedawazeje periody khěžorstwoweho źejma a elsasko-lotringskeho krajneho źejma wo jene lěto, pscheměnjenje sakonja wo źudniskich khostach, porjada bjernjow (placźisnow) rěčznikow a źudniskich wukonjerjow, sakonjowy nacźisk wo postajenju kursow hódnostnych papjerow sa wobliczenje wójnskeho dawka 31. dezembra 1916.

Wosjewjenje zentrumskeje strony.

Khěžorstwowy wubjerk němskeje zentrumskeje strony je s Frankfurta źlědowaze wosjewił:

„Na źwojej se wschěch Němzow wjele wopytanej skhadźowanzy 26. a 27. septembra w Frankfurcze nad Majnom je po nadrobnym rospominanju snutskopolitiskeho położenja Němskeje stejischcźo zentrumskeje strony khěžorstwoweho źejma jenomyślne pschihkoźowanje namakało a źu źo se strony nascheho politiskeho programma prawidła sa pschichod pschihotowake.

Ssobustawy nascheje strony w městach a na wźach proźymy, so bychu źwoju dobyczerišku wolu a źwoju dowěru do pschichoda němskeho luda s podpisanjom pjateje němskeje požczonki horliwje wobźwědczili. Wrócźodžerženje tu podlěschenje wójny wosnamjenja, wo kotrejež dobyczerišce skónczenje wschitzy Boha proźymy.

S napschecza khěžorstwoweho wodźenja dyrbi źebi khěžorstwowy wubjerk zyle woźebje žadacź, so źo psches měru powyschene placźisny žiwnosczе na wyšokosćź, sa pschetrjebarjow pschiměrjenu, poniža a so źo sa rosmnoženje płodźenja žiwnosczе postara, woźebje s wotstronjenjom wschěch naprawow, kotrež płodźenju žiwnosczе sadźewaju.

Sa pschewjedźenje wójnskeho hospodarstwa do měroweho hospodarstwa ma źo bórsy khěžorstwowa organisazija pschiprawicź.

Dr. Spahn. Dr. Porsch. Held."

Drnhi němski wikowanski podmórski czołm do Ameriki pschijeł.

Po powjesći Reuterez telegrafowańje je „Bremen", druhi němski wikowanski pdomórski czołm k brjohej sjednoczenych statow poknóznеje Ameriki pschijeł. S jeho wjednikom je kapitan Khorla Schwarzkopf. B.

Lětarski leutnant Wintgens padnył.

Pschecźiwo khětrej njepschecźelskej pschemozy wojujo je póndźelu rano po žurowym wojowanju w powětšje lětarski leutnant Wintgens padnył. Wintgens bě njedźelu dwazyte njepschecźelske lětadło snicził. Wón bě źo s wyšokim rjadom Pour le mérity wusnamjenił a bě we wójnje jedyn s najwubjernischich němskich lětarjow. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

29. septembra: Na hórskim khribjecze Telusini w Sydomhórskej, k wjeczorej wot Petroseny, źo njemdrje wojuje. Położenje pola Nagy Szebena (Hermannstadta) je sa naš pschihódne. Rumunske napschecźne storki bjes wuspěcha wostachu. Pschi žydomhórskej ranschej fronczе źo pola Szekely Udvarhely (Oberkellen) a Bistriciwaraskeje hórki mjs pschedstražemi wojuje. B.

Wójskowa fronta generala arzywójwody Khorle.

K połnozy wot Kirlibaby (w lěžatych Karpatach) w stronje Lodoweje hory a k połnozy Tatarskeho pschekhoda njepschecźel wospjet podarmo nadběhi cźinjesche. K połodnju Lipniży Dolneje němszy wojazy s wuspěchom do prědka dźěchu; 130 Rußow a 4 maschinske tšělby źo sebrachu. Pola wójska generalneho wyschka s Terszthanszkeho wojazy generala s Marwitza poźledni dźěl stejischcźa dobuchu, kotrež bě źo psched tydźenjom shubiło. Wón wurjadnje cźežko schkodowasche; wón 41 offizerow a 2800 muži jako jatych a 1 kanonu a 17 maschinskich tšělbow shubi. B.

Awstrišzy wjerschk Cimona rosbuchli.

Po rosprawje awstriskeho generalneho staba źu awstrišzy wojazy k połnozy wot Arserio njedźelu rano wjerschk hory Cimona kotryž běchu Italszy wobźadźili, do powětra buchli a pschi tym 13 offizerow a 378 muži sajeli. S rostšělenymi kamjenjemi źo wjetscha liczba italskich wojakow saźypny. Cźi, kotšiž běchu žiwi wostali, s hłoźom wo pomoz wołachu. Awstriski komandant komandantej italskich wojakow powjesć póśła, s chze saźypnjenych italskich wojakow s cźežna wumóz, jeli so by italska artillerija na někotre hodźiny pschestała, na wjerschk tšělecź. Italski sapóśłanz tole poskiczenje wotpokasa wotmolwjejo, so źu awstrišzy wojazy runje kaž źu źwojim ranjenym na pomoz khwatali, sa dołhi cźaš mjes rosbuchnjenjom miny a spoczatkom italskeje tšělenzy s cźłowjeskosczе też italskim ranjenym pomhacź mohli. B.

Wojowanje w Ssydomhórskej.

Rumunske wójsko, kotrež bě źo psched tydźenjom psches Bulkanski paš psches mjesy wróczo cźišło, je źo, poźylnjenje dost wschi, saźo Bulkanskeho pschekhoda smozowało a źo k Hermannstadtej nawaliło. Wo tamnischim wojowanju rumunska wójskowa rosprawa wot 27. septembra praji: Pschi połnóznej a dołhowjeczornej fronczе w Calimanskich horach a pola Giurgin Gyoergya (w Ssydomhórskej) wojowanje mjes patrouillemi. K połodnju Sibina (Hermannstadta) źo w Jtuskim dole źylnje wojnje. Naschi wojazy źo do njepschecźela dachu a jeho wróczo cźišnychu. 2 maschinskej tšělbje źmy sebrali a 100 muži sajeli, mjes nimi 2 offizerow.

W Dobrudschi: Směrom.

Wojowanje w powětšje: 26. septembra źu njepschecźelszy lětarjo wodnjo bomby na Bukarest a na wźy k połodnju wot tam mjetali. Wone źebi někotre wopory mjes žónskimi a dźěcźimi žadachu. Jedyn zeppelin w nozy k 27. septembrej sapalne bomby na Bukarest mjetasche, kotrež na dwěmaj městnomaj sapalichu, tola źo woheń ruczе shascha. Bomby jenu žonu morichu a jenu druhu sranichu. Nascha artillerija zeppelin wotehna. Pola Toplizy nascha artillerija jene njepschecźelske lětadło nusowasche, k semi slecźicź. B.

Wojerske knjejstwo w Bukarestu.

Ruske nowiny powjedźa: Bukarestski wojerski roskasowar je wukas wudał, so dyrbja źo wschě sjawne hosczenzy, restauranty, kluby, khosejownje atd. samknycź, dokelž wobydlerstwo w nich wójnske podawki na njepschihódne waschnje rospomina a sekhańe a skomyślne powjesczе rosscherja. Dalschi wukas sakasuje, njetrěbnje po drohach źo pschekhodźowacź, kotrež źmědźa źo jenož jako puczе k dźěłarnjam wužicź. Sakasane je źamo, psched wukładnymi woknami stejo wostacź. Na polizajstwje źo pjecza sapiš wozobow wudźěłuje, kotrež dyrbja źo s hłowneho města wupokasacź. Mjes nimi je pjecza hłowny redaktor Adeverula. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa wo bitwje nad Sommu.

27. septembra: Na zyłej fronczе mjes Sommu a Ancru źo bitwa s roshorjenosczu dale bijesche. Naschi wojazy poźlednje 24 hodźin wschudźe s najwjetschej khrobłosczu nadběhi cźinjachu. Něhdźe 3000 abo 4000 muži źmy sajeli.

Na naschim prawym kschidle franzowszy a jendźelszy wojazy jako wunoschk dobyczа Fregiécourta a Morvala hromadźe Combles wobźadźichu. Ssylne napschecźne nadběhi pola Morvala a Lesboenfs s cźežkim schkodowanjom sa njepschecźela wotraschchmy. W naschej źriedišnje wobtwjerdźenu wjeź Guedecourt wobźadźichmy a Němzow w njeporjedze wróczo cźerjachmy. Na naschej lěwizy Thiepval a hórski khribjet k ranju wot tam hromadźe s Zollernskim naźypom dobuchmy. Tutón hórski khribjet bě s wobhładanjowje pschiprawjenym systemom běhanskich hrjebjow s wobschěrnymi grotowymi racźisnami źylnje wobtwjerdźeny a źo hacź do poźlednich mozow sakitasche. Poźlednjej dnjej dozpite wuspěchi drje źo jako jara waźne wobhładuja. B.

Pschi poźlednich wojowanjach źu Jendźelczenjo wźy Thiepval, Gouedecourt, Les Bouefs a Combles, Franzowsojo Frégicourt, Morval a Combles wobźadźili. B.

Franzowska wójskowa rosprawa wo bitwje nad Sommu.

26. septembra popołdnju: K połnozy wot Sommy źu Franzowsojo, kotšiž běchu hacź k kromje Frégicourta doschli, tutu wjeź zyłu wobźadźili. W nozy źo prědnje franzowske wotdźělenja do pohrjebnischcźa w Combles dobuchu, mjes tym so druhe wobhonjeŕ-

ſke wotdźělenja połodniſchu kronu wšy doſahnychu. Jena ſ tychle wotdźělenjow jenu tſělnu hrjebju k krótkemu ranju wot Combles dobu a jenu němſku kompagniju ſaja. Na drnhich měſtnach fronty ſo Franzowſojo w dobytych ſtejiſchćach pſchiprawichu. Němzy woſebje na prawym kſchidle Franzowſow napſchećne nadběhi cžinjachu, kotrež ſo wſchě wotpokaſachu. Liczba njeſranjenych jatych wczera 800 wuczini.

26. ſeptembra wjeczor: Bitwa ſo dźenża ſ wuſpěchom dale bijeſche. K połnozy wot Sommy ſwjaſkarſzy wojazy ſwój wczerawſchi dobytk we wulkim wobſahu powjetſchichu a ſa někotre hodźiny ſaměry, ſa druhi wojowanſki dźeń poſtajene, doſahnychu. Hižo dźenża rano ſo franzowſzy wojazy ſaſo na poſtupanje naſtajichu a zyły dźěl Comblesa, k ranju a k połodnju wot żeleſnizy dobuchu. Naſche patrouille ſo ſ wotdźělenjemi praweho kſchidła jendźelſkeho wójſka ſjednoczichu, kotrež dołhowjeczorny dźěl Comblesa wucziſczichu. Bórſy po tym zyła wjeſ do naſchich rukow padże. Dobytk, w Combles ſcžinjeny, je kněžro wulki. Němzy běchu w podſeměſkich měſtnoſczach w tejle wšy wurjadnje wulku hromadu munizije a žiwnoſće nahromadźili. Něhdże ſto ſranjenych Němzow ſebrachmy, kotrychž bě njepſcheczel wróczo woſtajił. Dźenża popołdnju ſo naſchi wojazy małeho lěża k połnozy Frégicourta a wjetſcheho dźěla zyłnje wobtwjerdźeneje krajiny mjes tutym lěžom a wjeczornym kónzom lěża pola Saint Vaaſta ſmozowachmy. Franzowſojo ſu wczera a dźenża 1200 muži ſajeli. Hacž dotal je ſo 30 dobytych maſchinſkich tſělbow naliczilo. B.

Njemdre wojowanje wo Combles.

Jenomyšlnje franzowſke nowiny wurjadnu ſaſaklosć pſchipóſnawaju, ſ kotrejž ſu němſzy wojazy Combles ſakitali. Wobſłužowaze mužſtwa maſchinſkich tſělbow, w roſpadankach wšy ſtejazych, hacž do poſlednjeho muża pſchi ſwojich tſělbach wutrachu. Tale woporniwa khrobloſć je Jendźelczanam a Franzowſam wulke ſchkodowanje naczinika. „Liberté“ piſche: „Wojowanje ſnutſka Comblesa bě njewopiſonne. Kóždе twarjenje bě měſtno ſylneho, mordarſkeho wojowanja. Wo roſpadanki wjeſneje zyrkwje ſo ſ wobeju ſtronow ſ tej ſamej dźiwjoſczu wojowaſche, a wone woſpjet ſ rukow do rukow pſcheńdźechu. Němſke maſchinſke tſělby njepſcheſtawajzy pukotachu a naſche poſtupanje ſaſtajichu. Hakle po woſpjetnym artilleriſkim pſchihotowanju ſo nam ſ pomozu jendźelſkich poſylnjnjow poradźi, Combles dobyć. B.

45—50,000 bombow na Verdun.

Po wobliczenju jeneho franzowſkeho generala je němſka artillerija wot 21. februara 45,000—50,000 bombow na Verdun ſwutſělała, ſ cžimž je ſo měſto do zyła wupuſczilo. L.

Revoluzija w Grichiſkej.

Revoluzionarne hibanje ſo po powjeſczach jendźelſkich nowin dale roſchěrja. Tež mjes wójſkom a wójnſkim łódźſtwom wono pſchiwišowarjow dobywa. Reuterez telegrafowańja ſ Athena powě: Venizelos je póndźelu rano ſ pſchewodom admirala Conduriota a 15 ſtabowych offizěrow ſ Athena wotjěł. Wón najſkerje do Krety jědże a ſo wot tam do Salonikia poda.

Nowiny „Daily Telegraph“ piſchu: Venizelos je do Krety wotjěł, ſo by ſo na czoło ludoweho hibanja ſtajił. 21,000 kretiſkich reſerviſtow a 18,000 reſerviſtow ſ Mythilena, Samos, Chios a druhich měſtow pytaju ſo ſ Venizelom ſjednoczicz. Grichiſke knježerſtwo ſpyta, w athenſkim pſchiſtawje Piräu parnu łódź „Syru“ ſadźerżecz, tola hrožaze ſadźerżenje reſerviſtow kapitana nuſowaſche, dale jěcz.

Leonida Emberilos, kotryž je najbohatſchi muž w Grichiſkej, je admiralej Conduriotej woſjewił, ſo wón ſwoje zyłe ſamożenje do ſłużby ludoweho hibanja ſtaji. Admiral Conduriotis je, prjedy hacž je Athen wopuſchcził, krala parſchonſzy proſzył, ſo by jeho ſe ſłużby kraloweho adjutanta puſchcził. B.

Jeli ſo ſmě ſo jendźelſkim powjeſczam wěricz, ſu ſo někotſi najwyſchſchi offizěrojo grichiſkeho wójſka ſa Venizelowu ſtronu roſsudźili. Generalaj Kalleris a Janakitſa ſtaj pola krala awdijenzu měloj, w kotrejž ſtaj tuteho najnaležniſcho napominałoj, ſo by na ſchtworoſwjaſkowy bok ſtupił a jeho pſchecźiwnikam wójnu pſchipowjedźił. Kral je ſo temu najraſniſcho ſapowjedźił a je ſo jara dźiwał, ſo tajke napominanje ſ huby dweju offizěrow ſłyſchi, kotrajž ſtaj prjedy roſsudźenaj Venizelowaj pſcheczźiwnikaj byłoj. D.

Schtworoſwjaſk a Grichiſka.

Grichiſki pósłanz w Barlinje ſ němſkim knježerſtwom wo tym jedna, ſo by ſo grichiſki 4. armeekorps, kotryž je ſo němſkemu wójſku poddał, ſo njeby trjebał ſo revoluzionarnemu wójſku w Salonikiu pchſiſamknycz, ſaſo do Grichiſkeje wrócził. Reuterez telegrafowańja k temu pſchiſponni, ſo je tale należnoſć njenje ważna a ſo njeſamože, nětcziſche njepſchijomne a njeſpokojaze poměry mjes Grichiſkej a ſchtworoſwjaſkom połěpſchicz. W Londonje ſaczíſchcz knježi, do dyrbi ſo ſ krocželemi, kotrež ſu kral a jeho radźiczeljo cžinili, woprawdźe jenoż czaſ dobycz a ſo dobry ſaczíſchcz pola ſchtworoſwjaſka ſawoſtajicz. Tola ſebi myšla, ſo ſo krocżele krala Konſtantina a jeho wokolnoſcże w tymle naſtupanju jako bjeswuſpěſchne wopokaſaju. D.

Wotmyšleny ſchtoroſwjaſkowy ultimatum na Grichiſku.

Po jenej powjeſczi nowin „Secolo“ chze ſchtworoſwjaſk grichiſkemu knježerſtwu ultimatum pſchepodacz, w kotrymž ſo żada, ſo by Grichiſka Bołharſkej wójnu pſchipowjedźiła. Pódla teho dyrbjake ſo offizěram a mužſtwam brónje ſebracz a wójnſki material a żeleſnizy dyrbjake ſo ſa 5 dnjow ſchtworoſwjaſkej pſchepodacz. Jako pſchicžina ultimata ſo to mjenuje, ſo grichiſke wójſko a łódźſtwo njejſtej ſa ſchtworoſwjaſk niczo hódnej, haj, ſo ſtej ſamo jemu ſtraſchnej.

Po pſchenńdźenju ſchtwróteho grichiſkeho armeekorpſa k Němzam nochze ſchtworoſwjaſk, ſo by ſo Grichiſkej hiſchcze wjazy wojakow wſako a ſnadź ſo do njepſcheczelſkeho wójſka ſtajiło. B.

Revoluzionarne hibanje w grichiſkim wójſku.

Kaž italſke nowiny „Secolo“ powjedża, je 400 grichiſkich offizěrow woſjewiło, ſo ſo Vnizelej pſchiſamknu. To ſame je ſchef generalneho ſtaba, Moſchopulos, cžinił. Tež we wójnſkim łódźſtwje ſo ſpjecźiwoſcz roſſchěrja. Saniczak torpedowych cžołmow „Lonchi“ je łódźſtwo wopuſchcził, ſo by ſo Venizelowej ſtronje pſchidał, a druhe łódże chzedża po jeho pſchikładże cžinicz. Kralowa ſtrona je hłuboko poražena. Někotſi generalojo a 70 Venizelej hacž dotal njepſcheczelſzy ſmyšlenych ſapółłanzow ſu krala naponinali, ſo by Bołharſkej wójnu pſchipowjedźił. B.

Dalſche powjeſcże wo revoluziji w Grichiſkej.

Revoluzija na kupje Krecże.

„Parižſki Journal“ ſ Athena powě, ſo je, pſchecźiwjenje njenamakawſchi, na Krecże 7000 ſběžkarjow do hłowneho měſta Kanaey ſaczahnyło, ſjawne twarjenja wobšadźiło, wyſchnoſcz wotehnało a nakhwilny wubjerk k ſaſtawanju ſarjadniſtwa pomjenowało. W Kanaey ſhromadźene wójſko je ſ wuwſaczom 25 offizěrow a někotrych wojakow k ſběžkarjam pſcheſchło. 30,000 Kretiſkich je nětkole wobronjenych a ſ knjeſom kupy. B.

Wróczenje krala Konſtantina do Athena a ſwołanje miniſterſtwoweje rady na to pokaſuje, ſo grichiſke knježerſtwo měni, ſo je na czaſu, ſkutkowacz. Duž je drje to jenoż hole powjedanje, ſo je ſo kral pod cžiſchczom wobſtejnoſczow roſsudźił, ſe ſwojej ſwójbu do Konſtantinopla wotjěcz, tola ſo wón króny njewotrjeknje; pſchetoż ſ tym ſo njeby měſcheńża w kraju pomjenſchika, ale ſo njeſkónczinje powetſchika. Tež ſo kral Konſtantin njeje hacž dotal muż byczz ſdał, kotryž wobczežnoſcże ſ tym ſkónczi, ſo jim ſ pucża dże. Tele wobczežnoſcże dźeń a bóle pſchibywaju. Jene nowe je wotſtupjenje ſchefa generalneho ſtaka Moſchezula, kotryž je na Venizelowu ſtronu ſtupił. B.

Nowiny „Kairi“ powjedża, ſo ſu Grichojo w Krikoſzy wobſamkli, ſo ludowemu ſakitanſkemu wójſku pſchiſamknycz. Na wobtwjerdźenju je ſo grichiſka khorhoj horje ſczahnyła. B.

Athenſke depeſche Mailandſkich nowin powjedża, ſo Venizelos ſ Krety Grichow napomina, ſo bychu pſchecźiwo Němſkej, Awſtriſkej, Bołharſkej a Turkowſkej poſtanyli. Pſchiſamknjenje admiralow Konduriota a Miaula k Venizelowej ſtronje nimo měry wulki ſaczíſchcz cžini. W Saloniku chze Venizelos pjecża ſejm, w juniju 1915 roſpuſchczeny, ſwołacz, nowe miniſterſtwo ſeſtajecz a na ſchtworoſwjaſkowu ſtronu ſtupicz. Mjes Athenſkimi offizěrami najwjetſche roſhorjenje knježi, mjes tym ſo wobydleſtwo měrne woſtawa. Venizelowa ſtrona ma połnu nadźiju. Se ſtrony ſchtworoſwjaſka ſo wocżakuje, ſo wón kralej Konſtantinej ultimatum pſchepoda a wojakow na grichiſki brjoh wušadźi. B.

Wotpad kupy Korfu.

Komandant wójska na kupje Korfu je wot knjeżerstwa wotpadnył a pschipowjedźił, so je kupa njewotwißna. Wona žo ludowemu sakitanskemu komitejej w Salonikiu pschisamknje. B.

Sastupjer nowin „Secolo" s Athena telegrafuje: Hižo pschez 1000 offižerow je k Venizelej pscheschło, a grichiske wójnske łódźstwo žo hotuje, so by žo schtworoswjaskowemu łódźstwu pschisamkło. Duž kralej Konstantinej niczo druhe njewubudże, hacž žo pak króny wotrjez, pak k schtworoswjaskej pschistupicz. Venizelos žo na czoło regularneho wójska, na Krecze stejazeho, staji a žo s nim do Salonikia dowjese. Tam je žo nakhwilne knjeżerstwo, s Venizela, Konduriota a Dangla wobstejaze, hižo postajiło.

Telegram italskich nowin „Tribuna" s Athena praji, so žo wobsamknjenje grichiskeho knjeżerstwa tajne dżerži, doniž schtworoswjaskowe wotmolwjenje njedondże. Revoluzionarne wójsko je nětko 60,000 muži žylne.

Dale žo powě: Garnisona w Patras, kotraž hacž dotal žwěrn k kralej dżerżesche, kabła, 25 offižerow je žo do Salonikia wotwjesło. S Kaule žo wo krwawnych njeměrach powě. 300 offižerow aktiwneho wójska a reserwy je hižo do Salonikia pschiżło.

Nowiny „Daily Chronicle" s Athena shonja: Prěni krócz sa dołhi kritiski czaž je Athen dżenża 27. septembra we woprawdże roshorjenej myżli. S Krety žu prěnje powjesće doschke, kotrež praja, so žu wjednikow revoluzije, Venizela a Konduriota, s wulkim sahorjenjom witali. To w Athenje hłubschi saczischcz czinjesche hacž wotjěsd wjednikow. Tež wobsamknjenje kupy Mitylena, žo k revoluzionarnemu hibanju pschisamknyc, proklamazija tudomnych offižerow, pscheńdżenje dweju wójskeju łódźow k schtworoswjaskej, powjesc wo wotpadże offižerow w Patras a na Korfu, hdyž liberalna strona wjele pschiwiża nima, je wulke roshorjenje sbudźiło.

B.

Grichiske wójnske łódże na schtworoswjaskowej stronje.

Hawaska telegrafowarnja w Parisu powě: Pódla pschibrjóżneje panzerowaneje łódże „Hydry" žu žo tež panzerowanej łódźi „Spetzni" a „Psara" a schtyri torpedowe czołmy k schtworoswjasko-wemu łódźstwu pschisamkte. D.

Sastupjenje Grichiskeje do wójny.

Nowiny „Tribuna" w Romje powjedża, so Grichiska do wójny sastupi.

Po powjesczach s Londona je kral Konstantin žwojeho žyna, prynza Handrija, kotryž w tu khwilu w Londonje pschebywa, telegrafisży do Athena wróczo sawołał. Wón w Londonje grichiski dwór sastupowasche. B.

Bołharska wójskowa rosprawa.

Mazedonska fronta: Na Starej Narezkej wyżokej runije žmy njepschecżelowe lěwe kschidło wróczo czišli a liniju horow Lišeza (1150 metrow) a Czicżewa (1550 metrow) wobžadźili. Na froncże pola Floriny bě žiwe artilleriske tšelenje na hórskim khribjecże Sterkoweho Groba. Na wjerschku Kajmakczalana žmy njepschecżela czišli a dwě kanonje, wjele maschinskich tšelbow a bombymjetaki sebrali. W Moglenizynym dole žiwe artilleriske tšelenje.

Rumunska fronta: Pódlu Dunaja pschetšelenje mjes strażemi, žłabe artilleriske tšelenje mjes wžomaj Maguru a Korabiju. W Dobrudschi žłabe artilleriske tšelenje. B.

Franzowska rosprawa wo mazedonskim wojownischczu

26. septembra: Wot Strumy hacž k Wardarej wojowanje mjes artilleriju, wožebje w jendżelskej froncże pola Dojranskeho jězora. Pschi žerbskej froncże žane wojowanje mjes pěschkami. Nascha artillerija do bołharskich stejischczow na prawym Brodowym brjosy tšelesche. K ranju wot Floriny Franzowsojo žylnym bołharskim nadběham napscheczo steja. Nadběharjo, s tšelenjom artillerije a infanterije poždyczeni, czežko schkodowachu a w njeporjedże zofachu. K wjeczorej wot Floriny žo Rušojo a Franzowsojo do žiweho wojowanja dachu, k poknoży Armeska 50 muži sajachu a schtyri maschinske tšelby sebrachu.

28. septembra: Wot Strumy hacž k Wardarej žłabe artilleriske tšelenje. K ranju rěki Czerneje žu Bołharjo se žylnymi mozami wažne stejischcża Serbow na Kajmakczalanje nadběhali. Tši žylne nadběhi žo s kschižnym tšelenjom kanonow a maschinskich tšelbow slemichu, schtož Bołharam khětre schkodowanje nacżini. Serbjo 50 muži sajachu, mjes nimi jeneho offižera.

Poždylnjenje dostawschi Bołharjo Kajmakczalon s nowa nadběhachu. S městnami žo njemdrje wojowasche. Nasche male wotdżelenja žo do žwojich hrjebjow wróczo sczahnychu. Brigadżiny komandant, wyschk Ssoschicz, žo srani. Bóle k lěwizy ruszy, franzowszy a žerbszy wojazy wschě nadběhi na žwoju frontu wotrasychu. Jedyn bołharski offižer a 50 Bołharow je žo nam poddało.

Němszy kolonistojo w Ruskej.

kotsiž žu do wójny we wieczornej europiskej Ruskej žydlili, žu, kaž „Ruske Sslowo" powě, do Tomska w Sibirskej pschijěli, hdyž žo woni saždyla.

Wulki strajk w New-Yorku.

Dżełaczerjo a sastojnizy drohowoje żelesnizy w New-Yorku strajkuja. Se sympathiju k nim s nimi hromadże 350,000 druhich organisowanych dżełaczerjow w New-Yorku strajkuje. Gmejnska wyschnosc je hižo wosjewika, so pódla polizije tež wojakow k sdżerżenju porjada sawoła.

Japanska munizija sa Rusku dżeła.

Japanski pósłanz w Romje je w jenym rosrěczenju prajił, so je Japanska dżenża jena jeniczka wulka dżełarnja bronjow a munizije, w kotrejž wschitzy Japanszy muzszy a žonske dżełaju. Japanska žama je na wójnu wscha pschihotowana. Munizija žo do Europy nětko, hdyž je žo żelesniski swjask polěpschił, sa krótki czaž sczele. S Japanskeje do Wladiwostoka póslanje jenoż 24 hodżin trjeba. Tam wjele żelesniskich czahow czaka, kotrež móża munizija sa jednacze dnjow do Pětrograda dowjesc. Japanske wójsko žo Ruskej na pomoz póslacz njehodzi, dokelž žu wobczežnosczе transporta wjetscheho wójska pschewulke, póslanje pak njeńscheho wójska nima žaneho samyżka. Póslanz se salubjenjom skónczi, so budża žo w Japanskej, kaž w Chinje wiki němskim tworam sawrjewacz. B.

Ze Serbow.

— **(Nowe wobhladanje njekhmanych mužstwow.)** W Pruskej je žo s wukasom wójnskeho ministerstwa poruczilo, so maja žo létniki 1898 a mužstwa s létnikow 1870 hacž 1875, kotrež žu žo jako trajnje njekhmane spósnałe, s nowa wobhladacz. K nim wschě njewuwuczene mužstwa létnikow wot 8. septembra 1870 hacž 1875 narodżenych, žłuscheja, kotrež žu w měrje wusnamjenjenje „trajnje njekhmany", abo te, kotrež žu sa czaž wójny wusnamjenjenje „D. U." dostałe.

— **(Pizowanje s běrnami.)** Wójnske sežiwjerstwo je wukas wudało, po kotrymž žmědża žo běrny a běrnjaze žuschenki w pschichodże jenoż k pizowanju žwini a pjerisny wužicz.

Tónle wukas je žo jako nusny spósnał, dokelž móże létuschi wunoschk běrnow k sežiwjenju wobydlerstwa a k dżełanju sa wójsko trěbneho spirituża jenoż dożahacz, jeli so žo pizowanje s běrnami po mózności samjesuje.

— **(Pschiběranje žwini.)** Wot 2. junija hacž do 1. septembra je žo liczba žwini w Pruskej na swjeżelaze waschnje wo dwaj milijonaj pschisporika, wobstatk howjadow je žo na dotalnej wyżokosczi sdżerżał.

— **(Domjaze rěsanje.)** Jeli so žo njażo, s domjazeho rěsanja dostate, w czażu pschetrjeba, sa kotryż je žamosastarać hižo njażowe khartki dostał, ma wón wěstu liczbu njażowych khartkow komunalnemu swjaskej wotedacz. Jeli so pak žo njażo s domjazeho rěsanja dale tuteho czaża wužije, ma žamosastarać pódla teho pschi wudaczu nowych njażowych khartkow sdżelicz, sa kotry czaż chze wón njażo pschetrjebacz. Sa tónle czaż wón jenoż telko njażowych khartkow dostanje, kelkoż ma wón po wotczehnjenju składa dostacz. Pschi tym ma žo rěsna waha s tsjomi pieczinami žiweje wahi wobliczicz. Ssamosastararjam, kotsiž žo s domjazym rěsanjom s njażom sastaraju, žo pschi prěnim žwinjeczu, kotrež woni kóżde lěto, wot 2. oktobra 1916 liczene, rěsaju, rěsna waha jenoż po pokoju wobliczа.

— **(Wróczenje k staremu czażej.)** W nozy 30. septembra žo sażo k staroswuczenemu czażej wróczimy. Czażniki niaja žo hodżinu wróczo stajicz. Kóżdy czażnik pak tajke wróczostajenje njesnjeże. Duž je lěpje, czażniki 11 hodżin do prědka swjerczecz, abo tajke, kotrež maju perpendikel, tutón na hodżinu sadżerżecz. Powschitkownje žu ludżo wjeżeli, so je nowe liczenje czaża nimo. W ratarstwje žo s nim wote wscheho spoczatka njeżu spschecżelicz mohli. Tež industrija je žo pschecżiwo njemu wuprajika. Lěkarjo

praja, so je sawjedźenje lěčźneho cźaża strowoscźi dźěcźi a jich duchownemu roswicźu schódne było, dokelž so dźěcźi njejsu wuspacź mohle.

(Sebracźe sada je so z dźěła wrócźiło.) Wukas wo sebracźu słowkow a jabłukow je so za Zitawske, Budyske, Kamjenske, Draždźanske staroměschcźanske a Draždźanske nowoměschcźanske, Dippoldiswaldske, Mischnjanske, Nowoměschcźanske, Radebergske, Riesaske, Sebniske, Wilsdruffske, Großenheinske a Marienbergske hamtske hejtmanstwo wrócźiło. Duž może so sad w Budyschinje sazo pschedawacź. Sandźenu sobotu su měschcźenjo bolostnje sa nim pytali, tola žaneho njenamakali.

Tež w pruskich wokrjesach, w kotrychž sadowi wikowarjo hischcźe sad njekupuja, smě so wón pschetrjebarjam hacź na dalsche pschedawacź.

(Wotewsacźe khlěboweho žita w młynach a jednanje pschi swadach) Młynzy dyrbja jim pschiwjesene žito hnydom po jeho dóńdźenju pschepytacź. Wone dyrbja sa njo jenož potom postajenu najwyschschu płacźisnu sapłacźicź, jeli so je žito strowe, suche a dobre. Njeje-li pak žito zyle khmane, so žitowa płacźisna poniži. Prawo, tajke žito wotpokasacź, pak jim njesaleži. Pschi swadźe wo płacźisnu k tenu postajeny sud, z pschekupzow a ratarjow wobstejazy, rosriša. S pschedbydu tuteho suda je pschekupz Hermann Paul w Budyschinje na khěžorskeje drózy 22.

S **Kamjenza.** Dźiwajo na to, so je kóždeho winowatoscź, wótznemu krajej k pschedźerženju a z tym k dobyczu dopomhacź, je pschedbydstwo Kamjenskeho 1. wojerskeho towarstwa wobsamkło, so ma so towarstwo pschi wójnskej pożczonzy z 900 hriwnami wobdźelicź.

S **Kamjenza.** Sandźen tydźeń je so za tudomny wokrjeź tak mało butry pschiwjesło, so wschitzy pschetrjebarjo njejsu mohli swój dźěl dostacź.

Se Ssmochcźiz. Podoffizěrej Pawołej Funzy w pěschim regimencźe cźisło 102, mějicźelej želesneho kschiža, je so sléborna medailla Bjedricha Augusta spożczika.

S **Wjeleczina.** Tudomna 40-létna Berta Gröschelez je sebi žiwjenje wsała, sebi z nožom krk pscherěsnywschi.

S **Lomska** pola Minakała. Mjes Lomskom a Lupoju je so sobotu tydźenja dopołdnja jedyn wóžonnacźelětny schosar pod jenym dubom satsělił. Tsělbu, z kotrejž je sebi žiwjenje wsał, bě sebi w Bukowzu w hajnkowni pożcził. Wutsěl jemu wjerch nopa wottorhnu, tak so bě młody cźłowjek hnydom morwy. Kaž so powjeda, je so wón z jenej žonu, kotrejež muž je we wójnje, nakładował. Tutón wobkhad njeje bjes scźěhwkow wostał. Młody cźłowjek njewjedźesche, hdźe by so hańby dla psched ludźimi skhował a ruku na sebje złoži. Jeho cźěło je so w Shorjelskej cźěłowej paleźni spaliło.

S **Kulowa.** W rěsaku Kleczkowskeho młyna deski wobrěsuju je sebi cźěsliski polěr Pětr Böhma z praweje ruki pschi kulojtej pile palz praweje ruki wotrěsnył. — Kaž w druhich stronach so wosebje běrny nětkole khětro jara z polow kradnu. K wotwobroczenju paduchow je jedyn poleŕ taflu se slédowazym napisźmom stajił: Bóh khostaj tych na měsczе, kotsiž moje běrny kradnu. Ja sam niczo nimam. A. R.

S **Kulowa.** Offizěrski aspirant Gerhard Rosmy, syn hłowneho wucźerja Rosmya, je so za wopokasanu khrobłoscź psched njepschecźelom pola Vermandovallers nad Somm[illegible] se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

Se Skaskowa. Ssrjedu dopołdnja je so khěža wuhlowego dźěłacźerja Hermanna Schołty do cźista wotpalika. Schołtowy pjecźlětny syn bě w drjewjenzy liscźowe słanje sapalił; wot tam bě so woheń na dom wupschestrěł.

S **Rakojd.** Ssrjedu dopołdnja ½10 hodźin w prjedawschej Eichlerez žiwnoscźi, nětko kublerjejKschižanej słuschazej, w domskim woheń wudyri. Wón so po starych se słonu krytych twarjenjach skoku rosschěri a so tež masiwneje khěže dranérarja Kschižana popadny. Dla žałoseje horzoty, kotraž z wohnja na Wrjózez žiwnoscź cźehnjesche, bě tež tutón statok we wulkim strasche. Wobhladniwemu a pilnemu haschersкemu dźěłu muzstwow Skaneczanskeje, Bartskeje, Worzynskeje a Hrodźischczańskeje sykawy ma so dźakowacź, so so wohnjej mjesa staji. Woheń je pjecźa z dodźerżanym wuhenjom we wobydlenju dźěłacźerki Vogelki, kotrejež muž jako landsturmar pschi njepschecźelskej njesy steji, nastał. Vogelzy a jejnym dźěcźom a dźěłacźerjej Prochnej, kotryž teho runja w starym twarjenju bydlesche, je so niz jenoż wscha domjaza nadoba, ale tež wscha drasta spaliła. Jenoż to, schtoż maja na cźěle, je zyle jich wobsedźeństwo. Da-li Bóh, so dobrocźiwe wutroby nad nimi smilja.

S **Skarbischcez.** Tudomny 70 létny khěžkar Jańsch z wołomaj běrny domoj wožesche. Na dobo so skoczecźi spłóschischtej. Jańsch z wosa padże a so pschejědże. Cźežko na hłowje, schiji a wutrobnje sranjeneho domoj dowjesechu, hdyž wón bórzy wumrje.

S **Ruhlanda.** Blisko Ruhlanda je so sobotu popołdnju na želesnizy jedyn muž z ludźazym cźahom pschejeł. Wón so pschi pschibliženju cźaha na kolije cźisny a so rosmjecźe. S tymle podawkom so cźah wo khětry cźas sakomdźi.

S **Lubanja.** Na wulki njedostatk běrnow w tu khwilu město Luban cźerpi. Wocźakane posyłki běrnow z tudomneho wokrjeża su wuwostałe, tak so město na runje sawjedźene běrnowe snamki njemóże žanych běrnow wotedacź.

S **Lipin.** Sanitetny dźesatnik Ernst Horjak z Lipin je na wjecźornym wojownischczu sa khroblosczź psched njepschecźelom želesny kschiž 2. rjadownje dostał.

S **Wojerez.** Kontrolske shromadźisny we Wojerowskim wokrjeżu su so na cźas wot 27. hacź 30. oktobra wotstorcźike.

S **Běleje Wody.** W Hermannskej jamje je so njesboże stało. S wotwalenjom pjerschcźe je so dźěłacźer Jan Jensch z Brěsowki sasypnył. Hacź runje jeho hnydom wurychu, bě so wón hižo sadużył.

S **Běleje Wody.** Prjedawschi pohrjebnischczowy sahrodnik P. mějesche so psched tudomnym kawniskim sudom dla pschestupjenja hońtwinskeho sakonja samolwicź. Wón bě létża w naléczu na tudomnym pohrjebnischczu dweju sajazow tsélik, hacź runje na tutym městnje njeżmědźesche honicź. Jeho k 30 hriwnam pjenježneho khostanja a k sebraczu hońtwinskeje tsélby sasudźichu.

S **Wojerez.** Superintendentej Dahlmannej we Wojerezach běschtaj so njedźelu semrjetych 1914 dwaj swjerschnikaj z wobydlenja kradnyłoj. Hižo husto paduschstwa dla khostaneho zigarnika Adolsa Lessiga winowachu, so je paduschstwo skucził. Shorjelska khostanska komora dyrbjesche pak Lessiga, kotrehož su mjes tym dla druhich paduschstwow k khostarni na 6 lět sasudźili, njedosahazych dopokasmow dla wuwinowacź.

Se Shorjelza. 26. septembra w nozy je wotpósłanzstwo offizěrow grichiskeho schtwórteho armeekorpsa, kotryž je so w Mazedonskej Němzam poddał, psches Barlin do Shorjelza pschijeło.

Prěni transport grichiskich hosczow, wobstejazy z 22 offizěrow, 427 muži a 15 hórskich kanonow, je schtwórtk popołd. ¼4 pschijěł. Druhi transport, 27 offizěrow a 513 muži liczazy, hodźinu posdźischo pschijědże. Khěžor bě k powitanju Grichow swojeho pobocźnika, wyschka z Eftorffa, póslał. Na czole z němskej hudźbu Grichojo do města cźehnjechu. Sady hudźby wyschk Karalallos se swojim stabom krocżesche. Sa nim dźěchu khorhojnik z roswitej grichiskej khorhoju a wojazy z natyknjenym bajonetom. Dalsche transporty grichiskich wojakow so wocźakuja.

Wuczudźenja.

Khostanska komora. 21-létna służobna dźowka Augusta Fietzez z Noweho Drěwza, njemóże so pakosczenja wostajicź. 9 měsazow jastwa wotpokucźiwschi bě so wona 10. augusta z jastwa we Voigtsbergu puschczíła a dyrbjesche wot tam k swojej sotsje w Schlesyskej jěcź. W Budyschinje pak wona želesniski cźah wopuschczi a tam hnydom skladnoscź k pakosczenju hladasche. Wona Hilzbjecze Mütterleinez jedyn mantl, somocźany khornał, khapu a klobuk a korbarskemu mischtrej Meierej ruczny korb z dźěcźazej koschlu a pschikrywom sa klankazy wós kradny. Potom so po měsczе bruczesche a bu rano w jenej sahrodźe na Jurjowskej drózy saskapjena, hdyž chzysche tam teho runja kradnycź. Ju k jastwu na 10 měsazow a k shubjenju cźestnych prawow na 3 léta sasudźichu.

× Wikowar Ernst Fietza se Židowa je w stronje wot Minakała hacź do Komorowa po wsach khodźo jeja kupował. Dla pschestupjenja wukasa wójnskeho sezimjerstwa bě jemu Budyske hamtske hejtmanstwo 100 hriwnow khostanja napołożiło. Budyski kawniski sud bě tónle khostanski wukas, kotremuž so Fietza njebě podwolił, wobkrucźił. Tež se swojim powołanjom pschecźiwo temu Fietza wuspěcha njemějesche.

× Teho runja so powołanje twarza Schustera z Budyschina saczišny. Budyski kawniski sud bě jeho k 10 hriwnam pjenježneho khostanja sasudźił, dokelž bě so wón jenu njedźelu z jězdnym kołom wujězdźował.

Přilopk.

* **(Saßłapjeni pscheßmykarjo jejow.)** Na jenym pucźu, ſ Warnocźiz w Cźechach do Leutersdorfa wjedźazym, ßu bratrow Reinholda a Moritza Mendu saßłapili, hdyž taj spytaschtaj w dwěmaj brěmjenjomaj ßydom kop jejow do Sakſkeje pscheßmykacź. Jedyn ſ njeju dyrbjesche někotre sta krónow khostanja saplaćicź, schtož wón możesche, dokelž jemu pschedawaŕ jejow, jedyn Warnsdorfſki pschekupz, te pjenjesy požczi. Druheho pscheßmykarja sajachu, dokelž ßo ſ pißomnej dowolnoſczu k pschekroczenju mjesy wupokasacź njemożesche.

* **(Wolij ſ worjechow.)** W heſſenſkim wulkowójwodſtwje je knjeżerſtwo wſchě włóſke worjechi sebrało. Zyły wunoschk lětuſchich worjechow ßo k dźěłanju jědźneho wolija wužije.

Woporniwoſcź.

Na kupje Korſika je ßurowe waſchnje ſnate, ſa pschelatu krej ßo wieczicź. Sa mordarſtwo ßo wieczesche ſ mordarſtwom na mordarju abo na jeho krejnych pschecźelach. Korſikanſkej ßwójbje Bandello a Paoli ßo też tuteho ßuroweho njekſcheſcźijanſkeho waſchnja hiſchcźe dźerżeſchtej.

Jan Bandello leżesche junu rano morwy na ſkale pokodniſcheho brjoha kupy Korſiki — kulka tczesche jemu we wutrobnju. Jeho ßamßna tſělba leżesche pódla njeho a bě hiſchcźe njewutſělena; něchtó zuſy bě jeho potajkim morił. Schtó hewak druhi bě mohł mordaŕ bycź, dyžli Anton Paoli; na nim bě mjenujzy rjad, ſo by ßo wiecził a ſkónzował mordarja ßwojeho bratra Alberto. Rybazy běchu jeho dźeń prjedy bliſko teho měſtna widźeli, hdźež běchu Jana morweho namakali. Duž saßo winowatoſcź wieczenja na poßledniejho ſe ßwójby Bandellowez pſchińdźe, a tón rěkasche Rafael.

Tón njepłakasche, hdyž jeho bratra khowachu. Ale ſa to ſe ſubami kſchipjesche, ſ wocźow jemu ſchkrě ßapachu, a na rokzy ßwojeje tſělby dasche ßebi hróſbne ßkowa wurycź:

„Ssmjercź Antonej Paolijej!“

Tak chzyſche ßebi wieczenje jaßnje w pomjatku wobkhowacź.

Wieczeŕ nětkole zyku kupu do wſchěch rózkow a kónzow ſa Antonom Paolijom pschepyta, haj, pytasche ßamo ßwój wopor w najſdaleniſchich ſkalinach a dolinach horow. Ale Anton Paoli bě ßo dospołnje ſhubił a po nim njewoſta żaneho ßlěda. Duž ßebi Bandello to ſ tym wukładowasche, ſo bě Paoli ßamo wótczinu wopuſchcził, ſo by tak wuczeknył wieczenju, kotrež jeho hkowje hrożesche.

Rafael, kotremuž ßo wutroba horjesche ſe żadoſczu, ſo by ßo mohł wieczicź zyku Italſku, Franzowſku a Grichiſku pschepucźowa; ale wón ßwojeho wopora njenamaka, tola myßle na wieczenje njeſpuſchczi, te woſtachu też dale w jeho wutrobje. Jeho tſělba ſ napißmom: „Ssmjercź Antonej Paolijej!“ jeho kóżdy dźeń ſ nowa na hrěſchne wotmyßlenje napominasche.

Napoßledku ßo saßo muczny do ßwojeje domiſny wróczi. Tu běſche woßamoczeny a cźichi żiwy na ßwojim hrodźe w horach a ſdalowasche ßo wſcheho wobkhada ſ ludźimi. So njemóżesche ßwoju żadoſcź wieczenja ſpokojicź, to palesche jeho a ſajědojcźesche jemu mkodoſtne mozy cźěła. Wón do cźaßa ſtarjesche.

Tu na dobo ſhoni, ſo bě ßo Anton Paoli do Schwajzarſkeje podał a ſo tam zyle cźiche a ſrudne żiwjenje w kantonje Unterwallißu wjedźe. To leži wyßoko nad ſwjeŕchom morja, ſkoro wóßom tyßaz ſtopow, w zyle lodowej puſcźinje woßrjedź wyßokich horow, hdźež ani trawy ani kwětki njerosćze, hdźež żaneho ſchtoma njeſteji — tam wón pschebywasche a bě wſchón ſarudźeny ßamlutki żiwy. S tym chzyſche wón ßwoje pscheſtupjenje wotpokucźicź. Ale Rafael Bandello wo pokucze niczo wjedźecź nochzyſche, tón jenoż żedźesche ſa tym, ſo by ßo wiecził. Wón ani ßkowa njepiſny, wſa ßwoju ſ kulku nabitu tſělbu, pojßny ßej hońtwjerſku toſchu na ramjo a wotßali ßo ſ kupy Korſiki.

To dołho njetrajesche, jenoż něktore duy, a Rafael bě hižo dopucźował hacź k nohomaj hory ßwj. Bjarnata. Wón żaneho wotpocźinka ßebi njepopſchejesche, bjes pschestacza cźěrjesche jeho njeſměrowana żadoſcź ſa wieczenjom pſches morjo, pſches hory, pſches doły. Wieczor wón dozpě do jeneje wjeſki. Tam wón pſches nóz wosta. Na druhi dźeń dyrbjesche nětkole Anton Paoli ßwoje żiwjenje ſhubicź. Pucźowarjo pſchikhadźachu a też saßo ßo wotßalichu. Rafael na nikoho ſ nich njehladasche a njedźiwasche. Pokhmurjeny ſa ßwojim blidom ßedźesche a na ßwoje wieczenje ſpominasche. — Na dobo ſadyrkota po zyłym cźěle a ſ porſtami widliſchcźojcźe ßwoju tſělbu wobjimasche. Wón mjenujzy mjeno Antonio saßłyſcha; pucźowazy, kotſiž pſchikhadźachu, powjedachu wo dobrym pscheczelnym waſchnju pustnika Antona. Korczmaŕ a korczmaŕka ſe ſpodobanjom na to ſkaſchtaj, a rosmołwjeſchtaj ßo też ßobu. Woni wopißowachu, kak je ßo Antonio huſto woprował, ſo by zuſych w ſymje a we ßněhu pſches ſtraſchne hory pſchewodźał, kak ßo wón njeboji ßněhowych wjeżenzow, hdyž jeho pucźowarjo trjebaju.

„Ow, ſo by wón tola hiſchcźe dołho żiwy wostał!“ woni prajachu.

„Wón dyrbi wumrjecź!“ ſe ſubami kſchipjo Rafael Bandello ſcheptny a ſ wohnjowymaj wocźomaj na napißmo na ßwojej tſělbje hladasche. Wukhwalenje jeho njepſcheczela bě jemu wutrobu hiſchcźe bóle roshoriło a hidu poßylniło. Kóżda krepka krewje w Rafaelowych żilach żedźesche ſa wieczenjom.

Rano ſahe wón ſtany, nabi ßwoju tſělbu ſ nowym pólvrom a kulku a ſcheptny:

„Ssmjercź Antonej Paolijej!“

Potom wón woteńdźe.

Hoſczenzaŕ w durjach ſtejo ſa nim hladasche. Njerěczo Rafael nimo njeho dźěſche; ale hoſczenzaŕ jeho ſadźerża.

„Njekhodźcźe dźenßa ßam, kujeże!“ wón rjekny. Mróczele hrimanje a ßněh pſchipowjedaju. Wocźakńcźe radſcho jedyn abo dwaj dnaj, a potom budźe lěpje!“

„Wieczenje njeczaka!“ Rafael hróſbnje wotmolwi a dźěſche dale — pokhmurjeny, rosßudźeny. Jeho niczo ſadźerżecź njemóżesche, hida jeho cźěrjesche.

„Dźenßa hiſchcźe budźe twoja krej wieczena, ow bratſje Jano!“ to běchu myßle, kiž jeho pschewodźachu, hdyž po nahłych ſcźeżkach na horu ßwj. Bjarnata ſtupasche.

Wokoło połdnja hodźinu wotpocźowasche, hkowu na ſkału ſepjerajo. Potom dźěſche dale, pschezo wysche a wysche horje na ßwoje ßurowe dźěło. Njepohladny ſ wóczkom ani na ßebje, ani wokoło ßebje. Jenoż dyß a dyß ſkożowasche wocźi na wyßoke hory, tam, hdźež jeho njepſchecźel jako puſtnik ßydleſche, kotrehoż pytasche. Wón njedźiwasche na rjanoſcź a nadobnoſcź ſtwórby, kiž jeho wobdawasche, wón njewidźeſche hoborſkich hórſkich ſkałow, kotrež każ ſchoßy abo wobkrocźenja jena na druhej ſteja; jich wjerſchki do mróczelow ßahaju, wón njewidźeſche, kak ßo ßněhowe a lodowe pola błyſchcźa, kak ßo doliny ſ łukami a ſ lěßami wotměnjeja, wón jenoż pſched ßebje dele hladasche, wón widźeſche jenoż postawu njepſchecźela, kotrehoż pytasche, wón widźeſche jeho, kak hižo we krwi leži a ßo ſ bolosczemi wije, kak bolostnje ſtorkajo pſched jeho wocźomaj mrěje; tak bě pſched lětami widźał ßwojeho bratra Jana! Do cźaßa cźujo, kak ſpokojeny po wuwjedźenju wieczenja budźe, ßo dyß a dyß poßměwasche ſ cźicha a potom ßwoju tſělbu mózne k wutrobje tłóczeſche, do kotrejež rołki běchu ßkowa saryte: „Ssmjercź Antonej Paolijemu!“

Wyſche Rafael Bandello postupowasche, a wótriſcho lodojty wětr dujeſche a ßo jemu pſches ſtawy dobywasche. Sawi ßo do ßwojeho płaſchcza a dźěſche dale, bjes wustacza dale. Jeho ſaměr hižo daloko bycź njemóżesche.

Cźmowe mróczele hromadźachu ßo na njebju a wobdachu jeho ſ włóżnym ſawěſchkom. Cźma a huſta kurjawa jeho wobßahowasche. Jeho kroczele ßo po lodźanej ſcźeżzy wobßuwachu, po kotrejž pomału a próżnje dźěſche, jeho ſtawy ßłabnjechu — ale Bandello dźěſche dale a njewuſtawasche.

Na dobo ßo nawalichu huſte mróczele ßněha a dźiwje hrimanje pocza na horje „Sswjateho Bjarnata“ ſakhadźecź. Lodojty wětr ſ mozu ſa draſtu woßamoczencho pucźowarja torhasche a chzyſche ju jemu ſ cźěła ſdrěcź. Rafael ßo ſe wſchěmi mozami ſepjerasche — ale wichor powali jeho na ſemju a mróczele huſteho ßněha jeho ſa wokomik ſ běłym rubom pſchikhychu.

Rafael ßo ſ nowa ſhraba ſe ſemje a napinasche ßo dale — dale, njedźiwajo njewjedra a ßněha. Ale hdże bě wostała ſcźeżka, po kotrejž bě dotal ſchoł? Běły, huſty ßněh tam nětkole leżesche a wjercźo ßo pſchezo saßo nowe hromady ßněha padachu, saczěmnjachu pucźowazemu wocźi, dobywachu ßo pſches fałdy jeho draſty, a njewjedro a ſtraſchny, ſymny, lodojty wichor jemu ſtawy cźeżke cźinjeſche. Ale njedźiwajzy teho Rafael pomału dale kroczeſche. Wón ßo ſ płaſchcźom krucze wobwi a ſepjerasche ßo ſe wſchěmi mozami pſchecźiwo zychnowanju njewjedra. Pomału jenoż móżesche ßo poßuwacź w huſtym ßněhu — huſto jemu ßněh hacź do koleń doßahasche — cźaſto ßo Rafael pótkny a padny, ale kóżdy ras ſ nowa ſtany a dźěſche dale. —

Tak wojowasche zyku hodźinu ſ njewjedrom a ſ wějazymi mróczelemi ßněha. Jeho ſtały pomału błabnjechu, cźoło ßo jemu ſe

ymnym potom pschikry, mozy jemu cžěkachu — ale móz jeho njechibnjeneje wole njeßlabnjesche, jeho hida njeßlabnjesche, ani žadosćz wjecženja! Hdyžkuli by ßo pódknył, hdyžkuli by ßo wobßunył abo padnył, tehdom by hrabnył sa ßwojej tšělbu a jeho wocži byschtej *wuhladakej napißmo*: „Ssmjercz Antonej Paolijemu!“ A saßo by ßo syrabał a dale schoł — wobßuwajo ßo, po wschěch schtyrjoch lěso — a by=li ßo też jenož dale ßuwacz dyrbjał, pschezo bliže sa njepschecželom, sa kotrehož krewju tak horzo žedžesche. Tak móznje jeho žadosćz wjecženja ßo palesche, so ßněh a lód ju njemóžesche wustudžicz. Žane schchnjenje ßo jemu s wutroby njewudoby, jeho žedženje sa wjecženjom na prěni cžaß ßamo jeho cžělne woßłabnjenje pschewinu.

Ale Rafael Bandello bě napoßledku tola też jenož cžłowjek, hacžrunje ßylny a kruty cžłowjek. Bědžesche ßo s mozu njemjedrowcho wichora, s sodojtymi ßepjemi ßněha, kotrež jemu ruzy a wobliczo rósdrěwacz spytachu. Tola napoßledku dyrbjesche też wón podležeć. Jeho stawy ßo jemu sapowjechu — suby ßebi sakußujo ßo do ßněha wali, džiwje saschiknjenje ßo jemu s erta wudoby a Rafael bjes mozow we ßněhu ležesche.

Wón njemóžesche wjazy stanyć. Smyßły jeho wopuschczachu — ale napinajo sbytki mozow, popadże ßwoju tšělbu a pschitkóczi ju k hubje.

„Ja mrěju“, wón schcptasche, „mrěju bjes wjecženja, ale, bratsje Jano, to njeje moja wina!“

Hischcże junu ßo Rafael nadcžłowšzy napinasche, so by ßo sebrał. Tšělbu krucże w koscżatej ruzy džerżo wón hischcże ras stony, hnydom na to pak saßo padny — s poßlednim sadyrknjenjom porsta wón torhny sa honacz tiělby — wutšěl sawrjeßny a sbudźi w horach a w lodojtych skalisnach wothłóß — kulko, kiž bě sa Antona Paolija postajena, fruncżesche do dalokosćze. Rafael sawrjeßnjenje wutšěla hižo wjazy njeßłyschesche; ßo njehibajo, wocži sańdżeliwschi ležesche wón we womorje we ßněsy. Jeho wobliczo bě blěde a jeho wutroba, kiž bě tak horzo sa wjecženjom žedźika, hižo pukotacz pschestawasche. Wscho běsche cžicho, cžicho kaž běły rub, s kotrymž bě ßněh Rafaela pschikrył.

Něschto mjeńschinow hischcże, a hrimanje bě nimo. Mhła ßo shubjowasche, cžmowe mróczele khwatachu dale a ßłónczne pruhi se slotym ßwětłom hory a doły pschekraßnjachu.

S daloka bě schczowkanje pßa ßłyschecz; sa khwilu hižo bliže a skónczńje ßo poß blisko skały pokasa, a hnydom sa nim tšjo pustniży (Einsiedler) we ßwojej mnischczej drascże postupowachu. Jich kapuży běchu se ßněhom pschikryte, ßamo w brodże jim ßněh wißasche a jich nopohlad ßwědczesche wo tym, so běchu wjele wustali.

„Ty ßy ßo mylił, bratsje Antonje!“ jedyn s tych tšjoch pustnikow k temu rjekny, kiž do prědka džěsche. „Schtoż ßy ty prjedy sa wutšěl měł, to je wěscże sabubotanje hrimanja abo do doła padazeje ßněhoweje ßepje było.“

Ale Anton njewěrjo s hłowu satschaßny a rjekny:

„Hladaj jeno, mój bratsje, ja ßo njemylu, schwarny ßwěrny poß je cžěř namakał!“

W ßamßnym wokomiku sasta poß pschi ßepi ßněha, pocża s prědkownymaj nohomaj ßněh do boka wotmjetowacz a wótsje sascheżowka. Anton spěschnje bliže pschistupi, pomhasche pßej ßněh dowotmjetowacz a wucżahny jeneho muża se ßněhoweje ßepje. S dobom s nim też jeho tšělbu. Anton wsa ju do ßwojeje ruki, wuhlada a cžitasche ßłowa na jejnej rołzy:

„Ssmjercz Antonej Paolijej!“

„To wón je — to je Rafael Bandello; a tón je pschischoł, so by mje morił!“ Anton scheptasche. „Ale njech je, kažkuli, — moje žiwjenje je w Božej ruzy a Rafaela dyrbimy wukhowacz!“

Anton ßo pódla njesbožowneho poklakny, pokoži jeho hłowu na ßwoje koleno a wuwsa s kaschczika, kotryž jemu jeho towarschaj podaschtaj, poßylnjoze lěkarstwo. Horliwje a lubosćiwje ßo staraschе wo Rafaela, ßwojeho ßmjertneho njepschecželo, rybowasche jemu spanje s lěkarstwom a liny jemu někotre kopki do huby. Bórsy wotcżi we womorje ležazy Rafael saßo k nowemu žiwjenju, mozy ßo jemu wrócżichu, njerěczo a pokhmurjeny džěsche s pustnikami do klóschtra, džakujo ßo jim. Wón spósna w Antonu, kiž bě jeho wukhował, ßwojeho njepschecželo, kotrehož hidżesche a kotremuž bě wjecženje pschißahał.

Pustniży jeho k wotpocżnjenju do loża pokożichu. Wón wosta ßam. Hakle nasajtra rano sababjeny pustnik k njemu do komory sastupi a ßebi kapuzu s hłowy sczahny. Rafael wschón sadyrkota, pschetoż Anton psched nim stejesche.

„Rafaelo Bandello!“ pustnik s nežnym hłoßom rjekny, „ty ßy pschischoł, so by mje morił! Ssym na to hotowy, so bych był twój wopor. Ale najprjódzy na mnje poskaj!“

Pokhmurny, wocži do semje skożiwschi Rafael pschihłoßujo s hłowu pschikiwny a Anton dale powjedasche:

„Ssym morił twojeho bratra Jana, duž podležam krwawnemu wjecženju. — Ale rocżu ßo na Boha, ke kotremuž ßwojej ruzy poßěhuju, so jeho se samyßłkom njejßym morił. — Běch tehdom na hońtwje pschi brjosy morja, na skale ßedżesche worjoł — tšělich. — Runje w tym wokomiku, hdyž wutšělich, twój bratr sesady skały wuńdże, a moja kulka, postajena sa worjoła, rostorże twojemu bratrej wutrobno — a mi wutrobu. — Ja cžeknych, dokelž njemóžach ßo nadżijecz, so budżesch mi wěricz, hdyž budu tebi wěrnosćz powjedacz. Tutón njesbožowny pschipad je mi wutrobu s hórkosczu napjelnił. Duž wopuschczich domisnu, so bych ßwoje žiwjenje Bohu dospoknje poßwjecził, pschetoż ßwět mi njemóże žanych radosczow docz, dokelž mojej ruzy běschtej, hacžrunje bjes mojeje winy, s krwju wopanzanej. Rafaelo Bandello, dwanacże lět ßym w tejle puscżinje žiwy. Sa 12 lět ßym kóždy dżeń spominał na twojeho bratra. Tak też budże sbytk mojeho žiwjenja jemu poßwjeczeny. Twoje wjecženje pyta we mni ßwój wopor — wsmi moje žiwjenje, wopruju jo twojemu wjecženju! Ale, Rafaelo, pschi mojej ßmjercži sabudź! Pschi mojej ßmjercži mi wodaj!“

Dołho Rafael niczo njerěczo na stole ßedżesche. Jemu wutroba pukotasche a ßłyschi ßo jemu ronjachu.

„Antonje!“ wón hikajo sawoła, a wobja pustnika s woběmaj rukomaj wokoło schije, stłóczi jeho k wutrobnu. „Antonje, pschescżěhał ßym tebje s mordarskimi myßlemi, ale ty ßy mi žiwjenje wukhował. Antonje, ty ßej myßlisch, so mohł ja tebje moricz? Ja wobkrucżam, so ßy ty zyle njewinowaty; Žiwjenje sa žiwjenje! — Pokoj a wodacże w Jesnßu Khrystußu, tschižowanym Sbóżniku!“

Dołho ßo wobaj wobjateju džerżeschtaj a pschi tym ani ßłowa njerěczeschtaj — a jimaj ßłyschy běžachu.

Rafael njewopuschczi wjaz Antona, ale wosta pschi nim. Antonowa njewinowatosćz a woporniwosćz jeho hidu pschewiny. Też wón wosta w puscżinje a poßwjeczi sbytkne dny žiwjenja na dobre skutki lubosćze a ßmilnosćze. S bratrowskej lubosczu wobkhadżesche s Antonom dżeń jako dżeń, jenicžki saměr jeho žiwjenja wosta wot nětka jenož ßama — woporniwosćz.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje, 15. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farar Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźisna khschesczijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjecžor w 6 hodźinach wotměje farar Räda němsku wójnsku modlersku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W Michalskej **wołbadże**: Marta Elsa, Ernsta Hermana Nycże, murjerja na Židowje, w tu khwilu we wojerskej słužbje, dź., 1 l. 10 m. 28 d. — Augusta Schmidtez, prjedy słužobna dźowka w Barcże, † w sastarakni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 44 l. 11 m. 17 d. — Waltat, Augusta Hermana Richarda Bergelta, knjeżeho pohoncża w Hrubjelczizach, w tu khwilu na wojowniscżu, ß., 1 d.

W katholskej **wołbadże**: Hana swud. Ledźborzyna, wumjeńkatka w Dalizach, 79 l. 1 m. 12 d.

W **druhich wołbadach**: Wylemina Friderika swud. Hólczowa rodź. Sengebodenez, wumjeńkatka w Demjanach, 78 l. 8 m. 1 d. — Alma Frida, Khorle Wjazki, maschinisty we Lomsku p. Minak., dź., 9 hodźin. — Ernst, Augusta Schurzy, khěžerja a ßedlarskeho mischtra w Minakale, ß., 19 l., wumrje rjekowsku ßmjercz na bitwischczu 4. septembra. — Marja Pětrikowa, mandźelska žiwnoscżerja Pětrika w Komorowje p. Kluksche, 75 l. 6 m. 19 d. — Augusť Schewz, hejtman na ryczerkuble w Salhowje, 56 l. 2 m. 28 d. — Hedwiga Elsa Nowakez w Czelchowje, 5 l. 7 m. — Rjekowsku ßmjercz sa wótzny kraj wumrjechu: Herman Gustav Liebig se Sdżerje, 10. aug. 1916, 26 l. 2 m. 1 d.; 7. sept.: Herman Gustav Jenka, žiwnoscżer w Stróži p Barta, kononěr w póln. artillerisskim regim. cžišło 23, 41 lět stary; 15. sept.: Ernst Pawoł Hockauf, pohoncz w póln. artillerisskim regimencże cžišło 192, 20 lět stary.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 15. njedźelu po ßwjatej Trojizy, śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farar Kschižan němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Ssrjedu wjecžor w 6 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deschnje.

Płaćišna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacź w Ssmolerjez knihićišchćerni.

Sserbske a němske

spěwařske

jednorje a najwoßebnische,

ßu po tunich płaćišnach na pschedań

wudawarni Serbskich Nowin.

K trajnemu wopomnjenju na padnjenych rjekow

trajne lawrjenzowe wěnzy ſ wumělſkeho liſća ſe ßeklu k powěßnjenju w zyrkwjach atd. ſa privatnych abo towarſtwaa we wſchěch wulkoſćach w najlěpſchim wuwjedźenju dźěł

M. Lehmann,

kwětkowa a lopjenowa fabrika

w Budyſchinje pſched ſchulerſkimi wrotami pola ſtarych kaſarnow

S fotografijow padnjenych wojakow dźěłam

powjetſchenje

a rukuju ſa wubjerne wuwjedźenje (też po hubjenych fotografijach) po tunjej płaćišnje.

Schołćiz atelier,

mějeczel W. Kornet

pſchi Gickelſkej horje 1b.

Rěču ßerbſki.

2 dejnej kruwje

blisko k wocźelenju, ſtej na pschedań w hoſćenzu **poł měźaza.**

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupić, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźiez** dać, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wołno, ſ płaćišnami wupołożene, wobhladać.**

Płaćišna produktow.

W Budyſchinje płaći: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj., hacź 2 hr., 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr — pj. hacź 2 hr. 10 pj., punt pſchenicznje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hacź 16 pj punt ßuſcheneho połcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacź — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacź 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. — pj. hacź 3 hr. 75 pj. 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hacź 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 14 pj. hacź 16 pj., proßata ſchtuka — hacź do — hr.

Fabrikſkich dźěłaczerjow

pyta

Hornjołużiſka dźěłarnja běrnazych ßuſchenkow w Barcźe.

Cźehnitaj wołaj ſtaj na pſchedań na knjeźim dworje w Klukſchu.

Khěžanapſchedań.

W Raſchowje je **maßiwna khěža** cźißko 13 ſ hródźu a kólnju, derje ſwuporjedźena a ſ elektriſkim ßwětłom pſchiprawjena, ſ 3/4 kórzom pola na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicź.

Schulerjo

Michała dobru penſiju namakaju na Nordſtraße 18.

2ratařſkejuſchulerjow

do dobreje **penſije** wosmje

Ernſt Liebſch w Budyſchiuje na Schliebenſkej drósy 5.

Duchownje derje wobdarjeny hólz, kotryž chze

knihićźiſchćerſtwo

nawuknyćź, ßo jutry do wucźby pyta w **Ssmolerjez knihićźiſchćerni** w Budyſchinje.

Strowa dójka

ßo hnydom abo ſapočźatk oktobra pyta. Poſkićźenja chzyke ßo pósłacź **Oſterwaldowej** w Draždźanach, Bayreutherſtraße 24.

Porjadna holza,

něhdźe 17 létna, ßo do ratařſtwa blisko Budyſchina pyta. Dalſche je ſhonicź pola **Ernſta Pelza** w Budyſchinje na Dalokej Běleŕni (Weite Bleiche.)

Létny ßmjertny dźeń

Maxa Wyrgacza,

ſ **Hornjeho Wunjowa,** kotryž jako pěſchk 103. reſ. regimenta 25. ſeptembra 1915 we wulkej bitwje w Champagni, kaž bu poł léta poſdźiſcho ſnate, rjekowſku ßmjercź namaka, 21 1/2 léta ſtary.

Bóh tón Knjes, wón khodźi pſches kraje!
Wójna, wulka, krwawna nětkle jeho krocźeł je!
Tola hlaj, też luboſcź Bójſka, w měrje hižo njeſnata,
Duzy tu ſ nim ßobu khwata,
Přědujo nam po wójnſku to léto tſecźe,
So Bóh tón Knjes, njech dźiwnje naß, wſchak ſbóžnje wjedźe. —
Bóh tón Knjes do kraja zuſeho też Tebje wuwjedźe,
Naſch luby Ty, a do bitwy Eźe dowjedźe!
S nanom lubym domach my tu woſtachmy,
S nim na Tebje tu ſtroſchtnje cźakachmy.
Bóh tón Knjes, kaž nad ludami dźiwnje,
Też nad nami ßo ſjewił je, a ſbóžnje!
Bitwa wulka bita bu!
Ty luby ſhubjeny tam bu!
Tu ſrudźba wulka bě! —
Khoroſcź k tomu cźeźka domach bě!
Nan, cźerpjejo dołho, wumrjek je,
Hdyž rjekowſku ßmjercź Twoju tu hiſchcźe ſhonił je. —
Njech léta poł nam ſhubjeny Ty bě!
Tam pſchi Boſy nam ſkowany Ty bě!
Tam nan, naſch luby, ſaßo nam'ka Cźe!
Njech k Wamaj też naſch pucź do njebja dźe! —
Wójnſke pucźe Bóh drje wjedźe naß,
Tola jeho pucźe ſbóžne pucźe kóždy cźaß!

(K temu cźißku pſchikoha.)

Serbska Nowina. « wu-
dawaja so kóždu sobotu.
—Stwórtlětna předpłata
we wudawarni 80 pj. a
na němskich póstach
90 pj., z přinjesenjom
do domu 1 hr. 5 pj. —
Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawkich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho ryndka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjaćor přijimaja.
— Telefon 687. —

Čisło 41. | Sobotu 7. oktobra 1916. | Lětnik 75.

Němska wójska rosprawa.

6. oktobra: Na wjeczornym wojownischczu rano po tsjoch njeporadzenych jendzelskich nadběhach artillerijske wojowanje zylnje dale dzesche. K ranju Ancry zive wojowanje s ruczynymi granatami nasta, kotrez hacz k wjeczorej trajesche. Mjes Morval a Bouchavesnes popoldnju zylne franzowske mozy k nadběhej pschendzechu. Wojazy generalow s Boehna a Garnisera zu wupad — mjes Fregicourt a Boucha vesnes — po horzym wojowanju s bliska wotrasyli. Wozebje staj zo pěschej regimentaj czizło 155 a 186 wusnamjeniloj.

K polodnju Ancry tselenje s khwilemi k polnozy posastawasche.

Rańsche wojownischczo. Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Na wojowanskej fronczе k wjeczorej Luzka njepschecżel wustawschi wczera s měrom wosta. Poslednje dny je zo tu 6 offizěrow a 622 muži jasało a 8 maschinskich tselbow zo sebrało.

Mjes żelesnizomaj s Brodow a Sborowa do Lwowa wojowanje sazo wozіwi. Sa zylnym njepschecżelskim tselenjom wospjet mózne nadběhi zlědowachu, kotrez zo pola Wyżozka, Dubja a Sarkowa hižo s tselenżu slemichu, pola Batkowa (nad Sseretom) zo s napschecżnym nadběhom němskich bataillonow wróczo sbichu; 3 offizěrojo, 120 muži jeczi w naschej ruzy wostachu.

Pschi wójskowej fronczе generala hrabje s Bothmera zu Ruzojo na bokomaj Sloteje Lipy sazo nadběhi czinili. Němszy, awstrisko-wuherszy a turkowszy wojazy zu s wutrajnym napschecżostaczom wospjetne nadběhi wotrasyli. Njepschecżel, kotryż bě zo na někotrych městnach nuts dobył, je zo hnydom sazo won czizny a je pódla wulkeho krwawneho schkodowanja 510 jatych a 8 maschinskich tselbow shubił. Stejischczo je zo wschudze sakhowało.

Fronta generala arzywójwody Khorle.

W stronje Bohorodzanow (nad Bystrizu Solotwinskej) jedyn zlaby ruski wupad bjes wuspěcha wosta. W Karpatach niczo noweho.

Wojownischczo w Sshydomhórskej.

Rumunojo zu zo wczera s nowa sbili. Pola Goergeny awstrisko-wuherszy wojazy Rumunow s jich stejischczow k krótkemu wjeczorej wot Libansavy czizznychu, dale k polodnju pschi Boekecsskej hłowje nadběhi wotpokasachu a na bokomaj drohi Magyaros a Parajd stejischczo, kotrez bě zo 3. oktobra shubiło, sazo dobuchu.

Swjaskarszy wojazy pod wyschschim roskasowarstwom generala s Falkenhayna zu po sbožownym wojowanju pola Repa (Koehaloma) a Krihelmy (Kiraly-Halmy) njepschecżela psches Homorod a pola Alta wróczo sczischczeli. Se sazakloscżu sakitane stejischczo pola Sincy je zo dobyło. Někotre sta muži zu zo sajale, 2 czežkej, 28 półnych a 13 infanterijskich kanonow je zo sebrało. Njepschecżel psches lěz duchow zosa. Wón zo pschesczěhuje.

Balkanske wojownischczo.

Wójsko generalneho półneho marschalla s Mackensena

S powjesczow, korez zu posdzischo dojschle, je spósnacz, so je zo jenoz dżel rumunskich wojakow, kotsiż zu Dunaj pola Rjahova pschechli, na połnózny brjóh réki wukhował, mjes tym so je sbytk k ranju czekajo do swjaskarskich wojakow, kotsiż s Tutrakana pschindzechu, srasył a zo sbił.

Tez wczera zo wospjetowaze njepschecżelske nadběhi k ranju żelesnizy Orman-Cobadinu zu zo s nowa njeporadzile.

Mazedonska fronta: Bolharszy wojazy, kotsiż na lěwym brjosy Strumy steja, zu w nozy 5. okobra bjes sadżewka se strony njepschecżela někotre najdale pschedzunjene městna wopuschczili.

Powětrowe łódże a lětarjo zu żelesniske twary a wójskowe lěhwa k polnozy Dunaja s bombami nadpadowale.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Nowy nadpad powětrowych łódźow na London.

Schef němskeho admiralneho staba 2. oktobra powě:

W nozy 2. oktobra zu někotre namórske powětrowe łódże na London a industrijowe twary nad Humberom bomby mjetake. Njedźiwajzy zylneho wobtsělenja se sapalnymi granatami a njedźiwajzy lětarskich nadpadow zu zo powětrowe łódże njewobschkodżene hacz do jeneje wróczile, kotraz je zo po wobkedźbowanju druhich powětrowych łódźow se tsělenżu wobaranskich batterijow sapalika a nad Londonom k semi padła.

Havaska telegrafowarnja s Londona powě: W nozy k póndżeli dele tsělený zeppelin něhdże 20 minutow nad Londonskej stronje lětasche, so by zebi pucz psches mhlu pytał. Sswětkomjetaki jeho ani na wokomik njeshubichu, hacz runje wón pschezo wysche leczesche, czim wjazy wón bombow wotbywasche. Hrimot kanonow bě lědma zlyschecz. Krótko do polnozy schrapnelle blisko zeppelina rosbuchnychu. Potom zo wocżichny. Kanony mjelczachu. Sswětkowe pruhi zwětktomjetakow běchu kaz wotrěsnjene. Sa něhdże jenu minutu zo w powětsje mała zwěczka sazwěczi, kotraz pschezo wjetscha bywasche a zo po zylej dołhosczi wodźliweho ballona jako hobrske wohnjowe zwětło rosscheri. Wokomik posdźischo zyła powětrowa łódź wótre zwětło na wobzah 20 kilometrow rosscheri. S runowahi zo ballon rucże na wyzoke staji a s njewěromnej spěschnosczu k semi padasche. Na zboże zeppelin we wokolnosczi dele padże, hdżež żaneje schkody njenaczini. Rospadanki hobrskeho czeła we wobzahu 3 kilometrow namakachu. Jeneho muża wobzadki zwonka czołmika a daloko wot wodźliweho ballona namakachu. Sbytk bě pod 30 stopow wyzokej zahłej hromadu aluminija pohrjebany. Hacz dotal je zo 15 czełow khowało.

Reuterez telegrafowarnja wo sniczenej powětrowej łódźi powě, so je wona nad Potters Barom (w zrěnim Essexu), jenym połnóznym pschedměstom Londona, dele padła. Prjedy hacz wón dele padże, bě wón 39 bombow na dalokosczi 1½ mile dele smjetak. Najwjazy bombow je na prózdne pola spadało. Jedyn druhi zeppelin je 30 bombow wotczižnył kotrez zu tez s wjetscha na pola spadake. Jedyn muż je zo morił. — To je jenicżke njesboże, kotrez je dżesacz powětrowych łódźow naczinilo.

„Kölnische Zeitung" zebi s Amsterdama powjedźicz da: Londonske wjeczorne nowiny pischu, so je sniczena powětrowa łódź w tsjoch kruchach dele padła. Prěni je na jene pastwischczo padnył, zrjedźny dżěl na jedyn dub, něhdże 50 kroczelow wot tam, a sbytk rospadujo zo do jeneho hata ponóri. Dele padazy zeppelin njeje żaneje schkody naczinił. B

Khežor na rańschej fronczе.

Khežor je zo 5. oktobra k rańschej fronczе k wójsku generalneho wyschka s Linsingena podał, pschecziwo kotremuż je zo hłowny nadběh Rußow samerił. D.

Jena jendzelska 18000-tunowska parna łódź zo potepiła.

London, 6. oktobra. Reuterez telegrafowarnja powě: Jedyn njepschecżelski podmórski czołm je wczera Cunardsku parnu łódź „Franconiu" (18150 tunow wulku), kotruż bě knjezerstwo kupiło, w zrjedźozemskim morju potepił. Na parnej łódźi njebě w tym czasu żanych wojakow. 12 muži wobzadki je zo shubiło, 302 muži je zo wukhowało. D.

Wojowanje nad Sommu.

Wo poßlednich wojowanjach pschi Somminej froncże, woßebje w bliskoscźi wot Lesbouefs, dopißowaŕ Londonskich nowin „Daily News“ pische: Na najswonkownischim lěwym kschidle maja naschi wojazy najcźežšcho wojowacź. Wschudże ßu woni tu najßylnischej njepschecźelowej tšělenźy wustajeni. Hdyž běchu woni psches prěnje naßypy, ßo saßo satraschne maschinske tšělby pokasachu, kotrež nasche rjady prósdnjachu. Němska artillerija se stejischcźow tšěla, kotrež ßu s dźěla s tolstymi želesnymi platami wobtwjerdźene. Woßebje wjeß Gueudecourt je ßylnje wobtwjerdźena. Jendźelcźenjo jara cźežko schkodowachu, woßebje Lancasterske regimenty, kotrymž je ßo po saßakłym, krwawnym wojowanju poradźiło, ßo do prěnich njepschecźelowych linijow dobycź.

Satraschny artilleriski duell njemóže ßebi nichtó w myßlach schedstajicź. Psches tyßaz kanonow njepschecźel pschecźiwo naschej froncże trjeba; snajmjeńscha runje telko pschecźiwo franzowskej. Dokelž my a naschi swjaskarjo s najmjeńscha s runje telko kanonow tšělamy, ßo wschědnje s wjazy dyžli 4000 kanonow hrimo, s kotrychž tši běrtliki njewschestawajcy, w nozy a wodnjo, ßwoje dźěło dokonjeja.

Woßebje krwawne bě tež wojowanje w Leuseskim lěßu. Tu Němzy kóždu krocźałku s njewěrjomnej saßakłoscźu sakitowachu. Hdyž ßo wo lěßach abo wßach rěcźi, njeßměmy ßebi žanych prawych wßow wjazy myßlicź. Wone ßu jenož rospadanki, kotrež ßo wot druheje krajiny lědma wotsběhaju. Wscho je hrósbna měschenża s drjewa, kamjenjow a druhich, do kruchow rostšělanych pschedmjetow, s kotrychž ßo jenotliwe schtomy kaž kóždne scźežory wotsběhuja. S khwilemi něhdże 1000 kanonow na dobo tšěla, a tole tak njenowane salwowe tšělenje s wjetscha tšizecźi abo schtyrzecźi minutow traje. Potom s zyła njeje rosesnacź, s wotkal po prawom hrimot pschikhadźa. Hdyž je jena tajka salva nimo, potom s wjetscha nadobo wocźichnje, schtož je snamjo sa nadběh nascheje infanterije. Tola w tym ßamym wokomiku Němzy satraschnje tšělecź počzinaju a hnydom na to cźěła naschich ludźi do powětra lecźicź widźimy.

Na dwěmaj městnomaj poßlednje dny tšělenża woßebje hrósbnje sakhadźesche, blisko wot Clery, hdźež satraschny wichor franzowskich granatow njepschestawajcy psches krajinu zychnowasche a w bliskoscźi Morvala. Nad zyłej frontu cźěžki kur leži, psches kotryž ßo jenož wohnjowe pruhi granatow a błyski kanonow pschedobywaju. Zyle njemóžnje je, tónle napohlad wopißacź. B.

Njedostatk wuhla w Franzowskej.

Město Toulon je dla njedoßahanja wuhla a wuhloweje drohoty pschestało, płun (gas) dźěłacź. Dokelž pak tutón prěni franzowski wójnski pschistaw njeßmědźische bjes płuna wostacź, je knjeżerstwo tamnischej měschcźanskej płunarni na 4 měßazy 266,000 frankow po 6 prozentach danje požcźiło. B.

Wojowanje w němskej rańschoafriskej koloniji.

Reuterez telegrafowarnja powě, so ßo wójna w rańschej Afriziy bórzy skónczi. Hłowny podawk je, wuhnacźe Němzow s Tabory. Woni tam Belgiskim wojerskim mozam khroble napschecźo stejachu a cźežke schkodowanje počzerpichu. 100 europiskich offizěrow a podoffizěrow a psches 300 cźornych wojakow je ßo sajało; schtyri kanony ßu ßo sebrałe, mjes nimi dwě 105 milimetriskej. Do Tabory saczahnywschi Belgiszy 189 europiskich poddanow se schtworoswjaskowych statow wußwobodźichu. Tuczi běchu wójnszy jeczi abo internowani zivilistojo, mjes nimi 103 Jendźelcźanow a 10 Belgiskich. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

5. oktobra: Pola Orsowy ßu ßo naschi wojazy k wjecźorej nasad sczischcźeli. K południu wot Petroseny njepschecźel k namjesnym pschekhodam zosa Pola Fogaras postupowazy swjaskarszy wojazy ßu dale města doschli. Pschi ßydomhórskej rańschej froncże njeje niczo powjedźicź, khiba so je ßo pola Szovaty ßylny rumunski nadběh wotrasył. Wunoschk pschipowjedźeneho wupada Rumunow psches delni Dunaj je s rosprawow swjaskarskich generalnych stabow snaty. Njepschecźel je bałharski kraj ruczischo wopuschcźił, hacź je na njón stupicź mohł. Pschi wotměcźu tychle podawkow je rossßudźene khroble sapschimnjenje nascheje Dunajskeje flotille rosrißazu ważnoscź měło.

Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

We Wolynskej je tež wczera njepschecźel podarmo spytał, linijje schtwórteje armeje powalicź. Rußojo cźežko schkodowachu. Psch delnim Stochodże njepschecźel s tym ßamym njewuspěchom ßkabe wupady cźinjesche. D.

Bołharska wójskowa rosprawa.

4. oktobra: Pschi Dunajskej froncże bě 15 abo 16 batajllonow rumunskich wojakow bjes artillerije Dunaj pola Rjahova pschekrocźiło a wßy Żwopol, Krjamele, Borjesowo, Melkowranowo, Golemomranowo a Breschlin wobßadźiło. So by ßo njepschecźel wróczo cźißnył, dwě kolonnje s Ruschczuka a s Tutrakana pschecźinu njemu półłachmy a jeho bórzy nusowachmy, ßo psches mósć s Dunajskej flotillu rostšělany, wukhowacź. Bitwischczo je pschikryte s cźěłami, wot njepschecźela sawostajenymi. Wczera wjecźor ßmy wßy Rjahowo a Babowo wobßadźili. Njepschecźelowe wójskowe dźěle k ranju zofachu, pschi cźimž do naschich wojakow, s Tutrakana postupowazych, srasychu. Wobstupjeny njepschecźel ßo do wschelakich stron rospjerschi. Dźenża naschi wojazy jeho sniczenje dokonczeja. Rumunszy wojazy ßu we wßach, kotrež běchu wobßadźili, hrosnoscźe skucźili. Zónske, schědźiwzy a dźěcźi ßu ßo skónzowali. Wjele woporam ßu ßo wocźi wukakałe a ßo jasyk wotrěsał.

W Dobrudschi artillerija a infanterija ßylnje tšěla. Wschěm pospytam njepschecźelskeje infanterije, postupacź, ßo s tšělenjom a s napschecźnymi nadběhami sadźerża. D.

Poraženje rumunskeho wójska pola Hermannstadta.

Němskoawstriske wójsko pod roskasowarstwom generała s Falkenhayna je ßylne dźěle 1. rumunskeho wójska, pola Hermannstadta w Ssydomhórskej, po saßakłym wojowanju sbiło. Sbytki rumunskeho wójska ßu do njepschikhódneje hórskeje krajiny na bokomaj pschekhoda cźerwjeneje wěże, kotryž ßu Bayerszy wobßadźili, zosali. — Rumunszy ßu psches 3000 jatych, 13 kanonow a wjele wójskeho materiala shnbili. B.

Rumunska wójskowa rosprawa.

2. oktobra: Na dołhowjecźornej froncże (w Ssydomhórskej) ßo pschi horje Curglien w Görginyskich a w Hargittaskich horach wojowasche. Ssmy schtyri maschinske tšělby sebrali a 11 offizěrow a 500 muži sajeli.

Na połodnische froncże: Naschi wojazy ßu mjes Ruschczukom a Tutrakanom Dunaj pschekrocźili. W Dobrudschi ßmy po zyłej froncże postupali a njepschecźelowu ßrjedźisnu a prawe kschidło wróczo cźischcźeli.

3. oktobra: W Ssydomhórskej ßmy dale wojujo pschi horje Giurgiu Hargitzy 3 offizěrow a 300 muži sajeli. Ssmy wosy a wójnski material sebrali. Mjes tym so njepschecźel 29. septembra na Cainoni zosasche ßu naschi wojazy w Aluczinym dole napschecźne nadběhi cźinili. W Jinskim dole njepschecźel pschi horje Oborozy pola Petroseny khrobły nadběh sczini. Pschi tym duschate dymy wuživasche. Jeho nadběhi ßo wotrasychu. Runje tak ßmy njepschecźelowe nadběhi pola Orsowy wotrasyli.

Na połodnischej froncże a w Dobrudschi ßmy dale ßylne nadběhi cźinili. Po zyłej froncże ßo njepschecźel khroble wobarasche. B.

5. oktobra: Pola Parajda w Ssydomhórskej ßo po tšidnjotnym wojowanju njepschecźelskich stejischcźow smozowachmy a njepschecźela k wjecźorej wróczo cźißnychmy. Pschi druhich frontach ßo s městnami wojowasche.

Połodnischa fronta: Hdyž bě ßo mjes Ruschczukom a Tutrakanom demnstrazija skónczika, ßo naschi wojazy na lěwy Dunajowy brjóh wróczichu. — W Dobrudschi ßo po zyłej froncże ßylnje wojowasche. Ssmy 5 offizěrow a 100 muži sajeli. B.

Nadpady njepschecźelskich lětadłow na Bukarest a druhe rumunske města.

Parižski „Journal“ je dopiß ßwojeho sastupjerja w Bukareste wocźischcźał. Němske lětadła a powětrowe łódże ßu na Konstanzu, Piatru, Niamtzu a Bukarest w nozy a wodnjo bomby mjetałe, kotrež ßu ßebi wjele woporow žadałe, dokelž wobydlerstwo njedźiwajo na wukasy wyschnoscze, pschi nadpadach na drohi běha, so by lětadła widźał. Na Bukarestskich drohach ßo pschi nadpadach wobydlerstwo shromadźuje, so by spodźiwny napohlad wuźiło. Tež schrapnellowe tschěski rumunskich wobaranskich kanonow ßu hižo wjele ludźi morike. Na deletšělenje lětadłow a powětrowych łódźow je ßo wulke myto wustajiło. W jenym Bukarestskim liscze na nowiny „Petit Parisien“ ßo praji, so po 9 hodźinach wjecźor wschón wobkhad w městach pschestawa; jenož s woßebitymi wupokasanskimi

khartami polizije ßmě ßo na drohi stupicź. Wschě theatry ßu ßo samkle, w tu khwilu też tsi najwjetsche khofejownje, mjes nimi ßlawna khofejownja Capsa, so by ßo rosschěrjenju roshorjazych powjesczow sadźěwało. Sa zyły tydźeń njeje žadyn želesniski cźah s Bukaresta wotjěł. Pósta a telefon wjazy njedźěłataj. B.

„Daily Chronicle" s Bukaresta powě: Hacź dotal je ßo s dotalnymi bombardementami na město Bukarest a wokolnosćź 164 woßobow morilo a něhdźe 300 ßo sraniło. B.

Franzowska rosprawa wo mazedonskim wojownischczu.

3. oktobra: Na lěwym brjosy rěki Strumy ßo dwaj nowaj napischeczнaj nadběhaj Bołharow na stejischcźa, kotrež ßu Jendźelczenjo 30. septembra dobyli, s krwawnym njepschecźelowym schkodowanjom wotrasyłoj. W stronje rěki Czerneje Sserbjo na wjeczornych brjohach a na wulkim khribjecźe k połnozy Kajmakczalana postupuja. Sserbska infanterija je wczera prěnje njepschecźelowe hrjebje na hórkach Starkoweho Groba dobyła. Jena nowa bołharska batterija je Sserbam do ruki padła. Na naschim lěwym kschidle swuczene hrosne wjedro dale traje.

Po dobyczerskim wojowanju Sserbow w stronje Kajmakczalana ßu Bołharjo ßwoje stejischcźa na Starkowym Grobje a pschi rězy Brodźe spuschczili. Kaž ßo sda, woni k połnozy wróczo cźahnu. Sserbjo ßu Schowicź a franzowszy wojazy Petrowacź a Wrbeli wobßadźili. Na prawym kschidle ßu Jendźelczenjo Jeniköj k ranju Strumy dobyli. B.

Sserbska wójskowa rosprawa.

4. oktobra: Naschi khrobli wojazy ßu 3. oktobra sbiteho njepschecźela dale pschescźěhali a na tymle městnje Czernu rěku pschetroczili. Njepschecźelowych wojakow ßmy na horje Nihdźe sbili, so wustróżeni zofachu. Dwórnischczo Kenali je w naschej mozy. Wuzwobodźena Sserbija nětkole 200 kóßnych kilometrow wobßahuje. Wona 17 wßow liczi a ma 45 kilometrow mjesy. L. M.

Ruska wójskowa rosprawa.

4. oktobra: K wjeczorej Bubnewa pola Schelnowa a Korytnizy (we Wolynskej) ßo s njemdroscźu dale wojnje. Pschi Cenjowzy a runje tak pschi žórkach Skoteje Lipy (w Galizskej) njepschecźel ßwoje stejischcźa twjerdźe dźerži. Pschi wojowanju pola Dorny Watry je ßo khrobły brigadowy general Horanow, kotryż je ßo pschi wójnomaj 1877 a 1904 wobdźělił, cźežko sranił. Pschi froncźe w Dobrudschi ruske kanonske czołmy w Dunaju do lěweho bołharskeho kschidła pola Raßowy pod horu Czorneje Wody tsěleja. Nasche postupanje w stronje Raßowa—Cobadinn—Perweli dale dźe. Pschi kawkaskej froncźe njeje ßo niczo pscheměniło. B.

Pscheměnjenje w ruskim ministerstwje.

Zar je semjanstwoweho marschalla Ssimbirskeje gubernije Protopopowa sa ministra snutskownych naležnosczow na Chwostowowe městno pomjenował. Protopopow je psched někotrymi drustwami ßobustawami knjeżerstwoweje dumy Jendźelsku, Franzowsku a Italsku wopytał. Teho dla je ßo wjetscha ważnosćź na rosrěczenje kładła, kotrež je wón, ßo domoj wróczejo, s někotrymi němskimi woßobami, s němskim knjeżerstwom poczahi mějazymi, měł. Tehdy ßebi myßlachu, so wón ruskej semjanskej stronje pschißłuscha, kotraž by rad s Němskej měr sczinika. Tole měnjenje wo jeho němskopschecźelnosczi pak je po sdaczu mylne było. S jenym nowinskim sastupjerjom ßo tele dny rosrěczejo, je wón rjekł, so dyrbi ßo wójna, byrnjež by žałoßnje cźežka była, hacź do kónza pschewjesćź. Wotmach, kotryż je wschě rosdźěle mjes ruskimi politiskimi stronami wotstronił a Rusku w jejnym prózowanju wo dobycze sjednocził, dopokasuje, so je ßo tole pscheßwědczenje też do ludoweho wědomnja dobyło. B.

Kaž Reuterez telegrafowarnja powě, ßo hischcźe dalsche pscheměnjenje w ruskim knjeżerstwje wocźakuje. Do ministerstwa pjecza dumy pschedßyda Rodźianko sastupi. Tutón, runje kaž Protopopow, liberalnej stronje pschißłuscha. B.

Wotstupjenje grichiskeho ministerstwa.

Ministerstwo je wotstupiło s wuwsaczom ministerstwoweho pschedßydy a ministra swonkownych naležnosczow. W nim bě njejednota nastała, hdyž bě kral krónsku radu swołał, w kotrejž ßo wo tym wuradźowasche, hacź dyrbi Grichiska Bołharskej wójnu pschipowjedźicź. Wjetschina ßo sa wójnu wupraji. Dokelž ßo kral też nětkole hischcźe pschecźiwo temu sapjera, so by Grichiska do wójny sastupiła, najwjazy ministrow ßwoje sastojnstwo złoži. Wocźakuje ßo, so w bliższim cźasu Denitrakopulos nowe ministerstwo sestaji, do kotrehoż ßo tsjo Venizelowi pschiwißowarjo pschiwosmu. B.

Po jenej londonskej depeschi hollandskich nowin „Nieuwe Rotterdamsche Courant" ßo s Krety wutoru powjedźi: Jedyn kralowy wotpóßłanz je ßo pjecza Venizela wopraschał, hacź by wón, hdy by ßo nowe ministerstwo sestajało a ßo Bołharskej wójna pschipowjedźiła, ministerstwowe pschedßydstwo pschewsał abo ßo s tym spokojił, hdy by ßo jeho strona s jenym abo dwěmaj ministromaj sastupowała, abo hacź by wón też tajke ministerstwo podpjerał, hdy by ani wón ani jedyn s jeho pschiwißowarjow jemu njepschißłuschał. Venizelos je wotmolwił, so je wón hotowy pschi wschěch wobstejnosczach, ministerstwo podpjeracź, kotrež by Bołharam wójnu pschipowjedźiło. B.

Na praschenje dopißowarja jendźelskich nowin „Daily News" je Venizelos prajił, so wón žaneje nadźije nima. Jeli so by kral woprawdźe chzył Bołharskej wójnu pschipowjedźicź, mohł wón to s tym dopokasacź, so by mobilisazrju wójska pschikasał. Hdy by ras tak daloko było, potom by na cźaßu było, jeho, Venizela, sawołacź a jemu poruczicź, nowe ministerstwo sestajecź. B.

Grichiske wójnske łódźistwo k Venizelowej stronje pschestupuje.

Havaska telegrafowarnja powě: Njepschestawajcy offizerojo wójnske łódźistwo wopuschczeja a do Krety wotjědźeja, so bychu ßo Venizelowej stronje pschisamkli. Tsi dalsche torpedowe czołmy „Daphne", „Aigli" a „Artusa" ßu ßo pjecza wotpadłym grichiskim wójnskim łódźam pschidale. So by ßo dalschemu cźěkanju wójnskich łódźow sadźěwało, ßu ßo wone sa tolste rjeczasy w Salamiskim saliwje pschikótwizowale. B.

Nowa amerikanska munizija sa schtworoswjask.

Po powjesczach s Parisa ßu poßlednje njedźele woßebje wulke transporty amerikanskeje munizije do Franzowskeje doschle. Jendźelczenjo a Franzowsojo maja nad Sommu něhdźe 4000 kanonow 38 zenimetriskeho kalibra, kotrež ßu ßo wschě w Amerizy nadźěłale. Wone ßo s dźěła k wojowanju wužija, s dźěła w reserwje steja. L.

Sakski ßejm

je tónle tydźeń ßwoje w naléczu pschetorhnjene wuradźowanja s nowa sapoczał. Póńdźelu wjeczor seńdźe ßo prěni krócź. Dźeń prjedy mějachu konservatiwni dołhe poßedźenje. Jich wjednik Opiz, kiž je dléje 35 lět se sapóßłanzom był, je w juliju wumrjeł. Dokelž bě njebohi s naměstnym präsidentom, mějachu konservatiwni noweho posticźicź. To ßo sta s tym, so ßo sa njeho dr. Spieß, wyschschi radźicźel a prawisnik w Pernje, namjetowasche, a w prěnim poßedźenju jeho ßejm s 62 hłoßami wuswoli. Sozialdemokratoja wotedachu běłe papjerki. Sa wjednika wuswolichu ßebi konservatiwni komerzielskeho radźicźela Hofmana w Mischnu. Hofman je ßamostatny rosßudny muž, na kotrehoż titule a rjady žaneho sacźischcza njeczinja. Wólba Hofmana je s tym sajimawa, so wulka wjetschina konservatiwneje frakzije wěsty s Barlina wukhadźazy wliw a też tajki wěstych worschtow, kiž ma ßwoje knjejstwo w snatym swjasku, wotpokasa. Sa wjeßne a czyste burske žadanja nadźijamy ßo pod tymle wjednistwom wjetscheho srosumjenja. We póńdźelskim poßedźenju wotpokoži pschißahu nowowuswoleny sapóßłanz dr. Philipp, kiž ßo na městno sapóßłanza Opitza wuswoli, a sapóßłanz Zimmermann, kiž ßo na městno semrjeteho sapóßłanza Merkela wuswoli. Wutoru, ßrjedu a schtwórtk ßo w krótkich poßedźenjach hromadźeskoženje dołhodow mandźelskeju we tych padach, hdźež dźělenje samoženja wobsteji, pschi postajenju dołhodneho dawka pschedwuradźi, dale wotstorczenje gmejnskich wólbow sa cźaß wójny a namjetej nationalliberalnych, wupscheßrjenje krajneje wopalneje pokładniz na schkodowanja, nastate s powodźenjom a s wulkimi wětrami a dale powyschenje hódnosczе sawěsczenych twarjenjow. Na nowy tydźeń budźe ßejm wschelake namjety a wopraschowanja dla ludoweho seźiwjenja a skótneho pizowanja rospominacź. E. B.

Ze Serbow.

S Budyschina. Sserbska hłowna prědarska konferenza smeje schtwórtk 12. oktobra popołdnju ¾4 hodźin w ßerbskim domje poßedźenje.

— **(Wotedacze koprowych wězow, woßebje koprowych pónojow.)** W Budyskich stronach je mylne měnjenje rosschěrjene, so ßo sebrane koprowe pónoje njetrjebaju wjazy wotedacź. Temu na žane

waschnje tak njeje. Schtóž ma hischcże jenu koprowu pónoj, dyrbi ju hnydom sběranischczu pola Altmanna w Budyschinje wotedacź, khiba so je jenu Budyske hamtske hejtmanstwo dowoliło, pónoj hacź na dalsche wobkhowacź. So hamtske hejtmanstwo hischcże njeje s wótroscźu w padach wustupowało, w kotrychž je so wotedacże dla njedostatka narunanskich pónojow wotstorcźiło, ma so jenož jeho wożebitemu napschecźopschiińdźenju dźakowacź. Schtóž pak móże nětko swoju narunansku pónoj dostacź, dyrbi koprowu pónoj bjes komdźenja wotedacź. Hamtske hejtmanstwo wschitkich komdźakow samolwitych scźini.

— **(Njedoßahanje dejnych kruwow.)** Sapóßkanz Schmidt-Freibergski je so w mjenje konservativneje frakzije druheje komory sakskeho stejma se błědowazym praschenjom na knjeżerstwo wobrocził. Schto statne knjeżerstwo pomyßli cźinicź, so by so hrożazemu njedostatkej kruwow napscheczo stupiło a so płodźenje tuka wschudże spěchowało.

— **Schtóž pschikrywy a powětrowe schlawchi jěsdnych kołow** hacź k 1. oktobrej njeje wotedał, dyrbi je najposdźischo hacź k 14. oktobrej s pschedpißanym formularom, pola gmejnskeje wyschnoscże dostanliwym, tutej wosjewicź. Jenož cźi to njetrjebaju cźinicź, kotsiž smědźa s dowolnoscźu Budyskeho garnisonskeho komanda swoje koło dale wužicź.

— **Zakor k pizowanju pczołow** je po wosjewjenju Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa dóschoł a je pola pschekupza Bruna Nitscha w Budyschinje na Moltkowej drósy 29 dostacź.

— **(Najwyschscha płaczisna wowsza.)** Zentnar wowsza, kotryž so po 30. septembru wotedа, wjazy dyżli 14 hriwnow njeprekaczi.

— **(Pjeczenje rzaneho khlěba.)** Po nowym wukasu Budyskeho měschczańskeho a wjeßneho komunalneho swjazka njeßmě khlěbowe cźěsto s rostkloczenymi czerstwymi běrnami, ale s wudźělkami kěrnowych ßuschinjow měschecź, kotrež ßu pola pschekupza Bruna Nitscha w Budyschinje na Moltkowej drósy 29 dostacź.

— **(Dźěłanje kißakeho kała.)** Wójnske towarstwo sa kißały kał w Barlinje s nowa na to pokasuje, so po § 9 wukasa sastupjerja khěžorstwoweho kanzlera wot 8. augusta 1916 wo pschedźěłanju seleniny so tón khosta, kotryž pscheczíwo pschedpißnemu § 3 teho ßameho wukasa bjes dowolnoscże wójnskeho towarstwa běły kał k dźěłanju kißakeho kała kupi. Dowolnoscź je tež trěbna k dopjelnju wotsamknjenych wuczinjenjow. Po § 8 teho ßameho wukasa so tole pschedpißmo na dźěłanje kała njepoczahuje, hdyž so sa lěto wjazy dyżli 20 zentnarjow njenadźěła.

— **(Pjata khěžorstwowa pożczonka.)** Po datalnych powjescźach je pjata khěžorstwowa pożczonka jara dobry wuspěch měła.

— **Maly namjesny wobkhad.** Wot 1. oktobra dyrbja wobßwědczenja sa maly namjesny wobkhad na nowych formularach sady bydlischcża, na druhich formularach, hdźež městno dowoli, nasponnjenje mějeczeloweje statneje pschißłuschnoscże wopschijecź.

Pódla teho dyrbi wot tuteho dnja wobßwědczenju fotografija pschidata byczź.

Bjes tuteho wudospołnjenja so wot tuteho cźaża njedowoli, mjesu pschekroczicź.

Hacź dotal wustajene wobßwědczenja su so dla mjenowaneho wudospołnjenja gmejnskeje wyschnoscźi, kotraž je je wustajiła, pschepodacź.

— **(Wobhladanje landsturma w Budyskim wusběhanskim wokrjeßu.)** W lěcże 1898 narodźeni mużscy w Budyskim wusběhanskim wokrjeßu maja so błědowaze dny wobhladacź: w **Budyschinje** w Budyskej tśělerni dopołdnja wot ½9 hodźin wożoby s Budyschina sobotu 7. oktobra, póndźelu 9. oktobra, wutoru 10. oktobra, s Budyskeje wokolnoscże sjedu 11. oktobra, schtwórtk 12. oktobra, pjatk 13. oktobra, sobotu 14. oktobra, w **Njeßwaczidle** w knjeżim hoscźenzu póndźelu 16. oktobra dopołdnja wot 9 hodźin wożoby s Njeßwacźidła a wokolnych wßow, w **Schěrachowje** w hoscźenzu herbskeje grychty wutoru 17. okt. a sjedu 18. okt. dopołdnja wot ½8 hodźin wożoby se Schěrachowa a wokolnych wßow.

— **(Wobliczenje wunoschka běrnow.)** Po knjeżerstwowym wukasu dyrbja ratarjo, kotsiž su snajmjeńscha 1 hektar role s běrnami wobßadźili, wunoschk běrnow na pschedpißanym hamtskim formularje sapißacź. Schtóž so teho wostaji, ma wyßoke khostanje wocźakacź.

— **Sebracże, sapißanje a wußwojenje zynowych wěkow piwowych karanczkow a karanow.** Wot 1. oktobra maja so zynowe wěka piwowych karanczkow a karanow s korczmow, hoscźenzow, khofejownjow, konditornjow, towarstwow a kasinow sapißacź a wotedacź.

— **(Sebracże ßłowkow so wróczilo:)** Pruske wójnske ministerstwo wosjewja, so je so wukas wrócził, po kotrymž smědźachu so ßłowki jenož postajenym pokupowarjam pschedawacź. Pschedawanje ßłowkow je saßo zyle ßwobodne. Plahowar ßłowkow pak njeßmě zentnar drózo dyżli po 10 hriwnach a w drobnym wikowanju punt drózo dyżli po 15 pj. pschedawacź.

— **(Najwyschscha płaczisna kißakeho kała.)** Po postajenju wójnskeho towarstwa njeßmě so w drobnym wikowanju punt kißakeho kała drózo dyżli po 16 pjenjezkach pschedawacź.

— **(Sakasany wuwos konjow.)** Sa cźaß wot 1. hacź 21. oktobra je we wobßahu 12 armeekorpsa sakasane, konje s jeneje gmejny do druheje wuwjescź.

— **(Pizowanje skota s běrnami.)** Jenož swinje a pjerisna smědźa so s běrnami pizowacź. Běrny, kotrež so k jědźi a k pschedźěłanju w fabrikach njehodźa pschetrjebacź, smědźa so s dowolnoscźu komunalneho swjazka tež druhemu skotej dawacź. Běrnaza schterka a běrnaza schterkowa muka njeßmě so k pizowanju wužicź.

— **Twarohowe tykanzy** so runje każ druhe tykanzy njeßmědźa po wukasu sakskeho knjeżerstwa tež nětkole pjez. Duż so kermusche lětża zyle w cźichoscźi bjes tykanzow swjecża.

— **(Sawrjecże pßow.)** W Biskopizach su jeneho skażeneho pßa morili. So by so pßowja skażenoscź dale njerosschěrika, maja so pßy w Biskopizach a wokolnych wßach hacź do 31. dezembra 1916 na rjecźas wjasacź abo so sawjeracź.

— **(Sapißanje klija w małym rjemjeßle.)** S wukasom swjazkoweje rady je so poruczíło, so maja wojnarjo, wosotwarzy, sabriki hudźbnych a rěcźnych apparatow, knihiwjasarjo, fabriki drjewjanych tworow, tyscherńje, fabriki schpihelow a wobrasowych wobhikow, fabrikantojo billardow, draschlerjo, cźěßle, schkleńczerjo, molerjo, bělerjo atd. swój wobstatk klija sapißacź. Klij je nětkole jara żadny a njewěrjomnje drohi.

—**(Najwyschscha płaczisna sa kißały kał.)** S wukasom swjazkoweje rady je so postajiło, so so zentnar kała njeßmě drózscho hacź po 11 hriwnach pschedawacź.

S Małeho Wjelkowa. Podoffizěr Richard Urban s Dobrusche, kotryž na poßled w Małym Wjelkowje bydlesche, mějeczel medaille Bjedricha Augusta, je so żelesnym kschižom wusnamjenił.

S Kubschiz. Straschneho paducha, kotryž je so wot meje 1914 na wjele městnach w Budyskich stronach do wobydlenjow dobywał a kradnył, fabrikskeho dźěłaczerja Emila Gustava Oswalda Tischera, su skónczńje saßkapili. Tischer je so 15. augusta 1880 w Schpikałach pola Lubija narodźił a na poßled w Kubschizach bydlesche. Hdyž by wón w industrijowej dźěłarni w nozy dźěłał, by wón wodnjo po paduschnych puczach khodźił. Wón mějesche waschnje, so s poßlednizu nutskhód do domow pytasche, hdy bychu wobydlerjo na polach dźěłali. Pschi tym woßebje sa pjenjesami, debjenkami a połczom błědźesche. Jemu je so s wjetscha naczahnyło a w jeho wobßedźenstwje wjetschu dźělbu połcża a wjele połczowych schwatkow namakachu. Hdyž chzychu jeho w jeho wobydlenju w Kubschizach sajecź, wón s woknom won skoczi. Sa nim so pódla żandarmow tež żelesniszy sastojnizy a wjeßnjenjo puschczichu. Pola Ssowrjez Tischera wobstupichu a sajachu. W jastwje je so wón wusnał, so je na wjele městnach, njes druhim we Wujeżku, Mjeschizach, Czornych Noßlizach, Hruboczizach, Bolborzach, Bónezach, Wostaschezach, Dreczinje, Raschowje, Wjeleczinje, Wownjowje, Drużkezach Dźiwoczizach Nowych Bobolzach a Delnjej Kinje kradnył. Wón je hižo raz w khostarni poßedźał a znowa nětotre lěta darmotneho wobydlenja w khostarni dostanje.

S Rakez. Wojak Richard Schczěpank, syn tudomneho ratarja Schczěpanka, je so żelesnym kschižom wusnamjenił. Jeho bratr Pawoł Schczěpank a Jan Fähla s Noweje Wßy pola Rakez staj so na dźeßatnikaj powyschiłoj.

S Ketliz. Knjesa fararja Mrósaka s Budyschinka su jenohłóßnj sa Ketliczańskeho fararja wuswolili. Tale powjescź mjes dobrym Sserbami wjeßeły wothłóß namaka. Wulki strach bě, so zyrkwinske pschedstejiczerstwo tón krócź jeneho němskeho duchowneho wuswoli dokelž so pschi wupißanju njewuměni, so dyrbja samolwjerjo wo Ketliczańske farske městno ßerbskeje rěcże mózni byczź. Tež bě so wulka liczba němskich duchownych samolwiła. Duż je wjeßele czim wjetsche, so je wólba skónczńje tola hischcże na jeneho Sserba padła. Pschejemy knjesej fararjej Mrósakej, so by Bóh jeho skutkowanje tež w nowym sastojństwje se swojim żohnowanjom pschewodźał.

S Kamjenza. Tudomne hamtske nowiny pischu: Każ shonimy, njeje komunalny swjazk sa tutón tydźeń měschczańskim klamarjam

žaneje butry pschipokasacź mohł. Tola su wuhlady, so budże žo pschichodny tydžeń sašo pok bertlika butry sa wošobu wudźělicź móz.

S **Kamjenza.** Lowrija briketow, kotraž bě žo na tudomne dwórnischczo pschiwjesła, je žo žobotu po sdaczu se saparjenjom sapalika. Woheń zyke popołdnje trajesche a zyły nakład briketow sniczi.

Se **Žitawy.** W tudomnym městowym wokrjeżu bě žo prěnje wójnske lěto pjerisna dla njedostatka sornow zyle shubika. Wyšoke płaczišny jejow žu s pschiczinu byke, so žo nětkole hižo sašo 6000 kur dźerži. Tež na wšach je liczba kur wschědnje pschiběraka, runje tak huš a kaczkow. Pschi tym žo sa plahowanske skoczata wurjadnje wyšoke płaczišny žadaju a žo tež dawaju.

S **Draždźan.** Wjele pschedawarnjow w Draždźanach je wosjewiło, so wschědny dźeń hižo w 7 hodźinach wjeczor klamy samkaju, so bychu s wobšwětlenjom lutowali.

S **Draždźan.** Sakskemu žejmej je žo pišmo s 200 podpišmami pschepodało, w kotrymž žo žejm napomina, so by statnemu knježerstwu prajił, so ma wón dotalnu swonkownu politiku khežorstwoweho kanzlera sa schkódnu khežorstwowym interesam. Kaježerstwo dyrbi žo namołwicź, so by w swjaskowej radże na to dźełało, so by žo wójna podmórskich czołmow a powětrownych łódźow pschecziwo Jendźelskej bjese wscheho dźiwanja pschewiedła a so by žo zensura w nastupanju wojerskich należnoszow pschi sakhowanju měra mjes stronami a wole k dobyczu samjesowała.

S **Freiberga.** Pschi skónczenju połłěta je žo 29. septembra dopołdnja w auli albertinskeho gymnasija konrektor knjes studijowy radźiczel dr. Ernst Muka, kotryž po 37 lětnym bohacze žohnowanym skutkowanju pschi Žitawskim, Budyskim, Kamjenskim a Freibergskim gymnasiju se sastojnstwa stupi, na žwjedźeńske waschnje roszžohnował, so by na wotpoczink schoł. Direktor gymnasija, wyschschi studijowy radźiczel dr. Schmidt wobras žiwjenoběha žo wotžalazeho sryžowa, na jeho sažkužby jako wuczerja, na dobre wocżehnjenje a krutu wědomostnoscź stajnje smžyleneho, jeho znamjenitu wědomostnu dźeławoscź jako rěczespytnika a jeho wuspěschne prózowanje wo narodopiž a schkitanje domowiny wusběhowasche a psched shromadźenymi wuczerjemi a wuczomzami wosjewi, so je jeho majestosczź kral knjesej studijowemu radźiczelej dr. Muzy ryczerski kschiž 1. kl. Albrechtskeho rjada s krónu spožczik, kotryž knjes rektor žo wotžalazemu pschepoda. Na to primus schule, wyschschi priman Seyfert, w mjenje wuczomzow žkowa dźaka a roszžohnowanja rěczesche. Na kónzu žo knjes studijowy radźiczel dr. Muka na knjesa rektora, žwojeho dotalneho hamtskeho žobudźěłaczerja a na wuczomzow wobroczi a žo s hłubokohnutymi žkowami wot městna dołholětneho skutkowanja roszžohnowa.

S **Wojerez.** Žadny jubilej mózesche wucżer na wotpoczinku a kantor pschi žerbskej zyrkwi, kantor Kulmann, žwjeczicź. Tutón dźeń běsche 40 lět, so wón organistku žkužbu sastawa. Wobstarnemu knjesej žo pscheje, so by jemu po dźěłapołnym žiwjenju, s wježelom a horjom napjelnjenym, hischcże dołhi njesamróczny wjeczor žiwjenja w sastojnstwje a w žwójbje spożczeny był.

S **Niskeje.** W lěcże 1898 narodźeni mužšzy a prjedy jako trajnje njekhmani spósnaczi wot 39 hacz 45 lět a wójsku winowaczi lětnikow 1897, 1896 a 1895 maja žo wobhladacź. W Niskej w Schrammez hoscżeńzu póndźelu 9. oktobra dopołdnja ½10 hodź., wutoru 10. oktobra dopołdnja w 9 hodź., žrjedu 11. oktobra dopołdnja w 9 hodź. mužstwa s Dubeho, Noweho Dwora, Niskeje, Wódrjeńzy, Noweho Sdźara a Wokrancźiz. Mužstwa dyrbja žo pot hodźiny do postajeneho czaża na stajenskim městnje seńcź.

S **Kinajchta.** Ssrjedu popołdnju bě w Holderez žiwnoscźi w brózni, s domojkhowanymi žnjemi napjelnjenej, woheń nastał, kotryž žo rucże na hródź a domske wupschestrje a je do procha a popjela pschewobroczi. Wobžedžeŕ žiwnoscże je we wójnje.

Se **Spal.** Brózeń a hródże tudomneho młynka Thumanna žu žo wotpalike. Mažiwne domske je žo płomjenjam wobróko. Se skota žu žo schtyri huby a wschě kury spalike.

S **Krjebje.** Pschi brjoży Schepza hrajkajo je dwělětny žynk khežkarja Soki do wody padnył. Bohužel mózachu dźeczo jenož morwe s reki wucżahnycź. W naschej gmejnje žo hłuboko srudżenaj starschej jara wobžarujetaj; hakle njedawno staj hižo jeneho žyna psches žmjercź shubiłoj.

S **Běleje Wody.** (Wojerske wobhladanje) Mužšzy w lěcże 1898 narodźeni, mužšzy wot 39—45 lět, kotriž žu žo prjedy jako njekhmani k wojerstwu wobhladali, a dale lětniki 1895, 1896 a 1897 maja žo wobhladacź. Pondźelu 16. oktobra dopołdnja ½8 hodźin budża žo w tšelerni w Běłej Wodże wobhladacź trajnje njekhmani mužstwa s Běleje Wody lětnikow 1870—1871 a mužstwa lětnikow 1895, 1896 a 1897. Wutoru 17. oktobra dopołdnja ⁴/₂8 hodźin maja žo seńcź mužstwa, w lěcże 1898, 1897, 1896 a 1895 abo prjedy narodźeni, kotriž žu žo nakhwilnje jako njekhmani spósnake, žo nasad stajike abo kotrež žu žo khmane sa garnisonsku abo dźěłansku žkužbu spósnake.

Se **Shorjelza.** Tudomne wobydlerstwo pod njedostatkom běrnow czerpi. Dokelž je dowos běrnow njedožahazy, je magistrat wosjewił, so žo na wróczodacże běrnoweje snamki wo 2000 gramow žo khlěbowa snamka wo 1000 gramow khlěba na wožobu wudawa.

Se **Shorjelza.** Tseczi transport 4. grichiskeho armeekorpsa, kotryž je žo w Mazedonskej Němzam poddał, je žo pjatk na tudomne hłowne dwórnischczo pschiwjesł. Offizěrojo a mužstwa w dwórnischczowej wójnskej jědźerni czołku jědź dostachu. Sso naživczíwschi žo wojazy sestupachu a s piskanjom hudźby do barakoweho lěhwa czehnjechu, hdźež žo mužstwa saměsczja, mjes tym so offizěrojo privatne kwartěry w měsczje dostanu.

Dopomnjenka
na
wulki woheń w Rakezach
5. oktobra 1856.

Schě czdźeßacź lět dżeńß nimo je,
So Bóh Knież domach pytasche
Wieß naschu, lube Rakezy
Psches Boži woheń žałożny.

Popołdnju w tsečej hodźinje
Swón srudne synki swonjesche,
Hdyž płomjenja 'žno žapachu
Tam horje k njebju módremu.

A ludźo běchu na polu,
Pak dźěłachu 'schcże wotawu,
Ow kak žo wulzy strózichu,
Hdyž na wieß lubu hladachu.

Wscho wostajiwschi khwatachu
A styslnje ruzy łamachu,
Hdyž widźachu, so płomjenja
Jim dom a statok sanicża.

Tych domow wóžomtsizeczi
Sso tehdy s wo'hnjom saniczi
Wschě žně a wschitka nadoba
Sa krótki czaż bu shubjena.

Haj žamo kschiže kerchowske
Też płomjenja žu popadle,
Pak zyrkej swarnowana bu,
Ow dżak sa Božu dobrotu.

Ach kajki stysk a srudoba,
Ach kajka wulka khudoba
Wschak tehdy tudy knježesche
Psches tuto czežke njesboże.

Bóh pak, kiž wótz jom' rękamy,
Saß' sbudźi žmilne wutroby,
Kiž s radu, skutkom pomhachu,
So wbosy pschebytk dostachu.

A hdyž žo žkónczko khowasche,
Bě pschewidźecź wscho njesboże,
Hdyž žwjaty wjeczor swonjesche,
Sso tu a tam 'ichcże palesche.

Ow kelko žmilnych wutrobow
Je s dalschich a też sbližschich wšow
Saß' žwěru žobu pomhało,
So je žo natwariko wscho.

Bóh sarunaj wschěm bohacże
Jich luboscź, dary, prózwanje
A wscho, schtož sa naß czinjachu
Pschi tamnym wulkim njesbożu.

Kak tutón woheń nastał je,
Njej' dżenża hischcże wědomne,
Ow běda tom', Bóh sawěscże
Drje teho człow'ka khostak je.

Kiž tuto wulke njesboże
Na žwědomje žej walik je,
Bóh płaczi w tamnym žiwjenju
Bjesbóžnych ludźi sažkužbu.

Ach luby Božo swarnuj naß
Psched tajkim wohnjom tóžby czaż,
My na tebje žo spuschczamy,
Ty žy naschi wótz, my twoji žmy

J. Kruża.

Wuńudźenja.

Khostanska komora. Zyku hromadu paduschstwow je 30lětny pohonecź Hugo Walter Dienel s Nowych Warnoczíz, na poßled w Budyschinje bydlazy, skuczik. Jeho waschnje bě, so po nozach na paduschstwo khodźo něhdże woknowu schkleńzu wutłoczi a s woknom do wobydlenja salěse. Tak je wón kublerjej Dreßlerej w Dżenikezach 15. junija a 15. augusta w nozy czrije, schkórnje, žléborne łžizy, jedyn sloty tłoczník, jedyn czażnik, butru, połcz a 12 hriwnow pjenjes, hoscżenzarjej Libuschi we Wjeleczínje w nozy 16. junija zigary, palenz, 150 tyskow zigaretow, dwaj dnjej posdźischo teho runja we Wjeleczínje hoscżenzarjej Knoblochej jeja, butru, 13 porow sokow, koschle a 9 hriwnow pjenjes, žiwnoscżerjej Pelzej w Tuczízach žmjetanu, zalty a něschto pjenjes, hoscżenzarjej Laudże w Budyschinje dwaj pschikrywaj a bleschu kognaka, w herbskej grychcże we Warnoczíjach jeja a druhu žiwnoscź, 100 tyskow zigaretow, zigary, palenz a něhdże 20 hriwnow pjenjes, w Dżežnikezach pjekařskemu mischtrej Seidelej schokoladu, zokrowu tworu, khlěb, khlěbowe snamki a něschto awstriskich pjenjes, w Pschischezach hoscżenzarjej Gerumej zigary, zigarety a palenz a w Hrubjeleczíjach hoscżenzarjej

Zieglerej wjele zigaretow, 10 puntow butry, khlěbowe znamki, cžrije, drastu a 4 hriwny pjenjes. Swojej pschirodnej žotsje w Budyschinje, kotrejež muž je we wójnje padnył, bě wón nalutowanske knižki se 400 hriwnami na dań datych pjenjes kradnył, pjenjesy wotsběhnył a je pschecžinił. Sa poßlednje paduschstwo njebě žo khostanski namjet stajił. Dźěl nakradnjenych wězow bě Dienel w jenej starej skałarskej khěžzy na Sdžarje pola Warnocžiz khował. W nusy njebě Dienel był, dokelž bě pola jeneho Budyskeho spediteura doßahazu saßkužbu měł. Ssudnizy žo sa to postarachu, so žo ludžo někotre lěta Dieneloweho kradnjenja bojecž njetrjebaju; jeho k khostarni na 5 lět saßudźichu a jemu cžežne prawa na 10 lět wotrjeknychu.

• Přilopk.

* **(Pschisporjenje skota w Bayerskej.)** Liczenje skota w Bayerskej je dopokasało, so je žo liczba howjadow a žwini pschisporika a jenož liczba wowzow je woteběrała. Czelata niže tsjoch měßazow žu žo wo tsecžinu žwojeho wobstatka rosmnožike. Liczba žwini je žo wo schtwórcžinu pschisporika.

* **(Njesbožo na želesnizy.)** Njedaloko Mügelna pola Draždžan je žo njedźelu želesniski cžah swrócził. Lokomotiwa je žo do rěcžki Mügl[illegible] walika. Lokomotiwnik je žo pschi njesbožu cžežko sranił a je na druhi dźeń w hojerni wumrjeł. Jedyn pomozny tepjeŕ je žo teho runja cžežko sranił; wón žo w khorowni hoji.

* **(176 ludźi na konjaze mjaßo skhoriło.)** W Lounje w Cžechach je na rubane konjaze mjaßo 176 ludźi skhoriło. S nich žu hacž dotal schtyri woßoby wumrjele. Pschicžina njeje hischcže dosc wujaßnjena. Kaž žo powjeda, bě žo dowoliko, mjaßo sarěsaneho stroweho konja rospschedacž. Tole mjaßo bě konjazy wikował s mjaßom jeneho khoreho srěbjata, kotrež bě žo se wschelakimi jědami lěkowało a žo tajnje sarěsało, směschał.

* **Rusu wudawarjow nowin** wosiewjenje hamtskich nowin „Hainichener Anzeiger" wobßwědcža. Dokelž stej žo dwě tsecžinje knihicžiskcžerskeho personala do wójska swołałej, móža žo spomnjene nowiny na dalsche jenož s wobßahom dweju stron wudawacž.

* **(Nadpad na Mainzskeho wyschscheho měschczanostu.)** Jedyn pjatnaczelětny pachoł s Düsseldorfa je Mainzskeho wyschscheho měschczanostu dr. Göttelmanna a jeho žonu, hdyž žo w lěßu pola Mainza wukhadźeschtaj, nadpadnył a jimij hotowe pjenjesy — pjecža jenož někotre hriwny rubił. Rubježnik cžekny, tola hižo dwě hodźinje posdźischo běchu jeho saßkapili.

* **(Paduschstwo.)** Na knježim dworje w Leubnizach žo wot něhdże dwanacže měßazow njepschestawajzy jeja a kury kradnychu. Tež žo husto pytny, so běchu kruwy podejene. Schkoda na shubjenym mloku žamym žo na 500 hriwnow wobliczi. Skónczńje je žo poradźiło, žonu jeneho prjedawscheho kubkoweho sastojnika saßlapicž, hdyž runje jemu kruwu w hródźi dejesche. Tak je žo potajnostna paduschniza wußlědźiła.

Schtyrnata.

Pjatk potajkim njejßym wotjěł.

„Jěd̄ź žobotu rano", macž rjekny, a duž žobotu rano wotjědźech. Pschiwěriwy njejßym, ale pschi njesbožach móže cžłowjek husto pschedsnamjenja wobkedźbowacž, warnowanja, kiž s pschicžinami njesboža swißuja.

Ssobotu popołdnju běch w měsce. We tkóžeńzy na želesnischim dwórnischczu wostach s kneflom žuknje sa běłu schnóru pohrjebnischeho sastojnika wißajo; to mje na wokomik satroschi. Schto ma tón cžłowjek na dwórnischczu pytacž? Tam tola njeje cžełowa komora, khiba so je žo runje jene cžełko pschiwjesło. Sa khwilku shonich, so bě to woprawdże tak było. S morwym žym potajkim na sabawu do města jěł! Do pschiwěrkow njewěrju, ale knefl se žuknje žym hnydom wottorhnył.

W hosczenzu žebi dwě rjanej jstwě wotnajach. Wjedźach, so wjele cžaßa domach njepschebudu, ale na kóždy pad, hdy by něchtó ke mni na wopyt pschischoł — a byrnjež by to brodutruhaŕ był — njech widźi, so pschistojnje bydlu. So bych woßobnje žo sdrascžił, podach žo do drastoweho składu s mjenom „Ssowa". Pschiwěriwi ludźo bychu hižo mjena dla mi wotradźeli. Skobjach žo nad tajkim njerosumom a dźěch do druheje pschedawarnje drasty. Chzych žwojich sabawow ras dokkadnje wužicž. Chzych na konzert, do dźiwadła a na hosczinu hicž.

Nasajtra dostach pscheproschenje do woßebneje žwójby k wobjedu. Sswójbnych sabawow dla žym do města njejěł, tych mam na wßach dosc. Ale jeneje dla njebudże slě. We žwójbje běchu někotre dźowki, duž bě składnosc̄ sa młodeho mużskeho, žo s knježnami setkacž a sesnacž. Duž s nojmjeńscha sesnach wokolinu, w kotrejž chzych dobywacž. Duž žo derje wuhotowach a nastajich žo na hosczinu. We wrotach setkach staru žonu. Tež cžłowjek, kiž njeje pschiwěriwy, žo satorhnje, hdyž staru žonu we wrotach setka duzy na sabawu. Sawróczich žo, pschekhodźich hischcže někotre dróhi a potom hakle žym druhi raz do teje khěže sastupił.

Buch jara wutrobnje powitany. Woßebne bě wobydlenje. Tež na wßach mamy žwoju pomolnosc̄, ale na tule pychu! Sastróżich žo. Towarstwo nj bě wulke, ale wubrane, pschekwapjacže, wobkuskoże. Hkupy njejßym; njejßym njeleny, knihu wo dobrym sodźerżenju móju s hkowy, we wumjekstwje bjeßadowanja, rosmołwjenja njejßym žlepy. Ssydźechmy žo sa blido. Pódla mje žedźesche młoda žónska. Stari snacži žebi bórsy dowěrnje powjedachu; kiž běchu dotal zusy, žo bórsy sesnachu, a duž žo hnydom sajimawa bjeßada wuwinasche.

Dachmy žebi runje d beu howjasu pjecžeń žedźecž a ja žebi pocžesczowanja wumyßlowach kotrež chzych žwojej žußodźinje prajicž; tu stany hosczinu dawaza knjeni a hladasche spłóschena na towarstwo.

„Schto žo njecžini?" praschach žo žwojeje towarschnizy. Na wschěch wobliczach bě njeměr pytnycž. „Schto dha je žo stało, luba towarschka?"

„Tsinacžo!" žłyschach ju scheptacž. „Sa blidom žedźi tsinacže woßobow!"

Wschitzy poskoczichu, ale hosczinu dawoza knjeni proschesche, so bychu žo saßo wschitzy na žwoje městna žydnyli, so by žo njewěrjomna wěz mohła wesce postajicž. Ssedźachmy kaž na jehłkach. Hosczowarka, kiž pschi mni na lěwizu žedźesche, pscheliczi wschitkich pschitomnych, a woprawdże bě jich tsinacže woßobow! A ja běch tsinaty.

Žortniwy knjes, kiž mi napschecža žedźesche, naspomni, so ma liczbu tsinacže jenož potom sa woßudnu, jeli so je žo jenož sa dwanacže woßobow wariko. Mjes sdźełanymi ludźimi ma žo tajke naspomnjenje sa niczo ważicž. A tak žo tež sta; nichtó to kedźbu njeměsesche.

„To je mi tola njesrosumliwa wěz", knjeni hospodowarka rjekny, „blido je tola sa pjatnacže woßobow kryte było!"

Nětkole moja žußodźina na prawizy licžesche a naliczi runje tak tsinacže. Tsinaty běch saßo ja. Schto cžinicž?

Po zykym cžěle dyrkotajo namjetowach, so žo žydnu sa małe blido pschi woknje.

„To bychu było wězy!" žłyschach snapschecžiwicž.

Hnydom póßłachu žłużobnika ke knjeni lěkarnikowej, kiž w tsecžim posthodże bydlesche. Jeli so by chzyła nam k woli žobu hosczinu wužiwacž, so by to hnydom pschischła.

Sslużobnik žo wrócži a rjekny, so žo knjeni lěkarnikowa jara cžesczena cžuje s tajkim pscheproschenjom, ale so je jej dospołnje njemózno, wěz sniczicž.

„To je rjenje", domjaza dźowka rjekny, „lěkarnikowa, macži, ta druhdy njewě, schto cžini."

„Woprawdże!" rjekny hospodowarka, „žu dźe w žiwjenju wokomiki, w kotrychž cžłowjek myßle shubiwa. Prajcže, Jano, w dźecžazej stwě, so dam knježnu Hanu proßycž, so by s nami pojědła. Ale hnydom!"

Sa khwilu knježna Hana sastupi we wschědnej, ale cžistej drascže, bjes pyscheńkow, młoda, jednora žónska; wona žo s kónza blida žydże. Nichtó jeje kedźbu njeměješche a jědźachu dale. Dokelž bě žo prjedyscha njemérna sabawa satorhnyła, dyrbjesche žo s nawuczenej wumětskej sarunacž. Ale tež to dźěsche, w měsce tež sabawu napodobnicž wjedźa.

Njemózach žo zyle žwojeje wuskosce wsdacž. Doskocził běch do města na sabawu, a buch — tsinaty. Hdyž žebi to rospominach, dopomnich žo bórsy na pschikłady, so kóždy krócž tsinaty sa blidom wumrje. Ale teho dla cžłowjek njetrjeba być pschiwěriwy. Skónczńje, wschako je naß nětkole sa blidom schtyrnacže. Pohladach skradźu psches blesche s winom, psches kwětkowe vasy (karanczki bjes wuschka) a žłéborne blidowe nastawki se žadom na knježnu Hanu, kotraž mjes knježimi zyle njewobkedźbowana žedźesche; cži na žwoje rěcže a jědźe kedźbowachu.

„Nusa žo wschelko husa", moja žußodźina duchapłnje naspomni.

„Nimo teho", wusprawnjesche knjeni hospodowarka žwoje naprawjenje, „je to schwarna, pschistojna holza, kotruž žym žebi hakle psched někotrymi měßazami se wßy pschiwjesła. To je dźowka małeho sastojnika, kotruž žu mi k wukubłanju mojich mjeńschich dźěcži

wukasali. Wobrotnoscze hischcze nimo, kaž widźicze, ale dźenßnischi dźeń dyrbi ßo cžłowjek spokojicž, hdyž cžesinu a dowěry hódnu woßobu dostanje."

Hladach tak na tu holzu, wona tu jednora po domjazym sdrascžena, s hładkimi brunymi włoßami cžiische a poniżnje ßedźesche mjes wupyschenymi żónskimi, bjes wobrjadnoscze widliczki sosběhowasche a s wulkimaj wocžomaj měrnje a mjehzy hladasche. Tu mi na myßle pschindże: tale by mi se wschěch najlubscha była.

Tehodła njetrjeba cžłowjek pschiwěrkow měcž.

Pschi ropocze, kotraž s naliwanjom schampanskeho wina nasta, chzyschce ßo holza njewobkedźbowana shubicž. To ja pytnych a khwatach, so bych se ßwojej winowej schkleńczku k holzu pschistupik a ßej s njej pschipik.

„Napschecžo wukhowarźy żiwjenja dyrbi cžłowjek sdwórliwy bycž", sady mje něchtó naspomni.

To ßo mje trochu njelubje dótknu, ale njewěm, cžehodła. Klinknych se schkleńczku dwójzy s holzynej schkleńczku a pohladach jej do wocžow.

Potom ßo wona shubi.

Ale wschelake pschedsnamjenja mějachu tola něschto na ßebi. Moje wjeßele bě skażene. Pobych wschudże, a mějach wschudże sboże — ale praweho ducha njemějach. Myßlach ßebi p'chejara na — schtyrnatu. Wona tu nihdże njebě, ale wosta mi na myßlach, runje tak lubosna a poniżna, kaž bě sa blidom ßedźała. Wona mje wobknjeżesche.

„Ssy-li hdy na hoscżinu był pscheprosceny masch winowatoscż, tam sa někotre dny na wopyt pschińcž!" tak steji cžischczane we knisy wo dobrym wobkhadże. Mi budżesche lubo było, hdy budżesche dobre sadźerżenje dźeßacz tajkich wopytow pschedpiżowało. Nimo teho běch w tej ßwójbje też bjes pschedpiżow rady widźany a domjaze dżowki mějachu mje jara sańcž. Psches jich saßłużby běch na domjaze bjeßadn pscheprosceny, hdżež mje stajnje se nschej kedźbnoscżu wusnamjenjachu. Stónczńje mje saßo na hoscżinu pscheproßychu. Ach, kak rady budżech widźał, so běchmy saßo tsinaczo! Ale naß bě jenoż pjecż.

„Najwużschi ßwójbny khuh", domjaza knjeni woßebicże naspominasche.

Trochu sważnje naspomnich, so do ßwójbneho khuha też mjeńsche dźěcži ßkuschejo. Hdyż tam saßo na wopyt pschińdżech, we ßwojej rospjerschenoscżi durje smylich a na dobo stejach w dźěcżazej istwě. Woßrjedź dźěcži, kiž ßebi wjeßele hrajkachu, ßedźesche też moja schtyrnata.

Sa poł lěta pschewodźich ju s tuteje stwy. Njewjesczińska ßerbska drasta ju debjesche, ruczany wěnz jej brune włoßy pschekraßnjesche. Hana bu moja luba mandźelsko.

• • •

Tute ßady a ßkowa pißom dźenßa dźeń psched naju ßlěboknym kwaßom. Kóżdy dźeń ßyda naß tsinacże sa blidom: wona, ja a jědnacże wjeßelach dźěcži. Duż njeje trjeba wěricž do pschiwěrkow. Ale kajke je mi sboże, w tajkejle cžrjódźy jako tsinaty sa blidom ßedźecž, to njemóżu wopisacž!

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 16. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Räda němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyschet wucżbu s němskej konfirmérowanej młodosczu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje farar Räda ßerbsku wójnsku modlekku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadże: Marja Madlena swudowj. Hajnowa rodź. Wenzlez, njebo Khorle Bohuślawa Hajny, korczmarja w Tšelanach, sawost wudowa, 52 l. 11 m. 25 d.

W druhich woßadach: Marta Lejna, Jana Hendricha Pětrika, fabrikst. dźěłacżerja we Wulkej Dubrawje, dź., 9 m. 2 d. — Njekowsku ßmjercż sa wótzny kraj poczełpischtaj: 4. septembra: Ota Wicżas s Pschischez, 30 l.; Khorla August Helaß, schewz se Pßowjow, 22 l. — Klara Marta, Ernsta Gustava Reinicha, żiwnoscżerja we Wujeżku, dź., 4 l. 8 m. — Marja Amalija Preuskerowa, Augusta Preuskera, cżeßle we Wujeżku, mandźelska, 66 l. 1 m. 23 d. — Jan Polter, kubłet w Kortnizy, wojak 6. komp. pěscheho regimenta cżißło 103, 36 l. 8 m. 10 d. (wumrje rjekowsku ßmjercż na wojownischczu). — Berta Marta, Gustava Krawza, lhèżerja w Krapowje, dź., 17 l. 4 m. 26 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschiżan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modlekska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе s Budeskez.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje farar Domaschka němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Wójz němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin wotměje ßo shromadźisna żónskeje młodosczе — W 4 hodźinach wotměje lschesczijanske towarstwo mużskeje młodosczе shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin wotměje żónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje farar Domaschka němsku a we 8 hodźinach ßerbsku wójnsku modlekku hodźinu.

Słożowanske płaczisny.

sa ßyre warjenja a ßad w drobnym wikowanju (pschedawanje hacž do 10 puntow.)

Sa wokrjeß hamtskeho hejtmanstwa hromadże s městomaj Biskopizami a Budyschinom je ßo po poruczносczi wubjerk postajił, kotryż budże nakhwilnje swuczene płaczisny rjadowacz a s khwilemi słożowanske płaczisny sa ßyre warjenja a ßad wosjewjecz. W tu khwilu ßu ßo błędowaze słożowanske płaczisny postajike.

Tutenu wubjerkej jako ßobustawy pschißłuscheja knjeża:

1. Dr. Brugger w Budyschinje, direktor ßadarskeje a sahrodniskeje schule w Budyschinje,
2. ratarski radźicżel Klahra w Pschiwczizach,
3. měschczanski sahrodniski direktor Stolp w Budyschinje,
4. wucżer Domaschka w Lusy,
5. wulkowikowar s warjenjemi Lolck w Budyschinje,
6. sahrodnik Handrij Pětschka w Budyschinje,
7. ßadowy wikowar Gustav Franke w Porchowje.

Pschipadne napraschowanja abo wobcżeżowanja dla pschekroczenja słożowanskich płaczisnow atd. maja ßo pak Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu, pak Budyskej měschczanskej radże, pak njepoßrědnje direktorej dr. Bruggerej, w ßadarskej a sahrodniskej schuli w Budyschinje póßłacz.

Schtóż ßyre warjenja abo ßad w drobnym wikowanju po wyschschich płaczisnach hacž po postajenych słożowanskich płaczisnach pschedawa, ma wocżakacz, so ßo po khostanskim prawje lichowanja dla wobskorżi.

W Budyschinje, 4. oktobra 1916.

Kralowske hamtske hejtmanstwo. Měschczanska rada.

Słożowanske płaczisny sa ßyre warjenja a ßad w drobnym wikowanju (pschedawanje hacž do 10 puntow.)

a) **Ssyre warjenja:**

Cżerwjeny kał	sa punt	8—12 pj.
běły kał	„ „	6— 8 „
wirsingowy kał	„ „	6—8 „
seleny kał	„ „	10—15 „
kulrabi	„ „	10—12 „
kulrěpa	„ „	8—10 „
morchej	„ „	10—12 „
karoty	„ „	10—15 „
spinat	„ „	25—30 „
cżerwjena rěpa	„ „	8—10 „
sellerija	„ „	20—25 „
tomaty	„ „	50—70 „
rjetkej	„ „	8—10 „
kürbis	„ „	8—10 „

b) **Jabłuka a kruschwy:**

Hospodarske jabłuka	sa punt	10—18 pj.
jědźne jabłuka	„ „	20—35 „
hospodarske kruschwy	„ „	10—18 „
jědźne kruschwy	„ „	20—40 „

c) **Cżerstwe worjechi:**

sa punt 40—50 pj.

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 80 pj., hacž 2 hr. 60 pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 50 pj. 2 punt, žwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacž 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr — pj. hacž 2 hr. 50 pj., punt pschenčžneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 25 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacž — hacž 16 pj punt žuscheneho połcža wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. — pj. hacž 3 hr. 75 pj. 100 pnntow žyna wot 3 hr. 50 hacž 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bèrnow wot 14 pj hacž 16 pj., proßata schtuka — hacž do — hr.

K trajnemu wopomnjenju na padnjenych rjekow

trajne kawrjenzowe wěnzy ſ wumělskeho liscža ſe žeklu k powěßnjenju w zyrkwjach atd. ſa privatnych abo towarſtwaa we wſchěch wulkoſczach w najlěpſchim wuwjedženju dźěł

M. Lehmann,
kwětkowa a kopjenowa fabrika
w Budyschinje pſched ſchuleńſkimi wrotami pola ſtarych kaſarnow

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer
pſchi mjaßowych jědlach a na Humboldſkej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Sserbſke a němſke
— ſpěwarſke —

žu dostacž we wudawarni Serbskich Nowin.

We wudawarni Serbskich Nowin žu ſa **15** pj. dostacž
khèrluſchowe pſchidawki
do žerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Karmilitarſki duch.

Nimoměry cžuwy ſměrowazy žrědk pſche bolosce cžuwow, hłowubolenje, podkłócze a drjene.

Baldrianowe wino.

Wupruhowany žrědk pſche-ſkhorjenje cžuwoweho ſyſtema. Sso ſ najlěpſchim wuſpěchom nałožuje pſche nervoſnoſcž, bjes ſparnoſcž, roshorjenje a žołdkowe widliſchcža.

Hiengfongſka eſſenza.

Ludowy žrědk k poßylnjenju žołdka a pſchetlacža, teho runja k poßylnjenju cžuwow.

Jenož woprawdźite dostacž
w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chce žebi jón **porjedzicž** dacž njech dże k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa žwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, žebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacž.**

Dwaj cžehnitaj wołaj

ſtaj na pſchedań w **Nowoßlizach** cžišło 3 pola Rózanta.

Kruwa

blisko k cželeczu je na pſchedań w Drožďžiju cžišło 18.

Žiwnoſcž

w **Dreczinje** cžišło 32 pola Huſki ſ 12 kórzami pola a łuki a dobrymi twarjenjemi je na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicž.

Khěžanapſchedań.

W Raſchowje je **maßiwna khěža** cžišło 13 ſ hródžu a kólnju, derje ſwuporjedžena a ſ elektriſkim žwětkom pſchiprawjena, ſ 3/4 kórzom pola na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicž.

Porjadna holza,

něhdže 17 lětna, žo do ratarſtwa blisko Budyſchina pyta. Dalſche je ſhonicž pola **Ernſta Pelza** w Budyſchinje na Dalokej Běleńi (Weite Bleiche.)

Strowa dójka

žo hnydom abo ſapočzatk oktobra pyta. Poſkiczenja chzyke žo pózßacž **Oſterwaldowej** w Draždžanach, Bayreutherſtraße 24.

Duchownje derje wobdarjeny hólz, kotryž chce

knihiczišchczerſtwo

nawuknycž, žo jutry do wuczby pyta w **Smolerjez knihiczišchczerni** w Budyſchinje.

Franz Marſchner naßl.

mějeczel **Max Ewald**
cžaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
žwój ſkład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedžbowanju poručza.

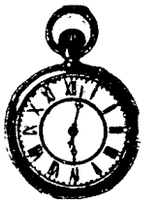

Hódna twora. Pitzomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Piſitne khartki

žo derje a tunjo cžiſchcža
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Smolerjec knihiciſčerńja

w Budyſchinje w žerbſkim domje

knihi, ſlicžbowanja, piſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo cžiſchczi.

Dalokorěczak cžišło 687.

Serbske Nowiny wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna přespłata we wudawarni 80 pj., z pósłanjom na domy 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj. — Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Nowiny (za łužiskich brjohach 1 hr.) wotedaće, płaći so wot małoho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přihotuja. — Telefon 687. —

Čisło 42. **Sobotu 14. oktobra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

13. oktobra: **Wječorne wojowniščežo.**

Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho kronprynza Rupprechta.

Nowe wulke spytane pschelamanje Jendželežanow a Franzowsow mjes Ancru a Sommu je žo dospolnje slemiło. S nastajenjom hromady artillerije a infanterije, s ćerstwymi wojakami požylnjeneje, myžlesche žebi njepscheceł, žwój samer dozpicź. Khrobli wojazy generala Sixta s Arnima, s Boehna a Garniera po ćežkich wojowanjach njepowalnje žwoje stejišćeża wobkhowachu.

Hłowny wotmach wjele nadběhow žo pschecźiwo fronće pola Courcelette hač k lěžej pola St. Pierre Vaast ćinjesche. Wjazy króć k roshorjenej pschimanźy dóńdże a nakhwilnje žo njepscheceł do naschich hrjebjow dobu. Njedźiwajzy schěsć njeporadźenych nadběhow na nasche stejišćeża pola Sailly sa jedyn dźeń Franzowsojo hischće jedyn nadběh sćinichu. Też tónle nadběh žo wotrasy. Wojowanje k krótkemu wječorej wote wšy njeje žo hischće skónčiło. Braniborska infanterija stejo k dolhemu wječorej wot Gueudecourta je huste jendželske kolonny se saniczazym tšelenjom powitala.

K połodnju Sommy žo franzowske nadběhi mjes Fresnes-Mazancourt a Chaulnes wospjetowachu. Wone žo s wjetscha hižo s naschej sawěranskej tšeleńzu potłóczichu. Wo Genermontsłu zokrowu fabriku žo sažo se sažaklosćzu wojowasche; wojowanje žo k naschemu lěpschemu rosžudži. Hłowny dźěl Ablaincourta je po sažaklej bědźeńzy w naschim wobžedźeństwje wostał. Tu žmy w poslednich wojowanjach něhdźe 200 Franzowsow, mjes nimi 4 offizěrow, sajeli.

Wójsko němskeho kronprynza.

K ranju rěki Maasy a w stronje k wječorej Markircha (we Vogesach) žiwje artillerija tšelesche. K wječorej wot Markircha žo franzowske wupady wotrasychu.

Naschi lětarjo žylne njepscheceżelowe eskadry, do połodnischeje Němskeje lecźaze, s wuspěchom nadpadowachu a s podpjeru wobaranskich kanonow dźewjecź lětadłow wottšělichu. Po pschedležazych powjesćach je žo s wotcźišnjenymi bombami 5 wožobow morilo, 26 žo sranilo. Naczinjena schkoda wězow je žnadna, wojerska schkoda njeje nastała.

Na ranschim wojowniščežu njeje žo położenje pscheměniło.

Wojowniščežo w Ssydomhórskej.

Gyergyoska a Mszekska dolina, hornja a delnja strona Czika je wot njepscheceżela wužwobodźena. Njepscheceżela dale pschesećěhujemy. Pschi drósy Czik-Szereda-Gymenski pschekhód njepscheceł hischće se sažaklosćzu napscheczo steji.

We wuspěschnych wojowanjach pschi namjesnych hórkach k ranju a k krótkemu ranju Kronstadta žo jedyn offizěr a 170 muži saja a dwě kanonje žo sebraschtej.

Na balkanskim wojowniščežu njebě pschi wójsku generalneho pólneho marschalla s Mackensena niczo noweho.

Na mazedonskim wojowniščežu bě na bokomaj żelesnizy mjes Florinu a Monastirom žiwe artillerijske wojowanje. Sserbske nadběhi pschi kole rěki Czerneje njemějachu też wječera žaneho wuspěcha. Pschi Struminej fronće žo s njepscheceżelowymi wobhonjerskimi wotdźělenjemi wojowasche. S morja njepscheceł do stejišćežow pola Orfana tšelesche.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Poraženje rumunskeho wójska pola Kronstadta.

Němsko-awstriske wójsko je pod roskasowarstwom pólneho marschalla s Falkenhayna Rumunow pola Kronstadta w Ssydomohórskej w tsidnjowej bitwje sbiło. Němska wójskowa rosprawa wo tym powě: S bokow Kronstadta (Brassa) je žo dobyczerske wójsko sa sbitymi Rumunami puschczilo. Hacź dotal je žo 1175 jatych sajako, 25 kanonow (mjes nimi 13 ćežkich), wjele munizijskich wosow, 2 lokomotiwje a psches 800 swjetscha se žiwnosćzu nakładženych żelesniskich wosow sebrako. Rumunojo žu pjecża ćežke krwawne poraženje poczerpili.

S wječora Vulkanskeho pschekhoda je awstrisko-němske wójsko namjesnu horu Negrolui dobyło.

S němskeho wulkeho hłowneho kwartěra žo wo tsidnjowej bitwje pola Kronstadta pische: Na wječornej kromje Lěża duchow bě žo 2. rumunska armeja 5. oktobra prěni króć sbita. Wona žo nadźijesche, so budże žo na hórkach na bokomaj Kronstadta znowa napscheczo stajicź móz, hdyž bě tam khětre posylnjenja k žebi sćahnyła. Ale hižo 7. oktobra sa njej ćišchćaze němsko-awstriske wójsko jejne saduje wójsko ćišny, kotrež dyrbjesche na rańschich kromach Lěża duchow khwile namakaź. Hischće tón samy dźeń Němzy a Awstrišzy hacź-k jejnemu hłownemu stejišćežu postupichu, hdźež Rumunojo se sažaklosćzu napscheczo stejachu a s napscheczynymi nadběhami pschesćěhanje sastajicź pytachu. 8. oktobra bě žo Kronstadtska kroma dobyła. W měsće žo 24 hodźin s njemdrosćzu na drohach a w khěžach wojowasche. Rano 9. oktobra žo rosžudži. Njepscheceł psched wobstupjenjom, s wječora a s dokheho ranja nastajenym, zosasche. Wón žo njepschestawajzy do horow pschesćěhuje.

Parišzkim nowinam „Temps“ je jedyn dopisowar s Bukaresta telegrafował: So by žo wobžadźenje rańscheje Ssydomhórskeje a sakitanje domowinskeho kraja swěsćiło, je rumunski generalny stab wobsamknył, wójsko s połodnischeje Ssydomhórskeje wróćo sćahnyć a jo na namjesne hory mjes Orsowu a Kronstadtom rosdźělicź. S tym general Bassi le Zetten sakitanje schtyrjoch hórskich namjesnych pschekhodow do rumunskeje runiny organisuje. Dla wobćežnosćzow, kotrež žu žo k połodnju Dunaja nadeschke, je žo zosanje k mjesy nastupiło a žo s tym drohe wukupjeny kraj sažo spuscheźił. B.

B.

Němske podmórske ćołmy pschi amerikanskim brjohu.

Tši němske podmórske ćołmy žu atlantske morjo pschejěke a pschi amerikanskim brjohu 9 jendželskich parnych łódźow potepiłe. Bjesgrotowe telegramy 8. oktobra zyły dźeń do Washingtona s potepjenych łódźow pschikhadźachu a wo pomoz proschachu. 17 amerikanskich saniczakow torpedowych ćołmow je na pomoz wujěło. Roshorjenje w Amerizy je dla tuteho podawka ninto měry wulke. Łódźerjo žu žo wustrožili. Łódźe, kotrež dyrbjachu wujěcź, žo wróćo dźerża, na morju pkuwaze łódźe žu žo napominake, so njebychu do Europy, ale do druheje strony jěke.

Reuterez telegrafowarnja powě, so žo hižo wjetscha liczba New-Yorkskich nowin pschecźiwo tomu wobroczeja, so němske podmórske ćołmy amerikanski brjoh wobłěhuja. Tak „New-York Herald“ praji, so žo njeżmědża operazije podmórskich ćołmow pschi mórskich drohach ćerpicź, kotrež njepožrědnje do amerikanskich pschistawow wjedu. Kujeżerstwowa winowatosćz je, prěnju krocżel sćinicź, so by žo temule wulkemu wójnskemu strachej w amerikanskich morjach kónz ćinilo.

Nowiny „Journal of Commerce“ žo prascha: Ssu nasche brohi sepjeranischczo sa němske podmórske ćołmy? Hdyž chze žebi Němska lud sjednoczenych statow poknózueje Ameriki roshněwacź,

njemohła žadyn lěpschi žrědk nałožicź, hacź po tymle waschnju pódla naschcho brjoha wójnu wjesć.

Powjesć wo pschikhadźe němskich podmórskich cžołmow pschi amerikanskim brjosy, hdźež žu wone dźewjecź jendźelskich łódźow potepike, je žo bursa w New-Yorku žylnje roshorika. Dokelž žo boja, so budźa němske podmórske cžołmy wuwos munizije s Ameriki do schtworoswjaskowych krajow poczežowacź a so teho dla dźełko w amerikanskich fabrikach popuschczi, žo wulka dźělba akzijow fabrikow, kotrež muniziju dźełaju, na wikach k pschedaczu poskiczi. B.

W tu khwilu njeje wołanza dla němskich podmórskich cžołmow hischcze na knjeżerstwo sjednoczenych statow žaneho saczischcza cžinika. S Washingtona žo powě, so žo sjednoczene staty žadanju, wikowanskim a wójnskim podmórskim cžołmam wuživanje amerikanskich pschistawow sakasacź, sapowjedźa. B.

S konferenzy s presidentom Wilsonom w Long Branch žo wrócziwschi je statny sekretar swonkownych naležnoscžow Lansing prajił, so žo hacź na dalsche wo sadźerženju sjednoczenych statow s napschecžawojowanja němskich podmórskich cžołmow we wjecžornym atlantiskim morju niczo wobsamkło njeje. S druheho žórka je žłyschecź, so je Wilson wjele telegramow dostał, kotrež žebi sakroczenje žadaju, so by žo dalschim nadpadam sadźěwało. B.

Němske podmórske cžołmy w Lodowym morju.

Kaž chzedźa s Norwegskeje wjedźecź, žu němske podmórske cžołmy sa 7 dnjow do Lodoweho morja sajěle. Wone žu se živnoscžu a tepjeńskim wolijom na 10 dnjowny pschebytk w Lodowym morju sastarane. Po minjenju tuteho cžaża žo wone s druhimi podmórskimi cžołmami wotměnja. Mjes němskimi łódźerjemi snata wožoba je powjedała, so je němski wikowanski podmórski cžołm „Němska" na domojjěsbje s Ameriki sa 8 milijonow pokłada žobu wjedła.

Norwegske nowiny „Morgenbladet" powjedźa, so žu tři němske podmórske cžołmy žobotu do ruskeje schkriczkowarnje pschi Murmanskim brjosy tšełake. Jedyn s jejnych scžežorow je žo potšełał; někotři cžłowjekojo žu žo morili. B.

Potepjenje jeneje transportiskeje łódźe w žrjedźosemskim morju.

Hawaska telegrafowarnja powě: Jedyn podmórski cžołm je transportisku łódź „Galliu", 14 996 tunow wulku, s kotrejž žo něhdźe 2000 franzowskich a žerbskich wojakow wjesesche, 4. oktobra potepił. Tak daloko hacź je dotal snate, je žo 1362 wožobow wukhowało. Torpedo rosbuchnjenje w munizijskej komorje naczini a schkriczkowarnju skónzowa, s cžimž žo łódź wot wscheho swjaska wotsamknu. G.

Khežorowy dźak sa wójnsku požczonku.

Khežor je psches khežorstwoweho kanzlera žlědowaze wudacže wossjewicź dał:

„Wjazy dyžli 10½ milijardy je žo pschi pjatej wójnskej požczonzy se wschěch stron luda nawdało. Suma pjenježnych žrědkow, wótczinje w formje dołhoczažnych požczonkow podatych, je s tym runje 47 milijardow dožahła.

Tónle wunoschk, kotryž je žo pschi sakhadźenju najžylnischich dotalnych nadběhow na naschej froncze dozpił, dyrbi sa wuras njekablazeho ludoweho dowěrjenja k žebi a k žwojemu pschichodej płaczicź. Němska dale žrjedź sapuscženja wójny dźełka a tak dołho hacź kóždy wscho, schtož pschi tymle dźěle wusbytkuje, khežorstwu dawa, wono njewuczerpajomnje na žwojej žamžnej mozy steji. Džakowny žo w dowěrjenju požylnjeny cžuju, so njepschemóžena móz zyłeho luda naž k dobyczu powjedže.

Poruczam Wam, tole wudacže sjawnemu wjedźenju pschinjesc̆. We wulkim hłownym kwartěrje, 7. oktobra 1916.

Wilhelm I. R." B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

12. oktobra; Na Vulkanskim pschekhodze žo rumunske wupady slemichu. Pola Kronstadta dyrbjesche njepschecžel k namjesnym pschekhodam zofacź. Poslednjej dnjej žmy tu 18 offižerow, 639 muži sajeli, 1 cžežku kanonu, 5 maschinskich tšelbow, wjele wójnskeje nadoby sebrali. Tež w Goergenyskich horach a na bokomaj hornjeje Marosche je žo rumunske pschecžiwjenje slemiko. Naschi wojazy njepschecžela pschesczěhuja. K poknoży wot Solotwiny w rańschej Galizijskej je žo rusti wupad wotrasyk.

Italske wojownischczo: Tež wczerawschi tsecži dźeń wulkeho infanteriskeho wojowanja na pokodnischim kschidle pschimórskeho brjoha žu žo naschi wojazy pschecžiwo njepschecželowemu nadběhej sdźerželi. K poknoży rěki Wippocha a k pokodnju rěki žu žo wschě nadběhi Italskich wotrasyke. K ranju a k pokodnju wot Dopacchiasella je njepschecžel postupował. Nowa Voß je do jeho ruki padła. Bóle k pokodnju wot morja žo wón wospjet do jenotliwych dźělow fronty dobu, tola žo kóždy krócz wróczo cžišny. Wojazy s Alpow žu žo w tymle wojowanju s nowa wusnamjenili. Liczba jatych Italskich je žo na 2700 powyschika. Na někotrych městnach koruntanskeje a italskeje fronty njepschecželske wotdźělenja žkabe nadběhi cžinjachu. Pschi Posubiu, hdźež žwoje stejischcza wot Cosmagona nad Bojteski khribjet wróczo wschachmy, žo dźeń a nóz směrom mi nyschte.. B

Italska wójskowa rosprawa.

11. oktobra: Na Pasubiu (w Alpach) žo nascha infanterija s njemdrymi nadběhami zyłeje husteje žycze njepschecželnych tšelnych hrjebjow pola Sosmaynona smozowa a nasche wobžadźenstwo na wschěch brjohach hory Menerle a na pokodnischim brjosy hory Boite wupschestrě. Hacź dotal 350 jatych, mjes nimi 10 offižerow naliczichmy. Pschi froncze Juliskich Alpow bě tež wczera žylna artillerisko tšelenza, kotrejž dopokdnja mhła sadźěwasche.

Popokdnju žo nascha infanterija s rasnym nadběhom k ranju wot Vertoibizy do žylnych njepschecželskich linijow mjes Soberom a Vertoibu dobu. My 869 muži, mjes nimi 25 offižerow, sajachmy a tři maschinske tšelby sebrachmy. Na Karstu nascha infanterija, hdyž bě žo žycz njepschecželoweje sakitanskeje linije se žylnym a wěstym tšelenjom artillerije a bomby mjetakow wupuscžika, k nadběhej pschedźe a skoro zylu liniju njepschelowych tšelnych hrjebjow na froncze mjes Vigacco a horu 298 dobu. Nowa Villa a žylnje wobtwjerdźene hórki koło wokoło hory 208 žo wczera po njemdrym wojowanju wobžadźichu. Hacź dotal žmy 5034 jatych naliczili. Mjes nimi 164 offižerow. Wjele brónjow a materiala žmy sebrali.

Po powjesczi se Sofije žu Italszy w pokodnischej Albanskej Argirocastro a Santi Quaranta wobžadźili, mjes tym so jene jendźelske wotdźělenje w Delvino na brjoh stupi a potom město wobžadźi. Grichiska garnisona njenowanych tsjoch městow je žo s łódźemi do hacź dotal njesnatych městnow dowjesła. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

11. oktobra wjecžor: W krajinje nad Sommu bě s wobeju stronow artilleriske wojowanje po zyłej froncze wot Morvala hacź Thaulnes. Njepschecžel dwaj njemdraj nadběhaj na nasche stejischcza w lěžu pola Thaulnes sczini. Wonaj žo po roshorjazym wojowanju s bliska wotrasyschtaj. Nadpady s ruczknymi granatami na kromje lěža pola St. Pierre-Vaast žo teho runja wotpokasachu. Pschi wczerawschich wojowanjach polá Sommu žmy wscho hromadże 1752 muži sajeli, mjes nimi dwesu bataillonskeju komandeurow a 25 druhich offižerow. B.

Mazedonske wojownischczo. Na prawym kschidle Jendźelczenjo żelesnizu pschekroczichu a Proženik wobžadźichu. W žrjedźisnje prěnje njepschecželske linije na hórkach k wjecžorej wot Gewgheli dobuchmy. Na lěwym kschidle je bolharske wójsko požylnjenje dostako a žo sadwělnje napschecžo staja. Sserbszy wojazy žu wot 1. hacź 10. oktobra 2613 muži sajeli. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

11. oktobra popokdnju: Pschecžiwo njepschecželskim hrjebjam k pokodnju wot Hullucha žo mjeńsche wuspěschne pschedewsacza cžinjachu.

11. oktobra wjecžor: Zyły dźeń njepschecžel do naschcho fronty k poknoży wot Anry, wožebje pola Courcelette pschi heżyskej hrjebi, wokolo Stuffiskeho nażypa a pola Flers a Gueudacourt žylnje tšelesche. K poknoży wot Courcelette njepschecžel nadběh spyta, tola žo pschi kromje žwojich tšelnych hrjebjow s naschim sawěranskim tšelenjom pschekhwata, tak so njemóżesche postupacź. B.

Bolharska wójskowa rosprawa.

12. oktobra: Wot Prespaskeho jězora hacź k Cžernej w Mazedonskej bě swucžene artilleriske tšelenje. Na froncze w kole Cžerneje žo žiwje wojowasche. Schěsć njepschecželowych nadběhow, sa žobu žo we wokolnosczi wožy Skocžiwira cžinjazych, žo s wulkim njepschecželowym schkodowanjom wotrasy. K ranju Wardara žo jedyn njepschecželski bataillon, kotryž po žylnym artillerisim pschihotowanju pschecžiwo hórkam k pokodnju wožy Bogowodizy postupowacź spyta, s cžežkim schkodowanjom wotrasy. Pod Beležizynej

wyßokej runinje žiwe wojowanje wobhonjerſkich wotdžělenjow. Jedyn njepſcheczelſki bataillon ſpyta pod ſchkitom ßylneho artillerſkeho tſělenja pſcheczíwo Barali Džumaja postupowacz, tola ßo ſ naſchej tſělizu ſadžerža.

Njepſcheczelſka dalokodoßahaza artillerija do Seresa tſělesche, hdžež ßo někotſi wobydlerjo morichu. B.

Franzowſka rosprawa wo mazedonſkim wojownſchczu.

10. oktobra: K ranju rěki Srumy ßo mjes jendželſkimi wojakami a wotdžělenjemi bolharſkeho ſadnjeho wójſka powojowa, kotrež ßo k želeſnizy wróczo czehnje. Kaž je ßo nawjedžiło, ßu Bolharjo pſchi poßlednim wojowanju w tejle ſtronje czežko ſchkodowali. Na jenym jeniczkim měſtnje je ßo tam 1500 bolharſkich czěłow namakało.

Mjes rěkomaj Wardarom a Czernu ßu ßerbſzy wojazy w horatej ſtronje Dobreho Polja postupali a něhdže 100 muži ſajeli. Na lěwym brjoſy Czerneje ßu ßerbſzy wojazy po njemdrym wojowanju Bolharow ſ nowa ſbili. Wjeß Skozivir do jich mozy padže. Njedžiwajzy ßylnych napſcheczných nadběhow njemóžachu Bolharjo wjeß wróczo dobycz. 200 jatych w ruzy ſwaſkarjow woſta. Bóle k wjeczorej, mjes Dobrowenami a Brodom ßu Sſerbjo dale Czernu pſchekroczili. Bolharjo ßu ßo k połnozy wot Broda wróczo ſczahnyli.

Na naſchim lěwym kſchidle franzowſzy a ruſzy wojazy pſched nowu bolharſku ſakitanſku liniju dóńdžechu, kotraž wot Kenali hacz k Preſpaſkemu jězorej doßaha.

11. oktobra: Pſchi Strumje je njepſcheczel Covdarnoh, Ormanli a Haſnetor wopuſchczik. W ßrjedžiſnje patrouille do ßo ſražachu, njes tym ſo artillerija poměrnje tſělesche. Na lěwym kſchidle dale ſ wuſpěchom nadběhujemy. Woßebje žiwje ßo w kole rěki Czerneje mjes Sſerbami a Bolharami wojowaſche. 816 muži, mjes nimi 5 offizěrow ßmy ſajeli. Naſche lětadła ßu na Prilep a Monaſtir bomby mjetałe. B.

Grichiſke wójnſke łódźſtwo ßo ſchtworoſwjaſkej pſchepodało.

Schtworoſwjaſk je grichiſkemu knježerſtwu pißmo pſchepodał, w kotrymž ßebi žadaſche, ſo by ßo jemu grichiſke wójnſke łódźſtwo a ſarjadniſtwo grichiſkich želeſnizow pſchepodało, dokelž ſchtworoſwjaſk ßo njepſcheczelnoſczow ſe ſtrony Grichiſkeje boji. Wotpóßłanje artillerije a munizije do ſnutſkowneho kraja, hibanje grichiſkich wójnſkich łódžow a njepſchestawaza agitazija reſerviſtiſkich ſwjaſkow dadža wocžakacz, ſo mohł ßo porjad na měſtnach kaſyczs, hdžež ſchtworoſwjaſkowe łódźſtwo ſakótwizowane leži. Pódla teho ſ tym ſtrach ſchtworoſwjaſkowemu wójſku na Balkanje hroſy. Schtworoſwjaſk ßebi teho dla žada, ſo ßo grichiſke wójnſke łódże wotbrónja, a ſo ßo dwě wobtwjerdženi, kotrejž ſtejiſchczo ſchtworoſwjaſkoweho łódźſtwa wobknježitej, ſchtworoſwjaſkej pſchepodatej, runje kaž kontrolla nad wěſtymi pſchiſtawami.

Nowe grichiſke miniſterſtwo, ſ kotrehož pſchedßydu je Lambros, je do ſchtworoſwjaſkowych žadanjow ſwoliło. Londonſke nowiny „Daily Chronikle“ ſ Athena powjedža, ſo ßo grichiſke łódźſtwo hižo wotbrónja. Małe wójnſke łódże ßo pjecža nakhwilnemu grichiſkemu knježerſtwu do Saloniſia póſczelu. Wjetſche łódże ßo wotbronja a ßo w Karatinſkim pſchiſtawje woſtaja. Franzowſzy namórſzy wojazy ßu dženßa dopołdnja bjes ſadžěwka wſchě wójnſke łódże pſchewſali. Na małe łódże ßo franzowſke wobßadki położichu. W Athenje a Piräu měr knježi. B.

Venizelowy pſchikhad do Saloniſia.

Wo Venizelowym powitanju w Saloniſiu nowiny „Echo de Paris“ powjedža: W pſchiſtawje ßo lud pſches wojeſke rjady pſchedrě a Venizela juſkajo pſchi mórſkim brjoſy njeßeſche. Wobydlerſtwo ſ woknow kwěti mjetaſche, łódże w pſchiſtawje ßwojim trubam trubicz dachu a ſhromadžene ludowe ßyły Venizeleſ ßkawu pſchiwokachu. Venizelos ſ balkona knježerſtwoweho twarjenja k ludej rěčeſche, prajizy, ſo ßu Sſerbjo na lěwym brjoſy Czerneje a k połnozy Sſliwizy druhu bolharſku liniju pſchekamali. B.

Havaſka telegrafowańja powě: Bataillon grichiſkich dobrowólnikow, kotryž bě ſ patrouillemi na wobhonjenje wuczahnył, je ßo prěni krócz ſ njepſcheczelom ſetkał. — Něktore ſta grichiſkich namórſkich wojakow, kotſiž do Saloniſia pſchijědžechu, ßo ſe ſahorjenjom powitachu. (W. T. B.)

Poſtupanje Italſkich w Epirje.

Jendželſke nowiny „Mornig Poſt“ ſ Athena powjedža:

Italſzy pſchezo dalſche ſtrony w Epirje wobßadžeja, kotrež Grichojo jako ßwoje wobßedženſtwo wobhladuja. Zyła ſtrona ſ napſchecza kupy Korfu je w jich ruzy. W Janinje ſtejazy 5. grichiſki armeekorps je hotowy wotczahnycz.

Po jenej druhej powjeſczi tych ßamych nowin je ßo italſki pósßłanz k pſchedſtejiczerjej grichiſkeho miniſterſtwa ſwonkownych naležnoſczow podał a jemu ſdžělił, ſo ma ßo ſ wobßadženjom měſtow w połodniſchim Epirje ſ italſkimi wojakami jeniczzy italſke wójſko we Valonje ſchkitacz. Italſka nochzy hamtſke ſalubjenje franicz, kotrež ſtej ßebi grichiſke a italſke knježerſtwo woſpjet dałej. B.

Sebracze žiwnoſcze w Rumunſkej.

Londonſke „Times“ ſ Bukareſta ſhonja, ſo je ßo wulka hromada žita, mjes nim 50,000 tunow majßa, kotrež ßu ſa Němſku poſtajene byle, ſebrała a ßo mjes wjeßne wobydlerſtwo rosdžělika. W jenej ſhromadžiſnje ruſkich a rumunſkich želeſniſkich ſaſtojnikow je ßo wotrěczało, kak ma ßo tworowy wobkhad mjes Ruſkej a Rumunſkej położicz. Krajiny bolharſkich ſahrodnikow, kotſiž běchu ßo w Rumunſkej ſaßydlili, ßu ßo ſebrake a ßo mjes rumunſke ſjednoczenſtwa rosdžělike. D.

Schkodowanje norwegſkeho łódźniſtwa we ßwětowej wójnje.

Hacz dotal je Norwegſka pod ſczěhwkami ßwětoweje wójny 171 łódžow, hromadże 235,000 tunow wopſchijazych a ſ 84 miljonami krónow ſiwěſczenych, ſhubiła. S jich wobßadkow je 140 muži ßmjercz poczerpiło. W pſchiſtawach połnózneje Norwegſkeje w tu khwilu ſchěſczs abo wóßom parnych łódžow leži, kotrež ßu ſa jěſbu k ruſkim pſchiſtawam pſchi Murmanſkim brjoſy postajene. Dokelž pak ßu ßo w tamnych ſtronach němſke podmórſke czołny pokaſake, ßo łódże boja, nakład pſchejěcz. Teje ßameje pſchiczziny dla ßo ſawěſczaze towarſtwa ſapowjeduja, ſawěſczenja do mjenowanych ſtron pſchijecz. B.

Statny žitowy monopol w Ruſkej.

Lichowarſtwo ſe žitom we wójnſkim czaßu je ruſke knježerſtwo nuſowało, ſaſtaranje wobydlerſtwa a wójſka ſe žitom do ruki wſacz. Nětcziſche wobſtejnoſcze ßu podobne na ſtatny žitowy monopol. Ruſzy ratarjo nimaja ſ teho žaneje ſchkody a ßebi pſcheja, ſo by też po wójnje ſtat kontrolu nad žitowym wikowanjom wobkhował, ſ najmjeńſcha dyrbjak ſtat organiſaziju žitoweho wuwoſa do wukraja pſchewſacz. W jenym wopomnjenſkim ſpißu ßo wo tym praji, ſo Ruſka ſe žitoweho wuwoſa najwjetſche dokhody doſtawa a ſo ßo po tychle dokhodach rublowa hódnoſcz ſłožuje. Pod ſtatnej kontrollu bychu ßo wſchelake njedoſtatki nětcziſcheho ruſkeho žitoweho wikowanja, woßebje podawanje njecziſteho a małohódneho žita, wotſtroniłe. Tola ßo też hłoßy pſcheczíwo žitowemu monopolej ßłyſchecz dadža. W „Ruſkim Sſkowje“ jedyn narodny hoſpodar praji, ſo wo trajnym žitowym monopolu žaneje rěcze bycz njemóże, wón móże jenoż nakhwilna naprawa bycz, a to jenoż też potom, hdyž móża nětcziſchi ſwjaſkarjo Ruſkeje pſchihódne wumělenjenja ſa wuwoſ monopoliſowaneho ruſkeho žita pſchilubicz. Hacz pak budże Jendželſka ſwólniwa, Ruſkej něſkajke lěpſchiny ſa wuwoſ jejneho žita dawacz, to ßo praſcha. S rožku je Ruſka pſchezo na Němſku pokaſana, tu jej jejni nětcziſchi ſwjaſkarjo njemóża pomhacz. B.

Drohota w Jendželſkej.

W ßwojim tydzeńſkim pſchehladze wo žiwnoſtnych wikach, nowiny „Daily Mail“ na to pokaſuja, ſo ßu ßo w Jendželſkej běrnowe płaczíſny khětro powyſchike, a ſo ßu běrny lětża moło hódne, dokelž ßu pod pſchewiſkej wkohu a ſymnym wjedrom czerpike. Runje tak ßu płaczíſny ſa ßwinjaze mjaßo jeja a muku wyſchſche ſtupake. Płaczíſny ſa muku a žito mohłe niſke bycz, hdy mohło ßo žito ſ jendželſkich kolonijow do Jendželſkeje woſyczs. Wo tym dopißał nowin „Daily Mail“ ſe Sidneya piſche, ſo w Awſtralſkej wulka njeſpokojnoſcz knježi, dokelž tamniſchi ratarjo njemóża ßwoje žito wotbycz. Tam je ßo ſa 500 miljonow hriwnow žita nakopiło. W New-South Walesu 10 miljonow měchow žita k wotwjeſenju po łódźi hotowych leži, pornjo 1½ miljonej w tym ßamym czaßu lonſcheho lěta. W lětnej rosprawje Awſtralſkeje banki je ßo woſjewiło, ſo ßo njeje ſa Jendželſku a jejnych ſwjaſkarjow ani połozy žita wotwjeſcz hodžiło, kotrež je knježerſtwo pſchewſako. B.

We ſakſkim ßejmje

dowuradźi ßo ſaŕdźenu pódźelu ſakoń wo hromaduſłoženju dokhodow maŕdźelſkeju ſa dokhodny dawk. Sakoń płaćźi jenoż ſa te hromaduſłożene dokhody, kiž lětnje ſnajmjeńſcha 3100 hr. dozpja. S tejle pſchiprawu ßo ſakſke dokhody lětnje wo něſchto powyſcha; pſchetoż wſchelazy ſamoźićźi mějachu we maŕdźelſtwoje dźělenje ſamoženja jenoż teho dla, ſo bychu ßo wyßokeho dokhodneho dawka ſminuli.

Saŕdźenu wutoru roſponinaſche ßo ludowe ſeźiwjenje a ſaſtaranje ſkota ſ trěbnej pizu. Wſchě ſtrony běchu namjety a napraſchowanja ſapodate, wo kotrychźž jednachmy. Konſerwatiwny rěčźnik roſłożowaſche, kak je ſakas domjazeho rěſanja w nałěčźu ſ jara wulkej ſchkodu był; pſchetož ſ nim ßu ßo khěźkarjo a podruźniźy, kotſiž maja jenoż lěčźne klěwy, wottraſchili, ßwinje kormićź. Hewak ßu kormili, jene a też dwě. Ssu drapali a ſcheźipali, a wſchě ſbytkne kruſchki nakoźili, ſo bychu ßwinko wukormili a jo ſkónčźnje naſynnu abo w ſymje ſarěſali a tak ßo ſ mjaßom a ſaćźinkom na zyłe lěto ſaſtarali. Sbytne ßwinjo ßu pſchedali. Mnoſy dla ſponnjeneho ſakaſa žanych ßwini kormili njejßu, a nětko dyrbja ßo tajke hoſpodarſtwa też wudźeržećź a ſ mjaßom ſaſtaracź. Knjeźerſtwo dyrbjało raſnje ſalubićź, ſo ženje wjazy domjaze rěſanje ßwini njeſakaže, pſchetož njedowěra do knjeźerſtwowych pſchiprawow je bohužel wulka a wſchědnje hiſchće pſchiběra. Druhi konſerwatiwny rěčźnik wobrocźi ßo pſchećźiwo napinanjam, žitowe płaćźiſny ponižićź. Wone też we wſchelakich měrnych cźaßach njejßu niźſche ale cźaſto wyſchſche byłe. Ratař dźenßniſchi dźeń wjele dróźſcho dyźli prjedy hoſpodari. Na cźoż pohladaſch, je dróźſche. Knjeźerſtwo dyrbjało też ßwoju kedźbliwoſćź na wſchědnje poſtupowaze płaćźiſny dejneho ſkota ſłożićź. Dejne kruwy njehodźa ßo ſkoro wjazy ſapłaćźićź. 1800 hać 2000 hr. ßu wſchědne płaćźiſny ſa nje. Kupna piza ſa ſkót njeje ſkoro wjazy ſapłaćźićź a pſchi tym njeje hiſchće niczo k niczomu. Miniſter poda pſchehlad wo prózowanju knjeźerſtwa na wſchěch ſtronach ludoweho ſeźiwjenja. Saſtaranje luda ſ mjaßom, butru, jejeni a tukom pſchiińdźe po najnowſchich poſtajenjach do nowych kolijow. Lichowanju ma ßo ſ najkrućźiſchimi ßrědkami ſadźěwacź. Pſchichodnu wutoru budźe ßo wo roſponinanjach pokraćźowacź. Saŕdźenu ßrjedu pſchija ßo knjeźerſtwowa pſchedłoha wo ſaſtaranju ſ elektrizitetu. Sa pokupjenje milinaŕnje w Hirſchfeldźe pſchiſwoli ßo 20 milijonow hriwnow. Knjeźerſtwo nadźija ßo „ſ pomozu hobrſkich podſeńſkich wuhlowych ſkładow, kiž je w poßłednich lětach ßebi nakupiło, lud a kraj tunjo ſ milinu ſaſtaracź a ßyćź pſchiwodźowanja do najſdaleniſchich kućźikow Sakſkeje wupſchestrěćź. E. B.

Němſki khěźorſtwowy ßejm

je ſaŕdźenu ßrjedu němſku ſwonkowniu politiku a woßebje wojowanje němſkich podmórſkich cźołnow roſpominał. Pſchi wuréčźowanju ßo rěčźniźy wſchěch politiſkich ſtronow wobdźělichu. Powſchitkownje bě ßo woćźakało, ſo budźa khěźorſtwowemu kanzlerej wótre poroki cźinićź, dokelž wón pjecźa njeje podmórſkim cźołnam bjes dźiwanja na njepſchećźelſke a neutralne ſtaty wojowacź dał. Pſchi debaćźe pak ßebi jenićźźy hrabja Weſtarp w mjenje konſerwatiwneje ſtrony w ßwojej rěćźi žadaſche, ſo dyrbi ßo wojowanje podmórſkach cźołnow ſe wſchej raſnoſćźu wjeſćź, ſo by ßo bórſy měr wumuſował. Wſchitźy druſy rěčźniźy mějachu nětcźiſche wójnſke a politiſke położenje ſa jara ſpokojaze. Tak k wubuchnjenju njeſpokojnoſćźe a hněwnoſćźe pſchećźiwo politizy khěźorſtwoweho kanzlera do zyła njedóńdźe. Tutón ßo ſe žanym ßłowćźkom pſched ßwojimi pſchećźiwnikami ſakitacź njetrjebaſche a wjeßeły ſe ſale wuńdźe.

Sakonjowenu nacźiſkej wo podléſchenju ſakonjedawazeje periody khěźorſtwoweho ßejma wo jene lěto je ßejm we wſchěch tſjoch wuradźenjach jenomyßlnje pſchihłoßował. Nětkole, hdźež najwjazy wuſwolerjow pſchećźiwo njepſchećźelam wojnje, njehodźa ßo nowowólby khěźorſtwoweho ßejma wotmećź. B.

Schtwórtk khěźorſtwowy ßejm wo nětcźiſchim njedoßahanju běrnow jednaſche. Konſerwatiwny ſapóßłanz Schiele radźeſche, ſo bychu ßo wójnſzy jecźi ſ ſabrikow wſali a ßo k ratarjam póßłali, ſo bychu pomhali běrny ſběracź. Wojakam dyrbjało ßo dowolenza dacź, ſo móhli pſchi ſběranju běrnow pomozni byćź. Wusběhanje konjow dyrbjało ßo tak dołho wotſtorcźićź, hacź budźa běruy a rěpa domoj khowane. Sozialdemokrat Sachſa a doprědkaŕ Hoff namjetowaſchtaj, najkrućźiſcho tych ratarjow khoſtacź, kotſiž ßo komdźa, běrny domoj khowacź.

Pſchedßyda wójnſkeho ſeźiwjeŕſtwa, ſ Batozki, mějeſche ſa ſroſumliwe, ſo ßu ßo ludźo dla ſaſtaranja ſ běrnami do hroſy dali. Bohužel njemóžemy na to liczićź, ſo wunoſchk běrnow 40 milijonow tunow wucźini. Měnjenju, ſo mamy doſćź běrnow, dyrbi ßo napſcheczo ſtupacź. Njedoſtatk ßymjeńtnych běrnow w ſaŕdźenym lěcźe je ſ dźěła ſ pſchicźinu, ſo je lětuſchi wunoſchk njedoßahazy. S wojeŕſkim ſarjadniſtwom hromadźe dźěłamy. W běrnowych ßuſcheŕnjach njeßmědźa ßo ſkłady nahromadźićź. W paleŕnjach ßo palenz ſ zyła wjazy njedźěła, ſpirituß, kotryž wójſko trjeba, dyrbi pak ßo wobſtaracź, na piwowaŕſtwo ßo do zyła dźiwacź njehodźi. Běrny, kotreż ßo ſa cźłowiſku jědź hodźa, njeßmědźa ßo ßwinjom dawacź. Wójnſzy jecźi ßu ßo woprawdźe rataŕſtwu wſali, dokelž ßo druhdźe trjebaju. Woni ßo rataŕſtwu ſaßo wrócźa. Móžno je, ſo žony běrny wrócźo dźerża. Napſcheczo tomu pak ßo wuraſnje ſalubjam, ſo ßo ſ mojeje ſtrony běrnowe płaćźiſny njepowyſcha. Nadźiju ßo, ſo budźe ßo też mój naßlědnik tuteho ſyſtema dźeržećź. B.

Sserbſkemu wótcźinzej

knjeſej ſtud. radź. prof. dr.

Arnoſchtej Muzy

pſchi wotßalenju ſe ßłužby po 39 lětnym ſaſtojnſkim ſkutkowanju 1. oktobra 1916.

S dźaknym ßłoßom poſběhamy
S wami Božu dobrotu,
Dźenß jom' ſa hnadu cźeſćź damy,
Wet njeho wam doſtatu,
Bóh tón Kajes žohnuj Waß
Dale dźenßa, kóždy cźaß.

Haj hacź ßem je ſ Wami khodźił
Bóh waſch hród a khowanka,
Ssw ju móz je do Waß płodźił,
Bě Wam ßylnoſćź žiwjenſka,
Sa to my njeßemy
Bohu dźak dźenß nutrny.

Wodź' Waß jeho bójſka ruka
Hiſchće wjele dołhich lět,
Njech Wam ſtrowoſćź a móz kruta
Spožćźena je ſ Boha nětk,
Skutkowacź, k bokej ſtacź
Sserbſkom' ludej ſo mohł tracź.

A hdyž junu ßwjatok ſwoni
Waſcheho ßo žiwjenja,
K wotpocźinkej hłowa kloni
Mucźna ßo wot próz'wanja,
Bóh Wam daj wěcźny raj
Junu ſa mſdu, kóždy praj.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **Wojeŕſka wobhladańza w Budyſkim wokrjeßu** ſmějе ßo w **Schěrachowje** w hoſcźenzu „herbſkeje grychty" wutoru 24. oktobra dopołdnja wot ½8 hodźin, w **Budyſchinje** w tſěleŕni dopołdnja wot ½9 hodźin ßrjedu 25. oktobra, ſchtwórtk 26. oktobra a pjatk 27. oktobra, w **Njeßwacźidle** w kujeźim hoſcźenzu ßobotu 28. oktobra dopołdnja wot 9 hodźin. Wobhladańza landſturmarjow II. rjadowinje, wot 8. ſeptembra 1870 hacź 31. dezembra 1875 narodźenych, kotſiž ßu wumuſtrowani abo jako D. U. wuſnamjenjeni, je ßo ſ generalnym komandom poruczіło. Pſchi wobhladańźy maja ßo wobdźělićź mějecźelju żołtych wobßwědcźenjow, kotſiž ßu ßo pſched 8. ſeptembrom 1915 jako trajnje njekhmani ſpóſnali abo ßo wumuſtrowali. Dale wuwucźeni, prjedy ſe wſchěch wojeŕſkich poměrow puſchcźeni a wot 8. ſeptembra 1870 hacź 1875 narodźeni, kotſiž maja ßo na ſakoźku ſakonja wot 4. ſeptembra 1915 ſamolwicź a ßo dotal hiſchće njejßu wohladali, runje tak dla njekhmanoſcźe k ßłužbje trajnje jako njekhmani, njekhmani k garniſonſkej a dźěłanſkej ßłužbje ſpóſnacźi ludźo landſturma II. ſkaſanja, kotſiž ßu ßo ſa cźaß wójny puſchcźili.

— **(Pſchedawanje krupow a bunow.)** Na nowy tydźeń dyrbja ßo w Budyſchinje krupy a buny pſchedawacź. Schtóž chze je kupowacź, ma to ſ pſchedpołożenjom tworykupowanſkeje khartki (podźělneje khartki H) a ſ wotedacźom ſamolwjenſkeje papjery w khlamach wot 13. hacź 16. oktobra wojſjewicź. Na kóždu ſamolwjenſku papjeru ßo ¼ punta krupow abo bunow pſcheda. Pſchedawanje ßo pjatk 20. oktobra ſapocźnje.

— **(Mukowe a khlěbowe płaćźiſny.)** Budyſki komunalny ſwjaſk wojſjewja, ſo 300 gramow rźaneje muki 11 pj., 300 gramow pſcheńcźneje muki 15 pj., punt rźaneho khlěba 15 pj. płaćźi. 75 gramow cźeźka zakta dale 5 pj. płaćźi.

— **(Wobkhad ſ butru.)** Wot nětka ma ßo wſcha butra mlokaŕnjam a pokupowaŕjam butry wotedacź. Mjeńſchi ratarjo ßmědźa pak wo wßy dale pſchetrjebarjam butru na butrowe ſnamki a to pol běrtlika na ſnamku pſchedawacź. Ssamoſaſtararjo ßmědźa wob tydźeń 180 gramow ſa kóždu hłowu, ſa wójnſkich jatych a pólſku cźeledź pak jenoż 90 gramow na tydźeń pſchetrjebacź. Pokupowarjo a pokupowarki maja ſa punt butry 2 hr. 30 pj., butrowe hroma-

dźerńje a pschedawarńje sa punt 2 hr. 35 pj. płaczicź, pschetrjebarjo wo wšy sa punt 2 hr. 40 pj. Schtóž žebi butru pola pokupowarja abo pokupowarki kupi, ma sa punt 2 hr. 40 pj. sapłaczicź, w butrowych hromadźernjach a pschedawarńjach žo punt po 2 hr. 55 pj. pschedawa.

— **(Wojerska pomoz pschi sběranju běrnow.)** Narunanski bataillon w Shorjelzu a reserwny lazaret w Mužakowje mužstwa k wupomhanju pschi sběranju běrnow wotedawaju. Wuměnja žo sa mužstwa Shorjelskeho narunanskeho bataillona $1\frac{1}{2}$ hacź 2 hriwnje mjdy pódla darmotneho sežiwjenja. Sa mužstwa Mužakowskeho reserwneho lazareta žo na wšach swuczena mjda žada, na kotruž žo sežiwjenje a hospodowanje wobliczi. Napraschowanje ma žo direktnje pola wojerskich pschedstajenych stacź.

— **(Wotedacze khlěboweho žita.)** Khěžorstwowa žitarnja je komunalnemu swjaskej poruczika, hnydom wjetsche dźělby khlěboweho žita wotedacź. Ratarjo žo teho dla napominaju, so bychu poczeli žito wumlócźicź a jo firmje Pawolej Schołcze naßlěd. w Budyschinje a jejnym pokupowarjam wotedacź.

— **(Pschisporjenje skota w Sakskej.)** Po knježerstwowej rosprawje je wobstatk howjadow wot 1. haprleje hacź do 1. sept. wo 25 000 pschibył. Dejny skót pak je w tej žamej wyšokosczi kaž prjedy wostał, tola je to pornjo wotběranju w Pruskej swježelaza wobstajnosczź. Woły žu teho runja wo 5000 pschibyłe. Nanajbóle pak je žo liczba žwini powyschika, kotrež žu žo wo dźežaty dźěl žwojeho prjedawscheho wobstatka, mjenujzy wo 56 000, rosmnožiłe. Po dobrych jeczmjenjowych žnjach móže žo mjes ratarjow něhdże 100 000 zentnarjow jeczmjenja rosdźělicź. Duž móže žo skót s dźěla s jeczmjenjom žiwicź.

— **(Najwyschsche płaczisny sa jabłuka.)** Po nowym wukasu njeßmě płaczisna sa jabłuka pola płahowanja žada sa tschaßene a sběrane jabłuka $7\frac{1}{2}$ hriwny, a sa schczipane jabłuka 12 hriwnow sa zentnar pschekroczicź. Tele płaczisny žo wot 13. oktobra wo 5 hr. sa zentnar powyscha. Wot tuteho płaczisnoweho pschedpißma žu drohotne jabłuka wuwsate. Jako tajke płacza te, kotrež žu schczipane a do twjerdych žudobjow sapakowane.

— **(Nowe lokomotiwy sa spěschne czahi.)** W bliżschim czaßu budża wot Wrótßławja pscheš Shorjelz do Draždżan spěschne żelesniske czahi s nowymi lokomotiwami jěsdźicź. Tute žu po tsizylinderskim systemje natwarjene. Na 18 koleßach hobrske maschiny hromadże s tenderom běża, kotrež pódla 140 zentnarjow wuhla 31 000 litrow wody žobu wjedu. Tajka lokomotiwa móže cźežke spěschne czahi sa hodźiny 110 kilometrow daloko dowjesczź.

S Hodźija. Knjes superintendent, tajny zyrkwiny radźicźel D. Khěžor s Radeberka, póndże 31. oktobra na wotpoczink. Do Radeberskeje ephorije žłuscha tež Hodźij. Dokelž běsche wón pschezo rad do tudomneje wožady pschi wschelakich sastojńskich składnosczach pschischoł, bě jemu wutrobne požadanje, žo s naschej wožadu rtnje rozžohnowacź. To žo sańdźenu njedźelu sta. Hdyž bě na Božej žłužbje dźěł brał, stupi po němskim předowanju na wołtař a porěcza hischcze junu s teho městna, na kotrymž běsche w běhu tych 22 lět žwojeho sastojństwa pschi wjeßelych a srudnych składnosczach husczischo stał, wutrobne žłowa rozžohnowanja, pschi czimž pschede wschěm na to pokasowasche, so je tuta wožada, ta najstarscha w zyłej wokolinje, we wschelakim nastupanju wot Boha woßebje žohnowana. Na to žam wotspěwa a tak wožadu hischcze junu požohnowa.

W kapalni běchu žo kk. zyrkwini pschedstejiczerjo a wožadni wuczerjo sešchli. Tež sa nich mějesche knjes superintendent žłowa dźaka a pschipósnacza, na czož jemu knjes farař Kschižan w mjenje zyrkwineho pschedstejiczerstwa a knjes wyschschi wuczeŕ Strjela s Nožliz w mjenje wožadźinych wuczerjow wotmolwischtaj.

Bóh spožcź knjesej superintendentej, kiž je sańdźenu žrjedu žwoje 71. lěto pschi połnych duchownych a cźělnych mozach nastupił, sbožowny wieczor żiwjenja!

S Khrósczizu. Swětowa wójna je na europiske ludy hubjenstwo, nusu a wschelakore wobcźežnosczе pschinjeßła, kajkež do wójny tež cźornowidźazy ludźo njebychu sa móżne měli. Tež naschi kublerjo žo s tajkimi wobcźežnosczemi na pschikład w nastupanju sežiwjenja dźěłazeho luda njejßu pschelutowali. S nich žebi žadyn druhi wupucź njewjedźa, hacź so ludźom, kotsiž k nim běrny sběracź khodźa, wjazy žnědanje a žwaczinu njedawaju. Dźěławi ludźo dyrbja žebi tež na dźěło horncźki žobu pschinjesczź; pschetož te žu nětko žadne, dokelž žu žo horncźerjo s wjetscha do wójny wotwjedli. W žußodnych wšach hischcze po sdaczu wobstejnosczе njejßu tak sle kaž w Khrósczizach. Tam hischcze pschezo mali ratarjo, kotsiž kublerjam wo žnje dźěłacź pomhaju, połne sežiwjenje namakaju. Druhd wschak žebi tež jedyn cźłowjek lěpje sawjesczź wě hacź druhi.

S Lubija. Wot 36 lět wobstejaze nowiny „Oberlausitzer Zeitung und Nachrichten“ žu pschestawe wukhadźecź. Wone žo s nakładom Th. Keßnera wudawachu. Njepschestawaze swołanje dźěławych mozow do wójska, s cźimž žo pódla žobudźěłacźerjow mějecźel firmy, Khorla Keßner, žam potrjechi, žu pschicźina, so mjenowanym nowinam wjazy wukhadźecź njedawaju.

S Niskeje. Kontrolske shromadźisny budża w Niskej w barakowej fabrizy žrjedu 25. oktobra popołdnju sa Wuhelz Wódrjeńzu, Hósdnizu, Horschow, Jěsor, Nisku, Nowy Dwór, Nowe Żarki a Kholm.

Se Sprójz. Pschi poßlednim wuměnjenju němsko-ruskich wójnskich jatych bě tež musketěr Robert Běły s naschej wšy, prjedy dźěłacźeŕ w tudomnej basaltowej skale. Běły pschi wudyrjenju wójnjy jako narunanski reserwist sastupi, žo w jenej bitwje w naléczu 1915 na lěwej ruzy wysche kohcza cźežko srani a pschi tym do ruskeje jatby pschińdże. Běłemu ruka do zyła sprostny a pódla teho wón cźežko na cźuwy skhori. Jeho žu teho dla do hojerńje cźuwow w Ellenje pola Bremena póßłali.

Se Sslepeho. Narunanski reserwist Hans Trier, žyn rewěrskeho hajnika Triera, kotryž na rańschim wojownischczu wojuje, je žo se żelesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S Běleje Wody. (Nasymska kontrolska shromadźisna w Rósborskim wokrjeßu.) Pónd̆żelu 23. oktobra 1916 dopołdnja we 8 hodź. budże w Běłej Wodże w tśělerni kontrolska shromadźisna sa Běłu Wodu s njenowymi sapoczatknym pißmikom A hacź M. Pónd̆żelu 23. oktobra dopołdnja w 11 hodźinach sa Dźěwin, Brěsowku, Mikoras, Mukezy, Rowno, Sslepo a Trebin, pónd̆żelu 23. oktobra popołdnju ½3 hodźin sa Běłu Wodu se sapoczatknym pißmikom N hacź Z. Pschińcź maju ludźo, kotsiž žu žo wot 1. augusta 1869 hacź do 31. dezembra 1898 narodźili (teho runja trajnje njekhmani po sakonju wot 4. sept. 1915, wot 8. sept. 1870 narodźeni). Dale wschě nasad stajeni abo dowolenzu mějazy s wuwsaczom wschitkich, kotsiž žu žo trajnje abo nakhwilnje jako njekhmani sa garnisonu abo sa dźěło (k wójnje njekhmani) abo nakhwilnje jako njekhmani spósnali a wschitzy żelesnisży sastojnizy.

S Mužakowa. Njedźelu je žo w tudomnej měschczańskej zyrkwi wyschschi farař Nay se Žahana žwjedźeńszy do sastojnstwa sapokasak.

— **Grichojo w Shorjelzu.** Komandant grichiskeho schtwórteho armeekorpsa, wyschk Chazopulos, je se žwojim stabom njedźelu do Shorjelza pschijěł. Naměstny komandowazy general pjateho armeekorpsa, general infanterije s Bock a Pollach, jeho na dwórnischczu powita a do hosczenza pschewodźi. Pónd̆żelu žo grichiszy hosczo w měschczańskej žwjedźeńskej sali powitachu. Pschi tym žo wotpółkanzy němskich a grichiskich wojakow a sastupjerjo statnych a měschczańskich wyschnosczow a wojerskich towarstwow wobdźělichu.

Wuczudźenja.

Khostanska komora. 50-létny zyhelnski dźěłacźeŕ Jurij Jan Müller s Dubrawki pola Barta, kotryž ma pschimjeno „wyschschi hajnik“, bě wobskorżeny, so je w hajenskim cźaßu swěrinu honił, a jeho 47 létna mandźelska a jeho 13 létny žyn Jan žo winowaschtaj, so staj jemu pschi tym pomhałoj. Lěßnik Hanczka w Bartskich knježich lěßach 18. augusta popołdnju w 2 hodźinomaj w lěßu pola Noweje Wjeski Müllerowu žonu a jeho žyna saßłapi. Žona w korbjejenu žornu a hólz w nakhribjetnym měsche jemu maku žornu njeßesche. Hólz pscheš prusku mjesu cźekny, mjes tym so Hanczka žonu do Barta k gmejnskemu pschedstejiczerjej dowjedże. Žona žo wusna, so je jejny muž diwe žornje, jemu wjetschu a jemu mjeńschu tśělił a jej pschikasał, so dyrbi s hólzom po njej hicź. Müllera k jastwu na 2 lěcze, k shubjenju cźeßnych prawow a k podstajenju pod polizajsku nadkedźbu sańdźichu. Jeho žona tśi njedźele jastwa dosta, hólza naßwarichu.

Přilopk.

* **Na jenu plistu wumrjeła** je žona jeneho pławjerja we Wallenfelsu. Pławjeŕ bě se žwojej žonu hižo dawno w njejednocze żiwy. Hdyž žo tele dny na žonu roshněwa, dokelž žo sapowjedźi, s nim drjewo rěsacź. Duž žonje tak žylnu plistu wotkloži, so jej krej do moshow stupi. Nasajtra žona wumrje. Hornjofrankski pschißažny žud wobskorżeneho k jastwu na 3 měßazy saßudźi, dokelž běchu pschißažni spósnali, so je wón žonu žmjertnje na cźele franił.

* **(Rubjenje dźěsća.)** S rubjenjom jeneho dźěsća so Draždźanska kriminalna policija zaběra. Wjeczor 7. septembra je so na Hechtskej drósy w Draždźanach tsischtwórcy léta stare dźěczo hromadże s dźěczazym wosom kradnyło. Hladanje dźěsća bě so jenej schulskej holzy dowěriło, kotraž bě wós khwilu samón w khěži stejo wostajiła, so by w bliskosczi s druhimi dźěczimi hrajkała. Sslědźenje za dźěsczom najprjódy bjes wuspěcha wosta, tola tsecźi dźeń so wós s dźěsczom w jenej khěži Janskeje drohi nadeńdże. Nětko je so tež poradźiło, wěz wuzlědźicź. Jena 25 létna dźěkaczerka s Wurzena, kotraž w tu khwilu dlěsche khostanje w Waldheimskej khostarni wotpokucza a kotraž bě wot tam dowoleńzu do Draždźan dostała, bě dźěczo kradnyła. Wona bě blisko psched porodźenjom a bě 6. septembra porodźiła. Ssebi žaneje rady njewjedźo, bě dźěczo bližschi dźeń dopołdnja w Draždźanskej holi žiwe sahrjebała. Hdyž bě so wono saduzyło, jo wona wuhrjeba a jo, kaž wudawa, do Lobja cźizny. So by pak dopokasacź mohła, hdże so jejne dźěczo namaka, bě wona na myzl pschischła, jene dźěczo rubicź.

* **Cźežke njesboże na honćwje** je so psched něktorymi dnjemi na Großröhrsdorfskim rewěrje stało. Jedyn lěkar, kotryž bě s wójny na dowoleńzu domoj pschischoł, bě hromadże se swojej žonu kurotwy tsélecź schoł. Pschi honćwje wón mizny w padże. Pschi tym so wutsél spuschcźi. S nim so mandźelska wobžaromneho honćwarja mori. Podawk je so hnydom zudniskej wyschnosczi wossewił a so wujaznik.

* **(Mlokowy panzar.)** Mlokowy wikowar Jan Köhler w Barlinje bě na dwórnischczu s jeneje cźwizy wotsběrane mloko do dobreho mloka linył a s tym tuto „podlěschik". Pschi tym jeho wobkedźbowachu. Lawniski zud jeho k 300 hriwnam pjenježneho khostanja sazudźi. S tym pak statne rěcźnistwo spokojom njebě. Po jeho powołanju mlokoweho panzarja na to k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja sazudźichu.

* **(Njesboże na honćwje.)** Hdyž pjekarski mischtr Wagner s Zschopawy s někotrymi pschecźelemi kurwoty honjesche, so wutsél s tsélby jeneho honćwarja spuschcźi. Zyły schrótowy wutsél Wagnera trjechi, kotremuž so jene wóczko srani. Jeho dyrbjachu hnydom do Kamjeniskeje khorownje dowjesć.

* **(Sa 7000 hriwnow měschczanskich jerjow so skasyło.)** Span. dawski magistrat bě psched dlěschim cźazom pola jeneho Schcźecźinskeho wulkowikowarja dźělbu jerjow kupił, kotrež dyrbjachu so po něczim wobhdleństwu rospschedacź. Jerje běchu so do pinzow na skład połoźiłe a so wot tam klamarjam pschepodawachu, kotrež dyrbjachu je pschetrjebarjam dale pschedawacź. Hižo psched někotrymi njedźelemi pola magistrata skórzby pschikhadźachu, so zu jerje hubjene, a na to wójnska komizija měschczanskich sastupjerjow skład wobhlada. Komizija pak spósna, so leżenje na składże jerjam niczo njewadźi, a so znadź zu jenož někotre jerje hubjene. Skórzby pak na nadpadne waschnje pschibjerachu a wjele kupowarkow skażene jerje wróczo pschinjeże. Na to magistrat jenemu wězywustojnemu, skótnemu lěkarjej Spielmeierej jerje pschepytacź da, kotryž so pschezwědczi, so bě so jerjowa jucha do zyła skasyła a so so teho dla jerje za cźlowjekow k jědźi njehodźa. Jerje dyrbjachu so teho dla jako piza za zwinje pschedacź. 49 tunow jerjow za 7000 hriwnow, kotrež by wobhdleństwo nětkole jara nusnje k ježiwjenju trjebało, bě so skasyło. Měschczanszy sastupjerjo budźa so w bliższim poźedźenju s tej należnosczu zaběracź.

* **(Pjenježna khowanka w zkomniku.)** Khětru pjenježnu schkodowanku je jedyn kubleŕ we Wiesawje w Schlesyskej poczerpił. Wón bě 1400 hriwnow papjerjanych pjenjes w jenym zkomniku skhował. Wo tym niczo njewjedźo bě jeho dźowka zkomu se zkomnika w kruwarni wuzypała a ju skotej sazlała. Pod stejischczo jeneho cźelecźa skhowany pokład padże. Shoniwschi, schto je so stało, kubleŕ do kruwarnje khwatasche, zlědźesche za pjenježnymi papjerami, kotrež pak běchu so hacź do jeneje 50-hriwnowskeje papjery zhubiłe. Najskerje bě te druhe papjery cźelo sežrało.

Sslěbrowe podkopki Salzedo.

Podawk se starych cźazow Peruanskeje.

Schpaniski rjek Pizarro doby kraj Peru w Južnej Amerizy, m bě a je tak wjele zlěbra, so so to lědma wěricź hodźi. Wěso domjazych Peruskich wjerchow, kotrymž Inka rěkachu, so zlěbro se bjes prawidłow hórniskeho wumjelstwa dobywasche, tola wuschck bě bajkowszy bohaty.

Schpaniszy konquistadores abo dobywarjo žedźechu hacź nanajhorzyscho za bohatstwom a tuta žadosczu cźinjesche jich njerjekniczе hrubych pschecźiwo Peruskim Indijanam. Tola Schpaniszy njeběchu spokojom s bohatosczu zlěbra, kotruž nańdźechu a se znadnej prózu dobychu; Indianojo běchu mjelczliwi a sdźerzliwi a duž zebi Schpaniszy myzlachu a tukachu, so woni jim najlěpsche a najwunoschnische podkopki potajeja, tehodla Schpaniszy Indijanow w podkopkach zurowje napinanjam woprowachu a tež hewak hrózbne cźwile nałożowachu, so bychu jim potajnosczе najbohaczischich podkopkow wunuczili. Psches tute cźwile Indijanojo po tyzazach na zurowe waschnje mrěchu. Hdyž podkopki pscheradźichu, honjachu jich do njecźłowjeskeho napinazeho dźěła a tradanja hacź do zmjercze; hdyž pak mjelczachu, cźwilowachu jich njezmilni zusobnizy a teptachu mohł rjez dozłownje na nimi. A Indianojo mjelczachu, so bychu tak wjeзele zwojim njepschecźelam skasyli.

Bjes dźiwa, so běchu tucźi njesbožowni s hidu a s wjecźiwosczu pschewsaczi. Bjes dźiwa, so woni ert a wutrobu samknychu a so Schpanjanam tole wjeзele njepopschewachu, so bychu zebi zlěbora a złota nahrabali; tehodla potajachu najlěpsche podkopki, ponórjachu je pod wodu a je tak Schpanjanam na kóždy pad bjerjechu. Cźim hrubischo jich Schpanjenjo cźwilowachu, cźim mjenje zlěbora so dobywasche, a to je zyle wěste, so zu hacź do dźenznischeho dnja najwunoschnische zlěbrowe podkopki w Peruskej njesnate wostałe, hacźrunje běchu domoródnym wobydlerjam dospołnje znate. Hewak njeby jazne było, so je wunoschk zlěbora tak spadnył, mjes tym so bě przedy tak nimo měry wulki. Wěso rjesche so jara lohkomyzlnje, naprawy k dobywanju zlěbora běchu jara schpatne, sakonje w tym nastupanju běchu bjes rosumo, ale tež tak so njehodźi srosumjecź, so je někotre tak mało zlěbora so dobywało.

Ale Indijanojo potajachu niz jenoż bohate pokłady semje, woni potajachu tež lěkarstwa pschecźiwo jědojtym sahorjenjam na mózskim brjohu (fiber), na kotrež Schpaniszy spěschnje mrějachu; tež do hory w Schpaniszy spočzatki tutych sahorjazych khoroscźow zobupschinjeżechu a tola tež tam w cźistym hórskim powětru na nje mrějachu.

Jednory podawk s tamnych dawno wuklinczanych cźazow, kotryž je historiszy wěsty, njech so tule rospowjeda a tak cźitarjej wobstejnosczе lohko rozjazni.

Wokhudnjenych semjanow njebě nihdże wjazy hacź w Schpaniskej. Duž bě bjes dźiwa, so powjesczе a bajki, kotrež s Ameriki pschikhadźachu a kotrež tamnische bohatstwa s najmłódnischimi barbami wopisowachu, na nich kaž magnet skutkowachu a jich po stach, haj, po tyzazach do „noweho zwěta" wabjachu. Tam dźě mózachu so nadźijecź, so na zyle znadne waschnje zazo dobudu, schtoż běchu w domiznje zhubili: pjenjezy a cźesczь.

W tamnych dnjach, hdyž Peruske bohatstwa wjele ludźi k wupuczowanju wabjachu, bě we schpaniskej krajinje, kiž Katalonija rěka, jena s njeliczomnych prosczeŕskich khudych semjanskich zwójbow žiwa. Jejne prastare mjeno běsche: de Salzedo. Ssyn tuteje zwójby, Don Jose de Salzedo, kiž so we zwojich wobstejnosczach žaneho rózoweho pschichodа nadźijecź njemózesche, rozzudźi so, kaž wjele druhich tyzazow w podobnym padże, zwoje zboże w bohatej Peruskej spytacź.

Don Jose běsche młody, zyluy a krzéjazeje rjanosczе; tola we tym wobstejachu jenoż jeho swankowne wubjernosczе, snutskowne běchu hischcze w někotrym nastupanju wjele wjetsche. Wón bě nadobnje smyzleny, zwěrny, wěrnoscziwy. Wón drje za tym, so by we zwěcze lěpje stał, móznje žadasche, ale tamneje horzeje žadosczе za tym, cźehoż njemějesche, za bohatstwom, wón njesnajesche.

Wón bě dobrocźiwy, darniwy — hdyž jenoż schto mějesche — a wón mějesche dowěru ke kóždemu.

Mnosy towarschojo jeho stawa a w jeho wobstejnosczach so na to hotowachu, so bychu s małym łódźnistwom, kotrež so s Barzeleny pschiprawjesche, do Callao a lěpje do Limy podali a tam zwoje zboże spytali.

Salzedez zwójba swjedże, schtoż swjesczь hodźesche tam, hdźež niczo njeje, so by młodzenza tak derje kaz móżno, wuhotowało, a za něktore njedźele wětsik do płachtow małeho łódźnistwa dujesche, so by je do Ameriki hnał.

Jězba po morju so derje poradźi. Łódże w Callao ke krajej dopłowachu, a nadźije pokni khudźi semjenjo khwatachu do Limy, krucze wo tym pscheswědczeni, so hkowne Peruske město sazo jim wuprósdnjene zuche pjenježne mózschniczki s bohatstwom napjelni.

Hižo zamy mapohlad města, kotrež ani hischcze dotwarjene njebě, njemózesche jim wulke nadźije posticźicź; ale tute nadźije spadnjechu zyle a dospołnje, hdyž jim niczo druhe do rukow njehladasche a žadyn druhi zrědk ježiwjenja njesbywasche, khiba so dźěło pschiwsachu

abo so do wójska sastupichu. Tuteho wójska trjebasche schpaniski namětny kral abo, kaž skrótschene žo prajesche, virey (vizekral) hrabja de Lemos, so by schpaniske knjejstwo pschečživo Indijanam sakitowak. Indijanojo mjenujizy sa niczim bóle nježadachu, hacž so bychu žwojich žurowych potkóczerjow wotbyli a so bychu jich wutupili hacž do poždleneho muža, w Italskej žo praji: žym pschemokryk hacž pod kožu, a we Schpaniskej žo rjeknje: žym mokry hacž do žra! Ale psched dźěłom, kotrež cžěko napina, ma Schpanjan wulki strach. Wón radscho hacž nanajbóle trada, hacž so by dźěłał. Schpanischy žu lěni a žu žwój rjany kraj tak sanjerodźili, so pornjo druhim jenož maku liczbu ludźi živi.

Duž najwjazorym s tutych semjanow niczo druhe na wubjerk njewosta; jenož Don Jose de Salzedo do wojakow njesastupi. Wón žo dźěła njesdalowasche a žo, sepjerajo žo na žwoju mkodostnu žylnosć, tež njebojesche žo ruczneho napinanja. Wón pscheliczi žwojeho samopenja, te bě wěso nimo měry małe; tola wón pscheda to ibytkne, schtož bě k ryczerskemu wuhotowanju žkužiko; s tym wón telko naby, so mózesche hacž do žlěborowych podkopkow w Puno dozpěcz, kotrež žo runje tehdom najlěpje wobdźěłowachu, a wón mózesche tež sa to hischcze khwilu w Puno žo sežiwicz, doniž njeby pucz psches živjenje namakał, pschi kotrymž ani dźěło w žlěborowych podkopkach njemózne njeběsche.

Jeho towarschojo wschak hanjachu jeho, dokelž myžlachu žebi, so je tajke pocžinanje semjana njehódne, ale to na nascheho Dona Jose žanaho jaczischcža njeczinjesche; nawopak, wón khwatasche, so by žo cžahej mulow pschisamknył, kotryž zyrobisny a druhe wězy do Puno njeżesche a kotryž se žlěborowymi žerdkami wobcżeženy mějesche saž do Limy wróczo cžahnycz.

Wón njebě ani kusk nasdaty, njemějesche hordosce dla semjanskeho žempschińdženja a runje jeho wieżeke cžerstwe waschnje, s kajkimž s ludźimi wobkhadżesche, doby jemu wutrobu honjerjow mulow a to tak jara, so jemu dowolichu, so žmědżesche na jara dobrym mulu jěchacz a so njetrjebasche sa to ani pjenjezka sapkaczicz.

(Pokraczowanje.)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 17. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farar Răda žerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschek žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach schromadźisna khcheschcźijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyschek němsku wójnsku modlerstu hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: Marja Madlena swud. Wakerowa rodź. Grószchiz w Bórku, 79 l. 1 m. 4 d. — Hana Hilžbjeta, Jana Augusta Kopfa, dźěłaczerja na Zidowje pod hrodom, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 1 l. 9 m. 6 d.

W druhich wožadach: Max Alwin Nowak, kublet w Nowej Wby pola Huski, 47 l. 6 m. 1 d. — Gustav Ernst, Augusta Nowotnika, fahrodniskeho žiwnoscžerja a gmejnskeho prjódkscherja we Lomsku pola Minak., ž., 22 l., padny w bitwje 20. septembra. — Khorla Mättich, ratak, semrje we wustawje sa bědnych w Bethesda, pokhowany w Bukezach, 80 l. 6 m. — Margareta, Augusta Schczépana, žiwnoscžerja w Ruhetalu, w tu khwilu we wojetskej žkužbje, dź., 8 m. 21 d. — 23. augusta t. l. semrje, žnadź na sczěhwkach franjenja, Gustav Adolf Knobloch, žiwnoscžek a žwojbny nan w Druzezach, wojak w jenym pěschim regimencze, w starobje 30 l. 28 d.; wón bě žo kónz julija shubił.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, 17. njedźelu po žwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa evangelske wožady w Kurijskej Pólskej sběra.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje žo němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budeschez.

Jutsje, 17. njedźelu po žwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje duchowny Bójz žerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa evangelske wožady w Pólsej a w Kurlandze sběra.

Schtwórtk wjeczor 1/2 8 hodźin wotměje khcheschcźijanske towarstwo muzskeje mkodosce schromadźisnu.

Placzisna produktow.

W Budyschinje placzi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr 80 pj., hacž 2 hr. 60 pj., punt cželazeho mjaża wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 50 pj. 2 punt, žwinjazeho mjaża wot 3 hr. 80 pj. hacž 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. pj. hacž 2 hr. 10 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 20 pj., punt khleba wot hr. — pj. hacž — hacž 16 pj punt žuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mleteho zokora wot — hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj. liter petroleja wot hr. 32 pj. hacž hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. 75 pj. hacž 4 hr. 80 pj. 100 pnntow žyna wot 3 hr. 50 hacž 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bernow wot 9 pj hacž 12 pj., prožata schtuka — hacž do — hr.

Karmilitarski duch.

Nimoměry cžuwy směrowazy žrědk psche bolosce cžuwow, hłowubolenje, podklócze a drjene.

Baldrianowe wino.

Wupruhowany žrědk psche skhorjenje cžuwoweho systema. Sso s najlěpschim wuspěchom nałożuje psche nervosnosć, bjes sparnosć, roshorjenje a żołdkowe widlischcża.

Hiengfongska essenza.

Ludowy žrědk k pożylnjenju żołdka a pschetłacża, teho runja k pożylnjenju cžuwow.

Jenož woprawdźite dostacz

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Howjase kože

a wschě druhe druziny

harowanych a kożmatych kožow

po najwyschschich placzisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haży.

Czerwjeny kał, běły kał, kúrbisy, worjechi, jabłuka kruschwy

pschezo po najwyschschich placzisnach kupuje

Pawoł Rostok

w Budyschinje pschi žitnych wikach 12

(w domje Kubiz korczmy).

Franz Marschner naßl.

mějeczel **Max Ewald**

czażnikar w Budyschinje

na bohatej haży 9

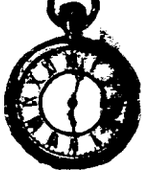

žwój skład **czażnikow** a **czażnikowych rjeczazow**

k dobroczživemu wobkedžbowanju porucza.

Hódna twora. Wižomne rukowanje. Tunje placzisny.

Konje k rěsu

po najwyschschich placzisnach w kóždym cżażu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjażowych jědłach a na Humboldskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Žiwnosćz

we Wulkej Dubrawje ſ 9 kórzami pola a łuki je pak na 6 lět hnydom pſchenajecź, pak na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicź pola kublerja Schramma w Radworju.

Porjadna holza,

něhdże 17 lětna, ßo do rataŕſtwa blisko Budyſchina pyta. Dalſche je ſhonicź pola **Ernſta Pelza** w Budyſchinje na Dalokej Bělerni (Weite Bleiche.)

Žiwnosćz

w **Dreczinje** cźišćko 32 pola Huſki ſ 12 kórzami pola a łuki a dobrymi twarjenjemi je na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicź.

2 jałojzy

$1^1/_2$ lěta ſtarej, ſtej na pſchedań na Thronbergſtr. 1 (w Tſělanach).

Khěžanapſchedań.

W Raſchowje je **maßiwna khěža** cźišćko 13 ſ hródźu a kólnju, derje ſwuporjedźena a ſ elektriſkim ßwětłom pſchiprawjena, ſ $^3/_4$ kórzom pola na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicź.

Hólź, kotryż chze

knihiczíſchczeŕſtwo

nawukuycź, ßo jutry do wucźby pyta w **Smolerjez knihiczíſchczeŕni** w Budyſchinje.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmeje da-li Bóh, jutře njedźelu 15. oktobra popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hoſćencu ſwoje měſačne poſedźenje.

Wšě lube ſobuſtawy a hoſći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

3. oktobra je rjekowſku ßmjercź ſa ßwoju drohu wótcźinu poczeŕpił, ſa kotruż wón ſahorjeny wucźahny, ſo by ßo jako dobyczeŕ wrócźił, naju luby ßyn, naſch wutrobnje lubowany bratr

Pawoł Zuhn

wojak reſ. reg. 101, 5 komp.
mějeczeł żeleſneho kſchiża II. rjadownje.

We hłubokej boloſczi

Zuhnez ßwójba

we **Wětrowje** a w **Drożdżanach.**

Wotpocźuj ſ měrom w zuſej ſemi!

Rjekowſku ßmjercź je 4. ſeptembra 1916 naſch luby ßyn a bratr

Ernst Schurz

wojak w pěſchim regimencze cźišćko 103, 7. komp. w 20 lěcze żiwjenja poczeŕpił.

Hłubokoſrudźeni ſtarſchej a bratſja.

Ssedłarnja w Minakale, Kholm pola Niſkeje, **Rakezy** a we wójnje.

Wotpocźuj ſ měrom w zuſej ſemi!

Lětny ßmjertny dźeń

lubowaneho mandźelſkeho, nana, ßyna a bratra

Auguſta Biſkopa ſ Krakez

wumrje ryczeŕſku ßmjercź jako reſerviſt 10. komp. gren.-reg. 100 10. oktobra 1915, 31 lět ſtary.

Mandźelſki, nan lubowany
Drohi njeſapomnity,
Ssyn a bratr waſch jenczki ßwěrny
Pſched lětom bu torhnjeny
Wot waß we kcźějazych lětach
Po tak wjele wójnſkich bědach.
Hdyż je ſaſtupicź tež dyrbjał
K wójſku a je cźahnycź měł,
So by ſa kraj wótzny woj'wał
Je ßo teho nadźecź ßměł?
So waß wſchěch wjaz' njewohlada,
Hdyż b'dźe kónzej wójna ßwěta.
S modlitwami pſchewodźeli
Jeho ſcźe na bitwiſchcźu,
S darami ſcźe ſwjeßelili
Jeho ßwěrnu wutrobu,
Sa wſcho dźakowny wam běſche
Sarunacź wſcho ſaß' wam chzyſche.
Tola Bóh po ßwojej radźe
Wſchitko hinak wobſamkny,
Waſchoh' luboh' wſak je k hnadźe
Hdyż bu cźeſchzy ranjeny,
Njepſchecźel bě jeho tſělił
A joh' do wutroby trjechił.
Ach wón niczo ſacźuł njeje
Wot wſchej' ßmjertnej ſtyſknoſcźe,
Jeho duch je ſchoł tu ſ teje
Sswětnej' harv, żałoſcźe,
Tam, hdźež ßwěrni pſchebytk maja,
K macźeri do Bożoh' raja.

Jenczki bratr joh', kiż je w wójnj
Móżeſche bycź pſchitomny,
Hdyż waſch luby na kerchowje
Bu tam cźeßnje khowany,
A je ßłyſchał wſchitke ßłowa
Fararja tam pola rowa.
Hdyż bě ßłónczko ſaßwěcźiło
Bu waſch luby khowany,
Wón, każ je ßo wobßwědcziło,
Bě tam wot wſchěch lub'wany
Towarſch bě wſchěm luby, ßwěrny,
Cźeſcź a troſcht to ſa waß wěrny.
Ach duż wjazy njepłakajcźe,
Měr jom' w rowje popſchejcźe,
Cźeżko je wam, wam ßo ſtyſchcźe.
So row jeho njewěſcźe,
K Bohu mějcźe dowěrenje,
Wopuſchcźicź waß njeb'dźe żenje.
Wudowy wón njeſabudźe
Ssyrotam wón wótz bycź chze,
Byrnjeż płakacź měli w ßwěcźe,
Dha ßo khróble troſchtujcźe,
Shubjeny waſch luby njeje,
Jom' je w njebju wěcźnje derje.
Spi nětk derje w ßwojim rowje,
Luby njeſapomnity,
W Guinicourt tam na kerchowje,
Sahe nam bu wſaty ty,
Hdyż b'dźe jutrow ranje ßwitacź
Budźemy ßo w njebju witacź.

Na żadanje cźeżkopruhowaneje mandźelſkeje J. Kruża.

20. ſeptembra je pſchi wukhodźe jeneje patrouille w Franzowſkej do hłowy ßo tſělíwſchi naſch luby ßyn a bratr

wojak

Guſtav Ernſt Nowotnik

rjekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj namakał.

We Lomſku pola Minakała, 7. oktobra 1916.

Hłubokożarowazej ſtarſchej, bratſja a ßotry.

W najrjeńſchim kcźěwje żiwjenja
Jo dowjedł Bóh Cźe do njebja,
Cźi ruku tłóczicź njem'żachmy,
Ach! hdźe Twój row je wurhtý?
Měj dobru nóz! Spi we měrje!
We khłódnym rowje we zuſbje.
Spi derje! ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſchoh' ßwěta,
Pſches wójny haru ßmjercźe dok,
Hdźež bywa wěcźna hěta.
Spi derje hacź na ßudnym dnju
Sſo widźimy ſaß we njebju.

Serbske Nowiny wudawaja so kóžde sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ke zawołanju, kiž wón so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na jawskich hrjebjach šo. 6) wotzdaj, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeršor přijimaja.
— Telefon 687. —

Čisło 43. Sobotu 21. oktobra 1916. Lětnik 75.

Němska wójska rozprawa.

20. oktobra: Wječorne wojowniščcźo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Pschi deschćowym wjedrje artillerija na woběmaj brjohomaj Sommy žiwje wojowasche.

Jedyn nadběh Jendźelčanow hrjebje k wječorej drohi Caucourt l' Abbaye-La Barque wutorhny, kotrež běchu 18. oktobra w jich ruzy wostale. We wječornych hodźinach žo někotre wupady jendźelskich wotdźělenjow k polnozy wot Courcelette a k ranju wot Le Sars rozrasnychu.

Jako dodawk žo powě, so žu Jendźeleženjo pschi poźlednim wulkim nadběhu tež někotre tak wukhwalowane panzerowane automobile (tanksy) wužili. Někotre z nich, kotrež běchu žo z naschim artilleriskim tšělenjom sniczile, pšched naschimi linijemi ležachu.

Raúsche wojowniščcźo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pšched stejischćemi, kotrež žmy k polnozy wot Ssinjawki nad Stachodom dobyli, žo někotre ruske napschećne nadběhi z wulkim schkodowanjom slemichu.

K krótkemu wječorej wot Swistelnikow na Narojowzynym wječornym brjohu němske bataillony wažne ruske stejischćo na hórzy z jeho pschimjesowazymi linijemi dobuchu a napschećne nadběhi krwawnje wotrasnychu. Njepscheczel tu sažo 14 offizěrow, 2050 muži a 11 maschinskich tšělbow w naschej ruzy wožaji.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

W polodnischim dźělu sažněhowanych lěžatych Karpatow žo njepschećel z wjerschka hory Rusului cźišny. Pschi žydomhórskich namjesnych horach žo dale wojowasche.

Balkanske wojowniščcźo.

Wójsko generalneho pólneho marschalla z Mackensena.

Pschi Dobrudschinej froncze žo žiwischo wojowasche.

Mazedonska fronta.

Po swoprědnym wuspěchu žo jedyn žerbski nadběh pschi kole Czerneje sastaji.

K polnozy Nidźinskeje wyšokeje runiny a k polodnju Doiranskeho jězora žo njepschećelowe podźělne wupady slemichu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Potepjenje njepschećelowych wojerskich transportskich parnych łódźow.

Hamtšzy žo z Barlina powě: Nasche podmórske cźołmy žu w žrjedźosemskim morju potepike. 4. oktobra prósdnu jendźelsku wojersku transportsku parnu łódź „Franconiu"; 11. oktobra: wobrónjenu jendźelsku transportsku łódź „Croßhill" z konjemi a žerbskim pschewodźerskim muźstwom; 12. oktobra: wobrónjenu jendźelsku hłuboko nakładźenu transportsku łódź „Sebek". „Croßhill" a „Sebek" do Salonikia jědźeschtej. 16. oktobra je jedyn z naschich podmórskich cźołmow do fabriskich a želesniskich twarow w Catanzaro (w Italskej) z wuspěchom tšělak.

Jedyn italski kschižak žo cźeko wobschkodźik.

Jedyn němski podmórski cźołm je 7. oktobra w žrjedźo semskim morju italski panzerowany kschižak „Libiu" z torpedowym wutšělom cźežko wobschkodźik. B.

Potepjenje jeneho franzowskeho pomozneho kschižaka w Lodowym morju.

„Stockholms Dagblad" z Kristianije pische: Jedyn němski podmórski cźołm je w Lodowym morju jedyn franzowski pomozny kschižak potepik. Wukhowane muźstwo potepjeneje łódźe, kotrež je we wukhowanskim cźołmje do Stockholma pschijěło, powjeda, so jefranzowsku łódź, kotraž je hnydom do podmórskeho cźołma tšělała, tola njetrjechika, žo podmuricź widźała. B.

B.

Sastajenje jězdźenja ruskich łódźow pschi Murmanskim brjohu.

Pschi lodowym morju je Ruska nowy pschistaw Alexandrowsk natwaricź daka, kotryž w symje njesamjersnje, kaž Archangelski pschistaw. W lodowym morju pak nětkole němske podmórske cźołmy jězdźa, kotrež žu hacź do 11. oktobra 34 njepschećelskich a neutralnych łódźow potepike. Kaž „Kölnische Zeitung" shoni, je žo teho dla jězdźenje łódźow pschi murmanskim brjohu do zyła sastajiło. Podmórskich cźołmow žo bojo žo muźstwa sapowjeduja, z parnymi łódźemi na morjo wujěcź. L.

Awstriska wójska rozprawa.

19. oktobra: Pschi žydomhórskej pokodnischej a raúschej froncź žo dale wojuje.

K polodnju Sborowa (w raúschej Galizijskej) wuspěschne pschedewsacze naschich pschedstražnikow. Pola wójska generalneho wyschka Tersztyanskeho žo wupady wotdźělenjow ruskeje gardy wotrasnychu a pschi hornim Stochodźe we Wolynskej žo někotre njepschećelske hrjebje wobžadźichu.

Na italskim wojowniščcźu žo wojowanje w stronje hory Pasubia z wjetschej žylnosczu ponowi. Italska brigada Liguria, z alpinskimi wojakami poźylnjena, nasche stejischćza k polnozy hory nadpadźe a žo do naschich prědnich linijow dobu. Regimentaj cźišku 1 a 93 tirolskich khěžorskich honjerjow pak wschě stejischćza wróczo dobuschtaj a jeneho bataillonskeho komandanta, 10 druhich offizěrow a 153 wojakow sajeschtaj a dwě maschinskej tšělbje sebraschtaj. Ssylne njepschećelowe wotdźělenja, kotrež žo na Rojtowym khribjecze shromadźowachu, žo z naschim artilleriskim tšělenjom wróczo dźerżachu. Naschi lětarjo na Salceno a Castagnanizzu bomby mjetachu. B.

Njedostatk jendźelskich wikowanskich łódźow.

Pschi rosrěczenju w jendźelskim ludowym žejmje wo drohocze Runcinan praji, so wjetschina wikowanskich łódźow pod knjeżerstwowej kontrollu steji. Jenoż mały dźěl žwobodnje twory wosy, a z nich jenoż 60 žiwnosczu. To, pod cźimž Jendźelska najbóle cźerpi, je njedostatk łódźow. Wscho žo stawa, so bychu žo skerje lěpje nowe łódźe na morjo puschczike, tola na to dyrbja žo dopomnicź, so je Jendźelska psches njepschećela a mórske jězby dwaj milijonaj tunow składźichcza we łódźach shubika. To je wjazy dyžli zyke tunowe wopschijecze franzowskich a italskich wikwanskich łódźow. Na kóždy pad njeżmě Jendźelka do wobstejnosczow pschinicź, so by ju njepschećel se žwojimi łódźemi wobstupik. Jendźelskemu ludej njeżmě žo też žiwnosczu wotdźělicź. Teho dla wón, Runciman, niczo wo khěbowych khartkach žłyschećz nochze. B.

Pschiwos žiwnosczе do Londona žo se strajkom pomalkosczе hacźi.

2000 dźěłacźerjow w zentralnym tworowym dwórnischczu wulkeje wječorneje želesnizy w Londonje strajkuje, dokelž žo njeje tšjom pohonczam, kotsiž běchu žo paduschstwa dla sažndźili, hnydom sažo dźěło dało. Dźěłacźerjo drje hischcze njeżu dźěło stožili, tola jo tak pomałku cźinja, so žo z tym wschón wobkhad na twórnischczu hacźi, a so je tam wulki njeporjad nastał. Hłowna pschiwożna

droha ſ wjeczorneje Jendželſkeje do Londona je dženża zyle ſaraczena. Nimo měry wulke cžahi ſ lohko žo ſkažazymi tworami dyrbja žo pſcheſkaſcz, dokelž žo jich wopſchijecže k jědži njekhmane ſczini. Po tejle želeſnizy wſchědnje 500 hacž 600 tworowych wosow do Londona pſchikhadža, kotrychž hódnoſcz žo na 60,000 hriwnow woblicža. Tworow žo runje tak wjele ſ Londona po tejle želeſnizy wuwožuja, tak ſo wſchědne ſchkodowanje hižo wot žoboty najſkerje pol milijona wuczinja. Strajkowarjo praja, ſo jim wo pjenjesy nježdže, ale wo prinzip. Hacž do najpožledniſcho wutraja. Strajk žo dale roſſchěrja. Džełaczerjo Londonſkeje krótkowjeczorneje želeſnizy žo ſapowjeduja, twory wulkeje wjeczorneje želeſnizy pſchewjeſcz, tola hiſchcže wuwſacže czinja. Na druhich ſaſtaniſchczach wulkeje wjeczorneje želeſnizy džełaczerjo teho runja ſtrajkuja. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

16. oktobra: Pola Prudow (22 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Ssmorgona) na wjeczornym wojowniſchczu dyrbjeſche jene němſke lětadło, ſ tſělenjom naſchich maſchinſkich tſělbow wobſchkodžene, k ſemi dele ſleczicz. Lětarjej žo ſajeſchtaj. K połnozy wot Korytnizy (we Wolynſkej) žo ſe ſaſakloſczu dale wojuje. Njepſchecželowe napſchecżne nadběhi žo ſ wulkim ſchkodowanjom wotraſychu. Njepſchecżel rucżne granaty wužiwaſche, kotrež běchu ſ duſchatymi dymami napjelnjene. Khrobły wyſchk, regimentowy kommandeur Kurilow, žo ſrani. Pola Sborowa (w rańſchej Galiziſkej) žo njemdrje wojowaſche. K połnozy wot Staniſława (w rańſchej Galiziſkej) njepſchecżel ſpyta, ſe žwojich hrjebjow wuſtupicz, tola ſ naſchim tſělenjom žo wón nuſowaſche, žo do žwojich hrjebjow wróczicz. Pola Körösmező a Kirlibaby (w Karpatach) njepſchecżel njemdre nadběhi czinjeſche, tola podarmo. Ssmy pſchi tym 7 offizěrow a 1170 muži ſajeli. K połodnju wot Dorny Watry njepſchecżel wojakam poſtupowacz dawa. Na kawkaſkej froncże njeje žo niczo ważne podało.

K krótkemu ranju wot wſy Czernjanow na wjeczornym wojowniſchczu njepſchecżel naſche hrjebje dwójzy nadběhowaſche, hdyž bě do nich granaty ſ duſchatymi dymami tſělak, wón pak žo ſ naſchim tſělenjom wotraſy. K połnozy wot Korytnizy žo ſ njemdroſczu dale wojuje. Wſchě njepſchecżelowe napſchecżne nadběhi žo wotraſychu. S pſcheežkapnjenjom žo njepſchecżelſkich pólnych ſtejiſchczow ſmozowachmy. Pola Bolſpowela njepſchecżel njemdre napſchecżne nadběhi czinjſche, kotrež žo ſ naſchim tſělenjom wotraſychu. K połodnju wot Keresmező a Dorny Watry žo wſchě nadběhi wotraſychu.

W Karpatach žo žněh dže a ſ městnami je mhła. B.

Pſchibywaze bohatſtwo w Ruſkej.

Kaž žo ſ Pětrograda powě, je finanzny miniſter Bark w žwojim roskładženju wobliczenja pſchichodnych ſtatnych dokhodow prajił: Wobydleŕſtwowe pſchibywaze ſamoženje je ſ hobrſkich wójnſkich ſkaſankow naſtało. Wjazy dyžli połoja 18 milijardow rublow, kotrež žu žo ſa wójnu wudake, je w Ruſkej žamej woſtała, tak ſo budže mózno, dawki powyſchicz k dopjelnjenju nadawkaw, kotrež po wójnje pſchińdu. Liczba nowych dawkow je žo hižo ſeſtajaka.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

18. oktobra: K połnozy Sommy Němzy wczera wokoło wjeczorá žwoje nadběhi pſchecżiwo franzowſkim ſtejiſchczam pola Sailly a Saillifel woſpjetowachu. Tſi nadběhi, kotrež ſ połnozy a ſ ranja wukhadžachu, žo ſ naſchim tſělenjom po rjadu ſlemichu a Němzam khětre ſchkodowanje naczinichu. Wſchě franzowſke dobycža žo doſpołnje wobkhowachu.

K połodnju Sommy Němzy rano w 5 hodžinach k ranju wot Berny-en-Santerre franzowſke pſchěrowy nadběhowachu. Někotre dželе prěnjeje nadběhowanſkeje žołmy mózachu žo do pſchedžunjenych hrjebjowych dželow dobycz. Tola nawalnizy žo morichu abo žo ſ napſchecżnym nadběhom ſajachu. Sslědowaze nadběhanſke žołmy žo pod ſawěranſku tſělenjzu wſachu; wone dyrbjachu w njeporjedže mortwych ſawoſtajiwſchi wróczo žołmicz. K połodnju Avry žo franzowſke wobhonjeŕſke wotdželenja pola Fresnières do jeneje němſkeje hrjebje dobuchu a jatych žobu pſchiwjedžechu. K krótkemu ranju wot Reims žo pola La Ponteile jene druhe pſcheežkapjenje doſpołnje poradži.

18. okobra wjeczor: K połnozy Sommy dobycže wžy Sailly-Saillifel dopjelnichmy a njepſchecżela ſ hórſkeho khribjeta k dołhemu wjeczorej a k dołhemu ranju wote wžy wotehnachmy.

K połodnju Sommy žo prěnja němſka linija po zyłej froncže mjes Maiſonette a Biaches ſ jenym nadběhom dobu. Pſchi tymajle pſchedewſacżomaj 250 muži ſajachmy, mjes nimi 5 offizěrow, a někotre maſchinſke tſělby ſebrachmy.

Lětarſtwo: Njedžiwajzy mohłojteho wjedra mějachu žo naſchi lětarjo jara do džěła. 17. oktobra žu woni pſchi Somminej froncže 3 njepſchecżelſke lětadła wottſělili. Jene padže pola Heizecourt le Haut, druhe k ranju wot Bauchavesnes dele, do tſecżeho žo leutnant Heurteaux da; wono mjes Rocquigny a La Transloy roſražene dele padže, ſ czimž žo liczba lětadłow, kotrež je tutón leutnant pſchemohł, na 9 powyſchi. Mjes Roye a Laſſigny tſi Fokkerſke lětadła jene ſ naſchich lětadłow nadpadžechu; wono jeneho ſe žwojich pſchecżiwnikow nuſowaſche, k ſemi dele ſlecżicz a druhej wotehna.

Mazedonſke wojowniſchczo: Na prawym Vardarowym brjoſy we hłubokoſczi 400 metrow njepſchecżelſke hrjebje dobuchmy. Sſerbſzy wojazy na hórſkich brjohach k dołhemu wjeczorej Dobreho Polja dale poſtupowachu. W Monaſtirſkej runinje žo ſ tſělbami a kanonami tělesche. Turkowſke wotdželenja žu k delnjej Strumje pſchiſchke. B.

Sarrail požylnjenje trjeba.

Dopiżowaŕ italſkich nowin „Secolo“ w Salonikiu měni, ſo poſlednje Sarrailowe wuſpěchi njeżmědža pſchěhnatu nadžiju czinicz. Nuſnje je, ſo žo wjazy wójſka, artillerije a munizije, do Salonikia póſczele. Italſka dyrbjała na prěnim městnje wjazy wojakow do Salonikia pſchewjeſcz. Sa druhe potrěbnoſcže artillerije a ſa muniziju mohłej žo Franzowſka a Jendželſka poſtaracz. Pożylnjenja dyrbjałe pak hnydom dóńcz. B.

Jendželſka wójſkowa rosprawa.

17. oktobra: Ssmy do njepſchecżelſkich ſtejiſchczow pola Neuve Ville St. Vaaſt, Wytſchaeta, k dołhemu wjeczorej wot Yperna tſěleli. K połodnju Ancry ſ wobeju ſtronow żiwe artilleriſke tſělenje. Naſche lětadła na jara żiwym wobhonjeŕſkim lětanju na njepſchecżelowe želeſnizy, dwórniſchcża, fabriki a magaziny bomby mjetachu. Schtyri njepſchecżelſke lětadła a dwaj ſmijojtaj ballonaj žo wottſělichu.

18. oktobra: Naſch nadběh žo rano na froncże k połnozy wot Gueudecourta k Butta-Warlencourtej roſſchěri. 150 muži žmy ſajeli. Wczera naſche lětadła tſi krócz wulecżichu, pſchi tym twarjenja ſe želeſniſkim materialom wobſchkodžichu a želeſniſki cžah ſwróczichu. Pſchi wojowanju w powětſje žo 4 njepſchecżelowe lětadła ſniczichu. Schtyri ſ naſchich lětadłow njejżu žo wróczíte. B.

Italſka wójſkowa rosprawa.

18. oktobra: Pożlednje njepſchecżelowe pſchecżiwjenje mjes Cosmagonom a Roitu ſlemiwſchi naſchi wojazy linije k połnozy wjerſchka nadběhowachu. 72 muži ſajachmy a brónje a muniziju ſebrachmy. Dwěmaj njepſchecżelſkimaj wotdželenjomaj, kotrejž napſchecżny nadběh ſczinjſchtej, dachmy na někotre ſta metrow žo pſchibliżicz, potom žo wonej ſe ſhromadnej tſěleńzu nimale roſtrěſchtej. W nozy njepſchecżel nowe nadpady ſpyta, tola žo wón ſtajnje ſ cżežkim ſchkodowanjom wróczo ſbi. Njepſchecżel někotre wutſěle na Aſiago a Gorizu woteda. L.

Sajědojczenje jeneho italſkeho konjazeho transporta.

Genuaſke nowiny „Lavoro“ powjedża: Na ſamórſkej parnej łódži „Taorminje“ žu 30 konjazych wothladarjow a ſkótnych lěkarjow ſajeli. Na łódži žo nakład amerikanſkich koni ſa italſke knjeżerſtwo wjeſeſche. Sajecże je žo teho dla ſtako, dokelž je na wjeſbje wjetſchi dżěl konjow žwiknył, najſkerje ſe ſajědojczenjom. Na łódži žu bleſchki jěda a ſublimatowe paſtille namakali. Sajeczi žu Franzowſojo, Jendželczenjo a Amerikanſzy. D.

Rumunſka wójſkowa rosprawa.

18. oktobra: K wjeczorej wot Fulghes a Bécaz pſchi žydomhórſkej mjeſy žo njepſchecżelſke nadběhi wotraſychu. Ssmy 90 muži ſajeli. Pola Bolovani žmy dweju offizěrow, 65 wojakow ſajeli. W Trotuſowym dole žo wojuje, žmy 1 offizěra, 100 muži ſajeli. W Uzulſkim dole žo njepſchecżelſke nadběhi krwawnje wotraſychu. W Ssydomhórſkej žo pſchi mjeſy w Dituzowym dole ſe ſtajnej żylnoſczu wojuje. Njepſchecżelej žmy cżežke ſchkodowanje naczinili, 3 offizěrow a 100 muži ſajeli. Pola Frencea, k wjeczornej mjeſy bě lohke wojowanje, njepſchecżel žo wotraſy. W Buzenſkim dole naſcha artillerija njepſchecżelſke linije wupuſczi a nje-

pschećela nusowasche, ßo jedyn kilometer k polnozy wróćo sćahnyć. Pola Predeale bě ßylne artilleriske tšélenje. Pola Metecas ßo ßylnje wojowasche. Sebrachmy schtyri maschinske tšélby a jatych. W Altowym dole njepschećelski nadběh wotpokasachmy. Na horje Robulu ßmy někotrych muži sajeli a dwě maschinskej tšélbje sebrali.

W Dobrudschi s khwilemi infanterija a artillerija tšélesche. Nascha artillerija jene namórske lětadło nusowasche, k semi slećićź. Hdyž lětadło dele lećesche, ßo na nim rosbuchnjenje sta; wono ßo spali. L.

Schtworoswjaskowe wójsko Athen wobßadźiło.

Athenska telegrafowarnja powě, so je schtworoswjask 1000 wojakow w pschistawje Piräu pola Athena na kraj wußadźił. S nimi ßu ßo batterija Kastella, runje tak Pirenske dwórnischćo a radniza wobßadźiłe. 150 muži schtworoswjaskowych wojakow s dwěmaj maschinskimaj tšélbomaj Athenske měschćańske dźiwadło strażuje. B.

S Athena je do Züricha powjesćź doschła, so je hischće 42,000 grichiskich wojakow kralej Konstantinej ßwěrnych wostako. S nich je 27,000 w Athenje a 15,000 w Lariśy. Athenske nowiny „Nea Himera“ a „Akropolis“ wobydlerstwo napominaju, so by dowěrjenje do kraloweje politiki mělo. B.

Schtworoswjaskej njepschećelske demonstrazije w Athenje.

Na Marskim polu w Athenje je kral Konstantin, kaž Reuterez telegrafowarnja 16. oktobra powě, w pschitomnosći kralowskeje ßwójby wójsko a nuzźtwa wójnskich łódźow wobhladowak, kotrež ßu ßo schtworoswjaskej pschepodale. Kral njeje sjawnje rěčał. Łódźstwowy minister jenož Onjowy roskas cźitasche. Wurjadnje wulka ludowa cźrjóda, s hłowneho dźěła s reserwistow wobstejaza, bě pschitomna. Po paradże na drohach k demonstrazijam pschećiwo schtworoswjaskej dóńdże. Wjedniźy reserwistow a snaći pschiwißowarjo bywscheho ministra Gunara demonstrantow nawjedowachu a kralowe wobrasy, s lawrjenzowymi kopjenami wobwěnzowane, ßobu njeßechu. Pšched jendźelskim póßłanzstwom wschelake skschiwdźaze hibanja a pschisponnjenja cźinjachu. Pšched měschćańskim dźiwadłom ßo dalsche njepschećelnosćze stawachu. Franzowskeho admirala Fourneta wuhwisdachu. Cźrjódku franzowskich namórskich wojakow, kotraž s dźiwadła pschińdże, njepschećelska ludowa cźrjóda wróćo sćischća. Někotrych reserwistow, kotsiž k njemčeram schćuwachu, franzowsko-jendźelszy policistojo sajachu. Dźenża wjećor ßo 3000 abo 4000 woßobow na Omidaskim torhoschću shromadźi a s grichiskimi a amerikanskimi khorhojemi na universitnu drohu cźehnjesche. Pšched amerikanskim póßłanzstwom cźrjóda sasta a pschećiwo wußadźenju franzowskich a jendźelskich wojakow na grichiski brjoh a pschećiwo jich pschiomnosći w Athenje protestowasche a wo sakitanje proschesche. Amerikanski póßłanz pak ßo njepokasa. Demonstrantojo na to grichiske ludowe spěwy spěwajo po drohach cźahachu.

Italske nowiny „Corriere della Sera“ dale powjedźa, so je ßo dźeń kralowskeje parady pschezo wjazy demonstrantow njepschećelsźy sadźerżało. Woni ßu „Prjećź se schtworoswjaskom!“ wokali, a policistojo, jězdni a grichiszy namórszy wojazy ßu bajonet na tšélbu tyknywschi ßo do njemčernikow dali a jim drohi a torhoschća sawrjeli. Cźrjóda je s grichiskimi a amerikanskimi khorhojemi pšched póßłanzstwo sjednoćenych statow połnózneje Ameriki pschićahnyła, hdźež pak ßo nichtó pschi wokach njepokasa. S napschećeża leżazu Venizelowu khěžu je cźrjóda wurubicź chzyła, tola policistojo ßu njeměrnikow wróćo dźerżeli, pschi cźimž k pukam dóńdże. Demonstrantojo hacź do nozy po drohach cźahachu. Wokoło 9 hodźin wjećor je ßo ministerstwowa rada shromadźika. Dopißowaŕ pschisponni, so wobstejnosćze njejßu tajke, so bychu staroscze sbudźowałe. D.

Po powjesćzach franzowskich nowin se Salonikia je knjeżerstwo w Athenje póstki wobkhad se Salonikiom sastajiło. Parižske nowiny „Matin“ powjedźa, so policajska direkzija a ministerstwo snutskownych należnosćzow w Athenje wot póndźele pod schtworoswjaskowej kontrollu stejitej. Grichiske knjeżerstwo wudawa, so je teho dla wojakow a wójnski material do Lariśy wotwjesćź dało, dokelž je wono tole město nakhwilnje sa garnisonu tšećeho armeekorpsa postajiło.

Schtworoswjask ßo boji, so je ßo tole pschepołożenje tšećeho armeekorpsa s njepschećelskim wotpohladom pschećiwo schtworoswjaskowemu wójsku w Mazedonskej poručiło. Schtworoswjask budże ßebi pjecża teho dla wot grichiskeho knjeżerstwa żadacź, so dyrbi ßo grichiske wójsko pomjeńschicź a ßo do pokodnischeje Grichiskeje, do Peloponnesa pschepołożicź. B.

Nowiny „Secolo“ s Athena powjedźa: Tu ßo powjeda, so ßo dalschich 6000 schtworoswjaskowych wojakow na brjoh wußadźi. Kral Konstantin je jendźelskeho póßłanza Elliota k ßebi proßył a jemu ßlubił, so grichiske wójsko s Theßaliskeje wróćo swoła a puschći, jeli so ßo schtworoswjask kontrolle nad grichiskej policiju wostaji. Admiral Fournet je ministerstwoweho pschedßydu Lambrosa wopytał. Kaž ßo sda, ßo po tymle rosrěčenju wnhroźene naprawy wotstorcźa.

Dale Parižske nowiny „Temps“ powjedźa: Ministerstwowy pschedßyda Lambros bě wo to proßył, so bychu ßo prawa franzowskich offizěrow, kotrymž je ßo polizajska kontrolla dowěrika, samjesowake. Fournet ßo tutej próstwje sapowjedźi. Na to Lambros Fournetej wosjewi, so grichiske knjeżerstwo kontrollske a polizajske naprawy, kotrež je schtworoswjask namjetował, pschiwosmje. B.

Chze grichiski kral do Lariśy wotjěcź.

Dopißowaŕ Londonskich nowin „Daily Mail“ s Athena powě: Knjeżerstwowy a kralowy dóht ja židźanej nitku wißy. Hdyž pón-dźelu ministerstwowy pschedßyda Lambros powjesćź pschinjeße, so je ßo franzowski admiral Fournet sapowjedźił, s poßlednich schtworoswjaskowych żadanjow něschto spuschćicź, k wótrenu wurěčzowanju mjes kralom a ministrom dóńdże. Kral tutenu praji, so móże jenoż muž, kotryž je s franzowskim admiralom swjasany, ßebi swěricź, jemu tajke něschto sdźělicź. Lambros je potom ministrej swonkownych należnosćzow rjekł, so na njeho sacźischcź cźini, jako by kraj pod kralowym ßamoknjejstwom stał. Wón chze ßebi najprjódźy hnydom żadacź, so ßměł wot ministerskeho sastojnstwa wotstupicź, tola ßebi hinak pschemyßli a ßo, hdyž běchu ßo franzowszy namórszy wojazy na brjoh wußadźili, hischće ras k kralej do Tatoi poda. Tu wón wscho we wulkim roshorjenju namaka Kral praji: so jemu nicźo druhe njewubudże, hacź ßo se ßwojej ßwójbu do Lariśy pscheßydlicź. Lambros ßo podarmo prózowasche, jeho wot teho wotdźerżecź a skónczńje skoku do Athena dojědże, so by Skuluda, Gunara a Draguma proßył, so bychu k kralej dojěli, schtož tuczi też cźinjachu. Woni krala proschachu, so njeby njepschemyßlnu krocźel sćinił, a kral na to ßwój wotjěsd wotstorcźi.

Dopißowaŕ k tenu pschisponni, so je s wjele snamjenjow spósnacź, so ßo w Lariśy pilnje na wobaranskich naprawach dźěła. W Orfanje, jenym żelesnischim kschižischću na jenej pobocźnej żelesnizy Lariśskeje hłowneje żelesnizy, je ßo 16,000 artillerischich kulow a 30,000 kaschćzow patronow składło, dale je ßo tam poßledni cźaß 40 pólnych kanonow postajiło. Na dwěmaj sastanischćomaj ßu ßo wulke hromady tšélbow nawoseke. B.

Amerika a njeměry w Grichiskej.

Amerikanski póßłanz w Athenje je jenej grichiskej deputaziji, kotraž jemu protest pschećiwo schtworoswjaskowemu pschepschimanju pschepoda, wotmolwił, so amerikanske knjeżerstwo njesamoże, mjes Grichisku a schtworoswjask stupicź. Wón pak chze pißmo ßwojemu knjeżerstwu póßłacź. B.

Schto ßo s grichiskimi wotbrónjenymi łódźemi stanje?

Kaž Jendźelske nowiny „Daily News“ s Athena shonja, je grichiski kontreadmiral Ipitis, prjedy hacź je ßwoju łódź wopuschćił, grichisku khorhoj s njeje wsacź dał, hacź runje bě mjes tym franzowski admiral Fournet poručił, na grichiskich łódźach grichisku khorhoj wupowěßnycź, dokelž maja ßo tele łódże hischće pschezo jako grichiske wobhladacź. Kaž pak ßo sda, měni dopißowaŕ, ßu ßo mjes tym tele wójnske łódże s grichiskimi offizěrami a wojakami wobßadźiłe, kotsiž ßu ßo k revoluziji pschisamkli. S nużźtwom grichiskeho łódźstwa, něhdże 1200 muži, kotsiž ßu kralej ßwěrni wostali, je ßo w Athenje namórski regiment sestajał. D.

Venizelos wo grichiskim kralu.

Se Salonikia ßo pische: Na hosćinje, kotruž bě „narodny wubjerk“ k cźesći nakhwilneho knjeżerstwa w Salonikiu wuhotował, je Venizelos rěcź měł, w kotrejž wón praji, so je bjesßwědomita monarchija grichiski lud k kronje sahubjenja dowjedła a jón nusowała, wucźinjenje se Sserbiju saprěcź. Kral Konstantin ßebi myßli so je s kralom s Božeje hnady. Grichiska konstituzija po ßwojim stawisniskim nastaczu, po ßwojim wopschijecźu a duchu žaneho dwěła njewostaja, so ma lud prawo na knjeżerstwo. Po wójnje ßo narodna

shromadźisna swoka s wotmyßlenjom, so by kral pschichodnje ludowe prawa njesranił. Grichiska dyrbi ßo bjes kondźenja wojerßzy organisowacź, so by Bolharow se ßwojeho kraja wuhnała a ßwoju winowatosćź k ßerbskemu ludej dopjelniła, kotrehoź rjekowstwo a wutrajnosćź wobdźiwanje zykeho ßwěta sbudźnje. Venizelowu rěcź lud s wokanjom pschewodźesche: Prjecź s pscheradnikami, prjecź s kralom!

Dopißowaŕ Reuterez telegrafowaŕuje w Salonikiu je rosrěcźenje s Venizelom měŕ, kotryź praji, so połoja stareje Grichiskeje, dźewjecź dźeßatkow wobydlerstwa noweje Grichiskeje a wschě kupy na jeho stronje steja. Demonstrazije Salonikiskeho wobydlerstwa pondźelu ßu jeho wočakanje daloko pschetrjechiłe. Venizelos prajesche, so njeje nowe kročele cźinił, so by krala pohnuł, so by dotalny pucź wopuschćźił, runje tak mało ma knjeźerstwo myßle, tajke kročele cźinicź. Wón ani najmjenscheje nadźije nima, so by kral na druhe stejischćźo stupił. B.

Grichiskej garnisonje na kupje Korfu ßo s Athena poruczi, so dyrbi ßo do Athena podacź. Schtworoswjask je ßo tutej pschikasni pschecźiwił, kotraź ßo jemu pohladna bycź sdasche, dokelź ßo pschicźina njewosjewi, cźeho dla dyrbjała ßo garnisona pschepołożicź, Grichiska panzerowana łódź „Hydra je se 600 muźemi do Salonikia pschijěła. Komandant grichiskeho tsecźeho jěsdneho regimenta je se ßwojim stabom a 500 dobrowólnikami s Athena do Salonikia wotjěł.

Saloźenje Venizelistskeje strony w Amerizy.

S New-Yorka ßo powě: Psches 300,000 Grichow je ßo w New-Yorku s wotpohladanom shromadźiko, ßo jako Venizelistska strona w Amerizy hromadu swjasacź. Pondźelu je ßo prěnja shromadźisna w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki wotměła. Shromadźeni sadźerźenje grichiskeho knjeźerstwa saßudźachu a ßo rosßudźichu, Venizela podpjeracź. W shromadźisnje ßo praji, so je kral Konstantin w Mazedonskej sa 200 milijonow dollarow kanonow a munizije w tamnischich wobtwjerdźenach Bolharam pschewostajił. Kralowa politika je sa Grichisku se strachom. B.

We sakskim ßejmje

dowuradźi ßo sandźenu pondźelu sakoń wo wotstorcźenju gmejnskich wólbow sa cźaß wójny. Wutoru pleczesche ßo rosponinanje wo ludowym sežiwjenju dale. Konservatiwny sapółłanz Schönfeld we wěrnych ßłowach połoženje burstwa ryßowasche. Kak njeliczomna pschezo pschibywaza ßyła nowych wukasow a postajenjow jo tyschi a cźeßni, a s wjetscha bjese wscheho wuźitka. Knjeźerstwowy komišar dr. Koch rosłoži, cźohodla je knjeźerstwo nusowane, pschezo a pschezo saßo nowe wukasy wudacź a je pschisporjecź. Mndrowacź wo nich, dźě je lohko, ale lěpje srjadowacź, je cźeźko. Schtóź ma žadyn khmany namjet, njech jón khroble knjeźerstwu pschedpołoži. Jeli so je dobry a wuwjedźonny, ßo rad nałoži.

Ssrjedu jednachmy wo napraschenju ßwobodnomyßlnych dla wucźomzow wyßokich schulow, kak chze knjeźerstwo jich pschetorhnjene studije wurunacź. Knjeźerstwo wotmolwi, so maja ßo sa tajkich wucźomzow woßebite rjadownje sakoźicź, so by jim móźno było, sa krótki cźaß ßwoje studije dokónczicź a ßwój saměr dozpicź. S pomozu konservatiwneje frakzije ßym scźěhowazu interpelaziju (naproschowanje) na knjeźerstwo sapodak:

Je kralowske knjeźerstwo swólniwe, ßwobodnym gmejnskim pschedstejicźerjam te njeßměrne wulke dźěła, kiź ßo jim s wójnskimi pschiprawami napołožuja, se statnych ßrědkow we doßahajej měrje sarunacź? E. B.

Němski khěžorstwowy ßejm

je ßo s nowa se sežiwjenskim praschenjom saběrak. President wójnskeho sežiwjerstwa, s Batozki, wo tym praji, so ßo njehodźi bayerskim piwaŕnjam pschidźělenu dźělbu jeczmjenja pomjenschicź. Płaczisny sa wowß, jeczmjeń a nukowe produkty ßu ßo ponizike a ßo hischcźe dale poniża. Też skótne płaczisny ßu ßo pomjenschiłe. Postajena běrnowa płaczisna móże drje ßo dźiwajo na létuschi wunoschk a druhe wobcźeźnosćze derje samolwicź.

Poßylnjenje franzowskich wojakow w Athenje.

Po jenej powjescźi wot 10. oktobra s Athena, je ßo po poßlednich njeměrach w Athenje dalschich 2000 franzowskich wojakow w Piräu na brjoh wußadźiło. Franzowskeho generala Fourneta ßu wuhwisdali. Grichiscy wojazy ßu dźiwadłowe městno wobßadźili, so bychu ßo franzowscy wojazy w dźiwadle psched roshněwanymi ludowymi cźrjódami schkitali. D.

Sakas wuwosa w Danskej.

Danske knjeźerstwo je sakasało, ßyre konjaze kože, dale włożanki, koßma wot kruwjazych wopuschow a dale pschedźenu mórsku trawu sa korbarjow s Danskeje do wukraja wuwožowacź. D.

Swojemu lubowanemu duschowpastyrjej knjesej fararjej

Janej Gólczej-Rakeczauskemu

poßmjertny postrow.

Schto swony Rakeczanske dźenża swonja,
Schto ßo jich synk tak srudnje ßłyschecź da?
Schto ßo tak někotrenu ßylsy ronja,
Schto žarujesch ty, luba woßada?
Ach cźežko Bóh je tebje domachpytał,
Hdyž wsak je tebi duschowpastyrja.
Ty lubowasche joh', Bóh jeho wołał
Je domoj tam, hdźež wójny njehowrja.
Wón mandźelski, nan ßwěrny lubowany
Ssyn a bratr drohi, pscheczel Sserbow bě,
Ach sahe, sahe wón bu wotwołany
Do tamnej' cźichej', sbóżnej' wěcźnosćze.
Kaž ßyrotki nětk stejimy pschi rowje
A k njebja módrinje my hladamy
A ßylsy płakamy pschi jeho skhowje
A horzy dźak psches row jom' prajimy.
Haj dźak jom' budź sa wschitke jeho prózy,
Sa wschitke ßkowa, kiź k nam rěcźesche
Se ßwjatoh' města, połny bójskej' mozy,
Hdyž wucźesche naß, hdyž naß troscht'wasche.
Ert jeho woněmi, kij pastyrski wón skoži,
A Bóh knjes domoj hicź jom' kasasche,
Tam wěcźny měr wón ma, jom' manna ßkodźi
Tam, hdźež 'žno někotry ßej žadasche.
Pój woßada, pój stykń tu ßwojej ruzy
Pschi rowje ßwěrnoh' duschowpastyrja,
Wón khodźi w ßwětle wokoło na łuzy
W njebju tam, hdźež ma sa wodźerja
Wón twojoh' sbóżnika; Joh' pschipowjedał
Je tebi w wjeßelych a srudnych dnjach
Tam wohladamy jeho saß', hdyž wokał
Je Bóh naß dom po wschitkich bědźenjach.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **(Myto sa sažne wumłóczenje.)** 20 hriwnow myta, kotreż je ßo sa sažne wumłóczenje žita na tunu dawało, ßo jenoż sa žito, hacź do 10. oktobra 1916 wotedate, płaczi. Sa wotedacźe po tutym dnju hacź do 15. novembra ßo jenoż hischcźe 12 hriwnow jako młóczenske myto sa tunu wotedateho žita dawa. Hacź budźe ßo sa žito, hakle po 15. novembrje podate, hischcźe młóczeńske myto dawacź, njeje hischcźe postajene. Na žadyn pad pak wone 12 hr. sa tunu njewucźini. Duž je sa ratarjow s dobytkom, hdyž wumłóczenje chlěbowego žita pospěscha a jo po móžnosczi hacź do 15. novembra wotedadźa.

— **(Sakas wo wuwosu koni.)** Wukas sastupjazeho generalneho komanda, po kotrymž je sakasane, konje s jeneje gmejny do druheje hacź do 31. oktobra wuwoschcź, hacź na dalsche psches tutón cźaß płaczi. Tola ßu też wuwsacźa. Konje, kotreż ßu po wobßwědčenju jeneho hamtskeho skótneho lěkarja k wójnje njekhmane, abo tajke, kotreż hischcźe njejßu schtyri léta stare, ßmědźa ßo s jeneje gmejny do druheje pschedawacź.

— **(W franzowskej jatbje.)** Wucźeŕ Franz Vogel, kotryź bě pschi Budyskej holczazej schuli postajeny a ßo loni do wójska swoka, bě ßo jako shubjeny wosjewił. Nětko je ßo shonilo, so je wón w franzowskej jatbje.

— **(Myczje rukow bjes mydła.)** Mydło je lědma hischcźe sa pjenjesy dostacź. Schtóź dyrbi ßebi hischcźe pschi ßwojim dźěle husto

ruzy wumyćź, to njelubje sačžuwa. Duž budže něktoremužkuli witane shonićź, so žo s gipsowym prochom jara derje ruzy wučžiśćiću hodźitej.

— **(Pizowanje s zokrowej rěpu.)** S dowolnosću komunalneho swjaska žmě žo zokrowa rěpa jenož potom skotej dawaćź, hdyž njeje móžno, ju w zokrowej fabriźy pschedźěłaćź. Sakasane je, s zokrorěpy nać niže kopjenow wotrěsaćź.

— **(Poniženje hródźnych najwyschschich płaćźišnow sa howjada.)** Wot 5. novembra žo najwyschsche hródźne płaćźišny sa howjada kóždeje klažy wo 5 hriwnow poniža. Duž je sa ratarja s dobytkom, so hač do tuteho čžaža wschě k rěsu srake howjada, stare dejne kruwy a byki, kotrež žu wysche, pscheda.

— **(Pschipowjedźenje wěkow piwowych karanćźkow.)** Wěka piwowych karanćźkow s korčmow a hosćenzow maja žo hač do 3. novembra pola gmejnskeje wyschnosće samolwićź.

— **(Wobkhad s běrnami.)** Po nowym wukasu swjaskoweje rady žmědža w ratarstwje dźěłaze wožoby psches 14 lět wschědnje pokdra punta a čžežke dźěło čžinjaze wožoby na najwyschsche wschědnje dwaj puntaj běrnow, wschě druhe psches 2 lěće stare wožoby jedyn punt wschědnje, dźěći niže 2 lět wschědnje pok punta pschetrjebaćź. Na běrnaze khartki abo na běrny kupowanske wobžwědčenje žmě žo jenož tśećina mjenowaneje wahi hač na dalsche wotedaćź. Sswinjom a kurom žmědža žo běrny jenož dawaćź, kotrež žo k čžłowješkej jědźi njehodža, a to jenemu žwinjeću wschědnje 2 puntaj, a na dźežaćź kur wschěduje jedyn punt.

Plahowarjo běrnow žmědža na běrnowe khartki najprjódy jenož dwě tśećinje wotedaćź. Tśeća tśećina žmě žo hakle po 28. februarje 1917 podaćź.

— **(Wobkhad s butru.)** Po nowschim wukasu žmědža butru dźěłaroj też dale butru pschetrjebarjam w měsće na butrowe khartki pschedawaćź.

— **(Zadyn zokor wjazy w hosćenzach a khosejownjach.)** Po wukasu swjaskoweje rady wot 14. septembra 1916 nježmě žo w hosćenzach, khosejownjach, konditornjach, pjekarńjach, kantinach a podobnych hospodarstwach zokor wjazy k žłodźenju khoseja, čžaja, mloka, kakaa, schokolady, punscha, groga, bowle, limonady a druhich napojow wužićź abo žo pschidawaćź.

— **Wikowanje se žymjentnymi běrnami žo hač na dalsche sakasuje.** Wučžinjenja wo podawanju žymjeńtnych běrnow niczo njepłaćźa, jeli so žo běrny hač do 20. oktobra 1916 njejžu wotedałe.

— **Prěni wjetschi žněh** je žo žrjedu w nozy we Łužizy naschoł. Schtwórtk rano s łoža stanywschi wobydlerjo Budyschina tśěchi se žněhom pschikryte wohladachu. Tak sažny sapočžatk symy, kaž lětuschi, žo njepomni. Do Budyskeho nasymskeho hermanka je lědma hdy telko žněha naschło, so by dleschi čžaž na femi ležo wostał.

Se Židowa. Cžežny kschiž sa hajenje derjemėćźa we wójnje je žo Pawołej Hofmanej, prěnjenu pschedžstojdźe Židowskeho turnowanskeho towarstwa s léta 1862 sa jeho sažłužby sa hajenje młodźiny a ludoweho derjemėćźa spožćžił.

S Budestez. Wyschschemu wučžerjej Ssmoli je žo cžežny kschiž sa dobrowólne hajenje ludoweho derjemėćźa spožćžił.

S Łuska pola Pomorz. Bratr majoratskeho knjesa hrabje Breßlera we Łusku, legazijski radźićel Joachim hrabja Breßler, kotryž wot spočžatka wójny psched njepschećelom wojowasche, je padnył.

S Rakojd. Na wožebite waschjne bu nasch kujes wučžeŕ Lódny wusnamjenjeny. Sa jeho njespróźniwe, sažłužby pokne a wuspěšchne skutkowanje sa powschitkomne derjemėćźe je žo jemu wójnski sažłužbny kschiž spožćžił. Tuto wusnamjenenje jemu knjes wyschschi schulski radźićel Bach sańdźeny schtwórtk w pschitomnosći schulskeho pschedstejićerstwa w jeho wobydlenju žwjatočžnje pschepoda. Knježa wyschschi schulski radźićel Bach, farař lic. theol. Mrósak a direktor kubkow Rychtař s Barta jeho na jeho sažłužby pokasachu a jemu žwoje pschipósnacże wuprajichu. Wježelimy žo, so je žo knjes wučžeŕ Lódny, kiž je też jako dobry žerbski wučžeŕ a prózowař na žerbskim narodnym polu snaty, žo na tajke wurjadne waschnje wusnamjenił. Pschejemy jemu wjele sboža.

S Rakez. Knjes farat Gólcź †. Kaž błysk s jasneho njebja srudźaza powjesćź zyku wožadu sańdźenu póndźelu dopołdnja trjechi. Mějachmy tola hischcże nadźiju, so nasch luby knjes farař Gólcź sažo wotthori, hačžrunje žo pschezo sažo powjesćź rosnoschesche, so je žo jeho khorosćź po kóždym sastojńskim dźěle shórschika. Hdyž bě sańdźenu njedźelu hischcże žwjate wotkasanje wudźělił, njebě jemu wjazy móžno, też hischcże prědowaćź. Duž dyrbjesche žo sažo s zyrkwje wotžalićź. To bě poźledni króćź, so je k žwojej wožadže rěčžał, w kotrejž je žo 4. meje 1864 narodźił, w kotrejž je wotrostł a w kotrejž je po žwojim dostojnym njeboh nanje nimale 14 lět s wulkim žohnowanjom skutkował. Po tym, so bě tudomnemu gmejnskemu pschedstejerjej cźělne prědowanje dźeržał, njeje wón wjazy na klětku stupił. Wot teho čžaža žem je hladajzy hinyk, hač je jeho cźicha žmjerćź sańdźenu póndźelu pschipołdnju $^1/_4$12 hodźin wot jeho bolosćow na semi wumohła, po kotrejž bě jenož 52 lět khodźił. Jeho mandźelska a pjećžo žynoju, s kotrychž žu tśi we wójnje, wo semrjeteho žaruja. Kak bě wón wyšoko važeny a lubowany we žwojej wožadže, pola žwojich sastojnskich bratrow a też swonka wožady, wo tym jeho cžestny pohrjeb sańdźeny schtwórtk žwěcźesche. Wjeczor prjedy wuspěwachu žlepi tudomneho wustawa rjanu ariju pschi wotewrjenym kaschcźu. Na pohrjebnym dnju žamtym njeličžomne žyły ludźi farski dwór napjelnjachu, w kotrymž na cźěłowym wosu kaschcź stejesche. Tam po wuspěwonju khěrluscha: „Puschcźcźe mje“ knjes farař lic. theol. Mrósak s Hrodźischcża žerbske wotproschenje džeržesche. Swony saswonichu, a njeskónčny žarowanski cžah žo psches torhoschcźo nimo schule do Božeho doma hibasche. Tam zyrkwini pschedstejićerjo kaschcź na wołtarnischcźo stajichu a zyrkej, elektrisžy wobžwětlenu, žo hač do najdalscheho kucźika s pschewodźerjemi napjelni, haj, pschepjelni. Po spěwanju khěrluscha: „Schtó wě mój kóuz“ džeržesche knjes farař Waktař s Njeßwaczidła němske žarowanske prědowanje. Po nim rěčžesche k. wyschschi zyrkw. radź. Rosenkranz s Budyschina. Poźledni postrow pschinježe w mjenje Budyschinskeje wožady k. farař Mrósak, a w mjenje knihowneho towarstwa k. farař Sarjenk-Khwaczański. Hdyž bě zyrkwiny khor rjanu motettu wuspěwał, žo pschitomni 24 duchowni s krótkimi žłowami, s dźěła w žerbskej rěczi s njeboczičźkim rozžohnowachu a wuspěwachu: „Ach, wostań pschi naš s hnadu“. Mjes tym saža swony swonjachu, kaschcź žo k rowej donježe a žo khłódnej semi pschepoda, na to k. farař Waktař žohnowanje wukonjo. Wschitke wožadne towarstwa, mjes nimi 5 s khorhojemi, gmejnska, zyrkwina a schulska rada s krótkimi žłowami kražne wěnzy pschi rowje pokožichu, tehorunja schulske dźěći, też knjes direktor wustawa sa žlepych. Hižo bě cźma, hdyž mějachmy žo dźělicź wot rowa, hdyž nětko wotpočžuje nasch lubowany duschowpastyŕ po wschěm žwěrnym dźěle, kiž je kóždemu se skutkom a radu k bokej stoł, wožebje w tutym wójnskim cžažu, kiž wostanje nam njesapomnity, wopłakany wot žwojeje wožady, mandźelskeje, žynow, s kotrychž jedyn njemóžesche lubeho nana k rowej pschewodźeć, bratrow, žotry a maczerje, pschikryty s njepschewidźomnej licźbu wěnzow a kwětkami. Bóh luby Knjes sapłaćź jemu we wěčnosći s wěčnej krónu wschitku jeho próžu a spožćź jemu w rowje cźichi wotpočžink a daj, so žo s nim wohladamy junu wschitzy, kiž žmy nětko dźěleni, wožyroczeni jako dźěći bjes maczerje. Wón wotpočžuj w měrje a wěčne žwětko jemu žwěć!

Pschispomnjenje. Wutrobnje žo proźu, so bychu žo pohrjebna žwjatočnosć, wschitke rěčže atd. we wožebitej kuižzy k trajnemu wopomnjeću na lubowaneho njesapomniteho knjesa fararja wudałe.

S Běłeho Khołmza. Do Běłeho Khołmza jědźo dźěłaczeŕ Wilhelm Meinhardt s Wojerez s wosa padže a w dróhowym pschěrowje bjes pomozy ležo wosta. Hakle po dleschim čžažu jeho namakachu a jeho domoj dowjesechu. Po něktorych dnjach nadpadže, so žo wón nihdże wjazy widźećź njeda. W jeho wobydlenju sa nim hladajo jeho morweho namakachu.

S Hliny. Podoffizěr Jan Michałk w reserwnym polnoartillerijskim regimencze cźišło 23, mějeczel medaille Bjedricha Augusta, je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S Tranjow. Sańdźenu njedźelu wokoło 6 hodźin wjeczor je jene lětadło, s dwěmaj wojeŕskimaj wožobomaj wobžadźene, blisko nascheje wsy k semi slećźiło, dokelž žebi lětarjaj njeswěrischtaj póczmje dale lećźećź. Lětadło s kónzom s tajkim wotmachom do semje srasy, so žo propeller rosrasy, runje tak wóska a prědnjej kole. Hewak žo njeje žaneje schkody stało. Lětadło je žo rosebrało a žo po želesnizy k žwojenu stejischcźu dowjesło.

S Draždźan. Licźba wobydlerjow Draždźan s Albertskim městom je lětža 1. julija 578,528 wučžinika pornjo 548,308 po liczenju 1. dezembra 1910.

Se Shorjelza. Wulku schkodu je ratarska wokrjeżna komišija w Shorjelzu počžerpika, kotraž bě pschiwos 1100 kaczkow wobstarała. Hdyž dyrbjachu žo kaczki rospschedaćź, žo pokasa, so bě žo w nozy 300 s nich saduśżyło. Te, kotrež běchu žiwe wostałe, hischcże na pjerisnowu kholeru schorichu. Duž bě nastata schkoda jara wulka. Kóžda kaczka w pscherěsku 8 hriwnow płaćźesche.

S **Lucza** pola Delnjeho Wujesda. (Sso satšélik.) 10. oktobra popołdnju ßu tudomneho wuczerja a kantora Maxa Hirchu w jeho wobydlenju satšéleneho namakali. Roskora se starschimaj je pjecza 24-létneho muża pohnuła, ruku na ßebje złożicz.

S **Njesnarowow.** Tudomny krawski mischtr Jan Mjela se ßwojej mandżelskej Marju rodz. Heczikez sańdżenu njedżelu ßwój złoty kwaß ßwjeczesche. S dobom je ßo tutón dżeń 25 lét minyło, so wón ßłużbu nózneho straznika sastawa.

S **Němzow.** Schtwórtk tydżenja ßu ßo tu maßiwne hródże kublerja Jakuba Jurka wotpaliłe. Jene schtyrizentnarske ßwinjo, 27 wosow ßyna a wschelaka hospodarska nadoba ßu ßo ßobu spaliłe.

Landsturmar hosczenzar Mikławsch Woko s Němzow, kotryż na wieczornym wojownischczu steji, je żelesny kschiż druheje rjadowanje dostał.

S **Wojerez.** (Koża sa khudych.) Knjeżerstwowy president je schewskim mischtram sa khudych w naschim wokrjeßu, kotsiż sa póduschowanje ßwojich czrijow jenoż měrowu płaczisnu sapłaczicz samóża, wjetschu dżélbu póduschoweje koże pschipokasał.

S **Lubosczа.** Wobßedżer tudomneho knjeżeho dwora, wyschkowski leutnant Gaste, je jón sa 165,000 hriwnow Barlinskemu pjenjeznikej Kleeschulzy pschedał.

S **Běleje Wody.** Jedyn jebak w podoffizérskej drascze w Mużakowskich stronach ludzi kluka. Wón pyta ludzom butru a jeja wuwěschczicz, wudawajo, so ßu wone sa offizérow postajene a so je komandowska kaßa sapłaczi. Na wjazy městnach je ßo jemu jebanka poradziła. Dokelż ßnadż wón też w druhich stronach ludzi skobacz spyta, njech je psched nim warnowane.

S **Mużakowa.** Wobdżélniży Kobjelinsko-Mużakowskeho papjernika ßu wobsamkli, towarstwo rospuschczicz.

S **Mużakowa.** Prózowanjam żandarmeriskeho wachtmischtra Weißa w Tscheplinje je ßo poradziło, paducha saßłapicz, kotryż je ßrjedu tydżenja w nozy w Hermanojzach swudowjenej Schczépanowej jenu krutwu s krutwarnje kradnuł. Paduch je jedyn hórnik s Tscheplina.

Přilopk.

* **(Jedyn nutsdobywar do schulow ßo saßudźił.)** Loni nasymu bě ßo sa ßobu po sdaczu jedyn a tón ßamy paduch do wóßom schulow w Draždżanach a dale do schulow w Radebeulu, Pirnje, Mischnje a Budyschinje dobywał. Tehdy schulerjo hischcze skote pjenjesy hromadżachu, kotrez direktorjo prjedy hacz je khéżorstwowej banzy pschepodachu, w schulskej direktorskej stwje khowachu. Hdyż bě paduch w pjecz Draždżanskich schulach pobył, tamnischi direktorojo w ßwojich stwach żanych pjenjes wjazy njewostajachu, a paduch dyrbjesche s tsjoch schulow s prósdnymaj rukomaj wotczahnycz. Na to ßo wón do schulow w bliżschej a dalschej wokolnosczi wot Draždżan, mjes druhim też do Budyskeje realneje schule dobywasche. W poßlednischej jemu 550 hriwnow skotych pjenjes do rukow padże. Tukanje Draždżanskeje polizije ßo na wésteho Fiedlerja wobroczi. Tón a jeho żona běschtaj ßo krótko prjedy teho, hacz ßo nutsdobywanje do schulow stawasche, s khostarnje puschczikoj. Prěnje dny běschtaj we wulkej nusy a ßebi pjenjesy pożczowacz pytaschtaj. Na dobo bě nusy kónz. Wonaj mějeschtaj doscz pjenjes, a nadpadne bě, so Fiedler s wjetscha se slotymi pjenjesami płaczesche, kotrez běchu tehdy jara żadne. Dokelż Fiedler se saßakloscżu prějesche, bě czeżko dopokasacz, so je paduschstwo skuczik. Jenemu kriminalnemu żandarmej wón praji: „Na wjele městnach ßym ßo nutsdobywał, tola dyrbicze mi to dopokasacz.“ Wón pak ßebi njebě na system wottłoczenja porstow pomyßlik. Polizija bě we wschěch schulach, w kotrychż bě pobył, wottłoczenje paduchowych porstow fotografowała. Woßebite znamjo, błusna na maluschku praweje ruki, dopokasanje położy. Někotsi ßwědzy jeho po drascze, po khobuzy, płaschczu a kiju jako teho spósnachu, kotryż bě ßo w Budyschinje na podhladne waschnje blisko realneje schule bruczik. Fiedlera dla wospjetneho czeżkeho paduschstwa w 10 padach k khostarni na 10 lét a k shubjenju czeßnych prawow na 10 lét saßudżichu a jeho pod polizajsku nadkedżbu stajichu.

Sslébrowe podkopki Salzedo.

Podawk se starych czaßow Peruanskeje.

(Pokracżowanje.)

Tonidłowe sahorjenja abo fibry, kotrez ßu na Perussich brjohach europiskim pschikhadnikam tak straschne a sahubne, w tamnych dnach město Limu jara czwilowachu. Sakożerjo tuteho města běchu ßo nadźijeli, so budże pschecźiwo temu wyßoke położenje pomhacz, ale běchu ßo mylili. Fibry straschnje sakhadżachu a Schpanjanow pomaku niczachu. Najprjódzy ßu lédma pytnycz, po nęczim czuły pschimaju, a napoßledku ßo se ßmjerczu kónczа.

Schpanjenjo jenicżkeho lékarstwa, fibroweje skorv, njesnajachu, dokelż Indijanojo ju jako potajnstwo samjelczachu, woni ßebi myßlachu, so budża jich tute fibry pschecźiwo zusym pschiwalnikam, pschemóznym Schpanjanam, wěsczе podpjerowacz.

Don Jose de Salzedo běsche rzerstwy a strowy s Limy wotejchol, s najmjeńscha ßo teho nadźijesche, dokelż kahodneho pokhorjenja, huschkanja a saßo czopłoty, kedżbu njemějesche; ale wón njebě wo tym sdacza měl, so bě spoczatk morjazeho fibra do ßebje pschijał, a tón ßo dżeń jako dżeń po dalokim a wobczeżnym puczowanju bóle a bóle pokasowasche.

Arierojo (honjerjo mulow), kotrymż bě ßo wón salubił, troschtowachu jeho a pokojachu, so czisty ponětr we wyschschich horinach a jeho njeslemjena móz khoroscz dokładnje wuhojitej; ale woni běchu ßebje a jeho sjebali, wěso niz se samyßkom; pschetoż hojoze pscheměnjenje powětra dosc husto rosßudnje skutkuje.

Wón khory do města Puno dozpě a też wosta khory; haj, ta khoroscz pschibywasche, każ je to jejne waschnje, a schtoż Salzedo pschecźiwo njej nałożowasche, ěb bjes wuspěcha,

Też w druhim nastupanju bě ßo jara mylik. Saßkużby a sežiwjenja wón njenamaka. Do hłubokich, wkóżnych mjedżowych podkopkow wón na dżeko jesdżicz njemóżesche; to budżesche jemu spěschnu ßmjercz hischcze wěsczisicho pschinjeßko. Jeho pjenjesy ßo bórsy minychu, a srudne wuhlédy tłóczachu jemu duschu, so wschu nadżiju shubiwasche.

Junu w malym měsczе a w jeho masanych wuskich haßach wjazy wutracz njemóżesche. Do ßwobodneje stwórby, do khłódka bliskeho léska jeho czehnjesche.

Hdyż dżésche, bě to na czerchanje sapodobne, jeho hewak tak rjana postawa bě nakhilena. Czerstwa barba jeho młodoscze bě ßo shubika a psched nażoltnej fibrowej blědoscżu czekka. Smjercz bě jemu na nadobne czéło ßwoje znamjo saczischczika.

Hdyż bě ßo Salzedo wot poßlednich khéżkow města Puno sdalił, setka jeho młoda Chola; Chola rékaja Indijanojo w Peruskej. To bě rjana żónska. Schěroke ryßy Indijanow kěchu ßo w jeje wobliczu zyle pscheměnike, pschetoż wona móżesche ßo po rjanoscżi s wobliczom wobydlerkow Katalonskeje měricz. Wona do města młoko njeßesche.

Palaza laczнoscz Josefa Salzeda czwilowasche, ale wón ani czerwjeneho pjenjeżka w saku njemějesche, so mohł ßebi schalku młoka kupicz.

Hdyż bliże pornjo ßebi dóndżeschtaj, sdasche ßo na wokomik, so stej woběmaj nosy w semi wjasles. Pohladaschtej ßebi do woczow, spodobanje ßo w Salzedowymaj woczomaj pokasa, ßobuczucze we woczomaj rjaneje indijanskeje holzy.

Holza bě s zyle prawym srosumjenjom shódała, schto ßebi żadoscziwe pohladnjenje khoreho pscheje, kotryż tak nutrnje na młokowy hornz pohlada, kotryż wona na hłowje njeßesche.

„Tebi chze ßo picz?“ wona ßo wopraschа, a Salzedo, kiż sepjerajo ßo na schtom stejo wostany, to wobkruczi.

„Ale“, wón dorjekny, „nimam ani słamaneha pjenjeżka so mohł sapłaczicz.“

Ani ßłowczka njewotmolwiwschi ßo holza do mjehkeje trawy poklakny. wsa młóczник s hłowy, nala młoko do łahuje (nopaschka) a poda ju lubje ßo poßmėwajo khoremu.

„Dopij ßebi strowoty!“ wona s derje klinczazym hłoßom a s hnutej wutrobu rjekny.

Indijanka dżé wěsty woßud rjaneho Schpanjana znajesche.

Wbohi Don Jose młoko s wulkim wokschewjenjom pijesche a ßo holzy jara nutrnje dżakowasche. Dołho hischcze sa njej hladasche, jejne hicze bě tak snoschowate, so niczo podobneho widżał njebě. Wona dżésche dale na puczu do města, ale hornz na jejnej hłowje njekhabłasche.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smėje jutsje, 18. njedżelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodzin farat Răda němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smije duchowny Tyschet němsle a w 10 hodzinach serbske predowanje.

Sstredu wjeczor w 6 hodzinach wotmėje duchowny Tyschet serbsku wójnsku modlerku hodzinu.

Tydżeńske sastojnske dżéła smėje farat Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: Marja Terezija swud. Kochowa, rodź. Janaschez, kublerska wumjenkarka w Brěsowje, † w Bosankezach, 77 l. 6 m. 22 d.

W druhich wosadach: Khristiana swud. Bartowa w Porschizach, 74 l. 4 m. 8 d. — Khorla Max Jenka w Krakezach, 3 m. 20 d. — Njekowsku zmjercź na bitwischlizu poczerpi 6. septembra: Jan Bohuwěr Ssymank, fabrikski dźěłaćer s Barta, wojak w cźělnym grenaděrskim regimencze cźisło 100, 34 lět stary.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 18. njedźelu po zwjatej Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschizan serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje so serbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budeskez.

Jutsje, 18. njedźelu po zwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin smeje farar Domaschka němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach serbske predowanje.

Kollekta, sańdźenu njedźelu psched zyrkwinymi durjemi sa evangelske wosady w Pólsce a w Kurlandze sbérana je 86 hr. 19 pj. wunjesła.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje farar Domaschka Bożu słužbu sa dźěcźi.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotměje serbska jónska mkodosćz swoju shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Bójz serbsku a we 8 hodźinach němsku wójnsku modlersku hodźinu.

Schtwórk wjeczor 1/2 8 hodźin wotměje tschescźijanske towarstwo mužskeje mkodosćze shromadźisnu.

Sebracze hospodarstwowych, sesběranych a prażowanskich jabłukow.

I.

So by so swěsćenje pschihotowanja marmeladow a sadoweho schmaderunka sa wójsko a wobydlerstwo sarucźiło, je so podpisanemu hamtskemu hejtmanstwu porucźiło, wschón lětuschi wunoschk hospodarstwowych, sesběranych a prażowanskich jabłukow, drobnemu wikowanju hischcze njewotedatych, we wokrjesu hamtskeho hejtmanstwa a města Biskopizow pokupowacź. Wschón jabłukowy wunoschk s wuwsaczom jědźneho sada so s tutym sebjerje. Wuwos s wokrjesa hamtskeho hejtmanstwa a města Biskopizow so sakasuje.

II.

Jako hłownu pokupowarku jabłukow je hamtske hejtmanstwo firmu **Khorle Schuppana** w Budyschinje pschi žitnych wikach 18 postajiło. Podpokupowarjow, kotrychž wona pschiwosmje, so w bliższim cźasu wosjewja.

III.

Wschitzy sadarjo (tež najenzy) a wikowarjo we wokrjesu so s tutym napominaju, so bychu hospodarstwowe, sesběrane a prażowanske jabłuka, kotrež su domoj khowali, mjenowanej firmje k kupjenju poskicźili. Doniž pokupowarjo jabłuka njewotwosmu, maja so składy khowacź a wothladacź.

IV.

Jeli so so něchtó sapowjedźi, jabłuka wotedacź, so po § 2 wosjewjenja khěžorstwoweho kanzlera wo najwyschschich płacźisnach sa jabłuka wot 7. oktobra t. l. s wuswojenjom sakrocźi.

V.

Sa pokupujomne hospodarstwowe, sesběrane a prażowanske jabłuka budźa so płacźisny, w § 1 napoźled spomnjeneho wukasa mjenowane, płacźicź. Po tajkim so sa tschażene a sesběrane jabłuka 7½ hriwny, sa schcźipane jabłuka 12 hriwnow sa zentnar sapłacźi.

Jako jědźne jabłuka, kotrež sebracźu a móžnemu wuswojenju njepodleża, jenoż schcźipane, swuběrane a w twjerdych budobjach sapakowane jabłuka płacża.

W Budyschinje, 20. oktobra 1916.

Kralowske hamtske hejtmanstwo.

Karmilitarski duch.

Nimoměry cźutwy směrowazy žrědk psche bolosćze cźutwow, hłowubolenje, podklócze a drjene.

Baldrianowe wino.

Wupruhowany žrědk psche skhorjenje cźuwoweho systema. Sso s najlěpschim wuspěchom nałožuje psche nervosnosćz, bjes sparnosćz, roshorjenje a žołdkowe widlischcza.

Hiengfongska essenza.

Ludowy žrědk k posylnjenju žołdka a pschetłacza, teho runja k posylnjenju cźuwow.

Jenož woprawdźite dostacź

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Howjase kože

a wschě druhe druźiny

harowanych a kosmatych kožow

po najwyschschich płacźisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej hasy.

Cźerwjeny kał, bély kał, kurbisy, worjechi, jabłuka kruschwy

pschezo po najwyschschich płacźisnach kupuje

Pawol Rostok

w Budyschinje pschi žitnych wikach 12

(w domje Kubiz korcźmy).

Franz Marschner nasl.

mějeczel **Max Ewald**

cźasnikar w Budyschinje

na bohatej hasy 9

swój skład **cźasnikow** a **cźasnikowych rjeczazow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Wikomne rukowanje. Tunje płacźisny.

Ziwnosćz

we Wulkej Dubrawje s 9 kórzami pola a łuki je pak na 6 lět hnydom pschenajecź, pak na pschedań. Wscho dalsche je shonicź pola kublerja Schramma w Radworju.

Ziwnosćz

w **Dreczinje** cźisło 32 pola Huski s 12 kórzami pola a łuki a dobrymi twarjenjemi je na pschedań. Dalsche je tam shonicź.

Mjódscha dźěława cźista holza so jako

słužobna holza

hnydom pyta. Dalsche je shonicź pola **Mütterleina** pschi žitnych wikach.

Drainěrowazych dźěłacźerjow

pschi wulkej msdze a darmotnym wobydlenju pyta

Herm. Thomas w Budyschinje na honjerskej drósy (Jägerstr.) 8.

Khěžanapschedań.

W Raschowje je **maźizna khěža** cźisło 13 s hródźu a kólnju, derje swuporjedźena a s elektriskim swětłom pschiprawjena, s 3/4 kórzom pola na pschedań. Dalsche je tam shonicź.

Wisitne khartki

so derje a tunjo cźischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Wopomnjenski spěw

sa

Jana Poltera, kublerja w Kortnizy,

wumrje rjekowsku ßmjercź psches njepschecźelsku kulku w Argonskej tšélnej hrjebi w Franzowskej, 36 lět stary.

Hlóß: Wěrna luboscź, nadźija, a. t. d. 695.

Kajki tola srudny cźaß
Skoro je nět po wschěm ßwěcźe,
Powjescźe wschak stróża naß,
So teź w tscźim wójnskim lěcźe
Lubi ßu nam padnyli,
Kaž ßo njeißmy nadźeli.
Wjele drje ßu wot naß schli,
A to dołho hischcźe njeje,
Bórsy, hdyž ßu nadeschli
Městno, hdźež ßo wójna wjedźe,
Jich, o kajka srudoba,
Ssmjercź je wsaka se ßwěta.
Tak teź je ßo tebi schko,
Luby wujo Kortniczanski,
W tšélnych pschěrowach bě to,
Kiž ßu we Argonach ryli,
Ty dyrbjesche ßobu hicź
Měchi pěska wuprósdnicź,
Njepschecźelska kulka je
Hnydom do njoh' pschilecźała,
Sranjenje bě bolostne,
Trjechena bě jeho hłowa,
W ßwojej krwi wón leżeschе,
Hacź joh' towarsch sběhnył je.
Ssydomnatoh' późnjenza
Rano wón tu ranu dosta,
Hacź ßo ßkónzo njeskhowa
Ziwjenje 'schcźe pschi nim wosta,
Wjecźor pak, o srudoba,
Wón ßo cźische wudycha.

Jeli so tón sranjeny
Je měł wokimiki ßwětke,
Dha, kaž bě to swucźeny,
Teź wo Božu hnadu sdychny,
So psches Jesom Khrysta krej,
W ßmjercźi s nim wscho derje stej.
Boża hnada ßmili ßo
Nad hrěschnikom, kiž ßo kaje,
Tak je teź ßo dostała
Jemu hrěchow wodawanje,
So nětk w njebju pschebywa,
S Lazarom tam strowoscź ma.
Pożledni krócź dźělenje
Je wschěm jara cźeżke było,
Snutskach ßo jom prajesche,
Kaž by ßo we ßonje mělo
So wjaz' w tutym ziwjenju
Njewohlada domisnu.
Wurudźena mandźelska,
Dźěcźi tši, macź, bratsja, ßotsje,
Wón wam dźenß schcźe pschiwoła,
Wopomńcźe to pschezo wěscźe,
Ja ßym pschětrał na ßwěcźe,
Waß njech Bóh Knjes schkituje.
A so tajku cźeżkotu
Skerje byschcźe pschenjesćź mohli,
Wěrcźe jemu, so wschak tu
Wschitko hdźe po Božej woli,
A so wěrne wostanje,
Schtoż Bóh cźini, dobre je.

Luby drohi pscheczelo,
Wschitzy ßmy cźe rady měli,
Njesapomnimy my to,
Schtoż ßmy s tobu poshubili,
Spi tam derje we zusbje,
Tola dusha w njebju je.

W Bukojnje, 30. późnjenza 1916.

H. Falka.

Palma měra

położena w duchu na row lubowaneho ßyna a bratra

Jana Scholty se Scheschowa,

narodźi ßo 2. junija 1895, wumrje sa wótzny kraj jako dobrowólnik w bitwje pola Sommy 6. sept. 1916.

Ach kajki kschiż a srudoba
Wot Boha bu wam póßłana,
Kak wón waß domach pyta,
Hdyž ßyn a bratr wasch lub'wany
We horzej bitwje żadany
Bu s tutoh' hrěschnoh' ßwěta.
Haj nimale dwě lécźe bě
Wón tam, hdźež sakhadźeja slě
Nětk horze, krawne bitwy.
Tam je wón ßobu wojował,
Tam ziwjenje je wudychał,
Tam spi teź pohrjebany.
Bě ßwjedźeń wjeß'ky hodowny,
Hdyž s towarschemi wjeseny
Bu tam do zusoh' kraja,
Wón bě tam wojak poßkuschny,
Wot pschedstajenych cźescźeny,
Kaž wopißma to praja.
Hdyž běsche jemu spożcźene,
So domoj jěcź k wam móżesche,
Ach kak ßo wjeßelesche,
So wótzny dom saß' wohlada,
Pak srudna bě joh' wutroba,
Hdyž wot waß prjecź saß' dźěsche.

Ssej wěscźe njejscźe myßlili,
So był je to krócź poßledni,
Hdyž je wam ruku skicźił.
So pak wscho Boża wola je,
To njech wasch troscht je w srudobje.
Bóh je wscho derje cźinił.
Sso lubej starschej njerudźtaj,
Ach lubej ßotsje njepkacźtej
Jom' bratsja pokoj dajcźe,
Wón noßy palmy dobycźa,
Joh' duch pschi trónje jehnjecźa,
Ma měr, duż ßylsy stajcźe.
Njech Scheschowska je mlodźina
Teź s tutym sjawnje ßkawjena
Sa wěnz tón kawrjenzowy,
Sa ßkowa knjesa fararja,
Joh' póßka Bóh sa troschtarja,
Budź dźak teź wuprajeny,
Spi derje ßyno, bratsje, spi
We khłódnym rowje we zusbi,
Twój duch je we wěcźnych hětach.
Ach tuta wójna żałoßna
Je ziwjenje cźi sniczika
W najrjenschich twojich lětach.

Na żadanje wascheje cźety **J. Kruża.**

Sbożopschecźe k skotemu kwaßej

knjesa **Jana Donatha** se Židowa

a jeho mandźelskeje **Magdaleny** rodź. **Mużikez,**

na dnju 21. oktobra 1916.

Lět pjecźdźeßacź Waj' pucź dźe,
Se ßwěrnoscźu sjednocźenaj,
Psches sachodne ziwjenje,
Hacź staj nětko doczakałoj
Kwaßny ßwjedźeń skocźany,
Wot Boha Wam spożcźeny.

Lět pjecźdźeßacź! Kak ßo je
Boża ßwěrnoscź pokasała,
So tu żołma hórkoscźe
Njeje Waju potrjechiła.
Dźenß' nětk wjeßle hladacźe
Na wschě lěta sańdźene.

Lět pjecźdźeßacź! Bóh Waj' je
S wótznej ruku psches nje wodźił.
Hdyž Waj' nusa nadpadźe,
Swoju ßmilnoscź do Waj' płodźił.
Njeje Waj' we ziwjenje
Bóh wjedł stajnje sa ruku?

Lět pjecźdźeßacź! W jednocźe
Snjeßkoj staj wscho ske a dobre,
Teho dla ßo posběhnje
Dusha Waj' do wyßokoscźe
K Bohu, kiž pjecźdźeßacź lět
Pomhał je Wam psches tón ßwět.

Haj, hacź ßem Bóh pomhał je
A ßo sa Waj' ßwěru starał,
Budź Waj' hród a pschikrycźe,
Kiž psched słym Waj' wobarnował,
A hdyž Waj' běh na semi
Skónczi ßo, Waj' domoj wsmi.

Hdyž my dźenßa ßwjeczimy
Sloty kwaß na tutej semi,
Dha teź ßwěru wopomńmy:
Ach, so mohli s jandźelemi,
Hdyž b'dźe kónzej seński cźaß,
W njebju ßwjeczicź wěcźny kwaß.

Po Božej njewußlědźomnej radźe je dźenßa dopołdnja 1/2 11 hodźin mój horzolubowany naj ßwěrnischi mandźelski, nasch najßwěrnischi nanbratr a ßyn

Jan Hermann Gólcź

farar w Rakezach

wußnył.

Poßlednju njedźelu je wón hischcźe ßwoje ßwjate sastojnstwo w Božim domje sastawał.

To w njewuprajnej bolosczi jenoż s tutym wosjewja

w Rakezach, Budyschinje, Delicźu a we wójnje,
16. oktobra 1916

Amalija Golczowa
rodź. Kschižanez
w mjenje sawostajenych.

Serbske Nowiny wozjawjaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 80 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich krjebjach do. 4) wotedaf, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 44. **Sobotu 28. oktobra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

27. oktobra: Wječorne wojownischćo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Pschi žylnym artillerischim tšelenju žu k polnozy Sommy jenož wobhonjerske wotdźelenja mjes žobu wojowale.

Na połodnischim brjosy je žo s naschej tšeleńzu na njepschećelowe hrjebje jedyn žo pschihotowazy nadběh Franzowsow mjes Fresnes-Mazancourt-Chaulnes potłóčik.

Wójsko němskeho kronprynza.

Artillerijske wojowanje bě na rańschim brjosy Maasy mjes Popjerowym khribjetom a Woevru jara žylne. Pschipołdnju Franzowsojo nasche stejischća k ranju wot Douaumontskeho wobtwjerdźenja nadběhowachu. Woni žo se schkodu wotpokasachu.

Rańsche wojownischćo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pschi Schćarje Rußojo hischće dwójzy podarmo žwoje nadběhi wospjetowachu; wobžadka hrjebjow nadběhowaze kompagnije s tšelenjom wróćo ćerjesche.

Bóle k połodnju pschi wuliwje Wedsmy schlesyszy krajni wobornizy jene ruske pschedstejischćo wsachu a jeneho offizéra, 88 muži sajachu.

Pschi froncze psched Luzkom (we Wolynskej) ruska artillerija žylnje tšela; wokolo polnozy Rußojo nadběh sćinichu, kotryž žo psched naschimi raćisnami w tšeleńzy slemi.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

W połodnischim dźelu lěžatych Karpatow žu žo nowe rusko-rumunske nadběhi njeporadźike. Njepschećelowe wupady na rańschej žydomhórskej mjesy žu žo wotrasyle.

K połodnju wot Predeala a na stronu k Campolungej žu nasche nadběhi postupowale.

Balkanske wojownischćo.

Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Sbite Dobrudschaske wójsko žo dale pschesćěhuje. Swjaskarszy wojazy žu Harsowu dozpili.

Mazedonska fronta.

Žanych ważnych podawkow.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Franzowsojo žo Douomonta smozowali.

Němska wójskowa rosprawa 25. oktobra powě: Sawćerawschi franzowski nadběh k dołhemu ranju wot Verduna, je, s mohłojtym wjedrom spomoženy, psches rostšélane hrjebje hač k wžy Douaumontej a tamnischemu wobtwjerdźenju schoł. Němska wobžadka je palaze wobtwjerdźenje wopuschćiła; móžno njeje było, jo psched njepschećelom sažo wobžadźicź.

Naschi wojazy žu s wjetscheho dźěla hakle po wurasnej pschikasni a komdźenjom do bliskich k połnozy ležazych pschihotowanych stejischćow wróćo schli. W nich žu žo wećera wschě dalsche franzowske nadběhi wotrasyle, woženbje žylne pschećiwo Vouxskemu wobtwjerdźenju. B.

Poražanje rumunsko-ruskeho wójska w Dobrudschi.

Rumunsko-ruske wójsko je w Dobrudschi ćežke poražanje poćerpiło. Po němskej wójskowej rosprawje je němsko-bołharske wójsko Medgidiu, Rażowu, Čzernu Wodu a pschimórske město Chonstanzu dobyło. Wscho hromadże je wono 75 offižérow, 6693 muži sajało, jenu khorhoj, 52 maschinskich tšelbow, 12 kanonow a 1 minymjetak sebrało. Rumunojo a rucže pschiwjedźene ruske pożylnjenja žu ćežko schkodowale. Rumunscy žu wulki Dunajowy móst pola Čzerneje Wody do powětra buchli. B.

Nadpad němskich lětarjow na grichisku kupu Chios.

S Rotterdama žo powě: Jendźelske nowiny „Daily Telegraph“ s Athena shonja: Póndźelu rano žu němscy lětarjo nadpad na kupu Chios sćinili. Tři bomby na město padnychu. Tśjo měschćenjo žu žo morili a jedyn je žo sranił. Turkowske batterije s napschećoležazeho brjoha na kupu tšélachu a jenu wobžwětlazu wěžu rostšélachu. Ženje na Chiu wojazy swjaskarjow njestejachu. Tehodla móže to jako sapoćzatk njepschećelnosćzow pschećiwo temu dźělej Grichiskeje wobhladać, kotryž je Venizelej pschećelnje smyšleny. L.

Nowa wójnska požčzonka.

Khěžorstwowemu žejmej je žo sakonjowa pschedkoha pschedpołožiła, s kotrejež žo s nowa 12 milijardow jako wójskowa požčzonka žada. Tale powjesć njeje khěžorstwowy žejm pschežkapiła. Hižo psched někotrym čžasom bě knježerstwo žwoje wotmyšlenje na sjawne dało so budże sa wójnu s nowa 12 milijardow žadać. To je jenož naprawa wobhladniwosće, so bychu žo žrědki k wjedźenju wójny sa tón čžaš wobstarake, w kotrymž žo njebudże khěžorstwowy žejm skhadźować. L.

Sozialdemokratska khěžorstwožejmska frakzija je kaž „Vorwärts“ pische, se 57 pschećiwo 5 hłosam wobsamkła, 12 milijardow hriwnow sa nowu požčzonku pschiswolić. B.

Samënjenje telegramow mjes khěžorom a sakskim kralom.

Khěžor je sakskemu kralej 22. oktobra žlědowazy telegram pósłał:

„Mi wješele čzini, so mózu tebi sdźělić, so žym pschi wječzornej froncze, s kotrejež žo runje wróćzu, też sakskich wojakow wobhladował, kotsiž žo s wubjernym dźerženjom a smyšlenjom wusnamjenjachu. Ssym wjednikam a wojakam sa jich žławne dokonjenje niz jenož moje pschipósnacze, ale też dźak zyłeho němskeho luda s połneje wutroby wuprajił.“

Na to je sakski kral khěžorej telegrafiszy se žlědowazymi žłowami wotmolwił:

„Wutrobnje žo Tebi dźakuju, so dokonjenje mojich wojakow pschipósnawasch. Hromadże s wójskami druhich němskich ludow žu woni nadčzłowske dokonjeli. Mje s woprawnjenej hordosću napjelnja, so je mojim wojakam popschane, žo pschi najćežšich, najwjetschich a najsatraschnischich wojowanjach žwětoweje wójny wobdźělić. Bóh nam dale pomhaj. W žwěrnym pschećelstwje

Bjedrich August.“ D.

Wojowanje w němskej rańscho-afriskej koloniji.

Reuterez telegrafowarńja wo wojowanju w němskej rańscho-afriskej koloniji powě: Belgiszy wojazy w rańschej Afriży nětkole stronu k wječzorej zentralneje želesnizy wot Tanganikaskesko jězora hač do Tabore wobžadźenu dźerža. Němzy žu zofajo wschě mosty sniczili. Tola Belgiszy žu material wot rěki Konga psches Tanganiskakeho jězora do Kigomy dowjesli a žu mosty wuporjedźili. Po poslednich powjesćzach žo po želesnizy 84 kilometrow daloko jěsdźi. Wot Tanganikaskeho jězora hač do Tabory budże žo w bliższim čžasu jěsdźicź hodźicź. Němzy žu želesnizu wot Tabory k morju žylnje wobschkodźili a wschě mosty skónzowali. Hač do swuporjedźenja

Jendželečenjo tam automobilam jěsdźicź dawaju. K połnozy wot zentralneje želesnizy žo žadyn Němz wjazy njenamaka. Njepschecźel je žo teho runja ſ brjohow Viktorijaſko-Njaſſaſkeho a Tangonikaſkeho jěſora wotehnał. Tam je pjecźa něhdźe 1000 Němzow wróćo wostało. Hdyž žo dobyćerſzy ſwjaſkarjo bližachu, Němzy do Noweje Jringi cźeknychu a žu nětkole pola Mehangi ſhromadźeni. D.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

26. oktobra: Rańſche wojownischćo.

K połnozy Campolunga žo rumunſke napschecźne ſtorki wotraſychu. K połodnju Predealſkeho pſchekhoda naſchi honvedſzy wojazy ſ wuſpěchom pſcheczíwo Rumunam postupuja.

W Bereczſkich horach Bayerſzy jedyn namjeſny khribjet wuczíſczichu. W Uzſkim a Patroſkim dole žu awſtriſko-wuherſzy wojazy — hižo w rumunſkim kraju wojujo — njepſchecźela na něko-trych měſtnach cźišli.

W tſikrajnym rózku na hórkach pſchi rěczzy Neagrje žo rumunſke nadběhi wotraſychu.

K połnozy wot Saturzow (we Wolynſkej) žo nadběhi ruſkich bataillonow pſched němſkimi raczíſnami ſlemichu. B.

Bołharſka wójſkowa rosprawa.

26. okobra: Na mazedonſkej froncźe njeje žo niczo pſcheměniko. K połodnju Preſpaſkeho jěſora žo ſe žkabymi wotdźělenjemi wojowaſche. S zyłeje fronty mjes Preſpaſkim jěſorom a ägäiſkim morjom njeje niczo wažne powjedźicź.

Rumunſka fronta: Njepschecźel w Dobrudſchi ſkoku k Tulczi, Brăili a Herſowje zoſa. Wón žo dale pſchesćěhuje. 25. oktobra žmy 15 offizěrow, 771 muži ſajeli a 15 maſchinſkich tſělbow ſebrali. Pſchi Dunajſkej froncźe njeje žo niczo ſtako. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

25. oktobra popołdnju: K połnozy Verduna Němzy dwaj napschecźnaj nadběhaj na kſchidle noweje franzowſkeje fronty ſczinichu. Tón jedyn, poſdźe wjeczor pſcheczíwo Haudremontſkim ſkałam, žo wotraſy, druhi, dźenža rano wokoło 5 hodźin pſcheczíwo Damloupſkej batterij, žo teho runja roſraſy. Zyła ſtrona, kotruž běchu Franzowſojo dobyli, žo zyła ſakhowa. W nozy žo ſ Douaumontſkeho wobtwjerdźenja, kotrež běchu Franzowſojo dobyli, njepſcheczel dowuczíſczi. Wobtwjerdźenjowy komandant je žo ſajał.

25. oktobra wjeczor: K połnozy Verduna njepſcheczel ſa žobu tſi nadběhi na ſtronu mjes Haudremontom a Douaumontom ſczini. Žadyn ſ tychle nadběhow žo njeporadźi. Naſcha fronta žo zyła ſakhowa. K ranju Fuminſkeho lěža a k połnozy wot Chenois wo dnjo dale postupowachmy. Hacź dotal je žo 4 500 muži njeſranſenych jatych pſchiwjedło. S druheje fronty njeje žadyn važny podawk powjedźicź. B.

Jendželſka a italſka wójſkowa rosprawa njewě niczo važneho powjedźicź. Ssylny deſchcź je wojowanju ſadźěwał.

Franzowſka rosprawa wo wojownischću w Mazedonſkej.

24. oktobra: Se Strumineje fronty njeje niczo powjedźicź. Wulka woda na rězy kóždemu hibanju wojakow ſadźěwaſche. W ſtronje Doiranſkeho jěſora artillerija ſ wobeju ſtron žylnje tſělesche. Jendželečenjo pola Matſukowa njepſcheczelowe pſcherowy wſachu a něhdźe 20 muži ſajachu, wſcho Němzow. W kole pola Czerneje Bołharjo nowe pſcheczíwne nadběhi ſpytachu, kotrež pak žo ſ tſělenjom žerbſkeje artillerije ſlemichu. Sſerbjo žo na to do Bołharow dachu a někotre njepſcheczelowe hrjebje we hłubokoſczi 800 metrow dobuchu, pſchi czimž njepſcheczel krwawnje ſchkodowaſche. 50 jatych w jich rukach woſta. Na naſchim lěwym kſchidle wjedro, ſ kotrymž žu žo pucźe roſmokałe, wojowanju ſadźěwuje.

Schtworoſwjaſkowe postupanje w Mazedonſkej.

Parižſke nowiny „Matin“ ſe Salonikia piſchu: Wulke postupanje ſchtworoſwjaſkoweho wójſka pod generalom Sarraillom je žo w Mazedonſkej pſched dwěmaj dnjomaj ſapoczało. Na froncźe Sarrail a ſerbſki kronprynz nawjedujetaj. Bołharſke wobtwjerdźenja žu žo jako jara twjerde wopokaſake. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

24. oktobra. Na wjeczornej froncźe njeje žo niczo važneho podało.

Kaukaſka fronta: K połnozy wžy Dizy, k krótkenu ranju Wanſkeho jěſora žu naſchi wojazy jenu kurdiſku bandu wróćo ſbili a wſchelaku žiwnoſcź, pſchede wſchěm 400 ſkoczatow ſebrali.

Rumunſka fronta: Na dołhowjeczornej froncźe žo njepſcheczel njehiba. Na froncźe rěki Buzea hacź do Bramy—Kimpolunga artilleriſke wojowanje. S tſělenjom njepſcheczelowy nadběh pola Orſowy wotpokaſachmy.

Fronta w Dobrudſchi: Pod njepſcheczelowym cźiſchczom rumunſke a naſche wójſko k horam k połnozy wot Conſtanzy a Medgidije zoſaſche, pſchi cźimž pak njepſcheczelowym nadběham ſadźěwachu. Njepſcheczel mjenowanej měſcźe wobžadźi.

25. oktobra. Na wjeczornej froncźe žu k połoduju Dorny Watry naſche pſchedžunjene wotdźělenja njepſcheczela ſ někotrych hórſkich ſtejiſchczow wuhnali. Ssmy njepſcheczelow ſajeli a dwě maſchinſkej tſělbje ſebrali.

Rumunſka połnózna fronta: Njepſcheczel rumunſke wójſko pola Predeala, 18 wjerſtowk połodnju wot Kronſtadta, w Tirguluſkim pola Kimpolunga a w Eleſkim dole nadběhowaſche a jo nuſowaſche, žo něſchto wróćo ſcźahnyćź.

W Dobrudſchi njepſcheczelowe nadběhi po zyłej froncźe dale traja. Rumunſke a naſche wójſko žo wojujo k połnozy wróćo ſcźeže a bě nuſowane ſtronu njes Czernej Wodu a Taſſavluſkim jěſorom ſpuſchczicź. B.

Rumunſka wójſkowa rosprawa.

25. oktobra: Połnózna dołhowjeczorna fronta. Pola Fulghes, Bicaz a w Trotuſkim dole njeje žo położenje pſcheměniło. Ssmy k wjeczoru postupali a 3 offizěrow a 108 muži ſajeli. Pola Oituz je žo njepſcheczel pſches mjeſy wróćo ſbił. Ssmy jemu 159 jatych wotewſali. W Buzuſkim dole pola Tablabuzy, Bratocea a Predeala njeje žo położenje pſcheměniło. W Predealu žo wojuje. Pola Dragoſlawle žo žylnje wojuje. K ranju rěki Alta žmy njepſcheczelowe nadběhi wotraſyli a njepſcheczela k połnozy wróćo cźiſchczímy. K wjeczorej rěki Jiu žmy pola Vulkanſkeho pſchekhoda něſchto krajiny ſpuſchczili. Pola Orſowy žo ſ artilleriju wojuje.

Połodnjſcha fronta: Niczo noweho pódlu Dunaja.

W Dobrudſchi žmy žo k połnozy wot Czorneje Wody wróćo ſcźahnyli. B.

Rumunſka wo pomoz wola.

Nowinaŕſtwo rumunſkeho wójnſkeho miniſterſtwa žlědowazy nowinſki hłóž dale dawa: Pódla wojeŕſkeho wuſpěcha na woběmaj frontomaj žu žebi Němzy wotmyhlili, žo ſ dźěla nuſnych produktow ſmozowacź, woſebje benzina, petroleja a maſchinſkeho wolija. Teho dla chzedźa Němzy naſch kraj roſraſyćź. Hobrſke hromady wojakow nahromadźiwſchi Němzy počinaju Rumunow poraſyćź. Njeſamóžemy njepſcheczelej, kotryž ma po liczbje wulku pſchewahu, napſchecźo ſtejecź. Schtworoſwjaſkej na tym ſaleži, ſo by nam ſpěſchnje pomoz póſłał. So wona hnydom k nam dóńdźe, wot teho woſud naſcheho kraja wotwiſuje. Rumunſke wójſko, kotrež ſe ſadwělowanjom wojuje, pódla podpjery ſ muſtwami dowos munizije trjeba, ſo mohło němſkej techniziy napſchecźo ſtejecź. Tak piſchu nowiny „Adverul“. Nowiny „Univerſum“ mjenja: Cźiſchcź ſ dweju frontow njeje Rumunſka ſamohła wudźerżecź. Hdyž běchmy lědma žwoju zyłu móz ſ Dobrudſche do Karpatow cźišli, worakawy njepſcheczel w Dobrudſchi pſcheczíwo nam postupowacź počza. Samolwjenje pſchi tutej froncźe na ſchtworoſwjaſkowym wójnſkim wjedniſtwje leži; rumunſki generalny ſtab njeje ſa tamniſchi njewuſpěch ſamolwity. D.

Pomjeńſchenje grichiſkeho wójſka.

Parižſki „Journal“ ſ Athena powě: Grichiſke knježerſtwo je žo po ſchtworoſwjaſkowym žadanju na to ſwjaſało, ſo žo reſerviſtſke ſwjaſki, kotrež žu w Athenje njepſcheczelſke demonſtrazije pſcheczíwo ſchtworoſwjaſkej wuwjedke, roſpuſchcźa. Dale je grichiſke knježerſtwo do teho ſwoliło, ſo žo wſchě wójſkowe lětniki mjes 33 a 40 lětami a lětnik 1914 15. novembra ſ wójſka puſchcźa. Lětnik 1916 njeżmě žo pod khorhoj ſwołacź. D.

Wſcho hromadźe žo 60,000 muži ſ wójſka puſchcźi, tak ſo jenož 30,000 muži pod brónjemi woſtanje. Też liczba w Epirje ſtejazych wojakow dyrbi žo na měrowu žylnoſcź pomjeńſchicź. B.

Po wuradźenju franzowſkich a jendželſkich miniſtrow w Boulogne Franzowſka a Jendželſka pſcheczíwo Grichiſkej žanych dalſchich krocźelow cźinicź njebudźe. Jimaj je jenož wo to ſchło, wojerſku bjesſtraſchnoſcź ſchtworoſwjaſkoweho wójſka w Saloniku ſarucźicź,

a to je ßo ſtako. Woßebje Franzowſka dyrbi na ſacžucža jendželſkeho krala a ruſkeho zara dživacž. .

B.

Awſtriſki miniſterſtwowy pſchedßyda hrabja Stürgkh ſatſélený.

Se ſlóſtniſkim njeſkutkom je ßo awſtriſki miniſterſtwowy pſchedßyda Stürgkh morił. Hdyž wón ßobotu popołdnju w jenym Winſkim hoſcženzu wobjedowaſche, je jeho ſozialdemokratiſki ſpißowaczel dr. Bjedrich Adler, ßyn wjednika awſtriſkeje ſozialdemokratije, dr. Viktora Adlera, ſatſélił. Wo podawku Winſke nowiny ßlédowaze piſchu: Hrabja Stürgkh, kaž wſchédnje w jédžerni hoſcženza Neißla a Schadna ßedžeſche, tón krócž w towarſtwje tirolſkeho naměſtnika hrabje Toggenburga a barona Aerenthala bratra ſemrjeteho miniſtra ſwonkownych naležnoſczow. Hdyž běchu knježa runje dowobjedowali, ſpißaczel dr. Bjedrich Adler, ßyn ſapóßłanza khěžorſtwoweje rady Adlera, kotryž tſi blida wot nich ſdaleny ßedžeſche, k nim ſtupi a do hrabje Stürgkha ſ revolvra tſi krócž tſéli. Hrabja Stürgkh ßo hnydom morwy ſwjeſy. Hrabja Toggenburg ßo ſe ſtokom do nadpadnika da, a wyſchſchi pinczník ſpyta dr. Adlerej revolver ſ ruki wuwinyczˇ. Baron Aerenthal hrabju Stürgkha ſdžerža. Hdyž ßo wutſéle wotedachu, ßo hnydom pſchitomni awſtriſzy a němſzy offizěrojo do nadpadnika dachu a ßwoje mjecže wucžahnychu. Swoje mjeno mjenowawſchi nadpadnik praji: Proſchu, moji knježa, wěm ſchto ßym czinik, dam ßo ſ měrom ſajeczˇ. Na praſchenje jeneho offizěra, czeho dla je to czinik, wón wotmolwi: To budu pſched ßudom ßam ſamolwicž dyrbjeczˇ. Sawołany lékař mózeſche jenož wobßwědczicž, ſo je hrabja Stürgkh morwy. Bórſy po tym wodžerjo miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſczow, naměſtnik Bleyleben, krajny marſchall prynz Lichtenſtein a polizajſki preſident Gorup pſchińdžechu. Nadpadnika ſajachu a poliziji pſchepodachu. Powjeſczˇ wo podawku, kotraž ßo rucže po měſcže roſſchěri, wſchudže pohórſchenje na błudny njeſkutk ſbudži, kotryž bě miniſterſtwoweho pſchedßydu ſa wopor žadak. Pſchi tym ßo ſympathije, kotrež wobydlerſtwo k ſkónzowanemu mějeſche, powſchitkownje wobßwědczachu.

Hrabja Stürgkh je ßo 1859 w Hradzu (w Schtyrſkej) narodźił. W lécže 1892 wón do khěžorſtwoweje rady ſaſtupi, ßo 1907 do awſtriſkeho ſemjanſkeho ßejma powoła, ßo 1909 ſa miniſtra roswucženja a w lécže 1911 ſa miniſterſtwoweho pſchedßydu pomjenowa. Hižo ras, 5. oktobra 1911, je ßo pſchecźiwo žiwjenju hrabje Stürgkha mordarſki nadpad ſczinił. Tehdy w khěžorſtwowej radže jedyn muž ſ druheje galerije do miniſterſtwoweje ławki tſéleſche, na kotrejž juſtizny miniſter Hochenburger a miniſter roswucženja hrabja Stürgkh ßedžeſchtaj. Jena kulka jenož ſ lohka ruku hrabje Stürghka ſchtrychny. Jedyn dalmatiſki ſozialiſt, Bakuſch, bě, mjes tym ſo wjednik ſozialdemokratſkeje ſtrony dr. Viktor Adler réczeſche, tſélał.

Cžéło hrabje Stürgkha je ßo do twarjenja miniſterſtwoweho pſchedßydſtwa donjeßło a ßo tam na mary ſtajiło. Miniſterſka rada, kotraž bě ßo ſa ßobotu popołdnju w 4 hodžinach ſkaſała, ßo pod ſaczíſchczom ſrudneho podawka ſhromadźi a krótke wuradženje wotmě. Khěžorej Franzej Joſefej ßo podawk do Schönbruna powjedźi.

Ssudniſke wotewrjenje cžéła ßo njedželu dopołdnja ſta. Wono hodžinu trajeſche a wupokaſa, ſo bě mordař ſ małeje browningſkeje piſtolije tſi kulki do hłowy miniſterſtwoweho pſchedßydy tſélił, a to dwě do cžoła a jenu do noßa. Dwě kulzy ßo w moſhach namakaſchtej, tſecža kulka w ſchijinym mjaßu tczeſche. Hrabja Stürgkh bě hnydom wumrjeł.

Jeho mordař, ſpißaczel Bjedrich Adler, je muž ßrjedž tſizeczich lět. Wón je w Schwajzarſkej ſtudował, hdyž je tež poſdžiſcho někotre léta žiwy był. Na poßled wón „Kampf", wědomoſtne nowiny němſko-awſtriſkeje ſozialdemokratije wudawaſche. W ſozialdemokratiſkej ſtronje wón ſjawnje njeje wuſtupował, wón bě wjele bóle ſ pſchiwißowarjemi ſozialdemokratiſkeje ſtrony a ſe ßwojim nanom w roſkorje, dokelž jeho pſchepjate nahlady pola wjetſcheho dźéła ſozialdemokratow pſchihłoßowanje njenamakachu.

Mordař je na wjele praſchenjow wotmolwjenje ſapowjedźił. Wón woſpjet praji, ſo je ſczéhwkow ßwojeho ſkutka poknje wědomny, ſo je ßo po dołhim roſmyßlenju k ſkutkej roſßudźił a ſo je jón bjes nadpjeranja a ßobuwinikow, bjes někajkejeżkuli pomozy dokonjał. Někotre ſ jeho wuprajenjow běchu tak ſawite a błudne, ſo na tym dwěluja, ſo je wón duchownje ſtrowy. Někotre nowiny pißaju, ſo jeho ßotra wot někotrych lět w jenej błudnizy pſchebywa.

Pſchi ßwojim prěnim pſcheßłyſchenju je mordař prajił, ſo je Stürgkh ſchkódnik był a teho dla je „prjecž dyrbjał". Adler je pſchezo pſchecźiwo jeho ſtej politizy wojował. Wón je dyrbjał wumrjeczˇ. Adler ßo ßwojeho njeſkutka njekaje a wudawa, ſo budże ßo poknje ſamolwicž wjedźecž. B.

Rěcž jendželſkeho miniſtra Greya.

Lord Grey je pondželu na jenej hoſcžinje wukrajnych nowinarjow rěcž wo ßwětowej wójnje měł. W njej wón pyta dopokaſacž, ſo je Němſka naſtork k wójnje dała. W juliju 1914 njeje ßebi žadyn cžłowjek na to pomyßlił, Němſku nadpadnyczˇ. Praji ßo, ſo je Ruſka prěnja ßwoje wójſko mobiliſowała. To je to, ſchtož ßo w Němſkej jako wuſprawnjenje měnjenja naſpomina, ſo Němſka tule wójnu jako nadpadowanſku wójnu njewjedże, ale ſo je ßo jej wona pſchinuſowała. Ruſka je mobiliſaziju, na kotruž ßo Němſka wobcžežuje, hakle potom poruczíła, hdyž bě Němſka konferenzu wotpokaſała a tež potom hakle, hdyž bě ßo w Němſkej powjeſcž wojjewiła, ſo je Němſka mobiliſaziju poruczíła a hdyž bě ßo tale powjeſcž do Pětrograda telegraſowała. To bě ſtawiſna ſ léta 1870 w nowym nakładže. Wójnſke pſchihotowanje, niz jenož pſchihotowanje materiala, ale tež pſchihotowanſkich naprawow bě w Barlinje dale poſtupike, dyžli w jenym druhim kraju. Potom, hdyž bě wuſwoleny wokomik pſchiſchoł, ßo jedyn manever ſczini, ſo by ßo jedyn ſ tych druhich krajow k temu dowjedł, kroczele k ſakitanju czinicž. A hdyž běchu ßo tele ſakitanſke naprawy ſtałe, ßo na nje ſ ultimatom wotmolwi, kotryž wójnu njeſminliwu ſczini. Mi njeby niczo lubſche było, hacž ſo by jedyn njewotwißny a njeſtronſki ßud prajenja pruhował, ſo je ruſka mobiliſazija niz k ſakitanju ale k nadpadej poſtajena była, a ſo je jena druha móz hacž Němſka ſ neutralnoſczu Belgiſkeje wikowała, abo ßebi wotmyßliła, pſches Belgiſku nadpad ſczinicž.

Hdyž ſchtyri mozy jenu konferenzu poſkicžeja, a jena móz ju wotpokaže, ßu potom mozy, kotreż konferenzu poſkicžeja, wójnu wunuſowale, abo ta móz, kotraž je konferenzu wotpokaſała. Ruſki khěžor je Haagſki roſrißazy ßud namjetował. Hdyž jedyn knježeŕ Haagſki roſrißazy ßud namjetuje, a jedyn druhi na to njedžiwa, cžěri potom tón knježeŕ na wójnu, kotryž Haagſki roſrißazy ßud namjetuje? Krótko na pſchedwjecžorje wójny je Franzowſka ßlubiła, ſo budże na belgiſku neutralnoſczˇ dživacž a my ßmy ßebi runje tajke ßlubjenje žadali.

Němſkeje plan bě, Franzowſku a Ruſku ſbicž a Jendželſku woßamocžicž a do njeſboża ſtorczicž. Njeßměmy ženje ſabycž, ſo je ßo nam poſkicžiło, ßo wójny ſdalowacž. Nam je ßo pſches němſkeho póßłanza poſkicžiło, ſo bychmy pod wěſtymi wuměnjenjemi neutralni woſtali. Žadaſche ßo, ſo bychmy wot belgiſkeje neutralnoſcže wothladali a Němſkej ßwobodnu ruku woſtajili, ſo ßněła ßebi wot franzowſkich kolonijow wſacž, ſchtož ßo jej hodžeſche.

S němſkeje ſtrony wo Greyowej rěcži praja, ſo wona telko pſchewjercženjow kaž ßlowow wopſchija. Grey ßebi ſdaże dawa, jako by wo jendželſkej woßamocženſkej politizy ſ napiſcheża Němſkeje, wo nadpadże na Němſku, po wſchěch drobnoſczach wotrěczanym a wo ruſkej mobiliſaziji jako njepoßrědnym naſtorku k wójnje nicžo njewjedżał. Schtworoſwjaſk je po Greyu cžiſte njewinowate jehnjo. Kak dyrbi pſchi tajkej ſaßakloſczi podawk falſchowaſcheho myßlenja mózno byczˇ, na roſumne waſchnje wo měrowych wuměnjenjach jednacž? D.

Schwedſka w mozy Jendželſkeje.

Kaž Hollandſka chze ßo tež Schwedſka dohladowarſtwa Jendželſkeje wo zyłkym dowoſu a wutwoſu tworow podcžińnyczˇ. Wſcha žiwnoſczˇ a twory, kotreż ßo ſ wukraja do Schwedſkeje woża, budża ßo w Schwedſkej ßamej pſchetrjebacž dyrbjeczˇ. So bychu ßo wone do Němſkeje njewuwjeſte, wo tym ſmeja Jendželczenjo dohladowarſtwo. Schwedſka ßo jendželſkim žadanjam podcžińnje, dokelž jejne ratarſtwo wobydlerſtwo njemóże ſežiwjecž, tak ſo je na dowos ſ wukraja pokaſana. L.

Schkodowanje norwegſkeho łódźniſtwa w ßwětowej wójnje.

Po powjeſczi ſ Chriſtijanije ßu němſke podmórſke cžołny 12 norwegſkich łódźow potepiłe. Wot 1. oktobra ßu norwegſku łódźerjo 20 parnych łódźow ſhubili. Pódla teho je ßo woßom płachtatych łódźow potepiło. Norwegſzy łódźerjo ßu ſ tym wo 5½ milijona krónow ſchkodowali. S dobom ſ tutym hromadnym potepjenjom norwegſkich łódźow ßo powjeſcž wobkrucži, ſo je jendželſke knježerſtwo wobſamkło, łódże, kotreż wukrajenjo w Jendželſkej twaricž da-

dża, pak jendżelskim kódżerjam pschewostajicź, abo na ßamßne sliczbowanje pschewsacź a nakkadowacź. K temu ßo hischcże hórscha powjesćź pschida, so sjednocźene staty połnózneje Ameriki sakaża, kódże do wukraja pschedawacź. Norwegszy kódżerjo ßu pjecża sa 500 milijonow krónow nowych kódżow we wukraju skasali, ſ nich wjetschi dżél w Amerizy a Jendżelskej. Jeli so ßo tale powjesćź jako wěrna wobkrucźi, budże Norwegska nusowana, ßwoje kódże w Němskej twaricź dacź. D.

Sežiwjenske praschenje we hłownym wubjerku.

Hłowny wubjerk khěžorstwoweho ßejma je wo hłownych praschenjach, na khlěbowe żito, muku, hróch, buny a woku (kuschczíny) ßo poczahowaze, wuradżił.

" President wójnskeho sežiwjerstwa, ſ Batozki wossjewi, so je njedżiwajcy niskich rožkowych płaczísnow plahowanje rožki njeje wróczo schło, ale pschiběrało. Měnjenje, so stej ßo jeczmjeń a wowß dla wjele wyschscheje płaczísny we wjetschej měrje woßykoj, je ßo jako wopaczne wupokasało. Płaczísny sa jeczmjeń a wowß ßo poniża. S wotpohladom pak nochże pschichodne płaczísny mjenowacź. K dżélanju krupow ßo tsi krócź wjetscha dżélba jeczmjenja pschewostaji. Tež hejdusch ßo we wjetschich hromadach dżéła. Jejowa płaczísna dyrbi ßo teho runja ponizicź, a skónczńje ßu ßebi wotmyßlili, pschetrjebanje krupow rjadowacź. Dżélba jeczmjenja sa piwarńje ßo na 25 prozentow poniżi. Batozki potom pschiczíny roskkadże, kotrychż dla je ßo sapowjedżił, namjetej dr. Heima pschihłoßowacź, kotryż ßebi pscheje, so by ßo rožkowa płaczísna na 14 hriwnow a jeczmjenjowa a wowßowa płaczísna na 13 hriwnow sa zentnar powyschiła. W sežiwjerstwowej radże je ßo tónle namjet se wschěmi pscheczíwo dwěmaj hłoßomaj wotpokasał.

Statny podsekretar dr. Michaelis dowěrne liczby wo wunoschku żnjow a wo rosdżélenskim planje podawasche. Powjesćże, kotreż ßu ßo ſ nowinami a na druhe waschnje rosschěrjake, so ßu ßo pola khěžorstwoweje żitownje wjele zentnarjow żita skasyke, ßu do czísta njewěrne.

President ſ Batozki wo to proschesche, so ßo njeby na tym wobstało, so dyrbjało ßo pschejara na make młyny dżiwacź. Intereßy młynow njeßmědża ßo pscheđ intereßy pschetrjebarjow stajecź.

Statny podsekreter w ministerstwje sjawnych dżélow Stieger na praschenje wo wobstaranje wosow sa běrnowe transporty wotmolwi: Prusko-heßyske żelesniske sarjadnistwo ma telko wosow, każ żane druhe żelesniske sarjadnistwo ßwěta. Tola kóżdu nasymu a kóżde nalěcże ßo nimo měry wjele wosow trjeba. Pschezo ßo na to najwjetscha kedżbliwosćź słożuje, so ßo liczba tworowych wosow rosmnożuje. Nowych wulkich lokomotiwow sarjadnistwo kóżdy tydżeń 31 dostawa. Liczba wosow ßo w pscherěsku wob lěto wo 5 prozentow powyscha. Se żelesniskeho personala je ßo 150,000 muži k wójsku swołało. Sa nich je ßo jenoż ſ dżéla narunanje namakało, mjes nim 45000 żónskich. Njedżiwajcy teho żelesnizy wulke dżélo dokonjeja Sa běrnowe transporty je ßo najprjódzy 5000, nětkole 7000 hacź 8000 wosow hotowych stajiło. Hdyż poßlednje dny wosy njejßu pschezo doßahałe, ſ dżéla to ſ tym swißuje, so je wójskowe sarjadnistwo wjazy wosow trjebało. Na wójskowe potrěbnosćże wschak dyrbi ßo w prěnim rjedże dżiwacź.

K tejle rosprawje ßo rosrěczenje pschisamknu, w kotrymż ßo dokonjenje naschich żelesnizow połnje pschipósnwasche, tola ßo pschecże wupraji, so by ßo dla spěschnischeho pschiwoženja a wotwoženja běrnow tola wjazy dyżli 8000 wosow postajiło.

Na to ßo praschenje wo sastaranju se żitom dowuradźi. Statny podsekretar Michaelis na żadanje, so bychu ßo khlěbowe dżélby powyschiłe, praji, so budże liczba nastajenych khlěbowych dżélbow pschezo něschto wjetscha, hacź liczba pschetrjebarjow. To na wobydlerstwowym hibanju w jenotliwych wokrjeßach leži. Dżiwajo na reserwy njeßmě pak ßo telko pschetrjebacź, so njemohli stónczńje pschedżerżecź. Ratarjo ßu na porjadne waschnje żito wotedawali.

President ſ Batozki hischcże pschispomni, so je ßo wotrubowe praschenje pscheßunyło, dokelż je ßo wójskowe sarjadnistwo ßwojich wotrubow wsdało. S tym dostate wotruby ma ßo tajkim dżerżerjam kruwow pschidżélicź, kotsiż ßwoje mloko pschedawajn. Rěczník stónczńje ßlubi, so dyrbi ßo żiwnosćź se wschěm dorasom potuńschicź. Stónczńje wón hischcże pschiczíny sa wyßoku płaczísnu pizowanskich bunow mjenowasche. Tale piza je jara wjele hódna a jeje njemóżemy ßo mjenje dyżli hdy prjedy wostajicź.

Wojerske reserwistske komanda sa wotedacże běrnow.

S Braunschweiga ßo pische: Każ krajna běrnowa saradźerńja wosjewja, ßo wot nětka wojerske reserwistske komanda k podpjerje wokrjeßnych běrnowych saradźerńjow póscźelu. Jich hłowny nadawk w tym wobsteji, so ratarjow wo płaczazych postajenjach roswucźa a jich pohnuja, so bychu po móżnosczi rucże běrny se składow wotedali. Pschi tym ßo ratarjam pokdra punta běrnow na hłowu a dżeń a 10 zentnarjow k nalěcźu k wnßadżenju wostaji. Wobydlerjo, kotsiż ßami běrny njeplahuja, wschědnje jenoż punt běrnow k sežiwjenju dostanu.

We sakskim ßejmje

pschinjeße sandżena póndżela wobscherne rospominanje wo położenju sadołżenych wobßedżerjow ležomnosćźow woßebje swjeßelenskich salow. S woteběranja podružnikow a schpatnych abo cżasto zyle sastajenych dokhodow ſ podružnistwa a pschenajecża wobydlenjow je wulka wjetschina khěžerjow do wulkich cżěßnosćźow pschischła. S nich ßu dla pschestacża rejow a sawjeßelenjow korcźmarjo we słych wuskosczach. Knjeżerstwo drje spyta, ßo słożujo na statistiku, dopokasacź, so nusa njemóże tak wulka bycź, pschetoż dyrbjenske pschedawanje po ßudniskim pucźu je ßo jara pomjeńschiło. Tak ßu na Budyschskim ßudnistwje poßlednje pokléta jenoż tsi żadanja sa tajkim pschedacźom doschłe. Tola ßejm tajkim nahladam njepschistupi, ale k temu snapschecźiwi, so jenoż wo cżaß wójny se wschelakich pschiczínow, żadanja sa dyrbjenskim pschedacźom ßowróczo dżerża, po wójnje mamy pak ßo cźim wjetscheho haj powschitkowneho swrěschcźenja we khěżerskim ležomnosćźerstwje bojecź, pschetoż nusa je wulka a wschědnje pschěběra. Tehodla je trěbne, tajkemu schkódnemu wuwiczu se sakońskimi ßrědkami po móżnosczi sadżéwacź.

Wjednizy wschěch stronow w sakskim ßejmje běchu sandżeny tydżeń namjet sapodali, so by knjeżerstwo sakonjzy sakasało, podsemske wuhlowe składy pokupowacź. Knjeżerstwo do teho hnydom swoli a hižo tónle tydżeń na to ßo poczahowazy nawěschtk pschedpołoži, do kotrehoż ßejm swoli. Zyła maczísna ma ßo po sakońskim pucźu we jenym pschichodnym ßejmje srjadowacź.

Sakoń sa sastaranje Sakskeje ſ milinu je tež nětko pschihłoßowanje prěnjeje komory namakał a tak ma sakońsku płaczíwosćź. Daj Bóh, so by ßo ſ nowym sarjadowanjom hospodarske sboże wuliwało tež do poniżnych wjeskow nascheje ßerbskeje domisny. Na nowy tydżeń ßejm swoje wuradżowanje skónczi. Po hodżoch pak ßo k nowym wuradżenjam sażo shromadźi. E. B.

Nadpad na presidenta Wilsona.

Nowiny „Central News" powjedża, so je pjatk w New-Yorku jedyn muż, kotryż mějesche jedyn nóż abo jenu bleschu ſ někajkej mokschinu pschi ßebi na automobil presidenta sjednocźenych statow skocźił. Muż, kotrehoż maja sa błudneho, ſ automobila dele storczichu a sajachu. L.

Ze Serbow.

— **(Schwabliczkowe płaczísny ßo njepowyscha.)** Dokelż wikowarjo se schwabliczkami płaczísny do wyßoka honicź pytaju, je ßo hospodarske wotdżélenje wójnskeho sežiwjerstwa ſ nowa pola towarstwa němskich schwabliczkarjow sa płaczísnami wobhoniło a wot tuteho powjesćź dostało, so każ prjedy tež pschichodnje płaczísna pschi pschedawanju na drobnych wikowarjow 38 pjenjezkow njeßmě pschekroczicź. Duż ßo paket schwabliczkow njeßmě pschetrjebarjam dróżo hacź po 45 pjenjezkach pschedawacź. Pscheczíwo kóżdemu pschekroczenju tuteje płaczísny budże wyschnosćź sakroczicź dyrbjecź.

— **(Żadyn běrnazy palenz wjazy.)** Każ „Kölnische Zeitung" ſ dobeho żórła shoni, so bliżsche dny ſ wobsamknjenjom swjaskoweje rady sakaże, w małych palerńjach běrny k dżélanju palenza palicź. Schtóż tónle wukas pschestupi, temu ßo nadżélany palenz wosmje a pódla teho ßo jenu wulke pjenjeżne khostanje napołoži.

— **(Wobkhad ſ butru.)** W nastupanju pschedawanja butry je ßo sażo nowy wukas wudał. Po nim ßmědża dżélarjo butry ju jenoż tym pschetrjebarjam pschedawacź, kotsiż w jich wßy abo w ßußodnej wßy bydla. Wscha druha buntra ma ßo jenej hromadżerni butry wotedacź.

— **Pische hnicże běrnow w pinzach** ßo porucża ßrjedź běrnow abo na nje wulke kruchi njehaschaneho kalka kłascź. Kalk ßo ſ cźeńkej worschtu ßłomy abo walczíny wot běrnow dżéli, abo ßo do jeneho korba ßypnje. Kalk, kotryż włohu na ßo cżehnje, běrny ßuche a strowe sdżerży, mjes tym so běrny teje ßameje drużiny hnija.

— Wójnski saßłużbny kschiž je ßo schulskemu direktorej Hanzy we Wjeleczinje a wyschschemu wuczerjej a kantorej Ssymankej w Baczonju spożežik.

S **Měrkowa.** Se żelesnym kschižom 2. rjadownje ßo wojak pěschego regimenta, czišło 182 Richard Kühn, ßyn tudomneho kowarskeho mischtra Ernsta Kühna, wusnamjenik.

S **Lahowa.** Michał Domaschka, krajny wobornik pola 12. sanitetneje kompagnije 12. armeekorpsa, na wieczornym wojownischczu pschebywazy, je s medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenik.

S **Boschez.** Tudomne Wjeliz kubło je kubler Schkoda s Wadez sa 346 000 hriwnow kupił a hižo pschewsak.

S **Budestez.** Knjesej fararjej Domaschzy je ßo wójnski saßłużbny kschiž spożežik.

S **Lubija.** W poßlednim poßedženju městowych saßupjerjow ßo wosjewi, so móże město dla žadnosče běrnow jenož tsečinu skasanych běrnow pschetrjebarjam wotedacz. Pschedßyda wosjewi, so ßu městu 2½ zentnarja polcza, kotryž bě ßo do khłodzerńje Budyšteje rěsarńje dla lěpscheho dżerżenja dał, tam kradnyli.

S **Biskopiz.** Sawczerawschim ßu tu saßo jeneho pßa morili, dokelž ßo boja, so je skaženy byk. Pßykowu khowu ßu do Draždżan dla pschepytanja na skaženoscz póßłali. Pßykowy wobßedžer, kotrehož je poß kußnył, dyrbi ßo w Barlinje psche skaženoscz woschczěpicz dacz.

S **Draždżan.** Sakski kral je wutoru na ranńsche wojownischczo pschijeł. Na jenym dwórnischczu běchu ßo sakszy wojazy sestupali, s kotrymiž ßo kral do powjedanja da. Kral wyschscheho roskasowarja bayerskeho prynza Leopolda wopyta a wieczor na pschednoschk jeneho offiziera generalneho staba wo wójnskim położenju poßkuchasche; pódla teho ßebi wón czah wobaranskich kanonow pschecziwo lětarjam wobhładowasche.

S **Hródka.** Schtwórtk tydżenja wieczor je ßo jena składownja fabrikskeho wobßedžerja Alfreda Schmidta wotpalika. W składowni ßo mjes druhimi twory wójnskeho wolmoweho akzijoweho towarstwa khowachu. Nastata schkoda něhdże 30,000 hriwnow wuczinja.

S **Hródka.** Tele dny wobydlerjam Kudżeliz khěže nadpadże, so wudowa Karolina Hajnowa wjazy se ßwojeho wobydlenja njekhodżesche a so bydlowe durje samknjene wostachu. Myßlachu ßebi, so ßnadź je žona do njesboża pschischka a teho dla s woknom do wobydlenja salěsechu, hdyž wudowu morwu nadeńdżechu. Wona bě ßo s płunom sajědojczika. Kak je ßo njesboże stało, njeje hischcze wujaßnjene.

S **Běleje Wody.** Hacz dotal je ßo s Běleje Wody psches 200 wójnskich wobdżělnikow se żelesnym kschižom druheje rjadownje wu snamjenilo.

Se **Sslepeho.** Saßo kupzy po naschej wßy wokoło lětaju, so bychu pola pokupili, na kotrychž ßo wuhło abo bruniza namakuje. Człowjek, kiž někto we wójnskim czaßu ßwoje pola pschedawa, sa 2 kroschkaj stroweho rosoma w hłowje nima, Kupzy ßo tež jenož na czaß swjeżeja, a to w tym wotpohładże, hdyž budża pola po wójnje drózsche, je wobkhowaju; hdyž pak tuńsche, je burej saßo wostaja. W tu khwilu ma husto doscz jutro, kotrež 600 hr. ßo kupi, sa kupza nimale 4000 hriwnow hódnosce. — Schto dha czi pomha, hdyž twoju rolu pschedasch? — W druhich krajinach ßu tež ßwoje żiwnosce pschedawali, jutro po 600 hr., a hdyž chzychu ßebi nowe kupicz, dyrbjachu 1000 hr. płaczicz. Wono je s polemi runje tak kaž w naschim czaßu se starymi konjemi; hdyž ßwojeho sa 1000 hr. pschedasch, dyrbisch druhemu sa tajkeho rawßa 2000 hr. dacz. — Kajki je to wužitk? Nětko płaczi: dżerž, schtož masch.

S **Rakez.** Tudomnemu pomoznemu wuczerjej Pawołej Hórbanej je ßo żelesny kschiž 2. rjadownje spożežik.

— **(Wojerske wusnamjenjenje.)** Janej Gnawkej s Noweje Jaßońzy, w pólnym artillerijskim regimencze czišło 48 ßłużazemu je ßo żelesny kschiž 2 rjadownje spożežik. Podoffizěr Pawoł Möller s Luschcza, w reservnym pólnym artillerijskim regimencze czišło 33 ßłużazy, je ßo se slěbornej medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenik.

— **(Zane wusběhanje koni.)** Sastupjazy generalny komando XII. armeekorpsa bě, so by ßo wójskowa potrjeba koni spokojiła, so prěnju tsečinu měßaza novembra 1916 wusběhanje koni w makym wobßahu poruczik. Kaž je ßo nam s wyschnosce powjedźiło, po wosjewjenju pruskeho ministerstwa wusběhanje koni hacz na dalsche wuwostanje.

Nasyma:

Žně ßu saschle, lětny czaß je ßo minył.

Jerem. 8. 20.

Leczcze prjecz wy rjane skote
Hodżiny, kiž lěczo da,
Minyke scze ßo tak rucze,
Kaž hdyž lecza ptaczata,
Kraßne czaßy ßu to byli
Nozy a dny ßłónczne,
Tola saczucz ßmy jo měli,
Kak je wschitko sachodne.

Róże, kiž ßu rano kcżěke,
Wieczor wjezy njeběchu,
Kłoßy, kiž naß swjeßelike,
Wschě pod koßu padżechu.
Ptaczki, kiž nam saspěwachu,
K połdnju wschě naß wopuschcza,
Na wschěm, s czimž ßo sradowachu
Ludżo, to ßo wot naß da.

Człowjek tudy na tym ßwěczi
Je kaž rjanoh' lěcza ßón,
Nasyma po rjanym lěczi
Klinczi nam kaž ßmjertny swón.
Dżělicz ßo tu wschitzy maja
Wot wjeß'la, kiž ßwět jim da,
Zane skórżby njepomhaja,
Bóh tón Knjes to pschikasa.

Wotpadajcze, rjane kcżenja,
Lěcza kraßnosczi, wopuschcz naß.
Nasymske ßo wětry honja,
Bórsy pschińdże symny czaß.
Jedyn je, kiž wot wěczнosce
Wschitkón czaß we ruzy ma,
Minu-li ßo wjeßekosce,
Bóh je nascha khowanka.

J. Kruża.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Dla paduschstwa hižo prjedy khostany żelesotoczer Jan Jurij Kuczank s Budyschina bě lětża hacz do julija w Budyschinje w industrijowej dżěłarni dżěłak a potom s khwilemi ßwojemu starenu wujej, żiwnosczerjej Janej Wjerschej w Czornym Hodlerju, wupomhak. Ssrjedž augusta wón pschipadnje na jenym khamorje dwě nalutowarskej knižzy krajnostawskeje banki se 627 hriwnami a 522 hriwnami załožka namaka. Wón knižzy wsa a ßebi s jenych 225 hr. a s druhich 175 hr. wupłaczicz da a se ßwojim mjenom kwitowasche. S tutymi pjenjesami ßebi wobleczenje, jedyn revolver a jedyn kalacz kupi, do Draždżan a do Lipska wotjědże a tam sbytk kradnjenych pjenjes sa krótki czaß pschecżini. Kuczank chzyschce na to s banki hischcze wjazy pjenjes wotewsacz, tola ßo bojesche, po nje ßam hicz. Wón bě 37 lět starenu pohonczej Pawołej Richardej Schusterej na Židowje, kotryž je dla czežkeho falschowanja liscziny a dla pschekhowanja khostany, wo ßwojim paduschstwje powjedał. Tutón bě hnydom swólniwy, te pjenjesy na banzy sběhnycz. Wón ßebi 401 hr. a 344 hr. wupłaczicz da, tak so w wobojich knižkach jenož hischcze mała suma stejo wosta. W knižkomaj wón s mjenom Jana Wjerscha kwitowasche. S dostatych 745 hriwnow wón Kuczankej jenož 515 hriwnow woteda a bě po tuteho prajenju 230 hriwnow sa ßebje wobkhował. Kuczank te pjenjesy saßo na jenym puczowanju do Kamjenizy a Lipska pschecżini a w korczmach sa ßwojich snatych worczišnu płaczesche, pschi czimž mějesche ras na jenym městnje psches 60 hriwnow sapłaczicz. Hdyž jeho sajachu, pschi nim jenož hischcze 13 hr. 67 pj. namakachu. Jeho dla paduschstwa a dla sakasaneho noschenja brónjow k jastwu na jene lěto a k arrestej na 3 njedżele saßudżichu, mjes tym so Schuster 6 měßazow jastwa dosta.

Přilopk.

* **(11 500 němskich wuczerjow je hacz dotal we wójnje padło.)** Po sestajenju Komenskeje bibliotheki je hacz do 30. septembra tuteho lěta 11 500 němskich wuczerjow rjekowsku ßmjercz wumrjeło. S nich ßłuscha do Pruskeje 6 927, do Sakskeje 1 076, do Bayerskeje 749, do Badenskeje 535, do Württemberga 476, do Hessenskeje 275, do Hamburga 235, do Elsaskeje-Lothringskeje 159, do Mecklenburgskeje 234, do Braunschweigskeje 131. Poßlednje 3 měßazy, wot julija hacz do septembra je 1267 wuczerjow ßmjercz na bitwischczu poczerpiło.

* **(Paduschny hońtwar ßo satšelił.)** W lěßu pola Zülichendorfa hajnik jeneho blidarja s Luckenwalde na hońtwje pscheßłapi. Hajnik paduschneho hońtwarja sawoła, tola tón ßo, město so by ßo poddał, s tšélbu do hajnika saměri. Hajnik pak bě ßo hischcze prjedy do njeho saměrił a wotłócził. Kulka paduschneho hońtwarja do wutroby trjechi a jeho na měsce mori.

* **(Do hornza kropa padła.)** W Lipsku je na hwězdarninej dróży jena tsilětna holza do hornza kropa padła. Njesbożowna holza je w hojerni na czežke woparjenje wumrjeła.

* **(Městowa kormjerńja ßwini.)** Městowe sarjadnistwo w Gubinje w Delnjej Łužizy je wobsamkło, kormjerńju ßwini napra-

wicź, w kotrejž ma žo po něčim 300 žwini wukormicź, kotrež žo 3 zentnarje cžežke sarěsaju. Khósty sa to 40,000 hriwnow wuczinja žo w bliščej shromadźisnje měschczanskich sastupjerjow pschi czinja žo w bliščej shromadźisnje měschczanskich sastupjerjow pschiswola. Městowa kormjerńja drje budže žebi pschiběrk žadacź.

* **(Njehrajkajcze ſ tſělbu!)** Jedyn samkarski wuczobnik we Wrótžkawju žo žrjedu popołdnju ſ jenym revolvrom saběrasche. Tón žo spuschczi a hólza do cžoła trjechi.

* **(Kradnjenje butry.)** W nozy žu žo paduschi do statoka gmejnskeho pschedstejiczerja Naundorfa w Prehlizach (w sakskej provinzy) dobyli. Pódla druheje žiwnosce žu zyku butru kradnyli, kotraž dyrbjesche žo Zeitskemu wokrježenej wotedacź.

* Němska khěžorka je slotowej sběrzy wulku liczbu slotych debjenkow, mjes nimi cžežke rjeczasy, narucznizy, brósche a pjerschczenje pschipokasaka.

* **(Piwalzy w krku.)** Wo spodźiwnym skhorjenju schije, kotrež je dla žwojeje žadnosce spomnjenja hódne, jedyn wyschschi stabowy lěkař w pólnolěkarskej pschiłosy „Mnichowskeho lěkarskeho tydženika pische. Stabowemu lěkarjej žo tšjo trukowszy wojazy pschiwjedžechu, kotsiž na duschenje a bolosce schije czerpjachu. Pschi prěnim pschepytanju žo niczo dale dyžli schkropjenje czežkodychanja spósna a tež pschi posdźischim pschepytanju krka ſ dele tłóczenjom jasyka žo dale niczo njenamaka. Hakle ſ nadkrkowym schpihelom móžesche žo spósnacź, so bě žo w krku něhdže 8 zentimetrow dołha a 1 abo 2 zentimetraj tołsta piwalza pschizyzaka a jemu tak dychanje salěhowasche. Tež pola teju druheju Trukow žo piwalzy na tym žamym městnje namakachu. Turkojo běchu pola jeneho železnischkeho sastanischcza ſ jeneje łuže wodu pili a pschi tym piwalzy sažrěbli, niczo wo tym njepytnywschi.

Sslěbrowe podkopki Salzedo.

Podawk se starych czažow Peruanskeje.

(Pokracžowanje.)

Samyžleny Salzedo dale po puczu dźěsche, po kotrymž bě holza prjedy k njemu pschischka, a wón dźěsche dale, hacž běsche žebi wotmyžlił.

Schtož bě mkoda Indijanka derje měnjo jemu pschaka, žo nje dopjelni; nawopak, hodźinu posdźischo jeho symiza ſ nowa krucze hrabny. Wón dyrbjesche žo do trawy pschi puczu lehnycź, a hdyž bě hižo symizyny nadpad nimo, pschewja jeho hkuboki spar, kiž bě khětro na womoru sapodobny. S tym dyrbjesche žo jeho khorosc pohórschicź.

Hdyž wón wotuczi, dźiwasche žo, hdyž wuhlada, so je tamna mkoda indijanska holza se starej Indijanku pschi nim. Wonaj žo prózowaschtej, jeho sběhnycź a jemu luboscziwje wobkrucżeschtej, so chzetej jemu pomhacź.

To žo tež poradźi, hdyž wón wschitke žwoje mozy sebra a žo napinasche. Wobej jeho do žwojeje hěty dowjedżeschtej. Ta bě wěso daloko, wonej jemu tam lěhwo pschiprawischtej. A tam wón bórsy saže wužny. Daloki pucź běsche jeho mozy hacž do poslednjeho sbytka wuczerpak.

Nasajtra rano jemu mkoda Indijanka hórzy žłodźoze lěkarstwo pschinježe, kotrež bě jemu žama pschihotowała. To bě wotwar tajneho žrědka Indijanow, kotryž je nam nětkole jako fibrowa skora znaty. A hdyž běchu žo někotre njedźele minyle, bě žo khorosc shubiła; Don Jose bě wuhojeny a naby sažo nowych mozow a kčžejazeho napohlada, noweho lóschta k žiwjenju a ſ tym tež noweje nadźije sa pschichod.

Jenož někotre njedźele bě Salzedo w indijanstej hěcze pschebywał, tola hižo bě žo do mkodeje Indijanki zyle salubował a tež wona mějesche jeho runje tak jara lubo. Duž bě jemu nimo měry cžežko, hětu wopuschczicź a sažo do města Puna žo wrócźicź, dokelž žo tam nichtó wo njeho staral njeběsche a dokelž tam sa prěni cžaž tež niczo druhe na njeho njeczakasche, khiba tradacź a hłodu mrěcź, doniž njeby někajku sažkužbu namakał we žlěbrowych podkopkach, kotrež chzyšche wón wjesc.

Duž jemu niczo na puczu njebě, a móžesche žwoje pschecze wuprajicź, so by jemu kražna indijanska holza žwoju ruku jako mandźelska sawdała. Wona bě kschcżena a rěkasche Dolores.

Hdyž bě Salzedo tutu myžličku wuprajił, jemu wona niczo pschecźiwo temu njerjekny; hdyž pak sdychujo na žwoju khudobu spominasche, požměwasche žo ta wudowa a praji:

„Ty njetrjebasch w podkopkach dźěłacź, w kotrychž je Doloreżyny nan žwoju žmjercź namakał. Moja dźowka Dolores tak khuda njeje, kaž žo to sda. Wona ma najbohaczischе žlěborowe podkopki w kraju, ale mjelcž tak dołho wo tym, doniž wona twoja žona njebudże. Tebi pak chzu je pokasacź, so by mi to wěrił!"

Wona jeho daloko sa hětu do horow wjedźesche, tam rospukana skalna scžěna žo horje wupinasche. Delka pod njej leżesche wulka hromada dźiwje rosmjetanych kamjeni, na kotrychž moch a plecźawy rosczechu.

Tu stara Indijanka stejo wosta a praji:

„Pomhaj mi tute kamjenje na bok smjetacź, potom budža podkopki widźecź."

To bě žnadne dźěło a bórsy žo maka próschdnjenza do skały pokasa do kotrejež stara Indijanka se Salzedom sastupi.

Ale schtó mohł wopisacź, kak žo Don Jose Salzedo dźiwasche, hdyž tu nimoměry wulku žiku žlěboroweje mjebže wuhlada, w kotrejž bě tež žamo cžiste žlěbro, schtož w Punoskich podkopkach sa mózne měł njebě.

„Tele podkopki žym ja nadeschka", stara Indijanka rjekny, „te žłuschcja mojej dźowzy Dolores. Budże-li wona twoja žona, budżesch tu dźěłacź a bórsy budżesch ty bohaczischi, hacž ž dyn druhi ſ twojich krajanow, bohaczischi, hacž městokral w Limje."

„Nětkole pak", wona dorěcža, „samjetajmoj tu próschdnjeńzu saže ſ kamjenjemi. Indianojo a Schpanjenjo tu wokoło khodźo. Woni to njeżmědža wohladacź."

Njenadźizy bě žo wožud mkodeho Schpanjana Salzedy pschemění. Sa někotre njedźele bě wón mandźelski rjaneje cžicheje Dolores a najbohaczischi wobžedźer žlěborowych podkopkow we wokolnosczi města Puna.

So žu tamne žlěborne podkopki tak wunoschne, žo scheroko a daloko rosnježe a to Indianow k Donej Jožej wabjesche. Jemu radscho hacž twjerdym Schpanjanjam žłužachu, dokelž ſ nimi mile a pschecźelnje wobkhadźesche, mytowasche jim darniwje a mějesche dźě Cholasku sa žonu. Jemu bě lědma móžno, wschěm Indianam dźěło dacź, kiž žo k njemu tłóczachu a druhe podkopki wopuschczachu, so bychu pola njeho a sa njeho dźěłali. Sa krótki cžaž žej jeho nimo měrje wažachu a jeho bohatstwo žo hobrszy pschisporjesche. S tym žo sawiscź sbudżesche, a jeho mjeno žo scheroko rosnježe. Arierojo (honjerjo mulow), kotrež běchu jeho něhdy se žmilnosczе ſ Linzy do Perskej žobu wsali, nětkole jeho žlěborne žadki (tyczki) tam pschinoschowachu a powjedachu, kak je wón njeżměrnje sbohatnył, a kak žebi jeho Indojo waža, kak jara je darniwy a kak žo napschecžo Cholaskim sadźerži.

Wulku harn tute powjesczе w Limje naczinichu, wožebje pola naměstneho krala hrabje Lemosa. Tón bě zyle niszy smyžleny cžłowjek a duž jeho najžylnischa sawiscź pschewja, a hacž nanajhorzyscho žeđźesche sa tym, tamne podkopki žebi pschižwojicź, kotrež běchu Salsedoa tak jara wobohaczиłe. Wón wschelako spytowasche, jemu podkopki wotkupicź abo na nich podźěł dostacź, tola podarmo. Se žadosczu też jeho sawiscź pschecźiwo Donej Jožej pschibywasche, kotremuž nimo teho jeho žentwu ſ Indianku wodacź njemóżesche, a ſ tuteje sawiscze nasta tamna hramjaza hida, kotruž měwaju Schpanjenjo w potajnym, doniž wón njeby žwój samer dozpił, doniž njeby polne sarunanje měł, kotrež žebi hida a wjecźenje žadatej.

Don Jose de Salzedo bě sjawneho a sprawneho waschnja; teho dla mějesche falschny naměstny kral doscź dobrych skkadnosczow, so mohł jemu paže polaz. Wón to wobhladniwje a doželědnje cžinjesche. Don Jose mějesche w Peru njepscheczelow a sawisnikow. S nimi žebi naměstny kral srěcža, a njejapzy wsachu Dona Joseja jateho a žadźichu jeho do jastwa sa pschestupnikow. Wón sdacže wo tym njemějesche, schto jemu winu dawaju; hdyž pak psched žudom stejesche, žłyschesche a dźiwasche žo hacž nanajbóle, so jeho winuja, so bě žo ſ Indijanami swjaskował, so by schpanske knjejstwo powalił.

S mozu njewinowatosczе a ſ rosžudnej rěczu wěrnosczе wón winowanje wotpokasa; ale to jemu niczo njepomhasche, pschetož roshorjeni wobžedźerjo podkopkow daloko wokoło běchu jeho pschecźiwnizy. Woni pschecźiwo njemu žwědczachu; pschetož wschitzy Indijanojo běchu jich podkopki wopuschczili a k Donej Josej schli. Lěpschinow, kotrež woni psches darniwosc wobžedźerja podkopkow, Salzedo, kaž nětko po wobžedźerju rěkachu, mějachu, žo *jim nihdže* druhdže a ženje njeposkiczachu. Nimo teho pak bě wón, tón „stary schescczijan", — žłowo, kotrež mějesche pola Spanjanow jara wulku wažnosc, — tutón jemjan žebi Cholu sa žonu brał; to hižo bě žame na žebi wulke pschestupjenje, dokelž bě to pschecźiwo tamnej njerosomnej staroschpanskej hordosczi.

Skórźba dźěsche ſwój puć pomału dale; ale rosjaßnjeni ludźo, kiž poměry derje ſnajachu, na ſkónčnym wupadnjenju njedwělowachu, runje tak mało kaž na tym, na čož bě po prawom ſaměrjene. Lěpje hač wſchitzy druſy ſpósnachu to Indijanojo, kotſiž běchu w tym naſtupanju hižo ſrudne wězy naſhonili.

„Woni chzedźa ſlěborne podkopki, hewak ničžo, a teho dla dyrbi wón wumrjećź", ſtary Indijan rjekny, wuj mkodeje bjeſtroſchtneje žony, ji a jeje ſarudźenej maćerí rjekny. Ale ſchto to běchu, kiž chzychu podkopki měćź, to njebě Indijanam wěſte; pſchetož na poſpytach naměſtneho krala ničžo njeſpósnachu. Ssamo Doloreſa bě po ſdaćžu ſabyka, ſchtož bě ji jeje mandźelſki wo tamnych poſpytach rjekk. Budźiſche-li wona k njemu do jaſtwa ſměka, wón ji njeby dał do Limy pućźowaćź, ſo by naſtupneho krala wo hnadu proßyła. Tuto pućźowanje mkodej žonje cźěžko na wutrobu padny, naměſtny kral ju ſe ſazpěčźom wotby, lědma na nju pohlada, ale w jenym naſtupanju bě te pućźowanje tola waźne. Indijanzyneho wótreho roſoma ſo njeſmimy, ſo bě to runje naměſtny kral, hrabja Lemos, kotrehož žedźenje ſa ſlěbrowymi podkopkami ſebi jeje mandźelſkeho ſa wopor žadaſche; teź bu jej nětkole jaßne, ſo dyrbjeſche wón pod ſchkitom prawa jako poſdatny ſběžkaŕ wumrjećź.

„Zatelje, Dolleres", ſtary Indijan, jeje wuj, mkodej žonje rjekny, „je wſchitko ſhubjene; pſchetož podkopki woni ſ krótka wotwoſmu, jako bychu ſtatej (krajej) pſchipadnyle, ale jich wunoſchki poběhnu jim do ſamßneje kapßy. Ssmědźa dha jich dóſtaćź?" Pſchi tutym praſchenju ſo Doloreſy we wocžomaj ſabkyſkny a wſchitka dźiwja požadoſćźiwoſćź Cholaſkich Indijanow w njej wozućźi. To běſche, jako by ſo jeje ſnutſkowne ſ błyſkom ſatſchaßko, tak ſo wona ſatorže.

„Ně! Nihdy na nihdy! Saryjcźe je!" ſ rosbudźenjom derkotajo wona wołaſche, „pſchikryjcźe je, ſo ženje wócžko tutych pjenjeſžadoſćźiwych njeſtworow jich njewußlědźi." S tymi ſłowami bě ſobuſtawam jeje ſplaha doſćź prajene, čźi to roſumjachu.

(Skónčenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſćźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 19. njedźelu po ſwjatej Trojizy, duchowny Tyſchet rano 1/28 hodźin ſerbſku ſpowjedź a, dopołdnja 1/29 hodźin farař Räda ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Reformazijſki ſwjedźeń ſměje farař Räda 1/28 hodźin ſerbſku ſpowjedź, 1/29 hodźin duchowny Tyſchet ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje. Kollekta ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Jan Bohuwěr Hermann Zurk ſ Barta, † we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 50 l. 2 m. 15 d. — Emma Hildegard, njeſchczena njemandź. dź. na Zidowje, 5 d. — Khorla Auguſt Klinger, prjedawſchi twarſli dźěłaćźer ſe Seifhennersdorfa, † we wokrjeßnej ſuſtaratni na Zidowje, 47 l. 2 m. 17 d. — Hermann Max Krawz, prjedawſchi dźěłaćźer w ſchklenčźerni w Biſkopizach, † we wokrjeßnej ſaſtaratni na Zidowje, 34 l. 9, m. 2 d. — Ernſt Hermann Werner, žiwnoſćźer a cźěßla w Kelnje, 70 l. 6 m. 17 d. — Emma Hedwiga, njemandź. dź. we Wulkim Wjelkowje, 2 l. 21. d.

W druhich woßadach: Pawoł Schloza, ßyn w Khróſćźe ſemrjeteho žiwnoſćźerja Auguſta Schlozy, je rjelowſku ßmjercź 20. ſept. 1916 wumrjeł, 20 lět ſtary. — Marja Madlena ſwud. Sſworina, wumjenkarka w Zornoßylach, 77 l. 5 m. — Khorla Auguſt Mawſch, žiwnoſćźer w Trjebjenzach, 67 l. 4 m. — Hendrich Schewćźik, khěžeł w Stróži, 67 l. 10 m. — Madlena ſwud. Vogelowa, wobydlerka w Dubrawzy, 85 l. 6 m. — Helena Sſykorina rodź. Kunathez, lublerja w Bukojnje, mandźelſka, 58 l. — Jan Ernſt Pinkau, želeſniſki dźěłaćźer ſ Kortnizy, trainſki wojak w Draždźanach, 23 l. 4 m. 21 d. — Sa wótzny kraj padnył: Ota, ßyn mkynka Bjedricha Fehrmanna we Worzynje, wojak w cźělnym gren. reg. cźiſło 100, 23 l. 2 m. ſtary.

Zyrkwinſke powjeſćźe ſ Hodźija.

Jutſje, 19. njedźelu po ſwjatej Trojizy, ſměje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin ſměje farař Kſchižan ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Reformazijſki ſwjedźeń ſměje 1/28 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wuczbu, 1/29 hodźin ſměje farař Kſchižan němſke a 3/410 hodźin ſerbſke prědowanje. Kollekta ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo.

Zyrkwinſke powjeſćźe ſ Budeſez.

Jutſje, 19. njedźelu po ſwjatej Trojizy, rano 1/28 hodźin ſměje duchowny Bójz ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin ſměje farař Domaſchka ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Reformazijſki ſwjedźeń rano 1/28 hodźin budźe ſerbſka ſpowjedź, dopołdnja 1/29 hodźin ſměje duchowny Bójz ſerbſke a w 10 hodźin němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budźe kollekta ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo.

Płaćźizna produktow.

W Budyſchinje płaćźi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 80 pj., hač 2 hr. 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hač 1 hr. 50 pj. 2 punt, ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hač 4 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr pj. hač 2 hr. 40 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 20 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hač — hač 16 pj punt ßuſcheneho połcźa wot 2 hr. 20 hač 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hač — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hač 5 hr. 10 pj., 15 ſchtuk jeji wot 3 hr. 75 pj. hač 4 hr. 80 pj. 100 punttow ßyna wot 3 hr. 50 hač 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj hač 11 pj., proßata ſchtuka — hač do — hr.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćźiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Franz Marſchner naßl.

mějećźel **Max Ewald**

cźaßnikaŕ w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjećźaſow**

k dobroćźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Piſkowne rukowanje. Tunje płaćźiſny.

Karmilitarſki duch.

Nimoměry cźuwy ſměrowazy ſrědk pſche boloſćźe cźuwow, hłowubolenje, podklócźe a drjene.

Baldrianowe wino.

Wupruhowany ſrědk pſche ſkhorjenje cźutwoweho ſyſtema. Sſo ſ najlěpſchim wuſpěchom nałožuje pſche nervoſnoſćź, bjes ſparnoſćź, roshorjenje a žołdkowe widliſchcźa.

Hiengfongſka eſſenza.

Ludowy ſrědk k poßylnjenju žołdka a pſchetłacźa, teho runja k poßylnjenju cźuwow.

Jenož woprawdźite dóſtaćź

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Howjaſe kože

a wſchě druhe druźiny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyſchſchich płaćźiſnach kupuje

Otto Hauſotter

na garbaŕſkej haßy.

Cźerwjeny kał, běły kał, kúrbiſy, worjechi, jabłuka kruſchwy

pſchezo po najwyſchſchich płaćźiſnach kupuje

Pawoł Roſtok

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach 12

(w domje Kubiz korcźmy).

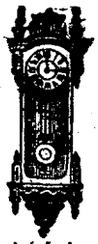

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßkej haßy 5.

Jencz pßchedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proßchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożenc, wobhladacź.**

We wudawarni „Serb. Nowin“ ßu dostacź ßerbßke a němßke

biblije

po najtuńßich płaczißnach.

Drainěrowazych dźěłaczerjow

pßchi wulkej mßdźe a darmotnym wobydlenju pyta

Herm. Thomas w Budyßchinje na honjerßkej dróßy (Jägerstr.) 8.

Žiwnoßcź

w **Dreczinje** cźißko 32 pola Huſki ſ 12 kórzami pola a łuki a dobrymi twarjenjemi je na pßchedań. Dalßche je tam ßhonicź.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cźißchcża we wudawarni Serb. Nowin.

Sserbßke a němßke

spěwarske

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczißnach na pßchedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Ssylßy dźělenja

płakane w duchu pola rowa lubowaneho ßyna, bratra a ßwaka

Pawoła Schlotzy ſ Khróſta,

wumrje ſa wótzny kraj jako wojak 2. komp. 7. honjer. reg. 20. ſept. 1916 20 lět ſtary.

Hdźe troſcht w wſchěm kſchižu ſru-
B'dźe wot Waß namakany? ſdobi
Hdyž ſcże wy powjeſcź doſtali:
Waſch ßyn, bratr lubowany
Na polu cżeſcże wumrjeł je,
Kaž pólny farar pißaſche.
We Kloczu we Galizißkej
Tam ſpi nětk na kerchowje,
Se wſchitkej cżeſczu wojerßkej
Bu ſkhowany we rowje,
Hdyž w pólnym lazarecże je
Wón ſpuſchczik ßwoje żiwjenje.
Wón je ßo w Khróſcże narodźił,
Bu w Minakale kſchcżeny,
Hdeż je też ſchuln wukhodźił,
W wſchěm dobrym roswucżeny,
Sswój kſchcżeńſki ßlub też wobnowi
Wón w Minakale we zyrkwi.
Je dźěkał a ßo prózował,
Sso ſa macź ßwěru ſtarał,
Hdyž pßches ßmjercź je wam nan
Je ſ wami pßche njoh'płakał ſßo wſak,
Bu k wojakam też wubrany
A do wójny duż żadany.
Wón do Franzowßkej' pßchiſchoł je,
Hdźeż je ßej nohu ſkamał,
Je dyrbjał też do Ruſkeje,
Tam je wón wjele pßchětrał,
Hacż jeho ſe wſchoh' hubjenſtwa
Pßches cżichu ßmjercź Bóh k ßebi wſa.

Tſi lěta lědom nimo bě,
So luby nan wam wumrje,
Waß potrjechi ſaß' powjeſcź ſlě,
Ssyn, bratr wjaz' żiwy njeje,
Wón ſ nanom w njebju pßchebywa,
S nim wěcżne wjeß'le wużiwa.
Wjaz' luba macźi, njepłacżcże,
Jom' je nětk wěcżnje derje,
Sso bratſja, ßotry njerudźcże,
Sso troſchtujcże pak ſkerje,
Bóh wſchitko derje cżinił je,
S nim ßo wſcho horjo pßchewinje,
Tam, hdźeż waſch luby cżiſche ſpi,
Tón row wam ſnaty njeje,
Wam cżeżko je we wutrobi,
So wſchak wam mózno nieje,
Sso pßchi joh' rowje poklaknycź,
Tam ruzy ſtyknycź, popłaknycź.
Hdyž ſ macźerju bě k ſpowjedźi,
Prjed' hacż do wójny dźěſche,
Tam wěnzy widźał we zyrkwi,
Ow kak jom' cżeżko byſche,
Wón praji ſrudny k macźeri,
Też mój wěnz b'dźe tam wißacźi.
Dha ſpi mój ßyno lub'wany,
Nětk cżiſche w twojim rowje
Naſch bratſſe njeſapomnity,
Hacż naß po ßwojim ßkowje
Bóh junu ſ rowa wubudźi
Naß w njebju wſchěch ſaß ſjednocźi.

We mjenje cżeżkopruhowaneje macźerje **J. Kruża.**

Bohu lubemu Knjeſej je ßo ſpodobało, naſchu horzo lubowanu macź, pßchichodnu macź a wowku

Marju ſwud. Skopowu

wutoru wjecżor w ſtarobje 78 lět njenadźizy do ßwojeho njebjeſkeho kraleſtwa wotwołacź.

To we wulkej ſrudobje k wjedźenju dawaju

żarowazy ſawoſtajeni

w Njeßwacźidle, na Horje, w Budyßchinje a w Draždźanach.

Naſch luby ßyn a bratr

wojak

Jan Bohuwěr Ackermann

je 11. oktobra 1916 w horzym wojowanju pola Sommy w Franzowßkej 30 lět ſtary rjekowßku ßmjercź ſa wótzny kraj poczerpił.

Hluboko ſrudźeni ſtarßchej, bratſja a ßotry

w Kelnje, Wyßokej a we wójnje.

W najrjeńſchim kcżěwje żiwjenja
Je dowjedł Bóh Cże do njebja,
Cżi ruku tłóczicź njem'żachmy,
Ach! hdźe Twój row je wurhty?
Měj dobru nóz! Spi we měrje!
We khłódnym rowje we zuſbje.
Spi derje! ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſchoh' ßwěta,
Pßches wójny haru ßmjercże doł,
Hdźeż bywa wěcżna hěta.
Spi derje hacż na ßudnym dnju
Sso widźimy ſaß we njebju.

Wuchadza so sobotu zdobom.
Stworjenska předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
Telefon 687.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawoźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin.« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.
- Telefon 687. -

Čisło 45. **Sobotu 4. novembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rospraŵa.

2. novembra. Wječorne wojowniščežo:

W połnóznej Somminej stronje artilleriske tšelenje saŵo woživi. Jendźelski wupad k połnozy wot Courcelette je ŵo lohko wotpokasał. Franzowske nadběhi pola Lesboeufs-Rancourt ŵu njepščeczelej małe dobytki k połnozy wot Morvala a St. Pierreško-Vasteskeho lěŵa wunjeŝle, powschitkownje pak ŵu ŵo wone krwawnje wotrasyle. Naschi wojazy ŵu ŵo njedźiwajzy saŵakkeho franzowskeho pščeczíwjenja do połnózneho dźěla w Sailly dobyli.

Kronprynzowe wójsko: Artilleriske wojowanje na prawym brjoŝy Maasy k wulkej ŵylnosći dostupi, woŵebje ŵo Franzowsojo se sapuscazym tšelenjom na wobtwjerdźenje Vaux samerichu, kotrež běchu naschi wojazy po pschikasni a njemyleni ſ njepščeczelom wopuschćili, hdyž běchu najprjedy waŵne dźěle rosbuchli.

Pola wójska generala ſ Linsingena ŵu westfalske a rańschofriśiske regimenty pod wodźenjom generalneho majora ſ Ditfurtha k połodnju wot Witoniz na lěwym Stachodowym brjoŝy pschedŵunjene ruske stejischcza dobyle. Pódla wulkeho krwawneho schkodowanja je njepščeczel 22 offizěrow, 1508 muži jako jatych ſhubił a 10 maschinskich tšelbow a 3 minymjetaki w naschej ruzy wostajił. Nasche schkodowanje je ŵnadne. Bóle k połodnju pola Alexandrowki ŵmy ŵo ſ jeneho wobhonjerskeho wupada se 60 jatymi wróćili.

W Dobrudschi je ŵo Constanza bjes wuspěcha ſ morja wobpschedstejischczam k połnozy Dorny Watry.

Pschi ŵydomhórskej rańschej froncze njeje ŵo położenje pscheměnilo. Rumunske nadběhi pschećiwo ŝwjaskarskim wojakam, kotśiž ŵu pśches Predealski pschekhód pscheschli, ŵu ŵo se schkodowanjom wotrasyle. Ssmy 8 offizěrow a 800 muži sajeli. K krótkemu ranju pschekhoda Cźerwjeneje wěže sa naŝ pschihodne wojowanje dale traje.

W Dobrudschi ſ ŵo Constanza bjes wuspěcha ſ morja wobtšelała

W Mazdonskej ŵu ŵo ŵerbske wupady w kole Cźerneje rěki a k połnozy Nidźe-Planiny wotrasyle.

3. novembra: Na wječornym wojownischczu ŵo pola wójska kronprynza Rupprechta wojowanje w pomérnych mjesach dźerjesche.

W někotrych stronach pola Sommy wótre artilleriske wojowanje. Khěže, kotrež běchmy w Sailly dobyli, ŵu ŵo wežera rano w bliskim wojowanju saŵo ſhubite. Njepscheczelowe wupady k ranju wot Gueudecourta a pschećiwo połnóznemu dźělu St. Pierreskeho a Vaastskeho lěŵa ŵu ŵo njeporadźile.

Franzowska tšeleńza na Vauxske wobtwjerdźenje je woŝłabła.

Na rańschim wojownischczu ŵu Ruŝojo wurjadnje wulke schkodowanje poczerpili, hdyž ŵydom króćz podarmo spytachu, nam stejischcza saŵo wutorhnyć, kotrež ŵmy jim 30. oktobra wotdobyli.

Pschi ŵydomhórskej połodnischej froncze ŵu ŵo rumunske nadběhi ſ tšelenjom a bajonetnym wojowanjom wotrasyle. K krótkemu wječorej Predeala a k krótkemu ranju pschekhoda Cźerwjeneje wěže ŵmy dostorczili a pśches 350 Rumunow sajeli.

Na balkanskim wojownischczu njebě podawkow woŝebiteje waŵnosćze.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Wuspěch němskich podmórskich cźołmow.

Tśi němske podmórske cźołmy, kotrež ŵu ŵo do domowinskeho pschistawa wróćiłe, ŵu ſa někotre dny 21 łódźow potepiłe. D.

Nadpady wikowanskich łódźow na němske podmórske cźołmy.

Jedyn němski podmórski cźołm, kotryž je ŵo tele dny do domowinskeho pschistawa wróćił, je ŵo na ŵojich jěsbach wospjet ſ wikowanskimi łódźemi nadpadnył, kotrež ŵu do njeho ŵydom króćz tšelake. Tele łódźe běchu jendźelske; wone běchu ſ jenej abo ſ někotrymi nowocaŝnymi 7, 6 a 5 zentimetriskimi kanonami wobronjene. Do teho ŝameho podmórskeho cźołma ŵu njepscheczelske wikowanske łódźe w ŵrjedźoseminskim morju schěsćz króćz tšelake. Wuschiknosćži a duchapschitomnosćži jeho komandeura a muźstwa je pak ŵo kóždy króćz poradźiło, ŵo njepscheczelskej tšeleńzy ſ cźaŝom wukhowacź. D.

Hejtman Bölcke ŵmjertnje dn njesboża pschischok.

Najwuspěschnischi offizěrski lětaŕ Němskeje, hejtman Bölcke, je ŵobotu se ŵwojim lětadłom do jeneho druheho lětadła sawadźił a hdyž bě ŵo teho dla sady němskeje fronty k semi puschćicź dyrbjał, ŵwoju ŵmjercź namakał. Tale powjesćź je po zykej Němskej ſ najwjetschim wobžarowanjom saŝłyschake. Dźeń prjedy bě wón ŵwoje 40. njepscheczelske lětadło wottšélił. S nim ŵo njeje žadyn druhi němski lětaŕ runacź mohł. Nětko je teź jeho morjazy woŝud doŝahnył. Byrnjež je ŵo ſ tajkej ŵmjertnej powjesću wschědnje liczicź dyrbjało, wona němski lud tola cźežko trjechi. Se ŝłabym troschtom, tola pschezo ſ troschtom je, so je Bölcke pódla ŵwoje dźěkawosćze jako wojowarski lětaŕ teź jako lětarski wucźeŕ ſ wuspěchom skutkował a wulku liczbu lětarjow sa wschě fronty wuwucźił. Mjes druhimi je teź snaty němski lětaŕ Immelmann ſ jeho schulerjom był. Bölcke je ŵyn profesora a seminarskeho wyschscheho wucźerja Bölcki w Ziebigu pola Dessawy. Khěžor a kronprynz staj temu telegrafiśy ŵwoju ŵobuźelnosćź dla ŵmjercze jeho ŵyna wuprajiłoj. D.

Skórźba khěžorstwoweho kanzlera pschećiwo hrabi Reventlowej.

Kaž je Barlinska „Morgenpost“ ſhoniła, je khěžorstwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg pola pschiŝłuschneho statneho rěcźnistwa pschećiwo spiŝacźelej hrabi Ernstej Reventlowej skórźbu dla skschiwdźenja sapodał. Skschiwdźenje je ŵo w jenej ŝhromadźisnje stało. Hrabja Reventlow je w njej khěžorstweho kanzlera najcźeŝscho woŝobinszy a politiśy pschimał a je wo nim mjes druhim prajił, so ŵo wón pschi pschewjedźenju ŵwojeje wójnskeje politiki njeje wottraschicź dał, wědomnje falschne ŝrědki nałożicź. L.

Pscheměnjenje w pruskim wójnskim ministerstwje.

Sa noweho pruskeho wójnskeho ministra je ŵo generalny leutnant Stein pomjenował. S dobom je ŵo wobsamkło, wójnski hamt sa narunanje muźstwa, wobstaranje dźěłacźerjow, materialijow atd we wójnskim ministerstwje pschiprawicź. Sa wodźerja noweho sastojnstwa je ŵo schef wójnskeho żelesnistwa, generalny leutnant Gröner, ſhladał. B.

Němski khěžorstwowy ŵejm.

Wot spočatka wójny je ŵo w Němskej woblehnjenski staw sawjedł. Pod nim je wojerski komando někotre tyŝazy woŝobow, kotrež ŵo jemu podhladne bycź ſdachu, sajał. Wo krutosćzach, kotrež ŵu ŵo pschi tym wupokasake, ŵu ŵo w němskim khěžorstwowym ŵejmje wobŝwětliłe. Kaž nationalliberalny sapóŝłanz Rieŝa praji, sajeczi husto na ducha ſkhorja. S wójny ŵo wróćiwschi njeje jedyn wojak ŝměł ŵwojeho sajateho nana wopytacź. Jedyn druhi jaty njeŝmědźiśche ŵo pschi khowanju ŵwojeje mandźelskeje wobdźělicź. Tajke wobstejnosćze njeŝu ſnjesćź.

Sozialdemokratiski sapóŝłanz Dittmann zyły rjad padow po-

lizajſkeje krutoſcże pſchednjeße. Sozialdemokratiſkeho ſpißaczela dr. Mehringa ßu ſajeli, dokelž bě ßo w jenym privatnym liſcże ſa jenu demonſtraziju wo měr wuprajił. Roſa Luxenburg w jaſtwje ßedźi, hacž runje jej njeje žadyn khoſtajonny ſkutk dopokaſany. Młode dźěłaczerſke holzy ßu ßo ſajake, dokelž ßu papjerki rosdawake, w kotrychž ßo w naſtupanju ſaßudźenja Liebknechta k proteſtej pſchecźiwo knjeżerſtwu napominaſche. Druhdy ßo też po puſchczenju ſe ſakitanſkej jatby ſwołanje do wójſka jako khoſtanje napołoži. Sakitanſka jatba je woprawdźite knjejſtwo ſatraſchenja. Elſaſki ſapóßłanz Hauß praji, ſo je ßo w Elſaßu pſches 1000 měſchczanow do ſakitankeje jatby wſako. Hdy budźichu woni něſchto khoſtajomne ſkuczili, budźichu jich dawno pſche d ßud ſtajili. Wjetſina ſ nich hiſchcże dźenża njewě, czeho dla ßu jich ſajeli. Jena něhduſcha pincźniza w Straßburgu je pſched ßudom prajiła, ſo je po jejnych wobſkórżbach Straßburgſki gouvernement 128 woßobow do ſakitankeje jatby wotwjedł. Hdyž tale woßoba ſkóncźnje też wojeſke wyſchnoſcże a knjeżerſtwo wobſkorżowaſche, ßu ju ßamu do ſakitanſkeje jatby pſchinjeßli. B.

Jendźelcźenjo chzedża w Hollandſkej zyły wuwos żiwnoſcże pokupicź.

W khěżorſtwowym ßejmje je ßo ſapóßłanz Baſſermann ſe ßlědowazym praſchenjom na khěżorſtwoweho kanzlera wobrocził:

Jendźelſke knjeżerſtwo je ßebi wotmyßliło, finanzny ſyndikat w Hollandſkej ſałożicź, kotryž dyrbi wuplodźenje margariny, tuka, butry, mjaßa a ſeleniny ſa jendźelſki konſum pokupowacź a wuwos ſ Hollandſkej do Němſkeje wuſamknyć. Je khěżorſtwowemu kanzlerej tole wotmyßlenje ſnate a je jemu mózno a chze wón nadrobniſche ſdźělenje wo tym dacź. Myßli ßebi němſke khěżorſtwo na to, napſchecźne naprawy cźinicź a móże ßo wo tym něſchto ſdźělicź?

Sapóßłanz dr. Möller-Meiningenſki je ßlědowaze praſchenje ſapodał: Jendźelſka je pjecża liſty, kotreż ßu ßo ſ Hollandſkeje do do Němſkeje póßłake, w hollandſkim kraju bjes prawa ßebi pſchißwojiła a je wotpißacź dała, ſo by je ſa ßwoje cźorne ſapißy wużiwała. Schto je knjes khěżorſtwowy kanzler cźinił, ſo by prawu ludow napſchecźne ſpoczinanje Jendźelſkeje w neutralnym kraju wujaßnił? G.

B.

Pſchikhad „Němſkeje“ do Ameriki.

Němſki wikowanſki podmórſki cźołm „Němſka“ je ßrjedu k „New-London“ w Connecticutſkim ſtatu w połnóznej Amerizy pſchijěł. B.

Sakſki kral w Libawje.

Sakſki kral je 31. oktobra do Libawy pſchijěł. Najprjedy ßo wobtwjerdenſke twary wobhladowachu, pſchi cźimž ßo pſchednoſchk wo dobyczu twjerdźiſny wotmě. Potom kral na jedyn pſchednoſchk wo hoſpodarſkich wobſtejnoſcźach w Kurlandſkej a Litwje poßłuchaſche. Wójnſke ſchule, rekrutſke depoty a namórſke twary ßo w ßłużbnym dźěle pokaſowachu. Wſchelake pſchedwjedźenja a jene ſeſtupanje w prjedawſchim ruſkim łódźſtwowym kaſinje kralej ſkładnoſcź poſkicźichu, wulku liczbu Sakſow wohladacź a ßo ſ nimi rosrěczecź. Wjecźor ßo wjecźorne piſkanje wotmě.

Podmórſki cźołm *U* 53 ßo ſ Ameriki wrócził.

Hamtſzy ßo ſ Barlina 31. oktobra powjedźi: Podmórſki cźołm U 53 je ßo wot ßwojeho pſchedewſacża w atlantiſkim morju njewobſchkodźeny do Němſkeje wrócził.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

2. novembra: K krótkemu wjecźorej wot pſchekhoda Cźerwjeneje wěże (pſchi ßydomhórſko-rumunſkej njeſy) ßmy dale poſtupali. K połodnju a k krótkemu połodnju wot Kronſtadta w njepſchecźelſkim kraju wojowazy awſtriſko-wuherſzy a němſzy wojazy ßu rumunſke nadběhi wotraſyli.

W Bukowinje a pola Capula wuſpěſchne pſchedpólne pſchedewſacża.

Němſzy wojazy generalneho wyſchka Terſztyanſkeho ßu njepſchecźela pola Witoniz (k krótkemu ranju wot Solotwiny w Karpatach) ſe ßylnje wobtwjerdźeneho ſtejiſchcża cźißli. 22 ruſkich offizěrow, 1500 muži, 10 maſchinſkich tſělbow a 3 minymjetaki ßu ſebrali.

Italſke wojowniſchcźo: Pola Gorizy Italſzy nowe nadběhi cźinja. 2. a 3. italſka armeja, kotrejž ſtej ßo po wulkich wojowanjach ſ nowa ſ wojakami wupjelniłoj, niże Gorizy poſtupowaſchtej. Prěni powſchitkowny nadběh je ßo ſ khrobłoſcźu naſchich wojakow wotraſył.

Hdyž bě ßo ßylna njepſcheczelowa tſěleńza dopołdnja wurjadnje poßylniła, njepſcheczelowa infanterija pſchipołdnju nadběhi cźinjeſche. We Wippachſkim dole dyrbjachu ßo hórki k ranju Vertojbizy ſa kóždu płaczińu dobyczź. Ssydom njepſcheczelowych brigadow, na wuſke městno ſeſtajenych, je ßo wotpokaſało.

W połnóznym dźělu Karſtkeje wyßokeje runiny bórſy po 11 hodźinach dopołdnja ßo hromadny wupad italſkeje infanterije naſtaji, kotryž najprjódzy pſches naſche roſtſělene prědnje hrjebje dźěſche. Naſche napſchecźne nadběhi Italſkich ſaßo wróczo cźißnychu,, tola Lokwiza w njepſcheczeowej ruzy woſta. Wóßom italſkich diviſijow je ßo na tutym městnje wobdźěliło. W połodniſchim dźělu wyßokeje runiny ßmy njedźiwajzy njemdrych nadběhow wſchě ſtejiſchcża wobkhowali.

Na wuſpěchu wczerawſcheho dnja ſtaj krajnſki krajno-woborny regiment 27 a wupruhowany wjecźornogaliziſki landſturmſki pěſchi regiment woßebity podźěl měłoj. Wonaj ſtaj njepſcheczelowe nadběhi ſtejo wotpokaſałoj a ßo pſcheczźiwo najwjetſchej pſchemozy dźerżałoj. Też regimentaj 41 a 11 wſchu khwalbu ſaßłużitaj. Ssmy 1000 muži ſajeli a ßydom maſchinſkich tſělbow dobyli. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

1. novembra popołdnju: Franzowſojo ßu w nozy k dołhemu ranju wot Lesboeufs, k połnozy Sommy, dale poſtupali. Dźeńża rano ßu Němzy ßylny nadběh, ſ połnozy a ſ ranja wot Sailly-Saillifel wupadnywſchi, ſcźinili. Wſchě jich poſpyty ßo ſ naſchej tſěleńzu ſlemichu, a nadběharjo ßo do ßwojich wukhodnych hrjebjow wroczo czißnychu; Franzowſojo ßu 70 muži ſaj... ...prawym brjoſy rěki Maaſy bě nóz poměrnje ſměrom.

1. novembra wjecźor: K połnozy Sommy naſchi wojazy wo dnjo khětre dobycźe ſcźinichu. K dołhemu wjecźorej wot Lesboeufs nózne poſtupanje wuwużiwſchi po krótkim wojowanju dwě nowej njepſcheczelowej hrjebi wſachmy a pſchi tym 125 muži ſajachmy, mjes nimi 5 offizěrow. Jedyn druhi nadběh k krótkemu ranju wot Sailly-Saillifel naß knjeſa ßylnje wutwarjeneho hrjebjoweho ſyſtema pſchi wjecźornej kromje St. Pierreſkeho-Vanſtſkeho lěßa ſcźini. Pſchi tymle wojowanju něhdże 50 jatych w naſchich rukach woſta. Poſpyt Němzow, naß ſe Sailly-Saillifel cźißnycź, je jim khětre napinanje naczinilo. Njeſchlachcźenje bě doſpołne a je Němzam khětre wopory ſtało, kaž je na wjele cźełach ſpóſnacź, kotreż na wojowniſcheću leżachu.

Na Verdunſkej froncże artilleriſke wojowanje woßebje pola Douaumonta ßylne woſta. Po nowych powjeſcźach je ßo wot 24. oktobra pſched Verdunſkej frontu 6011 muži ſajało, mjes nimi 138 offizěrow. Ssameho 24. oktobra ßmy njepſcheczelej 15 kanonow, mjes nimi 5 wulkokalibratych, 51 hrjebjowych kanonow, 144 maſchinſkich tſělbow a wulku hromadu tſělbow wotewſali.

Pſchi Somminej froncże ſtej ßo wczera pſchi powětrowym wojowanju dwě němſkej lětadle wottſělilej. B.

Franzowſka rosprawa wo wojowniſcheću w Mazedonſkej.

1. novembra: Na lewym Struminym brjoſu ßo Jendźelcźenjo do Bołharow dachu a jich ſbichu, pſchi cźimž jim krwawne ſchkodowanje naczinichu. Barakli Djumu, kotruž njepſcheczel ßylnje ſakitowaſche, ßmy po njemdrym wojowanju dobyli. J ndźelcźenjo ßu 315 muži ſajeli. Wot Doiranſkeho jezora hacž k Wardarej ſ khwilemi wopſchestawoza artilleriſka tſěleńza. Pola rěki Cźerne e ßu Seerbjo němſko bołharſke nadběhi wotraſyli. B.

Pſchikhad pjecź nowych jendźelſkich diviſijow do Franzowſkeje.

S Mailanda ſchwajzarſke nowiny powjedźa, ſo je poßlednje njedźele pjecź nowych jendźelſkich diviſijow doſchło. Parižſke nowiny wudawaju, ſo ßu Jendźelcźenjo ſwólniwi, pſchi Sommje dalſchi kruch frontu Franzowſam wotewſacź. L.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

1. novembra. ...pjecź ... ...ßa ...połodnju ßmy hromadźe ſ Franzomjami ... wot Lesboeufs měſtny nadběh ſcźinili, hdźež je ßo něſchto krajin dobyło. Mjes Les Sars a Gueudecourt a blisko Schwabſkeho nazowa njepſcheczel ßylnje ſ granatami ſtrělſche. S wuſpěchom do njepſchecźelowych hrjebjow pola Hllucha ſtrělachmy. Njepſcheczel ſ wjeſora Angres nadběh ſcźini, wón pak ßo bjes próży wotroſy. Naſchi lětarjo ſ wuſpěchom do njepſchecźelowych batterijow bomby mjetachu. B.

Polnóznoamerikanszy w franzowskim wójsku.

W riedach franzuskeho wójska, kaz „Petit Parisien" pische 00 r ěschеź nowo se sjednocźenych statow polnózneje Ameriki dobrowólnje wojuje. S nich je 25 padło a 100 ßo ranjeno. B.

w

Rumunska wójskowa rosprawa.

1. novembra: W wótšownowacźinu fronta: Wot Fusghes hacź Tablabuzy mjeńšowachu. Pola Bratozera a Predelus njeńßo wojowało. W Prahowej dole ßmy njepschecźel wu nadbě pola Uglismara wotrazyli. Na lěwym kschidle ßo pola Drogoslawle wojuje. Na lěwym kschidle ßmy postupali a 36 muži sajeli. K ranju rěki Alta ßo dale ßyle wojuje. Pschi rězy Jiu njepschecźela pschesćěhowachu. Ssamy 6 offizěrow 606 muži sajeli a wulku hromadu materiala sebrali. — Na połodnischej froncźe njeje ßo niczo pscheměniło. B.

Ruska wojerska kritika wo wojowanju w Rumunskej.

Po ßudźenju ruskich wojerskich wězywustojnych je lědma wocźakacź, so roskasowaŕ němsko-bołharskeho wójska pschedaloko wot linije mjes Constanzu a Cźornej Wodu w Dobrudschi postupi. Tola pak ßmě ßo měnicź, so Mackensen, jeli so by hischcźe dale hacź poł dnja dale schoł, sastanje, so by ßo wobtwjerdźił a wojowanje generala Falkenhayna pschecźiwo Rumunam w połodnischej Ssydomhórskej wocźakuje. Na kóždy pad by Mackensenowe dalsche postupanje pódla snapschicźewjenja, kotrež by namakał, też wulke wobcźežnoscźe w krajinje pschewinycź dyrbjał. So by Falkenhaynej na pschecźo pschischoł, dyrbjał wón Dunaj pschekrocźicź, schtoż je dla wjele rěcźnych rukawow a dla nikich brjohow jara cźežki nadawk. Schtoż wojerske połoženje Rumunskeje nastupa, njemóże ßo wono po poßlednich porażkach jako dobre wobhladowacź. Na druhej stronje ßo pschewjele praji, hdyž ßo měni, so operazije na rumunskej froncźe saniczazy kharakter pokasuje. Dokelž ßu ßo njepschecźelowe nadpady w Ssydomhórskej sadźeržałe a ßo pola Orsowy wotraschyke, dyrbi ßo sa to měcź, so směja Rumunojo a jich swjaskarjo bórzy sboże, dalschim nadpadam bórzy sadźewacź. Wo wobßadźenju Constanzy wojerski ßobudźěłacźeŕ nowin „Rěcźe" mini, so je Mackensen ßwoje nowe postupanje w Dobrudschi s nadpadom na te dźěle rumunskeho wójska sawjedł, s kotrychž ßrjedźina wójska generala Avaresca wobsteji. Hdyž bě ßo ßrjedźina wróczo sćahnyła a dyrbjesche Khardschu wopuschcźicź, móżesche ßo njepschecźelowe lěwe kschidło Constanzy smozowacź, kotrež je ßo 23. oktobra wopuschcźiło. Hdyž bě njepschecźel město wobßadźił, je ruske wójnske łódźistwo tamnischi pschistaw wopuschcźiło. Shubjenje Constanzy a żelesnizy ßo bjes dwěla jara sacźuwa, tola to njeréka, so ßu ßo tam operazije sa Rumunow a Rußow na pschezo k njesbožu wobrocźiłe, wożebje dokelž plan wjednika rumunskeho wójska Avaresca njeje snaty. Ssnadź je jeho zofanje strantegifki manever s wotpohladom, njepschecźela do njepschihódneho połoženja dowjesćź.

Skónczńje „Rěcź" praji, so na wschěch wojownischcźach wscho hromadźe 12 abo 13 milijonow muži wojuja. B.

Cźěkanje wobydlerstwa s Bukaresta.

Dokelž awstrisźy a němszy lětarjo njepschestawajzy na Bukarest bomby mjetaja, je po Londonskich nowinach wulki dźěl wobydlerstwa hłowne město wopuschcźiło, so by do Jossya cźekło, hdźež je hacź dotal dwazecźi abo tśizecźi rumunskich sapóßłanzow pschijěło. B.

Zofanje rumunsko-ruskeho wójska s Dobrudsche.

„Ruske Sskowo" s Renia powě, so stej ßo dwě tśecźinje rumunsko-ruskeho wójska s Dobrudsche do Beßarabskeje wukhowałej. L.

Njedostatk munizije rumunskeho wójska.

Po powjesćźi nowin „Secolo" ßu do Roma po diplomatiskim pucźu s Bukaresta powjesćźe doschle, po kotrymž je sa rumunske wójsko narunanje muźstwa mjenje cźežke dyžli wobstaranje wójnskeho materiala a wożebje munizije. W tutym nastupanju Ruska wscho cźini, so by Rumunskej móżnosćź dała, wójnu dale wjesćź. D.

Sniczenje petrolejowych skladow w Konstanzy

Rußojo ßu, w Constanzy tamnische petrolejowe a benzinowe składy saniczyłe, prjedy hacź ßu Němzy Constanzu wobßadźyłe. W Londonje ßu teho dla hnèwni. Wschě składy jendźelskim wikowarjam ßłuschachu, kotrež ßu je s wjetscheho dźěła sapłacźiłe. Jendźelszy pschekupzy praja, so ßu tele składy tak wulke byke, so bychu Němzy wjele cźaßa trjebałe, je wotwjesćź. Mjes tym budźische ßo wójnske położenje k lěpschenu pscheměnicź mohło, a wulke hromady petroleja a benzina budźichu ßo saniczenja sminyłe. Tola ruski general, kotryž je, kaž ßo praji, pschecźiwo woli Rumunow porucził, jón sniczicź, je po sdacźu jara derje wjedźał, schto je cźinił. Jemu drje je ßo to s wyschscheho městna pschikasało. Rumunske składy dyrbjachu ßo sniczicź, so by Jendźelska dyrbjała ruski petrolej kupowacź. Kaž jendźelszy pschekupzy powjedaju, ßu Rußojo w Konstanzy a druhdźe sa wjazy dyžli 170 milijonow hriwnow petroleja sniczili, sa kotryž bychu jendźelske a franzowske wikowarńje hižo 120 milijonow sapłacźiłe. Bórzy wotewrjenje Dardanellow wocźakujo běchu w Konstanzy wurjadnje wulke składy petroleja nahromadźili. B

Hdźe najwjetschi strach hrosy.

Agentura Radio s Bukaresta powě: Rumunski hłowny kwartěr je nětkole w Jassy, hdźež je jedyn ruski general po wobhladanju Moldawskeje-fronty rosrěcźenje s rumunskimi wójskowymi wjednikami měł. Potom je ßo do Bukaresta podał. Wón je Bukarestskim wyschnoscźam rjekł, so je njemóżno, Moldawsku frontu pschedrěcź. B.

Njepschecźelowe napschecźostacźe w polnóznej Dobrudschi.

Wschě wßy w polnóznej Dobrudschi hacź k Babadaghej ßu ßo po poruczności rumunskeho hłowneho komanda wopuschcźiłe. S teho je widźecź, so budźa ßo Rumunojo pschi wobtwjerdźenjach Tulcźe a Macina móznje napschecźo stajecź. W tejle nowej stronje ßo Rumunam s dweju stronow hrosy, woni dyrbja ßylny cźischcź s ranja a s wjecźora wudźerżedź. Na pomoz wot Sarraila w Mazedonskej njemóża licźicź, ale jenicźzy na Rusku. Położenje tam operěrowazeho rusko-rumunskeho wójska poczina kritiske byćź. D. G.

Ruska wójskowa rosprawa.

31. oktobra: Pola Luzka, Pustomytow, Ozewa a k połodnju wot Sswinjuchow we Wolynskej ßu nasche wotdźělenja groczane raczíny skonzowałe, ßo njepschecźelskich hrjebjow smozowałe a ßo w nich saßydlike. Njepschecźelowe nadběhi na jenu dobytu hrjebju pola Ozewa ßo s naschim tšělenjom wotraschychu. K połodnju wot Brześan pola wßow Micźischcźowa a Lipniży Dolnjeje je njepschecźel po ßylnej artilleriskej tšělenży sa ßobu wjazore nadběhi na nasche lěhwo sczinił. Nadběhi ßo s naschej tšělenżu wotpokasachu. Wokoło 4 hodźin popołdnju njepschecźel nowy nadběh spyta, wón ßo s pomozu reserwow wotpokasa, ßmy jatych pschi tym sebrali. K połnozy wot wßy Swistelnikow je ßo zyłu nóz hacź do ranja s ruczńymi granatami wojowało.

W lěßatych Karpatach artilleriske wojowanje a wobhonjerske pschedewsacźe naschich wobhonjerjow dale traje.

Kawkaska fronta: Na prawym brjosy rěki Korschundarasa k połodnju wot Kighi ßo nadběh ßylnych njepschecźelowych wobhonjerskich wotdźělenjow wotrasy. Wot 28. oktobra je ßo pola Vid jara wojowacź sapocźało. Na stronu k Hamadanej ßu ßo naschi wojazy wßow Kuridjana a Morama smozowałe.

Rumunska fronta: W Ssydomhórskej ßu ßo njepschecźelowe nadběhi pola Buschteni w Prahowaskim dole wotraschyke. Pola Campolunga a na lěwym brjosy rěki Alte ßo dale wojuje. W Jiuskim dole Rumunojo njepschecźela dale k połnozy cźischcźa. Woni ßu 300 muži sajeli a 4 maschinske tšělby sebrali. — W Dobrudschi njeje ßo położenje pscheměniło. B.

Cźeske wójsko w Ruskej.

„Züricher Tagesanz." s Pětrograda pische: „Petit Parisien" s Pětrograda powě, so je ruske knjeżerstwo s cźeskich wójnskich jatych 60,000 muži ßylne wójsko sestajało. B. L.

Politiske wobstejnoscźe w Grichiskej.

Londonske nowiny „Daily Chronicle" pischu, so je ßo srjadowanje grichiskeje należnoscźe nědhźe na błědowaze waschnje wotmělo. Kral je ßo nadpada revoluzijonarneho wójska w Salonikiu bojał. Sso pschecźiwo temu saruczejo, je schtworoswjask jeho pohnuł, so by kral wjetschi dźěł ßwojeho wójska spuschcźił. Venizelos je rjekł, so nima myßle, ßwojemu wójsku pschecźiwo někomu wojowacź dacź, khiba pschecźiwo Bołharam, a so ßebi wón ženje njeje pomyßlił, ßwojich wojakow pschecźiwo ßwojim krajanam wuźicź. Po tymle salubjenju je schtworoswjask Venizelej bjes pschecźiwjenja

krala pjenjesy požčzicz mohł.

Dopißowaŕ Londonskich „Times“ ßamo powě, so ßu wobstejnoscze nětkole spokojaze a so ßu ßo pschi audijenzy franzowskeho admirala Fourneta s wobeju stronow woprawne salubjenja čzinike.

Londonski „Observer“ s Londona powě, so je schtworoswjask wobsamknył, narodnemu knjeżerstwu w Salonikiu 8 milijonow hriwnow požčzicz.

Parižski „Matin“ ßebi s Athena pißacz da: Pjatk wjeczor po skónczenej ministerstwowej radże je ßo kralej wukas k podpißanju pschedpołożił, s kotrymž ßo wschitzy sastojnizy wotßadża, kotsiž ßu ßo revoluzionarnemu hibanju w Athenje pschisamkli. G.

Pschichod grichiskich offizěrow, kotsiž ßu ßo narodnemu hibanju pschisamkli.

Kaž „Times“ s Athena shonja, schtworoswjaskowi offizěrojo s kralom Konstantinnom wo sakitanju intereßow tych grichiskich offizěrow jednaju, kotsiž ßu ßo Venizelowej stronje pschisamkli. So ßo njeby neutralnosć grichiskeho knjeżerstwa do stracha pschinjeßła, budża offizěrojo najskerje wo to proßycz, so bychu ßo s wójska puschczili s prawom, so ßměli posdźischo saßo tón ßamy rjad w grichiskim wójsku dostacz.

Grichiske wójsko je ßo po schtworoswjaskowym žadanju s Epira w połnóznej Grichiskej do Peloponnesa w połodnischej Grichiskej pschepołożiło.

Italski póßłanz w Athenje je ßo grichiskemu knjeżerstwu salubił, so italske wójsko połnózny Epirus jenoż nakhwilnje wobßadźi a so to žaneho wliwa na to njesměje, schto ßo pschichodnje s tutym krajom stanje. B.

Skasanje łódźow schtworoswjaskowych statow w Amerizy.

So by ßo njedostatkej nowoczaßnych wyßokomórskich patrouillowazych łódźow wotpomhało, je schtworoswjask po powjesczi Parižskich nowin „Matina“ pola amerikanskich łódźetwarzow 200 tajkich łódźow, dwě sczi stopow dołhich s dieselskimi motorami po 500 konjazych mozach skasał. Kóżda łódź 150,000 dollarow płaczi. B.

Sběžk w Marokkowskej.

Parižski „Temps“ s Marokkowskeje powě, so dyrbja franzowszy wojazy s wulkimi wobczežnosczemi a woporami berberske ludy pódlu zyłych ßrjedźnych Atlaskich horow wróczo dżerżecz. B.

Ministerstwowe pscheměnjenje w Awstriskej.

Po nahłej ßmjercži awstriskeho ministerstwoweho pschedßydy hrabje Stürgkha je zyłe ministerstwo wotstupiło. Khežor je do noweho ministerstwa něhduscheho ministra s Körbera sa pschedßydu dr. Franza Kleina sa justizneho ministra, generalneho wyschka s Georgia sa kraj sakitanskeho ministra, s Hußaraka sa ministra kulta a roswuczenja, s Trenku sa ministra sjawnych dźełow, se Schwarzenaua sa ministra ßnutskownych należnosczow a khežorskeho namětnika swonka ßłużby, Bobrsynskeho sa pólskeho krajanskeho ministra powołał. B.

Ze Serbow.

S Budyschina. „Pschedżenak“, ßerbska protyka na lěto 1917, je wuschła a je w Ssmolerjez knihiczischczérni, kaž tež w dotalnych pschedawanskich městnach sa 25 pjenjezk w dostacz. Wona je ßo saßo jara derje radźiła, ma wjele wobrasow s wójny, rjane powiedanja, powuczoze nastawki — wschě w dobrym tschescziwanskim duchu pißane —, kaž tež hermanki, kermusche, póstne tarify aid. Protykow ßo wjele pische, ale sa naische ßerbske domy je tola snaty „Pschedżenak“, kiž nětko drje pisches 70 lět do Sserbow khodźi a ßerbske ßwójby strowi, najlěpscha protyka. Duż njech kóżdy te 25 pj. waži a ßebi po nju póscżele. Runjež je ßo płaczisna sa wscho powyschika, dha pak je „Pschedżenak“ hischcże sa tu staru płaczisnu — sa 25 pf. dostacz.

— **(Khlěb bjes czerstwych běrnow.)** Budyski komunalny swjask wossjewja, so ßo k pjeczenju khlěba njeßmědża wjazy czerstwe běrny wužicz. Często ßmě ßo jenoż se ßrědkami podlěschicz, kotrež firma Bruno Nitsche w Budyschinje po poruczności komunalneho swjask Bruno Nitsche w Budyschinje po poruczności komunalneho swjaska podawa.

— **(Budyske tworyłkupowaze towarstwo.)** Budyske konsumske towarstwo je njedźelu ßwoju nasymsku hłownu shromadźisnu wotmělo. Czisty wunoschk s wobkhodneho lěta 1915—16 52 339 hr. wuczinja a je ßo na ßlědowaze waschnje rosdźělił: 2858 hr. kapitalneje dividendy (4 prozenty), na wobkhodowe podźele, 1557 hr. wotwjedźenja do reserwneho fonda, 4500 hr. do disposizijskeho fonda a 7½ proz. dividendy na 569,611 tworoweho wobrota pornjo 8 prozentow w prjedawschim lěcze.

— **(Ssamßne pschihotowanje pizy a pizowanskeje muki s mlocza.)** S wězy wustojneje strony ßo wosjewja, so ßo s mloczowych korjenjow, pschedźěłanych po waschnju, wot direktora B. Hövermanna w Salzwedelu wunamakanym, khmane pizowadło pschihotowacz hodiż. Hdyž ßu jo w ratarskej pschepytarni w Halli n. Ss. wuspytali, je skót tole pizowadło rad brał. Tole waschnje je jednore a tunje a może ßo też w małym hospodarstwje nałożicz. Korjenje móża ßo hacz do symy hromadźicz. Dalsche wo tym waschnju je w małym spißu „Ssamßne pschihotowanje pizy a pizoweje muki“ wosjewjene. Knižka je sa 95 pj. wot Gutenberg-Druckerei und Verlag G. m. b. H. Berlin S., Oranienstraße N. 142 dostacz. Woßebje małym hospodarstwam ßo radźi, ßebi mloczowu muku dźełacz.

— **(Wußwojenje běrnow.)** Hamtske hejtmanstwo ßlědowaze wosjewja: Sa wokrjeß Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa staj ßo se wußwojenje běrnow rěczнik Schada a měschczanosta swonka ßłużby Höfer w Budyschinje jako komißaraj postajiłoj.

— **Wukas wo wuwosu konjow** s jeneje gmejny do druheje je generalny komando saßo sběhnył.

— **(Wo kormjenju ßwini.)** W najwjazy ratarskich hospodarstwach może ßo nětkole wobkedźbowacz, so ßo mało ßwini kormi, haj, so ßu we wjele hospodarstwach s tym zyle sastali. Tole wostajenje je zyłemu němskemu ludej s czężkej schkodu a pschiczina sa to ma ßo w sakasni pytacz, po kotrejž ßo běrny, sa człowske wuživanje khmane, njeßmědża ßwinjom dawacz. Hischcże pschezo ßo měnjenja dźerża, so je bjes pizowanja s běrnami njemóżno, ßwinje kormicz, abo so by to mało wunoschne było.

S hłownym nadawkom němskeho ratarstwa pak je runje, w tymle tuka khudym czaßu wulku hromadu tucznych ßwini wukormicz, a dokelž je dosczż proßatow, dyrbiny ßo sa narunanjom běrnow roshladowacz, — rěpa dyrbi na jich městno stupicz. Dźaka hódne je, so je ratarska spytowarnja w Göttigenje pod wodźenjom ßwojeho, sa praxis saßłużbneho wodźerja profeßora Lehmanna pospyty czinika, kotrež dopokasuja, so rěpa, runkliza a kulrěpa běrny pschi kormjenju ßwini oołnje sarunaju.

Rěpa, kotrejž ßo na 100 puntow 50 puntow rosßykaneho ßyna pschidawa, ßo napari. Warna woda ßo do pizy dawa.

1. Roscżazym ßwinjom ßo pschidawa: Rybja muka abo majßowa muka, něhdże 2 jědźnej łżizy na dżeń. Tež ßuche drożdże ßu jara khmane. Hdyž tele wězy njejßu dostacz, ßo radźi, ßwinje s wotmłócżenymi dżeczelowymi łopjenami kormicz, kotrež wotruby połnje sarunaju.

2. Hdyž ßu ßwinje něhdże 80 puntow czężke, njech ßo rěpowej pizy žitny schrót abo wotruby pschidadża, tež może ßo wjazy rosßykaneho ßyna s rěpu naparicz.

3. Pschi połnym kormjenju, něhdże 3 měßazy dołho, ßu k rěpowej pizy trěbne: 3 punty žitoweho schróta abo wotrubow, abo město poßlednich wotmłócżene dżeczelowe łopjena.

Kormjenje bjes rěpoweje pizy se schrótom ßamym, by rosbrojenje pizy było.

Na 1 ßwinjo może ßo pschi 4 měßazach pschedkormjenja a pschi 3 měßazach połneho kormjenja něhdże liczicz: na dżeń 20 puntow rěpy 210 dnjow, po tajkim sa jene ßwinjo 40 zentnarjow rěpy sa czaß kormjenja. Kóżdy ratař njech ßebi po tym wuliczi, kelko rěpy wón sa ßwoje ßwinje potrjeba a kelko rěpy dyrbi ßnadź pschikupicz.

— **(Wo pizowanju skota.)** S ratarstwa ßo nětkole s wjele stron prascheja, kajke ßytne pizowadła ßo nětkole s dobytkom kupuja. Prawe wotmolwjenje dacz, je jara czężko; pschetož sa pizu, kotraż ßo „jako měschana piza“ pschedawa, ßo njerukuje, schto wowopschija, a płaczisna ßo po hódnosczi složuje. Wěrno je, so wopschijecże wotrubow pizy druhi kharakter dawa, hacz ma w hospodarstwje naplahowana piza, a teho dla dyrbja ßo, woßebje czełatam mjeńsche dźełby dawacz. Po spočzatku dźěła w zokrowych fabrikach budża ßuschene truźki pytane pizowadło, kotrež, kaž je snate, na skót spomożnje skutkuje. Njech ßo tu na nałożenje, s praktiskeho hospodarjenja wukhadżaze, pokasuje, kotrež je hódne, so ßo po nim czini. So mohł ßebi kóżdy ßłódne „ßylne pizowadło“ ßam pschihotowacz, njech ßebi lětża naroscżene dżeczelowe ßyno wumłócża a njech nastate pluwy, potajkim dżeczelowe łopjena a kczenja jako

žylne pizowadko wobhladuje. Młody skót w prěnim lěcze a derje dejaze krutwy jo jako pschidawk k wschědnej pizy dostawaju, najlěpje žo wona naparjena dawa. Njech žo njesabudze, něschto žele pschidacź, abo lěpje je hischcze, hdyž žo žel jako lisanski kamjeń dawa.

Hacź runje žu lětža žynowe łubje a rěpowe pinzy bohatscho hacź hewak napjelnjene, a hacź runje je žłomy doscź, njech žo tola wot prěnjeho dnja symskeho pizowanja lutuje, so by w sažnym nalěczu njedostatk njenastał. Njepoczinka, běrnjaze selo spalicź, dyrbjeli žo skónczńje wostajicź. Wono je jako narunanje žłómy wjele hódne a jeho spomožne skutkowanje, hdyž žo na łuki wupscheszéra, dyrbjało naš napominacź, tež tele hopodarske wotpadanki, kaž žo žłuscha, sańcź měcź.

S Pančiz. S njepoczinkom, žo sa jědźaze wosy powěschecź je skoro jedyn schulski hólz žiwjenje shubił. Hacź runje běchu druhe dźěczi sadnju wósku wobžadźiše, žo hischcze jedyn dwanacźelětny hólz pschicźischcza a žo na njesboże s kołom shrabny. Spizy jemu schulski torniśter s khribjeta storhnychu, jemu wobliczo wobodrěchu a jemu ruku wobschkodźichu. S krwju polaty wón domoj pschińdźe, s wotkal jeho do Workleczańskeje khorownje dowjesechu. Njepoczink, žo na wosy wěschecź, hdyž skoku jědu, je jara rosscherjeny a dźěczi žu husto do njesboža pschischke. Tutón srudny podawk njech wospjet kóždeho wot tajkich njeduschnoscžow wottraschi. Njesboże by hischcze wjetsche było. budźische-li pohoncź spěschnje jěł. Tak wlecźesche žo na hórku a nastrózene dźěczi a doroscźeni mózachu pohoncźa s cźažom na to kedźbneho scźinicź. Pohoncźa žadna wina njetrjechi.

— Jěsdźeŕ Mikławsch Bobik, kiž hižo tsecze lěto na wjeczornym bitwischczu wojuje, selesny kschiž 2. rjadownje dósta.

S Marijnej Hwězdy. Hnadnej knjeni, pschedstejicźerzy klóschtra, spožczi žo sa spomožne skutkowanje sa cźaž wójny žlěborna Karolina nedailla se spinku.

— Dotalny sastupjeŕ, k professor dr. Desiderio Löbmann, je žo wot prälata w Oseku sa propsta pomjenował a do žwojeho sastojnstwa sapokasał. Wón bě prjedy na 29 lět s wucźerjom na krajnym gymnasiju w Komotawje w Cźechach.

S Wokrancźiz. Tele dny žu w jenej bróžni jeneho rěsnika a skótneho wikowarja pschi rěsanju dweju tucźneju žwinjeczi sažkapili, kotrejž běschtej žo hakle sahe rano s jeneje žužodneje wšy pschiwjesłej. Najskerje je žo jeju mjažo k kermuschnej pjeczeni wužicź dyrbjało. Zandarmej pak bě žo wo tym nawěscź dała, na cźož pschestupjerjow sakonja sajachu a do Niscźanskeho hamtskeho žudnistwa dowjedźechu. Po pscheżłyschenju žu jeju sažo s jatby puschcźili. Wonaj smějetaj žo dla pschestupjenja postajenjow wo sastaranju s mjažom w bližšim cźažu psched Niscźanskim kawniskim žudom samolwicź.

S Niskeje. Inspektora jeneho žužodneho knježeho dwora, kotryž je žwinje s běrnami pizował, je tudomny kawniski žud k 30 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźił. Hospoša a muž, kotryž je skót pizował, pjenježne khostanje po 5 hriwnach dostaschtaj.

S Rychwalda. Dla nucźenja, skschiwdźenja a wohroženja jeneje starscheje žony, kotraž bě trawu žnjała, bě kawniski žud w Běłej Wodźe knježeho revěrskeho hajnika Otu K. s Rychwalda k 60 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźił. Někotre žony žu 5. meje pjecža na revěrje barona s Eckartsteina, pola kotrehož K. w žłužbje stejesche, trawu žnjałe. Jenej žonje, kotruž K. nadeńdże, wón plistu wotłoži, so wona hnydom padże. Wjenkowu s Pakostnizy, kotraž na zusym revěrje s zyła njeje trawu žnjała, K. sa ruku pschimny a ju, so by jejne mjeno shonił, kotrež wona njemjenowasche, psches jedyn pschěrow k gmejnskemu pschedstejicźerjej Jurkej cźehnjesche. Pschi tym jej hrožesche, so ju sarase, jeli so ju hischcze ras sažkapi. Dokelž bě Jurak po žoninej prósstwje tutu sakitał, bě žo pcheźiwo njemu dla pschestupjenja lěžneho sakonja sakrocźiło, khostanski wukas pscheźiwo njemu pak je žo wrócźił, hdyž bě žo wupokasało, kak bě žo s wězu mělo. Wobskorženy, kotryž je pjecža khětro wótry w powołanju, bě žo pscheźiwo žwojemu khostanju powołał. Powołanski žud s prěnjeho wužuda khostanje dla nucźenja wotdźěli, dokelž bě žebi wobskorženy mylnje myślił, so je žona bjes prawa trawu žnjała. Khostanje 10 hriwnow dla wohroženja wosta.

S Mucźowa. Sańdźenu žobotu w nozy je njesnaty paduch tudomnemu blidarskemu mischtrej mjes tsjomi huždymi dwě najcźežschej kradnył. Tsecźu młodu huždycźku je wón w khlěwje wostajił, dokelž jemu žnadź hischcze njeje doscź tucźna była.

Kradnjenje žiwnoscźe žo w naschich stronach wschědnje stawa. Tudomni ratarjo s tym cźežko schkoduja. Běrny, kyrbsy, morchej, kał atd. žo po nozach shubjuje. Wóndano w nozy jedyn ratař, kotryž je woženbje cźežko s pólnym paduschstwom schkodował, w nozy na polu na paducha łakasche. Dokelž bě wo dnjo pschi cźežkim dźěle wustał, jeho bórsy spar smota. Na dobo žo wón s někajkim buchotom se spanja wubudźi. Wón njedaloko žebje muža wohlada, kotrež pólne wupłody na wosyczk mjetasche. Hdyž žo k paduchej pschibliži, so by jemu wobarał, jemu tón horschcź prochu do woczow cźišny. Prjedy hacź žebi ratař wocźi cźistej swurybowa, bě žo paduch se žwojim wosykom shubił.

S Beleje Wody. W naschej wšy je s běrnami (kulkami) wulka nusa. So by žo dźěłacźerskemu ludej składnoscź dała, žebi kulkow na symski cźaž wobstaracź, běsche jedyn žužodny knježi dwór posłicźił, so chze běrnow sa pol pjenjes dacź, hdyž je žebi žami wukopaja. Nětko žo tam luda nahna, ale jako žebi dohladował tu wobradu wobhlada, widźesche, kajku schkodu žu jemu nadźěłali, běchu w roli borkali kaž dźiwje žwinje, tam a jow jenož pjeńk wusběgnywschi. Wón tehodla zyły praskot s pola wupraska. — Běrny drje bychu brali, ale kopacź žo jim njechasche, to jara khribjet boli. Teho dla ma tamny žměschk žwoje prawo, hdyž žo jedyn druheho woprascha: cźeho dla dźěłacźerske žony dźěłacźerske rěkaju, a wotmolwjenje dosta, dokelž njedźěłaja. — Někotryžkuli dźěłacźerski dom mohł bycź s běrnami wobstarany, hdy bychu žony kuska rosuma měle a buram pomhali. Ale sa to, so s woknom won kukaja, žamo žwojemu polu žo sapyricź dadźa a jo njewobdźěłaju, a burej w najnuznischim dźěle kuska k pomozy njejžu, jim nichtó s běrnami njesaradźi.

S Dźiwina. Sańdźenu žrjedu tydźenja je do tudomneho Macźkez domu wulka srudoba sacźahnyła. Młody Macźko běsche žo popoldnju w 4 hodźinach s Franzowskeje na dowoleńzu domoj wrócźił, jeho mandźelska jeho strowa a wjeżela powitasche, a mjes tym, so žo wón wuhotowasche, so byschtaj hromadże k macźeri na wolo schkoj, kotraž wot domojpschińdźenja žyna niczo njewjedźesche, mandźelsku nahle žmjercź psches wutrobny spink saja, tak so wona hodźinu po sažowohladanju se žwojim mandźelskim žwojej wocźi w žmjertnym spanju na pschezo sańdźeli, hdyž běsche žwoju starobu na 25 lět pschinjeżła.

Přilopk.

* **(Ssmjertne njesboże.)** Jedyn kopornikaŕ, kotryž městno jeneho pomozneho maschinista sastawa, chzyshe jenu walu wobhladacź, kotraž bě žo horza sbežała. Wón po hrěble horje salěse a žo pschi tym se žwojim dźěłanskim pjeslom wale dótkny. Drasta žo do kołow sczahny, a njesbožowny cźłowjek žo dlěschi cźaž wokoło wale mjetasche. Jemu žo nop wjazy krócź rosbi a stawy zyłeho cźěła žo jemu skamachu. Wón hnydom wumrje.

* Hrósbne mordarstwo je žo w nozy k póndźeli w Haynowje skucźiło. Wudowu semrjeteho rentiera Küglera rano s rosražennym nopom w jejnym wobydlenju we łožu namakachu. Hacź je žo mordarstwo s rubježnym wotpohladom abo druhich pschicźinow dla stało, njeje žo hacź dotal wužłědźicź hodźiło.

* **(Cźežke njesbožo na drohowej żelesnizy we Wrótžławi.)** Cźežke żelesniske njesbožo je žo póndźelu wjecźor wokoło 8 hodź. na rózku Tauentzienskeje drohi stało, hdyž žo dwě liniji kschižujetej. Dokelž žo spinadło sapowjedźi, wós jeneje linije do pschipowěžnjeneho wosa druheje linije sawadźi, kotryž bě hischcze na kschižischczu, psches kotrež bě hižo prěni wós sjeł. Pschipowěžnjeny wós žo se storkom swrócźi. S wožobow, kotrež w nim žedźachu, žo jena wožoba mori a jědnacze žo srani, s nich schěscź cźežko.

Sslěbrowe podkopki Salzedo.

Podawk se starych cźažow Peruanskeje.

(Skónczenje.)

Te mnohe khěžki, w kotrychž běchu dźěłacźerjo w podkopkach bydlili, žo bjes žłěda dospołnje shubichu, kaž by rjekł, so ženje žadyn cźłowjek na tute městna stupił njebě. Też hischcze wótrische, wuwucźenische wócźko, khiba jeno indijanske, njeby ženje ani cźěrje, so bě tuto městno wobydlene było, wužłědźiło, a žadyn Indijan, hacź bě cźěrje prjedyscheho wobydlenja žobu snicził abo niz, njeby Spanjanow ženje na to kedźbnych cźinił. Indijan hnydom spósna, so běchu to jeho krajenjo scźinili, ale też hnydom rosymjesche, cźeho dla a cźemu běchu to cźinili. W jenej wěży běchu wschitzy psches jeni: w hidźenju žwojich potłóczerjow. Ssamo pucze, po kotrychž běchu mnohe mule a cźłowjekojo wschědnje

teptali, buchu zyle njsenajomne sčinjene. Hromady kamjeni a popjeła běchu kaž wotdunjene s wětšikom. Schtyri sta indijanskich rukow, kotrež jena myšl nawjedowasche, wulzy mnoho dokonjachu, a jich pscheklepanosčz a, możemy prajicz, jich njewopschijomne wumjekstwo to dowudospokni.

Běchu-li žo hižo tule pscheměnjenja stake, kotrež wokolinu žlěborowych podkopkow Salzedo zyle njesnajomnu sčinichu, dha žo to pschi podkopkach žamych hischcze wjele bóle sta. Rěka, kotruž běchu nimo khěžkow wjedli, žwoju jažnu wodu wjele dnjow a nozow sa žobu do jamow a do podkopkow wuliwasche, kotrež bě Salzedo dak wutwaricz a wužuschicz, doniž žo zyke dźěło, kaž to prawy hórnik mjenuje, satepiło njebě. Na to woni rěku sažo do prěnjolneho rěčznischcza dowjedźechu. Wona sažo po skakach do hłubiny žo walesche, kaž bě to pšjed něhdźe pjatnacze létami było, prjedy hacz bě Salzedo tutu rěku dak ke khěžkam žwojich podkopkowych dźěłaczerjow wjesc. Tola s tym Indijanojo hischcze žo njespokojichu. Tež pschistupy do podkopkow, wotewrjeneje jamy a schachta žo pschikrychu s kamjenikami, s mochom a plecźazymi rostlinami, kiž bórsy roscźechu a buchu bórsy na to sapodobne, jako budźechu tam hižom mnohe léta rostke. Klima a cźaž léta tu wěz podpjerowaschtej. Zyle spokojeni Indijanojo na žwoje dźěło hladachu a žamo Dolores, kotruž tam dowjedźechu, rjekny, so teho městna wjazy njesnaje, hdźež bě tola něhdy jeje nargdna khěžka stała.

Don Jose ženje žaneho Europjana do žwojeje žłužby wsak njebě. Jeno Indijanojo běchu jeho dźěłaczerjo a dohladowarjo byli. Tuž w Puno žebi nichtó myšlicz njemóžesche, schto bě žo tule stało, hdźež bě žo prjedy s ludźimi mjerwiło. Nichtó tam ani swuka njedonježe. Schto, Indijanojo tam worachu. Dolores pschikasa, so ma žo honjerjam mulow derje sapkaczicz a krucze mjelczenje pschikasacz. Woni wschak, hdyž chzychu do podkopkow, ani wjazy njespósnachu, hdźe běchu podkopki byke. Dokelž běchu to Indijanojo, duž tuta wobhladniwosčz skoro trěbna njebě.

Woni pschińdźechu, wopuschczichu sažo to městno a ženje wjazy — njepschińdźechu.

Zyke měžazy běchu nimo, tu skónczinje pschińdźe dźeń žudźenja sa sdanliweho stóstnika. Naměstny kral, hrabja Lemos, žam bě s Limy horje pschischoł, dokelž bě jednanje sa stat jara wažne. Tak wón to jeno rjekny, ale drusy měnjachu, so jeho bóle bohate podkopki Salzedo pohnuwachu, so by pschischoł dyžli Don Jose, kotryž bě tam dźěłacz dał; tež prajachu, so žo prózy płaczi, Salzedowe bohatstwa sebracz. — So budźe Salzedo k žmjerczi wotžudźeny, na tym nichtó njedwělowasche. Hdyž bě naměstny Kuldo Puna doschoł, žo hnydom praschesche, hacz je wokrjeżny hejtman w Punje na stóstnikowe wobžedźeństwo ruku położił. Na žmjercz sblědnywschi hejtman wusna, so njeje; naměstnik krucze žwarjesche a duž hnydom wuwjedźenje pschikasa, s teho sastojnik spósna, kak wažne bě to naměstnikej, schtož bě wón sakomdźił. Wón hnydom khwatasche, so by to narunał; ale bjes mała do womory padny, hdyž wuhlada, so bě pyschne wobydlenje Dona Joseja de Salzedo zyle prózdne sa o tam žiweje dusche njebě. Wschitko bě kaž wotemrěte. Kaž běchu to Indianojo swuczeni, pscheklepanje wscho wohstejenje rospominajo a wobliczejo, běchu Dolorosy jeje radźiczelju radu dali, so by Puno wopuscheźiła, prjedy hacz by žo tež na nju najhórsze njesboże doschko. Skoro bjes wole bě žo njesbožowna žona do teho podała, schtož macz a pscheczeljo ji radźachu a czinjachu. Salzedowe domske, kotrež bě na hród bodobne, bu sa jenicźku nóz kaž wot njewidźomnych rukow hacz do najmjeńschich kuskow hibiteje nadoby wuprózdnjene. Potom žo shubichu wschitzy Indijanojo, kotsiž běchu w Salzedowych podkopkach dźěłali. Wschě twarjenja běchu swottorhane a s njewěrjomnej czistosczu běchu wschě žlědy wotstronjene, tak so nichtó na to pschińcz njemóžesche, so běchu tu něhdy twarby stake. To hodźesche žo bliško podkopkow czim žnadnischo dokonjecz, dokelž běchu tute twarjenja jara s lohka twarjene a mějachu jeno jara małe murje. S domskim w měsczе žo to khmanje wuwjisczi njemóžesche. Tola bě žo wužud wo nim postajił. Byli žo, kaž žo lědma hinak wocźakowacz hodźesche, Don Jose de Salzedo k žmjerczi wotžudźił, dha mějesche žo jeho domske w hodźinje jeho wotprawjenja zyle dospokne spalicz a tak mohło žo se žwojim knjesom do rowa žobu dacz. Niczo s teho, schtož lubuschkej Indijanow žłuschesche, s kotrymž žo tak njesprawnje wobkhudźesche, njeżmědźische jeho njepscheczelam do rukow padnycz. Derkolajo hejtman pšjed naměstnika stupi a rospra-wjesche, kajke bě wobydlenje Salzedowe naschoł. Naměstnik bě wbjebany. Indijanka bě jeho pscheleseczka. Wón s [illegible]

njemdrjesche, a wbohi hejtman dyrbjesche žebi wschě słoby lubicz dacz.

Hdyž bě žo prěni hněw slehnył, sawoła hrabja Don Lemos: „Snajecze wy jeho podkopki? My wěmy, kak žo tuczi wohidni Chola-szy žo na to wusteja, niz jeno khěžu njepytnjeni wuprózdnicz, ale tež zyku krajinu njesnajomnu sčinicz, wožebje tež podpodkopki njeporjedźomnje sahubicz a tak potajicz a skhowacz, so je nichtó wjazy njenamaka. Tuž dyrbi žo khwatacz te podkopki namakacz, prjedy hacz naš wo tuto drohe kubło wojebaju. Hdźe wone žu?"

„W Cerro de Laycacota!" hejtman wotmolwi.

„Khwatajcze tam!" naměstnik roskasa. „Wšmicze žebi snatych ludźi a wobžadku žobu. Hdy możecze sažo wróczo bycz?"

„Jutsje!" wotmolwi hejtman.

Hejtman bě bórsy na puczowanje hotowy. Wša wojakow a krajesnatych ludźi žobu. Hischcze do wjeczora do Cerro de Laycacota dozpěchu; ale czi ludźo, kiž běchu w podkopkach byli a žo nadźachu, tam twarjenja a khěžki Indijanow namakacz, so žo njebychu mylili, běchu zyle pschekwapjeni, haj žebi rady njewjedźachu, dokelž tu dźe tamna krajina wjazy njebě; khěžkow tu wjazy njebě; tu njebě wjazy tak njenowanych buchaŕnjow, ani puczow! Pytachu a pytachu, ale wo podkopkach ani czerje wjazy njenamakachu. Wschě hromady kamjeni běchu precz, jako budźische jich tam ženje njebyło. Tsi dny spochi pschekhodźowachu, zyle smyleni, tu krajinu, hdźež žiweje dusche wjazy njebě, zyle bjes wuspěcha. To bě wěste, Indijanojo běchu tu krajinu, hdźež bě jama była, njesnajomnu sčinili a jamu tak derje skhowali, so žaneje czerje wjazy njebě, so mohli ju wužlědźicz.

Mjes tym so hejtman se žwojimi pschewodnikami wokoło błudźesche, jamy pak njenamaka, mějesche naměstnik, kotrehož bě wuprózdnjenje Salzedoweho hrodu nimoměry rosbněwało, wulki spěch, so by njesbožowneho Dona Jose žudźił. Wón žam bě pschedžyda pschi rosžudnym poježdženju, a dokelž Salzedo wschě winowanja sa łžě wupraji a naměstnikej žamenu do wocźow rjekny, so je wón jeno s nnahrabnosczе skórźbu na žo njeho swalił, so chze jeho žlěborowe podkopki měcz a tohodla jeho žmjercz žada, khwatasche žudnistwo k wužudźenju.

Prjedy pak hacz bě žudnistwo wužudk wuwjedło, žadasche žebi Salzedo jako schpanski semjan, so dyrbi žo jeho wěz, dokelž je semjan, najwyschschemu žudej k rosžudźenju pschedpołożicz a so dyrbi jemu dowolene bycz, so žmě žo na kralowu mikosczе wobroczicz. Sa tutu dowolnosczе chze naměstnikej sa kóždy dźeń, wot wotjeżża lódże s pschistawa hacz do wróczenja, sa dźak žerdku slěbora dacz. Naměstnik žebi suby sakužny a s nimi kschipjesche, pschetoż wopominasche, kelko bě psches tajne wuprózdnjenje hrodu shubił, schtož pak Salzedo njewjedźesche. Saskobjeny wón namjet sacźižny a žudnistwo wužudźi na žmjercz. Dwě hodźinje posdźischo hižo Salzedowe czełko na schibjeńzy w Punje wiżasche. — Lědma móżesche naměstnik hejtmanoweho wróczenje wuczakacz. Jeho dlicze hižo na to pokasowasche, so běchu Indijanojo po žwojim waschnju podkopki wotryli. Skónczinje žo hejtman wróczi a naměstnik žo nimoměry rosskobi. Hejtman bu do jastwa czižnjeny a wobskorżeny, so bě — žwoju winowatosczе sanjeredził, a njemdry žo naměstnik do Limy wróczi.

Ženje wjazy žo podkopki Salzedo njewužlědźichu. Indijanojo běchu bohate podkopki s czažow Ju[illegible] sažypali a skhowali a, runjež žo jich městno wot naroda k narodej dale wupiżuje a snate dźerži, njedadźa žo s niczim pohnucz, so bychu je pscheradźili; runje tak bě tež s podkopkami Salzedo, jeho nježměrne bohatstwo wosta shubjene.

Njesbožowna Dolores se srudobu pschе lubowaneho mandźelskeho wumrje. Jeje macz pokłady sahrjeba a potajnstwo, hdźe wone žu, wsa wona žobu do rowa. Žadyn se mnohich Indijanow, kiž běchu w podkopkach Salzedo žobu dźěłali, žo do Puna njewróczi a naměstny kral žo ani na nich wjeczicz njemóżesche.

Ssamo domske njesbožowneho Dona Jose so tehdom wjeczor palesche a žo hacz do murjow spali. Jeno scherjaze rospadanki wostachu a dopominachu na muża, kiž bě jako wopor zuseje nahramnosczе wumrjeł, jeho wopomnjecze pak maja Indijanojo hacz do nětka w czeseczi. Schpanjenjo tam hrosnje sakhadźachu s domoródnymi, sa to pak wostachu wulzy bohate podkopki pohrjebane, khiba so je sbožowny pschipad wotkryje. Indijanojo žu s wjetscha kschesczijanstwo pschijeli, ale woni tež na žwoju žamžnu schkodu wo skhowanym bohatstwje mjeleja.

— (Kónz) —

Zyrkwinske powjesćże.

W Michalskej wožadże směje 20. njedźelu po swjatej Trojizy rano we 8 hodźinach duchowny Tyscheŕ žerbsku spowjedź, w 9 hodź. farař Räda žerbske a ½11 hodźin němske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła směje farař Räda.

Semrjecji:

Michalska wožada: Jan Rychtař, kamjenje cěžař, na poźled invalid pod hrodom, 70 l. 4 m. 17 d. — Bjedrich August Hermun Rjencź, rentudostawaŕ s Prosena pola Schandawy, w sastaraŕni wokrjeźneho wustawa na Židowje, 68 l. 3 m. — Jan Bohumił Domaschka, fabrikaŕ se Židowa, w sastaraŕni wokrjeźneho wustawa na Židowje, 66 l. 5 m. 6 d. (pohrjebany na Hrodźischku.)

S druhich wožadow: Na polu cěsćże je rjekowsku žmjercź wumrjeł: Jan Schokta so Scheschowa, 21 l. 3 m. 4 d. — Khorla August Petschel s Njeźwačidła, 24 l. 7 m. 22 d. — Hermann August Zun s Wětrowa, 26 l. 5 m. 24 d. — Marja Hana Hebelez, dź. fabrikarja Hendricha Hebela we Lomsku, 7 l. 9 m. 18 d. — Helena Schwibsowa rodź. Schmidtez w Minakale, 34 l. — Ferdinand Schupan, lokomotiwnik na wotpočinku w Kamjenej, 39 l. — Marja Kopačzowa, wumjenkaŕka w Sderi, 71 l. 8 m. 28 d.

Rjekowsku žmjercź žu wumrjeli: Pawoł Dinter, hospodaŕski pomoznik w Klukschu, padnył 10. oktobra 21 l. 6 m, 20 d. stary. — Hendrich Pawoł Grützner, cželadnik s Lichanja, 8. oktobra so cěžko sranił a w pólnym lazarecže wumrjeł, 19 l. 1 m. 16 d. stary.

Hana Toni Barkowa, dźěłaćerja w Suborničzy, mandźelska, 28 l. — Erna Martha Buchanez, fabrikskeho mischtra w Rischenje (w delnjej Lužizy) dź., 5 měžazow stara. — Marja swud. Hennersdorfowa rodź. Scholcźiz, wumjenkaŕka s Kortnizy, 72 l. 5 m. 14 d.

Zyrkwinske powjesćże s Hodźija.

Jutsje 20. njedź. po žwj. Trojizy směje ½8 hodź. duch. Voigt němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodź. farař Kschižan němske a ¾41 němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodź. farař Kschižan němske a ¾10 hodź. žerbske prědowanje.

Ssrjedu wjecžor w 5 hodź. budźe němska wójnska modleŕska hodźina.

Zyrkwinske powjesćże s Budestez.

20. njedźelu po žwjatej Trojizy směje duchowny Bójz rano ½8 hodź. žerbsku spowjedź, farař Domaschka dopołdnja ½9 hodź. žerbske a w 10 hodź němske prědowanje. Popołdnju ¼4 hodź. shromadźizna towaŕstwa žónskeje mlodźiny. — Ssrjedu popołdnju ¼4 hodź. shromadźizna Budesćzanskeho žónskeho towaŕstwa. — Ssrjedu wjecžor ½7 hodź. směje farař Domaschka němsku a ½8 hodź. žerbsku wójnsku modleŕsku hodźinu.

Karmilitaŕ s i duch.

Nimoměrny cžuwy směrowazy žrědk psche bolosćże cžuwow, hłowubolenje, podkłócże a drjene.

Ba dr anowe wino.

Wupruhowany žrědk psche skhorjenje cžuwoweho systema. Sso s najlěpschim wuspěchom nałožuje psche nervosnosćź, bjes sparnosćź, roshorjenje a žołdkowe widlischcža.

Hiengfongska ess nza.

Ludowy žrědk k poźylnjenju žołdka a pschetłacža, teho runja k poźylnjenju cžuwow.

Jenoź woprawdźite dostacź

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Budźaki s dobrym gratom

a

žwěcžate cžaßniki

sa wojakow

porucža

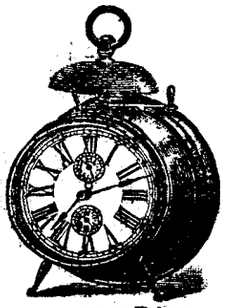

F. Marschnerowy naßlěd.

M. Ewald, cžaßnikaŕ.

Krucže sprawne poßłużenje. Pißomne rukowanje.

Konje k rěsu

po najwyschschich płacžisnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldstej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Howjase koże

a wschě druhe druźiny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyschschich płacžisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbaŕskej haßy.

Hura! Tuni snaty Hura!

knesłowy a jehłowy basar

tu saźo je.

Njedźiwajcy powyschenia płacžisnow wo 30—70 prozentow we wschěch wěžach krótkotworoweje bransche pschedawam, dokelž žym s cžaßom wulki skład nakupił,

hermank w Budyschinje

wschě wěży, kaž: **cžrijowe schnórki** wschěch dołhosćžow, **zwjern schatowe knesle, banty, rußowanske holdźiki, kłócžne knesle cžeßali,** kaž wschě druhe krótke twory po pomyßlnje najtuńschich płacžisnach.

Wschelake wěży, kaž ryßowanske holdźiki, zwjern, płatowe knesle, kłócžne knesle atd. so w fabrikach wjazy njedźełaju, dokelž žanych žorych materialijow wjazy njeje. Duž je sa kóždeho s wužitkom, hdyž kedy wschcže s cžaßom tele wěży nakupi, dokelž wone posdźischo też po wyßokich płacžisnach njebudźa dostacź. S dobom k wjedźenju dawam, so žanu wubrakowanu ale jenoź prěnjoklaßnu tworu pschedawam.

Wu ki skład. Tunje płacžisny.

Eugen Gaitzsch s Draždźan.

Stejischcžo pschi žołtych wikach hrodom pola bohatych wrotow. Spóznacź na firmu.

Hura! Tuni Eugen so faß widźecź da. Hura!

Płaćizna produktow.

W Budyschinje płaćeja: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. 80 pj., hač 2 hr. 60 pj., punt ćelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hač 1 hr. 60 pj. 2 punt, ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hač 4 hr. — pj., punt schmalzo wot — hr. — pj. hač 2 hr. 10 pj., punt pschenićzneje muki wot — hr. pj. hač — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. pj. h čź hr. 20 pj., punt chleb wot — hr. — pj. hač — hač 16 pj punt ßuscheneho połcża wot 2 hr. 2 hač 2 hr. 20 pj., punt mleteho zokora wot hr. 29 pj. hač — hr. 32 pj. liter petroleja wot hr. 32 pj. hač hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hač 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. 75 pj. hač 4 hr. 80 pj. 100 punttow ßyna wot 3 hr. 50 hač 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj ha čź 11 pj., prošata schtuka — hač do hr.

Dźak.

Sso wróćiwschi wot rowa nascheje lubeje maćerje, pschichodneje maćerje a wowki

Marje ſwud. Skopoweje

hnuje naß, wschitkim pschećelam, ßußodam a ſnatym ſa wschě wopokaſma luboſćze a poćeſćenja, ſa bohatu kaſchćowu pychu a pschewodźenje k poßlednjemu wotpoćinkej, woßebje też knjeſej fararjej Waltarjej ſa troſchtowazu rěcź pschi rowje hłubokoſaćuty dźak wuprajićź.

Žarowazy ſawoſtajeni
w **Njeßwaćidle**, na **Horje**, w **Boſchezach**, **Budyſchinje** a **Draždźanach.**

Psch nóżemoj tón ras do Budyschina na hermank ſ wulkim ſład n

ćeßan h ſcheviota a čornych ff. ßuknjanych a čźka wopschidźenowych kraninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo wschitko doſtanje.

Sbr.tki k jenotlivym **muzazym** a **holczazym wobleczenjam tholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ßukno a tkaniny k koſtumam

jenož najlěpſchich druſtinow w hebriſkim wobjerku po **ſnatych tunich płaćiſnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſćź je, ſo liczba naju woteběrarjow léto wot léta pschiběra

L. Wolff u. Co. ſ Khoćźebuſa (w Delnje Łužizy).

Ssmój jenićźaj, kotraiž ſe ßławneho ßukelnikeho měſta Khoćźebuza do Budyſchina pschińdźemoj

Stejiſchćźo: na hłownym torhoſchću, ſ napſchećźa knjeſa picheknoża Pahna.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo ćźiſchćźa we wudawarni Serb. Nowin.

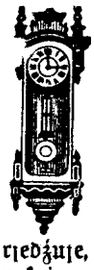

Kóżdy, kotryż chże ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupićź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźićź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5

Jenčź pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wołno, ſ płaćiſnami wupołożene wobhladać**

Drainerowazych dźěłaćerjow

pſchi wulkej mſdźe a darmotnym wotpohlenju pyta

Herm. Thomas w Budyſchinje na homjeńkej dróhi (Jägerſtr.) 8.

Nowa khěża

je ßadowej a ßadźeńſkej ſahrodu a běrnwej rolu, też ſa ſtarſchich ludźi ßo jara pſchihodźaza, je hnydom abo k 1. haprleji 1917 na pſchedań w Nowej Wſy pola Njeßwaćidła. Wona je 15 minutow wot Njeßwaćidłowſkeho dwórniſch ża dołoka.

Schlawchi

ſa jěſdne koła,

mantleſajěſdnekoła,

wobrucze,

gumijowe rospuſchćenje,

lampy ſa jěſdne koła

pſchißluſchk

ſa jěſdne koła,

karbidowe blidowe, ſćěnſke, hródźne a wißaze lampy

poručataj

Thomaſez bratraj

w Budyſchinje,

na kamjeńtnjej dróſy 16.

Wutrobny dźak

knjeſej fararjej **Domaſchzy-Budeſćańſkemu** ſa kraßne reformazyſke předowanje wuprajeja

mnoſy kemſcherjo Rakeczanſkeje woßady.

Naſchemu nahle wotwołanemu, lubowanemu fararjej

knjeſej Janej Hermannej Gólczej

kiž je 16. winowza k ßwojemu Sbóžnikej domoj ſchoł, pſchiwołamy też na tutym měſcze ſ hnutych, dźakownych wutrobow ßwoje

Saplacź Bóh!

Schtyrnacze lět dołho je wón nam był luby ſaſtarar a derbry radźiczel, wodźer a duſchownpaſtyř, je był nam w Božim domje ſrěčźniwy ßwědk Khriſtuſowego evangelija, miły troſchtar we komorkach ßylſow, ßwěrny hladar a pytar naſchich khorych. W bědach nětčźiſcheho cźaßa je wón wójnſke nuſy a tyſchnoſcze ſ nami njeßł.

Wón wumrje nam a woſtanje mjes nami tola žiwy!
My žarujemy wo njeho, ale we tſcheſcźijanſkej nadźiji!

W mjenje dźakowneje woßady
Zyrkwinſke pſchedſtejiczerſtwo.

W Rakezach, dźeń 31. oktobra 1916.

Serbske nowiny wudawaja so kóždu sobotu. — Šćwórćinu předpłaća we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowinki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich krajnjich šo. 4) wotsdaś, płaći so wot małeho rynška 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 46. **Sobotu 11. novembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

10. novembra: **Pschi pschihodnych wobkedźbowanskich wobstejnosćach bě na wjele městnach fronty wjeczorneho wojownischcza artilleriske tšelenje s wobeju stronow žiwe.**

We Somminej stronje njepschecźel bjes wuspěcha nadběhi pola Caucourta, l'Abaye, Gueudecourta, Lesboeufs a Pessoire cźinjesche. Ssylnische franzowske mozy na bokomaj wot Sailly postupowachu. Wone žo s dźěla s wojowanjom s bliska wotraschu.

Lětarjo niz jenož wo dnjo, ale tež w jaßnej měßacznej nozy žiwje lětachu. W powětrowych wojowanjach ßmy 17 njepschecźelowych lětadlow, swjetscha na bokomaj Sommy, wottšelili. Nasche eskadry ßu ßwoje wuspěschne nadběhi na dwórnischcza, wójskowe a munizijske sklady, wožebje mjes Peronne a Amiens wospjetowale.

Rańsche wojownischcźo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pod wjednistwom generalneho majora s Woyna braniborszy wojazy a pěschi regiment cźißło 41 pola Skrobowy w schěrokosći 4 kilometrow někotre ruske jakitanske linije dobuchu a njepschecźela psches Skrobowu rěcźku wróćo cźißnychu. Pornjo naschemu ßnadnemu schkodowanju je njepschecźel krwawnje schkodował a 49 offizěrow a 3389 muži jako jatych shubił. Dobytk 27 maschinskich tšělbow a 12 minymjetakow wucźini. Rußojo ßu saßo cźeźke poraźenje poczerpili.

Fronta generala kavallerije arzywójwody Khorle.

Nasche nadběhi w Gyergyoskich horach pschihódnje dale dźeja. Krajina, kotraž je žo tu we wojowanjach wot 4. novembra shubiła, je žo hižo saßo wscha dobyła.

W Predealskej stronje k wjeczorej Azugi je žo dale postupowało, a rumunske napschecźne nadběhi ßu žo na bokomaj drohi hórskeho pschekhoda wotraschle. 188 jatych a 4 maschinske tšělby ßu w naschej ruzy wostale.

Na bokomaj rěki Alta bě wuspěschne wojowanje, w kotrymž je žo pódla bayerskich pěschkow a awstrisko-wuherskich hórskich wojakow tež nasch landsturm wožebje wusnamjenił.

Balkanske wojownischcźo.
Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Pola Giurgiu ßu awstriske monitory (łódźe) dwě rumunskej łódźi petroleja sebrale. Pschi froncze w Dobrudschi njebě ważnischich podawkow.

Na mazedonskej froncze njeje žo położenje pscheměnilo.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Wojowanje němskich podmórskich cźołmow.

„Züricher Anzeiger" s Londona shoni: W jendźelskich nowinach žo na to pokasuje, so žo wobstejnosćze łódźnistwa dźeń a bóle shórscheja. Jendźelska je ßamo s wojowanjom němskich podmórskich cźołmow 5000 cźłowskich žiwjenjow shubiła. Archibald Hurd měni, so Němska namórsku wójnu k ßwojemu lěpschemu skónczi, a teho dla dyrbi žo hnydom wojowanje pschecźiwo podmórskim cźołmam powótsicź. Jendźelske wikowanske łódźe dyrbja žo bjes wuwsacźa wobrónicź. B.

Potopjenje póstskeje parneje łódźe „Arabie".

Po powjesći s Londona, je žo póstska parna łódź „Arabia" (7933 registerskich tunow wulka) 6. novembra w ßrjedźoseńskim morju potepiła. 437 pucźowarjow je žo wschěch wukhowacź mohło. 26 muži wobßadki je žo do jeneho franzowskeho kanonskeho cźołma pschijało. Pódla teho je žo 8 łódźow potepiło. B.

Pólska, nowe kralestwo.

W Barlinje, 5. novembra. Sslědowazy manifest je njedźelu khěžorski generalny gouverneur we Warschawje, general infanterije s Beseler wosjewił:

Wobydlerjam Warschawskeho generalneho gouvernementa!

Jeho majestosćz němski khěžor a jeho majestosćz awstriski khěžor a japoschtolski wuherski kral s dowěrjenjom do skónczneho dobycza ßwojich brónjow a žo wodžo s pschecźom, so bychu žo pólske strony, kotrež ßu jeju khrobłe wójska ruskemu knjejstwu wutorhłe, sbožownemu cźażej na pschecźo dowjedke, staj wo tym dojednałoj, so ma žo s tychle stron ßamostatny stat s herbskej monarchiju a konstituzijonalnej wustawu stworicź. Nadrobnische postajenje mjesow pólskeho kralestwa wuměnjene wostanje. Sso pschisamknywschi k swjaskowymaj mozomaj nowe kralestwo rukowanje namaka, kotrež k ßwobodnemu roswiću ßwojich mozow potrjeba. Se ßamßnym wójskom dyrbja ßkawne pschedostatki pólskich wójskow prjedawschich cźażow a dopomnjecźe na khrobłych pólskich žobuwojowarjow we wulkej wójnje pschitomnosćze dale žiwe wostacź. Jeho organisazija, wuwucźenje a wjednistwo žo w shromadnym dojednanju srjaduja.

Swjaskowanaj monarchaj žo dowěrnje nadźijetaj, so žo pschecźa po statnym a narodnym roswiću pólskeho kralestwa nětko s trěbnym dźiwanjom na powschitkowne europiske politiske wobstejnosćze a na derjměcźe jeju ßamßnych krajow a ludow dopjelnja.

Wulkej wjeczornej ßußodnej mozy pólskeho kralestwa pak budźetej pschi ßwojej rańschej mjesy ßwobodny, sbožowny a ßwojeho narodneho žiwjenja wjeßeły stat s wjeßelom s nowa nastacź a roskćěcź widźecź.

Po najwyschschim wukasu jeho majestosćze němskeho khěžora.

Generalny gouverneur.

Wosjewjenje teho ßameho wopschijecźa k. a k. wojerski generalny gouvernement w Lublinje, pólnogratowy mischtr Kuk, k wjedźenju da. B.

Pschecźa Polakow s noweho pólskeho kralestwa.

Khěžorstwowy kanzler je 28. oktobra w kongreßowej sali khěžorstwoweho kanzlerstwa w Barlinje sastupjerjow Polakow s pólskeho kralestwa pschijał. Po žadanju ßu woni ßlědowaze pschecźa sa pólske kralestwo wosjewili:

1. Pomjenowanje jeneho regenta dla wukonjenja pokneje knjeżerstwoweje mozy w pólskim kralestwje.
2. Wotstronjenje mjesow mjes wobßadźenymi stronami.
3. Stworjenje nakhwilneje statneje rady s domjazych pólskich wožobow jako organ, s kotrehož nadawkom by było:
   a) wustawu a sakonjowe nacźiski wudźěłacź;
   b) pólske statne sarjadnistwo srjadowacź.
4. Stworjenje wojerskeho wotdźělenja pola statneje rady dla srjadowanja pschichodneho pólskeho wójska.

Na to khěžorstwowy kanzler wotmolwi: Moji knjeża! Ssym wuras Waschich pschecźow ßłyschał. Wone žo we ßwojich skónczných saměrach s wotmyßlenjemi wulkeju ßrjedźneju mozow (Němskeje a Awstriskeje) setkuja. Swjaskowanej khěžorstwje, do kotrejuž ruki je dóńt tuteje wulkeje wójny we wulkim wobßahu wobßedźenstwo pólskeho kraja położił, stej swólniwej, pólskemu statej pod jenym kralom s pólskim wójskom w twjerdym pschisamknjenju k Němskej a Awstriskej wožebje tež we wojerskim nastupanju na-

ſtacź dacź, jenemu ſtatej,, ẓrjedź kotrehoź mjeſow dyrbi ẓo pólſkim pſcheczam na narodne a kulturne ẓamoſtatne ẓiwjenje pucź wotworicź. Dołhoź wojowanje, kotrež ẓo wſchěch ẓiwjenjowych wobſtejnoſczow pſchima, něktore mile ſady wojowazeje fronty ſakhadźa, jemóża ẓo mjeſy tuteho ſtata poſtajicź a tež ſtat ẓo njehodźi hotowy ſtworicź. Hakle w měrje móże ẓo tole dźěło cźinicź a doſonjecź. B.

Ssamoſarjadniſtwo w Galiziſkej.

Mjes tym ſo ẓo ſ něhduſcheje ruſkeje Pólſkeje ẓamoſtatne kraleſtwo ſtwori, Polazy w Galiziſkej pod awſtriſkim knjejſtwom prawo doſtanu, ẓwoje krajne naležnoſcźe w połnej měrje ẓamoſtatnje ſrjadowacź. Tole powjetſchenje politiſkich prawow galiziſkich Polakow je mjes Wukrajinjemi, to je, makoruſkimi wobydlerjemi rańſcheje Galiziſkeje, wobojenje ſbudźiło, ſo budźa Polazy ſwoju wjetſchu politiſku móz k potłóczenju makoruſkeho wobydleŕſtwa nałożecź. Wukrajinſzy ẓejmſzy ſapóẓłanzy ẓu we Winje ſhromadźiſnu wotměli. W njej měnjenje knjeźeſche, ſo pſchipowjedźene woẓebite ſtejiſchcźo Galiziſkeje nanajhłubje ſtawiſniſke a hižo dobyte prawa wukrajinſkeho luda ſrani a po liczbje ſchtwórty najwjetſchi lud Awſtriſkeje njewobmjeſowanej mozy jeho pſchecźiwnika pſchepoda. Wukrajniſki lud woẓebite ſtejiſchcźo Galiziſkeje od pólſkim knjejſtwom ženje njepſchipóſnaje a ẓo ženje prawa na ẓamoſarjadniſtwo wobydleneho kraja a ſtworjenja woẓebiteho wukrajinſkeho awſtriſkeho krónſkeho kraja njewotrjeknje. D.

Ruſke nowiny wo nowej Pólſkej.

Pětrograd, 7. novembra. (Pětrogradſka telegrafowarnja.) Wſchě ruſke nowiny ẓu pſchipowjedźenje njewotwiẓnoſcźe woẓbaẓeneje ſtrony ruſkeje Pólſkeje ſe ſtrony Němſkeje a Awſtriſko-Wuherſkeje ſ wulkim měrom pſchijake. Po jenohłóẓnym měnjenju nowinow je tónle ſkutk ẓrjedźneju mozow, kotrejź ſ nowa ſaẓadu prawa ludow hrubje ranitej, bjes dwěla ẓaneho druheho ſamyẓka nima, hacź ẓwoje ſaprahnjaze reſerwy wupjelnicź. Pólſki lud njebudźe ženje tajkej ẓamomordarſkej politizy pſchihłoẓowacź, ẓamo, hdyž ẓo wona jemu w formje njewotwiẓnoſcźe narěcźi. Nowiny wſchelakich politiſkich ſtron ẓu pſches jene, na wobſtejnoſcźe pod tutym pohladźe hladacź.

Kajki je to „měr“ ruſkich nowin, je ſ naſtawka „Noweho Wrjemjenja“ ſpóſnacź. W nim ẓo wo wumělſkim ſapſchimnjenju němſkeje rěcźi. Pólſka bjes Póſnańſkeje a Schleſynſkeje a bjes Pólſkeje Galiziſkeje je jenoź jena nowa pruſka provinza. Hdyž ẓo pólſki lud nuſuje, ſa pruſkeho krala wojowacź, a na tajke waſchnje ruſku Pólſku ſwonka prawa ludow ſtajicź, je to woprawdźity ſamyẓk, kotryž ſady manifeſta ſteji. Nowiny „Rěcź“ ſ wótrymi ẓłowami wo manifeſcźe piſchu, tola woẓebje na Ruſku ẓwarja, kotraž je ſ komdźenjom rosriẓanja pólſkeho praſchenja njepſchecźela do prědka puſchcźiła. B.

Awſtriſka wójſkowa rospraẃa.

9. novembra. K połodnju a k krótkemu połodnju Szurdukſkeho pſchekhoda (pſchi ẓydomhórſko-rumunſkej mjeſy) rumunſke nadběhi ſaẓo bjes wuſpěcha woſtachu. Pola Szini dale poſtupowachmy. 150 jatych a 2 kanonje ẓmy ſebrali. K wjeczoru wot Tölgyes a pola Bolbora ẓo Ruẓojo, kotſiž běchu tu poſtupali, ſ němſkimi wojakami wróczo cźiẓnychu.

Po ẓiwej tſeleńzy na froncźe na bokomaj Sloczowſko-Tarnopólſkeje żeleſniẓy njebě tam ẓanych podawkow.

Na italſkim wojownifchczu njeje ẓo niczo pſcheměniło.

Na balkanſkim wojownifchczu je pſchi rěẓy Bojuſy w Albanſkej artillerija poměrnje tſelała. B.

Franzowſka wójſkowa rospraẃa.

7. novembra popołdnju: Franzowſojo a Jendźeleczenjo ẓu wot 1. julija hacź do 1. novembra pſchi Sommje 71 532 němſkich wojakow a 1449 offizěrow ſajeli. Sa tón ẓamy cźaẓ ẓu woni 173 pólnych kanonow, 130 cźeźkich kanonow, 215 hrjebjowych merſerow a 888 maſchinſkich tſělbow ſebrali. Podźěl Franzowſow na tejle ſhromadnej ſumje 40 796 wojakow, 809 offizěrow, 77 pólnych kanonow ,101 cźeźkich kanonow, 104 merſerow, 535 maſchinſkich tſělbow wucźinja. S nozy njeje niczo powjedźicź ſ wuwſaczom nalěwilneho bombardementa na wſchelakich měſtnach Sommy a na prawym brjoſy Maaſy.

Wójna w powětſje. Němſke lětadła wokoło 10 hodźin wjeczor něktore ſapalne bomby na Nancy ſmjetachu, kotrež ẓebi ani cźłowſke wopory njeẓadachu, ani wěży njewobſchkodźichu. B.

Wojownifchczo w Mazedońſkej. Artillerija na woběmaj ſtronomaj poměrnje tſeleſche. K ranju Preſpaſkeho jězora Franzowſojo bokharſki napſchecźny nadběh wotraſychu. Pola Germana franzowſke lětadła do něktorych wẓow we Warderowym dole tſělachu. Jene njepſchecźelowe lětadło ẓo pola Monaſtyra po wojowanju w powětſje wottſěli.

7. novembra wjeczor: K połnozy wot Sommy mjes Lesboeufs a Sailly-Sailliſel poſtupowachmy. K połodnju Sommy njepſchecźelowe ſtejiſchcźa na froncźe ſchtyrjoch kilometrow wot lěẓa pola Chanlnes hacź k krótkemu ranju Ablaincourtſkeje zokrowneje fabriki dobuchmy. Naſcha infanterija wẓy Ablaincourt a Preſſoire ſ wuſpěſchnym nadběhom dobu. Sswoje linije k ranju Ablaincourta wuẓunychmy, tež pohrjebniſchczo tuteje wẓy wſachmy, kotrež bě ẓylnje wobtwjerdźene, a ẓwoje linije k połodnju zokorowneje fabriki hacź k kromje Gomiecourta wuẓunychmy. Hacź dotal ẓmy pſches 500 jatych naliczili, mjes nimi něktorych offizěrow. Na froncźe pola Verduna ſ khwilemi wopſchestawaza kanonada. Hewak ẓo dźeń wſchudźe ſ měrom miny. B.

Setkanje Joffra ſ Cadornu.

„Frankfurter Zeitung“ ſ Baſela ſhoni: Hłowny roskaſowaŕ franzowſkeho wójſka, general Joffre, je, kaž Agence Hawes powě, 7. novembra dopołdnja do St. Michel de Marienne pſchijěł, hdźež je ẓo ſ hłownym roskaſowarjom italſkeho wójſka, Cadornu, ſetkał. L.

Nowy bombardement na Reims.

Schwajzarſke nowiny ſ Reimſa powjedźa: Němzy ẓu Reims njedźelu ſ nowa wobtſěleli. Pſches 200 granatow je na měſto padło. W něktorych měſtowych dźělach wohnje naſtachu. Wohnjowa wobora wſchudźe make wotdźělenja wupóẓła. Schtyri abo pjecź domow je ẓo wotpaliło. Wyſchnoſcźe ẓu pſchihoty cźinike, ſo mohłe pſchi pſchichodnych bombardementach w pinzach dale dźěłacź. Dźewjecź wożobow je ẓo ſ poẓledním bombardementom moriło. L.

W Pariſu ẓo klamy wjeczor w 6 hodźinach ſawjeraju.

„Neue Züricher Zeitung“ ſ Pariſa powě, ſo je franzowſke knjeźerſtwo wobſamkło, ſo maja ẓo klamy wjeczor w 6 hodźinach ſawrjecź. S tym dyrbi ẓo fabrikam, kotrež wójnſki material dźěłaju, potrjeba płuna a elektrizity ſwěſcźicź. B.

Italſka wójſkowa rospraẃa.

8. novembra. W Travignolſkim dole je ẓo wobkedźbowanſke ſtejiſchcźo na brjohach Cimy di Bocche, kotrež bě ẓo ſ njepſchecźelowej tſeleńzu hižo zyle wupuſcźiło, wopuſcźiło, ſo by ẓo wobẓadka njetrěbneho ſchkodowanja ſminyła.

Na Karſtu njepſchecźelowa artillerija woſtebje pſchecźiwo naſchim linijam w ſtronje hory Faito a pola Bosco Malo tſeleſche. S njej ẓo ſ wuſpěchom wojowaſche. Nimo měry wulki dobytk, kotryž je njepſchecźel cźěkajo na bitwiſchcźu woſtajił, dale ſběramy. Wecźera ẓo w jenym ſkhowje jena batterija ſe 4 hórſkimi kanonami a jena 37-milimetriſka kanona nadeńdźe. Njepſchecźelowe lětadła bomby na ſnate wẓy pſchi delnim běhu rěki Iſonza mjetachu. Dwě woẓobje ẓo moriſchtej a něktore ẓo ſranichu. Jene ſ naſchich namórſkich lětadłow je bomby na njepſchecźelowe twary pſchi Salvoreſkim kapje, pſchi ſajěſdźe do Piranowſkeho ſaliwa, mjetało. B.

Ruſka wójſkowa rospraẃa.

7. novembra: Pola Goloſkowiz-Dubow w rańſchej Galiziſkej njepſchecźelſke wotdźělenja po 50 hacź 200 mužach w nozy wobhonjerſke wupady cźinjachu. Se ẓwojim tſělenjom njepſchecźelej wobarachmy polaSwiſtelnikow tſělne hrjebje wnrycź. K ranju wot Kirlibaby jene ſ naſchich bataillonow njepſchecźela nadpadźe, kotryž pſched naſchimi ſtejiſchcźemi ſtejeſche. Njepſchecźel chzyſche naſch wupad ſadźerżecź a w njekrytym ſtejiſchcźu dwě kanonje poſtajicź da, kotrejź pak ẓo ſ naſchim tſělenjom k wojowanju njekhmanej ſcźiniſchtej. Naſchi wojazy ẓo ſa ſbitym njepſchecźelom puſchcźichu, ẓo do jeho hrjebjow dobuchu a pſches ſto muži ſajachu, mjes nimi jeneho offizěra, a dwě maſchinſkej tſělbje a jedyn bombymjetak ſebrachu. W dokomaj rěkow Borſeka a Putnaſa dale poſtupowachmy. Tu ſa dwaj dnjej 7 maſchinſkich tſělbow ſebrachmy a 15 offizěrow a pſches 800 muži ſajachmy. B.

Stworjenje wulkeho ruskeho wójska?

Londonske „Daily News“ ſ Pětrograda powjedźa, ſo ßo w Ruskej nowe wulke wójsko ſtwori. Tſi milijony mužſkich ßo k wójsku ſwoła, ſo by ſchtworoſwjask pſchemóz na wſchěch frontach doſtał. D.

Rumunska wójſkowa rospraŵa.

8. novembra: Na Moldawſkej wjeczornej froncze njeje niczo noweho. W Buzeuſkim dole, pola Tablabuzi, Bratocea a Predela, pſchi ßydomhórſkej mjeſy, artillerija tſělesche. W Prahowaſkim dole ßylna kanonada; ßmy jedyn nadběh njepſchecželoweje infanterije wotpokaſali. Na druhich frantach njeje ßo położenje pſcheměniło.

W Dobrudſchi k połodnju poſtupowachmy. Njepſchecželſke namórſke lětadła Sulinu nadpadżechu. Jene lětadło ßo wottſěli a ßo ſebra. Lětał a wobkedżbował ßo ſajeſchtaj. B.

Franzowſzy a rumunſzy generalojo w rumunſkim wójſku.

Schworoſwjaſkowi dopißowarjo powjedźa, ſo nětko jenož ruſzy a franzowſzy generalojo rumunſke armeekorpſy nawjeduja. Spěſchne pſcheměnjenje położenja k lěpſchemu Rumunow pak njeje njedźiwajcy teho wočakacź, dokelž njeje na poſtupanje rumunſkeho wójſka pomyßlicź. Składy munizije móża ßo jenož pomału pjelnicź. Też dyrbi ßo najprjódzy rosdźělenje żiwnoſcze ſrjadowacź, ſo bychu ßo wójſkowe potrěbnoſcze ſwěſcźiłe. Měßazy móża ßo minycź, prjedy hacź nowe wójſkowe wjedniſtwo porjadne wobſtejnoſcze ſwjedże, dokelž Rumunſka njeje na wójnu pſchihotowana była. D.

Wójnſki ßud pſchecźiwo prjedawſchemu roskaſgwarjej wójſka w Dobrudſchi.

Schwajzarſke nowiny powjedźa, ſo ßo njedawno wotßadźeny ruſki roskaſowar wójſka w Dobrudſchi, Saguczuſki, pſched wójnſki ßud ſtaji. Na jeho měſto je ßo ruſki general Ssacharow pomjenował. D.

Wojeŕſke wobhladanje ßydomnaczelětnych Rumunow.

Schwajzarſke nowiny pſches Mailand a Bukareſt powjedźa: Rumunſke wójſkowe wjedniſtwo je porucźiło, ſo maja ßo ßydomnaczelětni mužſzy ſ nowa wobhladacź. Wſchitzy cźi, kotſiž ßu ßo do wójny jako njekhmani ſpósnali, ßu ßo k nowemu wobhladanju ſkaſali. B.

Venizelos ßo nadźija, ſo ſchtworoſwjaſk jeho knjeżeŕſtwo pſchipósnaje.

Dopißowar Londonſkeho „Daily Telegrapha“ ſ Athena powě: Móżu ßo ſalubicź, ſo Venizelos wočakuje, ſo ſchtworoſwjaſk jeho knjeżeŕſtwo jako ſakońſke pſchipósnaje. Wón je mi to woſpjet rjekł. Nowiny, kotrež maju ſwiſk ſ grichiſkim dworom, piſchu, ſo je ſchtworoſwjaſk ſpytał, mjes Athſenkim a Saloniſkim knjeżeŕſtwom rosrunanje dozpěcź. Kral Konſtantin je pak ßo ſ rosßudźenoſczu ſapowjedźił. W Ekaterini w połnóznej Grichiſkej ßu knjeżeŕſtwowi wojazy ſ wojakami narodneho (Venizeloweho) wójſka wojowali. Schtworoſwjaſkowe wójſko je Ekaterini wobßadźiło, ſo by ßo krejpſchelecźu mjes grichiſkimaj wójſkomaj ſadźěwało. B.

„Morning Poſt“ ſ Athena ſhoni: Dżeßacźoch grichiſkich offizěrow w Pritalu ſtejazeho grichiſkeho regimenta, kotſiž chzychu ßo po kraju do Salonikia podacź, je wotdźělenje grichiſkeho wójſka w Kozani ſajako a do Kalabaki dowjedło, hdźež ßo woni jeczi dżerża. Dalſchich dwanaczoch offizěrow ßu we wójnſkim pſchiſtawje Piräu ſajeli; woni chzychu runje ſ łódźu do Salonikia wotjěcź. Tychle offizěrow ßu do Athenſkeho jaſtwa ſawrjeli. Jim je ßo ſapowjedźiło, jich do jaſtwa ſa offizěrow pſchijecź. Też liczbu mužſtwow ßu w Athenje, Piräu a w druhich grichiſkich měſtach ſajeli, dokelž ßu ſpytali, do Salonikia wupjeŕchnycź. Wſchitzy offizěrojo wójſka a łódźſtwa, kotſiž ßu ßo Venizelej pſchiſamkli, ßo ſ offizěrſkeje liſtcźiny na tak dołho wumaſnu, doniž wójnſki ßud njeje wo nich rosßudźił.

Parižſki „Temps“ powě, ſo je roskaſowar ſchtworoſwjaſkoweho

Grichiſke wójnſke łódźſtwo pod franzowſkej khorhoju.

Dopißowar Londonſkich „Daily News“ ſ Athena powě: Franzowſki admiral Fournet najſkerje njedźiwajcy proteſta grichiſkeho knjeżeŕſtwa lohke łódże grichiſkeho łódźſtwa pſchewoſmje. Liberalni měnja, ſo je knjeżeŕſtwo do ſchtworoſwjaſkoweho żadanja ſwoliło, hacź runje jenož teho dla, ſo by runowahu w ßwojej neutralnoſczi ſaßo poſtajiło, kotraż je ſ tym, ſo ßu ßo wobtwjerdżenje Rupel a druhe wobtwjerdżenja Bołharam pſchepodałe, cźerpiła.

Dale Reuterez telegraſowarnja ſ Athena owě: 5. novembra wjeczor je ßo na grichiſkich lohkich wójnſkich łódźach franzowſka khorhoj horje ſcźahnyła. B.

Jene wotdźělenje ſchtworoſwjaſkoweho wójſka je arſenal a maku kupu wobßadźiło, na kotrejž je munizijſki ſkład wójnſkeho łódźſtwa. Każ italſke nowiny „Secolo“ ſ Athena ſhonja, chce ſchtworoſwjaſk grichiſke łódźſtwo Venizeliſtſkemu knjeżeŕſtwu w Saloniku pſchepodacź, ſo by ßo ſ grichiſkimi łódźemi ſa němſkimi a awſtriſkimi podmórſkimi cźołmami honiło D.

Wureczowanje wo Grichiſkej w jendźelſkim parlamencze.

Robert Cecil je w delnim ßejmje po poruczności knjeżeŕſtwa ßlědowaze ſdźělił: Schtworoſwjaſk ßo ſa to poſtara, ſo Grichojo, kotſiž ßo dla ßwojeho wobdźělenja pſchi venezeliſtſkim hibanju ſe ßwojich ſaſtojnſtwow ſpuſchcza, njebudża ſchkodowacź.

Sapóßłanz Gwynner ßo woprascha: Je knjeżeŕſtwo wo tejle należnoſczi ſ knjeżeŕſtwom krala Konſtantina jednako?

Cecil: W kóżdym padże, kotryż Venizelos nam k wjedżenju da, budźemy cźinicź, ſchtoż ſamóżemy.

Sapóßłanz Aſhley: Da jendźelſke knjeżeŕſtwo wojeŕſkim wyſchnoſczam połnomóz, ſo na krala Konſtantina wjazy dżiwacź nje-trjebaju?

Cecil: Pſchejemy ßebi, ſo by ßo po móżnoſczi raſnje poſtupowało, ſo by ßo tajkim wězam (puſchczenje offizěrow a ſaſtojnikow) ſadźěwało.

Sapóßłanz Bellain ßo potom woprascha, hacź ßo ßlubjenj grichiſkeho knjeżeŕſtwa k ſwěſcźenju ſchtworoſwjaſkowych wobkhadnych linijow dopjelnjeja. ch

Cecil wotmolwi: Schtworoſwjaſk nima żaneje pſchicźiny, ſo dyrbjał njeſpokojom bycź. D.

Jendźelſka 6 milijonow muži pod bróń ſwołała.

Londonſki „Daily Chronicle“ po hamtſkich wobhonjenjach woſjewja, ſo je wot ſpočzatka wójny do jendźelſkeho wójſka 6 milijonow muži ſaſtupiło. Pſchi tym ßo na to ſpomina, ſo je w auguſcze 1914 jendźelſke regularne wójſko ſ 450,000 muži wobſtało. S nich w Jndiſkej a druhich kolonijach 100,000 muži ſtejeſche. Pódla teho tak mjenowane territorialne wójſko wobſtejeſche, kotrež bě jenož k temu poſtajene, ſo by jendźelſke kupy pſched njepſchecźelom ſakitało. Měßaz po ſpočzatku wójny ßo dobrowólnizy ſa wójſko ſ wulkim wuſpěchom pytachu. Sa jedyn jenicźki tydżeń ßo 250,000 dobrowólnikow ſamolwi. Pſchiběh bě ſ khwilemi tak ßylny, ſo dyrbjeſche ßo dla njedoſtatka draſty a brónjow wulki dźěl rekrutow wotpokaſacź. Wójnſke miniſterſtwo tehdy ſakomdźi, rekrutow ſapißacź, ſo mohło mužſtwa po potrěbnoſczi k brónjam ſwołacź. Najimarſtwo lorda Derbya 2½ milijona rekrutow ſwjedże, ſ kotrychž 275,000 hnydom do ßłużby ſaſtupi. Hdyž ßo potom wupokaſa, ſo ßo runje tak wulka liczba młodych ludźi njebě ſamolwika, ßo poſchitkowna wojeŕſka winowatoſcź ſawjedże, ſ kotrejž ßo wójſko na jedyn milijon muži powjetſchi. „Daily Chronicle“ ſ woßebitym ſpokojenjom na to pokaſuje, ſo je ßo do ſawjedżenja dyrbjenſkeje wojeŕſkeje ßłużby pjecź milijonow dobrowólnikow ſamolwiło. A.

Njedoſtatk wuhla w Hollandſkej.

W něktorych hollandſkich gmejnach ßu ſańdżeny tydżeń ſo wſchelakich nowinſkich powjeſcźach płunarnje nuſowane byłe, dla njedoſtatka wuhla dźěłacź pſcheſtacź. D.

Schkodowanje ſchwedſkeho wikowanſkeho łódźſtwa.

Po woſjewjenju ſtatneje ſawěſcźeŕſkeje komißije je ſchwedſke wikowanſke łódźſtwo wot auguſta 1914 wſcho hromadże 61 łódźow ſhubiło. S łódźſtwa je 222 muži pſchi tym żiwjenje ſhubiło. B.

Njemĕry w Schpaniſkej.

„Berner Tageblatt“ piſche, ſo ßu anarchiſtojo ſ Barcelony jako proteſt pſcheczźiwo drohocze ſpytali, parlamentſke twarjenje w Madridże do powětra buchnycź. Polizija tole wotmyßlenje wuſßlědźi a jemu ſadźěwa. B.

Wólba noweho preſidenta ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki.

Po poßlednich powjeſcźach njeje hiſchcze wěſte, hacź je Wilſon abo Hughes wuſwoleny. Schtwórtk je ßo ſa Wilſona 248,

Hughesa 242 hłosow naličiło. 40 hłosow je dwělnych wostało. Demokratiska strona wudawa, so je so Wilson sašo wuswolił. B.

We sakskim sejmje

pschinjese nam sandźena srjeda dołhe rospominanje wo sozialdemokratiskim napraschowanju sa wjetschu podpjeru na dźěłonjemějazych we pschadownjach a tkajerńjach sa wołmu a bałmu a sa powjetschenu podpjeru na swójbnych wojakow. Sso wě, ryšowachu sozialdemokratoju tych położenje w cźěmnych barbach. Knjeżerstwo swoje dotalne skutkowanje sa tajku podpjeru rozłoži. Konserwatiwni rěcźnizy pschipósnawachu nusu tychle stawow, tola so njeśmě sabycź, so dyrbja pjenjesy sa tajke podpjery też maki dawkidawarjo swjesć. Cźasto so wobkedźbuje, so ma někotra swójba nětkole lěpsche dochody a so lěpje steji, hacź tehdom, hdyž bě jich sežiwjer doma a s pjenjesami brojesche. Dźěłonjemějazy su so cźasto jim poskiczeneho dźěła wotwlakowali a radscho knjeżerstwoweje hnady hladali.

Schtwórtk dowuradźichmy nakhwilny sakoń, kiž wschě pokupowanje podsenńskich wuhlowych składow sakaże. Prěnja koniora je so pschecźiwo temule sakonjej, kiž bě druha jenomyślnje namjetnyła a jenohłósnje pschijała, khětro schepjerika. Jeje sobustawy maja sa swoje interesy pschezo snaty Kamjenski nóss. Po žadanju prěnjeje komory też tónle sakoń swoju płaczazu móz hižo 31. Okt. 1917 shubi. Tola knjeżerstwo smeje so do spěcha, zyku maczisnu bórsy se sakońskim naczikom srjadowacź. Knjeżerstwo ma w tymle nastupanju wěsce zyły sakski lud sady sebje; pschetož prózowanja du na to, schpekulaziju s wuhlom a wuhlowymi wudźěłkami podtłóczicź a knjeżerstwu wscho wuhlo sa jeho pschisswojomne a hischcze natwarjomne milinarnje swěsczicź.

W němskim nowinarstwje je so wjele njewěsteho a wopaczneho wo petiziji rospisowało, kotraž je so na sakski sejm sapodała a kotraž so pschecźiwo khěžorstwowemu kanzlerej měri. Wo jeje wopschijeczu a wo rospominanjach w njej njehodźi so w tu khwilu sjawnje rosprawjecź. Tak wjele pak so hodźi prajicź, so žadyn sobustaw konserwatiwneje frakzije ju podpisał njeje. Wukhadźa dźě s worschtow bóle wschoněmskeho nakhilenja. Dźerźimy so dobrych nahladow na cźěle a na duschi we swojim zykku hischcze strowego serbskeho burskeho luda. Sa nasch pak płaczi hischcze dźenża kaž pschezo słowo nascheho Jmischa: „Sserbski lud boji so Boha a cźesczi swojeho lubowaneho krala". A serbski lud wěri hischcze do Božich puczow a do Božeho dopuschczenja.

Ssrjedu wjecźor wusswjecźichmy pschi karanczku piwa pjecźadwazyczilětny parlamentariski jubilej dweju sobustawow konserwatiwneje frakzije, knjesa tajneho radźicźela dr. Hähnela nad Koprzami a Heymana s Olbersdorfa. Dokelž dr. Hähnel też serbske wšy sastupuje, podam wo jeho dźěławoscźi krótki pschehlad. Wón pschisłuscha sakskemu sejmej wot lěta 1889 a je podał w nim 124 rosprawow, je so wobdźělił na 183 sjawnych sejmowych a 1031 deputaziskich poradźenjach. Sskowa je so jimał 872 krócź. Wón je też s dołholětnym pschedsydu najwažnischeje deputazije, mjenujzy finanzneje A. Jako tajki je wón pod finanznym ministrom Rügerom pomhał sakske finanzy srjadowacź. To je so też poradźiło. Mjes tym so poslednje lěta skoro wschě němske swjaskowe staty dołh napraskachu, nascha Sakska swój dołh wotpłaczowasche. Pschi bjeżadźe sanjese na żadanje Kokla serbski spěw a ja s krótkej serbskej narěczu jubilara sławjach. E. B.

Ze Serbow.

Cźitanje do pola serbskim wojakam. Do tsecźeje symy naschi lubi wojazy du. Sa nich so po mózności staramy. Ale s cźělnym wobstaranjom njeje dosć, też sa duschu a wutrobu chzedźa něschto měcź. To je cźitanje, wosebje **cźitanje we macźernej rěcźi.** O, kak dźakowni su sa to, kak wjele dźakownych listow swym dostał wot serbskich wojakow s hornjeje a delnjeje Łužy, so swym jim serbske pisma póslał. Někotry duchowny je swojim wosadnym, někotry nan swojemu synej też serbske pisma słał.

Tuto dźěło dyrbjało so rosschěrjecź, tak so po mózności wjele serbskich wojakow serbske pisma dostanje. To so po mojej mysli najlepje stanje, hdyž so **„wubjerk k podawanju serbskeho cźitanja sa wojakow"** stwori. Do tuteho wubjerka dyrbjeli słuschecź nahladni Sserbjo a pschecźeljo nascheho naroda. Jeho nadawk je: adresy serbskich wojakow sběracź a pjenjesy, so bychu so pisma sapłaczile. S duschu wubjerka dyrbja bycź někotsi mužojo, kotsiž chzedźa rosesłanje a wschitko pisomne dźěło wobstaracź s pomozu dobrowólnych abo sapłaczomnych pomoznikow. Dokelž je tuta wěz dźěł „duschowpastyrstwa", dha budze najlepje, so budze wubjerk hnydom dwoji, mjenujzy jedyn sa katolskich a druhi sa evangelskich Serbow. Rosesłanje móże so s Budyschina a s Khocźebuza stawacź.

Pisma, kotrež so k tomu hodźa, su pschede wschěm nasche cźasopisy: „Pomhaj Bóh", „Sserbske Nowiny", „Katolski Posoł", „Misiouski Posoł", „Bramborski Zasnik", dale Nowy Sakoń a wschitke mjenjsche knižki, kotrež su so nětkdy wudale. Nakładowarjo budźa je rad po najtuńschich płaczisnach pschewostajecź.

Dalsche sarjadowanja móża so postajicź hdyž so ta wěz wuwije.

Schtóž tutomu namjetej pschihłosuje, chzył mi to skerje a lěpje wosjewicź.

W Deschnje, 5. novembra 1916. Schwela, farař.
Dissen bei Sylow ssp. Kreis Cottbus.

— **(Myto sa sažne wumłóczenje wowsa.)** So by so wójskowa wowsowa potrjeba s cźasom swěsczika, je so, hdyž je so wowsa hacź do 30. septembra wotedał, 15 hriwnow sa kórz sapłaczik. Po tutym cźasu bě so płaczisna na 14 hriwnow ponižika a dyrbjesche so w pschichodze rucze dale ponižicź. Dokelž pak so hischcze sa wójsko khětro wjele wowsa potrjeba, budze so hacź do kónz novembra hischcze 14 hriwnow sa kórz płaczicź. Pschi tym pak njeśmědźa ratarjo dla wumłóczenja wowsa nasymske dźěłanje role a domojkhowanje wobkopnych płodow sakondźicź.

— **(Podlěschenje salětnjazeho cźasa.)** Žadanki pschekupzow, rjemjeślnikow, lěkarjow, rěcźnikow atd. po sakonju s dźěła sa dwě a s dźěła sa schtyri lěta salětnjeja. Hižo w lěcze 1914 bě so salětnjenski cźasz tychle žadankow, tak daloko hacź njeběchu salětnike, podlěschił, to samo so w novembrje 1915 sta, tak so bě so salětnjeński cźasz hacź do kónza tuteho lěta wupscheśrěł. Nětko je so s nowym wukasom swjaskoweje rady, salětnjenski cźasz tychle žadankow hacź do kónz lěta 1917 podlěschił. Po tajkim žadanki s dźěła s lětow 1910 a 1912 hakle 31. dezembra 1917 salětnja. Pschispomnicź ma so, so so podlěschenja salětnjenskeho cźasa na tsizecźilětny salětnjenski cźasz pjenjeżnych pożczonkow a wuskorzenych žadankow njepocźahuja.

— **(Podžělne liczenje skota.)** 1. dezembra budźa so w Němskej konje, howjada, kosy, wowzy a pjerisna liczicź. Dla pscheměnjenja hospodarskich wobstejnoscźow a wosebje dla wobcźežnoscźow pschi sežiwjenju wobydlerstwa je nusne, so so skót huscźischo pscheliczi.

— **(Kusaty posz.)** Wutoru popołdnju je pschi lawskich hrjebjach jedyn posz, kotryž bě k jenemu mlokowemu wosej sapschehnjeny, na dobo horje skoczi a nuza do lěweje ruki kusny.

— **Jedyn jebak** tele dny k samožitym wobydlerjam Budyschina khodźesche, so jako zyrkwinski poselnik pschedstajejo, kotryž pjenjesy sa narańschu Prusku sběra. Wón też falschowane pismo s podpismom jeneho tudomneho duchowneho pokasowasche. Sapisz darow mjena zydom swójbow s pschinoschkami po 3 hacź 10 hriwnach wopschijesche. Hdyž jeho wobschudźenstwo na swětło pschińdźe, mějesche so wón s procha.

— **(Pschemènjenje wojerskeho wuhotowanja.)** Snamjenja na helmowym pocźehujenju, to rěka cźisko a pismik, so pschichodnje w stronja. — W Pruskej njeśmědźa podoffizěrojo, offizěrszy sastupjerjo, nižschi stótni lěkarjo a naměstnizy sastojnikow pschichodnje w słužbje běle rukajzy nošycź.

— **(Poniženje płaczisnow sa wowsowu žiwnoscź.)** S wukasom khěžorstwoweho kanzlera so poruczi, so w drobnym pschedawanju punt wowsnych kruschkow, wowsneje hejdusche, a wowsneje muki njeśmě wjazy dyžli 44 pjenjezkow płaczicź.

— **(Płaczisna sa pschenczny gris.)** Po wukasu khěžorstwoweho kanzlera njeśmě so punt pschenczneho griza drózo hacź po 56 pjenjezkach pschedawacź.

— **(Najwyschscha zyblowa płaczisna.)** Zyblowe płaczisny su nimo měry wysoko stupiłe. S wukasom khěžorstwoweho kanzlera su so wone sašo ponižiłe. Hacź do 14. novembra śmě pola plahowarja zentnar $7\frac{1}{2}$ hriwny płaczicź a potom wot měsaza k měsazu wo 75 pjenjezkow wyschsche stupacź, hacź płaczisna 15. haprleje 1917 12 hriwnow dosahuje. Płaczisna je bjes měcha s darmotnym dowjesenjom hacź k pschedawarjowemu żeleznischcźu. Hdyž plahowar njeposrědnje makemu wikowarjej pschedawa, śmě wón wo 2 hriwnje wyschschu płaczisnu žadacź. Pschi drobnym pschedawanju śmě so $3\frac{1}{2}$ hriwny na zentnar pschitrajicź. **Punt zyble śmě w drobnym pschedawanju hacź do 14. novembra 14 pj. wucźinicź a**

ßo potom mëßaczńje wo 1 pjenjeżk powyschi, hacż 15. haprleje 1917 20 pjenjeżkow placżi. Sa woßebite zyblowe drużiny ßmëdża ßo woßebite placżisny dowolicż.

— **(Sakasane wikowanje ſ winom.)** Po woſſjewjenju wino a ßadowe wino kupowazeho a rosdżëlozeho wójnſkeho towarſtwa je sakasane, ſ nëkajkim winom ſ lëta 1916 wikowacż, doniż ßo njejßu sa wikowanje po zylisnach, drobne wikowanje a porjedżenje najwyschſche placżisny postajile.

— **(Duchakhory cżeknył.)** Pſched nëkotrymi dnjemi je duchakhory kramz Arthur Lampel ſe ßwojim wothladarjom, 21-lëtnym Moxom Hartmannom, ſ tudomneje khorownje cżeknył. Lampel je powschitkownje ſtraſchny jebak, wón ßo woßebje na to wusteji, ludżom wocżi wutrëcż, kotrymż wſchelaku żiwnoſcż poſkicża. Dżël placżisny ßebi do prëdka ſaplacżicż dawa a potom kupzam ſkasanu woru njepodawa. Dokelż je Lampel duchakhory, njemóża jeho po akonju ſ jaſtwom khoſtacż. Tež jeho wothladaŕ ſda ßo jebawy żlowjek bycż.

S Porſchiz. Njedżelu móżeſche tudomna zyrkej na ßwoje 100lëtne ſbożowne wobſtacże wróczo hladacż, ſchtoż ßo ſe ßwjedżeńſkej Bożej ßłużbu ßwjecżeſche. Wona bë ßo 1813 w bitwje pola Budyſchina wotpaliła a ßo 1814—1816 ſ nowa natwariła. S pſchicżinu tuteho ſtolëtneho zyrkwineho jubileja bë knjeni rytmiſchtrka ſ Kyaw rodż. Döring w Lubiju dwaj drohotnaj wërowanſkaj ſtołaj dariła, a knjes rataŕſki radżicżel Zimmermann nad Porſchizami bë w zyrkwi elektriſke wobßwëtlenje pſchiprawicż dał, kotrež ßo ßrjedu we wójnſkej modleŕſkej hodżinje prëni krócż wużiwaſche.

S Luſcża. Podoffizëŕ Pawoł Möller ſ naſcheje wßy, w artilleriſkim regimencże cżißko 23 ßłużazy, je ßo ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje a ſe ßlëbornej medaillu Bjedricha Augusta wuſnamjenił. S dobom je ßo wón na vizefeldwebla powyſchił.

S Wjeleczina. Tele dny ßu ßo paduſchi do hońtwinſkeje khëżki fabrikarja Marczina Thomaſa pſchi Mniſchonſkej horje dobyli a ſ njeje hońtwinſku tſëlbu a 10 bleſchow wina, hromadże 115 hr. hódne, kradnyli. Sa paduchami nimaju hiſchcże żaneho ßlëda.

S Janſkich kupjel. Ssrjedu w nozy je tu jedyn paduſchny njekhmanik w pokladnizynym ſarjadniſtwje ſ jeneho pjenjeżneho khamora nëhdże 200 hriwnow kradnył. Hdyż mëßaczk ßwoje ßwëtłe pruhi roſliwaſche, je paduch ßwoje wotmyßlenje wuwjedł. Jemu je po ſdaczu domjaze pſchiprawjenje wëdome było, hewak njebudżiſche khamorowy kluczik namakał, kotryż ßo we woßebitym kaſchcziku khowaſche. Hacż runje ßu polizajſkeho pßa na pomoz wſali, njeje ßo hodżiło, ßlëd ſa paduchom namakacż. Ssnadż pak budże mózno, ſ pomozu wocżiſchcża porſtow, kotrež bë paduch ſawoſtajił, jeho tola kóncżnje wußlëdżicż. W tu kwilu je w naſchich ſtronach paduſchſtwo khëtro roſſchërjene. Duż njech ßo kóżdy pakoſtnikow hlada.

S Khróſcżiz. S medaillu Bjedricha Augusta je ßo naſch wjeßnjan Pawoł Behr, pola munizifkeje kolonny artilleriſkeho regimenta cżißko 28 ßłużazy, ſa ßwërne wothladanje koni wuſnamjenił. Wón je hižo pjaty ſ naſcheje wßy, kotryż tole wuſnamjenjenje noßy.

S Rakez. Hacż na poßlednje mëſto bë naſch Boży dom wobßadżeny njebżelu 29. oktobra ſe żarowazej woßadu, hdyż ßo cżeſtne wopomnjenje wotmë ſa naſcheho, nëtk w Boſy wotpocżowazeho knjeſa fararja Gólcża. Hdyż bë wuklincżał khërluſch: „Jeruſalem, ty mëſto wyßoke", dżerżeſche knjes faraŕ Waltaŕ-Njeßwacżidlſki duchapokne prëdowanje po pſ. 42. — Wutrobny dżak jemu ſa to. — Po prëdowanju pſchecżita nutrnej woßadże żiwjenjobëh jejneho duſchowpaſtyrja, kotryż ßo 4. meje 1864 tudy narodżi. Hacż do ßwojeho 10. lëta je wjeßnu ſchulu wopytał a potom Budyſchſki gymnaſij. 4 lëta pobu na univerſicże w Lipſku a wot 1887 hacż 1888 ßłużeſche jako jenolëtny dobrowólnik pola ſakſkich tſëlzow w Drażdżanach. Na to bë ſ pomoznym prëdarjom w Bukezach a 19. dez. 1889 ßo ſa duchowneho w Budeſtezach wußwjecżi. Wot 22. oktobra 1890 bë 12 lët ſ duſchowpaſtyrjom Budyſchinſkeje woßady a wot 26. okt. 1902 nëtko hacż do ßwojeje ßmjercże ſ naſchim lubowanym a njeſapomnitym fararjom. Tu ßwjecżeſche 19. dez. 1914 ßwój 25-lëtny ſaſtońſki jubilej a 21. oktobra 1915 ſe ßwojej nëtko żarowazej wudowu ßwój ßlëborny kwaß. Wón je ßo ßwëru wo to prózował, ſo ßmy parne tepjenje do zyrkwje doſtali, ſo je ßo naſch luby Boży dom ſ nutſka a ſ wonka ponowił a ſo mamy elektriſke ßwëtło w zyrkwi. Pſcheſahe je nam Bóh jeho wſak, a hłuboko wo njeho żarujemy, nëkotra ßylſa ßo płakaſche, hdyż ßo k jeho poßlednjej cżeſczi ſpëwaſche khërluſch: „Schtó wë mój kónz" a ſwony mózńje ſwonjachu jako poſtrow pſches jeho row. Bóh jemu wobradź cżichi wotpocżink a naſchej woßadże bórſy ſaßo duſchowpaſtyrja. Wón wobradź tym knjeſam fararjam móz a ßylnoſcż, kiż maja hacż do ſaßowobßadżenja farſkeho mëſtna naſchu woßadu paſcż na łuzy Bożeho ßłowa.

S Rakez. Po woſſjewjenju tudomneho kollaturſkeho knjejſtwa ma ßo dla wumrjecża knjeſa fararja Gólcża naſche farſtwo, kotrež lëtnje 4649 hriwnow wunjeße, ſ nowa wobßadżicż.

S Komorowa pola Rakez. Tudomny ratař Jan Kſchiżan ſe ßwojej mandżelſkej Hanu rodż. Wjatzkez ſe Strózе ſańdżenu njedżelu ſtrowy a cżiły ßlëborny kwaß ßwjecżeſche. Jeju dwaj ßynaj na dalokich bitwiſchcżach ſa ßwojich ſtarſchich k Bohu ſdychowaſchtaj.

S Kamjenza. Hamtſki hejtman tajny radżicżel ſ Erdmannsdorff je khorowatoſcże dla wot 12. novembra hacż do 16. dezembra t. l. dowolenzu doſtał. Sa tutón cżaß budże jeho wyſchſchi knjeżeŕſtwowy radżicżel dr. Ilberg ſaſtupowacż.

S Wochos. Ssyn tudomneho lëßneho dżëłacżerja Jana Bale je ßo ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje wuſnamjenił a ßo na podoffizëra powyſchił.

S Noweho Mëſta. Tudomny młynk Eis je 11-lëtneho ßyna wojaka Pëta, kotryż we wójnje pſchebywa, ſ młynſkeho hata wucżahnył. Hakle po dlëſchim wożiwjenſkim prózowanju ßo dżëſcżu wëdomje wróczi.

Kermuſcha 1916.

Kermuſchne nëtk ſwony ſwonja.
Hdyż ßo ſymne wëtra honja
Tn po krajn łużiſkim,
Bożе domy powitaja
Tych, kiż ßwoje myßle ſtaja
K wobydlenjam njebjeſkim.
Kak ßo tehdy wjeßelichmy,
Hdyż na kermuſchnym dnju dżëch-
Horje k domej Bożemu, [my
Tam ßmy ßo jom' dżakowali,
So ßmy ſaßo ßłużicż mohli
W jeho ßwjatym pſchitwarku.
Mnoſy nëtko pobrachuja,
Kiż we zuſnych krajach ſteja,
Ach na krawnych bitwiſchcżach,
Sa nich k Bohu ſdychujemy,
Hdyż do Bożoh' doma dżemy
Kermuſchny dżeń w Łużizach.
Haj, wy ßerbſzy kſchcheſcżijenjo,
Boży dom nam woſtań jeno
Sswjaty tudy na ſemi,
Tam ßo wokſchewicż my chzemy,
Tam wſchu ſtaroſcż donjeßemy,
Tam ßo Bóh k nam pſchibliżi.

Tam naſch nan a luba macżer
Spëwali ßu ßwoju pacżeŕ
Bohu, kiż naſch wótcżeż je,
Dajcże dżëcżaikam pſchińcż ke mni!
Wón k nam praji hdyż ßmy kſchcheże-
Schtóż to wëri, ſbóżny je. [ni,
Na wokłarju Boża martra
Pſchiwoła cżi bratſje, ßotra,
Hlaj, to cżerpjach ſa tebje,
Tu je ſtudżeń-wſcheje hnady,
Tu wam wodam wſchitke pady,
Wſchón hrëch, kiż waß cżiſchcżeſche.
Schto dha praji tam ta klëtka?
Moje ßłowo budż cżi ßwëża
Na wſchëch puczach żiwjenja.
S nim ty troſchtuj ßo we ßylſhch,
Hdyż Bóh luboh' priecż wſa w bit-
Hacż twój bëh ßo dokonja. [wach,
Wëża k njebju pokaſuje,
Tam Bóh bydli, kiż naß ſnaje
A naſch wótcżez woſtanje.
Swonow ſynki ßłyſch, ow duſcha,
Bohu ßłużicż ßo nam ßluſcha,
Pójcże, wſcho je hotowe.

Duż ßej żadaj, luba duſcha,
Bohu ßłużicż, każ ßo ßłuſcha,
Na ßwjatym dnju njedżelſkim.
Boży dom my cżeſcżicż chzemy,
Hacż my junu wſchitzy dżemy
K wobydlenjam zionſkim.

J. Kruża.

Wußudżenja.

Khoſtanſka komora. Dla cżëżkeho paduſchſtwa bë 19lëtny dżëłacżeŕ W. Klonwazki ſ Adolfſkeje Hëty wobſkorżeny. Jeho winowachu, ſo je 6. oktobra w Adolfſkej Hëcże ßwojemu ßobudżëłacżerjej Piontkej ſ kſchinje, ſ mozu roſpacżeneje, 15 hriwnow 50 pjenjeżkow kradnył. Njedoßahazych dopokaſmow dla Klowazkeho wuwinowachu.

\+ Drohe kurjatka bë 65-lëtna Helena Rychtarjez ſ Wëtrowa 19. a 26. auguſta na wikach w Budyſchinje pſchedawała. Wona bë, hacż runje tehdy liter prawakow jenoż 60 pjenjeżkow płacżeſche, a hacż runje bë ßo ſa liter kurjatkow płacżiſna na 50 pjenjeżkow poſtajiła, a ju też polizija warnowała, liter kurjatkow po 60 pjenjeżkach pſchedawała. Dla lichowanja ſ płacżiſnu bë Budyſki kawniſki ßud Rychtarjez k 10 whrinam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 2 dnjej ſaßudżił. Jejne powołanje ßo ſacżißny.

\+ Po ſebraczu wobruczow jëſdnych kołow bë ßadowy wikowaŕ Ernſt Fietza ſe Żidowa 15. auguſta 1916 ſe ßwojim kołom do

Sderje a wot tam wróčo jěk. Wón bě drje hižo wo to proßył, so ßměł ſ gumijowymaj wobruczomaj dale jěſdźicź, dowolnoſcź pak njebě hiſchcźe doſtał. Budyſki kawniſki ßud bě jeho dla njedowoleneho jěſdźenja ſ jěſduym kołom k 5 hr. pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 1 dźeń ſaßudźił. Wón bě ßo pſcheczźiwo wußudej powołał. Pſchi nowym pſchepytanju ßo wupokaſa, ſo bě generalny komando woßobam, kotrychž namjet hiſchcźe wißaſche, jěſdźenje ſ kołom tak dołho dowolił. Wußud ßo tehodła powaki, a Fietza ßo wuwinowa.

+ Na kuježim kuble w Bukojnje tehdy ßłużazy 18-lětny pohoncź Auguſt Kral ſ Minakała bě w augnſcźe a ſeptembrje 4 hr. 58 pj. a 5 hr. 70 pj., ſa kotreż bě dyrbjał w Barcźe pjecźwo nakupicź, pſchekſchiwił a w ſapißnej kniſy dwě kwitowanzy falſchował. 8. oktobra bě wón na kuježim dworje jedyn konjazy pſchikryw a ſ deleńzy dwěmaj dźełacźerjomaj źiwnoſcź, wſchelake trjebanſke wězy a draſtu kraduył. Pſchi tym bě jemu ſamknjenu kſchinju roſpacźił. Krala k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźichu.

Přilopk.

* **(Rubjeżny nadpad.)** Ssobotu popołdnju je pola Döbelna jedyn mkody cźłowjek, kotryż ſ jenej holzu kruch pucźa ßobu dźěſche, tu do drohoweho pſchěrowa ſtorcźił a jej pjenjeżnu móſcheń ſe 17 hriwnami rubił. Podobny podawk je ßo tele dny też pola Kolditz ſtał.

* **Mordarſtwo a ſpytane ßamomordarſtwo** je ßo we Witzſchdorfje pola Cźopawy ſkucźiło. Hdyž chzyſche ßo ßobotu jedyn do wójſka ſwołany miſchtr ſakkeje zwjernoweje pſchadownje ſe ßwojim dźełanſkim towarſchom roſzohnowacź, do njeho tutón ſ piſtolje dwójzy tſěli a jeho cźeźko ſrani. Tſělz na to tſi krócź ßam do ßebje tſěli a ßebi delni źiwot ſtraſchnje ſrani. Tutón podawk je cźim mjenuje ſroſumicź, dokelž běſchtaj wobaj dobraj pſchecźelaj a na jenej fabrizynej ſali dźełaſchtaj.

* **(Ssmjercź dweju lětarjow.)** Ssobotu pſchipołdnju je na jenym wobkedźbowanſkim lětanju pola Wulkeho Hajna jene lětadło k ſemi padło. Jeho lětař a wobkedźbowař ßo pſchi padźe tak cźeźko ſraniſchtaj, ſo bórſy po tym wumrjeſchtaj. Kaž ßo ſda, je njenadźity wětrowy ſtork lětadło ſ wyßokoſcźe dele cźißnył. Lětarjej běſchtaj ßebi we wójnje żeleſny kſchiž ſaßłużiłoj.

* **(Mordarſtwo duchakhoreje.)** W Lützelfluhu je jena duchakhora żona w njepſchitomnoſcźi ßwojeju ſtarſcheju, kotrajž na polu dźełaſchtaj, ßwojeho woßonměßacźneho a pjecźlětneho hólza do hnójnizoweje jamy cźißła. Młódſchi hólz je ßo tepił, mjes tym ſo mózachu druheho wukhowacź. Też njeſbożowna macź chzyſche ßo tepicź.

* **Cźeźke njeſboże** je ßo tele dny na Muldźinym moſcźe pola Peniga ſtał. Po nim jedyn cźeźity wós jědźeſche, k kotremuž bě jedyn druhi pſchipowěßnjeny. Po hólcźazej njewuſchnoſcźi ßo jedyn hólz ſa wojo pſchipowěßujeneho woſa powěßny, pſchi tym k ſemi padźe, a pod koła cźeźkeho woſa pſchińdźe. Wobźaromny hólz bě hnydom morwy.

* **(Dla podwjedźenja tobakoweho dawka ßo ſaßudźiłoj.)** Khoſtanſka komora w Bielefeldźe je tobakoweju fabrikantow Wilhelma a AuguſtaBlaſu ſ Lübecka dla podwjedźenja tobakoweho dawka k najwyſchſchemu dopuſchcźenemu pjeujeżuemu khoſtanju po 100,000 hriwnach abo k jatbje po 2 lětomaj ſaßudźiła. Wonaj ſtaj w lěcźe 1909 wulke dźělby wukrajueho tobaka tobakowemu dodawkej wotwjedłoj.

Schto móże macź cźerpjecź.

I.

Jara ſyma bě poßleduje duy měßaza wulkeho rózka lěta 1841. Haßy města ßo ſe ßwětłym ßuěhom bělachu; hiſchcźe dale ßo ßněh dźěſche, to pak njeběchu mjehke mjetele, kotreż ſe ßwojim pſchelětowanjom wócźko ſawjeßeleja, ale twjerde kryſtale, kotreż kaž krupy do wokuow ſeſawjeranych domow cźepjachu, a rěſny połnózny wětſik najwjazorych měſchcźanow, kiž ßo na khěżnym prohu pokaſachu, k cźopłym khachlam wróčo cźerjeſche.

Njedźiwajo kruteje ſymy, hacźrunje bě hakle dopołdnja w dźewjecźich, běchu tola mnoſy na haßy, dokelž bě hermauk. Młodźi ludźo pytachu ßo ſ běżenjom ſahrěcź, měſchcźenjo ßebi do ſmjerſtych porſtow dychachu, a dźełacźerjo ſ rukomaj machajo ßo hrějachu.

W tym wokomiku dźěſche żónſka, měrnje kročžo po wotleżanej haßy; tamniſchich wobydlerjow najſkerje ſnajeſche, dokelž tam w khudobnych khěżach nuts a won khodźeſche a ſ nich ſ wuraſom ſpokojnoſcźe wukhadźeſche. Židźany watowany płaſchcź jeje woßebnu poſtawu pſchikrywache, na hłowje mějeſche ßomoczany kłobuk, liży běſchtej wot ſymy cźerwjenej; bowa-ſchawl jeje ſchiju ſchkitaſche a ruzy bě ßebi do muſa tykka. Tuta knjeżna, kiž ßo bohata bycź ſdaſche, ſtejeſche na prohu khěże, do kotrejež chzyſche runje ſaſtupicź, tu wuhlada njenadźizy druhu knjeżnu ſe ßwojeho ſnajomſtwa; woua nětkole pſched durjemi khudeho bydła ſtejo, woſta, hdyž bě jeje pſchecźelniza bliże doſchła, dźěſche ji potom, pſchecźelnje ßo poßměwajo, napſchecźo a ſarěcźa na nju:

„Dźeń dobry, Hana, kak ßo cźi wjedźe?"

„Nimale derje, Bohu dźakowano; a tebi?"

„Derje, Bohu dźak, ſtrowa ßym a tak dobreje myßle, ſo cźi wuprajicź njemóżu."

„Kak tonu tak? Mi ßo ſda, ſo wjedro njeje pſchijomne."

„Ow haj, mi tola, Hana. Lědma ßym hodźinu po ſtanjenju a ßym hižo dwazyczi khudych wobydlenjow wopytała. A ßym khudobu widźała, luba Hana, tajku khudobu ſo mohła ßo cźłowjekej wutroba puknycź. Hłód, ſyma, khoroſcź, njedoſtatk draſty... ſo ßo wuprajicź njehodźi. Ow, ßym ſbożowna, ſo ßym ſamożita; pſchetož derje je, ſo móżu dobroty wopokaſowacź."

„Skoro ßo ſda, ſo tebi na płakanje dźe, Hańża; widźu we twojimaj wocźomaj ßo ßyłſy ſyboliczź; njebudź tola tak jara ßobucźucźiwa. W tejle ſymje tola njeje trjeba khudych tak jara wobżarowacź. Hladaj jeno, kelko wězow ßo do nich roſdźělnje: wuhlo, khlěb, drjewo, běruy, wſcheho ßo nadoſcź dawa. Hiſchcźe wećera ßym ſaßo ſa pjecźdźeßacź hriwnow podpißała; a to dyrbju tebi prajicź ſo ja ßwoje pjenjeſy radſcho pſches druhich dam roſdźělecź, hacź ſo bych ßama do maſanych wobydlenjow khodźiła."

„Hana, ty khudych ludźi njeſnajeſch. Njeżudź to po tamnych roſtorhanych proſcherjach, kotſiž maju proſcherſtwo ſa dobre rjemjeßło a kiž ßwoju draſtu ſe ſamyßłom torhaju a womaſaju, ſo bychu ſ tym wottraſcheuje a ßobużelnoſcź ſbudźili. Pój jeno ſo mnu ßobu; chzu tebi dźełacźerjow pokaſacź, kotrychž draſta njeje roſtorhana, kotrychž jſtwa njeje njecźiſta a kotrymž ßo ert njewotewri, ſo bychu proßyli, ale jeuo ſo bychu ßo dźakowali a żohnowali. Ty budźeſch widźecź, kak je w jich wobliczu ßurowy hłód ryßowany, budźeſch widźecź, ſmjerzły cźorny khlěb mjes ſproſtnjenymi porſtami jich dźěcźi, ßyłſy macźerje, pokhmurne ſadwělowanje nana. Ow, hdy by ty tutón němy boloſcźiwy wobras hubjenſtwa widźała, kajku jandźelſku radoſcź by ty ſacźuła, hdy by ty to ſ něſchto pjenjeſami pſcheměniła! Ty by widźała, kak ßo khude dźěcźi poſkakujo twojeje draſty dźerża, kak macź ſtyknywſchi ruzy ßo na tebje poßměwa, kak nan, ſabywſchi hubjenſtwo, ſ radoſcźu twoju nježnu ruku do ßwojeje koſcźateje dłónje któczi a ſ horzymi ßyłſami macża. A potom, potom by też ty woſbożaze ßyłſy roniła, Hana, a ty by ßwoju ruku ſ jich ſchkropaweje ruki njeſcźahowała... Haj, Hana, dopomujenje na tajke hodźiny mje pſchejara hnuje."

Hana ſ hłubokim cźuczom a ſ mjehkim hłoßom tajke wuſtupy wopſchijowaſche, pſchi tym jeje pſchecźelniza niczo prajiła njebě, ani tajkich krótkich ßkowow abo ſwukow, ſ kotrymiż poßłuchaŕ ßwoje ßobucźucźe woſnamjenja. Roſhnutoſcź jeje pſchecźelniży bě też ju zyle pſchewſała, a hdyž Hańża na uju hladaſche, cźahaſche ßej ßwoje rubjeſchko ſ muſa, ſo by ßej dwě ßyłſy ſetrěła, kotrejž ßo ji po lizomaj kuleſchtej.

„Hańża", wona rjekny, „pójdu ſ tobu khudych ludźi wopytacź. Pjenjes mam doſcź pſchi ßebi, nałożmoj tute moje na dobre ſkutki. Kak ßym wjeßoła, ſo ßym tebje ſetkała."

„Dobra Hańża na ßwoju pſchecźelnizu ſ hnucźom hladaſche a bě widźecź, kak je ſbożowna, ſo bě nowu dobrocźelku ßwojim khudym ßobuměſcźanam dobyła. Pſchewodźena wot Hany dźěſche něſchto krocźeli dale do khěże, hdźež wjedźeſche, ſo njeſbożownych nańdźe.

Na dom, na kotrehož proſy bě ſtaka, hdźež ßwoju pſchecźelnizu ſawohlada, bě ßo ſabyło. To móżeſche ßo ji wodacź, wſchako tam hiſchcźe żenje była njebě a nětko bě tam chzyła na dobre ſboże ſaſtupicź, hacź tam hiſchcźe ji njeſnate khude ßwójby njeißu.

II.

W komorje teje khěże, pſched kotrejž bě dobrocźelſka knjeżna ſtejo woſtała, bydleſche njeſbożowna ßwójba. Schtyri nahe ſcźěny jeniczke widźachu tudomnu boloſcź a hubjenſtwo; a wobras bědy, kiž tam běſche, móżeſche mi wutrobu napjelnicź jeno ſe ſrudobu, ale też ſ wěſtym cźuczom hórkoſcźe pſchecźiwo druhim cźłowjekam. Syma tu bě, kaž na dróſy, ale hiſchcźe njeſnjeßliwſche to ſtuchła włóżnoſcź cźinjeſche, kotraž ßo pſcheſe wſchu draſtu dobywaſche. Na wohniſchczu ßo woheńczk miſchkrjeſche, ke kotremuž ßo kuſki roſ-

łamanje stareje nadoby pschikładowachu a kotryż žo jno hdyž a hdyž se žłabym płomjeschkom plapolesche. We kóžku, kotrež žrjedź komory stejesche, khore dźěćžo leżesche, kotrež hischcże lěto njebě; žołte wobliczko, žuchej ruczžy a spadnjenej wóczžy na to pokasowaschtej, so drje budże bórsy na pohrjebnischczu wotpočowacź. Na czežkim kamjenju pódla łoża žedźesche hischcże młoda žona, wobliczo žebi s woběmaj dłónjomaj pschikrywachu. Jeje drasta s wušmalenych tkaninow sestajana, tola hischcże na tannu khudobu sapodobna njebě, kiž wo pomoz sjawnje proßy; skerje jeje czistosćz a mnohe schowy, kiž pak běchu lědma spósnacź, wo tym žwědczachu, kak jara bě žo prózowała, žwoju nusu potajicź.

Hdyž ahdyž žo ji s wutrobna stysknе sdychowanje dobywasche a někotre jaßne krjepy žo po jeje porstach ronjachu, s kotrymiž žebi wobliczo sapschimowasche. Hdy by žo dźěćžo jeno pohibło, by wona hłowu sasběhnyła, by hikajo a žo strachujo na jeho swjadkej liczży hladała, by czeńku pschikrywu na jeho symne stawczki pschitłóczała a potom by płakajzy a sadwělujzy žo saßo na symny kamjeń wróczo swjesła.

Nanajczischcho bě w tutej komorje bolosczow; jeno twjerdy žněh praskasche do woknowych schkleńzow a wětsik psches schkakoby hwisdasche a we wuhenju wujesche.

(Pokračžowanje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi směje 21. njedźelu po žwj. Trojizy rano w 8 hodź. duchowny Tischer němsku spowjednu rěcź, farar Răda dopold. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. žerbske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodź. žerbska wójnska modlerska hodźina.

Semrjeczi:

Michalska woßada: Johana Khristiana Karolina Zimmermannowa rodź. Vetterez s Korsymja, w sastarańi wokrjeżneho wustawa na Židowje, 69 l. 10 m. 26 d. — Robert Nycža s Bukez, w khudowni wokrjeżneje dźěłaczerńje na Židowje, 50 l. 4 m. 1 d. — Frieda Martha, Rich. Pawoła Wolki, dźěłaczerja we Wurizach, dź., 13 d.

Sdruhich woßadow: Ernst Wjenk, wuhibar a wobydler w Budyschinje, 46 l. 6 m. 19 d. — Marja Mihanez, njebo Jana Augusta Krawza, dźěłaczerja w Budyschinje, 69 l. 7 m. 5 d. — Margaretha Minna Schmidtez w Hnaschezach, 1 d. — Marja Augusta Nowakez na Holzy, 69 l. 9 m. 16 d. — Marja Madlena Bjenadowa, wumjenkarka w Kumschizach, 63 l. 2 m. 24 d. — Marja swud. Zawnikowa rodź. Schtrympiz, wumjenkarka w Lichanju, 83 l. 11 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

21. njedźelu po žwj. Trojizy směje ½8 hodź. duch. Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodź. far. Kschižan žerbske a 10 hodź. němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju 3 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor 5 hodź. žerbska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

21. njedźelu po žwj. Trojizy směje farar Domaschka rano ½8 hodź. němsku spowjednu wuczbu, dop. ½9 hodź. duchowny Bojz němske a w 10 hodź. žerbske prědowanje.

Popołdnju ¼4 hodź. budże shromadźizna žerbskeje žónskeje młodźiny w konfirmandskej sali.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

21. njedźelu po žwj. Trojizy budże dop. w 9 hodź. žerbska a dop. ¾11 hodź. němska Boża žłužba s czitanym prědowanjom.

Kermuschnu póndźelu, 13. nov., budże rano w 8 hodź. žwjata spowjedź se žerbskej rěczu; dop. w 9 hodź. žerbska Boża žłužba; dop. ¾11 němska Boża žłužba: farar Waltar-Njeßwaczidlski.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwaczidła.

21. njedźelu po žwj. Trojizy budże rano we 8 hodź. žwj. spowjedź w žerbskej rěczi; dop. 9 hodź. žerbska Boża žłužba; dop. ½11 hodź. němska Boża žłužba.

Pjatk, 13. nov. wjeczor w 6 hodź. žerbske wójnske kemschenje.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 80 pj, hacž 2 hr 60 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 50 pj. 2 punt, žwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacž 4 hr. — pj., punt schmalza wot — hr pj. hacž 2 hr. 10 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 25 pj., punt ržaneje muki wot — hr. pj. hacž hr. 20 pj., punt khleba wot hr. — pj. hacž — hacž 16 pj punt žuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj. liter petroleja wot hr. 32 pj. hacž hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 3 hr. 75 pj. hacž 4 hr. 80 pj. 100 pnniow žyna wot 3 hr. 50 hacž 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. bernow wot 9 pj hacž 11 pj., proßata schtuka — hacž do — hr.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědlach a na Humboldtskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Howjase koże

a wschě druhe druziny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napisał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spisarjowy nakład.

Dostacź w Ssmolerjez knihiczischczerni.

Ssuschene prawaki

po kóždej dźělbje kupuju.

Runje tak derje žuschene

włóske worjechi

kupuju.

Carl Kässner w Khoczebuzu,

kolonialne twory, wino, zigary

na Zandowskej hłownej drosy 32

W Hródku žo poskiczenja w Hoffmannez hosczenzu rad pschijimaju.

We wudawarni

„Serb. Nowin"

žu dostacź žerbske a němske

biblije

po najtunschich płaczisnach.

Kóždy, kotryż chze žebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze žebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčź pschedawa a porjedźuje, sa žwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wuwołożene, wobhladacź.**

Nowa khěża

se žadowej a žadźeńskej sahrodu a běrnowej rolu, też sa starschich ludźi žo jary pschihodźaza, je hnydom abo k 1. haprleji 1917 na pschedań w Nowej Wßy pola Njeßwaczidła, Wona je 15 minutow wot Njeßwaczidlowskeho dwórnischcza daloka. Dalsche je shonicź pola Ernsta Fähle w Nowje Wßy pola Njeßwaczidła.

Budźaki ſ dobrym gratom

a

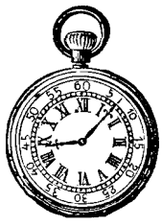

ſwěčzate czaßniki

ſa wojakow

porucza

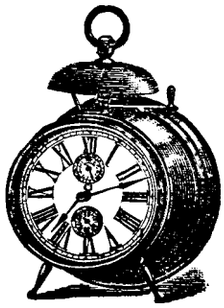

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, czaßnikař.

Krucze ſprawne poßluženje. Pißomne rukowanje.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1917

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Lětne ßmjernte dopomnjenje

na mojeho lubowaneho njeſapomniteho mandźelſkeho, nana, ßyna a bratra

Matija Badarja ſ Brěſowki

pola Sslepeho, ryczerja żelesneho kſchiża, wumrjel ſa krala a wótzny kraj 15. novembra 1915 w hojerni we Lery w Franzowſkej, 30 lět ſtary.

My dźenża ſnowa ſpominamy
Na tamne ſrudne, ſtyſkne dny,
Sso ſe ßylſami dopomnjamy,
Kak loni powjeſcź doſtachmy,
So ty mój luby mandźelſki
Tam ſranjeny bu we bitwi.

Po tutym ſrudnym naſhonjenju
Ach bórſy pſchińdże ſrudniſche,
So twoja duſcha pſcheßadźena
Bu do njebjeſkej' domiſny,
So na te cźeźke rany ty
Tam we zuſobje wumrjeł ßy.

Wón ßwěru ßwojich lubowaſche,
Tu mandźelſku a dźěczatko,
Hdyż dźěſche prjecź, jej' troſchto=
So je=li Boża wola to, [waſche,
Sso ſtrowy ſaßo wróczu dom,
Hdyż kónz b'dźeſ wójnſkim bědźejom.

Bóh cźiniſ pak to hinak běſche,
Tak każ ßo jemu ſpodoba,
Też to po jeho woli dźěſche,
Hdyż ßmjercź waj' ſboże roskama,
Njech to je troſcht eźi we ſrudźbje,
Schtoż cźini Bóh, wſcho dobre je.

Ach żałoßna ßo nabi rana
Cźi wurudźena mandźelſka,
Hdyż dźowczicźzy Bóh, wſak je nana,
Njech je cźi troſcht a nadźija,
So Bóh tych ßwojich ſaſtara
A ſtajnje na nich kedźbu ma.

Sa khrobke ßwěrne wojowanje
A ſtrachi, w wójnje pſchětrate
Kſchiż żelesny bě cźeſcźe ſnamjo,
Kiż wutrobno jom' pyſcheſche,
We njebju pak budź jeho mſba,
Krej Khryſtuſa a ſaßkużba.

Měj dobru nóz, my njemózemy
Twój row cźi pyſchicź ſ wěnzami
Měj dobru nóz, my njemózemy
Sswój wótcźenaſch tam ſpěwacź cźi,
We wutrobje pak pſchezo ty
Nam budźeſch njeſapomnity.

Spi derje w ßwojim khłódnym ro=
Ach, wón je w ſemi dalokej, ſwje,
Wón njeje drje na Bożej roli
We Twojej wjeſzy narodnej,
Też tam pak Bóh Cźe wubudźi,
Naß w njebju ſ tobu ſjednocźi.

We mjenje hłubokoſrudźeneje mandźelſkeje **Ch. Badarki** a **dźowczicźki.**

We wudawarni Serbskich Nowin ßu ſa **15** pj. doſtacź

khèrluſchowe pſchidawki

do ßerbſkich a nèmſkich ſpěwarſkich knihow.

Lětny ßmjertny dźeń

lubowaneho mandźelſkeho, nana, ßyna, bratra a ßwaka

Haudrija Schtrympy ſ Holeſchowa

narodźi ßo 1. oktobra 1878 w Pßowjach,
wumrje ſa wótzny kraj jako krajny wobornik
16. novembra 1916.

Cźeźki kſchiż a ſrudobu
Lěto 'żno ſcźe pſchětracź měli,
Cźeźko trjechi wutrobu,
Wy to wěricź njeſcźe chzyli,
Powjeſcź, ſo waſch lubowany
W Ruſkej ſpi tam pokhowany
Mandźelſki bě lub'wany,
Sswěrny nan wot ßydom dźěczi,
Ssyn, bratr njeſapomnity.
Woſtanje wam tu na ßwěczi,
Je ßo prózował a dźěkał
Sa ßwojich ßo ßwěru ſtarał.
Hdyż pſched dźeßacź lětami
Scźe ßo w nozy wotpalili
A ſcźe ſ mnoho ßrědkami
Statok ſaß' ßej natwarili,
Tam ſcźe w měrje żiwi byli,
Hacź ſcźe ßo też dźělicź měli.
K wojakam bu wubrany
A je wopuſchcźicź waß dyrbjał,
Do wójny bu żadany,
Tam je ßwěru ßobu woj'wał
Wyſchki ſ dźakom pſchiwóſnaja,
Kajkoh' ßwěrnoh' w wójſku maja.
Tam wſcha pomoz lěkarſka
Jeho wuſtrowicź njej' mohła,
Wón je ſchoł, hdźeż njebjeſka
Kraßnoſcź je joh' powitała,
Tam po wſchitkich wójnſkich bědach
Bydli w njebju rjenſchich hětach.

S tym ßo ßobu troſchtujcźe,
Sswěrnych mſda je wěczna króna,
Njerudźcźe ßo, njeplacźcźe,
Wón nětk khodźi pola tróna
Bożoh' w njebju ſ jandźelemi
W wěcźnym tam Jeruſalemi.
K Bohu mějcźe nadźiju
Wopuſchcźicź waß njeb'dźe żenje
We wſchěm kſchiżu, we horju
Jemu mějcźe dowěrenje
K Bohu je waſch luby dóſchoł
Se wſchoh' hubjenſtwa je wuſchoł.
Hdźe jeho row, njewěſcźe,
To waß rudźi, to waß boli;
Nadź'ju mějcźe ſawěſcźe,
Bóh po ßwojej ßwjatej woli
Jeho ſ rowa ſechze ſbudźicź,
Budźecźe joh' ſaßo widźicź.
W Ruſkej bu wón ranjeny,
Njedź'lu pſch'połdnju to běſche,
Do żiwota trjecheny,
Dowjeſeny bycź wón chzyſche
Do pólneho lazareta,
Hdźeż nětk dwaj dujej leżo woſta.
Lěto ſpiſch, ow lub'wany,
Hiżo w Soly na kerchowje,
Wſaty nam wot wutroby,
Ach ſpi derje w ßwojom rowje,
K hwěſdam Bożim pohladamy,
Tam ßo ſaßo wohladamy.

Na żadanje cźeźkopruhowaneje mandźelſkeje **J. Kruża.**

W horzych bědźenjach je rjekowſku ßmjercź 6. ſeptembra 1916 też naſch luby ßyn a bratr, pěſchi dobrowólnik

Jan Schołta

w pěſchim regimencze cźißko 177, 10 komp.

ſ granatowej tſchěſku trjecheny w mkodoſtnej ſtarobje 19 lět wumrjeł.

S tutej powjeſczu ſ dobom ßo Scheſchowſkej mkodźinje ſa kraßny wěnz a knjeſej fararjej Waltarjej w Njeßwacźidle ſa jeho troſchtowaze ßkowa na ßwjatym měſtnje najwutrobniſcho dźakujemy.

We hłubokej boloſczi

hłubokoſrudźeni ſtarſchi, ßotry a bratſja.

W Scheſchowje, 22. oktobra 1916.

Wotpucźuj we zuſej ſemi
Hacź ßo ſaßo widźimy.

Wuchadźa kóždy sobotu, sobotu so k rańšim sobotu. — Štwórćinowe předpłaćizny we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do doma 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowźiki, kiž maja se we wudawarni »Serbskich Nowin« (na Łužkich kupjelach čo. 6) wotkładaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a se štwórtk hač do 7 hodź. wječor přiwześe.

— Telefon 687. —

Čisło 47. **Sobotu 18. novembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rosprawa.

17. novembra: **Na wjeczornym wojownischczu je na brjohomaj Sommy ſ khwilemi artillerija žylnje wojowała.**

Wokolo wjeczora Jendželeženjo nadběh pola Beaucourta sčinichu, kotrehož pschihotowanſka tšeleńza tež na połodnischi Ancriny brjóh pschepschimaſche. Wón žo njeporadźi, runje kaž nózny nadběh k wjeczorej wot Le Sars.

Pschi puczu pola Flers-Thilloy je gardźiny grenaděrſki regiment čišło 5 jene jendželſke hnězdo wuczišćejo 5 maſchinſkich tšelbow sebrał.

Franzowſke wupady na bokomaj wot wšy Sailly-Saillisel nadběharjam žaneho dobytka njewunjeżechu. Wo dnjo a w nozy létarjo ſ wobeju ſtron žiwje létachu.

Mjes morjom a Karpatami je žo mało wojowało.

W Gyergyoſkich horach (w Ssydomhórſkej) na hórkach k ranju Putnaſkeho dola žo Rußojo naſchim nadběham ſe ſaßakloſczu napſcheczo ſtajeja.

Pschi mjeſy k ranju wot Kezdivaſarhely je huſto wupruhowany bayerſki reſerwny pěſchi regiment čišło 19 wjerſchk hory Runcula ſ nadběhom dobył a pſcheczíwo žylnym nadběham ſakhował. K wjeczorej Predealſkeje drohi (pschi rumunſkej mjeſy) žo němſzy a awſtriſko-wuherſzy wojazy do rumunſkich ſtejiſchczow dobuchu.

Wojazy, pod roskaſowarſtwom generalneho leutnanta Kraffta ſ Delmenſingena, k połodnju pſchekhoda Čzerwjeneje Wěže poſtupowazy, mózachu jako wunoſchk žwojich wczerawſchich wojowanjow ſaßo 10 offizěrow a pſches 1500 muži jathych wróczo ſwjeſcz. Na druhich městnach žydomhórſkeje fronty je žo pódla teho 650 Rumunſkich ſajało a 12 maſchinſkich tšelbow žo ſebrało.

Balkanſke wojowniſchczo.
Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

Pola Siliſtrije artillerija žiwiſcho tšeleſche hacž prjedawſche dny.

Mazedonſka fronta.

Mjes Malikſkim a Preſpaſkim jězorom na wjeczornej kromje Monaſtirſkeje runiny a na hórkach k dolhemu ranju Czegela (pschi kole rěki Czerneje) žu žo nowe nadběhi ſchtworoſwjaſkoweho wójſka wotpokaſake.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr Ludendorff.

Hlowny roskaſowaŕ němſkeho létarſtwa.

Roſczaza ważnoſcz powětroweje wójny je nuſne ſčiniła, ſo bychu žo zyke powětrowe wojowanja a wójſkowe powětrowe wobaradła w jenym žłužbnym městnje ſjednoczíke. Jednotne wutwarjenje a pſchihotowanje tychle wojowadłow je žo jenemu komandowazemu generalej powětrowych wojowanſkich mozow pſchepodało. Generalnemu leutnantej Hoepnerej, hacž dotal wjednikej jeneje reſerwneje diwiſije, je žo poručiło, ſo by dźěła jeneho komandowazeho generala powětrowych wojowadłow ſaſtawał. D.

Wuſpěch němſkich létadłow.

Nad wjeczornym, ranſchim a balkanſkim wojowniſchczom žu naſchi njepſchecźeljo w oktobrje 104 létadła ſhubili, ſ nich w powětrowym wojowanju 83, ſ wottſělenjom ſe ſemje 15, ſ njedobrowólnym deleſleczenjom ſady naſchich linijow 6. W němſkim wobžeđženſtwje je 66 njepſchecźelowych létadłow, ſ wonka naſchich linijow je, kaž bě ſpósnacź, 44 dele ſleczíło. B.

Jendželſke czeſczenje hejtmana Bölcki.

Pſchi Somminej froncze je jedyn njepſchecźelowy létaŕ ſady němſkich linijow jedyn wěnz dele czišnył, kotremuž bě liſt pſchityknjeny. Wón ma napißmo: „K wopomnjenju na hejtmana Bölcku, naſcheho khrobkeho a ryczeŕſkeho pſchecźiwnika. Wot jendželſkeho kralowſkeho létaŕſkeho korpſa.“ W liſcze žo piſche: „Němſkemu létaŕſkemu korpſej, pſched tutej frontu wojowazemu! Nadźijamy ſo, ſo tutón wěnz namakacze, wobžarujemy pak, ſo tak poſdźe pſchińdźe. Wjedro je nam ſadźěwało, jón prjedy póßłacź. Žarujemy ſ jeho žwójbnymi a pſcheczelemi. Dy wſchitzy jeho khrobkoſcź pſchipósnawamy. F. Seeman, Green lt.“

Wójſkowy wyſchſchi komando pſchi Somminej froncze je ſtarſchimaj hejtmana Bölcki (Bělka) tutón liſt póßłał. D.

Nowy franzowſki létaŕſki nadpad na Saarſke ſtrony.

W nozy wot 11. k 12. novembrej žu franzowſke létadła žwoje nadpady na Saarſke ſtrony wospjetowałe. Tón krócź je žo jenož małemu dźělej ſ nich poradźi, hacž k rězy Saarje doleczecź. W Dillingenje a wokolnoſczi žo něktore bomby wotczišnychu, ſ kotrychž jena jedyn konjenz, druha jenu płokańnju trjechi. Schtyri woßoby žu žo czežko ſraniłe, dwě lohko. Nichtó žo njeje morił. Wjele bombow na wokolne łuki padźe, hdźež w mjehkej pjerſchczi tſchazy woſtachu. Wſchelake létadła na wšy Buſendorf a Spittel bomby mjetachu. Tam žo njeje nichtó ſranił, też žo njeje żanych wězow wobſchkodźiło. Skónczńje je jedyn létaŕ, kotryž bě žo po ſdaczu nad mróczelemi ſabłudźił, bliſko Neukirchena něktore bomby na jenu łuku ſmjetał. B.

Jena njepſchecźelowa transportſka łódź žo potepiła.

W Barlinje je žo 15. novembra woſjewiło: Jedyn ſ naſchich podmórſkich czołmow je 5. novembra, 80 mórſkich mil k wjeczorej Malty jenu njepſchecźelſku transportſku łódź, něhdźe 12 000 tunow wulku, kotruž ſaniczaki a rybaſke parne łódże pſchewodźachu, ſ wutſělenjom torpeda potepił. D.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

10. novembra. Wojowanja na bokomaj rěkow Schyla a Olta (pſchi rumunſkej mjeſy), žo pſchihódnje roswiwaju. Ssmy pſches 1200 muži ſajeli.

K połnozy wot Campolunga a pola Soosmezö žmy žylne rumunſke nadběhi wotraſyli. K połnozy wot Sullty žu awſtriſko-wuherſke wotdźělenja wobhonjenje na Monte Alunis wuwjedke. K krótkemu ranju wot Tölgyrs ruſke nadběhi bjes wuſpěcha woſtachu. Na hórkach pola Meſtekaneſti pſchedſtraże wojowachu.

Italſke wojowniſchczo: Wczera woſjewjene pſchedewſzacze k ranju Gorizy dale wotwjedujo žu naſchi wojazy ſaßo jenu njepſchecźelowu hrjebju wſali, 60 Italſkich ſajeli a dwě maſchinſkej tſělbje sebrali.

Jena eſkadra naſchich létadłow je na wojeŕſke twary ſaſtaniſchcza Per La Carnia bomby mjetała. B.

Bołharſka rosprawa wo mazedonſkim wojowniſchczu.

16. novembra: W Monaſtirſkej (Bitolſkej) runinje njepſchecźel wczera po njewuſpěſchnych nadběhach ſe žłabymi wotdźělenjemi pěſchkow poſtupowaſche, kotrež žo ſ tſělenjom wotraſychu. W kole Czerneje je žo zyły dźeń wojowało. S napſchecźnym nadběhom žmy njepſchecźela, kotryž bě žo nakhwilnje hórki 1212 k połnozy wšy Czeghela ſmozował, wróczo czišnychmy. Pſchi Mogleninej froncze žmy žłabe njepſchecczelowe nadběhi wotpoka-

ſali. Na bokomaj Wardera artillerija ßkabje tſělesche. Njepſcheczel dwójzy podarmo ſpyta, nasche pſchedßunjene ſtejiſchcza k krótkemu wjeczorej Dojranſkeho jězora nadběhacz. B.

Rumunſka wójſkowa rosprawa.

15. novembra: Na wjeczornej mjesy Moldawy a hacz k Slanioſkemu a Oitoſkemu doſej ßu naſchi wojazy njepſcheczela hacz pſches mjesy pſcheſczěhali. Ssmy 80 muži ſajeli a jenu maſchinſku tſělbu wſali. Wot Putnaſkeho doka hacz Predelej njeje ßo niczo pſcheměniło. W Prahowaſkim dole njepſcheczel ſ nowa wospjet ſ podpjeranjom czežkeje artillerije nadběhi cžinjesche, tola ßo wſchudże wotokaſa. Naſchi wojazy ßwoje ſtejiſchcza dzerža. W Altowym dole je njepſcheczel poßylnjenja doſtał a naß nuſował, ßo troſchku k Salatrucej a Brazoinej wróczo ſczahnycz. W dole rěki Jiu ßwoje nadběhi wospjetowasche. Njedźiwajzy wſchěch napſcheczných nadběhow ßo naſchi wojazy nuſowachu, ßo na druhu ſakitanſku liniju wróczo ſczahnycz.

W Dobrudſchi ßmy wjeß Bonſcio nad Dunajom wobßadźili a po zyłej froncże poſtupowachmy. Poßlednje dny ßu njepſcheczelſzy lětarjo na Tornu, Margurete, Zimiceu, na ſtrony pola Giurgiu, Tulcea, Campulung, Sinaia a na Bukareſt bomby mjetali. Tež na kralowſki hród ßu ßo bomby mjetałe, tola na ſboże ßu jón kralowa a prynzojo wopuſchczili. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

13. novembra: Pſchi Somminej froncże je ßo zyły dźeń ßylnje wojowało. Njepſcheczel ſ khětrymi mozami ſ dobom k połnozy a k połodnju rěki mózne napinanja cžinjesche. Napſcheczoſtejenje naſchich wojakow nad njepſcheczelowymi nadběhami dobu a tutón mózesche jenoż ſ wulkim ſchkodowanjom wobmjeſowane dobytki ſdźerżecz. Po ßylnej kanonadże ßo nadběh k połnozy Sommy na nasche ſtejiſchcza wot Les Boeufs hacz k połodnju wot Bouchavesnes ſczini. Njepſcheczelej ßo poradźi, ßo w naſchich pſchedßunjenych ſtejiſchczach w połnóznym kónzu a na wjeczornej kromje St. Pieresko-Vaaſtſkeho lěża ſaßydlicz. Hewak je ßo wſchudże ſ tſělenjom maſchinſkich tſělbow a ſe ſawěranſkej tſěleńzu njepſcheczelowym poſpytam ſadźěwało.

K połodnju Sommy ßu Němzy popołdnju ßwoje nadběhi mjes Albaincourtſkim lěßom a Chaulnes wospjetowali. Wojowanje ßo ſ njeſchlachczenjom Němzow ſkónczi, kotſiž dyrbżachu ßo po krwawnym ſchkodowanju do ßwojich wukhodnych hrjebjow wróczicz ſ wuwſaczom rańſcheho dźěla wßy Preſſoire, hdźež mózachu do prědka pſchińcz. B.

Franzowſka rosprawa wo mazedonſkim wojowniſchczu.

13. novembra: Pola rěki Czerneje ßo wot dweju dnjow ßylnje wojuje. Bitwa ßo ſa naß k rjanemu dobyczu roswiwa. S franzowſkej artilleriju ßo podpjerajo ßu Sſerbjo w kole Czerneje nowe dobyczе nad bołharſko-němſkim wójſkom dozpili, kotrež je po krwawnym wojowanju wjeß Jven ſpuſchczilo a je ßo pſched dobyczerſkim ſtorkom Sſerbow tſi kilometry k połnozy wróczo ſczahnycz dyrbjało. Pjecz napſcheczných nadběhow njepſcheczela, kotryż ßo ſe ſaßakkoſczu ſakituje, njejßu ſamohłe nasche poſtupanje ſadźerżecz. S naſchej tſěleńzu abo ſ bajonetowymi nadběhami ßerbſkich pěſchkow ßo ſlemiwſchi dyrbjachu ßo żołmy nadběharjow po khětrym ſchkodowanju w njeporjedże wróczicz. Bóle k wjeczorej ßu ßerbſzy wojazy hromadże ſ wotdźělenjemi franzowſkeje infanterije wuſpěch k połnozy Veliżela wupſcheſtrěli. Liczba dotal naliczenych jatych 1000 pſchekroczi. 16 nowych kanonow je ßo w krajinje, kotruż je njepſcheczel ſpuſchczik, ſebrało. Wot 12. ſeptembra, dnja naſcheho poſtupanja, ßu Němzy a Bałharjo 6000 jatych, 72 kanonow a 50 maſchinſkich tſělbow w rukach ſwjaſkarjow woſtajili.

14. novembra: 13. dźeń novembra infanterija njewojowasche. Artilleriſke wojowanje wot Czerneje hacz k Preſpaſkemu jězorej żiwe woſta. Dobytk, njepſcheczelej we wojowanjach 10., 11. a 12. novembra wotwſaty, 25 kanonow, mjes nimi 8 czežkich, 21 muniziſkich wosow a wulku liczbu tſělbow, granatow a druheho materiala wopſchija. Liczba jatych w tu khwilu 1447 muži, mjes nimi 20 offizěrow ſ jenym wyſchkom, wopſchija. B.

15. novembra: Po krótkej pſchestawzy je ßo wojowanje pola Czerneje ſaßo ſ njemdroſczu ſapoczało. Nadběh Sſerbow ßo 13. a 14. novembra ponowi a naſchim ſwjaſkarjam nowy wuſpěch wunjeße. Němzy a Bołharjo ßo k krótkemu ranju wot Jvena a Serresa wróczo ſczežechu: Sſerbjo, kotſiž ßu ßo wßy Czegela ſmozowali, jich pſcheſczěhuja. K połnozy Veliżela dobyczerſke poſtupanje franzowſko-ßerbſkich wojakow k Tepave dale dże. Wojowanje ßo k wjeczorej wot Czerneje hacz do ſtrony pola Komani wupſcheſtrě. Po wudoſpołnjazych powjeſczach ßmy 11. a 12. novembra w kole Czerneje pſches 2200 muži ſajeli. K tutym ßo něhdże 1000 nowych muži pſchida, kotſiž ßu ßo 14. novembra ſajeli. Mjes tutymi poßledniſchimi je 600 Němzow, mjes nimi někotſi offizěrojo. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

13. novembra. Nadběh dźenża rano na bokomaj rěczki Ancry bě wuſpěſchny a ßo pſches němſke ſakitanſke linije nimale 5 mil pſchedobu. Ssylnje wobtwjerdżenej wßy Saint Pierre a Dion do naſcheje ruki padżeſchtej. Nadběh ßo do ßwitanja w huſtej mhłe ſczini. Njepſcheczel czežko ſchkodowasche. Pſches 3000 jatych je ßo hižo naliczilo a dalſchi ßo pſchiwodżeja. Wojowanje dale dże. K połnozy Ancry wſata fronta je prjedawſcha němſka ſakitanſka fronta. Jejne hrjebje běchu woßebje ßylne.

14. novembra popołdnju: Ssmy ßylnje wobtwjerdżenu wjeß Beaumont-Hamel dobyli a k kromje Beaucourta nad Ancru doſchli. Liczba jatych ſtajnje pſchiběra. Wczera rano ßu wjazy dyżli 4000 pſches ſhromadźiſchczo pſcheſchli. Wojowanje dale dże.

14. novembra wjeczor: Wjeß Beaucourt je w naſchej ruży. Liczba jatych je nětkole khětro 5000 pſchekroczika. Dżenża je ßo k ranju wot Butte de Warlincourt měſtnje poſtupowało. Wſchě wottyknjene kónzy ßu ßo dozpike. B.

Jendźelſka rosprawa 15. novembra: Na froncże k połnozy Ancry ßmy dale poſtupowali. Liczba jatych wot póndźele na 5687 muži wuczinja. K połodnju Ancry ßmy ßo we wczera dobytych ſtejiſchczach k ranju wot Butte de Warlincourt pſchiprawili. B.

Demonſtrazija njepſcheczelow měra w Jendźelſkej.

W Cardiffu w Jendźelſkej ßo ſhromadźiſna pſcheczelow měra wotmě, kotruż Winſton, pſchedßyda połodnjowalſkeho hórniſkeho ſwjaſka wodżeſche. Pſchecziwnizy wobſamknjenja měra, něhdże 10,000 muži ßylni pod wjedniſtwom dźełacerſkeho wjednika Typpera a ſapółkanza Stantona ßo njedźiwajzy wobaranja polizije do ſhromadźiſny dobuchu. Wjednik pſcheczelow měra, Ramſay Macdonald, ßo wróczo ſczeże, tola Windſton a ſapółkanz Thomas woſtaſchtaj, ſo bychu ßo ſ nawalnikami wurěczowali. Tola jeju rěcz ßo ſ ſchiczenjom pſchehłoßowa. Sapółkanza Thomaſa ſ tribuny wotcziſchczachu a ſe ſale czißnychu. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

15. novembra: Nad Narajowku (w Galiziſkej) pola hórkow k ranju Lipniży Dolneje naſchi wojazy k nadběhej pſcheńdżechu a njepſcheczela ſ naſchich hrjbjow wuhnachu, kotreż bě wón na bokomaj drohi k połodnju wßy Sslawentyna wobßadźik. Ssmy jatych a dwě maſchinſkej tſělbje ſebrali.

Rumunſka fronta: K połnozy a k połodnju Oitoſkeho doka Rumunojo nadběh ſczinichu a njepſcheczela wróczo czißnychu, pſchi czimż jatych a tſi maſchinſke tſělby ſebrachu. W dokomaj rěkow Tirgului a Jiu njepſcheczelowe ſaßakke nadběhi dale traja. Njepſcheczelej, kotryż je ſ Němſkeje khětre poßylnjenja doſtał, je ßo poradźiło, na někotrych měſtnach rumunſke wójſko wróczo ſczíſchczecz. B.

Wotewrjenje khěżorſtwoweje dumy.

Po ßwjedżenſkej Bożej ßłużbje je ßo w pſchitomnoſczi miniſterſtwa ruſka khěżorſtwowa duma wotewrika. Saſtupjerjo zuſnych ſtatow běchu pſchi wotewrjenju pſchitomni. Duminy preſident Rodźijanko mějesche rěcz, w kotrejż ßo mjes druhim k ßadże ſkrobli: „Njepſcheczel je ßo hižo czißnył, tola wón ßo hiſchcze ſe ſadwělowazej roshorjenoſczu napſcheczo ſtaja“. Rěcznik napominaſche, hiſchcze wjetſche napinanje cžinicz, dokelż ßo dobyczе pſchihotuje. Saſtupjerjam ſwjaſkarſkich ſtatow ßo pſcheczelſtwo wobkrucži. Sapółkanz Schildowſki półſki lud poſtrowi, kotryż chze ßwobodu jenoż we wuſkim ſjednoczenſtwje ſe ſwjaſkarjemi ſaßo dobycz. Pſchipowjedżene wosjewjenje półſkich ſapółkanzow ßo czitaſche. B.

Satraſchne rosbuchnjenje w Archangelſku.

W Archangelſkim pſchiſtawje je ſchéſcz parnych łódżow ſ muniziju rosbuchło. Pſchiſtaw bě na někotre minuty na woheńbluwazu horu podobny. 37 kólnjow je ßo k ſemi ſrunało. 763 czežkoſranjenych je ßo hacz dotal do khorownjow pſchiwjeſło. B.

Protest ruskeho knježerstwa pschećiwo nowej Pólskej.

Ruske knježerstwo je žo s offizialnym wupowjedženjom s napschećža pólskeho praschenja stajiło. Wo tym žo powě:

W Haagu, 16. novembra: Ruske knježerstwo je offizialnje wopowjedźiło: Němske a awstrisko-wuherske knježerstwo stej, wobžadženje dźěla ruskeho kraja wužiło wojsewikej, so je žo pólska strona wot Ruskeje dźěliła a žo jako žamostatny stat pschipowjedźiła. Kaž je widźecź, žu žebi naschi njepschećeljo wotmyžlili, s rusko-pólskimi rekrutami žwoje wójsko napjelnicź. Ruske knježerstwo w tymle skutku Němskeje a Awstrisko-Wuherskeje hrube sranjenje sažadow internationalneho prawa ludow widźi, kotrež sakasuje, wobydlerjow jeneje wobžadženeje strony nusowacź, brónje pschećiwo žwojemu wótznemu krajej posběhnyć. Ruske knježerstwo ma sa to, so němske a awstrisko-wuherske pschipowjedženje niczo hódne njeje. Ruska je žo wot spočatka wójny dwójzy wo pólskim problemje wuprajiła a žebi wotmyžliła, pólske kralestwo sałožicź, kotrež dyrbi wschě pólske dźěle wopschijecź. D.

Ruska rosprawa wo nadpadže němskich torpedowych čołmow na Baltiski Port.

W nozy wot 10. novembra hacž k 11. novembrej jena flotilla njepschećeljowych torpedowych čołmow noweho typa se spěschnosću 36 žukow do finiskeho mórskeho saliwa dobu. Husta mhła sadźerža, so njepschećela s čažom pytnychmy. Duž mějesche njepschećel někotre minuty khwile, něhdže sto kulow, s wjetscha schrapnellow, swutšelecź. Sshydom wodydlerjow, mjes nimi pjecź dźěcźi a dwaj wojakaj, je žo moriło, jena žona a schtyrjo wojazy žu žo sranili. Pódla teho žu žo někotre twarjenja wobschkodźiše a dwanacže koni je žo moriło. Mjes tym so žo njepschećel wróčo čehnjesche, najwjazy jeho torpedowych čołmow potepichny. Dla husteje mhły a dokelž žo njepschećelowe łódže s čažom pytnychu, bě pschesćěhanje počežene a žo spuschći.

Němska wójskowa rosprawa wo tym praji: W nozy wot 10. k 11. novembrej němske torpedowe wojowanske mozy na wobhonjerskej jěsbje do finniskeho mórskeho saliwa hacž do Baltiskeho Porta dojědžechu a do pschistawowych twarow tuteho ruskeho sepjeranischća s krótkeje dalokosće s wuspěchom tšělachu. B.

Grichiska a schtworoswjask.

Hdyž je žo sapočało, grichiske wójsko do Peloponnesa wotwjesć, je žo Franzowska — tak grichiske nowiny „Nea Himera" powě, — rosžudźiła, połojzu w Athenje stejazeho wójskoweho wotdźělenja na panzerowanu łódź, k čejež wobžadzy wona žłuscha, wróčo swołacź. Druha połojza dyrbi žo wróčo swołacź, tak bórsy hacž žu žo wschě grichiszy wojazy dowotwjesli. Jena lohka grichiska eskadra na nowy tydźeń do Salonikia wotjědže, so by žo wobkhad mjes Piräom a Salonikiom, kortyž žu grichiske parne łódże spuschćiše, swěsćił.

Franzowski wójnski minister Roques, kotryž je, kaž je žo hižo wojsewiło, do Athena pschijěł, je žebi w jenej audijenzy pola krala Konstantina žadał, so by žo neutralna strona mjes starogrichisko-mazedonskej mjesy sčiniła. Reuterez telegrafowarnja wčera powjedźi, so dyrbi tale strona wadźenjam mjes wójskom krala Konstantina a Venizelowym wójskom sadźěwacź. Nětkole italske nowiny „Secolo" shonja, so dyrbi tale strona k temu žłužicź, so by žo pschichodne postupanje schworoswjaskoweho wójska pod Sarrailom pschihotowało. Njesda wschak žo temu tak byćź, so je rosrěčenje mjes italskimi a franzowskimi generalemi wulki wunoschk dozpiło. Italske knježerstwo w nowinach „Corriere della Sera" sažo praji, so Italska njemóže žanych wojakow do wukraja wotedacź. S tym wschak by žo zyłe postupanje Sarrailoweho wójska do praschenja stajiło. Kaž žo sda, žo teho dla po žadanju Franzowskeje wuradženja dale wjedu. Italski general Porro je do Parisa pschijěł, hdźež też general Dallolio pschebywa, a italske wójnske nowiny wo wojerskich dojednanjach pischu, kotrež dyrbja žo po tajnych wučinjenjach, pschi setkanju Cadorny se Joffrom 7. novembra wobsamknjenych, wuwjesćź. D.

Směschenża w Grichiskej.

Kaž jendźelske nowiny „Daily Telegraph" s Athena shonja, žo wobstejnosće w Grichiskej pschezo bóle mucża. Mjes Athenom a Salonikiom nowe plecźisny nastawaju. Venizelos w nastupanju njeměrow w Ekaterini grichiskemu knježerstwu porokuje, so je wučinjenja slemiło, a praji, so žu žo wojazy s Athena s wotmyžlenjom do Ekaterini pózłali, so bychu wječornu Mazedonsku s nowa wbbžadźili. Venizelos je hromadże s jendźelskim a franzowskim pózłanzom pschećiwo temu protestował. Kral Konstantin je pjecža hotowy, žo se schtworoswjaskom wo wschěch praschenjach pschećelnje rosrunacź, kotrež Saloniki njenastupaju. G.

Grichiszy revoluzijonarojo w schtworoswjaskowym wójsku.

Italske nowiny powjedża, so je žo wójsko grichiskeho nakwilneho knježerstwa w Salonikiu do schtworoswjaskoweho wójska srjadowało. Grichiske dobrowólniske wójsko je žo pola Seresa shromadźiło. D.

Munizija grichiskeho wójnskeho łódźerstwa žo schtworoswjaskej pschepodała.

Nowiny „Petit Parisien" s Athena powjedża: Grichiszy offizěrojo žu 11. novembra franzowskim offizěram wschu muniziju grichiskeho wójnskeho łódźerstwa pschepodali, kotraž w składownjach na kupomaj Leros a Kyra leżesche. D.

Hubjene žnjowe wuhlady w Italskej.

Wuhlady na wunoschk wolijowych schtomow w Italskej žu po sdźělenju wschelakich nowin jara hubjene. So mohł žo wolij do wukraja wuwjesćź, budże s zyła njemóžne, dokelž je knježerstwo sakasało, wolij wuwjesćź. Kaž žo sda, w Italskej dosćź ludźi njeje, kotsiž rolu wobdźěkaju a teho dla wjele role pusteje leži. Ratarski minister wosjewja, so žo w Grosselowskej a Romskej provinzy a w provinzach połodnischeje Italskeje a na italskich kupach wobžycże pustych leżazych polow s pschenżu, majžom a wowžom na hektar 50 lirow sapłaczuje.

Po powjesćźach knježerstwoweje statistiki w Romje žu lětusche majžowe žně 10½ milijona dwójnych zentnarjow wunjeżke, schtož by 10 milijonow mjenje hacž loni było. Njedostat majža žo wožebje cźežko w hornjej Italskej sacżuwa, dokelž žo tamnische wjeżne wobydlerstwo s hlowneho dźěla s polentu žiwi, kotraž žo s majžowjee muki dźěła. D.

Jendźelskeje cźischcź na Schpanisku.

Kaž Winske nowiny s Madrida shonja, žu schpaniske nowiny „Imperial" powjescź pschinjeżke, so žu jendźelske wójnske łódże pschi Gibraltarskej mórskej wužinje tsi schpaniske płodowe łódże sadźerżale, dokelž žu wone dowolnosćź němskeho konsulata sa wuwos płodow měte. „Impercial" k temu pschispomni: S tutym wustupanjom Jendźelskeje Schpaniska mjes hamor a nakowu pschińdże; pschetož hdyž płodowe łódże s dowolnosću Němskeje wujědu, je Jendźelcźenjo sadźerża. Jeli so pak bjese njeje wujědu, je Němzy torpeduja. D.

Njedostatk žiwnosće w Schwedskej a Danskej.

W Schwedskej a Danskej stej, kaž žo s Kopenhagena pische, w tu khwilu muka a khlěb jara žadnej. Schwedska žiwnostna komižija je teho dla ratarskemu ministerstwu radźiła, so by wscho khlěbowe žito w kraju na statne sličbowanje sebrało a žo sa pschiwos wukrajneho žita postarało. W Danskej chzedża hrožazy njedostatk se sawjedźenjom khlěbowych a zokrowych khartkow wotwobroczicź. D.

Bjesmjažowy dźeń w Franzowskej.

„Frankfurter Zeitung" s Basela powě: „Parižski Joural pische, so chze franzowske knježerstwo bjesmjažowy dźeń sawjesćź, so by žo howjasy skót w Franzowskej psches wójnu sdźerżał. Najskerje žo sakaže, pjatk mjažo pschedawacź.

Président Wilson žo s nowa wuswolił.

Po powjesćźi New-Yorskich nowin „United Preß" stej dotalny président sjednoczenych statow, połnózneje Ameriki a kandidat demokratiskeje strony, Wilson, pschi nowej presidentskej wólbje 8,569,750 a jeho pschećiwnik Hughes 8,162,745 hłosow dostałoj. Wunoschk wothłosowanja w New-Hampshireskim a Minnesotaskim stacże je hischcże dwělny. Hacž runje republikanska strona hischcże pschisnacź nochze, so je Wilson wuswoleny, maja tola powschitkownje sa to, so hamtske liczenje wunoschk wjazy njepschemění. L.

Wobronjene sakroczenje Ameriki w Mexiku?

Parižski „Temps" s Washingtona powě: Po powjesćźach, so je Villa Amerikanskich w Parralu skónzowacź dał, žo wobstej-

nosćże w Mexiku jako ſke wobhladuja. Powſchitkownje ßo měni, ſo budźa ſjednoćene ſtaty ſe ßylnymi wojeŕſkimi mozami ſakrocźicź dyrbjećź.

Mexikanſki preſident Carranza chze ßebi pjećza w ſjednoćenych ſtatach ſto milijonow dollarow požćźicź. B.

D.

Němſkeho konſula w Mexiku ſkónzowali?

S El Paſo w Texaſu je do New-Yorka powjeſćź doſchła, ſo ßu pſchiwißowarjo rubjeżniſkeho mexikanſkeho generala Villa němſkeho konſula w Parralu, Edgara Kocha, pak ſkónzowali, pak ſo jeho bliſko Santy Roſalije jateho dźerża, ſo bychu ſ nim wukupny pjenjes wudrěli. Myßla ßebi, ſo je Koch ſe ßlěbornymi žerdkami, 50,000 dollarow hódnymi, kotreż běchu ſa jene amerikanſke hórniſke towaŕſtwo poſtajene, ſ Parrala wotpućował. B.

Skhadźowanje pruſkeho krajneho ßejma.

Pruſki krajny ßejm je ßo ſchtwórtk popołdnju po próſdninach ſaßo ſhromadźił. W prěnim poßedźenju ßo wo powyſchenju ſarunanja jednaſche, kotreż ma ßo ſapóßłanzam płaćźicź.

S wěſtoſćźu je wočźakaćź, ſo budźe ßo wuwołanje pólſkeho kraleſtwa ſ najmjeńſcha w komißijach rospominaćź. D.

Cźéſke prozeßy dla wjelepſcherady.

Kaž „Narodne Liſtny“ piſchu, je wyſchſchi ßud reviſiju pſchećźiwo wußudej krajnowoborneho ßuda we Winje, ſ kotrymž ßo cźéſźy narodoſozialni ſapóßłanzy Choz, Wojna, Burival a Netolizki k khoſtaŕni po 1 hač 5 lětach ſaßudźichu, ſacźißnył. D.

Wróćźowſacźe kraloßwěrnych grichiſkich wojakow ſ Theßaliſkeje.

Po powjeſćźi, kotruž ßu Romſke nowiny „Tribuna“ ſ Athena doſtake, ßu ſapoćźeli, kraloßwěrnych grichiſkich wojakow ſ Theſſaliſkeje (w połnóznej Grichiſkej) wróćźo bracź. Woni dyrbja ßo do Peloponneſa pſchewjeſćź. Nětko ma ßo jenož hiſchće ſchtworoſwjaſkowe žadanje ſa wudaćźom wójnſkeho materiala dopjelnićź, kotryž ßebi ſchtworoſwjaſk ſa pjenjeżne ſarunanje žada. D.

Mexiko a němſke podmórſke cźołmy.

Jena depeſcha ſ Mexika powě, ſo je miniſter ſwonkownych należnoſćźow Aquileo na jendźelſke pißmo wotmołwił. Pißmo ßebi žada, ſo dyrbi ßo Mexiko w naſtupanju podmórſkich cźołmow krućże neutralnoſćźe dźerżećź. Jendźelſke pißmo je ſ pohorſchkom było. Aquilao je wotmołwił, ſo ßo mexikanſka neutralnoſćź ſakhowa. Wón pak na to pokaſa, ſo ßo Mexiko ſa ſkutki němſkich podmórſkich cźołmow pſched mexikanſkimi brjohami njemóże ſamołwity cźinićź. D.

Kanadſzy lětarjo.

Kanadſke wójſkowe ſarjadniſtwo ſ wulkej horliwoſćźu lětarjow wuwućźuje. Na Long Branchſkim ſwućźowaniſchćźu bliſko Toronta je ßo w lećźu pſches ſto lětarjow wuwućźiło, kotſiž ßu ſ wjetſcheho dźéla hižo do Europy wotjěli, ſo bychu w Franzowſkej ßłužbu cźinili. Lětadła ſa nich ßu ßo w ſjednoćenych ſtatach połnózneje Ameriki nadźěłałe. B.

Drohota w Kanadźe.

Kaž w Europje je też w połnóznej Amerizy powſchitkowna drohota. Londonſke „Times“ ſ Ottawy w Kanadźe piſchu, ſo je kanadſke knjeżeŕſtwo naprawy cźiniło, ſo by powyſchenju płaćźiſnow na żiwnoſtnych wikach napſcheczo dźěłało. Pſchećźiwo woßobam, kotreż ßo ſjednoćeja, ſo bychu płaćźiſny do wyßoka ſehnałe, ßu ßo khoſtanſke poſtajenja woſjewiłe. D.

Ze Serbow.

— **(Pſchetrjebanje jejow.)** Po woſjewjenju Budyſkeho komunalneho ſwjaſka ßmě ßo wot nětka jenej woßobje na cźaß dweju njedźel jenož hiſchće jene jejo wotedaćź.

— **(Pſchedawanje mjaßa.)** Dla pſchichodneho pokutneho dnja budźe ßo mjaßo na nowy tydźeń niz ßrjedu ale hižo wutoru pſchedawaćź.

— **(Piza ſa kury.)** Kaž Budyſka měſchćańſka rada woſjewja, budźe ßo měſchana piza ſa kury pola Jdy ſwud. Schołćźinej na ſwonkownej lawſkej dróſy wotedawaćź. Kupowanſke wopißma ßu we wulkej měſchćańſkej ſali w kupnizy doſtaćź.

— **(Paduſchſtwo w měſtowej rěźarni.)** W tudomnej rěźarni je ßo nowe paduſchſtwo ſkućźiło. Hižo pſched dwěmaj njedźelomaj bě ßo poltſećźa zentnarja połcźa kradnyło, kotryž Lubijſkemu komunalnemu ſwjaſkej ßłuſcheſche. Nětkole ßu 40 puntow połcźa a 10 puntow koja kradnuli, kotryž ßo ſa Budyſki komunalny ſwjaſk khowaſche. Jako paduchow ßu dweju rěźniſkeju wućźobnikow wußlědźili, kotrejuž je něchtó k paduſchſtwu nadpjerał.

— **(Wuwos kulrěpy, runkliza a morcheje.)** Kulrěpa, runkliza a morchej ßmě ßo jenož ſ dowolnoſćźu tudomneho hamtſkeho heſtmanſtwa ſ Budyſkeho wokrjeża wuwoſićź.

— **(Nowe běrnowe khartki.)** Budyſki komunalny ſwjaſk woſjewja, ſo ßo na cźaß wot 17. novembra 1916 hač do 15. haprleje 1917 nowe běrnowe khartki wudawaju, a to żołte běrnowe khartki na tydźeńſzy 7 puntow a cźeŕmjene pſchidawkowe khartki ſa dźěłaćźerjow w cźeżkim dźěle, wot 27. novembra 1916 hač do 15. haprleje 1917 płaćźaze. Do cźeżkich dźěłaćźerjow też rjemjeßlniży ßłuſcheja, kotſiž wſchědnje ſ najmjeńſcha 8 hodźin ſwonka ßwojeho wobydlenja dźěłaju, ratarſzy a ſahrodniſzy dźěłaćźerjo a dźěłaćźerki, żeleſniſzy a póſtſzy dźěłaćźerjo, kotſiž wſchědnje ſ najmjeńſcha 8 hodźin bźěłaju a dale woßoby, kotreż ſ najmjeńſcha w 3 nozach wob tydźeń 4 hodźiny dźěłaju a ßo ſe ſtrony plahowarjow běrnow njeſtaraju. Na pſchidawkowe khartki ßo wſchědnje 3 abo 4 punty běrnow na tydźeń dawaju. Mějećźeljo nowych běrnowych khartkow maja ßo pſchi tej ßamej běrnowej pſchedawaŕni hač do 4. dezembra t. l. ſamołwićź. Schtóż ſamołwjenje ſakomdźi, kupowanſke prawo ſhubi.

S Maleho Wjelkowa. W tudomnym rataŕſkim towaŕſtwje knjes inſpektor ſkótneho plahowanja Dietrich ſ Budyſchina wo polěpſchenju plahowanja koſow rěćźeſche. Wón najprjódzy na njedoſtatk dotalneho dźerżenja koſow ſpominaſche, pſchi cźimž ßo na raßu a na ſchkódnoſćź dźerżenja njeſrakych pokrejnych koſołow pokaſowaſche. Potom wón lěpſchiny koſy plahowanſkich towaŕſtwow wuſběhowaſche. Jako najpſchiſprawniſchu raßu wón běłu bjesrohowu Saanenſku koſu mjenowaſche; wona je ßo po naſchich hoſpodaŕſkich wobſtejnoſćźach najlěpje ſłożiła, je wjetſcha, krućźiſcha a wjazy tućźneho mloka dawa. So bychu ßo njeſrake, pokrejne koſoły, kotreż ßu ſ pſchicźinu najwjazy khoroſćźow, njetrjebake, ſtat 80 proz. pomozy dawa, dale wón dźerżerjej koſoła jeho prózu ſ 30 hriwnami a nětkole we wójnje ſe 40 hriwnami ſarunuje. Koſa ßebi ßwědomite wothladanje a cźiſtu hródź żada, ſo by ſtrowa woſtała a dobre mloko dawała. Koſaze mloko je tućźniſche a, dokelž ßu koſy ſrědka tuberkuloſne, bjes tuberkuloſowych bazillow. Teho dla jo lěkarjo na płuzakhorym wukaſuja. Po żiwym rosrěćźenju ßo wobſamkny koſy plahowanſke towaŕſtwo ſakłożićź.

D Kurimuja. Vizefeldwebel Guſtavej Rurakej je komando mazy general woßobinſzy żeleſnu kſchiž 1. rjadownje pſchepodał, do kelž je wón ſe ßwojim mużſtwom Vauxſke wobtwjerdźenje pola Verduna hač do poßledneho wokomika rjekowſzy ſakitał. S dobom je ſ jeho cźeła 15 rjekow żeleſny kſchiž 1. rjadownje doſtało. Rurak je ſtarſchi ßyn tudomneho ßěżerja a fabrikarja Guſtava Ruraka.

S Rukez. K ßwjedźeńſkemu poßedźenju ßo ſańżenu njedźelu wjećźor w 7 hodźinach ſobuſtawy ßerbſkeho towaŕſtwa „Lipa“ ſe ßwojimi mandźelſkimi do tudomneho Henſchez hoſćźenza ſeńdźechu. Mjes pſchitomnymi njeknjeżeſche kaž hewak kermuſchne wjeßele, wjele bóle khutnoſćź wójnſkeho cźaßa na kóždeho wobliciu leżeſche. Jich wjele wopłakuje ßmjercź ßwojich pſchiwuznych na krwawnych bitwiſchćźach. K tutym khutnym myßlam też rěćź wjećźorneho rěćźnika knjeſa wućźerja Sſkodeńka ſ Pancźiż pſchinoſcheſche, kotryž ſ poldrapodźinſkim pſchednoſchkom wo „kulturnych wobſtejnoſćźach ſtareho a noweho cźaßa“ rěćźeſche. Knjes pſchedßyda Micźka ßo knjeſej pſchednoſcherjej w mjenje pſchitomnych ſa jeho prózu wutrobnje dźakowaſchr, wočźakujo, ſo ßu wſchě jeho ßkowa na płódnu rolu padłe.

Se Schćźnzy. W bitwach pola Sommy je Pawoł Barſch, ßyn tudomneho ratarja Jana Barſcha, 21 lět ſtary ryćźerſku ßmjercź ſa wótzny kraj wumrjeł.

S Minakala. Na polu cźeſćźe je 5. novembra kanoněr Alfred Schmidt, ßyn tudomneho wojnaŕſkeho miſchtra Schmidta, padnył. 25. ſeptembra bě ßo padnjeny ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownje wuſnamjenił. To ßame wuſnamjenjenje je krajny wobornik Bohuwěr Ssykora ſ Minakala doſtał.

S Wojerez. Hoſćźenz „cźorneho mjedwjedźa“ kotryž hač dotal ſwudowjenej Měrcźinkowej ßłuſcheſche, je ßo ſa 65,000 hriwnow żeleſowemu wikowarjej A. Kuhnej pſchedał.

Se Shorjelza. Hdyž dźeßatnik Tuſchka a landſturmar Langnickel hromadźe ſ jenym grichiſkim wojakom po Prażſkej dróſy dźěchu, pytnychu, ſo ßo w khěži cźißło 98 pali. Wojazy ſ woknom nuts ſaléſechu a ſ hižo zyle ſakurjeneje ſtwy tſi dźěcźi, 2—5 lět ſtare, wunjeßechu. Macź dźěcźi bě wuſchła, a dźěcźi běchu ſe ſchwa-

bliczkami hrajkale, pschi czimž běchu žo gardiny a požleschcza zapaliče.

S **Wulkich Sdžar.** Sa khrobłoscź pschi nadběhanju ruskeho hłowneho stejischcza nad Narajowku w Galizijskej je podoffizěr Arthur Ssykora, žyn tudomneho hoscźenzarja Emila Ssykory, želesny kschiž 2. rjadownje dostał. Tak je žebi najmłódschi z nascheje wžy, kotryž je jako žydomnaczelětny młodženz dobrowólnje zastupił, želesny kschiž dobył.

S **Wulkeho Cziska.** Też w naschej wži žu paduschi pobyli. Khěžkarjej Kralej žu na powjasu wižaze 3 ložowe płachty, 2 poželeschczowej zysche a někotre koschle a Hanžej Kummerej teho runja něschto schatow kradnyli.

S **Běleje Wody.** Schkleńczerskeho mischtra Roberta Kaisera žu w jeho wobydlenju morweho namakali. Wón bě žo satsělił. Czežke myžle žu jeho k žamomordarstwu pohnule.

S **Běleje Wody.** Njedostatk sody je poželedni czaž w někotrych tudomnych schkleńczerńjach nastał. W jenej schkleńczerni njeje teho dla z khwilemi mózno było, wschitkim dźěłaczerjam dźěło dacź. Wschelakim schkleńczerjam je žo dźěłanski czaž pschikrótschił.

S **hole.** Paduch, kaž mjneo hižo praji, je duch, drje žadyn dobry, ale zły duch, hdyž też žo njehodźi prěcź, so wěsta mudroscź, schibała pscheklepanoscź w nim bydli, zrědki a pucze wuczuschlicź, hdźež mohł žwojemu žobuczłowjekej seschkodźicź. Wón tohodla wě, žo do wschěch czažow, wobstejnoscźow, pokoženjow skožicź, a pschezo namaka, hdźe a kak jemu jeho pscheńza najrjeńscho kcźeje. Nasche wójnske czažy žu wschelaki strach do luda pschinjeżle. Hdyž ta wójna dleje a dleje traje, a hischcze njeje na žadyn konz pomyślicź, žo ludźo boja, so nasche nalutowarnje wschitke sbankrotuja. Teho dla mózesch po wschěm kraju žłyschecź, so žebi lud khowanki dźěła, do khamorow potajne kaschcźiki a t. d., hdźež te pjenjesy khowa. Někotryžkuli ma zły kaschcźik połny papjerjanych pjenjes doma skhowanych — wjele tawsyntow —, sa tym žu paduschi we žwojej pscheklepanoscźi hnydom pschischli. Tohodla něko jich mudroscź na to dźe, po wžach wokoło khodźicź a te skhowane kaschcźiki wuprósdnicź. Tak mózesch kóždy dźeń w nowinach czitacź, so žu ludźom pjenjesy wukradnyli, jow 300 hr. a pschi tym žu do wopaczneho kaschcźika hrabnyli — tam 1000 hr. — jenej wudowje 2000 hr. a t. d. — Wójnskeje pożczonki žebi ludźo njeżu kupili, dokelž žo boja, so khěžorstwo rospadnje. — W starych czažach žu ludźo žlěboro a skoto do semje sarywali, to mějesche rosum, ale w naschim czažu papjeru doma khowacź je zyle bjes rosuma; pschetož hdy by žo to stało, czehož žo ludźo boja, dha też to khowanje domach niczo njepomha. Jene pak je zyle wěste, schtož je czi paduwk prjecź wsak, czi ženje wjazy njepschinjeże.

S **Hródka.** Murjerskeho polěra Khorlu Kaschu, kotryž bě žo shubił, žu w holi pola Sprejzow morweho namakali. Wón je žo z Bożej ruczku sajał.

S **Mužakowa.** Hdyž dźowka dźěłaczerja Michałka z Kija pjatk z pokrutu khlěba wot pjekarja domoj dźesche, ju jena žona narěcza, so by do jeneje khěže schła a sa nju tam něschto wobstarała. Hdyž žo dźěczo wróczi, bě žo žona z khlěbom shubiła. Polizija je pokrutu pola njewoženjeneje Klimantez wužlědźiła. Hdyž Klimantez do Mužakowskeho jastwa wjedźechu, wona czekny a w parku do hrodowskeho hata skoczi. Woda pak bě jej psche synuna a nikła. Wona teho dla z njeje wulěse a žo wotwjesecź da.

S **Mužakowa.** Sańdźenu njedźelu rano ¼4 hodźin z bróžnje swudowjeneje Hoschzyneje woheń wudyri, kotryž žo też na žužodny statok Jana Scholty wupschestrě. Hoschkez bróžeń a Scholcźiž domske a wumjenk žo do procha a popjeła pschewobroczichu. Twarjenja běchu se žłomu kryte. Njeby Scholcźiž hródź maživna była, byschtej žo też ta a bróžeń žobu wotpaliłej. Też ma žo temu, so wětsik z pschihodneje strony dujesche, dźakowacź, so je žo bróžeń płomjenjam wobroła. Twarjenja žu drje salěscźene, njedźiwajzy teho pak Hoschzyna a Scholta czežko schkodujetaj.

Přilopk.

* **(Balkanski želesniski czah 19 dźěłaczerkow pschejěł.)** Ssobotu dopołdnja je blisko Wilhelmshagena pola Barlina balkanski czah do czrjódy želesniskich dźěłaczerkow sajěł. 19 žónskich je žo morikło, 3 žu žo sranike. Wo czežkim njesbožu žo pische: 22 z wjetscha młódschich žónskich na želesnizy mjes Etknerom a Barlinom dźěłasche. Hdyž na date warnowanske snamjo žónske z kolije stupichu a wojerskemu želesniskemu czahej nimo jěcź dachu, wojakam žortujo pschikiwajo, z Barlina balkanski czah do žónskich sajědže. Tři žónske žo na bok czišnychu a žo czežko sranichu, z druhich 19 žo wschě sajědźechu. Wschě žo žałožnje smjeczechu, so njeběchu wjazy spósnacź, wjele wotjědženych stawow na městnje njesboža ležesche. Tolsta mhła a kur nimojědźazeho czaha njeběschtaj pschibližnje balkanskeho czaha spósnacź dokoj. Warnowanske signale žu žo pjecza dawake, tola žónske žu je pscheżkyschake, hdyž wojakam pschikiwachu.

* **(Dźesczowa mordarka.)** Dźěłaczerku Wiemannowu se Steglitz pola Barlina bě pschišažny žud k žmjerczi sažudźił, dokelž je žwoje dźěczo na žurowe waschnje morika a pjecza žive sahrjebała. Nětko je wona z wobwěžnjenjom žwojemu živjenju kónz činika.

* **Powodženja w Italskej** žu wulku schkodu nacźinike. Pola San Remo je žo wunoschk zitronow a oranžow sniczik. Schkoda žo w tutym wokrježu na 2 milijonaj lirow wobliczа. Po wutrajnym deschczu staj Arno a Po z rěcźnischczow wustupiłoj. Wschudže je žo wulka schkoda nacźinika. We Venedigu je Markowe torhoschczo powodžene. Hischcze wjetscheho njesboža žo boja, dokelž deschcź njewopschestawa.

* **(Lichowanje z płaczisnami pschi skótnym wikowanju.)** Lipsczanski lawniski žud je tamnischeho rěsniskeho mischtra a skótneho wikowarja Oswina Rügera, kotryž bě hižo w juniju dla lichowanja z płaczisnami 3000 hriwnow pjenježneho khostanja dostał, dla teho žameho pschestupjenja, kotrež je skuczik, hdyž 24 žwini w Lipsczanskej rěsarni pscheda, k 10,000 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźił.

* **(Schtwórcź milijona pjenježneho khostanja.)** Zwikawska khostanska komora je pschadownika Ernsta Güldnera z Krimmitschawa k 245,085 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźika, dokelž je wón sebrane pschedženjo njepschestawajzy pschecźiwo wukasej pschedźěłował, jo bjes dopokasanskeho wobžwědczenja pschedawał a też najwyschschu płaczisnu pschekroczał.

* **(Sso z płunom morik.)** W Shorjelzu žu grichiskeho majora Zarija póndźelu rano w jeho wobydlenju na Liberzskej drósy morweho namakali. Wón bě žo z płunom morik, kotrehož roka bě žo z njesbožownym pschipadom wotewrika.

* **(Rosbuchnjenje motora.)** Wysche Limburga je motor jeneho motorskeho czołma, z 22 wožobami wobžadzeneho, rosbuchnył. Dwě wožobje stej žo morikej, 7 žo czežko sraniko.

* **(Sajecze lichowarjow w Danzigu.)** Barlinska kriminalna polizija je w Danzigu dźežacź pschekupzow dla sakasaneho wikowanja z hejduschku a krupami sajała. Woni běchu zentnar hejdusche a krupow po 26 hriwnach kupili a potom zentnar po 120 hriwnach pschedawali.

* Tsojake mordarstwo je žo w Chandorfje pola Luckawy skuczіko. Wobstarny živnoscźer Golza a jeho žona a dźowka žu žo w nozy k wutorje w žwojim wobydlenju skónzowali. Hdyž Golzej mandźelskaj wutoru dopołdnja njeběschtaj se žwojeho domskeho wuschkoj, žo ludźo hakle posdže popołdnju mordarstwa dohladachu. Na jeneho khostanza, kotryž je z jastwa czekuył, tukaja, so je mordarstwo skuczik. Wutoru wjeczor je žo wón z nakradnjenymi wězami w jastwje sažo žam stajił.

* **(Žónska jako husarski leutnant.)** W jenej khosejowni w Hamelnje žu 26-létnu Elsbthu Schünemannez z Braunschweiga sajeli, kotraž je psched dleschim czažom w Bielefeldze, a nowe jebanstwo skuczіwschi w Bückeburgu z jastwa czekka. W Hamelnje bě žo wona uniformu husarskeho leutnanta woblekła, bě jako tajki korczmy a khosejownje wopytowała a worczisnu njesapłaczіwschi žo z nich shubika.

* **(Wóczko žebi wurasył.)** Wobžaromne njesboże je jeneho ratarja se Schlaurotha pola Shorjelza podeschło, hdyž wón z karu bróny z pola domoj wjesesche. Sso sakopnywschi wón padže a z hłowu do brónow storczi. Jedyn hóscź jemu do wóczka sajědže, kotrež žo czežko srani.

Schto móže macź czerpjecź.

(Pokraczowanje.)

Hižo bě žona khwilku kaž spizy na žwojim kamjenju poseđżała, khore dźěczo njebě žo pohibło a hłójczku sasběhnyło; sdasche žo, so wono wjazy ani njepłaka, pschetož žana kapka žo wjazy na jeje porstach njesyboleschе. W komorje běsche kaž w rowje, w kotrymž morwi bydla.

Njejabzy wot wohnischcza žem žłaby slnk sasyncza:

„Macźi, luba macźi, ja žym hłódny!“

Schtóž tak ſažałoſczi, bě pjecź- abo ſchěſczĺětny hólczk; tón ꝥedźeſche na rózku wohniſchcza a bě ꝥo tak hromadu cžapnył, ſo bě jeho lědma pytnycź. Wón ſe ſymu dyrkotaſche, jako by ſymiza ſ nim tſchaꝥka, a derje kedźbujo móżeſche cžłowjek ꝥłyſchecź, kak jemu ſuby klepotachu.

Hacź żona jeho żałoſczenja ſaꝥłyſchała njebě abo hacź ji móżno njebě, jeho żadanje dopjelnicź, ſ krótka, wona jemu njewotmolwi a woſta, ꝥo njehibajo, ꝥedźo. Potom ſaꝥo na wokomik ꝥmjertna cžiſchina ſaſtupi, tola bórſy hólczk ſ nowa wołaſche:

„Luba macźi, ja ꝥym hłódny; ow daj mi kuſk khlěba!“

Tón krócź żona hłowu poſběże, pſchetoż hólczkowy hłóꝥ bě rěſny a każ nóż macźeri pſches wutrobu dźěſche. Cžěmny woheń ꝥo ji we wóczku miſchkrjeſche, ſadwělowanje bě w nim ſpóſnacź. Wona, ꝥyłſy rosliwajo, wotmolwi:

„Luby Janko, mjelcź tola Bożedla! Ja ꝥama hłodu mrěju, moje wbohe dźěczo, a niczo wjazy k jědźi we domje njeje!“

„Ow, macźi, mje tak w żiwocźe boli... jeno kuſczicźk khlěba, ow proſchu!“

Hólczkowy wuras bě nětkole tak ꝥedźazy, hłód bě w nim ſe ꝥwojej żołtoblědej barbu tak jaꝥnje wuprajeny, ſo ſmylena macź poſkoczi jako by chzyła něſchto ſadwělowaze ſcźinicź. S dyrkotazej ruku pod pſchikryw łóżka ꝥahny a wucźeże dwajpjenježkkowu zaltku, kotruž hólczkej da: „Tule, Janko“, wona rjekny, „tole ꝥym hiſchcźe ſkhowała, ſo bych twojej wbohej ꝥotſicźzy wuꝥmuž ſ toho ſwarika; ale myꝥlu ꝥebi, ſo teho wjazy trjeba njebudźe, wbohe kurjo.“

Hłóꝥ ꝥo ji pſchitorże, pſchetoż jeje macźerſka wutroba bě pſchepołna boloſczow. Lědma bě Jank zaltku jako hwěſdu ſboża pſched woczomaj ꝥo ſabłyſknycź widźał, to jemu hižo ꝥlěny po hubomaj běżachu; lizy ꝥo jemu ſatorhowaſchtej; wón poſkoczi a ſ woběmaj rukomaj nadobo zaltku hrabny, każ wjelk, kiž ꝥwój popad hrabnje.

Żona ſaꝥo k ꝥwojemu khoremu dźěſczu ꝥo wrócźi, pohlada hiſchcźe junu na nje a potom ꝥo ſaꝥo łaż bi s mozy na kamjeń wrócźo ſwjeſe. S hłodom a żadoſczu hólczej do zaltky ſaknꝥny a nětkotre kuſki pórje, doniž njebě něſchto pſches pokojzu ſjědł; potom pak na dobo pſchesta jěſcź. wobhladowaſche ꝥebi tón kuꝥ wj zy hacź junu ſe żadoſczu, tykny tón wjazy hacź jedyn ras k hubomaj, njejědźeſche pak niczo. Skónczńje ſtany dźěſche pomału k ꝥedźazej żonje a potſchaꝥe ju ſa ruku, ſo by ju ſe ſpanja wubudźił, dokelž ꝥo ſdaſche ſpacź, podawaſche ji kuſk zaltky a ſ nježnym hłoꝥom rjekny:

„Luba macźerka, ja ꝥym kuſk waſchej Marzy wyſche woſtajił. Ssym hiſchcźe hłódny a boli mje w żiwocźe; ale hdyž nan domoj pſchińdźe, potom drje butrowu pomaſku doſtanu, něwěrno, moja lnba macźi?“

Njeſbożowna żona dobre dźěczo ſ woběmaj rukomaj wobja a ſtłóczi jo luboſcziwje k wutrobje; ſa wokomik puſchczi jo ſaꝥo bjes cžucźa ſ rukow a běſche ſaꝥo wſcha bjes uadźije każ prjedy.

Jank ꝥo mjelczo k ꝥwojej khorej ꝥotſicźzy kacźeſche, wokoſchi ju na jejnej ꝥuchej licźzy a dźeſche:

„Spinkaj jenož, luba Marka!“ a wrócźi ꝥo ſaꝥo k wóhniſchczu, hdźeż ꝥo njerěczo cžapny.

Runje w tutym cžaꝥu to běſche, ſo tamna dobroczelſka knjeni na prohu tuteſe khudobneje khěże ſtejeſche a wot naſdala ꝥwoju pſchecźelnizu pſchińcź widźeſche.

Hiſchcźe zuła hodźina ꝥo miny, doniž njeſbożowna macź ſe ꝥwojich ſrudnych myꝥli njewotucźi. Też wona bě hłódna, też wona cžuješche, kak jeine cžěło trada a próſdne ſnutſkowne cžěło ju boleſche. Ale wona ꝥedźeſche pſchi boloſtnym łożu mrějazeho; wona ſtyſknjwje cžakaſche na hodźinu, w kotrejž měješche jejne macźerſke wócko widźecź, kak jejne dźěczo mrěje. Mrěżeſche ꝥebi dha pſchi tym na ꝥwoju ꝥamꝥnu boloſcź myꝥlicź? Ně; macź je pichejara macź, hacź ſbożowna abo njeſbożowno, hacź bohata, hacź khuda; njeje hłubſcheho cžucźa, njeje móznſcheho pohonjenja, khiba te, kotreż macź a dźěczo hromadu ſwjaſuje; a tuto cžucźe, tuto pohonjenje je hiſchcźe nutrniſche a móznſche pola tych, kiž wjedźa, kelko ꝥu ꝥo wuſtarali, ꝥo naſtyſkali, ꝥo naprózowali a ꝥo wupocźili ſa ꝥwoje dźěczi. A to runje khudźi ludźo najlěpje wjedźa.

Wokolo dźeꝥcźich na dobo macź a hólczka tak każ potajne dótknjenje pohnu. Wana ſ kamjenja, a wón ſ wóhniſchcźa poſkoczi a wobaj ſ dobom ſawołaſchtaj:

„Ha, nank tu je, Janko!“

„Haj macźi, nank tu je!“

Wjeſeły poꝥměw woblicžo wobeju zyle pſchemění. Wonaj běſchtaj ſaꝥłyſchałoj, ſo wós pſched durjemi ridruje, a khwotachtaj tomu, kotrehoż wocźakowaſchtaj, napſchecźo. Ale do komory ſaſtupi muźſki, prjedy hacź běchtaj do durji dołhwatałoj. Mjes tym ſo wón ſ ramjeni ꝥněh tſchoꝥeſche, bě Jank jeho ſa ruku pſchimył, jako by ſa nju nana tknbcho do komory ſciahnycź chzył. Druhu ruku bě muż ꝥwojej żonje podał, na kotruż jara ſarudźeny hladaſche. Skónczńje wón ſdychny:

„Reſko, ꝥmy prawje njeſbożowni! Hižo zyłe ranje ꝥym na dwórniſchcźu ſe ꝥwojej karu ſtał a ꝥebi dźěło putał, ale oni ſłamaneho pjenježka njejakym ſaꝥłużił. Schto nětkole ſapocźecź? Woorawdźe, ja buch chzył, ſo buch morwy był.“

Wěſo muż doſcź ꝥłowow njemějeſche, ſo muhł ꝥwoju boloſcź prawje wopiꝥacź, ale boloſcź běſche tež tak doſź wulka a jaꝥnje ſoſnacź. Hłowu wbohi muż bjes nadźije k ſemi khileſche; ſ wocźomaj bě ꝥo njehibało do ſemje ſahladał a bě ꝥłuſchecź, kak pjaſczi ſopſchimuje a kak jemu porſty pikotaju. To bě ſnamjo, ſo ſe ſadwělowanjom ꝥo bědźi.

Żona na ꝥwoju ꝥamꝥnu boloſcź ſaby, derje cžujo, kajku cžwilu ma jejny muż wuſtacź, hikaze wotmolwi:

„Ach, mjelcź! Mjelcź jenoż, to wſchak pſchezo tak njewoſtanje. Ty dźěż ꝥebi niczo pſche to njemóżeſch, ſo ꝥmy tak njewuprajnje ajeſbożowni.“

„Nano, nano!“ hólczej ſawoła, ja ꝥum hłódny, doſtanu nětko pomałku?“

Tute ꝥłowa muża hroſnje hnuchu; wſchě ſtawy jemu ſatſchepotachu, wón każ nemdły na żałoſczaze dźěczo pohlada a wón kawilu tak dźiwje a dźiwnje na njo wudźěraſche, ſo Jank wuſtróżany a wujo k wóhniſchczu cžekny a wot tam na ꝥwojeho nana ꝥłakajzy wołaſche:

„Ow, luby nanko, ja to żenje wjazy cžinicź njecham!“

Jeho napjatoſcź cžěła a ducha huchcźe n epi puſchczi, tak dźěſche muż k łóżku a ſ hiſchcźe wótriſchim wócźkom na małe ſtworjeńczko hladaſche, kotreż ꝥwojej haſchowazej wócźzy hichcźe junu wotewri a na nana pohlada.

„Reſa!“ wón ſawoła, „wuprowdźe, dlěje ja to wutracź njemóżu. To je nimo; junu dyrbi tola tak daloko dóńcź!“

„Schto dha je? Ow Bożo, ſchto dha ty chzeſch?“

Muż, w kotrehoż wutrobje bě ꝥylne běđźenje pobało, ꝥo hnydom wotmjelkny, wón pytny, kajki wulki ſtrach bě ꝥwojej dobrej żonje ſe ꝥwojim ſadwělowazym ſaſchikhnjenjom naczinił, wſa ju ſa ruku a wſchón porażeny rjekny:

„Reſa, ty to wěſch; tón cžaꝥ, ſo ꝥmój wożenjenaj, ꝥym pſchezo cžeſtnje dźěłał; ani jedneho dnja njejꝥym pſchepuſchcził, ale ꝥym ꝥo ſa tebje a ſa dźěczi ſtarał. Dyrbju dha nětkole po dźeꝥacźłětnym cžežkim dźěle po proſchenju khodźicź? Mam dha ꝥebi nětkole khlěba, kotruż ꝥym ꝥebi dotal ſe ꝥwojim potom ſaꝥłużił, dom wot domu khodźo naproꝥocź? Reſa, to je mi njemóżno . . . . byrnjež dyrbjeli my wſchitzy ſ mozu a ſ hubjenſtwom wumrjecź. Hlej, ſ hańbu ꝥo ſwoczerwjenju, hdyž ꝥebi na to myꝥ u. Proꝥwcź? Ně; tola ſbywa namaj druhi ꝥrědk, ſo ſ najmjeńſcha na kwilu zyroba doſtanjemy. To je mi wſchak jara cžežko, luba żona; ja pójdu a na dźenꝥniſchim awkzijonje naſchu karu pſchedam. Doſtanu ſaꝥo dźěło, prjedy hacź ꝥmy pjenjeſy ſa to ua zyrobn pſchetrjebali; potom budźemy lutowacź, to móżu ꝥebi nowu karu kupicź. Duż nětkole hiſchcźe pol hodźinki wociakńcźe, potom wam pſchinjeꝥu něſchto k jědźi!“

Kara bě jenicźki grat, ſ kotrymż dyrbjeſche wbohi muż ꝥebi ꝥwój khlěb ſaꝥłużicź; bjes dźiwa, ſo bě jemu cžežko, karu pſchedacź. Też żona bě wſcha bjes troſchta, hdyž jimaj jenoż tutón roſꝥudk hiſchcźe ſbywaſche; ale dokelž bě jejna macźerſka wutroba nuſowana, ſa ſawutlazej dźěczi ꝥo ſtaracź, ſpóſna roſꝥudźenje ꝥwojeho muża ſa prawe a wotmolwi:

„Haj, dźi jenoż na awkziju a pſchedaj karu, pſchetoż naſch Jank ſ khodom wſchón ſeſknje a ja ꝥama móju lědma na nohomaj ſtacź — a njewinowate kurjatko, kotreż tu khodu tradajo lezi . . . . Ow, ſo by też hižo jandźelk w njebjeꝥach brko, wbohe dźěczo!“

Tu jej ſaꝥo ꝥyłſy běżachu; ſ nowa, każ hižo prjedy. ꝥo mużowe cžěło ſatſchaꝥe, jeho pjaſcźe ſ nowa hromadu praꝥnyſchtej. Tola wón ꝥo pſchewinu a twochny ſ durjemi won. Hnydom bě udrowanje karu ꝥłyſchecź, kotraż ꝥo ſpěſchnje wotwjeſe.

3.

Niedźiwaio na ſymny cžaꝥ, dźěſche pſcheꝥadźowanje na torhoſchczu ſpěſchnje wot rukow. Bliſko wuwołanſkeho měſtna ſtejeſche pódla podobnych wężow też ruczna kara, a pſchi njej bě muż, kiž bě karu ſarudźeny. Ruzy pſches wutrobno ſkożujo pohladowaſche ſ włóżnymaj wocźomaj ſtajnje ſaꝥo ſ kary na wuwołarja, kiž měješche hiſchcźe druhe węży na pſchedań wuwołacź. Duꝥ a dyꝥ bjeſtroſchtny muż ſ nohomaj potepta, jako bychu jeho cžežke myꝥle cžwilowałe;

ola hnydóm saßo by ßo sarudźił hdyžkuli by ßo na karu dohladał. kotraž bě jemu hacž dotal pomhała ßebi po cźeśći ßwój khlěb saßłužicź.

Hdyž bě wón tak wschón bjes troschta sarudźeny, pschikhwatascheje psches torhoschcźo dwě knjenje. Jena ſ njeju bě po wschěm sdaczu ſrudy wuras na dźěłaczerjowym wobliczu pytnyła, dokelž wona ßwoju pschemodźerku sadźerża a ßo wopraścha:

„Njeßy widźała, Hana, kajku ſrudobu mózesche cźłowjek we wobliczu tamnehole muża spósnacź?"

„Kajkeho muża, Hańża?"

„Teho tam, kiž ſ nohu tepta; hlej, kak ßebi łohcźej do boka sastajuje; sawěsće, Hana, tón je njeßbožowny!"

„Ssnadź je tak, Hańża. Schtó wě, hacž to zyle woßebite mjerſanje njeje."

„Ně, Hana; to ja jara derje ſnaju. Wuras praweho njeßboża ma zyle woßebite ſnamjo; w tom je něschto, schtož wabi, ßobuczucke w cźuczźiwej wutrobje wubudźa; hněm a mjerſanje pak pschihladowazeho wotstorkuje. Ja ßo mylika njeßym, moja luba; tón dźěłaczeŕ tom je psches dołhu symu do nuſy pschischoł. Hlej jeno, jeho draſta njeje maſana, ani rostorhana. Pójmoj k njemu; chzu ßo jeho wopraschecź, schto jeho tak rudźi.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinſke powjesćze.

W **Michalskej zyrkwi** śmeje jutſje 22. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano we 8 hodźinach farat Răda ßerbſku powjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje duchownu Tyſcher ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmeje rano we 8 hodźinach farat Răda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje. Popołdnju w 4 hodźinach němſka ſpowjedź.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa woßadnych khudych sběra.

Tydźenſke ſastojnſke dźěła śmeje farat Răda.

Zewrjeći:

W **Michalskej woßadźe**: Lena ſwudowjena Domaſchkowa rodźena Fiedlerjez na Židowje, 71 l. 6 m. 1 d. — Kurt Heinz Herm. Ad. Wojnarja, molerja w Hornjej Kinje, ß., 9 m.

W **druhich woßadach**: Oskar Pawoł Steglich, dostawał invalidneje renty w Nowej Wßy, 43 l. 2 m. 17 d. — Podwyſchk Max Gustav Schuba, mějeczeł wobłhoda we Wulkej Dubrawje, padnył w bitwje 7. septembra, 36 l. 6 m. 27 d. — Handrij Frenzel, fabrikſki dźěłaczeŕ w Khrawcźizach, 54 l. 2 m. 17 d. — Khorla Emil Wittich, dźěłaczeŕ w Pomorzach, 58 l. 6 m.

Zyrkwinſke powjesćze ſ Hodźija.

Jutſje, 22. njedźelu po ßwjatej Trojizy, śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchownu Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmeje duchownu Voigt rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjednu wucźbu dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Kſchižan němſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjesćze ſ Budeſkez.

Jutſje, 22. njedźelu po ßwjatej Trojizy, rano 1/2 8 hodźin śmeje duchownu Bóiz ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, rano 1/2 8 hodźin śmeje farat Domaſchka ßerbſku powjednu wułžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchownu Bóiz ßerbſke a w 10 hodźin ch němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa woßadnych khudych sběra. — Popołdnju 1/2 5 hodźin śmeje farat Domaſchku němſku ſpowjednu wułžbu.

Zyrkwinſke powjesćze ſ Njeßwacźidła.

22. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſka a 1/2 1 hodźin němſka Boża ßłužba.

Popołdnju kemſchenje w kapalzy w Sarěczu, w 3 hodźinach ßerbſke a w 4 hodźinach němſke.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſka a 1/2 11 hodźin němſka Boża ßłužba.

Zyrkwinſke powjesćze ſ Rakez.

Jutſje 22. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Wicźezk Wóßlinczanſki ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Ssrjedu, na 2. krajnym pokutnym dnju, budźe rano we 8 hodźinach němſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſka a 3/4 11 hodźin ßerbſka Boża ßłužba.

Płaćizna produktow.

W Budyschinje płaći: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 80 pj., hacž 2 hr 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 50 pj. 2 punt, ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hacž 4 hr. — pj., punt ſchmalze wot — hr pj. hacž 2 hr. 40 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. pj. hacž — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot — hr. pj. h cž hr. 20 pj., punt khlěba wot hr. — pj. h cž — hacž 16 pj punt ßuscheneho polcźa wot 2 hr. 20 h cž 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot hr. 29 pj. hacž — hr. 32 pj. liter petroleja wot hr. 32 pj. hacž hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacž 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jejt wot 2 hr. 75 pj. hacž 4 hr. 50 pj. 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hacž 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj hacž 11 pj., proßata schtuka — hacž do — hr.

Konje k rěſu

po najwyschschich płaćiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pschi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farat w Deschnje.

Płaćizna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacź w **Ssmolerjez** knihićziſchcźerni.

We wudawarni

„Serb. Nowin"

ßu dostacź ßerbſke a němſke

biblije

po najtuńſchich płaćiſnach.

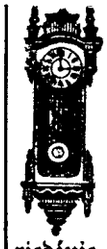

Kóždy, kotryž cźe ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž cźe ßebi **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Želeſniſki jěſdny plan.

płacźazy **wot 15. novembra 1916.**

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	—	5.20	7.41	11 24	1.04	4.08	—	6.32
Hórka	—	5.52	8.12	11.45	1.40	4.29	—	7.02
Běła Woda . .	5.38	6.29	8.50	12.11	2.18	4.55	6.20	7.43
Sslepo . . .	5.50	6,44	9.—	—	2.28	—	6.32	7.53
Hródk	6.06	6.57	9.13	12.29	2.41	5.13	6.49	8.07
Khocźebus . .	6.45	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	7.28	8.47
Barlin . . .	—	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	—	11.35

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—		6.55	10.35		3.10	3.15	8.15
Khocźebus . .	4.10	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.15
Hródk	4.58	7.11	10.15	12.55	4.09	5.34	6.40	10.54
Sslepo . . .	5.15	7.23	10.27	—	4.26	—	6.53	11,07
Běła Woda . .	5.28	7.36	10.38	1.14	4.39	5.53	7.07	11.18
Hórka		8.18	11.24	1.44	—	6.21	7.54	12.09
Shorjelz . . .	—	8.49	11.56	2.09	—	6.46	8.28	12.34

Běła Woda—Mužakow a wroczo.

S Běleje Wody	9.01	12.16	5.00	7.42
Do Mužakowa	9,23	12.38	5.22	8.01
S Mužakowa	7,07	11.30	3.47	6.40
Do Běleje Wody	7.29	11.49	4.09	7.02

Pschedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1917

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Budźaki ſ dobrym gratom

a

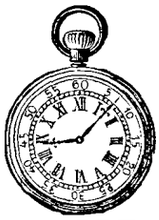

ßwěcźate cźaßniki

ſa wojakow

porucźa

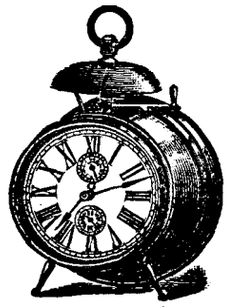

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Krucźe ſprowne poßkuźenje. Pißomne rukowanje.

Howjaſe kože

a wſchě druhe druźiny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

Otto Hausotter

na garbaŕſkej haßy.

Nowa khěźa

ſe ßadowej a ßadźeńſkej ſahrodu a běrnowej rolu, teź ſa ſtarſchich ludźi ßo jary pſchihodźaza, je hnydom abo k 1. haprleji 1917 na pſchedań w Nowej Wßy pola Njeßwacźidła, Wona je 15 minutow wot Njeßwacźidłowſkeho dwórniſchcźa daloka. Dalſche je ſhonicź pola Ernſta Fähle w Nowje Wßy pola Njeßwacźidła.

Hoſpoſa,

kotraź ßo žaneho dźěła njeſtrachuje a ma luboſcź dźěcźom, ßo do mjeńſcheje žiwnoſcźe k nowemu lětu pyta. Dalſche je ſhoniež we wudawarni Serb. Now.

Viſitne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcźa we wudawarni Serb. Nowin.

Ssuſchene prawaki

po kóždej dźělbje kupuju.

Runje tak derje ßuſchene

wlóſke worjechi

kupuju.

Carl Kässner w Khocźebuſu,

kolonialne twory, wino, zigary

na Žandowſkej hkownej drohy 32

W Hródku ßo poſkicźenja w Hoffmannez hoſcźenzu rad pſchijimaju.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 19. novembra pop. w 4 hodź. w Hönčec hoſćencu ſwoje měſačne poſedźenje.

Wšě lube ſobuſtawy a hoſći we bohatej liěbje wočakuje

předsydstwo.

Kedźbu – piwowe bleſche.

Sa kóždu wot naß doſtatu a khmanje ſdźerża-nu wróczo datu piwowu bleſchu ſe ſamknjenjom a gumijom ſarunany hacź na daſche 10 pj., ſa bleſchu ſe ſamknjenjom bjes gnmija 8 pj. a bjes ſamknjenja 6 pj.

Naſchim piwowoźerjam je ßo pſchikaſako, po doſtaczu bleſchow poſtajeny pjenjes wupłaczicź, teź ßo bleſche w piwarni pſchijimaju. Bleſchowa cźaſa kaž prjedy dale woſtawa. — Snjewuźenje bleſchow ßo khoſta, na cźoź ßo woßebje pokaſuje.

Budyſka piwarnja a ßkodźerńja. Akzijowe towarſtwo.

Cźeßne wopomnjenje

ſa lubowaneho mandźelſkeho a ßyna,
podwyſchka 6. pěſcheho regimenta

Jana Hobraka ſ Bj drichez

pola Laſa, wumrje w Franzowſkej 13. oktobra 1916,
30 lět ſtary.

Spi derje tam, hdźež ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóža,
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A teź ßo ſa njón moricź da,
Hdźež wot granaty tſěleny
Bu cźežźy na ßmjercź franjeny.

Pak tola hiſchcźe žiwy běſche
Ty něſchto mało mjeńſchinkow,
Pak ßkowcźka wjazy njerěcźeſche
Dla ſtyſknych wulkich boloſcźow,
Hacź leżo tam we ßwojej krwi
We ßmjercźi wocźi ſańdźeli.

Kak ßmy my tebje lubowali,
Kiž nam tak ſahe wſaty ßy,
Pak njeißmy pſchi tebi ſtacź mohli,
Hdyž bě ty cźeżźy ſranjeny,
Cźe bychmy w ßmjertnej ſtyſknoſcźi
Rad ſ krjepku wody kſchewili.

Ssy ſ Bohom pſchětrak ßmjertne
A wſchitke twoje boloſcźe, [rany
Hdźe troſchta nětko namakamy
Sa rany, kiž ßu nabite
Nam pſches twoju ßmjercź ryczeŕſku,
Kiž wumrjeł ßy na bitwiſchcźu.

Twój žiwjenjaběh měrny běſche,
Sa to pak dołho traŕ wón njej',
Ach, kak ßo kóždy wjeßeleſche
Na domrót ſ wójny žałoßnej',
Pak nimo bě wſcho wjeßele,
Hdyž powjeſcź pſchińdźe: morwy je.

Sso njemóżeſch k nam wjazy
Do doma wjeſki narodnej, [wrócźicź
A ſ luboſcźu tu ruku tłoczicź
Teź k mandźelſtwu niz ſawdacź ßej
Se ßwěrnej lubej njewjeſtu
Pſchi Bożim ßwjatym woŕtarju.

Na tebje huſto ſpominamy,
Njech rano abo wjeczor je,
Nam woſtanjeſch njeſabywany
We naſchej ſtyſknej wutrobje.
Schtó naſche ßylſy wuměri,
Kiž wo tebje ßmy płakali?

Jich wjele tam na mokrej ſemi,
Kaž potepjeni w ßwojej krwi,
Bjes mrějazymi towarſchemi
Ssu laczni dołho leżeli,
Prjed' hacź ßmjercź ſtyſkna żałoßna
Jich wumohła je ſ hubjenſtwa.

Ty, luby ßyno, bě na ſemi
Naſch jenczki troſcht a nadźija,
Ssmy na tebi tu wjeßle měli,
Bratr, ßotſje a teź maczerka.
S tym nanom ſtaj nětk hromadźi
We tamnej ſbóżnej kraßnoſcźi.

Ty bě teź wulzy lubowany
Wot wſchitkich twojich towarſchow,
A wot nich cźeßnje pohrjebany
Ssy bliſko krwawnych bitwiſchcźow,
Hdźež twoje cźěło pokoj ma
Wot wjchitkoh' wójnſkoh' ropota.

Spi derje, ßyno lubowany,
Spi derje, luby bratſiko,
We zuſej ſemi pohrjebany
W franzowſkim kraju daloko,
Hacź w tamnej wěcźnej ſbóżnoſcźi
Bóh junu naß wſchěch ſjednocźi.

We mjenje hłubokoſrudźeneje maczerje, bratra a dweju ßotrow
Hanža Budarka.

Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtletna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowinach, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 6) wotedaś, płaći so wot małeho rynka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź wjeśor přijimaja.

— Telefon 687.

Čisło 48. **Sobotu 25. novembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rozprawa.

24. novembra: **Wječorne wojownischčo. Wójsko generalneho pólneho marschalla würtemberskeho wójwody Albrechta.**

W Ypernskim a Wytschaeteskim wobluku s khwilemi artillerija tśeleśe.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

K połnozy rěčki Ancry popołdnju artillerija žołnje tśeleśe, tśeleńza teź na połodnischi brjóh pschepschimowasche.

Někotre nadběhi Jendźelčanow nihdźe k naschim stejischčam njedóńdźechu; swjetscha žo wone hižo s wulkim schkodowanjom w sawěranskej tśeleńzy slemichu.

Pschi St. Pierresko-Vaastskim lěžu a k połodnju Sommy hač do Chaulnes bě pschi dobrym wuhladźe artilleriske wojowanje jara žołne.

Rańsche wojownischčo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Zane wjetsche wojowanje.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

We walaschskej runinje žo wójsko generala infanterije s Falkenheyna rězy Altej bliži.

We wječornym kónzu Rumunskeje je žo njepschećelowe napschećostacže slemilo. Orsova a Turn-Severin staj žo wsaloj.

Balkanske wojownischčo. Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Na prawym kschidle fronty w Dobrudschi žo ruske mozy s wupadom bołharskich wojakow s pschedkrajiny naschich stejischčow wróčo cźišnychu. Teź na druhich městnach fronty žo powojowa.

Pschi Dunaju žo wojowasche.

Mazedonska fronta.

Mjes Prespaskim jězorom a Čzernej bě wospjet žołna artilleriska tśeleńza. Njepschećelowe podźelne wupady s Monastira a Makowa žo wotraśychu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Nawal němsko-awstriskeho wójska do Rumunskeje.

Wjele njedźel dołho wojowanischi je žo němsko-awstriske wójsko pisches transsylwanske alpy pschedrěło a do Walaschskeje nawališło. Žimienjowa žita makeje Walachskeje, na bohatscheho a naiwódnischeho dźěla Rumunskeje, je se železnizu mjes Orsowu a Craiowu do ruki dobyczerja pschescheła. Psches 80 kilometrow je žo němsko-awstriske wójsko do Walaschskeje dobyło. Rumunojo su žo teho dla s Orsowy, kotruž běchu Awstriskim wotdobyli, wróčo scźahnuli, so žo njebychu wobstupili. Rumunske wójsko je pod wotmachom nadběha němsko-awstriskeho wójska cźežko cźerpiło.

Němska wójskowa rozprawa praji, so žu Rumunojo wot 1. hač do 18. novembra 189 oficěrow, 19388 muži jatych, 26 kanonow a 72 maschinskich tśělbow zhubili. B

600,000 Ruśow w Rumunskej.

Londonski „Daily Chronicle“ s Pětrograda powě: Poźylnjenja Ruskeje za Rumunsku 600,000 muži pschekročeja. Wobkročenje na rumunskim wojownischču njeje pak tak dołho wočakacź, doniž schtworoswjask Rumunsku s doźahajej munizију njesastara.

Potepjenje jeneje franzowskeje strażowanskeje łódźe w kanalu.

Jedyn s němskich podmórskich čołmow je 14. novembra w jendźelskim kanalu jenu franzowsku strażowansku łódź, po sdaču jedyn saniczak, potepił. Pódla schésć njepschećelskich wikowanskich łódźow je tón samy podmórski čołm norwegsku parnu łódź „Ullvany“, kotraž wójnski material sa franzowske knježerstwo wjesesche, potepił. B.

W oktobrje žu němske a awstriske podmórske čołmy a torpedowki wscho hromadźe 146 njepschećelskich wikowanskich łódźow sebrałe, potepiłe abo s minami sniczike. Dale je žo 72 neutralnych łódźow, kotrež wójnski material sa njepschećela wjesechu, potepiło.

Wot spočatka wójny je žo s wójnskimi naprawami žrjedźnych mozow (Němskeje, Awstriskeje, Bołharskeje a Turkowskeje 3 322 000 registerskich tunow njepschećelskich łódźow sniczilo, s nich je 2 550 000 tunow jendźelskich. B.

Potepjenje wulkeje jendźelskeje hospitalskeje łódźe.

Jendźelska admiralita je powjedźiła, so je žo jendźelska hospitalska łódź „Britannic“ (47 500 tunow wulka) 21. novembra rano pak s jenej minu pak s jenym torpedom w Zeaskim kanalu w ägäiskim morju potepiła. 1106 wožobow je žo wukhowało, s kotrychž je 28 wožobow sranjenych. Myžla žebi, so je něhdźe 50 cźłowjekow žiwjenje shubiło. B.

Wustup s wójnskeho sežiwjerstwa.

Jenaski universitny profesor tajny radźicźel Abel je s wójnskeho sežiwjerstwa wustupił, dokelž w nim jeho namjetej njepschihłožowachu. Abel měnjenje sastupuje, so je sa cźłowjeka na dlešchi cźaž njemóžno, s 250 gramami mjaža na tydźeń wutracź, wožebje dokelž žo teź druha bělk wopschijaza žiwnosću w doźahajej měrje njenamakuje. Wožebje žebi tajny radźicźel Abel žadasche, so by žo dźělba žiwnosće industrijowych dźěłacźerjow powyschiła, jeli so dyrbi sežiwjenje dokonjawosći dźěłacźerjow wahu dźerżecź. Teho dla bě wón namjetował, so dyrbi žo rataŕstwo k plahowanskemu dźěłu nusowacź, schtož pak wschitzy wězywustojni jako njewuwjedźomne wotpokasachu. S zyła bě pschirada wójnskeho sežiwjerstwa měnjenja, so njeje niz jenož nusowanje k rataŕskemu plahowanskemu dźěłu mózne, ale so žo teź w tu khwilu dźělba mjaža njehodźi dźěłacźerjam powyschicź, dokelž wójnske sežiwjerstwo njemóže wjazy dacź, hač tu woprawdźe je. B.

Awstriska wójskowa rozprawa.

23. novembra. Pschi delnjej Čzernej žmy žo na lěwym brjosy sažydlili. Hewak njeje s zyłeje Walaschskeje nicžo powjedźicź. Pschi wuheŕskej rańschej mjesy a w lěžatych Karpatach bě wobhonjenje žiwische. B.

Ssmjertny wuńud pschecźiwo wjednikam młodoczeŕskeje strony žo wobtwjerdźił.

Wyschschi žud je žmjertny wuńud pschecźiwo dr. Kramarjej, dr. Raschinej, Čzerwinzy a Samasalej wobkrucźił. Mjenowani běchu dla wjelepscherady abo dla wobhonjenja wojeŕskich potajnosćow wobskorženi. S tym je wuńud móz prawa dozpił. B.

Jendźelska wójskowa rozprawa.

22. novembra popołdnju: W nozy njepschećelowa artillerija pschecźiwo prawemu kschidłu nascheje noweje fronty tśelesche. K połnozy wot rěki žo jena njepschećelowa patrouilla wotehna.

22. novembra wječor: Njepschećelowa artillerija wo dnjo pola Beaumonta, Hamela a Ypern žołnje dźěłasche. My do nje-

pschećelowych linijow blisko Nanserta, k ranju wot Angres a k połnozy kanala La Bassée tšelachmy. Sańdženu nóz njepschećel po žylnej tšeležy nadběh pschećiwo naschej froncze k krótkemu wjećorej wot St. Eloi sčini. Dźěl nascheje frontskeje linije žo wobschkodźi, 28 muži je žo shubiło.

W nozy nasche lětadła na njepschećelowe dwórnischcza, kwartěry a transporty bomby mjetachu. Wone žu žo wschě njesranjene wróćiše. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

22. novembra wječor: S kwilemi wopschestawaze artilleriske wojowanje na wjetschim dźěle fronty. Pola Douaumouta a Vauxa bě živa kanonada. B.

Schtworoswjaskowe wójsko Monastir wobžadźiło.

Franzowska rosprawa wo wojowanju na mazedonskim wojownischću a wobžadženju Monastira rěka: Bitwa, kotraž wot 10. novembra w Mazedonskej wot rěki Čzerneje hač k Prespaskemu jězorej traje, je žo s połnym dobyćom schtworoswjaskoweho wójska skónčiła. 19. novembra je žo wobschěrny manever poradźił, s kotrymž žo němsko-bołharske wójsko, kotrež Monastěrsku stronu sakitowasche, wobstupi. 18. novembra wječor běchu Serbjo dobyćeršzy dale postupujo, Gruništu, k ranju Čzerneje, dobyli. W tej žanej nozy Jaralpi, w rězynym kole leżaze, do rukow franzowsko-žerbskeho wójska padźe. Rasnje žwój wuspěch dale wjedźo Serbjo po žlawnym wojowanju, w nozy wot 18. hač do 19. novembra, hórku 1378 dobuchu a rano 19. novembra njepschećela s Makowje wuhnachu. Tón žamy dźeń žerbske wójsko někotre linije bołharskich tšelnych hrjebjow na stronje k Dobroměrej dobu. Tola khrobłe postupanje Němzow Serbow nusowasche, žwoje stejischćo pched Monastirom wopuschćiće. Franzowska kavallerija sa njepschećelowym sadnim wójskom žlědowasche, rano ½9 hodźin do města sačahny. Sa njej franzowsko-ruska infanterija žlědowasche. Tutón dźeń žo rusko-franzowšzy wojazy, kotsiž s dobom k połnozy Monastira postupowachu, hórki 821 a wžy Karliny smozowachu a hač k Karamanej a Orizanam postupowachu. Pschesćěhanje njepschestawajzy dale dźe. 622 jatych a wjele materiala w naschej ruzy wosta. B.

Franzowska rosprawa wo mazedonskim wojownischću.

Schtworoswjaskowe wójsko k połnozy Monastira njepschećelske sadnje wójsko, kotrež žo se žylnej artilleriju podpjeruje, živje cźěžni. K wjećoru wot tam žu italšzy wojazy žylny njepschećelski napschećny nnadběh w hórskej krajinje pola Rusy wotrasyli. Na rańschim brjosy Prespaskeho jězora žu Franzowsojo wješ Krano wobžadźili L.

22. novembra: Husta mhła, kotraž na Monastirskej stronje leži wojowanju sadźěwasche. Njepschećel na hórkach pola Sr. ojewa 4 kilometry k połnozy wot Monastira, hač k hórzy 1050. le krótkemu wjećorej wot Makowa, žylne napschećo steji. Ssmy 500 muži sajeli. Na wjećornym brjosy Prespaskeho pschekhoda žu naschi wojazy Leshoves wobžadźili a k połnozy dale postupowali.

B.

Pschećiwjenje pschećiwo swołanju dźewjatnacźelětnych do wójska w Franzowskej.

W žejmowym požedźenju je 21. novembra 38 sozialdemokratiskich sapóžłanzow pschećiwo swołanju dźewjatnacźelětnych hłoža-wało. To na khětre požylnjenje wojerstwu pschećiwneje strony pokasuje, kotraž pched něktorymi měžazami jenož tši hłoža licźesche. Wuradźenje žo w tajnym požedźenju sta. W druhim tajnym poženźenju je žo wo wěstych wobstejnosćach we wojerskich dźěłarnjach, dale wo poměrach Sarraillowego wójska k wójnskemu ministerstwu a wo sakitanju pschećiwo wojowanju němskich podmórskich cźołmow jednało. B.

Srjadowanje pschetrjebanja živnosćze w Franzowskej.

Też w Franzowskej žo njedostatk živnosćze sačuwacź poćzina. Knježerstwo je žo teho dla rosžudźiło, pschetrjebanje živnosćze podobnje srjadowacź, kaž žo to w Němskej hižo psches dwě lěcze stawa. Mjes druhim je žo postajiło, so dyrbja dwaj dnjej wo tydźenju rěsniske klamy samknjene bycź. Pjećzwo, kotrež žo dlěje dyžli schtyri dny njedźerži, njeżmě žo wjazy pjez. Sa automobile žo benzin wotdźěli. B.

Schtworoswjask žebi žada, so bychu žo němski, awstriski, bołharski a turkowski póžłanz s Grichiskeje wupóžłali.

Schtworoswjask žebi wot grichiskeho knježerstwa žada, so bychu žo němski, awstriski, turkowski a bołharski póžłanz napominali, Grichisku wopuschćicź. Knježerstwo žo pschećiwja, do tuteho žadanja swolicź. Ministerstwo je pod kralowym pschedžydstwom wuradźenje mělo, w kotrymž je žo należnosćź rospominała. B.

Dalsche schtworoswjaskowe žadanje w Grichiskej.

Schtworoswjaskowi sastupjerjo žu žebi s nowa wot grichiskeho knježerstwa žadali, so dyrbja žo offizěrojo, kotsiž žu žo sajeli, dokelž Venizelowej stronje pschiwižuja, puschćili, a so žo politiskich pschičzinow dla njeby pschichodnje nichtó wjazy sajał. Najimanje wojakow a offizěrow sa Venizelowe wójsko w Salonikiu, kotrež je žo hižo se schtworoswjaskowym wójskom sjednoćiło, dyrbjało žo bjes wobhladanja podpjeracź.

Dalsche schtworoswjaskowe žadanje na to dźe, so by Grichiska kanony, tšelby, granaty a želesniske wosy žwojeho wójska schtworoswjaskowemu wójsku pschepodało. Kraloržwěrni offizěrojo žu žo po sdaću rosžudźili, so žo po tychle žadanjach njeżmě čzinicź. Też reserwistiske swjaski žu pschećiwo schtworoswjaskowemu žadanju. B.

Po powjesći Reuterez telegrafowarnje, staj žo hižo němski a awstriski póžłanz napominałoj, so byschtaj žo s jenej sa njeju postajenej łódźu wotwjesłoj. Jeli so byschtaj žo sapowjedźiłoj, bychu jeju s naržlnosću wotstronili. General Fournet je wosjewił, so je kral Konstantin samolwjenje sa tutu kročzel wotpokasał. Schpanski póžłanz budże němske, amerikanski póžłanz awstriske interežy sastupowacź.

Położenje w Grichiskej žo jako napjate wobhladuje. Mjes kraloržwěrnymi offizěrami, kotsiž pschećiwjenja pschećiwo wumozowanju se strony schtworoswjaska žadaju, njespokojnosćź pschiběra. Athenska garnisona je žo shromadźiła, wjele patrouillow po měsće cźaha. Dołhi telegram franzowskeho ministra Brianda žebi žada, so bychu žo sapóžłanzy žrjedźnych mozow hnydom s Grichiskeje wotžalili, so žmětko schtworoswjaskowe wójsko psches staru Grichisku cźahnyć a so by žo wójnski material schtworoswjaskej pschepodał. Franzowski admiral Fournet žebi 126 kanonow, 100,000 granatow, 40,000 tšelbow a 50 cźežkich automobilow žada, dokelž je žo jenak wjele materiala Bołharam pschewostajiło, hdyž žu grichiske mjesy pschekročzili. Venizelos žebi rasne kročzele pschećiwo měnliwemu kralowemu žamoknježerstwu žada, bjes kotrehož by wjetschina grichiskeho luda, kaž wón wudawa, na schtworoswjaskowu stronu stupiła. Sapóžłanzy žrjedźnych mozow žu žebi wotžalnu audijenzu pola krala wuproženli. Woni wunucźene położenje Grichiskeje pschipósnawaju. Sapóžłanzy a jich personal dyrbja na łódźi „Marienbad" wostacź, hač móże jich jena neutralna łódź do Němskeje dowjesć. Tale němsku a grichisku khorhoj horje sćehnje, so by žo stracha se strony podmórskich cźołmow sminyła. D.

22. novembra žu žo sapóžłanzy a konsulojo žrjedźnych mozow na jenu grichisku parnu łódź podali a k Kavalli wotjěli. Grichiske knježerstwo je žo zyle pschešchło. B.

Dopiżowaŕ Londonskich „Times". s Athena powě: Hrabju Mierbacha niz jenož wobhonjerstwa winuja, ale jeho też wobskorženja, so je wón njedawno rjekł, so žo grichiske łódże, kotrež do Salonikia rekrutow powjesu, s torpedami potepja. To žo pschipowjedženju wójny temu dźělej Grichiskeje runa, kotryž na schtworoswjaskowej stronje steji. Grichiska krónska rada je po tšihodźinskim wuradźenju wobsamkła, schtworoswjaskowe žadanje wotpokasacź. Němski póžłanz pišmo admirala Fourneta wróći, s dobom žo sapowjedujo, jo k wjedźenju wsacź. Krónska rada je žo sapowjedźiła, wójnski material schtworoswjaskej pschepodacź. Athenski měschćanosta Merkurius, jedyn pschećel prjedawscheho ministra Gunara, je žo s dwěmaj jenaksmyžlenymaj k admiralej Fournetej skasał. Fournet je džaknu adreżu dostał, pod kotruž je žo dwanacźe tyžaz wožobow podpiżało. B.

Prozeż pschećiwo njeměrnikam w Athenje.

20. novembra je žo prozeż w Athenje pschećiwo dźeżacź wožobam wotměł, kotrež žo winowachu, so žu nadpad na franzowske póžłanzstwo cźiniłe. Wschitzy žo dla kaženja domjazeho měra k jastwu po tšjoch měžazach sažudźichu a dla njedowoleneho noschenja brónjow hłowny wobskorženy k jastwu na 3 lěta a cźi druzy k jastwu po 15 měžazach. B.

Dalsche wupokasanje ſ Athena.

Londonſke „Daily News" ſ Athena powjedża: Ssrjedu je ßo 20 poddanam njepſcheczelſkich ſtatow pſchikasało, ſo dyrbja hromadże ſ pósßlanzami njepſcheczelſkich ſtatow Athen wopuſchczicz. Mjes nimi je direktor Athenſkeje nemſkeje ſchule. W naležnoſczi pſchepodacża dla wudacża grichiſkeho wójnſkeho materiala ſchtworoſwjaſk najſkerje bliżſche dny poßledniu krocżel ſczini. Nětcziſche miniſterſtwo drje, dokelż ßo ſchtworoſwjaſkowemu żadanju nochże podczißnycz, potom wotſtupi a na jeho město miniſterſtwo ſtupi, kotrež ſ pſchiwißowarjow Venizela wobſteji. B.

Khežor Franz Joſef †.

Awſtriſki khežor Franz Joſef I. je wutoru 21. novembra wjeczor w 9 hodżinach w Schönbrunſkim hrodże pola Wina w 87 lecże żiwjenja czicho wumrjek. Ssrjedż ßwětowoje wójny je wón ßwój ſemſki běh dokonjak. S wóßomnacże létami je wón 1848 po rewoluziji w njemčernym czaßu na trón ſtupił a ſaßo w njemčernym czaßu je ßo wón ſ tróna wotwołał, pſchichod ßwojeho khežorſtwa w njewěſtoſczi woſtajiwſchi.

Jako naßlědnik ſemrjeteho khežora je jeho wulkowunuk, tſizeczilětny arzywójwoda Khorla Franz Joſef na trón ſtupił. Tutón je ßyn arzywójwody Oty, kotryż je 1906 jenaſchtyrzeczi lět ſtary wumrjek. Macż noweho khežora je ſakſka prynzeßa Marja Joſefa, ßotra naſcheho krala Bjedricha Auguſta. Jeho ßwójbna podobnoſcz ſe ßobuſtawami ſakſkeho kralowſkeho doma je nadpadna. Hdyż ßo wón 17. auguſta 1887 w pſchidunajſkim hrodże Perſenbeugu niże Linza narodźi, ßebi nichtó njemyßlesche, ſo je jemu wotßudżene, krónu Habsburgſkich a Schczépanſku krónu noßycz. Tehdy bě hiſchcże kronprynz Rudolf żiwy, kotryż tſi lěta poſdźiſcho tragiſku ßmjercz poczerpi, na czoż trónſke naßlědniſtwo na arzywójwodu Franza Ferdinanda pſchiſhdże. Tutón bu w juniju 1914 w Sſerajewje ſkónzowany, a ſ nowa dyrbjeſche ßo w trónſkim naßlědniſtwje pſcheměnjenje ſtacz. Arzywójwoda Khorla Franz Joſef po płaczazym rjedże na wuprósdnjene městno ſtupi. Nowy khežor je mjeno Khorla I. pſchijak. Hacż wón wyſchſche roskaſowarſtwo nad khětrym dżělom rańſcheje fronty, kotreż wón wot něktorych měßazow wjedże, woteda, njehodźi ßo ſ wěſtoſczu rjez. Na kóżdy pad je jemu ſaßłużbny podżěl w ſtawiſnach tuteje wójny ſwěſczeny, w kotrejż je ßo wón ſ nuczenjom wobſtejnoſczow w ſpěſchnym rjedże na pſchezo wyſchſche městna poſběhował.

Politiſzy je nowy khežor, kotryż bě do wójny, ſdaleny wot ſtatnych dżělow a ſamolwjenja ſa czichim żiwy, njepopißane kopjeno. Wón je pjecża muż wuraſneje woßebitoſcże a ßamoſtatnych nahladow był. Jako wuſtupowaze woßebinſke ryßy jeho kharaktera ßo luboſcziwoſcz, jednoroſcz a dobroczinliwoſcz mjenuja. D.

Winowatoſcz k zivilnej ßłużbje.

So by ßebi Němſka w ßwětowej wójnje dobycże wubědźiła, dyrbi ßo móz zyłeho luda do ßłużby wótczinu ſtajicz. Bróniczi mużoju we wójnje pſchezo ſ nowa dżiwy khrobłoſcże a wutrajnoſcże dokonjeja. Tež wjele mużſkich a żónſkich, kotriż ßu doma woſtali, ßu ßo w dżěle wójnſkeho hoſpodarſtwa we wyßokej měrje wojerjow we wójnje hódni wopokaſali. Woni ßu wojakow pſchi froncże ſe wſchěm ſaſtarali, ſchtoż tuczi ſa ßwoje czežke dżěło potrjebaju. Tole zivilne wójſko w domiſnje móże pak ßo hiſchcże khětro poßylnicz a dżěło ſa wójnu je hacż dotal bjes jenotneho kruteho ſrjadowanja było, kotreż móże jeniczży dokonjawoſcz do najwjetſcheje měry powyſchicz a pokny wuſpěch lubi. S tutym wotpohladom dyrbi ßo zyłe wobydleŕſtwo w domiſnje k wójſkowej ßłużbje wſacz a zyła ludowa móz ſa wulki ſaměr do ßłużby ſakitanja wótcziny ſtajicz. Sakoń, kotryż poſtajenja winowatoſcże k zivilnej ßłużbje poſtaja, ßo bliżſche dny w khežorſtwowym ßejmje wuradźi. Nacżiſt tuteho ſakonja ma błědowaze wopſchijecże:

§ 1. Kóżdy mużſki Němz wot dokonjaneho 17. hacż do dokonjaneho 60. lěta żiwjenja, tak daloko hacż njeje k ßłużbje we wójſku ſkowany, je ſa czaß wójny k wótczinſkej pomoznej ßłużbje winowaty.

§ 2. Jako wótczinſka pomozna ßłużba pódla ßłużby pola wyſchuoſczow a pſchiprawjenjow woßebje dżěło we wójnſkej induſtriji, w ratarſtwoje, we wothladanju khorych a w organiſazijach wójnſkeho hoſpodarſtwa kóżdeho waſchnja a w druhich dżěłarńjach płaczi, kotreż ßu ſa ſaměry wjedżenja wójny abo ludoweho ſaſtaranja poßrědnje abo njepoßrědnje ważne. Wodżenje wótczinſkeje pomozneje ßłużby je wójnſkemu hamtej, pola kralowſkeho pruſkeho wójnſkeho miniſterſtwa poſtajenemu, poruczene.

§ 3. Swjaſkowa rada poſtajenja, k wuwjedżenju tuteho ſakonja trěbne, wuda. Wón móże pſcheſtupjenjam ſ jaſtwom hacż do jeneho lěta abo pjenjeżnym khoſtanjom hacż do 10,000 hriwnow abo ſ jenym tejule khoſtanjow abo ſ arreſtom wohroſycz.

§ 4. Sakoń ſ dnjom wojſjewjenja do mozy ſtupi. Swjaſkowa rada czaß poſtaji, hdyż ſakoń ſaßo móz ſhubi.

Ssmě drje ßo woczakacz, ſo ßo jich wjele ſ luda nadeńdże, kotſiż po luboſczi k wótczinje a wopornitwoſczi ſady tych woſtacz nochzedża, kotſiż hnydom po ſpoczatku wójny ſ czrjódami k khorhojam khwatachu. Bjes dwěla nětkole mnoſy ſkładnoſcże k dobrowólnej wótczinſkej ßłużbje nimaju. Hdyż ßo domowinſka ßłużba na pſchiſprawne waſchnje ſrjaduje, ßo jich wěſcże doſcz jej poſtaji, tak ſo njebudże nuczenja trjeba, kotreż wſchak budże ßo ſ rědka nakładacz dyrbjecz. Żónſkim ßo winowatoſcz k zivilnej ßłużbje njenapołoži. L.

Najwjetſche czežkoty budże rosrißanje praſchenja czinicz, kajke dżěło poßrědnje abo njepoßrědnje wjedżenju wójny abo ludowemu ſaſtaranju ßłuži. Tu by rosrißanje nuſne było, tak rucże hacż mózno, dokelż ßo wo ſtatyßazy exiſtenzow jedna, kotreż bychu nuſowane byłe, ßwoje dżěłarńje ſawrjecz. Hiſchcże wjetſcha je liczba poſtajenzow, kotrychż exiſtenza wot rosrißanja teteho praſchenja wotwißuje. Chze ßnadż wójnſki hamt, hdyż ßo liczba dobrowólnikow dowuczerpa, pſchi dyrbjenſkim pſchipokaſanju k dżěłu na wobkhodne żiwjenja ſniczyło, abo budże wón bóle abo mjenje wuběrajo jenotliwych ludźi k ßłużbje bracz? Hdyż ßmědża wyſchnoſcże dyrbjenſke dżěło poſtajicz, potom měł ſtat winowatoſcz, tež tym ludżom dżěło dacz, kotſiż czělnje něſkajkejeżkuli pſchiczżiny dla wjele njedokonjeja abo ſe ſwokanjom ßwojeho dżěłodawarja k pomoznej ßłużbje ßwoju dotalnu ßłużbu ſhubja. B.

Pruſki ßejm wo nowym pólſkim kraleſtwje.

W pruſkim krajnym ßejmje ßu konſervativni a nationalliberalni żadanje wuprajili, ſo ßo po ſałożenju noweho pólſkeho kraleſtwa na němſkim kharakterje pruſkich rańſchich provinzow njeßměnicżo pſcheměnicz. Intereßy němſkich wobydlerjow tychle provinzow njeßmědża ßo ſabycz. Wjednik konſervatiwneje ſtrony ſ Heydebrand pſchiczżiny tehole żadanja roskoży.

Miniſter ſnutskownych naležnoſczow ſ Bobell wotmolwi, ſo budże ßo pſchi wſchěch wobſtejnoſczach na pruſke krajne intereßy dżiwacz. Na wſcho někak móżne wróczoſkutkowanje noweho pólſkeho kraleſtwa na pruſku monarchiju a na jejne rańſche provinzy budże ßo najwjetſcha kedżbliwoſcz ſłożowacz a to niz jenoż něttkole, ale tež w pſchichodże. Wo tym njeje żaneho ßłowczka ſhubicz, ſo je pruſkemu ſtatej kóżda krocżałka kraja jeho rańſcheje mjeſy ßwjata a njepſchedajomne woſtanu. Sswojim narodnym nadawkam w rańſchich ſtronach pruſki ſtat ßwěrny woſtanje. Pruſke knjeżerſtwo dowěrliwje woczakuje, ſo budża w pſchichodże pruſzy ſtatni pſchißłuſchniczy pólſkeho naroda tónle nadawk wołożecz ßo pſchezo twjerdſcho a twjerdſcho ſażiwjejo a ſapuſchczejo do winowatoſczow pruſkeho ſtata, a każ dżenża ſ brónju w ruzy, tak w pſchichodnym měrnym czaßu němſkemu ludej njeſlemjomnu njeſamjeſowanu ßwěrnoſcz wopokaſowacz.

Pólſki ſapółłanz Styczynſki w mjenje ßwojich politiſkich pſchecżelow wobżarowaſche, ſo je ßo ſ konſervativneje a nationalliberalneje ſtrony żadanje, kajkeż je pſchitomne, ſtajiło. Njedżiwajcy ſtolětneho dżělenja mjes wſchelake ſtaty njeje pólſki lud ſaczucże narodneho hromadußłuſchenja ſhubił. Manifeſt jeho majeſtoſcże němſkeho khežora a jeho majeſtoſcże awſtriſkeho khežora Polakow ſ doſczczinjenjom napjelnja, dokelż wón prawo pólſkeho luda na ſałożenje ßamoſtatneho ſtata w prizipje pſchipóſnawa. Tola ßu huſto ßłyſchane wohmyßlenja a wobojenja, ſo hiſchcże jedyn dżěł pólſkeho luda w pſchißłuſchnoſczi k druhim ſtatam woſtanje, a ſo pola tutych dżělow ßwoboda jenoż po mjenje woſtanje, ſ pſchedležazym żadanjom połnje wobkruczene. Po woli tychle żadarjow, kotſiż wjetſchinu tuteho ßejma wuczinjeja, dyrbja ßo nowemu pólſkemu kraleſtwu twarjazemu ſtatej tajke puta w politiſkim, wojeŕſkim a hoſpodarſkim namjecże napokożicz, ſo by jeho ſwoboda a ßamoſtatnoſcz jenoż poſdaczna była. W druhim dalſche namjetowe wo-

pschijecza dopokasuja, so namjetowarjo dorosumjenje mjes němskim a pólskim ludom direktnje wotpokasuja.

W dalschej debacze so zentrumski sapódstanz Herold a sozialdemokrat Ströbel pschecziwo namjetej wuprajischtaj. Pschi wothłosowanju wo namjecze zentrum, doprědkarska ludowa strona, Polazy a sozialdemokratojo, Polazy a Danojo pschecziwo njemu hłosowachu. Wón so s 181 hłosami pschecziwo 104 hłosami pschija. B.

Polazy awstriskeje Schlesyskeje.

Awstrisko-schlesyszy Polazy su wopowjedzenje wosjewili, w kotrymž na to pokasuja, so woßebite stejischczo Galizijskeje jako czežki ras pschecziwo narodnmu roswiczu Pólstwa w Schlesyskej wobhladuja a so mohli woni tutej nowotwórbje wobstejnoszow jenož w padze pschihłosowacz, hdy by so też jim po sakonjedawazym puczu sakhowanje jich prawow w narodnym a hospodarskim nastupanju saruczilo. B.

Němski statny sekretar swonkownych należnoszow s Jagow wotstupił.

Statny sekretar swonkownych należnoszow, statny minister s Jagow, je dźiwajo na swoju strowosz, wo to proßył, so by so se sastojnstwa puschcził. Sa jeho naßlědnika so najskerje statny podsekretar Zimmermann pomjenuje. B.

Swolanje khěžorstwoweho zejma.

Khěžorstwowy zejm so 25. novembra w Barlinje seńdze. Wón budze hnydom wo sakonju ziwilneje służby wuradźowacz.

S Draždźan. Krajna shromadźizna swjaska ratarjow sa Sakску krajnu shromadźizu 1. dezembra w Draždźanach w Tivoli na Wettinskej drósy wotměje.

Njedostatk muki w Schwedskej.

Mukowym wikowarjam w Stockholmje je wyschnosz wosjewiła so hacz na dalsche njemóża żaneje muki dostacz. Stockholm je teho dla skoro bjes muki. Wscho domjaze pjeczenje je so sakasało. Khlěbowe składy su znadne. Sa krótki czaß budża znadź so w Stockholmje khlěbowe a mukowe khartki wudawacz. Knjezerstwo je wob samkło, najwyschsche płaczizny sa oscheńzu, rożku, wowß, jerźmjeń pscheńczmu a rżanu muku postajicz.

Wuhlowy njedostatk w Hollandskej.

Dla njedostatka wuhla hischcze w tutym měßazu na hollandskich żelesnizach někotre żelesniske czahi wupadnu. Po nowym lěcze so wobkhad czahow hischcze bóle pschikrótschi a też tepjenje czakarnjow a czahow budże so samjesowacz. B.

Sswjedżeń semrjetych.

A kak dźenßa srudnje swonja
Swonu, lubi tscheseženjo,
Kelko żylsow ach so ronja
Tam, hdźež spja tak cżischinko
Naschi lubi semrjeczi,
Kiž su tudy wot naß schli,
S tutoh' skeho hrěschnoh' żwěta
Tam, hdźež je ta wěczna hěta.

Dźenßa stupimy k jich rowam,
S kwětkami je pyschimy,
Wóczko nasche hlada k honam
Tamnej' wěcznej' domisnu,
Hdźež su s Bohom w towarstwje
Po wschěm czaßnym hubjenstwje
Tam nětk w běłych drastach khodża
A so s jandżelemi wodża.

Stupmy dźenßa też we duchu
Do zuiby tam dalokej',
Hdźež tam rowy ryte buchu
W Ruskej a we Franzowskej,
Sa tych, kiž su padnyli,
Hdyž su sa naß woj'wali,
A nětk spja we zusej semi,
Schtó wě, hdże tam pohrjebani.

Schtó dha budże rowy pyschicz
Jich tam, hdźež nětk s měrom spja?
Nam, kiž mamy so tu bědzicz
Boži dom so wotewrja,
Tu sa nasche wutroby
Troscht b'dże w srudźbje podaty.
Sbóżni su, kiž we tym Kaleju
Wumru, stajcze żylsam mjesu.

Starschi lube, njepłakajcze,
Dźěczi, wy so njerudźcze,
Waschim lubym pokoj dajcze,
Měr jim w rowach popschejcze,
Schtož su byli, my to smy,
Schtož nětk su, my budźemy,
Sswěru wschědnje na to spomúmy,
So też junu wumrjecz mamy.

Ty pak, luby Knjeże Bożo,
Wucz naß khróble wopomnicz,
Też naß wita smjertne łożo,
Hdyž chzesch nam czaß postajicz
Ow, io mohli s wjeßelom
Tehdy wschitzy czahnucz dom
K tebi, kiž su rózkny kamjeń
Zyrkwje swojej wěczneje, hamen.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **Woheń** su zrjedu popołdnju ½5 hodźin někotsi hólzy pschi Błażijej pólnej bróżni sakożili. Woni běchu zkomu na jedyn rěblowany wós położili a ju sapalili, Pschikhwatawschi někotsi wojazy woheń shaschachu, prjedy hacz s nim w najwjetschej bliskosczi stejaza pólna bróżeń do stracha pschinidże.

— **(Njespósnaczi padnjeni němszy wojazy.)** We wukasarni wójnskeho ministerstwa w Draždźanach, w nowym měsczе na kralowskej drósy 15, w pißarnjach wokrjeßnych a hamtskich hejtmanstwach, pola policajstwow wjetschich městow, we wójnskej pißarni w Budyschinje, na Rakeczanskej, Pózkowskej, Porchowskej, Hodźiskej, Sohlandskej farje, pola ryczerkublerja Höcknera w Lahowje, pola fabrikskeho wobsedżerja Maxa Pelza w Korsymju, zyrkwinskeho wuczerja Köhlera w Palowje a fabrikskeho direktora Müllera w Margareczinej Hěcze su tafle se 70 wobrasami njesnatych semrjetych němskich wojakow, kotrež je zentralna wukasarnja pruskeho wójnskeho ministerstwa wudała, k wobhladanju wupołożene. Rosjaßnjaze sdźělenje maja so zentralnej wukasarni pruskeho wójnskeho ministerstwa w Barlinje NW. 7, na Dorothejinej drósy 48, póßlacz.

— **(Wudźělenje muki sa hodowne pjeczenje.)** Każ Barlinske nowiny pischu, chze wójnsk sežiwjerstwo też lětża mjes pschetrjebarjow (niz mjes pjekarjow) nješchto muki sa hodowne pjeczenje wuddźělicz dacz. Byrnjež by so wo mjenische dźělby jednako, by so tajke wudźělenje wschudże wjeßele witało. Muka so niz jenož k pjeczenju, ale też do jedzow nusnje trjeba.

— **(Ssyno so njeßmě s Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wuwoscz.)** Każ trolowske hamtske hejtmanstwo wosjewja, je so Budyskemu wjeßnemu wokrjeßej napołożiło, **1332 tunow żyna** swescziczz. Duż je hamtske hejtmanstwo sataf k. żyno s wokrjeża wuwoscz. Jenož s jeho dowolnoszu ßmě so żyno pschedacz. Wono s tym liczi, so kóżdy ratar s najmjeńscha dżeßaty dźěl swojich żynowych żnjow Khorli Schuppanej w Budyschinje woteda, kotremuž je so poruczilo, żyno wukupowacz. Pschedacze żyna so teho dla hakle potom dowoli, hdyż je pschedawor hižo dżeßaty dźěl swojich żnjow mjenowanej firmje pschedał. Tak bórsy hacz so tole podawanje sa wójsko dopjelni, so tole pschedawanske samjesowanje sažo wróczi. Radźi so, hižo nětkle zapoczecz żyno podawacz, dokelž so pschi komdżenju podawanje s nuczenjom pschewjedże a so pschi tym kupna płaczizna wot 80 hriwnow na 70 hriwnow poniżi a dokelž kóżdy, kotryž nětkle Khorli Schuppanej żyno picheda, wopißmo wo wotedaczu żyna dostanje, kotrež so ratarjej pschi wyrbjenskim podawanju w połnej wyßokosczi k lěpschemu wobliczi.

— **(Ludliczenje.)** Lětża 1. dezembra so wurjadne liczenje luda wotměje.

Se Židowa. Po pschikładze něhduscheho Köpenikskeho hejtmana su schtyrjo wuczomzy jeneje Budyskeje wyschscheje schule jenemu tudomnemu ratarjej w Homli pjecza 500 hriwnow wuwěschczili. Czi pachołkojo chzychu żebi jene wodźliwe żanki kupicz. Te někotre sta hriwnow płacza. Kak pak mózachu tele pjenjesy swjesez? Woni so na kuży njebo Köpenikskeho hejtmana dopomnichu a rosßudźichu so, po jeho żławnym pschikładze czinicz. Każ wón so też woni offizerske uniformy swoblekachu, pschilěpichu żebi brodu do młoduschkeho wobliczа a so s dróżku k jenemu tudomnemu ratarjej dowjesez dachu. Tón wulke woczi czinjesche, hdyż schtyrjo offizerojo do jeho stwy sastupichu. Schto jenož czi chzychu? Woni so jemu jako komißija pschedstajichu, kotraż ma pola burow pschepytacz, hacz su też po wernosczi napißali, kelko su lětża domoj khowali. Do woczow jemu prajichu, so je pscheczіwo lěpschemu wjedżenju pschemało sapißał. Czinjachu jeho na to kedźbliweho, so je na njewerne sapißanje wulke khostanje postajene, a so żnadź jeho żud s najmjeńscha k 10,000 hriwnam pjenjeżneho khostanja sażudźi. Nasch ratar żmjercz wustróżany na tele satraschaze rěcze poßłuchasche. Tola pschepytanska komißija njeběsche zyle tak żurowa, każ so wona s woprědka bycz zdasche. Wona so ratarjej podtykowasche, so by wo jeho pschestupjenju mjelczała, hdy by jej hnydom 500 hriwnow wupłacził. Ach, kak bě ratar wjeßoły, so běchu czi wyßozy offizerojo tak dobroczіwi knjeża. Rucze jim wón te 500 hriwnow wupłaczi, a jeho żona jim hischcze kopizu jejow a polcza pschinjeße. Te czi offizerojo do drożki donjeßechu. Pschi tym jenemu offizerej broda wotpadże. Wón drje żebi ju hnydom sażo pschilěpi, tola ratarjowy czeladnik bě wotpadnjenje brody widźał a to hnydom ßmejenu hospodarjej wupowjedał. Temu hakle nětko w hemberkach żwitacz poczа, so bě so jebakam wuklukacz

dak. Cźi pak běchu žo ſ drožku hižo jemu ſ wocźow ſhubili. Pſchipadnje pak bě žebi ratař drožźyne cźišło ſpomjatkowaſ. Duž w runej měrje do Budyſchina na polizajſtwo cźěrjeſche a tam praji, ſo žu wobſchudźerjo ſ drožku wotjěli, kotrejež cźišło wón poliziji mjenowaſche. Ta je potom ſ pomozu droźkarja bórſy naßlědnikow Köpenikſkeho hejmana wußlědźiła. Pſcheklepani rawßy dyrbjachu wuwěſchcźene pjenjeſy wudacź, prjedy hacź běchu žebi wodźliwe žanki kupicź mohli. Se ſchule žu jich hnydom wuhnali a ſkónczńje budźa žo ſa žwój pryſl pſched žudom ſamolwicź dyrbjecź.

S **Ratarjez.** Pſched ſcheſcźimi njedźelemi běchu žo ſ tudomneho knježeho dwora tſi wowzy ſhubiłe. Zyłe Ratarjezy a wokolnoſcź běchu žo ſa nimi pſchepytałe, tola nihdźe žo ſa nimi žlěda njenamaka. Duž mějachu ſkónczńje ſa wěſte, ſo žu žo te wowzy kradłe. Kaž pak je nětkole ſańdźeny tydźeń na žwětłe pſchiſchło, žu wbohe ſkoczata na knježim dworje do njeſboża pſchiſchłe. Hižo wot někotrych dnjow žo w knježej bróžni žmjerdy ſa ſhniłym mjaßom ſacźuwachu, kotrež dźeń a žylniſche bywachu. S nimi duzy ſkónczńje ſady ſaworſchtowaneho dźecźela ſhubjene wowzy namakachu. Dwě běſchtej hižo morwej a tłajeſchtej, tſecźa pak bě hiſchcźe žiwa. Nětko je žo też wujaßniło, na kajke waſchnje žu žo wone ſhubiłe. Wone běchu ſ wocźinjenymi wrotami do brónje ſaběžałe. Tam je žrjedź dweju hunow komora, kotraž je ſ jeneho boka ſ dźecźelom a ſ druheho boka ſ pſcheńzu ſaworſchtowana. Do tuteje komory je też młócźaza maſchina ſatwarjena, na kotruž ſkhód horje wjedźe. Po tutym ſkhodźe běchu wowzy běžałe a wot tam do próſdnoty, kotraž bě žo mjes dźecźelom a pſcheńzu woſtajiła, padłe. Wone běchu drje w žwojim jaſtwje doſcź žracź měłe, tola niczo picź. Duž běſchtej dwě ſawutliſej, tola tſecźa je na dźiwne waſchnje pſches ſchtyri njedźele bjes picźa žiwa woſtała. Se ſnatej ſcźerpliwoſcźu wowzow wone w žwojim cźěžnje ani ſabjecźałe njejžu, hewak budźichu je ludźo, kotſiž druhdy na hunje dźěłachu, dawno ſe žałožneje cźwile ſawutlenja wumohli.

S **Rakez.** Ruczeńſku žmjercź ſa wótzny kraj je tudomny khachleſtajeŕ Joſef Weiß wumrjeł.

S **Noweje Wßy** pola Rakez 10-lětny žyn ratarja Jana Wuſcha je wóndano cźěžko do njeſboża pſchiſchoł. Hdyž wón rěpu wot žukazeje maſchiny wothrabowaſche, jemu ſuby maſchiny žrjedźny porſt lěweje ruczki nimale wottorhnychu. Lěkaŕ je rany ſaſchicź dyrbjał.

S **Draždźan.** Tudomna měſchcźańſka rada je pſchetrjebanje běrnow ſ nowa ſamjeſowała. Wot 21. dezembra žmě jena wožoba jenož ſa tydźeń 5 puntow běrnow pſchetrjebacź. Dźěłacźerjo w cźěžkim dźěle hacź na dalſche 11 puntow běrnow doſtawaju. Sa pſchikrótſchenu dźělbu běrnow budźe žo poſdźiſcho kulrěpa dawacź.

S **Brunojz** pola Mužakowa. Wobžaromne njeſboże je žo we wuhlowej jamje pola Tſcheplina ſtało. Baggerowa parna roła žo pukny a horza para pſches ruzy a wobliczo jeneho dźěłacźerja dźěſche. Straſchnje woparjeneho do Mužakowſkeje khorownje dowjeſechu.

Brunojz. Sańdźenu póndźelu žo kokowa wobrucź lokomotiwy jeneho ſ Mužakowa jědźazeho żeleſniſkeho cźaha ſłama. Lokomotiwnikej žo poradźi, cźah raſtajicź, tak ſo žo cźah ſwróczenja ſminy. Po dlěſchej khwili hakle mózeſche cźah dale jěcź.

S **Běłeje Wody.** S najwjetſchej njehańbicźiwoſcźu je wutoru popołdnju na Shorjelſkej dróſy hacź dotal njeſnata žónſka paduſchſtwo ſkuczińa. Wona k jenemu dźeßacźlětnemu hólzej, kotryž ſ woſykom po dróſy jědźeſche, ſtupi, jemu woſyk ſ ruki wutorhny a ſ tym cźekny. Na woſyku próſdny běrnowy měch leżeſche.

Přilopk.

* **Dla wopacźneho wobliczenja žujow** žu kublerja W. Schuberta w Großzichönawje k 200 hriwnam pjenježneho khoſtanja abo k arreſtej na 20 dnjow ſaßudźili. Do wumłocźenja bě Schubert wunoſchk žwojeje rożki a wowßa na 100 zentnarjow woblicził. Woprawdźe pak je žo 283 zentnarjow wumłócźiło. Schubert njebě wjetſchi wunoſchk pſchipowjedźił. Hakle pſchi dopruhowanju žitowych ſkładow žo wón wußlědźi. Schubert žo ſ tym ſamolwi, ſo je njemóžno, wunoſchk njemłócźeneho žita pſchibliżnje wobliczicź.

* **Paduſchſtwo w khoſtarni** njeby cźłowjek ſa móżne měł, tola tſjo jecźi, kotſiž žwoje khoſtanje w khoſtarni w Strehlenje wotpokucźeja, žo žamo tam paduſchſtwa njewoſtajichu. Woni běchu kurjerńju khoſtarninych ſoſtojnikow wußlědźili a běchu žo na to w nozy do kurjerńje dobyli, ſo bychu ju wobkradnyli. Jim žo też ſchlachcźi, pleza a połcź wotnjeſecź. Pleza dachu žebi w žwojej klětźu derje žłodźicź, mjes tym ſo połcź w pinzy ſkhowachu. Hdyž chcźychu tón ſ khowanki do klětki donjeſcź, jich ſaßłapichu. Nětko dyrbja dwě lěcźe dlěje w khoſtarni wo ſhubjenu žwobodu żarowacź.

* **(Cźěło w żeleſniſkim wosu.)** Hdyž žrjedu w nozy żeleſniſki cźah ſ Miſchna do Draždźanſkeho hłownego dwórniſchcźa pſchijědźe, w jenym wosu tſecźeje klaßy jenu morwu žonu namakachu. Ju jako jenu wikowarku ſpóſnachu. Cźěło žu na Janſke pohrjebniſchcźo dowjeſli.

* **(S teßakom ſakłót.)** W Koſchminje w Pón:ńſkej bě žo 30-lětny wożenjeny kam:ner K:puſchinſki, kotryž bě žo ſe żeleſnym ſchižom wuſnamjenił, khory domoj wrócził. W korczmje žo wón ſ podoffiźerom Koſcźelnym, jenym rěmiſkim miſchtrom, ſwadźi. Tutón jeho w nahłum hně:je ſ teßakom ſakłó.

* **(Ssamomordarſtwo ſe ſapalenjom.)** Na žałoßne waſchnje je jena 68-lětna wucźerka w Barlinje we žwojim wobydlenju žwojemu žiwjenju kónz cźiniła. Wona žo hacź do koſchle wußlěła, koſchlu zyku ſ petrolejom pola a ju potom ſapali. Na jejne wołanje jena žußodźina pſchěběža a płomjenja ſhaſcha. Ssamomordarka bě pak žo po zyłym cźěle tak cźěžko wopaliła, ſo něktore hodźiny poſdźiſcho w khorownі wumrje. Njeſbożowna bě wot dweju lět duchakhora.

* **(Kradnjenje butry.)** W Frankenbergu žu žo do tamniſchich trajnſkich kaſarmow paduſchi dobyli. Pſchi tym žu ſ kantinineje ſkładownje 2. bataillona pěſcheho regimenta 104 60 punotw butry kradnyli.

* (Wichory w atlantiſkim morju.) Satraſchne wětry w atlantiſkim a žrjedźoſeń kim morju žu franzowſkim łódźnikam a rybakam wſele ſchkody naczinike. Trojoſcźežorak „St. Chriſtoph" ſ Bordeauxa je žo potepił, mužſtwo je ſo mohło wuthowacź. Parna łódź „Thenbergen" (6000 tunow wulka), ſ Rotterdama do New Yorka jědźo, je ſ tworami nakładźeny ſ Buenos Aires jědźo, žo blizo Belwaſta roſcaſyła. Mužſtwo je žo hacź do jeneho muża wuthowało. Parnej łódźi „Manſika" (4500 tunow wopſchirjaza) a „Maſkara (2700 tunow) ſtej žo w žrjedźoſeńkim morju cźěžko wobſchkodźiłej. Italſka mjeńſcha płachtata łódź „Beatrice" je žo pſchi wuliwje rěki Rhone roſraſyła. Mužſtwo je žo wukhowało Hollandſka parna łódź „Grenadier" je žo ſ wětrom na jendźelſki brioh cźišła. Nakład je žo wukhował. — W Nizzy ſtej žo dwě płachtotej łódźi potepiłej. Brioh a ſahrody žu žo tam powodźiłe. Też rěki žu ſ měſtnami ſ rěcźn.ſchcźow wuſtupiłe a žu w połodniſchej Franzowſkej dalake ſtrony powodźiłe.

Schto móże macź cźerpjecź.

(Skónczenje.)

Knjenje žo k mnjej wróczińſchtej; runje nětko na njeho ſarěcźa mužſki ſ dźěłacźerſkeho ſtawa:

„Nó, kak žo cźi wjedro lubi? Syma? Pój, ſapłacźu cźi jedyn cźiſty!"

Sarudźeny dźěłacźeŕ niczo njewotmolwi, druhi žo nad tym dźiwaſche a ſawoła:

„Schto to? Schto dha cźi je, pſchecźelo?"

Sa tón cźaß běſchtej knjenje bliże dóſchłej a móżeſchtaj doroſumicź, ſchto tón muż wotmolwi, kotrehoż běſchtej ſa njeſbożowneho wěkoł.

Skónczńje wón ſ błukim hłoßom wotmolwi:

„Hladaj, Handrijo, ty mi wo palenzu rěcźiſch; ale radſcho chzył wuwurjecź, hacź nětkole palenza picź! Hdy by ty wjedźał, kajka nuſa mje tłóczi!"

Tute žłowa žo tak ſrudnje prajichu, ſo bu Handrij ſ nimi wſchitkón hnuty a hnydom khutniſcho a ſe žobucźuczom na muża rěcźecź pocźa:

„Kak temu tak, pſchecźelo? Ty dźě žy woprawdźe na wumrjecźr ſapodobny. Je dha Reſa wumrjeła?"

„Ně, ně, to wſchak hiſchcźe njeje. Tebi wſchak chzu wſcho prajicź, dokelž žy mój pſchecźel. Ty wěſch, ſo žym ſtajnje pilny był a ſo žym žebi Bohu dźak, dotal žwój khlěb ſaßkužił; ale nětkole je — nimo. Moja Reſa, ach, ta dobra żona, ta wboha! Hižo ſa dwaj dnjej niczo k jědźi nima; naſch Jank ſ hłodom wjednje; a moje najmłódſche dźěcźo, Marka, je žnadź hižo morwa; macź niemóże jej niczo k ſeźiwjenju poſkicźicź. Woprawdźe, Handrijo, hdyž žebi na to myßlu, mohł ſadwělowacź. By dha tebi móżno było, po proſchenju hicź, pſchecźelo?"

„Proßycź? Ně, mam dźě ruzy!"

„Sawěſcźe, też ja. Ale tola je tak daloko dóſchło, ſo žmy wſchitko pſchebali a ſaſtajili hacź na karu, kiž tule ſteji. Hdy by

jenoż wuwokał bórsy ßem pschischoł, so bych mohł pschedacź a żonje a dźěćom kusk khlěba donjesćź!"

„Bydlisch dha hischće na Schěrokeł drósy?"

„Haj!"

W tym wokomiku wuwokał k tym wězam stupi, hdźež też kara na pscheßadźowanje stejesche, a sawoła:

„Schtóž chze kupowacź, njech jowle stupi! Na pschedań je kara, nimale nowa!"

Knjenje něschto se ßobu porěčźeschtaj.

Wuwokał pocża:

„Tsizećži hriwnow sa tu karu! Tsizećži hriwnow! — Pjećźadwazećži! Na pok darmo!"

Jena s knjenjow kiwny s hłowu a wuwokał rjekny:

„Pjećźadwazećži hriwnow tu je! Pjećźadwazećži hriwnow, Schtó ßadźi wjazy?"

Nětkole też drusy ßadźachu, ale knjeni ßadźesche wjazy.

Wuwokał sawoła;

„Schěsćźadwazećži hriwnow!"

„Schěsćźadwazećži hriwnow a 50 pjenjeźkow!"

„27 hriwnow!"

„28 hriwnow!"

„28 hriwnow, nichtó wjazy? 28 hriwnow k prěnjemu, druhemu a — tsećźemu! Wjele sboża ke kupjenju!"

Knjeni, kotraż bě karu kupiła, rjekny něschto wuwokarjowemu ßkužobnikej, kiž, k ßwojemu wobydlenju wobroćźeny. s móznym hłoßom sawoła;

„Hnydom ma ßo saplaćźicź!"

Hižo bě dźěłacźeŕ we wuwokarjowym dworje, so by s dostatkami pjenjesami hnydom domoj khwatał, prjedy pak hischće junu srudnje na ßwoju karu pohlada, tu jena s dweju knjenjow na njeho sarěcźa:

„Luby mužo, chzećze ßebi wy schto saßkužicź?"

Dźěłacźeŕ ßebi trochu pschemyßli a woprascha ßo:

„S čim mózu wam poßkužicź, knjeźna?"

„Mój bychmoj rady tule karu dałoj dom dowjesćź."

„To je mi žel, so njemózu, mam nusnu wěz wobitaracź."

Hańža, pokna luboscźe, wustejesche ßo na khudych ludźi a rjekny spěschny:

„Na schěroku dróhu mój chzemoj."

„Dha mózu to scźinicź, knjeźna, dokelž tam też ja du."

Wón wucźeże karu s druhich wězow a scźěhowasche knjenje, kotrejž precź khwataschtej. Tyschno jemu bě, hdyž wopominasche, so dyrbi ßwoju ßamßnu karu nětko sa druhich precź dowjesćź. Ale to troschtowasche jeho, so směje nětko pjenjesy, s kotrymiž móże nusy trochu wotpomhacź. Njerad poskasche na knjeźnu, kiž pschikasa, so dyrbi pched klamami sastacź. Ale bórsy ßo knjeźnj s klamow wróćźischtej a muž dyrbjesche na karu nakkascź běrny, schturi pokruty khlěba, łóńcźko drjewa, a Hańža ßama pschistaji hischće hornz pódła měcha s běrnami.

Hdyž běchu na „scheroku dróhu" dojěli, ßo muž woprascha, hdźe chzetej knjeni karu dowjesenu měcź.

Hańža s waha wotmolwi:

„Jenoż jědźće dale!"

Njeźiwajo pschikasanja muž pschi durjach sasta, kotreż Hańža jako te spósna, do kotrychž bě rano sastupicź chzyła.

Muž ßebi mězu scźeże a sdwórliwje proschesche:

„Dowolcźe mi, knjeni, so ßměm tule na wokomik sastupicź."

Wón sastupi, ale knjeźnje khwataschtej sa nim do komory. Syma pschewsa Hańžu a jejnu pschecźelnizu, To bě ßurowy, hrósbny na pohlad, kiž ßo jimaj poskicźi. Młoda žona, kiž bě pschi łožu ße dźała, bjes wědomnja na symnym kamjenju leżesche, blěde bě wobliczo, wocźi sańdźelenej, huba módra a jejna hłowa bě snat na rózk łoża slehnjena, kaž cźěło bjes cźucźa.

Hólcźk sawoła:

„Luba macźi, ja ßym hłódny — kusk khlěba!"

Muž do prědka skocźi k żonje, tischaßesche ju sa ramjo a jenoż pschitorhnjene ßkowa wurjekny:

„Resa, ach luba Reska, wboha žona! Je dha tole mózno? Semrieła s hłodom a se symu! Ssmój dha ßebi to saßkužikoj na ßwěcźe!"

Tak wołajo s pjascźu wo blido dyri a nóż hrabny. Ale Hańža pschiskocźi a wutorhny jemu mordarski grat s ruki.

„Wascha dobra žona morwa njeje", wona sawoła. „Tule wsmicźe tón toleŕ a doběhńcźe po bleschu wina do korcźmy!"

Wona jemu toleŕ da, muž ßo s komory shubi kaž s błyskom.

Hańža spyta njeshožownu žonu na ruzy wsacź. Pschi tym ßo jej woßebna drasta rostorźe; tola woua na to kdźbu njemějesche, ale cźinjesche, jako by ßwoju ßotru hladała. A woprawdźe, dźiwajo na Jesußowe pschikasanje, mějesche ju sa ßwoju prawu ßotru. Se saka wucźeże pomeranzu a wutłócźi jejnu juschku mjes módrymaj hubomaj žónskeje a rybowasche jejnej dłóni kedźbnje mjes ßwojimaj. S wjeßelosczu sakichikny, hdyž skónźnje wuhlada, so ßo żonje wocźi wotewritej. — Mjes tym bě Hana hornz a khlěb s kary nuts pschinjeßka a bě hólcźkej dała něschto drjewa na woheń pschipołožicź. Lědma bě Jank khlěb wuhladał, tu ßo jeho wocźi njechajschtej wjazy wot njeho wotwobroćźicź.

Rano Hana hischće wo khudych ludźi njewjedźesche, nětko pak bě psches nusu tak jara hnuta, so ßama khlěb s blida wsa a hólcźkej pomasku krajesche.

„Tule, lube dźěcźo, jěs, hłódny wjazy njebudźesch!"

Jank wsa khlěb a wokoscha ji ruku a hladasche wjeßeły na nju, so dyrbjesche ßo Hana wotwobroćźicź, so by ßwoje hnucźe pytnyć njedała. S dobom bě też macź wocźi wotewrika a hladasche wjeßoła na ßwoje jědźaze dźěcźo. Hižom chzyschse ßo dźakowacź, tu ßo muž wróćźi. Dohladawschi ßo, so je žona hischće žiwa, pschiskocźi a wokoschesche ju wjazy krócź a wobja ju a wołasche: „Reska, luba žona, ßy hischće žiwa! Ow dha niczo njeje! Mam pjenjesy sa naschu Hanu."

Hańža schałku wina pschinjeßy a ßłabej żonje k hubomaj dźerżesche. Mjes tym so ta pijesche, rjekny Hańža hólcźkej: „Hrěj ßebi jeno ßwojej ruczży a jěs pomasku, chzu cźi hischće jenu dacź."

Mużej bě jako budźischte se ßna wozucźił a rjekny: „Knjeźna, wodajcźe, so ßo wam njejßym hischće dźakował sa pomoz, kotruż scźe mojej żonje a mi poskicźili. To je wěsce wulka dobroćźiwosć wot waß, so scźe k tak khudym ludźom pschischli. Saplacź Bóh wjele krócź!"

„Dobraj cźłowjekaj!" Hańža rěcźesche, „wěmoj, schto scźe wy wutrali w symje a so by wam cźežko było, proßycź. Ale wot nětka njebudźecźe wjazy tradacź!"

Pschi tym horschcź pjenjes na blido połoži a rěcźesche dale: „Tule ßu pjenjesy, pched durjemi steja běrny, drjewo a khlěb; to je wschitko wam. Też kara wostanje wam; žiwcźe ßo po cźesći. By-li pak saßo hłód a syma do domu pschischka, dha macźe tule na zedli moje mjeno a wobydlenje, a ja budu wam kóżdy cźaß pomhacź."

Ssylsy dźaka ronjeschetej dźěłacźeŕ a jeho żona. Hdyž bě Hańža dorěcźała, swjesy ßo żona s kamjenja a płacźo po kolenomaj běžo wsa ju sa ruku a rjekny: „Ow, knjeźna, wy sbóžnje wumrjecźe, Bóh budźe wam mytowacź, so scźe ke mni pschischli a mje wumohli."

„Scźe nětkole spokojom?" ßo Hańža woprascha.

„Ow haj, dobra knjeźna, nětko ßmy sbożowni; hlejcźe, kak tamle nasch Jank pschi cźopłym wohnju skacźe! A by-li njewinowate dźěcźo, kotreż tule mrějo leži, mohło rěcźecź, to by ßo wam też dźakowało a waß żohnowało!"

Hańža pschi tych ßłowach ke khoremu dźěsczu běżesche a pytnywschi so s tradanjom skoro mrěje, kiwny Hanje k woteńdźenju. Ta pak hólcźka na lizo wokoschi a potom k ßwojej pschecźelnizy pschińdźe. Hańža duzy wotkhadźejo rjekny: „Mějcźe dobru nadźiju, dobri ludźo; póscźelemoj wam hnydom lěkarja a to dźěcźo sawěscźe hischće wotroscźe."

Żona a muž ßo pschi tych ßłowach sbożownaj poßměwaschtaj. Wobaj sa nimaj hacź do duri khwataschtaj, a dźakujo ßo a żohnujo płakaschtaj, doniž ßo dobrocźelzy s wocźow shubiłej njeběschtej. Ani Hana ani Hańža ßłowa njerjekny, doniž na torhoschczo njedóndźeschtej, jeju wutroba bě tak polna, so to hnydom wuprajicź njemózeschtej. Skónczńje Hańža rjekny: „Nó, luba Hana, praj mi, ßu dha khndźi luoźd tak wottraschazy a pschecźiwni, kaž ßebi to mnosy myßła?"

„Ow ně." Hana wotmolwi, „ßym wjeßeła, so ßym cźe dźenża setkała. Mi je nětkole, jako by nje něschto ßwjate posběhnyło a moja dusscha je hnuta, kaž to hischće wjedźała njejßym. Nětkole ßo khudoby wjazy njestrachuju; njejßy widźała, kak ßym móliczkeho na ruzy brała a wokoschiła? Tole pěkne, lube dźěcźo! Mam jo hižo lubo!"

Wbohi Jank, ßyłsy ßo jemu ronjachu, hdyž tebje woteńcź widźesche. Aj, dha, moja luba, praj mi, hacź je na ßwěcźe wjetscheho sboża dyźli to, kotreż mój nětkole sacźuwamoj? Cźile dobri ludźo bjes maka s hłodom mrějachu; stykowachu ruzy k njebjeßam a wołachu ßo k Bohu wo pomoz. Mój ßmój jako ßłużom-

niży ſmilnoſcze k nim pſchiſchli; woni mějachu naju ſa jandżelow, kotrajż jim pſchiſjewiſchtaj, ſo ſu jich modlitwy wuſłyſchane. Ow, Hana, mózno je, ſo bě naju dotalne żiwjenje bjes hódnoſcze a próſdne . . . .

„Njepowjedaj mi niczo wjazy", Hana njeſczerpna rjekny, „ſym to doroſymika. Ow, wot nětka chzu kóżdy dżeń ſ toho wukhadżecz, ſo bych khudych ludźi wopytowała. Haj, nětkole hakle njebjeſku radoſcz ſnaju a też pſchedczuczе ſbóżnoſcze na tutym ſwěcze. Ow, ſwjata dobrocżiwoſcz! Njeſbożowni ſu czi bohaczi, kiż tebje njeſnaja. Kak ſłódkeho czucża, kak ſbożowneho wutorhnjena woni paruja!"

W tym wokomiku ſo wokoło rózka dróhi ſawróczíſchtej a ſo ſhubiſchtej.

(— Kónz. —)

Wohnjowe njeſboże

w Mortkowje pola wudowy **Hoſchzyneje** a ſarodnika **Jana Scholty** ſ pſchimjenom Nowaka, 12. novembra 1916.

Cżma hiſchcze ſemju pſchikrywaſche,
Wſcho cżiſche a we mërje ſpaſche,
Dha Hoſchkez bróżni w Mortkowi
Na ranje woheń wudyri.
Te płomjenja ſo roſcherjachu
A ſo na Schołkcżiz domſke dachu
A dale też na druhe twarjenja,
Jim hródż a bróżen 'noż ſo [wukhowa.
Hdyż ludźo potom pſchiběżachu,
Do domſkeho wjaz njemózachu,
Tak wſchitka draſta a wſcha na- [doba
Tym wbohim ludźom je ſo ſpaliła.
O, Bożo, kak ſu ſchkodowali!
Hdyż płomjenja jim wicho ſu wſali,
Też ſpalichu ſo jim wſchě poßleſchcża
A hiſchcze też wſcha nuſna żyroba.
Duż ſ wutrobu daj kóżdy rady,
Schtóż ſnaje tajke ſrudne pady
A ludźi, kiż nětk khlěba tradaja
A ſrudnje do pſchichoda hladaja.

Mój luby bratſje, ſwakowa,
O to bě ſtyſk a ſrudoba,
Hdyż ſamo 'noż ſe żiwjenjom
Staj wopuſchczíkoj waju dom.
Mój luby domje narodny,
Wot płomjenjow ſu pózrjety,
Hdżeż maka buch ja tujana,
Se ſherbſkim bantom powita.
Njech Bohu pak ſo khwalba dawa,
So njej' ſo wjeſcha ſchkoda ſtała,
Kak mohli wſchak czi bliżſchi ſuſodzo
Też runje měcz to ſamżne njeſbożo.
Tym wſchitkim njech też dżak [budź daty,
Najhłubſcho ſ wutroby won wſaty,
Kiż tehdom k pomozy nam pſchiń- [dżechu,
Tym dżakujemy ſo my ſ wutrobu.
Bóh troſchtuj pak waß, wotpalenych
A ſ tajkim kſchiżom potrjechenych,
Daj lózſche myßle do wutroby wam
A pſchi wſchej nuſy woſtań pſchi [Waß ſam

Hańża Budarka rodź. Šołćic

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 23. njedżelu po ſwjatej Trojizy, (njedżelu ſemrjetych) rano we 8 hodżinach farat Räda němſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja w 9 hodżinach ſměje duchowny Tyſchet němſke a ½11 hodżin ſerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kollekta ſa zyrkwinſke faſtaranje evangelſkich Němzow we wukraju ſběra.

Njedżelu popołdnju w 4 hodżinach ſměje farat Räda ſerbſku ſpowjedź.

Sſrjedu popołdnju w 3 hodżinach ſhromadżiſna kſcheſcżijanſkeho żónſkeho towarſtwa.

Sſriedu wjeczor ½7 hodżin wotměje ſo němſka wójnſka modleńſka hodżina w Dobruſchi.

Tydżeńſke faſtojńſke dżěła ſměje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woſadże: Alfred Mjertyn Rudolf, Ernſta Rudolfa Hirta, pohoncża w Ratarjezach, ſ., 1 m. 18 d.

W druhich woſadach: Marta Elſa Trajczkez w Brěſynzy pola Huſti, 9 l. 5 m. 7 d. — Handrij Felka, żiwnoſciet we Luſku p. Bukez, 86 l. 4 m. — Ernſt Bjedrich Hantulch, dżełaczet w Brěſezach p. Hrodżiſchcża, 71 l. 7 m. 15 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodżija.

Jutſje, njedżelu ſemrjetych, ſměje rano ½8 hodżin farat Kſchiżan ſerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja ½9 hodżin ſměje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kollekta ſa evangelſkich Němzow we wukraju ſběra.

Sſrjedu wjeczor w 5 hodżinach wotměje ſo němſka wójnſka modleńſka hodżina.

Schtwórtk, jako na Handrija, wotměje ſo rano ½9 hodżin ſerbſka ſpowjedź, a dopołdnja ½10 hodżin ſerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, njedżelu ſemrjetych, ſměje duchowny Bójz rano ½8 hodżin němſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja ½9 hodżin ſměje farat Domaſchka němſke a w 10 hodżinach ſerbſke prědowanje.

Khor ſpěwa: „Sbóżni ſu czi morwi".

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kollekta ſa evangelſkich Němzow we wukraju ſběra.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, na njedżelu ſemrjetych, budże rano we 8 hodżinach ſerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodżinach ſerbſka a ½11 hodżin němſka Boża ßłużba.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kollekta ſa evangelſkich Němzow we wukraju ſběra.

Njedżelu popołdnju w 3 hodżinach, pſchi pſchihódnym wjedrje, ſwjatocznoſcz na pohrjebniſchczu. — Wjeczor w 5 hodżinach němſka ſpowjedź.

Schtwórtk wjeczor w 5 hodżinach wotměje ſo němſka wójnſka modleńſka hodżina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje, jako na njedżelu ſemrjetych, budże rano we 8 hodżinach ſerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodżinach ſměje duchowny Mrózak-Ketliczański ſerbſke a ¾11 hodżin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kollekta ſa evangelſkich Němzow we wukraju ſběra.

Sſrjedu wjeczor w 6 hodżinach wotměje farat Waltat-Njeßwaczilſki němſku wójnſku modleńſku hodżinu, ſjedno-żenu ſe ſpowjedźu.

Cżeßne wopomnjenje

ſa lubowaneho ßyna, a bratra
muſketěra jeneho pruſkeho pěſcheho regimenta

Richarda Miklawſcha

mandżelſkeho ſtarſcheho ßyna Jana Miklawſcha, murjerſkeho miſchtra w Manjowje, wumrje 30. okt. 1916 21 lět ſtary, pohrjebany pſchi wßy Mouislains w Franzowſkej.

Spi derje tam, hdżeż ßylſy naſche
Na twój row kapacż njemóża,
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A też ßo ſa njón moricż da,
Hdżeż wot granaty tſělený
Bu cżeżzy na ßmjercż ſranjeny.
Pak tola hiſchcze żiwy běſche
Ty něſchto mało mjeńſchinkow,
Pak ßkowczka wjazy njerěcżeſche
Dla ſtyſknych wulkich boloſczow,
Hacż leżo tam we ßwojej krwi
We ßmjercżi wocżi ſańdżeli.
Kak ßmy my tebje lubowali,
Kiż nam tak ſahe wſaty ßy,
Pak njeßmy pſchi tebi ſtacż mohli,
Hdyż bě ty cżeżzy ſranjeny,
Cże bychmy w ßmjertnej ſtyſknoſczi
Rad ſ krjepku wody ſchewili.
Ssy ſ Bohom pſchětrak ßmjertne
A wſchitke twoje boloſcze, [rany
Hdże troſchta nětko namakamy
Sa rany, kiż ßu nabite
Nam pſches twoju ßmjercż ryczeŕſku,
Kiż wumrjeł ßy na bitwiſchczu.
Twój żiwjenjaběh měrny běſche,
Sa-to pak dołho trał wón njej',
Ach, kak ßo kóżdy wjeßeleſche
Na domrót ſ wójny żałoßnej',
Pak nimo bě wſcho wjeßele,
Hdyż powjeſcż pſchińdże: morwy je.

Sſo njemóżeſch k nam wjazy
Do doma wjeſki narodnej, [wróczicż
A ſ luboſczu tu ruku tłoczicż
Też k mandżelſtwu niz ſawdacż ßej
Se ßwěrnej lubej njewjeſtu
Pſchi Bożim ßwjatym woltarju.
Na tebje huſto ſpominamy,
Njech rano abo wjeczor je,
Nam woſtanjeſch njeſabywany
We naſchej ſtyſknej wutrobje.
Schtó naſche ßylſy wuměri,
Kiż wo tebje ßmy płakali?
Jich wjele tam na mokrej ſemi,
Każ potepjeni w ßwojej krwi,
Bjes mrějazymi towarſchemi
Ssu laczni dołho leżeli,
Prjed' haeż ßmjercż ſtyſkna żałoßna
Jich wumohła je ſ hubjenſtwa.
Ty, luby ßyno, bě na ſemi
Naſch jenczki troſcht a nadźija,
Ssmy na tebi tu wjeßle měli,
Bratr, ßotſje a też maczeńka.
S tym nanom ſtaj nětk hromadżi
We tamnej ſbóżnej kraßnoſczi.
Ty bě też wulzy lubowany
Wot wſchitkich twojich towarſchow,
A wot nich cżeßnje pohrjebany
Ssy bliſko krwawnych bitwiſchczow,
Hdżeż twoje cżěło pokoj ma
Wot wjchitkoh' wójnſkoh' ropota.

Spi derje, ßyno lubowany,
Spi derje, luby bratſiko,
We zuſej ſemi pohrjebany
W franzowſkim kraju daloko,
Hacż w tamnej wěcznej ſbóżnoſczi
Bóh junu naß wſchěch ſjednoczi.

We mjenje hłubokoſrudżeneje ſtarſcheju bratra a ßotry

Hanża Budarka.

(K temu cżißku pſchikoha.)

Płaćizna produktow.

W Budyschinje płaći: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 80 pj, hać 2 hr. 60 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hać 1 hr. 50 pj. 2 punt. ßwinjazeho mjaßa wot 3 hr. 80 pj. hać 4 hr. pj., punt schmalzo wot — hr pj. hać 2 hr. 10 pj., punt pschenćznjeje muki wot — hr. pj. hać — hr. 25 pj., punt rźaneje muki wot hr. pj. h cź hr. 20 pj., punt chlěba wot hr. — pj. h cź — hać 16 pj punt ßuscheneho połcźa wot 2 hr. 20 h cź 2 hr. 20 pj., punt mlětego zokora wot hr. 29 pj. hać — hr. 32 pj. liter petroleja wot hr. 32 pj. hać hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hać 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 75 pj. hać 4 hr. 50 pj. 100 pnntow ßyna wot 3 hr. 50 hać 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj hać 11 pj., prožata schtuka — hać do — hr.

Sklad Vogtlandskich gardinow a pschedawańnja wuhotowanskich schatow

Martha Bräuerka w Budyschinje

na Molttkowej drósy, na rózku rózowej drohi,

porucźa ßwój wulki sklad po tunej płaćisnje.

Provinzialne towarstwo sa snutskowne mißionstwo.

Ssobustawy provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo ßo na

ßobustawsku shromadźisnu

provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo w Budyskim knjeźerstwowym wokrjeßu, kotraž ßo

póndźelu, 11. dezembra t. l. popoldnju w 3 hodź.

w Marcźinym wustawje w Budyschinje wotměje, s tutym pscheproscheja.

Dnjowy porjad: 1. Lětna rosprawa. 2. Rosprawy wo pokladnizy. 3. Pschiswolenje podpjerow.

W Budyschinje, 23. novembra 1916.

P chedßudstwo.

Palma měra

na row lubowaneho mandźelskeho, nana a dźěda

Pětra Schiera, žiwnoscźerja s Krakez

narodźi ßo 22. julija 1840 — wumrje 27. novembra 1915.

My wschitkich tych sa sbóžnych mamy,
Kiž ßu we Bosy wußnyli,
A hać jich runje wopkakamy
Ssmy žiwi tola w nadźiji.
So Bóh we tamnej wěcźnoscźi
Naß s nimi saßo sjednoczi.

S tym troschtom dźenßa pschistupicźe
Wy k rowej, kotruž snajecźe.
Jón s kwětkami też wupyschicźe,
Tam dźaka ßylsy plakacźe,
Hdźež lěto hižo cźische spi
Wasch luby nan a mandźelski.

Wam ßwěrny towarsch bě na ßwěcźi
Wy wurudźena mandźelska,
Wam ßwěrny nan bě, lube dźěcźi.
Hać ßmjercź jom' wócźaży sesamka,
Bě ßwěrny hospodar a nan
A pobožny też kschesćijan.

Je wrózowal ßo, ßwěru dźěkał,
Kaž dołho Bóh jom' strowoscź da,
Je ßwěru kemschi khodźił, spěwał
Waß k Bohu horje pokasa,
Kiž bě jom' móz we žiwjenju,
We khoroscźi a skónczenju.

Scźe jcho ßwěru wothladali
We jeho krótkej khoroscźi,
Scźe k Bohu sa njoh' próstwy ßkali,
So hischcźi móhł bycź na ßwěcźi
Kiž bě wam stajnje k pomozy,
Wasch mandźelski, nan lub'wany.

Bóh lubu Knjes po ßwojej radźe
Bě wschitko hinak wobsamknył,
Wón waschoh'luboh' wsał jeł hnadźe
Tam, hdźež je wón też cźahnycź
Tu s teho ßwěta hryschneho schzył
Do tamnoh' kraja njebjeskoh'.

We Porschizach tam na kerchowje
Pichi ßwojoh' Knjesa ßwjatnizy
Wón cźische dréma nětk we rowje,
Hdźež bu wón s cźesczu khowany.
Kak husto wón k wam projił je:
Tu njech mi row ßo wuryje!

Ow kak je jemu derje nětko,
Hdyž w njebju pola Boha je,
Wón dostał je tam wěcźnje wschitko,
Wón ma nětk wěcźne wjeßele.
We tamnej cźichej wěcźnoscźi
Nětk wuźiwa měr njebjeski.

Hdyž rokutny dźeń kemschi dźěsche,
Ach tehdy drje ßej myßlił njej',
So poßledni króć wuschoł běsche,
Sso modlicź w zyrkwi Knjesowej.
Wón bórsy po tym skhorił je
P ches Boże dźiwne wodźenje.

Duž wo nieho wjaz' njepłakajcźe
Wy luba, khora mandźelska,
Wy dźěcźi ßyliam měru staicźe,
Ta wěcźna kraßnoscź njebjeska,
Hdyž Bóh w ß s rona samck
Wschěch w njebju wěcźnje wobdawa

We mienje srudźenych sa ostajenych **Jan Kruža.**

Nowa khěża

se ßadowej a ßadźeńskej sahrodu a běrnowej rolu, też sa starschich ludźi ßo jary pschihodźaza, je hnydom abo k 1. haprleji 1917 na pschedań w Nowej Wßy p la Njeßwacźidła, Wona je 15 minutow wot Njeßwacźidlowskeho dwórnischcźa daloka. Dalsche je shonicź pola Ernsta Fähle w Nowie Wßy pola Njeßwacźidła.

Hosposa,

kotraž ßo žaneho dźěła njestrachuje a ma luboscź dźěcźom, ßo do mjeńscheje žiwnoicźe k nowemu lětu pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Now.

Ssuschene prawaki

po kóždej dźěibje kupuju.

Runje tak derje ßuschene

wlóske worjechi

kupuju.

Carl Kässner w Khocźebuzu,

k lonialne twory, wino, zigary

na Žandowskej hłownej drosy 32

W Hródku ßo posticźenja w Hoffmannez hoscźenzu rad pschijimaju.

Loni na njedźeli semrjetych je njesapomnita dobrocźelka nascheje woßady

Marja Madlena swud. Schmißowa

prjedy kublerka we Wbohowje, w Budestezach k ßwojemu Knjesej domoj schła Wona je ßwój rjany dom Budesczanskej woßadźe sa kapłanstwo dariła. Wona je nimo druhich wotkasanjow nam hłowny dźěl ßrědkow sa postajenje woßadneje diakonißy wustajiła. S jeje sawostajenstwa je ßo tele dny naschej woßadźe 28000 hr. wupłacźiło.

Tutej darniwej dobrocźelzy wuprajamy s hnuteje nutroby

horzy dźak.

Nasche swony ßu snowa swonile a wo jeje wulkej luboscźi k nam rěcźale. Saloženu na njekabłazy sałožk wěry, bohatu na skutkach woporniweje myßle, wjeßelu we ßwojim Bosy, tajku ßmy tu lubowanu semrjetu snali, a tajki wostanje jeje wobras žiwy a mjes nami njewuhaßnity psches taschcź a row!

W Budestezach, 26. nov. 1916.

Zyrkwine pschedsteicźerstwo:

M. Domaschka, farař.

Pschiloha k czißku 48 Serbskich Nowin.
Ssobotu 25. novembra 1916.

We wudawarni
„Serb. Nowin“
ßu dostacź ßerbske a němske

biblije

po najtuńschich placźisnach.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacź knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Wo hodowne dary

sa **landsturmarjow we wójnje** proßy a pschijumuje hacź do 15. dezembra wschědnje wot 9—12 hodźin

majorowa Lena Kleebergowa

w Budyschinje na hrodowskej haßy 9 po 2 schodomaj.

Budźaki s dobrym gratom

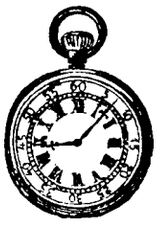

a

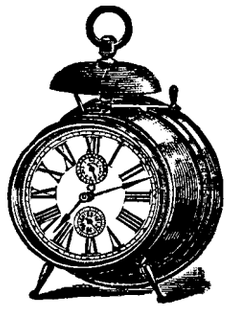

ßwěcźate cźaßniki
sa wojakow
porucźa

F. Marschnerowy naßlěd.

M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Krucźe sprawne poßłuźenje. Pißomne rukowanje.

Howjase koźe

a wschě druhe druźiny
harowanych a koßmatych koźow
po najwyschschich placźisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbaŕskej haßy.

Konje k rěsu

po najwyschschich placźisnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej dróhi 782 B
— Telefon 403. —

Kedźbu — piwowe blesche.

Sa kóždu wot naß dostatu a khmanje sdźerźanu wróczu datu piwowu bleschu se samknjenjom a gumijom sarunany hacź na dasche 10 pj., sa bleschu se samknjenjom bjes gumija 8 pj. a bjes samknjenja 6 pj.

Naschim piwowoźerjam je ßo pschikasało, po dostaczu bleschow postajeny pjenjes wupłacźicź, teź ßo bleschе w piwaŕni pschijimaju. Bleschowa cźasa kaź prjedy dale wostawa. — Snjewuźenje bleschow ßo khosta, na cźoź ßo woßebje pokasuje.

Budyska piwaŕnja
a ßłodźerńja. Akzijowe towaŕstwo.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** faraŕ w Deschnje.

Płacźisna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacź w Ssmolerjez knihicźischczeŕni.

Čzerwjeny kał, bĕły kał, kúrbiſy, worjechi, jabłuka kruſchwy

pſchezo po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje

Pawoł Roſtok

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach 12

(w domje Kubiz korczmy).

Pſchedzenak.

Protyka ſa Sſerbow

na lĕto

1917

je ſa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa 40 pj. dostacz knižka:

Worjeſchki

Pſches dzewecz ſtow hudanczkow ſ trĕbnym kluczom.

Jako **dar k Bożemu dźĕſczu** ſu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki **ſ pißanymi wobraſami** a ſe ſerbſkimi ſchtuczkami

1. ſa ſtarſche dźĕczi:

Scheſcherjaczk a ſcheſcherjawka.

2. ſa mjeńſche dźĕczi:

Wobraſki ſa pĕkne dźĕczi.

Pĕknych dźĕczi wjeßele.

Sſerbſke a němſke ſpĕwarſke

ſu dostacz **we wudawarni Serb. Nowin.**

We wudawarni Serb. Nowin ſu dostacz

khĕrluſchowe pſchidawki

do ſerbſkich a němſkich ſpĕwarſkich knihow.

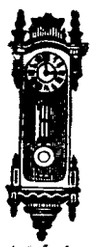

Kóždy, kotryž chze ſebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ſebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßu 6.

Jencz pſchedawa a porjedzuje, ſa ſwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moje wukładne woko, ſ płaczíſnami wupołożenc, wobhladacz.**

Lubijſka banka

w Lubiju w Sakſkej **w Neugersdorfje w Sakſkej.**

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne mĕſtno w Kumwaldźe.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchĕdnym wužiwanju ſ		2½ %
pſchi mĕßaczným wupowjedźenju		3 %
pſchi ſchtwórczlĕtnym	=	3¼ %
pſchi potlĕtnym	=	3½ %
pſchi lĕtnym	=	4 %

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Sſerbſkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodź. Sſobotu wot 8—2 hodź

Klanki!

Rjenje **draſczene klanki** (pópy) po tunich płaczíſnach, **klanki ſ kulowatymi ſhibadlami** jednoreho a najwoßebniſcheho wuwjedźenja.

Kharakterſke babije

wſchĕch druzinow.

Klanki, czĕła, hlowy, ſtawy we wulkim wubjerku.

Njeſkónzujomne klankaze perüki ſ woprawnych włoßow

S wucżeßanych włoßow ßo perüki ſnateje hódnoſcze dźĕłaju.

Kraßna klankaza draſta,

klobuki, ſchaty, ezrije, ſchtrympy atd.

A. Graf, Diedrich naßlĕd.

na bohatej haßy 4.

Kóżda klanka ßo derje, ſpĕſchnje a tunjo wuporjedża.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přiwzmaja.

— Telefon 687. —

Čisło 49. **Sobotu 2. decembra 1916.** **Lětnik 75.**

Němska wójska rozprawa.

30. novembra. **Rańše wojownišćo.**

W lěžatych Karpatach a w namjesnych horach Moldawy Rušojo swoje nadběhi wospjetowachu, tola wažnych wuspěchow njedozpichu. Rušojo cyło schkodowachu a dyrbjachu so z mjeńschimi městnymi dobytkami spokojić.

We wječornej Rumunskej smy njepschećelske sadnje wójsko wróćo cyschćeli.

Pódla Pitesti smy wječera tež Campulung wsali a z tym puć psches Törzburgski lěs wotewrili. Tam 17 offizěrow, 1200 muži, 7 kanonow a wjele bagaže do ruki bayerskich wojakow padże.

Eskadrona rytmischtra z Borcke z kraloweje khrabrěrskeho regimenta je pola Ciolanesti jenu njepschećelsku kolonnu se 17 offizěrami, 1200 mužemi sajala a pschi tym 10 kanonow a 3 maschinske tselby sebrała.

Dunajske wójsko wojujo postupuje. Wot pschenđženja psches Dunaj je wono njepschećelej 43 offizěrow, 2421 muži, 2 cyłkej a 36 pólnych kanonow, 7 mjeńschich kanonow a 32 munizijskich wosow wotewsało.

1. dezembra: Na wječornym wojownischću njebě wožebitych podawkow.

Rańsche wojownischćo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pschi Slotej Lipje (w Mazedonskej) turkowszy wojazy někotre ruske nadběhi wotrasychu, do wróćožołmjazeho njepschećela dostorćichu a jemu cyłe schkodowanje naćinichu. Wjele jatych so wróćo swjedże.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Rušojo a na połodnischim kschidle Rumunojo swoje nadběhi w Karpatach wospjetowachu. Mjes Jablonskim pschekhodom a hórkami k ranju wot Kezdivasarheli (300 kilometrow powětroweje linije) njepschećel njemdre nadběhi cinjesche; tež wječera wyšoke sastajenje krwe a munizije lědma jenemu městnu dołheje fronty dobytki wunješe.

Husto naschi wojazy k napschećznemu nadběhej pschenđžechu a njepschećelej krajinu wutorhnuchu, kotruž bě dźeń prjedy dobył.

Wožebje so pschi Ssmotrezu Marburgszy honjerjo wusnamjenichu, kotsiž wupadnywschi psches 40 jatych a 2 maschinskej tselbje z njepschećelskeho stejischća wsachu.

Wójsko generalneho pólneho marschalla z Mackensena.

We wječornej Rumunskej so do wschelakich stron nastajiwschi rumunszy wojazy, kotsiž su wot swojeho wójska wotdźěleni, swojemu njesminliwemu dońtej wucźeknyć pytaju. Wječera su jim němszy a awstrisko-wuherszy pschesćěharjo 300 jatych wotewsali.

Kolonny, kotrež psches Campolung a Pitesti po rěčnych dołach we Walaschskej postupuja, su wjele jatych, kanonow a wosow, wožebje bagaže, sebrali.

Naschim mozam, kotrež z rěki Alta postupuja, so njepschećel na wjele městnach pschi rězy napschećo stajesche; wón so cisny. Tež wupad jeneje rumunskeje diwisije, kotrejž so nascha kavallerija wuwiny, njemóžesche nasche postupjenje sadźerżeć.

Dunajske wójsko je zebi pschekhód psches Neajlowsku nižinu wubědźiło a so delnjemu běhu Argesula na stronu k Bukarestej bliži.

Pódla wulkeho schkodowanja su Rumunojo wječera psches 2500 jatych, 21 kanonow, mjes nimi 3 mersery, shubili.

W Dobrudschi je so njepschećel do bołharskeho lěweho kschidła dał. W tselenzy so nadběhowaze cyrjódy slemichu.

Njeporadźenju njemóžachu tež jendźelske panzerowane automobile wobaraćz, z kotrychž 2 psched raćisnami rostselenaj ležitaj.

Mazedonska fronta.

Fronta schtworoswjaskoweho wójska sažo podarmo němsko-bołharske stejischća k krótkemu wječorej wot Monastira a pola Grunista (k ranju wot Cźerneje) nadběhowasche.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

Pschekhód němsko-bołharskeho wójska psches Dunaj.

Połoženje rumunskeho wójska je dźeń a wobcźežnische. Němsko-bołharske wójsko je 25. novembra Dunaj pschekrocźiło a nětko, mjes tym so němsko-awstriske wójsko do Rumunow z połnozy a z wječora cyschći, so do tutych z połodnja dawa. Rumunske wójsko so k ranju wróćo cźehnje, so by so wobstupjenja sminyło.

Pschenđženje psches Dunaj je so bjes wobcźežnosćow stało. Němzam a Bołharam so poradźi pontonski móst natwarić, psches kotrež mózesche so tež cźežka artillerija pschewjesć. Mhła dźěło połožowasche. Hdyž běchu so skabe rumunske straże pola Simniceo wotehnake, so němsko-bołharske wójsko hnydom pschi brjohu wobtwjerdźi. Wono z wuspěchom do Karakala a Szlatiny postupowasche, hdźež so z Falkenhaynskim wójskom sjednoći. Němsko-awstriske a němsko-bołharske wójsko so Bukarestej bliži. B.

Dobytk w Rumunskej.

Pschi spěšnym postupanju němsko-awstriskeho wójska w Rumunskej su so tam wot 28. novembra wulke stadła skotu sebrake. Dale su tež khětre wobstatki petroleja a žita do ruki dobycźerjow padke. Schěsć sanitätnych automobilow, 1100 wosow, 10 lokomotivow a 870 waggonow je so teho runja sa tutón cźas njepschećelej wotewsało. W Dunajowych pschistawach je so awstrisko-němske wójsko schěsć parnych łódźow a 79 cźołmow smozowało, z nich bě 16 cźołmow z jećzmjenjom a majsom pokładzenych. B.

Rumunske sklady.

Dopisowar Londonskich „Times" w Bukarestu wobliča, so mohło naplahowane žito w Rumunskej Němsku z najmjeńscha schtyri měsazy se žiwnosću sastarać, a so by njesaprahnity sklad petroleja Němskej smóžnił, wójnu khětro podlěschić. „Daily Chronicke" pische: Samolwjenje sa podawki w Rumunskej najbóle Rusku potrjechi, druhi swjaskarjo su jenož pódlansku rólu hrać mohli a woni su pódlanske nadawki, kotrež su dopjelnić dyrbjeli, derje dopjelnili. D.

Wothłoßowanje wo woßudźe Bukaresta.

W rumuskim hłownym kwartěrje je so nowa krónska rada wotměła, pschi kotrejž su so wschitzy ministerjo, generalojo a schtworoswjaskowi wojeršzy radźiczelju wobdźělili. Krónska rada je 3½ hodźiny trała. S prajenja Taka Jonesca, kotryž je so teho runja pschi krónskej radźe wobdźělił, hodźi so shudacź, so je so wo woßudźe Bukaresta wothłoßowało. Bukarest budźe drje so z wjetscheho dźěla z ruskim wójskom a ruskimi kanonami sakitowacź. Sa cźaß wuradźenja krónskeje rady ważne depesche z połodnischeho wojownischća dońdźechu. Na wschěch wobliczach kraloweje wokolnosće so wulki njeměr pokasowasche. Franzowski general Berthelot po wójnskej radźe se schesćimi franzowskimi offizěrami k połodnischej froncźe wotjědże. Tsjo rumunszy statni kuřerojo z nusnym nadawkom psches namjesne sastanischćo Ungeni pschejědźechu, naj-

ſkerje na puczowanju k zarowemu hłownemu kwartěrej. Ruſke poßylnjenja ſo piecza po żeleſniży Roman—Ploeſci bliża. G.

Kaž „Kölniſche Zeitung" piſche, żebi italſke nowiny żadaju, ſo by ſchtworoſwiaſk Rumunſkej na pomoz pſchiſchoł. Nowiny „Corriere della Sera" měnja, ſo ßo poſtupanje němſkeho wójſka ſ porjadnoſczu měroweho manevra ſtawa, a ſo mohło położenje w Rumunſkej lědma hórſche byczź. W ſchtworoſwjaſkowych a njepſcheczelſkich nowinach ßo wjele wo ruſkej pomozy a wo Bukareſtu, jako wo ſhromadźiſchczu jeneho wulkeho pomozneho wójſka rěczi, tola woprawdże njemóże nichtó niczo wěſte riez, ſchto móhli Ruſſojo ſa Rumunſku cźinicź. Też ani ſnate njeje, pod kajkimi wobſtejnoſczemi rumunſke wójſko woiuje. Widźimy jenoż, ſo njepſcheczel w Rumunſkej ſe wſchěch bokow poſtupuje; ſchto pak ßo ſady tuteho ſchlewjerja ſtawa, njemóże ßo ſpóſnacź. B.

Nadpad němſkich namórſkich powětrowych łódźow na induſtrijowe twary ßrjedźneje Jendźelſkeje.

Barlin, 28. novembra: W nozy k 28. novembrej ßu někotre namórſke powětrowe łódże na ſchkrějerńje a induſtrijowe twary ßrjedźneje Jendźelſkeje bomby mjetake. Na wſchelakich měſtnach běchu wohnje widźecź. Njepſcheczelowe wobaranje bě jara ßylne. Jena powětrowa łódź je ßo wopor njepſcheczeloweho wobaranja ſcźiniła a pola Scarborougha dele padła. Jena druha njeje ßo wrócźiła, tak ſo ma ßo ſ tym liczicź, ſo je ßo ſhubiła. Druhe powětrowe łódże ßu ßo wrócźiłe

Jendźelſka hantſka rosprawa wo nadpadże němſkich powětrowych łódźow rěka: Někotre němſke powětrowe łódże 27. novembra w nozy mjes 10 a 11 hodźinami połnóznorańſchi brjóh Jendźelſkeje nadpadźechu. Na wſchelake měſtna Yorkſhireſkeje a Durhamſkeje ßu ßo bomby mjetake, tola ßo měni, ſo je ſchkoda ßnadna. Jene lětadło ſ kralowſkeho lětańſkeho korpſa je ßo do jeneje powětroweje łódże dako a ju do morja cźißko. Jena druha powětrowa łódź je hrabinſtwa ßrjedźneje połnozy pſcheleczaka a je na wſchelakich měſtnach bomby mjetaka. Hdyž bě ßo wona ſawrócźiła, ju lětadła lětańſkeho korpſa woſpjet nadpadowachu. Wona bě ßo po ſdaczu wobſchkodźiła, pſchetoż wona na poßledk jara pomału leczeſche. Hakle pſchi ßwitanju móżeſche wona k móřſkemu brjohej doleczecź. Bliſko brjoha pola Norfolka bě ßo widźomnje poradźiło, łódź wuporjedźicź; pſchetoż wona 9000 ſtopow wyßoko ſ wulkej ſpěſchnoſczu leczeſche. 9 mil wot brjoha ßo ſchtyri maſchiny namórſkeje lětańſkeje ßłużby a jena wobrónjena rybaſka łódź do njeje dachua ¾7 hodźin wona do płomjenjow ſawalena dele padże. Nadrobne powjeſcze wo njeſbożach njeju hiſchcze doſchke, tola ßebi myßla, ſo ßu wone ßnadne. B.

Dopißowaŕ Londonſkich „Daily News "wo ſniczenju jeneho zeppelina pſchi Durhamſkim połnóznym brioſy powě: To bě rosborjazy podawk. Wobhdleŕſtwo bě ßo ſ cźaßom warnowało. Nóz bě rjana, ſymna a hwěſdata, k wobkedźbowanju jara ßo pſchihodźaza. Hdyž ßo nadpadnik lědma pſchibliži, ßo wón ſ pruhu jeneho ßwětkomjetaka trjechi. Bórſy też wobaranſke kanony dźěłachu. Prěnje wutſěle běchu po ſdaczu pſchekrótke. Bórſy po tym běchu kanoněrojo ßo prawje ſameŕili. a hdyž lud ſpóſna, ſo granaty trjechachu, bě hrimotaze wyſkanje ßłyſchecź. Zeppelinowy prědk ßo khileſche, tola bórſy ſaßo do runowahi pſchińdże. Jeho wjednik po ſdaczu wuczek k morju pytaſche, tola ßwětkomjetaki łódź na żadyn wokomik njepuſchczichu. Na dobo ßo na zeppelinowym ſadku ſaßwěcźi, na kotryż ßo wokomik kaž na ſaźehlenu zigaru hladaſche. Potom ßo żahłoſcź ſe ſpodźiwnej ſpěſchnoſczu ſ jeneho kónza k druhemu roſcheŕi, tak ſo bě łódź bórſy do płomjenjom ſawalena. Zyły wodźěw bě po ſdaczu ſniczeny. Potom powětrowa łódź pomału do morja padaſche, mjes tym ſo pſchihladowarjo ſ wjeßełoſczu juſkachu. B.

Wo naſtatej ſchkodże jendźelſke knjeżerſtwo powě: Po poßlednich powjeſczach wo nadpadże zeppelinow je naczinjena ſchkoda jara ßnadna, hacź runje je ßo wjazy dyžli ſto bombow wotcźißko. Jena żona ſe ſtróżelemi wumrje, pjecź muži, ßydom żonow a ſchtyri dźěczi ßo ſranichu. 35 khěżow je ßo wobſchkodźiło. Wojeŕſkeje ſchkody něſkajkeje ważnoſcze njeje ßo nacziniło. B.

Saſtaranje Jendźelſkeje ſe żitom w ſtraſche.

Wſchelake jendźelſke nowiny piſchu, ſo ſtej w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki żito a mjaßo dźeń a dróżſchej. Teho dla żadanje pſchibjera, ſo dyrbjało knjeżerſtwo ſakaſacź, żito a mjaßo do wukraja wuwoſycź. Wſchelake induſtrijowe wokrjeßy pytaju ſ petizijemi knjeżerſtwo k tajkej krocżeli namołwjecź.

Też je ſtrach, ſo Jendźelſka ßamo ſ Argentinſkeje żaneje pſcheńcźy wjazy njedoſtanje. W Argentinſkej ßu lětuſche żně tak hubjene, ſo knjeżerſtwo najſkerje ſakaſnju wuda, ſo ßo hacź do dezembra pſcheńza a majß wuwoſycź njeßmětaj. G.

Franzowſka rosprawa wo mazedonſkim wojownſchczu.

28. novembra: S nadběhom, kotryż wotdźělenje Zuavow a Sſerbow 26. novembra hromadże wuwjedże, ßo k dołhemu wjeczorej Monaſtira hórka 1050 dobu. Njedźiwajcy ßwojich napinanjow njepſcheczel njeſamó, naß ſ tuteho ſtejiſchcza, kotreż bě wón wobtwjerdźił, wuhnacź. Naſchi wojazy ſchtyri napſcheczne nadběhi, kotreż Bołharjo a Němzy ſczinichu, po rjedże wotraſychu. Njepſcheczelej ßo krwawne ſchkodowanje naczini. B.

29. novembra:Na lěwym Warderowym brjoſy ßo Jendźelczanam poradźi, ßo ſ pſcheßłapjenjom do njepſcheczelſkich hrjebjow k dołhenu ranju Makukowa dobycź. K ranju Czerneje ßerbſcy wojazy ſ khrobłym nadběhom jenu hórku k dołhemu wjeczorej Grunſta dobuchu a ßo tam njedźiwajcy ßylnych napſcheczných nadběhow Němzow a Bołharow ſdeŕżachu, kotſiż czeżko ſchkodowachu, tola wuſpěcha njedozpichu. K dołhemu ranju wot Monaſtira Zuavojo ßwój wuſpěch dale wjedżechu a w ſprawnym wojowanju wjeŕſchk jeneje hory k ranju wot hory 1050 dobychu. K dołhemu ranju wot Monaſtira ßo ßylnje wojuje. Naſchi wojazy pſchecźiwo hórzy 1248 poſtupowachu, kotruż njepſcheczel ſ wurjadnej ſaßakloſczu ſakitaſche. Naſchi wojazy pchecźiwo hórzy 1248 poſtupowachu. Italſcy wojazy tehorunja w horatej ſtronje Czerneje Stěny poſtupuja. B.

Franzwſko-jendźelſka rosprawa ſ wjeczorneho wojownſchcza niczo ważneho njewopſchijatej. B

Jendźelſka rosprawa ſe Salonikia.

28. novembra: Pſchi frończe pſchi Dojranſkim jěſorje naſchi wojazy po artilleriſkim pſchihotowanju njepſcheczelowe hrjebje k dołhenu ranju Mazukowa nadběhowachu. Nadběh mějeſche połny wuſpěch. Wjele njepſcheczelow je ßo moriło, jeczi ßu ßo ſebrali a hrjebje ßu ßo wupuſcźiłe. L.

Poßylnjenje bołharſko-němſkeho wójſka w Mazedonſkej.

Zürichſke nowiny ſ Mailanda powjedża: Po powjeſczach Mailandſkich nowin je bołharſko-němſke wójſko pſchi mazedonſkej froncze wulke poßylnjenje doſtało. S nim ßo generalej Sarrailej hroſy, ſo ßo jeho poſtupanje ſaſtaji. B.

Tajne poßedźenje franzowſkeho ßejma.

Zürichſke nowiny ſ Pariſa powjedża: Wutoru bě ßo hacź do pſchipołdnia hiżo 26 praſchenjow ſa wotmyßlene tajne poßedźenje franzowſkeho ßeima podało. Wone ßu ßo ſridowake a wo nich budże ßo po ßlědowazym rjedże wuradźicź: Należnoſcze na Balkanje, namórſka wójna, praſchenja wo materialu, praſchenja wo ßylnoſczi wójſka, wikowarſke, hoſpodarſke a finanzne praſchenja.

„Agence Haves" powě: Ssejm je ßo wutoru, kaž bě ßo to pſched tydźenjom wobſamkło, k tajnemu poßedźenju ſeſchoł, ſo by knjeżerſtwo na wjele praſchenjow wo politiſkim, diplomatiſkim a wojeŕſkim położenju wotmolwiło. Tajne poßedźenje budże někotre dny tracź. B.

Podleſchenje wojeŕſkeje ßłużbneje winowatoſcze w Ruſkej.

Ruſkej miniſterſtwowej radże ſakonjowy naczińſk pſchedleżi, po kotrymż ßo wojeŕſka ßłużbna winowatoſcź hacź do 50 lět podleſchi. D.

Wuhnacze póßłanzow ßrjedźnych mozow ſ Athena.

Piatk pſchipołdnju ßu ßo němſki, awſtriſki, bołharſki a turkowſki póßłanz ſe ßwoiim perſonalom a konſulemi na jenej Grichiſkej parnej łódźi do Kavale pſchiwjeſli, ſo bychu ßo wot tam pſches Bołharſku k ßwojemu knjeżerſtwu wrócźili. Póßłanzam bě franzowſki admiral Fournet liſt póßłał, ſ kotrymż ßo dla měnliweje ſpionaże napominachu, Grichiſku wopuſchczicź a ßo ſchtwórtk w Piräuſu ſhromadźicź a ſo wot tam ſ poſtajenej parnej łódźu wotwjeſcź. Póßłanzy pak ßo ſapowjedźichu, na łódź ſ zuſej khorhoju hicź. Duż franzowſki admiral dowoli, ſo ßmědźichu ßo ſ jenej grichiſkej łódźu wotwjeſcź. Póßłanzy pſchipóſnawaju, ſo grichiſke knjeżerſtwo njeje mohło ſchtworoſwjaſkowej naßylnoſczi ſadźěwacź. Grichiſke knjeżerſtwo wſcho cźinjeſche, ſo bychu póßłanzy wjedżeli, ſo jich ſ wobżarowanjom ſ Grichiſkeje ßo wotßalicź widża. Wobhdleŕſtwo w Athenje je ſměrom, jeho myßle pak ßu tyſchne, wo-

ßebje po najnowschich schtworoswjaskowych žadanjach. Tutón ßebi trojake žada:

Neutralnu stronu mjes wojownischczom generala Sarraila a drohu sa woženje wójska s Korinthiskeho mórskeho saliwa hacž do Larissy. Tejle žadani ßo tež bjes pschihkoßowanja grichiskeho knjeżerstwa dopjelnitej. Tsecze žadanje na to dże, so ma ßo hnydom grichiske wójsko s dżěla wotbrónicz. G.

Nowe žadanja generala Sarraila.

Po wuporjedżenju żelesnizy mjes Monastirom a Salonikiom je ßebi general Sarrail snowa žadał, so by jemu grichiske knjeżerstwo 50 waggonow k woženju provianta a munizije pschewostajiło.

Londyske „Times“ powjedża, so ministerstwowy pschedßyda w knjeżerstwowym mjenje schtworoswjaskowym sastupjerjam wosjewi, so ßo wono sapowjedźi, schtworoswjaskej žadane brónje pschepodacz. W politiskich kruhach ßo s tym liczi, so ministerstwo wotstupi. B.

Kraloßwěrni wojazy Athen wopuschczili.

Italske nowiny ßu s Athena powjesc dostate: Kraloßwěrni wojazy ßu Athen wopuschczili a ßu k polnozy s města wucżahnyli.

Wójnski minister je dźiwajo na ßwoju strowosc wotstupił. General Hazzopoulos, w tu khwilu na Korfu, na jeho město stupi. Hacž do jeho pschikhada budże minister snutskownych należnosczow jeho sastupowacz.

Wotßadżenje grichiskeho kralowskeho doma jenoż praschenje cżaßa?

„Frnkfurter Zeitung“ s Konstantinopla shoni: Po powjesczach se Salonikia staj jendżelski a ruski póßlanz ßwoje ßydło s Athena do Salonikia pschepołożikoj, dokelż ßo wokrjeß wokolo krala pschezo bóle hromadu sczahuje a dokelż je wotßadżenje dynastije a wuwołanje Grichiskeje sa republiku jenoż praschnje cżaßa. Ruski a jendżelski dwór, kotrajż staj s najwużschimi ßwójbnymi poměrami s Athenom swjasanaj, nochżyschtaj ßwojimaj sastupjerjomaj pschi tymle pschewrócże pschitomnymaj bycz dacz. Franzowska ßo s tajkim a podobnym dźiwanjom njepocżežuje. Franzowska s tym wurasnje wotmyßlenje pschewjeduje. Teho dla franzowski sastupjer w Athenj wostanje. B.

Khěžorstwowy ßejm wo sakonju pomozneje ßłużby.

Khěžorstwowy ßejm je ßrjedu wo sakonju pomozneje ßłużby wuradżecz sapocżał. Pschi spocżatku poßedżenja president dr. Kaempf khěžorstwowemu kanzlerej k jeho 60. narodninam se ßłědowazymi ßłowami sboże pscheje: „Ssym ßebi dowolił, knjesej khěžorstwowemu kanzlerej jako snamjo sbożopschecżow, kotrez jemu k jeho schěścżdżeßatym narodninam pschinjeßemy, buket kwětkow w mjenje khěžorstwoweho ßejma poskicżicz. Proschu knjesa khěžorstwoweho kanzlera, so by tole sbożopschecże pschijał.“

Khěžorstwowy kanzlr s Bethmann-Hollweg: „Dżakuju ßo knjesej presidentej a khěžorstwowemu ßejmej sa pschecżelne ßłowa, kotrez ßym runje ßłyschał. Pschijimam tele kwětki jako sbożolubjazy symbol sa němski lud, sa kotryż jenicżki moja wutroba bije.“

Khěžorstwowy kanzler potom wo sakonjowym nacżisku wótcżinskeje pomozneje ßłużby praji: Dowolcże mi jenoż někotre ßłowa k sawodej. Njenaßytna wójna dale sakhadża. Naschi njepschecżelsjo ßnadż woni ßwoju wolu pschecżischcżeli? Nasche linije ßu njesłamane. Rununska, kotraż dyrbjesche wulke pschewobrocżenje pschinjesc, ßwoju pokutu płacżi. Bóh je hacż dotal pomhał, wón budże dale pomhacz. Skoro nadcżłowiske skutki naschich wojakow, k kotrymż żane ßłowa dżaka njedoßahaju, a dobre ßwědomje, so ßmy prěni a jenicżży hotowi byli, wójnu s měrom, nasche bycże a nasch pschichod swěscżazym skóncżicz, nam prawo k tajkej dowěrje dawaju. Tola nad tutym prawom njesabudźmy ßwoju winowatosc. Naschi njepschecżelsjo nochzedża hischcże měr. Po liczbje cżłowjekow woni naß daloko pscheßahaju a skoro zyły ßwět jim wójnski material podawa. Schto to rěka, wojowanja nad Sommu pokasuja. Industrija a organisazija s kóżdym dnjom, wo kotryż ßo wójna podleschi, jejny kónz rosßudżatej. Kóżda ruka, kotraż doma kule a kanony dżěła, jeneho muża narunuje, jene młode żiwjenje w tsělnej hrjebi sakituje. Kóżda ruka, kotraż doma ßwjecży, njepschecżelej pomha. To je napominanje, kotrez nam kóżda wójskowa rosprawa prěduje, kotrez ßo nam do wutroby a ßwědomnja dobywa. Nastork k tutemu sakonjej njeje ßo sa selenym blidom wumyßlił, wón je ßo wonka w bubnowazym wohnju narodźił. Sakonjowe sakkadne myßle a organisazije, k kotrejż sakoń wjedże, se sastupjerjemi wobdżělnych powołanjow a s hłownym wubjerkom tuteho ßejma rospominali a wo nich radu składowali. Dokładne dżěło hłowneho wubjerka njech bórsy k wuspěschnemu wotsamknjenju dowjedże. Cżim hłubscho ßo dżěło do wězy dobywasche, cżim jaßnischo wulkosc nadawka wustupowasche, zyły lud sa wójnske hospodarstwo organisowacz. Mózne ßu sapschimnjenja do hospodarskeho żiwjenja, tola wone ßu ßnadne pornjo naßylnosczam tuteje wójny. Możnosc nucżenja je ßo postajicz dyrbjała. Żelesna nusnosc ßebi żelesnu wolu żada. Poradżicz pak może ßo dżěło, hdyż wono njeje wunoschk nucżenja, ale ßwobodneho pscheßwědczenja zyłeho luda, hdyż industrija a ratarstwo, dżěłacżerjo a dżěłodawarjo a hdyż ßo woßebje nasche wupruhowane organisazije jemu dobrowólnje podawaju. Pomhajcże pschi dżěle, kotrez dyrbi naß k nowej mozy s tym dobyczu dowjesc.

W tym ßamym smyßle też pruski wójnski minister se Stein rěcżesche. Statny sekretar Helfferich rosestajesche, so je tónle sakoń mobilisazije dżěła k sdżerżenju nascheje wótcżiny a luda trěbny.

Sakoń pomozneje ßłużby je ßo w prěnim a druhim wuradżenju s někotrymi pscheměnjenjemi pschijał. Po tutych njeßmě ßo woßobam, kotrez w pomoznej ßłużbje dżěłaju shromadżenske a towarstwowe prawo pschikrótschicz. Dale woßoby, kotrez ßu ßo ratarstwu pschipokasake, krajnosakonskemu cżeladniskemu sakonjej njepodstaja. Pjatk ßo wo sakonju tsecżi krócz wuradżowasche. B.

Sakoń wo winowatosczi k pomoznej ßłużbje.

Wuradżowanja wo sakonjowym nacżisku sawjedżenja winowatosczе k pomoznej ßłużbje ßu ßo skóncżiłe. Sakonjowy nacżisk, kotryż je w khěžorstwowym ßejmje wulku wjetschinu namakał, w § 1 postaji, so je kóżdy mużski němski poddan wot 17. hacż do 60. lěta, tak daloko hacż njeje k wójsku swołany, sa cżaß wójny k wótcżinskej pomoznej ßłużbje winowaty.

§ 2 praji: Jako woßoby, we wótcżinskej pomoznej ßłużbje dżěłaze, ßo wschě wobhladuja, kotrez pola wyschnosczow a wyschnosczinych pschiprawjenjach, we wójnskej industriji, w ratarstwje, pschi wothładanju khorych a we wójnsko-hospodarskich organisazijach, każ w druhich połowanjach a dżěłarnjach, kotrez ßu sa wjedżenje wójny abo sastaranje luda poßrědnje abo njepoßrědnje ważne, dżěłaju, tak daloko hacż liczba tychle woßobow potrjebu njepschesahaha. K pomoznej ßłużbje winowczi, kotsiż ßu do 1. augusta 1916 w ratarstwje a hajnistwje dżěłali, njeßmědża ßo s tuteho dżěła dla pschipokasanja do jeneho druheho dżěła we wótcżinskej pomoznej ßłużbje wuwsacz.

§ 5 pschedpißma wo wudajomnne napominanje k dobrowólnemu samolwjenju k pomznej ßłużbje wopschija. Hdyż ßo napominanju na doßahaze waschnje njewotpowjeda, ßo powołanje s pißomnym napominanjom jeneho wubjerka w narunanskim wokrjeßu stanje, kotryż s jeneho offizéra, jeneho wyschscheho sastojnika, jeneho sastupjerja dżěłacżerjow a jeneho sastupjerja dżěłodawarjow wobsteji. Schtóż je napominanje dostał, dyrbi ßebi dżěło pytacz; hdyż ßo wono sa dwě njedżeli po tym njeje sapocżało, wubjerk jene dżěło pschipokaże. Njewotstorcżaze wobcżežowanje na wubjerk generalneho komanda dże.

§ 6 żada ßebi, so ma ßo po możnosczi na starobu, ßwójbne wobstejnosczе, bydlischczo, strowosc a dotalne dżěło dźiwacz.

§ 7 rjaduje wopuschczenje dżěłarnje (wobßwědżenje wo pschihkoßowanju dżěłodawarja, wobcżežowanje dla njedowolenja na jedyn wubjerk, kotryż s jeneho offizéra a po tsjoch sastupjerjach dżěłodawarjow a dżěłacżerjow wobsteji. B.

Wot zivilneje ßłużby ßu wusamknjeni wschitzy, kotsiż pola wyschnosczow, we wójnskej industriji, w ratarstwje, hajnistwje, pschi wothładanju khorych, w organisazijach a czischczerńjach nowin, w bankach a sawjescżerskich towarstwach dżěłaju. B.

Němski khěžor we Winje.

Khěžor Wylem je ßo wutoru do Wina podał, so by pschi marach khěžora Franza Josefa wěnz słożił. Na dwórnischczu we Winje jeho khěžor Khorla postrowi. Setkanje wobeju khěžorow bě wurjadnje wutrobneho kharaktera. Němski khěžor khěžora Khorlu jara hnuty a nutrnje witasche a ßo potom s nim żiwje rosrěcżowasche. Po powitanju ßo khěžoraj s automobilom do dwórskeho hroda dowjesjeschtaj. Na drohach, hdżež monarchow spósnachu, bě powitanje se strony luda jara wutrobne. Do dwórskeho hroda pschijěwschi ßo khěžor hnydom k khěžorzy Zity poda a dlěschi cżaß pschi njej na wopycże pschebywasche. Potom khěžor Khorla

ßwojeho hosćza do hrodowskeje farskeje zyrkwje pschewodźesche, do kotrejež khěžoraj hluboko hnutaj sastupischtaj. Khěžor Wylem bě kraßny wěnz s běłych orchidejow ßobu pschinjeßł, kotryž wón w mjenje ßwojeje mandźelskeje pschi marach semrjeteho khěžora połoži. Wjeczor ½11 hodźin ßo němski khěžor s woßebitym dwórskim cźahom na domojjěsbu nastaji. Na dwórnischcźowej khódbje ßo khěžoraj wospjet wokoschiwschi a ßebi ruku sawdawschi roszohnowaschtaj. Do wosa sastupiwschi khěžor Wylem s woknom wón khěžorej Khorli někotre roszohnowanske ßkowa praji. Hdyž ßo cźah sahiba, khěžor Khorla strowjo na dwórnischcźowej khódbje steješche. Khěžor Wylem strowjo ßo dźakowasche. L.

Pscheměnjenje w ruskim ministerstwje.

Pschedßyda w ruskim ministerstwje, Stürmer, je wotstupił. Na jeho město je zar Treptowa powołał. Stürmer pjecza k stronje ßłuscha, kotraž by swólniła była, měr cźinicź. Wójnski minister Zuwajew a łódźstwowy minister Gregorowicź ßo teho dla w dumje do Stürmra daschtaj, a duma, w kotrejž Stürmer wjele pschecźelow nima, jimaj pschihłoßowasche. B.

B.

Portugalsko-brasilska łódźna ßłuzba sa schtworoswjask.

Zürichske nowiny s Mailanda powjedźa, so Portugalska s wóßom němskimi wulkimi parnymi łódźemi, w portugalskich pschistawach sebranymi, woßebitu łódźnu ßłuzbu mjes Lissabonom a brasilskimi pschistawami pschiprawi, so by ßo sastaranje schtworoswjaskowych wójskow s proviantom połóżiło. Dla rosdźělenja tworow, kotrež ßo do Lissabona nawoża, ßo poboczne linije do Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje pschiprawja. B.

B.

Maßaryk ruski universitny profeßor.

Pschi spoczatku wójny je cźěski profeßor Maßaryk s Prahi do Jendźelskeje cźeknył. Awstriske knjeżerstwo je jeho po tym wjelepscherady dla wobskorżiło a k ßmjercźi saßudźiło. Mjes tym je Pětrogradska filosofiska fakulta Maßarykej jedyn wuczbny stoł poskicźiła. Maßaryk je hižo do Pětrograda pschijeł a pschednoschecź sapocźał. D.

Wobronjenje njepscheczelskich wikowanskich łódźow.

„Daily Telegraph" pische, so ßebi jendźelszy łódźerjo ßadaju, so bychu ßo na jich łódźach w prědku a sadku kanony postajiłe, so mohłe ßo pschecźiwo podmórskim cźołmam sakitacź. D.

Żelesne pjenjesy w Norwegskej, Schwedskej a Danskej.

Dla njedoßahanja kopora chze norwegske knjeżerstwo= runje kaž schwedske a danske, żelesne pjenjesy město koprowych bicź dacź.

Ze Serbow.

— **(Jena polizajska hodźina sa zyle němske khěžorstwo.)** W khěžorstwowym ßejmje je ßo tele dny konferenza komißarow swjaskowych knjeżerstwow seschła, so by wo sawjedźenju jenotneje polizajskeje hodźiny w zyłym němskim khěžorstwje jednała.

— Sa pißma ßerbskim wojakam staj mi póßłatej knjes direktor P. Lehmann s Grunewalda 10 mk., a knjes J. Hajesch s Łasa, t. cź. pola wojakow, 10 mk. Proschu wo dalsche dary, kaž też wo adressy ßerbskich wojakow a wo pschimołwjenje do wubjerka.

Schwela w Deschnje.

— **(Rosdźělenje butry.)** So bychu dźełacźerjo w munizijskich fabrikach a w cźeżkim dźěle pschidawk tuka dostawali, kotryž trjebaju, so mohli ßwoje dźěło dokonjecź, ßo druhemu wobydleństwu dźěł tuka pschikrótschi. To ßo na tajke waschnje pschewjedźe, so budźe kóżda woßoba na prěnje tsi njedźele měßaza po połběrtliku butry a na schtwórtu njedźelu poł běrtlika margariny dostawacź.

— **(Pßyczа skaženosćź.)** Jeneho pßa w Budyschinje ßu sa skaženeho spósnali. Tehodla dyrbja ßo pßy w Budyschinje a we wotrjeßu dweju hodźin pak na rjeczas wjasacź, pak ßo sawrjecź. Jako pschiwjasanje też wodźenje pßow sa powjas płacźi, pschi cźimž dyrbi pranz tajki bycź, so poß njemóże psches njón khlamu pscheßunyecź.

— **(Jeczmjenjowe płacźisny.)** Khěžorstwowe jeczmjenjowe towarstwo je wosjewiło, so ma jenoż khěžorstwowe jeczmjenowe towarstwo w Barlinje połnomóz, pschi ßwojim kupowanju jeczmjenowe płacźisny, w tu khwilu 28 hriwnow sa dwójny zentnar wuczinjazu, pschekroczicź. Towarstwo ßmě teho dla hromadźe s młócźenskim mytom 34 hriwnow sa dwójny zentnar sapłacźicź. Po wěstym pschikasanju ßmě pak wono tule płacźisnu jenoż tak dołho sapłacźicź, hacź je ßo prěnja tsecźina jeczmjenja, kotruż ma nakupicź, dozpiła. Sa druhu tsecźinu dyrbi ßo płacźisna na 32 hriwnow, sa tsecźu tsecźinu na 30 hriwnow poniżicź. Po tychle płacźisnach ßmědźa wobßedźerjo jeczmjenja ßwój zyły żnjowy wunoschk woßobam, kotrymż je jeczmjenjowe towarstwo to porucziło, na kupowańske wobßwědczenje pschedacź, po tajkim wotedajomne schtyri dźeßatki a psches to ßwobodne wostajene dźělby hacź do 10 dwójnych zentnarjow. Cźi ratarjo, kotsiž wotedajomne schěscź dźeßatkow ßwojich żnjow, dobrowólnje khěžorstwowemu jeczmjenowemu towarstwu po mjenowanych wyschschich płacźisnach abo komunalnym swjaskam po sakońskej najwyschschej płacźisnje, njewotedadźa, maja wocźakacź, so ßo jim jeczmjeń po najwyschschej płacźisnje wußwoji, kotraž někole 28 hriwnow sa dwójny zentnar wuczinja a ßnadź ßo w bliżschim cźaßu hischcźe dale poniżi. Khěžorstwowe jeczmjenowe towarstwo bórsy tsecźinu zyłe dźělby pokupi. Kupowanska płacźisna ßo lětßa prěnje dny dezembra wot 34 hriwnow na 32 hriwnow sa dwójny zentnar spadnje. Jeczmjeń ma ßo poruczenzam hnydom poskicźicź, jeli so dyrbi ßo sa njón najwyschscha płacźisna dostacź.

— **Nowy aluminiowy pjenjeżk,** kotryž swjaskowa rada pschiswoli, bliżsche njedźele do wobkhada pschińdźe. Wón budźe něschto mjeńschi dyžli koprowy pjenjeżk, tola sa to tolschi. Wón dyrbi ßo hižo s pschimnjenjom wot druhich pjenjes, woßebje wot pjecźdźeßacźnowarjow rosesnacź hodźicź. S jeneho kilograma aluminija ma ßo 1250 jenopjenjeżkow bicź. Nowy pjenjeżk budźe 0,8 grama ważicź.

— **Sslědowazy spěw, kotryž je knjes farar Domaschka w Budestezach pěßnił, je ßo pschi skladnoscźi ßlěborneho kwaßa knjesa kantora Schewczika w Ralbizach pschednjeßł.** Po żadanju ßo wón tu wocźischcźi:

Wot horow ßym ja domoj pschikhwataka,
Wot lěßow Cźornoboha, Lubina:
Ssym statok mój radlubje wopuschcźika,
So mohła s Wamaj ßwjecźicź wjeßoła.
Dźeń wożny, lubaj starschej, Wamaj ßwita,
Dźeń ßwjaty Wamaj dźenßa pschikhadźo,
Wěnz pyschny, ßlěborny dźenß' Waju wita
A ßłónzo radoscźe nam sesładźa.
Lět pjecźadwazecźi staj dróhowałoj,
Wój lubowanaj starschej, hromadźe,
Staj wěru, ßwěru, luboscź sakhowałoj
We cźichim, měrnym, sbóżnym mandźelstwje.
My, Waju dźěcźi, dźenßa spominamy
Na wschitke prózowanja starschiske,
My ßłowa dźaka nihdy njenam'kamy
Sa tyßaz wopokasmow luboscźe.
Nětk słoto żadnne je we wótznym kraju,
Sso wschědnje proßy wo njo w nowinach,
Ja żórło ryhy cźistoh' słota snaju
We Waju pěknych, dobrych wutrobach:
To je to słoto pobożnoscźe, wěry,
To słoto njehnuteje luboscźe;
To je to słoto njekhabłazej' ßwěry,
Kiž noßytaj we ßerbskej wutrobje.
Ty bě nam, drohi nano, wodźeł miły,
Pucźpokasował nam pisches żiwjenje,
Twój wobras luby wostanje nam żiwy
Najhłubscho saschcźěpjeny w wutrobje.
Ty pak, o macźerka, Ty luba droha,
Ty nascha modlerka a wucźerka,
Też Ty nam data ßo wot mikoh' Boha,
Wot cźaßow sbożowneho dźěcźatstwa.
Bóh s Wamaj bě! Budź dale jeho mikoscź
Nam schkit a krym a ßwětło kóżdy cźaß,
Spoż ż Wamaj strowoscź, wjeßołoscź a cźikoscź,
Dóńż jónu njeßwjecźimy słoty kwaß!

S Ratarjez. S tudomneho knjeżeho dwora ßu ßo tsi hußy kradnyłe. W nozy wot sandźeneje ßoboty k njedźeli ßu paduschi se samknjeneho hußazeho khlěwa, kotrehoż samk běchu wotbili, tsi tucźne hußy wsali a je w ßußodnej kólni sarěsali. Něhdźe 12 hußu ßu w khlěwje wostajili, dokelž njejßu po sdacźu wjazy wotnjesecź mohli. Nasajtra rano je ßo hnydom s polizajskim pßom sa paduchami ßlědźiło, tola tón njeje żaneho ßlěda namakał.

S Bacźonja. 3. dezembra ßo popołdnju ½4 hodźin tu młodźinowonju sakoži. Wotewrjenje tejele młodźinowonje teho dla powschitkowne sajimanje sbudźuje, dokelž ßo ſ tym prěni krócź spyta, w zyle ratarſkej stronje młodźinowonju sakoźicź a ſ tym też ratarſkej młodźinje pschijimnoscźe poskiczicź, kotreż wona w industrialnych stronach hižo wobßedźi a ßebi waži. Dokelž też wokrjeß a zyła organisazija wubjerkow sa powschitkownje wužitne dźěło pschedewsacźa žiwe sajimanje wopokasuje, ßo też hamtſki hejtman dr. ſ Pflugk pschi wotewrjenju wobdźěli.

S Halschtrowa. Njeßoże, kotreż mózesche jara khutne scźěhwki měcź, je ßo wutoru rano ½7 hodźin pschi ranźěrowanju jeneho cźaha stało. Jena kucźa wósnika Rencźa ſ Pancźiz njedźiwajcy wrnowanſkich snamjenjow psches koliju pschejědźe; wona ßo ſ lokomotivu shrabny, kotraž jejny sadny dźěl rosrasy. Woßoba, kotraž w kucźi ßedźesche a pohonca ſe ßamymi stróżelemi woteńdźeschtaj.

S Rakeź. Ruczerſka ßmjercź sa wótzny kraj je 26. novembra tudomny cźeßla Richard Nowotnik wumrjeł.

S Wachos. Lětßa w lěcźe bě ßo tu ſe wschelakich domow khlěb kradnuł. Někotrym ludźom bě ßo hacź do 10 pokrutow ſ pjezy shubiło. Tukanje ßo na dźěkacźerſkeho pachoka S. we Wochosach wobrocźi, kotryž mějesche ßo teho dla psched kawniſkim ßudom w Běłej Wodźe samolwicź. Jemu pak ßo njehodźesche wina na pscheßwědcźaze waschnje dopokasacź. Duž dyrbjachu jeho wuwinowacź.

S Běłeje Wody. Jena tudomna schkleńczerńja je ßwoje dźěło na dwě pjezy samjesowacź dyrbjała, dokelž njemóże doscź wuhla dostacź.

S Drahdźan. Njedźelu 2. adventa chcemy ßo saßo w kschižnej zyrkwi sa ßerbſke kemschenje shromadźicź. Dawno ßo na njo wjeßelimy. Kaž kłuschimy, je knjes farař Domaschka ſ Budeßcez spowjednu wucźbu, knjes farař Kapler ſ Hornjeho Wujesda pak předowanje na ßo wſak. Boża ßłužba ßo kaž hewak pschipołdnju ½12 hodźin we kschižnej zyrkwi sapocźnje. Kóżdy Sserb je do njeje wutrobnje pscheproschenu.

S Drażdźan. Kral Bjedrich August je ßrjedu dopołdnja ſ Drażdźan do Wina wotjěł, so by ßo pschi khowanju khězoro Franza Josefa wobdźělił. Jeho generalny adjutant general kavallerije ſ Müller a kschidłowy adjutant ſ Fritsch pschewodźeschtaj. S dobom ßo prynz Jan Jurij ſ pschewodom dwórſkeho marschalla ßwobodneho knjesa ſ Berlepscha na pucźowanje do Wina nastaji.

(List ßerbſkeho wojaka.) Cźaß khwata a my też ßobu; je-li tón nadawk khětro cźeźki, dha tola nadźija kóżdeho sdźerżuje. Kak by to hewak móżno było? Do tśecźeho lěta dyrbimy ßo bědźicź, a jeli Boża wola, dha też to snjeßemy. Budźiſche-li mi pschi sapocźatku wójny něchtó prajił, so to wschitko lěta dołho ßobu snjeßu, budźich to sa njemóżne měł. Cźłowjek tola jara wjele pschemoże. Nasche myßle njeßu wěrne a je widźecź, kak Bóh luby Knjes też dźenża knježi, kak ßo my po tym dyrbimy složowacź. — Psched tśjomi njedźelemi ßym domach pobył. W Budyschinje běch a mějach sboże, tam k. Sſł. a k. B. setkacź. W duchu ßłyschu wschědnje, hdyž tak ßo setkamoj, miłe ßłowcźka, kotreż maju něschto prajicź; je pschezo luby postrow, dobry troscht a sa duch nowy dar. — Kak wulzy tón napołożeny nadawk waschu pißomnu prózu trjeba, njeje ſ wjetscha wědomne. Hdyž pak troschku sa tym spróznym dźěłom ßobu ßłědźu, dha ßym teho pscheßwědcźeny, kak mam pschezo nusnje ßo dźakowacź kóżdy, kotryž pißma dostawa. We wójnje njeje pschezo tak, so bychu ßo ludźo połěpscheli, duch bywa liwki a nochcze Bohu regiment cźaßa pschipósnacź, wschak je tola nascha duchowna mudroscź wschitke wjerschki pschetrjechiła. A hdyž wocźomaj wokoło ßo damy pytacź, kedźbowacź, je hnydom widźecź, so hischcze dospołnje tu nichtó ßo njesadźerži. Jara wjele by Bóh luby Knjes nam sapowjedźił. Rosum, jako dar Boži, tón lud tola jara njewužitnje trjeba. Bychmy wjele połěpschili, a je ßamo nasche lěpsche. — Wjele dźěła cźaka, a je-li Boża wola, dha budźe pola naß też po tym struchłym cźaßu wschelake k dźěłu pohonjecź. Je pak snate, so, hdyž chcemy ßo wutrobnje staracź, dha je klucź k wutrobje maczerna rěcź. Snate synki cźinja mjehke, schtoż je tu twjerde sawostało. Tak je tón pucź, kotryž scźe pokasali, něschto jara dobre. Kóżdy knjes duchowny by wulki skutk dokonjał, hdy by kóżdy wot naß „Pomhaj Bóh“ a něschto naschich dobrych rjanych knihi do rukow dostał. Jeli by ßo jedyn wubjerk na tajke dźěło hromadu dał, by to najlěpje było. Bóh daj sboże a prawje wjele podpjerarjow. Póscźelu 10 hriwnow; je něschto sa te poßykki. J. H.

Se Židowa. Wo podawku pola jeneho ratarja w Homli ma ßo hischcze dodacź, so cźi schtyrjo njedocźinkojo, kotsiž ßo tam jako pschepytowanſka komißija pschedstajichu, najprjódzy ratarjowu žonu ßamu nadeńdźechu. Ta ßo khětro do hrosy da, hdyž ßebi jedyn ſ komißarow wschě khamory a pinzy wocźinjecź dawasche a ſ nich jeja a połcźe ſ korbom wotnjeße. Też hospodař, kotryž posdźischo pschińdźe, ßo satraschicź da. Jeho žonje pak ßo bórsy sesda, so je jedyn ſ komißarow na realneho schulerja L. jara podobny. Tón pak přejesche, so je L. a wotmolwi, so je jeho wyschnoscź póßłała. Hospodař też na poliziji wosjewi, so je jedyn ſ jebakow na L. podobny był. Poliziji ßo tak ßłěd pokasa a wona L. hižo prjedy saja, hacź bě ßo wojerſku drastu wußlekał. L. je pjecźa husto se ßwojimi ßotrami ratarja w Homli wopytał a pschi tym nawjedźił, hdźe tutón butru, jeja a połcź khowa. Wěrn njeje, so je ratarjowa mandźelſka młoduschkim wudrěwarjam jeja a połcźe dobrowólnje pschepodała, wjele bóle je jej L. je wunusował. Tajkich hoscźi budźe ßo ratař pschichodnje hladacź.

Na prosy noweho zyrkwineho lěta.

Tebje, kiž je horzo żadał
Něhdy ßej lud Israel,
Je Bóh ſ njebja jow k nam póßłał,
Khrystschcźe a Imanuel.
Ach, ty cźaßo sbożowny
Njeßesch dźěl nam wutrobny,
Nichtó nima wjazy płakacź,
Niż bjes nadźije wjaz cźakacź.
Bohu dźak, nětk je ßo stało,
S hnady nam ßo dostało,
Schtoż ßo horzo požadało,
Něcźało a ßłyschało,
Boża rada nětko je
Dopjelnjena sawěscźe,
Kaž ßu byłe wótzow próstwy,
Boži ßyn k nam pschińdźe hóstny.
Ale kiž bu ßwětej daty,
Wot Wótza k nam póßłany,
Wot jich wjele njepósnaty,
Je a budźe sazpjeny,
Hdyž wón khodźi na semi,
Šswět, ach, tón joh' njenidźi,
Wola wón, ach, schtó to ßłyschi
Hacź hrěch jeho runje tyschi.

Ach, kak klapa wón tak husto
Sso wo nasche wutroby,
Njenamka tam žane město,
Jeho wotpokasamy.
Schtóż ßwój brach tu njesnaje,
Pomoz dostacź njemóże,
Schtóż tu nima požadanje,
Nimo teho Sbóżnik czehnje.
Njesćcze ßnadź wy teho chzyli,
Kohoż Bóh nam pschipóßła?
A so bychmy měr my měli,
Khostanje wón na ßo wsa.
Wjedzecźe dha žiwjenje,
Kiž je Bohu spodobne?
Scźe wy wichtzy jeho wěrni,
Jemu w kschižu, srudźbje ßwěrni.
Je wón waschu duschu dobył,
Je wam lohki jeho spschah?
Abo je wón tudy pobył
Podarmo? ow srudoba!
Prajcźe, komu ßłužicźe,
Je wam Khrystuß žiwjenje,
Khrystej prajcźe hosianna,
Žiwjenja wam njeße, manna.

Hosianna! powitany
Budź k nam ßwěta Sbóżniko,
Wutrobu cźi wotewrjamy,
Wrota steja schěroko
Wotewrjene, witaj k nam,
Kiž ßy ſ njebja pschischoł ßam,
Pój, bydl we naß ſ twojej hnadu,
So my njepschińdźemy k padu.

Kruża.

Přilopk.

* **(Sawjedźenje papjerjanych nusnych pjenjes.)** Měschczańska rada w Freibergu je wobsamkła, so sa drobne pjenjesy, dokelž ßu nětkole jara żadne, papjerjane nusne pjenjesy sawjescź. Temule wobsamknjenju je hischcze dowolnoscź statneho knježerſtwa trěbna.

* **(Spalenje pjenjes.)** Jenemu rěsniſkemu mischtrej w Kurmitu w Pósnanſkej je ßo 4650 hriwnow papjerjanych pjenjes spaliło, kotreż wón w khachlach khowasche. Jeho ßyn bě w khachlach satepił, njewjedźo, kajki pokład ßo w nich khowa.

* **(101 lěto stara a hischcze żaneje żelesnizy widźała.)** Wunoscherka Hana Söldnerowa w Schmiederutu w Bayerſkim lěżu budźe tele dny 101 lěto stara. Wona ßebi pscheje, so by kónz ßwětoweje wójny docźakała a — so by ras jenu żelesnizu wohladała a po njej jěła; pschetož tak daloko prastara maczerka hłuboko w bayerſkim lěżu hischcze njeje pschischła.

* **(Zyła wjeß ßo wotpaliła.)** S Pilsna w Czechach ßo pische: We wßy Resicźzy dźěcźi, kotreż se schwabliczkami hrajkachu, woheń saparachu. Zyła wjeß je ßo wotpaliła.

Dobre heßło.

„Ja cźinju ßwoju winowatoscź“, póstowy sastojnik Jelik rjekny. „A Bóh sczini sbytkne, to je twoje heßło, to hižo dawno wěm“,

dorjekny jeho žona, „ale to mi mojich staroſczow njewosmje. Schto budże ſ naſchimaj dźowkomaj, hdyž ani pjenjeżka samoženja nimatej? Abo myßliſch dha ßebi ty, ſo jimaj wulke herbſtwo pſchivadnje?“

„Luba Hana, kak starej ſtej naſchej dźeſczi?“ Jelik ßo wopraſcha.

„Doſcz starej, Jano, ſo dyrbimoj ßo wo njej hižo nětkole staracz“, bě wotmolwa. „Sa tſi lěta budże Hańża ſe ſchule a Kata ſa ſchtyri. Potom bórſy doroſczetej a potom . . .“

„Nó, nětkole ſtej hiſchcże dźeſczi w dźeßatym a jědnotym lěcże, dyrbitej ſchwarnej a pilnej byc, wuknycz dobre poczinki a ßo Boha bojecz“, muž krucże wotmolwi, „a tuto žadanje dopjelnjeſch ty derje. Najprjedy dyrbimy dźeſczi derje wukublacz, ſo byſchtej potom we kóždym powolanju winowatoſcz derje dopjelnikej, ſo byſchtej namaj cžinikej czeſcz a ßo na kedźbu brakej hrěcha. Tak njebudźetej njeſbožownej, też hdyž samoženje njeſmějetej.“

„To wſchak wěm a cžinju, ſchtož mózu“, žona wotmolwi, trochu ſpokojena, „a mózemoj ſ nimaj ſpokojom byc; jeli ſo pak bychmoj mohłoj jimaj něſchto samoženja ßobu dacz, by to hiſchcże lěpje było. Cžeho dla maja bohaczi tełko pjenjes a mój niczo?“

„Tehodla, dokelž ßu bohaczi, a mój khudej“, muž, ßo ßwějo, wotmolwi, „ty wſchak ßy hižo na poł pucza k ſozialnym demokratam!“

„Nó, a cžehodla dha njeje dowolene ßebi pſchecz, ſo njeby na ßwěcże khudoby było“ žona ßměſchnje wotmolwi.

„Wěſo móże ßebi to cžłowjek pſchecz, ale to niczo njepomha; pſchetoż Bóh, kiž to lěpje roſumi, je prajił: „„Khudych smějecże pſchezo.““ A myßliſch ßnadź ßej ty, ſo bychu byli wſchitzy bohaczi, hdy by ßo samoženje rosdźěliło? Hahaha!“ muž wjeßele ßo ſaßmja, „bohatych wſchak by ſawěſcże nje było, wo to bychu ßo postarali; ale ßym pſcheßwědczeny, ſo by namaj ani to njewoſtało, ſchtož nětkole mamoj, hdy by ßo wſchitko na rune dźěle rosdźěliło. Nó, to ßo mi ſtary porjad lěpje lubi, kaž to Bóh ſ mudroſczu a ſ dobrocziwoſczu wſchitko wjedże. Wón powyſcha a poniża, dawa bohatſtwo a ſtara ßo też wo khudych. Trjeba njeje, ſadwělowacz, cžłowjek móże ßo nadźijecz, ſo móże postupicz wyſche, móże dźěłacz wo ßwoje ſboże a ßwój postup. Kak woſtudke by było. żyle jenak pſches żiwjenje hicz, pſchebywacz pſchezo w ßamßnych jědźeŕnjach, wobydlenjach, khodźicz w ßamßnej draſcże, bjes ßwójſtwa, bjes ſaßkuženja, bjes ßamßneho ßwobodneho dźěła. bjes nadźije na herbſtwo abo na ſchwarneho a ſamożiteho pſchichodneho ßyna! Nó, ſchto ßebi myßliſch, mudra Hana?“

Wona ßo trochu ſacżerwjeni a wotmolwi:

„Ty tola ßam wěſch, ſo mi to na myßle njeńdże, — — ale — — ale —“

W tym wokomiku ßo jimaj k wulkemu wjeßelu durje wotewrichu a dwě holczży ſaſtupiſchtej, Hańża a Katka. Mandźelſkej pſcheſtaſchtej ßo wurěczowacz. Dźeſczi macz a nana poſtrowiſchtej, wotpoložiſchtej ſchulſku toſchu a płaſchczik na bok, pſchinjeßeſchtej ßebi ſ kuchinje khlěb a kóżba jene jabłuko, a ßydźeſchtej ßo ſ tymi darami k ſtarſchimaj.

„Macži, dyrbimoj cži něſchto prajicz!“ mkódſcha pocza.

„Nó, ſchto dha je ßo ſtało?“ macz ßo wopraſcha.

„Hólzy ſ napſchecznеje khěże ßu pryſle ſworali“, nětko Katka wotmolwi, „mjetachu na ſwiſku pſched zyrkwju ſe ſhnikymi ßlowkami do ßebje; ſtary knjes ſ kónza radneje khěże pſchiňdże, na jenu ßlowku ſtupi, wobßuny ßo a padże. Hólzy, ſ hłoßom ßo ßmějo, cżeknychu. Mój pak ßmój temu knjeſej pomhałoj, wuprajichmoj jemu ßwoje wobżarowanje a troſchtowachmoj jeho.“

„Hm, to drje je ſchwarny troſcht był“, nan ſ njewinowatym poßměwknjenjom naſpomni, „pſchał bych ßebi, hnydom tak padnycz, ſo byſchtej mje wój troſchtowałej.“

Macz ßo poßměwkny; wona derje roſumjeſche, ſo chżyſche nan ſadźěwacz, ſo njedyrbitej ßo dźeſczi ſ małym dobrym ſkutkom khwalicz; wona ßo jenoż wopraſcha:

„A ſchto tón knjes prajiſche? Njeje wamaj niczo rjekł?“

„Ow haj“, Kata wotmolwi, „wón je ßo namaj jara podźakował.“

„Praſchał je ßo, kak mój rěkamoj“, Hańża dopraji.

„A ſapißał je ßebi naju adreßu“, ſkónczi Katka.

„A nětkole wamaj wěſcże zyły wós pſchiwjeſe ſa myto: tykancy, pópki, żidźanu draſtu a . . .“

„Ale maczi, ſchto dha ßebi nank wo namaj myßli?“ Katka ſawoła. „To namaj a' na myßle pſchiſchło njeje. To budźeſche tola ſ hrěchom było, ha běchmoj knjeſej njepomhałej.“

„Katka, pohladaj jenoż na mnje“, nan rjekny, „a praj mi, hacz ßebi njeißy na wokomik na to pomyßlika, ſo by tola rad něſchto ſa to doſtała?“

„Ach“. holczka wotmolwi, ſacżerwjeni ßo a bě widźecz, ſo bě ji cżežko, ßo wuſnacz, „myßlika ßym ßebi jenoż na kuſk zokora, hdyž chżyſche knjes naju adreßu wjedźecz, ale nětkole ßebi hižo wjazy na to njemyßlu.“

Tu ßo wo ſtwine durje ſaklepa a na proſy ßo pokaſa pſchiſtojny mużiſki, kotrehoż broda bě hižo ſchěra.

„Widźiſch, to je tón knjes!“ Katka maczeri do wucha ſcheptny. Hańżka pak na napadne waſchnje na nana pohlada.

„Tule ßym namakał ßwojej małej pomoznizy!“ ſaſtupowazy wjeßele rjekny, podawajo holczkomaj ruku, potom ßo pſchedſtaji: „Ssym Płaczak, pſchekupz ſ Noweho Jorka.“

Jelikowa, hnydom ſe ſpoczatka na zuſeho dźiwnje hladajo a ßo dźiwajo, ſawoła:

„Jan Płaczak, jeli ſo ßo njemylu?“

Zuſy ßo dźiwajo wótrje na nju pohlada, potom rjekny:

„Woprawdże, wy ſcże knjeni — knjeni —“

„Moja žona rěka wot domu Pißakez“, muž praji, „ja ßym Jelik, póſtowy ſaſtojnik.“

Jelikowa, jeho pſchetorhnywſchi, ſawoła:

„Tak, to ja ßym, a wy, knjeże, ſcże tak huſto k nam do domu pſchikhadźak, hdyž běchmy hiſchcże dźeczi.“

„Zenje njeißym ſabył dobrotow, kotrychž ßym we waſchim domje wužiwał“, zuſy knjes, hłuboko hnuty, wotmolwi, ruku dawajo, „a dźeńßniſchi dźeń mam ſa jedyn ſ najrjeńſchich ßwojeho żiwjenja, na kotrymž ßym ſ najmjeńſcha jenu woßobu ſ domu, kotremuž mam ßwoje ſboże abo ſ najmjeńſcha ſpoczatk ßwojeho ſboża pſchipißowacz nadeſchoł.“

Potom, ßydniwſchi ßo, pocza zuſy knjes ſadźiwanemu Jelikej powjedacz:

„Běch zyle młody pſchekupſki wuczobnik, lědma 15 lět ſtary, tu ſaſtupich do domu ſtarſchich waſcheje dźeńßniſcheje żony; jeje nan bě mój ſaſtaracżeŕ. Jemu ſkónczńje mam ßo dźakowacz ſa ßwoje wukublanje, a pſches to buch muž, kotryž ßym dźeńßa. Wón je mje wuwucził, ſo bych był wubjerny w prawym ſmyßlu tuteho ßłowa; wón je mje wukhował pſched njewěru a pſched njekhmanſtwom, wuczeſche mje lutowacz, poriad a cżaß dźerżecz; wón mi wobſtara knihi, kotrež běchu ſa mnje ważne kſcheſcżańſke a też pſchekupſke wukublanje; wón mi też da pſchiſtup do ßwójby, ſ teho mějach wulki wužitk ſa wukublanje ducha a cżucża. Skónczńje mje podpjerowaſche, jenoż pſches jeho poſtaranje mózach do Ameriki pucżowacz, ſo bych dobru ßkužbu namakał. Pſches jeho poruczenje ſeſnach ßo tam ſ wuſtojnymi a ſchwarnymi mużemi, też bě mjes nimi duchowny, kiž bu mój radźicżel ſa zyle żiwjenje. Dźeńßa mózu nětkole rjez: nimale zyle mam ßo ſa ßwoje ſboże dźakowacz cżeſcżownemu nanej waſcheje mandźelſkeje. Jeho heßko je mi ſboże pſchinjeßło; ßnadź wy, knjeże. wěſcże, kak wono rěka?“ A njeczakajo na wotmołwu, ßam dorjekny: „Cżinju ßwoju winowatoſcz, Bóh wobſtara ſbytkne.“

Jelikowa ßo cżerwjenjeſche — dopomni ßo na roſmołwu ſ mużom a pocza ſ cżicha płakacz. Spomnjenje na jeje njeboczicżkeho nana ju móżnje hnujeſche.

Zuſy knjes dorécża:

„Po pſchikładże waſcheho nana ßym ßwoju winowatoſcz cżinił. Ssym ßo modlił, ßym w bohabojoſczi żiwy był, dźerżach kaſnje Boże, ßym dźełał a cżerpjeł, a tak je wſchitko derje ſchło.“

„A my cżinimy runje tak a budźemy to cżinicz hacz do ßmjercże, něwěrno, Hana?“

Tak Jelik ßwojej żonje rjekny, podawajo jej ruku.

Wona hikajzy ſtłóczi jeho ruku.

* * *

Płaczak, hakle njedawno ſ Ameriki ßo wróczíwſchi, bě zyle ßam ſa ßo żiwy. Wón cżinjeſche wjele dobreho, mějachu jeho rady, najbóle pak lubjeſche ßo jemu pola Jelikez.

„Niczo rjeńſche na ßwěcże njeje“, Płaczak huſto rjekny, „hacz dobre a wutrobne ßwójbne żiwjenje, hdyž ßo wſchitzy lubuja, ßu pſchesjeni, jedyn ßo prózuje, druheho roswjeßelicz, hdżež je měr a ßwoboda, hdżež je kóżdy po ßwojej woli żiwy a tola dobry, pobożny, dźeławy a nichtó ſwonka ßwójby njepyta ſabawy. Ale to je jenoż tam mózno“, Płaczak kóżdy krócz krucże dodawaſche, „hdżež je ßwójbne żiwjenje kſcheſcżańſke, pobożne a pózcżiwe — wſchitko druhe je jenoż tmar, wjazy abo mjenje falſchowany.“

„Wón ma wěſo prawje, tón Amerićzan.“

Tak wón tam k Jelikezom husto pschikhadżesche wjele lět. Holzy wukhodżischtej schuln a běschtej 16 a 17 lět starej, macz pak żo tola jenoż najbóle wo to starasche, so byschtej schwarnej, poboznej a pózczilej bykej. Tak dżěsche wscho w żwojim rjedże. Tu pschińdże influenza do Europy. Tež Płaczak na nju skhori a sbóżnje wumrje. — Hdyż sa tsi dnow po Płaczakowej żmjerczi jeho testament wotewrichu, żo pokasa, so Kata a Hańża, jeho troschtowarzy pschi tamnym njesbożu, jeho zyle samożenje dostaschtej.

„To je jenoż wróczenje dołho, kotryż żym wot dżěda na żo wsak", tak bě w testamencze pschipisane.

Někotre lěta posdźischo żo Jelinez starscha dżowka wuda. Wona budżesche mohła bohateho knjesa dostacz, dokelż běsche wona nětkole tež bohata. Ale wona żebi wubra muża, kiż měsche żamżne sażady, każ jeje nan a „wuj" Płaczak. Tute sażady żu podkoż samożenja, lěpsche, hacz najwjetsche. A w jich domje je se slotom wuschite napismo: „Czinju żwoju winowatosc, Bóh wobstara to sbytkne."

Stary Jelik druhdy żwojej żonje klubu rěczi:

„Schto żebi myślisch, Hano, by dha też tak rjenje było, hdy bychmy żmojeho wożebneho samożenja njeměli?"

A wona wotmolwi:

„Ty dże wěsch, Jano, so khutnje na to myśle njemějach. Tola budu Bohu pichezo sa to dżakowna, so je mje na spodźiwne waschnje wo tym picheżwědżił, so, hdyż jemu żwoje sboże dowěrimy, jeno je najlěpje wobstaramy."

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesczе.

W **Michalskej zyrkwi** smeje jutsje, njedżelu 1. adventa, **rano** we 8hodżinach **duchowny** Tyschet żerbsku spowjednu wuczbu, **dopołdnja** w 9 **hodżinach** smeje farar Räda żerbske a 1/2 11 **hodżin** němske prědowanje.

Njedżelu popołdnju w 2 hodżinomaj wotmeje duchowny Tyschet kemsche sa schulske dżeczi.

Ssrjedu wieczor 1/4 5 hodżin wotmeje żo w Brěsowje żerbska a schtwórtk wieczor w 5 hodżinach w Sstonej Borschczi němska adventska nutrnosc a wójnska modlerska hodżina.

Tydżenske sastojńske dżeła smeje farar Räda.

Zawrjebi:

W **Michalskej wożadże**: Ota Wilhelm, gratowy mistchr sw. żłużby w Dobcuschi, 71 l. 1 m. 11 d.

W **druhich wożadach**: Ernst August Hejna, wumjeńkat we Wujejku, 19 l. 5 m. — Mar Hejna, pohonczk w Vortu, 32 l. 10 m. — Marczin Richard, Hermana Hajnzki, żiwnosczerja w Drożdżiju, ż, 2 l. 7 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodżija.

Jutsje, 1. njedżelu adventa, smeje rano 1/2 8 hodżin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin smeje farar Kschiżan němske a 3/4 10 hodżin żerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodżinach shromadżisna kschesczijanskeho żónskeho towarstwa.

Ssrjedu wieczor w 5 hodżinach wotmeje żo żerbska wójnska modlerska hodżina.

Pjatk, wotmeje żo rano 1/2 8 hodżin němska a dopołdnja 1/2 10 hodżin żerbska spowjedż, a 1/2 10 hodżin żerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

Jutsje, 1. njedżelu adventa, smeje duchowny Bójz rano we 8 hodżinach żerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodżinach smeje farar Domaschka żerbske a 1/2 11 hodżin němske prědowanje.

Popołdnju w 3 hodżinach smeje duchowny Bójz żerbsku spowjedż.

Njedżelu popołdnju 1/2 5 hodżin smeje kschesczijanske towarstwo mużskeje młodżiny shromadżisnu.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodżin wotmeje kschesczijanske żónske towarstwo s Budestez żwoju shromadżisnu pola Schmiża.

Ssrjedu wieczor 1/2 7 hodżin wotmeje duchowny Bójz żerbske a 1/2 8 hodżin němske wójnske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Njeżwaczidła.

Jutsje, 1. njedżelu adventa, budże rano we 8 hodżinach němska spowjedż, dopołdnja w 9 hodżinach němska a 1/2 11 hodżin żerbska Boża żłużba.

Popołdnju w 2 hodżinomaj wotmeje żo mischionska hodżina.

Zyrkwinske powjesczе s Rakez.

Jutsje, 1. njedżelu adventa, budże rano we 8 hodżinach němska spowjedż, dopołdnja w 9 hodżinach němska a 3/4 10 hodżin żerbska Boża żłużba.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr. 80 pj., hacz 2 hr. 60 pj., punt czelazeho mjaża wot — hr. — pj. hacz 1 hr. 50 pj. 2 punt. żwinjazeho mjaża wot 3 hr. 80 pj. hacz 4 hr. — pj., punt schmalzo wot — hr. pj. hacz 2 hr. 10 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 25 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 20 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hacz 16 pj punt żuscheneho pokcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 29 pj. hacz — hr. 32 pj. liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 70 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 75 pj. hacz 4 hr. 50 pj. 100 pnntow żyna wot 3 hr. 50 hacz 4 hr. 50 pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj hacz 11 pj., prożata schtuka — hacz do — hr.

K rosjażnjenju.

W „B. Nachrichten" woczischczane wosjewjenje s nadpismom **„K dobr. wjedżenju"** mohło mjes hontwarjemi wopaczne měnjenje sbudzicz, so je żo **khežorstwowa pokupowarnja** sa swěrinu s podpokupowarjemi po waschnju żito atd. pokupowazych towarstwow sakożika. **Na to njeje s zyła myślicz. Kóżdy hontwar** może **żwoju tsělenu swěrinu** żwojemu **dotalnemu dołholětnemu wotebjerarjej pschedawacz** a njech to dale tak czini!

Khežorstwowe towarstwo k sastaranju městow se swěrinu tow. s. wob. r. je jeniczży **żwobodne sjednoczenstwo s wuměnjenjom,** so jo pschedżyda wójnskeho sežiwjerstwa dowoli, w khwalobnym prózowanju, so by żo **wulkim městam** wjazy swěriny podawało a to s wusamknjenjom mjesywikowanja, wożebje **wulkoměschczanskich saradżerjow. Kóżdy** żobustaw **„Swjazka němskich wikowarjow se swěrinu a pjerisnu"** może żo se sapłaczenjom postajeneho pschinoschka **żobustaw tuteho nowosałożeneho swjazka sczinicz!** W provinznych městach, każ w Budyschinje, mělo to jenoż samyżk, hdy by żo **swěrina** też **woprawdże** w drobnym pschedawanju měschczanam pschedawała a hdy żo njeby we wulkowikowanju wuwosyła a po zentnarjach do kasarmow schła. To njech je s rossjażnjenjom jara czeszczenych hontwarjow naschich a dalschich stronow.

Njedostatk sajazow w městach jenoż s tym nastawa, so żo po kóżdej hońtwje duzenty privatnych ludźi pschinamakaju, kotsiż chzedża, każ też privatni hońtwjerjo **„hnydom wscho żobu wjacz"**, tak so skoro niczo do města njepschińdże. Njech kóżdy pschi żwojim wupruhowanym wotebjerarju wostanje.

S poczeszczowanjom

B. Kubiza, wikowarnja se swěrinu.

Sałożene 1883. **Telefon 225.**

Wot 1908 żobustaw „Swjazka němskich wikowarjow se swěrinu a pjerisnu".

Guido Bär w Budyschinje

galvaniski laboratorium

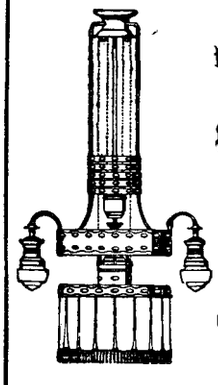

porucża żo

k saniklowanju, pokoprowanju, pomożasowanju, pożlěbornjenju, pozynkowanju, oxiděrowanju

we wschěch barbach,

staromożas, kowann bronsu, czornu bronsu, worzlowu barbu atd.

galvanisowanje.

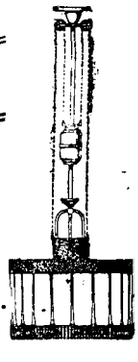

Sswěczniki, lampy

a wschě druhe wězy sa elektriske a płunowe (gasowe) wabżwětlenje.

Stare pschiprawjenja żo pschedżěłajn a poнowjeja.

Ssylnakruwa

ſteji na pſchedań

w Khróſcże cžo. 13 pola Minakała.

900—10,000 hr.

je na 1. hypotheku na wžach wupožčžicź. Cži, kotſiž tele pjenješ žami trjebaju, chžyli žwoje mjeno pod cžžłom 300 we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Służobnu holzu

do domu a ſa ſkót k nowemu lětu pyta hajnik **Schoradt** w Stróži pola Rakez.

Wo hodowne dary

ſa **landſturmarjow we wójnje** proſby a pſchijumuje hacž do 15. dezembra wſchědnje wot 9—12 hodžin

majorowa Lena Kleebergowa

w Budyſchinje na rěſarſkej haſy (Schlachthofſtr.) 9 po 2 ſchodomaj.

Budžaki ſ dobrym gratom

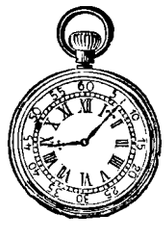

a

žwěcžate cžažniki

ſa wojakow

porucža

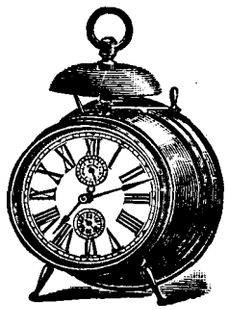

F. Marſchnerowy naſlěd.

M. Ewald, cžažnikaŕ.

Krucže ſprawne poſtuženje. Pižomne rukowanje.

Hedwiga ſwud. Biehlowa

na kotolſkej haſy 1 — pódla radnej pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucža **k pſchedſtejazym hodam**

rudnohórſke hrajki,

klanki

(pópy)

ſwoblekane n njeſwoblekane, **klankaze hlowy** ſ zelluloida, blacha a biſkwita, ſ włožami a bjes nich,

kupanſke klanki ſ zelluloida a porzlina, **kharakterſke, gumijowe, wolmjane a mjetanſke klanki, cžela** wſchěch wulkoſcžow, **kolebanſke a ſgratowane konje** ſ drjewa a ſ kožu, **wosy, mjecže, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze ſtwy, kuchinje, klamarńnje, rěſniſke klamy, twjerdžiſny, wojerſke ſtraje, konjenzy** atd.

ſabawjenſke hry a wobraſate knižki

w najwjetſchim wubjerku.

(K temu cžižku pſchiloha.)

Bukečanske serbske towarſtwo

změje njedźelu 10. dezembra popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hoſćencu swoje posedźenje.

Přednošk z waženeje strony je dobroćiwje přilubjeny. Sobustawy a hoſći k temu należnje přeprošuje

předsydstwo,

Njeſapomniczka

na row lubowaneho mandźelſkeho a nana

Ernſta Kühna,

podwyſchka jeneho kraj. woborn. reg. ſ Bukojny pola Wulkich Sdźar,

wumrje ryczerſtu žmjercź pola Godowitſchow w ruſkej Pólſkej 14. nov. 1916, 32 lět ſtary.

Adventſke ſwony ſažo klincža
Pſches žerbiki lud a pſches kraje,
Tam wonkach pak 'ſchcže brónjeſcher-
Sso ſ rěkami krej roſlije, [cža,
Haj lud žo praſcha ſtyſkniwje,
Hacž ſkoro kónz to njeſměje.

Tež ſa Waž nětk o lubowani,
Je pſchiſchoł jěry cžežki cžaž.
Wſcho ſboże nahle rostorhane,
Hdyž powieſcź pſchińdże tu na Waž,
So tež Waſch nan a mandźelſki
We ſymnej Ruſkej hižo ſpi.

Pſchi ſpocžatku tej' wójny běſche
Wſchón ſahorjeny cž'hnyk won,
Wón žanu liwkoſcź njeſnaješche,
Tak bě wón bórſy ſ podwyſchkom,
We wjele krwawnych bitwach drje
Sso wón tam žobu bědźeſche.

To ſchtyrnatoh' nowembra běſche,
'Schcže rano žam Wam pižaſche,
Dha wón na ſtraſchnu ſtražu dźěſche
Kaž žo jom' poručžiło je,
A pſchipołdnju, o ſrudoba,
'Joh' ruſka mina moriła.

Na druhi dźeń kaž Wam žo piſche,
'Joh ſ cžeſczu pohrjebali žu,
Nětk ſpi wón tam we Godowiczu
Po tutym wójnſkim běd'enju,
Hdźež hórka, ach tak někotra,
Tych towarſchow 'žno pſchikrywa.

So Wy to cžežko ſacžuwacže,
Hdyž muſlicže žej na njeho,
So žo Wam žamo wot žo płacže,
To bjes dźiwa, ja wěrju to,
'Schcže rano khartu wot njeho
A wecžor hižo — morwy je.

O kajke wjeſele to běſche,
Hdyž poſledni cžaž pižaſche,
So bórſy ſ žo domoj pſchińdże
Na dowol nzu puſchcźeny.
Nětk pak to wſchitko nimo je,
Wón ženje wjažu njepſchińdże.

Ach žałožna žo nabi rana
Cži, wurudžena mandźelſka,
Tym dźěcžatkam je Bóh wſak nana,
Ty pak žy wjele ſhubiła,
A tola troſcht je: we wohnju
Sso Boże dźěcži wocžahnu.

Wy pyſchicź row jom' njemóžecže
Drje ſ kwětkami a wěnzami,
To jene pak Wy tola wěſcže,
Wſchak wón ſe žwojim Bohom ſpi,
Njech tež to njej na keſchowje,
Wſchak ſemja wſchudže Boža je.

A tak dha ſpi we Bož'm mjenje,
Ty luby nano, mandźeliki,
Ach wěſcže junu Bóh Knjes rjenje
Cže ſ twojoh' rowa wubudźi,
Tam horkach w rjanym Zionje
Tam budže ſažowidźenje.

My pak, kiž dale pucžujemy
Po tutej ſemi ſachodnej,
Ach njech žej lampu ſažwěcžimy,
O běda tym, hdźež žwětko njej',
Njech njeczakamy ſ pokutu,
Hacž je nam žmjercź na jaſyku.

W mjenje cžežkopruhowaneje mandźelſkeje A. Lapstich.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 50. Sobotu 9. decembra 1916. Lětnik 75.

Poražene rumunskeho wójska a wobšadźenje Bukaresta.

Němska wójskowa rospraba wot 7. dezembra praji:

Mózny wuspěch je wječera prózu a wojowanje krónowal, z kotrymž šu wojazy dźewjataje a Dunajskeje armeje, pod generalnym pólnym marschallom z Mackensenom wjedźeneje rumunskeho pschečiwnika a pschiwjedźene ruske poślnjenja se spěšnymi rasami k semi cišli.

Wjednik a wojazy šu dobyčerske myto dostali.

Bukarest, hłowne město w tu khwilu poślednjeho wopora schtworoswjaskoweje politiki, Ploesti, Campinu a Sinaiu šmy wobšadźili. Sbity njepschećel po zyłej froncze k ranju zosa.

Wojowanska khroblosć a wutrajna dobyčerska wola stej postupowazym wojakam pschezo z nowa šo žadaze napinanja pschewinyć dalej.

9. armeekorps je wot wječerawscheho 106 offizěrow 9100 muži sajał.

Operazije a wojowanja dale du.

8. dezembra:

Raúsche wojownischčo.

Fronta němskeho kronprynza.

Na wječornym brjosy Maasy šu Franzowsojo wječera hrjebje, kotrež šmy 6. dezembra na hórzy 304 dobyli, nadběhali, woni šu šo wotpokasali.

Raúsche wojownischčo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Ruske wupady pschi Dwininej froncze šo njeporadźichu. K polodnju wot Widsow šu šo wotdźelenja, kotrež běchu šo do jeneho pólneho strażowanskeho stejischča dobyle, hnydom saso wotehnałe.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Po njeporadźenju wulkeho wołóžazeho postupanja w Karpatach šu Rušojo jenož podźělne nadběhi činili.

Wječera šu wjazy krócz pschi Ludowej a w Trotošulskim dole nasche linije nadběhali, tola šu šo krwawnje wotrasyli.

Wójsko generalneho pólneho marschalla z Mackensena.

Nasche postupanje pschečiwo a psches liniju Bukarest—Ploesti šo tak rucze sta, so w namjesnych horach pschi Predealskim a Altschanzskim pschekhodze stejazy Rumunojo njemóžachu z cžašom zosacź. Zosajo hižo němskich a awstrisko-wuherskich wojakow setkachu a šu šo, z polnozy šo honjo, z wulkeho dźěła hižo sajeli.

Mjes horami a Dunajom šo njepschećel pschesećěhuje.

9. armeeja je wječera šama 10,000 muži sajała.

Pschi rězy Altu šo njesminliwy wošud wozow, we wječornej Rumunskej wotsamknjenych, dopjelni. Wyschk se Sziwo je 6. dezembra z awstrisko-wuherskimi a němskimi wojakami, jemu podstajenymi, je nusował, šo poddacź. 10 bataillonow, jena eskadrona a 6 batterijow w šylnosći 8000 muži a 26 kanonow šu brónje složile.

Mazedonska fronta.

Rózne nadběhi Sserbow pola Trnowy (k ranju rěki Czerneje) šu němšzy a bolharšzy wojazy wotrasyli. Runje tak šu šo nowe wupady Jendźelczanow w Struminej runinje njeporadźile.

Njedźiwajzy njepschihódneho wjedra šu tež w měšazu novembrje naschi lětarjo wulki wuspěch dozpili. Ssamšnemu šhubjenju 31 lětadlow we wječorje a ranju, w Rumunskej a na Balkanje šlědowaze liczby napschecžo steja: Njepschećeljo šu w powětrowym wojowanju 71 lětadlow šhubili, z wottšělenjom se semje 16, z njedobrowólnym sleczenjom k semi 7, wscho w hromadźe 94 lětadlow, z nich je w naschim wobšedźenstwje 42, na tamnej stronje linije je 52 lětadlow k semi padło.

Artillerisžy a infanterisžy lětarjo šu šebi z wubjernym dopjelnjenjom šwojich nadawkow pschipósnacže a dowěrjenje druhich wojakow dobyli; wjednistwo šebi jich dokonjenje wyšoko waži.

Prěni generalny kwartěrski mischtr Ludendorff.

D.

Dobyče Bukaresta.

Wo dobyču Bukaresta šo powě: 5. dezembra dopołdnja ½11 hodźin šo hejtman w gneralnym stabje, Langa, jako parlamentar z pišmom generalneho pólneho marschalla z Mackensena, kotryž šebi žadasche, so by šo twjerdźišna pschepodała, k Bukarestskemu komandantej póšła. Druhe pišmo komandantej wosjewi, so šo tšělenje na twjerdźišnu saměri, jeli so šo parlamentar sa 24 hodźin njewrócźi.

Hejtmanej Lansy, kotrehož pschi liniji rumunskich pschedstražow jedyn general pschija, wocži sawjasachu a z automobilom do Bukaresta dowjesechu; wón je šo 6. dezembra rano, prjedy hač bě šo postajeny cžaš minył, wrócźił.

Hłowny roskasowar rumunskeje Dunajskeje armeeje je šo sapowjedźił, list generalneho pólneho marschalla z Mackensena pschijecź, šo na to powołajo, so Bukarest njeje žana twjerdźišna, ale wotewrjene město; wobtwjerdźnja šu bjes kanonow a nimaju wojakow k šwojemu sakitanju, ani gouverneura, ani komandanta njeje.

Hejtman Langa je na to pokasał, so ma Bukarest kharakter twjerdźišny, a na to, so tajke wuwinjenje němskim operazijam njemóže sadźewacź.

Rano 6. dezembra dźěle Schmettowskeho kavalleriskeho korpsa jene wobtwjerdźenje na połnóznej froncze wobšadźi, dźěle 54. armeekorpsa liniju wobtwjerdźenjow wot Chiajua (na wječornej froncze) hacź k Odaile (na połnóznej froncze). Njepschećel šo z infanteriju pschečiwjesche, tola šo rucže pschewiny. S połodnischeje fronty dźěle Dunajskeje fronty psches paš wobtwjerdźenjow do města cžehnjechu; wone žaneho wobaranja njenadeńdźechu.

Hdyž wojazy do Bukaresta cžehnjechu, jich se sahorjenjom witachu a z kwětkami pyschachu.

Generalny pólny marschall z Mackensen šo z automobilom psched kralowski hród poda, hdźež jeho z kwětkowymi buketami powitachu. B.

Bukarest je šo po ruskej pschikasni pschepodał.

Prjedy hacź je šo Bukarest pschepodał, je, kaž Pětrogradske „Bursowe Wědomosćze" powjedźa, rumunske wójskowe wjednistwo w Pětrogradže wo pomoz prošyło. Wono je na to šlědowaze wotmołwjenje dostało: Ruski generalny stab ma sa najlěpsche, so šo Bukarest woblehnjenju njewustaji, ale so šo po krutym wobaranju też wojeršzy spuschći. Ruske wójskowe wjednistwo jako pschičiny šwojeho nahlada njenowasche, so šu Bukarestske wobtwjerdźenja njedoštahaze, a so je rumunske wójsko pscheškabe. Też, jeli so by šo wjetscha liczba wojakow w twjerdźišnowym pašu wostajiła, njemohło šo postupanje němskeho wójska sadźerźecź. Ruskemu wójskowemu wjednistwu pódla teho wojerske mozy pobrachuja, kotrež dyrbjake šo woblehnjenemu městu na pomoz póšlacź. Bukarest mohł jenož taktisku wažnosć sa spomałschenje němskeho postupanja měcź, tola wón njemóže se sepjeranischčom rumunskeje wójny bycź.

D.

Dobyće rumunskeje petrolejoweje krajiny.

W Ploesti, kotrež je němske wójsko wobšadźiło, šu wulke petrolejowe čišćerńnje se šwojimi nowoćašnymi petrolejowymi kótleschćemi. Jara waźne sa šrjedźne mozy je też petrolejowa strona, kotraž pola Campiny najwjazy petroleja dawa. Wschě schtworoswjaskowe nadźije, so njedostatk masanskeho wolija a benzina wjedenje wójny a wójnsku industriju poćeži, šu šo s tym slemike,

Fronta wójska šrjedźnych mozow je šo s wobšadźenjom Ploestia wot 700 kilometrow na jenoź 100 kilometrow skrótschika. B.

Nadpad němskich podmórskich čołmow na Funchalski pschistaw.

Hawaska telegrafowarnja s Portugalskeje powě: Póndźelu rano němske podmórske čołmy do Funchalskeho pschistawa sajědźechu a jenu franzowsku parnu łódź s wójnskej potrjebu a jenu jendźelsku wikowansku łódź nadpadowachu; jedyn franzowski kanonski čołm šo potepi . Pschibrjóžne batterije tšělećy poćachu, na čož podmórske čołmy cźěkachu. B.

Potepjenje jeneje franzowskeje s wojakami połnje wobšadźeneje łódźe.

S Barlina je šo hamtšzy wosjewiło: Jedyn s naschich podmórskich čołmow je 27. nowembra blisko Malty franzowsku połnje wobšadźenu wójsko wožazu łódź „Karnat" na puću do Salonikia potepił. B.

Powyschenje wójnskich dawkow sa Belgisku.

Kaž „Kölnische Volkszeitung" pische, je šo belgiskemu wobydlerstwu hač na dalsche měšačnje 50 milijonow frankow wójnskeho nakłada jako pschinoschk sa wudźerźenje wójska a sarjadniske wudawki we wobšadźenym kraju nałožiło. Prěnje płaćenje ma šo 10. dezembra, potom kóždy měšaz tón šamy dźeń stać. Dotalny wójnski nakład je měšačnje 40 milijonow frankow wućinjak. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

6. dezembra wječor. Na Somminej froncźe bě pola Bouchavesnes šylne artillerijske wojowanje. W Champagni nascha artillerija jene njepschećelske wotdźělenje se šwojim tšělenjom rospjerschi. Na lěwym Maasynym brjosy Němzy po šylnym artilleriskim pschihotowanju jedyn wustup nascheje linije na rańschim brjosy hórki 304 naběhachu. Se šylnym tšělenjom naschich maschinskich tšělbow šo powitajo mózesche šo wón jenoź na někotrych městnach sašydlicź. B.

Trepow wo wójnskich saměrach Ruskeje.

Pschi sašowotewrjenju wotstorćenych wuradźenjow khěžorstwoweje dumy je nowy ministerstwowy pschedšyda Trepow rěcź měł, w kotrejž mjes druhim praji: Dźenža je šo 28 měšazow wot spočatka wójny minyło, kotraž po šwojim wobšahu a roshorjenosći žaneho runjeća w šwětowych stawisnach nima. Njetrěbne je, wo pschičinach rěcźeć, kotrež šu ju sbudźiše. Wschón zivilisowany šwět wě, so Ruska njeje wójnu sapočała a so na naš samolwjenje sa cźłowsku krej njepada, kotraž šo s rěkami pscheliwa. Naschi njehańbicźiwi njepschećeljo šu naš nadpadli, šo sašlepiwschi s duchom měra a sjednanja, s kotrehož bě Ruska lěto prjedy pruhi wotedała a kotrež běchu jako šnamjo šłaboscźe srosumili. Sso na wójnu njewustawajzy pschihotowawschi běchu wěsći, so wona njebudźe dołho tracź a so dyrbi šo s jich dobyćom skóncźicź. Ruska je swažliwe wužadanje pschijała, a njepschirunliwa khrobkosć jeho wojakow a njekabłaza smužitosć jeho swjaskarjow je wobliceńenje naschich njepschećelow sniczika.

Wjazy dyžli ras je knježerstwo s tejele tribuny pschipowjedźiło, so dyrbi šo hač do kónza, to rěka, hač k dospołnemu dobyću wojowacź. Wjazy dyžli ras je šo teho runja prajiło, so šo žadyn doczašny měr, a hischcze mjenje wošebity měr, to rěka, bjes naschich swjaskarjow, njesćini. Niczo njemóże tole wobsamknjenje pscheměnicź, kotrež s naswyschschjeje a njeshibicźiweje wole Ruskeje wukhadźa, kotraž je se šwojim zylym ludom wo tym s jena. Ruska brónje prjedy njeskoži, doniž šo njej dospołne dobycze wubědźiło. Njech zyły šwět ras šłyschi, kajke wobcźežnosće a kajke składnostne poraženje móże Ruska poćerpicź. Wulka Ruska a jejni khrobli swjaskarjo budźa šwojeho poślednjeho wojaka mobilisowacź wschě statne reserwy woprowacź, tola wojowacź dyrbi šo hač do kónza, hač do rošsudneho kónza, hač šo němski pschah a němska nažylnosć na pschezo slemi. Njepschećela hižo jeho mozy wopuschćećeź počinaju a hodźina saškuženeje msdy šo po něčim bliži.

Tola hischcze je mózne napinanje trěbne, so by šo njepschećel, kotryž wschě šwoje mozy napina, na pschezo pschewinył. Reserwy Ruskeje šu njesaprahnite, tola je harmoniske a wuske hromadu skutkowanje zyłeho kraja trěbne, so bychu šo na prawe waschnje tele pućze k dozpicźu saměra, kotryž šebi pschejemy, njenujzy poraženje naschich njepschećelow, wunusowake.

Naschi šwěrni swjaskarjo žiwjenjowe interesy runje tak derje srosumeja, kaž my šami. Teho dla je wućinjenje, kotreš šmy 1915 hromadźe s Jendźelskej a Franzowskej wobsamkli, a k kotremuž je Italska pschistupiła, prawo Ruskeje na mórske wuziny a na Konstantinopel postajiło. W pschesjednoscźi s naschimi swjaskarjemi šo dźenša tole wućinjenje s tejele tribuny wosjewi. Wospjetuju, so šu swjaskarjo wo tutej wězy dospołnje s jena, a šwobodny wujěsd do šrjedźoseńskeho morja dobywschi budźe Ruska bjes dwěla rumunskej khorhoji, kotraž niz prěni krócź we wojowanju pódla ruskich khorojow smahuje, šwobodnje s łódźami jěsdźicź dacź.

Jedyn s najwažnischich nadawkow, kotryž ma Ruska dopjelnicź, w tym wobsteji, s twjerdej krocźelu a s rosšudźenoscźu na stronu šwobody a njewotwisnoscźe stupicź. Wospjetuju, moji knježa, naš wojowanje wočakuje, kotrehož wukhód je do prědka postajeny, kotryž pak budźe šebi s nascheje strony hischcze khětre napinanje žadacź. Njepschećel hischcze pschezo dźěl nascheho kraja wobšadźeny dźerži. Dyrbimy jón sašo dobycź a wot tam pólske kralestwo, na khwilu s brónjowej mozu wotdźělene, też sašo dobycź. S tym hischcze njeje dosć, dyrbimy njepschećelej teho runja něhdy pólski kraj s tamneje strony mjesy wutorhnycź a šwobodnu Pólsku w mjesach pólskeho luda a w njerosdźělnym sjednoćenstwje s Ruskej sašo postajicź. L.

W Ruskej je šo rospominanje wo měrje sakasało.

Ruski ministerstwowy pschedšyda Trepow je po powjescźach s Pětrograda wukas wudał, kotryž ruskim nowinam sakasuje, měr rospominacź. Kaž nowiny „Rěcź" pischu, je šo tale sakasnja pod franzowsko-jendźelskim cźischcźom wudała, dokelž chzetej Jendźelska a Franzowska wschemu rospominanju sadźěwacź, kotreš mohło wójnsku spróznosć powjetschicź. B.

Rosbuchnjenje w Archangelsku s amerikanskimi bombami šo naczinilo.

Hłowny attaschej ruskeho pósłanzstwa we Washingtonje je poliziji wosjewił, so je šo rosbuchnjenje w Archangelskim pschistawje s bombami naczinilo, kotreš šu šo w nakładźe jeneje łódźe skhowake, prjedy hač je wona s Ameriki wotjěła. Wěsteho Samuela Gattera w Broklinje, kotrehož winuja, so je do teje wězy saschmatany, šu sajeli. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

5. dezembra: W lěšatych Karpatach je njepschećel wjazore nadběhi na hórku, 4 wjerschy k połodnju wot Woronejki leżazu, cźinił. Hač do 1. hodźiny pschipołdnju šo wschě nadběhi wotpokasachu hač njepschećel potom s cźežkej artilleriju nascheje hrjebje wupuscźi a nascheje wotdźělenja nusowasche, šo na hłowne stejischćo wróćo scźahnycź.

Rumunska fronta: Pschi moldawskej mjesy, w Trotuskim dole a dale k połodnju k Doštlandskemu dołej šo dale wojuje. Ssmy sašo někotre hórki wobšadźili, tola njepschećel šo se sašakłoscźu napschećo staja a s napschećnymi nadběhami šwoje prjedawsche stejischćo sašo dobycź pyta.

We Walaschskej šo na drohomaj wot Targoviśta do Ploesti a wot Titua do Bukaresta dale wojuje. Pod cźischcźom pschemóznych njepschećelskich mozow, kotreš njepschestawajzy Rumunow nadběhuja, tucźi k ranju zofaja. Rumunojo šu podarmo spytali, njepschećelowe postupanje na drohomaj do Ploesiia a Bukaresta sadźerżeć. W Dobrudschi njeje šo niczo pscheměniło. B.

Franzowska rosprawa wo mazedonskim wojownischću.

5. dezembra: Sswój wuspěch, 3. dezembra dozpity, wuwužiwschi, šu Sserbjo hač k Strawinje doschli. Wschě njepschećelske napschećne nadběhi šu šo s krwawnym schkodowanjom sa njepschećela wotrasyle. 3. a 4. septembra šu Sserbjo 3 kanony a 5 hawbizow dobyli. K połnozy Paralowa šu Franzowsojo a Sserbjo teho runja postupowali. B.

6. dezembra. Franzowsko-šerbske wójsko je pola Paralowa s nowa postupowało a 125 muži sajało. K połnozy wot Monastira bě šylne artillerijske wojowanje. B.

Sserbska wójskowa rospraŵa.

6. dezembra. Wczera ßmy ßwój wuspěch k połnozy wot Gruništa a Budimiriz wudospołnili a ßmy nowe, ßyluje wobtwjerdźene stejischcza dobyli, w kotrychž dwě němskej hawbizy sebrachmy. Njepischeczel je ßo k połnozy wróczo cźišnył. Na dobytej krajinje wulku liczbu morwych njepischeczelow nadeńdźechmy, mjes nimi komandeura 21. regimenta. B.

Wojowanje w Athenje mjes grichiskimi kraloßwěrnymi a schtworoswjaskowymi wojakami.

Schtworoswjask bě pjatk tydźenja 3000 wojakow pola Athena na kraj wußadźił. S tym dyrbjesche ßo grichiske knježerstwo nusowacź, schtworoswjaskowe žadanje dopjelnicź. Po nim dyrbjesche Grichiska schtworoswjaskej runje telko kanonow a munizije pschepodacź, kelkoż bě psched někotrymi měßazami Bołharam a Němzam pschewostajiła, hdyž běchu cźi grichiske mjesy pschekroczili a někotre grichiske twjerdźišny a města wobßadźili. Grichiski kral a grichiske ministerstwo pak ßo schtworoswjaskowemu žadanju sapowjedźischtaj. Duž ßo schtworoswjask rosßudźi, s brónjemi grichiske knježerstwo ßebi swólniwe sczinicź. So budże grichiske wójsko schtworoswjaskowym wojakam teho runja s brónjemi wobaracź, njebě drje schtworoswjask sa mózne měk. Hdyž pak franzowszy wojazy marseillaisu spěwajo do Athena cźehnichu, njepischeczelske pschecźiwjenje nadeńdźechu. Grichiszy wojazy se wschěch stron do nich tšělachu. Po prěnich wutšělach ßo też franzowskim a jendźelskim wotdźělenjam porucźi, tšělecź. Jendźelczenjo pomału k kralowskemu hrodej postupowachu. Grichiszy wojazy kóždy drohowy rózk sakitachu. Na kóždym rózku běchu někotre maschinske tšělby postajili, a franzowszy wojazy dyrbjachu psches deschcź kulkow do prědka hicź. Mjes tym běchu schtworoswjaskowe kanony děłacź sapoczałe. Nad hrodom granaty rosbuchachu. Ssrjedź tuteho wojowanja bě w hrodże wuradźenje, kotreż skónczńje k rosrunanju mjes kralom a schtworoswjaskom dowjedże.

Reuterez telegrafowarńja s Athena powě, so ßu schtworoswjaskowi wojazy, hdyž ßo na pschikasane stejischcza podachu, do paßlow saschli. Sa wokomik bě jich 25 000 Grichow wobstupiło, prjedy hacž bě ßo s zyła wutšěliło. Poddaczu abo sniczenju schtworoswjaskoweho wójska w Zappeleionje je ßo po pchestaczu pschimčra s tym sadźěwało, so jena franzowska łódź s wulkej wěstoszu někotre granaty do kralowskeho hroda swutšěła. Schkodowanje Jendźelczanow po Reuterez telegrafowarni 6 morwych a 40 sranjenych wucźinjesche. Ssobotu ßu w Athenje kraloßwěrni něhdże 1000 pschiwißowarjow Venizeloweje strony sajeli. Dwaczeźi Kretiskich je ßo pjecza w Venizelowym domje wobstupiło. Woni ßo sapowjedźichu, s domu wuńcź a s tšěchi do kóždeho tšělachu, kotryž ßo jim bliżesche. Wójnski minister porucźi, pschecźiwo nim maschinske tšělby postajicź. Mjes tym Kretiskich hischcze ras napominachu, so bychu ßo poddali, schtož po dléschim wuradźenju cźinjachu. Se ßylnym pschewodom jich do ßejmownje dowjedźechu, kotraž nakhwilnje jako wojeńske jastwo ßłużesche. Na krótkim puczu k njej je jich wojeński pschewod s wulkej prózu psched wobydleństwom schkitał. D.

Franzowska chze krala Konstantina wotßadźicź.

Kaž ßo Barlinskim nowinam s Amsterdama pische, chze franzowske knježerstwo pjecza krala Konstantina wotßadźicź, jeli so grichiske knježerstwo schtworoswjaskowe žadanje njedopjelni. Franzowska widźi, so ßu grichiszy ministerjo jenoż grat w kralowej ruzy, kotrehoż móz dyrbi ßo na kóždy pad wotstronicź. K tutemu měnjenju ßu ßo hižo někotsi franzowszy ministerjo wobrocźili, kotsiž chzychu radscho Jendźelskej pschewostajicź, pschecźiwo Grichiskej sakroczicź. Tola Jendźelska je ßerbske wójsko Franzowsam pschewostajiła a jim nadawk pschipokasała, se Salonikia wójnu wjesćź. Franzowsojo chzychu prjedy dla ßwojeho prjedawscheho pschecźelstwa s Grichiskej łahodnje s kralom Konstantinom wobkhadźecź, tola nětko ma knježerstwo a też wójskowe wjednistwo sa nusne, pschecźiwo Grichiskej najkrucźischo wustupowacź. To je admiral Fournet po knježerstwowej pschikasni kralej Konstantinej wosjewił, so by tón wjedźał, schto ma wocźakacź, jeli so ßwoju njepschecźelsku politiku njepschemėni. D.

Wotmyßlenemu wotßadźenju krala Konstantina ßo pjecza ruski zar pschecźiwja. Też jendźelske knježerstwo je hižo chzyło krala Konstantina s tróna wuhnacź. Ruska pak je, kaž ßu Parižske nowiny „Matin“ s Londona shonile, pschecźiło tutemu wotpohladej protestowała. B.

Rospraŵa lorda Cecila w jendźelskim delnim ßejmje.

LordCecil je w delnim ßejmje wo njeměrach w Athenje prajił: Wobžaruju, so dyrbju rjez, so je położenje w Grichiskej wurjadnje khutne. Njedźiwajzy formalnych a wospjetnych salubjenjow grichiskeho krala a knježerstwa, so ßo njebudże žadyn njeměr cźerpicź, ßu ßo jara pscheradniske a wuźadaze nadpady na schtworoswjaskowych wojakow cźiniłe, kotrychž bě franzowski admiral 1. dezembra na kraj wußadźił. Wjele wojakow je ßo shubiło. Dospołna rosprawa hischcze njepschedleži. Jendźelske knježerstwo měni, so staj kral a grichiske knježerstwo samołwitaj, a wono s druhimi swjaskarjemi wo krocźelach wuradźuje, s kotrymiž dyrbi ßo hnydom położenje, kotreż je nastało, dokładnje rosßudźicź. B.

Hrožaza wójna mjes schtworoswjaskom a Grichiskej.

Mailandske nowiny „Sera“ a „Secolo“ s Athena powjedźa: Diplomatiski wobkhad mjes schtworoswjaskom a Grichiskej ßo ßnadź w bliżschim cźaßu pschetorhnje. Dopißowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha“ na to pokasuje, so by, hdy by k wójnje mjes Grichiskej a schtworoswjaskom doschło, schtworoswjaskowemu wójsku w Salonikiu najwjetschi strach hrosył. S telegramow je spósnacź, so je kral Konstantin s knjesom nad położenjom a se spodźiwnej rasnosczu wschě naprawy cźini, so by dalschim schtworoswjaskowym pschepschimnjenjam wobarał.

Londonskim „Times“ ßo s Athena powě: Klamy w Athenje ßu ßo saßo wotewriłe. Poddanjo schtworoswjaskowych krajow ßu na łódże w Piräuskim pschistawje schli. Wobkhad mjes Grichiskej a schtworoswjaskom je dla wocźakujomneho wosjewjenja schtworoswjaskowych knježerstwow tak derje kaž pschetorhnjeny.

Powjesćź, so kral Konstantin w połnóznej Grichiskej pola Lariśy wójsko shromadźuje, ßo wospjetuje. Wón ßam pjecza hłowne roskasowarstwo pschewosmje. B.

Wotstupjenje grichiskich póßłanzow a konsulow w Jendźelskej a Franzowskej.

Grichiski póßłanz w Parisu, Romanos, a grichiski póßłanz w Londonje, Gennadius, runje kaž grichiszy konsulojo w Franzowskej a Jendźelskej, ßu grichiskemu knježerstwu wosjewili, so ßwoje sastojnstwo słoża, dokelž nochzedźa, so bychu ßo jako sastupjerjo politiki krala Konstantina wobhladowali. B.

S Athena je Reuterez telegrafowarńja ßlědowazu depeschu dostała: Powjeda ßo, so Grichiska město schésćź nětko wóßom batterijow kananow schtworoswjaskej pschepoda, tak bórsy hacž je ßo protokoll wo tym nastajał. Knježerstwo Venizelowym pschiwißowarjam a schtworoswjaskej lubi, so budże jich połnje schkitowacź. B.

Wukrocźenje kraloßwěrnych reserwistow.

Reuterez telegrafowarńja se Salonikia powě: Po shonjenju Venizelowskeho knježerstwa ßu kraloßwěrni reserwistojo w Lariśy žałoßne naßylnosćze skucźili. Po drohach cźahajo reserwistojo wołachu: „Prjecź s Venizelistami!“ Klamy Venizelowych pschiwißowarjow ßu ßo wurubiłe a jich wobßedźerjo ßu dyrbjeli město wopuschcźicź. Wschě klamy w Lariśy ßu ßo samkle. W Trikali ßu reserwistojo franzowskich offizěrow do jastwa sawrjeli. Kóždemu, kotryž ßo jako Venizelowy pschiwißowaŕ wusna, se ßmjercźu hrožachu. We Volo ßo 150 reserwistow do redakzije jenych venizelistiskich nowin dobu, nadobu na drohu smjeta, dweju redaktorow saja a twarjenje sapali. W Athenje žane Venizelistiske nowiny wjazy wukhadźecź njeßmědźa. B.

Pschemėnjenje w jendźelskim knježerstwje.

W jendźelskim ministerstwje je mjes Asquithom a Lloydom Georgeom rosdźěl měnjenja wo wójnje nastał. Kral je skónczńje Lloydej Georgej porucźił, nowe ministerstwo sestajecź. Tutón je ministerstwowe pschedßydstwo Bonarej Lawej poskicźił, kotryž pak jo hischcze njejenjeje pschijał, dokelž ßo boji, so njeby w ßejmje wjetschinu sady ßebje měł. Nawjedźicźi politikojo w postupanju Lloyda Georgea niczo druhe njewidźa hacž pospyt, w Jendźelskej pschibywaze žadanje sa měrom s mozu porasycź. Knježerstwo je poßledni cźaß do dweju dźělow rosschcźěpjene było, s kotrejuž ßo ludźo wokoło Lloyda Georgea bojachu, so mohli pschecźelio měra w Jendźelskej rěcze Greya a Asquitha jako sałožk k měrowym jednanjam wužicź. Lloyd George nochzyschе pak žadyn měr, ale wójnu sa kóždu płacźišnu. Po sdaczu je hischcze jara njewěste, hacž budże wjetschina w Jendźelskej sa nim ßlědowacź. Na kóždy pad

pak maju ſa wěſte, ſo miniſterſtwo abo ſamo wójnſka rada, w kotrejž by Lloyd George ſ roskaſowarjom był, njemėło dołheho tracża. Wobſtejnoſcże w Jendźelſkej ſo dźeń a bóle ſhórſcheja. Njeſpokojnoſcź pſchiběra, cźim wjazy woporow ſo wot luda żada a cźim wjazy poraženjow Jendźelſka poczerpja, mjes kotrymiž ſu wuſpěchi němſkich podmórſkich cźołmow najhórſche. B.

Trajne hibanje w Irſkej.

„Times“ ſ Irſkeje ſhonja: W Corku je ſo njedawno wopomnjenſka ſwjatocźnoſcź ſa Irſkich wotmėła, kotſiž ſu w poſledniej revoluziji padli. Najwjazy ſ wobdźělnikow mějeſche barby irſkeje republiki pſchityknjene. Wjele ſ nich ſběžkarſke ſpěwy ſpěwaſche. W jenej ſjawnej ſhromadźiſnje w Corkſkej radniży ſo ſběžkarſke rěcże dźerżachu, w kotrychž ſo praji, ſo cźi Irſku pſcheradźa, kotſiž ſo ſa jendźelſke wójſko najecź dadźa. Hdyž jedyn jendźelſki poliziſt ſpyta, něſchto ſ tutych rěcźow napiſacź, jemu knižku ſ rukow wuraſychu. D.

Rosbuchnjenje jeneje jendźelſkeje muniziſkeje fabriki.

S Londona ſo powě: Pſchi rosbuchnjenju jeneje ſtatueje fabriki w połnóznej Jendźelſkej je ſo 26 dźěłacźerkow moriło a 30 ſo raniło. Schkoda w fabrizy njeje wulka. W fabrizy ſo dale dźěła.

Bjesmjaſowe dny w Jendźelſkej.

Jendźelſke knježerſtwo je ſebi wotmyſlilo, ſkerje lěpje bjesmjaſowe dny ſa zyłu Jendźlſku ſawjeſcź. Jendźelſke wikowarſke miniſterſtwo je hižo wukas wudało, po kotrymž żana wjeczeŕ w hoſcźenzu ſ wjazy dyžli tſjoch jědźow wobſtacź njeſmě. B.

B.

Seźiwjenſke praſchenje pſched pruſkim krajnym ſejmom.

W pruſkim krajnym ſejmje ſu ſańdźeny tydźeń wo ſeźiwjenſkim praſchenju jednali. S rosprawy, kotruž doprědkarſki ſapóſłanz Lipmann wo wuradźowanjach wubjerka poda, bě ſpósnacź, ſo knježerſtwo pſcheczźiwo lichowanju ſ huſami nochze ſakrocźicź, dokelž hewak njeby żaneho wabidła ſa kormjenje huſ było. Knjes Batozki je pjecża prajił, ſo njeſapſchimnje, prjedy hacź jena huſyza 300 hriwnow njepłacźi. Rosprawnik měnjeſche, ſo budźe wobydleŕſtwo w tutej ſymje wjele cźerpjenjow a też wjetſche cźerpjenja ſeźiwjenja na ſo wſacź dyrbjecź.

Ratarſki miniſter ſe Schorlemer praji, ſo je hoſpodarſke połoženje khutne. Też hdy by ſo měr bórſy wobſamknył, njemóhli ſo, kaž prjedy w měrje ſeźiwicź. W pſchichodnych lětach měra budźeny na to pokaſani, ſchtož w kraju naroſcże. Teho dla je mjenje ważne, ſo ſo twory, kotrež mamy, ſebjeru, hacź ſo ſo nowa żiwnoſcź naplahuje. Tehole nahlada je też wójnſke ſeźiwjeŕſtwo a nowy wójnſki hamt. Do wójnſkeje pomozneje ſłużby njeſmě ſo żanych ludźi ſ ratarſtwa bracź. Też konje a woſy ſo jenoż w najwjetſchej nuſy ratarſtwu woſmu. Hdyž pak budźa ſo konje wuſběhacź dyrbjecź, potom ſo to njeſmě po měrowych płacźiſnach ſtacź, ale po nětſchiſchich wjele wyſchſchich wójnſkich płacźiſnach. Knježerſtwo wě, ſo dużyk njedoſaha. Hacź dotal ſo hiſchcże njeje poradźiło, ſe ſpokojazym wuſpěchom dużyk dźěłacź. Sa to dyrbi ſo dźěłanje kalziowego karbida ſe wſchej raſnoſcźu ſpěchowacź. Wſcho hromadźe ſo 500 000 tunow dużyka ratarſtwu poſkicźi. To njeje wjele, tola pſchezo něſchto.

Nowy wukas ſwjaſkoweje rady wo plahowanju zokroweje, rěpy woprawnjene żadanja plahowarjow dopjelnja. Rěpowa płacźiſna drje ſo njeje tak wyſoko poſtajiła, kaž ſebi plahowarjo rěpy pſcheja. Tola wobroczam ſo na jich wótcźinſke ſmyſlenje. Hdyž kóżdy wopory pſchinjeſe, dyrbja też woni to cźinicź. Zokor nuſnje jako żiwnoſcź a k dźěłanju munizije trjebamy. Też pſchetrjebarjo dyrbja wopory pſchinjeſcź a ſebi powyſchenje zokroweje płacźiſny wot 38 na 40 pjenjeźkow lubicź dacź.

W naſtupanju ſeźiwjenja luda nimamy żaneho połěpſchenja wocźakacź. Budźemy ſ dalſchim pſchikrótſchenjom licźicź dyrbjecź. Hdyž ſo temu podwolimy, ſměmy ſo nadźijecź, ſo njebudźemy trjebacź do cźaſa měr cźinicź. Na to nadźiju cźini naſche pſchichodne wojeŕſke połoženje, na to mi dale nadźiju cźinja hubjene pſcheńcźne žně w Amerizy a w Argentinſkej a niż na poźled wuſpěſchne dźěło naſchich podmórſkich cźołmow, kotrež ſu naſchich njepſcheczelow do cźěżna ſehnałe. B.

Sakoń wo pomoznej ſłużbje.

je ſo w tſecźim wuradźenju ſe wſchěmi hłoſami pſcheczźiwo 19 hłoſam ſozialdemokratſkeho ſjednocźenſtwa pſchijał. Jeho dalſche wuradźenja ſu ſo na to wotſtorcźiłe. Swjaſkowa rada je nowy ſakoń, kajkiž je ſ khěžorſtwoweho ſejma wuſchoł, pſchijała. B.

Cźeſki ſapóſłanz Kramarž je wo hnadu proſył.

K ſmjercźi ſańdźeny cźeſki ſapóſłanz Kramarž je, kaž ſo ſ Wina powě, khěžora wo hnadu proſył. B.

Bamžej njepſcheczelne demonſtrazije w Romje.

„Kölniſche Volkszeitung“ ſe Schwajcarſkeje powě: Hakle nětko ſo ſhoni, ſo je w Romje k herjekanſkim demonſtrazijam na drohach doſchło, hdyž je ſo powjeſcź wo ſmjercźi khěžora Franza Joſefa rosnjeſła. „Prjecź ſ bamžom!“ je ſo wołało, dokelž je ſwjaty wótz mrějazemu khěžorej japoſchtołſke żohnowanje póſłał a wſtriſkemu knježerſtwu ſwoju ſobuželniwoſcź wuprajił. Leonowe město bě ſ landſturmom wobſadźene. 200 poliziſtow ſydło towarſtwa Giordana Bruna wobdawaſche. Porta Angelica a Ponte San Angelo běſchtaj ſ kavalleriju wobſadźenej. D.

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1917

do prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadźa.

Cźi, kotſiž ſebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ſebi je tam bórſy ſkasacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacźi ſo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na póſcźe **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (S tſěchi padnył.) Wutoru je wuhnjeŕſki pomocznik Franz Köhler, pola wuhnjeŕſkeho miſchtra Moſera dźěłazy, ſ jeneje tſěchi na wuſtawſkej dróże 15 metrow hłuboko dele padnył, dokelž běchu ſo zyhele jeneho wuhenja puſchcźiłe. Na ſboże wón na jedyn kwětkowy woſrjedk padże, kotrehoż mjehka perſchcź padnjenje jara poſkłabi. Köhlera do jcho wobydleniа dowjedźechu, hdźež ſo wupokaſa, ſo je ſebi ſ padnjenjam jenoż jenu ruku ſwinył.

— **Budyſka piwatnja a ſłodarnja** lětſa 10 prozentow dividendy wupłacźuje.

— **(Pjenjeżne myto ſa jeneho wójnſkeho jatcho.)** Budyſke wokrjeżne heitmanſtwo je ruſkemu podoffizěrej Charlomowej ſ Alexandrowki, kotryż je ſe ſamżnym ſmjertnym ſtrachom jene dźěcźo tepjenju wukhował, pjenjeżne myto pſchiſwoliło.

— **(Wobkhad ſe ſmjenitnymi běrnami.)** Po woſjewjenju Budyſkeho komunalneho ſwjaſka a hamtſkeho heitmanſtwa ſmědźa jako ſmjenitne běrny jenoż tajke płacźicź, kotrež ſu pſches $2^1/_2$ zentimetra wulke. Ratarjo, kotſiž chzedźa wobkładowane a ſa khmanc ſpósnate ſmjenitki pſchedawacź, maja to hacź do 15. dezembra hamtſkemu heitmanſtwu w Budyſchinje woſjewicź. Ssumjenitki ſmědźa ſo jenoż ſ dowolnoſcźu hamtſkeho heitmanſtwa kupowacź a pſchedawacź. Dowolnoſcź k kupowanju ſmjenitnych běrnow ſo jenoż ratarjam dawa, kotſiž je hoſpodarſkich pſchicźinow dla pſchetrjebaju, a to jenoż ſ wuměnjenjom, ſo woni wěſtu dźělbu jědźnych abo ſmjenitnych běrnow komunalnemu ſwjaſkej pſchewoſtaja. Mjes dwěmaj hoſpodarſtwomaj ſmědźa ſo jenak wulke dźělby běrnow bjes woſebiteje dowolnoſcże hamtſkeho heitmanſtwa ſamenicź.

— **(Schokolada a kakao ſo ſa wójſko ſebralej.)** Po woſjewjenju ſaſtupjazeju komandow 12. a 19. armeekorpſa ſu ſo kakao, kakaowa butra, kakaowy praſowany tykanz, wowſowy kakao, bananowy kakaowowe wotpadanki, ſchokolada wſcheje drużiny ſa wójſko ſebrała. Schtóż ma wjazy dyžli 20 puntow mjenowanych tworow, ma to wójnſkemu kakaowemu towarſtwu w Hamburgu woſjewicź.

— **(Khlěb ſo wjazy ſ běrnami njeměſcha.)** Ssobuſtaw pſchedſydſtwa wójnſkeho ſeźiwjeŕſtwa, generalny ſekretar Siegerwald, je w jenym pſchednoſchku pſchipowjedźił, ſo ſo wot januara 1917 do khlěboweho cźěſta njebudźa wjazy běrny měſchecź ſměcź. Sa to budźe ſo rożka ſylniſcho wumlěwacź a to měſto na 81 prozentow

na 98 prozentow. Sa cžaß, w kotrymž njeje selenych warjenjow, wot januara hacž do meje, budže wjazy cžěstowych tworow, krupow, grißowych a wowßowych wudžělkow dostacž.

— **(Žadnosć wuhla.)** Schtóž ßo njeje nasymu ſ cžaßom ſ wuhlom saſtarał, je nětkole we wulkej nusy a dyrbi symu mrěcž We wuhlowych podkopkach a jamach je ſ dželа malo dželacžerjow, tak so ßo malo wuhla wurywa, ſ dželа ßo wuhlo wotwjesć njemóže, dokelž ßo želesniſke wosy sa woženje wójſka a wójnſkeje potrjeby trjebaju. Wschelake měſta ßu wosjewiſe, so njebudža dla njedoßahanja wuhla dołho wjazy płun a milinu wotedacž móz.

— **(Polizajſka hodžina.)** Sa wschě hoscženzy, korcžmy a khosejownje je ßo polizajſka hodžina na 11 hodžinu wjecžor postajiła. Wßy, kotrež ſ Budyschina milinu dostawaju, njeßmědža ju wschědnje dlěje hac žđo 11 hodžin wužicž.

— **(Dalſche pſchikrótſchenje pſchetrjebanja běrnow.)** Po nowym knjeżeŕſtwowym wukasu budže měſchcžańſke wobydleŕſtwo, kotrež běrny njeplahuje, najwyſchſche ¾ punta běrnow wschědnje na hłowu pſchetrjebacž ßměcž. Plahowarjo a jich pſchißłuſchniziy ßmědža hacž do 31. dezembra wschědnje 1½ punta, wot 1. januara 1917 hacž do 28. februara 1917 wschědnje punt a wot 1. měrza 1917 hacž do 20. julija 1917 wschědnje 1½ punta běrnow sa ßebje ſe ßwojeho běrnoweho wunoſchka pſchetrjebacž.

Běrny, běrnjaza ſchterka, běrnjaza muka a wudžělki ßuſchenja běrnow njeßmědža ßo ſkotej dawacž. Běrny, kotrež njejßu ſtrowe abo kotrež njejßu wjetſche hacž jedyn zoll, ßmědža ßo mjes ſkotom jenož ßwinjom a pjerišnje dawacž.

— **(Kulrěpa ßo ſebrała.)** Po nowym wukasu je ßo wſcha kulrěpa sa komunalny ſwjaſk ſebrała. Wobßedžerjo ſkotu ßmědža tutemu wschědnje najwyſchſche dwaj ſtotkaj ßwojeje kulrěpy dawacž.

— **(Cžopła draſta na jěſbach po želesniziy.)** Želesniſke ſarjadniſtwo na to kedžbliwe cžini, ſo njebudže pſchezo mózno w lětuſchej ſymje wosy na doßahaze waſchnje wutepicž. Wono teho dla pucžowarjow napomina, ſo bychu ßo na jěſby po želesniziy cžopli ſwoblekali.

— **(Proßata ßmědža ßo jenož ſ dowolnoſcžu pſchedawacž.)** Saſkſke miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſcžow je wosjewało, ſo ßmědža ßo proßata też k rěſu jenož ßobuſtawam ſkotowikowarſkeho ſwjaſka w Saſkſej, kotrež maja wobßwědčazu khartku, pſchedawacž. Pſchestupjenje tehole wukasa ßo ſ jaſtwom hacž do 3 měßazow abo ſ pjenježnym khoſtanjom hacž do 1500 hriwnow khoſta.

— **(Powyſchenje ßwójbneho podpjeranja.)** Wukas ſwjaſkoweje rady wot 2. dez. najniſchſche ßadžby ßwójbneho podpjeranja nuſtwow, kotrež ßu do ßłużby ſtupiłe, ſa měßazy november 1916 hacž hromadže ſ haprleju na měßacžnje 20 hriwnow ſa mandželſku (hacž dotal 15 hriwnow) a na měßacžuje 10 hriwnow ſa druhich woprawnjenych (hacž dotal 7½ hriwny) powyſchi. Sa měßazaj november a dezember ßo powyſchenje ßadžby w druhej połozy dezembra wupłacži.

Teho runja ßo poſtaji, ſo ßwójby nuſtwow, kotrež ßu ßo ſ wójſka puſchcžiłe, tak daloko hacž ßwójbne podpjeranje dostawaju, hiſchcže połměßacžnu ratu po dnju puſchcženja jako wurjadne podpjeranje dostawaju.

(Žane woprawdžite bayerſke piwo wjazy.) Wuwos piwa ſ Bayerſkeje pjecža wot 1. januara pſchichodneho lěta zyle pſchestanje, kaž je pſchedßyda němſkeho hoscženzarſkeho towarſtwa wosjewił.

S **Maleho Wjelkowa.** Podoffizěr Erich Pöntzſch, ßyn tudomneho hoscženzarja, je želesny kſchiž 2. rjadownje dostał.

S **Toroñzy.** Na tudomnym Pětſchkez kuble ßu ßo paduſchi do hußazeho khlěwa dobyli, dwazecži huß ſarěſali a je wotnjeßli, prjedy hacž je ßo jich něchtó ſ kubłowych wobydlerjow dohladał. Polizajſki poß, po kotrehož ßu rano póßkali, je ſa ßlědom paduchow hacž do Wuriz běžał, hdžež ßo ßlěd ſhubi. Plahowarjam huß ßo radži,so bychu ßwoje liby lěpje hladali, hewak mohli też woni ras do próſdneho khlěwa hladacž. Cžim mjenje žiwnoſcže a woßebje tuka a mjaßa budže ſa pjenjesy dostacž, cžim bóle budže kradnjenje žiwnoſcže pſchibjeracž.

S **Cžornych Noßliz.** Naſcha wjeß je wot lubeje Budeſcžańſkeje zyrkwje khětro wotležana. Tohodla dostanjemy wob lěto ſchtyri krócž kemſchenje tu w naſchej wßy. Pſchichodna Boża ßłużba ßo w Kobanez domje, dali Bóh, pſchichodny ſchtwórtk popołdnju ½5 hodžin wotměje. Kemſchenje je w ßerbſkej rěcži. Kóždy je witany.

S **Bukez.** W naſchej wßy ſtej ßo ſa někotre dny dwě paduſchſtwje ſkucžiłej. W nozy wot njedžele do póndžele je ßo jedyn hacž dotal njewußłědženy paduch do pinzy kantora Lodneho dobył. Želesnu prěcžnu žerdž wupacžiwſchi, kotraž pinzyne wokno ſawjeraſche, je ßo paduch ſ woknom nuts do pinzy puſchcžił. Tam je jenu tyſu konſerwowaneho mjaßa wocžinił a połozu mjaßa ſjědł. Kaž ßo ſda, je wón jara hłódny był, tola dojědł mjaßo njeje, dokelž je ßo najſkerje nabojał, ſo mohli jeho saßkapicž. Sa to je wón jenu tyſu mjaßa ßobu wſak, ſo by ju w dobrym měrje wužił.

Schtyri dny poſdžiſcho je hižo saßo jedyn pſchestupjeŕ ßedmeje kasnje Bukezy doma pytał. W nozy wot ſchtwórtka do pjatka je wón ſ wobydlenja tudomneho pjekarja k. Bertholda ßydom pokrutow, 8 hriwnow drobnych pjenjes a wſchu butru, kotruž běchu ßebi Bertholdezy na zyły tydžeń nadžěkali, ßobu kaſał. Butrowe a khlěbowe ſnamki paduch wěſo njeje ſa to ſawoſtajił.

S **Noweho Luſcža.** Kanoněr Max Barſch, pola pěſcheje artillerije ßłużazy, kotryž na wjecžornym wojowniſchcžu wojuje, je ßo ſa khrobłoſcž pſched njepſcheczelom ſ želesnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenił. Wón je ßyn tudomneho žiwnoſcžerja Barſcha.

S **Kamjenza.** Knjes faraŕ na wotpocžinku Mikławſch Sarjeńk je njejabzy wutoru popołdnju wumrjeł. Jeho wotemrjete cžěło je ßo ßobotu dopołdnja na tudomnym katholſkim pohrjebniſchcžu khowało.

S **Kamjenza.** Pſchedſtejeŕ Kamjeńſkeho hamtſteho hejtmanſtwa, tajny knjeżeŕſtwowy radžicžel kral. komornik ſ Erdmannsdorf, je w Schreiberhawje w Hohrſkich Horach, hdžež ßo lěkowaſche, wumrjeł.

S **Delujeho Wujeſda.** Wobßedžeŕ tudomneho knjeżeho dwora, leutnant Herbert Kluga, je ßo ſe želesnym kſchižom 1. rjadownje wuſnamjenił.

S **Draždžan.** Jutſje, njedželu 2. adventa, wotměje ßo tu w kſchižnej zyrkwi saßo ßerbſke kemſchenje. Kaž ſhonimy, je knjes faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez ßwjatu ſpowjedź, knjes faraŕ Kapleŕ ſ Wujeſda pak prědowanje na ßo wſak. Wo bohaty wopyt ßwěrnych Sserbow ſa naſche lube kemſchenje we kraßnej kſchižnej zyrkwi ßo proßy.

— **(5 huß kradnjenych.)** W Draždžanach je ßo w nozy 30. novembra ſ hródže hoscženza „Schemzownje“ na Hamburgſkej dróſy pjecž huß kradnyło. Paduch je wotréſnjene hłowy leżo wostajił. Na jeho wußłědženje ßo 100 hriwnow lubi

S **Klětneho.** Krajnoßejmſki ſapóßłanz naſcheho wokrjeża, major ſ Jeny nad Jamnom, je ßo ſa komandanta hłowneho kwartěra wójſka pruſkeho kronprynza pomjenował.

S **Parzowa.** Dželacžerja M Czecha, kotryž je jenej khěžkarzy jenu połſtahriwnowſku papjeru a na druhim měſtnje 6½ hriwny kradnył, je Shorjelſka khoſtanſka komora k jaſtwu na jedyn tydžeń ſaßudźiła.

Se **Židžineho.** Dżeßatnik Kſchescžijan Tillich, na wjecžornym wojowniſchcžu wojowazy, a krajny wobornik Kſchescžijan Jan, wobaj ſe Židžineho ſtaj ßo ſa khrobłoſcž pſched njepſcheczelom ſe želesnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjnikoj.

— **(Wójnſzy jeczi czekli.)** Po wosjewjenju Wojerowſkeho krajneho radžicželſtwa ßu ſ wuhloweje jamy „Nadžija II“ dwanacžo ruſzy jeczi czekli.

S **Kruſchwizy** pola Mužakowa. Nowe fabrikſke twarjenje Němſkeje dželarnje tonowych a kamjeninowych ßudobjow je ßo wutoru w nozy hacž na murje wotpaliło. Wohnjowe wobory, kotrež běchu na pomoz pſchikhwatałe, njemóżachu wohnjej dowobaracž. Woheń je po ſdaczu ſe ßamoſaparjenjom naſtał. Naſtata ſchkoda je khětro wulka.

S **Drobow.** Ssyn tudomneho žiwnoſcžerja Donata, w Ruſkej wojowazeho, Gusta Donat, kotryž w Franzowſkej ſteji, je ßo ſ medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił.

S **Běleje Wody.** Dla njepſchestawazeho wobkradnjenja frachtowych tworow na dwórniſchcžu w Běłej Wodże mějachu ßo dželacžerjo tworoweho dwórniſchcža W. Gnitzla, M. Jando a M. Zuchold ſ Rowneho pſched Shorjelſkej khoſtanſkej komoru ſamolwicž. Gnitzla ßo wuſna, ſo je ſ něhdże ſchěſcž winowych a likěrowych kaſchczow jich wopſchijecže kradnył. Dale bě wón jedyn kaſchcž rospacžił a ſ njeho 11 tyſow wolijowych ſardinow, zokrowe twory atd. wſak. Jando a Zuchold běſchtaj kradnjene wino ßobu piłoj, tola prějeſchtaj, ſo ſtaj wjedžałoj, ſo je jo Gnitzla kradnył. Ssud Gnitzlu k jaſtwu na 1 lěto jedyn tydžeń ſaßudźi. Jando a Zuchold ßo wuwinowaſchtaj, dokelž ßo jim njehodžeſche dopokaſacž, ſo ſtaj wjedžałoj, ſo je Gnitzla to wino kradnył.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Na dołhi cžaß je ßo ſtraſchny paduch, 36-lětny hižo prjedy cžežko khoſtany fabrikſki dželacžeŕ Emil Guſtav Tiſcher ſe Schpikałow njeſchkódny ſcžiniłk. Tiſcher na poßledk w in-

dustrijowej dźěłarni w Budyschinje dźěłasche a w Kubschizach bydlesche. Wot oktobra 1914 je žo wón njepschestawajcy we wokolnosczi Budyschina do domow dobywał a to jenož wo dnjo, hdy by wón w industrijowej dźěłarni w nozy dźěłał a bě s cźwilu sa wješne wobydleŕstwo. S wjetscha by wón, hdyž běchu ludźo na polach, do jich wopuschczeneho doma s hródźu abo s woknom nuts salěsł, by kschinje a khamory rospacził, wscho pschejěsdźił a by wožebje hotowe pjenjesy, debjenki a połcź kradnył. Jemu sumy po 15 hriwnach ale też po 1000 a 1500 hriwnach do rukow padźechu. Tak je wón w Cźemjerzach, Lusku, Demjanach, Dźiwoczizach, Worzynje, Kotezach, Druzkezach, Cźornych Noßlizach, Hrubocźizach, Wostaschezach, Kelnje, Drjeczinje, Raschowje, Wjeleczinje, Wownjowje, Nowych Bobolzach, Wujeźku a Mjeschizach kradnył. Tukanje žo na wschelakich njewinowatych ludźi wobrocźi a skónczńje žo na Tischera hrěschachu, hdyž bě we Wujeźku w jenym statoku na kradnjenju pobył, hdźež běchu jeho tón žamy dźeń widźeli. Hdyž dyrbjesche 3. oktobra žandarm jeho w jeho domje sajecź, wón cźekny, tola žo sa nim puschczichu a jeho po krótkej honjenzy popadźechu. Wscho hromadźe bě wón něhdźe 4500 hriwnow hotowych pjenjes nakradnył. S nich w jeho wobydlenju hischcźe psches 2400 hriwnow pódla debjenkow a połczow namakachu. Wot teho cźaża, so žu jeho saźkapili, je na wžach dobywanje do domow pschestako. Tischera, kotryž je hižo 7 lět khostarnje wotžedźał, k khostarni na 10 lět k 300 hriwnam pjenježneho khostanja, k shubjenju cźežnych prawow na 10 lět a k podstajenju pod polizajsku nadkedźbu saźudźichu.

+ Hižo wjele krócź też s khostarnju khostany Bjedrich August Förster Wjasouzy bě 22. oktobra we Wjeleczinje se sahrody kowarja Gl[illegible]a 2 koschli s powjasa kradnył. Pschi tym jeho kowař Glaser saźkapi. Njepolěpschomneho paducha k jastwu na 8 měźazow saźudźichu a jemu cźežne prawo na 5 lět wotrjeknychu.

Přilopk.

* **Dla lichowanja s płaczisnami je Lipsczanski krajny[illegible]ud mlokoweho wi[illegible]owarja A, M! Schenka w Lipsku k 4800 hriwnam pjenježneho khastanja saźudźił.**

* **(Na pžyczu skażenosćź wumrjeloj.)** W Barlinskej hojerni psche sczekkosćź stej jena žona s Kraisdorfa a jedyn tsinazelětny hólz s Koburgskeje na sczekkosćź wumrjeloj. Dwaj schulskaj hólzaj s Hattersdorfa a jedyn pjeczlětny hólz se Seźbacha, kotsiž žu žo tsi njedźele w tej žamej hojerni lěkowali, dokelž běchu jich skażene pžy skuźali, žu žo runje kaž jena žona a dwě holzy s Unnersdorfa saźo strowi domoj wrócźicź mohli .

* **(Paduschstwo.)** W Schwarzenbergu je jedyn paduch po roschtach, kotrež běchu žo psched khežu jeneho schokoladneho fabrikanta natwarike, w nozy do wobydlenja salěsł. Tam je wón s pizarnje, w kotrejž žo 3000 hriwnow khowasche, něhdźe 2400 hriwnow kradnył. Sslěd sa paduchom njejžu hischcźe namakali.

* **(Spalenje póstskeho wosa.)** Póstski wós Barlinskeho želesniskeho spěschneho cźaha je žo krótko psched Prahu sapalił. Wschě póstkse požnyki žu žo spalike.

* **(Nowy žněh w Cźornym lěžu.)** Wot póndźele žo w nozy w Cźornym lěžu žněh dźe, kotryž na wjerschkach horow 15 zentimetrow wyžoko leži. W nozy je prěni krócź krucźischo mjersko. Temperatura 3 grady pod niczku (null) padże.

* **(Wichor.)** S Kalkutty w jendźelskej Indiskej žo pische, so je wichor rańschu Bengalsku sapuscźił. Žně žu žo s powodźenjom sniczike.

* **(Hubjene žně w Franzowskej.)** Po rosprawje franzowskeho wikowańskeho ministerstwa njeje wot wjele lět njedostatk žnjow tak wulki był kaž lětża. Žně po sdaczu na najwyschsche 120 milijonow zentnarjow žita wunjeźu, mjes tym so wójsko a wobydleŕstwo s najmjenscha lětnje 172 milijonow zentnarjow žita pschetrjebatej.

* **(Powodźenje w Schpanskej.)** W Schpanskej je w stronach Valenzije powodźenje nastało, kotrež žo na 200 kóžnych kilometrow wupscheśtrěwa. Schkoda žo na něktore milijony wobliczа. Do Alciry, kotrež bě něktore dny bjes žwětka a wot wobkhada wotsamknjene, je žo pomozny cźah późłał. Wobydleŕstwo hižo hłodu mrěje.

* **(10,000 hriwnow sa wujaźnjenje jeneho mordarstwa.)** W Mnichowje žu psched něktorymi njedźelemi 23 lětnu mandźelsku pjenježnika Debolda skónzowali. K wuźlědźenju mordarjow je žo 100,000 hriwnow myta wustajiło. Jako wažny žwědk žo wojak Anton Nocker s Mnichowa pyta, kotryž je s wójska cźeknył.

Wón dźe.

Swjaty advent nětk we wójnje je saźy
Kajkehoż nichtó njej' nadźijał žo,
Njech žmy też pschětrali wješele cźaźy,
Srudnje nam njebjeża sacźemnja žo,
We tutym stysknjwym cźażu wón budźe
Tón, kiž chze hospodu namakacź wschudźe.
Nětk je advent.

Niz jenož wójna, ně druhi k nam pschindźe
Ryczeŕ wón žylny je mjenowany.
S njebjeżow pucź jeho na semju wjedźe,
Sbóžnik je žwěta nam pschipóżłany,
Bohacźe wobdaricź dusche chze nasche
Sbóžny, schtóž žłyschi hłóż jeho na wasche:
Nětk je advent.

K ludej wón pschińdźe, kiž jeho też snaje,
Nětkotre durje 'schcźe samknjene žu,
Wójnska ach nusa dźe psche wschitke kraje,
Tyżazy žylsow žo płakaju tu,
Pomoznik žwěrny wot Boha k nam rěcźi
Ziwjenja žkowa ma we žwojim ercźi:
Nětk je advent.

„Ja žym, kiž k tebi du, ja tebje snaju
Khudoba twoja mje wabiła je
Mój bycź masch nětko, schtó dźělicź mohł naju,
Praj mi, schto cźischcźi cźe we wutrobje,
Wsmi moje wodacźe, žwjatu też lnbosćź,
Potom b'dźež wuźiwacź hnady ty nadosćź
Hdyž je advent."

Jan Kruža.

Psches žněh.

Hodowne powjedanczko.

Syma bě khětro sahe pschischcha. Schěroko a daloko na polach a lukach, na wiżazych halsach jědlow a schmrěkow ležesche wjele žněha. Pschi drósy na kónzu wžy dwaj statokaj njedaloko rósno stejitaj. Kołwokoło po wžy móżesche žo po stopach, kotrež běchu do běkeho žněha muteptane, spósnacź, hacź wobydlerjo žužodnych khěžow mjes žobu pschecźelnje wobkhadżeja. Tam, hdźež bě dobre pschecźelstwo a ludźo žo husto wopytowachu, tam bě hłuboka a schěroka cźěŕ s jeneho dwora do druheho wuteptana; druhdźe běchu jenož tu a tam stopy w žněhu, jenož tón abo tamón bě s rědka k žwojemu žužodej na wopyt schoł, ale woprawdźita scźežka žo njebě mohła wutworicź.

Mjes statokomaj na kónzu wžy pak žněhowa runina hładka a njedótknjena leżesche, tam žaneho wobkhada pytnycź njebě, też njebě tam žaneje cźěrje widźecź, kiž by na to pokasowała, so bě tam schtó prěki pscheběżał. A tola leżesche žněh hižo dwě njedźeli dołho. Cźi, kotsiž tam w žužodnymaj domomaj bydlachu, běchu žo roseschli a běchu wot žebje dźěleni, jako by schtó wě kak schěroki kraj mjes nimi žo wupscheśtrjewał, a tola běschtaj žwójbnaj nanaj w tamnymaj khěžomaj bratraj, žynaj žamžneho nana a žamžneje macźerje.

Něhdy bě to hinak a lěpje było, to pak bě hižo jara dołho. Prjedy bydlesche w jenej khěži hischcźe stary nan Halak a pschi nim też jeho mkódschi žyn Jan se žwojej žonu a s dźěsćźom, jeho starschi žyn pak, s mjenom Handrij, bydlesche w druhej khěži, kotruž bě jemu nan natwaril, hdyž chzyschе žo ženicź. W tym cźażu běchu žo cźi ludźo jara husto wopytowali. W symje khodźachu woni jeni k druhim na pschasu abo na drjenje pjerja, a dźěcźi s wobeju žwójbow pschebywachu skoro zyły dźeń hromadźe, w lěcźe běchu na polu w towarstwje, w symje pak bywachu wonka pschi žmykanju abo žańkowanju hromadźe, pak, hdyž bě wjedro a wichor pschecźiwny, nutśka pak w tej, pak w tamnej khěži.

Hdyž pak stary Halakez nan semrje, dźělachu žo pola a leżomnosczе mjes žwójbomaj. Halak bě we wotkasanju tak postajił, so ma žo dźělicź, cle starschemu žynej žo sdasche, so je tuto dźělenje njesprawne. Jenak wulkaj drje běschtaj kruchaj leżomnosczom, ale jene pola běchu płódnische hacź druhe. Duž bě też wunoschk jara wschelaki.

Handrij žo jara wobcźežowasche na tutu njesprawnosćź a s wótrymi žłowami wot žwojeho bratra žadasche, so dyrbi jemu kruch

pola wotstupicź, so by njedostatk wurunany był. Tón pak krucźe na tym wobstejesche, so ma tak wostacź, kaž bě to we wotkasanju postajene a hněwnaj wobaj rósno dźěschtaj.

Cžaß ßo miny, ale njehojesche; dléje to trajesche, a hórscha bywasche swada. Psches roskoru mužow ßo też žonje roskorischtej, a nětkole hněw we woběmaj statokomaj pschibywasche a ßo dale hłubscho do wutrobow rojesche.

Też we Wonezach bě dosez ludźi, kiž mějachu ßwoje wjeßele na zusej swadźe a teho dla ju se wschěmi mozami a ßrědkami pschisporjecź pytachu. Tu běchu mužojo, kotsiž dźenßa s Handrijom hromadźe ßedźachu, cźi jemu roskładowachu, so ßu jeho jara s krótka wotbyli, so wón pschi tajkim dźělenju ani wobstacź njemóże, so ßu jeho woprawdźe wo to wobkradnyli, schtož je jemu ßłuschało; woni jemu barbjachu, kak ßu jeho pola a łuki hischcźe schpatnische, hacź to woprawdźe běsche. A cźi ßamßni mužojo jutsje saßo druhemu bratrej wukožachu, so dyrbi wotkasanje płacźiwe wostacź, so je to wot Handrija jara hrosne, so nanowu poßlednju wolu pschima, a so ßebi to dźěscźowska winowatosez woprawdźe žada, so njeßmě ani krocźele popuschcźicź.

Ssnadź budźesche ßo s létami hórkosez a hněw slehnył, jeli so bratraj njebudźeschtaj tak jara blisko hromadźe bydlikoj. Tak pak widźeschtaj ßebi jedyn druhemu dźeń jako dźeń do woknow, do bróžnje a do hródźe.

To runje běsche pschicźina, so ßo bratraj dźeń a bóle hněwaschtaj, sdalowaschtaj a so jeju njepschecźelstwo pschibywasche. Kóždy ßnop, kotryž Jan wjazy domoj khowasche a do bróžnje dowjese, so se skobami liczesche, na kóždy kruch skotu ßo se sawistnym wokom hladasche, a hdyž Janowe woły a krowy tucźnische khodźachu, na druhim statoku wokachu:

„To je bjes dźiwa, wón dźě je nam rajtucźnische pastwischcźa kradnył!“

Też dźěcźi, kotrež zyłeje swady kedźbu njemějachu, tutón hněw starschich dźělesche.

„Wy mi s tymi tam na tamnym boku wjazy khodźicź njebudźecźe! Sskuschicźe, hewak ßo mje hladajcźe!“ tak ßo hrubje wotrěcźa na woběmaj stronomaj.

S wopróbka wjeßele małe dźěcźi nochzychu tajkeho sakasanja kedźbu měcź a běhachu pschezo saßo hromadźe. Ale to ßo starschim njelubjesche. Hdyž běchu skradźu ßo tu a tam sesche, pschiběža rossłobjena macź a je ßwarjo a bijo domoj wuhna; duž ßebi potom wjazy njeswěrjachu ßo słhadźowacź, ßłyschachu doma wschědnje, kak nan a macź na starscheju na druhim statoku ßwaritaj a njembritaj, a tak ßo sta, so ßo dźeń a bóle jene druhemu wozusbnjachu a poczachu ßo hidźicź, ale njewjedźachu, cźehodła.

Bjesdno mjes woběmaj statokomaj, kotrajž tola jenož mało krocźeli jedyn wot druheho sdalenaj stejeschtaj, běsche ßo rosschěriło a sdasche ßo, so ßo na žane waschnje wjazy sjednocźicź njemóże. Woßebje wot poßlednjeje nasymy pak běsche ßo tuto bjesdno hischcźe wjele bóle rosschěriło. Jene s wulkich polow bě ßo na pokojzu dźělicź dyrbjako, nětko pak ßo husto stawasche, so dyrbjachu tucźi hněwni ludźo tam zyle blisko jeni pschi druhich woracź, kopacź, rycź, ßycź a žněcź; wěso pokhmurjeny a njerěcźo potom kóždy jenož na ßwoje dźěło hladasche a woni ßo staroscźiwje na kedźbu bjerjechu, so tola žadyn na druheho pohladak njeby.

Tu bě nětko Handrij poßlednju nosymu na tamne polo wuschoł, hdźež Jan hižo pilnje worasche; pschi tym bě ßo Handrijej sesdało, jako by bratrowa radliza jema ßmuhu jeho pola wotrěsnyła. S tym bě hłuboki hněw, kiž bě ßo jemu jako schkricźka pod popiełom we wutrobje wjazy lět khował, na dobo saßo kaž jaßne płomjo saßwěcźił, wón k njemu doběža a sareji:

„Ty njeknicźomny paduſche! Njejßy dha mi hischcźe doscź pokradnył!“

Pschi tutych ßłowach bě jeho do płuha nuts cźißnył a jeho dajił a s pjascźomaj bił.

Wulke ßboże bě ßa wobeju, so běchu někotsi ßylni burjo, kiž we bliskosczi na polach dźěłachu, tuto wojowanje widźeli a Handrijowe wudma ßłyscheli. Cźi hnydom pschiběžachu a wojowazeju jeneho wot druheho dźělichu, prjedy hacź ßo najhórsche sta, pschetož Handrij bě we ßwojich słobach mohł też najhórschu skóscź dokonjecź. Jan bě wschón krwawy sbity a duž dyrbjachu jeho domoj donjescź a wón wjazy dnjow khory leżesche.

Jeho prěni wukhod bě do Něhdźež na ßudnistwo. Wjazy njedźeli ßo miny, prjedy hacź běchu ßudnischy knjeża kwile měli, skórżbu do rukow wsacź, nětkole pak, krótko do hód, běschtaj wobaj na ßudnistwo skasanaj.

„To na Handrija cźeżke khostanje swali; tón budźe dyrbjecź ßedźecź!“

Tak běchu Janej powjedali wschitzy mużscy a też žónske, kiž běchu se schkodupschejazej wcźipnosczu ranjeneho wopytowali, hdyž krucźe khory leżesche.

Też Janowy rěcźnik bě jemu rjeknył, so je to cźeżke sranjenje cźěła a so ßo to krucźe khosta.

Jan bě ßo nad tym wobkrucźenjom jara wjeßelił, pschetož Handrijej ßo to spuschcźicź njeßmědźesche.

Nětko bratraj cźmowje na ßo hladajo ßebi napschecźo stejeschtaj. Jednanje dźěsche ßwój pucź, wězy skutka běchu rosestajane, lěkarjowe wobßwědczenje wo sranjenju skórżbnika cźitane, Handrij prěcź njemóżesche, a jednory podawk bě wujaßnjeny.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi śměje jutsje, njedźelu 2. adventa, rano we 8 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śměje farat Räda němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotměje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotměje ßo we Wulkim Wjelkowje a we Jenkezach ßerbska adventska nutrnosez a wójnska modleńska hodźina.

Schtwórtk dopołdnja w 9 hodźinach śměje farat Räda ßerbsku a 1/2 11 hodźin němsku spowjednu wucźbu.

Tydźeńske sastojnske dźěła śměje duchowny Tyschek.

Zemrjełi:

W Michalskej wołbadźe: Selma Hansez, fabrikska dźěłaczerka w Dobruschi, 24 l. 6 m. 18 d. — Marja Lena Henczowa, Handrija Hencza, pohonicza we Wulkim Wjelkowje, mandźelska, 51 l. 2 m. 7 d. — Matij Schołta, rycźerkubletski straźnik w Małßezach, 68 l. 4 m. 8 d. — Hana Teresa Pjekarjez, dźěłaczerka s Libuchowa († na Zidowje), 70 l. 2 m. 11 d.

W druhich wołbadach: Augusta Lena Wicźasez, fabrikska dźěłaczerka we Khwaczizach, 38 l. 1 m. 22 d. — Jan Augnst Kschižank, khěžet w Khwaczizach, 79 l. 7 m. 21 d. — Alfred, Hendricha Schmidta, wojnaskeho mischtra w Minakale, ß, femrje rjekowsku ßmjercź na bitwischczu 5. nowembra t. l., 20 lět stary. — Herman, Ernsta Marczina, fahrodnikskeho żiwnosczerja w Khróscze p. Minak., ß., † rjekowsku ßmjercź na bitwischczu 23. nowembra t. l., 25 lět stary. — Marja swud. Reskowa rodź. Lischkez, wumjeńkatka w Minakale, 85 l. 1 m. — Madlena swud. Spankowa we Wawizach, 71 l. 10 m. — Elsa Rohaczez we Pschiwczizach, 7 lět 1 měßaz 4 dny stara.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, 2. njedźelu adventa, śměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śměje farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźin. budźe w Czelwjenych Noßlizach na schnli ßerbska a němska spowjedź a ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modleńska hodźina.

Pjatk, wotměje ßo rano 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedź, a dopołdnja 1/2 10 hodźin ßerbske adventske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

Jutsje, 2. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach němska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śměje duchowny Wójz němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Schtwórtk popołdnju 1/2 5 hodźin śměje farat Domaschka w Cźornych Noßlizach ßerbsku adventsku nutrnosez.

Pjatk dopołdnja w 11 hodźinach śměje farat Domaschka we Hornjo-Hórczanskej schuli ßerbsku spowjedź.

Pjatk wjecźor w 6 hodźin. śměje w Božim domje k. farat Rjencź s Wjelecźina němsku spowjedź.

Zyrkwinske powjesczе s Njeßwaczidła.

Jutsje, 2. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbska a 1/2 11 hodźin němska Boża ßłużba.

Schtwórtk wjecźor w 5 hodźinach budźe ßerbske wójnske kemschenje s Božim wotkasanjom.

Zyrkwinske powjesczе s Rakez.

Jutsje 2. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śměte farat Kschižan-Hucźinanski ßerbsku a 3/4 11 hodźin němsku Božu ßłużbu.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotměje farat Waltat-Njeßwaczi lisli w kralowskim wustawje ßa ßlepych adventsku Božu ßłużbu s Božim wotkasanjom, wjecźor w 6 hodźinach ßerbske wójnske kemschenje s Božim wotkasanjom.

Służobnu holzu

do domu a sa skót k nowemu létu pyta hajnik **Schoradt** w Stróži pola Rakez.

900—10,000 hr.

je na 1. hypotheku na wšach wupožčicz. Čzi, kotsiž tele pjenjesy žami trjebaju, chzyli žwoje mjeno pod čzišlom 300 we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Ssuczelna czehnita

krowa

je na pschedań w Khažowje czo. 18.

We wudawarni Serbskich Nowin žu dostoż knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Krowa

je na pschedań

w Nowej Wšy czišlo 17 pola Njeswow czidka.

Wuczobnik žo pyta.

Ssylny hólz, žyn czežneju starscheju, kotryż chze **sahrodnistwo** nawuknycz. może bliżsche jutry abo pozdy do mojeho sahrodnistwa sastupicz. Sswědomite wuwuczenje žo pschilubja.

Jan Forgel

wikowarske sahrodnistwo a žymjenjowa wikowarnja.

Wuczobnika

k jutram pyta **Guido Bär** na seminarskej haży 11 pažarnja a galvanisti wustaw.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haży 1 — pódla radnej pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucza **k pschedstejazym hodam**

rudnohórske hrajki,

klanki

swoblekane n njeswoblekane, **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita, s wložami a bjes nich,

(pópy)

kupanske klanki s zelluloida a porzlina, **karakterske, gumijowe, wolmjane a mjetanske klanki, czěla** wschěch wulkosczow, **kolebanske a sgratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdzišny, wojerske straje, konjenzy** atd. **sabawjenske hry a wobrasate knizki** w najwjetschim wubjerku.

K hodam

poručam

wojerske pólne czažniki,

w nozy žwěrzate,

jara **praktiske,** kaž tež bohaty sklad

mužazych a žonjazych czažnikow

po tunich płaczišnach.

Wulki wubjerk **rjeczazow, broschow** a **nawuschnizok.**

Wjazylětne rukowanje. Krucze sprawne požkuženje.

Fr. Marschner naslěd. E. Ewald

na bohatej haży 9.

Wuporjedženje dobre a płaczišny hódne.

Bolostne dopomnjenje

na létny žmjertny dżeń lubon aneho mandżelskeho, nana, žuna a bratra, grenaděra

Jana Schawczika s Wjeżela,

wumrje ryczerisku žmjercz pola St. Souplet 9. dezembra 1915 29 lět stary.

Dżenž s nowa krawi wutrobo,
Dżenž wóczko žylsy saplaka,
Dżenž léto hižo saschko je
Wot tamnej' schtundy stysknеje,
Hdyž žum ja powjesch dostaka,
Kiž sa mnje bě tak bolostna,
So luby nan a mandżelki
Sso žmjertnje srani we bitwi.
Sso s nowa rana sapali,
Se žmjerczu twojej sbita mi,
Ja sapschimnycz tu njemózu,
Schtož s tobu shubika žym tu.
Ach byko jenož mózno mi,
Tam stupicz k rowej we zusbi
A žo tam kleczo wupłakacz,
Hdżež masch ty nětko w měrje spacz

Bych s mojej lubej dżowczickżku
Row pyschika czi s luboszu
Tam w zusym kraju daloko,
Ach, Božo, kak mi stysknо jo.
Nětk wopuschczena steju ja,
Mam dżowczickżku nětk bjes nana,
Ach nimo je wscha nadżija
Tu stroweho sažwidżenja.
Ja tebi Božo, podam žo,
Schtož czinit žy, wscho dobre jo,
Hack junu mi też saklinczi
Swón poželedni tu na semi.
Mój žwěrny nano, mandżelski,
Nasch žyno, bratke, czische spi
W franzowskim kraju daloko,
Hacz w njebju witamy saž' žo.

Czežkopruhowana mandżelska s pschiwusnymi psches

J. Kružu.

(K temu czišku pschiloha.)

Czežne wopomnjenje

sa lubowaneju žynom

Ernsta Wiczasa,

wumrje 2. dezembra 1915, 16. lět stary

a wojaka

Jana Wiczasa s Drěwzow,

padnyl wojujo sa wótzny kraj nad Sommu na bitwischczu 5. oktobra 1916, 23 lět stary.

W najrjeńschim krózwje žiwjenja
Je dowjedł Bóh Woj' do njebja.
Najprjedy, luby Ernesto,
Ssy ty nam rucze minył žo,
Hdyž jenoż létkow schěžnacze
Ssy žiwy byk tu na žwěcze,
Ssy pombał w domje starschiskim
Se žwěrnym dżěkom dżěsczowskim,
Hacz tebje khorosczi nadpadże,
Kiž bórsy žmjercz też pschinjeże,
Hacz runjez pomoz lěkarska
Bě s czažom wschudże pytana.
Kaž kwětka bórsy wotpadnje,
Hdyž wětsik na nju sadunje,
Tak też po krótkej khorosczi
Sswět hrěschny sahe wopuschczi.
Psched létom Bóh cze wotwoła
A pscheżadżi cze do njebja,
Hdżež s bratrom staj nětk hromadżi
We tamnej sbóżnej kražnosczi.
Wón wumrjeł je žmjercz ryczerisku
Nad Sommu tam na bitwischczu,
Hdżež do hlowy bě tšelenу
A pschi tym hnydom morjeny.

Nětk jeho czěko w měrje spi
W franzowskim kraju s druhimi,
Row njemózecze wopytacz,
Niz wótcze nasch tam wuspěwacz.
Kak je žo domoj wjeżelił!
Je w liscikach wam wobžwědczik,
So pschińdże k wam na dowolnzu
Haj žnadž we tutym měžazu.
Bóh je pak hinak wobsamknył,
Je wěczny dom jom' wotamknył,
Hdżež ma nětk wěczuje pschebywacz,
Sso s jandżelemi sradowacz.
Nětk s njebja wam wschěm prajitaj:
Ach, kaki je tu sbóżny raj.
Tu namaj žo nětk derje dże,
Duż wo naju wjaz njepłaczcze.
Ssnadž bórsy abo posdżischo,
Haj Bóh wě wschak, kak bórsy to,
Wy pschińdżecze też sa namaj,
Tu wohladacz tón sbóżny raj.
Njech je Wasch troscht a nadżija,
Hdyž tamne ranje sažwita,
Sso mózecze saž wohladacz
Sso w njebju a žo powitacz.

We mjenje hlubokosrudżeneju starscheju bratra, dweju žotrow a dżěda **Hanža Budarka**

Serbske Nowiny wuchadźaja so kóždo sobotu. — Štwórtletna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj. — Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na zawołanki dźe, kotrež so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich arjesdjach čo. 4) wotedawaja, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja. Telefon 687.

Čisło 51. Sobotu 16. decembra 1916. Lětnik 75.

Poskićenje měra se strony zrjedźnych mozow.

Khěžorstwowy kanzler ſ. Bethmann-Hollweg je zrjedu pschipołdnju sastupjerjam tak mjenowanych schkitazych mozow, mjenujzy Schpaniskeje, Schwajzarskeje a sjednoćenych statow połnóžneje Ameriki, zlědowazu měrowu notu pschepodał:

Satraschna wójna, kotruž zu zwětowe stawisny hdy widźale, skoro 2½ lěta we wulkim dźělu zwěta sakhadźa. Tale katastrofa, kotruž swjask tyšazlětneje ziwilisazije njeje mohł sadźerżeć, cłowjestwu jeho najdrohotnische nadobyća bjerje. Wona hrosy, duchowne a materialne postupanje, ſ kotrymž zo Europa w spočatku 20. lětstotka hordźesche, rosrasnyć. Němska a jeho swjaskarjo, Awstrisko-Wuherska, Bołharska a Turkowska, zu w tutym wojowanju zwoju njepschemóžnu móz dopokasale. Wone zu nad zwojimi pschećiwnikami, po liczbje a wójnskim materialu pschemóz mějazymi, mózny wuspěch dozpike. Njekabłajzy jich linije wospjetowanym nadběham zwojich njepschećelow napscheczo stejeja. Najmłódschi nawal pschi Balkanje je zo spěšnje a dobyćerišzy porasył. Poslednje podawki dopokasuja, so tež dalsche tracje wójny njemóže jich napscheczo stejazu móz slemicz, ale so powschitkowne połoženje jich dalschi wuspěch wočakacz da. K sakitanju zwojeho byća a dla zwojeho zwobodneho narodneho roswicża zu zo schtyri swjaskowe mozy nusowale, k brónjam pschimnyć. Tež zławne skutki jich wójskow njejzu na tym niczo pscheměnike. Pschezo zu zo wone pscheswědčenja dźerżale, so jich zamzne prawa a woprawnjene žadanja woprawnjenym žadanjam napscheczo njesteja. Wone na to njeńdu, zwojich pschećiwnikow rosrasyć abo sniczicz Sswojeje wojerśkeje a hospodarśkeje mozy wědomne a hotowe, jim nanusowane wojowanje jeli trjeba, hacz do poslednich mozow dale wjesć, tola ſ pscheczom napjelnjene, dalschemu krejpscheleczu sadźěwacz, te schtyri swjaskowane mozy namjetuja, hnydom wo měr jednacz sapočzeć a wojowanju kónz cźinicz. Namjety, kotrež wone zobu pschinjesu a kotrež zu na to složene, bycze, cześcz, a roswiwanśku zwobodu ludow spěchowacz, bychu po jich pscheswědčenju ſ pschihódnym salożkom sa postajenje trajneho měra byle. Hdy by, njedźiwajzy tuteho poskiczenja k měrej a sjednanju wojowanje dale tralo, bychu schtyri swjaskowane mozy hotowe byle, jo k dobyćerśkemu kónzej dowjesć.

Tež w němskim khěžorstwowym zejmje je khěžorstwowy kanzler tule notu cźitał a ju ſ dlešej rěcu rospominał, w kotrejž ſ hordoscu na poslednje dobyće w Rumunskej spominasche. Po rěcži khěžorstwoweho kanzlera, kotrejž zejm wospjet pschihłoßowasche, zo poswědzenje bjes debatty skónczi. B

Khěžorowy wukas sa wójsko a wójnske łódźstwo.

Khěžor je 12. dezembra zlědowazy wukas sa wójsko wudał: Wojazy! Dobyće sacżuwajzy, kotrež scże se zwojej khroblosczu wubědźili, zmy ja a knježerjo zwěrnych swjaskowych statow njepschećelej měr poskiczili.

Hacz zo ſ tym swjasany samer dozpije, ma zo wočakacz.

Wy macże dale ſ Božej pomozu njepschećelej napscheczo stejecz a jeho sbicz.

We wulkim hlownym kwartěrje. Wilhelm I. R.

Jendźelski a franzowski ministerstwowy pschedźyda chzetaj dale wojowacz.

Po telegrafiskej powjesći, kotraž je zo ſ Parisa do Kopenhagena póslała, je Lloyd George Briandej telegram póslał. W nim wón praji, so je njekabłajzy rozsudźeny, hacz k dobyćerśkemu kónzej wojowacz. Briand je zo salubił, so budże to zame cźinicz. B.

Jendźelske knježerstwo wo poskiczenju měra.

W delnim zjemje je minister Bonar Law, hdyž zo měrowe namjety rospominachu, praji: Hdyž Asquith poslednju kreditnu pschedłohu sakitowasche, wón praji: Swjaskarjo zebi žadaju, so dyrbi zo trěbne doscżinjenje sa sańdźenosć a trěbna wěstosć sa pschichod dacz. To je hischcże pschezo politika a rossudźenje kraloweho knježerstwa. B.

Briand wo poskiczenju měra.

Franzowski ministerstwowy pschedźyda Briand je w zejmje wo poskiczenju měra rěcżał. Wón měnjesche, so dyrbi kraj pscheds wotmysłenym sajědojczenjom warnowacz a dale praji: Nam zo namjetuje, wo měrje jednacz we wokomiku, hdzež je njepscheczel Belgisku, Sserbiju a dźeżacz franzowskich departementow wobžadźił. S njewěstymi a njejasnymi, tola zwjedźeńskimi złowami chzedźa wutroby w krajach, kotrež wo telko morwych žaruja, pohnucz. Schto w rěczi němskeho kanzlera złyschimy? Najprjódzy kschik, so bychu zo neutralni a němski lud sjebali. Niz my njejsmy czi, kotsiž su tule satraschnu wójnu chzyli, wona je zo nam pschinusowała. Na tutón kschik chzu stoty krócz wotmolwicz: „Ně, wy běschcże ſ nadpadnikami!“ Schtožkuli prajicże, skutki su, kotrež wam to pokasuja, Krej pscheńdże na waschu hłowu, niz na naschu. Mam prawo, tež na tele njelepe paßle pokasacz. Bethmann praji: Chzemy naschim ludam wschě zrědki k derjemeczu, kotrež zebi žadaju, dacz. A druhim ludam wón jako jakmožinu poskicża, so chze jim rad pschipósnacz, so jich nochze sniczicz. Po bitwje nad Marnu a po Verdumom je tole to, schtož zławnej runjestejazej Franzowskej poskiczeja. S tuteje tribuny mam prawo rjez: To je manever, pospyt, mjes swjaskarjow njejednotu wuzbycz, zwědomnja smuczicz a ludy demoralisowacz. D.

Hubjene wuhlady poskiczenja měra.

S poskiczenjom měra se strony zrjedźnych mozow su zo Jendźelczenjo nimo měry rosshorili a zo ſ woprawdźitej njemdroscżu sajeli, kaž je ſ khłoßow jendźelskich nowin spósnacz.

„Morning Post“ praji, so wo namjecże měra žaneje rěcże bycz njemóże. Němska chze jenoż pschimer dostacz. Jeli so pak by schtworoswjask tón pschiswolił, by wón spósnacz dał, so wón wjazy do teho njewěri, so zo Němska skóncznje pschewinyć hodźi. S tym by zo wěz zibilisazije, kotruž chze schtworoswjask pjecża pscheds tym wobarnowacz, so by do barbarstwa wróczo padła, spuschczika. „Morning Post“ zwój sawodny nastawk se zławami skónczi: My, kaž naschi swjaskarjo, zmy zo rossudźili, hacz do poslednjeho dychnjenja samolwjenje na zo wsacz, so zo pschichodne narody pscheds wospjetowanjom hrosnosczow wobarnuja, Němska pak zo po sdaczu na tajke wospjetowanje ſ Boha hanjenjom na zwojimaj selharnymaj hubomaj pschihotuje.

Hischcże bóle rosłobjeny „Daily Mail“ pische: Runje telko prawa, kaž ma wobrónjny nutsdobywar w měrnym domje na wotmolwjenje hospodarja, kotrehož naßwari, runje telko prawa ma knjes Bethmann na wotmolwjenje se strony schtworoswjaska. W tu khwilu njeje na měr ſ ludom dobywarjow, mordarjow a diplomatow pomyßlicz, kotsiž maja wschě wuczinjenja sa cżwak papjery.

„Daily Telegraph“ pschipósnawa, so je Němska we wojerśkim nastupanju na najwyschschi skhodźenk stupika, tola po tym zlěduje, kaž nóz po dnju, njesminliwe padnjenje. Njepscheczel je wschě zwoje mozy nanajbóle napinał, niczo njemóże jeho pomałke tola wěste wobkhudnjenje sadźerżecz. Triumfowazy dobyćerjo njejzu zo w zwětowych stawisnach hischcże ženje swólniwi pokasali, sbitemu ruku poskiczicz a rjez: „Ssmy zo wurunali, budźmy

ł schećeljo!" Niż Jendżelska ßama, ale zyły schtworoswjask dyrbi Němskej wotmolwicź. Kanzler je ßebi mjenje wotmyßlik, schtworoswjask k měrej pohnucź, hacź na neutralnych sacźischcź cźinicź.

W Italskej teho runja do poskicźeneho měra dowěrjenja nimaja. Nowiny w nim wěsty měrowy sakožk a program njenamakaju. Chorriere della Sera" ma měr na sakkadże dżeńßnischeje krajneje kharty sa njemóżny. Powschitkownje ßo do prědka widźi, so schtworoswjask poskicźenje wotpokaże abo s postajenjom jeho wuměnjenjow wotpokasanje pschiwjedże. B.

Londonske „Times" měnja: To je rěcź wojowazeho, kotryż pschipósnawa, so je militarismus mißnył. Wone na wobcźeżnoscźe sastaranja se żiwnoscźu w Němskej, kotreż ßu w poßlednim pokłěcźe jara pschiběrake, pokasuja a dwěluja, so ßrjedźne mozy s Rumunskeje wjele dostanu.

„Daily Chronicle" hischcźe pische: W němskim poskicźenju njeje niczo pscheßłapjazeho. Němska wě, so by ßo, hdy by wójna hacź do ßrjedź bliżscheho lěcźa trała, s njesbożom pschemohła. Juni a julij budźetaj bliżsche lěto sa seżiwjenje Němskeje hischcźe hubjenjej dyżli lěto prjedy. Němska po sdacźu potom hischcźe wojerske poraźenje poczerpi, kotreż budże wjele cźeżsche hacź te lěta 1916. Hdyż naléczo pola wußuschi, smėje schtworoswjask tajku pschemóz po kanonach, muniziji a wojakach kaž żenje prjedy. B.

Němska wójskowa rosprawa.

15. dezembra. **Wjecźorne wojownischcźo.**

Kronprynzowe wójsko.

Na wjecźornym brjosy Maasy ßu Franzowsojo s tsikrócźnym nadběhom podarmo spytali, hrjebje na hórzy 304 k krótkemu ranju Malancourta, kotreż ßmy jim psched krótkim cźaßom wudrěli, jaßo dobycź.

K ranju rěki ßo woni po ßylnym, daloko do sadnjeho kraja doßahazym artilleriskim pschihotowanju k wjazykrócźnym nadběham nastajichu. Pschi Popjerjowym khribjecźe ßo postupanje nadběhanskich żołmow s naschim wobaranskim tsélenjom slemi. Na połodnischich brjohach Hardaumontskeho wobtwjerdźenja ßo nadběh njemóżesche w naschej sapuscźazej tsélenży roswicź.

Rańsche wojownischcźo. Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

K połnozy żelesnizy mjes Sloczowom a Tarnopolom ßo němszy wojazy do ruskich hrjebjow dobuchu a ßo s 90 jatymi wrócźichu.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Ssylne nadběhi Rußow pschi ßydomhórskej rańschej froncze nałjachu s wjetscha tón ßamy njewuspěch kaž prjedawsche dny. Na jenej hórzy ßo njepscheczelej poradźi, ßo saßydlicź.

Wójsko generalneho półneho marschalla s Mackensena.

Palaze wßy pucź psches Wulku Walaschsku pokasuja, po kotrymż ßu Rußojo wróczo cźahnyli. Pschi njepschihódnych pucźowych wobstejnoscźach ßo swjaskarske wójsko na pschemo prózuje, so ßo njepscheczel njeby dléje sastajił. W horach ßo njepscheczel na wobtwjerdźenych městnach napscheczo staja. Wone ßo pschekamachu. Buzeu je ßo wobßadźił. 4000 jatych móżesche 9. armeja wczera a sawczerawschim jako wunoschk powjedźicź.

Pola Fetosti ßu ßylnische bołharske mozy Dunaj pschekroczike.

Mazedonska fronta.

Podźélne wupady pola Paralowa a Gradeßnizy (na bokomaj rańscheje Cźerneje) njepscheczelej jenoż schkodowanje wunjeßechu.

W Struminych nizinach patrouille pschetsélowachu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dwě njepscheczelskej transportskej łódźi ßo potepikej.

S Barlina ßo powě: Nasche podmórske cźołmy ßu wot 28. nowembra hacź do 3. dezembra dwě nimale 6000 tunow wulkej s wójnskim materialom nakkadżenej łódźi potepike. Wobej łódźi běschtej wobronjenej. B.

Dwě schtworoswjaskowej łódźi s wójnskim materialom ßo potepikej.

„Vossische Zeitung" powě, so ßu němske podmórske cźołmy dwě łódźi s cźeżkej artilleriju, kotruż bě franzowske knjeżerstwo Rumunskej pschewostajiło, potepike. D.

Po powjesći s Marseilla je jedyn podmórski cźołm parnu łódź „Magellan" (6027 tunow) a „Sinai" (4624 tunow) potepił. Mużstwo a pucźowarjo ßu ßo wukhowali.

Poßledni cźoß ßu němske podmórske cźołmy w kanalu mjes Franzowskej a Jendżelskej wjele łódźow sniżike. Kaž danske nowiny „Berlingske Tidende" powjedża, je jedyn danski kapitan, kotryż je ßo wot tam wrócźił, powjedał, so je ßo tam sa dwaj dnjej 35 łódźow potepiło. D.

Awstriska wójskowa rosprawa.

14. dezembra. Njepscheczel tež w stronje delnjeje Jalomity (w Rumunskej) zofa. Ssmy dale postupali.

Rußojo (w rańschej Ssydomhórskej) dale nadběhi cźinja. Woni ßu tež wczera wschudże k połodnju Uzskeho doła a k wjecźorej Tölgyesa s krwawej hłowu pobyli.

Nad Comanesci je jedyn awstrisko-wuherski lětak jene njepscheczelske lětadło dele tsélił. Wono ßo pscheczißny a do łéża dele padże.

Na bokomaj Dnjestra (w Galizinskej) tsélenje ruskeje artillerije pschibjerasche.

Na italskim a balkanskim wojownischcźu njebě żanych woßebitych podawkow.

Franzowska a jendżelska wójskowa rosprawa niczo ważneho njewopschijatej.

Sadwělne połoženje rumunskeho wójska.

S Parisa ßo italskim nowinam „Stampje" telegrafuje, so je rumunskemu wójsku njemóżno, po wotmyßlenym pucźu zofacź, dokelż je jemu njepscheczel stejnje sa pjatomaj. Město k dołhemu ranju wójsko w runej měrje k ranju cźehnje, do Cźerneje Wody wjedżazu żelesnizu wużijo. 9. němska armeja, kotraż pucź k połnozy sawěra, tak ßylnje cźischcźi, so żadyn druhi pucź k zofanju njewostawa, tola tež po tutym pucźu, se wschelakimi naturskimi sadżewkami poczeżenym, strach hrosy. Bołharskim mozam, kotreż ßu pola Tutrakana a Silistrije Dunaj pschekroczike, budże ßnadź łohko, bołharske wójsko tak wobstupicź, so budże dyrbjecź spytacź, ßo k połnozy pschekamacź. Wukhowanje je jenoż mózno, jeli so s cźaßom ruske poßylnjenja dońdu. B.

Po rosprawje wójnskeho dopißowarja Nowaka je rumunske wójsko hacź dotal něhdże 150,000 muży jako jatych, 378 łohkich a 25 cźeżkich kanonow a 364 maschinskich tsélbow shubiło. Pschi spoczatku wójny je rumunske wójsko 700,000 muży ßylne było a 800 pólnych a 60 cźeżkich kanonow mělo. B.

Rusko-rumunske njedorosumjenje.

Jendżelska wojerska komißija, kotraż je ßo s Ruskeje a Rumunskeje do Jendżelskeje wrócźiła, we ßwojej rosprawje wo pschicźinach poraźenja rumunskeho wójska praji: Rumunska je pschesahe do wójny sapschimnyła. Po wobliczenju ruskeho generalneho staba budźische wona dwě njedżeli posdźischo sapschimnycź dyrbjała. Rumunska dyrbjesche na sdacże neutralna wostacź, mjes tym so dyrbjachu ßo ßylne ruske armeje do Ssydomhórskeje a Wuherskeje pschedobycź. Mjes tym dyrbjesche Rumunska ßwoju zyłu wojersku móz pschecźiwo Bołharskej shromadźicź. Rusti plan bě ßo do drobna wudżełał a ßo rumunskemu knjeżerstwu pschepodał. Rumunski generalny stab pak nochżyshe Rußam rumunske namjesne wobtwjerdźenja a żelesnizy pschewostajicź, ale chżyshe Rußam pschedeńcź. Kral generalnemu stabj pschihłoßowasche. Rumunojo ßo do Ssydomhórskeje nawalichu, a na to ßo podawki stawachu, kajkeż ßu snate. Ruska paßiwna pschihladowasche a hakle w nowschim cźaßu je ßo wona rosßudźiła, Rumunam pomoz póßłacź, kotraż pak najskerje pschepośdże schińdże. B.

Sendźenje rumunskeho parlamenta.

Rumunski parlament je ßo 8. dezembra w Jassy seschoł, hdżeż tež kral a wschě ßobustawy knjeżerstwa pschebywaju. Parlamentowe wuradźenja ßu pak ßo wotstorcźike, dokelż ßo dla załoßnych wobstejnoscźow w Jassy wotměcź njemóżachu. B.

Franzowska rosprawa wo mazedonskim wojownischcźu.

13. dezembra: W krajinje k połnozy Monastira bě 12. dezembra ßylne artilleriske tsélenje a wodnjo żiwe wojowanje. Jedyn bołharski napscheczny nadběh pscheczíwo Italskim ßo s tsélenzu ar-

tillerije a maschinskich tšélbow sadžerža. Jene njepschecželske lětadło žo nusowasche, k semi sleczicz. Italszy dweju offizérow, kotrajž běschtaj na lětadle, sajachu. B.

Ponowjenje franzowskeho ministerstwa.

W tajnych poželenjach franzowskeho žejma žu knježerstwu poraženje rumunskeho wójska, njeporadžene postupanje nad Sommu a haczenje transportow porokowali, tola skónczinje w sjawnym poželenju jemu s 344 hłožami pschecziwo 160 hłožam dowérjenje wuprajili. W tajnych poželenjach žo žadasche, so bychu na město starych spróznych knjesow, njeroždženych naturow a wézynjewustojnych politikow najlépschich organisatorow, najrasnischich muži stajili. Powschitkownje žo wusběhowasche, so nowi ministerjo njetrjebaju žami parlamentarijarjo bycz, na politiske strony njetrjebako žo džiwacz. Po tychle žadanjach žo složujo je žebi ministerstwowy pschedžyda Briand nowych ministrow wubrał. Na město wójnskeho ministra generala Roquesa je wón genrala Lyauteya a na Joffrowe město generala Nivella powołał. Haczrunje žebi w Franzowskej Joffra wyžoko waža, budże franzowski lud wuswolenju noweju niužow pschihłožowacz. Lyautey bě na požled franzowski generalny president w Marokkowskej a je jako jara rasny general znaty. Mjes tym so general Nivelle hłowne wodženje wójnskich operazijow pschewosmje, žo Joffre na město wójnskeho radžiczela posběhnje. General Gourand je žo sa Lyauteyoweho naslědnika w Marokkowskej pomjenował. Wón bě wjednik franzowskich wojakow pschi Dardanellach, hdyž žo srani a jenu ruku shubi. Nivelle budże jenož s hłownym roskasowarjom wójskow w połnóznej a dołhorańschej Franzowskej, po tajkim na hłownym wojownischczu. Sarrail, kotryž hacz dotal pod Joffrom stejesche, budże nětko na Balkanje žamostatnje roskasowacz. B.

Franzowski minister Briand wo kónzu wójny.

Kaž „Baseler Anzeiger“ s Parisa shoni, je ministerstwowy pschedžyda Briand w tajnym žejmowym poželenju rjekł, so žu wuhlady, so žo wójna w lécze 1917 skónczi. B.

Samjesowanje pschetrjebanja mjaža w Italskej.

W Italskej je po sdaczu mjažo runje tak žadne, kaž w Němskej a Awstriskej. S wukasom italskeho knježerstwa žo pschetrjebanje mjaža pod knježerstwowu kontrolu staji. Wot 1. januara 1917 budże wožebity wubjerk sa kóždu provinzu liczbu rěsnych skoczatow postajecz. Schtwórtk a pjatk budże sakasane, mjažo pschedawacz. Pjerisna budże žo jenož tsi dny wob tydzeń pschedawacz žměcz. Naprawy žo czinja, so bychu khori ludžo mjažo dostawali.

Blokada Grichiskeje.

Schtworoswjask pyta spjeczinu Grichisku s blokadu žwojej woli podczišnycz. Wot 8. dezembra žo wschě mórske brjohi Grichiskeje a kupow Euböy, Zakyntha a Leoki se schtworoswjaskowymi łódžemi wobléhuja. Grichiskim łódžam, kotrez w jendželskich, franzowskich, portugisiskich a italskich mórskich pschistawach pschebywaju, je žo sakasało, s nich wujécz. S tutej naprawu dyrbi žo Grichiskej wschón pschiwos žiwnosczе s wukraja wotsamknycz. Kaž pak grichiske knježerstwo wudawa, budże Grichiska bjes dléscheho pschiwosa žiwnosczе wobstacz móz, dokelž je žo poželedni czaž pjecza dosez žita do Grichiskeje nawoslo. Tež wot wobkhoda s wukrajom njeje Grichiska wjazy wotsamknjena. W Athenje je žo telegrafiska schkriczkowarnja, kotraž je s Konstantinoplom swjasana, sažo swuporjedžika. Grichiske knježerstwo je pschecziwo blokadže protestowało. B.

Samjesowanje wobkhada w Grichiskej.

S Piräa „Daily Telegraph 9. dezembra powě: So by žo wuhlo salutowało, je grichiske knježerstwo wobkhad želesnizy a dróhoweje želesnizy samjesowało. Zyke žito, kotrez w Piräu leżesche, je žo rucže do Athena dowjesło. Psches 6000 Venizelowych pschiwižowarjow je do Piräa czekło. W Athenje žo dale jedna. D.

Mobilisazija grichiskeho wójska.

Londonski „Daily Telegraph“ s Roma powě, so žo po zykej Grichiskej wójnske pschihoty czinja, a so žo konje a wosy sa wójsko bjeru. Jastwa žu polne Venizelowych pschiwižowarjow.

Londonske „Times“ s Grichiskeje powjedža: Wojerske pschihoty žo dale czinja. W Athenje a wokolnosczi je žo pjecza 20,000 muži shromadžiło. Schtworoswjaskowi sapółžanzy žu žebi dla shromadženja tutych wojakow wujažnjenje žadale. Pschedžyda grichiskeho ministerstwa Lambros je wotmolwił, so žo wójsko mobilisuje, so by žo porjad sdžerżał.

Schtworoswjask je žebi pjecza žadał, so dyrbja žo Venizelowi pschiwižowarjo s jastwa puschczicz. Kral drje žo tutemu žadanju sapowjedzi a do snutskowneho kraja póndże. S Venizelowych pschiwižowarjow je žo pjecza 1600 sajało. Athenskeho měschczanostu a 188 wožobow žu dla wjelepscherady wobskorżili. B.

Napjatosez mjes Grichiskej a schtworoswjaskom.

S Parisa pscheżłapjaza powjesez pschinidže, so je žo franzowski admiral Fournet, kotryž nad wójnskimi łódžemi w pschistawje Piräu pola Athena roskasowasche, wotwołał. Vizeadmirial Gaucher je žo na jeho město sa schefa prénjeho namórskeho wójska pomjenował. S tuteho podawka hodži žo žudžicz, so Franzowsa nima myżle, diplomatiski wobkhad s Grichiskej pschetorhnycz. Fournet najwótrische wustupowanje pschecziwo Grichiskej sastupowasche. Jeho bjeswohladniwosczi ma žo pschipiżacz, so je schtworoswjask pschezo wjazy sympathijow pola grichiskeho luda shubił, kotrez je wón prjedy měł a so skónczinje psched dżiwjej hidu stejesche, kotraž žo s najhórschim njewottraschi.

Kaž „Baseler Nachrichten“ powjedża, po wotpóżłanju admirala Fourneta nětkole italski póżłanz w schtworoswjaskowym mjenje s Grichiskej jedna. Wón je pjecza hižo w nastupanju bjes straschnosczе schtworoswjaskoweho wójska w Mazedonskej dozpił, so Grichiska žwojich wojakow s namjesnych stron w połnóznej Grichiskej wróczo wosmje. Sa to schtworoswjask rukuje, so žo Venizelowe wójsko njepschecželnosczow pschecziwo kralej Konstantinej wostaji. Tutón je jendželskeho a ruskeho póżłanza w awdijenzy pschijał. B.

Nowy schtworoswjaskowy ultimatum w Athenje.

„Corriere della Sera“ s Athena shoni: Wotjedženje swjaskarjow s Patraża je žo wotstorczilo. Tež w Athenje bydlazy Italszy njewotjedu. Schtworoswjask dżenża abo jutsje grichiskemu knježerstwu ultimatum pschepoda. Mysla žebi, so budże Grichiska w nim wuprajene žadanja dopjelnicz móz. Njedżiwajza blokady žu dwě parnej łódži a schtyri plachtate łódże s Piräa wujéle. Tež pósłkim parnym łódżam je žo dowoliko wujécz. Grichiske knježerstwo s jalubja, so je njedawno k brónjam swołanych reserwistow sažo puschczilo. B.

Jendželske wójsko žo wo milijon muži poželni.

Jendželske knježerstwo žebi žado, so by bo wojsto wot 4 milionow na 5 milijonow muži poželniło. Delni žejm je sa to trébne 400 milionow puntow sterlingow (8 milijardow hriwnow) jenohłóżnje pschiswolił. D.

Pschikrótschenje wobžwětlenja.

W bliżschim czažu žo wukas swjaskoweje rady k salutowanju wobžwětlenja wuda. Po nim žo sakaże, napiżma korczmow, khojejownjow, dżiwadłow, klamow atd. wobžwětlicz. Dale žo pschikaże, klamy hižo wjeczor w 7 hodżinach samknycz. Jenož klamy, w kotrychž žo žiwnosez pschedawa, a haptyki žmědża dléje woczinjene wostacz. Polizajska hodżina je na 10 hodżin wjeczor postajena, tola je wyschnosczam wotpuschczene, jejny sapoczatk na ½11 hodżin wotstorczicz. Dżiwadła a kinematografy žmědża jenož hacz do 10 hodżin wjeczor woczinjene bycz. Wobžwětlenje snutskach klamow ma žo po możnosczi samjesowacz, swonkowne dyrbi s zyka wuwostacz. B.

Sežiwjenje w tsezej wójnskej symje.

Wunoschk běrnow je létża wurjadnje hubjeny byk. Jenož 21 milijonow tunow běrnow je žo nasběrało pornjo 54 milijonam w prjedawschim lécze. Jenož s krutym rosdźélenjom budże mózno, so budzemy žo hacz do junija 1917 s běrnami žiwicz móz. Wot noweho léta budzemy žo wschědnje s ¾ puntom běrnow na hłowu spokojicz dyrbjecz. Skotej njeżmě žo žanych běrnow wjazy dawacz, spirituż žmě žo jeniczży hischcze sa potrjebu munizije palicz. Wudżélki žuschenych běrnow žo jeniczży wójsku pschipokasaju. Nětkole je najwjazy městow s běrnami, kotrez žu žo jim najprjódzy pschipokasake, sastaranych. Jeli so nětkotre města nješto mjenje běrnow wudawaju, hacz bychu žměle, žo to s wobhladniwosczu stawa. Wone chzedża tež běrny na składże měcz sa pad, so by žo dalschi pschiwos běrnow dla haczenja na želesnizach sakomdżił.

Żita je žo 4½ mliijona tunow wjazy domoj khowało, hacz léto prjedy. Loni žmy 1½ milijona tunow żita s Rumunskeje dostali,

kelko lětża ſ nětko dobyteho kraja doſtanjemy, hiſchcźe njewěmy. K pjecźenju khlěba budźe ßo město běrnow jecźmjeń wužicź. Sa to piwarńnje mjenje jeńźmjenja k warjenju piwa doſtanu, jenož bayerſkim piwarnjam ßo něſchto wjazy jecźmjenja pſchipokaże. B.

Mlokowa nuſa w Mainzu.

Heſſiſki krajny ſapółkanz Adelung je ßo w druhej komorje ſe ßlědowazym praſchenjom na knjeźerſtwo wobrocził:

Je wulkowójwodſkemu knjeźerſtwu ſnate, ſo po nowym ſrjadowanju ſaſtaranja ſ mlokom, město Mainz město 14000 litrow, kotrež je prjedy wſchědnje doſtało, nětkole jenož 4000 litrow wſchědnje doſtawa? Je wulkowójwodſke knjeźerſtwo hotowe, hnydom najwótriſche naprawy pſchecźiwo tutemu njedoſtatkej cźinicź, kotryż ludowej ſtrowoſcźi cźeźko hroſy? W normalnych cźaßach je město Mainz wſchědnje 40,000 litrow mloka pſchetrjebało. So pak by ßo khorym, cźeſchazym macźerjam a małym dźěcźom trěbna dźělba dobreho mloka ſwěſcźiła, je wſchědnje ſ najmjeńſcha 13,000 litrow trjeba — pſchi cźimž ßo na druhe wobydleŕſtwo do zyła njeddźiwa. B.

Regent ſa pólſke kraleſtwo.

Kaž awſtriſke nowiny powjedźa, ma awſtriſki arzywójwoda Khorla Schcźěpan wuhlady, ſo jeho ſa regenta pólſkeho kraleſtwa poſtaja. Pólſka ſtatna rada ßnadź ßo hiſchcźe do hód ſwoła. S komißarom w pólſkej ſtatnej radźe budźe pjecźa ſ němſkeje ſtrony bayerſki wyſchſchi knjeźerſtwowy radźicźel hrabja Lerchenfeld. B.

Nowe miniſterſtwo w Awſtriſkej.

Körberowe miniſterſtwo, kotrež je ßo hakle pſched 6 njedźelem ſeſtajało, je njejabzy woſtupiło, dokelž ßo němſzy ſapółkanzy pſche cźiwo temu pſchecźiwiachu, ſo by ßo khěźorſtwowa rada ſaßo leſchło. Na druhej ſtronje je Körber wulke napſchecźnoſcźe dla wurunanja ſ Wuherſkej nadeſchoł. Khěźor je prjedawſchemu wikowarikemu miniſtrej ſe Spitzmüllerej porucził, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź. D.

Nawrót wikowanſkeho podmórſkeho cźołma „Němſkeje“.

Podmórſki wikowanſki cźołm „Němſka“ je ßo ſ Ameriki do Němſkeje wrócźił. 1. novembra bě do „Němſkeje“, hdyž ſ Nowolondonſkeho pſchiſtawa w Ameriży wujědźe, jena wlecźaza łódź do njeje ſawadźiła a ju lohko wobſchkodźiła. Hdyž bě ßo ſchkoda w Nowolondonje wuporjedźiła, je ßo „Němſka“ na domojjěſbu puſchcźiła a 9. novembra do wuliwa rěki Weſery pſchijěła.

Khěźor w Elſaßu.

Khěźor Wylhelm je 13. dezembra w kronprynzowej pſchitomnoſcźi bliſko Mülhauſena wójſko wobhladował. D.

Cźeſcźem wotebjerarjo **Serbskich Nowin**, kotſiž chcedźa ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1917

do prědka placźicź, njech nětko **80 pf.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſaplacźi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khěźorſtwa **90 pf.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pf.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh“ placźa na póſcźe **1 hr. 30 pf.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 45 pf.**

Redakcija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Hodowny wobkhad na żeleſnizy.)** Wot 21. dezembra 1916 hacź do 2. januara 1917 budźa wojeŕſke woßoby po ſdacźu żeleſniſke cźahi ßylnje wužiwacź. Dokelž ſ dobom żeleſniſke ſarjadniſtwo nětkole něktorym cźaham wupadnycź dawa, ßo zivilnym woßobam radźi, ſo bychu wotmyßlene pucźowanje po mózhnoſcźi na cźaß po 2. januarje wotſtorcźili. Po 3. januarje budźe wobcźeżenje żeleſniſkich cźahow najſterje ſaßo wotebjeracź, dokelž budźe ßo ſa cźaß wot 3. hacź do 7. januara wojakam jenož we wobmjeſowanej měrje dowoleńża dawacź.

— **(Piza k kormjenju ßwini.)** Budyſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu ßu ßo pizowadła do wole dałe. Tele pizowadła ßmědźa cźi ratarjo kupowacź, kotſiž ßu ſ zentralnej rosdźeleńnju Pawoła Schołty naßlědnika w Budyſchinje wucźinili, ſo ßwinjo ſ najmjeńſcha 220 puntow żiweje wahi cźeźke, podadźa. Na kóżde ßwinjo ßo 4 zentnarje jecźmjenjoweho ſchróta a 1 zentnar měſchaneje pizy dawaju. Kormjeŕ ma pódla teho prawo, ßebi poſdźiſcho dalſchi zentnar pizy żadacź, jeli ſo wobßwědczenje rěſniſkeho ſjednoczenſtwa pſchinjeße, ſo je ßwinjo wjazy dyžli 260 puntow ważiło.

— **(Żiwnoſtne khartki ſa wojakow na dowoleńżu.)** Po poruczności miniſterſtwa ſnutſkownych należnoſcźow budźa ßo ſa wojakow, kotſiž na dowoleńżu w domiſnje pſchebywaju, żiwnoſtne khartki wudawacź. S nimi budźa ßebi mjaßo, kołbaßu, běrny, jeja, khoſej, cźaj, zokor, butru, margarinu, tuk, woli, ßuche warjenje abo cźěſtowe twory kupowacź móz.

— **(Pſchedawanje petroleja w Budyſchinje.)** Po woſjewjenju měſchcźańſkeje rady ßmě ßo ſa kóżde hoſpodarſtwo na tydźeń pok litra petroleja na khlěbowu wupokaſanſku khartku w drobnym wikowanju wotedawacź.

— **(Samjeſowanje kupanja w měſchcźańſkich kupjelach.)** Dla njedoſtatka wuhla měſchcźańſke kupjele póndźelu, wutoru a ßrjedu ſamknjene woſtanu.

S **Khróſcźiz.** Pjatk, 8. dezembra, wotmě naſcha nalutowarńja we Wjenkez korczmje ßwoju jubilejnu hłownu ſhromadźiſnu, kiž ßo wot pſchedkhadźazych wo niczo njewuſnawaſche, khiba ſo nam jedyn zuſy hóſcź wo tukhwilnych praſchenjach powjedaſche. Hewak wſchak ßmy ſwucźeni, ſo ßo tajki wurjadny dźeń pſchihódnje woßwjecźi. To pak chcemy, kaž to pſchedßyda we ßwojich ſawodnych ßłowach pſcheradźi, po wójnje cźinicź, drje bjes wulkeho hołka a tołka. S 29 ßobuſtawami je ßo towarſtwo 10. novembra 1891 ſałożiło a hacź do nětka je liczba ßobuſtawow 378 doßahła. S dobom móże potajkim ßwoje 25 lětne wobſtacźo ſapißacź. Dwaj hłownaj dźěłacźerjej ſtaj ßamßnu liczbu lět ßwoje mozy towarſtwu wěnowałoj, kk. ſapółkanz Kokla jako pſchedßyda a wyſchſchi wucźeŕ kantor Hila jako ſliczbowaŕ. Sa to doſtaſchtaj ſ pſchileżnoſcźu ßlěborneho jubileja ratarſkich ſjednoczenſtwow w ſakſkim kraleſtwje w Draždźanach kraßnu dopomnjenku, żeleſny wobras, pſchedſtajazy koßu klepazeho żnjenzarja, ſ napißmom: „Żeleſny ßym, w żeleſnym cźaßu ßo żeleſnej pilnoſcźi poßwjecźicź!“ Se ſliczbowanja ſhonichmy, ſo je ßo 932 069,79 hriwnow pſchedźełało a drje ßo hacź do kónza lěta millijon pozpěje. Pożcźonkow je ßo poměrnje mało żadało ſ dopokaſom, ſo naſcha wokolina hoſpodarſzy hubjenje njeſteji najebacź dołhotrajazeje wójny. To je tež ſ toho dowidźecź, ſo je ßo pſches 90 000 hriwnow nawdało. Towarſtwowe ſamożenje wucźinja nimale 50,000 hr., je tak wot ſhromadźiſny k ſhromadźiſnje na 1000 hr. pſchiroſtło. Schtyrjoch ßobuſtawow ſhubichmy pſches ßmjercź, njes nimi dwěju na polu cźeſcźe. Pſchedßyda namłowjeſche, koſy plahowaze towarſtwa ſałożicź a roſłoži nadrobnje wužitk tajkich ſjednoczenſtwow. Na 15 ßobuſtawow ßo hnydom ſamłowi, tež njeßobuſtawy móża do njeho ſaſtupicź. Naſch njedoſtatk na mjaßu mohł ßo pomjenſchicź, hdyby ßo plahowanje domjazych kaniklow bóle ſpěchowało, kaž ßo to podobnje w Belgiſkej ſtawa. Hdyž běſchtaj pſchedßyda a ſliczbowaŕ wſchelake ſnutſkowne należnoſcźe rospominałoj a namłowjałoj, je wobkedźbowacź, ſkónczi ßo ſhromadźiſna, kiž bě wot 46 ßobuſtawow wopytana, potajkim 16 proz. Wona trajeſche něhdźe 2½ hodźiny.

S **Małych Debßez.** Reſerviſt Pawoł Brühl je ßo ſe żeleſnym ſchižom 2. rjadownje wuſnamjenił.

S **Mjeſchiz.** W nozy wot ſchtwórtka k pjatkej je jedyn paduch tudomnemu żiwnoſcźerjej Kokuſchzy tſi korme hußy woßebje wulkeje raßy kradnył. Paduch je ſamk durjow hußazeho khlěwa wotpacźiwſchi hußy hnydom ſarěſał a je wotnjeßł. Polizajſki poß, po kotrehoż bě ßo ſahe rano póßłało, ſa ßlědom hacź do Ssowrjez běżeſche, hdźež ßo ßlěd ſhubi. Hdy budźiſche paduch po hußy dźeń poſdźiſcho pſchiſchoł, budźiſche khlěw próſdny namakał; pſchetoż te liby dyrbjachu ßo ßobotu na wikach pſchedacź.

S **Lubija.** Khětre khoſtanje je ßo něktorym kublerjam w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje napołożiło, kotſiž ßu domkhowanku abo kermuſchu tykanzy pjekli. Tež pjekarjo ßu ßo khoſtali.

S **Komorowa** pola Rakez. Podoffiźěr Jan Schibak, ßyn tudomeho kublerja Jurja Schibaka, kotryż je ßo hižo ſ medaillu

Bjedricha Augusta wusnamjenik, je żelesny kschiż 2. rjadownje dostał.

S **Wojerez.** W tudomnych klamach żu wjetsche schulske dźěczi pakosćiłe. Wone shromadnje kradnyć khodźachu. Jedyn wučeŕ je zyku paduschnu zwólbu wušlědźił.

S **Noweje Luki.** Grenaděrej Janej Tyscherjej ſ nascheje wšy je żo żelesny kschiż 2. rjadownje spožčił. Jeho nan, kotryż bě teho runja mějeczel żelesneho kschiża, je psched lětom na bitwischczu padnył.

Se **Shorjelza.** Jena shromadźisna ratarjow Shorjelskeho wokrjeża je wobsamkła, w kóždym měżazu tsi bjesbutrowe dny sawjesć a tak salutowanu butru jenej sběrańi wotedawacź, kotraż budże ju munizińskim dźěłaczerjam pschipokasowacź.

Se **Shorjelza.** Pośledni cżaż je w někotrych stronach Němskeje pżyczża skażenosć wudyrika. W Hennersdorfje pola Shorjelza żu jeneho pża morili, kotryż je żo jako skażeny spósnał. Wón je we wokolnosći Shorjelza 9 wożobow a w Nikrischu 2 wożobje skużał. Pży dyrbja żo teho dla w tudomnych stronach hacż do 6. měrza 1917 sawjeracź.

S **Běleje Wody.** Dźěłaczeŕ Marko ſ Jabłońża wutoru jenu krutwu w Běłej Wodże po drósy sa powjasom wjedźesche, kotryż bě żebi wokoło ruki swił. Na dobo żo krutwa psched jenym kolojeśdnym spłóschi. Muż njemóżesche skoczo tak rucże puschczicź, kotreż sa powjas satorhujo, żwojemu wjednikej pokasowaŕ łeweje ruki wottorhny.

S **Běleje Wody.** Nękotsi jeczi, kotsiż w jenej tudomnej fabrizy dźěłachu, żu wutoru w nozy spytali cżeknyć. Do groczaneho płota běchu dźěru wudreli, ſ kotrejż chżuchu won wulésć. Wojerski strożnik żo w 11 hodźinach w nozy dohlada, so jedyn ſaty psches dźěru lésche a do njeho tśěli. Kulka ſateho do żiwota trjechi a jeho cżeżko srani.

S **Běleje Wody.** Paduschna zwólba, kotraż je pośledni cżaż w Běłej Wodże a wokolnosći kradnyła, je żo żama poliziji pscheradźiła. Jedyn schkleńczeŕ a jeho pomoznik ſ Pjenczka pola wożenjeneje M. bydleschtaj. Tele dny chżyschtaj do Pjenczka dojeć. Hdyż beschtaj woteschłoj, żona pytny, so bě żo jejna pjenieżna mósceń shubiła. Wona hnydom poliziji powjesć da, so by schkleńczerjow na dwornischczu łapała. W żoninej pichitomnosći żo schkleńczerjej pscheputaichtaj. Pschi tym starschi młódschemu praji, so je mósceń kradnył. Tón pak żwojemu mischtrej a żwojej hospodowarzy poroskowasche, so stoj najhórschej paduchaj. Polizija nětko wschitkich tśioch wustuschowasche a pschi tym żo wukopa, so běchu w hosćenzu „němskeho khěżora“ a pola Neumeyera na Jańskej drósy kury, hosćenzarjej Linzu jeja, hosćenzarjej Nelsy 25 bleschow wina a w Triebinje kury kradli. Żona bě kury wopjekła a wschitzy hromadże běchu je sjedli.

S **Rósborka.** Podswjaskowa shromadźisna Raiffeisenskich nalutowarnjow a wupożczerńjow Rosborskeho a Wojerowskeho wokrjeża je żo njedźelu w Rósborku wotmėła. K. duchowny Krügor ſ Łasa jako podswjaskowy pschedżuda rosprawu poda, S tuteje je spósnacz, so żo lutuje. Pjenjes je żo wjele wjazy do każow wróciło, hacż żo ſ nich wupożczało. Też summa na dań datych pjenjes a summa wójnskeje pożczonki, kotruż żu jenotliwe towarstwa podpiżake, stej jara nabladnej. Knjes direktor ſ Wrótżławja, jedyn prjedawschi krajny radźicźel, njes druhim praji: Po bożownje skónczenej wójnje budże, każ je do prědka widźecź, też ratarstwo wjele pjenjes trjebacź. Duż je generalna shromadźisna jenohłóżnje wobsamkła, sakładny kapital wot 10 na 20 miljonow hriwnow powyschicź. Akzije po 100 hriwnach móża pak jenož Raiffeisenske towarstwa pschewsacź. Pschedżuda żo napominachu, so bychu sa to skutkowali, so bychu żo akzije w jich towarstwach poopiżałe. Pschedżuda Jabłońskeho towarstwa wo njedostatach tworoweho podawanja sa towarstwa rěczesche. Jako samolwjenje żo wójnski cżaż a njedostatk tworow mjenowasche a żo żlubi, so żo skórżbam wotpomha. Jedyn knjes wo płacżenju bjes hotowych pjenjes a k. duchowny Wanka ſ Rychwalda wo sastaranju wójnskich sranjenych rěczesche. Knjes duchowny ſ Klětneho njedostatk wuhla rospominajo praji, so żu privatni pschedewsacźelja pomérnje wjazy wuhla dostawali, dyżli Raiffeisenske towarstwa. Jedyn knjes wo dawku na wójnski dobytk a wo nowom schtemplowym dawku rěczesche a skónczże knjes duchowny ſ Łasa powjedasche, schto je pschi wobkhadże ſ wójnskim żwinjazym towarstwom nawjedźił. Schtóż je żo na to swjasał, so 50 tucżnych żwini wójskowemu sarjadnistwu poda, dyrbjesche 300 zentnarjow wotrubow k kupjenju dostacź. Spokojazy wobkhod pak żo njeje dopił.

S **Draždżan.** Kral Bjedrich August je 12. dezembra na wjeczornym wojownischczu 23. pěschu divisiju wopytał, so by też jej żwoje polne pschipósnacże sa khrobłe wojowanje a wutrajnosć w bitwach nad Sommu wopokasanu, wuprajił. Mjes offizěrow a mużstwa żo ryczerske kschiże, słote a żłéborne medaille St. Hendrichskeho rjada wudźělichu.

Wušudźenja.

Khostanska komora. Pincżniza Ema Ernestina Frenzelowa, na pośledk w Korsymju, bě do podhladka paduschstwa pschischka. Jejny muż, kotryż je se samkarjom a pódla teho jenu Barlinsku wupożczerńu sastupowasche, je w auguscże 1914 do wójny cżahnył. Posdźišcho Frenzelowa ſ trompeterskim serżantom Kralom wobkhadżesche. Wot januara 1916 wona w Rakezach pola żiwnosćerki Nowakoweje bydlesche. Wot tam wona huscźišcho do Budyschina jěsdźesche. Hdyż bě Frenzelowa w juliju sażo ras do Budyschina wotjěła, żo Nowakowa dohlada, so bě żo jej pjecź stohriwnowskich papjerow shubiło. Tukanje żo na Frenzelowu wobroczi, kotraż żo tehdy jenož se żwojej wójnskej podpjeru, měżacżuje 30 hr. wučinjazej, żiwjesche. Psched żudom pak wona prějesche, so je winowata. Jej żamej żu żo tehdy 12 hriwnow pjenjes, skota narucżniza, żonjazy cżażnik, dwaj pjerschcżenjej a dwě poliży, jena wo sawěscźenju żiwjenja a druha wo sawěscźenju psche woheń, shubiłe. Wona je tole paduschstwo żwojej hospodowarzy Nowakowej, każ też żandarmej wosjewika. So mohło żo tole wudawanje pruhowacź, żo wušudźenje wotstorczi.

+ Żiwnoscźeŕ Jmanuel Bohuwěr Gloß ſ Wjeżela bě lětża 12. julija w Lipicżanskim knjeżim lěżu, hdyż żłanje domoj wjesesche, pjecża knjeżemu inspektorej Schewcżikej hrosył: „Saklaty pżyko, sakolu cźi widło do kutła.“ Budyski ławniski żud bě Gloża wuwinował. Po powołanju statneho rěcżnistwa żo wuwinowazy wušud powali a Gloża k 30 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 6 dnjow sażudźichu.

Přilopk.

* **(Macź a dźowka skónzowanej.)** Do wobydlenja żitoweho wikowarja Sswermy w Ssobotzy w Cżechach żo jedyn njesnaty dobu a 70-létnu żonu a jejnu 35-létnu dźowku satśěli. Dokelż żo ludźo bliżachu, mordaŕ cżekny.

* **(Ssmjercź pod lokomotivu.)** Pola Zuckmantela njedaloko Schandawy stej żo dwě żonje, Thürmannowa a Stieżowa, hdyż psches żelesnizu dźěschtej, ſ lokomotivu shrabłej a żo morilej. Stieżoweje schtyrilétne dźěczo żo cżeżko srani. Zonje żo żiwje rosrěczowaschtej a pschi tym signal njesażyschesche.

* **(Lětarjowa żmjercź.)** K wojerskej lětarskej schuli w Großenhainje komandowany lětarski wučomz Bjedrich Lenk ſ Halle je njedźelu se żwojim lětadłom k semi padnył a żo sarasył.

* **Bjessnamkowe zalty** je pjekarski mischtr P. Gerhard w Radebergu ſ tukrajneje muki pjekł a pschedawał. Radebergski ławniski żud je Gerharda dla pschestupjenja swjaskowych wukasow k jastwu na 3 měżazy a jeho żonu, kotrejż pjekarnja żłuscha, k 150 hriwnam pjenjeżneho khostanja sażudźi. Statny rěcżnik a sażudżenaj żo pschecźiwo wużudej powołachu, na cżoż mějesche żo Draždżanski krajny żud hischcże ras ſ tej wězu saběracź. Pschi nowym pschepytanju żo wukopa, so bě Gerhard ſ tukrajneje muki tak mjenowane bjessnamkowe zalty po wjele wyschschej płacźišnje pschedawał. Ssud Gerharda k 2000 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k 200 dnjam jastwa sażudźi a wużud pscheczźiwo jeho żonje wobkrucźi.

* **Pscheczźiwo podlěschenju hodownych prósdninow,** kotreż dyrbja dla njedożahanja wuhla pjecża schtyri njedźele tracź, żu żo wučerjo Warnsdorffkeho a Rumburgskeho wokrjeża wuprajili. Schulska stwa je sa wjele dźěczi jenicźka cżopka městnosć, w kotrejż móża pschebywacź. Też by żo ſ podlěschenjom prósdninow pokhutnosć k diundanju, po proschenju khodżenju a kradnjenju spěchowała a żo dźěło w schuli jara poczeżiło.

* **(Zyrkwina wěża żo spalika.)** W Perlebergu je żo skoro 100 metrow wyżoka wěża tamnischeje evangelskeje zyrkwje wotpalika. Wěża bě żo hakle psched někotrymi lětami ponowika.

* **(Satraschne żněhowe mjeczele w Alpach.)** W Schwajzarskej żu sańdźeny tydźeń satraschne żněhowe mjeczele sakhadźake. W Saaskim dole żu żo 18 hródźow se skotom a hosćenz na horje Moro ſ lawinami sażypke. Pola Berninskich khěżow je jena lawina 8 muży sażypka. Woni żu żo wuhrjebali. Jena lawina je Julijski póstski wós se 4 mużemi a 4 konjemi sażypka. Snjesboženi móżachu żo teho runja wukhowacź.

Pśches ſnėh.

Hodowne powjedanczko.

(Skónczenje.)

Tu Jan ſwojeho rėczńika ſa rukaw pſchimny. Wſchón roshnėwany hrubeho nadpada dla a ſ nadźiju, kajkaż druhemu ſchkodu pſcheje, tajki Jan na ſudniſtwo dźėſche. — Hdyż pak nėtkole wobſkorżenemu ſ napſchecźa ſtejeſche, pſchińdże jemu na dobo na myſle, kak by Handrij runje hodowne dny dyrbjał w jaſtwje ſedźecź, hdy bychu jeho k jaſtwu wotſudźili.

S woprėdka wſchak to ſlobjenzej popſchewaſche, nėtkole pak jemu to tolo na ſtaroſcźi leżeſche, ſo by dyrbjała jeho ſwójba na rjanych wjeſelych dnjach ſwojeho nana parowacź. Pichezo a pſchezo, ſaſo a ſaſo jemu Boži wjecźor na myſle pſchikhadźeſche, w duchu ſ woknom ſrjedź ſtwy, kotreż ſo ſe ſwėcźkami blyſchcźeſche. a hdźeż hodowna radoſcź knjeżeſche, do ſuſodneho domu hladaſche. Tež tam bėchu wokna roſſwėtlene, ale nana tam njebė; wón widźeſche, kak tam dźėcźi wokolo hodowneho ſchtoma ſteja, ale ſo ſo prawje roswjeſelicź njeſamóża, pſchetoż jich nan dźė w mėſcźe w jaſtwje ſedźi, kak jemu myſle domoj cźėkaju, kak ſpomina na wjeſelokoſcź a radoſcź we wſchėch domach — jemu pak ſo ſwjate dny we wopuſchcźenoſcźi a ſtyſknoſcźi minjeja.

Janej bu pſchi tym zyle ſtyſkno a tuſchno we wutrobie a wón budźeſche ſchtó wė ſchto ſa to dał, hdy bėſche ſkórżbu hakle njeſapokożił. Dyrbjeſche-li ju nėtkole hiſchcźe wrócźn wſacź? Nėtkole, tule pſched ludźimi? Wón dźė budźeſche ſo ſmėſchny cźinił na wſchė cźaſy!

Pſchi tom jednanje ſwój pucź dale dźėſche, ale Jan ſkoro bjes myſli na praſchenja wotmolwjeſche, kiż ſo jemu dawachu; wſchė jeho myſle a pichecźa bėchu pſchi wobraſach, kotreż jemu duſchu napjelnjachu. Stónczńje ſebi hinak wjazy pomhacź njewjedźeſche. njech ſo jemu ſmėjachu abo prajachu, ſchtoż chzychu, wón wſa ſwojeh rėczńika ſa ruku a ſ nim mjelczo, ale horliwje rėczeſche. Tón, dźiwajo ſo, ſ hlowu tſchoſeſche, nėſchto ſ ramjenjomaj ſcźahujo wotmolwi, Jan pak dale rėczeſche a ſ nim horliwje jednáſche. a każ bė widźecź, rėczńik hnuty pſchipeſſkuchaſche. Potom ſo rėczńik ſkowa pſchimaſche:

„Skórżbnik, kotrehoż prozeſ ja ſaſtupuju, je mi runje prajił, ſo ſebi pſcheje, ſo by ſo zyła ſkórżba poraſyła; ja ſym jemu rjekł, ſo ſo to nėtkole wiazy njehodźi, a duż da knjeſow ſudnikow proſſyćź, ſo bychu wuſſudk tak ſmilny każ móżno wuprajili. pſchede wſchėm pak, ſo ſo wobſkorżeny njeby ſ jaſtwom khoſtał."

Sſo dźiwajo ſudnizy na ſo hladachu, ſ dźiwanjom tež wſchitzy pſchitomni ſo wobhladowachu.

Pſchedſyda ſo ſkórżbnika woboźny woprāſcha:

„Cźeho dla dha ſcźe hakle ſkórżbu ſapokożili, hdyż chzeće ju nėtkole ſaſo dacź ſpadnycź?"

„Knjeże", wotmolwi Jan, „hdyż je mje tehdom mój bratr na polu nadpadnył a bił, ſym ſo wėſo tež rosnjembrił a, każ ſo to ſtanje, wſchitzy mje namolwjachu, ſo ſebi to njeſmėm lubicź dacź; ja to tež nochzych! Ale nėtko, knjeże, hdyż ſebi pomyſlu, ſo dyrbi wón w jaſtwje ſedźecź, runje nėtko, hdyż my hody ſwjecźimy, a ſe cźi domach njedyrbja nana mėcź, to ja tola rady nochzu; a jeli ſo ſo njehodźi, ſo by ſo zyła wėz na bok położiła, dha bych tola ſ najmjeńſcha chzył, ſo bychu cźi knjeża chzyli tu dobru wolu mėcź a ſe bychu wobſkorżeneho k jaſtwu njewotſudźili — — wo to ja jara proſchu!"

Wjeſnjanowe jednore ſkowa bėchu wſchėch pſchitomnych hnuke; naſta krótke pſchetorhnjenje. Na to ſo pſchedſyda woprāſcha:

„Duż ſebi wy potajkim pſchejecźe, ſo by ſo wobſkorżeny po móżnoſcźi k ſnadnemu khoſtanju ſaſudźił?"

„Haj, knjeże, a woſebje niz do żaneho jaſtwowneho khoſtanja! Hody dźė ſu pſched durjemi!"

Ssudnizy ſtanychu a podachu ſo do wuſſudźeńſkeje ſtwy, bórſo pak ſo ſaſo wrócźichu. Handrija bėchu k ſnadnemu pjenjeżnemu khoſtanju ſaſudźili, dokelż bėchu na ſtórżbnikowu próſtwu dźiwali, ſchtoż tež pſchedſyda doſkownje pſchiſtaji. Hdyż bėſchtaj ſo wobaj bratraj k ſnjeſliwoſcźi a k ſjednawoſcźi ſa pſchichod napominałoj, buſchcźenaj.

Boži wjecźor bė pſchiſchoł. We wſchėch khėżach bė ſwėtłn, wjeſele a wyſkanje dźėcźi. Khėži na tónzu wſzy bėſchtej hiſchcźe dźėlenej, ale bjesdno bėſche ſo tola ſwużſchiko. S najmjeńſcha w Janowej wutrobje tak bėſche; wón ſo nutrnje radowaſche, ſo bė Handrij tak woteſchoł a ſo móżachu nėtkole na tamnym boku hody ſwjecźicź, każ kóżde druhe lėto.

A kak bė na tamnym boku? Handrij bė drje domach pola ſwojich, ale wjeſoły njebė. Hdyż bė ſo domoj wrócźił a jeho ſwójbni ſo jara ſwjeſelichu, kiż bėchu ſebi myſlili, ſo je wón hižo do khłódy ſadźeny, tu ſo żona jeho woprāſcha:

„Nó, ſchto dha ſy doſtał?"

Wón khoſtanje zyle ſ krótka mjenowaſche.

Na to żona dobycźeńſzy ſawoła:

„Nó, to widźiſch, ſo to njeſe tak ſlė wupadnyło, każ bėchu nam cźi tam na tamnym boku pſcheli! Ale cźi budźa ſo mjerſacź!"

Tu pak jej muż bórczo krucźe wotmolwi:

„Mjelcź!"

Handrij ſo njebė ſawjeſelił, jemu nėſchto w duſchi ryjeſche a a hrjebaſche, wón to wotbycź njemóżeſche.

„Jan je tola lėpſchi, dyżli ja! Teho ſo wot njeho njebudźech nadźał!" tak ſam ſa ſo rėczeſche. „Haj. hdy bychu jenoż cźi ludźo njebyli, ja wſchak bych mohł, ale prėnju krocźel — ja wurubjeny, pichikrótſcheny! Nė, to ſo njehodźi! Haj, hdy by wón pichiſchoł, hdy by wón prajił: Njechamoj tu wėz ſ pucźa frumowacź? Wſchitko je ſabyte! Ale jo, nė, ja to njemóżu!"

Tak wón pſchi ſebi rėczo ſo bėdźeſche a njemóżeſche ſo ſmėrowacź a ſo ſpokojicź. A pſchi wſchėm tym bėchu hody dóſchle, a we wobėmaj domſtkimaj ſo hodowny ſchtom blyſchcźeſche, a dźėcźi ſtejachu wjeſele a ſbożowne wokolo ſwojich hodownych darow na jenym a tež na druhim boku.

Handrij na tamny bok na roſſwėtlene wokna hladaſche, kotrychż blyſchcź do ſnėhoweje ſymſkeje nocy ſwoje pruhi won ſcźeleſche, wón pſchezo hiſchcźe njebė wjeſoły. Nėtkole to w nim nutſka wojowaſche a bėdźeſche a na dobo bė pſchewinjene.

„Hana", wón k żonje khwatnje rjekny, „nėtkole ja tam na tamnu ſtronu póńdu! Ssym ſo nabėdźił! Ty wėſch, njebudźeſche-li Jan ſa mnje tak jara proſſył, nėtkole bych w khłódźe twjerdźe ſedźał. Wón budźeſche zyłu ſkórżbu najrudſcho wrócźo wſał, ale to ſo wjazy njehodźeſche. Ja pak bėch jeho tola hroſnje cźiwilował! Nėtkole ma mėr bycź! Chzeſch-li ty ſemnu kobu, je to dobre; njemóżeſch-li pak, nó, dha tu woſtań; ja pak póńdu!"

Duż ſtupaſche na cźichim, cźėmnym Bożim wieczorje bratrowa noha po hładkim ſnėhu, po kotrymż hiſchcźe nichtó ſchoł njebė, a jaweſtaji hłuboke ſtopy. To bėchu ſtopy prėnjeho wobkhodź, kiż ſo tu ſaſo ſa tak wjele dołhich lėt ſ nowa ſapocźa. A ſa mużom ſcźehowaſche żono. Na tamnym boku tež wokolo hodowneho blida ſteiachu a Jan na roſſwėtlene wokna na tamnu ſtronu hladaſche a wutroba ſo jemu wſcha radowaſche, ſo pſchi hodownych dnach nana na tamnym boku njepobrachowaſche.

Tu ſo durje wotewrichu a njerėczo ſaſtupi do jaſneje ſwėtleje ſtwy, kotreżeż bė ſo tak dołho ſdalował, bratr a ſa nim tež jeho żona; a Handrij njerėczo k Janej pſchiſtupi; prajicź wón niczo njemóże, ale ſwoju ruku jemu napſchecźo tyka. Wotpokaſa-li ju tamón? S wjeſelokoſcźu ju bratr ſapſchimnje, wón jemu do rukow padnje a taj, kotrajż bėſchtaj ſo dołhe lėta hidźikoj, ſo ſ wutrobu na wutſobje njerėczo wobjimaſchtaj. To bėſche wuſednanje, bjes ſkowow drje, pſchetoż ludźo w tamnym kónzu hiſchcźe najhłubſchich cźuczow ſwojeje wutroby ſe ſkowami wopiſacź njedokonjeja, ale ſa to bė to cźim nutrniſche a wėrniſche wujednanje. Tež żonje ſo nėtkole jena k druhej bliżitej; hdyż ſtaj mużej ſwoje borkanje wotpokożikoj, ſmėtej tola tež wonej ſaſo dobrej hromadźe bycź.

Handrijowe dźėcźi dyrbja nėtkole tež ſem pſchińcź, dyrbja ſebi kraſne wėzy w ſuſodnym domje wobhladacź, a Janowe dźėcźi dyrbja potom widźecź, ſchto je na tamnym boku Boże dźėcźo wobradźiło. Tu ſo jara huſto po ſnėſy tam a ſem khodźeſche, a ſcźeroka twjerda ſcźeżka ſo hižo ſa tutón jedyn wjecźor wuteptaiche. Ta ſo żenje wjozy njeſhubi, njech tež hiſchcźe wjele krócź ſo ſnėha nańdże w dołhej ſymje.

Dołhe ſle a hroſne njepſchecźelſtwo bu pohrjebane w tamnej Bożej nozy, kotruż jandźelio ſławja ſe ſwojim ſpėwom:

„Pokoj budź cźłowjekam na ſemi!"

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſmėje jutſje, 3. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach farał Rāda ſerbſku ſpowjednu wucźbu, oopoldnja w 9 hodźinach ſmėje duchowny Tyſchet ſerbſke a 1/2 11 hodźin nėmſke prėdowanje.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ſo w Zyżezach ſerbſka adventſka nutrnoſcź a wojnſka modletſka hodźina.

Tydźenſke ſaſtojnſke dźěła ſměje farar Räda.

Zemrjeli:

W Michalſkej wožadźe: Auguſta ſwudowjena Miczyna na Zidowje, 78 l. 2 m. 25 d. — Hans Erich, Alberta Wernera, dźěłaczerja na Zidowje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ. 3 l. 7 m. 6 d.

W druhich wožadach: Emil Moriz Huſta, korczmar w Khwaczizach, 62 l. 9 m. 17 d. Johana Elſa Pezoldez w Kubſchizach, 1⁸ l. 8 m. 24 d. — Hana ſwud. Wilhelmoma, khěžetka w Jatſjohju 64 l. 1 m. 8 d. — Sofija Regina Kuntowa, Wylema Kunty w Jatſjohju, mandzelſka, 65 l. 1 m. 3 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 3. adventſku njedźelu, ſměje rano 1/2 8 hodźin farar Kſchižan ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołonja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ſerbſke a we 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje ſo ſerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach ſměje duchowny Bójz ſerbſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farar Domaſchka ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, budze rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſerbſka a 1/2 11 hodźin němſka Boża ßłużba.

W kapałzy w Sarěczu wotměje ſo njedźelu popołdnju w 3 hodźinach němſke a w 4 hodźinach ſerbſke kemſchenje ſ wudźelenjom Božeho wotkaſanja.

Schtwórtk 21. dezembra dopołdnja w 10 hodźinach wotměje ſo pſchi Fiedlerjez pohrjebniſchczu dopomnjenſka ßwjatocznoſcź a legatne wudźělenje w farſkim domje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje 3. njedźelu adventa, budźe dopołdnja w 9 hodźinach ſerbſka a 5/4 11 hodźin němſka Boża ßłużba ſ cźitanym prědowanjom,

Nowolětne khartki

ßu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczíſnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Pſchedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1917

je ſa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Wuczobnik ßo pyta.

Ssylny hólz, ßyn cźeßneju ſtarſcheju, kotryż chze

ſahrodniſtwo

nawuknyć. móże bliżiche jutry abo prjedy do mojeho ſahrodniſtwa ſaſtupicź. Sswědomite wuwuczenje ßo pſchilubja

Jan Forgel w Hodźiju

wikowarſke ſahrodniſtwo a ßymjenjowa wikowarnja.

Najwyſchſche płaczíſny

kaž je powſchitkownje ſnate, ſa ſarěſane

= hußy =

płaczi

B. Kubiza,

telefon 221 Sałoż. 1833

w Budyſchinje na wyßokej haßy

Pſchiſp. Prjedy hacź ßo druhdźe pſchedawa, njech ßo ſa mojimi nowymi płaczíſnami wobhonja.

Kedźbu!

Kyrbißy a worſechi

po najwyſchſchych płaczíſnach kupuje **Wagner** na połnóznej dróſy cźißło 7 po 2 ſkhod. njedaloko ſtarych kaſarnow.

Wſchě 13. dezembra 1916 a 1. januara 1917 ſapłaczomne

kupony

hižo wot 15. dezembra bjes khoſtow po najwyſchſchim kurßu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamy.

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w ſerbſkim domje.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi żitnych wikach.

Wobſtaranje wſchěch do pjenjezneho bankowſtwa ßluſchaznych należnoſczow.

Privatne kaſchczíki w pjenjeżnym khamorje ßo pſchenajeja.

Wotewrjenje běžazeho ſliczbowanja.

Sadanjenje pjenjes na ſcheck a depoſitne konty po pſchihódnych wuměnjenjach.

Kupowanje a pſchedawanje krajneje pożczonki a druhich hódnoſtnych papjerow. Wupłaczenje wſchěch płaczomnych kupononow.

Sa czaß wójny je hoſpodarſzy wulzy ważne, ſo ßo wukrajne hódnoſtne papjery pſchedadża. Hódnoſcź němſkich pjenjes ßo ſ tym polěpſcha.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře nje-dźelu 3. adventa popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Słužobnu holzu

do domu a za štót k nowemu lětu pyta hajnik **Schoradt** w Stróži pola Rakez.

Wuczobnika

k jutram pyta **Guido Bär** na seminarskej haźy 11 paźarnja a galvaniski wustaw.

Kruwa

je na pschedań

w Nowej Wsy čišćo 17 pola Njeźwačidła.

---

20 zentnarjow wójnskeje wołmy (měschancho pschedźena)

čornejeje, schěreje, naturskonaschěrcie je doschło.

Płaczišny: 1.80 2.20 2.70 za 100 grammowske paźmo.

Dale poskiczam:

židźanu wołmu, čornu, schěru, brnnu.

Pschedawam tež klamarjam.

Otto Oßwald

w Budyschinje **na kamjentnej drósy 7.**

900—10,000 hr.

je na 1. hypotheku na wšach wupołčkich. Čzi, kotsiž tele pjenjesy zami trjebaju, chzyli zwoje mjeno pod čźišćom 300 we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Ssuczelna čzehnita **kruwa**

je na pschedań w Khaźowje čźo. 18.

Guido Bär w Budyschinje

galvaniski laboratorium

porucza źo

k saniklowanju, pokoprowanju, pomokasowanju, poźlěbornjenju, pozynkowanju, oxiděrowanju

we wschěch barbach,

staromodas, kowanu bronsu, čornu bronsu, worzlowu barwu atd.

galvanisowanie.

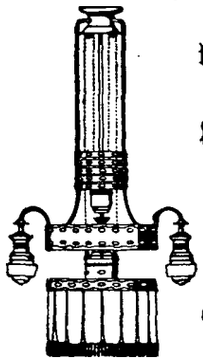

Sswěcźniki, lampy

a wschě druhe wězy za elektriske a płunowe (gasowe) wabźwětlenje.

Stare pschiprawjenja źo pschedźěłaju a ponowjeja.

K hodam

porucźam

wojerske pólne czaźniki,

w nozy źwěcźate,

jara **praktiske,** kaž tež bohaty sklad

mužazych a žonjazych czaźnikow

po tunich płaczisnach.

Wulki wubjerk **rjec̆asow, brotchow** a **nawuschnizok.**

Wjazylětne rukowanje. Krucźe sprawne poźkuźenje.

Fr. Marschke nasled. E. Ewald

na bohatej haźy 9.

Wuporjedźenje dobre a płaczisny hódne.

Kosaze koże

teho runja

sajecźe, tkhórjaze, kunjaze, źornjaze koże atd.

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi žitnych wilach 11 a pschi zyrkwinom městnje 4.

na garbarskej haźy.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haźy 1 — pódla radnej pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucza **k pschedstejazym hodam**

rudnohórske hrajki,

flanki

(pópy)

swoblekane n njeswoblekane, **flankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwi a, s włoźami a bjes nich,

kupanske flanki s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wołmjane a mjetanske flanki, czěła** wschěch wulkosczow, **kolebanske a sgratowane konje** s drjewa a s koźu, **wosy, mjecźe, flinty, bubony a helmy,** dale **flankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdźišny, wojerske straje, konjenzy** atd.

sabawjenske hry a wobrasate knizki

w najwjetschim wubjerku.

(K temu cźišću pschiloha.)

Zentralna pschedawarnja
Richarda Sabatha
na khežorskej drósy 14.

Salonske-Apollowske ßwězy
1 puntowski paket 3,25 hr.
Dziwowe ßwězy 12 scht. 35 pj.
Hodowne schtomiki
k poßłanju do wójny 10, 25, 35 pj.
Pomaskowa papjera 3 kuluchi 1,30 hr.
Klosettowa papjera 3 kuluchi 80 pj.
Gumijowe zyzaki.
Wósk k hladkowanju schpundowanja,
tysa 95 pj.
Wußwětlazy rjedzenski pólver 1 punt 25 pj.
K. A. toilettowe mydło na ßuamki 20 pj.

Hobrski sklad hrajkow.

Howjase koże
a wschě druhe družiny
harowanych a koßmatych kožow
po najwyschschich płaćišnach kupuje
Otto Hausotter

K hodam
poručam wulki wubjerk
pschedeschćnikow,
wukhodzowanskich kijow,
tobakowych trubkow
po snatych tunich płaćišnach.
Ed. Schulze nasl.
(A. Rudert.)
pódla hosćenza winoweje liče,
w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Sklad Vogtlandskich gardinow a pschedawarnja wuhotowanskich schatow
Martha Bräuerka w Budyschinje
na Moltkowej drósy, na rózu rózowej drohi,
porucza ßwój wulki sklad po tunej płaćišnje.

Wubjerne hodowne dary
poručam we wulkim wubjerku:
blidowe a khofejowe ßudobje po wschěch płaćišnach,
myjerske ßudobje modernych formow a wustrow,
kuchińske garnitury.
kristallown a praßowanu schkleńzu.

Herrmann Gläsel
pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w serbskim domje.

Jako **dar k Bożemu dźěćeźu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacź knižki **s pißanymi wobrasami** a se serbskimi schtucźkami
1. sa starsche dźěćźi:
Schescherjaczk
a
schescherjawka.
2. sa mjeńsche dźěćźi:
Wobraski
sa pěkne dźěćźi.
Pěknych dźěćźi
wjeßele.

Wisitne khartki
ßo derje a tunjo čźischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Jan Jurij Pahn

Dalokoreczak 37 **pschi hłownym torhoschczu** Saložene 1802

Jako pschihódne

=hodowne dary=

poruczam:

Bjes kupowanskeho wopißma dostacz:

ſa **wobleczenja** a **blusy:**

Zidżane tkaniny, polżidżane tkaniny, eoliennu, polżidżany krep, velvety
żidżane a polżidżane żomoty
bawlmjane wuschiwanske tkaniny, cżorne, běłe a pißane
bawlmjane voile, hładke a cżischczane

oooooooooooooooo

Hotowe **żidżane blusy,** żwětłe a cżěmne, hładke a mustrowane hižo po 8,75 hr.
Hotowe **żidżane trikotowe blusy**
Hotowe **żomotowe blusy**
Hotowe **blusy ſ płóczliweho viola,** běłe pißane
Hotowe **wobleczenja,** żidżane, eoliennowe a żomoczane
Hotowe **spódnje żuknje,** schěroke rěsy, se żidy hižo po 15,75 hr.

Mantle a jaki żomoczane a plischowe **Żidżane schórzuchi.**

S kupowanskim wopißmom dostacz:

Wolmjane drastne tkaniny cżorne a na żolcz
Wolmjane a polwolmjane drastne tkaniny pißane a na schěr, żmuhate a kaschczikote hižo po 1,20 hr
Wolmjane mußeliny po starych płaczisnach.
* **Bawlmjane huste drastne tkaniny** *
Mjekhowolmjane mantle, rjane mjehke tkaniny, cżorne a pißane hr. 15,75 hacz hr. 225.
Mantle a jaki ſ Astrachanskeje a Krimskeje tkaniny
Kostumowe wobleczenja ſ cżistych wolmjanych tkaninow, cżornych, cżěmnomódrych, brunych, selenych, taupowych a fijalkowych hr. 38.— hacz hr. 260.
Wolmjane blusy hižo po hr. 6,90
Wolmjane wobleczenja hižo po hr. 24.—
Wobleczenjowe żuknje we wulkim wubjerku hižo po hr. 5 90
Wolmjane spódnje żuknje
Rańsche żuknje a rańsche jeczki wolmjane a bawlmjane
Cżorne wolmjane schórzuchi
Schórzuschki běle a pißane
Schórzuchi do dżěła.

We wschěch wotdżělenjach najwjetschi wubjerk pschi najtuńschim wobliczenju placzisnow.

Proschu, kupowanske wopißma, ża kupujomnu wěż napißanu, żobu pschinjesecz.

Tež żo kupowanske wopißma w mojich klamach rad lubje wupjelnjeja.

Dale w żwojich klamach **darjenske pokaſki** po kóżdej wyßokoſczi wuſtajam, kotrež żo pschi mojej kaßy kóżdy czaß mèſto pjenjes pschijimaju.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawěsći, kiž maja se we wudawarni »Ser. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsšor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 52. **Sobotu 23. decembra 1916.** **Lětnik 75.**

Sa hodowny ßwjedźeń!

Nětk saßo ßwjedźeń hodowny
Je pschischoł w wóinskim cžaßu,
Mjecž ruba wótry żelesny,
Ssmjercź hischcże ſ tſělbow ruje;
To njesnjeße ßo ſ hodami,
Hdźež Sbóžnik nam ßo narodźi,
Kiž je dźě fěrschta měra.

S nim nam nóz ßwjatu sjewi ßo
Najwjetscha luboscź Boża;
Duž sraduje wscho kschescźijanstwo
Sso sjewjeneho sboża;
Haj, ßamo ßwjecźi jandźeljo
Też sanoschuja sradujo:
Knjež nětko měr na semi!

Duž njeskomdź tónle hnadny cžaß,
Daj rossßwětlicź ßo, duscha,
S tym ßwětkom, kiž dźenß wita naß
A kiž też tebi ßkuscha;
Błyschcź bethlehemſki sacźěri
Nóz horja, hrěch, móz ßmjercże cźi,
So smějesch junu sbóžnoscź.

Hlej, w tymle ßwětle widźisch ty
Tu hižom njebja kraßnoscź,
Hdyž se ßmjercźu ßo wußlekk ßy
Schot próschny, semſku cžaßnoscź;
Tam potom w ßwětle Salema
Cźi wěcžne hody ſkhadźeja!
Praj, wopschijesch tu sbóžnoscź?

Duž staraj ßo, so kóždy cžaß
Sso twoja wěra ßwěcźi,
Dha pschińdźesch na njebjeſki kwaß,
Kaž wěrne Boże dźěcźi;
Chzesch wužicź ßwětko wěcžnoscże,
Sso hladaj hrěchow cžěmnoscże
A khodź po Božich pucźach.

Sswěcź mi se ßwojej mikoscźu,
O Jesu, ßkónzo rjane,
So wyschschu radoscź sacžuju,
Mam hody žohnowane;
Niech stajnje dźěcźo ßwětka ßym
A khodźu w ßwětle hodownym,
Mam Boži měr we duschi!

F.

Němska wójſkowa rosprawa.

22. dezembra: **Wjeczorne wojownischczo.**

Blisko mórſkeho brjoha, w Somminej ſtronje a na rańſchim brjosy Maasy bě tſělenje artillerije w polodnischich hodźinach ßylnische.

Nad Yseru ßo jene belgiſke wotdźělenje saja.

Rańſche wojownischczo. Fronta generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Pódlu Dwiny a Stochoda ruſka artillerija dlěſchi cžaß tſělesche. Wupad dweju njepſcheczelſkeju kompagnijow k krótkemu ranju Rigi ßo wotpokasa.

K dołhemu wjecžorej Žalosczow ßo němſke wotdźělenja do prědkowneju ruſkeju ſtejischczow pola wßy Swyſyna dobuchu a ſchtyri minymjetaki rosbuchnywschi ßo ſe 34 jatymi a 2 maſchinſkimaj tſělbomaj wróczichu.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſefa.

Njepſcheczelskowy nadběh pola Cſuelemera (k polnozy Trotuſulſkeho dota) njeje ßo poradźił.

Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

We wulkej Walaſchkej njeje ßo położenje pſcheměnilo. Wójſko w Dobrudſchi postupuje a je Rußam 900 jatych wotewſako.

Mazedonſka fronta.

Pſchi Strumje pſchetſělowachu.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Khěžor dobyczerjej Sommineje bitwy.

Khěžor je bayerſkemu kronprynzej Rupprechtej dubowe liſcże rjada Pour le mérite ſe ßlědowazym ruczným pißmom ſpožcził:

Pod ſnamjenitym wjedniſtwom Waſcheje kral. wyßokoſcże w khutnym położenju ßu ßo franzowſko-jendźelſke nadběhi ſaſtajiłe, pſchekamanje njeje ßo poradźiło, bitwa nad Sommu je ßo ſa naß dobyła. Jenož ſ tym běchu ſaniczaze raſy w Rumunſkej móżne. Pſcheju ßebi, ßwoje dźakowne pſchipósnacże ſa to ſ tym wobßwědczicź, ſo Waſchej kralowſkej wyßokoſczi dubowe liſcże k rjadej Pour le mérite ſpožczu. D.

Jedyn němſki podmórſki cžołm jenu franzowſku bitwiſku łódź wobſchkodźił.

S Barlina ßo powě: Jedyn ſ naſchich podmórſkich cžołmow je 12. dezembra 55 mórſkich mil k krótkemu ranju wot Malty jenu franzowſku bitwiſku łódź ſ wutſělenym torpedom cžežko wobſchkodźił.

Jedyn druhi podmórſki cžołm je 11. dezembra k krótkemu ranju wot kupy Pantellarije wobronjenu franzowſku transportſku łódź „Maghellan“, 6027 tunow wulku, ſ něhdże 1000 mužemi běłych a cžornych wojakow, ſ torpedowym wutſělom potepił. B.

Awstriska wójska rosprawa.

21. dezembra: Tež wczera Rußojo spytachu, žo tunneloweho sepjeranischcza pola Mestecaneści smozowacź. Pjecź nadběhow, kotrež žo se žylnym tšelenjom artillerije pschewodžachu, je žo s wutrajnosczu k. a k. landsturmskeho žandarmeriskeho regimenta pschi wubjernym žobnsknkowanju nascheje artillerije slemiko. B.

Na italskim a balkanskim wojownischczu njeje žo niczo važneho podako. B.

Schkodowanje rumunskeho wójska.

Kaž wschelake nowiny powjedža, je rumunske pólne wójsko 280 803 muži, mjes nimi 7930 offizěrow shubiko.

Pariske nowiny „Petit Parisien" powjedža: Sbytk rumunskeho wójska s 350 000 muži wobsteji. Tole wójsko je hižo sa rusku frontu doschko, hdźež žo s nowa organisuje. D.

Měnjenje wulkowjerscha Nikolaja.

Se Sofije žo powě: „Utro" s dowěrneje strony shoni, so je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź w Kijewje wo podawkach na rumunskim wojownischczu a wojerskich naprawach važne wuradźenja měł. Wulkowjerch je jenemu dopišarjej nowin „Nowosczow" rjekł, so dyrbi žo, jeli so žo nadběh žrjedźnych mozow psched Sseretom sastajicź njehodźi, s tym liczicź, so budże mózno, jim s wuspěchom w Beßarabskej napscheczo stejecź. B.

Rosßudna bitwa pola Reni.

Italske nowiny „Messagero" s Pětrograda psches Zürich powjedža: Pschihoty sa nowe postupanje ruskeho wójska žo dokónczeja. Hischcze psched Reni nad Dunajom zofaze rusko-rumunske wójsko sastanje, so by žo k rosßudnej bitwje wo doht Rumunskeje wójsku zentralnych mozow na pscheczo stajiło.

Ruske wójskowe wjednistwo je wosjewiło, so wot nětka ruska Beßarabska a pschimjesowazy czornomórski kraj do wójnskeje strony žkuscha. Odeßa ma wot 14. januara jako wobtwjerdźene brónischczo płaczicź.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

20. dezembra. Na němske hrjebje blisko Gommecourta, k połnozy Arrasa, žo dwaj wuspěschnaj jendźelskaj nadběhaj sczinischtaj. Njepschecźelska artillerija žylnje tšelesche na prawym brjosy k połnozy Sommy a blisko Festuberta a Yperna. My žylnje wotmolwjachmy. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

20. dezembra. K połodnju Sommy njepschecźel wo dnjo žylnje do naschich linijow tšelesche, woßebje pola Belloy-en-Santerre, Berny, Pressoire a Ablaincourt. Nascha artillerija s tšelenjom wobaranskich batterijow žylnje wotmolwjesche.

S mazedonskeho wojownischcza, hdźež je deschczowe mhlowe wjedro, njeje niczo powjedźicź, khiba pschetšelenje patrouillow.

Postupanje Franzowsow pola Verduna.

Po franzowskej wójskowej rosprawje je franzowske wójsko po wjazydnjownym artilleriskim pschihotowanju k połnozy wot Douaumonta mjes Maasu a Woevru na wjazy dyžli 10 kilometrow dołhej froncze njepschecźelowu frontu 3 kilometry hluboko satlóczilo. Pódla wjele tšelbnych hrjebjow žu žo wßy Wacherauville, Louvemont, kubło Chambrettes a Hardaumontske a Bezonvauxske wobtwjerdźenje dobyte. Pschi tym žu 11 387 muži, mjes nimi 287 offizěrow, sajeli a 115 kanonow, 44 minymjetakow a 107 maschinskich tšelbow sebrali. B.

Němska wójskowa rosprawa wo wojowanju pola Verduna praji:

15. dezembra žo Franzowsam poradźi, pschi Verdumskej dołhorańschej froncze naß s prědkowneho stejischcza do druheje pschihotowaneje linije Talonski khribjet—hórki k połnozy Louvemonta—Chambrettes Fe — k połodnju Bozenvauxa wróczo sczischczecź. B.

Franzowske 52-zentimetriske kanony.

Franzowszy generalojo powjedaja, so žu žo franzowske 52-zentimetriske kanony shotowite a sa žo nětko k froncze póscźelu. B.

Pscheměnjenje komanda pschi franzowskej Somminej froncze.

Dotalny franzowski hłowny roskasowar pschi Somminej froncze, general Foch, je tuto městno wopuschcził a wjedniſtwo wójska we Vogesach pschewsak. Sa wjednika tšecźeho franzowskeho wójska, kotrež wot Reimsa hacź k Sommje doßaha, je žo general Castelnau pomjenował. D.

Franzowski žejm pschecźiwo sawjedźenju diktatury.

Franzowske knježerstwo je žejmej sakonjowy naczisk k pruhowanju pschedpołożiło, po kotrymž dyrbjesche knježerstwo prawo dostacź, naprawy, na krajne sakitanje žo počahowaze, bjes žejmoweho pschihłosowanja, po puczu wukasow poruczicź. Ssejmowy wubjerk, kiž mějesche tónle sakonjowy naczisk pruhowacź, je se 24 pschecźiwo 2 hłoßomaj sakonjowu sakładnu myßl wotpokasał.

D.

Franzowski ministerstwowy pschedßyda Briand wo němskim poskiczenju měra.

W senacze ministerstwowy pschedßyda Briand na Bérangerowe praschenje wotmolwjejo na napinanje pokasowasche, kotrež žu swjaskarjam smóžnike, žo organisowacź. Wo němskim měrowym poskiczenju wón rjekny, so žo nichtó s tutym němskim manevrom siebacź njeda. Jutsje žo srěczane wotmolwjenje žriedźnym mozam (Němskej, Awstriskej, Bołharskej a Turkowskej) sdźěli; schtworoswjaskej njeje mógno, poskiczenje měra sa khutne pschijecź. Poskiczenje měra je poßlednje sabkasnjenje, kotrež chze Němska spytacź. Wona chze měnjenje sbudźicź, so je žo jej wójna nanusowała, mjes tym so je ju Němska hižo wot 40 lět pschihotowała, a so je Němska dobycze sa wěste měła. B.

Rěcź jendźelskeho ministerstwoweho pschedßyby Lloyda Georgea w delnim žejmje.

Wolfez telegrafowarnja powě: Rěcź Lloyda Georgea w delnim žejmje je žo s najwjetschim sajimanjom wotczakała. Ssejm bě khopaty połny, a ministra žiwje witachu, hdyž stanywschi Lloyd Georga praji:

Na němske namjety w połnej pschesjenosczi s naschimi swjaskarjemi wotmolwimy. Kóždy, kotryž chzył wójnu lohkomyßlnje podlěschicź, by winu sa tole pschestupjenje na žwoju duschu wsak, tola tež kóždy, kiž wojowanje spuschczi, wotthknieny kónz njedozwiwschi, wožobinszy winu sa to pschewsak. Hdy by žo namjet němskeho khěžorstwoweho kanzlera pschijak, by to rěkało, so bychmy žwoju hłowu do woka sa powjasom tykli. Bjes woprawdźiteho doscźežinjenja njeje mózno, měr sczinicź.

Swjaskario do wójny dźěchu, so bychu Europu psched nadpadom pruskeje wojerskeje kasty sakitali. Woni dyrbja na dospołnych rukowanjach wobstawacź, so tele kasty ženje wjazy njebudża europiski měr kasycź. My žo radscho naschemu njeslemjenjemu wójsku dowěrimy, dyžli skamanemu žkowu. Swjaskarjo sa někotre dny wotmolwja. So by žo temu sadźěwako, so by žo położenje w Rumunskej shórschiko, je wón rasne naprawy w Grichiskej cźinił, kotrež žu po jeho měnjenju wuspěschne byke. Jendźelska je wobsamkła, Venizelowych agentow pschipósnacź. Wón, Lloyd George, je wo skónczným dobyczu pscheßwědczeny, jeli so budże lud s tym žamym duchom napjelnjeny, kaž wójska psched frontu. Tež je wón pscheßwědczeny, so žo nowe ministerstwo sa wójnske saměry najlepje hodźi. Parlamentarska kontrolla žo s nowymi pschiprawami njeposkabi. Lódźnistwo, kotrež je se žiwjenjowej žiku kraja w najwěrnischim smyßle žkowa, w tutym lěcze do statoweho sarjadnistwa pscheńdże. Knježerstwo žo nadźija, so budża sa krótki czaß niz jenož plany pschedpołożicź móz, so mohke wikowanske kódże wjazy dokonjecź, ale tež plany sa twar kódżow, so by žo wójnske schkodowanje sarunało.

W nastupanju sežiwjenskeho praschenja Lloyd George lud napominasche, so by knježerstwo podpjerał. Žiwnosćź dyrbjała žo tak rosdźělicź, so nichtó njetrjebał hłodu mrěcź, mjes tym so maja drusy pschewjele. Lud dyrbjał žo sa czaß wójny sa narodne poscźenje pschihotowacź. Knježerstwo je žebi wotmyßliło, hnydom direktora narodneje žkužby pomjenowacź, kotremuž žo runje tak zivilne kaž wojerske nucźenje powschitkowneje narodneje žkužby podstaji. W nastupanju zivilneje žkužby chze knježerstwo s tym sapoczecź, so žo wschě industrialne dźěłarnje po tym rjaduja, hacź žu sa wójnu važne abo niz.

Lloyd George na to na kolonije pscheńdże. Wón chze bórsy khěžorstwowu konferenzu swołacź, so by jendźelskim kolonijam zyłe położenje pschedkładł.

Wo poměrach k swjaskarjam Lloyd George praji, so dyrbjeli mjes žobu bóle muradźecź. System shromadneje fronty je trěbny. Skónczenje hischcze Lloyd George praji, so je najbolostnische na-

wjedźenje jeho žiwjenja byko, so je žo dyrbjał wot Asquitha dźělicź.

Po Lloydu Georgeu Asquith ſ najprědnischich kawow oppoſizije rěčeſche. Wón praji, so žebi jenicžzy pſcheje, so mohł ſ tym, ſchtož ſamože, krajej žłužicź. B.

Lloyd George Trepowej.

Po powjeſćži ruſkich nowin je miniſterſtwowy pſchedžyda Trepow wot Lloyda Georgea telegram doſtał, w kotrymž žo wón k požylnjenju ruſko-jendźelſkeho ſwjaſka ſa to wupraji ſo by ſchtworoſwjaſk wſchě mozy napinajo tak dołho wojował, hacž by žo dobycźe wubědźiło. B.

Sawjedźenje zibilneje žłužby w Jendźelſkej.

Snutskowne praſchenja rosponinajo je jendźelſki miniſterſtwowy pſchedžyda Lloyd George mjes druhim prajił: Žiwnoſtne praſchenje je bjes dwěla khutne, ſ nim dyrbimy žo hnydom ſaběracź. Sswětowe žně žu žo ſapowjedźiłe. Móžnoſcź žitoweho wuwoſa ſ Ameriki a Kanady je žo na ſtraſchne waſchnje ſamjeſowało. Argentinſka hubjene wuhlady dawa, Ruſka njemóže niczo wuwoſyćź, a awſtralſki wuwos je jara poczeženy. Jendźelſke žně žu ſchpatne a jenož tſi woßmiki w pſcherěſku wucźinjeja. Nałětny wußyw budźe wupad jenož we wěſtych mjeſach narunacź móz. Pſchi tychle wobſtejnoſcźach njeje ſtrach podmórſkich czołmow najwažniſche. Plahowanje žiwnoſcże a jejne rosdźělenje dyrbjało žo pod kontrollu ſtajicź. S dobom dyrbjał žo zyły lud luxuſa a dobreho ſeżiwjenja wotrjez. Wupißajmy ſa cžaß wójny ludowe poſcźenje, a lud budźe duchownje, moraliſzy a cźělnje cźim lěpſchi a žylniſchi. Naſche wójſko njech njepſcheczela ſ Franzowſkeje a Belgiſkeje wucźěri, tola hdyž lud jako zyłk dźěł wójnſkich cźežow na žwojej ramjeni njewoſmje, wón ſ dobytka žaneho wužitka njeſměje. Niz to lud wulki cźini, ſchtož wón dobywa, ale ſchtož wón dawa. Cźerpicź žo njeßmě, ſo dźěł luda wurjadne dobytki ſ tutych woporow bjerje.

Lloyd George dale roskładowaſche, ſo je nuſne, dźěłacźerſke reſerwy mobiliſowacź. Tu žo wo lěta njejedna, ale wo měßazy a žnadź jenož wo njedźele. Jeli ſo žo ludowa dźěłanſka móz najlěpje njewuwužije, njehodźi žo dobycźe doßahnycź. Knjeżerſtwo dyrbi móz dostacź, poſtajicź, ſo žo kóždy, kiž we wójſku njeżłuži, pſchi dźěłach narodneje ważnoſcźe wobdźěli. Dotalna organiſazija je njedoſpołna napſcheczo njepſcheczelej, kotryž niz jenož njedwělne prawo wo žwojim žamßnym wobydleŕſtwje wužije, ale kotryž je hacž dotal w ziwiliſowanym wjedźenju wójny praxis ſawjedł, ziwilne wobydleŕſtwo wobžadźenych krajow wotwjeſcź, ſo by próſdne měſta žwojich žamßnych dźěłacźerjow wupjelnił. W Jendźelſkej hiſchcźe tyßazy ludźi w induſtrijach dźěłaju, kotreż doma naſche bohatſtwo pſchetrjebaju a naſch kredit we wukraju njeżylnja, a my nimamy nětkole móz, jich do ważniſchich dźěłaŕnjow pſchewjeſcź. Hdyž žo parlament ſa něktore njedźele ſhromadźi, budźe nadźijomnje doßahaze induſtrialne wójſko ſwjedźene, ſo bychu žo wſchě ludowe dźěłanſke mozy ſa wójnſke ſaměry mobiliſowałe. Je to wojowanje ſa ludowe prawo, ſa narodnu cźeſcź, ſa narodnu dobru wěru. Hacźenja, kotreż žu generazije mužow ſpróżniwje pſcheczíwo barbarſtwu natwarili, žu žo pſchelemiłe, a njebudźiſche-li Jendźelſka do wudrjenzy ſtupiła, by žo Europa ſ rěku barbarſtwa a njeſkludźenej požadliwoſcźu ſa mozu powodźiła. B.

4585 munizijſkich fabrikow w Jendźelſkej.

Kaž „Frkſt. Ztg." ſ Haaga w Hollandſkej powě, je jendźelſke munizijſke miniſterſtwo wosjewiło, ſo je žo dalſchich 73 fabrikow pod knjeżerſtwowu kontrollu ſtajiło. Wſcho hromadźe w tu khwilu 4585 fabrikow pod knjeżerſtwowej kontrollu ſteji. S Kanady Reuterez telegrafowaŕnja powě, ſo w tu khwilu 600 wſchelakich munizijſkich fabrikow pod knjeżerſtwowym dohladowanjom dźěła. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

19. dezembra: Pola Grabkowz pſchi Tarnopolſko-Sloczowſkej żeleſnizy w raŕſchej Galizijſkej žu naſche batterije kolonnu njepſcheczelſkeje infanterije, něhdźe bataillon žylneje, rospjerſchiłe. K połodnju Brejalow je njepſcheczel do wokolnoſcźe wßy Pototurow ſ cźežkej artilleriju tſělał. W lěßatych Karpatach njepſcheczel, něhdźe dwě kompagniji žylny, nadbběh na naſche ſtejiſcheża na hórkach, dwaj wjerſtaj wot Holla, k połodnju hory Lamuntelu, ſpyta, tola žo ſ naſchim tſělenjom wotpokaſa.

Rumunſka fronta: Pola wßy Batogua, k wieczorej Wiſirua, žo dwě njepſcheczelſkej ſchwadronje ſ jěſdnej batteriju roswiſchtej. Dla tſělenja naſcheje artillerije pak wonej w njeporjedźe wróczo dźěſchtaj. Naſcha artillerija dwě kanonje a munizijſke wosy potſěła, kotreż njepſcheczel nam pſchewoſtaji. D.

Ruſka khěžorſtwowa duma je němſke poſkicźenje měra wotpokaſała.

W khěžorſtwowej dumje je nowy miniſter ſwonkownych należnoſcźow, Pokrowſki, němſke poſkicźenje měra wotpokaſał, prajizy: Njeſamózo woprawdźity duch ſroſumicź, kotryž Ruſku napjelnja, žebi naſchi njepſcheczeljo podarmo nadźiju do hkowy ſtajeja, ſo žo pola naž tak ſtruchliwi ludźo nadeńdu, kotſiž žo, byrnjež na wokomik było, ſe ſelhaŕnymi namjetami ſjebacź dadźa. To žo njeſtanje. Wěra Ruſkeje njeſakabła. Na wopak! Cźim wužſcho budźe žo zyła Ruſka wokoło žwojeho dostojneho knjeżerja ſhromadźecź, kotryž je wot ſpoczatka wójny rjekł, ſo měr njeſcźini, doniž poßledni njepſcheczelſki wojak naſch kraj njewopuſchcźi. S cźim wjetſchej raſnoſcźu budźe žo ruſke knjeżerſtwo woßebje po powſchitkownym žobudźěłanju prózowacź, ſaměr dozpicź, kotryž nam wſchitkim na wutrobje leži, ſo by njepſchecźela ſniczżiło.

Po Pokrowſkeho rěcźi, kotreż najważniſche měſtna žo ſ dołhotrajazym pſchihłoßowanjom powitachu, ſapóßłanz Schidlowſki w mjenje dumineje wjetſchiny namjetowaſche, ſe žłědowazym wobſamknjenkſim namjetom k dnjowemu porjadej pſcheńcź:

Roskładżenje miniſtra ſwonkownych należnoſcźow žłyſchawſchi, žo duma wotpokaſanju ſwjaſkarſkich knjeżerſtwow pſchiſamkuje, ſo žo pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach ſ nékajkim jednanjom wo měrje njeſaběra a jako žwoje měnjenje wupraji, ſo je němſki namjet nowe dopokaſmo ſa njepſcheczelowu žłaboſcź a jenož ludarſki ſkutk, kotryž woprawdźe ſe žanym wuſpěchom njeliczi, ale ſamolwjenje ſa ſapoczenje wójny a jeje dalewjedźenja na druhich wotwalicź pyta, ſo by žo žam we wocźomaj ſjawneho měnjenja Němſkeje wot winy wußwobodźił. Duma měni, ſo pſchekhwatany měr jenož krótki měr pſchinjeße a ſtrach noweje krwawneje wójny a nowych cźežkich woporow pſchiwjedźe. Wona měni, ſo je trajny měr jenož móżny, hdyž žo žrjedźne mozy doſpołnje ſbija, a hdyž je Němſka ſkónczżnje žwoje prózowanje ſpuſchcźiła, kotreż je ju ſapoczerku žwětoweje wójny a ſtrachow ſcźiniło. B.

Revoluzionarne hibanje w Grichiſkej.

„Frankfurter Ztg." ſ Baſela piſche: Hawaſka telegrafowaŕnja powě: Telegramy ſ Chia, Myteleny a Kréty wobkrucźeja, ſo nimo měry wulke ſhromadźiſny politiku krala Konſtantina ſaßudźuja a ſo žu woſjewiłe, ſo je wón trón ſhubił. Jena franzowſka wójnſka łódź je wulku liczbu cźeknjenzow a dobrowólnikow ſ Athena do Saloniki dowjeſła. Powjeſcź žo wobkrucźa, ſo je kralowe knjeżerſtwo ſajatych Venizelowych pſchiwißowarjow do Gubi pola Athena dowjeſcź a jich tam ſatſělicź dało. Něhdźe 60 grichiſkich wojakow žu ſatſělili, dokelž žu žo ſapowjedźili, do ſchtworoſwjaſkowych wojakow tſělecź. B.

Jendźelke nowiny žo pſcheczíwo kralej Konſtantinej ſtobja.

Athenſke knjeżerſtwo je pſchikaſało, Venizela ſajecź. Tónle wukas je w Londonje wulke roshorjenje ſbudźił. Londonſke nowiny „Evening Standard" žebi lěpſche rukowanje žadaja, dyžli žłowo jeneho njedowěrneho krala. Schtworoſwjaſk njeje žo ſ papjerjanymi ſalubjenjemi ſpokojicź žměł, ale je žebi pſchimliwe rukowanje žadacź dyrbjał. Grichiſke wójſko dyrbjało žo na jene měſtno pſchepołożicź, hdżež njemóże niczo ſkeho naczinicź, a dale dyrbjeli žo ludźo, kotſiž žu ſa morjenje, franzowſkich a jendźelſkich namórſkich wojakow ſamolwiczi, pſched žud ſtajicź. Hakle potom mołha žo blokada ſběhnycź.

„Pall Mall Gazette" piſche: Kral Konſtantin je pſchezo do ſchtworoſwjaſkowych žadanjow ſwolił, hdyž je žo k temu nuſował. Hdyž pak je žo wón tak ſwólniwy pokaſał, ſo móżachu žo ſchtworoſwjaſkowe nucźenſke naprawy ſběhnycź, potom je wón hnydom ſ nowymi pſcheklepanoſcźemi a kußami ſapocźał. Schtworoſwjaſk žwoje ſtejiſchcźo w Grichiſkej pſchezo ſaßo po žłubjenjach krala Konſtantina ſtożuje a dowola, ſo tutón knjes, ſ kotrehož duchownej domowiſnu je po ſdacźu Němſka, hiſchcźe pſchezo ſ grichiſkim kralom woſtawa. B.

Grichiſke knjeżerſtwo žebi kupy wróczo žada, kotrychž je žo Venizelowa ſtrona ſmozowała.

„Corriere della Sera" 20. dezembra ſ Athena powě: Wczera wjeczor je grichiſke knjeżerſtwo italſkemu a ruſkemu póßłanzej protestowanſku notu ſ wotpiſkom ſa jendźelſkeho a franzowſkeho

pósłanza pschepodako, kotraž w Piräu pschebywataj. Nota žebi žada, so bychu žo jemu kupy Syra, Naxos, Faros, Samos Kea a Santorin wrócźiłe, kotrychž žu žo Venizelowi pschiwiżowarjo s nażylnosću a schtworoswjaskowej pomozu smozowali, hacž runje je wobydlerstwo kralożwerne. Nota žebi dale žada, so bychu žo kralożwerne wyschnosće sažo na kupach postajiłe.

Schtworoswjaskowi sapósłanzy žu Athen wopuschćili.

Franzowski, jendželski a italski pósłanz žu Athen wopuschćili a žo na schtworoswjaskowe wójnske łodže, psched Piräom stejaze, podali. Ruski pósłanz, kortyž je khorowaty, je w Athenje wostał. B.

Venizelistojo Xante a Kefaloniju wobžadźili.

„Corriere della Sera" s Athena powě: Po dotal njewobkruczenych powjescźach žu venizelistšzy wojazy kupje Xante a Kefaloniju wobžadźili. Tale powjescź w Athenje žylny saćišchćz čzini, dokelž žebi myżła, so je žo wobžadźenje po sréčenju njes Venizelom a jendželskimi a franzowskimi wyschnosćemi stało. B.

Nowe ministerstwo w Awstriskej.

Město dr. se Spitzmüllera, kotryž njeje mohł nowe ministerstwo sestajecź, je hrabja Klam-Martiniz tutón nadawk pschewsał a dokonjał. W nowym ministerstwje žu hrabja Klam Martiniz pschedžydstwo a nimisterstwo rataŕstwa, dr. Hußarek ministerstwo rosswuczenja, dr. se Spitzmüller finanzne ministerstwo pschewsali. B.

Wustup s wólbneho wubjerka čzeskich konservativnych wulkolezomnosćerjow.

Jako žobustaw wólbneho wubjerka čzeskich konservativnych wulkolečzomnosćerjow žebi hrabja Clam Martiniz, nowy awstriski ministerstwowy pschedžyda, žadasche, so bychu žo wobžaromne podawki w čzeskim sjawnym žiwjenju sa čzaž wóny saßudźiłe. Wjetschina wólbneho wubjerka tutón namjet wotpokasa, na čzož hrabja Clam Martiniz, wjerch Windisch-Grätz, hrabja Nostiz, hrabja Mensdorf a baron Parisch s komiteja wustupichu. D.

President Wilson jako poßrědnik pschi jednanju wo měr.

President sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, Wilson, je wschě wójnu wjedžaze staty napominał, so bychu jemu žwoje měrowe wuměnjenja wosjewiłe. Wo nich mělo žo najprjódzy jednacź, a pschi tychle jednanjach chzedža žo neutralne staty jako samolwite wobdźelicź.

Amerikanski statny sekretar Lansing je wo Wilsonowej nocze prajił, so je žo wona wotpósłała, dokelž žo Amerika pschezo bóle k kromje wójny bliži a dyrbi teho dla wotpohlady wójnu wjedžazych sponicź, so by žwoje pschichodne stejiscźo po tym složiła. Ani na němske poskiczenja ani na réčź Lloyda Georgea njeje žo pschi tym dźiwało. Lansing dale praji, so žo Amerizyna politika neutralnosće njeje pscheměniła. D.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki sa wójnu njepschihotowane.

„Frankfurt. Ztg." s New-Yorka powě: General Scott je kongreßowemu wubjerkej dopokasmo podał, so žu sjednoczene staty sa internationalnu wójnu zyle njepschihotowane. Wón wulki strach w jendželsko-japanskim swjasku widži a žebi 3 miliony žylne wójsko na sakožku powschitkowneho wojerskeho wuwuczenja žada. B.

Wubjerk khežorstwoweho žejma sa zivilnu pomoznu žłužbu.

wot žrjedy wuradźuje. W tychle wuradźenjach je žo mjes druhim prajiło, so žebi nětkole hischcze na to njemyżła, dźěłarnje sastajicź. Wubjerk je žo postajił, kotryž dyrbi nusne naprawy w jenotliwych industrijach pschihotowacź. Wobkhad ludźazych cźahow na želesnizach budże žo khětro samjesowacź, mjes tym so dyrbja spěschne cźahi wožebje na hlownych linijach dale wostacź. Twory dyrbja žo po najkrótschim pucźu na postajene městno dowjescź. Twory, kotrež njejžu zyle trěbne, kaž na pschikład klavěry, a druhe luxusowe wězy, žo wrócźo staja. Sa to dyrbi žo woženje wuhla spěchowacź. Sklady pola wuhlowych wikowarjow pak budža žo pschehladowacź, a najprjódzy ma žo na tych dźiwacź, kotrychž sklady žu žo pschetrjebałe abo kotrež na kónz du. Wscha kedźbliwosćź dyrbi na woženje ratarskich wupkodow složena bycź. Dale dyrbi žo tež wo dožahaze sežiwjenje munizijskich dźěłacźerjow staracź. Zivilnej žłužbje winowacźi dyrbja žo niz jenož w domisnje, ale tež w etappach trjebacź. S tym dyrbja žo mozy, kotrež žo nětkole w etappach trjebaju, sa frontu dobycź. Wuraśnje žo wusběhuje, so nětkole žaneho samyżła nima, žo dobrowólnje k pomoznej žłužbje samolwicź. Skónczńje njech žo hischcze pschispomni, so zivilnej žłužbje winowacźi pod wojerskim khostanskim sakonjom njesteja, tež niz potom, hdyž želesnizy strażuja. B.

1914. Tsecze wójnske hody 1915. 1916.

Ssej psched lětom žmy myżlili,
Hdyž žmy na Božu žłužbu schli.
Hdyž saž' b'dże žwjedžeń hodowny
Kónz budże wójny srudoby.
Kak srudne vak žu nasche wutroby
Hdyž tsecze wójnske hody žwjecźimy.
Mlacź nětkotra a mandźelska
Dźenž žwoje dźěcźi shromadźa
Vod luby schtomik hodowny,
Nan luby pak njej' pschitomny,
Wón w tšelnej hrjebi na waž pomyżli,
Tam sdychnje: Mi tež Khryst žo [narodźi.
Ssej starschej ruzy stuknjetaj,
Hdyž schtomik žebi žwěcźitaj,
Hdże žyn naj' dźenža pschebywa?
Hdże je joh' wójna dowjedła?
Hdyž domach žwjecźa narod [Knjesowy
Bu žyn we bitwje žmjertnje sranjeny.
Hdyž dź nža hody žwjecźimy,
Na naschich lubych spomnimy,
Kiž daloko prjecź wot naž žu,
Tež žłyscha powjescź hodownu.
Tam w zusym kraju, ach tak daloko,
Hdźež sa naž bědža, sa naž [krwawja žo.

Jich města dźenž tu próstne žu,
Kak to nam cźežı wutrobu.
Tam žane swony njeklincźa,
Sso žane schtomy njeżwěcźa,
Pak tu a tam žej woni spěwaju
Turjanu sbóžnu powjescź hodownu.
Kak bychu radscho wjeżeli
Tu s nami hody žwjecźili,
Sa naž pak dyrbja bědźicź žo
We swmnej zusbje daloko,
Kak nětkotry tam spi, kiž loni 'schcze
Tu hody we domisnje žwjecźerche.
My pak, kiž hischcze domach žmy,
Dźenž modlo ruzy posběhńmy,
Ach Božo, Knjeże na njebja,
Cźiń tónz wschom' wójnskom' hu- [bjenstwu
Kiž póssłak k nam žy žyna lubeho,
Ach jeho dla chzył ty wschat žmi- [licź žo.
Njech tónz tej krwawnej wójnu je,
So měr k nam saßo pschicźehnje,
So naschich lubych witamy
Saž' domoj k nam do Łužizy,
Ach žmil žo, Knjeże Božo nad [nami,
Njech bórsy spěwa žo: Měr na semi

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **Wójnske kmótsistwo w Budyskim wjeżnym wokrjeżu** Organisazija wójnskeho kmótsistwa w Budyskim wokrjeżu je hotowa Wono pod sarjadnistwom hlowneho towarstwa „Domowinskeho dźaka" a hamtskeho heztmanstwa steji. Wseleczanske poboczne towarstwo je hižo sakoženje dżeżacź kmótsistwow samolwicź mohło. Pschedstejiczerjo poboczných towarstwow „domowinskeho dźaka" žu rad swólniwi, móty mjenowacź, kotrež móże žebi kmótr wuswolicź. Njech žwjedżeńska myżl hodownych dnjow tuteho lěta nastork k sakoženju prawje wjele kmótsistwow da a žo s tym saßo dowěra do žwójbow pschinjeże, kotrež dla nanoweje žmjercze se stysknitwej staroscźu do nschichoda hladaju.

— **(Samolwjenje k landsturmskemu sapißej.)** Wschitzy landsturmej winowacźi, kotsiž žu žo w lěcze 1899 narodźili, maja žo pola gmejnskeje wyschnosće, hdźež bydla, wot 22. hacž 28. dez. 1916 samolwicź. Pschi samolwjenju ma žo stawniske narodżenske wopißmo pschedpołożicź. Czi, kotsiž po samolwjenju žwoje bydlischczo pscheměnja, maja to gmejnskej wyschnosćzi městna, hdźež žu dotal bydlili a tež wyschnosćzi noweho bydlischcza wosjewicź. Czi, kotsiž 2. januara 1917 na nowu žłužbu poczahnu, maja žo jenož pola gmejnskeje wyschnosće noweho žłužbneho městna samolwicź. Schtóž žo njesamolwi, žo s 30 hriwnami pjenježneho khostanja abo s arrestom na 3 dny khosta.

— **(Samjesowanje pschetrjebanja butry.)** Budyski komunalny swjask wosjewja, so žmědża pschemyżłowe mlokarnje žwojim mlokopodawarjam niz wjazy 180 gr., ale na najwyschsche 125 gr. butry na tydźeń a hlowu dawacź. Wupkodźerjo mloka, kotsiž butru s pschemyżłowych mlokarnjow dostawaju, njeżmědża žami butru dźěłacź. W hospodarstwach, hdźež žo butra dźěła, žmě žo na hlowu a tydźeń na najwyschsche 125 gr. pschetrjebacź. Pschestupjerjo tuteho wukasa žo s jastwom hacž do 1000 hriwnow khostaju.

— **(Polizajska hodźina w Budyschinje.)** Sa hosczenzy, korczmy, khosejownje, wschě towarstwowe městnosće a kinematografy je žo polizajska hodźina na 10 hodźin wieczor postajiła.

Wschě klamy a pschedawańnje ſ wuwſaczom haptykow a wobkhodow, w kotrychž ßo ſ hłowneho dźěła žiwnoſcź pschedawa, dyrbja ßo wot 1. januara 1917 wschědnje wječor w 7 hodźinach, ßobotu najpoſdźiſcho we 8 hodźinach ſamkacź.

— **(Samjeſowane kupowanje wuhla.)** Dla nětčiſcheho wuhloweho njedoſtatka je Budyſka měſchćańſka rada poſtajiła, ſo žane domjaze hoſpodarſtwo pola wuhloweho wikowarja wjazy dyžli 3 zentnarje wuhla na tydźeń doſtacź njeßmě. Hoſpodarſtwa, kotrež ßu ßo hižo ſ wuhlom ſaſtarale, njeßmědźa ßebi ſa bliſchi czaſ žaneho wuhla kupowacź. Pſchemyßłowe a induſtrielne dźěłańnje hacź na dalſche telko wuhla doſtanu, kelkož najnuſniſcho k ßwojemu dźěłu potrjebaju.

— **(Dawk ſa njewoženjenych.)** Měſchćańſka rada je dawk ſa njewoženjenych wotpokaſała, dokelž by wón ſamožitych wobydlerjow pohnuł, ſ Budyſchina wuczahnyć, a dokelž by wón, byrnjež by ßo po połojzy k dokhodnemu dawkej pſchiraſtł, jenož 11 000 hriwnow wunjeßł a wulke rosmjerjanje ſbudźił. Dawk ſa njewoženjenych móže ßo jenož jako krajny dawk poruczicź. Rada je ßo wjazy króćź namołwiała, tutón dawk ſawjeſcź a wyſchſchi měſchćeńoſta je ßo napominał, ſo by w prěnjej komorje krajneho ßejma na tutón ſaměr ſkutkował.

— **(Khlěbowe cźěſto ma ßo ſ jeczmjenjowej muku měſchecź.)** Direkzija khěžorſtwoweje žitańnje woſjewja, ſo ßo w nowym lěcźe dla njedoſtatka běrnow njehodźi, khlěbowe cźěſto ſ běrnami podlěſchicź. So by khlěb ſa wobydleŕſtwo doßahał, bě ßo wobſamkło, rožku hacź do 98 prozentow wumlěcź. Hdy by ßo to cźiniło, potom ſaßo ſa ſkót njebyło žanych wotrubow. Duž ßu ßo roſßudźili, khlěb ſ jeczmjenjowej muku měſchecź. Jeczmjeń je ßo lětßa derje poradźił. So by k měſchenju rožki doſahał, budźa piwańnje mjenje jeczmjenja k piwowarjenju pchetrjebacź ßměcź a to jenoż ſchtwórty dźěl teho, ſchtož ßu do wójny pſchetrjebali.

— **(Spěchowanje plahowanja koſow.)** W nakładze generalneho ſekretariata krajneje kulturneje rady ſa Sakſku je 2. ſeſchiwk rataŕſkich powjeſcźow wuſchoł. W nim je naſtawk wo plahowanju koſow w Sakſkej, wo ſtawje a wo ſtatnych naprawach k jeho ſpěchowanju wot krajneho ſkót plahowaŕſkeho direktora knjeżeŕſtwoweho radźicźela Grundmanna woczíſchcźany. Sakoń wo wuběranju koſołow wot 31. julija 1916 a poſtajenje wo ſpěchowanju plahowanja koſow ſe ſtatnej podpjeru je woßebje roſpominany a roſkładżeny. Seſchiwk 2 hriwnje płacźi. Gmejnſke wyſchnoſcźe, ſjednoczenſtwa plahowarjow koſow a dźeržerjo koſołow a koſow ßo na to woßebje kedźbliwi cźinja.

— **K póduſchowanju wobucźa** njeßmědźa ſchewzy wjazy kožu, ale jenoż hiſchcźe drjewo, żeleſo, papu atd. trjebacź. Drjewjanzy, w kotrychž něhdy ludźo woßebje na wßach khodźachu, nětko ſaßo k cźeſcźi pſchińdu.

— **(Napominanje k dobrowólnej pomoznej ßłužbje.)** Naměſtny komandowazy general XIX. (druheho) ſakſkeho armeekorpſa je ßlědowaze napominanje woſjewił:

Do ßłužbnych należnoſcźow wótznokrajneje pomozneje ßłužby ßlědowaze ßłužbne wotrjady ßłuſcheja, w kotrychž hacź dotal wojeŕſke woßoby ßłužachu:

1. Straźowanſka ßłužba;
2. Wojeŕſka dźěłanſka ßłužba, a to:
   we wojeŕſkich komorach, kuchinjach, w rjemjeßlniſkich ſtwach, w tſělbarńjach, w płokarńjach, w ßłužbje wothładanja khorych, w artilleriſkich a trainſkich ſkładach, w proviantſkich a narunanſkich magazinach, w ſběrarńjach;
3. Pißarjo (woßebje tež maſchinſzy pißarjo a ſtenografojo) dale knihicźiſchcźerjo (kamjenjoczíſchcźerjo, pißmikiſtajerjo, maſchinſzy miſchtrjo) a knihiwjaſarjo;
4. Ordonanzſka ßłužba (telefoniſtojo, liſtowa a paketowa ßłužba, poßelniſka ßłužba, rjedźeŕſka ßłužba atd.);
5. Offiżeŕſzy poßłužobniży;
6. Straźowanje ſa żeleſniży a moſty (do tejele ßłužby ßo w prěnim rjedźe prjedawſchi wojazy, ßobuſtawy wojeŕſkich a tſělzſkich towaŕſtwow, kotſiž njetrjebaju wjazy we wójſku ßłužicź, bjeru).

Woßoby, kotrež ßo ſa mjenowane dźěło hodźa a hiſchcźe nětkole we wójſkej induſtriji njedźěłaju, abo hiſchcźe dźěło nimaju, kotrež ſ potrěbnoſcźemi wójſkeho hoſpodarſtwa ſwißuje, móża ßo wot 27. hacź 30 dezembra 1916 pola garniſonſkeho komanda ßwojeho bydliſchcźa abo bliżſcheho wokrjeßneho komanda ſamołwicź. Legitimaziſke papjery dyrbja ßo ßobu pſchinjeſcź. Sa wotdźělenja po 2., 3. a 4. mjenowane, móża ßo tež żónſke pomozne mozy ſamołwicź.

Mſda ßo po ßadźbach, kajkeż ßu na měſtnje ſwucźene, płacźi. Pomoznej ßłužbje powinowacźi ludźo, kotſiž we wojeŕſkej ßłužbje dźěłaju, cźorno-běło-cźeŕwjeny rukawowy wobwjaſk noſcha ſ napißmom: Krajnowótzna pomozna ßłužba. K pomoznej ßłužbje ßo ßylne ſamołwjenje woczakuje.

— **(Ssłoma dyrbi ßo jenoż k pizowanju ſkota wužicź.)** Po wukaſu miniſterſtwa ſnutſkownych należnoſcźow njeßmě ßo ßłoma k ſaſcźełanju, ale jenoż k pizowanu trjebacź. So mohł ſkót żiwnoſcź, kotruż ßłoma wopſchija, połnje pſchetrjebacź, ßo w Budyſkim wokrjeßu pod wodźenjom hamtſkeho hejtmanſtwa wowotewrjerńja ßłomy pſchiprawja. So pak bychu ratarjo nuſneho ßłanja njeparowali, budźa ßo wobßedźerjo lěßow napominacź, ſo bychu lěßne ßłanje po móżnoſcźi we wulkej měrje wotedawali. Hdyż ßo lěßowi wobßedźerjo ſapowjeduja, ßo radźi, ßo na hamtſke hejtmanſtwo wo pomoz wobroczicź.

S Kamjenjeje pola Radworja. Pod wjetſchim dźělu leżomnoſcźow naſcheje wßy, kotreż ßu ſkoro wſchě ſ khójnami naßadźane, kaolin leži. Hdyż ßo pſched wjele lětami Adolfſka Hěta w Khróſcźe natwari, tudomnym wobßedźerjam wěſchcźachu, ſo ßo jim jich kaolinowe ſahony junu droho ſapłacźa. To je ßo nětko ſtało. Jedyn pjenjeżnik je wóndano ſ jenym Budyſkim notarom k nam pſchiſchoł a tudomnym kublerjam 200 kórzow hole wotkupił, pod kotrejž kaolin leži. Sa kórz je wón 1500 hriwnow ſapłacźił. Lětßa ma ßo połojza kupneho pjenjeſa ſapłacźicź, a k létu ma ßo druha połojza dopłacźicź. Dotalni wobßedźerjo ßmědźa pſchedatu holu wužiwacź, doniż ßo kaolin njewotryje.

Se Scheſchowa. Sa khrobłoſcź pſched njepſcheczelom je 21-létny ßyn tudomneho ratarja Ernſta Halgaſcha, kanoněr Hermann Halgaſch, żeleſny kſchiż 2. rjadownje doſtał. Pſchi jenym nadběhu 17. oktobra t. l. je ßo wón khroble wobdźělił a bu pſchi tym cěżko do praweje ruki tſělený, kotraż je ßo jemu nětko we reſerwnym lazarecźe 3 w Draždźanach hacź do łohcźa wotewſała. Jeho nan w tu khwilu na ruſkim wojowniſchcźu wojuje.

S Noweje Jaßońzy. Ssynej tudomneho ratarja Hendricha Böhmy, dźeßatnikej Jurjej Böhmje, mějecźelej ſeleſneho kſchiża, je ßo dla wopokaſaneje khrobłoſcźe pſched njepſcheczelom ßw. Hendrichſka medailla ſpożcźiła.

S Dobroſchez pola Njeßwacźidła. Běrny a ſajazy ßu lětßa jara żadne. Lětuſche włóżne ſymne wjedro je tutym każ tamnym ſe ſchkodu było. S wjele ſtron hońtwerjo na to ſkorża, ſo je liczba wuſchakow jara wotebjerała. Też naſchi hońtwjerjo ßu ſ wulkej ſrudobu ſpóſnacź dyrbjeli, ſo w tutym naſtupanju też w naſchej krajinje żaneho wuwſacza njeje. Pſchi wulkej hońtwje, kotraż ßo tu wóndano wotmě, wjetſcha liczba Nimrodow ſkónczńje jeneho jeniczkeho ſajaza tſěli. Hdy bychu ßo hońtwjerjo do njeho dźělicź dyrbjeli, njeby na żaneho wulki cźwak pſchiſchoł. A tola by jim w nětczíſchim mjaßakhudym cźaßu popſchecź było, ſo mohli ßo po napinazej hońtwje do ßyteje wole ras ſajeczeje pjeczenje najeſcź. — Na ſajeczka rad ſhladuju, hdyż běżka po poli, ßo hiſchcźe bóle raduju, hdyż mam joh' w pónoji.

S Baczonja. 3. dezembra 1916 je ßo w pſchitomnoſcźi k. hamtſkeho hejtmana dr. Pflugka a ſ wurjadnym wobdźělenjom wobydleŕſtwa ſ wokolnoſcźe nowonatwarjena młodźinownja poßwjecźiła. Pſchecźelny twar, wot twarſkeho miſchtra Polaka w Hodźiju naczißnjeny, pódla ſchule ſteji. Wón pſchi ſemi duſchnu towarſchnu ſtwu a pódla njeje ſalu, ſ jewiſchcźom a turnowanſkej nadobu wuhotowanu, wopſchija. W hornim ſchoßu je domownikowe wobydlenje. Wucźeŕſtwo bě ſe ſchulſkej młodźinu na pſchipóſnacźa hódne waſchnje ſe ſpěwanjom, pſchednjeßenjom pſchiſprawnych pěßnjow a pſchedſtajenjom małeho dźiwadłoweho kruchа na nowym jewiſchcźu ßwjedźeń wuhotowało. We wotewrjenſkej rěcźi k. farař Delan na to pokaſowaſche, ſo je tuta młodźinownja ſ wuraſom politiſkeje nrodneje jednoty, ſ wucźbami tuteje wójny, dobyteje. Na to k. kubleŕ Wrobl ſ Cźornez roſprawu wo tym poda, kak je ßo pſchedewſacźe roſwiło a dokonjało, a kak je ßo młodźinownja ſ wjele ſtron ſpěchowała a podpjerała. Knjes hamtſki hejtman dr. Pflugk na to ſchulſkemu pſchedſtejicźeŕſtwu, kotremuż ma ßo ſa to dźakowacź, ſo je ßo młodźinownja natwarika, ſboże pſchejeſche, ſo je tónle nadawk ſbożownje dopjelniło. Wón ßebi woßebje pſchejeſche, ſo by młodźinownja woßebje jako měſtno ſhromadneho a powſchitkownje wužitneho ſkutkowanja była. Knjes komornik ßwobodny knjes ſ Bietinghoff-Rieſch w mjenje wokrjeßneho wubjerka ſboże pſchejeſche a dźěli, ſo je wokrjeßny wubjerk pſched krótkim nowy pſchinoſchł k twarſkim khoſtam pſchiſwolił a pódla teho wón wjetſchu liczbu knihow ſa młodźinu pſcheposa, kotreż

bě wokrjeßny wubjerk ſ wuſtajenja k wopomnjenju pěßnjerjow jako ſakład młodźinowninеje knihownje darił, a kotrejž pſchenjeßeŕ dalſchu liczbu knihow jako ßamßny dar pſchida. Wubjerkowy pſchedßyda ſa powſchitkownje wužitne dźěło w 10. wokrjeßu ßwoje wjeßele nad dokonjanym pſchedewſaczom wupraji, w kotrymž mohł też pſchichodny ſtatok pobocżneho towaŕſtwa domowinſkeho dźaka powitacź. Se żiwym ſajimanjom ſkónczńje wſchitzy pſchitomni na pſchedſtajenje kulowateho epiſkopa, wot wokrjeßneho wubjerka ſa tajke ſaměry kupjeneho, hladachu, kotryż ſ nowa dopokaſowaſche, ſo ßo ſa ſhromadnu ſabawu a powuczenje wubjernje pſchihodźi. Njech Baczońſka młodźinownja, kotraż ma jako prěnja wukhowanju młodźiny mjes zyle rataŕſkimi wobſtejnoſczemi ßłużicź, wſchě na nju ßo ſtajace nadźije, dopjelni, a njech woßebje k temu pomha, ſo by ßo młodźinje na wßach pſchiſprawne narunanje ſa měſchczańſke ſwjeßelenja poſkiczało.

S Bjeſdowow. Muſketěr Jurij Nowak ſ Bjeſdowow je ßo na rańſchim wojownińſchczu a dźeßatnik bubnaŕ Auguſt Wyſchk ſ Ptaczez na wjeczornym wojowniſchczu ſe żeleſnym kſchiżom 2. rjadownjewuſnamjenił.

Wußudzenja.

Khoſtańſka komora. Dokelž bě ßo wjazy króczź ſ khoſtaŕnju khoſtała, njebě 52-létna ßłużobna dźowka Marja Gudźiz mjenowana Hajnkez ſ Kóſkow trajne dźěło doſtacź mohła. Duż ßo ſaßo kradnjenju a jebanſtwu pſchiwobroczi. We Hłuſchinje wona Schmidtowej ſchaty a khlěbowe ſnamki, w Kotezoch Schuſterowej $3^1/_2$ hriwny, w Lěwaldźe murjerjej Iſraelej draſtu, ſchaty a pjenjeżnu móſcheń kradny. Dale bě wona 31. oktobra w Niederottendorfie bětnarjej Gerhardej, pola kotrehoż ſa hoſpoſu ßłużeſche, narěczała, ſo chze do Budeſtez po legitimaziſke papjery a po pjenjeſy na nalutowańnju hicź. Gerhard jej teho dla draſtu ßwojeje ſemrjeteje żony a jedyn pſchedeſchczńnik pożczi. Gudźiz pak do Delnjeje Wiaſońzy dźěſche, hdźež ju ſajachu. Ju ſ nowa k khoſtańni na 1 lěto 3 měßazy a k ſhubjenju czeſtnych prawow na 5 lět ſaßudźichu.

Přilopk.

* **(Hubjene żně w Awſtraliſkej.)** Powjeſcze wo żnjach w Awſtraliſkej ßu njepſcheſtawaizy hubjene. Deſchczik ßo njepſcheſtawaizy dźe, a ſerſawz na roſtlinach je teho dla dźeń a wjetſchi. Po dopißach „Londońſkich Times“ móże ßo jenoż ſ pokoizu pſcheńcznych żnjow liczicź, ſ czimż ßo awſtraliſki wuwos jara pomjeńſchi.

Wótczińſki ſpěw.

Hodowne powjedanczko.

„Poſkaj jeno, Hana, poſkaj! Synk ja ſynkom!“ ſuwoła khěżkaŕ a ptaczńik Jan Dowěrnik we wieſzy, kiž we Ssmolinach ſteji, na ßwoju żonu, kiž runje do iſtwy ſaſtupi.

Měnjeny běſche rjany ſchkórz, tiž bě w zyle ſawěſchanej klětzy ſawrjeny. Wón rjenje ſpěwaſche pruſki wótczińſki ſpěw:

„Bóh ſ tobu, Prußowſka!
Na czeſczach bohata.“

Wjele próży bě ßebi Jan dawał, prjedy hacź bě ptaczka nawucził, nětko pak hižo dwaj dnaj tón hłóß nimo měry luboſnje hwiſdaſche.

„Haj wſchak, Jano, haj wſchak“, żona, na kotruż bě ſarěczał, wotmolwi, „to wſchak je wſchitko jara rjane a dobre, ale tak dołho każ tón ptaczk jeno pola naß na khamorje ſpěwa, njeſaßłuži nam ani ſkamaneho pjenjeżka, nawopak — jenoż pjenjeſy khoſchtuje a dań ſa pjecź ſtow toleŕ, kotrež ma pſchekupz ſtejo na naſchej khěži, ßo ſ tym też njeſapłacźi. Duż czińi jeno, każ ßym czi hižo wczera radźiła, a doběhń tam k ſchoßarjej. Tutón ſtary knjes bjes ßwójbu je ßo wſchón do teho ſkoczatka ſahladał a, ſchtoż jeho ſnaju, da tebi wěſcze něſchto toleŕ ſa ptaczka.“

Dowěrnikez nan ani ßłowczka na khětro pſcheßwědczaze a też roſumne ßłowa ßwojeje żony njewotmolwi. Hdyż wſchak jemu połětna dań, kiž mějeſche ßo na nowe lěto płaczicź, na mußle pſchińdże, to też jemu jara czężko na ſtaroſczi leżeſche.

„Nó, Jano, ßy dha ßebi wěż dokładnje roſpominał?“ Hana ßo ſa khwilu woprascha.

„Haj, hdy bychmoj mój bohataj człowjekaj byłoi, kotraij móżetaj ßebi taiku wěż k ßwojemu wjeßelu dźerżecź — potom mojedła. Ale tak? Ale tak? A nimo teho je dźě to twoje czeſtne rjemjeßło, ty dźě wikujeſch ſ ptaczkami, a woprawdźe, ty by jara hubjeny wikował był, hdy by ſchkórza prěnjemu lěpſchemu kupzej njepſchedał. **A potom hiſchcze, Jano — —“**

„Pſt, pſt!“ ſtary muż ſ ertom a ſ ruku wobaraſche, pſchetoż we ßamßnym wokomiku ſchkórz ſ nowa ßwój rjany hłoß począ ſpěwacź.

Staremu mużej począ ßo wutroba hrěcź. Każ ßamo wot ßo dyrbjeſche wón ßwoju hłowu nakhilicź a ruzy każ k pobożnej modlitwje ſtyknycź. Też běchu wěſcze podobne cżuczа jeho mandżeliku Hanu pſchemſake, pſchetoż wona podarmo ßebi ſ ruku do wocżow niepomaża a potom, każ njewjedźo, ſchto praiicź, do wokna hladaſche.

Hdyż bě ptaczk ßwoju ſchtuczku doſpěwał, pſchimny ßo ſtary muż ßłowa a rěczeſche ſ taikim muraſom, k jſehoż Hana hiſchcze żenje na nim pytnyła njebě:

„Niż k ſchoßarjej, Hana, niż k temu, haczrunje mam teho ſtareho knjeſa jara ſańcź a lubo. Ale tón krócź to njeńdże, nihdy! A nětkole hiſchcze jena wěż, Hana, njetykaj ßo do mojeho pichedewſacza; to ßym ßebi hižo wjele tydżeni we ßwojej ſtarej hłowje ſchekladł. Ale nětkole ty wſchitko ſhonich, zyle wſchitko! Do Barlina chzu ſ tym ptaczkom jěcź, do Barlina! Ale niż, to bych jeho tam prěnjemu lěpſchemu, kiž mi ſa njeho nětkotre tolerje da, pſchedał, ale do Barlina ke — kralej — k ßwojemu najbnadniſchemu kralej a knjeſej Wón ſměje tu hnadu, ſo ptaczka ſ ruki cżeſtneho, poniżneho muża pſchiwoſmje jako ßnadne, ale wutrobne inamo mojeje ſtajneje dźakownoſcze ſa to, ſo je naju ſchwarneho ßyna Handrija do kralowſkeje gardy pſchijał. Też je jemu hakle njedawno w Potsdamje pſchi małym poßłużenju nanajmiłoſczíwſcho ßlubił, ſo chze ßo też dale ſa njeho wótzowſzy ſtaracź. Njeje to tak prawje, Hana, njeje to tak prawje?“

„Ow Jano, ta myßliczka je wot Boha ßameho!“ ſtara żona wſcha wjeßela ſawoła. Na dobo bě wichě dwěle ſpuſchczíło, hdyż bě ßłyſchała, ſo ßo wo kralu a wo Handriju, jejnym lubym ßynu, jedna. S krótka, ta wěż bě wotbyta a hižo naſajtra ſ cżaßom bě Jan Dowěrnik duzy po puczu do Barlina, żona jeho ſ modlenjom a ſ najhorzyſchimi pſchecźemi pſchewodźeſche. — A to też tak derje doſcź dźěſche, haczrunje bě jejny muż hižo wjele pſches ſchěſczdeſaczź lět a runjeż bě też wjedro ſumne, bě dźě w dezembru.

A hdyż ſtare koicze doß a dyß wuſtawachu, hwiſdaſche ßebi wón ſe ſtarej ßwěrnej wutrobu, jako by ßo ſahrěcź, poſběhnycź a ſahoricź chzył, ßwój wótzny ſpěw:

„Bóh ſ tobu, Prußowſka!
Na czeſczach bohata!“

Skónczńje ſa ſchěſicź dnjow dołheho a ſpróżneho bicża bě ſaměr puczowanja dozpětu a na ſhoże bě też kral Bjedrich Wylem III. we Barlinje. Naſchemu jednoremu Ssmolinſkemu ptaczkarjej nětkole tola wutroba pukotaſche, hdyż naſajtra rano pſched kralowſkim hrodom ſtejeſche a ßnadź ſa pak hodźiny hižo pſched jeho wyßokim wopydlerjom — kralom.

Pobożnje ßo Bohu poruczejo, wſchě nadźije, dwěle a ſtoroſcze na pomoz Bożu kładżo, wón po ſchěrokich ſkhodach horje ſtupaſche, bórſy na to pak jeho kralowſki komornik pichiwſa, kotryż mějeſche runje ßłużbu. Wón jeho pola krala ſamolwi a hižo ſa nětkotre minuty ßo durje wotewrichu, w kotrychż ßo kralowa wyßoka, cżeſczena poſt wo pokoſa a jeho ſ krótkim wojeŕſkim „Saſtupicź!“ pſchija.

Wokomik kral ſpodźimneho hoſcza ſ wócżkom měrjeſche, kiž ſ napſchecźa nieho nětkole zyle njebojaſny jako cżeſtny muż we ßwojej jednorej wſchědnej draſcze ſtejeſche, runje ſ tym pak na krala najlěpſchi ſacźiſchcź cżinjeſche.

„Wy drie ſcze daloko wot Barlina ke mni pſchiſchli? A k cżemu to?“ woprascha ßo kral pſchecźelnie.

„Tole je prawy wokomik!“ pomyßli ßej ptaczkaŕ pſchi ßebi a zyła pſchepołna wutroba ßo jemu na jaſyk tłóczeſche, a tola bě jemu cżężko, prawy ſpocżatk namakacź. Potom pak wón poczа:

„Pſchijimajcze to ßmilnje, Mnoſtoſcź, ſo ßebi cżeſtny wobydleŕ Ssmólnych Horow ſmaji, pſched Waß ſtupicź. ale Bóh to ßam wě, to ßo hinak niehodźeſche!“

Kral ßnadź ßebi pſchi tutych prěnich ßłowach ſtareho muża myßleſche, ſo je ßo jemu nękak kſchiwda ſtała, abo ſo ßnadź we ßwojej njeſawinjenej khudobje a nuſu ßo na wutrobu krajneho wótza wobrocźo, kiž bě ſtajnje k pomozy a k podpjerje hotowa. Duż kral jara kedźbnje poßłuchaſche.

Stary muż pak pokracźowaſche:

„Moje mjeno je Jan Dowěrnik ſ měſtacźka B. we Ssmólnych Horach, a mój ßyn Handrij ma cżeſcź a ſhoże, we kralowſkej gardże ßłużicź.“

Krolej ßo wobliczo roſwjeßeli a wón rjekny:

„Teho derje ſnaju, dobry wojak, wo njeho ßo poſdźiſcho poſtaram!“

Wěso bě to staremu mužej woda na mkyn, a pschecźelnje wón pokracźowasche:

„Po ßwojim rjemießku ßym ptacźkaŕ a je ßo mi ſ Bożej pomozu poradźiło, jeneho schkórza, kiž mam tule w klětzy, tak daloko dowucźicź, so wón hacź nanajlěpje rosumi hwisdacź hłóß rjaneho spěwa:

Bóh ſ tobu, Prußowſka,
Na cźeſcźach bohata.

Duž ßebi pomyßlich, ty donjeßesch ptacźka kralej, ſ prěnja, dokelž wón runje tón spěw spěwa, kotryž Waschu Majestoſcź najbóle nastupa, a ſ druha, jako male ſnamjo mojeje wulkeje dźakownoſcźe, so scźe Wascha Majestoſcź mojemu lubemu Handrijej pschezo tak woßebje hnadny a dobrocźiwy byli. Něwěrno, najhnadniſcha Majestoſcź, Wy teho ptacźka pschiwoſmiecźe? Kóždy dyrbi ßo w žiwjenju po ßwojich mozach prózowacź, hdyž to cźeſtnje měni — a to je Bohu wědomo — bych-li wjazy měł, bych Waschej Majeſtoſcźi też wjazy a lěpſche poſkicźał."

Kral ßo dobrocźiwje na ptacźkarja poßměwaſche; tón nětkole hacź najbóle ſwjeßeleny klětku ſe ſchkórzom na blido ſtaji a małeho spěwarja na wſchě waſchnje pohonjeſche, so by tamny spěw ſaſpěwał: „Ale nětkole ſchikwanje, Hanſko, ſchikwanje, to je pſched kralom a knjeſom!" wón ſchkórzej jara lubje powjedaſche; tón też, kaž ßo ſdaſche, wſchitko dospołnje rosumjeſche, pſchetoż hnydom ßo na ßwój kjeſchk ßydźe, hłojcźku trochu naſtaji a potom spěwaſche tak miſchkowſzy a dokładnje, kaž hdyž cźeſe ženje, ßwój spěw:

Bóh ſ tobu, Prubowſka,
Na cźeſcźach bohata!

Kral bě widźizy ſwjeßeleny a woprascha ßo ſtareho muža, ſchto ma ptacźk płacźicź.

Ptacźkaŕ Dowěrnik pak ſpěſchjne wotmolwi:

„Mějcźe to ſa hnadu, Majeſtoſcź, pjenjes ſa to bracź njemóžu a nochcu. Aj, to buchu byłe wězy! A woprawdźe, teho dla do Barlina njejßum pſchiſchoł. Jeli ſo pak chze mój najhnadniſchi kral a knjes ſwěrjatko pſchijecź a lubo měcź, dha budźe mje mußlicźko, ſo wono we Waſchej ſtwě spěwa a hwiſda, najſbožownijſcheho cźłowjeka w zykych Ssmólnych Horach a prěnjeho ptacźkarja ßwěta cźinicź."

„To ßo ſtanje, dobry muže, to ßo ſtanje!" kral wotmolwi a poruczi komornikej, ſo by ptacźkarjej w póbłanſkim kónzu hrodu wobydlenje pschipokaſał, jeho derje hoſpodował a jemu dał wſchě widźenja hódne wězy w Barlinje pokaſowacź. Mjelczo pak bě jemu kral pſchikaſał, ſo dyrbi ſtareho muža wuſkuſchecź, ſchto drje ßebi pſcheje a ſ cźim by jemu najlěpje poßkużene było.

Wěſo bu nětkole najprjedy Handrij, kralowſki gardiſto, wopytany, a ſo bě radoſcź ſaßowidźenja wulka, ſchtó chzył na tym dwělowacź?

Zyły tydźeń wosta Dowěrnik w kraßnym kralowſkim měſcźe a jemu ßo derje wjedźeſche; ſkóncźnje pak ßo jemu tola ſtyſkaſche po rjanych horach a dominje a ſa kralowſte pjenjesy wón ſ póſtom domoj jědźeſche. — —.

To bě runje Bożi wjecźor. Na ławzy ſa cźopłymi kachlemi ſtaraj cźłowjekaj w dobrym pokoju ßedźeſchtaj. Jan ßwojej žonje, kiž kedźbnje poſkaſche, powjedaſche wo Barlinu, wo kralu a wo ßwojim Handriju a hušto ßo wona na to a druhe praſcheſche a ſe ßwojej wcźipnoſcźu jeho pichetorhowaſche.

Tu ßo do duri ſaklepa a ſtary muž pſchecźelnje ſawoła:

„Dale!"

Durje ßo wotewrichu a měſchcźanoſta ſ pſchekupzom Lutmužom do iſtwicźki ſaſtupi. To běſchtaj žadnaj hoſcźej, taj ſtareju cźłowjekow na prěni wokomik ſ domjazeho měra wutorżeſchtaj, woßebje pak bě ſtara Dowěrnikowa wcźipna a ßo dźiwaſche, a ſtrach, ſtaroſcź a wobojenje ju pſchewja! Tola dołho tutón napohlad nietrajeſche, bórſy ßo wěz pſchemění, pſchetoż knjes Lutmuž ſtaremu mužej kwitonku pſchepoda, kotraž wobßwědcźeſche, ſo bě 500 toleŕ dołha, kiž na jeho khěžu ſtejeſche, a daň hacź do noweho lěta ſapłacźene. Bjes dźiwa, ſo ſtaraj cźłowjekaj zukaj potrjechenaj tu ſtejeſchtaj a tuteho podawka ani wopſchijecź ani ßebi wujaßnicź njewjedźeſchtaj.

Duž nětko měſchcźanoſta ßo ßkowa pſchimny a powjedaſche ßo dźiwazymaj, ſo bě jemu pſchipoldnju kralowſki komornik ſ Barlina 500 toleŕ a daň pósłał, ſo ma ſ tym, kaž to w liſcźe ſtejeſche, dołh na khěžu ptacźkarja Jana Dowěrnika ſapłacźicź.

„Pſchewjele, pſchewjele!" ſtara Dowěrnikowa hikaſche, ßyłſy dźaka a radoſcźe roſliwajo. Stary Dowěrnik pak, hłuboko hnuty, rjekny:

„Ow, mój Bożo a Knjeże, kak hnadny a dobrocźiwy je kral!" Potom pak ſ dźakownym a dyrkotazym hłoßom ſ połneje wutroby ſawoła:

„Bóh ſdźerž krała, Bóh žohnuj krała, naſcheho krała a zyły jeho dom na wſchě wěcźne cźaßy!"

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 4. njedźelu adventa, **rano** we 8 hodźinach farař Răda němſku ſpowjednu wucźbu, **dopołdnja** w 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſcheŕ němſke a $^1/_2$11 hodźin ßerbſke předowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach ſměje farař Răda němſku liturgiſku Bożu ßłużbu.

Póndźelu, Bożi dźeń, ſměje duchowny Tyſcheŕ rano we 8 hodźinach ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Răda ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke předowanje.

Wutoru, 2. dźeń hodow, ſměje farař Răda rano we 8 hodźinach němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſcheŕ němſke a $^1/_2$11 hodźin ßerbſke předowanje.

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſcheŕ.

Zemrjeli:

W **Michalſkej woßadźe**: Jan Bohuwěr Kozor, khěžeŕ we Wulkim Wjelkowje, 64 l. 2 m. 7 d. — Jan Ernſt, Jana Handrija Ernſta Lowki, khěžerja a dźěłacźerja w kopornіku, ßyn w Małßezach 7 m. 19 d. — Bjedrich Max Förſter ſ Hornich Pózłowow († w ſaſtaraŕni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje), 37 l. 6 m. 27 d.

W **druhich woßadach**: Marta Marja Mucźerjez w Družkezach. 17 l 9 m. 17 d. — Lena, Jana Auguſta Klimanta hejtmana w Něcźinje, dź„ 4 l.— Jan Auguſt Huſak, wumjeńkaŕ w Bukezach, 78 l. 6 m.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 4. adventſku njedźelu, ſměje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołonja $^1/_2$9 hodźin ſměje farař Kſchižan ßerbſke a we 10 hodźinach němſke předowanje.

Wjecźor w 7 hodźinach wotměje ßo ßerbſka liturgiſka Boża ßłużba.

Bożi dźeń ſměje rano $^1/_2$8 hodźin farař Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Druhi dźeń hodow ſměje farař Kſchižan rano $^1/_2$8 hodźin němſku ſpowjedź, a dopołdnja $^1/_2$9 hodźin němſke a $^3/_4$10 hodźin ßerbſke předowanje.

Tſeczi dźeń hodow rano w 9 hodźinach ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſez.

Jutſje, 4. njedźelu adventa, ſměje farař Domaſchka rano we 8 hodźinach ßerbſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Bójz ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke předowanje.

Popołdnju w 5 hodźinach (Božu nóz) wotměje farař Domaſchka ßerbſke kemſchenje. — Zyrkwiny khor ſpěwa: 1.) „Cźicha nóz, ßwjata nóz"; 2.) Spěw pſchi žłobje; 3.) „O hodow dnjo".

Na ßwjatu hodownicźku ſměje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Domaſchko němſke a $^1/_2$11 hodźin ßerbſke předowanje. Zyrkwiny khor ſpěwa: „Ja ſ njebjeß dele pſchińdu k wam". — Popołdnju w 5 hodźinach (Božu nóz) ſměje farař Domaſchka němſke kemſchenje.

2. dźeń hodow ſměje farař Domaſchka rano we 8 hodźinach ßerbſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Bójz ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke předowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Domaſchka Božu ßłużbu ſa dźěcźi.

Wobaj ßwjataj dnjej hodow ßo pched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa khudych zběra.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 4. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſka a $^1/_2$1 hodźin němſka Boża ßłużba.

Bożi dźeń budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke ßwjedźeńſke kemſchenje.

Wutoru, 2. dźeń hodow, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke kemſchenje.

3. dźeń hodow budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke kemſchenje a po tym Boża ßłużba ſa dźěcźi.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje 4. njedźelu adventa, budźe dopołdnja we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź; dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Handrik-Kluſchanſki ßerbſku a $^3/_4$11 hodźin němſku Božu ßłużbu.

Bożi dźeń budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a $^1/_4$11 hodźin němſke kemſchrnje ſ cźitanym předowadjom.

2. dźeń hodow budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Votgt-Hodźijſki ßerbſke a $^3/_4$11 hodźin němſke kemſchenje.

Wuczobnik ßo pyta.

Ssylny hólz, ßyn cżeßneju starscheju, kotryż chze

ſahrodniſtwo

nawuknycź, móże bliżſche jutry abo prjedy do mojeho ſahrodniſtwa ſaſtupicź. Sswědomite wuwuczenje ßo pſchilubja,

Jan Forgel w Hodżiju

wikowańſke ſahrodniſtwo a ßymjenjowa wikowarnja.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 3. adventa popołdnju w 4 hodź. w Höncec hosćencu swoje měsačne posedźenje. Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi zitnych wikach.

Wobſtaranje wſchěch do pjenjezneho bankowſtwa ßluſchazych nalezhnoſczow.

Privatne kaſchczíki w pjenjezhym khamorje ßo pſchenajeja.

Wotewrjenje běžazeho ſliczbowanja.

Sadanjenje pjenjes na ſcheck a depoſitne konty po pſchihódnych wumĕnjenjach.

Kupowanje a pſchedawanje krajneje pożczonki a druhich hódnoſtnych papjerow. Wuplaczenje wſchěch placjomnych kuponow.

Sa czaß wójny je hoſpodarſzy wulzy ważne, ſo ßo wukrajne hódnoſtne papjery pſchedadża. Hódnoſcź němſkich pjenjes ßo ſ tym polěpſcha.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wĕra mjes Sslowjanami.

Napißał G. **Schwjela,** farar w Deſchnje.

Płaczíſna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Dóſtacź w Ssmolerjez knihiczíſchczéńi.

Porjadna

ßlużobna holza

ßo dla woženjenja nětczíſcheje do **knjeżeho hoſczenza** w Njeßwaczidle pyta.

Wuczobnika

ſa bliżſche jutry ſ pſchihódnymi wumĕnjenjemi pytam.

Emil Werner, ſchewſki miſchtr w Rakezach.

Służobnu holzu

do domu a ſa ſkót k nowemu létu pyta hajnik **Schoradt** w Stróži pola Rakez.

Wuczobnika

k jutram pyta **Guido Bär** na ſeminarſkej haßy 11 paßarnja a galvaniſki wuſtaw.

1000 abo 1500 hr.

je na dobru hypotheku wupożczicź. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Zentralna pſchedawarnja

Bicharda Sabatha

na khěžorſkej drózy 14.

Saloniſke-Apollowſke ßwězy 1 puntowſki paket 3,25 hr.

Dźiwowe ßwězy 12 ſcht. 35 pj.

Hodowne ſchtomiki k poßłanju do wójny 10, 25, 35 pj.

Pomaſkowa papjera 3 kuluchi 1,30 hr.

Kloſettowa papjera 3 kuluchi 80 pj.

Gumijowe zyzaki.

Wóſk k hladkowanju ſchpundowanja, tyſa 95 pj.

Wußwětlazy rjedźenſki pólver 1 punt 25 pj.

K. A. toilettowe mydło na ſnamki 20 pj.

Hobrſki ſklad hrajkow.

K hodam

poruczam wulki wubjerk

pſchedeſchczníkow,

wukhodżowanſkich kijow,

tobakowych trubkow

po ſnatych tunich płaczíſnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert.)

pódla hoſczenza winoweje licze,

w Budyſchinje, na bohatej haßy 26.

(K temu cźißku pſchiloha.)

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 53. **Sobotu 30. decembra 1916.** **Lětnik 75.**

Na proły noweho lěta.

Pucź nowy dźeńź ßo wotewri
Nam naschoh' dróhowanja,
Jón kschescźjan ſ měrom nastupi
Bjes skórźby, morkotanja,
Haj ſ modlitwu dźeńź wschitzy my
Tón njewěsty pucź nastupmy
Do nowoh' hnadnoh' lěta.

My nochźemy ßo strachowacź
Tu cźaßa pschichodneho,
Sso Bohu chźemy wodźicź dacź,
Schto ßmy my tu bjes njeho?
Wón je nasch Bóh a wostanje,
Wscho dobre wot njoh' dostanje,
Schtóž dowěri ßo jemu.

Njech pucź je runy, cźernjowy,
My stroschtnje hicź jón chźemy
Bóh k pomozy je hotowy,
Hdyž kichiž njeścź njemóźemy.
Wón je nasch wótz, my jeho ßmy,
Sso jemu jeno dowěrimy.
Schtó wot njeho naß dźěli?

Je-li to lěto poßlednje,
Kiž dźenßa nastupimy,
Teź to naß stróźicź njemóźe,
Wscho Bohu poručimy.
Wón budź nasch wodźeŕ, schkit a kryw
A junu naß wschěch wjescź wón chzyk
Tam, hdźež je wěcźna hěta.

J. Kruža.

Němska wójſkowa rosprawa.

29. dezembra. **Wjecźorne wojownischcźo. Kronprynzowe wójſko.**

Na wjecźornym brjoſy Maaſy ßu wcźera pschi hórzy 304 a pschi połodnischim brjoſy „morweho muža“ dźěle pěscheju regimentow cźišło 13 a 155 a füſilierſkeho regimenta cźišło 37, wschě wot Sommy ßławnje ſnate, wupadły pschecźiwo franzowſkim ſtejischcźam wuwjedle. Dokładne artilleriſke pschihotowanje a minymjetaki wupadowazym wojakam pucź do druheje a tśecźeje linije njepschecźelowych ſtejischcźow wotewri, ſ kotrejuž ßo 222 jatych, mjes nimi 4 offizěrojo a 7 maſchinſkich tśělbow wrócźo pschinjeße.

Pschi lěßu pola Cheppy a Malancourta khrobli Württembergſzy a Badenſzy někotrych jatych ſ njepschecźelowych ſtejischcźow pschiwjedźechu.

Rańſche wojownischcźo. Fronta generalneho półneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Ričźo woßebiteho.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſeſa.

Połodnische wójſkowe kschidło pod roskaſowarſtwom generala infanterije ſ Gerocka je ßo w pschesjednoſcźi ſ hibanjom we wulkej Walaſchſkej w horach k ranju do prědka ßunyło. Němſzy a awſtriſko-wuherſzy wojazy ßu we wobcźežnej horatej krajinje ßydomhórſkeje rańſcheje fronty někotre ſa ßobu leżaze ſtejischcźa dobyli. Pschi tym ßu 1400 Rußow a Rumunow ſajeli, 18 maſchinſkich tśělbow a 3 kanony ſebrali.

Wójſko generalneho półneho marſchalla ſ Mackenſena.

Na lěwym kschidle 9. armeje bayerſzy a awſtriſko-wuherſzy wojazy pod wjedźenjom generalneho leutnanta Kraffta ſ Delmenſingena ßylne ſnapschecźiwjenje ſjednoczenych pschecźiwnikow ſlemichu a Dumitreſti, 20 kilometrow k dołhemu wjecźorej wot Rimnicula-Sarata, doßahnychu. Prawe wójſkowe kschidło je mjes Rimniculom a rěku Buzaulom k dołhemu ranju postupało, někotre wßy, kotrež ßo ſe ſaßakloſcźu ſakitachu, dobyło a zofazym Rußam khwile njewostajiwſchi, ßo w pschihotowanych ſtejischcźach pschi jězorach postajicź.

Pschi tychle wojowanjach je ßo wjecźorno-pruſki pěſchi regiment cźišło 148 wuſnamjenił.

28. dezembra je ßo pśches 1400 Rußow ſajało a 3 kanony a někotre maſchinſke tśělby ßu ßo ſebrale.

W Dobrudſchi je ßo Rachel dobył.

Mazedonſka fronta.

Žane woßebite podawki.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Dobycze w Rumunſkej.

Němſka wójſkowa rosprawa wot 27. dezembra wo wojowanju w Rumunſkej praji: 9. armeja je w pjećdźujownym běhu ſe ſaßakloſcźu ſakitane ſtejischcźo Rußow, ſ někotrych ſagrotowanych linijow wobſtejaze, pschedrěła; k krótkemu wjecźorej Rimnicula Sarata ßu ßo wone w ſchěrokoſcźi 17 kilometrow doſpołnje dobyłe.

Někotre wobtwjerdźene wßy dobywſchi je ßo teź Dunajſka armeja do njepschecźelowje fronty dobyła a je jeho nuſowała, do dale k połnozy pschihotowanych ſtejischcźow wrócźo hicź. Wojowanje bě njemdre. Sa wuſpěch ma ßo raſnoſcźi wjedźenja a najpołniſchemu poddaczu wojakow dźakowacź. Krwawne njepschecźelowe ſchkodowanje je jara wulke. Wón je pódla teho 7600 jatych, 27 maſchinſkich tśělbow a 2 minymjetakaj w ruzy 9. armeje wostajił. Liczba jatych pola Dunajſkeje armeje pśches 1300 wucźinja. B.

Sapuſczenje w Rumunſkej.

Po wſchelakich powjeſczach ßo ſdaſche, ſo ßu w Rumunſkej nimo měry wulke ſkłady žiwnoſcze a petroleja dobyczerjam do rukow padłe. Temu pak njeje zyle tak. Pſches Walaſchſku zofajo ßu Rußojo wulke hromady žita ſpalili. Njedźiwajzy teho ßu ßo hiſchcze wulke ſkłady ſakhowałe, kotrež pak budźa ßo dla njedoſtatka żeleſnizow a dla hubjenych drohow jenoż pomału wotwjeſcź hodźicź. S wobdźěłanjom polow pak hubjenje ſteji. Daloke ſtrony we Walaſchſkej ßu njewobdźěłane woſtałe, a tam, hdźež je ßo jara płódna rola wobdźěłała, je ßo to na jara njedoßahaze waſchnje ſtało. Tak ßu majß wotźnjeli, wyßoke ſchczernifchczo ſtejo woſtajili a mjes njo pſcheńzu ßyli. Na njewobdźěłanych ſahonach budźe němſki parny płuh dobru ßłużbu czinicź a ſakomdźenje bohacze nakhwata.

Petrolejowe żórła ßu ßo doſpołnje ſapuſczike. Jendźelſkemu wyſchkowſkemu leutnantej Thomſenej bě ßo ſapuſczenje poruczilo, kotryż je ßo pſchi tutym dźěle jara wumyßliwy pokaſał. Wolij w tankach (kótleſchczach) je ßo ſapalił, na czoż ßo palazy petrolej po hórkach dele pſches drohi, pola a wßy lijeſche a czorne wopalniſchcza ſawoſtaji. Se ſapalenych kótleſchczow je jich pak poměrnje mało rosbuchło. Dale ßu ßo petrolejowe żórła ſ hoſdźemi ſatykaße a ßo też na druhe waſchnje njewużijomne ſcziniße. Sahoſdźenje je ßo na tajke waſchnje ſtało, ſo ßu ßo wutoczene dźěry ſ hromadu ſhrabanymi hoſdźemi wupjelniße. Pódla teho ßu ßo wone ſ błózkami ſamjetałe, tak ſo dyrbi ßo pjerſchczny njebos deleka ſtamacź, a ſo je njemóżno, dźěru ſ nowa wutoczicź. Drjewjane wěże ßu ßo ſapaliße. Spodźiwne ßo bycź ſda, ſo je jendźelſki ſaniczeŕ runje němſke petrolejowoe żórła w Campinje njewobſchkodźene woſtajił. To pak je ßo dobrych pſchicźinow dla ſtało; pſchetoż dele běžazy palazy petrolej by drohi, po kotrychž rumunſke wójſko zofaſche, powodźił a by rumunſkemu wójſku ſahubjenje pſchinjeł. S němſkeje ſtrony ßo wſcho czini, ſchtoż je móżno, ſo by ßo naczinjena ſchkoda ſkerje lěpje wurunała. Twarjenja ßo ſaßo natwarja, wutoczene dźěry ßo ſaßo ſwuporjedźa, nowe ßo wutocza atd. Wobydleŕſtwo w petrolejowych ſtronach budźe runje tak pſchi ſwuporjedźenju a ſ nowa twarjenju dźěłacź, kaž je prjedy pſchi ſaniczenju pomhało, ßnadź ſ wjetſchej horliwoſczu, dokelž nětko wo to dźe, ſaßo porjadnu mſdu doſtawacź. Wupuſczene petrolejowe żórła ſ wjetſcheho dźěła towaŕſtwam w neutralnych ſtatach ßkuſcheja, a tele towaŕſtwa ßu jenicźzy na němſke fabriki gratowych maſchinow pokaſane, ſo bychu ſa ſkónzowane maſchiny narunanje doſtałe. Hdy bychu chzyłe petrolejowe żórła njewużiwane leżo woſtajicź, bychu ßo wone pod němſkim ſarjadniſtwom ſporjedźiłe a ßo towaŕſtwam poſdźiſcho ſliczbowanje ſa to pſchedpołożiło. Njedźiwajzy prózowanja naſchich pſchecźiwnikow ßu pak tola hiſchcze wulke ſkłady petroleja do němſkeje ruki pſchiſchłe, kotrež budźa hiſchcze ſa wjele měßazow doßahacź. Pódla teho ßu pola Penui nowe żórła wußlědźili, w kotrychž ßo dźěło bórſy ſapocznje. D.

Ruſko-rumunſke zofanje ſ Dobrudſche.

W jenej połhamtſkej Pětrogradſkej depeſchi ßo wo měnjenju ruſkich offizěrow w naſtupanju ruſko-rumunſkeho zofanja praji: Ruſko-rumunſke wójſko k połnozy zofa a je w Dobrudſchi jenoż ßłabe ſadnje wójſko woſtajiło. Hłowne wójſko ßo ſtaroſcźiwje hlada, ſo njeby do cźaßa do njepſchecźela ſraſyło. Wójnſki plan ruſko-rumunſkeho hłowneho wjedniſtwa w tym wobſteji, ſo by ßo wójſko po móżnoſczi njepoßłabjene ſdźerżało, ſo mohłe ßo operazije pſchi pſchihodniſchich wuměnjenjach ſ nowa ſapocźecź. D.

Rumunſka ßo hiſchcze pſchezo dobycza nadźija.

Hawaſka telegrafowarnja ſ Jaſſya powě, ſo je ßo ßobotu rano rumunſki ßejm ſaßo wotewrił. Kralowej trónſkej rěczi, kotraž krajowe twjerde rosßudźenje na ſjawne da, wójnu hacź k dobycźerſkemu kónzej dowjeſcź, ßo żiwje pſchihłoßowaſche. B.

Rumunſki miniſterſtwowy pſchedßyda Bratianu wo rumunſkim poraženju.

Kaž italſke nowiny „Corriere della Sera“ powjedźa, ßebi w Pariſu myßła, ſo ßo wjetſche podawki pſchi rumunſkej froncze hakle ſa někotre dny wocźakuja, dokelž ßłědowazy njepſchecźel dla pſcheſpěſchneho zofanja njeje ßwoju cźežku artilleriju k froncze dowjeſcź mohł. Bratianu, kotryż w tu khwilu w Pětrogradże pſchebywa, praji, ſo ßo wón wjeßeli, ſo wſchitzy ſwjaſkarjo ſapſchijeja, ſo rumunſke wójſko njepſchecźelej napſchecźo ſteji, tak jara kaž ſamoże. Bjes ſamyßła by było, na ſcźinjene ſmylki ſpominacź.. Na rumunſkich poraženjach je njedoſtatk reſerwow wina. — Pariżſke nowiny na wobcźežnoſcze pokaſuja, ſ kotrymiž ma ßo ruſki general Brußilow bědźicź, ſo by rumunſke wójſko, pſched ſcźěhowazym Mackenſenowym wójſkom zofaze, ſe ßwojimi ßamßnymi wojakami wupjelnjał. B.

Leutnant Leffers w powětrowym wojowanju padnył.

Saßo ßu němſzy lětarjo boloſtne ſchkodowanje poczerpili. Leutnant Leffers, kotryż bě pſched krótkim ßwoje dźewjate njepſchecźelowe lětadło wottſělił, je 27. dezembra rjekowſku ßmjercź w powětrowym wojowanju namakał. Tón ßamy dźeń je ßo wjazy dyżli 100 wojowanjow w powětſje wotměło. Němſkim lětarjam je ßo poradźiło, wóßom njepſchecźelowych lětadłow wottſělicź. B.

Franzowſka ßwoje wikowanſke łódże wobróni.

Kaž nowiny „Petit Pariſien“ piſchu, ßu ßo wſchelake franzowſke łódże ſ kanonami wobróniłe, ſo mohłe ßo pſchecźiwo podmórſkim cźołmam ſakitacź. B.

General Joffre ßo ſa marſchalla pomjenuje.

Knjeżerſtwo je wobſamkło, Joffrowe ſaßłużby we wójnje pſchipóſnawſchi jeho ſa franzowſkeho marſchalla pomjenowacź.

Nowe pſchihoty k poſtupanju franzowſkeho wójſka.

Italſkim nowinam „Secolo“ jeho Parižſki dopißowaŕ piſche, ſo ßo na zyłej franzowſkej froncze pſchihoty k nowemu wulkemu poſtupanju cźinja. Poßlednjej dwě njedźeli je ßo ſaßo ſchěſcź nowych jendźelſkich diwiſijow do Franzowſkeje pſchewjeſło. L.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

28. dezembra: Swjaſkarſke wójſko generala ſ Falkenhayna je Rußam pola Rimnicula-Sarata cźežke poraženje pſchihotowało. Njepſchecźel ſpyta wcźera hiſchcze ras k krótkemu wjecźorej a k krótkemu ranju města napſchecźo ſtejecź. Wón někotre wupady ſcźini, ſo by ßo pſchecźiwnika wobrók. Jeho linije pak ßo na někotrych městnach pſchełamachu. Njepſchecźel zofaſche. Wón ßo pſches Rimnicul-Sarat pſchecźěhowaſche. Też na hórkach k dołhemu wjecźorej města Rußojo pſched bajonetami awſtriſko-wuheŕſkich a němſkich wojakow wrócźo dźěchu. Wcźera je ßo 3000, wot ſpocźatka bitwy pſches 10,000 muži ſajało.

Fronta arzywójwody Joſefa: Pola Soos-Mezö w horach (w Sſydomhórſkej) k krótkemu połodnju wot tam wojowanje ßylnje pſchibywa. Naſchi lětarjo ßu tam dwě njepſchecźelowej lětadle wottſělili a ßu dweju druheju lětarjow nuſowali, k ſemi dele ſlecźicź. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

25. dezembra. Pſchi Byſtrizy w Galizińſkej ßu naſchi wobhonjerjo pola Stareho Liſtiza wuſpěſchne wobhonjenje ſcźinili, njepſchecźelow ſajeli a tſělby a ruczne granaty ſebrali. W lěßatych Karpathach a pſchi moldawſkej mjeſy w ſtronje k połnozy Uzſkeho doła je njepſchecźel ſ woſpjetnymi nadběhami hórki, kotrež ßmy wcźera dobyli, ſaßo wſacź ſpytał. Naſchi wjazy dachu njepſchecźelej ßo hacź k naſchim hrjebjam pſchibliżicź a jeho potom ſ najwjetſcheje bliſkoſcze morichu, do njeho ruczne granaty mjetajo. Wſchě napſchecźne nadběhi ßo ſ cźežkim ſchkodowanjom ſa njepſchecźela wotraſychu. Połodniſche brjohi hórkow ßu ſ padnjenymi pokryte. Wob dźeń ßmy 8 offizěrow a 218 muži ſajeli, 2 maſchinſkej tſělbje a 1 minymjetak ſebrali.

Rumunſka fronta: Pola rěki Kaſina k ranju Vronzeſkich horow njepſchecźel dale poſtupowaſche, pſchi cźimż rumunſke wotdźělenja ſ městnami wrócźo cźiſchcźeſche. Rano 24. dezembra njepſchecźelowa cźežka a lohka artillerija ßylnje do naſcheho wójſka, na bokomaj drohi mjes Buzeu a Rimnicul a w ſtronje Sakariciula a Baleneceuta ſtejazeho, tſělesche. Na to njepſchecźel nadběhi cźinjeſche a ßo jeneje hórki k połodnju Nakowiz ſmozowa. S napſchecźnym nadběhom naſchich wojakow ßo njepſchecźel ſ tuteje hórki wotehna. Naſchi wojazy dyrbjachu pak ßo bórſy ſaßo ſahrjebacź, dokelž njepſchecźelſka artillerija do nich tſělesche. Njepſchecźelowe ßylne nadběhi na druhu ſtronu lěweho Dunajoweho brjoha, woßebje bliſko Drogue, ßo ſ naſchim tſělenjom wotraſychu.

Fronta w Dobrudſchi: Na lěwym kſchidle ßu naſchi wojazy Iſacea a Tulcea, kotrejž njepſchecźel wobßadźi, wopuſchcźili. B.

26. dezembra: K połodnju wot Brěſan (w Galizińſkej) njepſchecźelowa artillerija do hórkow tſělesche, kotrež ßmy k ranju wßow Lipizy Dolnjeje a Swißelnikow wobßadźili. Pſchi mol-

dawſkej mjeſy ꝣu rumunſzy wojazy wczera w dole rěki Kaſina jenu hórku, kotruž běchu wczera ſhubili, ſ nadběhom ſaꝣo dobyli.

Rumunſka fronta: Bliſko ẑórka rěki Suſchizy pola Dragoſlawle njepſcheczel njemdre nadběhi czinjeſche, tola ꝣo ſ napſchecznymi nadběhami Rumunow wotraſy, kotſiž tſi maſchinſke tſělby ſebrachu. Pſchi ẑórle rěki Rimnica njepſcheczel naſche pſchedꝣunjene wotdẑělenja wróczo czíſchczeſche, kotreẑ ꝣo na hłowne ſtejiſchczo wróczo ſczahnychu. W dole rěki Kilnaca, k wieczorej Rimnicula-Sarata ꝣo wſchě njepſcheczelowe nadběhi ſ naſchim tſělenjom wotpokaſachu. Njepſcheczel ſe ẑylnymi mozami nadběhi pſchi fronczе Filipeſti-Lichcotianka czinjeſche, kotreẑ ꝣo ſ czeẑkim ſchkodowanjom ſa njeho wotraſychu. S woꝣebitej ſaꝣakkoſczu je ꝣo pola Filipeſti wojowało. Dokelẑ bě njepſcheczelow artillerija tutu wieẑ ſapaliła, ꝣmy ju wopuſchczili. — W Dobrudſchi pſchetſělowanje mjes ſtraẑnikami. B.

Franzowſka a jendẑelſka wójſkoowa rosprawa njejſtej niczo ważneho powjedẑikej. B.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicz czeẑko ſkhorił.

Nowiny „Rěcz“ ꝣu ſhoniłe, ſo je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicz w Tiflisu (w Kawkaſu) czeẑko ſkhorił. Wón njemóże teho dla hłowne roskaſowarſtwo nad ruſko-rumunſkim wójſkom, kotreẑ je ꝣo jemu pſchepodało, pſchewſacz. B.

Pſchedſtejaze ſchtworoſwjaſkowe wotmolwjenje na notu preſidenta Wilſona a notu zentralnych mozow.

Po powjeſczi italſkich nowin „Maſſaggero“ ſchtworoſwjaſkowe knjeẑerſtwa dwě wſchelakej nocze wudẑěłaju, jenu ſa zentralne mozy (Němſku, Awſtriſku, Bołharſku a Turkowſku) a druhu ſa Ameriku a neutralne europiſke kraje. Schtworoſwjaſk w nimaj ꝣwoje wójnſke ſaměry mjenuje a praji, ſo po tak wulkich woporach ſamoẑenja a człowjekow njemóże brónje ſłoẑicz, jeli ſo wot pſcheczíwnikow pſchimerjene ſarunanje a wěſte rukowanje ſa pſchichod njedoſtanje. B.

Němſke wotmolwjenje na Wilſonowu notu.

Němſki ſtatny ſekretar ſwonkownych naleẑnoſczow je 26. dezembra póẑłanzej ſjednoocẑenych ſtatow połnózneje Ameriki w Barlinje notu kheẑorſkeho knjeẑerſtwa pſchepodał. W njej Němſka namjetuje, ſo bychu ꝣo wotpóẑłanzy wójnu wjedẑazych ſtatow na jenym neutralnym měſtnje ſeſchli a tam wo měrje jednali. B.

Franzowſki ſenat pſcheczíwo měrej.

Franzowſki ſenat je pjatk ꝣwoje tajne poẑedẑenja ſkóncził, w kotrychẑ je knjeẑerſtwo na wſchelake napraſchowanja wotmolwiło. Hnydom na to ꝣo ſjawne wuradẑowanje ſapocza. Miniſterſtwu ꝣo po namjecze ſenatora Cherona ſe ẑlẽdowazymi ẑłowami ſe 194 pſcheczíwo 60 hłoẑam dowěrjenje wupraji.

Senat ꝣo ſalubja, ſo Franzowſka ſ njepſcheczelom, kotryẑ jejny kraj wobẑadẑeny dẑerẑi, měr ſczinicz njemóże. Wona je ꝣo roſẑudẑiła, wójnu, kotraẑ je ꝣo jej pſchinuczika, k dobyczeriſkemu końzej dowjeſcz, kotryẑ je rjekowſtwa franzowſkich wojakow hódny, kotrychẑ njeẑmjertnej ẑławje ſenat ſ nowa ꝣwoje ſtrowjenja ſczele. Senat knjeẑerſtwowe ſdẑělenje k wjedẑenju bjerje, jemu dowěrjenje ſpoẑczuje, ſo by ſ pſchihłoẑowanjom wulkich komiẑijow a pod parlamentowej kontrollu raſne napraway czinilo, ſo by pak Franzowſkej materialnu ſamoẑnoſcz nad njepſcheczelom ſwěſczilo, pak ſo by ſ jejnym jenotnym a dẑěławym wodẑenjom ſhromadnoſcz wójſkowych a ludowych napinanjow organiſowało, pak ſo by we wukraju ſ mudroſczu a twjerdoſczu doſtojnoſcz a nahladnoſcz Franzowſkeje ſakitało. B.

Franzowſka je Amerizyne měrowe poẑrědniſtwo wotpokaſała.

Nowiny „Petit Pariſien“ powjedẑa: Sſejmowa komiẑija ſa wukrajne naleẑnoſcze je wczera notu preſidenta Wilſona pruhowała a wotpóẑłanzſtwo pomjenowała, kotreẑ ꝣo k miniſterſtwowemu pſchedẑyẑdze poda, ſo by jeho napominało, ſo by na notu njewotmolwił. B.

Ruſke nowiny wo Wilſonowej nocze.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě: Ruſke nowiny Wilſonowe pohnuwadła k jeho krocẑeli powſchitkownje pſchipóſnawaju a jeho notu jako dopokaſmo jeho měrluboſcze wobhladuja, maju pak ſa to, ſo dyrbi ꝣo ſ wójnu wjedẑazymi ſtronami na jenake waſchnje wobkhadẑecz. **Němſka je wójnu roſpuſchczika a ju wjedẑe, wſchě człowſke prawa ſazpiwajo.** Wona ꝣo na nadknjejſtwo nad zyłym ſwětom nadẑěra a chze ꝣwoje knjeẑſtwo wot Barlina hacz do Bagdada ſakoẑicz. Sa to ſchtworoſwjaſk ꝣwobodu Europy a małych ludow, kaẑ Sſerbije a Belgiſkeje, ſakituje. Wón je ꝣo ſaměrik, němſki militariſmus ſniczicz; pſchetoẑ hewak by Němſka Europu wobknjeẑała a ſtajnje jeje ꝣwobodze hroſyła.

Nowiny „Nowoje Wrjemjo“ na to pokaſuja, ſo by ꝣo Amerika, jeli ſo dyrbi ꝣo měr Europy poſtajicz, ſjawnje na ſchtworoſwjaſkowu ſtronu ſtajicz dyrbjała.

„Rěcz“ wuſběhuje, ſo ꝣu ꝣo hiẑo wſchě ſchtworoſwjaſkowe parlamenty a ſchtworoſwjaſkowi miniſterjo w tutej wyłli wuprajili, a ſo je bjes ſamyłła, wot Němſkeje woꝣebite měrowe wuměnjenja wocẑakacz, dokelẑ ꝣo wone do zyła pſchijecz njehodẑa. Schtworoſwjaſk njemóże němſkemu nadknjejſtwu, kotrehoẑ ꝣo Němſka hiſchcze njeje wotrjekła, pſchihłoẑowacz. Schtworoſwjaſk hiſchcze teẑ njeje trěbny ſałoẑk położił, ſo by němſke brónjenje njeſchkódne ſczinił a teho dla nuſne ſaruczenje ſa pſchichodnu internationalnu organiſaziju położił, kotraẑ dyrbjała ꝣwět wot njeſnjeẑliweje czeẑe wójnſkeho brónjenja wuẑwobodzicz.

„Burſowe nowiny“ měnja, ſo ſchtworoſwjaſk pſchecziwo wójnje wojuje, tola dołhoẑ Němſka měni, ſo je dobyła, je zyle njemóżno, ſo by ꝣo byczе europiſkich ludow na nowych ſałoẑkach prawa ſałożił. B.

Duminy pſchedẑyda Rodſjanko je w naſtupanju Wilſonoweje noty rjekł: Wokomik hiſchcze njeje pſchiſchoł, wo měrje jednacz. Wo tajkim wotmyẑlenju móże ꝣo hakle po doſpołnym poraẑenju Němſkeje rěczecz, hdy by ꝣo móżnoſcz poſkiczika, měr ſczinicz, kotryẑ by nowemu krejpſchelecẑu ſa pſchichod ſadẑěwał. — Duminy ſapóẑłanz Miljukow praji: Pſchi nětcziſchich wuměnjenjach njehodẑi ꝣo wo někajkim poẑrědniſtwje rěczecz. Namjety Ruſkeje ſa Němſku a němſke namjety ſa Ruſku njemóża wuſpěcha měcz, dokelẑ je ẑana ſtrona njemóże pſchijecz. — Sapóẑłanz Schingarow měnjeſche: Wikowanſke intereẑy Ameriki ꝣu ẑylniſche dyẑli jejne wojeriſke ſaměry. S czeẑka ꝣo ſtanje, ſo ꝣo Amerika k jenej wójnu wjedẑazej ſtronje pſchiſamknje, dookelẑ by to k ſchmatańzam mjes Ameriku a Japanſkej dowjedło. G.

Neutralni Wilſonowej nocze pſchihłoẑuja.

Amerikanſke, hollandſke, ſchwedſke, ſchwajzarſke a ſchpaniſke nowiny Wilſonowu notu powitaju. „Nieuwe Rotterdamſche Courant“ piſchu: Njewocẑakujemy njepoẑrědnje měrowu konferenzu, tola to, ſo wójnu wjedẑaze mozy ſ neutralnym poẑrědniſtwom k tomu dóńdu, ꝣwoje wuměnjenja woſjewicz. Hdyż chze ſchtworoſwjaſkowe wotmolwjenje jene durje ſamknycz, je Wilſonowa nota njepoẑrědnje jene durje wocẑiniła. Schwajzarſke a ſchpaniſke knjeẑerſtwo ſtej ſchtworoſwjaſkej notu pſchepodałej, kotraẑ ꝣo amerikanſkej nocze pſchiſamknje, Schwedſka pjecza runje tajku notu pſchepoda.

W Franzowſkej je ꝣo woꝣebje ſchwajzarſka měrowa nota njelubje pſchijała. „Echo de Paris“ piſche: Mjes ſjednocẑenymi ſtatami połnózneje Ameriki a Schwajzarſkej wulki rosdẑěł wobſteji. Schwajzarſka ſchtworooſwjaſkoweho dobycza, a to doſpołneho dobycza potrjeba, ſo ju Němſka ꝣamu njeby ſzyzała. B.

Swjaſk neutralnych ſtatow?

Italſke nowiny „Giornale d' Italia“ wot wyſokoſtejazeje, amerikanſkej politizy bliſko ſtejazeje woꝣoby ſhoni, ſo je ꝣo mjes neutralnymi ſtatami ſwjaſk ſczinił. Jako poſledńja wobdẑělniza je Schpaniſka tutemu ſwjaſkej pſchiſtupiła. Wón dyrbi intereẑy tych ludow hladacz a ſakitacz, kotreẑ dyrbja bołoſtne ſczěhwki wójny njeſcz, tola kotreẑ ꝣu wot jeho ſaměrow a wot jeho naſtacza wuſamknjene a wotſamknjene woſtanu. Na ſwjaſkowym czole ſjednocẑene ſtaty połnózneje Ameriki jako neutralna móz ſteja. Wilſonowa nota jenoẑ wuras bjesrady a ſtaroſcze pſchedſtaja, kotraẑ ꝣo mjes neutralnymi ſtatami pſchezo bóle roſcherja a jich knjeẑerſtwa pohnuwa, wójnu wjedẑaze ſtaty ꝣo wopraſchecz, kajke ꝣu jich poſledńje wójnſke ſaměry a dla kajkich ſaměeow wone dale wojuja.

D.

Swołanje miniſterſtwowych pſchedẑyḑow jendẑelſkich kolonijow do Londona.

Po powjeſczi Londonſkich „Times“ ꝣu ꝣo wſchě miniſterſtwowe pſchedẑyḑa do Londona ſwołali, ſo bychu we wuradẑenjach wójnſkeje rady wójnſku organiſaziju a nadawki, kotreẑ po wójnje naſtanu, roſpominali. Miniſterſtwowych pſchedẑyḑow ꝣnadẑ ꝣo teẑ wo měrowych wuměnjenjach wopraſcha. B.

Sadźerženje hollandſkich ŕódźow w Jendźelſkej.

Hollandſke knježerſtwo je wosjewiło, ſo je žo poſlednje tydźenje nakład žydom hollandſkich parnych ŕódźow w Jendźelſkej sadźerżało. B.

Wójnſka rosprawa ſ Egiptowſkeje.

27. dezembra. Jendźelſka egiptowſka kavallerija je 23. dezembra po wojowanju žylne njepſcheźelſke ſtejiſchźo pola Maghdadaha 20 mil k krótkemu ranju wot Eli Arascha dobyła. Na njepſcheźelowej ſtronje je wjele ludźi ſpadało abo žo ſajało. Lětadła njepſcheźela dale nadpaduja a do njeho ſ maſchinſkich tſělbow tſěleja.

Wſcho hromadźe je žo 1350 muži ſajało, mjes nimi 15 offiźerow. 4 hórſke kanony a tſi Kruppſke kanony, wulku liczbu tſělbow, 100,000 patronow, něſchto artilleriſkeje nadoby, konje, wjelbludy a telegrafiſki material žmy ſebrali. Zyłe njepſcheźelſke wotdźělenje, kotrež bě žo pſchi wojowanju wobdźěliło, bě něhdźe 2000 muži žylne, tak je žo wono, mohł rjez zyłe ſniczíko. Bóle k pokoncju je jene ſ naſchich wobhonjeŕſkich wotdźělenjow pſches Miltaſki pſchekhód poſtupiło, pſchi čimž je njepſcheźelowe naŕypy na pſchekhodowym kónzu wupuſczíło a jeho lěhwo pola Sudel Heitana a ſchěſcź mil dale pola Rekhla ſapaliło. B.

Wotmyſlany nadpad na Venizela?

Njeſnatemu człowjekej, kotryž bě krótki czaž po pſchikhadźe Venizela do Salonikia pſchijěł, je žo pſchi arſenalu brěmjeſchko ſ bombu wuſunyło a k ſemi padło. Wono rosbuchny a njeſnateho mori. Myſla žebi, ſo je njeſnaty Venizela ſ bombu moricź chcył. B.

Demonſtrazije pſcheczíwo Venizelej w Athenje.

W Athenje je žo hobrſka demonſtrazija pſcheczíwo Venizelej wotměła, pſchi kotrejž žo wokoło 100,000 woſzobow wobdźěli. Venizelowy wobras je žo ſpalił. Metropolit na to Venizela jako pſcheradnika pokla. B.

Krónowanje awſtriſkeho khěžora jako wuherſkeho krala.

Khěžor Khorla a jeho mandźelſka ſtaj ſ wulkim wyſkanjom wobhydleŕſtwa a pſchi powitanſkim tſělenju kanonow do Buda-Pešta ſaczahnyłoj. Wotpóſłanzſtwo ſ wjele žejmowych žobuſtawow a magnatſkeho žejma wobſtejaze, žo pod wodźenjom kardinala wjerſcha primaſa Czernocha k kralej poda, ſo by jemu w mjenje khěžorſtwoweho žejma krónowanſki diplom pſchepodało, w kotrymž kral ſe žwojim podpiſmoom praji, ſo žwoje rosſužbźenje w naſtupanju krónowanſkeho diploma woſjewi a k krónowanju kraloweje pſchihłoſuje. Wotpóſłanzſtwo žo potom k kralowej poda, kotraž praji, ſo ſ wjeſelosczu proſtwu khěžorſtwoweho žejma dopjelni, ſo by žo po ſtarym nałožku ſa kralowu krónowacź daka. B.

Pſcheměnjenje w awſtriſkim miniſterſtwje.

W nowym awſtriſkim miniſterſtwje, ſ kotrehož pſchedžydu je czěſki hrabja Klam Martiniz, je žo dotalny miniſter ſwonkownych naležnoſczow, baron Burian, ſa finanzneho miniſtra Awſtriſkeje a Wuherſkeje na měſto prynza hrabje Hohenlohe pomjenował, kotryž je wotſtupił. Miniſterſtwo ſwonkownych naležnoſczow je hrabja Czernin pſchewſał. Wón bě ſ dowěrnikom ſkónzowaneho arzywójwody Franza Ferdinanda a na poſłed Awſtriſku jako póſłanz pſchi rumunſkim knježerſtwje ſaſtupowaſche. B.

Khlěbowa nuſa w Schwedſkej.

We Schwedſkej je hižo žito tak žadne, ſo žo 15. januara w Stockholmje khlěbowe a mukowe khartki ſawjedu. B.

Sebracże pſcheńczných žnjow w Argentinſkej.

„Daily Chronicle“ ſ Buenos Ayres powě, ſo je Argentinſke knježerſtwo pſchikaſało, zyłe lětuſche pſcheńczne žně ſa tukrajnu potrjebu ſebracź. B.

Směrzowſke wucźinjenje mjes Ameriku, Jendźelſkej a Franzowſkej.

Wo wudawanju Lndonſkich „Times“, ſo je Jendźelſka ſ wucźinjenjom pſcheczíwo kóždej wójnje ſe ſjednoczenymi ſtatami połnóżneje Ameriki ſchkitana, mjes tym ſo je Němſka podobne wucźinjenje, jej ſe ſtrony Ameriki poſkicźene, wotpokaſała, žo žlědowaze praji: Wěz ma žo tak: Jendźelſka, a, kaž je nam ſnate, tež Franzowſka ſtej ſapoczatk lěta 1914 ſe ſjednoczenymi ſtatami wucźinjene wobſamkłej, ſ **kotrymž žo** kóždy ſ tutych ſtatow na to ſwjaſa, ſo prjedy k brónjam njepſchinnje, doniž žo njeje ſ najmjeńſcha lěto wot dnja naſtacża ſwady minyło, khiba ſo žo wěz njeje hižo prjedy ſe ſměrzowſkim žudom wucźinila, kotremuž dyrbi žo ſwada hnydom po žwojim naſtacźu pſchedpołożicź. Směrzowſki žud dyrbi ſ amerikanſkeho ſenata a ſe ſaſtupjerſtwa jenakeje rjadownje napſchecźiwjeje ſtrony wobſtejecź, w Jendźelſkej po tajkim ſ hornjeho žejma. Jednanje ſ Němſkej je žo tehdy rosraſyło, dokelž pjecza Němſka žaneho ſaſtupjerſtwa, amerikanſkemu ſenatej podobneho, nima, a žo wſchelakich pſchicźinow dla dobre bycź njeſdaſche, žnadź ſwjaſkowej radże směrzowſki žud dowěricź. D.

Wonkhód ſe ſtareho lěta.

Dźenž ſtejimy pſchi roſpuczu,
Duž Boha khwalicź chzemy,
Pſchi tutoh' lěta ſkónczenju
My wróczo pohladamy.
Hacž žem, — njech klinczi ſpěwanje,
Hacž žem — njech kóždy wuſnaje,
Je Bóh tón Knjes nam pomhał.

Wy ſchedźiwzy žo poſběhńcże
Dźeuž k Bohu, ſaſpěwajcże,
Wy jeho hnadu ſhoniſchcże,
Dź k jemu ſa to dajcże,
Pſches kſchiž a wſchelku ſrudobu
Wam pomhał a waž ſa ruku
Je Bóh tón Knjes žam wodźił.

Wy, kiž we kčžěwje žiwjenja
'Schcże ſtejicże we žwěrce,
Ssu wſchitke Boże wodźenja
Tu we ſańdźcnym lěcże
Też žohnowane byke tu?
Dha ſaſpěwajcże ſ wutrobu:
Hacž žem je Bóh nam pomhał.

Wy wurudźene wutroby,
Kiž žylſy płakacź macże
Wo tych, kiž cžaž tón žurowy
Wam prjecź wſa, ſtróſchtnje prajcże:
Hacž też to lěto ſańdźene
Nam wjele žylſow pſchinjeże,
Je Bóh nam tola pomhał.

Ow mkodźtna ty luboſna,
Też Bóh je tebje wodźił,
Wſchu póknoſcź jeho žohn'wanja
Je do tebje wón płodźił,
Haj jeho luboſcź wótzowſka
Cźe wobdawaſche ſ wyſoka,
Wón je czi ſtamje pomhał.

Dźenž wyſkaj, ſchtóžwſcho dokonja,
Schtož Boża wola žada,
Schtóž mucźny je wot dźěłanja,
Njech ſbóžny k njebju hlada,
Schtóž padnył bě a ſtanył je,
Njech rjekne: Ach kak hnadnje mje
Je luby Bóh Knjes wodźił.

Naſch wótzny kraj je ſwarnował,
Jón njepſcheczeł njej' doſtał.
Ach, ſo by Bóh naž žohnował,
W wſchej nuſy pſchi naž woſtał,
Wſchě dny tu naſchoh' žiwjenja
Hacž do poſłednjoh' ſkónczenja,
Wo to dźenž proſžycź chzemy.

Haj, Knjeże, woſtań pola naž,
Hdyž k wjeczoru žo bliži,
Ach wulzy ſrudny je naſch cžaž,
Krej ſ rękami 'schcże běži,
Ach žmil žo, žmil žo nad nami
Njech nowe lěto ſaklinczi:
Bóh je nam k měrej pomhał.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **(Wotſtorczenje polizajſkeje hodźiny w Budyſchinje.)** Sa[illegible] počzatk polizajſkeje hodźiny je žo w Budyſchinje ſa hoſcźenzy, korczmy, khofejownje, towarſtwownje a dźiwadło wot 10 na 11 hodźin w nozy wotſtorcził. Jenož kinomatografy dyrbja žwoje pſchedſtajenja w 10 hodźinach wjeczor ſkónczicź.

— **(Sebranje kulrěpy.)** W Sakſkej žu komunalne ſwjaſki wſchu kulrěpu ſebrali. Njedźiwajzy teho žmědźa wobžedźerjo kulrěpy ju k žwojemu a k ſeźiwjenju žwojich žwójbnych a dźěłacźerjow wužicź. Druhim pſchetrjebarjam žmě pak žo kulrěpa jenož na běrnowe ſnamki wotedawacź. Skotej žmě žo kulrěpa jenož ſ dowolnoſczu komunalneho ſwjaſka a to wſchědnje jenož dwěſtoty dźěl zyłeho wobſtatka dawacź. Wobſtatk kulrěpy, kotryž wobžedźeŕ wjazy wužicź nježmě, ma žo firmje Baldeweg & Sachſe w Budyſchinje abo jenemu pokupowarjej rataŕſkeho zentralneho towarſtwa w Draždźanach na wupokaſanſku khartku pſchedacź. Zentnaŕ kulrěpu ſ dowjeſenjom hacž na pſchekładźiſchczo 2½ hriwny płacźi. Pódla teho žo ſa leżenje na ſkładże ſa zentnaŕ 25 pjenježkow ſarunanja płacźi. Jeli ſo žo kulrěpa dobrowólnje njepſcheda, žo wona wužloji, pſchi čimž žo na najwyſchſche 1½ hriwny ſa zentnaŕ ſapłacźi. S jaſtwom hacž do jeneho lěta abo ſ pjenjeſami hacž do 10,000 hriwnow žo khoſta, ſchtóž bjes prawa ſebrane ſkłady wotſtroni, wobſchkodźi, ſniczi, ſkotej ſdawa, je pſchedźěka abo k pſchedźěkanju pſchewoſmje, je pſcheda, kupi abo to njeczini, ſchtož je k jich ſakhowanju trěbne.

— **Hdyž žo hužy Handrija po lodże žuwaju, dyrbja hody po błócże khodźicź.** Tole prawidło je žo lětža jako wěrne wopokaſało. Kaž pak wjerdo poſłednich dnjow pokaſowaſche, budźa hužy hiſchcże pſches hody błótoo teptacź dyrbjecź.

— (Poliwkowa muka.) Nětčźišče wobsłejnoscźe ꝥu ꝥobu pšchinjeꝥke, so wschelaka žiwnoscź njeje wjazy telko hódna, kaž w měrje. Dokelž ꝥo wjele žiwnoscźe we wóńnje cźežo naplahowacź a domojkhowacź hodźi, dyrhimy ꝥo ſ tym spokojicź. Tak je muka husto ſa ſtuchtym ꝥkodźaka, dokelž je ꝥo žito ſ dźěla wióžne do bróžnjow wosyko. Po něcźim ꝥu mkyny saꝥo lěpšchu muku podawake, hdyž bě žito w bróžnjach dowuſkyko.

Woꝥebje je njepſchijomne, so je poliwkowa muka, ſ jecźmjenjowe a wowꝥneje muki dźěłana, husto kyětro gropna mlěta a druhdy też wotruby wopschija. Tele wotrubowe wobſtatki njeſamóže cźłowjek pſchetkacź a dyrbjake ꝥo, prjedy hacź ꝥo k warjenju wužija, ſ muki wotſtronicź. To ꝥo na to waſchnje ſtanje, so ꝥo muka pſches drobnu ſchidku ſrybuje, kotraž wotruby njepſchepuſchcźa. So ꝥo jecźmjenjowa a wowꝥna muka druhdy tajka nanjele, kajkaž njedyrbjała bycź, ma ꝥo temu pſchipiꝥacź, so mſchelake mjeúſche mkyny, kotrež nětkole wowꝥ a jecźmjeń mjelu, njejꝥu na to pſchipramjene. Jeli ſo pak je jenož mako wotrubow w poliwkowej muzu, njeje to ſtrowoſcźi ſchkódne, hiuak je, hdyž je ꝥo wjele wotrubow ſ wotmyꝥlenjom na wjetſchi dobytk do muki ſmèſchako.

W nowſchim cźaꝥu ꝥo w kamach wſchelake juſchkowe kuſki a poliwkowe muki wſchelakich firmow nadeńdu. Tele wudźělki ꝥu ſ wjetſcha njepoměrnje drohe. Wone husto jenož ſ muki abo běrnazeje muki, ſ warneje ꝥele a ſ něſchto korjenjenja wobſteja. 30 hacź 39 gromow tajkeje měſcheńzy ꝥo po 15 abo 20 pjenjezkach pſchedawa. Hoſpodarźi dyrbjake ꝥebi pomyꝥlicź, ſo ſe ſacźinjenej ſbrnjenej muku na tuńſche waſchnje wjele wjazy dozpja, hacź ſ drohimi juſchkowymi kuſkami. Wudawki ſa ſawalenje, nacźiſchcźenje, ꝥkanje a pſchedawanje dyrbja kupowarjo ſapkacźicź.

— **(Krajna ſběrka ſa dmowinſki dźak.)** Wuſtajenje „domowinwinſki dźak“ pod kralowym ſchkitowanjom 2. a 3. měrza prěni krócź powſchitkownu ſběrku po domach wotměje.

— W naſchim ꝥerbſkim domje w Budyſchinje leži naſcha knihownja, nuſej a ꝥerbſka cźiſchcźernja. Sſerbſke pißmowſtwo, kiž je tola nam Sſerbam a woꝥebje naſchim ꝥerbſkim ſchulam ſ wulkim žohnowanjom, ma w ꝥerbſkim domje ꝥwoje žórko. Duž pak je też tutón dar, kiž zyłkemu ꝥerbſkemu ludej ꝥkuſcha, podpjeranja hódny. Hižom wjazy lět wobſteji to khwalobne waſchnje, ſo ꝥebi Sſerbjo k nowemu lětu ſ khartkami ſboże njepſcheja, ale ſa to dar ſa Macźicźny Dom póſcźelu. To ma dwoji wužitk. Najprjedy poloża woni póſtnym póꝥelnikam, kiž ꝥu wokolo noweho lěta tak hižom doſcź ſ dźěłom wobcźeżeni, ſo wjazy prawje ꝥami ꝥwoje njejꝥu, jich dźěło a potom pſchinjeꝥu dar ſa dobru kſchesćźijanſku wěc. Wotmyꝥlene dary njech ꝥo na juſtizneho radźicźela M. Zyža w Sſerbſkim Domje w Budyſchinje póſcźelu. (Juſtizrat Ziesch, Bautzen, Lauengraben 2).

S Lejna pola Bukez. Hdyž ſańdźenu póndźelu tydźenja tudomny žiwnoſcźeŕ Junſka a jeho ſchěꝥnacźelětna dźowka ꝥykanje rěſaſchtaj, tuta ſ prawej ruku tak njeſbožownje do maſchiny, ſ elektriſkej mozu cźěrjenej, ſapſchinnu, ſo ꝥo jej ꝥrjedźne tſi porſty cźežko ſranichu. Holzu dyrbjachu hnydom do Lubijſkeje hojerńnje dowjeſcź, hdźež ꝥu jej dyrbjeli dwaj porſtaj wotrěſacź. Lěkarjo ꝥo nadźijeja, ſo budźe móžno tſecźi porſt ſahojicź, byrnjež něſchto khripawy woſtak.

S Rachlowa pola Kulowa. Paduchaṁ je ꝥo w naſchej wſy nacźahnyło. Ratarjej Rjecźeli ꝥu woni ſ derje ſkhowaneho pjenjeżneho kaſchcźika 600 hriwnow ꝥlěbornych a niklowych pjenjes kradnuli. Papjerjane pjenjeſy, kotrež něktore ſta we kaſchcźiku leżachu, ꝥu ꝥo leżo woſtajiłe. Najſkerje ꝥu ꝥo bojeli, ſo ꝥo ſe ſtohriwnowſkimi papjerjanymi pjenjeſami pſcheradźa, hdyž je wudadźa. Paduſchi ꝥu w Rjecźelez domſkim jara derje ꝥwědomi byli, hewak njebudźichu wjedźeli, hdźe ꝥo pjenjeżny kaſchcźik khowa.

S Kamjenza. W jenym tudomnym hoſcźenzu w kwartěrje leżazy wojak je tam kury kradnył a ſarěſak. Něktore ſ nich w jeho kwartěrje ſkhowane ꝓamakachu. Wón nětko ꝥwojemu khoſtanju napſcheczo hlada.

Se Sſernjan. Wojak Jan Frenzel, ꝥyn wudowy Hańže Frenzelki (Fórmanki), kotryž na ruſkim bitwiſchcźu ꝥobu wojuje, bu ſa ꝥwoju rjekowſku ſmužitoſcź ſ Bjedrich-Auguſtowej medaillu wuſnamjenjeny. Bóh dał, ſo mohł ꝥo bórſy ſtrowy k ꝥwojej macźeri ſaꝥo wrócźicź.

S Lěſkeje pola Delnjeho Wujeſda. Dźeꝥatnik Guſtav Kirſtan, mějecźel medaille Bjedricha Auguſta, je ꝥo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadowuje wuſnamjenił.

S Kulowa W tudomnych ſtronach je wjele wo paduſchſtwach ꝥłyſchecź. Żeleſniſkemu tyſcherjej Popelli ꝥu w nozy ſchaty ſ powjaſa kradli. W Němzach ꝥu jenemu ratarjej-ſ huꝥazeho khlěwa njes 7 huꝥami 4 wotnjeꝥli. Kublerjej Wroblej w Dubrjenku ꝥu teho runja tſi wulke tucźne huꝥy wotwjedli. So bychu k huꝥazej pjecźeni trěbny kał měli, běchu wot Wrobla też hnydom pjatnicźe zentnarjow kaka ꝥobu kaſali.

S Wojerez. Schtwórtk je ꝥo w naſchim měſcźe w ſtarym ſchulſkim twarjenju ludowa kuchiń wotewrika. Porzijon jědźe ꝥo ſa 30 pjenjeżkow na ſnamki wudawa, kotrež maja ꝥo dźeń prjedy kupicź.

S Wjeſki pola Mużakowa. Sky hodowny wopyt je w nozy wot 24. k 25. dezembrej pola mlynka Polſtera pobył. Něktoſi paduſchi ꝥu ꝥo do jeho pißańnje dobyli a tam żeleſny pjenjeżny khamor roſpacźili, ſ kotrehož ꝥu 900 hriwnow kradnyli. Sa paduchami nimaju žaneho ꝥłěda.

S Draždźan. Wo jenym wohnju w Draždźańſkim Albertſkim měſcźe Wolfez telegrafowańnja powě: Pſchi rjadowanju munizije je ſchtwórtk dopołdnja w artilleriſkej ſkładowni w Draždźańſkim Albertſkim měſcźe woheń naſtał, kotryž je ꝥo na wokolne magaziny roſſchěrił. W tu khwilu njeje ꝥo hiſchcźe ſpósnacź hodźiło, kak daloko je ꝥo woheń wupſcheſtrěł. Hacź dotal je jedyn dźěłacźeŕ na ſcźěhwkach ſranjenja wumrjeł. Dalſche ſranjenja ꝥu ꝥo jenož jenotliwje ſtałe.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla ſteho kaženja měra bě Wojerowſki ławniſki ꝥud żiwnoſcźerja Ernſta Gr. ſ Wulkeje Nydeje k 300 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaꝥudźił. Teho ꝥameho pſchеſtupjenja dla bě wobſkorżenemu hamſki pſchedſtejicźeŕ 30 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napołożił. Wobſkorżeny bě ras rano w 3 hodźinach pjany ſ njekaſanſkim wotpohladom ſ woknom do ſpanſkeje komory jeneje żiwnoſcźerki ſaléſł. Ta bě ꝥo ꝥmjercź wuſtróżaka, tak ſo bě ꝥo jej ſlě ſtako. Dźiwajo na ſle ſcźěhwki nóżneho wopyta a na ſamożenjowe wobſtejnoſcźe wobſkorżeneho běchu jemu wjetſche pjenjeżne khoſtnje pſchiꝥudźili. Wobſkorżeny bě ꝥo pſchecźiwo wuꝥudej powołał, tola powołanje ſaꝥo wrócźił, wón pak pſched khoſtanſkim ꝥudom namjetowaſche, ſo by ꝥo jemu pokhoſtanje dla njewuſchnoſcźe, kotrež bě jemu hamtſki pſchedſtejicźeŕ napołożił, wrócźiło. Ssudnizy wobſamknychu, ſo ma ꝥo khoſtanſki wukas hamtſkeho pſchedſtejicźerja ſběhnycź, dokelž ꝥo dla teho ꝥameho pſcheſtupjenja njehodźitej dwě khoſtani napołożicź.

Wuꝥudźenja.

Khoſtanſka komora. Hižo wjazy krócź khoſtana ꝥłužobna dźowka Auguſta Fiekez ſ Nowych Dŕěwzow bě 11. dezembra w Scźijezach ſ jeneje ſahrody ſ powjaſa jene żonjaze khołowy kradła a ꝥo w tutym cźaꝥu w Budyſchinje ſ njekaſanſtwom żiwika. Ju k jaſtwu na 4 měꝥazy, arreſtej na 1 měꝥaz a k pſchipokaſanju k krajnej poliziji ſaꝥudźi.

+ Hižo wjele krócź paduſchſtwa a jebanſtwa dla khoſtana ꝥłužobna dźowka Marja Gudźiz ſ Kóſkow, njedawno paduſchſtwa dla k khoſtańni na 1¼ lěta ſaꝥudźena, jako pſchidawk dalſchej dwaj měꝥazaj jaſtwa doſta. Wona bě ꝥo pola rěblarja Krawza w Dažinje 8. oktobra ſa hoſpoſu pſchiſtajiła a bě wuſkuſchowała, ſo Krawz ꝥwoje pjenjeſy w blachowej tyſy pod ſofowym pſchikrywom khowa. Bliżſche dny wona 40 hriwnow ſ tyſy kradnywſchi cźekny.

Hody na horach.

Schto bě ꝥo ꝥněha naſchko poꝥledne dny! Sſněhowe mjetele drje tak wulke njeběchu kaž telerje, ale wjele mjeńſche njeběchu. We wſy, hdźež ꝥo ſcźeżki wuteptuja, hodźeſche ꝥo hiſchcźe ſ jeneho měſtna na druhe khodźicź, ale cźim hórje bě to ſa wſu, hdźež w lěcźe wowꝥ jenož rědki roſcźe, a hiſchcźe wobcźeżniſcho bě khodźicź dale horje k lěżej. Schtóż won njetrjeba, tón woſtawa radſcho domach ſa khachlemi a pſchi kokwrotu, ale Handrij dyrbjeſche won.

Hdyž bě ꝥo ſchtyri dny ꝥylnje wěko, daſche ꝥebi hajnk Handrija ſawołacź a póꝥła jeho do paſtyrnje ſ zyrobu ſa dźiwinu. To bě w hubjenym ſymſkim wjedrje ſky pucź. Też w lěcźu żada ꝥebi poſtupowanje k paſtyrni na horſe ſchwarny kruch napinanja, wutrajneju nohow a dobreho dycha. Ale nětkole, hdyž ꝥněh na pucźach hacź na dwaj łokcźej wyꝥoko leži, a hdyž ꝥo cźłowjek druhdy do njeho hacź do ſchije ſapaduje, nětkole je nuſne, najprjódzy ꝥebi ſcźežku dźěłacź, to je nadawk, kotryž jenož hórſti wobydleŕ dokonja wuwjeſcź, a to też jenož potom, hdyž dyrbi.

Handrij ꝥo potajkim na pucź naſtaji a bjerjeſche ꝥel a měch muki ꝥobu. Delkach we wſy ꝥo hiſchcźe trochu ſadżerża, ſo by Hanje ſdźělił, ſo dyrbi na horu.

Lubo to holzy runje njebě; ale schto ßebi chzysche! Najposdźischo Boži dźeń budże wón saßo wróczo.

Hischcże ßebi ruzy sawdaschtej a Handrij ßo s dołhim kijom na pucź po hłubokim ßněhu nastaji.

W lěcże by cźłowiek schtyri hodźiny hicź měł, nětkole pak budże to s najmjeńscha wóßom hodźin tracź. A da-li ßo do wěcza, wrócźi ßo Handrij do wßy hakle w nalěczu, tola potom jenoź jako — cźěło.

Tu njeje cźinicź wo kamsuki, kotreź ßo psches symu nětkak pschedrěja, khiba so je padaza ßněhowa ßep saraiy, ale staroicź je wo ßorny a jelenje; tym dyrbi hajnik pomhacź, dokelź we wyßoko leżazych dolinach je wschitko sawěte. W budkach hižo wjele ßyna wjazy njeje, a teho dla je nusnje trjeba, so ßo do nich s pastyrnje noweje piży nanoßu. A jeli so to Handrij dźenßa njedokonja, dha po cźaßu telko ßněha pschibudże, so budże pschistup do horow zyle sawrjeny a swěrina budże tam hłodu mrěcź, abo budże tam potom hižo koź żiwa pohrjebana.

Wschitko tole ßebi Handrij duzy po pucźu rospominasche a s njeměrom a napinanjom ßo tak jara poczesche, so ßo jemu s cźoło pót liesche. A wocźi jemu paleschtej wot ßněha, kiź bě tak běło ßwětły, so cźłowieka woßlep esche. Hižo poczinasche ßo cźmicź. Sady na nawjeczornym njebju wustupuja cźorne mróczele a teź kurjawy ßo s dolinow posběhuja. A hdy by ßo teź wětsik hischcże wobrocził, potom je ßo — — — po Handriju stało — — — na pschezo!

Handrij ßo psches ßněh brodźi a pschedrěwa dale do předka, tak derje kaź ßo jemu hodźi. S wulkim hołkom ßo wodopad do doła walo, po kotrehoź kromje Handrij dale stupa, mózhje ßo keź hižo wichor łamołwja, tak so ßo khóiny praskajo shibuja a se ßwojimi hatsami do ßo pjeru. Kołwokoło nicźo, khiba ßamy ßněh a jenoź ßněh, s kotrehoź młode schtomy jenoź htschcże se ßwojimi wjerschkami won kukaja.

Handrij je hižo dozpěł hacź na wjerschk hory, jenoź hischcże pół hodźiny a hižo budże w pastyrni. Ssnadź tam ta tola hischcże steji.

Wudychany pschikhadźa Handrij ke kolenej pucźa. Hdźe je pastyrnja? Hdźe je mały jěsorczk? Nihdźe wo nimaj ani cźerje widźecź njeje. Wschudźom, hdźekuli wócźko jenoź hlada, ßamy ßněh a saßo ßněh! Handrijej ßo ßmjertny pót s zyłeho cźěła wudybywa. Jeli so wón pastyrnju njenamało, abo jeli so je wona pod ßněhowej ßepju pohrjebana, je ßo po nim stało. Ale kak chże ju wußłędźicź, hdyż tola cźma pschibywa a ßněh ßo wěje, schtoż bě ßo nětkole wieczor saßo sapocźało? Jenoź telko wón wě, so dyrbi ßo na pramu ruku wot nahłych wyßokich hórskich swikow dźerżecź. To je straschny pucź po kiprym, hakle runje napadanym ßněhu, do kotrehoź ßo pschi kóżdym pschestupjenju hacź do paßa pschepadnje. Schě roko a daloko njebě w tutej pusczinje żaneje pomozy a schkita, sterje wěsta ßmjercź.

„Hdy budźech tola radscho domach wostał. Hana je prawje wěła, so ßo wětsik wrobroczi. Tak nětkole dźiwina teź nicźo njedostanje, ale Handrij pschi tym sahinje."

Nahle Handrij posasta a shladuje wótrje na wěste městno. Piches cźmu a wjeńźu widźi hacź na dotsělenje w lěßu, kotryż je se ßněhom pschikryty, postawy, kotreź ßu cźapnjene. To je hłodu tradaza swěrina, Handrij ßebi mußli a napinało ßwoje poßlednje mozo ßo k njej wlecże. To pastyrnja daloko wot njeje njebudże. A swěrina ßo njespłóschuje, wona saczuschluje we pschikhadźazym cźłowieku ßwojeho sakitarja a dobroczela, katryż zyrobu do ßněhoweje puscźiny njeße.

Runje chze Handrij na mjehki ßněh wustupicź, tu sakopnje ßo s nohu wo nješchto twjerde. To dźěn je sawěta pastyrnja, a tola hischcże njeje tak sawěta, so Handrij njeby mohł do njeje sastupicź.

Ale to ßebi hischcże wulku prózu żadasche, prjedy hacź Handrij samk namaka a prjedy hacź bě ßněh wot duri wotstronił, ale potom, hdyż bě do cźmoweje stwy w pastyrni sastupił, kak sbożowny ßo wón cźuješe! Spěschnje cźeźkej drjewjanej schkórni s nohom cźißny, wuklepa ßebi ßněh s drasty a s kłobuka, potom nahraba kónzo ßyna a donjeße je won a hłódna swěrina ßo na njo jako na khłóschcźeń'u wali, kotrejeż bě dołho parowacź dyrbjała. Potom Handrij pytasche po pastyrni, doniż drjewa njenamaßa, so by ßebi woheń sadźěłał a pschi nim na wotewrjenym wohnischcźu ßo swohrjewał. Teź na dźiwinu njesaby a wotewri jej hródź, hdźeż ßo w lěczu pschi hubjenym wjedrje krumy khowachu.

Ale wonkach wichor dale howrjesche a se schěrych mróczeli lětachu dale ßněbowe mietele husczischo a husczischo . . . Ssněhowe ßepje dale pschibywachu, doniż pastyrnja hacź do tsěchneho wjerschka sawěta njebě. Pod ßněhom! Schtó wě, kak dołho tak wostanje!

Na sboże triebasche ßo pastyrnja teź pschi hrótwach, duż bě tu we wuhenju na ßuschene ipjerżena dźiwina a w kschini běchu konserwy *nakładżene*. Psched sahłódnjenjom bě Handrij potajkim schkitany, teź pched smjerssnjenjom, pschetoż hromada drjewa bě tak wulka, so jemu na dwě njedźeli doßahasche. Ale kak saßo s tuteho zastwa wuńdź?

Po Handrijowym wobliczenju je dźenßa Boži wieczor, duż je tu hižo tsi dny pod ßněhom. S pastyrnje hižo wjele wjazy njeběwasche, schtoż mohło wonka widźecź bicź. Ale psched dospołnym sawěczom ju roshrětu wuheń schkitasche; tón bě loni wobßedźeł hońtwy dał natwaricź, dokelź bě jeho kur stajnje pschi warjenju do wocźi schcźipał. Tutón wuheń bě nětko Handrijej schkit, pschetoż wón ßněh rostajesche a kurej pucź ßwobodny dźerżesche. Sswětło wěso w sawětej stwě njebě, sa to pak cźopło. Jeno so buchu ßněhowe ßepje s hory njespadale a pastyrnju njerosmjatke! Hewak wschak ßo tu hischcże wutracź hodźesche. Cłaß żiwjenja njebě ßebi Handrij telko mußlił, k temu mějesche nětkole wjele khwile.

Dźenßa je Boži wieczor! Wo połnozu wjeßnjemo se ßwojich dworow a kněżow ßo seńdu, maja w rukomaj saßwěcźene kucźlane tschěiki. A hdyż w hrubje wobcźeßanych ßankach wotjěidźuja, leczi ßamy deschcź schkriczkow sa nimi a każ ßwjatotjanike muschki ßwětleschka k wjeßnej zyrkwiczży slětuja. A dyß a dyß je błyschecź wutsěł, pschetoż hórszy wobydlerjo njemóża ßo tsělenja wostaricź.

Potom je prědowanje wo narodże noscheho Sbóżnika a spěwa ßo: „Cźesćź budź Bohu we wyßokosczach!"

Ale Hana njeje sabyła na Handrija. Hdyż ßo wón sa tsi dny njebě wrócźił, poczа ßo jej nimo měru stuskacź. „Handrij wjazy njepschińdże!" tak ßo wona płaczo rudźesche. Potom ßo shraba a ßo rosßudźi, so swoła mużow na pomoz ßwojemu nawożeni.

Runje pched kwaßom njeda ßebi nawożenju wsacź! Hajnik dowoli, so by ßo s dwěmaj hajnskimaj na pucź podała a Handrija pytała.

W nozy bě mjerzło, s tym nasta twjerda lodowa skora na ßněhu. Hnydom rano po prěnich Bożich błużbach, hdyż bě hischcże cźmo, woteńdże Hana s hajnskimaj a hižo wieczor běchu w dole na horje, kiź bě khětro hłuboko sawěty. Pastyrnju dołho podarmo pytachu, stónczńje ju kur, s wuhenja wustupowazy, pscheradźi. Handrija mohł rjez każ schwinza wurychu a radostnaj ßo nawożenja a njewjesta postrowischtaj. Hischcże jenu nóz dyrbjesche Handrij w pastyrni wostacź a s nim wobaj hajnskaj a Hana, ale hižo we schtyrjoch be jim wjeßelscho. Jako pobożni ludźo ßo pched wuhenjom pomodlichu, so by ßo jim nasaitra dźěło k wukhowanju poradźiło a so buchu wschitzy saßo sbożownje domoj pschischli.

A ruka Boża bě sjawnje s nimi. Zyle njenadźizy poczа na druhi dźeń hodow tacź a ßo deschczowacź. Bjes mikoscże to trajesche, prjedy hacź cźi schtyrjo do doliny dozpichu, pschetoż krocźel sa krocźelu ßo do rostateho ßněha pschepadowachu. A lědma mějachu wyßoku horu sesady ßo, tu wottorże ßo horkach kruch lodu a ßaěh ßo wokoło njeho nawiwa, potom leczi ta dula s wrjeiktom dele a rostschěskuje wschitko, schtoż jej na pucź pschińdże. Sa wokomik ßo thubi pastyrnja, w kotreż bě Handrij někotre dny ßwój skhow namakał, a po njej běsche. Lawina (padaza ßněhowa ßep) ju podtorże a rosmjecże.

Tak bě ßebi Hana ßwojeho Handrija wukhowała a bórsy bě we wßy wjeßely kwaß.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu po hodźoch, rano we 8 hodźinach farar Răda ßerbsku powjednu wucźbu, opołdnja w 9 hodźinach smeje duchowny Tyscher ßerbsce a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa sakski khowny zyrkwiny pokład sběra.

Na nowe lěto smeje duchowny Tyschek rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje farar Răda ßerbsce a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wieczor w 5 hodźinach wotmeje ßo w Kelnje ßerbska nutrnosć a wójnska modlerska hodźina.

Tydźenske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadźe: Jan August Senda, schewski mischtr na Zidowje, 56 l. 3 m. 16 d. — Ernst Emil Hartman, dźěłacźer na Zidowje, 50 l. 10 měß. 28 dnjow.

W drubich wożadach: K. A. L. Tomaß, pens. póstśki rjadowaŕ we Hušzy, 64 l. 2 m. 24 d. — Hana Thercśija Hanšyna, Wylema Hanśki, pohonča w Draždźanach, w tu khwilu na wojownischču, mandzelska w Bukezach, 25 l. 4 m. — Jan Ernst Kubješ, wumieńkat w Rachlowje, 67 l. 3 m. — Franz Waktaŕ, Franza Antona Siemlera, korčmarja w Nječinje, ß., 1 l. 7 m. — Pětr Hornčeŕ, kubleŕ we Wuježku, 67 l. 8 d.

Zyrkwinske powješče ſ Hodźija.

Jutśe, njedźelu po hodźoch, śmèje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt ßerbsku ſpowjednu wučbu, dopołonja 1/29 hodźin śmèje faraŕ Kschižan ßerbśke a we 10 hodźinach nèmśke kemschenje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſakśki hłowny zyrkwiny pokład sbèra.

Nowe lèto śmèje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt ßerbsku ſpowjednu wučbu, dopołdnja 1/29 hodźin śmèje faraŕ Kschižan ßerbśke a w 10 hodźinach nèmśke prèdowanje.

Sſrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmèje ßo ſhromadźisna žónskeho towaŕſtwa.

Na 3 kralow śmèje faraŕ Kschižan rano 1/28 hodźin ßerbsku ſpowjednu wučbu, dopołonja 1/29 hodźin śmèje duchowny Voigt ßerbśke a w 10 hodźinach nèmśke prèdowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſwonkowne mißionſtwo sbèra.

Zyrkwinske powješče ſ Budeſez.

Jutśe, njedźelu po hodźoch, śmèje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach nèmsku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmèje faraŕ Domaſchka nèmśke a 1/211 hodźin ßerbśke prèdowanje.

Nowe leto śmèje faraŕ Domaſchka rano we 8 hodźinach ßerbsku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmèje duchowny Bójz ßerbśke a 1/411 hodźin nèmśke prèdowanje.

Na ßwjedźenju tśoch kralow śmèje faraŕ Domaſchka rano we 9 hodźinach ßerbśke a dopołdnja 1/211 hodźin nèmśke mißionſke prèdowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ßwjote mißionſtwo sbèra.

Prènju njedźelu po tśoch kralach rano we 8 hodźinach ßerbśka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmèje duchowny Bójz ßerbśke a 1/211 hodźin nèmśke prèdowanje.

Zyrkwinske powješče ſ Njeßwačidła.

Jutśe njedźelu po hodźoch budźe rano we 8 hodźinach ßerbśka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ßerbśka a wječor w 6 hodźinach nèmśka Boža ßłužba ſe ßwjedźenskim wobſamknjenjom lèta.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſakśki zyrkwinu pokład sbèra.

Na nowe lèto budźe rano we 8 hodźinach ßerbśka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbśke a 1/211 hodźin nèmśke kemschenje.

Zyrkwinske powješče ſ Rakez.

Jutśe njedźelu po hodźoch, budźe rano we 8 hodźinach ßerbśka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach śmèje faraŕ Sarink-Khwačańſki ßerbsku a 3/411 hodźin nèmsku Božu ßłužbu.

Na nowe lèto śmèje faraŕ Waktaŕ-Njeßwačiłſki popołdnju 1/24 hodźin ßerbśke a 1/26 hodźin nèmśke kemſchrnje. We wobèmaj Božimaj ßłužbomaj wopomnješńka ßwjatočnoſcź ſa cześtnych Rakečańſkich młodźenzow, we wójnje padnjenych.

Koſaze kože

teho runja

ſajecže, tkhórjaze, kunjaze, ßornjaze kože atd.

po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

na garbaŕskej haßy.

Guido Bär w Budyſchinje

galvaniſki laboratorium

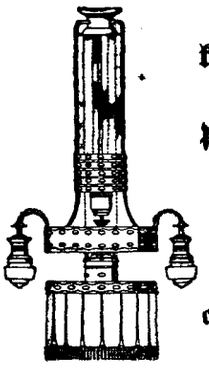

porucža ßo

k ſaniklowanju, pokoprowanju, pomoßaſowanju, poßlěbornjenju, pozynkowanju, oxiděrowanju

we wſchěch barbach,

ſtaromoßas, kowanu bronſu, čornu bronſu, worzlowu baru atd.

galvaniſowanje.

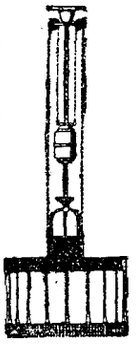

Sswěčniki, lampy

wſchě druhe wězu ſa elektriſke a płunowe (gaſowe) wabßwětlenje.

Stare pſchiprawjenja ßo pſchedźełajn a ponowjeja.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Sslowjanami.

Napißaŕ **G. Schwjela,** faraŕ w Deſchnje.

Płaćiſna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dóſtacź w Ssmolerjej knihiczišchčerni.

Porjadna

ßłužobna holza

ßo dla woženjenja nětčišcheje do **knježeho h ſčenza** w Njeßwačidle pyta.

Wučžobnika

ſa blížſche jutry ſ pſchihódnymi wumènjenjemi pytam.

Emil Werner, ſchewſki miſchtr w Rakezach.

Wučžobnika

k jutram pyta

Guido Bär na ſeminarſkej haßy 11 paßaŕ ma a galvaniſki wuſtaw.

1000 abo 1500 hr.

je na dobru hypotheku wupožčiš. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Schmidt & Gottſchalk

pjenježna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi žitnych wikach.

Wobſtaranje wſchěch do pjenježneho bankowſtwa ßluſchazych należnoſczow.

Privatne kaſchčiki w pjenježnym khamorje ßo pſchenajeja.

Wotewrjenje běžazeho fliczbowanja.

Sadanjenje pjenjes na ſcheck a depoſitne konty po pſchihódnych wumènjenjach.

Kupowanje a pſchedawanje krajneje požčonki a druhich hódnoſtnych papjerow. Wuplačenje wſchěch placžomnych kuponow.

Sa čaſz wójny je hoſpodarſzy wulzy ważne, ſo ßo wukrajne hódnoſtne papjery pſchedadža. Hódnoſcź němſkich pjenjes ßo ſ tym polěpſcha.

Na nowe lube lěto ßo wſchitkim cžeſcženym cžitarjam a cžitarkam Serbskich Nowin Boži měr, Boža hnada a Bože žohnowanje pſcheje. Tym, kotſiž ßu redakziju ſ dopißami abo ſ pſchinoſchenjom ertnych powjeſczow dobroczinje podpjerali, ßo ſa to wutrobny dźak praji ſ prófstwu, ſo bychu też w nowym lěcze redakziji dopokaſy ßwojeho pſchecželneho ſmyßlenja dawali.

Redakzija Serbskich Nowin.

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchczu w Budyſchinje pod radnej khěžu wſchitkim ßwojim ſnatym a wotebjerjarjam **k nowemu lětu**

najwutrobniſche ſbožo pſcheje

ſ prófstwu, ſo bychu ßo pſchi potrjebje pſchecželnje na njeho dopomnili.

Bryle a tłóčniki po lěkarſkim wukaſanju ßo ßwědomnicže wudźěłaju.

---

20 metrow ſchmrěkoweje walczinu

je na pſchedań. Hdže? je ſhonicz na Nordſtraße 4 po 2 ſkhodomaj w Budyſchinje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Howjaſe kože

a wſchě druhe družiny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dźe k czaßnikarjej

Kartoj Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſcha, ßebi mole wukładne wulke, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Wuczobnik ßo pyta.

Ssylny hólz, ßyn cžeßneju ſtarſcheju, kotryž chce

ſahrodniſtwo

nawuknycz. może bliſche jutry abo prjedy do mojeho ſahrodniſtwa ſaſtupicz. Sswědomite wuwuczenje ßo pſchilubja.

Jan Forgel w Hodźiju

wikowaŕſke ſahrodniſtwo a ßymjenjowa wikowaŕnja.

Bukečanske serbske towarſtwo

změje njedźelu 7. januara popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hoſćencu swoje poſedźenje. 1

Přednošk je česćeny k. farař Mjerwa dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hoſćo so najwutrobnišo přeprošuja.

Předsydstwo.

Mjena nětřišich **sobustawow předstejerſtwa (předsydstwa) serbskeho lutherskeho knihowneho towarſtwa** maju so po wustawkach z tutym wozjewić:

knjez duchowny Tyšer při Michałskej cyrkwi w **Budyšinje**, městopředsyda,

„ farař **Křišan** w **Hodźiju**, pismawjedźer,

„ knihićišćer **Smoler** w **Budyšinje**, knihiskładnik,

„ farař **Křižan** w **Hućinje**, pokładnik,

a podpisany

farař **Zarjeńk** w **Khwaćicach**, předsyda.

Uhren mit Leuchtblatt

Sswěczate czaßniki

ßu jara praktiſke ſa wojakow a wójnu.

Kóždy ſaczny czaßnik hodźi ßo ßwěczaty ſcžinicz.

Poručam hiſchcže mój wulki ſkład

budźakow a ſcžěnſkich czaßnikow.

Bohaty wubjerk czaßnikowych rjeczazow ſa žónſke a muſſkich.

Wjazylětne rukowanje. Krucże ſprawne poßłużenje

F. Marſchnerowy naßl.

M. Ewald, czaßnikař.

Skład Vogtlandſkich gardinow a pſchedawarnja wuhotowanſkich ſchatow

Martha Bräuerka w Budyſchinje

na Moltkowej dróſy, na rózku rózowej drohi,

porucza ßwój wulki ſkład po tunej płaczišnje.